Mötesbok: Kommunstyrelsen (2024-10-16)

Kommunstyrelsen

Datum: 2024-10-16

Plats:

Kommentar:

Dagordning

Kallelse

KallelseKommunstyrelsen2024-10-16 4

Val av justerare

Tillkommande och utgående ärenden

Ärenden till kommunfullmäktige

229/24 Budget 2025 – Förvaltningens verksamhetsplan samt Investeringsbudget med lokalförsörjningsplan och VA-resursplan 8

230/24 Investeringsprogram 2025-2028 med bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan, VA-resursplan 143

231/24 Delårsrapport 2 med finansiell rapport, augusti 2024 326

232/24 Revidering av Taxor i Mimers hus 717

233/24 Förslag på avfallstaxa 2025 734

234/24 Styrdokument - revidering av taxa för felparkering 769

235/24 Revidering av styrdokument: Hyror och taxor för kommunens lokaler 779

236/24 VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025 803

237/24 Styrdokument - revidering av taxa Marstrands hamnområde 829

238/24 Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa 843

239/24 Överföring av ägande av byggprocess för arenaområdet samt aktieägartillskott 906

240/24 Markbyte och fastighetsköp mellan Kungälvs kommun och Kungälv Arena AB inom arenaområdet 916

241/24 Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73 937

242/24 Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124(1) 946

243/24 Upprättande av verksamhetsområde för Tjuvkil etapp 4 952

244/24 Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby 961

245/24 Redovisning Lex Sarah kvartal 2 2024 970

246/24 Lysegården - rådighet gällande vattentäkt 975

247/24 Godkännande av planprogram för Åseberget för bostäder och verksamheter 1050

248/24 Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet 1170

Ärenden som stannar i kommunstyrelsen

249/24 Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3 1180

250/24 Kompletterade Svar till Kommunstyrelsen avseende granskning av intern kontroll i lönehanteringsprocessen 1187

251/24 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn 1191

252/24 Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning 2233

253/24 Styrdokument - Riktlinjer för pedagogisk måltid 2281

254/24 Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, UPH, elevhälsan och socialtjänsten 2291

Övrigt

255/24 Redovisning av delegationsbeslut 2331

256/24 Rapporter från ledamöter med uppdrag i bolag/och eller region 2335

257/24 Avsägelse från uppdrag i kommunstyrelsen - Jesper Eneroth (S) 2398

Kallelse

Sammanträdesdatum 2024-10-16

Plats	Stadshuset, plan 2, sessionssalen
Tid	Onsdagen den 16 oktober kl 09:00-17:00

Ledamöter	Miguel Odhner (S)	Ordförande
	Anders Holmensköld (M)	1:e vice ordförande
	Gun-Marie Daun (KD)	2:e vice ordförande
	Ove Wiktorsson (C)	
	Pia Gillerstedt (S)	
	Patrik Ryberg (SD)	
	Anna Vedin (M)	
	Elisabeth Mattsson (L)	
	Jonas Andersson (S)	
	Mikael Wintell (UP)	
	Marcus Adiels (M)	
	Greger Plannthin (SD)	
	William Hult ((S)	
	Erik Martinsson (MP)	
	Michael Karlsson (L)	
	Erik Andreasson (V)	
	Charlotta Windeman (M)	
Ersättare	Carin Gerefalk (S)	
	Ilona Waern (KD)	
	Jesper Eneroth (S)	
	Maria Pehrson (UP)	
	Rose-Mari Larsdotter (M)	
	Gustav Meuller (M)	
	Peter Skoglund Ferrari (SD)	

Miguel Odhner (S)	Oskar Engdahl
Ordförande	Sekreterare

ADRESS Stadshuset · 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00 vx
FAX 0303-132 17
E-POST kommun@kungalv.se

Kallelse

Sammanträdesdatum 2024-10-16

Dagordning

			Förslag till beslut
1		Upprop	
2		Val av justerare	Utses
3		Tillkommande och utgående ärenden	Fastställs
		Ärenden till kommunfullmäktige	
4		Budget 2025 – Förvaltningens verksamhetsplan samt Investeringsbudget med lokalförsörjningsplan och VA-resursplan ***Medverkande: förvaltningsledningen*** Inga presentationer genomförs under punkten. Förvaltningsledningen närvarar för att svara på frågor.	Förslag till kommunfullmäktige
5	KS2024/2134-1	Investeringsprogram 2025-2028 med bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan, VA-resursplan	Förslag till kommunfullmäktige
6	KS2024/2152-1	Delårsrapport 2 med finansiell rapport, augusti 2024	Förslag till kommunfullmäktige
7	KS2024/1353-1	Revidering av Taxor i Mimers hus	Förslag till kommunfullmäktige
8	KS2024/2064-1	Förslag på avfallstaxa 2025	Förslag till kommunfullmäktige
9	KS2024/2072-1	Styrdokument - revidering av taxa för felparkering	Förslag till kommunfullmäktige
10	KS2024/2103-1	Revidering av styrdokument: Hyror och taxor för kommunens lokaler	Förslag till kommunfullmäktige
11	KS2024/1445-1	VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025	Förslag till kommunfullmäktige

Kallelse

Sammanträdesdatum 2024-10-16

12	KS2024/2120-1	Revidering av taxa Marstrands hamnområde	Förslag till kommunfullmäktige
13	KS2024/1585-1	Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa	Förslag till kommunfullmäktige
14	KS2021/1849-8	Överföring av byggnation av arenan på Yttern till Kungälv Arena AB samt aktieägartillskott	Förslag till kommunfullmäktige
15	KS2021/1849-9	Fastighetsreglering och fastighetsköp mellan Kungälvs kommun och Kungälv Arena AB inom arenaområdet	Förslag till kommunfullmäktige
16	KS2024/1273-5	Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73	Förslag till kommunfullmäktige
17	KS2024/1412-1	Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124	Förslag till kommunfullmäktige
18	KS2024/1439-1	Upprättande av verksamhetsområde för Tjuvkil etapp 4	Förslag till kommunfullmäktige
19	KS2024/1444-1	Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby	Förslag till kommunfullmäktige
20	KS2024/2077-1	Redovisning Lex Sarah kvartal 2 2024	Förslag till kommunfullmäktige
21	KS2021/0715-13	Lysegården- rådighet gällande vattentäkt	Förslag till kommunfullmäktige
22	KS2021/0772-59	Godkännande av planprogram för Åseberget för bostäder och verksamheter	Förslag till kommunfullmäktige
23	KS2024/0324-4	Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet	Förslag till kommunfullmäktige
		Ärenden som stannar i kommunstyrelsen	
24	KS2023/1623-2	Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3	Beslut

Kallelse

Sammanträdesdatum 2024-10-16

25	KS2023/0933-9	Kompletterade Svar till Kommunstyrelsen avseende granskning av intern kontroll i lönehanteringsprocessen	Beslut
26	KS2024/1724-2	Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn	Beslut
27	KS2024/2161-1	Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning	Beslut
28	KS2024/2104-1	Styrdokument - Riktlinjer för pedagogisk måltid	Beslut
29	KS2024/17878-2	Regional social investering – hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, UPH, elevhälsan och socialtjänsten	Beslut
		Övrigt	
30		Redovisning av delegationsbeslut	Antecknas
31		Rapporter från ledamöter med uppdrag i bolag/och eller region - Vänortsbesök - Medlemssamråd Samordningsförbundet Älv & Kust	Antecknas
32	KS2024/2216	Avsägelse från uppdrag i kommunstyrelsen – Jesper Eneroth (S)	Beslut

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Pia Jakobsson

Klicka eller tryck här för att ange datum.

Budget 2025 – Förvaltningens verksamhetsplan samt Investeringsbudget med lokalförsörjningsplan och VA-resursplan (Dnr KS2024/2134-2)

Sammanfattning

I föreliggande dokument redovisas Förvaltningens verksamhetsplan 2025
Förvaltningens verksamhetsplan beskriver hur förvaltningen kommer att disponera den ekonomiska ram som förvaltningen har till sitt förfogande för att uppnå de mål, uppdrag och riktlinjer som presenteras i majoritetens budgetdirektiv.

I förvaltningens verksamhetsplan presenteras också förutsättningar, arbetssätt och andra dokument som förvaltningen har att förhålla sig till 2025.

Förvaltningens verksamhetsplan bygger på majoritetens budgetdirektiv - Kungälv 2030 budgetdirektiv 2025 – daterat 2024-03-19, tillsammans med de finansiella mål som kommunfullmäktige beslutade om i rambudget 2025-2028 - med utblick 2032 (KS2024/0568).

Kommunstyrelsen föreslås besluta att fastställa Förvaltningens verksamhetsplan 2025.

Förslag till beslut:
Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens ram 2025 till 3 553 Mkr, strategiska mål och resultatmål enligt majoritetens budgetdirektiv samt nyupplåning upp till 450 Mkr.

Juridisk bedömning

Budgeten har upprättats i enlighet med kapitel 11 ekonomisk förvaltning i kommunallagen

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens verksamhetsplan 2025 har tagits fram med utgångspunkt från majoritetens budgetdirektiv. Planen beskriver hur förvaltningen inom de av kommunfullmäktige beslutade ramarna planerar att genomföra och följa upp kommunstyrelsens resultatmål. Balans mellan ekonomi, kvalitet och behov uppnås genom långsiktighet och ett strukturerat arbete med styrning, ledning och uppföljning.

Taxor och avgifter
I budget 2025 ingår förändringar i taxor och avgifter för 2025. För taxor och avgifter som i sin konstruktion har en indexuppräkning fattas inga särskilda årliga beslut så länge index följs. Övriga taxor och avgifter som har förändringar utöver indexuppräkning tas upp som enskilda beslut med tjänsteskrivelse. Följande taxor berörs:

- Va-taxan
- Taxor i Mimers hus
- Avallstaxa

- Taxa för felparkering
- Hyror och taxor för kommunens lokaler
- Grävbestämmelser för Kungälvs kommun
- Taxa Marstrands hamnområde

Facklig samverkan har genomförts enligt paragraf 19 den 1 oktober och sedan paragraf 11 den 8 oktober 2024. Risk- och konsekvensanalyser av eventuella organisatoriska eller andra förändringar som påverkar verksamheterna och dess medarbetare ska vid varje tillfälle genomföras vid respektive arbetsplats och samverkas enligt samverkansavtalet.

Förvaltningens uppföljning sker enligt modell för styrning i Kungälvs kommun – från demokrati till effekt och tillbaka. I förvaltningens verksamhetsplan redovisas hur och när uppföljningarna redovisas under året till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Förvaltningen kommer att noga följa den ekonomiska utvecklingen. Avvikelse- och månadsrapportering tillsammans med handlingsplaner är nycklar för en ekonomi och ett snabbt agerande.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Förvaltningens verksamhetsplan 2025 är förvaltningens svar på majoritetens budgetdirektiv. Planen innehåller strategiska mål, finansiella mål, resultatmål, direktiv och medföljande uppdrag.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Den verksamhet Kungälvs kommun bedriver är en viktig del för att nå målen i Agenda 2030. Förvaltningens verksamhetsplan ger den övergripande inriktningen för arbetet som planeras 2025. i förvaltningens verksamhetsplan redovisas de strategiska målens koppling till respektive strategiskt mål.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Dokumentet utgår från majoritetens budgetdirektiv

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Budgeten med dess målsättningar och ramar styr förvaltningens verksamhet och dess prioriteringar

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

I förvaltningens verksamhetsplan för 2024 beskrivs inriktningen och prioriteringarna för det personalpolitiska arbete som ska bedrivas i förvaltningen

Ekonomisk bedömning

Majoritetens budgetdirektiv för 2024 med dess målsättningar, ramar och uppdrag styr förvaltningens verksamhets och dess prioriteringar som presenteras i förvaltningens verksamhetsplan.

Årets resultat uppgår till 74 Mkr, vilket motsvarar 2% av skatter och statsbidrag. Övriga finansiella målsättningar är soliditet 23,6% och investeringarnas självfinansieringsgrad 39%

Kommunens investerings- och driftsprogram beskrivs och beslutas i egen tjänsteskrivelse

2025 års förväntas finnas behov av nyupplåning, både hos kommunen och i koncernens bolag. Kommunen har liksom de kommunala bolagen behov av att finansiera sina investeringar. Ramen för nyupplåning föreslås till 450 Mkr.

Förslag till beslut

1. Förvaltningens verksamhetsplan godkänns

Förslag till kommunfullmäktige

1. fastställa kommunstyrelsens ram 2025 till 3 553 mkr
2. fastställa finansiella mål 2025 enligt verksamhetsplanen för 2025
3. anteckna förvaltningens verksamhetsplan 2025 till protokollet
4. Upplåning ska göras i enlighet med vid varje tidpunkt gällande finanspolicy, antagen av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har rätt att under 2025 omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande de lån som sägs upp, alternativt förfaller till betalning under 2025 samt därutöver genomföra nyupplåning upp till 450 Mkr.
5. kommunstyrelsen får i uppdrag i enlighet med uppsiktsplikten att följa upp hur kommunens bolag medverkar till att kommunfullmäktiges strategiska mål samt god ekonomisk hushållning uppnås

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Pia Jakobsson
Ekonomichef

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Förvaltningens verksamhetsplan 2025

Kommunstyrelse

2024-10-10

Innehållsförteckning

1 Kommundirektörens kommentar till förvaltningens verksamhetsplan 4
2 Kommunens vision 7
3 Kommunens värdegrund 8
4 Förvaltningens förhållningssätt till vision och värdegrund 9
5 Verksamhetsplan 10
6 Budgetdirektiv 11
7 Kommunövergripande styrning genom styrande dokument 12
8 Utvecklingsområden 13
9 Kommungemensamma förutsättningar och utmaningar 15
10 Ekonomiska förutsättningar och utmaningar 16
11 Förvaltningens förutsättningar och utmaningar 17
12 Utgångspunkter för verksamhetsplanen 25
13 God ekonomisk hushållning 28
14 Kommunfullmäktiges finansiella mål 29
15 Ekonomiska förutsättningar och utgångspunkter 30
16 Styrning och ledning 32
17 Stab och sektorer 41
18 Uppföljning och analys 45
19 Intern kontroll /uppföljning 48
20 Kungälv som arbetsgivare 50
21 Ökat fokus på Agenda 2030 56
22 Ökat fokus på klimatutmaningarna 57
23 Social hållbarhet 59
24 De kommunala bolagen 60
25 Politiska mål 63
25.1 Sammanfattning 63
25.2 KS resultatmål med indikatorer 64
26 Politiska uppdrag 99
26.1 Politiska uppdrag från kommunfullmäktige - Beredningsuppdrag 99
26.2 Politiska uppdrag från kommunstyrelsen 99
26.2.1 Trygghet och stöd 99
26.2.2 Bildning och lärande 103

26.2.3 Samhälle och utveckling 111

26.2.4 Stab 118

27 Ekonomisk plan 2025 121

27.1 Inledning 121

27.2 Ekonomiska förutsättningar 2024-2025 122

27.3 Förvaltningens antagande om kostnadsförändringar 2025 125

27.4 Driftplan 126

27.5 Investeringar 128

27.6 Planerade verksamhetsvolymer 130

1 Kommundirektörens kommentar till förvaltningens verksamhetsplan

Vi möter utmaningar med framtidstro

Utmaningarna för kommunsektorn är just nu enorma. Krig i Ukraina och Mellanöstern, skenande kostnader, kriminalitet, ökad beredskap, klimatförändringar, ändrade demografiska förutsättningar och ett kraftigt ökat behov av investeringar. Det är den verklighet som landets kommuner och regioner nu hanterar, Kungälv är inget undantag.

Samtliga dessa utmaningar behöver vi hantera, samtidigt som vi genom offensiva satsningar måste visa en väg bortom kris, krig och elände.

Kungälvs kommun har en mångårig historia av framtidstro och optimism. Det ska inte bara vara ett arv och en historia, utan en integrerad del av vår framtid. Detta ska vi nu ännu bättre ta till vara på.

Helhetsperspektiv av styrning och uppföljning av den kommunkoncernens verksamheter

Med helhetsperspektiv att menas sättet vi styr och leder på ska säkerställa att vi använder våra resurser på ett effektivt sätt och tillhandahåller tjänster med god kvalitet. Kungälvs styrmodell kan liknas vid ett hus – med tak, stomme och grund. Alla delar hänger samman och behövs för att få en fungerande styrning. Förvaltningens förhållningssätt utgör taket. Politiska visionen, grunden, är utgångspunkten för kommunens styrning och tillsammans med förhållningssätten och kommunens grunduppdrag ska den genomsyra allt arbete vi gör. Stommen i Kungälvs styrmodell består av de fyra parametrarna:

- Ekonomistyrning,
- Målstyrning,
- Kvalitetsstyrning samt
- Agenda 2030

Dessa följs upp genom ett antal rapporter såsom delårsrapporter, årsanalyser och kvalitetsrapport.

Varför behövs förändrat arbetssätt?

I takt med en alltmer komplex samhällsutveckling ökar förväntningarna på kommunernas verksamheter. Kommunen som välfärdsaktör förväntas ha en hög kapacitet, både i förhållande till tjänsters innehåll och kvalitet, men även vad gäller att hantera stora samhällsutmaningar som pandemier, sociala och ekonomiska klyftor, klimatförändringar, ökad polarisering och minskad tilltro till samhällets institutioner.

Detta sker parallellt med att kommunens handlingsutrymme har minskat i takt med att både EU-beslut och nationell lagstiftning blivit mer styrande. Områden där kommunen tidigare har kunnat ställa egna detaljkrav för att driva utvecklingen i en viss riktning blir färre. Runt 60 procent av de beslut som fattas i kommunfullmäktige i Kungälv påverkas direkt eller indirekt av beslut fattade av EU, ett exempel är 11 timmars direktivet.

Det som är gemensamt för många av samhällsutmaningarna är att de är svåra att definiera, mångdimensionella och ansvarsfrågan är långt ifrån självklar, vilket betyder att ingen aktör har egen rådighet. Kommunens roll som garant för grundläggande samhällsservice blir därmed ännu viktigare, samtidigt behöver kommunens traditionella struktur och arbetssätt anpassas till dessa nya förutsättningar. Delar av det som behöver förstärkas handlar om innovation, digitalisering och flexibla arbetssätt som gynnar effektivitet och frigör resurser.

Andra delar handlar om att omvärdera de tvärgående och processorienterade arbetssätten - där helhetsperspektiv, samverkan, socialt samspel, kommunikation och kunskapsutbyte över organisatoriska gränser, både inom och utanför kommunen, behöver förstärkas.

Framgångskultur

Värdegrund är ett samlingsbegrepp för frågor om moral, etik, relationer, demokrati och livsåskådning. Det är ett begrepp som kan användas för att beskriva de värderingar som formar en organisations normer och handlingar. Vi vill sätta mer fokus på den kultur som finns i vår organisation och som påverkar våra medarbetares agerande och mående på jobbet och som är en stor del i hur väl en verksamhet fungerar.

Organisationskulturen handlar om vanorna, värderingarna, de oskrivna reglerna och den stämning som råder på arbetsplatsen. Alla bidrar till kulturen i en organisation. Kulturen sitter inte i väggarna. Den sitter i människorna. Det innebär att det alltid går att förändra, förädla, förbättra och utveckla en organisationskultur för att nå ökad kvalitet, trivsel och sammanhållning.

Vi vill se en tydligare framgångskultur i hela vår kommunkoncern. En kultur som gör att vi vill lyckas, vågar misslyckas och vågar ta nya tag tillsammans. En kultur där alla vill och får tänka nytt. Vi vill se en kultur av höga förväntningar och hög tillit i alla delar av kommunen. En kultur som främjar helhet och samverkan och en kultur där vi gör varandra bättre.

Vi ska ge varandra tio sätt att lyckas, inte tio anledningar att det inte går. Och om det vi vill uppnå ändå inte går att uppnå fullt ut, så får ger vi varandra tio nya möjligheter att nå så långt det går. Så bygger vi en kultur som är möjlighetsbaserad och inte problemorienterad.

De förhållningssätt som vi vill ska bidra till denna framgångskultur är:

Möjliggörande

Vi möjliggör och öppnar dörrar för nya idéer. Vi har alltid ett medborgarfokus - gott bemötande och god service möjliggör nya vägar.

Medskapande

Medarbetare, omsorgstagare, invånare, civilsamhälle, föreningar, näringsliv och andra relevanta aktörer är självklart med och bidrar till hela kommunens utveckling.

Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser, verksamhetsutveckling, kontinuerligt lärande och medledarskap. Ledarskapet ska stimulera medarbetare till aktivt lärande och medskapande.

Tillsammans med medarbetarna ska chefer/rektorer driva förbättringsarbete och kontinuerligt lärande genom den mångfald av erfarenheter och perspektiv som finns bland kommunens medarbetare.

Medarbetarskapet i kommunen präglas av hög kompetens och ansvarstagande för uppdraget liksom ett professionellt förhållningssätt till kommuninnevånare, besökare och arbetskollegor. Kommunkoncernens värdegrund om att arbeta tillsammans, välkomna nyskapande och göra skillnad för kommuninvånare och näringsliv är utgångspunkten för chefer/rektorer och medarbetare. Kommunen ska arbeta långsiktigt och strukturerat med chefs- och ledarutveckling. Detta genom tydliga och inkluderande processer och arbetssätt för kompetensförsörjning, ersättarplanering, rekrytering, utveckling och karriäromställning.

Medvetenhet och god kvalitet

Vi gör medvetna och hållbara val ur ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Målet är att uppnå god kvalitet i våra verksamheter. Det ska ske inom ramen för en långsiktigt hållbar ekonomi och är beroende av tydlig styrning där relevant uppföljning, utvärdering och analys är förutsättningar för att kunna göra välavvägda prioriteringar och vägval.

Det finns en tilltagande efterfrågan på information, delaktighet och insyn från kommunens medborgare, näringsliv och föreningar. Nyckeln till en framgångsrik transformation av den kommunala servicen ligger sannolikt i att lyckas engagera de som bor och verkar i Kungälvs kommun och göra dem till medskapare av sin egna service. Detta kommer kräva att kommunen vågar vara innovativ och prova nya arbetssätt och vägar.

Kommunen behöver ta vara på alla medarbetarnas innovativa idéer för förbättringar och förändringar.

Kungälv oktober 2024

Haleh Lindqvist

2 Kommunens vision

Kungälvs kommuns vision togs fram 2015 genom dialog på alla medborgarstämmor, på ungdomsfullmäktige och tillsammans med representanter från samtliga politiska partier, näringslivet, föreningar, program på Mimers Hus gymnasium.

Visionen är den gemensamma utgångspunkten för hur Kungälvs kommun ska utvecklas för att vara en attraktiv kommun att bo, verka i och besöka. Visionen ska genomsyra alla kommunens mål och verksamheter samt ska ge vägledning vid beslut. Demokrati är ett övergripande perspektiv för hela visionen och kommunens arbete framöver. Kungälvs vision består av följande:

Välfärd och trygghet

Vi är en kommun där alla människor möts – med omsorg, trygghet och respekt.

Kunskapskommun och utveckling

Vi är en kommun där alla människor växer och utvecklas – genom livslångt lärande och kreativitet, företagsamhet och innovativt tänkande och låg arbetslöshet.

Upplevelsekommunen

Vi har en atmosfär som ger livslust – genom idrott, kultur, historia och aktivitet, gemenskap och livskvalitet.

3 Kommunens värdegrund

Kungälvs kommuns vision bygger på demokratiska värden. Alla Kungälvsbor ska ha möjligheten till delaktighet och inflytande i de demokratiska processerna. I Kungälv har alla människor lika värde och vår gemenskaps kännetecken är ömsesidig respekt.

Alla som möter kommunens verksamhet ska känna att de har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter. Kungälvs kommuns utveckling ska vara långsiktigt hållbar utifrån Agenda 2030. Detta innebär att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov och utveckling.

4 Förvaltningens förhållningssätt till vision och värdegrund

Kungälvs kommunkoncern befinner sig på en viktig resa, som handlar om att vi måste jobba smart och tillsammans för att möta framtiden. Det arbete vi gör påverkar människors vardag. Vi finns till för Kungälvs kommuns invånare, föreningar och företag varje dag, året om. I det arbetet är vår vision viktig, den visar vägen för våra chefer och medarbetare i det dagliga arbetet och beskriver hur vi vill att det ska vara i Kungälv i framtiden.

Kommunkoncernen och dess verksamheter ska erbjuda invånare, omsorgstagare, medborgarna, näringslivet och ideella organisationer en tillgänglighets- och servicenivå som tillgodoser dagens krav och med en beredskap att möta morgondagens behov genom att:

Lyssna

Förvaltningens sektorer och dess verksamheter lyssnar och tar till oss kunskap som finns i förvaltningen, Kungälv och i världen utanför. Öppenheten gör att vi får nya perspektiv, odlar innovationer, idéer och en stark demokrati.

Lära

Förvaltningens sektorer och dess verksamheter lär genom att lyssna, men också genom att vara nyfikna och ha dialog. Vårt lärande driver utvecklingen och i en värld som är i ständig förändring bjuder vi in, testar nya tankar och lösningar och följer goda exempel.

Leda

Förvaltningens sektorer och dess verksamheter leder och vi visar mod och handlingskraft; vi genomför förändringar och tar initiativ. Vi verkar tillsammans med andra och drar nytta av varandras kompetenser, erfarenheter och våra olika uppdrag och roller. Tillsammans åstadkommer vi mer.

5 Verksamhetsplan

Förvaltningens verksamhetsplan bygger på ett förtroendefullt samspel mellan politiker i majoriteten (Kungälv 2030) och förvaltning. Verksamhetsplanen är förvaltningens svar på kommunstyrelsens budgetdirektiv och budget. Svaret bygger på de förutsättningar som majoriteten "Kungälv 2030" gett i sin programförklaring.

Verksamhetsplan 2025 utgår från den politiska inriktningen och är övergripande styrdokument och innehåller kommunfullmäktiges strategiska mål, kommunstyrelsen resultatmål och indikatorer för förvaltningen och de kommunala bolagen. Vidare innehåller verksamhetsplanen budgetram för år 2025 fördelat per sektor, drift- och investeringsprogram och lokalförsörjningsplan för åren 2025–2027. Planen innehåller även:

- Aktuella nyckeltal och jämförelser med andra kommuner
- Den styrande politikens prioriteringar (KS budgetdirektiv 2025)
- Prognos för investeringar per september 2024 samt översyn av investeringsvolymen.
- Prognos för volymer utifrån utfallet under första delen av 2024 och en ny befolkningsprognos per september 2024.
- Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning enligt skatteunderlagsprognosen per augusti från SKR och ny befolkningsprognos.
- Prognos för intäkter från exploatering och markförsäljning.

Kommunstyrelsen leder och samordnar arbetet med kommunens övergripande mål, riktlinjer, styrning och uppföljning av kommunkoncernens verksamheter. Kommunstyrelsen bereder ärenden inför kommunfullmäktige och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för brottsförebyggande arbetet, näringslivsfrågor, kommunens ekonomi, övergripande arbetsgivarfrågor och uppsiktsplikt över kommunens bolag.

Den politiska inriktningen tillsammans med beräkningar och bedömningar av villkor och förutsättningar för verksamheten som ska bedrivas under mandatperioden skapar förvaltningens verksamhetsplan samt sektorplanerna. Planerna beskriver hur förvaltningen ska arbeta för att uppnå de politiska målen, genomföra och följa upp verksamheten - det vill säga förvaltningens och dess sektorers åtagande.

Kommunens modell för verksamhetsstyrning utgår från de fyra perspektiven:

- Vi har nöjda invånare, omsorgstagare, elever, föreningar och näringsliv
- Vi har rätt kvalitet i våra verksamheter och levererar rätt resultat
- Vi har engagerade medarbetare med rätt kompetens
- Vi har ekonomi i balans

6 Budgetdirektiv

I budgetdirektiven visar den politiska ledningen (Kungälv 2030) hur de vill utveckla kommunen genom att sätta styrande fokusområden som ska ta kommunen i riktningen mot visionen. Kommunfullmäktige beslutar om mål som sedan alla nämnder och styrelser ska förhålla sig till. Budgetdirektivet med tillhörande uppdrag syftar till att få till stånd en förflyttning, förbättring eller förändring där en särskild kraftsamling behövs för Kungälvsborna, ekonomi och organisation.

7 Kommunövergripande styrning genom styrande dokument

Kommunkoncernens verksamheter styrs genom beslut på olika nivåer. En viktig del av styrningen sker genom styrande dokument som kan innehålla riktning, mål och åtgärder inom ett specifikt område. Styrande dokument kan vara reglerande, normerande, organiserande och aktiverande. De styrande dokument som rör mer än en nämnd benämns som kommunövergripande och beslutas av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.

Aktuella och gällande kommunövergripande sorter av styrande dokument anges i listan nedan. För att göra det tydligt hur styrningen som sker genom särskilda styrdokument hänger ihop med övrig styrning samt hur styrdokument ska tas fram, aktualiseras, revideras eller uppdateras finns en övergripande styrdokumentspolicy.

Nedan beskrivs de olika typer av kommunövergripande styrande dokument som används i Kungälvs kommun:

Policy

En policy visar vilka principer som bör prägla kommunen, den uttrycker kommunens förhållningssätt till något. En policy ska tjäna som vägledning inom det aktuella området. Den kan ange principer, allmänna effekter som eftersträvas eller vilka värden som ska beaktas. En policy fastställs av kommunfullmäktige.

Program

Ett program uttrycker önskad utveckling av kommunens verksamhet. Ett program lägger fast mål för ett område men innehåller inte detaljer om utförandet eller metoder. Program fastställs av kommunfullmäktige.

Plan

En plan beskriver åtgärder, vad som behöver göras, för att säkra resultat inom ett område. Den omsätter ofta inriktningen i ett överordnat styrdokument till mer konkreta åtgärder. En plan beskriver hur målen i det överordnade dokumentet eller lagen ska uppnås. En plan skiljer sig från en handlingsplan eftersom den är av principiell beskaffenhet och alltid kommunövergripande. Planer fastställs av kommunstyrelsen.

Handlingsplan

En handlingsplan omsätter oftast inriktningen i en policy, ett program eller en plan till direkta, konkreta, tidsatta aktiviteter. Alla styrelser/nämnder kan anta handlingsplaner, medan kommunövergripande handlingsplaner ska fastställas av kommunstyrelsen.

Riktlinje

En riktlinje syftar till att stödja organisationen så att verksamheten bedrivs effektivt, på rätt sätt och med god kvalitet. Den är inriktad på metoder eller rekommenderade tillvägagångssätt för att reglera den befintliga verksamheten eller ett visst område. Riktlinjer för våra verksamheter ska fastställas politiskt. Inom en verksamhet kan man istället använda begreppet **rutin eller anvisning** för att tydliggöra hur ett arbete ska bedrivas. Kommunövergripande riktlinjer ska fastställas av kommunstyrelsen.

8 Utvecklingsområden

För planeringsperioden 2025–2027 finns några gemensamma utvecklingsområden som alla verksamheter behöver arbeta med för att inriktningsmålen ska kunna nås. Kungälv ska jämföra sig med de kommuner som presterar bäst inom respektive område. Genom dessa jämförelser kan kommunen identifiera område att utveckla.

Nedan redovisas hur förvaltningen och bolagen ska åstadkomma önskad utveckling av de gemensamma utvecklingsområdena som majoriteten "Kungälv 2030" gett i sin programförklaring:

Helhetsperspektiv

Kommunkoncernen (förvaltningen, sektorer och bolagen) och dess verksamheter ska ha en inbyggd beredskap, förmåga och vilja att klara framtida prövningar och snabba förändringar i omvärlden, nya ekonomiska och demografiska förutsättningar.

Hela koncernen och dess verksamheter ska ha både ett internt och ett hela-kommun-perspektiv i sitt agerande. Med det nya arbetssättet ökar möjligheterna till en helhetssyn inom kommunkoncernen. Dessutom minskar risken för ett ”stuprörstänkande” inom kommunkoncernen och dess verksamheter.

Service och bemötande

Service, tillgänglighet och bemötande utvecklas genom:

1. att alla verksamheter bidrar till att kommunens kundcenter kan utveckla sin roll som ett nav för kommunikation och service så att Kungälvsborna snabbt kan få svar på sina frågor.
2. att fler nyheter och beslut förmedlas
3. att Kungälvsbornas önskemål om och behov av information möts snabbt.
4. att klagomål hanteras snabbt och korrekt.

Kvalitet och hållbar tillväxt

Kommunkoncernen ska ha ett högt kvalitetsfokus och ska arbeta strukturerat med utveckling och ständiga förbättringar i verksamheter. FN:s globala hållbara mål för år 2030 ligger till grund för stor del av vår planering och utveckling.

För att vi ska ha rätt kvalitet i våra verksamheter och leverera rätt resultat måste:

1. Förvaltningen/kommunkoncernen arbeta med effektiva processer.
2. Förvaltningen/kommunkoncernen ha en rättssäker handläggning.
3. Arbetssätt för att arbeta fokuserat med tidiga insatser måste tas fram, likaså samordnade insatser för barn och unga i en utsatt situation. Där är nyckeln samarbete mellan skola, socialtjänst, förebyggande verksamheter, hälso- och sjukvård och polis för att minska risken för att utsatta unga hamnar mellan stolarna.

Uppdragen ska genomföras genom samarbete och samordning av de resurser som finns i den kommunala verksamheten och tillsammans med andra aktörer i kommunen.

Förvaltningen och bolagen ska ha en inbyggd beredskap, förmåga och vilja, det vill säga robusthet, att klara framtida prövningar och snabba förändringar i omvärlden, nya ekonomiska och demografiska förutsättningar, tillkomst av andra aktörer och utförare.

Utveckling av processer

Utvecklingen av kommunkoncernens systematiska kvalitetsarbete fortsätter genom kommunens styrmodell. Ett fortsatt viktigt arbete är att ta fram och analysera nyckeltal för

verksamheterna och jämföra dem med andra kommuner som underlag för styrning och utveckling.

Arbetet med att utveckla ekonomi- och kvalitetsstyrning i syfte att förbättra uppföljning, prognos, analyser och budget i verksamheternas ekonomi fortsätter under 2025. Detta gäller även arbetet med investeringsplanering så som beslutsprocess, budgetering, uppföljning, intern kontroll, analyser och prognoser.

9 Kommungemensamma förutsättningar och utmaningar

Vi går en ovis tid till mötes. Omsvängningen har gått snabbt från ett läge med höga resultatnivåer, för kommunsektorn som helhet väntas underskott under 2025. För de enskilda kommunerna kan förutsättningarna se olika ut, bland annat beroende på ekonomisk ställning, struktur, investeringsbehov och befolkningsutveckling.

Vårt uppdrag som kommunkoncern är omfattande och den kommunala ekonomin och behoven är svårprognostiserade. Men vi behöver trots det sträva framåt tillsammans. Inflation, höga räntor och lågkonjunktur gör att kommunen går från ett överskott till ekonomiska utmaningar under 2025.

Omsvängningen har gått snabbt från ett läge med höga resultatnivåer, till ett läge med hög inflation, ökade pensions- och räntekostnader samtidigt som det reala

Även om inflationen under den senaste tiden börjat vända nedåt, likaså att Riksbanken har sänkt styrräntan, råder osäkerhet kring takten, riktningen och omfattningen av ekonomiska utvecklingen.

10 Ekonomiska förutsättningar och utmaningar

En växande kommun som Kungälv står inför samma ekonomiska utmaningar som resten av kommunsektorn och samhället i stort. Verksamhetslokaler och infrastruktur behöver byggas ut i takt med en växande befolkning, samtidigt som gamla anläggningar som tjänat ut behöver renoveras eller ersättas. Ofta finansieras investeringarna delvis genom ökade låneskulder i kommunkoncernerna då resultaten är för låga för att uppnå full självfinansiering.

De senaste årens ekonomiska utveckling i Kungälv, med bland annat goda resultat och stärkt soliditet har lagt en stabil grund för att möta de kommande åren.

Resurser säkerställs för finansiella poster såsom ökade pensionskostnader och räntekostnader. Verksamheterna blir kompenserade för löneökningar och kostnader för lokaler och investeringar som bedöms nödvändiga.

En ekonomi i balans är en förutsättning för att över tid klara att bedriva en verksamhet av god kvalitet. Utgångspunkten för Kungälvs budgetmodell är att över tid uppnå balanskravet och de finansiella målen i enlighet med god ekonomisk hushållning. De samlade intäkterna från skatt, utjämning och generella statsbidrag är gränssättande för verksamhetens kostnader.

Budgetdirektivet för Kungälv bygger på att kommunen under 2025 ska planera och budgetera för ett resultat som uppgår till 2 procent av skatter och statsbidrag enligt senast kända prognos.

Inför 2025 kommer det att göras ett avsiktligt avsteg från resultatmålet om 4 procent av skatter och statsbidrag till 2 procent på grund av de rådande ekonomiska förutsättningarna. Kungälv har lyckats i sin målmedvetna och långsiktiga strävan att ha en god ekonomi.

11 Förvaltningens förutsättningar och utmaningar

De kända förutsättningar och utmaningarna att hantera de kommande åren består av:

- Demografiskt tryck
- Digital utveckling
- Förändrat och digitalt arbetssätt
- Kommunikationsstrategiska arbetssätt
- Hållbar utveckling- Agenda 2030 och klimatutmaningar
- Kompetensförsörjning
- Näringsliv
- Trygghet och säkerhet
- Systematisk kvalitetsuppföljning
- Effektiv strategisk lokalförsörjning
- Utvecklad kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga
- Arenan i Yttern och idrottsanläggningar

Demografiskt tryck

Andelen unga och äldre blir allt större och försörjningskvoten stiger. Med mindre resurser ska vi leverera mer. Samtidigt möter vi allt högre förväntningar från såväl medborgare som personal på lättillgängliga tjänster, smarta lösningar och effektiva arbetssätt. Vi behöver därför öka vår förmåga till innovation och digitalisering när kostnaderna i pedagogisk verksamhet och äldreomsorg ökar i snabbare takt än vad skatteintäkternas ökning kan kompensera för.

Digital utveckling

Digitalisering är en metod för verksamhetsutveckling och omställning, enligt den definition som lagts fast för Kungälvs kommun. Det är därmed viktigt att systematiskt integrera digitalisering i kvalitets- och utvecklingsarbetet i alla verksamheter. Det utgör en stor potential och digitala lösningar ökar möjligheten att leverera effektiva och innovativa tjänster inom kommunens verksamheter, så som kansli, administration, samhällsbyggnad, socialtjänst och skola.

Under 2025 genomförs också en riktad satsning på kompetensutveckling inom digital utveckling för medarbetare som på olika sätt arbetar med verksamhetsutveckling. Kommunens olika digitala kanaler såsom webbplatsen blir allt viktigare för interaktion med invånarna. En effektiv förvaltning kräver inte bara tillhandahållande av digitala tjänster, utan också att det görs på det mest effektiva och användarvänliga sättet. Genom att utöka möjligheterna för fler att nyttja ändamålsenliga digitala tjänster kan onödig administration minskas samtidigt som tjänsteleveransen förbättras. Befintliga digitala tjänster ska samordnas med fokus på nytta och enkelhet utifrån ett användarperspektiv. Utvecklingen av funktionen "Mina sidor" prioriteras med utökad service för att ge invånare snabb, relevant och personligt anpassad digital service. Hantering av data är central för digitala transformation. Genom att förstå, analysera och använda data på rätt och säkert sätt kan tjänster som verkligen svarar mot invånarnas behov skapas. Förvaltningens förmåga och kapacitet att använda data på ett sätt som driver verksamhetsutveckling och innovation ska utvecklas.

Förändrat och digitalt arbetssätt

Ett steg i detta arbete är att se över våra nuvarande arbetssätt och arbetsprocesser. Syftet är att ge förutsättningar för större tydlighet och för högre effektivitet och därmed ökad kvalitet till nytta för medborgarna jämfört med dagens arbetssätt.

Begreppet förändrat digitalt arbetssätt innebär ökad *kvalitet* som omfattar både bättre beslutsunderlag till förtroendevalda och förvaltningen och dess verksamheter. Likaså innebär det ökad nytta så väl internt som externt för invånarna, omsorgstagare, medborgarna, näringslivet och ideella organisationer genom att erbjuda en tillgänglighets- och servicenivå som tillgodoser dagens krav och med en beredskap att möta morgondagens behov.

Förvaltningen, bolagen och dess verksamheter ska använda digitalisering/automatiseringen för att effektivisera och utveckla kommunens verksamheter och samtidigt skapa service och tjänster för invånare, föreningar och företagare. I utvecklingsarbetet är det alltid invånarnas, föreningar och företagarnas behov som är i fokus och utvecklingen av fler digitala tjänster ska fortsätta inom ramen för en sammanhållen e-tjänsteplattform.

Digitaliseringen/automatisering påverkar förutsättningarna för kommunikation och information, handläggningsprocesser, boknings- och betalsystem, andra e-tjänster och verksamhetssystem av olika slag. Kommunen behöver vara närvarande i digitala kanaler för att leva upp till invånarnas förväntningar på service och bemötande.

Kommunikationsstrategiska arbetssätt

Kommunikation är en grundförutsättning för att bibehålla förvaltningen, sektorer och bolagens förtroende, skapa delaktighet och inkludering. Den kommunikativa mognaden hos kommunkoncernen ökar då fler använder kommunikation och dialog som ett verktyg i verksamheten. För att nå våra mål behöver vi skapa förutsättningar i det kommunikationsstrategiska arbetet samt transparens i vår kommunikativa planering och prioritering. Målsättningen för det kommunövergripande kommunikationsstrategiska arbetet är att utveckla och etablera nya arbetssätt inom extern och intern kommunikation samt ledningskommunikation.

Hållbar utveckling - Agenda 2030 och klimatutmaningar

Den av kommunfullmäktige beslutade implementeringen av Agenda 2030 är centralt i hållbarhetsarbetet. Insatsområden; demokrati och delaktighet, klimatsmart och resurseffektiv, näringsliv och sysselsättning, robusthet, samt trygghet, hälsa och livsvillkor. För att öka omställningskraften behövs bredd i arbetet och samtliga verksamheter ska planera för insatser i riktning mot målen. Det är ett sätt att skapa ytterligare fokus och handlingskraft inom utpekade områden och att arbeta tillsammans mot ökad hållbarhet.

Arbetet för fossiloberoende och klimatneutralitet i hela förvaltningen till år 2030 ska öka, bland annat med åtgärder för att minska behovet av resor och transporter, optimera lokalanvändningen och förbättra styrningen av inköp. Omställningen innebär ändrade rutiner vid inköp och ökad samordning i inköpsprocessen. Inom insatsområdet robusta ekosystem och biologisk mångfald kommer fokus att vara på arbete med klimatanpassning, utveckling av planeringsförutsättningar för att hantera i planprocess samt förstärka det strategiska arbetet med biologisk mångfald.

Kompetensförsörjning

Arbetet med kompetensförsörjning syftar till att se till att vi har rätt kompetens på rätt plats vid rätt tidpunkt. Arbetsgivaren behöver attrahera och rekrytera rätt kompetens, behålla, tillvarata och utveckla den kompetens som finns samt ställa om och avveckla kompetens på ett bra sätt. Kungälvs kommun som arbetsgivare behöver fortsätta arbeta aktivt, strategiskt och operativt med att skapa bästa möjliga förutsättningar för hållbara medarbetare som kan leverera service och stöd med god kvalitet till de som bor, verkar och vistas i vår kommun.

De sektorer som i högre grad använder korttidsbemanning arbetar för att utveckla och

förbättra processerna inom bemanningsområdet. Målet är att detta övergripande arbete inom bemanningsområdet ska leda till en minskad omsättning av vikarier, en ökad kontinuitet i verksamheterna och en ökad invånarnöjdhet. Målet är även att få fler medarbetare till att öka sin sysselsättningsgrad. Arbetet med karriärvägsmodellen inom vård och omsorg och funktionsstöd kommer att fortsätta under 2025. Karriärvägsmodellen är framtagen för att det ska bli tydligare hur personal inom vård och omsorg kan växa och utvecklas i jobbet. Utifrån en karriärvägsmodell ska medarbetare genom utbildning och stöd uppmuntras till att ta karriärsteg. Arbetet bidrar bland annat till att attrahera, utveckla och behålla personal enligt ARUBA-modellen. För att kunna konkurrera om kompetent arbetskraft och därmed säkra den framtida personalförsörjningen är det av största vikt att utveckla och stärka Kungälvs kommuns arbetsgivarvarumärke genom att fortsätta att delta och synas i olika typer av nätverk.

Näringsliv

Arbetet för att utvecklas mot att varaktigt bli en bra näringslivskommun är långsiktigt och uthålligt. Näringslivsfrågorna är hela kommunens angelägenhet och det systematiska och strukturella arbetet med näringslivsfrågorna ska fortsätta och vidareutvecklas.

Det näringslivsstrategiska programmet utgör grundläggande styrdokument. Servicen till företag är en central del i att vara en serviceorganisation med myndighetsansvar. Konkret förbättringsarbete genomförs utifrån resultaten i undersökningen Insikt, som mäter hur företagen upplevt kontakten med kommunen i samband med myndighetsutövning av olika slag. En viktig del är att utveckla och förenkla de digitala tjänsterna, samt öka möjligheten för företag att enkelt få överblick över ärenden genom utveckling av "Mina Sidor"-funktion för företag. Även näringslivsutvecklarnas arbete har en nyckelroll i att göra det enklare för företagen att ha med kommunen att göra.

Att utveckla samverkan mellan näringsliv och skola har stor potential och ger avtryck både för skola och företagsklimat.

Arbetet med upphandling fortsätter utvecklas, för att underlätta för företag att följa och svara på kommunens upphandlingar.

Samverkan mellan näringslivsfrågorna och samhällsplaneringsprocesserna är central i det fortsatta utvecklingsarbetet. Näringslivsperspektivet ska komma med i tidiga skeden i planärenden och annan verksamhetsplanering i kommunen. En viktig del för att skapa bra företagsklimatet är att kommunens kärnverksamheter ska vara av hög kvalitet i alla avseenden. Därmed finns det också en tydlig koppling mellan kvalitetsarbetet i till exempel förskolor, skolor, äldreomsorg och kulturverksamheter och arbetet med näringslivsfrågor. Det är viktigt att alla medarbetare ser den kopplingen och hur var och en spelar roll för arbetet med företagsklimat.

Kommunen ska ha hög närvaro och tillgänglighet i relation till företag. En nära dialog förs där företagens behov och synpunkter lyssnas in, bland annat genom fortsatta kontinuerliga företagsbesök, företagsfrukostar mm. En extra satsning görs genom en företagsbesöksdag, då politiker och ledande tjänstepersoner i mindre grupper genomför ett 10-tal företagsbesök. För att ytterligare synliggöra arbetet och påverka hur företagsklimatet uppfattas görs en satsning på kommunikation. Redan befintliga kommunikationsinsatser och kanaler, så som nyhetsbrev och sociala medier utvecklas.

Näringslivsenheten arbetar nära näringslivet och dess lokala organisationer, BRG, Västsvenska Handelskammare, universiteten och andra aktörer i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för Kungälvs tillväxt, med det övergripande målet om fler arbetstillfällen och

företag.

Under 2025 kommer Näringslivsenheten att ha särskilt fokus på:

- Implementering av näringslivsstrategin mot målgrupperna etableringar, besökare och talanger.
- Innovations- och företagsstödjande kompetensförsörjning.
- Hög närvaro och närhet till det lokala näringslivet.

Särskilt fokus finns på de företag som vill starta eller utveckla verksamhet och som har frågor om olika tillstånd.

Besöksnäring

Begreppet besöksnäring är ett samlingsord för en mängd olika verksamheter inom både privat och offentlig sektor och bidrar till samhället på ett bredare sätt än många andra näringar. Vi ska vara en av de aktörerna i arbetet med att attrahera fler till Kungälvs olika besöksmål. En del i detta är att koppla samman aktörer som skapar mervärde för besökaren.

Besöksnäringen bidrar till kommunens attraktionskraft och är avgörande för att attrahera invånare, besökare, inflyttare och investeringar. Kungälv har många starka evenemang som också ger sysselsättning och intäkter till flera andra aktörer, bland annat restauranger, butiker och besöksmål.

Under 2025 ska en strategi för hållbar utveckling av Kungälv som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination arbetats fram. Strategin ska Ta hänsyn till krav och förväntningar hos dagens och morgondagens besökare samt till Kungälvs unika kvaliteter och resurser, tar sikte på att bygga upp strukturer för en hållbar turism och destinationsutveckling där utgångspunkten är platsen, upplevelserna och aktörerna och att hållbarhet ska bli en central del av platsens identitet.

En del av detta handlar om att vi nu kraftsamlar och samlar olika kompetenser kring idrott, besöksnäring, evenemang och möten i det nybildade evenemangs- och arenabolaget. För att skapa rätt förutsättningar för idrott, besöksnäring, evenemang och möten krävs det ett samspel mellan olika aktörer, däribland kommunen och evenemangs- och arenabolaget. För att uppnå detta ska Kungälvs kommun vara den samlande kraften som understödjer de aktiviteter samt skapar förutsättningarna som krävs för att Kungälv ska upplevas som och vara ett attraktivt besöksmål. Det kan handla om exempelvis belysning av byggnader under vinterhalvåret för att upplevelsen av Kungälv som kommun för besökare ska få en längre säsong och inte begränsas till de ljusa timmarna under dygnet.

Samhällsplaneringen har en viktig roll i arbetet med att utveckla det fysiska rummet till platser värda att besöka. I den långsiktiga planeringen av kommunen behöver platser skapas för besöksnäring, kulturella och kreativa näringar samt kultur- och fritidsverksamhet. Arbetet med platsvarumärket Kungälv är ett arbete som delas av kommunen och externa aktörer. Detta innebär även en hög potential för turism i kombination med den historieturism som Kungälvs medeltida stadsstruktur och platser som Marstrand och fästningarna frambringar. Det är av stor vikt att värna om det kulturarv som finns i Kungälv som även är en bidragande orsak till att Kungälv upplevs som såväl ett attraktivt besöksmål som en attraktiv kommun.

Arbetet med att stötta och utveckla besöksnäringen ska ligga i framkant och bidra till målsättningen om ett klimatneutralt Kungälv. Målet är att stärka bilden av Kungälv och attrahera besökare och invånare. Att besöksnäringen ska bidra till Kungälvs utveckling de kommande åren. Destinationens fantastiska värden med sitt havsnära läge, sin historiska bebyggelse och sin mängd kultur- och idrottsevenemang ska utgöra en utgångspunkt för

destinationsutveckling. Destinationsstrategin, tas fram utifrån Turistrådets övergripande dokument, ska sträva efter att skapa en bred medvetenhet om möjligheterna, behoven och utmaningarna som behöver lösas för att Kungälv ska nå sin fulla potential.

Trygghet och säkerhet

Prioriterade fokusområden för arbetet består av brottslighet och ordningsstörningar i offentlig miljö, ungdomar och brott, organiserad välfärds brottslighet. Detta följer av den beslutade samverkansöverenskommelsen mellan Kungälvs kommun och lokalpolisområde Kungälv och Ale.

Brottsförebyggande

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ska ske i nära samarbete mellan kommunens alla verksamheter och i samverkan med civilsamhälle, närings- och föreningsliv samt myndigheter. Detta i syfte att säkerställa hög delaktighet i samhällsutvecklingen, identifiera utmaningar samt möjliggöra synergieffekter för ökad trygghet och säkerhet. Kommunen spelar en aktiv roll i samordningen av kommunens operativa brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete och har ett nära samarbete med polis, skola, fältgrupp samt kultur- och fritidsverksamhet.

Samhällsskydd

Arbetet med samhällsskydd handlar om att stärka kommunens förmåga att förebygga och hantera kriser och krig. Under året fortskrider arbetet med att verka för beredskapshöjande åtgärder så att kommunens verksamheter har motståndskraft och krishanteringsförmåga att uthålligt stå emot samhällsstörningar och upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Beredskapen byggs upp bland annat genom utbildning, övning, analys samt kontinuitetsplanering.

Välfärds brottslighet

Demokrati, rättssäkerhet och effektivitet är grundläggande värden för all offentlig verksamhet. Det är av vikt och allmänt intresse att integriteten hos anställda i Kungälvs kommun inte kan ifrågasättas. En anställd inom kommunen får därför aldrig missbruka sin ställning. Under året tar kommunen ett samlat grepp kring samordningen av lösningar på eventuella problem kopplade till välfärdsbrott och otillåten påverkan. Åtgärderna handlar både om att känna till var sårbarheterna finns och om att utveckla metoder och tillvägagångssätt för att förebygga, upptäcka och hantera oegentligheter eller brottslighet. Möjligheten att arbeta systematiskt över de olika verksamheterna öppnar upp för ökad effektivitet i kontrollarbetet, exempelvis avseende utbetalningar till invånare, föreningar och företag. Andra viktiga samarbetspartners i form av myndigheter ska identifieras och göras delaktiga i arbetet.

Totalförsvar

Vår välfärd vid samhällsstörning Kungälvs kommun har en viktig uppgift i totalförsvaret för att skydda befolkningen, säkerhetsställa de viktigaste samhällsfunktionerna och lämna stöd till det militära försvaret. Det betyder i korthet att kommunens samhällsviktiga verksamhet ska bedrivas oavsett fred, höjd beredskap, kris eller krig. Grundreglerna för kommunal beredskap är ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen. Det innebär att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid störningar i samhället och att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar av de som är närmst berörda och ansvariga. Verksamheten under samhällsstörningar ska också fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap

Vid sidan av de ökade anslagen till det militära försvaret sker en stegvis förstärkning också av det civila försvaret. Motståndskraften inom de viktigaste samhällsfunktionerna ska stärkas, särskilt hälso- och sjukvård, livsmedels- och dricksvattenförsörjning, transporter, ordning och säkerhet, finansiell beredskap, energiförsörjning samt elektroniska kommunikationer och post.

Mycket av samhällsviktig verksamhet bedrivs av kommuner och regioner och de utgör en viktig beståndsdel i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. MSB konstaterar att kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar behöver utvecklas och stärkas.

Under 2025 arbetet fortskrider med att utveckla en sammanhållen planering för krisberedskap, risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetsplanering av samhällsviktig verksamhet och civilt försvar. Arbetet med samhällsskydd under år 2025 innebär i korthet att stärka kommunens beredskap för olyckor, kriser och ytterst krig, fokus är kommunens planering och roll i uppbyggnaden av totalförsvaret.

Arbetet med informationssäkerhetsskydd vilket omfattar den kommunala och bolagens verksamheter med dess egendom, utrustning, informationstillgångar och flöden samt personal. Fokus för arbetet är att minska kommunens sårbarheter samt öka förmågan att skydda egendom och verksamheter mot olika former av fysisk, digital och ekonomisk skada. De skyddsåtgärder som vidtas ska utgå från identifierade skyddsbehov, hot och sårbarheter.

Även fortskrider arbetet med frågor som syftar till att skapa förutsättningar för en god livsmiljö samt en förbättrad livssituation för alla som bor, arbetar och vistas i kommunen. Genom ett systematiskt arbete ska kommunen verka för att skapa trygga och goda uppväxtvillkor samt förebygga otrygghet, brott och ordningsstörningar såväl inom förvaltningens verksamheter som i kommunens offentliga miljöer.

Den nya lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete implementeras under 2025 och arbetet med att ta fram en lägesbild samt en analys av den samma kommer att mynna ut i en handlingsplan. Handlingsplanen kommer att ligga till grund för kommunens brottsförebyggande arbete.

Internt skydd/ informationssäkerhet

Under 2025 fortskrider arbetet med internt skydd vilket omfattar den kommunala verksamheten med dess egendom, utrustning, informationstillgångar/informationssäkerhet samt personal. Fokus för arbetet är att minska kommunens sårbarheter samt öka förmågan att skydda egendom och verksamheter mot olika former av fysisk, digital och ekonomisk skada. Detta är också ett led i att öka skyddet rörande beredskapsfrågor och civilt försvar.

Informationssäkerhetsarbetet ska bedrivas aktivt och kontinuerligt för att skapa en robust, flexibel och kostnadseffektiv verksamhet med hög säkerhet. Lämpliga metoder ska väljas utifrån lagar, förordningar, föreskrifter och myndighetsrekommendationer. I och med hotbilden utifrån i form av cyberbrottslighet på olika nivåer behöver frågan om redundans och kontinuitetsplanering vid it-bortfall vara ständigt aktiverad. Den tekniska IT-säkerheten är en förutsättning för god informationssäkerhet och ska därför prioriteras och stärkas under 2025.

Systematisk kvalitetsuppföljning

I den av Kommunstyrelse antagna budgetdirektiv lyfts systematisk kvalitetsuppföljning fram som ett viktigt område för utveckling. Kommunstyrelsen har gett förvaltningen flera uppdrag att skapa systematisk uppföljning inom olika områden, gemensamt för uppdragen är att principen om uppföljning – analys – åtgärder som är rullande på årsbasis, lyfts fram som viktigt för att skapa systematik. Systematiskt kvalitetsarbete ska syfta till att synliggöra

kvalitet och likvärdighet i kommunen, vad vi gör, hur och varför och vad det leder till. Handläggningen ska ske så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Förvaltningslagen bildar grunden för hur ärendena ska handläggas. Kommunkoncernens målsättning är att vi ska nå de mål för handläggningstider som kommunkoncernen ärenden omfattas av.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska vara samordnat och känt genom hela förvaltningen och dess sektorer. Systematisk kvalitetsuppföljning berör hela förvaltningen och sektorer och är en strategisk och övergripande fråga som kräver tvärsektoriellt arbete. På uppdrag av förvaltningsledningen har kvalitetsgruppen uppdrag för att utveckla arbeta med systematisk kvalitetsuppföljning. Uppdraget är att utveckla samordningen och systematiken i kvalitetsarbetet, förvaltningsgemensamma metoder och arbetssätt samt att skapa förbättrad rapportering avseende resultat, analys, åtgärder och uppföljning. Utgångspunkten i arbetet är kvaliteten i grunduppdragen. Arbetsprocessen bedöms vara långsiktig och kommer pågå under längre tid och förändringar i arbetssätt kommer införas stegvis.

Effektiv strategisk lokalförsörjning

I takt med att Kungälv växer ökar efterfrågan på lokaler, anläggningar och bostäder för kommunalt finansierade verksamheter. Att växa innebär en utmaning när det gäller strategisk lokalförsörjning. Det finns en risk att kommunen står utan nödvändiga lokaler och tvingas till tillfälliga lösningar. Samtidigt är det inte önskvärt att ha ett överskott på lokaler om kommunen bygger för tidigt och för mycket. En stor del av kommunens framtida behov av verksamhetslokaler ska enligt kommunens fastighetsstrategi anordnas i egenägda lokaler, inhyrda lokaler eller, vid behov, av externa aktörer (till exempel köp av plats eller fristående huvudmannaskap). Oavsett driftform och ägandeform så är målet låga driftkostnader över tid och goda planeringsförutsättningar för kärnverksamheten.

En lokalförsörjningsplan säkerställer en strategisk och långsiktigt hållbar lokalförsörjning där prioritering och planering sker utifrån ett helhetsperspektiv. För att säkerställa en långsiktigt hållbar lokalförsörjning sker planering och prioritering bland annat utifrån bostadsbyggnadsprognos och befolkningsprognos. Prognosarbetet fortsätter att utvecklas under 2024.

Lokalförsörjningsprocessen

En välfungerande lokalförsörjningsprocess kopplad till verksamhetsplanens investeringsplan utgör grunden för faktabaserade beslut i rätt tid till rätt kostnad avseende lokaler och anläggningar för kommunalt finansierade verksamheter. Arbetet ska därför fortsätta att utvecklas med den nu etablerade lokalförsörjningsprocessen med verksamheternas behov och ekonomiska förutsättningar i fokus

Lokalförsörjningsprocessen är en årligt återkommande process som omfattar såväl nyproducerade lokaler, som renoveringar och ombyggnationer, samt effektiviseringar och anpassningar av befintligt bestånd. Processen revideras årligen i samband med budgetprocessen.

Fristående aktörers behov och planer på etablering ska synkroniseras med de övergripande lokalförsörjningsplanerna och kopplingen till kommunens investeringsprogram behöver även fortsättningsvis stärkas och utvecklas för att ge bättre underlag för prioriteringar och kommunövergripande överväganden över helheten.

Arbetet tydliggör vilka behov som finns och skapar goda förutsättningar för att kunna bidra till utvecklingen av den offentliga servicen.

Utvecklad kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga

En levande kultur och en meningsfull fritid ger barn och unga tillgång till trygga, kreativa och innovativa sammanhang som är särskilt viktiga i socioekonomiskt utsatta områden. Kommunen ska bidra framför allt genom samarbete och samverkan med föreningar och företag, särskilt inom kommunens fritidsverksamheter i syfte att skapa inkludering och motverka segregationens negativa effekter.

Arenan i Yttern och idrottsanläggningar i kommundelar

Kungälv ska utvecklas som idrotts- och kulturkommun. Aktiviteter och anläggningar ska ha en geografisk spridning så att boende enkelt och hållbart ska kunna ta sig dit. Ett rikt och levande kultur-, idrott och fritidsliv är en viktig förutsättning för en kommuns attraktivitet. Det stärker invånarnas känsla av livskvalitet. En plats där människor upplever glädje och gemenskap har en positiv inverkan på trygghet, hälsa och välbefinnande. Kultur-, idrott och fritidslivet ska vara öppet och tillgängligt och det ska finnas förutsättningar för alla att vara delaktiga. Kommunen ska ge medborgarna olika former av mötesplatser och via dessa kreativa och inspirerande miljöer, stimulera till både fysisk aktivitet och skapande.

Föreningslivet ska vara inkluderande och främja integration samt barn och ungas utveckling. Mångfald ser vi som det normala och vår verksamhet ska vara värdeskapande. Vi arbetar för att alla medborgare ska ges goda möjligheter till att ta del av kreativa och rekreativa kultur-, idrotts-, natur- och fritidsaktiviteter. De senaste årens utbyggnad av idrottsanläggningar ger oss nya möjligheter att utveckla utbudet i vår kommun.

Vårt lokala kulturliv bygger på kulturföreningarnas verksamheter och eldsjälarnas insatser. Dessa bidrar till att hålla kulturen levande och samverkan med kulturföreningarna är en viktig uppgift. Satsningar på barn och ungdomar är prioriterat och vi ser ett ökat behov av samverkan med regionala kulturutbudet, för att både förnya och komplettera kommunens utbud. Därtill ska vi nyttja digitaliseringens möjligheter och vi vill fortsätta att samverka med skolan och socialtjänst för att nå barn och unga med målbilden att vi ska skapa en meningsfull fritid för underrepresenterade grupper. Att möjliggöra tillgängliga kulturliv för personer med funktionsnedsättning är särskilt viktigt. Kommunen har ett bra samspel med civilsamhället och föreningar som står för betydande insatser inom idrott, kultur- och fritidsutbudet. Aktivt idrotts- och kulturarvsarbete och offentlig gestaltning bidrar också till kommunens attraktivitet.

Arbetet för byggnation av arenan dvs lokaler och anläggningar för idrott och evenemang påbörjades under 2024 och kommer att fortsätta under 2025-2028. Lokalerna och anläggningarna på arenaområdet ska utformas så att de kan användas till många aktiviteter, på veckans alla dagar och året runt. Genom hög nyttjandegrad i flexibla lokaler kommer kommunens investering i arenan många medborgare, föreningar och verksamheter till nytta.

När arenan på Yttern byggs kommer en ny simhall att kunna ersätta Oasens simhall/ishall.

Avvecklingen av Oasen möjliggör en stadsutveckling i centrala Kungälv och exploatering av Oasenområdet.

När ny bandyhall står färdig i arenaområdet kan bandyplanen på Skarpe Nord avvecklas. Då finns möjligheten att permanenta ett konstgräs där när bandyisen inte längre används. Tidigare har konstgräset enbart varit på Skarpe Nord sommartid.

Skarpe Nord kan då ersätta Kongevi fotbollsanläggning eftersom det finns både läktare, omklädningsrum och parkering på Skarpe Nord. Det möjliggör framtida exploatering av Kongeviområdet som även det är central och värdefull mark

12 Utgångspunkter för verksamhetsplanen

Innehållet i verksamhetsplanen bygger utifrån budgetdirektiven från politiken som ska i sin helhet betraktas som inriktningar för hela kommunkoncernen. Begreppet kommunkoncern avser kommunens förvaltning och majoritetsägda bolag.

Utgångspunkt för verksamhetsplanen är visionen för Kungälvs kommunkoncern. Tillsammans gör vi ett Kungälv för alla ännu bättre. Ur denna har fem strategiska fokusområden skapats:

1. Ordning i ekonomin
2. Ett grönare Kungälv
3. Ett växande attraktivt Kungälv
4. Hög kvalitet i välfärden
5. Agenda 20230

Förutsättningarför att jobba mot kommunfullmäktiges strategiska och kommunstyrelsens resultatmål är:

- God ekonomisk hushållning - enligt kommunfullmäktiges definition
- Hållbar personalförsörjning - personalområdets viktigaste utmaning är att attrahera, utveckla och behålla medarbetare.
- Stärka chefers och rektorers organisatoriska förutsättningar och möjligheter att leda i förändring
- Skapa förutsättningar för hälsosamma arbetsplatser
- Initiera och implementera nya digitala och automatiserade arbetssätt i hela kommunkoncernen och alla sektorer
- Fokus på Agenda 2030 och ett långsiktigt klimat- och hållbarhetsarbete

För att kunna se och lära av utvecklingen mot de av kommunfullmäktige (KF) beslutade långsiktiga strategiska målen över tid bryts dessa ned till kommunstyrelsens (KS) resultatmål. Relevanta indikatorer med nyckeltal kopplas till samtliga mål.

Syftet med KF:s långsiktiga strategiskamålen och KS resultatmål är att dessa ska sätta färdriktningen för kommunkoncernen, skapa samsyn runt våra gemensamma målbilder och ge verksamheten förutsättningar till helhetsperspektiv, att samverka över organisatoriska gränser och genom medarbetarnas engagemang utveckla arbetssätt och våga tänka nytt.

Mål, nyckeltal och av fullmäktige och kommunstyrelsen fastställda uppdrag följs upp och rapporteras till kommunfullmäktige varje tertial. Utöver uppföljning och utvärdering av de egna resultaten över tid, jämförs dessa i relevanta fall med våra jämförelsekommuner. Genom att lära av utfallet från verksamheternas arbete får kommunkoncernen förutsättningar att agera på rätt sätt. ”Har vi, eller kommer vi att nå förväntat resultat?” Även ett bättre resultat än förväntat är viktigt att lära av och förstå. Lärdomarna från resultaten blir ett viktigt bidrag till nästa planeringsfas.

Ekonomiska förutsättningar för att nå målen

2025 budgeteras ett resultat på 76 Mkr (motsvarar 2% av skatter och generella statsbidrag). Det innebär att marginalerna är bättre än 2023 och 2024 men inte i nivå med det långsiktiga målet om 4%. Det finns verksamheter som behöver arbeta för en ekonomi i balans.

Varje krona i stärkt resultat innebär en krona mindre i upplåning (givet den höga investeringstakten).

En viktig komponent i kommunens ekonomiska planering är bedömningen om den framtida

befolkningen i kommunen. Kommunens verksamheter behöver veta hur många som deltar i verksamheten för att kunna dimensionera personal, lokaler för den egna regin samt inslaget av externa aktörer.

Kommunens skatteintäkter styrs till största del av hur många personer som är folkbokförda per den 1 november året innan budgetåret. Befolkningsstrukturen påverkar även utfallet i kostnadsutjämningen inom ramen för den kommunalekonomiska utjämningen. I Kungälv används en så kallad byggbaserad befolkningsprognos. I denna används en bedömning av hur många bostäder som kommer färdigställas. Med hjälp av olika nyckeltal kan antalet personer i de nybyggda lägenheterna uppskattas. Utöver detta tillkommer bedömningar av antalet födda och döda.

I arbetet med verksamhetsplanen används befolkningsprognosen för att skatta de framtida volymerna i kärnverksamheten samt hur många personer som kommunen kan tillgodoräkna sig när det gäller beräkningen av skatter, statsbidrag och utjämning. Om det blir förändringar i antalet färdigställda lägenheter finns det en stor risk att kommunens bedömning av folkmängden blir en annan. Intäkterna rättar sig tämligen direkt efter en förändrad folkmängd. På kostnadssidan minskar volymerna men det kan uppstå svårigheter att anpassa personal och lokaler i den egna regin. Vidare kan investeringsnivån vara svår att förändra i det korta perspektivet.

Riskanalys

Förvaltningens verksamhetsplan innehåller uppskattningar och bedömningar. Nedan redogörs för de risker och osäkerhetsfaktorer som är av större betydelse.

Konjunkturen

Kommunens intäkter bygger på SKR:s bedömning av konjunkturen. Ekonomiska prognoser innehåller alltid osäkerheter. Osäkerheten är extra stor på grund av aktuella geopolitiska läget och dess konsekvenser på kommande år. Det innebär att de intäkter som finns med i planen kan avvika från de slutgiltiga.

Inflation och kommande räntehöjningar

Allt fler bedömningar pekar på att den höga inflationen kommer bli kvar längre än tidigare bedömningar. De högre priserna slår igenom i kommunens kostnader för exempelvis pensioner, måltider, transporter och byggnationer.

Bostads- och befolkningsprognos och exploateringsintäkter

En betydande del av kommunens kostnader har en direkt koppling till demografin. För kommunens intäkter är befolkningen vid ingången av beskattningsåret (1 november) det som bestämmer nivån på intäkterna året efter. För att få en uppskattning av den framtida folkmängden tar kommunen fram en befolkningsprognos. Metoden utgår från planerade bostäder. Utifrån historiska data kan konstateras att kommunens befolkningstillväxt är starkt relaterad till hur många bostäder som färdigställs. Förändras konjunkturen kan det påverka bostadsmarknaden och därmed kommunens framtida folkmängd och exploaterings intäkterna.

Statens bidrag

En del av kommunens intäkter utgörs av statsbidrag. Dessa är inte indexerade och kommunsektorns finansiering blir således beroende av den inriktning som staten väljer och statens finansiella möjligheter. Under de senaste åren har staten täckt upp för minskat skatteunderlaget genom ökade anslag. Hur det ser ut under 2025–2026 är dock osäkert. En ökad inflation och högre löneökningar kommer dock spä på urholkningen.

Svag självfinansiering och ökad upplåning

Kommunen står inför stora investeringar och planerar för en självfinansiering på runt 40 procent under 2025. Detta förutsätter att kommunen når upp till de budgeterade resultaten. Om kommunens intäkter blir lägre på grund av konjunkturen finns det en risk att självfinansieringsgraden sjunker och andelen lån ökar.

13 God ekonomisk hushållning

”God ekonomisk hushållning råder då verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och ekonomiskt hållbart sätt. Såväl de finansiella målen som verksamhetsmålen är huvudsakligen uppfyllda och kommunens grunduppdrag bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Kommunallagen slår fast att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, oavsett driftform. Det gäller på såväl kort som lång sikt. En bärande tanke är generationsperspektivet, som innebär att varje generation själv ska bära kostnaden för den välfärd som den konsumerar och inte överlåta till kommande generationer att betala för något som tidigare har förbrukats.

Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Båda behöver vara på en godtagbar nivå för att god ekonomisk hushållning ska anses uppnådd.

Finansiella perspektivet

De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna och ramarna för den kommunala verksamheten utifrån kommunens ekonomiska situation på kort och lång sikt. De finansiella målen ska också ange en ambition för kommunens finansiella utveckling och ställning. Kommunen behöver generera ett stabilt driftöverskott för att finansiera viktiga investeringar i kärnverksamheten och kunna utveckla verksamheten över tid.

Balanskravet innebär att intäkterna alltid ska överstiga kostnaderna. Det krävs dock normalt sett en högre resultatnivå än att bara uppfylla balanskravet, alltså nå ett nollresultat, för att finansiera investeringar och säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet.

Verksamhetsperspektivet

Verksamhetsperspektivet tar sikte på att alla verksamheter ska bedrivas på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Kontinuerliga uppföljningar med jämförelser över tid och med andra kommuner är viktiga för att bedöma hur väl organisationen lever upp till detta.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa de finansiella målen och verksamhetsmålen samt reagera och agera om de riskerar att inte uppnås. Kommunstyrelsen följer löpande upp verksamheterna i sektorerna, myndighetsnämnder och bolag, främst genom månadsrapportering, men också i delårs- och årsbokslut där rapportering sker till kommunfullmäktige. Uppföljningen genom månadsrapportering och delårs-och årsbokslut skall utgöra grunden för beslut om ändrade mål, uppdrag och ekonomiska förutsättningar. Därmed kommer uppföljningen även att ligga till grund för kommande beslut om verksamhetsplanen. Planerings- och uppföljningsprocessen ska således ses som en löpande process.

14 Kommunfullmäktiges finansiella mål

Indikator	Beskrivning	Målvärde 2025
Ett genomsnitt på 4 procent överskott av skatteintäkter och generella statsbidrag under en konjunkturcykel	Överskottet beräknas som kommunens intäkter minus dess kostnader. Kommunallagen ställer krav på att kommunens intäkter skall överstiga dess kostnader, alltså att kommunen visar ett överskott. Kommunen behöver generera ett stabilt driftöverskott för att finansiera viktiga investeringar i kärnverksamheten och kunna utveckla verksamheten. Då vi står inför flera stora investeringar de närmaste åren, kommer det vara viktigt att begränsa lånebördan i den mån det är möjligt och använda exploateringsintäkter för att skapa överskott. För att möta de ekonomiska utmaningarna en lågkonjunktur för med sig och det ökade behovet av investeringar under 2025, kommer målsättningen vara att nå cirka 2 procent.	2%
Soliditeten ska vara fortsatt god (Kommunen)	Soliditet är det finansiella nyckeltal som anger hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. De tillgångar som inte är finansierade med eget kapital finansieras med lån. Vi går nu in i en period med stora behov av investeringar. Vi har under de senaste åren stärkt vår soliditet och det kommer vara värdefullt att inte låta soliditeten sjunka för mycket, utan bibehålla en hög nivå.	23,6%
Investeringarnas självfinansierings grad skall vara fortsatt hög	Investeringarnas självfinansieringsgrad är den andel av investeringarna som finansieras av kassaflödet från den egna verksamheten. Resterande investeringar måste lånefinansieras. Upplåningen tillsammans med tillgängliga överskott sätter begränsningar för möjligheterna att investera. Under ramperioden förväntas investeringstakten vara fortsatt hög. Prioritering av investeringarna och självfinansiering är nödvändig för att begränsa kommunens upplåning. Med hänvisning till de svåra ekonomiska förutsättningarna under ramperioden, kan behovet orsaka en lägre självfinansieringsgrad temporärt, men då med en långsiktig plan för att återhämta skuldbördan med framtida exploateringsintäkter.	39%

15 Ekonomiska förutsättningar och utgångspunkter

Liksom tidigare år har årets budget ett fokus på det närmaste året i den fyraåriga planeringsperioden. Åren bortom 2025 påverkas i hög grad av faktorer som ännu innehåller stora osäkerheter. Exempel på faktorer som väsentligt kan ändra förutsättningarna är den pågående parlamentariska utredningen av utjämningssystemet, konjunkturens påverkan på skatteintäkterna, inflationens påverkan på verksamheternas kostnader samt den statliga styrningen genom generella och riktade statsbidrag.

Prognosen för pensionskostnaderna visar att pensionskostnaderna sjunker tillbaka till väsentligt lägre nivåer baserat på bedömningarna att inflationen återgår till att vara i linje med Riksbankens mål om cirka två procent. Även minskad befolkningstillväxt kan komma att påverka 2025 års budget.

Uppdraget från politiken till förvaltningen är att förbereda för att minska kostnaderna under 2025 utan generella besparingar och utan att röra välfärdens kärna. Detta kan exempelvis ske genom innovation, digitalisering, minskning av administrationen och omtag i organisationen via verksamhetsutveckling/nytt arbetssätt samt att ställa om organisationerna inför efterfrågan.

Bärande tankar i verksamhetsplanen har varit:

• Sträva efter att fortsätta ge verksamheterna stabila planeringsförutsättningar trots stora osäkerheter i de yttre förutsättningarna. Det innebär att hålla i resursfördelningssystemen som bland annat kompenserar för fler barn, elever och äldre. Kompensationer för löneökningar och utökade lokaler när verksamheterna växer vidmakthålls.

• Arbetet med att utveckla organisation och arbetssätt pågår ständigt. Ekonomiska och verksamhetsmässiga samordningsfördelar kan uppnås genom ökad samverkan inom koncernen och med andra aktörer, samt genom att ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

• De finansiella målen för god ekonomisk hushållning är viktiga för att styra mot en hållbar ekonomi över tid. Målen har inbördes samband och påverkar varandra varför ett helhetsperspektiv är viktigt. De senaste fyra åren har resultatandelen varit god och ligger över målsättningen om fyra procent sett som ett genomsnitt över perioden. Självfinansieringsgraden av investeringarna har också legat över de fastställda finansiella målsättningarna sett över perioden (53% till över 100%), vilket gett förutsättningar för att kunna hantera investeringsbehoven samtidigt som kommunen kunnat amortera av på låneskulden. Under perioden 2019 till 2023 amorterades 790 Mkr av på låneskulden. 2024 har 100 mkr lånats upp

Med de utmaningar som kommunsektorn möter de närmaste åren är det inte rimligt att budgetera för resultat- och självfinansieringsnivåer i den storleksordningen, men trots att kortsiktiga avsteg bedöms nödvändiga är den långsiktiga strävan tydlig.

De kommande åren behöver budgeten anpassas efter de nya förutsättningarna som en lägre befolkningsökning för med sig. De senaste prognoserna visar en mindre omflyttning, lägre födelsetal och lägre inflyttning från utlandet som påverkar inte bara Kungälv utan hela landet.

Majoritetens inriktning i budgetdirektiven är att:

• Fortsätta budgetera för ordning och ansvar. Under 2025 Kungälv budgeteras inte med stora realisationsvinster eller höga exploateringsnettointäkter. Av erfarenhet vet vi att sådana intäkter tillkommer vissa år, och då ger högre redovisade resultat än budgeterade. Ett sunt ekonomiskt tänkande är därför att inte i förväg räkna med dem som en nödvändig del i budgeten för att klara de finansiella målen.

• Bibehålla resultatmålet om två procent över en rullande femårsperiod för att säkerställa en god ekonomi bortom planeringsperioden 2025–2028. Det målet ligger fast liksom ambitionen av självfinansierade investeringar med minst 40-50 procent.

16 Styrning och ledning

Grundläggande om styrning, ledning, uppföljning och utveckling

Bärande vägval under 2025 är styrning och ledning, dialog och lärande i hela organisationen. Verksamheterna utvecklas och får en godare kvalitet där information delas, där det finns positiva och höga förväntningar på varandra. Det finns en insikt om, och förståelse för, att vägval och beslut utgår från en **helhetssyn** och att alla tar ett aktivt och gemensamt ansvar för den beslutade vägen framåt. Det finns även förståelse för tydliga uppdrag och handlingsutrymme för ledande roller i professionerna, övergripande och på varje enhet i organisation.

Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

I den kommunala verksamheten ska det finnas en tydlig ansvarsfördelning mellan politiken och förvaltningen. Fördelningen arbetas fram i dialog mellan politiken och förvaltningen och bygger på principen att de politiska företrädarna beslutar om vad som ska uppnås i verksamheten och vilka mål som ska nås. Förvaltningens tjänstepersoner arbetar sedan fram strategier och aktiviteter för hur målen ska uppnås samt utarbetar underlag för politiska beslut.

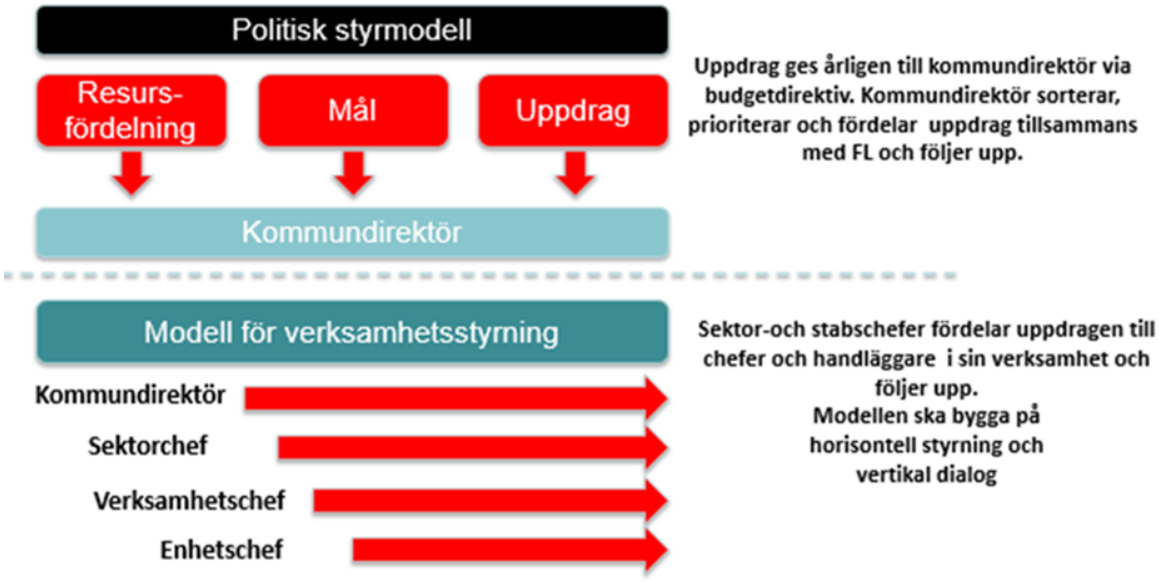
Kommunens politiska styrmodell

Kommunens styrmodell bygger på mål- och resultatstyrning. Det innebär att fullmäktige beslutar om strategiska mål och resultatmål som kommunkoncernen som helhet ska arbeta med för att röra sig i riktning mot visionen.

Stommen i Kungälvs styrmodell består av de fyra parametrarna:

1. Ekonomistyrning,
2. Målstyrning,
3. Kvalitetsstyrning samt
4. Agenda 2030

Dessa följs upp genom ett antal rapporter såsom delårsrapporter, årsanalyser och kvalitetsrapport.

Ekonomistyrning

Utgörs av finansiella mål, resursfördelningsmodell och ekonomiska ramar. Det är kommunfullmäktige som fattar beslut om hur resurserna ska fördelas inom kommunen. Resursfördelningsmodellen används för att beräkna verksamheternas budgetar utifrån demografi- och volymförändringar. Genom budgeten omsätts de politiska prioriteringarna till ramar för de olika sektorernas och stabsenheternas verksamhet. I sektorplaner samt internbudgetar anger sektorerna hur de ska fullgöra sin verksamhet och uppfyllapolitiska målen och uppdragen under 2025 samt de kommande åren. Förvaltningen och sektorerna har ett ansvar att hantera förändringar inom ram.

Målstyrning

Beskriver kommunens målhierarki, det vill säga på vilken nivå i organisationen som olika typer av mål fastställs. I Kungälv används horisontell styrning där varje nivå i organisationen skapar sina egna mål utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål samt kommunstyrelsens resultatmål för mandatperioden. Syftet är att skapa en gemensam riktning och förflyttning för hela kommunkoncernens verksamheter. Målen är långsiktiga men omprövas av kommunfullmäktige inför varje nytt budgetår. Den kommunala verksamheten styrs även av andra styrande dokument så som policys, program, planer och riktlinjer. Kommunens policy för styrning sätter ramen för denna styrning. Policyn tydliggör att kommunfullmäktige fastställer kommunövergripande policys, program och planer samt att kommunstyrelsen fastställer kommunövergripande handlingsplaner och riktlinjer. Flera av de styrande dokumenten innehåller mål och åtgärder som nämnder och styrelser aktivt ska arbeta för. Varje nämnd och styrelse ansvarar för att bidra till den gemensamma utvecklingen genom att omsätta styrsignaler från kommunfullmäktige och kommunstyrelse till verksamhet inom sitt ansvarsområde. Det görs genom att nämnder och styrelser tar sig av beslutade mål, uppdrag och åtgärder och utifrån sitt verksamhetsuppdrag, nuläge och utmaningar definierar vad som ska prioriteras genom beslut om verksamhets- och affärsplaner för nästkommande år.

Kvalitetsstyrning

Kvalitetsstyrningen utgår från politiska mål, från krav enligt speciallagstiftning samt från den självklara utgångspunkten att sätta de som kommunen är till för i centrum. Kvalitetsstyrningen styr och följer framför allt verksamheternas grunduppdrag som i sin tur styrs av kommunens reglementen samt lagar och förordningar. Reglementena innehåller både gemensamma bestämmelser som gäller för samtliga nämnder och styrelser samt beskriver vilket specifikt ansvar varje enskild nämnd/styrelse har. Grunduppdragen följs genom uppföljning av nyckeltal och indikatorer som analyseras, utvärderas och sedan används för att styra mot effektiva verksamheter med god kvalitet. Resultat och utvärderingar sammanställs i olika nationella jämförelser och kvalitetsrapporter.

Varje år redovisas ska kommunens gemensamma resultat i en kvalitetsrapport som svarar på frågeställningen: Hur går det för Kungälv?

Agenda 2030 och hållbar utveckling

En viktig dimension och utgångspunkt för Kungälvs kommuns styrning är hållbar utveckling. Hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. En hållbar utveckling inom kommunkoncernen omfattar tre dimensioner: ekologisk, social och ekonomisk, vilka utgör varandras förutsättningar. Målen i Agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges mål för mandatperioden vilka syftar till att skapa gemensam riktning och förändring i hela kommunkoncernens verksamheter. Varje nämnd och styrelse ansvarar för att omsätta dessa

styrsignaler till verksamhet inom sitt ansvarsområde för den gemensamma utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

Förvaltningens styrmodell

Förvaltningens organisation

Kungälvs kommun har en förvaltning bestående av tre sektorer med fokus på kommunens kärnverksamhet; sektorn Bildning och Lärande (BoL), sektorn Trygghet och Stöd (ToS) samt sektorn Samhälle och Utveckling (SoU). Dessutom finns stabsenheter som är stödfunktioner till bland annat kärnverksamheter. Kommundirektören är förvaltningschef och kommunens högsta tjänsteperson. Varje sektor leds av en sektorchef.

Frihet under ansvar/tillitbaserad ledning och styrning

Kungälvs kommun ska tillämpa en tillitsbaserad styrning och ledning på alla nivåer. Det vi definierar som kultur och arbetssätt har fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov.

Frihet under ansvar/tillitsbaserade styrningen och ledningen som vi definierar här är en utveckling av den värdegrund Kungälvs kommunkoncern sedan tidigare tagits fram som fokuserar på uppdraget:

- Kvalitet
- Bemötande och
- Samarbete

Varje beslutsnivå verkar aktivt för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga ansvarsfulla relationer samt säkerställa att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa medborgaren.

Tillit i en stor organisation med fler än 4000 medarbetare bygger på att det gemensamma målet är tydligt. Tydliga ramar, verksamhetsnära mål och mandat är en förutsättning. Lust och engagemang i uppdraget och möjligheter att få prova nya metoder likaså.

Ansvar - sträva efter att utgångspunkten är att ta ansvar och välja att lita och på dem du samarbetar med och ha positiva förväntningar.

Medborgarfokus - sätt medborgarens upplevelse och kunskap i fokus och försök förstå vad medborgaren sätter värde på.

Helhetssyn - uppmuntra alla i styrkedjan att aktivt och gemensamt ta ansvar för helheten och samverka över gränser.

Handlingsutrymme - delegera handlingsutrymme och välkomna medbestämmande, men var också tydlig kring vem som har mandat att göra vad, och skapa goda förutsättningar för medarbetarna att klara sitt uppdrag.

Stöd - säkerställa ett verksamhetsnära och kvalificerat professionellt, administrativt och digitalt stöd i kärnverksamheten.

Kunskap - premiera kunskapsutveckling, lärande och en praktik baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Öppenhet - sträva efter öppenhet genom att dela information, välkomna oliktänkande och respektera kritik.

Tillit betyder inte fritt valt arbete, utan vi vill förstärka den egna såväl som organisationens kreativitet för att klara uppdraget i en utmanande tid. En kultur där uppföljning är viktigt för

att veta att vi är på rätt väg, men målet och vägen dit än viktigare.

Utgångspunkten i Move (modell för verksamhetsstyrning) är den enskilda enhetens behov av styrning och chefens/rektorns roll i styrningen.

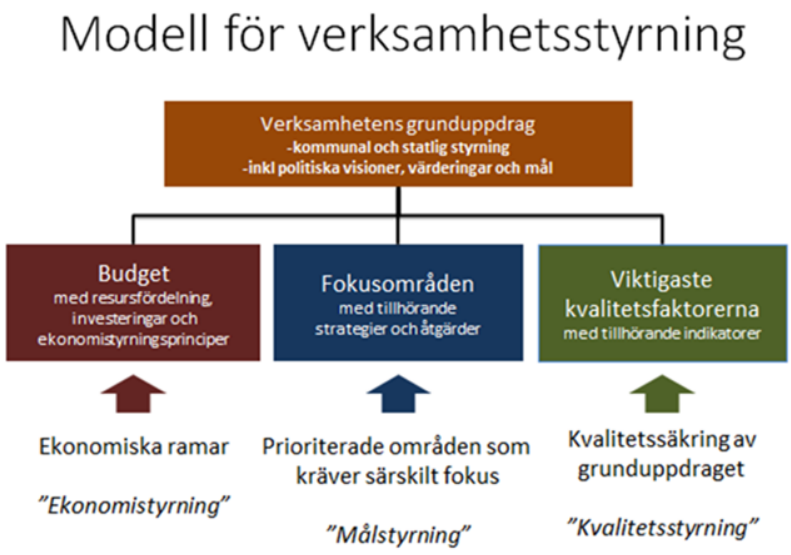
Inför 2025 ska samtliga chefer/rektorer tillsammans med medarbetarna arbeta med sina sektors plan. Planen görs enligt en gemensam struktur och med ett innehåll som är specifikt för varje verksamhet.

Grunduppdrag - vad är vår uppgift och vilken statlig och kommunal styrning påverkar verksamheten

Viktigaste kvalitetsfaktorer - Beskriver kännetecken för bra kvalitet i vårt grunduppdrag dvs målgrupper, processer, medarbetare och ekonomi.

Fokusområden - med utgångspunkt från en nulägesanalys och grunduppdraget, vad behöver verksamheten utveckla förbättra och förändra.

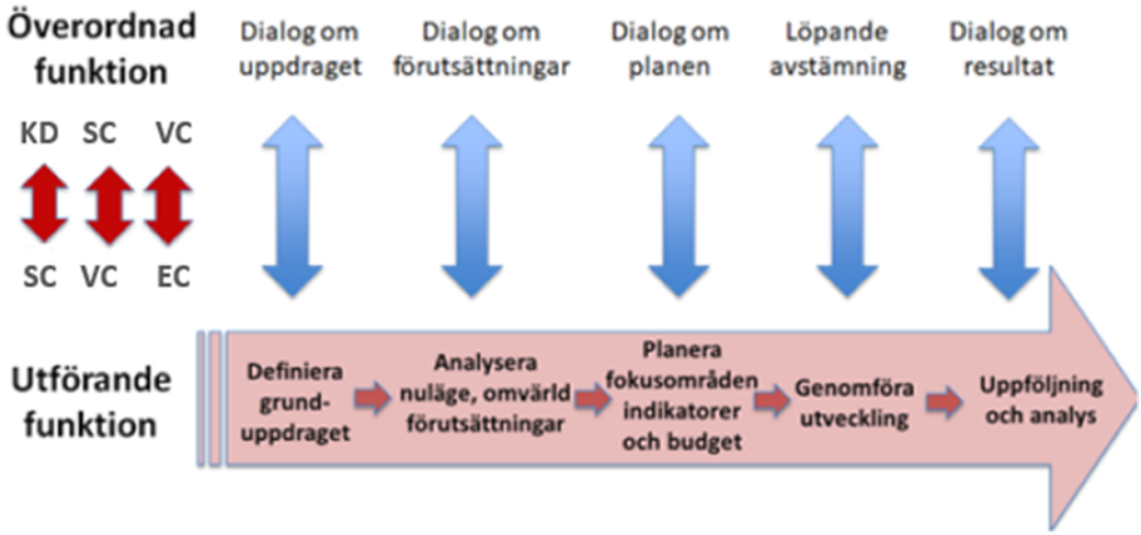
Budget - Hur använder vi de resurser som är tilldelade på bästa sätt, för att lösa grunduppdraget.

Styrmodell innebär att styrning sker via vision, förhållningssätt och tydliga grunduppdrag samt via politiska inriktningar och mål samt ekonomiska ramar.

En annan bärande del i styrmodellen är att tydliggöra verksamheternas grunduppdrag och att säkerställa kvaliteten i grunduppdraget. Verksamhetens grunduppdrag avser uppdrag enligt lagstiftning och andra både statliga och kommunala styrdokument. Grunduppdraget är relativt beständigt över tid. Politiska inriktningar och mål utrycks dels i budgetdokument för mandatperioden som antas av kommunfullmäktige, dels årligen i budgeten. Utifrån detta utarbetas sektorsspecifika verksamhetsplaner där även kvalitetsindikatorer ingår för att beskriva kvaliteten i grunduppdrag, inriktningar och mål.

Modellen skapar förutsättningar för *horisontell styrning* på respektive nivå - enhet, verksamhet, sektor och förvaltning. Verksamhetsplanen ger ett underlag för uppföljning och dialog mellan chef och överordnad chef om kvalitet och resultat i verksamheten - *vertikal styrning*.

Handlingsutrymme i styrningen innebär att varje organisatorisk nivå själv har befogenhet och ansvar att genomföra hela planerings- och uppföljningsarbetet processorienterat, baserat på det egna uppdraget och förutsättningarna (definieras i både den statliga och kommunala styrningen).

Styrningen kvalitetssäkras genom uppföljning av uppdrag och fakta under dialogen vilket innebär kontinuerliga, systematiska och strukturerade samtal om vision, mål, strategier, förhållningssätt, planer och resultat samt kvalitet i syfte att skapa gemensamma bilder, förståelse, goda relationer, tillit och kontroll.

Ledningsprocessen

Kommunens styrmodell kompletteras av en ledningsprocess som beskriver hur vi omsätter kommunens styrmodell i praktiken. Det handlar om hur vi arbetar för att sätta mål, fördela resurser i budget och hur vi följer upp hur det går. Den kommunövergripande ledningsprocessen består av delprocesser som alla är beroende av varandra:

- Strategiprocessen
- Planeringsprocessen och
- Uppföljningsprocessen

Strategiprocessen

Syftar till att ta fram kommunövergripande planeringsförutsättningar inför ekonomi- och verksamhetsplan för de kommande tre åren. Strategiprocessen börjar med ett strategiskt seminarium för ledande förtroendevalda och tjänstepersoner.

Planeringsförutsättningarna tas fram tillsammans med VD:ar, sektorchefer, stabschefer, verksamhetschefer för sektorerna i workshop genom trend- och framtidsspaning (Utblick), omvärldsanalys samt kartläggning och analys av kommunens nuläge. Där presenteras resultaten från genomförda analyser och det ges tillfälle till dialog om mål, resultat och gemensamma utmaningar för de kommande tre åren.

Planeringsprocessen

Tar avstamp i de kommunövergripande planeringsförutsättningarna från strategiprocessen. Planeringsförutsättningarna konkretiseras i detta skede ytterligare genom framtagande av ett

budgetunderlag. Utifrån underlaget arbetar de förtroendevalda fram förslag till rambudget och budgetdirektiv. I planeringsprocessen ingår även kommunövergripande riskanalys och planering för intern kontroll. Efter att kommunfullmäktige beslutat om den kommunövergripande rambudget- och budgetdirektiv, inleds arbetet med verksamhetsplan, sektorplan samt affärsplaner. I verksamhetsplaneringen ingår resonemang om förutsättningar, utvecklingsmål kopplade till kommunfullmäktiges beslutade riktning samt en detaljerad internbudget.

Sektorplaner tas fram på sektornivå, dessa ska dock inte beslutas av politiken utan är verksamheternas verktyg för att bidra till övergripande verksamhetsplan.

Uppföljningsprocessen

Med verksamhetsplaneringen som grund går kommunen in i genomförandeåret. Genom uppföljningsprocessen följer vi upp hur det går med både verksamhet, medarbetare och ekonomi löpande under året.

Delårsrapporterna är viktiga styrinstrument som ger oss möjlighet att kunna upptäcka avvikelser i tid. De är också utgångspunkt för nästa års strategiprocess och ska fånga upp signaler om till exempel bristande leverans. Vid årsskiftet genomför alla verksamheter en årsanalys som sammantaget utgör del av underlaget till kommunens gemensamma årsredovisning. Uppföljningsprocessens kommungemensamma rapporter är:

Två delårsrapporter samt löpande månadsvis uppföljning

Delårsrapporter görs per den 30 april och en per den 31 augusti. De fastställs i styrelse. Delårsrapporten per den 31 augusti fastställs även i kommunfullmäktige. Syftet med delårsrapporterna är att skapa ett redskap som snabbt fungerar som ett signalsystem för avvikelser mot styrelsernas verksamhetsplaner och affärsplaner.

Utöver delårsrapporterna följs ekonomin upp löpande månadsvis med eventuella åtgärder för att bidra till en budget i balans.

Rapport över det systematiska arbetsmiljöarbetet

Fastställs innan årets slut. Rapporten utgår från en enkät med ett antal frågor som samtliga förvaltningar ska fylla i för att självskattad det egna systematiska arbetsmiljöarbetet. Utifrån resultatet i enkäten tas åtgärder fram.

Granskningsrapport intern kontroll

Fastställs i respektive nämnd eller styrelse senast i december månad.. Rapporterna är en uppföljning av handlingsplanen för intern kontroll samt redovisning av eventuella åtgärder utifrån tidigare granskningsrapporter och hur arbetet är planerat att utvecklas framöver. Därefter görs en kommungemensam sammanställning som beslutas av kommunstyrelsen. Granskningsrapporterna granskas sedan av kommunrevisionen.

Årsredovisningen

Nämnder och styrelsernas årsanalyser med händelser av väsentlig betydelse samt målstyrning, ekonomisk redovisning med prognos samt personalredovisning ligger som en grund till kommunens gemensamma årsredovisning. Årsredovisningen styrs av lagen om kommunal bokföring och redovisning som kräver att den består av förvaltningsberättelse, drift- och investeringsredovisning, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt sammanställda räkenskaper för kommunens bolag och Stiftelse. Utöver detta ingår redogörelse för arbetet med Agenda 2030 samt arbetet med intern kontroll och kvalitet.

Årsredovisningen är en viktig grund för verksamheternas och hela kommunens nulägesanalys

– hur det går och vad som behöver åtgärdas för att fortsätta i den riktning som beslutats. Årsredovisningen granskas av kommunrevisionen och fastställs av kommunfullmäktige.

Ledning och styrning samt organisering

Ledning, styrning och organisation ska utformas så att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och att medarbetare involveras i, och är medskapande av, förändringsarbetet. Det möjliggör även förutsättningar för utveckling med hjälp av framväxande teknologi (digitalisering). **Grundläggande uppdrag är att planera, genomföra, utveckla och följa upp verksamheten**. Arbetet ska genomsyras av medskapande och ansvarstagande.

Ett fortsatt viktigt arbete är att ta fram och analysera nyckeltal för verksamheterna och jämföra dem med andra kommuner som underlag för styrning och utveckling. Kommunens metoder för att följa upp vilka framsteg som digitaliseringen ger ska utvecklas. Arbetet med att utveckla ekonomi- och kvalitetsstyrning i syfte att förbättra uppföljning, prognos och budget i verksamheternas ekonomi fortsätter. Detta gäller även arbetet såväl med investeringsplanering som med beslutsprocess, budgetering, uppföljning och prognoser.

Syftet är att få en tydlig styrning och ytterligare minska gapet mellan budget och utfall, samt att snabbt kunna vidta åtgärder vid avvikelser. Under 2025 kommer arbetet med uppföljning av avrop på upphandlingar och inköp och dokumentationen av dessa att systematiseras och det kategoribaserade arbetssättet att utvecklas. Syftet med arbetet är att säkerställa att kommunens anskaffningar genomförs på ett effektivt och rättssäkert sätt samt att säkerställa att förvaltningens inköp bidrar till goda affärer, genom att tillgodose verksamheternas behov, tillvarata och vårda konkurrensen samt möjliggöra för nya lösningar som skapar mervärde för verksamheterna.

Att vara chef/ledare i Kungälvs kommun

Att vara chef /ledare i Kungälvs kommun, oberoende av nivå, innebär att företräda arbetsgivaren och ha ett sammanhållet ansvar för verksamhet, ekonomi, personal och **arbetsmiljö** samt **helhetsansvar** inom sitt ansvarsområde.

Rollen som chef/ledare innebär såväl förväntningar som möjligheter, både ur ett arbetsgivarperspektiv som ledarperspektiv, att chefen i sin roll som arbetsgivare har särskilda ansvar och befogenheter, att leda och följa upp medarbetarnas och verksamhetens resultat och därmed skapa en effektiv och kvalitetssäker verksamhet. Rollen innebär även att man som ledare/chef är utvecklingsorienterad och håller sig informerad och förmedlar relevant och korrekt information vidare i organisationen.

Alla chefsnivåers verksamhetsansvar innefattar att driva och utveckla en effektiv verksamhet inom sitt uppdrag, att vara en del av Kungälvs kommun och agera helhetsorienterat utifrån politiska mål (nationella och lokala), lagstiftning, reglemente och styrdokument (program, planer, policyer och riktlinjer). Ansvaret innebär att arbeta mot uppsatta mål och att skapa goda serviceupplevelser och livskvalitet för de som verksamheten riktar sig till.

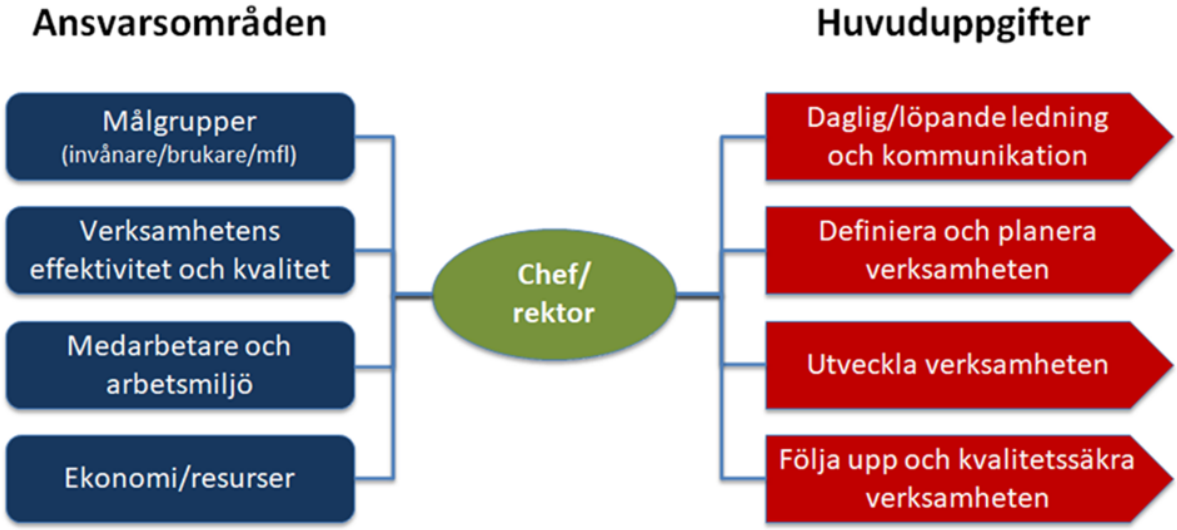
Primärt fokus ska vara på att minska suboptimering, utveckla nya arbetsformer och bilda nya arbetskonstellationer för att öka förvaltningens effektivitet och leverans. För att minska förvaltningens kostnader och öka effektiviteten krävs förändrade arbetssätt, nytt sätt att tänka och utförande av arbetsuppgifter. Arbetet med verksamhetsstyrning, kvalitetsutveckling och ständiga förbättringar utgår från kommunens ansvarsfördelning. Alla chefsnivåer har ägarskapet i verksamhetsstyrningen och ansvaret att tillsammans med medarbetarna utveckla verksamheten.

Vidare är samtliga chefers ansvar att stödja och samordna arbetet, samt levandegöra och följa upp verksamhetsplanen, sektors planer och affärsplanerna tillsammans med medarbetarna.

Ansvar och roller

Chefsansvar i Kungälvs kommun - Verksamhetsansvar

Alla rektorer/chefsnivåers verksamhetsansvar innefattar att driva och utveckla en effektiv verksamhet inom sitt uppdrag, att vara en del av Kungälvs kommun och agera helhetsorienterat utifrån politiska mål (nationella och lokala), lagstiftning, reglemente och styrdokument (program, planer, policyer och riktlinjer). Ansvaret innebär att arbeta mot uppsatta mål och att skapa goda serviceupplevelser och livskvalitet för de som verksamheten riktar sig till.

Ekonomiansvar

Varje rektor/chefs ekonomiansvar är att driva verksamheten inom ramen för verksamhetens budget mot uppsatta mål och prioriterade områden. Ansvaret innefattar att följa ekonomiska regelverk och anvisningar.

Personalansvar

Varje rektor/chef är kommunens arbetsgivarrepresentant och arbetsgivarföreträdare. Personal och arbetsmiljöansvar innefattar ett ansvar och arbete med att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla, ställa om vid behov samt genom planering och ledning skapa en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv. I detta arbetar medarbetare och chef/ rektor gemensamt och tillsammans mot uppsatta mål och prioriterade områden. Ansvaret innebär att följa lagstiftning, samverkansavtal, övriga avtal, regelverk samt HR-relaterade styrdokument.

Arbetsmiljö

Rektorer/chefer och medarbetare ska alla uppmuntras till en hälsosam livsstil. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande. Systematik och väl fungerande rutiner är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö för alla chefer och medarbetare. God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas genom en löpande dialog mellan rektorer/ chefer och medarbetare.

Alla medarbetare är medledare när det kommer till sin egna arbetsmiljö och arbetssituation. Medledarskap står för det ansvar för arbetsmiljö och arbetssituation som varje medarbetare,

har oavsett roll och befattning.

Medarbetaren ansvarar för att

- Engagera sig i arbetet med verksamhets- och sektorplaner
- Agera utifrån verksamhetens uppdrag och mål
- Tillsammans med chefen/ rektorn koppla medarbetarens uppdrag till verksamhetens uppdrag och mål samt dokumentera detta tillsammans med sina utvecklingsområden i en medarbetarplan.
- Bidra aktivt på, och utveckla, arbetsplatsträffarna (APT) tillsammans med medarbetare och fackliga ombud.

Stödfunktioners (ekonomi, HR, kvalitet och administration) ansvar

Förvaltningens stödfunktioner har en viktig roll för att verksamheternas arbete och leveranser av tjänster ska bli så bra som möjligt. I rollen ingår att ge chefer/ rektorer och medarbetare ett verksamhetsnära och professionellt stöd som utgår från deras behov. Stödfunktioner är stöd i styrning och värnar om styrmodellen.

17 Stab och sektorer

Stabens och sektorernas grunduppdrag

Förvaltningen har arbetet med att förtydliga grunduppdrag för stab och sektorer och dess verksamheter och enheter. Grunduppdrag besvarar frågan *vad är vår uppgift och vilken statlig och kommunal styrning påverkar verksamheten?*

Verksamhetsidén är en sammanfattning av huvudsakliga uppgifter och vilka målgrupper verksamheten riktar sig mot.

Stabsenheters grunduppdrag

Verksamhetsidé

Stabsenheterna verksamheter styrs övergripande utifrån kommunfullmäktiges vision, värdegrund och strategiska mål och budget. Organisatoriskt är stabsenheterna indelad i fyra ansvarsområden/verksamhetsområden som leds av varsin stabschef; – Ekonomi, HR, säkerhet samt projektutveckling. Stabsenheterna, som är stödfunktioner, biträder kommunstyrelsen inom områdena ekonomi, HR, näringslivsutveckling, samhällsplanering, samhällsskydd samt säkerhet och administration. Stabsenheterna samordnar de kommunövergripande utvecklingsprocesserna inom exempelvis hållbarhetsperspektiven Agenda 2030 och folkhälsa. Förvaltningen är arbetsgivarföreträdare och arbetar för att Kungälv ska vara attraktiv att vara anställd. Man har också det övergripande ansvaret för kommunikationen internt och externt samt ansvar för IT/digitalisering i samarbete via Soltak.

Målgrupper

Stabsenheternas verksamhet är bred och påverkar kommunens invånare och andra målgrupper i olika omfattning. Målgrupper för de delegerade verksamheterna är främst kommuninvånare, kunder/besökare, företagare/näringslivet och föreningar. Det innefattar alla de som nyttar kommunens tjänster och service.

Den interna stödverksamhetens målgrupper är kommunens styrelser och nämnder, sektorer, övriga stabsenheter och kommunala bolag. Särskilt viktiga målgrupper är kommunens politiker och chefer.

Politiker/kommunstyrelsen, kommunfullmäktige, nämnder – för att bereda ärenden och ge beslutsunderlag.

Chefer/rektorer – för att kunna stödja det arbete som sker i kärnverksamheterna och i ledningsprocesserna

Medarbetare – stärker förutsättningarna för medarbetarna i kärnverksamheten att utföra sitt arbete med god kvalitet och med en högre resurseffektivitet

Sektorer – Samordnande funktion för alla sektorer i kommungemensamma frågor

Kommunala bolag och stiftelse – rådgivning och stöd inom bl.a. ekonomi, administration och beslutsunderlag

Sektor Bildning och Lärande grunduppdrag

Verksamhetsidé

Sektorns verksamheter styrs övergripande utifrån kommunfullmäktiges vision, värdegrund och strategiska mål och budget. Organisatoriskt är sektorn indelad i fem ansvarsområden/verksamhetsområden som leds av varsin verksamhetschef; – förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning inklusive, elevhälsan samt kompetenscentrum.

Följande verksamheter/skolformer anordnas:

Förskolan är en frivillig skolform och erbjuds alla barn från 1 till 5 års ålder.

Förskoleklass är obligatoriskt från det år då barnen fyller sex år.

Grundskolan är en obligatorisk skolform med egen läroplan för elever mellan 7 – 16 år. Kommunen ansvarar för att alla elever med Kungälv som hemkommun får tillgång till grundskola.

Anpassad grundskola är en obligatorisk skolform med egen läroplan för mottagna elever mellan 7 – 16 år.

Fritidshem är en frivillig skolform för barn mellan 6 och 12 år.

Gymnasieskolan (mimers) är en frivillig skolform för ungdomar mellan 16 och 20 år med egen läroplan.

Anpassad gymnasieskola (Trekungagymnasiet) är en frivillig skolform med egna kursplaner och betygskriterier.

Vuxenutbildningen består av kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå inklusive yrkes- och lärlingsutbildningar, särskild utbildning samt svenska för invandrare.

Kompetenscentrum riktar sig i första hand medborgare mellan 16 och 65 år och samlar kommunens kompetenser inom utbildning, arbete och socialtjänst för att erbjuda utbildningar och insatser som leder till arbete eller vidare studier.

Målgrupper

Sektorn har en bred verksamhet som riktar sig till alla kommunens barn och elever i olika åldrar. Verksamheten i BOL ska eftersträva hög måluppfyllelse för alla barn och elever samt att det råder god trygghet och studiero i samtliga skolformer.

Sektor Trygghet och stöd grunduppdrag

Verksamhetsidé

Sektorns verksamheter styrs övergripande utifrån kommunfullmäktiges vision, värdegrund och strategiska mål och budget. Organisatoriskt är sektorn indelad i fyra ansvarsområden/verksamhetsområden som leds av varsin verksamhetschef; – IFO, Funktionsstöd, Äldreomsorgen samt Hälso-och sjukvård. Socialtjänsten har uppdraget att utreda och fatta beslut enligt gällande lagstiftning. Målgruppen är alla kommuninvånare med behov av stöd, omsorg, vård eller hjälp inom socialtjänstens ansvarsområde. Det innebär att utreda behov hos enskild och ge det stöd, omsorg, vård eller hjälp som den enskilde har rätt till och i olika former. Socialtjänstens olika verksamheter kan delas upp i myndighetsutövande verksamhet, utförarverksamhet och internt stödjande verksamhet. Myndighetsutövande verksamhet – med ansvar för myndighetsutövning inom socialtjänstens ansvarsvarsområde. Det innebär att utreda och fatta beslut om insatser till olika målgrupper. Uppdraget omfattar även information, råd och stöd och förebyggande socialt arbete (inklusive tillståndsverksamhet).

Utförarverksamhet – med ansvar för att utföra stöd, omsorg, vård eller hjälp inom socialtjänstens ansvarsområde. Det innebär att erbjuda och utföra verksamheter riktade till olika åldrar och behov genom olika verksamhetsinriktningar och verksamhetsformer. Utförarverksamheter finns för;

· barn, unga och deras familjer

· vuxna med missbruks- och/eller beroendeproblematik eller psykisk funktionsnedsättning

· stöd och service till personer med funktionshinder

· hemtjänst och vård- och omsorgsboenden

· hälso- och sjukvård och förebyggande

Målgrupper

Sektorn har en bred verksamhet som riktar sig till alla kommunens invånare. Målgrupperna för den myndighetsutövande och utförande verksamheten är därför många.

· barn, unga och deras familjer

· vuxna med missbruks- och/eller beroendeproblematik eller psykisk funktionsnedsättning

· personer med funktionshinder med behov av stöd och service

· äldre personer med behov av äldreomsorg t ex i form av hemtjänst eller vård- och omsorgsboenden

· personer med behov av hälso- och sjukvård och förebyggande insatser

Sektor Samhälle och Utvecklings grunduppdrag

Verksamhetsidé

Sektorns verksamheter styrs övergripande utifrån kommunfullmäktiges vision, värdegrund och strategiska mål och budget. Organisatoriskt är sektorn indelad i fem ansvarsområden/verksamhetsområden som leds av varsin verksamhetschef; – Blå V, SvartV, GrönV, Miljö och Bygg.

- Sektorn och dess verksamheters grunduppdrag är att delvis samordna och genomföra planering och utveckling av samhället. Vidare är uppdraget att:
- Skapa, utveckla och driva processer som möjliggör en effektiv plan- och exploateringsprocess samt genomföra stadsutveckling.
- Arbeta för en god bebyggd miljö genom att främja en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse och andra anläggningar.
- Myndighetsutövning genom tillsyn, kontroll och handläggning enligt framförallt miljöbalken, livsmedelslagen, plan- och bygglagen, fastighetsbildningslagen samt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Sektorn ansvarar över förvaltning, byggnation, drift och underhåll av alla kommunala gator, vägar, parker och fastigheter i den mån uppgiften inte givits åt annan. Samt över den kommunala trafikövervakningen och kommunala parkeringsplatser och båtplatser. Sektorn har också i uppgift att tillhandahålla kommunens måltider inom förskola, skola och socialtjänst samt tillhandahålla lokalvård i kommunens lokaler utifrån beställning av annan sektor. Sektorns verksamhet är bred och berör samtliga av kommunens målgrupper i olika omfattning, det innebär också många samarbetspartners både internt och externt. Dels inom den egna sektorn, med övriga sektorer och dess verksamheter, interna och externa kommunala bolag, företag, medborgare och kommuninvånare i olika sammanhang.

Verksamheterna arbetar kontinuerligt med värdegrundsfrågor där öppenhet, respekt och professionalitet är ledorden. Bemötande, tillgänglighet och likvärdighet är områden sektorn ser som särskilt viktigt. På olika sätt arbetar verksamheterna med trygghetsfrågor, allt ifrån planering och utveckling i den offentliga miljön, till att bidra till trygghet vid skolmåltider, röjning av sly och allt däremellan. Sektorns grunduppdrag finns och är verksamma runt om i

hela kommunen och spelar en stor roll i många sammanhang. Stort fokus på företag dels etablerade, dels företag med viljan att etablera sig i kommunen. Genom bra och systematiskt arbetsmiljöarbete kan vi tillsammans uppnå resultat.

Målgrupper

Sektorns verksamhet är bred och påverkar samtliga av samhällets och kommunens målgrupper och invånare i olika omfattning. Sektorn har behov och intresse av att samverka och samarbeta med olika parter i hela kommunen för att nå framgång och en hållbar Samhällsutveckling. Det handlar om våra kommuninvånare, medborgare, företagare, föreningar till våra kommunala bolag och övriga av kommunens sektorer.

18 Uppföljning och analys

I kommunallagen anges att det för den kommunala verksamheten ska finnas mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Ett grundläggande syfte med god ekonomisk hushållning är en medveten samordning och inriktning av verksamhetens delar mot gemensamma mål. Helhetssyn vid planering är nödvändig för att klara av att uppfylla behoven i den samlade kommunala verksamheten.

För att beskriva och analysera kommunens ekonomiska läge arbetar förvaltningen parallellt med fyra analysmodeller.

1. Finansiellt resultat
2. Kapacitet
3. Riskförhållande
4. Kontroll

Finansiellt resultat

Periodens resultat samt balansen mellan intäkter och kostnader analyseras. Analys görs såväl månadsvis som årligen och avser både verksamhetens driftskostnader samt investeringarnas utveckling och finansiering.

Nyckeltal som redovisas är:

- Periodens resultat och prognostiserat resultat
- Periodens investeringar och prognostiserade årsnivå

Kapacitet

Kommunens finansiella motståndskraft på lång sikt analyseras och redovisas. Ju starkare kommunens kapacitet är, desto mer motståndskraftig blir kommunen för konjunkturnedgångar.

Nyckeltal som redovisas här är:

- Långfristiga skulder
- Soliditet

Riskförhållande

Analysen gällande riskförhållanden visar kommunens förmåga att möta finansiella problem på kort och medellång sikt. En god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att kommunen inte ska tvingas vidta drastiska åtgärder i händelse av finansiella utmaningar.

Nyckeltalen som redovisas:

- Finansiella nyckeltal enligt riktlinjer för den finansiella verksamheten.

Kontroll

Analys av planer och finansiella mål genomförs i syfte att kontrollera hur dessa efterlevs.

Nyckeltal som redovisas:

- Avstämning av balanskravet

Uppföljningen redovisas i samband med tertialrapporterna samt i finansiell rapport.

Plan för uppföljning

Uppföljning	Tidplan	Styrelse
Förvaltningsplan	Delårsrapport 1 (prognos helår) efter april Delårsbokslut 2 efter augusti, Årsbokslut, efter december	Kommunstyrelse samt kommunfullmäktige
Finansiell rapport	Ingår i delårsrapporter och årsbokslut	Kommunstyrelse samt kommunfullmäktige
Rapportering, månadsvis	Prognos mars och oktober – endast ekonomi, befolkningsprognos, arbetslöshet, försörjningsstöd samt personal (sjuktal, frisktal, omsättning, antal arbetade timmar jmf med antal invånare)	Kommunstyrelsen Mars och oktober till kommunfullmäktige
Uppföljning av politiska beslut	I samband med delårsrapporter och årsbokslut	Kommunstyrelsen
Kvalitésdialoger	Planering under vintern. Genomförande av dialog under våren och hösten	Kommunstyrelsens presidium
VA-verksamheten	Delårsrapport 1 och 2 samt årsrapport	Utskott och kommunstyrelse
Intern kontrollrapport	December	Samtliga myndighetsnämnder och kommunstyrelsen
Prövning om den verksamhet ett kommunalt bolag bedrivit under året varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.	I samband med Bokslut	Kommunens bolag samt kommunstyrelsen
Koldioxidbudget	I samband med bokslut	Kommunstyrelsen samt kommunfullmäktige

GAP-analys

Genom att jämföra Kungälvs kommuns verksamheter med andra jämförbara och framgångsrika kommuner kan möjliga förbättringar identifiera. Vi kallar det för GAP-analys, det vill säga skillnaden (gapet) mellan Kungälvs kommun och jämförelsekommunerna. På övergripande kommunnivå visar resultaten att Kungälv är ekonomiskt konkurrenskraftig jämför med andra kommuner.

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnadsavvikelse bygger på skatteutjämningssystemet och är avvikelse i procent mellan kommunens nettokostnad och referenskostnad enligt utjämningssystemet. Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Referenskostnaden bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. Åldersstruktur tillsammans med geografisk och social struktur är de viktigaste strukturvariablerna som ingår i utjämningssystemets kostnadsutjämning.

Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än vad förväntas enligt skatteutjämningssystemet och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. Källa:

Kolada.

Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)						
Område	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**
Ale	-1,5	1,7	-0,7	-1,8	-1,1	0,2
Alingsås	-0,1	-0,5	-0,4	1,0	0,2	2,2
Härryda	-1,6	-2,1	-2,5	-1,5	2,5	4,4
Kungsbacka	0,2	0,1	0,9	0,0	0,7	0,8
Kungälv	**-3,2**	**-5,5**	**-4,6**	**-3,1**	**-3,5**	**0,6**
Lerum	-3,3	-6,9	-6,9	-5,8	-3,2	-1,9
Stenungsund	-3,6	-2,6	-0,2	-0,4	4,7	3,8
Alla kommuner (ovägt medel)	3,3	2,6	2,1	1,7	1,5	3,2

Tabellen visar att Kungälvs kommuns kostnadsnivå ligger bra till i förhållande till förväntade kostnader enligt utjämningssystemet och också till andra kommuner. Den positiva utvecklingen under perioden 2018-2022 bryts för 2023.

Kostnad per invånare/brukare

Genom att redovisa kostnad per invånare kan kommunernas kostnader jämföras. Här tas inte strukturella skillnader mellan kommunerna med. Källa: Kolada.

Nettokostnad, kommunens verksamhet totalt, Kr/inv						
	2023	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**
Ale	64 485	61 507	57 631	55 179	55 079	53 924
Härryda	62 701	62 121	56 613	54 864	56 973	55 501
Kungsbacka	66 644	61 141	59 043	57 231	57 884	55 129
Kungälv	**63 482**	**56 805**	**54 748**	**55 214**	**53 811**	**54 871**
Lerum	65 945	60 266	56 388	55 591	55 440	54 277
Stenungsund	64 467	62 130	59 588	56 146	57 025	56 084
Liknande kommuner, övergripande, Kungälv	61 434	58 039	55 315	53 738	53 310	51 697
Alla kommuner	68 622	64 945	62 073	60 088	59 206	57 267
Riket	65 400	61 063	58 553	56 603	55 747	54 280

Tabellen visar att Kungälv ökade nettokostnaden per invånare mellan 2023 och 2022. Övriga jämförelsekommuner ökade också nettokostnaden. Kungälv hade 2022 lägst nettokostnad per invånare jämför med jämförelsekommunerna och "Liknade kommuner". För 2023 har kostnaderna öka mer i Kungälv än jämförelsekommunerna. Samtidigt har kommunen vuxit mycket under perioden vilket visar på en god kostnadsmedvetenhet kombinerad med hög tillväxt.

Analys och åtgärder görs framför allt på verksamhets- och enhetsnivå

Att jämföra sig med andra kommuner är ett viktigt verktyg för att nå rätt kvalitet och hushållning. Balansen mellan god kvalitet och kostnadseffektivitet är svår och kräver kontinuerligt arbete och utvärdering. Det är framför allt på verksamhets- och enhetsnivå som resultat kan analyseras och åtgärder vidtas.

19 Intern kontroll /uppföljning

Arbetet med intern kontroll/uppföljning syftar ytterst till att säkerställa att de av kommunfullmäktige fastställda målen uppfylls. Kommunens arbete följer de politiskt fastställda reglerna samt processen för intern kontroll/uppföljning. Processen syftar till att säkerställa att kommunstyrelsen, myndighetsnämnder och bolagsstyrelser upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Kvalitet och kostnadsmedvetenhet i verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och förordningar
- Efterlevnad av rutiner för arbetsplatsen
- Tillförlitlig finansiell rapportering.
- Ändamålsenlig och effektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering

Den interna kontrollen/ uppföljningen syftar till att ta fram förslag till förbättringar och förändringar av verksamheten.

Årligen genomförs riskbedömningar och interna kontrollplaner upprättas i förvaltningsledning, sektors ledningarna och i de kommunala bolagen. Genom att utföra riskbedömningar tydliggörs vad som kan komma att påverka verksamheten. Riskbedömningen ska genomföras inom respektive sektors verksamhetsområden samt ekonomi, HR, dokument- och ärendehantering, samt andra övergripande processer. Riskbedömning ska också genomföras inom de processer som omfattas av myndighetsnämndernas ansvar.

Vid riskbedömningar görs en riskanalys för att upptäcka och fånga väsentliga risker. Riskbedömningarna sammanställs i en samlad riskbild som ska beskriva vilka kontrollmoment som ska granskas under året. Höga risker och avvikelser vid granskning innebär att förslag på åtgärder tas fram för att för att minska risken eller avvikelsen (åtgärdsplan).

För 2025 föreslår förvaltningen att riskanalys genomförs inom följande områden: ekonomi, HR, ärendehantering, upphandling, IT-system, inköp samt verksamhetsspecifika processer (inom sektorerna och staben).

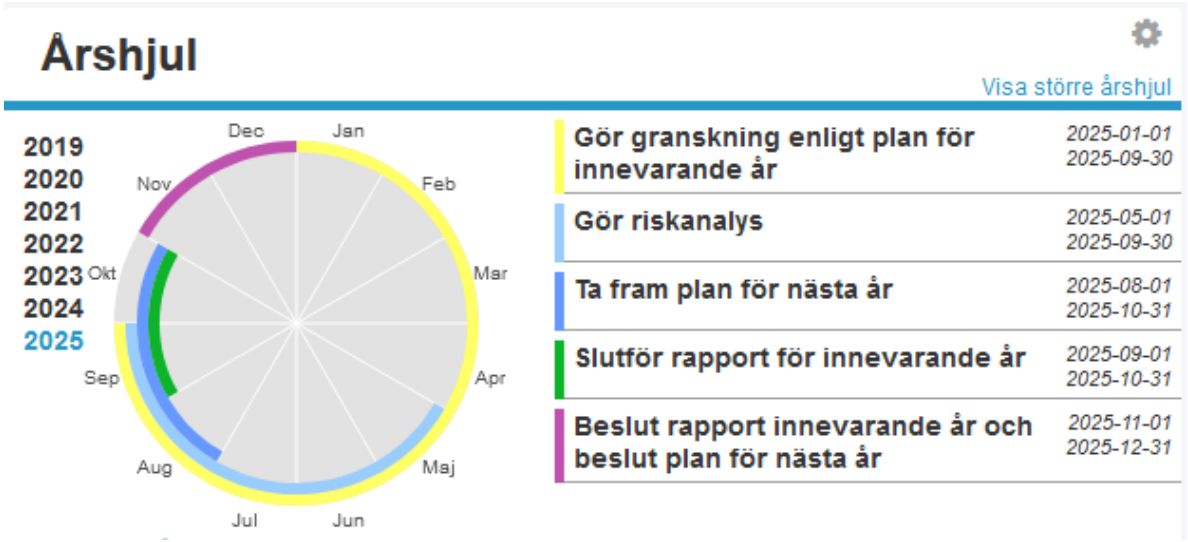
Följande sakområden ges extra fokus i riskanalysen: rekrytering, rehabilitering, upphandling, inköp och informationssäkerhet.

Internkontrollplan är en särskild plan för granskning och uppföljning av den interna kontrollen i syfte att följa upp att den interna kontrollen och det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom kommunens verksamhet. Den interna kontrollplanen ska minst innehålla:

- Genomförd risk- och väsentlighetsbedömning.
- Rutiner/processer samt kontrollmoment som ska följas upp.
- Granskning – vad granskningen ska säkerställa
- Hur granskningen ska göras
- Omfattning och frekvens av uppföljningen
- Vem som ansvarar för att utföra granskningen
- När granskningen ska vara utförd
- Hur rapporteringen ska ske
- Redovisas årligen med åtgärdsplan

Den interna kontrollplanen redovisas årligen med förslag på åtgärder. Ny plan upprättas i samband med att tidigare plan redovisas.

Den interna kontrollplanen redovisas för kommunstyrelsen i december 2025, med förslag till eventuell åtgärdsplan och intern kontrollplan 2026.

20 Kungälv som arbetsgivare

Förvaltningen säkerställer att vi som arbetsgivare följer lagar och kollektivavtal inom arbetsrätts- och arbetsmiljöområdet. Det görs genom att förvalta och utveckla kommunens normativa processer, regelverk och villkor så att dessa leder till likabehandling, rättssäkerhet och en hållbar, inkluderande och hälsofrämjande arbetsmiljö.

Vidare görs det genom att stötta verksamheterna och att tillhandahålla styrning och metodik för kompetensförsörjning. Processområdet omfattar medarbetararens hela livscykel. Förvaltningen bidrar till att stärka förutsättningarna för långsiktig kompetensförsörjning av kommunens verksamheter. Förvaltningen har ansvar för kommungemensam kompetensutveckling inom chef- och ledarskap. Bland annat genom att löpande ge olika utbildningsprogram för kommande, nya och befintliga chefer samt hålla riktade aktiviteter inom aktuella chefs- och ledarskapsfrågor. Genom HR-enheten får verksamheter ett verksamhetsnära HR-stöd inom kompetensförsörjning, arbetsmiljö, rehabilitering, chefs- och ledarutveckling, löneprocess och arbetsrättslig rådgivning.

Förvaltningen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap utifrån kommunens gemensamma värdegrund

I en utmanande vardag med stort förändringstryck och höga förväntningar på kommunal service har kommunkoncernens chefer och ledare ett komplext uppdrag. Ledarskapet ska stimulera medarbetare till aktivt lärande och medskapande. Tillsammans med medarbetarna ska chefer driva förbättringsarbete och skapa förutsättningar för verksamhetens utveckling och kontinuerliga lärande genom den mångfald av erfarenheter och perspektiv som finns bland kommunens nuvarande och framtida medarbetare.

Medarbetarskapet i kommunen präglas av hög kompetens och ansvarstagande för uppdraget liksom ett professionellt förhållningssätt till kommuninvånare, besökare och arbetskollegor. Kommunkoncernens gemensamma värdegrund är utgångspunkten för både chefer och medarbetare i arbetet med förändring, förbättring och utveckling. Följande är förvaltningens värdegrund:

- Att arbeta tillsammans,
- Att välkomna nyskapande
- Att göra skillnad för kommuninvånare, föreningar och näringsliv
- Att ha ett professionellt förhållningssätt och bemötande

Förvaltningen ska arbeta långsiktigt och strukturerat med chefs- och ledarutveckling. Detta genom tydliga och inkluderande processer samt rutiner och arbetssätt för kompetensförsörjning, ersättarplanering, rekrytering, utveckling och karriäromställning för chefer och ledare, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling, kontinuerligt lärande och medledarskap.

Kungälvs kommun ska ha ett systematiskt och strategiskt arbete med kompetensförsörjning

Förvaltningen fortsätter att arbeta strukturerat med aktiviteter enligt ARUBA (Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla, Avveckla) som modell i kompetensförsörjningen. Det innebär att det ska finnas en gemensam strukturerad process i kommunen för att löpande planera, genomföra och följa upp aktiviteter som syftar till att säkra kompetensförsörjningen. Kompetensförsörjningsplanen ska ligga till grund för en utveckling där vi arbetar aktivt både med att påverka storleken på behovet av ny kompetens och att utveckla och behålla befintlig kompetens.

För att leverera välfärdstjänster med hög kvalitet inom kommunens samtliga verksamheter

behöver kommunen professionell och motiverad personal. En allt hårdare konkurrens om arbetskraften innebär att det blir en utmaning att rekrytera nya medarbetare i den takt som prognosen förutspår. Det gör att Kungälvs kommun behöver säkra kompetensförsörjningen på flera sätt. Exempel på åtgärder som kan behövas är stärkt ledarskap och stöd till medarbetares utveckling, att börja rekrytera bredare och använda kompetensen rätt, att utnyttja tekniken smart, att söka nya samarbeten samt möjliggöra för ett förlängt arbetsliv.

Snabbare förändringstakt, digitalisering och annan verksamhetsutveckling ställer ökade krav på fortbildning, kompetensutveckling och kompetensväxling. För att möta detta behöver stöd och strukturer för kompetensutveckling och internutbildning tas fram. Medarbetares kompetens ska tas tillvara och utvecklas för att kunna ge den bästa och mest effektiva samhällsservicen på bästa sätt för dem vi är till för.

I en föränderlig värld är det viktigt att arbeta systematiskt och ha en kontinuerlig dialog på arbetsplatser och i ledningsgrupper, om hur kompetensen kan användas rätt, hur arbetsuppgifter och uppdrag fördelas, organiseras och utgör underlag för att rekrytera kompetens till organisationen.

Att främja en breddad rekrytering tar avstamp i rätt användande av befintlig kompetens, samtidigt som strukturerat arbete sker för att möjliggöra för nya grupper på, och utanför, arbetsmarknaden att bidra till en säkrad kompetensförsörjning. En bredare syn på karriär och fler typer av karriärtjänster ger medarbetare chansen att utveckla både sig själva och verksamheten.

Arbetsmiljö

Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv

Kommunens systematiska arbetsmiljöarbete ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Väl fungerande systematik, rutiner och den löpande dialogen mellan chef och medarbetare, skyddsombud och fackliga organisationer, skapar förutsättningar för kommunen som arbetsgivare att säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare har därtill ett individuellt ansvar att aktivt bidra till en god arbetsmiljö.

Bra arbetsmiljö är en viktig strategisk fråga för Kungälvs kommun. Bra arbetsmiljö är förutsättning för att skapa god kvalitet och effektivitet i verksamheten och för att det ska vara attraktivt att arbeta i Kungälvs kommun.

Arbetsmiljö omfattar allt som kan påverka medarbetaren i en arbetssituation. Det innebär att arbetsmiljön består av exempelvis fysiska, sociala, organisatoriska, och digitala och kognitiva aspekter. I respektive aspekt ryms många delar av arbetsmiljön, till exempel fysisk säkerhet och ergonomi, arbetsbelastning, möjlighet till social kontakt, ledning och styrning, kontroll över digitala verktyg, med mera.

Arbetsmiljömål 2025

Medarbetare ska orka arbeta ett helt arbetsliv. För att klara det måste arbetsmiljön vara hållbar. Vad som upplevs som hållbart är individuellt, men att främja hälsa kan förebygga ohälsa. Ett sätt är att arbete med medarbetares känsla av sammanhang.

Bra arbetsmiljö ger förutsättningar att klara den största utmaningen, kompetensförsörjningen

Under de kommande åren kommer kompetensförsörjningen vara en av de största utmaningarna för landets arbetsgivare. Många undersökningar kring arbetstrivsel visar på att det som medarbetare rankar som avgörande faktorer för att välja och stanna kvar på en

arbetsplats är den som har en rimlig arbetsbelastning och bra chefer och kollegor. En viktig strategi i kompetensförsörjningen är därför ett riktat och systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljölagstiftningen kräver att alla arbetsgivare sätter mål för arbetsmiljöarbetet. Målen för 2025 tar sikte på områden där Kungälvs kommun har en förbättringspotential.

I Kungälvs kommun har arbetsmiljömålen utarbetats i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1. Under 2025 föreslås därför följande mål för arbetsmiljöarbetet:

Sänk sjukfrånvaron

Sänkt sjukfrånvaro har stora positiva effekter för medarbetare, arbetsmiljö, verksamheter och ekonomi.

Vad som förväntas

Medarbetarens yrkesroll ska vara tydligt, till exempel genom att arbetsuppgifter prioriteras av närmaste chef när det finns motsättningar eller att det finns en väl genomarbetad och strukturerad verksamhetsnära introduktion.

Varje medarbetares inre motivation och att se mening med uppdraget.

Medarbetaren vill ta ansvar för sina arbetsuppgifter och vill delge kunskaper och kompetens och att de tas tillvara. Ett sätt att arbeta med detta är att få möjlighet att påverka sin arbetssituation, men förstås inom vad ramen för verksamheten och arbetsuppgifterna tillåter. Därför är samverkansavtalet och att aktivt delta på enhetens möten och APT viktiga.

Att ha rätt kompetens och kunskap för uppdraget

Att få en känsla av att ha kontroll över det som ska utföras. Därför är tydliga annonser, introduktion, kompetensutveckling, tid för reflektion och det dagliga lärandet viktigt.

Förbättra chefer/rektorers förutsättningar

Chefer/rektorer, och det sätt de utövar sitt ledarskap på, som skapar möjlighet till eget ansvar. Det finns en tydlighet kring arbetets förväntningar och våra uppdrag som

är avgörande för hur verksamheter fungerar och hur medarbetarare upplever sin arbetssituation. Att säkerställa kommunens chefer/rektorer att utöva chef- och ledarskap kommer att bidra till en högre kontinuitet, bättre arbetsmiljö och ökad måluppfyllelse.

En mer hållbar arbetsbelastning och bättre möjligheter till återhämtning

En mer hållbar arbetsbelastning genom tydliga prioriteringar, planeringar och strukturerat arbetssätt som ger bättre möjligheter till återhämtning ger medarbetarna större möjligheter att bidra till välfungerande verksamheter. Det förebygger även ohälsa och sjukskrivningar.

Hälsofrämjande insatser

Hälsofrämjande insatser som skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbetsliv är ett prioriterat område i kommunen och risker för hot och våld ska motverkas.

I Kungälvs kommun har alla medarbetare och skyddsombud ett gemensamt ansvar för en god och säker arbetsmiljö, som präglas av trivsel och trygghet.

Eftersom det är arbetsmomentet eller arbetssituationen som står i centrum för arbetsmiljön kan platsen variera. Arbetsmiljön kan finnas på en ordinarie arbetsplats vid kommunen, men även på väg mellan arbetsplatser, och i många fall på annan plats än någon av kommunens fysiska arbetsplatser (till exempel i medarbetares hem vid arbete på distans, i brukares hem, i offentliga miljöer, med mera. Arbetsmiljön påverkas och formas på olika nivåer: individnivå,

gruppnivå, organisationsnivå (och ytterst även samhällsnivå).

Hälsofrämjande insatser som skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbetsliv är ett prioriterat område i kommunen och risker för hot och våld ska motverkas. Genom ett systematiskt och strategiskt arbete ska kommunens arbetsplatser främja hälsa och öka välbefinnandet på individ-, grupp- och organisationsnivå. Medarbetare ska ha möjlighet att påverka sin arbetssituation och arbetsplatserna ska kännetecknas av delaktighet, öppenhet och inflytande, vilket gör det möjligt för alla anställda att ta ansvar och utvecklas.

Arbetsmiljön i Kungälvs kommun är hållbar och utvecklande vilket kännetecknas av:

- En god social arbetsmiljö där vi samarbetar och har ett inkluderande synsätt.
- En god organisatorisk arbetsmiljö med ett tillitsbaserat ledarskap som skapar möjlighet till eget ansvar. Det finns en tydlighet kring arbetets förväntningar och våra uppdrag.

Systematiskt arbetsmiljöarbete, främja hälsa, förebygga ohälsa och ökar trivseln

Det systematiska arbetsmiljöarbetet utgör grunden för en god arbetsmiljö och ska därför stärkas och utvecklas. Att arbeta systematiskt innebär att arbeta kontinuerligt, fortlöpande och återkommande med aktiviteter som främjar och utvecklar en god arbetsmiljö. Det innebär också att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Lagar, tillämpliga föreskrifter, avtal och rutiner inom arbetsmiljöområdet ska vara kända och tillgängliga för alla medarbetare.

Alla chefsnivåer/rektorer ska ha den kunskap och det stöd som behövs för att kunna bedriva ett aktivt och förebyggande arbetsmiljöarbete. Alla chefer/rektorer och medarbetare behöver ha en god kunskap om de arbetsmiljörisker som finns i den egna verksamheten för att så långt som möjligt kunna förebygga att dessa leder till ohälsa. Arbetsmiljöarbetet ska ske i samverkan mellan chefer/rektorer, medarbetare och skyddsombud.

SAM-hjulet (Systematiska arbetsmiljöarbetet)

Arbetsgången kan illustreras med det så kallade SAM-hjulet (undersöka, riskbedöma, åtgärda, följa upp) i dialoger med medarbetare individuellt och i grupp (arbetsplatsträff), och i samverkan med skyddsombud. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en ständigt pågående process som ska vara en naturlig del av verksamheten.

Alla arbetsgivare måste arbeta systematiskt med sin arbetsmiljö vilket handlar om att i verksamhetens dagliga arbete fatta beslut och genomföra åtgärder så att medarbetarna har en god och säker arbetsplats. Att arbeta systematiskt innebär att arbeta kontinuerligt, fortlöpande

och återkommande med aktiviteter som främjar och utvecklar en god arbetsmiljö. Det innebär också att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Lagar, tillämpliga föreskrifter, avtal och rutiner inom arbetsmiljöområdet ska vara kända och tillgängliga för alla medarbetare. Chefer/rektorer ska i syfte att minimera risker i samverkan med medarbetarna regelbundet undersöka arbetsförhållanden och bedöma riskerna för att någon kan komma att drabbas av ohälsa och olycksfall i arbetet. Även medarbetare har ansvar för att uppmärksamma risker, undanröja dessa om det är möjligt eller i annat fall omgående informera chefer om riskerna.

- Alla årliga ronder ska kommuniceras på arbetsplatsträffar (APT) tillsammans med medarbetare så att alla medarbetare på så sätt involveras i arbetsmiljöarbetet. Mål ska sättas inom alla OSA-områden, bland annat inom områdena: arbetsbelastning, arbetstidens förläggning och kränkande särbehandling.
- Arbetsmiljö är en ständigt pågående förbättringsprocess av aktiviteter. Årshjulet för arbetsmiljö kompletteras frekvent och aktiviteter behandlas i respektive samverkansnivå med uppföljning i KS såväl som skyddskommitté.
- Medarbetares utvecklings- och uppföljningssamtal kommer fortsatt ha fokus på medarbetares- och verksamhetens utveckling och förutsättningar, men kan också vara en möjlighet till hälsofrämjande arbete.
- Verksamheterna ska vara drogfria.

Samverkan

En god samverkan mellan arbetsgivare, medarbetare, skyddsombud och fackliga organisationer är centralt för ett bra arbetsmiljöarbete. Arbetsgivarens (chefer och rektorer) inriktning ska vara att involvera medarbetare och skyddsombud så tidigt som möjligt i de processer där samverkan ska ske.

Utöver vad som anges nedan regleras samverkan i det lokala samverkansavtalet som är träffat mellan arbetsgivaren och de fackliga organisationerna. Samverkan ska ske i det dagliga arbetet, genom medarbetarsamtal, vid arbetsplatsträffar (APT) och i samverkansgrupper. Vid arbetsplatsträffar och andra samverkansmöten ska arbetsmiljöfrågor tas upp i enlighet med gällande samverkansavtal.

Via det lokala samverkansavtalet skapas förutsättningar för att parterna tillsammans arbetar för en väl fungerade och bra arbetsmiljö. God kunskap hos samtliga parter om det lokala samverkansavtalet är av största vikt för att möjliggöra en god samverkan.

Skyddsombud

I Kungälvs kommun har alla medarbetare och skyddsombud ett gemensamt ansvar för en god och säker arbetsmiljö, som präglas av trivsel och trygghet.

Skyddsombudet är arbetstagarnas företrädare på arbetsplatsen i arbetsmiljöfrågor, och en viktig part i arbetsmiljöarbetet. Skyddsombudet ska medverka till en god arbetsmiljö och i detta syfte ska ombudet vaka över skyddet mot ohälsa och olycksfall inom sitt skyddsområde.

Skyddsombudet ska ges möjlighet att i tidigt skede medverka vid:

- planering av nya eller ändrade lokaler
- arbetsprocesser, arbetsmetoder
- arbetsorganisation och
- användning av farliga ämnen

Skyddsombudet ska även ges möjlighet att vara uppdaterad om arbetsplatsens eventuella handlingsplan för att åtgärda brister i arbetsmiljön. Vidare ska skyddsombudet ges möjlighet delta vid arbetsgivarens utredningar i samband med allvarliga tillbud eller arbetsskador. Ombudet ska utses av lokal arbetstagarorganisation. Val av skyddsombud ska anmälas skyndsamt av arbetstagarorganisationen till HR-enheten.

Skyddsombudet har rätt till den ledighet (med bibehållna anställningsvillkor) som behövs för uppdraget.

Delat ansvar och ytterst ansvar

Alla medarbetare och chefer har ett ansvar att delta i det systematiska arbetsmiljöarbetet, samt verka för en god arbetsmiljö, egen hälsa och rehabilitering. Medarbetare och chefer har ansvar för att skaffa sig kunskap om rutiner, anvisningar och riktlinjer som gäller för arbetsplatsen, och använda de hjälpmedel och den skyddsutrustning som anvisas av arbetsgivaren. Bryter medarbetare eller chef mot detta egenansvar i arbetsmiljön kan i vissa fall arbetsrättsliga åtgärder vidtas.

Tillbudsrapportering

Om medarbetare eller chef upptäcker risker eller brister i arbetsmiljön exempelvis i samband med en arbetsmiljörond, eller drabbas av en arbetsskada eller tillbud, ska detta omedelbart anmälas.

I första hand gör medarbetare eller chef en egen anmälan i kommunens system för arbetsskade- och tillbudsrapportering KIA. Åtgärder ska vidtas omgående om det är praktiskt möjligt. Åtgärder som inte kan vidtas omgående ska dokumenteras i en skriftlig handlingsplan.

Friskfaktorer enligt Sunt arbetsliv

Att arbeta aktivt, systematiskt och långsiktigt med friskfaktorerna bidrar till en god arbetsmiljö vilket bidrar till att organisationen utvecklas. Genom ett systematiskt och strategiskt arbete ska kommunens arbetsplatser främja hälsa och öka välbefinnandet på individ-, grupp- och organisationsnivå. Medarbetare ska ha möjlighet att påverka sin arbetssituation och arbetsplatserna ska kännetecknas av delaktighet, öppenhet och inflytande, vilket gör det möjligt för alla anställda att ta ansvar och utvecklas enligt följande:

1. Ett närvarande och engagerat ledarskap
2. Delaktighet och möjlighet att påverka beslut
3. Kommunikation och feedback
4. Ett bra systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)
5. Ett genomtänkt system för rehabilitering
6. Rättvisa och transparens
7. Kompetensutveckling och byte av arbetsuppgifter
8. Prioritering av arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning

Kungälvs kommun ska ha jämställda och icke diskriminerande arbetsplatser

Alla medarbetare har samma möjligheter och villkor för anställning, arbetsförhållanden, föräldraskap, utveckling och karriär. Det personalstrategiska arbetet ska bidra till att stärka jämställdheten och motverka diskriminering inom kommunens verksamheter. Alla nivåer i organisationen ska ha den kunskap som behövs för att ta ansvar för aktiva åtgärder för samtliga diskrimineringsgrunder i enlighet med lagstiftningen för jämställda och icke diskriminerande arbetsvillkor.

21 Ökat fokus på Agenda 2030

Agenda 2030 är en integrerad del av Kungälvs kommunkoncerns verksamhetsplan, sektors planer och affärsplaner. Samtliga kommunkoncernens långsiktiga mål som är fastställda av kommunfullmäktige är kopplade till Agenda 2030:s 17 globala mål för hållbarhet. Detta för att få en naturlig koppling för verksamheten mot de globala målen men också för att säkerställa att vi aktivt bidrar till de globala hållbarhetsmålen.

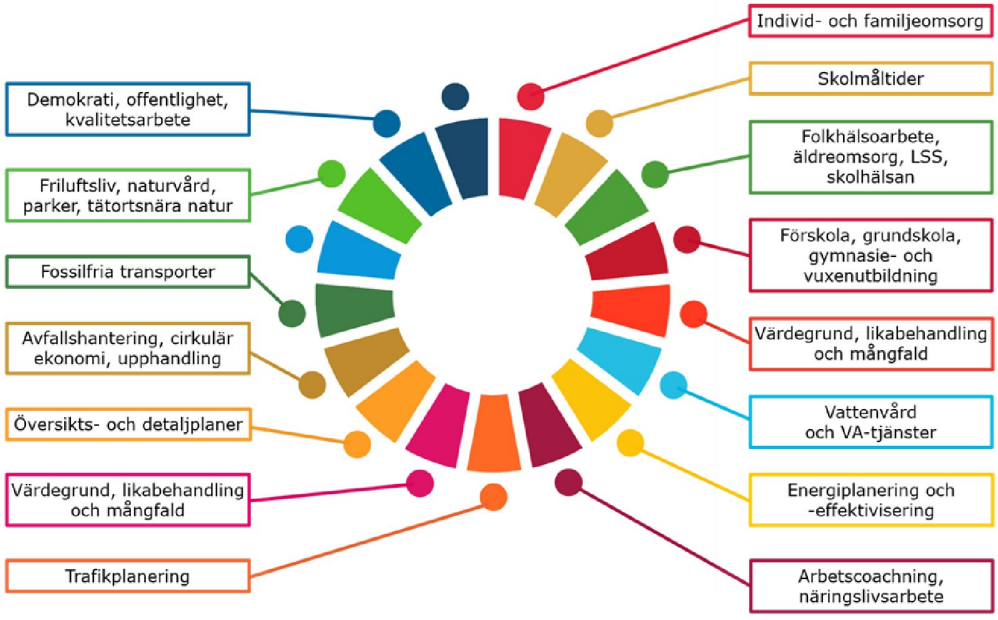
De globala målen balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Kommunen har en central roll i genomförandet av Agenda 2030. Kungälvs kommun tar stöd i Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen i hållbarhetsarbetet. Förvaltningens verksamheter bidrar starkt till kommunens attraktivitet inom klimatfrågor, miljömässig- och social hållbarhet, kunskaps- och kompetensutveckling, och är en resurs inom de flesta samhällsutvecklingsområden.

Agenda 2030 bidrar till ett kreativt samhällsklimat, identitet och sammanhang och arbetet med gemensamma målet är en angelägenhet för hela Kungälvs samhälle.

Kommunen har kartlagt hur kommunens verksamheter bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och de 17 hållbarhetsmålen.

Kartläggningen tydliggör att kommunen redan på många sätt bidrar till de globala hållbarhetsmålen. Figuren nedan sammanfattar endast kort de viktigaste insatser som Kungälvs kommun arbetar med, med utgångspunkt i lagstadgade uppgifter och kommunpolitiska ambitioner.

Arbetet kommer att fortsätta med följande:

- Koppla gällande politiska mål och riktlinjer i Kungälvs kommun till Agenda 2030
- Identifiera och följ upp relevanta mått och indikatorer i sektorplaner kopplade till Agenda 2030
- Sammanställ och analysera resultatet av det arbete som pågår i Kungälvs kommun
- Redovisa resultat till kommunstyrelse och kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

22 Ökat fokus på klimatutmaningarna

I Parisavtalet har Sverige och de flesta av världens länder enats om att vi måste dämpa jordens uppvärmning till max 2 grader för att undvika de allvarligaste effekterna av klimatförändringarna. Helst ska uppvärmningen hållas under 1,5 grader. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990.

Det långsiktiga målet

För att åstadkomma denna snabba förflyttning krävs ett tydligt nuläge med klimatberäkningar, koldioxidbudget, prioriteringar och bred samverkan inom kommunkoncernen och tillsammans med näringsliv, invånare och civilsamhällets aktörer.

Kungälvs kommuns koldioxidbudget från 2023 visar att det krävs kraftiga årliga utsläppsminskningar och att tidiga åtgärder med bestående verkan har godast effekt. Det betyder att Kungälvs kommun behöver vidta rejäla åtgärder i närtid snarare än att senarelägga insatser. De konsumtionsbaserade utsläppen som genereras av Kungälvs kommuns invånare och näringsliv är ytterligare högre än utsläppen som koldioxidbudgeten visar. Kungälvs kommun ska därför fördjupa kunskapen och förståelsen för hur olika livsval i vardagen påverkar utsläppen av växthusgaser.

Kungälvs kommun vill bidra till att Parisavtalet uppnås och koldioxidutsläppen minskas så de håller sig inom vår del av det kvarvarande globala utsläppsutrymmet, dvs vår koldioxidbudget.

Klimatneutralitet 2030

Kungälvs kommun ska vara en kommun i omställningen för klimatneutralitet. De ambitiöst satta målen ska nås genom en handlingskraftig klimatpolitik och samarbete med näringsliv, föreningar och civil/idéburen sektor.

För Kungälvsborna ska det vara lätt att göra rätt vad gäller att ta ansvar för klimat och miljö. Kommunfullmäktiges mål knyter an till flera globala hållbarhetsmål i FN:s Agenda 2030. För att nå målen krävs omfattande arbete för minskad klimatpåverkan från bland annat transporter, arbetsmaskiner, jordbruk och avfallshantering. Arbetet måste inkludera lokalt aktiva företag, civilsamhället och föreningar. Genom bred samverkan och ansvarstagande upphandlingar kan kommunen gynna konsumtions- och produktionsmönster som tar hänsyn till klimatpåverkan, biologisk mångfald och andra miljöaspekter.

Åtgärder för att minska klimatpåverkan i Kungälv 2025

Hållbart byggande

För att ta långsiktigt ansvar för den hållbara utvecklingen behöver kommunen bli bättre på att säkerställa att det som byggs i kommunen byggs hållbart. Detta kräver ett strategiskt arbete där även olika former av incitamentsstrukturer prövas. Bygglovavdelningen kommer att arbeta med att väcka intresset för att minska klimatpåverkan i bostäder, fastigheter och verksamhetslokaler och ställer krav kopplat till energi och klimat.

Luftkvalitetsmätningar vid skolor och förskolor

Kommunen ska, som ett led i att kontinuerligt mäta och kontrollera luftkvaliteten i närheten av skolor och förskolor, utvärdera och analysera resultaten från utförda mätningar, och utifrån de resultaten föreslå hälsofrämjande åtgärder.

Energi- och klimatrådgivning

Kommunen kommer att fortsätta erbjuda kostnadsfri energi- och klimatrådgivning till privatpersoner, bostadsrätts-föreningar, organisationer och företag.

Lönsamma energiinvesteringar med klimatnytta

I kommunens befintliga fastighetsbestånd genomföra lönsamma energiinvesteringar med klimatnytta. Investeringarna kan innefatta såväl åtgärder som minskar fastigheternas energiförbrukning som innebär egen produktion av energi.

Program för laddinfrastruktur i hela kommunen

Tillgången till laddinfrastruktur, såväl i den offentliga miljön som vid bostaden, behöver säkras i hela kommunen. Därför behöver ett övergripande arbete ske inom hela kommunkoncernen så att såväl utbyggnadstakt, energiförbrukning som tillgängligheten till infrastrukturen säkras.

Måltidsverksamhet

Verksamheten kommer att arbeta med att minska matens negativa miljöpåverkan genom menyernas sammansättning.

23 Social hållbarhet

De sociala hållbarhetsfrågorna hänger nära samman: förbättringar inom ett område förutsätter insatser inom andra områden. I Kungälv arbetar vi brett med delaktighet, inkludering, icke-diskriminering, jämlikhet för att förbättra kommunens egen verksamhet och välfärden till medborgarna. Detta är också viktiga grunder för en god folkhälsa där individer har möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

I grunden handlar det om att erbjuda hög kvalitet i välfärden och förebyggande insatser som bland annat främjar en god folkhälsa, hög grad av tillgänglighet och jämställdhet, och en väl fungerande integration.

Syftet med programmet *Social hållbarhet – ökat innanförskap* är att tillsammans med civilsamhället, näringslivet, hälso- och sjukvården och övriga offentliga institutioner öka innanförskapet i Kungälvs kommun. Programmet är ett långsiktigt och visionärt dokument, med fokus på vad Kungälvs kommun ska uppnå kring ökad social hållbarhet och innanförskap. Programmet sträcker sig fram till 2027.

Programmet är ett samlande dokument för det underliggande planerna; social översiktsplan, äldreplan, funktionshinderplan samt plan Trygg i Kungälv. Planerna förtydligar programmets mer övergripande formuleringar. Planerna har tagits fram med utgångspunkt från verksamhetens förutsättningar, strategiska mål, resultatmål, befintliga politiska uppdrag samt uppdrag inom Trygg i Kungälv.

Programmet Social hållbarhet är integrerad i Kungälvs kommuns uppföljning av Agenda 2030, där aktiviteter följs upp årligen upp via en gemensam rapport. Rapporten redovisas till kommunfullmäktige och innefattar återkopplingar från social översiktsplan, äldreplan, funktionshinderplan samt plan Trygg i Kungälv.

Av olika undersökningar, såsom Nationella trygghetsundersökningen och polisens trygghetsundersökning, framgår det att Kungälvs kommun ligger på en låg nivå när det gäller självupplevd utsatthet för brott bland medborgarna. Samtidigt är den generella tendensen i samhället att den upplevda otryggheten, det vill säga oron för kriminalitetens utveckling och risken att utsättas för brott, ökar. Det fortsatta arbetet för att utveckla välfärden är centralt för att kommunen ska kunna möta den oron.

Förebyggande folkhälsoarbete

De samlade sociala hållbarhetsfrågorna ska tydligare sikta mot att ge effekt inom folkhälsa med fokus på trygghetsskapande och förebyggande arbete. I grunden handlar det om att erbjuda hög kvalitet i välfärden, som bland annat främjar en god folkhälsa, hög grad av tillgänglighet och jämlikhet, och en väl fungerande innanförskap. Långsiktig samverkan med civilsamhället är mycket viktigt för att säkra upp ett hållbart folkhälsoarbete i kommun exempelvis via idéburet offentligt partnerskap (IOP-avtalen).

24 De kommunala bolagen

Hur en kommun är organiserad och utför verksamhet varierar från kommun till kommun. Många av kommunens ansvarsområden styrs av kommunallagen och annan speciallagstiftning, några av de verksamheter kommunen bedriver är frivilliga.

Kommunens samlade verksamhet

Den största delen av Kungälvs kommuns verksamhet bedrivs via de kommunala nämnderna och styrelse. En mindre del av kommunens verksamhet bedrivs av helägda kommunala koncernbolag och andra bolag med ägarintressen inom Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) som Kungälv är medlem. Dessa är Gryaab AB som svarar för rening av avloppsvattnet i Göteborgsregionen. Renova AB är ett miljöföretag inom avfall och återvinning. Kommunen använder sig även av privata utförare i viss omfattning.

(Göteborgsregionen, GR, är ett kommunalförbund i Västsverige, bildat 1995. GR består av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungssund, Tjörn, Öckerö, Alingsås och Lilla Edet. GR:s uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen.)

Ägarstyrning av kommunens bolag

Kommunfullmäktige utövar sin ägarstyrning över kommunens bolag med ett antal olika styrinstrument. De viktigaste styrinstrumenten är bolagsordning, aktieägaravtal, ägardirektiv och gemensamma principer för bolagen som anges i kommunens bolagspolicy. Därutöver sker kommunfullmäktiges ägarstyrning genom att utse styrelse och lekmannarevisorer för bolagen samt genom moderbolaget för bolagskoncernen AB Kongahälla, som har huvudansvar för ägarstyrningen gentemot bolagen. Kommunstyrelsen har enligt kommunallagen uppsiktsplikt över kommunens bolag.

AB Kongahälla

AB Kongahälla är moderbolag i Kungälvs kommuns bolagskoncern. De kommunala bolagen består av moderbolaget AB Kongahälla (ABK) med dotterbolaget Kungälvs Energi, BOKAB samt Kungälvs Arena AB. Samtliga aktier i bolaget ägs av Kungälvs kommun. Kungälv Energi samt Bokab har i sin tur dotterbolag.

AB Kongahälla har en sammanhållande funktion för Kungälvs kommuns helägda aktiebolag och ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagets verksamhet utifrån kommunfullmäktiges mål och direktiv. ABK har också kommunfullmäktiges uppdrag att löpande hantera utdelningar inom bolagskoncernen, vilket främst handlar om att föra upp fritt kapital från dotterbolaget till moderbolaget och därmed skapa möjlighet till utdelning till kommunen. Det hanteras i årsredovisningarna, varefter bolagsstyrelser och bolagsstämma kan fatta beslut om utdelning till kommunen.

Moderbolaget Kongahälla AB har till uppgift att äga och förvalta aktier och att företräda Kungälvs kommuns strategiska och ekonomiska intresse i helägda aktiebolag. Bolaget ska utveckla effektiva styrformer och samspel mellan ägare och dotterbolag för att utnyttja möjligheter till samordningsvinster i kommunkoncernen.

Kommunfullmäktige är lagstadgad ägare av de kommunala aktiebolagen och har övergripande ansvar för all kommunal verksamhet, inklusive de kommunala bolagen. Kommunfullmäktige utövar ägarstyrningen med ett antal styrande dokument:

• Bolagspolicy – ägarstyrning av kommunala aktiebolag i Kungälvs kommun, i vilken

principerna för ägarstyrningen fastställs.

• Bolagsordning som tillsammans med aktiebolagslagen sätter ramarna för bolagets verksamhet. I bolagsordningen fastställs det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna och de kommunalrättsliga principer som aktiebolaget har att verka under.

• Ägardirektivet är ägarens förväntningar och krav på bolaget och skapar en tydlighet med ägare och bolagsstyrelsen om synen på aktiebolagets framtida utveckling.

Koncerngemensamma ägardirektiv

Ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt ska föreläggas kommunfullmäktige för beslut. Detta gäller ärenden rörande ändring av bolagsordning, ändring av aktiekapital, fusion av företag, förvärv eller bildande av dotterbolag, förvärv av aktier i annat företag samt i övriga frågor av principiell art. Ärenden av stor ekonomisk betydelse ska också föreläggas kommunfullmäktige för beslut. Detta avser ärenden som gäller förvärv, försäljning eller investeringar. I ärenden av principiell eller ekonomiskt större vikt ska ärendet beredas och beslutas av berörd dotterbolagsstyrelse och därefter hänskjutas till moderbolagets ABKs styrelse för beslut, varefter kommunstyrelse och slutligen kommunfullmäktige fattar beslut. Alla förvärv, försäljningar och investeringar ska ske utifrån affärsmässiga principer.

Mål, policy och program

Kommunfullmäktige fastställer årligen kommungemensamma mål och indikatorer för verksamheterna och bolagen. Bolagen ska följa och i förekommande fall anta de policys, riktlinjer eller andra direktiv som fastställs av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen ska, om inte sekretess föreligger, ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget för att kunna utöva sin uppsiktsskyldighet över verksamheten i bolaget. Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolagen enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen (2009:400).

Ekonomi och organisation

Bolagen ska ingå i kommunens koncernkontosystem och finansieringsbehovet hanteras på kommunkoncernnivå. Bolagen ska samverka med berörda inom kommunkoncernen för att alltid söka åstadkomma det bästa för Kungälvs kommuninvånare och kommunkoncernen. Ekonomiska transaktioner mellan bolagen och kommunen ska bygga på marknadsmässiga principer. Bolagen har att följa ägarens föreskrifter avseende revision.

AB Kongahälla är kommunstyrelsens beredande organ i ägarfrågor och ska löpande rapportera till kommunstyrelsen.

Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Kungälv och dess invånare och medverka till utvecklingen av en hållbar kommun med avstamp i Agenda 2030, samt bidra till att förverkliga kommunfullmäktiges strategiska mål.

Översiktlig budget 2025 för koncernens bolag, samt Bohus räddningstjänstförbund samt Soltak AB

AB Kongahälla

Moderbolaget har ingen egen verksamheeller personal anställd. Bolaget har en samordnande funktion. Kostnader, 400 Tkr, är budgeterade för arvoden till - i förekommande fall - styrelsen och revisorer och ev övriga kostnader såsom styrelseutbildningar mm och resultatet förväntas uppgå till 0Tkr.

Kungälv energi med dess dotterbolag

Omsättningen beräknas till 756 Mkr och resultatet förväntas uppgå till 48,5 mkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 211 Mkr och avser främst investeringar i elnätet men även i stadsnät och värme. Bolaget förväntas ta upp nya lån om 102 Mkr och låneskulden beräknas därmed uppgå till 913 Mkr vid årets slut.

BOKAB med dess dotterbolag

Omsättningen beräknas till 30 mnkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till 14 mnkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 76 mnkr och avser exploateringsverksamheten. Bolaget förväntas ta upp nya lån på 20 mnkr under året och låneskulden beräknas därmed uppgå till 120 mnkr vid årets slut.

Kungälv Arena AB

Bolaget bildades med nuvarande inriktning 2023-04-28. I prognosen för 2024 har bolaget en omsättning på ca 3 mkr och en prognos för årets resultat på ca 0,3 Mkr. Bolaget är på väg in i en ny fas.Hur bolagets förutsättningar ser ut 2025 är beroende av kommande beslut i kommunfullmäktige. En budget utifrån de nya förutsättningarna kommer att arbetas fram efter kommunfullmäktiges beslut

Stiftelsen Kungälvsbostäder

Omsättningen för stiftelsen beräknas till 260 Mkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till 5,5 Mkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 64 mnkr och avser främst renovering av befintligt fastighetsbestånd. Bolaget planerar ingen nyupplåning under året och låneskulden beräknas därmed uppgå till 672 Mnkr vid årets slut.

Soltak AB

Omsättningen för bolaget beräknas till 193,9 mnkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till 0 mnkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 7,5 mnkr och avser främst nätverks- och IT-utrustning. Bolaget förväntas amortera 12,9 mnkr under året och låneskulden beräknas därmed uppgå till 31 mnkr vid årets slut.

BORF - Bohus räddningstjänstförbund

Omsättningen för förbundet beräknas till 92,4 Mnkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till -x mnkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 14,3 Mnkr och avser investeringar i utrustning och räddningsfordon.

25 Politiska mål

Kommunfullmäktige

De strategiska målen har tidsaspekten 4-10 år och skall vara övergripande till sin karaktär. De strategiska målen skall vara så heltäckande som möjligt inom de politiska ansvarsområdena samt fokusera på den aktuella politiska viljeinriktningen.

Som grund för kommunfullmäktiges strategiska mål finns förutom visionen även strategiska förutsättningar vilken består av ekonomi, medarbetare (human kapital) och processer.

Kommunstyrelsen

De strategiska målen konkretiseras av kommunstyrelsen i form av resultatmål. Dessa mål skall vara tydliga och mätbara och ha en tidsaspekt på 1 – 3 år. Till resultatmålen kopplas indikatorer i syfte att mäta utvecklingen mot måluppfyllnad.

Agenda 2030

2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Den består av 17 globala mål och 169 tillhörande delmål som syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Agenda 2030 har en bred ansats, att uppnå långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling. Målen balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

25.1 Sammanfattning

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
	Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande och ett tryggare samhälle	1.Kungälv ska tillhöra de 29 bästa skolkommunerna i landet vad gäller studieresultat, kvalitet och klok resursanvändning och vi ska bedriva verksamheterna i enlighet med lagar och förordningar
		2.Kommunens förskolor och skolor präglas av trygghet, hög kvalitet och säkerhet
		3. Vuxenutbildningen bidrar till efterfrågade utbildningar, ökad egenförsörjning och lägre arbetslöshet
		5. I Kungälv skapar vi tillsammans bästa platsen att växa upp
	En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet	7. Planberedskap ska finnas för bostäder, boende med särskilt stöd och service, verksamhetsmark och handel
	Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt fritid- och kulturliv	4. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
	Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen	6. Kommunens näringslivsarbete främjar företagsetableringar, fler arbetsplatser och fler nystartade företag.
		14. Att vara anställd för Kungälvsborna är ett stort förtroende som präglas av delaktighet och medinflytande, ett gott bemötande, god service och ett stort ansvar
	Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen	7. Planberedskap ska finnas för bostäder, boende med särskilt stöd och service, verksamhetsmark och handel
		9. Grönare stadsmiljö och kommundelar
		10. Fler Kungälvsbor reser kollektivt till jobbet

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
	Att driva en ansvarsfull klimatpolitik mot en mer hållbar framtid	8. Minskade utsläpp i luft och vattendrag, ökad biologisk mångfald och minskat klimatavtryck
		11.Kommunens användning av fossila bränslen skall minska, med målet att vara fossilfritt 2030
	Robust och uthållig kommun med höjd beredskap	12. Kommunens funktioner klarar en samhällsstörning enligt nationella föreskrifter

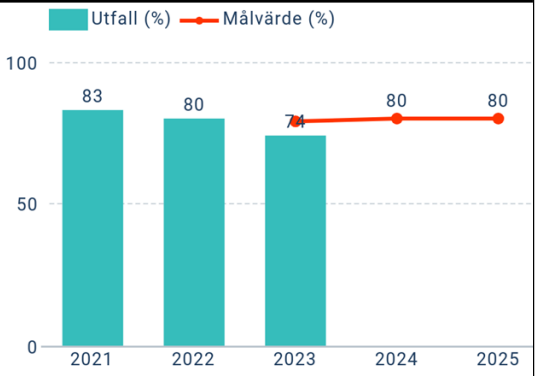
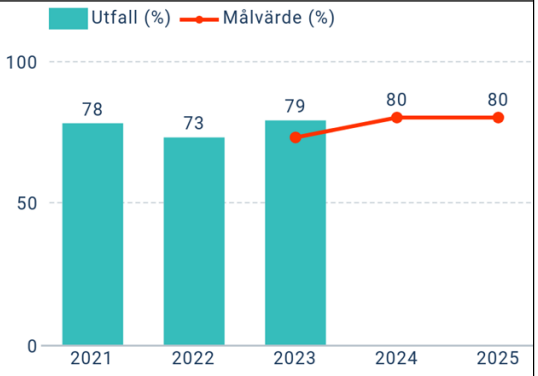
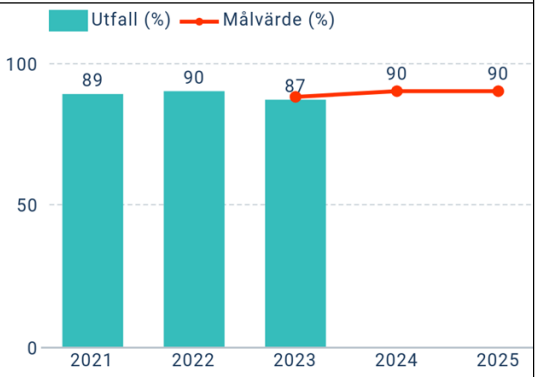
Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
	Strategiska förutsättningar	13. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun
		15. Kommunens verksamheters service, kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

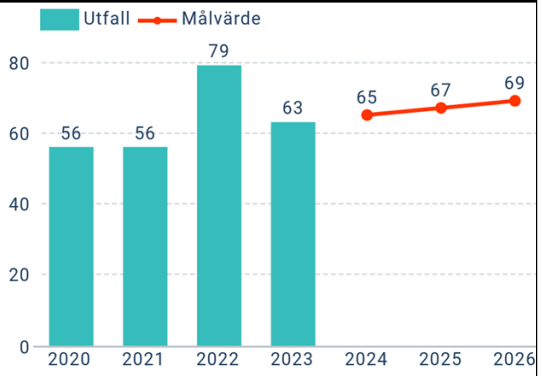
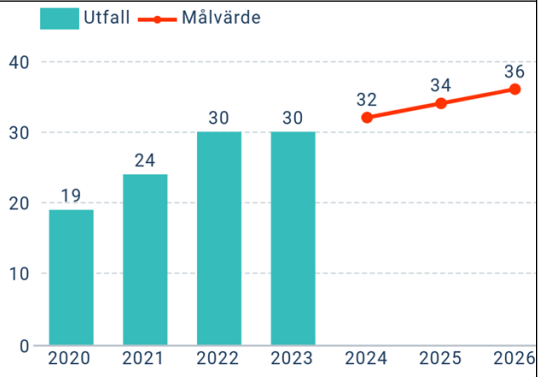
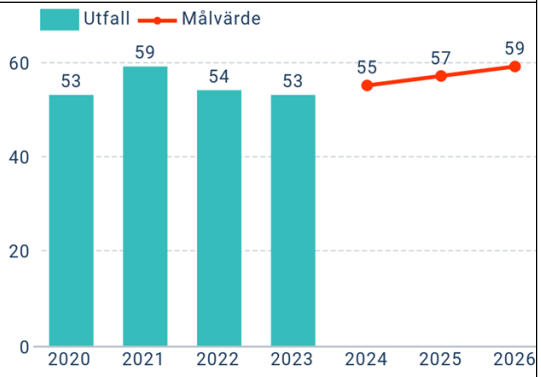
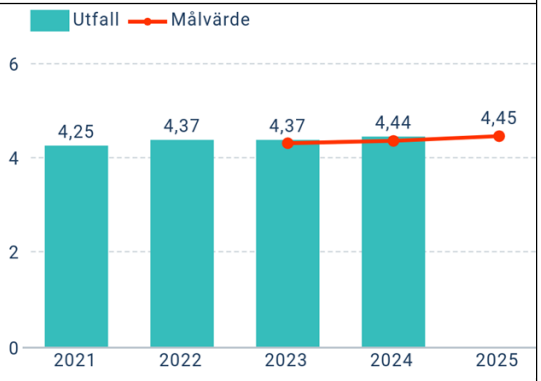
25.2 KS resultatmål med indikatorer

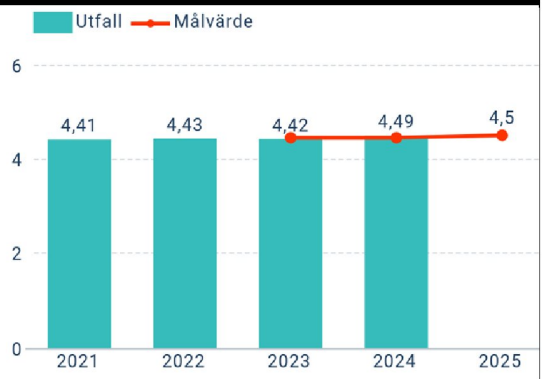
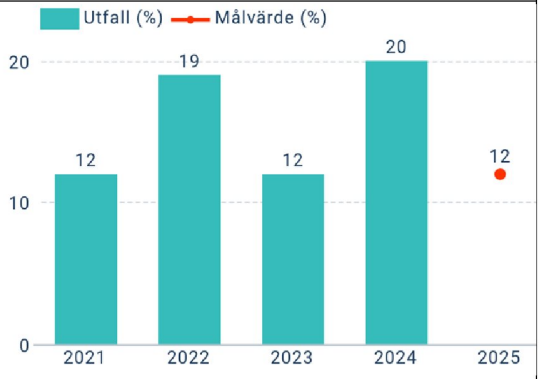
I detta avsnitt redovisas de politiska målen i Kungälvs kommun med ytterligare text som beskriver inriktning och syfte. Här redovisas även indikatorer som kopplas till kommunstyrelsens resultatmål för analys och uppföljning av resultat och måluppfyllelse,

Resultatmål 1

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
 Mål 4 - God utbildning för alla Mål 5 - Jämställdhet Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 10 - Minskad ojämlikhet	**Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande och ett tryggare samhälle** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska prioritera bra skolledare, välutbildade lärare, läromedel och lokaler mm. och utveckla resurssättningen genom bättre analyser av nationella prov och att de faktiska studieresultaten. Alla barn har en rätt till en trygg skolgång och genom riktade satsningar ska kommunen stötta föräldrarna till att bli goda förebilder. Det är i grundskolan vi skapar morgondagens trygga samhälle med hjälp av stöd, tidiga insatser och ett inkluderande och jämlikt synsätt.	**1.Kungälv ska tillhöra de 29 bästa skolkommunerna i landet vad gäller studieresultat, kvalitet och klok resursanvändning och vi ska bedriva verksamheterna i enlighet med lagar och förordningar** **Förvaltningens tolkning** Att skolan behöver stärka arbetet med undervisningen, särskilt inom svenska och matematik samt utveckla sin resursanvändning för att skapa bästa resultatet. Undervisningens kvalitet och lärarnas ledarskap i klassrummet är avgörande för elevernas lärande, motivation och måluppfyllelse. Systematiskt kvalitetsarbete och analys av detta säkerställer att all undervisning och verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och myndigheters rekommendationer och riktlinjer.

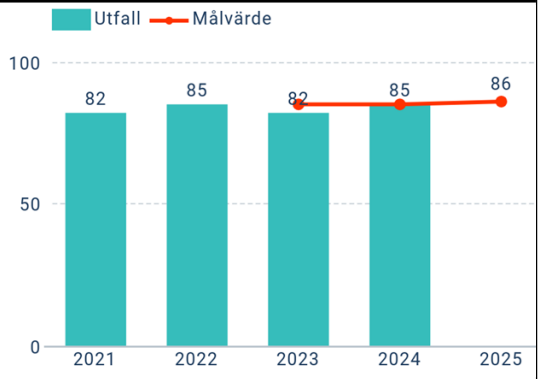
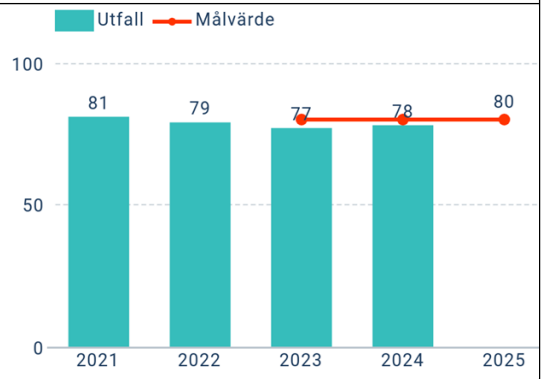
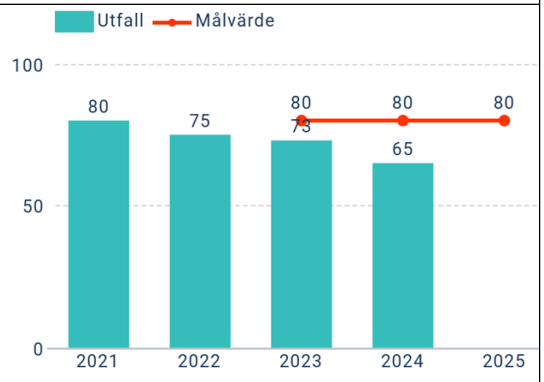
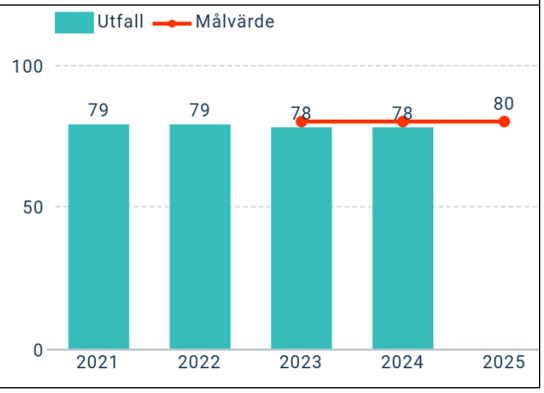
Indikator	
Andel elever (%) med godkänt betyg i samtliga ämnen vårterminen årskurs 6. **Beskrivning** Statistiken kommer från Skolverket och inkluderar de ämnen som finns i elevens utbildning. Årets resultat kommer från kommunens egna system. När Skolverkets släpper sin statistik under hösten så korrigeras resultatet om det skiljer sig åt från resultatet från kommunens system. **Mätmetod och rutiner** Utgångspunkten för verksamheten i grundskolan är att samtliga elever ska få godkänt betyg i alla ämnen. Målvärdet bygger på föregående års resultat och används enbart för att utvärdera målet om en kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 80 %
Andel elever (%) med godkänt betyg i samtliga ämnen i slutbetyg för årskurs 9. **Beskrivning** Statistiken kommer från Skolverket och inkluderar de ämnen som finns i elevens utbildning. Årets resultat kommer från kommunens egna system. När Skolverkets släpper sin statistik under hösten så korrigeras resultatet om det skiljer sig åt från resultatet från kommunens system. **Mätmetod och rutiner** Utgångspunkten för verksamheten i grundskolan är att samtliga elever ska få godkänt betyg i alla ämnen. Målvärdet bygger på föregående års resultat och används enbart för att utvärdera målet om en kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 80 %
Andel avgångselever (%) från gymnasieskolan med gymnasieexamen. **Beskrivning** Statistiken kommer från Skolverket. När årets resultat redovisas kommer resultatet från kommunens eget system. I det fall som resultatet ändras när Skolverkets statistik kommer under hösten korrigeras resultatet i påföljande tertialrapport. **Mätmetod och rutiner** Utgångspunkten för verksamheten i gymnasieskolan är att samtliga avgångselever ska få en gymnasieexamen. Målvärdet bygger på föregående års resultat och används enbart för att utvärdera målet om en kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 90 %

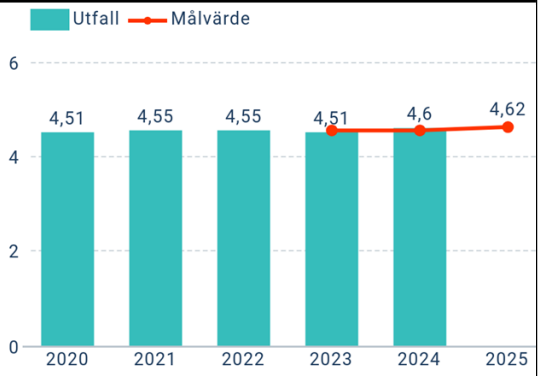
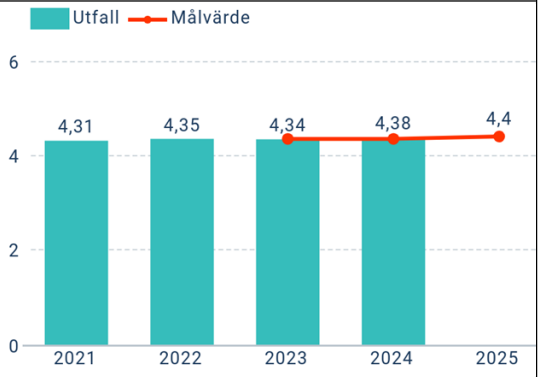
Indikator	
Effektivitetsindex kommunal grundskola F-9 (Kolada) **Beskrivning** Effektivitetsindex väger samman olika parametrar för kvalitet och kostnad för att få ett samlat effektivitetsindex. Indikatorn används för att värdera om verksamheten rör sig mot kommunstyrelsens långsiktiga mål att kommunens verksamheter utifrån kvalitet och hushållning ska vara bland de 29 (10%) bästa kommunerna. **Mätmetod och rutiner** kolada: ID: U15900 Effektivitetsindex kommunal grundskola F-9	**Målvärde 2025** 67
Effektivitetsindex kommunal gymnasieskola (Kolada) **Beskrivning** Effektivitetsindex väger samman olika parametrar för kvalitet och kostnad för att få ett samlat effektivitetsindex. Indikatorn används för att värdera om verksamheten rör sig mot kommunstyrelsens långsiktiga mål att kommunens verksamheter utifrån kvalitet och hushållning ska vara bland de 29 (10%) bästa kommunerna. **Mätmetod och rutiner** Kolada: ID: U17900 Effektivitetsindex kommunal gymnasieskola	**Målvärde 2025** 34
Effektivitetsindex förskola (Kolada) **Beskrivning** Effektivitetsindex väger samman olika parametrar för kvalitet och kostnad för att få ett samlat effektivitetsindex. Indikatorn används för att värdera om verksamheten rör sig mot kommunstyrelsens långsiktiga mål att kommunens verksamheter utifrån kvalitet och hushållning ska vara bland de 29 (10%) bästa kommunerna. **Mätmetod och rutiner** Kolada: ID: U11901 Effektivitetsindex förskola	**Målvärde 2025** 57
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: ”Förskolan uppmuntrar mitt barn att uttrycka sina tankar och åsikter, index. **Beskrivning** Statistiken kommer från GR:s vårdnadshavarenkät till vårdnadshavare för barn i Kungälvs kommuns förskolor. Enkäten genomförs årligen. Indikatorn visar ett index från 0-5 utifrån frågans verbala svarsalternativ. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 4,45

Indikator	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: ”Förskolan stimulerar barnens samspel i grupp, index. **Beskrivning** Statistiken kommer från GR:s vårdnadshavarenkät till vårdnadshavare för barn i Kungälvs kommuns förskolor. Enkäten genomförs årligen. Indikatorn visar ett index från 0-5 utifrån frågans verbala svarsalternativ. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 4,5
Likvärdig skola **Beskrivning** En likvärdig skola är en skola som till fullo lyckas med det kompensatoriska uppdraget. Ges alla elever likvärdiga möjligheter att klara sin skolgång bör det visa sig i likvärdiga resultat mellan olika skolor, oberoende av elevsammansättning. **Mätmetod och rutiner** Indikatorn mäter skillnad i antal procentenheter mellan de två kommunala högstadieskolorna som visar högst/lägst andel elever(%) med godkänt betyg i samtliga ämnen i slutbetyg för årskurs 9.	**Målvärde 2025** 12 %

Resultatmål 2

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 4 - God utbildning för alla Mål 5 - Jämställdhet Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 10 - Minskad ojämlikhet	**Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande och ett tryggare samhälle** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska prioritera bra skolledare, välutbildade lärare, läromedel och lokaler mm. och utveckla resurssättningen genom bättre analyser av nationella prov och att de faktiska studieresultaten. Alla barn har en rätt till en trygg skolgång och genom riktade satsningar ska kommunen stötta föräldrarna till att bli goda förebilder. Det är i grundskolan vi skapar morgondagens trygga samhälle med hjälp av stöd, tidiga insatser och ett inkluderande och jämlikt synsätt.	**2.Kommunens förskolor och skolor präglas av trygghet, hög kvalitet och säkerhet** **Förvaltningens tolkning** Trygghet beskriver barns och elevers upplevelse av sin vistelse i förskola och skola. Säkerhet beskriver en miljö där faktiska incidenter både förebyggs och behandlas på ett systematiskt sätt. Genom anpassning upprustning av skollokalerna och trygghetsskapande åtgärder påverkas upplevelsen av trygghet och möjligheten till arbetsro positivt. Upprustningen sker i etapper där klassrummen, toaletter och duschutrymmen, där otryggheten är högst på en skola, prioriteras. Genom att följa upp skolans mål i planen mot kränkande behandling identifieras de platser och situationer som eleverna upplever otrygga. Det krävs också ett aktivt och systematiskt arbete, beredskapsplaner för att tillsammans med barn och elever skapa en god gemensam värdegrund utifrån respekt för allas lika värde.

Indikator	Målvärde 2025	
Elevenkät årskurs 2 i grundskolan: "Jag är trygg i skolan", index. **Beskrivning** Enkäten genomförs en gång per året av Göteborgsregionen. Indikatorn visar ett index från 0-100 utifrån frågans verbala svarsalternativ. Resultatet publiceras under våren. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 86	
Elevenkät årskurs 5 i grundskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index. **Beskrivning** Enkäten genomförs vartannat år av Skolinspektionen och vartannat år av Göteborgsregionen. Indikatorn visar ett index från 0-100 utifrån frågans verbala svarsalternativ. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 80	
Elevenkät åk 9 i grundskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index. **Beskrivning** Enkäten genomförs en gång per året av Göteborgsregionen. Indikatorn visar ett index från 0-100 utifrån frågans verbala svarsalternativ. Resultatet publiceras under våren. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 80	
Elevenkät år 2 i gymnasieskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index. **Beskrivning** Enkäten genomförs en gång per året av Göteborgsregionen. Indikatorn visar ett index från 0-100 utifrån frågans verbala svarsalternativ. Resultatet publiceras under våren. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 80	

Indikator	Målvärde 2025	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg "Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt", index. **Beskrivning** Statistiken kommer från GR:s vårdnadshavarenkät till vårdnadshavare för barn i Kungälvs kommuns förskolor. Enkäten genomförs årligen. Indikatorn visar ett index från 0-5 utifrån frågans verbala svarsalternativ. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen. Statistiken kommer från GR:s vårdnadshavarenkät till vårdnadshavare för barn i Kungälvs kommuns förskolor. Enkäten genomförs årligen.	**Målvärde 2025** 4,62	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: "Mitt barn ges möjlighet att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra", index. **Beskrivning** Statistiken kommer från GR:s vårdnadshavarenkät till vårdnadshavare för barn i Kungälvs kommuns förskolor. Enkäten genomförs årligen. Indikatorn visar ett index från 0-5 utifrån frågans verbala svarsalternativ. **Mätmetod och rutiner** Målvärdet bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas årligen.	**Målvärde 2025** 4,4	

Resultatmål 3

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 4 - God utbildning för alla Mål 5 - Jämställdhet Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 10 - Minskad ojämlikhet	**Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande och ett tryggare samhälle** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska prioritera bra skolledare, välutbildade lärare, läromedel och lokaler mm. och utveckla resurssättningen genom bättre analyser av nationella prov och att de faktiska studieresultaten. Alla barn har en rätt till en trygg skolgång och genom riktade satsningar ska kommunen stötta föräldrarna till att bli goda förebilder. Det är i grundskolan vi skapar morgondagens trygga samhälle med hjälp av stöd, tidiga insatser och ett inkluderande och jämlikt synsätt.	**3. Vuxenutbildningen bidrar till efterfrågade utbildningar, ökad egenförsörjning och lägre arbetslöshet** **Förvaltningens tolkning** Vuxenutbildningen i Kungälv är utformad för att möta både arbetsmarknadens och individens behov och lagkrav, vilket skapar förutsättningar för fler att få utbildning som leder till egen försörjning. Utbildningarna anpassas för att motsvara arbetsmarknadens krav på kompetens och de studerandes behov av stöd och flexibilitet. Kommunens kompetenscentrum fokuserar på att alla invånare ska ha möjlighet till arbete, studier och egenförsörjning. Genom effektiva processer, utbildningar och kommunala arbetsmarknadsanställningar hjälper man invånarna mot egenförsörjning. Strukturerad samverkan med företag, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt intern och regional samverkan är avgörande. Dessutom erbjuds stöd för karriärbyte och närmare kontakt med arbetslivet. Verksamheten baseras på beprövad erfarenhet och evidens.

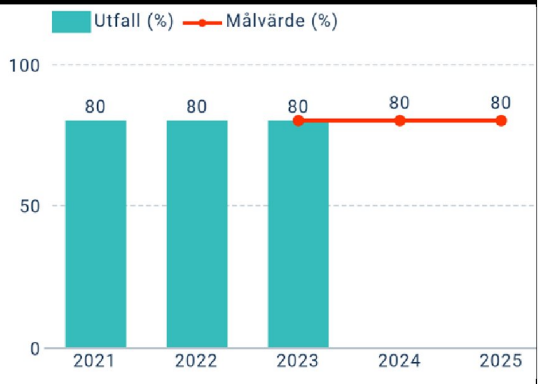
Indikator

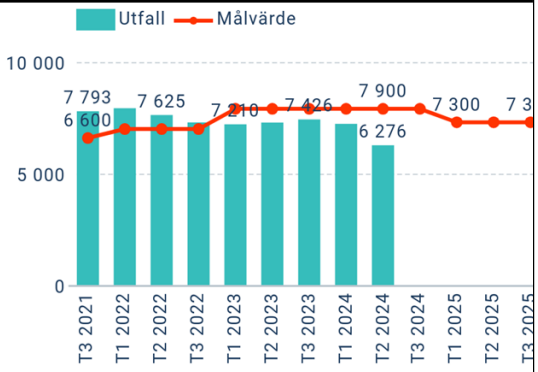
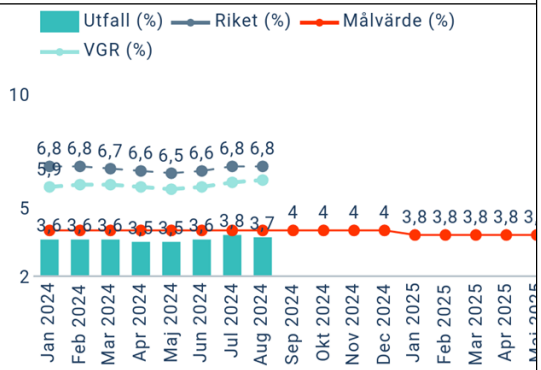
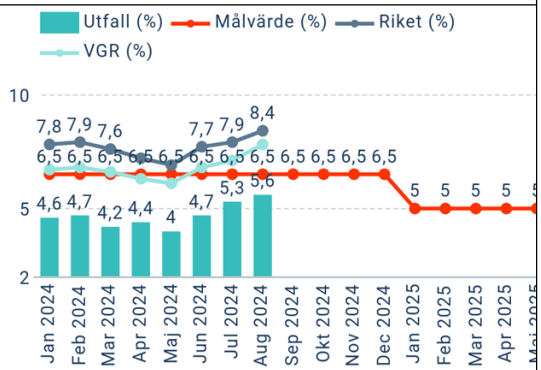
Andel elever folkbokförda i Kungälvs kommun som har arbete, studerar eller är egenföretagare efter att de avslutat yrkesutbildning inom GR

Beskrivning
Indikatorn beskriver vilken i grad elever folkbokförda i Kungälvs kommun är sysselsätta genom arbete, studier eller eget företag 6 månader efter att de avslutat yrkesutbildning inom GR.

Mätmetod och rutiner
Statistiken kommer från GR:s enkät för vuxenutbildningen som kan fås från rektorn för vuxenutbildningen. Målvärde bygger på tidigare års resultat. Indikatorn redovisas en gång per år. Enkäten går ut till de elever som fullföljt hela utbildningen 6 månader efter avslutad utbildning.

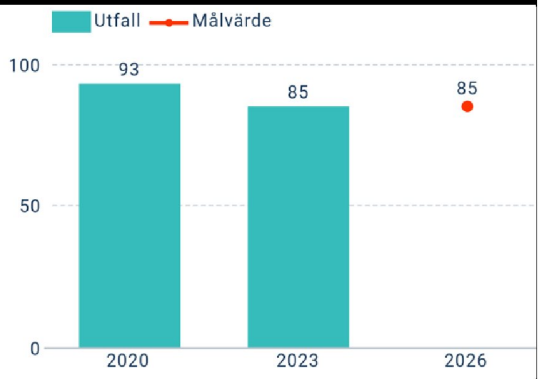
Målvärde 2025
80 %

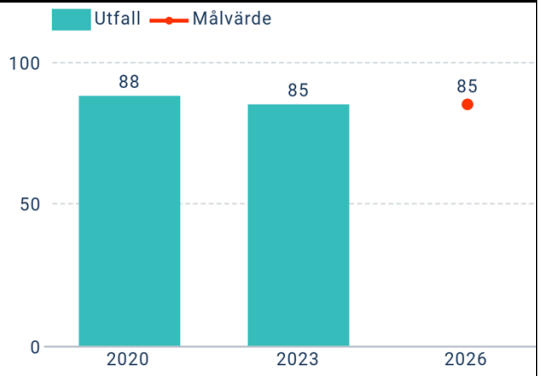
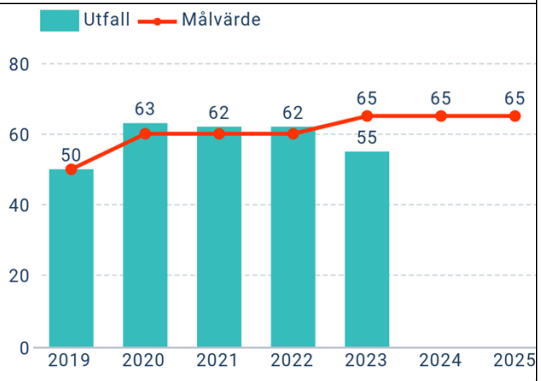
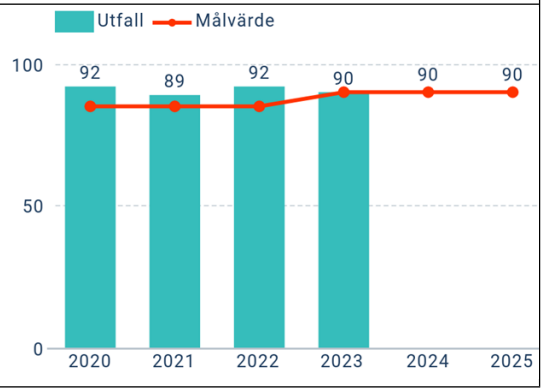

Indikator		
Utbetalt försörjningsstöd exklusive nyanlända, Tkr per tertial **Beskrivning** Försörjningsstöd är ett behovsprövat ekonomiskt bidrag, som betalas ut av kommunens socialtjänst. Rätten till ekonomiskt bistånd beslutas enligt Socialtjänstlagen och innebär alltid en individuell bedömning. Försörjningsstödet består av riksnorm (belopp per person som är lika för hela landet) och övrigt försörjningsstöd (som ska täcka skäliga kostnader för: boende, hushållsel med mera). **Mätmetod och rutiner** Utbetalt försörjningsstöd i kommunen, i tusenkronor per tertial exkl. nyanlända. Hämtas från Treserva (verksamhetssystem) och Agresso (ekonomisystem). För att ta fram utbetalt försörjningsstöd under tertialen, görs sökning på bokföringsdag. Målvärde bygger på budgeterat belopp.	**Målvärde 2025** 7 300	
Arbetslösa inklusive i åtgärder i Kungälv (16-65 år) **Beskrivning** Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år. **Mätmetod och rutiner** Informationen hämtas från Arbetsförmedlingens hemsida: http://mstatkommun.arbetsformedlingen.se/ Välj fliken: Sökande antal/andel Välj: Andel av registerbaserade arbetskraften totalt Välj aktuell månad, Västra Götaland och Kungälv Addera kolumnerna Öppet arbetslösa och Program med aktivitetsstöd. Målvärdet är satt utifrån en samlad bedömning av nuvarande förutsättningar i Kungälv.	**Målvärde 2025** 3,8 %	
Arbetslösa ungdomar inklusive i åtgärder i Kungälv (18-24 år) **Beskrivning** Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, andel av den registerbaserade arbetskraften 18-24 år. **Mätmetod och rutiner** Informationen hämtas från arbetsförmedlingens hemsida: http://mstatkommun.arbetsformedlingen.se/ Välj fliken: Sökande antal/andel Välj: Andel av registerbaserade arbetskraften totalt Kryssa i rutan 18-24 år Välj aktuell månad, Västra Götaland och Kungälv Addera kolumnerna Öppet arbetslösa och Program med aktivitetsstöd. Målvärdet är satt utifrån en samlad bedömning av nuvarande förutsättningar i Kungälv.	**Målvärde 2025** 5 %	

Resultatmål 5

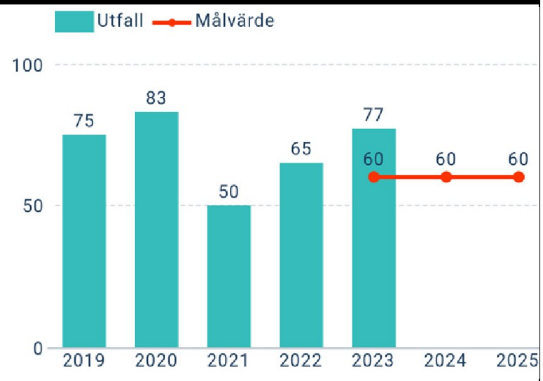
Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 4 - God utbildning för alla Mål 5 - Jämställdhet Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 10 - Minskad ojämlikhet	**Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande och ett tryggare samhälle** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska prioritera bra skolledare, välutbildade lärare, läromedel och lokaler mm. och utveckla resurssättningen genom bättre analyser av nationella prov och att de faktiska studieresultaten. Alla barn har en rätt till en trygg skolgång och genom riktade satsningar ska kommunen stötta föräldrarna till att bli goda förebilder. Det är i grundskolan vi skapar morgondagens trygga samhälle med hjälp av stöd, tidiga insatser och ett inkluderande och jämlikt synsätt.	**5. I Kungälv skapar vi tillsammans bästa platsen att växa upp** **Förvaltningens tolkning** I Kungälv arbetar vi för att alla ungdomar ska trivas och ha en positiv uppväxt. Genom att inkludera ungdomarna i beslut och utveckling av kommunen, bidrar de både till sin egen och kommunens framtid. Ungdomar ska känna sig sedda och få möjlighet att pröva olika aktiviteter, byta intressen och utforska livet. Det är viktigt att ungdomar känner sig delaktiga i ett sammanhang och ser framtiden med tillförsikt. Med riktade insatser för äldre ungdomar genom Kompetenscentrum, kulturverksamheter och trygga ungdomsmiljöer, strävar kommunen efter att öka måluppfyllelsen. Kultur och fritid är centrala delar i samhällsutvecklingen och präglas av öppenhet, tolerans och likvärdighet. Kommunen främjar intresset för hälsa, fritidsaktiviteter, kultur och eget skapande. Vi erbjuder öppna mötesplatser och möjligheter till upplevelser och rekreation för att säkerställa en god livskvalitet för våra ungdomar.

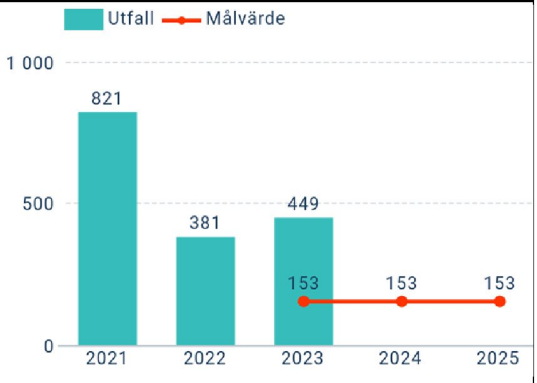
Indikator		
Ungdomars upplevelse av framtidstro - gy2 (Resultat från LUPP) **Beskrivning** LUPP-enkäten är ett nationellt verktyg som tillhandahålls av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Ungas livssituation i Kungälvs kommun undersöks inom områdena fritid; skola; samhälle och demokrati; trygghet; hälsa; arbete och framtid. Enkätfråga: Hur ser du på framtiden? Svarsalternativ: Mycket positivt; Ganska positivt; Ganska negativt; Mycket negativt. Resultaten visar andelen som svarat ganska eller mycket positivt. gy2-resultaten avser ungdomar som bor i kommunen. **Mätmetod och rutiner** Utfall hämtas från www.goteborgsregionen.se/lupp Enkäten genomförs var tredje år och Kungälv har tidigare genomfört LUPP 2013, 2017 och 2020 vilket möjliggör jämförelser över tid.	**Målvärde 2025** 85	

Indikator	
Ungdomars upplevelse av Livstillfredsställelse som helhet - gy2 (Resultat från LUPP) **Beskrivning** LUPP-enkäten är ett nationellt verktyg som tillhandahålls av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Ungas livssituation i Kungälvs kommun undersöks inom områdena fritid; skola; samhälle och demokrati; trygghet; hälsa; arbete och framtid. Enkätfråga: Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?, med Livet i sin helhet som en av flera delfrågor. Svarsalternativ: Mycket nöjd; Ganska nöjd; Ganska missnöjd; Mycket missnöjd. Resultaten visar andelen som svarat ganska eller mycket nöjd i gy2. gy2-resultaten avser ungdomar som bor i kommunen. **Mätmetod och rutiner** Utfall hämtas från www.goteborgsregionen.se/lupp Enkäten genomförs var tredje år och Kungälv har tidigare genomfört LUPP 2013, 2017 och 2020 vilket möjliggör jämförelser över tid.	**Målvärde 2025** 85
Ungdomars upplevelse av inflytande på fritidsgårdar **Beskrivning** Ungdomars upplevda inflytande, delaktighet och ansvarstagande på fritidsgårdarna. Mätningen görs årligen under hösten och rapporteras i T3. **Mätmetod och rutiner** Mätningen sker genom årlig enkät i oktober KEKS (kvalitet och kompetens i samverkan). Dessa siffror kan endast rapporteras i T3	**Målvärde 2025** 65
Ungdomars upplevelse av trygghet och bemötande på fritidsgårdar **Beskrivning** Ungdomars upplevelse av trygghet och bemötande på fritidsgårdarna. Mätningen görs årligen under hösten och rapporteras i T3. **Mätmetod och rutiner** Mätningen sker genom årlig enkät i oktober KEKS (kvalitet och kompetens i samverkan). Dessa siffror kan endast rapporteras i T3	**Målvärde 2025** 90

Resultatmål 7

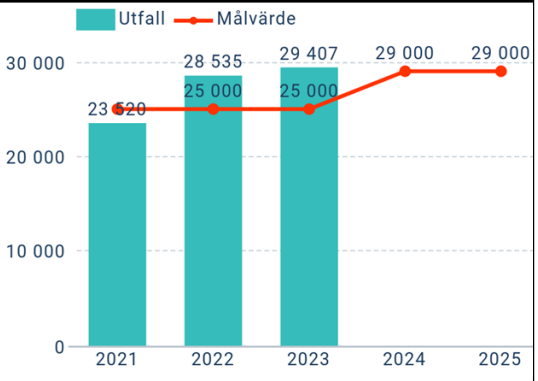
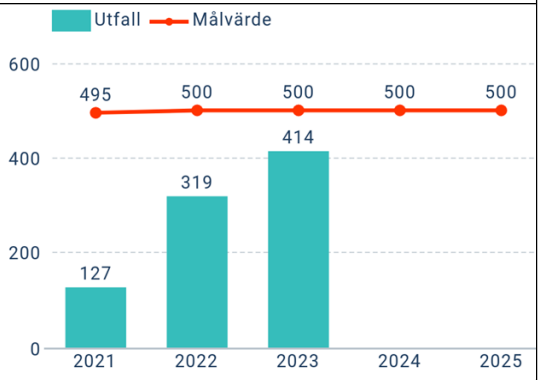
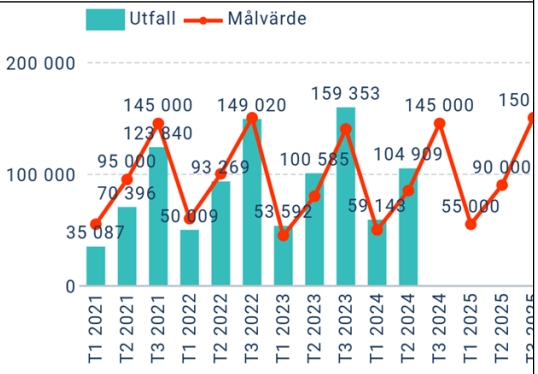
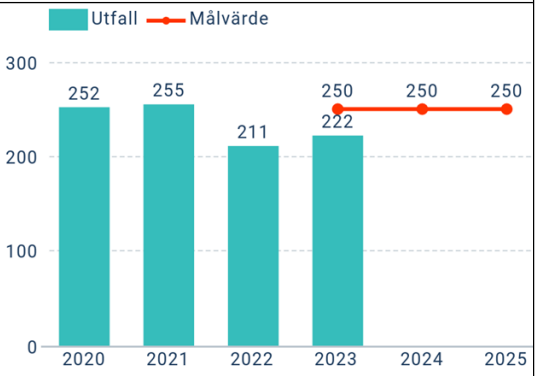
Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 3 - God hälsa och välbefinnande Mål 10 - Minskad ojämlikhet	**En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet** **Politiskt förtydligande** Vi ser hur behoven av vård och funktionshinderomsorgen ökar, därmed ökar omsorgsinsatser i kommunen. Kungälv ska kunna stå för en trygg omsorg, medborgarna skall kunna lita på välfärden och de mest utsatta ska ha den bästa omsorgen. Den personliga integriteten ska värnas och möjligheter att välja och påverka behöver utvecklas	**7. Planberedskap ska finnas för bostäder, boende med särskilt stöd och service, verksamhetsmark och handel** **Förvaltningens tolkning** Kommunens tillväxtarbete strävar efter att vara strategiskt och hållbart, både ur miljö-, social- och ekonomisk synvinkel, för att möta medborgarnas, marknadens och kommunens behov av bostäder, boende med särskilt stöd och service, verksamhetsmark och handel. Begreppet "planberedskap" har breddats till "planeringsberedskap", vilket inkluderar strategisk beredskap, markberedskap samt resurs- och organisationsberedskap. Inom ramen för detta ska kommunen hantera behovet av bostäder för olika målgrupper, strategi för markförvärv och markägande, samt marknadsföring gentemot företag och investerare. Det är viktigt att planeringen följer hållbarhetsmål och säkerställer bostadsförsörjningsansvaret. Plan- och exploateringsarbetet leds och samordnas av förvaltningen i samarbete med koncernens bolag. Arbetet med fysisk planering styrs och leds utifrån politiska mål och riktlinjer och sker i nära dialog med exploatörer, byggherrar, allmänhet och andra som berörs av planerna. Planeringen ska följa kommunens mål för god ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet samt ha fokus på att säkerställa kommunens bostadsförsörjningsansvar.

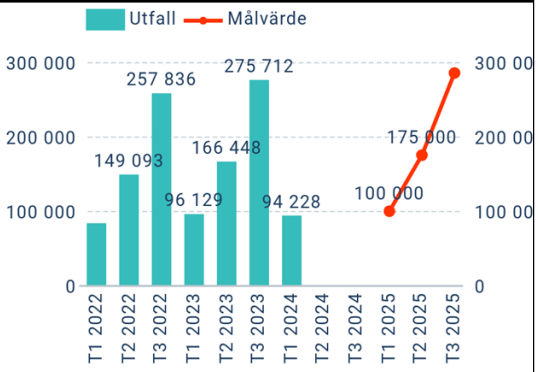
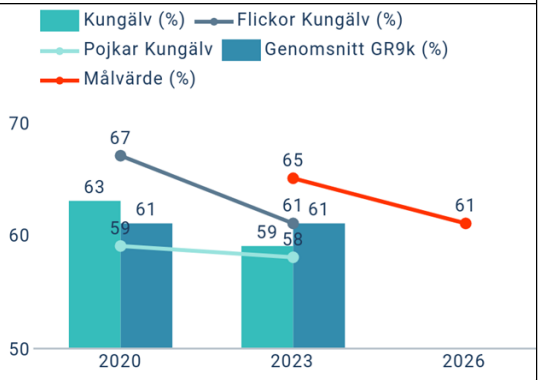
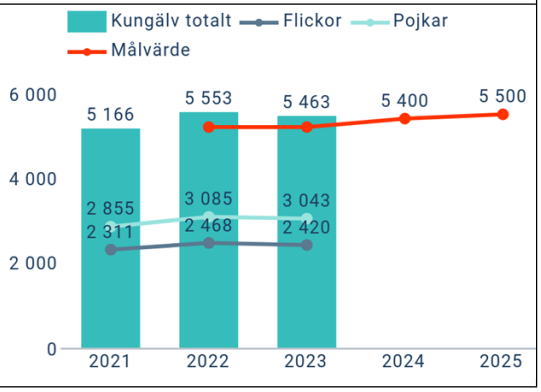
Indikator		
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde **Beskrivning** Medelvärde, antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum avseende särskilt boende inom äldreomsorg. Med ansökningsdatum avses det datum då ansökan om plats på särskilt boende kommer in till kommunen, oavsett om ansökan görs skriftligt eller muntligt. Avser ansökningar som bifallits. Med erbjudet inflyttningsdatum avses det datum då den enskilde enligt kommunens erbjudande har möjlighet att flytta in på ett särskilt boende, oavsett om den enskilde sedan väljer att flytta in eller inte. Avser samtliga utredningar avseende plats på särskilt boende som avslutades i kommunen under första halvåret, och som avsåg personer som vid tidpunkten för ansökan var 65 år eller äldre. Ingår i Kommunens kvalitet i korthet (KKiK). **Mätmetod och rutiner** Måttet hämtas från Kolada. ID: U23401. Utfallet redovisas med ett års förskjutning. Målvärde baseras på tidigare års resultat.	**Målvärde 2025** 60	

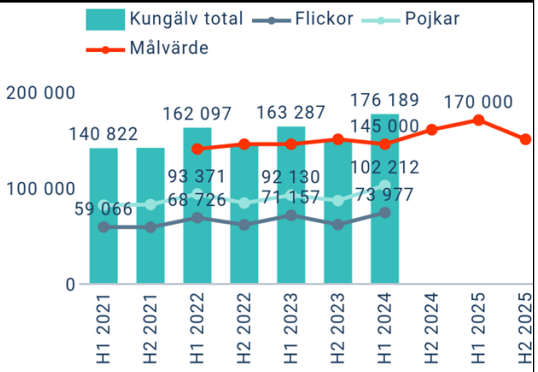
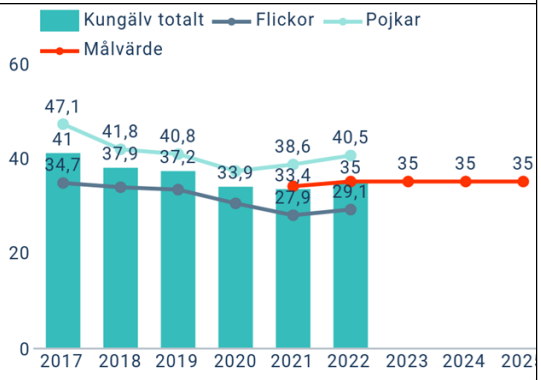
Indikator	
Väntetid i antal dagar från beslut till första erbjudna inflyttningsdatum avseende boende enl. LSS § 9.9, medelvärde **Beskrivning** Genomsnittligt antal dagar som gått mellan beslut och första erbjudna inflyttningsdatum i boende enligt LSS. Med första erbjudet inflyttningsdatum menas den dag då personen enligt kommunens erbjudande kan flytta in - vare sig personen tackar ja eller nej, alternativ väljer att flytta in eller inte. Avser alla påbörjade LSS-insatser avseende boende under årets 6 första månader (minimum 4 beslut), exklusive omprövningar. Källa: Egen undersökning i kommunen. **Mätmetod och rutiner** Mått från Kolada. ID: U28418. Utfallet redovisas med ett års förskjutning. Målvärde baseras på medelvärdet i samtliga kommuner.	**Målvärde 2025** 153

Resultatmål 4

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 3 - God hälsa och välbefinnande Mål 5 - Jämställdhet Mål 10 - Minskad ojämlikhet	**Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt fritid- och kulturliv** **Politiskt förtydligande** Tillsammans med civilsamhället, föreningar och företag, ska kommunen skapa förutsättningar till en mer aktiv, inkluderande och värdeskapande tillvaro för alla medborgare. Syftet är att stärka en god jämlik hälsa, öka den sociala tryggheten och integrationen, samt att främja inkludering och motverka ensamhet. Kultur och fritid är viktiga delar för att skapa ett välmående samhälle, bevara yttrandefriheten och stärka den demokratiska grunden. Barn från resurssvaga hem ska garanteras möjligheter och stöttas i processen att bli mer inkluderade för att i framtiden skapa ett tryggare samhälle.	**4. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv** **Förvaltningens tolkning** Föreningsservice ger medborgarna i alla åldra möjlighet till en aktiv och hälsosam fritid. Genom att tillgängliggöra kommunens rika friluftsliv och arbeta för välfungerande utemiljöer skapas spontan rörelse och rekreation. Samarbete med och stöd till föreningar för kulturella och konstnärliga aktiviteter, dels genom samarbeten och utveckling dels indirekt genom subventionerad uthyrning av anläggningar för kultur-, idrotts- och fritidsändamål är grunden till ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv. Arbetet bedrivs i samverkan med civilsamhället och riktar sig till alla delar av samhället, geografiskt i hela kommunen, över olika åldrar och till personer med funktionsvariation.

Indikator		
Antal deltagartillfällen på kulturskola **Beskrivning** Antal deltagartillfällen. En elev kan räknas flera gånger. **Mätmetod och rutiner** Statistiken kommer från kommunens egna system. Redovisas en gång per år. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 29 000	
Antal kulturevenemang **Beskrivning** Antalet kulturarrangemang omfattar allt från föreläsningar, utställningar, teater- eller dansföreställningar och konserter för barn och vuxna. Mycket samarbete sker med utomstående aktörer för att kunna upprätthålla ett rikt och varierat kulturutbud. **Mätmetod och rutiner** Statistiken kommer från kommunens egna system. Redovisas tertialvis och ackumuleras under året. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 500	
Antal utlån av media till barn och unga på biblioteken **Beskrivning** Anger totalt antal lån inklusive e-media till barn och unga. **Mätmetod och rutiner** Statistiken kommer från kommunens egna system. Redovisas tertialvis och ackumuleras under året. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 150 000	
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv. **Beskrivning** Antal aktiva låntagare på biblioteket dividerat med antal invånare totalt 31/12, multiplicerat med 1000. Med aktiva låntagare avses de som under året utfört minst en transaktion. Avser endast folkbibliotek (skolbibliotek ingår inte, de kommuner som samredovisat skolbibliotek med folkbiblioteken har streckats). Källa: Kungliga biblioteket och SCB. **Mätmetod och rutiner** Hämtas ur Kolada ID: N09809. Källa: Kungliga biblioteket och SCB. Publiceras vanligen under våren eller tidig sommar. Redovisas en gång per år. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 250	

Indikator		
Antal besökare på Kungälvs bibliotek **Mätmetod och rutiner** Digitala besöksräknare på alla bibliotek i kommunen som visar antal besök per dag (alltså även vid meröppet). Resultaten räknas samman per månad men redovisas här per tertial. Varje år redovisas antal besök till Kungliga biblioteket.	**Målvärde 2025** 285 000	
Andel elever i årskurs 8 i grundskolan som är medlem i en förening (mäts vart 3:e år, LUPP-undersökningen) **Beskrivning** Resultatet hämtas från LUPP-undersökningen som görs i några av Göteborgsregionens kommuner vart tredje år. Medverkande i 2020 års undersökning var Ale, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund och Tjörn. I LUPP ställs frågor till elever i årskurs 8 om ungas livssituation. Indikatorn visar andelen som svarar ja på frågan: Är du medlem i någon förening? Till exempel religiös förening eller församling, kultur-eller idrottsförening, politiskt ungdomsförbund, frilufts-, data-eller spelförening m.m. Jämförelse görs med genomsnittet av de deltagande kommunerna i Göteborgsregionen. **Mätmetod och rutiner** Resultatet hämtas från LUPP-undersökningen som görs i Göteborgsregionens 9 kommuner. Andel som svarar ja på frågan: Är du medlem i någon förening? Till exempel religiös förening eller församling, kultur-eller idrottsförening, politiskt ungdomsförbund, frilufts-, data-eller spelförening m.m. Jämförelse görs med genomsnittet i Göteborgsregionen. Målvärde baseras på tidigare års utfall	**Målvärde 2025** 61 %	
Antal medlemskap i föreningar 7-20 år **Beskrivning** Indikatorn mäter antal medlemskap i föreningar i Kungälv. 7-20 år. Indikatorn redovisar även resultat uppdelat mellan flickor och pojkar för att synliggöra eventuella skillnader mellan könen. En individ kan vara medlem i flera föreningar. **Mätmetod och rutiner** Uppgifterna hämtas i APN av fritidskonsulent. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 5 500	

Indikator	
Antal deltagartillfällen redovisade inom LOK-stödet (Lokalt aktivitetsstöd) **Beskrivning** Föreningarna får lokalt aktivitetsstöd för varje genomförd aktivitet i föreningar. Indikatorn redovisar även resultat uppdelat mellan flickor och pojkar för att synliggöra eventuella skillnader mellan könen. **Mätmetod och rutiner** Uppgifterna hämtas i APN av fritidskonsulent. Målvärden baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 150 000
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal per invånare 7-20 år (Statligt LOK-stöd) **Beskrivning** LOK-stödet ges till aktiviteter för pojkar och flickor 7-20 år. Stöd ges även till handikappidrottare som är äldre än 20 år, men detta är exkluderat i denna sammanräkning. En sammankomst är en ledarledd gruppaktivitet inriktad mot föreningens idrottsliga verksamhet. Källa Riksidrottsförbundet. Antal deltagartillfällen i åldern 7-20 år i LOK-stödsberättigade idrottsföreningar under året, dividerat med antal invånare 7-20 år den 31/12. Deltagartillfällen är summan av antalet närvarande deltagare i av RF godkända sammankomster för vilken föreningen sökt LOK-stöd (Statligt lokalt aktivitetsstöd). **Mätmetod och rutiner** Resultatet hämtas i Kolada. Välj "könsuppdelat" för att se resultat uppdelat på kvinnor och män. Medelresultatet skrivs in manuellt. ID: U09800 Publiceringsvecka: v48 2023 Avser år: 2022 Målvärde baseras på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 35

Resultatmål 6

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 10 - Minskad ojämlikhet Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen	**Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska kontinuerligt utveckla sina interna processer så att medborgarna, organisationer och företag känner ett ökat förtroende för kommunen och dess verksamheter. Det är ett stort arbete som måste involvera hela politiken och alla kommunens anställda.	**6. Kommunens näringslivsarbete främjar företagsetableringar, fler arbetsplatser och fler nystartade företag.** **Förvaltningens tolkning** Förvaltningens näringslivskontakter präglas av öppenhet, tydlighet, långsiktighet och tillgänglighet. En central del av detta arbete är att främja företagsetableringar, skapa fler arbetsplatser och stödja nystartade företag genom näringslivsstrategiska programmet med tillhörande handlingsplan. Besöksnäringen är en viktig del av näringslivsstrategiska planen och det finns stor potential för utveckling av Kungälv och Marstrand som destinationer. Kommunens näringslivsfunktioner arbetar nära befintliga och nya företag för att underlätta och förbättra kontakten mellan företag och kommun. Kungälvs kommun bedriver tillväxtarbete och deltar aktivt i regionala samarbeten för att främja näringslivsutveckling.

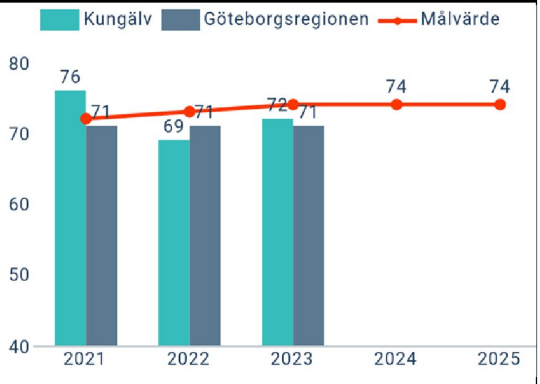
Indikator

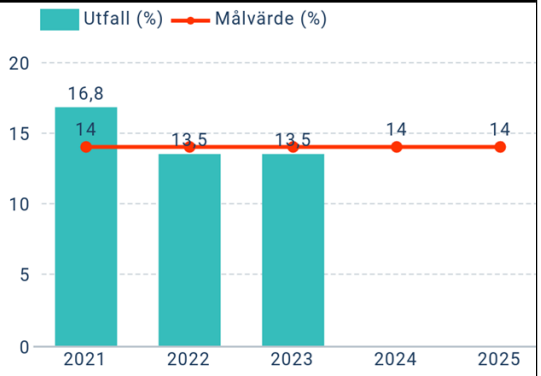
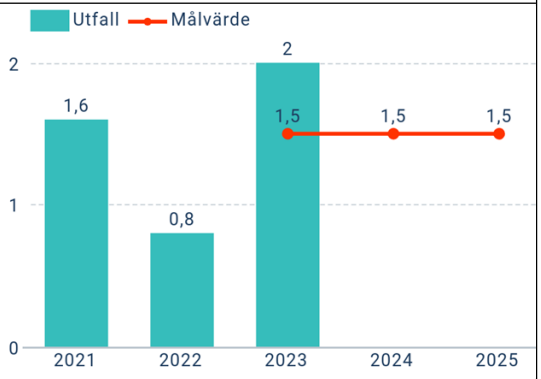
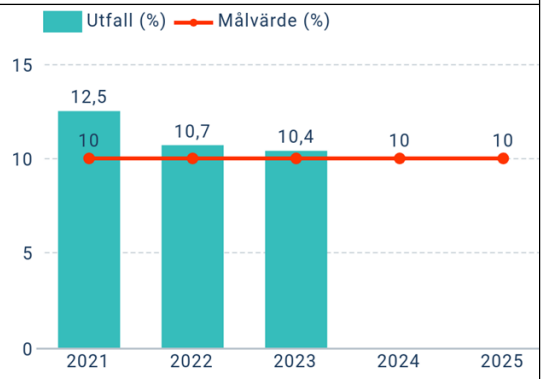
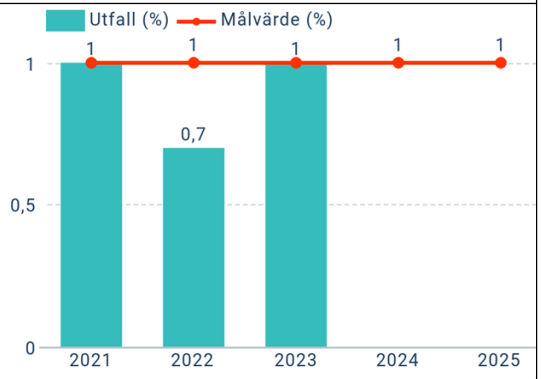
Insikt, Kungälvs kommuns totalindex (Företag)
Beskrivning
Insikt är en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning. Undersökningen är ett verktyg för kommunerna i arbetet med att skapa ett bättre företagsklimat.
Resultatet redovisas i form av ett index 0-100.

Insikt utgörs av en enkätundersökning där enkäten skickas till företag som haft ett avslutat myndighetsärende med kommunen. De myndighetsområden som undersöks är brandtillsyn, bygglov, markupplåtelse (ej arrende), miljö- och hälsoskydd samt serveringstillstånd. I enkäten ställs frågor avseende sex serviceområden - information, tillgänglighet, kompetens, bemötande, rättssäkerhet och effektivitet.

Mätmetod och rutiner
Resultat finns att hämta i SKR:s webbportal för Insikt. https://insikt.origogroup.com/
Undersökningen Insikt redovisas årsvis vecka 20 året efter undersökningsåret.
För deltagande kommuner kan resultaten följas löpande i en webbportal som på ett tydligt sätt åskådliggör resultaten över tid. SKR offentliggör i april året efter mätåret de nationella resultaten samt kommunrankingar för gruppen företagare i en så kallad Öppen jämförelse Företagsklimat.
Målvärde baseras på tidigare års utfall.

Målvärde 2025
74

Indikator	
Nystartade arbetsställen, antal/1000 inv 16-64 år **Beskrivning** Antalet nystartade arbetsställen under perioden november år n-1 till november år n dividerat med antalet 1000 invånare, 16-64 år, år n. Källa: SCB **Mätmetod och rutiner** ID: N01004 Typ: Kommun och Region Planerad publicering: v20 2025 Avser år: 2024	**Målvärde 2025** 14 %
Företagskonkurser, antal anställda, antal/1000 inv, 16-64 år **Beskrivning** Antal anställda berörda av företagskonkurser per tusen invånare, 16-64 år. Statistiken innehåller samtliga inledda konkurser för företag och privatpersoner. Data bygger på bearbetningar av SCB:s konkursstatistik. Källa: Tillväxtanalys **Mätmetod och rutiner** ID: N01006 Typ: Kommun och Region Planerad publicering: v24 2025 Avser år: 2024	**Målvärde 2025** 1,5
Nystartade företag, antal/1000 inv, 16-64 år **Beskrivning** Antal nystartade företag delat med antalet tusen invånare, 16-64 år, föregående år. Ett nystartat företag definieras enligt Eurostat rekommendation som ett helt nystartat företag frånräknat olika former av ombildningar av existerade företag. Enskilda näringsidkare vilka inte registrerat firmanamn hos Bolagsverket ingår. Data bygger på bearbetningar av SCB:s företagsregister. Källa: Tillväxtanalys **Mätmetod och rutiner** ID: N00999 Typ: Kommun och Region Planerad publicering: v24 2025 Avser år: 2024	**Målvärde 2025** 10 %
Företagskonkurser, antal/1000 inv, 16-64 år **Beskrivning** Antal företagskonkurser per tusen invånare, 16-64 år. Statistiken innehåller samtliga inledda konkurser för företag och privatpersoner. Data bygger på bearbetningar av SCB:s konkursstatistik. Källa: Tillväxtanalys **Mätmetod och rutiner** ID: N00926 Typ: Kommun och Region Planerad publicering: v24 2025 Avser år: 2024	**Målvärde 2025** 1 %

Resultatmål 14

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
 Mål 10 - Minskad ojämlikhet Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen	**Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska kontinuerligt utveckla sina interna processer så att medborgarna, organisationer och företag känner ett ökat förtroende för kommunen och dess verksamheter. Det är ett stort arbete som måste involvera hela politiken och alla kommunens anställda.	**14. Att vara anställd för Kungälvsborna är ett stort förtroende som präglas av delaktighet och medinflytande, ett gott bemötande, god service och ett stort ansvar** **Förvaltningens tolkning** Kommunens anställda har ett viktigt uppdrag som innebär ett stort ansvar och förtroende. I Kungälv har personalen medinflytande och är delaktiga i verksamheten vilket leder till ett gott bemötande, god service och tillgänglighet till kommunens målgrupper. Som anställd arbetar man i demokratins tjänst utifrån arbetsgivarens rutiner, riktlinjer och värdegrund. Kommunen som arbetsgivare följer lagar, avtal och policys inom området, samt följer upp och kontrollerar beslut och ärende. Till arbetsuppgifterna som anställd i kommunen ett gott bemötande och god service till kommunens invånare, medborgare, föreningar, företag och besökare.

Aktivitet	Beskrivning
Utveckla metoder för att mäta målet "Att vara anställd i Kungälvs kommun är ett stort förtroende som präglas av delaktighet och medinflytande, ett gott bemötande, god service och ett stort ansvarstagande".	Förvaltningens tolkning av målet är: Kommunens anställda har ett viktigt uppdrag som innebär ett stort ansvar och förtroende. I Kungälv har personalen medinflytande och är delaktiga i verksamheten vilket leder till ett gott bemötande, god service och tillgänglighet till kommunens målgrupper. Som anställd arbetar man i demokratins tjänst utifrån arbetsgivarens rutiner, riktlinjer och värdegrund. Kommunen som arbetsgivare följer lagar, avtal och policys inom området, samt följer upp och kontrollerar beslut och ärende. Till arbetsuppgifterna som anställd i kommunen ett gott bemötande och god service till kommunens invånare, medborgare, föreningar, företag och besökare. Föra kunna följa upp hur väl målet uppfylls krävs att följande parametrar mäts: - Personalens medinflytande och delaktighet i verksamheten - Bemötande, service och tillgänglighet till kommunens målgrupper Aktivitetens uppgift är att ta fram lämpliga indikatorer som beskriver läget på förvaltningsnivå. Målsättningen är att lämpliga indikatorer är på plats till tertial 1 2025.

Resultatmål 7

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 11 - Hållbara städer och samhällen Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	**Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska förbättra sitt strategiska tillväxtarbete genom ökad samordning mellan infrastruktur och planerad nybyggnation. Det gäller verksamheter, VA-utbyggnad, samordning inom kommunen och dess bolag och samordning mellan kommunen och externa investerare. Samhällets utveckling och utformning skall ha tryggheten i fokus för att minska otryggheten i hela kommunen.	**7. Planberedskap ska finnas för bostäder, boende med särskilt stöd och service, verksamhetsmark och handel** **Förvaltningens tolkning** Kommunens tillväxtarbete strävar efter att vara strategiskt och hållbart, både ur miljö-, social- och ekonomisk synvinkel, för att möta medborgarnas, marknadens och kommunens behov av bostäder, boende med särskilt stöd och service, verksamhetsmark och handel. Begreppet "planberedskap" har breddats till "planeringsberedskap", vilket inkluderar strategisk beredskap, markberedskap samt resurs- och organisationsberedskap. Inom ramen för detta ska kommunen hantera behovet av bostäder för olika målgrupper, strategi för markförvärv och markägande, samt marknadsföring gentemot företag och investerare. Det är viktigt att planeringen följer hållbarhetsmål och säkerställer bostadsförsörjningsansvaret. Plan- och exploateringsarbetet leds och samordnas av förvaltningen i samarbete med koncernens bolag. Arbetet med fysisk planering styrs och leds utifrån politiska mål och riktlinjer och sker i nära dialog med exploatörer, byggherrar, allmänhet och andra som berörs av planerna. Planeringen ska följa kommunens mål för god ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet samt ha fokus på att säkerställa kommunens bostadsförsörjningsansvar.

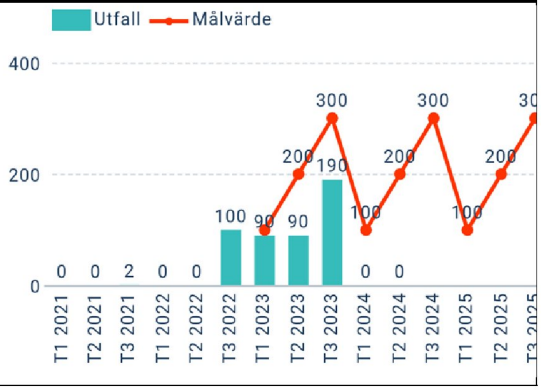
Indikator

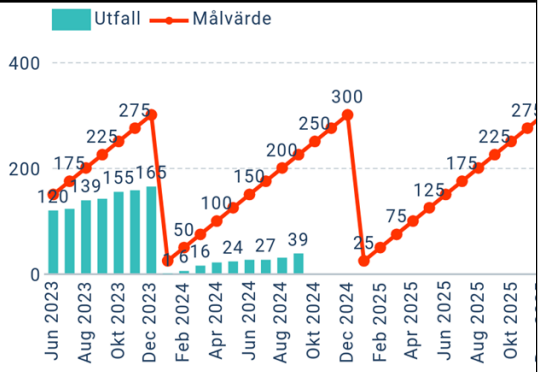
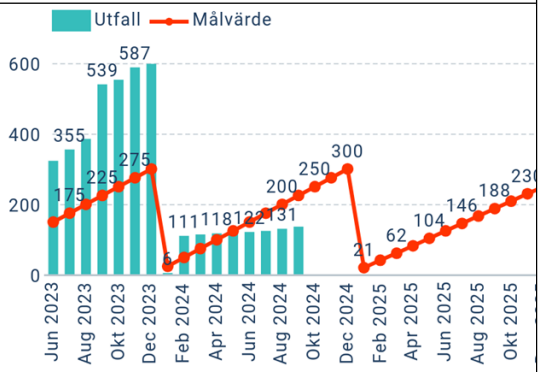
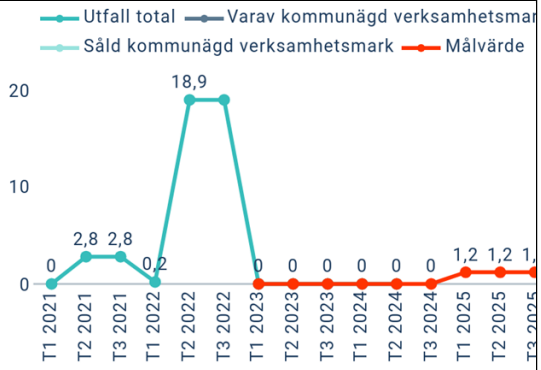
Antal bostäder i antagna detaljplaner

Beskrivning
Antal bostäder som medges i de detaljplaner som antagits under året.

Mätmetod och rutiner
Tas fram av planenheten.

Målvärde 2025
300

Indikator	
Antalet bostäder i beviljade bygglov **Beskrivning** Summan av småhus, lägenheter i flerfamiljshus och olika former av kommunala omsorgsboenden. Målet är 300 per år vilket innebär 25 nya bostäder per månad. Målvärde och utfall 2020 och framåt redovisas årsvis. **Mätmetod och rutiner** Manuell räkning sker på totalen varje månad och följs upp månadsvis. Varje månad adderas måltalet med 25 nya bostäder. Målvärdet per år är 300. Vid varje årsskifte nollställs mätningen.	**Målvärde 2025** 300
Antalet bostäder som fått slutbesked (Antal färdigställda lägenheter) **Beskrivning** Enligt lagstiftning får man inte ta bostad i drift (flytta in) innan slutbesked erhållits. Målvärdet är 300 per år vilket innebär 25 bostäder per månad. Målvärde och utfall 2020 och framåt redovisas årsvis. **Mätmetod och rutiner** Manuell räkning utifrån när beslut diarieförs. Mäts månadsvis. Varje månad adderas måltalet med 25 nya (300/12) bostäder. Trendpilen visar förändring av måluppfyllnad jämfört med föregående år. Ökning av måluppfyllnad = positiv trend.	**Målvärde 2025** 250
Antal hektar verksamhetsmark i antagna detaljplaner **Beskrivning** Antal hektar verksamhetsmark i antagna detaljplaner är en indikator för att se hur mycket byggbar mark för exploatering av verksamheter som finns i kommunen. Målvärdet bygger på de pågående detaljplaner som beräknas att antas under året. **Mätmetod och rutiner** Tas fram av planenheten. Informationen finns i WebbGis och mäts i plankartorna för de antagna detaljplanerna. Målvärden baseras på genomsnitt av planerade planer som förväntas antas mellan 2025-2030	**Målvärde 2025** 1,2

Indikator

Antal BTA (bruttototalarea) handel i antagna detaljplaner

Beskrivning

BTA är en förkortning på bruttoarea och kan förenklat beskrivas som den sammanlagda ytan av alla våningsplan i en byggnad.

Antal BTA handel i antagna detaljplaner är en indikator som visar förberedd byggbar mark för handelsetableringar i kommunen. Målvärdet bygger på de pågående detaljplaner som beräknas att antas under året.

Målvärdet tas fram genom att bedöma BTAn för handel/centrum för de detaljplaner som förväntas antas kommande år.

Utvärdering sker sedan genom att titta på antagna detaljplaner under året och summera BTA:n för handel/centrum i dessa detaljplaner. I begreppet handel ligger tillexempel handel som riktar sig mot privatpersoner samt centrumändamål och handel i bottenvåningar.

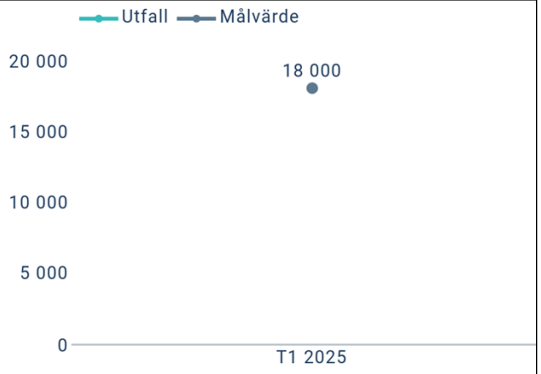
Exempel på uträkning av BTA:
Bottenvåning: 7 m x 10 m = 70 m²
Övervåning: 7 m x 10 m = 70 m²
Vindsvåning: 4 m x 10 m = 40 m²
Total bruttoarea (BTA): 70+70+40=180m²

Mätmetod och rutiner

Tas fram av planenheten. Informationen finns i de planhandlingarna för de antagna detaljplanerna.

Målvärden baseras på bedömning av BTA handel i de detaljplaner som förväntas antas 2025

Målvärde 2025
18 000

Resultatmål 9

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
 Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 11 - Hållbara städer och samhällen Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	**Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska förbättra sitt strategiska tillväxtarbete genom ökad samordning mellan infrastruktur och planerad nybyggnation. Det gäller verksamheter, VA-utbyggnad, samordning inom kommunen och dess bolag och samordning mellan kommunen och externa investerare. Samhällets utveckling och utformning skall ha tryggheten i fokus för att minska otryggheten i hela kommunen.	**9. Grönare stadsmiljö och kommundelar** **Förvaltningens tolkning** Naturens ekosystemtjänster, som skuggning, pollinering, vattenrening och fördröjning ska beaktas vid stadsplanering för att skapa rekreationsmöjligheter och välmående kommundelar. Kungälvs stadsmiljö och kommundelar ska utvecklas med fokus på den blå och gröna strukturen som grund. Målet är att förbättra estetik och attraktivitet längs älven och gröna stråk genom planering och utsmyckning. Detta inkluderar att balansera ny och äldre arkitektur, samt lyfta stadsbilden med kultur, konst, parker och grönområden. Parker och grönområden ska särskilt framhävas med planteringar, fruktträd, blommor och faciliteter som bänkar och aktivitetsplatser. Alternativ tolkning efter synpunkter från majoriteten Kungälvs stadsmiljö och kommundelar ska tillvarata den blå och gröna strukturen som ett fundament i stadsutvecklingen. Det handlar om att lyfta kommunens estetik genom att värna om, tillgängliggöra samt stärka attraktiviteten längs älven och längs kommunens gröna stråk. Genom planering av framtida stadsmiljöer ska arkitekturen balansera nytt och äldre, och stadsbilden ska lyftas genom kultur, konst, museum, offentlig service, mötesplatser och lek för barn. Naturens ekosystemtjänster, som skuggning, pollinering, vattenrening och fördröjning ska beaktas vid stadsplanering för att skapa rekreationsmöjligheter och välmående kommundelar. Befintliga miljöer såsom parker och grönområden ska särskilt framhävas med planteringar, träd, blommor och faciliteter som bänkar och aktivitetsplatser

Resultatmål 10

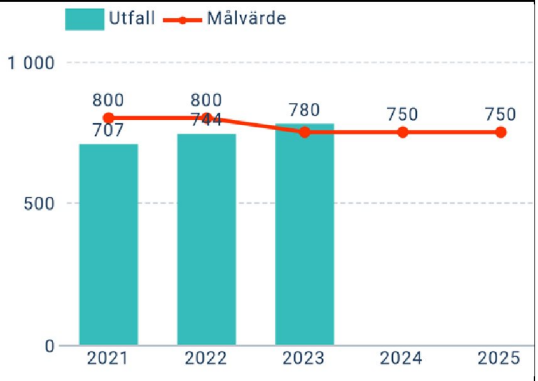
Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 11 - Hållbara städer och samhällen Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	**Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska förbättra sitt strategiska tillväxtarbete genom ökad samordning mellan infrastruktur och planerad nybyggnation. Det gäller verksamheter, VA-utbyggnad, samordning inom kommunen och dess bolag och samordning mellan kommunen och externa investerare. Samhällets utveckling och utformning skall ha tryggheten i fokus för att minska otryggheten i hela kommunen.	**10. Fler Kungälvsbor reser kollektivt till jobbet** **Förvaltningens tolkning** Kungälvs kommun ska arbeta för att fler invånare, både i stad och på landsbygd, väljer kollektivtrafik för pendling. Detta kräver en strategi som skapar förutsättningar för hållbar pendling över hela kommunen. Därför behöver transportsystemet utformas för att främja hållbar mobilitet genom utveckling av infrastruktur och kollektivtrafik, samt effektivisering av trafikslag genom utveckling av stråk, noder och bytespunkter i samarbete med region och stat.

Indikator

Antal körda mil med bil per invånare
Beskrivning
Indikatorn beskriver hur långt invånarna kör med bil per år. Målvärde baseras på planerad utbyggnad på landsbygd. Bilberoende är högre på landsbygd än i tätort.

Mätmetod och rutiner
Se nationell statistik hos RUS, Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet. Resultatet publiceras under sommaren. https://www.rus.se/statistik-och-indikatorer/korstrackor/
Målvärde bygger på tidigare års utfall.

Målvärde 2025
750

Antal resor med kollektivtrafik i Kungälvs kommun
Beskrivning
Underlaget/resultaten består av Rådata från Västtrafik samt KRS. Indikatorn mäter antal påstigande kollektivtrafikresenärer på alla linjer i eller igenom Kungälv. Utfallet hämtas från Västtrafik och hamnverksamheten i Marstrand.

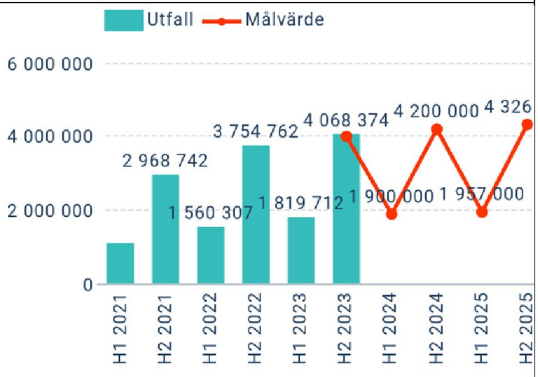
Linjer som ingår i KRS-statistik (2023)
X4, 1, Tåg, SNU, MEXP, 2, 401, 311, 242, 3, TEXP, 841, 810, 355, OEXP, 861

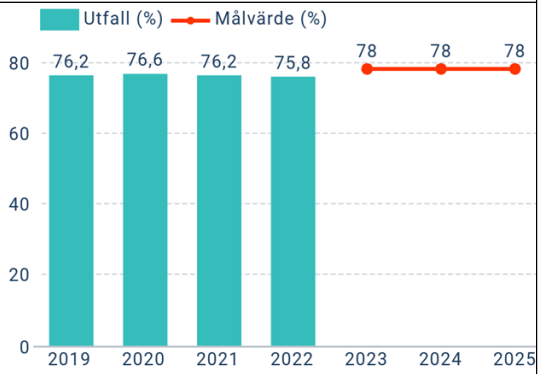
Linjer som ingår i rådata (2023)
303, 304, 305, 306, 308, 309, 313, 319, Färjetrafik (Linje 260 Dyrön/Rökan samt Marstrandsfärjan), Närtrafik, 310, 320, 900-linjer (Skoltrafik), 422.

Målvärdet räknas upp med 3% per år enligt Trafikplan 2017.

Mätmetod och rutiner
Statistik från Västtrafik. Data från

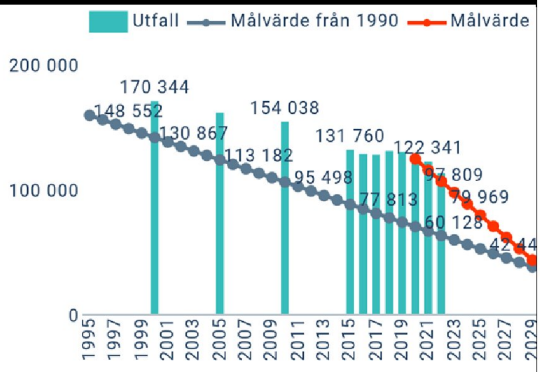
Målvärde 2025
4 326 000

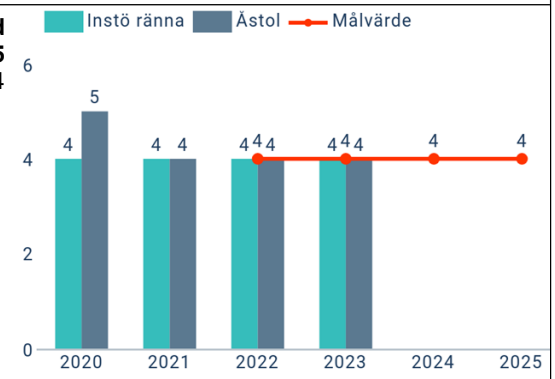
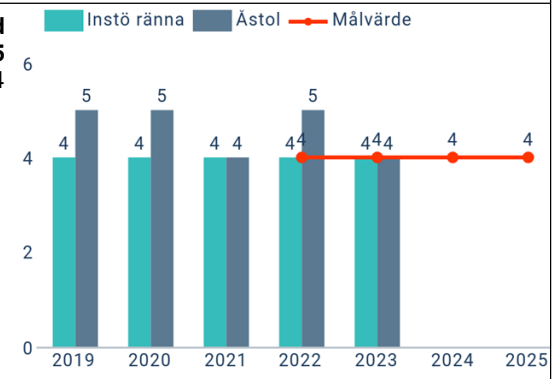

Indikator	
kundräkningssystemet levereras av samhällsplanerare på Västtrafik och övrig data levereras av koordinator för samhällsutveckling. Data finns tillgänglig februari/mars, samt september/oktober. Statistik för Marstrandsfärjan hämtas från hamnkontoret. Halvårsvis rapportering. Ackumulera antalet för halvår två = helår. KRS/Kundräkningssystem räknar antal påstigande i och genom Kungälvs geografiska kommun. Detta är en mer tillförlitlig mätmetod än föregående eftersom man tidigare räknat in totalt antal resor på kommunöverskridande linjer. Linjer som ingår i KRS-statistik (2023) X4, 1, Tåg, SNU, MEXP, 2, 401, 311, 242, 3, TEXP, 841, 810, 355, OEXP, 861 Alla linjer som trafikerar i Kungälv har inte KRS och kompletteras därmed med rådata vilket består av antal faktiska stämplade biljetter och uppräknat med viseringsgrad (stämplingsbenägenhet). Västtrafik inför KRS successivt i hela regionen, därav kan fler linjer ingå i KRS-data i framtiden. Marstrandsfärjan rapporteras som del av rådata och inhämtas från hamnkontoret då färjan är i kommunal regi. Linjer som ingår i rådata (2023) 303, 304, 305, 306, 308, 309, 313, 319, Färjetrafik (Linje 260 Dyrön/Rökan samt Marstrandsfärjan), Närtrafik, 310, 320, 900-linjer (Skoltrafik), 422.	
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%) **Beskrivning** Andel befolkning i det geografiska området som har en trafikerad hållplats inom 500 meter från sin folkbokföringsadress. Med trafikerad hållplats avses hållplats, för samtliga trafikslag som trafikeras med minst en avgång per timme, vardagar mellan 06:00 och 20:00. Avståndet till hållplats utgår från fågelavstånd och beaktar inte väg- och gatunät. Nyckeltalet följer upp miljökvalitetsmålet 'God bebyggd miljö', se även www.sverigesmiljomal.se. Källa: SCB **Mätmetod och rutiner** Nyckeltalet hämtas från Kolada (ID: N07418). Publiceringsvecka: v24 2024. Avser år: 2022 Målvärde bygger på tidigare års utfall.	**Målvärde 2025** 78 %

Resultatmål 8

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 6 - Rent vatten och sanitet Mål 7 - Hållbar energi för alla Mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna Mål 14 - Hav och marina resurser Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	**Att driva en ansvarsfull klimatpolitik mot en mer hållbar framtid** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska möjliggöra och underlätta för företag och invånare att skapa ett mindre klimatavtryck samt minskade utsläpp av koldioxid. Stadsplanering och utveckling skall skydda våra hav och vatten, bevara vår landsbygd och skapa grönare stadsdelar och förebygga klimatförstöringen.	**8. Minskade utsläpp i luft och vattendrag, ökad biologisk mångfald och minskat klimatavtryck** **Förvaltningens tolkning** Kungälvs kommun strävar efter att minska sitt klimatavtryck och förbereda sig för klimatförändringar. Detta innebär att kommunen ska minska sin energianvändning, bland annat genom att ställa hållbarhetskrav vid upphandlingar. Kommunen ska också arbeta för att bevara och förbättra naturvården och biologisk mångfald, inklusive ängsmarker och marina miljöer, samt främja hållbart skogsbruk och lokal livsmedelsproduktion. För att minska klimatpåverkan behöver kommunen stödja företag och invånare i deras miljöarbete. Detta inkluderar att genomföra klimatberäkningar, sätta upp en koldioxidbudget och prioritera insatser genom bred samverkan med näringsliv, invånare och civilsamhället. Kommunen ska underlätta för invånarna att agera miljövänligt och fokusera på minskad klimatpåverkan från transporter, arbetsmaskiner och avfallshantering. Upphandlingar ska ta hänsyn till klimat- och miljöaspekter för att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

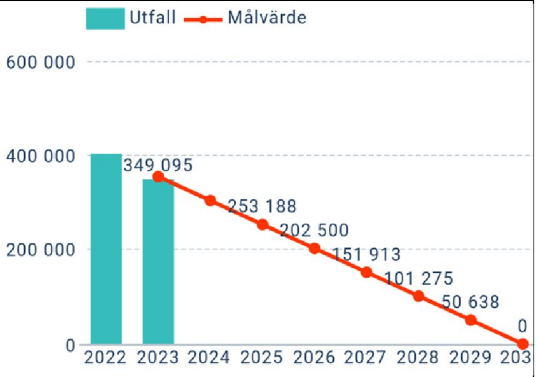
Indikator		
Totala utsläpp av växthusgaser i Kungälv (ton/år) **Beskrivning** Utsläppen av växthusgaser redovisas i koldioxidekvivalenter. växthusgaser används som begrepp för att prata om de gaser som påverkar vårt klimat. Koldioxid, metan, lustgas och ytterligare några gaser räknas in i denna grupp. Dessa gaser finns naturligt men mänskliga aktiviteter har väsentligt ökat utsläppen av växthusgaser. Grovt sett kommer koldioxid från förbränning av fossila bränslen, metan från djurens matsmältning och nedbrytning av torvmarker; och lustgas släpps ut från marken vid odling. När man uttrycker utsläppen av en viss växthusgas i koldioxidekvivalenter anger man hur mycket koldioxid det motsvarar för att ge samma verkan på klimatet. Metan bidrar 21 gånger mer till växthuseffekten än koldioxid, och ett metanutsläpp på 1 ton motsvarar därför 21 ton koldioxidekvivalenter. Målsättningen är att minska kommunens utsläpp av växthusgaser 2030 med 80% jämfört med 1990. **Mätmetod och rutiner** Data hämtas från nationella emissionsdatabasen på smhi.se.	**Målvärde 2025** 79 969	

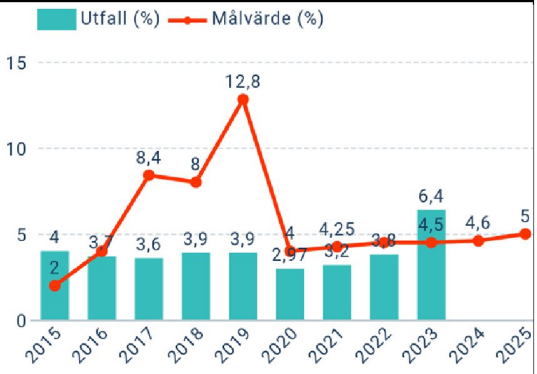
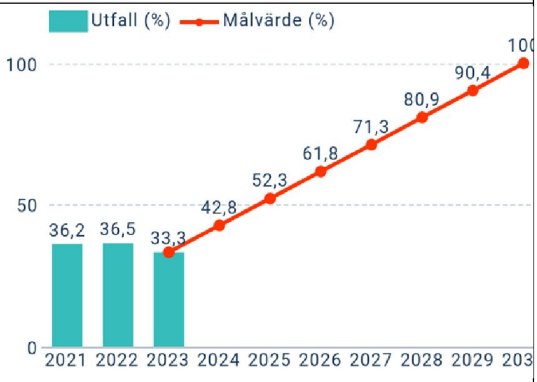
Indikator	
https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/. Välj Kungälv, växthusgaser totalt. Siffrorna publiceras vanligtvis under sommaren med två års eftersläpning. Målvärde bygger på målsättningen att minska kommunens utsläpp av växthusgaser 2030 med 80% jämfört med 1990.	
Status näringsämnen totalt i havet (skala 1-5) **Beskrivning** Bohuskustens vattenvårdsförbund, där Kungälv är medlem, gör kontinuerliga mätningar av näringsämnen och statusbedömningar av vattenkvaliteten utifrån dessa mätningar. I Kungälvs kommun sker mätningarna vid Instö ränna och vid Åstol. De näringsämnen som ingår i den totala bedömningen är vinterhalter av totalkväve, totalfosfor, löst oorganiskt kväve, löst oorganiskt fosfor samt sommarhalter av totalkväve och totalfosfor. Statusklassning 5, Hög status 4, God status 3, Måttlig status 2, Otillfredsställande status 1, Dålig status Måluppfyllnad beräknas genom att jämföra resultatet vid Instö ränna med uppställt målvärde. **Mätmetod och rutiner** Data hämtas från Årsrapport Hydrografi från Bohuskustens vattenvårdsförbund under Näringsämnen totalt. https://bvvf.se/. Målvärde bygger på tidigare års utfall för Instö ränna.	**Målvärde 2025** 4
Status växtplankton i havet (skala 1-5) **Beskrivning** Bohuskustens vattenvårdsförbund, där Kungälv är medlem, gör kontinuerliga statusklassningar av växtplankton. Statusklassning av växtplankton görs efter mätningar av klorofyll a samt mätning av biovolym. Mätningar i Kungälv görs vid Instö ränna och vid Åstol. Växtplankton utgör basen i näringsväven och påverkas bl.a. av förändringar i näringsförhållanden, väder, klimat och av betning från djurplankton och filtrerande fastsittande djur, t.ex. musslor. Växtplankton påverkar i sin tur resten av ekosystemet. Statusklassning 5, Hög status 4, God status 3, Måttlig status 2, Otillfredsställande status 1, Dålig status Måluppfyllnad beräknas genom att jämföra resultatet vid Instö ränna med uppställt målvärde **Mätmetod och rutiner** Data hämtas från Årsrapport Hydrografi från Bohuskustens vattenvårdsförbund. Se figur	**Målvärde 2025** 4

Indikator
Statusklassning av växtplankton. https://bvvf.se/. Målvärde bygger på tidigare års utfall för Instö ränna.

Resultatmål 11

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 6 - Rent vatten och sanitet Mål 7 - Hållbar energi för alla Mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna Mål 14 - Hav och marina resurser Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	**Att driva en ansvarsfull klimatpolitik mot en mer hållbar framtid** **Politiskt förtydligande** Kommunen ska möjliggöra och underlätta för företag och invånare att skapa ett mindre klimatavtryck samt minskade utsläpp av koldioxid. Stadsplanering och utveckling skall skydda våra hav och vatten, bevara vår landsbygd och skapa grönare stadsdelar och förebygga klimatförstöringen.	**11.Kommunens användning av fossila bränslen skall minska, med målet att vara fossilfritt 2030** **Förvaltningens tolkning** Kungälvs kommun ska verka för att hela kommunen (medborgare, näringsliv och kommunkoncern) minskar användningen av fossila bränslen. Inom kommunens direkta rådighet faller förvaltningen och bolagen, och deras förbrukning av fossila bränslen ska upphöra till 2030. Utanför kommunens direkta rådighet faller näringsliv och medborgare, och där ska Kungälvs kommun verka för minskad förbrukning av fossila bränslen genom att underlätta för samt informera om omställningen till fossilfrihet.

Indikator		
Förbrukning fossila drivmedel i förvaltningen (liter) **Beskrivning** Indikatorn visar fossila bränslen som används internt inom förvaltningen. Externa utförare och entreprenörers drivmedelsförbrukning är inte inräknade. Målet är att användning av fossila ska upphöra till 2030. **Mätmetod och rutiner** Statistik levereras av leverantörer samt hamnenheten vid årsskiftet. Nuvarande leverantörer på ramavtal är OKQ8, Cirkel K, Preem och Göteborgs lastbilscentral. De ska enligt avtal leverera statistik på volym drivmedel. Se avtal 2020/1789. Avtalscontroller hjälper till att ta fram siffrorna. Marstrandsfärjans diesel köps på annat avtal, kontakta hamnenheten för statistik. Marstrandsfärjorna: Förbrukningen ligger samma som tidigare år. 4000 liter /2veckor. Ingen inblandning av HVO. 4000*26= 104 000 liter/år. Excelark med insamlad data från oljebolagen finns, förutom bifogat till indikator, på sharepoint, bibliotek Perspektivrummet/Underlag uppföljning av nyckeltal.	**Målvärde 2025** 253 188	

Indikator		
Andel lokal förnybar elproduktion i Kungälvs kommun **Beskrivning** Andel lokalt producerad förnybar el i Kungälv i förhållande till total användning av el. Det gäller all el-produktion hos Kungälvs Energi samt företag och invånare. (Enhet: Procent). **Mätmetod och rutiner** Statistik från Kungälv Energi. Målvärde bygger på tidigare års utfall och känd planerad utbyggnad.	**Målvärde 2025** 5 %	
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%) **Beskrivning** Antal fossiloberoende personbilar samt lätta lastbilar i kommunorganisationen delat med totala antalet personbilar och lätta lastbilar i kommunorganisationen. Med fossiloberoende menas bilar som har möjlighet att köra på ett bränsle från förnybara källor men som inte nödvändigtvis gör det hela tiden. Bilar av typerna gas (CNG, biogas, naturgas, metangas), el, E85, laddhybrid (förutsatt att de kan laddas med sladd), vätgas samt bilar godkända av tillverkaren att köras på HVO100 (syntetisk diesel med förnybart ursprung) är inkluderade. Källa: Miljöfordon Sverige **Mätmetod och rutiner** ID: U00502. Planerad publicering: v17 2025. Avser år: 2024 Målvärde baseras på målet att kommunförvaltningens ska vara fossiloberoende till 2030.	**Målvärde 2025** 52,3 %	

Resultatmål 12

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 6 - Rent vatten och sanitet Mål 11 - Hållbara städer och samhällen Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen	**Robust och uthållig kommun med höjd beredskap** **Politiskt förtydligande** Kungälvs kommun ska vara en robust kommun som har beredskap för att möta tider av kris, klimateffekter, höjd beredskap och krig.	**12. Kommunens funktioner klarar en samhällsstörning enligt nationella föreskrifter** **Förvaltningens tolkning** Kungälv ska uppfylla MSB:s riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap. Kommunerna är ansvariga för att kritisk verksamhet fungera även under kriser, exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning, fjärrvärme, räddningstjänst och skola. Vid samhällsstörningar ska kommunen ta fler ansvar samtidigt: - Leda och säkerställa att den egen verksamhet kan genomföras som vanligt - Samordna och organisera åtgärder för att hantera krisen som genomförs av olika aktörer verksamma i kommunen, till exempel räddningstjänst, polis och olika enheter från

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska mål	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
		kommunen - Organisera och säkerställa relevant information till allmänheten - Delta i samverkan på regional nivå

Indikator

Kommunens generella krisberedskap - faktorer för krishanteringsförmåga (Andel godkända faktorer)

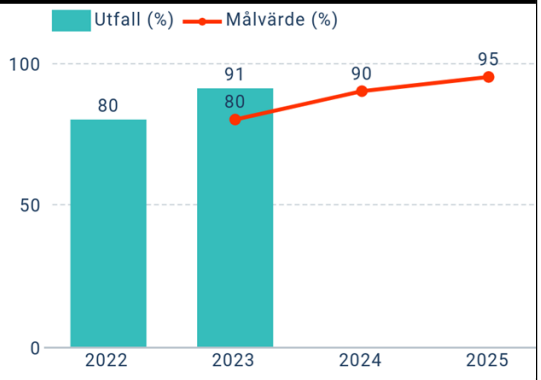
Beskrivning

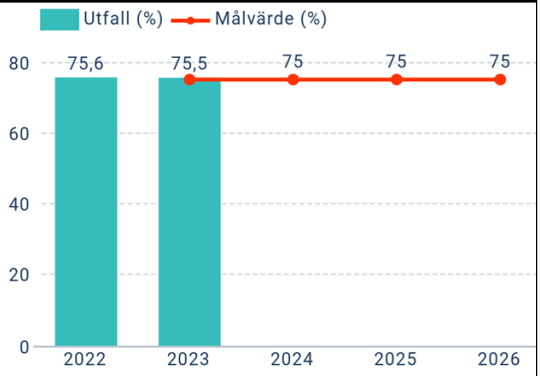
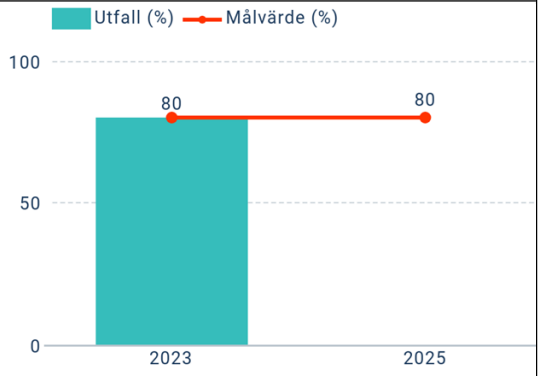
Syftet med en bedömning av kommunens generella krisberedskap är att få en övergripande bild av de förutsättningar kommunen har att förebygga och hantera extraordinära händelser.
I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS2015:5) finns en lista med indikatorer för bedömning av kommuners generella krisberedskap (förmåga). Föreskriften finns bifogad till denna indikator.

Mätmetod och rutiner

MSB:s lista innehåller 101 ja/nej-frågor om faktorer som bidrar till krishanteringsförmåga. Enkäten besvaras senast maj månad varje år av kommunens säkerhetschef. Resultatet räknas om till andel frågor med ja-svar av totalt antal och rapporteras till denna indikator
Kommunens generella krisberedskap bedöms med hjälp av de indikatorer som redovisas i bilagan. Det är endast den egna organisationens förutsättningar som bedöms. Indikatorerna besvaras med ett ja eller ett nej om indikatorn anses vara uppfylld. Ett nej anses indikera en brist och bör resultera i en åtgärd för att komma till rätta med denna brist, alternativt en motivering till varför en åtgärd inte behövs. Till respektive indikator finns ett kommentarsfält. Här bör kommunen mer utförligt motivera varför indikatorn anses vara uppfylld eller inte, alternativt kommentera varför indikatorn inte anses behövas. Vissa av indikatorerna är uppdelade i strecksatser med summering. För att svara ja på en sådan indikator krävs att samtliga strecksatser är uppfyllda.
Under 2022 uppfylls 80% av indikatorerna och målet är att uppfylla 100% till år 2026.

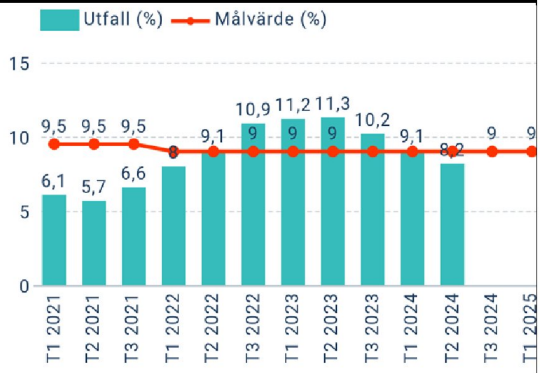
Målvärde 2025
95 %

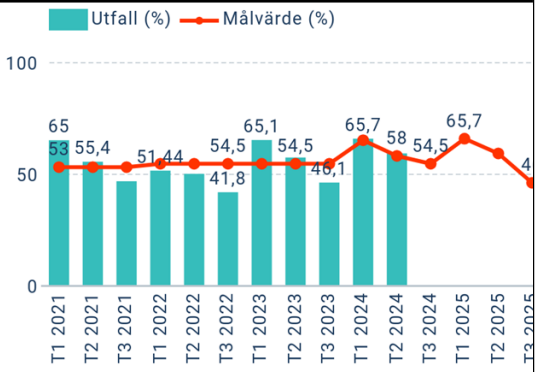
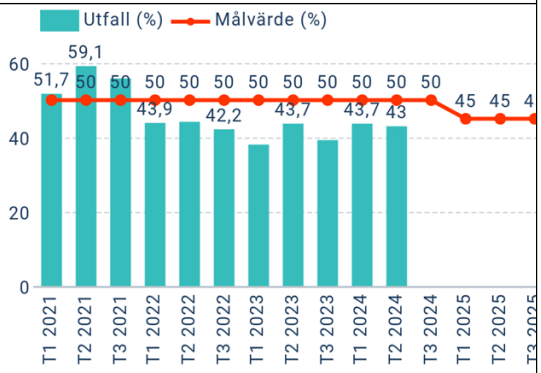
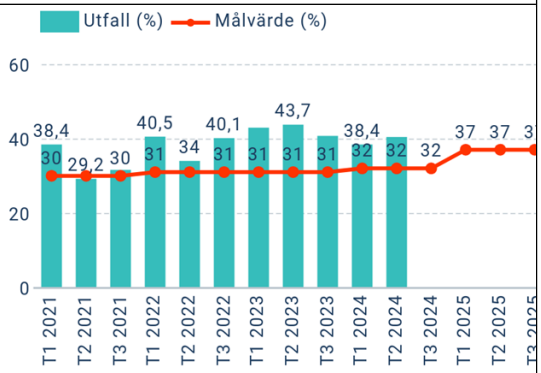
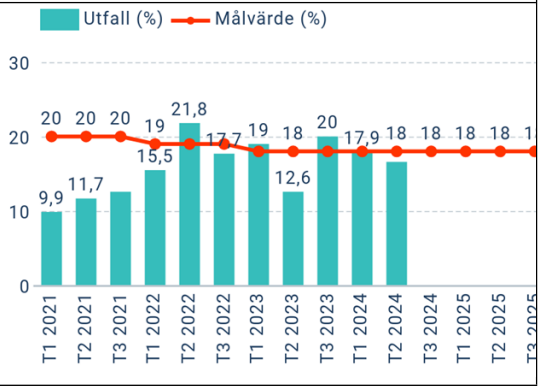

Indikator	
Andel av befolkningen som bor max 2,5 km från en trygghetspunkt. **Beskrivning** En trygghetspunkt är en samlingsplats som personer som bor eller vistas i kommunen kan vända sig till för stöd och skydd vid extraordinära händelser. Kungälvs kommun har för tillfället 11 fastställda trygghetspunkter. Under 2022 bor 75,6 % av kommuninvånarna inom en 2,5 kilometers radie från en av kommunens utsedda trygghetspunkter. **Mätmetod och rutiner** Säkerhetsfunktionen tillsammans med enheten Kart- och mark genomför mätningen senast maj månad varje år. Informationen tar fram genom beräkning i kartsystemet GIS. Målvärdet har fastställts till att minst 75 % av kommunens invånare, över tid, ska ha en trygghetspunkt inom en radie på 2,5 km.	**Målvärde 2025** 75 %
Status - Utbildning och övning av kommunens krisorganisation (andel övade funktioner) **Beskrivning** Funktioner i kommunen ska under kommande mandatperiod utbildas och övas för att kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid. Utbildnings- och Övningsplan skall upprättas för mandatperioden samt uppdateras årligen. Indikatorn följer upp huruvida planerade övningar genomförs och om det finns övad personal i definierade nyckelroller. **Mätmetod och rutiner** Samtliga funktioner i kommunens krisorganisation (se Lednings- och kommunikationsplan vid kriser KS2019/1884) skall genomföra 2 samverkansövningar under mandatperioden. Samverkansövningen skall innefatta samordning med flera av kommunens verksamheter eller andra aktörer och myndigheter lokalt och regionalt. Målvärde 1 = 2 Krisledningsövningar under mandatperioden. Enligt utbildnings- och övningsplan under 2023 och 2025 Målvärde 2 = 80% av deltagande funktioner i Krisorganisationen skall delta i planerad övning. Krisorganisationens funktioner Tjänsteman i beredskap (TiB) 8 personer Krisledningsnämnd, 6 personer Central krisledning, 9 funktioner Stab, 8 funktioner Följande funktioner ingår i den centrala krisledningen: Kommundirektör, TiB/Stabschef, 3 sektorchefer, Kommunikationsstrateg, Inriktnings- och samordningsfunktion från Räddningstjänstförbundet, Kungälv Energi och SOLTAK Följande funktioner ingår i Stab: Stabschef, Kommunikation, Analys, Samband och samverkan, Karttjänst, Dokumentation, Personal och ekonomi	**Målvärde 2025** 80 %

Resultatmål 13

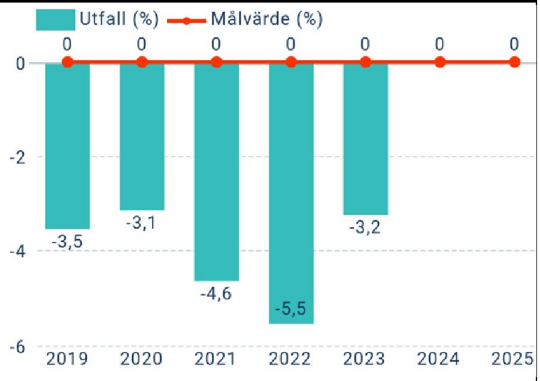
Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	**Strategiska förutsättningar**	**13. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun** **Förvaltningens tolkning** Ett hållbart arbetsliv handlar om kommunens förmåga att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Strategisk kompetensförsörjning syftar till att fortlöpande säkerställa rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose behov på kort och lång sikt. Förvaltningen måste analysera kompetensförsörjningsbehovet, anpassa arbetssätt samt utveckla chefer och medarbetare för att klara välfärdsuppdraget nu och i framtiden. Arbetet med kompetensförsörjning och god arbetsmiljö är en gemensam angelägenhet för kommunens alla verksamheter då delarna utgör helheten i kommunens arbetsgivarvarumärke att det ska vara attraktiv att vara anställd i Kungälvs kommun.

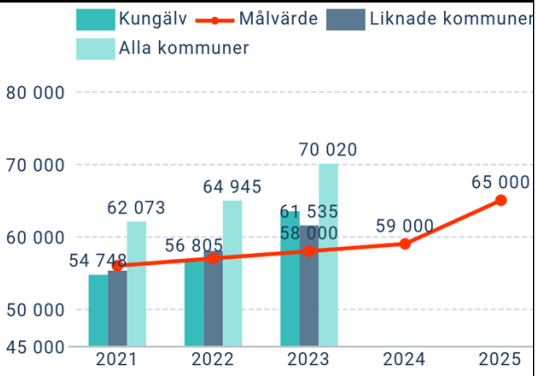
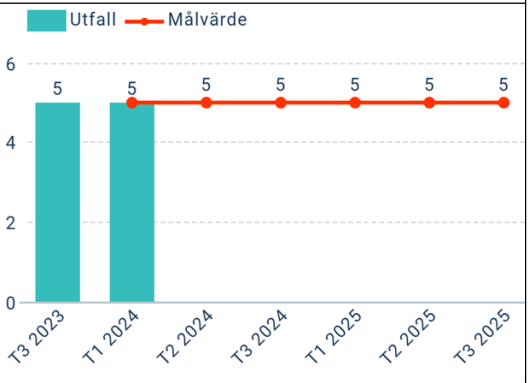
Indikator	Målvärde 2024	
Personalomsättning i förvaltning, exklusive pension **Beskrivning** Externa avgångar på grund av egen begäran exklusive pension i relation till medeltalet anställda under beräkningsperioden (året), hela förvaltningen. Mätningen görs i rullande tolvmånadersperioder. Endast månadsavlönad personal inkluderade. **Mätmetod och rutiner** Externa avgångar på grund av egen begäran exklusive pension i relation till medeltalet anställda under beräkningsperioden (året). Mätningen sker med rullande tolvmånadersperioder. Mätperioder (rullande 12): T1: 20XX-04-01--20XY-03-31, T2: 20XX-08-01--20XY-07-31, T3: 20XX-12-01--20XY-11-30 Målvärde baseras på att 9 % bedöms vara en rimlig nivå. Utfall under 9% ger grön markering. Över 9% ger gul och röd.	9 %	

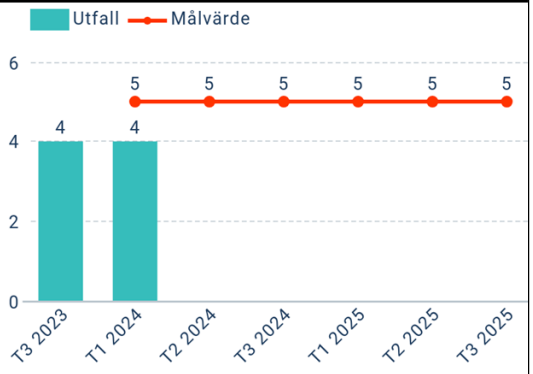
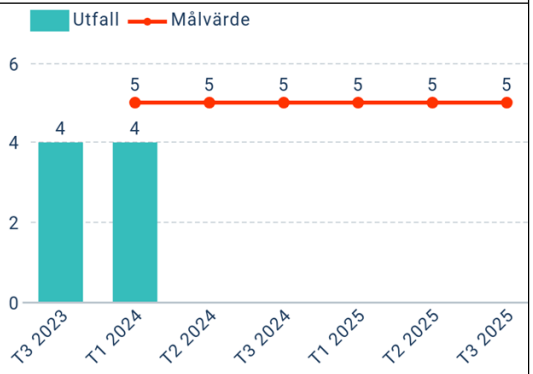
Indikator	Målvärde 2024	
Frisknärvaro **Beskrivning** Andel anställda som har mindre än 5 sjukdagar under mätperioden. Endast månadsavlönad personal inkluderade. **Mätmetod och rutiner** Utfall beräknas på personer som under perioden har 0-4 sjukdagar. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	46 %	
Andel chefer (%) med antal medarbetare färre än 26 **Beskrivning** Andel chefer som har 25 medarbetare eller mindre. Endast månadsavlönad personal inkluderade. Vid de fall där det finns fler än en chef för en personalgrupp är antalet medarbetare delat på antal chefer. Målvärde baseras på tidigare års utfall.	45 %	
Andel chefer (%) med antal medarbetare inom intervallen 26-35 **Beskrivning** Andel chefer som har medarbetare inom intervallen 26-35. Endast månadsavlönad personal inkluderade. Vid de fall där det finns fler än en chef för en personalgrupp är antalet medarbetare delat på antal chefer. **Mätmetod och rutiner** Målvärde baseras på tidigare års utfall.	37 %	
Andel chefer (%) med antal medarbetare, fler än 35 **Beskrivning** Andel chefer som mer än 35 medarbetare. Endast månadsavlönad personal inkluderade. Vid de fall där det finns fler än en chef för en personalgrupp är antalet medarbetare delat på antal chefer. **Mätmetod och rutiner** Målvärde baseras på tidigare års utfall.	18 %	

Resultatmål 15

Agenda 2030	Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	**Strategiska förutsättningar**	**15. Kommunens verksamheters service, kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner** **Förvaltningens tolkning** Kommunkoncern ska ha kvalitetsfokus och ska arbeta strukturerat med utveckling och ständiga förbättringar i verksamheter på ett resurseffektivt sätt. Fokus ska vara på resultat som skapar värde för dem vi är till för. Kungälv ska jämföra sig med de kommuner som presterar bäst inom respektive område. Genom dessa jämförelser kan kommunen identifiera områden att utveckla.

Indikator	Målvärde 2024	
Standardkostnads-avvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%) **Beskrivning** Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%) Avvikelse i procent mellan total nettokostnad och total referenskostnad för förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg och vård och omsorg om äldre, kr/inv. År 2015 ersattes förskola och skolbarnomsorg med förskola och fritidshem (dvs exkl pedagogisk omsorg). Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Referenskostnaden bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. Se nettokostnadsavvikelse för respektive verksamhetsområde för information om vilka variabler som ingår i beräkningen. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Från och med 2019 beräknas nettokostnadsavvikelse på ett nytt sätt pga förändringar i kostnadsutjämningen. Detta påverkar jämförbarheten med tidigare år. Källa: SKR. **Mätmetod och rutiner** Koladamått ID: N00097 Typ: Kommun Planerad publicering: v37 2024 Preliminära uppgifter publiceras: v18 2024 Avser år: 2023	0 %	

Indikator	Målvärde 2024	
Nettokostnad per invånare **Beskrivning** Nettokostnad kommunens verksamhet totalt, kr/inv (N03067) Bruttokostnad minus interna och externa intäkter för kommunens samtliga löpande verksamheter, både egentlig verksamhet (huvudsakligen skattefinansierad) och affärsverksamhet (huvudsakligen avgiftsfinansierad), dividerat med antal invånare i kommunen den 31/12. Avser huvuddelen av kommunens löpande externa kostnader, till exempel löner, arbetsgivaravgifter, hyror, bidrag, förändrad pensionsavsättning, utbetalda pensioner, inköp av varor och tjänster etc. Källa: SCB. **Mätmetod och rutiner** Hämta i www.kolada.se, fri sökning: Nettokostnad kommunens verksamhet totalt, kr/inv (N03067). Resultatet redovisas normalt under maj månad vilket innebär att målvärde och utfall rapporteras med ett års eftersläpning. I maj redovisas alltså föregående års utfall och resultat. Liknande kommuner avser kategorin Övergripande. Målvärde bedömt efter nuvarande kostnadsnivå och en ambition att hålla kostnadsökningstakten lägre än medeltal för liknande och alla kommuner.	65 000	
Bedömning av måluppfyllnad, Bildning och lärande - Kvalitet och hushållning **Beskrivning** Resultatet redovisar sektor Bildning och lärandes målbedömning av målet: Kommunens verksamheters service, kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner **Mätmetod och rutiner** Sexgradig skala där sex är högst och ett är lägst. Resultatet hämtas i Bildning och lärandes sektorrapport för gällande period.	5	

Indikator	Målvärde 2024	
Bedömning av måluppfyllnad, Trygghet och stöd - Kvalitet och hushållning **Beskrivning** Resultatet redovisar sektor Trygghet och stöds målbedömning av målet: Kommunens verksamheters service, kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner **Mätmetod och rutiner** Sexgradig skala där sex är högst och ett är lägst. Resultatet hämtas i Bildning och lärandes sektorrapport för gällande period.	5	
Bedömning av måluppfyllnad, Samhälle och utveckling - Kvalitet och hushållning **Beskrivning** Resultatet redovisar sektor Trygghet och stöds målbedömning av målet: Kommunens verksamheters service, kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner. **Mätmetod och rutiner** Sexgradig skala där sex är högst och ett är lägst. Resultatet hämtas i Samhälle och utvecklings sektorrapport för gällande period.	5	

26 Politiska uppdrag

I detta avsnitt redovisas de politiska uppdrag som förvaltningen åtagit sig genomföra.

Uppdragen delas in i uppdrag från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt vilken sektor som ansvarar för genomförandet.

Till varje **Politiskt uppdrag** finns en beskrivande text. Texten är direkt hämtad från KS budgetdirektiv och tydliggör vad man politiskt vill åstadkomma.

Som ett svar på det Politiska uppdraget finns ett **Genomförande** som formuleras av förvaltningen. Till rubriken för Genomförandet finns en beskrivande text om vad som ska göras, vem som är ansvarig för Genomförandet, när det ska påbörjas och avslutas samt status.

Status beskrivs med hjälp av symboler:

Ej påbörjad = Startdatum ligger längre fram i perioden

Pågående = Arbete med genomförandet pågår

Pågående med avvikelse = Arbete med genomförandet pågår, men med avvikelse

Avslutad = Genomförandet klart enligt plan

Försenad = Angivet slutdatum är passerat

Avslutad med avvikelse = Genomförandet avslutat med avvikelse

26.1 Politiska uppdrag från kommunfullmäktige - Beredningsuppdrag

26.2 Politiska uppdrag från kommunstyrelsen

26.2.1 Trygghet och stöd

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
Trångboddhet, Sociala kontrakt, Socialtjänstens behov av bostäder **Beskrivning** Sammanslagning av tre uppdrag 1. Trångboddhet 2. Sociala kontrakt 3.Socialtjänstens behov av bostäder Familjer som lever i trångboddhet behöver kartläggas (där fler än två barn delar rum) och åtgärder måste arbetas fram tillsammans med hyresvärdarna. Vi prioriterar att skapa goda förebilder av alla föräldrar som finns i utanförskapet genom särskild satsning. De sociala hyreskontrakten innebär en inlåsningseffekt som gör att vi ofta kommer i behov av nya lägenheter. Vi behöver belysa detta fenomen och ta fram en handlingsplan för hur kommunen kan hjälpa de berörda in på den ordinarie	**Bostadsplanering Ansvarig** Lena Arnfelt, Anders Holm, Åsa Berglie **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** En modell tas fram för att matcha behov och utbud i tätt samarbete mellan ToS och SoU. Resultatet av behovsanalysen ska införlivas i bostadsförsörjningsprogrammet. Våra behov läggs med i framtida markanvisningar. Utredning och förslag presenteras

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
bostadsmarknaden. Kommunen behöver bli bättre på att planera behovet av bostäder för personer som står långt från bostadsmarknaden och detsamma gäller behovet av tillfälliga bostäder för socialtjänstens verksamhet. Inför 2024 förtydligades uppdragen enligt: 1. Bättre planering för socialtjänstens behov av bostäder 2. Trångboddhet kartläggning och åtgärder 3. Minska inlåsningseffekt av sociala kontrakt **Budgetdirektiv år** 24 23	
Utveckla den operativa samverkan mellan skola, socialtjänst och externa aktörer **Beskrivning** Ny politisk inriktning som understryker behovet av ett samordnat operativt arbete utifrån många kompetensområden. Arbetet ska resultera i förbättrad samordning på operativ nivå inom olika kompetensområden utifrån helhetssyn, där rätt kompetenser snabbt kan stötta i barnens livsmiljö. Kungälv 2030 ser ett fortsatt stort behov av att utveckla kommunens insatser för att hjälpa barn och ungdomar samt deras föräldrar där det finns en tydligt förhöjd social risk. Samhället måste ge relevant stöd i tid och kommunen måste bli bättre på att ge stöd i samarbete med skola/fritid/föreningar och andra relevanta partners. Det förebyggande arbetet för barn och ungdomar måste ha en tydlig struktur både ifråga om upptäckter, åtgärder och samverkan. Tydliga riktlinjer för operativ samverkan mellan skola och socialtjänst måste tas fram som skapar likvärdiga och rättssäkra rutiner för arbetet och insatserna kring barn och ungdomar. Följande tre uppdrag 2024 slås ihop till ett: 1. Utveckla den operativa samverkan mellan skola, socialtjänst och externa aktörer 2. En närvarande och stödjande socialtjänst i våra skolor 3. Ta fram tydliga riktlinjer och skapa rutiner för den operativa samverkan för det sociala och pedagogiska arbetet kring barn och ungdomar med sociala riskfaktorer **Budgetdirektiv år** 25 24 23	**Sammanhållande arbete mellan socialtjänst, skola och fritid** **Ansvarig** Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Ett sammanhållande arbete mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola och fritid är påbörjat utifrån tidiga insatser för barn och unga i syfte att förbättra samordningen på operativ nivå inom olika kompetensområden. Prioriterat är att vidmakta och hålla och höja kvaliteten i befintliga verksamheter som exempelvis familjehuset Klippan och Familjecentralen Fyren samt pågående samverkan och partnerskap med föreningslivet. Implementera arbetet med friskvårdsgrupp (obesitas). Riktlinjer och rutiner för den operativa samverkan för det sociala och pedagogiska arbetet kring barn och ungdomar med sociala riskfaktorer tas fram. Barn, unga och familjeenheten inom socialtjänsten är i slutfasen av att implementera en arbetsmetod som ska stärka familjers och barns egna nätverk med stöd från socialtjänsten, före externa placeringar. Arbetsmetoden förväntas leda till högre kvalitet för barnen och minska antalet externa placeringar.
Ta fram en vägledning för det sociala arbetet som ökar likställighet och	**Riktlinjer för funktionshinder, IFO och äldreomsorg tas fram för politiskt beslut Ansvarig**

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
rättssäkerhet vid bedömningar och beslut utifrån den nya socialtjänstlagen **Beskrivning** För att säkerställa såväl rättssäkerhet som likvärdighet vid beslut och insatser ser uppdragsgivaren ett behov av att det tas fram en vägledning för det sociala arbetet, utifrån den nya socialtjänstlagen. Följande två uppdrag slås ihop till ett: 1. Se över uppdatera/ ta fram vägledning för äldreomsorg och LSS 2. Ta fram en vägledning för det sociala arbetet som ökar likställighet och rättssäkerhet vid bedömningar och beslut utifrån den nya socialtjänstlagen **Budgetdirektiv år** 24	Lena Arnfelt **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Riktlinjer för funktionshinder, IFO och äldreomsorg tas fram för politiskt beslut
Inför modell att mäta social hållbarhet i kommunens samlade budgetarbete **Beskrivning** Alla behöver förstå vad utanförskapet kostar, inte bara för den enskilde individen, utan för kommunen och samhället i stort. Grunden för att förbättringsarbetet kring social hållbarhet och Agenda 2030 är mätbarhet. Med kunskap kommer nya arbetssätt. Efter flera år av forskning finns inför 2024 en modell för att Systematiskt Mäta och Analysera Social Hållbarhet (SMASH). Syftet med modellen är att visa på ekonomiska samband och konsekvenser för kommunen kopplat till arbete, ekonomiskt bistånd och utbildning. Beräkningarna utgår från Kungälvs kommun egna verksamhet och siffror, i vissa fall även för stat, region och individ/hushåll. Konsekvensanalysen är ekonomisk och ska kunna höja verksamhetens effektivitet och förbättra kommunens resultat. Modell att mäta social hållbarhet ska implementeras och finnas med som grund i kommunens samlade budgetarbete och beslutsfattande. **Budgetdirektiv år** 24	**Modell för att mäta social hållbarhet Ansvarig** Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-31 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Modell för att mäta social hållbarhet innefattar tre delar, verksamhetsutveckling, uppföljningsstruktur samt ekonomisk konsekvensanalys. Beträffande verksamhetsutveckling ska förvaltningen implementera de olika verktyg så som effektlogik, aktörskarta, processkarta, baslinjemätning med syfte att ännu tydligare kunna visa på effekter av insatser. När det gäller uppföljningsstruktur handlar det om fortsatt arbete kring program social hållbarhet och tydligare koppla aktiviteter mot mål. I samverkan med RISE har ett kunskapsunderlag tagits fram kring verksamhetskostnader och samhällsekonomiska konsekvenser. Modellen är ett stöd för att se förvaltningens verksamhet på ett nytt sätt. Uppdraget att implementera den ekonomiska konsekvensanalysen innebär att förvaltningen ska: - analysera framtaget beräkningsunderlag kopplat till målgruppen i syfte att identifiera resultat i resurser och över tid. - omsätt identifierade resultat i handlingsplan kopplat till budget. - prioritera vilka handlingar som ska genomföras.
Säkerställ kompetensen inom vård i livets slut **Beskrivning** Kungälvs kommun ska säkra en värdig tid vid vård i livet slut. Ingen ska behöva dö ensam. Även Kungälv ska kunna erbjuda en avgränsad välkomnande plats för alla åldersgrupper med så snarlik vård som möjligt som ett hospice utgör. **Budgetdirektiv år** 25	**Vård i livets slut Ansvarig** Lena Arnfelt **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2026-12-31 **Beskrivning** Genom kompetensförstärkning och en anpassad miljö kan en avgränsad välkomnande plats för alla åldersgrupper med så snarlik vård som möjligt som ett hospice skapas. Med en god kvalitet för den palliativa vården kommer vi att säkerställa en god vård i livets slut där vi med hjälp av Palliativregistret följer upp kvaliteten.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
Fler insatser kan göras utan biståndsbeslut eller med förenklad beslutsprocess **Beskrivning** Det ska vara enkelt att få hjälp, byråkratin kring våra äldre ska vara så liten som möjligt. Det ska vara möjligt att kunna påverka sina insatser. Vi vill att fler insatser kan göras utan biståndsbeslut eller med förenklad beslutsprocess. Med en förenklad process kan förebyggande insatser komma fram till den som söker snabbare. Förebyggande insatser kan verka som en trygghetsfaktor för både den äldre och deras anhöriga. **Budgetdirektiv år** 25	**Insatser utan biståndsbeslut eller med förenklad beslutsprocess** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2026-12-31 **Beskrivning** En kartläggning kommer ske i ett första steg för att ta fram vilka insatser som föreslås kunna genomföras utan biståndsbeslut eller med förenklad beslutsprocess.
Kvalitetsdialog inrättas **Beskrivning** Kvalitetsdialogen är ett politiskt stöd till kvalitetsförbättringsplanen och den samlade organisationens kvalitetsarbete. Med erfarenhet från yrkesdialoger och som stöd för en kvalitetsförbättringsplan inrättas kvalitetsdialogen som ett särskilt forum för kvalitetsarbetet där politik, förvaltningsledning, chefer och medarbetare möts två gånger per år. **Budgetdirektiv år** 25	**Genomför kvalitetsdialoger Ansvarig** Lena Arnfelt **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Yrkesdialogerna stöps om till kvalitetsdialoger för att skapa underlag till en förbättrad styrning utifrån kvalitet och hushållning samt stöd i budgetprocessen. Frågeställningar att ta upp i dialogerna •hur vidmakthåller vi en god kvalité i våra verksamheter? •Var står vi idag utifrån kvaliteten på verksamheten? •Vilka är de viktigaste faktorerna för att hålla god kvalité? •Hur förbättrar vi kvaliteten i våra verksamheter klokast? Under 2025 kommer följande steg genomföras för att inrätta kvalitetsdialoger. 1. Fastställande deltagare, vilka ska medverka vid dialogerna 2. Tidspanering, när och var ska dialogerna genomföras 3. Fastställande av program 4. Inbjudan
Kvalitetsförbättringsplan **Beskrivning** Kommunens ambitioner och arbetet med att höja kvaliteten för inom vård och omsorg ska uttryckas i en särskild kvalitetsförbättringsplan som ska upprättas. Planen ska arbetas fram i nära dialog mellan politik, förvaltningsledning, chefer och medarbetare för att få med alla olika perspektiv och betraktelsesätt. Den ska belysa starka och svaga sidor utifrån en nulägesanalys och innehålla förbättringar på lång och kort sikt. Friska arbetsmiljöer där medinflytande, medansvar och delaktighet råder, kommer att vara avgörande för synen på vård- och omsorgsyrkena i framtiden och lika avgörande för sektorns personalförsörjning. Med erfarenhet från yrkesdialoger och som stöd för en	**Koppla kvalitetsförbättringsplanen till kvalitetsdialoger** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Genomförandet av kvalitetsförbättringsplanen kopplas till resultat från kvalitetsdialoger och verksamhetens befintliga pågående kvalitetsledningssystem (SKA och SOSFS 2009:11)

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
kvalitetsförbättringsplan inrättas kvalitetsdialogen som ett särskilt forum för kvalitetsarbetet där politik, förvaltningsledning, skolledare och skolpersonal möts två gånger per år. **Budgetdirektiv år** 25	

26.2.2 Bildning och lärande

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
Trygg skola - kartläggning, åtgärder, utvärdering. • Insatser för en inre miljö som präglas av ordning, som eleverna är en del i och bidrar till • Stärk lärarens pedagogiska roll **Beskrivning** Kommunens skolor är inte så trygga som de borde vara. Såväl elevenkäter som enkäten till pedagogisk personal visar att det återstår mycket arbete. Det finns alldeles för stora olikheter i hur skolorna arbetar med den inre arbetsmiljön som är en grundförutsättning för att skolan ska fungera bra. Arbetet för att skapa trygghet i skolan är prioriterat. Barn och elever måste uppleva skolan som trygg. Därför behövs fler synliga och mer närvarande vuxna i skolan, för att sätta tydliga gränser för rätt och fel. Den politiska uppdragsgivaren understryker vikten av att verkligen använda skollagens alla tillgängliga möjligheter för att upprätthålla en god ordning i våra skolor. De disciplinära åtgärderna i skollagen är utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, skriftlig varning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolan, avstängning och omhändertagande av föremål. Gemensamma regler för trivsel och ordning ska finnas och vara kända så att skolan får förutsättningar för en arbetsmiljö som fungerar för eleverna. Som huvudman betonar vi hur viktigt det är att skapa goda förutsättningar för lärande och vill stärka lärarnas ledarskap och auktoritet i klassrummet och i hela skolan. Vi förutsätter att de kommande årens satsningar på kompetensutveckling omhändertar behovet av att stärka ledarskapet. Kommentar: Uppdragen om trygghet och studiero hanteras inom ett gemensamt uppdrag. Elevhälsan var tidigare en del av detta uppdrag men har blivit ett eget uppdrag. **Budgetdirektiv år** 24 23	**Insatser för en inre miljö som präglas av ordning, som eleverna är en del i och bidrar till Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Uppdraget kommer att bedrivas utifrån skollagens bestämmelser om trygghet och studiero, både utifrån bestämmelserna om en god arbetsmiljö, personalens befogenheter och disciplinära och andra särskilda åtgärder. Personalen kommer att stärkas i dessa begrepp. Eleverna kommer att delta i framtagande av ordningsregler och en dialog kommer att föras mellan lärare och elever om trygghet och studiero som begrepp. Disciplinära åtgärder och andra särskilda åtgärder kommer att dokumenteras utifrån skollagens krav.
	Stärk lärarens pedagogiska roll Ansvarig Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Undervisningens kvalitet samt ledning och stimulans är grunden för trygghet och studiero i klassrummet. Ett fortsatt utvecklingsarbete kring undervisningens kvalitet och pedagogiskt ledarskap kommer att genomföras för att ge rektorerna möjlighet att stärka kvaliteten på sina lärares undervisning.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
Utvecklad och närvarande elevhälsa som är rätt dimensionerad. • Ta fram en tydlig kommungemensam vägledning för kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder i skolan. **Beskrivning** I en kunskapsskola som utbildar för livet, ska varje barn och elev ha rätt resurs vid rätt tillfälle. För att klara detta behövs tydligt ledarskap, ordning och trygghet i våra skolor, välutbildade pedagoger, flexibla grupp- och klassindelningar, en möjlighet till en andra chans som lov- och sommarskola, tillräckligt med stödpersonal och en utvecklad modern elevhälsa. Det måste finnas en väl känd insatskedja för barn i behov av särskilt stöd. Huvudmannens inställning är att erbjuda stöd även om eleven inte är färdigutredd. En skola för alla betyder inte samma skola för alla. Kommentar: Uppdragen som handlar om elevhälsa och särskilt stöd har slagits ihop. **Budgetdirektiv år** 24 23	**Utvecklad och närvarande elevhälsa som är rätt dimensionerad Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Elevhälsan kommer att utvecklas genom elevhälsoteamen på skolorna som består av både medarbetare från skolan och från kommunens stödenhet. Där det är möjligt och lämpligt undersöks möjligheter att utveckla verksamheten med digitala hjälpmedel. Sektorn för bildning och lärande arbetar även fortsättningsvis enligt elevhälsoplanen och Skolverkets process för särskilt stöd.
	Ta fram en tydlig kommungemensam vägledning för kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder i skolan. Ansvarig Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder finns beskrivna i grundskolans och gymnasieskolans elevhälsoplan. Elevhälsoplanerna kommer att genomlysas. Specialpedagognätverket kommer även att tillhandahålla kommungemensam kompetensutveckling kring ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd direkt riktat till skolorna och lärarna.
Planera barnomsorg dygnet runt om ett sådant behov uppstår. **Beskrivning** När fler verksamheter i samhället kräver bemanning dygnet runt ökar behoven av barnomsorg på andra tider än kontorstider. Ingen ska behöva tacka nej till ett jobb, barn ska ha rätt till en bra omsorg och företag till en bra kommunal service. Föräldrar som arbetar kvällar, nätter och helger ska precis som alla andra kunna lämna sina barn i trygghet innan jobbpasset. Därför behöver Kungälv en trygg och modern barnomsorg som är öppen och tillgänglig oavsett när föräldrarna arbetar. **Budgetdirektiv år** 23	**Utredning av barnomsorg dygnet runt om sådant behov uppstår Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Barnomsorg dygnet runt har utretts av förvaltningen. Grunden för utredningen har varit omvärldsbevakning av hur andra kommuner genomfört omsorg på obekväm arbetstid. En viktig del av utredningen har också varit att belysa kostnaderna för de olika alternativen. Utredningen presenterades för KS 2024-09-18 och beslut fattades att Kungälvs kommun ska erbjuda pedagogisk omsorg på kvällar, nätter och helger när behov finns och lämplig lokal kan erbjudas.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
	Förvaltningen arbetar vidare för att verkställa kommunstyrelsens beslut när behov och förutsättningar finns.
NPF-säkra förskolor/skolor (Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) **Beskrivning** Inom skolans utveckling uppdrar vi att arbeta med att NPF-säkra skolan och förskolan utifrån den fysiska miljön och genom att utveckla förhållningssätt och arbetsmetoder. En bärande del i förhållningssättet innebär bland annat att man inte måste ha en diagnos för att för att få tillgång till olika hjälpmedel. En satsning på NPF-säkring måste innebära att personal kompetensutvecklas i arbetsmetoder och förhållningssätt. Av skolor som genomfört NPF-säkring kan man lära att man tagit extern hjälp från externa parter som t ex riksförbundet Attentions utbildningscenter. Det behövs en utveckling av förmågan att anpassa klassrumsmiljön som alla elever har tillgång till. Dit hör anpassning i alla klassrum, möblemang samt individuellt elevanpassade faciliteter. **Budgetdirektiv år** 23	**NPF-säkring i fastighetsprojekt och lokalanpassningsbudget Ansvarig** Anders Holm, Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning En beskrivning av NPF-säkring av lokaler kommer att tas fram som en del av lokalförsörjningsplanen. NPF-säkring kommer att omhändertas i de kommande stora ombyggnationerna och renoveringarna som pågår eller startar inom kort på ett antal skolor och förskolor. Dessa åtgärder kommer att behöva anpassas efter förutsättningarna i respektive byggnad. Inventeringen av övriga lokaler kommer att göras utifrån ett NPF-perspektiv. Målet är att en del av lokalanpassningsbudgeten årligen avsättas för att tillgodose behovet av NPF-säkring. Samverkan mellan Bildning och Lärande och Samhälle och Utveckling kommer att ske i genomförandet.
	Stödenheten och specialpedagogiska nätverket sprider kunskap om NPF Ansvarig Anders Holm, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Stödenhetens kompetensutveckling kopplat till NPF till skolorna kommer att utökas. Stödenheten fortsätter även att tillhandahåller kompensatoriska hjälpmedel. Specialpedagogiska nätverket kommer att bidra med kompetens i NPF-frågor. På enskilda skolor och förskolor sker även pedagogiskt utvecklingsarbete som i olika utsträckning berör neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Stödenheten bedriver även en särskild undervisningsgrupp för årskurs 6-9 på Skomakaren som bland annat riktar sig till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.
Ändamålsenlig resurssättning utifrån skolresultat **Beskrivning** Som huvudman avser vi att höja kunskapsläget kring skolans faktiska resurser och kopplingen till de pedagogiska resultat som eleverna vid Kungälvs kommuns skolor uppnår. Med pedagogiska resultat avses resultaten i de nationella proven. Motivet till detta är att förbättra ekonomi- och kvalitetsstyrningen så att kommunens satsningar går till rätt insatser och ger goda resultat. Vi vill skapa en ny kultur för utvecklingen av hela skolan där vi utgår från att	**Utveckling och uppföljning av resursfördelning för skolan Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Strukturresursen för grundskolan kommer att höjas från 3 till 5 procent av grundskolans budget. Uppföljningen av både strukturresursen och tilläggsresursen inom det systematiska kvalitetsarbetet stärkas och det samma gäller resursfördelningen mellan gymnasieskolans program.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
genomföra satsningar som kan mätas genom meritvärde och förbättrade provresultat. Det innebär att vi efterfrågar förslag på utvecklingsområden som grundas i ordentliga analyser med ett synsätt att förutsättningarna för framtidens goda resultat skapas idag. **Budgetdirektiv år** 23	Nationella prov och betygsresultat kommer att ingå i det systematiska kvalitetsarbetet och analyseras på skolenhets-, verksamhets- och sektorsnivå. De vertikala dialogerna med rektorerna kommer tydligare att utgå från rektorerna fokusområden med tydlig koppling till skolornas resultat.
Stärka rektorernas mandat och mod **Beskrivning** Som huvudman betonar vi hur viktigt det är att skapa goda förutsättningar för lärande och vill stärka lärarnas ledarskap och auktoritet i klassrummet. Vi förutsätter att de kommande årens satsningar på kompetensutveckling omhändertar behovet av att stärka ledarskapet. Vi understryker särskilt behovet av att stärka rektorernas ledande roll och större mod inom rektorernas mandat. **Budgetdirektiv år** 23	**Satsningar genomförs för att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Ledarforum kommer att anordnas och utgör ett viktigt stöd för rektorernas ledarskap. Nya rektorer och biträdande rektorer genomgår det statliga rektorsprogrammet. Kompetensutveckling för rektorer inom respektive verksamhet kommer att genomföras. Vertikala dialoger stärker ledarrollen. Rektors pedagogiska ledarskap utvärderas även genom det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhets-, verksamhets- och sektornivå.
Utred skolans upptagningsområden och skolskjutsar • Planera skolan långsiktigt utifrån elevprognoserna **Beskrivning** Med den höga befolkningsökning som framför allt finns inom Kungälv, Ytterby, Kareby och Diseröd behöver vi en plan för hur nya skolplatser kan skapas genom tillbyggnad av befintliga skolor. Inom uppdraget behövs en översyn göras utifrån personalen och elevernas säkerhet. Det arbetet innefattar den yttre miljön med skolgårdar, trafik samt den inre miljön med inrymnings- och utrymningsvägar. Den politiska uppdragsgivaren vill ta tillvara på befolkningsökningen i Tjuvkil som nyligen resulterat i en ny förskola. Stora investeringar är planerade i en flexibel förskola/skola inklusive idrottslösning på Köön den kommande 6 årsperioden. Planerna måste ta med befolkningsökningen i hela kustområdet och eventuellt förändra skolans upptagningsområden så att det skapar bästa möjliga förutsättningar för barnen i kustområdet. För att kommande skolinvesteringar såväl i kustzonen som hela kommunen ska bli optimala, behöver frågan om ändrade upptagningsområden och skolskjutsar som stödjer kommande skolinvesteringar studeras. Kungälv har endast tre högstadieskolor och samtliga upptagningsområden berörs i hög	**Utred skolans upptagningsområden och skolskjutsar Ansvarig** Anders Holm, Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Utifrån lokalförsörjningsplanen kommer en presentation att göras av hur elevkapaciteten för F-6-skolorna ser ut i relation till befolkningstillväxten, inklusive planerade och pågående ombyggnationer och renoveringar. Kommunikationen mot UBL i lokalfrågor kommer att stärkas och utskottet få löpande information i fastighetsfrågor. Kungälvs kommun fördelar platser på grundskolor utifrån fritt skolval och närhetsprincipen. Upptagningsområden används i dagsläget inte. En genomlysning kommer att ske av om upptagningsområden är förenliga med fritt skolval och närhetsprincipen. Skolskjutsar genomförs i första hand via Västtrafik. Även skolskjutsarna kommer att genomlysas. Samverkan kommer att ske mellan Bildning och lärande och Samhälle och utveckling kring uppdraget. **Utredning av skolstrukturen för kommunens högstadieskolor Ansvarig** Anders Holm, Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
grad av den ökande folkmängden. Vi behöver arbeta fram lösningar hur vi tillgodoser behovet av högstadieplatser i framtiden. Vi ser två möjliga strategier; öka antalet utbildningsplatser i befintliga lägen eller skapa nya utbildningsplatser i kommundelarna. När olika skolor ligger i omedelbar anslutning till varandra bör kommunen överväga vilka effekter en sammanhållen skola F-9 kan ge. Vi tycker att det vore en bra idé att undersöka den möjligheten i Munkegärde med att skapa en sammanhållen skola med Olserödsskolan och Munkegärdeskolan under förutsättning att man kan visa att man har ett bra koncept. Syftet är att förbättra förutsättningarna för eleverna i området att lyckas bättre i skolan. **Budgetdirektiv år** 23	**Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Utifrån lokalförsörjningsplanen kommer en utredning genomföras av skolstrukturen för högstadieskolorna i relation till elevprognoserna. Utredningen kommer att innehålla rekommendationer om lämpliga åtgärder. Utredningen kommer också undersöka möjligheten att skapa en sammanhållande skola mellan Olserödsskolan och Munkegärdeskolan. Samverkan kommer att ske mellan Bildning och lärande och Samhälle och utveckling kring uppdraget.
Erbjud YH-utbildningar i Kungälv **Beskrivning** Idag hyr kommunen in lokalerna som vuxenutbildningen använder i nära anslutning till gymnasiet. Det finns ett behov att skissa på hur gymnasiet med vuxenutbildning ska bedrivas i framtiden, detta måste utredas ur flera perspektiv som behov, ekonomi och stadsutveckling. Utöver det bör kommunen ta till sig de kompetensproblem näringslivet har och i framtiden utveckla Kungälv som studieort och kunna erbjuda de YH-utbildningar som näringslivet efterfrågar. **Budgetdirektiv år** 23 22	**Utredning av YH-lärcentrum Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** En utredning kommer att genomföras om ett YH-lärcentrum i Kungälv. För att starta ett YH-lärcentrum krävs ett godkännande från Myndigheten för yrkeshögskolan.
Dialog med näringslivet om kompetensbehov **Beskrivning** Kommunens arbetsmarknadspolitik måste bli mer ömsesidig i förhållande till företagen. Vi vill gärna som kommun ha näringslivets medverkan i praktikplatser och olika samarbeten och skapa utbildningar som efterfrågas av det lokala näringslivet. Arbetet med kompetenscentrum och samhällskontrakt skall fortsätta. Kopplingen mellan skola-arbetsliv-företagande ska förstärkas och utvecklas och Kungälv ska kunna erbjuda de YH-utbildningar som arbetsmarknaden efterfrågar. **Budgetdirektiv år** 23	**Utökad satsning på näringslivets behov utifrån Kompetenscentrum, gymnasieskolan och grundskolan Ansvarig** Monica Carhult Karlsson, Madeleine Nilsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Kompetenscentrum kommer att genomföra en utbyggnad av samhällskontraktet och förbättra arbetsgivarservicen i relation till näringslivet. Kompetenscentrum och vuxenutbildningen kommer att även att bedriva en dialog kring yrkesutbildningar utifrån näringslivets behov. I gymnasieskolan kommer branschråden att fördjupa sitt samarbete med näringslivet. För grundskolan kommer en digital plattform för prao att tas fram.
Kultur i kommundelarna **Beskrivning** En kommun med mycket hög inflyttning ger en kommun med många människor som saknar kunskap om kommunens historia och kultur. Vi behöver anstränga oss i	**Kultur i kommundelarna Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
arbetet att synliggöra och nå fler människor och skapa sammanhang genom kulturen. Som uppdragsgivare ser vi stora möjligheter att lyfta fram kulturen när vi bygger stad och utvecklar nya stråk. Vi ser också möjligheter att utveckla kulturutbudet i kommundelarna. **Budgetdirektiv år** 24	**Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Närbiblioteken kommer att erbjuda ett utökat programutbud i samverkan med både allmänkultur och kulturskolan. Det kan handla om författarbesök, visafton, utställningar, lovaktiviteter för barn etc. Arrangemang kommer att anordnas ute i kulturdelarna där både biblioteket och kulturskolan kommer att finnas representerat, till exempel familjelördagar i Komarken och andra områden. Samarbetet med lokala aktörer som t.ex. kultur- eller hembygsföreningar vid arrangemang kommer att utökas. Både arrangemang i egen regi och andra aktörers evenemang. Samarbetet med förskolor kommer att fortsätta för att nå ut med läsfrämjande aktiviteter som till exempel sagostunder och bokpresentationer för barn och deras föräldrar på olika platser i kommunen. Kulturskolan kommer fortsätta att arbete med att förlägga konserter och lägerverksamhet på olika platser i kommunen som komplement till Mimers kulturhus. Undervisningen inom kulturskolan bedrivs i hög grad redan ute i kommundelarna. Digitalt tillgängliggöra kulturarvsplatser och konst med hjälp av QR-koder.
Sociala investeringar med lön istället för bidrag **Beskrivning** Sociala investeringar är investeringar som syftar till att förebygga eller åtgärda samhällsproblem. I detta avseende är avkastningen samhällsnytta (för såväl individen som samhället) i form av minskade samhällskostnader eller ökad samhällsnytta i form av ny ökad produktiv samhällsaktivitet. Arbete med sociala investeringar sker inom och mellan förvaltningens samtliga sektorer och bolag. Kompetenscentrum leder arbetet. **Budgetdirektiv år** 24 23	**Utreda sociala investeringar med lön istället för bidrag** **Ansvarig** Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** En utredning kommer att göras om hur sociala investeringar kan genomföras för individer med lön istället för bidrag. Exempel på social investering är ett sportbibliotek, där resursåteranvändning kan hjälpa till att nå kommunens Agenda 2030 samt bidra till cirkulär ekonomi.
Inför modell att mäta social hållbarhet i kommunens samlade budgetarbete **Beskrivning** Alla behöver förstå vad utanförskapet kostar, inte bara för den enskilde individen, utan för kommunen och samhället i stort. Grunden för att förbättringsarbetet kring social hållbarhet och Agenda 2030 är mätbarhet. Med kunskap kommer nya arbetssätt. Efter flera år av forskning finns inför 2024 en modell för att Systematiskt Mäta och Analysera Social Hållbarhet (SMASH). Syftet med modellen är att visa på ekonomiska samband och konsekvenser	**Använd och utveckla verktyg för verksamhetsutveckling enligt SMASH på Kompetenscentrum Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Kompetenscentrums huvuduppgift är att erbjuda utbildningar och insatser som leder till arbete eller vidare studier. En viktig uppgift är att skapa förutsättningar för ett livslångt lärande för alla och samverka med arbetsmarknadens aktörer i syfte att skapa

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
för kommunen kopplat till arbete, ekonomiskt bistånd och utbildning. Beräkningarna utgår från Kungälvs kommun egna verksamhet och siffror, i vissa fall även för stat, region och individ/hushåll. Konsekvensanalysen är ekonomisk och ska kunna höja verksamhetens effektivitet och förbättra kommunens resultat. Modell att mäta social hållbarhet ska implementeras och finnas med som grund i kommunens samlade budgetarbete och beslutsfattande. **Budgetdirektiv år** 24	utbildningar och insatser som möter arbetsmarknadens framtida kompetensbehov. Genom projekt SMASH har verktyg utvecklats och provats, på bland annat Kompetenscentrums verksamhet, med syfte att mäta och följa upp individer förflyttning i samband med utbildning och insatser. Målsättningen är att genom bättre uppföljning på individnivå få fler i arbete och studier. Kompetenscentrum ges i uppdrag att använda och utveckla SMASH-projektets modell för verksamhetsutveckling. Ambitionen är att Kompetenscentrum är ett lärande exempel i förvaltningen.
Kvalitetsdialog inrättas **Beskrivning** Kvalitetsdialogen är ett politiskt stöd till kvalitetsförbättringsplanen och den samlade organisationens kvalitetsarbete. Med erfarenhet från yrkesdialoger och som stöd för en kvalitetsförbättringsplan inrättas kvalitetsdialogen som ett särskilt forum för kvalitetsarbetet där politik, förvaltningsledning, chefer och medarbetare möts två gånger per år. **Budgetdirektiv år** 25	**Genomför kvalitetsdialoger Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Yrkesdialogerna stöps om till kvalitetsdialoger för att skapa underlag till en förbättrad styrning utifrån kvalitet och hushållning samt stöd i budgetprocessen. Frågeställningar att ta upp i dialogerna •hur vidmakthåller vi en god kvalité i våra verksamheter? •Var står vi idag utifrån kvaliteten på verksamheten? •Vilka är de viktigaste faktorerna för att hålla god kvalité? •Hur förbättrar vi kvaliteten i våra verksamheter klokast? Under 2025 kommer följande steg genomföras för att inrätta kvalitetsdialoger. 1. Fastställande deltagare, vilka ska medverka vid dialogerna 2. Tidspanering, när och var ska dialogerna genomföras 3. Fastställande av program 4. Inbjudan
Kvalitetsförbättringsplan **Beskrivning** Kommunens ambitioner och arbetet med att höja kvaliteten för inom vård och omsorg ska uttryckas i en särskild kvalitetsförbättringsplan som ska upprättas. Planen ska arbetas fram i nära dialog mellan politik, förvaltningsledning, chefer och medarbetare för att få med alla olika perspektiv och betraktelsesätt. Den ska belysa starka och svaga sidor utifrån en nulägesanalys och innehålla förbättringar på lång och kort sikt. Friska arbetsmiljöer där medinflytande, medansvar och delaktighet råder, kommer att vara avgörande för synen på vård- och omsorgsyrkena i framtiden och lika avgörande för sektorns personalförsörjning. Med erfarenhet från yrkesdialoger och som stöd för en kvalitetsförbättringsplan inrättas	**Koppla kvalitetsförbättringsplanen till kvalitetsdialoger** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Genomförandet av kvalitetsförbättringsplanen kopplas till resultat från kvalitetsdialoger och verksamhetens befintliga pågående kvalitetsledningssystem (SKA och SOSFS 2009:11)

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
kvalitetsdialogen som ett särskilt forum för kvalitetsarbetet där politik, förvaltningsledning, skolledare och skolpersonal möts två gånger per år. **Budgetdirektiv år** 25	
Utreda möjlighet att börja skoldagen senare samt erbjuda tillsyn och frukost innan skoldagen börjar. **Budgetdirektiv år** 25	**Utreda möjlighet att börja skoldagen senare samt erbjuda tillsyn och frukost innan skoldagen börjar.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Utreda frågan utifrån ekonomi- och verksamhetsperspektiv.
Utreda möjlighet till fler möjligheter att läsa efter skoldagens slut **Budgetdirektiv år** 25	**Utreda möjlighet till fler möjligheter att läsa efter skoldagens slut.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Utreda frågan utifrån ekonomi- och verksamhetsperspektiv.
Utreda möjlighet att utveckla elevhälsan med digitala hjälpmedel **Budgetdirektiv år** 25	**Utreda möjlighet att utveckla elevhälsan med digitala hjälpmedel** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Utreda frågan utifrån elev- ekonomi- och verksamhetsperspektiv.
Utreda möjlighet erbjuda vuxenutbildning på mer jämlika villkor. **Budgetdirektiv år** 25	**Utreda möjlighet att erbjuda vuxenutbildning på mer jämlika villkor.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Utreda frågan utifrån ekonomi- och verksamhetsperspektiv.
Satsning på svenska fokus förskola och grundskola. **Budgetdirektiv år** 25	**Etablera ett evidensbaserat och systematiskt arbete med svenska som följer en röd tråd genom de olika skolformerna.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2026-12-31
	Beskrivning För att inspirera barn och unga till att bli läsande individer och därmed öka språkkompetensen krävs ett evidensbaserat och systematiskt arbete. Språket ses som ett centralt instrument för det övergripande målet att stärka undervisningens kvalitet. Inventering av kompetens och etablerade arbetssätt - I vilken utsträckning bedrivs läsfrämjande undervisning och/eller aktiviteter i enlighet med evidensbaserade metoder och etablerad forskning - Vilken kompetens finns om vilka metoder som stöds av forskning samt om hur dessa metoder tillämpas praktiskt Utifrån inventering går sektorn vidare med att

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
	- Genomföra eventuell kompetensutveckling - Implementera gemensamma arbetssätt som är A) evidensbaserade B) skapar en röd tråd mellan skolformerna förskola - förskoleklass - grundskola och i förlängningen även gymnasiet och vuxenutbildningen
Se över möjlighet att utvidga pedagogiska luncher till att omfatta högstadiet. **Budgetdirektiv år** 25	**Förvaltningens utredning presenteras under hösten 2024, beroende på beslut genomförs eventuellt implementeringsarbete under 2025.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Utreda frågan utifrån ekonomi- och verksamhetsperspektiv.
Utreda möjliga organisationsformer för Ytterbyskolans musikklasser. **Budgetdirektiv år** 25	**Säkerställa tillgång till tillgänglig och kvalitativ musikkulturverksamhet i Kungälvs kommun.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Barn och elever i Kungälv ska även fortsättningsvis ha möjlighet att lära sig att spela instrument och ta del av kultur. Kulturskolan undersöker möjligheter att i samverkan med Ytterbyskolan förlägga musikundervisning för elever som går på Ytterbyskolan och är inskrivna på kulturskolan i Ytterbyskolans lokaler.

26.2.3 Samhälle och utveckling

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
Utveckla Oasen och gamla stadskärnan utifrån tydliga krav på arkitektur och utformning när ny bebyggelse möter den gamla. **Beskrivning** Den ökade inflyttningen möjliggör ett ökat utbud som t ex satsningen på hallarenan. Den planeringen och finansieringen måste hålla ihop; eliminering av gamla anläggningar och fortsatt stadsutveckling av Oasenområdet. I allt stadsutvecklingsarbete ska kommunala behov ha en framskjuten plats (LSS, äldreomsorg, skollokaler m m). Stadsutvecklingen ska hänga ihop ekonomiskt, socialt och miljömässigt, exempelvis Kexentomten och Oasenområdet. Utvecklingen skall präglas av god arkitektur och balans mellan nytt och äldre och en genomtänkt utbud av handel. Stadsbilden skall lyftas genom kultur, konst, museum, offentlig service,	**Styrning av arkitektur och utformning av bebyggelse genom Struktur- och färdplan, Arkitekturpolicy samt Gestaltningsprogram i detaljplaneprocesserna. Ansvarig** Anders Holm, Åsa Berglie **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2026-12-31
	Beskrivning Arkitektur och utformning av bebyggelse styrs genom processen i olika dokument, beroende detaljeringsnivå. Genom Struktur- och färdplan Kungälv, Arkitekturpolicy och gestaltningsprogram i detaljplaneprocessen finns förutsättningar att styra arkitektur och utformning av bebyggelse.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
mötesplatser och lek för barn. Det ska finnas gröna områden för vila och rekreation. Stadsutvecklingsarbetet ska också gälla centrala Ytterby och kommundelarna. **Budgetdirektiv år** 24 23	
Arbeta fram förslag på stadsplan där kulturen ingår i konceptet **Beskrivning** En kommun med mycket hög inflyttning ger en kommun med många människor som saknar kunskap om kommunens historia och kultur. Vi behöver anstränga oss i arbetet att synliggöra och nå fler människor och skapa sammanhang genom kulturen. Som uppdragsgivare ser vi stora möjligheter att lyfta fram kulturen när vi bygger stad och utvecklar nya stråk. Näringslivets digitalisering med ökad E-handel skapar mindre efterfrågan av kommersiella ytor i stadskärnorna generellt och i det perspektivet ser vi att kulturen kan ta en viktig roll i utformningen den nya stadsmiljön. I ett läge där vi ser över lokalresurserna för gymnasiet och vuxenutbildningen, bör vi överväga att flytta fram stadsbiblioteket till området kring den gamla stadskärnan för att kommunen ska ta sin del av ansvaret för att skapa dynamik och utveckling samt bidra till Kungälvs identitet. Vi ser gärna att utvecklingen av stadskärnan tar tillvara och utvecklar kulturen för att skapa starka mötesplatser och stråk, där även ett framtida stadsmuseum med flerfunktioner kan ingå. Ett stadsmuseum måste utredas mycket noga eftersom det innebär ett nytt åtagande för kommunen. Främst behöver det utredas hur ett stadsmuseum kan bidra till att skapa en större känsla av samhörighet bland våra medborgare genom ökad kunskap om traktens historia. Andra delar är naturligtvis utformning, innehåll, lokalisering, flerfunktionalitet, tillgänglighet och ekonomi. **Budgetdirektiv år** 24 23	**Utredning om nytt stadsbibliotek i området kring Kungälvs gamla stadskärna Ansvarig** Anders Holm, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning En utredning om nytt stadsbibliotek i gamla stadskärnan pågår och kommer att presenteras under 2025. Utredningen av nytt stadsbibliotek samt ett stadsmuseum sker samlat. En viktig utgångspunkt är Strukturplan Kungälvs innerstad 2024. Utredningen behandlar även kultur i stadsutvecklingen av gamla stadskärnan, till exempel anläggande av kulturstråk. Även digitalisering av kulturarv ingår i utredningen. Utredningen är bred och omfattar stadsplanering, investeringsplanering och driftsfrågor. Även konsekvenser för Mimers hus kulturhus och Mimers hus gymnasium är en del av utredningen. Utredningen innehåller också omvärldsbevakning av liknande kommuner.
	Utredning om stadsmuseum i Kungälvs gamla stadskärna Ansvarig Anders Holm, Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2023-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning En utredning om ett stadsmuseum i gamla stadskärnan pågår och kommer att presenteras under 2025. Utredningen av nytt stadsbibliotek samt ett stadsmuseum sker samlat. Utredningen behandlar frågor som lokalisering av ett stadsmuseum, investeringsplanering, innehåll i ett stadsmuseum, museipedagogik, koppling till annan kultur- och kulturarvsverksamhet, koppling till besöksnäring och utvecklingen av Fästningsholmen samt samverkan med relevanta regionala och ideella aktörer. Även digitalisering av kulturarv ingår i utredningen. Utredningen innehåller också omvärldsbevakning av stadsmuseum i andra kommuner.
Bistå fastighetsägarna att forma verksamhetsutbudet i gamla Kungälv. **Beskrivning** För att skapa ökad attraktion vill vi bygga det nya stadslivet på ett ökat inslag av kultur såsom stadsbibilotek, kulturhus, biograf, scener och museum. Där kulturen finns i stadsbilden - där är alltid omsättningen i den privata handeln högre. Stadsutvecklingen kräver ett strukturerat	**Upprätta forum för dialog och analys med förvaltningen, KMN och fastighetsägarna om att stärka utbudet i gamla Kungälv. Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2026-12-31

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
och gemensamt arbete med fastighetsägarna om företagsetableringar utifrån att den gamla stadskärnan är en enhet för att undvika bristfälligt utbud och överetablering. **Budgetdirektiv år** 24	**Beskrivning** Ett forum för dialog med alla parter för att hjälpa varandra och skapa synergieffekter. Kommunen bistår genom att förtäta bostadsbeståndet i gamla Kungälv vilket kommer att stärka köpkraften i området. Med struktur- och färdplanen skapar vi förutsättningar i området.
Analysera behovet av framtida klimatanpassningar i översiktsplanen. **Beskrivning** Klimatfrågan är en trygghetsfråga. Kungälv är en kust- och älvnära kommun med stora utmaningar vid stigande vattennivåer. Vi måste ha beredskap för de tre meterna som vattennivå vår älv kommer att höja sig vid extremt väder om 80-100 år. I Kungälv finns flera områden med risk för skred och ras. Ytterst handlar det om robusthet och en god beredskap och kapacitet för den kommunala VA-drift 24 timmar om dygnet 7 dagar. Kommunen behöver en aktuell klimatanpassningsanalys mot översvämningar, ras och skred. **Budgetdirektiv år** 24	**Genomföra klimatanpassningsanalyser i översiktsplanen.** **Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2026-12-31
	Beskrivning I en översiktsplan ska kommunens mark- och vattenanvändning avvägas. I gränszonen mellan mark och vatten uppstår klimatanpassningsåtgärder. I detaljplan beskrivs hur klimatanpassningsåtgärder ska utföras.
De strategiska och långsiktiga inköpen av kommunal mark ska öka. **Beskrivning** Kommunens strategiska markköp ska öka. Inköpen skall samordnas inom koncernen. Syftet är att höja kommunens attraktivitet genom att bredvid eller tillsammans med privata aktörer ha en god beredskap för ett blandat bostadsbyggande, villatomter och företagsmark/etablering. **Budgetdirektiv år** 24	**Utveckla arbetssätt för markförvärv i tidiga skeden i enlighet med exploateringsområden i översiktsplanen.** **Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2024-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Strategiska markförvärv är en grundläggande förutsättning för att långsiktigt kunna planera samhällsutvecklingen i kommunen. Strategiska markinköp möjliggör för kommunen att i ett tidigt skede identifiera mark som i framtiden kan användas för olika ändamål, och köpa denna mark till ett lägre pris. Utöver kommunförvaltningen är kommunens bolag en viktig aktör, i synnerhet är samarbetet med BOKAB central i de strategiska markinköpen. I dagsläget saknas ett systematiskt arbetssätt för att identifiera samt snabbt och effektivt köpa in intressant råmark. En viktig faktor att beakta vad gäller strategiska markinköp är att kommunen skapar ett förväntningsvärde när den pekar ut intressant mark. Det är således inte önskvärt att utarbeta ett styrdokument eller handlingsplan som pekar ut specifik mark, då detta skulle höja inköpspriset. Snarare handlar genomförandet om att utarbeta ett arbetsdokument eller rutin som beskriver ett arbetssätt och metod för att identifiera och köpa in råmark. Detta arbetsdokument eller rutin behöver dels beskriva hur 1) man identifierar mark 2) man genomför en tydlig ekonomi- och konsekvensanalys 3) man kan effektivisera beslutsprocessen för inköp av mark. Ekonomi- och konsekvensanalysen ska ligga till grund för varje strategiskt markinköp, och ska tydligt motivera nyttan och de ekonomiska konsekvenserna av inköpet. Den ska bland annat besvara frågor såsom "Vad är investeringskostnaden? Vad kan

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
	göras med marken under tiden den inte nyttjas? Hur mycket kommer kommunen att tjäna på marken, och när kommer denna avkastning? Vilket avkastningskrav är rimligt?". Beslutsprocessen för markinköp utgör idag ett hinder för kommunens strategiska markinköp. Detta eftersom att tiden för beslut i kommunen ofta överstiger marknadens krav på snabbar affärer. För att kunna fullfölja ett strategiskt markinköp inom tidsramen som marknaden kräver behöver således ett nytt arbetssätt tas fram för snabbare kunna fatta beslut när intressant mark identifierats. (En eventuell lösning skulle kunna vara en ändring i delegationsordningen, gå direkt till kommunstyrelsen).
Kommunen ansluter sig till Klimatkommunerna **Budgetdirektiv år** 24	**Förbereda och lämna ansökan om medlemskap i klimatkommunerna samt bereda politiskt beslut Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Kraven för medlemskap i Klimatkommunerna är att kommunen politiskt beslutar eller har beslutat om att arbeta för att: -kontinuerligt inventera utsläpp av växthusgaser -sätta upp mål för att minska utsläppen -ha en handlingsplan och genomföra åtgärder för att minska utsläppen -kontinuerligt informera om arbetet till nätverket. Därefter görs ett utvärderingstest där man tittar på det totala klimatarbetet i organisationen. Detta ligger till grund för ett eventuellt erbjudande om medlemskap, i vilket fall kommunen kan ta ett politiskt beslut om att gå med i Klimatkommunerna. Föreningen finansieras huvudsakligen av medlemsavgifter som fastställs av årsmötet. 2022 är medlemsavgiften 4000 kr + 0,3 kr/invånare. https://klimatkommunerna.se/om-oss/blimedlem/
Bostäder med olika upplåtelseformer Beskrivning Bostadspolitiken får en bredare inriktning där vi betonar olika upplåtelseformer i alla områden som utvecklas. Bostadsbyggandet måste också utgå från demografin med bostäder för äldres behov men också för ungas första boende. **Budgetdirektiv år** 24	**Sträva efter blandning av upplåtelseformer i samhällsplaneringen Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Förvaltningen ska, innan detaljplaneprocessen påbörjas, föra dialog med exploatörer och på så sätt framföra kommunens vilja att bygga bostäder med olika upplåtelseformer. Målet för förvaltningen är att verka för att bygga såväl bostadsrätter som hyresrätter under 2025.
Hållbar bostadspolitik i hela kommunen **Budgetdirektiv år** 24	**Beakta miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet i bostadsplaneringen Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2024-01-01 Pågående

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
	Slutdatum 2025-12-31
	Beskrivning En hållbar bostadspolitik kan omfatta följande principer och åtgärder: Social rättvisa och inkludering: Att se till att alla har tillgång till bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader. Det kan inkludera åtgärder för att bekämpa hemlöshet, främja allmännyttiga bostäder och stödja sårbara grupper på bostadsmarknaden. Energisnålhet och resurseffektivitet: Att främja energieffektiva byggnader och användning av förnybar energi för att minska bostadssektorns klimatpåverkan. Det kan innebära att införa byggnadsregler och incitament för energieffektiv renovering samt främja användningen av gröna teknologier och innovationer. Hållbar stadsplanering: Att främja blandade bostadsområden med närhet till arbetsplatser, service och kollektivtrafik. Det kan innebära att främja kompakt stadsplanering, skapa grönområden och främja hållbara transportsystem för att minska beroendet av privatbilism. Återbruk och cirkulär ekonomi: Att främja återbruk och återvinning av byggnadsmaterial för att minska avfall och resursförbrukning.
Kvalitetsdialog inrättas **Beskrivning** Kvalitetsdialogen är ett politiskt stöd till kvalitetsförbättringsplanen och den samlade organisationens kvalitetsarbete. Med erfarenhet från yrkesdialoger och som stöd för en kvalitetsförbättringsplan inrättas kvalitetsdialogen som ett särskilt forum för kvalitetsarbetet där politik, förvaltningsledning, chefer och medarbetare möts två gånger per år. **Budgetdirektiv år** 25	**Genomför kvalitetsdialoger Ansvarig** Anders Holm **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Yrkesdialogerna stöps om till kvalitetsdialoger för att skapa underlag till en förbättrad styrning utifrån kvalitet och hushållning samt stöd i budgetprocessen. Frågeställningar att ta upp i dialogerna •hur vidmakthåller vi en god kvalité i våra verksamheter? •Var står vi idag utifrån kvaliteten på verksamheten? •Vilka är de viktigaste faktorerna för att hålla god kvalité? •Hur förbättrar vi kvaliteten i våra verksamheter klokast? Under 2025 kommer följande steg genomföras för att inrätta kvalitetsdialoger. 1. Fastställande deltagare, vilka ska medverka vid dialogerna 2. Tidspanering, när och var ska dialogerna genomföras 3. Fastställande av program 4. Inbjudan
Fördjupat samarbete med organisationer och civilsamhälle, markägare och föreningar för att sjösätta verkningsfulla åtgärder för att stärka fiskbestånden, den biologiska mångfalden och vattenkvaliteten i älven **Beskrivning** Älven är en del av Kungälvs historia – insatser för framtiden Allt vatten hänger samman, därför behövs	**Samarbete med Göta Älvs vattenråd för att stärka dialogen med markägare för att minska övergödning, samt öka gäddbeståndet, öringsbeståndet, störbeståndet i älven.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Göta älvs vattenråd har anställda åtgärdssamordnare som

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
också utvecklande och stödjande projekt för att bevara och säkra Göta/Nordre älvs fiskbestånd. Vattenkvaliteten i älven har gått upp och ner genom åren. Älven har gått från att vara ett av Europas bästa laxvatten, kanske världens bästa gäddvatten och Sveriges artrikaste älv till att eka tom. Orsakerna kan vara många, men åtgärderna behöver vara fler. Den politiska uppdragsgivaren vill se ett fördjupat samarbete med organisationer och civilsamhälle, markägare och föreningar för att sjösätta verkningsfulla åtgärder för att stärka fiskbestånden, den biologiska mångfalden och vattenkvaliteten i älven. **Budgetdirektiv år** 25	jobbar med att driva åtgärder från planering till genomförande. Kungälvs kommun jobbar tillsammans med Göta älvs vattenråd med en planering för olika åtgärder för att stärka fiskebestånden. Vattenrådets åtgärdssamordnare planerar att ta kontakt med markägare, såsom ägare av hästgårdar, för att minska utläckage av näringsämnen från hästgödsel till älven. Vidare är en åtgärdsplan för Göta Älvs vattenråd under framtagande, som syftar till att motverka övergödning samt stärka fiskbeståndet i älven. I denna plan finns förslag på åtgärder i Kungälvs kommun.
Utreda möjligheten hur vi kan verka för att skapa temporära återhämtningsområden **Beskrivning** Den politiska uppdragsgivaren vill att kommunen skall utreda möjligheten hur vi kan verka för att skapa temporära återhämtningsområden för det marina livet med fokus på att bevara och återskapa de kraftigt minskade fiskebestånden. Vi är också positiva till olika slags utvecklingsverksamhet ex artificiella rev, musselodling, ostron, utplantering av fisk etc. **Budgetdirektiv år** 25	**I samarbete med 8+ fjordar verka för att upprätta fredningsområden i Kungälvs kommun** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Ett fredningsområde är ett vattenområde, ofta beläget i anslutning till vattendrags utlopp i hav eller sjö, där det finns skärpta fiskebestämmelser. Syftet med dessa områden är främst att skydda de olika arterna under lektiden, och följaktligen stärka fiskbeståndet. Dessa områden kan ha fredningstid under en viss del av året eller hela året, och ibland råder undantag för exempelvis fiske med handredskap eller med hummertina. I dagsläget (2024) finns ett fredningsområde mellan Stenungssund och Kungälv, ”Norumsån, Anråse å, Jörlandaån, Vallbyån, Kålleredsbäcken”. Inom Kungälvs kommun finns även naturreservat som bland annat syftar till att skydda fiskbestånden. Under 2025 kommer förvaltningen, i samarbete med 8+ fjordar, att utreda huruvida det är möjligt och aktuellt att upprätta fredningsområden i Kungälvs kommun. Målsättningen är att identifiera områden där det krävs starkare skydd för fiskbestånden inom Kungälvs kommun, och upprätta fredningsområden inom dessa områden.
Ta fram beräkningssätt för klimatnytta **Beskrivning** Krav på klimatnytta – Kungälv ska ta fram beräkningssätt för klimatnytta och beräkningarna ska redovisas i kommunens budget. **Budgetdirektiv år** 25	**Utred och sammanställ relevanta metoder för beräkning av klimatnytta för olika klimatåtgärder** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Det finns flera befintliga beräkningsverktyg och metoder för att räkna ut klimatnytta för olika miljöåtgärder. Dessa verktyg och metoder kan användas för att utvärdera och kvantifiera klimatnyttan av olika miljöåtgärder, från energibesparingar och förnybara energikällor till förändringar i transport och konsumtionsvanor. Varje verktyg har sina egna styrkor och är anpassade för olika typer av analyser, så valet av verktyg beror

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
	på specifika behov och mål för beräkningen. Syftet med detta genomförande är att säkerställa att kommunens investeringar på klimatåtgärder gör största möjliga nytta per investerad krona. Under 2025 ska förvaltningen genomföra en omvärldsanalys av befintliga beräkningssätt för klimatnytta och sammanställa ett kompendium av relevanta metoder för olika klimatåtgärder.
Öka användandet av solenergi **Beskrivning** Kommunen måste ytterligare öka arbetet med solceller på enskilda och offentliga byggnader. Vi vill att alla nya byggnader ska vara utrustade med solpaneler senast 2028 där det är ”tekniskt lämpligt och ekonomiskt genomförbart”. Bostadshus som genomgår större renoveringar får samma krav på sig från 2032 men med möjligt undantag för exempelvis k-märkta byggnader med ”arkitektoniskt eller historiskt värde”. Etableringen av fler solceller innebär också en minskad sårbarhet vid kris och krig när många producerar lokal el .Vi ser i detta sammanhang en behov av att skyndsamt inventera taken på kommunala fastigheter avseende lämplighet att montera solpaneler. Resultat av sådan inventering ska i ett senare skede utgöra grund för en uppskattning av kostnader förenade med montering av det antal solpaneler som förvaltningen utifrån tekniska förutsättningar bedömer vara lämpligt. Ur ett beredskaps- och robusthetsperspektiv bör vidare möjligheten att kombinera dessa solpaneler med s k batteripaket utredas. **Budgetdirektiv år** 25	**Kartlägg vilka kommunala fastigheter lämpar sig för solceller, och samarbeta med Kungälv Energi för att utveckla befintliga solcellsparker samt utreda områden för nya solcellsparker.** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Vid nybyggnation av kommunala fastigheter utreds alltid huruvida byggnaden lämpar sig för solceller. Vad gäller befintliga kommunala fastigheter saknas däremot en kartläggning av vilka byggnader som är lämpliga för solceller samt en handlingsplan för uppsättning av solceller. Faktorer som kan påverka lämpligheten för uppsättning av solceller är exempelvis om fastigheten planeras renoveras. Om fastigheten har ett planerat underhåll görs lämplighetsbedömningen och uppsättning av solceller i samband med detta. Under 2025 planerar förvaltningen att påbörja en kartläggning av befintliga fastigheters lämplighet för solceller, som kommer utgöra underlag som ingår i byggnadernas underhållsplan. År 2024 har Kungälv två solcellsparker, "Solrosen vid Munkegärde" och "Stålkullen", vilka drivs av Kungälv Energi. Förvaltningen planerar under 2025 att, tillsammans med bolaget, utreda möjligheten att utveckla dessa befintliga solcellsparker. Vidare planerar man att utreda huruvida det finns nya områden som lämpar sig för solcellsparker i Kungälvs kommun
Plan för hur nya skolplatser kan skapas genom tillbyggnad av befintliga skolor **Beskrivning** Med den höga befolkningsökning som framför allt finns inom Kungälv, Ytterby, Kareby och Diseröd behöver vi en plan för hur nya skolplatser kan skapas genom tillbyggnad av befintliga skolor. Inom uppdraget behövs en översyn göras utifrån personalen och elevernas säkerhet. Det arbetet innefattar den yttre miljön med skolgårdar, trafik samt den inre miljön med inrymnings- och utrymningsvägar. Kungälv har endast tre högstadieskolor och samtliga upptagningsområden berörs i hög grad av den ökande folkmängden. Vi behöver arbeta fram lösningar hur vi tillgodoser behovet av högstadieplatser i framtiden. Vi ser två möjliga strategier; öka	**Genomför lokalbehovsanalys samt upprätta lokalförsörjningsplan för Kungälvs kommun och koncern** **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31
	Beskrivning Idag utgår förvaltningen från fyrstegsprincipen, vilket innebär att man 1) nyttja lokalen annorlunda 2) bygga om 3) bygga till och 4) bygga nytt. Att bygga nytt är således den sista lösningen om tillbyggnad av befintliga skolor inte är möjligt. Lokalbehovsanalysen identifierar vilka målgrupper som existerar inom kommunen, och vilka lokaler dessa målgrupper behöver. I denna analys framgår således hur många skolever som kommer finnas med utgångspunkt i befolkningsprognos. Den har ett fyra årsperspektiv, och revideras varje år. Lokalförsörjningsplanen syftar till att planera för att möta de behov som identifieras i

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
antalet utbildningsplatser i befintliga lägen eller skapa nya utbildningsplatser i kommundelarna **Budgetdirektiv år** 25	lokalbehovsanalysen. Under 2025 ska förvaltningen revidera kommunens lokalbehovsanalys samt framta en lokalförsörjningsplan med utgångspunkt i analysen.

26.2.4 Stab

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
Fortsatt fokus på Sunt arbetsliv **Beskrivning** Arbetet ska fortsatt utgå från suntarbetsliv.se 8 friskfaktorer: 1.Ett närvarande och engagerat ledarskap Uppföljning och feedback sker i direktkontakt mellan chef och medarbetare, i möten avsatta för feedback, på arbetsplatsträffar eller direkt ute i verksamheten. Chefen är lätt att komma i kontakt med, för samtal på plats eller via telefon eller e-post. 2.Delaktighet och möjlighet att påverka beslut Det finns formella forum där medarbetare kan dela med sig av sina erfarenheter och idéer till förbättring. Forumen kan också vara informella, som samtal i korridoren eller på fikarasten. Det finns också system för att föra synpunkter vidare uppåt och neråt i organisationen. 3.Kommunikation och feedback En välutvecklad kommunikation och feedback mellan chef och medarbetare, på möten och informellt vid spontana samtal. 4.Ett bra systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) Det systematiska arbetsmiljöarbetet är väl integrerat i den dagliga verksamheten. 5.Ett genomtänkt system för rehabilitering Det finns kunskap och överblick över sjukfrånvaron i organisationen. Tidiga signaler på ohälsa hos medarbetarna fångas upp. Arbetet anpassas för den som har en period av nedsatt arbetsförmåga. Verksamheten har ett systematiskt sätt att ta kontakt med sjukskrivna medarbetare. Det finns tydliga rutiner för när chefen eller arbetsledaren ska höra av sig, till exempel genom telefonkontakt. Närmaste arbetsledare tar emot sjukanmälan. Det finns en flexibilitet när en medarbetare ska tillbaka i arbete efter en sjukskrivning. Om det behövs ändrar man i schemat, tar bort eller byter ut arbetsuppgifter. Vid behov söker man stöd hos till exempel företagshälsovården.	**Workshops friskfaktorer Ansvarig** Ann-Charlott Backström **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Enheterna fortsätter stärka friskfaktorerna på arbetsplatserna utifrån de handlingsplaner som är kopplade till arbetsmiljömålen. Aktiviteter och åtgärder identifieras, planeras, genomförs och följs upp på enhetsnivå. På detta sätt sprids kunskap om friskfaktorerna samtidigt som de stärks. Utöver att arbete pågår på enhetsnivå för att stärka friskfaktorerna genomförs under 2024 friskfaktorworkshops sektorsvis tillsammans med chefer och skyddsombud.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
6.Rättvisa och transparens Arbetsplatsen uppfattas som rättvis genom att regler och värderingar omfattar alla och ingen särbehandlas. Medarbetarna hålls informerade om händelser i organisationen som är av betydelse för dem. 7.Kompetensutveckling och byte av arbetsuppgifter Medarbetare uppmuntras att pröva nya arbetsuppgifter och skaffa ny kompetens, till exempel vid utvecklingssamtal. 8.Prioritering av arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning Vid hög belastning får medarbetarna hjälp att prioritera bland arbetsuppgifterna. Det finns en kultur av att uppmärksamma om någon i personalen ställer alltför höga krav på sig själv och tar på sig för mycket att göra. **Budgetdirektiv år** 24 23	
Öppna upp upphandlingsverksamheten för små företag **Beskrivning** Mer lokal upphandling Vi vill öppna upp upphandlingsverksamheten. Vi vill ge de bästa förutsättningarna för företagarna att göra affärer genom utbildning, upplysning, information, anbudskola och möten. Personliga brev och möten öppnar upp relationerna för bra affärer med lokal prägel. Vi vill vända oss mer till de mindre företagen, fortsätta arbetet med att hjälpa och förenkla. **Budgetdirektiv år** 24	**Anpassa upphandlingarna samt erbjuda stöd och utbildning för mindre företag Ansvarig** Madeleine Nilsson **Startdatum** 2024-01-01 Pågående **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Dela upp upphandlingarna så att mindre företag har möjlighet att lämna anbud. Upphandlingsenheten ska erbjuda anbudsskola med särskild inriktning för mindre företag så att de ska våga lämna anbud i offentlig upphandling.
Kvalitetsdialog inrättas **Beskrivning** Kvalitetsdialogen är ett politiskt stöd till kvalitetsförbättringsplanen och den samlade organisationens kvalitetsarbete. Med erfarenhet från yrkesdialoger och som stöd för en kvalitetsförbättringsplan inrättas kvalitetsdialogen som ett särskilt forum för kvalitetsarbetet där politik, förvaltningsledning, chefer och medarbetare möts två gånger per år. **Budgetdirektiv år** 25	**Genomför kvalitetsdialoger Ansvarig** Pia Jakobsson, Ann-Charlott Backström, Madeleine Nilsson **Startdatum** 2025-01-01 Ej påbörjad **Slutdatum** 2025-12-31 **Beskrivning** Yrkesdialogerna stöps om till kvalitetsdialoger för att skapa underlag till en förbättrad styrning utifrån kvalitet och hushållning samt stöd i budgetprocessen. Frågeställningar att ta upp i dialogerna •hur vidmakthåller vi en god kvalité i våra verksamheter? •Var står vi idag utifrån kvaliteten på verksamheten? •Vilka är de viktigaste faktorerna för att hålla god kvalité? •Hur förbättrar vi kvaliteten i våra verksamheter klokast? Under 2025 kommer följande steg genomföras för att inrätta kvalitetsdialoger.

Politiskt uppdrag	Genomförande + Ansvarig
	1. Fastställande deltagare, vilka ska medverka vid dialogerna 2. Tidspanering, när och var ska dialogerna genomföras 3. Fastställande av program 4. Inbjudan

27 Ekonomisk plan 2025

27.1 Inledning

I april fattade kommunfullmäktige beslut om rambudget 2025-2028 med utblick mot åren fram till 2032. Förslaget inkluderade strategiska och finansiella mål samt resultatbudget, kassaflödesanalys samt en balansbudget.

Ekonomiska förutsättningar

Den globala ekonomin påverkas av det instabila geopolitiska läget med krig och oroligheter på flera ställen i världen samt effekterna av de senaste årens höga inflation och ökade räntor. Även arbetsmarknaden påverkas och antalet arbetade timmar förväntas minska med ökad arbetslöshet som följd

Det kan konstateras att 2024 är ett år med svag ekonomiska utveckling. Skatteunderlaget ökar betydligt långsammare än normalt vilket samtidigt som kommunens pensionskostnader är fortsatt höga. Prognosen just nu är att botten har nåtts och att konjunkturen är på väg att vända.

Lågkonjunktur och urholkad köpkraft

Inflationen nådde sin topp i februari 2023 och ligger under sommaren 2024 i nivå med Riksbankens inflationsmål om 2%, men även om inflationen sjunker kommer den högre prisnivån att bestå. Det medför en ihållande urholkning av köpkraften för förvaltningen och sektorerna. Den höga inflationen gav kraftigt ökade pensionskostnader och höga prisökningar i de kommunala verksamheterna 2023 och 2024. Att anpassa verksamheten till det nya ekonomiska läget kommer pågå i flera år framöver och kan komma att kräva nya arbetssätt och/eller effektivare processer men också kombinerat med tillskott av ekonomiska resurser

Fallande inflation blir avgörande för vändning 2025

Kommunernas samlade resultat bedöms bli negativt 2024 för att sedan förbättras till att motsvara 2 procent av skatter och bidrag 2025, under förutsättning av att inflationen faller till riksbankens förväntade nivå. För 2026 förväntas resultatet för kommunsverige förbättras ytterligare, under förutsättning att inflationstakten dämpas i enlighet med prognoserna, då pensionskostnaderna väntas fortsatt minska. Bedömningen idag är att pensionskostnaderna först 2027 skulle kunna betraktas vara tillbaka till en nivå av ”normal” utveckling.

Långsiktighet och omställning

Utöver de ekonomiska förutsättningarna är kompetensförsörjning en av de största utmaningarna för kommunerna. Samtidigt som kommunerna måste spara behöver de rekrytera och behålla kompetent arbetskraft samt ställa om verksamheten utifrån brist på tillgänglig arbetskraft. Dessutom förväntas kommunerna göra insatser för klimatförändringar. Exempelvis tar Kungälvs kommun steget till att elektrifiera Marstrandsfärjan och för att motverka kriminalitet och välfärdsbrottslighet.

De utmaningar som kommunerna står inför kräver långsiktiga analyser för att kunna vidta strukturella åtgärder i omställningsarbetet. Vid uppföljning av verksamhet ska förvaltningen göra jämförelser med framgångsrika och jämförbara kommuner inom respektive verksamhetsområden för att identifiera möjliga förbättringsområden.

27.2 Ekonomiska förutsättningar 2024-2025

Förvaltningen har på uppdrag av majoriteten - Kungälv 20230 - arbetat fram en resultatbudget inklusive ram till kommunstyrelsen för 2025. Årets resultat budgeteras till 74 Mkr för 2025 (2 procent av skatter och generella statsbidrag).

Det budgeterade resultatet för 2025 innebär att målsättningen för de övriga finansiella målen sänks.

Nedan presenteras en resultaträkning för 2025. 2024 är prognos efter tertial 2 2024.

Resultatbudget, mkr	**2024**	**2025**
	Prognos	**Budget**
Verksamhetens nettokostnader	-3247	-3328
Avskrivningar	-245	-260
Exploateringsintäkter	65	35
Verksamhetens nettokostnad	**-3426**	**-3553**
Skatteintäkter o generella statsbidrag	3573	3733
Finansiella nettokostnader	-123	-106
Årets resultat	**23,3**	**74**
Nettokostnadsökning	7,9%	3,7%
Ökning skatter och statsbidrag	5,3%	4,5%
Resultat/skatteintäkter	**0,7%**	**2,0%**

Finansiella mål

Kommunfullmäktige har med anledning av svag ekonomiska utveckling in avsteg från de långsiktiga finansiella målen. Med de kalkyler som lågt till grund för rambudget 2025 beslutades om följande finansiella mål för 2025

- Överskottsmål - Årets resultat budgeteras till 74 mkr vilket motsvarar 2 % av skatter och statsbidrag.
- Investeringarnas självfinansieringsgrad budgeterades till 50%
- Soliditeten budgeterades till 24,9%

Kungälvs kommun baserar sin prognos för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på Sveriges kommuner och regioners (SKR) prognos av skatteunderlagets utveckling och förändringar av statsbidrag och regleringar i budgetproposition för 2024 samt på Kungälvs kommuns egen befolkningsprognos. Kommunfullmäktige fastställde i april 2024 skattesatsen för år 2025 till 21,44 kr.

Pensionskostnaderna, som ökat kraftigt de senaste åren, väntas sjunka väsentligt 2025 till följd av antagandet om sänkt inflation.

Investeringsbehoven de kommande åren är fortsatt stora, bland annat som en följd av investeringar inom skolområdet, äldreomsorgen, LSS samt Arenaprojektet. Den högre investeringsnivån förväntas bestå även efter planeringsperioden och för perioden 2025–2030 väntas investeringarna öka. Mot bakgrund av att den senaste prognosen för demografin visar på en lägre ökningstakt än tidigare, främst beroende på lägre födslotal, samt att behoven av äldreomsorg är under förändring, följs utvecklingen noga och förändrade prioriteringar kan bli aktuella

En långsiktig finansiell analys har genomförts som bland annat visar på den påverkan en hög investeringsnivå får på kommunens ekonomi. Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med planerade investeringar leder det till att investeringarnas självfinansieringsgrad ligger under det långsiktiga målet, låneskulden ökar och soliditeten försämras.

Resursfördelning

Kommunsektorn står inför större utmaningar än på många år: en ökad andel äldre, brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens, ökande sociala klyftor, förändrad demografi och orolig omvärld med mera. Dessa förutsättningar innebär fortsatta behov av prioriteringar och effektiviseringar för en ekonomi i balans och god ekonomisk hushållning. Ekonomi i balans börjar med budget i balans.

Kommunfullmäktige fastställer en driftsram och en investeringsram till kommunstyrelsen. I förvaltningens verksamhetsplan redovisar förvaltningen hur man ska uppnå de målsättningar som fastställts – såväl finansiella som verksamhetsmässiga.

Kommunen använder sedan ett antal år en resursfördelningsmodell för fördelning av resurser på övergripande nivå där hänsyn tas till befolkningsutvecklingen i kommunen, löneutvecklingen för kommunens medarbetare, inflationsutveckling, driftskostnadseffekter av investeringar och eventuella interna och externa verksamhetsförändringar.

Fördelningen av nya resurser för ökat antal barn, elever och brukare görs enligt kalkylmodeller som grundar sig på kommunens egna kostnader per barn, elev, brukare inom till exempel LSS och äldreomsorg

Befolkningsutveckling – prognos

I resursfördelningsmodellen som används i samband med fördelning av ram till sektorerna tas hänsyn till kommunens befolkningsprognos.

Enligt prognos beräknas befolkningen öka med ungefär 494 invånare per år fram till 2028. Befolkningsökningen har sedan 2020–2023 legat på ett genomsnitt kring 862 invånare per år.

Ålderssammansättningen förändras något

För flera delar av kommunens verksamhet kan efterfrågan på service och tjänster i hög grad härledas till befolkningsutvecklingen för åldersgrupperna 0-19 år samt 75 år och äldre. Skatteunderlaget kan, i sin tur, huvudsakligen härledas till åldersgruppen 20-64 år (svenskt mått för arbetsför ålder). Enligt befolkningsprognosen väntas åldersgruppen 20- 64 år öka som andel av befolkningen under hela prognosperioden fram till 2033. Även åldersgruppen 75 år och äldre väntas öka som andel av befolkningen.

Skatteunderlagsprognos

Kungälvs kommuns budgeterade skatteintäkter och generella stadsbidrag, inklusive utjämning, För 2025 års verksamhetsplan grundar sig i SKR:s senaste skatteunderlagsprognos per augusti 2024 tillsammans med kommunens befolkningsprognos per februari 2024. Skatter- och generella statsbidrag finansierar Kungälvs kommuns budget till cirka 80 procent

Beräknade pris- och löneökningar

Enligt SKR:s senaste publicering av prisindex för kommunal verksamhet (PKV) antas årliga beräknade prisökningar uppgå till 2,4- 2,5 procent för 2025–2027, vilket motsvarar en årlig kostnadsökning om cirka 45 miljoner kronor för kommande period. Verksamheterna har kompenserats för prisökningar upp till ca 1%. Resurser finns också avsatt för pedagogiska måltider eller andra behov som kan uppstå under året. sammanlagt finns 32,5 Mkr avsatt

Taxor och avgifter

Som en del i arbetet med förvaltningens budget kan myndighetsnämnder och sektorer föreslå ändringar i taxor och avgifter.

Internräntan

Internräntan föreslås till 3 procent

Fastställande av Kungälvs kommuns internränta görs utifrån den räntesats som motsvarar ett genomsnitt av räntorna på kommunens totala långfristiga låneskuld. En avstämning görs också med den av Sveriges kommuner och regioners förslagna internränta som bygger på kommunsektorns upplåningskostnader.

Det har skett en kraftig uppgång i inflation och räntor sedan 2022, vilket har lett till högre upplåningskostnader. Under 2024 har inflationsökningstakten minskat, men nivån på priserna har byggts upp under åren med hög inflation.

Soliditet

Soliditet är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella utrymme och visar på hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen avseende pensionsskuld t.o.m. -98 uppgick i bokslut 2023 till 26,7 procent.

Soliditetsmålet för kommunen består av ett långsiktigt och ett medellångt mål. - Långsiktiga målet är en soliditet inklusive ansvarsförbindelsen ska öka. 2025 uppskattas soliditeten - den inklusive ansvarsförbindelsen ska uppgå till minst 23,6% procent.

Investeringar

För att stärka kommunens soliditet begränsas investeringsutrymmet över tid till maximalt motsvarande vad det budgeterade resultatet + avskrivningar uppgår till. Det innebär att investeringsutrymmet 2025 normalt baseras på prognosticerade resultat och avskrivningar för budget 2025. Investeringar för perioden beslutas av kommunfullmäktige.

Självfinansieringsgradför investeringar uppskattas till att ligga på 39% 2025 för att först 2029 ligga över det långsiktiga finansiella målet om 60%. Detta med anledning av stora investeringar under planperioden.

Beslut med ekonomiska konsekvenser

De av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige fattade beslut med ekonomiska konsekvenser för kommande period inkluderas i det slutliga budgetunderlaget. I kommunens lokalförsörjningsplan och drift- och investeringsplan beräknas ekonomiska konsekvenser av planerade investeringar i form av kapitalkostnader och förändrade hyreskostnader. Det pågår fortsatt ett arbete inom ramen för den strategiska lokalförsörjningen att se över framtida investeringsvolymer. Särskilt inom barn- och skolområdet är detta arbete angeläget, med utgångspunkt i de förändringar som befolkningsprognosen visar.

27.3 Förvaltningens antagande om kostnadsförändringar 2025

Antaganden om kostnadsökningar för sektorer/stab 2025 Mkr	2025
Lönekostnadsökning	72,1
Minskade personalomkostnader (med anledning av minskande pensionskostnader)	-103,0
Generella kostnadsökningar, inklusive nya riktlinjer för pedagogiska måltider	32,5
Fler barn, elever, äldre samt placeringar etc - volymer	48,0
Driftkostnadskonsekvenser, nvesteringar	30,4
Summa	**80,0**

Ökade lönekostnader 72,1 Mkr

För ökade lönekostnader har avsatts 72,1 Mkr. Löneavtalen för 2025 är ännu inte klart. I kalkylen beräknas lönekostnaderna öka med 3%. Dessutom sänks personalomkostnadspåslaget med anledning av de minskande pensionskostnaderna med 93 Mkr samt 30 Mkr på finansiering.

Prisökningar, pedagogiska måltider mm 32,5 Mkr

Kostnadsökningar till följd av inflation som fördelas ut till sektorerna och staben är 22 Mkr. Därutöver avsätts en kommungemensam budget för verksamhetskostnader såsom till exempel pedagogiska måltider, inflationsuppräkning mm för att kunna möta tillkommande behov. Kostnadsökningen för BORF är beräknad till 1,9 Mkr samt politiska kostnader 0,5 Mkr.

Fler barn i förskola, grundskola, gymnasiet samt utökat antal platser i äldreomsorg, LSS och myndighet 48 Mkr

Enligt prognos beräknas befolkningen öka med ungefär 494 invånare per år fram till 2028.

Fler invånare får en direkt påverkan på verksamheten till exempel fler elever och ökat antal boende för äldre, LSS-boenden mm. Sektorerna har utifrån befintligt antal volymer i sin verksamhet och med utgångspunkt från befolkningsprognosen gjort bedömningar om utvecklingen för 2025.

Befolkningsprognosen innebär små förändringar av antalet barn i förskoleåldern, elever inom grundskolan, gymnasieskolan samt anpassad grund- och gymnasieskola. Inom LSS kommer ett nytt gruppboende i Nordtag att öppna med 6 nya platser. Resurser finns även avsatt för nya köpta boendeplatser inom LSS. Ett nytt vård- och äldreomsorgsboende byggs på Ängegärde med 90 platser. Inflyttning beräknas kunna påbörjas i slutet av 2025. Vidare finns medel avsatt till en ny Bmss, bostad med särskild service, med ca 10 platser på Solbräcke.

Ökade driftkostnader till följd av investeringar beräknas till 30,2 Mkr.

Om- och nybyggnationer genomförs i ett antal olika skolor vilket ger ökade hyror för verksamheten. Det gäller Kareby skola, Kärna skola matsalsfunktion, Diseröds skola samt ny idrottshall, Munkegärdeskolan, Ytterbyskolan, kök Thorildskolan samt Sandbackaskolan. Utöver dessa tillkommer nytt gruppboende Nordtag, bostad med särskild service Solbräcke samt vård- och äldreboende Ängegärde. Inom Arenaområdet finns medel avsatt till infrastruktur samt till motionsspår. Vidare finns medel till ökade kostnader för infrastruktur på Kongahälla Östra.

Resurserna för ökade lönekostnader, driftkostnadskonsekvenser av investeringar och volym (fler platser, äldre, barn, elever mm) budgeteras centralt och fördelas ut efter verkligt utfall till sektorerna. Utfallet kommer kontinuerligt att följas upp och förvaltningsledningen fattar beslut om vilka åtgärder som ska vidtas med anledning av avvikelser.

Exploateringsintäkter 35 Mkr

Budgeten förutsätter att kommunen årligen kan räkna av 35 mkr i exploateringsvinster i resultatet.

Resurser för kompetensomställning

Som tidigare beskrivits i planen har förvaltningen identifierat behov av kompetensomställning för att möta de kommande utmaningarna som finns i verksamheterna. 8,1 Mkr fördelas om till en gemensam resurs för att arbeta strukturerat och gemensamt med frågan.

27.4 Driftplan

Driftramar i förvaltningens verksamhetsplan

Förvaltningens verksamhetsplan bygger på en driftsram om 3 553 Mkr för 2025 inklusive exploateringsintäkter. Driftsplanen tar höjd för lönekostnadsökningar, resurser för fler invånare/brukare, prisökningar samt ökade kostnader för lokaler. Förvaltningen har också avsatt resurser för kommungemensam utveckling

I driftsplanen har budgeterats engångsintäkter/vinster från exploateringsverksamheten på 35 Mkr,

Sektor	Budget 2024	Progn lön 2025	Progn Volym	Minskat PO-påslag	Prisökn	Omställning kompetensutv	RAM 2025
Bildning o Lärande	1 363,1	32,1	10,9	-30,7	6,0	-2,5	1 378,9
Trygghet o Stöd	1 250,9	29,8	35,1	-28,5	9,0	-2,3	1 294,0
Samhällsbyggnad	583,2	5,5		-5,2	5,0	-2,1	586,5
Stabens enheter	139,8	2,3		-2,2	0,5	-1,2	139,2
Kommungem kostn	166,6	2,4	2,0	-5,8	1,5		166,7
Omställning kompetensutveckling						8,1	8,1
BORF					1,9		1,9
Verksamhetskostnader, inflationsuppräkningar mm					4,7		4,7
Pedagogiska målttider					3,4		3,4
Politik	20,2			-0,5	0,5		20,2
Driftkostn. konsekv. av investeringar			30,4				30,4
Delsumma	**3 523,8**	**72,1**	**78,4**	**-72,9**	**32,5**	**0**	**3 633,9**
Finansiering	-15,8			-30,1			-45,9
Försäljn o Exploateringsintäkter	-40,0						-35,0
Delsumma	**-55,8**						**-80,9**
Summa förvaltningens verksamhetsplan	**3 475,6**						**3 553**

Utöver ovanstående resurser får, framför allt Bildning och lärande och Trygghet och stöd, riktade statsbidrag som söks, och där så begärs av bidragsgivare, följs upp av respektive sektor. De riktade statsbidragen hanteras ofta Läsårsvis/årsvis. Det följer också med instruktioner för användandet av statsbidragen från den myndighet som följer upp bidraget

2024 fick Bildning och lärande 78 Mkr i riktade statsbidrag och Trygghet och stöd fick 37 Mkr i riktade statsbidrag.

27.5 Investeringar

Investeringsramarna ska ses både i ett kortsiktigt och ett långsiktigt perspektiv. Det är viktigt med ett långsiktigt perspektiv för att möte behov och ha ett helhetsperspektiv av resurser - både ekonomiska och personella.

Investeringsvolymen kommer att vara fortsatt hög de närmaste åren. Investeringarna är kopplade till ökade behov, både av om- och tillbyggnad av befintliga lokaler och nya lokaler samt utbyggnaden av VA i kustzon.

De ekonomiska osäkerheterna för 2025 påverkar även exploateringsresultatet. Exploatörerna signalerar att försäljningen av bostäder inte genomförs i planerad takt. Det kan innebära att kommunens förväntade resultat inom exploateringsverksamheten kan bli svåra att nå. Enligt nuvarande prognoser kommer exploateringsverksamheten kunna leverera 35 Mkr i vinst till resultatet 2025. Det förutsätter att planerade exploateringar på Nordtag genomförs enligt plan.

Förstudie pågår med uppdraget att utveckla Oasenområdet och Kongeviområdet i enlighet med budgetdirektivet.

Kommunstyrelsens investeringsram för 2025 fastställdes i rambudgeten i april till 724,250 Mkr, varav 400 Mkr för skattefinansierade och 272 Mkr för avgiftsfinansierade investeringar. Ramen för medfinansieringen 2025 fastställs till 52,250 mkr Se Tabell 1 nedan

Investeringsprogram		2024	2025	2026	2027	2028	Totalt 2024 -2028
RAM	SKATT	390 000	400 000	560 000	510 000	420 000	2 280 000
	MEDFINANSIERING	41 000	52 250	49 000	25 000		167 250
	AVGIFT	246 000	272 000	251 000	285 000	307 000	1 361 000
	Totalt	**677 000**	**724 250**	**860 000**	**820 000**	**727 000**	**3 808 250**

Tabell 1

Investeringsramar 2025-2028 enligt förvaltningens förslag till fördelning av investeringsbudget per år.

Tabell nedan visar förvaltningens förslag till fördelning av investeringsbudget per år. Den totala investeringsplaneringen för 2025 följer kommunfullmäktiges beslut om ram för 2025. Det innebär att föreslagna investeringar för 2025 ligger inom tilldelad ram på samtliga kollektiv: skatt, medfinansiering och avgift.

Ramen för 2024 kommer inte att förbrukas men kommer att behövas längre fram under perioden 2025-2028. En omfördelning mellan åren kommer att behövas vid nästa rambudgetarbete då flera investeringar prognostiseras förskjutas mellan åren.

Investeringsprogram		2024	2025	2026	2027	2028	Totalt 2024-2028
Skatt	Prognos	299 152	400 000	793 466	523 723	463 522	2 479 863
	Ram	390 000	400 000	560 000	510 000	420 000	2 280 000
	Avvikelse	**90 848**	**0**	**-233 466**	**-13 723**	**-43 522**	**-199 863**
Medfinansiering	Prognos	37 770	3 000	52 000	47 000	0	139 770
	Ram	41 000	52 250	49 000	25 000		167 250
	Avvikelse	**3 230**	**49 250**	**-3 000**	**-22 000**	**0**	**27 480**
Avgift	Prognos	278 370	272 000	286 000	353 888	344 141	1 534 399
	Ram	246 000	272 000	251 000	285 000	307 000	1 361 000
	Avvikelse	**-32 370**	**1**	**-35 000**	**-68 888**	**-37 141**	**-173 399**

Investeringsbudgeten i sin helhet redovisas i ***Drifts- och Investeringsprogrammet med tillhörande bilagor (*** Övergripande portföljtidplan, Lokalförsörjningsplan och Va-resursplan) Programmet redovisar vilket år och hur de tillgängliga medlen planeras att användas. I drifts- och investeringsprogrammet redovisas också vilka driftseffekter (helår) investeringarna ger samt driftseffekterna av inhyrningar och köp av plats.

Lånebehov

Kommunens låneskuld tom augusti 2024 är 1500 Mkr. Det förväntas dock finnas behov av nyupplåning under hösten 2024 och 2025, Kungälv energi har aviserat ett lånebehov om ca 102 Mkr och BOKAB ca 20 Mkr. Kommunen har behov av att finansiera investeringarna som presenteras i Drift- och investeringsprogrammet. Förvaltningen föreslår därför en ram för nyupplåning 2025 om 450 Mkr. Ekonomichefen ansvarar för att besluta om och genomföra upplåningen med utgångspunkt från finanspolicy och riktlinjer för den finansiella verksamheten. Låneramen ska innehålla både kommunens och bolagens upplåningsbehov. Låneramen ska uppfattas som ett tak och får inte överskridas utan nya politiska beslut.

27.6 Planerade verksamhetsvolymer

Verksamhetsvolymer synliggöra omfattningen av den verksamhets som kommunen bedriver. I detta avsnitt redovisas ett antal väsentliga volymer från förvaltningens olika verksamheter.

Volymgrupper	Volymtal	Plan 2025	Plan 2024	Prognos helår T2 2024	Utfall 2023
Förskola och pedagogisk omsorg	Kommunal förskola, antal helårsplatser	2 200	2 236	2 246	2 196
	Kommunal pedagogisk omsorg, antal barn	125	140	129	145
	Fristående förskola, antal barn	650	655	655	618
Förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola	Kommunal grundskola, årskurs F-9, antal elever	5 295	5 367	5 326	5 360
	Kommunal anpassad grundskola, årskurs 1-9, antal elever	60	57	61	59
	Kommunala fritidshem, antal elever	2 430	2 450	2 400	2 389
	Fristående grundskola, årskurs F-9, antal elever	750	700	750	733
	Fristående fritidshem, antal elever	300	250	300	280
Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola	Kommunal anpassad gymnasieskola (Trekungagymnasiet), antal elever totalt	85	85	86	86
	Kommunal gymnasieskola (Mimers hus), antal elever totalt	1 575	1 600	1 582	1 590
	Kommunal gymnasieskola i annan kommun, antal elever folkbokförda i Kungälvs kommun	275	275	275	272
	Fristående gymnasieskola, antal elever	450	400	400	394
Mottagning nyanlända	Antal mottagna enligt bosättningslagstiftning (vuxna/familjer)	20	27	20	26
Måltidsservice	Antal serverade måltider totalt	3 300 000	3 500 000	3 400 000	
Kommunala fastigheter	Elförbrukning (MWh), egna lokaler och anläggningar	18 500	18 000	18 000	16 760
	Bruksarea (BRA), egna fastigheter, m2	235 000	217 000	221 009	215 228
	Bruksarea (BRA) inhyrda fastigheter, m2	77 000	77 000	77 391	76 010
Barn och unga	Antal vårddagar SIS, HVB och stödboende 0-20 år	6 000	6 000	6 000	6 982
	Antal vårddagar familjehem 0-20 år	32 000	25 900	27 500	18 738
	Antal mottagna ensamkommande barn	4	4	4	0
Utförarenheten + Barn och ungdomsenheten	Intern öppenvård, biståndsbedömda insatser Utförarenheten-Barn och Ungdom	300	230	270	257

Volymgrupper	Volymtal	Plan 2025	Plan 2024	Prognos helår T2 2024	Utfall 2023
Vuxenenhet	Antal vårddagar SIS och HVB, 21- år	2 300	2 300	2 500	3 100
	Antal vårddagar externt boende med stöd 21- år	12 500	12 500	16 300	16 060
Bostad med särskild service enligt LSS och SoL, antal brukare	Egen bostad med särskild service (BmSS), vuxna inkl. socialpsykiatrin	151	145	145	145
Daglig verksamhet	Antal brukare daglig verksamhet	230	235	235	225
Lägenheter och platser VoÄ	Totalt antal lägenheter i särskilt boende	439	443	453	437
	Varav i egen regi	352	352	352	336
	Varav i extern regi	54	58	54	58
	Varav korttidsplatser egna	33	33	33	24
	Varav korttidsplatser köpta	0	0	14	19
Brukare i hemtjänsten	Brukare med hemtjänst	1 250	1 250	1 250	1 303
Ersatta timmar i hemtjänsten	Ersatta timmar i hemtjänsten	426 500	445 000	426 500	426 034

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Christian Solander

2024-09-27

Investeringsprogram 2025-2028 med bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan, VA-resursplan (Dnr KS2024/2134)

Sammanfattning

Investerings- och driftsprogrammet 2025–2028 med utblick 2029–2032 redovisar planerade investeringar samt driftskostnader som en följd av investeringarna. Programmet är kommunstyrelsens svar till kommunfullmäktige på hur den beslutade investeringsramen planeras att användas samt vilken total driftskostnad det genererar.

Investerings-och driftprogrammet redovisar alla planerade investeringar per finansieringsslag (skatt inklusive medfinansiering, avgift, exploatering). Den totala investeringsplaneringen för 2025 följer kommunfullmäktiges beslut om ram för 2025. Det innebär att föreslagna investeringar för 2025 ligger inom tilldelad ram på samtliga kollektiv: skatt, medfinansiering och avgift.

Programmet har tre bilagor: övergripande projekttidplanen, lokalförsörjningsplanen och va-resursplanen. Den övergripande projekttidplanen syftar till att ge en överblick för vad som är planerat att genomföras i kommunen de kommande åtta åren. Lokalförsörjningsplanen beskriver de kommande lokalbehoven för kommunens verksamheter och tydliggör vilka insatser i form av investeringar eller inhyrningar som behövs för att tillgodose dem. Va-resursplanen beskriver planerad utbyggnad och förstärkning av den kommunala infrastrukturen för vatten- och avloppsanläggningar.

I samband med framtagandet av investeringsprogrammet 2025-2028 finns behov av startbeslut för att starta upphandling och byggnation i fyra projekt samt behov av förändrad budget i ett investeringsprojekt inom kategorin skattefinansierade projekt.

Förslag till beslut

1. Investerings- och driftsprogram 2025–2028 med utblick mot 2032 och bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan och va-resursplan godkänns.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Investerings- och driftsprogram 2025–2028 med utblick mot 2032 fastställs.
2. Bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan samt va-resursplan antecknas till protokollet.
3. Projekten i tabell 1 nedan godkänns för start av upphandling och byggnation (startbeslut)

Startbeslut -Skatt	Finansiering	Budget [tkr]
Kastellegårdsskolan Tak & Ventilation	Skatt	35 000
Hamnvägen Tjuvkil - Väg + GC	Skatt	20 000
Skatt		**55 000**

Startbeslut -Avgift	Finansiering	Budget [tkr]
Munkegärde - Reservoar	Avgift	155 000
ÖFL Sträcka C Tvibotten -Mimers Hus del 1	Avgift	55 000
Avgiftkollektiven		**210 000**
Totalt		**265 000**

Tabell 1: Projekten i tabellen godkänns för start av upphandling och byggnation (startbeslut)

4. Ny budget godkänns för investeringsprojekt i tabell 2 nedan.

Projekt i behov av ny budget	Finansiering	Budget [tkr]
Kärna skola - Nybyggnation matsalsfunktion & kök, inkl. trygghetspunkt	Skatt	40 000
Totalt		**40 000**

Tabell 2: Projekt i behov av förändrad budget.

5. Sektorchef för Samhällsbyggnad uppdras att tilldela och underteckna avtalen för projekten i tabellen i punkt 3 och 4 vid upphandling och kontraktsskrivning.

6. Upplåningen ska göras i enlighet med vid varje tidpunkt gällande Finanspolicy, antagen av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har rätt att under 2025 omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande de lån som sägs upp alternativt förfaller till betalning under 2025.

Juridisk bedömning

Budgeten har upprättats enlighet kapitel 11 ekonomisk förvaltning i kommunallagen.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund
Rambudget för investeringar 2025 antogs av kommunfullmäktige 4 april 2024 (KS2024/0568). En av beslutspunkterna är uppdraget till kommunstyrelsen att utarbeta förslag till Investerings- och driftsbudget för beslut i kommunfullmäktige. Budgeten ska omfatta åren 2025–2028 med utblick mot 2032. Budgeten ska innehålla driftkostnadskalkyler.

Investerings- och driftsprogrammet 2025–2028 med utblick 2029–2032 redovisar planerade investeringar samt driftskostnader som en följd av investeringarna. Programmet är kommunstyrelsens svar till kommunfullmäktige på hur den beslutade investeringsramen planeras att användas samt vilken total driftskostnad det genererar.

Utblicksperioden i programmet avser åren 2029–2032. För utblicken finns inga givna ekonomiska investeringsramar och planeringen för bostadsbyggande och enskilda projekt är fortfarande i tidiga skeden och är därför inte komplett. I utblicken visas endast det innehåll som det finns kännedom om vid revidering av programmet i den årliga budgetprocessen. Planeringen för utblicksperioden är

beroende av de kommande årens befolkningsutveckling, konjunkturläge samt andra faktorer som påverkar tillväxttakten och därmed behoven.

Programmet har tre bilagor. Syftet med bilagan övergripande projekttidplan är att ge en överblick över vad som är planerat att genomföras i kommunen de kommande åtta åren. Det är också ett verktyg för att kunna planera resurser, tid och investeringar i rätt ordning. I projekttidplanen visas de planerade investeringarna och inhyrningarna samt de planerade detaljplanerna och exploateringsprojekten.

Lokalförsörjningsplanen 2025–2028 med utblick 2029–2032 är ett planeringsunderlag för förvaltningens lokalbehov. Den visar även de kommunala koncernbolagen Bokab och Kungälv Energis lokalbehov. Syftet med lokalförsörjningsplanen är att beskriva de framtida lokalbehoven för verksamheterna och tydliggöra vilka insatser som behövs för att tillgodose dem. Syftet är också att få en överblick av befintliga lokaler, hur lokalerna används och vilka utvecklingsbehov eller avvecklingsbehov som finns.

Va-resursplanen beskriver planerad utbyggnad och förstärkning av den kommunala infrastrukturen för vatten- och avloppsanläggningar.

Bedömning
Investerings-och driftprogrammet redovisar alla planerade investeringar per finansieringsslag (skatt inklusive medfinansiering, avgift, exploatering). Den totala investeringsplaneringen för 2025 följer kommunfullmäktiges beslut om ram för 2025. Programmet med bilagor redovisar även planering för pågående eller kommande kommunala exploateringar i områden som är föremål för stadsutveckling, så som till exempel Oasenområdet och Kongeviområdet i centrala Kungälv.

Förskjutning av projektkostnader mellan åren förekommer och kan ske av olika orsaker. Ofta beror det på överklaganden, överprövningar, långa tillståndsprocesser eller uppkomna svårigheter i planeringen och genomförandet av projekten. Därför finns det en alltid ett visst mått av osäkerhet kring tidsplanen för projekt. I tabellerna i investerings-och driftprogrammet visas objekten det år som de beräknas kunna genomföras under de förutsättningar som är kända idag. Förvaltningen arbetar med att i möjligaste mån genomföra projekten enligt planering. Om en tidsförskjutning av ett projekt ändå ger behov av omfördelning av ramen mellan åren kommer det att hanteras i kommande rambudgetarbeten.

I investerings-och driftprogrammet redovisas även de förväntade driftkostnadskonsekvenserna av investeringar och ökade volymer. Prognosen för driftkostnadskonsekvenserna inkluderar både kapitalkostnader, drift/hyror och verksamhetskostnader. Prognosen för kommande driftkostnader beräknas med hjälp av nyckeltal/procentsatser. I de fall som ett nytt objekt ska ersätta ett gammalt beräknas kostnader för det ersatta objektet som avgående, dvs dras av från den totala drifteffekten.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Förvaltningens förslag till investerings- och driftsprogrammet 2025–2028 är förvaltningens svar på Budgetdirektiv 2025 som har majoritetens programförklaring Kungälv 2030 samt rambudget 2025 som bas.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Investerings-och driftprogrammet kopplas till förvaltningens verksamhetsplan 2025 där den övergripande inriktningen redovisas för förvaltningens arbete med att nå målen i Agenda 2030.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

I majoritetens programförklaring Kungälv 2030 och budgetdirektiv 2025 lyfts strategiskt mål nr 5, Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela

kommunen. Det innebär att kommunen ska förbättra sitt strategiska tillväxtarbete genom ökad samordning mellan infrastruktur och planerad nybyggnation. Det gäller VA-utbyggnad, övrig kommunal service samt samordning inom kommunen och dess bolag och samordning mellan kommunen och externa investerare.

Kommunstyrelsens resultatmål 9 anger att planberedskap ska finnas för bostäder, boende med särskilt stöd och service verksamhetsmark och handel. Planeringen för LSS- och äldreboenden ska ligga med i planeringen för nya bostadsområden för att klara de ökande behov som den förändrade demografin i kommunen kräver. Samordningen mellan infrastruktur och byggnation ska bygga på breda analyser utifrån medborgarnas behov av bostäder, samt näringslivets och handelns utvecklingsbehov, där helheten prioriteras framför delarna.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Investerings-och driftprogrammet med bilagor redovisar planerade samhällsinvesteringar i form av verksamhetslokaler för skola, boenden och fritidsanläggningar, infrastruktur för vatten-och avlopp, gator och offentliga miljöer samt exploateringsområden för bostäder och lokaler. Investeringarna ska göras för såväl de befintliga medborgarna, föreningarna och företagen som den kommande tillväxten.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Dokumenten i investerings-och driftprogrammet utgår från budgetdirektiv 2025 som har sin bas i majoritetens programförklaring Kungälv 2030. Nya investeringar i form av nya lokaler, anläggningar och digitala hjälpmedel innebär möjligheter till nya arbetssätt och en god arbetsmiljö.

Ekonomisk bedömning

Den totala investeringsplaneringen för 2025 följer kommunfullmäktiges beslut om ram för 2025. Det innebär att föreslagna investeringar för 2025 ligger inom tilldelad ram på samtliga kollektiv: skatt, medfinansiering och avgift.

I nedanstående tabell 1 redovisas projekt i investerings - och driftsprogrammet som ska godkännas för start av upphandling och byggnation. När ett projekt får startbeslut och budgeten för projekten godkänns så innebär det att förvaltningen kan starta genomförandefasen av projektet.

Startbeslut -Skatt	Finansiering	Budget [tkr]
Kastellegårdsskolan Tak & Ventilation	Skatt	35 000
Hamnvägen Tjuvkil - Väg + GC	Skatt	20 000
Skatt		**55 000**

Startbeslut -Avgift	Finansiering	Budget [tkr]
Munkegärde - Reservoar	Avgift	155 000
ÖFL Sträcka C Tvibotten -Mimers Hus del 1	Avgift	55 000
Avgiftkollektiven		**210 000**
Totalt		**265 000**

Tabell 1: Projekten i tabellen godkänns för start av upphandling och byggnation (startbeslut)

Projekt i behov av förändrad budget, tabell 2, är Kärna Skola med nybyggnation av matsalsfunktion och kök inklusive trygghetspunkt, (ersätter tidigare startbeslut KS2023/2190). Anledning till behov av förändrad budget beror på att funktioner för samling, robusthet och beredskap har tillförts projektet.

Projekt i behov av ny budget	Finansiering	Budget [tkr]
Kärna skola - Nybyggnation matsalsfunktion & kök, inkl. trygghetspunkt	Skatt	40 000
Totalt		**40 000**

Tabell 2: Projekt i behov av förändrad budget.

Förslag till beslut

1. Investerings- och driftsprogram 2025–2028 med utblick mot 2032 och bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan och va-resursplan godkänns.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Investerings- och driftsprogram 2025–2028 med utblick mot 2032 fastställs.

2. Bilagorna övergripande projekttidplan, lokalförsörjningsplan samt va-resursplan antecknas till protokollet.

3. Projekten i tabell 1 nedan godkänns för start av upphandling och byggnation.

Startbeslut -Skatt	Finansiering	Budget [tkr]
Kastellegårdsskolan Tak & Ventilation	Skatt	35 000
Hamnvägen Tjuvkil - Väg + GC	Skatt	20 000
Skatt		**55 000**

Startbeslut -Avgift	Finansiering	Budget [tkr]
Munkegärde - Reservoar	Avgift	155 000
ÖFL Sträcka C Tvibotten -Mimers Hus del 1	Avgift	55 000
Avgiftkollektiven		**210 000**
Totalt		**265 000**

Tabell 1: Projekten i tabellen godkänns för start av upphandling och byggnation (startbeslut)

4. Ny budget godkänns för investeringsprojekt i tabell 2 nedan.

Projekt i behov av ny budget	Finansiering	Budget [tkr]
Kärna skola - Nybyggnation matsalsfunktion & kök, inkl. trygghetspunkt	Skatt	40 000
Totalt		**40 000**

Tabell 2: Projekt i behov av förändrad budget.

5. Sektorchef för Samhällsbyggnad uppdras att tilldela och underteckna avtalen för projekten i tabellen i punkt 3 och 4 vid upphandling och kontraktsskrivning.

6. Upplåningen ska göras i enlighet med vid varje tidpunkt gällande Finanspolicy, antagen av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har rätt att under 2025 omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande de lån som sägs upp alternativt förfaller till betalning under 2025 samt genomföra nyupplåning upp till 450 Mkr.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Åsa Berglie
Projektchef

Expedieras till: Christian Solander
Sandra Vokstrup
Pia Jakobsson
Andreas Blixt
Åsa Berglie

För kännedom till: Christina Gunnesby

KS2024/2134

KUNGÄLVS KOMMUN

Investerings- och driftprogram för Kungälvs kommun 2025-2028, med utblick 2029-2032

Information om investeringsplaner för koncernbolagen Kungälvs Energi och Bokab

Innehållsförteckning

Inledning ... 3
Syfte ... 3
Mål ... 3
Inriktning och prioriteringsgrunder ... 3
Fördjupade prioriteringsgrunder för planering av projekt ... 4
Förutsättningar i programmet ... 4
Investeringsramar ... 4
Skattefinansierade investeringar ... 7
Skattekollektivet medfinansiering ... 13
Avgiftsfinansierade investeringar (Va och renhållning) ... 14
Exploatering ... 18
Driftkostnadskonsekvenser ... 18
Projekt för beslut om byggnation ... 19
Information om koncernbolagens planerade investeringar ... 20

Övergripande projekttidplan 2025–2028 Bilaga 1
Lokalförsörjningsplan 2025-2028 Bilaga 2
Va-resursplan Bilaga 3

Inledning

”*Investerings- och driftprogrammet*” benämns ”*programmet*” i resten av dokumentet.

Programmet är kommunstyrelsens svar till kommunfullmäktige på hur investeringsramen planeras att användas samt vilken total driftkostnad det genererar.

Samhällsutveckling innebär långa tidsperspektiv. Baserat på gällande styrning och antagen ram har en planering för kommande 4-årsperioder gjorts. Programmet visar en detaljerad planering för innevarande år 2024 och perioden 2025-2028 samt en utblick för åren 2029-2032. För utblicken finns inga antagna ekonomiska investeringsramar och planeringen för bostadsbyggande och enskilda projekt är fortfarande i tidiga skeden och är därför inte komplett. Projekt med osäker tidplan och med ett genomförande som ligger långt fram i tiden redovisas inte i tabellerna. I utblicken visas endast det innehåll som det finns kännedom om idag. Utblicken redovisas med en kolumn längst till höger i tabellerna där investeringarna beskrivs.

Utöver tabellerna där de planerade kostnaderna för respektive investeringsobjekt beskrivs finns en övergripande tidplan som bilaga till detta program. Pågående och planerade projekt för perioden 2024 – 2028 med utblick, 4år, redovisas i den övergripande tidplanen, se Bilaga 1. Syftet med tidplanen är att ge en överblick över vad som är planerat att genomföras i kommunen de kommande åren. Det är också ett verktyg för att kunna planera resurser, tid och investeringar i rätt ordning. I tidplanen visas de planerade investeringarna och inhyrningarna samt de planerade detaljplanerna och exploateringsprojekten. I Bilaga 2 redovisas den lokalförsörjningsplan som ligger till grund för investeringar och inhyrningar i byggnader och anläggningar. I Bilaga 3 redovisas va-resursplanen som åskådliggör den planering som ligger bakom investeringarna i infrastruktur för vatten och avlopp i kommunen.

Syfte

Syftet med programmet är att redovisa hur tillgängliga investeringsmedel planeras att användas samt vilken total driftskostnad det genererar. Programmet redovisar även vilka nya lokal- och verksamhetsbehov som löses genom inhyrning av lokaler. I de fall det finns privata aktörer som till exempel friförskolor som planerar att etablera sig i nya bostadsområden redovisas även detta. Driftkostnaderna för både interna egna kommunala objekt och inhyrda, externa objekt finns med i den totala simulerade driftkostnadskonsekvensen per år.

Mål

Investeringsmedel tillsammans med förvaltningens driftsbudget är den ekonomiska ram som förvaltningen har till sitt förfogande för att uppnå de mål och uppdrag som presenteras i beslutat majoritetens budgetdirektiv 2025 tillsammans med nedanstående kompletteringar.

Inriktning och prioriteringsgrunder

I majoritetens programförklaring Kungälv 2030 och budgetdirektiv 2025 lyfts strategiskt mål nr 6, Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen. Det innebär att kommunen ska förbättra sitt strategiska tillväxtarbete genom ökad samordning mellan infrastruktur och planerad nybyggnation. Det gäller VA-utbyggnad, övrig kommunal service samt samordning inom kommunen och dess bolag och samordning mellan kommunen och externa investerare.

Planeringen för LSS- och äldreboenden ska ligga med i planeringen för nya bostadsområden för att klara de ökande behov som den förändrade demografin i kommunen kräver.

Samordningen mellan infrastruktur och byggnation ska bygga på breda analyser utifrån medborgarnas behov av bostäder, samt näringslivets och handelns utvecklingsbehov, där helheten prioriteras framför delarna. Resultatmål nr 12 anger att planberedskap ska finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel.

Fördjupade prioriteringsgrunder för planering av projekt

Inför start av nya projekt gör förvaltningen en utvärdering som fastställer i vilken grad projektet följer strategiska mål/resultatmål/politiska direktiv.

Högt strategiskt värde har projekt vars leverans uppfyller en eller flera av nedanstående punkter

- Kommunal service (kärnverksamhet) – för lagstadgad kommunal service eller politiskt prioriterad service
- Övergripande strategiskt viktig infrastruktur
- Betydande ekonomisk avkastning av kommunal mark (exploatering)
- Verksamhetsmark och bostäder
  - Strategiskt betydelsefull bostads- eller näringslivsetablering
  - Där det finns infrastruktur på plats t.ex. VA.
  - Förtätning i kollektivtrafiknära lägen

Förutsättningar i programmet

Planeringen av programmet har utgått från följande förutsättningar:

- Fyrstegsprincipen tillämpas i planeringen av byggnader och anläggningar. (Fyrstegsprincipen innebär prioriteringsordningen; tänka om, optimera användning, bygga om/till eller bygga nytt)
- Beslutade inhyrningar i enlighet med samverkansavtal med Hemsö (KS2018/1818) med 5 objekt (3 förskolor, 1 skola, 1 äldreboende) genomförs. (3 förskolor är i drift, och äldreboendet under byggnation. För skolan pågår detaljplan).
- Beslutade hyresavtal med privata byggherrar som bygger lokaler för kommunen genomförs (Tornstaden bygger gruppbostad i Nordtag).
- Kommunala bostadsbehov, tex gruppbostäder, servicebostäder arbetas in i de kommande exploateringsprojekten när nya bostadsområden byggs.
- Planeringen av VA-utbyggnaden är anpassad efter att hantera de skarpa förelägganden som kommunen fått från länsstyrelsen (Aröd, del av Tofteberget, Harestad/Nereby, Klöverön, Instön, Sjöhåla/Kovikshamn samt ett krav på åtgärder av Marstrands avloppsreningsverk). Klöverön är hanterad, övriga pågår eller är under planering.
- Tidigareläggande av viktiga om- och tillbyggnader i skolor för att undvika modullösningar som står kvar under lång tid.

Investeringsramar

Tabell 1 nedan visar rambudget för investeringar antagen av kommunfullmäktige våren 2024 (KS2024/0568).
Kommunfullmäktiges beslut om rambudget innehöll bland annat följande beslutspunkter:

- Kommunstyrelsens investeringsram för 2025 fastställs till 724,250 Mkr, varav 400 Mkr för skattefinansierade och 272 Mkr för avgiftsfinansierade investeringar. Ramen för medfinansieringen 2024 fastställs till 52,250 mkr.

- Uppdrag ges till kommunstyrelsen att utarbeta förslag till Investerings- och driftsbudget för beslut i kommunfullmäktige. Budgeten ska omfatta åren 2025–2028 med utblick mot 2032. Budgeten ska innehålla driftkostnadskalkyler.

Investeringsprogram		2024	2025	2026	2027	2028	Totalt 2024 -2028
RAM	SKATT	390 000	400 000	560 000	510 000	420 000	2 280 000
	MEDFINANSIERING	41 000	52 250	49 000	25 000		167 250
	AVGIFT	246 000	272 000	251 000	285 000	307 000	1 361 000
	Totalt	677 000	724 250	860 000	820 000	727 000	3 808 250

Tabell 1: Investeringsramar

Tabell 2 nedan visar förvaltningens förslag till fördelning av investeringsbudget per år. Den totala investeringsplaneringen för 2025 följer kommunfullmäktiges beslut om ram för 2025. Det innebär att föreslagna investeringar för 2025 ligger inom tilldelad ram på samtliga kollektiv: skatt, medfinansiering och avgift. Ramen för 2024 kommer inte att förbrukas men kommer att behövas längre fram under perioden 2025-2028. En omfördelning mellan åren kommer att behövas vid nästa rambudgetarbete då flera investeringar prognostiseras förskjutas mellan åren.

Investeringsprogram		2024	2025	2026	2027	2028	Totalt 2024-2028
Skatt	Prognos	299 152	400 000	793 466	523 723	463 522	2 479 863
	Ram	390 000	400 000	560 000	510 000	420 000	2 280 000
	Avvikelse	90 848	0	-233 466	-13 723	-43 522	-199 863
Medfinansiering	Prognos	37 770	3 000	52 000	47 000	0	139 770
	Ram	41 000	52 250	49 000	25 000		167 250
	Avvikelse	3 230	49 250	-3 000	-22 000	0	27 480
Avgift	Prognos	278 370	272 000	286 000	353 888	344 141	1 534 399
	Ram	246 000	272 000	251 000	285 000	307 000	1 361 000
	Avvikelse	-32 370	1	-35 000	-68 888	-37 141	-173 399

Tabell 2 Förvaltningen förslag till fördelning av investeringsbudget per år

Sammanställning över investeringar

Nedan visas tabeller för alla planerade investeringar per finansieringsslag (skatt, avgift, exploatering). Tabellerna som visar alla planerade investeringar är uppdelade per objekt/projekt. Projekten kan befinna sig i olika stadier. En del är under genomförande, en del befinner sig i planeringsfas och en del är i tidiga skeden. De objekt där förvaltningen önskar få beslut om upphandling och start av byggnation kommer i tabell 14 längre ner i dokumentet.

Vid genomförande av projekt finns det saker som kan påverka genomförandet. Det kan handla om till exempel överklaganden, tillståndsprocesser, geotekniska förutsättningar, arkeologiska fynd eller andra utmaningar vid projektering och upphandling. Därför finns det en osäkerhet kring tidplanen för projekten. I nedanstående tabell visas objekten de år som de beräknas kunna genomföras under de förutsättningar som gäller idag.

Tabellerna visar de enskilda åren för 2024-2028 samt en utblick för 2029-2032. Utblicken är inte komplett då det är svårt att planera behovet så långt fram eftersom det är beroende av de kommande årens befolkningsutveckling, konjunkturläget och andra faktorer som påverkar tillväxttakten.

Skattefinansierade investeringar

Skattefinansierade investeringar handlar om investeringar i infrastruktur, offentliga miljöer, lokaler och anläggningar, inventarier och digitalisering. Planeringen av de skattefinansierade projekten styrs till största delen av de behov som lyfts i lokalförsörjningsplanen.
Tabell 3-5 nedan visar investeringsbehovet för skattekollektivet per projekt uppdelade per sektor. Tabellen visar både innevarande period 2025-2028 samt utblicken 2028-2032 (ljusblå).

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Kungälv	-									
Bildning och Lärande	-									
Munkegärdeskolan ombyggnation	BoL	10 500	16 500	5 680						
Sandbackaskolan -Ombyggnad Anpassad Grundskola	BoL	10 000	10 000	10 988						
Sandbackaskolan -Ombyggnad Huvudbyggnad	BoL				30 000					
Sandbackaskolan -Tillbyggnad	BoL					25 000	50 000			
Fridhemskullen -Ombyggnad Förskola -Fontinskogens förskola	BoL	500	6 000	18 467						
Mimers hus -Ombyggnation studiehallar	BoL						15 161	15 000		
Thorildskolan -Ombyggnation Centralkök	BoL	9 742								
Olserödskolan Om- och tillbyggnad	BoL				2 000	20 000	28 000			
Grundskola Kungälv	BoL							2 000	140 000	160 000
Ulvegärde Förskola -Tillbyggnad	BoL						25 000			
Detaljplan -Nytorgstaden	-									
Utveckling befintliga förskolor centrum 180platser	BoL						2 500	3 000	47 500	
Detaljplaner -Dammbergen	-									
Förskola Dammbergen	BoL					30 000	30 000			
Iskällan -Ersättning, Förskola	BoL					2 000	20 000	60 000		
Planprogram -Åseberget	-									
Förskola/Förskolor Åseberget 180platser	BoL						5 000	40 000	35 000	
Ytterby	-									
Bildning och Lärande	-									
Ytterbyskolan -Om / Tillbyggnad	BoL	60 000	68 000	112 000	4 922					
Kastellegårdsskolan -Tillbyggnad	BoL				5 000	20 000	20 000			
Kastellegårdsskolan -Ombyggnad	BoL		8 000	20 000	7 000					
Sparråsskolan -Tillbyggnad	BoL				5 000	35 000	20 000			
Detaljplan -Ny förskola Vena 1:3, västra Ytterby	-									
Ytterby Ny förskola 4 hemvister	BoL			11 000	54 000					

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Diseröd	-									
Bildning och Lärande	-									
Diseröd skola -Etapp 1 - Ny skolbyggnad, Matsal + tillagningsskök	BoL	30 200	24 542							
Diseröd skola -Etapp 2 -Ombyggnad Hus D, Rivning Hus C, Anlägga skolgård.	BoL	2 000	10 039	18 823						
Diseröd skola -Etapp 4 - Renovering Hus A-B, Avetablera Hus E	BoL	2 000	2 000	21 700	25 710	2 665				
Diseröd Skola -Infrastruktur -Parkering, Skolgård, Rivning villor, Omledning högspänning & VA, Flytt GC, Vändzon	BoL	2 000	200		3 070	6 557				
Tyfter -Ombyggnation Befintlig Förskola	BoL						2 000	38 000	40 000	
Marstrand - Stråk 168	-									
Hålta Skola -Tillbyggnad	BoL							60 000		
Detaljplan -Förskola/Skola Koön	-									
Flexibel förskola/skola Koön inkl idrottslösning	BoL					5 000	48 000	80 000		
Kode	-									
Bildning och Lärande	-									
Infrastruktur Kode skola (GC / Väg / Trafiksäkerhet)	BoL				15 000	10 000				
Kareby	-									
Bildning och Lärande	-									
Karebyskolan Tillbyggnad	BoL	19 889								
Karebyskolan Tillbyggnad Parkering	BoL									
Karebyskolan -Idrottslösning inkl. specialsalar	BoL						4 000	35 000		
Kärna	-									
Bildning och Lärande	-									
Kärna skola Nybyggnation matsalsfunktion & Kök, Inkl. trygghetspunkt	BoL	2 500	36 850	508						
Kärna skola -Ombyggnation	BoL		2 000	15 000	18 000					

Tabell 3: Investeringar bildning och lärande

KUNGÄLVS KOMMUN

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Kungälv	-									
Munkegärdeskolan Ombyggnation idrottshall	SoU					6 000	12 000			
Samhällsbyggnad	-									
Ridhus -Trankärr	SoU					30 000				
Rollsbomotet -Östra och Västra	SoU	250								
Rollsbokrysset	SoU		5 000							
Oasen -Akuta åtgärder	SoU	5 000	3 000							
Liljedal	-									
Liljedal etapp 1. Gestaltning av övre delen västra gatan, del av strandgatan samt stickgator.	SoU		1 000	1 700						
Liljedal etapp 2 Gestaltning av mitten av Västra gatan	SoU		3 000	3 000						
Liljedal etapp 3 Gestaltning av nedre delen av gatan nära Sigillet "Rondeltomten"	SoU						6 000			
Arenastaden Etapp 1, Idrottsanläggningar, Handel	-									
Arena Yttern infrastruktur inom området	SoU	4 000	12 300	15 000	13 221					
Arena Yttern Ishallar	SoU	4 000	32 000	183 000						
Arena Yttern Simhall	SoU			81 000	100 000	75 000				
Arena Yttern Idrottshallar	SoU			66 000	40 000	20 000				
Arena Tennis - Hall	SoU					20 000				
Arena Tennis -Utebanor	SoU					3 000				
Arena Utegym	SoU				1 000					
Arena Lekplats	SoU				1 000	1 000				
Arena Motionsspår Belsyning / Uppgradering	SoU				1 000					
Ytterby	-									
Samhällsbyggnad	-									
Ytterby -Väst järnväg / Syd - Lokalgata + Gång och Cykelbana	SoU					8 000				
Ytterby -Väst järnväg / Syd - Lokalgata + Gång och Cykelbana -bidrag	SoU					-2 000				
Sparråsvägen - Rollsbo -Gång och Cykelbana (inkl bro)	SoU					10 000				
Guddehjälm Etapp 1	SoU		5 000							
Detaljplan -Björkås (≈300 bostäder)	-									
Hällebergsgatan -Förlängning	SoU							500	4 500	
Trafiklösning, Infart Björkås - Västra Tunge	SoU								4 000	4 000
Trafiklösning, Infart Björkås - Västra Tunge -Bidrag	SoU								-2 000	-2 000
Hällebergsgatan -Gång och Cykelbana	SoU								4 500	
Hällebergsgatan-Gång och Cykelbana -Bidrag Björkås, Porteberget	SoU								-3 000	
Diseröd	-									

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Marstrand - Stråk 168	-									
Samhällsbyggnad	-									
Marstrandsön -Stenkajen -Renovering	SoU	5 200	9 000	12 300						
Koön -Ringensvarv 1 / 2.1 / 2.3 -Renovering	SoU		100	2 500	5 000	10 000	5 000			
Koön -Fiskhamnen 1.2 / 1.3 / 1.4 -Renovering	SoU	100	1 000	10 000	12 000					
Koön -Djuphamnskajen 2.1 / 2.2 -Renovering	SoU	4 350	5 169	40 000	35 000					
Hamnvägen Tjuvkil -Väg + GC	SoU		10 000							
Marstrandsfärjan -Elektrifiering	SoU	2 500	16 500	6 000						
Kode	-									
Kareby	-									
Kärna	-									
Samhällsbyggnad	-									
Lyckvägen Harestad - Kornhall 2,5 km -Gång och Cykelbana	SoU					500	19 000			
Lyckvägen Kärna - Flateby 2,6 km -Gång och Cykelbana	SoU					500	21 000			

Tabell 4: Investeringsbehov Samhälle och Utveckling

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Kungälv	-									
Fridhemskullen -Ombyggnad BMSS / Servicebostäder och övriga ytor	ToS			30 000	30 000					
Trygghet och Stöd	-									
Anpassa bostad med särskild service -Solbräcke	ToS	1 000	8 000							
Detaljplaner -Dammbergen	-									
Gruppbostad -Dammbergen	ToS				2 000	14 000	20 000			
Detaljplan -BMSS Skälebräcke	-									
BMSS -Skälebräcke	ToS						2 000	13 000	10 000	
Ytterby	-									
Diseröd	-									
Marstrand - Stråk 168	-									
Kode	-									
Trygghet och Stöd	-									
Äldreboende -Solhaga	ToS	4 679								
Kareby	-									
Kärna	-									

Tabell 5: Investeringsbehov för Trygghet och stöd

Sociala investeringar

Kungälvs kommun tillämpar sociala investeringar och en social investeringsfond för tidiga förebyggande och hälsofrämjande insatser. Sociala investeringar ska vara ett komplement till den ordinarie verksamheten och syfta till utveckling av verksamheten. Investeringarna ska ge möjlighet till metodutveckling och utveckling av nya arbetssätt. Verkningsfulla och effektiva nya arbetssätt ska efter utvärdering implementeras i den ordinarie verksamheten.
Medel för sociala investeringar avsätts i en separat redovisning, symboliskt kallad social investeringsfond. Medlen avsätts till fonden av det föregående årets resultat genom ett beslut i kommunfullmäktige. Maximalt 10 % av skillnaden mellan kommunallagens balanskrav och resultatet får avsättas till sociala investeringar.

Sociala investeringsmedel för specifika projekt hanteras som tilläggsanslag efter separat äskande för respektive projekt. Tilläggsanslag för sociala investeringar beslutas i kommunfullmäktige. Projekten ska följas upp och utvärderas. Tilläggsanslag för sociala investeringar ska betraktas som ett ianspråktagande av fonderade medel och inte räknas med i utvärderingen av kommunens finansiella överskottsmål om 4 % av skatter och statsbidrag.

I arbetet med arena på Yttern kommer de tre hållbarhetsaspekterna miljö, ekonomi och social hållbarhet att arbetas in. I det politiska uppdraget för arenan ingår att arenan ska kunna användas för daglig verksamhet, utbildning och anläggningen kan utgöra en plattform för till exempel fritidsklubb, uppsökande verksamheter och fritidsgårdar, rehab m.m. I samband med arenans byggnation och kommande drift planeras för sociala investeringar.

Skattekollektivet - Verksamhetsbudgetar för mindre investeringar

För att möta investerings- och reinvesteringsbehovet som inte innebär stora enskilda projekt finns verksamhetsbudgetar för att säkerställa varje sektors behov av mindre investeringar. Dessa budgetar hanterar behov inom områdena trafiksäkerhet, parkering, åtgärder på brokonstruktioner, lekplatser, park-och strövområden, fritidsanläggningar, badplatser, hamnverksamhet, lokalanpassningar, reinvesteringar i kommunala byggnader, inventarier för kommunala verksamheter (datorer, möbler mm) samt investeringar för digitalisering.

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
BUDGET Fritidsanläggningar, Inkl. reinvestering konstgräs	Verksamhetsbudget	1 000	1 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
BUDGET Infrastruktur/ trafiksäkerhet/gator/gc	Verksamhetsbudget	6 792	6 000	6 000	6 000	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500
BUDGET Parkering	Verksamhetsbudget	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
BUDGET Broar/tunnlar/konstruktioner (reinvesteringar)	Verksamhetsbudget	7 000	5 000	5 000	5 000	5 000	1 500	1 500	1 500	1 500
BUDGET Inventarier (möbler, verksamhetsnära it-utrustning mm)	Verksamhetsbudget	25 000	22 000	22 000	22 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000
BUDGET IT-inventarier (datorer och central it)	Verksamhetsbudget	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
BUDGET Kollektivtrafik	Verksamhetsbudget	3 150	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
BUDGET Lokalanpassningar	Verksamhetsbudget	30 000	28 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
BUDGET Reinvestering / Fastighetsanknutna investeringar	Verksamhetsbudget	17 500	17 500	17 500	17 500	17 500	17 500	17 500	17 500	17 500
BUDGET Strategiska Fastighetsinköp	Verksamhetsbudget	5 000	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
BUDGET Park / Lekplatser	Verksamhetsbudget	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
BUDGET Hamnverksamheten (bryggor/färjelägen)	Verksamhetsbudget	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
BUDGET Badplatser	Verksamhetsbudget	300	300	300	300	300	300	300	300	300

Tabell 6: Verksamhetsbudgetar för sektorernas behov av mindre investeringar

Skattekollektivet - Inhyrningar av lokaler eller extern utförare av verksamhet

Tabell 7 och 8 visar planerade behov som löses via externa byggherrar och privata utförare för sektor Bildning och lärande respektive sektor Trygghet och stöd. Inhyrningar visas med en röd färg. En del verksamhetsutövning sker av extern aktör, exempelvis friförskolor och friskolor, dessa markerade med blå färg i tidplanen.

Kungälvs kommun har tecknat ett samverkansavtal med Hemsö om byggnation och hyresavtal för objekten i listan nedan. Dessa redovisas även i tabellen över inhyrningar där ungefärlig tid för byggnation och inflyttning framgår.

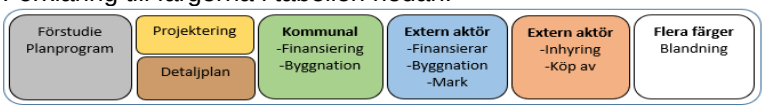
- Förskola Nordtag - är inflyttad aug 2022
- Förskola Tjuvkil - är inflyttad jan 2023
- Förskola Fridhem - är inflyttad aug 2023
- Skola Kode - detaljplan pågår (Samråd genomfört sommar 2024)
- Äldreboende Kungälv - under byggnation. Planerad inflyttning kvartal 4 2025.

I enlighet med budgetdirektiv har förvaltningen i uppdrag att planering för LSS-bostäder ska finnas med i planeringen av nya bostadsområden. Programmet innehåller därför förslag på lösningar där kommunen arbetar in behov av bostad med särskild service i markanvisningar och exploateringar. I Nordtag är en upphandling genomförd och byggnation pågår av en inhyrning för gruppbostad i ett nytt bostadskvarter. Byggnation ska vara klar kvartal 4 2024. En del av behoven inom bostad med särskild service föreslås lösas genom fristående byggnader som uppförs i egen regi, vilket framgår i tabell 5 för skattefinansierade

investeringar. För en fördjupad bild av behov och planering av bostäder med särskild service hänvisas till lokalförsörjningsplanen (bilaga 2).

Samtliga förslag till inhyrningar/externa lösningar i nyproducerade byggnader framgår i tabellerna nedan. Kommande drift inkluderas i den totala driftkostnadseffekten som redovisas i tabell 13.

Förklaring till färgerna i tabellen nedan:

PROJEKT	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Kungälv									
Planprogram -Kexstaden									
Förskola Kexstaden 108platser (Inhyrning/Extern)									
Ytterby									
Detaljplan -Västra Tunge (≈250 bostäder)									
Västra Tunge Förskola -Inhyrning / extern									
Kode									
Kode Grundskola 3-6 och idrottshall									

Tabell 7: Planerade externa byggnationer för inhyrning och externa aktörer för sektor Bildning och lärande

PROJEKT	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Kungälv									
Servicebostad ca 10st lägenheter									
Servicebostäder Ca: 10-12 lägenheter -Inhyrning									
Äldreboende -Ängegärde -Inhyrning									
Ytterby									
Servicebostad ca 10st lägenheter, Ytterby									
Gruppbostad -Nordtag (Inhyrning alt. köp verksamhet)									

Tabell 8: Planerade externa byggnationer för inhyrning och köp av plats för sektor trygghet och stöd.

Skattekollektivet medfinansiering

Medfinansieringsprojekt syftar till de objekt som byggs på det statliga vägnätet där Kungälvs kommun finansierar helt, eller delvis, men som sedan ägs och driftas av Trafikverket. Detta är en form av skattefinansiering, men den redovisas separat eftersom anläggningarna sedan kommer ägas av Trafikverket. För dessa objekt är så kallade medfinansieringsavtal tecknade.

I tabell 9 finns de planerade investeringarna för medfinansiering.

(Förkortningen GC nedan avser gång-och cykelbanor).

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Kungälv	-									
Ytterby	-									
Diseröd	-									
Marstrand - Stråk 168	-									
Tjuvkil väg 168 (även GC Tjuvkil-Nordösund)	SoU	20	3 000	42 000	42 000					
GC Vävra - Tjuvkil	SoU	37 750								
Kode	-									
GC Kode - Stenungsund (Trafikverket)	SoU			10 000	5 000					
Kareby	-									
Väg 168 Ekelöv-Kareby motet	SoU						69 000			
Kärna	-									

Tabell 9: Investeringsbehov medfinansiering (tkr)

Avgiftsfinansierade investeringar (Va och renhållning)

Avgiftsfinansierade investeringar omfattar de behov som finns inom VA- och renhållningsverksamheten. Dessa är enskilda kollektiv och har därför en egen ram för investeringar. Planeringen av va-verksamhetens investeringsbehov beskrivs i Va-resursplanen som är bilaga 3 till programmet.

Förutsättningarna som styr prioriteringarna för investeringsplaneringen inom avgiftskollektiven grundar sig dels i att hantera samtliga förelägganden som kommunen ålagts från Länsstyrelsen, vilket medför stora investeringar i utbyggnad av ledningsnätet. Dels på prioriteringar som riktas mot ledningsförnyelse och investeringar i såväl befintliga vattenreservoarer som nya, då detta krävs för att möta fler anslutna abonnenter samt för att upprätthålla en god drift och ökad redundans (robusthet) i systemet. För en mer fördjupad läsning hänvisas till bilaga 3, Va-resursplan.

Investeringarna inom avgiftskollektiven finansieras av respektive taxa vilka revideras och fastslås i kommunfullmäktige årligen.

Tabell 10 visar prognostiserade intäkter som är kopplade till kommande investeringar inom VA-verksamheten. Tabell 11 visar investeringsbehovet för projekt inom VA och renhållningsverksamheten och tabell 12 visar verksamhetsbudget för VA-verksamheten respektive renhållningen.

VA Intäkter

Sammanställning -Avgift	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Investering	294 004	297 312	356 582	392 700	404 868	303 290	234 150	188 080	132 000
Intäkt	-15 634	-25 313	-70 583	-38 812	-60 727	-62 121	-39 533	-66 275	-57 903
Investering Inkl. 90% anslutningsavgift	**278 370**	**272 000**	**286 000**	**353 888**	**344 141**	**241 169**	**194 617**	**121 805**	**74 097**

Tabell 10

KUNGÄLVS KOMMUN

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Kungälv	-									
VA-Projekt	-									
ÖFL Sträcka C Tvibotten - Mimers Hus del 1 (Inkl. anslutning mot Munkegärde reservoar)	VA	4 000	18 000	24 000						
ÖFL Sträcka C Tvibotten - Mimers Hus del 2	VA					30 000	15 000			
ÖFL Sträcka C Tvibotten - Diseröd	VA							5 000	30 000	25 000
Munkegärde -Reservoar	VA	3 600	48 000	69 000	7 571					
ÖFL -Sträcka D, Tvibotten - Olseröd/Räfsal	VA							5 000	15 000	30 000
ÖFL Jordliden - Sjukhuset	VA			500	10 500					
ÖFL Kungälvs sjukhus - Truckgatan	VA	1 200	500	42 320	28 500					
ÖFL Kungälvs sjukhus - Truckgatan Pumpstation	VA			5 250						
Norra bultgatan -Förnyelseplan	VA	14 330								
Ytterbyvägen -VA Ledningar	VA					1 000	4 500	3 500		
VA Omläggning Utmarksvägen	VA		1 000	9 000						
Detaljplan -Nytorgstaden	-									
Nytorgsstaden VA, Utbyggnad	VA						250	2 250	13 000	5 000
Liljedal	-									
Liljedal VA, Västra gatan etapp 1	VA									
Liljedal VA, Västra gatan etapp 2	VA					300	1 700			
Liljedal VA, Västra gatan etapp 3 (Klocktornet 1, 34, 37)	VA						5 840			
Arenastaden Etapp 1, Idrottsanläggningar, Handel	-									
Arenastaden VA-Nät	VA	500	14 000	10 174						
Arenastaden VA-Nät -Pumpstation	VA	1 000	20 000	4 000						
Detaljplan -Ängegärde, Bostäder (≈ 250 bostäder)	-									
Ängegärde, VA Förskola / ÄldreBoende / Bostäder	VA					5 000	3 000	2 000		
Diseröd	-									
VA-Projekt	-									
Räfsal -Tryckstegringsstation	VA	8 313								
Räfsal -Ventilkammare	VA	9 300								
ÖFL Kungälv Vattenverk - Ale	VA	1 000	1 250	250	5 926					
ÖFL Kungälv Vattenverk - Ale -Tryckstegringsstation	VA				4 000					
Kungälv Vattenverk -Ultrafiter	VA					15 000				
Håffrekullen VA, Utbyggnad	VA	2 987								
Kareby	-									
VA Projekt	-									
Kareby - Skårby VA, Omvandlingsområde	VA						500	8 500		

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Ytterby	-									
VA-Projekt										
ÖFL Kastellegården - Under älven mot GRYAAB	VA	1 300		18 000	26 499					
Kastellegården Pumpstation -Ombyggnation	VA	1 000	1 500	20 000	22 717					
ÖFL Kastellegården - Björkås	VA	9 000								
ÖFL Kastellegården - Björkås -Pumpstationer	VA	18 636								
ÖFL Björkås - Vävra	VA	1 200	2 500							
ÖFL Björkås Vävra - 3st Pumpstationer	VA	4 000	1 000							
ÖFL Olseröd-Bredsten (VV Sträcka E)	VA	106								
ÖFL Olseröd-Bredsten (VV Sträcka F)	VA	9 629								
ÖFL Olseröd-Bredsten (VV Sträcka E / F) -Pumpstationer	VA									
ÖFL Ytterby Reservoar	VA	125			9 300					
ÖFL Hollandsgatan - Arenastaden	VA	9 000								
ÖFL Hollandsgatan - Arenastaden -APS Lagvägen	VA	3 000								
Detaljplan -Entré Ytterby (≈80st bostäder samt handel)	-									
Entré Ytterby (DP) VA, Utbyggnad Hollandsgatan	VA		15 000							
Detaljplan -Bovieran (≈100 bostäder varav ca 50 seniorbostäder)	-									
Bovieran VA-omläggning	VA			4 000						
Detaljplan -Björkås (≈300 bostäder)	-									
Björkås VA, Utbyggnad (Ny Detaljplan)	VA		300	13 906						
Marstrand - Stråk 168	-									
VA Projekt	-									
Vattenverk Marstrand	VA			20 000						
ÖFL Vävra - Marstrand - Etapp 1 - 3	VA	12 000	15 000	5 000	67 000	62 000	68 000			
ÖFL Vävra - Marstrand - Etapp 1 - 3 -Pumpstationer	VA				30 000	45 000	30 000			
ÖFL Vävra - Hålta Skola	VA	16 000	500							
Omvandlingsområde Hålta VA -Etapp 1-6	VA								10 000	23 000
Tjuvkil -Etapp 4 Del 1 VA, Utbyggnad	VA	7 000	749							
Tjuvkil -Etapp 4 Del 1 VA, Utbyggnad -Pumpstation	VA									
Tjuvkil -Saltskärsvägen - Gulskärsvägen	VA	118			14 000					
Norra Instön -Etapp 1-9	VA		500	15 332	15 000	30 668	45 000	43 500		
Detaljplan -Tjuvkil Etapp A (≈12 bostäder samt omvandling)	-									
Tjuvkil -Etapp 4 Del 2 -Utbyggnad DP A	VA			15 000						
Detaljplan -Båtellet	-									
Båtellet -VA ledning Till Kallbadhus	VA			1 500						

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
Kode	-									
VA Projekt	-									
ÖFL Vävra-Solberga	VA	860	1 100							
ÖFL Vävra-Solberga, Pumpstation	VA	150								
ÖFL Solberga - Stenungsund	VA	1 000								
ÖFL Solberga - Stenungsund -Ventilkammare	VA	200								
Aröd	-									
Aröd etapp 2 / 4 / 5	VA	92 000	92 258	6 000						
Aröd etapp 2 / 4 / 5 -pump och tryckstegringsstationer	VA	9 000	10 000							
Aröd etapp 3	VA	1 000	1 000	15 000	13 000					
Aröd Etapp 3 -Pumpstationer	VA			3 000	3 000					
Rörtången - Ödmålsmosse VA, Utbyggnad	VA							50 000	37 000	23 000
Kärna	-									
VA Projekt	-									
Lycke -Reservoar	VA	3 350			18 013	40 000				
Nordkroken	-									
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 1 ÖFL Kovikshamn - Sjöhåla	VA	450	750	2 750	9 000	36 000				
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 2	VA		300	1 000	15 000	15 000				
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 3	VA			300	660	14 000	14 000			
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 4	VA					200	3 500	1 300		
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 5	VA					200	6 000	2 100		
Brunnefjäll (VA-Utbyggnad)	VA								18 080	15 000
Brunnefjäll (VA-Utbyggnad) -Pumpstation	VA								5 000	
Vedhall (VA-Utbyggnad)	VA	650	3 650	300						
Vedhall (VA-Utbyggnad) -Pumpstation	VA		2 455							
Nereby - Harestad	-									
ÖFL Tega - Ulvesund Inkl. del av delområde A	VA	7 500	10 000	15 000	21 014					
Nereby - Delområde A Tätbebyggt område	VA	500			35 000					
Nereby -Delområde B	VA	1 000				74 500				
Nereby -Delområde D	VA	1 000					70 000	80 000	54 000	

Tabell 11 Investeringsbehov avgift (Renhållning och VA)

PROJEKT	Vht	Invest. 2024	Invest. 2025	Invest. 2026	Invest. 2027	Invest. 2028	Invest. 2029	Invest. 2030	Invest. 2031	Invest. 2032
BUDGET: Renhållning	Verksamhetsbudget	2 000	1 000	1 000	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
BUDGET: VA	Verksamhetsbudget	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000

Tabell 12 Verksamhetsbudget avgift (Renhållning och VA)

Exploatering

Marknaden visar på en fortsatt stark vilja att förbereda exploateringsprojekt genom start av detaljplanering för att möjliggöra investeringar i framtiden. Det finns ett stort antal exploateringsprojekt i kommunen som är i gång i olika faser samt som väntar på att startas. Förstudie pågår med uppdraget att utveckla Oasenområdet och Kongeviområdet i enlighet med budgetdirektivet.

Tabell 13 visar nettoprognosen för kommunens pågående exploateringar, det vill säga förväntat resultat för respektive projekt. Ett negativt tal i denna tabell innebär en positiv nettoprognos och omvänt innebär ett positivt tal en negativ nettoprognos. Denna sammanställning är endast en prognos och projektens resultat kan i takt med konjunkturens och projektens utveckling och framdrift komma att förändras.

Exploateringar	Netto Prognos
Nordtag	-223 800
Kongahälla	-30 000
Liljedal	-26 959
Liljedal -Gärdet 1:3	-50 000
Gjutaren	-16 028
Entré Ytterby	-14 839
Kärna -Friskola, Friförskola och bostäder	-13 525
Diseröd 1.1 Skola och Bostäder, Disekulla	-9 558
Björkås	-2 038
Nytorgstaden	17 712
Eriksberg Södra	19 250

Tabell 13: projektens nettoprognos för hela projektets livslängd.

Driftkostnadskonsekvenser

Investeringarna under perioden 2025–2028 genererar en driftkostnadskonsekvens. Den beror på att nya lokaler byggs eller hyrs in och fler barn ska erbjudas förskola/skola och fler personer är i behov av äldreomsorg eller bostad med särskild service (gruppbostad/servicebostad). Driftkostnader uppstår också när ny infrastruktur eller offentliga miljöer anläggs. I programmet finns även lösningar presenterade som innebär att lokal- och verksamhetsbehov verkställs genom inhyrningar eller genom att friförskolor som etablerar sig. För att ge en överskådlig bild av den totala simulerade driftkostnadsökningen har även driftkostnadskonsekvenser för inhyrda objekt räknats med. Då räknas endast hyreskostnader och verksamhetens kostnader in. I de fall lösningen utgörs av en friförskola eller friskola har ett uppskattat belopp för elevpeng inklusive lokalbidrag räknats med i simuleringen av kommunala driftkostnader.

I tabell 14 visas de förväntade driftkostnadseffekterna. Prognosen för driftkostnads-konsekvenserna inkluderar både kapitalkostnader, drift/hyror och verksamhetskostnader för personal och verksamhetsdrift. Prognosen för kommande driftkostnader beräknas med hjälp av nyckeltal/procentsatser. I de fall där ett nytt objekt ska ersätta ett gammalt beräknas kostnader för det ersatta objektet som avgående, dvs dras av från den totala drifteffekten. Prognosen för kostnadsutvecklingen är preliminär och påverkas av exempelvis inflation, nya avtal för löner och pensioner samt förändrad lagstiftning.

Sammanställning -Skatt	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Avskrivningar	15 447	14 061	20 115	30 347	21 422	42 869	18 883	19 420	16 444
Ränta	5 740	5 070	9 632	16 495	9 059	24 604	8 649	5 276	8 312
Drift	2 598	6 544	18 074	4 485	14 371	7 104	842	68	420
Verksamhetskostnad	23 700	10 060	68 340	-17 360	36 730	12 780	18 600	0	0
Total DKK	**47 485**	**35 735**	**116 161**	**33 967**	**81 582**	**87 357**	**46 975**	**24 763**	**25 176**

Tabell 14: Driftkostnadskonsekvenser av investeringar

Projekt för beslut om byggnation

I tabell 15 visas de projekt/delprojekt som förvaltningen vill ha godkända för start av upphandling och byggnation samt objekt som behöver ny budget. De redovisade kostnaderna är en uppskattad total kostnad som innefattar projektering, interna kostnader, konsultuppdrag, byggnation mm.

Behovet av ny budget i Kärna matsal/kök/trygghetspunkt beror på att funktioner för samling, robusthet och beredskap har tillförts.

Startbeslut -Skatt	Finansiering	Budget [tkr]
Kastellegårdsskolan Tak & Ventilation	Skatt	35 000
Hamnvägen Tjuvkil - Väg + GC	Skatt	20 000
Skatt		**55 000**

Startbeslut -Avgift	Finansiering	Budget [tkr]
Munkegärde - Reservoar	Avgift	155 000
ÖFL Sträcka C Tvibotten -Mimers Hus del 1	Avgift	55 000
Avgiftkollektiven		**210 000**
Totalt		**265 000**

Projekt i behov av ny budget	Finansiering	Budget [tkr]
Kärna skola - Nybyggnation matsalsfunktion & kök, inkl. trygghetspunkt	Skatt	40 000
Totalt		**40 000**

Tabell 15: Sammanställning över de projekt som förvaltningen vill ha godkända för start av upphandling och byggnation.

Uppföljning av investerings-och driftprogrammet

Kommunstyrelsen följer månatligen investeringstakten och får också en aktuell statusrapport från pågående investeringsprojekt, detta redovisas av förvaltningen under månadsrapporten.

Förvaltningen följer upp programmet vid tertialtillfällena T1, T2 och T3. I maj/juni årligen görs en uppföljningsrapport, UR. Fokus vid uppföljningstillfällena är prognoser för projektens tidplaner, ekonomi och likviditet. I de fall projekten rör exploateringar följs även bostadsleveransen upp. Antagande om investerings- och driftprogram sker årligen vid beslut om budget i oktober/november. Vid den årliga T3-uppföljningen lämnas förslag på balansering av antaget program. Godkännande att starta byggnation av enskilda projekt eller delprojekt samt förslag om förändrad budget samt godkännande av avvikelse i enskilda

projekt sker vid både T2 och T3 rapportering. Verksamhetsbudgetarna ska avrapporteras till utskotten vid tertialerna T1, T2 och T3, både med utfall, prognos och planering framåt.

Utmaningar och fortsatt arbete

Konjunkturläget och omvärlden

- Efter de senaste årens inbromsningar i ekonomin, med hög inflation och högre räntor som följd, har framför allt byggsektorn påverkats hårt. Detta har resulterat i att den allmänna efterfrågan och investeringsviljan på marknaden mattats av samt att antalet byggstarter har minskat i förhållande till vad tidigare prognoser visat.

  Under 2024 har dock inflationen dämpats och Riksbanken påbörjat succesiv sänkning av styrräntan. Kommunen kan se en försiktig optimism hos aktörer verksamma i kommunen. Flera aktörer har under 2024 ansökt om bygglov och påbörjat eller avser att påbörja försäljningsprocesser i närtid av sina bostäder och projekt.

  Huruvida försäljningsstartade projekt också får tillräckligt med underlag för att byggstarta eller ej kommer den närmsta tiden ge en indikation till om marknaden börjar ta fart och investeringsviljan ökat. Det är därför av stor vikt att fortsätta följa utvecklingen i omvärlden och byggsektorn för att kunna anpassa våra prognoser avseende ekonomi och befolkningstillväxt framöver.

Utifrån omvärldsläget sker följande arbete:

- Bevaka exploatörernas byggstarter för att prognostisera kommunens tillväxttakt och exploateringsintäkter.
- Bevaka antal anbud vid upphandlingar för att säkerställa rimliga priser.
- Se över entreprenadformer och ramavtal för att möjliggöra byggstarter av kommunens egna byggnationer.

Information om koncernbolagens planerade investeringar

Kungälv Energi AB

Kungälv Energi AB är ett helägt kommunalt bolag. I bolagets uppdrag ingår att tillhandahålla energiförsörjning samt infrastruktur för energi och digital kommunikation för både företag och privatpersoner, utifrån ett strategiskt kommunalt perspektiv och för en långsiktigt hållbar utveckling för Kungälv såväl ekonomiskt, socialt som ekologiskt.

Bolaget ska samverka med kommunen och övriga kommunala bolag i syfte att nå största möjliga nytta för kommunkoncernen och invånarna. Bolaget och kommunen ska gemensamt säkerställa att bolagets affärsplan, budget, investeringsplan och likviditetsplan samordnas med kommunens budgetprocess. Nedan följer en redovisning av bolagets planerade investeringar 2025-2028.

KUNGÄLV energi

Investeringsplan 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028	Totalt
Elnät	111 650	113 500	106 150	122 150	122 150	575 600
Värme	20 700	34 900	13 550	12 350	9 350	90 850
Stadsnät	27 500	42 300	26 000	27 400	24 500	147 700
Entreprenad	4 000	3 450	600	3 200	1 400	12 650
Gemensamma	1 950	2 633	750	1 050	550	6 933
Elhandel	2 000	12 000	2 000	2 000	2 000	20 000
Vindkaft	0	0	0	0	0	0
Solceller och Laddboxar	1 250	0	0	0	0	1 250
Gatuljus	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	10 000
Laddinfra	0	250	350	250	250	1 100
Personal	0	300	300	300	300	1 200
Totalt	171 050	211 333	151 700	170 700	162 500	867 283

Tabell 16: planerade investeringar Kungälv Energi AB

Bokab

Bokab är ett av Kungälvs kommun helägt bolag med uppgift att bedriva markexploatering och därtill hörande markförvaltning. Bolaget har till föremål för sin verksamhet att inom Kungälvs kommun bedriva markexploatering för näringsliv och industri samt för villatomter och därtill hörande markförvaltning i kommunen.

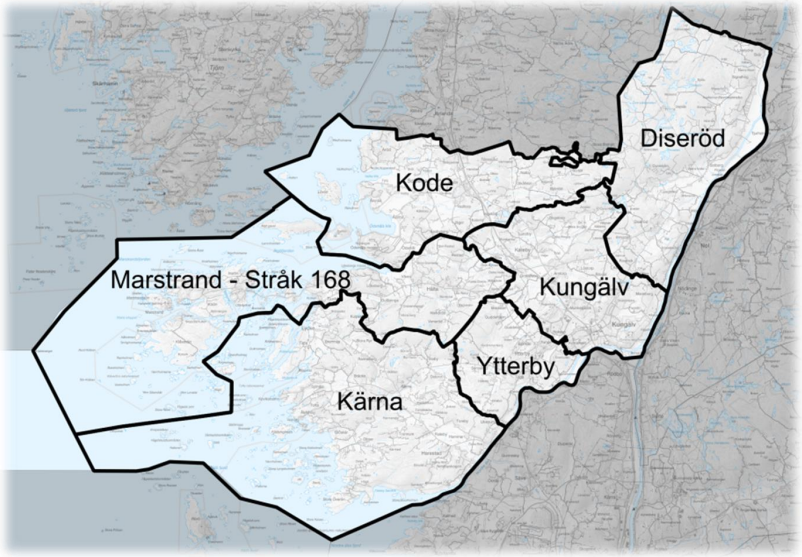
Till bolagets affärsplan kopplas bolagets budget, investeringsplan och likviditetsplan. Bolagets affärsplan är en viktig komponent i kommunkoncernens övergripande styrning och samordning och ska samordnas med kommunens budgetprocess.

bokab

Investeringsplan 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028	Totalt
Investering / Exploatering	51 000	76 000	145 000	128 000	200 000	634 000
Totalt	51 000	76 000	145 000	128 000	200 000	634 000

Tabell 17: planerade investeringar Bokab

Dnr: KS2024/2134

KUNGÄLVS KOMMUN

Övergripande projekttidplan 2025-2028, med utblick 2029-2032

Bilaga till investerings- och driftprogram för Kungälvs kommun 2025-2028

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Kungälv	-									
Bildning och Lärande	-									
Munkegärdeskolan ombyggnation	Skola									
Munkegärdeskolan Ombyggnation idrottshall	Lokaler									
Sandbackaskolan -Ombyggnad Anpassad Grundskola	Skola									
Sandbackaskolan -Ombyggnad Huvudbyggnad	Skola									
Sandbackaskolan -Tillbyggnad	Skola									
Fridhemskullen -Ombyggnad Förskola -Fontinskogens förskola	Skola									
Fridhemskullen -Ombyggnad BMSS / Servicebostäder och övriga ytor	Boende									
Mimers hus -Ombyggnation studiehallar	Skola									
Thorildskolan -Ombyggnation Centralkök	Skola									
Olserödskolan Om- och tillbyggnad	Skola									
Grundskola Kungälv	Skola									
Ulvegärde Förskola -Tillbyggnad	Skola									
Trygghet och Stöd	-									
Anpassa bostad med särskild service -Solbräcke	Boende									
Samhällsbyggnad	-									
Översiktsplan -Kungälv	ÖP									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Rollsbomotet -Östra och Västra	Infrastruktur									
Rollsbokrysset	Infrastruktur									
Utredning -Oasenområdet	Bostäder									
Utredning -Kongeviområdet	Bostäder									
Utredning -Skarpenordområdet, Omställning Fotboll för att ersätta Kongevi	Övrigt									
Utredning -Komarken stadsdelsutveckling	Bostäder									
Färdplan -Rollsbo	Veksamhetsmark									
VA-Projekt	-									
ÖFL Sträcka C Tvibotten - Mimers Hus del 1 (Inkl. anslutning mot Munkegärde reservoar)	VA - Överföringsledning									
ÖFL Sträcka C Tvibotten - Mimers Hus del 2	VA - Överföringsledning									
ÖFL Sträcka C Tvibotten - Diseröd	VA - Överföringsledning									
Munkegärde -Reservoar	VA - Anläggning									
ÖFL -Sträcka D, Tvibotten - Olseröd/Räfsal	VA - Överföringsledning									
ÖFL Jordliden - Sjukhuset	VA - Överföringsledning									
ÖFL Kungälvs sjukhus - Truckgatan	VA - Överföringsledning									
ÖFL Kungälvs sjukhus - Truckgatan Pumpstation	VA - Överföringsledning									
Norra bultgatan -Förnyelseplan	VA - Överföringsledning									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

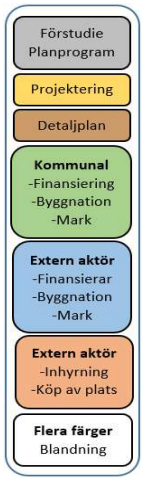
Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Ytterbyvägen -VA Ledningar	VA - Överföringsledning									
VA Omläggning Utmarksvägen	VA - Överföringsledning									
Kongahälla	Bostäder									
Kongahälla - Kvarter 3 (≈ 100 bostäder)	Bostäder/Lokaler									
Kongahälla - Kvarter 7 (≈ 150 bostäder)	Bostäder/Lokaler									
Kongahälla- Kvarter 10 (≈ 120 bostäder)	Bostäder/Lokaler									
Kongahälla - Kvarter 14 (≈ 50 boståder)	Bostäder									
Detaljplan -Nytorgstaden	Bostäder									
Utveckling befintliga förskolor centrum 180platser	Skola									
Nytorgsstaden VA, Utbyggnad	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -Floraparken	Bostäder									
Liljedal	Bostäder									
Liljedal - Detaljplan Klocktornet 1, 34 och 37 ("Rondelltomten") (≈ 100 bostäder)	Bostäder									
Liljedal - Detaljplan Klocktornet 35 ("Parkeringen mellan husen") (≈ 26 bostäder)	Bostäder									
Liljedal - Detaljplan Rhodin (≈ 120 bostäder)	Bostäder									
Liljedal - Detaljplan Trappan (≈ 30 bostäder)	Bostäder									
Liljedal - Markanvisning del av Gärdet 1:3 (≈ 200 bostäder)	Bostäder									
Liljedal - Parkeringslösning	Övrigt									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Servicebostad ca 10st lägenheter	Boende									
Liljedal etapp 1. Gestaltning av övre delen västra gatan, del av strandgatan samt stickgator.	Infrastruktur									
Liljedal etapp 2 Gestaltning av mitten av Västra gatan	Infrastruktur									
Liljedal etapp 3 Gestaltning av nedre delen av gatan nära Sigillet "Rondeltomten"	Infrastruktur									
Liljedal VA, Västra gatan etapp 2	VA - Utbyggnad									
Liljedal VA, Västra gatan etapp 3 (Klocktornet 1, 34, 37)	VA - Utbyggnad									
Väg 168 -Övertagandet av vägen	Infrastruktur									
Arenastaden Etapp 1, Idrottsanläggningar, Handel	Lokaler									
Arena Yttern infrastruktur inom området	Infrastruktur									
Arena Yttern Ishallar	Lokaler									
Arena Yttern Simhall	Lokaler									
Arena Yttern Idrottshallar	Lokaler									
Arena Tennis - Hall	Lokaler									
Arena Tennis -Utebanor	Lokaler									
Arena Utegym	Lokaler									
Arena Lekplats	Lokaler									
Arena Motionsspår Belsyning / Uppgradering	Lokaler									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

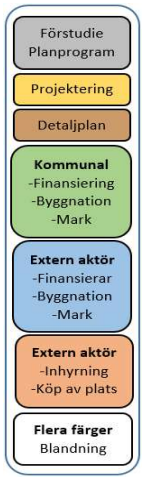
Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Arenastaden VA-Nät	VA - Utbyggnad									
Arenastaden VA-Nät -Pumpstation	VA - Anläggning									
Detaljplan -Arenastaden Etapp 2, Bostäder (≈200 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Ängegärde, Bostäder (≈ 250 bostäder)	Bostäder									
Servicebostäder Ca: 10-12 lägenheter -Inhyrning	Boende									
Äldreboende -Ängegärde -Inhyrning	Boende									
Detaljplaner -Dammbergen	Bostäder									
Detaljplan -Dammbergen, Östra (≈120 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Dammbergen, Norra (≈40 bostäder)	Bostäder									
Gruppbostad -Dammbergen	Boende									
Förskola Dammbergen	Skola									
Gjutaren	Bostäder									
Gjutaren, Exploatering -Saneringsåtgärder	Övrigt									
Detaljplan Förskola, Iskällan	Skola									
Iskällan -Ersättning, Förskola	Skola									
Detaljplan -BMSS Skälebräcke	Boende									
BMSS -Skälebräcke	Boende									
Detaljplan -Handel Vid E6	Veksamhetsmark									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Detaljplan -Förtätning Fontin (Lärken 1-3)	Bostäder									
Planprogram -Kexstaden	Bostäder									
Förskola Kexstaden 108platser (Inhyrning/Extern)	Skola									
Planprogram -Åseberget	Bostäder/Lokaler									
Förskola/Förskolor Åseberget 180platser	Skola									
Detaljplan -Solbräcke 1:10	Boende									
Detaljplan -Rollsbo Västerhöjd -Verksamhetsmark	Veksamhetsmark									
Detaljplan -Arntorp Verksamhetsmark	Veksamhetsmark									
Detaljplan -Arntorp 1:2, 2:2 (≈ 90 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Sparven	Veksamhetsmark									
Detaljplan -Mimersstaden	Bostäder									
Detaljplan -Kungälvs Sjukhus	Övrigt									
Ytterby	-									
Bildning och Lärande	-									
Ytterbyskolan -Om / Tillbyggnad	Skola									
Kastellegårdsskolan -Tillbyggnad	Skola									
Kastellegårdsskolan -Ombyggnad	Skola									
Sparråsskolan -Tillbyggnad	Skola									
Trygghet och Stöd	-									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

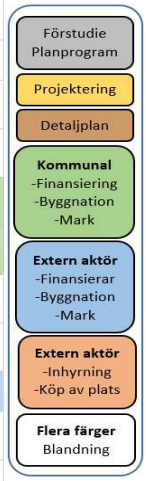
Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Servicebostad ca 10st lägenheter, Ytterby	Boende									
Samhällsbyggnad	-									
Guddehjälm Etapp 1	Övrigt									
ÖFL Kastellegården - Under älven mot GRYAAB	VA - Överföringsledning									
Kastellegården Pumpstation -Ombyggnation	VA - Anläggning									
ÖFL Kastellegården - Björkås	VA - Överföringsledning									
ÖFL Kastellegården - Björkås -Pumpstationer	VA - Överföringsledning									
ÖFL Björkås - Vävra	VA - Överföringsledning									
ÖFL Björkås Vävra - 3st Pumpstationer	VA - Överföringsledning									
ÖFL Ytterby Reservoar	VA - Överföringsledning									
ÖFL Hollandsgatan - Arenastaden	VA - Överföringsledning									
ÖFL Hollandsgatan - Arenastaden -APS Lagvägen	VA - Överföringsledning									
Nordtag	Bostäder									
Gruppbostad -Nordtag (Inhyrning alt. köp verksamhet)	Boende									
Detaljplan -Entré Ytterby (≈80st bostäder samt handel)	Bostäder									
Entré Ytterby (DP) VA, Utbyggnad Hollandsgatan	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -IKANO -Vid tågstationen (≈100 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Bovieran (≈100 bostäder varav ca 50 seniorbostäder)	Bostäder									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Bovieran VA-omläggning	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -Björkås (≈300 bostäder)	Bostäder									
Björkås VA, Utbyggnad (Ny Detaljplan)	VA - Utbyggnad									
Hällebergsgatan -Förlängning	Infrastruktur									
Trafiklösning, Infart Björkås - Västra Tunge	Infrastruktur									
Trafiklösning, Infart Björkås - Västra Tunge -Bidrag	Infrastruktur									
Hällebergsgatan -Gång och Cykelbana	Infrastruktur									
Hällebergsgatan-Gång och Cykelbana -Bidrag Björkås, Porteberget	Infrastruktur									
Detaljplan -Västra Tunge (≈250 bostäder)	Bostäder									
Västra Tunge Förskola -Inhyrning / extern	Skola									
Detaljplan -Ny förskola Vena 1:3, västra Ytterby	Skola									
Ytterby Ny förskola 4 hemvister	Skola									
Detaljplan -Porteberget (≈250 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -"Lilla smällen", -Kastellegården 1:569 Ytterby (≈170 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Östra Sparrås (≈350 bostäder)	Bostäder									
Diseröd	-									
Bildning och Lärande	-									
Diseröd skola -Etapp 1 - Ny skolbyggnad, Matsal + tillagningsskök	Skola									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Diseröd skola -Etapp 2 -Ombyggnad Hus D, Rivning Hus C, Anlägga skolgård.	Skola									
Diseröd skola -Etapp 4 - Renovering Hus A-B, Avetablera Hus E	Skola									
Diseröd Skola -Infrastruktur -Parkering, Skolgård, Rivning villor, Omledning högspänning & VA, Flytt GC, Vändzon	Skola									
Trygghet och Stöd	-									
Samhällsbyggnad	-									
VA-Projekt	-									
Räfsal -Tryckstegringsstation	VA - Anläggning									
Räfsal -Ventilkammare	VA - Anläggning									
ÖFL Kungälv Vattenverk - Ale	VA - Överföringsledning									
ÖFL Kungälv Vattenverk - Ale -Tryckstegringsstation	VA - Anläggning									
Disekulla (≈ 126 bostäder)	Bostäder									
Håffrekullen (≈ 40 bostäder)	Bostäder									
Tyfter	Bostäder									
Tyfter -Ombyggnation Befintlig Förskola	Skola									
Detaljplan -Tyfter Bostäder	Bostäder									
Marstrand - Stråk 168	-									
Bildning och Lärande	-									
Trygghet och Stöd	-									
Samhällsbyggnad	-									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Marstrandsön -Stenkajen -Renovering	Infrastruktur									
Koön -Ringensvarv 1 / 2.1 / 2.3 -Renovering	Infrastruktur									
Koön -Fiskhamnen 1.2 / 1.3 / 1.4 -Renovering	Infrastruktur									
Koön -Djuphamnskajen 2.1 / 2.2 -Renovering	Infrastruktur									
Hamnvägen Tjuvkil -Väg + GC	Infrastruktur									
Tjuvkil väg 168 (även GC Tjuvkil-Nordösund)	Infrastruktur									
Marstrandsfärjan -Elektrifiering	Infrastruktur									
VA Projekt	-									
ÖFL Koön - Marstrandsön	VA - Överföringsledning									
Vattenverk Marstrand	VA - Anläggning									
ÖFL Vävra - Marstrand - Etapp 1 - 3	VA - Överföringsledning									
ÖFL Vävra - Marstrand - Etapp 1 - 3 -Pumpstationer	VA - Anläggning									
ÖFL Vävra - Hålta Skola	VA - Överföringsledning									
Omvandlingsområde Hålta VA -Etapp 1-6	VA - Utbyggnad									
Tryckstegring Vävra	VA - Anläggning									
Tjuvkil -Etapp 4 Del 1 VA, Utbyggnad	VA - Utbyggnad									
Tjuvkil -Etapp 4 Del 1 VA, Utbyggnad -Pumpstation	VA - Utbyggnad									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Tjuvkil -Saltskärsvägen - Gulskärsvägen	VA - Överföringsledning									
Norra Instön -Etapp 1-9	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -Tjuvkil Etapp A (≈12 bostäder samt omvandling)	Bostäder									
Tjuvkil -Etapp 4 Del 2 -Utbyggnad DP A	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -Förskola/Skola Koön	Skola									
Flexibel förskola/skola Koön inkl idrottslösning	Skola									
Detaljplan -Eriksberg Södra	Veksamhetsmark									
Detaljplan -Båtellet	Övrigt									
Båtellet -VA ledning Till Kallbadhus	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -Ringplan Koön	Övrigt									
Detaljplan -Instön, Bostäder	Bostäder									
Detaljplan -Tjuvkilsängar (290 Bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Tjuvkil 2:67 -Bostäder 55+ (≈60-90 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Tjuvkil 3:62, Tofteberget (≈80 boståder)	Bostäder									
Detaljplan -Vävra / Hålta Bostäder	Bostäder									
Kode	-									
Bildning och Lärande	-									
Kode Grundskola 3-6 och idrottshall	Skola									
Infrastruktur Kode skola (GC / Väg / Trafiksäkerhet)	Infrastruktur									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

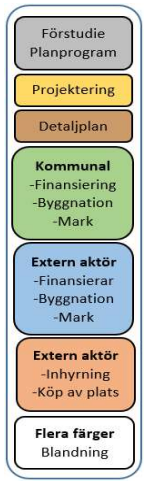
Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

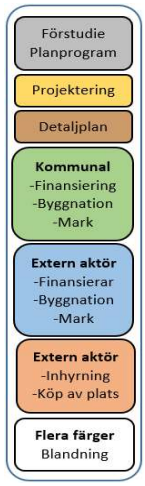
Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Trygghet och Stöd	-									
Samhällsbyggnad	-									
GC Kode - Stenungsund (Trafikverket)	Infrastruktur									
FÖP Kode	FÖP									
Kode -Järnvägslösning	Infrastruktur									
Kode -Kollektivtrafiklösning Buss	Infrastruktur									
VA Projekt	-									
ÖFL Vävra-Solberga	VA - Överföringsledning									
Aröd	VA - Utbyggnad									
Aröd etapp 2 / 4 / 5	VA - Utbyggnad									
Aröd etapp 2 / 4 / 5 -pump och tryckstegringsstationer	VA - Anläggning									
Aröd Etapp 3 stabilisering / Skredsäkring	Infrastruktur									
Aröd etapp 3	VA - Utbyggnad									
Aröd Etapp 3 -Pumpstationer	VA - Anläggning									
Planprogram -Aröd	Bostäder									
Detaljplan -Ödsmålsmosse/Rörtången -Bostäder	Bostäder									
Rörtången - Ödmålsmosse VA, Utbyggnad	VA - Utbyggnad									
Kareby	-									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Bildning och Lärande	-									
Karebyskolan -Idrottslösning inkl. specialsalar	Lokaler									
Trygghet och Stöd	-									
Samhällsbyggnad	-									
Väg 168 Ekelöv-Kareby motet	Infrastruktur									
VA Projekt	-									
Kareby - Skårby VA, Omvandlingsområde	VA - Utbyggnad									
Detaljplan Rishammar 2:86, 2:9 (≈20 bostäder)	Bostäder									
Kärna	-									
Bildning och Lärande	-									
Kärna skola Nybyggnation matsalsfunktion & Kök, Inkl. trygghetspunkt	Skola									
Kärna skola -Ombyggnation	Skola									
Kärna -Ny Förskola	Skola									
Trygghet och Stöd	-									
Samhällsbyggnad	-									
Lyckvägen Harestad - Kornhall 2,5 km -Gång och Cykelbana	Infrastruktur									
Lyckvägen Kärna - Flateby 2,6 km -Gång och Cykelbana	Infrastruktur									
VA Projekt	-									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Lycke -Reservoar	VA - Anläggning									
Nordkroken	VA - Utbyggnad									
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 1 ÖFL Kovikshamn - Sjöhåla	VA - Överföringsledning									
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 2	VA - Utbyggnad									
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 3	VA - Utbyggnad									
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 4	VA - Utbyggnad									
Kovikshamn / Sjöhåla -Etapp 5	VA - Utbyggnad									
Brunnefjäll (VA-Utbyggnad)	VA - Utbyggnad									
Brunnefjäll (VA-Utbyggnad) -Pumpstation	VA - Anläggning									
Vedhall (VA-Utbyggnad)	VA - Utbyggnad									
Vedhall (VA-Utbyggnad) -Pumpstation	VA - Anläggning									
Detaljplan -Kovikshamn (Omvandling bostäder)	Bostäder									
Nereby - Harestad	VA - Utbyggnad									
ÖFL Tega - Ulvesund Inkl. del av delområde A	VA - Överföringsledning									
Nereby - Delområde A Tätbebyggt område	VA - Utbyggnad									
Nereby -Delområde B	VA - Utbyggnad									
Nereby -Delområde D	VA - Utbyggnad									
Detaljplan -Kärna 67:1 (≈40 bostäder)	Bostäder									

PROJEKT	Kategori	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Detaljplan -Västerhöjden Torsby 1:8, 1:9, 1:37 - (≈100 bostäder)	Bostäder									
Detaljplan -Kärna 18:1, 67:1, Verksamhetsmark	Veksamhetsmark									

Förstudie
Planprogram

Projektering

Detaljplan

Kommunal
-Finansiering
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Finansierar
-Byggnation
-Mark

Extern aktör
-Inhyrning
-Köp av plats

Flera färger
Blandning

Lokalförsörjningsplan Kungälvs kommun inklusive koncernbolagen Bokab och Kungälv Energi 2025–2028, utblick 2029–2032

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

Lokalförsörjningsplan Kungälvs kommun 1

inklusive koncernbolagen Bokab och Kungälv Energi 1

2025–2028, utblick 2029–2032 1

1. Sammanfattning lokalförsörjningsplan 4

1.1 Sammanfattning Bildning och lärande 4

1.2 Sammanfattning Samhällsbyggnad 5

1.3 Sammanfattning Trygghet och stöd 6

1.4 Sammanfattning av kommunala bolagen Kungälv Energi och Bokab 6

2 Grundförutsättningar 7

2.1 Grundläggande förutsättningar 7

2.2 Kommunal service och lokalförsörjning i samhällsplaneringen 7

3. Sektor Bildning och Lärande (BoL) 11

3.1 Organisation sektor BoL 11

3.2 Skolenheternas storlek 11

3.3 Lokalernas utformning för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) 11

3.4 Sammanfattning förskola och skola 12

3.5 Centrala Kungälv 13

3.6 Ytterby 18

3.7 Munkegärdeområdet 23

3.8 Diseröd 27

3.9 Kode 30

3.10 Marstrand, Hålta och Tjuvkil 34

3.11 Kareby 38

3.12 Kärna 41

3.13 Grundskola 7–9 44

3.14 Anpassad grundskola 45

3.15 Gymnasieskolan 47

3.16 Anpassad gymnasieskola 48

3.17 Kompetenscentrum 49

3.18 Kultur 50

4. Sektor Samhällsbyggnad 51

4.1 Verksamhetslokaler för de tekniska verksamheterna 51

4.2 Marstrand hamn 52

KUNGÄLVS KOMMUN

4.3 Lokalvården ... 52
4.4 Måltidsservice ... 52
4.5 Fritid ... 53
4.6 Uppdraget för en samlad idrottslösning: arenan på Yttern ... 57
5 Sektor Trygghet och stöd (ToS) ... **57**
5.1 Verksamhetsområde Individ- och familjeomsorgen (IFO) ... 58
5.2 Verksamhetsområde Hälso- och sjukvård ... 60
5.3 Verksamhetsområde Vård- och omsorgsboende ... 62
5.4 Verksamhetsområde Stöd i ordinärt boende ... 66
5.5 Verksamhetsområde Funktionsstöd ... 68
6 Koncernbolaget Bokab ... **74**
7 Koncernbolaget Kungälv Energi AB ... **75**

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Sammanfattning lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen är en bilaga till investeringsprogrammet. Båda dokumenten revideras årligen. Lokalförsörjningsplanen innehåller behovsanalyser och planering för hur lokalbehov i den kommunala verksamheten ska lösas. Investeringsprogrammet innehåller budget för de planerade lösningarna som lokalförsörjningsplanen redovisar. På så sätt finns det en koppling mellan behov, planerade lösningar samt hur dessa ska finansieras.

Lokalförsörjningsplanen presenterar behov och planering för förvaltningens tre sektorer; Bildning och lärande, Trygghet och stöd samt Samhällsbyggnad. Även koncernens lokalförsörjning finns redovisad i form av de kommunala bolagen Kungälv Energi och Bokab.

Avgränsningar
Lokalförsörjningsplanen redovisar behov och lösningar av **lokaler** för att bedriva kommunal verksamhet. Den beskriver inte andra typer av investeringar så som vägar, parker och annan allmän plats. Investeringar för vatten-och avlopp beskrivs i dokumentet va-resursplan som också är en bilaga till investeringsprogrammet.

1.1 Sammanfattning Bildning och lärande

I Kungälv centrum görs en ombyggnad och anpassning av Sandbackaskolan. Första etappen handlar bland annat om att bygga om för lokaler till anpassad grundskola i huvudbyggnaden. På Olserödsskolan planeras en utökning med ett antal klassrum och anpassningar i huvudbyggnaden för att kunna öka elevantalet på skolan. Det möjliggör en framtida avveckling av lokalerna för åk F-2 på Klöverbacken och Olseröd blir då en sammanhållen skola för åk F-6.

I Ytterby planeras för en utökning av kapaciteten för att ta emot fler elever på Sparråsskolan. Sommaren 2024 utökades skolan med fler klassrum i modulform samt med lokalanpassningar i huvudbyggnaden. Sommaren 2025 sker ytterligare ombyggnader i huvudbyggnaden och i salarna som ligger vid idrottshallen. Därefter behöver skolan byggas till ytterligare med en ny byggnad för att från 2029 kunna hantera elevunderlaget för åk F-6 i Ytterby. På Kastellegårdsskolan planeras åtgärder för att förbättra ventilation och centrala funktioner i skolan samt vid behov även en tillbyggnad med fler klassrum.

I Kareby stod en ny skolbyggnad klar juni 2024. Den innehåller sex klassrum med grupprum, lärararbetsrum samt ytor för fritids. Ombyggnad av huvudbyggnaden och gula huset på Kareby görs sommaren 2024, därefter anpassas även gråa huset hösten 2024. På Diseröds skola pågår byggnation i flera etapper. Första etappen är en ny skolbyggnad med klassrum, matsal och kök som står klar 2025. Byggnationen av en fullstor idrottshall blev klar till sommaren 2024. Övriga etapper på skolan genomförs när den nya skolbyggnaden är klar 2025. Kärna skola får en ny byggnad med kök och matsal och därefter byggs de befintliga matsalslokalerna om till undervisningsytor. Matsal och kök dimensioneras så att byggnaden även fungerar som trygghetspunkt inom arbetet med robusthet och beredskap. I Kode pågår detaljplanearbete för byggnation av nya skollokaler för att ersätta lokalerna i Tunge. Detaljplanen har varit på samråd. I Marstrand är en detaljplan startad för flexibla lokaler för förskola/skola på Koön.

På kommunens tre högstadieskolor pågår ombyggnation och lokalanpassningar. En ombyggnation av Ytterbyskolan startade hösten 2023. Den genomförs i etapper och står färdig läsåret 2026/2027. I juni 2024 var första etappen, D-huset, klar och skolan börjar använda lokalerna från höstterminen 2024. På Munkegärdeskolan har en ombyggnation och renovering startats i etapper. Första etappen gjordes sommaren 2023 och nästa genomfördes sommaren 2024 och nästa etapp sker läsåret 2024/2025 med anpassning till den pågående verksamheten i byggnaden. På Thorildskolan byggdes delar av lokalerna om sommaren 2023 för att utöka kapaciteten. Sommaren 2024 genomfördes ytterligare lokalanpassningar för att skapa fler klassrum. Lokaler för anpassad grundskola åk 7–9 på Thorild lokalanpassas sommaren 2025. Fler ombyggnationer och lokalanpassningar kan vara aktuella på de tre högstadieskolorna i framtiden, beroende på hur befolkningstillväxten utvecklar sig.

KUNGÄLVS KOMMUN

På Mimers hus gymnasium pågår arbete med lokalerna för programmen som är i H-huset över för att planera för optimal lokalanvändning och få fram en trygg och säkert skolmiljö. Fordon och transportprogrammet får nya inhyrda lokaler i Rollsbo under 2025 och lämnar då sina gamla lokaler i Rollsbo. Byggprogrammet tar över transportprogrammets lokaler 2025/2026 och lämnar sina nuvarande lokaler. Elprogrammet inne på Mimers fick en ny undervisningssal sommaren 2023 och sommaren 2024 genomfördes ombyggnation av ytorna för praktiska moment i undervisningen. Behovet av fler vanliga undervisningssalar i teoretiska ämnen på Mimers Hus bedöms inte finnas de kommande åren men ökade behov kommer att bevakas och hanteras i ublicksperioden genom en ombyggnad av studiehallarna till klassrum och grupprum.

Förskoleverksamheten
På Fridhemskullen planeras renovering och lokalanpassning av lokalerna för gamla Fridhemskullens förskola 2025/2026/2027. Där planeras lokaler för en ny förskoleverksamhet med namnet Fontinskogens förskola. I samband med ombyggnationen förbereds delar av lokalerna även för så kallat ”nattis”. Bedömning av behovet av nya förskoleplatser i centrala Kungälv görs i takt med utvecklingen av stadsdelarna. I kommande stadsdelar Kexstaden samt Åseberget, som båda är i planprogramsfas, planeras för förskoleplatser i form av minst en ny förskola i varje stadsdel. I samband med utvecklingen av bostäder i andra delar av centrum kan befintliga förskolor utökas genom tillbyggnad på till exempel Solängen/Ängsblomman.

Behovet av förskoleplatser i Ytterbyområdet är fortfarande stort trots Nordtags förskola som togs i bruk höstterminen 2022. Två nya avdelningar startade i en modulbyggnad på Kastellegårdens förskola till vårterminen 2024. En detaljplan för en ny förskola i västra Ytterby har startats upp. Byggnation av den nya förskolan kan ske när detaljplanen vunnit laga kraft. Målet är att byggnationen ska kunna inledas 2026. I Marstrand har detaljplanearbetet för en flexibel förskola/skola med idrottslösning på Koön inletts. Byggnationen är även där beroende av att detaljplanen vinner laga kraft. I Kärna pågår planering för att avveckla de moduler som används för förskoleverksamhet intill Kärna skola. Därefter kommer förskoleverksamheten bedrivas i befintliga förskolorna Kalvegrinna och Ekebacken. Den nya friförskolan i centrala Kärna har endast öppnat några av sina avdelningar men har fortfarande mycket kapacitet kvar. Framtida behov av förskola i Kärna bevakas i takt med byggnation av nya bostadsområden.

1.2 Sammanfattning Samhällsbyggnad

I Diseröd togs en ny fullstor idrottshall i anslutning till Diserödskolan i bruk sommaren 2024. Hallen kommer att användas att skolan på dagtid och föreningsverksamhet på kvällar och helger. Uppdraget med att uppföra ett arenaområde på Yttern pågår. I planeringen finns ishallar, simhall och idrottshallar inklusive ytor för bland annat gymnastik och tennis. Några anläggningar planeras helt eller delvis att avvecklas och ersättas när hallarenan är klar, till exempel Oasen is-och simanläggning och Skarpe Nords bandyplan. En planering för lokalanpassningar och reinvesteringar görs för idrottshallar och idrottsanläggningar som kommer att vara kvar även efter att arenaområdet byggts (till exempel Munkegärdehallen, konstgräsanläggningarna runt om i kommunen). De flesta konstgräs börjar uppnå sin tekniska livslängd och planering görs för att byta ut dem. Ny lagstiftning innebär att de inte kan ersättas av granulatgräs. Omvärldsbevakning görs för vilken teknisk lösning för fyllnadsmaterial i konstgräsen som är den lämpligaste att använda vid utbyte. På Skarpe Nord utreds möjligheten att permanenta ett konstgräs där när bandyisen inte längre används. Skarpe Nord kan då ersätta Kongevi fotbollsanläggning eftersom det finns både läktare, omklädningsrum och parkering på Skarpe Nord. Det möjliggör framtida exploatering av Kongeviområdet.

Måltidsköken i kommunen utvecklas och rustas löpande vid ombyggnationer och nybyggnationer. En omställning av avdelningsköken på äldreboenden pågår för att ställa om för en mer anpassad måltidsleverans för de äldre. Lokalanpassningar och byggnationer kopplade till kris-och beredskapsarbetet hanteras i pågående och planerade ombyggnationer och nybyggnationer runt om i kommunen. Det kan röra sig om trygghetspunkter, förråds för livsmedel och material, förberedelser för reservkraft och nödvatten.

KUNGÄLVS KOMMUN

1.3 Sammanfattning Trygghet och stöd

Den nya delen på Solhaga äldreboende stod klar 2023 och verksamheten startades upp hösten 2023. Anpassningar i de äldre delarna av huvudbyggnaden pågår med bland annat sprinkler och utbyggnad av nätverk för digitala lösningar och de boendes behov av uppkoppling.
Ett nytt äldreboende i centrala Kungälv är under uppförande. Totalt 90 vård-och omsorgsplatser med inriktning på demens ska stå klara sista kvartalet 2025. I samband med att det nya äldreboendet byggs klart planerar verksamheten en avveckling av Båtsmansgärdes 43 platser. Exakt tidpunkt måste planeras utifrån det rådande behovet av platser och när verksamheten kan flytta. Bedömning görs att även med ovanstående utökning av antal platser inom äldreomsorgen på Solhaga och Ängegärde så finns ett fortsatt behov av att förlänga avtalet med 55 köpta platser på Attendo äldreboende i Ytterby under perioden 2025–2028. I samband med att Ängegärde Äldreboende står färdigt utreds även en flytt av demensenheterna på Ranrikegården till Ängegärde.

Kommunen har sedan augusti 2023 ett hyresavtal på Kungälvs sjukhus för 14 korttidsplatser. Platserna drivs i kommunal regi men i regionens lokaler.

Hemtjänstområde öster får nya lokaler i det nya äldreboendet som byggs i Ängegärde.

Inom bostad med särskild service pågår byggnationen av en ny gruppbostad i Nordtag i Ytterby. Gruppbostaden som har 6 lägenheter planeras stå vid årsskiftet 2024/2025. Bedömning görs att under perioden 2025–2028 behövs ytterligare en gruppbostad samt flera boenden med servicebostäder. När nya servicebostäder byggs ersätts ett antal gamla bostäder som inte är ändamålsenliga. Dessa lägenheter är tillfälligt anpassade med bostadssprinkler men ska ersättas i takt med att nya servicelägenheter byggs. På Fridhemskullen planeras ombyggnad av delar av huvudbyggnaden för 12 nya servicebostäder BmSS. Dialog förs med privata byggherrar/allmännyttan/exploatörer om hur behovet av servicebostäder ska omhändertas vid nybyggnation de kommande åren.

En servicebostad för målgruppen socialpsykiatri skapas genom ombyggnation av ca 10 av bostadslägenheterna i Solbräcke Lyckhemsvägen.

I arbetet med att hantera framtida behov av bostäder med särskild service behöver kommunen kontinuerligt arbeta in nya lösningar i kommande detaljplaner och exploateringar. Arbetet tillsammans med exploatörer och fastighetsägare som är villiga att hantera sociala frågor som en del av sitt hållbarhetsarbete fortsätter. Det kan handla om blandningen mellan hyresrätter och bostadsrätter, lägenheter för sociala ändamål, kommunens behov av bostäder med särskild service, trygghetsbostäder för äldre med mera.

1.4 Sammanfattning av kommunala bolagen Kungälv Energi och Bokab

I detta dokument redovisas endast bolagens behov av lokaler samt planering framåt.
Bokab förvaltar fyra fastigheter. I flera av byggnaderna bedrivs kommunal verksamhet; äldreboendet på Båtsmansgärde, socialmedicinsk mottagning, Mini-Maria och boende på Bagaregatan samt på Nedre Fontin bedrivs friskolan Älvkullen med förskola, grundskola F-9 samt fritidshem. I en av lokalerna, på Trädgårdsgatan i Kungälv, har Bokab sitt huvudkontor. Bolaget har i dagsläget inga planer på att flytta eller utöka lokalerna för den egna verksamheten.
När det gäller övriga byggnader som bolaget äger kommer lokalerna att användas för det ändamål som de är uthyrda tills behovet hos hyresgästen ändrar sig. Behov av investeringar i lokaler som bolaget äger tas fram i dialog med verksamheten som är hyresgäst. Dialog sker med Bokab om hur det framtida användandet av Båtsmansgärde kan utvecklas när kommunens vård-och omsorgsboende flyttar ut.

Kungälv Energi har genomfört en större ombyggnation av sitt huvudkontor i centrala Kungälv. Såväl byggnaden som ytan för upplag har byggdes om för ett effektivare nyttjande och en ökad kapacitet. Bolaget äger lokalen. En utökad produktionsanläggning på Munkegärdeverket togs i bruk under 2024. Om- och nybyggnationer av ställverk, transformatorstationer, nätstationer med mera sker löpande. Kontinuerliga utbyggnader av infrastruktur för energi och digital kommunikation sker i takt med att kommunen växer. Bolaget aviserar inga utökade behov av lokaler för sin verksamhet i dagsläget.

KUNGÄLVS KOMMUN

2 Grundförutsättningar

2.1 Grundläggande förutsättningar

Nedanstående punkter redovisar några exempel på grundläggande förutsättningar för lokalförsörjningsarbetet:

Lagstiftning
- Boverkets byggregler
- Skollagen
- Socialtjänstlagen
- Plan- och bygglagen
- Miljöbalken
- Arbetsmiljölagen

Politiska beslut och uppdrag
- Politiska styrdokument
- Politiska mål
- Agenda 2030
- Översiktsplanen
- Bostadsförsörjningsprogrammet

Budget i balans
- Långsiktig ekonomistyrning
- Fokus effektiv driftkostnad
- Fyrstegsprincipen.

2.2 Kommunal service och lokalförsörjning i samhällsplaneringen

2.2.1 Planeringsprocessen

Alla förvaltningens sektorer behöver bidra med sin kompetens i det övergripande strategiska lokalförsörjningsarbetet kopplat till samhällsplaneringen. Det innebär att verksamheterna kan med sin verksamhetskompetens komplettera samhällsplaneringen med sina verksamheters behov och öka kunskapen om sektorernas planering kopplat till den kommunala infrastrukturen och servicen. Förvaltningen i sin helhet arbetar tillsammans för att ge en heltäckande planering för kommunal service.

2.2.2 Befolkningsprognos

Kommunen tar årligen fram en befolkningsprognos som används för att göra behovsbedömningar inom den kommunala verksamheten och prognoserna utgör även underlag i budgetarbetet. Prognosen baseras på den befintliga befolkningen i kommunen samt på de byggplaner som kommunen har för prognosperioden. En prognos görs alltid utifrån den verklighet och den kunskap som finns vid just det tillfället när prognosen tas fram. Även om prognosen utifrån kunskap om demografiska, sociala, ekonomiska, politiska och andra förhållanden försöker förutse fruktsamhet, dödsfall, in- och utflyttningar de närmaste åren så finns det alltid ett visst inslag av osäkerhet i dessa antaganden. Speciellt i tider med krig i Europa, lågkonjunktur och prognos om minskat barnafödande är prognoser på befolkningstillväxt svåra att göra. Tabellen nedan visar befolkningsprognos per åldersklass till och med år 2032. Observera att ny befolkningsprognos kommer i oktober 2024.

KUNGÄLVS KOMMUN

Tabell 1 Befolkning efter ålder för Kungälvs kommun 30 juni 2023, prognos 2023–2027 samt utblick 2028–2032

Ålders-	Folkmängd	Prognos					Utblick				
grupp	30-jun-23	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0 år	260	516	553	567	582	606	632	662	678	681	672
1–2 år	1 238	1 272	1 196	1 174	1 218	1 276	1 333	1 390	1 424	1 448	1 443
3–5 år	1 880	1 903	1 950	2 004	1 939	1 932	1 960	2 061	2 127	2 181	2 206
6 år	603	608	646	619	682	693	687	652	687	706	724
7–12 år	3 631	3 651	3 670	3 740	3 774	3 906	4 012	4 112	4 154	4 187	4 240
13–15 år	1 896	1 900	1 901	1 862	1 839	1 835	1 882	1 924	1 963	1 999	2 006
16–18 år	1 762	1 773	1 842	1 885	1 918	1 936	1 918	1 918	1 908	1 941	1 957
19–24 år	2 932	2 927	2 968	3 052	3 109	3 288	3 434	3 556	3 570	3 533	3 449
25–39 år	9 641	9 830	9 955	10 024	10 051	10 356	10 658	10 997	11 097	11 142	10 980
40–64 år	15 402	15 463	15 627	15 815	15 996	16 307	16 598	16 913	17 188	17 420	17 599
65–79 år	7 077	7 044	7 090	7 079	7 117	7 208	7 409	7 635	7 862	8 096	8 286
80-år	3 256	3 127	3 262	3 430	3 579	3 726	3 844	3 961	4 016	4 046	4 072
Totalt	49 578	50 012	50 658	51 251	51 804	53 069	54 368	55 780	56 676	57 382	57 633

SCB (2023): Folkmängden per månad efter region, ålder och kön samt Swecos beräkningar.

Fram till slutet av 2027 väntas folkmängden öka i samtliga åldersgrupper förutom för högstadiebarnen i åldersgruppen 13–15 år som förväntas minska med cirka 60 personer. Mest förväntas personerna i åldersgruppen 40–64 år öka, cirka 900 personer eller 6 procent. Den relativt största ökningen förväntas för 6-åringar och den äldsta åldersgruppen, 80 år eller äldre, vilka förväntas öka med 15 respektive 14 procent till och med 2027.

Under utblicksåren 2028–2032 förväntas samtliga åldersgrupper öka. Mest ökar antalet personer i åldersgrupperna 40–64 år och 65–79 år som båda förväntas bli drygt 1 000 personer fler under femårsperioden. Den relativt största ökningen förväntas för 65–79-åringarna vilka förväntas bli 15 procent fler eller knappt 1 100 personer.

Under prognosperioden når den stora gruppen födda under mitten och slutet av 1940-talet de åldrar som kan förväntas ha ett stort behov av äldreomsorg. Gruppen förväntas öka både under prognosåren och utblicksåren, men ökningen är större de första åren och fram till ca 2028. (Källa: Befolkningsprognos 2023–2032)

Hela Befolkningsprognosen finns att läsa här: kommunfakta - kungalv.se

2.2.3 Statusbedömningar av kommunala byggnader

För att kunna planera för ombyggnationer, renoveringar och tillbyggnader måste befintliga byggnader ha en statusbedömning baserat på stomme, fasad, tak, teknik (ventilation/värme/sanitet/el), invändigt skick samt brandskyddsnivå. Målet med statusbedömningarna är att få en behovsbild för planering av underhåll enligt underhållsplanen, reinvesteringar samt större åtgärder som stora lokalanpassningar/ investeringar eller rivning/avyttring.

Vid bedömningen tas även hänsyn till de verksamhetsbehov som hyresgästerna, dvs kärnverksamheten har och hur byggnaderna påverkar dem. Då kan även frågor som rör krav på verksamhetsutövning och tillgänglighet tillkomma. En kombination av stora fastighetstekniska satsningar och behov anpassning av lokalerna kan leda till att åtgärderna samlas i ett större projekt. Rena underhålls- och reinvesteringsbehov hanteras i Fastighets underhållsplanering.

2.2.4 Fyrstegsprincipen

KUNGÄLVS KOMMUN

Alla investeringar såväl enskilda objekt, som åtgärder inom särskilda investeringspotter, prövas enligt 4-stegsprincipen.

1.Organisation.
Kan åtgärder vidtas som påverkar verksamhetens behov eller arbetssätt så att frågan löses?

2.Lokalanpassningar.
Kan åtgärder vidtas som ger effektivare utnyttjande av befintliga tillgångar ex lokaler, inventarier?

3. Om/tillbyggnad.
Kan åtgärder vidtas via begränsade ombyggnads-/kompletteringsåtgärder?

4.Nyinvesteringar/större ombyggnader/inhyrning.
Kan frågan inte lösas med de tre ovanstående punkterna behöver en nyanskaffning av lokaler ske.

2.2.5 Trafik vid kommunala byggnader och anläggningar

I kommunens översiktsplan och kommunens trafikplan är målet att fler resor ska ske på ett hållbart sätt och i Agenda 2030s mål nr 11, Hållbara städer. Att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Oberoende vilken typ av anläggning så alstrar den trafik i någon form. Det är därför viktigt att tidigt planera för attraktiva och säkra stråk för gång- och cykeltrafikanter, tydliga gång- och cykelstråk som ansluter befintliga gång- och cykelstråk utanför kvartersmark/ detaljplan samt skapa bra anslutningsstråk till närliggande hållplatser från berörd anläggning. Kopplingar till skolskjutsanläggning inom eller utanför kvartersmarken bör också hanteras.

Trafikalstringen är olika beroende på vilken typ av anläggning det rör sig om. Förskola har högst alstring av trafik och vid grundskola åk F-6 är alstringen något lägre då det råder en mix av barn som går/cyklar, åker skolskjuts och bil. På högstadieskolor och gymnasiet är alstringen lägst i och med att eleverna tar sig dit själva genom att gå, cykla eller åka skolskjuts/kollektivtrafik.
Utformningen av trafikmiljöer och utemiljöer vid skolor ska göras så att barn-och ungdomar på ett trafiksäkert sätt kan ta sig till skolan. Vid äldreboende och bostäder med särskild service är det viktigt att gångstråk och angöringsytor är tydliga. Boende ska kunna både angöra platsen med till exempel färdtjänst och promenera runt boendet och dess närmaste omgivningar. Planeringen av trafikmiljöerna ska möjliggöra att sophantering och leveranser till/ från skolor och boenden blir yteffektiva till förmån för friytor. Parkering för en anläggning sker enligt aktuell P-norm och planeras för samnyttjande vid anläggningar som ligger i centrumlägen. Lokaler som ligger i perifert läge med sämre utbud inom kollektivtrafiken kan behöva ta höjd för större parkeringar så att besökare och medarbetare kan ta sig till platsen.

2.2.6 Utemiljöer vid kommunala byggnader (skolgårdar, förskolegårdar, utemiljöer boenden)

I plan- och bygglagen finns det krav och rekommendationer på att det ska finnas tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse vid skolor, förskolor, fritidshem och liknande. Behovet av lämpliga platser för lek uttrycks även som ett allmänt intresse.

Det finns flera olika nationella styrdokument som påverkar barns och ungas utemiljö generellt och särskilt skolgårdar och förskolegårdar. Plan- och bygglagen, PBL, är dock den enda lagstiftning som ställer ett uttalat krav på att det ska finnas tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse vid skolor, förskolor, fritidshem och liknande.

Om tomten ska bebyggas med en byggnad som innehåller lokaler för fritids, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering ska man i första hand ordna friyta.

KUNGÄLVS KOMMUN

Det är kommunen som har ansvar för planläggning och bygglovsprövning enligt PBL och som avgör vad som är tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse. För att förtydliga PBL-paragrafens innebörd vid skolor, förskolor och fritids har Boverket tagit fram allmänna råd, BFS2015:1 FRI.

Vid byggnation av utemiljöer på skolor, förskolor och boenden tas hänsyn till buller, behov av tillgänglighet för alla, trafiksäkerhet och trygghet för elever och medarbetare. Planeringen ska också innehålla lösningar som är lätta att drifta och underhålla så att gården kan hållas i gott skick.

2.2.7 Klimatanpassningar i kommunala lokaler och anläggningar

”*Ansvaret för skydd av egendom ligger i första hand på egendomens ägare. Det ger en drivkraft att undvika byggande på riskfyllda områden och att jobba förebyggande. Det gäller alla fastighetsägare och såväl enskilda personer och företag som lokala och statliga myndigheter.*” ur Regeringens proposition 2017/18:163

Många av kommunens lokaler och verksamheter kan komma att påverkas när klimatet förändras. Som fastighetsägare behöver kommunen arbeta med förebyggande åtgärder för både byggnader och verksamhetsutövare i lokalerna genom att:

- Bygga rätt från början.
- Kartlägga och arbeta systematiskt med klimatanpassning.
- Ha som regel att identifiera och genomföra klimatanpassningsåtgärder vid renovering, underhåll, energieffektivisering och ombyggnation.

En god planering vid nybyggnation och anpassningar vid ombyggnationer och underhåll av befintliga byggnader bidrar till åtgärder som skyddar kommunal egendom och kommunal verksamhet mot framtida hot som till exempel översvämning, värme, storm samt ras och skred.

Vid detaljplaneläggning för kommunala byggnader görs omfattande utredningar av geotekniska och hydrologiska förutsättningar för att nya byggnader inte ska uppföras på fel plats eller med fel grundläggning. Det är ett lagkrav som gäller alla typer av detaljplaner. Vid själva byggnationen läggs stor vikt vid grundläggning och hantering av dagvatten kopplat till byggnad och utemiljö.

Ett annat exempel på klimatanpassningar handlar om att hantera höga utomhustemperaturer. Vid byggnation av nya äldreboenden kommer installationer att finnas som kan sänka den inkommande temperaturen i ventilationen vid höga utomhustemperaturer. Även andra typer av byggnader är aktuella för den typen av installationer när ombyggnad eller renovering genomförs.

Klimatanpassningar i kommunala byggnader behöver inte alltid handla om nybyggnation utan kan även ske genom lokalanpassningar i befintliga byggnader. På kommunens befintliga äldreboenden har installationer gjorts i de allmänna utrymmena så att en temperatursänkning kan ske av inomhusluften när det är höga temperaturer ute. Arbetet med att montera liknande luftkylningar på gruppbostäder fortsätter. I vissa måltidskök görs installationer för att få ner temperaturen för medarbetarna när många maskiner är i gång vid tillagning och diskning samtidigt som det är höga temperaturer ute.

Enklare anpassningar av ventilationsanläggningar och framför allt styrning av tider som ventilationen är i gång arbetas med löpande för att hantera höga temperaturer i till exempel skolor och förskolor. På kommunens förskolor monteras också solskydd över en del av utomhusytan, till exempel vissa sandlådor eller andra ytor där barnen sitter still och leker.

Montering av värmeavvisande fönster i söder och västerläge görs vid utbyte av fönster i samband med underhåll eller ombyggnation. Ett exempel är Sandbackaskolans södra sida som fått nya fönster 2024. På andra lokaler där fönster inte byts ut filmas i stället rutorna med värmeavvisande film när fönstren ligger i söder/västerläge. I lokaler som periodvis blir varma görs även lokala lösningar med till exempel portabla kylaggregat. De flesta gruppbostäder har flyttbara kylaggregat och även vissa skolsalar där det blir varmt i maj och augusti.

Samtidigt som det periodvis blir högre utomhustemperaturer så tyder allt på att det även blir mer nederbörd och blåsigare. Därför vädersäkras till exempel gemensamma uteplatser på boenden med

KUNGÄLVS KOMMUN

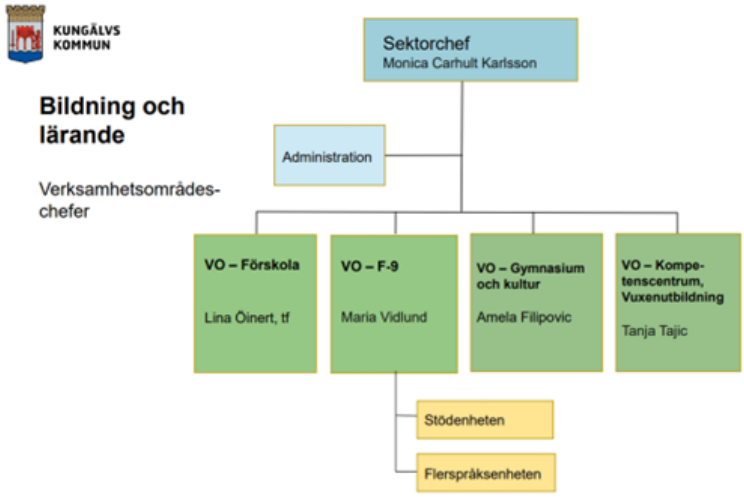
inglasning eller tak när boendet byggs. Den typen av åtgärder kan även göras som en lokalanpassning på befintliga boenden. Inventering sker löpande av stora träd som riskerar att falla över byggnader eller människor som rör sig på gården.

3. Sektor Bildning och Lärande (BoL)

3.1 Organisation sektor BoL

Sektor bildning och lärande är uppdelade i följande verksamheter:

- Förskola
- Grundskola F-9
- Gymnasium och kultur
- Kompetenscentrum

3.2 Skolenheternas storlek

För att skapa en effektiv organisation som ökar elevernas förutsättningar att nå målen har kommunfullmäktige beslutat (KS2016/1043) att framtida planering av grundskolor ska:

- eftersträva minst 300 elever per grundskola.
- ska samordnas med förskola om det är färre än 300 elever.
- eftersträva en allsidig social sammansättning. Skolans storlek och geografiska avstånd ska bedömas med hänsyn till elevernas ålder. Yngre elever ska ha närmare till skolan.
- organiserar årskurser i närliggande åldrar med max två stadier. Byggnationerna ska vara flexibel med hänsyn till de demografiska förutsättningarna.

För att få räknas som en skolenhet bör skolbyggnader ligga i direkt närhet till varandra. Om skolbyggnader ligger en bit eller långt ifrån varandra kan de ingå i samma kommunala enhet, men inte räknas som en skolenhet. I skolenheten ingår också verksamhet som är knuten till enheten men som inte bedrivs i någon skolbyggnad. Byggnaderna måste ligga någorlunda nära varandra och höra ihop på ett naturligt sätt för att de ska anses tillhöra samma förskole- eller skolenhet. Verksamhet som inte bedrivs i förskolans eller skolans byggnader men som ändå ingår i förskole- eller skolenheten kan till exempel vara skolgårdar eller idrottsplatser i nära anslutning till byggnaderna. I begreppet skolenhet ingår även fritidshem som anordnas vid grundskolan.

3.3 Lokalernas utformning för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF)

Förvaltningen tog under 2022 och 2023 fram två funktionsprogram för lokaler, ett för förskola och ett för grundskola. Syftet med funktionsprogrammen är ett ge förutsättningar för likvärdiga lokaler i

KUNGÄLVS KOMMUN

förskolor och skolor. Funktionsprogrammen ska också effektivisera arbetet och förenkla vid behovsanalyser och genomförande kopplat till ombyggnad och nybyggnad av förskolor och skolor.

Funktionsprogrammen innehåller bland annat beskrivningar av anpassningar för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (”npf”). Barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, till exempel adhd och autismspektrumtillstånd, uppfattar information samt bearbetar sinnesintryck på ett annorlunda sätt. För att de ska kunna tillgodogöra sig undervisningen behövs därför anpassningar av undervisningen och lokalerna.

Följande förutsättningar i lokalerna behöver tas i beaktande vid npf-anpassningar:

1. Ljudmiljön och ljusmiljön ska vara sådan att personer så långt som möjligt kan ta delta i verksamheten. Ljuddämpande material ska i så hög utsträckning som möjligt användas för att minska buller.
2. Möjlighet att anpassa belysningen efter aktivitet och möjlighet till paus från intensivt ljus.
3. Bakgrundsbuller från ventilation och trafik ska minimeras.
4. En alternativ entré för elever med social ångest eller annan problematik.
5. Täta dörrar med sidoljus till lärosalar samt frostad film med mönster nertill.
6. Grupprum i direkt anslutning till lärosal som ger möjlighet till ostört arbete (undvik genomgångsrum).
7. Harmoniska och samstämda kulörer.
8. Plats för lugna miljöer till exempel grupprum, nischer och gradänger.
9. Plats för avskild placering i matsal för barn som behov att sitta i lugn zon.
10. Möjlighet till avskildhet i klassrummet.

Dessa förutsättningar behöver också ställas i relation till andra aspekter som påverkar verksamheten, till exempel säkerhetskrav. Lokalerna inom Bildning och lärande inventeras löpande för att behov av extra anpassningar kopplade till både npf-säkring och riskbedömningar för elever och lärare ska kartläggas. Vid alla ombyggnationer och anpassningar säkerställs att åtgärder för npf ingår i den mån det är möjligt.

3.4 Sammanfattning förskola och skola

3.4.1 Förskola sammanfattning

Sektorn följer kontinuerligt upp efterfrågan och tillgången på förskoleplatser i förhållande till befolkningsutvecklingen. Förskolorna i Kungälv som centralort har fler platser än det totala antalet folkbokförda förskolebarn i centralorten eftersom dessa förskolor fungerar som en buffert för hela kommunen.

De senaste åren har nya förskolor tillkommit i form av Tjuvkils förskola, Fridhems nya förskola och Nordtags förskola i Ytterby. En ny förskola är under detaljplaneläggning i västra Ytterby. Fridhemskullens förskola som för närvarande inte har någon verksamhet kommer att byggas om och renoveras samt byta namn till Fontinskogens förskola.

3.4.2 Grundskola F-6 - sammanfattning

Antal elever 6–12 år väntas öka under perioden. Befolkningstillväxten kopplat till F-6 finns i första hand i Ytterby samt till viss del i Kareby, Kärna, Tjuvkil och Diseröd. I andra områden är befolkningsökningen inte lika stor, till exempel Kode och Munkegärdeområdet. Befolkningsökningen i Ytterby är särskilt omfattande och innebär att kapaciteten på Kastellegårdsskolan och Sparråsskolan ska utökas. Sparråsskolan fick en utökning av lokalerna sommaren 2024 men ytterligare utökning planeras genom om- och tillbyggnad för att den ska blir fullt ut treparallellig. I Kärna och Diseröd pågår eller planeras ombyggnationer för att möta befintliga behov i lokalerna men också ta hand om elevökningar som skett. På Kareby skola stod en ny byggnad klar sommaren 2024 och lokalanpassningar pågår i huvudbyggnaden och övriga lokaler. På Sandbackaskolan genomförs ombyggnationer i etapper där den första etappen handlar om lokaler för anpassad grundskola 2024/2025.

KUNGÄLVS KOMMUN

Fristående skolor finns i centrala Kungälv och Kärna. De senaste åren har mellan 10–15 procent av kommunens elever varit inskrivna på fristående grundskolor.

3.5 Centrala Kungälv

Antalet barn i centrala Kungälv förväntas vara mer eller mindre det samma i framtiden baserat på nuvarande bostadsområden. De senaste åren har fler barn i centrum tillkommit genom Kongahällaområdet, samtidigt som antalet barn i andra delar av centrala Kungälv sjunkit något. När Åseberget, Kexstaden, Nytorgsstaden och ytterligare utbyggnation av Kongahällaområdet står färdigt väntas antalet barn i centrum öka. I planprogrammen för de nya stadsdelarna Kexstaden och Åseberget finns planering för nya förskolor. Förtätning av bostäder i centrum bedöms kunna hanteras genom utökning av befintliga förskolor som till exempel Solängen/Ängsblomman och kommande Fontinskogens förskola. Behovet av en ny grundskola i Kungälv är beroende av när de nya stadsdelarna kommer.

3.5.1 Centrala Kungälv – grundskola F-6

Fontinskolan och Sandbackaskolan kan i dagsläget möta centrums behov av skolplatser tillsammans med de fristående skolorna i området: Strandskolan, Montessoriskolan Älvkullen och Fredkullaskolan. I dagsläget finns det platser kvar på Sandbackaskolan, vilket innebär att centrum har ett överskott av platser för närvarande.

En ny F-6-skola bedöms behövas i utblicksperioden baserat på hur och när en utbyggnation av Åseberget, Kexstaden, Nytorgsstaden och Kongahällaområdet/Oasen sker. Lokaliseringsstudie för var skolor kan ligga i Kungälv/Ytterbyområdet pågår. En ny stadsdel på Åseberget bedöms hanteras bäst genom en ny F-6-skola som både kan rymma elever från Åseberget och Ytterby. Start av byggnation av en ny skola behöver anpassas till när de nya bostadsområdena/stadsdelarna förväntas uppföras, vilket är beroende av detaljplaneprocesserna och myndighetstillstånd.

	Elevprognos	**Fontinskolan**	**Sandbackaskolan**
2024	Antal elever	354 elever	279 elever
	Kapacitet	350 elever	350 elever
2028	Beräknat elevantal	350 elever	300 elever
	Beräknad kapacitet	350 elever	350 elever
2032	Beräknat elevantal	350 elever	310 elever
	Beräknad kapacitet	350 elever	350 elever

2025–2028

- På Sandbackaskolan kommer en ombyggnation och tillbyggnation ske för en bättre användning av lokalerna. Första etappen gäller lokaler för anpassad grundskola. En del av huvudbyggnaden byggs om för att hela anpassad grundskola ska få plats inne i skolan och inte längre bedrivas i moduler. Därefter kan en om- och tillbyggnad av hela skolan ske. Under byggtiden kan klasser från någon årskurs F-6 behöva ha viss del av sin undervisning i evakueringslokaler på skolgården.
- Lokalanpassningar görs på Fontinskolan för en bättre användning av lokalerna. Fontinskolan har redan många elever per kvadrat sett till bruksarea, brandsäkerhetskrav, ventilation och antal toaletter. Skolan bedöms inte kunna byggas ut i någon större utsträckning. Under de kommande åren ska en ny ventilationslösning installeras.
- Lokaliseringsstudie samt eventuell uppstart av detaljplan för ny F-6-skola i Kungälv utifrån att nya områden väntas byggas i centrum.

KUNGÄLVS KOMMUN

2029 och framåt

- Byggnation av ny F-6-skola i Kungälv, anpassat i tid efter att nya stadsdelar byggs.

3.5.2 Centrala Kungälv – förskola

Förskolorna i Kungälv i centrala Kungälv fungerar som buffert för hela kommunen, framför allt för Ytterby. Antalet kommunala förskoleplatser i centrum behöver därför vara fler än antalet barn i centrum. I centrala Kungälv finns även flera fristående förskolor.

Från och med höstterminen 2023 stod Fridhems nya förskola klar. I samband med detta avvecklades verksamheten på Fridhemskullens förskola. Fridhemskullen kommer att byggas om till Fontinskogens förskola samt för pedagogisk omsorg på obekväm arbetstid, så kallat ”nattis”.

Några förskolor i centrum är gamla och har underhållsbehov. Samtidigt behöver antal förskoleplatser i centrum ökas på sikt. Detta har utretts och planeringen för detta beskrivs i punktlistan längre ned på denna sida.

Förskola	Antal barn 15/1	Antal avdelningar	Antal platser
Blåmesen förskola	70	4	72
Fridhems förskola	125	8	144
Iskällan förskola	125	7	126
Kongahälla förskola	53	3	54
Rödhakens förskola	81	5	90
Solängens förskola	90	5	90
Ängsblomman förskola	36	2	36

2025–2028

- Ombyggnation av förskolelokalerna på Fridhemskullen till Fontinskogens förskola samt ”nattis”.
- Detaljplan ska startas för att ersätta Iskällans förskola med en ny byggnad i två våningar. Iskällan bedöms ha en mycket bra lokalisering, god infrastruktur för angöring, gc-banor och parkering samt gott om friyta.
- Ny förskola i Kexstaden med minst 108 platser har arbetats in som ett behov vid planprogram för den nya stadsdelen. Förskolan behöver byggas parallellt med att stadsdelen byggs.
- Ny förskola med cirka 180 barn har arbetats in i planprogrammet och är aktuell för byggnation när ny stadsdel byggs på Åseberget.
- Eventuellt starta planändring för Solängen/Ängsblomman förskola för att kunna bygga till när Nytorgsstaden med flera stadsdelar utvecklas.

2029 och framåt

- Iskällans förskola behöver ersättas med en ny byggnad.
- Byggnation av nya förskolor i Kexstaden och Åseberget i samband med att bostadsbyggnation genomförs i de nya stadsdelarna. Är beroende av detaljplaneprocesserna i respektive område.
- Vid behov av ytterligare platser i centrum kan om- och tillbyggnad av Ängsblomman/Solängens förskola vara aktuellt.

KUNGÄLVS KOMMUN

Fontinskolan

Bruksarea	4057 m2 exkl idrott
Antal elever	354 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	14 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	17		Ventilation	3	10
Grupprum	9		Värme	4	-
Bild	0		Sanitet	3	10
Hemkunskap	0		El	2	5
Idrott	1		Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	1	2
NO	0		Tak	3	10
Trä/metall	1		Invändigt	1	2
Textil	1		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	120				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	25				

Sandbackaskolan

Bruksarea	6027 m2 inkl. idrott
Antal elever	279 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	14 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	17		Ventilation	2	5
Grupprum	9		Värme	2	5
Bild	0		Sanitet	4	-
Hemkunskap	0		El	2	5
Idrott	2	Delbar hall	Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	2	5
NO	0		Tak	3	10
Trä/metall	1		Invändigt	2	5
Textil	1		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	150				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	25				

KUNGÄLVS KOMMUN

Blåmesens förskola

Bruksarea	615 m2
Antal barn 15/1	70
Antal platser 15/1	72
Antal avdelningar	4

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	3	5
Värme	4	10
Sanitet	2	3
El	2	3
Stomme	4	10
Fasad	3	5
Tak	3	5
Invändigt	3	5
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	70

Rödhakens förskola

Bruksarea	640 m2
Antal barn 15/1	81
Antal platser 15/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	4	10
Sanitet	2	3
El	2	3
Stomme	4	10
Fasad	3	5
Tak	2	3
Invändigt	3	5
Brandskydd	4	10

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	90
Mottagningskök från Thorildskolan	

Solängens förskola

Bruksarea	980 m2
Antal barn 15/1	90
Antal platser 15/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	3	5
Värme	5	15
Sanitet	3	5
El	4	10
Stomme	3	5
Fasad	3	5
Tak	3	5
Invändigt	3	5
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	90
Mottagningskök från Thorildskolan	

KUNGÄLVS KOMMUN

Iskällans förskola

Bruksarea	1323 m2
Antal barn 15/1	125
Antal platser 15/1	126
Antal avdelningar	7

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	4	10	
Värme	4	10	
Sanitet	2	3	
El	2	3	
Stomme	3	5	
Fasad	2	3	
Tak	3	5	
Invändigt	3	5	
Brandskydd	5	15	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	128
Mottagningskök från Thorildskolan	

Ängsblommans förskola

Bruksarea	375 m2
Antal barn 15/1	36
Antal platser 15/1	36
Antal avdelningar	2

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	5	15	
Värme	3	5	
Sanitet	3	5	
El	3	5	
Stomme	3	5	
Fasad	3	5	
Tak	3	5	
Invändigt	3	5	
Brandskydd	5	15	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	30
Mottagningskök från Thorildskolan	

Fridhems förskola

Bruksarea	1708 m2
Antal barn 15/1	125
Antal platser 15/1	144
Antal avdelningar	8

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Inhyrd fastighet			

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	
Mottagningskök från Thorildskolan	

Kongahälla förskola

Bruksarea	663 m2
Antal barn 15/1	53
Antal platser 15/1	54
Antal avdelningar	3

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Inhyrd fastighet			

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	
Mottagningskök från Thorildskolan	

KUNGÄLVS KOMMUN

3.6 Ytterby

Befolkningsökningen i Ytterby är den största i kommunen sett till antal barn. Det är i hög grad barnfamiljer som flyttar in i Ytterby, till exempel i nya bostadsområden som Nordtag/Tega Ängar/Tega Västergård. Ett detaljplanearbete för en ny förskola i västra Ytterby har startat. Vid framtida detaljplanearbeten med nya bostadsområden i Ytterby ska behovet av fler förskoleplatser omhändertas.

3.6.1 Ytterby – grundskola F-6

Befolkningsökningen som skett i Ytterby och som innebär fler elever kommer att omhändertas genom att kapaciteten på Kastellegårdsskolan och Sparråsskolan utökas.

Kastellegårdsskolan är kommunens största F-6 skola och har många elever per kvadrat. Skolans ytor behöver utökas. Detta ska i första hand ske genom en tillbyggnad med kompletterande lokalanpassningar i huvudbyggnaden. Det finns även ett behov av förbättrad ventilation samt en utökning av antalet toaletter. Efter en tillbyggnation och ventilationsbyte kommer Kastellegårdsskolan att ha kapacitet för tre klasser per årskurs, sammanlagt 21 klasser och 525 elever.

Sparråsskolan var från början en F-3-skola men har stegvis utvecklats till att bli en F-6-skola, vilket den blir fullt ut höstterminen 2024. Omställningen har blivit möjligt genom att tidigare förskolelokaler i skolan har ställts om till lokaler för grundskola. Sparråsskolan har idag tre klasser i vissa årskurser och två klasser i andra årskurser. På grund av omfattande inflyttning i västra Ytterby, framför allt Nordtag, så kommer Sparråsskolan utökas. Detta sker genom lokalanpassningar i huvudbyggnaden och teoridelen i idrottshallen, bland annat en större matsal och bättre utrustade specialsalar. En tillbyggnad planeras för att tillföra fler klassrum. Efter tillbyggnaden kommer Sparråsskolan likt Kastellegårdsskolan att ha kapacitet för tre klasser per årskurs, sammanlagt 21 klasser och 525 elever. I väntan på tillbyggnaden sker viss undervisning i moduler som placeras på skolområdet sommaren 2024.

Om nya större bostadsområden byggs i Ytterby behövs på lång sikt ny F-6-skola. Lokaliseringsstudie pågår för möjliga placeringar av skolor i Kungälv-Ytterbyområdet.

	Elevprognos	**Kastellegårdsskolan**	**Sparråsskolan**
2024	Antal elever	439 elever	430 elever
	Kapacitet	525 elever	450 elever
2028	Beräknat elevantal	500 elever	475 elever
	Beräknad kapacitet	525 elever	475 elever
2032	Beräknat elevantal	525 elever	525 elever
	Beräknad kapacitet	525 elever	525 elever

2025–2028

- Tillbyggnation och lokalanpassningar på Sparråsskolan.
- Ombyggnad av Kastellegårdsskolan.
- Tillbyggnad av Kastellegårdsskolan påbörjas.

2029 och framåt

- Tillbyggnad av Sparråsskolan slutförs
- Tillbyggnad Kastellegårdsskolan slutförs
- Bevaka behovet av byggnation av ny F-6-skola kopplad till Ytterbys utveckling och i takt med att Kungälv och Ytterby växer samman med bland annat Åseberget.

KUNGÄLVS KOMMUN

3.6.2 Ytterby – förskola

Trots att Nordtags förskola stod klar med 180 platser höstterminen 2022 finns fortfarande ett stort behov av förskoleplatser i Ytterby. En ny förskola kommer att byggas i västra Ytterby med planerad byggstart 2026/2027, beroende av detaljplaneläggning som pågår. Två avdelningar har också tillförts Kastellegårdens förskola sedan början av vårterminen 2024.

Det är viktigt att Ytterby på sikt blir självförsörjande när det gäller antalet förskoleplatser. I dagsläget går många barn från Ytterby i förskolor i Kungälv centrum.

Förskola	Antal barn 15/1	Antal avdelningar	Antal platser
Björkås förskola	72	4	72
Kastellegårdens förskola	126	8	144
Klockarbolets förskola	36	2	36
Nordtags förskola	180	10	180
Ugglans förskola	53	3	54

2025–2028

- I västra Ytterby pågår detaljplaneläggning av en ny förskola för att omhänderta behovet av förskoleplatser kopplat till de befintliga bostadsområdena Tega/Tega Västergård/Tega Ängar och Nordtag. Planerad start av byggnation 2026/2027. Är beroende av detaljplaneprocessen. Planerad storlek på förskolan är 4 hemvister, dvs 144 barn.
- Nytt bostadsområde i västra Tunge, Ytterby planeras och detaljplanen pågår. Den innehåller planbestämmelser för en förskola. I dagsläget äger kommunen inte marken i området.

2029 och framåt

- Vid framtida planläggning av bostadsområden i Ytterby behöver behovet av förskola omhändertas i planprocessen.

KUNGÄLVS KOMMUN

Kastellegårdsskolan

Bruksarea	5586 m2 exkl idrott
Antal elever	439 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	18 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	21		Ventilation	3	10
Grupprum	13		Värme	4	-
Bild	0		Sanitet	4	-
Hemkunskap	0		El	4	-
Idrott	2		Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	3	10
NO	0		Tak	2	5
Trä/metall	1		Invändigt	3	10
Textil	1		Brandskydd	1	2
Matsal max pers.	224				
Kök max port.	Mottagningskök				
Elevtoaletter	29				

Sparråsskolan

Bruksarea	3100 m2 exkl idrott
Antal elever	430 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	18 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	17		Ventilation		
Grupprum	i.u.		Värme		
Bild	0		Sanitet		
Hemkunskap	0		El		
Idrott	2		Stömme		
Musik	1		Fasad		
NO	0		Tak		
Trä/metall	1		Invändigt		
Textil	1		Brandskydd		
Matsal max pers.	110				
Kök	Tillagningskök				
Elevtoaletter	-				

KUNGÄLVS KOMMUN

Klockarbolets förskola

Bruksarea	335 m2
Antal barn 15/1	36
Antal platser 15/1	36
Antal avdelningar	2

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	3	5
Sanitet	2	3
El	3	5
Stomme	3	5
Fasad	4	10
Tak	5	15
Invändigt	4	10
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	30

Björkås förskola

Bruksarea	795 m2
Antal barn 19/1	72
Antal platser 19/1	72
Antal avdelningar	4

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	2	3
Sanitet	1	2
El	3	5
Stomme	3	5
Fasad	2	3
Tak	4	10
Invändigt	2	3
Brandskydd	4	10

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	72
Mottagningskök från Ytterbyskolan	

Kastellegårdens förskola

Bruksarea	1214 m2
Antal barn 15/1	126
Antal platser 15/1	144
Antal avdelningar	8

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	4	10
Sanitet	3	5
El	3	5
Stomme	3	5
Fasad	3	5
Tak	3	5
Invändigt	3	5
Brandskydd	4	10

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	108
Mottagningskök från Ytterbyskolan	

KUNGÄLVS KOMMUN

Ugglans förskola

Bruksarea	719 m2
Antal barn 15/1	53
Antal platser 15/1	54
Antal avdelningar	3

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	4	10	
Värme	2	3	
Sanitet	2	3	
El	3	5	
Stomme	2	3	
Fasad	3	5	
Tak	2	3	
Invändigt	2	3	
Brandskydd	4	10	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	54
Mottagningskök från Thorildskolan	

Nordtags förskola

Bruksarea	2329 m2
Antal barn 15/1	180
Antal platser 15/1	180
Antal avdelningar	10

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Inhyrd fastighet			

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	
Tillagningskök	

KUNGÄLVS KOMMUN

3.7 Munkegärdeområdet

Befolkningsprognosen är relativt stabil för Munkegärdeområdet. Antal barn väntas vara ungefär det samma i framtiden. Ett nytt bostadsområde planeras i Dammbergen, vilket väntas öka antal barn.

3.7.1 Munkegärdeområdet – grundskola F-6

I Munkegärdeområdet finns Kullens skola årskurs F-6, Klöverbackens skola årskurs F-2 och Olseröds skola årskurs 3–6. Klöverbackens skola är inhyrda lokaler. Eleverna från Klöverbacken fortsätter på Olserödsskolan i årskurs 3.

Munkegärdeområdet har i dagsläget ett överskott på skolplatser och väntas även ha det framöver utifrån befolkningsprognosen och skolornas kapacitet. Klöverbackens skola är liten och det finns utmaningar i driften och arbetsmiljön. Skolan har också ett överskott på platser. Verksamheten behöver lokaliseras till en sammanhållen F-6 skolenhet på OIserödsskolan. Detta kan göras med en mindre tillbyggnad samt lokalanpassningar. På längre sikt kan Olserödsskolan behöva byggas ut ytterligare för att ta emot elever från Dammbergen om nytt bostadsområde byggs där.

	Elevprognos	Kullens skola	Olseröds skola	Klöverbackens skola
2024	Antal elever	326 elever	135 elever	81 elever
	Kapacitet	350 elever	200 elever	150 elever
2028	Beräknat elevantal	330 elever	125 elever	75 elever
	Beräknad kapacitet	350 elever	200 elever	150 elever
2032	Beräknat elevantal	340 elever	100 elever	75 elever
	Beräknad kapacitet	350 elever	200 elever	150 elever

Beräkningarna ovan är baserade på dagens skolorganisation med Olseröds och Klöverbackens skola.

2025–2028

- Påbörja tillbyggnad av Olserödsskolan för att kunna samlokalisera hela F-6 på en skola och avveckla lokalerna på Klöverbacken. Tillbyggnaden pågår även 2029.
- Kullenskolan har tidigare haft fritidsgård, anpassad grundskola samt slöjdsalar i sina lokaler. Dessa lokaler har inte ställts om sedan verksamheten flyttades till andra lokaler. Lokalanpassningar planeras som kommer att omhänderta behovet av en bättre användning av lokalerna. Slöjdsalarna finns idag på Olserödsskolan.

2029 och framåt

- Tillbyggnad av Olserödsskolan slutförs.
- Eventuellt ytterligare behov av utbyggnad av Olserödsskolan bevakas om behovet finns utifrån det kommande bostadsområdet i Dammbergen. Är beroende av hur många bostäder som det nya området kommer att innehålla när detaljplanen är klar.

3.7.2 Munkegärdeområdet – förskola

De platser som finns på förskolorna i Munkegärdeområdet kan tillgodose antalet platser både i dag och i framtiden.

Förskola	Antal barn 15/1	Antal avdelningar	Antal platser
Björkängens förskola	107	6	108
Munkegärde förskola	72	4	72
Olseröds förskola	51	3	54

KUNGÄLVS KOMMUN

Ulvegärde förskola	36	2	36

2025–2028

- I Dammbergen i Ullstorp pågår en detaljplan för ett nytt bostadsområde. I detaljplanen finns planering för ny förskola med minst 3–4 hemvister. Kommunalt markinnehav finns. Behovet av att uppföra förskolan anpassas till bostadsområdets framtida byggnation och storlek.

2029 och framåt

- Byggnation av förskola i Dammbergen utifrån när byggnation av bostadsområdet startar.

Kullens skola

Bruksarea	4091 m2 exkl idrott
Antal elever	326 elever
Årskurser	7 årskurser
Klasser	14 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	14		Ventilation	4	-
Grupprum	10		Värme	3	10
Bild	0		Sanitet	3	10
Hemkunskap	0		El	3	10
Idrott	1		Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	3	10
NO	0		Tak	2	5
Trä/metall	Olseröd		Invändigt	3	10
Textil	Olseröd		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	116				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	23				

KUNGÄLVS KOMMUN

Olseröds skola

Bruksarea	1932 m2
Antal elever	135 elever
Årskurer	4 årskurser
Klasser	6 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	8		Ventilation	3	10
Grupprum	7		Värme	3	10
Bild	0		Sanitet	4	-
Hemkunskap	0		El	4	-
Idrott	1	Munkegärdehallen	Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	3	10
NO	0		Tak	3	10
Trä/metall	1		Invändigt	3	10
Textil	1		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	98				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	10				

Klöverbackens skola

Bruksarea	1265 m2 exkl idrott
Antal elever	81 elever
Årskurer	3 årskurser
Klasser	4 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus (sämsta)		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	7		Ventilation		
Grupprum	7		Värme		
Bild	0		Sanitet		
Hemkunskap	0		El		
Idrott	0		Stömme		
Musik	0		Fasad		
NO	0		Tak		
Trä/metall	0		Invändigt		
Textil	0		Brandskydd		
Matsal max pers.	49				
Kök max port.	Serveringskök				
Elevtoaletter	-				

KUNGÄLVS KOMMUN

Munkegärde förskola

Bruksarea	725 m2
Antal barn 15/1	72
Antal platser 15/1	72
Antal avdelningar	4

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	5	15
Värme	5	15
Sanitet	4	10
El	5	15
Stomme	4	10
Fasad	5	15
Tak	5	15
Invändigt	5	15
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	72
Mottagningskök från Thorildskolan	

Olseröd förskola

Bruksarea	576 m2
Antal barn 15/1	51
Antal platser 15/1	54
Antal avdelningar	3

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	5	15
Sanitet	3	5
El	2	3
Stomme	3	5
Fasad	3	5
Tak	2	3
Invändigt	2	3
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	55
Mottagningskök från Thorildskolan	

Ulvegärde förskola

Bruksarea	440 m2
Antal barn 15/1	36
Antal platser 15/1	36
Antal avdelningar	2

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	5	15
Värme	2	3
Sanitet	2	3
El	2	3
Stomme	3	5
Fasad	3	5
Tak	2	3
Invändigt	2	3
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	36
Mottagningskök från Thorildskolan	

KUNGÄLVS KOMMUN

Björkängen förskola

Bruksarea	1157 m2
Antal barn 15/1	107
Antal platser 15/1	108
Antal avdelningar	6

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	5	15
Sanitet	4	10
El	5	15
Stomme	5	15
Fasad	5	15
Tak	5	15
Invändigt	5	15
Brandskydd	5	15

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	108
Mottagningskök från Thorildskolan	

3.8 Diseröd

Antalet folkbokförda barn i Diseröd är relativt stabilt. Befolkningsprognosen visar på en mindre ökning av antalet barn över tid. Möjligheten för en kommande generationsväxling i äldre bostadsområden och på landsbygden bevakas, exempelvis i Norrmannebo, Duvesjön och Häljeröd/Håffrekullen.

3.8.1 Diseröd – grundskola F-6

En ombyggnation och tillbyggnad sker för närvarande av Diseröds skola. Skolan skola har varit hårt belastad med många elever per lokalyta och centrala funktioner (idrottssal, matsal, kök) samt en förhållandevis liten skolgård. En ny byggnad beräknas vara klart 2025 och ombyggnation av övriga byggnader pågår i etapper fram till och med 2027. I byggnationen ingår bland annat ny matsal, ändamålsenliga och effektiva lokaler samt ny idrottshall. Skolgården kommer också att utökas och förbättras.

Diseröds skola har för närvarande kapacitet för två klasser per årskurs. Efter ombyggnationen kommer skolan att ha kapacitet för tre klasser per årskurs.

	Elevprognos	**Diseröds skola**
2024	Antal elever	355 elever
	Kapacitet	375 elever
2028	Beräknat elevantal	380 elever
	Beräknat kapacitet	525 elever
2032	Beräknat elevantal	390 elever
	Beräknad kapacitet	525 elever

2025–2028

- Ombyggnation och tillbyggnad sker av Diseröds skola.

2029 och framåt

- Inga åtgärder planerade.

KUNGÄLVS KOMMUN

3.8.2 Diseröd – förskola

Givet nuvarande befolkningsprognos behövs inte någon utökning av antalet platser i förskolan, utan de platser som finns är tillräckliga.

Förskola	Antal barn 15/1	Antal avdelningar	Antal platser
Tyfter förskola	89	5	90
Diseröds förskola	88	5	90

2025–2028

- Inga åtgärder planerade.

2029 och framåt

- Planering för renovering eller ersättningsbyggnation av befintliga förskolan i Tyfter.
- Bevaka behovet av ny förskola när detaljplaneläggning av nytt bostadsområdet sker i Tyfter.

Diseröds skola

Bruksarea	3700 m2 exkl idrott
Antal elever	355 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	15 klasser

Uppgifter från innan ombyggnation påbörjades

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	16		Ventilation	2	5
Grupprum	13		Värme	3	10
Bild	0		Sanitet	3	10
Hemkunskap	0		El	3	10
Idrott	1		Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	4	-
NO	0		Tak	1	2
Trä/metall	1		Invändigt	3	10
Textil	1		Brandskydd	4	-
Bibliotek	1				
Matsal max elever	110				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	32				

KUNGÄLVS KOMMUN

Diseröd förskola

Bruksarea	1115 m2
Antal barn 15/1	88
Antal platser 15/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	5	15	
Värme	5	15	
Sanitet	5	15	
El	5	15	
Stomme	5	15	
Fasad	4	10	
Tak	5	15	
Invändigt	5	15	
Brandskydd	5	15	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	72
Mottagningskök från Kareby skola	

Tyfter förskola

Bruksarea	1002 m2
Antal barn 15/1	89
Antal platser 15/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	1	2	
Värme	1	2	
Sanitet	2	3	
El	3	5	
Stomme	4	10	
Fasad	2	3	
Tak	2	3	
Invändigt	4	10	
Brandskydd	4	10	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	90
Mottagningskök från Kareby skola	

KUNGÄLVS KOMMUN

3.9 Kode

Antal folkbokförda barn i Kode ligger på en relativt stabil nivå. Befolkningsprognosen visar på en mindre befolkningsökning bland barn framöver. Utökningen av permanentboende och omvandlingar i kustzonen, exempelvis i Aröd, Rörtången och Ödsmålsmosse, behöver beaktas i kommande prognosarbeten. Det samma gäller effekter av fördjupad översiktsplan (FÖP) Kode och eventuella kommande detaljplaner för bostadsbyggnation i serviceorten.

3.9.1 Kode – grundskola F-6

Kode skola i centrala Kode innehåller lokaler för åk F-2 samt lokaler för fritidshem. Kode skola har tre paralleller per årskurs. Tunge skola i Solberga utanför Kode har lokaler för åk 3–6 samt fritidshem. Tunge skola har tre paralleller per årskurs. Huvudbyggnaden på Tunge skola är en äldre byggnad med stora underhållsbehov. Skolan är inte byggd för tre paralleller och det har därför tillförts lokalerresurser i form av moduler under många år. Ungefär hälften av klassrummen/lärosalarna på skolan är i moduler. Centrala funktioner som matsal och idrottssal är byggda för en enparallellig skola och har nått maxkapacitet samt håller en allmänt låg standard. Större yta behövs för matsal, elevhälsa, lärararbetsrum och personalrum. Fritids bedrivs idag i källaren. En ny skola planeras därför att byggas för att ersätta Tunge skola.

Både Kode och Tunge skola har kapacitet för tre klasser per årskurs. I dagsläget går det cirka 60 elever per årskurs på skolorna, vilket innebär att det finns utrymme för 10–15 fler elever per årskurs.

	Elevprognos	**Kode skola**	**Tunge skola**
2024	Kapacitet	193 elever	249 elever
	Antal elever	225 elever	300 elever
2028	Beräknad kapacitet	200 elever	265 elever
	Beräknat elevantal	225 elever	300 elever
2032	Beräknad kapacitet	210 elever	275 elever
	Beräknat elevantal	225 elever	300 elever

2025–2028

- Detaljplanearbete pågår för att ersätta Tunge skola, årskurs 3–6 tillsammans med ny idrottshall.
- Byggnation kan starta när detaljplanen vunnit laga kraft.

2029 och framåt

- Inga åtgärder planerade förutom ersättningsbyggnation Tunge skola som är beroende av detaljplaneprocessen.

3.9.2 Kode – förskola

Givet nuvarande befolkningsprognos behövs inte någon utökning av antalet platser i förskolan, utan de platser som finns är tillräckliga.

Förskola	**Antal barn 15/1**	**Antal avdelningar**	**Antal platser**
Bräcke förskola	108	6	108
Hede förskola	83	5	90
Bokens förskola	18	1	18

KUNGÄLVS KOMMUN

2025–2028

- Inga åtgärder planerade.

2029 och framåt

- Effekter av fördjupad översiktsplan (FÖP) Kode och eventuella kommande detaljplaner bevakas i den årliga revideringen av lokalbehov i samband med budgetprocessen.

Kode skola

Bruksarea	3032 m2 inkl. idrott
Antal elever	193 elever
Årskurer	3 årskurser
Klasser	9 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	9		Ventilation	3	10
Grupprum	8		Värme	3	10
Bild	0		Sanitet	3	10
Hemkunskap	0		El	3	10
Idrott	1		Stömme	3	10
Musik	0		Fasad	3	10
NO	0		Tak	4	-
Trä/metall	0		Invändigt	3	10
Textil	0		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	70				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	19				

KUNGÄLVS KOMMUN

Tunge skola

Bruksarea	2955 m2 inkl idrott
Antal elever	249 elever
Årskurer	4 årskurser
Klasser	12 klasser

Kapacitet per lokalfunktion	
Lokalfunktion	Antal
Klassrum	12
Grupprum	10
Bild	0
Hemkunskap	0
Idrott	1
Musik	1
NO	1
Trä/metall	1
Textil	1
Matsal max pers.	84
Kök	Tillagningskök
Elevtoaletter	24

Byggnadsstatus		
Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	2	3
Värme	3	5
Sanitet	4	10
El	4	10
Stömme	3	5
Fasad	4	10
Tak	2	3
Invändigt	4	10
Brandskydd	5	15

Bräcke förskola

Bruksarea	1026 m2
Antal barn 15/1	108
Antal platser 15/1	108
Antal avdelningar	6

Byggnadsstatus		
Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Ventilation	4	10
Värme	4	10
Sanitet	3	5
El	4	10
Stomme	4	10
Fasad	4	10
Tak	3	5
Invändigt	3	5
Brandskydd	4	10

Kapacitet per lokalfunktion	
Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	100

KUNGÄLVS KOMMUN

Hede förskola

Bruksarea	690 m2
Antal barn 15/1	83
Antal platser 15/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	3	5	
Värme	1	2	
Sanitet	4	10	
El	3	5	
Stomme	4	10	
Fasad	4	10	
Tak	3	5	
Invändigt	3	5	
Brandskydd	3	5	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	98
Mottagningskök från Thorildskolan	

Bokens förskola

Bruksarea	230 m2
Antal barn 15/1	18
Antal platser 15/1	18
Antal avdelningar	1

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Inhyrd fastighet			

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	
Mottagningskök från Thorildskolan	

KUNGÄLVS KOMMUN

3.10 Marstrand, Hålta och Tjuvkil

Befolkningsprognosen för Marstrand/stråk 168 visar på ett relativt stabilt antal elever över tid. Barnkullarna varierar mellan olika årskurser.

Enligt befolkningsprognosen väntas befolkningsökningen i Hålta vara relativt stabil, med en mindre ökning över längre tid. Positiva planbesked kopplat till utbyggnaden av va-nätet pekar dock på en något större befolkningsökning än vad befolkningsprognosen anger.

I Tjuvkil har befolkningsökningen varit stor de senaste åren och väntas öka även framöver.

Både Marstrand, Hålta och Tjuvkil påverkas av utbyggnationen av kommunal VA. Detta kan på sikt innebära en ökad inflyttning. Planprogram för bostäder finns även på Instön. Det rör sig troligen inte om någon omfattande bostadsbyggnation de kommande åren, utan det är mer tänkbart på längre sikt när VA finns på plats.

3.10.1 Marstrand – grundskola F-6

Marstrands skola når inte upp till volymmått för en effektiv verksamhet. Samlokalisering av skola och förskola bör eftersträvas. Ny detaljplan för flexibel förskola/skola med idrottslösning på Koön är startad. När nya lokaler är på plats kan avveckling av skolan på Marstrandsön ske.

	Elevprognos	**Marstrands skola**
2024	Antal elever	69 elever
	Kapacitet	175 elever
2028	Beräknat elevantal	72 elever
	Beräknad kapacitet	175 elever
2032	Beräknat elevantal	75 elever
	Beräknad kapacitet	175 elever

2025–2028

- Ny detaljplan för flexibla lokaler förskola/skola med idrottslösning på Koön planläggs.

2029 och framåt

- Byggnation av flexibla lokaler förskola/skola med idrottslöning på Koön ska stå klar. Tidplanen är beroende av när detaljplanen antas.

3.10.2 Hålta – grundskola F-6

Hålta skola kan i dagsläget inte tillgodose alla barn boende i Håltas närområde, vilket i första hand beror på begränsningar kopplat till vatten och avlopp. När VA enligt planen kommer till skolan kan antal platser på skolan utökas något.

Hålta är en skola med kapacitet för en klass per årskurs, sammanlagt sju klasser och cirka 175 elever. Behovet av lokaler för fritidshem, skolbibliotek och personalutrymmen på skolan är inte fullt tillgodosedda. Kapaciteten behöver öka så att Hålta på sikt kan ta emot ytterligare en klass per årskurs. En översyn av Hålta skola utifrån detta pågår för närvarande. Strategiska markköp har gjorts intill skolan för att möjliggöra en utökning.

Byggnaden Västangård för förskoleklass är flyttad på tillfälligt bygglov och för att söka permanent bygglov behöver byggnaden ses över när det gäller exempelvis när det gäller fastighetsteknisk status och buller. Arbetet pågår för att permanenta byggnaden.

KUNGÄLVS KOMMUN

	Elevprognos	Hålta skola
2024	Antal elever	165 elever
	Kapacitet	168 elever
2028	Beräknat elevantal	175 elever
	Beräknad kapacitet	175 elever
2032	Beräknat elevantal	175 elever
	Beräknad kapacitet	175 elever

2025–2028

- Planering för utökning av Hålta skolas lokaler, bland annat genom strategiska markköp och en översyn av nuvarande lokaler.

2029 och framåt

- Tillbyggnad Hålta skola för att utöka lokalerna.

3.10.3 Tjuvkil och skolval till grundskola

Det finns inte någon grundskola i Tjuvkil, utan närmsta skolor är Marstrands skola och Hålta skola. I dagsläget väljer de flesta vårdnadshavare i Tjuvkil att placera sina barn på Hålta skola. När nya lokaler för skola/förskola har byggts på Koön kan det bli så att fler vårdnadshavare väljer en placering på denna skola i stället för Hålta skola. Det är dock svårt att för kommunen att påverka vårdnadshavarnas val. Möjligheten till skolskjuts kan ha viss påverkan.

3.10.4 Marstrand – förskola

Sedan tio år tillbaka finns förskolan i Marstrand i en modulbyggnad på tomten där den gamla förskolan stod innan den revs. En detaljplan för flexibel förskola/skola med idrottslösning på Koön är startad. När denna skola/förskola står klar kan modulförskolan på Fredrik Bagges gata avvecklas.

Förskola	**Antal barn 15/1**	**Antal avdelningar**	**Antal platser**
Marstrands förskola	30	2	36

2025–2028

- Ny detaljplan för flexibla lokaler för förskola/skola med idrottslösning på Koön.

2029 och framåt

- Flexibla lokaler förskola/skola med idrottslöning på Koön byggs, tidplanen är beroende av när detaljplanen antas.

3.10.5 Hålta – förskola

Hålta förskola är relativt liten och kan inte ensamt tillgodose det behov av förskoleplatser som finns i Hålta, utan i dag går en del barn från Hålta på Tjuvkils förskola.

Förskola	**Antal barn 15/1**	**Antal avdelningar**	**Antal platser**
Hålta förskola	54	3	54

2025–2028

- Inga åtgärder planerade.

2029 och framåt

KUNGÄLVS KOMMUN

- Inga åtgärder planerade.

3.10.6 Tjuvkil/Lycke – förskola

En ny förskola i Tjuvkil startade januari 2023 och har avlastat förskolorna i Marstrand, Hålta och Kärna.

Förskola	Antal barn 15/1	Antal avdelningar	Antal platser
Tjuvkils förskola	77	5	90

2025–2028

- Inga åtgärder planerade.

2029 och framåt

- Inga åtgärder planerade.

Marstrands skola

Bruksarea	1829 m2 exkl idrott
Antal elever	69 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	7 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	7		Ventilation	3	10
Grupprum	4		Värme	3	10
Bild	1		Sanitet	3	10
Hemkunskap	0		El	3	10
Idrott	1		Stömme	4	-
Musik	1		Fasad	4	-
NO	0		Tak	4	-
Trä/metall	1		Invändigt	2	5
Textil	1		Brandskydd	1	2
Matsal max pers.	46				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	11				

KUNGÄLVS KOMMUN

Hålta skola

Bruksarea	2325 m2 inkl. idrott
Antal elever	165 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	7 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	7		Ventilation	3	10
Grupprum	7		Värme	3	10
Bild	0		Sanitet	2	5
Hemkunskap	0		El	2	5
Idrott	1		Stömme	3	10
Musik	1		Fasad	3	10
NO	0		Tak	3	10
Trä/metall	1		Invändigt	3	10
Textil	1		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	80				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	26				

Marstrands förskola

Bruksarea	514 m2
Antal barn 15/1	30
Antal platser 15/1	36
Antal avdelningar	2

Byggnadsstatus				Kapacitet per lokalfunktion	
Funktion	Betyg	Åtg. inom år		Lokalfunktion	Mängd
Inhyrd fastighet				Antal servering lunch	
				Mottagningskök från Thorildskolan	

Tjuvkils förskola

Bruksarea	1397 m2
Antal barn 15/1	77
Antal platser 15/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus				Kapacitet per lokalfunktion	
Funktion	Betyg	Åtg. inom år		Lokalfunktion	Mängd
Inhyrd fastighet				Antal servering lunch	
				Mottagningskök från Thorildskolan	

KUNGÄLVS KOMMUN

Hålta förskola

Bruksarea	550 m2
Antal barn 15/1	54
Antal platser 15/1	54
Antal avdelningar	3

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	
Mottagningskök från Thorildskolan	

3.11 Kareby

Antalet folkbokförda barn varierar mellan årskullarna. Kareby ängar är färdigbyggt och inflyttat och den större befolkningsökningen har redan skett. Vid planläggning av nya bostäder i närområdet behöver behovet av lokaler för förskola och skola analyseras och hanteras.

3.11.1 Kareby – grundskola F-6

Kareby skola har under en längre tid fått fler elever på grund av bland annat Kareby ängar och byggnation av villor på landsbygden. För att kunna möta befolkningsökningen har en tillbyggnad av Kareby skola genomförts och stod klar sommaren 2024. Tillbyggnaden omfattar sex klassrum med tillhörande grupprum samt arbetsrum. I projektet ingår även ny och säkrare parkering med utökat antal platser för inlämning/hämtning utanför förskolan, en ny parkering för skolverksamhet samt förbättrad utemiljön på skolgården. I samband med projektet görs även lokalanpassningar i huvudbyggnaden och det två äldre skolhusen.

På sikt bör en ny idrottslösning byggas på Karebyskolan. Den nya byggnaden kan även innehålla vissa specialsalar som idag finns i de gamla byggnaderna ”villorna”.

	Elevprognos	Kareby skola
2024	Antal elever	344 elever
	Kapacitet	350 elever
2028	Beräknat elevantal	350 elever
	Beräknad kapacitet	350 elever
2032	Beräknat elevantal	350 elever
	Beräknad kapacitet	350 elever

2025–2028

- Den nya tillbyggnaden är på plats sedan höstterminen 2024 och därmed är projektet avslutat.
- Sommaren och hösten 2024 görs lokalanpassningar i huvudbyggnad och de mindre, äldre skolhusen.
- På grund av ökning av elevantalet enligt prognosen måste avveckling av klassrum i moduler analyseras ytterligare så att borttagandet sker när det är lämpligt.

KUNGÄLVS KOMMUN

2029 och framåt

- Byggnation av ny idrottslösning inklusive specialsalar för till exempel musik och bild. Detta möjliggör avvecklande av de äldre husen grå och gula villan.

3.11.2 Kareby – förskola

I dagsläget täcks behovet av förskoleplatser av den kommunala och den fristående förskolan som startade sin verksamhet i Kareby 2021.

Förskola	Antal barn 15/1	Antal avdelningar	Antal platser
Kareby förskola	108	6	108

2025–2028

- Inga åtgärder planerade.

2029 och framåt

- Bevakning av ökade behov av förskoleplatser kopplat till planering av nya bostäder i närområdet.

KUNGÄLVS KOMMUN

Kareby skola

Bruksarea	3421 m2 exkl idrott
Antal elever	344 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	14 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	14		Ventilation	2	5
Grupprum	12		Värme	2	5
Bild	1		Sanitet	2	5
Hemkunskap	0		El	3	10
Idrott	1		Stömme	3	10
Musik	1		Fasad	3	10
NO	0		Tak	2	5
Trä/metall	1		Invändigt	3	10
Textil	1		Brandskydd	2	5
Matsal max pers.	118				
Kök max port.	600				
Elevtoaletter	19				

Kareby förskola

Bruksarea	1230 m2
Antal barn 15/1	108
Antal platser 15/1	108
Antal avdelningar	6

Byggnadsstatus				Kapacitet per lokalfunktion	
Funktion	Betyg	Åtg. inom år		Lokalfunktion	Mängd
Ventilation	5	15		Antal servering lunch	108
Värme	5	15			
Sanitet	5	15			
El	5	15			
Stomme	5	15			
Fasad	5	15			
Tak	5	15			
Invändigt	5	15			
Brandskydd	5	15			

KUNGÄLVS KOMMUN

3.12 Kärna

Enligt befolkningsprognosen väntas Kärna ha en mindre befolkningstillväxt de kommande åren, med ungefär åtta barn fler per årskurs 2032.

3.12.1 Kärna – grundskola F-6

Kärna skola och Kärna friskola kan tillsammans möta behovet av skolplatser i Kärna. Kapaciteten för Kärna skola bör dock utökas för att kunna möta behovet av anpassade lokaler och en mindre framtida befolkningsökning.

Detta kommer att genomföras i två steg. Det första är att en planerad nybyggnad med matsal och kök. Nuvarande kök och matsal har för liten kapacitet och arbetsmiljön har stort behov av förbättringar. Det andra är att den tidigare matsalen och köket byggs om till fler undervisningsytor.

Efter ombyggnationen kommer Kärna skola ha kapacitet för tre klasser per årskurs, sammanlagt 21 klasser och 525 elever. Detta ger ett gott utrymme att ta emot fler elever vid behov. I dagsläget har skolan 392 elever och kapacitet för 18 klasser.

	Elevprognos	Kärna skola
2024	Antal elever	392 elever
	Kapacitet	420 elever
2028	Beräknat elevantal	420 elever
	Beräknad kapacitet	525 elever
2032	Beräknat elevantal	430 elever
	Beräknad kapacitet	525 elever

2025–2028

- Nybyggnation av nytt kök och matsal på Kärna skola. Byggnaden kommer att dimensioneras och rustas så att den fungerar som trygghetspunkt inom arbetet med robusthet och beredskap. Det innebär lite större matsal som tillåter samlingar, nödvatten, reservkraft, solceller för el på taket med mera.
- Nuvarande matsal och kök byggs om till klassrum 2026/2027 när ny matsal/kök är tagna i drift.

2029 och framåt

- Inga planerade åtgärder.

3.12.2 Kärna – förskola

Behovet av antal förskoleplatser är förhållandevis konstant de kommande åren.

Sagoslottets avvecklas stegvis mellan 2024 och 2025 för att bereda plats för nytt kök och matsal för Kärna skola. Förskolan har sedan starten enbart bedrivits i moduler. Antal förskoleplatser i Kärna har utökats genom den fristående förskolan Solgläntan. Den nya friförskolan har fortfarande kapacitet kvar då den inte har öppnat alla avdelningar.

Förskola	**Antal barn 15/1**	**Antal avdelningar**	**Antal platser**
Ekebackens förskola	72	4	72
Kalvegrinna förskola	90	5	90
Sagoslottets förskola	54	3	54

KUNGÄLVS KOMMUN

2025–2028

- Avveckling av modulerna för Sagoslottets förskola sker stegvis mellan 2024 och 2025.

2029 och framåt

- Bevaka behov av ny förskola i Kärnaområdet kopplat till byggnation av nya bostäder.

Kärna skola

Bruksarea	4450 m2 exkl idrott
Antal elever	392 elever
Årskurer	7 årskurser
Klasser	18 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	18		Ventilation		
Grupprum	13		Värme		
Bild	0		Sanitet		
Hemkunskap	0		El		
Idrott	1		Stömme		
Musik	1		Fasad		
NO	0		Tak		
Trä/metall	1		Invändigt		
Textil	1		Brandskydd		
Matsal max pers.	100				
Kök	Tillagningskök				
Elevtoaletter	30				

Ekebackens förskola

Bruksarea	563 m2
Antal barn 19/1	72
Antal platser 19/1	72
Antal avdelningar	4

Byggnadsstatus				Kapacitet per lokalfunktion	
Funktion	Betyg	Åtg. inom år		Lokalfunktion	Mängd
Ventilation	4	10		Antal servering lunch	72
Värme	4	10		Mottagningskök från Kärna skola	
Sanitet	3	5			
El	3	5			
Stomme	4	10			
Fasad	4	10			
Tak	3	5			
Invändigt	4	10			
Brandskydd	3	5			

KUNGÄLVS KOMMUN

Sagoslottets förskola

Bruksarea	322 m2
Antal barn 15/1	54
Antal platser 15/1	54
Antal avdelningar	3

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Inhyrd fastighet			

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	
Mottagningskök från Kärna skola	

Kalvegrinna förskola

Bruksarea	1042 m2
Antal barn 19/1	90
Antal platser 19/1	90
Antal avdelningar	5

Byggnadsstatus

Funktion	Betyg	Åtg. inom år	
Ventilation	5	15	
Värme	2	3	
Sanitet	3	5	
El	2	3	
Stomme	3	5	
Fasad	4	10	
Tak	2	3	
Invändigt	3	5	
Brandskydd	3	5	

Kapacitet per lokalfunktion

Lokalfunktion	Mängd
Antal servering lunch	123
Mottagningskök från Kärna skola	

KUNGÄLVS KOMMUN

3.13 Grundskola 7–9

Kungälvs kommun har tre högstadieskolor: Ytterbyskolan, Thorildskolan och Munkegärdeskolan. Utöver de tre kommunala högstadieskolorna finns det fyra fristående skolor med årskurs 7–9: Strandskolan, Montessoriskolan Älvkullen, Fredkullaskolan och Kärna friskola, varav alla utom Kärna friskola ligger i centrala Kungälv. Andelen 13–15 åringar som går på en fristående skola i kommunen är vanligtvis cirka 15 procent.

Utifrån befolkningsprognosen väntas antalet 13- till 15 åringar minska något fram till 2027 för att därefter öka med ca 100 barn fram till 2032. Detta ger 35 fler elever per årskurs i högstadiet i hela kommunen, vilket motsvarar något mer än en klass per årskurs. Ökningen kommer successivt från och med 2027.

Kommunen har under lång tid arbetat med att stegvis utöka kapaciteten på högstadieskolorna för att kunna ta hand om behov av anpassningar av lokalerna och kunna ta emot ett ökat antal elever. Detta sker genom ombyggnationer och lokalanpassningar på samtliga tre högstadieskolor. Behovet av ytterligare 100 platser fram till 2032 kan hanteras genom denna ombyggnation/utbyggnation, till exempel genom att Thorildskolan har byggts ut för att rymma sju klasser per årskurs.

Enligt nuvarande befolkningsprognos är det först efter 2032 som antalet barn i högstadieåldern i Kungälvs kommun ökar betydligt. Denna tidsperiod ligger för långt fram i tiden för att inkluderas i befolkningsprognosen, men det kan röra sig om upp mot 200–300 elever för hela högstadiet. Detta ger cirka 100 fler elever per årskurs i högstadiet, vilket motsvarar något mer än tre klasser per årskurs.

Kommunens utökning av kapaciteten på de tre högstadieskolorna kan täcka en del av denna ökning av elever även efter 2032, men fler åtgärder behövs på längre sikt. Förvaltningen har fått ett uppdrag att utreda skolstrukturen för årskurs 7–9 och förslag på åtgärder kommer att presenteras inom ramen för denna utredning. De alternativ som finns är till exempel att bygga en ny högstadieskola, att gå över till en eller flera F-9-skolor eller att fortsätta utöka kapaciteten på dagens högstadieskolor.

	Elevprognos	Munkegärdeskolan	Thorildskolan	Ytterbyskolan
2024	Antal elever	427 elever	517 elever	606 elever
	Kapacitet	420 elever	504 elever	672 elever
2028	Beräknat elevantal	400 elever	485 elever	645 elever
	Beräknad kapacitet	420 elever	588 elever	672 elever
2032	Beräknat elevantal	410 elever	580 elever	665 elever
	Beräknad kapacitet	420 elever	588 elever	672 klasser

Thorildskolan

- Planerad för att i första hand ta emot elever från Centrum och Diseröd.
- Har i dagsläget sex klasser per årskurs. Har kapacitet att ta emot sju klasser per årskurs efter att ytterligare klassrum tillförts under 2023 och 2024. En ytterligare musiksal kommer även att byggas under de kommande åren.
- Anpassad grundskola 7–9 för cirka 26 elever med specialanpassade lokaler. Lokalanpassningar kommer göras under 2025 för att förbättra lokalerna ytterligare.
- Översyn behövs av hur skolan ska få en permanent lösning för utomhusidrott.

Ytterbyskolan

- Planerad för att i första hand ta emot elever från Ytterby, Kärna, Hålta, Marstrand och Tjuvkil.

KUNGÄLVS KOMMUN

- Genomgår just nu en omfattande ombyggnation, tillbyggnation samt renovering. Ger möjlighet att ta emot upp mot 720 stadigvarande elever samt cirka 200 elever från F-6-skolor som läser hem- och konsumentkunskap samt moderna språk.
- Har i dagsläget åtta klasser per årskurs.
- Översyn behövs av om Ytterbyskolans idrottssal kan ersättas med en fullstor idrottssal i framtiden.

Munkegärdeskolan

- Planerad för att i första hand ta emot elever från Munkegärde, Kareby och Kode.
- Ombyggnation i etapper kommer att genomföras för att kvalitetssäkra skolbyggnaden för 32 personer per klassrum, cirka 450 elever. Ska bland annat tillföra fler grupprum till klassrummen, lärararbetsrum, bättre studiemiljöer och fler toaletter.
- Har i dagsläget fem klasser per årskurs. Skolan kan ta emot sex till sju paralleller om en tillbyggnad görs i framtiden.

2025–2028

- Ombyggnation av Ytterbyskolan och Munkegärdeskolan för att utöka elevkapaciteten, förbättra lokaleffektiviteten samt förbättra byggnadsstatusen.
- Utredning av skolstruktur för årskurs 7–9 genomförs och presenteras.

2029 och framåt

- Åtgärder tas fram efter att utredningen av skolstrukturen för årskurs 7–9 har presenterats.

3.14 Anpassad grundskola

Anpassad grundskola ska ge elever med intellektuell funktionsnedsättning en utbildning som är anpassad efter varje elevs förutsättningar. Verksamheten för förskoleklass till och med årskurs sex bedrivs på Sandbackaskolan och verksamheten för årskurs 7–9 bedrivs på Thorildskolan. Flera elever som är mottagna i anpassad grundskola är integrerade i grundskolan.

Anpassad grundskola omfattar utbildning i ämnen, inom ämnesområden, eller en kombination av dessa. Utbildningen kan också omfatta ämnen enligt grundskolans kursplaner.

2025–2028

- Delar av huvudbyggnaden byggs om för anpassad grundskola F-6 på Sandbackaskolan, vilket kommer att ersätta dagens lokaler i moduler.
- Lokalanpassningar för anpassad grundskola på Thorildskolan för att en bättre användning och målgruppsanpassning av lokalerna för åk 7–9.

2029 och framåt

- Inga åtgärder planerade, men beroende på verksamhetens behov och antalet elever kan lokalerna för anpassad grundskola på Sandbackaskolan och Thorildskolan anpassas ytterligare.

KUNGÄLVS KOMMUN

Munkegärdeskolan

Bruksarea	7276 m2 exkl idrott
Antal elever	427 elever
Årskurer	3 årskurser
Klasser	15 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	18		Ventilation	3	10
Grupprum	4		Värme	3	10
Bild	1		Sanitet	3	10
Hemkunskap	1		El	2	5
Idrott	2		Stömme	3	10
Musik	1		Fasad	3	10
NO	1		Tak	2	5
Trä/metall	1		Invändigt	2	5
Textil	1		Brandskydd	4	-
Matsal max pers.	125				
Kök	Mottagningskök				
Elevtoaletter	22				

Thorildskolan

Bruksarea	9135 m2 exkl idrott
Antal elever	517 elever
Årskurer	3 årskurser
Klasser	18 klasser

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	18		Ventilation	4	
Grupprum	24		Värme	4	
Bild	1		Sanitet	4	
Hemkunskap	2		El	4	
Idrott	2		Stömme	4	
Musik	1		Fasad	4	
NO	3		Tak	4	
Trä/metall	1		Invändigt	4	
Textil	1		Brandskydd	4	
Matsal max pers.	150				
Kök	Tillagningskök				
Elevtoaletter	40				

KUNGÄLVS KOMMUN

Ytterbyskolan

Bruksarea	11 125 m2 exkl idrott
Antal elever	606 elever
Årskurer	3 årskurser
Klasser	22 klasser

Uppgifter från innan ombyggnation påbörjades

Kapacitet per lokalfunktion			Byggnadsstatus		
Lokalfunktion	Antal		Funktion	Betyg	Åtg. inom år
Klassrum	24		Ventilation	2	5
Grupprum	15		Värme	2	5
Bild	1		Sanitet	2	5
Hemkunskap	2		El	2	5
Idrott	2		Stömme	1	2
Musik	2		Fasad	1	2
NO	5		Tak	1	2
Trä/metall	1		Invändigt	1	2
Textil	1		Brandskydd	2	5
Matsal max pers.	150				
Kök	Tillagningskök				
Elevtoaletter	30				

3.15 Gymnasieskolan

Av befolkningsprognosen framgår att antalet 16–18-åringar förväntas öka till från 1 900 till 2 006 ungdomar mellan 2023 och 2032. Den 10 januari 2023 hade Mimers Hus gymnasium 1 575 elever, varav cirka 60 procent kommer från Kungälvs kommun. Eleverna från andra kommuner kommer främst från Ale kommun, Göteborgs stad, Lilla Edets kommun, Stenungssunds kommun och ett antal andra kommuner i länet.

Följande utbildningar erbjuds på Mimers Hus gymnasium:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Ekonomiprogrammet
- El- och energiprogrammet
- Fordons- och transportprogrammet
- Försäljning och serviceprogrammet (före detta handels- och administrationsprogrammet)
- Industritekniska programmet
- Introduktionsprogram
- Naturvetenskapsprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Möjligheten att kombinera en elitidrottsatsning med en gymnasieutbildning genom NIU (Nationell idrottsutbildning) i bandy, handboll och rodd finns på alla program utom bygg-och anläggningsprogrammet samt introduktionsprogrammen.

Av kommunstyrelsens beslut (KS2016/1043) framgår att:

KUNGÄLVS KOMMUN

- Mimers Hus gymnasium ska vara en av de mest attraktiva gymnasieskolorna i Göteborgsregionen med både beredd och spets. Målet är att alla elever ska genomföra sin studiegång.
- Antalet platser på de olika programmen ska i första hand anpassas efter söktryck och elevernas förstahandsval. Befolkningsprognoser och trender hos elevgruppen ska ligga till grund för långsiktig planering och strategiska beslut. Hänsyn bör tas till arbetsmarknadens behov, men kräver särskilda politiska ställningstaganden.
- Inom ramen för de förutsättningar som finns i form av lokaler och organisation ska ett brett programutbud erbjudas. Antalet platser ska erbjudas i underkant av söktrycket för effektivt användande av resurser.

I samma byggnad som Mimers Hus gymnasium finns även stadsbibliotek, teater, konsthall och kulturskola. Mimers Hus har enligt en äldre bedömning kapacitet för cirka 1 600 elevplatser. Teoretiskt sett till potentiell lokalarea skulle Mimers Hus med stöd av lokalanpassningar och ombyggnation kunna ta emot cirka 2 000 elever i framtiden. När det gäller elever för några av yrkesprogrammen, till exempel bygg-, el-, industriteknik- och fordonsprogrammen är möjligheten att expandera i centrala Kungälv begränsad på grund av verksamheternas lokalutformningskrav.

Utöver lokalerna i Mimers hus har gymnasiet undervisning i lokaler på Herr Arnes gata (Trio G) och inhyrda lokaler i Rollsbo. Denna undervisning gäller fordons- och transportprogrammet samt bygg- och anläggningsprogrammet. Trio-G är en exploateringsfastighet som ligger i kvarteret bakom Mimers Hus. Det är en byggnad i sämre skick och på längre sikt är det önskvärt att ersätta lokalerna med en nybyggnation, i första hand nära Mimers hus. En sådan nybyggnation kräver dock en ny detaljplan.

2025–2028

- Lokalanpassning av el-och energiprogrammets samt industritekniska programmets lokaler sker under 2024.
- Den del av köket i Mimers hus som tidigare tillhörde restaurang- och livsmedelsprogrammet kommer framöver att användas av Måltidsservice. Lokalanpassningar görs under 2024 för att ställa om köket.
- Fordons- och transportprogrammet kommer under 2025 att flytta till en annan byggnad i Rollsbo som anpassas till verksamheten och även har en asfalterad körgård. Nuvarande körgård är på grus och är inte lämplig av säkerhets- och arbetsmiljöskäl.
- Byggprogrammet flyttar till fordon och transports gamla lokaler i Rollsbo och lämnar sina nuvarande lokaler 2025/2026.
- Lokalanpassningar kommer att genomföras av matsalen på Mimers hus för att förbättra miljö och tillgänglighet.
- Byggården för bygg- och anläggningsprogrammet i Rollsbo kommer att förbättras.

2029 och framåt

- Två befintliga studiehallar kan byggas om till sex klassrum, grupprum och personalytor om det finns behov av att utöka platserna på de högskoleförberedande programmen. Vid en ökning av elevantalet på dessa program kan byggnationen tidigareläggas eftersom den är projekterad och färdig att handla upp när behov uppstår.

3.16 Anpassad gymnasieskola

Anpassad gymnasieskola bedrivs på Trekungagymnasiet i anslutning till Mimers Hus gymnasium och har idag plats för cirka 100 elever. Skolan hade 75 elever vårterminen 2023. Cirka 30 procent av eleverna kommer från Kungälvs kommun och 70 procent från andra kommuner inom Göteborgsregionen.

Anpassad gymnasieskola består av:

KUNGÄLVS KOMMUN

- Fem nationella program som pågår under fyra år.
- Individuella program som pågår under fyra år. Programmen är till för de elever som behöver läsa ämnesområden i stället för kurser.

Följande utbildningar erbjuds på Trekungagymnasiet:

- Administration handel och varuhantering
- Fastighet, anläggning och byggnation
- Hotell, restaurang, bageri
- Hälsa, vård och omsorg
- Samhälle, natur och språk
- Individuella programmet

2025–2028

- Trekungagymnasiets lokaler är i grunden ändamålsenliga för verksamheten. Vissa lokalanpassningar kan vara aktuella under perioden för en bättre användning av lokalerna.

2029 och framåt

- Inga åtgärder planerade.

3.17 Kompetenscentrum

Kompetenscentrum består av vuxenutbildningen, arbetsmarknadsverksamheten, integrationsverksamheten samt enheten för stöd och försörjning.

I Kungälv bedrivs vuxenutbildningen i inhyrda lokaler mittemot Mimers Hus. Delar av vuxenutbildningens yrkesutbildning bedrivs i Mimers hus gymnasiums lokaler. Från och med vårterminen 2024 så ryms även arbetsmarknadsverksamheten och integrationsverksamheten i lokalerna mittemot Mimers. Enheten för stöd och försörjning är placerad i Stadshuset.

3.17.1 Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen består av tre skolformer; kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare (SFI). Antal elever inom kommunal vuxenutbildning är relativt stabilt, men kan komma att förändras beroende på statliga reformer, det allmänna konjunkturläget i samhället samt antalet nyanlända som tas emot i Kungälvs kommun.

Följande utbildningar erbjuds inom vuxenutbildningen.

- Distansutbildning
- Eftergymnasial utbildning
- Grundläggande utbildning
- Gymnasiekurser
- Lärlingsutbildning
- Läs-och skrivforum
- SFI, svenska för invandrare
- Särskild utbildning för vuxna (SÄRVUX). Bedrivs i Trekungagymnasiet.
- Yrkesutbildningar

2025–2028

- Vuxenutbildningens lokaler är i grunden ändamålsenliga för verksamheten. Inga åtgärder planerade under perioden.

2029 och framåt

- Inga åtgärder planerade.

3.17.2 Integrationsverksamhet -Nyanlända

KUNGÄLVS KOMMUN

Flyktingmottagandet är en del i Kungälvs befolkningsökning. Det ställer krav på resurser i boenden, skola och i övriga delar inom förvaltningen. Åren 2016–2019 präglades att ett relativt högt mottagande och många boendelösningar skapades. De senaste åren har mottagandet minskat och för 2024 är ca 62 individer prognostiserade. Prognoserna bygger på den senaste informationen som kommunen från Migrationsverket som anvisar nyanlända till kommunen enligt anvisning och bosättningslagen. Det innebär att det är kommunen som är ansvarig.

Under 2024 finns ca 200 kommunala bostäder som genomgångsbostäder, det vill säga för en begränsad tidsperiod. I förvaltningen pågår ett arbete med att personer som bott en längre tid i kommunala bostäder och är ur etableringstiden ska flytta vidare till egna boendelösningar. Det innebär att förvaltningen arbetar för att personer som bor i bostäder där de kan få förstahandskontrakt ska kunna få ta över kontrakten. Personer som bor i bostäder där det inte finns möjlighet till eget kontrakt behöver flytta vidare till annan bostad med eget kontrakt. Uppsägningar sker löpande av kontrakt för att hyresgästerna inte ska få besittningsskydd i kommunala boendelösningar. I samband med detta sker en avveckling av bostäder som kommunen inte längre behövs då behovet minskar. Avvecklingen kan bestå av uppsägning av inhyrda bostäder eller försäljning av villor som kommunen äger.

Behov och planering 2025–2028

- Bedömning görs att mottagande av nya anvisningar av nyanlända kommer att kunna hanteras inom befintliga beståndet av kommunala genomgångsbostäder och det finns inget behov av att skapa fler, snarare avveckla de som inte behövs längre.
- Kommunen behöver fortsätta arbetet tillsammans med exploatörer och fastighetsägare för att lösa behovet av fler hyresrätter där bostadssökande kan få egna permanenta kontrakt.
- Om behov av permanent boende inte kan lösas innebär det att målgruppen blir hemlösa och kommunens ansvar kvarstår då vistelsebegreppet enligt Socialtjänstlagen träder in.

3.18 Kultur

Inom kulturverksamheten bedrivs kulturskola, allmän kulturverksamhet, bibliotek och teater. Flera projekt inom kommunen, och i samarbete med externa parter, samordnas och projektleds genom allmänkulturen. Exempel på programverksamheter är konserter, bio, föreläsningar, teaterföreställningar, konstutställningar, skapande aktiviteter samt offentlig konst och kulturarvsfrågor. Ett utredningsuppdrag om framtida stadsbibliotek och stadsmuseum pågår.

3.18.1 Mimers hus kulturhus

Centrum för kulturverksamheten finns i Mimers hus kulturhus som inrymmer stadsbibliotek, teater, kulturskola, konsthall, Kultlab, konferenslokaler samt arbetsplatser. I Mimers hus kulturhus bedrivs också en stor del av kulturens programverksamhet, Kultlab är kommunens öppna verksamhet för ung kultur. Mimers hus kulturhus finns i A-huset på Mimers hus som är inhyrda lokaler.

3.18.2 Bibliotek

Biblioteken är viktiga mötesplatser i kommunen. Med generösa öppettider och meröppet på fyra bibliotek har besökare möjlighet att ta del av bibliotekstjänster som utlån av litteratur i tryckt och digital form, handledning i elektroniska resurser och informationstjänster. Biblioteken anordnar aktiviteter kopplade till läsfrämjande, digital delaktighet och stärkande av fri åsiktsbildning. Prioriterade grupper i bibliotekslagen är personer med funktionsvariation, nationella minoriteter, personer som har annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar.

Befintliga bibliotek:

- Huvudbiblioteket i Mimers hus är även gymnasiebibliotek och bibliotek för vuxenutbildningen
- Filialbibliotek Kode (meröppet)
- Filialbibliotek/skolbibliotek Diseröd (meröppet)
- Filialbibliotek/skolbibliotek Kärna (meröppet)
- Filialbibliotek/skolbibliotek Marstrand
- Filialbibliotek/skolbibliotek Ytterby

KUNGÄLVS KOMMUN

2025–2028

- Utredningsuppdraget kring stadsbibliotek/stadsmuseum
- Ytterby bibliotek är en del av ombyggnationen/renovering av Ytterbyskolan.
- När ny skola byggs i Kode bör möjligheten till integrerat, meröppet folk- och skolbibliotek i byggnaden övervägas.

2029 och framåt

- Verksamheten ska vara en del av innehållet i arenan på Yttern.

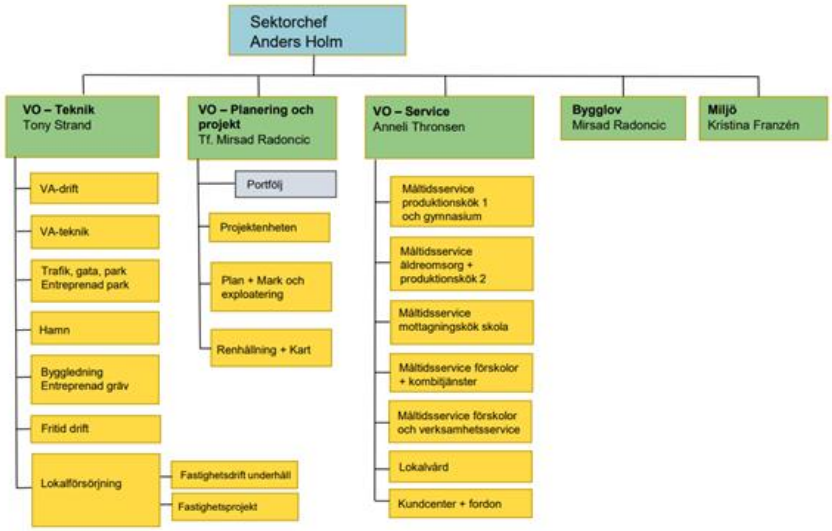
3.18.3 Kulturskolan

Kulturskolans uppdrag är att erbjuda barn och ungdomar undervisning i instrument, ensemble, sång, dans, slöjd, bild, musikal, teater och kör. Kulturskolan har även ett uppdrag att synas och höras i kommunens alla delar. Det finns även en öppen verksamhet som bland annat består av drop-in-Skaparateljé och kulturfritidsgården KultLab samt lovverksamhet. Verksamhetens utvecklingsarbete fokuserar på samarbete med andra kulturverksamheter, skola och föreningsliv samt en utveckling av kursutbudet. Målsättningen är att nå ut till alla barn i kommunen och att kunna möta alla barn utifrån deras behov och förutsättningar.

Kulturskolan bedriver sin verksamhet i Mimers hus kulturhus och har tagit över en del lokaler som tidigare användes av det estetiska programmet på Mimers hus gymnasium. Kulturskolans lokaler bedöms vara ändamålsenliga och inga åtgärder är planerade för närvarande.

4. Sektor Samhällsbyggnad

En omorganisation av sektorns verksamhetsområden och enheter pågår under hösten 2024.

4.1 Verksamhetslokaler för de tekniska verksamheterna

KUNGÄLVS KOMMUN

En omflyttning på grund av omorganisation som pågår i sektorn. Byggledning och VA- Teknik flyttar till Filaregatan där Entreprenad och VA Drift redan finns. Fastighet drift och underhåll flyttar in i Stadshuset hösten 2024 för att båda fastighetsenheterna ska sitta tillsammans och utgöra en lokalförsörjningsorganisation. Parkverksamhetens olika delar flyttar in i lokaler på Herr Arnes gata och lämnar delar av Filaregatan och Stadshuset.

Filaregatans lokaler
Byggledning Infra (Väg/VA), VA Teknik, VA drift och Entreprenad är lokaliserade på Filaregatan 15 i Ängegärde/Skälebräcke. Lokalerna är inhyrda och i sämre skick utifrån myndighetskrav för vattenproduktion och arbetsmiljö. Det finns behov av nya, mer anpassade lokaler med bättre lokalisering. Arbete pågår med att identifiera lösningar för omlokalisering.

4.2 Marstrand hamn

Hamnverksamheten driftar och underhåller färjor, gästhamnar och fasta båtplatser i Marstrand samt hamnen på Fästningsholmen i Kungälv. Hamnverksamheten sköter även ett antal badplatser i samarbete med Fritid. I hamnverksamheten ingår även samlastningen av gods mellan Koön och Marstrandsön. Verksamheten har lokaler på Hamngatan 33 i Marstrand. Hamnverksamheten har flera smålokaler för gästhamnsverksamhet (toaletter, duschar och tvättstuga för hamngäster, personalutrymmen, förråd) samt ett större förråd på Koön. Verksamheten har inte aviserat några förändrade lokalbehov på Marstrandsön men däremot finns behov av att anpassa terminalbyggnaden på Koön för att hantera färjetrafiken.

4.3 Lokalvården

Verksamheten arbetar med inomhusmiljön i kommunens lokaler. Lokalvårdsavtal med kommunens verksamheter finns på ca 177 435 m2. En andel av lokalvården är upphandlad med externa utförare. Lokalvårdens administration har sina lokaler i Stadshuset. Det är viktigt att lokalvårdens verksamhet samplaneras med Bildning och lärandes och Trygghet och stöds verksamhetsförändringar. Även vid nybyggnation och planering av ytskiktsförändringar behöver lokalvårdens kompetens tillvaratas.

4.4 Måltidsservice

Inom måltidsverksamheten produceras och distribueras måltider till kärnverksamheternas brukare/elever/barn. Måltidsservice ansvarar för hela processen från planering till servering. Kunden erbjuds likvärdiga måltider beroende på åldersgrupp. En vanlig dag produceras ca 9500 lunchportioner varav 1 000 portioner är specialkost/anpassad kost. Måltidservice har 9 tillagningskök och 46 mottagningskök. Måltidsservice administration har sina lokaler i Stadshuset.

Det har blivit fler elever i förskolor och skolor. Det ökande elevantalet inom förskola, skola och skolbarnomsorg innebär att samtliga antal serverade måltider (frukost, lunch och mellanmål) ökar i volym. Med ökat antal elever som intar fler måltider på plats i förskola och skola, räcker inte alltid nuvarande lokaler till, sittplatser, serveringsvagnar, kyl & frys, förråd, sophantering, samt övrig fast köksutrustning behöver anpassas. Den ökande belastningen innebär att ventilationen och temperaturen i vissa kök blir bristfällig och kommer hanteras löpande i de kommande årens underhålls-och reinvesteringsåtgärder.

Måltidsservice har genom olika insatser försökt att anpassa sin verksamhet för nå en bättre balans. Exempel på insatser är fler leveranstillfällen från leverantörer och ändrad leverans från kyld till varm mat i några mottagningskök. I flera skolor planeras byggnation av nya kök och matsalar så som till exempel Diseröd, Ytterby och Kärna.

Sammanfattningsvis så ökar belastningen i de flesta befintliga kök och matsalar i samtliga geografiska områden. Det är viktig att anpassningar inom måltidsverksamhet följer Bildning – och lärandes och Trygghet - och Stöds verksamhetsförändringar. Vid nybyggnation och ombyggnation deltar Måltidservice i planeringen för att kunna dimensionera kapacitet och typ av kök.

KUNGÄLVS KOMMUN

Behov och planering för 2025–2028

- Lokalanpassningar i befintliga kök enligt myndighetskrav, arbetsmiljökrav och/eller för att hantera volymökningar eller förändrat arbetssätt.
- Hantera ökat behov av kommunens lagerkapacitet för livsmedel för kris och beredskapslager (1–2 veckor extra lagerhantering i alla kök). (Arbete påbörjat med inventering av nuvarande lagerkapacitet i samtliga kök).
- Åtgärder av arbetsmiljö i de äldre köken: Höga temperaturer inne i kök på delar av året, problem med varm vattenånga. Lösningar med kyla, ventilationsförbättringar mm.
- Diserödskolan nytt kök och matsal ingår tillbyggnad av Diserödsskolan klar 2025 (ersätter gammalt kök och matsal)
- Byggnation Kärna skola ny matsal och kök 2024/2025 (ersätter gammalt kök och matsal)
- Kök och matsal i samband med byggnation av nya skollokaler för åk 3–6 i Kode- detaljplan påbörjad, tidplan för byggnation beroende av detaljplanen. (ersätter gammalt kök och matsal)
- Ombyggnation/renovering av Ytterbyskolan i etapper, nybyggd del med nytt kök och matsal klar 2025/2026. Ersätter gammalt kök och matsal som rivs.

Åtgärder i köken inom äldreomsorgen

- Nytt äldreboende i Ängegärde Kungälv klar till julen 2025. Kommer endast ha mottagande avdelningskök, produktion sker i centrala Kungälv-Ytterby.
- Omställning av avdelningskök på äldreboenden sker löpande. Måltidservice deltar i planering av flöde, logistik och maskiner anpassat till förutsättningarna på varje avdelningskök.
- Mimers restaurangkök ställs om till äldreomsorgsproduktion, bageri, mat, mm. Flytt av produktionsspår måltidsleveranser äldreomsorg från Thorild kök till Mimers före detta restaurangskolans kök. Omställning under 2024/2025.
- Utveckling av måltidsleveranser inom äldreomsorgen pågår. Målet är ett utökat måltidsutbud med högre valfrihet. Ökad delaktighet för omsorgstagarna: gemensamhetsytan, måltidsplanering

Behov och planering 2029 och framåt

- Kök i nya förskolor i Kungälv och Ytterby i enlighet med övergripande tidplanen
- Eventuell ombyggnad Ulvegärde förskola kök
- Koön, flexibla lokaler för förskola och grundskola ink kök och matsal

4.5 Fritid

Verksamheten driftar idrottsanläggningar som isrinkar, simhall/utebad, fotbollsplaner, idrottshallar, motionsslingor och havsbad. Verksamheten utgår från Oasen och Skarpe Nord.

4.5.1 Lokalbehov för idrott och rekreation

Kommunen växer och kraven och behoven på nuvarande fritidsanläggningar ökar samtidigt som behovet av nya anläggningar och mötesplatser också ökar. Fritidsområdet förändras över tid då nya fritidsvanor, idrotter och föreningar ständigt tillkommer. Parametrar som påverkar lokalbehoven är bland annat:

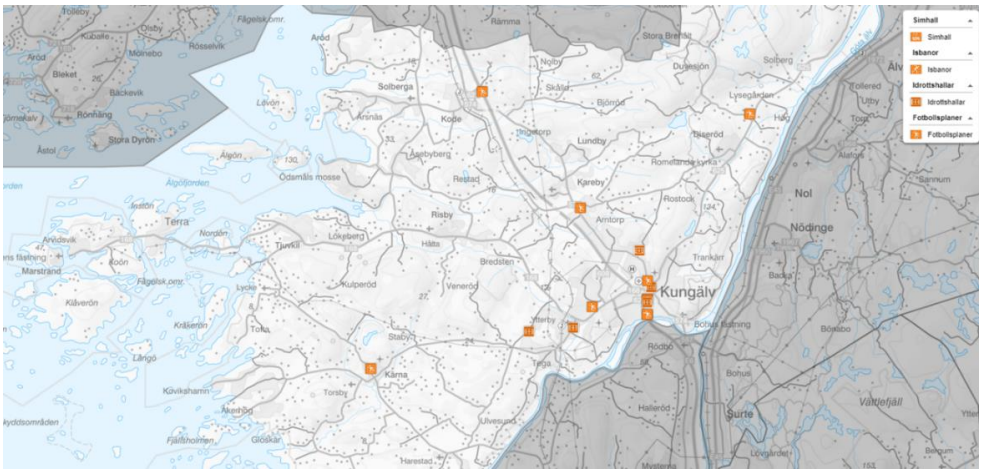
- Antal föreningar som behöver boka tider i hallar och anläggningar.
- Antal aktiva 7–20 åringar, d.v.s. föreningarnas storlek på verksamhet
- Föreningslivets och allmänhetens behov och önskemål

4.5.2 Kommunala idrottsanläggningar

Fritidsanläggningar är främst bokningsbara idrottsplatser och idrottshallar som nyttjas av kommunens idrottsföreningar.

Karta: Fritidsanläggningar för idrott.

KUNGÄLVS KOMMUN

Som framgår av kartan ovan så finns, bortsett från fotbollsplaner, nästan alla anläggningar placerade i Kungälv och Ytterby och väldigt få i övriga serviceorter. Kärna fick en fullstor idrottshall under 2022 och i Diseröd står en fullstor idrottshall klar sommaren 2024. I orterna Kode, Marstrand, Kareby samt Hålta finns inte fullstora idrottshallar men däremot skolornas idrottssalar som är bokningsbara på kvällar och helger.

4.5.3 Idrottshallar

Det finns sex fullstora idrottshallar (sju hallgolv) i kommunen. Hallarna är placerade i Kungälv centrum, Munkegärde, Ytterby, Kärna och Diseröd. Kungälvs föreningar som utövar traditionell inomhusidrott, likt handboll, innebandy, badminton mm har företräde i hallarna. Tiderna i hallarna fördelas enligt en fördelningsmodell baserad på föreningarnas storlek (antal aktiva mellan 7–20 år).
Det är mycket stor efterfrågan på tider i hallarna och många föreningar upplever att de inte får tillräckligt med tider utan får i stället tacka nej till nya ungdomar som vill deltaga. Gällande fullstora hallgolv så ligger Kungälv i jämförelse med andra kommuner i landet sämre till och kan uppvisa ett relativt lågt antal golv per 10 000 inv. Antal inomhusföreningar ökar också i Kungälv genom att basket och futsal tillkommit de senaste åren.

Utöver de fullstora hallgolven finns även mindre idrottssalar på ett antal av kommunens grundskolor: Hålta, Ytterbyskolan, Marstrand, Kareby, Sandbackaskolan, Munkegärdeskolan, Kullen, Övre Fontin, Kode och Tunge.

Behov och planering för 2025–2028, samt 2029 och framåt

- En idrottshall i Diseröd står klar 2024.
- Vid byggnation av hallarena på Yttern byggs idrottshallar som ger ett tillskott på 3 hallgolv enligt nuvarande planeringen (en matchhall som kan bli två träningsgolv samt en träningshall).
- Om och tillbyggnad Munkegärdehallen, bland annat anpassningar för inomhusgrenar friidrott.
- Detaljplanearbete för ny idrottshall i Kode pågår i samband med planläggning av ny skola.
- Detaljplanearbete för flexibel skola/förskola med idrottslösning på Koön pågår.

4.5.4 Anläggningar med isytor

Oasen ishall

Ishallen i Oasen Is- och Simhall är en fullstor ishockeyrink med verksamhet för både hockey och konståkning. Både Ishockeyklubben och konståkningsklubben har sina kanslier i lokalerna. Då detta är den enda ishallen i kommunen så måste två ishockeyklubbar och en konståkningsklubb dela på tiderna i hallen. Detta innebär att hallen är i stort sett helt fullbokad nästan hela året bortsett från

perioden maj-juni. Behovet av mer isyta är överhängande. Vid byggnation av nya ishallar på Arenaområdet planeras en avveckling av Oasens ishall.

Skarpe Nord

Skarpe Nord används som bandybana utomhus vintertid. Banan har sommartid använts som fotbollsanläggning genom utrullning av ett konstgräs. Under vinterhalvåret bedriver tre föreningar bandyverksamhet på anläggningen. Utöver detta så har allmänhetens åkning öppet vissa tider.

Gällande bandy bedriver kommunens föreningar i huvudsak sin verksamhet på Skarpe Nord men är i dagsläget även beroende av att boka tider i andra kommuner för att kunna träna under hela säsongen samt genomföra vissa matcher. Under vintersäsongen ställer det varma klimatet till det på Skarpe Nord. Problemet för föreningarna är att isen inte är tillgänglig när seriematcherna startar och rådande klimatläge gör det svårt att hålla en god kvalitet på isen. Skarpe Nords bandyplan ska ersättas av en ny bandyhall i arenaområdet på Yttern.

Behov och planering isytor 2025–2028 samt 2029 och framåt

- När hallarena på Yttern byggs så kommer Skarpe Nords bandyplan att ersättas av en bandyhall. Skarpe Nord avvecklas som is-anläggning.
- På Skarpe Nord utreds möjligheten att permanenta ett konstgräs där när bandyisen inte längre används. Skarpe Nord kan då ersätta Kongevi fotbollsanläggning eftersom det finns både läktare, omklädningsrum och parkering på Skarpe Nord. Det möjliggör framtida exploatering av Kongeviområdet.

4.5.5 Simanläggningar

Oasen simhall

Oasen används av Bildnings och lärande, idrottsföreningarna samt är öppen för allmänheten vissa tider. Anläggningen används även av utförare inom rehab och babysim. Det finns en 25-meters bassäng, en rehab-bassäng och en liten ”plaskis” för småbarn. I lokalerna på Oasen finns även en del av Trygghet och Stöds hälsofrämjande verksamhet som riktar sig till äldre. Verksamheten erbjuder anhörigstöd och kultur/fritidsverksamhet.

Oasen som byggnad är i dåligt skick. Akuta investeringar genomfördes under 2023/2024 för att hålla tillräcklig standard för att möta myndighetskrav i badet och säkra öppethållandet. Bland annat byttes hela reningen ut. Förvaltningen arbetar för att begränsa insatserna i anläggningen till det mest nödvändiga. Åtgärderna i Oasen endast är av kortsiktig karaktär.

En utredning som genomförts på Oasen pekar på att behovet av åtgärder i byggnaden skulle bli mycket omfattande vid en eventuell renovering. Det handlar om att hantera problem med dåliga fläktsystem, fukt i simhallens tak och väggkonstruktioner, vattenläckage genom golv till nästa våning, vattenreningssystem och sättningar i anslutningar. Det finns också en arbetsmiljöproblematik som behöver tas om hand i samband med övriga åtgärdsbehov. Anläggningen bedöms därmed ha omfattande underhålls-och reinvesteringsbehov. Oasen simhall saknar idag kapacitet för det behov av simbassänger/undervisningsbassänger som finns hos föreningsliv och medborgare. Att renovera Oasen för ett långsiktigt bevarande samt höja kapaciteten skulle innebära mycket stora investeringssummor, uppskattningsvis motsvarande en kostnad för en nybyggnation av en ny anläggning.

När nya ishallar och simhall uppförs på arenaområdet på Yttern kan en avveckling ske av Oasens byggnad.

Behov och planering 2025–2028 samt 2029 och framåt

- För att kunna hålla Oasens simhall öppen fram till ny simhall byggts görs löpande akuta insatser i byggnad och installationer.
- När hallarena på Yttern byggs kommer en ny simhall att kunna ersätta Oasens simhall. Uppdraget i arenan är en 50-metersbana vilket kommer att öka kapaciteten för skolor,

KUNGÄLVS KOMMUN

föreningar och allmänhet. Även rehab/undervisningsbassänger och en mindre ”plaskis” likt idag planeras.
- Avvecklingen av Oasen möjliggör en stadsutveckling och exploatering av Oasenområdet.

Utebadet

Utebadet ligger nere vid älven, i närheten av Skarpe Nord, i centrala Kungälv. Badet ägs av Kungälvs kommun och drivs i föreningsdrift på uppdrag av kommunen. På Utebadet finns en uppvärmd 50-metersbassäng med 8 banor, en uppvärmd liten lekbassäng, stora gräsytor samt en kiosk. Badet är öppet sommartid.

Behov och planering 2025–2028 samt 2029 och framåt
- Utebadet är av äldre modell och under de senaste åren har viss upprustning skett för att upprätthålla funktionen i anläggningen.
- Underhållsåtgärder och reinvesteringar görs löpande för att hålla badet i drift.

4.5.6 Konstgräsplaner

Konstgräsplaner finns i Kungälv, Ytterby, Diseröd, Kareby, Kärna och Kode. Marstrand saknar i dagsläget konstgräsplan.

Behov och planering 2025–2028 samt 2029 och framåt
- Några av konstgräsen börjar närma sig slutet på sin livslängd och kommer behöva ersättas. En ny lagstiftning som träder i kraft kommer att påverka vilken typ av konstgräs som får anläggas.
- Planering för de kommande tio årens reinvesteringar och underhåll av gräsen pågår.
- Behov finns också av upprustning av omklädningsrum på flera idrottsplatser för fotboll. Planering för åtgärder sker löpande i underhålls-och reinvesteringsarbetet.

4.5.7 *Folkhälsa - Anläggningar för rekreation och motion*

Kungälvs kommun har anläggningar som inte är bokningsbara och som nyttjas av allmänheten i rekreations- och motionssyfte. Entrékostnad gäller för utebadet i övrigt är dessa anläggningar kostnadsfria att använda. Utöver ovan anläggningar så finns ett antal boulebanor som drivs av föreningar, bland annat vid Yttern och Romevi.

Anläggning	Kungälv Norra	Kungälv C,V,Ö	Ytterby	Kareby	Diseröd	Hålta	Marstrand	Kode	Kärna
Offentlig Badplats	0	0	0	0	1	0	3**	4	1
Utomhusbassäng	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Motionsspår	0	3	1	0	1	0	0	0	1
Vandringsleder	0	3	2	0	0	0	4	0	0
Skjutbana	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Skatepark	0	1	0	0	0	0	0	0	0

KUNGÄLVS KOMMUN

Utegym	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Parkour	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Näridrottsplatser	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Tennisplaner	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Boulebanor	1	4	1	0	0	0	1	0	1*
Beachvolleyboll	0	1	0	0	0	0	0	0	0

4.6 Uppdraget för en samlad idrottslösning: arenan på Yttern

KUNGÄLVS KOMMUN

Preliminär illustration av volymer i detaljplanen - det blir inte exakt så här!

Innehållet i arenaområdet är isytor, idrottshallar och simhall. Därutöver planeras bland annat samlings- och undervisningslokaler, daglig verksamhet och lokaler för andra föreningsaktiviteter än idrott. Hallarna ska även användas för kulturyttringar, evenemang, cuper och event. I området planeras även för utomhusanläggningar så som utegym, lekplats, skatepark och annan spontanidrott. Fotbollsanläggningen på Yttern i arenaområdet fick ytterligare ett konstgräs under 2023.

Arenaområdet i sin helhet kommer att utvecklas under en tidsperiod som sträcker sig minst över innevarande period och utblicken dvs 2025–2028 samt 2029–2032. Förutom området för idrott planeras flera andra detaljplaner för bostäder och verksamheter omkring idrottsområdet.

Planering 2025–2028 samt 2029 och framåt

- Byggnation av arenaområdet med idrottshallar/simhall/ishallar

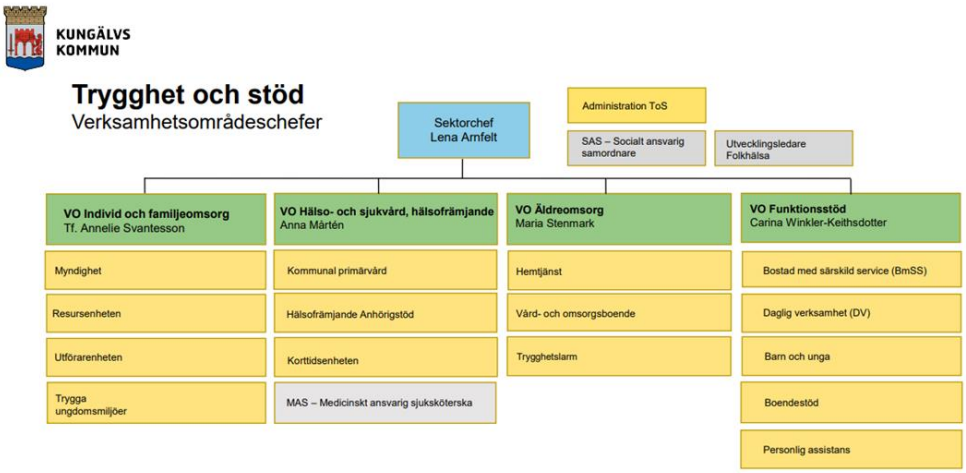
5 Sektor Trygghet och stöd (ToS)

Beskrivning av sektorn
Sektor Trygghet och Stöd ska arbeta med samhällets välfärdssystem och ska främja att människor får ett värdigt liv avseende välbefinnande, ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor genom inflytande och aktivt deltagande i samhällslivet med en meningsfull tillvaro tillsammans med andra.

Sektorn är uppdelad i följande verksamhetsområden:

- Individ– och familjeomsorg
- Hälso- och sjukvård, hälsofrämjande
- Äldreomsorg
- Funktionsstöd

KUNGÄLVS KOMMUN

5.1 Verksamhetsområde Individ- och familjeomsorgen (IFO)

5.1.2 Myndighetsutövningsenheternas lokaler

Myndighetsutövningsenheterna är lokaliserade i Stadshuset. Utförarenheterna inom IFO-verksamheten är utlokaliserade centralt i Kungälv.

- Familjerådgivning
- Socialmedicinsk mottagning
- Utförarenheten för Barn och Unga

5.1.2 Boende

Boende avser hyreskontrakt där socialtjänsten är kontraktsinnehavare. Det innebär att kommunen hyr en bostad av ett kommunalt eller privat bostadsföretag och i sin tur hyr ut bostaden i andra hand till den boende. Hyreslagen gäller vilket bland annat innebär att uppsägning av kontrakt inte får ske på andra skäl än vad Jordabalken, kap 12. ”hyreslagen” reglerar.

*Sociala kontrakt a*vser hyresavtal där en boende tecknar andrahandskontrakt med kommunen och kompletterande avtal om avstående av besittningsskydd för en viss tid enligt Jordabalken 12:45. Målet är att den boende ska kunna överta förstahandskontraktet.

Träningslägenhet är ett boende för vuxna personer som exempelvis på grund av missbruks, psykiska eller allvarliga sociala problem behöver stöd från socialtjänsten för att få och klara ett eget boende. Den som beviljas insatsen träningslägenhet har ofta stort behov av stöd och tillsyn. Träningsboende är en tidsbegränsad insats.

Referenslägenhet är ett boende som syftar till att ge referenser för att kunna få kontrakt på den öppna bostadsmarknaden. Referensboende är en tidsbegränsad insats**.**

Stödboende ungdomar 16–20 år är mindre lägenheter som kan möta unga personers behov. Unga vuxna med särskilda skäl att flytta hemifrån kan exempelvis vara en ungdom som varit placerad i familjehem.

Jourlägenheter avser lägenheter som är avsedda att möta ett kortsiktigt behov av boende i ärenden som beviljats akut boende. Lägenheterna är ofta grundmöblerade för att möjliggöra snabb in- och utflytt. Målgrupper för denna typ av boende är exempelvis brottsutsatta, barnfamiljer som är i akut bostadslöshet, hit räknas även nyanlända som inte är anvisade till kommunen utan söker bostadsort på egen hand och har tackat nej till Migrationsverkets anvisning.

KUNGÄLVS KOMMUN

Bostad först
Grundtanken är att bostad är en mänsklig rättighet som inte ska villkoras med krav på förändring. Boendeformen utgår i stället från hyreslagen och att individen ska få det stöd den behöver för att kunna följa den. Målet är att den stabila boendesituationen på sikt ge individen förutsättningar för att kunna förbättra sin livssituation även på andra områden. Socialstyrelsen har sammanställt resultat av forskning om Bostad först och andra boendelösningar för hemlösa personer i en systematisk kartläggning. Bostad först finns med i Socialstyrelsens Nationella riktlinjer från 2017.
I dagsläget sker tilldelning av lägenheter genom avtal tecknade med i första hand allmännyttiga bostadsbolag. Avtal finns med bland annat Kungälvsbostäder 2,8 procent och Förbo 4 procent**.**
Bostad först kommer att starta 1 september 2024.

Totalt förfogar kommunen över ca 133 bostäder som fördelas på de olika kontraktsformerna. (Fördelning av bostäder mellan kontraktsformerna styrs av socialt boende.) Av dessa är 34 bostäder som hyresgästen inte kan överta kontrakten på. Dessa lägenheter används som genomgångsbostäder i avvaktan på lägenheter där det går att överta kontrakt.

Energivägens stödboende
När det gäller stödboende har kommunen har ett entreprenadavtal med Stadsmissionen som driver Energivägens stödboende i kommunens lokaler. Energivägen har sammantaget 16 platser varav 1 är jourplats. Samtliga platser är fullbelagda och beslut om stödboende verkställs också på upphandlade externa stödboenden. Då målsättningen för perioden är att i så stor utsträckning som möjligt kunna verkställa beslut i verksamhet i egen regi så ökar behovet av plats på stödboende i kommunen eller av andra insatser för att kunna arbeta förebyggande och ge mer stöd i hemmet så att individen klarar av att bo hemma.

Behov och planering för perioden 2025–2028

- Kommunen har ett ansvar att tillgodose kommuninnevånarnas behov av bostäder i sin planering. Ett verktyg för kommunen i detta avseende är det allmännyttiga Kungälvsbostäder som är den största aktören i Kungälv tillsammans med Förbo. Ett fortsatt samarbete med allmännyttan och övriga hyresvärdar behöver ske för att lösa behoven av bostäder.
- I samband med exploateringar av kommunal mark hantera frågor som rör social hållbarhet genom att kravställa lösningar av kommunala bostadsbehov vid markanvisningar och markförsäljningar av kommunal mark.
- Under perioden fokuserar Trygghet och stöd på att tillse att det finns insatser på plats i kommunen för att i möjligaste mån kunna verkställa beslut med insatser i egen regi i stället för köp från extern leverantör.
- Sociala kontrakt: Det pågår ett arbete med att motverka inlåsningseffekter av sociala kontrakt. Dels är målet att skapa förutsättningar för en högre självständighet där individen inte behöver vara beroende av socialtjänsten, dels arbeta för att behov möts med rätt insats till rätt kostnad. Målet är att de sociala kontrakten övergår till första handskontrakt med den enskilde.
- Jourlägenheter: Behovet ses som relativt statiskt under hela prognosperioden**.** För närvarande används olika typer av lägenheter/fastigheter. Behovet är jourboenden inom kommunens geografiska gräns då eventuella ersättningar styrs av var boendet är lokaliserat. Det finns för närvarande ca 15 ärenden som har bostad med jourkontrakt efter bedömning att de är berättigade till bistånd med akut boende. Behovet av denna typ av boende förväntas öka och en kostandeseffektiv lösning är att kommunen använder befintliga fastigheter inom kommunen för att verkställa biståndsbeslut för akut boende.
- Bistånd som avser boende (hemlöshet): Prognosen för behov av lägenheter bör kunna uppfyllas inom de avtal som skrivits med fastighetsägare. Avtal finns med Kungälvsbostäder och Förbo. Målsättningen är att i så stor utsträckning som möjligt att verkställa beslut i egen regi. Vissa kontraktsformer som exempelvis referensboende har upphandlats externt.

Behov för 2029 och framåt

- Behoven i utblicksperioden är svår att prognostisera då det är beroende av faktorer som konjunktur, flyktingsituationen, integrering av nyanlända, utvecklingen i bostadsbyggandet mm.
- En striktare målgruppsbedömning kan påverka behovet av alternativa bostadsformer då målet för socialt kontrakt är att individen skall kunna avancera till eget kontrakt. Om övertag av

KUNGÄLVS KOMMUN

kontrakt inte är möjligt att uppnå så påverkar detta individens möjligheter och kommunens ansvar kvarstå över längre tid och behovet av sociala bostadsformer ökar därmed.
- Kommunen behöver fortsätta att arbeta tillsammans med exploatörer och fastighetsägare för att hantera sociala frågor som en del av sitt hållbarhetsarbete. I samband med exploateringar av kommunal mark finns möjlighet att ställa krav på socioekonomiska värden.

5.1.3 Trygga ungdomsmiljöer (TUM)

TUM (Trygga ungdomsmiljöer) arbetar med främjande och förebyggande arbete med barn och ungdomar. Den förebyggande verksamheten är riktad mot definierade målgrupper där verksamheten uppmärksammar social oro. Behov av punktinsatser bland ungdomar samt fältverksamhet och föräldrainkludering.

Den främjande verksamheten är öppen verksamhet som fritidsgårdar, alla generella arrangemang tex lovaktiviteter och alla generella läger. Verksamheten bedrivs även på dagtid på skolor och andra platser där ungdomar vistas.

Befintliga fritidsgårdar
- Kode fritidsgård
- Ytterby Fritidsgård
- Nordmarkens Fritidsgård i Komarken
- Kultlab/Mimers hus

Behov och planering 2025–2028, samt 2029 och framåt
- Lokalanpassningar Fritidsgården i Komarken
- Arbeta med verksamheter riktade till barn och ungdomar i arenaområdet.
- Nya arbetssätt och förändrade verksamheter i framtiden kan ge förändrade behov av lokaler.

5.1.4 Utförarenheten

Utförarenheten arbetar med hemmaplanslösningar för barn, ungdomar, unga vuxna och familjer som har behov av stöd i sin vardag. Ärendena utförs både som service och biståndsärenden. Utförarenheten ansvarar även för olika gruppverksamheter för barn och familjer. Verksamheten ser ökade volymer inom målgruppen och viss problematik som att våld/konflikter ökar vilket kräver en utveckling av metoder och säkra miljöer för utförandet. Utförarenheten finns i lokaler på Kvarngatan på Kvarnkullen. Lokalerna delas för närvarande med TUM.

Planering för perioden 2025–2028 samt 2029 och framåt
- Med åren har kravet ökat på den befintliga lokalen på Kvarngatan utifrån ärendevolymer och fler arbetsmetoder. Det innebär behov av förändring av lokalens utformning. Lokalen behöver ses över avseende säkerhet för brukare och medarbetare.
- Det pågår en kartläggning av vilka behov och krav som finns på lokalen för att utföra olika typer av insatser. Verksamheten saknar både samtalsrum och möjlighet till "sekretess skydd" i känsliga ärenden som till exempel övervakade umgängen som ökar. Arbetsplatsen är idag delad på två verksamheter med skilda uppdrag.
- En översyn av behov ändrade arbetssätt och/eller behov av lokalanpassningar kommer att göras.

5.2 Verksamhetsområde Hälso- och sjukvård

Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar regleras i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 18 § samt hälso- och sjukvårdsavtalet i Västra Götaland.

Kommunen ska erbjuda en god och säker hälso- och sjukvård till de personer som bor på särskilda boenden**,** för personer under vistelse på daglig verksamhet och till personer med behov av sjukvård i

KUNGÄLVS KOMMUN

ordinärt boende. Hälso- och sjukvårdsåtgärder utförs av legitimerad personal, samt av omvårdnadspersonal på delegation av legitimerad personal.

Sjuksköterskeenheten och Rehabenheten är lokaliserade i gemensamma lokaler på Stadshuset. Verksamheten är i behov av ny lokal då verksamheten börjar växa ur sina lokaler i Stadshuset. Verksamheten är i gång dygnet runt och behöver vara i lokaler som är dimensionerade för detta.

Behov och planering 2025–2028

- Flytt av verksamheten till andra lokaler som lämpar sig för verksamhet dygnet runt och som har en bra lokalisering eftersom verksamheten ska nå hela kommunen på ett enkelt sätt.

5.2.1 Korttidsverksamhet

Korttidsplats beviljas utifrån ett biståndsbeslut. Beslutet baserat på den enskildes behov av korttid som kan vara korttidsbeslut i avvaktan på särskilt boende eller korttidsbeslut i form av växelvård. rehab, vård vid livets slut, avlastning och utredning.

Korttidsverksamhet bedrivs i lokaler på Lekmannagatan i Ytterby (i samma byggnad som äldreboendet Ytterbyhemmet). På korttidsverksamheten finns 19 platser.

Från och med 2023 hyrs 14 platser på Kungälvs sjukhus in för att hantera kommunens behov av platser för korttidsverksamhet. Lokalen hyrs in från Kungälvs sjukhus/Västra Götalandsregionen och korttidsverksamheten bedrivs i kommunal regi med kommunal personal.

Sammanställning totalt antal korttidsplatser: 2024–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Korttidsplatser på Ytterbyhemmet i kommunal regi	19	19	19	19	19
Korttidsplatser/växelvård egen regi i inhyrda lokaler på Kungälvs sjukhus * Bedömt behov	14	14*	14*	14*	14*

KUNGÄLVS KOMMUN

Behov och planering perioden 2025–2028

- Nationellt i Sverige pågår kontinuerligt en aktiv utveckling till att alltmer vård skall bedrivas i patienternas hem och mindre vård på sjukhus. Fler behandlingar kan utföras polikliniskt genom öppenvård, eller med kortare vårdtid på sjukhus. Detta medför att mer vård utförs i patienternas hem samt att fler patienter kan behöva ökad hjälp och stöd en kort period på korttidsplats innan de kan komma hem.
- Utifrån detta har behovet av korttidsplatser ökat de senaste åren men behovet är just nu tillgodosett genom inhyrning av lokaler på Kungälvs sjukhus.
- År 2025 bedöms korttidsplatserna som hyrs på sjukhuset fortsatt behövas på grund av befolkningsutvecklingen med allt fler äldre personer. Dialog sker löpande mellan regionen/sjukhusledningen och kommunen.
- På sikt behöver lokaler finnas som samlar kommunens korttidsplatser på samma ställe för att kunna hantera en effektiv drift.

5.2.2 Hälsofrämjande verksamhet

Inom verksamhetsområde hälso- och sjukvård ingår även hälsofrämjande verksamhet som riktar sig till äldre. Lokalen där verksamheten erbjuder anhörigstöd och kultur/fritidsverksamhet finns centralt lokaliserad på Oasen. Dessutom ingår ”Träffpunkt Kvarnkullen” och träffpunkt Lekmannagatan/Ytterby i verksamhetsområdet. För Hälsofrämjande verksamhet med anhörigstöd och kultur/fritidsverksamhet finns en målsättning om att ha ett center för hälsofrämjande verksamhet i större omfattning. Det innebär en större lokal med ändamålsenliga utrymmen som gör att utbudet för kommuninvånarna breddas. Även stödet som erbjuds till anhöriga kan då breddas ytterligare genom att anhöriga kan få social gemenskap med andra i liknande situation, vara med i studiecirklar, delta i träffpunkter, träffa anhörigkonsulenter, medverka i anhörigföreningen med mera. Optimal placeringen för verksamheten är centralt i Kungälv med närhet till kollektivtrafik.

Behov och planering 2025–2028 samt 2029 och framåt

- Fortsatt verksamhet i enlighet med ovanstående beskrivning.
- Arbeta fram ett centralt placerat anhörigcenter med möjlighet att utveckla verksamheten.

5.3 Verksamhetsområde Vård- och omsorgsboende

5.3.1 Befintliga lokaler

I Kungälvs Kommun finns sex vård- och omsorgsboenden med sammanlagt 352 lägenheter i egen regi. Dessutom finns 54 upphandlade lägenheter i Vård och Äldreomsorgsboende som drivs i extern regi

Äldreboende	**Plats**	**Antal lägenheter**
Ekhaga	Diseröd	52
Gläntan/Kaprifolen	Kärna	44
Solhaga	Kode	72
Ranrikegården	Kungälv	50
Ytterbyhemmet	Ytterby	91
Båtsmansgärdet	Kungälv	43
Attendo (extern regi)	Ytterby	54

KUNGÄLVS KOMMUN

Ekhaga i Diseröd

Här finns 52 lägenheter. Storleken varierar mellan 25–32 kvadratmeter.

Gläntan/Kaprifolen i Kärna

Gläntan har 16 lägenheter och Kaprifolen 28 lägenheter. Lägenheterna är mellan 21–75 kvadratmeter och det finns flera tvårumslägenheter.

Solhaga i Kode

I Solhaga finns 72 lägenheter mellan 24–61 kvadratmeter varav några tvårumslägenheter.

KUNGÄLVS KOMMUN

Ranrikegården i Kungälv

Här finns 50 lägenheter i varierande storlek, 26–41 kvadratmeter.

Ytterbyhemmet i Ytterby

Ytterbyhemmet är det största äldreboendet i kommunen med 91 lägenheter, varav 4 lägenheter är parboende. Lägenheternas storlek varierar mellan 27 - 34 kvadratmeter.

Båtsmansgärdet i Kungälv

På Båtsmansgärdet finns 43 lägenheter och storleken varierar mellan 42–54 kvadratmeter varav fyra är tvårumslägenheter. Sedan lång tid tillbaka finns en planering för att möjliggöra avvecklingen av Båtsmansgärde som särskilt boende för äldre. Avvecklingen beror på att byggnaden inte är utformad för den verksamhet och vårdtyngd som finns idag. Fastigheten ägs av det kommunala bolaget Bokab som avser att utveckla fastigheten när det inte längre är ett vård-och omsorgsboende. Avvecklingen av Båtsmansgärde föreslås göras i samband med byggnationen av ett nytt äldreboende i Kungälv som planeras stå klart 2025. En parameter som kan komma att påverka avvecklingen är om behovet av platser inom äldreomsorgen skulle stiga mer än prognostiserat. Dialog sker med fastighetsägaren Bokab vad byggnaden ska användas till i framtiden.

KUNGÄLVS KOMMUN

5.3.2 Prognostiserat behov av särskilt boende för äldre

Personer som beräknas vara i behov av lägenheter inom särskilt boende är uträknade efter nationell statistik från Socialstyrelsen avseende de olika åldersgruppernas behov samt kommunintern befolkningsstatistik. Beräkningarna av behovet utgår ifrån kommunens befolkningsprognos. Dessutom har hänsyn tagits till väntelista samt befintligt antal ärenden som överstiger 140 hemtjänsttimmar per månad i ordinärt boende.

Det framtida behovet av lägenheter i särskilt boende för äldre kan på sikt påverkas genom bostadsåtgärder som kan öka möjligheterna till kvarboende i det egna hemmet. Boendeformer på den öppna marknaden såsom trygghetsboende/seniorboende som riktar sig till äldre personer kan vara en faktor där effekterna behöver studeras närmare under kommande år. Genom att välja bostäder med närhet till bra kommunikation samt bra planlösning och hög tillgänglighet kan en persons behov av en plats på ett särskilt boende förskjutas i tid. Även övriga bostäder inom kommunen som har centralt läge med tillgång till kommunikationer och service, samt tillgänglighet med hiss mm, bidrar till att kvarboendet i det egna boendet underlättas.

En översyn av befintliga bostäder inom vård- och omsorgsboende pågår. Av de personer som erbjudits plats på äldreboenden det senaste året tackade mer än hälften nej vid första erbjudandet. Arbete pågår för att förändra den situationen genom att skapa attraktivare boendemiljöer, speciellt i de äldre byggnaderna. Därutöver är det löpande underhållet av lägenheterna och gemensamhetsutrymmena prioriterat för den upplevda trivseln. En del personer har uttryckt att tiden för att flytta in och avveckla sitt gamla boende är för kort. Boendetiden på ett vård-och omsorgsboende är 12–28 månader för 95% av brukarna.

Prognos äldre befolkning och behov av SÄBO

Befolkningsprognos Kungälvs kommun	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Antal personer 80 år eller äldre	3 278	3454	3622	3783	3953
Beräknade personer med behov av SÄBO (inflyttning)*	220	231	243	253	265
Beräknade personer som lämnar SÄBO (utflyttning)	-210	-221	-232	-242	253
Netto (antal personer)	10	10	11	11	12

Behov och planering perioden 2025–2028

- Nytt vård-och omsorgsboende 90 platser i Ängegärde, centrala Kungälv, tillträde nov/dec 2025.
- Omflyttning av demensavdelningar på Ranrikegården till Ängegärde äldreboende samt flytt av Båtsmansgärdes verksamhet till Ängegärde Äldreboende.

Sammanställning planerat antal SÄBO-platser 2024–2028

Kungälvs kommun	2024	2025	2026	2027	2028
Egen regi	352	352	399	399	399
Nerlagda platser (Båtsmansgärde)		-43			
Nya platser Ängegärde		90*			
Extern regi	54	54	54	54	54
Summa	406	453	453	453	453

Planering för 2029 och framåt

- Kommande prognoser för målgruppen måste beaktas och eventuella reformer eller förändringar i lagstiftningen måste beaktas.
- Behov av detaljplaneläggning för vård-och omsorgsboenden ska omhändertas i samhällsplaneringen.

KUNGÄLVS KOMMUN

5.4 Verksamhetsområde Stöd i ordinärt boende

5.4.1 Ordinärt boende, Bostäder med god tillgänglighet och Trygghetsbostäder

Ordinärt boende avser alla bostäder som inte omfattas av särlagstiftning. Många äldre bor i ett bostadsbestånd där den fysiska miljön är mindre bra för kvarboende vid beroende av stöd eller vård och omsorgsinsatser. Tillgängligheten i äldre bostadsområden är generellt sett sämre än i nybyggda områden. Förutsättningarna för en god arbetsmiljö i hemtjänst och hemsjukvård i det ordinära boendet kan vara komplicerade. Bostadsanpassningar är i vissa fall nödvändiga för att kunna tillgodose behovet av vård och omsorg.

Gruppen äldre med funktionsnedsättningar på grund av ett normalt åldrande samt övriga med fysisk funktionsnedsättning ställer vissa gemensamma krav på bostäderna. Bostäderna ska vara lämpade för utrymmeskrävande hjälpmedel och personlig hjälp. Det är också nödvändigt med anpassade hissar, ordentliga dörrbredder, låga trösklar eller tröskellöst, stadiga handtag osv.

Det är viktigt att nya lägenheter med god tillgänglighet, nära service, dagligvarubutik och kollektivtrafik byggs kontinuerligt i alla kommunens serviceorter/kommundelar. Det möjliggör kvarboende för de äldre i sin kommundel och kan ge en generationsväxling då de äldre säljer sina hus för att köpa/hyra en lägenhet. Närhet till service, vårdcentral och kulturutbud är betydelsefull. Träffpunkter och dagverksamheter är viktiga komplement till anhörigstöd och hemtjänst för att kunna möjliggöra och förlänga kvarboendet i det egna hemmet.

Boendekoncept för äldre med anpassade lägenheter där det till exempel inte är långt mellan sovrum och toalett, kan minska fallrisken, som är stor speciellt nattetid. Vilja att flytta till ett mer anpassat boende ökar om själva boendet kan ge ett mervärde i form av ökad livskvalité och självständighet. Attraktiva boenden för äldre är också effektivt för den kommunala verksamheten om många personer med behov av stöd i hemmet bor i samma byggnad eller område. När fler äldre bor geografiskt nära varandra effektiviseras bemanningsplaneringen. I samhällsplaneringen behöver kommunen ha med detta perspektiv för att kunna hantera marknadens möjligheter och vilja att bygga bostäder för äldre, både i form av så kallade trygghetsbostäder eller andra former av äldrekoncept.

5.4.2 Hemtjänst dag- och kvällstid

Hemtjänsten utför service, vård och omsorg, socialt stöd, delegerade HSL-insatser, möjlighet att vistas på dagverksamhet samt tar emot och åtgärdar trygghetslarm.

Hemtjänst utförs nästan alltid genom ett flertal hembesök per dag och brukare. Kommunen beräknas utföra ca 445 000 hemtjänsttimmar under 2024 varav ca 12% med extern utförare.

Hemtjänsttimmar (Kundval) inkl. HSV

År	Bokslut
2017	383 575
2018	401 697
2019	398 885
2020	393 411
2021	413 744
2022	428 849
2023	426 034
2024 prognos	445 000

KUNGÄLVS KOMMUN

För att kunna klara av att utföra vård och omsorgsinsatser vid en ökad befolkning av äldre personer behöver hemtjänstenheter samverka för att skapa stordriftsfördelar. Det ger bra förutsättningar för att optimera personalresurser och kompetensutveckla medarbetarna för att möta kvalitetskrav och framtida utveckling med god och nära vård. Målsättningen är att hemtjänsten samordnas i två större ”hemtjänstområden”, Västra hemtjänstområdet och Östra hemtjänstområdet. I Västra hemtjänstområdet samordnas fem enheter och i Östra hemtjänstområdet tre enheter. De enheter som samlokaliseras i ett hemtjänstområde innefattar cirka 120 medarbetare samt cirka 40 vikarier. Kungälvs demografiska utveckling kan leda till behov av ytterligare enheter men i dagsläget finns följande.

Västra hemtjänstområdet:

- Ytterby
- Marstrand/Kärna
- Komarken
- Kode /Romelanda
- Demensteamet

Östra hemtjänstområdet:

- Västra Centrum/Munkegärde
- Sydöstra Centrum
- Norra centrum
- Trygghetslarmet/Hemtjänst natt

5.4.3 Befintliga hemtjänstlokaler

Hemtjänsten har idag en lokal vid Nordmannatorget i Komarken. Där samordnas delar av västra hemtjänstområdet. Därutöver finns lokaler på Stadshuset**,** Smedmästaregatan, Rexegården i centrala Kungälv samt i Kärna och Marstrand.

5.4.4 Planering av lokaler för hemtjänst

Vid planering av lokaler för hemtjänst finns några identifierade utmaningar.

- Planeringen behöver beakta privata utförares expansion i förhållande till kommunal utförare
- Skapa samverkan inom kommunen för att få en styrbar planering och kostnadsutveckling
- Geografisk placering i förhållande till kollektivtrafik att säkerhetsställa kompetensförsörjning.

Behov och planering 2025–2028

- Samnyttja befintliga lokaler för ökad resursoptimering.
- Utförandet av den nära vården som skall ske i hemmet kommer i allt större utsträckning övergå från Regionen till Kommunen och ställer krav på optimalt resursnyttjande.
- Sista kvartalet 2025 sker tillträdet till en större hemtjänstlokal för östra hemtjänstområdet. Lokalen är placerad i det nya äldreboendet i Ängegärde.
- Kärna- och Marstrands hemtjänst behöver samlokaliseras för bättre samordningsvinster. Sökande efter lämplig lokalisering pågår där en sammanslagning med hemtjänsten i Kärna kompletteras med en filial i Marstrand kan vara ett alternativ. Utrymmesbehovet blir ca 150–200 m^2 och säker parkering och laddmöjlighet för cirka 15 bilar. Placering av lokalerna sker med fördel i området kring Tjuvkil som ligger mitt i upptagningsområdet. I dagsläget finns inga lämpliga lokaler i Tjuvkilområdet som främst är ett område med villor och sommarstugor. I kommande samhällsplanering och strategiska markköp i området behöver behovet av hemtjänstlokal beaktas. Fram tills detta är möjligt undersöks möjligheten till en satellitlokal på Koön så att befintliga lokaler på Marstrandsön kan avvecklas.

KUNGÄLVS KOMMUN

Planering 2029 och framåt

- Geografisk placering av lokaler i förhållande till kollektivtrafik för att säkerhetsställa kompetensförsörjning.
- För att kunna klara vård och omsorgsutmaningarna behöver hemtjänstenheterna samverka.
- Stordriften minskar sårbarhet i hemtjänstverksamheten och ökar möjligheten att erbjuda en servicenivå av god kvalité.

5.4.5 Trygghetslarm samt Hemtjänst nattetid

Trygghetslarm och Hemtjänst natt i ordinärt boende. Varje natt arbetar cirka 10–12 undersköterskor med nattliga hemtjänstinsatser/larmåtgärder i hela kommunen. Verksamheten utför också vissa LSS-insatser för funktionshinderverksamheten nattetid. Verksamheten har lokaler i Stadshuset. Verksamhetens volym följer befolkningsutvecklingen och ökar när åldersgruppen + 80 år växer.

Behov och planering 2025–2028

- Verksamheten är i behov av andra lokaler då den är den enda dygnet-runt-verksamheten i Stadshuset, vilket ger utmaningar med ventilation och lås och larm. Verksamhetens lokaler är också i minsta laget. Arbetet med att lösa mer anpassade lokaler pågår.

5.5 Verksamhetsområde Funktionsstöd

Här finns enheter som utför beviljade insatser bostäder med särskild service, ledsagning, korttidsvistelse, korttidstillsyn, boendestöd, personligt ombud, aktivitetshuset, daglig verksamhet samt personlig assistans.

5.5.1 Bostäder med Särskild Service (BmSS)

Det finns tre former av boende med särskild service för personer med intellektuella eller psykiska funktionsnedsättningar. Lagen om Bostad med särskild service ställer krav på anpassade boenden. Boverket och Socialstyrelsen har ett regelverk för särskilda boendeformer för att bostäderna skall godkännas som fullvärdiga. Kraven har ändrats och det ställs högre krav än tidigare.

- Gruppbostad
- Servicebostad
- Särskild anpassad bostad

Gruppbostad är ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. I gruppbostaden skall det finnas en fast kollektiv bemanning som i huvudsak skall täcka de boendes hela stödbehov. Det skall vara ett litet antal lägenheter som är grupperade kring gemensamma utrymmen, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. En gruppbostad kan vara belägen i enskild byggnad eller inrymmas i ett flerfamiljshus. Det kan endast anslutas 6 bostäder för att godkännas som en gruppbostad.

En ***servicebostad*** består av ett antal lägenheter där man har tillgång till gemensam service och fast anställd personal. I en servicebostad kan de bo fler personer än i en gruppbostad. Serviceboende är en mellanform mellan ett helt självständigt boende i egen lägenhet och en lägenhet i gruppbostad

”***Annan särskilt anpassad bostad för vuxna***” avser bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning. I denna boendeform ingår inte omvårdnad och inte heller fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Särskilt anpassad bostad är en insats som kan sökas via LSS, behovet av bostad uppstår när en ansökan inkommit och beviljats. Efterfrågan på denna insats har varit ganska låg under de senaste åren och beviljas endast till brukare med personlig assistans.

När det gäller BmSS är den generella trenden att allt fler vill bo i ordinära bostäder med stöd i hemmet och i grupp- och servicebostäder som är så lika ett ordinärt boende som möjligt, men med närhet till personal.

KUNGÄLVS KOMMUN

Befintliga gruppbostäder och servicebostäder för bostad med särskild service (LSS):

Bostad med särskild service (funktionshinder/LSS)	**Antal platser**
Fridhemsgatan 29 GB	4
Gamla Kungälvsvägen 17	7
Barfotsgatan	4
Jorsalagatan	6
Korsriddargatan	5
Husfrejagatan	6
Omen Långegatan 23	6
Böcklegrind Grindenvägen 10	5
Västra Porten 4	5
Runängsgatan 5	6
Gamla grinden (Kungälvsvägen 76)	6
Skatan 4, Kungälvsvägen 40	6 (2 pers. ass)
LSS Ullstorp (Grepvägen)	6
Rådmansparken, Rådmansgatan 40	7
Torggatan 6	7
Solhultsgatan 8	13
Torsbyvägen	6
Vitmossegatan 7	6
Vitmossegatan 9	8

Behov av Bostad med Särskild Service (BmSS)

En aspekt som påverkar planeringen för BmSS är att verksamheten arbetar med brukarna utifrån ett livsloppsperspektiv. Det innebär att de bor i sin bostadslösning under hela sin livstid. Det innebär att kommunen ständigt måste ha tillgång nya boendelägenheter för att tillgodose tillkommande behov, eftersom så få personer säger upp sina lägenheter, vilket sker mer frekvent i tex äldreomsorgen där boendelösningen avser en mycket kortare tid av livet.

Kommunen har ett fortlöpande behov att få fram bostäder för personer som behöver särskilt stöd. För att kunna verkställa redan fattade beslut om Bostad med Särskild Service behövs en fortsatt utbyggnad/tillgång till fler bostäder. Det är nödvändig för att kunna möta behovet av bostäder för funktionshindrade personer nu och framåt. Behovet arbetas in i samhällsplaneringen och kommunens exploateringsprocesser. Verksamheten uppskattar att ansökningarna om BmSS kommer att ligga runt 8–10 personer om året de kommande åren.

Behov och Planering för 2025–2028

- Det finns personer som är i fortsatt behov av köpt plats med specialkompetens. Därav är det inte aktuellt att ta hem alla som är på köpt plats till hemkommunen.
- För att brukarna ska kunna bo i ett sammanhang och integrerat i samhället behövs ett samarbete med såväl allmännyttan som andra fastighetsägare som bygger. Behovet av anpassade bostäder ska omhändertas i nya detaljplaner och ingår i samhällsplaneringen.
- Planering för nya BmSS är anpassad efter pågående detaljplaner och byggprojekt men innebär att gruppbostäder och servicebostäder ibland levereras senare än prognostiserat behov.
- Servicebostäder som hyrs in när nya fastigheter uppförs i samband med exploateringar blir tyvärr påverkade av bostadsmarknadens bromsning och den nedgång i byggnationer som lågkonjunkturen ger.

KUNGÄLVS KOMMUN

- Det pågår ett arbete med att uppföra servicebostäder i egen regi genom att bygga om Fridhemskullen i Kungälv som tillför 12 nya servicebostäder.

Nedanstående tabell visar planerade byggnationer/inhyrningar av BmSS 2025–2028.

År	Område	LSS Grupp	Antal platser
2024/2025	Ytterby Nordtag	För målgruppen i behov av gruppbostad	Gruppbostad 6 platser inhyrd av Tornstaden i flerbostadshus i Nordtag, klar årsskiftet 24/25.
2026	Kungälv Fridhemskullen,	För målgruppen i behov av servicebostad	Servicebostad med 12 platser som byggs på Fridhemskullen, kommunens byggnad
2027	Kungälv-Ytterbyområdet	För målgruppen i behov av servicebostad	Servicebostad 10 platser. Förhandlas med exploatörer.
2027/2028	Kungälv-Ytterbyområdet	För målgruppen i behov av gruppbostad	Gruppbostad 6 platser, bygga för personer med stora omvårdnadsbehov.
2028	Kungälv-Ytterbyområdet	För målgruppen i behov av servicebostad	Servicebostad ca 10 platser, förhandlas med exploatörer/fastighetsägare

Planering 2029 och framåt

- Gruppbostäderna på Iskällan inte är ändamålsenliga i relation till målgruppen som bor där idag. Vårdtyngden är högre än förut då många av brukarna. Arbetsmiljömässigt är lokalerna bristfälliga/svårarbetade och har svårt att uppnå myndighetskraven. På sikt behöver flera av bostäderna fasas ut för målgruppen med stora vård-och omsorgsbehov och ställas om till annan målgrupp.
- Behovet av BmSS ska fortlöpande arbetas in i samhällsplaneringen och kommunens exploateringsprocesser.

5.5.2 Bostad med särskild service för barn och unga

Barnboende
Kungälv har inget barnboende i egen regi, köp av plats sker för barn (4 platser köptes under 2023).

Planering 2025–2028, samt 2029 och framåt

- Just nu planeras inget barnboende i egen regi i kommunen. Verksamhetens framtida omfattning kommer att vara beroende av vilka ärenden som kommer in och får beslut.
- Framtida uppskattade behov kommer att följas upp löpande.

Korttidsverksamhet barn och unga

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet är dels för att personen skall erbjudas miljöombyte och rekreation, dels att anhöriga kan få avlösning i omvårdnadsarbetet. Insatsen kan också ses som ett led i att bryta ett ensidigt beroende mellan barn/ ungdom och föräldrar.

Villa Tveten och Näckrosen i Tveten i Kungälv bedriver kortidsverksamhet i kommunal regi för barn, unga och vuxna personer. Kommunen kan erbjuda de barn som har eller kommer att få beslut om korttidsverksamhet plats och behöver inte köpa in den tjänsten från andra kommuner.

LSS-lagstiftningen ger barn över 12 år med funktionsnedsättning rätt till korttidstillsyn före och efter skolans slut, under lovdagar, studiedagar och längre lov som sommarlov. Näckrosen bedriver korttidsverksamhet enligt LSS vilken är en dygnet-runt-verksamhet för unga och unga vuxna. Verksamheten har tillgång till större ytor för eftermiddagsverksamheten genom att samnyttja grannhuset Villa Tvetens lokaler. Detta för att undgå problemet med för små ytor i lokaler då det kan skapa hot-och våldssituationer som kan komma att kräva större personalbemanning. Näckrosens korttidsverksamhet beräknas utföra ca 1710 dygn under 2024, samt ca 6700 fritidsbesök under dagtid. Totalt är ca 37 barn/ungdomar inskrivna i korttidsdygn och ca 20 inskrivna ungdomar på fritids**.**

KUNGÄLVS KOMMUN

Behov och planering för 2025–2028

- Behovsbilden är under ständig förändring anpassat till brukarna och deras behov som bedöms av handläggare.
- Verksamheten ser i dagsläget inget behov av nya lokaler för korttidsverksamhet inom perioden. Detta kan förändras om behoven förändras, till exempel om antalet brukare ökar eller om behovet hos befintliga brukare förändras.

Behov 2029 och framåt

- Behovsbilden är under ständig förändring anpassat till brukarna och deras behov som bedöms av handläggare.
- Om antalet brukare ökar eller om behovet hos befintliga brukare förändras kan lokalbehov uppstå.

5.5.3 Daglig verksamhet (”DV”)

Daglig verksamhet erbjuder sysselsättning, stimulans och utveckling för personer som är i arbetsför ålder men saknar förvärvsarbete eller studier. Insatsen är förbehållen de personer som tillhör personkrets 1 och 2 (d.v.s. personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism eller begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada).

Befintliga lokaler för daglig verksamhet i kommunala lokaler:

- Kajan DV Christian IV Väg
- Älvgården DV Iskällan
- Rosa huset/Hemvärnsgården Västra Gatan
- Fredkullagården DV Tveten/Fridhem
- Filaregatan 13 DV Skälebräcke
- Grodden DV Böcklegrind Iskällan
- Skomakaren Media centrala Kungälv
- Smedsmästargatan 5c DV centrala Kungälv
- Kotten motionscentral Fontin
- Mimers Hus DV estetisk verksamhet
- Stadshuscafét DV
- Solhuset DV Solhultsgatan

Företagsförlagd DV (FFDV)

- Återblicken Truckgatan FFDV
- Carryline Skälebräcke FFDV
- Maxigruppen Maxi FFDV
- Rutgersson Marstrand FFDV

Behov och planering 2025–2028

- Verksamheten förväntas ha över 240 deltagare år 2025 då prognosen visar på en ökning på 10–12 deltagare per år.
- Viktigt att beakta är att då myndigheten bifaller boende så innebär det att även daglig verksamhet måste byggas ut i samma takt.
- Flera av verksamheterna skulle kunna nå en betydande personalmässig effektivisering om de kan samlokaliseras. I dag är det flera verksamheter som baseras på en eller två medarbetare och som i och med det blir mycket känsliga gällande bemanningen.
- En samlokalisering kommer också kunna skapa verksamhetsmässiga vinster i form av samverkan mellan de olika aktiviteterna. Utifrån detta kan man på ett bättre sätt nå brukarnas önskemål om ett varierat utbud av aktiviteter. Många brukare under samma tak i anpassade lokaler och som har olika funktionsnedsättningar skapar dynamik och möjlighet till att arbeta med fler olika typer av uppdrag.

KUNGÄLVS KOMMUN

- I arbetet med den nya arenan på Yttern ingår även lokaler för daglig verksamhet.
- Fortsatt utveckling av verksamhetsförlagd DV för den målgrupp där det fungerar väl.

5.5.4 Funktionsstöd (tidigare Sociala Resurser)

Socialpsykiatri
Målgruppen inom verksamheten är främst personer med psykiska funktionsvariationer med SoL beslut (Socialtjänstlagen) och/eller LSS beslut (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Verksamheten har också några personer med intellektuell funktionsvariation samt personer med missbruksproblematik. Verksamheten har tre servicebostäder, bostöd och stöd- och boendeteam. Bostödets lokaler finns på Nordmannatorget i Komarken. Stöd- och boendeteamet utgår i från lokaler på Bagaregatan 6 i centrala Kungälv.

Befintliga bostäder med särskild service (socialpsykiatri SoL/LSS):

Socialpsykiatrin	**LSS-platser**	**SOL-platser**	**Antal platser**
88:an	4	6	10
Grindenvägen 8	5	4	9
Vendergatan	4	4	8
Summa:	**13**	**12**	**25**

Behov och planering för 2025–2028

- Det finns behov av Bostad med särskild enligt SoL/LSS psykiatri. Framför allt ett boende med enskilt läge men med fungerande kommunikationer. I dagsläget finns detta behov för minst 6 personer som finns på köpta platser. De behöver ett mer permanent boende som ger möjlighet till stabilitet.
- Ett boende med ca10-12 platser planeras därför skapas i Kungälv 2024/2025 genom omställning av befintliga lägenheter i Solbräcke.
- De nationella riktlinjerna för stöd vid missbruk och beroende ställer nya krav på boenden för målgruppen som stöd- och boendeteamet arbetar med. Kommunen måste erbjuda permanenta boendelösningar och i allt större utsträckning tänka bort boendetrappan.
- För att motverka att en sekundär bostadsmarknad etableras inom socialtjänstens försorg, måste bostadsmarknaden öppnas upp även för personer med låg inkomst, skulder och försörjningsstöd. Verksamheten ser ett behov av att föra dialog med bostadsbolagen då hyresvärdarna har högre krav på utsatta grupper än på gemene man vid förhyrning av lägenheter.
- Behovet av permanenta boendelösningar för målgruppen i det ordinarie bostadsbeståndet behöver arbetas in. Detta för att möjliggöra arbete enligt ”Bostad först” modellen, vilket rekommenderas enligt nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende. Det innebär fortsatta individuella lösningar för personer som står långt från ordinarie bostadsmarknaden.
- Målet är att med ”Bostad först”-modellen som förebild hyra in 4 lägenheter i steg ett, därefter 2–4 lägenheter per år från bostadsbolagen.
- Verksamheten har en pågående utredning om att identifiera målgruppen äldre 60–75 år med beroendeproblematik och där omvårdnadsbehovet ökar på grund av samsjuklighet och somatiska sjukdomar. Denna grupps behov behöver tas i beaktande i kommande planering av lokaler.

5.6 Övriga behov inom sektor Trygghet och stöd

5.6.1 Centrallager
Sektorn har behov av ett centrallager där grundutrustning samt användbara inventarier kan förvaras. Idag finns ingen lokal där reservmaterial kan förvaras eller repareras för återbruk som reservutrustning. Detta medför att inventarier och grundutrustning som skulle vara dugliga för återbruk

KUNGÄLVS KOMMUN

eller att användas i akutsituationer kasseras. En tänkbar lokalisering och definition av storlek och innehåll på lokal ska arbetas fram. Samverkan kring lagerbehov och återbruk kommer att ske inom hela förvaltningen.

5.6.2 Lokal för visning världsfärdsteknik

En central, lättillgänglig lokal för visning och demonstration av välfärdsteknik för besökare inom målgrupperna för väldfärdsteknik. Arbete pågår att identifiera lämplig plats och lokal.

KUNGÄLVS KOMMUN

6 Koncernbolaget Bokab

Bolagets grunduppdrag beskrivs på följande vis. ”Bolaget har till föremål för sin verksamhet att inom Kungälvs kommun bedriva markexploatering för näringsliv och industri samt för villatomter och därtill hörande markförvaltning i kommunen. Bolaget skall som exploateringsbolag bidra till kommunens långsiktiga utveckling genom att förvalta/förädla, förvärva, uppföra och avyttra fastigheter, företrädesvis mark för utveckling och exploatering.

Bolagets syfte är att bland annat att bidra till att öka tillgången på byggbar mark i Kungälvs kommun genom markexploatering, förvärv och förvaltning av mark. Bolagets syfte är också att bedriva näringslivsbefrämjande åtgärder i kommunen.

Bolaget skall bidra till kommunens och samhällets utveckling genom att i nära kontakt med marknadens aktörer erbjuda mark för utveckling och exploatering. Bolaget skall samverka med kommunen och övriga kommunala bolag i syfte att nå största möjliga nytta för kommunkoncernen och invånarna.”

6.1.1 Lokaler

År 2017 förvärvade Bokab fyra fastigheter av kommunen och förvaltar numera dessa. I flera av byggnaderna bedrivs kommunal verksamhet (äldreboende samt socialmedicinsk mottagning och referensboende) eller friskola (förskola, grundskola F-9 samt fritidshem). I en av lokalerna, på Trädgårdsgatan i Kungälv, har Bokab sitt huvudkontor.

6.1.2 Exploateringsprojekt

Bolaget har de senaste åren långsiktigt planerat för över ca 500 000 kvm mark för verksamhetsplaner i kommunen vilket på sikt kan ge mer än 1500 nya arbetstillfällen. Av dessa 500 000 kvm är numera ca 121 000 kvm mark planlagd i Rollsbo Västerhöjd som nu bearbetas till plansprängda tomter där försäljning är i sitt slutskede. Även i Solbräcke har 16 000 kvm mark färdigställt som också är försålda. Nya av- och påfarten till E6 som planeras någonstans i höjd med Arntorps verksamhetsområde ger Bokab möjligheter att skapa mer verksamhetsmark till näringslivet. I Kärna planerar bolaget för ca 30 000 kvm verksamhetsmark. Bokab har fått i uppdrag att se över ett antal detaljplaner i Rollsbo för expansion, förtätning och generella uppdateringar av befintliga planer för att bättre motsvara dagens krav. Ytterligare områden mellan järnvägen och E6 för expansion av Rollsbo och mer verksamhetsmark är med i bolagets långsiktiga satsningar inom Kungälvs närområde. Detta planeras ihop med förvaltningens planenhet och ingår i arbetet med ny översiktsplanering. Avseende villatomter till tomtkön och utvecklingen av bostäder har Bokab fått planbesked för bland annat Dammbergen i Ullstorp, villatomter i Kärna samt 55+ boende (Bovieran) i Ytterby samt för Åseberget (i Åsebergsprojektet kommer även verksamhetsmark att tillskapas). I Aröd pågår planprogram för villatomter.

6.1.3 Koppling till budgetprocessen

Bokabs affärsplan är bolagets grundläggande plan för bolagsstyrelsen att förverkliga ägarens önskemål. Affärsplanen innehåller en överblick över bolagets grunduppdrag, vision, affärsidé, mål och styrning samt strategier över hur affärsidén ska genomföras och utvecklas. I affärsplanen finns också ekonomisk analys, en risk- och åtgärdsanalys samt internkontrollplan. Till affärsplanen kopplas bolagets budget, investeringsplan och likviditetsplan. Bolagets affärsplan är en viktig komponent i kommunkoncernens övergripande styrning och samordning och skall samordnas med kommunens budgetprocess.

Planering 2025–2028 samt 2029 och framåt

- Bolaget har i dagsläget inga planer på att flytta eller utöka lokalerna för den egna verksamheten, dvs huvudkontoret på Trädgårdsgatan.
- När det gäller övriga byggnader som bolaget äger kommer lokalerna att användas för det ändamål som de är uthyrda tills behovet hos hyresgästen ändrar sig.

KUNGÄLVS KOMMUN

- Bokab arbetar för att ha god framförhållning när det gäller utveckling av bostäder/lokaler som sägs upp av hyresgästen.
- Bokabs affärsplan anger att fastigheterna skall underhållas för att trygga hyresgästens boendekvalitet, medarbetarnas arbetsmiljö, att god kontroll på framtida kostnader uppnås och ett bra framtida fastighetsvärdesäkerställs.

7 Koncernbolaget Kungälv Energi AB

Kungälv Energi AB är ett helägt kommunalt bolag. I bolagets uppdrag ingår att tillhandahålla energiförsörjning samt infrastruktur för energi och digital kommunikation för både företag och privatpersoner, utifrån ett strategiskt kommunalt perspektiv och för en långsiktigt hållbar utveckling för Kungälv såväl ekonomiskt, socialt som ekologiskt. Bolaget skall samverka med kommunen och övriga kommunala bolag i syfte att nå största möjliga nytta för kommunkoncernen och invånarna.

7.1.1 Lokaler

En större ombyggnation av Kungälv Energis huvudkontor i centrala Kungälv har genomförts. Såväl byggnaden som ytan för upplag har byggts om för ett effektivare nyttjande och en ökad kapacitet.

7.1.2 Koppling till budgetprocessen

Bolaget och kommunen skall gemensamt säkerställa att bolagets affärsplan, budget, investeringsplan och likviditetsplan samordnas med kommunens budgetprocess.

Planering 2025–2028 samt 2029 och framåt

- Utökad produktionsanläggning på Munkegärdeverket, i slutfas/klar
- Om- och nybyggnationer av ställverk och trafostationer.
- Kontinuerliga utbyggnader av infrastruktur för energi och digital kommunikation i takt med att kommunen växer.
- Reinvesteringar för att upprätthålla funktionen i befintliga nät och anläggningar.
- Kungälv Energi ansvarar för gatubelysningen på allmän plats inom Kungälv och Ytterby, i Marstrand och några områden i de mindre tätorterna. Kungälvs kommun ansvarar för planering av ny gatubelysning och beslutar om nyinvesteringar.

KUNGÄLVS KOMMUN

VA-RESURSPLAN

KUNGÄLVS KOMMUN 2025–2028, UTBLICK 2029–2032

SAMMANFATTNING

Syftet med den här rapporten är att beskriva framtida behov och planering av VA-utbyggnad i Kungälvs kommun samt koppla dessa behov till kommunens investeringsprogram och vattentjänstplan. Dokumentet beskriver överskådligt relationer till såväl internationella, nationella som lokala mål för Kungälvs kommun. Faktorer som befolkningsutveckling, översiktsplanering och kopplingar till övriga relevanta styrdokument samt lagstiftning beaktas översiktligt.

Kommunens nuvarande VA-system beskrivs övergripande gällande ledningsnät för dricks- och spillvatten, vattenverk och avloppsreningsverk.

De projekt som är inlagda i investeringsbudgeten är sprungna ur olika behov. Dessa behov kategoriseras i följande typer:

- Föreläggandeområden från Länsstyrelsen, där Länsstyrelsen beslutat att kommunen ska bygga ut kommunalt VA
- Föreläggande från Miljö- och byggnadsnämnden, där det bedömts finnas behov av åtgärder på VA-systemet
- Utbyggnadsområden enligt 6 § LAV, där kommunen bedömt att det finns en skyldighet att bygga ut VA
- Exploateringsområden, d.v.s. områden där det finns ett intresse att förtäta eller bygga nytt och VA-infrastrukturen behöver kompletteras
- Kapacitetsbrist, där det finns flaskhalsar i systemet och det därför är svårt att få systemet att fungera optimalt
- Underhållsbehov, sträckor på ledningsnätet där ledningarna eller andra systemkomponenter har blivit för gamla eller fungerar dåligt och behöver ersättas
- Ökad redundans, där det finns behov av att öka driftsäkerheten genom att komplettera med ytterligare ledningar

Projekten klassas därefter i huvudstråk (investeringar som har påverkan på stora delar av kommunen), sekundärstråk eller projekt av mer lokal karaktär, samt exploatering och utbyggnadsområden.

Ort för ort eller område för område beskrivs nuvarande situation gällande VA-försörjningen, vilka projekt som berör respektive ort, och vad konsekvenserna blir om de inplanerade investeringarna inte genomförs. De områden som beskrivs är Kungälv, Ytterby, Harestad, Kareby, Kode, Ödsmåls mosse och Rörtången, Aröd, Kärna, Nordkroken, Hålta, Tjuvkil, Marstrand och Koön m.fl. samt Diseröd.

Kommunen har samarbeten med Göteborgs, Ales och Stenungsunds kommuner. Göteborg renar en stor andel av Kungälvs spillvatten och Ale och Stenungsund köper i dagsläget vatten av Kungälv. Förutsättningarna för dessa samarbeten beskrivs också översiktligt.

BEGREPPSLISTA

A	**Allmän VA-anläggning**	En VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmandeinflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster
	Avlopp	Samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten.
	Avloppsreningsverk	Anläggning för att rena avloppsvatten.
B	**Bräddning**	Bräddning via bräddavlopp innebär att mer eller mindre utspätt avloppsvatten från ett överbelastat ledningsnät, avleds direkt till närmaste recipient.
D	**Dagvatten**	Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten från tak, gator och andra ytor.
	Dagvattenanläggning	Anläggning för hantering av dagvatten, såsom dagvattendam, våtmark eller ledningar.
	Drift	Aktiviteter som är nödvändiga i VA-verksamheten dagliga arbete och leverans.
G	**Grundvatten**	Vatten i den del av marken där alla porer är vattenfyllda.
M	**Miljökvalitetsmål**	Sexton politiska mål som beskriver kvaliteter i miljön som i huvudsak ska vara uppnådda ”inom en generation”, vilket angavs till 2020 (utom för klimat, där målet gäller 2050).
	Miljökvalitetsnorm	Inom vattenförvaltningen fastställda kvalitetskrav för alla vattenförekomster. Styrande för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar och bestämmelser, t.ex. vid tillståndsprövning enligt miljöbalken eller vid planläggning enligt Plan- och bygglagen.
R	**Redundans**	Redundanta system ökar driftsäkerheten genom att olika delar av systemet kan utföra samma sak. Man kan t.ex. öka redundansen genom att anlägga ytterligare en ledning till ett specifikt område så att risken att systemet slås ut är mindre.
S	**Spillvatten**	Förorenat vatten från hushåll (toalett, bad/dusch, disk och tvätt) och andra verksamheter (industrier, serviceanläggningar och dylikt).
T	**Tillskottsvatten**	Tillskottsvatten definieras som allt vatten exkl. spillvatten, som avleds i spillvattenförande avloppsledning, till exempel inläckande regn- eller grundvatten.
V	**VA**	Förkortning för vatten och avlopp.
	VA-huvudman	Den som äger och ansvarar för en allmän VA-anläggning.
	Vattentjänstplan	Strategiskt dokument som ska beskriva VA-anläggningens framtida utveckling. Lagkrav från och med 1/1 2024, ersätter delar av VA-plan och VA-utbyggnadsplan
	VA-plan	Samlingsbegrepp för det kommunala planpaketet som innefattar VA-översikt, VA-policy och VA-delplaner.
	VA-delplan	Planering inom ett specifikt ämnesområde (dagvattenplanering, utbyggnadsplanering etc.) gällande vatten- och avloppsfrågor i kommunen.

	VA-policy	Strategiskt dokument innefattande kommunala ställningstaganden och viljeyttringar beträffande vatten och avloppsfrågor. Kungälvs kommuns VA-policy är politiskt antagen.
	VA-översikt	Strategiskt dokument som ger en inventering över kommunens vattenresurser, VA-anläggningar för både enskilt och allmänt VA.
	VA-verksamhetsområde	Ett av kommunfullmäktige fastställt geografiskt område, inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.
	Vattenförekomst	Begrepp som används inom vattenförvaltningen. Kustvattenområde, sjö, del av sjö, ett vattendrag, del av vattendrag eller ett eller flera grundvattenmagasin.
	Vattenförsörjning	De system som används för att förse ett samhälle med vatten. Kan ha sin grund i olika behov, t.ex. dricksvatten, industriellt vatten, bevattning inom jord-bruket osv. I vattenförsörjningsplanen behandlas i huvudsak dricksvattenförsörjning.
	Vattentäkt	Vattenförekomst som utnyttjas för vattenförsörjning.
	Vattenskyddsområde	Skyddsområde i syfte att skydda dricksvattentäkter såsom sjöar, grundvattentäkter och vattendrag.
	Vattenverk	Anläggning för att bereda dricksvatten.
	Vattenöversikt	Dokument som beskriver kommunens vattenförekomster utifrån bland annat naturvärden och försurnings- och övergödningsproblem.
Ö	**Översiktsplan**	Ett begrepp som används inom fysisk planering som avser en samling av rekommendationer som anger grunddragen för användning av mark- och vattenområden inom en kommun eller del därav.

INNEHÅLL

1. Inledning 1
1.1 Bakgrund 1
1.2 Syfte 2
1.3 Politiska mål 2
1.3.1 Agenda 2030 2
1.3.2 Sveriges nationella miljömål 2
1.3.3 Lokala mål för Kungälvs kommun 3
1.4 Befolkningsutveckling, prognos 2023–2027 med utblick mot 2032 6
1.4.1 Prognosticerad utveckling för Kungälvs kommun under år 2023–2032 7
1.4.2. Kommundel Kungälv-Ytterby 8
1.4.3 Kommundel Kode 9
1.4.4 Kommundel Kärna 10
1.4.5 Kommundel Marstrand-stråk 168 11
1.4.6 Kommundel Diseröd 12
1.4.7 Prognosticerad befolkningsökning, jämförelse mellan kommundelarna 13
1.5 Översiktsplanering 15
1.6 Koppling till övriga relevanta styrdokument 15
1.6.1 Investerings- och driftprogram 15
1.6.2 VA-översikt 15
1.6.3 VA-policy 16
1.6.4 VA-plan 16
1.6.5 Vattentjänstplan 16
1.7 Lagstiftning 16
1.7.1 Lagen om allmänna vattentjänster 16
1.7.2 Miljöbalken och Plan- och bygglagen 18
1.8 Kommun- och regionsamarbeten 18
2. Befintligt VA-system i Kungälvs kommun 19
2.1 Ledningsnät 19
2.1.1 Dricksvatten 19
2.1.2 Spillvatten 20

2.2 Vattenverk 20
2.2.1 Kungälvs vattenverk 20
2.2.2 Lysegårdens vattenverk 20
2.2.3 Marstrands vattenverk 20
2.2.4 Dösebacka vattenverk 20
2.3 Avloppsreningsverk 21
2.3.1 Ryaverket 21
2.3.2 Diseröds avloppsreningsverk 21
2.3.3 Kode avloppsreningsverk 21
2.3.4 Marstrands avloppsreningsverk 22
3. Olika typer av behov 23
3.1 Förelägganden från Länsstyrelsen 23
3.2 Föreläggande från Miljö- och byggnadsnämnden 25
3.3 Utbyggnadsområden enligt 6 § LAV 25
3.4 Exploateringsområden 26
3.5 Kapacitetsbrist 26
3.6 Underhållsbehov 27
3.7 Ökad redundans 27
4. Kommunens orter – förutsättningar och projekt 28
4.1 Huvudstråk – projekt som påverkar stora delar av kommunen 28
4.1.1 Kastellegården-Vävra (blått stråk) 28
4.1.2 Vävra-Solberga (lila stråk) 30
4.1.3. Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan (grönt stråk) 31
4.1.4 Vävra-Marstrand (ljusblått stråk) 33
4.1.5 Tega-Harestad (ljusgrönt stråk) 34
4.1.6 Diseröd-Kungälv (gult stråk) 36
4.1.7 Munkegärde högreservoar (orange stråk) 37
4.2 Kommundel Kungälv-Ytterby 37
4.2.1 Kungälv 37
4.2.2 Ytterby 40
4.2.3 Harestad 41
4.2.4 Kareby 42
4.3 Kommundel Kode 43

4.3.1 Kode....43
4.3.2 Aröd....44
4.4 Kommundel Kärna....45
4.4.1 Kärna....45
4.4.2 Nordkroken....47
4.5 Kommundel Marstrand-stråk 168....49
4.5.1 Hålta....49
4.5.2 Tjuvkil....51
4.5.3 Marstrand och Koön....53
4.6 Kommundel Diseröd....55
4.6.1 Diseröd....55
4.7 Kommunsamarbeten....56
5. Kommande behov....57

1. INLEDNING

Detta kapitel behandlar en kort bakgrund rörande kommunens historiska VA-utbyggnad samt syftet med rapporten, och de politiska mål som berörs, både internationella, nationella och lokala. Prognoser för den kommande befolkningsutvecklingen presenteras, liksom riktlinjer utpekade i kommunens översiktsplanering. Dessutom beskrivs översiktligt kopplingar till övriga relevanta styrdokument samt berörd lagstiftning.

1.1 BAKGRUND

Kungälvs kommun hade 2023-12-31 49 785 invånare. Kommunen är på grund av sitt läge och sin vackra natur attraktiv för inflyttning. I många kustnära delar av kommunen har det konstaterats stora behov av kommunalt vatten och spillvattenhantering, eftersom det saknas förutsättningar för egna brunnar och egen rening av spillvatten. Liksom i övriga Sverige är stora delar av ledningsnätet utbyggt under 1960- och 1970-talen vilket gör att den tekniska livslängden börjar närma sig slutet.

Figur 1. Översiktskarta över Kungälvs kommun.

För att kommunen ska kunna fortsätta växa i enlighet med de politiska intentioner som finns krävs systematisk utbyggnad av nya ledningar samt omläggning av de delar av systemet som har blivit uttjänta eller fungerar som flaskhalsar och påverkar systemet som helhet negativt.

1.2 Syfte

Syftet med det här dokumentet är att visa på vilka investeringar som behöver göras, när de behöver göras och varför det är nödvändigt att göra dem. Förklaring ges till de viktigaste kritiska beroenden som finns samt vilka konsekvenser som kan förmodas inträffa om investeringarna inte görs enligt plan.

1.3 Politiska mål

Såväl internationella, nationella samt lokala politiska mål inverkar på Kungälvs kommuns VA-verksamhet. Exempel på sådana inkluderar Agenda 2030, Sveriges nationella miljömål och lokala politiska mål beslutade för Kungälvs kommun.

1.3.1 Agenda 2030

Agenda 2030 innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling, såväl ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling. Sverige har ratificerat dessa mål vilket innebär att målen måste beaktas även på kommunal nivå.

Figur 2. Agenda 2030, globala mål för hållbar utveckling.

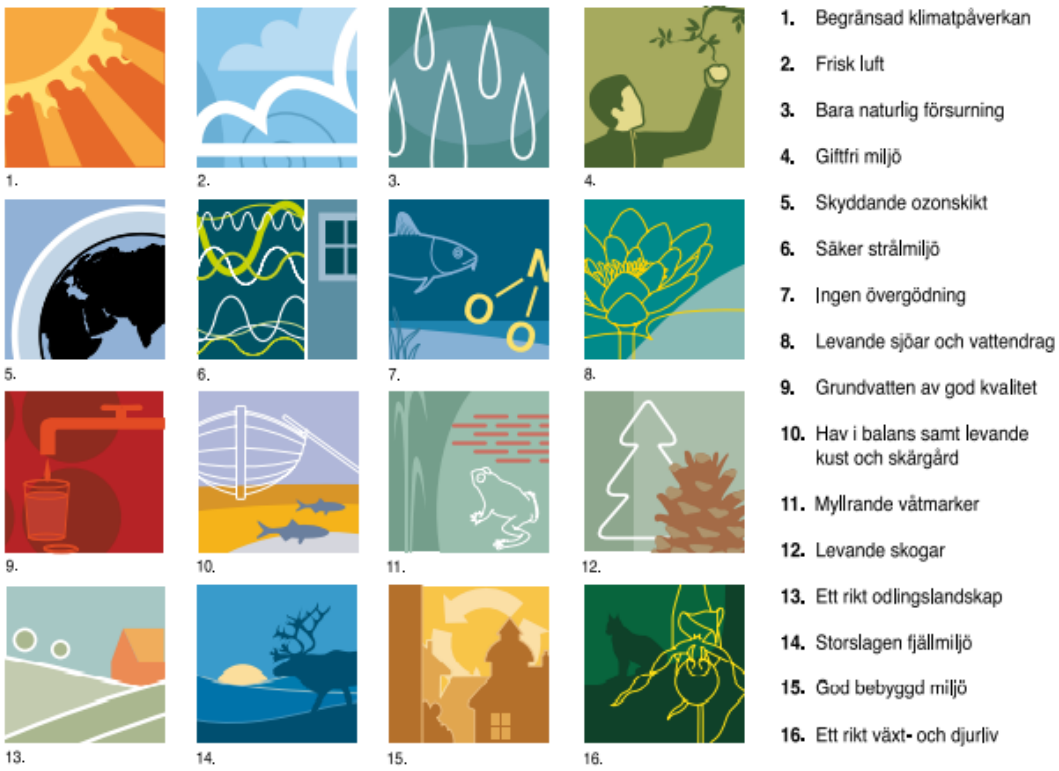
Det mål som främst har bärighet för VA-verksamheten är *Rent vatten och sanitet för alla* (mål 6). Även ett flertal andra är relevanta att nämna, då dessa kan påverkas av vatten- och avloppsförsörjningen på kommunal nivå. De är *Hållbara städer och samhällen* (mål 11); *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (mål 9); *God hälsa och välbefinnande* (mål 3); *Hav och marina resurser* (mål 14); samt *Ekosystem och biologisk mångfald* (mål 15). Att VA-försörjningen fungerar på ett tillfredsställande sätt, hushållar med naturresurser och minimerar utsläpp av ämnen till naturen är därför en förutsättning för att Agenda 2030 ska kunna uppnås. Påverkan sker inte bara genom ATT systemen finns utan också hur de utformas, byggs och nyttjas.

1.3.2 Sveriges nationella miljömål

Utöver Agenda 2030 har Sverige sedan antagandet i riksdagen 1999 16 miljökvalitetsmål samt ett generationsmål som ska styra utvecklingen mot en hållbar ekologisk framtid.

Generationsmålet visar inriktningen och förutsättningarna för övriga miljömål och innebär ett löfte till framtida generationer om frisk luft, hälsosamma miljöer och rika miljöupplevelser.

De miljömål som kommunens VA-verksamhet har inverkan på är *Bara naturlig försurning* (mål 3), *Ingen övergödning* (mål 7), *Levande sjöar och vattendrag* (mål 8), *Grundvatten av god kvalitet* (mål 9), *Hav i balans samt levande kust och skärgård* (mål 10), *Myllrande våtmarker* (mål 11), *Ett rikt växt- och djurliv* (mål 16) samt *God bebyggd miljö* (mål 15). VA-verksamheten påverkar därmed möjligheten att uppnå en god ekologisk status på åtta av sexton mål. I dagsläget uppnås inte något av de nationella målen i Sverige.

Figur 3. Sveriges nationella miljömål.

1.3.3 Lokala mål för Kungälvs kommun

Det finns två typer av lokala mål som förvaltningen ska sträva mot. Det är kommunfullmäktiges strategiska mål samt resultatmål uppsatta för Kungälvs kommun. Nedan listas de mål som kan anses vara relevanta för VA-verksamheten.

Kommunfullmäktiges strategiska mål

Av kommunfullmäktiges 10 strategiska mål är det fyra som VA-verksamheten inverkar på.

> ***Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen***
>
> *Kommunen måste förbättra sitt strategiska tillväxtarbete genom ökad samordning mellan infrastruktur och planerad nybyggnation. Det gäller verksamheter, VA-utbyggnad, samordning inom kommunen och dess bolag och samordning mellan kommunen och externa investerare.*

Samordning och planering är nödvändigt för att kunna hushålla med såväl kommunens som planetens resurser. Det ger också smidigare och snabbare genomförandeprocesser och minskar den tid som kommuninvånare behöver utsättas för störande moment, t.ex.

> ***Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan***
>
> *Miljö- och klimatarbetet måste involvera fler för att nå goda resultat. Kommunens roll ska vara att möjliggöra och underlätta för företag och invånare att göra en positiv skillnad.*

Aktiva beslut för att minska negativ klimat- och miljöpåverkan bör genomsyra hela organisationen, både i långsiktiga beslut och i den dagliga verksamheten. Genom att föregå med gott exempel och skapa goda förutsättningar för såväl privatpersoner som företag kan kommunen leda arbetet med att minska negativ påverkan.

> ***Levande havsmiljö***
>
> *Kommunen ska tillsammans med relevanta samarbetspartners öka kunskapen om miljöförstöringen av vår kust och initiera verkningsfulla åtgärder.*

VA-verksamheten påverkar havet främst genom utsläpp från reningsverk och avloppspumpstationer. Dessa utsläpp kan minskas genom uppgradering på dessa tekniska anläggningar så att avloppsreningsverken håller hög standard, och att se till att minska bräddningar från pumpstationerna. Det är också viktigt att minska mängden tillskottsvatten i systemen genom att åtgärda felkopplade fastigheter, så att dagvatten inte hamnar i spillvattenledningarna, och genom att prioritera att kontinuerligt underhålla rörledningarna på nätet.

> ***Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning***
>
> *Kungälvs kommun ska vara en robust kommun som har hög uthållighet i kris, höjd beredskap, förändrat klimat och i krig.*

För att kunna vara en robust kommun krävs en god VA-infrastruktur som är redundant, väl underhållen och strategiskt utbyggd. Det krävs därmed en prioritering av resurser såväl till som inom verksamheten.

Resultatmål för Kungälvs kommun

Kommunen har 18 resultatmål som är uppställda av kommunstyrelsen, vilka ska vara mätbara och möjliga att följa upp. Av dessa går fem att relatera till VA-verksamheten, påverkan är dock inte lika stor för alla mål.

> ***Förbättrat näringslivsklimat***
>
> *Förvaltningens näringslivskontakter ska kännetecknas av öppenhet, tydlighet, långsiktighet och tillgänglighet. Trygghet i samhället ger förutsättningar för ett gott näringslivsklimat. Våra processer ska utgå från lagstiftningen och vara rättssäkra och transparenta.*

En fungerande VA-verksamhet är många gånger avgörande för näringslivet. En tydlig och långsiktig planering av VA-verksamhetens utveckling gör det enklare för privata näringsidkare att fatta beslut rörande sitt företags framtida utveckling.

Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel

Kommunen ska ha god framförhållning gällande strategisk planering för att på ett effektivt sätt möta medborgarnas, marknadens och den kommunala organisationens efterfrågan och behov av bostäder, verksamhetsmark och handel. Viktiga faktorer för en god planeringsberedskap är Strategisk beredskap (ÖP, FÖP, program, riktlinjer) Markberedskap (strategiska markköp) Resurs- och organisationsberedskap (personalresurser och genomförbarhet).

Samordning och samsyn måste genomsyra den kommunala planeringsprocessen för att underlätta och skapa förutsättningar för en god planeringsberedskap. I denna ingår det att se till att VA-försörjningen går att lösa i kommande exploateringar och nybyggnadsprojekt.

Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck

Resultatmålet är kopplat mot två av KF:s strategiska mål: Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan samt Levande havsmiljö.

Fokusområden är minskade utsläpp från trafik, enskilda avlopp och av mikroplaster. Energieffektivisering, omställning till förnybara bränslen och en övergång till mer hållbar konsumtion är också prioriterade områden. När det gäller utsläpp till vattenmiljö ska påverkan från dag- och spillvatten samt ytavrinning beaktas. Information, kunskap och samverkan är viktiga verktyg för att nå målet.

Utsläppen från enskilda avlopp kan minskas genom ökad tillsyn från miljökontoret som får förelägga om förbättringskrav på den enskilda anläggningen. I de områden där det bör vara ett kommunalt ansvar att lösa VA-försörjningen krävs det på sikt utbyggnad av kommunalt VA för att lösa problematiken.

Påverkan på recipienter (sjöar, hav och vattendrag) orsakade av utsläpp av dagvatten och spillvatten minskas genom att se till att rening av dessa görs så effektivt som möjligt.

Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar

Kungälv ska sträva efter att uppfylla MSB:s riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap.

Kommunerna är ansvariga för verksamhet som måste fungera även under kriser, exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning, fjärrvärme, räddningstjänst och skola. Regionerna ansvarar bland annat för sjukvård och kollektivtrafik som även det måste fungera.

Vid samhällsstörningar ska kommunen ta fler ansvar och samtidigt:

Leda och se till att den egen verksamhet kan genomföras som vanligt.

Samordna och organisera de åtgärder för att hantera krisen som genomförs av olika aktörer i kommunen, till exempel räddningstjänst, polis och olika enheter från kommunen

Organisera och säkerställa informationen till allmänheten

Delta i samverkan på regional nivå.

Vid en krissituation måste all befolkning som är anslutna till kommunalt VA fortfarande få tillräckligt med vatten för att kunna överleva och sköta sin basala hygien. Vid de första dygnen klarar man sig på 2.5–5 l/dygn, men därefter krävs 10–15 l/dygn. Detta kan jämföras med medelförbrukningen per person i Sverige som ligger på 140 l/dygn. En krissituation där

kommunens nödvattenplan aktiveras utgör en stor arbetsbelastning för kommunen, särskilt i ett initialt skede. Ett väl utbyggt och underhållet VA-system är därför en grundförutsättning för en robust kommun.

> ***Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner***
>
> *Förvaltningen har ett högt kvalitetsfokus och arbetar strukturerat med utveckling och ständiga förbättringar i våra verksamheter. Kungälv resultat ska vara bättre än genomsnittet av jämförbara kommuner när det gäller verksamhetens kvalitet och hushållning.*

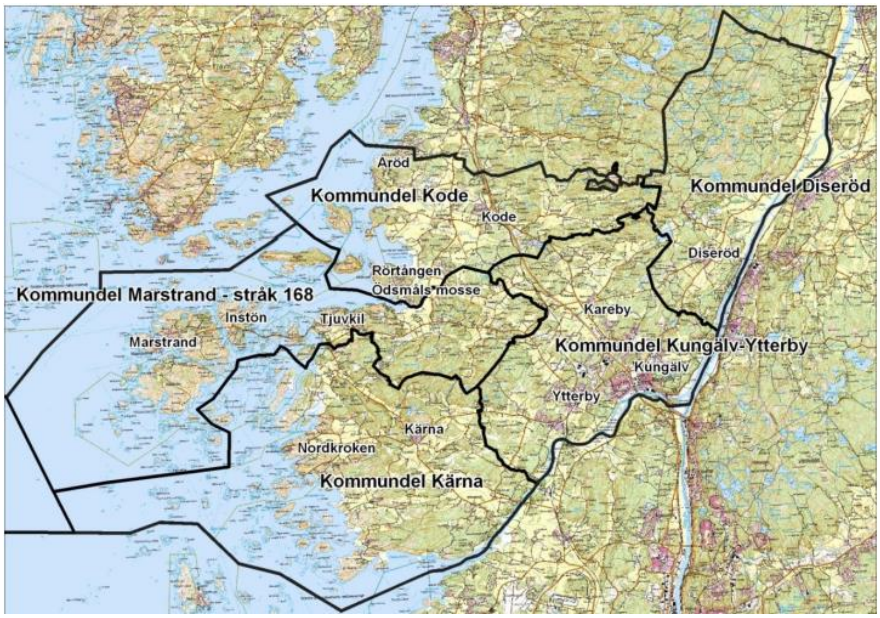
En fungerande VA-infrastruktur ingår i kärnan för en god hushållning med naturresurser och är en förutsättning för att vara en attraktiv kommun.

1.4 Befolkningsutveckling, prognos 2023–2027 med utblick mot 2032

Kommunen gör årligen en befolkningsprognos vars syfte är att dels utgöra underlag för behovsbedömningar inom respektive verksamhet, dels utgöra underlag för budget. Nuvarande prognos *Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032* baseras på kommunnivå med den befintliga befolkningen i kommunen per 2023-06-30 samt på de byggplaner kommunen har för perioden 2023–2032.

Det görs också prognoser på delområdesnivåer, där kommunen är uppdelad i fem olika delområden: Kommundel Kungälv-Ytterby, kommundel Kärna, kommundel Marstrand-stråk 168, kommundel Kode och kommundel Diseröd. Dessa illustreras i figur nedan.

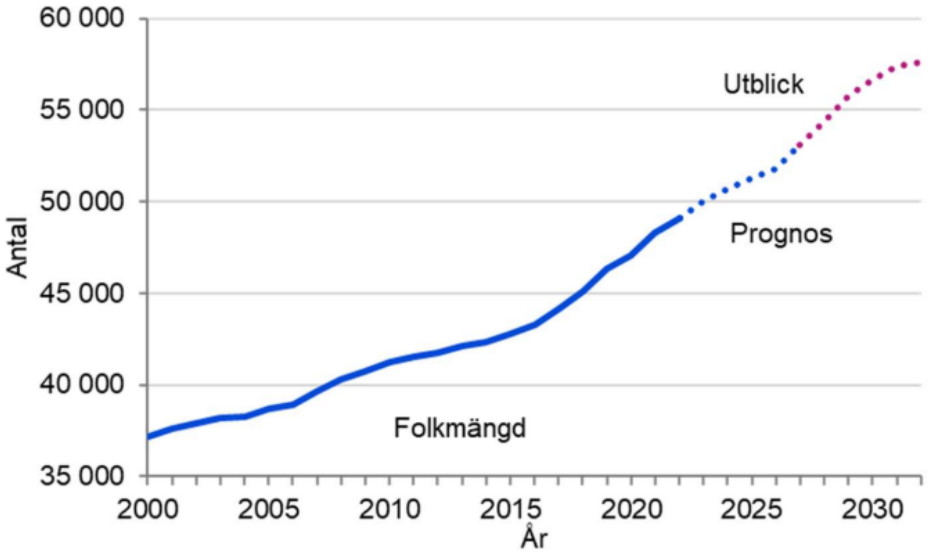
Delområdesprognosen beräknas för åren 2023–2027 och utgår från den faktiska befolkningen i delområdena 2023-06-30.

Figur 4. Illustration över kommundelarna per områden, från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

1.4.1 Prognosticerad utveckling för Kungälvs kommun under år 2023–2032

Under prognosperioden 2023–2027 beräknas befolkningen öka från 49 060 i slutet av 2022 till 53 100 år 2027, en ökning med 4 040 personer eller 8 %. Det innebär en genomsnittlig ökning med strax över 1 000 personer per åt. Utblicken pekar sen på en beräknad folkmängd om 57 600 personer år 2032. Ökningen motsvarar 8 540 personer eller 17 % och motsvarar en genomsnittlig ökning om ca 1 070 personer per år under hela tidsperioden.

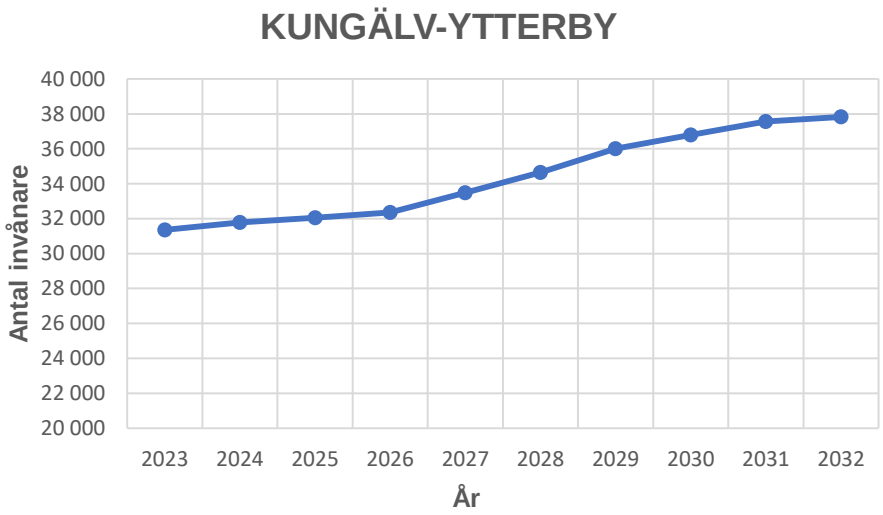
Figur 5. Prognosticerad folkmängd i Kungälvs kommun 2023–2027 med utblick mot 2032. Från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

1.4.2. Kommundel Kungälv-Ytterby

Inom kommundel Kungälv-Ytterby förväntas befolkningen öka med 8 % under prognosperioden 2023–2027, eller ca 2 430 personer. Under utblicksperioden väntas befolkningen öka med strax över 6 500 personer jämfört med ingångsåret 2023, en ökning med 21 %. I den här kommundelen förväntas den överlägset största befolkningsökningen äga rum, med den största förändringen under utblicksperioden. Prognosen illustreras i figuren nedan.

Tabell 1. Kungälv-Ytterby, befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032. Förändringarna jämförs med ingångsåret 2023.

KUNGÄLV-YTTERBY	**2023**	**2027**	**2032**
Befolkning	31 050	33 477	37 564
Ökning (antal)		2 427	6 514
Ökning (procent)		8	21

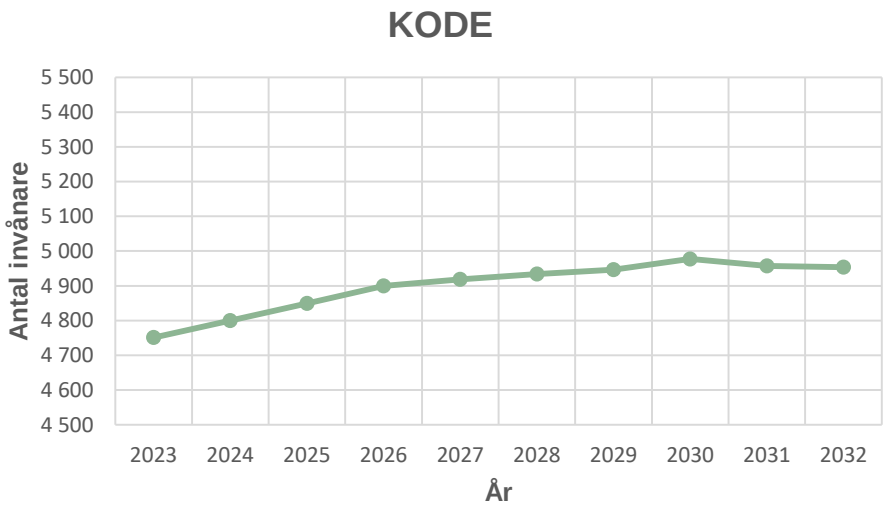
Figur 6. Kungälv-Ytterby, prognosticerad folkmängd.
Från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

1.4.3 Kommundel Kode

Inom kommundel Kode förväntas befolkningen öka 4 % eller ca 200 personer under åren 2023–2027. Under utblicksperioden väntas befolkningen öka med ca 230 personer eller 5 % jämfört med ingångsåret 2023. Prognosen illustreras i figur nedan.

Tabell 2. Kommundel Kode, befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032. Förändringarna jämförs med ingångsåret 2023.

KODE	2023	2027	2032
Befolkning	4 726	4 918	4 954
Ökning (antal)		192	228
Ökning (procent)		4	5

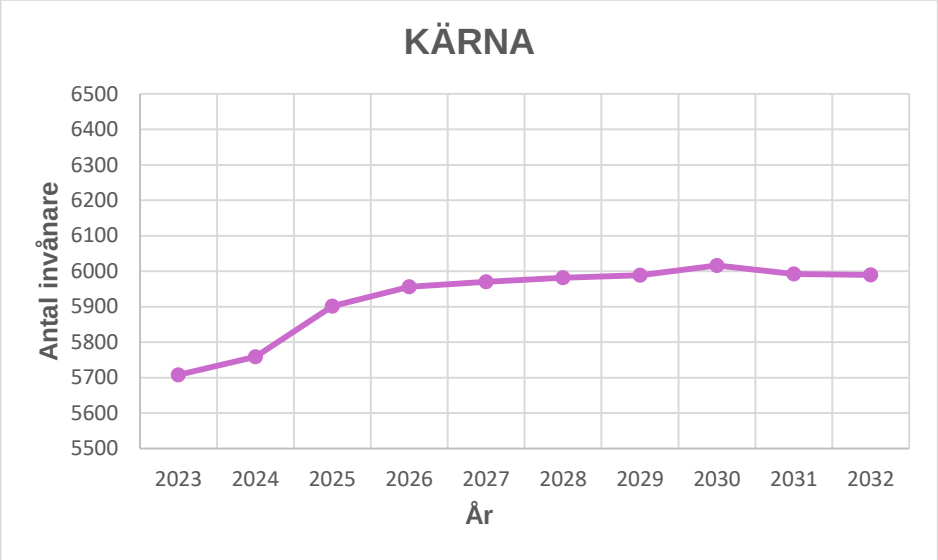
Figur 7. Kode, prognosticerad folkmängd.
Från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

1.4.4 Kommundel Kärna

Inom kommundel Kärna förväntas befolkningen öka med 5 % under prognosperioden 2023–2027, eller ca 280 personer. Under utblicksperioden väntas befolkningen öka med ca 300 personer jämfört med ingångsåret 2023, en ökning med 5 %. Prognosen illustreras i figuren nedan.

Tabell 3. Kommundel Kärna, befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032. Förändringarna jämförs med ingångsåret 2023.

KÄRNA	2023	2027	2032
Befolkning	5 687	5 970	5989
Ökning (antal)		283	302
Ökning (procent)		5	5

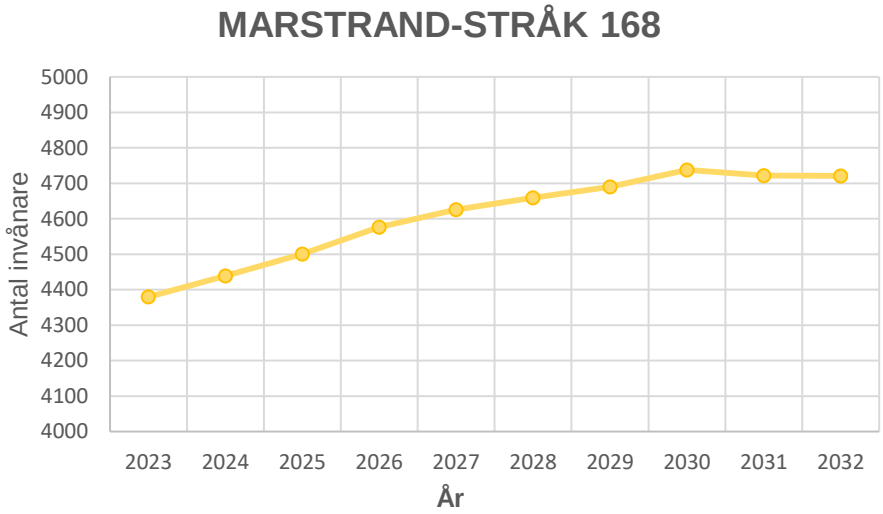
Figur 8. Kärna, prognosticerad folkmängd.
Från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

1.4.5 Kommundel Marstrand-stråk 168

Inom kommundel Marstrand-stråk 168 förväntas befolkningen öka 8 % eller ca 320 personer under åren 2023–2027. Under utblicksperioden väntas befolkningen öka med ca 420 personer eller 10 % jämfört med ingångsåret 2023. Prognosen illustreras i figur nedan.

Tabell 4. Kommundel Marstrand-stråk 168, befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032. Förändringarna jämförs med ingångsåret 2023.

MARSTRAND-STRÅK 168	2023	2027	2032
Befolkning	4 303	4 626	4 721
Ökning (antal)		323	418
Ökning (procent)		8	10

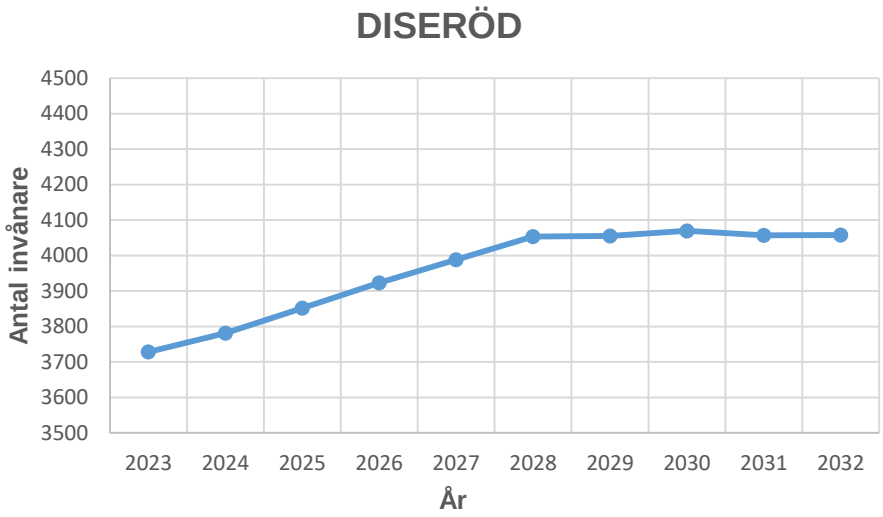
Figur 9. Marstrand-stråk 168, prognosticerad folkmängd. Från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

1.4.6 Kommundel Diseröd

Inom kommundel Diseröd förväntas befolkningen öka med 7 % under prognosperioden 2023–2027, eller ca 270 personer. Under utblicksperioden väntas befolkningen öka med ca 340 personer jämfört med ingångsåret 2023, en ökning med 9 %. Prognosen illustreras i figuren nedan.

Tabell 5. Kommundel Diseröd, befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032. Förändringarna jämförs med ingångsåret 2023.

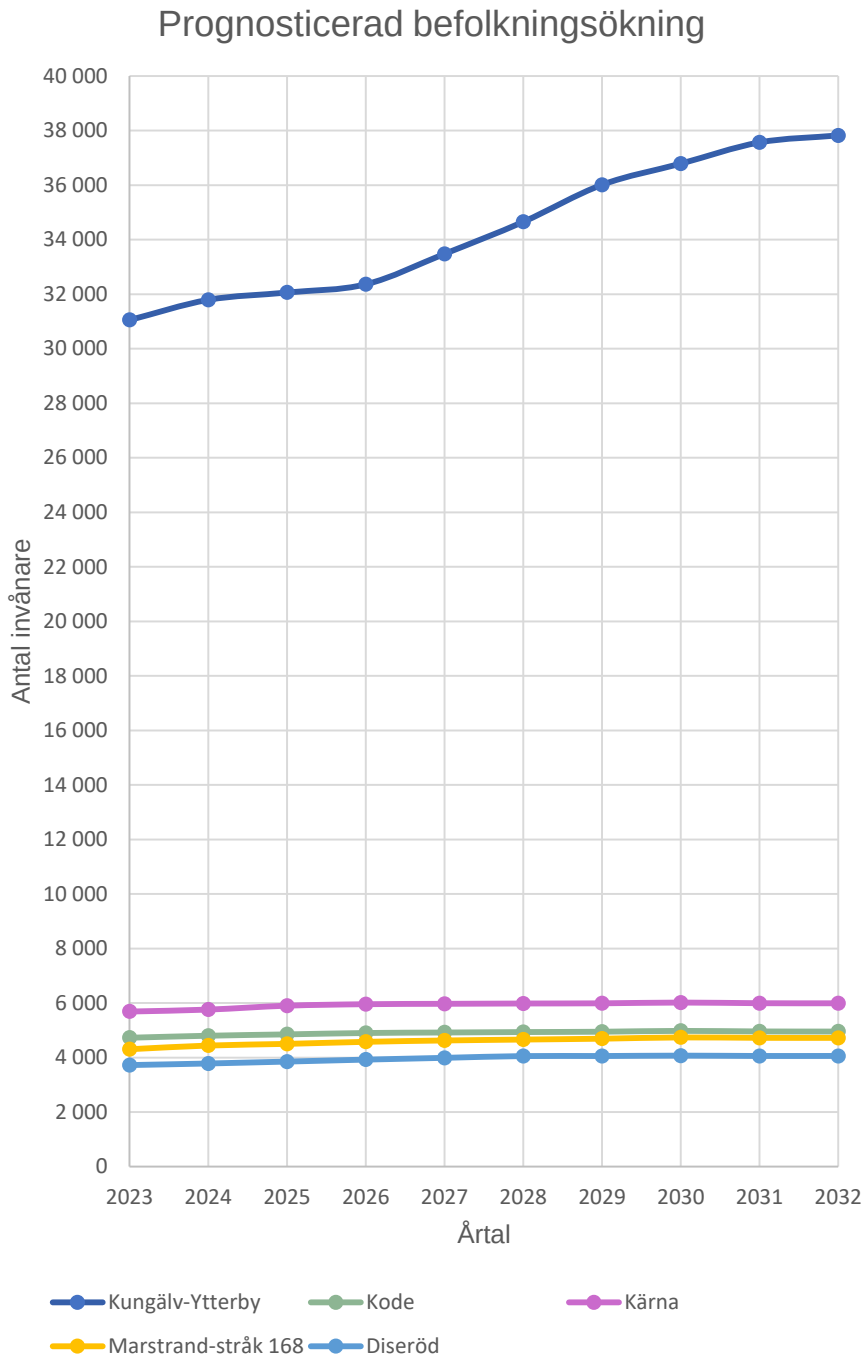
DISERÖD	2023	2027	2032
Befolkning	3 723	3 988	4058
Ökning (antal)		265	335
Ökning (procent)		7	9

Figur 10. Diseröd, prognosticerad folkmängd.
Från Befolkningsprognos 2023–2027 med utblick mot 2032.

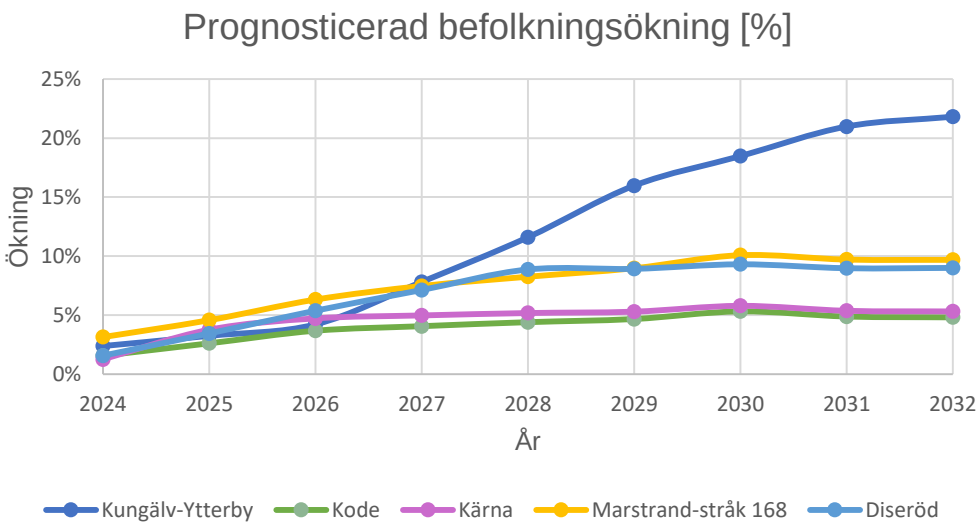
1.4.7 Prognosticerad befolkningsökning, jämförelse mellan kommundelarna

I diagrammet nedan jämförs befolkningsökningen per kommundel över tid. Den överlägset största ökningen förutspås för kommundel Kungälv-Ytterby, vilket är naturligt på grund av dess storlek i jämförelse med de övriga kommundelarna.

Figur 11. Prognosticerad befolkningsökning 2023–2027 med utblick mot 2032.

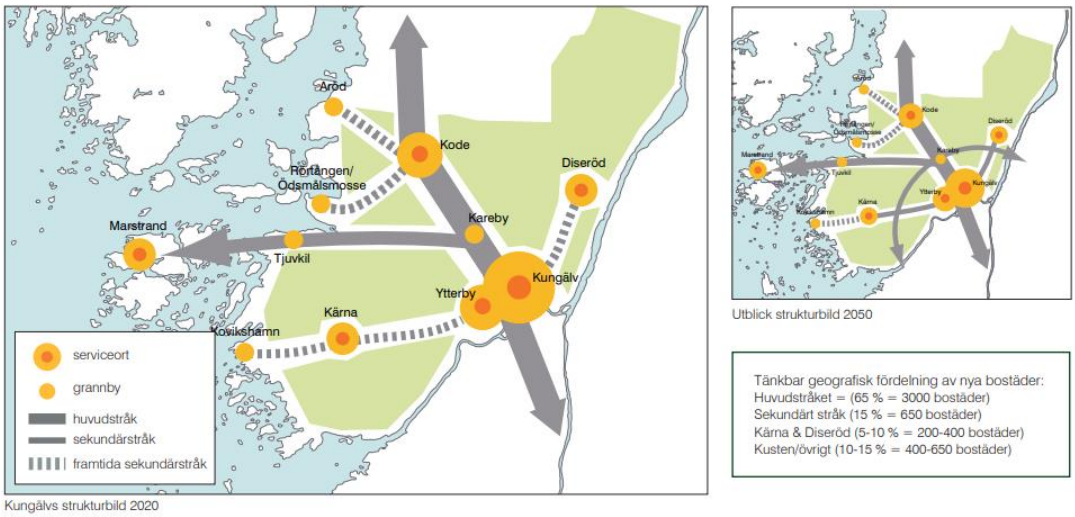
Det är också störst relativ ökning i kommundel Kungälv-Ytterby, med en tilltänkt befolkningsökning på 21 %. Kode och Marstrand-stråk 168 förväntas växa ungefär lika mycket under tidsperioden, ca 10 %, medan Kärna och Kode förväntas växa kring 5 %.

Figur 12. Prognosticerad befolkningsökning 2023–2027 med utblick mot 2032. Förändring angiven i procent jämfört med ingångsåret 2023.

1.5 Översiktsplanering

Kungälvs kommuns översiktsplan (ÖP2010) antogs politiskt 2012 och är tänkt att peka ut vilka områden som är lämpliga för olika typer av markanvändning. I stora drag är förtätning av tätorter längs de stora infrastrukturstråken för kollektivtrafiken det som huvudsakligen rekommenderas, d.v.s. längs Bohusbanan och E6. Ny bebyggelse ska koncentreras till tätorterna Kungälv/Ytterby samt övriga serviceorter Kode, Kärna, Marstrand och Diseröd. Arbete med kommunens nya ÖP påbörjas under 2024 och förväntas vara klar 2026.

Figur 13. Kungälvs kommuns strukturbild. Hämtad från ÖP2010.

För att kommunfullmäktiges resultatmål och kommunstyrelsens strategiska mål om en ökad samordning i de olika kommunala planeringsprocesserna ska uppnås gäller det att VA-planeringen sker i en pågående dialog med övrig förvaltning gällande såväl översikts-planering som detaljplanering.

1.6 Koppling till övriga relevanta styrdokument

Nedan listas olika styrdokument som har koppling till detta dokument.

1.6.1 Investerings- och driftprogram

Rapporten är direkt kopplad till investeringsprogrammet och beskriver de projekt som finns listade där som rör dricks- och spillvattenförsörjning.

1.6.2 VA-översikt

VA-översikten har sin utgångspunkt i hur VA-försörjningen fungerade vid antagande (2015) och är en sammanställning av dåvarande läge för att skapa en gemensam bild som omfattar dricksvatten, spillvatten och dagvatten både inom och utanför dåvarande verksamhetsområde för vatten och avlopp. Arbetet med VA-översikten låg till grund för kommunens VA-policy.

1.6.3 VA-policy

Kungälvs kommuns VA-policy antogs 2015 och beskriver de ställningstaganden som tillsammans med VA-översikten ska ligga till grund för de beslut som fattas om vatten- och avloppsförsörjning framöver.

1.6.4 VA-plan

Kungälvs kommuns VA-plan består av ett flertal delar. Dessa inkluderar:

- Vattenförsörjningsplan
- VA-utbyggnadsplan
- Förnyelseplan
- Drift- och underhållsplan
- Dagvattenplan

Delar av VA-planen ersätts av kommunens kommande Vattentjänstplan.

1.6.5 Vattentjänstplan

Kommuner ska från och med 2024-01-01 ha en aktuell vattentjänstplan, som ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Vattentjänstplanen ska antas av kommunfullmäktige och omprövas minst vart fjärde år. Vattentjänstplanen är inte juridiskt bindande. Den ersätter till vissa delar kommunens nuvarande VA-plan, bland annat utbyggnadsplanen. Tidshorisonten för vattentjänstplanen är 12 år.

1.7 LAGSTIFTNING

Flera lagstiftningar reglerar VA-verksamheten. Den viktigaste är Lagen om allmänna vattentjänster (LAV 2006:412). Även miljöbalken (1998:808) och Plan- och bygglagen (2010:900) samt Livsmedelsverkets föreskrifter inverkar på hur verksamheten sköts.

1.7.1 Lagen om allmänna vattentjänster

VA-verksamheten styrs huvudsakligen av Lagen om allmänna vattentjänster, LAV. Lagen reglerar hur verksamheten ska skötas och vilka ansvar verksamheten har.

Nuvarande lagstiftning säger att när en grupp byggnader är placerade i närheten av varandra så kan dessa ses som varande i ett ’större sammanhang’ och då föreligger en skyldighet att förse dessa byggnader med kommunalt dricks-, spill- och eventuellt också dagvattenförsörjning. Detta görs inom VA-huvudmannens verksamhetsområde för ovan nämnda tjänster. Utanför verksamhetsområdet har VA-huvudmannen varken mandat eller ansvar.

> ***1 §*** *Bestämmelserna i denna lag syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.*
>
> ***6 §*** *Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen*

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Ansvarsgränsen mellan enskild fastighetsägare och VA-huvudmannen utgörs av förbindelsepunkten. Innan huvudmannen har meddelat om en sådan punkt kan inte den enskilda fastighetsägaren debiteras.

12 § *Om en allmän va-anläggning innebär att vattentjänster tillhandahålls genom ledningsnät för vattenförsörjning eller avlopp, skall huvudmannen för varje fastighet inom va-anläggningens verksamhetsområde bestämma en förbindelsepunkt.*
Förbindelsepunkten skall finnas i fastighetens omedelbara närhet, om det inte finns särskilda skäl för en annan placering.

Huvudmannen skall samråda med och därefter informera fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge inom den tid som är skälig med hänsyn till fastighetsägarens intresse av att kunna planera för sin användning av fastigheten.

En VA-anläggning ska också anläggas och drivas på ett resursmässigt hållbart sätt.

10 § *En allmän va-anläggning skall ordnas och drivas så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser.*

När det är förenligt med anläggningens huvudsakliga ändamål, bör den ordnas och drivas så att också andra allmänna intressen som har behov av anläggningen kan tillgodoses.

VA-systemens utformning och byggnation styrs också av andra lagar och regler, precis som all annan bebyggelse. Därför bör planeringen vara i fas med pågående detaljplanering.

11 § *En allmän va-anläggning får inte ordnas*
1. i strid med detaljplan, områdesbestämmelser eller andra bestämmelser om hur marken skall bebyggas, eller
2. så att den försvårar en ändamålsenlig bebyggelse eller lämplig planläggning.

Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

17 § *Trots 16 § får huvudmannen vänta med att utföra de anläggnings- eller utbyggnadsarbeten som är nödvändiga för att fastighetsägaren skall kunna använda va-anläggningen, om arbetena*
1. behöver samordnas med andra arbeten och samordningen annars skulle väsentligt försvåras, och
2. utförs i den ordning som följer av huvudmannens utbyggnadsplan.

I de fall där ett behov av en allmän VA-anläggning har konstaterats i enlighet med 6 § ovan kan det vara så att det redan finns olika typer av privata anläggningar för dricksvatten eller spillvatten. Om VA-huvudmannen ändå ser ett behov att bygga ut kommunalt vatten och spillvatten kan VA-huvudmannen tvingas betala ut viss ersättning för den privata anläggning som därmed blivit onyttig.

40 § *Om en enskild anläggning blir onyttig till följd av att kommunen ordnar eller utvidgar en allmän va-anläggning, skall huvudmannen betala skälig ersättning till den enskilda anläggningens ägare.*

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att kommunen fullgör sin skyldighet enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster.

> ***51 §*** *Länsstyrelsen utövar tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster. Länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.*

1.7.2 Miljöbalken och Plan- och bygglagen

I Miljöbalken (3 kap 1 §) samt i Plan- och bygglagen (2 kap 2 §) anvisas att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Detta innebär att en avvägning ska göras mellan bevarandeintresset (t.ex. för framtida dricksvattenförsörjning) och värdet att ta marken i anspråk för annat ändamål.

1.8 KOMMUN- OCH REGIONSAMARBETEN

Kungälvs kommun levererar dricksvatten till Ales kommun sen tidigare och från och med juni 2024 även till Stenungsund. Till Ale förbinder sig kommunen att leverera 20 l/s i dagsläget, och vid en utökning av kapacitet på vattenverket upp till 40 l/s, med en möjlighet till ytterligare utökning efter 2050. Till Stenungsund ska Kungälv leverera 20 l/s från och med 2024, med en leverans om 40 l/s på medellång sikt, d.v.s. ca 2050.

Genom avtalen säkerställer Kungälv att samtliga kostnader för drift och kapitaltjänstkostnader tas ut av respektive kommun. Eventuella framtida avtal om nöd- och reservvattenförsörjning i omvänd riktning är något som bör utredas vidare.

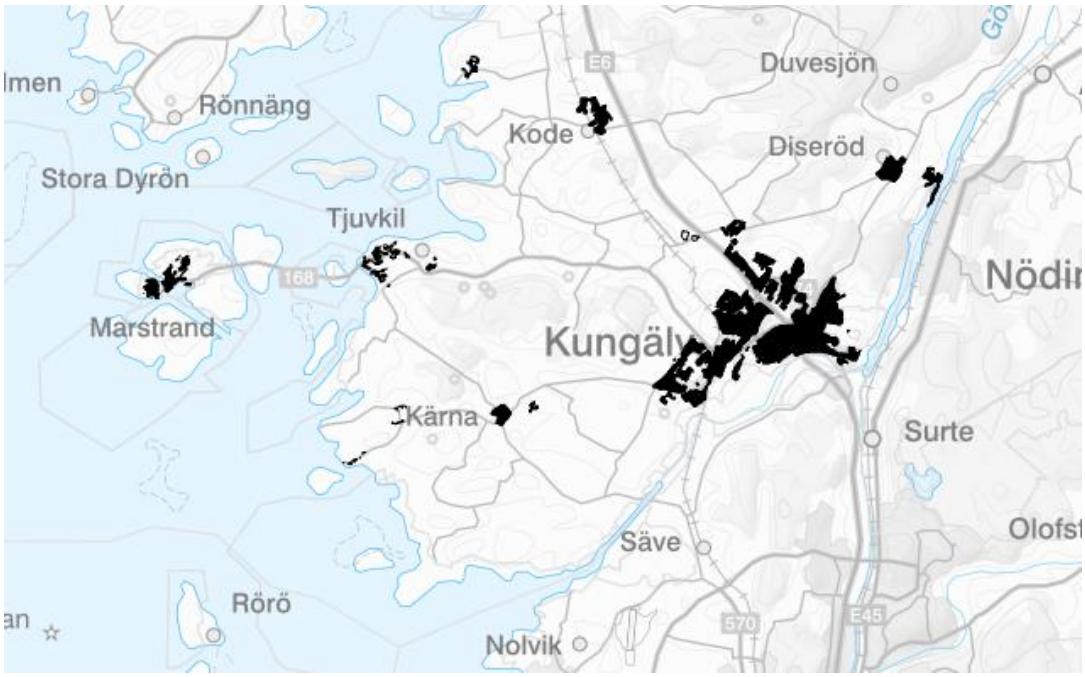
I dagsläget köper Kungälvs kommun en mindre volym dricksvatten från Göteborgs stad, som försörjer ett antal hushåll i Kornhallsområdet med vatten. I och med den framtida utbyggnaden av kommunalt VA till områdena längs Nordre älv kommer fortsatta inköp av vatten därifrån ses över.

En stor andel av kommunens spillvatten går till Ryaverket i Göteborg, som ägs av det kommunalt ägda aktiebolaget GRYAAB. Ägarkommuner är Ale, Bollebygd, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal och Partille. Ryaverkets tillstånd dikterar möjligheterna för fortsatta nyanslutningar till kommunen. Nuvarande begränsningar i kapaciteten på GRYAAB förväntas bestå till 2036 då planerad ombyggnation av verket ska vara klart.

Kungälvs kommun är medlem i GR, Göteborgsregionens kommunalförbund.

2. Befintligt VA-system i Kungälvs kommun

Kungälvs kommuns VA-verksamhet har ansvar för ledningsnätet samt anläggningar för VA-försörjningen i kommunen. Kommunens ledningsnät började byggas ut under 1950-talet och har succesivt utökats och förnyats. Kommunen har fyra vattenverk samt tre egna avloppsreningsverk men den huvudsakliga avloppsreningen sker på Ryaverket i Göteborg. Totalt antal anslutna personer till kommunalt VA var 2023 runt 37 000, något fler anslutna på dricksvatten. En översiktskarta över Kungälvs kommuns verksamhetsområden visas i figur nedan.

Figur 14. Kommunalt verksamhetsområde för VA i Kungälvs kommun. (uppdateras)

2.1 Ledningsnät

Ledningsnätet distribuerar vatten från vattenverk till dricksvattenabonnenterna och för bort spillvatten från abonnenterna för rening i kommunens avloppsreningsverk eller för rening i Ryaverket. Den totala ledningslängden i början av år 2023 var 291 km dricksvattenledningar och 252 km självfallsspill- och tryckspilledningar.

2.1.1 Dricksvatten

Kommunen har sju reservoarer på ledningsnätet, byggda mellan år 1939–1977. Dessa finns i Diseröd, Munkegärde, Ytterby, Kode, Kärna, Marstrandsön och på Koön. Av dessa har Ytterby-tornet tidigare inte haft full kapacitet, men efter ombyggnation av nätet i centrala Kungälv-Ytterby har situationen förbättrats. Reservoaren i Munkegärde är sliten och tornet i

Kärna har inte kapacitet för att kunna räcka till vid full utbyggnad av VA till kommunens västra delar. På ledningsnätet finns också 17 tryckstegringsstationer.

2.1.2 Spillvatten

Spillvattennätet inklusive såväl självfallsledningar (ren spill samt kombinerade ledningar) som tryckspilledningar var i början av 2023 176 km respektive 76 km, det vill säga totalt 252 km långt. På ledningsnätet finns ett 70-tal avloppspumpstationer.

Spillvattenledningsnätet leder en betydande mängd mer vatten jämfört med såld mängd dricksvatten. Detta tyder på att det finns stora mängder tillskottsvatten i spillvattennätet och nederbördspåverkan är tydlig. Ett systematiskt arbete pågår för att hitta källor till tillskottsvatten för att på så sätt minska belastningen i spillvattenledningen, både för att minska riskerna för att orenat avloppsvatten bräddar ut i vattendragen och för att minska risken för källaröversvämning. I anslutning till de kommunala pumpstationerna och reningsverken finns det nödavlopp, där bräddning kan ske vid höga flöden.

2.2 VATTENVERK

Kungälvs kommun har fyra vattenverk. Kungälvs vattenverk är nyast, med överlägset störst kapacitet, och hämtar sitt vatten från Göta Älv. Lysegårdens vattenverk är en grundvattentäkt belägen i kommunens nordöstra delar, medan Marstrands vattenverk är en ytvattentäkt med relativt begränsad kapacitet i kommunens västra delar. Innan Kungälvs vattenverk stod färdigställt var Dösebacka grundvattentäkt kommunens huvudsakliga råvattentäkt.

2.2.1 Kungälvs vattenverk

Kungälvs vattenverk stod klart 2018 och är ett ytvattenverk som hämtar sitt råvatten från Göta Älv. Det är kommunens största vattenverk. Kungälvs vattenverk producerar drygt 200 l/s men är förberett för utbyggnad med ytterligare 100 l/s.

2.2.2 Lysegårdens vattenverk

Lysegårdens vattenverk är ett grundvattenverk med konstgjord infiltration som tar råvatten från Drypesjön. Lysegården vattenverk producerar drygt 25 l/s som levereras till Diseröd och övriga kommunen. Maximal kapacitet är ca 60 l/s.

2.2.3 Marstrands vattenverk

Marstrands vattenverk är ett ytvattenverk beläget på Marstrandsön och tar sitt råvatten från Pjäxedammen, Käftedammen och Smörsundsdammen på Koön. Marstrands vattenverk producerar i genomsnitt 3,5 l/s. Kommunen har ett föreläggande från 2022-05-25 om att bygga om reningsprocessen från kemisk rening till mekanisk rening.

2.2.4 Dösebacka vattenverk

Dösebacka vattenverk var kommunens huvudvattentäkt innan Kungälvs vattenverk färdigställdes. Det var ett grundvattenverk med konstgjord infiltration beläget uppströms det nya vattenverket. Göta Älv fungerade som råvattentäkt, där råvattnet sen pumpades från intaget i älven till marken via nio infiltrationsdammar. Kapaciteten var cirka 60 l/s, av vilket 15–

20 l/s såldes till Ale kommun. Försörjningen till Ale går fortfarande via det gamla verket. Några av brunnarna används fortfarande som råvatten till Kungälvs vattenverk, då dessa bland annat håller en låg vattentemperatur vilket kan kompensera för de tillfällen då Göta Älvs råvatten överstiger en temperatur på 20 grader.

2.3 AVLOPPSRENINGSVERK

Kommunen har i dagsläget tre egna avloppsreningsverk: Diseröd ARV, Kode ARV och Marstrands ARV, varav Kode ARV planeras att lägga ner så fort som möjligt. Den största delen av kommunens producerade spillvatten skickas dock till Ryaverket i Göteborg via ledningar under älven, ca. 3,4 miljoner kubikmeter att jämföra med de ca. 625 000 kubikmeter som renades vid något av kommunens egna avloppsreningsverk.

2.3.1 Ryaverket

Ryaverket är ett reningsverk beläget i Göteborg som drivs av det kommunala aktiebolaget Gryaab AB. Gryaab AB ägs tillsammans av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille och Bollebygd. Bolaget har ett eget tunnelsystem som leder avloppsvatten från kommunerna till Ryaverket där avloppsvattnet behandlas.

Från Kungälvs kommun skickades 2023 ca. 3,4 miljoner kubikmeter avloppsvatten från tätorterna Kungälv, Ytterby, Kareby och Kärna till Ryaverket via kommunens två huvudpumpstationer Älvparken och Kastellegården. Därifrån pumpas vattnet till Rödbo där anslutningen till Gryaabs avloppstunnel ligger.

2.3.2 Diseröds avloppsreningsverk

Diseröds avloppsreningsverk byggdes 1972 och tar emot och behandlar avloppsvatten från Diseröd tätort, Häljeröd och Västra Torp. Avloppsreningsverket i Diseröd renade ca 183 00 m^3 spillvatten 2023.

Vid höga flöden kan bräddning ske vid verkets pumpstation före eller efter rensgaller. I första hand släpps avloppsvattnet ut efter gallret, via utloppspumpstationen och utloppsledningen, och i andra hand direkt vid pumpstationen. Bräddningen sker då till Välabäcken.

2.3.3 Kode avloppsreningsverk

Kode reningsverk byggdes 1972 och tar emot och behandlar avloppsvatten från Kode. Avloppsreningsverket i Kode renade ca 166 000 m^3 spillvatten 2023.

Vid höga flöden kan bräddning ske vid verkets pumpstation före eller efter rensgaller. I första hand släpps avloppsvattnet ut efter gallret och i andra hand direkt vid pumpstationen. Recipient är Vallby å vilket är en känslig recipient.

Det finns beslut på att Kode ARV ska läggas ner, bland annat på grund av ett föreläggande från Miljöenheten. En förutsättning för att detta ska kunna ske är att ledningsstråket mellan Ytterby och Solberga är färdigställt. I juni 2024 återstår endast en sträcka om ett hundratal meter där en tvist om markåtkomst hindrar färdigställande.

Efter att avloppsreningsverket är nedlagt ska spillvattnet pumpas vidare mot kommunens centrala delar och därifrån vidare till Ryaverket.

2.3.4 Marstrands avloppsreningsverk

Marstrands avloppsreningsverk, beläget på Koön, byggdes 1977 och tar emot och behandlar avloppsvatten från Marstrandsön och Koön. Marstrand avloppsreningsverk renade ca 275 000 m^3 2023.

Vid höga flöden kan bräddning ske i pumpstationen PA3 före reningsverket. Avloppsvattnet släpps då ut i Muskeviken.

Marstrands ARV har haft stora problem med ojämn belastning och kommunen har utrett huruvida det är bäst att investera i att bygga om verket eller att lägga ner det. Eftersom det bland annat är begränsat med utrymme där verket är placerat, bedöms det dyrare att bygga om det för att klara aktuell belastning än att lägga ned det och bygga ihop och pumpa spillvattnet via Tjuvkil-Vävra-Ytterby och sen vidare till Ryaverket i Göteborg. En förutsättning för att verket ska kunna läggas ner är att ledningsnätet från Marstrand ända ner till Nordre älv är utbyggt.

3. OLIKA TYPER AV BEHOV

Det finns olika typer av behov som kan föranleda ut- eller ombyggnation av den allmänna VA-anläggningen. Utbyggnad av anläggningen sker i form av kapacitetshöjande åtgärder i befintlig anläggning, utbyggnad till och inom befintliga bostadsområden, som enligt 6 § LAV har behov av kommunalt VA samt där länsstyrelsen förelagt kommunen att ordna med kommunala vattentjänster, och även inom nya exploateringsområden. Ombyggnation krävs för att hålla befintlig anläggning i gott skick samt för att öka systemets redundans.

3.1 FÖRELÄGGANDEN FRÅN LÄNSSTYRELSEN

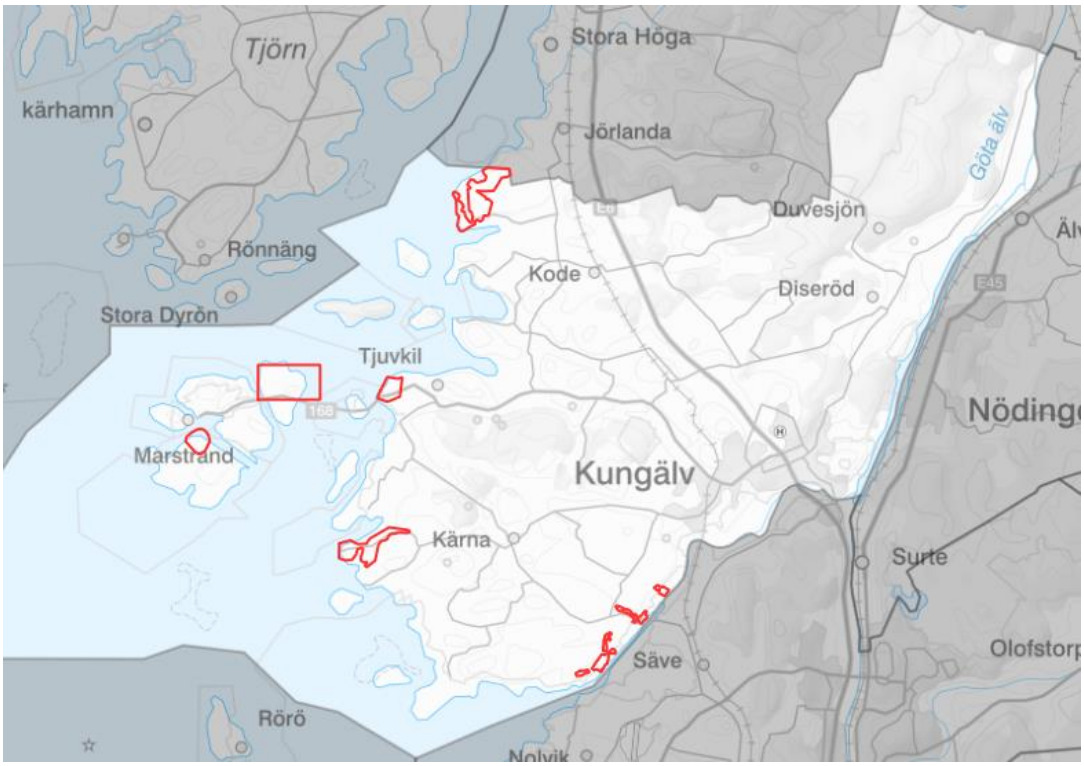
Länsstyrelsen i Västra Götaland har beslutat att ett antal områden i Kungälvs kommun ska ha vatten- och avloppstjänster enligt 6§ lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Kommunen har föreläggande om allmänna vattentjänster för fastigheter i Aröd, Harestad, Instön, Klöverön, Kovikshamn och Tjuvkil.

Enligt föreläggandena ska fastigheter i Aröd senast 31 december 2025 anslutas till vatten och avlopp. Harestad ska senast 31 december 2024 anslutas till vatten och spillvatten. Fastigheter på norra Instön ska senast 31 december 2030 anslutas till dricksvatten, respektive senast 31 december 2036 till spillvatten. De olika tidpunkterna beror på att Länsstyrelsen bedömer att Ryaverket inte kommer ha tillräcklig kapacitet för att ansluta Marstrand förrän efter Ryaverkets ombyggnad, som ska vara klar 2036. Kommunen har redan tillstånd för att avleda spillvatten från Marstrand till Ryaverket. Klöverön ska senast 31 december 2028 anslutas till vatten och spillvatten. Fastigheter i Kovikshamn ska senast 31 december 2030 anslutas till vatten och spillvatten. Ett mindre antal fastigheter i Tjuvkil ska senast 31 december 2024 anslutas till vatten. Gällande Harestad har ansökan skickats till länsstyrelsen om begäran om tidsförlängning av föreläggandet.

Tabell 6. Förelägganden från Länsstyrelsen samt status.

Föreläggande-område	Status	Diarienr
Aröd	Utbyggnad pågår. En etapp av fem är färdigställd, fyra återstår. Etapperna 2,4 och 5 pågår. Etapp 3 utreds vidare p.g.a. skredsäkerhetsåtgärder.	KS2016/1953
Harestad	Projektering för VA pågår. Dialog förs med länsstyrelsen om förlängning av föreläggandet. Ansökan om förlängning av genomförandetiden har av kommunen begärts till 31/12 2034. Kommunen ska under hösten 2024 komplettera ansökan med en tidplan för genomförande.	KS2013/1602

Kovikshamn	Pågår diskussioner om hur genomförande ska gå till. Hittills följs beslutet.	KS2022/1894
Klöverön	Området är anslutet till kommunalt VA via avtal genom en gemensamhetsanläggning. Området ska införlivas i kommunalt verksamhetsområde 2028.	KS2013/334
Tjuvkil	Ett fåtal fastigheter återstår att ansluta och införliva i kommunalt verksamhetsområde för vatten. Dessa är inkluderade i det pågående projektet Etapp 4 i Tjuvkil med beräknat färdigställande december 2024. Föreläggandet för de återstående fastigheterna går ut 31 december 2024.	KS2013/973
Instön	Interna förstudier pågår, beslut om investering saknas i dagsläget.	KS2021/2141

Figur 15. Områdena i kommunen som har förelägganden om utbyggnad från Länsstyrelsen.

Om kommunen inte byggt ut kommunalt VA till områdena vid beslutade tidpunkter är risken stor att länsstyrelsen utfärdar nytt föreläggande för genomförandet som kan bli förenat med vite. Vitet brukar ungefärligen motsvara den kostnad som kommunen skulle få för att genomföra en utbyggnad.

3.2 Föreläggande från Miljö- och byggnadsnämnden

2021-06-17 fattade Miljö- och byggnadsnämnden ett beslut om förbud av utsläpp av avloppsvatten från Kode avloppsreningsverk senast 1 oktober 2023. Detta på grund av frekventa bräddningar, där avloppsvattnet inte genomgår någon som helst rening innan utsläpp, sker till den känsliga recipienten Vallby å. Både ån och Hakefjorden utanför påverkas av övergödning.

2022-05-25 fattade miljö- och byggnadsnämnden ett beslut om föreläggande om att senast om tre år ska slamhanteringen från Marstrandsverket ha förbättrats genom införande av mekanisk rening i stället för kemisk sådan. Implementering ska börja ske genom ett tolv månader långt pilotprojekt och motivet är att starkt minska det slamavfall som produceras vid vattenverket idag och som sannolikt påverkar växt- och djurlivet i Marstrandsfjorden negativt.

3.3 Utbyggnadsområden enligt 6 § LAV

Kommunen arbetar kontinuerligt med bedömningen för vilka fastigheter som utifrån lagstiftningen utgörs av ett större sammanhang, tillika samlad bebyggelse om ungefär 20-30 bebyggda fastigheter. Som utgångspunkt finns kommunens VA-utbyggnadsplan framtagen

2016. Kommunen har, inom ramen för nuvarande arbete med vattentjänstplanen, gjort en GIS-analys för samtliga bebyggelseområden med minst 20 hus och belägna inom ett avstånd om 150 meter ifrån varandra vilka idag har enskilda dricksvatten och avloppslösningar och ligger utanför verksamhetsområde för kommunala vattentjänster. Områdena har studerats med avseende på ett antal parametrar, så som antal hushåll, bebyggelsetryck, recipientens känslighet och om naturförutsättningarna medger att dricksvatten finns både i tillräcklig kvantitet och kvalitet och att avlopp går att ordna på platsen. Av analysen har bebyggelseområdena klassificerats i fyra kategorier; VA-utbyggnadsområden, VA-utredningsområden, VA-bevakningsområden och enskilt VA-område. I VA-utbyggnads-områden bedöms det föreligga en skyldighet att bygga ut kommunalt VA. VA-utredningsområden bedöms behöva utredas ytterligare för att fastslå om området ska klassas som utbyggnadsområde, bevakningsområde eller enskilt VA-område. I VA-bevaknings-områden bedöms det vara möjligt att behålla enskilda VA-lösningar, men där kan behoven komma att ändras över tid. Enskilda VA-områden bedöms kunna försörjas genom enskilda dricks- och spillvattenledningar under överskådlig tid.

De bebyggelseområden som faller inom ramen för 6 § LAV och har klassats som VA-utbyggnadsområde studeras vidare och ett framtida verksamhetsområdes geografiska gräns bestäms. I kapitel 4 nedan redogörs för de VA-utbyggnadsområden som är under projektering och/eller utbyggnad samt har en investering kopplad till projektet.

3.4 Exploateringsområden

Exploateringsområden är områden som exempelvis har pekats ut för ny bebyggelse i en detaljplan. För att sådana områden ska kunna bebyggas krävs utbyggnad av VA-infrastruktur. Denna kan bestå i ett lokalnät om det redan finns fungerande infrastruktur att ansluta till, eller större investeringar som överföringsledningar, tryckstegringsstationer eller pumpstationer exempelvis. Intentionerna i översiktsplanen är att bebyggelse ska ske längs befintliga huvudstråk för kommunikation, i centralorten Kungälv-Ytterby samt i de utpekade serviceorterna Kode, Kärna, Marstrand och Diseröd. Om detta följs är det enklare att se till att VA-infrastrukturen är på plats, jämfört med om man bygger nya områden utspridda på landsbygden.

3.5 Kapacitetsbrist

Befintliga system kan vara bristfälliga i kapacitet på grund av att exploateringar har ägt rum i närheten eller i mer perifera delar av kommunen. Därmed bildas flaskhalsar, vilket det finns många av i kommunen. Det är viktigt att identifiera dessa flaskhalsar så att det på sikt är möjligt att bygga om dem, antingen genom att byta ut och uppdimensionera enstaka delar av systemet eller genom att bygga helt nya sträckningar som förstärker det befintliga systemet.

Exempel på sådana flaskhalsar finns i Ytterbyområdet, vilket påverkar vattenförsörjningen till hela västra delen av kommunen, och i Lycke, vilket påverkar vattenförsörjningen ut till Marstrandsområdet. Efter ombyggnation i Ytterbyområdet är förutsättningarna dock betydligt bättre än idag. I Kärna finns en vattenreservoar som skulle behöva vara mer än tio gånger så stor för att räcka till de behov som finns. Avloppsreningsverken i Marstrand, Kode och Diseröd utgör också hinder för fortsatt exploatering på grund av deras bristande kapacitet.

3.6 UNDERHÅLLSBEHOV

När den tekniska livslängden för en systemdel är uppnådd, eller då systemdelen går sönder, krävs det en omläggning eller, om möjligt, en relining för att bibehålla funktionen. I den här rapporten kommer en del projekt innehållande underhållsbehov listas i den mån de har en påverkan på antingen VA-försörjningen i kommunen som helhet eller stor lokal påverkan på någon del av systemet. Mindre underhållsbehov som sköts löpande kommer inte att beaktas.

Målet förvaltningen avser att uppnå med förnyelseplaneringen är att 0,8 % av ledningsnätet ska förnyas årligen. Det innebär i dagsläget att 2,5 km ledning bör bytas ut årligen mellan 2020–2030. Den genomsnittliga förnyelsen mellan 2015–2019 låg på 0,63 % eller 1,3 km. Medelvärdet för de senaste 10 åren är 0,45 %. Observera att siffrorna endast rör dricksvattennätet då motsvarande siffror för spillvattennätet ännu ej är framtagna.

Medianvärdet i Sverige gällande förnyelsetakt för dricksvattennätet är 0,4 %. Enligt Svenskt vatten klassas en förnyelsetakt på avloppsnätet som hållbar om den är större än 0,6 och på dricksvattnet om den är större än 0,7.

3.7 ÖKAD REDUNDANS

Att öka redundansen för ett system innebär att öka driftsäkerheten, t.ex. genom att dricksvatten kan passera genom flera olika ledningar för att nå samma punkt i systemet. Det kan uppnås genom att flera ledningar har samma slutmål. Konkret innebär detta att om en ledning måste stängas av på grund av en läcka så kan vattenförsörjningen ändå fortgå genom att vattnet transporteras via en annan ledning.

4. KOMMUNENS ORTER – FÖRUTSÄTTNINGAR OCH PROJEKT

Kommunens olika projekt och orter beskrivs nedan. Dels vilka förutsättningar som finns, dels vilka projekt som berör respektive ort direkt eller indirekt, och även konsekvensen om de olika projekten inte genomförs. Projekten delas in i huvudstråk, sekundärstråk eller projekt av en mer lokal karaktär, samt exploatering- och utbyggnadsområden. Förutsättningarna beskrivs område för område.

4.1 HUVUDSTRÅK – PROJEKT SOM PÅVERKAR STORA DELAR AV KOMMUNEN

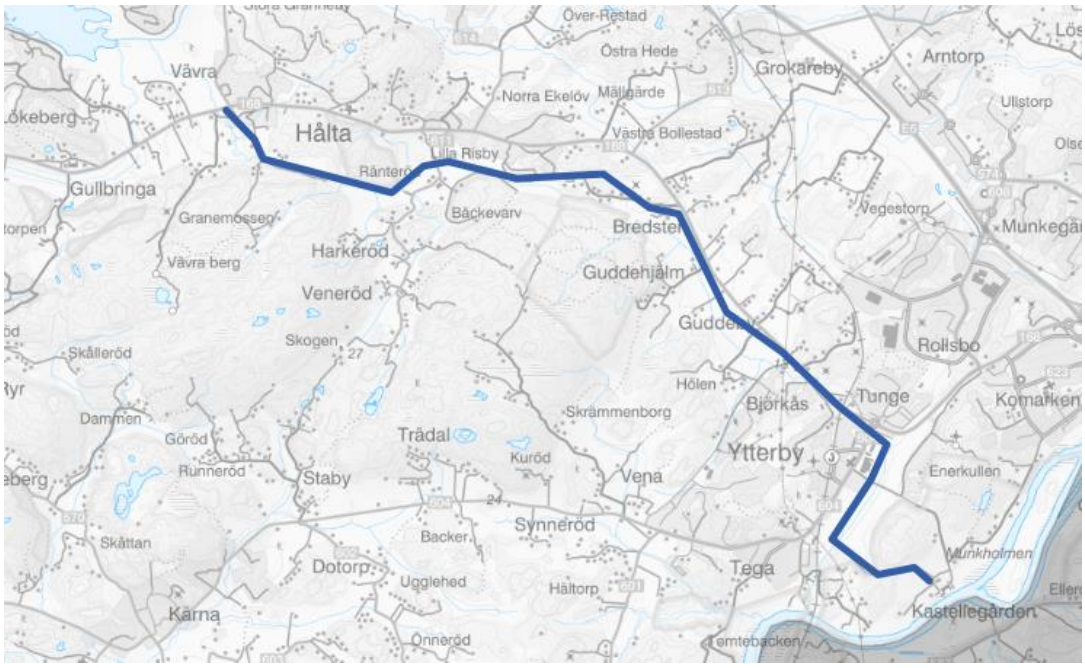
Projekt som kan ses som kritiskt beroende av varandra och som berör flera delar av kommunen listas och beskrivs nedan. De kan på grund av sin karaktär oftast inte anses härröra till någon specifik ort utan har påverkan på VA-försörjningen i stora delar av kommunen.

4.1.1 Kastellegården-Vävra (blått stråk)

Stråket är en viktig förutsättning för den framtida VA-infrastrukturens utbyggnad i kommunen. Stråket är en förutsättning för att kunna lösa föreläggandena för Aröd och Instön, fortsatt utveckling i Tjuvkilsområdet och öarna i väster, samt vattenleverans till Stenungsund. Det är också avgörande för att i framtiden kunna lägga ned Kodes och Marstrands avloppsreningsverk.

Tabell 7. Kastellegården-Vävra överföringsledning.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Björkås-Vävra	2025–2028	Överföringsledning vatten och spill plus tre pumpstationer	Överförings-ledning Kastellegården-Björkås Tillträde till fastighet, endast en kort sträcka återstår att bygga	Kapacitetsproblem - utbyggnaden ska lösa flaskhalsar genom kommunen Föreläggande – utbyggnaden ska möjliggöra leverans till Aröd för att hantera föreläggandet om anslutning innan 2025 samt nedläggning av Kode ARV, samt föreläggande i Tjuvkil och Instön Utbyggnadsområden - utbyggnaden möjliggör för framtida anslutning av flertalet utbyggnadsområden Kommunsamarbete – utbyggnaden möjliggör vattenleverans till Stenungsund
Kastellegården pumpstation ombyggnation	2025–2028	Ombyggnation av pumpstation för ökad kapacitet	Kastellegården överförings-ledningar under älven	
Kastellegården överföringsledningar under älven	2025–2028	Överföringsledning under älven för ökad kapacitet	Kastellegården pumpstation ombyggnation	

Figur 16. Kastellegården-Vävra, ungefärligt läge för överföringsledning.

4.1.2 Vävra-Solberga (lila stråk)

Stråket Vävra-Solberga är en förutsättning för att kunna ansluta Aröd, leverera vatten till Stenungsund och för att kunna lägga ner Kode avloppsreningsverk. Projektet kommer avslutas kommande år.

Tabell 8. Vävra-Solberga överföringsledning.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Vävra-Solberga	2025–2028 *färdig-ställande pågår*	Överföringsledning vatten och spill	Överförings-ledning Kastellegården-Vävra	Förelägganden - utbyggnaden ska möjliggöra leverans till Aröd för att hantera föreläggandet om anslutning innan 2025 samt föreläggande om nedläggning av Kode ARV Utbyggnadsområden - utbyggnaden möjliggör för framtida anslutning av flertalet utbyggnadsområden Kommunsamarbete - utbyggnaden möjliggör vattenleverans till Stenungsund

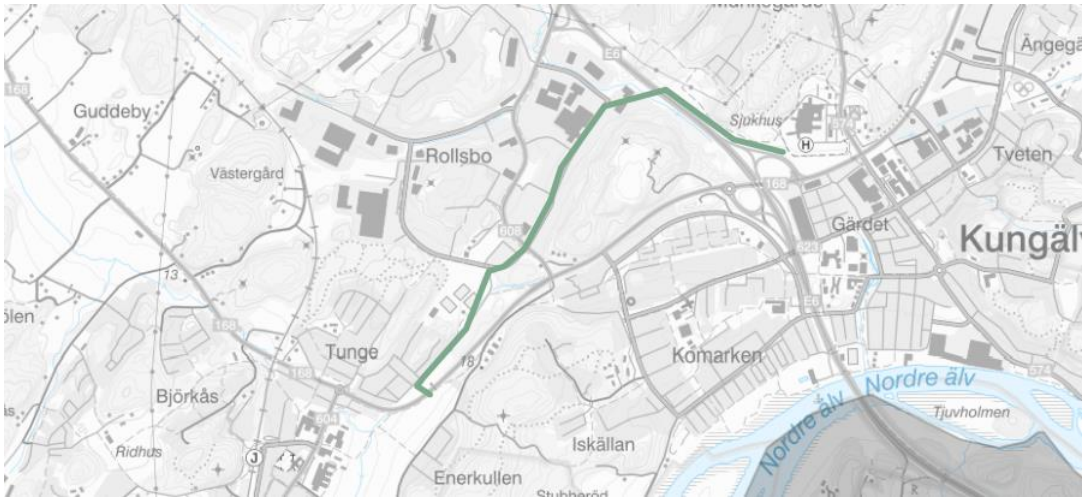
Figur 17. Vävra-Solberga, ungefärligt läge för överföringsledning.

4.1.3. Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan (grönt stråk)

Stråket utgör förstärkning av ledningsnätet i centrala Kungälv och också en förutsättning för att kunna leverera mer vatten från Kungälvsområdet ut mot befintliga ledningar i Tjuvkil och på Marstrand. Det kommer också öka redundansen i Kungälv-Ytterby och utgöra förutsättningar för fortsatta exploateringar.

Tabell 9. Kungälvs sjukhus-Ytterby högreservoar

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Kungälvs sjukhus-Truckgatan (Arenastaden)	2025–2028	Förstärkning av vattennätet i centrala Kungälv/Ytterby		Kapacitetsproblem - flaskhalsar för leverans till Ytterby och vidare mot kustområdena i väst och norr Underhållsbehov - ledningar i dåligt skick Redundans - säkerställa leveranser av vatten Exploatering - förutsättning för detaljplanerna Åseberget och Arenastaden m.fl.
Överföringsledning Kungälvs sjukhus-Truckgatan (Arenastaden) pumpstation	2025–2028	Förstärkning av vattennätet i centrala Kungälv/Ytterby		
Ledning till reservoar Ytterby	2025–2028	Ny ledning till Ytterby reservoar	Hollandsgatan-Torsbyvägen	
Överföringsledning Arenastaden-Hollandsgatan	2025–2028 *färdig-ställande pågår*	Förstärkning av vattennätet i centrala Kungälv/Ytterby	Överförings-ledning Kungälvs sjukhus-Truckgatan	
Överföringsledning Arenastaden-Hollandsgatan pumpstation	2025–2028	Pumpstation till överföringsledning Arenastaden-Hollandsgatan		

Figur 18. Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan överföringsledning

4.1.4 Vävra-Marstrand (ljusblått stråk)

Stråket är avgörande för att kunna förse hela Tjuvkil med kommunalt VA, lösa föreläggandet till Instön och för att kunna lägga ner Marstrands avloppsreningsverk.

Tabell 10. Vävra-Marstrand överföringsledning. Pilen indikerar fortsatt arbete efter periodens slut.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Vävra-Tjuvkil-Marstrand etapp 1–3	2025–2028 ⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning vatten och spill + pumpstationer	Överförings-ledning Kastellegården-Vävra	Föreläggande - möjliggör leverans av vatten till stora delar av kommunen, t.ex. för att kunna lösa föreläggande till Instön Utbyggnadsområden - möjliggör fortsatt utveckling i kustzonen Exploatering - möjliggör framtida exploatering i Tjuvkil och på Marstrandsöarna Ökad redundans - komplettera de ledningar som redan finns till Tjuvkil och Marstrandsöarna
Överföringsledning Vävra-Tjuvkil-Marstrand etapp 1–3 (pumpstationer)	2025–2028 ⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning vatten och spill + pumpstationer	Överförings-ledning Kastellegården-Vävra Överförings-ledning Vävra-Tjuvkil-Vävra Etapp 1–3	

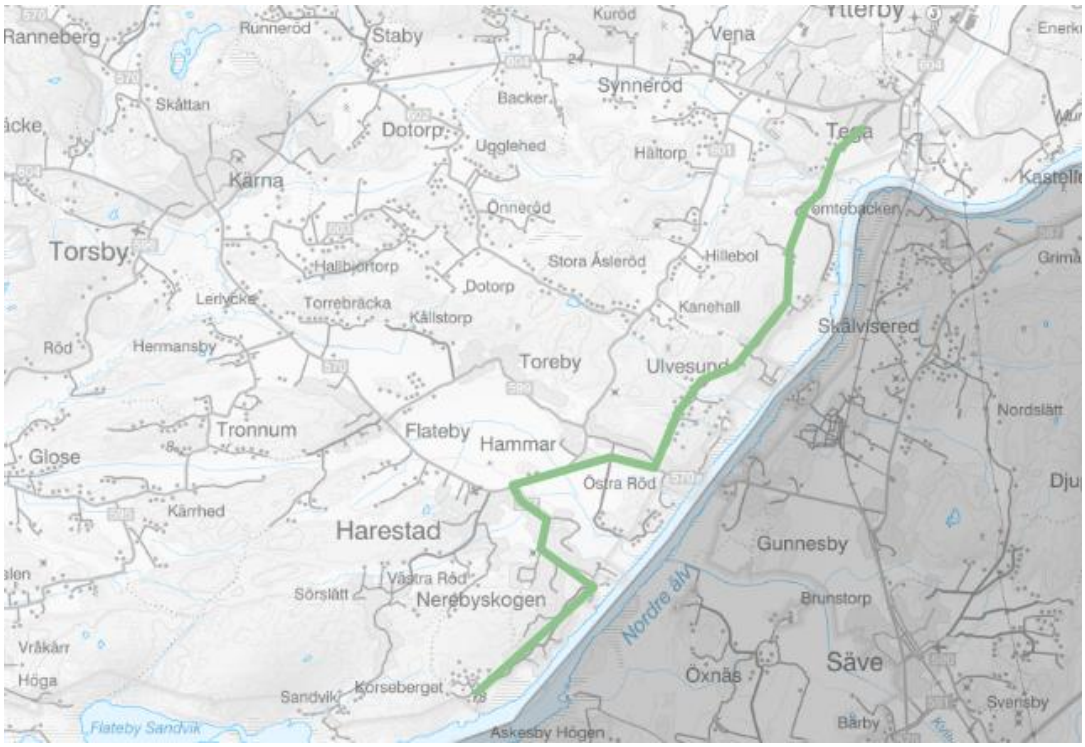
Figur 19. Vävra-Marstrand överföringsledning.

4.1.5 Tega-Harestad (ljusgrönt stråk)

Stråket möjliggör utbyggnad av kommunalt VA till Harestadsområdet och löser därmed föreläggandet i området.

Tabell 11. Tega-Harestad överföringsledning.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Tega-Ulvesund (del av delområde A)	2025–2028	Överföringsledning från Tega ut till Ulvesund	Kungälvs sjukhus-Ytterby hög-reservoar	Föreläggande - ska möjliggöra försörjning till Harestadsområdet
Nereby-delområde A (Ulvesund)	2025–2028 ⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning+ lokalnät Ulvesunds-området	Överföringsledning Tega-Ulvesund	
Nereby-delområde B (Kornhall)	2025–2028 ⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning + lokalnät Kornhallsområdet	Överföringsledning Tega-Ulvesund	
Nereby-delområde D (Nereby)	2025–2028 ⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning + lokalnät Nereby	Överföringsledning Tega-Ulvesund Nereby delområde B	

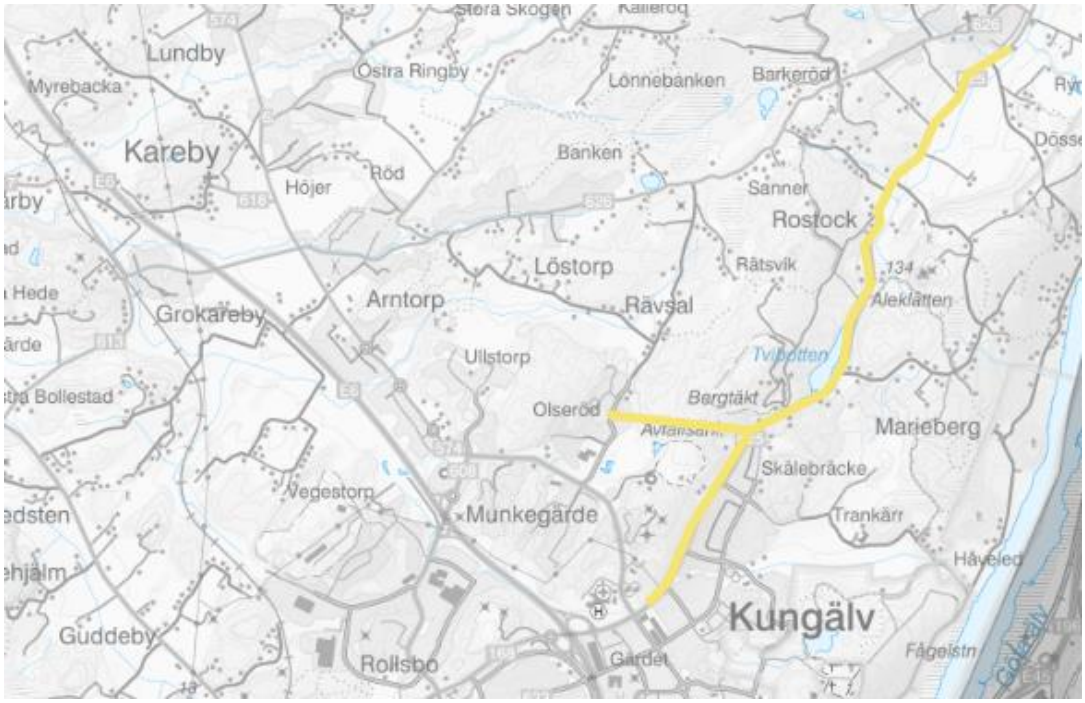

Figur 20. Tega-Harestad, ungefärligt läge för överföringsledning.

4.1.6 Diseröd-Kungälv (gult stråk)

Tabell 12. Överföringsledning Diseröd-Kungälv.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Diseröd-Tvibotten (Etapp C)	⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning vatten och spill från Diseröd till Kungälv	Överföringsledning Tvibotten-Mimers Hus	Underhållsbehov - befintlig ledning från Diseröd är svår att laga om den går sönder Ökad redundans - genom att komplettera de ledningar som redan finns Exploatering - förtätning och nybyggnation över befintlig överföringsledning omöjlig på grund av dess skick och läge, t.ex. Mimersstaden Utöka produktionskapacitet i vattenverket
Överföringsledning Tvibotten-Mimers Hus (Etapp C)	2025–2028	Förstärkning av ledningsnätet i central Kungälv	Överföringsledning Diseröd-Tvibotten	
Överföringsledning Trankärr-Munkegärde (Etapp D)	⟹ *vidare utblick till 2032*	Överföringsledning vatten mellan huvudledningar för ökad redundans	Etapp C	
Ombyggnation Kungälv vattenverk	2025–2028	Nytt ultrafilter		

Figur 21. Diseröd-Kungälv, ungefärligt läge för överföringsledning.

4.1.7 Munkegärde högreservoar (orange stråk)

Tabell 13. Munkegärde högreservoar.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Reservoar Munkegärde	2025–2028	Ny vattenreservoar i Munkegärde	Ledning till reservoar Munkegärde	Underhållsbehov - befintligt vattentorn är i ett sådant skick att driftsäkerheten påverkas

Figur 22. Ungefärligt läge för ny högreservoar i Munkegärde.

4.2 KOMMUNDEL KUNGÄLV-YTTERBY

I avsnittet presenteras de förutsättningar som finns samt de huvudstråk och projekt som påverkar Kungälv, Ytterby, Harestad och Kareby.

Kungälv-Ytterby är den mest expansiva delen av kommunen. Befolkningsprognos 2023–2027 prognosticerar en befolkningsökning om 21 % inom utblicksperioden, vilket gör att det kommer ställas ytterligare krav på ledningsnäten jämfört med situationen idag.

4.2.1 Kungälv

Kungälv som är kommunens största tätort är dessutom en knutpunkt för VA-systemen, då både dricksvattennätet och spillvattennätet passerar genom orten. Kommunens intentioner är att Kungälv ska fortsätta växa vilket hela tiden ställer ökade krav på infrastrukturen.

Dagens förutsättningar

Munkegärde högreservoar med tillhörande anordningar har till stora delar nått sin tekniska livslängd samt har otillräcklig kapacitet och behöver ersättas. Överföringsledningen från Diseröd till Kungälv har nått teknisk livslängd och behöver ersättas. Kapacitetsbrist förekommer då exploateringingstakten har ökat i kommunen generellt. Exploateringsområden kräver flytt av VA-anläggningen på olika platser.

De två huvudpumpstationerna som pumpar spillvattnet till Gryaab är belägna i Älvparken i Kungälv och Kastellegården i Ytterby. För att avlasta Älvparken pumpstation ska några delflöden i kommunen ändras och i stället belasta Kastellegårdens pumpstation. För att åstadkomma ändrade flödesvägar krävs ombyggnad och nybyggnad av pumpstationer.

Huvudstråk

Stråket Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan utgör förstärkning av ledningsnätet i centrala Kungälv mot Ytterby vilket skapar förutsättning för ökad vattenlevererans från Kungälv och väster ut mot Kärna, Tjuvkil och Marstrand. Det kommer också öka redundansen i Kungälv-Ytterby och utgöra förutsättningar för fortsatta exploateringar, exempelvis för Arenastaden. Spillvattenavledningen till Gryaab kommer förstärkas upp med nya pumpstationer på sträckan mellan Rollsbo och Kastellegården.

Sekundärstråk eller projekt av mer lokal karaktär

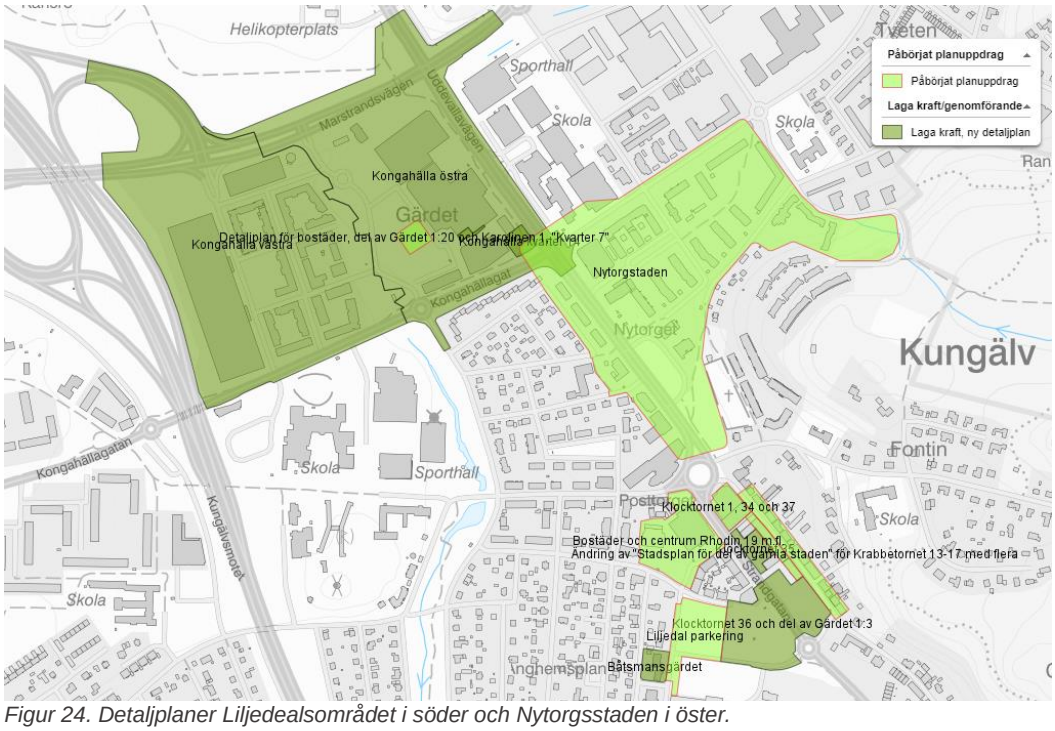
Tabell 14. Sekundärstråk eller projekt av mer lokal karaktär, Kungälv.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
VA-ledningar Ytterbyvägen	⟹ *vidare utblick till 2032*	Omläggning av ledningar	-	Underhållsbehov - frekventa ledningsbrott

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 15. Exploatering och utbyggnadsområden, Kungälv.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Detaljplan Liljedal Västra gatan etapp 2–3	2025–2028	Ny detaljplan, Liljedal	Munkegärde högreservoar	Exploateringsprojekt förtätning Underhållsbehov - befintliga ledningar behöver bytas ut
Detaljplan Nytorgsstaden	⟹ *Vidare utblick 2032*	Ny detaljplan Nytorgsstaden	Munkegärde högreserovar	Exploateringsprojekt förtätning 700 bostäder

Figur 24. Detaljplaner Liljedealsområdet i söder och Nytorgsstaden i öster.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Om förstärkningar av vattenledningsnätet i centrala Kungälv inte görs kommer det få efterverkningar i hela kommunen. Det blir då inte möjligt att utveckla Kungälv, Ytterby, Kode, Kärna, Tjuvkil eller Marstrand i önskvärd takt, inte heller att sälja utlovad mängd vatten till Stenungsund. Dessutom kommer kommunen inte att kunna hantera de VA-förelägganden som länsstyrelsen beslutat, vilket kan komma att bli mycket kostsamt för kommunen. Överföringsledningen mellan Vävra-Björkås är färdigställd, förutom en kort sträcka där kommunen ännu inte har markåtkomst. Färdigställs inte sträckan som planerat medför det att Kode avloppsreningsverk inte kan läggas ned, att fastigheter i Aröd inte kan anslutas till

kommunalt vatten och spillvatten samt att vattenlevererans till Stenungsund fortsatt sker via befintligt ledningsnätet genom kommunen. Föreläggandet för Aröd är förenat med vite, vilket i sin tur innebär att om anslutning av fastigheter inom föreläggandeområdet i Aröd inte kan genomföras kommer kommunen få betala vite enligt föreläggandebeslutet.

4.2.2 Ytterby

I Ytterby är den övervägande majoriteten anslutna till kommunalt VA. År 2021 antogs en ny fördjupad översiktsplan för Ytterby där befolkningen i tätorten fram till 2050 ska kunna växa med upp till 70%.

Dagens förutsättningar

Investeringar för kapacitetshöjande åtgärder som gjorts de senaste åren har resulterat i ökad kapacitet genom Ytterby och mer vatten kan distribueras till kommunens västra delar. På längre sikt och med en växande befolkning krävs ytterligare investeringar. Ny reservoar i Munkegärde kommer bidra till att möjliggöra ytterligare anslutningar i såväl Ytterby som längre västerut i kommunen.

Spillvattensystemet påverkas av alla större åtgärder i väst/nordväst i kommunen, eftersom spillvattnet på sikt ska passera Ytterby innan det pumpas vidare mot Göteborg.

Huvudstråk

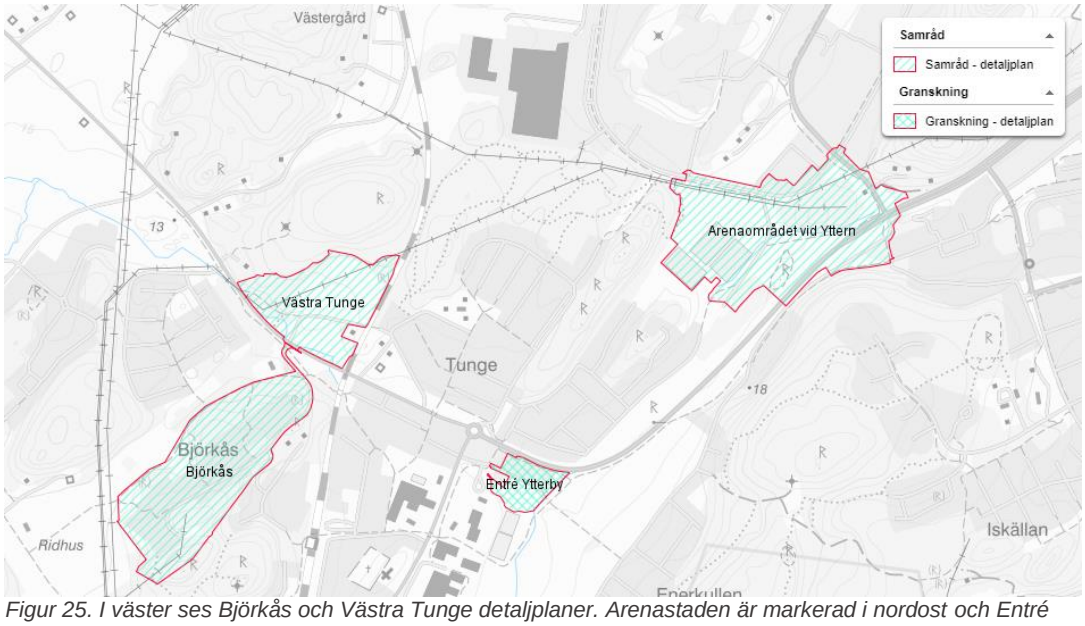
Ytterby berörs av projekten med överföringsledningar Kastellegården-Vävra ÖFL, Kungälvs sjukhus-Ytterby, ny ledning till högreservoar Ytterby, Tega-Harestad ÖFL, samt Munkegärde högreservoar.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 16. Exploatering och utbyggnadsområden, Ytterby.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Detaljplan Björkås	2025–2028	Ny detaljplan Björkås	Kastellegården-Vävra ÖFL Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Munkegärde högreservoar Olseröd-Bredsten ÖFL	Exploateringsprojekt, förtätning ca 250 nya bostäder
Detaljplan, VA-utbyggnad Arenastaden	2025–2028	Ny detaljplan Arendastaden	Kastellegården-Vävra ÖFL	Exploateringsprojekt, förtätning inklusive besöksanläggningar för idrott samt centrumverksamhet

			Kungälvs sjukhus-Ytterby högreservoar Munkegärde högreservoar Olseröd-Bredsten ÖFL	
Detaljplan Bovieran	2025–2028		Kastellegården-Vävra ÖFL Kungälvs sjukhus-Ytterby högreservoar Munkegärde högreservoar Olseröd-Bredsten ÖFL	Exploateringsprojekt, 100 nya bostäder samt LSS-boende

Figur 25. I väster ses Björkås och Västra Tunge detaljplaner. Arenastaden är markerad i nordost och Entré Ytterby i söder.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

De detaljplanearbete som pågår med förtätningen i Björkås om 400 nya bostäder samt Bovieran om 100 tillkommande bostäder och den stora satsningen i Arenastaden kommer inte gå att genomföra. Genomförs inte projekten i Ytterby kommer det också ge följdverkningar på huvudstråken både till Vävra-Solberga samt Vävra-Marstrand samt lokal påverkan ibland annat Tjuvkil och på Instön.

4.2.3 Harestad

Områdena består totalt av ca 300 bostäder och är utpekade i kommunens utbyggnadsplan. Delar av Harestad är beläget längs älven berörs av föreläggande från Länsstyrelsen. Senast

2024-12-31 ska områdena vara anslutna till kommunalt VA. Projekteringen är påbörjad och en ansökan om förlängd genomförandetid är skickad till länsstyrelsen där nu en dialog förs angående kommunens tidplan för utbyggnaden.

Dagens förutsättningar

Vattenförsörjning sker i delar av området genom gemensamma vattentäkter och genom enskilda brunnar. Risken för saltvattenpåverkan i befintliga vattenresurser är stor. I vissa områden finns gemensamma avloppsanläggningar. De naturgivna förutsättningarna för att kunna lösa avloppshanteringen lokalt är dåliga.

Huvudstråk

I dagsläget påverkas utbyggnad mot Harestad inte av några huvudstråk. Vid tiden för kommande anslutningar kommer samtliga förstärkningsstråk inom Kungälv-Ytterby möjliggöra anslutning av området.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 17. Exploatering och utbyggnadsområden, Harestadsområdet.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Se beskrivning under 4.1.5 Tega-Harestad ÖFL				

Konsekvens om för området nödvändiga investeringar ej görs

Om kommunen inte anlägger en allmän VA-anläggning för områden med föreläggande inom angiven tid är det sannolikt att kommunen får ett nytt föreläggande förenat med vite.

4.2.4 Kareby

I Kareby tätort är knappt hälften av invånarna folkbokförda inom kommunalt verksamhetsområde för VA.

Dagens förutsättningar

Det finns behov av att se över kapaciteten på spillvattensystemet mellan Kareby och Bultgatan då sträckan har trånga sektioner som orsakar bräddning.

Huvudstråk

Överföringsledningar mellan Bultgatan och Kastellegården kommer att möjliggöra effektivare avledning av spillvattnet från Kareby, då det inte längre behöver avledas genom Kungälvs centrum och ner till pumpstationen Älvparken.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Spillvatten från Kareby kommer fortsatt brädda och orenat spillvatten hamnar direkt i vattendrag.

4.3 Kommundel Kode

I avsnittet presenteras de förutsättningar som finns samt de huvudstråk och projekt som påverkar Kode, Ödsmåls mosse och Rörtången, samt Aröd.

Befolkningsprognosen 2023–2027 för hela kommundel Kode förutspår en ökning om 5 % fram till år 2032. Arbete med att ta fram en fördjupad översiktsplan för serviceorten Kode pågår.

4.3.1 Kode

I Kode är den övervägande majoriteten anslutna till Kommunalt VA.

En fördjupad översiktsplan pågår för Kode med syfte att peka ut tätortens framtida utveckling. Just nu är intentionen att invånarantalet i Kode ska ha möjlighet att fördubblas eller tredubblas fram till 2050. För att detta ska kunna genomföras behöver VA-infrastrukturen inom orten stärkas.

Dagens förutsättningar

Kode reningsverk har problem med bräddningar och måste enligt föreläggande från Miljö- och byggnadsnämnden avvecklas under 2023. Avvecklingen är ännu inte gjord då den inte göras förrän Kastellegården-Vävra ÖFL står helt klar, vilket inte kan ske förrän marktillträde för en del på ledningssträckan löses.

Huvudstråk

Kode påverkas främst av projekteten Kastellegården-Vävra ÖFL och Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Då reningsverket i Kode är hårt belastat idag är det inte möjligt att ansluta ytterligare fastigheter i området, vilket gör att ytterligare utveckling av Kode behöver pausas innan åtgärder genomförts. Om inte överföringsledningarna på sträckan Kastellegården-Vävra är färdigställd riskerar kommunen åtalsanmälan för de otillåtna bräddningar som sker i Kode avloppsreningsverk.

4.3.2 Aröd

I Aröd saknar majoriteten av invånarna kommunalt VA. Det föreläggande som finns föreskriver att samtliga fastigheter utpekade i Aröd ska anslutas till kommunalt verksamhetsområde för VA.

Dagens förutsättningar

2010 fick kommunen ett föreläggande om att bygga ut kommunalt vatten, spillvatten och dagvatten till Aröd senast 31 december 2017. 2019 fick kommunen ett nytt föreläggande med genomförandetid till 2025 och då förenades föreläggandet med vite. Samtliga fastigheter ska ha en förbindelsepunkt och beslut om verksamhetsområde för VA ska vara fattat senast 2025-12-31. I dagsläget är en etapp färdigställd. Samtliga ska vara färdigbyggda 2025, men så länge hela ÖFL Kastellegården-Vävra inte är färdigställd kan inte anläggningarna tas i bruk.

Huvudstråk

Färdigställande av Kastellegården-Vävra samt Vävra-Solberga ÖFL är en förutsättning för att anslutning av bebyggelsen i Aröd ska kunna ske. Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL samt Olseröd-Bredsten ÖFL är av vikt för försörjning av kustzonen.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 18. Exploatering och utbyggnadsområden, Aröd.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Aröd etapp 2–5	2025–2028	Utbyggnad av lokalt ledningsnät i Aröd inklusive pumpstationer och tryckstegrings-station	Kastellegården-Vävra ÖFL Vävra-Solberga ÖFL Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Munkegärde högreservoar	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (ske ersättas av kommande vattentjänstplan) Föreläggande från Länsstyrelsen, ska lösa föreläggandet innan 2025-12-31

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Länsstyrelsen kan utfärda vite i enlighet med det föreläggandebeslut som utfärdats om kommunen inte har byggt ut och möjliggjort anslutning av kommunalt VA i området inom angiven tid i föreläggandet.

4.4 KOMMUNDEL KÄRNA

I avsnittet presenteras de förutsättningar som finns samt de huvudstråk och projekt som påverkar Kärna och Nordkroken, d.v.s. områdena Kovikshamn, Sjöhåla, Tofta, Vedhall, Brunnefjäll och Åkerhög. I kommundelen har bedömning i utbyggnadsplanen gjorts att det finns stora behov av utbyggnad av kommunalt VA.

Den nuvarande befolkningsprognosen 2023–2027 förutspår en befolkningsökning med 5 % fram till år 2032 för hela kommundel Kärna.

4.4.1 Kärna

I Kärna är hälften av invånarna boende inom verksamhetsområde för kommunalt VA.

Dagens förutsättningar

Nuvarande vattendistribution till Kärna är tillfredsställande, men den befintliga reservoaren i Kärna har för behovet i Kärna och väster ut otillräcklig volym för att vattenleverans till abonnenter ska kunna säkerställas framöver.

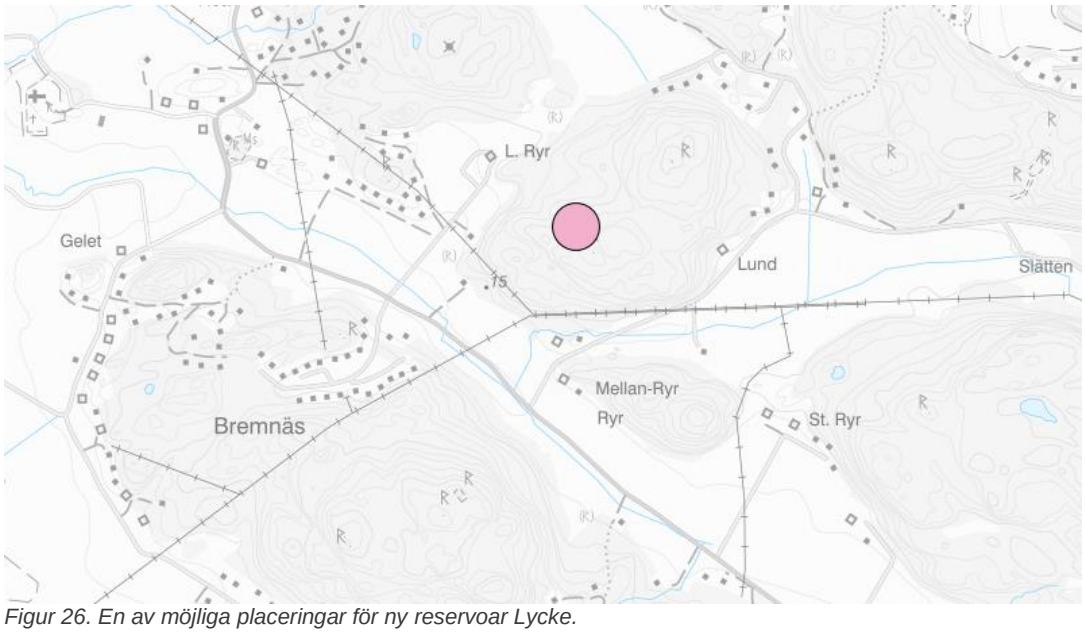
Utredningar har föreslagit att en ny reservoar ska byggas i Lycke, med en större kapacitet för att säkra tillgången på vatten för nuvarande och kommande verksamhetsområden.

Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL samt Olseröd-Bredsten ÖFL är förutsättningar för att VA-försörjningen i såväl Kärna som längre ut i systemet ska fungera.

Sekundärstråk eller projekt av mer lokal karaktär

Tabell 19. Sekundärstråk eller projekt av mer lokal karaktär, Kärna.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Reservoar Lycke	2025–2028	Ny vattenreservoar plus ledning till reservoaren	Ny ledning till reservoaren Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Munkegärde högreservoar	Kapacitetsbrist, ny reservoar om 2350 m^3 som ersätter Kärna reservoar om 150 m^3

Figur 26. En av möjliga placeringar för ny reservoar Lycke.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

På grund av den låga kapaciteten i Kärnas nuvarande reservoar finns stor risk att reservoaren töms vid tillfälliga driftstörningar, i händelse av brand eller vid ytterligare inkopplingar av fastigheter mellan Kärna och Marstrand. Kärna med omnejd riskerar därmed att bli utan vatten under delar av dygnet eller vid särskilda händelser om ny reservoar i Lycke inte byggs.

4.4.2 Nordkroken

Området Nordkroken utgörs av bland annat Kovikshamn, Sjöhåla, Sundhammar, Tofta, Vedhall, Brunnefjäll och Åkerhög. I området finns över 400 bostäder som till övervägande del har enskild VA-försörjning.

Dagens förutsättningar

Vattenförsörjning sker genom enskilda eller gemensamma brunnar. Vattenkvaliteten i området är generellt dålig och risken för saltvatteninträngning är stor enligt kommunens undersökningar, särskilt i de låglänta områdena närmast kusten.

I området finns gemensamma avloppsanläggningar bestående av reningsverk eller markbäddar samt enskilda anläggningar. De naturgivna förutsättningarna för att lösa enskilda avlopp i området är dåliga.

Huvudstråk

Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL samt Olseröd-Bredsten ÖFL är förutsättningar för att VA-försörjningen ska kunna fungera tillfredsställande längre ut i kustzonerna.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 20. Exploatering och utbyggnadsområden, Nordkroken. Pilen indikerar att arbetet förväntas fortgå in i utblicksperioden.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Nordkroken - Kovikshamn etapp 1 & 2	2025–2028 ⟶ *Vidare utblick mot 2032*	Utbyggnad av lokalt ledningsnät	Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Ny reservoar Lycke	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan
Nordkroken - Brunnefjäll	⟶ *Vidare utblick mot 2032*	Utbyggnad av lokalt ledningsnät	Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Ny reservoar Lycke	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan

Nordkroken Kovikshamn etapp 3–5	2025–2028 ⟹ *Vidare utblick mot 2032*	Utbyggnad av lokalt ledningsnät	Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Ny reservoar Lycke	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (som ska ersättas med kommande Vattentjänstplan)
Nordkroken Vedhall	2025–2028	Utbyggnad av lokalt ledningsnät	Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Ny reservoar Lycke	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (som ska ersättas med kommande Vattentjänstplan)

Konsekvens om för området nödvändiga investeringar ej görs

Situationen förblir som idag. Föreläggandet från Länsstyrelsen riskerar att bli förenat med vite.

4.5 Kommundel Marstrand-stråk 168

I avsnittet presenteras de förutsättningar som finns samt de huvudstråk och projekt som påverkar Hålta, Tjuvkil, Marstrand & Koön.

Befolkningsprognosen 2023–2027 förutspår en ökning om 10 % för hela kommundel Marstrand-stråk 168 under utblicksperioden. Områdets fortsatta utveckling påverkas i dagsläget av kapaciteten på både dricks- och spillvattennätet.

4.5.1 Hålta

I Hålta finns i dagsläget inget kommunalt VA. Området utgörs av ungefär 100 hushåll och är sedan tidigare utpekat i kommunens utbyggnadsplan.

Dagens förutsättningar

Vattenförsörjning sker genom enskilda brunnar, vilka enligt tidigare utredningar har relativt hög risk för saltvattenspåverkan och kapaciteten för vatten är mycket begränsad. Förutsättningarna för enskilda avlopp är dåliga. Avloppshantering sker idag genom gemensamhetsanläggningar och genom enskilda avlopp.

Hålta skola kan idag inte ta emot fler elever på grund av begränsningar i brunnskapacitet.

Huvudstråk

Kastellegården-Vävra ÖFL, Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL samt Olseröd-Bredsten ÖFL är förutsättningar för att utbyggnad till Håltaområdet ska kunna ske.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 21. Exploatering och utbyggnadsområden, Hålta. Pilen indikerar att arbetet förväntas fortgå in i utblicksperioden.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Vävra-Hålta etapp 1–6	2025–2028 ⟶ *Vidare utblick mot 2032*	Utbyggnad av lokalt VA-nät mellan Vävra-Hålta	Kastellegården-Vävra ÖFL Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Munkegärde högreservoar	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (utbyggnaden begränsas i dagsläget till att ansluta Hålta skola)

Konsekvens om för området nödvändiga investeringar ej görs

Situationen kommer förbli som idag med sämre förutsättningar för att kunna lösa dricks- och spillvattenhantering på egen hand. Fortsatta begränsningar kommer gälla för skolans förmåga att ta in nya elever.

4.5.2 Tjuvkil

I Tjuvkil är mindre än hälften av de boende anslutna till det kommunala VA-nätet. Det finns också ett flertal enskilda VA-föreningar i Tjuvkil som antingen är anslutna till kommunens ledningsnät via avtal eller har egna anläggningar.

Dagens förutsättningar

Kommunen fick 2015 ett föreläggande från Länsstyrelsen om att bygga ut kommunalt VA till området Tofteberget och Äslingsvägen. Detta skulle vara gjort innan 2022-12-31. Ett fåtal fastigheter återstår att ansluta, vilket ska göras innan årsskiftet 2024/2025.

Utbyggnad av kommunalt VA i Tjuvkil kommer pågå under ett antal år framöver. Det äger rum en succesiv uppdatering av gällande fritidshusplaner i Tjuvkil, för att möjliggöra fler permanentboende i området ska bl.a. större byggnadsareor tillåtas. Kommunalt VA byggs ut för att vara i samklang med denna omvandling. Dessutom fortgår kommunens arbete med att överta enskilda VA-föreningar i Tjuvkil.

Huvudstråk

Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL samt Olseröd-Bredsten ÖFL är förutsättningar för att VA-försörjningen i såväl Kärna som längre ut i systemet ska fungera. För Tjuvkil är Kastellegården-Vävra ÖFL och Vävra-Marstrand ÖFL en förutsättning för att fortsatt utbyggnad i Tjuvkil ska kunna ske, och även längre ut i systemet.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 22. Exploatering och utbyggnadsområden, Tjuvkil. Pilen indikerar att arbetet förväntas fortgå efter periodens slut.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Tjuvkil etapp 4	2025–2028	Övertagande/ ombyggnation/ nybyggnation av lokala nät i Tjuvkil	Kastellegården-Vävra ÖFL Vävra-Marstrand ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Munkegärde högreservoar Ny reservoar Lycke	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (ska ersättas med kommande Vattentjänstplan) Föreläggande från Länsstyrelsen, ska lösa anslutning av fastigheter i Tofteberget/Äslingsvägen innan 2022-12-31
Tjuvkil Gulskärsvägen Saltskärsvägen	2025–2028	Utbyggnad lokalnät längs GC-bana Tjuvkil	Kastellegården-Vävra ÖFL Vävra-Marstrand ÖFL	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (ska ersättas med kommande Vattentjänstplan)

			Olseröd-Bredsten ÖFL Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Munkegärde högreservoar Ny reservoar Lycke	
Tjuvkil kommande etapper	⟶ *Vidare utblick mot 2032*	Övertagande/ ombyggnation/ nybyggnation av lokala nät i Tjuvkil	Kastellegården-Vävra ÖFL Vävra-Marstrand ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Ny reservoar Lycke	Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Eftersom det finns ett flertal olika typer av projekt orsakade av olika typer av behov (övertagande av föreningar, omvandling av detaljplaner, föreläggande från Länsstyrelsen) blir konsekvenserna olika beroende på vad kommunen väljer att inte göra. Färdigställs inte etapp 4 och den återstående delen av föreläggandet kommer kommunen sannolikt få ett vite kopplat till föreläggandet. Om Vävra-Marstrand ÖFL inte byggs kommer fortsatt utveckling i Tjuvkilsområdet att försvåras. Då en stor del av bebyggelsen i Tjuvkil saknar kommunalt VA finns det också en risk för nya förelägganden om inte lokalnätet byggs ut. Det försvårar också fortsatt utveckling i Tjuvkil.

4.5.3 Marstrand och Koön

På Marstrand och Koön är samtliga folkbokförda invånare inom tätorten anslutna till kommunalt VA. Öarna öster om Koön saknar kommunalt VA men det finns en del VA-föreningar.

Norra Instön fick 2021 ett beslut om föreläggande för utbyggnad av kommunalt VA till området. Beslutet fastslår att vatten ska vara utbyggt till området senast 2030-12-31 och spillvatten 2036-12-31. Området utgörs av ca 200 bostäder. Södra Instön har idag en förening som är avtalsansluten till vatten.

Länsstyrelsen fattade 2014 beslut om att förelägga kommunen om utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp till Klöverön senast 2028-12-31. Området är idag avtalsanslutet till kommunalt VA.

Dagens förutsättningar

På Marstrandsön ligger Marstrands vattenverk och på Koön ligger Marstrands avloppsreningsverk. Kommunen planerar att lägga ned Marstrands ARV och i stället pumpa spillvattnet till Ryaverket på sikt.

Vattenförsörjningen är också begränsad av vattenkvaliteten i ytvattentäkterna på Koön, kapaciteten på vattenverket och kapaciteten i den befintliga ledning som går mellan fastlandet och Koön via Instön, samt de flaskhalsar som finns längre in i systemet. Situationen har dock blivit något bättre efter de investeringar som gjorts inne i centrala Kungälv och utanför Ytterby.

Huvudstråk

Färdigställande av Kastellegården-Vävra ÖFL är en förutsättning, liksom Vävra-Marstrand ÖFL. Åtgärder centralt i Kungälv samt Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL kommer också förbättra situationen i kustområdena.

Exploatering och utbyggnadsområden

Tabell 23. Exploatering och utbyggnadsområden, Marstrand och Koön m.fl. Pilen indikerar att arbetet förväntas fortgå in i utblicksperioden.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Norra Instön	2025–2028 ⟹ *Vidare utblick mot 2032*	Övertagande/ ombyggnation/ nybyggnation av lokala nät på Instön	Kastellegården-Vävra ÖFL Vävra-Marstrand Kungälvs sjukhus-Hollandsgatan ÖFL Olseröd-Bredsten ÖFL Munkegärde högreservoar Reservoar Lycke	Föreläggande från Länsstyrelsen, anslutning av området Norra Instön med dricksvatten innan 2030-12-31 och spillvatten senast 2036-12-31 samt Klöverön senast 2028-12-31 Utbyggnadsområde, utpekat i kommunens VA-utbyggnadsplan (som ska ersättas av kommande Vattentjänstplan) Exploatering, planprogram har pekat ut Instön som intressant för byggande av bostäder
Marstrand vattenverk	2025–2028	Ombyggnation vattenverk		Föreläggande från Miljö- och byggnadsnämnden

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Om Vävra-Marstrand ÖFL inte byggs ut från Vävra ut till Marstrand kommer det i praktiken fortsatt vara omöjligt att exploatera ytterligare på Marstrand, Koön och Instön. Detta gäller även stråken i mer centrala delar av kommunen samt färdigställande av Kastellegården-Vävra ÖFL. Föreläggandet om att bygga ut kommunalt VA på norra Instön kommer sannolikt att kopplas till vite.

4.6 Kommundel Diseröd

I avsnittet presenteras de förutsättningar som finns samt de huvudstråk och projekt som påverkar Diseröd.

Befolkningsprognosen 2023–2027 säger att befolkningen i kommundel Diseröd förmodas växa med 9 % inom utblicksperioden. Diseröds fortsatta utveckling påverkas av kapaciteten på Diseröds avloppsreningsverk.

4.6.1 Diseröd

I Diseröd tätort är majoriteten av invånarna folkbokförda inom verksamhetsområde för VA.

Dagens förutsättningar

Av de projekt som är inlagda i investeringsbudgeten just nu är det inte några som har direkt påverkan på Diseröd. På längre sikt ska Diseröds ARV läggas ner då verket är gammalt och den tekniska livslängden börjar närma sig sitt slut. Dessutom är avloppsreningsverkets utloppsledning belägen uppströms intaget till Kungälvs vattenverk. Kapaciteten på reningsverket beskrivs som full vilket gör att ytterligare utvecklig i Diseröd är svårt. Kapacitet för att ta emot spillvattnet från Diseröd bedöms inte finnas på Ryaverket förrän ombyggnationen av Ryaverket ska vara klart 2036.

Huvudstråk

Den investering som kommer påverka Diseröd mest är Diseröd-Kungälv för vidare spillvattentransport till Göteborg som är avgörande för att avloppsreningsverket i Diseröd ska kunna läggas ner. Detta sker dock tidigast inom utblicksperioden.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Situationen i Diseröd kommer fortsätta att se ut som i dagsläget i och med att inga investeringar är planerade. Ytterligare exploateringar inom Diseröd utöver de som redan pågår kommer inte bli aktuella och fortsatt utveckling i Diseröd behöver vänta på en lösning gällande avloppsfrågan.

4.7 KOMMUNSAMARBETEN

Kommunsamarbeten gällande pågående VA-försörjning sker idag med grannkommunerna Ale, Göteborg och Stenungsund. Andra pågående projekt finns inom exempelvis GR, som projekten HÅVAR och SVAR.

Dagens förutsättningar

Kungälvs kommun är i dagsläget leverantör av dricksvatten till Ale kommun. Ett nytt avtal håller på att tas fram om leverans på upp till 40 l/s till Ale.

Ett avtal finns också med Stenungsunds kommun om att leverera 20 l/s från och med 1/1 2024, med en leverans om 40 l/s på medellång sikt, d.v.s. ca 2050. Leverans sker nu via det gamla ledningsnätet i kommunen i väntan på färdigställande av Kastellegården-Vävra ÖFL.

Genom avtalen säkerställer Kungälv att samtliga kostnader för drift och kapitaltjänstkostnader tas ut av respektive kommun. Eventuella framtida avtal om nöd- och reservvattenförsörjning i omvänd riktning är något som bör utredas vidare.

Kungälvs kommun är beroende av Ryaverket för hantering av majoriteten av kommunens spillvattenflöden. Ryaverkets tillstånd dikterar möjligheterna för fortsatta nyanslutningar till kommunen. Nuvarande begränsningar i kapaciteten på GRYAAB förväntas bestå till 2036 då planerad ombyggnation av verket ska vara klart.

Tabell 24. Kommunsamarbeten vattenleverans.

Projekt	*Tid*	*Beskrivning*	*Kritiska beroenden*	*Bakgrund till behov*
Överföringsledning Kungälv-Ale	2025–2028 *pågår*	Ny överföringsledning + tryckstegringsstation från Dösebacka till Ale		Kommunsamarbete, möjliggör försäljning av dricksvatten till Ale kommun genom ökad kapacitet.

Konsekvenser om för området nödvändiga investeringar ej genomförs

Vattenleverans

Den nuvarande leveransen till Ale sker i dagsläget via en gammal ledning med begränsad kapacitet. Ny ledning ska säkerställa leverans som möjliggör att avtalad vattenleverans säkerställs.

5. KOMMANDE BEHOV

Här listas behov som VA-verksamheten har identifierat på sikt, eller sådant som behöver fångas upp i kommande investeringsprogram.

I kommande investeringsprogram:

- Fortsatt förnyelse av ledningsnätet i enlighet med förnyelseplan, om vi ska kunna nå uppsatta mål om förnyelse av ledningsnät och även nå godkänd förnyelse enligt HBI (Hållbarhetsindex) och generationsmålet i Agenda 2030. De förnyelseprojekt som är av större karaktär hanteras som investeringsprojekt, de som är mindre av verksamhetsbudgeten.
- Fortsatt arbete med att reducera tillskottsvatten. För att minska mängden bräddningar och energiåtgång samt slippa dimensionera upp befintliga och kommande ledningar måste mängden tillskottsvatten på många ställen reduceras med 50 %. Större projekt hanteras som investeringsprojekt.
- Fortsatt utbyggnad i Kovikshamn och Tjuvkil. En mer detaljerad planering för utbyggnadsetapperna under åren 2027–2030 ska tas fram.
- Pumpstationskapaciteter på befintliga överföringsledningar, främst från Kärna och in mot Ytterby. I dagsläget finns flera flaskhalsar vilket leder till bräddningar.

På längre sikt:

- Fortsatt utbyggnad i enlighet med kommande Vattentjänstplan.
- Översyn av status på samtliga reservoarer. De flesta är byggda under ungefär samma tidsperiod (1970-talet) och kommer kräva underhåll om de ska fortsätta vara i drift.
- Nedläggning av Diseröds ARV, vilket medför större utvecklingsmöjligheter i Diseröd.

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Pia Jakobsson

Klicka eller tryck här för att ange datum.

Delårsrapport 2 med finansiell rapport, augusti 2024 (Dnr KS2024/2152-1)

Sammanfattning

Delårsrapport 2 med finansiell rapport avser årets första åtta månader. Förutom det ekonomiska resultatet för åtta månader samt en prognos för helåret 2024 presenteras också personalnyckeltal, målbedömning för kommunfullmäktiges strategiska mål och kommunstyrelsens resultatmål samt en uppföljning av de politiska uppdragen.

Prognosen i delårsrapporten bygger på Sveriges Kommuner och Regioners senaste skatteunderlagsprognos presenterad i augusti. I den konstateras att 2024 är ett år med svag ekonomisk utveckling. Skatteunderlaget kommer att öka betydligt långsammare än normalt samtidigt som pensionskostnaderna är fortsatt höga. SKR konstaterar dock att svensk lågkonjunktur är nära bottenpunkten och man ser en tydlig svensk konjunkturuppgång nästa år.

Kommunfullmäktige har med anledning av den svaga ekonomiska utvecklingen 2024 beslutat om avsteg från de långsiktiga finansiella målen. Årets resultat är budgeterat till 6 Mkr vilket motsvarar 0,2 procent av skatter och statsbidrag. Övriga finansiella mål har också en lägre målsättning för 2024.

Kommunens resultat för den aktuella perioden är 148,7 Mkr. Prognosen för årets resultat 2024 är 23,3 Mkr, vilket motsvarar 0,7 procent av skatter och statsbidrag. Med ovanstående prognos nås resultatmålet för 2024.

De finansiella målen Årets resultat, soliditet och investeringarnas självfinansieringsgrad ligger över målvärdena för 2024. Målen är uppnådda. Av de resultatmål som är kopplade mot kommunfullmäktiges strategiska mål bedöms sju vara uppfyllda med nivå 5 och åtta mål vara delvis uppfyllda/svårbedömda med nivå 4. Bedömningen i delåret är att med fortsatt arbete enligt plan kommer God Ekonomisk Hushållning nås vid årets slut.

Rapporten innehåller också en finansiell rapport. Kommunens låneskuld har ökat med 100 Mkr jämfört med årsbokslutet. Vid augusti månads utgång var kommunens låneskuld 1 500 Mkr.

Koncernens låneskuld uppgår till 2 361 Mkr. Siste augusti var behållningen på koncernkontot 59,1 Mkr. Kungälv Energi AB har fram till augusti lånat 40 Mkr för att finansiera sina investeringar.

De kommunala bolagen, Kungälv Energi AB med dess dotterbolag, Kungälv Arena AB samt Bohusläns kommunala Exploaterings AB med dotterbolag redovisar alla prognoser för årets resultat som är positiva.
Detsamma gäller stiftelsen Kungälvsbostäder. Bohusläns räddningstjänstförbund redovisar dock ett negativt resultat.

Förslag till beslut:
Förvaltningens delårsrapport 2 innefattande lägesbeskrivning av mål, ekonomiskt utfall per 31 augusti och prognos för 2024, personalnyckeltal samt finansiell rapport godkänns.

Juridisk bedömning

Juridisk bedömning

Enligt 13 kap. 1§ i lag om kommunal bokföring och redovisning ska en delårsrapport upprättas för en period som utgör en del av kommunens räkenskapsår. Lagen anger att en delårsrapport ska upprättas minst en gång under räkenskapsåret för verksamhet och ekonomi. Perioden för den obligatoriska delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Kungälvs kommun väljer att i delårsrapport 2 till och med augusti göra en bokslutsrapport. Delårsrapporten redovisar också en ekonomisk prognos för helåret 2024.

Förvaltningens bedömning

Kommunstyrelsen följer kontinuerligt den ekonomiska utvecklingen och nyckeltal inom områdena ekonomi, personal och verksamhet. Efter april, augusti och december görs dessutom uppföljning av resultatmål, uppdrag och en finansiell rapport.

Förvaltningens bedömning redovisas i rapporten ”Central delårsrapport 2 2024 daterad 2024-10-04

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Kommunfullmäktiges strategiska och finansiella mål utgör grund och förutsättning för kommunstyrelsens resultatmål. Rapportens utgångspunkt är förvaltningens verksamhetsplan 2024

Av de resultatmål som är kopplade mot kommunfullmäktiges strategiska mål bedöms sju vara uppfyllda med nivå 5 och åtta mål vara delvis uppfyllda/svårbedömda med nivå 4.

Bedömningen i delåret är att med fortsatt arbete enligt plan för verksamhetsmålen, tillsammans med den tillfälligt sänkta ambitionsnivån för de finansiella målen kommer God Ekonomisk Hushållning nås vid årets slut.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

En god ekonomi är en förutsättning för att leva upp till generationsperspektivet – dvs att varje generation ska bära sina kostnader

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Delårsrapporten är en uppföljning av förvaltningens verksamhetsplan 2024, fastställda mål och medel som förvaltningen har till sitt förfogande för att utföra verksamheten.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

I rapporten redovisas utfallet ur ett medborgar- och brukarperspektiv

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Rapporten är av administrativ art och en lägesbeskrivning och ärendet har ingen påverkan på medarbetarperspektivet.

Ekonomisk bedömning

Den ekonomiska bedömningen redovisas i sin helhet i rapporten.

Prognosen i delårsrapporten bygger på SKR:s (Sveriges Kommuner och Regioner) presenterade skatteunderlagsprognos i augusti. I den konstateras att 2024 är ett år med svag ekonomisk utveckling. Skatteunderlaget kommer att öka betydligt långsammare än normalt samtidigt som pensionskostnaderna är fortsatt höga. SKR konstaterar dock att svensk lågkonjunktur är nära bottenpunkten och man ser en tydlig svensk konjunkturuppgång nästa år.

Till skillnad mot 2023 blir löneökningstakten högre än inflationen 2024 vilket innebär att hushållens reallöner ökar. Tillsammans med lägre ränteläge och uppdämda konsumtionsbehov bidrar reallöneutvecklingen till en högre hushållskonsumtion och en ökad fart i ekonomin. Ett orosmoment är att sysselsättningen, som var oväntat stark 2023, ligger på en låg nivå under 2024. Arbetslösheten beräknas stiga till 8,5 procent.

Riksbankens inflationsmål är uppnått i och med att KPIF landade under 2 procent i juli och i augusti var 1,2 procent. (KPIF är lika med Konsumentprisindex med fast ränta, det vill säga KPIF påverkas inte direkt av ändrade räntesatser på hushållens bostadslån). Riksbanken har öppnat upp för fler sänkningar av styrräntan än tidigare under hösten.

Den genomsnittliga upplåningsräntan för kommunkoncernen var vid årsskiftet 2,77 procent och ökade till 2,86 procent sista april. Den 31 augusti har den genomsnittliga upplåningsräntan vänt ner och är 2,61 procent. Kommunens genomsnittliga upplåningsränta var 2,74 procent den 30 april och 2,54 procent den 31 augusti. Sänkningen av styrräntan innebär lägre räntekostnader. Alla nyckeltal inom den finansiella verksamheten ligger inom ramen för finanspolicyn.

Kommunfullmäktige har med anledning av den svaga ekonomiska utvecklingen 2024 beslutat om avsteg från de långsiktiga finansiella målen. Årets resultat är budgeterat till 6 Mkr vilket motsvarar 0,2 procent av skatter och statsbidrag. Övriga finansiella mål har också en lägre målsättning för 2024.

Periodens resultat är 148,7 Mkr.

Prognosen för årets resultat 2024 är 23,3 Mkr, vilket motsvarar 0,7 procent av skatter och statsbidrag. Med ovanstående prognos nås resultatmålet för 2024.

Balanskravsresultatet uppgår till 36,3 Mkr.

Investeringarna prognosticeras till 578 Mkr, att jämföra med budgeterade 636 Mkr.

Det långsiktiga målvärdet för investeringarnas självfinansieringsgrad har ändrats från 60 procent till 39 procent. I delåret är prognosen för självfinansieringsgraden 46 procent.

Koncernens låneskuld har ökat med 140 Mkr de åtta första månaderna 2024 och uppgår till 2 361 Mkr per den 31 augusti. Kungälvs kommun (100 Mkr) och Kungälv Energi (40 Mkr) har behov av att finansiera sina investeringar. Kommunens låneskuld uppgår till 1 500 Mkr siste augusti.

Den beslutade låneramen för kommunen tillsammans med sina bolag uppgår till 400 Mkr.

Utvecklingen för de finansiella målen är trots årets ekonomiska förutsättningar bättre än förväntat. Investeringsnivå är något lägre än budgeterat och upplåningen bedöms inte komma upp till den låneram som beslutats.

De kommunala bolagen, Kungälv Energi AB med dess dotterbolag (+41,9 Mkr), samt Bohusläns kommunala Exploaterings AB med dess dotterbolag (+15 Mkr), Kungälv Arena AB (0,3 Mkr) redovisar prognoser för årets resultat som är positiva för helåret 2024. Detsamma gäller stiftelsen Kungälvsbostäder (34,6 Mkr). Bohusläns räddningstjänstförbund redovisar dock ett negativt prognos för helåret (-5,5 Mkr).

Förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens delårsrapport 2 innefattande lägesbeskrivning av mål, Ekonomiskt resultat per 31 augusti och prognos för 2024, personalnyckeltal samt finansiell rapport

.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Pia Jakobsson
Ekonomichef

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Central delårsrapport tertial 2 2024

Kommunstyrelse

2024-10-09

Innehållsförteckning

1 Inledning 4

1.1 KS resultatmål, sammanfattning 4

1.1.1 Strategiska mål 4

1.1.2 Strategiska förutsättningar 5

2 Volymer 6

2.1 Verksamhet 6

2.2 Kommentar till utfall 8

3 Uppföljning av kommunstyrelsens resultatmål 10

3.1 Verksamhetsmål 11

3.1.1 1. Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö 11

3.1.2 2. Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskola 14

3.1.3 3. Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och lägre arbetslöshet 17

3.1.4 4. En kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd 19

3.1.5 5. Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid 22

3.1.6 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv 24

3.1.7 7. Förbättrat näringslivsklimat 28

3.1.8 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet 31

3.1.9 9. Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel 33

3.1.10 11. Ökad kollektiv jobbpendling 36

3.1.11 10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck 38

3.1.12 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende 42

3.1.13 13. 100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds vuxenutbildning 45

3.1.14 14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser 47

3.1.15 15. Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar 48

3.1.16 18. Kommunens användning av fossila bränslen ska minska, med målet att vara fossilfritt 2030 50

3.2 Strategiska förutsättningar 51

3.2.1 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun 51

3.2.2 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner 55

4 Personal 58

4.1 Anställda 58

4.2 Arbetade timmar 58

4.3 Sjukfrånvaro 58
4.4 Sjuklönekostnad (Tkr) 59
4.5 Kommentar till utfall 59
5 Ekonomi 61
5.1 Förenklad förvaltningsberättelse 61
5.1.1 Finansiella mål 63
5.1.2 Resultatprognos 64
5.1.3 God ekonomisk hushållning 65
5.1.4 Balanskravsresultat 66
5.1.5 De kommunala koncernföretagen 66
5.2 Periodutfall 68
5.3 Resultaträkning per 31 augusti 2024 70
5.4 Kassaflödesanalys per 31 augusti 2024 72
5.5 Balansräkning per 31 augusti 2024 73
5.6 Noter 74
5.7 Investeringsrapport samt exploatering och realisationsresultat 75
5.8 Finansiell rapport 77
5.9 Prognos budgetavvikelse driftredovisning 2024 81
5.10 Detaljspecificerad driftredovisning för kommunens sektorer 2024 86
6 Intern kontroll 87

1 Inledning

Föreliggande rapport är den andra rapporten för året och den är uppdelad i fem delar: Inledning, Volymer, Uppföljning av kommunstyrelsens resultatmål, Personal, Ekonomi och intern kontroll. Redovisningen bygger på utfall januari till och med augusti med prognos för helåret 2024.

1.1 KS resultatmål, sammanfattning

För målbedömning används en 6-gradig skala. Skalan bygger på tre färger med två steg inom varje färg.

Symboler för målbedömning

- 6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt
- 5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt
- 4 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt
- 3 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt
- 2 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt
- 1 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

1.1.1 Strategiska mål

Kommunfullmäktiges Strategiska mål	6-gradig bedömning	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Att ge goda förutsättningar för livslång lärande	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	1. Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	2. Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskola
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	3. Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och lägre arbetslöshet
	3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	4. En kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd
En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	5. Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid
Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i rikt och aktivt kulturliv	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	7. Förbättrat näringslivsklimat
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet
Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	9. Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	11. Ökad kollektiv jobbpendling

Kommunfullmäktiges Strategiska mål	6-gradig bedömning	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
Trygg uppväxt ger ett tryggare samhälle	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	12. Minskat utanförskap och bidragsberoende
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	13. 100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds vuxenutbildning
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser
Levande havsmiljö	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	15. Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar
	3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	18. Kommunens användning av fossila bränslen ska minska, med målet att vara fossilfritt 2030

1.1.2 Strategiska förutsättningar

Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	6-gradig bedömning	Kommunstyrelsens (KS) Resultatmål
Strategiska förutsättningar	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

Bedömningen av kommunstyrelsens 17 resultatmål per 31 augusti visar att åtta mål kommer att uppnås (Grön). Alla åtta målen får betyg 5 och inget får högsta värdet 6.

Nio mål bedöms vara svårbedömda (Gul). Åtta mål får betyg 4 och ett mål betyg 3.

Noll mål får bedömningen kommer ej uppnås (Röd).

Observera att resultatmål 6. *Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv* är kopplat till två olika strategiska mål: *Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar* och *Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i rikt och aktivt kulturliv* och redovisas därmed på två ställen.

Även resultatmål 10. *Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck* är kopplat mot två strategiska mål: *Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan* samt *Levande havsmiljö* och redovisas på två ställen.

Strategiska mål och strategiska förutsättningar

Av de resultatmål som är kopplade mot kommunfullmäktiges strategiska mål bedöms sju vara uppfyllda och åtta mål vara svårbedömda.

Två resultatmål är kopplade mot kommunfullmäktiges strategiska förutsättningar. Bedömningen är att ett kommer att uppfyllas och ett är svårbedömt.

2 Volymer

Färgmarkeringen till volymtalen visar avvikelse mellan plan och prognostiserat utfall på helår.

Volymtalet markeras med

grönt om avvikelsen är mindre än 2 procent från plan

gult om avvikelse är 2 till 5 procent från plan

rött vid mer än 5 procent avvikelse från plan

Röd färg indikerar alltså endast avvikelsen från planen och inte nödvändigtvis att resultatet är dåligt.

2.1 Verksamhet

Enhet	Volymgrupper	Volymtal	Utfall per 31/8 2024	Plan helår 2024	Prognos helår 2024		Plan helår 2023
Bildning och lärande	Förskola och pedagogisk omsorg	Kommunal förskola, antal helårsplatser	2 282	2 236	2 246		2 183
		Kommunal pedagogisk omsorg, antal barn	117	140	129		150
		Fristående förskola, antal barn	645	655	655		620
Bildning och lärande	Förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola	Kommunal grundskola, årskurs F-9, antal elever	5 301	5 367	5 326		5 406
		Kommunal anpassad grundskola, årskurs 1-9, antal elever	59	57	61		55
		Kommunala fritidshem, antal elever	2 490	2 450	2 400		2 385
		Fristående grundskola, årskurs F-9, antal elever	755	700	750		700
		Fristående fritidshem, antal elever	290	250	300		250
Bildning och lärande	Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola	Kommunal anpassad gymnasieskola (Trekungagymnasiet), antal elever totalt	88	85	86		85
		Kommunal gymnasieskola (Mimers hus), antal elever totalt	1 596	1 600	1 582		1 600
		Kommunal gymnasieskola i annan kommun, antal elever folkbokförda i Kungälvs kommun	282	275	275		250
		Fristående gymnasieskola, antal elever	411	400	400		400
Bildning och lärande	Mottagning nyanlända	Antal mottagna enligt bosättningslagstiftning (vuxna/familjer)	7	27	20		27

Enhet	Volymgrupper	Volymtal	Utfall per 31/8 2024	Plan helår 2024	Prognos helår 2024		Plan helår 2023
Samhälle och utveckling	Måltidsservice	Antal serverade måltider totalt	1 936 638	3 500 000	3 400 000	◆	
		Antal serverade måltider totalt (koefficient)	1 531 197	2 625 000	2 500 000	◆	2 612 000
Samhälle och utveckling	Kommunala fastigheter	Elförbrukning (MWh), egna lokaler och anläggningar	11 117	18 000	18 000	●	19 000
		Bruksarea (BRA), egna fastigheter, m2	221 009	217 000	221 009	●	222 000
		Bruksarea (BRA) inhyrda fastigheter, m2	77 391	77 000	77 391	●	58 000
Trygghet och stöd	Barn och unga	Antal vårddagar SIS, HVB och stödboende 0-20 år	4 243	6 000	6 000	●	4 700
		Antal vårddagar familjehem 0-20 år	15 176	25 900	27 500	■	14 800
		Antal mottagna ensamkommande barn	2	4	4	●	5
Trygghet och stöd	Utförarenheten + Barn och ungdomsenheten	Intern öppenvård, biståndsbedömda insatser Utförarenheten-Barn och Ungdom	221	230	270	■	230
Trygghet och stöd	Vuxenenhet	Antal vårddagar SIS och HVB, 21- år	1 779	2 300	2 500	■	1 400
		Antal vårddagar externt boende med stöd 21- år	10 867	12 500	16 300	■	8 200
Trygghet och stöd	Bostad med särskild service enligt LSS och SoL, antal brukare	Egen bostad med särskild service (BmSS), vuxna inkl. socialpsykiatrin	145	145	145	●	145
Trygghet och stöd	Daglig verksamhet	Antal brukare daglig verksamhet	221	235	235	●	235
Trygghet och stöd	Lägenheter och platser VoÄ	Totalt antal lägenheter i särskilt boende	456	443	453	◆	438
		Varav i egen regi	352	352	352	●	353
		Varav i extern regi	54	58	54	■	56
		Varav korttidsplatser egna	33	33	33	●	19
		Varav korttidsplatser köpta	17	0	14	■	10
Trygghet och stöd	Brukare i hemtjänsten	Brukare med hemtjänst	868	1 250	1 250	●	1 250
Trygghet och stöd	Ersatta timmar i hemtjänsten	Ersatta timmar i hemtjänsten	279 564	445 000	426 500	◆	445 000

2.2 Kommentar till utfall

Bildning och lärande

Förskolan i kommunal regi utökades med 36 platser i Ytterby och 24 platser i Tjuvkil i början av året. De kommunala förskolorna har dessutom tillfälligt öppnat upp fler platser successivt under våren för att möta behovet.

Antalet platser i Kärna har minskat i kommunal regi samtidigt som den fristående förskolan Solgläntan, som startade i augusti 2023, fortsätter att successivt utöka sin verksamhet genom att ta emot fler barn. Därmed ökar antalet barn även på fristående förskolor jämfört med tidigare år.

Antal barn i kommunal pedagogisk omsorg i form av familjedaghem fortsätter att minska jämfört med plan och tidigare år.

Antal elever i kommunal grundskola är på något lägre nivå jämfört med föregående läsår. Det är främst antalet elever i årskurs 1-6 som är färre, medans antalet elever i förskoleklass har ökat. Antalet elever i den anpassade grundskolan ligger kvar på samma nivå som tidigare år. Fritidshemmens antal elever är marginellt högre än antalet elever samma period föregående år, men är lägre än förväntat.

Den kommunala gymnasieskolan Mimers Hus och anpassade gymnasieskolan Trekungagymnasiet har samma nivå på antal elever som föregående år och följer plan. Det är fler elever folkbokförda i Kungälv som studerar i annan kommun eller fristående gymnasieskola.

Under 2024 har kommunen tagit emot 7 individer (1 februari, 5 juni, 1 augusti) enligt bosättningslagstiftning (vuxna/familjer).

Samhälle och utveckling

Prognos helår för totalt antal serverade måltider är något lägre än plan för helår.

Elförbrukning (MWh), egna lokaler och anläggningar ligger något över plan, utökat fastighetsbestånd medför högre förbrukning. Den nya tillbyggnaden i Kareby skola och Diseröd nya idrottshall har tillkommit under T2. Några mindre inhyrningar har gjorts.

Trygghet och stöd

Antalet pågående ärenden LVU har ökat från ett 40-tal till 50 stycken. Verksamheten har därmed ett ökat antal rättsprocesser utifrån antalet LVU, men även utifrån reglerna om utreseförbud som utvidgades den 1 juni 2024.

När det gäller åldersgruppen 18-20 så har ingen person varit på SiS under T2. 3 personer har varit placerade på HVB. 6 personer har varit placerade i stödboende (av dessa 6 har 2 avslutats under perioden).

I åldersgruppen 0-17 har under T2: 5 barn har varit placerade på SiS, varav 1 endast under del av juni månad. 2 placeringar avslutades under juli månad och i augusti är totalt 2 barn placerade på SiS. 11 barn har varit placerade på HVB under perioden. 2 barn har tillkommit och 2 barn har avslutats under perioden.

Antalet vårddygn i familjehemsvård ligger enligt planering för helåret.

Under tertial 2 mottog Kungälvs kommun en anvisning av ensamkommande barn, vilket är i linje med plan för helåret.

Antalet insatser i intern öppenvård för T2, 2024 är likvärdigt i mängd med antalet insatser i

intern öppenvård för T2, 2023. Prognosen för helåret ligger över plan, utfallet för 2024 kommer vara likvärdigt med utfallet för helåret 2023.

Inom vuxenenheten har antal LVM stigit markant. I augusti var 7 pågående jämfört med 3 i januari. Detta beror på att flera av de som har aktualiserats för tvångsvård under T2 har haft en komplex livshotande somatisk ohälsa. Även antal placeringar i HVB har ökat. Flera av dessa placeringar kan ses som LVM-preventiva där placeringarna görs frivilligt och till en betydligt lägre dygnskostnad.

Trots denna utveckling under T2 så är utfallet dryga 200 dygn färre t o m T2 2023. Jämfört med T2 2022 så är det 1200 dygn färre. Det är tydligt att antal behandlingsplaceringar minskar successivt år för år.

Vad gäller antal vårddagar externt boende med stöd jämfört med föregående år så följer det samma utfall. Från januari till april var trenden sjunkande. Från maj månad har dygnen återigen ökat. Orsaken är nya tillkommande ärenden där de sökande har varit i aktivt missbruk och saknat boende. Samtidigt har det varit fullt på Energivägen samt inte funnits några tillgängliga lägenheter på hemmaplan som har motsvarat behovet hos de sökande.

Den 1 september har "Bostad först" startat upp i Kungälv med 4 lägenheter som Förbo kommer att bidra med

Kommunen har vid T2, 2024, 145 platser inom kategorin egen bostad med särskild service (BmSS), vuxna inkl. socialpsykiatrin.

Antalet brukare daglig verksamhet har legat relativt stabilt över tid.

Kommunen köper fortsatt 54 platser från Attendo. Köp av externa platser för brukare under 65 år redovisas från och med 2024 under köpta platser Funktionshinderenheten, därav avvikelse mot plan.

Antal köpta korttidsplatser är fortsatt hög. En anledning är att sjukvården skriver ut patienter tidigare i vårdprocessen, vilket medför att fler personer har behov av att vistas på korttidsplats innan hemgång. En annan anledning är att många brukare väntar på plats till särskilt boende, och inte kan vänta i hemmet. Som följd av minskat antal köp korttidsplatser kommer volymerna för hemtjänsttimmar att öka.

Antal brukare med hemtjänst är relativt stabilt, med en minskning sett över ett 5-årsperspektiv.

För perioden januari-augusti 2024 har totala antalet hemtjänsttimmar minskat med -2,5 % (7 075 timmar) jämfört med samma period föregående år. För utförare i egen regi har timmarna ökat med 2,2 % och för utförare i privat regi har timmarna minskat med 33,6 % för perioden, jämfört med samma period föregående år.

3 Uppföljning av kommunstyrelsens resultatmål

Läsanvisning till målbedömningen av KS resultatmål

Bedömning av målet görs enligt de fyra rubriker som finns i kommentarsfältet.

- *Beskrivning och jämförelse av resultaten* (Vilka resultat ser du? Hur ser de ut över tid? Hur står sig resultaten i jämförelse med andra kommuner?)
- *Bedömning av resultaten* (Är resultaten bra eller dåliga?)
- *Förklaring och analys* (Varför ser resultaten ut som de gör?)
- *Så här går vi vidare* (Vilka åtgärder kommer att genomföras för att förbättra resultatet?

Utgångspunkt för bedömningen är de **resultat** som framkommer i indikatorer, aktiviteter och underliggande mål. Saknas relevanta indikatorer ska fokus vara på resultat som bidrar positivt eller negativt till måluppfyllelsen.

För målbedömning används en 6-gradig skala. Skalan bygger på tre färger med två steg inom varje färg.

Symboler för målbedömning

6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

4 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

3 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

2 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

1 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

Färgmarkering av indikatorer

Indikatorernas färgmarkering visar hur stor avvikelsen är från ett givet målvärde. I normalfallet visar indikator:

- **grönt** om utfallet är lika med eller bättre än målvärdet.
- **Gult** om utfallet är mindre än 15 procent från målvärdet
- **rött** om avvikelsen är mer än 15 procent från målvärdet

Några få indikatorer kan ha andra inställningar exempelvis intervall eller om ett utfall över målvärdet inte kan anses vara positivt.

3.1 Verksamhetsmål

3.1.1 1. Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö

Förvaltningens tolkning

Genom skolans värdegrundsarbete, systematiskt arbete med lokaler och arbetsmiljö tar vi ett helhetsansvar för varje individ. Det främjande och förebyggande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Målet Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö fokuserar på trygghet och säkerhet i skola, då dessa är grundläggande förutsättningar för en pedagogisk miljö som skapar studiero.

Indikatorn Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg "jag upplever att mitt barn känner sig tryggt", index visar som tidigare år att barnen känner sig trygga i förskolan och pedagogisk omsorg. Kungälvs kommun ligger över GR:s genomsnitt på de flesta frågor i vårdnadshavarenkäten. Personalens självskattning i förskolan pekar också i en positiv riktning när det gäller trygghet.

Indikatorerna Elevenkät "jag är trygg i skolan", index för år 2, 5 och 9 i grundskolan samt år 2 i gymnasieskolan mäter elevernas upplevelse av trygghet i skolan. Överlag ser vi små ökningar eller likvärdiga resultat som för fjolåret, förutom för årskurs 9 där resultaten har minskat med 8 procentenheter i jämförelse med föregående år.

Efter genomfört implementeringsarbete är det nu tydligare för både grundskola och gymnasium hur konsekvenstrappan ser ut och vilka påföljder som kan bli aktuella när skolans ordningsregler inte följs. Återkoppling till vårdnadshavare är exempel på åtgärd inom ramarna för åtgärdstrappan.

NPF-säkring (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) av samtliga grundskolor pågår. Det innebär att förbättra miljön, exempelvis ljudnivå och lugnande färgsättning, för att anpassa miljöer för unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Fortbildning kring olika typer av trygghetsskapande metodik som till exempel lågaffektivt bemötande har genomförts på ett flertal skolenheter.

I samverkan med kuratorer och medarbetare från sektor Trygghet och Stöd har en fortbildningsinsats på temat kvalitativa elevsamtal genomförts. Insatsen syftar till att förstärka det relationsbyggande arbetet som är en hörnsten i trygghetsarbetet.

Ur en trygghetssynpunkt sker successiva förbättringar av kommunens skollokaler, där man arbetar för att uppdatera system samt bygga bort dolda ytor. För att inte obehöriga ska kunna komma in och därmed öka säkerheten har nya passagesystem installerats på några skolor. Det har även tagits fram en lösning för hur inrymning ska kunna fungera och som nu ska appliceras på bland annat Ytterbyskolan

Bedömning av resultaten

Målet bedöms som delvis uppfyllt. Resultaten för skolan ser fortsatt stabila ut och utvecklas åt rätt håll förutom för årskurs 9 då resultatet är lägre än tidigare år.

Förklaring och analys

Tappet på åtta procentenheter i trygghetsresultatet för år 9 kan i viss utsträckning förklaras av otrygga fysiska miljöer på högstadieskolorna som i skrivande stund håller på att byggas bort. Då tydligt och närvarande ledarskap bedöms avgörande för upplevelsen av trygghet följer rektor i vissa ärenden personligen upp tillsammans med berörda elever.

Under läsåret 2023/2024 hade gymnasiet problem med gängbildning som skapade otrygghet. Arbete med att hantera och förebygga fortsatt otrygghet har lett till konkreta åtgärder som att styra tillträde till delar av skolan utifrån elevers hemvister och var man har sina lektioner. Åtgärden har bidragit till att begränsa otrygghetseffekten av gäng då berörda elever nu vistas i mer öppna delar av skolan med högre vuxennärvaro.

Att implementera tydliga strukturer i form av gemensamma rutiner för start och slut på lektion, organiserade rastaktiviteter och tydliga regler för mobilanvändande och beteende i olika sammanhang bedöms ha lett till en ökad känsla av trygghet och studiero. Ett tydligt och genomtänkt ledarskap från lärare och rektor har varit ett fokusområde under senare år, vilket också bedöms bidra till känslan av trygghet och studiero.

De konkreta strukturåtgärder som implementerats innebär att likabehandlingsplaner och värdegrund har omsatts i praktik. Arbetet med att göra ordningsregler, åtgärdstrappa och likabehandlingsplaner kända av såväl medarbetare som elever bedöms ha varit framgångsrikt på flertalet skolenheter.

Trygghetsenkäter visar att rast kan vara ett otryggt inslag under skoldagen, att komma tillrätta med otrygghet på raster förväntas leda till ökad känsla av trygghet under hela skolvistelsen.

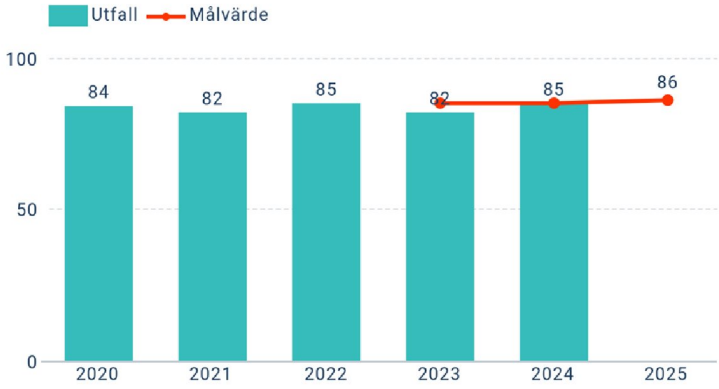
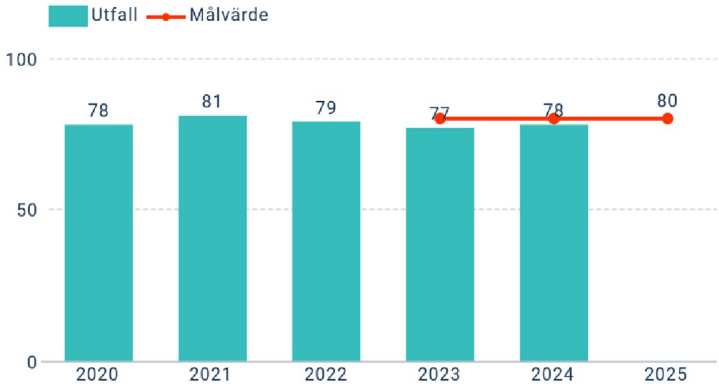
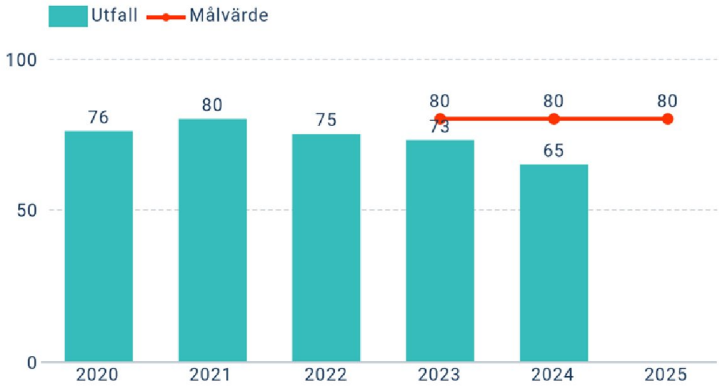
För att skapa trygghet och säkerhet - och därmed studiero - är ett antal faktorer avgörande. Undervisningen behöver hålla hög kvalitet och vara strukturerad, relationsskapande och meningsfull. Ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd är också betydelsefullt för att fånga upp alla elever.

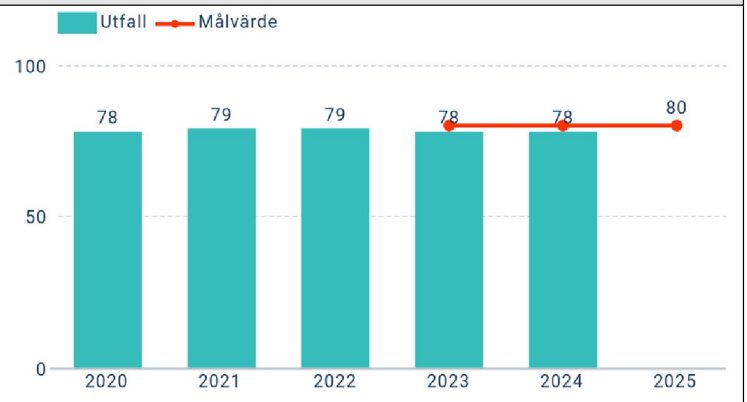
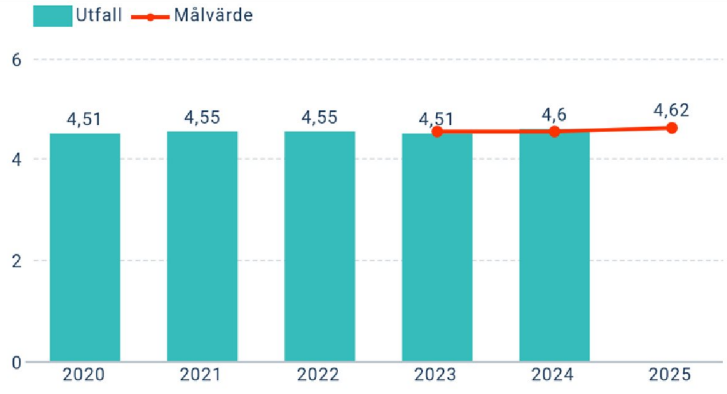
Så här går vi vidare

- Grundskolan år 7-9 samverkar med medarbetare från trygga ungdomsmiljöer för att säkerställa att det finns möjlighet till rastaktiviteter inomhus tillsammans med vuxen.
- Alla gymnasieklasser arbetar under år 1 med teambildande aktivitet som klassgemensamt dagläger. Åtgärden genomförs för att ge elever och lärare möjlighet att lära känna varandra och lägga grunden till en konstruktiv relation.
- Grundskolan inför fler strukturerade rastaktiviteter där elever kan delta i lärarledda lekar och aktiviteter. Elever kan också ha rollen som fadder eller trivselledare och bland annat leda klasskamraters och yngre elevers aktiviteter. Att veta att det finns någon att leka med och en ordnad aktivitet skapar trygghet för många elever.
- Flera skolenheter både inom grundskola och gymnasium har identifierat ett behov av och planerar att fortbilda och skapa samsyn om vad som är kränkningar och hur de ska hanteras inom ramarna för skolans ärendehanteringssystem för kränkningar.
- Grunden för trygg skola fortsätter att vara en tydlig och gemensam värdegrund. Arbetet med normer och normöverskridande identitet fortsätter på olika sätt och i olika former beroende på respektive skolenhets situation. Ett exempel på arbetet är HBTQi-certifieringen av elevhälsopersonal som i sin tur arbetar med att stötta skolans övriga

medarbetare.

- Fortsätta arbetet med NPF-säkring av samtliga skolor.
- Fortsatt arbete med säkerhet. Prioriterade områden är säkerhet med ökat skalskydd samt översyn av utrymmen för ökad överblick av elever. Detta behöver ske tillsammans med en kommunikationslösning på skolan för att säkerställa att skolans personal kan komma i kontakt med varandra under en eventuell inrymning.

Indikator	Utfall 2024	
Elevenkät årskurs 2 i grundskolan: "Jag är trygg i skolan", index.	**Utfall** 85 **Målvärde** 85	
Elevenkät årskurs 5 i grundskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index.	**Utfall** 78 **Målvärde** 80	
Elevenkät åk 9 i grundskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index.	**Utfall** 65 **Målvärde** 80	

Indikator	Utfall 2024	
Elevenkät år 2 i gymnasieskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index.	**Utfall** 78 **Målvärde** 80	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg "Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt", index.	**Utfall** 4,6 **Målvärde** 4,55	

3.1.2 2. Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskola

Förvaltningens tolkning

Utbildningen i förskolan ska bidra till att barnet utvecklar en förståelse för sig själv och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska vara grunden för utbildning. Den ska präglas av att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.
Enligt läroplanen ska förskolan ge varje barn förutsättningar att utveckla
– självständighet och tillit till sin egen förmåga
– förmåga att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler
– förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Resultaten på vårdnadshavarenkäten är goda och högre för Kungälv än för GR:s genomsnitt. Detta gäller samtliga frågor och är ett något bättre resultat än föregående år. Resultaten är goda och stabila över tid, med små förbättringar. När det gäller frågan om förskolan stimulerar barnens samspel i grupp hamnar resultatet över målvärdet. Det kommungemensamma stödmaterialet för tidiga insatser har implementerats och används nu som stöd i arbetet med uppföljning och analys i dokumentationsplattformen Unikum. Detta

ger alla barn i förskolan ökade förutsättningar till lärande och utveckling.

Indikatorn Barn 1-5 år inskrivna i förskola redovisas i årsredovisningen, indikatorn Heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation visar likvärdigt resultat som i fjol.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att måluppfyllelsen är hög. Indikatorerna från GR:s vårdnadshavarenkät ligger över målvärdet, medan andel heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation ligger strax under målvärdet.

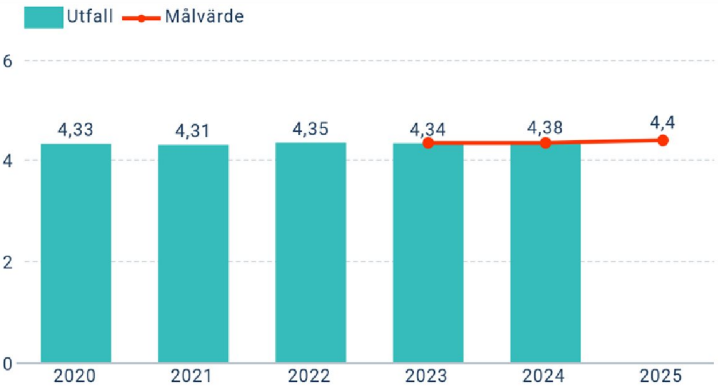
Förklaring och analys

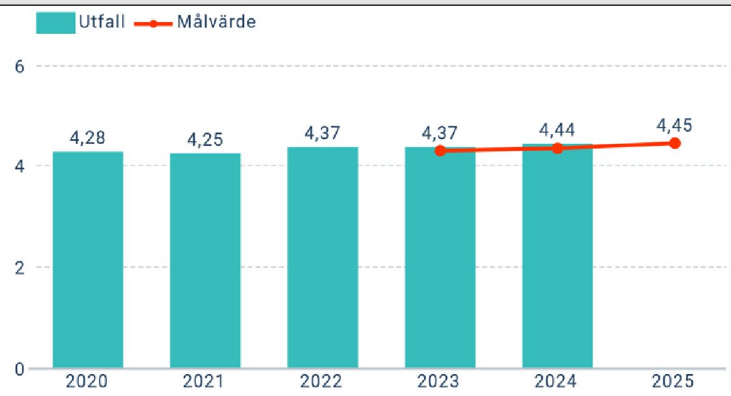
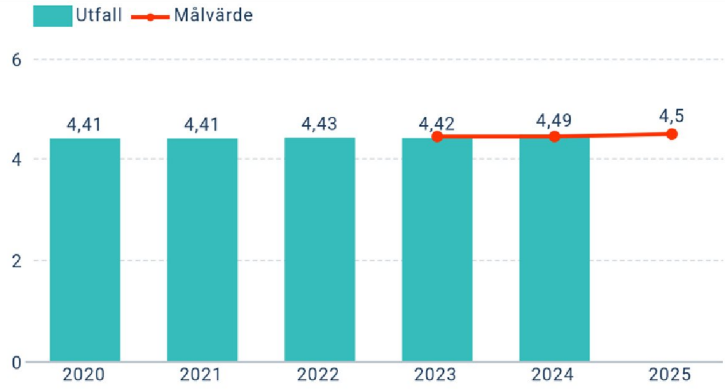
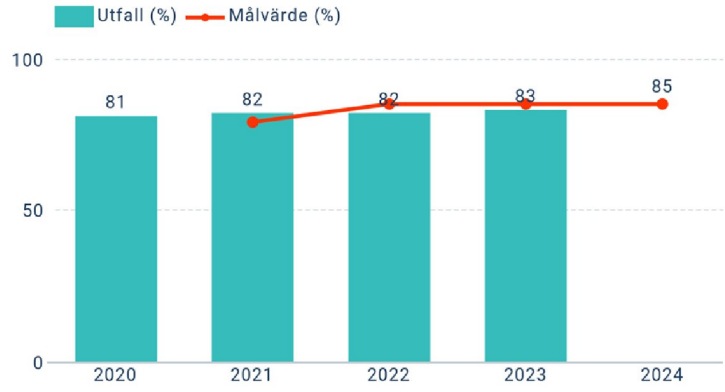
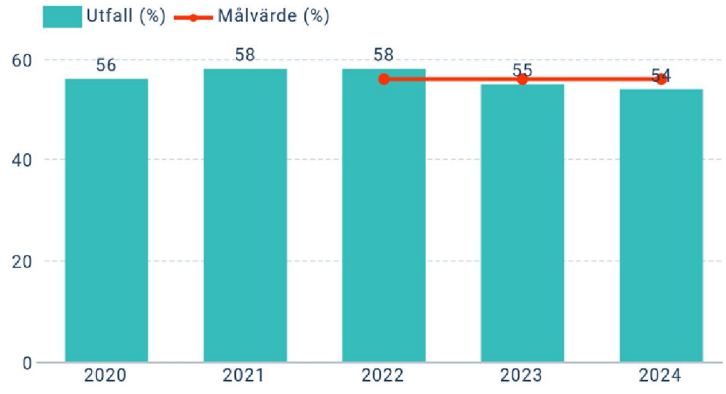
Förskolan i Kungälv fungerar väl. Verksamheten är tydligt utformad efter läroplanens mål, vilket bidrar till att skapa en förskola av god kvalitet och förbereder barnen väl för förskoleklass och grundskola. Under perioden 2022-2024 har samtlig personal fortbildats inom tydliggörande pedagogik, vilket är ett arbetssätt där man stöttar barns lärande och förståelse av sin omvärld med hjälp av visuellt stöd. Detta fungerar som ett stöd för alla barn i barngrupperna, men särskilt för de barn som möter utmaningar i språkutveckling och kommunikation. Effekter från fortbildningen märks i form av ökad flexibilitet i att möta barnen i deras lärande och resultatet syns såväl i verksamheten som helhet som för enskilda förskolor och arbetslag. Under hela 2024 har rektorerna arbetat med sitt ledarskap i relation till undervisningens kvalitet och detta har lett till att de har större kompetens kring att leda enheternas utveckling av undervisningens kvalitet. Detta har framförallt skett genom kollektivt och kollegialt lärande i förskolans ledningsgrupp.

Så här går vi vidare

- Utveckla arbetssätt i Unikum för utvärdering mot mål och för stöd i kvalitetsbedömning. Detta förväntas också leda till en ökad kvalitet i undervisningen och på så sätt förbereda barnen bättre för skolan.
- Implementera arbetet med strategisk bemanning på förskolorna i Kungälv. Detta förväntas skapa ökade möjligheter för förskollärarna att arbeta med planerad undervisning, vilket bedöms leda såväl till en ökad mängd undervisning som en ökad kvalitet på den undervisning som bedrivs.
- Ökad samverkan med skolan utifrån verksamheternas respektive målområden. Genom att skapa en ökad samverkan och en tydlig röd tråd genom utbildningskedjan ges förskolan ökade förutsättningar att nå målet.

Sammantaget förväntas dessa åtgärder öka måluppfyllelsen.

Indikator	Utfall 2024	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: "Mitt barn ges möjlighet att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra", index.	**Utfall** 4,38 **Målvärde** 4,35	

Indikator	Utfall 2024	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: ”Förskolan uppmuntrar mitt barn att uttrycka sina tankar och åsikter, index.	**Utfall** 4,44 **Målvärde** 4,35	
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: ”Förskolan stimulerar barnens samspel i grupp, index.	**Utfall** 4,49 **Målvärde** 4,45	
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	**Målvärde** 85 %	
Heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation, kommunal regi, andel (%)	**Utfall** 54 % **Målvärde** 56 %	

3.1.3 3. Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och lägre arbetslöshet

Förvaltningens tolkning

Genom att erbjuda vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå samt sfi till alla som är i behov av det bidrar vuxenutbildningen till fler i arbete och fortsatta studier. Yrkesutbildning är en särskilt viktig del av detta. Målet omfattar samverkan för att identifiera och stödja personer som står långt från arbetsmarknaden.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

De indikatorer som är kopplade till målet rapporteras till årsbokslutet. Resultaten 2023 ligger nära målvärden.

Under 2024 har vuxenutbildningen infört en organisation för elevhälsa, vilket inte är ett krav så som i övrig skolverksamhet. Syftet är att skapa en struktur för arbetet med stöd och anpassningar, så att det blir tydligt för eleverna vad de kan förvänta sig när de kommer till vuxenutbildningen. Det ska också vara lika tydligt för alla medarbetare på vuxenutbildningen hur vi arbetar med att stötta våra elever på såväl individ- som gruppnivå. Vi ska arbeta både förebyggande och främjande för att säkerställa att alla elever får den hjälp och det stöd de behöver för att lyckas i sina studier.

För att fler ska kunna söka och fullfölja studier inom sfi samt på grundläggande nivå har vuxenutbildningen nu infört en flexibel studieform inom sfi samt svenska som andraspråk på grundläggande nivå.

Kungälvs kommun har tillsammans med Stenungsunds kommun startat hybridkurser som innebär att undervisningen bedrivs i ett klassrum i en kommun, samtidigt som elever från andra kommuner deltar via video på plats hos vuxenutbildningen i deras egna kommuner. Investeringar har gjorts i den tekniska utrustningen vilket gör att vi under hösten startar att sända en hybridkurs från Kungälv.

Bedömning av resultaten

Avsaknad av resultat 2024 gör målet svårbedömt. Utfall för indikatorer redovisas till årsbokslutet och flera av de genomförda insatserna har pågått under för kort tid för att man ska kunna dra några långtgående slutsatser. De resultat vi ser kan tolkas försiktigt positivt, då andelen avbrott eller betyg F inte är högre inom de nya studieformerna.

Förklaring och analys

Vuxenutbildningen genomgår stora förändringar på såväl regional som nationell nivå, där såväl ekonomiska förutsättningar som ändrade regelverk kommer att kräva anpassningar och ändringar av rådande verksamhet. Dessa förändringar är till stor del beroende av ett förändrat uppdrag för vuxenutbildningen men också av en förändrad målgrupp. Vuxenutbildningens identifierade förbättringsområden syftar till att uppfylla dessa ändrade krav, samtidigt som lokala politiska mål uppnås.

Då flera förbättringsarbeten startats under föregående år är det fortfarande svårt att kunna se tydliga resultat. Genomförda utvärderingar (genom intervjuer av elever samt enkäter) visar försiktigt positiva resultat, avseende exempelvis möjlighet att kunna läsa inom mer flexibla

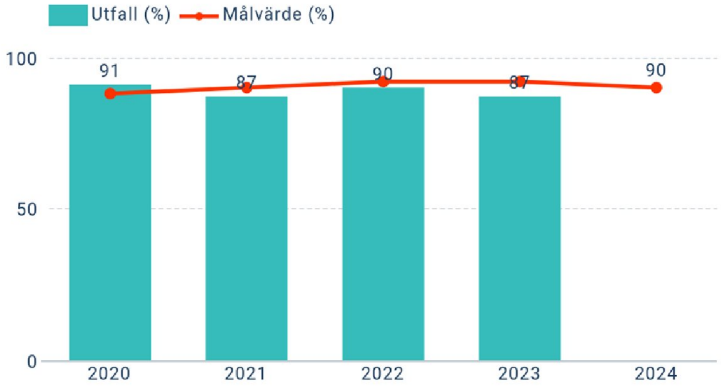
studieformer. Vi bedömer att eleverna har ett fortsatt behov av att dessa studieformer skall utvecklas vidare.

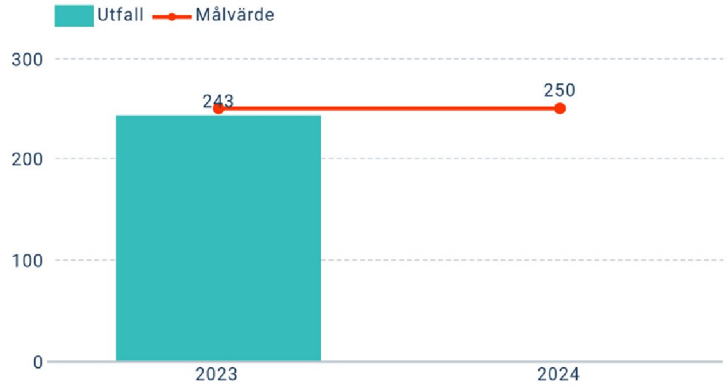
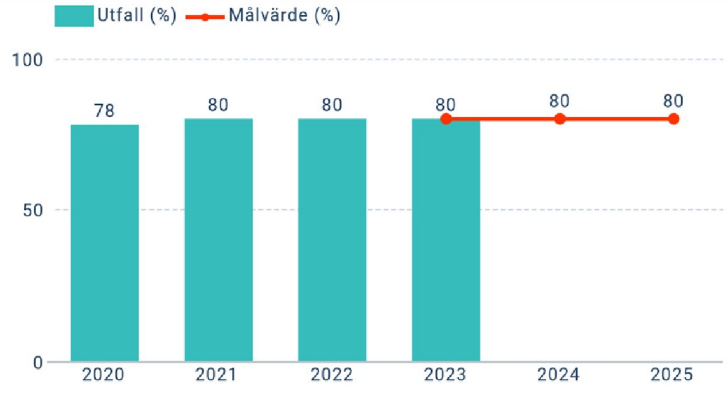
Flexibla studieformer inom svenska som andraspråk, språkstödsombud och orienteringskurser förväntas korta tiden det tar att tillgodogöra sig tillräckliga språkkunskaper och tillräcklig samhällskunskap för att kunna ta del av utbildning och därigenom snabbare nå ut i arbetslivet och egen försörjning.

Utökad kursutbud och mer flexibla studieformer förväntas leda till att fler personer får möjlighet att dra nytta av vuxenutbildningens verksamhet.

Så här går vi vidare

- Med start i augusti 2024 genomförs utökning och förändring av undervisningen
  - Utbudet av kurser inom flexibelt upplägg. I samarbete med Stenungsund så genomförs ett test att erbjuda flexupplägg i kursen Kemi 1 för elever från Stenungsunds kommun. På sfi kurs C och D inom flexibelt upplägg prövas nu ett helt digitalt material för egenstudier.
  - Undervisningstid för engelska på grundläggande nivå utökas.
  - Olika orienteringskurser erbjuds i digital studieteknik, både för elever inom sfi men även inom grundläggande och gymnasial nivå.
  - Två kurser erbjuds inom anpassad vuxenutbildning (tidigare särvux).
- I samverkan med sektor Trygghet och Stöd ta fram struktur för att arbeta med språkstödsombud enligt vård- och omsorgscollege modell. Ett pilotprojekt planeras att kunna genomföras under andra halvan av 2024.
- En genomförandeplan för införandet av Komvux 25 har upprättats med särskilt fokus på utvecklandet av utbildningar inom vård och omsorg då dessa omfattas av flera större förändringar. Under hösten 2024 genomförs en förändring i arbetslagen för att yrkeslärarna skall få mer gemensam arbetstid med detta. Under 2025 planeras en ny omgång av valideringsutbildning inom äldreomsorgslyftet samt en med inriktning funktionshinder.

Indikator	Utfall 2024	
Andelen godkända kursbetyg av slutförda kurser - grundläggande och gymnasial kommunal vuxenutbildning	**Målvärde** 90 %	

Indikator	Utfall 2024	
Antalet elever folkbokförda i Kungälvs kommun som deltar i yrkesutbildning inom GR och kommunens vuxenutbildning.	**Målvärde** 250	
Andel elever folkbokförda i Kungälvs kommun som har arbete, studerar eller är egenföretagare efter att de avslutat yrkesutbildning inom GR	**Målvärde** 80 %	

3.1.4 4. En kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd

Förvaltningens tolkning

I en kunskapsskola som utbildar för livet, ska varje barn och elev ha rätt resurs vid rätt tillfälle. För att klara detta behövs tydligt ledarskap, välutbildade pedagoger, flexibla grupp- och klassindelningar, en möjlighet till en andra chans som lov- och sommarskola, tillräckligt med stödpersonal och en utvecklad modern elevhälsa. Uppdragsgivaren vill också se fler möjligheter att läsa efter skoldagens slut, en andra chans i ett annat sammanhang.

6-gradig bedömning

3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälvs kommuns betygsresultat är grunden för att följa upp en kunskapsskola där alla får rätt stöd. Indikatorerna för målet består också av betygsresultat. En viktig del är jämförelser av betygsresultaten med tidigare år, med riket samt med liknande kommuner.

Betygsresultaten hämtas från SCB:s och Skolverkets officiella statistik som kommer under hösten och redovisas i årsbokslutet. Viss preliminär betygsstatistik har tagits fram. Betygsresultaten skiljer sig åt mellan olika skolenheter, sammanfattningsvis visar resultaten, enligt preliminära data, en viss sänkning för grundskolan och en viss ökning för gymnasiet. Tendensen generellt är densamma på skolor i hela landet. Betygsresultaten analyseras mer fördjupat i huvudmannens rapport i december inom det systematiska kvalitetsarbetet.

Lov- och sommarskola har genomförts som tidigare år.

Elevhälsoteamen ute på skolorna är fullt bemannade med samtliga professioner inom elevhälsan och samverkar med lärare och rektorer runt enskilda elever med stödbehov. Stödenheten erbjuder också kompetensutveckling om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, tydliggörande pedagogik och psykisk ohälsa. Man tillhandahåller även kompensatoriska och digitala hjälpmedel.

Bedömning av resultaten

Preliminära resultat visas att det är färre elever som får godkänt i samtliga ämnen. I avvaktan på resultat från skolverket och den fördjupade analys som görs under hösten är bedömningen att målet är svårbedömt.

Förklaring och analys

Bristande läsförmåga utgör en viktig förklaringsgrund för försämrade skolresultat. Förmåga att läsa och hantera språket är det viktigaste verktyget för att tillgodogöra sig kunskap och klara skolgången. En bred konsensus inom forskning säger att vårdnadshavare läser mindre med sina barn, att barn och unga läser mindre på egen hand och att nutida läsvanor ger en mer fragmenterad läsupplevelse.

För att ge barn och elever goda förutsättningar behöver skolan bli bättre på att uppfylla sitt kompensatoriska uppdrag. Strukturerade satsningar på läsning och språkinlärning behöver genomföras inom skolans alla delar. Utöver att behärska språket behöver elever rustas med kunskap om god studieteknik. För att kunna använda god studieteknik behöver eleverna också goda förutsättningar i form av trygghet och studiero, som vid sidan om språket är en av de viktigaste förutsättningarna för att elever ska kunna lyckas i skolan.

Gymnasiet har varierande resultat för olika program. Skillnader pekar delvis på ett fortsatt behov av att stötta lever med deras motivation. I de fall elever inte fått sitt förstahandsval och/eller går ett program som ställer höga krav på teoretiska studier är motivationsarbete ofta en viktig faktor för att nå goda resultat. Inom gymnasiet arbetar specialpedagog med att utbilda elever om studieteknik. På mentorstid med eleverna tas också studieteknik upp.

Så här går vi vidare

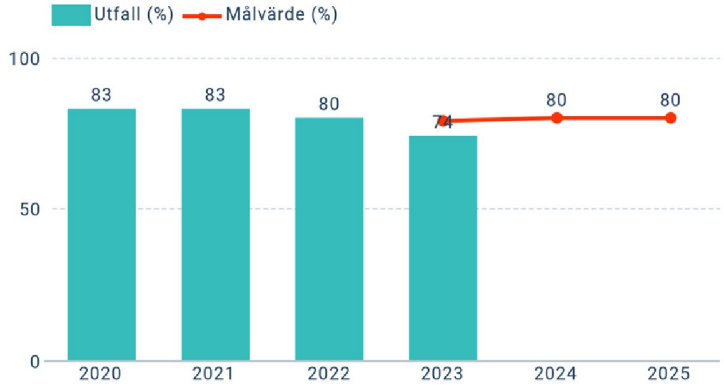
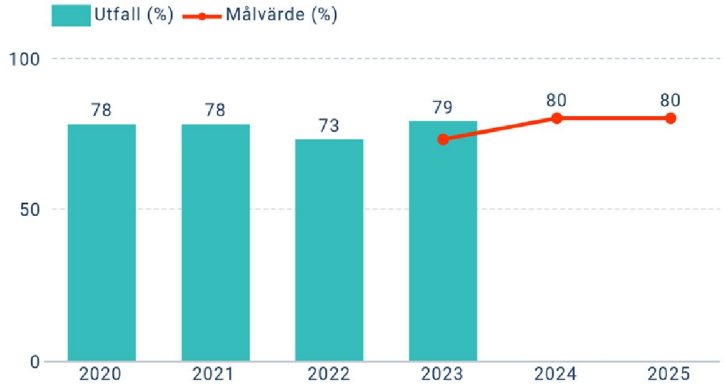
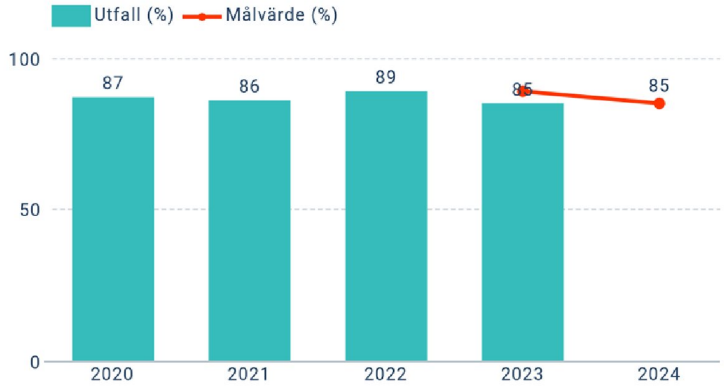
Såväl verksamheten i form av rektorer och sektorledning som kommunstyrelse och skolverket pekar ut läsning och behärskande av språket som en avgörande faktor för att lyckas i skolan. Utöver olika konkreta läsfrämjande åtgärder planeras också ett arbete för att stärka den röda tråden genom utbildningskedjan och öka likvärdigheten mellan skolenheter inom respektive skolform. Under kommande verksamhetsår planerar man lägga ytterligare fokus på följande aktiviteter:

- Inom både grund- och gymnasieskola inleds skoldagen på flera skolor med läspass, ibland med gemensam litteratur men ofta med individuellt utvald litteratur beroende på den enskilda elevens läsnivå.
- Återkommande lärarledd högläsning, särskilt i de lägre åldrarna.
- Boksamtal där böckers innehåll diskuteras för att främja läsförståelse.
- Undersöka möjlighet att tillgängliggöra digitalt bibliotek där elever får tillgång till e-böcker
- Läsning som rastaktivitet där elever får tillgång till bibliotek och/eller läshörnor

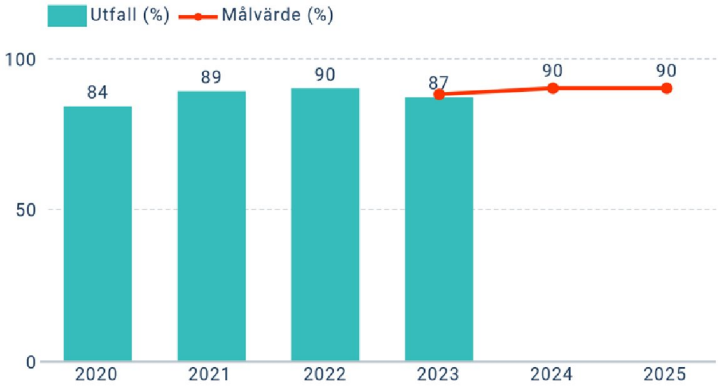
Gymnasiets elevhälsa har utvärderat arbetet med extra anpassningar i klassrummet, vilket lett till att ett arbete inletts med att tydliggöra ärendegången kring elever med behov av särskilt stöd. Implementering av nya arbetssätt pågår och kommer att utvärderas.

Skolutvecklingen präglas av kollegialt samarbete där lärare nu i större utsträckning planerar,

analyserar och bedömer gemensamt i olika forum. Utvecklingsarbete pågår på flertalet skolenheter för att utveckla tydliga lektionsplaneringar och upplägg där lektionens mål och struktur tydliggörs för eleverna. Detta förväntas leda till bättre förutsättningar för elever både att förstå vilken kunskap de behöver tillgodogöra sig, och hur de kan gå tillväga för att göra det.

Indikator	Utfall 2024	
Andel elever (%) med godkänt betyg i samtliga ämnen vårterminen årskurs 6.	**Målvärde** 80 %	
Andel elever (%) med godkänt betyg i samtliga ämnen i slutbetyg för årskurs 9.	**Målvärde** 80 %	
Andel elever (%) med behörighet till yrkesprogram i gymnasieskolan i slutbetyg för årskurs 9.	**Målvärde** 85 %	

Indikator	Utfall 2024
Andel avgångselever (%) från gymnasieskolan med gymnasieexamen.	**Målvärde** 90 %

3.1.5 5. Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid

Förvaltningens tolkning

Skapa kostnadseffektiva förutsättningar för olika former av boenden och utveckla den långsiktiga planeringen så att efterfrågan och behov matchas i enlighet med lagen

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Samtliga indikatorer till målet rapporteras till årsbokslutet. Resultaten som redovisas i tertial 2 gäller 2023 års utfall.

Äldreomsorg

Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende för äldre ökade 2023 jämfört med förgående år och är i jämförelse med riket något över snittet.

Inom äldreomsorgen ökar behovet av demensomsorg då flertalet av dem som väntar på en plats har någon form av demensdiagnos.

21 nya platser på Solhaga äldreboende blev inflyttningsklara i slutet av 2023. Utökningen av dessa platser innebär sammantaget att behovet av vård och omsorgsplatser bättre kan tillgodoses.

Ett demensteam har bildats i hemtjänsten för att öka självständigheten och förbättra möjligheten att bo längre i sitt eget hem.

Vidare har detaljplanen för vård- och omsorgsboende i Ängegärde vunnit laga kraft, samt att entreprenör för byggandet är klart. Det betyder att projektet håller tidplan och boendet om 90 platser bedöms vara inflyttningsklart under slutet av 2025.

LSS

Väntetid i antal dagar från beslut till första erbjudna inflyttningsdatum avseende boende enligt LSS § 9.9 ökade 2023 jämfört med föregående år och ligger i jämförelse med riket fortfarande över snittet. Ett nytt gruppboende för LSS planeras stå färdigt Inför 2025 vilket kommer att

förbättra situationen.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är svårbedömt, väntetid för särskilt boende samt för LSS är lång under 2023. Nya boendeplatser tillkommer och väntas förbättra resultaten 2024 och 2025.

Förklaring och analys

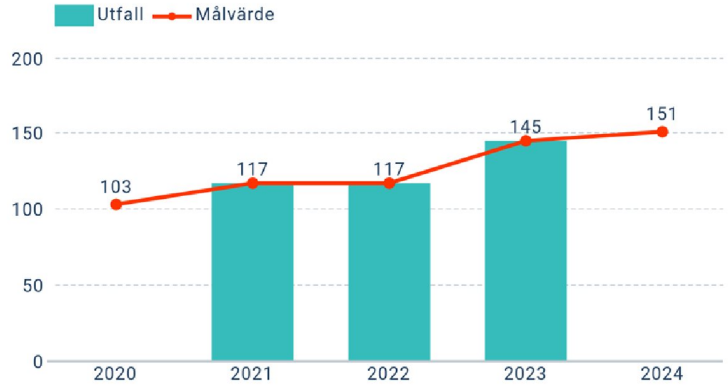
Många äldre tackar nej till erbjudande om permanent plats på vård och omsorgsboende vilket skapar lång väntelista. Det finns brist på särskilt boende med inriktning demens vilket beror på en lägre omsättning av demensplatser. Förvaltningsgemensamt arbete pågår med att effektivisera utflyttningsprocessen bland annat genom att besiktningar av lägenheter sker skyndsamt.

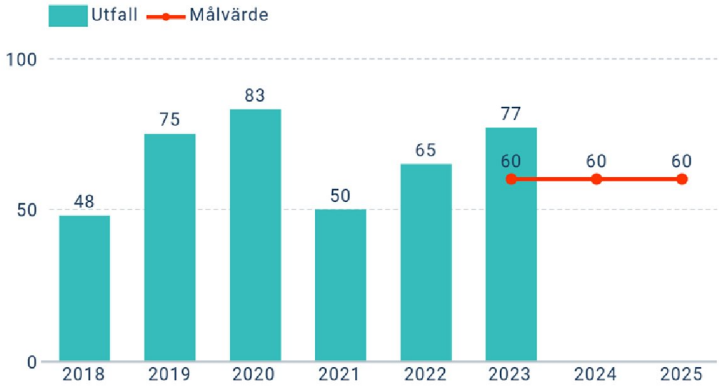
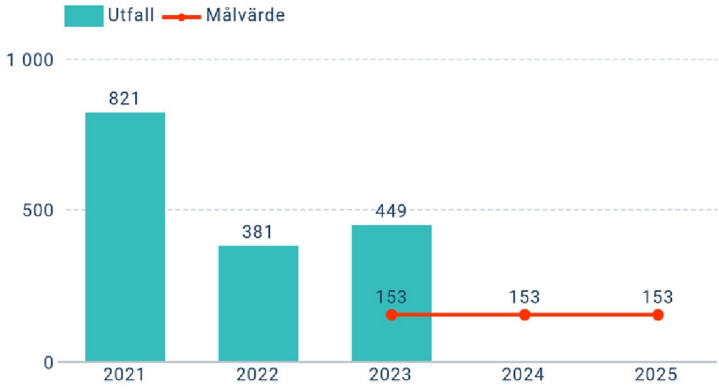
Planerad utbyggnad av bostäder för äldreomsorg pågår enligt lokalförsörjningsplanen. Inom ramen för det befintliga beståndet av platser ser verksamheten behov av att utveckla och förbättra arbetssätt för att effektivisera beläggningsgraden på kommunens äldreomsorgsplatser.

I och med det rådande marknadsläget har exploatörer svårt att hålla tidplanen vilket i flera fall försenar leveranser av bostäder för kommunala behov.

Så här går vi vidare

- Årlig revidering av lokalförsörjningsplanen med behovsbeskrivningar för utbyggnad av bostäder.
- Under 2025 kommer ett gruppboende i Nordtag stå färdigt. Enligt planering kommer även en servicebostad om 10-12 platser byggas 2025-2026.
- I december 2025 står ett nytt äldreboende i Ängegärde med 90 platser klart för inflyttning. Alla byggda för demens. Detta motsvarar en utökning om 47 platser totalt på grund av en avveckling av Båtsmansgärde.
- Detaljplanearbete pågår i Dammbergen i Ullstorp med byggrätt för gruppbostad LSS.
- Översyn av effektivare in- och utflyttningsprocesser inom särskilda boenden genom välfärdsteknik och e-tjänster samt snabbare besiktningar.
- Dagverksamhet för personer med demensdiagnos kommer under hösten att flytta till större lokaler för att möjliggöra för fler gäster att delta. Det är ett led i att kunna bo kvar hemma längre i kombination med hemtjänst vid behov.
- Inom LSS pågår nu en översyn av helheten så att rätt person bor på rätt plats för att skapa mer homogena boenden utifrån brukarnas behov.

Indikator	Utfall 2024	
Antal egna boendeplatser enligt LSS och SoL	**Målvärde** 151	

Indikator	Utfall 2024	
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	**Målvärde** 60	
Väntetid i antal dagar från beslut till första erbjudna inflyttningsdatum avseende boende enl. LSS § 9.9, medelvärde	**Målvärde** 153	

3.1.6 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv

Förvaltningens tolkning

Öka tillgängligheten till kommunens kultur- och fritidsutbud för kommuninvånare och brukare i samverkan med civilsamhällets aktörer. Målet omfattar såväl barn, unga, äldre och riktar särskilt fokus på personer med funktionsvariation.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Ungdomsenkäten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken) genomförs vart tredje år. Resultaten för 2023 års undersökning presenterades under våren 2024. Undersökningen omfattar frågeområden som rör ungdomarnas syn på fritid, skola, familjen, hälsa, trygghet, samhälle och demokrati, arbete, framtid.

Indikatorn Andel elever i årskurs 8 i grundskolan som är medlem i en förening (LUPP-undersökningen) visar en minskning i Kungälv jämfört med föregående mätning 2020 och jämfört med genomsnittet i GR. Minskningen är särskilt stor bland flickor. När det gäller indikatorerna Antal medlemskap 7–20 år och Antal deltagartillfällen inom LOK-stödet visar dessa på en ökning 2023 jämfört med tidigare år**.** Noterbart är att föranmälan till Idrottsskolan ökat vid jämförelse med föregående år.

I Kungälv har antal medlemskap i en förening 7–20 år ökat sedan 2021. Antal

deltagartillfällen redovisade inom LOK-stödet (lokalt aktivitetsstöd) har ökat första halvåret 2024 jämfört med föregående period och är långt över målvärdet.

Indikatorer för utlån av media och antal kulturevenemang visar sedan 2021 en uppåtgående trend.

Per augusti 2024 har ett antal aktiviteter genomförts för att nå samtliga målgrupper:

- Kultur och biblioteksverksamheten erbjuder flertalet aktiviteter till de prioriterade målgrupperna inom det egna verksamhetsområdet men även tillsammans andra kommunala verksamheter och aktörer såsom föreningar, studieförbund och civilsamhälle, för att på så sätt nå ut till fler. Aktiviteter erbjuds både i och utanför Mimers Kulturhus samt i samarrangemang med andra partners, med ambitionen att nå målgrupper som inte besöker Mimers hus. Hittills i år har enheten bibliotek och allmänkultur arrangerat närmare 250 program och aktiviteter.
- Kulturskolan har genomfört 14 olika sommarlovsdagläger under juni och augusti månad. Inför sommaren ökades utbudet av läger såsom exempelvis prova-på verksamhet i samarbete med Sandbackaskolans fritids för att kunna nå fler elever.
- Genom ekonomiskt stöd från kommunen har Aktiva seniorer genomfört aktiviteter på två vård- och äldreomsorgsboenden med syfte att motverka ofrivillig ensamhet. Aktiviteterna har innefattat bland annat fotovisning, akvarellmålning och körsång.
- Kungälvs kommun har tecknat en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om att minska skillnader i hälsa för barn med fetma, övervikt och psykisk hälsa. Målgruppen är barn och ungdomar med övervikt, NPF, psykisk ohälsa som har svårigheter att hitta fritidsaktiviteter.
- I samverkan med IFK Kungälv, Räddningstjänsten, RF-SISU och näringslivet i Samhällskontraktet fortlöper Agora projektet som erbjuder möjligheter till organiserad fysisk aktivitet med låg tröskel. Deltagandet är över förväntan, där Sandbackaskolan haft högt deltagande med 40 barn per tillfälle.
- Tillsammans med studieförbundet Medborgarskolan bedrivs mötesplatsen Solrosen vid Nordmarkens fritidsgård. Målgrupp är mammor samt barn- och ungdomar.
- I dialog med föreningslivet och förvaltningen har gemensam annonsering av aktiviteter under lov fortsatt.
- Samtliga fritidsgårdar är öppna och deltagarantalet ökar. Under sommaren har många ungdomar deltagit i de sommaraktiviteter som anordnats.
- Funkisfestivalen har genomförts och aktiviteter för grupper och enskilda genomförs på kommunens boenden med särskild service.
- Den 15 maj invigdes utegymmet vid Älvparken, och i samband med detta bjöds seniorträffen in där 25-30 seniorer testade utegymmet samt fikade tillsammans.
- Aktivitetsrundan "Rörelse för alla" har placerats i centrala Kungälv, vilket är ett skyltkoncept med rörelser som riktar sig mot rullstolsburna samt äldre. Invigning tillsammans med anpassad gymnasieskola sker v 36, och planering av en invigning ihop med de äldre hyresgäster från Kungälvsbostäder är under arbete.

Bedömning av resultaten

Antal deltagare ökar inom alla målgrupper; barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation. Bedömningen är att målet kommer uppfyllas.

Förklaring och analys

Andel ungdomar i Åk 8 som är medlem i en eller flera föreningar har minskat enligt LUPP-undersökningen vilket inte stämmer med redovisade deltagartillfällen och deltagande enligt

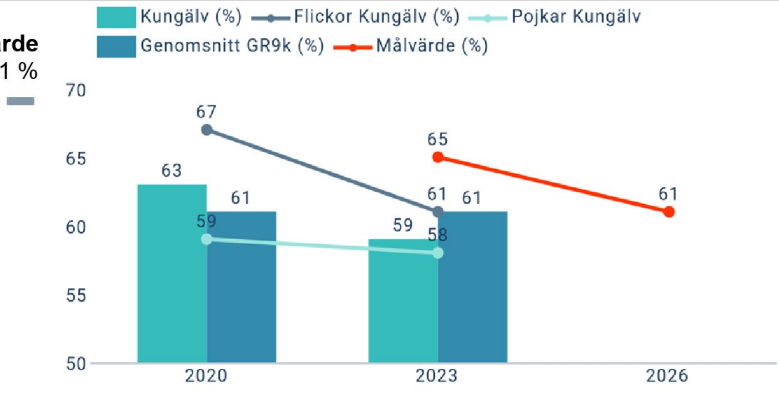
LOK-stödet. Bedömningen är att LOK-stödet som mäts två gånger om året väger tyngre än LUPP-enkäten som ställs vart tredje år. LOK-stödet omfattar åldrarna 7-20 år vilket ger en bredare bild än LUPP där endast elever i ÅK 8 svarar på frågan om de är medlem i en förening. Ytterligare analyser av svaren i LUPP-undersökningen kan ge mer information om vad nedgången beror på, framförallt är minskningen bland flickor anmärkningsvärd.

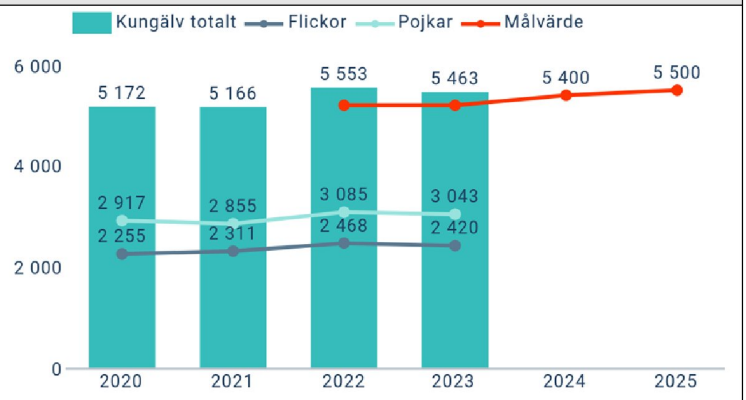
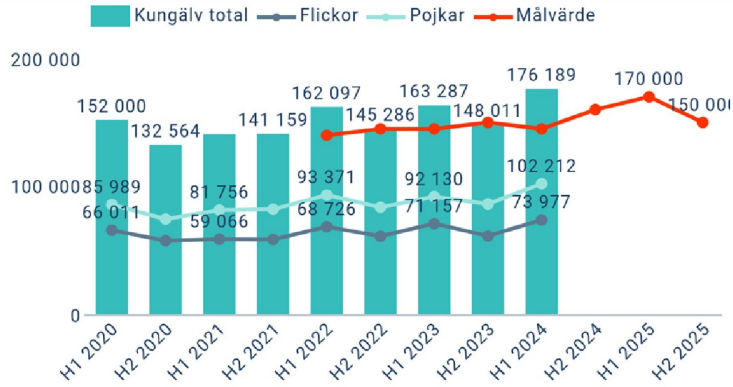
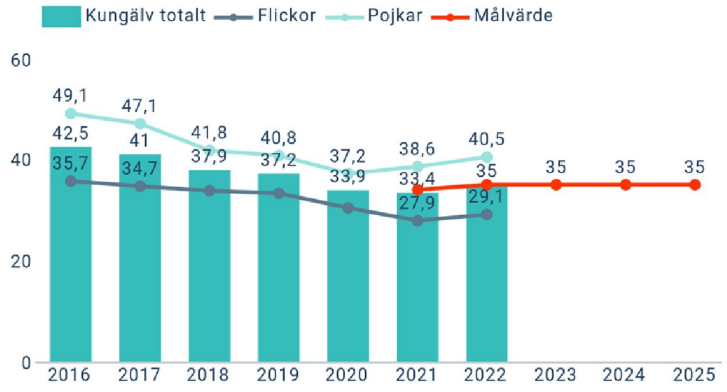
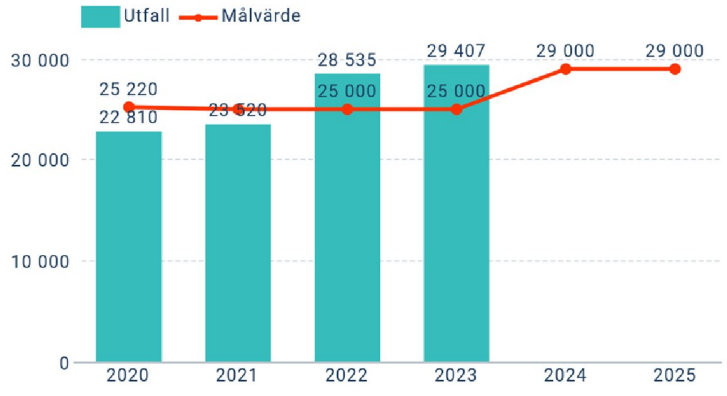
Att antalet deltagare i kommunens erbjudna aktiviteter för seniorer och personer med funktionsvariation ökar är positivt. En bidragande orsak kan vara att nya arbetssätt prövas för att möta målgruppernas behov.

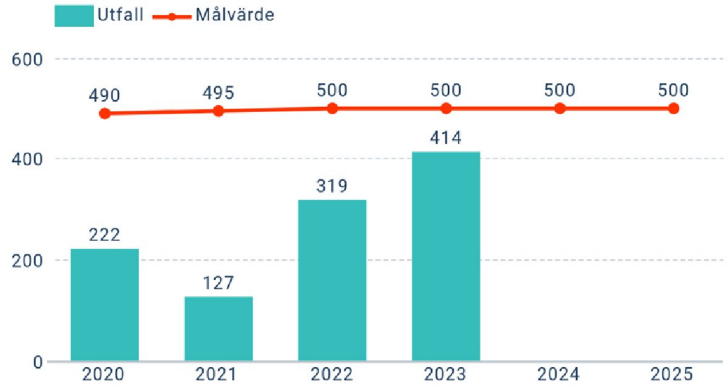
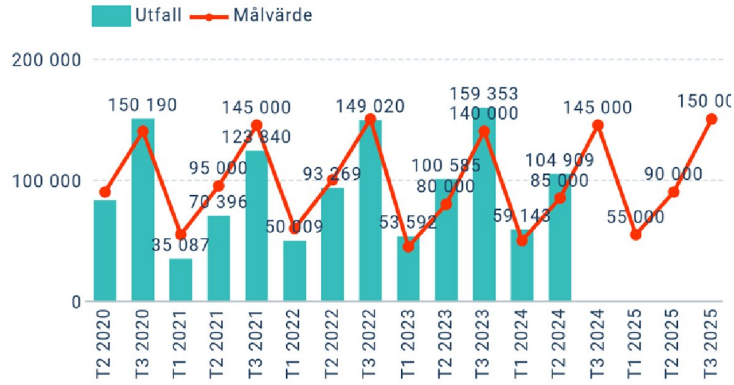
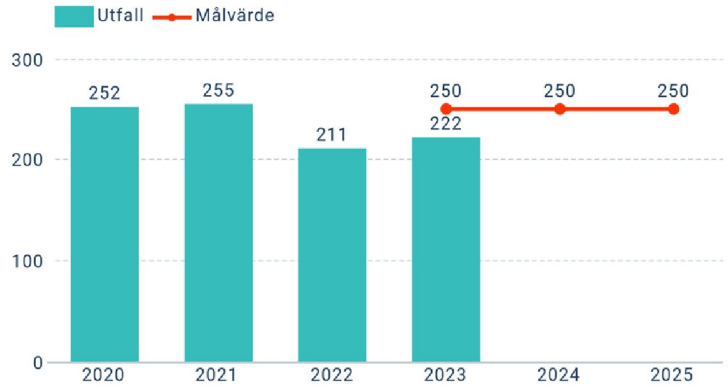
Biblioteket och kultursamordnarna arbetar uppsökande och utåtriktat genom att erbjuda aktiviteter i andra lokaler och på andra platser i samhället. Verksamheten arbetar också strategiskt med att förlägga aktiviteter på närbiblioteken ute i kommundelarna, särskilt under loven. Detta har lett till en verksamhet med hög nivå av tillgänglighet. Vi förändrar våra arbetssätt och samarbetar mer strukturerat inom och mellan enheterna. Kulturskolan arbetar med att nå ut till fler genom att göra lediga platser mer överskådligt via den digitala plattformen, via sociala medier, annonsering och med den publika verksamheten. Även lägerverksamheten har utökats i form av fler olika läger/ämnen samt prova på-verksamhet i samarbete med fritids.

Så här går vi vidare

- Pågående satsningar och utveckling av befintliga aktiviteter kommer att fortsätta under hösten.
- Jobb- och fritidsmässan hålls i november 2024, där näringsliv och föreningar bjuds in för att visa sina verksamheter samt berätta mer om föreningslivet i Kungälv.
- En föreläsning planeras till höstlovet 2024, där armbryterskan Heidi Andersson ska hålla sin föreläsning "fossilfri 2025". I samband med detta planeras en eventuell armbrytarturnering, i samarbete med lokala föreningar och studieförbund.

Indikator	Utfall 2024
Andel elever i årskurs 8 i grundskolan som är medlem i en förening (mäts vart 3:e år, LUPP-undersökningen)	**Målvärde** 61 %

Indikator	Utfall 2024	
Antal medlemskap i föreningar 7-20 år	**Målvärde** 5 400	
Antal deltagartillfällen redovisade inom LOK-stödet (Lokalt aktivitetsstöd)	**Målvärde** 145 000	
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal per invånare 7-20 år (Statligt LOK-stöd)	**Målvärde** 35	
Antal deltagartillfällen på kulturskola	**Målvärde** 29 000	

Indikator	Utfall 2024	
Antal kulturevenemang	**Målvärde** 500	
Antal utlån av media till barn och unga på biblioteken	**Utfall** 104 909 **Målvärde** 85 000	
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv.	**Målvärde** 250	

3.1.7 7. Förbättrat näringslivsklimat

Förvaltningens tolkning

Förvaltningens näringslivskontakter ska kännetecknas av öppenhet, tydlighet, långsiktighet och tillgänglighet. Trygghet i samhället ger förutsättningar för ett gott näringslivsklimat. Våra processer ska utgå från lagstiftningen och vara rättssäkra och transparenta.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) servicemätning "Insikt" undersöker kommunernas myndighetsutövning. Undersökningen redovisas på en skala 1-100. I NKI mäts sex

myndighetsområden (senaste resultat 2023): brand (87), bygg (76), mark (70), miljö (64), livsmedel (77) och servering (56). Det aggregerade resultatet är 72 för verksamhetsåret 2023 vilket är en ökning med tre procentenheter sedan föregående år vilket är i nivå med målvärdet (74).

Indikatorn Andelen invånare som avstår från att gå ut ensam är 23 procent 2023, vilket är detsamma som målvärdet. Resultat för 2024 redovisas till årsbokslutet.

Näringslivsfunktionen har under våren och tidig sommar 2024 genomförts en kompetenshöjande utbildning med inriktning på service och bemötande, till alla chefer och personal i myndighetsutövande roll samt personal från exempelvis fastighet, måltidsservice och kundcenter. Fler än 500 medarbetare deltog vid 4 utbildningstillfällen. En operativ handlingsplan kopplat till de strategiska områdena i näringslivsstrategin trädde i kraft 2024 och genomförande av aktiviteterna pågår.

Gymnasieskolan jobbar aktivt med att förbättra näringslivsklimatet i både Kungälvs kommun och övriga närområdet. Goda relationer samverkan och dialog med företagen innebär att skolan till viss del kan anpassa utbildningen utifrån näringslivets önskemål. Det möjliggör också att eleverna blir anställningsbara.

Skolan har i samarbete med näringslivsutvecklare erbjudit eleverna på gymnasiet möjlighet att träffa företagen i Kungälv på en inspirationsmässa. Syftet med mässan har varit att knyta an kontakter med olika branscher och även visa på olika möjligheter som finns inom olika yrken.

Samtliga yrkesprogram har fungerande branschråd där näringslivet har möjlighet att framföra sina behov, tankar om utbildningen och skolan har även möjlighet att knyta an goda kontakter i syfte att säkra kvalitet på våra APL (arbetsplatsförlagt lärande) platser.

På ekonomiprogrammet och försäljning- och serviceprogrammet finns aktiva UF-företag (Ung Företagsamhet). Syftet är att främja entreprenörskap i skolan och uppmuntra till eget företagande. Vuxenutbildningen bidrar till företagens kompetensförsörjning genom GR:s yrkesutbildningar och kommunens lärlingsutbildning. I Kungälv anordnas yrkesutbildning inom GR till undersköterska och lärlingsutbildning finns inom industriteknik.

Bedömning av resultaten

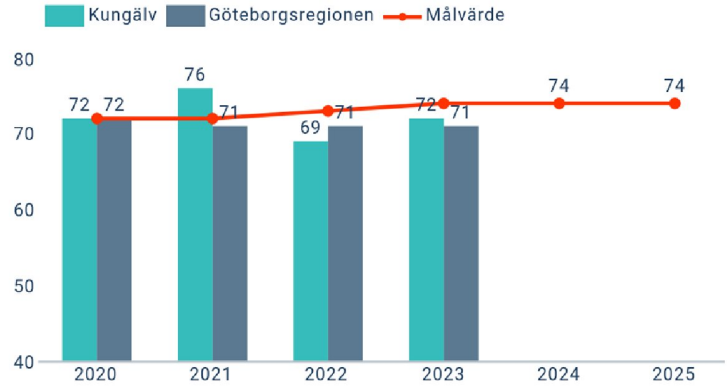
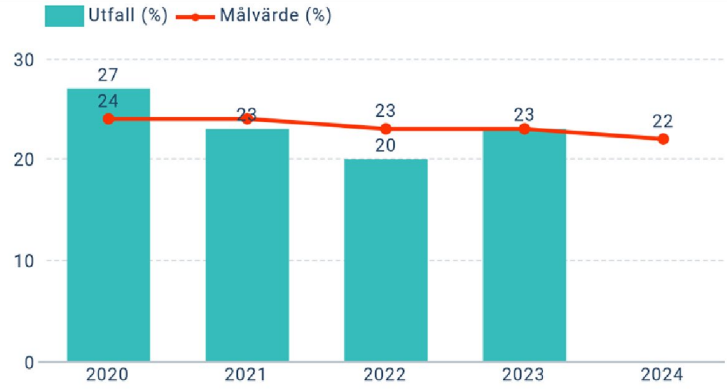
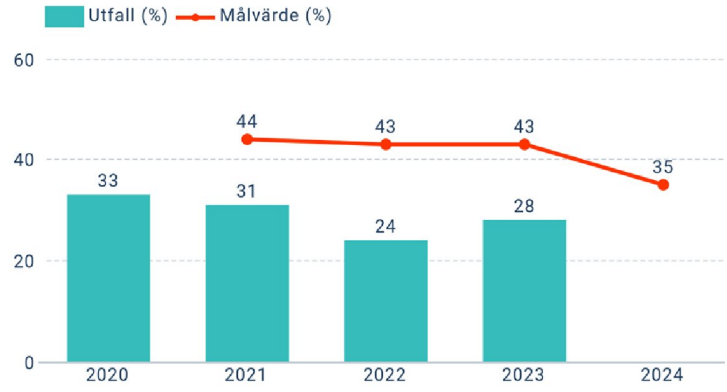
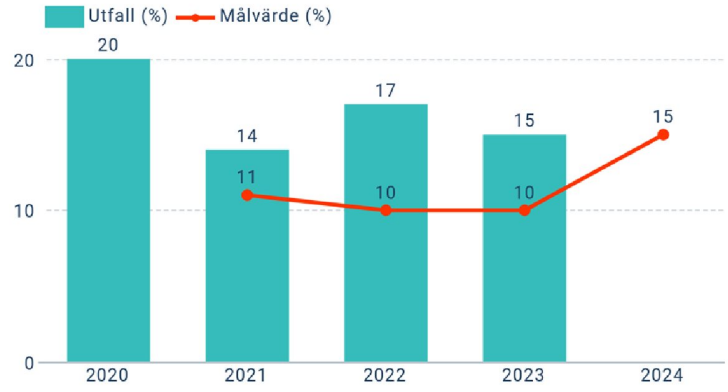
Den samlade bedömningen är att målet delvis är uppfyllt.

Förklaring och analys

Aktiviteter och satsningar för att förbättra näringslivsklimatet i Kungälv pågår inom flera verksamhetsområden. Resultatet i SKR insiktsmätningar har förbättrats, men når inte upp till målvärdet inom några myndighetsområden.

Så här går vi vidare

- Arbeta med handlingsplan för näringslivsstrategiska programmet och genomföra samt rapportera tillhörande aktiviteter
- Kompetenscentrums fokus under året kommer att ligga på samhällskontraktet samt arbetsgivarservice med målet att öka stödanställningarna inom näringslivet i Kungälv.
- Inspirationsmässa kommer att anordnas av gymnasiet tillsammans med näringslivet även under nästkommande läsår.
- Möjligheten att fördela prao på fler veckor, minst tre, ses över för att underlätta för företagarna att ta emot fler elever. Sektor Bildning och lärande ser över samordningen kring praoplatser med en intern lösning.

Indikator	Utfall 2024	
Insikt, Kungälvs kommuns totalindex (Företag)	**Målvärde** 74	
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	**Målvärde** 22 %	
Kvinnor 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	**Målvärde** 35 %	
Män16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	**Målvärde** 15 %	

3.1.8 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet

Förvaltningens tolkning

Handläggningstider av kommunens myndighetsutövning och service ska inte överstiga lagstadgade maxtider.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Insikts mätning 2023 av kundnöjdhet avseende handläggningstid för bygglov i Kungälv visar ett resultat på 69, vilket är i linje med målvärdet 70. Det faktiska medelvärdet för handläggningstiden 2023 var 6 veckor, vilket är under målvärdet på 7 veckor. Även inom områdena miljö och livsmedel visar indikatorerna på resultat nära men något under uppsatta målvärden.

Den genomsnittliga utredningstiden i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år var under mätperioden 2023 87 dagar vilket är en minskning i jämförelse med föregående mätperiod med 7 dagar.

I Kungälvs kommun erbjuds plats i förskolan inom 4 månader i enlighet med skollagens bestämmelser.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås. Resultaten från insikt förblir på liknande nivå som tidigare, och handläggningstider har förbättrats.

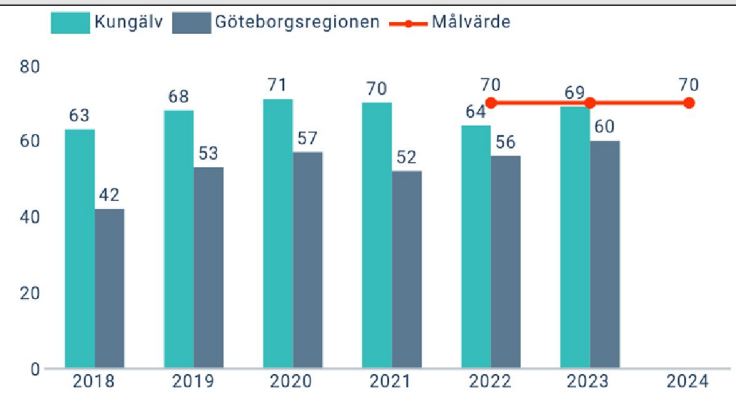
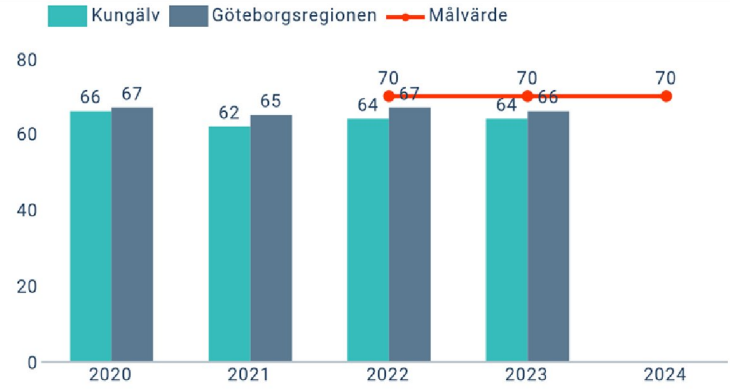
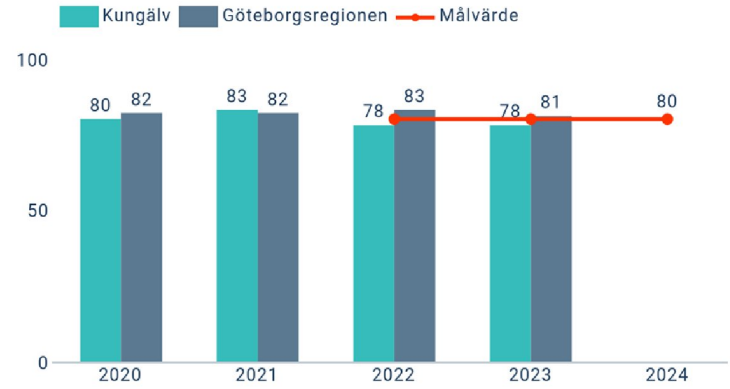
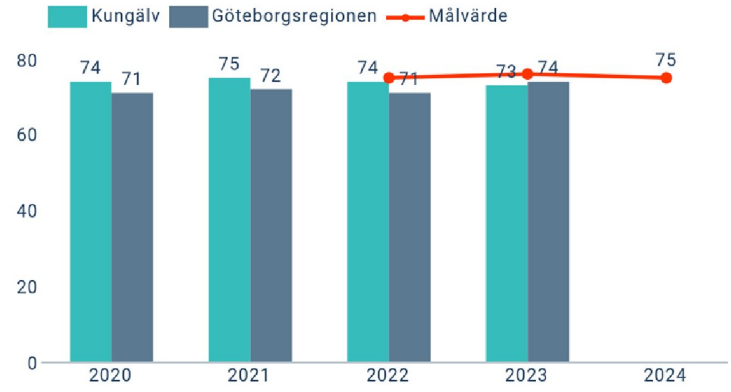
Förklaring och analys

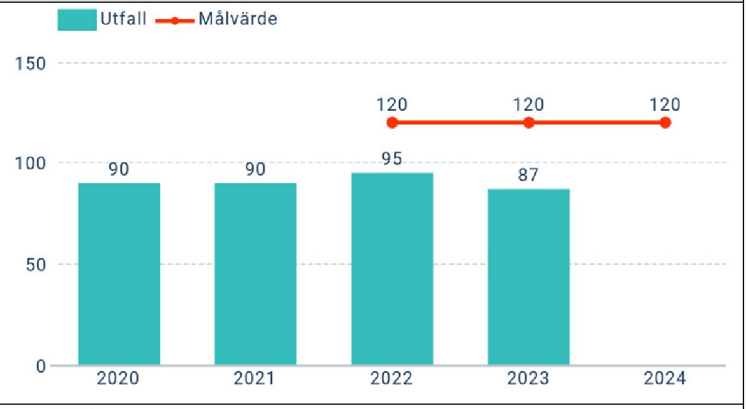
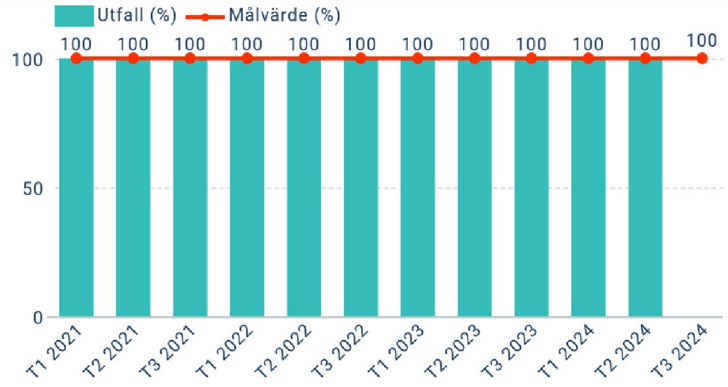
Inom miljöärendena finns ett visst förbättringsutrymme avseende rutinerna kring handläggningen.

Översyn av antalet avdelningar och platser på förskolorna sker kontinuerligt för att kunna ta emot fler förskolebarn i enlighet med befolkningsprognosen samt möta vårdnadshavarnas behov av förskoleplatser.

Så här går vi vidare

- Förvaltningen arbetar med införande av digital post för att säkerställa en snabbare kommunikation med brukare och företrädare.
- Fortsatt implementering av verkställighet och placeringsenheten enligt upprättad tidsplan. Verkställighet och planeringsenhetens förväntas vara fullt implementerad vid årsskiftet 2024/2025. Verksamheten kommer då att fullt ut arbeta med de tre huvuduppdragen (leverantörsuppföljning, upphandling/placeringsstöd i intern och extern regi samt arvoderade insatser). Detta utifrån en enhetlig process inom socialtjänstens samtliga delar inom Individ och familjeomsorg, funktionshinderomsorg och äldreomsorg.
- Fortsatt handläggning i enlighet med skollagens krav samt kontinuerlig översyn över antalet avdelningar och platser på förskolorna.

Indikator	Utfall 2024	
Bygglov - Index kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)	**Målvärde** 70	
Myndighetsområde miljö - Index Kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)	**Målvärde** 70	
Myndighetsområde livsmedel - Index Kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)	**Målvärde** 80	
Markupplåtelse allmän platsmark - Index Kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)	**Målvärde** 75	

Indikator	Utfall 2024	
Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år, medelvärde	**Målvärde** 120	
Andel som erbjudits förskola inom fyra månader efter ansökan	**Utfall** 100 % **Målvärde** 100 %	

3.1.9 9. Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel

Förvaltningens tolkning

Kommunen ska ha god framförhållning gällande strategisk planering för att på ett effektivt sätt möta medborgarnas, marknadens och den kommunala organisationens efterfrågan och behov av bostäder, verksamhetsmark och handel. Viktiga faktorer för en god planeringsberedskap är Strategisk beredskap (ÖP, FÖP, program, riktlinjer) Markberedskap (strategiska markköp) Resurs- och organisationsberedskap (personalresurser och genomförbarhet)

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Utfallet för indikatorn Antalet bostäder i beviljade bygglov är 31 i augusti 2024, vilket är lägre än målvärdet på 200. Detta bedöms bero på det ekonomiska läget och höga räntor. Det är fortfarande möjligt att målvärdet för helår uppnås, då det under september månad beviljas ytterligare 60 bygglov och då finns planerade bostäder som kommer beviljas under vintern 2024.

Utfallet för indikatorn Antalet bostäder som fått slutbesked är 131, vilket är lägre än målvärdet på 200. Detta bedöms bero på det tidigare konjunkturläget, vilket medfört att privatpersoner och exploatörer varit ovilliga att starta byggprojekt. Det är viktigt att notera

eftersläpningseffekten, då projekt som startas nu inte kommer färdigställas förrän om något år.

Utfall för indikatorn Antal bostäder i beviljade bygglov utomplans är 20, vilket är lägre än målvärdet på 33. Detta bedöms bero på det ekonomiska läget och höga räntor. Bygglov som beviljas utomplans är primärt villor och privatpersoner är mindre känsliga för konjunkturläget än företag.

Det finns inga antagna detaljplaner fram till och med augusti 2024. Ett antal detaljplaneprocesser pågår men ingen är i antagandeskedet.

Under 2024 har näringslivsfunktionen fortsatt ha regelbundna avstämningar med BOKAB, enhetschefer på Kart och mark, Plan samt verksamhetschef för Plan och myndighet. Syftet med dessa avstämningar har varit att skapa samsyn gällande placering av kommande verksamhetsmark, mark för villor och småhus.

Detaljplan för Södra Eriksberg har påbörjats, och denna innehåller verksamhetsmark. Dialog med näringsidkare på Marstrand som är intresserade av att etablera sig pågår. Fördjupad översiktsplan (FÖP) Kode är i granskningsskedet och innehåller verksamhetsmark. Detaljplan Handel vid E6 - (Gärdet 1:1) utreder möjligheter att anlägga verksamhetslokaler innehållande handel, kontor eller restaurang, planen är inför granskning. Ett positivt planbesked har getts för Arntorp 2:46, 2:12 och 1:13. Syftet med planansökan är att pröva möjligheten att tillskapa verksamhetsmark.

1 april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen (PBL). Ändringen innebär att planeringsstrategin ersätter den tidigare aktualitetsprövningen av översiktsplanen. 2024-06-13 antog kommunstyrelsen den nya planeringsstrategin för Kungälvs kommun. Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell och vara mer framåtsyftande än vad aktualitetsprövningen var.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är delvis uppnått. Kommunens planeringsberedskap är god och planreserven ökar när bygglovsansökningarna för bostäder, verksamhetsmark och handel minskar. Målet kan dock inte bedömas som uppfyllt förrän en gällande översiktsplan är antagen.

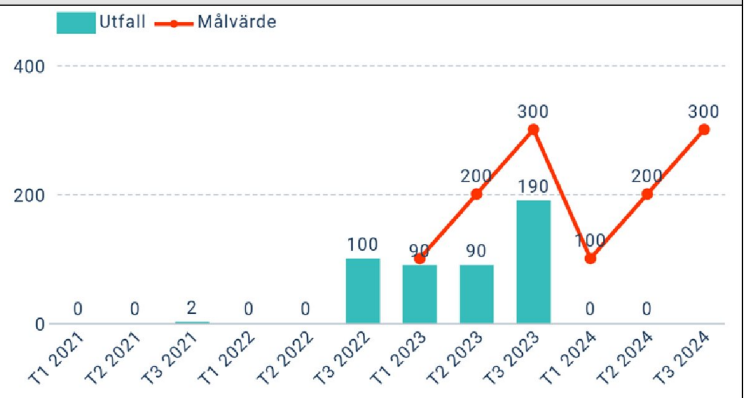
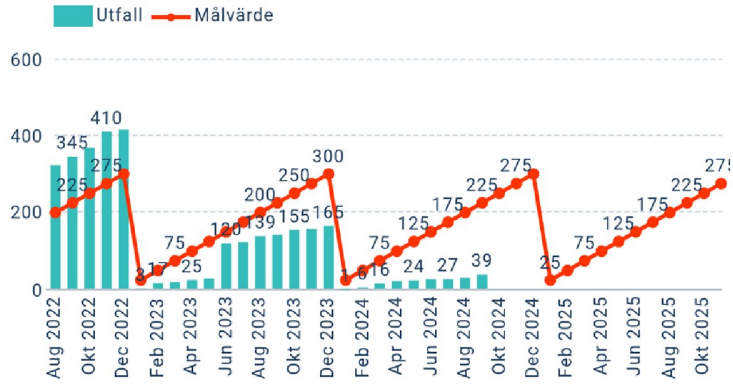
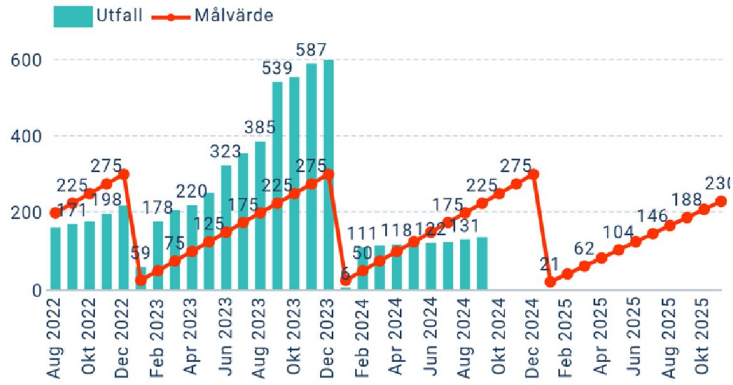
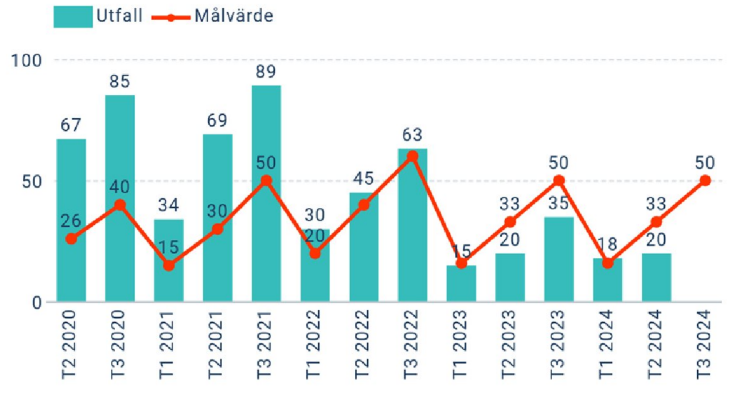
Förklaring och analys

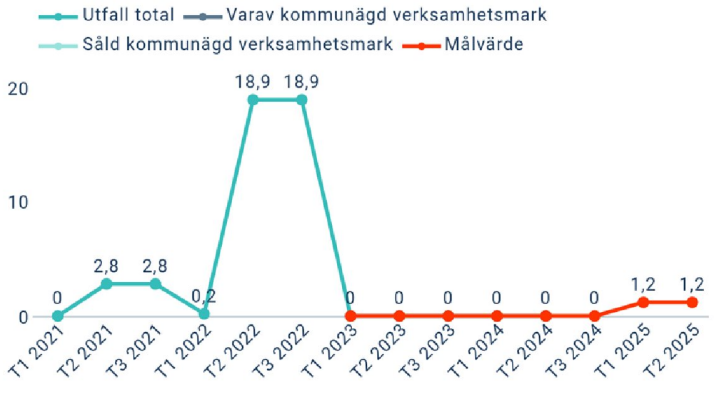
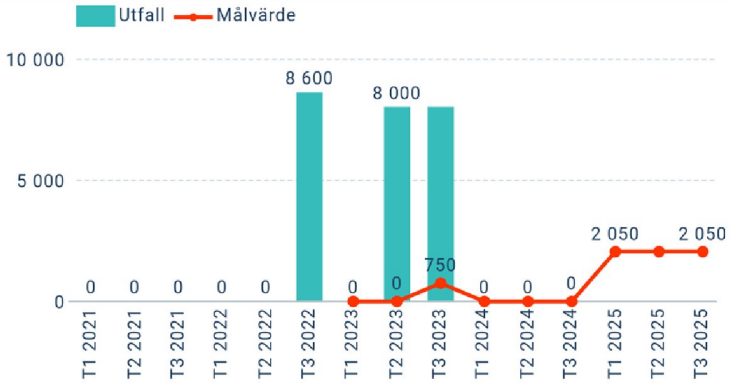
För bostäder och handel finns färdiga planer inom till exempel områdena Kongahälla och Liljedal och i pågående detaljplaner finns cirka 2 500 bostäder och cirka 20 000 kvadratmeter handel/centrumverksamhet.

Marknaden för nybyggnation minskar på grund av osäkert ränteläge och inflation. Planerad utbyggnation förskjuts framåt i tiden men förväntas öka när ränteläget är mer stabilt. Ökning av slutbesked är en effekt från tidigare år då antalet beviljade bygglov var högt.

Så här går vi vidare

- Kommunen fortsätter arbeta med att ta fram strategiska dokument med utgångspunkt i planeringsstrategin

Indikator	Utfall 2024	
Antal bostäder i antagna detaljplaner	**Utfall** 0 **Målvärde** 200	
Antalet bostäder i beviljade bygglov	**Utfall** 31 **Målvärde** 200	
Antalet bostäder som fått slutbesked (Antal färdigställda lägenheter)	**Utfall** 131 **Målvärde** 200	
Antal bostäder i beviljade bygglov utomplans	**Utfall** 20 **Målvärde** 33	

Indikator	Utfall 2024	
Antal hektar verksamhetsmark i antagna detaljplaner	**Målvärde** 0	
Antal kvadratmeter handel i antagna detaljplaner	**Utfall** 0 **Målvärde** 0	

3.1.10 11. Ökad kollektiv jobbpendling

Förvaltningens tolkning

Planera och genomföra åtgärder i syfte att fler människor både på landsbygd och i stad väljer kollektiva former för att ta sig till och från arbetsplatsen.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Totalt antal resande med kollektivtrafik i Kungälvs kommun rapporteras och analyserar till årsbokslutet. Antal resande ökade 2023 jämfört med 2022.

Enligt branschorganisationen Svensk Kollektivtrafiks Kollektivtrafikbarometern 2023 är kollektivtrafikens marknadsandel av all motordriven persontransport i Sverige 31 procent, vilket är en ökning med tre procentenheter sedan 2022 och elva procentenheter sedan 2021. Marknadsandelen 2023 för Västra Götalandsregionen var 33 procent.

Enligt undersökningen är resa till arbete fortsatt det vanligaste ärendet för resorna (34 procent), hemresor exkluderat. Därefter kommer egen fritidsaktivitet, nöje eller motion samt inköp av dagligvaror. En ökning har skett sedan 2019 (31 procent) bland de som har arbete.

Antal körda mil med bil per invånare har ökat 2023 jämfört med 2022 och 2021. Målvärdet 2023 är sänkt vilket speglar ambitionen att jobbresor med bil behöver minska för att nå målet.

Befolkning i kollektivtrafiknära lägen rapporteras med två års eftersläpning. Utvecklingen har

planat ut och 2022 ligger i nivå med tidigare år.

Nyttjandegraden på pendelparkeringarna i Kärna och Ytterby är höga, Ytterby var vid mätningen helt fullsatt. En högre nyttjandegrad än 80 procent kan innebära att parkeringen upplevs som fullbelagd och otillgänglig. Beläggningen på pendelparkeringarna i Kode, Diseröd och Kornhall är lägre.

Ny gång- och cykelbana längs Marstrandsvägen mellan Vävra och Tjuvkil öppnades i juni. Ny detaljplan för att bredda väg 168 i Tjuvkil och göra plats för en gång- och cykelbana utmed vägen vann, efter överklagan, laga kraft den 7 augusti 2024.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att uppfyllas.

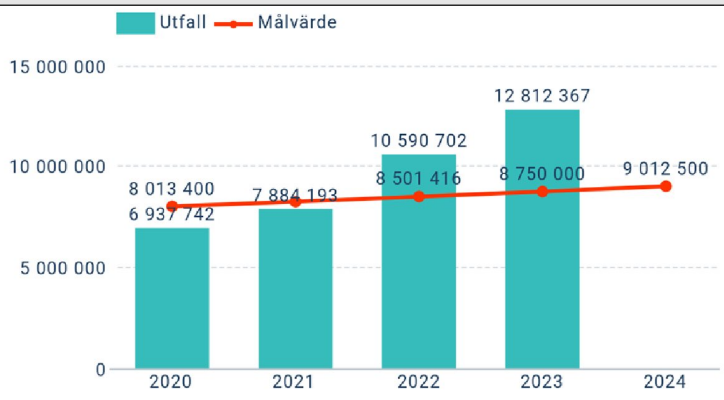
Förklaring och analys

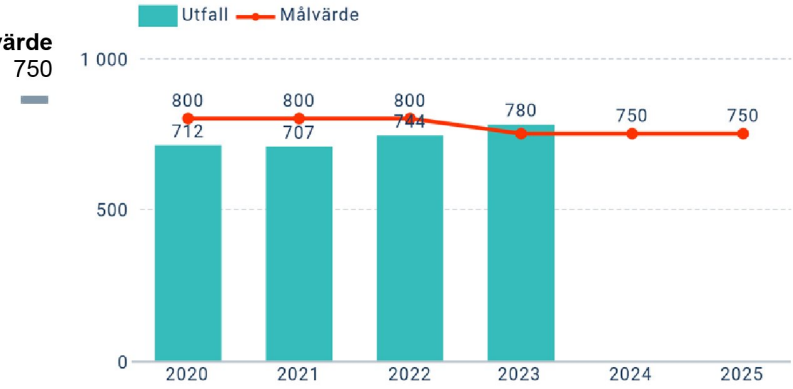
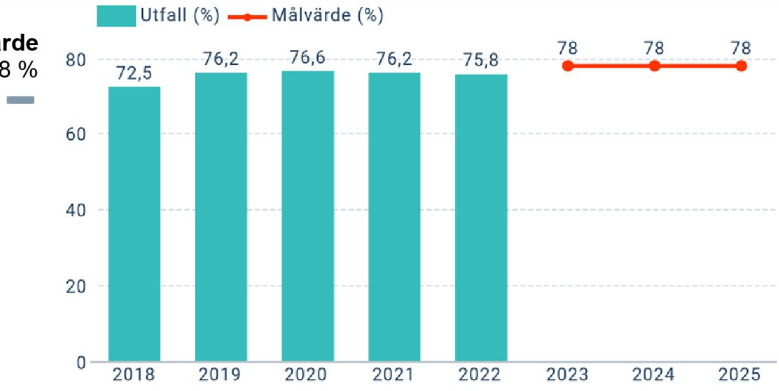
Resandet ökar och kollektivtrafikens marknadsandel ökar. Pendelparkeringarna i Ytterby och Kärna används flitigt. Förbättringar av turtäthet, zonindelning, linjesträckning, gång- och cykelbanor och hållplatser pågår kontinuerligt. Det finns en problematik mellan pendlare och boende i Ytterby och Kärna som innebär att pendelparkeringarna inte alltid används på avsett sätt.

Kungälv är en tätbebyggd glesbygd med många hus på landsbygden. Det innebär att en relativt stor andel av kommunens befolkning bor långt från de knutpunkter och sträckor som kollektivtrafiken följer.

Så här går vi vidare

- Fortsatt dialog med Västtrafik och Västra Götalandsregionen om utbud och långsiktig planering av kollektivtrafiken.
- Planerade byggnationer i kollektivtrafiknära lägen skapar förutsättningar för att resande med kollektivtrafik ökar på lång sikt.
- I och med att detaljplanen för utbyggnad av väg 168 genom Tjuvkil och göra plats för en gång- och cykelbana utmed vägen, har antagits och vunnit laga kraft kan Trafikverkets prövning av vägplanen nu starta. Den beräknas ta cirka sex månader exklusive tid för eventuell överklagan.

Indikator	Utfall 2024	
Totalt antal resande (resor) med kollektivtrafik i Kungälvs kommun	**Målvärde** 9 012 500	

Indikator	Utfall 2024
Antal körda mil med bil per invånare	**Målvärde** 750
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	**Målvärde** 78 %

3.1.1110. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck

Förvaltningens tolkning

Resultatmålet är kopplat mot två av KF:s strategiska mål: Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan samt Levande havsmiljö.

Fokusområden är minskade utsläpp från trafik, enskilda avlopp och av mikroplaster. Energieffektivisering, omställning till förnybara bränslen och en övergång till mer hållbar konsumtion är också prioriterade områden. När det gäller utsläpp till vattenmiljö ska påverkan från dag- och spillvatten samt ytavrinning beaktas. Information, kunskap och samverkan är viktiga verktyg för att nå målet.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Totala utsläpp av växthusgaser (ton/år) redovisas med två års eftersläpning, vilket är varför analysen baseras på år 2022 utfall. År 2022 minskar utsläppen av växthusgaser i kommunen. Över tid kan en utsläppsminskande trend utläsas. Då det har skett en minskning går resultatet i önskad riktning, däremot uppnås inte målvärdet för 2022 som var 65 665 ton. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser minskar, men inte i önskad takt.

Andel lokal förnybar elproduktion i Kungälvs kommun 2024 redovisas i årsbokslutet.

Produktionen 2023 av förnybar energi var 23 084 MWh, vilket motsvarar 6,4 procent av den totala omsättningen av energi i kommunens elnät. Utfallet överstiger målvärdet (4,5%), och är en ökning från föregående år då utfallet var 3,8 procent.

Totalt antal resande (resor) med kollektivtrafik i Kungälvs kommun 2024 redovisas i årsbokslutet. Resandet 2023 ökade och överstiger målvärdet.

Antalet körda mil med bil per invånare redovisas med två års eftersläpning, Utfallet ökar 2023 till 744 mil, men ligger fortfarande under målvärdet (positivt). Det har skett en ökning sedan pandemins slut, men det är för tidigt att avgöra huruvida utfallet kommer återgå till samma nivåer som innan pandemin.

Insamlad mängd skräp inom strandstädningen 2024 (kg/år) redovisas i årsbokslutet. 2023 minskade mängden insamlat skräp märkbart jämfört med 2022.

Status näringsämnen totalt i havet (skala 1-5) redovisas med ett års eftersläpning, vilket är varför 2023 års resultat analyseras. I både Instö ränna och Åstol är resultatet 4 (god status), och i enlighet med målvärdet. Även indikatorn Status växtplankton i havet redovisas med ett års eftersläpning. I både Instö ränna och Åstol är resultatet 4 (god status), och i enlighet med målvärdet. Båda måtten är indikatorer för hur havet mår.

För att minska förvaltningens eget klimatavtryck pågår arbete för utökad källsortering i kommunens verksamheter, och dialog mellan renhållningsenheten och sektorerna pågår gällande ansvarsfördelning samt finansiering. Renhållningsenheten har tagit fram vägledande material för verksamheterna, däremot bedömer man att ansvar för genomförande och finansiering av källsortering bör ligga på verksamheterna.

Kommunen har i enlighet med ett lagkrav som började gälla 2024 infört fastighetsnära insamling i Kungälv. Detta innebär att medborgarna kan sortera sitt avfall så nära sin fastighet som möjligt, istället för att behöva ta sig till en återvinningsstation.

Kungälvs kommun gör en mängd insatser för att förbättra miljön i hav och vattendrag, inte minst inom ramen för 8+ fjordar. Aktivt arbete pågår för utbyggnad av vatten och avloppssystem för att minska utsläpp av kväve, fosfor och näringsämnen.

Sektor Bildning och lärande arbetar främst med att minska klimatavtrycket genom undervisning om miljö och hållbar utveckling enligt läroplanerna i förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Sektorn genomför också konkreta aktiviteter som ligger i fas med det politiska målet.

I sektor Trygghet och stöd implementeras kommunens avfallsplan i berörda verksamheter. Genomlysning av förvaring och hanteringar av kemikalier samt cirkulationstvätt pågår för att minska utsläpp i vattendrag. Där det är möjligt försöker sektorn gå över till elbilar samt minska på onödiga resor.

Bedömning av resultaten

Målet är svårbedömt då klimatfrågan är komplex och även om resultaten blir bättre går det för långsamt inom många områden.

Utsläpp av växthusgaser minskar både för året och över tid. Minskningarna är däremot inte i enlighet med målvärdena och det blir allt större skillnader mellan utfall och målvärde.

Förklaring och analys

Inom området för energiproduktion och energikonsumtion är utvecklingen positiv inom såväl kommunförvaltningen som kommunen i sin helhet. Förvaltningens minskade energianvändning har stagnerat de senaste två åren, men över tid kan man se en minskad

energikonsumtion samtidigt som kommunen, och således dess verksamheter, växer. Detta indikerar att förvaltningen har effektiviserat sin energianvändning. Produktionen av förnybar lokal energi har ökar inom kommunen, och allt fler kommuninvånare övergår till solcellsenergi.

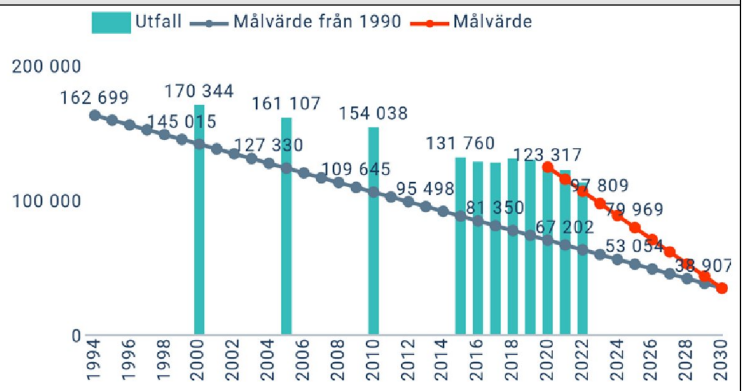
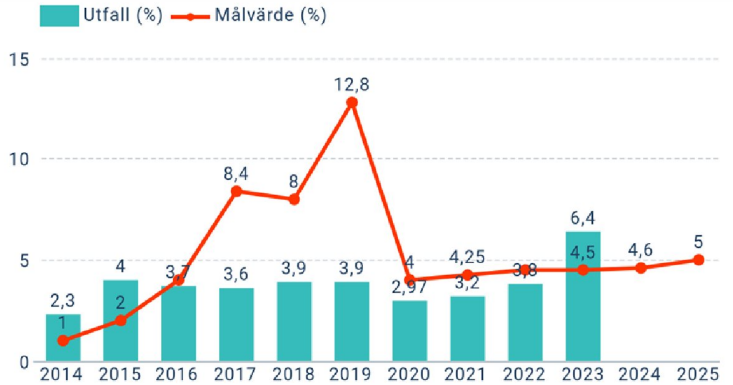
Inom området för hållbara transporter är det svårt att fastställa huruvida resultatet är bra eller dåligt, då användningen av hållbara transportformer såsom kollektivtrafik och cykel ökar samtidigt som mindre hållbara alternativ som bil också ökar.

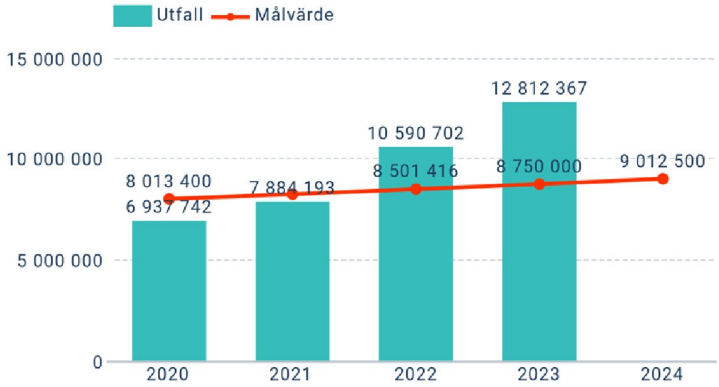
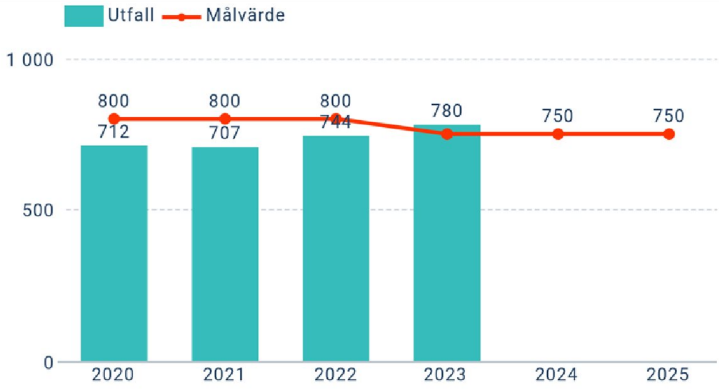
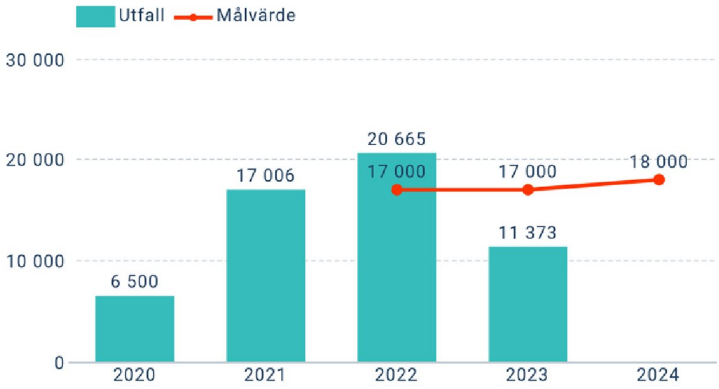
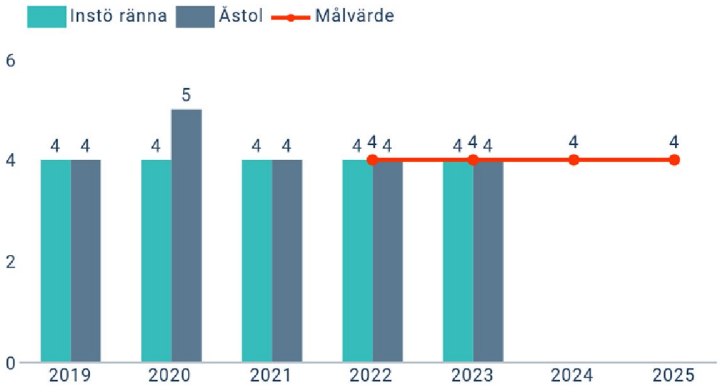
För att förbättra förutsättningarna att minska klimatavtrycken behöver samordning av klimatfrågorna inom förvaltningen förbättras.

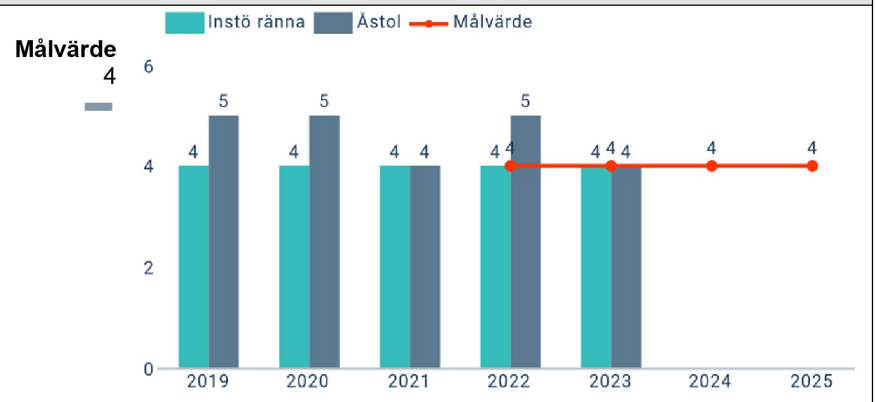
Så här går vi vidare

En mängd aktiviteter pågår kontinuerligt för att minska utsläpp och klimatpåverkan, exempelvis:

- Förvaltningen arbetar aktivt med åtgärder för att minska tillskottsvatten i avloppsledningar.
- Fortsatt arbete med att göra det vegetariska utbudet inom måltidsverksamheten mer attraktivt.
- Kontinuerlig optimering av energiförbrukning i kommunens verksamhetslokaler och idrottsanläggningar.
- Successivt utbyte av arbetsmaskiner från bensin/diesel till eldrift. Det gäller även kommunens fordonsflotta.
- Rådgivning till medborgare, företagare och föreningar om hur de kan minska klimatutsläppen och sin miljöpåverkan.

Indikator	Utfall 2024	
Totala utsläpp av växthusgaser i Kungälv (ton/år)	**Målvärde** 88 889	
Andel lokal förnybar elproduktion i Kungälvs kommun	**Målvärde** 4,6 %	

Indikator	Utfall 2024	
Totalt antal resande (resor) med kollektivtrafik i Kungälvs kommun	**Målvärde** 9 012 500	
Antal körda mil med bil per invånare	**Målvärde** 750	
Insamlad mängd skräp inom strandstädningen (kg/år)	**Målvärde** 18 000	
Status näringsämnen totalt i havet (skala 1-5)	**Målvärde** 4	

Indikator	Utfall 2024
Status växtplankton i havet (skala 1-5)	

3.1.12 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende

Förvaltningens tolkning

Behovet av olika typer av bidrag, såsom försörjningsstöd har till stor del samband med hur olika strukturella faktorer utvecklas i samhället. En viktig förutsättning är att definiera prioriterade behovsgrupper och utveckla och anpassa förhållningssätt, metoder och insatser efter detta. Inom målet ryms även kommunens arbetsmarknadsverksamhet som fyller en viktig roll i att få fler individer att gå till egen försörjning.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Stöd och försörjningsenheten arbetar dels med individer som är arbetsföra och med personer som av olika hinder står utanför arbetsmarknaden. De individer som inte står till arbetsmarknadens förfogande har pågående genomförandeplaner med förberedande insatser, för att därefter kunna delta i arbetsmarknadsinsatser. En stor andel av de personer som uppbär försörjningsstöd är sjukskrivna av sjukvården eller har sociala hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Utbetalt försörjningsstöd (exklusive nyanlända) har minskat signifikant mellan T1 och T2 2024, från 7230 Tkr till 6276 Tkr. Utfallet för T2 2024 är också lägre än samma period föregående år.

Antal ärenden inom kommunens arbetsmarknadsverksamhet har ökat mellan T1 och T2 2024, och utfallet är 150 ärenden vilket är i linje med målvärdet. Utfallet för T2 2024 är också lägre än samma period föregående år.

Andel arbetslösa ungdomar (18-24) är något högre under tertial 2 (T2) 2024 i jämförelse med samma period föregående år. Per augusti 2024 är arbetslösheten bland ungdomar i Kungälvs kommun förhållandevis låg (5,6%) i jämförelse med Västra Götalandsregionen (7,8%) och riksgenomsnittet (8,4%).

Andelen arbetslösa (16-65) är något högre under tertial 2 2024 i jämförelse med samma period föregående år. Per augusti 2024 är arbetslösheten fortsatt låg i Kungälv (3,7%) i jämförelse med Västra Götalandsregionen (6,2%) och riksgenomsnittet (6,8%).

Det är generellt en fördröjning mellan ökad arbetslöshet och ökat antal hushåll med behov av

försörjningsstöd, då andra ersättningar generellt träder in före rätten till bistånd, såsom a-kassa och ersättning från Arbetsförmedlingen.

Bedömning av resultaten

Bedömning är att målet kommer att nås för 2024, då arbetslösheten i Kungälv är fortsatt låg, utbetalt försörjningsstöd har minskat och då antalet ärenden inom arbetsverksamheten är lägre än samma period föregående år.

Fördjupad samverkan mellan Kompetenscentrums olika delar bidrar till att fler individer går ut i arbete, studier eller annan ersättning. Genom samverkan identifierar Kompetenscentrum även individer som av olika anledningar inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande och därmed har behov av andra insatser.

Förklaring och analys

En förklaring till att försörjningsstödet har minskat är att fler individer har gått ut i arbete eller påbörjat studier i samband med terminsstart i augusti. Ytterligare en förklaring är Kompetenscentrums arbete för att minska bidragsberoende genom samverkan internt och med externa aktörer och näringsliv. Kompetenscentrums enheter med deras tvärprofessionalitet, bidrar till att man tillsammans kan upprätta individanpassade planeringar med utgångspunkt i den enskildes förutsättningar. Detta har bidragit till att individer gjort förflyttningar mot den reguljära arbetsmarknaden, en meningsfull vardag eller mot en planering med sjukvården eller annan aktör. Genom ett nära samarbete kan individer inom Stöd och försörjning identifieras när behov uppstår inom kommunala verksamheter och vid riktade arbetsmarknadspolitiska insatser.

Kungälv kommuns samhällskontrakt bidrar till att minska arbetslösheten och stärka kompetensförsörjningen. Regelbundna uppföljningar och dialoger med samhällskontraktsaktörerna gör skillnad. Genom ökad samverkan kring feriejobb, jobbspår, praktik, arbetsträning, subventionerade anställningar och förebyggande insatser får verksamheten ut fler personer på arbetsmarknaden.

Företagen stöttas med kartläggning av rekryteringsbehov, bedömning av lämplig insats och handledning av individer som kommer ut till företagen. Idag finns möjlighet för företag att få stöd från Kompetenscentrum med att identifiera kvalificerade arbetssökande

Andelen individer med läkarintyg som gör att de inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande är hög inom Stöd och försörjning. För att dessa individer ska närma sig arbetsmarknaden krävs andra insatser än vad som idag finns att tillgå samt samverkan med andra aktörer, såsom sjukvård, Försäkringskassan, Samordningsförbundet med flera. Det sker kontinuerligt omvärldsbevakning kring hur andra aktörer och kommuner arbetar med långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa.

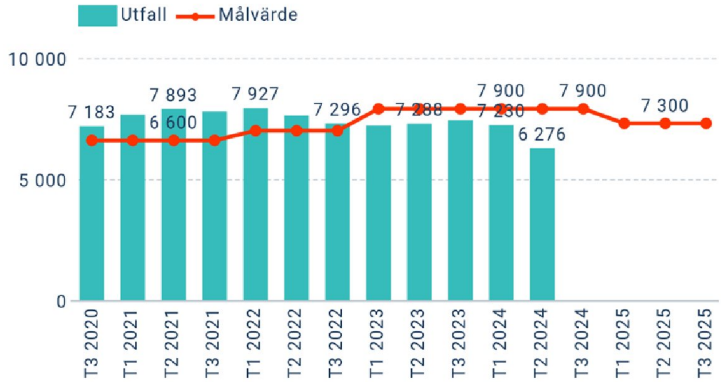
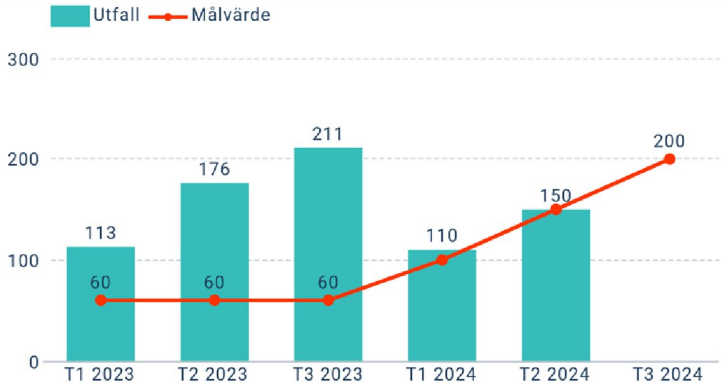
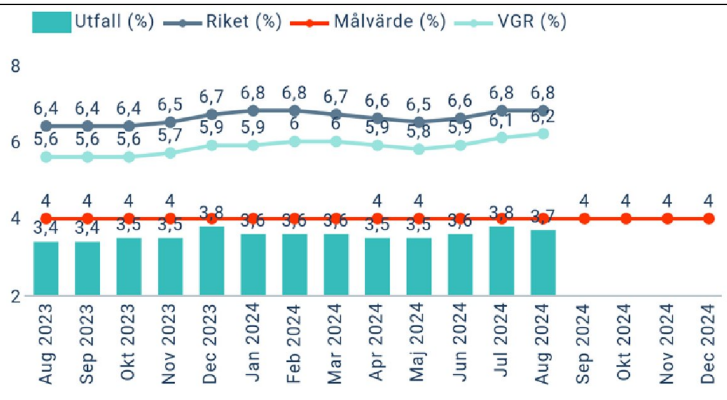
I de ärenden med individer som är förhindrade att delta i arbetsmarknadsinriktade insatser utifrån sociala skäl, förekommer nära samverkan med Vuxenenheten. Det gör att vi kan skicka uppdrag till enheten Vägledning introduktion och arbete (VIA) när individen kan kravställas i arbetsmarknadspolitiska insatser, vilket bidrar till förflyttning mot arbetsmarknaden. Det bidrar även till att vi kan anpassa planeringar utifrån hur planeringen ser ut med övrig socialtjänst.

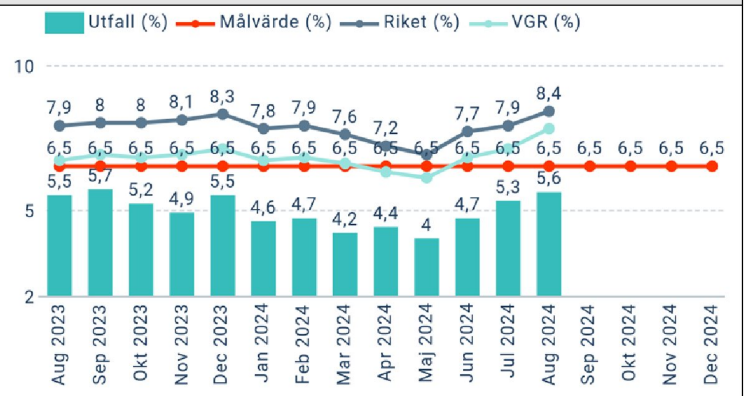
Så här går vi vidare

- Samverkan är initierad med sjukvården, för att arbeta med de individer som är långtidssjukskrivna och har SGI (sjukpenninggrundande inkomst). Syftet är att genom gemensam planering med sjukvården arbeta med parallella processer och därigenom

förbättra individens hälsa, och på så vis närma sig arbetsmarknaden i de fall där detta är möjligt.

- Fortsatt utveckling av resurser inom Kompetenscentrum, för insatser som inte kan ges av annan aktör.
- Regelbunden uppföljning av aktörer inom Samhällskontraktet för utveckling av samverkan.

Indikator	Utfall 2024	
Utbetalt försörjningsstöd exklusive nyanlända, Tkr per tertial	**Utfall** 6 276 **Målvärde** 7 900	
Antal ärenden inom kommunens arbetsmarknadsv erksamhet, inklusive serviceärenden.	**Utfall** 150 **Målvärde** 150	
Arbetslösa inklusive i åtgärder i Kungälv (16-65 år)	**Utfall** 3,7 % **Målvärde** 4 %	

Indikator	Utfall 2024	
Arbetslösa ungdomar inklusive i åtgärder i Kungälv (18-24 år)	**Utfall** 5,6 % **Målvärde** 6,5 %	

3.1.13 13. 100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds vuxenutbildning

Förvaltningens tolkning

Alla ungdomar under 20 år i det kommunala aktivitetsansvaret som inte har fullföljda studier ska erbjudas vuxenutbildning. Detta förutsätter en nära samverkan mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen samt att alla ungdomar inom uppföljningsansvaret får en individuellt utformad planering.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Inflödet av ungdomar till det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) har ökat efter sommarmånaderna. I mitten av augusti 2024 var 247 individer inskrivna i det kommunala aktivitetsansvaret jämfört med 114 i början av maj 2024. Detta är en ökning med 133 nytillkomna ungdomar under perioden maj – mitten av augusti 2024.

Ökningen av antalet ungdomar inom KAA efter sommarmånaderna är naturlig. I första hand beror den på att ett större antal ungdomar skrivs in i KAA under sommaren efter att de gått klart gymnasieskolan och enbart fått ett studiebevis och inte en gymnasieexamen. Många ungdomar skrivs åter in i studier efter att deras sommarjobb tagit slut eller om de gjort ett avhopp från gymnasieskolan under sommarmånaderna.

108 av de 247 inskrivna individerna ungdomarna har en pågående aktivitet, till exempel arbete, praktik, studier, organiserad studie- och yrkesvägledning eller insats hos annan aktör. Skälet till att enbart 56 procent av ungdomarna har en pågående aktivitet är att många av ungdomarna är nytillkomna i KAA. Aktivitetsgraden väntas stiga under hösten.

Samtliga ungdomar i KAA erbjuds en första kontakt via telefonsamtal, sms och sist med brev. De ungdomar man inte lyckas etablera en första kontakt med får ett meddelande om planerat hembesök. Vid oro över ungdomar under 18 år som ej får kontakt med görs orosanmälningar.

Kontakt har etablerats med 44 procent av de inskrivna ungdomarna till och med augusti 2024.

Bedömning av resultaten

Målet bedöms som delvis uppfyllt.

Förklaring och analys

De försämrade resultaten kan förklaras med att ungdomar som studerar på vuxenutbildningen eller folkhögskola inte står skriva på sina utbildningar under sommaren. Ungdomarna skrivs då in i KAA men blir avregistrerade när det återgår till sina studier.

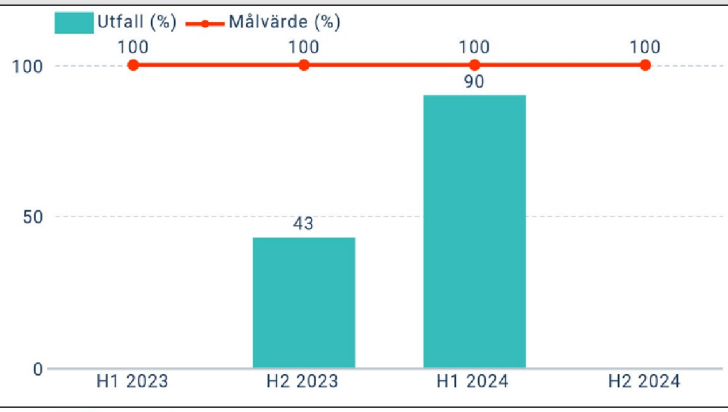
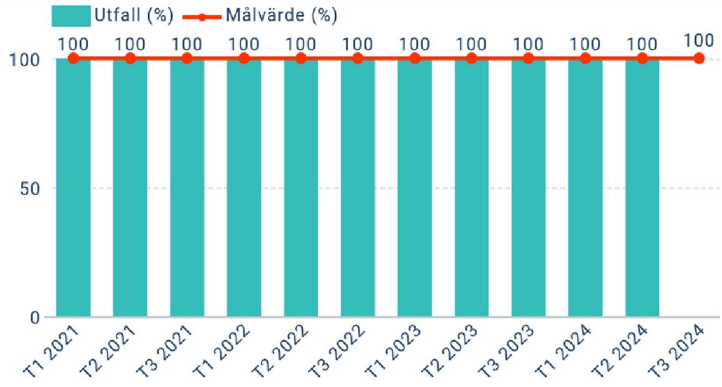
Kontakt har etablerats med 44 procent av de inskrivna ungdomarna till och med augusti 2024. I och med att många ungdomar är nytillkomna väntas siffran att öka under hösten. Verksamheten har goda förutsättningar att närma sig målet att få kontakt med alla ungdomar då KAA från hösten 2024 har utökad personalresurs samt genom tvärsektoriell samverkan med Stöd och försörjning och Vägledning, arbete och introduktion.

I arbetet med ungdomarna behöver verksamheten ta hänsyn till att depression, psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan vara hinder som står i vägen för ungdomarna att nå målen arbete eller studier. Det är viktigt att varje ungdom får en individuell planering för att stegvis närma sig sitt mål. Verksamheten fortsätter arbetet med att få en första kontakt med 100 procent av de ungdomar som är inskrivna i KAA. I augusti hade man etablerat kontakt med 44 procent av ungdomarna men andelen kommer att öka, då många ungdomar åter skrivs in i sina studier efter sommaren. Förvaltningen arbetar aktivt med att få kontakt med alla inskrivna ungdomarna på KAA och gör satsningar för att förbättra resultatet (orosanmälningar, uppsökande, hembesök, samverkan med vården) under hösten.

Förvaltningen kommer inte att nå målet att erbjuda 100 procent vuxenutbildning då man enligt skollagen har rätt att läsa på Vux från året man fyller 20 år vilket gör det omöjligt att komma upp till 100 procent. Verksamheten har satt ett eget mål som är att 100 procent av alla ungdomar vi har kontakt med ska få en individuell planering för att bättre möta ungdomarnas behov där de befinner sig och stegvis rusta dem för att komma närmare studier och arbete.

Så här går vi vidare

- Fortsatt arbete med att erbjuda fysiska mötesplatser i samarbete med trygga ungdomsmiljöer (TUM).
- Ungdomarna kartläggs och deras individuella planeringar genererar insatser som utformas för att stötta i arbetet med att bryta isolering och närma sig en meningsfull aktivitet som studier eller arbete. Under tertial 1 etablerades kontakt med ungdomar som fortsatt regelbundet kommer besöka träffarna på TUM. Verksamheten kommer fortsatt arbeta med att etablera kontakt med alla inskrivna ungdomar.
- Utveckla digitala mötesplatser för att nå ungdomar som inte är redo att träffas fysiskt. Enheten strävar också efter att samverka mer med exempelvis Barn och ungdomsenheten, Mimers Hus Gymnasium, Vuxenutbildningen för att förbättra stödet till ungdomarna och stärka deras möjligheter att närma sig studier och arbete.
- Folkhögskola är en alternativ skolform som kan öppna upp för att fler ungdomar kan läsa klart gymnasiet och som efterfrågas av ungdomarna.

Indikator	Utfall 2024	
Andel av ungdomarna (%) inom uppföljningsansvaret som varit i kontakt med handläggare.	**Utfall** 90 % **Målvärde** 100 %	
Andel av ungdomarna (%) inom uppföljningsansvaret utan sysselsättning som erbjudits insats.	**Utfall** 100 % **Målvärde** 100 %	

3.1.14 14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser

Förvaltningens tolkning

Alla som uppbär ekonomiskt bistånd ska ha en individuell arbetsplan som utgår utifrån personens egen förmåga att nå ett icke bidragsberoende. Genom samverkan mellan kommunens olika insatser ska den enskilde nå ett ökat innanförskap.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälvs kommun har relativt få personer med ekonomiskt bistånd jämfört med riket.

För de som söker ekonomiskt bistånd är det cirka 65 procent som av olika skäl inte står till arbetsmarknadens förfogande. Det är ingen homogen grupp utan de kan vara sjukskrivna på grund av psykisk eller fysisk ohälsa men sakna eller ha otillräcklig ersättning från Försäkringskassan, ha beroendeproblematik, inte stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av våld i nära relation, vara föräldralediga, ålderspensionärer eller ha bristande språkkunskaper. För dessa individer kan försörjningsstödet inte villkoras med kontrakt om arbetsmarknadsfrämjande insatser. För dem har Stöd och försörjningsenheten en annan planering som den enskilde måste följa för att ha rätt till ekonomiskt bistånd, till exempel rehabiliterande insatser eller intern/extern vård.

Bedömning av resultaten

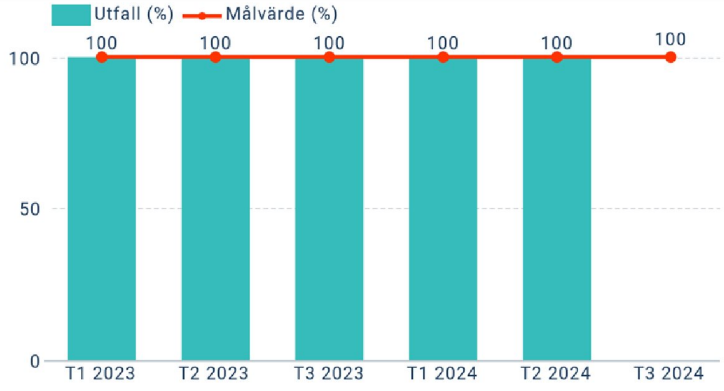
Bedömningen är att målet kommer att nås då försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande åtgärder i ärenden där socialtjänstlagen tillåter det.

Förklaring och analys

Det finns olika orsaker till att man inte klarar sin försörjning och därför ansöker om ekonomiskt bistånd. Orsaken till att man söker hjälpen kodas i varje ärende. Rätten till ekonomiskt bistånd är inte villkorslös för någon. Det är endast för personer som står till arbetsmarknadens förfogande och inte är aktuella för arbetsmarknadsåtgärder via Arbetsförmedlingen, som socialtjänsten kan villkora det ekonomiska biståndet utifrån socialtjänstlagen (SoL 4 kap 4 §). Alla som kodas som arbetslösa står inte till arbetsmarknadens förfogande. Även när man till exempel studerar SFI på heltid eller deltar i Arbetsförmedlingens olika program kodas man som arbetslös. I de ärendena får det ekonomiska biståndet inte villkoras med kontrakt om arbetsmarknadsfrämjande åtgärder.

Så här går vi vidare

- Samverkan med Samordningsförbundet behöver utvecklas då det finns rehabiliterande insatser och statliga resurser avsatta för det som idag inte används på ett effektivt sätt.
- Försörjningsstöd och Vuxenenheten på Trygghet och stöd fortsätter att fördjupa påbörjad samverkan kring gemensamma ärende i syfte att skapa förutsättningar för förflyttning i riktning mot arbetsmarknaden.

Indikator	Utfall 2024	
Andel personer vars försörjningsstöd har villkorats med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser där socialtjänstlagen tillåtit det	**Utfall** 100 % **Målvärde** 100 %	

3.1.15 15. Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar

Förvaltningens tolkning

Kungälv ska sträva efter att uppfylla MSB:s riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap.

Kommunerna är ansvariga för verksamhet som måste fungera även under kriser, exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning, fjärrvärme, räddningstjänst och skola. Regionerna ansvarar bland annat för sjukvård och kollektivtrafik som även det måste fungera.

Vid samhällsstörningar ska kommunen ta fler ansvar samtidigt:
- Leda och se till att den egen verksamhet kan genomföras som vanligt.

- Samordna och organisera de åtgärder för att hantera krisen som genomförs av olika aktörer i kommunen, till exempel räddningstjänst, polis och olika enheter från kommunen
- Organisera och säkerställa informationen till allmänheten
- Delta i samverkan på regional nivå.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) författningssamling sammanställs 101 indikatorer för att bedöma "Kommunens generella krisberedskap". Dessa kan utgöra en grund för bedömning av kommunens robusthet, vilket är varför Kungälvs kommun valt att använda dessa indikatorer som målstyrning i dess lokala krisberedskapsarbete. Målet är att Kungälvs kommun ska uppfylla samtliga av MSB:s indikatorer år 2026, därav ökar målvärdet successivt från 80 procent år 2023 till 100 procent 2026. Utfallet för 2023 blev 91 procent, bättre än målvärdet.

Indikatorn "andel av befolkningen som bor max 2,5 kilometer från en trygghetspunkt" beskriver hur stor del av invånarna som har nära till en av kommunens samlingsplatser för stöd och skydd vid extraordinära händelser. Utfallet för 2023 blev 75,5 procent, i nivå med målvärdet.

Sektorerna har arbetat och fortsätter att arbeta med att hantera utmaningar som identifierats i risk- och sårbarhetsanalyser. Kontinuitetsplaner, vägledningar vid olika typer av störningar och avbrott, nödvattenplan, våldsbejakande extremism och organisering för att säkerställa välfärdens bemanning är exempel på specifika områden som hanteras och färdigställs.

Bedömning av resultaten

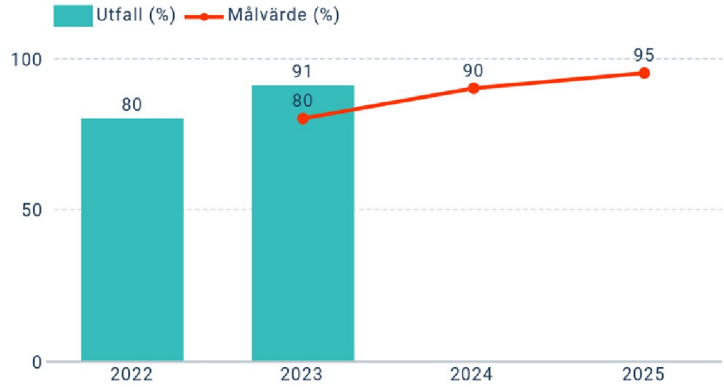
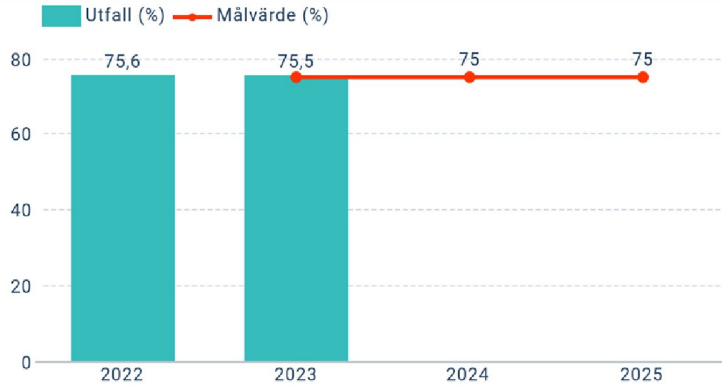
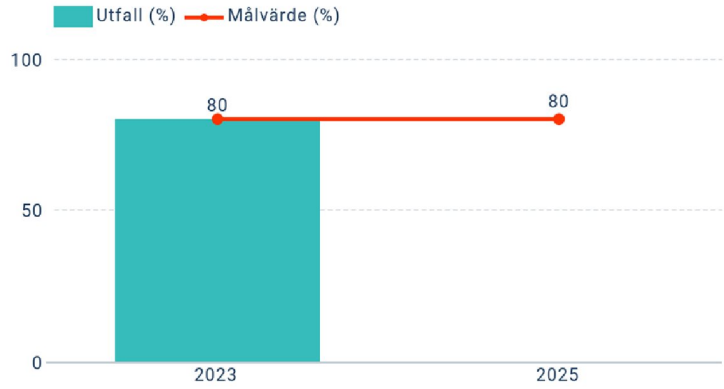
Bedömningen är att målet kommer att nås

Förklaring och analys

Arbetet sker enligt plan. Genom utbildning och övning har kommunens krisledning stärkts. Förvaltningen har ett pågående säkerhetsarbete där risk- och konsekvensanalysen spelar en viktig roll. En föränderlig omvärld ställer krav på kontinuerligt säkerhetsarbete. Arbetet genomföras i samverkan mellan sektorerna och förvaltningens säkerhetsavdelning.

Så här går vi vidare

- Förvaltningen har identifierat att kommunen för tillfället endast har ett beredskapslager som räcker i en vecka, därmed planerar man att utöka sitt beredskapslager under hösten 2024.
- Med utgångspunkt i färdigställd sambandsanalys pågår arbete med att identifiera behov av att införskaffa kommunikationsutrustning (RAKEL).
- Arbetet med kontinuitetsplaner pågår inom verksamheterna under hösten 2024.

Indikator	Utfall 2024	
Kommunens generella krisberedskap - faktorer för krishanteringsför måga (Andel godkända faktorer)	**Målvärde** 90 %	
Andel av befolkningen som bor max 2,5 km från en trygghetspunkt.	**Målvärde** 75 %	
Status - Utbildning och övning av kommunens krisorganisation (andel övade funktioner)	**Målvärde** 80 %	

3.1.16 18. Kommunens användning av fossila bränslen ska minska, med målet att vara fossilfritt 2030

Förvaltningens tolkning

Kommunen ska verka för att hela kommunen (medborgare, näringsliv och kommunkoncern) ska minska användningen av fossila bränslen. Användningen av fossila bränslen inom förvaltningen ska upphöra till 2030.

6-gradig bedömning

3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Förbrukning fossila drivmedel i förvaltningen 2024 redovisas i årsbokslutet. Indikatorn visar

att förvaltningens förbrukning har minskat 2023 jämfört med 2022 men ligger på samma nivå som 2021.

Bedömning/analys av resultaten

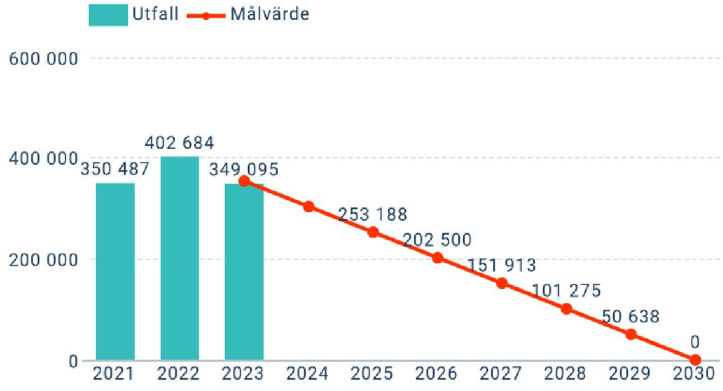
Det är svårbedömt huruvida förvaltningens förbrukningsminskning över tid kommer att vara tillräcklig för att nå målvärdet 2030.

Förklaring och analys

För att kunna ställa om till fossilfria fordon inom förvaltningen krävs utbyggd laddinfrastruktur.

Så här går vi vidare

- Ett antal helelektriska fordon i verksamheter som kör kortare sträckor planeras införas under vintern 2024
- Arbete med en laddinfrastrukturplan har påbörjats under 2024 och planeras vara klar under 2025

Indikator	Utfall 2024	
Förbrukning fossila drivmedel i förvaltningen (liter)	**Målvärde** 303 825	

3.2 Strategiska förutsättningar

3.2.1 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun

Förvaltningens tolkning

Att det är attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun kännetecknas av att det finns ordinarie personal med stabil personalomsättning som säkerställer kontinuiteten i verksamheten, samtidigt som det finns en viss flexibilitet med hjälp av andra anställningsformer. Att frisknärvaron är hög och att chefer har ett rimligt antal medarbetare skapar förutsättningar för att en anställning i Kungälvs kommun uppfattas som attraktivt. Andra viktiga faktorer är en god arbetsplatskultur, flexibla arbetsvillkor och personlig utveckling utifrån kompetens och erfarenhet.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Personalomsättningen (exklusive pensionsavgångar) är 8,2 procent vilket är lägre än föregående år (11,3 procent) och lägre än målvärdet (9 procent).

Frisknärvaro är när medarbetare har färre än fem sjukdagar under ett år. Frisknärvaron är 59,1 procent vilket är högre (bättre) än föregående år och högre än målvärdet (58 procent). Det är en positiv trend och det högsta mätbara värdet under Tertial 2 för de senaste fem åren.

Antal anställda per chef har ökat vilket framgår nedan**:**

- Andelen chefer med färre än 26 medarbetare är 43 procent, det är lägre än målvärdet (50) och minskat marginellt sedan föregående år.
- Andelen chefer med 26–35 medarbetare är 40,4 procent, det är högre än målvärdet (32) och har minskat sedan föregående år.
- Andelen chefer med fler än 35 medarbetare är 16,6 procent vilket är lägre än målvärdet (18) och högre än föregående år.

Av totalt utförd arbetstid är 9,3 procent utförd av timavlönade. Det är högre än 2023 och högre än målvärdet (8 procent).

Arbetsplatskultur mäts genom temperaturmätningar och indikerar på hur medarbetare upplever sin arbetsmiljö. Mätningen sker på en skala 1-10. Arbetsplatskulturen ligger på 7 och i linje med målvärdet 7.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att uppfyllas. Det är en positiv utveckling eftersom indikatorerna visar att flera av målvärdena har uppnåtts både på sektor och förvaltningsövergripande nivå.

Förklaring och analys

Personalomsättningen är lägre än föregående år och målvärdet, vilket kan ses som positivt då det tyder på ökad stabilitet och förbättrad förmåga att behålla medarbetare inom organisationen. Den lägre personalomsättning kan även bero på det ekonomiskt osäkra läget.

Frisknärvaron har förbättrats jämfört med samma mätperiod de senaste fem åren och är högre än målvärdet. Detta indikerar en positiv trend och ett framgångsrikt arbete inom organisationen för att främja medarbetares hälsa och stärka friskfaktorerna.

Arbetstid utförd av timavlönade är högre än föregående år och högre än målvärdet. En orsak till att arbetstid utförda av timavlönade är högre än föregående år kan bero på utökningarna av verksamheter, de nya reglerna kring dygnsvila samt att mer-/övertid har ersatts av timavlönade.

Arbetsplatskulturen mäts genom temperaturmätningar där återkoppling ges på vad som fungerar bra i arbetsmiljön och hur medarbetare upplever sin arbetssituation i realtid. Arbetsplatskulturen påverkar i hög grad hur medarbetare upplever sin arbetsmiljö, deras trivsel, engagemang och motivation. En positiv arbetsplatskultur främjar samarbete, öppen kommunikation, tillit och en känsla av gemenskap bland medarbetarna. Den kan också stödja och främja innovation, kreativitet och högpresterande team. För att skapa en positiv och hälsosam arbetsmiljö där medarbetarna trivs och kan prestera sitt bästa arbetar förvaltningen aktivt med det hälsofrämjande arbetet med fokus på friskfaktorer. Under första delen av året har verksamheterna satt egna arbetsmiljömål, åtgärder och aktiviteter i syfte att främja en god arbetsmiljö genom att stärka friskfaktorerna.

Riktade workshops har genomförts med chefer och rektorer inom sektor Bildning och lärande. Detta har bidragit till ökad kunskap om hur friskfaktorer kan främja en god arbetsmiljö, öka frisknärvaron och nå verksamheternas mål**.**

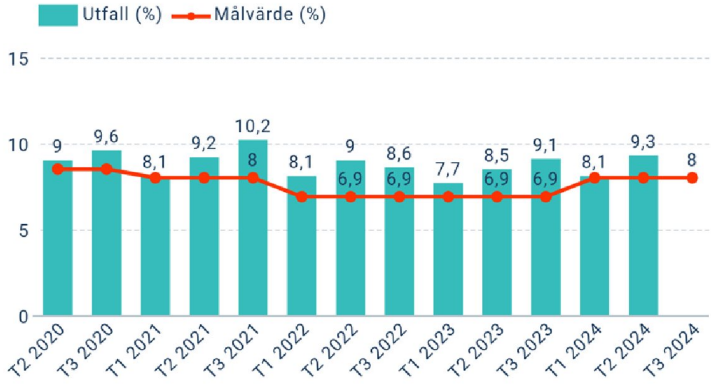
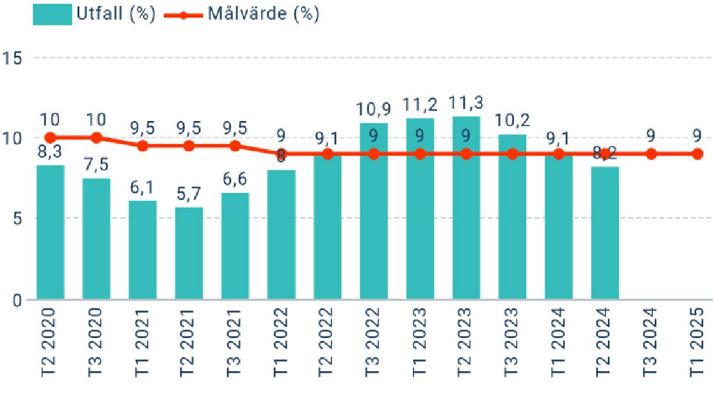
Under våren inledes en satsning på att stärka och skapa trygga ledare inom förvaltningen

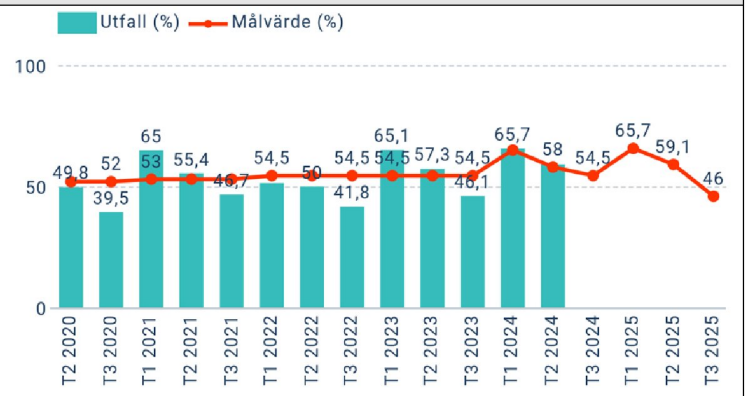
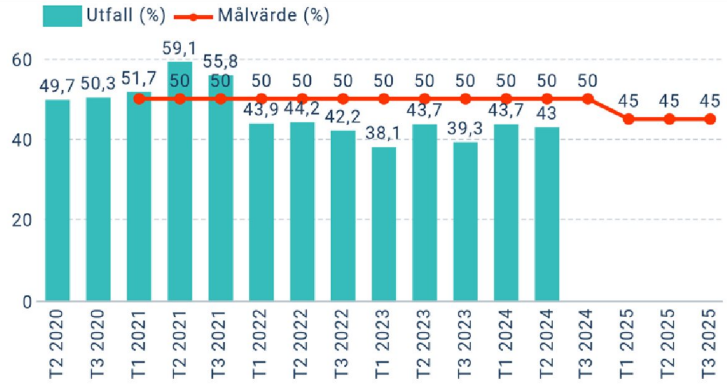
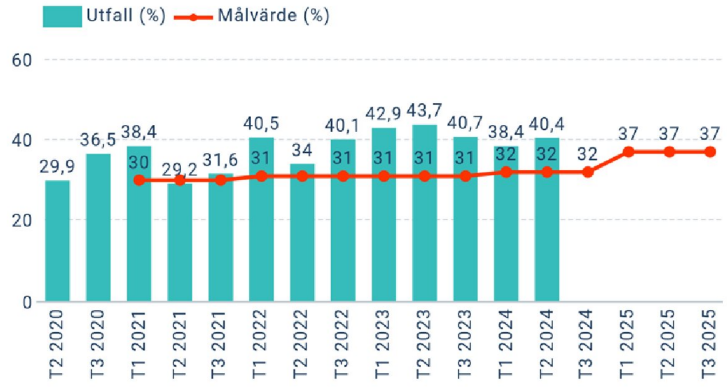
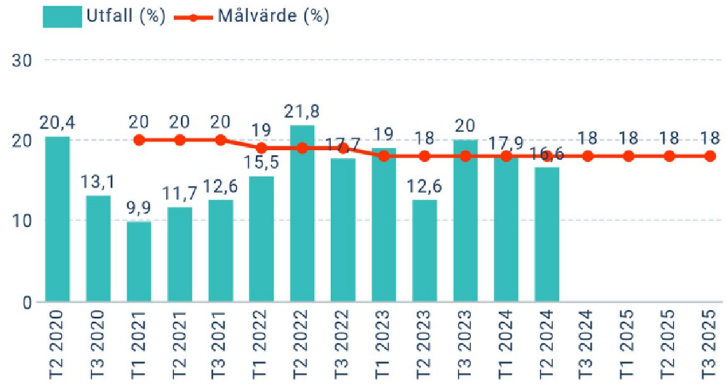
genom ett ledarskapsprogram. Programmets syfte är att öka de beteenden hos våra ledare som utvecklar medarbetare och samtidigt gynnar ett gott organisatoriskt resultat, som därmed bidrar till en bättre arbetsmiljö. Under våren har två grupper startat och fler grupper startar till hösten.

Antalet medarbetare per chef har ökat vilket bland annat kan beror på de omorganiseringar som genomförts under året. En chef med med många medarbetare kan behöva extra stöd för att hinna med de uppgifter som ingår i rollen och samtidigt vara närvarande och tillgänglig för sina medarbetare.

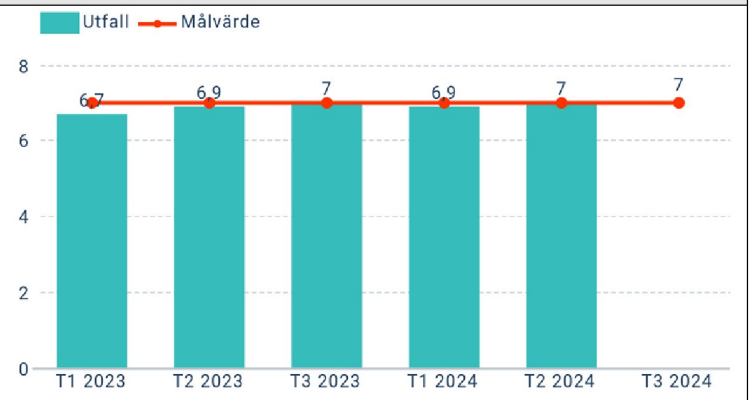
Så här går vi vidare

- Fortsatt förbättring av arbetsmiljön med hjälp av temperaturmätningar/medarbetarundersökning året ut. Dessa verktyg ger värdefull insikt för att identifiera områden som behöver utvecklas för att skapa en mer trivsam och produktiv arbetsplats.
- Ledarskapsprogrammet kommer att fortsätta under året och nya grupper startar upp under hösten.
- Vi fortsätter att sträva efter att vara innovativa och möta de utmaningar som omvärlden ställer oss inför. Genom att undersöka och implementera nya arbetsmetoder och innovativa lösningar kommer vi att öka vår förmåga att möta förändrade krav och skapa en mer robust verksamhet för framtiden.
- Förvaltningen fortsätter stärka friskfaktorerna för att förbättra arbetsmiljön och höja frisknärvaron. Under hösten kommer riktade workshops för ledningsgrupper inom sektor Trygghet och stöd att genomföras.
- Arbetet med att minska sjukfrånvaron fortsätter. Under hösten kommer utvalda enheter ta fram handlingsplaner i syfte att öka frisknärvaron.

Indikator	Utfall 2024	
Andel timavlönade i förvaltningen, arbetade timmar	**Utfall** 9,3 % **Målvärde** 8 %	
Personalomsättning i förvaltning, exklusive pension	**Utfall** 8,2 % **Målvärde** 9 %	

Indikator	Utfall 2024	
Frisknärvaro	**Utfall** 59,11 % **Målvärde** 58 %	
Andel chefer (%) med antal medarbetare färre än 26	**Utfall** 43 % **Målvärde** 50 %	
Andel chefer (%) med antal medarbetare inom intervallen 26-35	**Utfall** 40,4 % **Målvärde** 32 %	
Andel chefer (%) med antal medarbetare, fler än 35	**Utfall** 16,6 % **Målvärde** 18 %	

Indikator	Utfall 2024
Arbetsplatskultur - Totalindex temperaturmätning Winningtemp	**Utfall** 7 **Målvärde** 7

3.2.2 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

Förvaltningens tolkning

Förvaltningen har ett högt kvalitetsfokus och arbetar strukturerat med utveckling och ständiga förbättringar i våra verksamheter. Kungälv resultat ska vara bättre än genomsnittet av jämförbara kommuner när det gäller verksamhetens kvalitet och hushållning

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

SCB medborgarundersökning 2023 visar att 77 procent av kommunens medborgare tycker att kommunen sköter sina verksamheter bra eller mycket bra. Det är en minskning med fyra procentenheter jämför med 2021, förändringen ryms inom felmarginalen. Resultat är något under målvärde (80 procent).

Kommunens nettokostnad per invånare är 2023 högre (sämre) än jämförbara kommuner men ligger fortfarande bra till jämfört med GR-kommunerna och riket.

Antal årsanställda per 1000 invånare minskade från år 2018 fram till och med 2021. Trenden har nu vänt och kommunen är tillbaka på 2018 års nivå. Det beror på att nya verksamheter har startats till exempel nya förskolor, fler äldreomsorgsplatser och korttidsplatser. Befolkningen ökar inte heller i samma takt som tidigare, även om Kungälv nu passerat 50 000 invånare.

Bedömning av resultaten

Det råder god ordning på kommunen ekonomi. Kvaliteten i verksamheterna varierar men är överlag tillfredställande.

Den sammanvägda bedömningen är att målet är delvis uppfyllt.

Förklaring och analys

De senaste åren har Kungälvs kommun haft god ordning och balans i ekonomin, vilket flera av indikatorerna visar. Under verksamhetsåret arbetar sektorerna med att anpassa verksamheten till budget där det behövs.

Jämförelsen mellan Kungälvs nettokostnadsavvikelse och referenskostnaden hämtad från

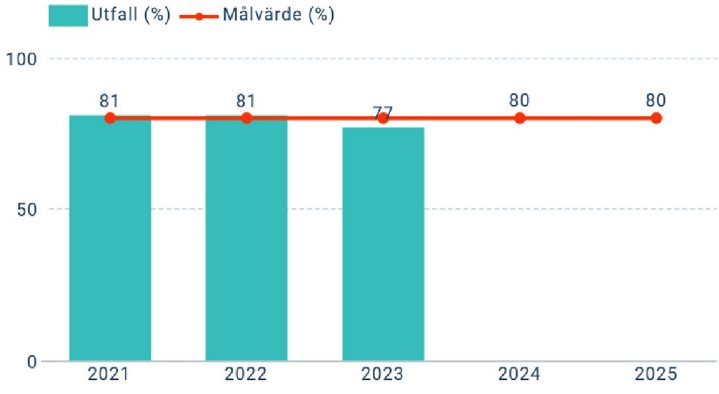
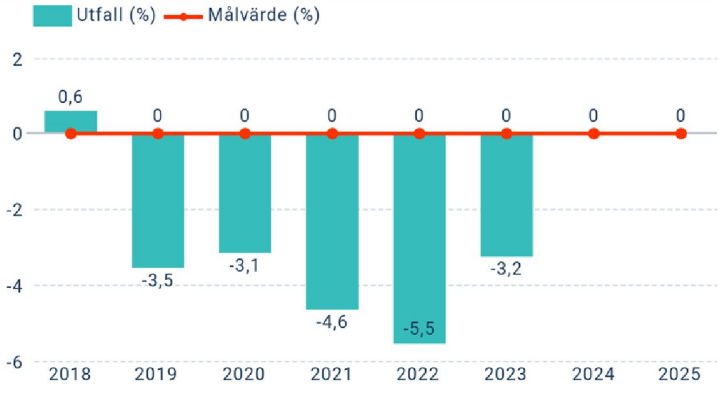
kostnadsutjämningssystemet och som tar hänsyn till både nettokostnader samt ålders- geografisk- och social struktur indikerar att kommunen som helhet har ett lågt kostnadsläge.

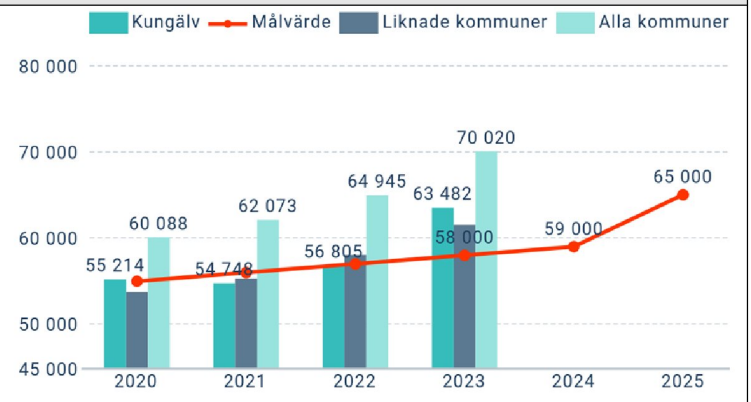
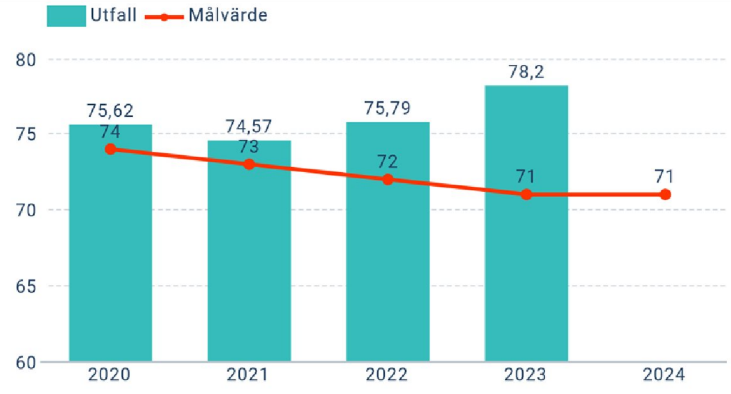
Vid 2023 års lönerevision valde Kungälv att invänta märket och justera löner efter det. Många andra kommuner justerade sitt löneläge utifrån föregående års nivåer. Detta har bidragit både till att Kungälvs nettokostnad per innevånare ökat något i relation till jämförbara kommuner.

Den kommunala sektorn står inför stora utmaningar till följd av den demografiska utvecklingen där framförallt antalet äldre ökar i större utsträckning än de i arbetsför ålder. Även om befolkningsökningstakten avtagit något växer Kungälv fortfarande, vilket leder till förhöjd efterfrågan på kommunal service och därmed ökat personal- och kompetensbehov. I kombination med kostnadsökningar på grund av inflation och ökade pensionskostnader har Kungälv utmaningar, men har en stabil ekonomisk grund att stå på och kan hantera en tillfällig ekonomisk instabilitet med bibehållen kvalitet i verksamheterna. På längre sikt är det viktigt att ha en resultatnivå som möjliggör finansiering av investeringar utan alltför stor upplåning.

Så här går vi vidare

- Utvärdering av skolans strukturresurs (budgetfördelning utifrån socioekonomiska kriterier) är planerad till kommande verksamhetsår. Strukturresursen behöver användas så att den ger så god effekt som möjligt.
- Kontinuerligt arbete med att säkra kvaliteten i verksamheterna genom uppföljning och analys inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.
- En väl fungerande planeringsprocess med kontinuerlig uppföljning och vid avvikelser träffsäkra åtgärder som säkerställer en budget i balans

Indikator	Utfall 2024	
SCB medborgarunderökning: ”Kommunen sköter sina verksamheter bra”, andel positiva svar %”	**Målvärde** 80 %	
Standardkostnads -avvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)	**Målvärde** 0 %	

Indikator	Utfall 2024	
Nettokostnad per invånare	**Målvärde** 59 000	
Antal årsanställd per 1000 invånare	**Målvärde** 71	

4 Personal

4.1 Anställda

Beskrivning

Mätdatum är: för T1 1/4, för T2 1/8 och för T3 1/12.
Antal anställda = antal personer med fastställd sysselsättningsgrad (dvs timavlönade ingår ej).
Antal årsarbetare = sysselsättningsgraden omräknat till heltid.

	Utfall 1/8 2024	Utfall 1/8 2023	Diff
Antal anställda	3 862	3 820	42
- Antal anställda, kvinnor	3 103	3 082	21
- Antal anställda, män	759	738	21
Antal årsarbetare	3 768	3 718	50
- Antal årsarbetare, kvinnor	3 015	2 989	26
- Antal årsarbetare, män	752	728	24

4.2 Arbetade timmar

Beskrivning

Visar utförda arbetstimmar av månadsavlönad personal respektive timavlönad personal.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall 2024 (8 mån)	Utfall 2023 (8 mån)	Diff
Månadsavlönade (antal timmar)	3 616 607	3 569 985	46 622
- Månadsavlönade, kvinnor (antal timmar)	2 838 895	2 793 775	45 120
- Månadsavlönade, män (antal timmar)	777 712	776 209	1 503
Mer/övertid (antal timmar)	22 357	36 317	-13 960
Timavlönade (antal timmar)	373 306	337 015	36 291
- Timavlönade, kvinnor (antal timmar)	273 763	252 792	20 971
- Timavlönade, män (antal timmar)	99 544	84 224	15 320

4.3 Sjukfrånvaro

Beskrivning

Sjukfrånvaron redovisas som andel sjuktimmar av ordinarie antal arbetstimmar.
Varav sjukfrånvaro >=60 dagar. Den långa sjukfrånvarons andel av den totala sjukfrånvaron.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall 2024 (8 mån)	Utfall 2023 (8 mån)	Diff
Sjukfrånvaro (%) av ordinarie arbetstid	8,9	9,1	-0,2
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Kvinnor	9,9	10,1	-0,2
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Män	5,8	5	0,8

	Utfall 2024 (8 mån)	Utfall 2023 (8 mån)	Diff
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder <= 29 år	8,5	8,2	0,3
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder 30-49 år	7,8	8	-0,2
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder >= 50 år	10,7	10,7	0
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), mindre än 15 dagar	3,8	4,1	-0,3
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), 15 dagar eller mer	5,1	5	0,1
Andel av sjukfrånvaro som överstiger 60 dagar (%)	44,9	42,2	2,7

4.4 Sjuklönekostnad (Tkr)

Beskrivning

Arbetsgivarens kostnad för de första 14 dagarna samt 10% till dag 90. Ger ingen fullständig bild av kostnaderna för sjukfrånvaro.

	Utfall 2024 (8 mån)	Utfall 2023 (8 mån)	Diff
Sjuklönekostnad (Tkr, Inkl personalomkostnader (PO))	39 634	38 863	771
- Sjuklönekostnad, kvinnor (Tkr, inkl PO)	33 142	32 627	515
- Sjuklönekostnader, män (Tkr, inkl PO)	6 491	6 236	255

4.5 Kommentar till utfall

Antalet anställda har ökat med 42 personer jämfört med 2023, det gäller både gruppen män och kvinnor. Antalet årsarbetare har ökat med 50 vilket indikerar en ökning av sysselsättningsgraden bland de anställda**.** Det är främst inom sektor Trygghet och stöd som ökningarna har skett.

Ökningen av både antalet anställda och årsarbetare beror på ökad efterfrågan av kommunala tjänster. Flera nya enheter har startats i förvaltningen för att tillmötesgå medborgarna och företagens behov av service. De nya enheterna är Fridhems förskola, en ny korttidsenhet, två nya dagliga verksamheter och ett vård- och omsorgsboende har byggts ut.

Utökning av verksamheter, antalet anställda och årsarbetare har även inneburit en ökning av antalet arbetade timmar, både utförda av månadsavlönade och timavlönade. Mer-/övertid har nyttjats mindre än 2023 vilket är positivt. En möjlig förklaring är att mer-/övertidstimmar har ersatts av timavlönade för att inte slita på den ordinarie personalen och för att förhålla sig till de nya arbetstidsreglerna. Detta har bidragit till att andelen timmar utförda av timavlönade har ökat jämfört med samma period föregående år.

Under 2024 har sjukfrånvaron varit lägre än under 2023. Sjukfrånvaron har minskat i gruppen kvinnor i ålder 30-49 år. Det är den korta sjukfrånvaron, kortare än 15 dagar, som har sänkts.

Minskningen av korttidssjukfrånvaron gör att andelen av sjukfrånvaron som överstiger 60 dagar är högre än tidigare. Ökningen innebär inte att det är fler som är långtidssjukskrivna

utan beror på att den kortare sjukfrånvaron har sjunkit. Därmed utgör den långa sjukfrånvaron en större del av den totala sjukfrånvaron, trots att sjukfrånvaron på totalen har sjunkit. Det betyder alltså inte att det är fler som har en längre sjukskrivning än tidigare.

Sjuklönekostnaderna har ökat trots att sjukfrånvaron har minskat. Ökningen beror delvis på lönerevisionen 2023 som innebar en hög löneökning (4,1 procent), vilket påverkat sjuklönekostnaderna. Då löneökningen gäller från april 2023 påverkar den inte T1 2023, men däremot T1 2024. Ökningen av sjuklönekostnaden beror även på ökade personalomkostnader utifrån det nya pensionsavtalet med en högre avsättningsnivå till tjänstepension.

5 Ekonomi

5.1 Förenklad förvaltningsberättelse

Prognosen i delårsrapporten bygger på den av Sveriges Kommuner och Regioners senast skatteunderlagsprognos presenterad i augusti. I den konstateras att 2024 är ett år med svag ekonomisk utveckling. Skatteunderlaget kommer att öka betydligt långsammare än normalt samtidigt som pensionskostnaderna är fortsatt höga. SKR konstaterar dock att svensk lågkonjunktur är nära bottenpunkten och man ser en tydlig svensk konjunkturuppgång nästa år.

Till skillnad mot 2023 blir löneökningstakten högre än inflationen 2024 vilket innebär att hushållens reallöner ökar. Tillsammans med lägre ränteläge och uppdämda konsumtionsbehov bidrar reallöneutvecklingen till en högre hushållskonsumtion och en ökad fart i ekonomin. Ett orosmoment är att sysselsättningen, som var oväntat stark 2023, ligger på en låg nivå under 2024. Arbetslösheten beräknas stiga till 8,5 procent. När efterfrågan och BNP ökar under 2025 kommer medelarbetstiden att öka och därefter ökar också sysselsättningen och arbetade timmar. Prognosen för den ekonomiska utvecklingen 2025 är därför positivare än 2024. Lägre inflation och räntor väntas öka tillväxten 2025 vilket påverkar skatteunderlag och finansnetto positivt. Även pensionskostnaderna förväntas minska 2025 enligt de senaste prognoserna.

Riksbankens inflationsmål är uppnått i och med att KPIF landade under 2 procent i juli och i augusti var 1,2 procent. (KPIF är lika med Konsumentprisindex med fast ränta, det vill säga KPIF påverkas inte direkt av ändrade räntesatser på hushållens bostadslån). Riksbanken har öppnat upp för fler sänkningar av styrräntan än tidigare under hösten.

Kommunfullmäktige har med anledning av den svaga ekonomiska utvecklingen 2024 beslutat om avsteg från de långsiktiga finansiella målen. Årets resultat är budgeterat till 6 Mkr vilket motsvarar 0,2 procent av skatter och statsbidrag. Övriga finansiella mål har också en lägre målsättning för 2024.

Periodens resultat är Prognosen för årets resultat 2024 är 23,3 Mkr, vilket motsvarar 0,7 procent av skatter och statsbidrag. Med ovanstående prognos nås resultatmålet för 2024.

Balanskravsresultatet uppgår till 36,3 Mkr.

Investeringarna prognosticeras till 578 Mkr, att jämföra med budgeterade 636 Mkr. Det långsiktiga målvärdet för investeringarnas självfinansieringsgrad har förändrats från 60 procent till 39 procent. I delåret är prognosen för självfinansieringsgraden 46 procent.

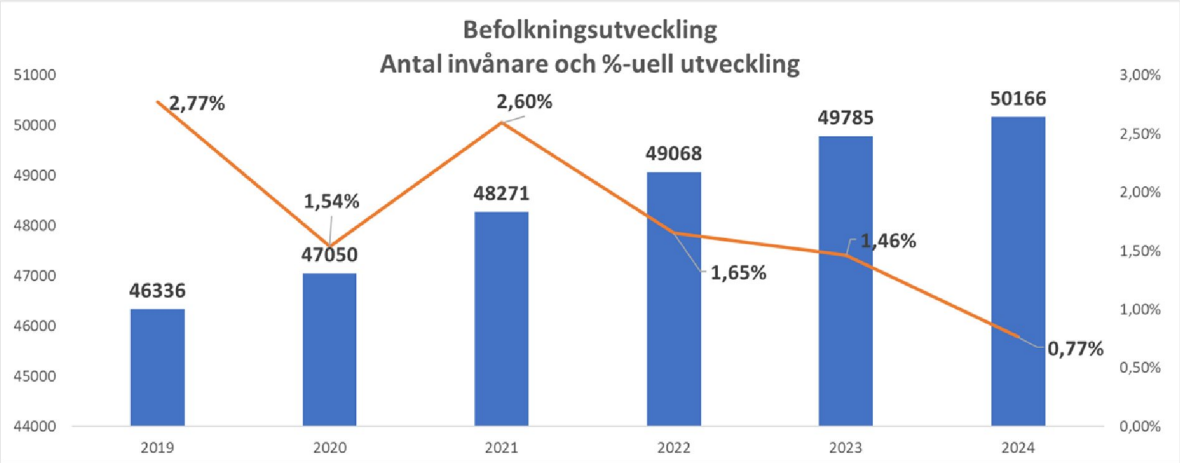
Koncernens låneskuld har ökat med 140 Mkr de åtta första månader 2024 och uppgår till 2 361 Mkr per den 31 augusti. Kungälvs kommun (100 Mkr) och Kungälv Energi (40 Mkr) har behov av att finansiera sina investeringar. Kommunens låneskuld uppgår till 1 500 Mkr siste augusti. Den beslutade låneramen för kommunen tillsammans med sina bolag uppgår till 400 Mkr. Prognosen just nu är att låneramen inte kommer att användas fullt ut 2024.

De finansiella målen Soliditet och Investeringarnas självfinansieringsgrad ligger över målvärdena för 2024. Målen är uppnådda. Av de resultatmål som är kopplade mot kommunfullmäktiges strategiska mål bedöms sju vara uppfyllda med nivå 5 och åtta mål vara delvis uppfyllda/svårbedömda med nivå 4. Bedömningen i delåret är att med fortsatt arbete enligt plan kommer God Ekonomisk Hushållning nås vid årets slut.

Prognosen för de finansiella målen de kommande åren visar en något lägre nivå än tidigare år. Lågkonjunkturen och behov inom både drift och investering gör att resultaten kommer att ligga på en lägre nivå kommande år, vilket påverkar soliditeten negativt. Med de

investeringsprognoser som finns idag tillsammans med planerade resultat förväntas en sjunkande soliditet under planperioden. Prognoserna visar att från 2029 förväntas soliditeten öka igen. Det beror på en förbättrad resultatnivå tillsammans med en lägre investeringstakt och därmed minskat lånebehov.

Vid juli månads utgång var vi 50 166 invånare, vilket är en ökning med 372 personer sedan årsskiftet. Ökningen hittills i år är 0,77 procent vilket är en lägre ökning än tidigare men ändock motsvarar den prognos som budgeten bygger på.

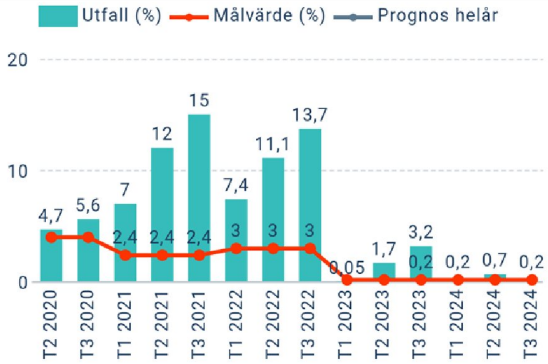
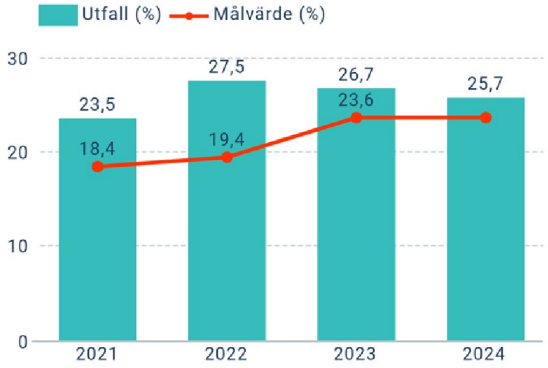
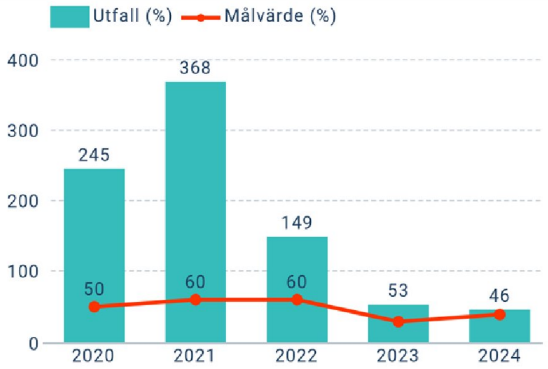
Kommunen har en resultatutjämningsreserv (RUR). Reglerna för RUR har beslutats av kommunfullmäktige. Vid år där skatteunderlagsutvecklingen är svag och kommunen inte kan uppfylla balanskravet kan resultatutjämningsreserven användas för att återställa ett negativt resultat. Sveriges kommuner och regioner (SKR) gör kontinuerligt prognoser för skatteunderlagets utveckling och den senaste prognosen presenterades i augusti. Den visade att vid ett negativt balanskravsresultat kan resultatutjämningsreserven användas 2024. Enligt kommunens regler kan maximalt 40 Mkr användas ur resultatutjämningsreserven.

Ett åtgärdspaket om 10,5 Mkr har genomförts i organisationen.

Inga händelser av väsentlig betydelse har inträffat efter delårsrapportens upprättande. Händelser av väsentlig betydelse kommenteras i rapporten.

Koncernen redovisar ett positivt resultat efter andra tertialet, samtliga dotterbolag redovisar vinst. Prognosen efter andra tertialet är att koncernen kommer överstiga budget och göra ett resultat på 24 Mkr över budget. Samtliga dotterbolag förväntas överträffa budget.

5.1.1 Finansiella mål

Indikator	
Ett genomsnitt på 4 procent överskott av skatteintäkter och generella statsbidrag under en konjunkturcykel **Utfall** 0,7 % **Målvärde** 0,2 % 2024 har fullmäktige beslutat om avsteg från den långsiktiga målsättningen för de finansiella målen. Prognosen för årets resultat är positivt +23,3 Mkr att jämföra med budgeterade 6 Mkr. Prognosen är att målet kommer att uppnås.	
Soliditeten ska vara fortsatt god (Kommunen) **Utfall** 25,7 % **Målvärde** 23,6 % 2024 har fullmäktige beslutat om avsteg från den långsiktiga målsättningen för de finansiella målen. Målsättningen är att soliditeten ska vara fortsatt god. I tertialrapport 2 2024 är prognosen för soliditeten vid årsskiftet 25,7 procent. Med prognosen för resultatet, investeringarna och en mindre ökning av låneskulden än planerat så prognostiseras soliditeten ligga över budgeterat målvärde, men lägre än föregående års bokslut.	
Investeringarnas självfinansieringsgrad skall vara fortsatt hög **Utfall** 46 % **Målvärde** 39 % Investeringarnas självfinansieringsgrad är den andel av investeringarna som finansieras av kassaflödet från den egna verksamheten. Resterande investeringar måste lånefinansieras. Målvärdet för investeringarnas självfinansieringsgrad är 39 procent. 2024 års prognostiserade resultat är 23,3 Mkr och avskrivningarna är 244,6 Mkr. Prognosen för investeringarna är att de kommer uppgå till 578 Mkr. Självfinansieringsgraden blir med det då 46 procent vid årets slut.	

5.1.2 Resultatprognos

Resultatprognos 2024 (12 månader)

Belopp i Mkr	Prognos 2024	Budget 2024	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Verksamhetens intäkter	**919,1**	**868,9**	**871,2**	**956,6**
Personalkostnader	-2 541,3	-2 580,2	-2 335,4	-2 083,4
Övriga verksamhetskostnader	-1 559,4	-1 523,4	-1 483,7	-1 413,1
Verksamhetens kostnader	**-4 100,7**	**-4 103,5**	**-3 819,1**	**-3 496,5**
Avskrivningar	-244,6	-241,0	-229,0	-211,9
Verksamhetens nettokostnader	**-3 426,2**	**-3 475,6**	**-3 176,9**	**-2 751,9**
Skatteintäkter	3 026,9	3 022,3	2 905,3	2 726,0
Generella statsbidrag och utjämning	545,6	599,3	487,4	487,1
Verksamhetens resultat	**146,3**	**146,0**	**215,8**	**461,2**
Finansiella intäkter	61,7	50,3	44,6	40,1
Finansiella kostnader	-184,7	-190,3	-151,6	-62,2
Resultat efter finansiella poster	**23,3**	**6,0**	**108,8**	**439,1**
Extraordinära poster				
Årets resultat	**23,3**	**6,0**	**108,8**	**439,1**

Årets resultat prognosticeras till 23,3 Mkr att jämföras med budgeterade 6,0 Mkr, vilket ger en positiv avvikelse på 17,3 Mkr. Resultatet motsvarar 0,7 procent av skatter och statsbidrag.

2024 års prognosticerade nettokostnadsutveckling jämfört med bokslut 2023 beräknas till 7,8 procent. I resultatet ingår 65 Mkr i engångsintäkter från exploateringsverksamheten. Sektorerna Bildning och lärande, Trygghet och stöd samt Samhällsbyggnad tillsammans med Staben visar på ett överskott på 12,6 Mkr, vilket motsvarar en avvikelse på 0,4 procent jämfört med budget. Den politiska verksamheten prognosticerar ett mindre överskott på 0,3 Mkr.

I avsnitt 6.9 Prognos budgetavvikelse driftredovisning redovisas sektorernas avvikelser.

Skatteunderlaget ökar långsammare än normalt och skatter och generella statsbidrag visar en negativ budgetavvikelse på -49,1 Mkr enligt den senaste prognosen från SKR.

Finansnetto redovisar en positiv avvikelse mot budget på 17,0 Mkr. Kommunen har fått något högre utdelning från koncernbolagen än budgeterat. Prognosen för räntekostnader är lägre än budgeterat, vi har inte behövt låna i den takt och lika mycket som tagits höjd för i budgeten. Samtidigt har vi i prognosen även ränteintäkter på likvida medel vilka inte budgeterats.

Prognos för nettokostnader i verksamheten

Prognos för nettokostnader i verksamheten					
Avvikelser mot budget på verksamhetsnivå 2022-2024 Mkr					
År	**Budget**	**Tertial 1**	**Tertial 2**	**Bokslut**	**Utfall helår**
2022	2 948,9	66,7	116,0	197,0	2 751,9
2023	3 199,6	-5,4	-10,2	22,7	3 176,9
2024	3 475,6	5,3	49,4		

5.1.3 God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fattat beslut om följande definition av God Ekonomisk Hushållning:

God ekonomisk hushållning råder då verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och ekonomiskt hållbart sätt. Såväl de finansiella målen som verksamhetsmålen är huvudsakligen uppfyllda och kommunens grunduppdrag bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Det innebär att det behöver finnas både ett kortsiktigt och ett långsiktigt perspektiv i den ekonomiska planeringen. De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna och ambitionen för kommunens finansiella utveckling och ställning. Kommunen behöver generera ett driftöverskott för att finansiera viktiga investeringar i kärnverksamheten och för att kunna utveckla verksamheten över tid.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv tar sikte på kommunens förmåga att bedriva verksamhet på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. De strategiska målen och resultatmålen ska bidra till att resurserna används till rätt saker och på ett effektivt sätt.

Mot bakgrund av de osäkra ekonomiska förutsättningarna för budgetåret 2024 beslutade kommunfullmäktige om ett avsteg från det långsiktiga finansiella resultatmålet om 4 procent av skatter och statsbidrag för 2024. Årets resultat budgeterades till 6 Mkr för 2024 vilket motsvarar ett resultat på 0,2 procent av skatter och statsbidrag. Den förändrade inriktningen påverkar också övriga finansiella nyckeltal.

Utvecklingen för de finansiella målen är trots årets ekonomiska förutsättningar bättre än förväntat. Investeringsnivån är något lägre än budgeterat och upplåningen bedöms inte komma upp till den låneram som beslutats.

Bedömningen av de resultatmål som är kopplade mot kommunfullmäktiges strategiska mål är att sju anses vara uppfyllda, alla målen får betyg 5 och inget får högsta värde 6. Åtta mål anses vara delvis uppfyllda/svårbedömda (gul). Alla mål får betyg 4. Noll mål får bedömningen. Noll mål får bedömningen kommer ej uppnås (Röd).

Tillsammans med den tillfälligt sänkta ambitionsnivån för de finansiella målen är bedömningen att kommunen kommer att nå God Ekonomisk Hushållning

5.1.4 Balanskravsresultat

Balanskravsresultat 2024, Mkr - prognos	2024
Årets resultat enligt resultaträkningen - fullfonderingsmodellen	23,3
Pensionsförpliktelser före 1998	13,0
Årets resultat enligt resultaträkningen - blandmodellen	**36,3**
Samtliga realisationsvinster	0,0
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**36,3**
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0
Årets balanskravsresultat	**36,3**

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en ekonomi i balans. Det innebär att intäkterna måste överstiga kostnaderna. Om det skulle uppstå ett underskott måste detta regleras och återställas inom de närmaste tre åren.

Vid avstämning av balanskravet i delårsrapporten justeras resultatet med följande post:

- pensionsförpliktelser som är intjänade före 1998

Efter denna justering uppgår balanskravet till 36,3 Mkr.

5.1.5 De kommunala koncernföretagen

Koncernen AB Kongahälla med dotterbolag - Kungälv Energi AB, Kungälv Arena AB och Bohusläns kommunala Exploaterings AB redovisar alla prognoser för årets resultat som är positiva och beräknas göra ett resultat på 24 Mkr över budget. Även Kungälvsbostäder redovisar ett positivt resultat för året. Däremot prognosticerar Bohus Räddningstjänstförbund ett negativt resultat för helåret 2024.

Kungälv Energi
Kungälv Energi med dotterbolag visar i delåret en positiv avvikelse mot budget på 8 Mkr.

- Fjärrvärme har en positiv avvikelse om +10 Mkr då kall vinter har genererat en högre intäkt samt att bränslekostnader har blivit lägre.
- Elhandel har minskad omsättning pga lägre priser (20 Mkr) och möts av minskade kostnader för inköp av el (+24 Mkr) vilket ger ett bättre resultat om +5 Mkr
- Försäljning av solceller har minskat då intresset för att installera har minskat vilket resulterar i en lägre omsättning (-11 Mkr) och därmed också motsvarande lägre kostnad för verksamheten.
- Stadsnät har en minskad volym av anslutningsavgifter då mindre byggnation har skett under perioden. Delvis på grund av ekonomin, men också på grund av att tjäle i marken har påverkat utfallet. (-3 Mkr)

- Elnät har totalt en negativ avvikelse om -4 Mkr. Transiteringsintäkter för perioden har ökat med +4 Mkr (både fast och rörlig avgift), men möts av ökade övriga verksamhetskostnader, exempelvis stormen Louis, kapitalkostnader och höjda myndighetskostnader mm.

Prognosen för 2024 för Kungälv energi är positiv, +41,9 Mkr att jämföra med budgeterade 32,2 Mkr.

Bokab
Resultatet för Bokab-koncernen är i delåret 7,5 Mkr, gentemot budgeterat resultat på 0,4 Mkr. I resultatet ingår försäljningen av en tomt i Rollsbo Västerhöjd, ytterligare en försäljning är att vänta senare i höst.. Bokab har några mellanår med lägre intäkter innan nästa område med villatomter eller verksamhetsområde står klart att sälja.

Prognosen för Bokab-koncernen 2024 är positiv +15 Mkr, främst hänförlig till försäljning av verksamhetsmark.

Kungälv Arena
Fusionen som gjordes i slutet av 2023 medförde två fastigheter. Under året har en byggnad hyrts ut till Kungälvs kommun. Eftersom det inte finns någon personal i bolaget så sköter kommunen förvaltningen av byggnaden. De kostnader som finns i bolaget utgörs främst av driftskostnader för fastigheterna. Prognosen för helåret 2024 är +0,3 Mkr

Kungälvsbostäder
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt för andra tertialet uppgår till 38 Mkr. Det budgeterade resultat för perioden är 4 Mkr. Resultatet är 23 Mkr bättre än motsvarande period föregående år och 34 Mkr bättre än budget. I resultatet ingår vinst vid avyttring av fastighet med 25 Mkr. Justerat för denna jämförelsestörande post är resultatet 13 Mkr jämfört med 15 Mkr motsvarande period föregående år. Den största orsaken till det förbättrade resultatet jämfört med budget beror på avyttringen av en fastighet. Prognosen för helåret 2024 är 34,6 Mkr.

Bohus Räddningstjänstförbund
I delåret visar Bohus Räddningstjänstförbund ett resultat på -3,3 Mkr, mot budget på -3 Mkr. Intäkterna understiger budget med 0,4 Mkr, det beror bland annat på att förbundet ännu inte har fakturerat kommunerna för utbildning (Brandkunskap för alla), vilket görs senare under hösten när det är klart hur många utbildningar som hållits under året.

Verksamhetens kostnader understiger budget med 0,4 Mkr. Det beror framför allt på att verksamheten har arbetat hårt med att hålla kostnaderna nere, framför allt har man hållit igen på förbrukningsmaterial och förbrukningsinventarier. Avskrivningar understiger budget med 0,4 Mkr vilket är normalt för perioden, då de flesta investeringar brukar aktiveras under hösten. Finansiella kostnader överstiger budget med 0,7 Mkr, det beror på hög basbeloppsuppräkning för pension, vilket redovisas under finansiella kostnader.

Prognosen för 2024 visar på ett negativt resultat -5,5 Mkr. Förbundet har upplevt en betydande kostnadsökning under 2023 och 2024, framför allt kopplad till ökade personalkostnader. Löneökningarna har överstigit de budgeterade nivåerna, till stor del på

grund av inflationen, vilket även har påverkat pensionskostnaderna. Hyreskostnaderna har också ökat kraftigt, med en total uppgång på 18 procent (11 procent 2023 och 7 procent 2024). Trots en tilldelning på 2 procent för 2023 och 2,8 procent för 2024 har dessa medel inte varit tillräckliga för att täcka förbundets kostnadsökningar. Mot bakgrund av detta beslutade förbundets direktion att budgetera ett underskott på 4,5 Mkr för 2024 och hänvisa till synnerliga skäl för att få använda förbundets eget kapital.

Bolag	Prognos 2024	Budget 2024	Utfall 24-08-31	Budget 24-08-31
AB Kongahälla AB - MB	0,0	0,0	-0,1	0,0
Kungälv Energi AB	41,9	32,2	27,1	19,2
Bokab	15,0	0,6	7,5	0,4
Kungälv Arena AB	0,3	-0,1	0,5	-0,1
Stiftelsen Kungälvsbostäder	34,6	4,0	38,1	3,9
Bohus Räddningstjänstförbund	-5,5	-4,5	-3,3	-3,0

5.2 Periodutfall

Kommunens utfall för den aktuella perioden är 148,7 Mkr mot budgeterat resultat på -4,4 Mkr, en positiv avvikelse på 153,1 Mkr

Verksamhetens nettokostnad uppgår till 2 120,8 Mkr att jämföra med 2 006,4 Mkr motsvarande period föregående år. Nettokostnaden inklusive avskrivningar har i jämförelse mellan åren 2023 och 2024 ökat med 114,4 Mkr eller 5,7 procent.

Avvikelsen gentemot budget för verksamhetens nettokostnader är +204,6 Mkr. Det finns överskott på volymer som beror på säsongsvariationer och kommer att upparbetas under hösten. Utöver detta finns avsatta medel för digitalisering samt driftskostnader för investeringar vilka ännu inte tagits i anspråk. Exploateringsintäkterna är i delåret 41,6 Mkr högre än budgeterat. I slutet av 2022 togs beslut om att häva marköverlåtelseavtalet avseende del av Gärdet 1:3 inom Liljedals-området. Under våren har ett förlikningsavtal träffats med Magnolia Fastighets AB, vilket resulterat i en engångsintäkt på 10,2 Mkr i delåret.

Semesterskulden är låg efter sommarmånaderna, vilket påverkar periodens resultat positivt med 65,0 Mkr. Se tabell nedan.

Skatteintäkter, skatteavgifter och statsbidrag visar totalt för period en negativ avvikelse på 35,1 Mkr. Avvikelserna ligger främst på posterna inkomst- och kostnadsutjämning, vilka tillsammans har en negativ avvikelse på drygt 35 Mkr. Slutavräkningen för 2023 är negativ, -8,3 Mkr. Den preliminära slutavräkningen för 2024 är däremot positiv och för perioden har +8,8 Mkr intäktsförts.

Utfallet för generella statsbidrag uppgår till 5,5 Mkr i delåret och fördelar sig enligt följande:

- stöd för att utöka bemanningen av sjuksköterskor inom äldreomsorgen, 4,0 Mkr.
- statsbidrag för kommuners medverkan vid 2024 års EU-val, 1,5 Mkr.

Finansnettot visar en negativ avvikelse på 16,5 Mkr. De finansiella kostnaderna för

pensionsavsättningar är närmare 33 Mkr högre än budgeterat för perioden. På helåret kommer avvikelsen att minska betydligt och enligt prognosen bli 3,7 Mkr. Kommunen har kunnat skjuta något på planerad nyupplåning, vilket gör att räntekostnaderna är något lägre än budgeterat för perioden. Utdelningen från koncernbolagen är 14,8 Mkr, gentemot periodiserad budget på 8,0 Mkr.

Periodutfall för nettokostnaderna, Mkr		
År	**Nettokostnad**	**Förändring**
2022	1 697,8	4,7 %
2023	2 006,4	18,2 %
2024	2 120,8	5,7 %

Årets lönerevision var inte klar i augusti och retroaktiv lön kommer att utbetalas först i september månad. I delåret är retroaktiv lön för perioden april-augusti uppbokad på Staben utifrån det budgeterade löneutfallet p*å* 3,3 procent. Budgeterat löneutfall överensstämmer väl med märket mellan industrifack och arbetsgivare i årets avtalsrörelse vilket är satt till 3,3 procent. I utfallet för delåret har bokats upp 23,8 Mkr i retroaktiv lön.

Både antal anställda och antal årsarbetare har ökat som en följd av ökad efterfrågan av kommunala tjänster. Ökningen har i sin tur inneburit en ökning av det totala antalet arbetade timmar gentemot föregående period och därmed har också lönekostnaderna ökat.

Periodutfall för lönekostnaderna, Mkr		
År	**Lönekostnad**	**Förändring**
2022	1 014,3	5,3 %
2023	1 079,0	6,4 %
2024	1 136,3	5,3 %

Semesterlöneskulden påverkar varje delårsbokslut. Vid delårsbokslutet i april är semesterlöneskulden för kommunen hög, då den mesta semestern tas ut först under sommaren. Vid delårsbokslutet i augusti är skulden däremot låg eftersom sommarmånaderna då har passerat, något som påverkar resultatet positivt. Vid varje delårsbokslut bokas förändringen av skulden upp centralt och ger en resultatpåverkan. För att göra delårsresultatet jämförbart med tidigare års delårsresultat visar tabellen nedan resultaten både med och utan semesterlöneskuldens påverkan. Förändringen av semesterlöneskulden är i delåret +65 Mkr, drygt 9 Mkr högre än föregående år.

Förändring semesterlöneskuld, Mkr			
År	**Förändring**	**Resultat inkl. semesterlöneskuld**	**Resultat exkl. semesterlöneskuld**
2022	51,4	424,7	373,2
2023	55,5	148,2	92,7
2024	65,0	148,7	83,7

5.3 Resultaträkning per 31 augusti 2024

Belopp Mkr	Utfall 2024-08-31 Fullfonderings-modell	Utfall 2024-08-31 Blandmodell	Budget 2024-08-31	Utfall 2023-08-31
Verksamhetens intäkter	**648,9**	**648,9**	**574,6**	**564,6**
Personalkostnader	-1 631,4	-1 655,2	-1 723,4	-1 507,4
Övriga verksamhetskostnader	-975,9	-975,9	-1 015,6	-914,5
Verksamhetens kostnader	**-2 607,4**	**-2 631,2**	**-2 739,0**	**-2 421,9**
Avskrivningar	-162,3	-162,3	-161,1	-149,2
Verksamhetens nettokostnader	**-2 120,8**	**-2 144,6**	**-2 325,5**	**-2 006,4**
Skatteintäkter	2 015,1	2 015,1	2 014,9	1 930,8
Generella statsbidrag och utjämning	364,2	364,2	399,5	326,9
Verksamhetens resultat	**258,5**	**234,8**	**88,9**	**251,3**
Finansiella intäkter	38,5	38,5	33,5	21,3
Finansiella kostnader	-148,3	-95,8	-126,9	-124,3
Resultat efter finansiella poster	**148,7**	**177,5**	-4,4	148,2
Extraordinära poster				
Årets resultat	**148,7**	**177,5**	**-4,4**	**148,2**

Kungälvs kommun redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den så kallade fullfonderingsmodellen. Flertalet kommuner tillämpar blandmodellen och har därmed en ansvarsförbindelse istället för en skuld avseende pensioner intjänade före 1998. Motiven för fullfondering är att ge en mer rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt att minska den framtida belastningen på kommunen då utbetalningarna av pensioner ökar. I ovanstående tabell visar vi delårsresultatet uppställt enligt båda modellerna. Av uppställningen framgår att resultatet är 28,8 Mkr lägre vid redovisning av pensionerna enligt fullfonderingsmodellen än om vi istället redovisat i enlighet med blandmodellen. Vanligtvis påverkas resultatet positivt vid redovisning enligt fullfond, men som en följd av den höga inflationen, vilket påverkar basbeloppsuppräkningen, har det i år liksom föregående år haft motsatt effekt.

Kostnadsutvecklingen följer inte samma mönster under hela året, vilket gör att det är svårt att ställa delårsresultatet i relation till årsprognosen. Nedan följer en tabell där man per sektor kan läsa ut prognoser för helåret och resultat för perioden januari till augusti. I tabellen kan man utläsa att prognosen för 2024 visar ett resultat på 23,3 Mkr, en positiv avvikelse mot budgeterat resultat för året med 17,3 Mkr. Delårsresultat per 2024-08-31 är 148,7 Mkr, en

positiv avvikelse mot budget på 153,1 Mkr. I bilden nedan är delårsresultatet rensat för semesterlöneskulden på 65,0 Mkr, då denna påverkar resultatet positivt, se textavsnitt semesterlöneskuld. Resultatet per 2024-08-31 blir då i stället 83,7 Mkr, mot budgeterade -4,4 Mkr. Kommunen består av många olika verksamheter, vilka alla följer olika mönster gällande intäkter och kostnader. Tar man skolan som exempel är deras år uppdelat på terminer, hamnverksamheten i Marstrand har sin topp under sommaren och så vidare. Skatteintäkterna är i stort sett jämnt fördelade när man jämför delårsresultatet med prognosen. Slutavräkningen 2023 redovisas i sin helhet redan i delårsresultatet, medan den preliminära slutavräkningen för 2024 periodiseras i 12-delar.

Budget, prognos och utfall 2024

Belopp i Mkr	Prognos 2024	Budget 2024	Avvikelse 2024	Utfall 2024-08-31	Budget 2024-08-31	Avvikelse 2024-08-31
Politisk organisation	-19,9	-20,2	0,3	-12,4	-13,5	1,1
Stab	-288,0	-308,0	20,0	-145,5	-205,3	59,8
Bildning och lärande	-1 356,1	-1 363,1	7,0	-894,0	-913,0	19,0
Trygghet och stöd	-1 271,4	-1 257,0	-14,4	-850,0	-841,6	-8,4
Samhälle och utveckling	-582,7	-583,2	0,5	-348,8	-389,5	40,7
Finansiering	26,8	15,8	11,0	-3,5	10,8	-14,3
Exploatering och realisationsresultat	65,0	40,0	25,0	68,3	26,7	41,6
Verksamhetens nettokostnader	**-3 426,2**	**-3 475,6**	**49,4**	**-2 185,7**	**-2 325,5**	**139,6**
Skatteintäkter	3 026,9	3 022,3	4,5	2 015,1	2 014,9	0,2
Generella statsbidrag och utjämning	545,6	599,3	-53,6	364,2	399,5	-35,3
Verksamhetens resultat	**146,3**	**146,0**	**0,3**	**193,6**	**88,9**	**104,5**
Finansiella intäkter	61,7	50,3	11,4	38,5	33,5	5,0
Finansiella kostnader	-184,7	-190,3	5,6	-148,3	-126,9	-21,4
Resultat efter finansiella poster	**23,3**	**6,0**	**17,3**	**83,7**	**-4,4**	**88,1**
Extraordinära poster						
Årets resultat	**23,3**	**6,0**	**17,3**	**83,7**	**-4,4**	**88,1**

Utfall per 2024-08-31 är rensat för förändringen av semesterlöneskulden, 65,0 Mkr.

5.4 Kassaflödesanalys per 31 augusti 2024

Belopp i Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Den löpande verksamheten			
Årets resultat	148,7	148,2	108,8
Justering för avskrivningar	162,3	149,2	229,0
Justering för avsättning pensioner och övriga avsättningar	169,7	138,2	126,4
Justering för upplösning av bidrag till infrastruktur	8,9	-10,9	-6,4
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	0,0	0,0	0,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapitalet	**489,6**	**424,8**	**457,8**
Ökning/minskning förråd och exploateringsområden	-5,5	-9,8	-5,5
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	13,3	8,1	28,5
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-166,8	-17,5	180,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**330,6**	**405,6**	**661,4**
Ökning/minskning långsiktiga fordringar	-39,7	-163,4	-144,1
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	-399,2	-329,1	-637,1
Försäljning av immateriella och materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	5,9
Investering i kommunkoncernföretag	0,0	0,0	-60,0
Försäljning av kommunkoncernföretag	0,0	0,0	0,0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-4,2	0,0	-4,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-443,1**	**-492,6**	**-839,6**
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån	140,0	100,0	165,0
Amortering av långfristiga skulder	0,0	0,0	-20,0
Nyupptagna lån finansiell leasing	1,4	2,6	52,2
Amortering av skulder för finansiell leasing	-20,1	-17,4	-27,4
Förändring kortfristig del	0,1	-0,9	-4,1
Förändring övriga långfristiga skulder	-11,2	33,1	41,2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**110,1**	**117,3**	**206,9**
Utbetalning av bidrag till infrastruktur	**-21,5**	**-0,3**	**-5,9**
Årets kassaflöde	**-23,9**	**30,0**	**22,8**
Likvida medel vid årets början	84,1	61,4	61,4
Likvida medel vid årets slut	**60,2**	**91,4**	**84,1**

5.5 Balansräkning per 31 augusti 2024

Belopp i Mkr	2024-08-31	2023-12-31	Förändring
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	17,9	15,2	2,7
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5 591,3	5 356,1	235,2
Maskiner och inventarier	150,3	151,4	-1,1
Summa materiella anläggningstillgångar	**5 741,6**	**5 507,4**	**234,2**
Finansiella anläggningstillgångar	1 073,5	1 029,6	43,9
Summa anläggningstillgångar	6 833,0	6 552,2	280,8
BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR	274,2	283,1	-8,9
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och exploateringsområden	47,3	41,8	5,5
Kortfristiga fordringar	561,4	574,7	-13,3
Kassa och bank	60,2	84,1	-23,9
Summa omsättningstillgångar	668,9	700,6	-31,7
SUMMA TILLGÅNGAR	7 776,1	7 535,9	240,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL			
Årets resultat	148,7	108,8	39,9
Resultatutjämningsreserv	100,0	100,0	0,0
Övrigt eget kapital	1 909,8	1 801,0	108,8
AVSÄTTNINGAR			
Avsättning till pensioner inkl. löneskatt, Not 1	1 231,1	1 061,4	169,7
Avsättning bidrag till infrastruktur	173,4	194,9	-21,5
SKULDER			
Långfristiga skulder	3 388,1	3 278,0	110,1
Kortfristiga skulder	825,1	991,9	-166,8
Summa skulder	4 213,2	4 269,9	-56,7
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	7 776,1	7 535,9	240,2

Not 1. Avsättning för ansvarsförbindelse. Enligt beslut i KF 2006-06-19 §139 redovisas åtagandet enligt fullfonderingsmodell.

5.6 Noter

Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder ha använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen.

Säsongsvariationer och cykliska effekter återfinns inom flera av kommunens verksamheter. Exempel på detta är är intjänande och uttag av semester, ferielönekostnader, uppvärmningskostnader, kostnader för snöröjning etc. För att utjämna dessa tillämpar kommunens verksamheter så långt möjligt periodiserad budget.

Lagen om kommunal bokföring och redovisning anger att pensionsåtagandet ska redovisas enligt blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före år 1998 lyfts ur balansräkningen och redovisas som en ansvarsförbindelse. Pensioner intjänade från och med 1998 ska redovisas som en skuld i balansräkningen.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige den 2006-06-19 §139 har Kungälvs kommun bytt redovisningsprincip beträffande redovisningen av kommunens totala pensionsåtagande. Pensioner intjänade före år 1998 har lyfts in som en avsättning i balansräkningen, inklusive särskild löneskatt. Kommunen har därmed gått ifrån den så kallade blandmodellen och tillämpar i stället fullfonderingsmodellen. Motiven för fullfondering är att ge en mer rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt att minska den framtida belastningen på kommunen då utbetalningarna av pensioner ökar. Effekten på balansräkningen uppgår till 652,6 Mkr. Effekten på resultatet för perioden uppgår till 28,8 Mkr.

Kommunen har erhållit ännu ej intäktsredovisade generella statsbidrag om totalt 1,1 Mkr. Dessa fördelas enligt nedan:

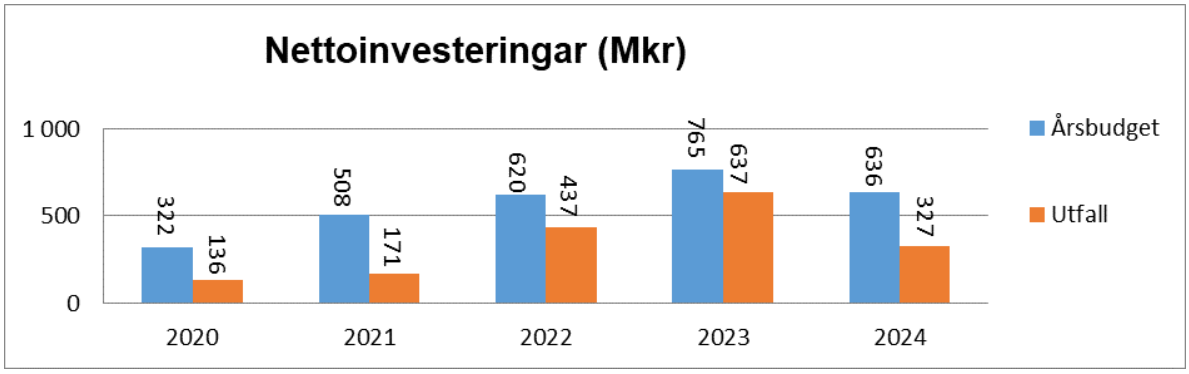
Mkr	sep-dec 2024
Statsbidrag för att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden	1,1

5.7 Investeringsrapport samt exploatering och realisationsresultat

Belopp i Mkr	Utfall 2024-08-31	Budget 2024	Prognos 2024	Budgetavvikelse 2024
Avgiftsfinansierade investeringar	**162,3**	**246,0**	**278,5**	**-32,5**
Skattefinansierade investeringar	**164,8**	**390,0**	**299,0**	**91,0**
Totalt	**327,1**	**636,0**	**577,5**	**58,5**

Investeringar

Diagrammet redogör för investeringsutfall kontra budget år 2019 - 202408.

Investeringsbudgeten för skatt- och avgiftskollektivet 2024 uppgår till 636,0 Mkr, och dess utfall uppgår till 327,0 Mkr för perioden. Totalt prognostiseras 578,0 Mkr arbetas upp under året.

I nedanstående tabell redogörs för några av de större pågående investeringsprojekten i kommunen. ÖFL är förkortning av överföringsledning.

Pågående (belopp i Mkr)	ack 202212	ack 202312	ack 202408	Budget	Prognos
ÖFL Kastellegården – Björkås	40,0	123,1	148,7	141,5	148,7
Aröd etapp 2,4,5	11,9	21,7	90,5	211,9	211,7
Diseröd skola ombyggnation	5,0	30,6	44,9	180,0	180,0
Ytterbyskolan	1,2	5,1	37,2	250,0	250,0
Summa	**58,1**	**180,5**	**321,3**	**783,4**	**790,4**

Avgiftskollektivet

Investeringsplaneringen för avgiftskollektivet har de senaste åren framför allt fokuserats på att hantera de förelägganden kommunen blivit ålagda från Länsstyrelsen att hantera, samt för att hitta en lösning på vatten- och avloppssituationen i Marstrand.

Föreläggandet från Länsstyrelsen om att lösa vatten- och avloppsituationen i Aröd, med kommunalt ansvar, ska vara uppfyllt senast 31 december 2025. Området har projekterats och etappindelats i 5 etapper, där etapp 1 är färdigställd, etapp 2,4,5 under byggnation och etapp 3

under fortsatt utredning på grund av rådande skredproblematik i området.

För att möjliggöra utbyggnaden i Aröd, öka kapaciteten i västra Kungälv, ansluta nya områden i kustzon, lösa vattenleverans till Stenungsund och Tjörn samt öka robustheten i va-nätet, har stora investeringar också riktats till flera överföringsledningsprojekt med tillhörande pump- och tryckstegringsstationer. Dels har ledningar lagts från Kastellegården till Kode – Solberga, vidare mot både Aröd samt kommungräns för att ansluta mot Stenungsund, dels mellan Diseröd och Bredsten. Samtliga överföringsledningar är till stor del genomförda, en mindre delsträcka är dock överklagad och rättsprocess pågår och väntas lösas under 2026. Några avloppspumpstationer är fortsatt under byggnation. I övrigt spolas ledningar etappvis för att få godkända vattenprover innan ledningarna tas i bruk.

Vidare har kommunen även andra förelägganden att hantera. Norra Instön, Vatten årsskiftet 2030/2031 och spillvatten årsskiftet 2036/2037. Ovan nämnd sträckning mellan Vävra – Marstrand är en av förutsättningarna för att hantera föreläggandet enligt gällande tidplan. Kovikshamn/Sjöhåla ska vara utbyggt med kommunalt vatten och avlopp vid årsskiftet 2030/2031. Harestad är ålagt att hanteras senast 31 december 2024, dock har kommunen i detta fall ansökt hos Länsstyrelsen om möjlighet till förlängning av föreläggandet för att genomföra utbyggnaden.

1 januari 2023 förändrades lagstiftningen gällande Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, vilket beskrivs kort nedan.

Förändringen innebär bland annat att samtliga kommuner blivit tvungna att ta fram, samråda och besluta om en vattentjänstplan. För Kungälvs del pågår arbetet med detta och den väntas gå ut på samråd under slutet av 2024 och granskning under början av 2025.

Avgiftskollektivet har en investeringsram på 246,0 Mkr för året och utfallet för perioden uppgår till drygt 162,0 Mkr. Stora investeringsbehov föreligger fortsatt i och med kommande utbyggnad för att möta både beslutade förelägganden från Länsstyrelsen och för att hantera planerad förnyelse och eventuell exploatering av nya områden inom kommunen.

Skattekollektivet

Skattekollektivet har en investeringsram på 390,0 Mkr för året, och periodens utfall uppgår till knappt 165,0 Mkr.

I början av året förvärvades Rödhaken 20 (Nordmannatorget) från Kungälvsbostäder för 28,5Mkr.

Om- och utbyggnation av Karebyskolan och Diserödsskolan pågår, med beräknat färdigställande under 2024 respektive 2025 - 2027, i flera etapper.

Arenabyggnationen på Yttern är i startgroparna. En tidplan för projektering och genomförande är under framtagande. En samarbetspartner är upphandlad, med etablering på plats, samt påbörjande av vissa arbeten under hösten.

Under de närmsta åren kommer ett antal nya gruppboenden att behövas för att möta en ökad volym. Ytterligare ny- och ombyggnation av förskolor och grundskolor ligger också i planeringen framåt.

Exploatering

I infogad tabell redovisas kassaflödet av exploateringen för 2021 - 202408.

Kassaflöde exploatering 2022-202408 (belopp Mkr)			
	2022	**2023**	**202408**
Inbetalningar	105,8	74,5	2,8
Utbetalningar	-50,4	-33,1	-13,8
Netto	**55,4**	**41,4**	**-11,0**

Byggnation pågår fortsatt på Kongahälla, och kommer att pågå under kommande år. Ett kvarter, kvarter 7, återstår att sälja, och fem kvarter återstår att färdigställa. Den sämre konjunkturen förskjuter färdigställandet och i nuläget är beräknat färdigställande uppskattat till 2032, med ytterligare drygt 500 nybyggda lägenheter.

I Liljedal har Balder byggt cirka 130 lägenheter i Klocktornet 36, som flyttades in i vid årsskiftet 2023/2024. I december 2022 togs beslut om att häva marköverlåtelseavtalet avseende del av Gärdet 1:3 med Magnolia Fastighets AB, då de inte fullföljt sin del av avtalet. Ärendet har varit hos Göteborgs tingsrätt och det har skett en förlikning mellan parterna. Övriga kvarter (Rhodin, Trappan, Klocktornet 1,34,35,37) inom Liljedal har beräknad inflyttning 2027 – 2030.

Byggnationen på Nordtag (västra Ytterby) fortgår. De första bostäderna stod klara för inflyttning under november/december 2021 och ytterligare bostäder färdigställdes våren 2022. Kommande etapper bebyggs och flyttas in fram till 2025. Ett mindre område återstår för markförsäljning och bostadsbyggnation.

I Kärna exploaterar kommunen ett område tillsammans med Tapajos/Trivebo. Exploateringen innebär cirka 40 nya bostäder fördelat på 19 seniorboenden med upplåtelseform hyresrätt och 21 bostadsrätter, med planerad byggstart under hösten och planerad inflyttning under 2026. Sen tidigare har förskola, skola och idrottshall byggts i området och där pågår verksamhet sen något år tillbaka.

Exploateringsresultatet uppgår till drygt 68,0 Mkr för perioden, och består av gatukostnadsersättningar inom Kongahälla där åtagande mot exploatör har uppfyllts. För året prognostiseras ett exploateringsresultat på 65,0 Mkr, innebärande ett överskott mot budgeterat resultat på 25,0 Mkr.

Realisationsresultat

Realisationsresultatet uppgår till 0,0 Mkr och prognosen för året är även den 0,0 Mkr

Medfinansiering

Kommunen har tecknade medfinansieringsavtal med Trafikverket om 376,0 Mkr.

På senare år har GC-Vävra-Tjuvkil varit det enda pågående medfinansieringsprojektet. Denna invigdes under juni. Ekonomisk slutreglering återstår.

5.8 Finansiell rapport

Enligt riktlinjerna för den finansiella verksamheten ska rapportering ske till kommunstyrelsen varje tertial. Rapporteringen nedan avser Kungälvs kommun samt kommunens helägda bolag exklusive Kungälvsbostäder om inget annat angivs - nedan angivet som kommunkoncernen.

Målsättningen för den finansiella verksamheten är att:

- Kommunkoncernen ska hålla god betalningsberedskap
- Kommunen ska finansiera sina helägda bolag

- All långfristig upplåning ska grundas på beslut fattade av kommunfullmäktige genom den nyupplåningsram som fastställs i budgeten varje år.
- Upplåning ska ske till betryggande säkerhet och utan spekulativa inslag

Finanspolicy - riktlinjer och krav

Följande riktlinjer och krav har fastställs för den finansiella verksamheten. Målsättning och status redovisas nedan. Alla nyckeltalen ligger inom ramen för finanspolicyn.

Räntebindning

En längre räntebindning skapar en större stabilitet i framtida räntekostnader och därmed en lägre ränterisk jämfört med en portfölj med kort räntebindning.

- Andelen kort räntebindning (förfall inom 1 år) ska begränsas till maximalt 50 procent - status 33 procent
- Genomsnittlig räntebindning ska variera inom intervallet 2-4 år - status 3,97 år

Kapitalbindning

Refinansiering/marginalrisken ska begränsas genom att sprida kapitalförfall över tid och mellan olika motparter

- Andelen kort kapitalbindning (förfall inom 12 månader bör inte överstiga 30 procent - status 18 procent
- Den genomsnittliga kapitalbindningen ska inte understiga 2 år - status 2,77 år

Ränteutveckling

Den genomsnittliga upplåningsräntan för kommunkoncernen var vid årsskiftet 2,77 procent och ökade till 2,86 procent sista april. Den 31 augusti har den genomsnittliga upplåningsräntan vänt ner och är 2,61 procent. Kommunens genomsnittliga upplåningsränta var 2,74 procent den 30 april och 2,54 procent den 31 augusti. Sänkningen av styrräntan innebär lägre räntekostnader.

Låneskuld

Kommunfullmäktige har godkänt en gemensam ram för nyupplåning i koncernen om 400 Mkr för 2024.

Koncernens låneskuld har ökat med 140 Mkr de åtta första månader 2024 och uppgår till 2 361 Mkr den 31 augusti. Det beror på att Kungälvs kommun (100 Mkr) och Kungälv Energi (40 Mkr) har behov av att finansiera sina investeringar.

Utöver den externa låneskulden om 761 Mkr har Kungälv Energi dessutom ett internlån från kommunen om 50 Mkr. Den totala låneskulden för Kungälv Energi uppgår då till 811 Mkr. Utlåningen till Kungälv Energi sker på marknadsmässiga villkor.

Kommunens låneskuld var den 31 augusti 2024 1 500 Mkr, vilket är en ökning med 100 Mkr sedan årsskiftet.

Kommunen har 67 procent av sin låneportfölj hos Kommuninvest och resterande del hos Nordiska Investeringsbanken.

Låneskuld

Låneskuld och ränteutveckling	2024-08-31	2024-04-30	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Extern låneskuld, Mkr	2 361,0	2 361,0	2 221,0	2 076,0	2 336,0
Varav vidareutlåning, Kungälv Energi AB	*761,0*	*761,0*	*721,0*	*556,0*	*496,0*
Varav vidareutlåning, Bokab	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*120,0*	*120,0*
Intern utlåning, Mkr	50,0	50,0	50,0	50,0	0,0
Varav Kungälv Energi AB	*50,0*	*50,0*	*50,0*	*50,0*	*0,0*
Genomsnittlig upplåningsränta, %	2,61	2,86	2,77	1,82	0,80
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	2,77	2,53	2,65	2,44	2,50
Genomsnittlig räntebindningstid, år	3,97	3,04	3,48	2,86	2,1
Säkrad låneskuld, Mkr	1 570,0	1 370,0	1 370,0	1 140,0	1 070,0

Ränteutveckling, procent

Riksbankens styrränta är Riksbankens huvudsakliga penningpolitiska verktyg. Genom att höja eller sänka styrräntan påverkar Riksbanken andra räntor i Sverige vilket påverkar efterfrågan i den svenska ekonomin och därmed inflationen. Fram till april månad 2024 var styrräntan 4 procent. I maj månad sänkte riksbanken styrräntan till 3,75 procent och i augusti är styrräntan sänkt ytterligare till 3,5 procent. Sänkningen i april var den första sänkningen sedan riksbanken påbörjade sina höjningar 2022. Riksbanken har nu sänkt styrräntan två gånger i år. Pressen ökar på Riksbanken att sänka styrräntan snabbare än tidigare på grund av låga inflationssiffror och vid sitt senaste sammanträde öppnade riksbanken upp för ytterligare två till tre sänkningar innan årets slut.

Stibor står för Stockholm Interbank Offered Rate 3 månader och är ett genomsnitt av de räntesatser som landets storbanker är villiga att låna ut pengar till varandra under en specifik löptid. Stibor 3 månader är den referensränta som kommunen och koncernens lån har som bas.

Ränteutveckling

Ränteutveckling, procent	2024-08-31	2024-04-30	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Riksbankens styrränta	3,50	4,00	4,00	2,50	0,00
5 års statsobligation	1,88	2,52	2,01	2,53	0,07
Stibor 3 mån	3,28	3,88	4,06	2,70	-0,03

Likviditet

Kommunkoncernens likvida behållning har minskat från årsskiftet och uppgick vid månadsskiftet augusti/september till +59,1 Mkr. Kungälv Energi AB och Bokab utnyttjar krediter medan Kungälvs kommun har en hög behållning. Kommunkoncernen har en gemensam kredit om 300 Mkr.

Likviditet

Likviditet, Mkr	2024-08-31	2024-04-30	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Kungälvs kommun	140,2	174,3	120,1	165,7	453,9
Kungälv Energi AB	-69,4	-8,3	-28,1	-91,1	-103,8
Bokab	-18,7	-22,5	-9,0	-21,6	3,3
Bohus Räddningstjänstförbund	-0,7	4,3	-6,1	5,1	2,7
Kungälv Arena AB	7,3	5,2	5,4	-0,3	-0,3
AB Kongahälla	0,3	0,2	0,3	0,2	0,0
Totalt	**59,1**	**153,3**	**82,7**	**58,0**	**355,7**

Pensionsskuld

Pensionsskuld, Mkr	2024-08-31	2024-04-30	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Pensionsskuld, Mkr			1061,4	954,6	972,3
Varav intjänad pensionsrätt			*610,3*	*601,5*	*637,4*
Varav förmånsbestämd pension			*424,6*	*330,6*	*315,6*

Nyckeltal för pensionsskulden redovisas i årsbokslutet.

Nettokoncernskuld (NKS)

Nettokoncernskuld (NKS)	2024-08-31	2024-04-30	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Nettokoncernskuld, Mkr			6 509,6	6 031,8	5 486,7
Varav Kungälvs kommun			*5 442,1*	*4 956,8*	*4 417,4*
NKS totalt per invånare, kr			130 754	121 589	113 665

Nyckeltal för nettokoncernskulden redovisas i årsbokslutet.

Borgensåtaganden

Borgensåtaganden, Mkr	2024-08-31	2024-04-30	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Totala borgensåtaganden			662,7	663,3	631,5
Varav gentemot allmännyttan			*587,0*	*587,0*	*537,0*

Nyckeltal för borgensåtaganden redovisas i årsbokslutet.

5.9 Prognos budgetavvikelse driftredovisning 2024

Belopp i Mkr	Budget 2024	Prognosavvikelse 2024
Politisk organisation	-20,2	0,3
Stab	-308,0	20,0
Bildning och lärande	-1 363,1	7,0
Trygghet och stöd	-1 257,0	-14,4
Samhällsbyggnad	-583,2	0,5
Summa	**-3 531,4**	**13,4**
Finansiering	15,8	11,0
Exploatering och realisationsresultat	40,0	25,0
Totalt	**-3 475,6**	**49,4**

Verksamheten visar i sin prognos för helåret på en positiv avvikelse mot budget på 13,4 Mkr. Om man även inkluderar Finansiering samt Exploatering och realisationsresultat visar förvaltningen som helhet en positiv avvikelse på 49,4 Mkr gentemot budget. I tabellen ovan finns en sammanställning över sektorernas avvikelser mot budget. För en mer detaljspecificerad prognos för respektive sektor, se tabellen "Detaljspecificerad driftredovisning för kommunens sektorer 2024" under avsnitt 5.10.

Årsprognos för kommungemensamma kostnader och stabens enheter +20,0 Mkr
Under kommungemensamma kostnader budgeteras kostnadsökningar för lönerörelsen, volym dvs en ökning av antal barn/elever/brukare samt driftkostnadskonsekvenser av investeringar. Under året görs budgetjustgeringar till sektorerna efter faktiskt utfall.

Under kommungemensamt budgeteras även riktade anslag som har prioriterats av Kommunstyrelsen. Det finns avsatt 7,6 Mkr för ökad digitalisering och teknisk infrastruktur, medel för Post-covid 0,4 Mkr, för heltidsresan 0,6 Mkr samt 1 Mkr till Hall-arenan.

I bokslutet 2022 bokades en skuld upp enligt försiktighetsprincipen avseende en marköverlåtelse. Under våren har ett förlikningsavtal upprättats vilket innebär att gamla skulden löses upp. Effekten blir en positiv budgetavvikelse med 10,2 Mkr vilket redovisas i tertial 2.

Kostnaderna för digitalisering prognostiseras bli betydligt lägre än budgeterat under året. Prognosen visar ett överskott på 6 Mkr. Tidsplanen för kommande projekt är förskjuten till nästkommande år.

Stabens enheter prognostiserar tillsammans 3,8 Mkr i budgetavvikelse.

Ekonomi- och kvalitetsenheten har vakanta tjänster, budgetavvikelsen beräknas till 2 Mkr.

Den administrativa enheten prognostiserar totalt +1,1 Mkr. Överskottet är hänförligt till vakanta tjänster samt att upphandlingsavgiften är högre jämfört med budget. Utöver detta beräknas kostnaderna för EU-valet vara 0,3 Mkr lägre mot budget.

HR-enheten prognostiserar +0,2 Mkr i budgetavvikelse. Enheten har lägre lönekostnader i jämförelse med budget och har flera vakanta tjänster. Däremot kostar köpta lönetjänster av Soltak mer än budget.

Kommundirektören prognostiserar ett överskott på 0,5 Mkr som är hänförligt till att kostnaderna för kompetensutveckling inom staben är lägre än budgeterat.

Årsprognos för Bildning- och lärande +7,0 Mkr
För att möta utmaningarna hos barn och elever med psykisk ohälsa inom förskola, grundskola och gymnasiet har antalet psykologtjänster utökats. Stödenheten har de senaste åren fått nationella stimulansmedel för psykisk hälsa, men detta bidrag kommer inte erhållas 2024. Då antalet barn och elever har ökat över tid behövs även fler insatser inom skolhälsovård. Dessutom har kostnaderna fortsatt att öka för tilläggsbelopp för barn och elever i behov av extraordinära stödåtgärder i fristående förskolor och skolor. Sektorgemensamt förbättrar prognosen mot tidigare med 1,5 Mkr vilket beror på båtskjutsar som endast går varannan vecka under hösten och personal som ej ersatts på administrativa enheten.

Förskolan prognostiserar +2,5 Mkr i överskott vilket främst beror på ökade intäkter för barnomsorgsavgifter då utbyggnaden av nya förskolor innebär fler barn i verksamheten. Under våren utökades antalet platser i Ytterby och Tjuvkil, samt att de flesta kommunala förskolor tillfälligt tog emot extra barn för att möta behovet. Efter sommaren har antalet platser i Kärna minskat i kommunal regi samtidigt som den fristående förskolan Solgläntan Norlandia fortsätter att successivt utöka sin verksamhet genom att ta emot fler barn. Förskolan prognostiserar en positiv avvikelse på 0,6 Mkr för måltidskostnader, som tillsammans med ej tillsatta vakanta tjänster ger en förbättrad prognos i tertial 2.

Grundskolor prognostiserar ett underskott på 3 Mkr. Detta beror till största delen på insatser inom en enhet med anpassad grundskola/grundskola som gjordes under höstterminen 2023. Verksamheten arbetar med att ta fram åtgärder för att anpassa sin organisation. Skolverket har betalta ut ett bidrag på 2,5 Mkr till Kungälvs kommun för extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen. Bidraget har beslutats fördelas till anpassad grundskola. Minskade måltidskostnader ger grundskolan en positiv effekt på cirka 1 Mkr.

Gymnasiet har ett prognostiserat överskott på 1 Mkr. Det är fler elever på Individuella programmet än föregående läsår. En tillfällig organisation har satts ihop för att möta behovet och vakanser har därmed uppstått i andra delar av organisationen. Personal kommer finns på plats senare i höst.

Kompetenscentrum prognostiserar ett överskott på 7 Mkr varav 5,6 Mkr avser försörjningsstöd. Verksamhetsområdet har utökats med enheten för Stöd och försörjning och har arbetat med att implementera nya arbetsmetoder. Effektivisering av processer, fokus på förebyggande insatser och förbättrat samarbete med övriga enheter inom kompetenscentrum har gett positiva ekonomiska effekter och kostnaden för ekonomiskt bistånd har minskat.

De enheter som inte har en budget i balans arbetar med att ta fram åtgärder i handlingsplaner.

Årsprognos för Trygghet och stöd -14,4 Mkr
Sektorgemensamt prognostiserar ett överskott på 5,0 Mkr som beror på lägre utbildningskostnader än budgeterat, ökade intäkter för statsbidrag samt överskott på avsatta medel för oförutsedda sektorgemensamma kostnader.

Verksamhetsområde Individ och Familjeomsorg prognostiserar ett underskott på –34,1 Mkr.

Från och med 2024 redovisas all köpt vård inom detta verksamhetsområde (förutom kostnader för hospice och betaldagar sjukhus som redovisas under Hälso- och sjukvård). Av det totala

underskottet på -34,1 Mkr, avser -20,2 individ- och familjeomsorg, -9,9 Mkr avser äldreomsorg och -4,0 Mkr avser funktionsstöd.

Sektorn har höga kostnader för köpt korttidsvård inom flera områden. Detta beror på att brukare med beslut om Bostad med särskild service (socialpsykiatri) och Särskilt boende (äldreomsorg) behöver placeras på köpt korttidsplats i avvaktan på verkställighet. Även egna korttidsplatser (äldre) beläggs med brukare som väntar på permanentplats till Vård- och omsorgsboende. Väntetiden till demensplats är längre än till somatisk inriktning.

Brist på överföring av information från sjukhuset leder till svårigheter att bedöma behov för hemgång. Under hösten har arbetet för att möjliggöra hemgång från sjukhuset istället för köp av korttidsplats intensifierats vilket beräknas ge effekt mot slutet av året. Biståndsenheten arbetar aktivt med samordnad individuell plan (SIP) innan utskrivning från sjukhus för en tryggare återgång till det egna hemmet. Vård- och omsorgboende har effektiviserat arbetet med in- och utflytt. Som följd av minskat antal köpta korttidsplatser är bedömningen att volymerna för hemtjänsttimmar kommer att öka. Kommunen har fortsatt höga kostnader för HVB-placeringar Barn- och ungdom vilket generar negativ avvikelse utifrån budget. Planering för och övergång till annan vårdform görs där detta är möjligt.

Inom området Vuxen är kostnaden för personer som står långt från bostadsmarknaden fortsatt hög och genererar ett underskott utifrån budget. Verksamheterna kartlägger regelbundet vilka ärenden som kan verkställas i egen regi. Under tertial 2 har kostnaden för placeringar enligt LVM ökat.

Antalet totala hemtjänsttimmar januari-augusti har minskat med 2,5 procent mot samma period föregående år (279 564 timmar i år mot 286 630 timmar 2023). Prognosen för volymer på hemtjänsttimmarna för 2024 är +/- 0 mot budget då verksamheten bedömer att timmarna kommer öka under slutet av året, som ett led i arbetet att möjliggöra hemgång istället för köp av korttidsplats.

Verksamhetsområdet Äldreomsorg, som omfattar Vård- och omsorgsboende samt Stöd i ordinärt boende, prognostiserar ett överskott på 9,3 Mkr.

2024 har sektorn fått ett statsbidrag av engångskaraktär på 11,5 Mkr riktat till äldreomsorgen. Detta ersätter vissa tidigare statsbidrag (bland annat återhämtningsbonus samt medel för att minska timanställda). I dagsläget finns inga besked om att statsbidraget ska kvarstå kommande år. Vård- och omsorgsboendena prognostiserar ett underskott på 7,2 Mkr vilket kan härledas till två specialärenden som kräver högre bemanning än budget. Hemtjänsten prognostiserar ett överskott på 3,6 Mkr. Ett standardiserat arbetssätt gällande schemaläggning och insatsplanering har gett effektivare produktionsplanering. Ledning Äldreomsorg prognostiserar, förutom statsbidraget på 11,5 Mkr, ett överskott på 1,4 Mkr vilket till största delen kan hänföras till ökade intäkter för hyror och omsorgsavgifter.

Verksamhetsområdet Hälso- och sjukvård prognostiserar ett överskott på 6,4 Mkr.

6,1 Mkr av dessa är hänförliga till prestationsbaserat statsbidrag för sjuksköterskebemanning, vilket även får halvårseffekt 2025. Verksamheten fortsätter att aktivt rekrytera personal som en följd av den rörliga arbetsmarknaden, vilket periodvis leder till vakanser i verksamheten. Inom verksamheten finns ökade kostnader för sjukvårdsmaterial och tekniska hjälpmedel till följd av prisökningar/inflation.

Verksamhetsområdet Funktionsstöd prognostiserar ett underskott på -1,0 Mkr I huvudsak beror det på kostnader för resor till och från daglig verksamhet.

Årsprognos för Samhällsbyggnad +0,5 Mkr
Höjda räntor och ökade kostnader för el, vatten och värme påverkar olika delar av sektorn. Arbete pågår i sektorn för att kunna lämna ett överskott och det är målsättningen. Sektorn påverkas också kostnadsmässigt av den tidigare höga inflationen som påverkar index i såväl skötselavtal som inhyrda lokaler.

Sektorgemensamt lämnar en prognosavvikelse + 2,0 Mkr. Den främsta orsaken till detta är ett engångsöverskott på 1,2 Mkr som uppstått i samband med bytet av leverantör för transportcentralen. Därtill bidrar ett överskott på personalkostnader, då den centrala verksamhetsledaren tillfälligt vikarierar som enhetschef för VA-enheten.

Verksamhetsområde teknik lämnar en prognosavvikelse på +3,0 Mkr. Orsaken till den positiva prognosen är ökade intäkter från parkering genom uppräknad taxa. Indexuppräkning på avtal ger ökade kostnader för verksamheten. Kostnader för samhällsbetalda resor förväntas bli något lägre än budgeterat. Vakans Verksamhetschef teknik ger också ett överskott. Gästhamnen har haft en bra besökssäsong, då vädret generellt varit gynnsamt, trots att Match-cup till viss del "blåste" bort. Även sjötrafiken med färjan följer budgetplanen. Den soliga septembermånaden har medfört ett stort antal besökare till Marstrand vilket medför att prognosen är att intäkterna kommer följa budget. De fasta båtplatserna följer sin budget och påverkas inte av väder eller säsongsvariationer. Under hösten kommer Verksamhetsområdet fortsätta arbetet med det planerade underhållet, och eftersom dessa aktiviteter i stort sett ligger nere under sommaren kommer kostnaderna in under hösten.

Måltidsverksamheten, lokalvården och enhet verksamhetsservice har en budget i balans. Enheterna inom måltid jobbar med täta ekonomiavstämningar och följer kontinuerligt utvecklingen av livsmedelspriserna. Om det uppstår en budgetavvikelse i bokslutet regleras detta mot skola respektive äldreomsorg som köper måltider av enheten.

Verksamhetsområde Planering och myndighet har en budget i balans. Planenheten har behov av viss personalförstärkning för att kunna hålla uppe tempot i investeringsplaneringen enligt den politiska beställningen. Rekrytering pågår. Enligt Boverkets ÖP-modell och lagkrav ska kommunen kontinuerligt utvärdera ÖP i syfte att säkerställa aktualitet. (ÖP är en förkortning för översiktsplan och är ett övergripande dokument för att planera mark- och vattenområden i kommunen. Alla kommuner ska ha en översiktsplan vars aktualitet ska prövas varje mandatperiod.)

Miljöenheten prognostiserar i nuläget ett resultat något sämre än budget. Livsmedelsinspektörerna har ägnat mycket tid åt omklassning av samtliga verksamheter inom livsmedelsområdet enligt den lagförändring som inträtt i samband med efterdebitering av livsmedelskontrollen, varför de inte haft möjlighet att göra så många kontroller hittills. Tertial 3 kommer därför att fokuseras på detta.

För bygglovsenheten påverkar de höga räntorna bostadsbyggnationen. För närvarande har enheten ett antal vakanser till följd av studier, föräldraledigheter och uppsägningar. Dessa tjänster kommer inte att tillsättas förrän konjunkturen förbättras. Bygglovsenheten räknar med ett nollresultat för 2024. Då räntorna nu börjar sjunka, förväntar sig enheten en betydande ökning av ärenden under andra halvan av 2025.

Verksamhetsområde Lokaler och anläggningar prognostiserar -4,5 Mkr. Underskottet är främst hänförligt till el- och fjärrvärmekostnader -1 Mkr och ökade kostnader till följd av inflation vid köp av varor och tjänster. Utöver detta har enheten engångskostnader för akut felavhjälpande åtgärder till exempel har en värmeväxlare på Oasen gått sönder där man har fått sanera och hantera farliga kemikalier tills dessa att ny växel finns på plats.

Årsprognosen för Finansiering +11,0 Mkr

I budgeten för Finansiering har tagits höjd för ökade pensionskostnader 2024 som är en följd av uppräkningar hänförliga till den höga inflationen föregående år. I den senaste prognosen från KPA ser vi att pensionskostnaderna inte kommer att bli riktigt så höga som budgeterat. Tillsammans med mindre avvikelser på andra poster så är den sammantagna prognosen för Finansiering 11,0 Mkr.

Årsprognosen för Exploatering och realisationsresultat +25,0 Mkr

För detaljer, se avsnittet Investeringsrapport samt exploatering och realisationsresultat.

Förändring i skatteutfall 2021-2024

År	Utfall Mkr	Förändring Mkr	%
2021	2 988,6	149,6	5,6
2022	3 213,1	224,5	7,5
2023	3 392,7	179,6	5,6
2024	3 572,5	179,8	5,3

Skatteutfallet prognostiserar innevarande år en negativ avvikelse på 49,1 Mkr. Den slutliga slutavräkningen för 2023 är negativ, en avvikelse på -8,3 Mkr. Prognosen för den preliminära slutavräkningen för 2024 är däremot positiv, vilket ger en avvikelse på 13,2 Mkr. Inkomst- och kostnadsutjämningen visar tillsammans en negativ avvikelse på 52,1 Mkr.

Kommunen har erhållit generella bidrag från staten, en intäkt om totalt 7,6 Mkr för året. Dessa fördelar sig på följande poster:

- statsbidrag för att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden, 6,1 Mkr
- statsbidrag för kommuners medverkan i EU-valet 2024, 1,5 Mkr

Utöver detta tillkommer mindre avvikelser på flera poster, vilket bidrar till den negativa avvikelsen för skatter och generella statsbidrag på totalt -49,1 Mkr.

Förändring i skatteutfall 2021-2024, Mkr

År	Budget	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut	Utfall helår
2021	2 899,9	67,0	72,4	88,7	2 988,6
2022	3 066,9	77,3	141,1	146,2	3 213,1
2023	3 322,9	50,4	59,4	69,8	3 392,7
2024	3 621,6	-56,0	-49,1		3 572,5

5.10 Detaljspecificerad driftredovisning för kommunens sektorer 2024

Belopp i Mkr	Prognos 2024	Budget 2024	Avv 2024	Utfall 24-08-31	Budget 24-08-31	Avv 24-08-31
Politisk organisation	-19,9	-20,2	0,3	-12,4	-13,5	1,1
Stab	-288,0	-308,0	20,0	-145,5	-205,3	59,8
Bildning och lärande						
- Sektorgemensamt	-117,3	-116,8	-0,5	-76,2	-77,8	1,6
- Förskola och pedagogisk omsorg	-402,6	-405,1	2,5	-264,7	-272,7	8,0
- Grundskola F-9	-564,1	-561,1	-3,0	-377,5	-374,1	-3,4
- Gymnasium	-181,1	-182,1	1,0	-116,0	-122,9	6,9
- Kultur	-28,6	-28,6	0,0	-17,8	-19,1	1,3
-Kompetenscentrum	-40,9	-42,3	1,4	-28,2	-28,2	0,0
-Försörjningsstöd	-21,7	-27,3	5,6	-13,6	-18,2	4,6
Summa Bildning och lärande	**-1 356,1**	**-1 363,1**	**7,0**	**-894,0**	**-913,0**	**19,0**
Trygghet och stöd						
- Sektorchef	-34,9	-39,9	5,0	-23,8	-28,7	4,9
- Individ- och familjeomsorg	-569,9	-535,8	-34,1	-387,2	-357,2	-30,0
- Äldreomsorg	-260,6	-269,9	9,3	-172,6	-181,4	8,8
- Hälso- och sjukvård	-139,5	-145,9	6,4	-89,9	-97,5	7,6
- Funktionsstöd	-266,5	-265,5	-1,0	-176,4	-176,8	0,4
Summa Trygghet och stöd	**-1 271,4**	**-1 257,0**	**-14,4**	**-850,0**	**-841,6**	**-8,4**
Samhällsbyggnad	-582,7	-583,2	0,5	-348,8	-389,5	40,7
Finansiering	26,8	15,8	11,0	61,5	10,8	50,7
Exploatering och realisationsresultat	65,0	40,0	25,0	68,3	26,7	41,6
Summa nettokostnad	**-3 462,2**	**-3 475,6**	**49,4**	**-2 120,8**	**-2 325,5**	**204,6**

6 Intern kontroll

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2024-06-05 §174/2024 "Kommunstyrelsen kommer att följa upp internkontrollplanerna formellt i samband med respektive tertialrapport" rapporteras intern kontroll efter åtta månader.

- Interna kontrollplaner för övergripande stödprocesser och sektorer antogs av kommunstyrelsen 2023-12-13
- Arbete pågår med granskningar och åtgärder enligt plan
- Riskanalys för intern kontroll 2025 genomförs under hösten i kommunstyrelsens utskott
- Resultatet av årets arbete kommer att redovisas till kommunstyrelsen i december 2024

KUNGÄLVS KOMMUN

Uppföljning av politiska uppdrag tertial 2 2024

Kungälvs kommun

2024-10-04

Innehållsförteckning

1 Inledning 8

2 Trygghet och stöd - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige 9

3 Trygghet och stöd - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen 10

3.1 Ny 2023 OKTOBER 2024 Ökade insatser för att motverka den ofrivillig ensamheten tillsammans med externa intressenter 10

3.1.1 Genomförande: Samarbete med civilsamhälle och föreningsliv 10

3.2 Ny 2023 OKTOBER 2024 Organiserad fritidsaktivitet 11

3.2.1 Genomförande: Stärkt stöd till föreningar för att arbeta mer inslussande mot föreningsaktiviteter 11

3.3 Ny 2023 Uppföljning och revidering av Plan för Trygghet utifrån ökade insatser mot narkotikaförsäljning, brott, våld och organiserad brottlighet 12

3.3.1 Genomförande: Ta fram aktiviteter i Plan Trygg i Kungälv utifrån det fortsatta och utvecklade samarbetet mellan ToS och BoL inom alkohol och drogförebyggande-arbete. 12

3.4 Ny 2023 OKT 2024 Utred hur utbudet inom daglig verksamhet kan utvecklas 13

3.4.1 Genomförande: Utredning om hur utbud inom daglig verksamhet kan utvecklas genom hallarenan 13

3.5 Ny 2023-2024 Trångboddhet, Sociala kontrakt, Socialtjänstens behov av bostäder 14

3.5.1 Genomförande: Bostadsplanering 14

3.6 Ny 2023 OKTOBER Sociala resurskedjan Ny 2024 Utveckla den operativa samverkan mellan skola, socialtjänst och externa aktörer 15

3.6.1 Genomförande: Sammanhållande arbete mellan socialtjänst, skola och fritid 15

3.7 Ny 2024 Stäm av utvecklingen av köpta insatser mot att kommunen som alternativ skaffar sig högre egen insatsförmåga 16

3.7.1 Genomförande: Utveckla metoder och arbetssätt för att verkställa fler insatser inom kommunen 16

3.8 Ny 2024 Generella föräldrautbildningar 17

3.8.1 Genomförande: Säkerställa resurs och kompetens samt effekt för genomförande av föräldrautbildningar 17

3.9 Ny 2024 Föräldrastöd som inkluderar föräldrar till barn i behov av särskilt stöd 17

3.9.1 Genomförande: Operativ samverkan mellan skola och socialtjänst 18

3.10 Ny 2024 Utveckla samhällskontraktet genom tätare information/matchning och årsberättelse 18

3.10.1 Genomförande: Uppföljning och effekt av samhällskontrakten 18

3.11 Ny 2024 Ta fram en vägledning för det sociala arbetet som ökar likställighet och rättssäkerhet vid bedömningar och beslut utifrån den nya socialtjänstlagen 19

3.11.1 Genomförande: Riktlinjer för funktionshinder, IFO och äldreomsorg tas fram för politiskt beslut 19

3.12 Ny 2024 Inför modell att mäta social hållbarhet i kommunens samlade budgetarbete ..19

3.12.1 Genomförande: Modell för att mäta social hållbarhet 19

4 Bildning och lärande - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige ...21

4.1 Ny 2023/2024 BBL. Resurssäkra skolpengen långsiktigt..... 21

4.1.1 Genomförande: Ny 2023 • Genomlysning och vidareutveckling av skolans resursfördelningsmodell..... 21

5 Bildning och lärande - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen..... 22

5.1 Ny 2023/2024 • Trygg skola - kartläggning, åtgärder, utvärdering. • Insatser för en inre miljö som präglas av ordning, som eleverna är en del i och bidrar till • Stärk lärarens pedagogiska roll 22

5.1.1 Genomförande: Trygg skola - kartläggning, åtgärder, utvärdering..... 22

5.1.2 Genomförande: Insatser för en inre miljö som präglas av ordning, som eleverna är en del i och bidrar till 23

5.1.3 Genomförande: Stärk lärarens pedagogiska roll 23

5.2 Ny 2023/2024 • Utvecklad och närvarande elevhälsa som är rätt dimensionerad. • Ta fram en tydlig kommungemensam vägledning för kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder i skolan. 24

5.2.1 Genomförande: Utvecklad och närvarande elevhälsa som är rätt dimensionerad 24

5.2.2 Genomförande: Ta fram en tydlig kommungemensam vägledning för kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder i skolan. 24

5.3 Ny 2023 Planera barnomsorg dygnet runt om ett sådant behov uppstår..... 25

5.3.1 Genomförande: Utredning av barnomsorg dygnet runt om sådant behov uppstår 25

5.4 Nytt 2023 OKTOBER NPF-säkra förskolor/skolor (Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) 25

5.4.1 Genomförande: Ny 2023/2024 • NPF-säkring i fastighetsprojekt och lokalanpassningsbudget 26

5.4.2 Genomförande: Ny 2023/2024 • Stödenheten och specialpedagogiska nätverket sprider kunskap om NPF 26

5.5 Ny 2023 OKTOBER Ändamålsenlig resurssättning utifrån skolresultat..... 27

5.5.1 Genomförande: Utveckling och uppföljning av resursfördelning för skolan 27

5.6 Ny 2023 OKTOBER Stärka rektorernas mandat och mod 28

5.6.1 Genomförande: Satsningar genomförs för att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap 28

5.7 Ny 2023 Utred skolans upptagningsområden och skolskjutsar • Planera skolan långsiktigt utifrån elevprognoserna 29

5.7.1 Genomförande: Ny 2024 Utred skolans upptagningsområden och skolskjutsar 29

5.7.2 Genomförande: Utredning av skolstrukturen för kommunens högstadieskolor 30

5.8 Ny 2023 OKTOBER 2024 Studier mot kompletterande försörjningsstöd 31

5.8.1 Genomförande: Följa GR:s arbete med möjligheten till kompletterande försörjningsstöd för personer som uppbär försörjningsstöd 31

5.9 Erbjud YH-utbildningar i Kungälv 32

5.9.1 Genomförande: Utredning av YH-lärcentrum 32

5.10 Ny 2023 Dialog med näringslivet om kompetensbehov 33

5.10.1 Genomförande: Utökad satsning på näringslivets behov utifrån Kompetenscentrum, gymnasieskolan och grundskolan 33

5.11 Ny 2023 OKTOBER Korta köerna till kulturskolan.....34

5.11.1 Genomförande: Nytt ansökningssystem för kulturskolan samt samverkan med studieförbund och privata kulturskolor.....34

5.12 Ny 2024 Kultur i kommundelarna 35

5.12.1 Genomförande: Ny 2024 • Kultur i kommundelarna 35

5.13 NY 2023 OKT 2024 Sociala investeringar med lön istället för bidrag.....36

5.13.1 Genomförande: Utreda sociala investeringar med lön istället för bidrag 36

5.14 Ny 2024 Inför modell att mäta social hållbarhet i kommunens samlade budgetarbete ..37

5.14.1 Genomförande: Använd och utveckla verktyg för verksamhetsutveckling enligt SMASH på Kompetenscentrum 37

6 Samhälle och utveckling - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige 39

6.1 Ny 2023-2024 BSoF. Inkludering av barn från resurssvaga hem i föreningslivet.....39

6.1.1 Genomförande: Förslag på åtgärder tas fram i dialog med beredningen och idrottsrådet.....39

6.2 Ny 2023-2024 BSF. Kollektivtrafik/Ta fram modell över ny ansvarsfördelning av kollektivtrafik 41

6.2.1 Genomförande: Förslag på modell tas fram i dialog med beredningen.....42

7 Samhälle och utveckling - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen..43

7.1 NY 2021 Stadsutvecklingsarbete för att bygga ihop Kungälv – Ytterby.....43

7.1.1 Genomförande: Översiktsplan för Kungälv.....43

7.2 Ny 2023-2024 Utveckla Oasen och gamla stadskärnan utifrån tydliga krav på arkitektur och utformning när ny bebyggelse möter den gamla. 44

7.2.1 Genomförande: Översiktsplan för Kungälv.....44

7.2.2 Genomförande: Styrning av arkitektur och utformning av bebyggelse genom Struktur- och färdplan, Arkitekturpolicy samt Gestaltningsprogram i detaljplaneprocesserna. 46

7.3 Ny 2023-2024 Utred ett kommunalt bidrag för enskilda vägar 46

7.3.1 Genomförande: Utredning kommunalt bidrag för enskilda vägar 47

7.4 Ny 2023-2024 Främja arbetet med att rusta upp och sköta vandringsleder i hela kommunen 47

7.4.1 Genomförande: Strategiskt samarbete med lokala aktörer och Västkuststiftelsen för upprustning av vandringsleder 47

7.5 Ny 2023-2024 Bidra till att Marstrand stärks som året-runt-samhälle 48

7.5.1 Genomförande: Utveckling av offentlig service och infrastruktur 48

7.6 Ny 2023-2024 Arbeta fram förslag på stadsplan där kulturen ingår i konceptet 49

7.6.1 Genomförande: Utredning nytt stadsbibliotek i Kungälvs tätort. 50

7.6.2 Genomförande: Utredning etablering av stadsmuseum i Kungälvs gamla stadskärna. 50

7.6.3 Genomförande: Ta fram färdplan Kungälv stadskärna 51

7.7 Ny 2023 Ökad kollektiv jobbpendling 52

7.7.1 Genomförande: Regelbunden dialog med Västtrafik och Trafikverket. 52

7.8 Ny 2023-2024 Identifiera, organisera och leda lokalt/regionalt samarbete för ett friskt och levande hav. Uppdraget omfattar att föreslå tidplan för åtgärder, uppföljning och åtgärder på plats senast 2025 53

7.8.1 Genomförande: Samarbete med 8+fjordar 53

7.9 Ny 2023-2024 Öka parkernas attraktivitet med planteringar och aktivitetsytor, Offentlig utsmyckning - avsätt resurser för att göra kommundelarnas centra trevligare, Blomsterstaden 54

7.9.1 Genomförande: Använd ekosystemtjänster för att öka stadens attraktivitet och robusthet. 54

7.10 Ny 2023-2024 Underlätta för de invånare, föreningar och företag i Kungälv som vill reducera klimatutsläppen, Omställningsrådgivning till medborgare 55

7.10.1 Genomförande: Synliggöra kommunens erbjudande om rådgivning 55

7.11 Ny 2023-2024 Satsning på friluftsliv och förebyggande hälsa 56

7.11.1 Genomförande: Uppmuntra till och engagera medborgarna i förenings, fritids, och friluftsaktiviteter. 56

7.11.2 Genomförande: Ny 2024 Satsning på friluftsliv och förebyggande hälsa i Fontinområdet och övriga rekreationsområden i kommunen. 57

7.12 Ny 2024 Bistå fastighetsägarna att forma verksamhetsutbudet i gamla Kungälv 58

7.12.1 Genomförande: Upprätta forum för dialog och analys med förvaltningen, KMN och fastighetsägarna om att stärka utbudet i gamla Kungälv. 58

7.13 Ny 2024 Analysera behovet av framtida klimatanpassningar i översiktsplanen. 59

7.13.1 Genomförande: Genomföra klimatanpassningsanalyser i översiktsplanen. 59

7.14 Ny 2024 De strategiska och långsiktiga inköpen av kommunal mark ska öka. 59

7.14.1 Genomförande: Utveckla arbetssätt för markförvärv i tidiga skeden i enlighet med exploateringsområden i översiktsplanen. 59

7.15 Ny 2024 Kommunen ansluter sig till Klimatkommunerna 60

7.15.1 Genomförande: Förbereda och lämna ansökan om medlemskap i klimatkommunerna samt bereda politiskt beslut 60

7.16 Ny 2024 Bostäder med olika upplåtelseformer 61

7.16.1 Genomförande: Sträva efter blandning av upplåtelseformer i samhällsplaneringen 61

7.17 Ny 2024 Hållbar bostadspolitik i hela kommunen 62

7.17.1 Genomförande: Beakta miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet i bostadsplaneringen 62

8 Stab - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige 64

8.1 Ny 2023 2024 EB. Förnya ägardirektiven till Kungälv Energi 64

8.1.1 Genomförande: Utarbeta förslag till reviderade ägardirektiv 64

9 Stab - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen 65

9.1 Ny 2023-2024 Fortsatt fokus på Sunt arbetsliv 65

9.1.1 Genomförande: Workshops friskfaktorer 66

9.2 Ny 2023-2024 Främja innovation i arbetet 66

9.2.1 Genomförande: Uppmuntra medarbetare att prata om verksamhetens utveckling och innovation på APT 66

9.3 Ny 2023 2024 Uppföljning yrkesdialoger med tydlig återkoppling 68

9.3.1 Genomförande: Ta fram förslag på system för uppföljning av yrkesdialoger 68

9.4 Ny 2023 Höj den civila beredskapen. 68

9.4.1 Genomförande: Vi uppdrar åt förvaltningen att i enlighet med ovan skrivning höja den civila beredskapen 69

9.4.2 Genomförande: Öka lagerhållningen av nödvändig materiel och livsmedel 70

9.4.3 Genomförande: Identifiera samhällsviktiga funktioner och tillse att verksamheten vid höjdberedskap har tillgång till den personal som behövs (krigsplacering). 70

9.4.4 Genomförande: Under första halvåret skall alla organisationsenheter ha specificerat mängden personal och personaltyp som behövs för att minimum klara uppdraget. ... 71

9.5 Ny 2023 2024 Hävda beredskapsskäl vid upphandlingar för att stödja statens livsmedelsstrategi 71

9.5.1 Genomförande: Upphandlingsfunktionen tillsammans med måltidsservice utreder lämpliga åtgärder 72

9.6 Ny 2023 2024 Öka samverkan med frivilliga resursgruppen och hemvärnet 72

9.6.1 Genomförande: Öka samverkan med frivilliga resursgruppen och hemvärnet 72

9.7 Ny 2023 2024 Stödja Frivilliga resursgruppen samt frivilliga försvarsorganisationer ... 73

9.7.1 Genomförande: Se över avtalet med FRG 73

9.7.2 Genomförande: Stödja Frivilliga resursgruppen samt frivilliga försvarsorganisationer 74

9.8 Ny 2023 OKT 2024 Gör kommunens näringslivsfrämjande arbete mer robust 74

9.8.1 Genomförande: Utveckla arbetssätt för mer robust näringslivsarbete 74

9.9 Ny 2023 OKT 2024. Koldioxidbudget ska upprättas..... 75

9.9.1 Genomförande: Koldioxidbudget upprättas 75

9.10 Ny 2023-2024 Fokus på trivsel och arbetsklimat, Delaktighet och trivsel 76

9.10.1 Genomförande: Utveckling av arbetsklimat och medarbetarskap..... 76

9.10.2 Genomförande: Ny 2024 Ökad förståelse för domäners funktion, roll, uppdrag och perspektiv 77

9.11 Öppna upp upphandlingsverksamheten för små företag 78

9.11.1 Genomförande: Anpassa upphandlingarna samt erbjuda stöd och utbildning för mindre företag..... 78

9.12 Ökat samarbete för minskat ohälsotal som sjukpenningtal i Kungälv 79

9.12.1 Genomförande: Överenskommelse om fördjupad samverkan mellan Försäkringskassan och Kungälvs kommun..... 79

9.13 Ny 2024 Styrgränser/riktade handlingsplaner för ökad frisknärvaro. Ny hantering av sjukfrånvaron..... 80

9.13.1 Genomförande: Handlingsplan vid hög sjukfrånvaro 80

9.14 Ny 2024 Hållbar vikarieplanering..... 80

9.14.1 Genomförande: Säkerställa hållbar vikarieplanering..... 80

1 Inledning

Föreliggande rapport är en lägesrapport över arbetet med de politiska uppdrag som förvaltningen åtagit sig enligt förvaltningens verksamhetsplan.

Rapporten är indelad i uppdrag från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt per sektor.

Till varje **Politiskt uppdrag** finns en beskrivande text. Texten är direkt hämtad från KS budgetdirektiv och tydliggör vad man politiskt vill åstadkomma.

Som ett svar på det Politiska uppdraget finns ett **Genomförande** som formuleras av förvaltningen. Till rubriken för Genomförandet finns en beskrivande text om vad som ska göras, vem som är ansvarig för Genomförandet, när det ska påbörjas och avslutas samt status.

Status beskrivs med hjälp av symboler:

Ej påbörjad = Startdatum ligger längre fram i perioden

Pågående = Arbete med genomförandet pågår

Pågående med avvikelse = Arbete med genomförandet pågår, men med avvikelse

Avslutad = Genomförandet klart enligt plan

Försenad = Angivet slutdatum är passerat

Avslutad med avvikelse = Genomförandet avslutat med avvikelse

I kommentar till Genomförandet rapporteras vad som har hänt i frågan, eventuella avvikelser och vad som planeras framåt.

2 Trygghet och stöd - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige

3 Trygghet och stöd - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen

3.1 Ny 2023 OKTOBER 2024 Ökade insatser för att motverka den ofrivillig ensamheten tillsammans med externa intressenter

Beskrivning

Vi vill stimulera civilsamhället att erbjuda aktiviteter och motverka ensamhet och stimulerar ett aktivt liv genom att verka för att seniorer hjälper varandra. Det kan med fördel göras i föreningsregi och då kan olika former av stöd vara en hjälp på vägen.

Vi vill stimulera till en ökad användning av smarta digitala och tekniska lösningar som underlättar för den äldre, för anhöriga och personal. Aktiviteter eller trygghetsskapande insatser ska bryta den ofrivillig ensamheten och skapa trygghet för äldre och anhöriga.

3.1.1 Genomförande: Samarbete med civilsamhälle och föreningsliv

Beskrivning
Utöka samarbete med föreningar och civilsamhälle i syfte att motverka ofrivillig ensamhet för seniorer.
Planerade aktiviteter genomförs i brett samarbete inom kommun och med näringsliv, volontärer och föreningsliv.
Förvaltningen ska utveckla ett hållbart upplägg kring frivilligt arbete för att motverka ensamhet bland seniorer.

Ansvarig
Lena Arnfelt
Startdatum
2021-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**
Uppdraget avslutades vid T1, 2024, med följande kommentar:

Förvaltningen genomför ett utåtriktat arbete för att nå flera seniorer i kommunen. För utveckla samverkan fortsätter uppstartat nätverk med seniorföreningar att träffas med regelbundenhet. I samverkan med seniorföreningarna fortlöper planeringen inför seniorsdagen den 24 maj och samarbetet kring hur vi tillsammans kan hjälpas åt för att minska den ofrivilliga ensamheten fortsätter. Tillsammans med Aktiva Seniorer sker uppsökande och främjande aktiviteter vid kommunens vård och äldreboenden.

Med stöd av statsbidrag har upplägg kring socialt hälsosamtal fortsatt. Syftet med statsbidraget är att motverka ofrivillig ensamhet hos äldre personer och slussa vidare till hälsofrämjande aktiviteter. Upplägget riktar sig till de äldre där kan saknas etablerade kontakter för att fånga upp signaler om ofrivillig ensamhet. Erbjudandet innebär ett inledande samtal, där individens behov kartläggs. Gensvaret har varit positivt från målgruppen och arbetet fortlöper under 2024.

För motverka ofrivillig ensamhet har planering och rekrytering av fler frivilliga inletts. En digitalplattform har byggts upp, som möjliggör intresseanmälan för volontärarbete. Kampanj har förts via annonser och digitala medier. Tidningen ”Aktivt liv för seniorer” har tagits fram och kommer spridas till alla hushåll 65-år och uppåt. Den s.k. volontärssatsningen fortlöper under 2024 med olika utåtriktade insatser vid olika publika mötesplatser och fortsatt annonsering i samverkan med kommunala bostadsbolagen och civilsamhället. I samband med "Volontärsfesten" den 2 februari rekryterades 20-tal nya volontärer.

Seniorträffar fem dagar i veckan startades upp i januari. Träffarna erbjuder en bred palett av aktiviteter så som yoga, dans, musikunderhållning, bingo, pyssel, gymnastik m.m..

Anhörigstödet har utvecklat nya former av samtalsgrupper utöver befintlig verksamhet. Exempel på det är närstående som har anhöriga som flyttat till äldreboende eller som lever tillsammans med någon med psykisk ohälsa.

Förvaltningen föreslår att uppdraget avslutas i samband med T1, 2024. Samarbete med civilsamhälle och föreningsliv sker kontinuerligt i den löpande verksamheten samt aktiviteter kopplat ofrivillig ensamhet följs även upp via Äldreplanen.

Avslutad

3.2 Ny 2023 OKTOBER 2024 Organiserad fritidsaktivitet

Beskrivning

Kungälv behöver fler mötesplatser som är relevanta och öppna, inte minst för unga. Detta utvecklingsarbete ska ske i bred samhällsmedverkan. Den fritidspolitiska utvecklingen ska ha riktade insatser för unga, äldre och medborgare med funktionsnedsättning. Folkhälsa, idrott, social gemenskap ska stödjas medan utanförskap och ensamhet ska motverkas.

Barn och ungdomars fritid behöver en ny inriktning som tydligare samverkar med föreningslivet där kommunen mera ska arbeta inslussande mot föreningsaktiviteter samtidigt som föreningslivet ska stimuleras att erbjuda mer aktiviteter på bredden t ex genom motionsidrott.

3.2.1 Genomförande: Stärkt stöd till föreningar för att arbeta mer inslussande mot föreningsaktiviteter

Beskrivning
Stärkt stöd för organiserade fritidsaktiviteter unga, äldre och medborgare med funktionsnedsättning. Förvaltningen ska arbeta inslussande mot föreningsaktiviteter samtidigt som föreningslivet och civilsamhället ska stimuleras att erbjuda mer aktiviteter. Förvaltningen ser över organisationen för att optimera befintliga resurser.

Ansvarig
Lena Arnfelt, Anders Holm, Åsa Berglie
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

Kommentar **Tertial 2 2024**
I samband med tertial 2, 2024, föreslår förvaltningen att uppdraget avslutas. Upparbetade rutiner för att arbeta inslussande mot föreningsaktiviteter är på plats. Samverkan med civilsamhället följs också kontinuerligt upp i program och planer för social hållbarhet.

Tillsammans med civilsamhället och förvaltningen har underlag tagits fram kring behov, förslag på insatser och förväntade effekter utifrån meningsfull fritid barn- och unga. Underlagen har under våren kompletteras med resultat från ungdomsenkäten LUPP, där elever i årskurs 8 vid gymnasiet samt årskurs 2 vid gymnasiet svarat på frågeställningar kring fritids- och kulturvanor samt föreningsdelaktighet

För att utveckla arbetet kring hälsofrämjande insatser för seniorer har ett nätverk med seniorföreningarna i Kungälvs etablerats. Sammantaget har dessa dialog- och nätverksmöte och kartläggningar gett samlad bild olika utvecklingsområden kring stärkt stöd för organiserade fritidsaktiviteter unga, äldre samt medborgare med funktionsnedsättning

Nedan ges aktuell status kring pågående insatser utifrån respektive målgrupp:

Barn- och unga

- Kungälvs kommun har tecknat en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om att minska skillnader i hälsa för barn med fetma, övervikt och psykisk hälsa. Överenskommelsen gäller under tidsperioden 2022 – 2024. Målgruppen är barn och ungdomar med övervikt, NPF, psykisk ohälsa som har svårigheter att hitta fritidsaktiviteter. Utöver barn- och ungdomsmedicin (BUM) och barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) har även Familjehuset Klippan/UPH-mottagning samt elevhälsan möjlighet att skicka förfrågan. Upparbetad samverkan finns med tio-tal föreningar i Kungälvs kommun. Responsen från deltagare och familjer i Aktivitetsgruppen har varit god. Samarbeten har etablerats som kommer att ge grund för ett fortsatt långsiktigt arbete.
- Tillsammans med IFK Kungälv, Räddningstjänsten, RF-SISU och näringslivets i Samhällskontraktet fortlöper Agora projektet. Utöver upplägg vid Sandbackaskolan och öppen idrottshall vid Mimers Hus har även Kastellegårdsskolan erbjudits möjligheter till organiserad fysisk aktivitet med låg tröskel. Deltagandet är över förväntan, där Sandbackaskolan haft högst deltagande per tillfällen (läs 40 barn per tillfälle).
- Tillsammans med Kungälvs HK och övriga medverkande fortsatt arbete med ökat deltagande till höstens Idrottsskola samt erbjuda nya föreningar att medverka.
- Tillsammans med studieförbundet Medborgarskolan bedrivs mötesplatsen Solrosen vid Nordmarkens fritidsgård. Målgrupp är mammor samt ban- och

ungdomar. Med stöd av studenter har verksamheten följts upp.

- I dialog med föreningslivet och förvaltningen har gemensam påannonsering av aktiviteter under sport- och påsklov fortsatt under sommarlovet genomfördes samlad gemensam information kring meningsfull fritid.
- Tillsammans med Rädda Barnen och Kareby IS har riktade insatser genomförts för att slussa till föreningsaktiviteter.

Äldre

- I kommunen finns två sociala mötesplatser, där seniorer är välkommen att umgås och delta i olika aktiviteter. I samverkan med frivilliga och seniorföreningar sker fortsatt utveckling kring innehåll och upplägg.
- Stöttat seniorföreningar och frivilligföreningar att söka nya medel från Socialstyrelsen.
- I samverkan med Aktiva Seniorer genomfört främjande aktiviteter vid kommunens vård och äldreomsorgsboenden.
- Via partnerskap med Kungälvs OK inlett genomförande av Hittaut.nu under 2024.
- Folder kring bland annat seniorföreningar och studieförbunds utbud har tagits fram inför hösten.

Inledda aktiviteter kring ökad delaktighet

- Inom funktionshinder genomfört Funkisfestivalen.

Inledda aktiviteter nyanlända

- I samverkan med civilsamhället kartlagt de olika insatser som riktas mot målgruppen nyanlända för att ännu bättre kunna slussa till varandras olika aktiviteter samt i syfte att identifiera nya aktiviteter.

3.3 Ny 2023 Uppföljning och revidering av Plan för Trygghet utifrån ökade insatser mot narkotikaförsäljning, brott, våld och organiserad brottlighet

Beskrivning

Arbetet med Program för social hållbarhet 2020-2027 med underliggande planer skall fortsätta. Plan för Trygg i Kungälv behöver följas upp för att skärpa insatser mot narkotikaförsäljning, brott, våld och organiserad brottslighet i en ökad myndighetssamverkan. Arbetet för att motverka gängkulturer behöver också skärpas och arbetet måste flytta ner i ålder och in i familj och bostadspolitiken. Tillsammans ska vi öka kunskapen om de tidiga signalerna kring kriminalitet och missbruk.
Alla har rätt till en trygg uppväxt, skolgång och en organiserad fritidssysselsättning. Barnens föräldrar ska genom riktade satsningar bli goda förebilder.

3.3.1 Genomförande: Ta fram aktiviteter i Plan Trygg i Kungälv utifrån det fortsatta och utvecklade samarbetet mellan ToS och BoL inom alkohol och drogförebyggande-arbete.

Beskrivning
Ta fram aktiviteter i Plan Trygg i Kungälv utifrån det fortsatta och utvecklade samarbetet mellan ToS och BoL inom alkohol och drogförebyggande-arbete. Den nu uppstartade Mini Maria mottagningen vänder sig till ungdomar som har problem kopplade till alkohol eller droger samt deras föräldrar och eller anhöriga. Utöka samarbete mellan kommunen, Polisen och allmännyttan.

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Uppdraget avslutades vid T1, 2024, med följande kommentar:

Ansvarig
Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31
Avslutad

Reviderad plan trygg i Kungälv är antagen av kommunstyrelsen. I planen preciseras aktiviteter kring det drogförebyggande arbetet.

Förvaltningen lägger fokus på den lag som trädde i kraft den 1 juli 2023; Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Utifrån lagstiftningen är arbetet inlett med en kartläggning och orsaksanalys, som ska resultatera i en handlingsplan.

Aktiviteter kommer i större utsträckning styras mot tidiga insatser mot unga, kunskapshöja kring brottslighet mot välfärd och mot brottslighet som är organiserad. En stor del är också att förstärka den samverkan som redan finns och bygga ut den mot fler aktörer och perspektiv för lägesbild och kartläggning.

Sektor Trygghet och Stöd tillsammans med sektor Bildning och Lärande och säkerhetsenheten genomföra fortlöpande insatser inom det alkohol och drogförebyggande arbetet. Exempelvis återkommande gemensam lägesbeskrivning, narkotikasökhund, drogvaneundersökning, informationsutskick till vårdnadshavare inom grundskola och gymnasium samt kompetensutveckling för personal. Under våren har resultat från LUPP i årskurs 8 samt årskurs 2 gymnasiet presenterats. Drogvanor är ett av temana. ”Drogfri skola” har spritts inom till personal inom sektor Bildning och Lärande samt vårdnadshavare.

Utifrån dopingförebyggande arbete har samverkan mellan träningsanläggningar, polis och kommun fortlöpt.

3.4 Ny 2023 OKT 2024 Utred hur utbudet inom daglig verksamhet kan utvecklas

Beskrivning

Vi vill utveckla daglig verksamhet, så den blir än mer meningsfull och individanpassad. Vi vill också att den ska vara gränslös utifrån kommungräns. Vi vill i samarbete med företag och föreningsliv utveckla nya mötes- och arbetsplatser för medborgare med funktionsvariation.

3.4.1 Genomförande: Utredning om hur utbud inom daglig verksamhet kan utvecklas genom hallarenan

Beskrivning
Utredning görs och genomförande presenteras. Arbetet ska ske i samarbete med projektchef som ansvarar för lokalresursplanen.

Kommentar
Tertial 2 2024

Uppdraget avslutades vid T1, 2024, med följande kommentar:

Beredningen för trygghet och stöd har arbetat fram ett förslag till policy för daglig verksamhet som behandlades av kommunfullmäktige under våren 2024. Viljeinriktningen är att förvaltningen ska ha ett större och bredare utbud av insatser och aktiviteter inom daglig verksamhet.

Förberedande planering för hur daglig verksamhet (DV) ska kunna bedrivas inom det nya arenaområdet är under uppstart och kommer utvecklas mer. Samarbete sker tillsammans med ansvarig för lokalresursplan. I övrigt pågår i det dagliga arbetet kontinuerlig utveckling av utbudet av platser inom daglig verksamhet genom kontakt med företag och föreningsliv. Exempelvis startade en ny företagsförlagd daglig verksamhet upp på Rutgerssons Marin under 2023. Aktuellt är också flytt till större lokaler för att utöka antalet platser på daglig verksamhet Media.

Förvaltningen har under våren startat upp en ny daglig verksamhet på Mimers hus med estetisk inriktning. Gruppen kommer att utgå från en lokal på Skomakaren och använda sig av olika lokaler på Mimers hus för sitt utövande. Det innebär att vi tar hem 3 köpta dagliga verksamhetsplatser från Kultur Väst.

Daglig verksamhet med äldreinriktning har även startats upp på Fredkullagården.

Förvaltningen föreslår att uppdraget avslutas i och med att daglig verksamhet planeras i arenan. I samband med att projektering och byggnation närmar sig kommer frågan att aktualiseras på nytt.

Ansvarig
Lena Arnfelt, Åsa Berglie
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

3.5 Ny 2023-2024 Trångboddhet, Sociala kontrakt, Socialtjänstens behov av bostäder

Beskrivning

Sammanslagning av tre uppdrag
1. Trångboddhet
2. Sociala kontrakt
3.Socialtjänstens behov av bostäder

Familjer som lever i trångboddhet behöver kartläggas (där fler än två barn delar rum) och åtgärder måste arbetas fram tillsammans med hyresvärdarna.

Vi prioriterar att skapa goda förebilder av alla föräldrar som finns i utanförskapet genom särskild satsning.

De sociala hyreskontrakten innebär en inlåsningseffekt som gör att vi ofta kommer i behov av nya lägenheter. Vi behöver belysa detta fenomen och ta fram en handlingsplan för hur kommunen kan hjälpa de berörda in på den ordinarie bostadsmarknaden.
Kommunen behöver bli bättre på att planera behovet av bostäder för personer som står långt från bostadsmarknaden och detsamma gäller behovet av tillfälliga bostäder för socialtjänstens verksamhet.

Inför 2024 förtydligades uppdragen enligt:
1. Bättre planering för socialtjänstens behov av bostäder
2. Trångboddhet kartläggning och åtgärder
3. Minska inlåsningseffekt av sociala kontrakt

3.5.1 Genomförande: Bostadsplanering

Beskrivning
En modell tas fram för att matcha behov och utbud i tätt samarbete mellan ToS och SoU.
Resultatet av behovsanalysen ska införlivas i bostadsförsörjningsprogrammet.
Våra behov läggs med i framtida markanvisningar.
Utredning och förslag presenteras

Ansvarig
Lena Arnfelt, Anders Holm, Åsa Berglie
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**

Pågående

En modell för att matcha behov och utbud av bostäder till särskilda målgrupper som är i behov av bostad innebär att tydliggöra principer för bostadsbyggande till dessa målgrupper. Principer ska formuleras och fastställas i samband med framtagandet av nytt bostadsförsörjningsprogram. Syftet med principerna är att motverka den inlåsningseffekt som sociala hyreskontrakten kan innebär. Principerna ska belysa detta fenomen och ge stöd för hur kommunen tillsammans med andra aktörer kan hjälpa de berörda in på den ordinarie bostadsmarknaden.

Arbetet med Bostadsförsörjningsprogrammet har fortlöpt i stort sett i enlighet med tidplanen. Hittills har arbetssättet informerats om och förankrats både inom och utom organisationen, bland annat med Sektor Trygghet och Stöd och Kungälvsbostäder. Det har skett avstämningar i den politiska beredningen (BSF) och utkast har skickats till referensgrupp.

Analys och framtagande kommer att pågå under 2024 med målsättning att lämna för politiskt beslut i samband med bostadsförsörjningsprogrammet. Planen för Bostadsförsörjningsprogrammet ser ut att hålla men frågan är komplex.

Kommunen arbetar löpande med att få in olika upplåtelseformer i markanvisningar av kommunal mark. Kungälvs kommun ställer krav på bostäder med särskild service eller sociala kontrakt i flera markanvisningar. I och med det rådande marknadsläget har

exploatörer svårt att hålla tidplanen, vilket i flera fall försenar leveranser av bostäder för kommunala behov.

SCB mäter trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2 och 3, andel (%). Enligt norm 2 räknas hushållet som trångbott om det bor mer än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade). Enligt norm 3 räknas hushållet som trångbott om det bor mer än en person per rum (vardagsrum och kök oräknade). Kungälvs kommun har haft en nedåtgående trend (positivt) för båda indikatorerna de senaste åren och har ett bättre resultat i genomsnitt än såväl riket som liknande kommuner.

Under året har förvaltningen arbetat med avtal med Kungälvsbostäder för att minska inlåsningseffekten i sociala kontrakt. Förvaltningen har aktivt arbetat med genomförandeplaner i alla ärenden för att identifiera de hinder som finns för eget kontrakt. Den största inlåsningsfaktorn vi kan se idag är obetalda skulder. Den 1 september startade "Bostad först" upp i Kungälv med 4 lägenheter som Förbo kommer att bidra med.

3.6 Ny 2023 OKTOBER Sociala resurskedjan Ny 2024 Utveckla den operativa samverkan mellan skola, socialtjänst och externa aktörer

Beskrivning

Ny politisk inriktning som understryker behovet av ett samordnat operativt arbete utifrån många kompetensområden. Arbetet ska resultera i förbättrad samordning på operativ nivå inom olika kompetensområden utifrån helhetssyn, där rätt kompetenser snabbt kan stötta i barnens livsmiljö.
Kungälv 2030 ser ett fortsatt stort behov av att utveckla kommunens insatser för att hjälpa barn och ungdomar samt deras föräldrar där det finns en tydligt förhöjd social risk.
Samhället måste ge relevant stöd i tid och kommunen måste bli bättre på att ge stöd i samarbete med skola/fritid/föreningar och andra relevanta partners. Det förebyggande arbetet för barn och ungdomar måste ha en tydlig struktur både ifråga om upptäckter, åtgärder och samverkan. Tydliga riktlinjer för operativ samverkan mellan skola och socialtjänst måste tas fram som skapar likvärdiga och rättssäkra rutiner för arbetet och insatserna kring barn och ungdomar.
Följande tre uppdrag 2024 slås ihop till ett:
1. Utveckla den operativa samverkan mellan skola, socialtjänst och externa aktörer
2. En närvarande och stödjande socialtjänst i våra skolor
3. Ta fram tydliga riktlinjer och skapa rutiner för den operativa samverkan för det sociala och pedagogiska arbetet kring barn och ungdomar med sociala riskfaktorer

3.6.1 Genomförande: Sammanhållande arbete mellan socialtjänst, skola och fritid

Beskrivning
Ett sammanhållande arbete mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola och fritid är påbörjat utifrån tidiga insatser för barn och unga i syfte att förbättra samordningen på operativ nivå inom olika kompetensområden.

Prioriterat är att vidmakta och hålla och höja kvaliteten i befintliga verksamheter som exempelvis familjehuset Klippan och Familjecentralen Fyren samt pågående samverkan och partnerskap med föreningslivet. Implementera arbetet med friskvårdsgrupp (obesitas).

Riktlinjer och rutiner för den operativa samverkan för det sociala och pedagogiska arbetet kring barn och ungdomar med sociala riskfaktorer tas fram.

Barn, unga och familjeenheten inom socialtjänsten är i slutfasen av att implementera en arbetsmetod som ska stärka familjers och barns egna nätverk med stöd från socialtjänsten,

Ansvarig
Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

före externa placeringar. Arbetsmetoden förväntas leda till högre kvalitet för barnen och minska antalet externa placeringar.

***Kommentar* Tertial 2 2024**

För att arbeta mer med förebyggande och främjande arbete med skolfrånvaro har en pilot med skolsocialt team har startats upp vid några av kommunens skolor. En central utgångspunkt för teamets arbete är en helhetssyn av elevens situation och inkluderar både skol-, fritids- och familjesituation. Teamet skapar förutsättningar för en samsyn samt optimerade insatser kring problematisk skolfrånvaro mellan skola och socialtjänst.

Arbete är inlett med att göra en genomlysning och omformning av samtliga insatser på hemmaplan för att bättre möta den nya socialtjänsten och framtidens behov samt att renodla fältuppdraget tillsammans med övriga utförarresurser inom socialtjänsten. Utgångspunkten är att stärka första linjens socialtjänst vilket innebär att erbjuda fler icke biståndsbedömda insatser. Omställning utifrån nya socialtjänstlagen har påbörjats under året. Exempelvis har en sammanslagning av Trygga ungdomsmiljöer och Mottagningsenheten genomförts. Detta i syfte att effektivisera processer med tidiga insatser.

Sammanhållande arbete mellan socialtjänst, skola och fritid har utvecklats genom bildandet av en styrgrupp för strategisk samverkan barn och unga. Målet är att utveckla effektiv och ändamålsenlig operativ samverkan mellan skola och socialtjänst i Kungälvs kommun. Under 2024 pågår bland annat sammanställning av lägesbild över befintligt nuläge och utvecklingsarbete inom området barn och unga. Arbete är inlett en sammanhållen och effektiv styrning.

3.7 Ny 2024 Stäm av utvecklingen av köpta insatser mot att kommunen som alternativ skaffar sig högre egen insatsförmåga

Beskrivning

Ökningen av externa placeringar och köpt vård behöver leda till en ordentlig översyn av våra arbetsprocesser inom det sociala arbetet. Vi behöver bli bättre i vårt arbete som görs innan extern placering är det enda alternativet.

3.7.1 Genomförande: Utveckla metoder och arbetssätt för att verkställa fler insatser inom kommunen

Beskrivning
Beskriver behov i lokalförsörjningsplan. Utveckla metoder och arbetssätt för att verkställa fler insatser inom kommunen.

Kommentar
Tertial 2 2024

Flera pågående processer som berör verkställandet av fler insatser på hemmaplan är igång, som tex bostad först, jourlägenheter på hemmaplan, planering för minskade av korttidsplatser ÄO i samarbete med fastighet för att förkorta inflyttningsprocessen.

Färdigställande äldreboende och planering av bostad med särskild service kommer att frigöra platser på hemmaplan.

Verkställighet- och planeringsenheten har från och med årsskiftet samlat sektorns samtliga externa köp. Korttidsplatser ÄO och externa platser LSS har tagits över från och med våren 2024.

Ansvarig
Lena Arnfelt
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

3.8 Ny 2024 Generella föräldrautbildningar

Beskrivning

Föräldrar och målsmän måste mobiliseras i det trygghetsskapande arbetet genom allmänna föräldrautbildningar för att skapa gemensamma normer kring skola, studier, fritid, tobak, alkohol, narkotika och att upptäcka risker.
Vi vill se allmän föräldrautbildning redan från MVC genom hela grundskolan och gymnasiet. Vid sidan av den allmänna och generella föräldrautbildningen måste det finnas individuella stöd för föräldrar som behöver extra stöttning. Kungälv 2030 ser här en viktig uppgift för ett arbete med familjecentral(er) som plattform. Utredning om placering är klar, uppdragsgivaren ser därmed möjligheter att införa att familjecentrerat arbetssätt i Komarken.

3.8.1 Genomförande: Säkerställa resurs och kompetens samt effekt för genomförande av föräldrautbildningar

Beskrivning
Förvaltningen behöver säkerställa att nyckelpersoner finns på plats för genomförande av föräldrautbildningar.

Kommentar
Tertial 2 2024

Uppdraget avslutades vid T1, 2024, med följande kommentar:

Under våren har fortsatt spridning skett av Föräldraguiden. Konceptet innebär kring riktad information till föräldrar med barn i olika åldrar. Framtaget material ligger på hemsidan. Foldrarna har spritts vid föräldramöten och ute i verksamheten. Översatta foldrar är stöd i mötet med nyanlända föräldrar.

Via familjecentralen Fyren och familjehuset Klippan sker integrerat föräldrastöd både på individ och gruppnivå. I Kungälvs kommun har ett generellt föräldrastödsprogram ABC genomförts under många år som riktar sig till föräldrar med barn i åldrarna 3-18 år. För de yngre barnen genomförs föräldrautbildningen Trygghetscirkeln vid Familjecentralen. Båda dessa föräldrautbildningar sker i samverkan mellan sektorerna Trygghet och Stöd samt Bildning och Lärande. För att säkerställa ett långsiktigt hållande har med stöd av nationella stimulansmedel nya instruktörer kunnat utbildats under våren.

Under våren har även öppna föreläsningar genomförts. Den digitala föreläsningen "Hjärnan, skärmen och stillasittande" hade 100 deltagare, dessutom låg föreläsningen kvar på hemsidan i två veckor. Tillsammans med patientföreningen HOBS arrangerades en digital föreläsning kring barnobesitas (30 deltagare). I samverkan med Attention genomfördes en fysisk föreläsning kring temat barn som utmanar (140 deltagare). Tillsammans med närliggande kommuner och studieförbund bjöds även föräldrar till en digital föreläsning kring NPF.

Förvaltningen föreslår i samband med T1, 2024 att uppdraget avslutas. Genomförande sker som en befintlig del i ordinarie verksamhet.

Ansvarig
Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

3.9 Ny 2024 Föräldrastöd som inkluderar föräldrar till barn i behov av särskilt stöd

Beskrivning

Vid sidan av den allmänna och generella föräldrautbildningen måste det finnas individuella stöd för föräldrar som behöver extra stöttning. Kungälv 2030 ser här en viktig uppgift för ett arbete med familjecentral(er) som plattform. Utredning om placering är klar, uppdragsgivaren ser därmed möjligheter att införa att familjecentrerat arbetssätt i Komarken.

3.9.1 Genomförande: Operativ samverkan mellan skola och socialtjänst

Beskrivning
Skola och socialtjänst har en operativ samverkan för att ge stöd till föräldrar. Familjecentrarat arbetssätt ska påbörjas i Komarken. Tillsammans med BVC och socialtjänst initiera hembesöksprogram.

Kommentar
Tertial 2 2024

Sonderade samtal med hälso- och sjukvård kring familjecentrerat arbetssätt i Komarken pågår.

Med stöd av nationella stimulansmedel säkerställs fortsatt utveckling både gällande det riktade och generella föräldrastödet.

Med stöd av nationella stimulansmedel fortsätter förvaltningen utveckling och samordning av föräldrastödjande insatser. Fokus är det mer riktade föräldrastödet kring teman som:

- Barn och våld
- Förälder i nytt land

Ansvarig
Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

3.10 Ny 2024 Utveckla samhällskontraktet genom tätare information/matchning och årsberättelse

Beskrivning

Kungälv 2030 vill utveckla samhällskontraktet genom tätare information till företagen och övriga partners om behov av feriejobb/praktikplats/arbete för att kunna matcha personer och företagare så bra som möjligt.

Vi behöver också stärka incitamentet för företagen och det kan vi göra genom en årsberättelse som vi distribuerar till företagen och allmänheten varje år, där vi berättar om hur olika företag hjälper till att göra Kungälv mer socialt hållbart.

3.10.1 Genomförande: Uppföljning och effekt av samhällskontrakten

Beskrivning
Uppföljning och effekt av samhällskontrakten sker i samband med att programmet för social hållbarhet med underliggande planer redovisas. Kompetenscentrum kommer under 2024 ha löpande uppföljning och dialog med de aktörer som skriver på samhällskontraktet.

Kommentar
Tertial 2 2024

Uppdraget avslutades vid T1, 2024, med följande kommentar:

Under våren 2024 har sex stycken nya aktörer gått med i samhällskontraktet. Fokus har varit på att koppla på aktörer som har tät samverkan med Kungälvs kommun kring olika former av stödanställningar med syfte att utveckla matchning. Berörda aktörer inom förvaltningen träffas med regelbundenhet för att koordinera och optimera matchningen med näringslivet.

Förvaltningen föreslår att uppdraget avslutas i och med löpande uppföljning och dialog med de aktörer som skriver på samhällskontraktet sker och att det upprättats en årsberättelse.

Ansvarig
Lena Arnfelt
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

3.11 Ny 2024 Ta fram en vägledning för det sociala arbetet som ökar likställighet och rättssäkerhet vid bedömningar och beslut utifrån den nya socialtjänstlagen

Beskrivning

För att säkerställa såväl rättssäkerhet som likvärdighet vid beslut och insatser ser uppdragsgivaren ett behov av att det tas fram en vägledning för det sociala arbetet, utifrån den nya socialtjänstlagen.
Följande två uppdrag slås ihop till ett:
1. Se över uppdatera/ ta fram vägledning för äldreomsorg och LSS
2. Ta fram en vägledning för det sociala arbetet som ökar likställighet och rättssäkerhet vid bedömningar och beslut utifrån den nya socialtjänstlagen

3.11.1 Genomförande: Riktlinjer för funktionshinder, IFO och äldreomsorg tas fram för politiskt beslut

Ansvarig
Lena Arnfelt
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Framtagandet av riktlinjer för funktionshinder, IFO och äldreomsorg är påbörjat och följer plan. Under 2024 kvalitetssäkras material och underlag samtidigt som omvärldsbevakning sker. Den nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft i juli 2025 påverkar innehållet i riktlinjerna men också tidplanen.

3.12 Ny 2024 Inför modell att mäta social hållbarhet i kommunens samlade budgetarbete

Beskrivning

Alla behöver förstå vad utanförskapet kostar, inte bara för den enskilde individen, utan för kommunen och samhället i stort. Grunden för att förbättringsarbetet kring social hållbarhet och Agenda 2030 är mätbarhet. Med kunskap kommer nya arbetssätt.
Efter flera år av forskning finns inför 2024 en modell för att Systematiskt Mäta och Analysera Social Hållbarhet (SMASH).
Syftet med modellen är att visa på ekonomiska samband och konsekvenser för kommunen kopplat till arbete, ekonomiskt bistånd och utbildning.
Beräkningarna utgår från Kungälvs kommun egna verksamhet och siffror, i vissa fall även för stat, region och individ/hushåll. Konsekvensanalysen är ekonomisk och ska kunna höja verksamhetens effektivitet och förbättra kommunens resultat.
Modell att mäta social hållbarhet ska implementeras och finnas med som grund i kommunens samlade budgetarbete och beslutsfattande.

3.12.1 Genomförande: Modell för att mäta social hållbarhet

Beskrivning
Modell för att mäta social hållbarhet innefattar tre delar, verksamhetsutveckling, uppföljningsstruktur samt ekonomisk konsekvensanalys. Beträffande verksamhetsutveckling ska förvaltningen implementera de olika verktyg så som effektlogik, aktörskarta, processkarta, baslinjemätning med syfte att ännu tydligare kunna visa på

Ansvarig
Lena Arnfelt, Monica Carhult Karlsson
Startdatum

effekter av insatser. När det gäller uppföljningsstruktur handlar det om fortsatt arbete kring program social hållbarhet och tydligare koppla aktiviteter mot mål. I samverkan med RISE har ett kunskapsunderlag tagits fram kring verksamhetskostnader och samhällsekonomiska konsekvenser.

2024-01-31
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Modellen är ett stöd för att se förvaltningens verksamhet på ett nytt sätt. Uppdraget att implementera den ekonomiska konsekvensanalysen innebär att förvaltningen ska:
- analysera framtaget beräkningsunderlag kopplat till målgruppen i syfte att identifiera resultat i resurser och över tid.
- omsätt identifierade resultat i handlingsplan kopplat till budget.
- prioritera vilka handlingar som ska genomföras.

Kommentar
Tertial 2 2024

Förvaltningens pilot vid Kompetenscentrum för att utveckla modell för att mäta social hållbarhet fortlöper. Fokus är att synliggöra förflyttningar och effekt av insatser utifrån arbetsmarknadsperspektivet. Förvaltningen kommer även följa inlett utvecklingsarbete vid Samordningsförbundet Älv & Kust när det gäller att implementera modell för SMASH i ordinarie verksamhet.

Baslinjemätningen implementerad inom Kompetenscentrum och mätningarna görs inom Helhetslyftet, Jobbspår, Gränsgångaren (Samordningsförbundet Älv och kust) och på alla nya ärenden som kommer till ”ingången”. Genom baslinjemätningen ser kompetenscentrum snabbare förflyttningar för individerna och om de har rätt insats för att komma närmare arbete eller studier. Det innebär att förvaltningen snabbare kan avsluta en insats och sätta in en ny istället för att det ska behöva gå flera månader. Vilket är både kostnadseffektivt och anpassat efter de individuella behoven.

Återkoppling sker kring underlag om fortsatt pilotarbete som skickats in till delregionala nämnden västra. Information antecknas även kring genomförda sonderingar med närliggande kommuner, akademin och näringsliv.

Dialog med rådet för folkhälsa och social hållbarhet sker kring fortsatt arbetsgång.

4 Bildning och lärande - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige

4.1 Ny 2023/2024 BBL. Resurssäkra skolpengen långsiktigt

Beskrivning

Vi vill skapa en ny kultur för utvecklingen av hela skolan, där vi utgår från att genomföra satsningar som kan mätas genom meritvärde och förbättrade provresultat. Det innebär att vi efterfrågar förslag på utvecklingsområden som grundas i ordentliga analyser med ett synsätt att förutsättningarna för framtidens förbättrade resultat skapas idag. I det arbetet vill vi också resurssäkra skolans resurser långsiktigt, d v s definiera vad skolpengen i Kungälv ska räcka till ifråga om resurser.

4.1.1 Genomförande: Ny 2023 • Genomlysning och vidareutveckling av skolans resursfördelningsmodell

Beskrivning
Kommunens resursfördelningsmodell för grundskolan kommer att genomlysas. Skolpengsbegreppet kommer att definieras. Resursfördelningsmodellen kommer också tydligare definiera vilka kostnader som skolpengen ska räcka till sett till resurser.

Kommentar
Tertial 2 2024

Skolan har en strukturresursfördelningsmodell som innebär att medel fördelas utifrån socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Andel medel som fördelas enligt den här modellen ökar i år till 7 procent. Sektorn behöver implementera och utvärdera effekterna av den här förändringen innan ytterligare resursfördelningsmodeller eventuellt ska implementeras.

Parallellt med det här arbetet inleder sektorn arbetet med att undersöka möjligheter att utgå från nationella prov som bevekelsegrund för resursfördelning.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-05-02 om att avsluta beredningsuppdraget, resurssäkra skolpengen långsiktigt avslutas i samband med godkännande av årsredovisning 2023.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

5 Bildning och lärande - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen

5.1 Ny 2023/2024 • Trygg skola - kartläggning, åtgärder, utvärdering. • Insatser för en inre miljö som präglas av ordning, som eleverna är en del i och bidrar till • Stärk lärarens pedagogiska roll

Beskrivning

Kommunens skolor är inte så trygga som de borde vara. Såväl elevenkäter som enkäten till pedagogisk personal visar att det återstår mycket arbete. Det finns alldeles för stora olikheter i hur skolorna arbetar med den inre arbetsmiljön som är en grundförutsättning för att skolan ska fungera bra. Arbetet för att skapa trygghet i skolan är prioriterat. Barn och elever måste uppleva skolan som trygg. Därför behövs fler synliga och mer närvarande vuxna i skolan, för att sätta tydliga gränser för rätt och fel.

Den politiska uppdragsgivaren understryker vikten av att verkligen använda skollagens alla tillgängliga möjligheter för att upprätthålla en god ordning i våra skolor. De disciplinära åtgärderna i skollagen är utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, skriftlig varning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolan, avstängning och omhändertagande av föremål. Gemensamma regler för trivsel och ordning ska finnas och vara kända så att skolan får förutsättningar för en arbetsmiljö som fungerar för eleverna.

Som huvudman betonar vi hur viktigt det är att skapa goda förutsättningar för lärande och vill stärka lärarnas ledarskap och auktoritet i klassrummet och i hela skolan. Vi förutsätter att de kommande årens satsningar på kompetensutveckling omhändertar behovet av att stärka ledarskapet.

Kommentar: Uppdragen om trygghet och studiero hanteras inom ett gemensamt uppdrag. Elevhälsan var tidigare en del av detta uppdrag men har blivit ett eget uppdrag.

5.1.1 Genomförande: Trygg skola - kartläggning, åtgärder, utvärdering.

Beskrivning
Tryggheten i skolan kommer att stärkas genom rastaktiviteter för grundskolan F-6 samt anpassade och pedagogiska måltider för årskurs F-9. Samarbetet med Trygga ungdomsmiljöer fortsätter. Diskriminerings- och likabehandlingsplanerna kommer att stärkas genom att tydliggöra roller och ansvar. Fortsatt implementering kommer att ske av DF Respons som är sektorn digitala system för att att anmäla, utreda och följa upp kränkande behandling och diskriminering.

Inom det systematiska kvalitetsarbetet utvärderas även trygghet och studiero samt kränkande behandling och diskriminering. En viktig del i detta är Skolinspektionens och GR:s elevenkäter samt skolornas egna trygghetsenkäter.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2019-05-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Arbetet med att se över möjligheterna att schemalägga samtlig personal inom skolenheten under elevernas raster i syfte att öka bemanningen samt stärka trygghet och säkerhet har börjat ge resultat. Med fler närvarande vuxna i barn och elevers fritidsmiljöer bedöms trygghet och säkerhet att öka. Stora delar av grundskolan har schemalagd personal under elevernas raster och ett arbete pågår med att utöka aktivitetsutbudet under raster för att bidra till en

trygg och inkluderande miljö. Syftet med rasten är att eleverna ska kunna fylla på med energi och delta i aktiviteter som upplevs som positiva och lustfyllda.

På gymnasiet har likabehandlingsgruppen utifrån trygghetsenkät som fungerar som komplement till GR-enkäten och riktar sig till gymnasiets samtliga elever kartlagt ytor som upplevs som otrygga av elever. H-huset och C-hallen är lokaler som pekats ut i enkäten. Enkäten har också visat att otrygghet kopplad till etnicitet och sexuell läggning ökat. Kuratorer stöttar pedagogisk personal i likabehandlingsarbetet. Klasspecifika åtgärder kommer att utformas i samverkan mellan lärare, rektorer och stödfunktioner. Vid årets slut planeras utvärdering av åtgärdsarbetet.

Elevhälsan har stärkts inom stödenheten och arbetet med implementering av elevhälsoplaner har fortskridit enligt plan under verksamhetsåret.

Att delaktiggöra stödenheten i det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå är ett pågående arbete inom sektorn. Att delaktiggöra de lokala elevhälsoteamen i enhetens systematiska kvalitetsarbete är även det ett pågående arbete.

Sektorn behöver föra en fortsatt dialog med utskottet för bildning och lärande i syfte att ytterligare konkretisera hur uppdraget om trygg skola på ett tydligt och meningsfullt sätt kan komplettera Skolverkets rekommendationer och kommunstyrelsens resultatmål om trygg och säker skola.

5.1.2 Genomförande: Insatser för en inre miljö som präglas av ordning, som eleverna är en del i och bidrar till

Beskrivning
Uppdraget kommer att bedrivas utifrån skollagens bestämmelser om trygghet och studiero, både utifrån bestämmelserna om en god arbetsmiljö, personalens befogenheter och disciplinära och andra särskilda åtgärder.
Personalen kommer att stärkas i dessa begrepp. Eleverna kommer att delta i framtagande av ordningsregler och en dialog kommer att föras mellan lärare och elever om trygghet och studiero som begrepp. Disciplinära åtgärder och andra särskilda åtgärder kommer att dokumenteras utifrån skollagens krav.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Pågående

Verksamhetscheferna för grund- och gymnasieskolorna leder och prioriterar arbetet med skolornas rektorer. Under uppdragsperioden planeras arbete med såväl medarbetare som elever.

Tydligare förankra skollagens bestämmelser om trygghet och studiero hos personalen i syfte att säkerställa att rektorer och lärare känner till sina mandat och är trygga i sin yrkesroll vad gäller att använda disciplinära åtgärder i trygghetsarbetet.

Fortsatt förankring av värdegrund och ordningsregler. Åtgärdstrappan och konsekvenser för elever är också en del av arbetet med värdegrund och ordningsregler. Ett framgångsrikt värdegrundsarbete förväntas leda till att barn och elever mer aktivt deltar i samskapandet av en trygg miljö.

Varje rektor tar fram ordningsregler tillsammans med lever. Eleverna informeras tydligt om vilka möjliga konsekvenser som kan bli aktuella vid brott mot ordningsregler och/eller om man gör sig skyldig till kränkande behandling.

Förväntasdokument som beskriver skolans förväntningar på vårdnadshavare och vad vårdnadshavare kan förvänta sig av skolan används som underlag i möte med vårdnadshavare för att bidra till samsyn och lägga grund till konstruktivt samarbete kring eleverna mellan skola och hem.

5.1.3 Genomförande: Stärk lärarens pedagogiska roll

Beskrivning
Undervisningens kvalitet samt ledning och stimulans är grunden för trygghet och studiero i klassrummet. Ett fortsatt utvecklingsarbete kring undervisningens kvalitet och pedagogiskt ledarskap kommer att genomföras för att ge rektorerna möjlighet att stärka kvaliteten på sina lärares undervisning.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum

Kommentar **Tertial 2 2024**

Ett utvecklingsarbete kring undervisningens kvalitet och pedagogiskt ledarskap har bedrivits både på sektors- och verksamhetsnivå. På sektorsnivå har workshops om undervisningens kvalitet och pedagogiskt ledarskap genomförts under 2023. Detta redovisades i huvudmannens rapport 2 i slutet av 2023. Utifrån workshopsen har verksamhetscheferna för förskola, grundskola och gymnasieskola fortsatt att bedriva ett utvecklingsarbete inom sina respektive rektorsgrupper. Rektorerna har i sin tur spridit detta utvecklingsarbete på skolorna. Från och med 2024 är lärares bedömningskompetens en ny kvalitetsfaktor inom det systematiska kvalitetsarbetet. Lärares bedömningskompetens har en nära koppling till undervisningens kvalitet och ses ofta som en del av undervisningens kvalitet i många sammanhang. Workshops om lärares bedömningskompetens och rektorers pedagogiska ledarskap har hållits under våren 2024. Resultatet redovisas i huvudmannens rapport 2 i november/december 2024. Verksamhetscheferna kommer nu efter workshopsen att bedriva vidare utvecklingsarbetet om lärares bedömningskompetens i sina rektorsgrupper.	2025-12-31 Pågående

5.2 Ny 2023/2024 • Utvecklad och närvarande elevhälsa som är rätt dimensionerad. • Ta fram en tydlig kommungemensam vägledning för kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder i skolan.

Beskrivning

I en kunskapsskola som utbildar för livet, ska varje barn och elev ha rätt resurs vid rätt tillfälle. För att klara detta behövs tydligt ledarskap, ordning och trygghet i våra skolor, välutbildade pedagoger, flexibla grupp- och klassindelningar, en möjlighet till en andra chans som lov- och sommarskola, tillräckligt med stödpersonal och en utvecklad modern elevhälsa.

Det måste finnas en väl känd insatskedja för barn i behov av särskilt stöd. Huvudmannens inställning är att erbjuda stöd även om eleven inte är färdigutredd. En skola för alla betyder inte samma skola för alla.
Kommentar: Uppdragen som handlar om elevhälsa och särskilt stöd har slagits ihop.

5.2.1 Genomförande: Utvecklad och närvarande elevhälsa som är rätt dimensionerad

Beskrivning Elevhälsan kommer att utvecklas genom elevhälsoteamen på skolorna som består av både medarbetare från skolan och från kommunens stödenhet. Sektorn för bildning och lärande arbetar även fortsättningsvis enligt elevhälsoplanen och Skolverkets process för särskilt stöd. ***Kommentar T*ertial 2 2024** Elevhälsan är i skrivande stund fullt bemannad.	**Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01 **Slutdatum** 2025-12-31 Pågående

5.2.2 Genomförande: Ta fram en tydlig kommungemensam vägledning för kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder i skolan.

Beskrivning Kompensatoriska och anpassade pedagogiska åtgärder finns beskrivna i grundskolans och gymnasieskolans elevhälsoplan. Elevhälsoplanerna kommer att genomlysas. Specialpedagognätverket kommer även att tillhandahålla kommungemensam kompetensutveckling kring ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd direkt	**Ansvarig** Monica Carhult Karlsson **Startdatum** 2024-01-01

riktat till skolorna och lärarna.

Slutdatum
2025-12-31

***Kommentar* Tertial 2 2024**

Pågående

I nuläget finns vägledningar och rutiner för grundskolan och gymnasieskolan.
Elevhälsoplaner uppdateras i linje med nya riktlinjer från Skolverket och personal informeras.

Verksamhetschefer bedömer att framtagande av kommungemensam vägledning kan komma att prioriteras under kommande verksamhetsår, men i nuläget bör arbetet fokuseras på att förankra och uppdatera befintliga rutiner och arbetssätt för att skapa optimala förutsättningar för skolformsövergripande samarbete.

5.3 Ny 2023 Planera barnomsorg dygnet runt om ett sådant behov uppstår.

Beskrivning

När fler verksamheter i samhället kräver bemanning dygnet runt ökar behoven av barnomsorg på andra tider än kontorstider. Ingen ska behöva tacka nej till ett jobb, barn ska ha rätt till en bra omsorg och företag till en bra kommunal service. Föräldrar som arbetar kvällar, nätter och helger ska precis som alla andra kunna lämna sina barn i trygghet innan jobbpasset. Därför behöver Kungälv en trygg och modern barnomsorg som är öppen och tillgänglig oavsett när föräldrarna arbetar.

5.3.1 Genomförande: Utredning av barnomsorg dygnet runt om sådant behov uppstår

Beskrivning
Barnomsorg dygnet runt kommer att utredas av förvaltningen. Grunden för utredningen är omvärldsbevakning av hur andra kommuner genomfört omsorg på obekväm arbetstid. En viktig del av utredningen är att belysa kostnaderna för de olika alternativen.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Barnomsorg dygnet runt har utretts av förvaltningen och har behandlats av UBL och KS i september 2024.

Pågående

Utredningen redovisar ett antal olika alternativ, till exempel nattöppen och helgöppen barnomsorg, utökade öppettider och omsorg i hemmet. Utredningen belyser kostnaderna för de olika alternativen samt presenterar lämpliga lokaler för ändamålet. En omvärldsbevakning har även genomförts av hur andra kommuner inom Göteborgsregionen anordnar omsorg på obekväm arbetstid.

5.4 Nytt 2023 OKTOBER NPF-säkra förskolor/skolor (Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning)

Beskrivning

Inom skolans utveckling uppdrar vi att arbeta med att NPF-säkra skolan och förskolan utifrån den fysiska miljön och genom att utveckla förhållningssätt och arbetsmetoder.

En bärande del i förhållningssättet innebär bland annat att man inte måste ha en diagnos för att för att få tillgång till olika hjälpmedel. En satsning på NPF-säkring måste innebära att personal kompetensutvecklas i arbetsmetoder och förhållningssätt.

Av skolor som genomfört NPF-säkring kan man lära att man tagit extern hjälp från externa

parter som t ex riksförbundet Attentions utbildningscenter.

Det behövs en utveckling av förmågan att anpassa klassrumsmiljön som alla elever har tillgång till. Dit hör anpassning i alla klassrum, möblemang samt individuellt elevanpassade faciliteter.

5.4.1 Genomförande: Ny 2023/2024 • NPF-säkring i fastighetsprojekt och lokalanpassningsbudget

Beskrivning
En beskrivning av NPF-säkring av lokaler kommer att tas fram som en del av lokalförsörjningsplanen.

NPF-säkring kommer att omhändertas i de kommande stora ombyggnationerna och renoveringarna som pågår eller startar inom kort på ett antal skolor och förskolor. Dessa åtgärder kommer att behöva anpassas efter förutsättningarna i respektive byggnad.

Inventeringen av övriga lokaler kommer att göras utifrån ett NPF-perspektiv. Målet är att en del av lokalanpassningsbudgeten årligen avsättas för att tillgodose behovet av NPF-säkring.

Samverkan mellan Bildning och Lärande och Samhälle och Utveckling kommer att ske i genomförandet.

Kommentar **Tertial 2 2024**
NPF-säkring omhändertas i de kommande stora ombyggnationerna och renoveringarna som pågår eller startar inom kort på ett antal skolor och förskolor. Dessa åtgärder kommer att behöva anpassas efter förutsättningarna i respektive byggnad.

Samhälle och Utveckling har inventerat samtliga grundskolor och Mimers hus gymnasium utifrån ett NPF-perspektiv. Under hösten kommer även förskolorna att börja inventeras samt gymnasiets lokaler i Rollsbo och Trio-G att inventeras. Utifrån inventeringen har ett antal lokalanpassningar genomförts eller kommer att genomföras. Målet är att en del av lokalanpassningsbudgeten årligen ska avsättas för att NPF-säkra lokaler.

Åtgärder som har genomförts under 2023 och 2024 är bland annat akustikåtgärder som byte av undertak och tätning av ljudöverföring mellan rum. Därutöver har stort fokus legat på att byta belysning till dimbar belysning i klassrummen, byta undertak till mer ljudabsorberande lösningar och åtgärda gränna mönster och färger. Åtgärder har gjorts på Kastellegårdsskolan, Fontinskolan, Kullenskolan, Olseröds skola, Hålta skola och Marstrands skola. Under sommaren 2024 har lokalanpassningar genomförts på Thorildskolan, Kareby skola, Sandbackaskolan och Munkegärdeskolan. Bland annat har matsalen på Munkegärde och Sandbacka fått akustikåtgärder, ny belysning och åtgärderna har skett i dialog med eleverna. Flera klassrum har fått nya undertak och ny belysning för en bättre ljud-och ljusmiljö. På Sandbackaskolans södra sida som vetter mot skolgården har nya värmeavvisande och bullerdämpande fönster monterats för att minska värmen i inomhusmiljön och dämpa bullret från barn som är på rast när undervisning pågår för andra klasser.

Bildning och Lärande har i september 2023 beslutat om funktionsbeskrivningar för lokaler i grundskolan och förskolan. Beskrivningen fungerar som riktlinjer vid större om-, till- och nybyggnationer av grundskolor och förskolor i Kungälvs kommun. Sektorn har uppdaterat beskrivningarna så att de innehåller de punkter som är nödvändiga kopplat till en NPF-säkring. I lokalförsörjningsplanen finns även en sammanfattning om NPF-säkring utifrån funktionsbeskrivningen.

Ansvarig
Anders Holm, Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

5.4.2 Genomförande: Ny 2023/2024 • Stödenheten och specialpedagogiska nätverket sprider kunskap om NPF

Beskrivning
Stödenhetens kompetensutveckling kopplat till NPF till skolorna kommer att utökas. Stödenheten fortsätter även att tillhandahålla kompensatoriska hjälpmedel.

Ansvarig
Anders Holm, Monica Carhult Karlsson

Specialpedagogiska nätverket kommer att bidra med kompetens i NPF-frågor. På enskilda skolor och förskolor sker även pedagogiskt utvecklingsarbete som i olika utsträckning berör neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Stödenheten bedriver även en särskild undervisningsgrupp för årskurs 6-9 på Skomakaren som bland annat riktar sig till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Stödenheten inom Sektor Bildning och Lärande genomför löpande kompetensutveckling kring NPF till enskilda skolor och förskolor. Denna har utökats under det senaste året. Även specialpedagogiska nätverket sprider sin kompetens i NPF-frågor.

På skolorna samverkar elevhälsan med arbetslagen runt enskilda elever med stödbehov, vilket innebär att elevhälsan kontinuerligt stärker lärarnas kunskap i NPF-frågor. Elevhälsan ger också vägledning i klassrummet i konkreta undervisningssituationer.

På många enskilda skolor och förskolor finns ett pågående pedagogiskt utvecklingsarbete kopplat till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller har funnits de senaste åren. Många enskilda kompetensutvecklingsinsatser har genomförts under rektorernas ledning. En kartläggning har genomförts av skolornas kompetensutveckling som visat följande:

- De flesta grundskolor har gjort tillräckliga kompetensutvecklingsinsatser kring NPF-anpassning, men ett antal skolor kommer att få kompletterande kompetensutvecklingsinsatser från kommunens stödenhet. Dessa kompetensutvecklingsinsatser kommer att genomföras under läsåret 2024/2025.
- Mimers hus gymnasieskola bedöms ha genomfört tillräckligt många kompetensutvecklingsinsatser om NPF-anpassning. Kontinuerlig kompetensutveckling om ämnet kommer att ske de kommande åren.
- Förskolan bedöms ha genomfört tillräckliga kompetensutvecklingsinsatser utifrån den kommungemensamma satsningen på tydliggörande pedagogik som pågått under ett antal år och nu är på väg att slutföras.

Samverkan mellan Sektor Bildning och Lärande och Sektor Samhälle och utveckling har skett så att kompetensutvecklinginsatserna även tar upp frågor som uppmärksammats när skolorna inventerats från ett fastighetsperspektiv.

5.5 Ny 2023 OKTOBER Ändamålsenlig resurssättning utifrån skolresultat

Beskrivning

Som huvudman avser vi att höja kunskapsläget kring skolans faktiska resurser och kopplingen till de pedagogiska resultat som eleverna vid Kungälvs kommuns skolor uppnår. Med pedagogiska resultat avses resultaten i de nationella proven. Motivet till detta är att förbättra ekonomi- och kvalitetsstyrningen så att kommunens satsningar går till rätt insatser och ger goda resultat.

Vi vill skapa en ny kultur för utvecklingen av hela skolan där vi utgår från att genomföra satsningar som kan mätas genom meritvärde och förbättrade provresultat. Det innebär att vi efterfrågar förslag på utvecklingsområden som grundas i ordentliga analyser med ett synsätt att förutsättningarna för framtidens goda resultat skapas idag.

5.5.1 Genomförande: Utveckling och uppföljning av resursfördelning för skolan

Beskrivning
Strukturresursen för grundskolan kommer att höjas från 3 till 5 procent av grundskolans budget. Uppföljningen av både strukturresursen och tilläggsresursen inom det systematiska kvalitetsarbetet stärkas och det samma gäller resursfördelningen mellan gymnasieskolans program.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01

Nationella prov och betygsresultat kommer att ingå i det systematiska kvalitetsarbetet och analyseras på skolenhets-, verksamhets- och sektorsnivå. De vertikala dialogerna med rektorerna kommer tydligare att utgå från rektorerna fokusområden med tydlig koppling till skolornas resultat.

Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Grunden för resursfördelningen till skola och förskola är sektorns resursfördelningsmodell. Strukturresursen för grundskolan har höjts från 5 procent till 7 procent av grundskolans budget för 2024års budget.

Från och med 2024 kommer resursfördelning att vara en samlad kvalitetsfaktor inom det systematiska kvalitetsarbetet och belysa alla aspekter av resursfördelning inom skolan och inte enbart statsbidrag, strukturresurs och tilläggsresurs. Uppföljningen av denna kvalitetsfaktor redovisades för utskott och kommunstyrelse i huvudmannens rapport i maj respektive juni 2024. En formell utvärdering av strukturresursen är planerad till hösten 2024.

Ett nytt barn- och elevregister har upphandlats och ett nytt statistikverktyg har implementerats. Det nya statistikverktyget kommer att underlätta för både kommunen och skolorna att följa sina betygsresultat och resultat på de nationella proven. Redan idag tar förvaltningen fram omfattande statistikunderlag som stöd när skolorna analyserar sina egna resultat som en del av deras systematiska kvalitetsarbete.

Varje skola och förskola förväntas ha 1-3 fokusområden inom kommunens modell för verksamhetsstyrning, Move. Det är här grunden för skolans och förskolans utvecklingsarbete ligger. Sektorn har gett de vertikala dialogerna i en tyngre roll i verksamhetsstyrningen i syfte att stärka diskussionerna mellan rektorerna och verksamhetscheferna om varje skolas eller förskolas fokusområden.

5.6 Ny 2023 OKTOBER Stärka rektorernas mandat och mod

Beskrivning

Som huvudman betonar vi hur viktigt det är att skapa goda förutsättningar för lärande och vill stärka lärarnas ledarskap och auktoritet i klassrummet. Vi förutsätter att de kommande årens satsningar på kompetensutveckling omhändertar behovet av att stärka ledarskapet. Vi understryker särskilt behovet av att stärka rektorernas ledande roll och större mod inom rektorernas mandat.

5.6.1 Genomförande: Satsningar genomförs för att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap

Beskrivning
Ledarforum kommer att anordnas och utgör ett viktigt stöd för rektorernas ledarskap. Nya rektorer och biträdande rektorer genomgår det statliga rektorsprogrammet. Kompetensutveckling för rektorer inom respektive verksamhet kommer att genomföras. Vertikala dialoger stärker ledarrollen. Rektors pedagogiska ledarskap utvärderas även genom det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhets-, verksamhets- och sektorsnivå.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Sektorn arbetar med att tydligare förankra skollagens bestämmelser om trygghet och studiero hos personalen i syfte att säkerställa att rektorer och lärare känner till sina mandat och är trygga i sin yrkesroll vad gäller att använda disciplinära åtgärder i trygghetsarbetet.

Samtliga rektorer och biträdande rektorer deltar i eller har slutfört det statliga rektorsprogrammet. Vertikala dialoger mellan verksamhetschef och rektor genomförs tre gånger per år utöver medarbetarsamtal och uppföljningssamtal. Rektorsgrupperna träffas varje vecka och för både förskolan och F-6 sker utbyte områdesvis. Varje verksamhet har egna fokusområden och kompetensutveckling för rektorerna.

I gymnasierektorsgruppen arbetar man med att förankra verksamhetsplanen på de olika enheterna. Olika rektorer håller också i olika teman där man delger sina kollegor om metoder kring till exempel lektionsbesök. Gruppen arbetar också med gemensamma definitioner och förståelse av vad undervisningens kvalitet och lärarskicklighet innebär.

Ledarforum anordnas numera flera gånger per år med fokus på frågor som är viktiga för

rektorernas ledarskap, till exempel värdegrund och demokrati, som är en del av arbetet med trygghet och studiero. Ett annat fokus är kreativt ledarskap.

5.7 Ny 2023 Utred skolans upptagningsområden och skolskjutsar • Planera skolan långsiktigt utifrån elevprognoserna

Beskrivning

Med den höga befolkningsökning som framför allt finns inom Kungälv, Ytterby, Kareby och Diseröd behöver vi en plan för hur nya skolplatser kan skapas genom tillbyggnad av befintliga skolor. Inom uppdraget behövs en översyn göras utifrån personalen och elevernas säkerhet. Det arbetet innefattar den yttre miljön med skolgårdar, trafik samt den inre miljön med inrymnings- och utrymningsvägar.

Den politiska uppdragsgivaren vill ta tillvara på befolkningsökningen i Tjuvkil som nyligen resulterat i en ny förskola. Stora investeringar är planerade i en flexibel förskola/skola inklusive idrottslösning på Köön den kommande 6 årsperioden. Planerna måste ta med befolkningsökningen i hela kustområdet och eventuellt förändra skolans upptagningsområden så att det skapar bästa möjliga förutsättningar för barnen i kustområdet.

För att kommande skolinvesteringar såväl i kustzonen som hela kommunen ska bli optimala, behöver frågan om ändrade upptagningsområden och skolskjutsar som stödjer kommande skolinvesteringar studeras.

Kungälv har endast tre högstadieskolor och samtliga upptagningsområden berörs i hög grad av den ökande folkmängden. Vi behöver arbeta fram lösningar hur vi tillgodoser behovet av högstadieplatser i framtiden. Vi ser två möjliga strategier; öka antalet utbildningsplatser i befintliga lägen eller skapa nya utbildningsplatser i kommundelarna.

När olika skolor ligger i omedelbar anslutning till varandra bör kommunen överväga vilka effekter en sammanhållen skola F-9 kan ge. Vi tycker att det vore en bra idé att undersöka den möjligheten i Munkegärde med att skapa en sammanhållen skola med Olserödsskolan och Munkegärdeskolan under förutsättning att man kan visa att man har ett bra koncept. Syftet är att förbättra förutsättningarna för eleverna i området att lyckas bättre i skolan.

5.7.1 Genomförande: Ny 2024 Utred skolans upptagningsområden och skolskjutsar

Beskrivning
Utifrån lokalförsörjningsplanen kommer en presentation att göras av hur elevkapaciteten för F-6-skolorna ser ut i relation till befolkningstillväxten, inklusive planerade och pågående ombyggnationer och renoveringar. Kommunikationen mot UBL i lokalfrågor kommer att stärkas och utskottet få löpande information i fastighetsfrågor.
Kungälvs kommun fördelar platser på grundskolor utifrån fritt skolval och närhetsprincipen. Upptagningsområden används i dagsläget inte. En genomlysning kommer att ske av om upptagningsområden är förenliga med fritt skolval och närhetsprincipen.
Skolskjutsar genomförs i första hand via Västtrafik. Även skolskjutsarna kommer att genomlysas.

Samverkan kommer att ske mellan Bildning och lärande och Samhälle och utveckling

Ansvarig
Anders Holm, Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

kring uppdraget.

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Lokalförsörjningsplanen har antagits av politiken och en fördjupad presentation har hållits för både UBL och BLK. Denna presentation har fokuserat på hur kapaciteten ser ut för F-6-skolorna i relation till befolkningsökningen. Det har även presenterats vilka investeringsprojekt som finns planerade, som nyligen har genomförts eller som pågår för respektive skola.

När det gäller befolkningsökningen så sker följande projekt på F-6-skolorna:

- Sparråsskolan utökas med ytterligare en klass både 2024 och 2025 och väntas på sikt utöka kapaciteten ytterligare för att möta befolkningsökningen i Nordtag och andra delar av Ytterby. Planering pågår även för att utöka kapaciteten på Kastellegårdsskolan.
- En ny byggnad står klar för Kareby skola från och med hösten 2024.
- Diseröds skola byggs ut genom en tillbyggnad, ny matsal, idrottshall och ombyggnation av andra lokaler mellan 2024 och 2027.
- I Kärna skola byggs ny matsal och kök mellan 2024 och 2026 och därefter kommer nuvarande matsal och kök att byggas om till fler klassrum.
- Detaljplanearbete för att ersätta Tunge skola pågår.
- En ombyggnation av Sandbackaskolan sker i etapper, bland annat med inriktning på anpassad grundskola.
- En lokaliseringsstudie pågår för placering av nya F-6-skolor i Centrum respektive Ytterby. En eller flera nya F-6-skolor kan på sikt behövas när nya områden byggs i Centrum och Ytterby.

När det gäller utvecklingen i kustzonen så följer förvaltningen denna noggrant. En lokaliseringsstudie pågår för en ny skola på Koön för att ersätta Marstrands skola på Marstrandsön. I väntan på VA till Hålta skola sker strategiska markköp för att på sikt kunna bygga ut skolan. På längre sikt kan fler barn tillkomma i kustzonen. Detta kan kopplas till nya förutsättningar för VA i kustområden och detaljplaner på Instön och Koön samt utvecklingen i Tjuvkil.

Kungälvs kommun fördelar platser på grundskolor utifrån fritt skolval utifrån skollagens bestämmelser. Den äldre tidens upptagningsområden finns inte kvar, men begreppet används fortfarande i en del andra kommuners skolval. Det brukar då syfta på att barn i ett visst område har förtur till ett antal skolor inom ett visst område, under förutsättning att vårdnadshavarna väljer denna skola. Detta är ett snarlikt system till hur Kungälvs kommuns skolval organiseras. En genomlysning kommer att göras för att se om upptagningsområden är möjligt att tillämpa i Kungälvs kommuns skolval. Även konsekvenser för skolskjutsar utifrån detta kommer att belysas.

7-9-skolorna belyses genom det politiska uppdraget *Utredning av skolstrukturen för kommunens högstadieskolor.*

5.7.2 Genomförande: Utredning av skolstrukturen för kommunens högstadieskolor

Beskrivning
Utifrån lokalförsörjningsplanen kommer en utredning genomföras av skolstrukturen för högstadieskolorna i relation till elevprognoserna. Utredningen kommer att innehålla rekommendationer om lämpliga åtgärder. Utredningen kommer också undersöka möjligheten att skapa en sammanhållande skola mellan Olserödsskolan och Munkegärdeskolan.

Samverkan kommer att ske mellan Bildning och lärande och Samhälle och utveckling kring uppdraget.

Ansvarig
Anders Holm, Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Förvaltningen utreder för närvarande skolstrukturen för kommunens högstadieskolor. Utredningen kommer att presenteras för utskott och kommunstyrelse under 2024.

Enligt den nya befolkningsprognosen som kom i november 2023 kommer Kungälvs kommun att ha cirka 100 fler elever i högstadiet 2032 jämfört med 2023. Detta innebär cirka 30 elever fler per årskurs samt ungefär en ytterligare klass per årskurs. Det är först

runt 2029 som denna ökning börjar och då stegvis fram till 2032. Innan dess väntas antalet elever i högstadieskolorna att minska något jämfört med idag.

I kommunens lokalförsörjningsplan finns det redan idag redogjort för hur denna befolkningsökning kan hanteras, till exempel i form av pågående ombyggnationer och renoveringar av Ytterbyskolan och Munkegärdeskolan samt lokalanpassningar på Thorildskolan. Tillsammans väntas detta skapa 150 fler platser på högstadieskolorna. Redan idag finns ett överskott på cirka 30 platser på högstadieskolorna som en reserv.

Befolkningsprognosen sträcker sig enbart fram till 2032. Efter detta väntas antalet elever i högstadieskolorna att öka betydligt, i och med att de barnfamiljer som flyttat till Kungälvs kommun de senaste åren och nu har yngre barn, kommer att ha barn i högstadieåldrarna efter 2032. Därför kommer perioden efter 2032 att stå i särskilt fokus för utredningen.

Förvaltningens utredning av skolstrukturen kommer att utgå från dagens lokalförsörjningsplan, men även förutsättningslöst redovisa andra alternativ, som en eller flera F-9-skolor, framtida byggnation av ytterligare en högstadieskola eller ytterligare utbyggnationer av redan existerande högstadieskolor. En omvärldsbevakning har även gjorts av liknande kommuner.

5.8 Ny 2023 OKTOBER 2024 Studier mot kompletterande försörjningsstöd

Beskrivning

Inom GR pågår diskussioner inom styrgruppen för arbetsmarknad om möjligheten till kompletterande försörjningsstöd för personer som uppbär försörjningsstöd och studerar. Det är angeläget att vi följer den utvecklingen noga och att vi har ungefär samma lösningar inom vår arbetsmarknadsregion.

5.8.1 Genomförande: Följa GR:s arbete med möjligheten till kompletterande försörjningsstöd för personer som uppbär försörjningsstöd

Beskrivning
Följa GR:s arbete med möjligheten till kompletterande försörjningsstöd för personer som uppbär försörjningsstöd och studerar. Implementera det som är möjligt utifrån lagstiftning.

Enligt SKR:
Vuxna studerande ska i första hand försörja sig på de förmåner som ges inom ramen för studiestödssystemet. Den som studerar är därför normalt skyldig att söka studiestöd, såsom studiehjälp och studiemedel, för att försörja sig under studietiden.

Den som inte klarar sig på studieförmåner är normalt skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL. Om det finns godtagbara skäl kan det finnas rätt till försörjningsstöd även om man inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Enligt förarbeten till SoL (prop. 2015/16:136 s. 21) bör kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande inte ställas på ungdomar som går i gymnasiet, eftersom studier är en viktig förutsättning för arbete. Vidare bör inte heller kravet ställas på en vuxenstuderande att omedelbart avbryta sina studier för att stå till arbetsmarknadens förfogande om studierna är en förutsättning för framtida arbete. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Huvudregeln är att vuxenstuderande på gymnasienivå eller högre inte är berättigade till ekonomiskt bistånd eftersom de inte förväntas stå till arbetsmarknadens förfogande. Istället finns studiemedel som studielån och studiebidrag via CSN.

I samband med 1990-talets ekonomiska kris och massarbetslöshet ökade antalet arbetslösa som behövde ekonomiskt bistånd. Kommunerna fick ett större ansvar för denna grupp människor då rätten till ersättning via statligt finansierade försäkringssystem knöts till

individens tidigare arbetsinkomst. Detta ledde till ökade kostnader för kommunerna.

I en undersökning som SKR har genomfört med Sveriges kommuner var det närmare 80 procent som beviljade kompletterande ekonomiskt bistånd vid reguljära studier med aktivitetsstöd. Att kommunerna gör olika bedömningar grundar sig på att det görs olika tolkningar av regelverket. Å ena sidan ska studier finansieras via studiemedel och inte ekonomiskt bistånd. Å andra sidan deltar den enskilde i ett arbetsmarknadspolitiskt program vilket vanligtvis anses som tillräckligt för att hen ska bedömas stå till arbetsmarknadens förfogande och därmed ha rätt till ekonomiskt bistånd. Resultat är liknande inom GR kommunerna.

Arbetsförmedlingens samverkan med kommuner behöver förbättras för att säkerställa effektiva insatser för individen. Behovet av stöd för vuxenstuderande har ökat, och det är viktigt att olika kommuner tolkar regelverket på samma sätt för att undvika ojämlikhet.

Att hamna i ett bidragsberoende innebär inte bara en risk att hamna i ett utanförskap, det är också dyrt för stadskassan. Och mönstret är svårare att bryta ju längre tid det går. Därför bör vi problematisera vuxenstuderande kontra långtidsarbetslöshet.

En vuxen studerande bör kunna ges ekonomiskt bistånd/kompletterande ekonomiskt bistånd om hen enligt Socialstyrelsens definition har ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, 10 månader eller längre.

Undantag från grundregel:

- Om han eller hon deltar i grundläggande svenskundervisning för invandrare och behovet inte kan tillgodoses genom deltidsarbete. I regel bör krav inte ställas på heltidsarbete samtidigt med studierna. Från 2021-04-01 skärps lagstiftningen och ett förtydligande i paragraf 4:1 Sol: *Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.*
- Ekonomiskt bistånd ska kunna beviljas vid deltagande i arbetsmarknadsåtgärder som exempelvis studieförberedande insatser.
- Ekonomiskt bistånd eller kompletterande bistånd för de som påbörjar en arbetsmarknadsutbildning genom AF och aktivitetsstöd tar slut efter halva utbildningen.

Förvaltningen föreslår att KS fattar ett beslut som underlättar för socialsekreterarna att kunna fatta beslut som är hållbara för individen men också kostnadseffektiva för utbetalning av ekonomiskt bistånd på lång sikt.

5.9 Erbjud YH-utbildningar i Kungälv

Beskrivning

Idag hyr kommunen in lokalerna som vuxenutbildningen använder i nära anslutning till gymnasiet. Det finns ett behov att skissa på hur gymnasiet med vuxenutbildning ska bedrivas i framtiden, detta måste utredas ur flera perspektiv som behov, ekonomi och stadsutveckling. Utöver det bör kommunen ta till sig de kompetensproblem näringslivet har och i framtiden utveckla Kungälv som studieort och kunna erbjuda de YH-utbildningar som näringslivet efterfrågar.

5.9.1 Genomförande: Utredning av YH-lärcentrum

Beskrivning
En utredning kommer att genomföras om ett YH-lärcentrum i Kungälv. För att starta ett YH-lärcentrum krävs ett godkännande från Myndigheten för yrkeshögskolan.

***Kommentar* Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:
Att erbjuda YH- utbildningar inom branscher där det finns behov av arbetskraft, som till

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

exempel restaurangbranschen kan bidra till att möta lokala arbetsmarknadsbehov, minska arbetslösheten, främja lokal ekonomisk tillväxt och stödja utvecklingen av branschen i området.

Pågående

Efter en noggrann undersökning utifrån de lokala förhållandena i Kungälv pekar det på att områden inom turism, säsongsmässiga yrken eller restaurangbranschen har behov av arbetskraft. Vi har haft en kontinuerlig dialog och samarbete med lokala restauranger och intresset finns för att få starta YH, vilket är ett av de kraven som ställs vid ansökan. Vi konstaterar också att Kungälv med dess lokala företag och unika förutsättningar kommer att kunna erbjuda en utbildning som inte redan erbjuds på andra ställen.

Genom att erbjuda en YH-utbildning inom ”Enogastronomi” inklusive köksmästare och hovmästare kan vi tillsammans med branschen möta den ökande efterfrågan på arbetsmarknaden och utbilda kvalificerad arbetskraft.

- En YH-utbildning inom specifika branscher och yrken kan stimulera tillväxten av lokala företag och bidra till en starkare ekonomi i Kungälv.
- Genom att erbjuda kvalificerad arbetskraft inom specifika branscher kan Kungälv bli mer attraktivt för företag att etablera sig eller expandera sina verksamheter i området.
- En YH-utbildning kan bidra till att säkerställa en stabil och kvalificerad tillgång på arbetskraft inom viktiga sektorer, vilket är avgörande för att stärka näringslivet och samhället i Kungälv på lång sikt.

Effekter: Om restaurangbranschen växer eller diversifierar sig, till exempel med nya restauranger, caféer eller matleveranstjänster, kan behovet av arbetskraft öka för att möta den ökade efterfrågan. Förändringar i befolkningens konsumtionsmönster, såsom ökad efterfrågan på restaurangmat eller ökad preferens för restaurangupplevelser, kan leda till en ökad efterfrågan på kvalificerad personal inom restaurangbranschen. Vidare blir en kommun mer attraktiv att arbeta, utbilda sig och bo i om det finns en bredd inom ex utbildningsväsendet.

Kostnader: Personal, hyra av lokaler och utrustning, marknadsföring, ackreditering, LIA-platser, administration och drift. Det är viktigt att göra en noggrann kalkyl för att bedöma alla kostnader och intäkter innan man startar utbildningen. Kostnaderna varierar beroende på utbildningens omfattning och lokalisering. I viss mån kan kostnader delas med arbetsgivaren man bedriver den ihop med.

Genom att investera i utbildning och arbetskraftsutveckling kan Kungälv skapa en hållbar och välmående lokal ekonomi samtidigt som den möter behoven på arbetsmarknaden. Vidare skulle vi kunna bredda möjligheterna till att starta kortare utbildningspaket som möjliggör en "kompetens-swich" för redan befintlig personal utifrån kompetensförsörjningsbehovet.

Förslaget till förvaltningen är att gå vidare med att starta en Yrkeshögskola i Kungälv. Ansökningsförfarande tar lång tid och om ansökan skulle lämnas in under tredje kvartalet 2024 kan en utbildning tidigast startas under hösten 2025.

Förvaltningen föreslår att KS fattar ett beslut inom snar framtid.

5.10 Ny 2023 Dialog med näringslivet om kompetensbehov

Beskrivning

Kommunens arbetsmarknadspolitik måste bli mer ömsesidig i förhållande till företagen. Vi vill gärna som kommun ha näringslivets medverkan i praktikplatser och olika samarbeten och skapa utbildningar som efterfrågas av det lokala näringslivet. Arbetet med kompetenscentrum och samhällskontrakt skall fortsätta. Kopplingen mellan skola-arbetsliv-företagande ska förstärkas och utvecklas och Kungälv ska kunna erbjuda de YH-utbildningar som arbetsmarknaden efterfrågar.

5.10.1 Genomförande: Utökad satsning på näringslivets behov utifrån Kompetenscentrum, gymnasieskolan och grundskolan

Beskrivning	**Ansvarig**
Kompetenscentrum kommer att genomföra en utbyggnad av samhällskontraktet och förbättra arbetsgivarservicen i relation till näringslivet. Kompetenscentrum och vuxenutbildningen kommer att även att bedriva en dialog kring yrkesutbildningar utifrån	Monica Carhult Karlsson, Madeleine

näringslivets behov.

I gymnasieskolan kommer branschråden att fördjupa sitt samarbete med näringslivet. För grundskolan kommer en digital plattform för prao att tas fram.

Nilsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Göteborgsregionens kommuner har ett samverkansavtal kring yrkesutbildningar för vuxna sedan 2003 där Vuxenutbildningen i Kungälv ingår. Idag kan medborgarna söka till utbildningar i hela regionen, oavsett hemkommun. Genom samverkan kan ett bredare utbildningsutbud erbjudas än vad som skulle vara möjligt för enskilda kommuner att erbjuda på egen hand. Samarbetet har resulterat i ett brett utbud av yrkesutbildningar för vuxna och samt tillgängligt oavsett invånarens hemkommun. Genom samarbete med branscher och andra aktörer på arbetsmarknaden utvecklas utbildningarna kontinuerligt för att säkerställa att deltagarna får den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar.

Utvecklingsarbete kring samhällskontraktet har lett till en välfungerande verksamhet i samverkan med näringslivet. Feriejobb, jobbspår och praktik är exempel på konkreta insatser som genomförs. Kompetenscentrum driver ett kontinuerligt arbete med att förvalta arbetet med samhällskontrakt.

På plats i Kungälv anordnar kommunen yrkesutbildning inom GR till undersköterska samt lärlingsutbildning inom industriteknik i nära samarbete med enskilda företag. Utbildningarna vi erbjuder i Kungälv är utifrån de lokala behoven.

Det regionala samverkansavtalet optimerar användningen av kommunala resurser för vuxenutbildningarna genom att samordna ekonomi, kvalitet, uppföljning och marknadsföring. Yrkesutbildningarna finansieras delvis genom statsbidrag och delvis genom kommunala medel, och från och med 2022 delfinansieras statsbidraget av EU-medel.

Sektor Bildning och lärande har fått politiskt uppdrag att utreda behov av att starta Yrkeshögskolan i Kungälv. Denna utredning kommer att redovisas separat under uppdraget "Erbjud YH-lärcentra i Kungälv".

För att förbättra kontakten skola näringsliv i grundskolan arbetar Näringslivsfunktionen tillsammans med SYV för att låta företag presentera sig för årskurs 8 och 9. Vi har kontaktat företag ur ett brett branschperspektiv. Till hösten planeras besök på våra skolor av ett företag och Kungälvs kommun samt både digitala och fysiska företagsbesök. Detta är en start, arbetet kommer under 2025 utvecklas ytterligare.

Näringslivsfunktionen kommer tillsammans med SYV ordna ett möte för alla vårdnadshavare i åk 8 där vi presenterar framtidens arbetsmarknad tillsammans med vårt lokala näringsliv.

SYV har genomfört studiebesök på företag med stor efterfrågan på personal de kommande åren. Företagen har behov av mekaniker för tunga fordon och industritekniker. Ytterligare studiebesök planeras.

5.11 Ny 2023 OKTOBER Korta köerna till kulturskolan

Beskrivning

Kungälvs kommun har en bra kulturskola som måste klara att möta ökade behov. Utbud och samverkansformer behöver ses över i syfte att korta köerna till kulturskolan så fler ska kunna ha möjlighet till skapande verksamhet.

5.11.1 Genomförande: Nytt ansökningssystem för kulturskolan samt samverkan med studieförbund och privata kulturskolor

Beskrivning
Lärplattformen Study Along kommer att implementeras för att göra det enklare för barn, ungdomar och vårdnadshavare att ansöka om en plats i kulturskolan. På detta sätt kommer köbegreppet att successivt upphöra.

Utbudet i kulturskolan uppdateras löpande utifrån kulturskolans syfte och barn och ungdomars intresse. Ett av kulturskolans syfte är att bidra till kompetensförsörjningen till exempelvis symfoniorkestrar och högre utbildning inom musik och kultur.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum

2025-12-31

Kontakt kommer att tas med studieförbunden för att uppmana dem att starta igång kulturundervisning i Kungälv för barn och ungdomar. Kontakt kommer även att tas med de privata kulturskolor som finns i Kungälv för att stärka samverkan.

Avslutad

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Kulturskolan erbjuder ett brett utbud av möjligheter att få en gedigen utbildning inom till exempel musik, skrivande och filmskapande. Verksamheten utformar sitt utbud dels efter efterfrågan och intresse från Kungälvs ungdomar, dels i syfte att värna och vidareutveckla kulturarvet. Kulturskolan arbetar för att ha både bredd och spets.

Möten med studieförbundet vuxenskolan pågår i syfte att samplanera kulturevenemang under verksamhetsåret.

Kommunen har kontakt med privata aktörer och tillfälliga samarbeten har funnits, i nuläget finns inget etablerat samarbete.

Study Along har nu implementerats som verksamhetssystem för kulturskolan. Detta innebär att samtliga kurser finns tillgängliga på studieplattformen och är möjliga att både anmäla sig till och betala för vårdnadshavare. Kulturskolan har genom detta inte längre något formellt kösystem, utan arbetar istället för att nå ut med information till vårdnadshavare så snart kurser är lediga.

5.12 Ny 2024 Kultur i kommundelarna

Beskrivning

En kommun med mycket hög inflyttning ger en kommun med många människor som saknar kunskap om kommunens historia och kultur. Vi behöver anstränga oss i arbetet att synliggöra och nå fler människor och skapa sammanhang genom kulturen. Som uppdragsgivare ser vi stora möjligheter att lyfta fram kulturen när vi bygger stad och utvecklar nya stråk. Vi ser också möjligheter att utveckla kulturutbudet i kommundelarna.

5.12.1 Genomförande: Ny 2024 • Kultur i kommundelarna

Beskrivning
Närbiblioteken kommer att erbjuda ett utökat progamutbud i samverkan med både allmänkultur och kulturskolan.

Arrangemang kommer att anordnas ute i kulturdelarna där både biblioteket och kulturskolan kommer att finnas representerat, till exempel familjelördagar i Komarken och andra områden. Samarbetet med lokala aktörer vid arrangemang kommer att utökas, både arrangemang i egen regi och andra aktörers evenemang.

Samarbetet med förskolor kommer att fortsätta för att nå ut med läsfrämjande aktiviteter för barn och deras föräldrar på olika platser i kommunen.

Kulturskolan kommer fortsätta att arbete med att förlägga konserter och lägerverksamhet på olika platser i kommunen som komplement till Mimers kulturhus. Undervisningen inom kulturskolan bedrivs i hög grad redan ute i kommundelarna.

Ansvarig
Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Kulturen erbjuder fler aktiviteter både i och utanför Mimers Kulturhus och i samarrangemang med andra partners. På detta sätt når vi utanför de egna rummen och till dem som inte brukar besöka oss eller inte har möjlighet att göra det.

Biblioteket och kultursamordnarna arbetar uppsökande och utåtriktat genom att erbjuda aktiviteter i andra lokaler och på andra platser i samhället. Verksamheten arbetar också strategiskt med att förlägga aktiviteter på närbiblioteken ute i kommundelarna, särskilt under loven

Kulturskolan planerar att fortsätta med lovläger samt arbeta med att förlägga aktiviteter/konserter ute i kommundelarna både i samarbete med närbibliotek och skola.

Alla medarbetare har uppdrag att tänka hela kommunen vid planering och genomförande av

aktiviteter

Vad har gjorts sen sist?

Vi har samordnat marknadsföring och information av sommarlovsaktiviteter med andra kommunala verksamheter.

Vi har haft visafton i Marstrand, författarbesök i Ytterby, fotoutställning i Diseröd, sångstund på Kompisplatsen i Komarken och flera boktipsarkvällar på närbiblioteken. Ytterby bibliotek fortsätter med sagostunder för de minsta och bokcirkel för mellanåldern.

Kulturskolan har genomfört fjorton olika sommarlovsdagläger under juni och augusti månad. Inför sommaren ökade vi utbudet av läger såsom exempelvis prova-på verksamhet i samarbete med Sandbackaskolans fritids för att kunna nå fler elever, samt genom utökande av läger i samband med Marstrands sekelskiftesdagar.
Kulturskolan utökar även undervisning (på fritidstid) på ytterligare två skolor i kommunen, danskurs i Ytterby. Totalt finns kulturskolan nu tillgänglig på elva av kommunens skolor.

Vad är resultatet så här långt?

- Aktiviteter fördelas strategiskt ut på närbiblioteken vilket vi ser är mycket uppskattat av invånarna.
- Lovaktiviteter förläggs systematiskt ut i olika kommundelar vilket gör att vi når barn som själva kan ta sig till sitt närmsta bibliotek.
- Kulturlördag Ytterby – större gemensamt arrangemang under våren i samarbete med andra kommunala verksamheter och föreningar. Ett lyckat koncept som vi planerar att göra i fler kommundelar.
- Samarbete med hembygdsföreningar och andra aktörer gör att vi kan vara medarrangörer till kulturprogram i andra lokaler.
- Sagostunden i Ytterby är mycket välbesökt och vi planerar att utöka barnaktiviteter för mindre barn till fler närbibliotek.
- Dagläger har utökats i antal och variation där kulturskolan fanns representerade på Marstrands sekelskiftesdagar genom två olika läger samt prova-på verksamhet i samarbete med fritids på Sandbackaskolan.

5.13 NY 2023 OKT 2024 Sociala investeringar med lön istället för bidrag

Beskrivning

Sociala investeringar är investeringar som syftar till att förebygga eller åtgärda samhällsproblem. I detta avseende är avkastningen samhällsnytta (för såväl individen som samhället) i form av minskade samhällskostnader eller ökad samhällsnytta i form av ny ökad produktiv samhällsaktivitet. Arbete med sociala investeringar sker inom och mellan förvaltningens samtliga sektorer och bolag. Kompetenscentrum leder arbetet.

5.13.1 Genomförande: Utreda sociala investeringar med lön istället för bidrag

Beskrivning
En utredning kommer att göras om hur sociala investeringar kan genomföras för individer med lön istället för bidrag.

Exempel på social investering är ett sportbibliotek, där resursåteranvändning kan hjälpa till att nå kommunens Agenda 2030 samt bidra till cirkulär ekonomi.

Ansvarig
Åsa Berglie, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Pågående

Sociala investeringar med lön i stället för bidrag handlar om att erbjuda personer som till exempel har ekonomiskt bistånd en anställning inom kommunen med lön istället för bidrag. Det kan både röra sig om tidsbegränsade och subventionerade anställningar.

Sektorn är klar med utredningen av hur sociala investeringar med lön i stället för bidrag

skulle kunna genomföras rent praktiskt. Idag finns konceptet "fritidsbank" som många kommuner inom Göteborgsområdet ä fritidsbanken" sköter driften. Vi har i utredningen kommit fram till att köpa konceptet "fritidsbank" tappar sitt syfte med sociala investeringar då kommunen inte är en part som bidrar med individer som kan få lön istället för bidrag. Fritidsbanken har sina egna anställda.

Utifrån politiska uppdraget "sociala investeringar med lön istället för bidrag" uppfyller det ett större syfte att starta en "idrottsbibliotek" inom egen regi då vi anställer personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, ökar samverkan med föreningslivet och kan öka samverkan internt i kommunen.

Sektor Bildning och lärandes ansvar;

- Utse projektledare som ansvarar för uppstart av verksamheten. Håller kontakt med föreningar och andra kommuner, ansvarar att skapa aktiviteter som gör att fler medborgare hittar till idrottsbiblioteket men även nyttjar produkterna som finns till utlåning.
- Arbetsledning och handledning på arbetsplatsen sker i samverkan med personal på kompetenscentrum.
- Anställningsstöd från AF under 12 månader vilket innebär lägre utbetalning av försörjningsstöd.
- Prioriterade hushåll är barnfamiljer, unga vuxna samt personer med funktionsvariationer.

Sektor Samhälle och utvecklings ansvar;

- Identifierar lämplig uppstartslokal som kan fungera fram till att arenan är byggd.
- Iordningsställande av lokaler för verksamheten.
- Sportbibliotek för fritidsutrustning - först i befintliga lokalbeståndet för att i framtiden flytta till och ingå i arenan på Ytterns samlade utbud av verksamhet.

**Ingången är enhet på kompetenscentrum som tar emot ärenden från bland annat stöd och försörjning.*

5.14 Ny 2024 Inför modell att mäta social hållbarhet i kommunens samlade budgetarbete

Beskrivning

Alla behöver förstå vad utanförskapet kostar, inte bara för den enskilde individen, utan för kommunen och samhället i stort. Grunden för att förbättringsarbetet kring social hållbarhet och Agenda 2030 är mätbarhet. Med kunskap kommer nya arbetssätt.
Efter flera år av forskning finns inför 2024 en modell för att Systematiskt Mäta och Analysera Social Hållbarhet (SMASH).
Syftet med modellen är att visa på ekonomiska samband och konsekvenser för kommunen kopplat till arbete, ekonomiskt bistånd och utbildning.
Beräkningarna utgår från Kungälvs kommun egna verksamhet och siffror, i vissa fall även för stat, region och individ/hushåll. Konsekvensanalysen är ekonomisk och ska kunna höja verksamhetens effektivitet och förbättra kommunens resultat.
Modell att mäta social hållbarhet ska implementeras och finnas med som grund i kommunens samlade budgetarbete och beslutsfattande.

5.14.1 Genomförande: Använd och utveckla verktyg för verksamhetsutveckling enligt SMASH på Kompetenscentrum

Beskrivning	**Ansvarig**
Kompetenscentrums huvuduppgift är att erbjuda utbildningar och insatser som leder till arbete eller vidare studier. En viktig uppgift är att skapa förutsättningar för ett livslångt lärande för alla och samverka med arbetsmarknadens aktörer i syfte att skapa utbildningar och insatser som möter arbetsmarknadens framtida kompetensbehov.	Monica Carhult Karlsson
	Startdatum

2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Genom projekt SMASH har verktyg utvecklats och provats, på bland annat Kompetenscentrums verksamhet, med syfte att mäta och följa upp individer förflyttning i samband med utbildning och insatser.

Målsättningen är att genom bättre uppföljning på individnivå få fler i arbete och studier. Kompetenscentrum ges i uppdrag att använda och utveckla SMASH-projektets modell för verksamhetsutveckling. Ambitionen är att Kompetenscentrum är ett lärande exempel i förvaltningen.

***Kommentar* Tertial 2 2024**

De delar av SMASH som kompetenscentrum använder inom verksamhetsutveckling är:

- Effektlogik som möjliggör en överblick av hur mycket resurser som behöver användas och vilka aktiviteter som ska ingå redan från början. Den delen är i nuläget inte kopplad till en ekonomisk modell men det är genomförbart på sikt.

- För att se och förstå stegförflyttningar hos individer så har vi introducerat baslinjemätning i Ingång och för Helhetslyftet. Det är för att kunna se vad som är gynnsamt för individen och ger oss möjligheter att ställa frågor inom de områden stegförflyttningen sker.

Planen framåt är fortsatt att implementera effektmätning på hela Kompetenscentrum både inom vuxenutbildningen och stöd och försörjning. Ambitionen är att hitta ett sätt att koppla ihop effektmätning med indikatorer.

För att kunna ta nästa steg mot datainsamling ska en enkät tas fram som ska hjälpa oss att utvärdera pågående insatser, samt uppföljning av avslutade insatser. Förhoppningen är att identifiera de mest effektiva insatserna för att kunna fokusera på aktiviteter och processer som fungerar eller skapa insatser som idag inte finns.

6 Samhälle och utveckling - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige

6.1 Ny 2023-2024 BSoF. Inkludering av barn från resurssvaga hem i föreningslivet

Beskrivning

Ta fram förslag på åtgärder i dialog med idrottsrådet.
Utred exempel på aktiviteter under lov.

Ny text 2024
Kungälv behöver fler mötesplatser som är relevanta och öppna, inte minst för unga. Detta utvecklingsarbete ska ske i bred samhällsmedverkan. Den fritidspolitiska utvecklingen ska ha riktade insatser för unga, äldre och medborgare med funktionsnedsättning. Folkhälsa, idrott, social gemenskap ska stödjas medan utanförskap och ensamhet ska motverkas.

Satsningen på Kungälvs Arena är en rejäl satsning på föreningslivet och våra ungdomar. Som politisk uppdragsgivare vill vi säkerställa att det också innebär en satsning på folkhälsa.

Hallarenan ska ge alla människor en möjlighet till träning och idrottande oavsett ålder, funktionsvariation eller social tillhörighet. Av den anledningen uppdrar vi åt förvaltningen att

återkomma med en plan hur vi möjliggör för alla att kunna använda anläggningen. Vi ser ett behov av ett nytt och närmare samarbete med föreningarna om hur vi gemensamt kan möjliggöra deltagande för personer som står långt från en fritidssysselsättning.

Med de nya fysiska förutsättningarna och en ny politisk ansats mot en hög inkludering, behövs en ny politisk inriktning för fritidsgårdsverksamheten.

Det vore naturligt att lokalisera en fritidsgård vid hallarenan där inriktningen är att samverka med föreningar och lotsa ungdomarna vidare in till en förenings fritidsutbud. Särskild satsning på inkludering i målet om trygg uppväxt

6.1.1 Genomförande: Förslag på åtgärder tas fram i dialog med beredningen och idrottsrådet

Beskrivning
Beskrivning i samarbete med berörd beredning.
En förutsättning kan vara aktiviteter med låga avgifter och gratis eller billig förtäring vid aktiviteter och utflykter.

Kommentar **Tertial 2 2024**
Dialog med idrottsrådet om genomförd kartläggning av inkludering av barn och unga i meningsfulla fritidsaktiviteter. En swot-analys och effektanalys har genomförts med föreningsliv och idrottsrådet.

Önskade effekter är:

- Bättre skolresultat
- Alla barn och unga oavsett förutsättningar ska kunna vara med i en fritidsaktivitet
- Minskat utanförskap
- Alla barn och unga ska ha samma möjligheter att delta i fritidsaktiviteter

Ansvarig
Lena Arnfelt, Anders Holm, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

- Livskvalitet för alla
- Ökad förbättrad folkhälsa
- Jämlik hälsa
- Friskare barn fysiskt men framför allt psykiskt
- Kostnadsbesparingar

Vad är resultatet så här långt?

Ett långsiktigt idèburet offentligt partnerskap har tecknats med RF-SISU.

Förvaltningen arbetar vidare med samsynsavtalet med idrottsrådet, föreningsliv och RF-SISU.

Förvaltningen har arbetat vidare med att på olika sätt stimulera fysisk aktivitet i närmiljön. Aktivitetsrundan, skyltkoncept, sattes upp i juni och har under sommaren kommunicerats i kommunens sociala kanaler. Statistik har hämtats från företaget och visar på över förväntan god användning. Invigning sker 4-5/9 ihop med två kommunala skolor.

Arbetet fortlöper med att uppmuntra och samordna föreningars initiativ till lovaktiviteter. Kommunen har på hemsidan samlat alla lovaktiviteter för att sedan kommuniceras via bl.a. unikum till kommunens barn och ungdomar. Kommunens egna verksamheter, kulturskolan, har genom detta fått fler anmälningar till sina sommarlovsaktiviteter än tidigare. Inför verksamhetsplan 2025 finns ett förslag i form av en aktivitet att ta fram ett nytt föreningsstöd. Det ska motivera föreningar att skapa bl.a. lovaktiviteter, men även inspirera till innovation av sin verksamhet i form av nya målgrupper eller ideér.

Förvaltningen samordnar nätverk Komarken, där exempelvis civilsamhället bjuds, för att tillsammans främja områdesutveckling och meningsfull fritid. Tillsammans med studieförbundet Medborgarskolan bedrivs mötesplatsen Solrosen vid Nordmarkens fritidsgård. Målgrupp är mammor samt ban- och ungdomar. Med stöd av studenter har verksamheten följts upp.

Arbete fortsätter med projektet Agora. Tillsammans med IFK Kungälv, Räddningstjänsten, RF-SISU och näringslivets i Samhällskontraktet vidareutvecklat Agora projektet. Utöver upplägg vid Sandbackaskolan och öppen idrottshall vid Mimers Hus har även Kastellegårdsskolan erbjudits möjligheter till organiserad fysisk aktivitet med låg tröskel. Deltagandet är över förväntan, där Sandbackaskolan haft högst deltagande per tillfällen (läs 40 barn per tillfälle).

Idrottsskolan, kommunens samarbete med Kungälvs handbollsklubb, har fått nya kontaktpersoner. Efter stärkt samarbete och en kommunikationsplan har gett gott resultat. Antalet anmälda barn har ökat kraftigt om vi jämför med tidigare år. Capoeira är en ny idrott den här säsongen. Uppföljningsmöte är inbokat i höst.

Kungälvs kommun har tecknat en överenskommelse med Västra Götalandsregionen för att minska skillnader hälsa för barn med fetma, övervikt och psykisk hälsa. Överenskommelsen gäller under tidsperioden 2022 – 2024. Målgruppen är barn med diagnosen obesitas (fetma) som är inskrivna på barn- och ungdomsmottagningen (BUM) eller barn- och ungdomspsykiatrin (BUP), samt deras familjer. Insatserna utgår från en samverkansmodell mellan region och kommun, som idag är etablerad i Region Halland. Under 2024 har barn- och ungdomspsykiatrin, Familjehuset Klippan samt elevhälsan börjat hänvisa till Aktivitetsgruppen.

Aktiviteter för barn och unga igång har varit igång sedan oktober 2023 och sammanfattningsvis till och med T2. 2024 kan konstateras:

- Över 300 unika aktivitetstillfällen (24-08-21)
- 11 stycken samverkande föreningar (24-08-21)
- Responsen från deltagare och familjer har varit god

Inom ramen av Samhällskontraktet pågår operativ samverkan med Rädda Barnen och Majblomman Kungälv att möjliggöra föreningsaktivitet för alla barn- och ungdomar.

Håller planen?

Ja

6.2 Ny 2023-2024 BSF. Kollektivtrafik/Ta fram modell över ny ansvarsfördelning av kollektivtrafik

Beskrivning

Vi uppdrar utifrån ovan åt beredningen framtid och fritid att ta fram en modell för hur en ny ansvarsfördelning mera konkret skulle kunna se ut samt en översikt över tänkbara investeringar som ett sådant upplägg skulle kräva. I uppdraget ingår att särskilt lyfta fram ungdomars behov av kollektivtrafik på kort och lång sikt.

Behovet av en utbyggd och välfungerande kollektivtrafik ökar i takt med omställningen och kommunens utveckling. Utbyggnaden av kollektivtrafiken ligger för vår expanderande kommun alltid steget efter och förändringar är svåra att genomföra eftersom vi som kommun är för svaga i relationen till Västtrafik.

Kollektivtrafikens utbud kan vara reglerande när det gäller behovet att skapa ny kapacitet i vägnätet, eftersom kollektivt resande bättre hushållar med befintlig infrastruktur och till betydligt lägre kostnader än vad det ekonomiskt innebär att skapa ny infrastruktur.

Ny kapacitet för kollektivtrafiken går också betydligt snabbare att få fram än den tidsåtgång som går åt för att öka kapaciteten i vägnätet.

Tillväxten är det främsta skälet att öka rådigheten över kollektivtrafiken tillsammans med uppenbara miljöskäl.

Ytterligare ett skäl att öka rådigheten, är de ramtider som gäller för skolskjutstrafiken som har direkt påverkan på hur väl vi kan utnyttja skolornas resurser.

En avgörande faktor för att åstadkomma en bättre kollektivtrafik, är att kommunens rådighet över kollektivtrafiken måste öka och kostnaderna för kollektivtrafiken måste ses i ett mycket större sammanhang - framförallt mot bakgrund av vad andra alternativ att bygga ut vägnät innebär i tidsåtgång och kostnader.

En ökad rådighet skulle kunna lösas genom att ansvarsfördelningen mellan kommunen och Västtrafik förändras, genom att kommunen ansvarar för matningstrafiken till Västtrafiks bussar vid större knutpunkter såsom Kungälvs Resecentrum och Eriksdal samt lokaltrafiken. Lösningen med Marstrandsfärjan skulle kunna stå som förebild för en inledande diskussion.

Med ett kommunalt ansvar för matnings- och lokaltrafiken skulle pendelparkeringar kunna etableras längre ut i trafiknätet, där tillgång till mark är betydligt bättre.

Ska det kollektiva resandet öka - måste robusthet och enkelheten i resandet också göra det. Framförallt måste turtätheten öka och bytestiderna elimineras samtidigt som det för kommande generationer skall vara det naturliga sättet att förflytta sig. Av det skälet är en uppdelning av ansvaret mellan kommunen och Västtrafik rimlig. Vi kommer inte lösa problemen genom den modell för samverkan som gäller idag, eftersom vi måste göra många olika åtgärder samtidigt utifrån en stor och komplex helhet.

Vi identifierar också Trafikverket som en part i en ny ansvarsfördelning som leder till ett

bättre hushållande av befintlig infrastruktur. Trafikverket bör rimligen bidra ekonomiskt till lösningar som är mera hushållande också för dem.

6.2.1 Genomförande: Förslag på modell tas fram i dialog med beredningen

Beskrivning
Förvaltningen bistår beredningen med att utarbeta förslag på modell.

Kommentar **Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Information om förutsättningar och avtalsförhållanden med Västtrafik har lämnats till utskott samt kommunstyrelsen under 2023 och kommer redovisas till beredningen efter sommaren 2024.

Vad har gjorts sen sist?

Redovisning i BSF efter sommaren 2024.

Vad är resultatet så här långt?

Information har lämnats till politiken (USU, KS) gällande nuvarande avtal som reglerar kollektivtrafik och dess huvudmannaskap. Underlag gällande avtalsförhållanden är framtaget. Bedömningen är att vidare diskussion gällande frågan behöver hanteras av beredningen, med utgångspunkt i det underlag som förvaltningen framtagit.

Håller planen?

Nej, då existerande avtalsförhållanden begränsar kommunens handlingsutrymme

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

7 Samhälle och utveckling - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen

7.1 NY 2021 Stadsutvecklingsarbete för att bygga ihop Kungälv – Ytterby

7.1.1 Genomförande: Översiktsplan för Kungälv

Beskrivning
På lång sikt. Förvaltningen har startat arbetet med en ny översiktsplan för hela kommunen med en högre detaljering av tätorten Kungälv än resterande kommundelar. Åtgärder på kortare sikt kan lösas med strategiska dokument och policys.

Förvaltningen tar fram en arkitekturpolicy som ett stöd i utvecklingen av stadskärnan.

Fokus i planeringen av samtliga pågående detaljplaner och planprogram i stadskärnan är att samordna arbetet i möjligaste mån och tillsammans arbeta mot att länka samman gamla och nya Kungälv.

Planering pågår för att bygga ihop Kungälv och Ytterby genom bland annat Arenastaden vid Yttern och bostäder på Åseberget. Detaljplan pågår för Arenastaden, planprogram pågår för Åseberget.

Ansvarig
Anders Holm, Åsa Berglie
Startdatum
2021-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

För att på längre sikt lösa uppdraget har förvaltningen detta som utgångpunkt i det startade arbetet med en ny kommunövergripande översiktsplan. I den planeras en en högre detaljering av tätorten Kungälv för att kunna visa på och planera för tätortens övergripande frågor för att sedan kunna brytas ned i detaljplaner. Åtgärder på kortare sikt kan lösas med andra strategiska dokument och policys.

Fokus i planeringen av staden och dess ytterområden genom planprogram och detaljplaner är att samordna projekten. För att på bästa sätt länka samman de olika områdenas funktioner.

Framtagande av underlag för kommande ny översiktsplan: Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (tidigare Struktur- (vad, var, hur) och Färdplan (när) för Kungälvs stadskärna och centrum har pågått en tid. Det består av översiktligt material såväl som material syftande till ökad effektivitet i pågående planarbeten och andra ärenden i staden. Strukturplanen rör kvalitetsambitioner (allmänna intressen) i innerstaden och dess nära omgivning. Bedömning av ekonomisk genomförbarhet har medvetet utelämnats för att ambitionerna skall framträda. Enligt strukturplanen skall vi bl.a. bli bättre på att värna vårt äldre och moderna kulturarv. Här påvisas värdet i att Kungälvs centrum fortsätter att röra sig västerut, över motorvägen i riktning åt Ytterby, och lyfts frågan om viss ny inriktning vad gäller bilparkeringssituationen i kombination med högre täthet vid nybyggnation i omedelbar närhet till resecentrum. Planeringshorisonten för strukturplan är liksom för kommande ny översiktsplan år 2050 med utblick till år 2070.

Parallellt sedan några år pågår arbete inför framtagandet av en arkitekturstrategi, med konkreta riktlinjer och metoder, som syftar till att stödja allt kommunens arbete med fysisk miljö (planering, bygglov, genomförande, förvaltning) så att det framöver utförs med högre arkitektonisk kvalitet. Arkitekturstrategin utgörs av delar, där varje koncis del rör specifikt tema, och varje del kan lanseras (och utvecklas) för sig. Delarna tas fram i det dagliga arbetet, som generella lösningar på de specifika problem som uppstår ofta där.

Förvaltningen arbetar löpande med att utveckla arbetssätt som underlättar samordning och informationsdelning. Ett sätt att på vilket förvaltningen möjliggör detta är förvaltningens projektbaserade arbetssätt, där pågående projekt följs upp och samordningspunkter identifieras.

Vad har gjorts sen sist?

Strukturplan Kungälvs Innerstad 2024 är antagen av Kommunfullmäktige 2024-06-13. Strukturplanen är ett underlag till kommande ny översiktsplan. För delar av strukturplanens innehåll finns mer detaljerade konkretiseringar. Dessa kommer att stämmas av löpande mellan förvaltning och politik. Konkretiseringarna syftar till ökad kvalitet och hastighet i

förvaltningen dagliga långsiktigt hållbara arbete. I strukturplan påvisas fördelarna med förtätning väster om resecentrum, i Komarken, nära Arenan, Åseberget och Ytterby. I denna strukturplan lyfter man även möjlighet till bebyggelse längs Marstrandsvägen mellan Kungälv och Ytterby.

Nästa steg i processen är att påbörja arbetet med framtagandet av en arkitekturstrategi som planeras vara färdigställd i slutet av 2025.

Planeringsstrategin är klar och politiskt antagen. Arbete pågår i enlighet med planeringsstrategin, med mindre avvikelser. Natur- och friluftsplanen är klar, men ej politiskt antagen. Skogsbrukspolicy och plan är ej påbörjad. Arbete med grönstrukturplan planeras påbörjas i höst 2024.

Parallellt med arbete med översiktsplanering pågår ett arbete för framtagande av planprogram för Åseberget samt utveckling av arenaområdet Yttern vilket på sikt bidrar till att länka samman Ytterby och Kungälv. I stadskärnan pågår arbete med framtagande planprogram för Kexentomten.

Vad är resultatet så här långt?

Ytterligare ett underlag, Strukturplan, för kommande Översiktsplan har framtagits och antagits politiskt. Planeringsstrategin är klar och politiskt antagen.

Detaljplan för arenaområdet är antagen, och arbete för genomförande av projektet pågår. Planprogram för Åseberget har varit på samråd, och sammanställning av samrådsredogörelse pågår.

Håller planen?

Ja.

7.2 Ny 2023-2024 Utveckla Oasen och gamla stadskärnan utifrån tydliga krav på arkitektur och utformning när ny bebyggelse möter den gamla.

Beskrivning

Den ökade inflyttningen möjliggör ett ökat utbud som t ex satsningen på hallarenan. Den planeringen och finansieringen måste hålla ihop; eliminering av gamla anläggningar och fortsatt stadsutveckling av Oasenområdet. I allt stadsutvecklingsarbete ska kommunala behov ha en framskjuten plats (LSS, äldreomsorg, skollokaler m m).

Stadsutvecklingen ska hänga ihop ekonomiskt, socialt och miljömässigt, exempelvis Kexentomten och Oasenområdet. Utvecklingen skall präglas av god arkitektur och balans mellan nytt och äldre och en genomtänkt utbud av handel. Stadsbilden skall lyftas genom kultur, konst, museum, offentlig service, mötesplatser och lek för barn. Det ska finnas gröna områden för vila och rekreation. Stadsutvecklingsarbetet ska också gälla centrala Ytterby och kommundelarna.

7.2.1 Genomförande: Översiktsplan för Kungälv

Beskrivning
På lång sikt. Förvaltningen har startat arbetet med en ny översiktsplan för hela kommunen med en högre detaljering av tätorten Kungälv än resterande kommundelar. Åtgärder på kortare sikt kan lösas med strategiska dokument och policys.

Förvaltningen tar fram en arkitekturpolicy som ett stöd i utvecklingen av stadskärnan.

Fokus i planeringen av samtliga pågående detaljplaner och planprogram i stadskärnan är att samordna arbetet i möjligaste mån och tillsammans arbeta mot att länka samman gamla och nya Kungälv.

Planering pågår för att bygga ihop Kungälv och Ytterby genom bland annat Arenastaden vid Yttern och bostäder på Åseberget. Detaljplan pågår för Arenastaden, planprogram pågår för

Ansvarig
Anders Holm, Åsa Berglie
Startdatum
2021-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Åseberget.

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

För att på längre sikt lösa uppdraget har förvaltningen detta som utgångpunkt i det startade arbetet med en ny kommunövergripande översiktsplan. I den planeras en en högre detaljering av tätorten Kungälv för att kunna visa på och planera för tätortens övergripande frågor för att sedan kunna brytas ned i detaljplaner. Åtgärder på kortare sikt kan lösas med andra strategiska dokument och policys.

Fokus i planeringen av staden och dess ytterområden genom planprogram och detaljplaner är att samordna projekten. För att på bästa sätt länka samman de olika områdenas funktioner.

Framtagande av underlag för kommande ny översiktsplan: Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (tidigare Struktur- (vad, var, hur) och Färdplan (när) för Kungälvs stadskärna och centrum har pågått en tid. Det består av översiktligt material såväl som material syftande till ökad effektivitet i pågående planarbeten och andra ärenden i staden. Strukturplanen rör kvalitetsambitioner (allmänna intressen) i innerstaden och dess nära omgivning. Bedömning av ekonomisk genomförbarhet har medvetet utelämnats för att ambitionerna skall framträda. Enligt strukturplanen skall vi bl.a. bli bättre på att värna vårt äldre och moderna kulturarv. Här påvisas värdet i att Kungälvs centrum fortsätter att röra sig västerut, över motorvägen i riktning åt Ytterby, och lyfts frågan om viss ny inriktning vad gäller bilparkeringssituationen i kombination med högre täthet vid nybyggnation i omedelbar närhet till resecentrum. Planeringshorisonten för strukturplan är liksom för kommande ny översiktsplan år 2050 med utblick till år 2070.

Parallellt sedan några år pågår arbete inför framtagandet av en arkitekturstrategi, med konkreta riktlinjer och metoder, som syftar till att stödja allt kommunens arbete med fysisk miljö (planering, bygglov, genomförande, förvaltning) så att det framöver utförs med högre arkitektonisk kvalitet. Arkitekturstrategin utgörs av delar, där varje koncis del rör specifikt tema, och varje del kan lanseras (och utvecklas) för sig. Delarna tas fram i det dagliga arbetet, som generella lösningar på de specifika problem som uppstår ofta där.

Förvaltningen arbetar löpande med att utveckla arbetssätt som underlättar samordning och informationsdelning. Ett sätt att på vilket förvaltningen möjliggör detta är förvaltningens projektbaserade arbetssätt, där pågående projekt följs upp och samordningspunkter identifieras.

Vad har gjorts sen sist?

Strukturplan Kungälvs Innerstad 2024 är antagen av Kommunfullmäktige 2024-06-13. Strukturplanen är ett underlag till kommande ny översiktsplan. För delar av strukturplanens innehåll finns mer detaljerade konkretiseringar. Dessa kommer att stämmas av löpande mellan förvaltning och politik. Konkretiseringarna syftar till ökad kvalitet och hastighet i förvaltningen dagliga långsiktigt hållbara arbete. I strukturplan påvisas fördelarna med förtätning väster om resecentrum, i Komarken, nära Arenan, Åseberget och Ytterby. I denna strukturplan lyfter man även möjlighet till bebyggelse längs Marstrandsvägen mellan Kungälv och Ytterby.

Nästa steg i processen är att påbörja arbetet med framtagandet av en arkitekturstrategi som planeras vara färdigställd i slutet av 2025.

Planeringsstrategin är klar och politiskt antagen. Arbete pågår i enlighet med planeringsstrategin, med mindre avvikelser. Natur- och friluftsplanen är klar, men ej politiskt antagen. Skogsbrukspolicy och plan är ej påbörjad. Arbete med grönstrukturplan planeras påbörjas i höst 2024.

Parallellt med arbete med översiktsplanering pågår ett arbete för framtagande av planprogram för Åseberget samt utveckling av arenaområdet Yttern vilket på sikt bidrar till länka samman Ytterby och Kungälv. I stadskärnan pågår arbete med framtagande planprogram för Kexentomten.

Vad är resultatet så här långt?

Ytterligare ett underlag, Strukturplan, för kommande Översiktsplan har framtagits och antagits politiskt. Planeringsstrategin är klar och politiskt antagen.

Detaljplan för arenaområdet är antagen, och arbete för genomförande av projektet pågår. Planprogram för Åseberget har varit på samråd, och sammanställning av samrådsredogörelse pågår.

Håller planen?

Ja.

7.2.2 Genomförande: Styrning av arkitektur och utformning av bebyggelse genom Struktur- och färdplan, Arkitekturpolicy samt Gestaltningsprogram i detaljplaneprocesserna.

Beskrivning
Arkitektur och utformning av bebyggelse styrs genom processen i olika dokument, beroende detaljeringsnivå. Genom Struktur- och färdplan Kungälv, Arkitekturpolicy och gestaltningsprogram i detaljplaneprocessen finns förutsättningar att styra arkitektur och utformning av bebyggelse.

Ansvarig
Anders Holm, Åsa Berglie
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2026-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Stadsarkitekt har fått i uppdrag att påbörja arbete med arkitekturstrategi efter att Strukturplan Kungälvs innerstad 2024, underlag till kommande ny översiktsplan (tidigare struktur- (vad, var hur) och tidigare planerad färdplan (när) kommer fortsätta att ingå i investeringsprogrammet och beslutas årligen av Kommunstyrelsen. Strukturplan är nu beslutad, och arbetet med arkitekturstrategi planeras nu påbörjas.

Med koppling till globala, nationella och kommunala styrdokument (inkl. kommande Strukturplan Kungälvs innerstad 2024, underlag till kommande ny översiktsplan) kommer arkitekturstrategin att gälla hela kommunen och konkretare än strukturplanen utgöra riktlinje och metoder för olika interna enheters och funktioners dagliga arbete om vår fysiska miljö. Arkitekturstrategin skall utgöras av kort, generell, statisk del och flertalet tematiskt specifika, konkreta, dynamiska delar att enklare kunna uppdatera kontinuerligt vid nya lärdomar och behov. Under arbetet kommer information och dialog att hållas mellan förvaltning och politik.

Gestaltningsprogram i detaljplaner är vanskligt. Många gånger har ambitiösa sådana tagits fram men inte haft önskvärd effekt. Ambitionerna faller mellan plan- och bygglovskede. Gestaltningsprogram skall således tas fram med stor försiktighet, stor medvetenhet om användarperspektivet, annorlunda än vad som kan ses som vedertaget bakåt i tiden. Gestaltningskapitel i planbeskrivningar är många gånger rimligare än fristående gestaltningsprogram. Gestaltningsambitioner måste ha koppling till syftet med detaljplanen och i den mån det går vara säkrade i (lagom omfattande) planbestämmelser för att få effekt. Överreglering skall motverkas.

Planen är att inarbeta en övergripande del rörande gestaltningsfrågor i arkitekturstrategin, där det beskrivs hur dessa bör hanteras. Denna del ska hantera övergripande gestaltningsfrågor och lämna utrymme i varje enskilt planarbete att göra en bedömning av planspecifika gestaltningsfrågor ska hanteras. Detta kan vara via gestaltningsprogram eller via ett kapitel i planbeskrivningen beroende på behov.

Vad har gjorts sen sist?

Strukturplan har framtagits och antagits 2024-06-13. Arkitekturstrategi har påbörjats.

Vad är resultatet så här långt?

Strukturplanen skall från och med beslut i KF 2024-06-13 bidra till ökad kvalitet och hastighet i pågående planarbeten, uppdrag, projekt och tillståndsärenden. För delar av strukturplanen finns påbörjade konkretiseringar, där planens vägledningar har brutits ner till mer detaljerade handlingsplaner. Dessa kommer att stämmas av löpande mellan förvaltning och politik. Av det utförda strukturplanarbetet kan visst detaljerat material ingå i kommande arkitekturstrategi.

Håller planen?

Ja

7.3 Ny 2023-2024 Utred ett kommunalt bidrag för enskilda vägar

Beskrivning

För att säkerställa en god standard på vägnätet inom kommunen som innehåller ett inslag av enskilda vägar vill vi utreda ett kommunalt bidrag för dessa.

7.3.1 Genomförande: Utredning kommunalt bidrag för enskilda vägar

Beskrivning
Utredning och underlag för beslut tas fram.

Kommentar **Tertial 1 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Uppdraget omfattar att utreda om Kungälvs kommun ska införa ett drift- och underhållsbidrag (DOU-bidrag) till enskilda väghållare. En utredning av förutsättningar, konsekvenser och kostnader av kommunalt bidrag för enskilda vägar tas fram.

Vad har gjorts sen sist?

Förvaltningen har genomfört en analys av konsekvenser av införande av ett bidrag för enskilda vägar. Konsekvenserna har belysts i en tjänsteskrivelse KS2024/0121 - utredningsrapport gällande kommunalt bidrag för enskilda vägar

Vad är resultatet så här lång?

Resultatet är en utredning där konsekvenser för införandet av ett bidrag för enskilda vägar beskrivs.

Fördel med DOU-bidrag är att det bidra till högre kvalité på enskilda vägar om DOU-bidragets storlek är på högre nivå. Det finns möjlighet att fler vägar kan användas av allmänheten beroende på kriterier för att vara berättigad ett DOU-bidrag. Nackdel är att resultatet är beroende av DOU-bidragets storlek. Ett lågt bidrag kan medföra att standardhöjningen blir liten eller försumbar. Ett högt bidrag höjer kvalitén på vägar och gator men belastar kommunens budget hårdare. Vidare kommer det finnas ett initialt behov av personella resurser finns för uppbyggnad av organisation, rutiner och skapande av kriterier för vilka som kan söka DOU-bidrag. Löpande kommer handläggning av ansökningar, kontroller och stickprov, fakturering samt uppföljning så att DOU-bidrag används till det ändamål som avses att kräva personella resurser.

Förvaltningen bedömer att vinster med införande av ett DOU-bidrag till enskilda väghållare blir små och ett bidrag kommer inte ge en generell standardhöjning. Omvärldsanalys har genomförts och tyder på att kommuner i liknande storlek som Kungälvs kommun inte har ett DOU-bidrag. Förvaltningen har ingen kännedom om behov av DOU-bidrag föreligger hos enskilda väghållare.

Förvaltningen bedömer att inget DOU-bidrag bör utgå till enskilda väghållare.

Håller planen?

Nej, avslutat med avvikelse till följd av försening på grund av personalomsättning.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2023-12-31

Avslutad med avvikelse

7.4 Ny 2023-2024 Främja arbetet med att rusta upp och sköta vandringsleder i hela kommunen

Beskrivning

Vi vill utveckla våra leder med enklare träningsredskap, skyltning, stigar, parkering, badplatser, ställplatser för husbilar som behöver en långsiktig plan för skötsel.

7.4.1 Genomförande: Strategiskt samarbete med lokala aktörer och Västkuststiftelsen för upprustning av vandringsleder

Beskrivning
Kungälv har ett flertal vandringsleder som förvaltas av olika aktörer. Förvaltningen ser över ansvarsfördelning inom förvaltningen och i samarbetet med andra aktörer, såsom Västkuststiftelsen. Förutom skötsel kommer förvaltningen att se över behovet av utrustning och upprustning.

Kommentar **Tertial 2 2024**

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Utveckla och vidmakthålla vandringsleder i kommunen tillsammans med andra strategiska aktörer så som Västkuststiftelsen, Ett enat Bohuslän (kommunnätverk), Länsstyrelsen med flera. Det är ett samarbete mellan fler enheter i kommunen; bland andra Fritid Drift, Trafik/ gata/park och fd entreprenad/miljölaget.

Vad har gjorts sen sist?

Arbetet med upprustning av Bohusleden är kommer att utföras efter att markägaren har gallrat sin skog. Bidraget kommunen har fått från tillväxtverket behöver användas innan 24 okt, annars brinner pengarna inne. Det är i dagsläget oklart om markägaren hinner bli färdig.

Kommunen har fått pengar via Västkuststiftelsen och "Naturbonusen" till vindskyddet som ska byggas uppe på Aleklätten längs Bohusleden.

Vad är resultatet så här långt?

Inget färdigt att rapportera.

Håller planen?

Arbetet pågår kontinuerligt, resultatet bygger på att alla parter är med och bidrar.

7.5 Ny 2023-2024 Bidra till att Marstrand stärks som året-runt-samhälle

Beskrivning

Den politiska uppdragsgivaren understryker att Marstrand är en viktig angelägenhet för hela kommunen. Marstrand är en kommundel som har många faktorer emot sig när det gäller att skapa och vidmakthålla stabila förutsättningar för ett året-runt-samhälle. Tillskillnad mot övriga kommundelar har vi här svåra och starka faktorer som drar samhällsutvecklingen från den utveckling som kommunen och medborgarna vill se.

Kommunen och Marstrandsborna måste bli bättre på att dra åt samma håll. Ska arbetet bli framgångsrikt måste vi lyssna och lära av varandra för att gemensamt förstärka samhället. För kommunen måste det innebära ett förhållningssätt som utgår från att Marstrand ligger 26 km från centralorten och som tar tillvara på att Marstrand är en unik och gammal stad som är viktig för hela landet. Kommunens närvaro och service måste utvecklas och renodlas i dialog med de boende.

I utvecklingen av Marstrand vill vi utgå från arbetet enligt det som finns i entré Marstrand.

7.5.1 Genomförande: Utveckling av offentlig service och infrastruktur

Beskrivning
Planera för mer verksamheter i området kring Marstrand med detaljplan. Säkerställ uteserveringar i detaljplan.

Utveckling av offentlig service som exempelvis skola, arbete med detaljplaner, upprustning av kajer, kundcenter och utveckling av marstrandsfärjan.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**

Pågående

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Utveckling av offentlig service som exempelvis skola, arbete med detaljplaner, upprustning av kajer, kundcenter och utveckling av Marstrandsfärjan.

Vad har gjorts sen sist?

Näringslivsfunktionen tillsammans med bebyggelseantikvarie, representant från hamnen och handläggare för allmän platsmark har haft ett möte på Marstrand om inköp av fem bodar.

Förvaltningen har tillsammans med Team Marstrand (den operativa delen av Marstrandsföretagarna) införskaffat fem bodar som kommer stå på Marstrand under större delar av året. Målet är att dessa ska kunna användas för olika event såsom julmarknaden och vinfestivalen. Förvaltningen står för tillståndet för allmän platsmark och förvaring av dessa bodar under vinterhalvåret.

ELU (konsultfirma) är upphandlade för att göra en förstudie och förprojektering för Stenkajen på Marstrandsön, för att utföra stabiliseringsutredningar samt för att framta underlag för bidragsansökan. För att projektet ska kunna genomföras är man beroende av bidraget som ansöks, och bidragsansökan görs våren 2025.

Hamnkontoret är nu i operativ dialog med varvet om genomförandet av ombyggnation av Lasse-Maja och Nisse. Ansökan för medfinansiering är skickad till trafikverket.

Arbetet med att förbättra arbetsmiljön gällande biljettförsäljning, då lokalen där biljetter säljs har varit opassande för arbete under vinterhalvåret och således behövde ses över, har nu lösts med en bättre bod. Lösningen är dock inte den långsiktigt bästa.

Ny gästbrygga ersätter en äldre som i sin tur ska delas upp för att höja standarden i andra delar av hamnen.

Ett kontinuerligt samarbete och kontakt mellan kundcenter, hamnen och biblioteket har upprättats för att hålla en så god service gentemot marstrandsborna.

Vad är resultatet så här långt?

Kajrenoveringar möjliggör för invånare att vistas på Marstrand, att kunna belasta dessa och åtgärdar stabilitetsproblematik. Hedvigsholmen är klar, och Stenkajen pågår.

Håller planen?

7.6 Ny 2023-2024 Arbeta fram förslag på stadsplan där kulturen ingår i konceptet

Beskrivning

En kommun med mycket hög inflyttning ger en kommun med många människor som saknar kunskap om kommunens historia och kultur. Vi behöver anstränga oss i arbetet att synliggöra och nå fler människor och skapa sammanhang genom kulturen. Som uppdragsgivare ser vi stora möjligheter att lyfta fram kulturen när vi bygger stad och utvecklar nya stråk.

Näringslivets digitalisering med ökad E-handel skapar mindre efterfrågan av kommersiella ytor i stadskärnorna generellt och i det perspektivet ser vi att kulturen kan ta en viktig roll i utformningen den nya stadsmiljön.

I ett läge där vi ser över lokalresurserna för gymnasiet och vuxenutbildningen, bör vi överväga att flytta fram stadsbiblioteket till området kring den gamla stadskärnan för att kommunen ska ta sin del av ansvaret för att skapa dynamik och utveckling samt bidra till Kungälvs identitet. Vi ser gärna att utvecklingen av stadskärnan tar tillvara och utvecklar kulturen för att skapa starka mötesplatser och stråk, där även ett framtida stadsmuseum med flerfunktioner kan ingå.

Ett stadsmuseum måste utredas mycket noga eftersom det innebär ett nytt åtagande för kommunen. Främst behöver det utredas hur ett stadsmuseum kan bidra till att skapa en större känsla av samhörighet bland våra medborgare genom ökad kunskap om traktens historia. Andra delar är naturligtvis utformning, innehåll, lokalisering, flerfunktionalitet, tillgänglighet och ekonomi.

7.6.1 Genomförande: Utredning nytt stadsbibliotek i Kungälvs tätort.

Beskrivning
Utred möjligheter, utmaningar och kostnader för byggnation i egen regi eller annans regi. I samarbete med Sektor Bildning och Lärande utreda konsekvenser för kulturverksamheten och Mimers hus gymnasium.

Genomförandets slutdatum förlängs till 2024-12-31.

Kommentar **Tertial 2 2024**
Utredningen om nytt stadsbibliotek pågår och bedrivs av Sektor Samhälle och Utveckling i samarbete med Sektor Bildning och Lärande. Uppdraget är brett och omfattar stadsplanering, investeringsplanering och driftsfrågor. Utredningen av nytt stadsbibliotek samt ett stadsmuseum sker samlat.

Arbete med Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (tidigare struktur- och färdplan) ligger till grund för utredningen. I strukturplanen pekas tre olika kärnor ut i staden, vilka ska tydliggöras var för sig. Kärnan som geografiskt är förlagd i gamla stadskärnan är benämnd Kultur och Historia. Kärnans geografiska utbredning är inte exakt. Den har geografiskt spridningsområde till Fästningsholmen liksom till Komarken, men utan specifika gränser.

Ett urval av de frågor som utredningen behandlar presenteras nedan:

- Lokalisering av ett nytt stadsbibliotek och möjlig inriktning kring arkitektur.
- Kostnader och investeringar för en byggnation av ett nytt stadsbibliotek alternativt ombyggnationer av en hyresfastighet.
- Konsekvenser för Mimers hus kulturhus från ett fastighetsperspektiv. Kulturhuset är en hyresfastighet men fastighetsdriften är nära kopplat till Mimers hus gymnasiums lokaler.
- Konsekvenser för kulturverksamheten sett till besöksantal och samverkan med annan kulturverksamhet. Mimers hus kulturhus har idag biblioteket som en tyngdpunkt.
- Konsekvenser för Mimers hus gymnasium. Stadsbiblioteket fungerar idag som ett skolbibliotek för gymnasieskolan.
- Möjligheten för andra kommunala verksamheter att rymmas i bibliotekets lokaler och vilka lokalanpassningar som då är möjliga att göra byggnadstekniskt.

Utredningen pågår under 2024 och väntas redovisas under 2025.

Ansvarig
Anders Holm, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

7.6.2 Genomförande: Utredning etablering av stadsmuseum i Kungälvs gamla stadskärna.

Beskrivning
Utred möjligheter att inhysa stadsmuseum i befintlig bebyggelse. Exempelvis Rådhuset eller Sigillet. Utredningen görs i samarbete med Sektor Bildning och Lärande. Undersök även möjligheten att skapa ett digitalt stadsmusem.

Genomförandets slutdatum förlängs till 2024-12-31.

Kommentar **Tertial 2 2024**
Utredningen om uppstartande av ett stadsmuseum är påbörjad och bedrivs av Sektor Samhälle och Utveckling i samarbete med Sektor Bildning och Lärande. Uppdraget är brett och omfattar stadsplanering, investeringsplanering och driftsfrågor. Utredningen av nytt stadsbibliotek samt ett stadsmuseum sker samlat.

Arbete med Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (tidigare struktur- och färdplan) ligger till grund för utredningen. I strukturplanen pekas tre olika kärnor ut i staden, vilka ska tydliggöras var för sig. Kärnan som geografiskt är förlagd i gamla stadskärnan är benämnd Kultur och Historia. Kärnans geografiska utbredning är inte exakt. Den har geografiskt spridningsområde till Fästningsholmen liksom till Komarken, men utan specifika gränser.

Ett urval av de frågor som utredningen behandlar presenteras nedan:

Ansvarig
Anders Holm, Monica Carhult Karlsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

- Lokalisering av ett stadsmuseum, inklusive möjlig samlokalisering med annan kommunal verksamhet.
- Kostnader och investeringar för en byggnation av ett stadsmuseum alternativt anpassning av annan kommunal lokal eller hyreslokal.
- Innehåll för ett stadsmuseum samt vilka delar av ett stadsmuseum som bör vara digitala.
- Kopplingen mellan ett stadsmuseum och annan kultur- och kulturarvsverksamhet samt turism inom kommunen.
- Kostnader för att driva ett stadsmuseum samt den organisation och kompetens som behövs för hantera driften.
- Samverkan med relevanta regionala och ideella aktörer.

Utredningen pågår under 2024 och väntas redovisas under 2025. En del i utredningen är omvärldsbevakning av stadsmuseum och andra museum i liknande kommuner.

7.6.3 Genomförande: Ta fram färdplan Kungälv stadskärna

Beskrivning
I arbetet med att ta fram en färdplan för Kungälvs stadskärna kommer det bland annat att göras en stråkanalys och utredning av urbana verksamheter för Kungälvs stadskärna.

Kommentar
Tertial 2 2024

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Tidigare s.k. Struktur- och färdplan har delats i två separata delar, dock med fortsatt koppling till varandra: (1) strukturplan (vad var hur; kvaliteter) respektive (2) vad som kallades färdplan (när; etappindelning i omfattning och tid).

1. Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (underlag för kommande ny översiktsplan) består av översiktligt material såväl som material syftande till ökad effektivitet i pågående planarbeten och andra ärenden i staden. Strukturplanen rör kvalitetsambitioner (allmänna intressen) i innerstaden och dess nära omgivning. Bedömning av ekonomisk genomförbarhet har medvetet utelämnats för att ambitionerna skall framträda. Strukturplanarbetet har koppling till det näringslivsutvecklande, samverkande arbetet ”levande stadskärna” som företas mellan förvaltning, fastighetsägare och näringslivet för att levandegöra centrala Kungälv. Planeringshorisonten för strukturplan är liksom för kommande ny översiktsplan år 2050 med utblick till år 2070.

2. Etappindelning i omfattning och tid (f.d. färdplan, utbyggnadsordning) hanteras i årliga investeringsprogrammet (Välj upp) och kan hanteras i tätortsstudie i arbetet inför kommande ny översiktsplan.

Vad har gjorts sen sist?

1. Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (underlag till kommande ny översiktsplan) är beslutad i KF 2024-06-13.

2. Etappindelning i omfattning och tid (f.d. färdplan): kommer fortsätta att ingå i investeringsprogrammet och beslutas årligen av Kommunstyrelsen.

Vad är resultatet så här långt?

1. Strukturplan Kungälvs innerstad 2024 (underlag till kommande ny översiktsplan) är beslutad i KF 2024-06-13.

2. Etappindelning i omfattning och tid (f.d. färdplan): kommer fortsätta att ingå i investeringsprogrammet och beslutas årligen av Kommunstyrelsen.

Nästa steg är att implementera strukturplanen i pågående projekt för Kungälvs innerstad.

Håller planen?

Ja, avslutad.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-09-01

Avslutad

7.7 Ny 2023 Ökad kollektiv jobbpendling

Beskrivning

Verksamhetsområdena inom kommunen sysselsätter många men möjligheterna till kollektiv arbetspendling är begränsade. Åter igen måste vi betona framkomligheten i ett läge när trafiken ökar mer än ny infrastruktur.

7.7.1 Genomförande: Regelbunden dialog med Västtrafik och Trafikverket

Beskrivning
Kollektivtrafikfrågan är en viktig del i samhällsplaneringen. En utgångspunkt i översiktsplanarbetet är GR:s strukturbild. Detaljplaner med möjlighet till god kollektivtrafik prioriteras framför andra.

Regelbunden dialog hålls med Västtrafik gällande linjer och turtäthet.
Dialog hålls med Trafikverket om behov av robusta älvförbindelser samt medfinansiering av väglänken Kareby-Ekelöf (väg 168-E6).

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Kommentar
Tertial 2 2024

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget

Samverkan med Trafikverket och Västtrafik sker genom månatliga avstämningar med Västtrafik och årliga mötesavstämningar med Trafikverket. En viktig del i samverkansarbetet är trafikplaneprocessen för 2026.

Vad har gjorts sen sist?

Västtrafiks styrelse har antagit Trafikplan 2025.Det innebär att Kungälvs kommun en snabb busskoppling mellan sjukhuset och Göteborgs central. Förvaltningen väntar fortfarande på besked på huruvida Västtrafik kommer utöka trafik till Kareby på kvällar. Det görs troligtvis inom Trafikplan 2026.

Svar på dialogfrågor inför höstens samverkansmöten godkändes av Kommunstyrelsen 5 juni. Dessa dialogsvar sätter inriktningen för trafikplan 2026 där förvaltningen föreslås att fokusera diskussionerna kring kommunens industriområden och Ytterby som stationssamhälle.

Vad är resultatet så här långt?

Västtrafik utgår från sina riktlinjer för trafikering och resandet styr utbudet vilket är den främsta orsaken till försämringar eller utökningar i kollektivtrafiknätverket. Det innebär oftast att landsbygden inte har särskilt tät eller attraktiv kollektivtrafik. Det finns möjlighet att undersöka strategiska tillköp där man anser att det skulle göra störst nytta. Västtrafiks riktlinjer möjliggör sällan en proaktiv trafikutveckling. Det vill säga, om resandet är lågt i ett område, förblir det lågt om inte fler reser. Västtrafik tillsätter inte trafik om inte området utvecklas och blir tätare, eller om fler reser, vilket kan leda till ett moment 22 för kommunen, om man inte vill prioritera strategiska tillköp.

Förvaltningen fick i uppdrag av Kommunstyrelsen den 5 juni 2024 att gå vidare i processen med att undersöka och implementera strategiska tillköp. Förvaltningen inväntar nu Västtrafik som gör bedömningen om hur och när ett eventuellt tillköp kan genomföras, och vad det kan kosta kommunen. Därefter kommer förvaltningen göra bedömningen om att ett tillköp är aktuellt och rimligt.

Samverkansmöte med Västtrafik är planerat i september 2024, där flertalet frågor kommer diskuteras, bland annat västtrafiks trafikplan 2026 och Kungälv kommuns tankar gällande detta. Andra frågor berör linjesträckningar och framkomlighetsfält mm.

Håller planen?

Ja.

7.8 Ny 2023-2024 Identifiera, organisera och leda lokalt/regionalt samarbete för ett friskt och levande hav. Uppdraget omfattar att föreslå tidplan för åtgärder, uppföljning och åtgärder på plats senast 2025

Beskrivning

8- Fjordar är ett samarbete mellan kommuner i Bohuslän, Göteborgs universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet SLU.
Exempel på åtgärder kan vara rensning av stenar i sund för att få bättre vattengenomströmning, plantering av träd längs vattendrag för att ge skugga och skydd åt fisk och andra organismer, restaurering av musselbankar, undersökning av säl och skarvs påverkan på fiske och särskilda satsningar riktade till barn och ungdomar.”8-fjordar har under flera år arbetat systematiskt med åtgärder för att restaurera och förbättra vattenmiljön i fjordarna .Parallellt har man också stöttat utvecklingen av verksamheter som turism och vattenbruk. Man har arbetat långsiktigt och målmedvetet i dialog med kommuner, fiskets representanter, markägare och andra lokala aktörer. Genom sitt arbete har man visat att miljön i fjordarna kan förbättras samtidigt som det skapas förutsättning för utveckling av lokala verksamheter, ett gott exempel på hållbar utveckling och dess tre dimensioner omfattande miljö, ekonomi och social utveckling.

7.8.1 Genomförande: Samarbete med 8+fjordar

Beskrivning
I samarbete med 8 Fjordar, övriga medlemskommuner och andra organisationer tas förslag på åtgärder fram. 8 Fjordars arbetssätt ska vara grunden till det.

Förvaltningen arbetar med Åtgärdsprogram för västerhavets vattendistrikt 2021-2027, som Havs och vattenmyndigheten tagit fram.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Uppdraget är att identifiera, organisera och leda lokalt/regionalt samarbete för ett friskt och levande hav. Detta görs genom organisationen 8+fjordar. 8+fjordar är ett samarbetsprojekt mellan fem kommuner, organisationer, företag, privatpersoner och ideella föreningar som arbetar för ekosystembaserad havsförvaltning och olika fysiska insatser.8+fjordar har sedan starten 2008 arbetat med åtgärder för att restaurera vattenmiljön i fjordarna runt Orust och Tjörn.

Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) påbörjade under år 2021 ett projekt med syfte att utveckla en regional förvaltningsmodell för ekosystembaserad havsförvaltning (EBHF) för att uppnå våra miljömål hav i balans och levande kust och skärgård. Kungälvs kommun är även medlem i Bohuskustens vattenvårdsförbund som genomför ett kontrollprogram för övervakning av vattnets kvalitet för att se hur kvaliteten förändras över tid. Resultaten av denna övervakning används som underlag för 8+ fjordars arbete.

8+fjordar är ett av tre kustområden i Sverige där HaV prövar olika former för att driva på och bättre samverka mellan lokalt, regionalt och nationellt förändringsarbete. Genom samordning och planering kan intressekonflikter mellan aktörer, såsom i "säl och skarvfrågan" samt vindkraft till havs, hanteras. Detta ger bättre förutsättningar för såväl skydd av naturen som för en mer hållbar ekonomisk utveckling.

Vad har gjorts sen sist?

Under T2 2024 har följande saker genomförts inom ramen för 8+ fjordar:

- Projektet i Kyrkebäcken som syftar till att fördröja vattenflödet och minska negativ påverkan på bäcken och recipienten Nordre Älv har gått vidare. Statens fastighetsverk har godkänt användningens av deras markområden för att anlägga våtmarker. Inom 8+ fjordar han man gjort en direktupphandling av konsulttjänster för att utforma underlag för projektering av våtmark. Förprojektering pågår och planeras vara klar i november.

- Ansökan via 8+ fjordar för finansiering av pilotprojekt för spökfiske har gjorts under T2

Vad är resultatet så här långt?

Resultatet av att vara del av 8+ fjordar är en uppväxling av resurser. Detta är tack vare att flera kommuner samverka och nyttjar varandras kompetenser.

Samarbetet kan vidare fördjupas, och förvaltningen ser man kan arbeta mer med exempelvis övergödningsfrågor. Genom att exempel anställa expertkompetenser inom 8+ fjordar som delvis ansvarar för just Kungälvs kommun.

Håller planen?

Ja, samarbetet fortgår. För att vidare fördjupa samarbetet skulle större del av Kungälvs kontaktperson med 8+ fjordar tid kunna placeras på samarbete.

7.9 Ny 2023-2024 Öka parkernas attraktivitet med planteringar och aktivitetsytor, Offentlig utsmyckning - avsätt resurser för att göra kommundelarnas centra trevligare, Blomsterstaden

Beskrivning

1.Öka parkernas attraktivitet med planteringar och aktivitetsytor,
2.Offentlig utsmyckning - avsätt resurser för att göra kommundelarnas centra trevligare
3.Blomsterstaden

Öka attraktiviteten ytterligare genom satsningar på moderna mötesplatser, belysning, planteringar, konstnärlig utsmyckning etc.

7.9.1 Genomförande: Använd ekosystemtjänster för att öka stadens attraktivitet och robusthet.

Beskrivning
I arbetet med en färdplan för Kungälvs stadskärna kommer det tas ett helhetsgrepp gällande grönstrukturen, stråken, mötesplatserna m.m. som skapar en attraktiv stad. I exploateringsprojekten utreds moderna lösningar där det är möjligt att kombinera planteringar med dagvattenlösningar och ekosystemtjänster.

Kongahällaområdet kommer att kompletteras med en park.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Pågående

Färdigställande av underlaget till kommande ny översiktsplan: Strukturplan för Kungälvs innerstad 2024 pågår. (Tidigare struktur- (vad, var, hur). I den översiktliga strukturplanen tas principiellt grepp om grönstruktur, stråk, mötesplatser m.m. i syfte att bl.a. öka stadens attraktivitet långsiktig robust.

I exploateringsprojekten utreds moderna lösningar där det är möjligt att kombinera planteringar med dagvattenlösningar och ekosystemtjänster.

Ekosystemtjänsterna är definierade och indelade i fyra olika typer utifrån vilken funktion de har. Dessa typer kallas försörjande, reglerande, kulturella och stödjande ekosystemtjänster.

De stödjande tjänsterna utgörs av ekosystemens grundläggande funktioner, såsom biologisk mångfald, ekologiskt samspel, naturliga kretslopp och jordmånsbildning.

De reglerande tjänsterna handlar om ekosystemens förmåga till luftrening, pollinering, förbättring av lokalklimat och skydd mot extremväder.

Försörjande tjänster är produkter och tjänster som vi får direkt från ekosystemen och som gör det möjligt för oss att leva på vår planet, däribland råvaror, energi, vatten och mat.

De kulturella tjänsterna definierar det välbefinnande vi får av naturen. Grönstrukturen bidrar med upplevelsevärden, ger kunskap och inspiration och är viktiga för vår fysiska och mentala hälsa.

Vad har gjorts sen sist?

- 50 fruktträd för att fira att kommunen nått 50 000 invånare kommer planteras under hösten med start september 2024. Målet är att samtliga träd ska vara planterade under höst/vinter 2024, och det kommer främst äpple, päron och körsbärsträd.
- Utegym i Älvparken är färdigställt och invigt.

Vad är resultatet så här långt?

Strukturplan för Kungälvs innerstad 2024 är färdigställd och beslutad av Kommunfullmäktige 2024-06-13. Den utgör underlag för kommande ny översiktsplan och syftar till ökad kvalitet och hastighet i pågående ärenden, d.v.s. implementeras nu. I strukturplanen lyfts tre principer för staden, en av dessa är att ”stärka gröna och blå värden” vilket bemöter bland annat behovet av fler robusta gröna markytor och säkerställandet av parkernas kvalitet. Ytterligare en av principerna som lyfts i strukturplanen är behovet att ”tydliggöra olika kärnor.” Då Kungälvs kommun saknar en sammanhållen stadskärna har man pekat ut tre kärnor: handel och resande, kultur och historia samt rekreativt och aktivt. I strukturplanen framgår att kärnornas olikheter skall framträda i utformning, såväl byggnaderna som i stadsrummen mellan byggnaderna, och att olikheterna skall märkas i hela skalan från större åtgärder till små detaljer.

I arbetet med grönstrukturplan kommer serviceorterna att studeras. Natur- och friluftsplanen lyfts upp för antagande under hösten.

Håller planen?

Ja, genom kontinuerligt arbete samt riktade satsningar såsom träningsmöjligheter i utegym och plantering av fruktträd.

7.10 Ny 2023-2024 Underlätta för de invånare, föreningar och företag i Kungälv som vill reducera klimatutsläppen, Omställningsrådgivning till medborgare

Beskrivning

Sammanslagning av två förslag till uppdrag.

Kundcenters roll ska utvecklas i samband med kommunens klimat- och hållbarhetsarbete. Medborgare, företagare och föreningar ska få råd om hur de kan minska sin miljöpåverkan. Rådgivningen ska vara kostnadsfri.

7.10.1 Genomförande: Synliggöra kommunens erbjudande om rådgivning

Beskrivning
Frågorna ska hanteras via kundcenter. Genom operativ samverkan inom förvaltningen och uppgiftsväxling inom förvaltningen tillgodoses uppgiften inom kundcenters uppdragsområde. Samarbete ska ske med energirådgivningen och Kungälv Energi.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Rådgivning till medborgare, företagare och föreningar om hur de kan minska klimatutsläppen och sin miljöpåverkan. Frågorna hanteras av klimatrådgivare i Stenungssund, och via kundcenter kan kungälvsborna få kontakt med dessa. Information finns även på webbsidan. Uppföljning av detta samarbete kommer ske löpande. Förvaltningen ser med optimism på framtida samarbeten med klimatrådgivarna i olika sammanhang, såsom morronpasset, öppet hus, seniordagar och Kungälvsmässan. Samarbetet är en värdefull resurs för att uppmuntra invånare, föreningar och företag att leva mer energi- och klimatvänligt.

Energi- och klimatrådgivaren informerar och vägleder kostnadsfritt och opartiskt hushåll, organisationer och mindre företag i frågor som rör energi och transporter och dess klimatpåverkan.

- vill minska din energianvändning
- har frågor om olika uppvärmningssystem
- undrar över egen elproduktion, till exempel solceller

- har frågor om transporter och miljö

Vad har gjorts sen sist?

Under T2 har förvaltningen haft ett möte med andra kommuners kontaktpersoner för klimatrådgivningen, med syfte att lära känna varandra och beskriva kommunernas arbete (Stenungssund, Tjörn, Orust, Lilla Edet, Kungälv och Öckerö).

Stenungssund har nu två klimatrådgivare, och en av dessa kommer att delta under Västerhavsveckan. Klimatrådgivarna planeras även delta på lanseringen av smarta kartan 12 september.

Förvaltningen planerar två kampanjveckor för lanseringen av energi- och klimatrådgivningens nationella webbplats. Kommunikationsplan är framtagen för denna kampanj, med syfte att informera invånare, föreningar och företag om energi- och klimatrådgivning.

Information har publicerats på hemsidan om möjligheten för invånare att kostnadsfritt låna en värmekamera för att kartlägga energiförluster i sina hem. Dessa finns att hämta i Stenungssund och Lilla Edet.

Vad är resultatet så här långt?

Förvaltningen har fått ut bra och tydlig information på kommunens webbplats. Kommande kampanj kommer att öka invånarnas kännedom av vad energi- och klimatrådgivning är och hur klimatrådgivning kan erhållas.

Håller planen?

Ja

7.11 Ny 2023-2024 Satsning på friluftsliv och förebyggande hälsa

Beskrivning

Vi vill utveckla våra leder med enklare träningsredskap, skyltning, stigar, parkering, badplatser, ställplatser för husbilar som behöver en långsiktig plan för skötsel.

7.11.1 Genomförande: Uppmuntra till och engagera medborgarna i förenings, fritids, och friluftsaktiviteter.

Beskrivning
Kungälv har ett rikt idrotts- och kulturliv med många aktiva personer.
Förvaltningen behöver nå ut till och engagera personer som riskerar stillasittande, ensamhet och osunda livsvanor som ger en sämre hälsa.

Workshop om inkludering av unga i meningsfulla fritidsaktiviteter har genomförts med representanter från bland annat förvaltningen, idrottsrådet, funktionspolitiska rådet. Liknande workshop har även gjorts i ungdomsrådet. Resultatet av detta och kommande möten kommer utgöra underlag till en kommande plan för inkludering i meningsfulla fritidsaktiviteter.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Hjärtstartare installeras på samtliga kommunala badplatser där det finns tillgång till el.

LUPP resultatet har presenterats och diskuteras i Idrottsrådet.

Projektet via VGR; Aktivitetsgruppen löper på och har varit igång med verksamhet hela sommaren. Sammanfattningsvis till och med T2. 2024 kan konstateras:

- Över 300 unika aktivitetstillfällen (24-08-21)
- 11 stycken samverkande föreningar (24-08-21)

Idrottsskolan, kommunens samarbete med Kungälvs handbollsklubb, har fått nya kontaktpersoner. Efter stärkt samarbete och en kommunikationsplan har gett gott resultat. Antalet anmälda barn har ökat kraftigt om vi jämför med tidigare år. Capoeira är en ny idrott den här säsongen. Uppföljningsmöte är inbokat i höst.

Agora-projektet, tillsammans med IFK Kungälv, fortlöper. Förvaltningen har kontinuerliga uppföljningsmöten. Nya kontaktpersoner för projektet har presenterats.

Kommunen har på hemsidan samlat alla lovaktiviteter för att sedan kommuniceras via bl.a. unikum till kommunens barn och ungdomar. Kommunens egna verksamheter, kulturskolan, har genom detta fått fler anmälningar till sina sommarlovsaktiviteter än tidigare. Inför verksamhetsplan 2025 finns ett förslag i form av en aktivitet att ta fram ett nytt föreningsstöd. Det ska motivera föreningar att skapa bl.a. lovaktiviteter, men även inspirera till innovation av sin verksamhet i form av nya målgrupper eller ideér.

Aktivitetsrundan, ett skyltkoncept, sattes upp i juni och har under sommaren kommunicerats i kommunens sociala kanaler. Statistik har hämtats från företaget och visar på över förväntan god användning. Invigning sker 4-5/9 ihop med två kommunala skolor.

Vad är resultatet så här långt?

- Fler barn anmälda till Idrottsskolan.
- Fortsatt satsning på Agora ihop med IFK Kungälv som vill utveckla projektet.
- En hemsida med samlad information om kommunens lovaktiviteter.
- Två rörelserundor, skyltkoncept, uppsatta och invigning sker under v 36.

Håller planen?

Ja

7.11.2 Genomförande: Ny 2024 Satsning på friluftsliv och förebyggande hälsa i Fontinområdet och övriga rekreationsområden i kommunen

Beskrivning
Vi vill utveckla våra leder med enklare träningsredskap, skyltning, stigar, parkering, badplatser, ställplatser för husbilar som behöver en långsiktig plan för skötsel.

Kommentar
Tertial 2 2024

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Utvecklingsarbete i Fontinområdet saknar avsatt investeringsbudget, finns endast en underhållsbudget. Detta begränsar möjligheten för utveckling.

Vad har gjorts sen sist?

Aktivitetsrundor är installerade och på plats, i Komarken. Två olika skyltkoncept; ”Rörelse för alla” och ”Puls och styrka”. ”Rörelse för alla” har placerats centralt, från Väktaregatan genom Rådmansparken ner till Älvparken och det nya utegymmet. Det är totalt 8 st skyltar med rörelser för både sittande och stående personer. Passar äldre och personer med fysisk funktionsvariation.

Skötsel- och underhållsplan har reviderats under våren 2024. Denna plan beskriver både underhållsbehov samt framtida investeringsbehov.

Arbetet med upprustning av Bohusleden är kommer att utföras efter att markägaren har gallrat sin skog. Bidraget kommunen har fått från tillväxtverket behöver användas innan 24 okt, annars brinner pengarna inne. Det är i dagsläget oklart om markägaren hinner bli färdig.

Kommunen har fått pengar via Västkuststiftelsen och "Naturbonusen" till vindskyddet som ska byggas uppe på Aleklätten längs Bohusleden.

Till hösten kommer en ny omgång slyröjning att utföras på alla motionsslingor i Fontin, och övriga motionsslingor.

Vad är resultatet så här långt?

Aktivitetsrundor är installerade och på plats. Sovplats och övernattningsskydd i Kolebacka är på plats.

Håller planen?

Ja, planen håller.

7.12 Ny 2024 Bistå fastighetsägarna att forma verksamhetsutbudet i gamla Kungälv.

Beskrivning

För att skapa ökad attraktion vill vi bygga det nya stadslivet på ett ökat inslag av kultur såsom stadsbibilotek, kulturhus, biograf, scener och museum. Där kulturen finns i stadsbilden - där är alltid omsättningen i den privata handeln högre.
Stadsutvecklingen kräver ett strukturerat och gemensamt arbete med fastighetsägarna om företagsetableringar utifrån att den gamla stadskärnan är en enhet för att undvika bristfälligt utbud och överetablering.

7.12.1 Genomförande: Upprätta forum för dialog och analys med förvaltningen, KMN och fastighetsägarna om att stärka utbudet i gamla Kungälv.

Beskrivning
Ett forum för dialog med alla parter för att hjälpa varandra och skapa synergieffekter.

Kommunen bistår genom att förtäta bostadsbeståndet i gamla Kungälv vilket kommer att stärka köpkraften i området.

Med struktur- och färdplanen skapar vi förutsättningar i området.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2026-12-31

Kommentar
Tertial 2 2024

Pågående

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Näringslivsfunktionen skapar möjligheter för förvaltningen att möta fastighetsägare, KMN och verksamheter

Vad har gjorts sen sist?

- Stadsloppis anordnad tillsammans med KMN och SBTAB kommer bli ett återkommande event
- Kommunen har övertagit abonnemangen av maknadselskåp i centrala Kungälv och en enhetlig taxa kommer framtas
- Stiftelsen deltar i den interna arbetsgruppen och samtal kring Flora parken förs
- Diskussioner kring utveckling av Kungälvs marknad sker mellan KMN och Kongahälla IK
- KMN är projektledare för en återkommande matmarknad som är planerad till september
- Verksamheter kring gamla torget har utvecklat sitt utbud för flera ålderskategorier vilket medför till rörelse i området
- Arbetet kring "Tillåtande miljöer" tillsammans med BRG kommer fortsätta. inför nästa seminarier med goda exempel kommer även politiker bjudas in.
- Kultursamordnare deltar kontinuerligt i våra "levande stadskärna" möten

Vad är resultatet så här långt?

Det har etablerats ett forum som kommer kallas för "levande stadskärna", som består av förvaltningens interna arbetsgrupp, KMN och fastighetsägarna. Målet är att träffas tertialvis för att diskutera frågor som berör stadskärnan och nyttja varandras rådigheter för att levandegöra stadskärnan. Stadskärnan går från gamla torget i söder, sjukhuset i norr och inkluderar även Komarken samt nytorget.

Strukturplan är färdigställd och politiskt antagen.

Håller planen?

Ja

7.13 Ny 2024 Analysera behovet av framtida klimatanpassningar i översiktsplanen.

Beskrivning

Klimatfrågan är en trygghetsfråga. Kungälv är en kust- och älvnära kommun med stora utmaningar vid stigande vattennivåer. Vi måste ha beredskap för de tre meterna som vattennivå vår älv kommer att höja sig vid extremt väder om 80-100 år. I Kungälv finns flera områden med risk för skred och ras. Ytterst handlar det om robusthet och en god beredskap och kapacitet för den kommunala VA-drift 24 timmar om dygnet 7 dagar. Kommunen behöver en aktuell klimatanpassningsanalys mot översvämningar, ras och skred.

7.13.1 Genomförande: Genomföra klimatanpassningsanalyser i översiktsplanen.

Beskrivning
I en översiktsplan ska kommunens mark- och vattenanvändning avvägas. I gränszonen mellan mark och vatten uppstår klimatanpassningsåtgärder. I detaljplan beskrivs hur klimatanpassningsåtgärder ska utföras.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2026-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Inom ramen för ÖP-arbetet kommer riskanalyser avseende skred, erosion, ras och översvämning för befintlig bebyggelse att genomföras.

Vad har gjorts sen sist?

Riskanalyser avseende skred, erosion, ras och översvämning för befintligt bebyggelse har genomförts för centrala Kungälv och Marstrand. Redogörelse gällande klimatanpassningarbetet i Kungälvs kommun går till Utskottet för samhälle och utveckling 2024-09-04, där man informerar om bland annat klimatrisker i fysisk planering, klimatanpassningsanalys för Kungälvs kommun mm.

Vad är resultatet så här långt?

Kartering och riskanalyser visar på risker avseende pga skyfall och stigandehavsnivåer i centrala Kungälv och Marstrand.

Ytterligare riskanalyser kommer att påbörjas för övriga serviceorter under hösten 2024.

Håller planen?

Riskanalyser kopplade till ÖP-arbetet håller planen.

7.14 Ny 2024 De strategiska och långsiktiga inköpen av kommunal mark ska öka.

Beskrivning

Kommunens strategiska markköp ska öka. Inköpen skall samordnas inom koncernen. Syftet är att höja kommunens attraktivitet genom att bredvid eller tillsammans med privata aktörer ha en god beredskap för ett blandat bostadsbyggande, villatomter och företagsmark/etablering.

7.14.1 Genomförande: Utveckla arbetssätt för markförvärv i tidiga skeden i enlighet med exploateringsområden i översiktsplanen.

Beskrivning
Förvaltningen behöver se över arbetssätt för markförvärv i tidiga skeden. Vi har idag en avsatt

Ansvarig
Anders Holm

budget som kan utnyttjas bättre. Inköp av mark behöver balanseras mot försäljning av mark.

Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Ej påbörjad

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Strategiskt markförvärv är nära kopplat till Översiktsplanen, då aktuella markområden utpekas i denna. Gällande översiktsplan är gammal och en ny översiktsplan är under arbete. Strategiska markförvärv görs i och omkring befintliga serviceorter och på platser där kommunen har samhällsfastigheter, i form av skolor eller boenden. Serviceorterna och samhällsfastigheter får antas ha samma roll i kommande översiktsplan som i gällande, och därmed kvarstår behovet av strategiskt markinnehav i och omkring befintliga serviceorter. Det löpande arbetet med strategiska markförvärv kopplat till kommunala lokaler sker via lokalförsörjningsplanen. Till exempel har mark nyligen förvärvats intill Hålta skola för att möjliggöra en framtida utveckling av skolan när elevantalet ökar i kustzonen.

Vad har gjorts sen sist?

- Kontinuerliga dialog med BOKAB om samordning gällande strategiska markinköp fortsätter.
- Dialog pågår gällande ett markbyte mellan BOKAB och Kungälvs kommun, då detta är ett strategiskt markförvärv. Det planeras exploateras i framtiden.
- Lokalförsörjningsplan är under revidering i samband med den årliga budgetprocessen och är en bilaga till investerings- och driftprogrammet.

På grund av omorganisation i sektor för Samhälle och utveckling har arbetet med att etablera ett strategiskt arbetssätt för strategiskt markförvärv försenats något, och planeras påbörjas under hösten 2024. Man planerar ta fram ett styrdokument, och delar av detta arbete har redan påbörjats.

Vad är resultatet så här långt?

Då uppdraget inte än är påbörjat finns inget resultat att analysera.

Håller planen?

På grund av omorganisation inom sektor Samhälle och utveckling planeras uppdraget att påbörjas under hösten 2024.

7.15 Ny 2024 Kommunen ansluter sig till Klimatkommunerna

7.15.1 Genomförande: Förbereda och lämna ansökan om medlemskap i klimatkommunerna samt bereda politiskt beslut

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Beskrivning
Kraven för medlemskap i Klimatkommunerna är att kommunen politiskt beslutar eller har beslutat om att arbeta för att:

-kontinuerligt inventera utsläpp av växthusgaser
-sätta upp mål för att minska utsläppen
-ha en handlingsplan och genomföra åtgärder för att minska utsläppen
-kontinuerligt informera om arbetet till nätverket.

Därefter görs ett utvärderingstest där man tittar på det totala klimatarbetet i organisationen. Detta ligger till grund för ett eventuellt erbjudande om medlemskap, i vilket fall kommunen kan ta ett politiskt beslut om att gå med i Klimatkommunerna.

Föreningen finansieras huvudsakligen av medlemsavgifter som fastställs av årsmötet. 2022 är medlemsavgiften 4000 kr + 0,3 kr/invånare.

https://klimatkommunerna.se/om-oss/blimedlem/

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Klimatkommunerna är en förening för regioner och kommuner, och utgör primärt en plattform för utbyte av idéer och arbetsmetoder inom klimatområdet. För att bli medlemmar i Klimatkommunerna behöver Kungälvs kommun uppfylla kraven för medlemskap. Ett medlemskap medför en ekonomisk kostnad 4000 kr + 0,3 kr / invånare (2023 års medlemsavgift). Vidare medför ett medlemskap ett behov av att avsätta personella resurser för

nätverksträffar, eventuella projekt, samverkan mm.

Vad har gjorts sen sist?

Förvaltningen har påbörjat en granskning av de kravställningar som ställs på medlemskap för att identifiera eventuellt arbete som måste genomföras innan ansökan om medlemskap. Till exempel ställs kravet för en handlingsplan med tillhörande åtgärder för minskningen av utsläpp, och Kungälvs kommun har idag inte en övergripande handlingsplan inom klimatområdet.

I samband med denna granskning har förvaltningen upptäckt att Kungälvs kommun är medlem i föreningen "Ekokommunerna", där man för tillfället är inaktiv och där den politiska- och tjänstemannarepresentanten är vakanta. Kostnaden för medlemskapet i Ekokommunerna är densamma som för Klimatkommunerna, och förvaltningen bedömer att man bör överväga att lämna Ekokommunerna eftersom medlemskapet har varit inaktivt och således inte medfört något mervärde för Kungälvs kommun.

Vad är resultatet så här långt?

Kommunen är inte än skickat en ansökan om medlemskap, utan utreder vad ett eventuellt medlemskap kommer innebära och vilket arbete som måste ske innan dess.

Förvaltningen planerar att för utskottet för samhälle och utveckling samt kommunstyrelsen mer i detalj redovisa för åtaganden och krav vid ett eventuellt medlemskap under vintern 2025.

Håller planen?

Ja

7.16 Ny 2024 Bostäder med olika upplåtelseformer

Beskrivning

Bostadspolitiken får en bredare inriktning där vi betonar olika upplåtelseformer i alla områden som utvecklas. Bostadsbyggandet måste också utgå från demografin med bostäder för äldres behov men också för ungas första boende.

7.16.1 Genomförande: Sträva efter blandning av upplåtelseformer i samhällsplaneringen

Beskrivning
Möjlighet att styra upplåtelseformer i detaljplan är begränsat enligt lagstiftning. Frivilliga överenskommelser kan tecknas med exploatörer.

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Genom detaljplanering beaktar platsen lämplighet för olika typer av byggnation. Via lokalbehovsanalys beaktar kommunen sina kommunala behov, till exempel LSS, vårdinrättningar och skollokaler. Kommunens behov av samhällsfastigheter beaktas i alla exploateringsprojekt.

Vid planering av nybyggnation arbetar kommunen för att tillskapa den upplåtelseform som kan komplettera befintliga bostäders upplåtelseform.

Kommunen eftersträvar en jämn fördelning mellan upplåtelseformer i samtliga kommundelar. Analyser görs regelbundet av hur behovet ser ut. Kommun kan avtala med marknadsaktörer som köper byggrätter från kommunen avseende upplåtelseform. Marknadspriset på byggrätten påverkas av vilken typ av upplåtelseform som ska uppföras. Bostadsrätter efterfrågas generellt mer på marknaden, vilket ger en kortsiktig ekonomisk fördel. Däremot är en blandning av upplåtelseformer en fördel för kommunen på lång sikt. Förvaltningen eftersträvar således en balans mellan kortsiktiga och långsiktiga fördelar.

Vad har gjorts sen sist?

Förvaltningen har haft dialoger med aktörer, och tydliggjort sina behov av olika typer av upplåtelseformer.

Bostadsförsörjningsprogrammet tas fram av planenheten genom ett sektorsövergripande samarbete, och ett utkast är framtaget som har lästs av referensgruppen (representanter från TOS, BOL, lokalförsörjning samt Mex). Nu formas förvaltningens förslag till bostadsförsörjningsprogram och planeras kommuniceras till förvaltningsledning och därefter BSF för politisk förankring, i syfte att få godkänt remissutskick LST, VGR, GR samt

kranskommuner under hösten 2024.

Vad är resultatet så här långt?

Det finns ett intresse bland marknadsaktörer att utveckla bostäder med olika upprättelseformer i Kungälvs kommun. Trots att konjunkturläget innebär att inga byggstarter kan ske så finns en stor tilltro för Kungälvs kommun hos marknadsaktörerna. Viljan att investera inom Kungälvs kommun är fortsatt stor.

En viktig faktor att beakta är att om kommunen kräver att exploatörer inkluderar mindre vinstdrivande upplåtelseformer, såsom hyresrätter, så medför detta minskad avkastning för kommunen när de säljer sin mark. Detta innebär minskade intäkter, och är således en balansgång.

Håller planen?

Ja, då strävan efter en blandning av upplåtelseformer är ett kontinuerligt arbete inom förvaltningen sker arbetet i enlighet med plan.

7.17 Ny 2024 Hållbar bostadspolitik i hela kommunen

7.17.1 Genomförande: Beakta miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet i bostadsplaneringen

Ansvarig
Anders Holm
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2025-12-31

Pågående

Beskrivning
En hållbar bostadspolitik kan omfatta följande principer och åtgärder:

Social rättvisa och inkludering: Att se till att alla har tillgång till bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader. Det kan inkludera åtgärder för att bekämpa hemlöshet, främja allmännyttiga bostäder och stödja sårbara grupper på bostadsmarknaden.

Energisnålhet och resurseffektivitet: Att främja energieffektiva byggnader och användning av förnybar energi för att minska bostadssektorns klimatpåverkan. Det kan innebära att införa byggnadsregler och incitament för energieffektiv renovering samt främja användningen av gröna teknologier och innovationer.

Hållbar stadsplanering: Att främja blandade bostadsområden med närhet till arbetsplatser, service och kollektivtrafik. Det kan innebära att främja kompakt stadsplanering, skapa grönområden och främja hållbara transportsystem för att minska beroendet av privatbilism.

Återbruk och cirkulär ekonomi: Att främja återbruk och återvinning av byggnadsmaterial för att minska avfall och resursförbrukning.

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Arbete med hållbar stadsplanering sker kontinuerligt i projektens olika faser, genom att skapa förhållningsramar för byggnation i form av projektdirektiv, planprogram och detaljplansbeskrivningar. Projektdirektiven antas i styrgrupper där representanter från olika delar av organisationen finns. Innan projektdirektivet antas i styrgruppen bereds detta av projektgruppen där sakkunniga finns representerade, såsom kommunekolog, mark- och exploateringsingenjör, planarkitekt, trafikingenjör miljöinspektör mm. Ramarna behöver följas av aktörerna i projekten, t.ex. projektörer, exploatörer, entreprenörer.

Detaljplaneringen är lagstyrd enligt PBL, och hela detaljplaneprocessen har sin grund i miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Dessa perspektiv beaktas genom utredningar, såsom naturinventeringar och bullerutredningar. Vidare beaktas den sociala aspekten ofta genom utformning av de fysiska miljöerna, exempelvis utformning av stråk, trygghetsskapande platser mm. När kommunen köper och säljer mark så görs detta alltid från marknadsmässiga nivåer, vilket inkluderar det ekonomiska perspektivet.

I syfte att främja social hållbarhet i bostadsplaneringen uppmuntras möjlighet till olika upplåtelseformer så som byggnation av hyresrätter och LSS boenden under markanvisningstävlingar.

Kommunen arbetar med ett nytt bostadsförsörjningsprogram. I arbetet med den nya översiktsplanen kommer en hållbarhetskonsekvensbeskrivning (HKB) med utgångspunkt i bostadsförsörjningsprogrammet att tas fram.

Vad har gjorts sen sist?

I planprogrammet för Åseberget så tittar man på att skapa trivsamma platser för såväl boende som besökare i området. Man planerar även att bevara flera natursköna miljöer och tillgängliggöra dessa för allmänheten. Detta är ett exempel på tillvaratagande av miljön för att stärka det sociala hållbarheten samtidigt som den ekologiska hållbarheten bevaras.

I Nytorgstaden planeras en förtätning av befintligt område, som kommer att ske med en blandning av bostadsrätter och hyresrätter. Detta är ett exempel på ett projekt som arbetar för att uppnå en balans mellan social och ekonomisk hållbarhet.

Ombyggnation av gruppbostad Fridshemskullen pågår, ett exempel på hur det miljömässiga perspektivet beaktas då man väljer att bygga om snarare än att bygga nytt. Ombyggnation av lägenheter till en gruppbostad pågår i Solbräcke, vilket är ytterligare ett exempel på när kommunen nyttjar befintliga ytor framför nybyggnation. Detta är inte endast hållbart ur ett miljömässigt perspektiv, men även ur ett ekonomiskt perspektiv genom att ta vara på resurser som redan finns snarare än att investera i nytt.

Vad är resultatet så här långt?

Det pågår flera bostadsplaneringsprojekt i kommunen, och miljömässig, social samt ekonomiska hållbarhetsperspektiv beaktas i samtliga genom detaljplaneringens krav enligt PBL samt kommunens löpande verksamhet.

Håller planen?

Ja, löpande arbete

8 Stab - Uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige

8.1 Ny 2023 2024 EB. Förnya ägardirektiven till Kungälv Energi

Beskrivning

Robust och hållbar energiförsörjning – vi ska främja utvecklingen av förnyelsebar och lokalt producerad energi och erbjuda såväl kommuninvånare som företag rådgivning kring miljöinvesteringar och energieffektiviseringar. Kommunen ska varje år minska sin energianvändning.

8.1.1 Genomförande: Utarbeta förslag till reviderade ägardirektiv

Beskrivning
Förvaltningen bistår ekonomiberedningen med att utarbeta förslag till reviderade ägardirektiv för Kungälv Energi AB.

Kommentar
Tertial 1 2024

Förvaltningen har, tillsammans med bolagets VD, gått igenom ägardirektiv och kvalitetssäkrat innehållet utifrån eventuella nya lagar och förordningar samt formalia. Dokumentet överlämnades till ekonomiberedningen för fortsatt revidering och beredande av beslut. Kommunfullmäktige fattade beslut om att anta reviderat ägardirektiv för Kungälv Energi enligt förslag (KS2023/2323, KF§215/2023).

Ansvarig
Madeleine Nilsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

9 Stab - Uppföljning av uppdrag från kommunstyrelsen

9.1 Ny 2023-2024 Fortsatt fokus på Sunt arbetsliv

Beskrivning

Arbetet ska fortsatt utgå från suntarbetsliv.se 8 friskfaktorer:

1.Ett närvarande och engagerat ledarskap
Uppföljning och feedback sker i direktkontakt mellan chef och medarbetare, i möten avsatta för feedback, på arbetsplatsträffar eller direkt ute i verksamheten. Chefen är lätt att komma i kontakt med, för samtal på plats eller via telefon eller e-post.

2.Delaktighet och möjlighet att påverka beslut
Det finns formella forum där medarbetare kan dela med sig av sina erfarenheter och idéer till förbättring. Forumen kan också vara informella, som samtal i korridoren eller på fikarasten. Det finns också system för att föra synpunkter vidare uppåt och neråt i organisationen.

3.Kommunikation och feedback
En välutvecklad kommunikation och feedback mellan chef och medarbetare, på möten och informellt vid spontana samtal.

4.Ett bra systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)
Det systematiska arbetsmiljöarbetet är väl integrerat i den dagliga verksamheten.

5.Ett genomtänkt system för rehabilitering
Det finns kunskap och överblick över sjukfrånvaron i organisationen. Tidiga signaler på ohälsa hos medarbetarna fångas upp. Arbetet anpassas för den som har en period av nedsatt arbetsförmåga. Verksamheten har ett systematiskt sätt att ta kontakt med sjukskrivna medarbetare. Det finns tydliga rutiner för när chefen eller arbetsledaren ska höra av sig, till exempel genom telefonkontakt. Närmaste arbetsledare tar emot sjukanmälan.
Det finns en flexibilitet när en medarbetare ska tillbaka i arbete efter en sjukskrivning. Om det behövs ändrar man i schemat, tar bort eller byter ut arbetsuppgifter. Vid behov söker man stöd hos till exempel företagshälsovården.

6.Rättvisa och transparens
Arbetsplatsen uppfattas som rättvis genom att regler och värderingar omfattar alla och ingen särbehandlas. Medarbetarna hålls informerade om händelser i organisationen som är av betydelse för dem.

7.Kompetensutveckling och byte av arbetsuppgifter
Medarbetare uppmuntras att pröva nya arbetsuppgifter och skaffa ny kompetens, till exempel vid utvecklingssamtal.

8.Prioritering av arbetsuppgifter vid hög arbetsbelastning
Vid hög belastning får medarbetarna hjälp att prioritera bland arbetsuppgifterna. Det finns en kultur av att uppmärksamma om någon i personalen ställer alltför höga krav på sig själv och tar på sig för mycket att göra.

9.1.1 Genomförande: Workshops friskfaktorer

Beskrivning
Enheterna fortsätter stärka friskfaktorerna på arbetsplatserna utifrån de handlingsplaner som är kopplade till arbetsmiljömålen. Aktiviteter och åtgärder identifieras, planeras, genomförs och följs upp på enhetsnivå. På detta sätt sprids kunskap om friskfaktorerna samtidigt som de stärks.

Utöver att arbete pågår på enhetsnivå för att stärka friskfaktorerna genomförs under 2024 friskfaktorworkshops sektorsvis tillsammans med chefer och skyddsombud.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Årets arbetsmiljömål och dess aktiviteter är tydligt förknippade med friskfaktorerna. För att skapa förutsättningar i verksamheten till att arbeta utifrån friskfaktorerna sker kunskapshöjande insatser i form av workshops. Workshopsen ökar även delaktigheten för chefer i sin egen arbetsmiljö och skapar ett forum för att öka trivseln.

Vad har gjorts sen sist?

Förvaltningen har på enhetsnivå brutit ned arbetsmiljömålen och skapat åtgärder som syftar till att nå målen och stärka friskfaktorerna på arbetsplatserna.

Under året har friskfaktorworkshops genomförts inom sektor Bildning och lärande enligt plan. Det har tidigare även genomförts friskfaktorworkshops i ledningsgrupper och på flera APT för medarbetare inom olika yrkeskategorier inom sektor Samhälle och utveckling.

Planering pågår för uppstart hösten av friskfaktorworkshops för ledningsgrupper inom sektor Trygghet och stöd.

Vad är resultatet så här långt?

Workshops har genomförts med ledningsgrupper inom sektor Samhälle och utveckling samt sektor Bildning och lärande. Kunskapen om friskfaktorerna har därmed ökat och givit förutsättning för fortsatt friskfaktorsarbete.

Det senaste året har den sammantagna temperaturmätningen i Winningtemp ökat från 6,9 till 7,1 i sektor Samhälle och utveckling och från 6,7 till 6,9 i sektor Bildning och lärande.

Håller planen?

Ja, friskfaktorarbetet pågår.

9.2 Ny 2023-2024 Främja innovation i arbetet

Beskrivning

En modell för verksamhetsutveckling med inriktning på förbättringar vad gäller kvalitet arbetsmiljö, rättssäkerhet, service eller ekonomisk effektivitet behöver utredas. Motivet är att stimulera till utvecklande arbetsplatser i en kommun som efterfrågar innovationer. Modellen behöver tydliggöra vilka utvecklingsmedel som kan sökas, ansökningsförfarande, bedömning av idén, stegvis uppföljning och utvärdering, försöksverksamhet och introduktion.

9.2.1 Genomförande: Uppmuntra medarbetare att prata om verksamhetens utveckling och innovation på APT.

Beskrivning
Syftet med samverkanssystemet är att öka medarbetarnas ansvar och delaktighet genom dialog inom områden som rör arbetet. Frågor som ska samverkas är exempelvis förbättringsförslag, jämställdhet och mångfald, organisationsförändringar, lokaler, kvalitet, arbetsmiljö, rekrytering, rättssäkerhet, service, budget och ekonomisk effektivitet. Detta skapar forum för att främja innovation där medarbetare och skyddsombud uppmuntras att vara delaktiga i förbättringsförslag och lösningar på utmaningar.
Beskrivningen av genomförandet är uppdaterad 2024.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Främja innovation och nya arbetssätt där medarbetare uppmuntras att vara delaktiga i förbättringsförslag och nya lösningar.

Vad har gjorts sen sist?

Uppföljning av modellen för att uppmuntra förbättringsförslag har genomförts genom stickprover. APT genomförs regelbundet på arbetsplatserna inom förvaltningen där förbättringsförslag är en stående punkt. Nya arbetssätt och innovativa lösningar utarbetas utöver på APT även i andra sammanhang som exempelvis i gemensamma sharepointrum, medarbetarsamtal, verksamhetsmöten, tvärfunktionella möten och informella möten.

Vad är resultatet så här långt?

Flera nya arbetssätt och initiativ har påbörjats under året. Nedan följer några exempel.

Förvaltningen har startat upp och driver ca 140 digitala tjänster på kommunens gemensamma e-tjänsteplattform. På initiativ av medarbetare har en ny integrationsplattform (FRENDS) implementerats som underlättar sammankopplingen mellan olika system som kommunen använder sig av. Syftet med integrationsplattformen är att ha kontroll och fritt kunna bygga kopplingar samt möjliggöra automatiserade mer effektiva flöden för båda medborgare och anställda. Detta utan att behöva förlita oss på leverantörer och konsulter.

Exempel på processer som effektiviserats är ansökan om försörjningsstöd, ansökan om renhållningsabonnemang och röstningen på bidrag i funkisfestivalen. Ansökan om semesterdagsväxling är automatiserad och sker digitalt både av medarbetare och chef. Chef godkänner ärendet i systemet som direkt skickas till Soltak för hantering. Det pågår även ett arbete med att effektivisera onboardingprocessen där chefen gör beställningen på ett ställe och sen skickas beställningarna till olika aktörer som berörs.

Nya samverkansforum har startats upp med näringslivet. Exempel är nätverk inom områdena Rollsbo, Fästningsholmen, Centrum och Marstrand. Näringslivsfunktionen arrangerar event i Kungälvs kommun tillsammans med olika aktörer. Syftet med nätverken är att utöka samverkan, belysa återbruk, minska avfall och stärka näringslivets verksamheter.

Inom ramen för program social hållbarhet och äldreplanen har flera nya aktiviteter i samarbete med civilsamhället och föreningsliv genomförts för ökat innanförskap. Exempel på detta är är tant- och gubbparkour i Fontin, musikunderhållning, minigolf, bingo, filmvisning och IT-café.

Internt Välfärdstekniksbibliotek är igång där verksamheterna kan låna olika produkter. Syftet är att öka intresset för och testa produkter för att själva se nyttan innan inköp görs. Även nya produkter har köpts in som lanseras under 2024.

Kommunen deltar i Digitala Hjälpmedel i samverkan och är med på upphandlingen av läkemedelsautomater vilket kommer att införas hösten 2024. Det är en välfärdsteknisk produkt som fylls med läkemedel för en längre tid och programmeras för att ge rätt läkemedel vid rätt tid. Enligt SKR skapar läkemedelsautomater ökad trygghet och självständighet för den enskild i vardagen. Den frigör tid för personalen i form av minskat antal besök och därav minskad restid, ökad flexibilitet i planering av resurser och minskat antal avvikelser relaterad till missad dos.

Beslut har fattats om att riskbedömningar av arbetsmiljön ska genomföras och förvaras digitalt i det befintliga systemet för arbetsmiljöarbete (KIA). Fördelen är att chef och skyddsombud har tillgång till riskbedömningen digitalt och chefen får påminnelser via mail om åtgärder och uppföljning. Det är även enklare att hitta och följa ärendet. Ytterligare ett tillägg i systemet KIA är anmälan om otillåten påverkan. När ett tillbud anmäls får anmälaren alltid frågan om tillbudet kan kopplas till otillåten påverkan. Syftet är att kartlägga i vilken utsträckning det sker och vilket stöd verksamheterna har behov av.

SEFOS som är en tjänst som krypterar meddelanden och videomöten har blivit tillgängligt. Det gör det enkelt att säkert skicka meddelanden eller hålla videomöten som hanterar känslig information eller personuppgifter, utan risk att obehöriga får tillgång.

Grundskolan genomför sin tjänstefördelning inför läsår 24/25 via ett digitalt verktyg i Stratsys. Detta i syfte att få ett systemstöd för fördelning av den reglerade arbetstiden utifrån undervisning och andra uppdrag, i förhållande till behörighet och undervisningsämnen. Fördelningen av respektive persons arbetsuppgifter kan även kopplas till enhetens ekonomi genom samma systemstöd.

Håller planen?

Ja, nya arbetssätt och initiativ tillkommer och utvecklas.

9.3 Ny 2023 2024 Uppföljning yrkesdialoger med tydlig återkoppling

Beskrivning

System för uppföljning av resultatet från yrkesdialogerna som introduceras 2022 arbetas fram.

9.3.1 Genomförande: Ta fram förslag på system för uppföljning av yrkesdialoger

Beskrivning
Ett förslag på hur uppföljning av yrkesdialoger kan genomföras presenteras i samband med planering av 2023 år yrkesdialoger. Förslaget ska innehålla beskrivning av hur uppföljningen ska gå till, vem som ska genomföra den samt hur resultatet ska dokumenteras och hanteras.

Ansvarig
Pia Jakobsson, Ann-Charlott Backström, Madeleine Nilsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Förslag på hur uppföljning av yrkesdialoger tas fram och prövas.

Vad har gjorts sen sist?

I dialog med majoriteten och förvaltningen har det beslutats att stöpa om yrkesdialoger till kvalitetsdialoger för att skapa underlag till en förbättrad styrning utifrån kvalitet och hushållning samt stöd i budgetprocessen. Kvalitetsdialoger planeras att genomföras under hösten 2024.

Under 2025 kommer yrkesdialoger genomföras enligt politiskt uppdrag i förvaltningens verksamhetsplan.

Vad är resultatet så här långt?

2023 genomfördes yrkesdialogen. Samtalen dokumenterades av en sekreterare. Efter dialog fick samtliga deltagare möjlighet att svar på en enkät. 18 personer svarade på enkäten. Resultatet visar att flertalet deltagare tyckte att dialogen var givande. Förbättringsförslag kommer att användas inför nästa dialog.

Håller planen?

Ja, genomförandet av uppdraget yrkesdialoger avslutas.

9.4 Ny 2023 Höj den civila beredskapen.

Beskrivning

Den politiska intentionen är att öka robustheten i välfärden, d v s att den ordinarie verksamheten ska rulla på trots betydande samhällsstörning genomförs. Arbetet ska vila på ansvarsprincipen, att ordinarie verksamhetsansvariga fortsätter att vara ansvariga i kris. Kommunens områdesansvar definieras och säkras.

Ansvaret för att stärka robusthet och beredskap måste involvera många olika kompetenser och det politiska ansvaret behöver eventuellt klargöras i reglementen och styrdokument.
Vi kan inte alltid utgå från att någon annan myndighet i alla lägen tar ansvar som vi förväntar oss och i de lägena ska vi hellre göra åtgärden själva. T ex fixa Hesa Fredrik i stället för att vänta på beslut om bidrag liksom inspektera skyddsrum i egen regi och vara behjälpliga gentemot fastighetsägare.
Kungälvs kommun ska uppfylla statsmakternas generella målbild för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar

Statsmakternas krav på kommunernas fredstida krisberedskap sammanfattades i den första

kommunöverenskommelsen mellan staten och kommunerna från 2004 med följande övergripande målbild, som kan antas kvarstå även idag.

Kommunen har god kunskap om risker och sårbarheter, som kan påverka kommunens verksamhet. Konsekvenserna för den egna verksamheten har analyserats.

Kommunen har en planering för hur risker och sårbarhet skall undanröjas eller minskas. Kommunen har också en planering för hur den skall hantera konsekvenserna av en extraordinär händelse.

Kommunen har god förmåga att hantera en extraordinär händelse, dvs. att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa samhällsviktig verksamhet som måste upprätthållas och att ge invånare och media tillräcklig och korrekt information om händelsen.

Kommunen har en samlad bild av risker, sårbarhet och förberedelser för krishanteringen inom kommunens geografiska område.

Kommunen verkar för samordning av all krishantering i det förberedande arbetet och i det akuta skedet, som berörda aktörer inom det geografiska området ansvarar för. Kommunen kan vid behov och om så bedöms lämpligt samordna kontakterna med t.ex. länsstyrelsen och centrala myndigheter och andra kommuner.

9.4.1 Genomförande: Vi uppdrar åt förvaltningen att i enlighet med ovan skrivning höja den civila beredskapen

Beskrivning
Förvaltningen fortsätter arbetet med att höja den civila beredskapen enligt det politiska uppdragen från 2023. Ny risk- och sårbarhetsanalys är klar under hösten 2023 och kommer att ligga till grund för den vidare planeringen av det civila försvaret och plan för höjd beredskap. Anvisning för krigsplacering kommer att tas fram under sommaren 2023 och kommer tillsammans med RSA:n utgöra grund för sektorernas bemanningsplanering vid extraordinär händelse eller höjd beredskap.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Pågående

Risk- och sårbarhetsanalys blev klar under hösten 2023. Det är antagen av kommunfullmäktige och inskickad till Länsstyrelsen.
Plan för civilt försvar och höjd beredskap fastställdes av KS i mars och är klar.

Med utgångspunkt från ovan dokument så fortsätter arbetet med att skapa beredskapsplaner på sektors-, verksamhets- och enhetsnivå.
Säkerhetsenheten jobbar tillsammans med sektorerna i detta arbete och tar in relevant stöd utifrån för att säkerställa arbete och kvalitet.

Vad har gjorts sen sist?

Plan för civilt försvar och höjd beredskap har jobbats fram och antagits hos KS.
Samverkan med både länsstyrelsen och Militärregion Väst rörande det civila försvaret.
Samverkansmöten kommer att genomföras med nämnda parter under april månad för att tydliggöra roller och försvarets beroenden. Detta kommer också utgöra en del av beredskapsplaneringen på sektorsnivå.

Vad är resultatet så här långt?

Plan för civilt försvar och höjd beredskap är fastställd.
Krigsplacering av personal är klar. (utskick till personal är genomfört). Vid nyanställning skickas en disponitetskontroll till Plikt- och prövningsverket.
Samverkan med FRG sker löpande. Årshjul för FRG finns för 2024.

Håller planen?

Arbetet med höjning av den civila beredskapen är ett långsiktigt arbete över tid. Planen håller.

9.4.2 Genomförande: Öka lagerhållningen av nödvändig materiel och livsmedel

Beskrivning
Inventering av drivmedelsbehov inom hela kommunen görs under 202, liksom av livsmedel. Risk- och sårbarhetsanalys och kontinuitetsplan som är klar i september september 2023 är grund för verksamheternas fortsatta arbete. Förslaget på beredskapslager ska utgå från kontinuitetsplan.
Förslaget kommer innehålla beräkningar på volymer, kostnader samt specifikation på vilka varor som ska lagerhållas. Det omfattar både material och livsmedel.
För livsmedel finns två olika delar i beredskapen:
•Kris- och beredskapsmeny 2 veckor.
•Beredskapslager 1-6 månader. Frystorkad portionsmat.

Med utgångspunkt från genomförd RSA så kommer arbetet fortsätta och kommunens beredskapssamordnare kommer att stödja och driva på verksamheterna i detta arbete. Fokus kommer att vara livsmedel och drivmedel.

Ansvarig
Anders Holm, Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Inventering av drivmedelsbehov pågår och innefattas i den beredskapsplanering som pågår för kommunens verksamheter. Även försvarets behov kommer att beaktas och detta kommer att inhämtas under våren 2024. Samverkan sker också med kommunens bolag och räddningstjänst för att identifiera hela koncernens behov.

Ett betänkande av utredningen om ny livsmedelsberedskap (SOU 2024:8) ligger på bordet och förväntas antas att gälla från 2025. Den kommer i så fall att innebära stort ansvar för kommunerna gällande förberedelser och planering för livsmedelsförsörjningen inom kommunens områdesansvar. Planeringen för kommunens livsmedelsförsörjning kommer att påverkas av den eventuella lag som kommer att träda ikraft. Detta följs upp löpande.

Vad har gjorts sen sist?

Inventering av drivmedelsbehov är genomförd, och uppdraget är överlämnat till projektenheten inom Samhälle och utveckling för inköp av tank och drivmedel. Projektenheten befinner sig i uppstartsstadiet av uppdraget.

Vad gäller livsmedel har man genomfört provsmakning och ser över lagermöjligheter. Förvaltningen inväntar en ny lag om livsmedelsberedskap (SOU 2024:8), där det regleras vad kommunen har för uppdrag vad gäller livsmedelsförsörjning.

Vad är resultatet så här långt?

Arbetet fortskrider

Håller planen?

Ja

9.4.3 Genomförande: Identifiera samhällsviktiga funktioner och tillse att verksamheten vid höjdberedskap har tillgång till den personal som behövs (krigsplacering).

Beskrivning
Samhällsviktiga funktioner identifieras i den Risk- och Sårbarhetsanalys som tas fram under 2023 och som ska vara länsstyrelsen tillhanda 31 oktober 2023. Med utgångspunkt från analysens resultat så ska sektorchefer inom sina verksamheter identifiera vilka funktioner som ska krigsplaceras för att säkerställa acceptabel bemanning i de samhällsviktiga verksamheterna under höjd beredskap. Under hösten 2023 kommer en anvisning för krigsplacering tas fram av säkerhetsenheten. Denna skall fungera som en vägledning för sektorerna.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2023-06-01
Slutdatum
2024-06-30

Pågående med avvikelse

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

De samhällsviktiga funktionerna är identifierade genom den Risk- och Sårbarhetsanalys som fastställts.

Arbetet med krigsplacering av kommunens personal är i det närmast klar. Det som återstår är att göra ett utskick till den personal som berörs. Brevet lyftes till FL för beslut under v13 2024 och utskick kommer att ske under maj månad.

I de beredskapsplaner som håller på att tas fram för kommunens verksamheter så kommer man också planera för inplacering av personal som måste nyttjas vid de samhällsviktiga verksamheterna samt de resurser som frigörs från annan verksamhet.

Vad har gjorts sen sist?

Samtliga tillsvidareanställda inom Kungälvs kommun (kommunanställda) är krigsplacerade.

Vad är resultatet så här långt?

En gång per halvår gör säkerhetsenheten tillsammans med HR-enheten en disponibilitetsprövning hos plikt- och prövningsverket på nyanställda samt avregistrerar personer som har avlutat sin tjänst.

Håller planen?

Ja, arbetet för framtagande av plan för prioriterad verksamhet vid höjd beredskap planeras.

9.4.4 Genomförande: Under första halvåret skall alla organisationsenheter ha specificerat mängden personal och personaltyp som behövs för att minimum klara uppdraget.

Beskrivning
Med utgångspunkt från kommunens risk och sårbarhetsanalys, plan för höjd beredskap samt civilförsvarsplaneringen så skall bemanningsbehovet vid extraordinär händelse och höjd beredskap klargöras och krigsplacering genomföras. Ny anvisning för krigsplacering kommer också att finnas klar under hösten 2023.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-06-30

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Avslutad med avvikelse

De samhällsviktiga funktionerna är identifierade genom den Risk- och Sårbarhetsanalys som fastställts.

Arbetet med krigsplacering av kommunens personal är i det närmast klar. Det som återstår är att göra ett utskick till den personal som berörs. Brevet lyftes till FL för beslut under v13 2024 och utskick kommer att ske under maj månad.

I de beredskapsplaner som håller på att tas fram för kommunens verksamheter så kommer man också planera för inplacering av personal som måste nyttjas vid de samhällsviktiga verksamheterna samt de resurser som frigörs från annan verksamhet.

Vad har gjorts sen sist?

Samtliga tillsvidareanställda inom Kungälvs kommun (kommunanställda) är krigsplacerade.

Vad är resultatet så här långt?

En gång per halvår gör säkerhetsenheten tillsammans med HR-enheten en disponibilitetsprövning hos plikt- och prövningsverket på nyanställda samt avregistrerar personer som har avlutat sin tjänst.

Håller planen?

Ja, avlutad med avvikelse. Arbetet sker kontinuerligt hädanefter.

9.5 Ny 2023 2024 Hävda beredskapsskäl vid upphandlingar för att stödja statens livsmedelsstrategi

Beskrivning

Upphandlingspolicyn har reviderats till att kommunen ska hävda beredskapsskäl vid upphandling av livsmedel.

9.5.1 Genomförande: Upphandlingsfunktionen tillsammans med måltidsservice utreder lämpliga åtgärder

Beskrivning
En helt övervägande del av kommunens livsmedelsinköp sker i samverkan med Göteborgs stad andra upphandlande myndigheter. En förändring av kraven i de upphandlingarna behöver därför samverkas med berörda kommuner.

Ansvarig
Anders Holm, Madeleine Nilsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Vi utvecklar menyer, upphandlar grönsaker efter säsong samt köper in svenska kött.

Vad har gjorts sen sist?

Måltidsservice har stått för största delen av arbetet. Vi på upphandling ser till att de kommer åt systemet Proceedo för att kunna handla enligt deras önskemål.

Vad är resultatet så här långt?

Vi skall snart införa att Proceedo skall vara lättare att komma åt genom Single Sign on-systemet införs.

Håller planen?

Ja, det sjösätts snart.

9.6 Ny 2023 2024 Öka samverkan med frivilliga resursgruppen och hemvärnet

Beskrivning

Den politiska intentionen är att öka robustheten i välfärden, d v s att den ordinarie verksamheten ska rulla på trots betydande samhällsstörning genomförs. Arbetet ska vila på ansvarsprincipen, att ordinarie verksamhetsansvariga fortsätter att vara ansvariga i kris. Kommunens områdesansvar definieras och säkras.

9.6.1 Genomförande: Öka samverkan med frivilliga resursgruppen och hemvärnet

Beskrivning
Ökad samverkan med Frivillig resursgrupp har initierats under 2023 enligt politiskt uppdrag för 2023. Arbetet kommer fortsätta under 2024 med att specificera och förtydliga FRG:S roll vid kris, extraordinär händelse eller höjd beredskap.

Det finns inget hemvärn i Kungälv men ett initierande möte med försvarsmakten har genomförts under våren 2023 och nya möten är inplanerade och kommer att genomföras även under 2024. Målet och syftet är att förtydliga rollerna och försvarsmaktens behov vid höjd beredskap.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Samverkan med FRG pågår löpande och vi har det senaste året ökat samverkan och fortsätter det arbetet under 2024.

Vad har gjorts sen sist?

Årshjul för FRG har tagits fram för att kommun planera verksamheten.
Samverkansmöten mellan kommun och FRG är inplanerade under vår och höst.
Utbildning inom krisberedskap är planerad under hösten.
Samverkan och dialog kring drift av trygghetspunkter genomförs gemensamt.
Lokalresursplanering för krisberedskap och civilt försvar har påbörjats och detta innefattar även FRG:s behov.
FRG:s frivilliga har, i början av året, lagts in som timanställda hos säkerhetsenheten för att kunna aktiveras vid behov.

Vad är resultatet så här långt?

Bra och FRG är mycket positiva till det ökade samarbetet.

Håller planen?

Ja

9.7 Ny 2023 2024 Stödja Frivilliga resursgruppen samt frivilliga försvarsorganisationer

Beskrivning

Den politiska intentionen är att öka robustheten i välfärden, d v s att den ordinarie verksamheten ska rulla på trots betydande samhällsstörning genomförs. Arbetet ska vila på ansvarsprincipen, att ordinarie verksamhetsansvariga fortsätter att vara ansvariga i kris. Kommunens områdesansvar definieras och säkras.

9.7.1 Genomförande: Se över avtalet med FRG

Beskrivning

Kungälvs kommun har idag ett avtal med Civilförsvarsförbundet (FRG) från 2015. Avtalet ger Civilförsvarsförbundet i uppdrag att organisera en FRG-grupp och rekrytera medlemmar. De skall utbilda, träna och öva sina medlemmar samt tillse att medlemmarna är försäkrade. Avtalet reglerar inget i övrigt kring samarbete, nyttjande av FRG:s personella och personella resurser. Avtalet reglerar också ersättningen till FRG på årsbasis.

Nytt avtal skall arbetas tas fram som reglerar även planering aktiviteter, övning/utbildning samt nyttjande av materiella resurser.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2022-09-01
Slutdatum
2023-06-30

Pågående med avvikelse

Kommentar **Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Nytt avtal håller på att tas fram för samarbetet med FRG. Avtalet skall förtydliga deras uppdrag för kommunen. Både vad gäller samverkan vid kris men också vid övning/utbildning. det skall också blir tydligare vad som gäller för den enskilda FRG-medlemmen då de aktiveras av kommunen.

Vad har gjorts sen sist?

Stora delar av avtalet har skrivits men samverkan med Ale kommun har också inletts för att se om vi kan teckna ett gemensamt avtal med FRG. Idag så använder vi samma FRG-grupp men med helt egna avtal och inget som reglerar vart FRG:s resurser skall läggas vid behov. Samverkan med Ale pågår och avtal med FRG kommer att tecknas när vi är överens om formerna. Sedan arbetet startades så har nya förutsättningar uppkommit kring planering av trygghetspunkter och vi tittar idag på att eventuellt återinrätta så kallade hemskyddsområden. Detta påverkar i stor grad vad FRG:s roll blir och det bör framgå i avtalet, Därav så har färdigställande av avtalet skjutits framåt.

Samtliga av FRG:s resurspersoner har lagts in som timanställda hos säkerhetsenheten för att kunna nyttjas som resurs vid behov.

Vad är resultatet så här långt?

På grund av nya förutsättningar kring kommunens planering för civilt försvar så har avtalet skjutits på framtiden. För att tydliggöra FRG:s roll vid kris och höjd beredskap så måste alla förutsättningar vara klar. Det gäller bla. försvarets planering och förväntningar. Detta klargörs under hösten 2024. Det finns idag ett avtal som gäller och det är viktigt att det nya avtalet blir korrekt och relevant.

Håller planen?

Nej, kommer försenas men målet är att ha det klart under hösten 2024.

9.7.2 Genomförande: Stödja Frivilliga resursgruppen samt frivilliga försvarsorganisationer

Beskrivning
Detta arbete har påbörjats med FRG enligt politiskt uppdrag för 2023. Arbetet kommer att fortsätta under 2024 och större fokus kommer att läggas på att identifiera och kontakta andra frivilligorganisationer för att se över framtida samarbete och samverkan.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Samverkan med FRG pågår löpande och vi har det senaste året ökat samverkan och fortsätter det arbetet under 2024.

Pågående

Vad har gjorts sen sist?

Årshjul för FRG har tagits fram för att kommun planera verksamheten.
Samverkansmöten mellan kommun och FRG är inplanerade under vår och höst.
Utbildning inom krisberedskap är planerad under hösten.
Samverkan och dialog kring drift av trygghetspunkter genomförs gemensamt.
Lokalresursplanering för krisberedskap och civilt försvar har påbörjats och detta innefattar även FRG:s behov.
FRG:s frivilliga har, i början av året, lagts in som timanställda hos säkerhetsenheten för att kunna aktiveras vid behov.

Kommunen tillhandahåller lokaler för FRG att bjuda in allmänhet till informationsträffar med FRG för rekrytering.

Vad är resultatet så här långt?

Bra och FRG är mycket positiva till det ökade samarbetet.

Håller planen?

Ja

9.8 Ny 2023 OKT 2024 Gör kommunens näringslivsfrämjande arbete mer robust

Beskrivning

Vi ser som politisk uppdragsgivare ett tydligt behov av ett strukturerat näringslivspolitiskt arbete som utgår från att varje år uppfylla näringslivsstrategins villkor.

Näringslivsfunktion Organisering
Vi ser därför som avgörande att minska denna sårbarhet och säkerställa kontinuiteten i utvecklingsarbetet.

Näringslivsstrategin 2035 ska ha en 2-årig skarp rullande handlingsplan med konkreta åtgärder framtagen med näringsliv och berörda intressenter

9.8.1 Genomförande: Utveckla arbetssätt för mer robust näringslivsarbete

Beskrivning
Förvaltningen utvecklar arbetssätt för en professionell service vid både enkla som mer komplexa ärenden som spänner över olika områden.

Vi ska arbeta strukturerat med näringslivsstrategin och i samverkan med näringslivet och andra aktörer ta fram handlingsplaner för att uppnå målen.

Näringslivsstrategin 2035 ska ha en 2-årig skarp rullande handlingsplan med konkreta

Ansvarig
Madeleine Nilsson
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

åtgärder framtagen med näringsliv och berörda intressenter

Pågående

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Handlingsplanen med 87 aktiviteter, är beslutad och förankrad i förvaltningen. Varje aktivitet har fått rapporteringspunkt i Stratsys samt tilldelats en rapporteringsansvarig.

Handlingsplanen gäller för 2024-2025.

Näringslivsfunktionen har förstärkts till två heltidstjänster.

Vad har gjorts sen sist?

Näringslivsfunktionen har tillsammans med övriga förvaltningen, arbeta med aktiviteterna i handlingsplanen.

- Uppmuntra till olika former av företagsbesök, exempelvis genom digitala lösningar - Företagsbesök i grundskolan inplanerade under hösten
- Fortsätta och utveckla UF-företagen tillsammans med näringslivet och sektor Bildning och lärande - Årets UF-vinnare inplanerad som talare på septembers Morronpass
- Etablera jobbspår mot industrin - (Behöver formuleras om) prova på kurs på 6 veckor inför höstens ansökning genomförd för andra året i rad
- Arbeta för att synliggöra hållbarhetsklivet - genomfört tillsammans med SBTAB på deras närverksträff
- Arbeta för att påverka Västtrafiks ägardirektiv så besöksnäringen ingår i deras uppdrag - Arbetet pågår tillsammans med BRG och Göteborg & Co
- Genomför företagsbesök tillsammans med kommunstyrelsens presidium - 8 besök genomförda under våren
- Fortbilda fler kring den rådgivande rollen/empatiska byråkraten. - totalt har ca 300 tjänstepersoner deltagit
- Marknadsföra tillväxtprogram för småföretag - genomfört 6 företagsbesök tillsammans med företagsrådgivare från BRG. vilket resulterat i 3 nya deltagare i tillväxtprogrammet

Vad är resultatet så här långt?

Förvaltningen håller en god fart för att genomföra aktiviteterna i handlingsplanen. Målsättningen är att alla aktiviteter är genomförda december 2025, däremot finns det ett antal som kommer revideras och i den mån det går tas med i nästa handlingsplan som skrivs under 2025.

Håller planen?

Ja, bedömningen är att näringslivsfunktionen har ökat sin robusthet och har ett tydligt arbete i enlighet med det näringslivsstrategiska programmet.

9.9 Ny 2023 OKT 2024. Koldioxidbudget ska upprättas

Beskrivning

Syftet med koldioxidbudget är att åskådliggöra det återstående utsläppsutrymmet för att undvika en viss nivå av uppvärmning är en vedertagen metodik. En koldioxidbudget på lokal nivå utgår ifrån de utsläpp som sker inom kommunens gränser. Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 °C och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 °C. Detta framförallt genom att minska utsläppen av växthusgaser.

9.9.1 Genomförande: Koldioxidbudget upprättas

Beskrivning
Redovisning sker i samband med årsbokslut genom redan beprövade beräkningsmetoder från andra kommuner och regioner.

Ansvarig
Pia Jakobsson, Anders Holm
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum

***Kommentar* Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Förutsättningarna för att upprätta en koldioxidbudget har utretts under hösten 2023. Syftet var att identifiera möjliga handlingsalternativ och vilka resurser som krävs för Kungälvs kommun ska kunna upprätta och använda en koldioxidbudget som verktyg för att styra mot en fossilfri framtid.

I KS budgetdirektiv för 2024 har uppdraget förlängts och genomförandet kommer att pågå även under 2024.

Vad har gjorts sen sist?

En beställning har gjorts till Klimatsekretariatet som är ett ej vinstdrivande företag. Klimatsekretariatet erbjuder en modell för att bryta ned information om koldioxidutsläpp på region och kommunnivå och presentera den via en webbtjänst.

Den 22 maj presenterade klimatsekretariatet Kungälv kommuns klimatbudget för kommunstyrelsen som fick möjlighet att ställa frågor.

Vad är resultatet så här långt?

Koldioxidbudget är beställ och levererad. Det som kvarstår är att presentera resultatet för medborgare och företagare och över tid följa upp hur koldioxidutsläppen i Kungälv utvecklas.

För att åstadkomma förändring krävs att åtgärder vidtas för att minska utsläpp. Det räcker inte med att kommunen organisationen gör det utan det gäller alla som bedriver verksamhet som släpper ut koldioxid. Det arbetet ingår inte i uppdraget att upprätta en koldioxidbudget men är en naturlig och nödvändig fortsättning på uppdraget.

Håller planen?

Ja, genomförandet avslutas.

2024-12-31

Avslutad

9.10 Ny 2023-2024 Fokus på trivsel och arbetsklimat, Delaktighet och trivsel

Beskrivning

Fokus på trivsel och arbetsklimat,
Delaktighet och trivsel

Utifrån genomförd pilot ge förslag på nästa steg i hur chefer och skyddsombud ska arbeta med friskfaktorerna från Sunt arbetsliv, vilka stämmer överens med dem i det politiska uppdraget. En välutvecklad kommunikation och feedback mellan chef och medarbetare, på möten och informellt vid spontana samtal. Det systematiska arbetsmiljö-och kvalitetsarbetet är väl integrerat i den dagliga verksamheten.

9.10.1 Genomförande: Utveckling av arbetsklimat och medarbetarskap

Beskrivning
Trivsel och arbetsklimat är viktigt för att alla som arbetar i Kungälvs kommun och dess verksamheter ska fungera bra. Vad som skapar trivsel är individuellt då varje enskild medarbetare har sin upplevelse. Därmed finns det flera möjligheter och insatser arbetsgivare kan genomföra. Arbetsgrupperna behöver själva komma fram till vad som redan fungerar och skapar trivsel för dem, eftersom varje arbetsgrupp har sina olika förutsättningar. Detta undersöks och implementeras med fördel genom det främjande arbetet med Sunt arbetslivs friskfaktorer. Genom arbetet med friskfaktorerna stärks exempelvis medarbetares delaktighet och inflytande.

Koppling mellan friskfaktorer och verksamhetsnära rutiner och processer, tex MOVE, ska förtydligas. Genom arbetet med MOVE identifierar chefer kvalitetsfaktorer, vilket medarbetare är en av de fyra faktorerna.

Rutiner och struktur behövs att skapa förutsättningar att arbeta med trivsel, delaktighet och medarbetarfokus. Därför sker förändring i samverkansavtalet, APT -strukturen, medarbetarsamtalsmallen, och hur vi digitalt mäter upplevelsen av delaktighet och trivsel.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2023-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Medarbetarperspektivet förstärks genom tydligare APT-struktur med obligatoriska punkter såsom förslagsverksamhet, arbetsmiljö, verksamhetsplan, verksamhetsförändringar, ekonomi och jämställdhet. Detta öppnar upp för dialog kring fler områden än tidigare.

Medarbetarsamtalen (utveckling-, uppföljning-, och lönesamtalen) utgår alltid ifrån medarbetarperspektivet. Delaktighet är en viktig faktor som undersöks och sätts mål för under samtalet med medarbetaren för att öka trivsel, kreativitet och självledarskap. Den nya mallen har en starkare koppling till arbetet med mål och uppdrag, självledarskap, Huvudöverenskommelsen (HÖK 20,21), KASAM, Sunt arbetslivs friskfaktorer, Heltidsresan, bisyssla, lönekriterier och MOVE.

Under 2023 kommer medarbetarundersökningar/temperaturmätning att genomföras. Systemet mäter medarbetares upplevelser av Ledarskap, Arbetsglädje, Meningsfullhet, Autonomi, Arbetssituation, Delaktighet, Personlig Utveckling, Teamkänsla och Engagemang. Medarbetarundersökning/temperaturmätningar möjliggör för chef att få tidig och frekvent återkoppling av medarbetares trivsel och hälsa. I systemet får chef en handlingsplan med åtgärdsförslag så att tidiga och relevanta insatser kan genomföras både på kort och lång sikt.

För att känna sig välkommen och lära känna Kungälvs kommuns som organisation är målet under 2023 att den centrala introduktionen för nyanställda utvecklas och förbättras. Det planeras för en heldag med busstur där man besöker och visar upp kommunens verksamheter och stoltheter, samt informerar om sådant som är av vikt i anställningen såsom rättigheter och skyldigheter, rutiner, värdegrund och spännande projekt.

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Det fortsatta arbetet med friskfaktorerna syftar till att förbättra kommunikation, feedback, det systematiska arbetsmiljöarbetet, trivsel, arbetsklimat och delaktighet. Genom arbetssättet med friskfaktorerna identifierats, planeras och genomförs aktiviteter på enhetsnivå där de också följs upp. Arbetet utgår ifrån de förutsättningar som finns i arbetsgruppen och på arbetsplatsen.

Vad har gjorts sen sist?

Arbetet har fortsatt utgått från friskfaktorerna.

Vad är resultatet så här långt?

Temperaturmätningar av medarbetarnas upplevda arbetsmiljö genomförs regelbundet och dialog om resultat sker löpande på APT. Temperaturmätningen för förvaltningen visar ett genomsnitt på 7,0 på en skala 1-10, det är en ökning från samma period föregående år då genomsnittet var 6,8.

De kategorier som medarbetarna skattar högst är teamkänsla, meningsfullhet, engagemang och ledarskap. Enligt temperaturmätningen upplever medarbetaren att det finns en ömsesidig respekt mellan varandra och det finns ett gott samarbete i arbetsgrupperna. Medarbetarna svarar positivt på att de upplever att deras arbete och insats bidrar positivt till samhället och Kungälvs kommun. Medarbetarna svarar att de känner sig engagerade i sitt arbete och tycker att det är viktigt att verksamheten når sina långsiktiga mål. Det finns förtroende för närmsta chef där medarbetarna upplever ett gott samarbete och att chefen är tillgänglig.

Håller planen?

Ja, arbete med friskfaktorer och arbetsmiljö pågår.

9.10.2 Genomförande: Ny 2024 Ökad förståelse för domäners funktion, roll, uppdrag och perspektiv

Beskrivning
Förvaltningen kommer att integrera dialog om domäners funktion etc i chefsutbildningar, vertikala dialoger, på arbetsplatsträffar samt med civilsamhället. Koppling till yrkesdialoger.

Följande perspektiv kommer att beröras.

–Vad tänker politiken?
–Hur ser cheferna på det?
–Vilka effekter ser medarbetarna?

Ansvarig
Pia Jakobsson, Ann-Charlott Backström, Madeleine Nilsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

–Vilka krav har medborgarna?

Kommentar **Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

I de vertikala dialogerna samtalas om och skapas struktur för gränsdragningar och gemensamma kontaktytor, där det förtydligas de olika domänernas funktion.

I ledarskapsutbildningen utbildas chefer i förändringsledning och förutsättningar i en offentlig organisation.

Vad har gjorts sen sist?

Under perioden har planering genomförts för Yrkesdialogen hösten 2024.

Vad är resultatet så här långt?

Är en pågående process vars effekter är svåra att mäta.

Håller planen?

Ja.

9.11 Öppna upp upphandlingsverksamheten för små företag

Beskrivning

Mer lokal upphandling
Vi vill öppna upp upphandlingsverksamheten. Vi vill ge de bästa förutsättningarna för företagarna att göra affärer genom utbildning, upplysning, information, anbudskola och möten. Personliga brev och möten öppnar upp relationerna för bra affärer med lokal prägel. Vi vill vända oss mer till de mindre företagen, fortsätta arbetet med att hjälpa och förenkla.

9.11.1 Genomförande: Anpassa upphandlingarna samt erbjuda stöd och utbildning för mindre företag

Beskrivning
Dela upp upphandlingarna så att mindre företag har möjlighet att lämna anbud. Upphandlingsenheten ska erbjuda anbudsskola med särskild inriktning för mindre företag så att de ska våga lämna anbud i offentlig upphandling.

Ansvarig
Madeleine Nilsson
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Höstens utbildning/information till småföretagen i Kungälv har börjat planeras.

Vad har gjorts sen sist?

Vi ger kontinuerligt information till företag som kontakter oss.

Vi har ett nyskapat E-formulär genom vilket småföretagare kan anmäla sitt företag och sina tjänster till Kungälvs kommun.

Vad är resultatet så här långt?

Hittills har vi 48 företag anmälda på vår lista.

Håller planen?

Ja

9.12 Ökat samarbete för minskat ohälsotal som sjukpenningtal i Kungälv

Beskrivning

Såväl ohälsotal som sjukpenningtal ligger för högt i Kungälv jämfört med riket. Därför bör Kungälvs kommun ingå en överenskommelse med Försäkringskassan om att arbeta i team på ett mer systematiskt sätt än tidigare, arbetet behöver inte enkom handla om det egna arbetsgivarskapet utan kan också omfatta externa andra aktörer.

9.12.1 Genomförande: Överenskommelse om fördjupad samverkan mellan Försäkringskassan och Kungälvs kommun

Beskrivning
Kungälvs kommun har en överenskommelse med Försäkringskassan om fördjupad samverkan i sjukskrivningsprocessen. Den senaste versionen av överenskommelsen är reviderad 2022 med utökning av partsgemensamma aktiviteter.

Syftet med den fördjupade samverkan är att åstadkomma ett välfungerande samarbete genom konkreta samarbetsformer, tydliga roller och ansvar hos båda samverkande parter.

Målsättningen är att färre medarbetare behöver vara sjukskrivna och att sjukskrivningstiderna förkortas genom tidiga och aktiva insatser från såväl arbetsgivaren som Försäkringskassan.

Till överenskommelse finns en aktivitetsplan som bilaga. I den framgår aktiviteter som parterna genomför, var för sig eller gemensamt. Här framgår bland annat att vi bjuder in Försäkringskassan att delta på utbildningar för chefer, vi avsätter tre heldagar per år då Försäkringskassan finns på plats för avstämningsmöten (utöver de avstämningsmöten som sker ändå), samt att båda parter säkerställer ömsesidigt och kontinuerligt informationsutbyte.

Utöver det som framgår i aktivitetsplanen bjuder vi in Försäkringskassan och vårdcentralerna i Kungälv till dialog för att besluta om konkreta aktiviteter.

Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Avslutad

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Kungälvs kommun har haft en överenskommelse med Försäkringskassan om fördjupat samarbete sedan åtminstone 2015. I och med Försäkringskassans omorganisation avslutar de samtliga överenskommelser de har med arbetsgivare. Därmed förnyar deinte vår överenskommelse som löper ut den 31 mars 2024.

Trots det är ambitionen från båda parter att det goda samarbetet ska fortlöpa. Försäkringskassan kommer att delta i dialoger med ledningsgrupper och chefer.

Kungälvs kommun har även ett nära samarbete med företagshälsovården både i främjande och förebyggande syfte samt med efterhjälpande insatser. Avstämningar hålls regelbundet för uppföljning och redovisning av statistik samt dialog om nuvarande och framtida utmaningar.

Vad har gjorts sen sist?

Arbetsgivaren och Försäkringskassan har genomfört ett gemensamt seminarium för chefer. Temat för detta tillfälle var arbetsgivarens plan för återgång i arbete vid rehabilitering. Syftet var att stärka cheferna i rehabiliteringsprocessen och planeringen av medarbetarens återgång i arbete.

Vad är resultatet så här långt?

Det gemensamma seminariet var uppskattat och det fanns en önskan från cheferna om fler gemensamma träffar.

Håller planen?

Ja, samverkan finns med utomstående aktörer.

9.13 Ny 2024 Styrgränser/riktade handlingsplaner för ökad frisknärvaro. Ny hantering av sjukfrånvaron.

9.13.1 Genomförande: Handlingsplan vid hög sjukfrånvaro

Beskrivning
När hög sjukfrånvaro uppmärksammas inom en enhet ska en handlingsplan upprättas. Hög sjukfrånvaro på enhetsnivå uppmärksammas på de genomgångar som HR-specialist har tillsammans med respektive enhetschef en gång per termin. Underlaget innefattar bland annat sjukfrånvaro, personalomsättning och anmälda riskobservationer/tillbud/arbetsskador.

I handlingsplanen upprättas av enhetschef tillsammans med HR-specialist och innefattar vilka insatser som enhetschef behöver genomföra och när/hur dessa ska följas upp.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31
Pågående

Kommentar **Tertial 2 2024**
Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

Förtydligande av styrgränser genom en handlingsplan har utarbetats för att stötta verksamheterna med att öka frisknärvaron och ge ett utökat stöd till enheter med hög sjukfrånvaro. Planen består i att HR tillsammans med Verksamhetschef utser enheter med bland annat hög sjukfrånvaro utifrån information från verksamhetschefen och uppgifter från HR- systemen. Handlingsplanen innehåller överenskomna aktiviteter och styrgränser som syftar till att sänka sjukfrånvaron och öka frisknärvaron.

Vad har gjorts sen sist?

Förslag på styrgränser och mall till handlingsplan har utarbetats. HR har inhämtat synpunkter från verksamheter, presenterat förslagen och beslut har tagits av förvaltningsledningen. HR har träffat flertalet av verksamhetscheferna och utsett enheter som behöver extra stöd.

Vad är resultatet så här långt?

Ny rutin har upprättats. Arbetssättet har ännu inte implementerats fullt ut. Nästa steg är att arbetet och aktiviteterna för de utsedda enheterna ska ha påbörjats. Insatserna har ett långsiktigt perspektiv och effekterna ses på sikt.

Håller planen?

Ja.

9.14 Ny 2024 Hållbar vikarieplanering.

9.14.1 Genomförande: Säkerställa hållbar vikarieplanering

Beskrivning
Översyn genomförs av planering- och rekryteringsorganisation och det pilotprojekt som pågår för rekrytering utvärderas. Förslag på strategi för hållbar vikarieplanering genom produktionsplanering och standartiserade arbetssätt kommer att tas fram under året.

Ansvarig
Ann-Charlott Backström
Startdatum
2024-01-01
Slutdatum
2024-12-31

Kommentar
Tertial 2 2024

Pågående

Redogör för genomförandet av det politiska uppdraget:

En samlad och övergripande översyn av kommunens samlade planerings-, rekryterings- och kompetensförsörjningsarbete pågår. För att skapa delaktighet bland medarbetare i frågan om hållbar vikarieplanering undersöks det om det finns möjlighet att skicka ut en fråga till medarbetare om det finns förslag och innovativa idéer för att skapa en hållbar vikarieplanering.

Vad har gjorts sen sist?

Översyn pågår.

Vad är resultatet så här långt?

Översyn pågår.

Håller planen?

Ja, resultat av översynen kommer att presenteras under 2024

KUNGÄLVS KOMMUN

Delårsrapport 2 2024

Samhälle och utveckling

2024-10-10

Innehållsförteckning

1 Inledning 4

1.1 Verksamhetsöversikt 4

1.2 Sammanfattning, måluppföljning 4

2 Volymer 6

2.1 Vatten och avlopp 6

2.2 Trafik- gatu- och parkenheten 6

2.3 Hamnverksamheten 8

2.4 Renhållning 8

2.5 Måltidsservice 9

2.6 Bygglovsenheten 11

2.7 Miljöenheten 12

2.8 Planenheten 12

2.9 Bostadsförsörjning 13

2.10 VO Lokaler och anläggningar 14

2.11 Kommunala fastigheter 14

2.12 Fritid 15

3 Måluppföljning 17

3.1 Verksamhetsmål 17

3.1.1 Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö 17

3.1.2 Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv 18

3.1.3 Förbättrat näringslivsklimat 21

3.1.4 Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet 24

3.1.5 Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel 28

3.1.6 Samordning av samhällsbyggnadsprocesserna 32

3.1.7 Ökad kollektiv jobbpendling 33

3.1.8 Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck 37

3.1.9 Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck 42

3.1.10 Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar 46

3.1.11 Säkerställ kontinuerlig leverans vid avbrott av el och vatten 47

3.1.12 Kommunens användning av fossila bränslen ska minska, med målet att vara fossilfritt 2030 48

3.2 Strategiska förutsättningar 49

3.2.1 Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun 49

3.2.2 Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner ... 51

4 Personal ... 54

4.1 Personalsiffror sektorn ... 54

4.1.1 Anställda ... 54

4.1.2 Arbetade timmar ... 54

4.1.3 Sjukfrånvaro ... 54

4.1.4 Sjuklönekostnad (Tkr) ... 55

4.2 Kommentar till utfall ... 55

5 Ekonomi ... 56

5.1 Hela sektorn (Tkr) ... 56

5.2 Nettokostnad per verksamhet (Tkr) ... 56

5.3 Kommentar till utfall och prognos ... 56

5.4 VA-verksamheten (Tkr) ... 57

5.5 Renhållningsverksamheten (Tkr) ... 58

5.6 Miljö, avgiftsfinansierat (Tkr) ... 59

6 Intern kontroll ... 60

7 Viktiga nyckeltal ... 61

7.1 VO Teknik ... 61

7.2 VA, nyckeltal ... 61

7.3 Renhållning, nyckeltal ... 62

7.4 Trafik Gata Park, nyckeltal ... 63

7.5 VO service ... 64

7.6 Måltidsservice, nyckeltal ... 64

7.7 VO Planering & myndighet ... 65

7.8 Miljö, nyckeltal ... 65

7.9 VO Lokaler och anläggningar ... 68

7.10 Kommunala fastigheter, nyckeltal ... 68

7.11 Lokalytor ... 69

7.12 Fritid ... 71

1 Inledning

Föreliggande rapport avser tertial 2. Rapporten är uppdelad i fem delar: Sammanfattning, Volymer, Kommunstyrelsens resultatmål, Personal och Ekonomi. Redovisningen bygger på utfall januari till och med augusti med prognos för helåret 2024.

1.1 Verksamhetsöversikt

1.2 Sammanfattning, måluppföljning

Läsanvisning till målbedömningen av resultatmål

Bedömning av målet görs enligt fyra rubriker:

- *Beskrivning och jämförelse av resultaten* (Vilka resultat ser du? Hur ser de ut över tid? Hur står sig resultaten i jämförelse med andra kommuner?)
- *Bedömning av resultaten* (Är resultaten bra eller dåliga?)
- *Förklaring och analys* (Varför ser resultaten ut som de gör?)
- *Så här går vi vidare* (Vilka åtgärder kommer att genomföras för att förbättra resultatet?

Utgångspunkt för bedömningen är de **resultat** som framkommer i indikatorer, aktiviteter och underliggande mål. Saknas relevanta indikatorer ska fokus vara på resultat som bidrar positivt eller negativt till måluppfyllelsen.

För målbedömning används en 6-gradig skala. Skalan bygger på tre färger med två steg inom varje färg.

Symboler för målbedömning

6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

4 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

3 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

2 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

1 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

Färgmarkering av indikatorer

Indikatorernas färgmarkering visar hur stor avvikelsen är från ett givet målvärde. I normalfallet visar indikator:

- **grönt** om utfallet är lika med eller bättre än målvärdet.
- **gult** om utfallet är mindre än 15 procent från målvärdet
- **rött** om avvikelsen är mer än 15 procent från målvärdet

Några få indikatorer kan ha andra inställningar exempelvis intervall eller om ett utfall över målvärdet inte kan anses vara positivt.

Kommunfullmäktiges Strategiska mål	6-gradig bedömning	KS resultatmål/ sektormål
Att ge goda förutsättningar för livslång lärande	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö
En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet		
Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i rikt och aktivt kulturliv		
Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Förbättrat näringslivsklimat
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet
Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	S Samordning av samhällsbyggnadsprocesserna
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS Ökad kollektiv jobbpendling
Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
Levande havsmiljö	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar
	3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	S Säkerställ kontinuerlig leverans vid avbrott av el och vatten
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Kommunens användning av fossila bränslen ska minska, med målet att vara fossilfritt 2030

Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	6-gradig bedömning	KS resultatmål/ sektormål
Strategiska förutsättningar	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun
	3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

2 Volymer

Färgmarkeringen till volymtalen visar avvikelse mellan plan och prognostiserat utfall på helår.

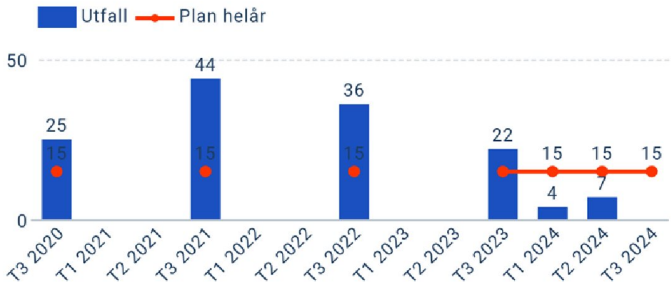
Volymtalet får grönt om avvikelsen är mindre än 2 procent, Gult om avvikelse är 2 till 5 procent. Rött vid mer än 5 procent avvikelse.

Röd färg indikerar alltså endast avvikelsen från planen och inte nödvändigtvis att resultatet är dåligt.

2.1 Vatten och avlopp

Volymtal

Antal läckor
Utfall
7
Plan helår
15

Samtliga vattenläckor har varit på gjutjärnsledningar där 2 stycken varit i Ytterbyområdet och 1 st centrala Kungälv. Samtliga ledningar ligger med i plan om förnyelse.

2.2 Trafik- gatu- och parkenheten

Volymtal

Antal parkeringsplatser

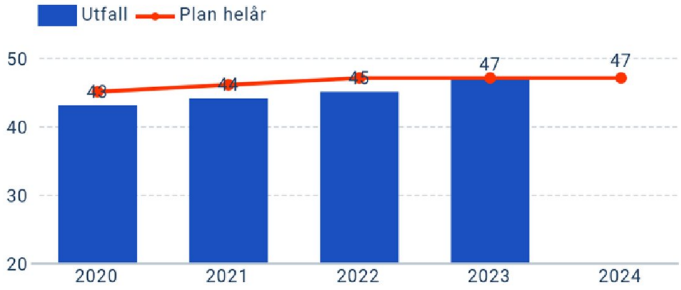
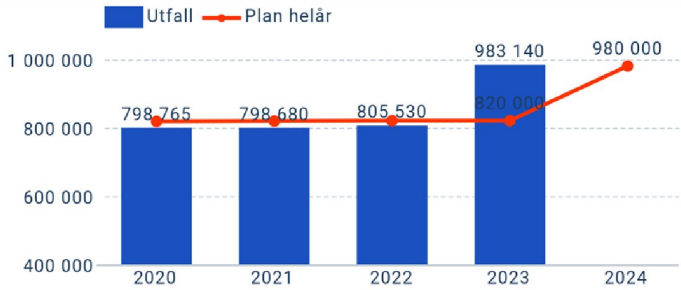
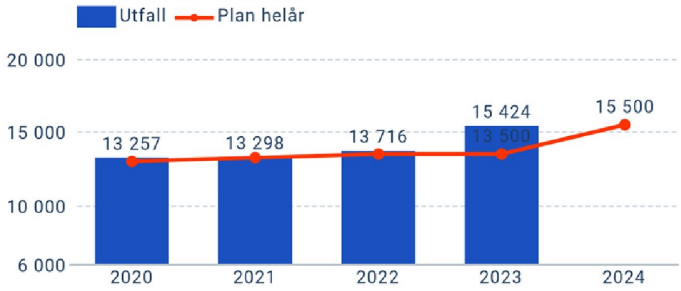
Plan helår
5 280

Antal kvadratmeter gata, parkering, trottoar, gång- och cykelväg, allmän platsmark

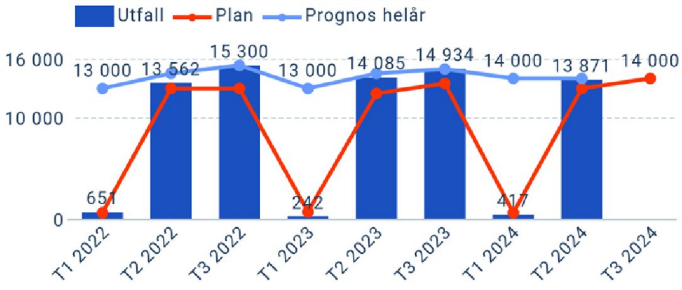
Plan helår
1 430 000

Volymtal	
Antal aktivitetsplatser, allmän platsmark **Plan helår** 47	
Antal kvadratmeter gräsyta, allmän platsmark **Plan helår** 980 000	
Antal kvadratmeter planteringsyta, allmän platsmark **Plan helår** 15 500	
Antal färdtjänstärenden **Plan helår** 760	
Antal skolskjutsärenden **Plan helår** 3 700	

Ovanstående volymtal redovisas vid årsskiftet.

2.3 Hamnverksamheten

Volymtal	
Antal besökande båtar i gästhamnen. **Utfall** 13 871 **Plan helår** 14 000 **Prognos helår** 14 000	
Antal resenärer färjetrafik **Utfall** 320 000 **Plan helår** 475 000 **Prognos helår** 475 000	

Utfallet är kopplat till sommarens väder, och då det har varit bra väder så har fler besökande båtar besökt gästhamnen. Marstrand är populärt och känd för bra service samt faciliteter inom båtbranschen.

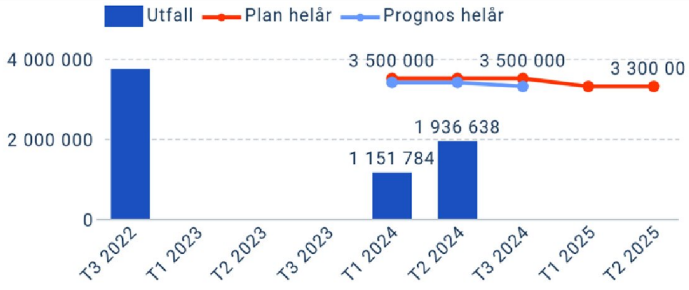
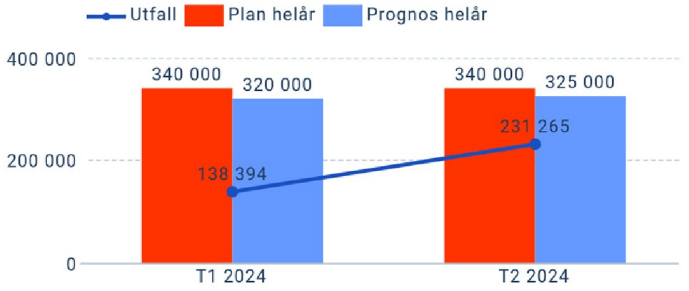
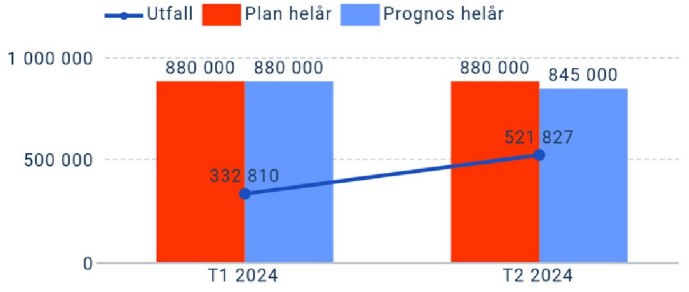
Utfallet är väderberoende, och då vädret varit bra så har fler använt färjan. Event på Marstrandsön, såsom Match Cup samt event på Marstrands fästning, har medfört fler besökare.

2.4 Renhållning

Volymtal	
Antal abonnenter med hämtning av hushållsavfall **Plan helår** 13 600	

Ovanstående volymtal redovisas vid årsskiftet.

2.5 Måltidsservice

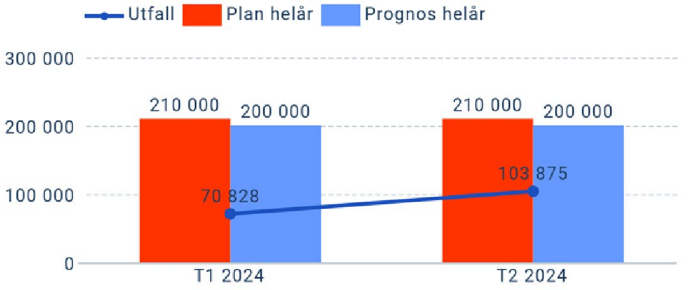
Volymtal	
Antal serverade måltider totalt **Utfall** 1 936 638 **Plan helår** 3 500 000 **Prognos helår** 3 400 000	
Antal serverade måltider totalt (koefficient) **Utfall** 1 531 197 **Plan helår** 2 625 000 **Prognos helår** 2 500 000	
Antal serverade luncher inom förskola **Utfall** 231 265 **Plan helår** 340 000 **Prognos helår** 325 000	
Antal serverade luncher inom förskola (koefficient) **Utfall** 173 449 **Plan helår** 272 000 **Prognos helår** 265 000	
Antal serverade luncher inom skola **Utfall** 521 827 **Plan helår** 880 000 **Prognos helår** 845 000	

Volymtal

Antal serverade luncher inom skola (koefficient)
Utfall
521 827
Plan helår
880 000
Prognos helår
845 000

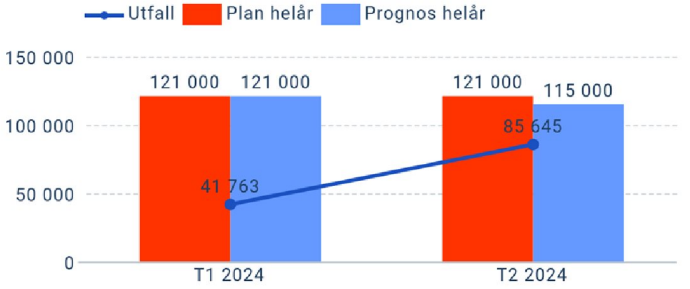
Antal serverade luncher inom gymnasieskola
Utfall
103 875
Plan helår
210 000
Prognos helår
200 000

Antal serverade luncher inom gymnasieskola (koefficient)
Utfall
155 812
Plan helår
280 000
Prognos helår
270 000

Antal serverade luncher inom äldreomsorg
Utfall
85 645
Plan helår
121 000
Prognos helår
115 000

Antal serverade luncher inom äldreomsorg (koefficient)
Utfall
107 058
Plan helår
155 000
Prognos helår
150 000

Volymtal	
Antal serverade måltider med specialkost/anpassad kost inom sektor Bildning och Lärande. **Utfall** 65 810 **Plan helår** 100 000 **Prognos helår** 100 000	

Totalt antal serverade måltider tertial 2 är något lägre än prognos för perioden. Inom förskola, skola gymnasiet och vård och omsorgsboende, är antalet serverade måltider högre i jämförelse med motsvarande period föregående år.

Antalet serverade måltider specialkost/anpassad kost är lägre än prognos för perioden. Utfallet är lägre i jämförelse med samma period föregående år. Prognos för helår är att den följer plan för året. Antalet serverade måltider specialkost/anpassad kost har minskat. Införandet av digital specialkostansökan har bidragit till att säkerställa att ansökningar utifrån särskilt behov av specialkost/anpassad kost beviljas utifrån korrekta uppgifter och underlag i digital process.

2.6 Bygglovsenheten

Volymtal	
Antal delegationsbeslut **Utfall** 374 **Plan helår** 500	
Antal startbesked **Utfall** 342 **Plan helår** 600	
Antal beslut om förhandsbesked **Utfall** 44 **Plan helår** 75	

Volymtal

Antal slutbesked
Utfall
355
Plan helår
600

2.7 Miljöenheten

Volymtal

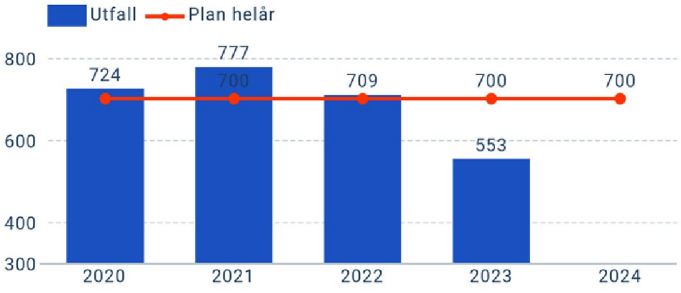
Antal delegationsbeslut

Plan helår
1 200

Antal tillsyns/kontrollrapporter

Plan helår
700

Ovanstående volymtal redovisas vid årsskiftet.

2.8 Planenheten

Volymtal

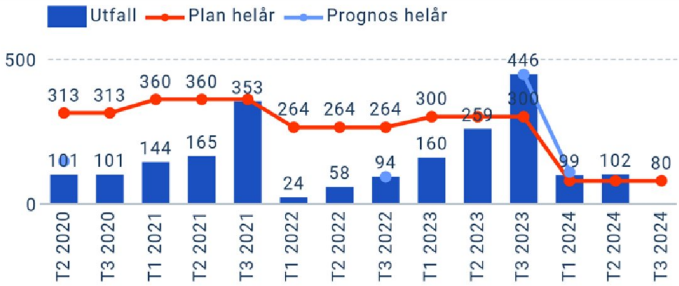
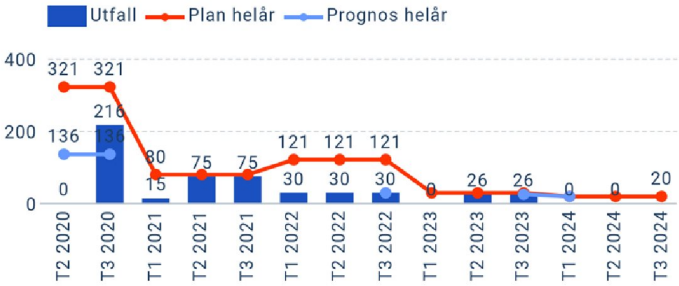
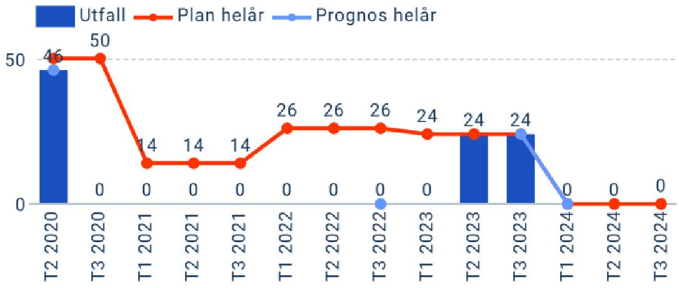
Antal antagna detaljplaner
Utfall
0
Plan helår
7

Utfallet ligger under planerat utfall. Trots att inga planer antagits tom T2 2024 har Arenaområdet vunnit laga kraft den 29 januari 2024. Bovieran är inför laga kraft, antogs i december 2023, men är överklagad och rättsprocess pågår. Björkås är inför antagande. Prognosen för 2024 uppgår till 1 antagen plan. Det är väsentligt färre än senaste prognos och

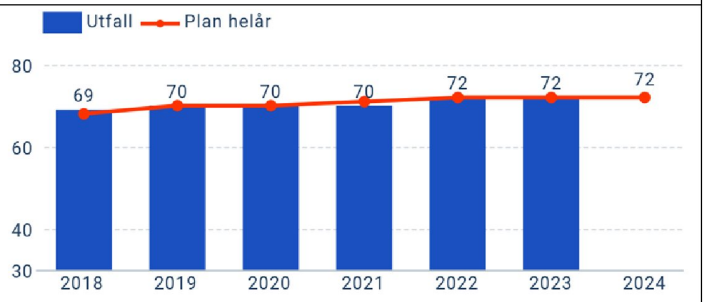
planen för året.

2.9 Bostadsförsörjning

Volymtal	
Antal slutbesked för bostäder med bostadsrätt **Utfall** 102 **Plan helår** 80	
Antal slutbesked för bostäder med hyresrätt **Utfall** 0 **Plan helår** 20	
Antal slutbesked för bostäder med eget ägande **Utfall** 30 **Plan helår** 100	
Varav antal slutbesked för bostäder avseende målgrupp äldre (seniorbostäder, trygghetsboende, tryggt boende m.fl.) **Utfall** 0 **Plan helår** 0	

Under T2 har 3 bostäder med bostadsrätt fått slutbesked, samtliga på Håffrekullen, Diseröd.
Under T2 har 9 bostäder med eget ägande har fått slutbesked, 2 st inom plan och 7 utom plan.

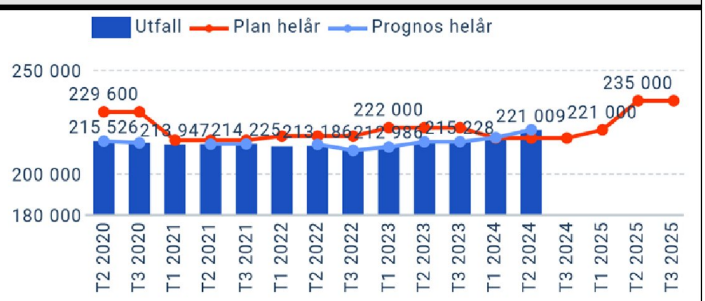
2.10 VO Lokaler och anläggningar

Volymtal	
Antal kvadratmeter gräsyta, kvartersmark **Plan helår** 245 000	
Antal kvadratmeter planteringsyta, kvartersmark **Plan helår** 1 200	
Antal aktivitetsplatser, kvartersmark **Plan helår** 72	

Ovanstående volymtal redovisas vid årsskiftet.

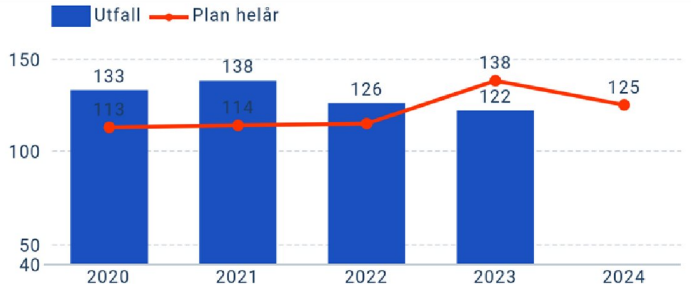
2.11 Kommunala fastigheter

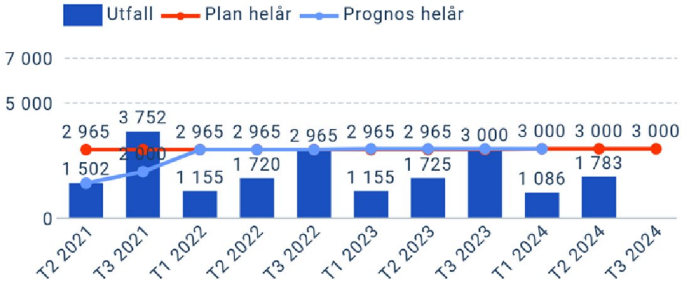
Volymtal	
Elförbrukning (MWh), egna lokaler och anläggningar **Utfall** 11 117 **Plan helår** 18 000 **Prognos helår** 18 000	

Volymtal	
Bruksarea (BRA), egna fastigheter, m2 **Utfall** 221 009 **Plan helår** 217 000 **Prognos helår** 221 009	
Bruksarea (BRA) inhyrda fastigheter, m2 **Utfall** 77 391 **Plan helår** 77 000 **Prognos helår** 77 391	

Något över plan, utökat fastighetsbestånd medför högre förbrukning. Den nya tillbyggnaden i Kareby skola har tillkommit under T2 vilket ger en ökning på våra ytor. Diseröd nya idrottshall har tillkommit under T2 och några andra mindre inhyrningar har gjorts.

2.12 Fritid

Volymtal	
Föreningar som erhåller föreningsbidrag, antal **Plan helår** 125	
Simhall, antal besök **Utfall** 60 132 **Plan helår** 89 000	

Volymtal	
Idrottshallar i kommunen, antal bokningsbara timmar **Utfall** 11 040 **Plan helår** 17 950	
Ishall Oasen, antal öppna/bokningsbara timmar **Utfall** 1 783 **Plan helår** 3 000	
Gymnastiksalar i kommunen, antal bokningsbara timmar **Utfall** 10 818 **Plan helår** 13 000	

Efter renoveringen av simhallen har antal badande ökat igen. De fullstora idrottshallarna har varit öppna och bokningsbara som planerat. From 1 sep har kommunen en ny idrottshall, Diserödshallen. Ishallen har varit öppen utan avvikelser och gymnastiksalarna har varit öppna som vanligt.

3 Måluppföljning

Här redovisas utfall och bedömning av de resultatmål och sektormål som sektorn arbetar mot. Målen är indelade i två rubriker. Under rubriken verksamhetsmål redovisas de mål som är kopplade till kommunfullmäktiges strategiska mål. Under rubriken strategiska förutsättningar redovisas de mål som är kopplad mot kommunfullmäktiges strategiska förutsättningar.

3.1 Verksamhetsmål

3.1.1 Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Genom skolans värdegrundsarbete, systematiskt arbete med lokaler och arbetsmiljö tar vi ett helhetsansvar för varje individ. Det främjande och förebyggande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Ur en trygghetssynpunkt sker successiva förbättringar av kommunens skollokaler, där man arbetar för att uppdatera system samt bygga bort dolda ytor. För att inte obehöriga ska kunna komma in och därmed öka säkerheten har nya passagesystem installerats på några skolor. Det har även tagits fram en lösning för hur inrymning ska kunna fungera och som nu ska appliceras på bland annat Ytterbyskolan.

NPF-säkring av skollokaler har genomförts på samtliga grundskolor samt gymnasiet, där förvaltningen arbetar med de fysiska miljöerna för att skapa bättre förutsättningar för elever med Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar att höja sina resultat. Vidare förbättringsåtgärder såsom ljudnivå och lugnande färgsättning har föreslagits, och har under året genomförts på Olseröds, Marstrands, Sanbackaskolan, Thorlidsskolan, Munkegärdeskolan, Ytterbyskolan och Hålta skola.

Dialog sker med Göteborgs stad kring hur de arbetar med säkerhetsfrågorna på skolor för att ta lärdom och goda exempel från deras verksamheter.

Bedömning av resultaten

Det pågår aktiviteter för att öka tryggheten och säkerheten i skolmiljöerna. Dock är den verkliga effekten av årets aktiviteter är svår att utläsa under första halvåret. Bedömningen är således att arbetet pågår enligt plan, men att resultatet är svårbedömt.

Förklaring och analys

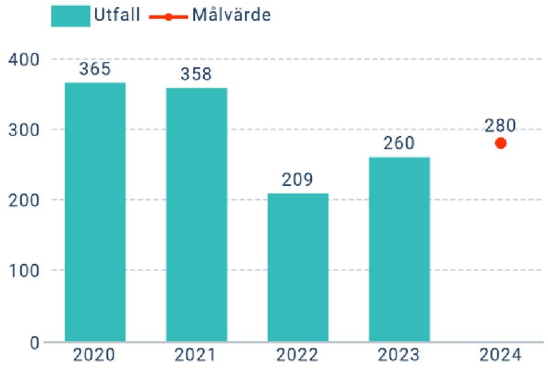
Flera aktiviteter pågår för att att stärka tryggheten och säkerheten inom kommunens skolmiljöer, och under de senaste åren har förvaltningen arbetat strukturerat med åtgärder samt investerat i nya lösningar.

Så här går vi vidare

- NPF-säkring på Munkegärdeskolan, Sandbackaskolan och Ytterbyskolan har påbörjats under T2 och kommer fortsätta
- Fortsatt arbete med säkerhet genom översyn av funktionsprogram som beskriver vilka funktioner som behövs i skolan. Prioriterade områden är säkerhet med ökat skalskydd samt översyn av utrymmen för ökad överblick av elever. Detta behöver ske tillsammans med en kommunikationslösning på skolan för att säkerställa att skolans personal kan komma i kontakt med varandra under en eventuell inrymning.

Indikatorer

Antal anmälda skadegörelser på kommunens skolor

Aktivitet	Status
Genomföra trygghetsskapande åtgärder i lärmiljöer	Pågående
NPF-säkring av skolmiljöer	Pågående

3.1.2 Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Öka tillgänglighet till kommunens kultur- och fritidsutbud för kommuninvånare och brukare i samverkan med civilsamhällets aktörer. Målet omfattar såväl barn, unga, äldre och riktar särskilt fokus på personer med funktionsvariation.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten (Vilka resultat ser du? Hur ser de ut över tid? Hur står sig resultaten i jämförelse med andra kommuner?

Vid jämförelse med övriga kommuner som medverkat i LUPP 2023 har Kungälvs kommun något lägre andel föreningsmedlemskap i årskurs 8. Skillnad är särskilt stor bland flickor (4

%). När det gäller övriga indikatorer (antal medlemskap 7–20 år, antal deltagartillfällen inom LOK-stödet, deltagartillfällen i idrottsföreningar samt deltagare idrottsskolan) inväntas resultat för dessa indikatorer. Noterbart är föranmälan till Idrottsskolan ökat vid jämförelse med föregående år.

Bedömning av resultaten (Är resultaten bra eller dåliga?)

Både LOK-stöd (deltagartillfällen och deltagare) och antal anmälda barn till Idrottsskolan ökar. Det är positivt.

LUPP resultatet kring frågan om medlemskap är mindre bra då vi ligger under snittet för GR kommunerna.

Förklaring och analys (Varför ser resultaten ut som de gör?)

Tät uppföljning och kommunikationsplan ihop med samverkansförening som driver Idrottsskolan har gett fler anmälningar.

Äldre: Genom ekonomiskt stöd från kommunen har Aktiva seniorer genomfört aktiviteter på två vård- och äldreomsorgsboenden med syfte att motverka ofrivillig ensamhet. Satsningen är möjlig tack vare ca tjugo frivilliga från föreningen. Aktiviteterna har innefattat bl.a. fotovisning, akvarellmålning och körsång.

Aktivitetsrundan "Rörelse för alla" har placerats i centrala Kungälv. Det är ett skyltkoncept med rörelser som riktar sig mot rullstolsburna samt äldre. Invigning ihop med anpassad gymnasieskola sker v 36. Planering av en invigning ihop med de äldre hyresgäster från Kungälvsbostäder pågår.

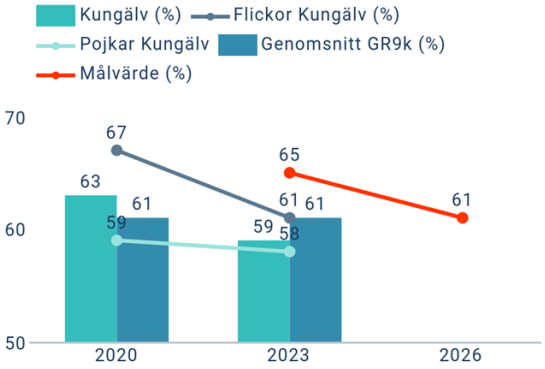
På invigningen av utegymmet den 15e maj vid Älvparken bjöds Seniorträffen in. 25-30 seniorer kom ner och prövade utegymmet och fikade tillsammans.

Så här går vi vidare (Vilka åtgärder kommer att genomföras för att förbättra resultatet?)

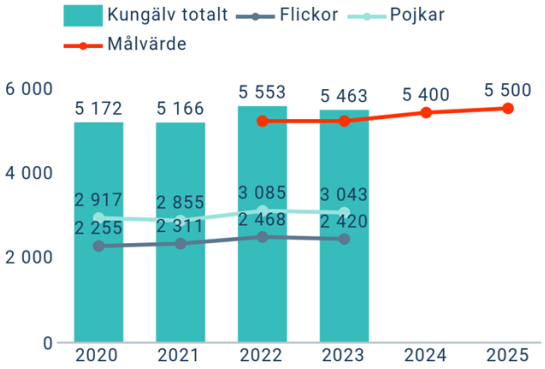
- Kontinuerlig kontakt med bl.a. Aktiva Seniorer, Seniorträffen och FUB för att se på möjligheter att möta deras behov.
- Jobb - och fritidsmässan ska hållas i november 2024, där näringsliv och föreningar bjuds in för att visa sin verksamhet och berättar mer om föreningslivet i Kungälv
- En föreläsning planeras till höstlovet 2024, där armbryterskan Heidi Andersson ska föreläsa om "fossilfri 2025". I samband med detta planeras en eventuell armbrytarturnering, i samarbete med föreningar och studieförbund.

Indikatorer

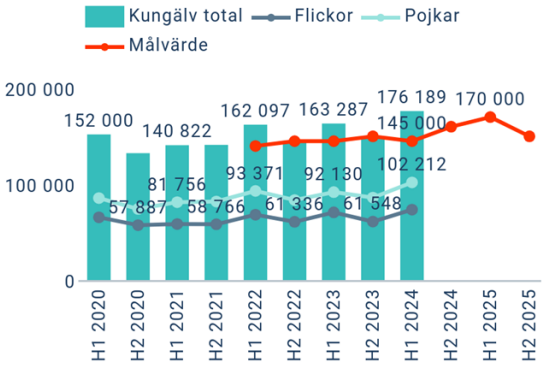
Andel elever i årskurs 8 i grundskolan som är medlem i en förening (mäts vart 3:e år, LUPP-undersökningen)

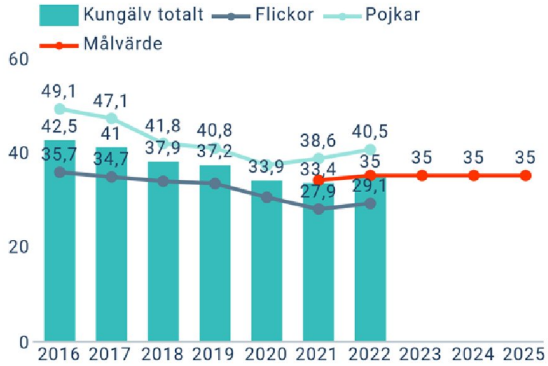
Antal medlemskap i föreningar 7-20 år

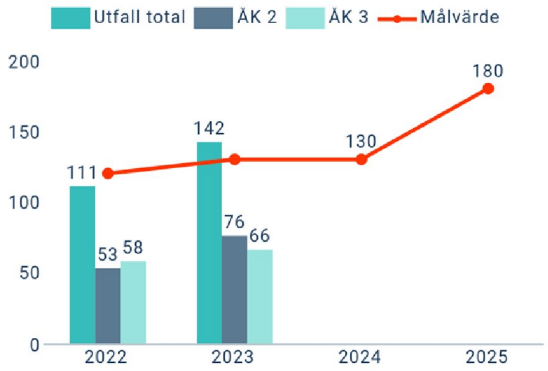
Antal deltagartillfällen redovisade inom LOK-stödet (Lokalt aktivitetsstöd)

Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal per invånare 7-20 år (Statligt LOK-stöd)

Antal barn som deltar i idrottsskolan Åk 2 och 3

Aktivitet	Status
Åtgärda enkelt avhjälpta hinder på kommunala gator	Pågående
Fortsatt satsning på idrottsskolan för åk 2-3	Pågående

3.1.3 Förbättrat näringslivsklimat

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Förvaltningens näringslivskontakter ska kännetecknas av öppenhet, tydlighet, långsiktighet och tillgänglighet. Trygghet i samhället ger förutsättningar för ett gott näringslivsklimat. Våra processer ska utgå från lagstiftningen och vara rättssäkra och transparenta.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Insikt är en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning, och resultaten publiceras vecka 20 nästföljande år vilket är varför analysen baseras på 2023 års resultat.

Insikt, Kungälvs kommuns totalindex (Företag) har ökat under från 69 till 72. Denna förbättring bedöms bero på en stabilisering i personalsituationen inom Bohus

Räddningstjänstförbund (BORF) samt att Bygglovsenhetens nya ärendehanteringssystem är fullt implementerat. Kungälv kommuns resultat ligger i linje med Göteborgsregionens resultat (71), men når inte helt upp till sitt målvärde (74). En förklaringsorsak till detta är övergången till Partille kommun för hanteringen av alkoholtillstånd, vilket kan ha påverkat totalindexet negativt.

Bygglov – Index i servicemätningen insikt (Företag) har ökat 2023 från 67 till 76. Företagarnas ökade kundnöjdhet beror på att bygglovsenhetens nya ärendehanteringssystem är fullt implementerat. Detta har medfört kortare handläggningstider, tillgängligare digitala tjänster och tydligare processer.

Miljö och hälsa - Index i servicemätningen insikt, Myndighetsområde miljö (Företag) har ökat under 2023 från 61 till 64. Högst omdöme har bemötande, medan upplevelse av rättssäkerhet och information får lägst. Överklagande beslut får höga mycket höga värden.

Myndighetsområde Livsmedel (Företag) - Index i servicemätningen Insikt har sjunkit 2023 från 78 till 77, vilket förblir ett högt värde. Högst betyg ges inom området bemötande, där man arbetar aktivt med motiverande samtal och att bli empatiska byråkrater. Nyanställda och erfarna inspektörer har påbörjat ett arbete för att bygga relationer med företagen.

Allmän platsmarkupplåtelse - Index i servicemätningen Insikt (Företag) har sjunkit 2023 från 74 till 70, och man kan utläsa en negativ trend de senaste tre åren.

Serveringstillstånd - Index i serviceundersökningen Insikt, (Företag) har sjunkit 2023 från 61 till 56, och man kan utläsa en negativ trend de senaste tre åren. Förklaringen till denna försämring är att handläggningen fram till 1 juli 2023 hanterades av Göteborgs stad, och därefter tog Partille kommun över handläggningen. Göteborg hade väldigt ont om personal under 2023 och hade långa handläggningstider, upp till dubbla tiden mot vad det normalt tog. När Partille övertog handläggningen var handläggningstiden längre än vanligt, då de startade upp med ny personal i en ny organisation. De sedan dess anställt fler personer som arbetar med serveringstillstånd/tobakstillstånd vilket borde förbättra handläggningstiderna. Ytterligare en förklaring till resultatet är Kungälv kommuns hemsida, där det är svårt för användare att veta om de ska använda Kungälvs eller Partilles hemsida. Det finns begränsat med information på Kungälvs hemsida och man hänvisar endast till Partille.

Bedömning av resultaten

Kungälvs totalindex ger en övergripande bild av kommunens myndighetsutövning, och indikerar att kommunen överlag har genomgått en förbättring. Inom myndighetsområden Bygglov samt Miljö och hälsa har det skett förbättringar under 2023. Inom myndighetsområden Livsmedel, allmän platsmarkupplåtelse samt serveringstillstånd har indexvärdena sjunkit under 2023, vilket indikerar försämringar inom området.

Förklaring och analys

Förklaringen till den övergripande förbättringen inom Kungälvs kommun beror på en stabilisering i personalsituationen inom BORF, att Bygglovenhetens nya ärendehanteringssystem är implementerat samt att myndighetsområde Miljö och hälsa har ett förbättrat resultat. Under T2 2024 har en ny E-tjänst implementerats för specialkost, där arbete pågår med registrering, uppföljning och justering. Den primära negativa påverkansfaktorn är hanteringen av serveringstillstånd i Partille kommun.

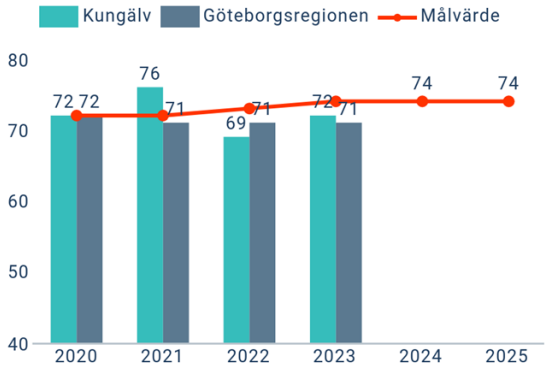
Så här går vi vidare

- Uppta dialog med Partille samt förbättra informationen på hemsidan gällande serveringstillstånd.

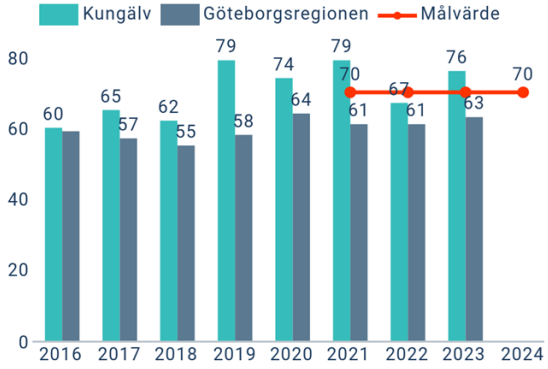
- Omtag av upphandling av nytt ärendehanteringssystem för miljöärenden och implementera systemet

Indikatorer

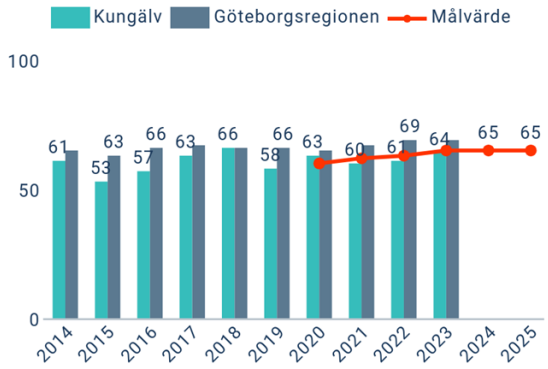
Insikt, Kungälvs kommuns totalindex (Företag)

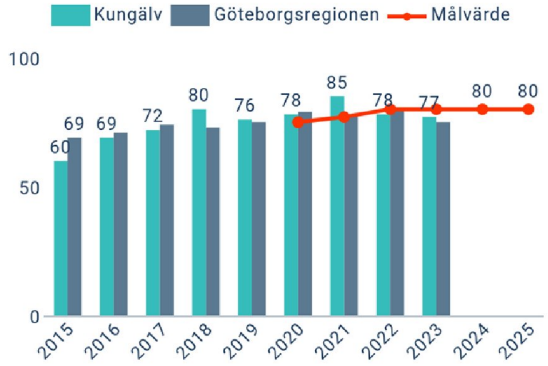
Bygglov – Index i servicemätningen insikt (Företag)

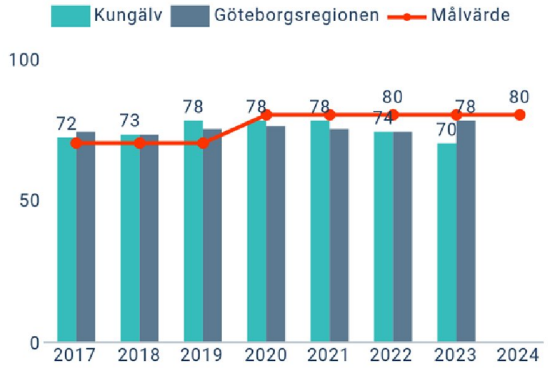
Miljö och hälsa - Index i servicemätningen insikt, Myndighetsområde miljö (Företag)

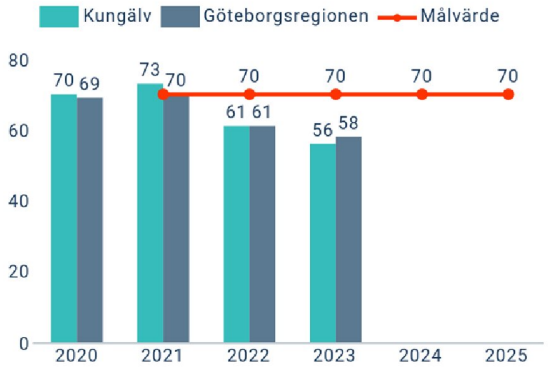
Myndighetsområde Livsmedel (Företag) - Index i servicemätningen Insikt

Allmän platsmarkupplåtelse - Index i servicemätningen Insikt (Företag)

Serveringstillstånd - Index i serviceundersökningen Insikt, (Företag)

Aktivitet	Status
Utveckla och implementera diverse webb/e-tjänster	Pågående

3.1.4 Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Service på rätt nivå och inom angiven tid, enligt gällande lagstiftning

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Resultatet för samtliga indikatorer publiceras i samband med bokslut vilket är varför analysen baseras på 2023 års resultat. 2024 års resultat analyseras i början av 2025.

Plan: Utfallet för indikatorn ”handläggningstid från start till antagen detaljplan” var 2023 27 veckor, vilket överskrider målvärdet med 2 veckor. Anledningen till att det kan skilja sig åt mellan olika handläggningstider är att detaljplanens art och omfattning kan variera. Under året har Kode skola planprogram varit på samråd, likaså detaljplanen Handel vid E6, detaljplan Kvarter 7, Åseberget planprogram och Planeringsstrategin är antagen. Under hösten ska FÖP Kode på granskning samt då detaljplanen Nytorgsstaden delats ska Floraparken detaljplan gå på granskning.

Bygglov: Handläggningstider för bygglov ligger just 2023 på 6 veckor, vilket är kortare än målvärdet på 7 veckor (positivt). Insikts nöjd kund index (NKI) ligger på 69, vilket ligger i linje med målvärdet på 70. Preliminära siffror för 2024 visar också på ökning inom NKI. Andel överklagade beslut som håller vid överprövning ligger på 85 %, vilket överskrider målvärdet på 80% (positivt).

Miljö: Andelen överklagade miljöbeslut som står sig i överprövade instanser var 2023 95%, vilket överskrider målvärdet på 80% (positivt). Hög prestation gällande Effektivitet har i nuläget en positiv inverkan på helhetsattityden.

Livsmedel: Den ligger på ungefär samma nivå som året innan och högst betyg ges inom området bemötande. Inom detta område arbetar man med motiverande samtal och att bli empatiska byråkrater. De nyanställda och erfarna inspektörerna har börjat bygga relationer med företagarna och det ser bra ut.

Hög prestation gällande Bemötande, Kompetens och Effektivitet har i nuläget en positiv inverkan på helhetsattityden. Det finns visst förbättringsutrymme gällande förmågan att förstå problem.

Bedömning av resultaten

Resultaten är svårbedömda i T2 då det inte finns mycket underlag från mätningar.

Förklaring och analys

Inom miljöärendena finns ett visst förbättringsutrymme gällande rutinerna kring handläggningen. Det är särskilt viktigt att söka förbättringar gällande Information och Rättssäkerhet då prestationen inom dessa områden i nuläget har en negativ inverkan på den totala nöjdheten med kommunens myndighetsutövning inom Miljö- och hälsoskydd. Störst inverkan har skriftlig information och möjligheterna att framföra klagomål/synpunkter.

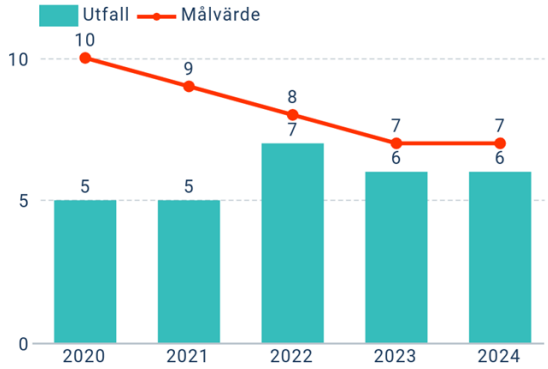
Vad gäller handläggningstid för detaljplanering kan dessa variera märkbart beroende på detaljplanens art och omfattning. Ibland kan en detaljplan pausas av olika anledningar såsom ekonomi, resursbrist eller på önskemål av exploatör. Trots att inga detaljplaner är i antagandeskedet pågår mycket arbete i detaljplaneringen. Till exempel har följande detaljplaner varit på samråd: Kode nya skola, Kvarter 7, Handel vid E6, Planprogram för Åseberget. Kommande detaljplaner på samråd: Detaljplan för bostäder, Tjuvkil Etapp A, Tjuvkil 2:67 med flera, Floraparken. Inför granskning: Gaffelkremlan, Västra Tunge, FÖP Kode. Laga kraft: Väg 168.

Så här går vi vidare

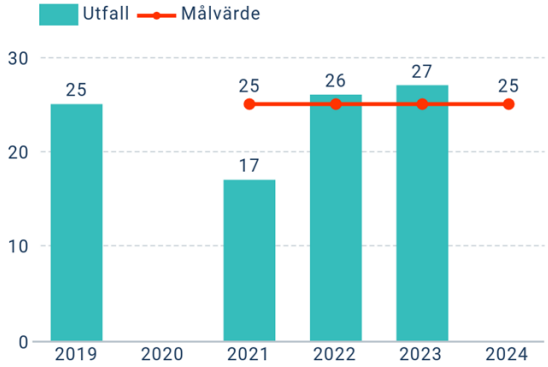
- Bevaka handläggningstider och rättssäkerheten samt förbättra informationen.
- Föra vidare dialog med Partille kommun gällande handläggning av tillstånd av alkohol- och tobakstillstånd.

Indikatorer

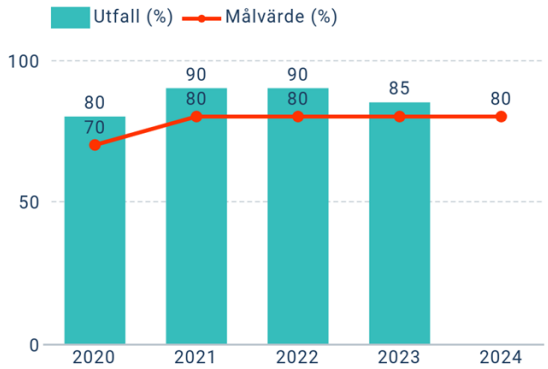
Handläggningstid för bygglovsärende (veckor)

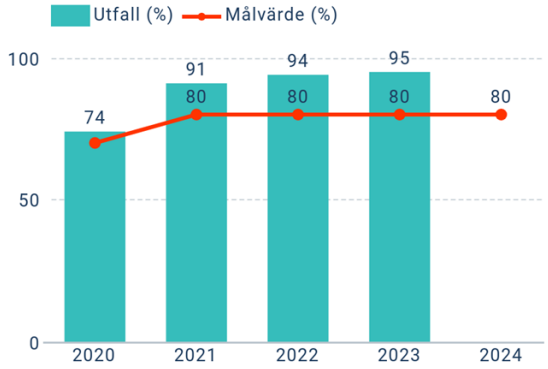
Handläggningstid från start till antagen detaljplan (månader, median)

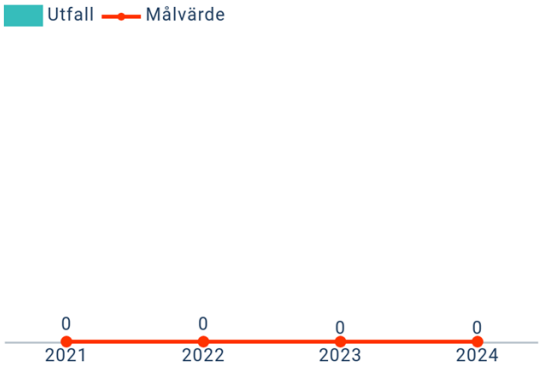
Andel överklagade bygglovsbeslut som står sig i överprövande instanser

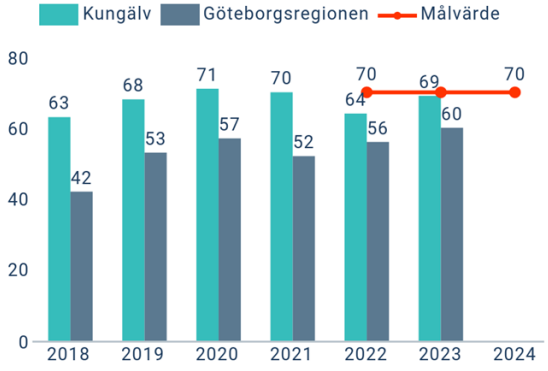
Andel överklagade miljöbeslut som står sig i överprövande insatser

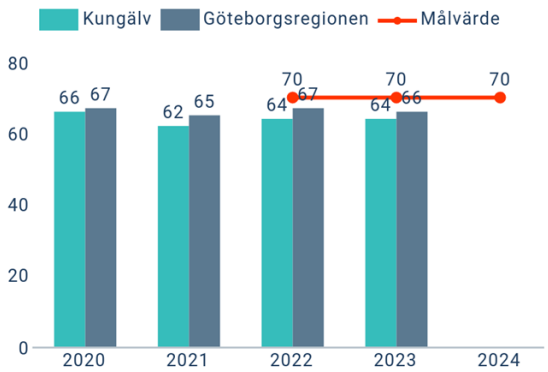
Antal upphävda detaljplaner av överklagade eller överprövade detaljplaner

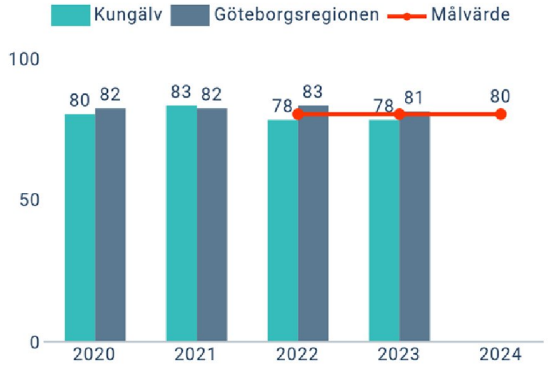
Bygglov - Index kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)

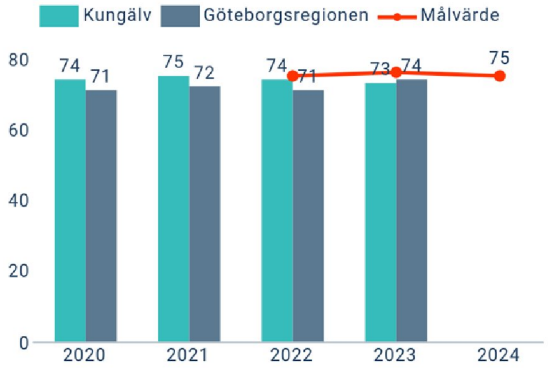
Myndighetsområde miljö - Index Kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)

Myndighetsområde livsmedel - Index Kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)

Markupplåtelse allmän platsmark - Index Kundnöjdhet handläggningstid i Insikt (Alla)

Aktivitet	Status
Utveckla och implementera diverse webb/e-tjänster	Pågående

3.1.5 Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Kommunen ska ha god framförhållning gällande strategisk planering för att på ett effektivt sätt möta medborgarnas, marknadens och den kommunala organisationens efterfrågan och behov av bostäder, verksamhetsmark och handel. Viktiga faktorer för en god planeringsberedskap är Strategisk beredskap (ÖP, FÖP, program, riktlinjer) Markberedskap (strategiska markköp) Resurs- och organisationsberedskap (personalresurser och genomförbarhet)

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Utfallet för indikatorn ”antalet bostäder i beviljade bygglov” är per augusti 2024 31, vilket underskrider målvärdet på 200. Detta bedöms bero på det ekonomiska läget och höga räntor.

Dock är det fortfarande möjligt att målvärdet för helår uppnås, då det under september månad beviljas ytterligare 60 bygglov och då finns planerade bostäder som kommer beviljas under vintern 2024.

Utfallet för indikatorn ”antalet bostäder som fått slutbesked” är per augusti 2024 131, vilket underskrider målvärdet på 200. Detta bedöms bero på det tidigare konjunkturläget, vilket medfört att privatpersoner och exploatörer varit ovilliga att starta byggprojekt. Det är viktigt att notera eftersläpningseffekten, då projekt som startas nu inte kommer färdigställas förrän om något år.

Utfall för indikatorn ”antal bostäder i beviljade bygglov utomplans” är 20 T2 2024, vilket underskrider målvärdet på 33. Detta bedöms bero på det ekonomiska läget och höga räntor. Bygglov som beviljas utomplans är primärt villor och privatpersoner är mindre känsliga för konjunkturläget än företag.

Det finns inga antagna detaljplaner fram till T2 2024, och det finns ett antal pågående detaljplaneprocesser men ingen är i antagandeskedet.

Under T2 2024 har näringslivsfunktionen fortsatt ha regelbundna avstämningar med BOKAB, enhetschefer på Kart och Mark, Plan samt verksamhetschef för Plan och myndighet. Syftet med dessa avstämningar har varit att skapa samsyn gällande placering av kommande verksamhetsmark, mark för villor och småhus. Det har framgått av dessa diskussioner att det finns en avsaknad av attraktiva bostäder i rätt prisklass. En utmaning som har uppkommit är lokaliseringen av det nya motet vid E6, vilket beror på att markområdet är klassificerat som jordbruksmark och att Trafikverkets utredningar dröjer.

Detaljplan för Södra Eriksberg har påbörjats, och denna innehåller verksamhetsmark. Dialog med näringsidkare på Marstrand som är intresserade av att etablera sig på Södra Eriksberg pågår. FÖP Kode är i granskningsskedet och innehåller verksamhetsmark. Detaljplan Handel vid E6 - (Gärdet 1:1) utreder möjligheter att anlägga verksamhetslokaler innehållande handel, kontor eller restaurang, planen är inför granskning. Ett positivt planbesked har getts för Arntorp 2:46, Arntorp 2:12 och Arntorp 1:13. Syftet med planansökan är att pröva möjligheten att tillskapa verksamhetsmark.

Bedömning av resultaten

Enligt Boverket ska översiktsplanering ske kontinuerligt i syfte att hålla översiktsplanen aktuell och vara framåtsyftande. Bedömningen är att arbetet pågår enligt plan, men att det inte kan bedömas som uppfyllt förrän översiktsplanen är färdigställd.

Förklaring och analys

Syftet med god planeringsberedskap, är att kommunen ska ligga bra till med detaljplanerna när de väl startas, till exempel att de projekt som startas överensstämmer med översiktsplanen. Det bidrar till att kommunen arbetar mer effektivt då dessa projekt bedömts genomförbara. 1 april 2020 ändrades 3 kapitlet i plan- och bygglagen (PBL). Ändringen innebar att planeringsstrategin ersatte den tidigare aktualitetsprövningen av ÖP. Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell och vara mer framåtsyftande än vad aktualitetsprövningen var. Under T2 2024 antogs den nya planeringsstrategin som förvaltningen tagit fram.

Ett aktuellt Översiktsplanepaket är viktigt för att det ska ge stöd för efterföljande planering och beslut. Planerna måste vara aktuella för att fungera som vägledning, vid såväl kommunens egna beslut om bland annat detaljplaner och bygglov, som andra myndigheters beslut om exempelvis tillstånd enligt miljöbalken. Det är också viktigt att planerna är aktuella

så att företrädare för regional och statlig planering ska kunna väga in kommunens ställningstaganden, till exempel vid planering av ny infrastruktur som vägar, elledningar på stam- eller regionnätet samt vindkraft.

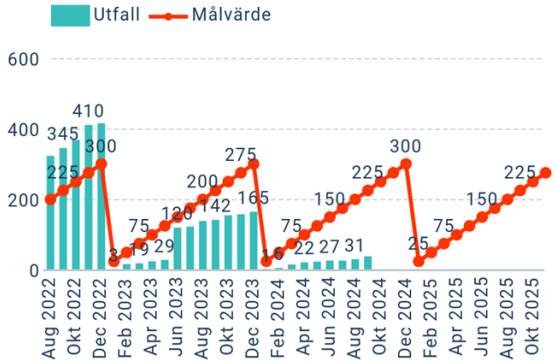
Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen. Kommuninvånare, näringsliv och intresseorganisationer med flera behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras.

Så här går vi vidare

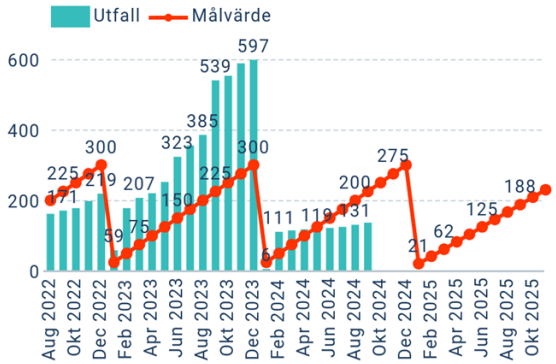
- Kommunen behöver fortsatt arbeta med att ta fram strategiska dokument, med utgångspunkt i planeringsstrategin.

Indikatorer

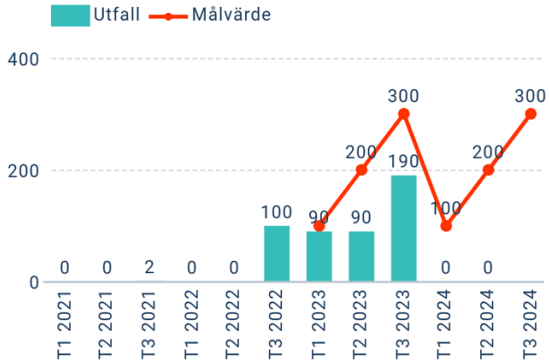
Antalet bostäder i beviljade bygglov

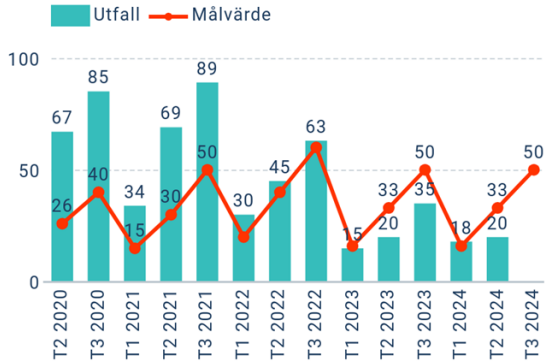
Antalet bostäder som fått slutbesked (Antal färdigställda lägenheter)

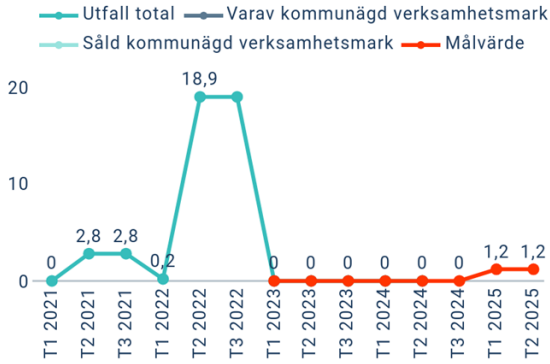
Antal bostäder i antagna detaljplaner

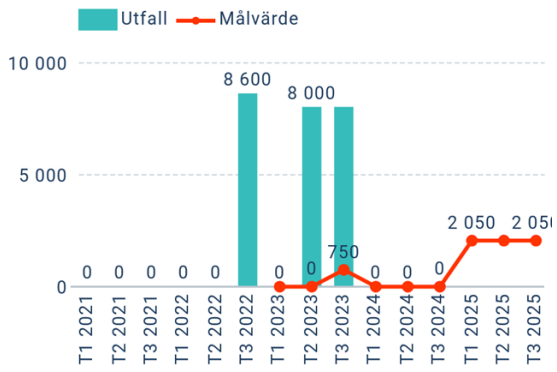
Antal bostäder i beviljade bygglov utomplans

Antal hektar verksamhetsmark i antagna detaljplaner

Antal kvadratmeter handel i antagna detaljplaner

Ny indikator Antal hektar kommunägd verksamhetsmark i antagna detaljplaner

Inga tillgängliga data

Ny indikator Antal hektar såld kommunägd verksamhetsmark i antagna detaljplaner

Inga tillgängliga data

Aktivitet	Status
Samordning med Bokab kring mark för näringslivet	Pågående
Utveckla strategisk beredskap för etableringsmöjligheter	Pågående med avvikelse

3.1.6 Samordning av samhällsbyggnadsprocesserna

Målet kommer från
Sektor

Förvaltningens tolkning

Samordning som bygger på breda analyser utifrån medborgarnas behov av bostäder, näringslivets och handelns utvecklingsbehov, samt behov av infrastruktur och lokaler för kärnverksamheter.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Rådande konjunkturläge med höga räntor, inflation och höga materialpriser har fortsatt påverkan på bostadsproduktionen. Flertalet markanvisningsavtal mellan kommunen och exploatörer är förlängda och några exploatörer kommer att gå ut med ny försäljningsrunda av sina bostäder under 2024.

Kommunen arbetar löpande med att få in olika upplåtelseformer i markanvisningar. Kungälvs kommun ställer krav på bostäder med särskild service eller sociala kontrakt i flera markanvisningar. I och med det rådande marknadsläget har exploatörer haft svårt att hålla tidplanen, vilket i flera fall försenar leveranser av bostäder för kommunala behov.

Efterfrågan på mark för handel och verksamheter är fortsatt stor. En lokaliseringsstudie som ska utgöra underlag för översiktsplan i syfte att tillgodose näringslivets behov av verksamhetsmark har tagits fram.

Kommunen planläggning fortsätter i samma takt som tidigare, eftersom efterfrågan på projekt med ett genomförande längre fram i tiden fortsatt är stor.

Investeringsutfall ack Augusti 2024

- Avgift 162 314
- Skatt 164 784
- Exploatering 79 105
- Medfinansiering 21 468

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är uppfyllt.

Förklaring och analys

Processen för samordning inom förvaltningen genomförs enligt plan där personella resurser, ekonomi och tidplaner synkroniseras för att genomföra beslutat investeringsprogram. Förvaltningen jobbar löpande med rekrytering för att säkerställa att relevant arbetskraft finns. Det ekonomiska förutsättningarna till följd av konjunkturen påverkar kommunens behov att prioritera olika projekt och investeringsbehov, och där krävs samordning som portfölj tillväxt arbetar med.

Genom omorganisationen i sektor samhällsbyggnad kommer möjligheten för tätare samarbete mellan enheter att utökas, då enheter organisatoriskt och fysiskt placeras närmare varandra.

Så här går vi vidare

- Vi följer utvecklingen i omvärlden och arbetar med att anpassa våra projekt och arbetssätt efter marknaden och förutsättningar i förvaltningen.
- Vi arbetar med att utveckla samordningen med olika funktioner i samband med omorganisationen i sektor samhällsbyggnad. Exempelvis genom att upprätta nya mötesforum.

3.1.7 Ökad kollektiv jobbpendling

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Planera och genomföra åtgärder i syfte att fler människor både på landsbygd och i stad väljer kollektiva former för att ta sig till och från arbetsplatsen.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Antal resande med kollektivtrafik ökade 2023 jämfört med 2022, Utfallet visar på en positiv utveckling efter pandemin. Indikatorn redovisar antal resor för Kungälvs lokal-och stadstrafik. Express - och regionlinjer, tåg och busslinjer som rör sig utan för kommunens gränser rapporteras i sin helhet och reflekterar därmed både inom och utomkommunala resor. Statistiken inkluderar både skoltrafik, närtrafik och färjetrafik.

Befolkning i kollektivtrafiknära läge publiceras med två års eftersläpning, vilket är varför 2022 års resultat analyseras. År 2022 bodde 75,8% av befolkningen i kollektivtrafiknära läge. Arbete pågår för att planera byggnation i lägen med attraktiv kollektivtrafik, och förvaltningen prioriterar detaljplaner i kollektivtrafiknära lägen (0–400 m från hållplats samt avgångar minst en gång i timmen under dagtid). Det behöver också finnas goda förutsättningar att ta sig till och från kollektivtrafik. Kontinuerlig dialog med Västtrafik krävs gällande bibehållen och i vissa fall utökad trafikering av kollektivtrafik i kommunen.

Antal resande med kollektivtrafik ökade 2023 jämfört med 2022, Utfallet visar på en positiv utveckling efter pandemin. Indikatorn redovisar antal resor för Kungälvs lokal-och stadstrafik. Express - och regionlinjer, tåg och busslinjer som rör sig utan för kommunens gränser

rapporteras i sin helhet och reflekterar därmed både inom och utomkommunala resor. Statistiken inkluderar både skoltrafik, närtrafik och färjetrafik.

Antal resor med kollektivtrafik i Kungälvs kommun var 1 963 587 H1 2024, vilket överskrider målvärdet på 1 900 000.

Enligt branschorganisationen Svensk Kollektivtrafiks:s "Kollektivtrafikbarometern 2023" är kollektivtrafikens andel (marknadsandel) av all motordriven persontransport i Sverige 31 procent, vilket är en ökning med tre procentenheter sedan 2022 och elva procentenheter sedan 2021. Marknadsandelen 2023 för Västra Götalandsregionen var 33 procent.

Enligt undersökningen är resa till arbete fortsatt det vanligaste ärendet för resorna (34 procent), hemresor exkluderat. Därefter kommer egen fritidsaktivitet, nöje eller motion samt inköp av dagligvaror. En ökning har skett sedan 2019 (31 procent) bland de som har arbete.

Resultat för 2023 - 2024 finns ännu inte för Kollektivtrafikbarometern.

Nyttjandegraden på pendelparkeringarna i Ytterby är höga och över målvärdet. En högre nyttjandegrad än målvärdet på 80 procent kan innebära att parkeringen upplevs som fullbelagd och otillgänglig. Det är fortsatt tydligt att flera parkörer inte nyttjar parkeringen till främst pendling, utan avslutar sin resa i Ytterby.

Ny Gång- och cykelbana längs Marstrandsvägen mellan Vävra och Tjuvkil öppnades i juni. Ny detaljplan för att bredda väg 168 i Tjuvkil och göra plats för en gång- och cykelbana utmed vägen vann, efter överklagan, laga kraft den 7 augusti 2024.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är uppfyllt men kommer utvärderas på nytt när vi får ta del av resestatistiken för 2024. Det finns även en förhoppning att resandet kan ha ökat ytterligare efter att omlottzoner varit verksamma längre.

Förklaring och analys

Resandet har ökat och kollektivtrafikens marknadsandel ökar. Pendelparkeringarna i Ytterby och Kärna används flitigt. Förbättringar av turtäthet, zonindelning, linjesträckning GC-banor och hållplatser pågår kontinuerligt.

Kungälv är en tätbebyggd glesbygd med många hus på landsbygden. Det innebär att en relativt stor andel av kommunens befolkning bor långt från de knutpunkter och sträckor som kollektivtrafiken följer. Satsningar görs där de ger störst effekt.

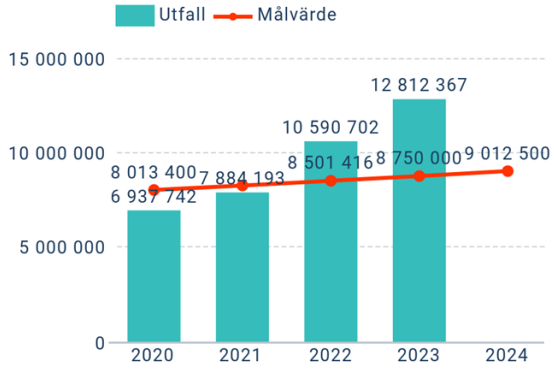
Det finns en problematik mellan pendlare och boende i Ytterby och Kärna som innebär att pendelparkeringarna inte alltid används på avsett sätt.

Så här går vi vidare

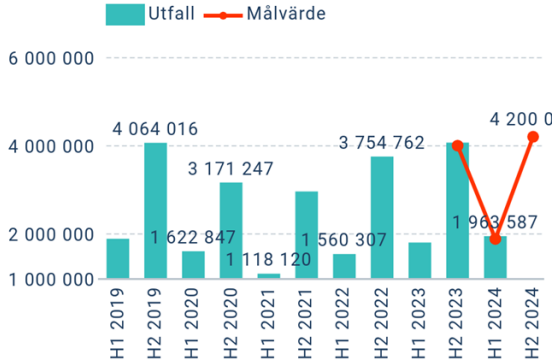
- Fortsatt dialog med Västtrafik och Västra Götalandsregionen om utbud och långsiktig planering av kollektivtrafiken.
- Planerade byggnationer i kollektivtrafiknära lägen skapar förutsättningar för att resande med kollektivtrafik ökar på lång sikt.
- Utreder strategiska tillköp i kollektivtrafiken för ökat resande

Indikatorer

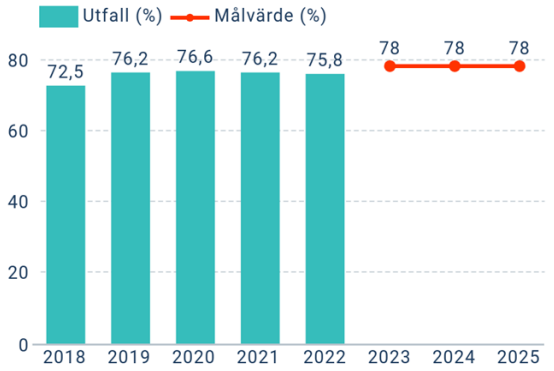
Totalt antal resande (resor) med kollektivtrafik i Kungälvs kommun

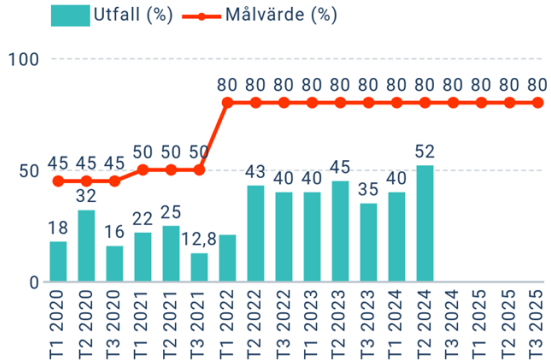
Antal resor med kollektivtrafik i Kungälvs kommun

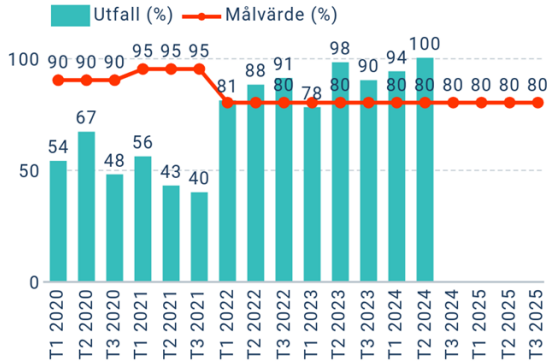
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)

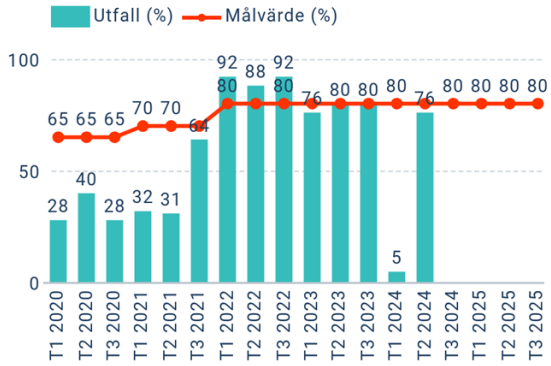
Nyttjandegrad Kode pendelparkeringar (%)

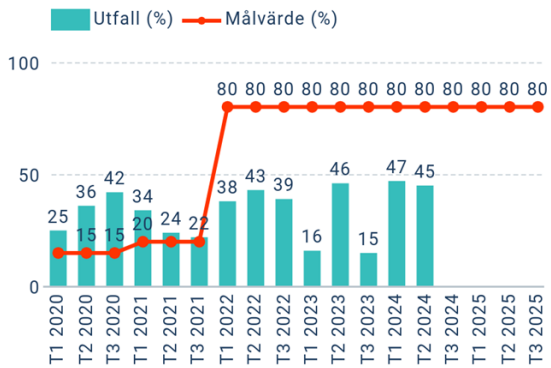
Nyttjandegrad Ytterby pendelparkering (%)

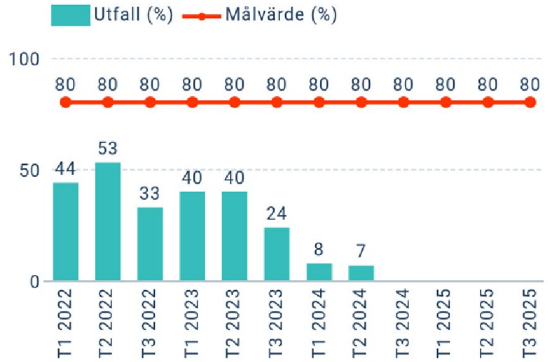
Nyttjandegrad Kärna pendelparkering (%)

Nyttjandegrad Diseröd pendelparkering (%)

Nyttjandegrad Kornhall pendelparkering (%)

Aktivitet	Status
Planera byggnation i lägen med attraktiv kollektivtrafik	Pågående
Analysera konsekvenserna av ny zonindelning för Västtrafik	Pågående

3.1.8 Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Det här resultatmålet följer två av kommunfullmäktiges strategiska mål.
-Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan
-Levande havsmiljö

Fokusområden är minskade utsläpp från trafik, enskilda avlopp och av mikroplaster. När det gäller utsläpp till vattenmiljö ska påverkan från dag- och spillvatten samt ytavrinning beaktas. Energieffektivisering och utbyte till förnybara bränslen ska genomföras successivt både internt i kommunförvaltningen och externt i den geografiska kommunen.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Resultatmålet är kopplat mot två strategiska mål. Den här analysen följer KF:s mål "Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan".

Totala utsläpp av växthusgaser (ton/år) redovisas med två års eftersläpning, vilket är varför analysen baseras på år 2022 utfall. År 2022 minskar utsläppen av växthusgaser i kommunen, med ett utfall på 113 261 ton. Över tid kan en utsläppsminskande trend utläsas, med undantag för år 2018/2019 där utsläppen ökade. Då det har skett en minskning går resultatet i önskad riktning, däremot uppnås inte målvärdet för 2022 som var 65 665 ton. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser minskar, men inte i önskad takt.

Installerad effekt i nätanslutna solcellsanläggningar (watt/invånare) och antal anläggningar redovisas i samband med bokslut, vilket är varför analysen baseras på 2023 års utfall. Indikatorn visar på en positiv utveckling över tid, och 2023 ökade effekt per capita med 42,8% till ett utfall på 493,52 watt/capita. Antalet anläggningar 2023 ökade med 45,7% till ett utfall på 1865 anläggningar. Utfallet överskrider målvärdet märkbart (positivt), vilket visar att allt fler kommuninvånare övergår till solcellsenergi.

Energianvändning fastigheter i kommunförvaltningen (Mwh per år och invånare) redovisas i samband med bokslut, vilket är varför år 2023 analyseras. År 2023 var kommunförvaltningens energianvändning per invånare 0,807 MWh, vilket överstiger målvärdet på 0,74 och innebär en liten ökning från föregående års utfall på 0,805. Över tid kan man se att energianvändningen minskar samtidigt som kommunen växer, vilket indikerar effektivisering av energianvändningen.

Andel lokal förnybar elproduktion i Kungälvs kommun redovisas i samband med bokslut, vilket är varför år 2023 analyseras. Produktionen 2023 av förnybar energi var 23 084 MWh, vilket motsvarar 6,4% av den totala omsättningen av energi i kommunens elnät. Utfallet överstiget målvärdet (4,5%), och är en ökning från föregående år då utfallet var 3,8%.

Totalt antal resande (resor) med kollektivtrafik i Kungälvs kommun redovisas i samband med bokslut, vilket är varför år 2023 analyseras. Resandet 2023 har ökat och överstiger målvärdet. Det kan dels bero på att pandemieffekten på kollektivtrafikresandet börjar avta och återgå till det normala samtidigt som Kungälv växer befolkningsmässigt.

Antal cyklister/dygn redovisas i samband med bokslut, vilket är varför år 2023 analyseras. Antalet cyklister/dygn har ökat 2023, till 834. Detta överstiger målvärdet med 7%, och visar på en positiv utveckling.

Antalet körda mil med bil per invånare redovisas med två års eftersläpning, vilket är varför år 2022 analyseras. Utfallet ökar 2023 till 744 (negativt), men ligger fortfarande under målvärdet (positivt). Det har skett en ökning sedan pandemins slut, men det är för tidigt att avgöra huruvida utfallet kommer återgå till samma nivåer som innan pandemin.

Utfall andel C02-ekvivalenter per kg inköpta livsmedel inom måltidsverksamheten tertial 1 2024 är 1,7. Det är något högre än målvärdet på 1,6.

ktiviteter pågår i kommunen för att minska utsläpp i luft och minska klimatavtryck. För att minska förvaltningens eget klimatavtryck pågår arbete för utökad källsortering i kommunens verksamheter, och dialog mellan renhållningsenheten och sektorerna pågår gällande ansvarsfördelning samt finansiering. Renhållningsenheten har tagit fram vägledande material för verksamheterna, däremot bedömer man att ansvar för genomförande och finansiering av källsortering bör ligga på verksamheterna. Utanför kommunförvaltningen har renhållningsenheten i enlighet med ett nytt lagkrav 2024 infört fastighetsnära insamling. Detta innebär att medborgarna kan sortera sitt avfall så nära sin fastighet som möjligt, istället för att behöva ta sig till en återvinningsstation.

Kontinuerligt arbete pågår för omklassificering av gräsytor till ängsmark för att stärka den biologiska mångfalden i kommunen. Ytor kopplat till och i närheten av dagvattenanläggningar i Nordtag har under våren och sommaren omklassificerats som äng.

Projektet i Kyrkebäcken som syftar till att fördröja vattenflödet och minska negativ påverkan på bäcken och recipienten Nordre Älv har gått vidare. Statens fastighetsverk har nu godkänt användningens av deras markområden för att anlägga våtmarker. Inom 8+ fjordar har en direktupphandling av konsult genomförts för framtagande av underlag för projektering av våtmarker.

Förvaltningen verkar för att främja fjärrvärme i kommunen, exempelvis genom att prioritera detaljplaner i lägen där det är möjligt att ansluta sig till fjärrvärme. Under planarbetet undersöks möjligheten att ansluta till fjärrvärmenätet. Löpande avstämning med Kungälv Energi sker för att informera bolaget om förvaltningens framtida planer och således underlätta utbyggnadsplaneringen. I deras dialoger diskuteras även pågående exploateringsprojekt, där man bland annat diskuterar möjligheten att samförlägga ledningarna för att minska kostnader och öka effektivitet.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är svårbedömt då klimatfrågan är komplex, och då bedömningen är att förutsättningarna för att samordna klimatfrågorna inom förvaltningen saknas.

Förklaring och analys

Inom området för utsläpp av växthusgaser ser vi minskningar både för året och över tid, vilket är bra. Minskningarna är däremot inte i enlighet med målvärdena, och det blir allt större skillnader mellan utfall och målvärde.

Inom området för energiproduktion och energikonsumtion ser vi en positiv utveckling inom såväl kommunförvaltningen som kommunen i sin helhet. Förvaltningens minskade energianvändning har stagnerat de senaste två åren, men över tid kan man se en minskad energikonsumtion samtidigt som kommunen, och således dess verksamheter, växer. Detta indikerar att förvaltningen har effektiviserat sin energianvändning. Produktionen av förnybar lokal energi har ökar inom kommunen, och allt fler kommuninvånare övergår till solcellsenergi.

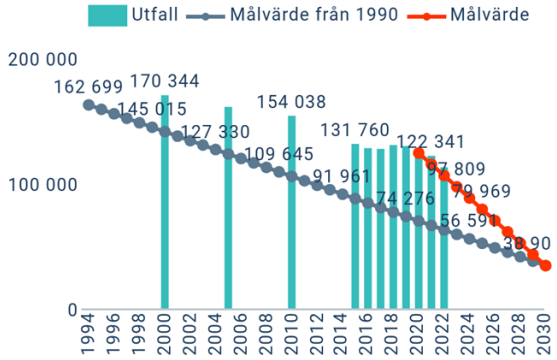
Inom området för hållbara transporter är det svårt att fastställa huruvida resultatet är bra eller dåligt, då användningen av hållbara transportformer såsom kollektivtrafik och cyklism ökar samtidigt som mindre hållbara alternativ som bilism också ökar.

Så här går vi vidare

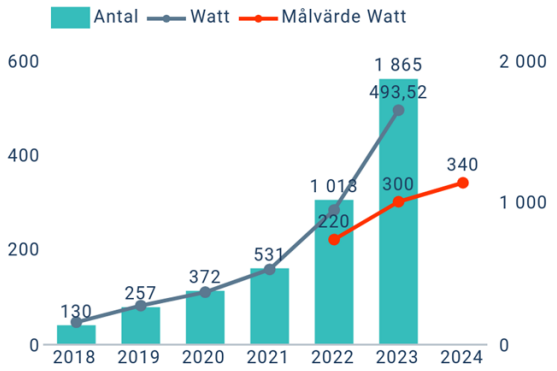
- Arbetet fortsätter för att minska andel CO2-ekvivalenter per kg inköpta livsmedel. Fler växtbaserade måltider påverkar utfall andel CO2 per kg inköpta livsmedel. Menyplanering med implementering utbud med attraktiva populära lunchrätter från "gröna köket" är ett pågående arbete.
- Arbete pågår för att hitta möjligheter för återställning av våtmarker i samarbete med 8+ fjordar och Göta Älvs vattenråd. För att kunna genomföra åtgärden krävs rådighet över mark- och vattenområden som kan vara aktuella. Utöver det behöver kommunen hitta ekonomiska bidragsformer som passar åtgärderna.
- För att komma vidare i aktiviteten gällande källsortering av avfall i kommunala fastigheter krävs tydligare direktiv att verksamheterna bär ansvaret för källsorteringen samt att frågan om finansiering utreds.

Indikatorer

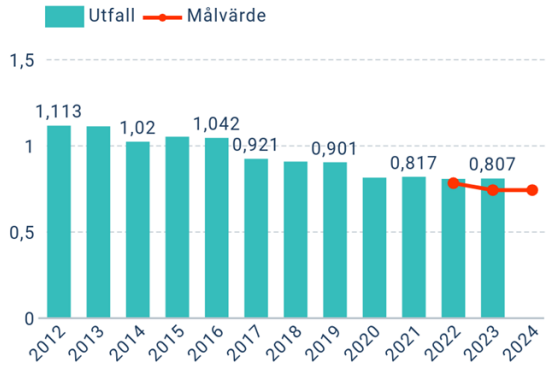
Totala utsläpp av växthusgaser i Kungälv (ton/år)

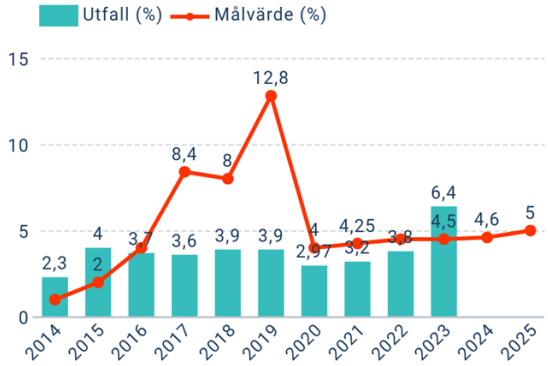
Installerad effekt i nätanslutna solcellsanläggningar i Kungälvs kommun (Watt) per invånare och antal anläggningar

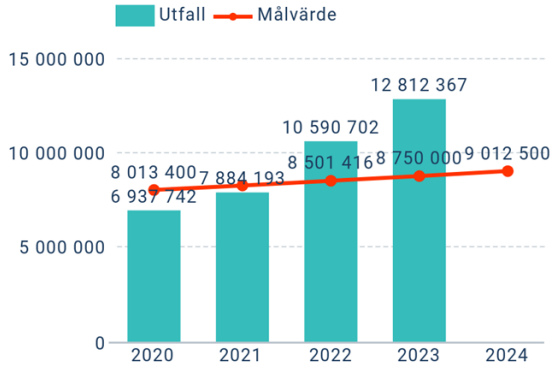
Energianvändning fastigheter i kommunförvaltningen (Mwh per år och invånare)

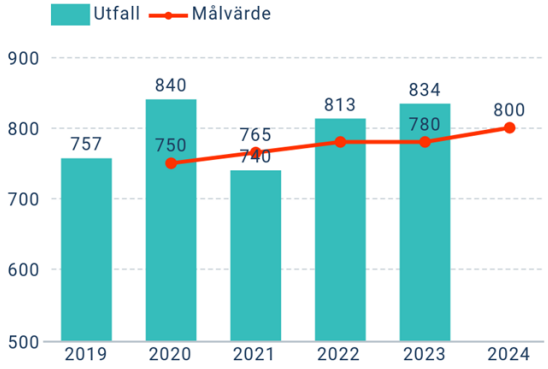
Andel lokal förnybar elproduktion i Kungälvs kommun

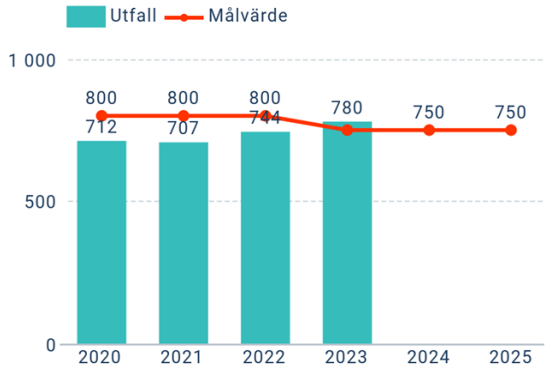
Totalt antal resande (resor) med kollektivtrafik i Kungälvs kommun

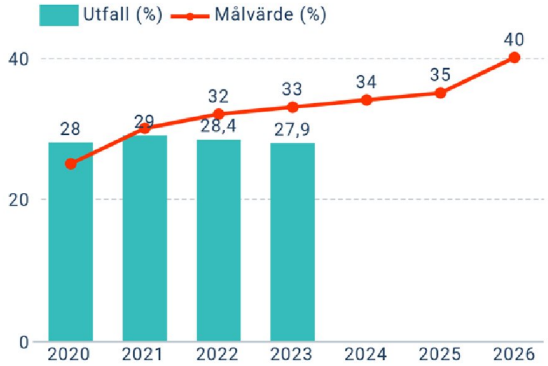
Antal cyklister/dygn på våra 3 mätpunkter

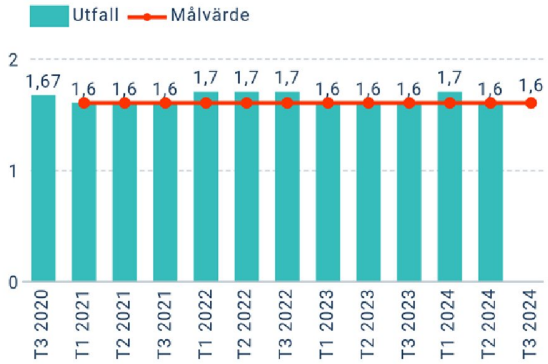
Antal körda mil med bil per invånare

Andel ekologiska livsmedel i måltidsverksamheten (%)

Koldioxid-utsläpp av livsmedel i måltidsverksamheten

Aktivitet	Status
Pilotprojekt inom cirkulära kläder	Avslutad
Återställning av våtmarker	Pågående
Främja fjärrvärme i exploateringsområden för att minska eleffektbehovet i kommunen.	Pågående
Omklassifiera gräsytor till ängsmark	Pågående
Utökad källsortering i kommunala verksamheter	Pågående med avvikelse

3.1.9 Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Det här resultatmålet följer två av kommunfullmäktiges strategiska mål.
-Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan
-Levande havsmiljö

Fokusområden är minskade utsläpp från trafik, enskilda avlopp och av mikroplaster. Energieffektivisering, omställning till förnybara bränslen och en övergång till mer hållbar konsumtion är också prioriterade områden. När det gäller utsläpp till vattenmiljö ska påverkan från dag- och spillvatten samt ytavrinning beaktas. Information, kunskap och samverkan är viktiga verktyg för att nå målet.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Resultatmålet följer upp två av KF:s strategiska mål. Den här texten följer "Levande havsmiljö".

Insamlad mängd skräp inom strandstädningen (kg/år) redovisas i samband med bokslut, vilket är varför år 2023 analyseras. År 2023 minskade mängden insamlat skräp märkbart från 20 665 (2022) till 11 373 (2023). Detta understiger målvärdet.

Status näringsämnen totalt i havet (skala 1-5) redovisas i samband med bokslut, vilket är varför 2023 års resultat analyseras. Status näringsämnen och växtplankton är indikatorer för hur havet mår. I både Instö ränna och Åstol är resultatet 4, i enlighet med målvärdet.

Status växtplankton i havet (skala 1-5) redovisas i samband med bokslut, vilket är varför 2023 års resultat analyseras. Status näringsämnen och växtplankton är indikatorer för hur havet mår. I både Instö ränna och Åstol är resultatet 4, i enlighet med målvärdet. Åstol hade under föregående år ett utfall på 5, vilket innebär att den har sjunkit mellan 2022 och 2023 från 5 till 4.

Beräknat utsläpp kväve och fosfor vid nödavledning (Kg/år) redovisas i samband med bokslut, vilket är varför 2023 års resultat analyseras. Utfallet ökar markant under 2023. Detta beror på ökande nederbörd och problem med tillskottsvatten via inläckage och felkopplingar till det kommunala avloppsledningsnätet och anslutna enskilda fastigheter.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att uppdraget är delvis uppfyllt, då aktivt arbete sker för att omhänderta de marina miljöerna samt för att bygga ut vatten och avloppsystem för att minska utsläpp av kväve, fosfor och näringsämnen.

Mängden skräp på stränderna har minskat, vilket bedöms bero på att större skräp såsom tunnor, fiskenät, fiskelådor och dunkar har minskat. Detta är bra, eftersom det innebär att nedskräpningen minskar.

Statusen för hur havet mår (näringsämnen och växtplankton) förblir god, ett positivt resultat som indikerar välmående marina miljöer.

Ökningen i kväve och fosfor vid nödavledning av kommunala pumpstationer beror på ökande nederbörd och problem med tillskottsvatten via inläckage och felkopplingar till det kommunala avloppsledningsnätet och anslutna enskilda fastigheter. Aktivt arbete pågår för utbyggnad av vatten och avloppsystem för att minska utsläpp av kväve, forsfor och näringsämnen. Per T2 2024 har dagvattenledning lagts mellan Drottninggatan och Västergatan på Marstrand och inom kort kommer fyra fastigheter på Villagatan (Marstrand) att förses med dagvattenanslutningar. I Kode pågår ett flödesmätningsprojekt för att identifiera nya källor till tillskottsvatten. Krav- och påminnelsebrev har skickat till

fastighetsägare som behöver genomföra egna åtgärder på anslutande ledningar. Arbete pågår även inom kommunens egna fastighetsbestånd för att åtgärda felkopplingar i avloppssystemen.

Förklaring och analys

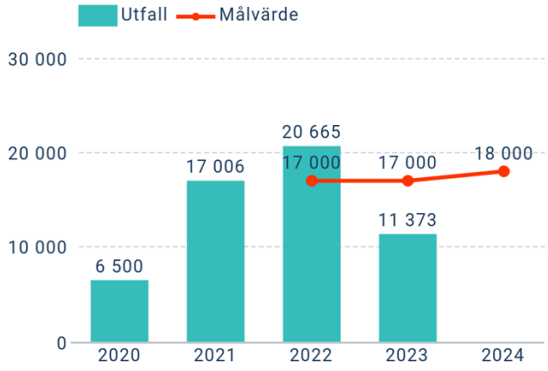
Kungälvs kommun gör en mängd insatser för att förbättra miljön i hav och vattendrag, inte minst inom ramen för 8+ fjordar. Vad gäller utsläpp vid nödavledning är orsaken ökande nederbörd och problem med tillskottsvatten via inläckage och felkopplingar till det kommunala avloppsledningsnätet och anslutna enskilda fastigheter. Aktivt arbete pågår för utbyggnad av vatten och avloppsystem för att minska utsläpp av kväve, forsfor och näringsämnen. Det bör även poängteras att mätningar endast sker på kommunala pumpstationer och inte vid enskilda anläggningar, vilket innebär att möjligheten till en helhetsbedömning vad gäller storleken på fosfors- och kväveutsläppen är begränsad.

Så här går vi vidare

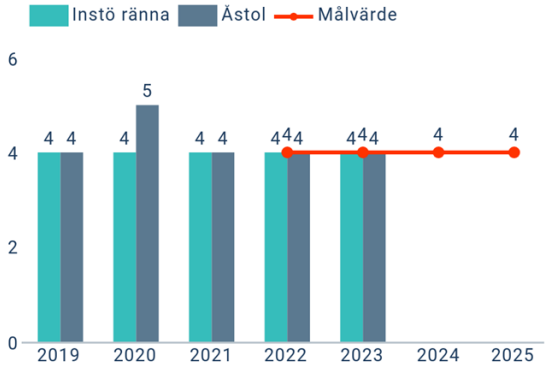
- Förvaltningen arbetar aktivt med åtgärder för att minska tillskottsvatten i avloppsledningar.
    - Tillskottsvattenutredningar pågår (Kode, Kärna, Marstrand) för att hitta felkopplingar och inträngande av ovidkommande vatten.
    - Breddflödesmätningar på avloppspumpsstationer för att identifiera problemområden.
    - Utredning pågår för att sätta upp fler regnmätare så att vi koppla larm till nederbörd.

Indikatorer

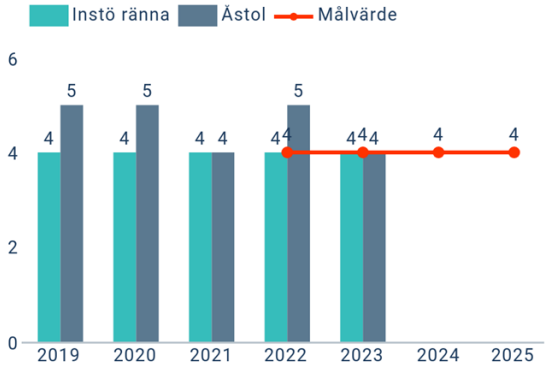
Insamlad mängd skräp inom strandstädningen (kg/år)

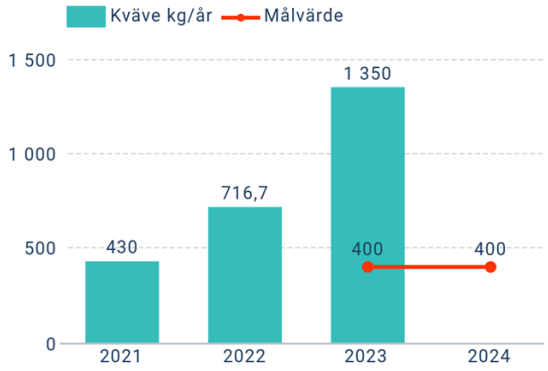
Status näringsämnen totalt i havet (skala 1-5)

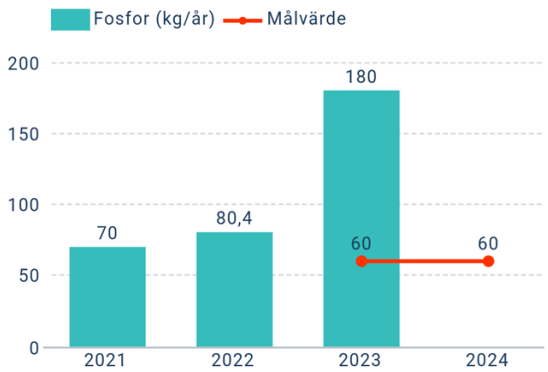
Status växtplankton i havet (skala 1-5)

Beräknat utsläpp kväve vid nödavledning (Kg/år)

Beräknat utsläpp fosfor vid nödavledning (kg/år)

Aktivitet	Status
Åtgärder för att minska tillskottsvatten i avloppsledningarna.	Pågående

3.1.10 Robusta kommunala funktioner klarar en samhällsstörning på 90 dagar

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Kungälv ska sträva efter att uppfylla MSB:s riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap.

Kommunerna är ansvariga för verksamhet som måste fungera även under kriser, exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning, fjärrvärme, räddningstjänst och skola. Regionerna ansvarar bland annat för sjukvård och kollektivtrafik som även det måste fungera.

Vid samhällsstörningar ska kommunen ta fler ansvar samtidigt:
- Leda och se till att den egen verksamhet kan genomföras som vanligt.
- Samordna och organisera de åtgärder för att hantera krisen som genomförs av olika aktörer i kommunen, till exempel räddningstjänst, polis och olika enheter från kommunen
- Organisera och säkerställa informationen till allmänheten
- Delta i samverkan på regional nivå.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Andel av befolkningen som bor max 2,5 km från en trygghetspunkt redovisas i samband med bokslut, vilket är varför år 2023 analyseras. År 2022 hade 75,5% av befolkning max 2,5 km till närmaste trygghetspunkt, vilket överstiger målvärdet med 0,5%.

Utfall planerat och akut felavhjälpande lokaler och anläggningar (tkr) för 2024 redovisas i årsbokslut, vilket är varför 2023 års utfall analyseras. År 2023 var utfallet 8619 för planerat underhåll, och 22 689 för akut felavhjälpande. Detta är minskning för både planerat underhåll och akutfelavhjälpande. Trots att man fortfarande överskrider målvärdet något för akut felavhjälpande går utvecklingen i rätt riktning.

Bedömning av resultaten

Indikatorernas resultat är positiva, då 75,5% av kommuninvånarna har nära till en trygghetspunkt vid händelse av kris. Vidare har kostnaderna för akut felavhjälpande minskat, dock att överstigs fortfarande målvärdet. Arbete fortsätter för att på sikt uppnå målet enligt dess beskrivning.

Förklaring och analys

En förändrad situation i omvärlden ställer nya krav på säkerhetsarbete och innebär att sektorn behöver fundera i nya banor. Arbete för att rusta upp skyddsrum är i slutskedet, och anmärkningarna enligt besiktningsdokumentation är åtgärdade enligt plan.

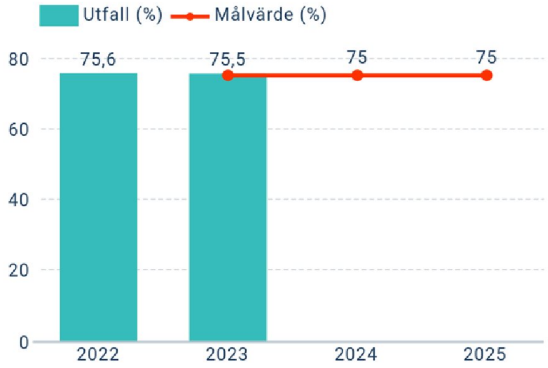
Ju mer planerat underhåll som utförs desto lägre kostnader blir det för akut felavhjälpande, sektorn strävar efter en balans mellan dessa.

Så här går vi vidare

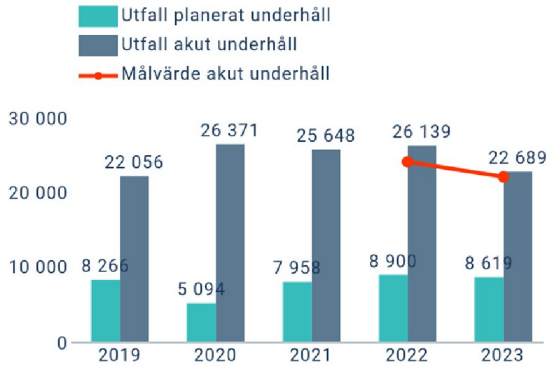
- Fortsatt arbete med kontinuitetsplanering

Indikatorer

Andel av befolkningen som bor max 2,5 km från en trygghetspunkt.

Utfall planerat och akut felavhjälpande lokaler och anläggningar (tkr)

Aktivitet	Status
Upprustning av skyddsrum enligt framtagen inventering	Avslutad

3.1.11 Säkerställ kontinuerlig leverans vid avbrott av el och vatten

Målet kommer från
Sektor

Förvaltningens tolkning

Att säkerställa försörjning av el och vatten är en viktig del i sektorns uppdrag, även vid kriser eller samhällsstörningar.

6-gradig bedömning

3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

En lösning för drivmedelsförsörjning är under framtagande. Förvaltningen har fastställt var behoven finns, hur distribution samt hantering av drivmedel ska se ut.

Dialog med Kungälv Energi sker kontinuerligt flera gånger per år, där bland annat energiförsörjning diskuteras. Inom beredskapsområdet pågår upphandling av drivmedel för säkerställa reservkraftverkens bränsleförsörjning.

Bedömning av resultaten

Aktiviteterna pågår enligt plan. Bedömningen är att målet kommer uppnås på sikt.

Förklaring och analys

Arbete pågår för tillfället för att drivmedel kan tillhandahållas för att kunna säkerställa reservkraft vid elavbrott

Så här går vi vidare

- Upphandling av drivmedel för säkerställa reservkraftens bränsleförsörjning pågår

Aktivitet	Status
Säkerställ reservkraft	Pågående
Genomför dialogmöten med viktiga aktörer såsom Kungälvs energi	Pågående

3.1.12 Kommunens användning av fossila bränslen ska minska, med målet att vara fossilfritt 2030

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Kommunen ska verka för att hela kommunen (medborgare, näringsliv och kommunkoncern) ska minska användningen av fossila bränslen. Användningen av fossila bränslen inom förvaltningen ska upphöra till 2030.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Förbrukning fossila drivmedel i förvaltningen redovisas under T2 nästföljande år , vilket är varför 2023 års utfall analyseras. År 2023 minskade förbrukningen av fossila drivmedel i förvaltningen från 402 684 (2022) till 349 095.

Bedömning/analys av resultaten

Indikatorns resultat är positiva då förbrukningen har minskat. Det är svårbedömt huruvida minskningen kommer fortsätta minska i den takt som krävs av målvärdena.

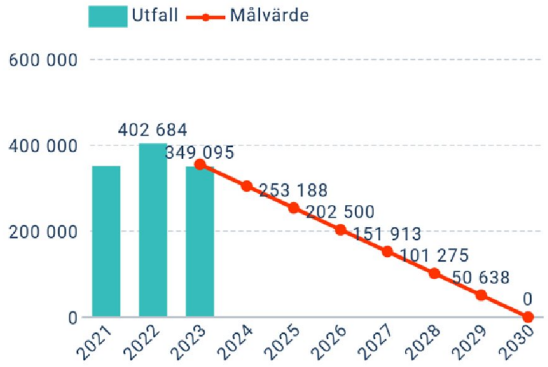
Så här går vi vidare

- Laddinfrastruktur saknas för att kunna övergå till fossilfria fordon inom förvaltningen, och måste föregå övergången till elbilar. Dialog pågår i sektorsledningen för att utreda hur detta arbete ska fortgå. Arbete med en laddinfrastrukturplan påbörjas under 2024,

och kommer pågå 2024/2025.
- Arbete pågår med att övergå till ett antal helelektriska fordon till verksamheter som kör kortare sträckor och planeras införas under vintern 2024

Indikatorer

Förbrukning fossila drivmedel i förvaltningen (liter)

3.2 Strategiska förutsättningar

3.2.1 Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Att det är attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun kännetecknas av att det finns ordinarie personal med stabil personalomsättning som säkerställer kontinuiteten i verksamheten, samtidigt som det finns en viss flexibilitet med hjälp av andra anställningsformer. Att frisknärvaron är hög och att chefer har ett rimligt antal medarbetare skapar förutsättningar för att en anställning i Kungälvs kommun uppfattas som attraktivt. Andra viktiga faktorer är en god arbetsplatskultur, flexibla arbetsvillkor och personlig utveckling utifrån kompetens och erfarenhet.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Utfallet på temperaturen Meningsfullhet inom sektor Samhälle och Utveckling är vid Tertial 2 2024, 7,3 och har ökat med 0,1 sedan Tertial 2 2023 och är högre än målvärdet.

Utfallet på temperaturen Personlig utveckling inom sektor Samhälle och Utveckling är vid Tertial 2, 6,7 och är 0,1 högre än Tertial 2 2023 och är högre än målvärdet.

Utfallet på Teamkänsla inom sektor Samhälle och Utveckling är vid Tertial 2 2024 7,7 och har ökat med 0,1 sedan Tertial 2 2023 och är högre än målvärdet.

Bedömning av resultaten

Resultatet kommer att uppfyllas/är uppfyllt.

Förklaring och analys

Under perioden har delar av den organisationsförändring som beslutades under våren genomförts. Verksamheterna har arbetat med riskbedömningar för att ta reda på vilka arbetsmiljörisker förändringen kan innebära och enheterna har därefter skapat handlingsplaner och börjat ställa om verksamheterna utifrån den nya organisationen. Trots förändringar i sektorn har temperaturerna inte påverkats negativt. Detta kan indikera att sektorn Samhällsbyggnad har lyckats hantera de interna utmaningar som en förändringsprocess kan medföra på ett framgångsrikt sätt.

En förklaring till sektorns utfall på temperaturen Teamkänsla kan bero på att verksamheterna har arbetat aktivt med teamkänslan i arbetsgrupperna. Olika typer av gruppaktiviteter och utvecklingstillfällen har genomförts under året. I det hälsofrämjande arbetet har sektorn även fortsatt arbetet med friskfaktorer på enhetsnivå.

Genom att använda temperaturmätningsverktyget Winningtemp har cheferna fått en bättre grund att bedriva sitt arbetsmiljöarbete på och kan se i närtid om åtgärder ger effekt. Temperaturmätningar ökar medarbetarnas delaktighet och påverkan och skapar förutsättningar för att i ett tidigt skede upptäcka risker och friskfaktorer i arbetsmiljön. Genom temperaturmätningarna får chefer återkoppling på hur medarbetare upplever sin arbetssituation i realtid och ger enheten underlag för dialog, utveckling och lärande.

Under våren inledes en satsning på att stärka och skapa trygga ledare inom förvaltningen genom ett ledarskapsprogram. Programmets syfte är att öka de beteenden hos våra ledare som utvecklar medarbetare och samtidigt gynnar ett gott organisatoriskt resultat, som därmed bidrar till en bättre arbetsmiljö. Under våren har flertalet chefer inom sektorn påbörjat ledarskapsprogrammet.

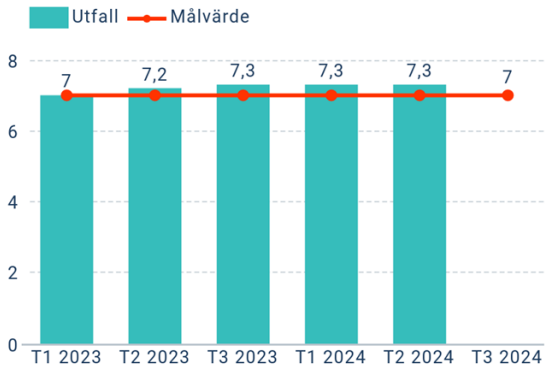
Arbetet med att tydliggöra uppdraget som chef, verksamhetschef och verksamhetsledare inom sektorn är påbörjat.

Så här går vi vidare

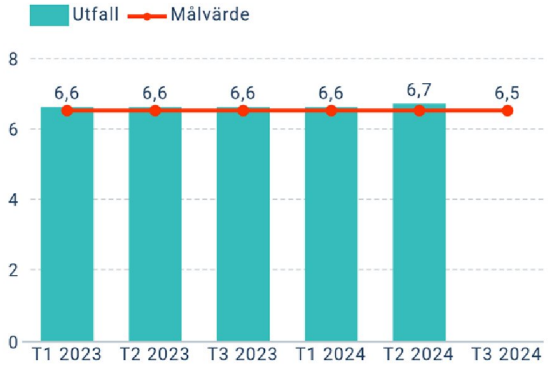
- Fortsätta arbetet med att tydliggöra uppdraget som chef, verksamhetschef och verksamhetsledare inom sektorn.
- Fortsätta att hantera de utmaningar som följer med implementeringen och genomförandet av den nya organisationen.

Indikatorer

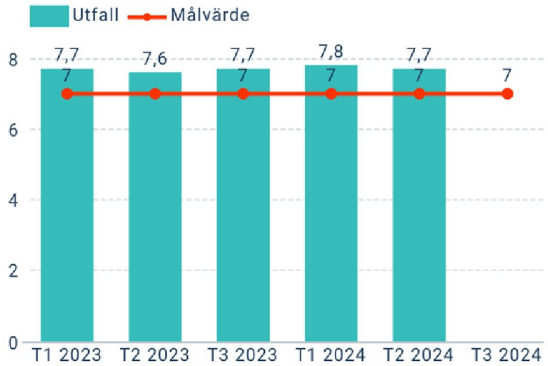
Känsla av meningsfullhet, temperaturmätning

Möjlighet till personlig utveckling, temperaturmätning

Upplevelse av teamkänsla, temperaturmätning

Aktivitet	Status
Tydliggöra arbetsbeskrivning utifrån grunduppdrag för chefer och medarbetare inom sektorn	Pågående

3.2.2 Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Förvaltningen har ett högt kvalitetsfokus och arbetar strukturerat med utveckling och ständiga förbättringar i våra verksamheter. Kungälv resultat ska vara bättre än genomsnittet av jämförbara kommuner när det gäller verksamhetens kvalitet och hushållning

6-gradig bedömning

3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten (Vilka resultat ser du? Hur ser de ut över tid? Hur står sig resultaten i jämförelse med andra kommuner?)

Indikatorn "Kostnad för måltid i kommunal grundskola, kr/elev" är något högre än mål för året. (2023) Utfallet är något högre i Kungälv än i jämförelse med Göteborgsregionen men lägre i jämförelse med Riket. Inom gymnasieskolan ser vi en ökning av kostnader för måltider i kronor/elev, både i jämförelse med Göteborgsregionen och Riket. Verksamhetsområdet

arbetar aktivt med att se över inköp, menyer, svinn, lagerhantering, specialkostansökan.

Verksamhetsområde Service arbetar med att ta fram relevanta nyckeltal för att mäta kostnadseffektivitet inom måltids- och lokalvårdsverksamheten. Arbete pågår med att inventera digitala system på marknaden för att förbättra flöden, logistik och uppföljning av lokalvårdstjänster. Arbetet är försenad då genomlysning av lämpliga digitala system och upphandlingsprocess dragit ut på tiden.

Förklaring och analys (Varför ser resultaten ut som de gör?)

Kostnadsutvecklingen över tid visar en ökning av både livsmedelskostnader och driftskostnader vilket påverkar och medförökat kostnadsutfall för måltider per elev. En analys pågår av kostnadsutvecklingen inom gymnasieskolans måltidsservering som visar en onormal ökning i jämförelse med jämförbara kommuner, Göteborgsregion och Riket.

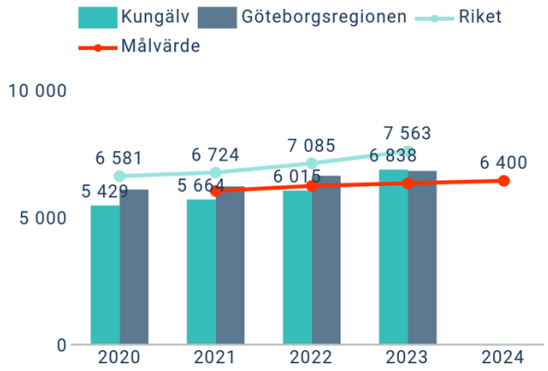
Så här går vi vidare (Vilka åtgärder kommer att genomföras för att förbättra resultatet?)

Fortsatt följer vi prisutveckling på livsmedel och anpassar val av produkter tillsammans med översyn av menyer. Analys med förslag på åtgärder kring kostnadsbild måltider kommer att göras med berörda verksamheter.

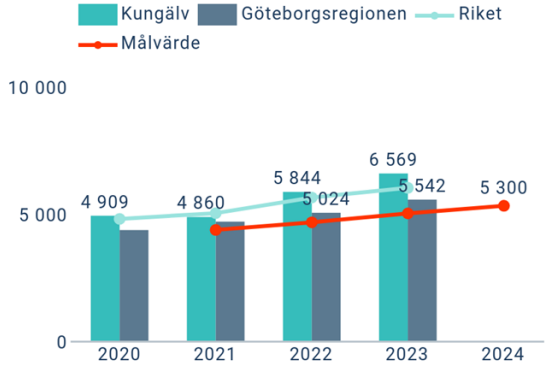
Arbetet med att ta fram digitalt system för hantering av beräkning nyckeltal är ett fortsatt pågående arbete men är försenat.

Indikatorer

Kostnad för måltider i kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev

Kostnad för måltider i kommunal gymnasieskola, kr/elev

Kostnad per "sålda" måltider

Inga tillgängliga data

Kostnad per kvadratmeter städad yta

Inga tillgängliga data

Aktivitet	Status
Förberedelser för att mäta kostnadseffektivitet inom måltidsverksamheten.	Pågående med avvikelse
Förberedelser att mäta kostnadseffektivitet i lokalvårdsverksamheten.	Pågående med avvikelse
Öka omsättningen i lager och minska lagerhållning	Ej påbörjad
Styrning, planering och uppföljning	Pågående med avvikelse

4 Personal

4.1 Personalsiffror sektorn

4.1.1 Anställda

Mätdatum är: för T1 1/4, för T2 1/8 och för T3 1/12.
Antal anställda = antal personer med fastställd sysselsättningsgrad (dvs timavlönade ingår ej).
Antal årsarbetare = sysselsättningsgraden omräknat till heltid.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Antal anställda	500	500	0
- Antal anställda, kvinnor	316	316	0
- Antal anställda, män	184	184	0
Antal årsarbetare	494	493	1
- Antal årsarbetare, kvinnor	311	310	1
- Antal årsarbetare, män	183	183	0

4.1.2 Arbetade timmar

Visar utförda arbetstimmar av månadsavlönad personal respektive timavlönad personal.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Månadsavlönade (antal timmar)	511 763	521 856	-10 093
- Månadsavlönade, kvinnor (antal timmar)	319 573	325 149	-5 576
- Månadsavlönade, män (antal timmar)	192 189	196 704	-4 515
Mer/övertid (antal timmar)	3 001	4 194	-1 193
Timavlönade (antal timmar)	31 300	30 833	467
- Timavlönade, kvinnor (antal timmar)	18 598	19 997	-1 399
- Timavlönade, män (antal timmar)	12 701	10 836	1 865
Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar (%)	5,7 %	5,5 %	0,2
- Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar, kvinnor (%)	5,5 %	5,8 %	-0,3
- Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar, män (%)	6,1 %	5,1 %	1

4.1.3 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron redovisas som andel sjuktimmar av ordinarie antal arbetstimmar.
Varav sjukfrånvaro >=60 dagar. Den långa sjukfrånvarons andel av den totala sjukfrånvaron.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Sjukfrånvaro (%) av ordinarie arbetstid	6,1	6,2	-0,1
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Kvinnor	7,2	7,6	-0,4
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Män	4,5	4	0,5
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder <= 29 år	3,8	5,7	-1,9
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder 30-49 år	4,3	4,5	-0,2
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder >= 50 år	8,3	8,3	0
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), mindre än 15 dagar	2,9	2,7	0,2
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), 15 dagar eller mer	3,2	3,5	-0,3
Andel av sjukfrånvaro som överstiger 60 dagar (%)	41	42,5	-1,5

4.1.4 Sjuklönekostnad (Tkr)

Arbetsgivarens kostnad för de första 14 dagarna samt 10% till dag 90. Ger ingen fullständig bild av kostnaderna för sjukfrånvaro.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Sjuklönekostnad (Tkr, Inkl personalomkostnader (PO))	3 724	3 368	356
- Sjuklönekostnad, kvinnor (Tkr, inkl PO)	2 488	2 328	160
- Sjuklönekostnader, män (Tkr, inkl PO)	1 237	1 040	197

4.2 Kommentar till utfall

Antal anställda och årsarbetare ligger inom sektorn Samhälle och Utveckling på samma nivå som Tertial 2 2023. Antal timmar utförda av månadsavlönade har minskat vilket kan bero på att vissa vakanta tjänster inte tillsats vid föräldraledighet, tjänstledighet eller sjukdom. Antal timmar utförda av timavlönade har ökat marginellt. Mertid och övertid har minskat.

Sjukfrånvaron har sjunkit med 0,1 procentenheter och det är främst åldrarna yngre än 29 år som står för minskningen. Det är långtidssjukfrånvaron (sjukfrånvaro över 15 dagar eller mer) som minskat medan kortidssjuksjukfrånvaro (sjukfrånvaro mindre än 15 dagar) har ökat något. Att långtidssjukfrånvaron har minskat i sektorn tyder på ett bra arbete i rehabiliteringsprocessen och att sektorns arbete med att minska antal långtidssjukskrivna gett effekt.

Sjuklönekostnaderna har ökat trots att sjukfrånvaron har minskat. Ökningen beror på ökade lönekostnader i samband med lönerevisionen 2023 samt ökade personalomkostnader utifrån det nya pensionsavtalet som innebär en högre avsättningsnivå till tjänstepension.

5 Ekonomi

5.1 Hela sektorn (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Intäkter	260 540	247 061	13 479	370 591	370 591	0
Personalkostnader	-172 986	-183 767	10 781	-270 150	-275 150	5 000
Övriga kostnader	-434 947	-453 102	18 155	-683 104	-678 604	-4 500
Summa kostnader	-607 933	-636 869	28 936	-953 254	-953 754	500
Nettokostnad	-347 393	-389 809	42 416	-582 663	-583 163	500

5.2 Nettokostnad per verksamhet (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Sektorchef	-46 518	-50 244	3 726	-73 178	-75 178	2 000
Projektenheten	-4 014	-4 157	143	-6 236	-6 236	0
Verksamhetsområde Teknik	-28 131	-60 678	32 547	-87 467	-90 467	3 000
Verksamhetsområde Service	5 131	-2	5 133	0	0	0
Verksamhetsområde Planering och myndighet	-22 198	-25 956	3 758	-38 934	-38 934	0
Verksamhetsområde Lokaler och anläggningar	-251 663	-248 772	-2 891	-376 848	-372 348	-4 500
Nettokostnad	-347 393	-389 809	42 416	-582 663	-583 163	500

5.3 Kommentar till utfall och prognos

Sektor samhälle och utveckling lämnar en prognosavvikelse + 0,5 Mkr. Höjda räntor och ökade kostnader för el, vatten och värme påverkar olika delar av sektorn. Arbete pågår i sektorn för att kunna lämna ett överskott och det är målsättningen men sektorn påverkas också kostnadsmässigt av den tidigare höga inflationen som påverkar index i såväl skötselavtal som inhyrda lokaler.

Sektorgemensamt lämnar en prognosavvikelse + 2,0 Mkr

Den främsta orsaken till detta är ett engångsöverskott på 1,2 Mkr som uppstått i samband med bytet av leverantör för transportcentralen. Därtill bidrar ett överskott på personalkostnader, då den centrala verksamhetsledaren tillfälligt vikarierar som enhetschef för VA-enheten.

Verksamhetsområde teknik lämnar en prognosavvikelse +3,0 Mkr Orsaken till den positiva prognosen är ökade intäkter från parkering genom uppräknad taxa. Indexuppräkning på avtal ger ökade kostnader för verksamheten. Kostnader för samhällsbetalda resor förväntas bli något lägre än budgeterat. Vakans Verksamhetschef teknik ger också ett överskott. Gästhamnen har haft en bra besökssäsong, då vädret generellt varit gynnsamt, trots att Matchcup till viss del "blåste" bort. Även sjötrafiken med färjan följer budgetplanen. Den soliga septembermånaden har medfört ett stort antal besökare till Marstrand vilket medför att prognosen är att intäkterna kommer följa budget. De fasta båtplatserna har följer sin budget och påverkas inte av väder eller säsongsvariationer. Under hösten kommer Verksamhetsområdet fortsätta arbetet med det planerade underhållet, och eftersom dessa

aktiviteter i stort sett ligger nere under sommaren kommer kostnaderna in under hösten.

Verksamhetsområde Service, prognosavvikelse 0

Måltidsverksamheten, lokalvården och enhet verksamhetsservice har en budget i balans. Enheterna inom måltid jobbar med täta ekonomiavstämningar och följer kontinuerligt utvecklingen av livsmedelspriserna. Om det uppstår en budgetavvikelse i bokslutet regleras detta mot skola respektive äldreomsorg som köper måltider av enheten.

Verksamhetsområde planering & myndighet, prognosavvikelse 0

Planenheten har behov av viss personalförstärkning för att kunna hålla uppe tempot i investeringsplaneringen enligt den politiska beställningen. Rekrytering pågår. Enligt Boverkets ÖP-modell och lagkrav ska kommunen kontinuerligt utvärdera ÖP i syfte att säkerställa aktualitet.

*ÖP är en förkortning för **översiktsplan** och är ett övergripande dokument för att planera mark- och vattenområden i kommunen. Alla kommuner ska ha en översiktsplan vars aktualitet ska prövas varje mandatperiod.*

Miljöenheten prognostiserar i nuläget ett resultat något sämre än budget. Livsmedelsinspektörerna har ägnat mycket tid åt omklassning av samtliga verksamheter inom livsmedelsområdet enligt den lagförändring som inträtt i samband med efterdebitering av livsmedelskontrollen, varför de inte hunnit ut på så mycket kontroller hittills. Tertial 3 kommer därför att fokuseras på detta. När det gäller miljöbalkens verksamhet se egen del nedan punkt 5.8.

För bygglovsenheten påverkar de höga räntorna bostadsbyggnationen. För närvarande har enheten ett antal vakanser till följd av studier, föräldraledigheter och uppsägningar. Dessa tjänster kommer inte att tillsättas förrän konjunkturen förbättras. Bygglovsenheten räknar med ett nollresultat för 2024. Medan räntorna nu börjar sjunka, förväntar sig enheten en betydande ökning av ärenden under andra halvan av 2025.

Lokaler och anläggningar, prognosavvikelse -4,5 Mkr

Enheten prognostiserar ett underskott vilket är hänförligt till el- och fjärrvärmekostnader -1 Mkr och ökade kostnader till följd av inflation vid köp av varar och tjänster. Utöver detta har enheten engångskostnader till akut felavhjälpande åtgärder tex har en värmeväxlare på Oasen gått sönder där man har fått sanera och hantera farliga kemikalier tills dessa att nya växlar finns på plats.

Konsultkostnaderna är 3,2 Mkr för perioden och något lägre än förra årets period då konsultkostnaderna var 5,3 Mkr.

5.4 VA-verksamheten (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Summa intäkter	101 671	105 630	-3 959	155 445	158 445	-3 000
Personalkostnader	-22 506	-24 731	2 225	-36 097	-37 097	1 000
Övriga kostnader	-79 214	-91 717	12 503	-129 048	-138 048	9 000
Summa kostnader	-101 720	-116 448	14 728	-165 145	-175 145	10 000
Nettokostnader	-49	-10 819	10 770	-9 700	-16 700	7 000

VA prognostiserar ett underskott på 9,7 Mkr vilket är 7 mkr bättre än budget,

Brist på upphandlare försenar VA driften från att genomföra planerade verksamhetsprojekt. Det råder svårigheter att rekrytera personal, och det har skett en betydande personalomsättning inom VA-sektorn. Dessa faktorer bidrar till lägre kostnader såväl för underhållsarbetet som för personal.

På grund av avsaknad av ledningsrätt för cirka 200 meter på en fastighet kommer Kungälv inte att kunna leverera fullt flöde till Stenungsund inom den närmaste tiden. Detta medför att VA inte kan stänga Kode avloppsreningsverk enligt plan, och i värsta fall inte uppfylla länsstyrelsens föreläggande rörande Aröd. Alternativa temporära lösningar undersöks för att detta inte skall behöva ske.

Arbetet med att åtgärda bullerproblematik vid Kungälv Vattenverk kommer att försöka genomföras under hösten.

Nedskrivningen avser projektering av delsträcka C, en kostnad på ca 2,2 mkr kommer också bokföras under hösten.

5.5 Renhållningsverksamheten (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Summa intäkter	54 569	54 644	-75	81 966	81 966	0
Personalkostnader	-4 367	-4 987	620	-6 480	-7 480	1 000
Övriga kostnader	-51 521	-51 248	-273	-76 000	-76 801	801
Summa kostnader	-55 888	-56 235	347	-82 480	-84 281	1 801
Nettokostnader	-1 319	-1 591	272	-514	-2 315	1 801

Renhållningsenheten kan konstatera några mindre avvikelser i förhållande till budget. Personalkostnaden är något lägre för perioden vilket beror på att kostnaden för sommarjobbare inte blev så hög som planerat.

Intäkterna kopplat till nytt insamlingssystem för förpackningar beräknas bli något högre vilket beror på att införandet av förpackningsinsamling har gått bättre än planerat.

Renhållningsenheten arbetar under hösten med fortsatt inventering av svåra hämtställen. Inventeringen ligger till grund för vilka som får fyrfackskärl vid fastighet alternativt vilka som kommer få lämna sina förpackningar på ett gemensamt hämtställe. Målsättningen är att alla fastighetsägare ska ha fastighetsnära insamling av förpackningar i eget eller gemensamt kärl vid årets slut.

Resultatet för året ser ut att bli något bättre än planerat. Kostnader för återvinningsstationer och personal kommer att bli lägre då det under hösten kommer att avvecklas flera återvinningsstationer och två medarbetare kommer att vara tjänstlediga under hösten.

Prognosen är att verksamheten landar på ett resultat nära minus 0,5 Mkr.

5.6 Miljö, avgiftsfinansierat (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Summa intäkter	2 052	2 861	-809	4 000	4 292	-292
Personalkostnader	-8 326	-9 037	711	-13 264	-13 556	292
Övriga kostnader	-676	-783	107	-1 174	-1 174	0
Summa kostnader	-9 002	-9 820	818	-14 438	-14 730	292
Nettokostnader	-6 951	-6 958	7	-10 438	-10 438	0

Inom miljö- och hälsoskydd har pågående rekryteringsprocesser dragit ut på tiden, vilket under det andra tertialet har lett till att en betydande del av tiden behövt ägnas åt upplärning av ny personal. Detta har resulterat i lägre personalkostnader, men även i minskade intäkter på grund av färre tillsyns- och kontrollinsatser. Under det tredje tertialet planeras bland annat en ökad tillsyn av enskilda avlopp, vilket sannolikt kommer att leda till fler avloppsansökningar. Sammantaget följer verksamheterna inom miljö- och hälsoskydd dock den budget som är satt för 2024.

6 Intern kontroll

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2024-06-05 §174/2024 "Kommunstyrelsen kommer att följa upp internkontrollplanerna formellt i samband med respektive tertialrapport" rapporteras intern kontroll efter åtta månader.

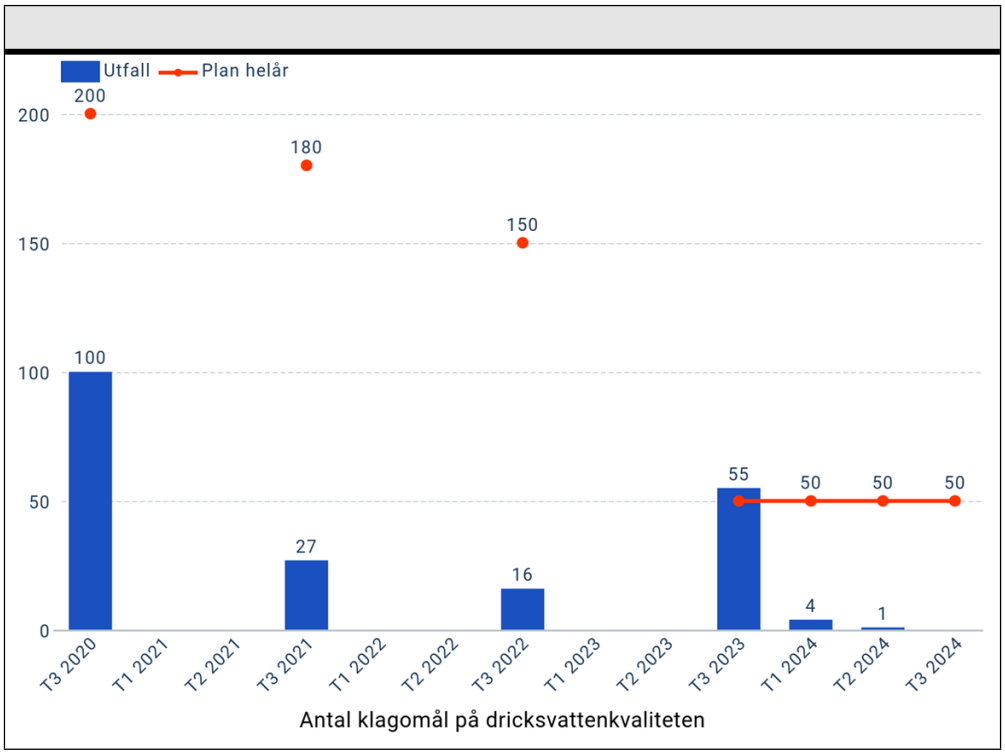
- Intern kontrollplan för sektorn antogs av kommunstyrelsen 2023-12-13
- Arbete pågår med sektorns granskningar och åtgärder enligt plan
- Riskanalys för intern kontroll 2025 genomförs under hösten i kommunstyrelsens utskott
- Resultatet av årets arbete kommer att redovisas till kommunstyrelsen i december 2024

7 Viktiga nyckeltal

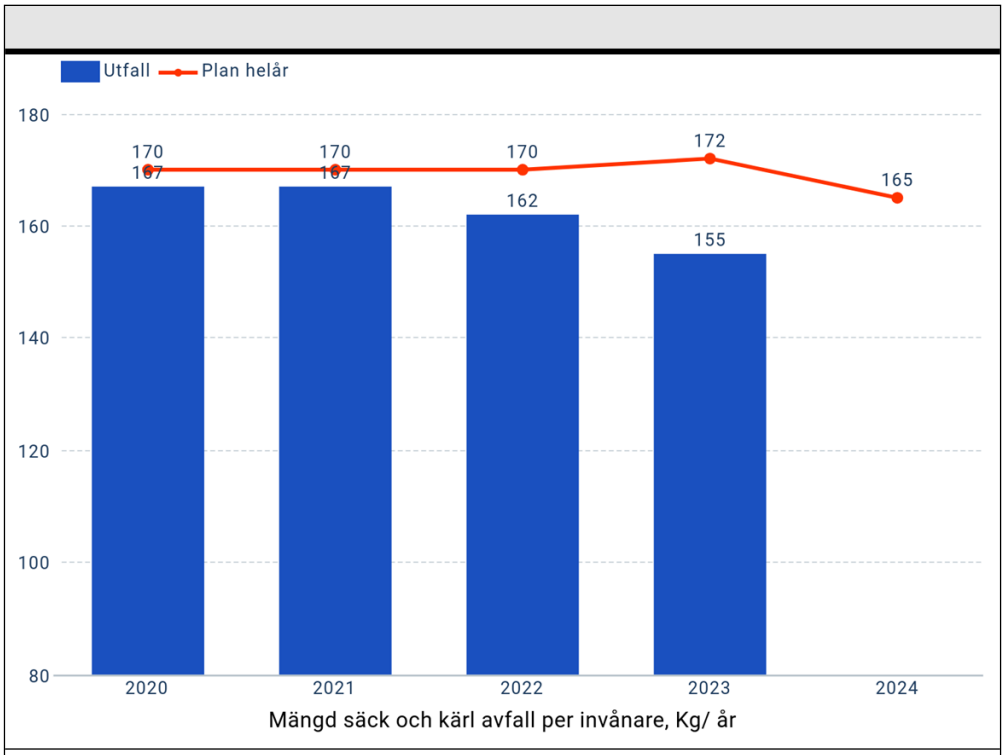
Kommentarer till utfall

7.1 VO Teknik

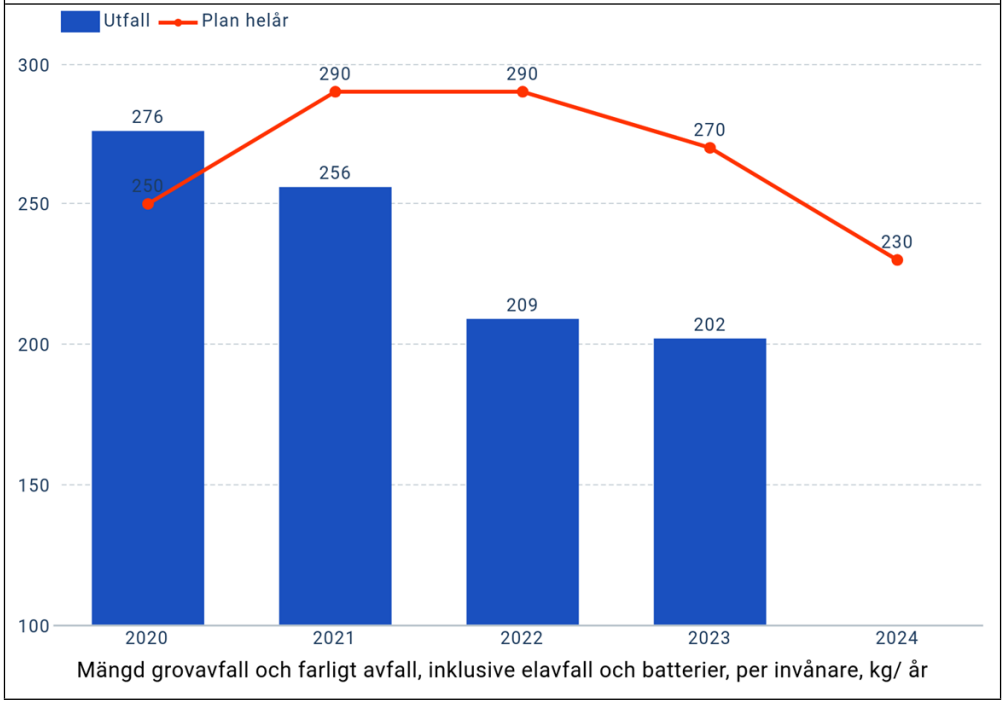
7.2 VA, nyckeltal

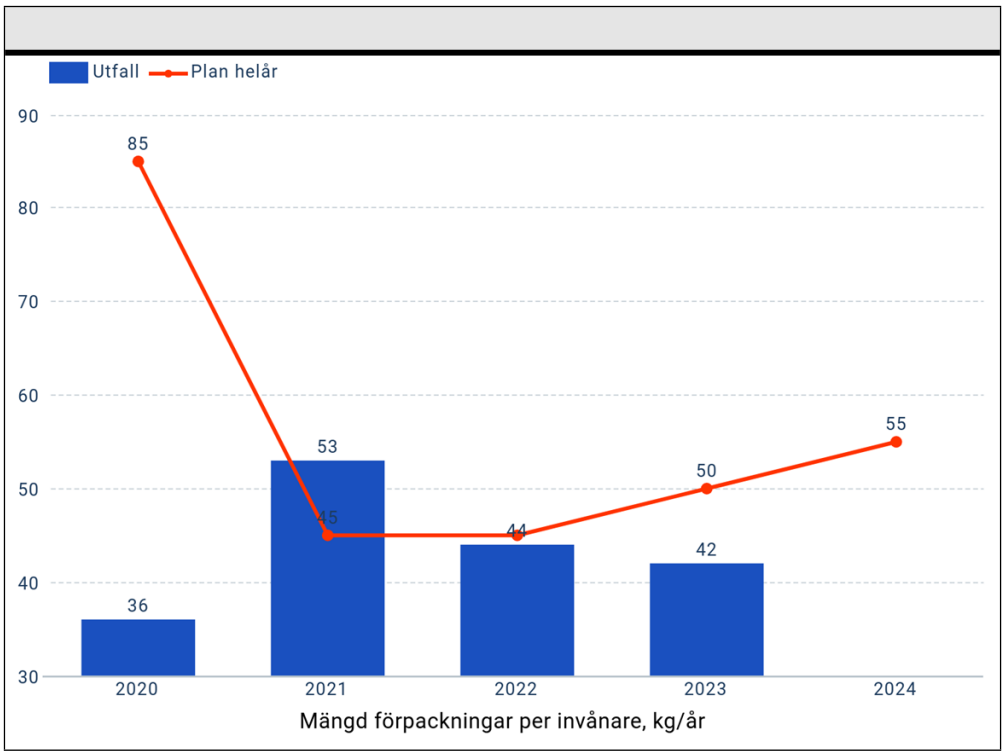
7.3 Renhållning, nyckeltal

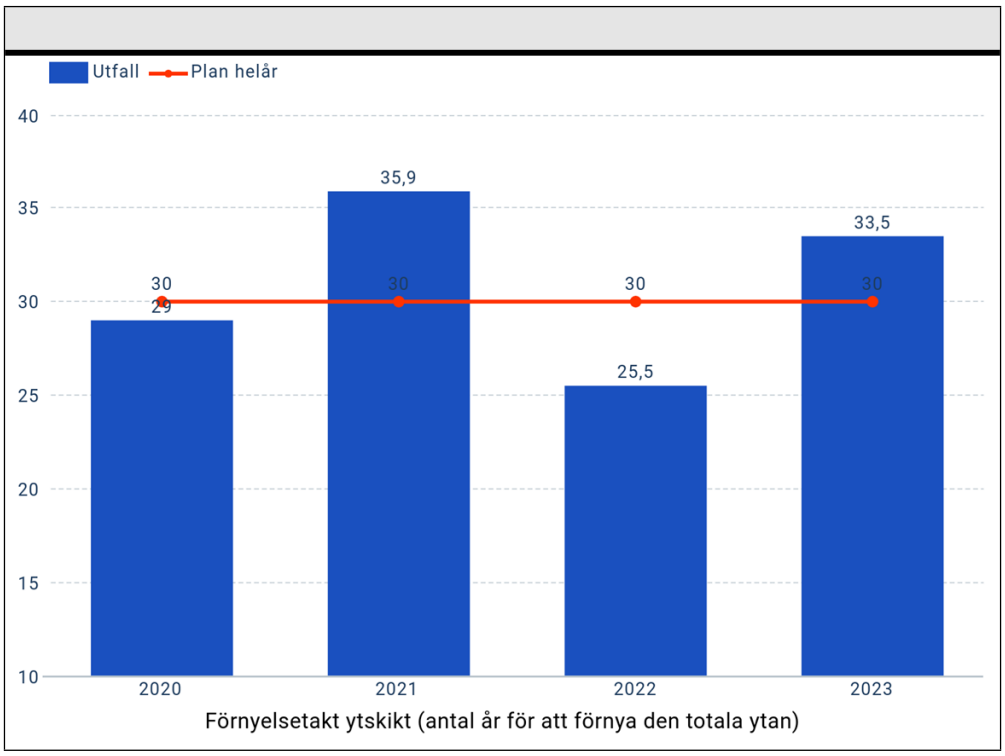
Mängd säck och kärl avfall per invånare, Kg/ år

Mängd grovavfall och farligt avfall, inklusive elavfall och batterier, per invånare, kg/ år

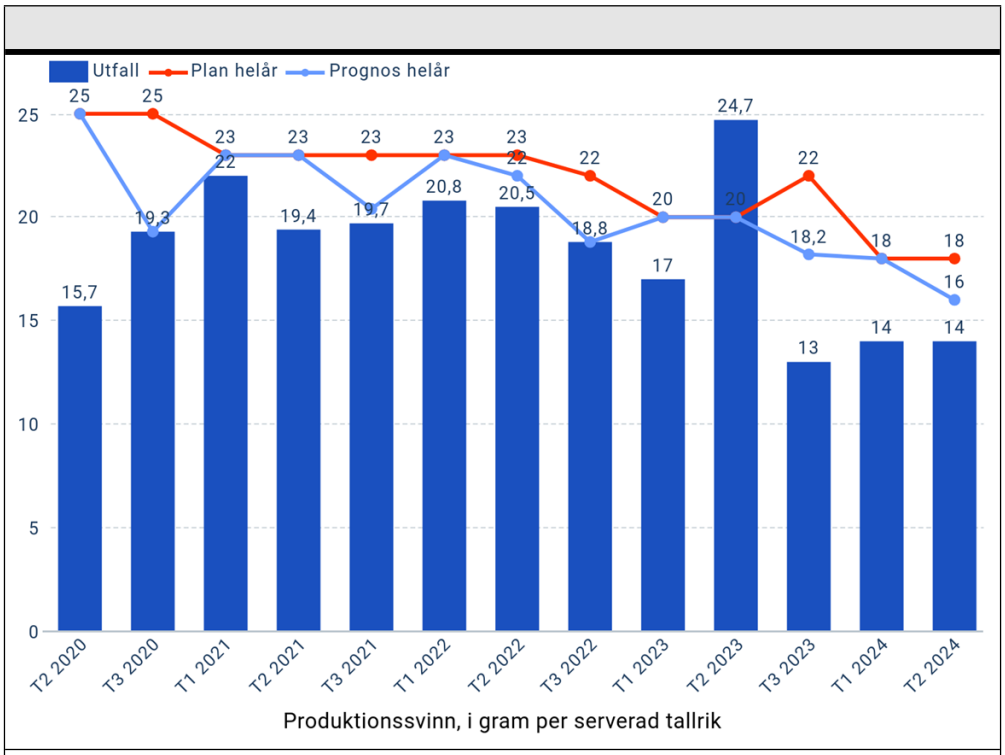

7.4 Trafik Gata Park, nyckeltal

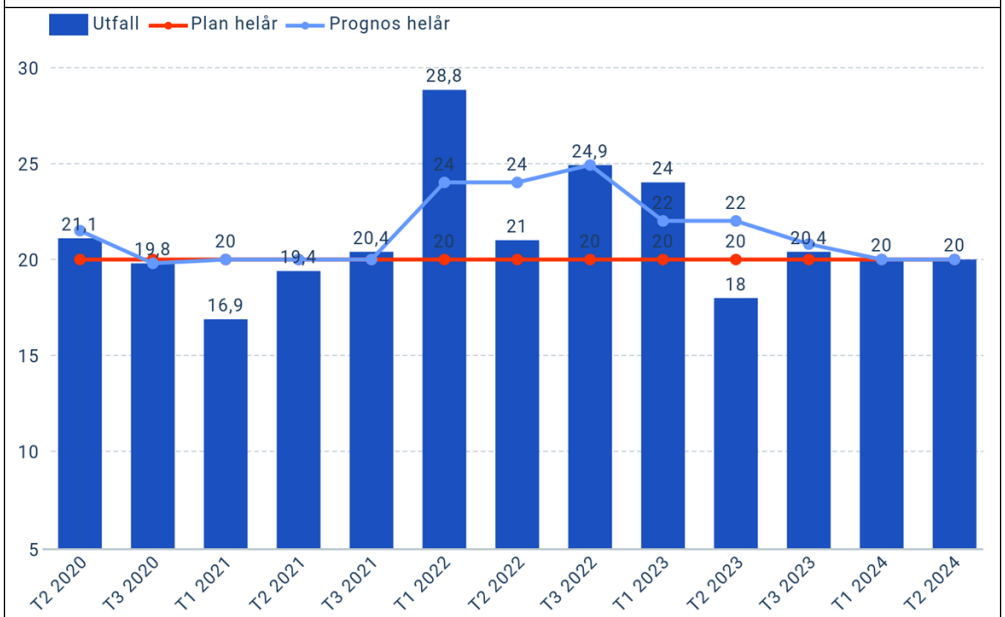

7.5 VO service

7.6 Måltidsservice, nyckeltal

Produktionssvinn, i gram per serverad tallrik

Redovisning i gram av genomsnitt svinn per tallrik vid serverad portion inom sektor Bildning och Lärande.

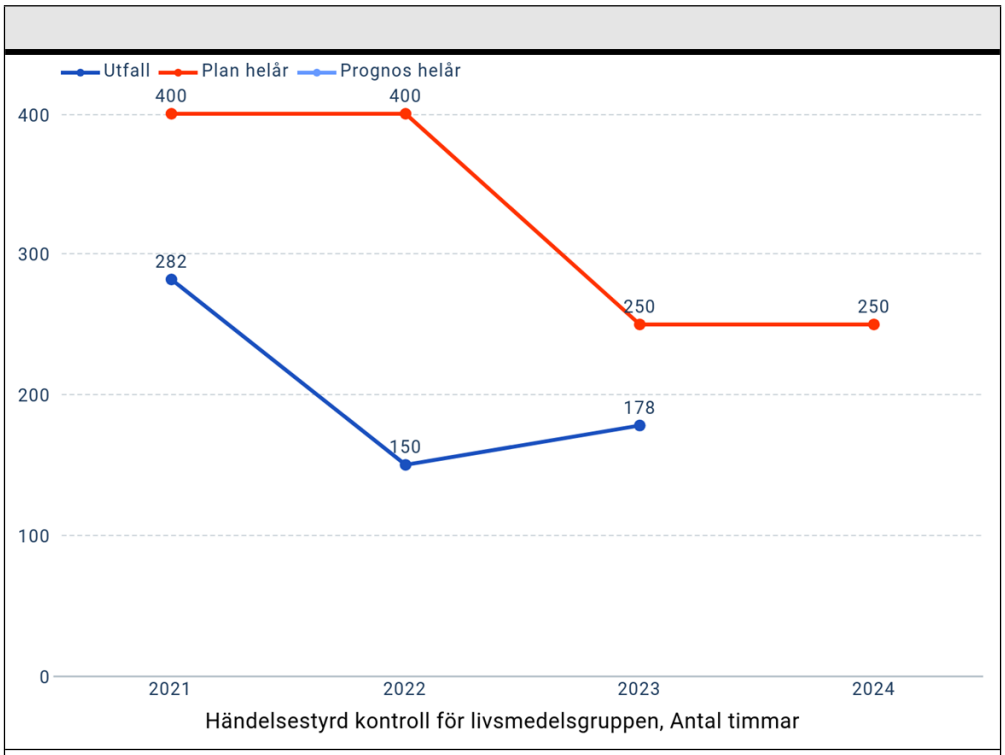
Produktionssvinn i gram per serverad tallrik är lägre än plan för period och lägre än mål för året. Utfallet ligger på samma nivå som både för tertial 3 år 2023 och tertial 1 år 2024. Samtliga köksenheter arbetar aktivt med ett flertal insatser för att minska matsvinn i produktionsledet.

Tallrikssvinn i gram per serverad måltid tertial 2. Utfallet ligger på samma nivå som både i

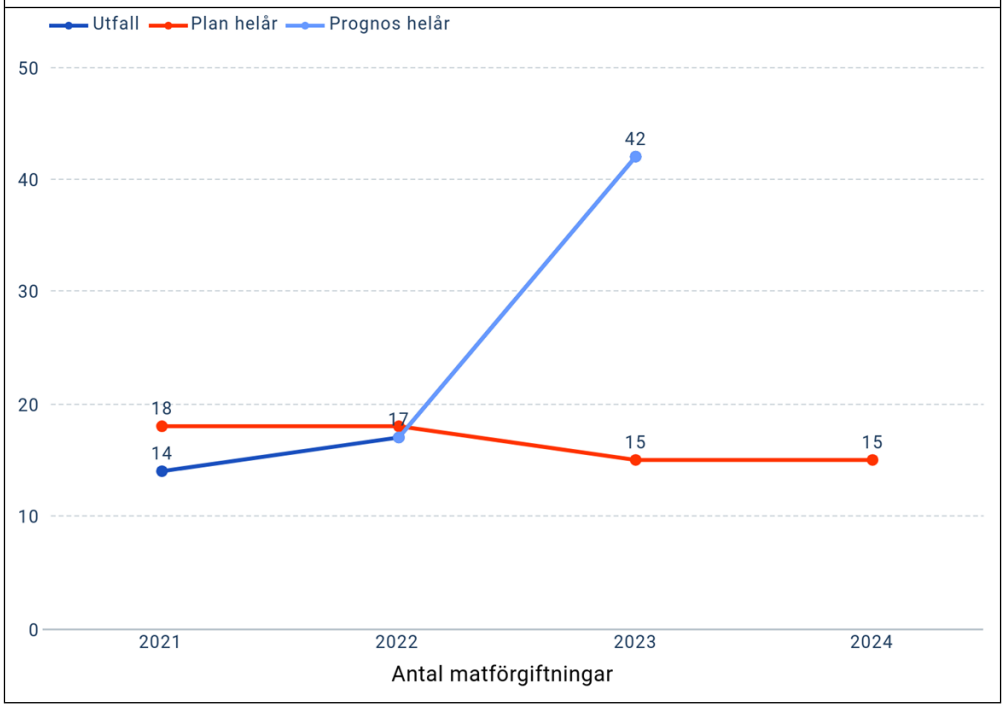
tertial 3 år 2023 och tertial 1 år 2024. Antal tallrikssvinn i gram per serverad tallrik följer prognos för helår. Verksamheten ser tillsammans med skola, förskola, gymnasiet och vård och omsorgsboenden på möjliga samarbetsområden för att fortsatt se en minskning av tallrikssvinn, dvs mat som slängs i samband per serverad tallrik.

7.7 VO Planering & myndighet

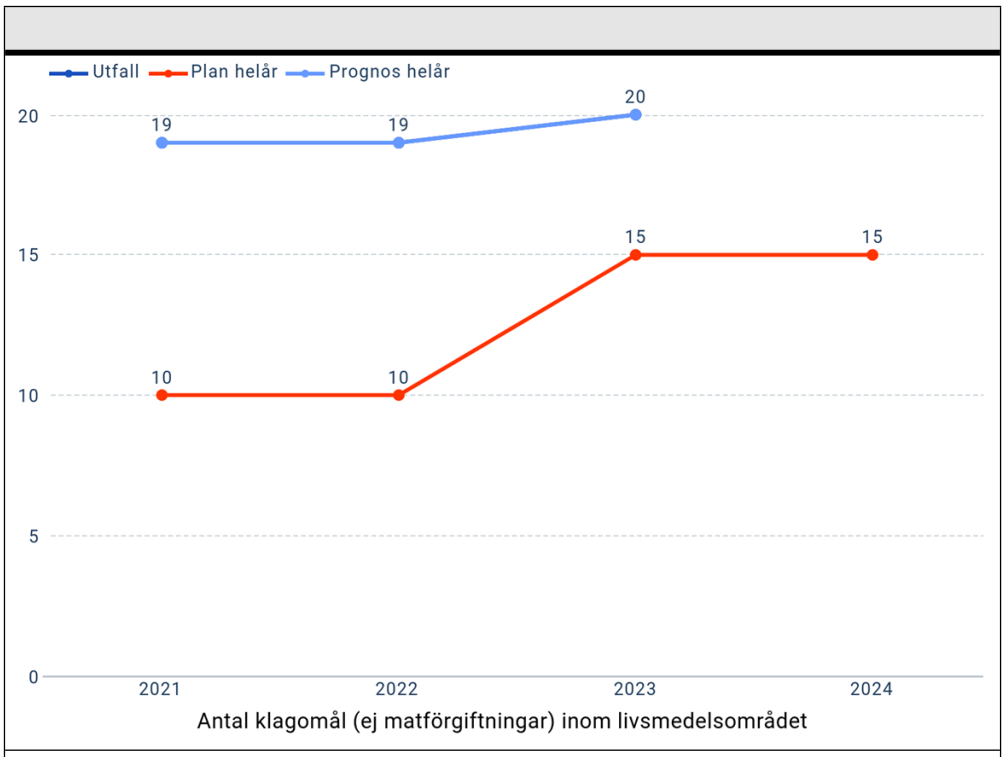
7.8 Miljö, nyckeltal

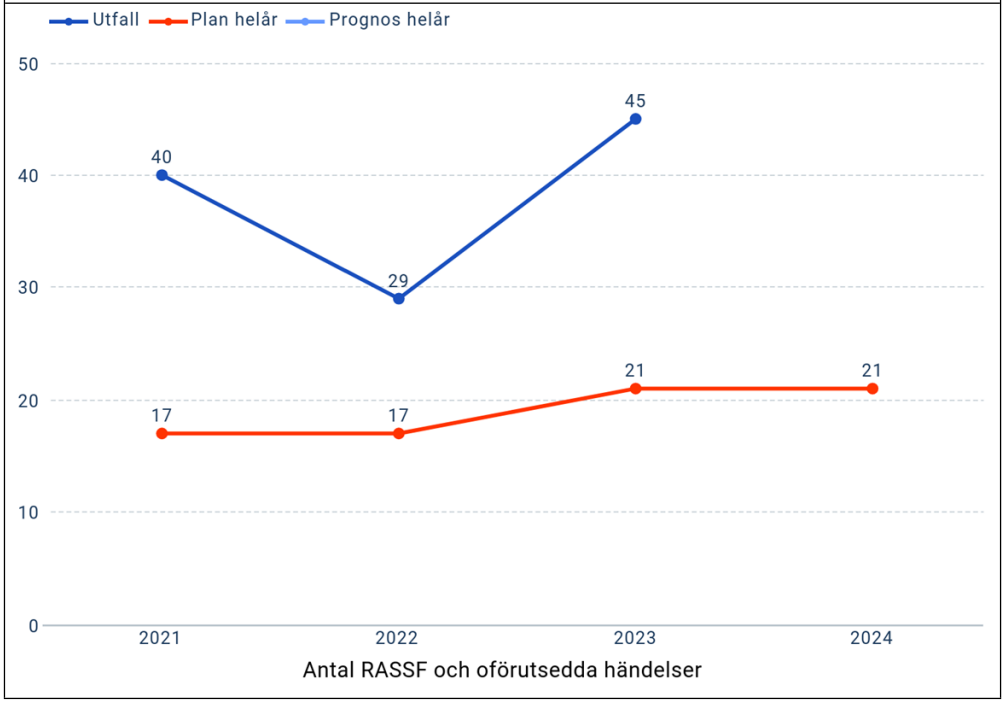
Händelsestyrd kontroll för livsmedelsgruppen, Antal timmar

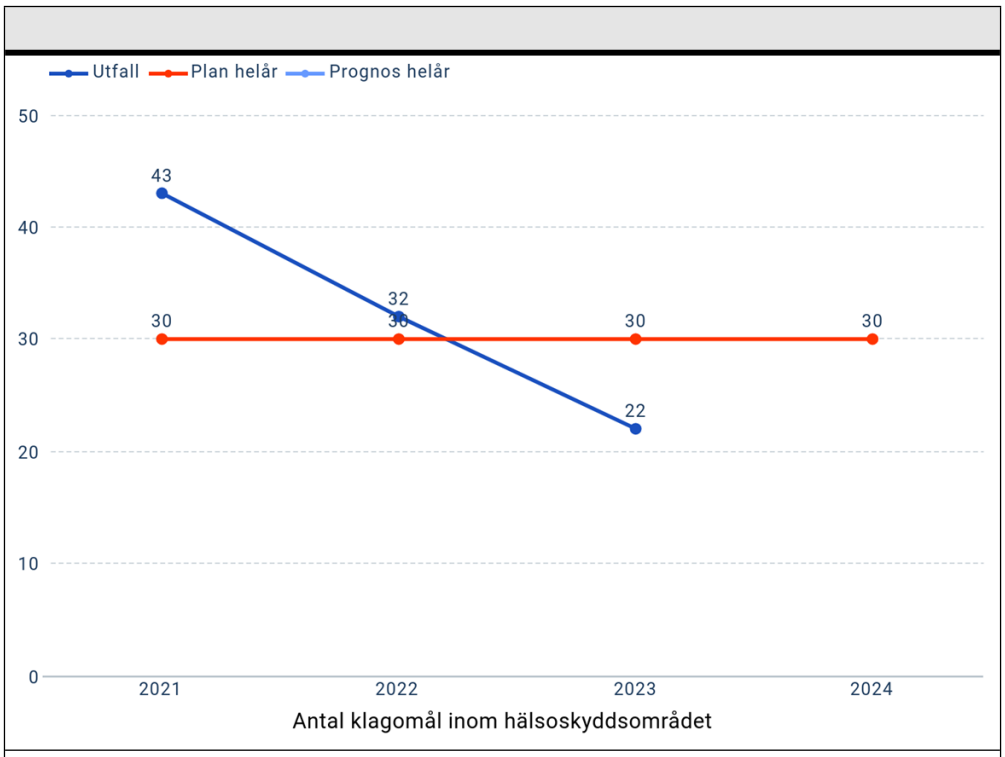
Antal matförgiftningar

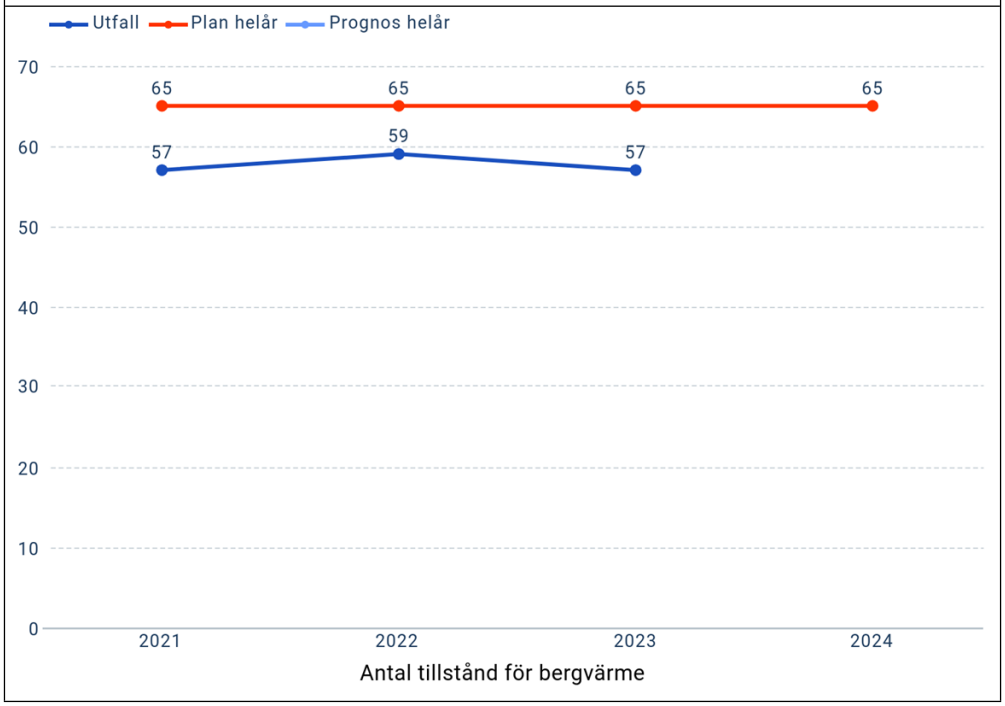

Antal klagomål (ej matförgiftningar) inom livsmedelsområdet

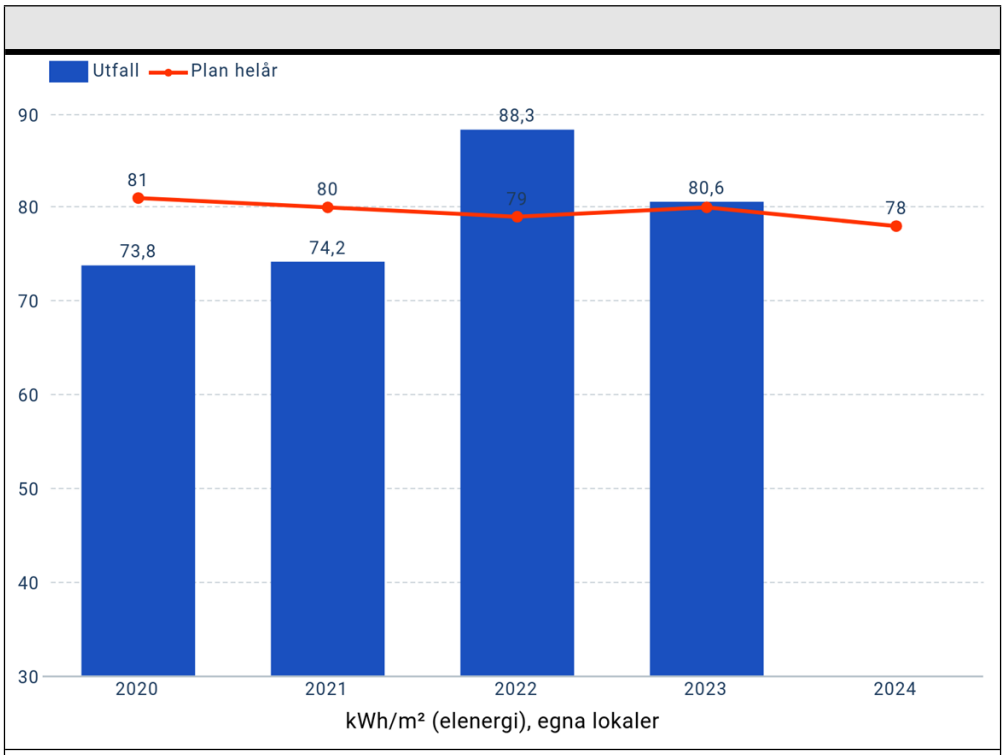
Antal RASSF och oförutsedda händelser

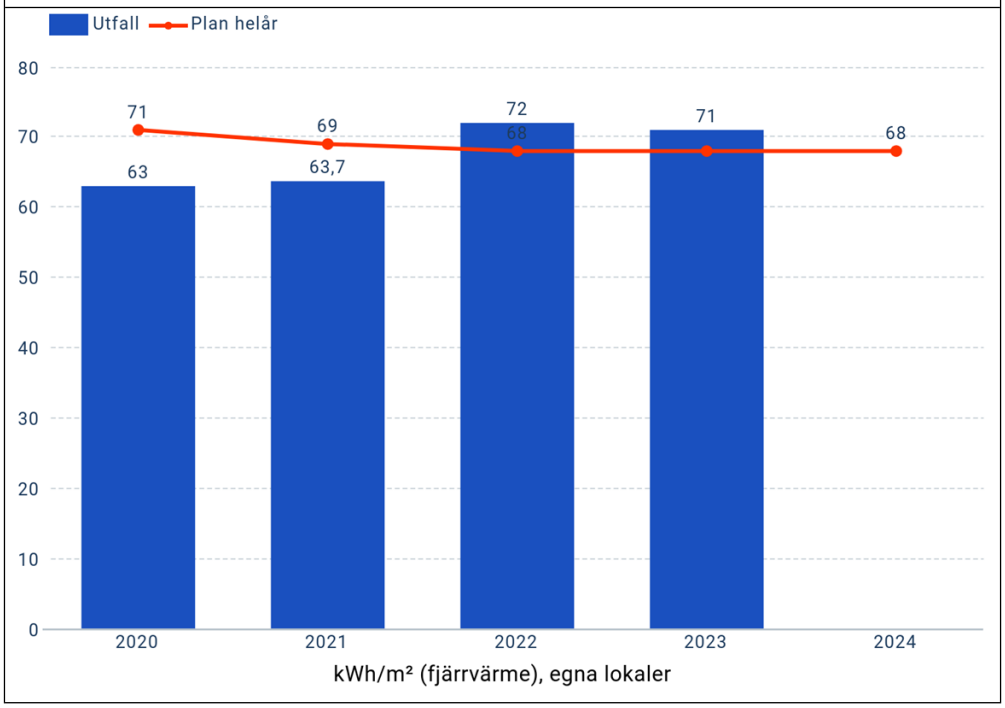

Utfall
Plan helår
Prognos helår
50
40
30
20
10
0
43
32
30
30
30
22
2021
2022
2023
2024
Antal klagomål inom hälsoskyddsområdet

Utfall
Plan helår
Prognos helår
70
60
50
40
30
20
10
0
65
65
65
65
57
59
57
2021
2022
2023
2024
Antal tillstånd för bergvärme

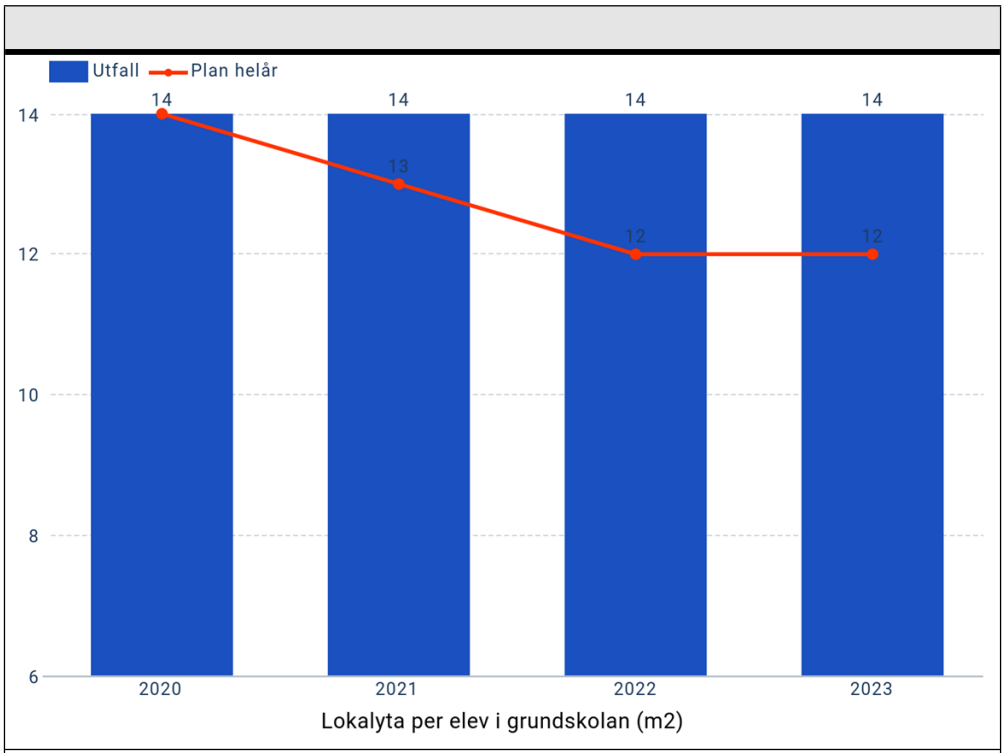
7.9 VO Lokaler och anläggningar

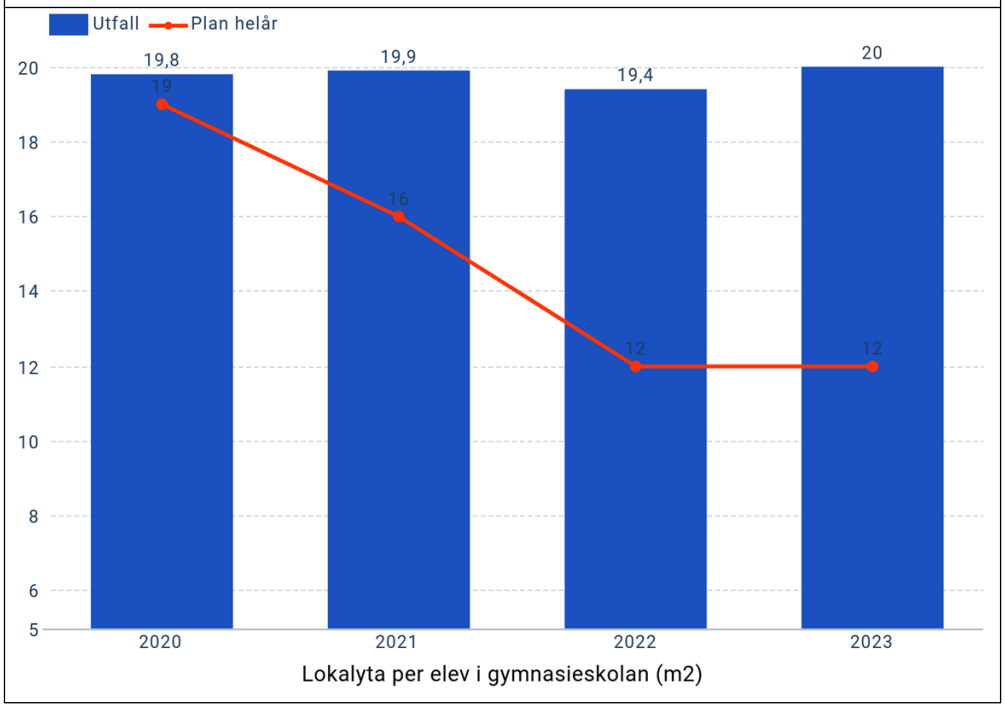
7.10 Kommunala fastigheter, nyckeltal

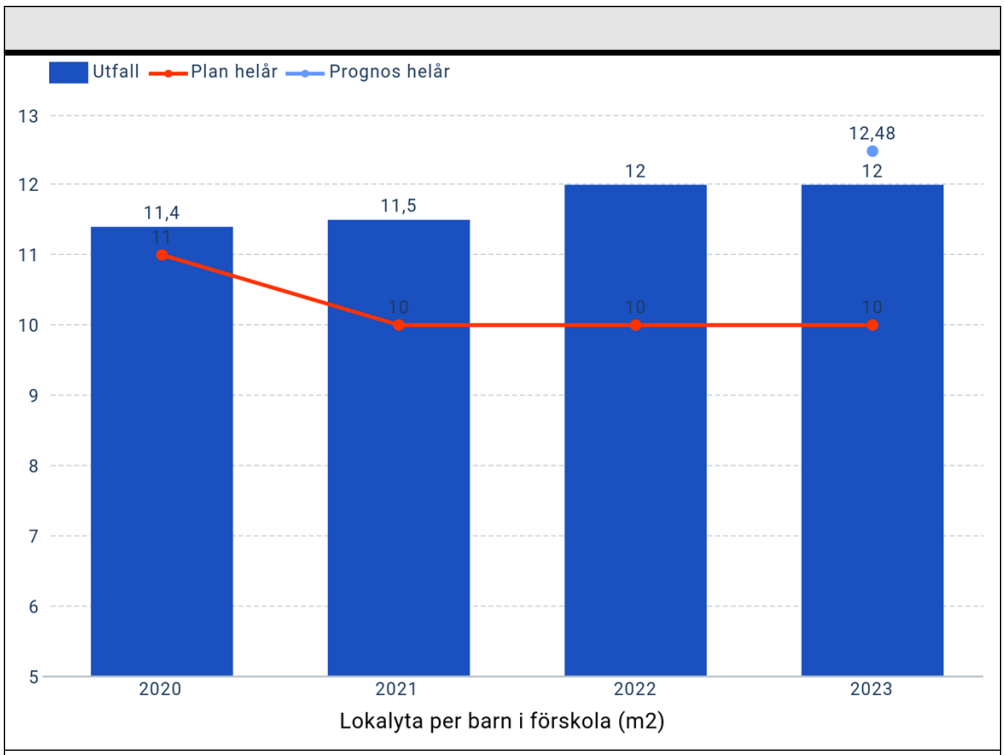

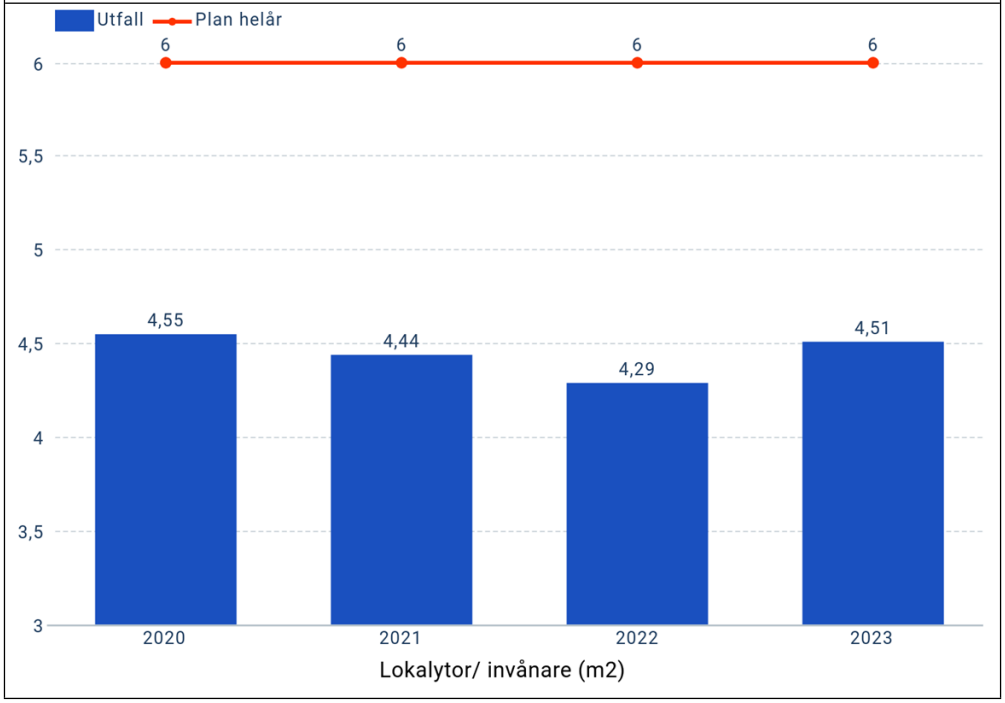
7.11 Lokalytor

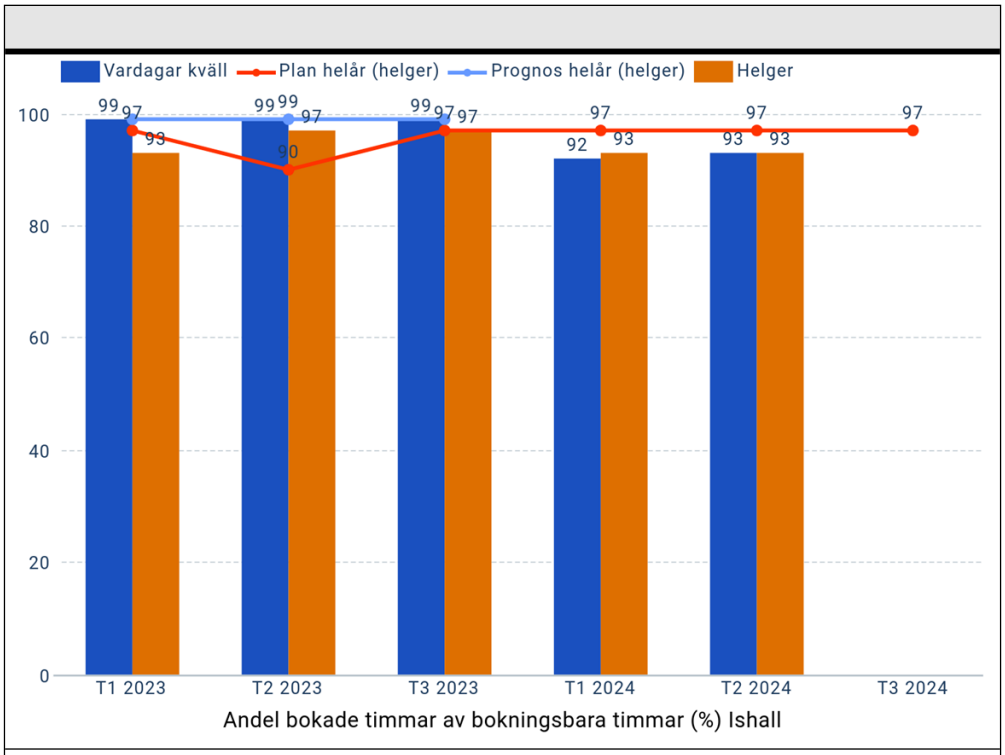

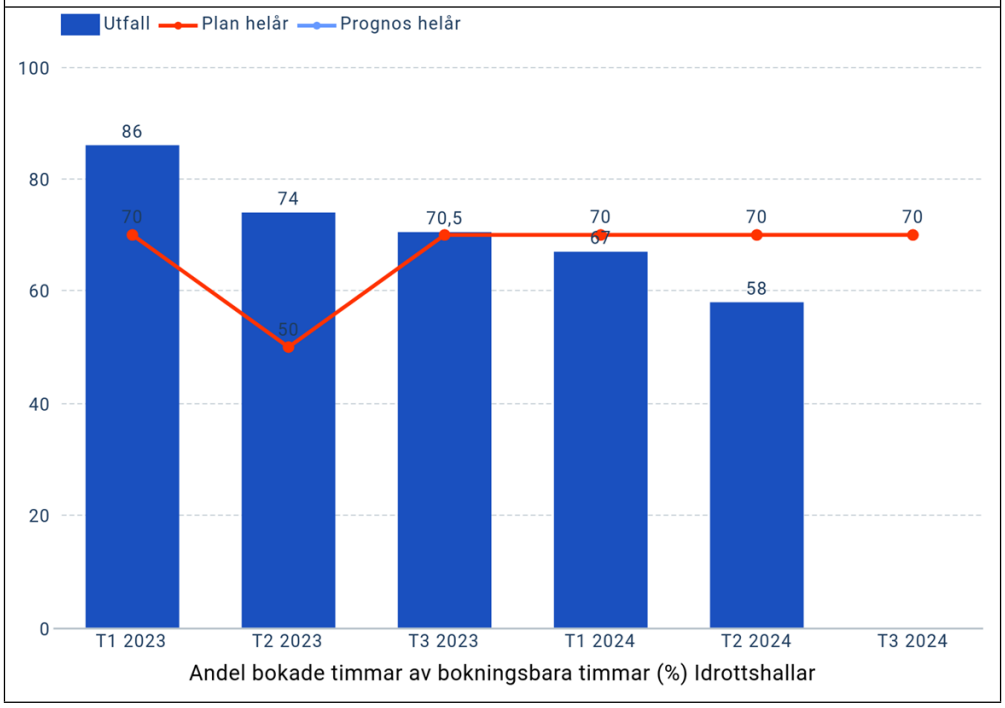
Lokalyta per barn i förskola (m2)

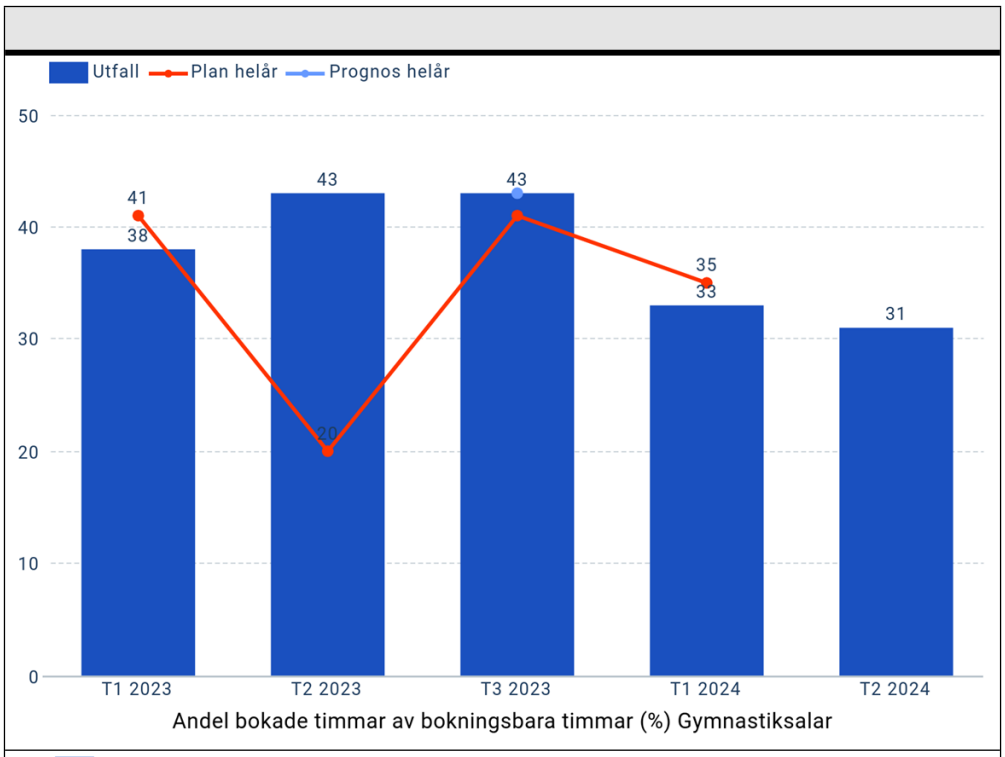

Lokalytor/ invånare (m2)

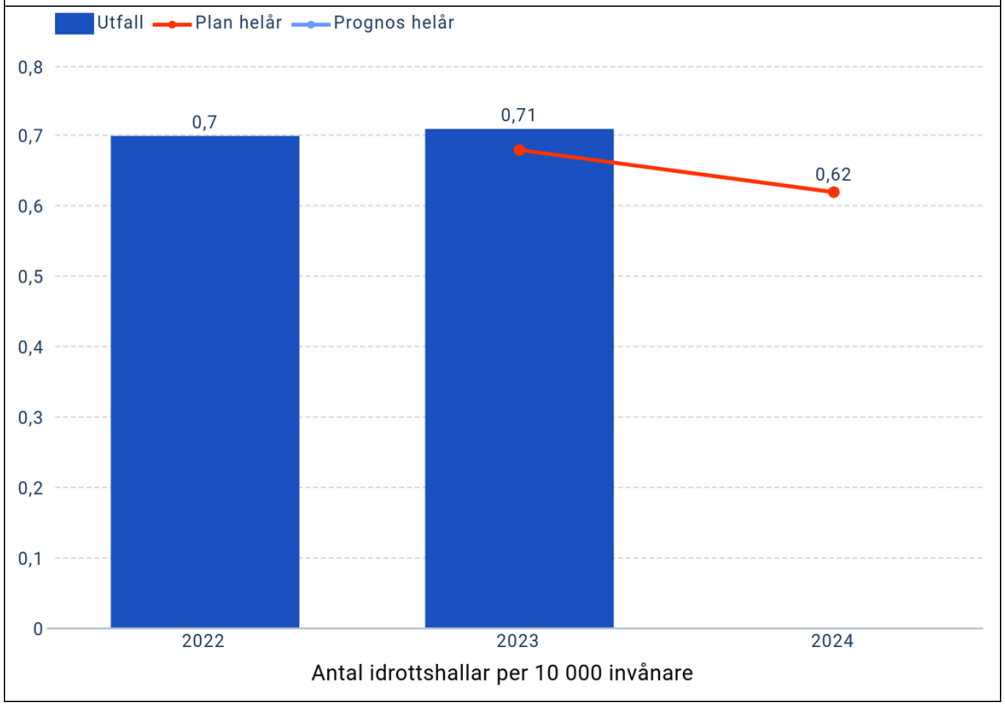
7.12 Fritid

Vardagar kväll
Plan helår (helger)
Prognos helår (helger)
Helger
100
80
60
40
20
0
99
97
93
99
99
97
90
99
97
97
92
97
93
93
97
93
97
T1 2023
T2 2023
T3 2023
T1 2024
T2 2024
T3 2024
Andel bokade timmar av bokningsbara timmar (%) Ishall

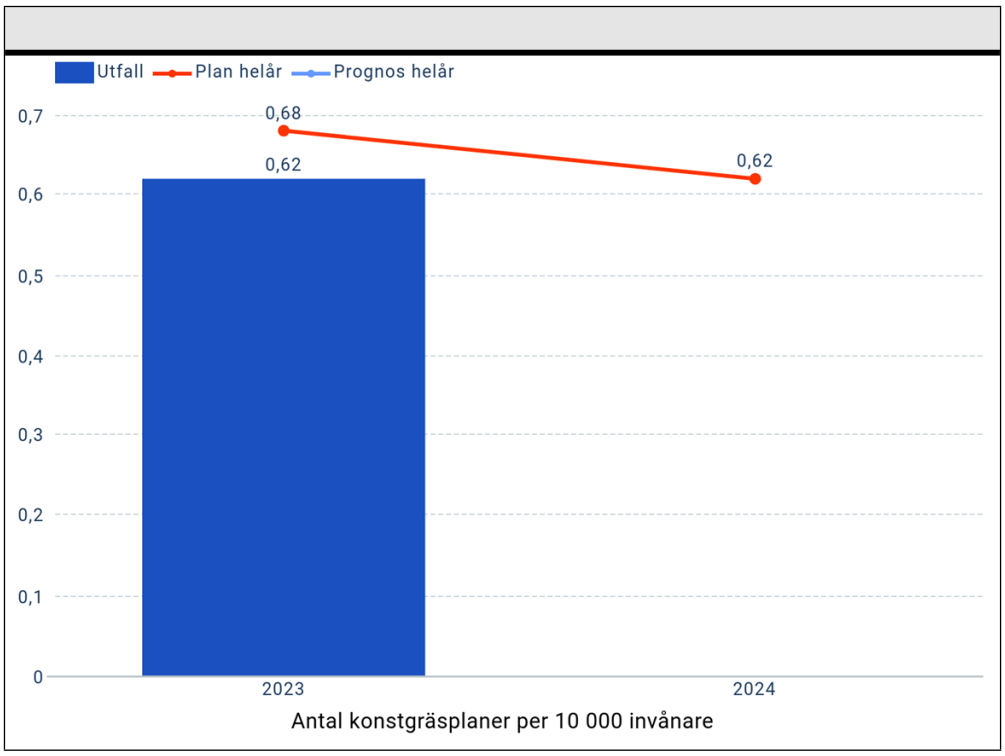

Utfall
Plan helår
Prognos helår
100
80
60
40
20
0
86
70
74
50
70,5
70
67
70
58
70
T1 2023
T2 2023
T3 2023
T1 2024
T2 2024
T3 2024
Andel bokade timmar av bokningsbara timmar (%) Idrottshallar

Andel bokade timmar av bokningsbara timmar (%) Gymnastiksalar

Antal idrottshallar per 10 000 invånare

Utfall
Plan helår
Prognos helår
0,7
0,6
0,5
0,4
0,3
0,2
0,1
0
0,68
0,62
0,62
2023
2024
Antal konstgräsplaner per 10 000 invånare

KUNGÄLVS KOMMUN

Delårsrapport 2 2024

Trygghet och stöd

2024-10-10

Innehållsförteckning

1 Inledning 4
1.1 Verksamhetsöversikt 4
1.2 Sammanfattning, måluppföljning 4
2 Volymer 7
2.1 Barn och unga 7
2.2 Utförarenheten + Barn och ungdomsenheten 8
2.3 Vuxenenhet 8
2.4 Funktionshinder myndighet 9
2.5 Bostad med särskild service enligt LSS och SoL, antal brukare 10
2.6 Personlig assistans 11
2.7 Daglig verksamhet 11
2.8 Trygga ungdomsmiljöer 12
2.9 Lägenheter och platser VoÄ 13
2.10 Köpta platser hospice och sjukhus 14
2.11 Brukare i hemtjänsten 15
2.12 Ersatta timmar i hemtjänsten 15
2.13 Registrerade patienter HSV 16
2.14 Myndighetsbeslut äldre 16
3 Måluppföljning 17
3.1 Verksamhetsmål 17
3.1.1 5. Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid 17
3.1.2 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv 19
3.1.3 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet 22
3.1.4 10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck 23
3.1.5 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende 24
3.1.6 14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser 26
3.1.7 15. Robusta kommunala funktioner 28
3.2 Strategiska förutsättningar 29
3.2.1 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun 29
3.2.2 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner 32
4 Personal 36

4.1 Personalsiffror sektorn 36
4.1.1 Anställda 36
4.1.2 Arbetade timmar....36
4.1.3 Sjukfrånvaro....36
4.1.4 Sjuklönekostnad (Tkr) 37
4.2 Kommentar till utfall....37
5 Ekonomi 39
5.1 Hela sektorn (Tkr) 39
5.2 Nettokostnad per verksamhet (Tkr)....39
5.3 Kommentar till utfall och prognos 39
6 Intern kontroll 41

1 Inledning

Föreliggande rapport avser tertial 2. Rapporten är uppdelad i fem delar: Sammanfattning, Volymer, Kommunstyrelsens resultatmål, Personal och Ekonomi. Redovisningen bygger på utfall januari till och med augusti med prognos för helåret 2024.

1.1 Verksamhetsöversikt

Sektorn arbetar med socialtjänst som är en viktig del av samhällets välfärdssystem och ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktiva deltagande i samhällslivet. Sektorn ansvarar även för kommunal hälso- och sjukvård där god kvalitet och hög patientsäkerhet är överordnat. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet, samt inrikta sig på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser.

Till de i lagen definierade målgrupperna för sektorns ansvar hör barn och unga, människor med funktionshinder, äldre, personer med behov av hemsjukvård, äldreboende och hemtjänst, människor med missbruksproblem samt brottsoffer, där särskilt kvinnor och barn som utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående har lyfts fram.

Människor kan också behöva stöd av sektorn i olika livssituationer. Det kan handla om anhörigstöd, dagverksamhet för personer med demens, samtalsstöd och annat stöd vid livskriser, flyktingars integration, problem med att klara egen försörjning och inträde på arbetsmarknaden, med mera.

Utgångspunkten för arbetet är lagstiftning enligt Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Föräldrabalken (FB), Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), Offentlighets- och Sekretesslagen, Förvaltningslagen (FvL), Socialtjänstförordningen (SoF), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) Patientsäkerhetslagen med flera.

Sektorn består av en sektorchef samt verksamhetschef individ och familjeomsorg, verksamhetschef hälsofrämjande och hälso- och sjukvård, verksamhetschef äldreomsorg, verksamhetschef funktionsstöd och en utvecklingsledare folkhälsa. Sektorchef har det kommunövergripande ansvaret för folkhälsa och social hållbarhet.

1.2 Sammanfattning, måluppföljning

Läsanvisning till målbedömningen av resultatmål

Bedömning av målet görs enligt fyra rubriker:

- *Beskrivning och jämförelse av resultaten* (Vilka resultat ser du? Hur ser de ut över tid? Hur står sig resultaten i jämförelse med andra kommuner?)
- *Bedömning av resultaten* (Är resultaten bra eller dåliga?)
- *Förklaring och analys* (Varför ser resultaten ut som de gör?)
- *Så här går vi vidare* (Vilka åtgärder kommer att genomföras för att förbättra resultatet?

Utgångspunkt för bedömningen är de **resultat** som framkommer i indikatorer, aktiviteter och underliggande mål. Saknas relevanta indikatorer ska fokus vara på resultat som bidrar positivt eller negativt till måluppfyllelsen.

För målbedömning används en 6-gradig skala. Skalan bygger på tre färger med två steg inom

varje färg.

Symboler för målbedömning

6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

4 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

3 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

2 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

1 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

Färgmarkering av indikatorer

Indikatorernas färgmarkering visar hur stor avvikelsen är från ett givet målvärde. I normalfallet visar indikator:

- **grönt** om utfallet är lika med eller bättre än målvärdet.
- **gult** om utfallet är mindre än 15 procent från målvärdet
- **rött** om avvikelsen är mer än 15 procent från målvärdet

Några få indikatorer kan ha andra inställningar exempelvis intervall eller om ett utfall över målvärdet inte kan anses vara positivt.

Kommunfullmäktiges Strategiska mål	6-gradig bedömning	KS resultatmål/ sektormål
En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS 5. Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid
Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet
Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS 10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
Trygg uppväxt ger ett tryggare samhälle	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS 14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser
Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS 15. Robusta kommunala funktioner

Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	6-gradig bedömning	KS resultatmål/ sektormål
Strategiska förutsättningar	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	KS 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	KS 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

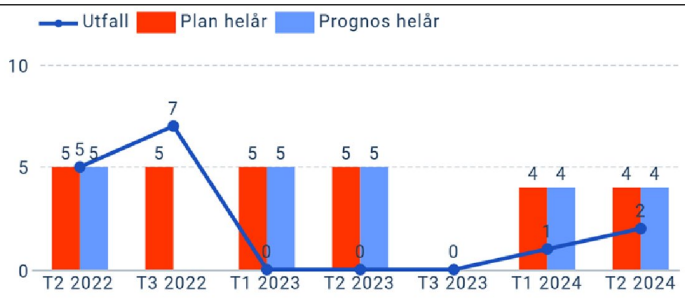
2 Volymer

Färgmarkeringen till volymtalen visar avvikelse mellan plan och prognostiserat utfall på helår.

Volymtalet får grönt om avvikelsen är mindre än 2 procent, Gult om avvikelse är 2 till 5 procent. Rött vid mer än 5 procent avvikelse.

Röd färg indikerar alltså endast avvikelsen från planen och inte nödvändigtvis att resultatet är dåligt.

2.1 Barn och unga

Volymtal	
Antal vårddagar SIS, HVB och stödboende 0-20 år **Utfall** 4 243 **Plan helår** 6 000 **Prognos helår** 6 000	
Antal vårddagar familjehem 0-20 år **Utfall** 15 176 **Plan helår** 25 900 **Prognos helår** 27 500	
Antal mottagna ensamkommande barn **Utfall** 2 **Plan helår** 4 **Prognos helår** 4	

På Barn unga och familjeenheten är det fortsatt ett ökat antal pågående ärenden och utredningar. Ett trendbrott med en minskning av ärenden över T2 går att se, men det är fortsatt ett ökat antal ärenden under T2 2024 jämfört med T2 2023. Antalet minskade ärenden under T2 är även i linje med fördelningen av ärenden över året och vi kan förvänta ökning av ärenden, utredningar samt placeringar under T3.

Sedan 2024-04-01 handlägger enheten placeringar för barn i skyddat boende och dessa redovisas inte inom ramen för vårddygn SiS, HVB och stödboende. Placeringarna i skyddat boende följs upp på enheten och uppgår under T2 till 9 barn.

Antalet pågående ärenden LVU har ökat från ett 40-tal till 50 stycken. Verksamheten har därmed ett ökat antal rättsprocesser utifrån antalet LVU, men även utifrån reglerna om

utreseförbud som utvidgades den 1 juni 2024.

När det gäller åldersgruppen 18-20 så har ingen person varit på SiS under T2. 3 personer har varit placerade på HVB. 6 personer har varit placerade i stödboende (av dessa 6 har 2 avslutats under perioden).

I åldersgruppen 0-17 har under T2: 5 barn har varit placerade på SiS, varav 1 endast under del av juni månad. 2 placeringar avslutades under juli månad och i augusti är totalt 2 barn placerade på SiS. 11 barn har varit placerade på HVB under perioden. 2 barn har tillkommit och 2 barn har avslutats under perioden.

Antalet vårddygn i familjehemsvård ligger enlig planering för helåret.

Under tertial 2 mottog Kungälvs kommun en anvisning av ensamkommande barn, vilket är i linje med plan för helåret.

2.2 Utförarenheten + Barn och ungdomsenheten

Volymtal

Intern öppenvård, biståndsbedömda insatser Utförarenheten-Barn och Ungdom
Utfall
221
Plan helår
230
Prognos helår
270

Antalet insatser i intern öppenvård för T2, 2024 är likvärdigt i mängd med antalet insatser i intern öppenvård för T2, 2023. Prognosen för helåret ligger över plan, utfallet för 2024 kommer vara likvärdigt med utfallet för helåret 2023.

2.3 Vuxenenhet

Volymtal

Antal vårddagar SIS och HVB, 21- år
Utfall
1 779
Plan helår
2 300
Prognos helår
2 500

Antal vårddagar externt boende med stöd 21- år
Utfall
10 867
Plan helår
12 500
Prognos helår
16 300

Under T2 har antal LVM stigit markant. I augusti var 7 pågående jämfört med 3 i januari. Detta har berott på att flera av de som har aktualiserats för tvångsvård under T2 har haft en komplex livshotande somatisk ohälsa. Detta har inte funnits utrymme att arbeta någon längre tid med förebyggande LVM-preventiva insatser. Även antal placeringar i HVB har ökat. Flera av dessa placeringar kan ses som LVM-preventiva där placeringarna görs frivilligt och till en betydligt lägre dygnskostnad.

Trots denna utveckling under T2 så är utfallet dryga 200 dygn färre t o m T2 2023. Jämfört med T2 2022 så är det 1200 dygn färre. Det är tydligt att antal behandlingsplaceringar minskar successivt år för år.

Vad gäller antal vårddagar externt boende med stöd jämfört med föregående år så följer det samma utfall. Från januari till april var trenden sjunkande. Från maj månad har dygnen återigen ökat. Orsaken är nya tillkommande ärenden där de sökande har varit i aktivt missbruk och saknat boende. Samtidigt har det varit fullt på Energivägen samt inte funnits några tillgängliga lägenheter på hemmaplan som har motsvarat behovet hos de sökande.

Det finns en upparbetad samverkansform inom IFO Vuxen, där alla nya och externt placerade klienter ska matchas mot interna insatser och resurser.

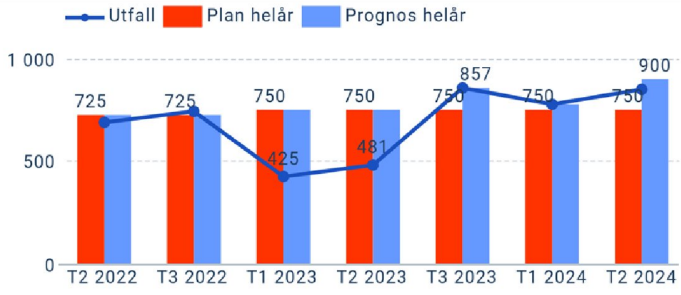
I volymtalen är även de 16 platserna på Energivägen inräknade. Dessa har med några få undantag varit upptagna under 2024. Undantagen har varit när lägenheter måste återställas efter att klient har flyttat ut.

Den 1 september har "Bostad först" startat upp i Kungälv med 4 lägenheter som Förbo kommer att bidra med.

2.4 Funktionshinder myndighet

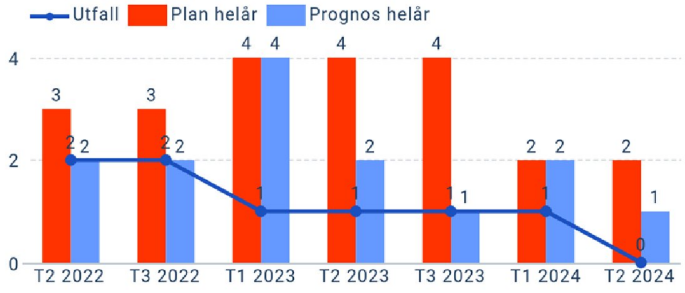
Volymtal

Antal ärenden LSS och SFB, SoL
Utfall
850
Plan helår
750
Prognos helår
900

Tidigare års rapportering har ej innefattat gruppen SoL fysiska funktionshinder. Även utan den gruppen har antal brukare ökat. Ökningen finns främst inom gruppen socialpsykiatri.

2.5 Bostad med särskild service enligt LSS och SoL, antal brukare

Volymtal	
Egen bostad med särskild service (BmSS), vuxna inkl. socialpsykiatrin **Utfall** 145 **Plan helår** 145 **Prognos helår** 145	
Köp av bostad med särskild service (BmSS) vuxna **Utfall** 18 **Plan helår** 17 **Prognos helår** 18	
Köp av bostad med särskild service (BmSS) barn och unga **Utfall** 5 **Plan helår** 5 **Prognos helår** 5	
Köp av skolplatser **Utfall** 0 **Plan helår** 2 **Prognos helår** 1	

Kommunen har vid T2, 2024, 145 platser inom kategorin egen bostad med särskild service (BmSS), vuxna inkl. socialpsykiatrin.

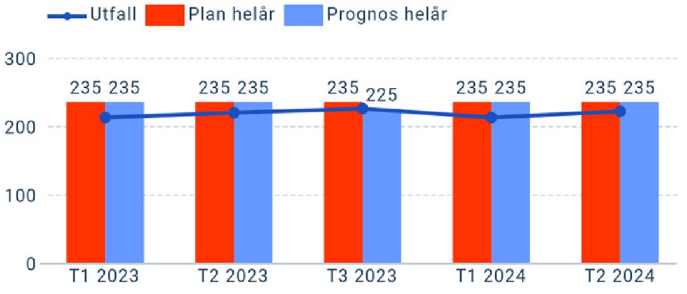
2.6 Personlig assistans

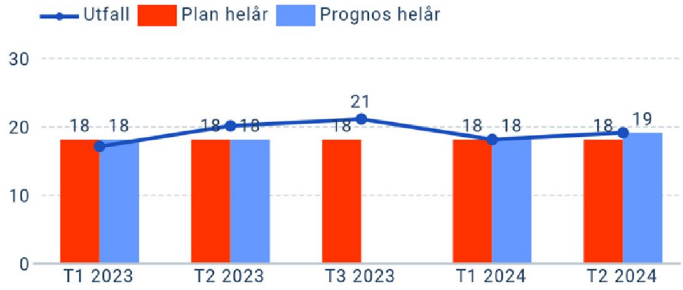
Volymtal	
SFB (tidigare LASS), kommunen anordnare, antal timmar **Utfall** 11 471 **Plan helår** 50 000 **Prognos helår** 20 569	
LSS-assistans, kommunen anordnare, antal timmar **Utfall** 1 410 **Plan helår** 1 500 **Prognos helår** 2 841	
LSS-assistans, annan anordnare, antal timmar **Utfall** 6 349 **Plan helår** 18 000 **Prognos helår** 7 818	

Antal timmar, SFB kommunens anordnare, har under perioden sjunkit på grund av att antalet brukare har minskat jämfört 2023.

Antalet utförda timmar, LSS-beslut som har annan anordnare, kan variera beroende på behovet och hur man vill ha sin assistans utförd

2.7 Daglig verksamhet

Volymtal	
Antal brukare daglig verksamhet **Utfall** 221 **Plan helår** 235 **Prognos helår** 235	

Volymtal	
-Varav Köp av daglig verksamhet, deltagare **Utfall** 19 **Plan helår** 18 **Prognos helår** 19	

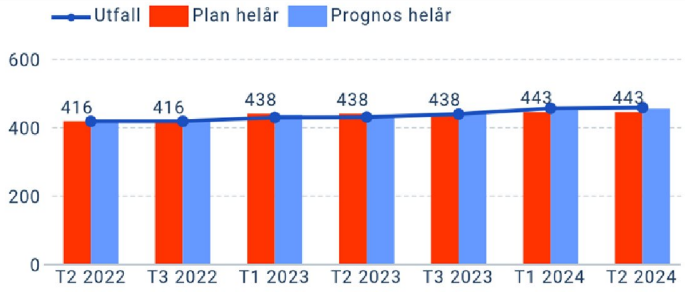
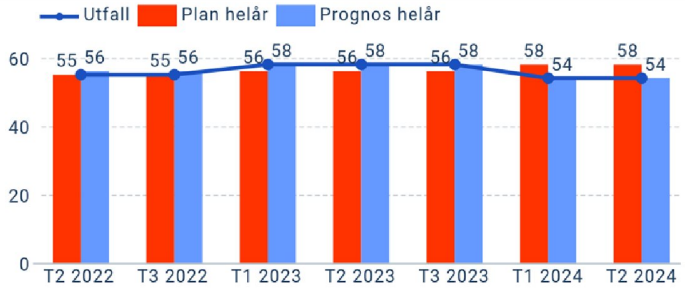
Antalet brukare daglig verksamhet har legat relativt stabilt över tid. Köp av daglig verksamhet är i de flesta fall en konsekvens av att kommunen inte kan verkställa beslut om BmSS i kommunen.

2.8 Trygga ungdomsmiljöer

Volymtal	
Totalt antal deltagartillfällen i den främjande verksamheten **Utfall** 4 147 **Plan helår** 10 000 **Prognos helår** 10 000	
Antal verksamhetstimmar, främjande verksamhet **Utfall** 1 422 **Plan helår** 3 500 **Prognos helår** 3 500	
Antal timmar förebyggande verksamhet på fältet **Utfall** 1 238 **Plan helår** 3 000 **Prognos helår** 3 000	

Utfallet når inte riktigt upp till plan vilket kan förklaras med ett flertal vakanser i verksamheten för perioden januari till augusti.

2.9 Lägenheter och platser VoÄ

Volymtal	
Totalt antal lägenheter i särskilt boende **Utfall** 456 **Plan helår** 443 **Prognos helår** 453	
Varav i egen regi **Utfall** 352 **Plan helår** 352 **Prognos helår** 352	
Varav i extern regi **Utfall** 54 **Plan helår** 58 **Prognos helår** 54	
Varav korttidsplatser egna **Utfall** 33 **Plan helår** 33 **Prognos helår** 33	
Varav korttidsplatser köpta **Utfall** 17 **Plan helår** 0 **Prognos helår** 14	

Kommunen köper fortsatt 54 platser från Attendo. Köp av externa platser för brukare under 65 år redovisas fr o m 2024 under köpta platser Funktionshinderenheten, därav avvikelse mot plan.

Antal köpta korttidsplatser är fortsatt hög. En anledning är att sjukvården skriver ut patienter tidigare i vårdprocessen, vilket medför att fler personer har behov av att vistas på korttidsplats innan hemgång. En annan anledning är att många brukare väntar på plats till särskilt boende, och inte kan vänta i hemmet. Under hösten har arbetet för att möjliggöra hemgång från sjukhuset istället för köp av korttidsplats intensifierats vilket beräknas ge effekt mot slutet av året. Biståndsenheten arbetar aktivt med samordnad individuell plan (SIP) innan utskrivning från sjukhus för en tryggare återgång till det egna hemmet. Vård- och omsorgboende har effektiviserat arbetet med in- och utflytt. Som följd av minskat antal köp korttidsplatser kommer volymerna för hemtjänsttimmar att öka.

2.10 Köpta platser hospice och sjukhus

Volymtal	
Köpta dygnsplatser Hälso- och sjukvård (Hospice) **Utfall** 59 **Plan helår** 55 **Prognos helår** 60	
Vårddygn på sjukhus, med betalningsansvar för kommunen **Utfall** 12 **Plan helår** 75 **Prognos helår** 75	

I Kungälvs kommun arbetar vi med palliativvård inom särskilda boenden, det egna hemmet samt på vår korttidsverksamhet. Om den palliativa vården är i behov av mer specialiserat omhändertagande och symtomlindring kan det vara aktuellt med hospicevård. Det är således svårt att beräkna hur många dagar hospicevård som kan bli aktuellt. Bedömning görs av ansvarig läkare i samråd med den enskilde.

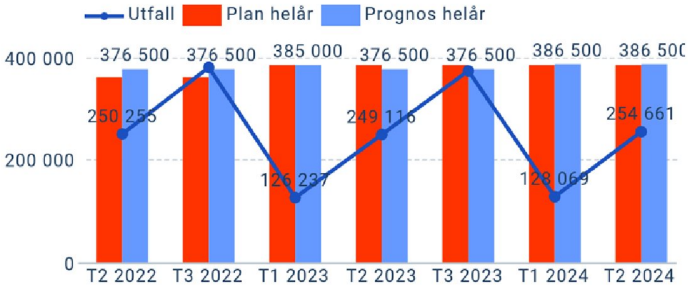
Placeringsansvariga sjuksköterskor har aktivt agerat när någon enskild patient har varit utskrivningsklar trots att inte patienten har varit det. Det har bidragit till ett förbättrat resultat och att vi har lyckats hålla nere betaldagarna. Att vi har köpt korttidsplatser externt har även det påverkat ett positivt utfall.

2.11 Brukare i hemtjänsten

Volymtal	
Brukare med hemtjänst **Utfall** 868 **Plan helår** 1 250 **Prognos helår** 1 250	

Antal brukare med hemtjänst är relativt stabilt, med en minskning sett över ett 5-års perspektiv.

2.12 Ersatta timmar i hemtjänsten

Volymtal	
Ersatta timmar i hemtjänsten **Utfall** 279 564 **Plan helår** 445 000 **Prognos helår** 426 500	
varav i egen regi **Utfall** 254 661 **Plan helår** 385 000 **Prognos helår** 386 500	
varav i extern regi **Utfall** 24 903 **Plan helår** 60 000 **Prognos helår** 40 000	

Vid 2024 års ingång reglerades budgeten för volymer avseende hemtjänsttimmar efter 2023 års totala utfall som var 3 procent lägre än 2022. Sektorn har därför budget för totalt 426 500 timmar, vilket avviker för den plan som lades i sektorplanen inför 2024.

För perioden januari-augusti 2024 har totala antalet hemtjänsttimmar minskat med -2,5 % (7.075 timmar) jämfört med samma period föregående år. För utförare i egen regi har

timmarna ökat med 2,2 % och för utförare i privat regi har timmarna minskat med 33,6 % för perioden, jämfört med samma period föregående år.

2.13 Registrerade patienter HSV

Volymtal

Totalt antal patienter i hemsjukvården
Utfall
1 268
Plan helår
1 400
Prognos helår
1 400

Därav antal patienter under 65 år
Utfall
220
Plan helår
250
Prognos helår
250

Antal patienter inom kommunal primärvård följer föregående år och åren dessförinnan i antal. Verksamheten följer utvecklingen i den Nära vården och samverkar mer med den regionala vården både den regionala primärvården samt den regionala slutenvården.

En trend de senaste åren är att patienter under 65 år är relativt konstant i antal. Det handlar om patienter med psykiatrisk problematik, cancersjukdom men även med demenssjukdom. Förväntan är att dessa patienter inte kommer att öka i antal utan att de kommer ligga runt 250. Detta pga. att patienter under 65 ofta skrivs ut från hemsjukvården.

2.14 Myndighetsbeslut äldre

Volymtal

Antal beslut om särskilt boende
Utfall
151
Plan helår
215
Prognos helår
220

Antal pågående beslut ökar över tid. Jfrt med för 5 år sedan (T2 2019) hade vi då 114 beslut. T2 2024 har vi 151 pågående beslut. En konsekvens att detta är ett ökat behov av korttidsplatser.

3 Måluppföljning

Här redovisas utfall och bedömning av de resultatmål och sektormål som sektorn arbetar mot. Målen är indelade i två rubriker. Under rubriken verksamhetsmål redovisas de mål som är kopplade till kommunfullmäktiges strategiska mål. Under rubriken strategiska förutsättningar redovisas de mål som är kopplad mot kommunfullmäktiges strategiska förutsättningar.

3.1 Verksamhetsmål

3.1.1 5. Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Skapa förutsättningar för kostnadseffektiva former av boenden och utveckla den långsiktiga planeringen så att efterfrågan och behov matchas i enlighet med lagen.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Äldreomsorg

Indikatorn väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende för äldre har ökat sedan förgående mätperiod och ligger i jämförelse med riket något över snittet.

Inom äldreomsorgen ökar behovet av demensomsorg då flertalet av dem som väntar på en plats har någon form av demensdiagnos. Utökningen av 21 platser på Solhaga äldreboende blev klar under 2023 och inflyttningen blev klar under december månad. Utökningen av dessa platser kommer sammantaget göra att behovet av vård och omsorgsplatser bättre kan tillgodoses.

Ett demensteam har bildats i hemtjänsten för personer med demensdiagnos för att öka självständigheten och att kunna klara bo längre i sitt eget hem.

Vidare har detaljplanen för vård- och omsorgsboende i Ängegärde vunnit laga kraft, samt att entreprenör för byggandet är klart. Det betyder att projektet håller tidplan och boendet om 90 platser kommer vara inflyttningsklart under slutet av 2025.

LSS

Indikatorn väntetid i antal dagar från beslut till första erbjudna inflyttningsdatum avseende boende enligt LSS § 9.9, har ökat sedan föregående mätperiod och ligger ligger i jämförelse med riket fortfarande över snittet.

Inför 2025 ser förvaltningen en ljusning i och med en ny boendeenhet och ökat antal interna platser gällande LSS.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är svårbedömt så här långt under året.

Förklaring och analys

Planerad utbyggnation av bostäder pågår enligt Lokalförsörjningsplanen. Inom ramen för det befintliga beståndet av platser ser verksamheten behov av att utveckla och förbättra arbetssätt för att effektivisera beläggningsgraden på kommunens äldreomsorgsplatser.

Många äldre tackar nej till erbjudande om permanent plats på Vård och omsorgsboende vilket skapar lång väntelista. Viss brist på särskilt boende med inriktning demens vilket beror på en lägre omsättning av demensplatser. Förvaltningsgemensamt arbete pågår med att effektivisera utflyttningsprocessen bland annat genom att besiktningar av lägenheter sker skyndsamt.

I och med det rådande marknadsläget har exploatörer svårt att hålla tidplanen, vilket i flera fall försenar leveranser av bostäder för kommunala behov.

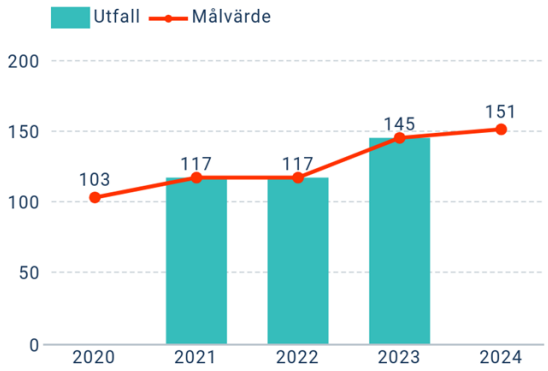
Inom funktionsstöd kommer två BmSS-boenden startas upp i början på 2025. Ett SoL och ett LSS. Detta förväntas möta upp behovet bättre hos målgruppen.

Så här går vi vidare

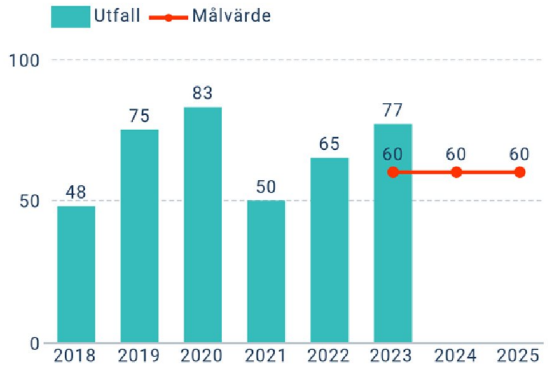
- Årlig revidering av lokalförsörjningsplanen med behovsbeskrivningar för utbyggnation av bostäder.
- Under 2025 kommer ett gruppboende i Nordtag stå färdigt. Enligt planering kommer även en servicebostad om 10-12 platser byggas 2025-2026.
- I december 2025 står ett nytt äldreboende i Ängegärde med 90 platser klart för inflyttning. Alla byggda för demens. Vilket motsvarar en utökning om 47 platser totalt på grund av en avveckling av Båtsmansgärde.
- Detaljplanearbete pågår i Dammbergen i Ullstorp med byggrätt för gruppbostad LSS.
- Översyn av effektivare in och utflyttningsprocesser inom särskilda boenden genom välfärdsteknik och e-tjänster samt snabbare besiktningar.
- Dagverksamhet för personer med demensdiagnos kommer under hösten att flytta till större lokaler för att möjliggöra för fler gäster att delta. Det är ett led i att kunna bo kvar hemma längre i kombination med hemtjänst vid behov.
- Inom LSS pågår nu en översyn av helheten så att rätt person bor på rätt plats för att skapa mer homogena boenden utifrån brukarnas behov.

Indikatorer

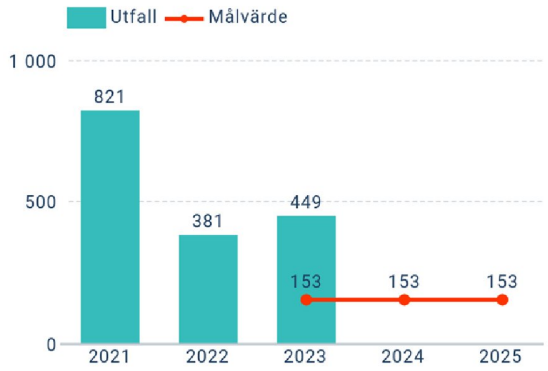
Antal egna boendeplatser enligt LSS och SoL

Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde

Väntetid i antal dagar från beslut till första erbjudna inflyttningsdatum avseende boende enl. LSS § 9.9, medelvärde

Aktivitet	Status
Samverkan och planering av framtida LSS bostäder	Pågående

3.1.2 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Alla ska ha möjlighet att utöva och ta del av kultur- och fritidsverksamhet. Mångfald och delaktighet ska stimuleras.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Utfall av indikatorer presenteras i samband med T3. Ett flertal aktiviteter som vänder sig till målgrupperna har dock genomförts under perioden. Nedan presenteras ett urval.

Barn och unga

Kungälvs kommun har tecknat en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om att

minska skillnader i hälsa för barn med fetma, övervikt och psykisk hälsa. Överenskommelsen gäller under tidsperioden 2022 – 2024. Målgruppen är barn och ungdomar med övervikt, NPF, psykisk ohälsa som har svårigheter att hitta fritidsaktiviteter. Utöver barn- och ungdomsmedicin (BUM) och barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) har även Familjehuset Klippan/UPH-mottagning samt elevhälsan möjlighet att skicka förfrågan. Upparbetad samverkan finns med tio-tal föreningar i Kungälvs kommun. Responsen från deltagare och familjer i Aktivitetsgruppen har varit god. Samarbeten har etablerats som kommer att ge grund för ett fortsatt långsiktigt arbete.

Tillsammans med IFK Kungälv, Räddningstjänsten, RF-SISU och näringslivets i Samhällskontraktet fortlöper Agora projektet. Utöver upplägg vid Sandbackaskolan och öppen idrottshall vid Mimers Hus har även Kastellegårdsskolan erbjudits möjligheter till organiserad fysisk aktivitet med låg tröskel. Deltagandet är över förväntan, där Sandbackaskolan haft högst deltagande per tillfällen (läs 40 barn per tillfälle).

Tillsammans med Kungälvs HK och övriga medverkande fortsatt arbete med ökat deltagande till höstens Idrottsskola samt erbjuda nya föreningar att medverka.

Tillsammans med studieförbundet Medborgarskolan bedrivs mötesplatsen Solrosen vid Nordmarkens fritidsgård. Målgrupp är mammor samt ban- och ungdomar. Med stöd av studenter har verksamheten följts upp.

I dialog med föreningslivet och förvaltningen har gemensam påannonsering av aktiviteter under lov fortsatt. Även inför sommarlovet genomfördes samlad gemensam information kring meningsfull fritid.

Trygga ungdomsmiljöer (TUM) och Mottagningsenheten har under året slagits ihop som ett led i omställningen till den nya socialtjänstlagen.

TUM är fulltaliga efter tidigare vakanser och rätt professioner har rekryterats för att möta de behov som vi ser har växt över tid. Det pågår en inventering av lägesbilden på Komarken för att sätta in rätt insatser utifrån behov. Den nuvarande lägesbilden är att det är en stor rörlighet bland ungdomar i Komarken, samverkan med polis och bostadsbolag pågår kontinuerligt.

Samtliga fritidsgårdar är nu öppna och deltagarantalet ökar. Under sommaren har många ungdomar deltagit i de sommaraktiviteter som anordnats.

Kommunen har under året i större utsträckning arbetat uppsökande och förebyggande under perioder då behovet varit stort. TUM kommer tillsammans med övriga utförenheter och Myndighet att mobilisera större insatser för att möta de behov som som uppstår under större evenemang. Sommaren har överlag varit lugn men vid skolstart skedde en förändring där verksamheten märkte av en större rörlighet bland ungdomar som skapade en oro. En förstärkning genomfördes i samband med skolstart för att skapa trygghet vid samtliga högstadieskolor samt Mimers Hus gymnasium.

Äldre

I kommunen finns två sociala mötesplatser, där seniorer är välkomna att umgås och delta i olika aktiviteter. I samverkan med frivilliga och seniorföreningar sker fortsatt utveckling kring innehåll och upplägg.

Stöttat seniorföreningar och frivilligföreningar att söka nya medel från Socialstyrelsen.

I samverkan med Aktiva Seniorer genomförs främjande aktiviteter vid kommunens vård och omsorgsboenden.

Via partnerskap med Kungälvs OK inlett genomförande av Hittaut.nu under 2024.

Inledda aktiviteter ökad delaktighet

Inom funktionsstöd genomfört Funkisfestivalen.

Brukarna genomför gruppaktiviteter och enskilda aktiviteter inom ramen för BmSS.

Bedömning av resultaten

Bedömningen så här långt under året är att målet kommer uppfyllas.

Förklaring och analys

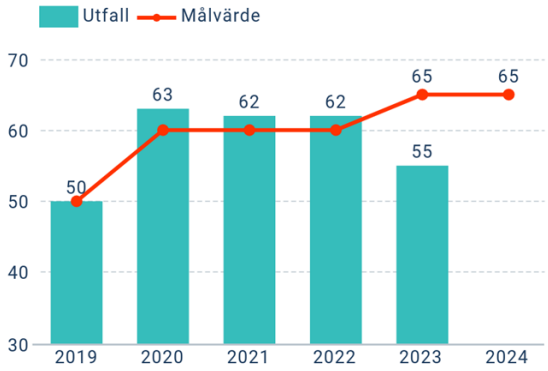
Nya arbetssätt prövas för att möta målgruppernas behov och antalet deltagare i kommunens erbjudna aktiviteter för seniorer och personer med funktionsvariation ökar

Så här går vi vidare

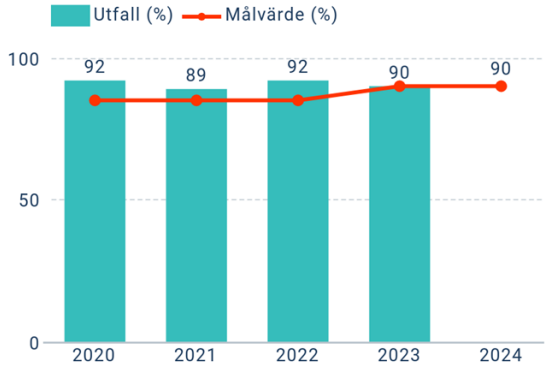
- Förbättrad extern kommunikation kring befintligt utbud barn- och unga samt funktionshinder.
- Nätverk med seniorföreningar kommer ha fortsatt fokus på att samordna och samverka kring fritidsaktiviteter för äldre. Sociala hälsosamtal fortsätter med fokus att slussa ut seniorer i hälsofrämjande aktiviteter. Volontärsatsningen har som mål att möjliggöra aktiviteter för att motverka ensamhet.
- Fortsatt arbete sammanhållen information och långsiktig samverkan med föreningslivet kring organiserade lovaktiviteter.
- Dialog med Idrottsrådet.

Indikatorer

Ungdomars upplevelse av inflytande på fritidsgårdar, Trygga ungdomsmiljöer

Ungdomars upplevelse av trygghet och bemötande på fritidsgårdar

3.1.3 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Service på rätt nivå och inom angiven tid, enligt gällande lagstiftning

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Den genomsnittliga utredningstiden i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år är under mätperioden 87 dagar vilket är en minskning i jämförelse med föregående mätperiod med 7 dagar.

Genomsnittligt antal dagar som gått mellan ansökan och beslut om LSS-insats är under mätperioden 80 dagar vilket är en minskning i jämförelse med föregående mätperiod om 8 dagar.

Bedömning av resultaten

Myndighetsutövningen inom sektorn bedöms ha en hög rättssäkerhet. I jämförelse med andra liknande kommuner har Kungälvs kommun generellt ett bättre resultat inom individ och familjeomsorgen och har uppnått målet i indikatorn. Avseende handläggningstiderna inom funktionshinder når verksamheten inte målet i indikatorn och handläggningstiden är längre än i jämförbara kommuner. Målet bedöms vara uppfyllt.

Förklaring och analys

Sedan 2020 har biståndsenheten gradvis infört ett arbetssätt där de, för att bättre leva upp till den uppdaterade Förvaltningslagen samt förbättra upplevd delaktighet, kommunicerar samtliga beslutsunderlag med brukare innan man går till beslut. Tidigare kommunicerades bara avslagsbeslut, nu kommuniceras även de utredningar där vi förutser ett bifallsbeslut. Detta är positivt för våra brukare och företrädare, men har drivit upp utredningstiden något. Under våren hade verksamheten ett högt inflöde av ansökningar vilket påverkar utredningstiden.

Genomsnittstiden för en utredning påverkas till stor del av av att kommunen inväntat information från sjukvården som dröjt. Detta har drivit upp utredningstiden. Något som även påverkat under mätperioden är vakans och sjukskrivning vilket påverkade arbetsbördan för handläggarna.

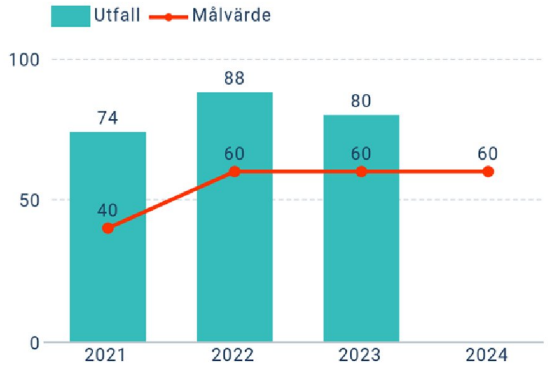
Så här går vi vidare

- Biståndsenheten genomlyser utredningstider och undersöker frågor såsom till exempel utformning av ansökningsblankett, delegation, introduktion av nyanställda.
- Förvaltningen arbetar med införande av digital post för att säkerställa en snabbare kommunikation med brukare och företrädare.
- Fortsatt implementering av Verkställighet och Placeringsenheten enligt upprättad tidsplan- Verkställighet och planeringsenhetens förväntas vara fullt implementerad vid årsskiftet 2024/2025 enligt tidsplan. Verksamheten kommer då att fullt ut arbeta med de tre huvuduppdragen (leverantörsuppföljning, upphandling/placeringsstöd i intern

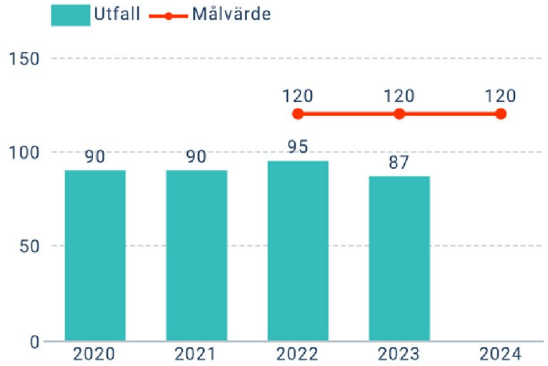
och extern regi samt arvoderade insatser). Detta utifrån en enhetlig process inom socialtjänsten samtliga delar inom Individ och familjeomsorg, funktionshinderomsorg och äldreomsorg.

Indikatorer

Utredningstid i antal dagar från ansökan till beslut om LSS-insats (alla insatser)

Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom 0-20 år, medelvärde

3.1.4 10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Fokusområden är minskade utsläpp från trafik, enskilda avlopp och av mikroplaster. När det gäller utsläpp till vattenmiljö ska påverkan från dag- och spillvatten samt ytavrinning beaktas. Energieffektivisering och utbyte till förnybara bränslen ska genomföras successivt både internt i kommunförvaltningen och externt i den geografiska kommunen.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kommunens avfallsplan implementeras i berörda verksamheter. Genomlysning av förvaring och hanteringar av kemikalier samt cirkulationstvätt pågår för att minska utsläpp i vattendrag.

I den mån det går försöker sektorn gå över till elbilar samt minska på onödiga resor.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är delvis uppfyllt/svårbedömt.

Förklaring och analys

Sektorns arbete med avfallsplanen pågår enligt plan.

Så här går vi vidare

- Fortsatt omställning mot fossilfria bilar.

Aktivitet	Status
Genomföra aktiviteter enligt avfallsplanen	Pågående

3.1.5 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Behovet av olika typer av bidrag, såsom försörjningsstöd har till stor del samband med hur olika strukturella faktorer utvecklas i samhället. En viktig förutsättning är att definiera prioriterade behovsgrupper och utveckla och anpassa förhållningssätt, metoder och insatser efter detta. Inom målet ryms även kommunens arbetsmarknadsverksamhet som fyller en viktig roll i att få fler individer att gå till egen försörjning.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Stöd och Försörjning arbetar dels med individer som är arbetsföra och med personer som av olika hinder står utanför arbetsmarknaden. De individer som inte står till arbetsmarknadens förfogande har pågående genomförandeplaner med förberedande insatser, för att därefter kunna delta i arbetsmarknadsinsatser. En stor andel av de personer som uppbär försörjningsstöd är sjukskrivna av sjukvården eller har sociala hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Antal hushåll och personer som är aktuella på Stöd och Försörjning har minskat under T2 jämfört med T1. Vid jämförelse med samma period 2023, har både inflöde och antal ärenden minskat. Arbetslösheten i Kungälv har ökat sedan T1, i juli uppgår arbetslösheten till 3, 8%. I Västra Götaland ligger siffran för samma period på 6,1%. Det är generellt en fördröjning mellan ökad arbetslöshet och ökat antal hushåll med behov av försörjningsstöd, då andra ersättningar generellt träder in före rätten till bistånd, såsom a-kassa och ersättning från Arbetsförmedlingen.

Närliggande kommuner har sett en mindre ökning av nya ärenden, utifrån ökade handläggningstider hos andra myndigheter. Ett fåtal individer är aktuella med anledning av detta i Kungälv, men vi har ännu inte sett någon tydlig ökning.

Antal hushåll som är avslutade med anledning av att sökande gått ut i arbete eller studier har ökat från 30 personer i T1 till 51 personer under T2. En del av förklaringen är terminsstart i augusti, men en större ökning ser vi gällande personer som gått ut i arbete. Kompetenscentrum bidrar till minskat bidragsberoende genom samverkan internt och med externa aktörer och näringsliv.

Bedömning av resultaten

Bedömning är att målet kommer att nås för 2024. Fördjupad samverkan mellan Kompetenscentrums olika delar bidrar till att fler individer går ut i arbete, studier eller annan ersättning. Genom samverkan identifierar Kompetenscentrum även individer som av olika anledningar inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande och därmed har behov av andra insatser.

Förklaring och analys

Den fördjupade samverkan med Arbetsförmedlingen bidrar till att hushåll med långvarigt biståndsbehov gör förflyttningar mot arbetsmarknaden eller studier. Samverkansärenden följs upp kontinuerligt, vilket gör att vi tillsammans kan ändra planeringen vid behov samt tidigt fånga upp eventuella frågor och hinder.

Kompetenscentrum med dess tvärprofessionalitet, bidrar till att vi tillsammans kan upprätta individanpassade planeringar med utgångspunkt i den enskildes förutsättningar. Detta har bidragit till att individer gjort förflyttningar mot den reguljära arbetsmarknaden, en meningsfull vardag eller mot en planering med sjukvården eller annan aktör. Genom ett nära samarbete kan individer inom Stöd och Försörjning identifieras när behov uppstår inom kommunala verksamheter och vid riktade arbetsmarknadspolitiska insatser.

Kungälvs kommuns samhällskontrakt bidrar till att minska arbetslösheten och stärka kompetensförsörjningen. Regelbundna uppföljningar och dialoger med samhällskontraktsaktörerna gör skillnad. Genom ökad samverkan kring feriejobb, jobbspår, praktik, arbetsträning, subventionerade anställningar och förebyggande insatser får verksamheten ut fler personer på arbetsmarknaden.

Företagen stöttas med kartläggning av rekryteringsbehov, bedömning av lämplig insats och handledning av individer som kommer ut till företagen. Idag finns möjlighet för företag att få stöd från kompetenscentrum med att identifiera kvalificerade arbetssökande

Andelen individer med läkarintyg som gör att de inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande är hög inom Stöd och Försörjning. För att dessa individer ska närma sig arbetsmarknaden krävs andra insatser än vad som idag finns att tillgå samt samverkan med andra aktörer, såsom sjukvård, Försäkringskassan, Samordningsförbundet m.fl. Det sker kontinuerligt omvärldsbevakning kring hur andra aktörer och kommuner arbetar med långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa.

I de ärenden med individer som är förhindrade att delta i arbetsmarknadsinriktade insatser utifrån sociala skäl, förekommer nära samverkan med vuxenenheten. Det gör att vi kan skicka uppdrag till VIA när individen kan kravställas i arbetsmarknadspolitiska insatser, vilket bidrar till förflyttning mot arbetsmarknaden. Det bidrar även till att vi kan anpassa planeringar utifrån hur planeringen ser ut med övrig socialtjänst.

Så här går vi vidare

Samverkan är initierad med sjukvården, för att arbeta med de individer som är långtidssjukskrivna och har SGI (sjukpenninggrundande inkomst) 0. Syftet är att genom gemensam planering med sjukvården arbeta med parallella processer och därigenom förbättra

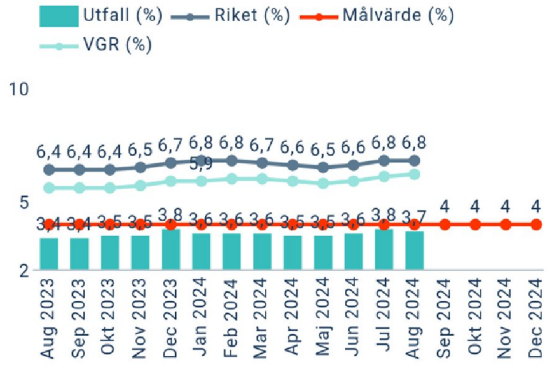
individens hälsa, och på så vis närma sig arbetsmarknaden i de fall där detta är möjligt. Individer som är långtidssjukskrivna ska ha möjlighet att komma upp till 10 timmar aktivitet per vecka, för att möjliggöra deltagande i förstärkt samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Fortsatt utveckling av resurser inom Kompetenscentrum, för insatser som inte kan ges av annan aktör.

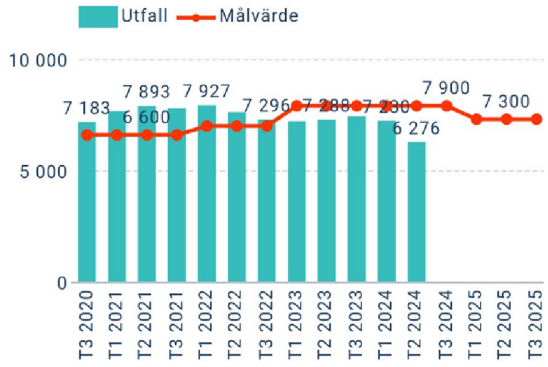
Regelbunden uppföljning av aktörer inom Samhällskontraktet för utveckling av samverkan.

Indikatorer

Arbetslösa inklusive i åtgärder i Kungälv (16-65 år)

Utbetalt försörjningsstöd exklusive nyanlända, Tkr per tertial

Aktivitet	Status
Genomföra aktiviteter enligt planer för social hållbarhet	Pågående

3.1.6 14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Alla med försörjningsstöd ska ha en individuell utredning och uppföljning med krav på arbetsmarknadsfrämjande åtgärder. Effekten förväntas bli minskat utanförskap och ökad känsla av sammanhang.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälvs kommun har relativt få personer med ekonomiskt bistånd jämfört med riket.

För de som söker ekonomiskt bistånd är det cirka 65 procent som av olika skäl inte står till arbetsmarknadens förfogande. Det är ingen homogen grupp utan de kan vara sjukskrivna på grund av psykisk eller fysisk ohälsa men sakna eller ha otillräcklig ersättning från Försäkringskassan, ha beroendeproblematik, inte stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av våld i nära relation, vara föräldralediga, ålderspensionärer eller ha bristande språkkunskaper. För dessa individer kan försörjningsstödet inte villkoras med kontrakt om arbetsmarknadsfrämjande insatser. För dem har Stöd och försörjningsenheten en annan planering som den enskilde måste följa för att ha rätt till ekonomiskt bistånd, till exempel rehabiliterande insatser eller intern/extern vård.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås då försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande åtgärder i ärenden där socialtjänstlagen tillåter det.

Förklaring och analys

Det finns olika orsaker till att man inte klarar sin försörjning och därför ansöker om ekonomiskt bistånd. Orsaken till att man söker hjälpen kodas i varje ärende. Rätten till ekonomiskt bistånd är inte villkorslös för någon. Det är endast för personer som står till arbetsmarknadens förfogande och inte är aktuella för arbetsmarknadsåtgärder via Arbetsförmedlingen, som socialtjänsten kan villkora det ekonomiska biståndet utifrån socialtjänstlagen (SoL 4 kap 4 §). Alla som kodas som arbetslösa står inte till arbetsmarknadens förfogande. Även när man till exempel studerar SFI på heltid eller deltar i Arbetsförmedlingens olika program kodas man som arbetslös. I de ärendena får det ekonomiska biståndet inte villkoras med kontrakt om arbetsmarknadsfrämjande åtgärder.

Så här går vi vidare

Fortsatt utveckling av samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunen utifrån det nya samverkansavtalet. Samverkansavtalet kommer också att revideras under verksamhetsåret 2024.

Gemensamma planeringar tillsammans med individen ska ske kontinuerligt med tydlig planering mot arbete eller utbildning.

Kompetenscentrums resurser ska användas till de insatser som inte ges i samverkan med Arbetsförmedlingen.

Samverkan med samordningsförbundet är mycket viktigt då det finns rehabiliterande insatser och statliga resurser avsatta för det som idag inte används på ett effektivt sätt.

Alla samverkansmöten ska ha ett tydligt syfte och uppföljning med utgången i medborgarnas

behov och snabbaste vägen till egen försörjning.

Regelbunden uppföljning av befintliga aktörer inom ramen för Samhällskontraktet.

Försörjningsstöd och vuxenenheten på ToS fortsätter att fördjupa påbörjad samverkan kring gemensam ärende i syfte att skapa förutsättningar för förflyttning i riktning mot arbetsmarknaden.

3.1.7 15. Robusta kommunala funktioner

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Kungälv ska sträva efter att uppfylla MSB:s riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap.

Kommunerna är ansvariga för verksamhet som måste fungera även under kriser, exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning, fjärrvärme, räddningstjänst och skola. Regionerna ansvarar bland annat för sjukvård och kollektivtrafik som även det måste fungera.

Vid samhällsstörningar ska kommunen ta fler ansvar samtidigt:
- Leda och se till att den egen verksamhet kan genomföras som vanligt.
- Samordna och organisera de åtgärder för att hantera krisen som genomförs av olika aktörer i kommunen, till exempel räddningstjänst, polis och olika enheter från kommunen
- Organisera och säkerställa informationen till allmänheten
- Delta i samverkan på regional nivå.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Utifrån föregående års risk- och sårbarhetsanalys har anvisning för sektor Trygghet och Stöd vid händelse av kris färdigställts under året. Till anvisningen har förvaltningen även tagit fram nedan vägledningar:

- Vägledning vid personalbrist samt hantering av personal med nyckelkompetens
- Vägledning vid avbrott i vattenförsörjningen
- Vägledning vid avbrott i elförsörjningen
- Vägledning vid brist på hjälpmedel
- Vägledning vid störning i kollektivtrafiken
- Vägledning vid värmebölja
- Vägledning vid utrymning och evakuering
- Vägledning vid brist på skyddsutrustning, sjukvårdsmaterial och mediciner
- Vägledning vid störning i kommunikationen
- Rutin för information till chefer inom Trygghet och stöd vid risk för kraftigt oväder

Under våren färdigställdes sektorns kompetensförsörjningsplan och fortsatt arbete kommer under året att ske med handlingsplaner per verksamhetsområde.

Sektorns kontinuitetsplaner för verksamhetssystem är färdigställda.

Bedömning av resultaten

Bedömningen så här långt under året är att målet kommer uppfyllas.

Förklaring och analys

Sektorn har genomfört aktiviteter enligt plan och en viktig aspekt i den kommunala organisationen för att skapa robusthet, hållbarhet och säkerhet är också att anpassa organisationen utifrån de utmaningar verksamheten har och krav på nya arbetssätt och effektivisering. Inom Äldreomsorgen har man gjort en omorganisation för att säkerställa en robust organisation med fokus på helhet och samordning i viktiga stödfunktioner för att minimera sårbarhet i den dagliga driften. Vidare har man inom hela välfärdssektorn haft stort fokus på att säkerställa bemanningen i organisationen genom utveckling och kvalitetssäkring av rekryteringsprocessen och bemanningen.

Så här går vi vidare

Framtagande av handlingsplaner på verksamhetsnivå och enhetsnivå avseende kompetensförsörjning.

3.2 Strategiska förutsättningar

3.2.1 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Våra medarbetare ska känna stolthet i sitt arbete för kommunen och möta medborgarna med ett gemensamt serviceinriktat förhållningssätt. Andra viktiga faktorer är arbetsplatskultur, möjligheter till utveckling, flexibla arbetsvillkor, personlig utveckling utifrån kompetens och erfarenhet

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Personalomsättningen inom sektorn har minskat med 4,5 procentenheter från 15,4 procent (T2 2023) till 10,9 procent (T2 2024). Detta ligger lägre än målvärdet på 16 procent. Siffran avser antal månadsavlönad personal som slutat på egen begäran och är beräknad på ett genomsnitt över tolv månader.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden har ökat med 0,4 procentenheter mellan mätperioderna och ligger högre än målvärdet. Genomsnittliga sysselsättningsgraden har ökat från 95,7 procent till 96,1 procent.

Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar i procent har ökat med 1,4 procentenheter i jämförelse med T2 2023 (13,2 procent) och är nu 14,6 procent. Andel timmar utförda av timavlönade i relation till totalt utförda timmar ligger högre än målvärdet (10 procent).

Bedömning av resultaten

Bedömningen så här långt under året är att målet kommer uppfyllas.

Förklaring och analys

Personalomsättningen har sjunkit jämfört med T2 2023 vilket kan förklaras av det rådande ekonomiska läget som bidragit till att många väljer att stanna på sina arbetsplatser samt att det finns färre arbetstillfällen på hela arbetsmarknaden. På grund av omorganisation som genomförts inom sektorn kan ingen närmare analys av personalomsättning på verksamhetsområdesnivå göras.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden fortsätter att öka vilket kan förklaras av arbetet med heltidsresan inom Kommunals avtalsområde samt att samtliga medarbetare tillfrågas om de vill öka sin sysselsättningsgrad årligen i samband med utvecklings- och uppföljningssamtal. Alla nyanställningar görs på heltid.

Att andelen timmar utförd av timavlönad personal har ökat kan förklaras av de skärpta reglerna för dygnsvila som infördes hösten 2023 i viss mån begränsar användandet av befintlig personal. Detta leder till att andelen timmar utförda av timavlönade ökar då behovet av bemanning kvarstår. Till följd av de nya arbetstidsreglerna så arbetar verksamheterna aktivt med schemaläggningsprocessen för att skapa hållbara scheman som möter verksamhetens behov.

Arbetet med temperaturmätningar fortsätter. Mätningarna är ett verktyg för att följa upp och arbeta med den sociala och organisatoriska arbetsmiljön. Systemet skickar månadsvis ut ett antal frågor till alla medarbetare. Temperaturmätningen ger chefer återkoppling i realtid om hur medarbetare upplever sin arbetssituation vilket ger chefer och medarbetare ett underlag för dialog, utveckling och lärande. I början på året presenterades guidade temperaturmöten som ytterligare ett verktyg att använda för att skapa dialog kring arbetsmiljö. Mötesformen har använts på flera enheter med positiv respons.

I början av året har samtliga enheter tagit fram arbetsmiljömål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Kungälvs kommuns övergripande arbetsmiljömål för 2024 är en god social arbetsmiljö där vi samarbetar och har ett inkluderande synsätt och en god organisatorisk arbetsmiljö med ett tillitsbaserat ledarskap som skapar möjlighet till eget ansvar. Varje enhet har valt två friskfaktorer utifrån Sunt arbetsliv och tagit fram egna mål, åtgärder och aktiviteter i syfte att främja en god arbetsmiljö.

Genom avtalet KOM-KR fortgår bland annat valideringsutbildningen för stödassistenter som startade via Vuxenutbildningen hösten 2023. Utbildning inom ramen för Äldreomsorgslyftet pågår och innebär att outbildad personal utbildas till vårdbiträde. Yrkesresan inom Funktionsstöd startar under hösten.

För chefer pågår en ledarskapsutbildning via GR som startade upp under april 2024. Syftet är att stärka ledarskapet som ett led i arbetet med Sunt arbetslivs friskfaktorer med fokus på arbetsmiljön.

Under våren har en arbetsmiljöutbildning i det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförts för chefer och skyddsombud för att skapa goda förutsättningar för arbetsmiljöarbete och samverkan.

Sektorn har ett aktivt samarbete med Vård- och omsorgscollege där man har ett målarbete för kvalitetssäkring av vård- och omsorgsutbildningen samt samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare.

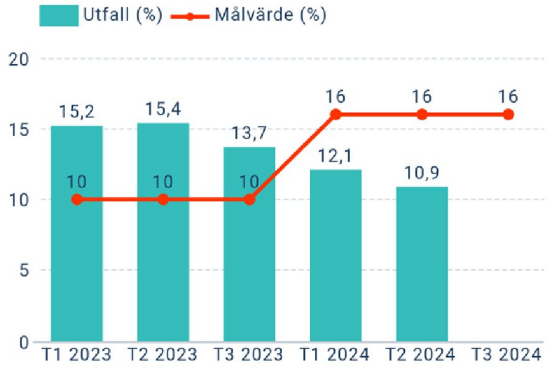
Så här går vi vidare

- Fortsätta att stärka arbetsmiljön genom Sunt arbetslivs friskfaktorer för att sänka sjukfrånvaron och främja en god arbetsmiljö.

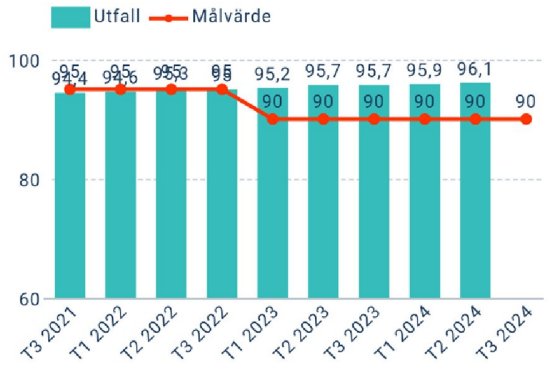
- Säkerställa grundbemanning för att minska antalet timanställda.
- Fortsatt arbete med karriärvägsmodell inom äldreomsorgen för att differentiera roller och arbetsuppgifter och implementering av mentorskapsmodell inom ESF-finansierade projektet FAVO (Fler anställda inom vård och omsorg).
- Fortsätta arbetet med att erbjuda utbildning inom ramarna för Äldreomsorgslyftet och den nära vården.

Indikatorer

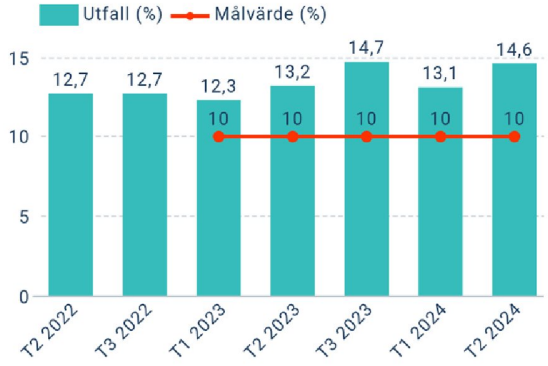
Personalomsättning inom trygghet och stöd

Genomsnittlig sysselsättnings-grad

Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar (%)

Aktivitet	Status
Arbeta tillitsbaserat	Pågående

3.2.2 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Kungälv resultat ska vara bättre än genomsnittet av jämförbara kommuner avseende verksamhetens kvalitet och hushållning. Målsättningen är sänkta kostnader inom kommunens verksamheter i förhållande till föregående år med bibehållen kvalitet i insatserna. Verksamhetens kvalitet = Genomsnittligt jämförbart utbud, resultat, handläggningstider och inom lagarnas gränser.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/inv 80+ har ökat något sedan föregående mätperiod. Utfallet är dock under målvärdet och Kungälv ligger också på en lägre nivå än genomsnittet i liknande kommuner.

Avseende särskilt boende äldreomsorg, kr/inv 80+ har kostnaden ökat något sedan föregående mätperiod och ligger under målvärdet. I jämförelse med riket och liknande kommuner har Kungälvs kommun lägre kostnader.

Gällande funktionsnedsättning LSS och SFB, kr/inv har kostnaden ökat sedan föregående mätperiod och ligger över målvärdet. I jämförelse med riket har Kungälvs kommun något högre kostnader, men i jämförelse med andra kommuner i Göteborgsområdet ligger Kungälv i mittenskiktet.

Kostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv har ökat något sedan föregående år men ligger under målvärdet. I jämförelse med andra kommuner ligger Kungälv en bit under riket men inte helt i nivå med landets bästa kommuner.

Vad gäller Kostnad barn och ungdomsvård, kr/inv så har kostnaden ökat något sedan föregående år och ligger över målvärdet. I jämförelse med riket ligger Kungälv snäppet under medelvärdet.

Kostnad missbrukarvård vuxna, kr/inv har minskat något sedan föregående år men ligger över målvärdet. I jämförelse med riket och jämförbara kommuner ligger kommunen högre än övriga.

Enligt nyckeltal från Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) som redovisar och jämför resultat inom områden som är av stort intresse för invånarna varierar resultaten inom sektorns områden. Sammantaget ligger kommunen i dagsläget i mittenskiktet bland Sveriges kommuner avseende stöd och omsorg.

Bedömning av resultaten

Kostnaderna inom äldreomsorgen är lägre än i jämförbara kommuner och även lägre än uppsatt målvärde. Kostnaderna inom individ och familjeomsorgen samt funktionshinder är högre än i jämförbara kommuner. Målet bedöms som delvis uppfyllt.

Förklaring och analys

Kommunen har fortsatt höga kostnader för HVB-placeringar Barn- och ungdom vilket generar negativ avvikelse utifrån budget. Planering för och övergång till annan vårdform görs där detta är möjligt.

Inom området Vuxen är kostnaden för personer som står långt från bostadsmarknaden fortsatt hög och genererar ett underskott utifrån budget. Verksamheterna kartlägger regelbundet vilka ärenden som kan verkställas i egen regi. Sektorn har löpande arbetat med de aktiveter som är framtagna i handlingsplan för att lösa behovet av bistånd till boende i egen regi och minska antalet externa köp. Handlingsplanen har haft effekt.

Det råder generell bostadsbrist i Kungälvs kommun och tiden i allmännyttans bostadskö uppgår till närmare 10 år för att få en bostad. Bostadsbristen drabbar särskilt personer med funktionsnedsättning och missbruks- och beroendeproblematik som har svårare att få ett eget hyreskontrakt. Socialtjänsten har ett särskilt lagstadgat ansvar att lösa bostadssituationen för dessa målgrupper.

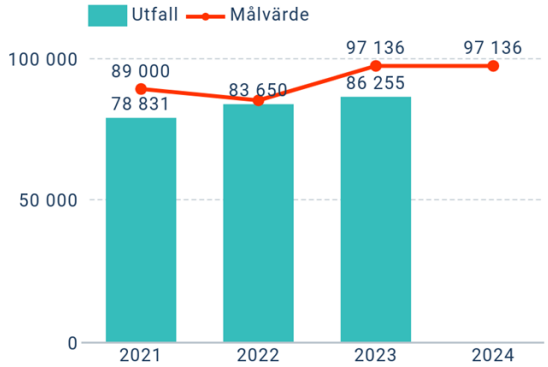
Vad gäller kvalitetsfaktorer följer förvaltningen ett årshjul där planering och genomförande av åtgärder, analys av avvikelser och egenkontroller, identifiering av risker och riskbedömning systematiskt utförs. Arbetet bedrivs parallellt med analyser och utvärdering för innevarande år, samtidigt med planering och riskbedömning för kommande år.

Så här går vi vidare

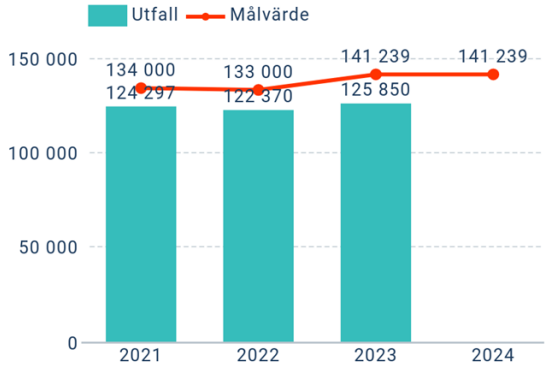
- Fortsatt implementering av Verkställighet och placeringsenheten med särskilt uppdrag avseende leverantörsuppföljning, placeringsstöd samt familjehem.
- Utveckla inköpsstrategi för att få en samlad blid av målgrupper, metoder och leverantörer oavsett om de ingår i sektorns egen produktion eller är en privat aktör.
- Minska kostnader för köp av missbruksvård och arbeta med hemmaplanslösningar i samarbete med utförare i egen regi enligt upprättad handlingsplan.
- Rekrytera och öka andel egna rekryterade familjehem.
- Minska kostnader för köp av huvudverksamhet avseende boende till personer som står utanför ordinarie bostadsmarknad och arbeta med hemmaplanslösningar i samarbete med utförare i egen regi enligt upprättad handlingsplan.
- I dialog med hyresvärdar verka för att brukare med större behov av stöd från socialtjänsten får tillgång till sociala kontrakt.

Indikatorer

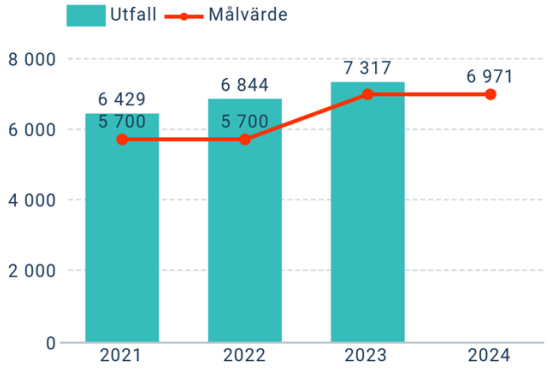
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/inv 80+

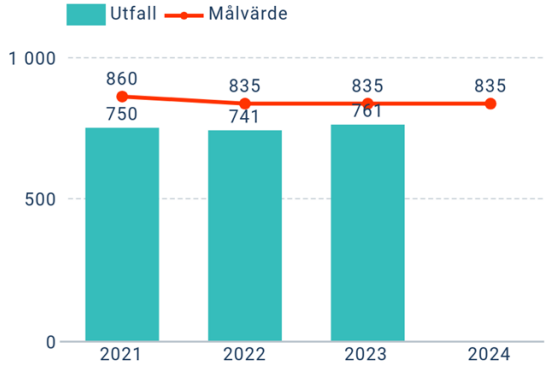
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/inv 80+

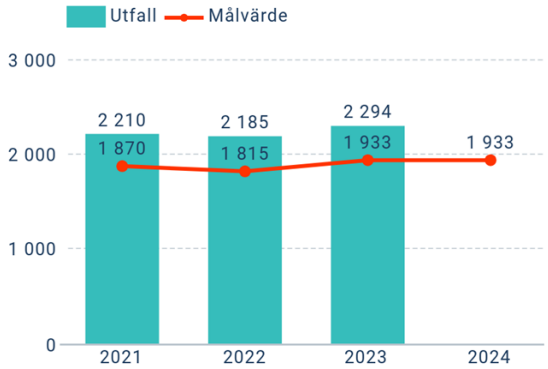
Kostnad funktionsnedsättning LSS och SFB, kr/inv

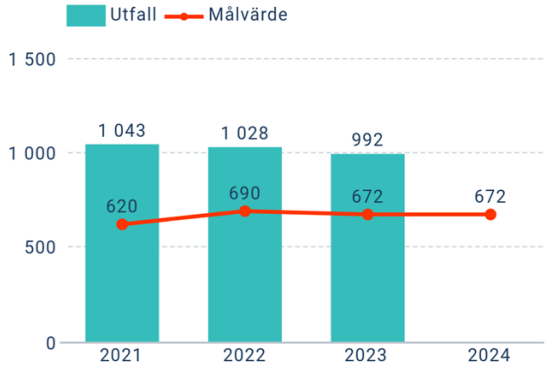
Kostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv

Kostnad barn och ungdomsvård, kr/inv

Kostnad missbrukarvård vuxna, kr/inv

4 Personal

4.1 Personalsiffror sektorn

4.1.1 Anställda

Mätdatum är: för T1 1/4, för T2 1/8 och för T3 1/12.
Antal anställda = antal personer med fastställd sysselsättningsgrad (dvs timavlönade ingår ej).
Antal årsarbetare = sysselsättningsgraden omräknat till heltid.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Antal anställda	1 608	1 576	32
- Antal anställda, kvinnor	1 349	1 334	15
- Antal anställda, män	259	242	17
Antal årsarbetare	1 547	1 511	36
- Antal årsarbetare, kvinnor	1 292	1 273	19
- Antal årsarbetare, män	255	238	17

4.1.2 Arbetade timmar

Visar utförda arbetstimmar av månadsavlönad personal respektive timavlönad personal.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Månadsavlönade (antal timmar)	1 361 758	1 333 031	28 727
- Månadsavlönade, kvinnor (antal timmar)	1 119 364	1 105 491	13 873
- Månadsavlönade, män (antal timmar)	242 394	227 540	14 854
Mer/övertid (antal timmar)	17 010	27 979	-10 969
Timavlönade (antal timmar)	235 981	207 180	28 801
- Timavlönade, kvinnor (antal timmar)	171 126	152 512	18 614
- Timavlönade, män (antal timmar)	64 854	54 668	10 186
Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar (%)	14,6 %	13,2 %	1,4
- Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar, kvinnor (%)	13,1 %	11,9 %	1,2
- Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar, män (%)	20,1 %	18,9 %	1,2

4.1.3 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron redovisas som andel sjuktimmar av ordinarie antal arbetstimmar.
Varav sjukfrånvaro >=60 dagar. Den långa sjukfrånvarons andel av den totala sjukfrånvaron.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Sjukfrånvaro (%) av ordinarie arbetstid	12,3	12,2	0,1
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Kvinnor	13,1	13,7	-0,6

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Män	8,6	7,5	1,1
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder <= 29 år	9,3	9	0,3
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder 30-49 år	10,9	11	-0,1
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder >= 50 år	15,1	15,2	-0,1
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), mindre än 15 dagar	4,8	5	-0,2
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), 15 dagar eller mer	7,5	7,2	0,3
Andel av sjukfrånvaro som överstiger 60 dagar (%)	48	46,9	1,1

4.1.4 Sjuklönekostnad (Tkr)

Arbetsgivarens kostnad för de första 14 dagarna samt 10% till dag 90. Ger ingen fullständig bild av kostnaderna för sjukfrånvaro.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Sjuklönekostnad (Tkr, Inkl personalomkostnader (PO))	18 566	17 662	904
- Sjuklönekostnad, kvinnor (Tkr, inkl PO)	15 679	15 117	562
- Sjuklönekostnader, män (Tkr, inkl PO)	2 887	2 545	342

4.2 Kommentar till utfall

Korttidsenheten och Solhaga utökade sin verksamhet samt att två nya dagliga verksamheter har öppnat sedan mätningen för T2 2023. Totalt i sektorn har antalet anställda ökat med 32 personer från T2 föregående år, varav 15 kvinnor och 17 män.

Antal årsarbetare har ökat med 36 jämfört med T2 2023. Som årsarbetare räknas medarbetarnas sysselsättningsgrad om till heltidsmått, det vill säga två halvtidstjänster blir en årsarbetare. Ökningen kan delvis förklaras av att genomsnittliga sysselsättningsgraden ökat med 0,4 procentenheter till nuvarande 96,1 procent. Att antalet anställda och antalet årsarbetare ökat går i linje med att alla medarbetare inom Kommunals avtalsområde anställs på heltid. De som redan har en anställning frågas årligen i samband med utvecklingssamtal om de är intresserade av att höja sin sysselsättningsgrad.

Antal arbetade timmar för månadsavlönade har ökat med 28 727 timmar jämfört med T2 2023. Även detta kan delvis förklaras av ökat antal månadsanställda samt den ökade genomsnittliga sysselsättningsgraden.

Mer- och övertid har minskat med 10 969 timmar jämfört med T2 2023. Antal timmar utförda av timavlönad personal har ökat med 28 801 timmar vilket motsvarar en ökning på 1,4 procentenheter av totalt utförda timmar. Detta resultat kan förklaras av att förvaltningen behövt förhålla sig till skärpta arbetstidsregler sedan hösten 2023 vilket bidragit till ett ökat behov av antal timanställda följt av minskad övertid.

Sjukfrånvaron för sektorn mäter 12,3 procent vilket innebär en ökning med 0,1 procentenhet jämfört med T2 2023. Korttidssjukfrånvaron (dag 1-14) ligger på 4,8 procent vilket är en minskning på 0,2 procentenheter jämfört med samma period föregående år. Långtidssjukfrånvaron (15 dagar eller mer) ligger på 7,5 procent vilket innebär en ökning på 0,3 procentenheter.

Den 1 februari 2024 omorganiserades sektorn och gick från sex verksamhetsområden till fyra. Detta får som konsekvens att utfallet i relation till föregående mätperiod inte är jämförbart på verksamhetsnivå.

Sjuklönekostnaderna har ökat sedan T2 2023 med 904 Tkr och är nu 18 566 Tkr. Detta kan förklaras av att personalomkostnadspålägget ökat sedan föregående år samt lönehöjningar.

Så går vi vidare

Arbete med att sänka sjukfrånvaron i sektorn fortsätter. Det har påbörjats ett förvaltningsövergripande arbete med att ta fram handlingsplaner för att öka frisknärvaron, där enheter med hög sjukfrånvaro prioriteras.

Arbete med Sunt arbetslivs friskfaktorer fortsätter och det planeras för workshops i samtliga ledningsgrupper under hösten.

5 Ekonomi

5.1 Hela sektorn (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Summa intäkter	249 732	224 198	25 534	352 332	336 297	16 035
Personalkostnader	-649 758	-655 072	5 314	-965 283	-977 278	11 995
Övriga kostnader	-449 948	-410 679	-39 269	-658 405	-615 975	-42 430
Summa kostnader	-1 099 706	-1 065 751	-33 955	-1 623 688	-1 593 253	-30 435
Summa nettokostnad	-849 974	-841 553	-8 421	-1 271 356	-1 256 956	-14 400

5.2 Nettokostnad per verksamhet (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Sektorchef	-23 825	-28 708	4 883	-34 906	-39 906	5 000
Individ och familjeomsorg	-387 203	-357 176	-30 027	-569 874	-535 774	-34 100
Äldreomsorg	-172 647	-181 422	8 775	-260 577	-269 877	9 300
Hälso- och sjukvård	-89 926	-97 466	7 540	-139 497	-145 897	6 400
Funktionsstöd	-176 373	-176 780	407	-266 502	-265 502	-1 000
Summa	**-849 974**	**-841 552**	**-8 422**	**-1 271 356**	**-1 256 956**	**-14 400**

5.3 Kommentar till utfall och prognos

Sektor Trygghet och stöd prognostiserar i tertial 2 ett underskott på -14,4 Mkr, vilket är en förbättring mot tertial 1 då sektorn prognostiserade -20,4 Mkr.

Sektorgemensamt prognostiserar ett överskott på 5,0 Mkr som beror på lägre utbildningskostnader än budgeterat, ökade intäkter för statsbidrag samt överskott på avsatta medel för oförutsedda sektorgemensamma kostnader.

Verksamhetsområde Individ och Familjeomsorg prognostiserar ett underskott på –34,1 Mkr. Från och med 2024 redovisas all köpt vård här (förutom kostnader för hospice och betaldagar sjukhus som redovisas under Hälso- och sjukvård).

Sektorn har höga kostnader för köpt korttidsvård inom flera områden. Detta beror på att brukare med beslut om Bostad med särskild service (socialpsykiatri) och Särskilt boende (äldreomsorg) behöver placeras på köpt korttidsplats i avvaktan på verkställighet. Även egna korttidsplatser (äldre) beläggs med brukare som väntar på permanentplats på Vård- och Omsorgsboende. Väntetiden till demensplats är längre än till somatisk inriktning. Brist på överföring av information från sjukhuset leder till svårigheter att bedöma behov för hemgång. Under hösten har arbetet för att möjliggöra hemgång från sjukhuset istället för köp av korttidsplats intensifierats vilket beräknas ge effekt mot slutet av året. Biståndsenheten arbetar aktivt med samordnad individuell plan (SIP) innan utskrivning från sjukhus för en tryggare återgång till det egna hemmet. Vård- och omsorgboende har effektiviserat arbetet med in- och utflytt. Som följd av minskat antal köp korttidsplatser kommer volymerna för hemtjänsttimmar att öka.
Kommunen har fortsatt höga kostnader för HVB-placeringar Barn- och ungdom vilket generar negativ avvikelse utifrån budget. Planering för och övergång till annan vårdform görs där

detta är möjligt. Inom området Vuxen är kostnaden för personer som står långt från bostadsmarknaden fortsatt hög och genererar ett underskott utifrån budget. Verksamheterna kartlägger regelbundet vilka ärenden som kan verkställas i egen regi. Under tertial 2 har kostnaden för placeringar enligt LVM ökat.

Antalet totala hemtjänsttimmar januari-augusti har minskat med 2,5 procent mot samma period föregående år (279.564 timmar i år mot 286.630 timmar 2023). I början på 2024 reglerades volymer för hemtjänsttimmarna då 2023 års totala utfall var 3 procent lägre än 2022. Prognosen för volymer på hemtjänsttimmarna för 2024 är +/- 0 mot budget då verksamheten bedömer att timmarna kommer öka under slutet av året, som ett led i arbetet att möjliggöra hemgång istället för köp av korttidsplats.

Av det totala underskottet på -34,1 Mkr, avser -20,2 individ- och familjeomsorg, -9,9 Mkr avser äldreomsorg och -4,0 Mkr avser funktionsstöd.

Verksamhetsområdet Äldreomsorg, som omfattar Vård- och Omsorgsboende samt Stöd i ordinärt boende, prognostiserar ett överskott på 9,3 Mkr. 2024 har sektorn fått ett statsbidrag av engångskaraktär på 11,5 Mkr riktat till äldreomsorgen. Detta ersätter vissa tidigare statsbidrag (bland annat återhämtningsbonus samt medel för att minska timanställda). I dagsläget finns inga besked om att statsbidraget skulle kvarstå kommande år. Vård- och omsorgsboendena prognostiserar ett underskott på 7,2 Mkr vilket kan härledas till två specialärenden som kräver högre bemanning än budget. Hemtjänsten prognostiserar ett överskott på 3,6 Mkr. Ett standardiserat arbetssätt gällande schemaläggning och insatsplanering har gett effektivare produktionsplanering. Ledning Äldreomsorg prognostiserar, förutom statsbidraget på 11,5 Mkr, ett överskott på 1,4 vilket till största delen kan hänföras till ökade intäkter för hyror och omsorgsavgifter.

Verksamhetsområdet Hälso- och sjukvård prognostiserar ett överskott på 6,4 Mkr. 6,1 Mkr av dessa är hänförliga till prestationsbaserat statsbidrag för sjuksköterskebemanning, vilket även får halvårseffekt 2025. Verksamheten fortsätter att aktivt rekrytera personal på grund av den rörliga arbetsmarknaden, vilket periodvis leder till vakanser i verksamheten. Inom verksamheten finns ökade kostnader för sjukvårdsmaterial och tekniska hjälpmedel till följd av prisökningar/inflation.

Verksamhetsområdet Funktionsstöd prognostiserar ett underskott på -1,0 Mkr som i huvudsak beror på kostnader för resor till och från daglig verksamhet.

Sektorn har under perioden januari-augusti haft konsultkostnader på 1 712 tkr som i huvudsak består av handledning. Motsvarande period 2023 var kostnaderna för konsulter 3 251 tkr. Kostnaderna för inhyrd personal för januari-augusti är 1 188 tkr och består av inhyrd personal för Barn och Unga-enheten (419 tkr), Vuxenenheten 298 tkr) samt Sjuksköterskeenheten (472 tkr). Motsvarande period 2023 var kostnaderna för inhyrd personal 2 715 tkr och bestod av inhyrda sjuksköterskor.

6 Intern kontroll

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2024-06-05 §174/2024 "Kommunstyrelsen kommer att följa upp internkontrollplanerna formellt i samband med respektive tertialrapport" rapporteras intern kontroll efter åtta månader.

- Intern kontrollplan för sektorn antogs av kommunstyrelsen 2023-12-13
- Arbete pågår med sektorns granskningar och åtgärder enligt plan
- Riskanalys för intern kontroll 2025 genomförs under hösten i kommunstyrelsens utskott
- Resultatet av årets arbete kommer att redovisas till kommunstyrelsen i december 2024

KUNGÄLVS KOMMUN

Delårsrapport 2 2024

Bildning och lärande

2024-10-10

Innehållsförteckning

1 Inledning 4
1.1 Verksamhetsöversikt 4
1.2 Sammanfattning, måluppföljning 4
2 Volymer 6
2.1 Förskola och pedagogisk omsorg 6
2.2 Förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola 7
2.3 Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola 8
2.4 Vuxenutbildning 9
2.5 Ekonomiskt bistånd 10
2.6 Mottagning nyanlända 11
2.7 Bibliotek och kulturskola 12
3 Måluppföljning 13
3.1 Verksamhetsmål 13
3.1.1 1. Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö 13
3.1.2 2. Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskolan 16
3.1.3 3. Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och lägre arbetslöshet 19
3.1.4 4. En kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd 22
3.1.5 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv 26
3.1.6 7. Förbättrat näringslivsklimat 29
3.1.7 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättsäkerhet 30
3.1.8 10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck 32
3.1.9 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende 33
3.1.10 13. 100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds vuxenutbildning 36
3.1.11 14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser 39
3.1.12 15. Robusta kommunala funktioner 41
3.2 Strategiska förutsättningar 41
3.2.1 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun 41
3.2.2 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner 47
4 Personal 50
4.1 Personalsiffror sektorn 50
4.1.1 Anställda 50

4.1.2 Arbetade timmar *50*
4.1.3 Sjukfrånvaro *50*
4.1.4 Sjuklönekostnad (Tkr) *51*
4.2 Kommentar till utfall 51
5 Ekonomi 52
5.1 Hela sektorn (Tkr) 52
5.2 Nettokostnad per verksamhet (Tkr) 52
5.3 Kommentar till utfall och prognos 52
6 Intern kontroll 54

1 Inledning

Föreliggande rapport avser tertial 2. Rapporten är uppdelad i fem delar: Sammanfattning, Volymer, Kommunstyrelsens resultatmål, Personal och Ekonomi. Redovisningen bygger på utfall januari till och med augusti med prognos för helåret 2024.

1.1 Verksamhetsöversikt

1.2 Sammanfattning, måluppföljning

Läsanvisning till målbedömningen av resultatmål

Bedömning av målet görs enligt fyra rubriker:

- *Beskrivning och jämförelse av resultaten* (Vilka resultat ser du? Hur ser de ut över tid? Hur står sig resultaten i jämförelse med andra kommuner?)
- *Bedömning av resultaten* (Är resultaten bra eller dåliga?)
- *Förklaring och analys* (Varför ser resultaten ut som de gör?)
- *Så här går vi vidare* (Vilka åtgärder kommer att genomföras för att förbättra resultatet?

Utgångspunkt för bedömningen är de **resultat** som framkommer i indikatorer, aktiviteter och underliggande mål. Saknas relevanta indikatorer ska fokus vara på resultat som bidrar positivt eller negativt till måluppfyllelsen.

För målbedömning används en 6-gradig skala. Skalan bygger på tre färger med två steg inom varje färg.

Symboler för målbedömning

6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

4 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

3 - Delvis uppfyllt/Svårbedömt

2 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

1 - Kommer ej att uppfyllas/Är ej uppfyllt

Färgmarkering av indikatorer

Indikatorernas färgmarkering visar hur stor avvikelsen är från ett givet målvärde. I normalfallet visar indikator:

- **grönt** om utfallet är lika med eller bättre än målvärdet.
- **gult** om utfallet är mindre än 15 procent från målvärdet
- **rött** om avvikelsen är mer än 15 procent från målvärdet

Några få indikatorer kan ha andra inställningar exempelvis intervall eller om ett utfall över målvärdet inte kan anses vara positivt.

Kommunfullmäktiges Strategiska mål	6-gradig bedömning	KS resultatmål/ sektormål
Att ge goda förutsättningar för livslång lärande	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	1. Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	2. Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskolan
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	3. Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och lägre arbetslöshet
	3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	4. En kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd
En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet		
Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar		
Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i rikt och aktivt kulturliv	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	7. Förbättrat näringslivsklimat
	6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättssäkerhet
Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen		
Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
Trygg uppväxt ger ett tryggare samhälle	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	12. Minskat utanförskap och bidragsberoende
	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	13. 100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds vuxenutbildning
	5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	14. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser
Levande havsmiljö		
Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	15. Robusta kommunala funktioner

Kommunfullmäktiges Strategiska förutsättningar	6-gradig bedömning	KS resultatmål/ sektormål
Strategiska förutsättningar	4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt	16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun
	6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt	17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

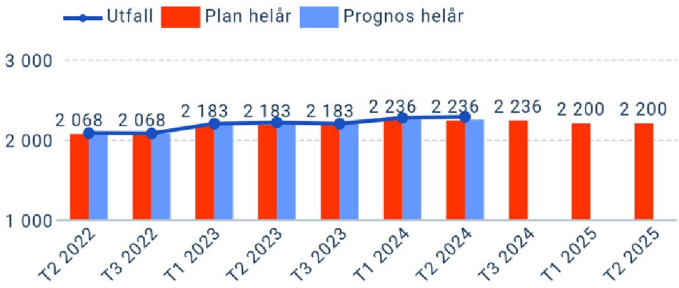
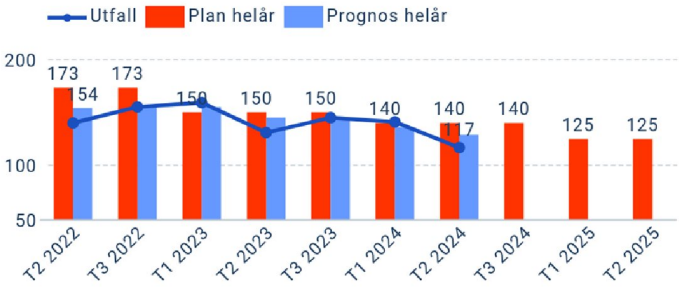
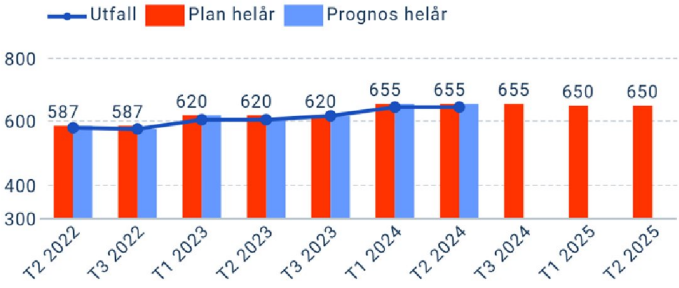
2 Volymer

Färgmarkeringen till volymtalen visar avvikelse mellan plan och prognostiserat utfall på helår.

Volymtalet får grönt om avvikelsen är mindre än 2 procent, Gult om avvikelse är 2 till 5 procent. Rött vid mer än 5 procent avvikelse.

Röd färg indikerar alltså endast avvikelsen från planen och inte nödvändigtvis att resultatet är dåligt.

2.1 Förskola och pedagogisk omsorg

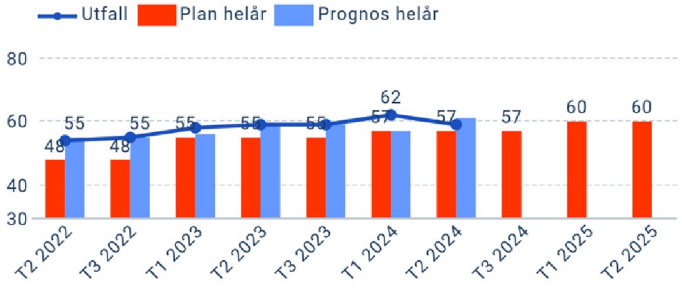
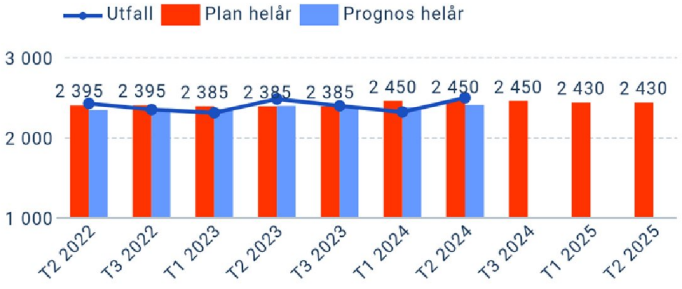
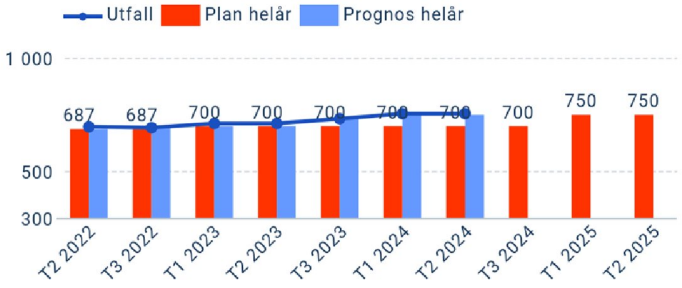
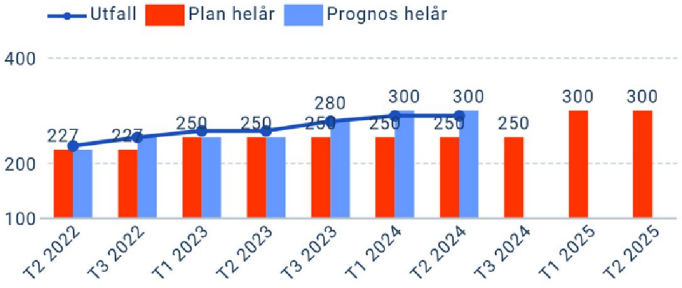
Volymtal	
Kommunal förskola, antal helårsplatser **Utfall** 2 282 **Plan helår** 2 236 **Prognos helår** 2 246	
Kommunal pedagogisk omsorg, antal barn **Utfall** 117 **Plan helår** 140 **Prognos helår** 129	
Fristående förskola, antal barn **Utfall** 645 **Plan helår** 655 **Prognos helår** 655	

I kommunal regi utökades förskolan med 36 platser i Ytterby och 24 platser i Tjuvkil i början av året. De kommunala förskolorna har dessutom tillfälligt öppnat upp fler platser succesivt under våren för att möta behovet.

Antalet platser i Kärna har minskat i kommunal regi samtidigt som den fristående förskolan Solgläntan Norlandia, som startade i augusti 2023, fortsätter att succesivt utöka sin verksamhet genom att ta emot fler barn. Därmed ökar antalet barn även på fristående förskolor jämfört med tidigare år.

Antal barn i kommunal pedagogisk omsorg i form av familjedaghem fortsätter att minska jämfört med plan och tidigare år.

2.2 Förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola

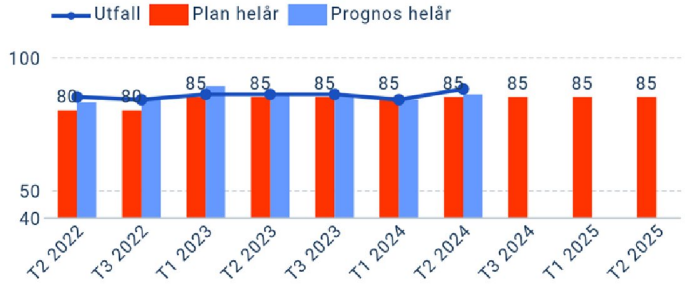
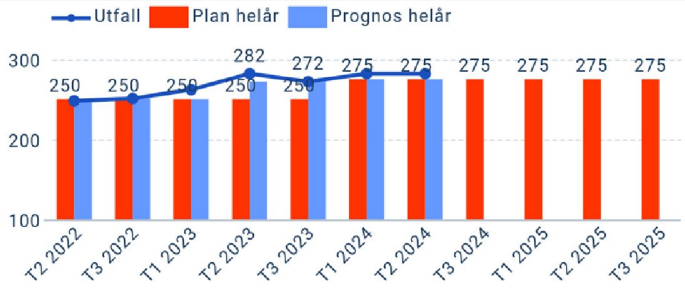
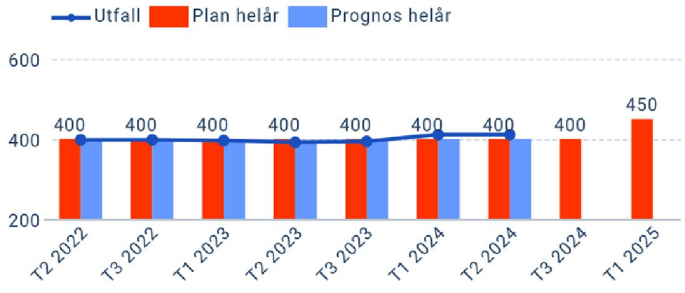
Volymtal	
Kommunal grundskola, årskurs F-9, antal elever **Utfall** 5 301 **Plan helår** 5 367 **Prognos helår** 5 326	
Kommunal anpassad grundskola, årskurs 1-9, antal elever **Utfall** 59 **Plan helår** 57 **Prognos helår** 61	
Kommunala fritidshem, antal elever **Utfall** 2 490 **Plan helår** 2 450 **Prognos helår** 2 400	
Fristående grundskola, årskurs F-9, antal elever **Utfall** 755 **Plan helår** 700 **Prognos helår** 750	
Fristående fritidshem, antal elever **Utfall** 290 **Plan helår** 250 **Prognos helår** 300	

Antal elever i kommunal grundskola är på något lägre nivå jämfört med föregående läsår. Det är främst antalet elever i årskurs 1-6 som är färre, medans antalet elever i förskoleklass har

ökat. Antalet elever i den anpassade grundskolan ligger kvar på samma nivå som tidigare år. Fritidshemmens antal elever är marginellt högre än antalet elever samma period föregående år, men är lägre än förväntat.

Elevavstämningen för hösten är ännu inte gjord, vilket gör att antalet elever på fristående grundskolor och fritidshem inte finns att tillgå. Prognosen baserar sig på antalet elever under våren.

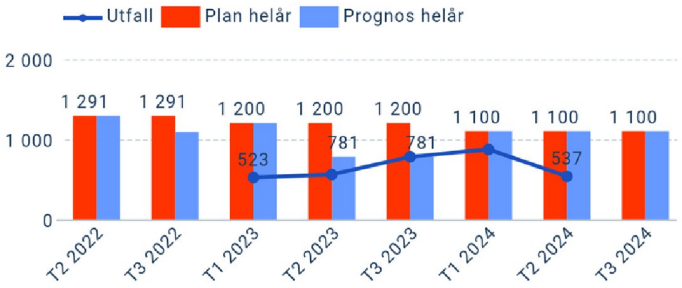
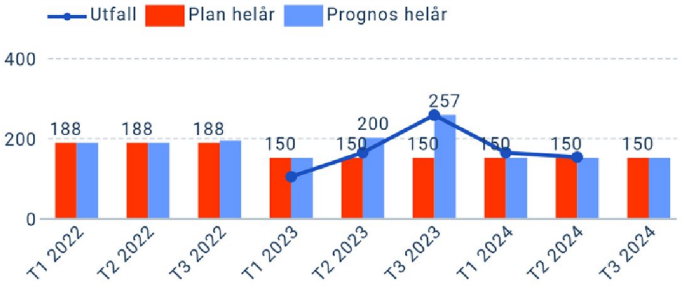
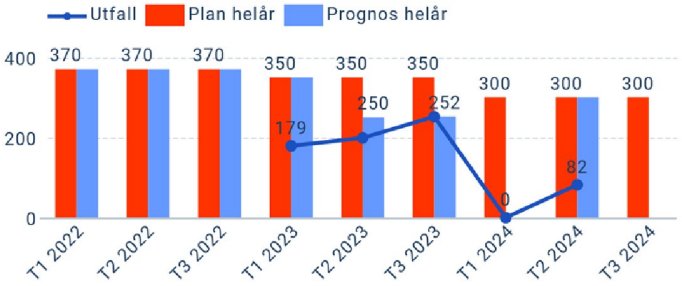
2.3 Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Volymtal	
Kommunal anpassad gymnasieskola (Trekungagymnasiet), antal elever totalt **Utfall** 88 **Plan helår** 85 **Prognos helår** 86	
Kommunal gymnasieskola (Mimers hus), antal elever totalt **Utfall** 1 596 **Plan helår** 1 600 **Prognos helår** 1 582	
Kommunal gymnasieskola i annan kommun, antal elever folkbokförda i Kungälvs kommun **Utfall** 282 **Plan helår** 275 **Prognos helår** 275	
Fristående gymnasieskola, antal elever **Utfall** 411 **Plan helår** 400 **Prognos helår** 400	

Den kommunala gymnasieskolan Mimers Hus och anpassade gymnasieskolan Trekungagymnasiet har samma nivå på antal elever som föregående år och följer plan. Det är i antal fler elever folkbokförda i Kungälv som studerar på annan kommunal eller fristående gymnasieskola, dock är den procentuella andelen ca 40% liksom tidigare år.

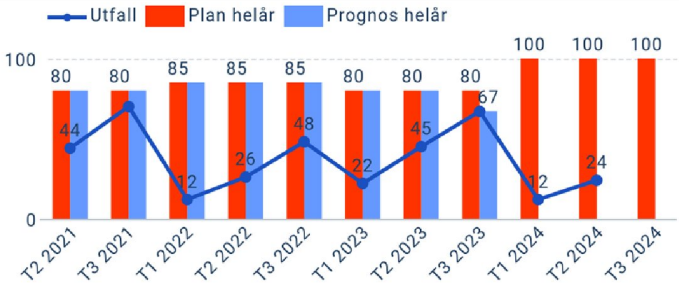
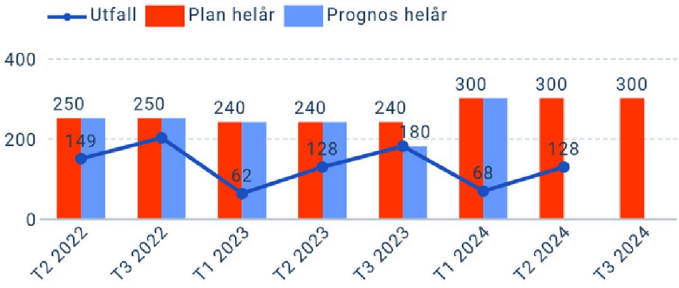
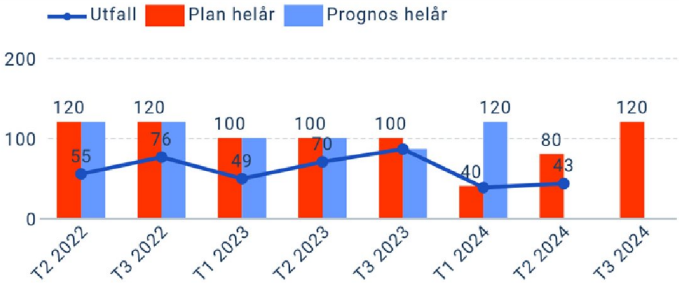
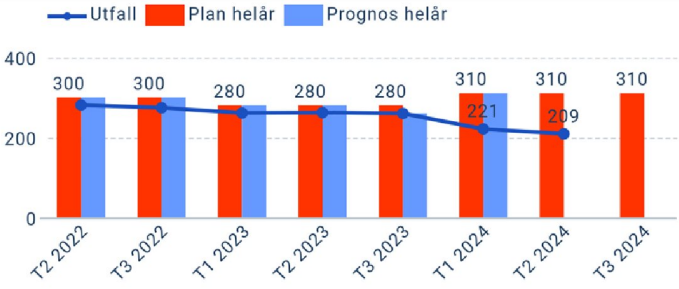
Det totala antalet elever folkbokförda i Kungälv är fler jämfört med föregående år. I gymnasieåldern sker det löpande förändringar under läsåret då eleverna gör nya val av utbildning och gymnasieskola.

2.4 Vuxenutbildning

Volymtal	
Sfi, gymnasial och grundläggande vuxenutbildning, antal elever folkbokförda i Kungälvs kommun **Utfall** 537 **Plan helår** 1 100 **Prognos helår** 1 100	
Sfi, gymnasial och grundläggande vuxenutbildning, antal elever folkbokförda i annan kommun **Utfall** 152 **Plan helår** 150 **Prognos helår** 150	
Sfi, gymnasial och grundläggande vuxenutbildning i annan kommun, antal elever folkbokförda i Kungälvs kommun **Utfall** 82 **Plan helår** 300 **Prognos helår** 300	

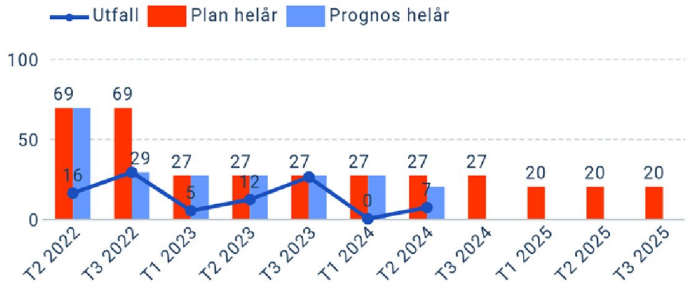
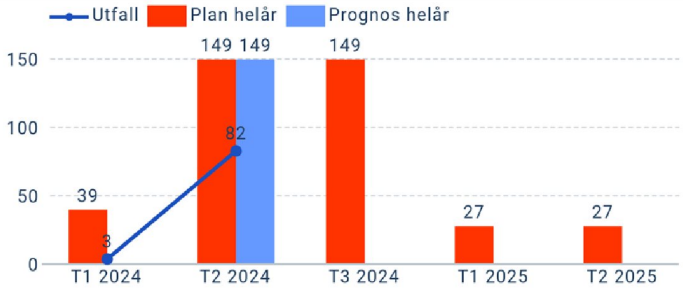
Viss osäkerhet har uppstått vid framtagande av data för T2. Ett kvalitetssäkringsarbete pågår för att säkerställa att tillförlitlig data tas fram.

2.5 Ekonomiskt bistånd

Volymtal	
Antal nya ärenden ekonomiskt bistånd 16 - 24 år **Utfall** 24 **Plan helår** 100	
Antal nya ärenden ekonomiskt bistånd 25 - år **Utfall** 128 **Plan helår** 300	
Antal ungdomar 16-24 år som får utbetalning **Utfall** 43 **Plan helår** 80	
Antal hushåll med utbetalning per månad (genomsnitt) inklusive nyanlända **Utfall** 209 **Plan helår** 310	

Utvecklingen visar en liten ökning av nya ärenden unga 16-24 och en något högre ökning för personer över 25 år. Jämfört med tidigare år är ärendemängden jämförelsevis låg. En delförklaring till ökad ärendemängd under hösten är individer som avslutat studier och ännu inte kommit in på arbetsmarknaden samt en viss ökning av arbetslöshet i regionen. Den totala mängden hushåll som får försörjningsstöd minskar något, vilket delvis förklaras av att mängden ärenden som avslutas till arbetet eller studier ökat något.

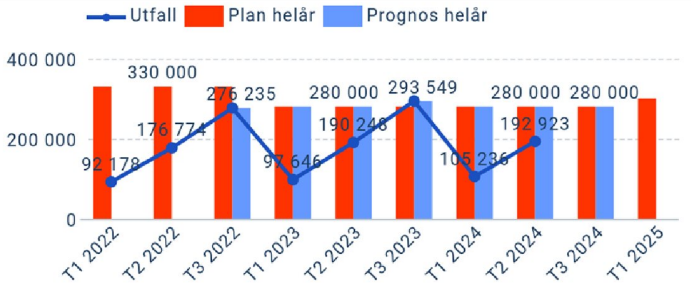
2.6 Mottagning nyanlända

Volymtal	
Antal mottagna enligt bosättningslagstiftning (vuxna/familjer) **Utfall** 7 **Plan helår** 27 **Prognos helår** 20	
Antal mottagna enligt massflyktsdirektivet **Utfall** 82 **Plan helår** 149 **Prognos helår** 149	

Under 2024 har kommunen tagit emot 7 individer (1 februari, 5 juni, 1 augusti). Vi följer inte årsplaneringen gällande bosättningslagen då vi hittills endast fått 6 individer anvisade till oss och enligt årsplaneringen till och med augusti var planeringen att 12 individer skulle anvisats och mottagits. Kommun får anvisningen två månader innan bosättning för att vi ska kunna planera mottagandet

Till och med 240831 har Migrationsverket anvisat enligt massflyktsdirektivet 18 individer därav 5 under 18 år. Bedömningen är att det föreslagna kommunantalet för 23/24 kommer att nås. Totalt har vi sedan 230101 tagit emot 82 individer därav 36 barn.

2.7 Bibliotek och kulturskola

Volymtal	
Antal utlån totalt **Utfall** 192 923 **Plan helår** 280 000 **Prognos helår** 280 000	
Antal utlån barn **Utfall** 104 909 **Plan helår** 150 000 **Prognos helår** 150 000	
Antal deltagartillfällen kulturskolan **Plan helår** 28 000 **Prognos helår** 29 000	

Antal utlån totalt har fortsatt god trend även för tertial 2 med ett utfall som överskrider målvärdena och med en klar ökning jämfört med tidigare år.

Vi fortsätter att satsa på läsfrämjande aktiviteter och uppsökande verksamhet gentemot den prioriterade målgruppen barn och unga vilket bland annat syns i antalet utlån av media till målgruppen. Fortsatt god trend även för tertial 2 med ett utfall som överskrider målvärdena och med en klar ökning jämfört med tidigare år.

Nytt elevregistreringssystem ger en mer korrekt analys av deltagardagar. Kulturskolan har även breddat utbudet något. Den öppna verksamheten har fungerat väl och gett ett något bättre resultat än väntat.

3 Måluppföljning

Här redovisas utfall och bedömning av de resultatmål och sektormål som sektorn arbetar mot. Målen är indelade i två rubriker. Under rubriken verksamhetsmål redovisas de mål som är kopplade till kommunfullmäktiges strategiska mål. Under rubriken strategiska förutsättningar redovisas de mål som är kopplad mot kommunfullmäktiges strategiska förutsättningar.

3.1 Verksamhetsmål

3.1.1 1. Alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Genom skolans värdegrundsarbete, systematiskt arbete med lokaler och arbetsmiljö tar vi ett helhetsansvar för varje individ. Det främjande och förebyggande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Målet om att barn och elever ska få vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö fokuserar på tryggheten och säkerheten i skolan. Det är förutsättningar för en god pedagogisk miljö som också ger studiero.

Vårdnadshavarenkäten för förskolan visar som tidigare år att barnen är trygga i förskolan och pedagogisk omsorg. Kungälvs kommun ligger över GR:s genomsnitt på de flesta frågor i vårdnadshavarenkäten. Personalens självskattning i förskolan pekar också i en positiv riktning när det gäller trygghet.

Skolinspektionens och Göteborgsregionens elevenkäter mäter elevernas upplevelser av trygghet i skolan. Överlag ser vi små ökningar eller likvärdiga resultat som för fjolåret, förutom för årskurs 9 där resultaten indikerar en minskad känsla av trygghet.

Under läsåret 2023/2024 hade gymnasiet problem med gängbildning som skapade otrygghet. Arbetet för att hantera och förebygga fortsatt otrygghet har lett till konkreta åtgärder som att styra tillträde till delar av skolan utifrån elevers hemvister och vart man har sina lektioner. Åtgärden har bidragit till att begränsa otrygghetseffekten av gäng då berörda elever nu vistas i mer öppna delar av skolan med högre vuxennärvaro.

Efter genomfört implementeringsarbete är det nu tydligare för både grundskola och gymnasium hur konsekvenstrappan ser ut och vilka påföljder som kan bli aktuella skolans ordningsregler inte följs. Återkoppling till vårdnadshavare är exempel på åtgärd inom ramarna för åtgärdstrappan.

NPF-säkring (Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) pågår i samarbete med sektor Samhälle och Utveckling. Det innebär att förbättra miljön, exempelvis ljudnivå och lugnande färgsättning, för att anpassa miljöer för unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Fortbildning kring olika typer av trygghetsskapande metodik som till exempel lågaffektivt bemötande har genomförts på ett flertal skolenheter.

I samverkan med kuratorer och medarbetare från sektor Trygghet och Stöd har en fortbildningsinsats på temat kvalitativa elevsamtal genomförts. Insatsen syftar till att förstärka det relationsbyggande arbetet som är en hörnsten i trygghetsarbetet.

Bedömning av resultaten

Resultaten för skolan som helhet ser fortsatt stabila ut och utvecklas åt rätt håll, för årskurs 9 behöver fortsatt analys- och åtgärdsarbete genomföras för att nå målet, då resultatet är lägre än föregående år.

Förklaring och analys

Att implementera tydliga strukturer i form av gemensamma rutiner för start och slut på lektion, organiserade rastaktiviteter och tydliga regler för mobilanvändande och beteende i olika sammanhang bedöms ha lett till en ökad känsla av trygghet och studiero. Ett tydligt och genomtänkt ledarskap från lärare och rektor har varit ett fokusområde under senare år, vilket också bedöms bidra till känslan av trygghet och studiero.

De konkreta strukturåtgärder som implementerats innebär att likabehandlingsplaner och värdegrund har omsatts i praktik. Arbetet med att göra ordningsregler, åtgärdstrappa och likabehandlingsplaner kända av såväl medarbetare som elever bedöms ha varit framgångsrikt på flertalet skolenheter.

För att skapa trygghet och säkerhet - och därmed studiero - är ett antal faktorer avgörande. Undervisningen behöver hålla hög kvalitet och vara strukturerad, relationsskapande och meningsfull. Ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd är också betydelsefullt för att fånga upp alla elever.

Tappet på tio procentenheter i trygghetsresultatet för år 9 kan i viss utsträckning förklaras av otrygga fysiska miljöer på högstadieskolorna som i skrivande stund håller på att byggas bort. Då tydligt och närvarande ledarskap bedöms avgörande för upplevelsen av trygghet följer rektor i vissa ärenden personligen upp tillsammans med berörda elever.

Så här går vi vidare

Grundskolan år 7-9 samverkar med medarbetare från trygga ungdomsmiljöer för att säkerställa att det finns möjlighet till rastaktiviteter inomhus tillsammans med vuxen.

Alla gymnasieklasser arbetar under år1 med teambildande aktivitet som klassgemensamt dagläger. Åtgärden genomförs för att ge elever och lärare möjlighet att lära känna varandra och lägga grunden till en konstruktiv relation.

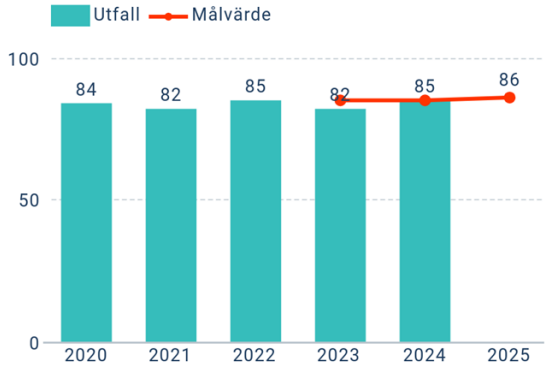
Grundskolan inför fler strukturerade rastaktiviteter där elever kan delta i lärarledda lekar och aktiviteter. Elever kan också ha rollen som fadder eller trivselledare och bland annat leda klasskamraters och yngre elevers aktiviteter. Att veta att det finns någon att leka med och en ordnad aktivitet skapar trygghet för många elever. Trygghetsenkäter visar att rast kan vara ett otryggt inslag under skoldagen, att komma tillrätta med otrygghet på raster förväntas leda till ökad känsla av trygghet under hela skolvistelsen.

Flera skolenheter både inom grundskola och gymnasium har identifierat ett behov av att fortbilda om och skapa samsyn kring vad som är kränkningar och hur de ska behandlas inom ramarna för skolans ärendehanteringssystem för kränkningar. Ökad tydlighet och samsyn bedöms leda till ökad trygghetskänsla hos elever då det blir tydligare hur kränkningar bedöms och behandlas.

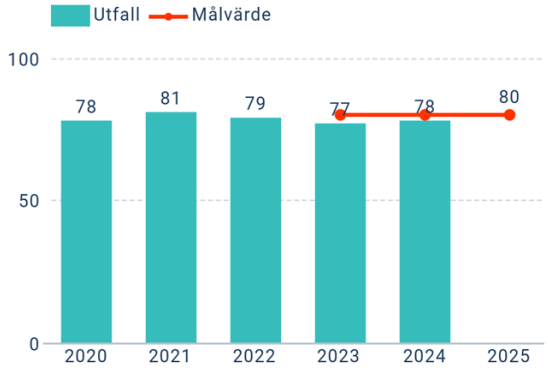
Grunden för trygg skola fortsätter att vara en tydlig och gemensam värdegrund. Arbetet med normer och normöverskridande identitet fortsätter på olika sätt och i olika former beroende på respektive skolenhets situation. Ett exempel på arbetet är HBTQi-certifieringen av elevhälsopersonal som i sin tur arbetar med att stötta skolans övriga medarbetare.

Indikatorer

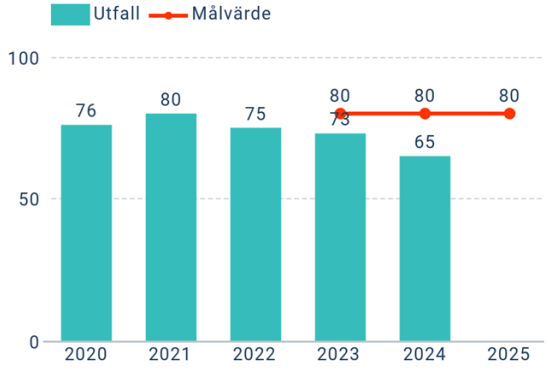
Elevenkät årskurs 2 i grundskolan: "Jag är trygg i skolan", index.

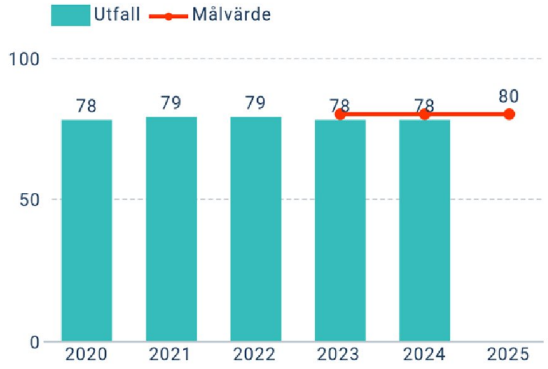
Elevenkät årskurs 5 i grundskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index.

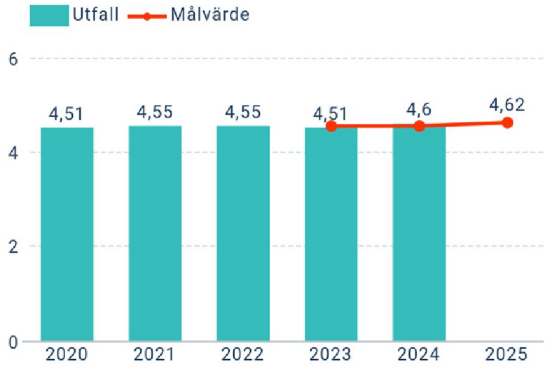
Elevenkät åk 9 i grundskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index.

Elevenkät år 2 i gymnasieskolan: "Känner du dig trygg i skolan?", index.

Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg "Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt", index.

Aktivitet	Status
DF Respons	Pågående
Skolinspektionens och Göteborgsregionens elevenkäter	Pågående

3.1.2 2. Alla förskolebarn är efter avslutad förskola väl förberedda att börja grundskolan

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Utbildningen i förskolan ska bidra till att barnet utvecklar en förståelse för sig själv och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska vara grunden för utbildning. Den ska präglas av att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.
Enligt läroplanen ska förskolan ge varje barn förutsättningar att utveckla
– självständighet och tillit till sin egen förmåga
– förmåga att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler
– förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Resultaten på vårdnadshavarenkäten är goda och högre för Kungälv än för GR:s genomsnitt. Detta gäller samtliga frågor och är ett något bättre resultat än föregående år. Resultaten är goda och stabila över tid, med små förbättringar. När det gäller frågan om förskolan stimulerar barnens samspel i grupp hamnar resultatet över målvärdet. Det kommungemensamma stödmaterialet för tidiga insatser har implementerats och används nu som stöd i arbetet med uppföljning och analys i dokumentationsplattformen Unikum. Detta ger alla barn i förskolan ökade förutsättningar till lärande och utveckling.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att måluppfyllelsen är hög. Indikatorerna från GR:s vårdnadshavarenkät ligger över målvärdet, medan andel heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation ligger strax under målvärdet.

Förklaring och analys

Förskolan i Kungälv fungerar väl. Verksamheten är tydligt utformad efter läroplanens mål, vilket bidrar till att skapa en förskola av god kvalitet och förbereder barnen väl för förskoleklass och grundskola. Under perioden 2022-2024 har samtlig personal fortbildats inom tydliggörande pedagogik, vilket är ett arbetssätt där man stöttar barns lärande och förståelse av sin omvärld med hjälp av visuellt stöd. Detta fungerar som ett stöd för alla barn i barngrupperna, men särskilt för de barn som möter utmaningar i språkutveckling och kommunikation. Effekter från fortbildningen märks i form av ökad flexibilitet i att möta barnen i deras lärande och resultatet syns såväl i verksamheten som helhet som för enskilda förskolor och arbetslag. Under hela 2024 har rektorerna arbetat med sitt ledarskap i relation till undervisningens kvalitet och detta har lett till att de har större kompetens kring att leda enheternas utveckling av undervisningens kvalitet. Detta har framförallt skett genom kollektivt och kollegialt lärande i förskolans ledningsgrupp.

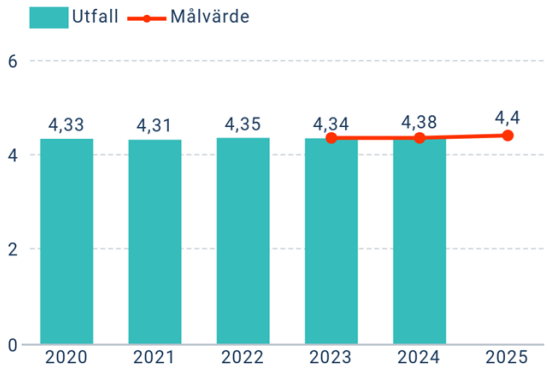
Så här går vi vidare

- Utveckla arbetssätt i Unikum för utvärdering mot mål och för stöd i kvalitetsbedömning. Detta förväntas också leda till en ökad kvalitet i undervisningen och på så sätt förbereda barnen bättre för skolan.
- Implementera arbetet med strategisk bemanning på förskolorna i Kungälv. Detta förväntas skapa ökade möjligheter för förskollärarna att arbeta med planerad undervisning, vilket bedöms leda såväl till en ökad mängd undervisning som en ökad kvalitet på den undervisning som bedrivs.
- Ökad samverkan med skolan utifrån verksamheternas respektive målområden. Genom att skapa en ökad samverkan och en tydlig röd tråd genom utbildningskedjan ges förskolan ökade förutsättningar att nå målet.

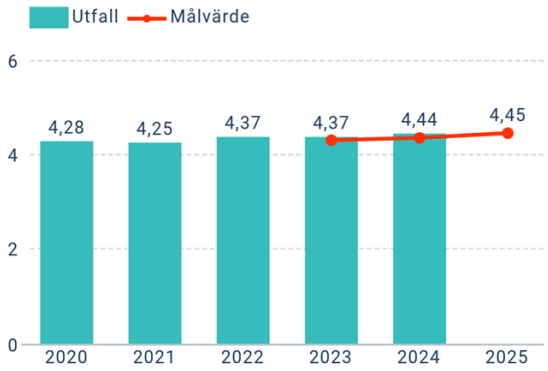
Sammantaget förväntas dessa åtgärder öka måluppfyllelsen.

Indikatorer

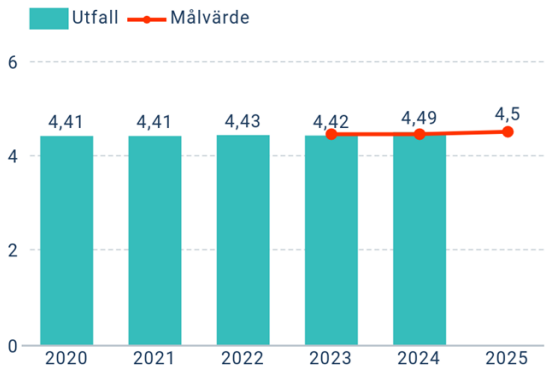
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: "Mitt barn ges möjlighet att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra", index.

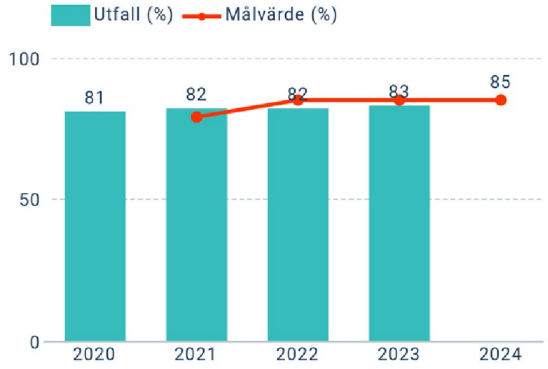
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: ”Förskolan uppmuntrar mitt barn att uttrycka sina tankar och åsikter, index.

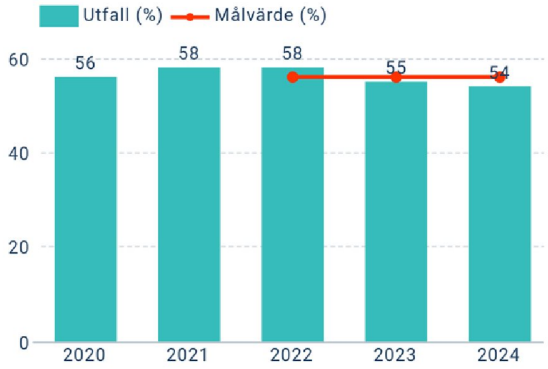
Enkät till vårdnadshavare i förskola och pedagogisk omsorg: ”Förskolan stimulerar barnens samspel i grupp, index.

Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)

Heltidstjänster i förskolan med förskollärarlegitimation, kommunal regi, andel (%)

Aktivitet	Status
Göteborgsregionen vårdnadshavarenkät och personalens självskattning för förskolan	Pågående
Nätverk mellan förskollärare och lärare	Pågående
Stödmaterial om tidiga insatser i förskolan	Avslutad

3.1.3 3. Vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och lägre arbetslöshet

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Genom att erbjuda vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå samt sfi till alla som är i behov av det bidrar vuxenutbildningen till fler i arbete och fortsatta studier. Yrkesutbildning är en särskild viktig del av detta. Målet omfattar samverkan för att identifiera och stödja personer som står lång från arbetsmarknaden.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Under året har de insatser som planerats utifrån identifierade förbättringsområden genomförts. Vi följer den tidsplan som upprättats.

Under 2024 har vuxenutbildningen infört en organisation för elevhälsa, vilket ej är ett krav så som i övrig skolverksamhet. Syftet är att skapa en struktur för arbetet med stöd och anpassningar, så att det blir tydligt för våra elever vad de kan förvänta sig när de kommer till vuxenutbildningen. Det ska också vara lika tydligt för alla medarbetare på vuxenutbildningen hur vi arbetar med att stötta våra elever på såväl individ- som gruppnivå. Vi ska arbeta både förebyggande och främjande för att säkerställa att alla elever får den hjälp och det stöd de behöver för att lyckas i sina studier.

För att fler ska kunna söka och fullfölja studier inom sfi samt på grundläggande nivå har vuxenutbildningen nu infört en flexibel studieform inom sfi samt svenska som andraspråk på grundläggande nivå.

Vuxenutbildningen har under 2023 gjort en omställning av undervisningen för att få den mer flexibel och individuellt anpassad och detta arbete fortsätter även under 2024. Kungälvs kommun har tillsammans med Stenungsunds kommun startat hybridkurser. Hybridkurser innebär att undervisningen bedrivs i ett klassrum i en kommun, samtidigt som elever från andra kommuner deltar via video på plats hos vuxenutbildningen i deras egna kommuner. Investeringar har gjorts i den tekniska utrustningen vilket gör att vi under hösten startar att sända en hybridkurs från Kungälv.

I augusti 2024 startade Anpassad vuxenutbildning i Kungälv.

Bedömning av resultaten

Resultaten är i nuläget svåra att bedöma, då flera av de genomförda insatserna har pågått under för kort tid för att man ska kunna dra några långtgående slutsatser. De resultat vi ser kan tolkas försiktigt positivt, då andelen avbrott eller betyg F inte är högre inom de nya studieformerna.

Vi bedömer att eleverna har ett fortsatt behov av att dessa studieformer skall utvecklas vidare.

Förklaring och analys

Vuxenutbildningen genomgår stora förändringar på såväl regional som nationell nivå, där såväl ekonomiska förutsättningar som ändrade regelverk kommer att kräva anpassningar och ändringar av rådande verksamhet. Dessa förändringar är till stor del beroende av ett förändrat uppdrag för vuxenutbildningen men också av en förändrad målgrupp.

Vuxenutbildningens identifierade förbättringsområden syftar till att vi skall uppfylla dessa ändrade krav samtidigt som vi når våra lokala politiska mål.

Då flera förbättringsarbeten startats under föregående år är det fortfarande svårt att kunna se tydliga resultat. Genomförda utvärderingar (genom intervjuer av elever samt enkäter) visar försiktigt positiva resultat, avseende exempelvis möjlighet att kunna läsa inom mer flexibla studieformer.

Så här går vi vidare

På sfi kurs C och D inom flexibelt upplägg prövas nu ett helt digitalt material för egenstudier.

Undervisningstid för engelska på grundläggande nivå utökas.

Vi utökar vårt utbud av kurser inom flexibelt upplägg. I samarbete med Stenungsund så genomförs ett test att erbjuda flexupplägg i kursen Kemi 1 för elever från Stenungsunds

kommun.

Vi erbjuder två kurser kurser inom anpassad vuxenutbildning med start augusti 2024.

Utökad kursutbud och mer flexibla studieformer förväntas leda till att fler personer får möjlighet att dra nytta av vuxenutbildningens verksamhet.

Svenska som andraspråk på grundläggande nivå organiseras nu med ett lektionstillfälle per vecka samt digitalt stöd. Detta gäller samtliga fyra delkurser.

I samverkan med sektor Trygghet och Stöd ta fram struktur för att arbeta med språkstödsombud enligt vård- och omsorgscollege modell. Ett pilotprojekt planeras att kunna genomföras under andra halvan av 2024.

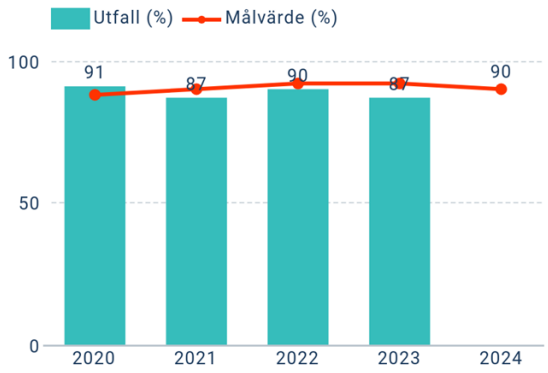
Vi erbjuder nu olika orienteringskurser i digital studieteknik, både för elever inom sfi men även inom grundläggande och gymnasial nivå.

Flexibla studieformer inom svenska som andraspråk, språkstödsombud och orienteringskurser förväntas korta tiden det tar att tillgodogöra sig tillräckliga språkkunskaper och tillräcklig samhällskunskap för att kunna ta del av utbildning och därigenom snabbare nå ut i arbetslivet och egen försörjning.

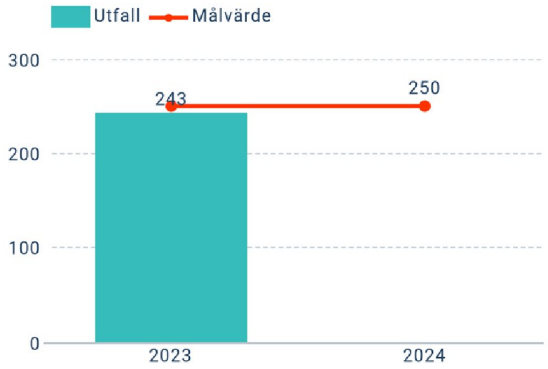
Vi har upprättat en genomförandeplan för införandet av Komvux 25. I planen har vi särskilt fokus på utvecklandet av våra utbildningar inom vård och omsorg, då dessa omfattas av flera större förändringar. Under hösten 2024 genomförs en förändring i arbetslagen för att yrkeslärarna skall få mer gemensam arbetstid med detta. Vi planerar att under 2025 kunna starta en ny omgång av valideringsutbildning inom äldreomsorgslyftet samt en med inriktning funktionshinder.

Indikatorer

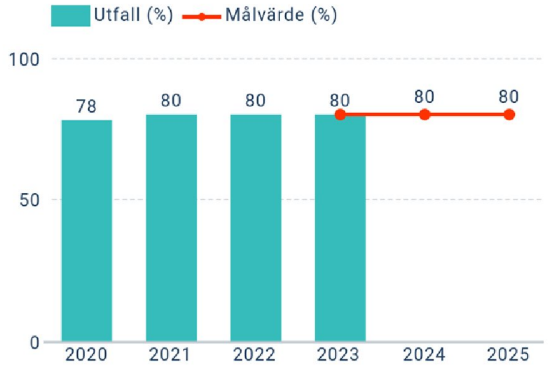
Andelen godkända kursbetyg av slutförda kurser - grundläggande och gymnasial kommunal vuxenutbildning

Antalet elever folkbokförda i Kungälvs kommun som deltar i yrkesutbildning inom GR och kommunens vuxenutbildning.

Andel elever folkbokförda i Kungälvs kommun som har arbete, studerar eller är egenföretagare efter att de avslutat yrkesutbildning inom GR

Aktivitet	Status
Yrkesutbildningar, lärlingsutbildningar och kombinationsutbildningar	Pågående
Jobbspår	Pågående
Yrkesvalidering	Pågående

3.1.4 4. En kunskapsskola som ger varje elev rätt stöd

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

I en kunskapsskola som utbildar för livet, ska varje barn och elev ha rätt resurs vid rätt tillfälle. För att klara detta behövs tydligt ledarskap, välutbildade pedagoger, flexibla grupp- och klassindelningar, en möjlighet till en andra chans som lov- och sommarskola, tillräckligt med stödpersonal och en utvecklad modern elevhälsa. Uppdragsgivaren vill också se fler möjligheter att läsa efter skoldagens slut, en andra chans i ett annat sammanhang.

6-gradig bedömning

3 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälvs kommuns betygsresultat är grunden för att följa upp en kunskapsskola där alla får rätt stöd. Indikatorerna för målet består också av betygsresultat. En viktigt del är jämförelser av betygsresultaten med tidigare år, med riket samt med liknande kommuner.

Betygsresultaten hämtas från SCB:s och Skolverkets officiella statistik som kommer under hösten och redovisas i T3/årsrapporten. Viss preliminär betygsstatistik har tagits fram och presenterats för utskottet för bildning och lärande.

Betygsresultaten skiljer sig åt mellan olika skolenheter, sammanfattningsvis märks enligt preliminär data en viss sänkning av resultaten för grundskolan och en viss ökning för gymnasiet. Motsvarande resultat märks generellt på skolor i hela landet. Betygsresultaten analyseras också mer fördjupat i huvudmannens rapport i december inom det systematiska kvalitetsarbetet.

Lov- och sommarskola har genomförts som tidigare år.

Elevhälsoteamen ute på skolorna är fullt bemannade med samtliga professioner inom elevhälsan och samverkar med lärare och rektorer runt enskilda elever med stödbehov. Stödenheten erbjuder också kompetensutveckling om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, tydliggörande pedagogik och psykisk ohälsa. Man tillhandahåller även kompensatoriska och digitala hjälpmedel.

Bedömning av resultaten

Färre elever som får godkänt i samtliga ämnen är en utmaning för skolan som kräver åtgärder och utvecklingsarbete inom olika områden.

Förklaring och analys

Verksamhetens bedömning är att bristande läsförmåga utgör huvudsaklig förklaringsgrund för bristande skolresultat. Förmåga att läsa och hantera språket är det viktigaste verktyget för att tillgodogöra sig kunskap och klara skolgången.

Ett brett konsensus inom forskning säger att vårdnadshavare läser mindre med sina barn, att barn och unga läser mindre på egen hand och att nutida läsvanor ger en mer fragmenterad läsupplevelse.

För att ge barn och elever goda förutsättningar behöver skolan bli bättre på att uppfylla sitt kompensatoriska uppdrag. Strukturerade satsningar på läsning och språkinlärning behöver genomföras inom skolans alla delar. Utöver att behärska språket behöver elever rustas med kunskap om god studieteknik. För att kunna använda god studieteknik behöver eleverna också goda förutsättningar i form av trygghet och studiero, som vid sidan om språket är en av de viktigaste förutsättningarna för att elever ska kunna lyckas i skolan.

Gymnasiet har varierande resultat för olika program. Skillnader pekar delvis på ett fortsatt behov av att stötta lever med deras motivation. I de fall elever inte fått sitt förstahandsval och/eller går ett program som ställer höga krav på teoretiska studier är motivationsarbete ofta en viktig faktor för att nå goda resultat.

Så här går vi vidare

Såväl verksamheten i form av rektorer och sektorledning som kommunstyrelse och skolverket pekar ut läsning och behärskande av språket som en avgörande faktor för att lyckas i skolan. Utöver olika konkreta läsfrämjande åtgärder planeras också ett arbete för att stärka den röda tråden genom utbildningskedjan och öka likvärdigheten mellan skolenheter inom respektive skolform.

- Inom både grund- och gymnasieskola inleds skoldagen på flera skolor med läspass, ibland med gemensam litteratur, men ofta med individuellt utvald litteratur beroende på den enskilda elevens läsnivå.
- Återkommande lärarledd högläsning, särskilt i de lägre åldrarna.
- Boksamtal där böckers innehåll diskuteras för att främja läsförståelse.
- Undersöka möjlighet att tillgängliggöra digitalt bibliotek där elever får tillgång till e-böcker
- Läsning som rastaktivitet där elever får tillgång till bibliotek och/eller läshörnor.

Inom gymnasiet arbetar specialpedagog med att utbilda elever om studieteknik. På mentorstid med eleverna tas också studieteknik upp.

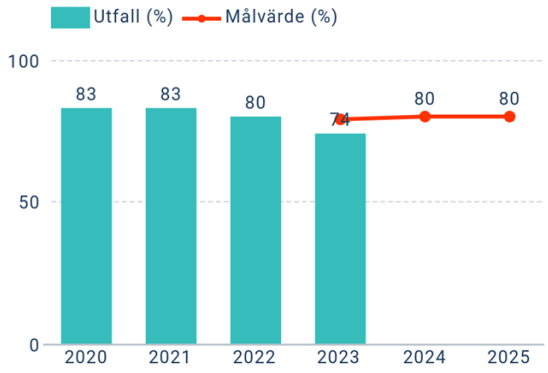
Den satsning på rektorernas pedagogiska ledarskap som pågått under lång tid har gett resultat och fortsätter framför allt inom gymnasiet med fokus på undervisningens kvalitet. Inom grundskolan planeras en omorganisation i rektorsgruppen i syfte att ge förutsättningar för likvärdighet. Omorganisationen förväntas leda till att rektorer får likvärdiga förutsättningar att utöva sitt pedagogiska ledarskap.

Gymnasiets elevhälsa har utvärderat arbetet med extra anpassningar i klassrummet, vilket lett till att ett arbete inletts med att tydliggöra ärendegången kring elever med behov av särskilt stöd. Implementering av nya arbetssätt pågår och kommer att utvärderas.

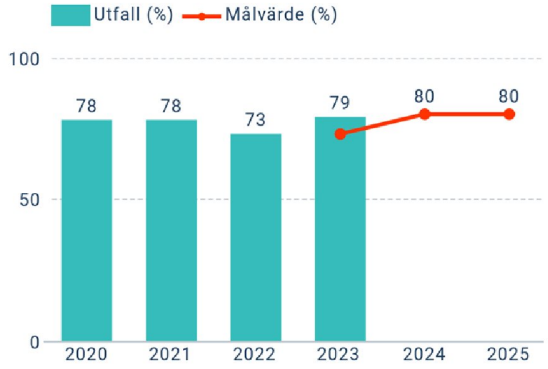
Skolutvecklingen präglas av kollegialt samarbete där lärare nu i större utsträckning planerar, analyserar och bedömer gemensamt i olika forum. Utvecklingsarbete pågår på flertalet skolenheter för att utveckla tydliga lektionsplaneringar och upplägg där lektionens mål och struktur tydliggörs för eleverna. Detta förväntas leda till bättre förutsättningar för elever både att förstå vilken kunskap de behöver tillgodogöra sig, och hur de kan gå tillväga för att göra det.

Indikatorer

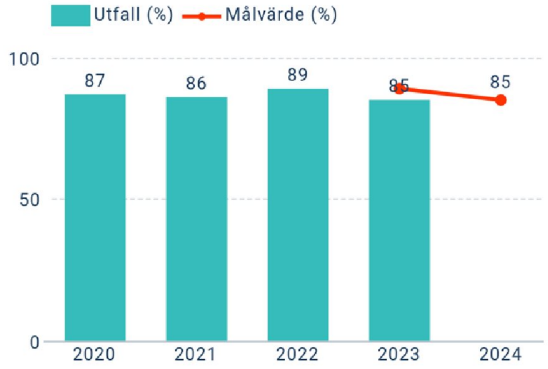
Andel elever (%) med godkänt betyg i samtliga ämnen vårterminen årskurs 6.

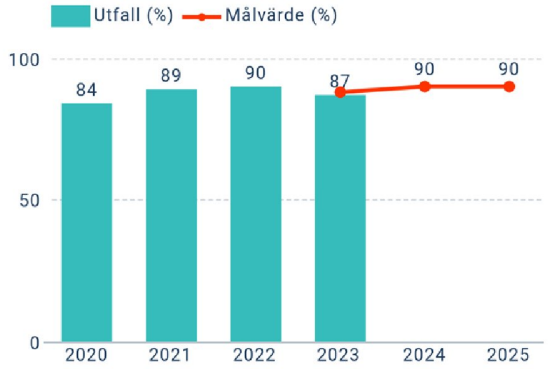
Andel elever (%) med godkänt betyg i samtliga ämnen i slutbetyg för årskurs 9.

Andel elever (%) med behörighet till yrkesprogram i gymnasieskolan i slutbetyg för årskurs 9.

Andel avgångselever (%) från gymnasieskolan med gymnasieexamen.

Aktivitet	Status
Barn- och elevhälsa	Pågående
Lov- och sommarskola	Pågående
Läxhjälp	Pågående

3.1.5 6. Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Öka tillgänglighet till kommunens kultur- och fritidsutbud för kommuninvånare och brukare i samverkan med civilsamhällets aktörer. Målet omfattar såväl barn, unga, äldre och riktar särskilt fokus på personer med funktionsvariation.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Verksamheten erbjuder flertalet aktiviteter till de prioriterade målgrupperna och fortsätter att utveckla samarbetet, både inom det egna verksamhetsområdet samt med övriga kommunala verksamheter och andra aktörer såsom föreningar, studieförbund och civilsamhälle, för att på så sätt nå ut till fler. Vi har till exempel upparbetat samarbete med hälsofrämjande och förebyggande-enheten samt med näringslivsutvecklare och föreningssamordnare. Vi ingår i tvärfunktionella arbetsgrupper som "Levande stadskärna".

Vi erbjuder fler aktiviteter både i och utanför Mimers Kulturhus och i samarrangemang med andra partners. På detta sätt når vi utanför de egna lokalerna och till dem som inte brukar besöka oss eller inte har möjlighet att göra det.

Hittills i år har enheten bibliotek och allmänkultur arrangerat närmare 250 program och aktiviteter.

Verksamheten ska erbjuda både spets och bredd och vi varierar innehållet i våra aktiviteter och vårt program för att locka fler besökare, deltagare och användare. Vi ser också att metodutveckling är en viktig del i vårt arbete och vi fortsätter att pröva olika metoder i bland annat det läsfrämjande arbetet.

Dagläger fortsätter som vanligt under lov och erbjudande av kort-kurser samt pedagogledd öppen ateljé kvarstår.
Kulturskolan har genomfört fjorton olika sommarlovsdagläger under juni och augusti månad. Inför sommaren ökade vi utbudet av läger såsom exempelvis prova-på verksamhet i samarbete med Sandbackaskolans fritids för att kunna nå fler elever. Totalt 231 barn/elever deltog på de olika läger som erbjöds. 490 deltagardagar totalt.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås.

Förklaring och analys

Bred kulturverksamhet på Mimers Kulturhus med variation på program, föreställningar och utställningar gör att verksamheten är relevant för och riktar sig till flera målgrupper.
Samarbetet med andra kommunala verksamheter, föreningar och studieförbund innebär också att vi, via dessa partners och kanaler, sprider kännedom om våra aktiviteter för att nå fler. Vi har under året samordnat marknadsföring och information om sommarlovsaktiviteter med andra kommunala verksamheter.

Biblioteket och kultursamordnarna arbetar uppsökande och utåtriktat genom att erbjuda aktiviteter i andra lokaler och på andra platser i samhället. Verksamheten arbetar också strategiskt med att förlägga aktiviteter på närbiblioteken ute i kommundelarna, särskilt under loven. Detta har lett till en verksamhet med hög nivå av tillgänglighet. Vi förändrar våra arbetssätt och samarbetar mer strukturerat inom och mellan enheterna.

Kulturskolan arbetar med att nå ut till fler genom att göra lediga platser mer överskådligt via den digitala plattformen, via sociala medier, annonsering och med den publika verksamheten. Även lägerverksamheten har utökats i form av fler olika läger/ämnen samt prova på-verksamhet i samarbete med fritids.

Så här går vi vidare

Vi fortsätter att utveckla samarbetet mellan kulturområdets enheter, men också inom det nya verksamhetsområdet gymnasium och kultur samt med övriga kommunala verksamheter.

Verksamheten utarbetar strukturer och rutiner i samarbetet med föreningar, studieförbund och civilsamhälle. Vi bjuder in alla kulturföreningar till ”Föreningsfika” för att presentera vår verksamhet och på vilket sätt vi kan stötta det lokala föreningslivet.

I november arrangeras på nytt Kulturnatten med fler program och aktiviteter än tidigare och på fler platser. Kulturnatten kommer att löpa från Nordmarken genom hela innerstaden till Bohus fästning.

För att nå fler personer i de prioriterade målgrupperna erbjuder biblioteksverksamheten fler aktiviteter i höst för ungdomar i tonåren och för äldre. Exempel på detta är fler läsfrämjande aktiviteter på KultLab samt särskilt språkcafé för äldre med annan språkbakgrund.

Både biblioteket och Kulturskolan etablerar och fortsätter sin verksamhet gentemot barn och unga med funktionsvariation. Exempel på detta är riktad biblioteksverksamhet till Sandbackaskolan (anpassad grundskola) som innebär gruppbesök på biblioteket och möjlighet till att använda biblioteket utanför ordinarie öppettid. Kulturskolan fortsätter att arbeta för ett utökat samarbete med anpassad grundskola genom fysiska möten med pedagoger på skolorna. Kulturskola och bibliotek planerar att medverkar på föräldramöte under hösten.

Biblioteket utvecklar möjligheten till delaktighet och inflytande för våra användare via metoden user experience (UX) för att få kunskap om olika målgruppers behov och förväntningar på vår verksamhet. På detta sätt blir verksamheten mer relevant och pricksäker i arbetet med att utveckla aktiviteter och utbud.

Enheten bibliotek och allmänkultur arbetar vidare med att stärka kompetensen inom områdena tillgänglighet, bemötande, barnrättsfrågor och digital folkbildning.

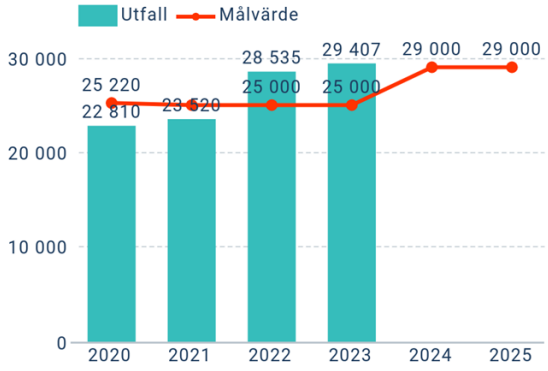
Satsningar på att marknadsföra Kulturskolans lediga kursplatser fortsätter. Tidig höst sker extra kommunikation kring de ströplatser som finns lediga såsom utskick, spridning via sociala medier samt annons.

Kulturskolan fortsätter med daglägerverksamhet under höstlovet på Mimers Kulturhus inom ämnen dans, film och skapande.

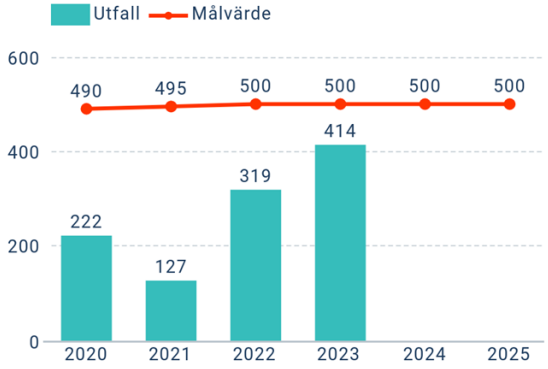
Arbetet med Stolt-projektet fortsätter genom uppdaterad hemsida med mer information. Programmet för hösten läggs ut och sprids till enheter inom kommunen såsom LSS, metodutvecklare och skolan men även till föreningen FUB

Indikatorer

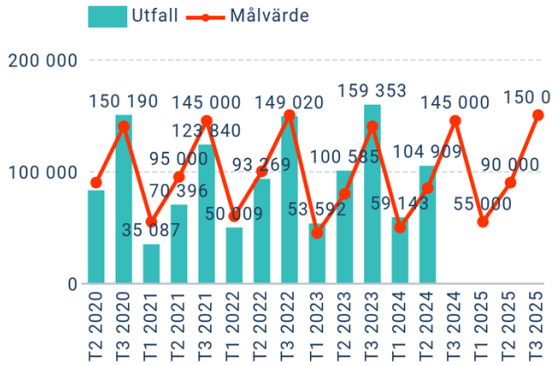
Antal deltagartillfällen på kulturskola

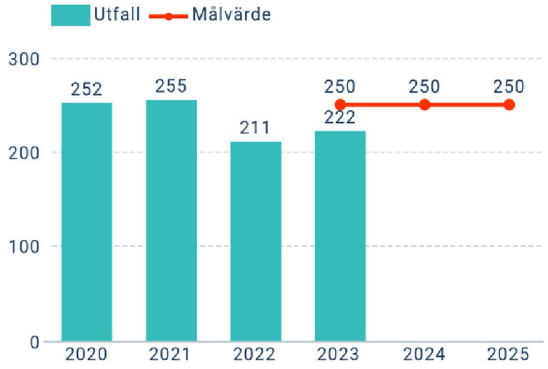
Antal kulturevenemang

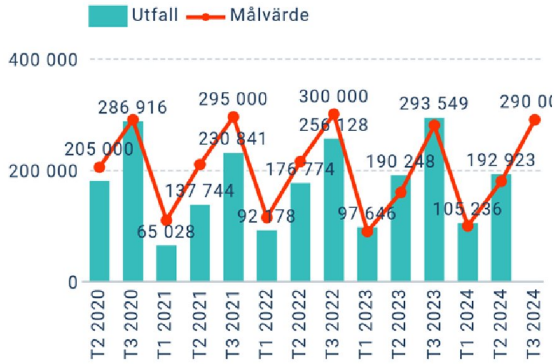
Antal utlån av media till barn och unga på biblioteken

Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv.

Antal utlån media totalt

Aktivitet	Status
Study Along hos kulturskolan	Avslutad
Kulturgarantin	Avslutad
Phunk	Pågående

3.1.6 7. Förbättrat näringslivsklimat

Målet kommer från
Kommunstyrelse

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Bildning och lärande

Gymnasieskolan jobbar aktivt med att förbättra näringslivsklimatet i Kungälvs kommun men även övriga företagen i vårt närområde som vi har samarbete med. Tack vare goda relationer med företagen som även erbjuder arbetsplatsförlagt lärande för våra elever får vi möjlighet till en bra dialog, någonting som leder till skolan får möjlighet att till viss del anpassa utbildningen utifrån det näringslivet förmedlar till oss. Att se till att våra elever blir anställningsbara är ett arbete skolan gör i samverkan med näringslivet.

Skolan har i samarbete med näringslivsutvecklare erbjudit eleverna på gymnasiet möjlighet att träffa företagen i Kungälvs kommun på en inspirationsmässa. Syftet med mässan har varit att

knyta an kontakter med olika branscher och även visa på olika möjligheter som finns inom olika yrken.

På samtliga yrkesprogram finns fungerande branschråd. Näringslivet har möjlighet att framföra sina behov, tankar om utbildningen och skolan har även möjlighet att knyta an goda kontakter i syfte att säkra kvalitet på våra APL (arbetsplatsförlagt lärande) platser.

På ekonomiprogrammet och försäljning och service programmet finns aktiva UF-företag (Ung Företagsamhet). Syftet är att främja entreprenörskap i skolan och uppmuntra till eget företagande. I grundskolan är prao en del av de högre årskurserna. Vuxenutbildningen bidrar till företagens kompetensförsörjning genom GR:s yrkesutbildningar och kommunens lärlingsutbildning. I Kungälv anordnas yrkesutbildning inom GR till undersköterska och lärlingsutbildning finns inom industriteknik.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås

Förklaring och analys

Samverkan med näringslivet är omfattande från sektorns sida. Verksamheten är i full gång när det gäller prao, arbetsplatsförlagt lärande i gymnasieskolan och vuxenutbildningen samt arbetspraktik och andra arbetsplatsnära insatser via Kompetenscentrum.

Så går vi vidare

- Kompetenscentrums fokus under året kommer att ligga på samhällskontraktet samt arbetsgivarservice med målet att öka stödanställningarna inom näringslivet i Kungälv.
- Möjligheten att fördela prao på fler veckor, minst tre, ses över för att underlätta för företagarna att ta emot fler elever. Sektorn ser över samordningen kring praoplatser med en intern lösning.
- I gymnasieskolan fortsätter verksamheten inom branschråd, UF-företag och arbetsplatsförlagt lärande. Även på Trekungagymnasiet fördjupas samarbetet med näringslivet kring arbetsplatsförlagt lärande.
- Gymnasiet har anställt två förstelärare vars uppdrag är att fortsätta utveckla samarbete skola- näringsliv.
- Inspirationsmässa kommer att anordnas av gymnasiet tillsammans med näringslivet även under nästkommande läsår.
- Fortsätta att rikta feriejobben till konkreta uppdrag inom förvaltningen där ungdomarna kan bidra med nya idéer och hjälpa till att tänka nytt.

Aktivitet	Status
Gymnasieskolans branschråd	Pågående
Kompetenscentrums arbetsgivarservice	Pågående

3.1.7 8. Kortare handläggningstider med bibehållen rättsäkerhet

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Handläggningstider av kommunens myndighetsutövning och service ska inte överstiga lagstadgade maxtider.

6-gradig bedömning

6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Enligt skollagen ska ett barn erbjudas plats vid en förskolenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till vårdnadshavarens önskemål. I Kungälvs kommun erbjuds plats i förskolan inom 4 månader i enlighet med skollagens bestämmelser.

Under T1 har kompetenscentrum haft 70 utredningsprocesser gällande ekonomiskt bistånd, där medelutredningstid uppgår till 14 dagar inklusive helgdagar. Verksamheten har som mål att slutföra nybesöksutredningar inom 10 arbetsdagar efter komplett ansökan. En stor del av utredningstiden baseras på när ansökan är komplett, då samtliga underlag generellt inte inkommer i samband med nybesök.

Under T1 har tre utredningar gällande felaktiga utbetalningar avslutats. Utredningstider är 11, 77 respektive 23 dagar. Utredningstiderna varierar beroende på vilket underlag som behöver samlas in i form av dokumentation och möten.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås

Förklaring och analys

Översyn över antalet avdelningar och platser på förskolorna sker kontinuerligt för att kunna ta emot fler förskolebarn i enlighet med befolkningsprognosen samt möta vårdnadshavarnas behov av förskoleplatser. Tillgång och efterfrågan på platser varierar under året. För närvarande finns det inte överskott på platser i kommunen. Långsiktig planering för förskolor lokalmässigt finns i lokalförsörjningsplanen.

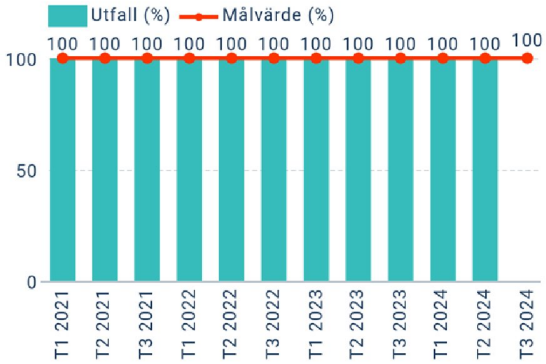
Utredningar om rätt till ekonomiskt bistånd prioriteras då det är av vikt att dessa slutförs skyndsamt, därför kan utredningar om felaktiga utbetalningar ta längre tid.

Så här går vi vidare

- Fortsatt handläggning i enlighet med skollagens krav samt kontinuerlig översyn över antalet avdelning och platser på förskolorna.
- Fortsatt arbete med att hålla handläggningstider för ekonomiskt bistånd inom 10 dagar (fem dagar för återansökan).

Indikatorer

Andel som erbjudits förskola inom fyra månader efter ansökan

3.1.8 10. Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Fokusområden är minskade utsläpp från trafik, enskilda avlopp och av mikroplaster. När det gäller utsläpp till vattenmiljö ska påverkan från dag- och spillvatten samt ytavrinning beaktas. Energieffektivisering och utbyte till förnybara bränslen ska genomföras successivt både internt i kommunförvaltningen och externt i den geografiska kommunen.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Bildning och Lärande arbetar främst med att minska klimatavtrycket genom undervisning om miljö och hållbar utveckling i förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Sektorn genomför också konkreta aktiviteter som ligger i fas med det politiska målet.

Undervisningen i miljö och hållbar utveckling i förskolan utgår från läroplanen. Där står det att utbildningen ska lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för en hållbar utveckling som är både ekonomisk, social och miljömässig. Barnen ska få ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras i utbildningen. Detta tas tillvara på olika vis i förskolornas undervisning av barnen.

I grundskolan ska eleverna enligt läroplanen få möjlighet både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. I gymnasieskolan finns liknande skrivningar som grundskolans inom till exempel de gymnasiegemensamma ämnena. Hållbar utveckling är också integrerat i andrakursplaner.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är svårbedömt och delvis kommer att uppfyllas. Undervisningen om hållbar utveckling är välfungerande.

Förklaring och analys

Det finns en lång tradition av att arbeta med miljö och hållbarhet i förskola och skola. Frågorna har varit inskrivna i läroplanerna under lång tid och skrivningarna har successivt stärkts. Detta innebär att det både finns en vana och ett engagemang att bedriva undervisning inom området.

Så här går vi vidare

- Fortsatt utveckling av undervisningens kvalitet förväntas leda till växande intresse och större ansvarstagande hos barn och elever.

3.1.9 12. Minskat utanförskap och bidragsberoende

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Behovet av olika typer av bidrag, såsom försörjningsstöd har till stor del samband med hur olika strukturella faktorer utvecklas i samhället. En viktig förutsättning är att definiera prioriterade behovsgrupper och utveckla och anpassa förhållningssätt, metoder och insatser efter detta. Inom målet ryms även kommunens arbetsmarknadsverksamhet som fyller en viktig roll i att få fler individer att gå till egen försörjning.

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Stöd och Försörjning arbetar dels med individer som är arbetsföra och med personer som av olika hinder står utanför arbetsmarknaden. De individer som inte står till arbetsmarknadens förfogande har pågående genomförandeplaner med förberedande insatser, för att därefter kunna delta i arbetsmarknadsinsatser. En stor andel av de personer som uppbär försörjningsstöd är sjukskrivna av sjukvården eller har sociala hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Antal hushåll och personer som är aktuella på Stöd och Försörjning har minskat under T2 jämfört med T1. Vid jämförelse med samma period 2023, har både inflöde och antal ärenden minskat. Arbetslösheten i Kungälv har ökat sedan T1, i augusti uppgår arbetslösheten till 3,7%. I Västra Götaland ligger siffran för samma period på 6,1%. Det är generellt en fördröjning mellan ökad arbetslöshet och ökat antal hushåll med behov av försörjningsstöd, då andra ersättningar generellt träder in före rätten till bistånd, såsom a-kassa och ersättning från Arbetsförmedlingen.

Närliggande kommuner har sett en mindre ökning av nya ärenden, utifrån ökade handläggningstider hos andra myndigheter. Ett fåtal individer är aktuella med anledning av detta i Kungälv, men vi har ännu inte sett någon tydlig ökning.

Antal hushåll som är avslutade med anledning av att sökande gått ut i arbete eller studier har ökat från 30 personer i T1 till 51 personer under T2. En del av förklaringen är terminsstart i

augusti, men en större ökning ser vi gällande personer som gått ut i arbete. Kompetenscentrum bidrar till minskat bidragsberoende genom samverkan internt och med externa aktörer och näringsliv.

Bedömning av resultaten

Bedömning är att målet kommer att nås för 2024. Fördjupad samverkan mellan Kompetenscentrums olika delar bidrar till att fler individer går ut i arbete, studier eller annan ersättning. Genom samverkan identifierar Kompetenscentrum även individer som av olika anledningar inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande och därmed har behov av andra insatser.

Förklaring och analys

Den fördjupade samverkan med Arbetsförmedlingen bidrar till att hushåll med långvarigt biståndsbehov gör förflyttningar mot arbetsmarknaden eller studier. Samverkansärenden följs upp kontinuerligt, vilket gör att vi tillsammans kan ändra planeringen vid behov samt tidigt fånga upp eventuella frågor och hinder.

Kompetenscentrum med dess tvärprofessionalitet, bidrar till att vi tillsammans kan upprätta individanpassade planeringar med utgångspunkt i den enskildes förutsättningar. Detta har bidragit till att individer gjort förflyttningar mot den reguljära arbetsmarknaden, en meningsfull vardag eller mot en planering med sjukvården eller annan aktör. Genom ett nära samarbete kan individer inom Stöd och Försörjning identifieras när behov uppstår inom kommunala verksamheter och vid riktade arbetsmarknadspolitiska insatser.

Kungälvs kommuns samhällskontrakt bidrar till att minska arbetslösheten och stärka kompetensförsörjningen. Regelbundna uppföljningar och dialoger med samhällskontraktsaktörerna gör skillnad. Genom ökad samverkan kring feriejobb, jobbspår, praktik, arbetsträning, subventionerade anställningar och förebyggande insatser får verksamheten ut fler personer på arbetsmarknaden.

Företagen stöttas med kartläggning av rekryteringsbehov, bedömning av lämplig insats och handledning av individer som kommer ut till företagen. Idag finns möjlighet för företag att få stöd från kompetenscentrum med att identifiera kvalificerade arbetssökande

Andelen individer med läkarintyg som gör att de inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande är hög inom Stöd och Försörjning. För att dessa individer ska närma sig arbetsmarknaden krävs andra insatser än vad som idag finns att tillgå samt samverkan med andra aktörer, såsom sjukvård, Försäkringskassan, Samordningsförbundet m.fl. Det sker kontinuerligt omvärldsbevakning kring hur andra aktörer och kommuner arbetar med långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa.

I de ärenden med individer som är förhindrade att delta i arbetsmarknadsinriktade insatser utifrån sociala skäl, förekommer nära samverkan med vuxenenheten. Det gör att vi kan skicka uppdrag till VIA när individen kan kravställas i arbetsmarknadspolitiska insatser, vilket bidrar till förflyttning mot arbetsmarknaden. Det bidrar även till att vi kan anpassa planeringar utifrån hur planeringen ser ut med övrig socialtjänst.

Så här går vi vidare

Samverkan är initierad med sjukvården, för att arbeta med de individer som är långtidssjukskrivna och har SGI (sjukpenninggrundande inkomst) 0. Syftet är att genom gemensam planering med sjukvården arbeta med parallella processer och därigenom förbättra individens hälsa, och på så vis närma sig arbetsmarknaden i de fall där detta är möjligt. Individer som är långtidssjukskrivna ska ha möjlighet att komma upp till 10 timmar aktivitet

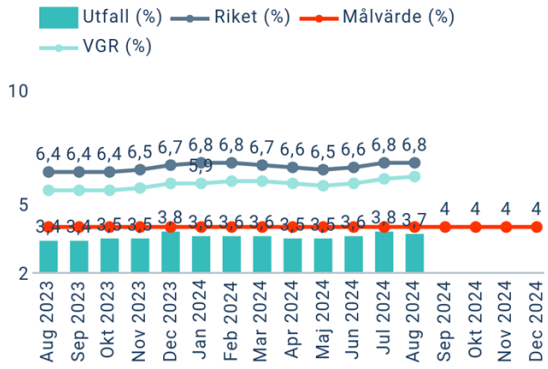
per vecka, för att möjliggöra deltagande i förstärkt samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Fortsatt utveckling av resurser inom Kompetenscentrum, för insatser som inte kan ges av annan aktör.

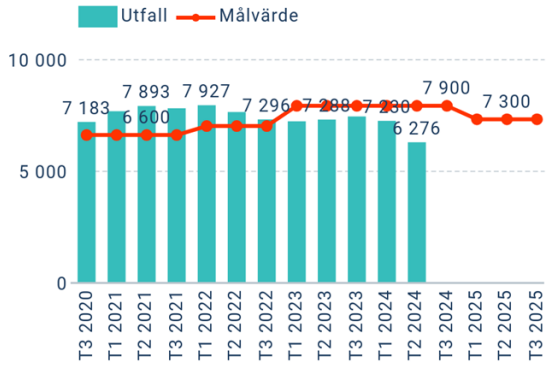
Regelbunden uppföljning av aktörer inom Samhällskontraktet för utveckling av samverkan.

Indikatorer

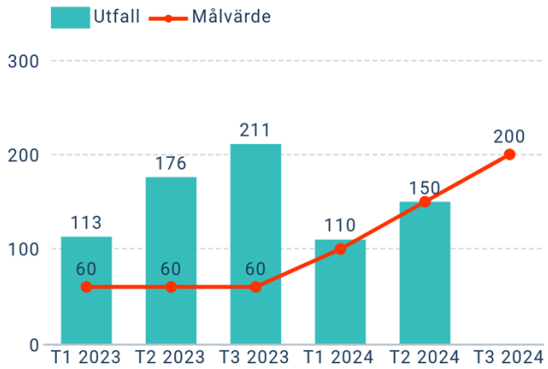
Arbetslösa inklusive i åtgärder i Kungälv (16-65 år)

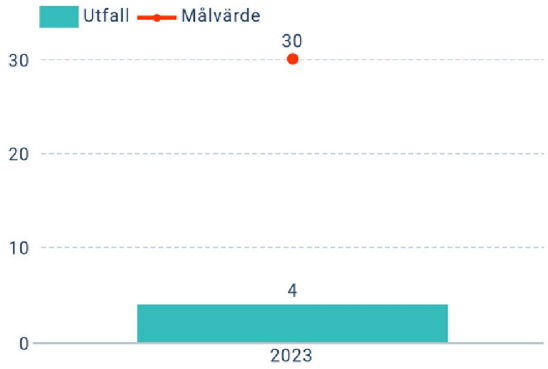
Utbetalt försörjningsstöd exklusive nyanlända, Tkr per tertial

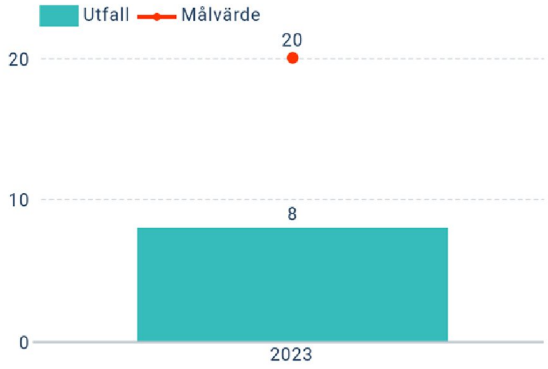
Antal ärenden inom kommunens arbetsmarknadsverksamhet, inklusive serviceärenden.

Antal ärenden inom kommunens arbetsmarknadsverksamhet som resulterat i arbete, inklusive serviceärenden.

Antal ärenden inom kommunens arbetsmarknadsverksamhet som resulterat i studier, inklusive serviceärenden.

Aktivitet	Status
Kompetenscentrums arbetsgivarservice	Pågående
Praktik, arbetsträning och subventionerade anställningar	Pågående

3.1.10 13. 100% av alla ungdomar inom uppföljningsansvaret erbjuds vuxenutbildning

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Alla ungdomar under 20 år i det kommunala aktivitetsansvaret som inte har fullföljda studier ska erbjudas vuxenutbildning. Detta förutsätter en nära samverkan mellan gymnasieskolan och vuxenutbildningen samt att alla ungdomar inom uppföljningsansvaret får en individuellt utformad planering.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

I jämförelse med andra kommuner står Kungälvs kommuns KAA inför liknande utmaningar. I vårt arbete med ungdomarna behöver vi till stor del ta hänsyn till att depression, psykisk ohälsa och Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan vara hinder som står i vägen för ungdomarna att nå målet, arbete eller studier. Det blir viktigt att varje ungdom får en individuell planering för att stegvis närma sig sitt mål. Vi fortsätter vårt arbete med att få en första kontakt med 100 procent av de ungdomar som är inskrivna i KAA. I augusti hade vi etablerat kontakt med 44 procent av ungdomarna men procenten kommer att öka för antal ungdomar vi etablerat kontakt med under hösten då många ungdomar åter skrivs in i sina studier efter sommaren. Vi arbetar aktivt med att få kontakt med 100 procent av de inskrivna ungdomarna på KAA och vi gör satsningar för att förbättra resultatet (orosanmälningar, uppsökande, hembesök, samverkan med vården) under hösten. Vi kommer inte att nå målet att erbjuda 100 procent vuxenutbildning då man enligt skollagen har rätt att läsa på Vux från året man fyller 20 år vilket gör det omöjligt att komma upp till 100 procent. Verksamheten har satt ett eget mål som är att 100 procent av alla ungdomar vi har kontakt med ska få en individuell planering för att bättre möta ungdomarnas behov där de befinner sig och stegvis rusta dem för att komma närmare studier och arbete.

Inflödet av nya ungdomar inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) har ökat efter sommarmånaderna. I mitten av augusti 2024 var 247 individer inskrivna i det kommunala aktivitetsansvaret jämfört med 114 i början av maj 2024. Detta är en ökning med 133 nytillkomna ungdomar under perioden maj – mitten av augusti 2024.

Ökningen av antalet ungdomar inom KAA efter sommarmånaderna är naturlig. I första hand beror den på att ett större antal ungdomar skrivs in i KAA under sommaren efter att de gått klart gymnasieskolan och enbart fått ett studiebevis och inte en gymnasieexamen. Många ungdomar skrivs åter in i studier efter att deras sommarjobb tagit slut eller om de gjort ett avhopp från gymnasieskolan under sommarmånaderna.

108 av de 247 inskrivna individerna ungdomarna har en pågående aktivitet, till exempel arbete, praktik, studier, organiserad studie- och yrkesvägledning eller insats hos annan aktör. Skälet till att enbart 56 procent av ungdomarna har en pågående aktivitet är att många av ungdomarna är nytillkomna i KAA. Aktivitetsgraden väntas stiga under hösten.

Samtliga ungdomar i KAA erbjuds en första kontakt via telefonsamtal, sms och sist med brev.

De ungdomar vi ej lyckas etablera en första kontakt med får ett meddelande om planerat hembesök. Vid oro över ungdomar under 18 år som ej får kontakt med görs orosanmälningar.

Kontakt har etablerats med 44 procent av de inskrivna ungdomarna. I och med att så många ungdomar är nytillkomna så väntas även den siffran att öka under hösten. Vi har goda förutsättningar att närma oss målet att få kontakt med alla ungdomar då vi från hösten 2024 har 160% personalresurs inom KAA samt genom vår tvärsektoriella samverkan med Stöd och försörjning och Vägledning, arbete och introduktion.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås delvis.

Förklaring och analys

De försämrade resultaten, gällande antal inskrivna på KAA samt ungdomar vi ej etablerat kontakt med, har en naturlig förklaring i att ungdomar som studerar på exempelvis vuxenutbildning eller folkhögskola inte är inskrivna under sommarmånaderna. Ungdomarna kommer att avregistreras från KAA när de åter skrivs in i sina kurser.

Vi fortsätter arbetet i den tvärsektoriella samverkan med stöd och försörjning samt arbetsmarknadskoordinatorer, som täcker arbetet med ungdomar inom åldersspannet 16-29 år, i Ungdomsteamet. Fokus ligger på att i samverkan med ungdomarna hitta individuella insatser efter deras behov. I augusti har vi ökat upp personalresurserna för KAA med 60 % vilket kommer att vara gynnsamt för att fortsatt utveckla samt effektivisera arbetet med att nå alla ungdomar samt möjliggöra att vi fortsatt kan göra hembesök och orosanmälningar för ungdomar under 18 år som vi lyckats etablera kontakt med.

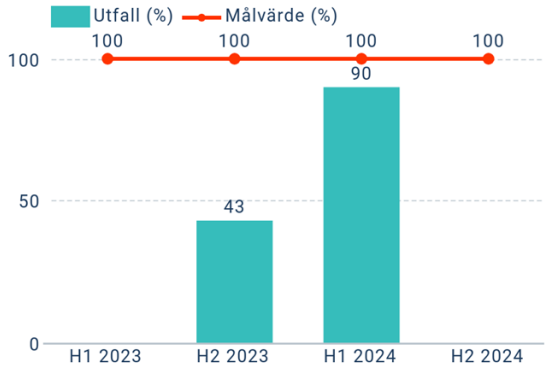
Vi fortsätter vår samverkan med sektor Trygghet och stöd, och Trygga ungdomsmiljöer (TUM) som möjliggjort för oss att kunna ha fysiska möten utanför skolmiljön, vilket bedöms vara en framgångsfaktor för att bygga relationer och stödja ungdomarna i deras strävan mot meningsfulla aktiviteter som studier och arbete. Det nära samarbetet inom ungdomsteamet och resursförstärkningen för ungdomsarbetet bedöms leda till positiv utveckling.

Så här går vi vidare

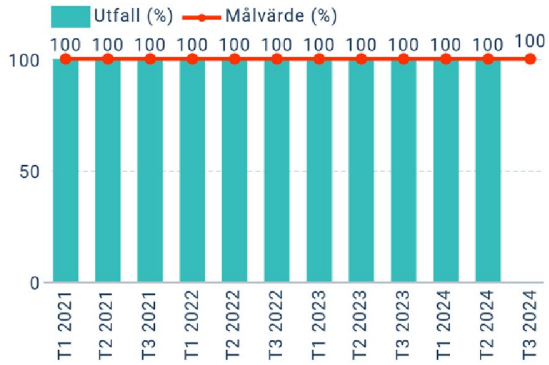
För att återgå till och fortsätta den positiva utvecklingen planerar enheten att fortsätta arbetet med att erbjuda fysiska mötesplatser i samarbete med trygga ungdomsmiljöer. Ungdomarna kartläggs och deras individuella planeringar genererar insatser som utformas för att stötta i arbetet med att bryta isolering och närma sig en meningsfull aktivitet som studier eller arbete. Under tertial 1 etablerades kontakt med ungdomar som fortsatt regelbundet kommer besöka träffarna på TUM. Vi kommer fortsatt arbeta med att etablera kontakt med alla inskrivna ungdomar. Vi har som mål att arbeta med att utveckla digitala mötesplatser för att nå ungdomar som inte är redo att träffas fysiskt. Enheten strävar också efter att samverka mer med exempelvis Barn och ungdomsenheten, Mimers Hus Gymnasium, Vuxenutbildningen för att förbättra stödet till ungdomarna och stärka deras möjligheter att närma sig studier och arbete. Vi har som mål att hitta goda exempel och kontakter som kan inspirera oss i vårt arbete med att utveckla strategier för att få ungdomarna att närma sig studier- och arbetsliv. Vi ser ett behov av att det framgent, med fördel, skulle kunna finnas resurser för och möjliggöras för ungdomar att kunna studera på folkhögskola. Folkhögskola är en alternativ skolform som kan öppna upp för att fler ungdomar kan läsa klart gymnasiet och som efterfrågas av ungdomarna.

Indikatorer

Andel av ungdomarna (%) inom uppföljningsansvaret som varit i kontakt med handläggare.

Andel av ungdomarna (%) inom uppföljningsansvaret utan sysselsättning som erbjudits insats.

3.1.1114. Utanförskapet minskar genom att försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Alla med försörjningsstöd ska ha en individuell utredning och uppföljning med krav på arbetsmarknadsfrämjande åtgärder. Effekten förväntas bli minskat utanförskap och ökad känsla av sammanhang (KASAM).

6-gradig bedömning

5 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälvs kommun har relativt få personer med ekonomiskt bistånd jämfört med riket.

För de som söker ekonomiskt bistånd är det cirka 65 procent som av olika skäl inte står till arbetsmarknadens förfogande. Det är ingen homogen grupp utan de kan vara sjukskrivna på grund av psykisk eller fysisk ohälsa men sakna eller ha otillräcklig ersättning från Försäkringskassan, ha beroendeproblematik, inte stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av våld i nära relation, vara föräldralediga, ålderspensionärer eller ha bristande språkkunskaper. För dessa individer kan försörjningsstödet inte villkoras med kontrakt om arbetsmarknadsfrämjande insatser. För dem har Stöd och försörjningsenheten en annan planering som den enskilde måste följa för att ha rätt till ekonomiskt bistånd, till exempel rehabiliterande insatser eller intern/extern vård.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet kommer att nås då försörjningsstödet villkoras mot individuella kontrakt med krav på arbetsmarknadsfrämjande åtgärder i ärenden där socialtjänstlagen tillåter det.

Förklaring och analys

Det finns olika orsaker till att man inte klarar sin försörjning och därför ansöker om ekonomiskt bistånd. Orsaken till att man söker hjälpen kodas i varje ärende. Rätten till ekonomiskt bistånd är inte villkorslös för någon. Det är endast för personer som står till arbetsmarknadens förfogande och inte är aktuella för arbetsmarknadsåtgärder via Arbetsförmedlingen, som socialtjänsten kan villkora det ekonomiska biståndet utifrån socialtjänstlagen (SoL 4 kap 4 §). Alla som kodas som arbetslösa står inte till arbetsmarknadens förfogande. Även när man till exempel studerar SFI på heltid eller deltar i Arbetsförmedlingens olika program kodas man som arbetslös. I de ärendena får det ekonomiska biståndet inte villkoras med kontrakt om arbetsmarknadsfrämjande åtgärder.

Så här går vi vidare

Fortsatt utveckling av samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunen utifrån det nya samverkansavtalet. Samverkansavtalet kommer också att revideras under verksamhetsåret 2024.

Gemensamma planeringar tillsammans med individen ska ske kontinuerligt med tydlig planering mot arbete eller utbildning.

Kompetenscentrums resurser ska användas till de insatser som inte ges i samverkan med Arbetsförmedlingen.

Samverkan med samordningsförbundet är mycket viktigt då det finns rehabiliterande insatser och statliga resurser avsatta för det som idag inte används på ett effektivt sätt.

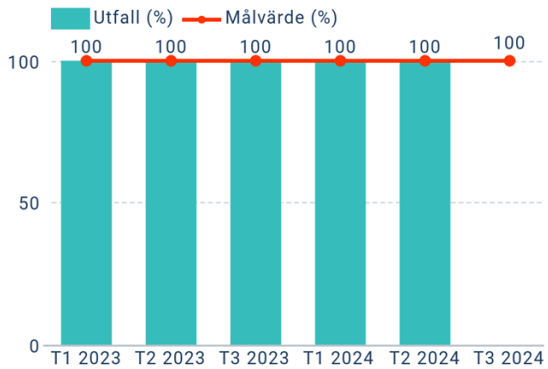
Alla samverkansmöten ska ha ett tydligt syfte och uppföljning med utgången i medborgarnas behov och snabbaste vägen till egen försörjning.

Regelbunden uppföljning av befintliga aktörer inom ramen för Samhällskontraktet.

Försörjningsstöd och vuxenenheten på ToS fortsätter att fördjupa påbörjad samverkan kring gemensam ärende i syfte att skapa förutsättningar för förflyttning i riktning mot arbetsmarknaden.

Indikatorer

Andel personer vars försörjningsstöd har villkorats med krav på arbetsmarknadsfrämjande insatser där socialtjänstlagen tillåtit det

3.1.1215. Robusta kommunala funktioner

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Förslag tolkning
Kungälv ska sträva efter att uppfylla MSBs riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap.
Kommunala verksamheter (msb.se)

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälv ska sträva efter att uppfylla MSBs riktlinjer för kommunala verksamheters krisberedskap. Arbetet med sektorns risk- och sårbarhetsanalys är färdigställd.

Sektorn bedriver ett arbete med att ta fram kontinuitetsplaner för hur samtliga verksamheter ska hantera nödvattenplanen för nedgång av IT-system, personalbrist och ett långvarigt elavbrott. Utbildning pågår för medarbetare i PDV(Pågående dödligt våld), in och utrymningsövningar samt hur man hanterar våldsbejakande extremism.

Sektorn behöver också ta fram en plan för hur man kommer att agera vid en höjd beredskap.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet är svårbedömt och delvis kommer att uppnås.

Förklaring och analys

Bildning och Lärande har ett pågående säkerhetsarbete där risk- och konsekvensanalysen spelar en avgörande roll. En förändrad situation i omvärlden ställer nya krav på säkerhetsarbete och innebär att sektorn behöver fundera i nya banor, men samarbetet med säkerhetssamordnarna är välfungerande och arbetet beräknas kunna genomföras enligt plan.

Så här går vi vidare

- Åtgärder enligt risk- och sårbarhetsanalysen, t.ex. kontinuitetsplaner, är i stor utsträckning under implementering och/eller upprättande. Arbetet fortsätter under hösten.

3.2 Strategiska förutsättningar

3.2.1 16. Attraktivt att vara anställd i Kungälvs kommun

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

För att leverera välfärdstjänster med hög kvalitet inom kommunens samtliga verksamheter behöver kommunen professionell och motiverad personal. Våra medarbetare ska känna engagemang i sitt arbete för kommunen och möta medborgarna med ett gemensamt

serviceinriktat förhållningssätt. Andra viktiga faktorer är arbetsplatskultur, möjligheter till utveckling, flexibla arbetsvillkor, personlig utveckling utifrån kompetens och erfarenhet.

6-gradig bedömning

4 - Delvis uppfyllt/ svårbedömt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Andel tillsvidareanställda förskollärare som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar har minskat från 5,4% (T2 2023) till 3,0% (T2 2024) och ligger under målvärdet. Likaså har andelen tillsvidareanställda grundskollärare som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar minskat från 12,6% (T2 2023) till 6,3% (T2 2024).

Andelen tillsvidareanställda gymnasielärare som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar ligger fortsatt lägre än målvärdet men har ökat från 2% (T2 2023) till 4,9% T2 2024).

Andelen tillsvidareanställda chefer som slutat i sektorn utöver pensionsavgångar har minskat från 6,8% till 6,3% jämfört med T2 2023, och ligger därmed fortsatt under målvärdet.

Andel chefer med färre medarbetare än 26 har ökat med 6,8 procentenheter jämfört med T2 föregående år. Resultatet är under målvärdet, det vill säga det är en låg andel chefer som har färre än 26 medarbetare. Andel chefer med antal medarbetare i intervallet 26-35 har minskat med 7,5 procentenheter jämfört med samma period föregående år men ligger fortsatt över målvärdet. Andel chefer med antal medarbetare fler än 35 har ökat med 0,8 procentenheter jämfört med motsvarande period föregående år och ligger strax över målvärdet. Majoriteten av cheferna inom sektorn har personalgrupper inom intervallet 26-35 medarbetare.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet delvis är uppnått, även om många indikatorer kan anses som uppfyllda.

Förklaring och analys

Den ökade personalomsättningen på gymnasiet bedöms inte vara oroväckande. Då aktuell grupp är förhållandevis liten medför det att en omsättning på ett fåtal individer ger ett stort utslag procentuellt. Bristen på kompetens, framförallt bland yrkeslärare är påtaglig och det är hård konkurrens om de som finns.

Andel medarbetare per chef inom intervallet 26 eller fler medarbetare har ökat inom sektorn, men är under målvärdet. Utfallet tenderar att vara lägre vid T2 perioden, vilket indikerar att chefer har färre medarbetare. Detta kan ha en förklaring i att skolornas bemanning ännu inte är fulltalig vid mätdatumet (1/8), då terminen inte startat och nyrekryteringar ännu inte hunnit påbörja sin anställning, som ofta påbörjas i samband med terminsstart. Antal chefstjänster är desamma som vid T1 2024.

Temperaturmätningar/medarbetarundersökningar har fortsatt utfört under 2024 genom det digitala verktyget Winningtemp. Syftet med temperaturmätningar är att alla medarbetare i Kungälvs Kommun ska ha en plattform där de kan göra sin röst hörd och ge chefer en återkoppling på hur medarbetare upplever sin arbetssituation. Temperaturmätningarna ger också chefer och medarbetare ett underlag för dialog, utveckling och lärande. Följande områden mäts: Ledarskap, arbetsglädje, meningsfullhet, autonomi, arbetssituation, delaktighet, personlig utveckling, teamkänsla, engagemang, matchning mellan person och arbete, transparens och psykologisk trygghet. Det område inom sektorn Bildning och lärande som för tillfället har den högsta temperaturen är teamkänsla, tätt följt av engagemang,

ledarskap och meningsfullhet. Arbetsmiljöronden för Organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA-ronden) utförs under augusti och september med data ifrån Winningtemp som utgångspunkt.

Arbete med Sunt arbetslivs friskfaktorer har fortlöpt under våren och sommaren 2024. Alla ledningsgrupper inom sektorn har nu genomgått workshops för att arbeta med friskfaktorerna. Workshops-tillfällena har upplevts positiva och givande, där ett bidrag till förståelse om organisatoriska förutsättningar och hur ledningsgrupperna tillsammans kan jobba med detta på ett effektfullt sätt har förmedlats. Workshopsen blev även ett forum för chefer att prata om sin egen arbetsmiljö.

Samtliga verksamhetschefer har genomfört vertikala dialoger med chefer med tillitsbaserad styrning och ledning som grund under året. Inom flera av sektorns verksamheter har cheferna fått ytterligare utbildning i tillitbaserat ledarskap utöver den utbildning som skett inom Move.

Ledarforum för chefer pågår enligt plan.

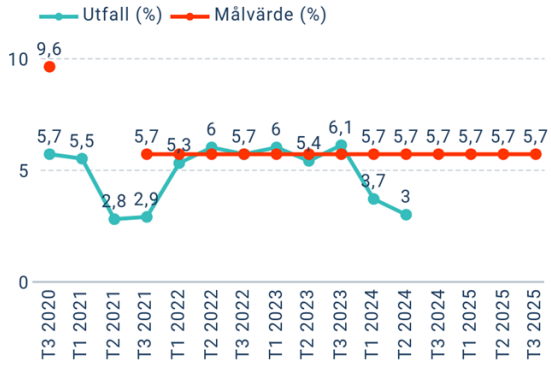
Under våren inledes en satsning på att stärka och skapa trygga ledare inom förvaltningen genom ett ledarskapsprogram. Programmets syfte är att öka de beteenden hos våra ledare som utvecklar medarbetare och samtidigt gynnar ett gott organisatoriskt resultat, som därmed bidrar till en bättre arbetsmiljö. Under sensommaren 2024 har ytterligare två grupper startats och de flesta av sektorns chefer har nu fått chansen att påbörja programmet.

Så här går vi vidare

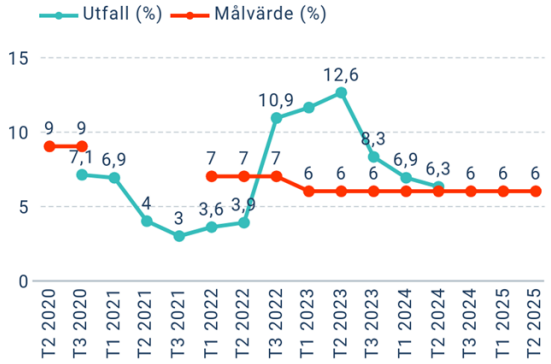
- Sektorn kommer framöver att ha ett fokus på att minska sjukfrånvaron, både den kortsiktiga och långsiktiga. Regelbundna uppföljningar utifrån personalstatistiken kommer att göras på enhetsnivå, verksamhetsnivå och sektornivå i syfte att följa sjukfrånvaron närmare.
- Handlingsplaner för ökad frisknärvaro kommer att skapas på enhetsnivå för ett utvalt antal enheter inom sektorn. Handlingsplanerna kommer att ha sin grund i de specifika förutsättningar som är aktuella för respektive enhet.
- Fortsatt arbete med Sunt arbetslivs friskfaktorer på enhetsnivå för att främja välmående på arbetsplatsen.
- Fortsatt arbete med temperaturmätningar för att följa upp medarbetarnas arbetsmiljö. Kontinuerligt arbete med temperaturmätningarna på APT samt uppföljning i samverkansgrupper kommer fortsätta under året.
- Fortsatt deltagande i ledarskapsprogram där två nya grupper med chefer från samtliga sektorer har startat under sensommaren 2024.

Indikatorer

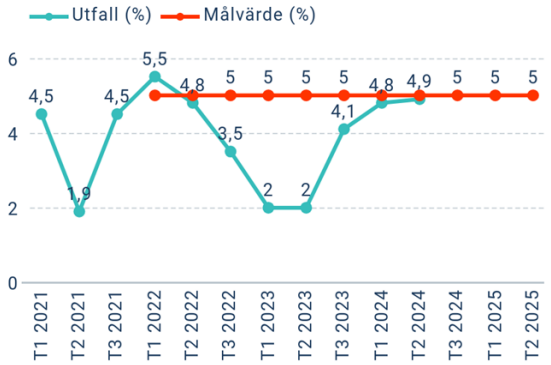
Andel tillsvidareanställda förskollärare som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar

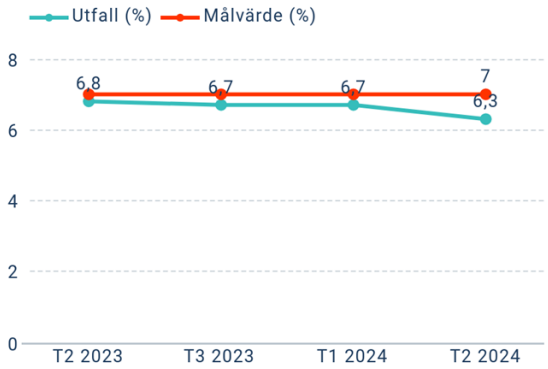
Andel tillsvidareanställda grundskolelärare som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar

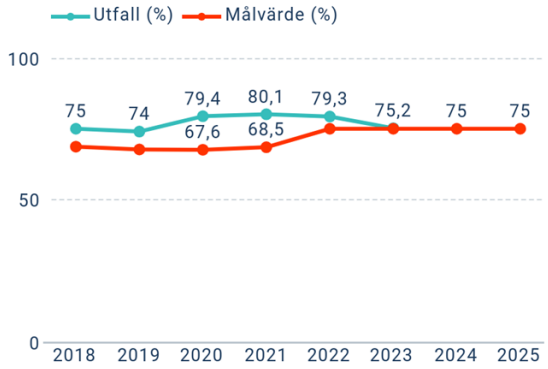
Andel tillsvidareanställda gymnasielärare som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar

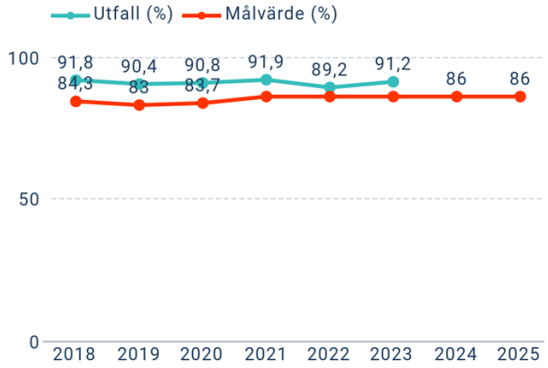
Andel tillsvidareanställda chefer inom sektor Bildning och Lärande som slutat i kommunen utöver pensionsavgångar

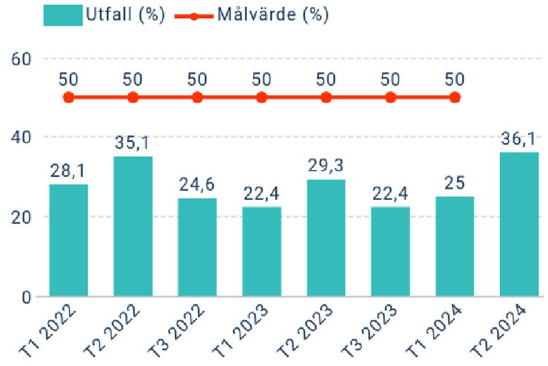
Andel (%) lärare (heltidstjänster) i kommunal grundskola med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

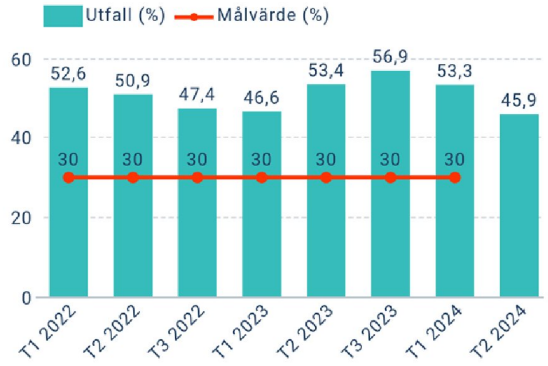
Andel (%) lärare (heltidstjänster) i kommunal gymnasieskola (exkl. yrkeslärare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

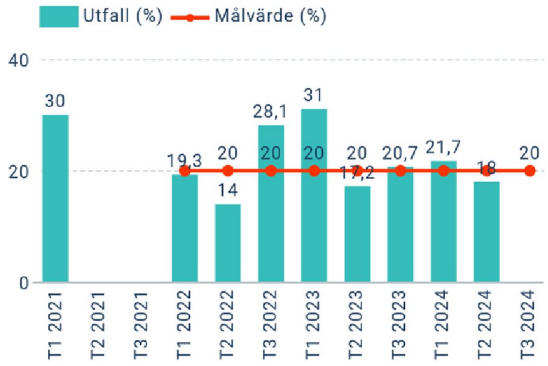
Andel chefer (%) med antal medarbetare färre än 26

Andel chefer (%) med antal medarbetare inom intervallen 26-35

Andel chefer (%) med antal medarbetare, fler än 35

Aktivitet	Status
Tillitsbaserad styrning och ledning	Pågående
Ledarforum	Pågående
Handlingsplan för HÖK21	Pågående
Winningtemp	Pågående

3.2.2 17. Kommunens verksamheters kvalité och hushållning ska hävda sig väl i jämförelse med landets bästa kommuner

Målet kommer från
Kommunstyrelse

Förvaltningens tolkning

Förvaltningen har ett högt kvalitetsfokus och arbetar strukturerat med utveckling och ständiga förbättringar i våra verksamheter. Kungälv resultat ska vara bättre än genomsnittet av jämförbara kommuner när det gäller verksamhetens kvalitet och hushållning

6-gradig bedömning

6 - Kommer att uppfyllas/Är uppfyllt

Beskrivning och jämförelse av resultaten

Kungälvs kommuns kostnader för grundskolan och gymnasieskolan är lägre än riksgenomsnittet och jämförbara kommuner. Kungälvs kommuns kostnader för förskola ligger ungefär på samma nivå som riket och är något högre i jämförelse med liknande kommuner. Kostnader för kulturverksamheten är lägre än både riket och jämförbara kommuner. Kostnader inom vuxenutbildningen är inte en indikator i dagsläget, men även här ligger kostnaderna generellt sett under riket. I förhållande till budget ser försörjningsstödet ut att generera ett överskott.

Bedömning av resultaten

Bedömningen är att målet ur ekonomiskt perspektiv kommer att nås. Sektorn prognostiserar i skrivande stund ett överskott på sju miljoner kronor.

Förklaring och analys

Under 2024 höjs strukturresursen från 5 procent till 7 procent av grundskolans budget. Förvaltningen behöver följa resultatutvecklingen över tid för att kunna dra slutsatser av effekterna från den nya fördelningen.

I sektorns nya struktur för systematiskt kvalitetsarbete följer man upp hur väl grundskolorna använder strukturresursen. Resultatet av analysen presenteras för utskott och kommunstyrelsen i huvudmannen rapport. Under 2024 kommer resursfördelning att vara en samlad kvalitetsfaktor inom det systematiska kvalitetsarbetet och belysa alla aspekter av resursfördelning inom skolan.

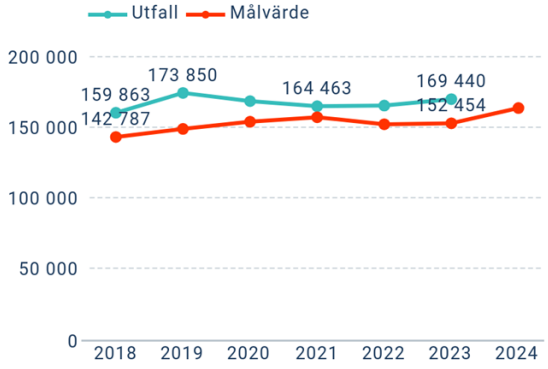
De olika skolformerna bedöms vara utformade och dimensionerade i förhållande till budget. De olika verksamhetsgrenarnas mindre avvikelser förklaras av tillfälliga svängningar i form av till exempel vakanser och sjukskrivningar.

Så går vi vidare

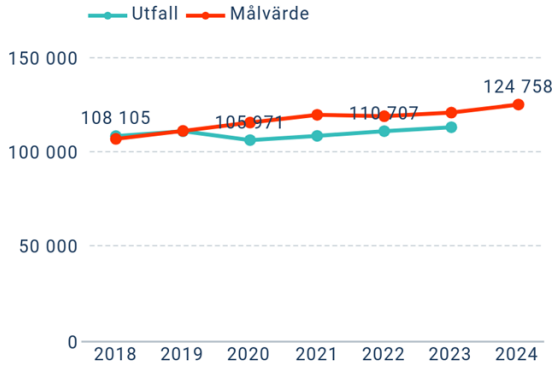
- En formell utvärdering av strukturresursen kommer att genomföras efter verksamhetsåret. Utvärderingen kommer att fokusera på hur strukturresursen fördelas och används samt undersöka om det går att se ett samband mellan fördelning av strukturresursen och skolornas betygsresultat.
- Sektorns samtliga chefer har ett tydligt uppdrag att följa budget och där det är möjligt bidra till förvaltningens gemensamma effektiviseringsutmaningar.

Indikatorer

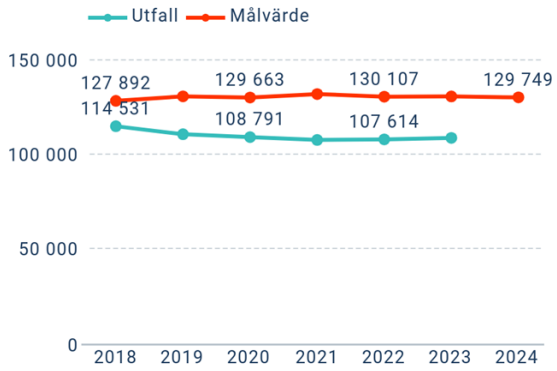
Kostnad kommunal förskola, kr/inskrivet barn

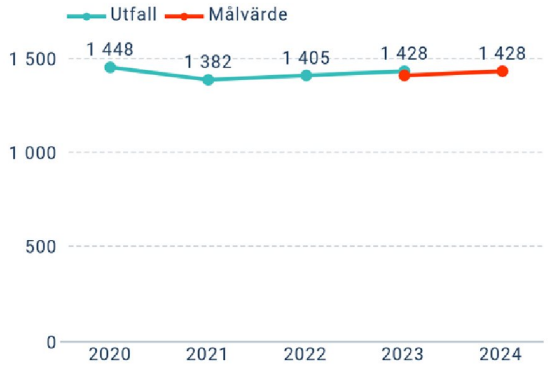
Kostnad för kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev

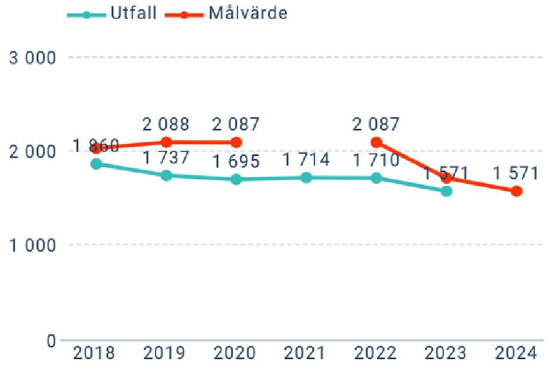
Kostnad för kommunal gymnasieskola, kr/elev

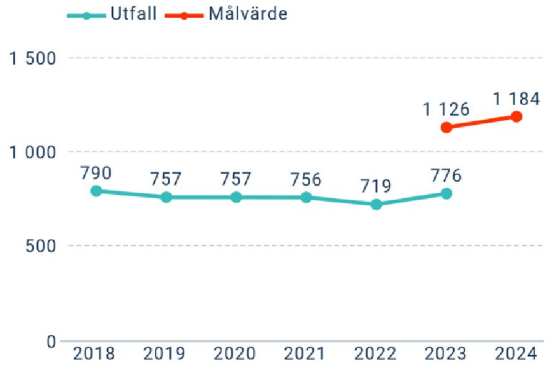
Kostnad per andel (%) elever med godkända betyg i samtliga ämnen i årskurs 9.

Kostnad per andel (%) med examensbevis inom 3 år (genomströmning på 3 år)

Kostnad kulturverksamhet, kr/inv

Aktivitet	Status
Systematiskt kvalitetsarbete i skola och förskola	Pågående
Strukturresurs för grundskolan	Pågående

4 Personal

4.1 Personalsiffror sektorn

4.1.1 Anställda

Mätdatum är: för T1 1/4, för T2 1/8 och för T3 1/12.
Antal anställda = antal personer med fastställd sysselsättningsgrad (dvs timavlönade ingår ej).
Antal årsarbetare = sysselsättningsgraden omräknat till heltid.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Antal anställda	1 678	1 671	7
- Antal anställda, kvinnor	1 385	1 383	2
- Antal anställda, män	293	288	5
Antal årsarbetare	1 650	1 641	9
- Antal årsarbetare, kvinnor	1 359	1 358	1
- Antal årsarbetare, män	291	283	8

4.1.2 Arbetade timmar

Visar utförda arbetstimmar av månadsavlönad personal respektive timavlönad personal.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Månadsavlönade (antal timmar)	1 667 954	1 633 312	34 642
- Månadsavlönade, kvinnor (antal timmar)	1 348 507	1 310 963	37 544
- Månadsavlönade, män (antal timmar)	319 448	322 350	-2 902
Mer/övertid (antal timmar)	2 953	4 188	-1 235
Timavlönade (antal timmar)	106 715	97 133	9 582
- Timavlönade, kvinnor (antal timmar)	85 135	79 643	5 492
- Timavlönade, män (antal timmar)	21 579	17 490	4 089
Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar (%)	6 %	5,6 %	0,4
- Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar, kvinnor (%)	5,8 %	5,7 %	0,1
- Andel timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar, män (%)	6,2 %	5,1 %	1,1

4.1.3 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron redovisas som andel sjuktimmar av ordinarie antal arbetstimmar.
Varav sjukfrånvaro >=60 dagar. Den långa sjukfrånvarons andel av den totala sjukfrånvaron.
Mätperiod för T1 1/12-31/3, T2 1/12-31/7, T3 1/12-30/11.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Sjukfrånvaro (%) av ordinarie arbetstid	7,3	7,6	-0,3
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Kvinnor	8	8,3	-0,3
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) - Män	4,7	4,4	0,3
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder <= 29 år	8,3	7,9	0,4
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder 30-49 år	6,7	7	-0,3
- Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%) Ålder >= 50 år	8,2	8,3	-0,1
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), mindre än 15 dagar	3,4	3,8	-0,4
Sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid (%), 15 dagar eller mer	3,9	3,8	0,1
Andel av sjukfrånvaro som överstiger 60 dagar (%)	39,7	35,8	3,9

4.1.4 Sjuklönekostnad (Tkr)

Arbetsgivarens kostnad för de första 14 dagarna samt 10% till dag 90. Ger ingen fullständig bild av kostnaderna för sjukfrånvaro.

	Utfall T2	Utfall T2 2023	Diff
Sjuklönekostnad (Tkr, Inkl personalomkostnader (PO))	16 975	17 470	-495
- Sjuklönekostnad, kvinnor (Tkr, inkl PO)	14 694	14 954	-260
- Sjuklönekostnader, män (Tkr, inkl PO)	2 281	2 516	-235

4.2 Kommentar till utfall

Sektorn har 7 fler anställda personer jämfört med T2 2023. Denna ökning beror främst på att det utökat en förskola. Antal årsarbetare har ökat med 9, vilket kan förklaras med ökat antal anställda i kombination med något högre genomsnittlig sysselsättningsgrad.

Arbetade månadsavlönade timmar har ökat med 34 642 timmar, vilket går i linje med fler årsarbetare. Mertid och övertidstimmar har minskat med 1235. Den planerade arbetstiden har således ökat och den oplanerade tiden i form av övertid har minskat. Timavlönade arbetade timmar har ökat med 9582, vilket går i linje med fler antal anställda och därmed fler att täcka upp för vid eventuell frånvaro.

Den totala sjukfrånvaron för hela sektorn har minskat från 7,6% till 7,3% jämfört med T2 2023. Korttidsjukfrånvaron (dag 1-14) har minskat med 0,4% och långtidssjukfrånvaron (dag 15 och fler) har ökat marginellt med 0,1% jämfört med motsvarande period föregående år. Den andel av sjukfrånvaro som överstiger 60 dagar har ökat med 3,9%, vilket delvis kan förklaras av minskad korttidssjukfrånvaro.

Sjuklönekostnader har minskat med 495 000 kr. Vilket går i linje med den minskade korttidssjukfrånvaron.

5 Ekonomi

5.1 Hela sektorn (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Intäkter	191 535	182 771	8 764	282 645	281 225	1 420
Personalkostnader	-699 130	-698 056	-1 074	-1 043 138	-1 047 968	4 830
Övriga kostnader	-386 436	-397 707	11 271	-595 616	-596 366	750
Summa kostnad	-1 085 566	-1 095 764	10 198	-1 638 754	-1 644 334	5 580
Summa nettokostnad	-894 032	-912 993	18 961	-1 356 109	-1 363 109	7 000

5.2 Nettokostnad per verksamhet (Tkr)

	Utfall	Plan	Avvikelse	Prognos helår	Plan helår	Prognos-avvikelse
Sektorgemensamt	-76 211	-77 835	1 624	-117 253	-116 753	-500
Förskola och pedagogisk omsorg	-264 701	-272 741	8 040	-402 551	-405 051	2 500
Grundskola F-9	-377 491	-374 082	-3 409	-564 107	-561 107	-3 000
Gymnasium	-115 967	-122 903	6 936	-181 069	-182 069	1 000
Kultur	-17 820	-19 055	1 235	-28 565	-28 565	0
Kompetenscentrum	-28 232	-28 175	-57	-40 864	-42 264	1 400
Försörjningsstöd	-13 608	-18 200	4 592	-21 700	-27 300	5 600
Summa	**-894 030**	**-912 991**	**18 961**	**-1 356 109**	**-1 363 109**	**7 000**

5.3 Kommentar till utfall och prognos

Bildning och lärande har en helårsprognos på +7 Mkr (motsvarar 0,5% av sektorns totala budgetram).

För att möta utmaningarna hos barn och elever med psykisk ohälsa inom förskola, grundskola och gymnasiet har antalet psykologtjänster utökats. Stödenheten har de senaste åren fått nationella stimulansmedelför psykiskhälsa, men detta bidrag kommer inte erhållas 2024. Då antalet barn och elever har ökat över tid behövs även fler insatser inom skolhälsovård. Dessutom har kostnaderna fortsatt att öka för tilläggsbelopp för barn och elever i behov av extraordinära stödåtgärder i fristående förskolor och skolor. Sektorgemensamt förbättrar prognosen mot tidigare med 1,5 Mkr vilket beror på båtskjutsar som endast går varannan vecka under hösten och personal som ej ersatts på administrativa enheten.

Förskolans prognostiserade överskott beror främst på ökade intäkter för barnomsorgsavgifter då utbyggnaden av nya förskolor innebär fler barn i verksamheten. Under våren utökades antalet platser i Ytterby och Tjuvkil, samt att de flesta kommunala förskolor tillfälligt tog emot extra barn för att möta behovet. Efter sommaren har antalet platser i Kärna minskat i kommunal regi samtidigt som den fristående förskolan Solgläntan Norlandia fortsätter att succesivt utöka sin verksamhet genom att ta emot fler barn. Förskolan prognostiserar en positiv avvikelse på 0,6 Mkr för måltidskostnader, som tillsammans med ej tillsatta vakanta tjänster ger en förbättrad prognos i tertial 2 med 1,5 Mkr.

Grundskolor prognostiserar ett underskott på 3 Mkr. Detta beror till största delen på insatser inom en enhet med anpassad grundskola/grundskola som gjordes under höstterminen 2023. Verksamheten arbetar med att ta fram åtgärder för att anpassa sin organisation. Skolverket har betalt ut ett bidrag på 2,5 Mkr till Kungälvs kommun för extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen. Bidraget har beslutats fördelas till anpassad grundskola. Effekten av minskade måltidskostnader ger grundskolan en positiv effekt på ca 1 Mkr.

Gymnasiet har ett prognostiserat överskott på 1 Mkr. Det är fler elever på Individuella programmet än föregående läsår, vilket är en elevgrupp som är svårt att prognostisera antalet. Vakanser har därmed uppstått då personal inte finns på plats förrän senare i höst. Rektor har tills dess satt ihop en tillfällig organisation. Gymnasiets yrkesprogram blev högskoleförberedande från höstterminen 2023 och har därmed utökats både när det gäller gymnasiepoäng och garanterad undervisningstid.

Kompetenscentrum prognostiserar ett överskott på 7 Mkr. Verksamhetsområdet har utökats med enheten för Stöd och försörjning och har arbetat med att implementera nya arbetsmetoder. Effektivisering av processer, fokus på förebyggande insatser och förbättrat samarbete med övriga enheter inom kompetenscentrum har gett positiva ekonomiska effekter då kostnaden för ekonomiskt bistånd har minskat.

I sektorns prognos ingår ett överskott för måltidskostnader på 1,75 Mkr.

De enheter som inte har en budget i balans arbetar med att ta fram åtgärder i handlingsplaner.

Sektorn har under perioden januari-augusti konsultkostnader på 1 621 tkr. Det är främst kostnader i samband med föreställningar och evenemang inom kulturen. Motsvarande period 2023 var kostnaderna 1 387 tkr.

Konsultkostnaderna har minskat mellan juli och augusti är med 520 tkr vilket beror på rättning av konton.

6 Intern kontroll

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2024-06-05 §174/2024 "Kommunstyrelsen kommer att följa upp internkontrollplanerna formellt i samband med respektive tertialrapport" rapporteras intern kontroll efter åtta månader.

- Intern kontrollplan för sektorn antogs av kommunstyrelsen 2023-12-13
- Arbete pågår med sektorns granskningar och åtgärder enligt plan
- Riskanalys för intern kontroll 2025 genomförs under hösten i kommunstyrelsens utskott
- Resultatet av årets arbete kommer att redovisas till kommunstyrelsen i december 2024

soltak ab

Dokumentnamn	Version
Tertialrapport 2/2024	1.0
Datum	Sida
2024-09-10	Sida 1(8)

Tertialrapport 2 2024 SOLTAK AB

Inledning

Rapporten bygger på bokslut per 2024-08-31 samt innehåller en prognos för 2024.

Delårsbokslut för SOLTAK AB

Bolagets utfall för den aktuella perioden uppgår till 3 339 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr.

Analys av periodens resultat och prognos görs i avsnitten för respektive affärsområde.

Grundavgift

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till 0 Tkr. Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr. Grundavgiften är en fast avgift som inte är beroende av volym.

RESULTATRÄKNING

Belopp i Tkr	**Budget 2024**	**Budget augusti**	**Utfall augusti**	**Avvikelse augusti**	**Prognos augusti**	**Avvikelse 2024**
Rörelsens intäkter						
Grundavgift	6 000	4 000	4 000	0	6 000	0
Affärsområde ekonomi	18 600	12 400	12 964	564	18 743	143
Affärsområde lön	39 700	26 467	28 151	1 684	40 073	373
Affärsområde IT	112 400	74 933	91 936	17 002	133 774	21 374
Affärsområde projekt	3 900	2 600	1 194	-1 406	2 700	-1 200
	180 600	**120 400**	**138 244**	**17 844**	**201 290**	**20 690**
Rörelsens kostnader						
Övriga externa kostnader	-87 520	-58 347	-76 275	-17 928	-109 260	-21 740
Personalkostnader	-86 700	-57 800	-54 349	3 451	-84 970	1 730
Avskrivningar	-6 000	-4 000	-4 027	-27	-6 680	-680
	-180 220	**-120 147**	**-134 652**	**-14 505**	**-200 910**	**-20 690**
Rörelseresultat	**380**	**253**	**3 593**	**3 339**	**380**	**0**
Finansnetto	-380	-253	-253	0	-380	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**3 339**	**3 339**	**0**	**0**

Semesterlöneskuld

Vid delårsbokslutet i april är semesterlöneskulden för bolaget hög då den mesta av semestern tas ut under sommaren. Vid delårsbokslutet i augusti är skulden däremot låg eftersom sommarmånaderna har passerat. Förändringen av skulden per 2024-08-31 uppgår till 1 627 Tkr och påverkar resultatet positivt. Posten är redovisad under personalkostnader.

soltak ab

Affärsområde Ekonomi

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till 1 060 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2024 är 0 Tkr.
Avvikelse mot budget per 2024-08-31:

Rörelsens intäkter:

- Sålda tjänster ligger något högre än budget vilket förklaras främst av större volymer.
- Övriga intäkter avser lönebidrag från Arbetsförmedlingen.
- Tillkommande tjänster avser främst Uppdragsbeställningar.

Rörelsens kostnader:

- Rörelsens kostnader visar totalt en positiv avvikelse om 489 Tkr
- Avvikelsen på personalkostnader förklaras främst av semesterlöneskulden, vilken förbättrar utfallet för delåret med 231 Tkr.

Prognos affärsområde ekonomi

Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr.

I samband med aktuell prognos ser bolaget en fortsatt hög volym i kombination med lägre kostnader vilket gör att en beräknad prisjustering ligger med i prognosen. Kostnadssidan prognostiseras att ligga i nivå med budget. Prisjusteringen förklaras av högre volymer och med det ökade intäkter, i kombination med lägre kostnader kopplade till aktuell tjänst.

RESULTATRÄKNING - affärsområde ekonomi

Belopp i Tkr	**Budget 2024**	**Budget augusti**	**Utfall augusti**	**Avvikelse augusti**	**Prognos augusti**	**Avvikelse 2024**
Rörelsens intäkter						
Hantera leverantörsfakturor	3 766	2 511	2 525	15	3 766	0
Hantera kundfakturor	5 833	3 889	4 001	113	5 833	0
Hantera in- och utbetalningar	2 798	1 865	2 082	216	2 798	0
Fakturautskrifter	1 400	933	961	28	1 400	0
Övriga intäkter	200	133	319	185	319	119
Övriga tjänster	4 578	3 052	3 052	0	4 578	0
Tillkommande tjänster	0	0	24	24	24	24
Avskrivningar	25	17	0	-17	25	0
	18 600	**12 400**	**12 964**	**564**	**18 743**	**143**
Rörelsens kostnader						0
Serviceavtal	-3 000	-2 000	-1 978	22	-3 000	0
Konsulter	-700	-467	-248	218	-700	0
Övriga kostnader	-3 800	-2 533	-2 551	-18	-3 943	-143
Personalkostnader	-10 900	-7 267	-7 067	200	-10 900	0
Avskrivningar	-100	-67	0	67	-100	0
	-18 500	**-12 333**	**-11 844**	**489**	**-18 643**	**-143**
Rörelseresultat	**100**	**67**	**1 120**	**1 053**	**100**	**0**
Finansnetto	-100	-67	-60	7	-100	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**1 060**	**1 060**	**0**	0 **0**

Affärsområde Lön

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till 2 077 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr.
Avvikelse mot budget per 2024-08-31:

Rörelsens intäkter:

- Sålda tjänster ligger högre än budget inom tjänsten Administrera löner.
- Tillkommande tjänster avser intäkter för tillkommande uppdrag under perioden. Detta består både utav vidarefakturering av kostnader, uppdragsbeställningar och ärenden inom lön.

Rörelsens kostnader:

- Rörelsens kostnader visar en positiv avvikelse på sammantaget 443 Tkr. Semesterlöneskulden, förbättrar utfallet för delåret med 649 Tkr.

Prognos affärsområde lön

Prognostiserat resultat för 2024 är 0 Tkr.

I samband med aktuell prognos ser bolaget en fortsatt hög volym i kombination med lägre kostnader vilket gör att en beräknad prisjustering ligger med i prognosen. Prisjusteringen förklaras av högre volymer och med det ökade intäkter, i kombination med lägre kostnader kopplade till aktuell tjänst.

RESULTATRÄKNING - affärsområde lön

Belopp i Tkr	**Budget 2024**	**Budget augusti**	**Utfall augusti**	**Avvikelse augusti**	**Prognos augusti**	**Avvikelse 2024**
Rörelsens intäkter						
Administrera löner	27 722	18 481	19 647	1 166	27 722	0
Administrera anställningar	6 800	4 533	4 533	0	6 800	0
Övriga tjänster	4 753	3 169	3 169	0	4 753	0
Övriga intäkter	0	0	29	29	0	0
Uppdragsbeställningar	400	267	487	220	487	87
Avskrivningar	25	17	0	-17	25	0
Tillkommande tjänster	0	0	286	286	286	286
	39 700	**26 467**	**28 151**	**1 684**	**40 073**	**373**
Rörelsens kostnader						0
Serviceavtal	-4 600	-3 067	-3 169	-102	-4 600	0
Konsulter	-1 200	-800	-540	260	-1 200	0
Övriga kostnader	-4 600	-3 067	-3 294	-227	-4 973	-373
Personalkostnader	-29 000	-19 333	-18 913	421	-29 000	0
Avskrivningar	-200	-133	-42	91	-200	0
	-39 600	**-26 400**	**-25 957**	**443**	**-39 973**	**-373**
Rörelseresultat	**100**	**67**	**2 194**	**2 127**	**100**	**0**
Finansnetto	-100	-67	-118	-52	-100	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**2 077**	**2 077**	**0**	0 **0**

Affärsområde IT

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till 209 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr.

Avvikelse mot budget per 2024-08-31:

Rörelsens intäkter:

- Intäkterna för perioden visar en positiv avvikelse mot budget på 17 002 Tkr.
- Intäkterna för Nät som tjänst är lägre än budget. Dessa följer hur mycket kapacitet kunden väljer att nyttja enligt den tjänst som bolaget erbjuder. Datacenter visar en positiv avvikelse och förklaras även den av nivån på köpt tjänst.
- Avvikelserna på intäkterna för IT-arbetsplats samt Konto har en koppling och visar sammantaget en positiv avvikelse.
- Under året har bolaget haft färre uppdragsbeställningar, jämfört med budget.
- Utöver budgeterade tjänster har bolaget också tillkommande beställningar under året; IT-utrustning samt telefoniutrustning har köpts in för kommunerna med 12 334 Tkr. Här redovisas även de konsulter som vidarefaktureras direkt till kund och som ligger utanför bolagets tjänster. Totalt uppgår dessa tilläggstjänster till 3 126 Tkr för årets första åtta månader.

Rörelsens kostnader:

- Kostnaderna visar en negativ avvikelse på sammantaget 16 850 Tkr.
- Konsultkostnaderna avviker mot budget av två anledningar. Den första är kopplad till uppdragsbeställning, där konsultar tagits in. Den andra delen består utav konsulter i drift, där vi har haft viss personal på konsultbasis i stället för fast anställd.
- Avvikelsen på personalkostnader förklaras av vakanta tjänster samt effekten av semesterlöneskulden. Tillsättning sker successivt av vakanta tjänster. Semesterlöneskulden, förbättrar utfallet för delåret med 658 Tkr.

Prognos affärsområde IT

Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr.

Prognosen för intäkterna är högre än budget, vilket följer aktuellt utfall. Prognosen för tilläggsbeställningar uppgår totalt till 15 460 Tkr och beror främst på inköp för IT-samt telefoniutrustning men även för vidareförmedling av konsulter.

På kostnadssidan prognostiserar bolaget högre kostnader än budget, på totalt 21 374 Tkr. Förklaringen hänförs dels till ovan nämnda tilläggsbeställningar.

Prognosen för IT-utrustning motsvaras av utfallet för januari-augusti.

soltak ab

RESULTATRÄKNING - affärsområde IT

Belopp i Tkr	Budget 2024	Budget augusti	Utfall augusti	Avvikelse augusti	Prognos augusti	Avvikelse 2024
Rörelsens intäkter						
Baskostnad IT	12 850	8 567	8 567	0	12 850	0
Nät som tjänst	21 540	14 360	13 737	-623	20 600	-940
Datacenter	10 800	7 200	7 720	520	11 800	1 000
Databas	3 130	2 087	2 004	-83	3 130	0
ITA arbetsplats Personal	10 350	6 900	6 316	-584	10 200	-150
ITA arbetsplats Elev	6 685	4 457	3 994	-463	6 450	-235
Print som tjänst	6 785	4 523	6 386	1 862	10 200	3 415
Konto (admin, politiker, skola)	8 275	5 517	6 754	1 238	10 000	1 725
Teknisk systemförvaltning	2 975	1 983	1 983	0	2 975	0
RDS	2 000	1 333	1 333	0	2 000	0
Integration	1 840	1 227	1 227	0	1 840	0
Uppdragsbeställningar	4 035	2 690	1 766	-924	4 035	0
Licenser	1 240	827	1 073	246	2 190	950
Skola, leasing	16 200	10 800	11 079	279	16 200	0
Diarie och ärendehantering	430	287	287	0	430	0
Telefoni	1 160	773	681	-93	1 160	0
Beredskap	1 130	753	750	-3	1 130	0
Avskrivningar	775	517	536	19	775	0
IoT	200	133	133	0	200	0
Övriga intäkter	0	0	149	149	149	149
IT-utrustning	0	0	12 334	12 334	12 334	12 334
Tillkommande tjänster	0	0	3 126	3 126	3 126	3 126
	112 400	**74 933**	**91 936**	**17 002**	**133 774**	**21 374**
Rörelsens kostnader						
Serviceavtal	-32 920	-21 947	-19 757	2 190	-32 520	400
Konsulter	-6 850	-4 567	-11 026	-6 460	-13 300	-6 450
Licenser	-8 850	-5 900	-8 313	-2 413	-12 030	-3 180
Övriga kostnader	-18 700	-12 467	-24 014	-11 548	-30 694	-11 994
Personalkostnader	-39 200	-26 133	-24 572	1 562	-38 670	530
Avskrivningar	-5 700	-3 800	-3 981	-181	-6 380	-680
	-112 220	**-74 813**	**-91 663**	**-16 850**	**-133 594**	**-21 374**
Rörelseresultat	**180**	**120**	**273**	**153**	**180**	**0**
Finansnetto	-180	-120	-64	56	-180	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**209**	**209**	**0**	**0**

Affärsområde Projekt

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till -6 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2024 är 0 Tkr.

Avvikelse mot budget per 2024-08-31:

Rörelsens intäkter:

- Intäkterna för Uppdragsbeställningar ligger något lägre än budget.

Rörelsens kostnader:

- Rörelsens kostnader visar totalt en negativ avvikelse om 1 412 Tkr
- Avvikelsen på konsulter förklaras av de externa projektledare som tas in i en UB.
- Den positiva avvikelsen på personalkostnader förklaras främst av vakant tjänst. Semesterlöneskulden, förbättrar utfallet för delåret med 89 Tkr.

Prognos affärsområde Projekt

Prognostiserat resultat för 2024 uppgår till 0 Tkr.

RESULTATRÄKNING - affärsområde projekt

Belopp i Tkr	**Budget 2024**	**Budget augusti**	**Utfall augusti**	**Avvikelse augusti**	**Prognos augusti**	**Avvikelse 2024**
Rörelsens intäkter						
Baskostnad Projekt	1 400	933	933	0	1 400	0
Uppdragsbeställningar	2 500	1 667	258	-1 409	1 300	-1 200
	3 900	**2 600**	**1 194**	**-1 406**	**2 700**	**-1 200**
Rörelsens kostnader						0
Konsulter	0	0	190	190		0
Övriga kostnader	-200	-133	-176	-43	-200	0
Personalkostnader	-3 700	-2 467	-1 198	1 268	-2 500	1 200
Avskrivningar		0	-4	-4	0	0
	-3 900	**-2 600**	**-1 188**	**1 412**	**-2 700**	**1 200**
Rörelseresultat	**0**	**0**	**6**	**6**	**0**	**0**
Finansnetto	0	0	-12	-12	0	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**-6**	**-6**	**0**	**0**

Prognos per kommun 2024 SOLTAK AB

Tabellen på nästa sida visar bolagets prognos på intäkter för helåret.

Prognosen är uppdelad per kommun där budget samt prognos framgår för samtliga kommuner. Kolumnerna längst till höger summerar budget samt prognosen för 2024.

Uppgifterna bygger på fakturerade intäkter t o m augusti månad, samt en prognos för årets resterande månader. När det gäller IT- och telefoniutrustning så är utfallet t o m augusti det som presenteras i tabellen. I dessa fall har bolaget inte lagt en prognos för helåret.

Detsamma gäller poster som avser vidarefakturering samt Uppdragsbeställningar, där redovisas det utfall som är upparbetat t o m augusti.

Tjänster enligt budget eller tillkommande tjänster
Varje affärsområde är uppdelat med ovan texter. Här kan man på ett överskådligt sätt se vad som är budgeterat för innevarande år, samt vad som har varit tillkommande beställningar under året.

Omsättningen i bolagets budget uppgår till 180 600 Tkr. Prognosen är 201 290 Tkr.

soltak ab

Dokumentnamn
Tertialrapport 2/2024

Version
1.0

Datum
2024-09-10

Sida
Sida 8(8)

Tjänst	Budget KK	Prognos KK	Budget SK	Prognos SK	Budget SBRF	Prognos SBRF	Budget LE	Prognos LE	Budget TK	Prognos TK	Budget SOLTAK	Prognos SOLTAK	Budget TOTALT	Prognos TOTALT
Grundavgift														
Tjänster enligt budget														
Grundavgift	2 700	2 700	1 620	1 620			900	900	780	780			6 000	6 000
	2 700	**2 700**	**1 620**	**1 620**	**0**	**0**	**900**	**900**	**780**	**780**	**0**	**0**	**6 000**	**6 000**
Affärsområde Lön														
Tjänster enligt budget														
Administrera löner	12 045	12 045	7 839	7 839			3 632	3 632	4 206	4 206			27 722	27 722
Anställningsärenden	3 000	3 000	1 800	1 800			1 000	1 000	1 000	1 000			6 800	6 800
Baskostnad Lön	450	450	270	270			150	150	130	130			1 000	1 000
Systemkostnader	1 485	1 485	891	891			495	495	429	429			3 300	3 300
Övriga tjänster	168	168	101	101			128	128	55	55			453	453
Avskrivningar	11	11	7	7			4	4	3	3			25	25
Lönebidrag													0	0
	17 159	**17 159**	**10 908**	**10 908**	**0**	**0**	**5 409**	**5 409**	**5 824**	**5 824**	**0**	**0**	**39 300**	**39 300**
Tillkommande tjänster														
Kostavdrag för timavlön.													0	0
Vidarefakt.													0	0
Uppdragsbeställningar	179	420	108	33			60	15	52	18			400	487
Övriga tilläggstjänster		114		36				109		27				287
	179	**534**	**108**	**69**	**0**	**0**	**60**	**125**	**52**	**46**	**0**	**0**	**400**	**773**
	17 338	**17 694**	**11 016**	**10 976**	**0**	**0**	**5 469**	**5 534**	**5 876**	**5 869**	**0**	**0**	**39 700**	**40 073**
Affärsområde Ekonomi														
Tjänster enligt budget														
Fakturautskrifter	750	750	200	200			250	250	200	200			1 400	1 400
Hantera leverantörsfakt.	1 486	1 486	990	990			405	405	885	885			3 766	3 766
Hantera kundfakturor	2 774	2 774	1 463	1 463			342	342	1 254	1 254			5 833	5 833
Hantera in- och utbet.	952	952	839	839			341	341	666	666			2 798	2 798
Baskostnad Ekonomi	450	450	270	270			150	150	130	130			1 000	1 000
Systemkostnader	1 575	1 575	945	945			525	525	455	455			3 500	3 500
Avskrivningar	11	11	7	7			4	4	3	3			25	25
Vägföreningar	62	62											62	62
Abonnemangstjänster SK			16	16									16	16
Lönebidrag											200	319	200	319
	8 061	**8 061**	**4 729**	**4 729**	**0**	**0**	**2 017**	**2 017**	**3 593**	**3 593**	**200**	**319**	**18 600**	**18 719**
Tillkommande tjänster														
Vidarefakt. konsulter										15			0	15
Uppdragsbeställningar		2		0						1		6	0	9
	0	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**16**	**0**	**6**	**0**	**24**
	8 061	**8 062**	**4 729**	**4 730**	**0**	**0**	**2 017**	**2 017**	**3 593**	**3 609**	**200**	**325**	**18 600**	**18 743**
Affärsområde IT & projekt														
Tjänster enligt budget														
Baskostnad IT	6 040	6 040	4 240	4 240			1 350	1 350	1 220	1 220			12 850	12 850
Licenser	580	380	260	410	290	0	110	1 400					1 240	2 190
Uppdragsbeställningar	1 815	1 815	1 090	1 090			605	605	525	525			4 035	4 035
Skola leasing	12 600	12 600	3 600	3 600									16 200	16 200
Konto	4 070	4 810	2 130	2 700			1 015	1 020	1 060	1 470			8 275	10 000
Beredskap	390	390	290	290			230	230	220	220			1 130	1 130
Datacenter	4 720	5 100	2 510	2 600			1 490	1 400	2 080	2 700			10 800	11 800
Databas	1 395	1 395	715	715			710	710	310	310			3 130	3 130
Nät som tjänst	8 305	8 350	6 655	6 450			3 300	3 200	3 280	2 600			21 540	20 600
ITA arbetsplats Personal	4 410	4 800	3 020	2 400			1 130	1 200	1 790	1 800			10 350	10 200
RDS	900	900	540	540			300	300	260	260			2 000	2 000
IoT	60	60	40	40			20	20	80	80			200	200
ITA arbetsplats Elev	2 780	2 800	2 545	2 150					1 360	1 500			6 685	6 450
Print som tjänst	3 477	5 300	2 293	3 100			1 015	1 500		300			6 785	10 200
Teknisk systemförvaltning	1 339	1 339	803	803			446	446	387	387			2 975	2 975
Integration	830	830	495	495			275	275	240	240			1 840	1 840
Telefoni			765	765			395	395					1 160	1 160
Diarie och ärendehantering			230	230			200	200					430	430
Avskrivningar	350	350	210	210			115	115	100	100			775	775
Lönebidrag												149	0	149
	54 061	**57 259**	**32 431**	**32 828**	**290**	**0**	**12 706**	**14 366**	**12 912**	**13 712**	**0**	**149**	**112 400**	**118 314**
Tillkommande tjänster														
IT-utrustning		5 490		771				3 580		2 493			0	12 334
Vidarefakturering övrigt		2						13					0	15
Vidarefakt. konsulter								1 238		1 873			0	3 111
	0	**5 492**	**0**	**771**	**0**	**0**	**0**	**4 832**	**0**	**4 365**	**0**	**0**	**0**	**15 460**
	54 061	**62 751**	**32 431**	**33 599**	**290**	**0**	**12 706**	**19 198**	**12 912**	**18 077**	**0**	**149**	**112 400**	**133 774**
Affärsområde Projekt														
Tjänster enligt budget														
Uppdragsbeställning	1 125	600	675	400			375	200	325	100			2 500	1 300
Baskostnad Projekt	630	630	378	378			210	210	182	182			1 400	1 400
	1 755	**1 230**	**1 053**	**778**	**0**	**0**	**585**	**410**	**507**	**282**	**0**	**0**	**3 900**	**2 700**
Tillkommande tjänster														
Övriga intäkter													0	0
Övriga tilläggstjänster														0
	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	1 755	**1 230**	**1 053**	**778**	**0**	**0**	**585**	**410**	**507**	**282**	**0**	**0**	**3 900**	**2 700**
TOTALT	**83 915**	**92 437**	**50 849**	**51 703**	**290**	**0**	**21 677**	**28 058**	**23 668**	**28 618**	**200**	**474**	**180 600**	**201 290**

soltak ab

Dokumentnamn
Protokoll Styrelsemöte nr 26

Org nr 556939-1187

Sammanträdesdatum
2024-09-16

Sida
1

Plats och tid	SOLTAK AB 2024-09 -16 kl. 13:00 – 15:00	
Beslutande	Åke Sparringsjö	Ordförande
	Mats Gjertz	
	Kristina Svärd Johansson	
	Robert Mattsson	
	Carlos Rebelo Da Silva	
	Ingrid Dahl Johansson	Arbetstagarrepresentant
Suppleanter	Andreas Freiholtz	
	Rosalie Sanyang	
Ej närvarande	Henrik Hansson	Meddelat förhinder
	Peter Harrysson	Meddelat förhinder
Övriga	Pertti Heina	VD
	Lena Ohlén	Ekonomichef

Underskrifter
Sekreterare

Lena Ohlén

Ordförande

Åke Sparringsjö

Justerare

Robert Mattsson

§ 1
Mötets öppnande med upprop
Styrelsens ordförande, Åke Sparringsjö, öppnar mötet och hälsar mötesdeltagarna välkomna.
Kristina Svärd Johansson tjänstgör för Peter Harrysson.

§ 2
Val av justerare
Styrelsen utser Robert Mattsson till justerare.

Addo Sign ID-nummer: 6d0e4403-21b6-49fa-9e41-d7f7354fcbed

soltak ab

Dokumentnamn
Protokoll Styrelsemöte nr 26

Org nr 556939-1187

Sammanträdesdatum
2024-09-16

Sida
2

§ 3
Fastställande av dagordning
Dagordningen har sänts ut med kallelsen och godkändes.

§ 4
Fråga om jäv
Ingen ledamot ansågs sig jävig i någon paragraf.
Inget jäv föreligger.

§ 5
Protokoll från föregående möte
Styrelsens sammanträdesprotokoll nr 25 samt protokoll från informationsmötet den 14 juni är justerat och ligger på Sharepoint.

Styrelsen beslutar
Att anteckna informationen.

§ 6
Tertialrapport 2
Tertialrapport 2 2024 SOLTAK AB presenterad vid styrelsemötet samt genomgång av utkast till revisionsrapport.

Prisjustering 2024
En justering av priserna neråt för ett urval ekonomi- samt lönetjänster i samband med september månads debitering (helårseffekt) och framåt under resterande av 2024. Förslag till prisjustering 2024 enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
1. Att godkänna prisjustering 2024 enligt förslag.
2 Att godkänna tertialrapport 2 2024 för SOLTAK AB.
3. Att notera revisionsrapporten

§ 7
Investeringsbudget 2024
Förslag till utökning av investeringsbudget 2024 enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att godkänna utökningen av investeringsbudget 2024 enligt förslag

§ 8
Budgetdirektiv
Förslag till budgetdirektiv enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att ge VD i uppdrag upprätta förslag till budget 2025 enligt ovan direktiv.

Addo Sign ID-nummer: 6d0e4403-21b6-49fa-9e41-d7f7354fcbed

soltak ab

Dokumentnamn
Protokoll Styrelsemöte nr 26

Org nr 556939-1187

Sammanträdesdatum
2024-09-16

Sida
3

§ 9
Uppföljning internkontrollplan 2024
Uppföljning T2 av interkontrollplan 2024 presenterad vid styrelsemötet

Styrelsen beslutar
Att notera informationen.

§ 10
Uppföljning T2 personalstatistik
Uppföljning av personalstatistik 2024 (T2) enligt underlag presenterad vid mötet

Styrelsen beslutar
Att notera informationen.

§11
VD informerar

- Lokalprojektet: Verksamheten bedrivs fr.o.m 27/5 från lokalerna på Kongahälla Center. Bolaget har levererat tjänsterna fullt ut under hela lokalprojektet. Projektet bättre än budget.
- Personalärende juni 2024: Grov misskötsamhet, överenskommelse avslut anställning.
- Press och media: Bolaget har inte varit med i press eller media sedan föregående styrelsemöte. Vi synas på sociala media med olika aktiviteter och vid rekrytering.
- Utredning SOLTAK kommentarer enligt pkt 9 dagens möte.
- Potentiella tillkommande ägarkommuner, kort status.
- Tjörn övergång till SOLTAK IT, löpande dialog, samverkan, arbete pågår. Kommentarer enligt pkt 9 dagens möte. Tjörn gör en personalförändring i projektet, vilket ökar risken för merarbetet och att övergång försenas, ökad risk för negativ påverkan på övergången och SOLTAK:s varumärke.
- Lilla Edet och SOLTAK IT: Löpande dialog och samverkan, besparingskrav påverkar leveransen av tjänster.
- Bolagets tre styrdokument, förslag till revidering översänt, fortsatt hos ägarrådet.
- Tjänsteavtal, förslag samarbetsavtal-partnerskap, förslaget ligger enligt tidigare hos kommunerna.
- Kundsamverkan, vidareutveckling samverkansmodell, kommentarer enligt pkt 9 dagens möte.
- Inköp- och upphandling, översyn av behovet av egen resurs pågår, kommentarer enligt pkt 9 dagens möte.
- Besök hos ägarna (KF/KS): Enligt tidigare tacksam för hjälp från samtliga i styrelsen.
- Fredag 4 oktober 2024: (1). Besök av tyska politiker tillsammans med politiker från Kungälv KF/KS och tjänstemän (ca 16 personer). (2). Öppet Hus med minimässa och invigning av lokalerna, enligt utskickad inbjudan.

Styrelsen beslutar
Att notera informationen.

Addo Sign ID-nummer: 6d0e4403-21b6-49fa-9e41-d7f7354fcbed

soltak ab

Dokumentnamn
Protokoll Styrelsemöte nr 26

Org nr 556939-1187

Sammanträdesdatum
2024-09-16

Sida
4

§12
Övriga frågor
Deltagande via Teams
Deltagande via Teams är möjligt för samtliga ledamöter, men fysiskt styrelsemöte ska prioriteras. När en ordinarie ledamot deltar via Teams, ska i stället dess suppleant gå in som beslutande.

Utbildning NIS2
I direkt anslutning till styrelsemötet så genomfördes en utbildning på 1,5 h i det nya EU-direktivet NIS2, som hanterar frågan kring cybersäkerhetsnivån.

Styrelsen beslutar
Att notera informationen.

§13
Mötets avslutande
Ordförande tackar för visat intresse och avslutar mötet.

Addo Sign ID-nummer: 6d0e4403-21b6-49fa-9e41-d7f7354fcbed

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

ROBERT MATTSSON
DdrOWJ+fPoj9etYF1EYaSQ *2024-09-26 09:00:09Z*

LENA OHLÉN
F+aCK38X2KPmXcQsN4LxXw *2024-09-26 09:36:42Z*

ÅKE SPARRINGSJÖ
OmMXToLtq3QU7Ehyf6//Cg *2024-09-26 09:42:56Z*

Dokument i försändelsen

Protokoll styrelsemöte 16 sept 2024 SOLTAK AB.pdf *SHA256: cd4eb4860af546d11818f0fa95926bc2cfa4e45653c405ab1c8f1a11a6781b7b*

Addo Sign ID-nummer: 6d0e4403-21b6-49fa-9e41-d7f7354fcbed

Addo Sign

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet
Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.

Ekonomi Kungälv energi koncern

Tertialbokslut 2 2024 inkl. prognos 2

- Resultat T2, prognos 2
- Finansrapport 240911

Bokslut Kungälv Energi koncernen:

- Kungälv Energi AB
- Kungälv Närenergi AB
- Kungälv Energi Entreprenad & Service AB
- Kungälv Energimarknad AB

Kungälv Energi - Koncern				***Bokslut Augusti 2024. Prognos 2 2024***				
Omsättning	Kostnader	Finans netto	Bokslut 240831	Budget 240831	Invest 240831	Budget 240831	Budget 2024	Prognos 2 2024
447 497	401 279	19 079	27 139	19 164	116 242	147 667	32 200	41 869

Utfall T2 jmf budget

Avvikelse utfall jmf budget + 8 mnkr

Ökade gemensamma kostnader delvis pga öka pensionsskuld

* **Fjärrvärme** har en positiv avvikelse om *+10 mnkr* då kall vinter har genererat en högre intäkt samt att bränslekostnader har blivit lägre.
* **Elhandel** har minskad omsättning pga lägre priser *(20 mnkr)* och möts av minskade kostnader för inköp av el *(+24 mnkr)* vilket ger ett bättre resultat om *+5 mnkr*.
* Försäljning av **solceller** har minskat då intresset för att installera har minskat vilket resulterar i lägre omsättning *(-11 mnkr)* och därmed också motsvarande lägre kostnad för verksamheten.
* **Stadsnät** har en minskad volym av anslutningsavgifter då mindre byggnation har skett under perioden. Delvis pga ekonomin men också pga att tjäle i marken har påverkat utfallet. *(-3 mnkr)*
* **Elnät** har totalt en negativ avvikelse om *-4 mnkr*. Transiteringsintäkter för perioden har ökat med *+4 mnkr* (både fast och rörlig avgift) men möts av ökade övriga verksamhetskostnader, exempelvis stormen Louis, kapitalkostnader och höjda myndighetskostnader mm.

KUNGÄLV ENERGI AB		2024	Tkr		
	Fyll i/Länka	Länka		Uppdaterad april 2024	Uppdaterad augusti 2024
TOTAL	**Utfall jan-aug 2024**	**Periodiserad budget jan-aug 2024**	**Budget 2024 efter flytt**	**Prognos 1 2024**	**Prognos 2 2024**
INTÄKTER					
Rörelseintäkter Elnät	202 248	181 442	278 140	288 000	288 000
Anslutningsavgifter	8 816	9 133	13 700	13 000	13 000
Aktiverat arbete	8 712	7 893	11 840	11 840	12 000
Övriga intäkter	27 175	26 383	39 575	71 628	64 162
	246 951	**224 852**	**343 255**	**384 468**	**377 162**
KOSTNADER					
Transiteringskostnad	18 236	17 577	27 020	27 500	27 500
Inköp förlustenergi	6 079	6 400	9 600	10 300	10 000
Övriga ext kostnader	125 787	104 872	159 961	170 180	170 276
Personalkostnader	34 963	34 382	51 573	81 900	82 700
Avskrivningar/Nedskrivningar	34 702	33 065	47 751	48 311	43 971
	219 767	**196 295**	**295 905**	**338 191**	**334 447**
RÖRELSERESULTAT	**27 184**	**28 556**	**47 350**	**46 277**	**42 715**
FINANS. NETTOKOSTNAD	5 250	10 411	15 617	5 230	6 709
RESULTAT FÖRE BOKS.DISP.	**21 934**	**18 145**	**31 733**	**41 048**	**36 007**
TILLFÖRDA MEDEL	**56 636**	**51 210**	**79 484**	**89 358**	**79 978**
INVESTERINGAR	84 752	112 700	117 600	128 950	128 450
Finansieringsnetto	**-28 116**	**-61 490**	**-38 116**	**-39 592**	**-48 472**

KUNGÄLV energi

KUNGÄLV NÄRENERGI AB			2024	Tkr	Tkr
				Uppdaterad i april 2024	Uppdaterad i april 2024
TOTAL	**Utfall jan-aug 2024**	**Periodiserad budget jan-aug 2024**	**Budget 2024 efter flytt**	**Prognos 1 2024**	**Prognos 2 2024**
INTÄKTER					
Fast avgift, elhandel	2 031	2 200	3 300	3 200	3 200
Rörligt pris, elhandel	51 051	67 061	100 900	102 500	80 000
Fast pris, elhandel	15 245	18 829	28 870	27 000	24 000
Elproduktion, vindkraft	1 716	1 989	3 365	3 200	3 065
Elcertifikat, vindkraft	2	5	7	3	4
Solceller	2 863	14 000	21 000	11 000	7 000
Laddboxar	1 490	333	500	600	500
Rörelseintäkter Värme	77 555	72 657	115 070	119 070	120 070
Rörelseintäkter Stadsnät	33 005	33 560	50 340	49 000	49 400
Anslutningsavgifter	2 072	7 133	10 700	6 160	4 720
Övriga intäkter	2 787	2 979	4 468	4 546	4 546
	189 817	**220 746**	**338 520**	**326 279**	**296 505**
KOSTNADER					
Inköp el	63 326	86 935	132 650	128 900	100 000
Elcertifikat	-35	0	0	-60	-50
Solceller & laddboxar	5 146	13 701	20 552	12 000	8 000
Bränslekostnader	35 578	41 527	65 456	59 102	57 200
Övriga ext kostnader	**60 807**	**61 347**	**92 583**	**95 255**	**86 589**
Avskrivningar	**8 179**	**11 602**	**19 813**	**15 418**	**20 898**
Personalkostnader	33	0	0	0	0
	173 033	**215 113**	**331 055**	**310 616**	**272 637**
RÖRELSERESULTAT	**16 783**	**5 633**	**7 465**	**15 663**	**23 868**
FINANS. NETTOKOSTNAD	11 082	5 629	8 443	15 634	16 825
RESULTAT FÖRE BOKS.DISP.	**5 702**	**4**	**-978**	**29**	**7 043**
TILLFÖRDA MEDEL	**13 880**	**11 606**	**18 836**	**15 448**	**27 941**
INVESTERINGAR	27 923	34 300	51 450	49 450	50 200
Finansieringsnetto	**-14 043**	**-22 694**	**-32 614**	**-34 002**	**-22 259**

KUNGÄLV energi

KUNGÄLV ENERGI ENTREPRENAD OCH SERVICE AB 2024

Tkr

TOTAL	Utfall jan-aug 2024	Periodiserad budget jan-aug 2024	Budget 2024 efter flytt	Uppdaterad april Prognos 1 2024	Uppdaterad augusti Prognos 2 2024
INTÄKTER					
Rörelseintäkter Gatuljus	8 922	9 039	13 558	12 500	13 558
Rörelseintäkter Laddinfra	1 061	1 100	1 650	1 550	1 550
Övriga intäkter	746	800	1 200	1 000	1 000
	10 729	**10 939**	**16 408**	**15 050**	**16 108**
KOSTNADER					
Övriga ext kostnader	6 163	6 551	9 905	10 909	9 985
Avskrivningar/Nedskrivningar	2 316	2 079	3 119	3 119	3 119
	8 479	**8 631**	**13 024**	**14 028**	**13 104**
RÖRELSERESULTAT	**2 251**	**2 308**	**3 384**	**1 022**	**3 004**
FINANS. NETTOKOSTNAD	2 747	1 293	1 940	3 294	4 185
RESULTAT FÖRE BOKS.DISP.	**-496**	**1 015**	**1 444**	**-2 272**	**-1 181**
TILLFÖRDA MEDEL	**1 820**	**3 094**	**4 563**	**847**	**1 938**
INVESTERINGAR	3 567	667	2 000	3 500	3 700
Finansieringsnetto	**-1 747**	**2 427**	**2 563**	**-2 653**	**-1 762**

KUNGÄLV ENERGI AB 2024

Fyll i/Länka Länka

TOTAL	Utfall jan-aug 2024	Periodiserad budget jan-aug 2024
INTÄKTER		
Rörelseintäkter Elnät	202 248	181 442
Anslutningsavgifter	8 816	9 133
Aktiverat arbete	8 712	7 893
Övriga intäkter	27 175	26 383
	246 951	**224 852**
KOSTNADER		
Transiteringskostnad	18 236	17 577
Inköp förlustenergi	6 079	6 400
Övriga ext kostnader	125 787	104 872
Personalkostnader	34 963	34 382
Avskrivningar/Nedskrivningar	34 702	33 065
	219 767	**196 295**
RÖRELSERESULTAT	**27 184**	**28 556**
FINANS. NETTOKOSTNAD	5 250	10 411
RESULTAT FÖRE BOKS.DISP.	**21 934**	**18 145**
TILLFÖRDA MEDEL	**56 636**	**51 210**
INVESTERINGAR	84 752	112 700
Finansieringsnetto	**-28 116**	**-61 490**

KUNGÄLV NÄRENERGI AB

TOTAL	Utfall jan-aug 2024	Periodiserad budget jan-aug 2024
INTÄKTER		
Fast avgift, elhandel	2 031	2 200
Rörligt pris, elhandel	51 051	67 061
Fast pris, elhandel	15 245	18 829
Elproduktion, vindkraft	1 716	1 989
Elcertifikat, vindkraft	2	5
Solceller	2 863	14 000
Laddboxar	1 490	333
Rörelseintäkter Värme	77 555	72 657
Rörelseintäkter Stadsnät	33 005	33 560
Anslutningsavgifter	2 072	7 133
Övriga intäkter	2 787	2 979
	189 817	**220 746**
KOSTNADER		
Inköp el	63 326	86 935
Elcertifikat	-35	0
Solceller & laddboxar	5 146	13 701
Bränslekostnader	35 578	41 527
Övriga ext kostnader Vindkraft	725	699
Övriga ext kostnader Elhandel	1 249	1 717
Övriga ext kostnader Värme	39 643	41 109
Övriga ext kostnaderStadsnät	19 190	17 823
Övriga ext kostnader	**60 807**	**61 347**
Avskrivningar Vindkraft och Elhandel	801	952
Avskrivningar Värme	138	563
Avskrivningar Stadsnät	7 240	10 087
Avskrivningar	**8 179**	**11 602**
Personalkostnader	33	0
	173 033	**215 113**
RÖRELSERESULTAT	**16 783**	**5 633**

FINANS. NETTOKOSTNAD	11 082	5 629
RESULTAT FÖRE BOKS.DISP.	**5 702**	**4**
TILLFÖRDA MEDEL	**13 880**	**11 606**
INVESTERINGAR	27 923	34 300
Finansieringsnetto	**-14 043**	**-22 694**

KUNGÄLV ENERGI ENTREPRENAD OCH SERVIC

TOTAL	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-april 2024
INTÄKTER		
Rörelseintäkter Gatuljus	8 922	3 999
Rörelseintäkter Laddinfra	1 061	505
Övriga intäkter	746	159
	10 729	**4 662**
KOSTNADER		
Övriga ext kostnader	6 163	4 150
Avskrivningar/Nedskrivningar	2 316	1 287
	8 479	**5 437**
RÖRELSERESULTAT	**2 251**	**-775**
FINANS. NETTOKOSTNAD	2 747	1 368
RESULTAT FÖRE BOKS.DISP.	**-496**	**-2 143**
TILLFÖRDA MEDEL	**1 820**	**-856**
INVESTERINGAR	3 567	1 612
Finansieringsnetto	**-1 747**	**-2 469**

Inget delårsbokslut gjort i Kungälv Energimarknad.
Inga affärshändelser under 2024

TSEK	Kungälv Energi AB	Kungälv Närenergi AB	KE Entr. & Service AB	Kungälv Energimar AB	
RESULTATRÄKNING	**aug-24**	**aug-24**	**aug-24**	**aug-24**	
RÖRELSENS INTÄKTER					
Nettoomsättning	202 249	184 708	9 983		
Avgår energiskatt	-95 342	0			
Aktiverat arbete för egen räkning	8 715	0			
Anslutningsavgifter	8 816	2 072			
Övriga rörelseintäkter	50 480	3 045	746		
Summa rörelsens intäkter	***174 918***	***189 825***	***10 729***		***0***
RÖRELSENS KOSTNADER					
Transiteringskostnader	-18 236	0			
Inköp förlustenergi	-6 079	0			
Flis, bioolja, fjärrvärme	0	-35 577			
Inköp av kraft	0	0			
Övriga externa kostnader	-30 749	-129 245	-6 130		
Personalkostnader	-57 664	-33			
Avskrivning på materiella anläggn.tillgångar	-35 008	-8 178	-2 316		
Nedskrivning materiella anläggningstillgångar	0	0			
Summa rörelsens kostnader	***-147 736***	***-173 033***	***-8 446***	***0***	
RÖRELSERESULTAT	**27 183**	**16 792**	**2 283**	**0**	**0**
RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR					
Finansiella intäkter					
Ränteintäkter Kungälvs Kommun kortfristiga	369	0		1	
Övriga ränteintäkter, intäkt/kostn till/ fr DB	6 605	-5 261	-1 344		
	6 974	**-5 261**	**-1 344**	**1**	**0**
Finansiella kostnader					
Räntekostnader Kungälvs Kommun långfr utlåning	-17 016	-593			
Övriga räntekostnader	-787	-1 082	-7		
Fördeln räntekostnader fr KE	5 579	-4 184	-1 395		
	0	0	0		
	-12 224	**-5 859**	**-1 402**		**0**
Summa resultat från finansiella investeringar	**-5 250**	**-11 120**	**-2 746**	**1**	
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	**21 933**	**5 672**	**-463**	**1**	**0**
Bokslutsdispositioner	0	0		0	
Årets skatt	0	0		0	
ÅRETS RESULTAT	**21 933**	**5 672**	**-463**	**1**	**0**

1) Nätförluster köpta av Kungälv Närenergi AB, kto 4080, 6 079 tsek
2) Övrig försäljning från KNE till KE (exkl nätförl) enligt uppgift från Yvonne, fakt från KNE elhandel kund KE exkl nätförluster 234 tse
Försäljn från KNE+KE till KEES, 2 122 tkr
Försäljn från KE till KNE för nät o energiskatt, 506 tkr
Försäljn från KE till KNE för fjärrvärme, 102 tkr
Totalt 2964 tkr
3) Försäljning inten tid kto 3681 inkl justering personalkostnader, -22775 , -7025= --29 800 KNE har 3314 tkr på
3) Försäljning inten tid kto 3682, -2916. Här finns ingen justering personalkostnader KEES har 2916 tkr på
3) Hyra enl nyttjandereättskontrakt, 14 931 tkr

3) Försäljn förrådstjäner, 898 tkr

4) Adm tjänster, kto 3681 i KE =1 119 tkr

5) Elcert köpta av KN från KE kto 4750 KNE, se bokslut underlag elcert, 2 tsek

5) koncernintern ränta KNE: 5261 tkr KEES: 1344 som ger int till KE på 6605 tas bort på rad 29 i stället

6) Upplösning bokslutsdisp

4227*0,206=871

Nätförluster	Elhandel	Intern tid	Adm tjänster	Elcert	Boksldisp	**Koncernen**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	
Koncernint trans	**Koncernint trans**	**Koncernintern trans**	**Adm tjänst**	**Elcert**	**Boksldisp**	**aug-24**
-6 079	-2 964			-2		387 895
						-95 342
		4133				12 848
						10 888
		-48545	-1 119			4 607
-6 079	***-2 964***	***-44 412***	***-1 119***	***-2***	***0***	**320 896**
						-18 236
6 079						0
						-35 577
						0
	2 964	44 412	1 119	2		-117 627
						-57 697
						-45 502
						0
6 079	***2 964***	***44 412***	***1 119***	***2***	***0***	***-274 639***
0	**0**		**0**	**0**	**0**	**46 257**
						370
				0		0
0	**0**		**0**	**0**	**0**	**370**
				0		-17 609
				0		-1 876
						0
						0
0	**0**		**0**	**0**	**0**	**-19 485**
						-19 115
0	**0**		**0**	**0**	**0**	**27 142**
					0	0
					0	0
0	**0**		**0**	**0**	**0**	**27 142**

ek

verks 9 på konto 6681, övr verks 26 486 tkr

ä kto 6682; 819 tkr på verks 9 och 2097 tkr på verks 11

De 3314+819=4133 som är såld tid till investeringsp

	Kungälv Energi AB	Kungälv Närenergi AB	KE Entr och Service AB
BALANSRÄKNING	**2024-08-31**	**2024-08-31**	**2024-08-31**
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Materiella anläggn.tillgångar			
Byggnader	95 940	0	0
Mark	5 310	202	0
Distributionsanläggningar	617 979	0	0
Gatljusanläggningar	0	0	56 276
Inventarier, verktyg och installationer	36 526	24	2 335
Fjärrvärmeanläggningar	309 399	0	0
Opto- och Tele-nät	0	221 823	0
Vindkraftverk	0	12 523	0
Solcellsfält	0	7 680	0
Periodens investeringar	83 593	27 551	3 503
	1 148 747	**269 803**	**62 114**
Finansiella anläggn.tillgångar			
Andelar i koncernföretag	28 125	0	0
Andelar i intresseföretag	152	0	0
Fordringar hos koncernföretag	343 753	0	0
SUMMA ANLÄGGN.TILLGÅNGAR	**1 520 777**	**269 803**	**62 114**
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Varulager	8 914	5 185	1 017
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	13 731	10 529	330
Kundfordran Kungälvs kommun	*0*	*141*	*2 393*
Bolagets skattefordran	0	0	274
Övriga fordringar	70	272	4 292
Fordran KNE/KE	0	88 738	
Fordran kungälvs kommun	0	0	
Förutbetalda kostnader och upplupna intäk Not 16	39 048	13 818	145
Varav avseende Kungälvs kommun		*0*	
	52 849	**118 683**	**8 451**
Likvida medel	**0**	**0**	
SUMMA OMSÄTTN.TILLGÅNGAR	**61 763**	**118 683**	**8 451**
SUMMA TILLGÅNGAR	**1 582 540**	**388 486**	**70 565**
BALANSRÄKNING	**2024-08-31**	**2024-08-31**	**2024-08-31**
EGET KAPITAL,			
AVSÄTTNINGAR & SKULDER			
EGET KAPITAL			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital			
250 000 aktier à kvotvärde 100 kr	-25 000	-20 000	-100
Bundna reserver/Reservfond	-70 066	0	
Summa bundet eget kapital	**-95 066**	**-20 000**	**-100**
Fritt eget kapital			
Fritt eget kapital/balanserad vinst	0	-4 579	-3 000

Årets resultat	-46 976	-5 662	463
Summa fritt eget kapital	**-46 976**	**-10 241**	**-2 537**
SUMMA EGET KAPITAL	**-142 042**	**-30 241**	**-2 637**
OBESKATTADE RESERVER			
Avskrivning utöver plan	-389 572	-487	0
SUMMA OBESKATTADE RESERVER	**-389 572**	**-487**	**0**
AVSÄTTNINGAR			
Avsatt till pensioner	-52 155	0	0
Uppskjuten skatteskuld			
SUMMA AVSÄTTNINGAR	**-52 155**	**0**	**0**
LÅNGFRISTIGA SKULDER			
Långfristiga lån via Kungälvs Kommun	-811 000	0	
Långfristigt lån övrigt	0	-282 941	-60 812
SUMMA LÅNGFRISTIGA SKULDER	**-811 000**	**-282 941**	**-60 812**
KORTFRISTIGA SKULDER			
Leverantörsskulder	-24 165	-15 853	-1 249
Bolagets skatteskuld	-3 064	-98	
Skuld till koncernföretag	-87 215	0	-1 522
Övriga kortfristiga skulder	-32 344	-24	-305
Korta skulder KK	-34 150	-36 172	-3 877
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkt Not 21	-6 833	-22 670	-163
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER	**-187 771**	**-74 817**	**-7 116**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKU	**-1 582 540**	**-388 486**	**-70 565**

1) Eliminering fordringar/skulder mellan KE/KNE avs adm tjänster 1119 tkr, justering personalkostn 7026 tkr (2937+4089) samt nytt
2) Aktier i dotterbolag
3) Upplösning obeskattade reserver
390059*0,206=80352
4) 147 tsek avseende interna abonnemang skuld i KE, 163 tkr avs interna ab i KEES, ligger på 2990 resp 1700
5) Båda bolagen skuld på koncernkredit, ingen nettning

Kungälv Energimarknad A	1	2	3	4	Koncernen
2024-08-31					2024-08-31
					95 940
					5 512
					617 979
					56 276
					38 885
					309 399
					221 823
					12 523
					7 680
					114 647
0					**1 480 664**
0		-28125			0
0					152
0	-343753				0
0					**1 480 816**
					15 116
					0
					24 590
					2 534
					274
					4 634
	-88738				0
	0				0
	-15612			-310	37 089
					0
0					**84 237**
25					**25**
25					**84 262**
25					**1 565 078**
2024-08-31					
-25		20 125			-25 000
			- 306 351		-376 417
-25		20 125	- 306 351		-401 417
					0
		8 000			421

				- 3 356		-55 531
0			8 000	- 3 356		-55 110
-25	**0**		**28 125**	**-309 707**		**-456 527**
				390 059		0
						0
						-52 155
				- 80 352		-80352
						-132 507
						-811 000
	343 753					0
0	**343 753**					-811 000
						-41 267
						-3 162
0	88 738					1
						-32 673
						-74 199
	15612				310	-13 744
0						**-165 044**
-25	**-**		**-**	**-**	**0**	**-1 565 078**

ljanderättsavtal 7467 tkr, totalt 15 612 tkr. Även fordr/skuld vad gäller 2861, 2862, 2863, tot 88 738 tkr

TERTIALRAPPORT 2024-08-31

bokab

Skapar de rätta förutsättningarna

Bohusläns Kommunala Exploaterings AB
556069-9539

Tertialrapport 2024-08-31

Ägarförhållanden

Bohusläns Kommunala Exploaterings AB, org.nr: 556069-9539 är ett helägt kommunalt dotterbolag till AB Kongahälla, org.nr: 556022-8404.

Bolagets uppdrag

Bolaget skall bedriva markexploatering och därtill hörande markförvaltning i kommunen och skall som exploateringsbolag bidra till kommunens långsiktiga strategiska mål och utveckling genom att förvalta/förädla/ hyra ut, förvärva, uppföra och avyttra fastigheter, företrädesvis mark för utveckling och exploatering samt ansvara för tomtkön för villatomter inklusive all försäljning till denna.

Verksamheten t.o.m. 2024-08-31

Vi har mycket fokus på trygghet och hållbarhet avseende våra kommande projekt. Hur planerar vi våra nya områden för en trygg och hållbar nutid och framtid? Jag var inbjuden till ett event med "A Sustainable Future" som försöker sammanlänka företag-politik-miljörörelser att skapa en hållbar framtid för våra barnbarn. Mycket tänkvärda aspekter framkom vilket vi skall försöka implementera i våra områden.

Bokab var inbjudna att informera på Morronpasset om kommande områden för nya verksamheter i Kungälv. Ett välbesökt event där vi bland annat försökte förklara den stora betydelsen av att placera det nya motet på E6 i Kareby på rätt ställe. Hundratals miljoner kronor och arbetstillfällen för upp till 1 000 personer står på spel för kommunen, invånare och företagare. Här behöver vi draghjälp av kommunen för att lyckas övertyga Trafikverket att lägga motet på ett ställe som möjliggör fler verksamheter.

Uppdatering av detaljplaner i hela Rollsbo (Rollsbo 3.0) arbetar vi med. Förtäta, bygga högre och större samt bättre möjlighet till handel är ledorden i detta projekt. Vi har lokaliserat ca 170 000 kvm mark. Får vi gjort hälften är det fantastiskt bra. För företagare i Kungälv är det mycket viktigt att få fram både attraktiva såväl som enkla bostäder då de ser bristen på bostäder som ett stort hinder att anställa mer personal. Man vill bo nära sitt arbete för att minska pendling. En hållbarhetsfråga för miljön såväl som livsfråga för boende i Kungälv. Vi kämpar allt vi kan för att få till fler och bra bostäder. I kommande villatomtområdet Dammbergen i Ullstorp arbetat vi hårt med att lösa en cykelbana upp till området, i 5 % lutning trots stora höjdskillnader. Det har vi nu lyckats med.
Vi ifrågasätter asfaltering och breda vägar ur ett miljöperspektiv – kan man grusa vägar på samma sätt som vi har på landsbygden? Kanske inte men nog så viktigt att lyfta alla frågor ur ett hållbarhetsperspektiv. Mycket fokus på miljö och ett av Kungälvs mest attraktiva område att bo och vistas i tror vi. Innan årets slut hoppas vi kunna gå ut på samråd.

Åseberget rullar på. Där man har några minuter till Rollsbo, KC, Resecentrum och kommande Arenacentret. Verkligen i Kungälvs centrum! Planprogrammet blir snart klart och vi hoppas få starta upp detaljplanen i oktober. Väldigt mycket fokus på Innovation, Miljö och Trygghet läggs in i projektet. I Arntorp har vi börjat med förstudier för de småhus och villatomter vi fått planbesked för och hoppas snart kunna presentera ett upplägg för kommunen att ta ställning till. Även 25 000 kvm verksamhetsmark i Arntorp arbetar vi med. För Bovieran, vid Ytterbyhemmet, fick vi i dagarna ett glädjande besked att Mark o Miljödomstolen går helt på vår linje mot Statens Fastighetsverk (SFV) som överklagade planen. Vi hoppas nu verkligen inte att SFV överklagar beslutet som då ytterligare kommer att förskjuta tidplanen.

Resultat

Prognosen för året är ca 0,6 Mkr sämre än budgeterat för Bokab. Det beror på ökade räntekostnader. Vi har, som tidigare redogjort för, några mellanår tills vi får klart nästa område med villatomter eller verksamhetsmark att sälja. Tänkt amortering i höst faller bort på grund av att slutbetalningar för tomter i Rollsbo Västerhöjd dröjer då vi fått några återlämnanden och har fått sälja dem på nytt. För Bokab-koncernen lämnar vi ett positivt resultat vilket konsolideringen för T2 visar. Två bolag kvarstår att erhålla slutlikvid varav ett i år och ett under 2025.

Kungälv 2024-09-20
Lars Pettersson, vd Bokab

bokab

RESULTATRÄKNING

	2024-08-31	2023-08-31	PROGNOS 2024	BUDGET 2024	BOKSLUT 2023-12-31
Rörelsens intäkter					
Nettoomsättning	7 035	7 720	18 263	10 376	9 281
Aktiverat arbete för egen räkning	754	776	1 064	1 060	1 260
Övriga rörelseintäkter	2 277	2 431	2 277	2 136	7 182
Summa rörelseintäkter	**10 066**	**10 927**	**21 604**	**13 572**	**17 723**
Rörelsens kostnader					
Övriga externa kostnader	-3 132	-2 404	-6 867	-6 712	-4 562
Personalkostnader	-3 700	-3 489	-5 859	-5 981	-5 755
Avskrivningar	-1 370	-1 358	-2 100	-2 125	-2 056
Övriga rörelsekostnader	-1 725	-2 496	-1 725	-1 724	-7 247
Summa rörelsekostnader	**-9 927**	**-9 747**	**-16 551**	**-16 542**	**-19 620**
Rörelseresultat	**139**	**1 180**	**5 053**	**-2 970**	**-1 897**
Finansiella poster					
Resultat från andelar i koncernföretag	0	0	0	8 000	11 000
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposte	7	2	7	0	214
Räntekostnader och liknande resultat poster	-3 422	-3 284	-5 045	-4 400	-4 988
Summa finansiella poster	**-3 415**	**-3 282**	**-5 038**	**3 600**	**6 226**
Resultat efter finansiella poster	**-3 276**	**-2 102**	**15**	**630**	**4 329**
Bokslutsdispositioner					5 643
Resultat före skatt	**-3 276**	**-2 102**	**15**	**630**	**9 972**
Skatt på årets resultat					150
PERIODENS RESULTAT	**-3 276**	**-2 102**	**15**	**630**	**10 122**

bokab

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR	2024-08-31	2023-08-31
Anläggningstillgångar		
Materiella anläggningstillgångar		
Byggnader och mark	58 039	59 666
Pågående ny-, till- och ombyggnader	0	0
Summa anläggningstillgångar	**58 039**	**59 666**
Finansiella anläggningstillgånar		
Andelar i koncernföretag	50	50
Fordringar hos koncernföretag	16 187	31 021
Uppskjuten skattefordran	378	298
Summa finansiella anlägningstillgångar	**16 615**	**31 369**
Summa anläggningstillgångar	**74 654**	**91 035**
Omsättningstillgångar		
Varulager		
Lager av råvaror	3 448	3 451
Övriga lagertillgångar	126 516	79 900
Summa varulager	**129 964**	**83 351**
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	16 878	31 932
Skattefordringar	4 605	1 358
Övriga kortfristiga fordringar	92	93
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	113	89
Summa kortfristiga fordringar	**21 688**	**33 472**
Kassa och bank	**0**	**15 614**
Summa omsättningstillgångar	**151 652**	**132 437**
SUMMA TILLGÅNGAR	**226 306**	**223 472**

bokab

EGET KAPITAL & SKULDER	2024-08-31	2023-08-31
Eget kapital		
Bundet eget kapital		
Aktiekapital (20.000 aktier á nominellt 200 kr)	4 000	4 000
Reservfond	340	340
Summa bundet eget kapital	**4 340**	**4 340**
Fritt eget kapital		
Balanserat resultat	45 987	38 901
Periodens resultat	-3 276	-2 102
Summa fritt eget kapital	**42 711**	**36 799**
Summa eget kapital	**47 051**	**41 139**
Obeskattade reserver		
Periodiseringsfonder	**2 592**	**8 235**
Långfristiga skulder		
Checkräkningskredit	18 733	0
Skuld till koncernföretag	62 171	70 000
Tillkommande exploateringskostnader	28 258	29 495
Summa långfristiga skulder	**109 162**	**99 495**
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	469	2 236
Skuld till koncernföretag	65 000	70 482
Skatteskulder	483	0
Övriga skulder	0	206
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 549	1 679
Summa kortfristiga skulder	**67 501**	**74 603**
S:A EGET KAPITAL & SKULDER	**226 306**	**223 472**

KUNGÄLVSBOSTÄDERS

Tertialrapport T2 period jan - aug 2024

1 januari – 31 augusti 2024

föregående års saldo anges inom parantes ( )

- Hyresintäkterna andra tertialet 2024 uppgår till 169 Mkr (164 Mkr).
- Driftöverskottet uppgår till 63 Mkr (63 Mkr).
- Finansnetto uppgår till -10 Mkr (-10 Mkr).
- Resultat före bokslutsdispositioner uppgår till 38 Mkr (15 Mkr).
- Nettoinvesteringar i fastigheter uppgår till 57 Mkr (47 Mkr).

Resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt för andra tertialet uppgår till 38 Mkr (15 Mkr). Vårt budgeterade resultat för perioden är 4 Mkr. Resultatet är 23 Mkr bättre än motsvarande period föregående år och 34 Mkr bättre än budget. I resultatet ingår vinst vid avyttring av fastighet med 25 Mkr. Justerat för denna jämförelsestörande post är resultatet 13 Mkr jämfört med 15 Mkr motsvarande period föregående år. Den största orsaken till det förbättrade resultatet jämfört med budget beror på avyttring av fastighet.

HYRESINTÄKTER

Hyresintäkterna uppgår till 169 Mkr (164 Mkr) budget 166 Mkr.

Periodens utfall överstiger föregående år med 5 Mkr och budget med 3 Mkr. Förbättringen mot föregående år beror på högre hyresintäkter och avvikelsen mot budget beror på högre hyresintäkter för bostäder och lokaler.

Prognos för helår uppgår till 258 Mkr och överstiger både föregående år som var 252 Mkr och budget som är på 250 Mkr.

DRIFTKOSTNADER

Driftkostnaderna uppgår till 73 Mkr (68 Mkr) budget 72 Mkr.

Driftkostnaderna är 5 Mkr högre jämfört med samma period föregående år. Detta beror främst på högre kostnader för snöröjning, fjärrvärme, vatten, servicebilar (batteribyten) och tekniska konsulter (förundersökningar samt garantikostnader).

Utfallet ligger i paritet med budget.

Prognos för helår uppgår till 113 Mkr vilket är 7 Mkr högre än föregående år och 3 Mkr högre än budget. Ökningen jämfört med föregående år avser taxebundna avgifter, riskkostnader och fastighetsadministration.

Kungälvsbostäder

UNDERHÅLLSKOSTNADER

Årets underhållskostnader uppgår till 29 Mkr (32 Mkr) budget 29 Mkr.

Periodens utfall understiger motsvarande period föregående år med 3 Mkr och är i paritet med budget.

Av årets underhåll uppgår det löpande underhållet till 27 Mkr (30 Mkr) budgeterat 27 Mkr. Utfallet är 3 Mkr lägre jämfört med samma period föregående år. Utfallet ligger i paritet med budget. Utfall för försäkringsärenden är 2 Mkr lägre jämfört med motsvarande period föregående år.

Planerat underhåll uppgår till 2 Mkr (2 Mkr) budget 2 Mkr. Planerat underhåll ligger i paritet både jämfört med perioden föregående år samt budget. Prognos för helår uppgår till 7 Mkr vilket är 4 Mkr över budget och 3 Mkr högre än föregående år.

Prognostiserat underhåll totalt för helår beräknas till 52 Mkr jämfört med föregående år på 48 Mkr och budget för helår på 44 Mkr.

FINANSNETTO

Finansnetto uppgår till -10 Mkr (-10 Mkr) budgeterat -15 Mkr.

Finansnetto för perioden ligger i paritet med utfall föregående och är 5 Mkr lägre än budgeterat. Prognosen för helår uppgår till -16 Mkr jämfört med -16 Mkr föregående år och -22 Mkr i budget.

Ränteintäkterna överstiger budget och utfall föregående år med 1 Mkr. Räntekostnaderna överstiger utfall föregående år med 2 Mkr och understiger budget med 3 Mkr. Minskade räntekostnaderna är en effekt av minskat belåningsbehov samt att den väntade räntenedgången har gått fortare än beräknat.

NETTOINVESTERINGAR

Nettoinvesteringar i fastigheter uppgår till 57 Mkr (47 Mkr).

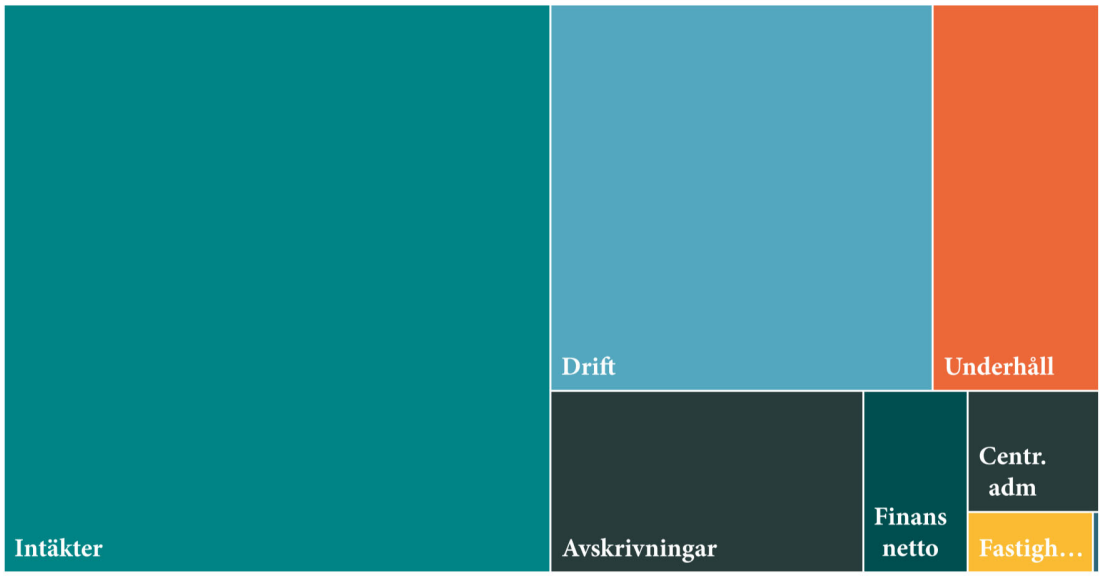
Nettoinvesteringar är 10 Mkr högre än samma period föregående år. Prognosen för helår uppgår till 93 Mkr, vilket är 39 Mkr lägre än budget och 16 Mkr högre än föregående år.

KASSAFLÖDE

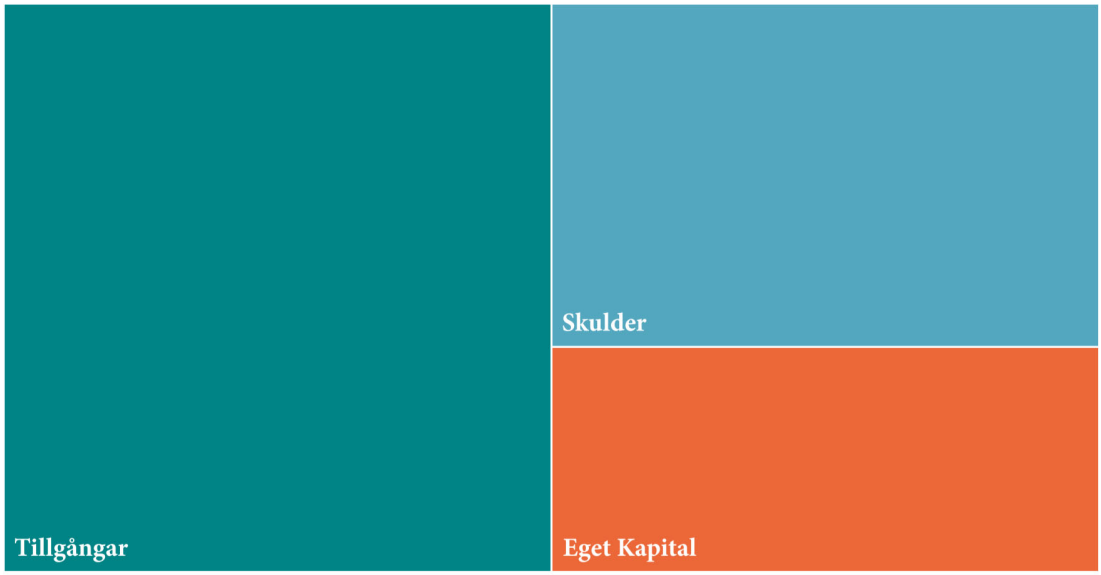
Kassaflödet uppgår till 0,4 Mkr (-24 Mkr). Förändringen mot föregående år beror på ökad likvidåtgång för investeringar och försäljning av fastighet.

Prognosen för helår uppgår till -12 Mkr jämfört med budget 0 Mkr. Denna avvikelse beror främst på minskad nyupplåning samt minskad likvidåtgång för investeringar, ökat tillskott från löpande verksamheten samt ökad likvidtillgång från fastighetsförsäljning.

RESULTATRÄKNING

BALANSRÄKNING

FINANSIELLT STYRKORT	Mål i Finanspolicyn	Prognos T2	Prognos T1	Budget	Utfall	
	2024	**2024**	**2024**	**2024**	**2023**	
Direktavkastning	6,1%	7,2%	7,3%	7,3%	8,0%	
Belåningsgrad	≤ 65%	54,4%	56,5 %	58,1%	57,0%	
Soliditet	20% >33,0%	29,1%	33,2 %	34,6%	36,5%	
Avkastning på eget kapital	2%	8,4%	8,0 %	0,9%	3,8%	
Likviditet, tkr	30 000	36 762	30 144	30 000	48 509	

Kungälvsbostäder

Kungälvsbostäder

RESULTATRÄKNING	Utfall 2024-08-31	Budget 2024-08-31	Utfall 2023-08-31	Prognos T2 2024-12-31	Prognos T1 2024-12-31	Budget 2024-12-31	Utfall 2023-12-31
Hyresintäkter	168 543	165 844	163 846	256 245	256 919	248 766	247 845
Övriga intäkter	1 160	1 087	3 175	1 742	1 747	1 631	4 019
S:a intäkter	**169 703**	**166 931**	**167 020**	**257 987**	**258 666**	**250 397**	**251 864**
Driftkostnader	-72 926	-72 056	-68 098	-113 134	-112 741	-109 984	-106 231
Underhållskostnader	-29 207	-29 061	-31 803	-51 567	-51 242	-43 591	-48 114
Fastighetsskatt	-4 126	-4 125	-4 057	-6 338	-6 187	-6 187	-6 081
Driftsöverskott	**63 444**	**61 689**	**63 063**	**86 948**	**88 496**	**90 635**	**91 439**
Avskrivning fastigheter	-31 484	-34 798	-29 860	-47 675	-48 359	-52 198	-45 252
Resultat fastighetsrörelsen	**31 960**	**26 891**	**33 203**	**39 273**	**40 137**	**38 437**	**46 187**
Centrala adm kostn	-8 595	-8 335	-7 982	-14 078	-13 350	-12 502	-12 760
Resultat vid försäljning av fastighet	25 188	0	0	25 188	25 188	0	0
Resultat före finansförvaltning	**48 553**	**18 556**	**25 221**	**50 383**	**51 975**	**25 935**	**33 427**
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper							
Ränteintäkter	1 294	62	34	1 646	1 582	93	1 033
Räntekostnader	-11 743	-14 685	-10 138	-17 429	-18 615	-22 028	-16 911
Finansnetto	-10 449	-14 623	-10 104	-15 783	-17 033	-21 935	-15 878
Resultat före bokslutsdispositioner	**38 104**	**3 933**	**15 117**	**34 600**	**34 942**	**4 000**	**17 549**
Resultat efter skatt							**15 169**

BALANSRÄKNING	Utfall 2024-08-31	Utfall 2023-08-31	Budget 2024-12-31	Utall 2023-12-31
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Fastigheter	1 213 786	1 176 195	1 273 840	1 192 616
Inventarier	3 587	3 554	4 400	3 177
Materiella anläggningstillgångar	**1 217 373**	**1 179 749**	**1 278 240**	**1 195 793**
Finansiella anläggningstillgångar	88	88	63	88
S:a anläggningstillgångar	***1 217 461***	***1 179 837***	***1 278 303***	***1 195 881***
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar	15 279	12 232	15 000	10 832
Kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Kassa och bank	48 898	39 358	30 000	48 509
S:a omsättningstillgångar	***64 177***	***51 590***	***45 000***	***59 341***
S:A TILLGÅNGAR	**1 281 638**	**1 231 427**	**1 323 303**	**1 255 222**
SKULDER				
Eget kapital				
Bundet eget kapital				
Grundfond	4 787	4 787	4 787	4 787
Reservfond	97 913	97 913	97 913	97 913
Konsolideringsfond	5 154	5 154	5 154	5 154
S:a eget kapital	***107 854***	***107 854***	***107 854***	***107 854***
Fritt eget kapital				
Balanserat resultat	344 367	329 198	344 658	329 198
Periodens resultat	38 104	15 117	4 000	15 169
S:a fritt eget kapital	***382 471***	***344 315***	***348 658***	***344 367***
S:a eget kapital	**490 325**	**452 169**	**456 512**	**452 221**
Obeskattade reserver	**1 007**	**3 828**	**891**	**1 007**
Avsättningar	**53 670**	**48 470**	**58 000**	**53 670**
Skulder				
Räntebärande skulder	672 000	672 000	740 000	672 000
Ej räntebärande skulder	**64 636**	54 960	67 900	76 324
S:a skulder	**736 636**	**726 960**	**807 900**	**748 324**
S:A EGET KAPITAL O SKULDER	**1 281 638**	**1 231 427**	**1 323 303**	**1 255 222**

Kungälvsbostäder

NETTOINVESTERINGAR	Utfall 2024-08-31	Utfall 2023-08-31	Prognos T2 2024-12-31	Prognos T1 2024-12-31	Budget 2024-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Fastigheter	56 514	46 797	93 438	104 748	132 432
Maskiner & Inventarier	265	673	270	270	270
Summa investeringar	**56 779**	**47 470**	**93 708**	**105 018**	**132 702**

KASSAFLÖDESANALYS	Utfall 2024-08-31	Budget 2024-08-31	Utfall 2023-08-31	Prognos T2 2024-12-31	Prognos T1 2024-12-31	Budget 2024-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Kassaflöde från den löpande verksamheten*	30 053	20 350	32 131	50 507	28 194	30 752
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investeringar i fastigheter och inventarier	-58 164	-70 200	-53 333	-90 754	-108 587	-122 752
Försäljningar av fastigheter och inventarier	28 500	24 000	0	28 500	28 500	24 000
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-29 664**	**-46 200**	**-53 333**	**-62 254**	**-80 087**	**-98 752**
FINANSERINGSVERKSAMHETEN						
Kassaflöde från finanseringsverksamheten	0	68 000	0	0	33 527	68 000
Årets kassaflöde	**389**	**42 150**	**-21 202**	**-11 747**	**-18 366**	**0**
Likvida medel vid periodens början	48 509	30 000	60 657	48 509	48 509	30 000
Likvida medel vid periodens slut	**48 898**	**72 150**	**39 358**	**36 762**	**30 143**	**30 000**

* I tidigare rapporteringar Budget 2024 samt Teritalrapport T1 2024 har försäljning av fastigheter ingått i den löpande verksamheten.
För att få en mer rättvisande bild omrubriceras försäljningen till investeringsverksamheten.

Bilaga 1

Projektplan 2024

	Prognos T2			Budget		
	Netto-investering	Total investering	Avslutas år	Netto-investering	Total investering	Avslutas år
Fastighetsprojekt						
Laddinfrastruktur	900	3 500	2025	1 400	3 500	2025
Solpaneler Lärken 1	-635	0		1 000	1 500	2024
Fortsatt installation enligt prioriterad ordning av solpaneler	2 135	3 000	2025	1 500	3 000	2025
Blåsippan 4 energieffektiveringsstöd (åtgärder enligt stöd)	7 000	7 000	2024	3 250	6 500	2024
FTX Lärken 5	0	1 575	2024	1 575	1 575	2024
FTX Palsternackan och Tomaten 1	115	2 115	2024	4 230	4 230	2024
Lekplats Storken 1	1 500	1 500	2024	1 500	1 500	2024
Fönster och entredörrar Blåsippan 4	6 000	6 603	2024	6 000	6 000	2024
Fönster Blåsippan 5	3 300	3 300	2024	3 000	3 000	2024
FTX Tyfter	300	300	2024	300	300	2024
Aptus passersystem, centrum	510	3 976	2025	1 000	3 976	2025
Hissrenovering Frölich 16	521	521	2024	570	570	2024
Byte ventilationsaggretat Tegelkremlan 1	12	375	2024			
Skifte frånluftsfläktar (FTX Olseröd)	1	3 181	2024			
Magasinet 3 yttertak. Ersättning från Skanska	669	715	2024			
Installation sprinkler LSS	62					
Summa fastighetsprojekt	**22 390**	**37 661**		**25 325**	**35 651**	
Större fastighetsprojekt som ingår i verksamhetsplanen (VP)						
ROT Lärkgatan (Lärken 1)	60 478	137 101	2025	89 007	176 597	2024
Renovering Palsternackan	3 330	22 000	2025	8 000	33 000	2025
Renovering Orren 14	1 000	183 000	2029	600	183 000	2029
SRÖ	1 240	9 183	2024	100	9 183	2024
Summa större fastighetsprojekt	***66 048***	***351 284***		***97 707***	***401 780***	
Övriga investeringsprojekt som ingår i verksamhetsplanen 2023						
Fastighetsutveckling Nytorgstaden	4 000	330 000	2030	8 000	330 000	2030
Fastighetsutveckling Fontinområdet	1 000	330 000	2030	1 400	330 000	2030
Summa övriga investeringsprojekt som ingår i VP	**5 000**	**660 000**		**9 400**	**660 000**	
SUMMA	**93 438**	**1 048 945**		**132 432**	**1 097 431**	

Beslutsfattande organ för fastighetsprojekt (definition enligt projektrutin)

Total projektutgift

0 - 2 Mkr	Beslutas av projekt-, och förvaltningschef
2 - 10 Mkr	Beslutas av LG
10 - Mkr	Beslutas av styrelsen

Beslutssteg

Beslut 1	Förutsättning inför fortsatt projektering
Beslut 2	Förutsättning inför upphandling
Beslut 3	Beslut produktion

Ovan projekt med kategorin fastighetsprojekt beslutas automatisk för beslutssteg ett och två i samband med att LG beslutar budget eller prognos.

Större fastighetsprojekt som ingår i VP samt övriga projekt som ingår i VP arbetas i struktur för VP dvs en styrgrupp och projektgrupp.

Bilaga 2

Investeringsplan maskiner & inventarier

	Prognos T2			Budget	
	Netto-investering	Total investering	Avslutas år	Netto-investering	Total investering
Maskiner/Fordon					
Bilar trädgård	170	170	2024	170	170
Robotgräsklippare	100	100	2024	100	100
Markinventarier					
SUMMA	**270**	**270**		**270**	**270**

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Oscar Franzén

2024-09-19

Revidering av Taxor i Mimers hus (Dnr KS2024/1353-1)

Sammanfattning

Nuvarande taxan för Mimers hus beslutades av kommunfullmäktige den 2 november 2023 då kommunens samtliga taxor revideras varje år. Syftet med taxan för Mimers hus är att bidra till att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrningar i Mimers hus. Ett önskemål om revidering av innehållet har inkommit från medarbetare som administrerar bokningar.

Samtliga ändringar och tillägg som föreslås i revideringen redovisas i Bilaga 1 där röd färg innebär att texten ska försvinna och grön färg innebär att texten ska läggas till i dokumentet. Huvudtillägget avser ett förtydligande i tidsaspekterna vid ändringar i sin bokning eller avbokningar. Kulturvärdarna måste beställa tekniker till teaterbokningarna och teknikernas scheman planeras 14 dagar åt gången. Därav tillägget med punkt 7, att avbokningar eller ändringar får göras senast 14 dagar före det bokade datumet. Det är något som redan har tillämpats men inte varit utskrivet i taxan. Det samma gäller för tillägget i dokumentets sista mening där det utöver att taxorna indexjusteras årligen, även behöver framgå att kostnaderna avrundas till närmaste tiotal efter indexuppräkningen. Även det är något som tillämpats innan men inte varit angivet i taxan.

I förslaget har även några språkliga redaktionella ändringar gjorts utan att ändra på innebörden eller betydelsen av något innehåll. Slutligen har även taxan indexuppräknats, i år resulterade det i en prisökning med cirka 1,91%.

Förvaltningens förslag till beslut:
- Taxan *Taxor i Mimers hus* antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Juridisk bedömning

Dokumentet avser endast nivån på taxorna och det görs inga juridiska tolkningar av vem eller vilka som har rätt att hyra lokal.

Beslut om taxor fattas i kommunfullmäktige.

Förvaltningens bedömning

Nuvarande taxan för Mimers hus beslutades av kommunfullmäktige den 2 november 2023 då kommunens samtliga taxor revideras varje år. Syftet med taxan för Mimers hus är att bidra till att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrningar i Mimers hus. Ett önskemål om revidering av innehållet har inkommit från medarbetare som administrerar bokningar. Detta för att förtydliga vad som gäller vid bokningar och eventuella ändringar i bokningen eller avbokningar.

Samtliga ändringar och tillägg som föreslås i revideringen redovisas i Bilaga 1 där röd färg innebär att texten ska försvinna och grön färg innebär att texten ska läggas till i dokumentet. Huvudtillägget avser ett förtydligande i tidsaspekterna vid ändringar i sin bokning eller avbokningar. Kulturvärdarna måste beställa tekniker till teaterbokningarna och teknikernas scheman planeras 14 dagar åt gången. Därav tillägget med punkt 7, att avbokningar eller ändringar får göras senast 14 dagar före

det bokade datumet. Det är något som redan har tillämpats men inte varit utskrivet i taxan. Det samma gäller för tillägget i dokumentets sista mening där det utöver att taxorna indexjusteras årligen, även behöver framgå att kostnaderna avrundas till närmaste tiotal efter indexuppräkningen. Även det är något som tillämpats innan men inte varit angivet i taxan.

I förslaget har även några språkliga redaktionella ändringar gjorts utan att ändra på innebörden eller betydelsen av något innehåll. Slutligen har även taxan indexuppräknats, i år resulterade det i en prisökning med cirka 1,91%. Det reviderade förslaget återfinns i bilaga 2.

Förvaltningen bedömer att taxan *Taxor i Mimers hus* antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Att ha en tydlig taxa för kommunens lokaler har koppling till målet *Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen.*

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet har koppling till mål nummer 4: *god utbildning för alla*. En tydlig taxa förenklar processen för invånare att ha möjlighet att nyttja lokaler för teater, dans eller andra aktiviteter.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Taxan har ingen påverkan på övriga styrdokument i kommunen.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Taxan tydliggör för medborgare vad det kostar att nyttja lokalerna i Mimers hus.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Ärendet har ingen påverkan ut medarbetarperspektiv.

Ekonomisk bedömning

Taxorna indexjusteras årligen.

Förslag till beslut

- Taxan *Taxor i Mimers hus* antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Monica Carhult Karlsson
Sektorchef bildning och lärande

Amela Filipovic
Verksamhetschef gymnasieskola och kultur

Expedieras till:
Oscar Franzén

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Taxor i Mimers hus

Taxa

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/2278 KS2024/1353
Beslut: Kommunfullmäktige 2023-11-02 § 199/2023
Beredande politiskt organ: Utskottet för bildning och lärande
Ersätter tidigare beslut KS2017/1096 KS2023/2278
Giltighetstid: 2027-12-31
Dokumentansvarig: Verksamhetsutvecklare, Sektor bildning och lärande
Senast uppdaterad av: Oscar Franzén

KUNGÄLVS KOMMUN Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

Taxa *1*

1. Inledning 3
2. Relation till andra styrdokument 3
3. Syfte 3
4. Mål och viljeinriktning 3
5. Beräkning av prisnivåer 3
6. Prioritering 4
8. Avbokning 4
9. Mimers hus 4

Teater *4*

Övriga lokaler i Mimers hus *4*

10. Levandegöra 5
11. Uppföljning 5

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Kungälvs kommun har lokaler för uthyrning på anläggningen Mimers hus. Förhyrning är ett sätt att tillse att kommunens lokaler nyttjas på bästa sätt och samtidigt bidra till ”ett rikt och aktivt liv samt en kreativ fritid” i enlighet med kommunens Vision 2040.

2. Relation till andra styrdokument

Styrdokumentet relaterar styrdokumentet:

- Vision 2040, KS 2012/817
- Kommunallagen
- Beslut kring kriterier Korttidshyra i kommunens lokaler

Kommunen har även ett styrdokument med fastställd taxa vid uthyrning av idrottsanläggningar:

- Idrottsanläggningar

3. Syfte

Syftet med styrdokumentet är att bidra till att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrning i Mimers hus.

4. Mål och viljeinriktning

Målsättningen med styrdokumentet är att skapa tydlighet avseende vilken taxa som är fastställd för respektive lokal.

5. Beräkning av prisnivåer

Uthyrning sker per timma:

- Kommersiell verksamhet betalar ordinarie pris för lokalen.
- Kungälvs kommun och ideella föreningar subventioneras.
- All timtaxa avser kostnad per påbörjad timmae.

KUNGÄLVS KOMMUN

6. Prioritering

- Publikt annonserade evenemang kan inte flyttas av Kungälvs kommun.
- Fördelning av lokaltider görs i dialog med förhyrarna med målsättning att uppnå en rimlig fördelning av lokaler för olika verksamheter och typer av aktiviteter.
- Kunden ska erhålla bokningsbekräftelse. Vid eventuell diskussion avseende vem som bokat en lokal ska kunden kunna uppvisa bokningsbekräftelse. Muntliga bokningsbekräftelser är ej giltiga.

7. Bokning/Ändring

Bokning eller ändringar i bokningen kan ske fram till 14 dagar innan arrangemangsdag.

8. Avbokning

- Vid avbokning mindre än två veckor14 dagar innan debiteras 50 % av taxan.
- Vid avbokning mindre än 2två dagar innan debiteras full taxa.

9. Mimers hus

Teater
Endast golvyta med salongsbelysning ingår (ej teknik och ljud- eller ljustekniker). Vid uthyrning utanför ordinarie öppettider tillkommer kostnad för kulturvärd/teatervärd (4780 kronor per personkulturvärd per timmae).

Kommersiell verksamhet	14240 kronor per timmae
Kungälvs kommun och ideell föreningsverksamhet	4780 kronor per timmae

Ljud- och ljustekniker	7120 kronor per person per timmae
BärhjälpKulturvärd	4780 kronor per person per timmae

Överenskommelse om utrustning och tjänster sker vid bokningstillfället

Övriga lokaler i Mimers hus
I Mimers hus finns möjlighet att hyra hörsal, danssal, konferensrum (A460), teorisal och datasal. Salarna hyrs ut under anläggningens ordinarie öppettider:

Vid behov kan lokalerna hyras ut utanför ordinarie öppettider efter särskild överenskommelse. Kostnad för kulturvärd tillkommer (4780 kronor per personkulturvärd per påbörjad timmae)

KUNGÄLVS KOMMUN

Kommersiell verksamhet

Hyra hörsal	7120 kronor per timmae
Hyra danssal	7120 kronor per timmae
Hyra dramasal	7120 kronor per timmae
Hyra konferensrum	3560 kronor per timmae
Hyra teorisal	3560 kronor per timmae

Kungälvs kommun samt ideell föreningsverksamhet

Hyra hörsal	240 kronor per timmae
Hyra danssal	240 kronor per timmae
Hyra dramasal	240 kronor per timmae
Hyra konferensrum	120 kronor per timmae
Hyra teorisal	120 kronor per timmae

10. Levandegöra

Taxan kommuniceras till externa parter exempelvis via kommunens hemsida och vid dialog med kundcenter. Internt inom kommunen säkerställs taxan vid bokning av lokaler och vid fakturering.

11. Uppföljning

För att säkerställa att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrning i Mimers hus behöver uppföljning och utvärdering ske kontinuerligt.

Taxorna indexjusteras årligen och avrundas till närmaste tiotal.

KUNGÄLVS KOMMUN

Taxor i Mimers hus

Taxa

Diarie-/dokumentnummer: KS2024/1353
Beslut: Kommunfullmäktige 2023-11-02 § 199/2023
Beredande politiskt organ: Utskottet för bildning och lärande
Ersätter tidigare beslut: KS2023/2278
Giltighetstid: 2027-12-31
Dokumentansvarig: Verksamhetsutvecklare, Sektor bildning och lärande
Senast uppdaterad av: Oscar Franzén

KUNGÄLVS KOMMUN Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

Taxa *1*

1. Inledning 3
2. Relation till andra styrdokument 3
3. Syfte 3
4. Mål och viljeinriktning 3
5. Beräkning av prisnivåer 3
6. Prioritering 4
8. Avbokning 4
9. Mimers hus 4

Teater *4*

Övriga lokaler i Mimers hus *4*

10. Levandegöra 5
11. Uppföljning 5

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Kungälvs kommun har lokaler för uthyrning på anläggningen Mimers hus. Förhyrning är ett sätt att tillse att kommunens lokaler nyttjas på bästa sätt och samtidigt bidra till ”ett rikt och aktivt liv samt en kreativ fritid” i enlighet med kommunens Vision 2040.

2. Relation till andra styrdokument

Styrdokumentet relaterar styrdokumentet:

- Vision 2040, KS 2012/817
- Kommunallagen
- Beslut kring kriterier Korttidshyra i kommunens lokaler

Kommunen har även ett styrdokument med fastställd taxa vid uthyrning av idrottsanläggningar:

- Idrottsanläggningar

3. Syfte

Syftet med styrdokumentet är att bidra till att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrning i Mimers hus.

4. Mål och viljeinriktning

Målsättningen med styrdokumentet är att skapa tydlighet avseende vilken taxa som är fastställd för respektive lokal.

5. Beräkning av prisnivåer

Uthyrning sker per timma:

- Kommersiell verksamhet betalar ordinarie pris för lokalen.
- Kungälvs kommun och ideella föreningar subventioneras.
- All timtaxa avser kostnad per påbörjad timme.

KUNGÄLVS KOMMUN

6. Prioritering

- Publikt annonserade evenemang kan inte flyttas av Kungälvs kommun.
- Fördelning av lokaltider görs i dialog med förhyrarna med målsättning att uppnå en rimlig fördelning av lokaler för olika verksamheter och typer av aktiviteter.
- Kunden ska erhålla bokningsbekräftelse. Vid eventuell diskussion avseende vem som bokat en lokal ska kunden kunna uppvisa bokningsbekräftelse. Muntliga bokningsbekräftelser är ej giltiga.

7. Bokning/Ändring

Bokning eller ändringar i bokningen kan ske fram till 14 dagar innan arrangemangsdag.

8. Avbokning

- Vid avbokning mindre än 14 dagar innan debiteras 50 % av taxan.
- Vid avbokning mindre än två dagar innan debiteras full taxa.

9. Mimers hus

Teater

Endast golvyta med salongsbelysning ingår (ej teknik och ljud- eller ljustekniker). Vid uthyrning utanför ordinarie öppettider tillkommer kostnad för kulturvärd/teatervärd (480 kronor per kulturvärd per timme).

Kommersiell verksamhet	1440 kronor per timme
Kungälvs kommun och ideell föreningsverksamhet	480 kronor per timme

Ljud- och ljustekniker	720 kronor per person per timme
Kulturvärd	480 kronor per person per timme

Överenskommelse om utrustning och tjänster sker vid bokningstillfället

Övriga lokaler i Mimers hus

I Mimers hus finns möjlighet att hyra hörsal, danssal, konferensrum (A460), teorisal och datasal. Salarna hyrs ut under anläggningens ordinarie öppettider:

Vid behov kan lokalerna hyras ut utanför ordinarie öppettider efter särskild överenskommelse. Kostnad för kulturvärd tillkommer (480 kronor per kulturvärd per påbörjad timme)

KUNGÄLVS KOMMUN

Kommersiell verksamhet

Hyra hörsal	720 kronor per timme
Hyra danssal	720 kronor per timme
Hyra dramasal	720 kronor per timme
Hyra konferensrum	360 kronor per timme
Hyra teorisal	360 kronor per timme

Kungälvs kommun samt ideell föreningsverksamhet

Hyra hörsal	240 kronor per timme
Hyra danssal	240 kronor per timme
Hyra dramasal	240 kronor per timme
Hyra konferensrum	120 kronor per timme
Hyra teorisal	120 kronor per timme

10. Levandegöra

Taxan kommuniceras till externa parter exempelvis via kommunens hemsida och vid dialog med kundcenter. Internt inom kommunen säkerställs taxan vid bokning av lokaler och vid fakturering.

11. Uppföljning

För att säkerställa att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrning i Mimers hus behöver uppföljning och utvärdering ske kontinuerligt.

Taxorna indexjusteras årligen och avrundas till närmaste tiotal.

Sammanträdesprotokoll

§ 137/2024

Revidering av Taxor i Mimers hus (Dnr KS2024/1353)

Sammanfattning

Nuvarande taxan för Mimers hus beslutades av kommunfullmäktige den 2 november 2023 då kommunens samtliga taxor revideras varje år. Syftet med taxan för Mimers hus är att bidra till att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrningar i Mimers hus. Ett önskemål om revidering av innehållet har inkommit från medarbetare som administrerar bokningar.

Samtliga ändringar och tillägg som föreslås i revideringen redovisas i Bilaga 1 där röd färg innebär att texten ska försvinna och grön färg innebär att texten ska läggas till i dokumentet. Huvudtillägget avser ett förtydligande i tidsaspekterna vid ändringar i sin bokning eller avbokningar. Kulturvärdarna måste beställa tekniker till teaterbokningarna och teknikernas scheman planeras 14 dagar åt gången. Därav tillägget med punkt 7, att avbokningar eller ändringar får göras senast 14 dagar före det bokade datumet. Det är något som redan har tillämpats men inte varit utskrivet i taxan. Det samma gäller för tillägget i dokumentets sista mening där det utöver att taxorna indexjusteras årligen, även behöver framgå att kostnaderna avrundas till närmaste tiotal efter indexuppräkningen. Även det är något som tillämpats innan men inte varit angivet i taxan.

I förslaget har även några språkliga redaktionella ändringar gjorts utan att ändra på innebörden eller betydelsen av något innehåll. Slutligen har även taxan indexuppräknats, i år resulterade det i en prisökning med cirka 1,91%.

Förvaltningens förslag till beslut:
- Taxan ***Taxor i Mimers hus*** antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av Taxor i Mimers hus
Bilaga Bilaga 1 taxa mimers hus - ändringar i färg
Bilaga Bilaga 2 Förslag på ny reviderad taxa Mimers hus

Information på sammanträdet

Verksamhetsutvecklare Oscar Franzén redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till kommunfullmäktige

- Taxan ***Taxor i Mimers hus*** antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Expedieras till:
Oscar Franzén

Sammanträdesprotokoll

För kännedom
till:

§ 137/2024

Revidering av Taxor i Mimers hus (Dnr KS2024/1353)

Sammanfattning

Nuvarande taxan för Mimers hus beslutades av kommunfullmäktige den 2 november 2023 då kommunens samtliga taxor revideras varje år. Syftet med taxan för Mimers hus är att bidra till att kommunen har en ändamålsenlig och säker hantering av taxor avseende uthyrningar i Mimers hus. Ett önskemål om revidering av innehållet har inkommit från medarbetare som administrerar bokningar.

Samtliga ändringar och tillägg som föreslås i revideringen redovisas i Bilaga 1 där röd färg innebär att texten ska försvinna och grön färg innebär att texten ska läggas till i dokumentet. Huvudtillägget avser ett förtydligande i tidsaspekterna vid ändringar i sin bokning eller avbokningar. Kulturvärdarna måste beställa tekniker till teaterbokningarna och teknikernas scheman planeras 14 dagar åt gången. Därav tillägget med punkt 7, att avbokningar eller ändringar får göras senast 14 dagar före det bokade datumet. Det är något som redan har tillämpats men inte varit utskrivet i taxan. Det samma gäller för tillägget i dokumentets sista mening där det utöver att taxorna indexjusteras årligen, även behöver framgå att kostnaderna avrundas till närmaste tiotal efter indexuppräkningen. Även det är något som tillämpats innan men inte varit angivet i taxan.

I förslaget har även några språkliga redaktionella ändringar gjorts utan att ändra på innebörden eller betydelsen av något innehåll. Slutligen har även taxan indexuppräknats, i år resulterade det i en prisökning med cirka 1,91%.

Förvaltningens förslag till beslut:
- Taxan ***Taxor i Mimers hus*** antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av Taxor i Mimers hus
Bilaga Bilaga 1 taxa mimers hus - ändringar i färg
Bilaga Bilaga 2 Förslag på ny reviderad taxa Mimers hus

Information på sammanträdet

Verksamhetsutvecklare Oscar Franzén redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till kommunfullmäktige

- Taxan ***Taxor i Mimers hus*** antas enligt reviderat förslag (se bilaga 2).

Expedieras till:
Oscar Franzén

Sammanträdesprotokoll

För kännedom
till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Dan Gorga

2024-09-18

Förslag på avfallstaxa 2025 (Dnr KS2024/2064-1)

Sammanfattning

Syftet med föreslagen avfallstaxa är att stimulera till minskade mängder restavfall, uppmuntra till utsortering av matavfall, förpackningar och tidningar samt öka kundnöjdheten.

Under året har över 90 % av kommunens småhus fått fastighetsnära insamling av förpackningar.

Avstämning av nuvarande avfallstaxa visar att full kostnadstäckning från ersättningen från producenterna kan uppnås tidigare än beräknat och renhållningsverksamheten håller uppsatt budget.

Förändringar i taxan berör främst nya avgifter som tillkommit, samt förtydligande i taxedokumentet.

Avgifterna för abonnenter föreslås vara oförändrade för 2025 års avfallstaxa.

Juridisk bedömning

Enligt miljöbalken 27 kap. 4-5 § får kommunen meddela föreskrifter om att avgift ska betalas för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg. Avgiften ska enligt kommunens bestämmande betalas till Kungälvs Kommun. Avfallstaxan fastställs av kommunfullmäktige.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund
Syftet med föreslagen avfallstaxa är som tidigare att stimulera till minskade mängder restavfall, uppmuntra till utsortering av matavfall, förpackningar och tidningar samt öka kundnöjdheten. Dessa prioriteringar kommer även att vara fokus för föreslagen avfallstaxa. Avfallstaxan kommer fortsatt att vara miljöstyrande och viktbaserad för restavfallet, för att få så många hushåll som möjligt att ansluta sig till matavfallsinsamling. Nytt för 2024 är att kommunen fått ansvar för insamling av förpackningsavfall.

Under året har över 90 % av kommunens småhus fått fastighetsnära insamling av förpackningar. Kommunen kommer att arbeta vidare med fastighetsnära insamling så att samtliga småhus i kommunen får fastighetsnära insamling.

För insamling av förpackningsavfall får kommunen en ersättning från producenterna. Med nuvarande ersättning bedöms kommunen få full kostnadstäckning för den insamling som planeras under 2025. Detta till stor del tack vare att så många i kommunen har fått fastighetsnära insamling, vilket gör att kommunen får berättigad ersättning.

Avstämning av nuvarande avfallstaxa visar att full kostnadstäckning från ersättningen från

producenterna kan uppnås tidigare än beräknat och renhållningsverksamheten håller uppsatt budget.

Avgifterna för abonnenter föreslås vara oförändrade för 2025 års avfallstaxa.

Förändringar i taxan berör främst nya avgifter som tillkommit, samt förtydligande i taxedokumentet. Möjligheten att kunna dela säckar för hushåll på kommunens öar och avgift för slamsugning från öar har lagts till. Även avgift för gemensam avfallshantering för de hushåll där kommunen behöver anvisa plats för att kunna lösa avfallshanteringen har tagits fram.

Förändringarna utifrån nuvarande taxa kan utläsas av bilaga 1, förändringarna är markerade med röd färg.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Avfallstaxan påverkar Kommunfullmäktiges strategiska mål; ”Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan”

Genom avfallstaxan kan den lokala avfallssituationen påverkas, taxan fungerar som ett direkt ekonomiskt styrmedel gentemot de som genererar avfall. Dagens miljöstyrande och viktbaserade avfallstaxa fungerar och ger en tydlig återkoppling till hushållen genom att uppmuntra till utsortering av matavfall, förpackningar och tidningar.

Varje kommun ansvarar för insamling, transport och återvinning eller bortskaffande av det kommunala avfall och slam från avloppsanläggningar som uppkommer i kommunen. Verksamheten finansieras med avgifter beslutade av Kommunfullmäktige. Avfallstaxan är miljöstyrande och tas ut så att återanvändning, återvinning eller annan miljövänlig avfallshantering stimuleras.
Taxan ska:
* styra mot målen i kommunens renhållningsordning,
* stimulera miljömässigt riktig avfallshantering,
* stimulera en god arbetsmiljö,
* styra mot en rationell avfallshantering som bidrar till minskad klimatpåverkan,
* ge kunden viss valfrihet avseende servicegrad och
* finansiera kostnaderna för kommunens avfallsverksamhet

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Avfallstaxan berör främst mål 12 för hållbar utveckling. Även mål 11 och 13 kan ha anknytning till avfallstaxan.
Genom avfallstaxan kan den lokala avfallssituationen påverkas, taxan fungerar som ett direkt ekonomiskt styrmedel gentemot de som genererar avfall. Dagens miljöstyrande och viktbaserade avfallstaxa fungerar och ger en tydlig återkoppling till hushållen genom att uppmuntra till utsortering av matavfall, förpackningar och tidningar.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunen har en viktig roll när det gäller att påverka flödena av hushållsavfall, så att avfallshanteringen kan utvecklas i enlighet med målen i Göteborgsregionens och Kungälv avfallsplan. Ett sätt att påverka den lokala avfallssituationen är genom avfallstaxan, som fungerar som ett direkt ekonomiskt styrmedel gentemot de som genererar avfall.

Avfallstaxan är miljöstyrande och tas ut så att återanvändning, återvinning eller annan miljövänlig avfallshantering stimuleras.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Under året har över 90 % av kommunens småhus fått fastighetsnära insamling av förpackningar. Tack vare att så många i kommunen har fått fastighetsnära insamling får kommunen full kostnadstäckning med den ersättningen som kommunen är berättigad till.

Avgifterna för abonnenter föreslås vara oförändrade för 2025 års taxa. Flertalet av kommunerna i Göteborgsregionen kommer införa fastighetsnära insamling av förpackningar under de närmaste åren. Detta medför att flera kommuner kommer höja sina avfallstaxor.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Förslagen avfallstaxa bedöms inte påverka medarbetare i större utsträckning.

Ekonomisk bedömning

För insamling av förpackningsavfall får kommunen en ersättning från producenterna. Med nuvarande ersättning bedöms kommunen få full kostnadstäckning för den insamling som planeras under 2025. Detta till stor del tack vare att så många i kommunen har fått fastighetsnära insamling, vilket gör att kommunen får berättigad ersättning.

Avstämning av nuvarande avfallstaxa visar att full kostnadstäckning från ersättningen från producenterna kan uppnås tidigare än beräknat och renhållningsverksamheten håller uppsatt budget.

Förslag till beslut

1. Avfallstaxa för Kungälvs kommun, bilaga 1, antas och börjar gälla från och med den 1 januari 2025.

2. Avfallstaxa antagen av kommunfullmäktige 2 november 2023 (§ 194/2023) upphör att gälla från och med den 31 december 2024.

Anders Holm
Sektorchef Samhällsbyggnad

Mirsad Radoncic
Tf Verksamhetschef Planering och projekt

Expedieras till:

För kännedom till:

Avfallsstaxa

Antagen av kommunfullmäktige 2024-xx-xx (§ xxx/20xx)
Gäller fr.o.m 2025-01-01
Om inget annat framgår är taxan per år och inklusive moms.

Innehåll

1 Inledning. ..... Sid 3

2 Helårshämtning vid villor och radhus. ..... Sid 4

3 Sommarhämtning vid fritidshus, flerbostadshus och verksamheter (v.20, maj - v. 37, sept). ..... Sid 7

4 Helårshämtning vid lägenheter och verksamheter ..... Sid 11

5 Hämtning på öar utan fast landförbindelse ..... Sid 15

6 Avfall från enskild avloppsanordning samt fettavfall ..... Sid 16

7 Tilläggstjänster och särskilda avgifter. ..... Sid 18

8 Avfallstaxan för Kungälvs kommun – Allmänna bestämmelser. ..... Sid 22

9 Avfallstaxan för Kungälvs kommun – Exempel på avgifter. ..... Sid 26

10 Bilaga till avfallstaxan – avgifter utanför kommunalt avnsvar. ..... Sid 28

1 Inledning

Förord

Varje kommun ansvarar för insamling, transport och återvinning eller bortskaffande av kommunalt avfall och slam från avloppsanläggningar som uppkommer i kommunen. Avfallshanteringen regleras av miljöbalken och avfallsförordningen. I kommunens Renhållningsordning finns de lokala bestämmelserna för avfallshanteringen. I Kungälvs kommun är det renhållningsenheten som arbetar med avfallsfrågorna på uppdrag av kommunstyrelsen. Verksamheten finansieras helt av taxeintäkter från avfallskollektivet och regleras via den avfallstaxa som beskrivs i detta dokument. Skattefinansiering förekommer inte. Avfallstaxan är beslutad av kommunfullmäktige

Taxan är uppbyggd (om inget annat anges) av tre delar enligt följande:

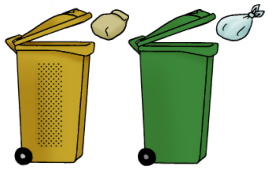
Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningssavgift + ev. gångavstånd

Viktavgift
Viktdebitering innebär att vi väger avfallet när vi hämtar det och att du betalar en viktavgift som beror på hur mycket dina sopor väger. Taxan är miljöstyrande. Det betyder att tjänster som styr mot ett mer miljöriktigt beteende kostar mindre än tjänster som inte gör det. En del av avgiften du betalar finansierar kostnadsfria tjänster som till exempel att du kan lämna sorterat avfall till återvinningscentralerna och miljöstationer. Avgiften varierar därutöver beroende på avfallsslag, behållarens storlek och hur ofta avfallet hämtas och täcker kostnader för insamling, transport, behållare, säckar och påsar.

Kommunen utgör två hämtningsområde (se avfallsföreskrifterna)
Område 1: Hela kommunen förutom öar som saknar fast land eller bilfärjeförbindelse. Dock ingår Klåverön.
Område 2: Öar som saknar fast land eller bilfärjeförbindelse.

Mer information om avfallshanteringen finns att läsa på kommunens hemsida www.kungalv.se

2 Helårshämtning vid villor och radhus

I priset ingår gångavstånd om max 3 meter. Hyra av kärl ingår, rengöring av kärl ingår ej.

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

2.1 Fast avgift

	Avgift
Villa och radhus	1 390 kr

2.2 Viktavgift, kärl

	Matavfall	Restavfall	Osorterat avfall
Viktavgift, per kg	Ingen avgift	2,40 kr	2,40 kr

Om det inte går att väga avfallet, t.ex. på grund av fel på vågen i sopbilen, kommer viktdebiteringen att baseras på ett medelvärde av de senaste 5 vägningarna. Om avfallet inte har hunnit vägas 5 gånger (t.ex. när ny tjänst startas) så beräknas viktavgiften efter medelvärdet för den aktuella behållartypen.

2.3 Hämtningsavgift, kärl

Sorterat avfall	Varje vecka[1]	Varannan vecka för restavfall. Sommartid varje vecka för matavfall[2]	Varannan vecka	Var fjärde vecka för restavfall. Sommartid varje vecka för matavfall[2]	Var fjärde vecka för restavfall och varannan vecka för matavfall
190 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall	2 310 kr	1980 kr	950 kr	1 680 kr	760 kr
370 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall	3 880 kr [5]	2 480 kr	1 510 kr [5]	Erbjuds ej	Erbjuds ej

Hemkompostering	Restavfall, varje vecka[1, 3]		Restavfall, varannan vecka[3]	Restavfall. var fjärde vecka[3]	Restavfall, var sjätte vecka[3]
190 l kärl för restavfall och hemkompostering[4] av allt matavfall	2 310 kr		950 kr	760 kr	410 kr
370 l kärl för restavfall och hemkompostering[4] av allt matavfall	3 880 kr		1 510 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej

Osorterat avfall (innehåller både rest- och matavfall, blandat)	-Gäller befintliga kärl kan ej nytecknas- Osorterat avfall, varje vecka[1]		-Gäller befintliga kärl kan ej nytecknas- Osorterat avfall, varannan vecka [1]		
190 l kärl för osorterat avfall	2 750 kr		1 850 kr		
370 l kärl för osorterat avfall	5 330 kr		3 490 kr		

1. Tömning varje vecka året runt tillåts endast i Kungälvs kommuns tätorter enligt avfallsföreskrifterna.
2. Hämtning varje vecka sommartid från vecka 20 (maj) till vecka 37 (september) och hämtning varannan vecka under övriga delen av året.
3. Tillåts under förutsättning att restavfallet inte innehåller något matavfall.
4. Anmälan för kompostering till miljöenheten krävs.
5. Tillhandahåller kommunen delade kärl för sorerat rest- och matavfall tillämpas samma pris som för större separata kärl (370l). Viktavgiften för delade kärl utgår. Hämtning var fjärde vecka erbjuds ej för delade kärl.

2.4 Gemensam avfallslösning med kärl eller container

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

För fastighetsinnehavare som använder gemensam container eller gemensamma kärl för två eller flera fastigheter med villor eller radhus, utan samfällighetsförening, gäller nedanstående avgifter. För samtliga hushåll som ingår i den gemensamma avfallslösningen gäller samma abonnemang. Hyra av container ingår. För varje hämtställe väljs ett grundpaket bestående av 1 behållare för restavfall och 1 kärl för matavfall, med samma hämtningsintervall. Utöver detta väljs antal tilläggsbehållare för restavfall respektive matavfall efter behov.

Fast avgift per hushåll, viktavgift och eventuell avgift för gångavstånd per kärl tillkommer. Viktavgift debiteras efter invägning av behållarens innehåll. För hushåll utan samfällighetsförening, men med gemensam container eller gemensamma kärl fördelas viktavgift och avgift för gångavstånd lika per hushåll vid fakturering. Ansökan krävs för gemensam avfallslösning enligt avfallsföreskrifterna. Abonnemang för osorterat avfall erbjuds ej.

Hämtningningsavgift, grundpaket, per år

Grundpaket med kärl	Varannan vecka	Varannan vecka för restavfall. Sommartid varje vecka för matavfall[4]	Varje vecka[3]
190 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	1 550 kr	2 580 kr	3 090 kr
370 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	1 780 kr	2 860 kr	3 550 kr
660 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	2 140 kr	3 230 kr	3 960 kr
5 kbm container[1] för restavfall och 4 st 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	20 890 kr	21 800 kr	41 790 kr
10 kbm container[1] för restavfall och 6 st 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	40 510 kr	41 870 kr	80 990 kr

Hämtningsavgift tilläggsbehållare för matavfall, per behållare och år

Matavfall	Varannan vecka	Varje vecka[3]	Extra hämtningar sommartid varje vecka för matavfall[4]
140 l kärl för matavfall	650 kr	1 280 kr	1 010 kr

Hämtningsavgift tilläggsbehållare för restavfall, per behållare och år

Restavfall[2]	Varannan vecka	Varje vecka[3]
190 l kärl för restavfall	920 kr	1 790 kr
370 l kärl för restavfall	1 130 kr	2 260 kr
660 l kärl för restavfall	1 490 kr	2 690 kr
5 kbm container[1] för restavfall	18 320 kr	36 650 kr
10 kbm container[1] för restavfall	36 650 kr	73 300 kr

1. Tillfällig lösning vid särskilda skäl.
2. Kräver matavfallsinsamling med 140 l kärl.
3. Enligt avfallsföreskrifterna erbjuds hämtning varje vecka endast i tätorter, för villor och radhus.
4. Avgiften inkluderar tömning av kärl för matavfall varannan vecka vintertid och varje vecka sommartid, totalt 35 tömningar per år.

2.5 Avgift för gångavstånd, över 3[1] meter

	Minimiavgift, per tillfälle och kärl	Avgift per meter, per tillfälle och kärl	Exempel: Sortering med två kärl avstånd 10 meter och hämtning varje vecka
Kärl, per hushåll	34,30 kr	4,90 kr	1 784 kr

1. När fler än fem fastighetsinnehavare använder gemensam avfallslösning ingår upp till 10 meter i ordinarie avgift och gångavstånd som överstiger 10 meter debiteras.

Avgift med säck

Säck får endast användas efter ansökan och om det finns särskilda skäl. I priset ingår gångavstånd om max 3 meter. Leverans av tomsäckar om 160 liter ingår i priset. Total avgift = fast avgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

2.6 Fast avgift

	Avgift
Villa och radhus	1 390 kr

2.7 Hämtningsavgift, säck, (i nedanstående avgifter ingår viktavgifter, till skillnad från avgifterna vid kärlhämtning)

Sorterat avfall	Varje vecka[1]	Varannan vecka för restavfall. Sommartid varje vecka för matavfall[2]	Varannan vecka	Var fjärde vecka för restavfall. Sommartid varje vecka för matavfall[2]	Var fjärde vecka för restavfall och varannan vecka för matavfall
160 l säck för restavfall och 60 l säck för matavfall	3 140 kr	2 607 kr	1 510 kr	2 186 kr	1 100 kr

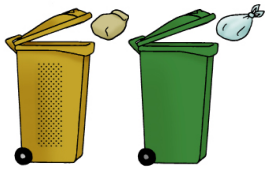
Hemkompostering	Restavfall. Varje vecka[1]		Restavfall. Varannan vecka	Restavfall. Var fjärde vecka[3]	Restavfall. Max 1 st säck per hämtning, var sjätte vecka[3]
160 l säck för restavfall och hemkompostering av allt matavfall	3 140 kr		1 520 kr	1 100 kr	610 kr

Osorterat avfall (innehåller både rest- och matavfall, blandat)	-Gäller befintliga säckar, kan ej nytecknas Blandat avfall Varje vecka[1]		-Gäller befintliga säckar, kan ej nytecknas- Blandat avfall. Varannan vecka		
160 l säck för osorterat avfall	5 033 kr		3 002 kr		

1. Tömning varje vecka året runt tillåts endast i Kungälvs kommuns tätorter enligt avfallsföreskrifterna.
2. Hämtning varje vecka sommartid från vecka 20 (maj) till vecka 37 (september) och hämtning varannan vecka under övriga delen av året.
3. Tillåts under förutsättning att restavfallet inte innehåller något matavfall.

3 Sommarhämtning vid fritidshus, flerbostadshus och verksamheter

(v.20, maj - v. 37, sept)

I priset ingår gångavstånd om max 3 meter. Hyra av kärl ingår men rengöring av kärl ingår ej.

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

3.1 Fast avgift

	Avgift
Fritidshus	1 210 kr
Verksamhet	1080 kr
Lägenhet	620 kr

3.2 Viktavgift, kärl

	Matavfall	Restavfall	Osorterat avfall
Viktavgift, per kg	Ingen avgift	2,40 kr	2,40 kr

Om det inte går att väga avfallet, t.ex. på grund av fel på vågen i sopbilen, kommer viktdebiteringen att baseras på ett medelvärde av de senaste 5 vägningarna. Om avfallet inte har hunnit vägas 5 gånger (t.ex. när ny tjänst startas) så beräknas viktavgiften efter medelvärdet för den aktuella behållartypen.

3.3 Hämtningsavgift för fritidshus, kärl

Sorterat avfall	Varje vecka[1]	Varannan vecka för restavfall. Varje vecka för matavfall	Varannan vecka
190 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall	1 330 kr	960 kr	640 kr
370 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall	1 680 kr [2]	1 250 kr	830 kr [2]

Hemkompostering	Restavfall. Varje vecka[1]		Restavfall. Varannan vecka
190 l kärl för restavfall	1 330 kr		640 kr
370 l kärl för restavfall	1 680 kr		830 kr

Osorterat avfall (innehåller både rest- och matavfall, blandat)	-Gäller befintliga kärl kan ej nytecknas- Blandat avfall. Varje vecka[1]		-Gäller befintliga kärl kan ej nytecknas- Blandat avfall. Varannan vecka
190 l kärl för osorterat avfall	1 950 kr		1 120 kr
370 l kärl för osorterat avfall	2 260 kr		1 570 kr

1. Tömning varje vecka året runt tillåts endast i Kungälvs kommuns tätorter enligt avfallsföreskrifterna.
2.Tillhandahåller kommunen delade kärl för sorerat rest- och matavfall tillämpas samma pris som för större separata kärl (370l). Viktavgiften för delade kärl utgår. Hämtning varannan vecka för restavfall och varje vecka för matavfall erbjuds ej för delade kärl.

3.4 Gemensam avfallslösning för fritidshus med kärl eller container

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

För fritidshus, två eller flera, utan samfällighetsförening, men med gemensam container eller gemensamma kärl för avfall, gäller nedanstående avgifter. För samtliga hushåll som ingår i den gemensamma avfallslösningen gäller samma abonnemang. Hyra av container ingår. För varje hämtställe väljs ett grundpaket bestående av 1 behållare för restavfall och 1 kärl för matavfall, med samma hämtningsintervall. Utöver detta väljs antal tilläggsbehållare för restavfall respektive matavfall efter behov.

Fast avgift per fritidshus, viktavgift och eventuell avgift för gångavstånd per kärl tillkommer. Viktavgift debiteras efter invägning av behållarens innehåll. För fritidshus utan samfällighetsförening, men med gemensam container eller gemensamma kärl fördelas viktavgift och avgift för gångavstånd lika per fritidshus vid fakturering. Ansökan krävs för gemensam avfallslösning enligt avfallsföreskrifterna.

Abonnemang för osorterat avfall erbjuds ej.

Hämtningsavgift, grundpaket, per år

Grundpaket med kärl	Varannan vecka	Varannan vecka för restavfallet. Varje vecka för matavfallet	Varje vecka[1]
190 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	620 kr	830 kr	1 210 kr
370 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	760 kr	970 kr	1 510 kr
660 l kärl för restavfall och 140 l kärl för matavfall/hemkompostering	1 220 kr	1 460 kr	2 740 kr

Hämtningsavgift tilläggsbehållare, per behållare och år

Matavfall	Varannan vecka	Varje vecka[1]
140 l kärl för matavfall	220 kr	450 kr

Restavfall[2]		
190 l kärl för restavfall	440 kr	770 kr
370 l kärl för restavfall	540 kr	1 060 kr
660 l kärl för restavfall	1 000 kr	2 300 kr
5 kbm container[2] för restavfall	5 980 kr	11 960 kr
10 kbm container[2] för restavfall	11 960 kr	23 910 kr

1 Enligt avfallsföreskrifterna erbjuds hämtning varje vecka endast i tätorter, vid sommarhämtning.
2 Kräver matavfallsinsamling med 140 l kärl eller underjordsbehållare.

3.5 Avgift för gångavstånd för fritidshus med gemensamhetslösning, över 3[1] meter

	Minimiavgift, per tillfälle och kärl	Avgift per meter, per tillfälle och kärl	Exempel: Sortering med två kärl avstånd 10 meter och hämtning varannan vecka
Kärl	34,30 kr	4,90 kr	617 kr

1. När fler än fem fastighetsinnehavare använder gemensam avfallslösning ingår upp till 10 meter i ordinarie avgift och gångavstånd som överstiger 10 meter debiteras.

3.6 Avgift för sommarhämtning från flerbostadshus och verksamheter

a. Hämtningsavgift för sommarhämtning från flerbostadshus och verksamheter, kärl (v.20, maj - v. 37, sept)

Matavfall	Varannan vecka	En gång i veckan	Två gånger i veckan[1]	Tre gånger i veckan[1]
140 l kärl för matavfall	210 kr	420 kr	820 kr	1 450 kr

Restavfall	Varannan vecka	En gång i veckan	Två gånger i veckan[1]	Tre gånger i veckan[1]
190 l kärl för restavfall	350 kr	670 kr	1 340 kr	Erbjuds ej
370 l kärl för restavfall	430 kr	840 kr	1 680 kr	2 770 kr
660 l kärl för restavfall	560 kr	1 120 kr	2 260 kr	4 490 kr

Osorterat avfall[3]	Varannan vecka	En gång i veckan	Två gånger i veckan[1]	Tre gånger i veckan[1]
190 l för osorterat avfall[3]	860 kr	1 550 kr	3 120 kr	Erbjuds ej
370 l för osorterat avfal[3]	1 400 kr	2 800 kr	3 650 kr	4 850 kr
660 l för osorterat avfall[3]	1 720 kr	3 430 kr	5 240 kr	8 650 kr

1 Enligt avfallsföreskrifterna erbjuds hämtning två, tre eller fyra gånger per vecka endast för flerfamiljshus och verksamheter ej villor och radhus.

b. Sommarhämtning från verksamheter på Marstrand, avgift per kärl och år under perioden (v.14, april – v.39, september)

Matavfall	En gång i veckan	Två gånger i veckan	Tre gånger i veckan	Fyra gånger i veckan
140 l kärl för matavfall	590 kr	1 210 kr	2 100 kr	4 410 kr

Restavfall	En gång i veckan	Två gånger i veckan	Tre gånger i veckan	Fyra gånger i veckan
370 l kärl för restavfall	1 220 kr	2 430 kr	4 010 kr	8 840 kr
660 l kärl för restavfall	1 620 kr	3 260kr	6 510 kr	14 460 kr

Osorterat avfall[3]	En gång i veckan	Två gånger i veckan	Tre gånger i veckan	Fyra gånger i veckan
370 l kärl för osorterat avfall[3]	4 040 kr	5 580 kr	7 010 kr	14 730 kr
660 l kärl för osorterat avfall[3]	4 960 kr	7 580 kr	12 500 kr	22 890 kr

c. Avgift för extra hämtning från verksamheter på Marstrand under perioden (v.14, april – v.39, september)[1,2]

Extra hämtning en gång per vecka, utöver ordinarie hämtning, enligt 3.6 b. Max antal hämtningar per vecka totalt, inklusive ordinarie hämtningar, är fem gånger per vecka.	Avgift mat/restavfall en gång per vecka kr per hämtning och kärl	Avgift osorterat avfall en gång per vecka kr per hämtning och kärl[3]
140-370 l kärl	90 kr	150 kr
660 l kärl	160 kr	240 kr

1 Beställningen ska göras minst två veckor innan

2 Endast verksamheter som har hämtning fyra gånger i veckan kan beställa tjänsten

3 Gäller befintliga abonnemang, kan ej nytecknas

Avgift med säck

Säck får endast användas efter ansökan och vid särskilda skäl.
I priset ingår gångavstånd om max 3 meter. Leverans av tomsäckar om 160 liter ingår i priset.

Total avgift = fast avgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd.

d. Fast avgift

	Avgift
Fritidshus	1 210 kr
Verksamhet	1 080 kr
Lägenhet	620 kr

I nedanstående avgifter ingår viktavgifter, till skillnad från avgifterna för kärlhämtning.

e. Hämtningsavgift, säck

Sorterat avfall	Varje vecka[1]	Varannan vecka för restavfallet. Varje vecka för matavfallet	Varannan vecka
160 l säck för restavfall och 60 l säck för matavfall	1 680 kr	1 100 kr	820 kr

Hemkompostering	Restavfall. Varje vecka[1]	Restavfall. Varannan vecka	
160 l säck för restavfall och hemkompostering av allt matavfall	1 680 kr	820 kr	

Osorterat avfall[2] (innehåller både rest- och matavfall, osorterat)	Osorterat avfall, varje vecka[1 2]	Osorterat avfall, varannan vecka [2]	
160 l säck för osorterat avfall	2 580 kr	1 440 kr	

1. Tömning varje vecka året runt tillåts endast i Kungälvs kommuns tätorter enligt avfallsföreskrifterna.

2 Gäller befintliga abonnemang, kan ej nytecknas

4 Helårshämtning vid lägenheter och verksamheter

I avgifterna ingår hämtning och behandling av kommunalt avfall, hyra av kärl, gångavstånd om max 10 m. Rengöring av kärl ingår ej. Innersäckar i kärl för matavfall ingår inte. Fastighetsinnehavare investerar och installerar själva underjordsbehållare.
Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

4.1 Fast avgift

	Villa och radhus i samfällighetsförening/ bostadsrättsförening	Verksamhet	Lägenhet
Avgift	1 390 kr	1 080 kr	620 kr

4.2 Viktavgift, kärl

	Matavfall	Restavfall	Osorterat avfall
Viktavgift, per kg	Ingen avgift	2,40 kr	2,40 kr

Om det inte går att väga avfallet, t.ex. på grund av fel på vågen i sopbilen, kommer viktdebiteringen att baseras på ett medelvärde av de senaste 5 vägningarna.
Om avfallet inte har hunnit vägas 5 gånger (t.ex. när ny tjänst startas) så beräknas viktavgiften efter medelvärdet för den aktuella behållartypen.

4.3 Hämtningsavgift, kärl

Matavfall	Varannan vecka	En gång i veckan	Två gånger i veckan[1]	Tre gånger i veckan[1]	Fyra gånger i veckan[1]
140 l kärl för matavfall	590 kr	1 210 kr	2 640 kr	4 200 kr	6 820 kr

Restavfall	Varannan vecka	En gång i veckan	Två gånger i veckan[1]	Tre gånger i veckan[1]	Fyra gånger i veckan[1]
190 l kärl för restavfall	970 kr	1 930 kr	4 090 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
370 l kärl för restavfall	1 220 kr	2 430 kr	5 340 kr	7 170 kr	19 140 kr
660 l kärl för restavfal	1 620 kr	2 880 kr	8 670 kr	13 000 kr	30 330 kr

Osorterat avfall[2]	Varannan vecka	En gång i veckan	Två gånger i veckan[1]	Tre gånger i veckan[1]	Fyra gånger i veckan[1]
190 l kärl för osorterat avfall[2]	2 490 kr	4 490 kr	7 590 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
370 l kärl för osorterat avfall[2]	4 040 kr	5 580 kr	9 340 kr	14 020 kr	33 540 kr
660 l kärl för osorterat avfall[2]	4 960 kr	7 580 kr	16 680 kr	24 990 kr	54 410 kr

1 Enligt avfallsföreskrifterna erbjuds hämtning mer än en gång per vecka endast för flerfamiljshus och verksamheter ej villor och radhus.

2 Gäller befintliga abonnemang, kan ej nytecknas

4.4 Avgift för gångavstånd, över 10 meter

	Minimiavgift, per tillfälle och kärl	Avgift per meter, per tillfälle och kärl	Exempel: Sortering med två kärl avstånd 20 meter och hämtning varje vecka
Kärl	34,30 kr	4,90 kr	5 096 kr

Avgift för containers och underjordsbehållare

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift

4.5 Fast avgift

	Avgift
Lägenhet	620 kr
Verksamhet	1 080 kr

4.6 Viktavgift, container eller underjordsbehållare

	Matavfall	Restavfall	Osorterat avfall
Viktavgift, kr per kg	Ingen avgift	2,40 kr	2,40 kr

Om det inte går att väga avfallet, t.ex. på grund av fel på vågen i sopbilen, kommer viktdebiteringen att baseras på ett medelvärde av de senaste 5 vägningarna. Om avfallet inte har hunnit vägas 5 gånger (t.ex. när ny tjänst startas) så beräknas viktavgiften efter medelvärdet för den aktuella behållartypen.

4.7 Hämtningsavgift, containers och underjordsbehållare

Matavfall	Varannan vecka	En gång varje vecka	Två gånger varje vecka	Tre gånger varje vecka
Underjordsbehållare[2] 0,5 - 1,3 m[3]:	4 320 kr	7 850 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej

Restavfall				
Underjordsbehållare[2] 0,5 -1,3 m[3]	2 990 kr	5 980 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Underjordsbehållare[2] 1,4 - 3 m[3]	6 900 kr	13 820 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Underjordsbehållare[2] 3,1 - 5 m[3]	10 860 kr	21 740 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Container[1] om 5 m[3]	14 650 kr	29 310 kr	65 110 kr	130 190 kr
Container[1] om 10 m[3]	29 430 kr	58 830 kr	130 190 kr	260 370 kr
Lastväxlare[3], 20 - 35 m[3]	12 520 kr	25 050 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej

Osorterat avfall [4]				
Underjordsbehållare[2] 0,5 -1,3 m[3]	5 490 kr	10 450 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Underjordsbehållare[2] 1,4 - 3 m[3]	11 430 kr	22 870 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Underjordsbehållare[2] 3,1 - 5 m[3]	20 110 kr	37 260 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej
Container[1] om 5 m[3]	27 270 kr	54 530 kr	92 530 kr	184 930 kr
Container[1] om 10 m[3]	49 750 kr	92 530 kr	171 130 kr	342 280 kr
Lastväxlare, 20 - 35 m[3]	17 230 kr	34 470 kr	Erbjuds ej	Erbjuds ej

1 Inklusive containerhyra
2 Inklusive säck
3 Lastväxlarcontainer, som inte innehåller något matavfall får hämtas en gång var fjärde vecka. Halva avgiften för hämtning varannan vecka debiteras.
4 Gäller befintliga abonnemang, kan ej nytecknas

Avgift med säck

Säck får endast användas efter ansökan, och vid särskilda skäl.
I priset ingår gångavstånd om max 10 meter. Leverans av tomsäckar ingår i priset.

Total avgift = fast avgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd

4.8 Fast avgift

	Avgift
Lägenhet	620 kr
Verksamhet	1 080 kr

I nedanstående avgifter ingår viktavgifter, till skillnad från avgifterna för kärlhämtning.

4.9 Hämtningsavgift, säck

Matavfall	Varannan vecka	Varje vecka
60 l säck för matavfall	590 kr	1 000 kr

Restavfall	Varannan vecka	Varje vecka
160 l säck för restavfall	1 500 kr	2 700 kr

Osorterat avfall [1]	Varannan vecka	Varje vecka
160 l säck för osorterat avfall [1]	3 670 kr	5 780 kr

1 Gäller befintliga abonnemang, kan ej nytecknas

Avgift med stationär sopsug

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + driftavgift

4.10 Fast avgift

	Avgift
Lägenhet	620 kr
Verksamhet	1 080 kr

4.11 Viktavgift, sopsug

	Matavfall	Restavfall
Viktavgift, per kg	Ingen avgift	2,40 kr

Om det inte går att väga avfallet, t.ex. på grund av fel på vågen, kommer viktdebiteringen att baseras på ett medelvärde av de senaste 5 vägningarna.
Om avfallet inte har hunnit vägas 5 gånger (t.ex. när ny tjänst startas) så beräknas viktavgiften efter medelvärdet för den aktuella behållartypen.

4.12 Hämtningsavgift, per lägenhet och år, sopsug

	Hämtning av matavfall	Hämtning av restavfall
Hämtningsavgift	82 kr	106 kr

Driftavgiftstillägg för sopsug med kommunalt huvudmannaskap

Betalas endast av fastighetsägare som är anslutna till sopsug med kommunalt huvudmannaskap. Avgiften finansierar bl.a. driftkostnader, energiförbrukning, underhåll, återinvestering, information samt försäkring av sopsugsanläggningen.

4.13 Driftavgift, per lägenhet/verksamhet och år

	Avgift
Lägenhet	695 kr
Verksamhet	695 kr

5 Hämtning på öar utan fast landförbindelse

Här finns priserna för hämtning på öar utan fast landförbindelse. Marstrandsön och Klåverön räknas inte till sådana öar.

Fastighetsinnehavare välja mellan att lämna sitt mat och restavfall på ön eller på fastlandet, samt om det gäller sommar eller helårshämtning. Säckar ingår i hämtningsavgiften och ska inte längre betalas i förskott. Antalet säckar skiljer sig beroende på tjänst, sommar eller helårshämtning. Matavfall lämnas om möjligt på ön i annat fall lämnas matavfallet på anvisad plats på fastlandet.

5.1 Fast avgift

	Avgift
Villa, helårsboende	1 390 kr
Fritidshus	1 210 kr

5.2 Hämtningsavgift, säck och gemensamhetslösning,

I nedanstående avgifter ingår viktavgiften. Total avgift = fast avgift + hämtningsavgift.

Sommarhämtning v.20, maj - v. 37, sept	Avgift
Sommarabonnemang Mat- och restavfall lämnas på anvisad plats på ön: 9 säckar för restavfallet per sommar lämnas på anvisad plats. Matavfall lämnas om möjligt på ön i annat fall lämnas matavfallet på anvisad plats på fastlandet.	820 kr
Sommarabonnemang Mat och restavfall lämnas på anvisad plats på fastlandet: Boende transporterar själv avfall till anvisad plats på fastlandet	430 kr
Extra säck	120 kr/ säck

Helårshämtning	Avgift
Året runt Mat- och restavfall lämnas på anvisad plats på ön: 13 säckar per år lämnas på anvisad plats. Matavfall lämnas om möjligt på ön i annat fall lämnas matavfallet på anvisad plats på fastlandet.	1 080 kr
Året runt Mat och restavfall lämnas på anvisad plats på fastlandet: Boende transporterar själv avfall till anvisad plats på fastlandet. Lämnas på anvisad plats.	550 kr
Extra säck	80 kr/säck

Gemensam säck

Upp till tre fastighetsinnehavare som får sina säckar hämtade på öarna kan dela säckabonnemang under förutsättning att kommunen givit sitt medgivande. En av fastighetsinnehavarna ska förbinda sig att ansvara för uppställningsplats.

Endast helårshämtning kan dela med helårshämtning och sommarhämtning med sommarhämtning.

Samtliga hushåll betalar den fasta avgiften. Hämtningsavgiften delas lika mellan abonnenterna och faktureras respektive hushåll. Har säckar erhållit ska dessa återlämnas till kommunen innan ändringen kan träda i kraft.

6 Avfall från enskild avloppsanordning samt fettavfall från fettavskiljare

Gäller enskilda avlopp som är dimensionerade för att betjäna högst 25 PE (personekvivalenter).

6.1 Avgifter för ordinarie slamsugning av slamavskiljare, sluten tank, bajamajor[1] eller minireningsverk, enligt turlista (schema). Slanglängder upp till tio meter ingår i avgiften

Anläggningens volym	Avgift per tömning	Anläggningens volym	Avgift per tömning
0 - 3 kbm	1 420 kr[1]	7,1 - 8 kbm	2 880 kr
3,1 - 4 kbm	1 710 kr	8,1 - 9 kbm	3 190 kr
4,1 - 5 kbm	2 000 kr	9,1 - 10 kbm	3 790 kr
5,1 - 6 kbm	2 280 kr	10,1 - 11 kbm	4 390 kr
6,1 - 7 kbm	2 590 kr	11,1 kbm - Tilläggskostnad per varje påbörjad kbm över 11 kbm	260 kr/kmb

6.2 Avgift för slamsugning med hjälp av båt av slamavskiljare, sluten tank eller minireningsverk, slanglängder upp till 40 meter ingår i avgiften, enligt turlista (schema)

Anläggningens volym	Avgift per tömning
0 - 4 kbm	3 875 kr
4,1 - 7 kbm	5 210 kr

6.3 Avgifter om slanglängden överstiger 10 meter eller 40 meter vid slamsugning med båt

Slanglängd	Avgift kr per tömning	Slanglängd	Avgift kr per tömning
11 - 15 m	210 kr	51 - 55 m	1 000 kr
16 - 20 m	270 kr	56 - 60 m	1 100 kr
21 - 25 m	330 kr	61 - 65 m	1200 kr
26 - 30 m	390 kr	66 - 70 m	1 280 kr
31 - 35 m	450 kr	71 - 75 m	1 340 kr
36 - 40 m	510 kr	76 - 80 m	1 400 kr
41 - 45 m	570 kr	Över 80 m	1 460 kr
46 - 50 m	630 kr		

6.4 Avgift för tungt lock

	Avgift per lock och tömning
Tilläggsavgift för lock med vikt 15 - 50 kg	300 kr
Tilläggsavgift för lock med vikt > 50 kg	770 kr

6.5 Avgift för sughöjd

	Avgift per tömning
Tilläggsavgift när sughöjden (mellan anläggningens botten och fordonets uppställningsplats) överstiger 6 meter	590 kr

6.6 Avgift för jourtömning av avloppsanläggning och fettavskiljare, avgifter för ordinarie tömning enligt 6.1 respektive 6.8 tillkommer

	Avgift per tömning
Arbete som utförs inom 24 timmar efter beställning, alla tider på dygnet - jourtömning avloppsanläggning	3 890 kr
Arbete som utförs inom 24 timmar efter beställning, alla tider på dygnet - jourtömning fettavfall	3 410 kr

6.7 Extra slamsugning av enskild avloppsanläggning, avgifter för ordinarie slamsugning enligt 6.1 tillkommer

	Avgift per tömning
Budad tömning Arbete som utförs inom fem arbetsdagar	340 kr
Akut tömning Arbete som utförs senast arbetsdagen efter beställningsdagen	1 250 kr
Datumbestämd tömning Arbete som utförs på datumbestämd för- eller eftermiddag (kl 8-16, vardag)	3 400 kr

6.8 Avgift för ordinarie tömning av fettavfall, enligt turlista (schema). Slanglängder upp till tio meter ingår i avgiften

	Avgift per tömning
Volymer upp till 3 kbm	3 160 kr
Volymer över 3 kbm- 7 kbm	4 820 kr
Tilläggskostnad per varje påbörjad kbm över 7 kbm	480 kr/kbm

6.9 Extra tömning av fettavfall, avgifter för ordinarie tömning enligt 6.8 tillkommer

	Avgift per hämtning
Arbete som utförs inom fem arbetsdagar	1 760 kr
Arbete som utförs senast arbetsdagen efter beställningsdagen	1 990 kr

6.10 Avgift för tömning av fosforfälla

	Avgift per tömning
Filtermaterial kassett, högst 1 ton	1 280 kr
Filtermaterial lösvikt	1 720 kr

6.11 Övriga avgifter

För tjänster som inte finns reglerade i detta dokument sker debitering per timme för hantering av det aktuella avfallet. Priset bestäms av kommunen. Nedanstående timpriser tillämpas inom normal arbetstid, vardagar kl 07.00 – 16.00.

	Avgift
Timpris för extra personal vid svåra arbetsmoment (kr/tim)	540 kr
Timpris för slamtömningsfordon inkl bemanning (kr/tim)	1 080 kr
Bomkörning (kr/tillfälle)	850 kr
Rabatt om samtidig hämtning av slam från fler avlopp på samma fastighet kan ske (kr/ytterligare avlopp)	-340 kr
Tillägg för tömning från färja (kr/tömning)	2 060 kr

7 Tilläggstjänster och särskilda avgifter

Avgift för extra säck, extra tömning av kärl eller underjordsbehållare/container

Viktavgift gäller även för extra tömning av kärl, container och underjordsbehållare (1,90 kr per kg).
För säck ingår viktavgiften i hämtningsavgiften.

7.1 Avgift för extra hämtning och extra säck, per kärl/säck

	Avgift, vid ordinarie hämtning	Avgift, inom tre dygn efter beställning	Avgift, inom ett dygn efter beställning
Hämtning av extrasäck om 60 l (matavfall)	100 kr	210 kr	310 kr
Hämtning av extrasäck[1] om 160 l	110 kr[1]	230 kr[1]	370 kr[1]
Tömning av kärl om 140 - 370 l	Erbjuds ej	460 kr	850 kr
Tömning av kärl om 660 l	Erbjuds ej	520 kr	980 kr
Tömning av container	Erbjuds ej	980 kr	1 170 kr
Tömning av underjordsbehållare 0,5 - 5 m^3	Erbjuds ej	1 510 kr	1 810 kr
Tömning av två/fyrfackskärl -förpackningar	Erbjuds ej	460 kr	Erbjuds ej

1. Hämtning av extrasäck erbjuds endast till kunder som har abonnemang med säck.

7.2 Grovavfall till ÅVC

	Avgift per kort
Nytt ÅVC-kort till hushåll	250 kr
Extra besök för avlämning av grovavfall vid återvinningscentral, utöver 6 st avgiftsfria besök per år, per besök (gäller fastighetsägare som fått begränsningar)	340 kr

7.3 Avgift för hämtning[1] av grovavfall eller smått elavfall[1]

	Avgift per kolli
Grovavfall eller smått elavfall ≤ 1 m^3, per kolli	410 kr

1 Hämtas efter budning

7.4 Avgift för hämtning[1] av grovavfall i container

	Avgift container 5 m^3	Avgift container 10 m^3
Grovavfall, utkörning och återtagning, inklusive behandling och hyra upp till tre dagar, kr/tillfälle	1 500 kr	1 930 kr
Extra tömning och återutställning. Tillägg på ovanstående avgifter, kr/tillfälle	1 500 kr	1 930 kr
Felsortering. Om container innehåller felsorterat avfall debiteras ordinarie avgift för containern + felsorteringsavgiften per tömning.[2]	3 000 kr	3 860 kr

1 Hämtas efter budning
2 För att undvika kostnad för felsorterat avfall ska kunden kontrollera innehållet i containern och, vid behov, vidtagit åtgärder, innan tömningsfordon kommit till platsen. Om containern för grovavfall innehåller stora mängder bygg- och rivningsavfall, nekas hämtning. Avfallet klassas då om till bygg-och rivningsavfall och avgifterna enligt 7.15 gäller.

7.5 Avgift för hämtning av trädgårdsavfall[1,2] i kärl

	Avgift per kärl för hämtning en gång varannan vecka	Avgift per kärl för extrahämtning hämtas inom 7 arbetsdagar
Kärl om 370 l	1 160 kr	280 kr

1 Hämtning sker från april till november (16 hämtningar),
2 Gäller endast inom område 1 enligt avfallsföreskrifterna.

7.6 Avgift för hämtning av tidningar

I avgiften ingår gångavstånd om max 10 meter. Hyra av kärl ingår i avgiften men rengöring av kärl ingår ej.

Tidningar	Var fjärde vecka	Varannan vecka	Varje vecka	Extra hämtning, inom fem arbetsdagar
190 l kärl	1 760 kr	3 520 kr	7 150 kr	170 kr
370 l kärl	2 090 kr	4 180 kr	8 360 kr	200 kr
660 l kärl	2 530 kr	5 170 kr	10 450 kr	240 kr

7.7 Avgift för fastighetsnära insamling av förpackningsavfall från flerbostadshus, samlokaliserade verksamheter och gemensamhetslösningar

I avgiften ingår gångavstånd om max 10 meter. Hyra av kärl ingår i avgiften, rengöring av kärl ingår ej.
Avgifterna avser kärlstorlekar från 140 - 660 l per kärl och år. Kommunen avgör lämpligt insamlingssystem och intervall.

Förpackning av	Var fjärde vecka	Varannan vecka	Varje vecka	Två gånger i veckan	Extra hämtning, inom fem arbetsdagar
Papper	Ingen avgift	Ingen avgift	1 430 kr	5 850 kr	200 kr
Plast	Ingen avgift	Ingen avgift	1 430 kr	5 850 kr	200 kr
Metall	Ingen avgift	357 kr	715 kr	Erbjuds ej	170 kr
Färgat glas	Ingen avgift	715 kr	2 925 kr	Erbjuds ej	170 kr
Ofärgat glas	Ingen avgift	715 kr	2 925 kr	Erbjuds ej	170 kr

7.8 Avgift för fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och metallförpackningar

Gäller endast inom område 1 enligt avfallsföreskrifterna. Kommunen avgör lämpligt insamlingssystem och intervall.

	Förpackningar av papp, plast och glas - Fyrfackskärl (oavsett storlek) Var fjärde vecka	Metallförpackningar - Behållare Varannan månad	
Helårshämtning vid villor radhus, flerfamiljshus och gemensamhetslösningar	Ingen avgift	Ingen avgift	
Sommarhämtning vid fritidshus under v.20-v37	Ingen avgift	Ingen avgift	
	Förpackningar av papp och plast -Tvåfackskärl Varannan - var fjärde vecka	Förpackningar av färgat och ofärgat glas -Tvåfackskärl Varje - varannan måndad	Metallförpackningar - Behållare Varannan månad
Helårshämtning vid villor radhus , flerfamiljshus och gemensamhetslösningar	Ingen avgift	Ingen avgift	Ingen avgift
Sommarhämtning vid fritidshus under v.20-v37	Ingen avgift	Ingen avgift	Ingen avgift

7.9 Avgift för av kommunen anvisad gemensam avfallshantering

Avgifterna gäller när kommunen anvisar gemensam avfallshantering för mat/rest och förpackningsavfallet. Abonnemang för osorterat avfall erbjuds ej. Kommunen avgör lämpligt insamlingssystem, antal kärl och intervall. I nedanstående avgifter ingår viktavgifter.

	Fast avgift per år	Hämtningsavgift mat- och restavfall per år	Hämtningsavgift förpacknings-avfall per år	Total avgift per år och hushåll
Helårshämtning	1 390 kr	805 kr	0	2 195 kr
Sommarhämtning vid fritidshus	1 210 kr	805 kr	0	2 015 kr

7.10 Avgift för hämtning av elektronikbox

Gäller endast inom område 1 enligt avfallsföreskrifterna. Budad hämtning av boxen. Maximalt 5 hämtningar per år. Elektronikbox ingår.

Tömning av elektronikbox efter beställning	300 kr

7.11 Avgift för byte av abonnemang

	Avgift per ändring
Ändring av hämtningsintervall eller storlek av behållare. En ändring per år får ske utan avgift, utöver detta gäller avgift per ändring.	100 kr
Ansökan om uppehåll	250 kr

7.12 Avgift för hämtning av latrin

Gäller endast inom område 1 enligt avfallsföreskrifterna.
Budad hämtning av latrin i engångsbehållare. Engångsbehållare ingår.

	Avgift per behållare och tillfälle
Hämtning av latrinbehållare efter beställning	350 kr

7.13 Avgifter vid felsortering

I avfallsföreskrifter för Kungälvs kommun anges hur avfall ska sorteras. Om felaktigt avfall läggs i behållare för matavfall, restavfall, tidningar, förpackningar eller trädgårdsavfall kan felsorteringsavgift komma att faktureras. Fastighetsägaren kan även komma att kontaktas och felet påpekas.

Om container för grovavfall innehåller felsorterat avfall debiteras dubbla ordinarie avgiften vid första tillfället.

	Avgift kr per hämtställe och tillfälle
Villor, radhus, fritidsboende, flerbostadshus och verksamhet	300 kr
Grovavfall	Se kapitel 7.4

7.14 Avgift för gångavstånd, för flerbostadshus och verksamheter över 10 meter

	Minimiavgift, per tillfälle och kärl/säck	Avgift per meter, per tillfälle och kärl/säck	Exempel: Sortering med två kärl avstånd 20 meter och hämtning varje vecka
Kärl eller säck	34,30 kr	4,90 kr	5 096 kr

7.15 Avgift för gångavstånd, för villor, radhus och fritidshus över 3 meter[1]

	Minimiavgift, per tillfälle och kärl/säck	Avgift per meter, per tillfälle och kärl/säck	Exempel: Sortering med två kärl, avstånd 10 meter och hämtning varannan vecka
Kärl eller säck	34,30 kr	4,90 kr	1 784 kr

1 Gäller även hämtning av förpackningar

7.16 Avgifter vid hämtning av matavfall eller förpackat matavfall från livsmedelsbutiker

För matavfall eller förpackat avfall från livsmedelsbutiker debiteras avgiften av den som kommunens avfallsorganisation för ändamålet anlitar eller kommunen samverkar med.

7.17 Uppsamlingsplats vintertid

Vinterabonnemang

Om dåligt väglag vintertid frekvent hindrar hämtning från att ske från fastigheten på grund av icke farbar väg, så ska ett vinterabonnemang tecknas. Berörda fastigheter lämnar avfall i gemensamma kärl på anvisad uppsamlingsplats under den hämtningsperiod som anvisas av kommunen. Övrig tid har varje fastighet sina vanliga, enskilda kärl och avfall hämtas vid ordinarie hämtställe. När sådant vinterabonnemang tecknas och löper tills vidare erhåller berörda hushåll 20 % rabatt på ordinarie hämtningsavgift hela året. Under de veckor som hämtning sker från den gemensamma uppsamlingsplatsen debiteras inte viktavgift för avfallet. Den fasta avgiften betalas som vanligt av alla hushåll

Tillfälligt dåligt väglag, ej farbar väg

När hämtning inte kan ske vid fastigheten på grund av extraordinära omständigheter, exempelvis dåligt väglag vid otjänligt väder och där vägen inte är farbar, ska avfall lämnas i gemensamma kärl på anvisad uppsamlingsplats. Under de veckor som hämtning sker från den gemensamma uppsamlingsplatsen debiteras inte viktavgift för avfallet. Den fasta avgiften och hämtningsavgiften betalas som vanligt av alla hushåll.

7.18 Avgifter vid timersättning

För hämtning med andra metoder än de som är beskrivna i denna renhållningstaxa eller där förhållandena väsentligt avviker från vad som är normalt debiteras avgift per timme. Vid behov får kommunen besluta om tillfälliga avgifter baserat på självkostnad för tjänsten.

	Avgift kr per timme		
Renhållningsfordon inklusive förare	1 000 kr	Båt med skeppare för skär-gårdshämtning	3 850 kr
Lastväxlare inklusive förare	920 kr	Hjälparbetare på båten	770 kr
Kranbil inklusive förare	1 390 kr		

7.19 Maxavgifter bygg- och rivningsavfall

Bygg och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet får lämnas till kommunens återvinningscentraler om mängden inte överskrider 2 kbm per besök. Överskridande mängder hämtas fastighetsnära av auktoriserad entreprenör. Containrar eller storsäck ska beställas av auktoriserad entreprenör. Storsäckar kan även hämtas på kommunens återvinningscentraler mot en kostnad. Avgifterna nedan är maximala priser som auktoriserad entreprenör får debitera avfallslämnare. Färjeavgift tillkommer utöver avgifterna nedan vid transport över till Marstrandsön. Avgifterna omfattar, fram/utkörning, hyra av container (upp till 7 dagar), transport, analys, rapportering och behandling. Om avfallet är felsorterat kan felsorteringsavgifter tillkomma.

Auktoriserad entreprenör instruktioner, sorteringsanvisningar och regler ska följas vid hantering och hämtning av bygg- och rivningsavfall. Containrarna och storsäckars respektive maxvikter gäller även om containern/säcken rymmer mer avfall.

	Container 10 m³	Container 15 m³	Container 20 m³
Grovt brännbart	5 900 kr	7 200 kr	9 500 kr
Trä (målat/behandlat) ej tryckimpregnerat	5 700 kr	6 400 kr	8 100 kr
Tryckimpregnerat trä	6 000 kr	7 700 kr	9 200 kr
Gips	6 600 kr	7 650 kr	11 600 kr
Metall	4 700 kr	5 000 kr	6 000 kr
Plast (blandad)	6 300 kr	6 800 kr	8 100 kr
Rena mineraliska massor (inklusive analyskostnad), ex betong, tegel osv	22 900 kr	25 600 kr	30 500 kr
Planglas	8 600 kr	15 000 kr	22 100 kr
Wellpapp	4 700 kr	4 980 kr	5 950 kr
Asbest (inklusive rapportering)	6 550 kr	7 300 kr	8 700 kr
Asfalt (inklusive analyskostnad)	25 000 kr	25 600 kr	27 400 kr
Obrännbart/deponi (ex isolering)	6 600 kr	8 200 kr	13 700 kr
Bygg och rivningsavfall till sortering	19 000 kr	21 000 kr	27 000 kr
Jord (inklusive analyskostnad)	27 150 kr	26 000 kr	35 750 kr
Jord med invasiva växter (inklusive analyskostnad)	27 150 kr	26 000 kr	35 750 kr

Transportavgift för 1 - 15 säckar	Avfallslag	Storsäck per m³	Avfallslag	Storsäck per m³
3 400 kr	Grovt brännbart	450 kr	Rena mineraliska massor	13 800 kr
	Trä (målat/behandlat) ej tryckimpregnerat	412 kr	Plast (blandat)	450 kr
	Tryckimpregnerat trä	650 kr	Wellpapp	290 kr
	Gips	550 kr	Asfalt	790 kr
	Metall	350 kr	Asbest	1 250 kr
	Planglas	415 kr	Jord med invasiva växter	14 700 kr
	Obrännbart/deponi	3 500 kr	Jord	14 700 kr

Felsorteringsavgift	Avgift container	Avgift storsäck
Om container/storsäcken innehåller felsorterat avfall klassas avfallet om. Avgiften blir då efter vad avfallet klassas till. Dessutom tillkommer en felsorteringsavgift. [1]	3300 kr	500 kr

8 Avfallstaxan för Kungälvs kommun

Allmänna bestämmelser

Varje kommun ansvarar för insamling, transport och återvinning eller bortskaffande av kommunalt avfall och slam från avloppsanläggningar som uppkommer i kommunen. I Kungälvs kommun är det renhållningsenheten som arbetar med avfallsfrågorna på uppdrag av kommunstyrelsen. Enheten ansvarar även för information och råd om avfallshantering. Verksamheten finansieras med avgifter beslutade av kommunfullmäktige. Avfallshanteringen regleras av miljöbalken och avfallsförordningen. Reglerna gäller i Sverige och därmed också i Kungälvs kommun.

Varje kommun ska ha en renhållningsordning. Renhållningsordningen består av två dokument; avfallsföreskrifter och avfallsplan.
Av avfallsföreskrifterna framgår vilka skyldigheter och vilket ansvar som vilar på olika aktörer. Av avfallsplanen framgår uppgifter om avfall inom kommunen och kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd, farlighet etc. Renhållningsordningen är kommunens verktyg för att styra avfallshanteringen och en rättslig grund i det dagliga arbetet samt vid tvister etc.

8.1 Allmänt

Dessa föreskrifter om avgifter har kommunen beslutat med stöd av 27 kap. 4-5 § miljöbalken. Avgifterna avser den insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg.

Avfallstaxan är miljöstyrande och tas ut så att återanvändning, återvinning eller annan miljövänlig avfallshantering stimuleras .
Taxan ska:

- styra mot målen i kommunens renhållningsordning,
- stimulera miljömässigt riktig avfallshantering,
- stimulera en god arbetsmiljö,
- styra mot en rationell avfallshantering som bidrar till minskad klimatpåverkan,
- ge kunden viss valfrihet avseende servicegrad,
- finansiera kostnaderna för kommunens avfallsverksamhet.

8.2 Ansvar för den kommunala renhållningen och gällande regler

Huvudmannaskapet för kommunens renhållning ligger hos kommunstyrelsen. Utförande organ är Renhållningsenheten. Kommunens avfallshantering utförs av upphandlade entreprenörer.

För kommunens avfallshantering gäller bestämmelserna i Miljöbalken, Avfallsförordningen, andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken samt i avfallsföreskrifter för Kungälvs kommun.

8.3 Definitioner

Fast avgift: Årlig avgift som ska bidra till kostnader för drift av återvinningscentraler samt behandling av avfall som lämnas på centralerna, insamling och behandling av grovavfall, farligt avfall m.m. samt kostnader för kundtjänst, avfallsplanering, utveckling och information.

Hämtningsavgift: Årlig avgift som ska täcka kostnader för insamling och behandling av kärl- och säckavfall. Nivån på den rörliga avgiften avgörs av kundens val av behållarstorlek, hämtningsintervall m.m.

Småhus/Villahushåll: I denna kategori ingår alla småhus utom fastigheter för fritidsboende, nedan. Med småhus avses en byggnad som är inrättad till bostadshus för en eller två hushåll. När flera småhus finns på samma fastighet utgör antalet adresser grund för fakturering av antal grundavgifter. Bedömning görs utifrån registrerad typkod i fastighetsregistret, oberoende av upplåtelseform. Parhus, kedjehus och radhus jämställs med småhus där varje separat bostad räknas som ett småhus.

Fritidsboende: om folkbokförd på annan fastighet.

Flerbostadshus: I denna kategori ingår alla lägenheter i flerbostadshus som har möjlighet till eget hushåll. Med flerbostadshus avses hus med 3 lägenheter eller fler. Detta innebär förutom vanliga lägenheter även seniorboenden och studentlägenheter. Bedömning görs utifrån registrerad typkod i fastighetsregistret.

Verksamheter: I denna kategori ingår alla verksamheter samt föreningar och företag som har lokaler utformade med något slags personalutrymmen eller utgör samlingslokal. Med personalutrymmen avses kontor, fikarum eller dylikt. Bedömning görs utifrån registrerad typkod i fastighetsregistret. Exempel, skolor, förskolor, restauranger, sjukhus, fritidsanläggningar, affärer, hotell, båtklubbar m m som inte utgörs av boende.

Budning: Beställning vid varje enskild hämtning. Avgift betalas per hämtning.

Abonnemang: Regelbunden hämtning med bestämt intervall.

Kbm: Förkortning för kubikmeter. Anger volym på exempelvis container och slam.

Osorterat avfall: innehåller både rest- och matavfall, blandat.

Behållare: avser säck, kärl eller brunn vid enskild avloppsanläggning.

Bomkörning: uppstår om slambilen inte kan utföra slamtömningen som planerat. Exempel på orsaker till bomkörning kan vara att handtag saknas på betonglock, hinder på vägen eller att brunnslocket är blockerat m.m.

I övrigt gäller samma definitioner som i avfallsföreskrifterna för Kungälvs kommun.

8.4 Betalningsskyldig och betalningsmottagare

Fastighetsinnehavare är betalningsskyldig och ska teckna abonnemang för aktuell avfallshantering. Avgiften ska betalas till Kungälvs kommun. Avgifter enligt denna taxa betalas till kommunen och ska betalas vid de tidpunkter som anges på faktura. Debitering och kravhantering sker enligt kommunens fastställda rutiner. Finns flera fastighetsinnehavare ansvarar de solidariskt för betalning av avgiften. Har fastighetsinnehavaren inget abonnemang är denna skyldig att beställa detta hos kommunen.

För bygg- och rivningsavfall enligt 7.15 ska avgiften betalas till den som kommunens avfallsorganisation för ändamålet anlitar eller kommunen samverkar med.

Betalas inte debiterad avgift inom tid som anges på fakturan skickas betalningspåminnelse. Därefter skickas inkassokrav och ersättning för inkassokostnad påföres enligt lagen om ersättning för inkassokostnader.

Anmärkning mot fakturan ska lämnas till kommunen inom åtta (8) dagar.

Betalningsskyldighet gäller även vid de tillfällen då avfall inte kunnat hämtas, på grund av att avfallsbehållaren inte varit tillgänglig vid hämtningstillfället, inte använts eller varit placerad på annat sätt än det i abonnemanget specificerade sättet.

Avgiftsskyldigheten kan inte överlåtas på nyttjanderättshavare även om sådan överenskommelse finns mellan fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare.

Avgiftsskyldighet föreligger även från fastigheter där avfall ej finns att hämta dock inte om dispens för uppehåll föreligger.

8.5 Ägarbyte och ändrade ägarförhållande

Vid ägarbyte ska uppgifter om ny ägare och tillträdesdatum snarast lämnas skriftligt till Kungälvs kommun. Blankett om ägarbyte finns på www.kungalv.se eller kundcenter telefon 0303-23 80 00.

Ändring av ägandeförhållanden, avfallsmängd, behållares placering eller annan ändring som kan ha betydelse för beräkning av avfallsavgiften ska utan onödigt dröjsmål anmälas till kommunen enligt kommunens renhållningsordning. Ny avgift ska gälla från och med den dag ändringen träder i kraft, men avgiften justeras först vid nästa ordinarie faktureringstillfälle.

För uppehåll och dispenser se kommunens avfallsföreskrifter.

8.6 Fastighetsinnehavarens ansvar

Fastighetsinnehavaren är ytterst ansvarig gentemot kommunen för avfallet som uppkommer eller av andra skäl är förekommande på fastigheten. Fastighetsinnehavarens ansvar gällande sortering, behållare, avfallsutrymmen, hämtningsvägar m.m. återfinns i kommunens avfallsföreskrifter.

8.7 Avfallstaxans konstruktion

Taxan är uppbyggd (om inget annat anges) av tre delar enligt följande:

Total avgift = fast avgift + viktavgift + hämtningsavgift + ev. gångavstånd.

Fast avgift ska betalas för alla lägenheter i flerfamiljshus och för alla bostäder i småhus, villor, radhus och parhus för permanentboende och fritidsboende, samt för alla verksamheter. För verksamheter betalas fast avgift per anläggning. Vissa småhus innehåller två bostäder och fast avgift ska betalas för varje bostad. Fastighet där det finns mer än en byggnad för bostadsändamål, debiteras fast avgift per bostad. För fastigheter med permanentboende och gäststuga och liknande utgår fast avgift för permanentboende och en fast avgift för gäststugan då den används. För byggnad som normalt inte klassas som bostad, men som används som bostad, debiteras fast avgift per hushåll.

Den fasta avgiften finansierar bland annat kostnader för kommunens fyra återvinningscentraler, behandling av farligt avfall, grovavfall, insamling av kylmöbler och småbatterier, samt planering, utveckling, information, administration, kundtjänst och fakturering.

Den fasta avgiften utgår för samtliga bebyggda fastigheter. När uppehåll i hämtning av kommunalt avfall har beviljats, efter ansökan

enligt kommunens avfallsföreskrifter, kvarstår betalningsskyldigheten för den fasta avgiften. Undantag görs för fastigheter där ingen verksamhet sker eller som betraktas som obeboeliga.

Viktavgift gäller per kg invägd mängd osorterat kommunalt avfall och/eller sorterat restavfall. För matavfallet utgår ingen viktavgift.

Hämtningsavgift i den ingår tömning och hämtning. Nivån på avgiften beror på val av abonnemang, behållarstorlek och hämtningsintervall.

Gångavstånd om kärlet eller säcken placeras på ett maximalt avstånd om 3 meter till insamlingsfordonets uppställningsplats utgår ingen extra avgift. Gångavstånd räknas för avfall från kärl och säck och definieras som den kortaste uppmätta sträcka mellan insamlingsfordonets uppställningsplats och platsen för hämtning av behållare. Gångavståndet mäts av kommunen utsedd insamlingsentreprenör. Gångavståndet debiteras per meter och behållare överstigande 3 m (i vissa fall debiteras gångavståndsavgiften först efter 10 meter). Varje trappsteg räknas som två meter.

8.8 Undantag/dispens

Det finns möjlighet att få glesare hämtning vid t.ex. matavfallsortering eller hemkompostering m.m. Det finns också möjlighet till andra undantag. Samtliga undantag framgår av kommunens avfallsföreskrifter. Föreskrifterna hittar du på kommunens webbplats, www.kungalv.se.

8.9 Återvinningscentraler (ÅVC)

Vid kommunens fyra återvinningscentraler, (ÅVC), får hushåll i Kungälvs kommun som har avfallsabonnemang, lämna sorterat grovavfall, farligt avfall och elavfall. Den fasta avgiften i taxan finansierar kostnader för kommunens fyra återvinningscentraler. Passerkort krävs för att få tillgång till återvinningscentralerna.

För begränsningar i mängden avfall som får lämnas se avfallsföreskrifterna och kommunens webbplats; www.kungalv.se

Körkortet gäller som passerkort till kommunens fyra återvinningscentraler. För privatpersoner som inte har körkort eller har utländska körkort krävs ett ÅVC-passerkort. Skulle kortet gå förlorat kan ett nytt, mot en administrativ kostnad, erhållas via kommunens kundcenter, Stadshuset, Kungälv. Passerkortet/ÅVC-passerkortet behöver inte överlämnas till den nya ägaren vid ägarbyte. Hushåll som inte längre har tillgång till återvinningscentralerna, pga avflyttning från kommunen ska återlämna ÅVC-passerkortet till kommunen. ÅVC-passerkortet lämnas i Stadshuset, Kungälvs kommun.

Småföretag kan lämna sitt avfall mot en kostnad via passerkort. Ansökan om passerkort krävs för att få tillgång till återvinningscentralerna. Ansökan finns att hämta på kommunens webbplats; www.kungalv.se. Vilken typ av avfall som kan lämnas på återvinningscentralerna samt vilka andra regler som gäller finns på kommunens webbplats; www.kungalv.se.

Allt avfall som lämnas på ÅVC ska vara sorterat.

8.10 Tilläggstjänster

Grovsavfall och smått elavfall

Grovavfall och smått elavfall kan av hushåll i Kungälvs kommun lämnas avgiftsfritt vid kommunens återvinningscentraler. Utöver ovanstående kan grovavfall och smått elavfall även hämtas genom budning mot en särskild avgift, se tabell 7.3 - 7.4. Sorteringsanvisningar för grovavfall se avfallsföreskrifterna.

Trädgårdsavfall

Trädgårdsavfall från villahushåll och fritidsboende kan avlämnas utan extra kostnader vid kommunens återvinningscentraler. Utöver detta kan abonnemang tecknas för hämtning av trädgårdsavfall vid fastighet, se tabell 7.5. Abonnemanget är säsongsbundet och avfall hämtas en gång varannan vecka under perioden april – november. Kärlet ska på hämtningsdagen vara uppställt i omedelbar anslutning till hämtningsfordonets uppställningsplats. Med trädgårdsavfall avses huvudsakligen växtavfall som uppkommer vid den normala skötseln av villa-, radhus- och fritidshustomter. Som trädgårdsavfall räknas inte avfall som uppkommer vid större omläggning av trädgårdar, stubbar eller fällda träd. Avfall som uppstår vid fastighetsinnehavarens skötsel av flerbostadshusens grönytor ingår inte heller. Trädgårdsavfall får inte innehålla annat avfall än sådant som kan brytas ned genom kompostering samt mindre mängder jord, sand och grus.

Latrin

Fastighetsinnehavare kan efter ansökan till Miljöenheten medges tillstånd att kompostera latrin. Fastighetsinnehavare kan även beställa budad hämtning av latrin, för avgift se tabell 7.12. Latrinbehållaren är av engångstyp och levereras till kund inom fem (5), två (2) arbetsdagar efter beställning. Behållare hämtas från anvisad plats..

Ö-hämtning

Insamling av kommunalt avfall från öar utan fast landförbindelse (område 2, enligt avfallsföreskrifterna) sker enligt schema, 21 gånger per år med hämtning en gång per månad i oktober till april och tätare under vår och sommar.

Fastighetsinnehavare ska välja mellan att lämna sitt mat- och restavfall på ön eller på fastlandet, samt om det gäller sommar eller helårshämtning. Säckar ingår i hämtningsavgiften och ska inte längre betalas i förskott. Antalet säckar skiljer sig beroende på tjänst, sommar eller helårshämtning. Matavfall lämnas om möjligt på ön i annat fall lämnas matavfallet på anvisad plats på fastlandet, se tabell 5.2

Slam

Abonnemang kan tecknas för regelbunden, schemalagd hämtning av slam från slamavskiljare, sluten tank och minireningsverk m.m. Ordinarie tömningar utförs enligt ett av kommunen fastställt, återkommande schema. Tömning sker normalt en gång per år. Efter godkänd dispensansö- kan hos miljö- och byggnadsnämnden kan glesare tömningsintervall beställas där tömning schemaläggs på annan helårsbasis än en gång per år, till exempel vartannat år, vart tredje år och så vidare. Vid önskat tätare tömningsintervall erbjuds även schemalagda tömningar varje månad, varannan månad, var tredje månad, var fjärde månad eller var sjätte månad.

De avgifter som anges i tabell 6.1, gäller vid maximalt 10 meter slang mellan fordonets uppställningsplats och anslutningspunkt till anläggningen som ska tömmas. Om längre slanglängd krävs tas en extra avgift ut, se tabell 6.3. För tunga lock över 15 kg tas en avgift ut, se tabell 6.4.

Brunnslock till slamavskiljare får inte vara övertäckta och ska vara lättillgängliga för tömning. Behövs framgrävning eller handräckning utgår särskild avgift i enlighet med timpriser angivna i tabell 6.11.

Extra slamsugning av enskild avloppsanläggning kan beställas enligt 6.7. Slamsugning kan utföras på datumbestämd för- eller eftermiddag (kl 8-16, vardag).

Slamtömning från öar (område 2, enligt avfallsföreskifterna)

Kommunen kan även tömma avloppsanläggningar från öar utan fast landförbindelse (område 2, enligt avfallsföreskrifterna) enligt turlista, extra tömning kan ej beställas enligt 6.7. Hämtning sker enligt intervall som anges i avfallsföreskrifterna eller så ofta som behövs för att en fullgod funktion ska uppnås, för avgift se tabell 6.2.

Fettavskiljare

Tömning beställs hos kommunens kundcenter telefon 0303-23 80 00, för avgifter se tabell 6.8-6.9.

Fosforfällor

Avfall från fosforfällor omfattas av det kommunala renhållningsansvaret och ska samlas in genom kommunens försorg.

Inför tömning av fosforfällor ska fastighetsinnehavaren förbereda anläggningen så att tömning kan ske genom slamsugning eller med kranbil. Avståndet mellan fordon och fosforfälla får inte överstiga 4 m.

Felsorteringsavgift

Om felaktigt avfall läggs i behållare för matavfall, förpackningsavfall, restavfall, tidningar eller trädgårdsavfall kan felsorteringsavgift komma att faktureras.

Fastighetsägaren kan även komma att kontaktas och felet påpekas.

Elektronikbox

För insamling av batterier, ljuskällor och småelektronik kan hushåll beställa en elektronikbox. Boxen är indelad i tre fack - ett för varje avfalls- slag. Boxen töms efter budning och maxiamlt 5 hämtningar per år ingår.

Bygg- och rivningsavfall

Bygg och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet får lämnas till kommunens återvinningscentraler om mängden inte överskrider 2 kbm per besök. Överskridande mängder hämtas fastighetsnära av auktoriserad entreprenör. Containrar eller storsäck ska beställas av auktoriserad entreprenör. Storsäckar kan även hämtas på kommunens återvinningscentraler mot en kostnad. Avgifterna enligt 7.17 är maximala priser som auktoriserad entreprenör får debitera avfallslämnare.

9 Avfallstaxan för Kungälvs kommun

Exempel på avgifter, fler exempel på avgifter finns på kommunens webbplats, www.kungalv.se

Helårshämtning vid villor och radhus

EXEMPEL:

Villa med sortering av matavfall
190 liter för restavfall och 140 liter för matavfall med hämtning varannan vecka året runt.
Mängd restavfall per år, enligt riksgenomsnitt, 239 kg per hushåll och år.

Fast avgift:	1 390 kr
Hämtningsavgift:	950 kr
Viktavgift:	574 kr
Summa årskostnad 2024:	2 914 kr

Observera att mängden avfall per år kan variera kraftigt mellan olika hushåll och därmed varierar även årskostnaden för avfallshanteringen.

Sommarhämtning vid fritidshus (v.20, maj - v. 37, sept.)

EXEMPEL:

Fritidshus med sortering av matavfall
190 liter kärl för restavfall och 140 liter kärl för matavfall med hämtning varannan vecka under sommaren. Mängd restavfall under sommaren, 68 kg per hushåll och säsong.

Fast avgift:	1210 kr
Hämtningsavgift:	640 kr
Viktavgift:	163 kr
Summa årskostnad 2024:	2 013 kr

Observera att mängden avfall per säsong kan variera kraftigt mellan olika hushåll och därmed varierar även årskostnaden för avfallshanteringen.

Helårshämtning vid lägenheter och verksamheter

EXEMPEL:

Flerbostadshus med 15 lägenheter har 3 stycken 370 liters kärl för restavfall och 2 stycken 140 liters kärl för matavfall, med hämtning en gång per vecka.
Mängd restavfall per år 333 kg per hushåll i lägenhet, och år.

Fast avgift:	15 x 620 = 9 300 kr
Hämtningsavgift matavfall:	2 x 1 210 = 2 420 kr
Hämtningsavgift restavfall:	3 x 2 430 = 7 290 kr
Viktavgift	15 x 333 x 2,40 = 11 988 kr
Summa årskostnad 2024:	30 998 kr

Observera att mängden avfall per år kan variera kraftigt mellan olika hushåll och därmed varierar även årskostnaden för avfallshanteringen.

Gemensam avfallslösning med kärl eller container - Helårshämtning vid villor och radhus

EXEMPEL:

Fem villor har gemensamma behållare för restavfall och matavfall. 660 liter för restavfall och 140 liter för matavfall med hämtning varannan vecka.
Mängd restavfall per år, enligt riksgenomsnitt, 239 kg per hushåll och år.

Fast avgift:	5 x 1 390 kr = 6 950 kr
Hämtningsavgift:	2 140 kr = 2 140kr
Viktavgift:	5 x 239 x 2,40 = 2 868 kr
Summa årskostnad:	11 958 kr
Årskostnad per hushåll 2024:	2 391 kr

Observera att mängden avfall per år kan variera kraftigt mellan olika hushåll och därmed varierar även årskostnaden för avfallshanteringen.

Avgifter med container eller underjordsbehållare - Helårshämtning vid lägenheter och verksamheter

EXEMPEL:

Flerbostadshus med 112 lägenheter
1 underjordsbehållare med volymen 5 kubikmeter, som töms en gång per vecka, för restavfall. 8 stycken 140 liter kärl för matavfall, med hämtning en gång per vecka. Mängd restavfall per år, 260 kg per hushåll i lägenhet, och år.

Fast avgift:	112 x 620 = 69 440 kr
Hämtningsavgift matavfall:	8 x 1210 = 9 680 kr
Hämtningsavgift restavfall:	21 740 kr
Viktavgift:	112 x 260 x 2,40 = 69 888 kr
Summa årskostnad 2024:	170 748 kr

Hämtning på öar utan fast landförbindelse

EXEMPEL:

En villa, helårsboende. Mat- och restavfall lämnas på anvisad plats på ön.

Fast avgift:	1 390kr
Hämtningsavgift:	1 080kr
Summa årskostnad 2024:	2 470 kr

Slamtömning

EXEMPEL:

Enskild avlopp 3,1 kubikmeter mindre än 10 meter slangdragning
Avgift för tömning

Summa årskostnad 2024:	1 710 kr

10 Bilaga till avfallstaxan för Kungälvs kommun

I denna bilaga anges priser för tjänster som inte omfattas av det kommunala ansvaret enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.

Helårshämtning vid villor och radhus

Typ av tjänst	Avgift
Besök till åvc företag Endast fordon under 3,5 ton (inklusive last) får lämna. Mängden sorterat grovavfall får inte överstiga 2 kubikmeter.	350 kr per besök max 2 m^3 sorterat avfall får lämnas
Bortappad nyckel för kärlskåp eller liknande	150 kr
Transportkostnad för leverans av matavfallspåsar per order	130 kr
Matavfallspåsar till verksamheter 22 l (transportkostnad tillkommer per order)	215 kr (100 st)
Matavfallspåsar till verksamheter 45 l (transportkostnad tillkommer per order)	100 kr (20 st)
Matavfallspåsar till verksamheter 60 l (transportkostnad tillkommer per order)	130 kr (25 st)
Matavfallspåsar till verksamheter 140 l (transportkostnad tillkommer per order)	120 kr (20 st)
Gravitationslås till kärl inklusive montering	610 kr
Lock-i-lock 140 l inklusive montering	615 kr
Lock-i-lock 190 l inklusive montering	665 kr
Lock-i-lock 370 l inklusive montering	745 kr
Storsäck för bygg- och rivningsavfall	110 kr

Avfallstaxan fastställs av kommunfullmäktige.

Enbart de tjänster som taxan omfattar är de som kommunen tillhandahåller och utför. Abonnenten är skyldig att anpassa avfallshanteringen till de villkor avseende bl.a. behållartyp, storlek och hämtningsintervall som framgår av avfallstaxan och avfallsföreskrifterna.

§ 125/2024

Förslag på avfallstaxa 2025 (Dnr KS2024/2064)

Sammanfattning

Syftet med föreslagen avfallstaxa är att stimulera till minskade mängder restavfall, uppmuntra till utsortering av matavfall, förpackningar och tidningar samt öka kundnöjdheten.

Under året har över 90 % av kommunens småhus fått fastighetsnära insamling av förpackningar.

Avstämning av nuvarande avfallstaxa visar att full kostnadstäckning från ersättningen från producenterna kan uppnås tidigare än beräknat och renhållningsverksamheten håller uppsatt budget.

Förändringar i taxan berör främst nya avgifter som tillkommit, samt förtydligande i taxedokumentet.

Avgifterna för abonnenter föreslås vara oförändrade för 2025 års avfallstaxa.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Förslag på avfallstaxa 2025
Bilaga Bilaga 1 Avfallstaxa 2025

Information på sammanträdet

Ingenjör Dan Gorga redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

1. Avfallstaxa för Kungälvs kommun, bilaga 1, antas och börjar gälla från och med den 1 januari 2025.

2. Avfallstaxa antagen av kommunfullmäktige 2 november 2023 (§ 194/2023) upphör att gälla från och med den 31 december 2024.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 125/2024

Förslag på avfallstaxa 2025 (Dnr KS2024/2064)

Sammanfattning

Syftet med föreslagen avfallstaxa är att stimulera till minskade mängder restavfall, uppmuntra till utsortering av matavfall, förpackningar och tidningar samt öka kundnöjdheten.

Under året har över 90 % av kommunens småhus fått fastighetsnära insamling av förpackningar.

Avstämning av nuvarande avfallstaxa visar att full kostnadstäckning från ersättningen från producenterna kan uppnås tidigare än beräknat och renhållningsverksamheten håller uppsatt budget.

Förändringar i taxan berör främst nya avgifter som tillkommit, samt förtydligande i taxedokumentet.

Avgifterna för abonnenter föreslås vara oförändrade för 2025 års avfallstaxa.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Förslag på avfallstaxa 2025
Bilaga Bilaga 1 Avfallstaxa 2025

Information på sammanträdet

Ingenjör Dan Gorga redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

1. Avfallstaxa för Kungälvs kommun, bilaga 1, antas och börjar gälla från och med den 1 januari 2025.

2. Avfallstaxa antagen av kommunfullmäktige 2 november 2023 (§ 194/2023) upphör att gälla från och med den 31 december 2024.

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Jimmy Sandberg

2024-09-18

Revidering av felparkeringstaxa (Dnr KS2024/1519-1)

Sammanfattning

Ärendet syftar till att ersätta tidigare fattat beslut (KS2023/1849) avseende Taxa för felparkering. Ändringarna innefattar endast ny åtgärdspunkt från Transportstyrelsen om cykelgata samt ett tilläg av fordonsklassen traktor. Bifogat finns information från Transportstyrelsen som gäller nationellt för samtliga kommuner och myndigheter som övervakar parkering.
Även tillägg för nya fordonsklass (Traktor) läggs till då den inte funnit i vår taxa för fordonsslag tidigare. Detta gör att man i framtiden även kan reglera särskilda parkeringar för Traktorer. I bilagan med åtgärdspunkter är förändringar markerade med grönt. Bifogat är även Transportstyrelsens information om ändringen.

Ärendet påverkar inte beloppen för gällande felparkeringsavgifter.

Förvaltningen föreslår att:
”Taxa för felparkeringsavgifter, KS2024/1519” antas enligt förslag. Den reviderade taxan ersätter tidigare antagen taxa KS2023/1849.

Juridisk bedömning

Trafikförordningens 3 kap 47 § - 3 kap 55 §, 8 kap, 13 kap 8 § (regeringen.se). Ett enhetligt sanktionssystem för felparkering, SOU 2006:109, 2.2.5 Förordningen om felparkeringsavgift.

Förvaltningens bedömning

Syftet med taxan är att med den som verktyg, verka för god trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet där parkeringsövervakning sker. Omvärldsanalys visar att taxan ligger i nivå med våra grannkommuner.

Detta ärende har inte, och kommer inte påverka gällande (nuvarande) prisnivå för felparkeringsavgifter.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Då inga beloppsgränser ändras bedömer förvaltningen inte att kommunfullmäktiges strategiska mål eller resultatmål påverkas.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Beslutet bedöms inte påverka målen för miljö, hållbarhet och Agenda 2030.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Taxa för felparkering ligger i linje med kommunens styrdokument för taxor.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Att få en tydlig styrning till att inte felparkera är viktigt för trafiksäkerheten, tillgängligheten, framkomligheten samt den upplevda tryggheten. Förvaltningen bedömer inte taxan som negativ för medborgare och brukare.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Medarbetarperspektivet bedöms inte påverkas av felparkeringstaxan.

Ekonomisk bedömning

Taxan bedöms inte påverka ekonomiskt då inga justeringar av beloppen är gjorda.

Förslag till kommunfullmäktige

”Taxa för felparkeringsavgifter, KS2024/1519” antas enligt förslag. Den reviderade taxan ersätter tidigare antagen taxa KS2023/1849.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Anders Holm
Sektorchef samhällsbyggnad

Jimmy Sandberg
Parkeringshandläggare

Expedieras till: Anders Holm
Martin Gistell

För kännedom till: Jimmy Sandberg

KUNGÄLVS KOMMUN

Taxa för Felparkering

Taxa

Diarie-/dokumentnummer:	KS2024/2072
Beslut:	2024-xx-xx Kommunfullmäktige §xx/2024
Beredande politiskt organ:	Utskottet för samhälle- och utveckling
Ersätter tidigare beslut:	Kommunfullmäktige KS2023/1849
Giltighetstid:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Samhällsbyggnad/Trafik gata park/Parkering
Senast uppdaterad av:	Jimmy Sandberg

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Inledning 3

2. Relation till andra styrdokument 3

3. Syfte 3

4. Mål och viljeinriktning 3

5. Belopp för felparkering 4

6. Levandegöra 4

7. Uppföljning 4

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Taxa för felparkeringsavgifter i Kungälvs kommun är ett styrdokument för privata och kommunala parkeringsövervakningsuppdrag där kommunens taxa styr avgifterna för respektive övervakningspunkt. Punkterna för anmärkningar ska likställas med punkter för kontrollavgifter.

2. Relation till andra styrdokument

Dokumentet ersätter tidigare beslutad taxa, ärende: KS2023/1849, del av samlingsärendet för taxa avseende Taxa för felparkeringsavgifter.

3. Syfte

Syftet är att skapa god trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet på parkeringar där parkeringsövervakning sker.

4. Mål och viljeinriktning

För att styra trafiken och öka trafiksäkerheten samt att lagar och förordningar efterföljs, sker parkeringsövervakning på både kommunens parkeringar (gatumark och tomtmark) samt privata fastighetsägares mark. Kommunens taxa för felparkering är en styrning även för andra fastighetsägare och för polismyndigheten då även de övervakar felparkering av fordon.

KUNGÄLVS KOMMUN

5. Belopp för felparkering

Kod	Beskrivning	Text	Belopp
1	01. Stannat eller parkerat fordon på allmän plats inom tättbebyggt område som är terräng.	Terräng	1000
2	02. Stannat eller parkerat fordon på en gång- eller cykelbana.	Gångbana	1000
2	02. Stannat eller parkerat fordon på en gång- eller cykelbana.	Cykelbana	1000
2	02. Stannat eller parkerat fordon på en gång- eller cykelbana.	Gång- och cykelbana	1000
3	03. Stannat eller parkerat fordon mot färdriktningen.	Mot färdriktningen	1000
4	04. Stannat eller parkerat fordon på eller inom ett avstånd av 10 m före ett övergångsställe, en cykelpassage eller en cykelöverfart.	Övergångsställe	1000
4	04. Stannat eller parkerat fordon på eller inom ett avstånd av 10 m före ett övergångsställe, en cykelpassage eller en cykelöverfart.	Cykelöverfart/Cykelpassage	1000
5	05. Stannat eller parkerat fordon i en vägkorsning eller inom 10 m från korsande körbanas närmaste ytterkant.	Vägkorsning	1000
6	06. Stannat eller parkerat fordon i ett körfält eller en körbana för fordon i linjetrafik m fl.	Linjetrafikkörfält	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Lastplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	På- och avstigningsplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Taxiplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Hållplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Bokbussplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Ambulansplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Laddplats	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Buss	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	PRH	1300
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	MC	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Utryckningsfordon	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Beskickningsfordon	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Lastbil	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Cykel	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Personbil	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Släpfordon	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Taxi	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Traktor	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Ej i vägens längdriktning	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Spärrområde	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Heldr. linje/spärrområde	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Fara/hinder	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Skymt vägmärke/signal	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	För nära körbanans mitt	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Cykelfält	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Cykelöverfart/Cykelpassage	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Korsande cykelbana	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Korsande gångbana	1000
20	20. Parkerat fordon med något hjul utanför en uppställningsplats eller annan markering.	Utanför uppställn.plats	800
21	21. Parkerat fordon längre tid än 24 timmar i följd på vardagar, utom vardag före sön- och helgdag.	P 24 tim	500
22	22. Parkerat fordon utan att giltig parkeringsbiljett eller motsvarande är synlig och läsbar.	Utan att visa betalning	500
23	23. Parkerat fordon utan att tiden på parkeringsskiva ställts in.	P-skiva Dold/Ej synlig.	500
23	23. Parkerat fordon utan att tiden på parkeringsskiva ställts in.	P-skiva felinställd.	500
24	24. Parkerat fordon framför en infart till en fastighet eller så att fordonstrafik till eller från fastigheten väsentligen försvåras.	Framför infart	800
25	25. Parkerat fordon på en huvudled.	Huvudled	800
26	26. Parkerat fordon på en gågata eller i ett gångfartsområde.	Gångfartsområde	800
26	26. Parkerat fordon på en gågata eller i ett gångfartsområde.	Gågata	800
27	27. Parkerat fordon på en cykelgata.	Cykelgata	800
28	28. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Bredvid fordon/anordning	800
28	28. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Tillträde hindrat	800
28	28. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Mötesplats	800
30	30. Stannat eller parkerat fordon inom område där fordon inte får stannas eller parkeras.	Område stanna/parkera	1000
31	31. Stannat eller parkerat fordon på plats där fordon inte får stannas eller parkeras.	Plats stanna/parkera	1000
31	31. Stannat eller parkerat fordon på plats där fordon inte får stannas eller parkeras.	Vändplats	1000
34	34. Parkerat fordon inom område där fordon inte får parkeras.	Område förbud att parkera	800
34	34. Parkerat fordon inom område där fordon inte får parkeras.	Servicetid dag	800
34	34. Parkerat fordon inom område där fordon inte får parkeras.	Servicetid natt	800
35	35. Parkerat fordon på plats där fordon inte får parkeras.	Plats förbud att parkera	800
35	35. Parkerat fordon på plats där fordon inte får parkeras.	Vändplats	800
35	35. Parkerat fordon på plats där fordon inte får parkeras.	Servicetid natt	800
38	38. Parkerat fordon längre än tillåten tid.	Längre än tillåten tid	500
41	41. Parkerat fordon utan att P-skiva eller motsvarande har använts.	P-skiva saknas	500
42	42. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Punkt med p-förbud	800

6. Levandegöra

Den styrande taxan revideras av enheten Trafik Gata Park vid behov och detta tas då till politiken för beslut.

Styrdokumentet publiceras på kommunens hemsida www.kungalv.se

7. Uppföljning

Ett kontinuerligt arbete med parkeringsövervakning sker och taxan är då styrande för detta.

Kod	Beskrivning	Text	Belopp
1	01. Stannat eller parkerat fordon på allmän plats inom tättbebyggt område som är terräng.	Terräng	1000
2	02. Stannat eller parkerat fordon på en gång- eller cykelbana.	Gångbana	1000
2	02. Stannat eller parkerat fordon på en gång- eller cykelbana.	Cykelbana	1000
2	02. Stannat eller parkerat fordon på en gång- eller cykelbana.	Gång- och cykelbana	1000
3	03. Stannat eller parkerat fordon mot färdriktningen.	Mot färdriktningen	1000
4	04. Stannat eller parkerat fordon på eller inom ett avstånd av 10 m före ett övergångsställe, en cykelpassage eller en cykelöverfart.	Övergångsställe	1000
4	04. Stannat eller parkerat fordon på eller inom ett avstånd av 10 m före ett övergångsställe, en cykelpassage eller en cykelöverfart.	Cykelöverfart/Cykelpassage	1000
5	05. Stannat eller parkerat fordon i en vägkorsning eller inom 10 m från korsande körbanas närmaste ytterkant.	Vägkorsning	1000
6	06. Stannat eller parkerat fordon i ett körfält eller en körbana för fordon i linjetrafik m fl.	Linjetrafikkörfält	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Lastplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	På- och avstigningsplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Taxiplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Hållplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Bokbussplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Ambulansplats	1000
7	07. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på hållplats, ändamålsplats eller laddplats.	Laddplats	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Buss	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	PRH	1300
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	MC	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Utryckningsfordon	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Beskickningsfordon	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Lastbil	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Cykel	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Personbil	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Släpfordon	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Taxi	1000
8	08. Stannat eller parkerat fordon för annat ändamål än på- eller avstigning på plats avsedd för viss trafikantgrupp eller visst fordonsslag.	Traktor	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Ej i vägens längdriktning	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Spärrområde	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Heldr. linje/spärrområde	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Fara/hinder	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Skymt vägmärke/signal	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	För nära körbanans mitt	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Cykelfält	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Cykelöverfart/Cykelpassage	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Korsande cykelbana	1000
9	09. Stannat eller parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Korsande gångbana	1000
20	20. Parkerat fordon med något hjul utanför en uppställningsplats eller annan markering.	Utanför uppställn.plats	800
21	21. Parkerat fordon längre tid än 24 timmar i följd på vardagar, utom vardag före sön- och helgdag.	P 24 tim	500
22	22. Parkerat fordon utan att giltig parkeringsbiljett eller motsvarande är synlig och läsbar.	Utan att visa betalning	500
23	23. Parkerat fordon utan att tiden på parkeringsskiva ställts in.	P-skiva Dold/Ej synlig.	500
23	23. Parkerat fordon utan att tiden på parkeringsskiva ställts in.	P-skiva felinställd.	500
24	24. Parkerat fordon framför en infart till en fastighet eller så att fordonstrafik till eller från fastigheten väsentligen försvåras.	Framför infart	800
25	25. Parkerat fordon på en huvudled.	Huvudled	800
26	26. Parkerat fordon på en gågata eller i ett gångfartsområde.	Gångfartsområde	800
26	26. Parkerat fordon på en gågata eller i ett gångfartsområde.	Gågata	800
27	27. Parkerat fordon på en cykelgata.	Cykelgata	800
28	28. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Bredvid fordon/anordning	800
28	28. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Tillträde hindrat	800
28	28. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Mötesplats	800
30	30. Stannat eller parkerat fordon inom område där fordon inte får stannas eller parkeras.	Område stanna/parkera	1000
31	31. Stannat eller parkerat fordon på plats där fordon inte får stannas eller parkeras.	Plats stanna/parkera	1000
31	31. Stannat eller parkerat fordon på plats där fordon inte får stannas eller parkeras.	Vändplats	1000
34	34. Parkerat fordon inom område där fordon inte får parkeras.	Område förbud att parkera	800
34	34. Parkerat fordon inom område där fordon inte får parkeras.	Servicetid dag	800
34	34. Parkerat fordon inom område där fordon inte får parkeras.	Servicetid natt	800
35	35. Parkerat fordon på plats där fordon inte får parkeras.	Plats förbud att parkera	800
35	35. Parkerat fordon på plats där fordon inte får parkeras.	Vändplats	800
35	35. Parkerat fordon på plats där fordon inte får parkeras.	Servicetid natt	800
38	38. Parkerat fordon längre än tillåten tid.	Längre än tillåten tid	500
41	41. Parkerat fordon utan att P-skiva eller motsvarande har använts.	P-skiva saknas	500
42	42. Parkerat fordon enligt antecknad överträdelse.	Punkt med p-förbud	800

TRANSPORT STYRELSEN

Datum
2024-09-02

Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:115) om meddelande av parkeringsanmärkning m.m. upphör att gälla fr.o.m. 1 november 2024

Nuvarande gällande föreskrifter upphör att gälla 1 november och ersätts av Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2024:57) om parkeringsanmärkningar och felparkeringsavgift med motsvarande ikraftträdande.

Föreskriften publiceras 10 september men vi vill informera er i god tid eftersom förändringen kan innebära att justering i mjukvara eller konfiguration behöver ske.

Överträdelsekod 27 motsvarar idag ”Enligt antecknad överträdelse”. Från och med 1 november kommer den istället att motsvara parkerat fordon ”På en cykelgata” i enlighet med 8 kap. 1 a § trafikförordningen (1998:1276).

Överträdelsekod 28 existerar inte idag men kommer från och med 1 november överta betydelsen ”Enligt antecknad överträdelse”.

Förekommer allmän hänvisning till TSFS 2012:115 i informationstext eller liknande bör även denna förändras med korrekt hänvisning från och med 1 november.

Med vänlig hälsning
Magnus Callin
Verksamhetsutvecklare

TS1000, v2.4, 2022-12-01

Transportstyrelsen
Fordonsinformation
701 88 Örebro
Besöksadress
Tunnlandsgatan 5, Örebro

Telefon 0771-503 503
Texttelefon 020-600 600

transportstyrelsen.se
kontakt@transportstyrelsen.se

Magnus Callin
VTR
Beslutssystem skatt och avgift
magnus.callin@transportstyrelsen.se
010-49 53548

Sammanträdesprotokoll

§ 126/2024

Styrdokument - revidering av taxa för felparkering (Dnr KS2024/2072)

Sammanfattning

Ärendet syftar till att ersätta tidigare fattat beslut (KS2023/1849) avseende Taxa för felparkering. Ändringarna innefattar endast ny åtgärdspunkt från Transportstyrelsen om cykelgata samt ett tilläg av fordonsklassen traktor. Bifogat finns information från Transportstyrelsen som gäller nationellt för samtliga kommuner och myndigheter som övervakar parkering.

Även tillägg för nya fordonsklass (Traktor) läggs till då den inte funnit i vår taxa för fordonsslag tidigare. Detta gör att man i framtiden även kan reglera särskilda parkeringar för Traktorer. I bilagan med åtgärdspunkter är förändringar markerade med grönt. Bifogat är även Transportstyrelsens information om ändringen.

Ärendet påverkar inte beloppen för gällande felparkeringsavgifter.

Förvaltningen föreslår att:
”Taxa för felparkeringsavgifter, KS2024/1519” antas enligt förslag. Den reviderade taxan ersätter tidigare antagen taxa KS2023/1849.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Styrdokument - revidering av taxa för felparkering
Bilaga Taxa för Felparkering
Bilaga Bilaga åtgärdspunkter med belopp 20240918
Bilaga Information från Transportstyrelsen

Förslag till kommunfullmäktige

Taxa för felparkeringsavgifter, KS2024/1519 antas enligt förslag. Den reviderade taxan ersätter tidigare antagen taxa KS2023/1849.

Expedieras till: Anders Holm
Martin Gistell

För kännedom till: Jimmy Sandberg

§ 126/2024

Styrdokument - revidering av taxa för felparkering (Dnr KS2024/2072)

Sammanfattning

Ärendet syftar till att ersätta tidigare fattat beslut (KS2023/1849) avseende Taxa för felparkering. Ändringarna innefattar endast ny åtgärdspunkt från Transportstyrelsen om cykelgata samt ett tilläg av fordonsklassen traktor. Bifogat finns information från Transportstyrelsen som gäller nationellt för samtliga kommuner och myndigheter som övervakar parkering.

Även tillägg för nya fordonsklass (Traktor) läggs till då den inte funnit i vår taxa för fordonsslag tidigare. Detta gör att man i framtiden även kan reglera särskilda parkeringar för Traktorer. I bilagan med åtgärdspunkter är förändringar markerade med grönt. Bifogat är även Transportstyrelsens information om ändringen.

Ärendet påverkar inte beloppen för gällande felparkeringsavgifter.

Förvaltningen föreslår att:
”Taxa för felparkeringsavgifter, KS2024/1519” antas enligt förslag. Den reviderade taxan ersätter tidigare antagen taxa KS2023/1849.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Styrdokument - revidering av taxa för felparkering
Bilaga Taxa för Felparkering
Bilaga Bilaga åtgärdspunkter med belopp 20240918
Bilaga Information från Transportstyrelsen

Förslag till kommunfullmäktige

Taxa för felparkeringsavgifter, KS2024/1519 antas enligt förslag. Den reviderade taxan ersätter tidigare antagen taxa KS2023/1849.

Expedieras till: Anders Holm
Martin Gistell

För kännedom till: Jimmy Sandberg

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Tomas Gustavsson

2024-09-23

Revidering: Hyror och taxor för kommunens lokaler (Dnr KS2024/2103)

Sammanfattning

Hyror och taxor för kommunens lokaler (Dnr KS2023/1119-1) är beslutat av Kommunfullmäktige 2023-11-02. Syftet med styrdokumentet är att kommunen ska ha tydliga och enhetliga taxor för att boka kommunens lokaler. Under året har kommunens bokningscentral uppmärksammat att vissa taxor saknas och av den anledningen vill förvaltningen revidera taxorna. Det som förvaltningen vill lägga till är taxor som berör personer med funktionsvariation, oasens 25 metersbassäng, lagunen på oasen och Kolebacka.

Förslag till beslut:

1. De reviderade taxorna för kommunens lokaler antas.
2. Beslutet gäller från och med 2025-01-01
3. Från och med 1 januari 2026 indexuppräknas taxorna enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober. Taxa läxläsning kommer inte att indexuppräknas. För taxorna 2025 har förvaltningen gjort en indexuppräkning i det reviderade förslaget.
4. Beslut nya taxor, dnr KS2023/1119-1 upphör att gälla.

Juridisk bedömning

Kommunallagens 2 kap. 3 § fastställer att kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Enligt 2 kap. 5 § kommunallagen får kommuner ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. 6 § förtydligar däremot att kommuner inte får ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund
Den 13 december 2021 fick kommundirektören i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en samlad redovisning och förslag till ett mer samlat system av hantering gällande såväl föreningar som företag som hyr eller arrenderar eller på annat sätt nyttjar kommunens fastigheter, lokaler för sin verksamhet över tid. Förslaget antogs och har gällt sedan 2022-06-30. Bokningscentralen på kommunen samt kunderna påvisade vissa otydligheter kring taxorna under 2023 vilket föranledde en revidering som Kommunfullmäktige antog beslut om 2023-11-02. Under 2024 har Bokningscentralen uppmärksammat att vissa taxor saknats vilket föranleder förslag på ny revidering.

Bedömning
- Denna revidering av taxorna kommer vara mer tydlig för kunderna och kommunen.

- Revideringen av taxorna medför att vi även får en tydlig taxa för personer med funktionsvariation.
- Revideringen uppskattas blir kostnadsneutral jämfört med nuvarande taxa, förutom en indexprishöjning som planeras göras årligen.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet berör följande av kommunfullmäktiges strategiska mål:
- Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar
- Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt kulturliv
- Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet berör mål nummer 16 om Fredliga och inkluderande samhällen. Målets delmål 16.6 betonar vikten av att bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer. En enhetlig taxa skapar tydlighet, transparens och likhet för de som vill hyra kommunens lokaler.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet berörs av styrande dokument såsom idrottspolitiskt program, kulturprogrammet och Vision 2040. Kungälv är en kommun med tydlig kultur- och idrottsprofil. Invånare i alla åldrar ska ha möjlighet till ett rikt och aktivt liv samt en kreativ fritid. Ett enhetligt system för föreningshyror och taxor samt digitalisering av processen skapar tydlighet och effektivitet för dem som hyr kommunens lokaler. Vidare skapas även transparens i likvärdighet avseende kostnader för de olika föreningarna. Vidare visar dokumentet ”Allmänna regler vid korttidshyra av kommunens lokaler” hur och till vem Kungälvs kommuns lokaler hyrs ut.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Revideringen syfte är att förenkla och förtydliga taxorna för kommunens lokaler.
Därmed kommer processen att boka kommunala lokaler för medborgare, föreningar och näringsliv att underlättas.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Revideringen begränsar tolkningsutrymmet vid bokning och underlättar processen i kontakten med kommunen.

Ekonomisk bedömning

Taxor för att boka kommunens lokaler innebär intäkter för kommunen och intäkterna bidrar till att täcka en del av lokalkostnaden. Förslaget uppskattas bli kostnadsneutralt jämfört med nuvarande taxa. Förvaltningen kommer följa kostnadsutvecklingen för att eventuellt vidta nödvändiga åtgärder.

Förslag till beslut

1. De reviderade taxorna för kommunens lokaler antas.
2. Beslutet gäller från och med 2025-01-01
3. Från och med 1 januari 2026 indexuppräknas taxorna enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober. Taxa läxläsning kommer inte att indexuppräknas. För taxorna 2025 har förvaltningen gjort en indexuppräkning i det reviderade förslaget.
4. Beslut nya taxor, dnr KS2023/1119-1 upphör att gälla.

Anders Holm

Haleh Lindqvist

Sektorchef samhällsbyggnad

Kommundirektör

Expedieras till: Tomas Gustavsson

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Hyror och taxor för kommunens lokaler

Taxa

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/1119-1
Beslut: Kommunfullmäktige 2023-11-02
Beredande politiskt organ: Utskottet för bildning och lärande
Ersätter tidigare beslut KS2022/1170
Giltighetstid: 2024-01-01 – 2027-12-31
Dokumentansvarig: Verksamhetschef Lokaler och anläggningar
Senast uppdaterad av: Enhetschef Kundcenter

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
2. Taxor Idrottsanläggningar/gymnastiksalar 3
3. Taxor Kvarnkullen 3
4. Taxor Marstrand rådhus 5
5. Hyror kommunens lokaler 5

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Syftet med det enhetliga systemet för föreningshyror och taxor skapar tydlighet och en hållbar och effektiv användning av lokalerna för dem som hyr kommunens lokaler. Vidare skapas även transparens i likvärdighet avseende kostnader för de olika föreningarna. Modellen för hyror och taxor är framtaget i dialog med de ideella föreningarna i Kungälvs kommun.
Från och med 1 januari 2025 indexuppräknas hyror och taxor enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober.

2. Taxor Idrottsanläggningar/gymnastiksalar

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 100 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för vuxna inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 260 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, föreningar, stat, region och andra kommuner 600 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 600 kr/timme.
Taxa Arrangemang:	Kontakt tas med kommunen för separat avtal.

3. Taxor Kvarnkullen

Stora salen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 100 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 350 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 800 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 800 kr/timme.
Taxa Helg:	Hela Kvarnkullen (större evenemang exempelvis bröllop) 10.000kr/helg

KUNGÄLVS KOMMUN

Lilla salen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 100 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 260 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 600 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 600 kr/timme.

Lokal 135

Taxa Läxläsning:	Läxläsning/pyssel för barn och unga tillsammans med vuxen 0 kr/timme.
Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 100 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för offentliga aktörer (tex stat, region, övriga kommuner) och kommersiell verksamhet 300 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 300 kr/timme.

KUNGÄLVS KOMMUN

4. Taxor Marstrand rådhus

Kristallsalen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 100 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 350 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 800 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 800 kr/timme.
Taxa Helg:	Hela Rådhuset (större evenemang exempelvis bröllop) 15.000kr/helg.

Mindre mötesrum vån 3

Taxa Läxläsning:	Läxläsning/pyssel för barn och unga tillsammans med vuxen 0 kr/timme.
Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 100 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 100 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för offentliga aktörer (tex stat, region, övriga kommuner) och kommersiell verksamhet 300 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 300 kr/timme.

5. Hyror kommunens lokaler

Kvadratmeters hyra för avtal egen föreningslokal (till exempel kansli, förråd, arkiv mm) 350kr/m2/år, 300kr/m2/år för källarlokal.

KUNGÄLVS KOMMUN

Hyror och taxor för kommunens lokaler

Taxa

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/1119-1 KS2024/2103
Beslut: Kommunfullmäktige 2023-11-02 24-11-07
Beredande politiskt organ: Utskottet för bildning och lärande
Ersätter tidigare beslut: KS2022/1170 KS2023/1119
Giltighetstid: 2024-01-01 – 2027-12-31 2025-01-01 – 2028-12-31
Dokumentansvarig: Verksamhetschef Lokaler och anläggningar Enhetschef Kundcenter

Senast uppdaterad av: Enhetschef Kundcenter

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Syftet med det enhetliga systemet för föreningshyror och taxor skapar tydlighet och en hållbar och effektiv användning av lokalerna för dem som hyr kommunens lokaler. Vidare skapas även transparens i likvärdighet avseende kostnader för de olika föreningarna. Modellen för hyror och taxor är framtaget i dialog med de ideella föreningarna i Kungälvs kommun.

Från och med 1 januari 2025 2026 index uppräknas hyror och taxor enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober och ska sedan indexuppräknas varje år.

2. Taxor Idrottsanläggningar/gymnastiksalar

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata, eller föreningar och kommunal verksamhet.) inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för vuxna inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 260 271 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 600 626 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 600 626 kr/timme.
Taxa Arrangemang:	Kontakt tas med kommunen för separat avtal KS2022/1474. Vid övernattning i lektionssal tas en kostnad på 37 kr/person och natt.

3. Taxor Kvarnkullen

Stora salen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata, eller föreningar och kommunal verksamhet.) inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.

KUNGÄLVS KOMMUN

Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 350 365 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 800 834 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktivitet för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 800 834 kr/timme.
Taxa Helg:	Hela Kvarnkullen (större enstaka evenemang exempelvis bröllop) 10.000 kr/helg

Lilla salen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata, eller föreningar och kommunal verksamhet.) inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 260 271 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 600 626 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktivitet för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 600 626 kr/timme.

Lokal 135

Taxa Läxläsning:	Läxläsning/pyssel för barn och unga tillsammans med vuxen 0 kr/timme.
Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata, eller föreningar och kommunal verksamhet.) inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 300 312 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 300 312 kr/timme.

KUNGÄLVS KOMMUN

4. Taxor Marstrand rådhus Rådhus

Kristallsalen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata, eller föreningar och kommunal verksamhet.) inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 350 365 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 800 834 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktivitet för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 800 834 kr/timme.
Taxa Helg:	Hela Rådhuset (större enstaka evenemang exempelvis bröllop) 15.000 10.000 kr/helg.
Taxa Period:	Aktivitet för privatpersoner, föreningar, företag och Kungälvs kommun. Fastställs vid varje tillfälle efter överenskommelse beroende på tidsperiod för bokningen efter förhandling med förvaltningens avtalscontroller och verksamhetschef.

Mindre mötesrum vån 3

Taxa Läxläsning:	Läxläsning/pyssel för barn och unga tillsammans med vuxen 0 kr/timme.
Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom inom Kungälvs kommun (privata, eller föreningar och kommunal verksamhet.) inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 100 104 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, offentliga aktörer (tex stat, region och andra övriga kommuner) och kommersiell verksamhet 300 312 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 300 312 kr/timme.
Taxa Period:	Aktivitet för privatpersoner, föreningar, företag och Kungälvs kommun. Fastställs vid varje tillfälle efter överenskommelse beroende på tidsperiod för bokningen efter förhandling med förvaltningens avtalscontroller och verksamhetschef.

KUNGÄLVS KOMMUN

5. Taxor Kolebackagården

Taxa Förening/kommun:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/dygn.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för föreningar, stat, region och andra kommuner 522 kr/dygn.
Taxa Företag:	Aktivitet för företag inom och utom Kungälvs 522 kr/dygn.

6. Taxor Oasen simhall

25 metersbassängen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för föreningar inom Kungälvs kommun 104 kr/timme. (Oavsett hur många banor som används)
Taxa Vuxen:	Aktiviteter för föreningar inom Kungälvs kommun 271 kr/timme. (Oavsett hur många banor som används)
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för föreningar, stat, region och andra kommuner 626 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 626 kr/timme.

Varmbassängen
”Lagunen”

Taxa Förening:	Aktiviteter för föreningar inom Kungälvs kommun 391 kr/timme.
Taxa Rehab:	Aktiviteter för företag med inriktning sjukgymnastik inom och utom Kungälvs kommun 469 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för föreningar, stat, region och andra kommuner 469 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 469 kr/timme.

5 7.Hyror kommunens lokaler

Kvadratmeters hyra för avtal egen föreningslokal (till exempel kansli, förråd, arkiv mm) 350 365 kr/m2/år, 300 310 kr/m2/år för källarlokal.

KUNGÄLVS KOMMUN

Hyror och taxor för kommunens lokaler

Taxa

Diarie-/dokumentnummer:	KS2024/2103-1
Beslut:	Kommunfullmäktige 24-11-07
Beredande politiskt organ:	Utskottet för bildning och lärande
Ersätter tidigare beslut:	KS2023/1119
Giltighetstid:	2025-01-01 – 2028-12-31
Dokumentansvarig:	Enhetschef Kundcenter
Senast uppdaterad av:	Enhetschef Kundcenter

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Syftet med det enhetliga systemet för föreningshyror och taxor skapar tydlighet och en hållbar och effektiv användning av lokalerna för dem som hyr kommunens lokaler. Vidare skapas även transparens i likvärdighet avseende kostnader för de olika föreningarna. Modellen för hyror och taxor är framtaget i dialog med de ideella föreningarna i Kungälvs kommun.

Från och med 1 januari 2026 index uppräknas hyror och taxor enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober och ska sedan indexuppräknas varje år.

2. Taxor Idrottsanläggningar/gymnastiksalar

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom (privata, föreningar och kommunal verksamhet) inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Aktiviteter för vuxna inom Kungälvs kommun (privata eller föreningar) 271 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 626 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 626 kr/timme.
Taxa Arrangemang:	Kontakt tas med kommunen för separat avtal (se beslut KS2022/1474). Vid övernattning i lektionssal tas en kostnad på 37 kr/person och natt.

3. Taxor Kvarnkullen

Stora salen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom (privata, föreningar och kommunal verksamhet) inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 365 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 834 kr/timme.

KUNGÄLVS KOMMUN

Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktivitet för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 834 kr/timme.
Taxa Helg:	Hela Kvarnkullen (större enstaka evenemang exempelvis bröllop) 10.000 kr/helg.

Lilla salen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom (privata, föreningar och kommunal verksamhet) inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 271 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 626 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktivitet för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 626 kr/timme.

Lokal 135

Taxa Läxläsning:	Läxläsning/pyssel för barn och unga tillsammans med vuxen 0 kr/timme.
Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom (privata, föreningar och kommunal verksamhet) inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 312 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 312 kr/timme.

KUNGÄLVS KOMMUN

4. Taxor Marstrand Rådhus

Kristallsalen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom (privata, föreningar och kommunal verksamhet) inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktivitet för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 365 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 834 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Vuxenaktivitet för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 834 kr/timme.
Taxa Helg:	Hela Rådhuset (större enstaka evenemang exempelvis bröllop) 10.000 kr/helg.
Taxa Period:	Aktivitet för privatpersoner, föreningar, företag och Kungälvs kommun. Fastställs vid varje tillfälle efter överenskommelse beroende på tidsperiod för bokningen efter förhandling med förvaltningens avtalscontroller och verksamhetschef.

Mindre mötesrum vån 3

Taxa Läxläsning:	Läxläsning/pyssel för barn och unga tillsammans med vuxen 0 kr/timme.
Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för barn/ungdom (privata, föreningar och kommunal verksamhet) inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Pensionär:	Pensionärsverksamhet för ideella föreningar och privatpersoner inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Funktionsvariation:	Funktionshinderverksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Förening/Vuxen:	Vuxenaktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för privatpersoner, ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stat, region och andra kommuner 312 kr/timme.
Taxa Företag/Vuxen:	Aktiviteter för företag och privatpersoner inom och utom Kungälvs kommun 312 kr/timme.
Taxa Period:	Aktivitet för privatpersoner, föreningar, företag och Kungälvs kommun. Fastställs vid varje tillfälle efter överenskommelse beroende på tidsperiod för bokningen efter förhandling med förvaltningens avtalscontroller och verksamhetschef.

KUNGÄLVS KOMMUN

5. Taxor Kolebackagården

Taxa Förening/kommun:	Aktiviteter för ideella föreningar och kommunal verksamhet inom Kungälvs kommun 104 kr/dygn.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för föreningar, stat, region och andra kommuner 522 kr/dygn.
Taxa Företag:	Aktivitet för företag inom och utom Kungälvs 522 kr/dygn.

6. Taxor Oasen simhall

25 metersbassängen

Taxa Barn/Ungdom:	Aktiviteter för föreningar inom Kungälvs kommun 104 kr/timme. (Oavsett hur många banor som används)
Taxa Vuxen:	Aktiviteter för föreningar inom Kungälvs kommun 271 kr/timme. (Oavsett hur många banor som används)
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för föreningar, stat, region och andra kommuner 626 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 626 kr/timme.

Varmbassängen
”Lagunen”

Taxa Förening:	Aktiviteter för föreningar inom Kungälvs kommun 391 kr/timme.
Taxa Rehab:	Aktiviteter för företag med inriktning sjukgymnastik inom och utom Kungälvs kommun 469 kr/timme.
Taxa Utomkommunala:	Aktiviteter för föreningar, stat, region och andra kommuner 469 kr/timme.
Taxa Företag:	Aktiviteter för företag inom och utom Kungälvs kommun 469 kr/timme.

7.Hyror kommunens lokaler

Kvadratmeters hyra för avtal egen föreningslokal (till exempel kansli, förråd, arkiv mm) 365 kr/m2/år, 310 kr/m2/år för källarlokal.

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesprotokoll

§ 138/2024

Revidering av styrdokument: Hyror och taxor för kommunens lokaler (Dnr KS2024/2103)

Sammanfattning

Hyror och taxor för kommunens lokaler (Dnr KS2023/1119-1) är beslutat av Kommunfullmäktige 2023-11-02. Syftet med styrdokumentet är att kommunen ska ha tydliga och enhetliga taxor för att boka kommunens lokaler. Under året har kommunens bokningscentral uppmärksammat att vissa taxor saknas och av den anledningen vill förvaltningen revidera taxorna. Det som förvaltningen vill lägga till är taxor som berör personer med funktionsvariation, oasens 25 metersbassäng, lagunen på oasen och Kolebacka.

Förslag till beslut:

1. De reviderade taxorna för kommunens lokaler antas.
2. Beslutet gäller från och med 2025-01-01
3. Från och med 1 januari 2026 indexuppräknas taxorna enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober. Taxa läxläsning kommer inte att indexuppräknas. För taxorna 2025 har förvaltningen gjort en indexuppräkning i det reviderade förslaget.
4. Beslut nya taxor, dnr KS2023/1119-1 upphör att gälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av styrdokument: Hyror och taxor för kommunens lokaler
Bilaga Tidigare hyror-och-taxor-for-kommunens-2024
Bilaga Hyror och taxor för kommunens lokaler - reviderad version 2024
Bilaga Hyror och taxor för kommunens lokaler - ny version 2024

Information på sammanträdet

Tf Verksamhetschef Lokaler och Anläggningar Tomas Gustavsson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Yrkande

Anna Vedin (M): Utskottets presidium får i uppdrag att diskutera utformningen av taxan med kommunstyrelsens presidium och Tomas Gustavsson, tf Verksamhetschef.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att utskottet för bildning och lärande beslutar att anta Anna Vedins (M) yrkande.

Omröstning begärs inte.

Förslag till kommunfullmäktige

Utskottets presidium får i uppdrag att diskutera utformningen av taxan med kommunstyrelsens presidium och Tomas Gustavsson, tf Verksamhetschef.

Expedieras till:

För kännedom till:

Sammanträdesprotokoll

§ 138/2024

Revidering av styrdokument: Hyror och taxor för kommunens lokaler (Dnr KS2024/2103)

Sammanfattning

Hyror och taxor för kommunens lokaler (Dnr KS2023/1119-1) är beslutat av Kommunfullmäktige 2023-11-02. Syftet med styrdokumentet är att kommunen ska ha tydliga och enhetliga taxor för att boka kommunens lokaler. Under året har kommunens bokningscentral uppmärksammat att vissa taxor saknas och av den anledningen vill förvaltningen revidera taxorna. Det som förvaltningen vill lägga till är taxor som berör personer med funktionsvariation, oasens 25 metersbassäng, lagunen på oasen och Kolebacka.

Förslag till beslut:

1. De reviderade taxorna för kommunens lokaler antas.
2. Beslutet gäller från och med 2025-01-01
3. Från och med 1 januari 2026 indexuppräknas taxorna enligt KPI:s fastställda tal 1980 lika med 100, basår 2024 och basmånad oktober. Taxa läxläsning kommer inte att indexuppräknas. För taxorna 2025 har förvaltningen gjort en indexuppräkning i det reviderade förslaget.
4. Beslut nya taxor, dnr KS2023/1119-1 upphör att gälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av styrdokument: Hyror och taxor för kommunens lokaler
Bilaga Tidigare hyror-och-taxor-for-kommunens-2024
Bilaga Hyror och taxor för kommunens lokaler - reviderad version 2024
Bilaga Hyror och taxor för kommunens lokaler - ny version 2024

Information på sammanträdet

Tf Verksamhetschef Lokaler och Anläggningar Tomas Gustavsson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Yrkande

Anna Vedin (M): Utskottets presidium får i uppdrag att diskutera utformningen av taxan med kommunstyrelsens presidium och Tomas Gustavsson, tf Verksamhetschef.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att utskottet för bildning och lärande beslutar att anta Anna Vedins (M) yrkande.

Omröstning begärs inte.

Förslag till kommunfullmäktige

Utskottets presidium får i uppdrag att diskutera utformningen av taxan med kommunstyrelsens presidium och Tomas Gustavsson, tf Verksamhetschef.

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Stefan Bohlin

2024-07-10

VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025 (Dnr KS2024/1445)

Sammanfattning

Varje år görs en översyn av Va-taxan samt inkopplingsavgiften. Vid översyn av Va-taxan beaktas såväl verksamhetens kostnader som intäkter de kommande åren. Hänsyn tas bland annat till genomförda och kommande investeringar, inflation, ränteläge samt andra verksamhetsförändringar som påverkar kostnadssidan. Intäkterna prognostiseras utifrån de områden Va-utbyggnad pågår och är på gång att startas upp, däribland områden som kommunen är ålagda från länsstyrelsen att tillgodose med kommunala vattentjänster.

Årets översyn visar att en höjning av både den fasta och rörliga brukningsavgiften för vatten (V), spill- (S) och dagvatten (D) är nödvändig.

Vid närmare analys av kommunens utbyggnadsprojekt konstateras också att täckningsgraden, intäkter/kostnader, i utbyggnadsområdena uppgår till mellan 35 och 40procent, därav behovet att även räkna upp inkopplingsavgiften.

Förvaltningen föreslår taxehöjning enligt följande för 2025:

- Anläggningsavgiften höjs med 5%.
- Rörliga brukningsavgiften för V+S höjs totalt med 10%.
- Fasta brukningsavgiften för V+S+D höjs totalt med 10%.
- Särskilda avgifter höjs med 10%.
- Avgiften för allmän platsmark höjs med 10%.

Juridisk bedömning

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster - (vattentjänstlagen) styr kommunens skyldighet att anlägga och driva allmänna anläggningar.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Va-taxan i Kungälvs Kommun är uppdelad i en anläggningsavgift och en brukningsavgift och gäller inom kommunala verksamhetsområden för vatten och avlopp. Vattentjänstlagen ligger till grund för hur taxan konstruerats, och utformning av Va-taxan följer Svenskt Vattens normalförslag som är kontrollerad utifrån kravet på rättvis och skälig grund. Va-taxan fastställs årligen av kommunfullmäktige.

Va-verksamheten har de senaste åren investerat mycket i överföringsledningar med tillhörande pump- och tryckstegringsstationer för att dels öka kapaciteten i va-nätet dels möjliggöra försäljning av vatten till angränsande kommuner samt ansluta nya abonnenter. Investeringsbehovet är dock fortsatt stort, i såväl befintligt ledningsnät avseende ledningsförnyelse, redundans och robusthet, som byggnationer av större Va-anläggningar på grund av flertalet förelägganden kommunen ålagts från länsstyrelsen.

Stora investeringar i kombination med de senaste årens ränteökningar är kostnadsdrivande för Va-verksamheten. Nya utbyggnadsområden bidrar givetvis med nyanslutningar och fler abonnenter som till viss del balanserar de ökade kostnaderna, dock uppgår täckningsgraden för utbyggnadsområdena sällan till mer än 35 till 40% av investeringskostnaden vilket har en direkt koppling till Va-taxans utveckling.

Därför görs årligen en översyn av pågående och kommande investeringar, rådande inflation och ränteläge, verksamhetsförändringar samt prognostiserade intäkter för aktuella utbyggnadsområden för att bestämma kommande års eventuella taxehöjning.

I aktuell översyn har ränteprognos om 3% antagits under perioden 2025 – 2026 för att sedan landa omkring 2,75% på lång sikt. Detta är ökning i jämförelse med de räntenivåer som Va-verksamheten haft tidigare år, vilket påverkar verksamhetens kostnader negativt.

Anläggningsavgift

Anläggningsavgiften för 2025 föreslås höjas med 5%, då täckningsgraden i flertalet utbyggnadsområden sällan överstiger 35 – 40% av investeringskostnaden.

- Servisavgiften höjs från 77 185 kr till 81 050.
- Förbindelsepunktsavgiften höjs från 57 745 kr till 60 638 kr.
- Tomtyteavgiften för Bostadsfastighet höjs från 124 375 kr till 130 645 kr.
- Tomtyteavgiften för Övrig och Annan Bostadsfastighet höjs från 103 kr till 108,15 kr.
- Bostadsenhetsavgiften höjs från 60 695 kr till 63 738 kr.
- Bostadsenhetsavgiften för 35 kvm eller mindre höjs från 42 487 kr till 44 616 kr

Brukningsavgifter

Va-verksamhetens behov av investeringar i befintligt ledningsnät, förnyelse av äldre Va-anläggningar samt nya utbyggnadsområden kommer att belasta verksamheten med kapitalkostnader, vilka till viss del finansieras genom anläggningsavgifter men till största delen av brukningsavgifterna. För att anpassa verksamheten till det nya ränteläget samt klara kommande investeringsbehov behöver den totala brukningsavgiften höjas med 10% på både den fasta och den rörliga delen av brukningsavgiften.

- Den rörliga avgiften blir 46,63 kr/m^3 för vatten och spillvatten.
- En grundavgift per år och fastighet höjs från 3 640 kr till 4 040 kr
- En avgift per år och bostadsenhet höjs från 2 115 kr till 2 348 kr
- Särskilda avgifter höjs med 10%.
- Avgiften för allmän platsmark höjs med 10%.

Efter aktuell höjning är fördelningen mellan den fasta och rörliga delen av brukningsavgiften 52% för den fasta delen och 48% för den rörliga delen av brukningsavgiften.

Verksamhetens bedömning

Nedanstående avgifter är redovisade inkl. moms.

Anläggningsavgifter:

- För en småhusfastighet (typhus A) ansluten till V+S+D uppgår anläggningsavgiften till 336 070 kr inkl. moms vilket är en höjning med 16 021 kr och 5%.

- För flerbostadshus (typhus B) med 15 lägenheter, 800 m² tomtyta uppgår anläggningsavgiften till 1 184 270 kr inkl. moms vilket är en höjning med 56 515 kr och 5%.

- För en ***Förening*** som ansluter till V+S med 15 bostadsenheter uppgår anläggningsavgiften till 882 253 kr inkl. moms vilket är en höjning med 42 110 kr och 5%.

Brukningsavgifter:

- För en småhusfastighet (typhus A) med 800 m² tomtyta och en årlig vattenförbrukning på 150 m³ blir det en årskostnad på 14 520 kr inkl. moms vilket är en höjning med 1 372 kr och 10% eller 114,33 kr/månad.

- För flerbostadshus (typhus B) med 15 lägenheter, 800 m² tomtyta och en årlig vattenförbrukning på 2000 m³/år blir det en årskostnad på 133 656 kr inkl. moms vilket är en höjning med 12 479 kr och 10% eller 69,33 kr/månad och lägenhet.

- För en ***Förening*** ansluten till V+S med 53 bostadsenheter och en årlig vattenförbrukning på 4930 m³/år blir det en årskostnad på 358 370 kr inkl. moms vilket är en höjning med 33 652 kr och 10% eller 52,91 kr/månad och bostadsenhet.

- För Sjukhuset med verksamhetsytor motsvarande 157 + 173 bostadsenheter, 112 913 m² tomtyta och en årlig vattenförbrukning på 41 736 m³/år blir det en årskostnad på 2 885 366 kr inkl. moms vilket är en höjning med 268 929 kr och 10%.

- För Industri med verksamhetsytor motsvarande 79 bostadsenheter, 50 824 m² tomtyta och en årlig vattenförbrukning på 47 390 m³/år blir det en årskostnad på 2 471 498 kr inkl. moms vilket är en höjning med 226 348 kr och 10%.

Typhus A: avser fastighet med friliggande enbostadshus. Tomtyta 800 m², vattenförbrukning 150 m³/år. Fastigheten är ansluten till vatten, spill- och dagvatten.

Typhus B: avser flerbostadshus som är anslutet till vatten, spillavlopp och dagvatten, 15 lägenheter, 800 m² tomtyta, vattenförbrukning 2000 m³/år. 2 st parallellkopplade vattenmätare qn 2,5 m³/h

- Brukningsavgifterna för allmän platsmark höjs med 10% från 1,29 kr/kvm till 1,42 kr/kvm.

Kostnader och avgiftshöjningar, nu och framöver

I gällande investeringsprogram redovisas ett investeringsbehov om cirka 1 000 miljoner kronor för satsningar under perioden 2026–2028.

De allra största investeringarna avser överföringsledningar för vatten och spillvatten som krävs för att uppfylla de tidsatta förelägganden, gällande att tillgodose kommunala vattentjänster i utpekade områden, som länsstyrelsen har ålagt kommunen att genomföra.

Investeringar behövs även för ledningsförnyelse samt för att byta ut äldre VA-anläggningar som har drifts- och arbetsmiljöproblem. Investeringar görs också för att öka säkerheten på våra anläggningar och motverka sabotage och skadegörelse samt att öka nätets redundans och robusthet. Samtliga satsningar är nödvändiga för att upprätthålla driftsäkerhet i nätet, följa gällande lagar och regler samt möjliggöra den befolkningstillväxt som Kungälvs Kommun önskar uppfylla.

För kommunens organisation innebär detta också en stor utmaning avseende att genomföra alla projekt som är planerade de närmsta åren, hög prioritet riktas mot de områden där föreläggande från länsstyrelsen inkommit.

Va-verksamhetens ekonomi är som konstaterat räntekänslig och utvecklingen i omvärlden och dess påverkan på ränteläget kommer spela stor roll i hur Va-ekonomin kommer utvecklas och vilket behov verksamheten kommer ha av att höja Va-taxan kommande år.

Bedömningen i dagsläget är även att en höjning av VA-brukningstaxan motsvarande cirka 10% kommer vara nödvändig för 2026 och därefter ligga kvar på ungefär samma nivå årligen, 2027-2028.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

För att kunna fullfölja kommunfullmäktiges strategiska mål, pkt 5, som bland annat innebär en ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation inom hela kommunen så krävs omfattande utbyggnad av kommunala VA-ledningar för att möta bostäder och kommande detaljplaner. Finansiering av utbyggnaden görs via avgifter.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

För att kunna fullfölja Agenda 2030 och de globala målen krävs att kommunen är rustat att möta de önskemål och lagkrav som ställs på den kommunala VA-hanteringen. Finansieringen av detta sker genom Va-taxorna.

Aktuella mål Agenda 2030
3. (Hälsa och välbefinnande),
6 (Rent vatten och sanitet),
9. (Motståndskraftig infrastruktur),
11.(Motståndskraftigt och hållbart samhälle) och
14.(Nyttja hav och de marina resurserna på ett hållbart sätt och uppnå hållbar utveckling),

Gällande VA-verksamheten så har Svenskt Vatten utvecklat ett verktyg (Hållbarhetsindex) för Va-huvudmän i Sverige att använda sig av för att nå hållbarhet på sikt.
Kungälvs Va-verksamhet har sedan 2014 deltagit i denna undersökning där de tre grundpelarna Miljömässig hållbarhet, Hållbara tjänster för brukare och Hållbara resurser ingår.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

VA-verksamheten har inte identifierat några konflikter mellan strategiska dokument och föreslagna åtgärder. Kommunens gällande VA-utbyggnadsplan, Dnr KS2023/1292 ligger till grund för utbyggnad av den allmänna Va-anläggningen och anslutning av fastigheter i behov av kommunala vattentjänster.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Kungälvs kommun måste säkerställa att dricksvatten levereras med bra kvalitet och att anläggningar för vatten och avlopp är väl fungerande och underhållna. Anläggningarna kan då överlämnas till kommande generationer med gott samvete.

Ekonomisk bedömning

Bedömningen i dagsläget visar på behov av att dels höja anläggningsavgiften motsvarande 5%, dels höja brukningstaxan motsvarande totalt 10% för den rörliga respektive fasta delen. Behovet bedöms vidare att ligga kvar på liknande nivåer årligen, avseende brukningstaxan, för perioden 2026 – 2028.

Vid 2026 års översyn av Va-taxan kommer en ny utvärdering avseende vilka investeringar som är genomförda samt pågående/kommande utföras. Ny analys av ränteläge och inflation samt verksamhetsförändringar genomföras. Täckningsbidrag vid nya utbyggnadsområden kommer analyseras och nya intäktsprognoser tas fram, därefter görs en ny bedömning av hur mycket och vilken del av Va-taxan som eventuellt behöver höjas.

Förslag till beslut

1. VA-taxa för Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning antas att gälla från och med 2025-01-01.
2. VA-taxa och inkopplingsavgift Dnr KS2023/1607 upphör att gälla från och med 2024-12-31.

Maria Hübinette
TF Enhetschef VA-teknik

Anders Holm
Sektorchef samhällsbyggnad

Expedieras till: Anders Holm, Maria Hübinette, Kommunkansli och juridik

För kännedom till: Stefan Bohlin VA-teknik SoU

VA-taxa

för

Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggningar

Diarienummer:	KS2024/1445
Dokumentansvarig:	Samhällsbyggnad/VA-teknik
Beredande politiskt organ:	Utskottet för samhälle och utveckling
Beslutad av:	Kommunfullmäktige §–/2024
Ersätter tidigare beslut:	KS2023/1607
Datum för beslut:	2024-xx-xx
Gäller från:	2025-01-01
Handläggare:	Stefan Bohlin
Foto försättsblad:	Jonas Strömberg

Innehållsförteckning

Inledande bestämmelser 2
1 Avgiftsskyldighet 2
2 Typ av avgift 2
3 Definitioner 2
4 Vattentjänster och tidpunkt för avgiftsskyldighet och betalning 3
5 Särtaxa och avtal vid avvikelser 4
Anläggningsavgifter 6
6 Anläggningsavgift för Bostadsfastighet 6
7 Anläggningsavgift för Övrig och Annan Bostadsfastighet 7
8 Anläggningsavgift för allmän platsmark 9
9 Serviser på annat sätt 9
10 Rätt till indexreglering 9
Brukningsavgifter 9
11 Brukningsavgift 9
12 Brukningsavgift för ansvarig för allmän platsmark 11
13 Särskilda avgifter 12
14 Rätt till indexreglering 12
Bilaga 13
Inkopplingsavgift för vatten och spillvatten utanför kommunens verksamhetsområde, gällande från och med 2025-01-01 13

Inledande bestämmelser

TAXA för Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

Denna taxa träder i kraft den 2025-01-01.

Antagen av kommunfullmäktige den 2024-xx-xx.
Huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen är Kungälvs kommun.
Förvaltningen sköts av Samhällsbyggnad/VA-verksamheten under Kommunstyrelsen.
Avgifter enligt denna taxa ska betalas till Kungälvs kommun.
Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

I denna taxa hänvisas till ”vattentjänstlagen” och då avses Lagen om allmänna vattentjänster (SFS 2006:412)

1 Avgiftsskyldighet

För att täcka nödvändiga kostnader för Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning skall ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Avgiftsskyldig är alternativt den som enligt 2 § och 4 § i vattentjänstlagen jämställs med fastighetsägare.

Avgiftsskyldig för dagvattenavledning är även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i vattentjänstlagen är uppfyllda.

2 Typ av avgift

Avgifterna utgörs av anläggningsavgifter och brukningsavgifter.

3 Definitioner

I dessa taxeföreskrifter avses med:

Bostads- och Övrig fastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för bostadsändamål. Med Bostadsfastighet jämställs fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd, eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas, för vissa andra ändamål där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs inomhus.

Exempel på sådana byggnader är:

Kontor Shoppingcentrum Serverhallar Butiker Utställningslokaler Sporthallar

Hotell Restauranger Lagerbyggnader Industri Skola Sjukvårdslokal

Annan fastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för annat ändamål än bostadsändamål och som inte enligt ovan jämställs med Bostadsfastighet. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs utomhus.

Exempel på sådan fastighet är:

Hamn Virkesupplag Fordonsuppställningsplats Obemannad bensinstation

Biltvätt med skärmtak Kyrkogård Återvinningsstationer Idrottsplats

Obebyggd fastighet: fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggts.

Bostadsenhet: ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i Bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, där begreppet bostadsenhet inte är tillämpligt, räknas varje påbörjat 150 tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet.

Lagerbyggnader: byggnader, som till den större delen används som lager- och eller förrådsutrymme, där endast anställda eller annan arbetskraft har tillträde, räknas varje påbörjat 750-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet. Hela lagerbyggnaden eller delar av lagerbyggnaden kan vara antingen uppvärmd eller ouppvärmd.

Tomtyta: Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner. Vid tredimensionella fastigheter fördelas den tomtyta som är gemensam för fastigheterna i proportion till byggnadernas bruttoarea (BTA).

Allmän platsmark: mark som i detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

Förbindelsepunkt (FP): är den punkt som huvudmannen har bestämt, där den allmänna anläggningen slutar och fastighetens VA-installation börjar.

4 Vattentjänster och tidpunkt för avgiftsskyldighet och betalning

4.1 Avgift tas ut för följande vattentjänster:

Vattentjänst	***Anläggningsavgift***	***Brukningsavgift***
V, vattenförsörjning	Ja	Ja
S, spillvattenavlopp	Ja	Ja
Df, dag- och dränvattenavlopp från fastighet	Ja	Ja
Dg, dagvattenavlopp från allmän platsmark	Ja	Ja

4.2 Avgiftsskyldighet för vart och ett av tjänsterna V, S och Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.

Om dagvatten från fastigheten avleds till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt upprättats, inträder avgiftsskyldighet när åtgärder för bortledandet av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

Härvid förutsätts att samtliga i 24 § första stycket 1 och 2 i vattentjänstlagen angivna förutsättningar för avgiftsskyldighet är uppfyllda.

4.3 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledande av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

4.4 Avgiftsskyldighet för tjänsten Dg gäller även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i vattentjänstlagen är uppfyllda.

4.5 Anläggningsavgift skall beräknas enligt taxa som gäller vid den tidpunkten när avgiftsskyldighet inträder.

4.6 Sedan avgiftsskyldighet inträtt, skall avgift betalas inom tid som anges i räkning.

4.7 Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkning, ska dröjsmålsränta betalas enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

4.8 Om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, skall enligt 36 § i vattentjänstlagen en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs.
Ränta skall erläggas enligt 5 § räntelagen från den dag första inbetalning skulle ha skett tills totala beloppet är betalt.
Betalas inte delbeloppet i tid ska dröjsmålsränta betalas enligt 6 § räntelagen.

4.9 Avgiftsskyldighet enligt 6.5, 6.6, 6.7 respektive 7.3, 7.4, 7.5 och 7.6 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande meddelats eller ändrat förhållande – t ex ökning av tomtyta – inträtt utan att bygglov erfordrats eller meddelats.

4.10 Fastighetsägaren har anmälningsplikt att omgående informera huvudmannen när ändrade förhållanden inträtt på fastigheten. Försummar fastighetsägaren det tas dröjsmålsränta enligt 4.7 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

5 Särtaxa och avtal vid avvikelser

Om kostnaden, för att förse viss eller vissa fastigheter med vatten och avlopp, i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.
Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt § 6–8 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

Anläggningsavgifter

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

6 Anläggningsavgift för Bostadsfastighet

6.1 Avgift ska betalas för Bostadsfastighet

Avgift utgår per fastighet med:

I avgiften ingår mervärdeskatt (moms 25 %)		*Avgift för framdragen servisledning*			
		Tre ledningar	*två ledningar*	*en ledning*	
a)	***Servisavgift*** en avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df	**81 050**	68 893 *(85 %)*	56 735 *(70 %)*	
		Samtliga vattentjänster	*Per vattentjänst*		
			V	*S*	*Df*	*Dg*
b)	***Förbindelsepunktsavgift*** en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df,	**60 638**	18 191 *(30 %)*	30 319 *(50 %)*	12 128 *(20 %)*	-
c)	***Tomtyteavgift småhus*** en fast tomtyteavgift för småhus	**130 645**	39 193 *(30 %)*	65 323 *(50 %)*	-	26 129 *(20 %)*
d)	***Bostadsenhetsavgift*** en avgift per bostadsenhet med boarea <u>större än 35 m²</u>	**63 738**	19 121 *(30 %)*	31 869 *(50 %)*	-	12 748 *(20 %)*
	Bostadsenhetsavgift en avgift per bostadsenhet med boarea <u>mindre än eller lika med 35 m²</u>	**44 616**	13 385 *(30 %)*	22 308 *(50 %)*	-	8 923 *(20 %)*
e)*	***Grundavgift Df utan fp*** en grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.	-	-	-	21 725	-

* Avgift enligt 6.1 e) tas inte ut om avgift tas ut för Df enligt 6.1 a) och b).

6.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

6.3 Vid beräkning av de sammanlagda beloppen för servisavgiften 6.1 a) får inte beloppet bli högre än 100 % av avgiften även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och därmed blivit högre.

6.4 Lägenhetsantalet bestäms efter de ritningar enligt vilka bygglov beviljats, eller efter annan ritning eller uppmätning som huvudmannen godkänner. Är fastigheten obebyggd ska lägenhetsavgift inte betalas.

6.5 Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter, ska servisavgift enligt 6.1 a) och förbindelsepunktsavgift enligt 6.1 b) betalas.

6.6 Sker om- eller tillbyggnad, uppförs byggnad (om tidigare obebyggd) eller ytterligare byggnad eller ersätts riven bebyggelse på fastighet ska lägenhetsavgift betalas enligt 6.1 d) för varje tillkommande lägenhet.

6.7 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, ska avgift betalas enligt 6.1 e).

6.8 För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten ska, utöver avgift enligt 6.1 a) betalas en etableringsavgift om 50 % av avgiften enligt 6.1 a). Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragning av övriga servisledningar.

6.9 Levereras spillvattnet via tryckledning från fastigheten och detta beror på huvudmannens val av system på huvudledning svarar Huvudmannen för erforderlig pumpenhet.

7 Anläggningsavgift för Övrig och Annan Bostadsfastighet

7.1 Avgift ska betalas för Övrig och Annan Bostadsfastighet

Avgift utgår per fastighet med:

I avgiften ingår mervärdeskatt (moms 25 %)		*Avgift för framdragen servisledning*			
		Tre ledningar	*två ledningar*	*en ledning*	
a)	***Servisavgift*** en avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df	**81 050**	68 893 *(85 %)*	56 735 *(70 %)*	
		Samtliga vattentjänster	*Per vattentjänst*		
			V	*S*	*Df*	*Dg*
b)	***Förbindelsepunktsavgift*** en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df,	**60 638**	18 191 *(30 %)*	30 319 *(50 %)*	12 128 *(20 %)*	-
c)	***Tomtyteavgift*** en avgift per m2 tomtyta	**108,15**	32,44 *(30 %)*	54,08 *(50 %)*	-	21,63 *(20 %)*

d)	***Bostadsenhetsavgift*** en avgift per bostadsenhet med boarea <u>större än 35 m²</u>	**63 738**	19 121 ***(30 %)***	31 869 ***(50 %)***	-	12 748 ***(20 %)***
	Bostadsenhetsavgift en avgift per bostadsenhet med boarea <u>mindre än eller lika med 35 m²</u>	**44 616**	13 385 ***(30 %)***	22 308 ***(50 %)***	-	8 923 ***(20 %)***
e)*	***Grundavgift Df utan fp*** en grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.	-	-	-	21 725	-

* Avgift enligt 6.1 e) tas inte ut om avgift tas ut för Df enligt 7.1 a) och b).

7.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 7.1 a) lika mellan fastigheterna.

7.3 Avgiften enligt 7.1 c), begränsas till ett belopp som motsvarar summan av övriga anläggnings-avgifter enligt 7.1 a), b) och d), eller i det fall förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 7.1 a), b), d) och e).

Vid ändrade förhållanden enligt bestämmelserna i 7.5, 7.6, 7.7 och 7.8 tas ut ytterligare avgift enligt 7.1 c) i den mån ovan angiven begränsningsregel så medger.
Vid beräkning av de sammanlagda beloppen för servisavgiften 7.1 a) får inte beloppet bli högre än 100 % av avgiften även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och därmed blivit högre.

7.4 Lägenhetsantalet bestäms efter de ritningar enligt vilka bygglov beviljats, eller efter annan ritning eller uppmätning som huvudmannen godkänner. Är fastigheten obebyggd ska lägenhetsavgift inte betalas.

7.5 Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter, ska servisavgift enligt 7.1 a) och förbindelsepunktsavgift enligt 7.1 b) betalas.

7.6 Ökas fastighets tomtyta ska tomtyteavgift enligt 7.1 c) betalas för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte ska anses förut vara betald.

Vid beräkning av avgift för tillkommande tomtyta iakttas begränsningsregeln i 7.3.

7.7 Sker om- eller tillbyggnad, uppförs byggnad (om tidigare obebyggd) eller ytterligare byggnad eller ersätts riven bebyggelse på fastighet ska lägenhetsavgift betalas enligt 7.1 d) för varje tillkommande lägenhet.

7.8 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, ska avgift betalas enligt 7.1 e).

7.9 För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten ska, utöver avgift enligt 6.1 a) betalas en etableringsavgift om 50 % av avgiften enligt 7.1 a). Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragning av övriga servisledningar.

7.10 Levereras spillvattnet via tryckledning från fastigheten och detta beror på huvudmannens val av system på huvudledning svarar Huvudmannen för erforderlig pumpenhet.

8 Anläggningsavgift för allmän platsmark

Den som svarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala avgift för anordnande av dagvattenbortledning.

Avgift utgår per m² allmän platsmark	*Inkl. moms*
Hårdgjorda ytor, typ gatumark, torg	21 kr/m²
Övrig allmän platsmark	11 kr/m²

9 Serviser på annat sätt

9.1 Om efter ansökan från fastighetsägare och särskilt medgivande av huvudmannen ledningar utförts på annat sätt eller försetts med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, skall fastighetsägaren som begärt arbetets utförande ersätta huvudmannen överenskomna kostnader härför.

9.2 Om en fastighetsägare begär att ny servisledning ska utföras i stället för redan befintlig och finner huvudmannen skäl bifalla ansökan om detta, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

9.3 Finner huvudmannen påkallat att utföra ny servisledning i stället för och med annat läge än redan befintlig, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren hans kostnad för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

10 Rätt till indexreglering

Avgifter enligt punkt 6 och 7 kan indexregleras. Avgifterna baseras då på entreprenadindex för husbyggnad och anläggning. Medelindex beräknas för grupperna 112, 115, 119, 311 och 321-323 med basmånad juli 2018. När detta index ändras, har huvudmannen rätt att reglera avgiftsbeloppen därefter, dock inte oftare än en gång årligen.

Brukningsavgifter

11 Brukningsavgift

I avgifterna ingår mervärdeskatt (moms 25 %).

11.1 I fråga om bostadsenhet, övrig och annan bostadsenhet för vilken avgiftsskyldighet för försörjning av vatten och spillvattenavlopp föreligger, skall erläggas brukningsavgift med:

a) en grundavgift per år och fastighet om 4 040 kr

b) en avgift per år och bostadsenhet om 2 348 kr

11.2 Bostadsenheter endast anslutna till spillvattennätet debiteras 75 % av den fasta årsavgiften enligt 11.1 a) samt en minsta mängd på 150 m³ spillvatten per bostadsenhet enligt 11.1 b) och år.

Övrig och annan Bostadsenhet endast anslutna till spillvattennätet debiteras 75 % av den fasta årsavgiften enligt 11.1 a), samt en minsta mängd på 150 m³ spillvatten per bostadsenhet enligt 11.1 b) och år.

Bostadsenhet endast ansluten till vattennätet debiteras 75% av den fasta årsavgiften enligt 11.1 a) och b)

Övrig och annan Bostadsenhet endast ansluten till vattennätet debiteras 75% av den fasta årsavgiften enligt 11.1 a) och b)

Bostadsenhet utan vattenmätare anslutna till både vatten och spillvatten erlägger 100 % av den fasta årsavgiften för enligt 11.1 a), samt en minsta mängd på 150 m³ vatten och spillvatten per bostadsenhet enligt 11.1 b) och år.

Övrig och annan Bostadsenhet utan vattenmätare, anslutna till både vatten och spillvatten, erlägger 100 % av den fasta årsavgiften för enligt 11.1 a), samt en minsta mängd på 150 m³ vatten och spillvatten per bostadsenhet enligt 11.1 b) och år.

För obebyggd bostadsenhet ska erläggas en årlig brukningsavgift med ett belopp motsvarande 100 % av avgiften för bostadsenheten enligt 11.1 a), eller 100 % av avgiften för Övrig Bostadsenhet samt Annan bostadsenhet, enligt 11.1 a).

För extra mätställe (utöver ett per fastighet) erläggs en årlig avgift med belopp motsvarande grundavgift enligt 11.1 a).
Parallellkopplade mätare räknas som ett mätställe.

För bostadsenhet med vattenmätare som har en pulsmätare utgår en extra avgift om 889 kr/år

11.3 Avgift per m³ levererat vatten

Fastighetskategori	*Vatten och spillvatten*	*Vatten (40%)*	*Spillvatten (60%)*
Alla	46,63 kr	18,65 kr	27,98 kr

11.4 Dagvatten

Fastighetskategori	*Dagvatten total*	*Dagvatten fastighet (90%)*	*Dagvatten från allmän platsmark (10%)*
Bostadsfastighet	1 137 kr	1 023 kr	114 kr

Övrig- samt Annan bostadsfastighet	1,42 kr/m^2	1,28 kr/m^2	0,14 kr/m^2

11.5 Byggvatten

Fastighetskategori	*Avgift*
Bostadsenhet	Avgift för 30 m^3 vatten och spillvatten per påbörjad kalendermånad.
Övrig- samt Annan bostadsenhet	Vattenmätare monteras för mätning av vatten under byggtiden. Avgift för vatten och spillvatten enligt 11.1 a) och 11.3 per uppmätt mängd

11.6 Fastighetsägaren är betalningsansvarig för allt vatten som levereras till fastigheten. Spillvattenmängden förutsätts vara lika stor som dricksvattenmängden.
Avleds inte hela dricksvattenmängden till avloppsnätet eller tillförs avloppsnätet större spillvattenmängd än som svarar mot den levererade dricksvattenmängden, skall avgift för avloppsavledning utgå efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsledningsnätet.
Mängden spillvatten bestäms genom mätning på fastighetsägarens bekostnad eller på annat sätt. Därefter träffas en överenskommelse om spillvattenmängden mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

11.7 Kan brukningsavgift för viss fastighet inte beräknas enligt ovan angivna grunder eller på annat sätt gör huvudmannen en bedömning i varje särskilt fall.
Är det inte skäligt att för en viss fastighet beräkna avgiften enligt 11.1-11.5 träffar huvudmannen istället avtal om avgiftens storlek.

11.8 Brukningsavgift debiteras i efterskott på grundval av enligt mätning förbrukad dricksvatten-mängd, eller efter annan grund som uppges i 11.1-11.5. Sker mätaravläsning inte för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst en gång per år. Avläsning och debitering bör dessutom ske på fastighetsägarens begäran med anledning av fastighetsöverlåtelse.
Betalas inte debiterat belopp inom tid som anges på räkningen utgår dröjsmålsränta enligt 6 § i räntelagen.

12 Brukningsavgift för ansvarig för allmän platsmark

Avgift utgår med (inklusive moms):

En avgift per m^2 allmän platsmark för omhändertagande av dagvatten	1,42 kr/m^2

13 Särskilda avgifter

Begär fastighetsägare att VA-verket skall utföra åtgärd för att underlätta eller möjliggöra brukande av anläggningen eller om särskild åtgärd är påkallad på grund av fastighetens VA-förhållanden, debiteras avgift med hänsyn till VA-verkets kostnader för åtgärden enligt nedan.

Åtgärd	*Avgift inkl. moms*
Hämtning av vatten för enskilt bruk (kostnad för vatten tillkommer enligt 12.4)	884 kr
Nedtagning av vattenmätare	1 785 kr
Uppsättning av vattenmätare	1 785 kr
Utbyte av sönderfrusen vattenmätare, inklusive kostnad för ny vattenmätare	4 431 kr
Begärd kontroll av vattenmätare vid godkänd mätare, inklusive kalibreringskostnad	2 105 kr
Vid ej godkänd mätare	0 kr
Vid upprepade besök för byte eller avläsning av mätare där mätaren varit oåtkomlig eller där avtalade tiden ej hållits.	1 244 kr/besök
För tjänster av vattenverkets personal debiteras aktuell timkostnadsersättning för normal arbetstid, inkl. servicebil.	1 066 kr/tim
För övrig tid	2 105 kr/tim
Har fastigheten enligt § 43 i vattentjänstlagen avstängts från vattentillförsel, påförs fastighetsägaren VA-verkets kostnader för avstängning	1 785 kr
Har fastigheten enligt § 43 i vattentjänstlagen avstängts från vattentillförsel, påförs fastighetsägaren VA-verkets kostnader för återinkoppling	1 785 kr
Länsning av vattenmätarbrunn	1 785 kr
Hyra av ståndrör med mätare för tillfällig vattenförsörjning: Grundavgift (inkl 10 dygn) samt avgift enlig 11.3 Därefter per dygn, samt avgift enligt 11.3	1 418 kr 46,63 kr

14 Rätt till indexreglering

Avgifter enligt punkt 11 och 12 indexregleras. Avgifterna baseras på entreprenadindex för husbyggnad och anläggning. Medelindex beräknas för grupperna 112, 115, 119, 311 och 321-323 med basmånad juli 2018.
När detta index ändras, har huvudmannen rätt att reglera avgiftsbeloppen därefter, dock inte oftare än en gång årligen.

****

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och Kungälvs kommun beträffande tillämpning och tolkning av denna VA-taxa prövas jämlikt 53 § Lag om allmänna vattentjänster (2016:412) av Mark- och miljödomstolen.

Bilaga

Inkopplingsavgift för vatten och spillvatten utanför kommunens verksamhetsområde, gällande från och med 2025-01-01

Inkopplingsavgiften ingår inte i VA-taxan men taxans bestämmelser och avgifter gäller i tillämpliga delar.

Inkopplingsavgiften gäller vid anslutning till det kommunala ledningsnätet som ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp.
Verksamhetsområde är ett, av kommunen bestämt geografiskt område, inom vilket kommunen bygger vatten- och avloppsledningar fram till tomtgränsen.

Vid inkoppling till den allmänna vatten- och avloppsanläggningen utanför verksamhetsområdet upprättas avtal mellan kommunen och abonnenten.
Inkopplingsavgiften som är en engångsavgift, används i avtalet för att bestämma kostnaden för att få koppla in sig på den allmänna VA-anläggningen.
Inkopplingsavgiften baseras på VA-taxans ***Servisavgift*** (6.1a), ***Förbindelsepunktsavgift*** (6.1b) och ***Bostadsenhetsavgift*** (6.1d).

Alla avgifter är inkl moms

Servis och förbindelsepunktsavgift Fastighet Servisavgift (6.1a) och Förbindelsepunktsavgift (6.1b)	
Vatten	74 926 kr
Spillvatten	87 054 kr
Vatten och Spillvatten	117 403 kr

Bostadsfastighet (avgift per lägenhet/bostadsenhet) Bostadsenhetsavgift (6.1d).	
Vatten	19 121 kr
Spillvatten	31 869 kr
Vatten och Spillvatten	50 990 kr

Brukningsavgift:
Betalas en eller flera gånger varje år i enlighet med gällande taxa.

Definition på Bostadsfastighet:
Med bostadsenhet avses sådan samling rum och andra utrymmen inom en eller flera byggnader som tillsammans bildar en enhet. Bostadsenheten skall bestå av minst 1 rum och kök eller 1 ½ rum och kokvrå i enlighet med definitioner i Svensk Byggnorm.
I fråga om fastighet som enligt § 3 är jämställd med bebyggd bostadsfastighet och sådana utrymmen i övrig bostadsfastighet som används såsom affär, kontor, verkstad, samlingslokal e.d räknas - utöver bostadslägenheterna - även varje påbörjat 150-tal m2 bruttoarea (BTA) enligt Svensk Standard SS 21054:2020 som en lägenhet (ekvivalent lägenhet). Vid beräkning av antalet ekvivalenta lägenheter för fastighet som enligt § 3 är jämställd med övrig bostads-fastighet reduceras dock bruttoarean för lager- och förrådslokaler med 80 %.

Ansökan om inkoppling görs till enheten VA-teknik som prövar om det är möjligt och lämpligt att koppla in den/de fastigheter och bostadsenheter som ansökan gäller.
Om VA-teknik finner det lämpligt med inkoppling ska ett avtal upprättas.

§ 129/2024

VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025 (Dnr KS2024/1445)

Sammanfattning

Varje år görs en översyn av Va-taxan samt inkopplingsavgiften. Vid översyn av Va-taxan beaktas såväl verksamhetens kostnader som intäkter de kommande åren. Hänsyn tas bland annat till genomförda och kommande investeringar, inflation, ränteläge samt andra verksamhetsförändringar som påverkar kostnadssidan. Intäkterna prognostiseras utifrån de områden Va-utbyggnad pågår och är på gång att startas upp, däribland områden som kommunen är ålagda från länsstyrelsen att tillgodose med kommunala vattentjänster.

Årets översyn visar att en höjning av både den fasta och rörliga brukningsavgiften för vatten (V), spill- (S) och dagvatten (D) är nödvändig.

Vid närmare analys av kommunens utbyggnadsprojekt konstateras också att täckningsgraden, intäkter/kostnader, i utbyggnadsområdena uppgår till mellan 35 och 40procent, därav behovet att även räkna upp inkopplingsavgiften.

Förvaltningen föreslår taxehöjning enligt följande för 2025:

- Anläggningsavgiften höjs med 5%.
- Rörliga brukningsavgiften för V+S höjs totalt med 10%.
- Fasta brukningsavgiften för V+S+D höjs totalt med 10%.
- Särskilda avgifter höjs med 10%.
- Avgiften för allmän platsmark höjs med 10%.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025
Bilaga VA-taxa 2025+bilaga

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

1. VA-taxa för Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning antas att gälla från och med 2025-01-01.
2. VA-taxa och inkopplingsavgift Dnr KS2023/1607 upphör att gälla från och med 2024-12-31.

Expedieras till: Anders Holm, Maria Hübinette, Kommunkansli och juridik

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum **2024-10-09**

För kännedom till: Stefan Bohlin VA-teknik SoU

§ 129/2024

VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025 (Dnr KS2024/1445)

Sammanfattning

Varje år görs en översyn av Va-taxan samt inkopplingsavgiften. Vid översyn av Va-taxan beaktas såväl verksamhetens kostnader som intäkter de kommande åren. Hänsyn tas bland annat till genomförda och kommande investeringar, inflation, ränteläge samt andra verksamhetsförändringar som påverkar kostnadssidan. Intäkterna prognostiseras utifrån de områden Va-utbyggnad pågår och är på gång att startas upp, däribland områden som kommunen är ålagda från länsstyrelsen att tillgodose med kommunala vattentjänster.

Årets översyn visar att en höjning av både den fasta och rörliga brukningsavgiften för vatten (V), spill- (S) och dagvatten (D) är nödvändig.

Vid närmare analys av kommunens utbyggnadsprojekt konstateras också att täckningsgraden, intäkter/kostnader, i utbyggnadsområdena uppgår till mellan 35 och 40procent, därav behovet att även räkna upp inkopplingsavgiften.

Förvaltningen föreslår taxehöjning enligt följande för 2025:

- Anläggningsavgiften höjs med 5%.
- Rörliga brukningsavgiften för V+S höjs totalt med 10%.
- Fasta brukningsavgiften för V+S+D höjs totalt med 10%.
- Särskilda avgifter höjs med 10%.
- Avgiften för allmän platsmark höjs med 10%.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse VA-taxa samt inkopplingsavgift för 2025
Bilaga VA-taxa 2025+bilaga

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

1. VA-taxa för Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning antas att gälla från och med 2025-01-01.
2. VA-taxa och inkopplingsavgift Dnr KS2023/1607 upphör att gälla från och med 2024-12-31.

Expedieras till: Anders Holm, Maria Hübinette, Kommunkansli och juridik

Sammanträdesprotokoll

För kännedom till: Stefan Bohlin VA-teknik SoU

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Peter Alexandersson

2024-09-24

Revidering av taxa Marstrand Hamnområde (Dnr KS2023/1907-5)

Sammanfattning

Den nuvarande taxan för Marstrands hamnområde beslutades i Kommunfullmäktige 2023-12-07. Sedan den senaste revideringen har förvaltningen uppmärksammat ett behov av att tydliggöra innehållet i den nuvarande taxan. De tydliggörande som förvaltningen anser nödvändiga är punktade nedan.

1. Släp med fordon.
2. Att styrdokumentet även omfattar gästhamn och fasta båtplatser under kapitel ett.
3. En förenkling av taxor som finns för Hedvigsholmen och Djuphamnskajen på Koön.
4. Plats för företag i gästhamn under del av året.
5. Att taxor kan tas på delegationsbeslut
6. Ett förtydliggande kring de vikter som samlastningen tar emot.

Förvaltningens förslag till beslut:

Förslag på ny taxa för Marstrands Hamnområde fastställs och gäller från och med 2025-01-01.

Juridisk bedömning

Förvaltningen har gjort bedömningen att föreslagna förändringar inte omfattar några avsteg från tillämpliga lagar och regler.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har gjort bedömningen att dessa mindre justeringar bidrar till en tydligare taxa där det idag orsakar otydlighet samt skapar irritation bland kunder och medarbetare. Efterfrågan på företagsplatser har också ökat. Ett behov finns att kunna erbjuda tillfälliga båtplatser till företag motsvarande fast båtplatsavgift. Förslaget till ändring är ett alternativ för att kunna bidra till en högre servicenivå och högre beläggning då gästhamnen är underutnyttjad perioden september till och med maj.

Förvaltningen har fått in ett antal synpunkter och kritik för otydlighet avseende debitering av släp. Förslag till revidering förenklar och tydliggör regelverket och därmed debiteringen.

Förvaltningen har gjort redaktionella kompletteringar till inledningen av styrdokumentet.

Förvaltningen har förtydliggjort gästhamnstaxor på Koön då många tolkat det som att datum utanför perioden är gratis i nuvarande skrivning alternativt att man tolkat det som ett förbud att ligga på Koön utanför perioden i nuvarande skrivning.

Gästhamnen är underutnyttjad utanför högsäsong. Förvaltningen vill erbjuda företag platser i gästhamnen under icke högsäsong till fast båtplatsavgift. Det finns ett behov i nuläget.

Förvaltningen har fått in ett antal synpunkter på vilka vikter samlastningen tar emot. Förslag till beslut förtydliggör detta.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget att revidera Taxor i Marstrands Hamnområde.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Revidering av styrdokumentet ligger i linje med det strategiska målet att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen, genom att kommunen kontinuerligt ska utveckla sina interna processer (och i detta fall regelverk) för att medborgare, organisationer och företag känner ett ökat förtroende för kommunen och dess verksamheter. Därigenom också det anknytande resultatmålet Förbättrat näringslivsklimat och Kortare handlingstider med bibehållen rättssäkerhet.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Arbetet med styrdokument har en koppling till mål 16 i Agenda 2023 och Fredliga och inkluderande samhällen, delmål 16.6 Bygg effektiva, tillförlitliga och transparenta institutioner, samt delmål 16.7 Säkerställ ett lyhört, inkluderande och representativt samarbete.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunens styrdokument för Taxa Marstrands Hamnområde löper ut den 31 december 2027, och enligt policyn för styrdokument ska arbetet med revidering ske under en ny mandatperiods första år för att styrdokumentet ska kunna beslutas i samband med nästkommande årsskifte. Styrdokumenten gäller i fyra år framåt, alltså fram tills slutet av mandatperiodens första år, om inget annat finns beslutat. Ett nytt beslut är enligt förvaltningen nödvändigt för att säkerställa bättre transparens.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Revidering och översyn av styrdokument säkerställer att kommunen arbetar efter effektiva interna processer och gällande lagstiftning, vilket gynnar kommunens medborgare.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Revideringen och översynen av styrdokument bedöms förbättra medarbetares arbetsbelastning och arbetsmiljö.

Ekonomisk bedömning

Bedömning har beaktats, revideringen av styrdokumentet bedöms ha ekonomisk påverkan i viss grad framförallt att hamnen kan debitera motorterrängfordon med släp och kunna ta gästhamnsavgift året runt på Koön. Även att kunna nyttja gästhamnen under lågsäsong för företag ger hamnen intäkter som inte annars hade förekommit.

Förslag till kommunfullmäktige

Taxa för Marstrands Hamnområde fastställs och gäller från och med 2025-01-01.

Peter Alexandersson
Enhetschef Hamn

Anders Holm
Sektorchef samhällsbyggnad

Expedieras till:
Enhetschef Hamn

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Taxa Marstrands Hamnområde

Styrdokument

Rött läggs till

Grönt tas bort

Diarie-/dokumentnummer: KS2023/1907
Beslut: 2023-11-07 – Kommunfullmäktige xxxxxx
Beredande politiskt organ: Ekonomiberedningen
Ersätter tidigare beslut KS2023/1907
Giltighetstid: 2025-01-01 - 2027-12-31
Dokumentansvarig: Hamnchef
Senast uppdaterad av: Peter Alexandersson

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
2. Relation till andra styrdokument 3
3. Syfte 3
4. Mål och viljeinriktning 3
5. Taxor fordonstrafik på Marstrandsfärjan 3
6. Taxor färdtjänstresor 6
7. Taxor hyra av färjan 6
8. Taxor Samlastningen 6
9. Taxor Gästhamnen 7
10. Taxor fasta båtplatser 8
11. Taxor Hamnavgiftsavtal 9
12. Levandegöra 9
13. Uppföljning 9

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

Dokumentet innefattar regler för den gods- och fordonsfärjetrafik som sker med Kungälvs kommuns färjor.

Dokumentet innefattar de taxor som gäller inom Marstrands hamnområde, avseende fordonstrafik och färdtjänstresor på Marstrandsfärjan, hyra av Marstrandsfärjan, Marstrands Samlastning, Marstrands gästhamn, samt fastabåtplatser och hamnavgiftsavtal.

2. Relation till andra styrdokument

Dokumentet är relaterat till *Regler för gods- och fordonstrafik med Kungälvs kommuns färjor. Dnr KS2023/1907.*

3. Syfte

Syftet med dokumentet är att klargöra de taxor som gäller inom Marstrands hamnområde.

4. Mål och viljeinriktning

Målsättningen är att skapa förutsättning och styrning för att uppfylla lagar och krav samt upprätthålla transparens gällande de taxor som gäller inom Marstrands hamnområde.

5. Taxor fordonstrafik på Marstrandsfärjan

Marstrands Hamn, Hamngatan 33, 442 67 Marstrand,

0708-560 620 www.kungalv.se/marstrandsfarjan

Mervärdesskatt är inkluderad i samtliga taxor.

Samlastningen: se punkt 8. Samlastningen tar emot gods under 999 kilo (max 400 kg per pall/kolli, 195 cm högt) ska lämnas på samlastningsstationen, Koön, för vidare distribution till Marstrandsön, mot för tillfället gällande avgift.

1. **Fordon i nyttotrafik:** Gods över 999 kg kan transporteras enligt taxa nedan. Även när godset väger under 999 kg och nyttotrafikanten ändå önskar köra över det till Marstrandsön, gäller taxa nedan.

   Ansökan om enstaka överfart görs på blankett Specialöverfart 80-01.

KUNGÄLVS KOMMUN

Ordinarie taxa:

Fordon

Moped klass I (registrerat fordon)	967 kronor
Motorcykel	967 kronor
Registrerad släpkärra eller båtkärra	967 kronor per hjulaxel
Personbil	967 kronor
Släp till dito	323 kronor
Skåpbil/pickup/lätt lastbil/minibuss	1292 kronor

**Upp till 3,5 ton totalvikt, passagerare- och lastutrymme är avskilt med fast vägg.*

Släp till dito	323 kronor per hjulaxel
Fordon över 3,5 ton totalvikt	967 kronor per hjulaxel
Släp till dito	643 kronor per hjulaxel
Motorredskap/Terrängmotorfordon	2586 kronor/år

Släp

Släp till fordon med totalvikt upp till 3,5 ton	323 kronor per hjulaxel
Släp till fordon med totalvikt över 3,5 ton	643 kronor per hjulaxel

2. **Avgiftsfritt:** För cykel, lastmoped med eller utan last och för moped klass II, erläggs ingen avgift utöver personavgift. Utryckningsfordon och begravningsbil erlägger ingen avgift.

3. **Dispens:** När transport till Marstrandsön måste ske på andra tider eller andra fordonsvikter än tillåtet, se regelverket, tas en handläggningsavgift ut på 1554 kr för godkänt beslut. Ansökan görs på blankett: Dispens 80-02.

4. **Rabattkort:** Företag och föreningar med fordon i nyttotrafik (se regler) kan ansöka om rabattkort hos Hamnverksamheten i Marstrand. Kortet finns i tre storlekar:

Kort A innehåller 24 biljetter, kostar 6 957 kr och har en giltighetstid på 2 år.

Kort B innehåller 12 biljetter, kostar 3 485 kr och har en giltighetstid på 1 år

Kort C innehåller 6 biljetter, kostar 1 748 kr och har en giltighetstid på 1 år.

Rabattkortet gäller även för förare och passagerare.

KUNGÄLVS KOMMUN

Kortet ska förvaras i bilen och uppvisas för däckspersonalen vid överfart.

Det kan förvaras på färjan, för en handläggningsavgift på 402 kronor per kort.

Ansökan görs på blankett: Rabattkort för fordon i nyttotrafik 80-03

Antal biljetter för en fordonsresa tur och retur:

Fordon

Moped klass I (registrerat fordon)	1 biljett
Motorcykel	1 biljett
Registrerad släpkärra eller båtkärra	1 biljett per hjulaxel
Personbil	1 biljett
Släp till dito	1 biljett per hjulaxel
Skåpbil/pickup, lätt lastbil eller minibuss*	2 biljett

**Upp till 3,5 ton totalvikt, passagerare- och lastutrymme är avskilt med fast vägg.*

Släp till dito	1 biljett per hjulaxel
Fordon över 3,5 ton totalvikt	2 biljetter per hjulaxel
Släp till dito	2 biljetter per hjulaxel

Släp

Släp till fordon med totalvikt upp till 3,5 ton	1 biljett per hjulaxel
Släp till fordon med totalvikt över 3,5 ton	2 biljetter per hjulaxel

5. På Marstrandsön boende folkbokförda personer kan ansöka om 2 klippkort på vardera 6 resor/år per hushåll för transport av fordon. Pris per kort 402 kronor per år.
   Ansökan görs på blankett 80-04.

   På Marstrandsön fastighetsägande säsongsboende personer, kan efter intyg om ägarskap, ansöka om 1 klippkort om 4 resor/år per hushåll, för transport av fordon. Pris per kort 267 kronor per år. Ansökan görs på blankett 80-07.

   Korten ska användas för privat bruk, är personliga och får ej överlåtas. Outnyttjade resor kan inte sparas till nästkommande år. Missbruk av kort kan leda till indragning. Önskar man få kortet hemskickat, sker betalning via faktura och extra administrationsavgift tillkommer på 30 kronor. Kort som önskas hämtas på färjan, ska hämtas inom 14 dagar från beställningsdatumet, och kan betalas med betalkort eller faktura.

6. Mantalsskrivna personer i Kungälvs kommun, som på grund av hälsoskäl, och mot uppvisande av läkarintyg, måste använda bil för besök på vårdinrättning, erlägger avgift på 63 kronor för resa tur och retur samma dag.

KUNGÄLVS KOMMUN

6. Taxor färdtjänstresor

Färdtjänstresor kan utföras med såväl privatbil som taxi. Intyg skall uppvisas vid anmodan. Alla i bilen ingår i en avgift. Färdtjänstresa får utföras dygnet runt.

För färdtjänstberättigade utanför Kungälvs kommun är avgiften för en resa tur och retur för närvarande 125 kr.

7. Taxor hyra av färjan

Telefon: 0703-46 99 22

Timtaxa debiteras per påbörjad timma med:

Vardagar 07.00 – 16.00	4 881 kr
Övrig tid samt lördagar, söndagar, helgdagar	8 802 kr

Hamnverksamheten Marstrand har möjlighet att lämna offert vid större arbete.

8. Taxor Samlastningen

Mjölkekilsgatan 24, 442 66 Marstrand

0703-46 22 55, www.kungalv.se/samlastning

Samlastningen kör gods mellan Koön och Marstrandsön. Samlastningen tar emot gods under 999 kilo (max 400 kg per pall/kolli, 195 cm högt) och ska lämnas på samlastningsstationen, Koön, för vidare distribution till Marstrandsön, mot för tillfället gällande avgift. Viktbegränsningen gäller per leverans.

Gods över 999 kg kan transporteras enligt taxa i punkt 5 ovan. Även när godset väger under 999 kg och nyttotrafikanten ändå önskar köra över det till Marstrandsön, gäller taxan enligt punkt 5.

Taxa för godstransporter:

Vikt	**Avgift**
1 - 9 kg	121 kr
10 - 19 kg	164 kr
20 - 49 kg	243 kr
50 - 99 kg	334 kr
100 - 149 kg	406 kr
150 - 199 kg	486 kr

KUNGÄLVS KOMMUN

200 - 249 kg	576 kr
250 - 299 kg	650 kr
300 - 399 kg	698 kr
400 - 499 kg	735 kr
500 - 599 kg	771 kr
600 - 699 kg	820 kr
700 - 799 kg	850 kr
800 - 899 kg	892 kr
900 - 999 kg	971 kr

9. Taxor Gästhamnen

Hamngatan 42, 442 67 Marstrand

0703-46 99 01, www.marstrandsgasthamn.se

Avgift förbokning 250 kronor/bokning.

Lågsäsong (1 oktober – 14 april)	
Dagavgift	40 kr (kl. 08.00-18.00)
< 10 m	85 kr/dygn
10 - 13 m	115 kr/dygn
13 - 15 m	165 kr/dygn
15 - 18 m	185 kr/dygn
18 - 24 m	250 kr/dygn
Därefter varje påbörjad 6-metersintervall	85 kr/dygn

För- och eftersäsong (15 april – 14 juni samt 16 augusti – 30 september)	
Dagavgift	85 kr (kl. 08.00 - 18.00)
< 10 m	240 kr/dygn
10 - 13 m	295 kr/dygn
13 - 15 m	425 kr/dygn
15 - 18 m	505 kr/dygn
18 - 24 m	795 kr/dygn

KUNGÄLVS KOMMUN

Därefter varje påbörjad 6-metersintervall	240 kr/dygn

Högsäsong (15 juni – 15 augusti)

Dagavgift	85 kr (08.00 - 18.00)
< 10 m	390 kr/dygn
10 - 13 m	505 kr/dygn
13 - 15 m	695 kr/dygn
15 - 18 m	825 kr/dygn
18 - 24 m	1 215 kr/dygn
Därefter varje påbörjad 6-metersintervall	390/dygn

Hedvigholmen och Djuphamnen,Koön 15 april – 30 september *

< 10 m	160 kr/dygn
10-13 m	295 kr/dygn
13-15 m	425 kr/dygn
15-18 m	530 kr/dygn
8-24 m	745 kr/dygn
Därefter varje påbörjad 6-metersintervall	160kr/dygn

*) Övrig tid gäller taxor lågsäsong gästhamnen på Marstrand.

Vinterliggare i Gästhamnen (1 oktober – 15 april)

< 12 x 4 meter	765 kr/månad
>12 x 4 meter	1 275 kr/månad

El tillkommer enligt gällande taxa.

Företagsplatser inom gästhamn (1 september – 31 maj)

Juridisk person verksam i Kungälvs kommun som bedriver yrkesmässig verksamhet har möjlighet att ligga i gästhamnen för motsvarande taxa för fast båtplats enligt punkt 10.

Med yrkesmässig verksamhet avses att båten / verksamheten på vatten utgör en högst väsentlig del av företagets totala inkomst. Verksamheten skall vara ett i Kungälvs kommun registrerat, momspliktigt företag. Hamnen granskar varje enskil fall.

10. Taxor fasta båtplatser

Hamngatan 33, 442 67 Marstrand

KUNGÄLVS KOMMUN

0303-23 99 42 vard 10-12, hamnkontoret@kungalv.se

Avgift för köplats 379 kronor/år

1. **Fasta båtplatser**

Plats storlek, bredd i meter	
1,0 meter	1 633 kr/ år
2,0 meter	3 262 kr/ år
2,5 meter	4 078 kr/ år
3,0 meter	5 712 kr/ år
3,5 meter	6 664 kr/ år
4,0 meter	8 695 kr/ år

2. Bommar vid fasta båtplatser

4,5 meter	576 kr/ år
6,0 meter	722 kr/ år
8,0 meter	962 kr/ år
10 meter	1 250 kr/ år

11. Taxor Hamnavgiftsavtal

Avtalsobjekt 1, nyttjanderättshavaren äger rätt att nyttja kommunens vattenområde för att bibehålla och underhålla kaj, 546 kr/meter/ år.

Avtalsobjekt 2, Kommunen svarar för drift och underhåll, nyttjanderättshavaren äger rätt att nyttja kommunalt vattenområdet, ytan ska hållas öppen för allmänheten, 546 kr/meter/ år

12. Levandegöra

Styrdokumentet för taxa Marstrands Hamnområde antas av ekonomiberedningen av Kommunfullmäktige och efter antagande så återfinns dokumentet på kommunens hemsida.

13. Uppföljning

Styrdokumentet Taxa Marstrands Hamnområde ses över löpande och uppdateras senast var fjärde år. Taxorna indexjusteras årligen med KPI för oktober föregående år. Ändring av taxorna kan ske enligt gällande delegationsordning.

§ 135/2024

Revidering av taxa Marstrands hamnområde (Dnr KS2024/2120)

Sammanfattning

Den nuvarande taxan för Marstrands hamnområde beslutades i Kommunfullmäktige 2023-12-07. Sedan den senaste revideringen har förvaltningen uppmärksammat ett behov av att tydliggöra innehållet i den nuvarande taxan. De tydliggörande som förvaltningen anser nödvändiga är punktade nedan.

1. Släp med fordon.
2. Att styrdokumentet även omfattar gästhamn och fasta båtplatser under kapitel ett.
3. En förenkling av taxor som finns för Hedvigsholmen och Djuphamnskajen på Koön.
4. Plats för företag i gästhamn under del av året.
5. Att taxor kan tas på delegationsbeslut
6. Ett förtydliggande kring de vikter som samlastningen tar emot.

Förvaltningens förslag till beslut:

Förslag på ny taxa för Marstrands Hamnområde fastställs och gäller från och med 2025-01-01.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av taxa Marstrands hamnområde
Bilaga KS2024-2120_Revidering Taxa Marstrands Hamnområde 2024

Information på sammanträdet

Enhetschef Hamn Peter Alexandersson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till kommunfullmäktige

Taxa för Marstrands Hamnområde fastställs och gäller från och med 2025-01-01.

Expedieras till:
Enhetschef Hamn

För kännedom till:

Sammanträdesprotokoll

§ 135/2024

Revidering av taxa Marstrands hamnområde (Dnr KS2024/2120)

Sammanfattning

Den nuvarande taxan för Marstrands hamnområde beslutades i Kommunfullmäktige 2023-12-07. Sedan den senaste revideringen har förvaltningen uppmärksammat ett behov av att tydliggöra innehållet i den nuvarande taxan. De tydliggörande som förvaltningen anser nödvändiga är punktade nedan.

1. Släp med fordon.
2. Att styrdokumentet även omfattar gästhamn och fasta båtplatser under kapitel ett.
3. En förenkling av taxor som finns för Hedvigsholmen och Djuphamnskajen på Koön.
4. Plats för företag i gästhamn under del av året.
5. Att taxor kan tas på delegationsbeslut
6. Ett förtydliggande kring de vikter som samlastningen tar emot.

Förvaltningens förslag till beslut:

Förslag på ny taxa för Marstrands Hamnområde fastställs och gäller från och med 2025-01-01.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Revidering av taxa Marstrands hamnområde
Bilaga KS2024-2120_Revidering Taxa Marstrands Hamnområde 2024

Information på sammanträdet

Enhetschef Hamn Peter Alexandersson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till kommunfullmäktige

Taxa för Marstrands Hamnområde fastställs och gäller från och med 2025-01-01.

Expedieras till:
Enhetschef Hamn

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Filip Johansson

2024-10-01

Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa (Dnr KS2024/1585)

Sammanfattning

Grävbestämmelser är ett kommunalt styrdokument inriktat mot dem som ska utföra schakt- och återställningsarbeten i allmän plats. Bestämmelserna är uppbyggda för att tydliggöra vilka ansvar parter har, kompetenser som krävs, kostnader kopplat till grävtillstånd, garantier samt krav på bland annat material och återställningsprinciper.

Senaste upplaga av grävbestämmelser togs fram 1997 och uppdaterades 2005. Därefter har inte nya bestämmelser antagits av kommunfullmäktige. Nya bestämmelser är framtagna för att bättre stämma med dagens standarder och hänvisa till relevanta referensverk. De nya bestämmelserna innehåller nya taxor, avgifter och viten som syftar till att öka kvalitén på allmän plats.

Förvaltningen föreslår att:
”Grävbestämmelser, taxa KS2024/1585” antas enligt förslag med i kraft trädande från 2025-01-01. Med antagandet upphör tidigare grävbestämmelser, benämnda ”Bestämmelser för lednings- och kabelarbeten i allmän platsmark” att gälla.

Juridisk bedömning

I väglagen samt plan- och bygglagen åläggs väghållare respektive förvaltare av allmän plats att tillgodose framkomligt, tillgängligt och trafiksäkert skick. Införandet av grävbestämmelserna är ett steg i att tillgodose så att önskvärda funktioner uppnås i enlighet med nämnda lagar.

Väglagen §26 ”Väg ska hållas i ett för samfärdseln tillfredställande skick genom underhåll, reparationer och andra åtgärder.”

Plan- och bygglagen §15-16
”15 § En tomt ska hållas i vårdat skick och skötas så att risken för olycksfall begränsas och betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer.
Om det på tomten finns en anordning som är avsedd att uppfylla kraven i 9 §, ska den i skälig utsträckning hållas i sådant skick att den fyller sitt ändamål.
Lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas.
Byggnadsnämnden får besluta att det ska planteras på tomten och att befintlig växtlighet på tomten ska bevaras, om det behövs för att uppfylla kraven i första stycket.
16 § Det som gäller i fråga om vård och skötsel av en tomt enligt 15 § ska i skälig utsträckning också tillämpas på allmänna platser och på områden för andra anläggningar än byggnader.”

Förvaltningens bedömning

Kungälvs kommun hänvisar idag till grävbestämmelser från 1997 med senaste revidering 2005. Sedan revidering genomfördes har bestämmelserna inte beslutats åter av politiskt organ, vilket medför att Kungälvs kommun inte har giltiga bestämmelser för att utföra schaktarbeten i allmän

platsmark. Tidigare grävbestämmelser efterföljs dock till stor del men har förlegade tekniska lösningar, förändrade standarder, hänvisningar till föråldrade referensverk och taxor som inte uppdaterats.
De nya grävbestämmelserna är framtagna för att vara anpassade till gällande standarder och arbetssätt, hänvisa till relevanta branschdokument samt för att tydliggöra parters ansvar.

En omvärldsbevakning av kommuner tillhörande Göteborgsregionen har genomförts. Av tolv kommuner saknar två av kommunerna politiskt beslutade bestämmelser och en kommun har bestämmelser men tar inte ut ersättning för handläggning, framtida underhåll eller har viten, sanktionsavgifter eller liknande.
Övriga nio kommuner tar ut ersättning för handläggning, framtida underhåll och viten, sanktionsavgifter eller liknande. Storlek av dessa syns i tabell 1.
Göteborgs stad särskiljer sig genom att de upprättar avtal med ersättning specifikt för avtalet.
Kommunerna utan bestämmelser, Tjörn och Orust, hänvisar till att det framför allt är enskilt huvudmannaskap på allmän plats inom respektive kommun och att behov av bestämmelser därför inte funnits. Vid kontakt med Härryda kommun framkommer att interna diskussioner pågår om att införa avgifter, viten och liknande.

Kommun	Antagen/reviderad	Handläggningskostnad gräv/schakt/öppningstillstånd	Framtida underhåll*	Viten**
Ale	2023-09-06	2 000kr per tillstånd	50-500kr/m2	2 000-10 000kr
Alingsås	2022-11-30	5 200kr per tillstånd	Inkluderat i tillstånd	3 100-30 900kr
Göteborg	2013-04-08	Alla arbeten kräver avtal vilka ser olika ut beroende på typ av arbete. Gemensamt för alla avtal är att normalt utgår en ersättning för framtida underhåll. I förekommande fall utgår avgift för registrering, inmätning samt disposition av marken.	Enligt avtal	Enligt avtal
Härryda	2016-03-21	Finns ej	Finns ej	Finns ej
Kungsbacka	2023-10-01	3 500kr, dygskostnad 100kr per påbörjat dygn	60-384kr/m2	10 000 kr
Kungälv***		2 000kr per tillstånd	50-300kr/m2	5 000-10 000kr
Lerum	2012-09-03	1 741kr för 0-100lpm, 13,92kr/lpm tillkommer över 100m	56-188kr/m2	8 124 kr
Lilla edet	2019-09-24	950kr/h, minimidebitering 2h	158-622kr/m2	2 000-50 000kr
Mölndal	2018-10-15	1500kr per tillstånd	60-1 000kr/m2	20 000 kr
Orust		Inga bestämmelser för arbeten i allmän plats, interna rutiner i samband med markavtal		
Partille	2011-01-01	1 628kr för 0-100lpm, 14kr/lpm tillkommer över 100m	46-229kr/m2	Finns ej
Stenungsund	2021-03-04	930kr/h, minimidebitering 2h	125-498kr/m2	10 000 kr
Tjörn		Inga bestämmelser för arbeten i allmän plats, interna rutiner		
*Varierar inom intervallet beroende på typ av yta samt ålder på beläggning				
**Flera kommuner använder sig även av Alnarpsmodellen vid skador på träd, detta även föreslagit i Kungälv.				
**Villkor och anledning till viten skiljer sig även mellan kommunerna				
*** Föreslagna taxor				

Tabell 1: Sammanställning från omvärldsanalysen

Varje ingrepp i allmän plats sänker kvalité och förkortar potentiellt anläggningens livslängd. Intäkter för framtida underhåll syftar till att bekosta kommunens, och i förlängningen skattebetalarnas, merkostnader till följd av felaktiga återställningar eller framtida problem uppkomna av återställningarna. Likaså belastar inte tiden för handläggning skattebetalarna genom att handläggningsavgift tas ut och vite som styrmedel mot entreprenörer och byggherrar anses nödvändigt. I dagsläget tas en handläggningsavgift ut för grävtillstånd á 500kr per tillstånd, medan avgift för framtida underhåll eller viten inte finns. Förvaltningen bedömer att det är högst rimligt att ta ut föreslagna avgifter och viten. Föreslagna avgifter och viten är i paritet med de nio kommuner i GR som tar ut avgifter och viten, där Kungälvs kommun varken blir dyrast eller billigast.

Förvaltningen bedömer att det är fundamentalt att bestämmelser för hur arbeten ska ske i allmän platsmark finns politiskt beslutade och att bestämmelserna följer omvärldens standarder och referensverk. Införandet av bestämmelserna ger ingen påverkan på andra eller tidigare beslut.

Förvaltningen ser flera fördelar med att införa bestämmelserna:
- Tillstånd krävs för att utföra schaktarbeten.
- Tydliggörande av ansvar mellan den som utför grävarbeten och kommun.
- Fler styrmedel mot entreprenörer, ledingsägare och andra aktörer.
- Tydligare och högre krav på entreprenörer som utför arbeten i allmän plats.
- Anpassning till aktuella standarder och referensverk.
- Tydligare specificerat vilka tekniska lösningar som ska användas i Kungälv.
- Högre kvalité på återställningsarbeten.
- Styrning mot mer planering och samordning av schaktarbeten.
- Förutsättningarna blir likvärdiga för alla aktörer som utför arbeten på allmän plats.
- Lägre kostnader, olägenheter eller merarbete för kommun och tredje man.

Med förslaget finns en tydlig nackdel:
- Högre kostnad för att genomföra entreprenader på allmän plats.

Konsekvensen av att inte införa bestämmelser är att den tillståndsprocess som pågår idag behöver upphöra. Utan bestämmelser är dagens tillståndsprocess inte legitim, det öppnar för att utföra schaktarbeten i allmän plats utan tillstånd samt ställer inga krav på ledningsägare, byggherrar, entreprenörer eller krav på utförande och återställningar.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendenivå 1.
Införandet av grävbestämmelser knyter an mot kommunfullmäktiges mål:
-Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen
-Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Att införa grävbestämmelserna går i linje med mål 9, ”Hållbar industri, innovationer och infrastruktur”, i agenda 2030. Ökad kontroll och kvalité på allmän plats där person- och fordonstransporter sker bidrar till en framkomlig, trafiksäker och resistent infrastruktur.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Grävbestämmelserna står inte i konflikt med andra styrdokument. Ingen direkt koppling eller påverkan mellan bestämmelserna och andra styrdokument har upptäckts.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Införandet av grävbestämmelser får som följdeffekt en högre kvalité på allmän plats och bättre kontroll av återställningar samt garantier. En standardhöjning på gator, vägar, gång- och cykelbanor, torgytor mm. medför bättre framkomlighet, mer tillgängliga och attraktiva miljöer, effektivare transporter och färre olyckor på kommunalt vägnät. Krav i grävbestämmelserna på information från den som schaktar medför även att medborgare blir bättre informerade om vilka åtgärder som utförs och varför. Kommunen, och i förlängningen skattebetalare, påverkas positivt utan att belastas ekonomiskt till följd av felaktiga återställningar eller förhöjd underhållskostnad.

Direkt berörda är de som av olika anledningar har behov att utföra schaktarbeten i kommunen. Främst ledningsägare och deras entreprenörer berörs då de utför majoriteten av schaktarbetena på allmän plats men även andra byggherrar berörs som av annan anledning än ledningsarbeten behöver utföra schaktarbeten på allmän plats. Konsekvensen för dem blir högre kostnader för genomförande samt högre krav på tekniskt genomförande och kompetens inom återställningsarbeten.

Kraven i bestämmelserna kan exkludera entreprenörer som inte klarar eller har kompetens nog att genomföra enligt ställda krav, dock bedömer förvaltningen att detta är en väldigt liten grupp. Förvaltningen ser detta som positivt då det inte är önskvärt för kommunen att entreprenörer som

inte når kraven eller har tillräcklig kompetens utför arbeten på allmän plats. De har full möjlighet att på egen hand utveckla verksamhet och kompetens för att uppnå ställda krav.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

I ett införandeskede ökar arbetsbelastningen för främst gatuingenjörer till följd av att information behöver spridas till berörda aktörer i branschen samt att interna rutiner behöver uppdateras och utvecklas. De nya bestämmelserna ställer högre krav på väghållande myndighet genom kontroller, syner av arbetsområden och besiktningar. I och med ovan nämnda och den initialt förväntat högre arbetsbelastning föreslås de nya bestämmelserna börja gälla från 2025-01-01.

Ökad arbetsbelastning planeras att avhjälpas genom införande av ett verksamhetssystem för handläggning, kontroll och samordning av grävtillstånd. I ett första steg planeras att anlita en extern kontrollant/besiktningsman för att utföra delar av kontroller, syner och besiktningar. Verksamhetssystem och arvode till kontrollant/besiktningsman bekostas genom intäkter från avgifter och taxor.

Ekonomisk bedömning

Antagandet av grävbestämmelserna medför flera inkomster och uppskattas till 300 000 – 1 000 000kr per år. Av detta uppskattas 100 000 – 300 000kr som intäkter från handläggning, 0 – 50 000kr från viten och 200 000 – 650 000kr som intäkter för framtida underhåll.

Ekonom har granskat ekonomiska delar ur tjänsteskrivelse samt styrdokument.
Beslutet ryms inom Trafik-Gata-Parks befintlig budgetram.

Förslag till beslut

Att Kommunfullmäktige antar styrdokument ”Grävbestämmelser, taxa KS2024/1585” enligt förslag med i kraft trädande från 2025-01-01. Med antagandet upphör tidigare grävbestämmelser, benämnda ”Bestämmelser för lednings- och kabelarbeten i allmän platsmark” att gälla.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Anders Holm
Sektorchef, Samhällsbyggnad

Filip Johansson
Gatuingenjör

Expedieras till:	Anders Holm Martin Gistell
För kännedom till:	Filip Johansson

KUNGÄLVS KOMMUN

Grävbestämmelser Kungälvs kommun

Föreskrift

Diarie-/dokumentnummer: <KS2024/1585>
Beslut: <Datum-…Instans §…/År>
Beredande politiskt organ: <Utskottet för samhälle och utveckling >
Giltighetstid: <2030-12-31>
Dokumentansvarig: <Gatuingenjör>
Senast uppdaterad av: <Filip Johansson>

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

1. INLEDNING 5

2. RELATION TILL ANDRA STYRDOKUMENT 5

3. SYFTE 5

4. MÅL OCH VILJEINRIKTNING 5

5. ALLMÄNT 6

5.1 Begreppsförklaringar 6

5.2 Styrande dokument 7

6. ANSVAR 7

6.1 Kommunens ansvar 7

6.2 Ledningsägarens ansvar 8

6.3 Övrigt vad gäller ansvar 8

7. PLANERING OCH SAMRÅD 8

7.1 Planering 8

7.2 Samråd 9

8. TILLSTÅND 9

8.1 Avtal 9

8.2 Grävtillstånd 9

8.3 Trafikanordningsplan (TA-plan) 10

8.4 Tillstånd för upplåtelse av allmän platsmark m.m. 10

8.5 Tillstånd från Länsstyrelsen 10

8.6 Avgift 10

9. FÖRE BYGGSTART 10

9.1 Syn/förbesiktning 10

9.2 Information 11

9.3 Arbete nattetid 11

9.4 Ledningar 11

9.5 Inmätningar 11

9.6 Park- och naturmarksanläggning 11

10. UTFÖRANDE 12

10.1 Skyddskläder 12

10.2 Skydd av byggnader, ledningar, mätpunkter m.m. 12

10.3 Skydd av fornminne 12

10.4 Skydd av träd och andra växter 12

10.5 Flyttning/Rivning etc. 14

10.6 Transporter 14

KUNGÄLVS KOMMUN

10.7 Länshållning 14
10.8 Renhållning och vinterväghållning....14
11. TEKNISKA KRAV....14
11.1 Schakt....14
11.1.1 Borrning / tryckning....14
11.1.2 Schaktning i hårdgjord yta....14
11.1.3 Schaktning intill träd....15
11.1.4 Schaktning i buskage/planteringar....15
11.1.5 Schaktning i gräsmatta....16
11.1.6 Schaktning i vägkant, dikesslänt och bakslänt....16
11.1 7 Schaktning i natur- och skogsmark....16
11.2 Ledningar....16
11.2.1 Ledningars placering....16
11.2.2 Ledningars djup....16
11.2.3 Inmätning av ledningarnas läge....16
11.3 Återfyllning....16
11.3.1 Återfyllning för hårdgjord yta....16
11.3.2 Dimensioneringstabeller....17
11.4 Packning....19
11.5 Återställning av ytskikt mm....19
11.5.1 Allmänt....19
11.5.2 Återställning av belagd yta – Bitumenbundet slitlager....20
11.5.3 Lagningsprinciper asfaltbeläggning....21
11.5.4 Vägmarkering....22
11.5.5 Plattbeläggning, gatsten, kantsten mm....22
11.5.6 Grusslitlager....23
11.5.7 Brunnar, ventiler mm....23
11.5.8 Återställning i närheten av träd....23
11.5.9 Återställning av gräsytor....23
11.5.10 Återställning av buskage/planteringsytor....23
11.5.11 Återställning av vägslänter....23
11.5.12 Återställning av natur- och skogsmark....24
12. KONTROLL....24
12.1 Egenkontroll....24
12.2 Väghållarens kontroll....24
13. BESIKTNING....24
13.1 Besiktning vid slutfört arbete....24
13.2 Krav hårdgjord yta vid slutbesiktning....24

KUNGÄLVS KOMMUN

13.3 Krav övriga ytor vid slutbesiktning 24
14. GARANTI 25
14.1 Garantitid 25
14.2 Garantibesiktning 25
14.2.1 Krav garantibesiktning 25
15. VITE/PÅFÖLJDER 26
16. KOSTNADER 26
16.1 Kostnad för grävtillstånd 26
16.2 Kostnad för återställning 26
16.4 Kostnad för standardsänkning, framtida underhåll 26
och indirekta kostnader 26
17. LEVANDEGÖRA 27
18. UPPFÖLJNING 27
19. BILAGOR 27
19.1 Bilaga 1 29
19.2 Bilaga 2 32
19.3 Bilaga 3 39
19.4 Bilaga 4 Alnarpsmodellen 42
19.5 Bilaga 5 43
19.6 Bilaga 6 48

KUNGÄLVS KOMMUN

1. INLEDNING

Detta dokument, ”Grävbestämmelser Kungälvs kommun” är framtaget för att underlätta för alla de aktörer, ledningsägare m.fl., som planerar att genomföra schakter och liknande typer av arbeten inom Kungälvs kommun. Bestämmelserna skapar förutsättningar för att bättre kunna planera och genomföra schaktarbeten, samt att vi tillsammans kan kvalitetssäkra den verksamhet som sker kring schakt i kommunens vägar, gator och allmän mark.

Där kommunen är väghållare gäller den övergripande principen att, de som har ledningar med tillhörande anläggningar i gatan ansvarar funktionellt och ekonomiskt för den påverkan som anläggningen har på gatan, på kort och lång sikt.

Grävbestämmelserna syftar till att reglera villkor och förutsättningar för de som önskar utföra olika typer av schaktarbeten, och/eller förlägga ledningar i kommunens gator och mark. Detta för att minimera skador på gatu- och parkanläggningar, begränsa framkomlighetsproblem samt säkerställa att parter får erforderlig information om planerade och pågående arbeten.

De flesta arbeten i allmän mark innebär störningar av något slag. Schakter och avspärrningar i gatuutrymmet medför att framkomlighet och trafiksäkerhet försämras under byggtiden samt att livslängden förkortas för överbyggnader och beläggningar. De som bor och arbetar i närheten av gatuarbeten blir störda av buller och vibrationer, samt riskerar att få minskad tillgänglighet.

Brister vid utförande av återställningsarbeten efter schakter leder till ökade kostnader för det framtida gatuunderhållet. Även rätt utförda återställningsarbeten kan resultera i framtida sättningar, ökade underhållskostnader, sprickbildning och förkortad livslängd. Dessa skador uppträder ofta långt efter garantitidens utgång. Därför debiteras vid allt återställningsarbete ett särskilt påslag för denna standardsänkning, kallad framtida underhållskostnad, FUH. Denna avgift betalas till kommunen enligt fastställd taxa. Se prislista i bilaga 1.

Det är viktigt att begränsa antalet grävningar i gatorna och utföra återställningsarbeten på ett fullgott sätt.

Till dessa anvisningar hör sex (6) bilagor, en bilaga gällande kostnader och ersättningsnivåer, en bilaga med lagningsprinciper för asfaltsbeläggning, en bilaga med krav på återfyllnadsmaterial och packning, en bilaga ”Alnarpsmodellen” som beskriver ersättningsnivåer för skadade träd och växter, en bilaga med rutinbeskrivning för planering av samordnade projekt samt en bilaga med vägklassning i kommunen.

Bestämmelserna utgår från SKL-utredning utförd av Thyréns 2010 och har anpassats utifrån dokumentet "Gräva i allmän mark", Gatudriftsgruppen i Dalarnas kommuner samt ”Grävanvisning, Gävle kommun” Teknisk beskrivning.

2. RELATION TILL ANDRA STYRDOKUMENT

Se relation till andra styrdokument i följande rubriker:

- 5.2 Styrande dokument
- 8.2 Grävtillstånd
- 8.3 Trafikanordningsplan (TA-plan)

3. SYFTE

Vid planering och projektering av schaktarbeten i gatu- och parkmark, ska ledningsägaren eller den ansökande för grävtillståndet, samråda med kommunen och övriga ledningsägare. Samrådet syftar bl.a. till bästa möjliga tekniska lösning, minskade kostnader och mindre olägenhet för tredje man.

Se även rubrikerna 7.1 Planering och 7.2 Samråd.

4. MÅL OCH VILJEINRIKTNING

Målet är att kommunen och/eller tredje man inte ska drabbas av extra kostnader, olägenheter för trafikanterna eller merarbete till följd av grävning och återställning på kommunala gator, vägar och

KUNGÄLVS KOMMUN

övrig allmän platsmark. Alla arbeten i samband med grävningen och enligt dessa föreskrifter ska bekostas av den ansökande för grävningsarbetena.

Se även rubrik 16.4 Kostnad för standardsänkning, framtida underhåll och indirekta kostnader.

5. ALLMÄNT

Följande är bra att veta innan planering och start av arbeten:

Tillstånd. Ansökan om grävtillstånd måste alltid sökas hos kommunen senast tio (10) arbetsdagar innan igångsättning för att öppna schakt eller genomföra arbete i de gator, vägar samt allmän mark som kommunen äger och förvaltar.

Trafikanordningsplan (TA-plan) måste alltid sökas för situationer på allmän platsmark som kommunen äger och förvaltar där trafik påverkas av tillståndet.

Planering och samordning med andra aktörer gäller i de fall där det är möjligt vid schaktarbeten. Den sökande av schakttillståndet ansvarar för samordningen med andra aktörer.

Schaktkanter i beläggning ska sågas eller fräsas och vara raka med kvadratisk eller rektangulär form.

All återställning ombesörjs av den som sökt grävtillståndet.

Asfaltåterställning utförs i första hand av kommunens anlitade asfaltsentreprenör, om inte annat avtalats vid ansökan av grävtillståndet.

Ersättning för framtida sättningar, ökade underhållskostnader, sprickbildning och förkortad livslängd betalas av sökande för grävtillståndet till kommunen.

Ansvaret för att arbeten blir utförda enligt kommunens anvisning ligger alltid på sökande för grävtillståndet. För återställningsarbeten gäller en garantitid av fem (5) år.

5.1 Begreppsförklaringar

Ordningslagen är den lag som reglerar ordningsförhållandena på offentlig plats. Lagen säger att den som gräver, schaktar eller utför liknande arbete ska vidta de åtgärder som med hänsyn till platsen för arbetet och övriga omständigheter behövs för att förhindra att personer eller egendom kommer till skada. Polistillstånd krävs i allmänhet när offentlig plats utnyttjas som upplagsplats, t.ex. för manskaps- och verktygsbodar, byggnadsmaterial, uppställning av vagnar, emballage eller annat skrymmande gods. Utöver ordningslagen finns allmänna lokala ordningsföreskrifter som är antagna av kommunfullmäktige.

Allmän mark är allmän platsmark och mark ägd av kommunen.

Allmän platsmark i PBL (plan och bygglagen) avses gator, vägar, parker och övriga områden som är allmänt tillgängliga och avsedda för gemensamt behov inom planområdet eller inom ett större område.

Allmänna lokala ordningsföreskrifter för kommunen anger t.ex. att arbeten som orsakar störande buller för personer på offentliga platser, får ej ske utan miljönämndens och polismyndighetens medgivande.

Anläggningsägare är den som har någon form av anläggning i allmän platsmark. Till anläggning hör även mätpunkter.

Arbete i mark avser i detta sammanhang anläggnings- och reparationsarbete, dvs. schaktning, borrning, fräsning, sprängning, spontning, länspumpning, återställning, tillfälliga åtgärder etc. i

KUNGÄLVS KOMMUN

samband med utförande av ledningar, kablar, värmekulvertar och andra underjordiska byggnadsverk. Även grundundersökningar räknas som arbete i mark.

Beläggning är den hårdgjorda överytan (bundet bärlager och slitlager) av asfalt, plattor, gatsten, grus, kantsten och dylikt. Även bitumenstabiliserade bärlager är beläggning.

Byggherre är den som låter utföra arbete som kräver ingrepp i allmän platsmark. Byggherre kan exempelvis vara ledningsägare, anläggningsägare eller privata aktörer.

Entreprenör avser här den som byggherren anlitar för att utföra arbetet.

Koncession är rätten att ha anläggning i allmän platsmark. Kan vara avgiftsbelagd. Behandlas inte i dessa anvisningar.

Kontrollant är i denna anvisning kommunens kontrollant.

Ledningsägare är i denna anvisning en sammanfattande beteckning för samtliga som har eller äger ledningar och anläggningar i gator, vägar och allmän mark. Med ledningsägare avses även den entreprenör som anlitats av ledningsägaren.

TA-plan (Trafikanordningsplan) innehåller fakta om ett vägarbete och hur det ska märkas ut.

Väghållare på allmän mark och allmän platsmark i Kungälvs kommun är kommunens enhet Trafik-Gata-Park (TGP). På det statliga vägnätet inom kommunen är Trafikverket väghållare och där gäller deras föreskrifter. För enskilda vägar, där kommunen är markägare men annan är väghållare, gäller enskild väghållares föreskrifter.

5.2 Styrande dokument

Utöver denna anvisning gäller för alla arbeten som utförs i kommunens gator, vägar och allmän mark de senaste utgåvorna av ”AMA Anläggning” och Trafikverkets tillhörande ”KRAV Bitumenbundna lager”, ”KRAV Obundna lager för vägkonstruktioner” samt ”KRAV APV Kompetens i upphandlad verksamhet – Entreprenad och Projekteringstjänster”.

Om inte annat föreskrivits av kommunen gäller vid förläggning av kabel senaste utgåvan av EBR samt anvisning enligt svensk standard och AMI handbok utgiven av Svensk Energi. Vid förläggning av fiber i mark gäller om inte annat föreskrivits av kommunen även ”Robust fibers anvisningar”. Robust fibers anvisning finns på http://robustfiber.se/.

Handboken förhåller sig även till SKR:s Handbok ”Gatuarbete i tätort” som är en hjälp för kommuner att skaffa effektiva rutiner för hantering av gatuarbete i tätort.

Om kommunen har utfärdat formella regler tidigare, och det förekommer olikheter mellan de äldre reglerna och vad som nu beskrivs i denna Handbok – så har denna Handbok företräde.

Kommunen kan komma att utföra inspektioner på arbetsplatsen för att kontrollera att dessa regler och bestämmelser åtföljs och att arbetsplatsen etablerats enligt överenskomna Grävtillstånd, samt att de villkor som kommunen åberopat enligt ordningslagen för de tillstånd som polisen utfärdar för nyttjande av offentlig plats, har beaktats till fullo.

Kommunen förbehåller sig rätten att stoppa arbetet och vidta nödvändiga åtgärder intill utföraren rättat de fel och brister som uppdagats sårbarheten samt arbetsmiljöförhållanden.

6. ANSVAR

6.1 Kommunens ansvar

Kungälvs kommun och polismyndigheten har ansvaret för att den mark som är upplåten för allmänna ändamål kan användas på avsett sätt.

KUNGÄLVS KOMMUN

Kommunen ansvarar för gatu- och vägnätet (planering, projektering, byggande och drift). I de fall lokala trafikföreskrifter erfordras ska ett beslut fattas av kommunen.

Trafik-Gata-Park är, i egenskap av kommunens väghållare, den som beslutar om bestämmelser för utförande av arbetet på allmän plats.

För varje grävprojekt utses en eller flera kontrollanter som representerar kommunen.

6.2 Ledningsägarens ansvar

Ledningsägaren svarar gentemot kommunen samt tredje man för all skada, förlust och intrång som kan uppkomma till följd av anläggningens utförande, bibehållande, nyttjande eller borttagande. Vid uppkommen skada ska kommunen samt berörda ägare kontaktas omgående.

Respektive ledningsägare ansvarar för anläggningar förlagda i allmän mark.

Kommunen påtar sig inget ansvar för av ledningsägaren föreslagen placering av ledning. Det åligger ledningsägaren att själv svara för kontroll av andras ledningar och anläggningar.

Ledningsägare som avser att gräva i allmän plats, ansvarar för att markering av andra ledningar blir utförd samt svarar för ev. uppkomna skador på annans ledning eller anläggning. För kontroll av andra ledningars läge, ta kontakt med www.ledningskollen.se

Ledningsägaren bekostar alla åtgärder som krävs i samband med ledningsarbetet samt ersätter kommunen för framtida underhåll/standardsänkning.

Oavsett vem som utför arbetena, är det respektive ledningsägare som är ansvarig för att arbetena utförs på ett för de boende och trafikanterna tillfredsställande sätt. Om så inte är fallet, kan kommunen med stöd av väghållaransvaret avbryta arbetena och vidta erforderliga åtgärder på ledningsägarens bekostnad.

Det åligger ledningsägare att i förekommande fall meddela, av sig antagen entreprenör, innehållet i dessa bestämmelser.

Ledningsägaren ansvarar för arbetsområdet fram till godkänd besiktning genomförts.

Ledningsägaren ansvarar för att arbetet utförs enligt dessa bestämmelser och tekniska krav.

6.3 Övrigt vad gäller ansvar

Är man inte ledningsägare utan övrig aktör som avser att schakta på plats där kommunen är ansvarig väghållare och markförvaltare så gäller samma krav som under rubrik 6.2 Ledningsägarens ansvar.

7. PLANERING OCH SAMRÅD

7.1 Planering

Arbete i gatu- och grönområden ska planeras och utföras på ett sådant sätt att anläggningars konstruktion, bärighet och slitstyrka består. Allt arbete ska bedrivas på ett sådant sätt att miljön inte skadas och att olägenheter som buller, vibrationer, damm och framkomlighetsproblem minimeras.

Vid planering ska tillgänglighetsfrågor alltid beaktas. Tillgänglighet kan vara:

- Fysisk tillgänglighet
- Psykisk tillgänglighet
- Social tillgänglighet
- Organisatorisk tillgänglighet
- Ekonomisk tillgänglighet

Vid planering och projektering av schaktarbeten i gatu- och parkmark, ska ledningsägaren eller den ansökande för grävtillståndet, samråda med kommunen och övriga ledningsägare. Samrådet syftar

KUNGÄLVS KOMMUN

bl.a. till bästa möjliga tekniska lösning, minskade kostnader och mindre olägenhet för tredje man. Den ansökande av grävtillståndet ska ha kontroll över andra ledningar som finns inom det aktuella området. (www.ledningskollen.se).

7.2 Samråd

Vid samrådet ska ledningsägaren, eller annan ansökande av grävtillståndet, undersöka om annan ledningsägare planerar att utföra arbeten inom samma område. Om flera ledningsägare har för avsikt att utföra arbeten samtidigt, ska normalt den som har största inverkan på området, ansvara för erforderlig samordning av arbetena, så att kommunen eller tredje man inte drabbas av kostnad eller onödig störning.

Vid grävning i de större trafiklederna som kräver trafikomläggningar såsom avstängning och omledning av trafik, ska trafikingenjören på kommunen kontaktas minst fyra veckor innan arbetets påbörjande. Detta för att erforderliga trafikbeslut ska kunna tas i samråd med bl.a. polis, räddningstjänst och kollektivtrafiken.

Allmänt gäller att samtliga som avser att gräva, vid såväl nyanläggningar som ombyggnader, är förutseende och beaktar vikten av att lägga extra kabelrör för framtida behov.

Vid planering och projektering av projekt där kommunen har för avsikt att bygga om, eller anlägga ny gata ska berörda ledningsägare kallas till samråd. Då flera aktörer ska samordna sina arbeten, ska en särskild planeringsprocess genomföras enligt ”Rutinbeskrivning för planering av samordnade projekt”, bilaga 5.

Kommunen bjuder in till samrådsmöten minst en gång per år, eller flera vid behov, dit samtliga ledningsägare kallas.

8. TILLSTÅND

8.1 Avtal

För att förlägga och behålla ledningar i allmän platsmark krävs att ledningsägare slutit ett avtal med Kungälvs kommun avseende rätten att anlägga och ha kvar ledningar eller annan enskild egendom i allmän mark. Utöver detta avtal krävs alltid ett grävtillstånd.

8.2 Grävtillstånd

För att få utföra schaktningsarbeten i allmän mark krävs ett grävtillstånd. Tillståndsgivning hanteras av Trafik-Gata-Park på Kungälvs kommun. I vissa fall kan även kommunen begära att den ansökande ska ansöka hos polisen för upplåtelse och utnyttjande av allmän platsmark.

Den som har för avsikt att gräva ska senast tio (10) arbetsdagar före arbetets utförande ansöka om grävtillstånd. Tillstånd ska sökas för varje objekt. Med objekt avses arbeten inom ett begränsat område och som tidsmässigt utförs sammanhängande. För att få starta grävningsarbetena krävs att det finns en av kommunen granskad TA-plan för beskrivet arbete och ett godkänt grävtillstånd.

Endast akuta grävningar får påbörjas utan tillstånd men ska anmälas senast första arbetsdagen efter arbetet påbörjats på samma blankett som en ordinarie ansökan.

Ansökning sker enligt gällande rutin. För information, se kommuns hemsida https://www.kungalv.se/

Ansökan ska minst innehålla:

- Beskrivning av planerade åtgärder
- Detaljerad beskrivning av schaktarbetets omfattning
- Kartbilaga

Ansökan kan även kompletteras med:

- Ritning i skala 1:500 med beskrivningstexter
- Egenkontrollplan för säkerställande av att arbetet utförs i enlighet med detta dokument.

KUNGÄLVS KOMMUN

- TA-plan (Trafikanordningsplan)
- Övriga tillstånd från andra myndigheter

Vid all slags schaktarbete ska hänsyn tas till växtlighet. Om arbetet ska bedrivas i närhet av trädets skyddszon ska det anges i ansökan. (Se rubrik 10.5 Skydd av träd och andra växter)

8.3 Trafikanordningsplan (TA-plan)

Vid arbete som utförs i trafikerade ytor ska en Trafikanordningsplan upprättas och bifogas ansökan om grävtillstånd. TA-plan är krav för samtliga arbeten i trafikerade miljöer, även om inget schaktarbete utförs. Även event, motionslopp eller samlingar som påverkar trafiken kräver TA-plan. För aktuell information om ansökning och regler, se kommunens hemsida, www.kungalv.se

8.4 Tillstånd för upplåtelse av allmän platsmark m.m.

För att få placera bodar, materialupplag, reklamskyltar eller dylikt krävs tillstånd för upplåtelse av allmän platsmark från polismyndigheten. Ibland krävs även bygglov.

8.5 Tillstånd från Länsstyrelsen

Om man är osäker på vad som gäller vid fornlämning, trädrader eller annat som omfattas av biotopskyddet, i skyddad natur, vid byggnadsminnen eller kyrkor, kontakta Länsstyrelsen för mer information. Notera att ett tillstånd från Länsstyrelsen inte är att likställa med ett grävtillstånd.

Vid grävning i vatten krävs det särskilt tillstånd från Länsstyrelsen, för att få detta så måste en anmälan om vattenverksamhet göras.

Grävning inom naturreservat är i regel inte tillåten och kräver i de allra flesta fall dispens från reservatsföreskrifterna. För att få dispens krävs särskilda skäl. I statliga naturreservat prövas frågan om dispens av Länsstyrelsen.

Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000- område kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Även åtgärder utanför ett Natura 2000-område som kan komma att påverka miljön inne i Natura 2000-området kräver tillstånd.

Området kring en kyrka eller begravningsplats har ett skydd i Kulturmiljölagen. Att väsentligt ändra murar, portaler eller andra fasta anordningar på tomten får bara ske med tillstånd från Länsstyrelsen.

8.6 Avgift

Avgifter för grävtillstånd debiteras sökande enligt särskild prislista, bilaga 1. Om arbetet påbörjas utan grävtillstånd kan den som utför schaktarbeten åläggas med ett vite.

(Gäller ej akuta arbeten.)

9. FÖRE BYGGSTART

Före byggstart är ansökande, eller av denne utsedd entreprenör, skyldig att vidta ett antal åtgärder enligt nedan.

9.1 Syn/förbesiktning

Innan arbetet påbörjas åligger det ansökande att genomföra en förbesiktning (syn) av arbetsplatsen. Kommunens representant kallas till syn i de fall ansökande anser det behövs.

Om den ansökande ej kallar kommunens representant till syn anses arbetsplatsen och närliggande områden som felfria.

Kommunen har möjlighet att själv kalla ansökande till syn vid behov.

Skäl för gemensam syn kan vara:

- arbetsområdets omfattning
- ledningssträckning

KUNGÄLVS KOMMUN

- gatans och övriga anläggningars standard
- synliga skador
- träd, växter och mark som berörs av arbetet
- upplag och transporter
- gång-, cykel och fordonstrafik som berörs av arbetet
- behov av skyddsåtgärder
- dagvatten och brunnar
- omfattningen av återställning
- tillgänglighetsfrågor
- Om det finns skäl att anta att ett markarbete som schaktning, packning, pålning etc. kan skada en närbelägen fastighet, ska fastigheten besiktas före och efter arbetet samt under arbetet hållas under fortlöpande observation. Besiktning bekostas av den ansökande.

Ett protokoll med fotodokumentation över befintliga förhållanden upprättas av ansökanden. Protokollen justeras av kommunen.

9.2 Information

Vid gatuavstängningar och schaktarbete ska den ansökande meddela berörda fastighetsägare, näringsidkare etc. Minst en (1) informationsskylt ska finnas vid arbetsplatsen och innehålla uppgifter om arbetets art, entreprenör, planerad starttid, när arbetet ska vara klart samt namn och telefonnummer dit allmänheten kan vända sig med frågor. Textstorlek ska vara 60-120 mm.

Kommunen kan även ha vissa tidsrestrektioner för när man får arbeta på en viss typ av gata eller område. Exempelvis mellan 09:00 och 15:00 under vardagar. Denna information ska tydligt framgå.

Vid större arbeten ska den ansökande samråda med kommunen om omfattningen av informationsinsatser till allmänheten, t.ex. via tidningsannons, radio och hemsida.

Den ansökande står för samtliga kostnader för erforderlig information.

9.3 Arbete nattetid

Särskilt tillstånd erfordras för arbete under natt. I de fall arbeten av trafikskäl måste ske mellan kl. 22:00 – 06:00, ska den ansökande samråda med kommunen.

9.4 Ledningar

Innan schaktningsarbete påbörjas ska den ansökande införskaffa uppgifter om det finns ledningar i mark som ska beaktas och skyddas i samband med grävningsarbetet. Där risk föreligger för sättningar eller andra skadeverkningar på befintliga ledningar och konstruktioner, ska ledningarnas kondition dokumenteras både före och efter arbetet.

9.5 Inmätningar

Innan arbete påbörjas ska gata, kantsten m.m. mätas in och avvägas så att återställningen kan ske till förutvarande höjd- och planläge. Vid eventuell ändring av gatans utformning kommer kommunen att lämna direktiv eller förslagsritningar. Den ansökande ska inhämta uppgifter om exakta lägen av polygon-, fixpunkter samt tomtrör som kan komma att beröras av schaktarbetena.

9.6 Park- och naturmarksanläggning

Innan arbetet påbörjas ska park- och naturmarksanläggningar mätas in och avvägas så att återställning kan ske till ursprungligt skick. Befintlig vegetation som träd, buskar m.m. ska skyddas enligt dessa bestämmelser eller enligt kommunens anvisningar.

Protokoll med fotodokumentation upprättas av den ansökande.

Vid eventuell ändring av utformning på planteringsytor eller växtbäddar kommer kommunen att lämna direktiv eller förslagsritning.

KUNGÄLVS KOMMUN

10. UTFÖRANDE

10.1 Skyddskläder

All personal som vistas inom arbetsområdet ska bära skyddskläder av klass 3, enligt SS-EN ISO 20471:2013.

10.2 Skydd av byggnader, ledningar, mätpunkter m.m.

Den ansökande av grävtillståndet eller av denne anlitad entreprenör ska vidta nödvändiga åtgärder för att skydda närbelägna byggnader, anläggningar, ledningar, polygonpunkter, fixpunkter och tomtrör etc. mot skador.

Vissa byggnader som har ett mycket högt kulturhistoriskt värde är skyddade som ***byggnadsminnen*** genom Kulturmiljölagen eller förordning. Skyddet kan också omfatta trädgårdar och parker mm. Om fastigheten är privatägd ska Länsstyrelsen kontaktas för tillstånd. Om fastigheten däremot är statligt ägd ska kontakt tas med Riksantikvarieämbetet för tillstånd.

10.3 Skydd av fornminne

Den som avser att vidta markarbeten har en skyldighet att informera sig om huruvida fornlämning berörs, vilket ska ske genom kontakt med Länsstyrelsen. Alla fornlämningar inklusive ett angränsande område är skyddade genom Kulturmiljölagen. Det innebär att den som vill gräva vid kända fornlämningar, men även de som inte är kända, behöver tillstånd från Länsstyrelsen om ingrepp ska ske på eller i dess närhet. De fornlämningar som är kända är markerade i ett särskilt kartbaserat register, www.raa.se, som förs av Riksantikvarieämbetet.

Påträffas fornminne ska arbetet avbrytas och anmälas till kommunen omgående.

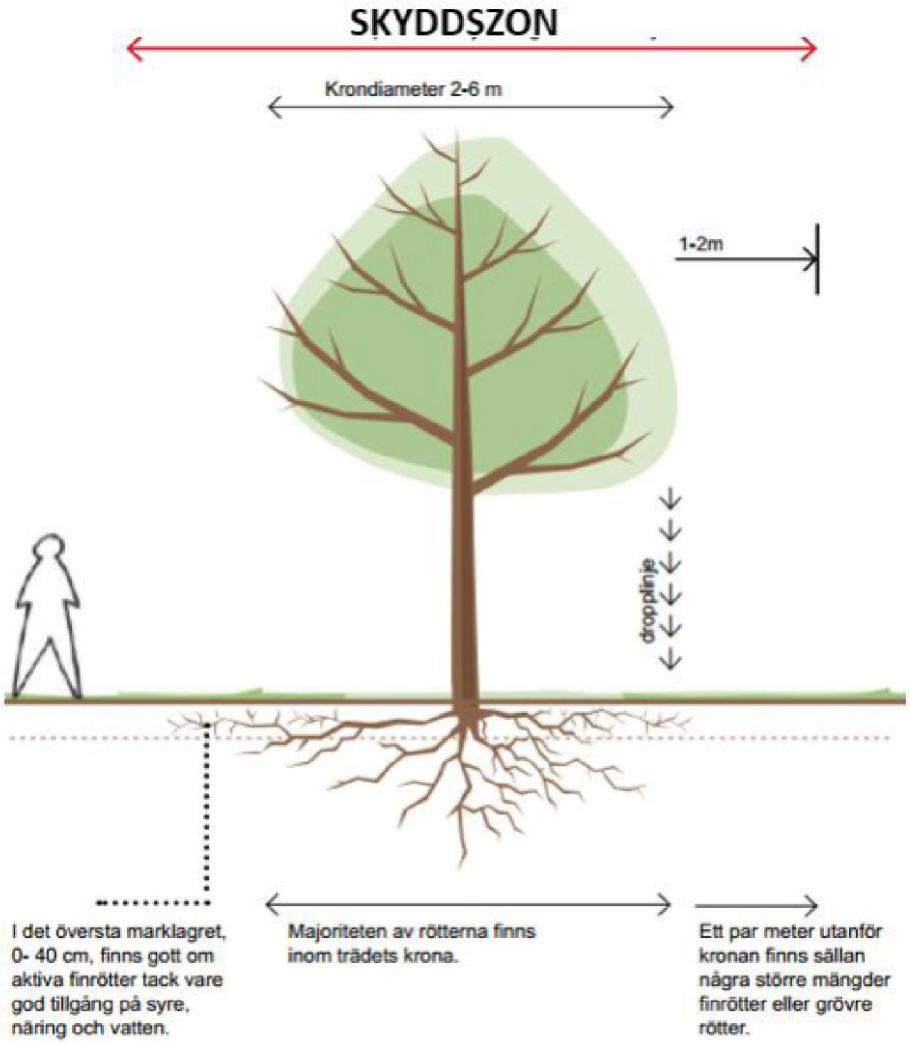
10.4 Skydd av träd och andra växter

Den så kallade skyddszonen är ett begrepp för att påvisa ungefär inom vilket område trädrötterna finns. Innanför denna zon är det absolut förbjudet att gräva eller på något annat vis påverka markförhållandena.

För planering av eventuella åtgärder i närheten av skyddszon ska kommunen kontaktats minst två (2) veckor innan arbetets igångsättande.

Vid grävningar som sker i närheten av en allé kan det behövas tillstånd av Länsstyrelsen. Lövträdsalléer och rader bestående av minst fem till övervägande del vuxna träd skyddas enligt Miljöbalken av det generella biotopskyddet.

KUNGÄLVS KOMMUN

Träd med krondiameter >6 m har en skyddszon som motsvarar krondiametern + ytterligare 4 m.

Rötter söker sig alltid till optimala förutsättningar där tillgång på syre, vatten och näring är god. Vid all grävning där trädrötter påträffas ska dessa beskäras med beskärningssåg eller sekatör. Frilagda rötter täcks utan dröjsmål med markväv eller liknande fram till återställning.

I samband med grävningsarbetet ska träd och buskar alltid skyddas från åverkan på stam eller rotzon. Skyddet kan bestå av t.ex. inplankning av stammen, flis eller bärlagermaterial på en fiberduk på markytan eller inhägnad minst en meter utanför trädkronans utbredning.

Träds rotutbredning varierar beroende på art och omgivning. Skyddsanordningar ska anpassas till förhållandena på platsen och en undersökning bör alltid genomföras av kunnig personal innan ett trädskydd upprättas. Om träd behöver beskäras ska kommunen kontaktas som beslutar om åtgärd.

Långa eller låga grenar som inte kan behållas av utrymmesbrist ska beskäras före grävarbetet påbörjas. Beskärningen ska ske av trädvårdsutbildad personal och bekostas av den ansökande.

Kommunen kan, utöver ovanstående, upprätta specifika föreskrifter hur träd och annan vegetation ska skyddas vid schaktarbeten.

KUNGÄLVS KOMMUN

10.5 Flyttning/Rivning etc.

Anordningar som tillfälligt behöver tas bort eller lagras återställs av den ansökande. Bortschaktade eller överfyllda polygon-, fixpunkter och tomtrör, återställs på den ansökandes bekostnad.

Överblivet material som gatsten, kantstöd etc. är kommunens egendom och ska transporteras till, av kommunen anvisad plats.

Uppgrävd asfalt ska transporteras till anläggning för återvinning av asfalt om möjlighet finns.

Den ansökande ansvarar för att miljöfarliga massor, inklusive tjärasfalt (PAH >70 ppm), ska tas om hand så att gällande miljölagar efterlevs. Den ansökande delger kommunen kvittens på att miljöfarliga massor har omhändertagits på rätt sätt och att dessa har gått till godkänd deponi. Detsamma gäller även byggelement av betong som ej ska återanvändas.

Eventuella avgifter betalas av den ansökande.

10.6 Transporter

Lastning, lossning och transport ska utföras på ett sätt som minimerar olägenheter för omgivningen såsom buller, lukt etc. Eventuellt spill eller utsläpp ska saneras omgående.

Åtgärder ska vidtas så att jord- och stenmaterial inte medföljer fordons hjul från schaktnings- eller tippningsplats ut på gata. Hårdgjorda ytor ska rengöras kontinuerligt av den ansökande om ej önskade massor följer med från schaktarbetena och vidare ut på angränsande ytor.

10.7 Länshållning

Länshållning får endast, efter VA huvudmannens godkännande, ske till dagvattenledning eller dike/terräng.

Länshållning ska utföras på sådant sätt att finkornigt jordmaterial inte sköljs ur och transporteras bort.

10.8 Renhållning och vinterväghållning

Renhållning, snöröjning, halkbekämpning samt underhåll av upplåtet område, åligger den ansökande under byggnadstiden.

11. TEKNISKA KRAV

Schakt, fyllning och packning ska utföras enligt senaste utgåvan av AMA Anläggning.

Tid för öppen schakt ska alltid minimeras så långt som möjligt. Om tider för öppen schakt avviker från ansökan om grävningstillstånd, ska kommunen kontaktas omgående.

11.1 Schakt

11.1.1 Borrning / tryckning

Korsning av belagd väg eller gata ska i första hand utföras genom borrning eller tryckning.

11.1.2 Schaktning i hårdgjord yta

Innan schakt utförs ska asfaltbeläggning sågas eller fräsas med vinkelräta snitt mot underliggande bärlager. Beläggningskanter ska vara raka och formen ska vara kvadratisk eller rektangulär och följa gatans huvudriktning. Borttagen asfalt ska borttransporteras till återvinningsanläggning och omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

Innan schakt utförs i hårdgjord yta av plattor, gatsten etc. ska demontering av ytskiktet utföras.

Schakt ska utföras med säkerhet mot ras och effekter från vibrationer ska beaktas. Särskild vikt ska läggas vid att schaktväggar blir jämn, utan håligheter och har en jämn lutning. Detta för att kunna uppnå en god komprimering vid återfyllning av massor.

KUNGÄLVS KOMMUN

Uppgrävda massor ska sorteras i olika jordarter och separeras i olika upplag.

Material som ska återanvändas får lagras på arbetsplatsen om det kan förvaras på ett tillfredsställande och säkert sätt för trafik, människor och miljö. Om kommunen anser det nödvändigt ska materialet fraktas till upplag på den ansökandes bekostnad. Uppläggning får inte ske inom skyddszonen för träd.

Runt brunnar och liknande gäller att packning ombesörjs extra noggrant. Därför ska extra yta schaktas upp runt dessa med ett mått av minst 0,6 m.

Där ledningsschakt korsar vägbanan ska utspetsning alltid utföras och med en lutning på minst 1:10.

11.1.3 Schaktning intill träd

Schaktning inom träds rotzon ska inte ske, och om schakt måste utföras invid träd och buskar, ska alltid kommunen kontaktas som beslutar om åtgärd.

Avgrävda rötter ska omgående och alltid kapas med vass såg eller sekatör för att få ett rent snitt. De frilagda rötterna måste omedelbart skyddas mot uttorkning och frostskador genom att en fuktig säckväv eller geotextil läggs över de synliga rötterna.

Om schakten inte återfylls inom samma dag, ska rötterna skyddas med ett ”rotdraperi” bestående av ett ca 30 cm tjockt lager fuktig torvblandad jord eller motsvarande. Rötter och rotskydd ska hållas fuktigt och trädets vattenbehov ska alltid tillgodoses.

Transporter, uppställning av arbetsmaskiner eller bodar och upplag av massor, får inte förekomma innanför träds skyddszon. Bensin, diesel, halkbekämpningsmedel, lösningsmedel eller liknande får inte förvaras eller hanteras inom ett avstånd från stammen beräknat på tre (3) gånger trädkronans radie.

Träd som skadats eller tas bort ska av den som gräver ersättas enligt Alnarpsmodellen. (Se bilaga 4)

11.1.4 Schaktning i buskage/planteringar

Då schakt utförs invid buskar och planteringsytor ska alltid kommunen kontaktas för samråd innan schakt får påbörjas.

Vid grävning i buskage eller planteringar ska befintlig vegetation varsamt flyttas och jordslås i matjord. Samtliga rötter ska vara väl täckta medan grenverk och bladverk inte får jordtäckas.

Avgrävda rötter på kvarvarande vegetation ska omgående kapas med vass såg eller sekatör med ett rent snitt. Samtliga frilagda rötter måste omedelbart skyddas mot uttorkning och frostskador genom att

KUNGÄLVS KOMMUN

en fuktig säckväv eller geotextil läggs över de synliga rötterna.

Om schakten inte återfylls samma dag ska rötterna skyddas med ett ”rotdraperi” bestående av ett ca 30 cm tjockt lager fuktig torvblandad jord eller motsvarande. Jordslagna växter, rötter och rotskydd ska hållas fuktigt och växternas vattenbehov ska alltid tillgodoses.

11.1.5 Schaktning i gräsmatta
Grävning och hantering av massor ska ske på sådant sätt att skador på angränsande mark minimeras. Massorna ska separeras i mineral- och matjord.

11.1.6 Schaktning i vägkant, dikesslänt och bakslänt
Grävning och hantering av massor ska ske på sådant sätt att skador på angränsande mark minimeras.

11.1 7 Schaktning i natur- och skogsmark
Vid grävning i natur- eller skogsmark ger kommunen platsspecifika instruktioner för vidare hantering, före grävningen påbörjas. Långa eller låga grenar samt avgrävda rötter ska behandlas som tidigare angivets under rubrik 11.1.3 Schaktning intill träd.

11.2 Ledningar
11.2.1 Ledningars placering
Ledningar ska förläggas så att antalet korsningar med gatan eller gångbanan/cykelvägen begränsas. Ledningar som korsar en väg ska placeras vinkelrätt mot vägens riktning. Korsning av belagd väg eller gata ska i första hand utföras genom tryckning eller borrning.

Ledningsägaren ansvarar för ledningars placering.

11.2.2 Ledningars djup
Ledningar ska förläggas på ett djup så att ledningshjässa, kringfyllning och/eller markisolering etc. ej hamnar över terrassytan., dvs minst 60 cm under vägytan.

Rekommenderade minimum läggningsdjup (avser ledningshjässa):

- Kabel/fiber> 60 cm (Se även rubrik 11.3.2 Dimensioneringstabeller)
- Fjärrvärme>100 cm
- VA>120 cm

Kan inte föreskrivet djup uppnås gäller ebr-standard enligt ”Kabelförläggning max. 145 kV KJ 41:21” eller senare utgåva. Dock krävs alltid skriftligt samråd med kommunen vid avsteg från rekommenderade läggningsdjup.

11.2.3 Inmätning av ledningarnas läge
Nedlagda ledningar och kablar ska mätas in och dokumenteras i plan och i profil. Inmätning ska omfatta alla ledningar, kablar, ventiler, stolpar, kabelskåp, kabelbrunnar, ventilkammare och övriga detaljer. Ledningsägaren ska inneha aktuella ledningskartor över sina resp. ledningar.

11.3 Återfyllning
11.3.1 Återfyllning för hårdgjord yta
Återfyllnad ska uppfylla kraven enligt senaste utgåvorna av AMA Anläggning samt Trafikverkets KRAV Obundna lager för vägkonstruktioner (TDOK 2013:0530).

Återfyllning ska ske till ursprungligt eller överenskommet skick. Schakten ska återfyllas upp till terrass, med det bästa av de uppschaktade massorna och i ursprunglig jordartsföljd.

Ersättningsmaterial ska vara likartat den befintliga jorden och bestå av samma tjälfarlighetsklass. Vid osäkerhet kontaktas kommunen.

Materialet ska vara fritt från stubbar, rötter eller annat olämpligt material. Materialet får inte vara fruset.

KUNGÄLVS KOMMUN

Håligheter i schaktväggar utfylls väl. Stenar får inte förekomma intill ledningar eller kablar.

Om materialskiljande lager finns, ska detta återställas. Materialskiljande lager, typ geotextil som skadats eller tagits bort vid schakt ska ersättas och överlappa befintlig geotextil med ett minimum på 0,5 m. Tillika ska skadad eller bortgrävd markisolering ersättas med ny markisolering med samma tjocklek och kvalitet som befintlig samt överlappa befintlig markisolering med minimum 0,5 m.

Överbyggnad utförs enligt rubrik 11.3.2 Dimensioneringstabeller beroende på typ av gata. För typ av gata se även bilaga 6, Vägklass.

För gator och ytor som har mera förstärkningslager än föreskriven dimensioneringstabell, eller en annan typ av uppbyggnad under exempelvis sten- och plattytor, ska den eller de tjocklekarna som gatan eller ytan är uppbyggd av återställas till samma nivåer. Lagren återställs i komprimerade tjocklekar.

Befintligt förstärkningslager inklusive bärlager som bortschaktas får återanvändas som förstärkningslager vid återfyllning.

Nytt bärlager ska alltid användas. Bärlagrets tjocklek ska vara minst 10 cm och ha godkänd kornkurva.

Stenmjöl får inte användas i vägars överbyggnad. Stenmjöl får endast användas som justeringsmaterial under stenläggning, plattor etc.

För återställning av slitlager – Se rubrik 11.5 Återställning av ytskikt mm.

11.3.2 Dimensioneringstabeller

Dimensioneringstabell för industrigata och trafikintensiv gata.

Dimensioneringstabell	Industrigata / Trafikintensiv gata
Slitlager	4 cm
Bindlager, ABb	5 cm
Bundet bärlager, AG	5 cm
Obundet bärlager	10 cm
Förstärkningslager	50 cm
Summa överbyggnad	**74 cm**
Minsta fyllnadshöjd till ledning	84 cm
Typ av slitlager	**ABS eller specialprodukt**

Återställning med asfalt på industri- och trafikintensiva gator ska ske i två etapper. Första året återställs schakten med 5 cm AG och 9 cm ABb. (Tjocklek 14 cm) Om återställningen är mindre än 100 m² kan man välja att återställa hela schakten med 14 cm AG. Året efter fräses befintlig yta samt ytterligare 0,5 m runt återställningsytan bort och ersätts med nytt slitlager med tjocklek 4 cm.

KUNGÄLVS KOMMUN

Dimensioneringstabell för övrig gata.

Dimensioneringstabell	Övrig gata
Slitlager	4 cm
Bundet bärlager, AG	5 cm
Obundet bärlager	10 cm
Förstärkningslager	40 cm
Summa överbyggnad	**59 cm**
Minsta fyllnadshöjd till ledning	69 cm
Typ av slitlager	**ABT, ABS**

Återställning med asfalt på övrig gata så som lokal- och bostadsgata sker normalt i en etapp men kan i vissa enstaka fall beordras att utföras i två etapper.

Dimensioneringstabell för gång- och cykelväg (GC-väg).

Dimensioneringstabell	Gång- och cykelväg (GC)
Slitlager	4 cm
Bundet bärlager, AG	5 cm
Obundet bärlager	10 cm
Förstärkningslager	30 cm
Summa överbyggnad	**49 cm**
Minsta fyllnadshöjd till ledning	60 cm
Typ av slitlager	**ABT**

Återställning med asfalt på gång- och cykelvägar sker i en etapp.

Dimensioneringstabell för trottoar eller vinge.

Dimensioneringstabell	Trottoar, vinge
Slitlager	4,5 cm
Obundet bärlager	10 cm
Förstärkningslager	30 cm
Summa överbyggnad	**44,5 cm**
Minsta fyllnadshöjd till ledning	60 cm
Typ av slitlager	**ABT**

Återställning med asfalt på trottoar och vinge sker i en etapp.

Dimensioneringstabell för grusväg.

Dimensioneringstabell	Grusväg
Slitlager	7 cm
Obundet bärlager	10 cm
Förstärkningslager	40 cm
Summa överbyggnad	**57 cm**
Minsta fyllnadshöjd till ledning	67 cm
Typ av slitlager	**0-16 krossmaterial**

Återställning med grus på grusvägar sker i en etapp.

KUNGÄLVS KOMMUN

11.4 Packning

Packningen är ett av de viktigaste momenten för att undvika framtida sättningar och skador på gatan. All packning ska utföras enligt senaste utgåvan av AMA Anläggning.

Det är viktigt att komprimering sker successivt lager för lager för att säkerställa att sättningar inte uppstår.

Undergrunden i många av kommunens vägar består av material typ 3B och 4A vilket innebär att lagertjocklek vid återfyllningen aldrig får överstiga 15 cm om vibroplatta 100-200 kg används eller 25 cm lagertjocklek om vibroplatta 400-600 kg används. Minsta antal överfarter är 6 ggr.

För material i överbyggnaden sker packning enligt material typ 2 tabell CE/3 enligt AMA Anläggning vilket innebär max 20 cm lagertjocklek med vibroplatta 200 kg eller max 40 cm lagertjocklek med vibroplatta 600 kg. Minsta antal överfarter är 6 ggr.

Stor vikt läggs vid packning kring anordningar som brunnar, ventiler, dagvatten- och spolbrunnar och dylikt. Tillräcklig schakt ska utföras kring anordningar så att komprimeringsredskapet kan utnyttjas fullt ut. Erforderlig vattning ska alltid utföras vid packning.

11.5 Återställning av ytskikt mm

11.5.1 Allmänt

Den ansökande ansvarar för och bekostar all återställning av gator, vägar och ytor som berörs i samband med schaktarbetena.

Omfattningen av återställningen beslutas av kommunen enligt de principer för återställning av hårdgjorda ytor, slitlager och övriga ytor som fastslagits i dessa bestämmelser.

Kommunens avtalade asfaltentreprenör för återställning av asfaltbeläggning ska användas om inte annat avtalats med kommunen. Samordning med asfaltentreprenören sker av den ansökande eller entreprenören för arbetet.

Återställning av skador utanför schaktytan (sekundärskador) samt andra anordningar och ytor bekostas av den ansökande.

Asfaltering ska utföras inom **två (2) veckor** efter schaktarbetet är avslutat.

KUNGÄLVS KOMMUN

Om inte asfaltering av vägen kan göras inom två (2) veckor efter återställning av schakt ska ytan förses med ett lager av minst 5 cm packat oljegrus (Kallmassa), alternativt ett bundet bärlager av asfaltsgrus.

Tvärgående schakter ska **alltid** förses med ett lager av minst 5 cm packat oljegrus omgående.

Ytterligare krav gällande provisorisk lager föreskrivs av kommunen vid tillståndsgivningen.

Ytor som inte är återställda ska alltid vara uppmärkta med skyltar. Ledningsägaren svarar för allt erforderligt underhåll.

Anläggning eller arbetsområde ska återställas i enlighet med kommunens anvisningar och dessa bestämmelser. Arbetsområdet och upplagsplatser ska, efter det att arbetet avslutats, vara röjda och städade. I städning ingår även maskinsopning av nedsmutsade gator och vägar. Informationstavlor, avspärrningar och vägmärken tas bort.

11.5.2 Återställning av belagd yta – Bitumenbundet slitlager

Ny asfaltsbeläggning ska uppfylla kraven i senaste utgåvorna av AMA Anläggning samt Trafikverkets KRAV Bitumenbundna lager (TDOK 2013:0529).

Om provisorisk beläggning utförts ska denna tas bort innan återställning av slitlager.

Vid återställning av beläggning ska kanterna sågas eller fräsas med vinkelräta snitt mot underliggande bärlager, kanterna ska vara raka. Ytan ska ha fyrhörnig form (trapets, kvadratisk eller rektangulär).

Raka och rena asfaltkanter ska klistras med asfaltemulsion innan beläggningen utförs. Efter utfört asfaltarbete ska försegling av skarv mellan den gamla och nya beläggningen utföras.

Innan beläggning ska befintlig beläggningskant förskjutas (rensågas/fräsas) minst 0,5 m, i förhållande till schaktkanten. Är det sprickbildning i asfalten orsakad av schaktarbetet ska justering utgå från

KUNGÄLVS KOMMUN

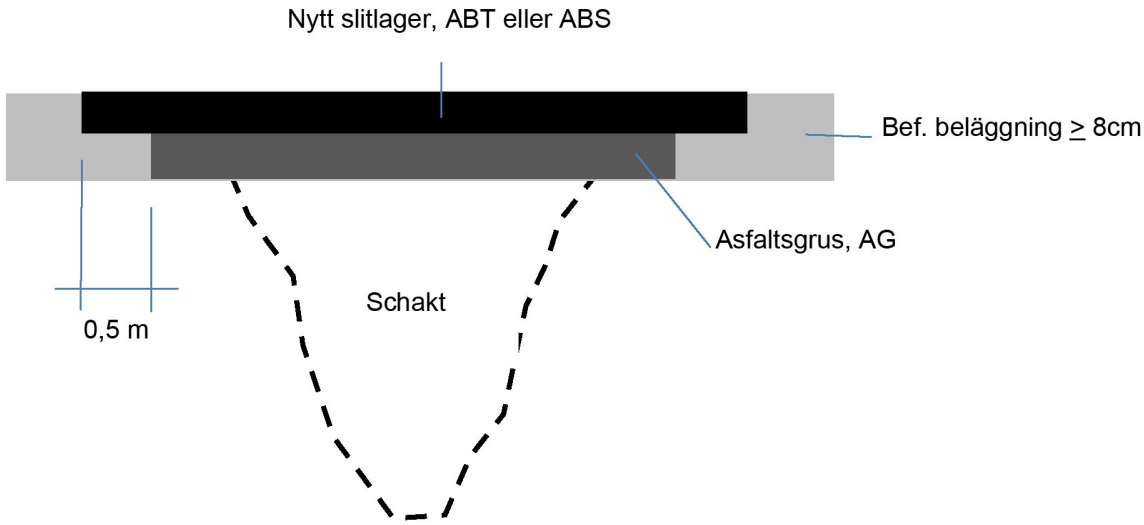
sprickfri yta.

Beläggningsskarvar mellan ny och befintlig beläggning ska i väg alltid placeras i vägmitt, eller beläggningskant, alternativt i ränndal vid vinge.

För trottoar och gång– och cykelbana gäller alltid att hela bredden ska beläggas och att längd på återställd asfaltsyta ska vara minst 5 m. Om osäkerhet råder över hur stor yta som ska beläggas ska kommunen kontaktas som beslutar i frågan.

Där återstående beläggningsbredd mot kantsten eller husgrund eller liknade är mindre än 1 m ska även denna bit beläggas med ny asfalt.

Beläggningstjocklek ska motsvara befintlig tjocklek. Där beläggningen är 8 cm eller tjockare gäller att återställningen med asfalt sker i två (2) lager (Asfaltsgrus + slitlager). Vid tvålagersbeläggning ska skarvar mellan beläggningslager förskjutas med minst 0,5 m så inte en generalskarv uppstår. Vid tre (3) lagers beläggning ska förskjutningen ske i två (2) omgångar.

11.5.3 Lagningsprinciper asfaltbeläggning

Beläggningsskarvar, inklusive förskjutning ska alltid placeras i markerad eller tänkt vägmitt, beläggningskant, alternativt i ränndal vid vinge. Upptar schaktbredden inklusive förskjutning av asfaltkanten mer än 50 % av bredden, ska hela vägbredden beläggas.

Beläggningskanter ska vara raka och rena. Sågade asfaltkanter ska klistras med asfaltemulsion innan beläggningen utförs.

Försegling av fog

Efter utfört asfaltsarbete ska försegling av fogar utföras. Förseglingen ska utföras samma dag som beläggningen utförs.

Försegling ska utföras med bitumenemulsion C 67 B 2 - 160/220.

Mängden bitumen ska vara sådan att underlagets porer fylls utan att bindemedelsöverskott uppstår.

Längsgående arbetsfogar mellan två beläggningsdrag och fogar mot befintlig beläggning ska förseglas på en bredd av minst 0,1 m.

Tvärgående fogar ska förseglas på en längd av 2 m före och efter fogen.

Om bindemedelsöverskott uppstår vid försegling ska ytan omedelbart sandas av med stenmaterial

KUNGÄLVS KOMMUN

2/4 mm.

Om avståndet mellan en ny och befintlig beläggningsskarv i vägens längdriktning blir mindre än 5 m ska den mellanliggande ytan tas bort och den nya skarven placeras i anslutning till den befintliga skarven.

Om avståndet mellan två schakter i vägens längdriktning, inkl. skarvförskjutning, är < 20 m ska hela sträckan läggas om längs mitt-, beläggningskant eller i ränndal vid vinge.

Om schakter utförs på båda sidor om en gata ska hela bredden läggas om.

Kvarstående ”öar” mellan schakter < 50m² tas bort och ny asfalt läggs över hela ytan.

För mindre schakter, typ kabel/fiber etc. inkl. förskjutning av beläggningskarv, som ryms helt inom befintlig s.k. ”vinge”, kan återställning ske med att en ny vinge med min bredd 1 m läggs, om praktiska förutsättningar finns. Beslutas i samråd med kommunen.

Tydlig beskrivning av lagningsprinciper för asfaltbeläggning finns under bilaga 2, Lagningsprinciper asfaltsytor.

11.5.4 Vägmarkering

Vägmarkeringar återställs till minst samma skick som tidigare. Vägmarkeringar som i samband med schaktarbeten försvunnit, ska omgående anmälas till kommunen.

Den ansökande avropar och bekostar nya vägmarkeringar till kommunens linjemålningsentreprenör.

11.5.5 Plattbeläggning, gatsten, kantsten mm

Återställning av plattbeläggning, gatsten, kantsten etc. ska utföras av den ansökande och utföras enligt senaste utgåvan av AMA Anläggning.

Beläggning av plattor eller gatsten ska återställas med ett underliggande lager av 3 cm sättsand och uppfylla kraven på kornstorleksfördelning enligt senaste utgåvan av AMA Anläggning.

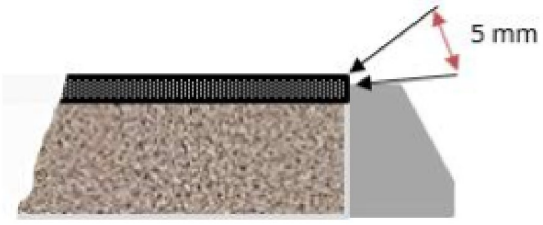
Befintligt material ska i möjligaste mån användas. Ersättningsmaterial som krävs för återställning ska vara av samma typ och utseende som de omgivande. Plattor/stenar ska vara hela. Begagnat material ska vara befriat från tidigare fogmaterial och rengjort.

Om inte annat överenskommits är det upp till den ansökande att införskaffa och bekosta utbyte av spruckna plattor. Detta gäller även för plattor som varit spruckna redan innan entreprenadarbetena påbörjats.

Återställd yta ska ha samma förband som omgivningen. Anslutning till husliv, kantstöd och ränndalar, stolpar m.m. ska vara väl anpassad. Färdig yta ska vara jämn med planhetstolerans på max 6 mm avvikelse på en 3 m rätskiva. Fint fogsand nedsopas i fogar och överflödigt material tas bort.

Kantstöd

Vid uppgrävning av kantsten kan det i vissa fall bli aktuellt att justera, höja eller sänka, en längre sträcka för att förbättra tillgänglighet och framkomlighet. Detta beslutas i samband med syn, eller i samråd med kommunen. Platt- och asfaltyta ska efter färdigställande ligga 5 mm högre än kantstödet.

KUNGÄLVS KOMMUN

11.5.6 Grusslitlager
Nytt grusslitlager ska uppfylla kraven i senaste utgåvorna av AMA Anläggning samt Trafikverkets KRAV Obundna lager för vägkonstruktioner (TDOK 2013:0530). Den ansökande ansvarar för och bekostar all återställning av vägar med grusslitlager.

Vid återställning ska det alltid påföras ett 7 cm tjockt lager med nytt slitlagergrus, fraktion 0-18. Vid återställning av schakt över väg ska det minst läggas slitlagergrus på en sträcka av 25 m (ca ett lastbilslass) över den genomförda schakten. Påläggning av gruset fördelas jämt på var sida om schakten. Påfört grus ska vattnas och packas.

Vid återställning av schakt som genomförs längs med vägkant ska det alltid läggas nytt grus på den väghalva som schakten ligger och i samma omfattning som ovan.

11.5.7 Brunnar, ventiler mm
Höjdjustering av brunnar till beläggningsnivå ingår i den återställning av ytskikt som den ansökande ansvarar för. Betäckningar i det uppschaktade området ska vid återställningens slutförande bytas till teleskopiska. Betäckningar tillhandahålls av respektive ledningsägare. Efter justering ska betäckningar ligga 0–5 mm under beläggningens överyta.

11.5.8 Återställning i närheten av träd
Ytan ska återställas till ursprunglig utformning utan dröjsmål då schaktarbetet är klart. Återställningen sker med tidigare separerade massor eller ny matjord. Överbyggnaden för träd ska bestå av 30 cm mineraljord och däröver 40 cm matjord. Där skelettjord har påverkats av grävarbeten, ska återställning ske med skelettjordsblandning.

11.5.9 Återställning av gräsytor
Ytan ska återställas till ursprunglig utformning utan dröjsmål då schaktarbetet är klart. Återställningen sker med befintliga separerade massor eller ny matjord. Överbyggnaden ska bestå av mineraljord och däröver 20 cm matjord fri från föroreningar och ogräs. Inga stenar, rötter eller grenar får vara synliga. Ev. spår och skador på upplagsplatser ska åtgärdas och återställas.

För att motverka packningsskador ska den ansökande djupluckra upplags- och transportytor innan återställningen påbörjas till minst 20 cm djup.

Jord som förorenats genom spill av olja, bensin el. dyl. ska schaktas bort och ersättas med ny jord. Ingen alv får förekomma i toppen av vegetationsskiktet.

Ytan ska återställas med gräsfröblandning med en sammansättning motsvarande omgivningen. Öppen jord ska hållas ogräsfri. Vattning ska utföras till dess att gräsytan har etablerat sig.

11.5.10 Återställning av buskage/planteringsytor
Växtbädd ska återställas med befintlig separerad mineraljord som täcks med 40 cm ny gödslad och torvinblandad jord, anpassad till växtbäddstypen.

Innan återplantering av rotslagen växtlighet sker ska kommunen kontaktas som på plats beslutar om återplantering är möjlig. Skadat och dött växtmaterial ska ersättas. Beskärning av avbrutna grenar ska ske vid planteringen. Beskärningen ska utföras av trädvårdsutbildad personal. Vattning ska ske omgående efter plantering.

11.5.11 Återställning av vägslänter
Ytan ska återställas till ursprunglig utformning utan dröjsmål då schaktarbetet är klart. Schaktytan och eventuella spår ska återställas så naturtroget som möjligt. Efter återställning ska det inte förekomma stenar, rötter, eller annan förorening synligt i det översta jordlagret.

KUNGÄLVS KOMMUN

Jordtorvor, jordmassor etc. får ej lämnas på dikeskant eller i bak slänt. Vägslänter sås ej i normalfallet. Väggrensytor återställs med befintliga massor.

11.5.12 Återställning av natur- och skogsmark

Ytan ska återställas till ursprunglig utformning utan dröjsmål då schaktarbetet är klart.

I skogsmark ska schaktytan och ev. spår återställas så naturtroget som möjligt.

I slåtterhävdade gräsmarker ska det, efter återställning inte förekomma stenar, rötter, eller annan förorening synligt i det översta jordlagret.

Schakt återställs med befintliga massor och marken besås ej i normalfallet

Omgivande mark som berörts av arbeten eller där markvegetation skadats ska åtgärdas i samråd med kommunen.

12. KONTROLL

12.1 Egenkontroll

Den ansökande ska ha ett system för egenkontroll, som innebär att ett systematiserat och dokumenterat egenkontrollarbete utförs vid schakt och återställning på kommunens mark.

Egenkontroll ska syfta till att säkerställa att rutiner, utförande, miljökrav och teknisk kvalité genomförs enligt anvisningar. Redovisningen av egenkontrollarbetet ska minst omfatta syn, trafikanordningar, ledningsförläggning, materialval, packningskontroll samt övrig återställning.

12.2 Väghållarens kontroll

Kommunen har rätt, att ta del av system för kvalitetssäkring och egenkontroll. Kommunen kan själv, eller genom anlitad resurs, kontrollera att arbetet utförs enligt anvisningar och tillstånd samt att egenkontroll genomförs.

13. BESIKTNING

13.1 Besiktning vid slutfört arbete

När arbetet är färdigställt ska detta anmälas till kommunen omgående. Arbetet ska besiktigas och godkännas av kommunen inom femton (15) arbetsdagar efter det att anmälan inkommit. Protokoll upprättas av kommunen vid slutbesiktning.

Stora projekt behandlas särskilt beroende på omfattning.

Den ansökande ansvarar för arbetet och framkomlighet för trafikanter fram till dess att ev. brister, som framkommit vid besiktning, är åtgärdade. Generellt gäller att åtgärder som åvilar den ansökande enligt detta dokument men inte blir utförda får utföras av kommunen och debiteras den ansökande.

13.2 Krav hårdgjord yta vid slutbesiktning

- Jämnhetskravet är max 6 mm avvikelse från en 3 m rätskiva i godtycklig riktning
- Den ansökande ska intyga utförande och kvalité på ingående material enligt gällande regelverk.
- Inga nivåskillnader eller öppna skarvar får finnas mot befintlig beläggning
- God vattenavrinning till anvisade dagvattensystem

13.3 Krav övriga ytor vid slutbesiktning

- Sättningar i grönytor eller grusytor får ej förekomma.
- I klippta grönytor får ej stenar och trädrötter etc. förekomma
- Markpackning efter tunga maskiner eller upprepad transport får ej förekomma på grönytor i anslutning till arbetsområdet.
- Grönytor ska vara städade.
- Gräsytor ska vara besådda.

KUNGÄLVS KOMMUN

- Planteringsytor ska vara återställda.
- Återplanterat växtmaterial ska vara etablerat, i god kondition och utan skador.
- Nyplanterade träd ska vara planterade på rätt djup och uppbundna på ett korrekt sätt.
- Stamskador, brutna grenar etc. får ej förekomma
- Skador på befintlig vegetation i anslutning till arbetsområdet får ej förekomma.

14. GARANTI

14.1 Garantitid

Den ansökande svarar för garanti på utförda arbeten och ingående material. Med avsteg från AB04 gäller garantitiden **fem (5) år** från godkänd besiktning.

Skador som uppkommer på ytor under garantitid och som orsakas på grund av felaktigheter och brister som kan härledas till utförandet, åtgärdas av den ansökande.

Kommunen kan komma att utföra arbetena på den ansökandes bekostnad om den ansökande ej uppfyller sina åtaganden. Kommunen fakturerar för faktisk återställningskostnad samt ett påslag på minst 5 000 kr eller ett procentuellt påslag för omfattningen med 12%.

14.2 Garantibesiktning

Entreprenören ska åberopa en garantibesiktning senast fyra (4) veckor före garantitidens utgång.

För större projekt gäller tre (3) månader innan garantitidens utgång.

Kommunen kallar till garantibesiktning efter att entreprenören åberopat garantibesiktning.

Garantibesiktning ska genomföras med representanter för såväl kommunen som den ansökande. Protokoll upprättas av kommunen.

Kommunen kan komma att utföra eventuella arbeten på den ansökandes bekostnad om den ansökande ej uppfyller sina åtaganden. Kommunen fakturerar för faktisk kostnad samt ett påslag på minst 5 000 kr eller ett procentuellt påslag för omfattningen med 12%.

14.2.1 Krav garantibesiktning

Vid garantibesiktning av arbetet gäller följande krav:

Slit- och ytlager

- Nivåskillnad eller öppna skarvar mot befintlig beläggning får ej finnas.
- Beläggning ska vara homogen, tät och utan antydan till separationer.
- Tolerans på sättning i belagd yta är max 6 mm och mäts som största tillåtna avvikelse från en 3 m lång rätskiva lagd i godtycklig riktning. Om större sättning än ovan uppstått ska beläggningen göras om. Garantiansvaret enligt ovan förlängs i två år ytterligare för de ytor som görs om.
- Tolerans på sättning av plattor och andra hårdgjorda ytor är max 6 mm avvikelse från en 3 m lång rätskiva lagd i godtycklig riktning.
- Övriga hårdgjorda ytor är max 10 mm avvikelse från en 3 m lång rätskiva lagd i godtycklig riktning.

Träd & växtlighet

- Befintlig växtlighet får inte uppvisa skador som kan härledas till grävningen
- Återplanterat material ska vara väl etablerat, i god kondition och utan skador
- Sättningar får inte finnas i grönytor eller grusytor
- Tolerans på sättning:
    - Gräsytor, max 15 mm avvikelse från en 3 m lång rätskiva.
    - Övriga grönytor, max 30 mm avvikelse från en 3 m lång rätskiva.

KUNGÄLVS KOMMUN

15. VITE/PÅFÖLJDER

Vid brister i arbetets utförande, har kommunen rätt att stoppa arbetet och på den ansökandes bekostnad slutföra nödvändiga åtgärder om:

- Gällande säkerhetsföreskrifter eller dessa bestämmelser inte följs.
- Brister i gällande- och eller överenskomna tidsramar
- Påtalade brister inte åtgärdas.

Skador på träd ska ersättas enligt Alnarpsmodellen. Se bilaga 4.

Om arbete påbörjas utan grävtillstånd kan den som schaktar åläggas ett vite.

Om arbetet inte överensstämmer med inlämnade handlingar kan den ansökande debiteras för kommunens eventuella merkostnader.

16. KOSTNADER

Kommunen och/eller tredje man ska inte drabbas av kostnader eller merarbete till följd av den ansökandes åtgärder. Alla arbeten i samband med grävningen och enligt dessa föreskrifter bekostas av den ansökande.

16.1 Kostnad för grävtillstånd

Grävtillstånd ska sökas för varje objekt. Med objekt avses arbeten inom ett begränsat område och som tidsmässigt utförs sammanhängande.

Vid större projekt över stora geografiska områden eller komplexa projekt debiteras faktisk tidsåtgång enligt särskild timtaxa, se bilaga 1.

Kommunen debiterar den ansökande en avgift för varje grävtillstånd. I avgiften ingår kommunens kostnader för administration, samråd, kontroll, besiktning och uppföljning.

16.2 Kostnad för återställning

Den ansökande står för samtliga kostnader för återställning av uppschaktade ytor och till en omfattning utifrån dessa grävbestämmelser.

Entreprenörer som utför återställning av ytor debiterar den ansökande direkt. Den ansökande ska i första hand använda sig av kommunens kontrakterade entreprenörer för exempelvis asfaltsbeläggning, linjemålning etc.

16.4 Kostnad för standardsänkning, framtida underhåll och indirekta kostnader

Grävning i gata medför olägenhet för trafikanter och närboende, förkortad livslängd, lägre standard och i varierande grad ökat underhåll. Grävning i grönytor medför minskad vitalitet och stabilitet hos intilliggande träd, sättningar och kompaktering av marken.

Kommunens drabbas dessutom av indirekta framtida kostnader pga. att ledningar läggs och finns kvar i allmän mark. Dessa kostnader är bl.a.

Samordningskostnader
Samordnings kostnader under planerings- och projekteringsskedet samt under byggskedet.

Projekteringskostnader
Extra projektering samt anpassningar till befintliga ledningssystem.

Byggkostnader
Extra åtgärder för anpassning till befintliga ledningssystem.

KUNGÄLVS KOMMUN

Försiktighetskostnader
Merkostnader i samband med entreprenad/egen regi-arbeten genom t.ex. försiktig grävning, upphängning av kablar, spontning, och minskad framdrift.

Stilleståndskostnader
Då kablar grävs av. Stillestånd på manskap, maskiner och trafikanordningar.

Flyttningskostnader
Då ledningar, kulvertar mm får flyttas vid ombyggnationer.

Underhållskostnader
Ökat underhåll pga. av merkostnader vid underhållsbeläggning renhållning, snöröjning, gräs slåtter mm.

Trafikstörningar
Olägenheter i samband med schakt samt framtida skador.

Dessa kostnader ska betalas av den som gräver och lägger ledning i allmän mark.

Ersättning för standardsänkning, framtida underhåll och indirekta kostnader (FUH) beräknas schablonmässigt (kr/m2 återställd yta) och debiteras den ansökande vid ingrepp i belagd/hårdgjord yta, park-, torg- och övrig naturmarksyta enligt separat prislista, se bilaga 1.

I speciella fall, t.ex. vid mycket stora arbeten kan särskild uppgörelse träffas om ersättning för framtida underhåll.

17. LEVANDEGÖRA
Föreskriften ”Grävbestämmelser Kungälvs kommun” med tillhörande bilagor och ansökningsblanketter kommer finnas tillgängliga på kommunens hemsida.

Kommunen kommer årligen att kalla till samrådsmöten med ledningsägarna.

18. UPPFÖLJNING
Kommunen kommer årligen att kalla till samrådsmöten med ledningsägarna.

Kommunens organisation kommer löpande följa upp arbeten vad avser uppfyllelse av TA-plan, kvalitén på återställning under arbetets fortskridande. Utförda åtgärder ska följa denna föreskrift med tillhörande bilagor. Åsidosätter den som utför arbetena denna föreskrift kan vite komma att utkrävas.

Vid färdigställande av arbetena kommer en slutbesiktning att utföras som protokollförs av kommunen. Tillika kommer en garantibesiktning utföras efter fem (5) år. Jämnhets- och kvalitetskrav ska följas och uppfylls inte detta enligt föreskriften så kommer den som utfört arbetena att få göra om återställningen till fullgott skick med ytterligare två (2) års garanti.

Alternativt kommer kommunen att göra om arbetet och debitera den som utfört arbetet med faktisk kostnad samt ett procentuellt påslag.

19. BILAGOR
Till föreskriften ”Grävbestämmelser Kungälvs kommun” följer sex (6) stycken bilagor.

19.1 Bilaga 1: Prislista grävbestämmelser Kungälvs kommun

19.2 Bilaga 2: Lagningsprinciper asfaltsytor till grävbestämmelser Kungälvs kommun

19.3 Bilaga 3: Fyllnings- och packningstabell till grävbestämmelser Kungälvs kommun

19.4 Bilaga 4: Alnarpsmodellen

19.5 Bilaga 5: Rutiner samordnade projekt för ledningsarbeten i Kungälvs kommun 2023

KUNGÄLVS KOMMUN

19.6 Bilaga 6: Rutinbeskrivning för planering av samordnade projekt vid ledningsarbeten
Komplettering till gällande Grävbestämmelser för Kungälvs kommun

KUNGÄLVS KOMMUN

19.1 Bilaga 1

Prislista

grävbestämmelser Kungälvs kommun

KUNGÄLVS KOMMUN

Prislista från och med år 2025

Tabell 1. Kostnad för grävtillstånd

Ärende	Kostnad
Kostnad för godkänt grävtillstånd för schakt i kommunens mark.	2 000 kr per ansökan/objekt
Särskilt timtaxa för hantering av grävtillstånd.	450 kr/h

Tabell 2. Schaktkostnad enligt framtida underhåll (FUH)

Ärende	Kostnad
Schakt i asfalterad yta med ålder >5 år	150 kr/m²
Schakt i asfalterad yta med ålder <5 år	300 kr/m²
Schakt i platt- eller stensatt yta	100 kr/m²
Schakt i parkyta	50 kr/m²
Schakt i grusyta	50 kr/m²

Notering: Den totala kostnaden för en schakt i kommunens mark, är ansökningskostnaden för grävtillstånd (Tabell 1), summerat med den schaktkostnad enligt FUH som schakten tar i anspråk i respektive yta (Tabell 2), samt i förekommande fall den kostnad som kommunens upphandlade asfaltsentreprenör fakturerar för återställningsarbetet.

Exempel: En schakt på 10 m² utförs i en gata med en asfaltsbeläggning ABT11 som är två år gammal. Återställningsarbetet med fyll och nytt slitlager asfalt vill entreprenören ha 5000 kr för.

Summerat blir detta 2 000 kr + (10 m² x 300 kr/m²) + 5 000 kr.
Den totala kostnaden för schakten blir härigenom 10 000 kr.

Tabell 3. Viten

Vitesgrund	Vitesbelopp
Schakttillstånd har inte sökts innan start.	10 000 kr
Schakttillstånd har inte beviljats innan arbetets start.	5 000 kr
Ansökan om schakttillstånd har inte sökts senast arbetsdag efter påbörjat akutarbete.	5 000 kr

KUNGÄLVS KOMMUN

Personal saknar erforderlig kompetens (utbildning) eller varselkläder. Arbetsplatsens trafikordningar är skadade eller undermåliga. Arbetsfordon saknar erforderlig utmärkning.	5 000 kr

KUNGÄLVS KOMMUN

19.2 Bilaga 2

Lagningsprinciper asfaltsytor

till grävbestämmelser Kungälvs kommun

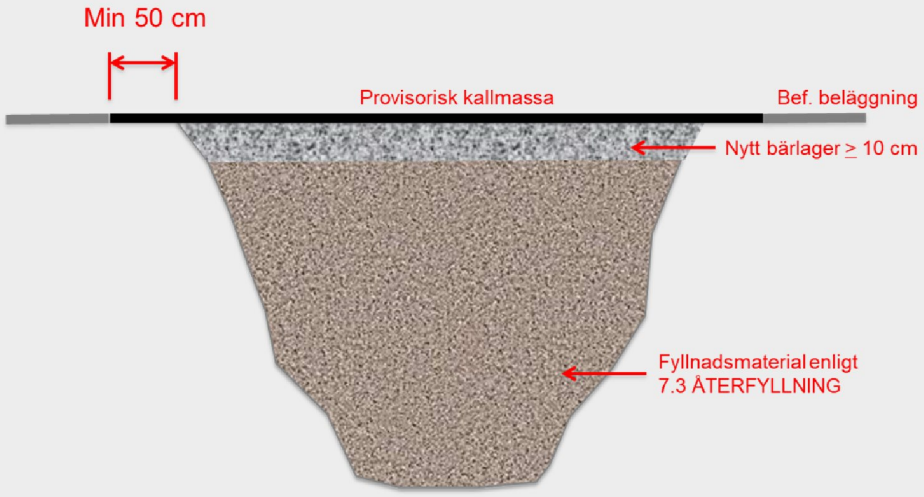
Skriftliga förklaringar till bilagan finns i dokumentet Grävbestämmelser Kungälvs kommun.

Se rubriker och underrubriker till 11.1 Schakt, 11.3 Återfyllning med tillhörande dimensioneringstabeller, 11.4 Packning och 11.5 Återställning av ytskikt mm för mer information.

KUNGÄLVS KOMMUN

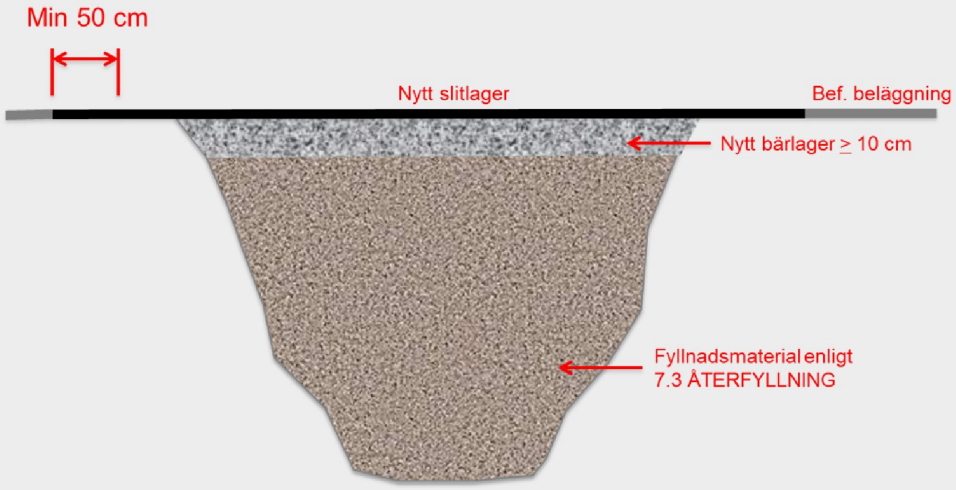
Skede 1, provisorisk kallmassa:

Vid läggning av provisorisk kallmassa innan nytt slitlager skall beläggningskant sågas/skäres minst 50 cm utanför schaktkant.

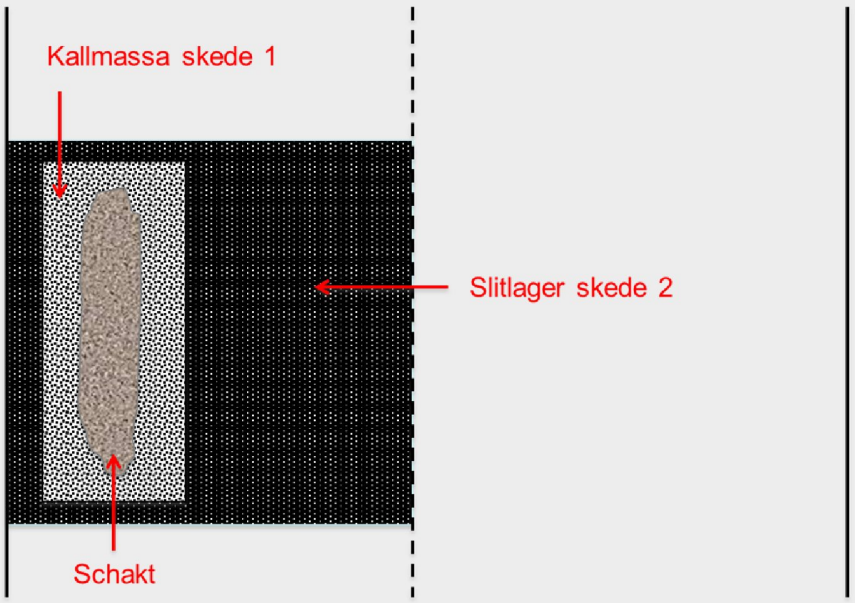
Skede 2, nytt slitlager:

Vid läggning av nytt slitlager skall den eventuellt provisoriska kallmassan tas bort och grusunderlaget justeras innan nytt slitlager påförs. Beläggningskant sågas/skäres minst 50 cm utanför schaktkant eller provisorisk lagningskant.

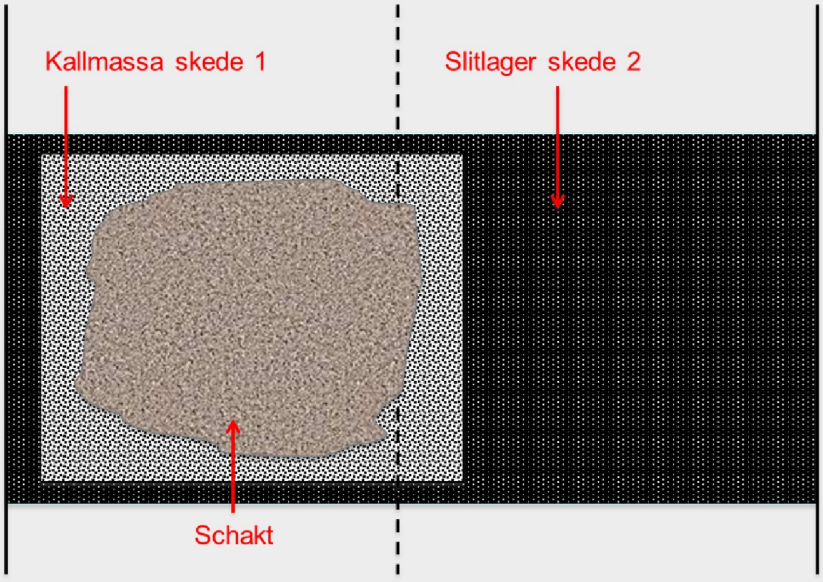

KUNGÄLVS KOMMUN

Beläggningsskarvar placeras i vägmitt eller beläggningskant.

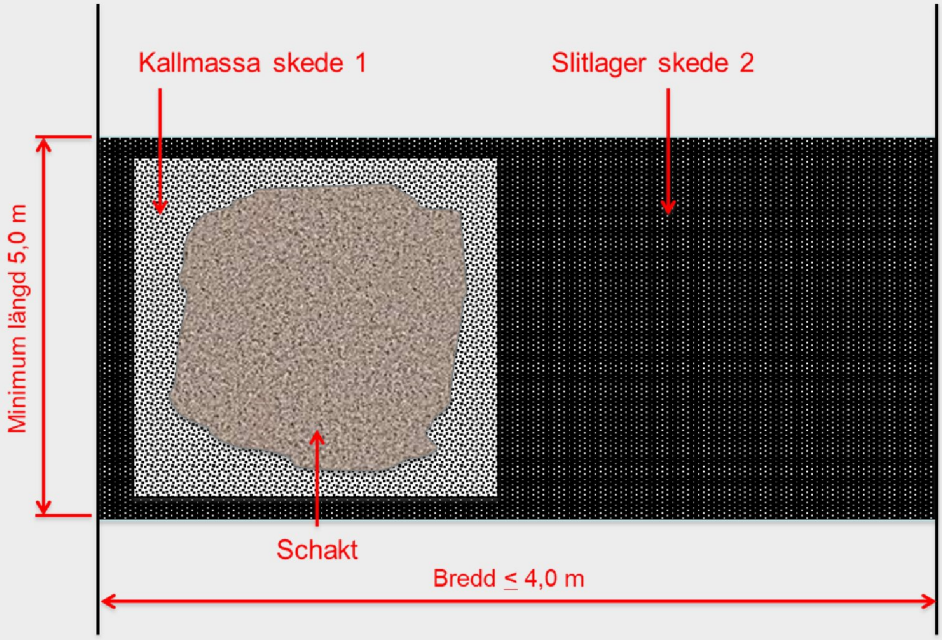

Upptar schakten inklusive förskjutning av asfaltkanten mer än 50% av vägbredden ska hela bredden läggas om.

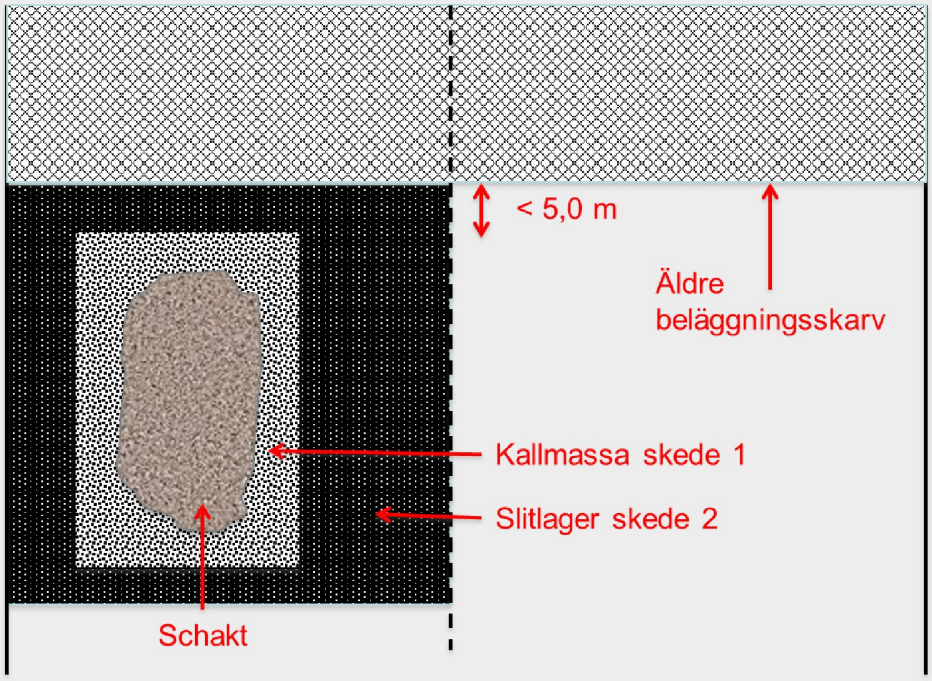

KUNGÄLVS KOMMUN

Vid schakt i trottoar, gång- och cykelbana ≤ 4,0 m skall hela bredden läggas om och med en minsta längd av 5,0 m.

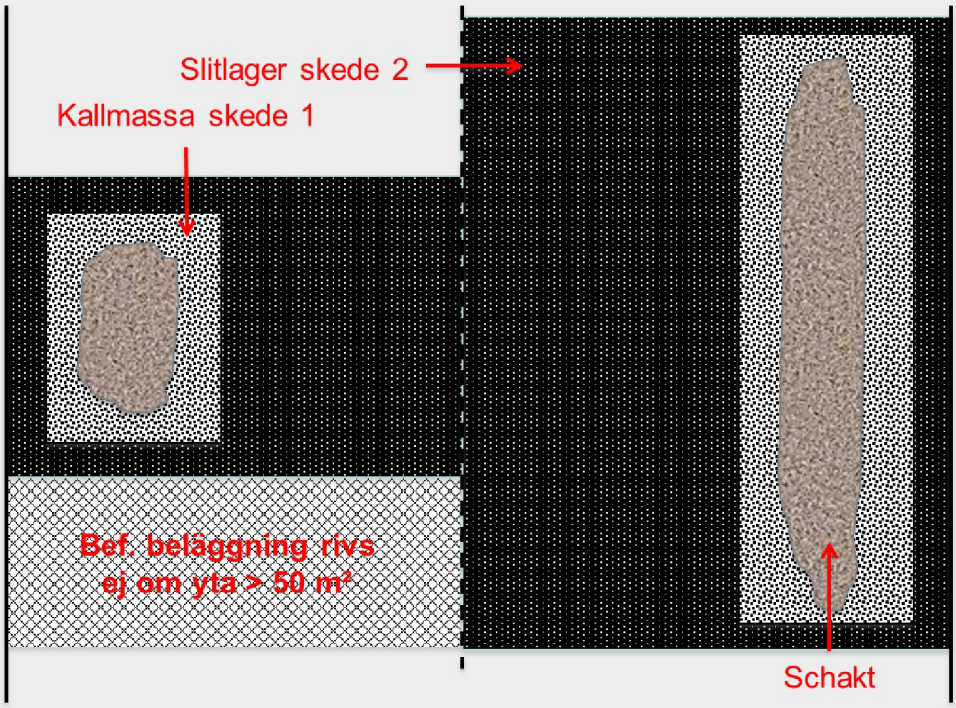

Vid gamla lagningar utökas återställningsytan om avståndet till den gamla skarven understiger 5,0 m

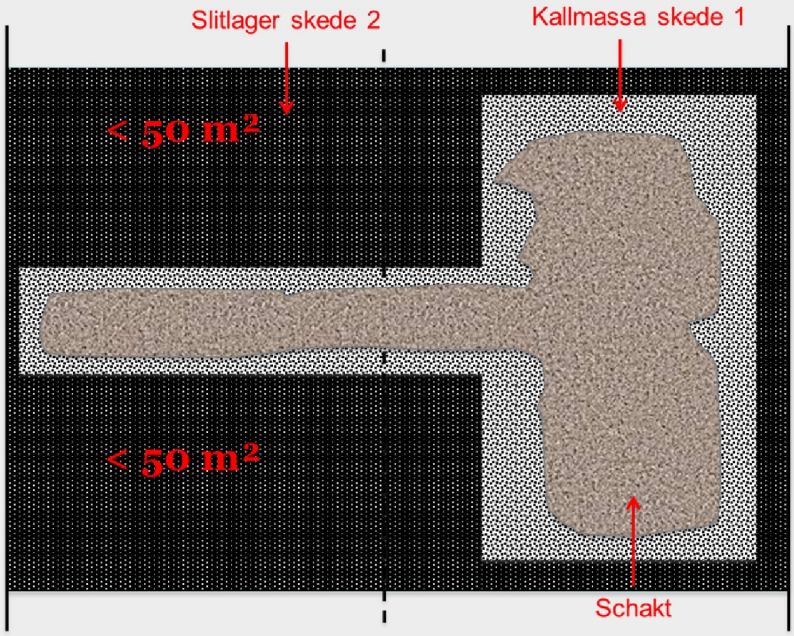

KUNGÄLVS KOMMUN

Om schakter utförs på båda sidor om en gata skall hela bredden läggas om.

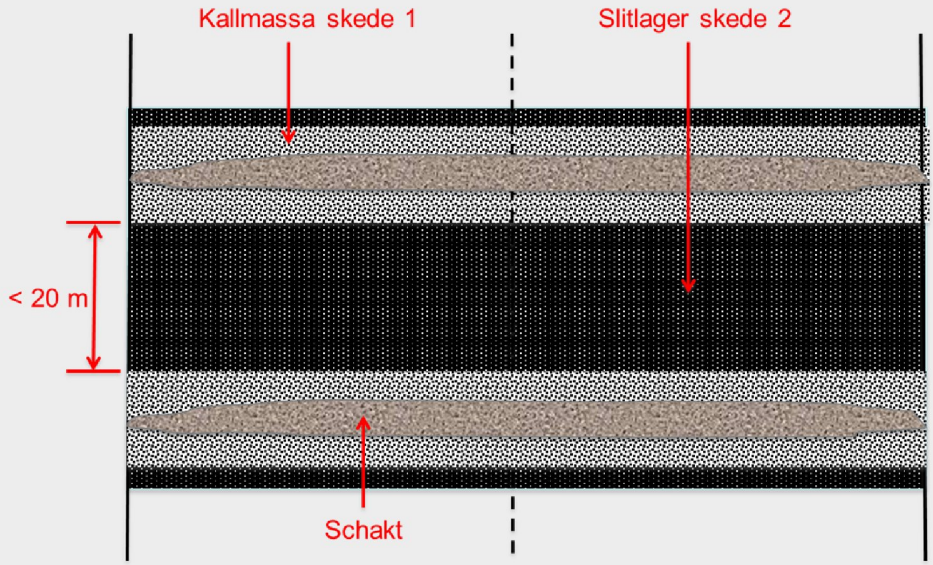

Kvarstående ”öar” < 50 m² tas bort och ny asfalt läggs

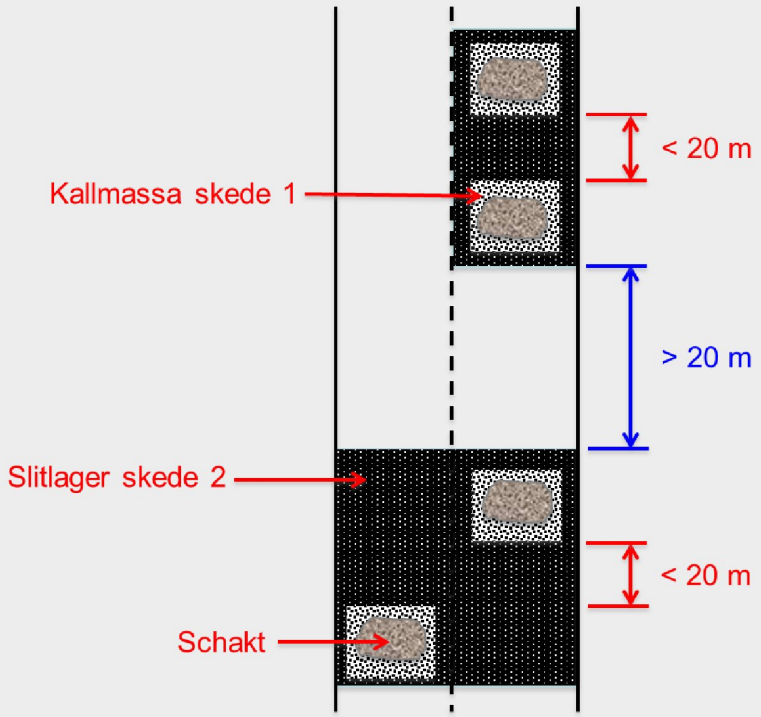

KUNGÄLVS KOMMUN

Vid två schakter inom 20 m längd läggs ytan emellan om

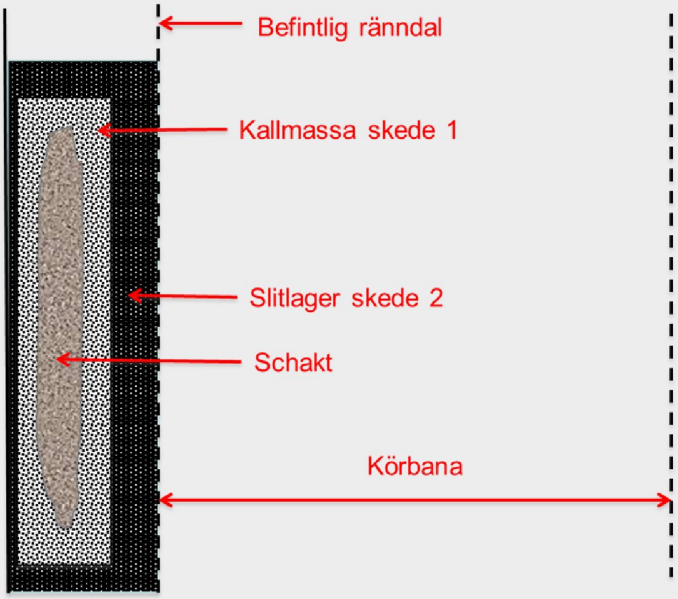

Vid schakter inom 20 m längd läggs ytan emellan om

KUNGÄLVS KOMMUN

Vid kabelschakt i ”vinge”ska återställning ske till befintlig vingbredd om schakt kan utföras innanför befintlig ränndal. Om förutsättningar finns kan vingen breddas.

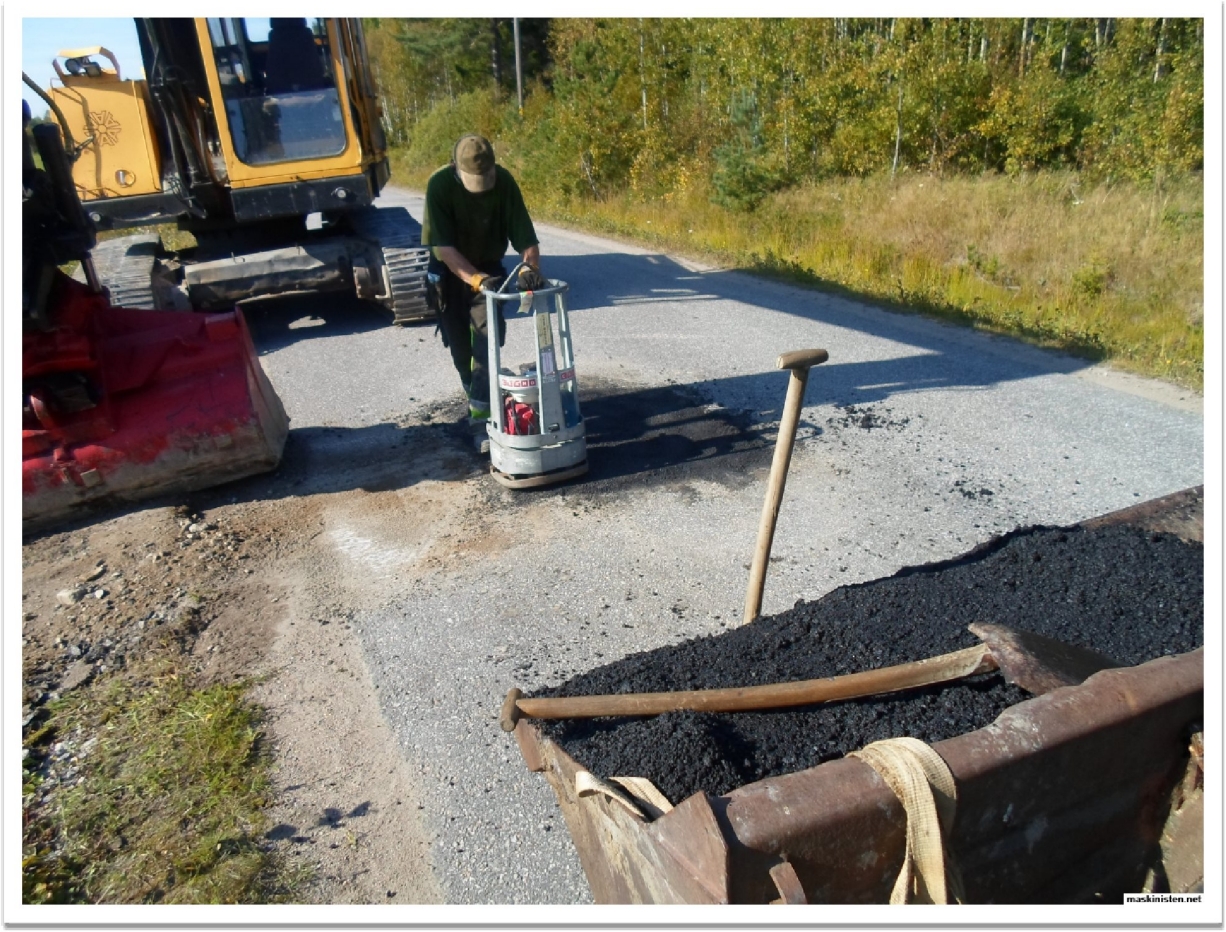

KUNGÄLVS KOMMUN

19.3 Bilaga 3

Fyllnings- och packningstabell

till grävbestämmelser Kungälvs kommun

KUNGÄLVS KOMMUN

Bilaga 3 - Fyllningsmaterial

Fyllningsmaterial för bl.a. väg enligt tabell CE/1 AMA Anläggning.

Material-typ	Benämning material	Kulkvarns-värde	Halt (%) Finjord 0,0063/63mm	Halt (%) Lerjord 0,0063/63mm	Halt (%) Organisk jord 0,0063/63mm	Exempel jordart	Tjäl-farlighets klass
1	Bergtyp 1	≤ 18	< 10		≤ 2	Sprängsten av glimmerfattig granit eller gnejs samt andra hårda och hållfasta bergarter som kvartsit, diabas, porfyr och leptit	1
1	Bergtyp 2	19-30	< 10		≤ 2	Sprängsten av glimmer rik granit eller gnejs samt andra bergarter med måttlig hållfasthet och dålig slitstyrka t.ex. homogen kalksten	1
2	Block- och sten- jordarter. Grovkorniga jordarter		≤ 15		≤ 2	Block, sten	1
2	Bergkross-material		≤ 15		≤ 2	Skärv, makadam, samkross	1
2	Gruskross-material		≤ 15		≤ 2	Grus (delvis krossat)	1
3A	Bergtyp 3	> 30	≤ 30		≤ 2	Sprängsten av bergarter med höga glimmerhalter, lerskiffer, krit-kalksten, leromvandlat berg samt ej klaccificerat bergmaterial	2
3B	Blandkorniga jordarter		16-30		≤ 2	Siltig sand Siltigt grus Siltig sandmorän Siltig grusmorän	2
4A	Blandkorniga jordarter		31-40		≤ 2	Siltig morän	3
4B	Finkorniga jordarter		> 40	> 40	≤ 2	Lera, lermorän	3
5A	Finkorniga jordarter		> 40	≤ 40	≤ 2	Silt, Lerig silt, Siltig lera, Siltmorän	4
7	Restprodukter					Slaggmaterial	
7	Återvunna material					Riven asfalt, Krossad betong, Tegelskrot	
7	Lätt material					Lättklinker, Skumbetomng	

KUNGÄLVS KOMMUN

Bilaga 3 – Fyllning & Packning

Fyllning & packning för väg & plan enligt tabell CE/3 AMA Anläggning.

Största lagertjocklek i m efter packning och minsta antal överfarter per lager vid packning

Packningsredskap	Material typ 1 & 3A	Material typ 2	Material typ 3B & 5A	Material typ 4	Minsta antalet överfarter
Vibroplatta min 100 kg		0,15 m	0,10 m		6
Vibroplatta min 200 kg		0,20 m	0,15 m	0,10 m	6
Vibroplatta min 400 kg	0,40 m	0,30 m	0,25 m	0,15 m	6
Vibroplatta min 600 kg	0,60 m	0,40 m	0,30 m	0,20 m	6

Fyllning & packning mot byggnad, mur, trappa, ledning, fundament mm enligt tabell CE/4 AMA Anläggning.

Största lagertjocklek i m efter packning och minsta antal överfarter per lager vid packning

Packningsredskap	Material typ 1 & 3A	Material typ 2	Material typ 3B & 5A	Material typ 4	Minsta antalet överfarter
Handstamp min 215 kg		0,15 m	0,10 m	0,10 m	4
Vibratorstamp min 70 kg		0,30 m	0,25 m	0,20 m	4
Vibroplatta min 100 kg		0,15 m	0,10 m		6
Vibroplatta min 200 kg		0,20 m	0,15 m	0,10 m	6
Vibroplatta min 400 kg	0,40 m	0,30 m	0,25 m	0,15 m	6
Vibroplatta min 600 kg	0,60 m	0,40 m	0,30 m	0,20 m	6

KUNGÄLVS KOMMUN

19.4 Bilaga 4 Alnarpsmodellen

SLU

LANDSKAPSARKITEKTUR
TRÄDGÅRD VÄXTPRODUKTIONSVETENSKAP
Rapportserie

Ekonomisk värdering av återanskaffningskostnaden för träd - Alnarpsmodellen 2.0

Johan Östberg[1], Johan Sjögren[2], Anders Kristoffersson[1]
[1] Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
[2] MAX IV Laboratoriet, Lunds Universitet

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Rapport 2015:24
ISBN 978-91-576-8914-6
Alnarp 2015

Bifogas ej

KUNGÄLVS KOMMUN

19.5 Bilaga 5

Rutinbeskrivning för planering av samordnade projekt vid ledningsarbeten

Komplettering till gällande Grävbestämmelser

för Kungälvs kommun

KUNGÄLVS KOMMUN

BAKGRUND

Kungälvs kommun ansvarar för drift och underhåll av totalt 17 mil gator, vägar och GC-vägar. Kommunen upprättar årligen ettåriga underhållsplaner och dessutom beläggningsplaner som sträcker sig över en tre års period.

Målsättningen är att upprätta fleråriga planer med åtgärder år 1, år 2 samt år 3-5.

Målet är att minst 75 % av planerade åtgärder genomförs i angiven tidshorisont.

SYFTE

En bidragande faktor till vägnätets bristande standard är att många ledningsgrävningar genomförs i kommunens vägnät. Oavsett hur dessa åtgärder är genomförda innebär det så gott som alltid att standarden försämras och att underhållskostnaderna ökar.

För att minimera trafikstörningar och kvalitetsnedsättande effekter av ledningsgrävningar är det viktigt att samordna alla ledningsgrävningar med kommunens underhållsplaner.

Syftet med denna rutin är att förbättra planerings- och utförandeprocessen, säkra kvalitén, minska kostnader och minimera oklarheter mellan parterna i objekt där kommunen och ledningsägare skall samverka.

RUTIN

Vid samtliga projekt som innebär både ledningsgrävningar och ombyggnation av gata ska alltid en särskild planering ske tillsammans av ledningsägare och väghållare.

I de fall då kommunen initierar en om- eller nybyggnad enligt underhålls- och/eller beläggningsplan och där avsikten är att lägga nytt beläggningslager, skall ledningsägare bjudas in till samråd. Ledningsägaren skall då planera in nödvändiga åtgärder på sina respektive ledningar för att säkerställa att inga åtgärder behöver vidtas under de närmaste fem åren.

TGP står i sådana fall för kostnad för ny beläggning och ledningsägaren ska i dessa fall enbart debiteras för framtida underhållskostnader (FUH), baserat på åtgärdad yta och enligt Grävningsbestämmelser.

Gemensam planering genomförs med hjälp av bifogad checklista.

KUNGÄLVS KOMMUN

CHECKLISTA

Följande punkter kan fungera som ett stöd i den gemensamma planerings- och utförandeprocessen. Samtliga punkter bör behandlas och alla beslut och överenskommelser dokumenteras.

Planering

- Utse ansvarig för samordning av planeringsprocessen
- Utse deltagare i planeringen från resp. part
- Utse ansvarig för dokumentation

Handlingar

- Vilka handlingar finns eller behöver tas fram?
- Besluta om vem som ansvarar för vad, när det ska vara klart mm
    - Förbesiktning/syn
    - Dokumentation foto/film etc.
    - Ritningar
    - Bygghandlingar
    - Föreskrifter/krav
    - Tekniska beskrivningar
    - Kvalitétsplan
    - Kontrollprogram
    - Arbetsmiljöplan
    - Miljöplan, avfallsplan
    - Produktionstidplan
    - Trafikanordningsplan
    - Arbetsplatsdisposition
    - BAS-U, BAS-P
    - Tillståndsansökningar

Projektering

- Krävs ytterligare projektering?
- Krävs ändringar/tillägg i projekteringen?
- Krävs samordnad projektering?

Kvalité

- Vilka krav ska gälla för det tekniska utförandet?
- Vad ska egenkontrollen omfatta och hur ska den redovisas?
- Behövs extern kontroll?
- Hur hanteras ändringar och tillägg?
- Hur hanteras avvikelser från kvalitetskrav, tider etc och vilka påföljder ska gälla?

KUNGÄLVS KOMMUN

Utförandet - Vem gör vad?

- Arbetsledning och samordning av utförandet
- Skyltning/avstängning av arbetsplatsen
- Information till trafikanter & närboende
- Rivning av bef. konstruktioner
- Schakt, läggning ledning samt återfyllning av ledningsgrav
- Schakt för gata/terassering
- Geotextil markisolering, armering etc
- Förstärkningslager
- Bärlager
- Kantsten, plattor etc
- Justering före beläggning
- Asfaltbeläggning
- Linjemålning
- Ny skyltning
- Övrigt

Ekonomi

- Hur ska utförda arbeten på uppdrag regleras?
  - Löpande räkning
  - Timpriser
  - Á-priser / MF

- Hur ska olika kostnader fördelas?
  T.ex.
  - Arbetsledning
  - Administration
  - Personal
  - Maskiner
  - Grusmaterial
  - Övrigt material
  - Hyror

- Hur ska gemensamma kostnader fördelas?
  T.ex

  - Kabelanvisningar
  - Bodar
  - Tippar
  - Överskottsmaterial

- Hur ska kostnadsredovisning ske?
  - Kontering
  - Fakturering

- Ev. betalplan

Tidplan

- Vilka tidskrav ska gälla?
- Ev krav på deltider?
- Ansvar för samordnad tidplan?

KUNGÄLVS KOMMUN

Dokumentation

- Vad, hur och vem dokumenterar?
  - Foto/Film
  - Dagbok
  - Mottagningskontroll
  - Materialprover
  - Provtryckningar
  - Packningskontroll
  - Bärighetskontroll
  - Jämnhetskontroll
  - Egenkontroll
  - Slutpärm
  - Arkivering (papper/digitalt etc)

Besiktning/garanti

- Vad, hur och vem besiktigar utförda arbeten?
- Vilka garantikrav ska gälla?

KUNGÄLVS KOMMUN

19.6 Bilaga 6

Vägklass

Komplettering till gällande Grävbestämmelser

för Kungälvs kommun

KUNGÄLVS KOMMUN

BAKGRUND

Återställningar i vägnät och på övrig yta där kommunen är väghållare ska återställas likvärdigt enligt dimensioneringstabeller över hela kommunen och oavsett vem som är aktör. Återställningar utförs enligt gällande Grävbestämmelser och med utgångspunkt från vägklass. Vägklasserna är uppdelade i sex (6) segment.

1 och 2: Industrigata / Trafikintensiv gata

3: Övrig gata (Bostadsgata, genomfartsgata etc.)

Nedan tabell anger gatunamn och vägklass av ovan beskrivna vägklasser.

Utöver dessa finns ytterligare tre (3) vägklasser

4: Gång- och cykelväg (GC-väg)

5: Trottoar / Vinge

6: Grusväg

SYFTE

En bidragande faktor till vägnätets bristande standard är att många ledningsgrävningar genomförs i kommunens vägnät. Oavsett hur dessa åtgärder är genomförda innebär det så gott som alltid att standarden försämras och att underhållskostnaderna ökar.

Syftet är att minimera kvalitetsnedsättande effekter efter ledningsgrävningar.

KUNGÄLVS KOMMUN

Gatunamn	Vägklass
Arntorpsgatan	Industrigata
Bilgatan	Industrigata
Bultgatan	Industrigata
Byggmästaregatan	Industrigata
Dumpergatan	Industrigata
Energivägen	Industrigata
Filaregatan	Industrigata
Granatvägen	Industrigata
Hantverkaregatan	Industrigata
Hedvigsholmsgatan	Industrigata
Herr Arnes gata	Industrigata
Inlandsgatan,	Industrigata
Kyrkbäcksgatan	Industrigata
Maskingatan	Industrigata
Mjölkekilsgatan	Industrigata
Motorgatan	Industrigata
Rattgatan	Industrigata
Rollsbovägen	Industrigata
Ryrsvägen	Industrigata
Selma Lagerlöfs gata	Industrigata
Signalgatan	Industrigata
Släpgatan	Industrigata
Smedmästaregatan	Industrigata
Solbräckegatan	Industrigata
Svarvaregatan	Industrigata
Teknikergatan	Industrigata
Traktorgatan	Industrigata
Truckgatan	Industrigata
Valnäsgatan	Industrigata
Västra porten fram till industri	Industrigata
Växelgatan	Industrigata
Ytternvägen	Industrigata
Askevägen	Trafikintensiv väg/gata
Busslinga Karebyskolan	Trafikintensiv väg/gata
Bussplan Ytterby	Trafikintensiv väg/gata
Christian IV:S väg, Kongahälla - Marstrandsvägen	Trafikintensiv väg/gata
Färjevägen	Trafikintensiv väg/gata
Hansagatan	Trafikintensiv väg/gata
Hjule Johns Gata	Trafikintensiv väg/gata
Karebyvägen	Trafikintensiv väg/gata
Kongahällagatan	Trafikintensiv väg/gata
Kärna busslinga	Trafikintensiv väg/gata
Marstrandsvägen	Trafikintensiv väg/gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Romelandavägen	Trafikintensiv väg/gata
Rosendalsgatan	Trafikintensiv väg/gata
Skolvägen	Trafikintensiv väg/gata
Sparråsvägen	Trafikintensiv väg/gata
Stationsgatan	Trafikintensiv väg/gata
Strandgatan	Trafikintensiv väg/gata
Torsbyvägen	Trafikintensiv väg/gata
Trollhättevägen	Trafikintensiv väg/gata
Uddevallavägen	Trafikintensiv väg/gata
Utmarksvägen	Trafikintensiv väg/gata
Ytterby torg	Trafikintensiv väg/gata
Anders gata	Övrig gata
Anders Prästgatan	Övrig gata
Apelviksgatan	Övrig gata
Backsippegatan	Övrig gata
Bagaregatan	Övrig gata
Bardagatan	Övrig gata
Barfotsgatan	Övrig gata
Bergsgatan	Övrig gata
Bergstigen	Övrig gata
Bertil Göranssons väg	Övrig gata
Betesgatan	Övrig gata
Blankas Gata	Övrig gata
Blekeliden	Övrig gata
Blomstergatan	Övrig gata
Blåsippegatan	Övrig gata
Bohusgatan	Övrig gata
Bokstigen	Övrig gata
Bokvägen	Övrig gata
Borgarparken	Övrig gata
Borggatan	Övrig gata
Bronsåldersgatan	Övrig gata
Brushanestigen	Övrig gata
Bryggstigen	Övrig gata
Brynjegatan	Övrig gata
Båtmansgatan	Övrig gata
Båtstigen	Övrig gata
Bäckgatan	Övrig gata
Bäckliden	Övrig gata
Christian IV:S väg, Kongahälla - Kastellegårdsvägen	Övrig gata
Dannemarksgatan	Övrig gata
Drakegatan	Övrig gata
Drottninggatan	Övrig gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Dämmevägen	Övrig gata
Eddagatan	Övrig gata
Egnahemsgatan	Övrig gata
Eidergatan	Övrig gata
Ekliden	Övrig gata
Enskiftegatan	Övrig gata
Esters gata	Övrig gata
Falkgatan	Övrig gata
Fasanstigen	Övrig gata
Fiolmannens gata	Övrig gata
Fiskaregatan	Övrig gata
Fjärdingsgatan	Övrig gata
Folketspark	Övrig gata
Fontinvägen	Övrig gata
Fredkullagatan	Övrig gata
Fredrik Bagges gata	Övrig gata
Fredriksbergsgatan	Övrig gata
Fregattgatan	Övrig gata
Fridhemsgatan	Övrig gata
Fräkne gränd	Övrig gata
Fågelstigen	Övrig gata
Färdevägen	Övrig gata
G:A Kungälvsgatan	Övrig gata
GA Trollhättevägen	Övrig gata
Galeasgatan	Övrig gata
Gamla brogatan	Övrig gata
Gamla Gärdesgatan	Övrig gata
Gamla torget	Övrig gata
Garnisonsvägen	Övrig gata
Glasbruksgränd	Övrig gata
Grindenbacken	Övrig gata
Grindenvägen	Övrig gata
Grindklykan	Övrig gata
Gråbrödragatan	Övrig gata
Gräsgången	Övrig gata
Grönmossegatan	Övrig gata
Gymnasiegatan	Övrig gata
Gårdskiftegatan	Övrig gata
Hamngatan	Övrig gata
Hamngatan Klv	Övrig gata
Hareslättsvägen	Övrig gata
Havregången	Övrig gata
Helgonagatan	Övrig gata
Hemmansgatan	Övrig gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Hollandsgatan	Övrig gata
Holländaregatan	Övrig gata
Holmgången	Övrig gata
Hospitalgatan	Övrig gata
Huldas Gata	Övrig gata
Humlegången	Övrig gata
Husfrejagatan	Övrig gata
Håkons gata	Övrig gata
Häljerödsvägen	Övrig gata
Hällebergsgatan	Övrig gata
Häroldsgatan	Övrig gata
Högalidsgatan	Övrig gata
Högången	Övrig gata
Hövdingagatan	Övrig gata
Idrottsgatan	Övrig gata
Ingegatan	Övrig gata
Inlandsgatan, Älvebacken - Hansagatan	Övrig gata
Ivar Claessons gata	Övrig gata
Jordliden	Övrig gata
Jorsalagatan	Övrig gata
Järpstigen	Övrig gata
Kaponjärvägen	Övrig gata
Karantänsgatan	Övrig gata
Kastalagatan	Övrig gata
Kastellegårdsgatan	Övrig gata
Kilmansgatan	Övrig gata
Klevevägen	Övrig gata
Klintegatan	Övrig gata
Klostergatan	Övrig gata
Klövergången	Övrig gata
Kolonigatan	Övrig gata
Kommunistergatan	Övrig gata
Konvaljgatan	Övrig gata
Korngången	Övrig gata
Korsgatan	Övrig gata
korsriddargatan	Övrig gata
Kristinedalsgatan	Övrig gata
Krukmakaregatan	Övrig gata
Kullegatan	Övrig gata
Kungsgatan	Övrig gata
Kungsplanen	Övrig gata
Kungälvsvägen	Övrig gata
Kvarngatan	Övrig gata
Kyrkogatan	Övrig gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Kyrkogatan KLV	Övrig gata
Käglan parkering	Övrig gata
Källiden	Övrig gata
Kämpegatan	Övrig gata
Körsbärsgatan	Övrig gata
Lagvägen	Övrig gata
Lavettgatan	Övrig gata
Lekmannagatan	Övrig gata
Liljedalsgatan	Övrig gata
Lingonvägen	Övrig gata
Lingången	Övrig gata
Ljunggatan	Övrig gata
Lotsgatan	Övrig gata
Lyckan	Övrig gata
Långdammsvägen	Övrig gata
Långedalsvägen	Övrig gata
Långgatan	Övrig gata
Långåkersgatan	Övrig gata
Lärkgatan	Övrig gata
Madängsgatan	Övrig gata
Malepertsgatan	Övrig gata
Mantalsgatan	Övrig gata
Mariebergsliden	Övrig gata
Midsommarliden	Övrig gata
Munkegärdegatan	Övrig gata
Munkholmsgatan	Övrig gata
Mycklaborgsgatan	Övrig gata
Myren	Övrig gata
Nedvägen	Övrig gata
Nitaregatan	Övrig gata
Nordmannagatan	Övrig gata
Nordtagsgatan	Övrig gata
Nunnegårdsgatan	Övrig gata
Nygatan	Övrig gata
Nytorget	Övrig gata
Nätstigen	Övrig gata
Odlingsgatan	Övrig gata
Olles gata	Övrig gata
Olof Palmes väg	Övrig gata
Olsebacken	Övrig gata
Olsegården	Övrig gata
Olserödsgatan	Övrig gata
Olseängen	Övrig gata
Ormen Långegatan	Övrig gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Orrstigen	Övrig gata
Oscarsbergsgatan	Övrig gata
Parkgatan	Övrig gata
Pendelparkering	Övrig gata
Piren	Övrig gata
P-Muskeviken	Övrig gata
Prästgårdsliden	Övrig gata
Ragnhildsgatan	Övrig gata
Reidarsgatan	Övrig gata
Rexegatan	Övrig gata
Ringplan	Övrig gata
Ripstigen	Övrig gata
Rosenbergsgatan	Övrig gata
Rosenstigen	Övrig gata
Runängsgatan	Övrig gata
Rådhusgatan	Övrig gata
Rådmansgatan	Övrig gata
Räfsalsvägen	Övrig gata
Rökgatan	Övrig gata
Rörstigen	Övrig gata
S:T Halvardsgatan	Övrig gata
Sagagatan	Övrig gata
Sandbackagatan	Övrig gata
Sillgatan	Övrig gata
Simbadsgatan	Övrig gata
Sjöstigen	Övrig gata
Skepparegatan	Övrig gata
Skeppsholmsgatan	Övrig gata
Skolstigen	Övrig gata
Skurhagagatan	Övrig gata
Skälebräcke infartsväg	Övrig gata
Skälebräckeliden	Övrig gata
Slottsgatan	Övrig gata
Slånbärsvägen	Övrig gata
Smedjegatan	Övrig gata
Smugglaregatan	Övrig gata
Smörsundsvägen	Övrig gata
Snorregatan	Övrig gata
Solhultsgatan	Övrig gata
Solskiftegatan	Övrig gata
Stenåldersgatan	Övrig gata
Storskiftegatan	Övrig gata
Storådas gata	Övrig gata
Strandvägen	Övrig gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Strömgatan	Övrig gata
Styrmansgatan	Övrig gata
Ställets bygata	Övrig gata
Sundviksvägen	Övrig gata
Svangatan	Övrig gata
Svartbrödragatan	Övrig gata
Sveagatan	Övrig gata
Sävstigen	Övrig gata
Södra strandgatan (Fiskhamnen)	Övrig gata
Teggatan	Övrig gata
Tegskiftesgatan	Övrig gata
Telefonstigen	Övrig gata
Thorilds gränd	Övrig gata
Tjäderstigen	Övrig gata
Torggatan	Övrig gata
Tornhagagatan	Övrig gata
Torpe Gränd	Övrig gata
Trankärr Infart	Övrig gata
Trankärrsliden	Övrig gata
Trankärrsvägen	Övrig gata
Trappgränd	Övrig gata
Triogatan	Övrig gata
Tryggvasons gata	Övrig gata
Trädgårdsgatan	Övrig gata
Trätäljargatan	Övrig gata
Turmalinvägen	Övrig gata
Tvetgatan	Övrig gata
Törnrosgatan	Övrig gata
Ullstorpsvägen	Övrig gata
Ulvebackegatan	Övrig gata
Ulvedalsgatan	Övrig gata
Ulvegärdesgatan	Övrig gata
UlveSkogsgatan	Övrig gata
Vaktelstigen	Övrig gata
Vallhjonsgatan	Övrig gata
Valtersäng	Övrig gata
Varvsgatan	Övrig gata
Varvskajen	Övrig gata
Vasstigen	Övrig gata
Vetegången	Övrig gata
Vidkärrsvägen	Övrig gata
Vikingagatan	Övrig gata
Vildrosgatan	Övrig gata
Villagatan	Övrig gata

KUNGÄLVS KOMMUN

Vinkelgatan	Övrig gata
Vintervägsgränd	Övrig gata
Violgatan	Övrig gata
Vitmossegatan	Övrig gata
Vitsippegatan	Övrig gata
Väderhattsgatan	Övrig gata
Väktaregatan	Övrig gata
Västergatan	Övrig gata
Västra gatan	Övrig gata
Västra porten	Övrig gata
Västra Porten 5-67	Övrig gata
Ytterbyvägen	Övrig gata
Åkergatan	Övrig gata
Åsgatan	Övrig gata
Återvändsgatan	Övrig gata
Åttingsgatan	Övrig gata
Älvebacken	Övrig gata
Älvliden	Övrig gata
Änghemsplan	Övrig gata
Ängsgatan	Övrig gata
Östergatan	Övrig gata
Östergårdsgatan	Övrig gata
Österäng	Övrig gata
Östra gatan	Övrig gata
Östra Porten	Övrig gata
Övre Varvsgatan	Övrig gata

Sammanträdesprotokoll

§ 134/2024

Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa (Dnr KS2024/1585)

Sammanfattning

Grävbestämmelser är ett kommunalt styrdokument inriktat mot dem som ska utföra schakt- och återställningsarbeten i allmän plats. Bestämmelserna är uppbyggda för att tydliggöra vilka ansvar parter har, kompetenser som krävs, kostnader kopplat till grävtillstånd, garantier samt krav på bland annat material och återställningsprinciper.

Senaste upplaga av grävbestämmelser togs fram 1997 och uppdaterades 2005. Därefter har inte nya bestämmelser antagits av kommunfullmäktige. Nya bestämmelser är framtagna för att bättre stämma med dagens standarder och hänvisa till relevanta referensverk. De nya bestämmelserna innehåller nya taxor, avgifter och viten som syftar till att öka kvalitén på allmän plats.

Förvaltningen föreslår att:
”Grävbestämmelser, taxa KS2024/1585” antas enligt förslag med i kraft trädande från 2025-01-01. Med antagandet upphör tidigare grävbestämmelser, benämnda ”Bestämmelser för lednings- och kabelarbeten i allmän platsmark” att gälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa
Bilaga Grävbestämmelser Kungälvs kommun 2024

Information på sammanträdet

Gatuingenjör Filip Johansson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Att Kommunfullmäktige antar styrdokument ”Grävbestämmelser, taxa KS2024/1585” enligt förslag med i kraft trädande från 2025-01-01. Med antagandet upphör tidigare grävbestämmelser, benämnda ”Bestämmelser för lednings- och kabelarbeten i allmän platsmark” att gälla.

Expedieras till: Anders Holm
Martin Gistell

För kännedom till: Filip Johansson

Sammanträdesprotokoll

§ 134/2024

Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa (Dnr KS2024/1585)

Sammanfattning

Grävbestämmelser är ett kommunalt styrdokument inriktat mot dem som ska utföra schakt- och återställningsarbeten i allmän plats. Bestämmelserna är uppbyggda för att tydliggöra vilka ansvar parter har, kompetenser som krävs, kostnader kopplat till grävtillstånd, garantier samt krav på bland annat material och återställningsprinciper.

Senaste upplaga av grävbestämmelser togs fram 1997 och uppdaterades 2005. Därefter har inte nya bestämmelser antagits av kommunfullmäktige. Nya bestämmelser är framtagna för att bättre stämma med dagens standarder och hänvisa till relevanta referensverk. De nya bestämmelserna innehåller nya taxor, avgifter och viten som syftar till att öka kvalitén på allmän plats.

Förvaltningen föreslår att:
”Grävbestämmelser, taxa KS2024/1585” antas enligt förslag med i kraft trädande från 2025-01-01. Med antagandet upphör tidigare grävbestämmelser, benämnda ”Bestämmelser för lednings- och kabelarbeten i allmän platsmark” att gälla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Styrdokument - Grävbestämmelser, taxa
Bilaga Grävbestämmelser Kungälvs kommun 2024

Information på sammanträdet

Gatuingenjör Filip Johansson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Att Kommunfullmäktige antar styrdokument ”Grävbestämmelser, taxa KS2024/1585” enligt förslag med i kraft trädande från 2025-01-01. Med antagandet upphör tidigare grävbestämmelser, benämnda ”Bestämmelser för lednings- och kabelarbeten i allmän platsmark” att gälla.

_____

Expedieras till: Anders Holm
Martin Gistell

För kännedom till: Filip Johansson

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Karolina Lovric

2024-09-27

Överföring av byggnation av arena på Yttern till Kungälv Arena AB samt aktieägartillskott (Dnr KS2021/1849-8)

Sammanfattning

Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut om arenan (Dnr KS2021/1849) som innebar att inriktning för arenaprojektet beslutades i enlighet med redogörelse i tjänsteskrivelsen daterad 2021–11–03 samt budgetdirektivens 13 punkter från 2021–2022. Ekonomiberedningen fick i uppdrag att budgetera för arenaprojektet i rambudget 2023–2026 med utblick 2030.

Den 30 mars 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om att ombilda det vilande koncernbolaget Bagahus AB till arena- och evenemangsbolaget Kungälv Arena AB (Dnr KS2023/0343) samt att godkänna ny bolagsordning. Genom att godkänna bolagsordningen fastställdes både föremålet och ändamålet med Kungälv Arena AB:s verksamhet. Det ingår i den kommunala kompetensen att äga och förvalta fastigheter samt anläggningar för bland annat idrott. I samband med beslut om bildande av arena- och evenemangsbolaget (Dnr KS2022/2363)) fattades beslut om att bolaget förvärvar två fastighetsbolag inom ramen för kommunfullmäktiges beslut från 15 december 2022 (Dnr KS2022/2363). Syftet med ärendet var att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälvs kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv Arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23).

Efter att samtliga beslut ovan har fattats kliver nu arenaprojektet in en ny fas där planering, projektering och byggnation startas upp. Kungälvs kommun har, efter beslut i kommunstyrelsen, upphandlat partner i partnering/samverkansentreprenad. Upphandlingen tilldelades Vestia Construction Group AB.

Förvaltningen har inför upphandlingsprocess tagit hjälp av extern juridisk kompetens, i enlighet med kommunstyrelsebeslut. Förvaltningen har även hämtat information avseende beskattning, moms samt redovisning. Följande punkter är rekommendationen från externa jurister:

- Både Wistrands och PWC rekommenderar att den juridiska personen Kungälv Arena AB bygger.
- Bolaget övertar då entreprenadkontraktet och står som fakturamottagare.

Finansiering sker via aktieägartillskott. Två olika former av aktieägartillskott förekommer, ovillkorade och villkorade. Ett ovillkorat aktieägartillskott har som avsikt att vara permanent, utan krav på återbetalning. Ett villkorat aktieägartillskott har däremot som syfte att betalas tillbaka när bolaget visar fritt eget kapital i balansräkningen. Avgörande för att de tillskjutna medlen inte ska klassificeras som skattepliktiga driftbidrag har enligt praxis bland annat varit om verksamheten drivits på affärsmässiga grunder eller om medlen använts till nyinvesteringar i verksamheten. Kungälv Arena AB har idag inte likvida medel för att genomföra byggnation av arenan.

I aktuellt ärende föreslås kommunfullmäktige att ta det principiella beslutet att Kungälv Arena AB ska bygga arenan på Yttern samt att bolaget ska erhålla ovillkorat aktieägartillskott för investering i byggnation av arenan. Med begreppet arenan avses hallar och anläggningar på kvartersmark som bolaget kommer att äga efter fastighetsreglering med kommunen. Då byggnationen av arenan kommer att ske i etapper, behöver inte det ovillkorade aktieägartillskottet till Kungälv Arena AB för

investering i byggnation av arenan ges som en samlad engångssumma. Förvaltningen föreslår att beslut om summa för aktieägartillskott för de olika etapperna tas i samband med startbeslut för respektive byggnationsetapp. Detta innebär att en möjlighet till att det ovillkorade aktieägartillskottet inte helt kan komma att behövas finansieras via lån.

Verkställighet av aktuellt beslutet som fattas av kommunfullmäktige kommer att hanteras av bolagsstyrelsen respektive bolagsstämman.

Förvaltningen föreslår kommunfullmäktige:

1. Kungälv Arena AB får i uppdrag att inträda som part i partneringavtal Kungälv Arena (Dnr 2024/0761) samt i framtida entreprenadavtal.
2. Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott till Kungälv Arena AB för investering i byggnation av arenan. Aktieägartillskottet ges i etapper i enlighet med byggnationstakten.
3. Beslut om aktieägartillskott fattas av kommunfullmäktige i samband med startbeslut av etapper.
4. Ombud uppdras att rösta i enlighet med punkt 1-2 vid bolagsstämma.

Juridisk bedömning

All kommunal verksamhet omfattas av reglerna i kommunallagen. När kommunen bildar ett aktiebolag måste hänsyn tas till två regelsystem, dels kommunallagen (2017:725, KL), dels aktiebolagslagen (2005:551, ABL). Dessa båda regelverk ska tillämpas parallellt. ABL gäller för alla aktiebolag, inkluderat kommunala AB. KL gäller övergripande för all kommunal verksamhet, även sådan som bedrivs i bolagsform. Det finns därutöver även speciallagstiftning som ska beaktas i verksamheten, till exempel ellagen och plan- och bygglagen. Vid varje enskild fråga behöver man ta del av bestämmelserna i både ABL och KL samt annan tillämplig lagstiftning.

En förutsättning för att kommunen ska kunna lämna över verksamhet till aktiebolag är att verksamheten är en kommunal angelägenhet. Kommunen kan bara bolagisera verksamhet som faller inom ramen för den kommunala kompetensen. Vad som ingår i de kommunala angelägenheterna regleras i första hand i 2 kap KL, nämligen att kommuner får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar. Kapitel 10 i kommunallagen reglerar överlämnande av kommunala angelägenheter och grunden för kommunala bolag och dess styrning.

Ett annat regelverk som behöver tas i akt är avseende statsstöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget. Generellt om statsstöd

- Statsstöd är när det offentliga, exempelvis en kommun, stödjer en viss ekonomisk verksamhet med offentliga medel på ett sätt som ger mottagaren en fördel gentemot andra aktörer på marknaden.
- EU:s regler för statligt stöd sätter ramarna för medlemsstaternas möjligheter att med offentliga medel kunna stödja en viss verksamhet. Reglerna om statsstöd finns i artiklarna 107–109 i EUF-fördraget.
- Utgångspunkten är att det offentliga får med vissa undantag inte lämna stöd förrän det i förhand har godkänts av EU-kommissionen. Syftet med reglerna är att se till att konkurrensen på EU:s inre marknad inte snedvrids.
- En stödåtgärd kan se olika ut. Det kan till exempel handla om bidrag, lån på förmånliga villkor, reducerade offentliga avgifter och skatter och försäljning av offentlig egendom till priser som understiger marknadsvärdet. Det kan också vara köp av varor eller tjänster till priser eller andra villkor som är högre än marknadsvärdet.

Kriterier för att det ska vara fråga om statsstöd

- Begreppet statsstöd finns reglerat i artikel 107.1 i EUF-fördraget och har utvecklats genom EU-domstolens rättspraxis.

Artikeln innehåller flera rättsliga kriterier (rekvisit) som alla ska vara uppfyllda för att det ska vara ett statsstöd. Vissa kriterier påminner om varandra och kan beskrivas på olika sätt.

Rekvisiten kan delas upp i fem kriterier:

1. Kriteriet offentliga medel
   - Åtgärden finansieras genom offentliga medel och att den kan kopplas till det offentliga.
2. Selektivitetskriteriet
   - Åtgärden är riktad till vissa företag eller viss produktion
3. Företagskriteriet
   - Mottagaren av stödet är ett ”företag”, det vill säga en enhet som bedriver ekonomisk verksamhet
4. Gynnandekriteriet
   - Åtgärden ger mottagaren en ekonomisk fördel.
5. Konkurrens- och samhandelskriteriet
   - Åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen och påverkar handeln mellan EU:s medlemsstater.

Föreslaget utgör inte ett statsstöd enligt artikel 107.1 eftersom detta inte bedöms snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen och påverkar handeln mellan EU:s medlemsstater (p. 5. Konkurrens- och samhandelskriteriet).

Bedömningen är gjord av kommunjurist i dialog med Upphandlingsmyndigheten och SKR.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

Den 7 maj 2020 fattade kommunfullmäktige beslut om att anta Kungälvstrions budgetdirektiv 2021-2022 (KS2020/0729). I budgetdirektivet fastlås 13 hållbara punkter för genomförandet av arenaprojektet. Vidare innehåller budgetdirektivet uppdrag nummer 31, ”Stadsutvecklingsarbete för att bygga ihop Kungälv-Ytterby” samt uppdrag nummer 25 ”Föreslå en plan för utvecklingen av Yttern- och Oasenområdena enligt beskriven intention”.

Inriktningsbeslut för Arena Yttern

Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut om arenan (Dnr KS2021/1849) som innebar att inriktning för arenaprojektet beslutades i enlighet med redogörelse i tjänsteskrivelsen daterad 2021–11–03 samt budgetdirektivens 13 punkter från 2021–2022. Ekonomiberedningen fick i uppdrag att budgetera för arenaprojektet i rambudget 2023–2026 med utblick 2030.

Hållbara utgångspunkter för ett genomförande:

1. Förslaget ska kunna eliminera befintliga driftskostnader och styras till ny anläggning. Nuvarande lösningar måste avvecklas för att frigöra driftsmedel.
2. Förslag och utformning ska i sina delar huvudsakligen utgå från beprövade och redan färdigställda lösningar- som hållit projektbudget. Nya lösningar ska vara väl genomlysta.
3. Projektet ska genomföras under en tidslinje som är mest lönsam med möjlighet till etapputbyggnad om så är mest lönsamt.
4. Lösningen ska innebära endast en driftsorganisation som är mindre än dagens motsvarighet.
5. Daglig verksamhet, även utbildning, ska kunna lokaliseras till anläggningen.
6. Överväg att anläggningen utgör en ny plattform för; fritidsklubb, uppsökande verksamheter och fritidsgårdar, rehab m m.
7. Anläggningen ska ha sin utgångspunkt i idrottens behov men stödja så många användningsområden som möjligt och stimulera till cuper, mässor och olika typer av event

samt ökad möjlighet för föreningsgemensam administration och skötsel. Föreningslivet och näringslivet ska stimuleras att bidra till låg nettokostnad genom anordnande av cuper och träningsläger. Målet är att 1/12 del av lokalkostnaderna ska kunna reduceras med hjälp av mässor, event och cuper.
8. Planarbete påbörjas så snart som möjligt.
9. Helhet med ekonomi kommer först, men vid eventuell etapputbyggnad ska följande verksamheter prioriteras; Is-sporter, Idrottshall(ar) och Bad med 50 m bassäng
10. Ny och effektiv miljö- och energiteknik ska användas. T ex tak och fasader ska kunna användas för solpaneler och säljas som andelar, här är Kungälvs Energi en viktig aktör.
11. Anläggningen ska ha goda grannar med nära koppling till verksamhet och målgrupper.
12. Stadsutvecklingsperspektivet skall prägla utvecklingsarbetet, här är BOKAB med bland annat konsortium för Åseberget en viktig aktör.
13. Byggstart 2022”

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2022 (Dnr KS2022/2363) att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta och besluta om avtal om aktieköp av Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) som ett led i förvekligandet av hallarenan på Ytternområdet.

Arena- och evenemangsbolag i Kungälvs kommun
Den 30 mars 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om att ombilda det vilande koncernbolaget Bagahus AB till arena- och evenemangsbolaget Kungälv Arena AB (Dnr KS2023/0343):

1. Bagahus AB omstruktureras till arena- och eventbolag med föreslagna namnet Kungälv Arena AB.
2. Reviderat ägardirektiv för Bagahus AB antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning för Bagahus AB godkänns med följande justering: § 9 i bolagsordningen ändras till att två ordinarie revisorer utses.
4. Förslag till bolagsordning för Jesslis AB godkänns enligt förslag.
5. Förslag till bolagsordning för Konsulatets fastighet AB godkänns enligt förslag.
6. Punkt 1-5 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att godkänna att Bagahus AB förvärvar aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.
7. Ombud i bolagsstämma får i uppdrag att vid bolagsstämma rösta i enlighet ovanstående beslutspunkter.
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Genom att godkänna bolagsordningen fastställdes både föremålet och ändamålet med Kungälv Arena AB:s verksamhet:

§ 3 Föremål för bolagets verksamhet
Bolaget, som är en del av den kommunala organisationen i Kungälv med Aktiebolaget Kongahälla som moderbolag, har till föremål att verka som Kungälvs kommuns arena- och evenemangsbolag och äga, skapa och förvalta mötesplatser för idrott, kultur, föreningar och näringsliv. Bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren eller i ägarens ställe.

§ 4 Ändamål med bolagets verksamhet
Bolagets syfte är att:
• äga och förvalta de kommunala anläggningarna och fastigheterna avsedda för idrott och evenemang,
• marknadsföra, försälja och genomföra evenemang inom sport och kultur i såväl egen regi som på extern basis, samt
• bedriva med punkterna ovan jämförbar verksamhet.

I samband med beslut om bildande av arena- och evenemangsbolaget (30 mars 2023, (Dnr KS2022/2363)) fattades beslut om att bolaget förvärvar två fastighetsbolag inom ramen för kommunfullmäktiges beslut från 15 december 2022 (Dnr KS2022/2363). Syftet med ärendet var att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälvs kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv Arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23).

I samband med beslutet om förvärvet beslutade kommunfullmäktige om att *”Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott på 60 mkr till Bagahus AB motsvarande köpeskillingen för att genomföra förvärv av aktierna i Jesslis AB och Konsulatets fastighet AB.”*.

För att en fastighetsreglering skulle kunna ske, skulle fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv Arena AB (dåvarande Bagahus AB) ägde då inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvade Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) fördes in i Kungälv Arena AB med hela sitt innehåll, hade Kungälv Arena AB inte längre några dotterbolag. Del av Solbräcke 1:11 såldes till fastighetsägaren till Rollsbo 3:23. Den del som återstod fastighetsreglerades in i Solkbräcke 1:10, till att omfatta en enda fastighet. De två extra stegen avseende köp av fastigheter och kommande markbyte med Kungälvs kommun som tillkommit är ett sätt att förverkliga arenaprojektet.

Detaljplanen för arenaområdet antogs i kommunfullmäktige i juni 2023 (KS2021/1047) men överprövades av Länsstyrelsen. Kommunen fick möjlighet att komplettera området med stabiliserande åtgärder. Därefter beslutade Länsstyrelsen att planen kan vinna laga kraft 29 januari 2024. Med en lagakraftvunnen plan kan arbetet med arenaområdet gå in i nästa skede vilket är projektering av infrastruktur, mark och byggnader och därefter byggnation.

Beslut om rambudget och investerings-och driftprogram

- Den 30 mars 2022 fattade kommunfullmäktige ett beslut om rambudget 2023–2026 (KS2022/0515).
- Den 1 december 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om investerings-och driftprogram 2023–2026 (KS2022/1866) där arenan arbetats in.
- Den 4 maj 2023 (KS2023/0497) fattade kommunfullmäktige beslut om rambudget 2024-2027.
- Den 2 november 2023 (KS2023/2190) fattade kommunfullmäktige beslut om investerings- och driftprogram 2024-2027.

Beslut om att gå på upphandling

Den 21 februari 2024 fattade kommunstyrelsen beslut om att gå på upphandling. Beslutet innehöll följande punkter (KS2021/1849):

1. Förvaltningen får i uppdrag att upphandla genomförandefasen av detaljplan Arenaområdet vid Yttern Rollsbo 1:32 m.fl. i samverkan, så kallad partnering.
2. Kommundirektör samt Sektorchef Samhälle och utveckling får i uppdrag att fatta tilldelningsbeslut i upphandlingen samt teckna därtill hörande avtal.
3. Efter genomförd projektering återrapporterar förvaltningen riktkostnad för projektet till kommunstyrelsen.
4. Byggnation i arenaområdet förutsätter startbeslut i kommunfullmäktige.
5. Utifrån ramavtal/juridik kontraktera extern juridisk kompetens som stöttar Kungälvs kommun vad gäller avtalsformen partnering och konkurrens präglad dialog

Tilldelningsbeslut

Den 13 juni 2024 fattades tilldelningsbeslut (KS2024/0761) i upphandlingen i enlighet med ovanstående kommunstyrelsebeslut. Upphandlingen tilldelades Vestia Construction Group AB.

Upphandlingen genomfördes som en partnering/samverkansentreprenad. Det inledande samarbetet benämns “fas 1” (projektering). Parternas (kommunen och entreprenören) samarbete innebär att systemhandlingar inför eller under systemhandlingsskedet (byggdokument som definierar och beskriver byggprojektets målsättning, övergripande kravbild, ritningar med mera). När fas 1 är avslutad kan parterna teckna ett entreprenadkontrakt för byggnation (fas 2). I avtalet finns det möjlighet att överlämna ägandet av byggprocessen till en annan part än Kungälvs kommun, det vill säga det helägda koncernbolaget Kungälv Arena AB.

Bedömning

Efter att samtliga beslut ovan har fattats kliver nu arenaprojektet in en ny fas där planering, projektering och byggnation startas upp.

På kommunstyrelsens möte den 21 februari 2024 fick förvaltningen följande uppdrag (Dnr2021/1849):
Utifrån ramavtal/juridik kontraktera extern juridisk kompetens som stöttar Kungälvs kommun vad gäller avtalsformen partnering och konkurrenspräglad dialog.

Förvaltningen fick extern hjälp med upphandling och partnering-/entreprenadavtal. Därutöver har förvaltningen stämt av information avseende beskattning, moms samt redovisning. Följande punkter är rekommendationen från externa jurister:

- Både Wistrands och PWC rekommenderar att den juridiska personen Kungälv Arena AB bygger.
- Bolaget övertar då entreprenadkontraktet och står som fakturamottagare.

En fråga som uppkommit är hur projektet och byggnationen ska finansieras. Ett alternativ som härvid diskuterats är om finansiering kan ske genom aktieägartillskott från Kungälvs kommun till Kungälv Arena AB.

Medel som kommuner eller landsting tillskjuter till av dem ägda bolag kan, beroende på omständigheterna, klassificeras som rena aktieägartillskott eller som skattepliktiga driftbidrag hos det mottagande bolaget.

Två olika former av aktieägartillskott förekommer, ovillkorade och villkorade. Ett ovillkorat aktieägartillskott har som avsikt att vara permanent, utan krav på återbetalning. Ett villkorat aktieägartillskott har däremot som syfte att betalas tillbaka när bolaget visar fritt eget kapital i balansräkningen. Av praxis framgår att det inte har varit avgörande för klassificeringen om de tillskjutna medlen lämnats som ovillkorade eller villkorade tillskott eller genom att bolaget emitterat nya aktier till överkurs. Det har inte heller varit avgörande för bedömningen om kommunen eller regionen bedrivit verksamheten på grund av att man haft en lagstadgad skyldighet till det eller om man - inom den allmänna kommunala kompetensen frivilligt åtagit sig att bedriva den.

Avgörande för att de tillskjutna medlen inte ska klassificeras som skattepliktiga driftbidrag har enligt praxis bland annat varit om verksamheten drivits på affärsmässiga grunder eller om medlen använts till nyinvesteringar i verksamheten.

Syftet med ett aktieägartillskott är i regel att förbättra ett bolags finansiella ställning. Kungälv Arena AB har idag inte likvida medel för att genomföra byggnation av arenan. Ett ovillkorat aktieägartillskott lämnas utan krav på återbetalning. Huvudprincipen är att ett ovillkorat aktieägartillskott inte är en skattepliktig inkomst för mottagaren. I och med detta bedömer förvaltningen att finansieringen av byggnationen bör ske enligt denna form. Aktieägartillskottet för genomförandet av investeringarna i arenaområdet kommer att tillföras arenabolaget etappvis allt eftersom genomförandet av investeringarna genomförs.

Startbeslut för respektive etapp i byggnationen av arenan kommer att fattas av kommunfullmäktige enligt gängse tillvägagångssätt för startbeslut för investeringar. Besluten kommer även att fattas i enlighet med kommunstyrelsens särskilda beslut den 21 februari 2024 (KS2021/1849). Då

byggnationen av arenan kommer att ske i etapper, behöver inte det ovillkorade aktieägartillskottet till Kungälv Arena AB för investering i byggnation av arenan ges som en samlad engångssumma. Förvaltningen föreslår att beslut om summa för aktieägartillskott för de olika etapperna tas i samband med startbeslut för respektive byggnationsetapp. Detta innebär att en möjlighet till att det ovillkorade aktieägartillskottet inte helt kan komma att behövas finansieras via lån.

I samtliga bolagsordningar för koncernbolagen fastställs kommunfullmäktiges rätt att ta ställning i ärenden av större vikt eller principiella frågor.

> § 15. Bolagsstämmans kompetens
> Beslut i följande frågor ska alltid fattas av bolagsstämman.
> 1. Bildande av bolag.
> 2. Köp eller försäljning av bolag eller andel i sådant.
> *3.* Beslut i annat ärende av principiell betydelse eller annars av större vikt.
> 4. Ställande av säkerhet och borgensåtaganden
>
> § 17. Fullmäktiges rätt att ta ställning
> Bolaget ska bereda kommunfullmäktige möjlighet att ta ställning innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och hålls av ägarna till bolaget. Utöver bolagsstämman har styrelsen olika nivåer av beslutsmandat. Styrelsens uppgifter regleras i aktiebolagslagens 8 kap. 4§ och huvudsyftet är att leda bolagets verksamhet kort- och långsiktigt.

I aktuellt ärende föreslås kommunfullmäktige att ta det principiella beslutet att Kungälv Arena AB ska bygga arenan på Yttern samt att bolaget ska erhålla ovillkorat aktieägartillskott för investering i byggnation av arenan. Med begreppet arenan avses hallar och anläggningar på kvartersmark som bolaget kommer att äga efter fastighetsreglering med kommunen.

Verkställighet av aktuellt beslutet som fattas av kommunfullmäktige kommer att hanteras av Kungälv Arena AB:s bolagsstyrelse.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har bedömts utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål
1. Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande.
3. Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar.
4. Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt kulturliv.
7. Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan.
10. Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning.

Samt kommunstyrelsens resultatmål nr 9 ”Fler barn, unga och äldre – inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv.” samt resultatmål nr 13 ”Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck.”

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Hållbar utveckling som "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov".
Hållbar utveckling inbegriper såväl ekonomiska som ekologiska, sociala och kulturella aspekter. Hallarenan kommer inte endast vara en arena för elitidrott, utan en arena för breddidrott för barn- och unga, folk mitt i livet och äldre.

Fokus ligger därmed inte endast på idrott utan även på social hållbarhet inklusive folkhälsa.

I ”Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling”- deklarationen där FN framställer arbetet med Agenda 2030 och dess globala hållbarhetsmål, lyfts idrotten fram som en förutsättning och möjliggörare; ”

Arbetet med arenaområdet och dess innehåll utgår från Agenda 2030 och från de tre hållbarhetsperspektiven social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Det gäller så väl i detaljplaneläggning, byggnation och förberedelse för framtida drift.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet bedöms vara i linje med ett antal av kommunens styrande dokument:

- Beslutat drifts- och investeringsprogram
- Beslutad rambudget
- Full delaktighet 2024–2027 - Plan för genomförande av funktionshinderpolitik i Kungälvs
- kommun
- Program - Social hållbarhet - ökat innanförskap
- Social översiktsplan 2024–2027
- Äldreplan 2024–2027
- Vision 2040
- Policy för fastigheter och exploatering

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Arenaområdet ska kunna möta kommuninvånarnas nutida och kommande behov. Arenaområdet är en arena för alla, både barn- och unga, folk mitt i livet och äldre. Arenan ska möjliggöra matcher med publik och cuper så som Bohus cup, lägerverksamhet för barn och unga, idrottsgymnasium med mera. Det är ett stort fokus på just barn och unga och arenan kommer inte bara vara en plats för idrott utan även läxläsning, kultur, fritidsaktiviteter och liknande.

Hela anläggningen ska vara tillgänglig så att personer med funktionsnedsättning kan delta i aktiviteterna och den ska främja utvecklingen av parasporter. Kommunens dagliga verksamhet för personer med funktionsnedsättning kommer att finnas på området och samarbeta med föreningar och företag.

Barn- och ungdomsperspektivet har varit, och är, en av grundpelarna i arbetet med arenaområdet. Arenaområdet blir en mötesplats för idrott och hälsa, evenemang och möten, för alla i livets alla skeden. Målet är en effektiv drift och en god service till medborgare och besökare en lång tid framöver.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Arenaområdet och hallarna på området kommer att byggas som nya, moderna anläggningar. För medarbetare som ska arbeta med drift av anläggningarna eller bedriva verksamhet i lokalerna ska det innebära bra arbetsmiljö med tillgängliga och funktionella lokaler. Platsen ligger med god tillgänglighet till kollektivtrafik och pendlingsmöjligheter. För medarbetare som är intresserade av idrotts-och föreningsliv finns goda förutsättningar för aktiviteter efter arbete.

Ekonomisk bedömning

Den 2 december 2021 fattade kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut om arenan (Dnr KS2021/1849) som innebar att inriktning för arenaprojektet beslutades i enlighet med redogörelse i tjänsteskrivelsen daterad 2021–11–03 samt budgetdirektivens 13 punkter från 2021–2022.

Ekonomiberedningen fick i uppdrag att budgetera för arenaprojektet i rambudget 2023–2026 med utblick 2030.

Ekonomiberedningen har i investeringsbudgeten arbetat in en budget för Kungälv Arena AB på 739 Mkr. Detta belopp är baserat på nyckeltalskalkyler för år 2021, det vill säga innan år med hög inflation. I 739 Mkr ingår vissa investeringar som ska ägas av Kungälvs kommun, till exempel områdets VA, gator, allmän plats, groddamm etc. När de kommunala investeringarna exkluderas återstår 685 Mkr som avser investeringar som efter färdigställande ska ägas och skötas av Kungälv Arena AB.

För att möjliggöra finansiering av investeringarna för Kungälv Arena AB föreslås ett ovillkorat aktieägartillskott, som etappvis, utifrån investeringstakten i arenaområdet, tillförs Kungälv Arena AB. Finansiering av aktieägartillskott och behov av likvida medel för genomförandet av arenan kommer att hanteras inom ordinarie årlig budgetprocess.

Genom byggnation av arenaområdet på Yttern, frigörs attraktiv central mark inom Oasenområdet, vilket möjliggör framtida exploateringsinkomster. Det betyder också att inkomsterna från exploateringen ligger i den senare delen av planeringsperioden och det kan innebära att låneskulden ökar initialt för att sen amorteras när exploateringsvinsterna kan räknas av.

Under byggtiden hanteras räntekostnader för lån av Kungälvs kommun och arbetas in i kommunens rambudget. Detta för att undvika att årligen tillföra driftsbidrag till Kungälv Arena AB då dessa är skattepliktiga.

För att synliggöra effekter av upplåning redovisas ett exempel på en kalkyl som visar utvecklingen av räntekostnaderna. I nedanstående kalkyl har antagits en 100 %-ig upplåning av de 685 Mkr som överförs till Kungälv Arena AB i form av aktieägartillskott. Aktieägartillskottet har fördelats över 4 år med lika stor andel varje år. Med en estimerad ränta på 2 procent respektive 3 procent uppgår räntekostnaden till mellan 14-21 Mkr per år beroende på räntenivå och om hela det prognostiserade beloppet är upplånat. Detta är en simulering för att visa på hur ett aktieägartillskott kan läggas upp. Varje del av aktieägartillskottet kommer att beslutas i samband med beslut om startbeslut för respektive etapp. Detta innebär att beslut om aktieägartillskott nödvändigtvis inte kommer att komma kalenderårsvis som nedan exempel.

Finansiering	2025	2026	2027	2028	2029	2030-	Totalt
Aktieägartillskott	170	170	170	175			**685**
Ränta 2%	3,4	6,8	10,2	13,7	13,7	13,7	**61,5**
Ränta 3%	5,1	10,2	15,3	20,55	20,55	20,55	**92,25**

Tabell 1: exempel på aktieägartillskott med tillhörande räntesimulering

Under byggtiden belastar räntekostnaderna för lånen Kungälvs kommun och arbetas in i kommunens rambudget.

Förslag till beslut

1. Kungälv Arena AB får i uppdrag att inträda som part i partneringavtal Kungälv Arena (Dnr 2024/0761) samt i framtida entreprenadavtal.
2. Kommunen beslutar att, via AB Kongahälla, lämna ett ovillkorat aktieägartillskott till Kungälv Arena AB för investering i byggnation av arenan. Aktieägartillskottet ges i etapper i enlighet med byggnationstakten.
3. Beslut om aktieägartillskott fattas av kommunfullmäktige i samband med startbeslut av etapper.
4. Ombud uppdras att rösta i enlighet med punkt 1-2 vid bolagsstämma.

Haleh Lindqvist
kommundirektör

Pia Jakobsson
Ekonomichef

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Denis Nähring, Karolina Lovric

2024-10-04

Markbyte och fastighetsköp mellan Kungälvs kommun och Kungälv Arena AB inom arenaområdet (Dnr KS2021/1849-9)

Sammanfattning

I samband med beslut om bildande av arena- och evenemangsbolaget (30 mars 2023, (Dnr KS2022/2363)) fattades beslut om att bolaget förvärvar två fastighetsbolag inom ramen för kommunfullmäktiges beslut från 15 december 2022 (Dnr KS2022/2363). Syftet med ärendet var att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälvs kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23). Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 har reglerats till en enda fastighet Solbräcke 1:10, exklusive den del av Solbräcke 1:11 som sålts till Rollsbo 3:23 tidigare fastighetsägare. De steg avseende köp av fastigheter och kommande markbyte med Kungälvs kommun som tillkommit är ett sätt att förverkliga arenaprojektet.

Förvaltningen föreslår upplägg för markbyte mellan Kungälvs kommun och Kungälv Arena AB enligt nedan:

1. Först köper Kungälv Arena AB fastigheten Rollsbo 3:23 av Kommunen genom att ingå ett köpekontrakt.
2. Därefter tecknas en överenskommelse om markbyte genom fastighetsreglering som innebär att:
    a. Kommunen överlåter till Kungälv Arena AB delar av fastigheterna Kungälv Kastellegården 1:22 och Kastellegården 1:23 som överförs till angränsande Rollsbo 3:23 som vid tidpunkten ägs av Kungälv Arena AB.
    b. Kungälv Arena AB överlåter till Kommunen fastigheten Solbräcke 1:10 som överförs till angränsande Ullstorp 1:3 som redan ägs av Kommunen.
3. Kungälv Arena AB söker och får lagfart på Rollsbo 3:23 så fort köpekontraktet är undertecknat och giltigt.
4. Kommunen ansöker om markbytet genom fastighetsreglering hos Lantmäteriet som genomför förrättningen.

Inom arenaområdet finns ett kvarter med en byggrätt för bl.a. centrumändamål, den s.k. centrumfastigheten. Detta markområde utgör ingen självständig fastighet utan ingår i de stora markområdena som ska överföras från Kommunen till Kungälv Arena AB genom ovan beskriven fastighetsreglering.

Kommunen har låtit en extern fastighetsvärderare bedöma de olika markområdenas markvärden.

Förvaltningen föreslår kommunfullmäktige att:

1. Köpekontrakt för Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Avtal om överenskommelse om markbyte beträffande delar av fastigheterna Kastellegården 1:22, 1:23 och Rollsbo 1:23 m.fl. genom fastighetsreglering godkänns.
3. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör får i uppdrag att signera avtalen enligt punkt 1 och 2 för Kungälvs kommuns räkning.

4. Markanvisningsavtal med Lidl Sverige AB tecknat 2023-08-11 avseende område av Kastellegården 1:22 och 1:23 överlåts av Kungälvs Kommun till Kungälv Arena AB.
5. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att rösta i enlighet med punkterna 1-2 samt 4 ovan.

Juridisk bedömning

EU:s statsstödsregler ska säkerställa att kommunen inte skall sälja fast egendom till ett pris som understiger marknadspriset eller köpa till ett pris som överstiger marknadspriset.

Köpekontrakt och Avtal om fastighetsreglering överensstämmer med Kommunallagen (2017:725) och EU:s statsstödsregler om försäljning/förvärv av offentlig egendom. Fastigheterna har värderats av oberoende värderare.

Köpekontraktet har upprättats i enlighet med tillämpliga lagrum i Jordabalken (1970:994) och Fastighetsbildningslag (1970:988).

Vad som ingår i de kommunala angelägenheterna regleras i första hand i 2 kap KL, nämligen att kommuner får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar. Kapitel 10 i kommunallagen reglerar överlämnande av kommunala angelägenheter och grunden för kommunala bolag och dess styrning. Förvaltningen bedömer att det ingår i den kommunala kompetensen att äga och förvalta fastigheter samt anläggningar för bland annat idrott.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

I samband med beslut om bildande av arena- och evenemangsbolaget (30 mars 2023, (Dnr KS2022/2363)) fattades beslut om att bolaget förvärvar två fastighetsbolag inom ramen för kommunfullmäktiges beslut från 15 december 2022 (Dnr KS2022/2363). Syftet med ärendet var att möjliggöra en fastighetsreglering där Kungälvs kommun får Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 och därmed byggnaderna där kommunal verksamhet bedrivs och Kungälv arena AB får fastigheter i arenaområdet (inklusive Rollsbo 3:23).

För att en fastighetsreglering skulle kunna ske, skulle fastigheterna som är en del av regleringen ha motsvarande värde med fastigheterna de byts mot. Kungälv Arena AB (dåvarande Bagahus AB) ägde då inga fastigheter. Genom att bolaget förvärvade Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11), kommer bolaget ha möjlighet att genomföra fastighetsregleringen med kommunen. I samband med att Konsulatets Fastighets AB (Solbräcke 1:10) och Jesslis AB (Solbräcke 1:11) fördes in i Kungälv Arena AB med hela sitt innehåll, hade Kungälv Arena AB inte längre några dotterbolag. De två extra stegen avseende köp av fastigheter och kommande markbyte med Kungälvs kommun som tillkommit är ett sätt att förverkliga arenaprojektet.

Solbräcke 1:10 och Solbräcke 1:11 har reglerats till en enda fastighet Solbräcke 1:10, exklusive den del av Solbräcke 1:11 som sålts till Rollsbo 3:23 tidigare fastighetsägare.

Detaljplanen för arenaområdet antogs i kommunfullmäktige i juni 2023 (KS2021/1047) men överprövades av Länsstyrelsen. Kommunen fick möjlighet att komplettera området med stabiliserande åtgärder. Därefter beslutade Länsstyrelsen att planen kan vinna laga kraft 29 januari 2024. Med en lagakraftvunnen plan kan arbetet med arenaområdet gå in i nästa skede vilket är projektering av infrastruktur, mark och byggnader och därefter byggnation.

Bedömning

I beslutad policy för fastigheter och exploatering (KS2023/2022) fastställs följande:
Som aktör ska kommunen vara aktiv fastighetsutvecklare på egen mark för att bidra till kommunens ekonomiska tillväxt. Kommunens samlade fastighetsutveckling ska bidra till att säkerställa kommunens behov av kommunala lokaler, ett utbud av bostäder för befintliga och nya invånare samt näringslivets behov av mark och lokaler.

Fastighetsreglering
Fastighetsreglering är det fastighetsbildningsverktyg som används för ombildning av fastigheter. Enligt 5 kap. 1 § fastighetsbildningslagen (FBL) får genom fastighetsreglering:

- mark överföras från en fastighet eller samfällighet till en annan sådan enhet
- andelar i samfälligheter överföras från en fastighet till en annan
- samfälligheter bildas
- servitut bildas, ändras eller upphävas
- byggnader eller andra anläggningar som hör till en fastighet överföras till en annan fastighet.

För mark som överförs från en fastighet till en annan ska ersättning betalas. Ersättningen betalas vanligen i ersättningsmark eller i pengar eller en kombination av båda (5 kap. 2 § FBL). För beskattningen har det betydelse om och hur stor del som betalas i kontant ersättning. Om den kontanta ersättningen är högst 42 000 kr ska dock inte någon kapitalvinst tas upp (45 kap. 5 § IL). Stämpelskatt utgår inte vid fastighetsreglering. Stämpelskatt är en omsättningsskatt som tas ut vid förvärv av fast egendom genom köp eller byte. Vid fastighetsförvärv kallas stämpelskatten (plus expeditionsavgiften) ibland för lagfartskostnad.

Kommunen äger obebyggd mark (Rollsbo 3:23 och del av Kastellegården 1:22 och 1:23) i den nya detaljplanen för arenaområdet vid Yttern som ska utvecklas, ägas och förvaltas av Kungälv Arena AB.

Kungälv Arena AB äger en bebyggd fastighet (Solbräcke 1:10) vid Solbräcke som innehåller bostäder vilka ska ägas och förvaltas av Kungälvs kommun.

För att fastighetsreglering ska kunna ske behöver Kungälv Arena AB äga mark i anslutning till arenaområdet. Då man inte gör det i dagsläget behöver Kungälv Arena AB köpa fastigheten Rollsbo 3:23 från kommunen, för att göra detta möjligt. Priset för denna fastighet uppgår till 1 kr medan ersättningen för fastighetsregleringen uppgår till 32 000 kr att erlägga från Kungälv Arena AB till Kungälvs Kommun.

Förvaltningen föreslår följande upplägg och tågordning för att åstadkomma det ovan beskrivna markbytet:

1. Först köper Kungälv Arena AB fastigheten Rollsbo 3:23 av Kommunen genom att ingå ett köpekontrakt.
2. Därefter tecknas en överenskommelse om markbyte genom fastighetsreglering som innebär att:

a. Kommunen överlåter till Kungälv Arena AB delar av fastigheterna Kungälv Kastellegården 1:22 och Kastellegården 1:23 som överförs till angränsande Rollsbo 3:23 som vid tidpunkten ägs av Kungälv Arena AB.
b. Kungälv Arena AB överlåter till Kommunen fastigheten Solbräcke 1:10 som överförs till angränsande Ullstorp 1:3 som redan ägs av Kommunen.

3. Kungälv Arena AB söker och får lagfart på Rollsbo 3:23 så fort köpekontraktet är undertecknat och giltigt.
4. Kommunen ansöker om markbytet genom fastighetsreglering hos Lantmäteriet som genomför förrättningen.

Inom arenaområdet finns ett kvarter med en byggrätt för bl.a. centrumändamål, den s.k. centrumfastigheten. Detta markområde utgör ingen självständig fastighet utan ingår i de stora

markområdena som ska överföras från Kommunen till Kungälv Arena AB genom ovan beskriven fastighetsreglering. Kommunen tecknade 2023-08-11 (KS2023/1059) ett markanvisningsavtal för centrumfastigheten med Lidl Sverige AB. Detta avtal behöver nu överlåtas från Kungälvs Kommun till Kungälv Arena AB som kommande ägare av berört markområde. Lidl Sverige AB motsätter sig inte att markanvisningsavtal överlåtas från Kungälvs Kommun till Kungälv Arena.

Inom ramen för förrättningsprocessen för att genomföra markbytet genom fastighetsreglering har Kungälvs Kommun och Kungälv Arena AB för avsikt att påbörja bildandet av Centrumfastigheten som en självständig fastighet genom avstyckning av ett delområde.

Värdering
Kommunen har låtit två externa fastighetsvärderare bedöma de olika markområdenas markvärden. Arenaområdet består av rå tomtmark som inte ännu har iordningsställts men som enligt detaljplanen får bebyggas med ett antal olika kommersiella och icke-kommersiella byggnader. Till skillnad från Arenaområdet är Solbräcke 1:10 bebyggt med ett antal hyreshus och har bedömts ha ytterligare värde i en möjlig framtida exploatering på idag obebyggd mark.

Det totala värdet av arenaområdets byggrätter värderas till 54,9 Mkr. Solbräcke 1:10 har idag ett bokfört värde i Kungälv Arena på 55,4 Mkr per 31 augusti 2024. Det bokförda värdet minskar i takt med månatliga avskrivningar. Vid tidpunkten för markbytet kommer enligt bedömning det bokförda värdet att vara cirka 0,5 Mkr lägre än idag och därmed motsvara värdet på arenaområdet.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har bedömts utifrån kommunfullmäktiges strategiskt mål nummer 3: Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar, samt strategiskt mål nummer 2: En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet.

Bedömning har även gjorts utifrån strategiskt mål 6: Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Mål 11 ”Hållbara städer och samhällen”
Fastigheten ligger lokaliserad där det finns kommunal infrastruktur i form av vägar, cykelbanor, vatten och avlopp, busshållplatser och med närhet till samhällsservice och arbetsplatser.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Enligt Policyns för fastigheter och exploatering (KS2023/2022) är en önskad effekt att tillförsäkra kommunens möjligheter genom rådighet över mark för en hållbar tillväxt.

Strategi nummer 2 om attraktionskraft under sjunde punkten i näringslivsstrategin fastställer att Kungälvs kommun är en attraktiv plats att besöka, verka och bo i. Det gör Kungälvs kommun inom ramen för strategi 2 bland annat genom att:

- Visa öppenhet för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar.
- Kraftsamla marknadsföringen av Kungälvs som etablerings- och besöksort.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Arenaområdet ska kunna möta kommuninvånarnas nutida och kommande behov.
Arenaområdet är en arena för alla, både barn- och unga, folk mitt i livet och äldre.
Arenan ska möjliggöra matcher med publik och cuper så som Bohus cup, lägerverksamhet för barn och unga, idrottsgymnasium med mera. Det är ett stort fokus på just barn och unga

och arenan kommer inte bara vara en plats för idrott utan även läxläsning, kultur, fritidsaktiviteter och liknande.

Hela anläggningen ska vara tillgänglig så att personer med funktionsnedsättning kan delta i aktiviteterna och den ska främja utvecklingen av parasporter. Kommunens dagliga verksamhet för personer med funktionsnedsättning kommer att finnas på området och samarbeta med föreningar och företag.
Barn- och ungdomsperspektivet har varit, och är, en av grundpelarna i arbetet med arenaområdet. Arenaområdet blir en mötesplats för idrott och hälsa, evenemang och möten, för alla i livets alla skeden. Målet är en effektiv drift och en god service till medborgare och besökare en lång tid framöver.

Markinnehav av råmarksområden i Solbräcke 1:10 bedöms kunna bidra till den fortsatta utvecklingen av Kungälv.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Arenaområdet och hallarna på området kommer att byggas som nya, moderna anläggningar. För medarbetare som ska arbeta med drift av anläggningarna eller bedriva verksamhet i lokalerna ska det innebära bra arbetsmiljö med tillgängliga och funktionella lokaler. Platsen ligger med god tillgänglighet till kollektivtrafik och pendlingsmöjligheter. För medarbetare som är intresserade av idrotts-och föreningsliv finns goda förutsättningar för aktiviteter efter arbete.

Ekonomisk bedömning

Solbräcke 1:10 har per 31 augusti 2024 ett bokfört värde på 55,4 Mkr. Fastighetens bokförda värde minskar i takt med att avskrivningar på byggnaderna görs, vilket innebär att vid tidpunkten för fastighetsregleringen kommer det bokförda värdet att vara lägre än dagens bokförda värde.

Marken i Arena-området har ett bokfört värde i kommunen om 0 kr, dock är områdets byggrätter värderade till totalt 54,9 Mkr. Denna värdering påverkas inte av avskrivningar utan består fram till tidpunkten för markbytet.

Bedömningen är att värdet på Solbräcke 1:10 vid kommande markbyte kommer att vara i det närmaste detsamma som värdet på marken i Arena-området.

Kungälv Arena
Efter genomfört markbyte kommer den erhållna marken att tas upp i balansräkningen till marknadsvärdet, knappt 54,9 Mkr. Den lämnade marken kommer samtidigt att bokas bort. Enligt bedömning kommer denna mark vid den aktuella tidpunkten att ha i det närmaste motsvarande värde som den mottagna marken.

Skulle det uppstå en mellanskillnad är den med största sannolikhet positiv, då ärendets handläggningstid i kommunen och lantmäteriet är för lång för att mellanskillnaden ska kunna bli negativ. En positiv mellanskillnad blir då en skattepliktig realisationsvinst i Arena-bolagets resultaträkning. Bedömningen är att denna mellanskillnad i så fall skulle uppgå till mindre än 0,5 Mkr och den ekonomiska påverkan är därmed ytterst marginell.

Kommunen
I kommunen kommer den erhållna byggnaden/marken att bokas upp till det verkliga värdet, vilket motsvarar bokfört värde hos Kungälv Arena vid tidpunkten för markbytet. Enligt bedömning kommer värdet att vara cirka 54,9 Mkr. Samtidigt bokas den lämnade markens bokförda värde (0 kr) bort. Mellanskillnaden på cirka 54,9 Mkr blir en realisationsvinst i kommunens resultaträkning det år markbytet sker. En realisationsvinst är inte skattepliktig i en kommun.

Förslag till kommunfullmäktige

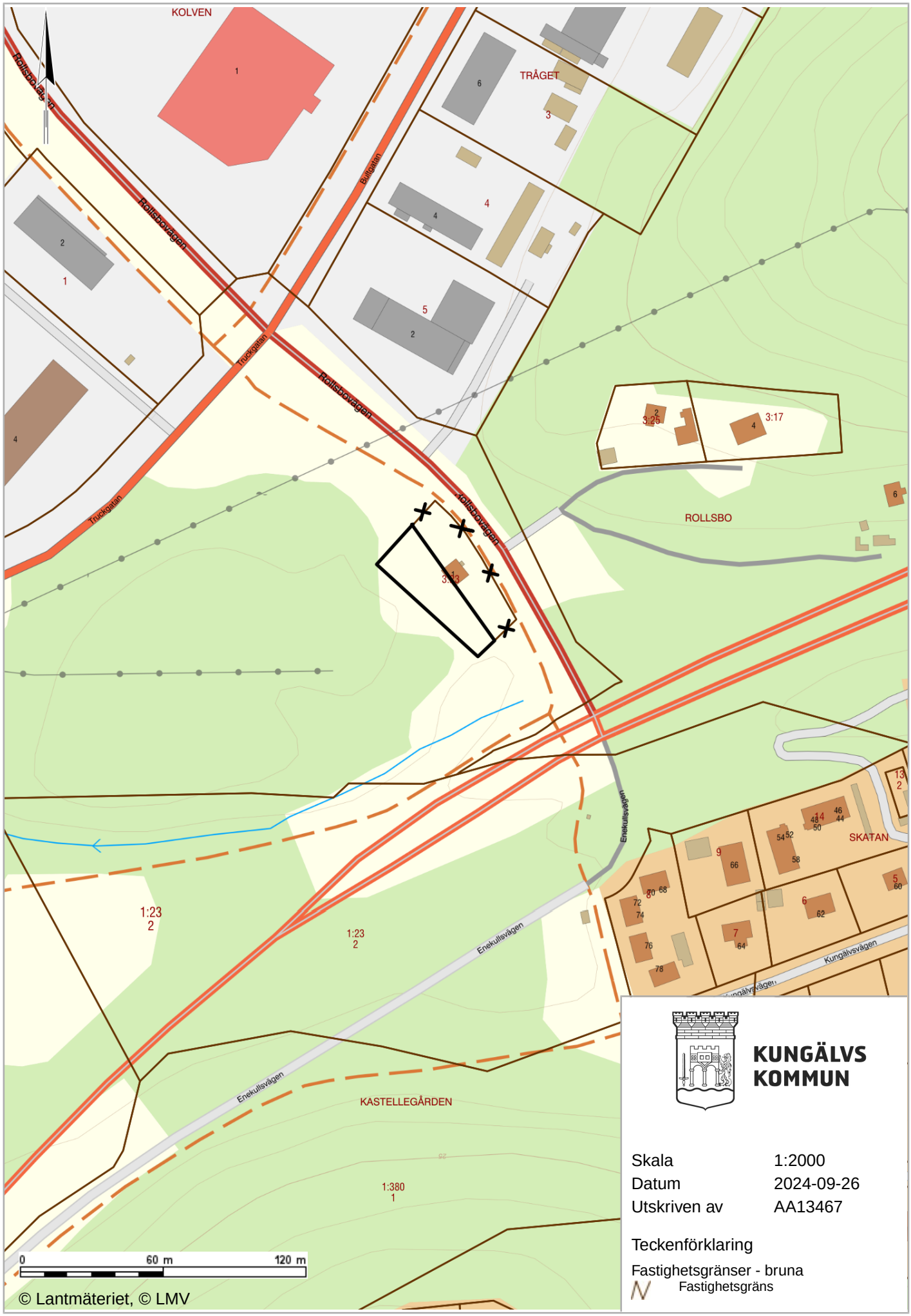
1. Köpekontrakt för Rollsbo 3:23 godkänns.
2. Avtal om överenskommelse om markbyte beträffande delar av fastigheterna Kastellegården 1:22, 1:23 och Rollsbo 1:23 m.fl. genom fastighetsreglering godkänns.
3. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör får i uppdrag att signera avtalen enligt punkt 1 och 2 för Kungälvs kommuns räkning.
4. Markanvisningsavtal med Lidl Sverige AB tecknat 2023-08-11 avseende område av Kastellegården 1:22 och 1:23 överlåts av Kungälvs Kommun till Kungälv Arena AB.
5. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att rösta i enlighet med punkterna 1-2 samt 4 ovan.

Haleh Lindqvist
kommundirektör

Anders Holm
sektorchef Samhällsbyggnad

Expedieras till:

För kännedom till:

KOLVEN
TRÅGET
ROLLSBO
SKATAN
KASTELLEGÅRDEN
Rollsbovägen
Truckgatan
Bultgatan
Enekullsvägen
Kungälvsvägen
1:23
2
1:380
1
3:25
3:17
3:13
0
60 m
120 m
© Lantmäteriet, © LMV
KUNGÄLVS KOMMUN
Skala 1:2000
Datum 2024-09-26
Utskriven av AA13467
Teckenförklaring
Fastighetsgränser - bruna
Fastighetsgräns

KUNGÄLVS KOMMUN
dnr:

KÖPEKONTRAKT

Säljare:	Kungälvs kommun	org.nr: 212000-1371
	nedan kallad Kommunen	
Köpare:	Kungälv Arena AB, 1/1 del	org.nr: 556629-6215
	nedan kallad Bolaget	
Fastighet:	Kungälv Rollsbo 3:23 i Kungälvs kommun, nedan kallad Fastigheten.	
Köpeskilling:	Kommunen överlåter och försäljer Fastigheten till Bolaget för en överenskommen köpeskilling av	
	******EN KRONA******	*1 kr*

på följande villkor.

Bilaga 1: Kartbilaga

1. Köpeskillingens erläggande
Kommunen fakturerar köpeskillingen senast fyra veckor från att båda parter har undertecknat köpekontraktet.

2. Tillträde
Tillträde till Fastigheten sker när Bolaget har erlagt köpeskillingen. På tillträdesdagen ska köpebrev upprättas.

3. Fastighetens skick
Fastigheten överlåtes i befintligt skick.

Kommunen garanterar att Fastigheten på tillträdesdagen inte besväras av några penninginteckningar.

4. Lagfartskostnader
Bolaget betalar ensam kostnaderna för lagfart i samband med detta köp.

5. Faran för Fastigheten
Kommunen står faran om Fastigheten skadas eller försämras mellan kontraktsdagen och tidpunkten för Bolagets tillträde. Faran övergår på Bolaget om Fastigheten ej tillträtts på grund av Bolagets dröjsmål.

6. Giltighet
Köpekontraktets giltighet är beroende av att det godkänns av Kommunen genom beslut som vinner laga kraft.

Detta köpekontrakt har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Kungälv 20 -
För KUNGÄLVS KOMMUN

....
Namn: Namn:

Kommunens namnteckningar bevittnas:

.....

.....

Kungälv 202 -
För Kungälv Arena AB

....
Namn: Namn:

ÖVERENSKOMMELSE OM MARKBYTE GENOM FASTIGHETSREGLERING

FAST EGENDOM OCH PARTER

Fastigheter:	Del av Kungälv Kastellegården 1:22 Del av Kungälv Kastellegården 1:23 Kungälv Ullstorp 1:3
Ägare:	Kungälvs Kommun Orgnr 212000-1371 442 81 Kungälv Nedan kallad Kommunen
Fastigheter:	Kungälv Rollsbo 3:23 Kungälv Solbräcke 1:10
Ägare:	Kungälv Arena AB Orgnr 556629-6215 442 81 Kungälv Nedan kallad Arenabolaget

1. ANSÖKAN OCH BAKGRUND

Härmed ansöker parterna gemensamt om lantmäteriförrättning för att genomföra ett markbyte genom fastighetsreglering omfattande ovan nämnda fastigheter.

Kommunen äger mark i den nya detaljplanen för Arenaområdet vid Yttern. Kommunen har startat Arenabolaget i syfte att utveckla, äga och förvalta marken och anläggningarna inom kvartersmarken i ovan nämnd detaljplan.

Arenabolaget äger en bebyggd fastighet vid Solbräcke som framöver ska ägas och förvaltas av Kommunen.

Kommunen och Arenabolaget har därför kommit överens om denna överenskommelse för att genomföra ett markbyte genom fastighetsreglering.

För att genomföra fastighetsregleringen enligt denna överenskommelse ska Arenabolaget först ha blivit lagfaren ägare till Rollsbo 3:23. Arenabolaget förvärvar den befintlig fastigheten Rollsbo 3:23 i Arenaområdet genom separat köpekontrakt.

2. MARKBYTET GENOM FASTIGHETSREGLERING

Kommunen överlåter till Arenabolaget delar av fastigheterna Kungälv Kastellegården 1:22 och Kastellegården 1:23 som ska överföras genom fastighetsreglering till Kungälv Rollsbo 3:23 som markerats med grön färg och som kommer att ägas av Arenabolaget vid tidpunkten för denna fastighetsreglering. Markområdena är obebyggda, utgörs av ca 100 000 kvm kvartersmark i ovan nämnd detaljplan och har markerats med blå kantlinje och gul färg i bilaga 1.

Arenabolaget överlåter till Kommunen fastigheten Kungälv Solbräcke 1:10 som ska överföras genom fastighetsreglering till Kungälv Ullstorp 1:3 som ägs av Kommunen. Fastigheten omfattar 40 920 kvm, är bebyggd med bostäder och har markerats med röd färg i bilaga 2.

3. TILLTRÄDE

Tillträde till markområdena sker när parterna undertecknat detta avtal. Formellt tillträde sker dock först då lantmäteriförrättningen vunnit laga kraft.

4. ERSÄTTNING

Enligt två genomförda värderingar har markområdet som överlåts av Kommunen till Arenabolaget bedömts ha ett marginellt högre värde än det markområdet som överlåts av Arenabolaget till Kommunen.

Arenabolaget betalar 32 000 kr till Kommunen senast 90 dagar efter att denna överenskommelse undertecknats av samtliga parter.

5. LANTMÄTERIFÖRRÄTTNING

Kommunen ska senast sex månader efter att denna överenskommelse blivit giltigt enligt punkt 8 samt har undertecknats av samtliga parter ansöka om fastighetsbildning i form av en fastighetsreglering för överförandet av markområdena i detta markbyte.

Parterna är överens om att del av Kungälv Kastellegården 1:23 som markerats med gul färg ska styckas av till att bilda en egen registerfastighet som ska ägas av Arenabolaget vilket företrädesvis sker inom ramen för samma lantmäteriförrättning. Tillfart till denna styckningslott ska ske genom bildande av servitut, utan ersättning, i enlighet med röd linje inom Kastellegården 1:22 som ska utgöras av en väg med en bredd om 3 meter.

Parterna är skyldiga att utan ändrad ersättning finna sig i sådana mindre jämkningar beträffande gränser, areal, särskilda rättigheter och dylikt, som inte strider mot vad som varit avsett vid tillkomsten av denna överenskommelse och som vid lantmäteriförrättning bedöms erforderliga för att åstadkomma en ändamålsenlig fastighetsindelning.

Parterna ska också ges full insyn och möjlighet till granskning av förrättningens karta, dess beskrivning och protokoll innan beslut tas av Lantmäteriet.

Om det i lantmäteriförrättningen visar sig att något av de överenskomna fastighetsbildningsåtgärderna inte kan genomföras av Lantmäteriet ska Parterna träffas med syfte att lösa den uppkomna situationen. Kan Parterna inte enas om en lösning ska denna överenskommelse anses vara ogiltig och lantmäteriförrättningen ska med omedelbar verkan avbrytas av Parterna.

Kommunen svarar för samtliga förrättningskostnader för att genomföra detta markbyte genom fastighetsreglering.

6. FASTIGHETSTILLBEHÖR, RÄTTIGHETER OCH LEDNINGAR

Parterna är överens om att befintliga rättigheter som finns registrerade i fastighetsregistret ska förordnas att fortsätta att gälla även efter lantmäteriförrättningen.

I det fall Kungälv Energi AB, Skanova AB eller annan ledningsägare har ledningar som inte inskrivits i fastighetsregistret ska Arenabolaget och Kommunen i den mån det erfordras kontakta berörd ledningsägare för att diskutera alternativa lösningar om en eller flera ledningar inte kan ligga kvar i befintliga lägen. I övriga fall ska oinskrivna avtalsrättigheter som berör befintliga ledningar förordnas att fortsätta att gälla även efter lantmäteriförrättningen.

Kommunen har år 2023 tecknat ett markanvisningsavtal med Lidl Sverige KB avseende en byggrätt inom Kastellegården 1:22 och 1:23. Arenabolaget träder in som avtalspart i stället för Kommunen när lantmäteriförrättningen vunnit laga kraft. Markanvisningsavtalet kan dock komma att ersättas av ett marköverlåtelseavtal innan dess med Arenabolaget som avtalspart. Marköverlåtelseavtalet kommer reglera relevanta villkor i förhållande till pågående lantmäteriförrättning.

Fastighetstillbehör ska följa med äganderätten till respektive markområde enligt punkt 2 förutom befintliga ledningar som tillhör Kommunens VA-nät. Dessa hanteras av parterna utanför ramen för denna lantmäteriförrättning.

7. ÖVRIGT

Förhandlingar med syfte att hitta alternativa lösningar för att genomföra markbytet enligt detta avtal ska hållas mellan parterna i det fall någon marköverföring inte kan genomföras på grund av Lantmäterimyndighetens bedömning.

Det finns ett antal pantbrev med ett totalt belopp uppgående till 18,75 MSEK intecknade i Solbräcke 1:10 som ska överföras från Arenabolaget till angränsande kommunägd fastighet. Arenabolaget garanterar att samtliga pantbrev vid tidpunkten för denna överenskommelses undertecknande inte är belånade. Arenabolaget garanterar Kommunen att inte heller ta ut nya lån fram tills ägarbytet är genomfört.

8. GILTIGHET

Denna överenskommelses giltighet är beroende av att:

- Arenabolaget blivit lagfaren ägare till Rollsbo 3:23 senast 2025-03-31 och
- att den godkänns av Kommunen genom beslut som vinner laga kraft.

9. AKTMOTTAGARE

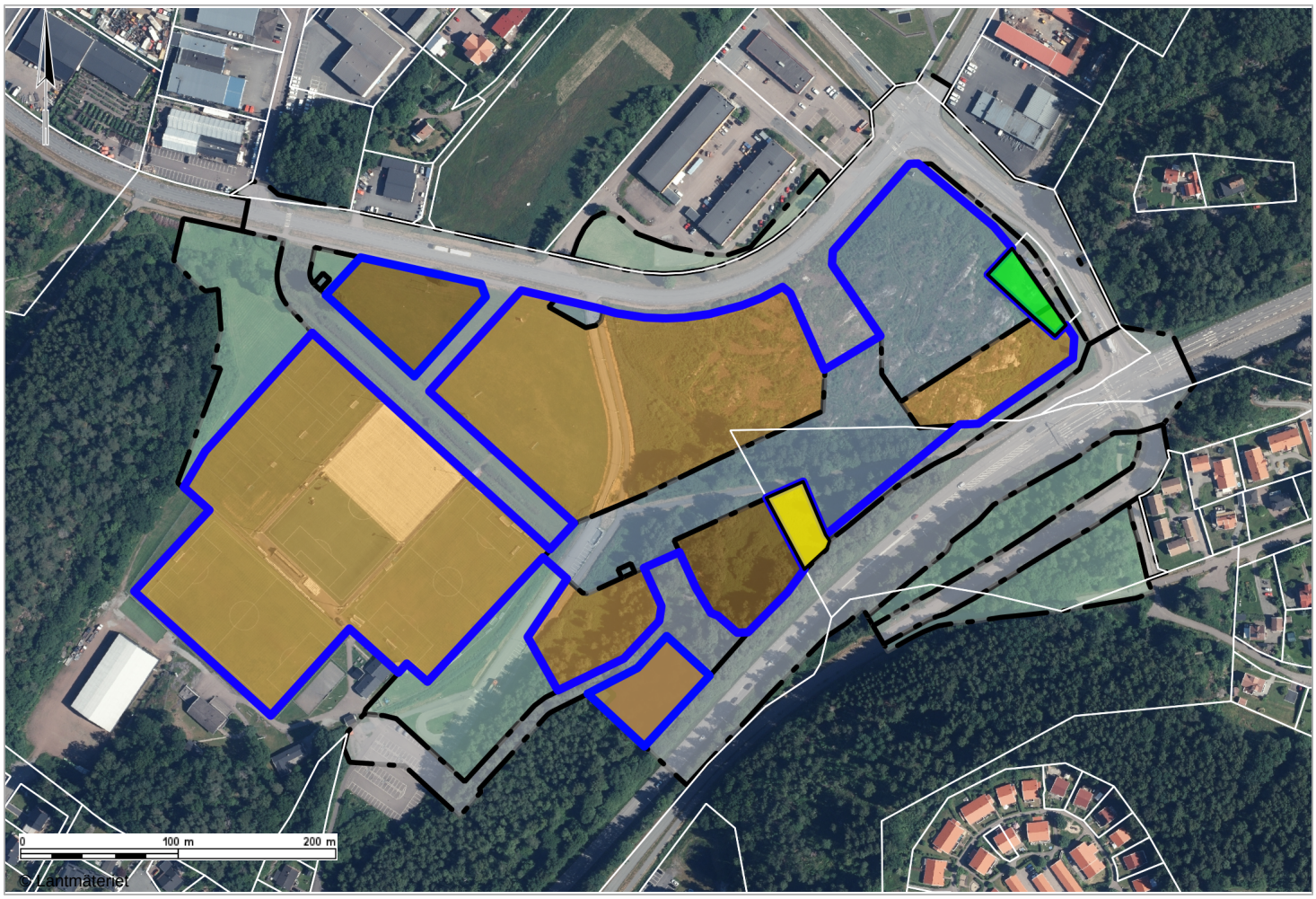
Förrättningsakten i digital form ska sändas till Kommunen.

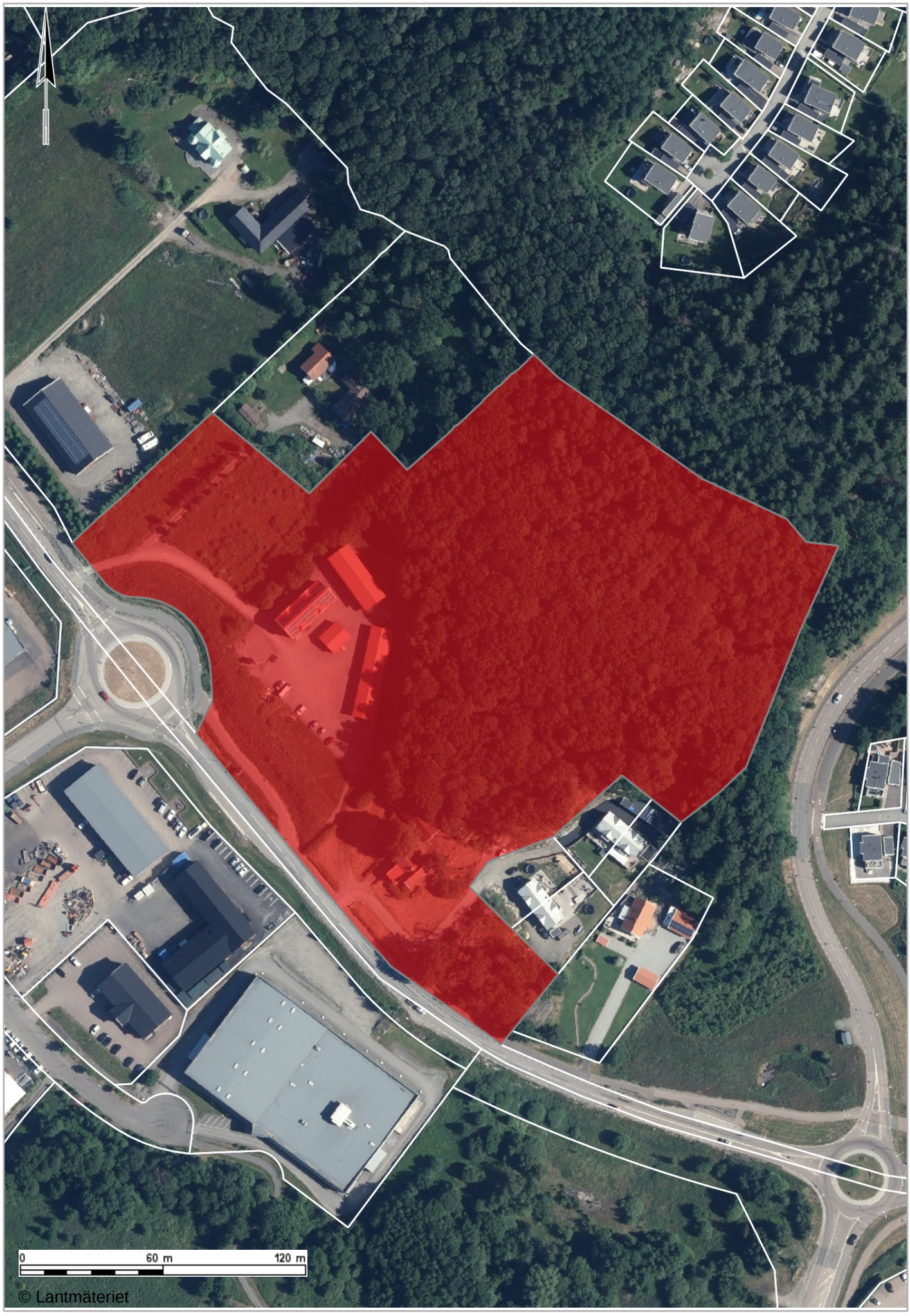
Denna överenskommelse är upprättad i tre likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt och lantmäterimyndigheten ska erhålla ett genom Kommunens försorg.

Kungälv 2024- -	Kungälv 2024- -
Kungälvs Kommun	Kungälv Arena AB

…… ……

…… ……

0
100 m
200 m
© Lantmäteriet

0
60 m
120 m
© Lantmäteriet

Markanvisningsavtal område av Kastellegården 1:22 samt Kastellegården 1:23
dnr: KS2023/1059

Mellan **Lidl Sverige KB**, org.nr: **969667-6312**, Box 6087, 175 06 Järfälla, nedan kallad Exploatören, och **Kungälvs Kommun**, org.nr 212000-1371, 442 81 Kungälv, nedan kallad Kommunen, gemensamt kallade Parterna, träffas härmed följande:

MARKANVISNINGSAVTAL

(nedan kallat Avtalet)

Avseende område av Kastellegården 1:22 och 1:23 i Kungälvs kommun.

Till Avtalet hör bilagda handlingar:

Bilaga 1: Karta över markanvisat område

A. BAKGRUND OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

A1. Bakgrund och syfte

Exploatören avser att inom området uppföra en byggnad som avser Centrumändamål i kommande detaljplan för Detaljplan för besöksanläggningar med mera Arenaområdet vid Yttern Rollsbo 1:32 med flera i Rollsbo, Kungälvs kommun.

Avtalet reglerar villkoren för markanvisning till Exploatören för det markområde som planläggning ska prövas inom. Ett marköverlåtelseavtal, som är mer detaljerat och reglerar överlåtelse och genomförande, kommer att tecknas tidigast när detaljplanen antas.

A2. Område och förutsättningar

Det markområde som omfattas av Avtalet utgörs av del av Kastellegården 1:22 samt del av Kastellegården 1:23 i, se markerat område på **bilaga 1**. Markanvisningsområdet kallas nedan Området.

Avtalet omfattar också sådana åtgärder utanför Området som föranleds av Exploatörens byggnation.

B. DETALJPLAN

B1. Beskrivning

För Exploatörens planerade verksamhet inom Området behöver en ny detaljplan tas fram som möjliggör för byggnation på platsen.

B2. Plankostnad

Plankostnader ingår i köpeskillingen.

B3. Plan- och bygglovsavgift

När Exploatören har erlagt köpeskillingen enligt kommande marköverlåtelseavtal ska Exploatören inte betala planavgift i samband med bygglov för byggnation inom berörd kommande detaljplan. Exploatören betalar däremot bygglovsavgift enligt vid debiteringstillfället gällande taxa.

Sign: HL

C. MARKANVISNING

C1. Markanvisning

Kommunen markanvisar härmed Området till Exploatören som därmed ges en exklusiv rätt under en tid av två år från att Avtalet är giltigt ensam förhandla med Kommunen om att teckna kommande marköverlåtelseavtal samt därefter bli ägare och exploatör till Området.

För denna rättighet ska Exploatören betala en avgift om 65 000 kr till Kommunen för varje kalenderkvartal som påbörjas efter det att detaljplanen vunnit laga kraft under tiden som Avtalet gäller mellan Kommunen och Exploatören.

Kommunen skickar den första fakturan på 65 000 kr vid den tidpunkt då detaljplanen vunnit laga kraft, med förfallodag den sista dagen av då innevarande kalenderkvartal, varvid den fakturerade avgiften avser ersättning för rättigheten enligt Avtalet för det påföljande kalenderkvartalet. Därefter fakturerar kommunen avgiften om 65 000 kronor för de efterföljande kalenderkvartalen med förfallodag sista dagen innan nytt kalenderkvartal inleds. Någon skyldighet att erlägga avgift för efterföljande kalenderkvartal efter det att Avtalet upphört föreligger inte för Exploatören.

Kommunen behåller erlagd avgift om markanvisningen inte resulterar i ett tecknat marköverlåtelseavtal. Om markanvisningen fullföljs genom tecknat marköverlåtelseavtal ska erlagd avgift avräknas från köpeskillingen. Leder inte Avtalet till att marköverlåtelseavtal tecknas mellan Parterna av skäl som ensamt ligger inom Kommunens kontroll ska erlagd avgift återbetalas till Exploatören.

D. KÖPEVILLKOR I KOMMANDE MARKÖVERLÅTELSEAVTAL

D1. Köpeskilling

Köpeskillingen sätts i samband med tecknade av kommande marköverlåtelseavtal. Köpeskillingen ska baseras på marknadsvärde, utifrån en värdering gjord i anslutning till tecknande av marköverlåtelseavtalet. Värderingen ska utföras av en oberoende auktoriserad värderingsman som Kommunen ska beställa. Innan beställning ska Parterna samråda om valet av värderingsman.

D2. Tillträde under markanvisningen

Exploatören har rätt att efter överenskommelse med Kommunen genomföra erforderliga undersökningar inom Området under Avtalets giltighet. Om exploateringen inte fullföljes förbinder sig Exploatören att återställa marken i ursprungligt skick, om Kommunen så fordrar.

D3. Avräkning

Kommunen svarar för skatter, räntor och andra utgifter samt inkomster för Området till den del de belöper på tiden före Tillträdesdagen. Exploatören svarar för sådana kostnader och inkomster från och med formell tillträdesdag, efter genomförd avstyckning och fastighetsreglering.

D4. Gatukostnader

Kostnader för utbyggnad av allmän platsmark, s.k. gatukostnader, ingår i köpeskillingen.

E. FASTIGHETSBILDNING

E1. Lantmäteriförrättning

Det krävs en avstyckning och fastighetsreglering, genom en lantmäteriförrättning, för att bilda en fastighet som utgörs av all kommande kvartersmark inom Området. Kommunen ansöker om denna lantmäteriförrättning. Kostnader för denna fastighetsbildning samt eventuella övriga nödvändiga fastighetsbildningsåtgärder betalas av Exploatören.

Sign: _____

ML

F. ALLMÄNNA OCH GEMENSAMMA ANLÄGGNINGAR

F1. Allmän platsmark

Kommunen kommer att vara huvudman för allmän platsmark inom detaljplanen. Kommunen kommer att bygga ut alla kommunala anläggningar inom allmän platsmark.

F2. VA-anläggningar

Enligt punkt H1-3 i Avtalet.

F3. Parkering

Parkeringsbehovet ska lösas i sin helhet inom Området. Parterna ska ha en fortsatt dialog gällande hur Parternas parkeringsbehov ska lösas.

G. HUSBYGGNATION

G1. Husbyggnation

Exploatören ansvarar för alla åtgärder inom kvartersmark i Området.

G2. Tidplan

Tidplan enligt punkt I1 i Avtalet.

H. TEKNISK FÖRSÖRJNING

H1. VA-anslutning

Exploatören ska ansluta till kommunalt vatten, spill- och dagvatten i det av Kommunen anvisade läget.

H2. Betalning av anslutningsavgift för vatten, spill- och dagvatten

Anslutningsavgift för vatten, spill- och dagvatten sker enligt vid varje debiteringstillfälle gällande taxa och betalas av Exploatören.

H3. Dagvatten

Exploatören ansvarar för dagvattenhanteringen inom Området, vilken ska ske enligt Kommunens gällande dagvattenpolicy vid tidpunkten för åtgärden och detaljplanens dagvattenutredning.

H4. Värme

Fjärrvärmenätet planeras att byggas ut i området, som ägs av Kungälv Energi AB, Området bör anslutas till det. Anslutningsavgifter betalas av Exploatören efter överenskommelse med Kungälv Energi AB.

H5. El och fiber

Området kommer att anslutas till elnätet som ägs av Kungälv Energi AB och som kommer att byggas ut till Området. Anslutningsavgifter betalas av Exploatören efter överenskommelse med Kungälv Energi AB.

Området ska ges möjlighet att ansluta till fibernätet. Anslutningsavgifter betalas av Exploatören efter överenskommelse med berörd leverantör.

H6. Avfallshantering

Avfallshantering ska ske i enlighet med vid var tid gällande renhållningsordning samt avfallsutredningen som är utförd i samband med detaljplanen.

Sign:

I. GENOMFÖRANDE

I1. Tidplan

Färdigställande av byggnation m m kommer närmare att regleras i kommande marköverlåtelseavtal.

I2. Organisation för genomförande

Parterna är överens om att processen med framtagande av detaljplan och efterföljande genomförande av exploateringen ska ske genom samverkan och samarbete. Parterna ska löpande hålla varandra informerade om vad som händer i projektet.

Exploatören ska tillsätta de resurser som erfordras för att delta i samordningen och samarbetet.

I3. Markförhållanden

Grundförhållanden, eventuella fornlämningar mm inom Området utreds i planarbetet. Fornlämningar hanteras och bekostas av Kommunen.

Vid förekomst av markföroreningar genomförs och bekostas sanering inklusive bortforsling av Exploatören. En markmiljöundersökning ska genomföras och Kommunen, i samråd med Exploatören, bedömer sedan saneringskostnaden. Denna kostnad ska dras av från värderingen.

Kommunen informerar om att det i marken inom Kungälvs kommun kan finnas naturlig förekomst av exempelvis arsenik och kobolt, så kallade bakgrundshalter. Detta är inte att se som förorening. Hantering av massor innehållande detta bekostas eller hanteras inte av Kungälvs kommun.

J. ÖVRIGT

J1. Överlåtelse av Avtalet

Exploatören får inte överlåta Avtalet utan Kommunens skriftliga godkännande.

J2. Tvist

Tvist med anledning av Avtalet ska avgöras i allmän domstol.

J3. Avtalets giltighet

Avtalet är till alla delar giltigt under förutsättning att det:

1. undertecknas av behörig firmatecknare hos Exploatören.
2. godkänns av kommunstyrelsen genom beslut som därefter vinner laga kraft.
3. undertecknas av behörig firmatecknare hos Kommunen.

Om Avtalet inte skulle bli giltigt skall överläggningar upptas mellan Parterna beträffande projektets fortsatta handläggning.

Om Avtalet inte blir giltigt står Kommunen och Exploatören för sina respektive kostnader och har ingen rätt till ersättningsanspråk.

När Avtalet blivit giltigt enligt denna punkt gäller det under 2 års tid, eller till den tidigare tidpunkt när marköverlåtelseavtalet har tecknats mellan Parterna och ersatt Avtalet, om Parterna inte kommer överens om annat.

Exploatören kan när som helst säga upp Avtalet till upphörande, varvid Avtalet upphör fem dagar efter uppsägningen.

Sign:

Markanvisningsavtal område av Kastellegården 1:22 samt Kastellegården 1:23
dnr: KS2023/1059

Avtalet har upprättats i två likalydande exemplar. Parterna har tagit var sitt.

Kungälv den ...11/5..... 2023

För Kungälvs Kommun

.....
Miguel Odhner
Kommunstyrelsens ordf.

.....
Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Järfälla den ...17/5..... 2023

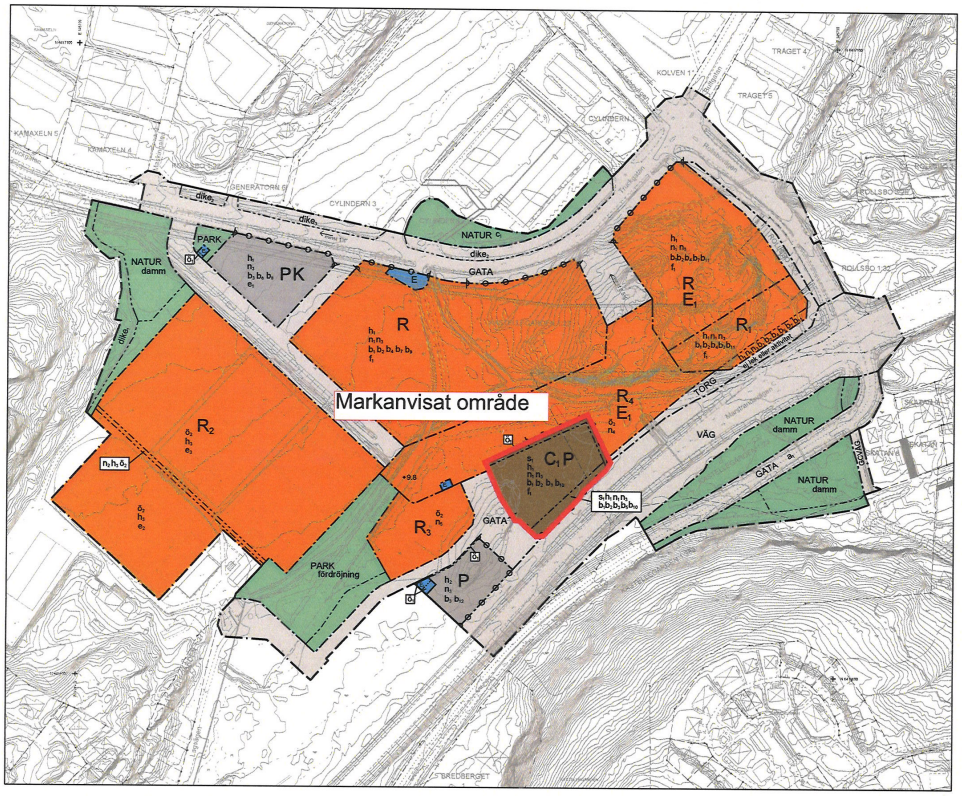
För Lidl Sverige KB

Enligt Fullmakt

.....
Carl Balcer
Fastighetsdirektör

.....
Christoffer Wennergren
Fastighetschef

Sign:

Markanvisat område
NATUR
damm
PARK
PK
GATA
R
R2
R3
R4
E1
CiP
P
TORG
VÄG
PARK
fördröjning
NATUR
damm
NATUR
damm
GATA
GATA
dike
dike
dike
dike
dike
KAMAXELN 5
KAMAXELN 6
GENERATORN 6
CYLINDERN 3
CYLINDERN 1
KOLVEN 1
TRÄGET 4
TRÄGET 5
ROLLSBO 1:22
SKRUVEN 1
SKRUVEN 2
SKRUVEN 3
SKRUVEN 4
SKRUVEN 5
SKRUVEN 6
SKRUVEN 7
SKRUVEN 8
SKRUVEN 9
SKRUVEN 10
SKRUVEN 11
SKRUVEN 12
SKRUVEN 13
SKRUVEN 14
SKRUVEN 15
SKRUVEN 16
SKRUVEN 17
SKRUVEN 18
SKRUVEN 19
SKRUVEN 20
SKRUVEN 21
SKRUVEN 22
SKRUVEN 23
SKRUVEN 24
SKRUVEN 25
SKRUVEN 26
SKRUVEN 27
SKRUVEN 28
SKRUVEN 29
SKRUVEN 30
SKRUVEN 31
SKRUVEN 32
SKRUVEN 33
SKRUVEN 34
SKRUVEN 35
SKRUVEN 36
SKRUVEN 37
SKRUVEN 38
SKRUVEN 39
SKRUVEN 40
SKRUVEN 41
SKRUVEN 42
SKRUVEN 43
SKRUVEN 44
SKRUVEN 45
SKRUVEN 46
SKRUVEN 47
SKRUVEN 48
SKRUVEN 49
SKRUVEN 50
SKRUVEN 51
SKRUVEN 52
SKRUVEN 53
SKRUVEN 54
SKRUVEN 55
SKRUVEN 56
SKRUVEN 57
SKRUVEN 58
SKRUVEN 59
SKRUVEN 60
SKRUVEN 61
SKRUVEN 62
SKRUVEN 63
SKRUVEN 64
SKRUVEN 65
SKRUVEN 66
SKRUVEN 67
SKRUVEN 68
SKRUVEN 69
SKRUVEN 70
SKRUVEN 71
SKRUVEN 72
SKRUVEN 73
SKRUVEN 74
SKRUVEN 75
SKRUVEN 76
SKRUVEN 77
SKRUVEN 78
SKRUVEN 79
SKRUVEN 80
SKRUVEN 81
SKRUVEN 82
SKRUVEN 83
SKRUVEN 84
SKRUVEN 85
SKRUVEN 86
SKRUVEN 87
SKRUVEN 88
SKRUVEN 89
SKRUVEN 90
SKRUVEN 91
SKRUVEN 92
SKRUVEN 93
SKRUVEN 94
SKRUVEN 95
SKRUVEN 96
SKRUVEN 97
SKRUVEN 98
SKRUVEN 99
SKRUVEN 100
SKRUVEN 101
SKRUVEN 102
SKRUVEN 103
SKRUVEN 104
SKRUVEN 105
SKRUVEN 106
SKRUVEN 107
SKRUVEN 108
SKRUVEN 109
SKRUVEN 110
SKRUVEN 111
SKRUVEN 112
SKRUVEN 113
SKRUVEN 114
SKRUVEN 115
SKRUVEN 116
SKRUVEN 117
SKRUVEN 118
SKRUVEN 119
SKRUVEN 120
SKRUVEN 121
SKRUVEN 122
SKRUVEN 123
SKRUVEN 124
SKRUVEN 125
SKRUVEN 126
SKRUVEN 127
SKRUVEN 128
SKRUVEN 129
SKRUVEN 130
SKRUVEN 131
SKRUVEN 132
SKRUVEN 133
SKRUVEN 134
SKRUVEN 135
SKRUVEN 136
SKRUVEN 137
SKRUVEN 138
SKRUVEN 139
SKRUVEN 140
SKRUVEN 141
SKRUVEN 142
SKRUVEN 143
SKRUVEN 144
SKRUVEN 145
SKRUVEN 146
SKRUVEN 147
SKRUVEN 148
SKRUVEN 149
SKRUVEN 150
SKRUVEN 151
SKRUVEN 152
SKRUVEN 153
SKRUVEN 154
SKRUVEN 155
SKRUVEN 156
SKRUVEN 157
SKRUVEN 158
SKRUVEN 159
SKRUVEN 160
SKRUVEN 161
SKRUVEN 162
SKRUVEN 163
SKRUVEN 164
SKRUVEN 165
SKRUVEN 166
SKRUVEN 167
SKRUVEN 168
SKRUVEN 169
SKRUVEN 170
SKRUVEN 171
SKRUVEN 172
SKRUVEN 173
SKRUVEN 174
SKRUVEN 175
SKRUVEN 176
SKRUVEN 177
SKRUVEN 178
SKRUVEN 179
SKRUVEN 180
SKRUVEN 181
SKRUVEN 182
SKRUVEN 183
SKRUVEN 184
SKRUVEN 185
SKRUVEN 186
SKRUVEN 187
SKRUVEN 188
SKRUVEN 189
SKRUVEN 190
SKRUVEN 191
SKRUVEN 192
SKRUVEN 193
SKRUVEN 194
SKRUVEN 195
SKRUVEN 196
SKRUVEN 197
SKRUVEN 198
SKRUVEN 199
SKRUVEN 200
SKRUVEN 201
SKRUVEN 202
SKRUVEN 203
SKRUVEN 204
SKRUVEN 205
SKRUVEN 206
SKRUVEN 207
SKRUVEN 208
SKRUVEN 209
SKRUVEN 210
SKRUVEN 211
SKRUVEN 212
SKRUVEN 213
SKRUVEN 214
SKRUVEN 215
SKRUVEN 216
SKRUVEN 217
SKRUVEN 218
SKRUVEN 219
SKRUVEN 220
SKRUVEN 221
SKRUVEN 222
SKRUVEN 223
SKRUVEN 224
SKRUVEN 225
SKRUVEN 226
SKRUVEN 227
SKRUVEN 228
SKRUVEN 229
SKRUVEN 230
SKRUVEN 231
SKRUVEN 232
SKRUVEN 233
SKRUVEN 234
SKRUVEN 235
SKRUVEN 236
SKRUVEN 237
SKRUVEN 238
SKRUVEN 239
SKRUVEN 240
SKRUVEN 241
SKRUVEN 242
SKRUVEN 243
SKRUVEN 244
SKRUVEN 245
SKRUVEN 246
SKRUVEN 247
SKRUVEN 248
SKRUVEN 249
SKRUVEN 250
SKRUVEN 251
SKRUVEN 252
SKRUVEN 253
SKRUVEN 254
SKRUVEN 255
SKRUVEN 256
SKRUVEN 257
SKRUVEN 258
SKRUVEN 259
SKRUVEN 260
SKRUVEN 261
SKRUVEN 262
SKRUVEN 263
SKRUVEN 264
SKRUVEN 265
SKRUVEN 266
SKRUVEN 267
SKRUVEN 268
SKRUVEN 269
SKRUVEN 270
SKRUVEN 271
SKRUVEN 272
SKRUVEN 273
SKRUVEN 274
SKRUVEN 275
SKRUVEN 276
SKRUVEN 277
SKRUVEN 278
SKRUVEN 279
SKRUVEN 280
SKRUVEN 281
SKRUVEN 282
SKRUVEN 283
SKRUVEN 284
SKRUVEN 285
SKRUVEN 286
SKRUVEN 287
SKRUVEN 288
SKRUVEN 289
SKRUVEN 290
SKRUVEN 291
SKRUVEN 292
SKRUVEN 293
SKRUVEN 294
SKRUVEN 295
SKRUVEN 296
SKRUVEN 297
SKRUVEN 298
SKRUVEN 299
SKRUVEN 300
SKRUVEN 301
SKRUVEN 302
SKRUVEN 303
SKRUVEN 304
SKRUVEN 305
SKRUVEN 306
SKRUVEN 307
SKRUVEN 308
SKRUVEN 309
SKRUVEN 310
SKRUVEN 311
SKRUVEN 312
SKRUVEN 313
SKRUVEN 314
SKRUVEN 315
SKRUVEN 316
SKRUVEN 317
SKRUVEN 318
SKRUVEN 319
SKRUVEN 320
SKRUVEN 321
SKRUVEN 322
SKRUVEN 323
SKRUVEN 324
SKRUVEN 325
SKRUVEN 326
SKRUVEN 327
SKRUVEN 328
SKRUVEN 329
SKRUVEN 330
SKRUVEN 331
SKRUVEN 332
SKRUVEN 333
SKRUVEN 334
SKRUVEN 335
SKRUVEN 336
SKRUVEN 337
SKRUVEN 338
SKRUVEN 339
SKRUVEN 340
SKRUVEN 341
SKRUVEN 342
SKRUVEN 343
SKRUVEN 344
SKRUVEN 345
SKRUVEN 346
SKRUVEN 347
SKRUVEN 348
SKRUVEN 349
SKRUVEN 350
SKRUVEN 351
SKRUVEN 352
SKRUVEN 353
SKRUVEN 354
SKRUVEN 355
SKRUVEN 356
SKRUVEN 357
SKRUVEN 358
SKRUVEN 359
SKRUVEN 360
SKRUVEN 361
SKRUVEN 362
SKRUVEN 363
SKRUVEN 364
SKRUVEN 365
SKRUVEN 366
SKRUVEN 367
SKRUVEN 368
SKRUVEN 369
SKRUVEN 370
SKRUVEN 371
SKRUVEN 372
SKRUVEN 373
SKRUVEN 374
SKRUVEN 375
SKRUVEN 376
SKRUVEN 377
SKRUVEN 378
SKRUVEN 379
SKRUVEN 380
SKRUVEN 381
SKRUVEN 382
SKRUVEN 383
SKRUVEN 384
SKRUVEN 385
SKRUVEN 386
SKRUVEN 387
SKRUVEN 388
SKRUVEN 389
SKRUVEN 390
SKRUVEN 391
SKRUVEN 392
SKRUVEN 393
SKRUVEN 394
SKRUVEN 395
SKRUVEN 396
SKRUVEN 397
SKRUVEN 398
SKRUVEN 399
SKRUVEN 400
SKRUVEN 401
SKRUVEN 402
SKRUVEN 403
SKRUVEN 404
SKRUVEN 405
SKRUVEN 406
SKRUVEN 407
SKRUVEN 408
SKRUVEN 409
SKRUVEN 410
SKRUVEN 411
SKRUVEN 412
SKRUVEN 413
SKRUVEN 414
SKRUVEN 415
SKRUVEN 416
SKRUVEN 417
SKRUVEN 418
SKRUVEN 419
SKRUVEN 420
SKRUVEN 421
SKRUVEN 422
SKRUVEN 423
SKRUVEN 424
SKRUVEN 425
SKRUVEN 426
SKRUVEN 427
SKRUVEN 428
SKRUVEN 429
SKRUVEN 430
SKRUVEN 431
SKRUVEN 432
SKRUVEN 433
SKRUVEN 434
SKRUVEN 435
SKRUVEN 436
SKRUVEN 437
SKRUVEN 438
SKRUVEN 439
SKRUVEN 440
SKRUVEN 441
SKRUVEN 442
SKRUVEN 443
SKRUVEN 444
SKRUVEN 445
SKRUVEN 446
SKRUVEN 447
SKRUVEN 448
SKRUVEN 449
SKRUVEN 450
SKRUVEN 451
SKRUVEN 452
SKRUVEN 453
SKRUVEN 454
SKRUVEN 455
SKRUVEN 456
SKRUVEN 457
SKRUVEN 458
SKRUVEN 459
SKRUVEN 460
SKRUVEN 461
SKRUVEN 462
SKRUVEN 463
SKRUVEN 464
SKRUVEN 465
SKRUVEN 466
SKRUVEN 467
SKRUVEN 468
SKRUVEN 469
SKRUVEN 470
SKRUVEN 471
SKRUVEN 472
SKRUVEN 473
SKRUVEN 474
SKRUVEN 475
SKRUVEN 476
SKRUVEN 477
SKRUVEN 478
SKRUVEN 479
SKRUVEN 480
SKRUVEN 481
SKRUVEN 482
SKRUVEN 483
SKRUVEN 484
SKRUVEN 485
SKRUVEN 486
SKRUVEN 487
SKRUVEN 488
SKRUVEN 489
SKRUVEN 490
SKRUVEN 491
SKRUVEN 492
SKRUVEN 493
SKRUVEN 494
SKRUVEN 495
SKRUVEN 496
SKRUVEN 497
SKRUVEN 498
SKRUVEN 499
SKRUVEN 500
SKRUVEN 501
SKRUVEN 502
SKRUVEN 503
SKRUVEN 504
SKRUVEN 505
SKRUVEN 506
SKRUVEN 507
SKRUVEN 508
SKRUVEN 509
SKRUVEN 510
SKRUVEN 511
SKRUVEN 512
SKRUVEN 513
SKRUVEN 514
SKRUVEN 515
SKRUVEN 516
SKRUVEN 517
SKRUVEN 518
SKRUVEN 519
SKRUVEN 520
SKRUVEN 521
SKRUVEN 522
SKRUVEN 523
SKRUVEN 524
SKRUVEN 525
SKRUVEN 526
SKRUVEN 527
SKRUVEN 528
SKRUVEN 529
SKRUVEN 530
SKRUVEN 531
SKRUVEN 532
SKRUVEN 533
SKRUVEN 534
SKRUVEN 535
SKRUVEN 536
SKRUVEN 537
SKRUVEN 538
SKRUVEN 539
SKRUVEN 540
SKRUVEN 541
SKRUVEN 542
SKRUVEN 543
SKRUVEN 544
SKRUVEN 545
SKRUVEN 546
SKRUVEN 547
SKRUVEN 548
SKRUVEN 549
SKRUVEN 550
SKRUVEN 551
SKRUVEN 552
SKRUVEN 553
SKRUVEN 554
SKRUVEN 555
SKRUVEN 556
SKRUVEN 557
SKRUVEN 558
SKRUVEN 559
SKRUVEN 560
SKRUVEN 561
SKRUVEN 562
SKRUVEN 563
SKRUVEN 564
SKRUVEN 565
SKRUVEN 566
SKRUVEN 567
SKRUVEN 568
SKRUVEN 569
SKRUVEN 570
SKRUVEN 571
SKRUVEN 572
SKRUVEN 573
SKRUVEN 574
SKRUVEN 575
SKRUVEN 576
SKRUVEN 577
SKRUVEN 578
SKRUVEN 579
SKRUVEN 580
SKRUVEN 581
SKRUVEN 582
SKRUVEN 583
SKRUVEN 584
SKRUVEN 585
SKRUVEN 586
SKRUVEN 587
SKRUVEN 588
SKRUVEN 589
SKRUVEN 590
SKRUVEN 591
SKRUVEN 592
SKRUVEN 593
SKRUVEN 594
SKRUVEN 595
SKRUVEN 596
SKRUVEN 597
SKRUVEN 598
SKRUVEN 599
SKRUVEN 600
SKRUVEN 601
SKRUVEN 602
SKRUVEN 603
SKRUVEN 604
SKRUVEN 605
SKRUVEN 606
SKRUVEN 607
SKRUVEN 608
SKRUVEN 609
SKRUVEN 610
SKRUVEN 611
SKRUVEN 612
SKRUVEN 613
SKRUVEN 614
SKRUVEN 615
SKRUVEN 616
SKRUVEN 617
SKRUVEN 618
SKRUVEN 619
SKRUVEN 620
SKRUVEN 621
SKRUVEN 622
SKRUVEN 623
SKRUVEN 624
SKRUVEN 625
SKRUVEN 626
SKRUVEN 627
SKRUVEN 628
SKRUVEN 629
SKRUVEN 630
SKRUVEN 631
SKRUVEN 632
SKRUVEN 633
SKRUVEN 634
SKRUVEN 635
SKRUVEN 636
SKRUVEN 637
SKRUVEN 638
SKRUVEN 639
SKRUVEN 640
SKRUVEN 641
SKRUVEN 642
SKRUVEN 643
SKRUVEN 644
SKRUVEN 645
SKRUVEN 646
SKRUVEN 647
SKRUVEN 648
SKRUVEN 649
SKRUVEN 650
SKRUVEN 651
SKRUVEN 652
SKRUVEN 653
SKRUVEN 654
SKRUVEN 655
SKRUVEN 656
SKRUVEN 657
SKRUVEN 658
SKRUVEN 659
SKRUVEN 660
SKRUVEN 661
SKRUVEN 662
SKRUVEN 663
SKRUVEN 664
SKRUVEN 665
SKRUVEN 666
SKRUVEN 667
SKRUVEN 668
SKRUVEN 669
SKRUVEN 670
SKRUVEN 671
SKRUVEN 672
SKRUVEN 673
SKRUVEN 674
SKRUVEN 675
SKRUVEN 676
SKRUVEN 677
SKRUVEN 678
SKRUVEN 679
SKRUVEN 680
SKRUVEN 681
SKRUVEN 682
SKRUVEN 683
SKRUVEN 684
SKRUVEN 685
SKRUVEN 686
SKRUVEN 687
SKRUVEN 688
SKRUVEN 689
SKRUVEN 690
SKRUVEN 691
SKRUVEN 692
SKRUVEN 693
SKRUVEN 694
SKRUVEN 695
SKRUVEN 696
SKRUVEN 697
SKRUVEN 698
SKRUVEN 699
SKRUVEN 700
SKRUVEN 701
SKRUVEN 702
SKRUVEN 703
SKRUVEN 704
SKRUVEN 705
SKRUVEN 706
SKRUVEN 707
SKRUVEN 708
SKRUVEN 709
SKRUVEN 710
SKRUVEN 711
SKRUVEN 712
SKRUVEN 713
SKRUVEN 714
SKRUVEN 715
SKRUVEN 716
SKRUVEN 717
SKRUVEN 718
SKRUVEN 719
SKRUVEN 720
SKRUVEN 721
SKRUVEN 722
SKRUVEN 723
SKRUVEN 724
SKRUVEN 725
SKRUVEN 726
SKRUVEN 727
SKRUVEN 728
SKRUVEN 729
SKRUVEN 730
SKRUVEN 731
SKRUVEN 732
SKRUVEN 733
SKRUVEN 734
SKRUVEN 735
SKRUVEN 736
SKRUVEN 737
SKRUVEN 738
SKRUVEN 739
SKRUVEN 740
SKRUVEN 741
SKRUVEN 742
SKRUVEN 743
SKRUVEN 744
SKRUVEN 745
SKRUVEN 746
SKRUVEN 747
SKRUVEN 748
SKRUVEN 749
SKRUVEN 750
SKRUVEN 751
SKRUVEN 752
SKRUVEN 753
SKRUVEN 754
SKRUVEN 755
SKRUVEN 756
SKRUVEN 757
SKRUVEN 758
SKRUVEN 759
SKRUVEN 760
SKRUVEN 761
SKRUVEN 762
SKRUVEN 763
SKRUVEN 764
SKRUVEN 765
SKRUVEN 766
SKRUVEN 767
SKRUVEN 768
SKRUVEN 769
SKRUVEN 770
SKRUVEN 771
SKRUVEN 772
SKRUVEN 773
SKRUVEN 774
SKRUVEN 775
SKRUVEN 776
SKRUVEN 777
SKRUVEN 778
SKRUVEN 779
SKRUVEN 780
SKRUVEN 781
SKRUVEN 782
SKRUVEN 783
SKRUVEN 784
SKRUVEN 785
SKRUVEN 786
SKRUVEN 787
SKRUVEN 788
SKRUVEN 789
SKRUVEN 790
SKRUVEN 791
SKRUVEN 792
SKRUVEN 793
SKRUVEN 794
SKRUVEN 795
SKRUVEN 796
SKRUVEN 797
SKRUVEN 798
SKRUVEN 799
SKRUVEN 800
SKRUVEN 801
SKRUVEN 802
SKRUVEN 803
SKRUVEN 804
SKRUVEN 805
SKRUVEN 806
SKRUVEN 807
SKRUVEN 808
SKRUVEN 809
SKRUVEN 810
SKRUVEN 811
SKRUVEN 812
SKRUVEN 813
SKRUVEN 814
SKRUVEN 815
SKRUVEN 816
SKRUVEN 817
SKRUVEN 818
SKRUVEN 819
SKRUVEN 820
SKRUVEN 821
SKRUVEN 822
SKRUVEN 823
SKRUVEN 824
SKRUVEN 825
SKRUVEN 826
SKRUVEN 827
SKRUVEN 828
SKRUVEN 829
SKRUVEN 830
SKRUVEN 831
SKRUVEN 832
SKRUVEN 833
SKRUVEN 834
SKRUVEN 835
SKRUVEN 836
SKRUVEN 837
SKRUVEN 838
SKRUVEN 839
SKRUVEN 840
SKRUVEN 841
SKRUVEN 842
SKRUVEN 843
SKRUVEN 844
SKRUVEN 845
SKRUVEN 846
SKRUVEN 847
SKRUVEN 848
SKRUVEN 849
SKRUVEN 850
SKRUVEN 851
SKRUVEN 852
SKRUVEN 853
SKRUVEN 854
SKRUVEN 855
SKRUVEN 856
SKRUVEN 857
SKRUVEN 858
SKRUVEN 859
SKRUVEN 860
SKRUVEN 861
SKRUVEN 862
SKRUVEN 863
SKRUVEN 864
SKRUVEN 865
SKRUVEN 866
SKRUVEN 867
SKRUVEN 868
SKRUVEN 869
SKRUVEN 870
SKRUVEN 871
SKRUVEN 872
SKRUVEN 873
SKRUVEN 874
SKRUVEN 875
SKRUVEN 876
SKRUVEN 877
SKRUVEN 878
SKRUVEN 879
SKRUVEN 880
SKRUVEN 881
SKRUVEN 882
SKRUVEN 883
SKRUVEN 884
SKRUVEN 885
SKRUVEN 886
SKRUVEN 887
SKRUVEN 888
SKRUVEN 889
SKRUVEN 890
SKRUVEN 891
SKRUVEN 892
SKRUVEN 893
SKRUVEN 894
SKRUVEN 895
SKRUVEN 896
SKRUVEN 897
SKRUVEN 898
SKRUVEN 899
SKRUVEN 900
SKRUVEN 901
SKRUVEN 902
SKRUVEN 903
SKRUVEN 904
SKRUVEN 905
SKRUVEN 906
SKRUVEN 907
SKRUVEN 908
SKRUVEN 909
SKRUVEN 910
SKRUVEN 911
SKRUVEN 912
SKRUVEN 913
SKRUVEN 914
SKRUVEN 915
SKRUVEN 916
SKRUVEN 917
SKRUVEN 918
SKRUVEN 919
SKRUVEN 920
SKRUVEN 921
SKRUVEN 922
SKRUVEN 923
SKRUVEN 924
SKRUVEN 925
SKRUVEN 926
SKRUVEN 927
SKRUVEN 928
SKRUVEN 929
SKRUVEN 930
SKRUVEN 931
SKRUVEN 932
SKRUVEN 933
SKRUVEN 934
SKRUVEN 935
SKRUVEN 936
SKRUVEN 937
SKRUVEN 938
SKRUVEN 939
SKRUVEN 940
SKRUVEN 941
SKRUVEN 942
SKRUVEN 943
SKRUVEN 944
SKRUVEN 945
SKRUVEN 946
SKRUVEN 947
SKRUVEN 948
SKRUVEN 949
SKRUVEN 950
SKRUVEN 951
SKRUVEN 952
SKRUVEN 953
SKRUVEN 954
SKRUVEN 955
SKRUVEN 956
SKRUVEN 957
SKRUVEN 958
SKRUVEN 959
SKRUVEN 960
SKRUVEN 961
SKRUVEN 962
SKRUVEN 963
SKRUVEN 964
SKRUVEN 965
SKRUVEN 966
SKRUVEN 967
SKRUVEN 968
SKRUVEN 969
SKRUVEN 970
SKRUVEN 971
SKRUVEN 972
SKRUVEN 973
SKRUVEN 974
SKRUVEN 975
SKRUVEN 976
SKRUVEN 977
SKRUVEN 978
SKRUVEN 979
SKRUVEN 980
SKRUVEN 981
SKRUVEN 982
SKRUVEN 983
SKRUVEN 984
SKRUVEN 985
SKRUVEN 986
SKRUVEN 987
SKRUVEN 988
SKRUVEN 989
SKRUVEN 990
SKRUVEN 991
SKRUVEN 992
SKRUVEN 993
SKRUVEN 994
SKRUVEN 995
SKRUVEN 996
SKRUVEN 997
SKRUVEN 998
SKRUVEN 999
SKRUVEN 1000
SKRUVEN 1001
SKRUVEN 1002
SKRUVEN 1003
SKRUVEN 1004
SKRUVEN 1005
SKRUVEN 1006
SKRUVEN 1007
SKRUVEN 1008
SKRUVEN 1009
SKRUVEN 1010
SKRUVEN 1011
SKRUVEN 1012
SKRUVEN 1013
SKRUVEN 1014
SKRUVEN 1015
SKRUVEN 1016
SKRUVEN 1017
SKRUVEN 1018
SKRUVEN 1019
SKRUVEN 1020
SKRUVEN 1021
SKRUVEN 1022
SKRUVEN 1023
SKRUVEN 1024
SKRUVEN 1025
SKRUVEN 1026
SKRUVEN 1027
SKRUVEN 1028
SKRUVEN 1029
SKRUVEN 1030
SKRUVEN 1031
SKRUVEN 1032
SKRUVEN 1033
SKRUVEN 1034
SKRUVEN 1035
SKRUVEN 1036
SKRUVEN 1037
SKRUVEN 1038
SKRUVEN 1039
SKRUVEN 1040
SKRUVEN 1041
SKRUVEN 1042
SKRUVEN 1043
SKRUVEN 1044
SKRUVEN 1045
SKRUVEN 1046
SKRUVEN 1047
SKRUVEN 1048
SKRUVEN 1049
SKRUVEN 1050
SKRUVEN 1051
SKRUVEN 1052
SKRUVEN 1053
SKRUVEN 1054
SKRUVEN 1055
SKRUVEN 1056
SKRUVEN 1057
SKRUVEN 1058
SKRUVEN 1059
SKRUVEN 1060
SKRUVEN 1061
SKRUVEN 1062
SKRUVEN 1063
SKRUVEN 1064
SKRUVEN 1065
SKRUVEN 1066
SKRUVEN 1067
SKRUVEN 1068
SKRUVEN 1069
SKRUVEN 1070
SKRUVEN 1071
SKRUVEN 1072
SKRUVEN 1073
SKRUVEN 1074
SKRUVEN 1075
SKRUVEN 1076
SKRUVEN 1077
SKRUVEN 1078
SKRUVEN 1079
SKRUVEN 1080
SKRUVEN 1081
SKRUVEN 1082
SKRUVEN 1083
SKRUVEN 1084
SKRUVEN 1085
SKRUVEN 1086
SKRUVEN 1087
SKRUVEN 1088
SKRUVEN 1089
SKRUVEN 1090
SKRUVEN 1091
SKRUVEN 1092
SKRUVEN 1093
SKRUVEN 1094
SKRUVEN 1095
SKRUVEN 1096
SKRUVEN 1097
SKRUVEN 1098
SKRUVEN 1099
SKRUVEN 1100
SKRUVEN 1101
SKRUVEN 1102
SKRUVEN 1103
SKRUVEN 1104
SKRUVEN 1105
SKRUVEN 1106
SKRUVEN 1107
SKRUVEN 1108
SKRUVEN 1109
SKRUVEN 1110
SKRUVEN 1111
SKRUVEN 1112
SKRUVEN 1113
SKRUVEN 1114
SKRUVEN 1115
SKRUVEN 1116
SKRUVEN 1117
SKRUVEN 1118
SKRUVEN 1119
SKRUVEN 1120
SKRUVEN 1121
SKRUVEN 1122
SKRUVEN 1123
SKRUVEN 1124
SKRUVEN 1125
SKRUVEN 1126
SKRUVEN 1127
SKRUVEN 1128
SKRUVEN 1129
SKRUVEN 1130
SKRUVEN 1131
SKRUVEN 1132
SKRUVEN 1133
SKRUVEN 1134
SKRUVEN 1135
SKRUVEN 1136
SKRUVEN 1137
SKRUVEN 1138
SKRUVEN 1139
SKRUVEN 1140
SKRUVEN 1141
SKRUVEN 1142
SKRUVEN 1143
SKRUVEN 1144
SKRUVEN 1145
SKRUVEN 1146
SKRUVEN 1147
SKRUVEN 1148
SKRUVEN 1149
SKRUVEN 1150
SKRUVEN 1151
SKRUVEN 1152
SKRUVEN 1153
SKRUVEN 1154
SKRUVEN 1155
SKRUVEN 1156
SKRUVEN 1157
SKRUVEN 1158
SKRUVEN 1159
SKRUVEN 1160
SKRUVEN 1161
SKRUVEN 1162
SKRUVEN 1163
SKRUVEN 1164
SKRUVEN 1165
SKRUVEN 1166
SKRUVEN 1167
SKRUVEN 1168
SKRUVEN 1169
SKRUVEN 1170
SKRUVEN 1171
SKRUVEN 1172
SKRUVEN 1173
SKRUVEN 1174
SKRUVEN 1175
SKRUVEN 1176
SKRUVEN 1177
SKRUVEN 1178
SKRUVEN 1179
SKRUVEN 1180
SKRUVEN 1181
SKRUVEN 1182
SKRUVEN 1183
SKRUVEN 1184
SKRUVEN 1185
SKRUVEN 1186
SKRUVEN 1187
SKRUVEN 1188
SKRUVEN 1189
SKRUVEN 1190
SKRUVEN 1191
SKRUVEN 1192
SKRUVEN 1193
SKRUVEN 1194
SKRUVEN 1195
SKRUVEN 1196
SKRUVEN 1197
SKRUVEN 1198
SKRUVEN 1199
SKRUVEN 1200
SKRUVEN 1201
SKRUVEN 1202
SKRUVEN 1203
SKRUVEN 1204
SKRUVEN 1205
SKRUVEN 1206
SKRUVEN 1207
SKRUVEN 1208
SKRUVEN 1209
SKRUVEN 1210
SKRUVEN 1211
SKRUVEN 1212
SKRUVEN 1213
SKRUVEN 1214
SKRUVEN 1215
SKRUVEN 1216
SKRUVEN 1217
SKRUVEN 1218
SKRUVEN 1219
SKRUVEN 1220
SKRUVEN 1221
SKRUVEN 1222
SKRUVEN 1223
SKRUVEN 1224
SKRUVEN 1225
SKRUVEN 1226
SKRUVEN 1227
SKRUVEN 1228
SKRUVEN 1229
SKRUVEN 1230
SKRUVEN 1231
SKRUVEN 1232
SKRUVEN 1233
SKRUVEN 1234
SKRUVEN 1235
SKRUVEN 1236
SKRUVEN 1237
SKRUVEN 1238
SKRUVEN 1239
SKRUVEN 1240
SKRUVEN 1241
SKRUVEN 1242
SKRUVEN 1243
SKRUVEN 1244
SKRUVEN 1245
SKRUVEN 1246
SKRUVEN 1247
SKRUVEN 1248
SKRUVEN 1249
SKRUVEN 1250
SKRUVEN 1251
SKRUVEN 1252
SKRUVEN 1253
SKRUVEN 1254
SKRUVEN 1255
SKRUVEN 1256
SKRUVEN 1257
SKRUVEN 1258
SKRUVEN 1259
SKRUVEN 1260
SKRUVEN 1261
SKRUVEN 1262
SKRUVEN 1263
SKRUVEN 1264
SKRUVEN 1265
SKRUVEN 1266
SKRUVEN 1267
SKRUVEN 1268
SKRUVEN 1269
SKRUVEN 1270
SKRUVEN 1271
SKRUVEN 1272
SKRUVEN 1273
SKRUVEN 1274
SKRUVEN 1275
SKRUVEN 1276
SKRUVEN 1277
SKRUVEN 1278
SKRUVEN 1279
SKRUVEN 1280
SKRUVEN 1281
SKRUVEN 1282
SKRUVEN 1283
SKRUVEN 1284
SKRUVEN 1285
SKRUVEN 1286
SKRUVEN 1287
SKRUVEN 1288
SKRUVEN 1289
SKRUVEN 1290
SKRUVEN 1291
SKRUVEN 1292
SKRUVEN 1293
SKRUVEN 1294
SKRUVEN 1295
SKRUVEN 1296
SKRUVEN 1297
SKRUVEN 1298
SKRUVEN 1299
SKRUVEN 1300
SKRUVEN 1301
SKRUVEN 1302
SKRUVEN 1303
SKRUVEN 1304
SKRUVEN 1305
SKRUVEN 1306
SKRUVEN 1307
SKRUVEN 1308
SKRUVEN 1309
SKRUVEN 1310
SKRUVEN 1311
SKRUVEN 1312
SKRUVEN 1313
SKRUVEN 1314
SKRUVEN 1315
SKRUVEN 1316
SKRUVEN 1317
SKRUVEN 1318
SKRUVEN 1319
SKRUVEN 1320
SKRUVEN 1321
SKRUVEN 1322
SKRUVEN 1323
SKRUVEN 1324
SKRUVEN 1325
SKRUVEN 1326
SKRUVEN 1327
SKRUVEN 1328
SKRUVEN 1329
SKRUVEN 1330
SKRUVEN 1331
SKRUVEN 1332
SKRUVEN 1333
SKRUVEN 1334
SKRUVEN 1335
SKRUVEN 1336
SKRUVEN 1337
SKRUVEN 1338
SKRUVEN 1339
SKRUVEN 1340
SKRUVEN 1341
SKRUVEN 1342
SKRUVEN 1343
SKRUVEN 1344
SKRUVEN 1345
SKRUVEN 1346
SKRUVEN 1347
SKRUVEN 1348
SKRUVEN 1349
SKRUVEN 1350
SKRUVEN 1351
SKRUVEN 1352
SKRUVEN 1353
SKRUVEN 1354
SKRUVEN 1355
SKRUVEN 1356
SKRUVEN 1357
SKRUVEN 1358
SKRUVEN 1359
SKRUVEN 1360
SKRUVEN 1361
SKRUVEN 1362
SKRUVEN 1363
SKRUVEN 1364
SKRUVEN 1365
SKRUVEN 1366
SKRUVEN 1367
SKRUVEN 1368
SKRUVEN 1369
SKRUVEN 1370
SKRUVEN 1371
SKRUVEN 1372
SKRUVEN 1373
SKRUVEN 1374
SKRUVEN 1375
SKRUVEN 1376
SKRUVEN 1377
SKRUVEN 1378
SKRUVEN 1379
SKRUVEN 1380
SKRUVEN 1381
SKRUVEN 1382
SKRUVEN 1383
SKRUVEN 1384
SKRUVEN 1385
SKRUVEN 1386
SKRUVEN 1387
SKRUVEN 1388
SKRUVEN 1389
SKRUVEN 1390
SKRUVEN 1391
SKRUVEN 1392
SKRUVEN 1393
SKRUVEN 1394
SKRUVEN 1395
SKRUVEN 1396
SKRUVEN 1397
SKRUVEN 1398
SKRUVEN 1399
SKRUVEN 1400
SKRUVEN 1401
SKRUVEN 1402
SKRUVEN 1403
SKRUVEN 1404
SKRUVEN 1405
SKRUVEN 1406
SKRUVEN 1407
SKRUVEN 1408
SKRUVEN 1409
SKRUVEN 1410
SKRUVEN 1411
SKRUVEN 1412
SKRUVEN 1413
SKRUVEN 1414
SKRUVEN 1415
SKRUVEN 1416
SKRUVEN 1417
SKRUVEN 1418
SKRUVEN 1419
SKRUVEN 1420
SKRUVEN 1421
SKRUVEN 1422
SKRUVEN 1423
SKRUVEN 1424
SKRUVEN 1425
SKRUVEN 1426
SKRUVEN 1427
SKRUVEN 1428
SKRUVEN 1429
SKRUVEN 1430
SKRUVEN 1431
SKRUVEN 1432
SKRUVEN 1433
SKRUVEN 1434
SKRUVEN 1435
SKRUVEN 1436
SKRUVEN 1437
SKRUVEN 1438
SKRUVEN 1439
SKRUVEN 1440
SKRUVEN 1441
SKRUVEN 1442
SKRUVEN 1443
SKRUVEN 1444
SKRUVEN 1445
SKRUVEN 1446
SKRUVEN 1447
SKRUVEN 1448
SKRUVEN 1449
SKRUVEN 1450
SKRUVEN 1451
SKRUVEN 1452
SKRUVEN 1453
SKRUVEN 1454
SKRUVEN 1455
SKRUVEN 1456
SKRUVEN 1457
SKRUVEN 1458
SKRUVEN 1459
SKRUVEN 1460
SKRUVEN 1461
SKRUVEN 1462
SKRUVEN 1463
SKRUVEN 1464
SKRUVEN 1465
SKRUVEN 1466
SKRUVEN 1467
SKRUVEN 1468
SKRUVEN 1469
SKRUVEN 1470
SKRUVEN 1471
SKRUVEN 1472
SKRUVEN 1473
SKRUVEN 1474
SKRUVEN 1475
SKRUVEN 1476
SKRUVEN 1477
SKRUVEN 1478
SKRUVEN 1479
SKRUVEN 1480
SKRUVEN 1481
SKRUVEN 1482
SKRUVEN 1483
SKRUVEN 1484
SKRUVEN 1485
SKRUVEN 1486
SKRUVEN 1487
SKRUVEN 1488
SKRUVEN 1489
SKRUVEN 1490
SKRUVEN 1491
SKRUVEN 1492
SKRUVEN 1493
SKRUVEN 1494
SKRUVEN 1495
SKRUVEN 1496
SKRUVEN 1497
SKRUVEN 1498
SKRUVEN 1499
SKRUVEN 1500
SKRUVEN 1501
SKRUVEN 1502
SKRUVEN 1503
SKRUVEN 1504
SKRUVEN 1505
SKRUVEN 1506
SKRUVEN 1507
SKRUVEN 1508
SKRUVEN 1509
SKRUVEN 1510

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Mirna Metran

2024-09-19

Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73 (Dnr KS2024/1273–5)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade beslut om *Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69* under sammanträdet 2024-09-05 (§ 122/2024). Vid behandling av ärendet var felaktigt underlag med och beslutet behöver därför ersättas och nytt korrekt beslut föreslås fattas. Beslutet ska omfatta både Grokareby 2:69 och 2:73.

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av Kommunalt VA finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

En exploatering i Kareby- Skårby gör att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för fastigheterna i Kareby- Skårby.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för spillvatten i Kareby- Skårby framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänsten till fastigheten angiven i bilaga 2.

Juridisk bedömning

Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av ett kommunalt omhändertagande av allmänna VA- tjänster finns. Upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av kommunalt VA följer vattentjänstlagens syfte. Kommunen är huvudman för vattentjänster inom verksamhetsområdet.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund
Det aktuella området är en exploatering i Kareby- Skårby där kommun har byggt spillvatten till fastighetsgräns.
De fastigheterna som ingår i verksamhetsområdet framgår av karta bilaga 1, samt fastighetsförteckning bilaga 2.

Bedömning
Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av ett kommunalt omhändertagande av allmänna VA- tjänster finns. Kommunen har bedömt att fastigheterna som framgår av bilaga 1 (karta) samt i bilaga 2 (fastighetsförteckning) har behov av avledning av spillvatten genom en allmän VA-anläggning. Fastigheter enligt dessa bilagor föreslås ingå i verksamhetsområde för spillvatten, där kommunen är huvudman för vattentjänster.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Genom att upprätta verksamhetsområde och förse fastigheterna med vattentjänster genom en allmän VA-anläggning skapas goda möjligheter för bebyggelseutvecklingen i kommunen, vilket kopplas till kommunstyrelsens strategiska mål 9 och 10 om en ökad möjlighet för kommunen att bidra till minskade utsläpp i hav och vattendrag.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Beslut om verksamhetsområde går i linje med nationella riktlinjer och globala mål om att alla ska ha tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet för god hälsa och hygien.

Omhändertagande av spillvatten säkerställs för fastigheterna som ansluts till den allmänna VA-anläggningen.

För att kunna fullfölja Agenda 2030 och de globala målen 3 (hälsa och välbefinnande), 6 (rent vatten och sanitet), 9 (motståndskraftig infrastruktur), 11 (motståndskraftigt och hållbart samhälle) och 14 (nyttja hav och de marina resurserna på ett hållbart sätt och uppnå hållbar utveckling) krävs att VA-kollektivet är rustat att möta de önskemål och krav som ställs på den kommunala VA-hanteringen.

Gällande VA-verksamheten så har Svenskt Vatten utvecklat ett verktyg (Hållbarhetsindex) för VA-huvudmän i Sverige att använda sig av för att nå hållbarhet på sikt. Kungälvs VA- verksamhet har sedan 2014 deltagit i denna undersökning där de tre grundpelarna Miljömässig hållbarhet, Hållbara tjänster för brukare och Hållbara resurser ingår.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunens gällande VA-utbyggnadsplan, Dnr KS2019/2053 ligger till grund för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen och anslutning av fastigheter i behov av kommunala vattentjänster.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En kommunal spillvattenanslutning säkerställer att både medborgare och brukare får tillgång till en hälsomässigt säker spillvattenanläggning samt distribution genom densamma. VA-verksamheten är idag inte skattefinansierad utan är självfinansierat enligt principen att VA-verksamheten enbart tar ut de kostnader som behövs för att driva verksamheten.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Detta innebär ingen ökad arbetsbelastning eller förändrad arbetsmiljö.

Ekonomisk bedömning

VA-utbyggnaden är taxefinansierad. Anläggningsavgifter för anslutning till och därefter avgifter för brukning av den kommunala VA-anläggningen i enlighet med vid var tid gällande VA-taxa.

Förslag till beslut

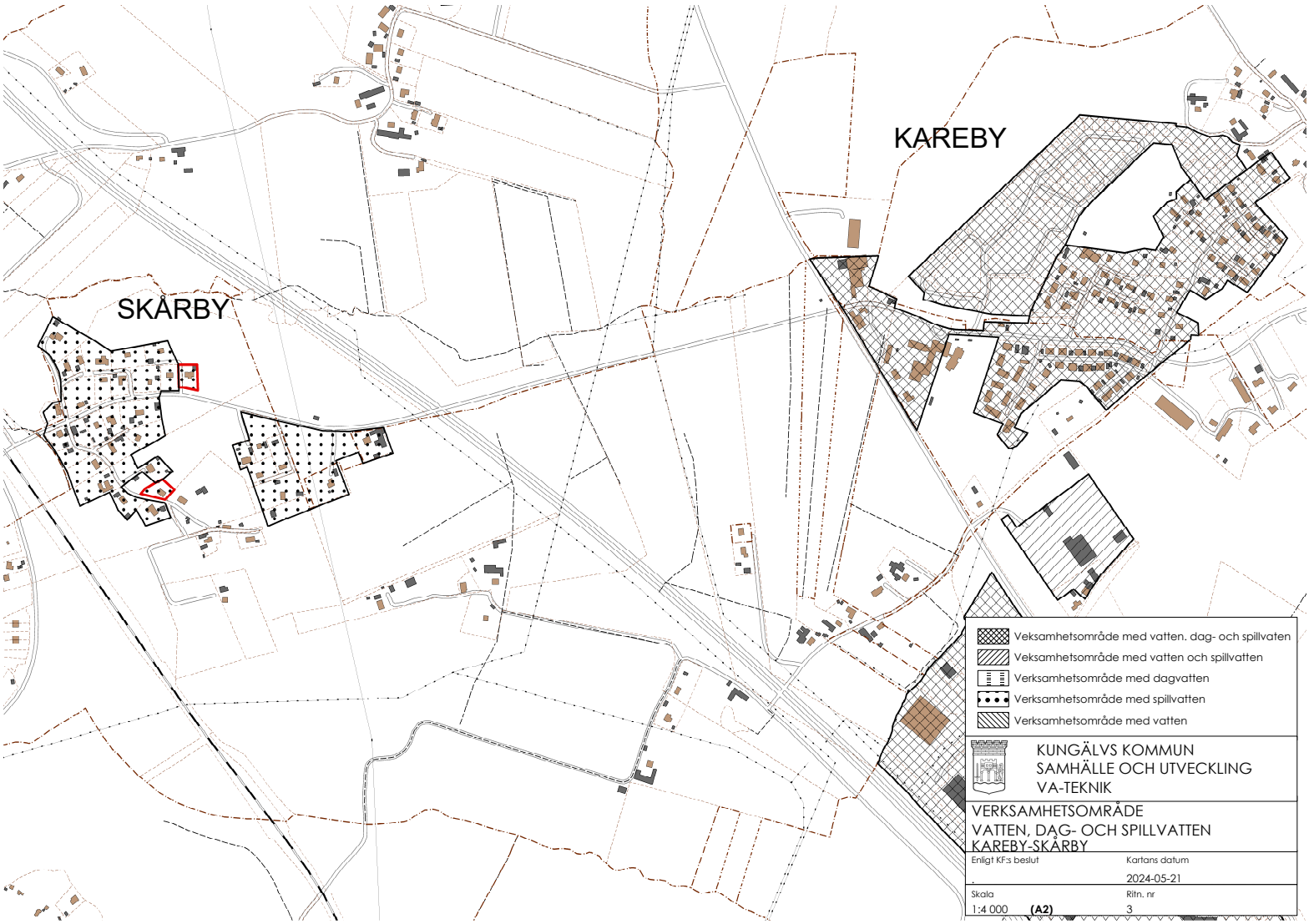
1. Verksamhetsområde för vattentjänsten spillvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.
2. Beslutet ersätter Kommunfullmäktiges beslut 2024-09-05 § 122/2024.

Anders Holm
Sektorchef Samhällsbyggnad

Maria Hübinette
TF Enhetschef VA-Teknik

Expedieras till:
Samhällsbyggnad,
Maria Hübinette

För kännedom till:
Samhällsbyggnad,
Elisabeth Wegèn,
Mirna Metran

KAREBY
SKÅRBY
Veksamhetsområde med vatten, dag- och spillvaten
Veksamhetsområde med vatten och spillvatten
Verksamhetsområde med dagvatten
Verksamhetsområde med spillvatten
Verksamhetsområde med vatten
KUNGÄLVS KOMMUN
SAMHÄLLE OCH UTVECKLING
VA-TEKNIK
VERKSAMHETSOMRÅDE
VATTEN, DAG- OCH SPILLVATTEN
KAREBY-SKÅRBY
Enligt KF:s beslut
Kartans datum
2024-05-21
Skala
1:4 000 (A2)
Ritn. nr
3

Bilaga 2

2024-05-21

Utökat verksamhetsområde för spillvatten
Kareby- Skårby

Vattentjänster: Vatten (V), Spillvatten (S), Dagvatten (D)

Trakt	Fbet NR	Vattentjänst/er
Grokareby	2:69	S
Grokareby	2:73	S

Sammanträdesprotokoll

§ 130/2024

Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73 (Dnr KS2024/1273)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade beslut om ***Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69*** under sammanträdet 2024-09-05 (§ 122/2024). Vid behandling av ärendet var felaktigt underlag med och beslutet behöver därför ersättas och nytt korrekt beslut föreslås fattas. Beslutet ska omfatta både Grokareby 2:69 och 2:73.

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av Kommunalt VA finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

En exploatering i Kareby- Skårby gör att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för fastigheterna i Kareby- Skårby.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för spillvatten i Kareby-Skårby framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänsten till fastigheten angiven i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73
Bilaga Bilaga 1 Verksamhetsområde_A2 Kareby-Skårby NR3 2024-05-21
Bilaga Bilaga 2 Kareby-Skårby-KS2024-1273

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet.

Förslag till Kommunfullmäktige

1. Verksamhetsområde för vattentjänsten spillvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.
2. Beslutet ersätter Kommunfullmäktiges beslut 2024-09-05 § 122/2024.

Expedieras till:
Samhällsbyggnad,
Maria Hübinette

För kännedom till:
Samhällsbyggnad,
Elisabeth Wegèn, Mirna Metran

Sammanträdesprotokoll

§ 130/2024

Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73 (Dnr KS2024/1273)

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade beslut om ***Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69*** under sammanträdet 2024-09-05 (§ 122/2024). Vid behandling av ärendet var felaktigt underlag med och beslutet behöver därför ersättas och nytt korrekt beslut föreslås fattas. Beslutet ska omfatta både Grokareby 2:69 och 2:73.

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av Kommunalt VA finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

En exploatering i Kareby- Skårby gör att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för fastigheterna i Kareby- Skårby.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för spillvatten i Kareby-Skårby framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänsten till fastigheten angiven i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde VA för Grokareby 2:69 och 2:73
Bilaga Bilaga 1 Verksamhetsområde_A2 Kareby-Skårby NR3 2024-05-21
Bilaga Bilaga 2 Kareby-Skårby-KS2024-1273

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet.

Förslag till Kommunfullmäktige

1. Verksamhetsområde för vattentjänsten spillvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.
2. Beslutet ersätter Kommunfullmäktiges beslut 2024-09-05 § 122/2024.

Expedieras till:
Samhällsbyggnad,
Maria Hübinette

För kännedom till:
Samhällsbyggnad,
Elisabeth Wegèn, Mirna Metran

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Mirna Metran

2024-09-24

Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124(1) (Dnr KS2024/1412-1)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

En exploatering och planläggning i Diseröd gör att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för fastigheten i Diseröd.

Fastigheten som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten i Diseröd framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheten angiven i bilaga 2.

Juridisk bedömning

Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. Upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av kommunalt VA följer vattentjänstlagens syfte. Kommunen är huvudman för vattentjänster inom verksamhetsområdet.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund
Det aktuella området är en exploatering i Diseröd där kommunen har byggt vatten, spill- och dagvatten till fastighetsgräns.
Den fastighet som ingår i verksamhetsområdet framgår av karta bilaga 1, samt fastighetsförteckning bilaga 2.

Bedömning
Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. Kommunen har bedömt att fastigheten som framgår av bilaga 1 (karta) samt i bilaga 2 (fastighetsförteckning) har behov av vattenförsörjning och avledning av spill- och dagvatten genom en allmän VA-anläggning. Fastigheten enligt dessa bilagor föreslås ingå i verksamhetsområde för vatten och spill- dagvatten, där kommunen är huvudman för vattentjänster.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Genom att upprätta verksamhetsområde och förse fastigheten med vattentjänster genom en allmän VA-anläggning skapas goda möjligheter för bebyggelseutvecklingen i kommunen, vilket kopplas till kommunstyrelsens strategiska mål 9 och 10 om en ökad möjlighet för kommunen att bidra till minskade utsläpp i hav och vattendrag.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunens gällande VA-utbyggnadsplan, Dnr KS2019/2053 ligger till grund för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen och anslutning av fastigheten i behov av kommunala vattentjänster.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En kommunal vatten- och spillvattenanslutning säkerställer att både medborgare och brukare får tillgång till en hälsomässigt säker vatten- och spillvattenanläggning samt distribution genom densamma. VA-verksamheten är idag inte skattefinansierad utan är självfinansierad enligt principen att VA-verksamheten enbart tar ut de kostnader som behövs för att driva verksamheten.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Detta innebär ingen ökad arbetsbelastning eller förändrad arbetsmiljö.

Ekonomisk bedömning

VA-utbyggnaden är taxefinansierad. Anläggningsavgifter för anslutning till och därefter avgifter för brukning av den kommunala VA-anläggningen debiteras i enlighet med vid var tid gällande VA-taxa.

Förslag till beslut

Verksamhetsområde för vattentjänsterna vatten, spillvatten och dagvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheten angiven i bilaga 2.

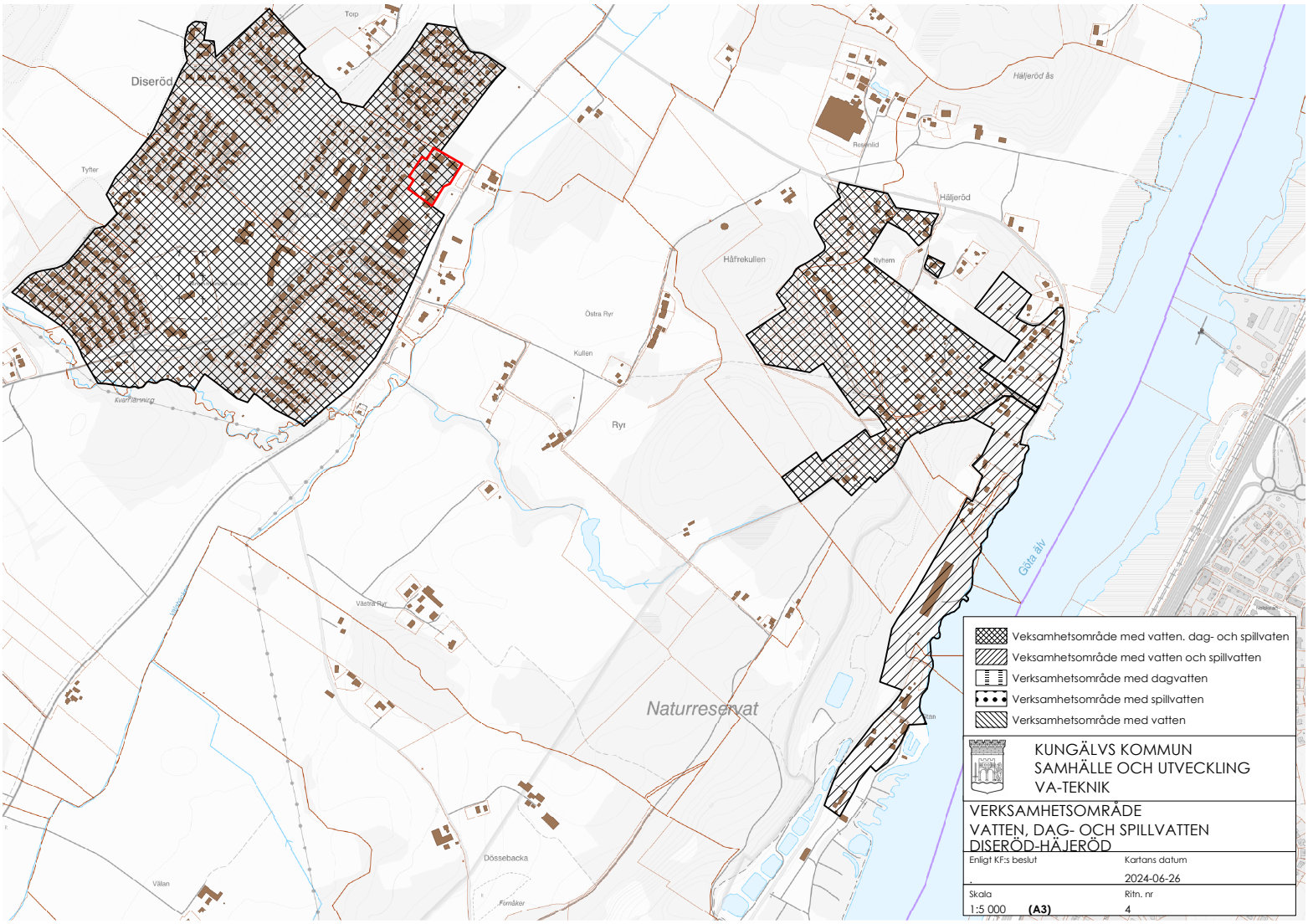
Anders Holm
Sektorchef samhällsbyggnad

Maria Hübinette
TF Enhetschef VA-Teknik

Expedieras till:
Samhällsbyggnad,

Maria Hübinette

För kännedom till:
Samhällsbyggnad,
Elisabeth Wegén,
Mirna Metran

Diseröd
Torp
Tyfter
Häljeröd ås
Rosenlid
Häljeröd
Kyhem
Håfrekullen
Östra Ryr
Kullen
Ryr
Kvarnbäcken
Västra Ryr
Naturreservat
Göta älv
Dössebacka
Vålan
Fämåker
Veksamhetsområde med vatten, dag- och spillvaten
Veksamhetsområde med vatten och spillvatten
Verksamhetsområde med dagvatten
Verksamhetsområde med spillvatten
Verksamhetsområde med vatten
KUNGÄLVS KOMMUN
SAMHÄLLE OCH UTVECKLING
VA-TEKNIK
VERKSAMHETSOMRÅDE
VATTEN, DAG- OCH SPILLVATTEN
DISERÖD-HÄJERÖD
Enligt KF:s beslut
Kartans datum
2024-06-26
Skala
1:5 000 (A3)
Ritn. nr
4

Bilaga 2

2024-06-26

Utökat verksamhetsområde för dricksvatten, spillvatten och dagvatten
Diseröd 1:124

Vattentjänster: Vatten (V), Spillvatten (S), Dagvatten (D)

Trakt	Fbet NR	Vattentjänst/er
Diseröd	1:124	V,S,D

Sammanträdesprotokoll

§ 131/2024

Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124(1) (Dnr KS2024/1412)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

En exploatering och planläggning i Diseröd gör att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för fastigheten i Diseröd.

Fastigheten som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten i Diseröd framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheten angiven i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124(1)
Bilaga Verksamhetsområde_A2 Diseröd-Häljeröd 2024-06-26
Bilaga ~ KS2024_1412-1 Bilaga 2 Diseröd 1-124(1)

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet.

Förslag till Kommunfullmäktige

Verksamhetsområde för vattentjänsterna vatten, spillvatten och dagvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheten angiven i bilaga 2.

Expedieras till:
Samhällsbyggnad, Maria Hübinette

För kännedom till:
Samhällsbyggnad, Elisabeth Wegén, Mirna Metran

§ 131/2024

Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124(1) (Dnr KS2024/1412)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

En exploatering och planläggning i Diseröd gör att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för fastigheten i Diseröd.

Fastigheten som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten i Diseröd framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheten angiven i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde VA för Diseröd 1:124(1)
Bilaga Verksamhetsområde_A2 Diseröd-Häljeröd 2024-06-26
Bilaga ~ KS2024_1412-1 Bilaga 2 Diseröd 1-124(1)

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet.

Förslag till Kommunfullmäktige

Verksamhetsområde för vattentjänsterna vatten, spillvatten och dagvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheten angiven i bilaga 2.

Expedieras till:
Samhällsbyggnad, Maria Hübinette

För kännedom till:
Samhällsbyggnad, Elisabeth Wegén, Mirna Metran

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Stefan Bohlin

2024-09-19

Upprättande av verksamhetsområde Vatten för Tjuvkil etapp 4 (Dnr KS2024/1439)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har beslutat om föreläggande för Kungälvs kommun att senast 2022-12-31 inrätta verksamhetsområde för vattentjänsterna vatten och spillvatten samt att se till att vattentjänsterna tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. För Etapp4 har dispens gällande vatten sökts och godkänts till och med 2024-12-31

Föreläggandet gäller fastigheter i Tjuvkil kring Äslingsvägen, Tofteberget och Stenstavägen, Dnr KS2013/973.

Kommunen har i denna etapp redan övertagit den gemensamma spillvattenanläggningen då den bedömts kunna utgöra del av den allmänna VA-anläggningen. Genom upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av en allmän dricksvattenanläggning i området kring Stenstavägen i Tjuvkil uppfyller Kungälv kommun Länsstyrelsens krav på kommunala vattentjänster för vatten och spillvatten.

Inom verksamhetsområdet har VA-huvudmannen (kommunen) och fastighetsägare rättigheter och skyldigheter då vattentjänstlagen, ABVA samt VA-taxa gäller för parterna.

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen och Länsstyrelsens beslut, daterad 2022-09-13.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheterna angivna i bilaga 2.

Juridisk bedömning

Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. Upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av kommunalt VA följer vattentjänstlagens syfte. Kommunen är huvudman för vattentjänster inom verksamhetsområdet.

Förvaltningens bedömning

Länsstyrelsen i Västra Götaland har med stöd av 51 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) förelagt Kungälvs kommun att senast 2022-12-31 bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänster behöver ordnas samt att tillgodose vattentjänsterna för det specifika området genom en allmän VA-anläggning. Fastigheter kring Stenstavägen har behov av vattenförsörjning genom en allmän VA-anläggning. På grund av bland annat rasrisk i del av området söktes och beviljades dispens till 2024-12-31 för utbyggnaden av dricksvatten.

Fastigheterna som föreslås ingå i verksamhetsområdet är anslutna till en kommunal spillvattenanläggning. Fastigheterna har idag kommunalt spillvattenavlopp. För att tillgodose fastigheternas behov av dricksvatten avser kommunen att anlägga en ny vattenledning.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för dricksvatten framgår av bilaga 1 (Karta verksamhetsområde) samt bilaga 2 (Fastighetsförteckning verksamhetsområde).

Genom upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen kring Stenstavägen i Tjuvkil uppfyller Kungälv kommun Länsstyrelsens krav på kommunala vattentjänster för vatten och spillvatten.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Genom att upprätta verksamhetsområde och förse fastigheten med vattentjänster genom en allmän VA-anläggning skapas goda möjligheter för bebyggelseutvecklingen i kommunen, vilket kopplas till kommunstyrelsens strategiska mål 9 och 10 om en ökad möjlighet för kommunen att bidra till minskade utsläpp i hav och vattendrag.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Beslut om verksamhetsområde går i linje med nationella riktlinjer och globala mål om att alla ska ha tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet för god hälsa och hygien.

Tillgång till rent dricksvatten och omhändertagande av spill- och dagvatten säkerställs för fastigheten som ansluts till den allmänna VA-anläggningen.

För att kunna fullfölja Agenda 2030 och de globala målen 3 (hälsa och välbefinnande), 6 (rent vatten och sanitet), 9 (motståndskraftig infrastruktur), 11 (motståndskraftigt och hållbart samhälle) och 14 (nyttja hav och de marina resurserna på ett hållbart sätt och uppnå hållbar utveckling) krävs att VA-kollektivet är rustat att möta de önskemål och krav som ställs på den kommunala VA-hanteringen.

Gällande VA-verksamheten så har Svenskt Vatten utvecklat ett verktyg (Hållbarhetsindex) för VA-huvudmän i Sverige att använda sig av för att nå hållbarhet på sikt. Kungälvs VA-verksamhet har sedan 2014 deltagit i denna undersökning där de tre grundpelarna Miljömässig hållbarhet, Hållbara tjänster för brukare och Hållbara resurser ingår.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunens gällande VA-utbyggnadsplan, Dnr KS2019/2053 ligger till grund för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen och anslutning av fastigheten i behov av kommunala vattentjänster.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En kommunal vatten- och spillvattenanslutning säkerställer att både medborgare och brukare får tillgång till en hälsomässigt säker vatten- och spillvattenanläggning samt distribution genom densamma. VA-verksamheten är inte skattefinansierad utan är självfinansierat enligt principen att VA-verksamheten enbart tar ut de kostnader som behövs för att driva verksamheten.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Detta innebär ingen ökad arbetsbelastning eller förändrad arbetsmiljö.

Ekonomisk bedömning

VA-utbyggnaden är taxefinansierad. Anläggningsavgifter för anslutning till och därefter avgifter för brukning av den kommunala VA-anläggningen i enlighet med vid var tid gällande VA-taxa.

Förslag till beslut

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.

Anders Holm
Sektorchef Samhällsbyggnad

Maria Hübinette
TF Enhetschef VA-Teknik

Expedieras till:	Samhällsbyggnad, Maria Hübinette
För kännedom till:	Samhällesbyggnad, Elisabeth Wegén, Stefan Bohlin

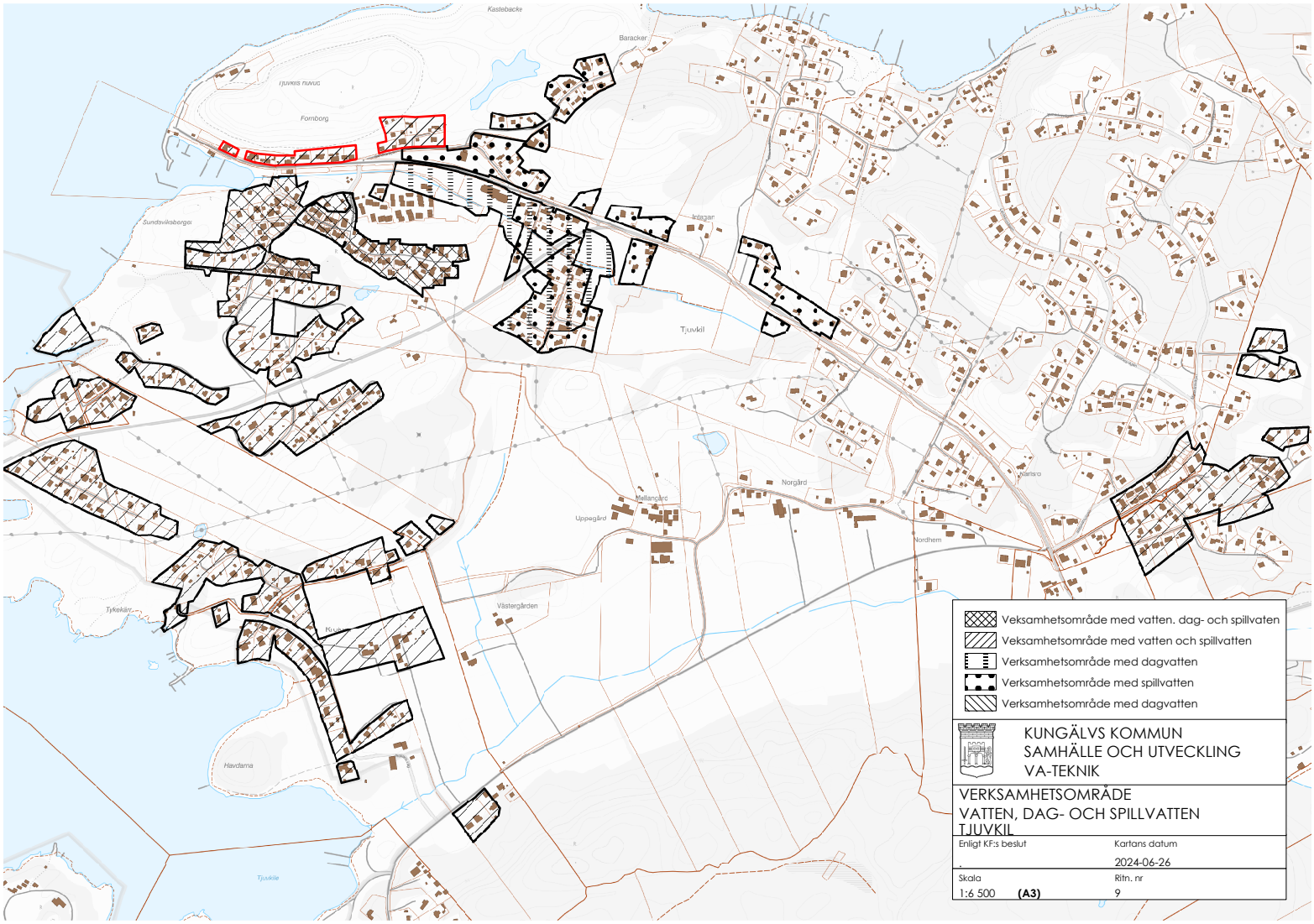
Bilaga 2

2024-06-26

Utökat verksamhetsområde för dricksvatten
Tjuvkil (VA5)

Vattentjänster: Vatten (V), Spillvatten (S), Dagvatten (D)

Trakt	Fbet NR	Vattentjänst/er
Solvik	1:1	V
Tjuvkil	1:163	V
Tjuvkil	2:19	V
Tjuvkil	2:28	V
Tjuvkil	2:36	V
Tjuvkil	2:56	V
Tjuvkil	2:89	V
Tjuvkil	2:150	V
Tjuvkil	2:161	V
Tjuvkil	2:165	V
Tjuvkil	2:169	V
Tjuvkil	2:172	V
Tjuvkil	32:1	V
Tjuvkil	35:1	V
Tjuvkil	37:1	V

Kastebacke
Baracker
Fornborg
Sundsvikaberget
Intagan
Tjuvkil
Norgård
Mellangård
Uppegård
Nordhem
Västergården
Tykekärr
Havdarna
Tjuvkile
Veksamhetsområde med vatten. dag- och spillvaten
Veksamhetsområde med vatten och spillvatten
Verksamhetsområde med dagvatten
Verksamhetsområde med spillvatten
Verksamhetsområde med dagvatten
KUNGÄLVS KOMMUN
SAMHÄLLE OCH UTVECKLING
VA-TEKNIK
VERKSAMHETSOMRÅDE
VATTEN, DAG- OCH SPILLVATTEN
TJUVKIL
Enligt KF:s beslut
.
Kartans datum
2024-06-26
Skala
1:6 500
(A3)
Ritn. nr
9

§ 127/2024

Upprättande av verksamhetsområde för Tjuvkil etapp 4 (Dnr KS2024/1439)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har beslutat om föreläggande för Kungälvs kommun att senast 2022-12-31 inrätta verksamhetsområde för vattentjänsterna vatten och spillvatten samt att se till att vattentjänsterna tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. För Etapp4 har dispens gällande vatten sökts och godkänts till och med 2024-12-31

Föreläggandet gäller fastigheter i Tjuvkil kring Äslingsvägen, Tofteberget och Stenstavägen, Dnr KS2013/973.

Kommunen har i denna etapp redan övertagit den gemensamma spillvattenanläggningen då den bedömts kunna utgöra del av den allmänna VA-anläggningen. Genom upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av en allmän dricksvattenanläggning i området kring Stenstavägen i Tjuvkil uppfyller Kungälv kommun Länsstyrelsens krav på kommunala vattentjänster för vatten och spillvatten.

Inom verksamhetsområdet har VA-huvudmannen (kommunen) och fastighetsägare rättigheter och skyldigheter då vattentjänstlagen, ABVA samt VA-taxa gäller för parterna.

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen och Länsstyrelsens beslut, daterad 2022-09-13.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheterna angivna i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde för Tjuvkil etapp 4
Bilaga KS2024_1439 Bilaga 2
Bilaga KS2024_1439 Bilaga 1

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.

Sammanträdesprotokoll

Expedieras till: Samhällsbyggnad,
Maria Hübinette

För kännedom till: Samhällesbyggnad,
Elisabeth Wegén, Stefan Bohlin

§ 127/2024

Upprättande av verksamhetsområde för Tjuvkil etapp 4 (Dnr KS2024/1439)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har beslutat om föreläggande för Kungälvs kommun att senast 2022-12-31 inrätta verksamhetsområde för vattentjänsterna vatten och spillvatten samt att se till att vattentjänsterna tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. För Etapp4 har dispens gällande vatten sökts och godkänts till och med 2024-12-31

Föreläggandet gäller fastigheter i Tjuvkil kring Äslingsvägen, Tofteberget och Stenstavägen, Dnr KS2013/973.

Kommunen har i denna etapp redan övertagit den gemensamma spillvattenanläggningen då den bedömts kunna utgöra del av den allmänna VA-anläggningen. Genom upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av en allmän dricksvattenanläggning i området kring Stenstavägen i Tjuvkil uppfyller Kungälv kommun Länsstyrelsens krav på kommunala vattentjänster för vatten och spillvatten.

Inom verksamhetsområdet har VA-huvudmannen (kommunen) och fastighetsägare rättigheter och skyldigheter då vattentjänstlagen, ABVA samt VA-taxa gäller för parterna.

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen och Länsstyrelsens beslut, daterad 2022-09-13.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheterna angivna i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde för Tjuvkil etapp 4
Bilaga KS2024_1439 Bilaga 2
Bilaga KS2024_1439 Bilaga 1

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.

_____

Expedieras till: Samhällsbyggnad,
Maria Hübinette

För kännedom till: Samhällesbyggnad,
Elisabeth Wegén, Stefan Bohlin

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Stefan Bohlin

2024-09-19

Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby (Dnr KS2024/1444)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

Genom att överföringsledningen mot Marstrand och Aröd passerar Vegestorp och Guddeby så gör det att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten gällande fastigheterna i dessa två områden.

Inom verksamhetsområdet har VA-huvudmannen (kommunen) och fastighetsägare rättigheter och skyldigheter då vattentjänstlagen, ABVA samt VA-taxa gäller för parterna.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheterna angivna i bilaga 2.

Juridisk bedömning

Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. Upprättande av verksamhetsområde och utbyggnad av kommunalt VA följer vattentjänstlagens syfte. Kommunen är huvudman för vattentjänster inom verksamhetsområdet.

Förvaltningens bedömning

Enligt vattentjänstlagen ska kommunen inrätta verksamhetsområde när behov av vattenleverans och omhändertagande av spillvatten finns. Kommunen har bedömt att fastigheter som framgår av bilaga 1 (karta) samt i bilaga 2 (fastighetsförteckning) har behov av vattenförsörjning och avledning av spillvatten genom en allmän VA-anläggning. Fastigheterna enligt bilaga 1 och 2 föreslås ingå i verksamhetsområde för vatten och spillvatten, där kommunen är huvudman för vattentjänsterna.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Genom att upprätta verksamhetsområde och förse fastigheten med vattentjänster genom en allmän VA-anläggning skapas goda möjligheter för bebyggelseutvecklingen i kommunen, vilket kopplas till kommunstyrelsens strategiska mål 9 och 10 om en ökad möjlighet för kommunen att bidra till minskade utsläpp i hav och vattendrag.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Beslut om verksamhetsområde går i linje med nationella riktlinjer och globala mål om att alla ska ha tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet för god hälsa och hygien.

Tillgång till rent dricksvatten och omhändertagande av spill- och dagvatten säkerställs för fastigheten som ansluts till den allmänna VA-anläggningen.

För att kunna fullfölja Agenda 2030 och de globala målen 3 (hälsa och välbefinnande), 6 (rent vatten och sanitet), 9 (motståndskraftig infrastruktur), 11 (motståndskraftigt och hållbart samhälle) och 14 (nyttja hav och de marina resurserna på ett hållbart sätt och uppnå hållbar utveckling) krävs att VA-kollektivet är rustat att möta de önskemål och krav som ställs på den kommunala VA-hanteringen.

Gällande VA-verksamheten så har Svenskt Vatten utvecklat ett verktyg (Hållbarhetsindex) för VA-huvudmän i Sverige att använda sig av för att nå hållbarhet på sikt. Kungälvs VA-verksamhet har sedan 2014 deltagit i denna undersökning där de tre grundpelarna Miljömässig hållbarhet, Hållbara tjänster för brukare och Hållbara resurser ingår.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Kommunens gällande VA-utbyggnadsplan, Dnr KS2019/2053 ligger till grund för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen och anslutning av fastigheten i behov av kommunala vattentjänster.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En kommunal vatten- och spillvattenanslutning säkerställer att både medborgare och brukare får tillgång till en hälsomässigt säker vatten- och spillvattenanläggning samt distribution genom densamma. VA-verksamheten är inte skattefinansierad utan är självfinansierat enligt principen att VA-verksamheten enbart tar ut de kostnader som behövs för att driva verksamheten.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Detta innebär ingen ökad arbetsbelastning eller förändrad arbetsmiljö.

Ekonomisk bedömning

VA-utbyggnaden är taxefinansierad. Anläggningsavgifter för anslutning till och därefter avgifter för brukning av den kommunala VA-anläggningen i enlighet med vid var tid gällande VA-taxa.

Förslag till beslut

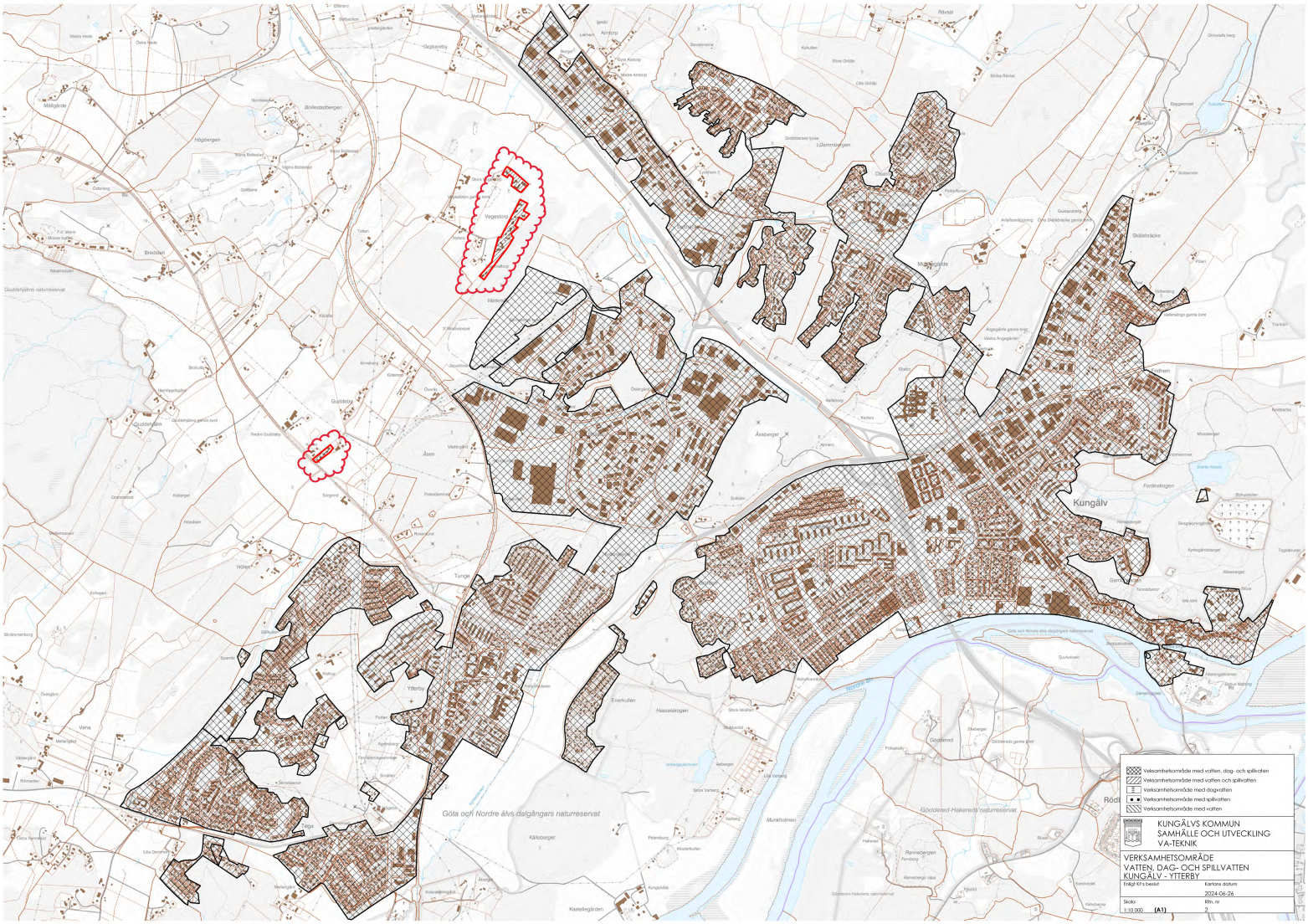
Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten och spillvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.

Anders Holm
Sektorchef samhällsbyggnad

Maria Hübinette
TF Enhetschef VA-Teknik

Expedieras till samhällsbyggnad Maria Hübinette

För kännedom till: samhällsbyggnad, Elisabeth Wegén, Stefan Bohlin

Vegestorp
Guddeby
Kungälv
Ytterby
Göta och Nordre älvs dalgångars naturreservat
Göddered-Hakereds naturreservat
Nordre älv
Veksamhetsområde med vatten, dag- och spillvatten
Veksamhetsområde med vatten och spillvatten
Verksamhetsområde med dagvatten
Verksamhetsområde med spillvatten
Verksamhetsområde med vatten
KUNGÄLVS KOMMUN
SAMHÄLLE OCH UTVECKLING
VA-TEKNIK
VERKSAMHETSOMRÅDE
VATTEN, DAG- OCH SPILLVATTEN
KUNGÄLV - YTTERBY
Enligt KF:s beslut
Kartans datum
2024-06-26
Skala
1:10 000
(A1)
Bln. nr
2

Bilaga 2

2024-06-26

Utökat verksamhetsområde för dricksvatten och spillvatten
Vegestorp och Tungebo

Vattentjänster: Vatten (V), Spillvatten (S), Dagvatten (D)

Trakt	Fbet NR	Del av fastigheten	Hela fastigheten	Vattentjänst/er
Vegestorp	4:1	x		V,S
Vegestorp	4:3		x	V,S
Vegestorp	4:4		x	V,S
Vegestorp	4:5		x	V,S
Vegestorp	4:6	x		V,S
Vegestorp	4:7		x	V,S
Vegestorp	4:8		x	V,S
Vegestorp	4:9		x	V,S
Vegestorp	4:10		x	V,S
Vegestorp	4:11		x	V,S
Vegestorp	4:12	x		V,S
Vegestorp	4:13		x	V,S
Guntorp	2:11		x	V,S
Guntorp	2:13		x	V,S
Guntorp	2:21		x	V,S

Sammanträdesprotokoll

§ 128/2024

Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby (Dnr KS2024/1444)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

Genom att överföringsledningen mot Marstrand och Aröd passerar Vegestorp och Guddeby så gör det att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten gällande fastigheterna i dessa två områden.

Inom verksamhetsområdet har VA-huvudmannen (kommunen) och fastighetsägare rättigheter och skyldigheter då vattentjänstlagen, ABVA samt VA-taxa gäller för parterna.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheterna angivna i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby
Bilaga Bilaga 1
Bilaga KS2024_1444 Bilaga 2 Vegestorp och Tungebo

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten och spillvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.

Expedieras till samhällsbyggnad Maria Hübinette

För kännedom till: samhällsbyggnad, Elisabeth Wegén, Stefan Bohlin

Sammanträdesprotokoll

§ 128/2024

Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby (Dnr KS2024/1444)

Sammanfattning

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) ska kommunen inrätta verksamhetsområden när behov av vattenleverans och omhändertagande av spill- och dagvatten finns. I enlighet med vattentjänstlagen ska det klart framgå vilka fastigheter som innefattas i kommunens verksamhetsområde för VA samt vilka vattentjänster som avses.

Genom att överföringsledningen mot Marstrand och Aröd passerar Vegestorp och Guddeby så gör det att Kungälvs kommun har beslutat att inrätta kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten gällande fastigheterna i dessa två områden.

Inom verksamhetsområdet har VA-huvudmannen (kommunen) och fastighetsägare rättigheter och skyldigheter då vattentjänstlagen, ABVA samt VA-taxa gäller för parterna.

Fastigheterna som föreslås ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten och spillvatten framgår av bilaga 1 (karta) samt bilaga 2 (fastighetsförteckning). Beslut om verksamhetsområde innebär att kommunen med stöd av vattentjänstlagen åtar sig ansvaret för tillhandahållande av vattentjänster till fastigheterna angivna i bilaga 2.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Upprättande av verksamhetsområde för Vegestorp och Guddeby
Bilaga Bilaga 1
Bilaga KS2024_1444 Bilaga 2 Vegestorp och Tungebo

Information på sammanträdet

VA-ingenjör Stefan Bohlin redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Verksamhetsområde för vattentjänsten dricksvatten och spillvatten upprättas, i enlighet med vattentjänstlagen för fastigheterna angivna i bilaga 2.

Expedieras till samhällsbyggnad Maria Hübinette

För kännedom till: samhällsbyggnad, Elisabeth Wegén, Stefan Bohlin

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Kristina Borg

2024-09-02

Redovisning Lex Sarah kvartal 2 2024 (Dnr SMN 2024/0361)

Sammanfattning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

Sektor Trygghet och stöd har under kvartal 2 2024 tagit emot 18 rapporter om Lex Sarah. Av dessa rapporter avses tre ärenden med beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och resterande avser beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL). Av dessa rapporter har ingen utredning anmälts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Det systemiska och organisatoriska lärandet förutsätter att alla utredningar återkopplas till berörd verksamhet. Återkopplingar genomförs av utredare snarast efter avslutad utredning.

Sektor Trygghet och stöd föreslår att den sammanställda redovisningen av kvartal 2 2024 Lex Sarah antecknas till protokollet i enlighet med Sociala myndighetsnämndens delegeringsordning.

Juridisk bedömning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ska allvarliga och påtaglig risk för allvarliga missförhållanden enligt Lex Sarah anmälas till IVO enligt 14 kap. 7 § SoL och 24 f § LSS. Det avser såväl utförda handlingar som underlåtna handlingar, som någon av försummelse eller annat skäl inte utfört och som innebär eller har inneburit ett allvarligt hot mot eller allvarliga konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet, trygghet, fysiska eller psykiska hälsan eller allvarligt kränkt den enskildes integritet.

Enligt Sociala myndighetsnämndens delegeringsordning ska en sammanställd rapportering av Lex Sarah redovisas till nämnden var tredje månad och till utskottet för Trygghet och Stöd en gång per år. Utskottet får den sammanställda rapporteringen i samband med den årliga Kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen.

Förvaltningens bedömning

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

I det systematiska kvalitetsarbetet är det viktigt att ta tillvara verksamhetens erfarenheter från tillämpning av Lex Sarah. Syftet med Lex Sarah är att identifiera systemiska brister och komma tillrätta med sådana brister i den egna verksamheten genom åtgärder som förhindrar upprepning av negativa händelser.

Sektor Trygghet och stöd har under kvartal 2 tagit emot 18 rapporter om Lex Sarah. Av dessa rapporter har/kommer ingen utredning/ar anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Med kommunfullmäktiges strategiska mål ”Trygg omsorg och valmöjligheter genom livet” avses att kommunen ska stå för en trygg omsorg där medborgarna ska kunna lita på välfärden och de mest utsatta ska ha den bästa omsorgen. Det menas också att den personliga integriteten ska värnas och att möjligheter att välja och påverka behöver utvecklas. Utifrån denna målbeskrivning kan brister i måluppfyllelse uppfattas vid bedömning av de rapporterade Lex Sarah - händelserna.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Sammanfattning och analys av rapporterade Lex Sarah-händelser saknar koppling till globala mål för miljö och hållbar utveckling. Det är därför inte möjligt att göra någon bedömning av kvartalsredovisningen utifrån mål i Agenda 2030.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ett av kommunens politiska styrdokument är Plan för ökad delaktighet 2023-2027. I planen deklareras att bemötande av kommunens medborgare med funktionsvariation ska präglas av respekt för människors lika värde, självständighet, oberoende, lika möjligheter och frihet att göra egna val. Det beskrivs vara viktigt att personal har rätt kompetens för att möta personer med funktionsvariation. Enligt mål i planen för det funktionshinderpolitiska arbetet ska medborgare som möter kommunens personal få och uppleva ett gott och professionellt bemötande. Medvetenheten och förståelsen för funktionsvariationer och hur dessa påverkar människors livssituation både individuellt och generellt ska öka hos kommunens personal, enligt mål i planen för det funktionshinderpolitiska arbetet.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Vid den samlade analysen av Lex Sarahutredningar kan mönster och trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet upptäckas. Dessa brister ska enligt gällande föreskrift (SOSFS 2011:5) ses över och åtgärdas. Syftet är att säkerställa att det finns ändamålsenliga processer och rutiner som säkrar kvaliteten för medborgare och brukare i verksamheten.

Brister i verksamhetens kvalitet riskerar att negativt påverka medborgare som nyttjar socialtjänstens stöd/insatser enligt SoL och/eller LSS. Enligt kvalitetsparagraferna i SoL och LSS ska insatser inom socialtjänst vara av god kvalitet.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah, är de som är yrkesverksamma och fullgör uppgifter dvs anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program inom Socialtjänsten skyldiga att medverka till att personer, som får eller kan komma ifråga för insatser från Socialtjänsten, får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Yrkesverksamma som uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande som rör en enskild ska genast utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för att undanröja direkta hot eller konsekvenser för den enskildes liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa och därefter, skriftligt eller muntligt rapportera detta till berörd chef.

Ekonomisk bedömning

Redovisningen av Lex Sarah kvartal 2 2024 redovisar inga förslag på åtgärder som innebär några kostnader. De kostnader som eventuellt uppstår i samband med åtgärder som krävs för att häva missförhållanden tas i verksamhetens budget.

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet

Lena Arnfelt
Sektorchef Trygghet och Stöd

Kristina Borg
Socialt ansvarig samordnare

Expedieras till:
Lena Arnfelt

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Sammanställning Lex Sarah kvartal 2 - 2024

KUNGÄLVS KOMMUN

Verksamhet	Diarienummer	Bakomliggande orsaker	Anmälan IVO
Äldreomsorg	SMN 2024/0348 SMN 2024/0370 SMN 2024/0368 SMN 2024/0366 SMN 2024/0371 SMN 2024/0455 SMN 2024/0492 SMN 2024/0491 SMN 2024/0490 SMN 2024/0489 SMN 2024/0548 SMN 2024/0547 SMN 2024/0553 SMN 2024/0554 SMN 2024/0616	Ej följt rutin, brist i omsorg Stöld Ej följt rutin, brist i omsorg Brist i bemötande Brister i omsorg/kommunikation Brist i omsorg/kommunikation Brist i bemötande Brist i bemötande Brist i bemötande Brist i omsorg Brist i omsorg Brist i kommunikation och dokumentation Brist i omsorg Våld mellan hyresgäster Ej följt rutin brist i omsorg	
Funktionsstöd	SMN 2024/0355 SMN 2024/0444 SMN 2024/0562	Tekniska hjälpmedel ej på plats Brist i bemötande Brist i bemötande	
Individ- familjeomsorg			

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Linda Hedqvist

2024-09-20

Lysegården- rådighet gällande vattentäkt (Dnr KS2021/0715-13)

Sammanfattning

Idag ägs Lysegårdens vattenverk av Kungälvs kommun medan marken innehållande vattentäkten och tillhörande dämmen mm ägs av en privat fastighetsägare.

Befintligt avtal från 1994, som bl.a. reglerar vederlag för vattenuttag, löper ut den 31 december 2024 och detta ska då enligt avtalet omförhandlas.

Med anledning av att nyttjanderättsavtalet ska omförhandlas till senast den 31 december 2024 inklusive bl.a. fastställandet av vederlag (ersättning) för grundvattenuttaget (för att kommunen fortsatt ska ha möjlighet att bortleda grundvatten i enlighet med servitutsavtalet) tillsattes under våren 2021 en projektgrupp för att bl.a. se över vilka anläggningar som omfattas av tillståndet till vattenverksamhet, vem som äger respektive anläggning och vilka fastigheter som berörs samt att därefter påbörja en dialog med fastighetsägaren.

I efterföljande dialog stod det klart att i stället för att omförhandla nyttjanderättsavtalet fanns det önskemål från båda parter om att kommunen i stället bl.a. skulle köpa de delar av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 som berörs av befintligt tillstånd till Lysegårdens vattentäkt.

Förvaltningen fick 2023 i uppdrag av kommunstyrelsen (Dnr KS2021/0715-3) att förhandla med fastighetsägaren för berörda fastigheter med intention att förvärva dessa och återkomma till kommunfullmäktige med förslag till beslut och köpekontrakt. Förslag till beslut samt avtalsförslag är framtagna och bifogas, bilaga 3-8.

En köpesumma om 15 miljoner kronor har godtagits av fastighetsägaren och förvaltningen önskar mandat att genomföra förvärv av Lysegårdens vattentäkt samt lösa rådighet över anläggningen och söka lantmäteriförrättning för att genomföra åtgärden.

Juridisk bedömning

Stycket juridisk bedömning är till största del skrivet av Advokatfirman Stangdell & Wennerqvist AB.

<u>Relevant lagstiftning</u>
2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725)
Kommuner och regioner får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar.

6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, nedan benämnd vattentjänstlagen
Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen
1. *bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
2. *se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.*

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att

tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, nedan benämnd restvattenlagen
För att få bedriva vattenverksamhet skall verksamhetsutövaren ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten skall bedrivas.

2 kap. 2 § restvattenlagen
Var och en råder över det vatten som finns inom hans fastighet. Rådighet över en fastighets vatten kan också någon ha till följd av upplåtelse av fastighetsägaren eller, enligt vad som är särskilt föreskrivet, förvärv tvångsvis.

Kommunens lagliga skyldighet och befogenhet rörande vattentjänster
Att kommunerna sköter den kommunala vattenförsörjningen har sin grund i 2 kap. 1 § kommunallagen, som anger att kommunen får sköta ”angelägenheter av allmänt intresse”.

6 § vattentjänstagen reglerar kommunens skyldighet att ordna med vattenförsörjning och avloppshantering för sina invånare. Det innebär att kommunen har ansvar för att ordna med vatten och avlopp för de boende i ett område om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön.

Vattentjänster är en sammanfattande benämning på olika tjänster för vattenförsörjning och avlopp. När sådana tjänster tillhandahålls genom en allmän VA-anläggning är de allmänna vattentjänster. Bara kommunala anläggningar kan enligt vattentjänstlagen vara allmänna VA-anläggningar.

Den kommunala skyldigheten enligt 6 § vattentjänstlagen kan inte ges eller delegeras bort till huvudmannen för den allmänna anläggningen, om den är annan än kommunen.

Det är således kommunen som är skyldig att ordna med vattenförsörjning och avloppshantering för sina invånare och kommunen ska också äga sina allmänna VA-anläggningar.

Rådighet över vatten
Den som bedriver vattenverksamhet ska ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas enligt 2 kap. 1 § lag restvattenlagen. Detta gäller för all vattenverksamhet oavsett om det krävs tillstånd eller inte. Huvudprincipen är att rådigheten ska omfatta hela området som verksamheten avser. När det gäller bortledande av yt- eller grundvatten räcker det dock med att verksamhetsutövaren råder över det begränsade område varifrån bortledandet sker, d.v.s. bortledningspunkten.

Enligt 2 kap. 2 § första stycket restvattenlagen är huvudregeln att var och en råder över det vatten som finns inom dennes fastighet. Annan än fastighetsägaren kan få rådighet över en fastighets vatten till följd av upplåtelse av fastighetsägaren, eller enligt vad som är särskilt föreskrivet, förvärv tvångsvis, se 2 kap. 2 § andra stycket restvattenlagen.

En verksamhetsutövare kan således erhålla rätten att råda över vattnet antingen genom frivillig överenskommelse med fastighetsägaren eller tvångsvis med stöd av särskilda lagbestämmelser.

Fastighetsköp
Den allmänna utgångspunkten är att kommunen köper egendom till gängse pris. Ett beslut att utan grund köpa egendom till uppenbart överpris kan betraktas som missbruk av prövningsrätt och således överskridande av kommunens befogenhet. Ett överpris kan också betyda otillåtet statligt stöd enligt EU:s regler. När kommunen beslutar köpa en fastighet och säljaren är ett företag, ska kommunen i förväg tillförlitligt utreda fastighetens verkliga värde, att köpet följer marknadsmässiga villkor samt om EU:s regler och bestämmelser om statligt stöd är tillämpliga.

Kommunen måste således följa marknadsmässiga villkor vid köp av mark.

Förvaltningens bedömning

Kungälvs kommun har tre vattenverk varav ett är Lysegårdens vattenverk i kommunens nordöstra delar. Lysegårdens vattenverk är ett grundvattenverk med konstgjord infiltration som tar råvatten från Drypesjön. Lysegårdens vattenverk producerar ca 25 l/s som levereras till bland annat Diseröd.

Lysegårdens vattenverk finns omnämnt i kommunens risk- och sårbarhetsanalys.

Bakgrund
Stycket Bakgrund är till största del skrivet av Advokatfirman Stangdell & Wennerqvist AB
I ärende KS2021/0715-3 finns mer information om bakgrund och bilagor.

Kungälvs grundvattentäkt Lysegården är utpekad som en regionalt viktig vattentäkt och Lysegårdens vattenverk är ett av kommunens tre vattenverk. Grundvattnet utgörs av både naturligt grundvatten och från konstgjord infiltration.

Lysegårdens vattenverk producerar i dag cirka 110 000–125 000 m3/år.

Lysegårdens vattentäkt är belägen på fastigheten Lysegården 1:1 och 1:3 vilka tidigare ägts av tre fastighetsägare, men som i dagsläget endast ägs av en fastighetsägare.

Genom vattendomstolens dom VA 22/85 den 27 februari 1989 och Vattenöverdomstolens dom TV 441/89 den 6 september 1990, erhöll Kungälvs kommun och ägarna till Lysegården 1:1 och 1:3 ett gemensamt tillstånd till vattenverksamhet för allmän vattenförsörjning.

Kommunen och fastighetsägaren har tillstånd att för den allmänna vattenförsörjningen inom området utan tidsbegränsning leda bort vissa angivna mängder grundvatten ur anläggning inom fastigheten Lysegården 1:3, Romelanda socken, Kungälvs kommun. Till undvikande av skadlig grundvattennivåsänkning i området kring täkten, har de också tillstånd till att leda bort ytvatten ur Lysegårdsbäcken inom fastigheten Lysegården 1:1 och att infiltrera detta vatten inom samma fastighet. För säkerställande av tillgången på infiltrationsvatten erhölls även tillstånd till att reglera avrinningen ur Drypesjön och därmed vattenstånden i sjön i enlighet med de vattenhushållningsbestämmelser som anges i domen.

Inför tillståndsbeslutet hade parterna – kommunen - såsom ägare till fastigheten Kungälv Rådhuset 11 (härskande fastighet) och fastighetsägarna till Kungälv Lysegården 1:1 och 1:3 (tjänande fastigheter) – träffat ett servitutsavtal om sina inbördes förhållanden varigenom kommunen berättigats att för all framtid infiltrera ytvatten och utta grundvatten på fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 enligt vid varje tidpunkt gällande vattendom. Grundvatten får dock uttas endast under förutsättning att mellan parterna föreligger en gällande överenskommelse angående vederlag (ersättning) för vattenuttaget. Fastighetsägarna förbehölls rätt att – om kommunen inte uttar hela den lovgivna vattenmängden – för egen del utta vad som skiljer under förutsättning att mellan parterna föreligger överenskommelser angående vattenmängd, prioritering av vattenuttag, vederlag (ersättning) m.m. Genom ovan angivna tillståndsdom stadfäste vattendomstolen nämnda servitutsavtal till framtida efterrättelse mellan parterna.

För att reglera tillståndshavarnas inbördes förhållanden och ansvar enligt tillståndet, samt ersättningen mellan parterna, tecknades ett nyttjanderättsavtal år 1994 (för mer info se ärende KS2021/0715-3).
Vid avtalstidens utgång 31 december 2024 ska avtalet omförhandlas och ny kapitalkostnad bestämmas, varvid hänsyn skall tas till under avtalstiden gjorda avskrivningar och nedlagda kostnader för förnyelse.

Eftersom grundvatten enligt det stadfästa servitutsavtalet endast får uttas under förutsättning att det mellan parterna föreligger en gällande överenskommelse angående vederlag för vattenuttaget har det inte varit ett alternativ för kommunen att säga upp nyttjanderättsavtalet.

Med anledning av att nyttjanderättsavtalet ska omförhandlas till senast den 31 december 2024 inklusive bl.a. fastställandet av vederlag för grundvattenuttaget (för att kommunen fortsatt ska ha

möjlighet att bortleda grundvatten i enlighet med servitutsavtalet) tillsattes under våren 2021 en projektgrupp för att bl.a. se över vilka anläggningar som omfattas av tillståndet till vattenverksamhet, vem som äger respektive anläggning och vilka fastigheter som berörs samt att därefter påbörja en dialog med fastighetsägaren. Ganska snart stod det klart att i stället för att omförhandla nyttjanderättsavtalet fanns det önskemål från båda parter om att kommunen i stället bl.a. skulle köpa de delar av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 som berörs av befintligt tillstånd till Lysegårdens vattentäkt.

Kommunen har med anledning härav låtit en oberoende värderingsman vid Svefa AB bedöma marknadsvärdet för de anläggningar och markområden som kommunen vill överta och för de markområden som kommunen vill erhålla servitut för. Marknadsvärdet för del av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3, anläggningar, annan skada samt tillägg för servitutsupplåtelser bedöms vara 8 235 000 kr vid värdetidpunkten april 2022, se bilaga 1 – Svefa AB:s värdeutlåtande.

Kommunen erbjöd därför fastighetsägaren (på grund av att han själv äger marken/anläggningen eller som ägare till bolag som äger marken/anläggningen) 8 235 000 miljoner kronor i ersättning för att få köpa de i värdeutlåtandet angivna anläggningarna och markområdena samt för att erhålla servitut över de i värdeutlåtandet nämnda markområdena. Exakt vilka anläggningar och vilka markområden som omfattades av kommunens erbjudande framgår av värdeutlåtandet.

Fastighetsägaren har inte accepterat kommunens erbjudande, utan har själv låtit AFRY ta fram en värdering. Enligt AFRY:s bedömning ligger marknadsvärdet för de anläggningar och markområden som kommunen vill överta samt för de markområden som kommunen vill erhålla servitut för på 23–28 miljoner kr, se bilaga 2 – AFRY:s rapport Värdering Lysegården 1:1 och 1:3.

Svefa:s och AFRY:s värdering skiljer sig åt i två avseenden.

AFRY anser att ett tillägg på cirka 10–15 miljoner kr avseende nyttan av en vattentäkt (baserad på övergripande resonemang om betydelsen av vattentäkten för Kungälvs kommun, alternativa försörjningsalternativ och värdeuträkning av grundvattentäkten) ska göras på det markvärde som Svefa har fått fram.

Vidare anser AFRY att ett tillägg på 300 000 kr årligen i 30 år (5 miljoner kr) för uteblivit driftsnetto ska göras för uteblivna intäkter från återförsäljning av vatten till 123 fastigheter vid ett område kring Duvesjön.

Enligt Svefa:s bedömning är ett tillägg på markvärdet utifrån nyttan av en vattentäkt på sätt som AFRY har resonerat inte brukligt vid värdering av markvärdet, varför Svefa inte anser att något sådant tillägg ska göras till det markvärde som Svefa har fått fram. Svefa:s värdering utgår från principerna i expropriationslagen, med undantag av tillägg på markvärde om 25 procent, vilket är brukligt vid markvärderingar. Att det rör sig om ett område som är viktigt ur vattenförsörjningshänseende har avspeglat sig i den slutliga värderingen genom att Svefa har lagt sig inom det högsta spannet.

Vad gäller uteblivet driftsnetto från återförsäljning av vatten till 123 fastigheter vid området kring Duvesjön är detta inget som ska ersättas eftersom sådant uttag och återförsäljning inte är tillåtligt enligt befintligt nyttjanderättsavtal.

Vidare föreligger även vissa felaktiga antaganden om bl.a. behov om att ersätta ledningsnät i AFRY:s rapport.

Det skiljer således 15–20 miljoner kr mellan parternas värderingar.

Kommunen har nu i dialog med fastighetsägaren landat i ett bud på 15 miljoner kronor.

Förvaltningen fick 2023 (KS2021/0715-3) i uppdrag att förhandla, med intention att förvärva vattentäkten med anläggningar av fastighetsägaren och återkomma till kommunfullmäktige med förslag till beslut och köpekontrakt.

En köpesumma om 15 miljoner kronor har nu godtagits av fastighetsägaren och förvaltningen önskar mandat att genomföra förvärv av Lysegårdens vattentäkt samt teckna avtal om servitut för att lösa rådighet över anläggningen i enlighet med värdering framtagen av Svefa, bilaga 1 samt ansöka om lantmäteriförrättning för att genomföra åtgärden.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har koppling till kommunfullmäktiges strategiska mål:
-Robust och uthållig kommun med minskad miljö- och klimatbelastning
-Hållbar samhällsutveckling genom ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Att förvärva och få rådighet över vattentäkten bedöms ge uppfyllelse för följande mål:
Mål 3 - Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
Mål 6 - Rent vatten och sanitet för alla
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet har koppling till policy för fastigheter och exploatering, vattenförsörjningsplan samt skyddsföreskrifter för Lysegårdens vattenskyddsområde.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Åtgärden bedöms inte bidra till någon praktisk nämnvärd förändring till hur det fungerar idag. Däremot säkras rådighet över en vattentäkt vilket är positivt för samtliga medborgare i kommunen. De abonnenter som idag köper vatten av fastighetsägaren kommer sannolikt att få en ökad brukningstaxa när kommunen tar över vattentäkten och leveransen till abonnenterna.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Viss initialt ökad arbetsbelastning då kommunen får fler abonnenter.

Ekonomisk bedömning

Kommunens värdering genom oberoende värderingsman vid Svefa AB har bedömt marknadsvärdet för Lysegården 1:1 och 1:3, anläggningar, annan skada samt tillägg för servitutsupplåtelser bedöms vara 8 235 000 kr vid värdetidpunkten april 2022.

Fastighetsägaren har själv låtit AFRY ta fram en värdering. Enligt AFRY:s bedömning ligger marknadsvärdet för de anläggningar och markområden som kommunen vill överta samt för de markområden som kommunen vill erhålla servitut för på 23–28 miljoner kr.

Förvaltningen har i dialog med fastighetsägaren kommit fram till en köpesumma om 15 miljoner kronor.

Ett köp av Lysegården 1:1 och Lysegården 1:3 finansieras inom tilldelad investeringsram det året köpet genomförs. Då VA-kollektivet inte ska äga mark, genomförs ett köp inom skattekollektivets investeringsram, närmare bestämt verksamhetsbudgeten Strategiska fastighetsköp. Investeringen kommer generera framtida kapitalkostnader, vilka varierar mellan åren beroende på hur räntan fluktuerar över tid, i VA:s driftsekonomi. Varje hel procent motsvarar 0,1 Mkr i kapitalkostnader per år för en investering på 10 Mkr i ett fastighetsköp.

Då VA;s driftsbudget överstiger 160 Mkr medför investeringen enbart marginell ekonomisk påverkan på denna. Vidare medför investeringen inget större behov av reviderad VA-taxa för att täcka den ökade kostnadsmassan. Mot bakgrund av detta görs bedömningen att investeringen ryms inom nuvarande driftsbudget. Det har säkerställts att det finns tillräckligt med investeringsutrymme i verksamhetsbudgeten Strategiska fastighetsköp under förväntat inköpsår.

Förslag till utskottet

Förvaltningen får i uppdrag att söka lantmäteriförrättning för att genomföra åtgärden.

Förslag till kommunstyrelsen

1. Förvaltningen får i uppdrag att genomföra förvärv av Lysegårdens vattentäkt samt teckna avtal om servitut för att få rådighet över anläggningen.
2. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att signera erforderliga avtal
3. Punkt 1-2 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige fattar beslut enligt förslag nedan.

Förslag till kommunfullmäktige

Förvärv av Lysegårdens vattentäkt godkänns för omedelbar justering.

Anders Holm
Sektorchef Samhällsbyggnad

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Expedieras till:

För kännedom till:

Värdeutlåtande

Del av Kungälv Lysegården 1:1 och 1:3

Mark för vattenverk och infiltrationsanläggning

Markanläggningar vid dämmen med mera

Annan skada vid utebliven driftsersättning

Ersättning för servitut tillfartsväg med mera

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

1. Uppdragsbeskrivning

Värderingsobjekt

Del av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 i Kungälvs kommun. Värderingen omfattar markanläggningar vid dämmen vid Drypesjön och Kvarndammen samt en bedömning av annan skada till följd av upphörande av driftbidrag med mera.

Uppdragsgivare

Kungälvs kommun genom Frida Norrman.

Syfte

Värderingen syftar till att bedöma marknadsvärdet av den ersättning som markägaren av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 skall erhålla som följd av att kommunen önskar köpa loss anläggningar (dämmen, skibord, ledningar, hus vid infiltrationsdamm med mera) samt även för mark vid infiltrationsdamm och vattenverk. Marknadsvärdet skall även innefatta ersättning för annan skada till följd av utebliven ersättning för driftsbidrag. Även ersättning för rätt att använda tillfartsväg, utrymme för vattenledning och område vid Kvarndammen via servitutsavtal skall bedömas. Värdebedömningen avses ligga till grund för en förhandling inför ett köp och upprättande av servitutsavtal. Med marknadsvärde avses det mest sannolika priset vid en normal försäljning på den öppna marknaden vid en viss angiven värdetidpunkt. Marknadsvärdet kan inte bestämmas utan endast bedömas.

Värdetidpunkt

Värdetidpunkt är april månad 2022.

Speciella förutsättningar

Värderingen utgår ifrån följande förutsättningar;
- att kommunen redan har betalt ca 2 miljoner kr för anläggningar med mera enligt § 4 moment A i 1994 års avtal
- anläggningarna vid Duvesjön har ej medtagits i denna värdering då de ej anses ha någon reglerande funktion
- om det driftsbidrag om ca 430 000 kr som årligen utges till Lysegården Sand & Trä AB upphör kommer en minskad nettointäkt uppstå i bolaget om ca 300 000 kr, det vill säga kostnaderna för att uppfylla villkoren i 1994 års avtal enligt § 4 moment 4 B bedöms till ca 130 000 kr/år.
- i detta utlåtande har inte beaktats den rätt att uttaga vatten för eget bruk och för leverans till andra fastigheter enligt § 3 i 1994 års avtal.

Allmänna villkor

Svefa tar inte ansvar för oriktiga värdebedömningar orsakade av att uppdragsgivaren lämnat oriktiga eller ofullständiga sakuppgifter. Utlåtandet fritar inte en köpare i något avseende från dennes undersökningsplikt eller en säljare från dennes upplysningsplikt enligt 4 kap 19 § jordabalken.

Se även bifogade allmänna villkor för fastighetsvärderingar, bilaga 1.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

2. Underlag

Utlåtandet grundas på besiktning utförd i februari 2022 samt uppgifter från kommunen och markägaren samt från fastighetsregistret.

Som underlag har även utnyttjats:

- kartor
- ortsprismaterial
- uppgifter från Lantmäteriets rapport 2012-6, Tomtanläggningar
- uppgifter av livslängd för byggkonstruktioner från Independia Group med mera

3. Beskrivning

Anläggningar och mark

Nedan ges en kortfattad beskrivning av de anläggningar och markområden som kommunen har för avsikt att köpa från markägaren. Kompletterande bilder kan ses i bilaga 2.

Drypesjön
Här finns ett dämme om ca 40 meter som är uppförd med en betongsarg om ca 30 cm på en stensatt grund. Sargen är ca 2 – 3 meter bred och bredast i mitten. Fallhöjden är ca 5 meter. På ena sidan finns ett Gunnebo stängsel av nyare modell. Det finns även en skibord, pegel och konstruktion för att kunna öka eller minska vattenmängden via en lucka i dämmet. Betongkonstruktionen bedöms till ca 40 år.

Översikt anläggningar vid Drypesjön.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

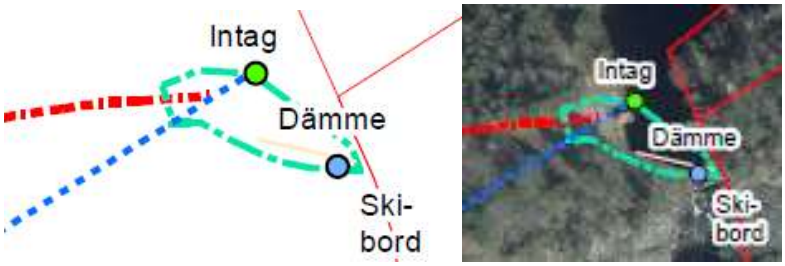
Kvarndammen
Här finns ett ca 23 meter långt dämme med betongsockel på sten. Bred om ca 2 – 3 meter. Skibord om ca 3 x 3 meter. Nyare Gunnebostängsel. Finns möjlighet att öppna lucka i dämmet och tömma dämmet. Mindre container med el indraget. Containern står på en betongkasun. I containern finns en pump som kan köras om det uppstår luftfickor i ledningen ner till infiltrationsdammen. Finns filter in till pumpen.

Anläggningar vid Kvarndammen.

Överföringsledning mellan Kvarndammen och Infiltrationsdammen samt område vid Kvarndammen
Mellan Kvarndammen och infiltrationsdammen löper en tryckvattenledning i plast om 9 tum (ca 225 mm). Ledningens längd beräknas via grafisk mätning till ca 430 meter. Ledningen är anlagd ca 1994 och skall tåla ca 16 kg i tryck men belastas med ca 1 kg i tryck vilket gör att ledningen bedöms ha en lång livslängd. Ledningen ligger ovanpå berget med ett skyddande sand/jordlager.

Vid Kvarndammen behövs servitut på ett utrymme om ca 520 kvm, se kartor nedan med grön markering. Delar av området omfattar vattenområde.

Infiltrationsdammen
Området vid infiltrationsdammen omfattar ca 7 340 kvm enligt uppgifter från kommunen. Själva dammen består av ett ca 1,5 meter djupt lager med tvättad sand. Underhåll får göras kontinuerligt för att hålla översta lagret rent från jord och löv med mera. Själva sanden byts ut var ca 15:onde år. Vid dammen står en mindre byggnad i trä från ca 1995 om ca 45 kvm. Byggnaden inrymmer rum med infiltration samt rum med flödesmätare där flödet kan regleras.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Del av infiltrationsdamm samt mindre byggnad med flödesmätare med mera.

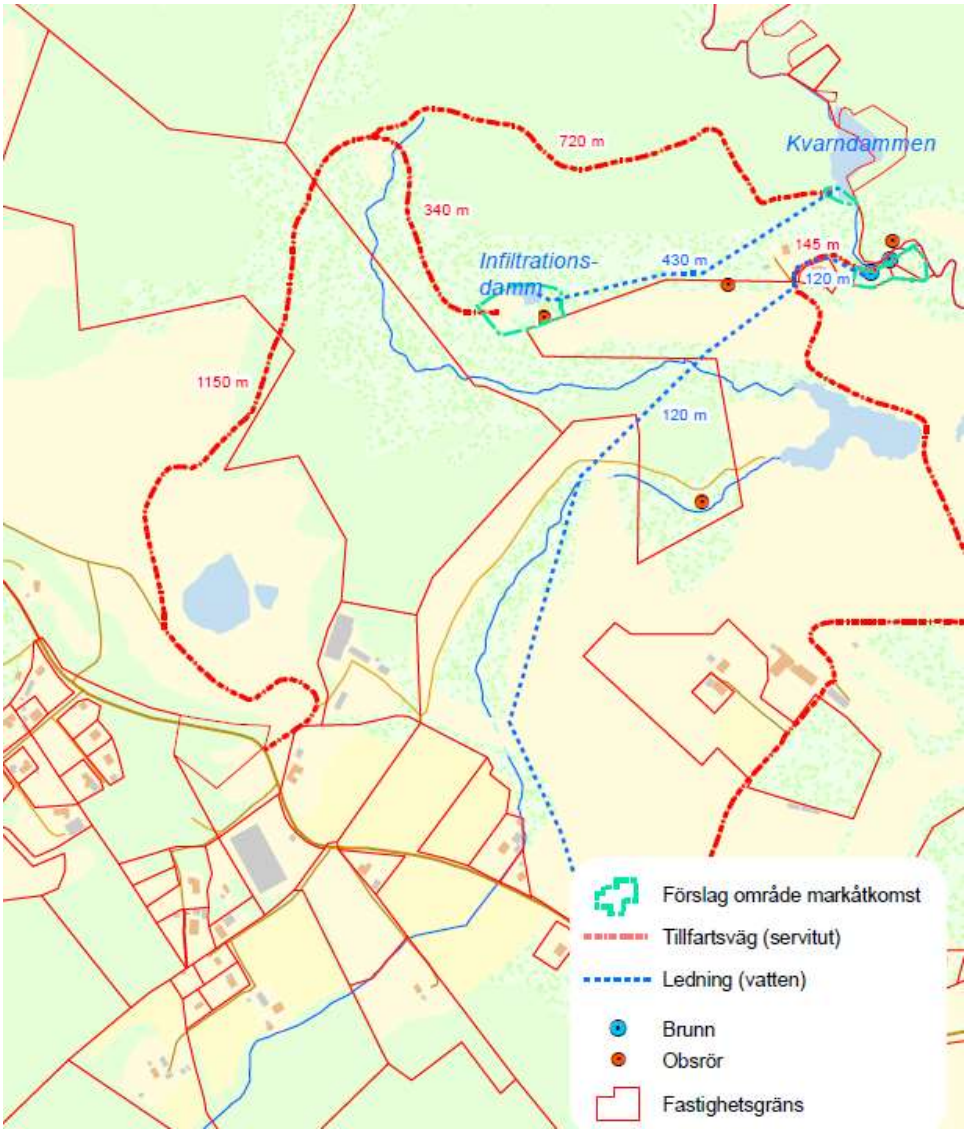
Mark vid reningsverket samt servitut för område vid skibord

Enligt uppgift från kommunen önskar kommunen förvärva ett område om ca 2 760 kvm vid vattenverket och öster därom, se grön markering i karta nedan. Mittemot vattenverket i bäcken finns ett skibord, grön markerat, där flödet kan avläsas så att det hålls på en jämn nivå bland annat för fiskbeståndet. Ett servitutsområde för skötsel och tillsyn av skibordet bedöms här till ca 30 kvm (15 x 2 meter).

Översikt markområde aktuellt att förvärvas se grön markering samt servitutsområde vid skibord även detta med grön markering.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Översikt berörda vägar, ledningar och markområden.

Servitut för tillfartsvägar samt servitut för utrymme vid vattenledningar från vattenverket
Enligt ovanstående karta behövs servitut på ca 2 355 meter väg upprättas. Vägarna utgörs huvudsakligen av skogsbilsvägar med en bredd om ca 6 meter. Totalt utrymme om ca 14 130 kvm.

Från vattenverket och åt sydväst löper vattenledningar där servitut behöver upprättas för utrymme för ledning. Total sträcka är ca 240 meter och bredden bedöms till ca 6 meter. Totalt utrymme om ca 1 440 kvm.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

4. Värderingsmetoder

Ortsprismetod

Detta är en analysmetod där värderingsobjektet eller del av (hel fastighet, tomtmark, skogsmark etc) vid värdebedömningen jämförs med sålda fastigheter med samma verksamhetsinriktning och inom ett likvärdigt marknadsområde. I det valda ortsprismaterialet bör de viktigaste prispåverkande faktorerna, inom rimliga gränser, stämma överens mellan materialet och värderingsobjektet. Korrigering görs för tids- och egenskapsmässiga avvikelser gentemot jämförelseobjekten. Inför värdebedömningen bör normeringar av olika slag göras, t ex kr/kvm, köpeskillingskoefficient (K/T). Det finns även möjligheter att använda samma metod som används i samband med fastighetstaxering. Även den metoden grundas på försäljningar inom ett avgränsat område.

Avkastningsmetod

Avkastningsmetoden innebär att de betalningsströmmar samt det restvärde som fastighetsinnehavet förväntas ge upphov till nuvärdeberäknas med en kalkylränta baserad på de direktavkastningskrav som kan härledas från ortsprismetoden. De faktiska värdefaktorer, exempelvis hyror, drift- och underhållskostnader, som finns tillgängliga används i den mån de kan anses spegla en marknadsmässig nivå. När faktiska uppgifter om värderingsobjektets betalningsströmmar inte är tillgängliga eller om de inte speglar marknadens förväntningar baseras kalkylen istället på värden som kan anses normala för det aktuella värderingsobjektet med hänsyn till den rådande marknadssituationen och marknadens framtidsbedömningar.

Därutöver beaktas de för fastigheten unika förhållanden som kan påverka marknadsvärdet, men som inte beaktats i värderingsmetoderna.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Värdering

Mark vid infiltrationsdamm och vid vattenverk och brunnar

Då det finns få liknande objekt är ortsprismaterialet starkt begränsat. Utgångspunkten har istället varit att söka på industrimark i närområdet. En sökning inom närområdet ger träff på fem köp sedan januari 2020 där det genomsnittliga priset legat på ca 440 kr/kvm. Priset varierar mellan ca 130 – 760 kr/kvm, se bilaga 3. Utifrån det begränsade ortsprismaterialet bedöms nivån för värderingsobjektet ligga inom spannet ca 150 – 200 kr/kvm.

Enligt Skattverkets riktvärdeangivelser anges taxeringsvärdet i taxeringen 2019 till ca 100 kr/kvm vilket motsvarar ca 140 kr/kvm i marknadsvärde då taxeringsvärdet skall motsvara ca 75 % av marknadsvärdet, se karta och tabell nedan.

Värdeområde 1482066, Industri, 2019-2024

Värdeområdesnummer

1482066

Fastighetstyp i värdeområdet

Industri

Provvärderingsområde

Värdeområdet ingår i ett provvärderingsområde

Riktvärdeangivelser

Mark

Rekommenderat värde kr/kvm	100

Med tanke på värderingsobjektets läge och egenskaper bedöms värdet till i genomsnitt ca 150 kr/kvm vilket för ca 10 100 kvm (7 340 + 2 760) ger **ca 1,5 miljoner kr**.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Anläggningar

Drypesjön
Enligt beräkning finns ca 250 kvm betongplatta med ett djup om ca 30 – 50 cm. Anläggningskostnaden beräknas här till ca 2 000 kr/kvm enligt ledning från Lantmäteriets rapport från 2012 avseende tomtanläggningar. Total kostnad för betonganläggning beräknas till ca 500 000 kr.

Den underliggande stenläggningen om ca 100 kvm beräknas till ett värde om ca 3 000 kr/kvm vilket ger ca 300 000 kr.

För övrig utrustning såsom stängsel, regleranordning, pegel med mera bedöms värdet till ca 100 000 kr.

Samlat värde för anläggningar vid Drypesjön uppgår till ca 900 000 kr.

Kvarndammen
Enligt beräkning finns ca 150 kvm betongplatta med ett djup om ca 30 – 50 cm. Anläggningskostnaden beräknas här till ca 2 000 kr/kvm. Total kostnad för betonganläggning beräknas till ca 300 000 kr.

Den underliggande stenläggningen om ca 100 kvm beräknas till ett värde om ca 3 000 kr/kvm vilket ger ca 300 000 kr.

För övrig utrustning såsom stängsel, regleranordning, container, elanslutning, betongkasun med mera bedöms värdet till ca 200 000 kr.

Samlat värde för anläggningar vid Kvarndammen uppgår till ca 800 000 kr.

Infiltrationsledning
Enligt uppgifter från internet bedöms kostnaden för att anlägga en ca 430 meter lång tryckledning om ca 9 tum med tillhörande skyddslager och infiltration till ca 1 500 kr/lpm vilket ger ca 650 000 kr.

Infiltrationsdammen
Byggnad med tillhörande utrustning samt sand i dammen bedöms totalt till ca 600 000 kr.

Sammanlagt bedöms värdet för ovanstående anläggningar till ca 3 miljoner kr. Enligt 1994 års avtal bedöms kommunen ha gjort en avbetalning på ca 2 miljoner kr. Ytterligare ersättning hamnar då på ca en miljon kr.

Enligt Independia Group anges livslängden för betongskonstruktioner till ca 50 år. Lantmäteriet anger ett restvärde på betongkonstruktioner efter ca 40 år till ca 60 % av nyproduktionskostnaden. Om nyproduktionskostnaden antas till ca 3 miljoner kr hamnar restvärdet på ca 1,5 miljon kr.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Annan skada, utebliven nettointäkt för drift och skötsel

Enligt faktura från Lysegården Sand & Trä AB daterad 2020-12-01 uppgår driftsbidraget idag till ca 430 000 kr/år. Kostnaden för skötsel och drift med mera bedöms här till ca 130 000 kr/år. Nettot kan då beräknas till ca 300 000 kr/år.

Den underliggande inflationen bedöms idag till ca 2 % och till detta skall läggas en riskpremie om ca 4 % för framtida osäkerheter med mera. Kalkylräntan bedöms här till ca 6 %. Som jämförelse kan nämnas att direktavkastningskraven för industrifastigheter i värderingsobjektets läge bedöms normalt variera inom intervallet 7,0 – 9,0 %.

En evighetskapitalisering av ett årligt netto om ca 300 000 kr med 6 % i kalkylränta ger ca 5 miljoner kr i nuvärde. Väljer man istället att kapitalisera nettot under ca 30 år blir värdet ca 4,2 miljoner kr.

Sammanställning av ersättningsposter

En summering av de olika delvärdena ger följande:

Mark vid damm och reningsverk, ca 10 100 kvm	1 500 000 kr
Anläggningar, restvärde	1 000 000 kr – 1 500 000 kr
Annan skada, uteblivet driftsnetto	4 200 000 kr – 5 000 000 kr
Totalt	6 700 000 kr – 8 000 000 kr

Ytterligare ersättning för servitut för tillfartsvägar, utrymme för vattenledning, område vid Kvarndammen samt område vid skibord vid vattenverket

Enligt rekommendation i Lantmäteriets värderingshandbok kan en ersättning för upplåtelse av servitut för skogsbilvägar bestämmas till det dubbla markintrånget. Markvärdet för kal skogsmark bedöms här till ca 50 000 kr/ha vilket motsvarar ca 5 kr/kvm. För ett intrång om ca 14 130 kvm kan ersättningen beräknas till ca 142 000 kr.

För utrymme för vattenledningar om ca 4 020 kvm (670 meter x 6 meter) samt område vid skibord vid vattenverket om ca 30 kvm bedöms ersättningen enligt nya skogsnormen för markvärde, storm- och torkskador samt övriga skador till sammanlagt ca 10 kr/kvm vilket för 4 050 kvm ger ca 40 500 kr.

Området vid kvarndammen omfattar ca 520 kvm och inrymmer parkeringsyta, område med anläggningar och vattenområde. Ett servitut för området bedöms schablonmässigt till ca 100 kr/kvm det vill säga ca 52 000 kr.

Totalt uppgår ersättningen för upplåtelse av servitut till ca 235 000 kr.

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Följande faktorer bedöms tala för ett högt värde;

Den varma och torra sommaren år 2018 blottade många kommuners sårbarhet kring vattenförsörjningen och det innebar att kommunerna ser över sin vattenförsörjning för att göra den ännu säkrare. Många kommuninvånare fick även uppleva sårbarheten med restriktioner i vattentillgången vilket bedöms göra de medvetna om värdet på vattnet och även beredda att betala något mer för en minskad sårbarhet.

Att äga marken vid vattenverket och infiltrationsdammen samt att även äga anläggningarna vid dämmena och överföringsledningen innebär en minskad risk för störningar då en aktör har bättre kontroll över helheten.

Infiltrationen i marken från infiltrationsdammen ner till brunnarna vid vattenverket ger en minskad sårbarhet genom att det finns ett magasin i marken som kan användas även om flödet till infiltrationsdammen tillfälligt måste stoppas.

Ett köp ger en snabbare åtkomst till marken till skillnad från ett förfarande med expropriation som kan ta flera år och där kostnader för jurister snabbt kan nå stora belopp.

Följande faktorer bedöms tala för ett lågt värde;

Sett som industrimark bedöms värdet vara lågt då marken ligger ganska otillgängligt. Det finns även en viss osäkerhet avseende framtida kostnader för renovering och underhåll av anläggningarna.

Markägaren bedöms ha små möjligheter att avyttra marken till annan köpare som kan betala lika bra som kommunen. De värden som redovisas är sett och bedömda ur köparens synvinkel, i detta fall Kungälvs kommun, som bedöms vara den köpare som har högst betalningsvilja.

Sammantaget bedöms att argumenten som talar för ett högt värde är fler och väger något tyngre än de argument som talar för ett lågt värde.

Marknadsvärde

Mot bakgrund av vad som redovisats i värdeutlåtandet bedöms marknadsvärdet för
del av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3, markanläggningar, annan skada samt tillägg för servitutsupplåtelser, vid värdetidpunkten april 2022 till:

8 235 000 kronor

Åtta miljoner två hundra trettiofem tusen kronor

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

Göteborg 2022-04-20

Erik Einarsson
Jägmästare och civilekonom

AUKTORISERAD
LANTBRUKSVÄRDERARE

SAMHALLSBYGGARNA

Bilagor

Bilaga 1	Allmänna villkor för värdeutlåtande
Bilaga 2	Kompletterande bilder
Bilaga 3	Ortspris tomtmark för industri

Svefa AB, Ullevigatan 19, 411 10 Göteborg
Org.nr: 556514-3434, Styrelsens säte: Stockholm

SVEFA

ALLMÄNNA VILLKOR FÖR VÄRDEUTLÅTANDE

Dessa allmänna villkor är gemensamt utarbetade av CBRE Sweden AB, DTZ Sweden AB, Forum Fastighetsekonomi AB, FS Fastighetsstrategi AB, Newsec Advice AB, Savills Sweden AB och Svefa AB. De är utarbetade med utgångspunkt från God Värderarsed, upprättat av Sektionen För Fastighetsvärdering inom Samhällsbyggarna och är avsedda för auktoriserade värderare inom Samhällsbyggarna. Villkoren gäller från 2010-12-01 vid värdering av hela, delar av fastigheter, tomträtter, byggnader på ofri grund eller liknande värderingsuppdrag inom Sverige. Såvitt ej annat framgår av värdeutlåtandet gäller följande;

1 Värdeutlåtandets omfattning

1.1 Värderingsobjektet omfattar i värdeutlåtandet angiven fast egendom eller motsvarande med tillhörande rättigheter och skyldigheter i form av servitut, ledningsrätt, samfälligheter och övriga rättigheter eller skyldigheter som framgår av utdrag från Fastighetsregistret hänförligt till värderingsobjektet.

1.2 Värdeutlåtandet omfattar även, i förekommande fall, till värderingsobjektet hörande fastighetstillbehör och byggnadstillbehör, dock ej industritillbehör i annan omfattning än vad som framgår av utlåtandet.

1.3 Kontroll av inskrivna rättigheter har skett genom utdrag från Fastighetsregistret. Den information som erhållits genom Fastighetsregistret har förutsatts vara korrekt och fullständig, varför ytterligare utredning av legala förhållanden och dispositionsrätt ej vidtagits. Vad gäller legala förhållanden utöver vad som framgår av Fastighetsregistret har dessa enbart beaktats i den omfattning information därom lämnats skriftligen av uppdragsgivaren/ägaren eller dennes ombud. Förutom det som framgår av utdrag från Fastighetsregistret samt av uppgifter som lämnats av uppdragsgivaren/ägaren eller dennes ombud har det förutsatts att värderingsobjektet inte belastas av icke inskrivna servitut, nyttjanderättsavtal eller andra avtal som i något avseende begränsar fastighetsägarens rådighet över egendomen samt att värderingsobjektet inte belastas av betungande utgifter, avgifter eller andra gravationer. Vidare har det förutsatts att värderingsobjektet inte är föremål för tvist i något avseende.

2 Förutsättningar för värdeutlåtande

2.1 Den information som innefattas i värdeutlåtandet har insamlats från källor som bedömts vara tillförlitliga. Samtliga uppgifter som erhållits genom uppdragsgivaren/ägaren eller dennes ombud och eventuella nyttjanderättshavare, har förutsatts vara korrekta. Uppgifterna har endast kontrollerats genom en allmän rimlighetsbedömning. Vidare har förutsatts att inget av relevans för värdebedömningen har utelämnats av uppdragsgivaren/ägaren eller dennes ombud.

2.2 De areor som läggs till grund för värderingen har erhållits genom uppdragsgivaren/ägaren eller dennes ombud. Värderaren har förlitat sig på dessa areor och har inte mätt upp dem på plats eller på ritningar, men areorna har kontrollerats genom en rimlighetsbedömning. Areorna har förutsatts vara uppmätta i enlighet med vid varje tillfälle gällande ”Svensk Standard”.

2.3 Vad avser hyres- och arrendeförhållanden eller andra nyttjanderätter, har värdebedömningen i förekommande fall utgått från gällande hyres- och arrendeavtal samt övriga nyttjanderättsavtal. Kopior av dessa eller andra handlingar utvisande relevanta villkor har erhållits av uppdragsgivaren/ägaren eller dennes ombud.

2.4 Värderingsobjektet förutsätts dels uppfylla alla erforderliga myndighetskrav och för fastigheten gällande villkor, såsom planförhållanden etc, dels ha erhållit alla erforderliga myndighetstillstånd för dess användning på sätt som anges i utlåtandet.

3 Miljöfrågor

3.1 Värdebedömningen gäller under förutsättningen att mark eller byggnader inom värderingsobjektet inte är i behov av sanering eller att det föreligger någon annan form av miljömässig belastning.

3.2 Mot bakgrund av vad som framgår av 3.1 ansvarar värderaren inte för den skada som kan åsamkas uppdragsgivaren eller tredje man som en konsekvens av att värdebedömningen är felaktig på grund av att värderingsobjektet är i behov av sanering eller att det föreligger någon annan form av miljömässig belastning.

4 Besiktning, tekniskt skick

4.1 Den fysiska konditionen hos de anläggningar (byggnader osv) som beskrivs i utlåtandet är baserad på översiktlig okulär besiktning. Utförd besiktning har ej varit av sådan karaktär att den uppfyller säljarens upplysningsplikt eller köparens undersökningsplikt enligt 4 kap 19 § Jordabalken. Värderingsobjektet förutsätts ha det skick och den standard som okulärbesiktningen indikerade vid besiktningstillfället.

4.2 Värderaren tar inget ansvar för dolda fel eller icke uppenbara förhållanden på egendomen, under marken eller i byggnaden, som skulle påverka värdet. Inget ansvar tas för

- sådant som skulle kräva specialistkompetens eller speciella kunskaper för att upptäcka.
- funktionen (skadefriheten) och/eller konditionen hos byggnadsdetaljer, mekanisk utrustning, rörledningar eller elektriska komponenter.

5 Ansvar

5.1 Eventuella skadeståndsanspråk till följd av påvisad skada till följd av fel i värdeutlåtandet skall framställas inom ett år från värderingstidpunkten (datum för undertecknande av värderingen).

5.2 Det maximala skadestånd som kan utgå för påvisad skada till följd av fel i värdeutlåtandet är 25 prisbasbelopp vid värderingstidpunkten.

6 Värdeutlåtandets aktualitet

6.1 Beroende på att de faktorer som påverkar värderingsobjektets marknadsvärde förändras över tiden är den värdebedömning som återges i utlåtandet gällande endast vid värdetidpunkten med de förutsättningar och reservationer som angivits i utlåtandet.

6.2 Framtida in- och utbetalningar samt värdeutveckling som redovisas i utlåtandet i förekommande fall, har gjorts utifrån ett scenario som, enligt värderarens uppfattning, återspeglar fastighetsmarknadens förväntningar om framtiden. Värdebedömningen innebär inte någon utfästelse om faktisk framtida kassaflödes- och värdeutveckling.

7 Värdeutlåtandets användande

7.1 Innehållet i värdeutlåtandet med tillhörande bilagor tillhör uppdragsgivaren och skall användas i sin helhet till det syfte som anges i utlåtandet.

7.2 Används värdeutlåtandet för rättsliga förfoganden, ansvarar värderaren endast för direkt eller indirekt skada som kan drabba uppdragsgivaren om utlåtandet används enligt 7.1. Värderaren är fri från allt ansvar för skada som drabbat tredje man till följd av att denne använt sig av värdeutlåtandet eller uppgifter i detta.

7.3 Innan värdeutlåtandet eller delar av det reproduceras eller refereras till i något annat skriftligt dokument, måste värderingsföretaget godkänna innehållet och på vilket sätt utlåtandet skall återges.

Nivåreglering vid Drypesjön.

Stödmur med mera vid Drypesjön.

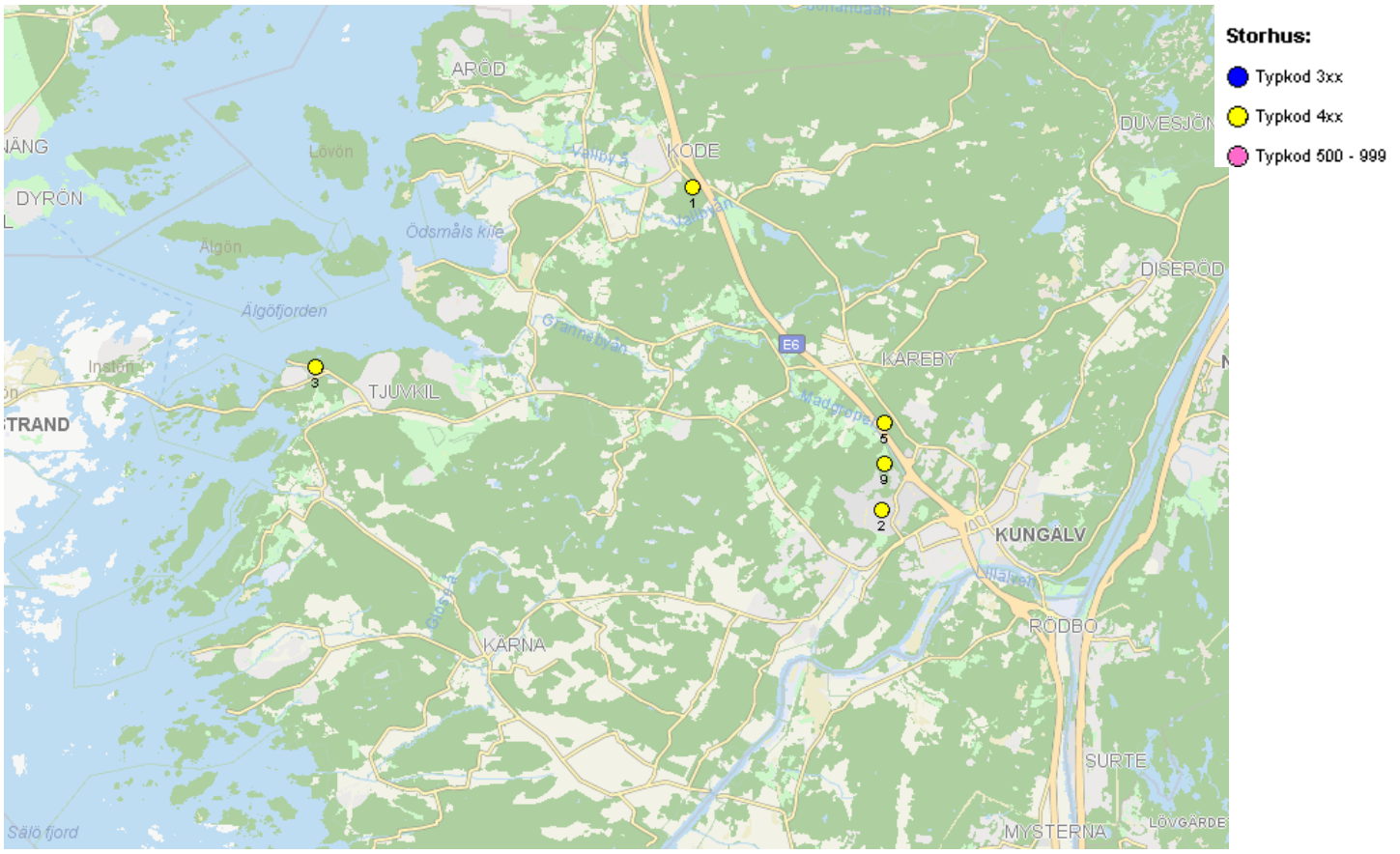

Del av mark och anläggningar vid vattenverket.

ValueringsData

Storhus fastigheter

Datum: 2022-02-23

Köpinformation														
#	Kommun	Fastighet	Typkod	Total area	Bostads area	Lokal area	Area prod	Area kontor	Area lager	Värdeår	Areal	Köpedatum	Pris	Kr/Kvm	K/T
1	Kungälv	KÅLLERÖD 1:15	411	0	0	0	0	0	0		6199	2021-10-18	1000	0	0.00
2	Kungälv	KYLAREN 10	411	0	0	0	0	0	0		3426	2021-06-01	447	130	0.24
3	Kungälv	TJUVKIL 2:175	411	0	0	0	0	0	0		5918	2021-01-14	4500	760	7.61
5	Kungälv	KALLE GLADER 14	411	0	0	0	0	0	0		17425	2020-09-01	8000	459	0.85
9	Kungälv	KOPPLINGEN 1	411	0	0	0	0	0	0		1968	2020-01-17	1372	697	1.27

Rapport

Handläggare
Lindgren Andreas
Tel
+46105050486
Mobil
+46721684571
E-post
andreas.lindgren@afry.com

Datum
2022-10-26
Projekt ID
D0087359

Kund
AB Sand & Trä

Värdering Lysegården 1:1 och 1:3

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 3

2 Värdering Svefab 3

3 Värdering vattentäkt 4

3.1 Alternativ till att ersätta Lysegården 5

3.2 Värdering Grundvattentäkt 6

4 Bedömt värde av Lysegården 1:1 och 1:3 6

Bilagor

Bilaga 1: Sweco Rapport

Bilaga 2: Tyréns föredrag Grundvattendagar

Bilaga 3: Kungälvs vattenförsörjningsplan

1 Bakgrund

Sedan 1994 har Kungälvs kommun haft ett avtal med Roger Engström gällande nyttjande av befintlig vattentäkt på Lysegården 1:3 för Kungälvs kommuns vattenförsörjning. Detta avtal gäller från 1995-01-01 och fram till 2024-12-31 och för att kommunen ska kunna fortsätta nyttja vattentäkten måste antingen ett nytt avtal skrivas eller att kommunen förvärvar Lysegården 1:1 och 1:3.

2 Värdering Svefab

Nedan följer en summering av de olika delvärdena som Svefab har inkluderat i sitt värdeutlåtande:

- Mark vid damm och reningsverk, ca 10 100 kvm; 1 500 000 kr
  - Kommentarer:
    - Svefab har i sitt värdeutlåtande använt sig av försäljningssiffror för industrimark för att värdera marken vid damm och reningsverk vilket har gett en nivå på 150–200 kr/kvm.
    - Värdet för denna mark bör även inkludera den stora ”nyttan” vattentäkten innebär.
- Anläggningar, restvärde 1 000 000 kr – 1 500 000 kr
  - Kommentarer:
    - Bedömning är ok
- Annan skada, uteblivet driftsnetto 4 200 000 kr – 5 000 000 kr
  - Kommentar:
    - Bedömning är ok men med tillägget att Kungälvs kommun även övertar leverans till 123 fastigheter och denna uteblivna intäkt bör också räknas med. (300 000 kr/år)
    - Totalt uteblivit driftsnetto ca 10 000 000 kr
- Totalt 6 700 000 kr – 8 000 000 kr
  - Kommentar:
    - Svefabs värdeutlåtande kan till stora delar accepteras men värdet för vattentäkten och dess betydelse för vattenförsörjningen för Kungsälvs kommun bör vägas in och betyder att värdet för marken är betydligt högre än industrimark. Även tillägg för 123 fastigheter uteblivit tillägg bör tas med i beräkning (Kungälvs kommun övertar dessa kunder vid försäljning)

3 Värdering vattentäkt

Att sätta ett exakt värde på Lysegårdens vattentäkt är svårt men en värdering av Lysegården 1:1 och 1:3 bör inkludera nyttan av vattentäkten och dess betydelse för Kungälvs vattenförsörjning samt kunna jämföras med en alternativkostnad Kungälvs kommun skulle få för att ersätta vattentäkten. Ett värde för en grundvattentäkt kan även beräknas enligt modell som presenterades under Grundvattendagarna 2022. Notera att detta endast ger ett teoretisk värde av vattentäkten i stort och är inte ett försäljningsvärde, men det ger dock en indikation på hur värdefull vattentäkten är för Kungälvs kommun.

Nedan är en bild över vattenförsörjningen i Kungälv kommun och det röda området i norr beskriver det område som Lysegården vattenverk försörjer. Det finns två ytterligare vattenverk i kommunen – Kungälv vattenverk och Marstrand vattenverk. Lysegården vattenverk har idag ingen reservvattenförsörjning (Sweco rapport).

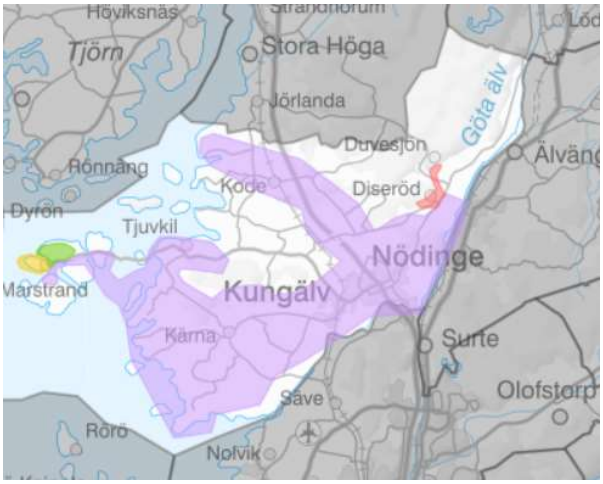

Bild 1: Kungälv kommuns vattenförsörjning

Nyttan av Lysegårdens vattenverk belyses i en rapport från Sweco inför att införa ett vattenskyddsområde för Lysegården samt i Kungälvs Vattenförsörjningsplan.

Sweco beskriver vattentäkten i Lysegården i sin rapport ”Lysegårdens vattenskyddsområde”:

”Vid Lysegården finns en kommunal grundvattentäkt med ett vattenskyddsområde och tillhörande skyddsföreskrifter fastställda 1992. Grundvattnet utgörs av både naturligt grundvatten och från konstgjord infiltration. Infiltrationsdammen ägs av ett privat företag. Lysegården har i den regionala vattenförsörjningsplanen från GR (not Göteborgsregionen) pekats ut som värdefull för den regionala dricksvattenförsörjningen. Grundvattenförekomsten är också utpekad i länsstyrelsens remissupplaga av sin regionala vattenförsörjningsplan”

Rapporten beskriver vidare:

”2.5 Vattentäktens värde
Värdet på en vattentäkt beror bland annat på uttagbara vattenmängder, nuvarande och framtida vattenutnyttjande, kostnader för en alternativ vattentäkt med samma kvantitet och kvalitet samt på tillgång på reservvattentäkter. För vattenförsörjningsändamål är utvinningsvärdet av största intresse. Vattentäktens värde bestäms ofta av kostnaden för att ersätta vattentäkten med ett likvärdigt alternativ i händelse av att den blir obrukbar. Enligt Naturvårdsverkets indelningsgrund

i fyra värdeklasser har Lysegårdens vattentäkt ett mycket högt skyddsvärde. Till vattentäkter med mycket högt skyddsvärde räknas allmänna vattentäkter där reservalternativ saknas. Enligt Göteborgsregionens vattenförsörjningsplan utgör grundvattenförekomsten Lysegården en viktig resurs i regionen. Vattenresursen är även bedömd att vara av mellankommunal betydelse, baserat på konstgjord infiltration."

Från Kungälvs Vattenförsörjningsplan (sida 102) finns en beskrivning att Lysegårdens vattentäkt är viktig utifrån ett reservvattenperspektiv:

"Alternativ 4 – Råvatten från Drypesjön är det alternativ som genomgående erhåller höga poäng även vid andra viktningar. Alternativet erhåller högst värde om samtliga huvudkriterier viktas lika, om huvudkriteriet Risker värderas högst (40 % och övriga kriterier 20 % vardera) och om huvudkriteriet för leveranssäkerhet viktas högst (40 % och övriga kriterier 20 % vardera). Däremot kommer Drypesjön enbart på andra plats om kvalitét viktas högst (40 %, och övriga kriterier 20 % vardera). Detta kan förklaras av att Alternativ 6b - Lysegården som då hamnar på första plats, består av grundvatten med en bättre och stabilare kvalitet än ett ytvatten. Skillnaden är dock extremt liten eftersom Alternativ 6a – Lysegården kommer efter Drypesjön. Det som slår igenom är Alternativ 6b:s höga poäng inom leveranssäkerhet, för delkriteriet beträffande avbrott i Kungälvs vattenverk."

Vattenförsörjningsplan (s 45):

"Kungälvs vattenverk planeras inte tillhandahålla vatten för samtliga vattenabonnenter anslutna till den allmänna vattenförsörjningen i Kungälvs kommun, varför de två andra kommunala vattenverken vid Lysegården och Marstrand kommer att bevaras och vara i fortsatt drift. Mer information angående dessa vattenverk finns att läsa under avsnitt 7.4."

Fån dessa två rapporter är det tydligt att Lysegårdens vattentäkt är betydelsefull för Kungälvs nuvarande och framtida vattenförsörjning. I ett eventuellt förvärv av Lysegården 1:1 och 1:3 bör denna nytta vara en del i värderingen. Denna vattentäkt kan även vara aktuell till att användas som reservvattentäkt i framtiden vilket också belyser hur viktig denna vattentäkt är för Kungälvs kommun.

Nyttan av vattentäkten som är belyst både i Swecos rapport kring vattenskyddsområde samt i Kungälvs vattenförsörjningsplan borde värderas högt och bör ha ett riktvärde på 10-20 miljoner kronor.

3.1 Alternativ till att ersätta Lysegården

Alternativa vattenförsörjningar – vad skulle det kosta för Kungälvs kommun att ersätta Lysegårdens vattentäkt?

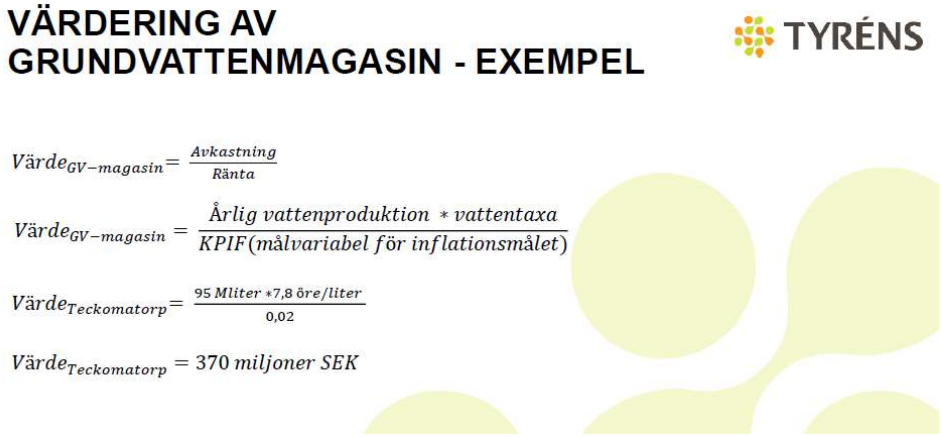
Lysegården vattenverk producerar 800 000 m3/år (Kungälv kommun, EK-4.2, 2014) vilket ger en dygnsproduktion på ca 2200 m3 eller ett snitt på ca 25 l/s.

Kungälvs vattenverk kan leverera ca 200 l/s

Om Kungälv skulle ersätta Lysegårdens vattenverk med vatten från Kungälvs vattenverk så skulle Kungälv behöva förstärka sitt ledningsnät samt koppla samman Kungälvs ledningsnät med Lysegårdens ledningsnät. Denna kostnad bedöms som väsentlig, men utan att ha tillgång till ledningsnätmodeller har denna kostnad inte kunnat beräknas. En bedömd kostnad för att ersätta Lysegårdens vattenverk överstiger sannolikt 20-30 miljoner kronor (i en dialog med Kungälvs kommun så kan detta räknas fram schablonmässigt)

3.2 Värdering Grundvattentäkt

Värdering Grundvattentäkt (Grundvattendagarna 2022 – Presentation av Henric Thulin Olander.

För Lysegården skulle det innebära följande beräkning:

Årlig vattenproduktion= 800 000 m3= 800 000 000 liter

Vattentaxa= 35,69 kr/m3= 0,03569 kr/l

KFIF= 2%

Värde= (800 000 000*0,02569)/0,02= 1,4 miljarder kr

4 Bedömt värde av Lysegården 1:1 och 1:3

Utifrån den stora nytta Lysegårdens vattentäkt tillför Kungälvs vattenförsörjning som pekas ut både i Swecos rapport om vattenskyddsområde samt i Kungälvs Vattenförsörjningsplan så är det av stor vikt för Kungälvs kommun att få behålla denna vattentäkt samt även förvärva Lysegården 1:1 och 1:3 så att kommunen får full kontroll över denna vattentäkt.

Förslag till värdering:

- Mark vid damm och reningsverk,
  - ca 10 100 kvm; 1 500 000 kr
- Anläggningar,
  - restvärde 1 500 000 kr
- Annan skada,
  - uteblivet driftsnetto (600 kkr årligen i 30 år)
  - 10 000 000 kr
- Nyttan av vattentäkt, en bedömning baserad på
  - betydelsen av vattentäkten för Kungälvs kommun,
  - alternativa försörjningsalternativ samt
  - värdeuträkning av grundvattentäkten,
  - ca 10–15 Mkr
- Totalt 23–28 Mkr

KÖPEKONTRAKT

SÄLJARE

Lysegården Egendom AB, org. nr. 559011-2529
Lysegården 210
442 92 Romelanda

så som ägare till fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 nedan kallad **”Säljaren”**

KÖPARE

Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371
442 81 Kungälv

nedan kallad ”**Köparen”**

1 § BAKGRUND

På fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 finns ett vattenverk med tillhörande anordningar.

Kungälvs kommun ska förvärva fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 genom köp samt del av Kungälv Lysegården 1:1 genom överenskommelse om fastighetsreglering. Överenskommelse om fastighetsreglering regleras i ett annat avtal.

Enligt fastslagen rutin i Kungälvs kommun kommer Köparen, det vill säga Kungälvs kommun, att skriva under avtalet när lagakraftvunnet bifallsbeslut avseende avtalet är fattat av kommunfullmäktige i Kungälvs kommun.

2 § ÖVERLÅTELSEOBJEKT

Överlåtelsen avser fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 (nedan **”Fastigheten”**), se karta i Bilaga 1.

3 § ÖVERLÅTELSE-FÖRKLARING

Säljaren överlåter och säljer härmed Fastigheten till Köparen.

4 § KÖPESKILLING OCH BETALNING

Den överenskomna köpeskillingen är:

345 450 (Trehundra fyrtiofemtusen fyrahundrafemtio) kronor.

Köpeskillingen skall erläggas senast 14 dagar efter tillträdesdagen på så sätt att 345 450 kronor betalas till av säljaren angivet konto.

När köpeskillingen är betald ska den kvitteras genom upprättande av köpebrev.

5 § TILLTRÄDESDAG

Tillträde till fastigheten ska ske när Kungälvs kommun har undertecknat avtalet i enlighet med vad som står i avtalets 12 §.

6 § PENNING-INTECKNINGAR

Fastigheten belastas inte av några penninginteckningar. Säljaren förbinder sig att före tillträdesdagen inte ta ut nya penninginteckningar i fastigheten utan Köparens medgivande.

7 § EGENDOMENS SKICK

Fastigheten överlåts i det skick den nu befinner sig. Köparen har haft möjlighet att undersöka fastigheten innan köpet.

Säljaren förbinder sig att före tillträdesdagen inte företa någon åtgärd som kan minska egendomens värde eller underlåta något som kan vara ägnat att behålla egendomen vid dess nuvarande värde.

8 § BELASTNINGAR

Säljaren förklarar att fastigheten, såvitt Säljaren känner till, inte besväras av några upplåtna, oinskrivna rättigheter.

Fastigheten belastas enligt fastighetsregistret av:

- Servitut för ledning, akt 14-IM3-74/2086.1
- Nyttjanderätt, akt 74/1740

9 § SKATTER MM	Säljaren svarar för alla kostnader, skatter och avgifter som belöper på fastigheten till tillträdesdagen. Köparen svarar för kostnader, skatter och avgifter som belöper på fastigheten from tillträdesdagen. Motsvarande fördelning gäller för intäkter från fastigheten.
10 § LAGFARTS-KOSTNADER	Köparen betalar lagfartskostnad kopplad till detta köpekontrakt.
11 § HANDLINGAR MM	På tillträdesdagen skall säljaren till köparen överlämna eventuella handlingar som säljaren innehar och som kan vara av intresse för köparen som ny ägare av egendomen, t ex lantmäterihandlingar.
12 § AVTALETS GILTIGHET	Avtalet är villkorat av att avtalet godkänns av Kommunfullmäktige i Kungälvs kommun genom beslut som vinner laga kraft varpå kommunen undertecknar avtalet.

Detta köpekontrakt är upprättat i tre exemplar, ett för vardera parten och ett till Inskrivningsmyndigheten.

Ort:	Ort:
Datum:	Datum:
För Kungälvs kommun	För Lysegården Egendom AB
_____	_____
Haleh Lindqvist	*Roger Engström*

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

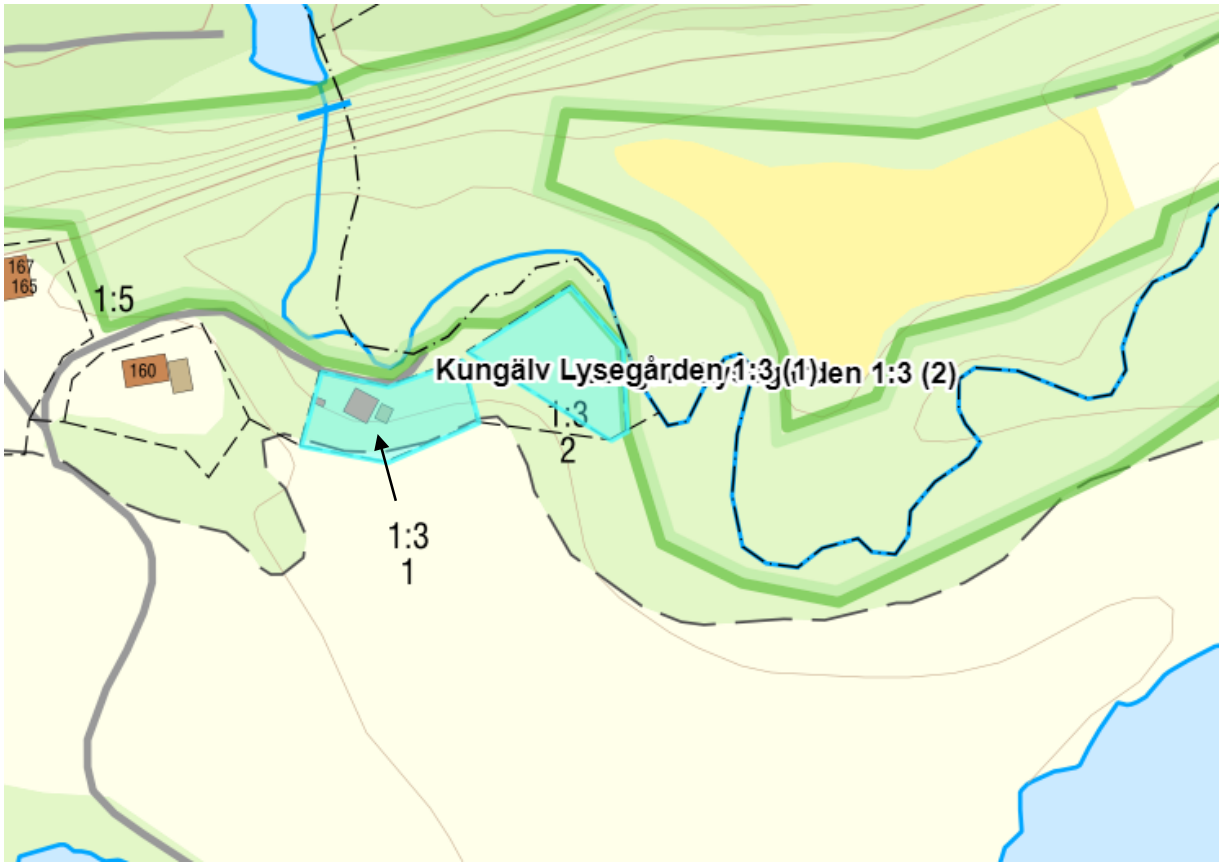
_____

Miguel Odhner

Ovanstående säljares och köpares egenhändiga namnteckningar bevittnas:

.....	.....
(Namnteckning)	(Namnteckning)
Namnförtydligande:…….	Namnförtydligande:…….
Telefon: ……	Telefon: ……

Bilaga 1

Fastigheten Lysegården 1:3 består av två skiften och är markerade i blått på ovan karta.

KÖPEBREV

SÄLJARE

Lysegården Egendom AB, org. nr. 559011-2529

Lysegården 210

442 92 Romelanda

nedan kallad **”Säljaren”**

KÖPARE

Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371
442 81 Kungälv

nedan kallad ”**Köparen”**

1 § ÖVERLÅTELSE-OBJEKT

Överlåtelsen avser fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 (nedan **”Fastigheten”**), se karta i Bilaga 1.

2 § ÖVERLÅTELSE-FÖRKLARING

Säljaren överlåter och säljer härmed Fastigheten till Köparen.

3 § KÖPESKILLING

Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskilling om

345 450 (Trehundra fyrtiofemtusen fyrahundrafemtio) kronor.

Detta köpebrev är upprättat i tre exemplar, ett för vardera parten och ett till inskrivningsmyndigheten.

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

_____

Haleh Lindqvist

Ort:

Datum:

För Lysegården Egendom AB

_____

Roger Engström

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

_____

Miguel Odhner

Ovanstående säljares och köpares egenhändiga namnteckningar bevittnas:

.....
(Namnteckning)

Namnförtydligande:…….

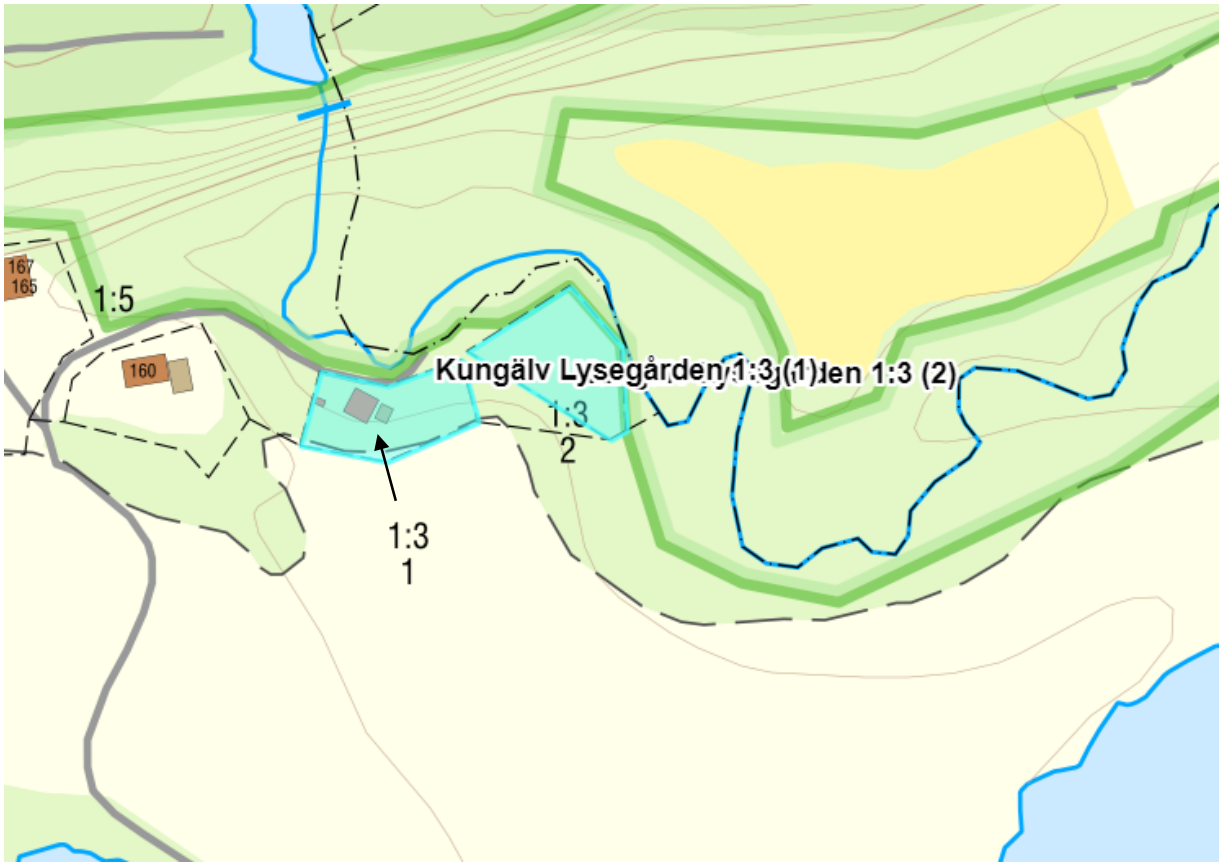
Telefon:
……

.....
(Namnteckning)

Namnförtydligande:…….

Telefon:
……

Bilaga 1

Fastigheten Lysegården 1:3 består av två skiften och är markerade i blått på ovan karta

KÖPEKONTRAKT

SÄLJARE

Roger Engström, pers. nr. 19511116-5071
Lysegården 140
442 92 Romelanda

nedan kallad **”Säljaren”**

KÖPARE

Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371
442 81 Kungälv

nedan kallad ”**Köparen”**

1 § BAKGRUND	Kungälvs kommun ska förvärva anläggningar belägna vid Drypesjön i Kungälvs kommun samt en bit vattenledning belägen på Kungälv Lysegården 1:6 som ägs av Säljaren. Anläggningarna är en del av vattenverksamheten som bedrivs i Lysegården. Enligt fastslagen rutin i Kungälvs kommun kommer Köparen, det vill säga Kungälvs kommun, att skriva under avtalet när lagakraftvunnet bifallsbeslut avseende avtalet är fattat av kommunfullmäktige i Kungälvs kommun.
2 § ÖVERLÅTELSEOBJEKT	Överlåtelsen avser anläggningarna vid Drypesjön och en bit vattenledning på Lysegården 1:6. Anläggningarna består av vattenledning, dämme, sarg, skibord, pegel, konstruktion och stängsel och benämns vidare som **”Anläggningarna”**, se Bilaga 1 och 2.
3 § ÖVERLÅTELSE-FÖRKLARING	Säljaren överlåter och säljer härmed Anläggningarna till Köparen.
4 § KÖPESKILLING OCH BETALNING	Den överenskomna köpeskillingen är: **1 600 642 (En miljon sex hundratusen sexhundrafyrtiotvå) kronor**. Köpeskillingen skall erläggas senast 14 dagar efter tillträdesdagen på så sätt att 1 600 642 kronor betalas till av säljaren angivet konto.
5 § TILLTRÄDESDAG	Tillträde till Anläggningarna ska ske när avtalet är giltigt i enlighet med vad som står i avtalets 7 §.
6 § EGENDOMENS SKICK	Anläggningarna överlåts i det skick de nu befinner sig. Köparen har haft möjlighet att undersöka Anläggningarna innan köpet. Säljaren förbinder sig att före tillträdesdagen inte företa någon åtgärd som kan minska egendomens värde eller underlåta något som kan vara ägnat att behålla egendomen vid dess nuvarande värde.
7 § AVTALETS GILTIGHET	Avtalet förutsätter för sin giltighet att köpekontraktet för försäljningen av Kungälv Lysegården 1:3 undertecknats av säljaren Lysegården Egendom AB, org. nr. 559011-2529 och köparen Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371.

Detta köpekontrakt är upprättat i två exemplar, ett för vardera parten

Ort:	Ort:
Datum:	Datum:
För Kungälvs kommun	
_____	_____
Haleh Lindqvist	*Roger Engström*

Ort:

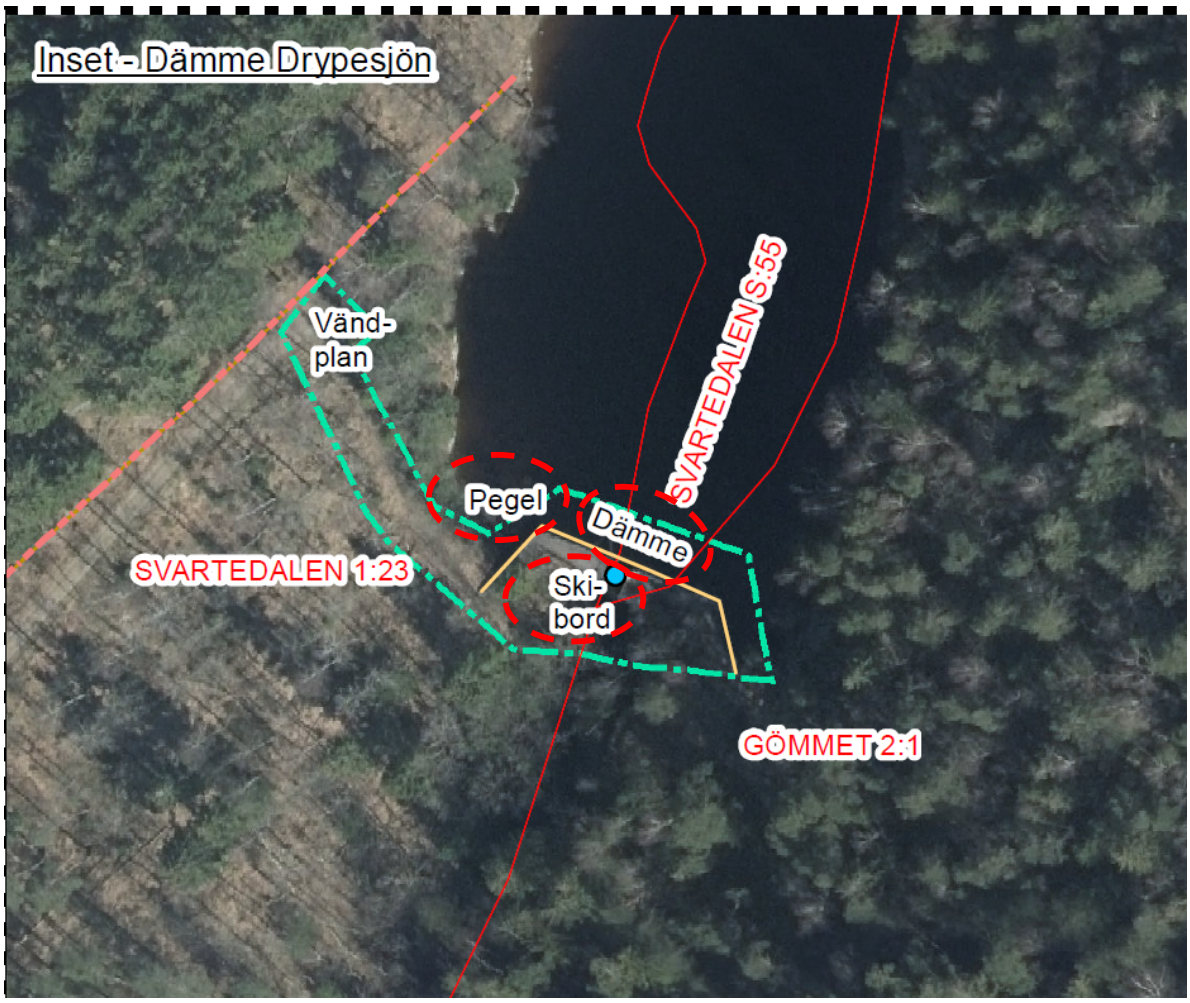
Datum:

För Kungälvs kommun

_____

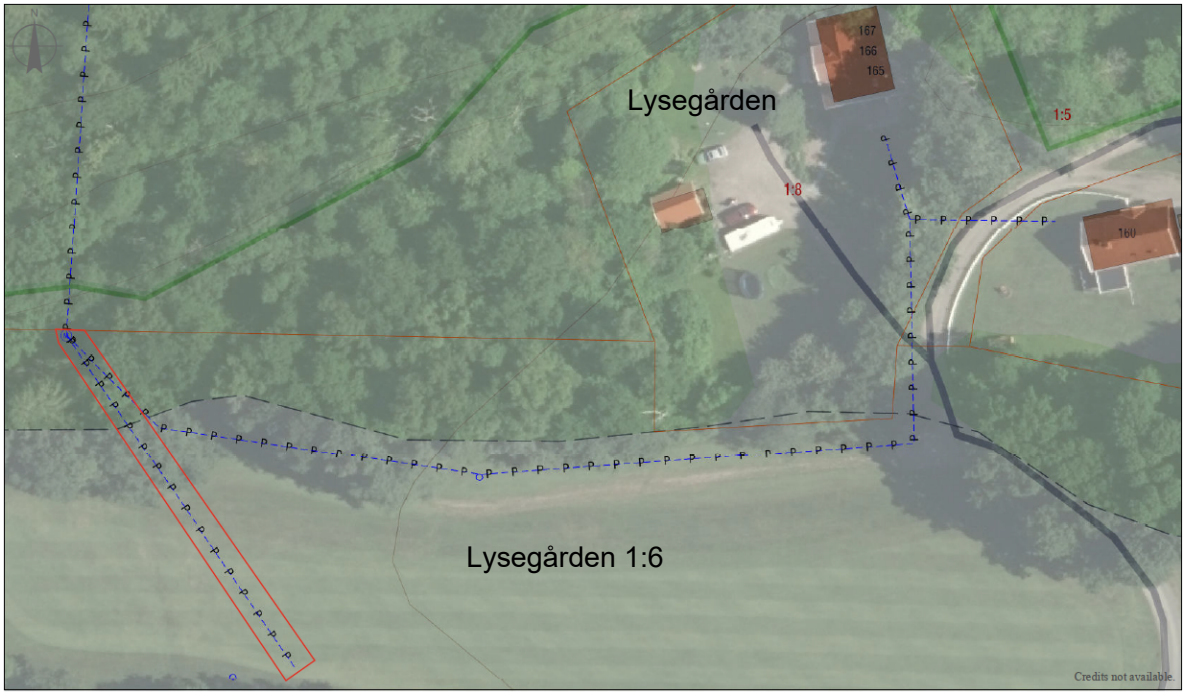
Miguel Odhner

Bilaga 1

Anläggningar vid Drypesjön som överlåts. Sarg, konstruktion och stängsel syns ej i bilden.

Bilaga 2

Ledning som överlåts markerad i rött på ovanstående karta.

ANSÖKAN OCH ÖVERENSKOMMELSE

om fastighetsreglering och ledningsrätt mellan parterna:

Kungälvs kommun, org nr. 212000-1371
442 81 Kungälv

ägare enligt köp till fastigheten Kungälv **Lysegården 1:3**

Roger Engström, pers nr.19511116-5071
Lysegården 140
442 92 Romelanda

ägare till fastigheterna **Kungälv Lysegården 1:1 och Kungälv Romelanda-Lid 1:6**

Aktiebolaget Sand & Trä, org nr. 556049-1713
Lysegården 210
442 92 Romelanda

ägare till fastigheten **Kungälv Stenhålt 1:12**

1. Bakgrund

Syftet med överenskommelsen om fastighetsreglering är att ge rådighet till Kungälvs kommun genom att överta den vattenverksamhet som bedrivs inom fastigheterna. Kungälvs kommun och Roger Engström har genom Vattendomstolens dom 1989-02-27 DVA 6 och Vattenöverdomstolens dom 1990-09-06 TV 441/89 erhållit ett gemensamt tillstånd till vattenuttag m.m ur Lysegårdens grundvattentäkt.

Till fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 ska två markområden från fastigheten Lysegården 1:1 överföras till Lysegården 1:3 (nedan kallat Markområdena), tre nya rättigheter bildas samt överföring av fastighetstillbehör tillhörande Lysegården 1:1.

Roger Engström äger, direkt eller genom bolag, fastigheterna Lysegården 1:1, Romelanda-Lid 1:6 och Stenhålt 1:12.

2. Villkor för överenskommelsens giltighet

Denna överenskommelse förutsätter för sin giltighet att köpekontraktet för försäljningen av Kungälv Lysegården 1:3 undertecknats av säljaren Lysegården Egendom AB, org. nr. 559011-2529 och köparen Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371, varpå Kungälvs kommunen undertecknar överenskommelsen.

3. Ansökan och överenskommelse

Denna ansökan/överenskommelse utgör parternas gemensamma ansökan om fastighetsreglering och ledningsrätt enligt nedan. Detta avtal får läggas till grund för beslut om ledningsrätt så som överenskommelse enligt 14 § första stycket ledningsrättslagen.

Parterna är överens om följande:

4. Marköverföring

Lysegården 1:3 är en fastighet bildad för vattentäktsändamål.

Om lantmäterimyndigheten inte beslutar om marköverföring enligt denna överenskommelse eller om beslutet inte vinner laga kraft, ska denna överenskommelse om marköverföring gälla som nyttjanderätt. Nyttjanderättshavare äger då rätt att skriva in nyttjanderätten i fastighetsregistret. Kostnad för inskrivning betalas av nyttjanderättshavaren.

4.1 Marköverföring 1

Till fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 skall överföras ett markområde om ca 990 m^2 av fastigheten Kungälv Lysegården 1:1 för vattentäktsändamål. Markområdet är markerat med röd markering på bifogad karta, bilaga 1.

4.2 Marköverföring 2

Till fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 skall överföras ett markområde om ca 7 340 m^2 av fastigheten Kungälv Lysegården 1:1 för vattentäktsändamål. Markområdet är markerat med orange markering på bifogad karta, bilaga 2.

Markområdet som ska överföras består av en infiltrationsdamm med tillhörande pumphus som har en direkt koppling till det vattenverk som är beläget på Lysegården 1:3. Det får därför anses finnas ett funktionellt samband mellan markområdena samt en verksamhetsrelaterad koppling mellan fastigheterna.

5. Officialrättigheter

Tre nya officialrättigheter skall bildas enligt nedan.

Om lantmäterimyndigheten inte beslutar om att bilda officialrättigheter enligt denna överenskommelse eller om beslutet inte vinner laga kraft, ska denna överenskommelse om bildande av officialrättigheter gälla som avtalsservitut. Ägaren till förmånsfastigheten äger då rätt att skriva in servitutet i fastighetsregistret. Kostnad för inskrivning betalas av ägaren till förmånsfastigheten.

5.1 Servitut 1

Ändamål: Dämme, skibord, container med tillhörande pump m.m.

Rätt att bibehålla, använda, underhålla och förnya dämme, skibord, container med tillhörande pump och andra erforderliga anordningar för vattenverksamheten, se ungefärligt läge i karta, bilaga 3.

Till förmån för: Lysegården 1:3

Belastar: Lysegården 1:1

5.2 Servitut 2

Ändamål: Väg

Rätt att använda, underhålla och förnya tillfartsväg i ungefärligt läge, se karta bilaga 4.

Till förmån för: Lysegården 1:3

Belastar: Lysegården 1:1, Stenhålt 1:12 och Romelanda-Lid 1:6

5.3 Ledningsrätt

Ändamål: Vattenledning

Rätt att bibehålla, underhålla och förnya vattenledningar med tillhörande erforderliga anordningar så som observationsrör och brunn, se karta i bilaga 5. Redovisningen i kartbilagan är ungefärlig, det är ledningarnas faktiska läge som definierar det upplåtna utrymmet.

Till förmån för: Lysegården 1:3

Belastar: Lysegården 1:1

Ägare till belastad fastighet får inte:

- ändra markanvändningen inom det upplåtna området genom att exempelvis uppföra ny byggnad eller annan anläggning, plantera ny växtlighet (buskar, träd etc.), anordna upplag som kan medföra skada på överföringsledningarna eller att den inte uppfyller gällande säkerhetsföreskrifter, hindra framkomligheten vid arbete med vattenledningarna eller att återställningen efter arbete med vattenledningarna avsevärt fördyras.
- utan skriftligt medgivande från ägare till förmånsfastigheten anlägga nytt staket inom upplåtet område.
- utan medgivande av ägare till förmånsfastigheten spränga, fälla träd, schakta, borra eller på annat sätt ändra marknivån eller vidta någon annan åtgärd som kan medföra fara för vattenledningarna eller risk för att person eller egendom kan skadas av vattenledningarna.

Ägare till förmånsfastigheten ska/är skyldig att:

- utöva de rättigheter som följer med upplåtelsen så att belastad fastighet inte besväras mer än nödvändigt.
- sedan ledningsarbete avslutats i görligaste mån återställa marken i förut befintligt skick.
- vid behov kostnadsfritt upplysa om eller märka ut vattenledningarnas sträckning samt lämna erforderliga skyddsföreskrifter inför åtgärder i vattenledningarnas närhet.

Om lantmäterimyndigheten finner att vattenledningen inte är en ledning som ingår i Ledningsrättslagens (1973:1144) 2 § ska ett officialservitut bildas för vattenledningen.

6. Överföring av fastighetstillbehör

6.1 Överföring 1

Överföring av fastighetstillbehör av de anläggningar som ingår i servitutsupplåtelse 1 ovan. Fastighetstillbehör: Dämme, skibord, container med tillhörande pump och andra erforderliga anordningar som är av nödvändighet för vattenverksamheten.

Överförs till: Lysegården 1:3

Överförs från: Lysegården 1:1

6.2 Överföring 2

Överföring av fastighetstillbehör som ingår i upplåtelse av ledningsrätt ovan. Hela ledningen ska ej ingå i överföringen, då kommunen äger del av ledningen som ingår i

upplåtelsen.
Fastighetstillbehör: Vattenledningar och observationsrör, se karta i bilaga 6.

Överförs till: Lysegården 1:3

Överförs från: Lysegården 1:1

7. Jämkning av gränser

Parterna accepterar att utan ytterligare vederlag finna sig i sådana mindre jämkningar beträffande gränser, särskilda rättigheter och dylikt, som inte strider mot vad som varit avsett vid tillkomsten av denna överenskommelse och som vid lantmäteriförrättningen bedöms erforderliga för att åstadkomma en ändamålsenlig fastighetsindelning.

8. Ersättning

Som ersättning för överförd mark, fastighetstillbehör och rättighetsupplåtelser erlägger Kungälvs kommun **5 053 908 kronor** till ägaren av fastighetsbeteckning Kungälv Lysegården 1:1

Ersättningen omfattar full ersättning.

9. Betalning

Ersättning skall erläggas inom 14 dagar efter det att fastighetsbildningen enligt denna överenskommelse vunnit laga kraft genom insättning på av ägaren till Kungälv Lysegården 1:1 angivet konto.

10. Lantmäteriförrättning

Kungälvs kommun skall ansöka om lantmäteriförrättning för genomförandet av denna överenskommelse. Fastighetsägarna till fastigheterna Kungälv Lysegården 1:1, Romelanda-Lid 1:6 och Stenhålt 1:12 biträder härmed ansökan. Förrättningskostnaderna ska betalas av Kungälvs kommunen.

Denna överenskommelse får ligga till grund för lantmäteriförrättning utan sammanträde.

11. Tillträde

Tillträde får ske när fastighetsbildningsbeslutet/ledningsrättsbeslutet har vunnit laga kraft.

12. Undersökningsplikt

Kungälvs kommun och säljarna är medvetna om sin undersöknings- respektive upplysningsplikt. Kungälvs kommun har sålunda före kontraktets undertecknande noga undersökt fastigheten och därtill hörande byggnad och anläggningar och har därigenom skaffat sig kännedom om det skick byggnad och anläggningar befinner sig i.

13. Inteckningar

Markområdena överlåtes fritt från penninginteckningar och i övrigt från alla sakrättsliga belastningar.

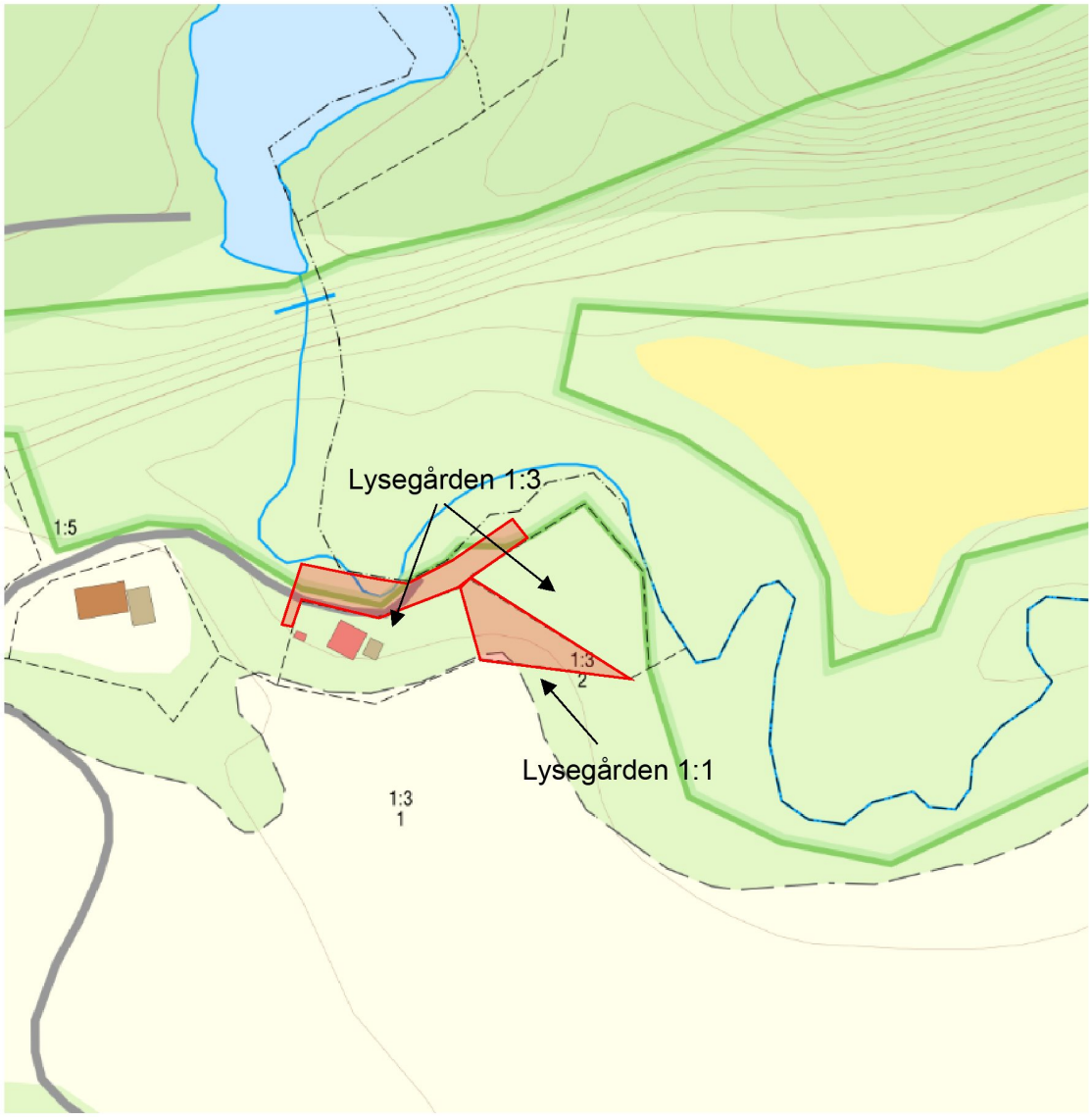
14. Vidare överlåtelse

Fastighetsägarna förbinder sig att vid överlåtelse av hela eller del av fastigheterna binda ny ägare och dennes efterträdare vid denna överenskommelse.

Denna överenskommelse har upprättats i 3 likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt original och ett exemplar av kommunen som skall inlämnas till lantmäterimyndigheten som grund för lantmäteriförrättning.

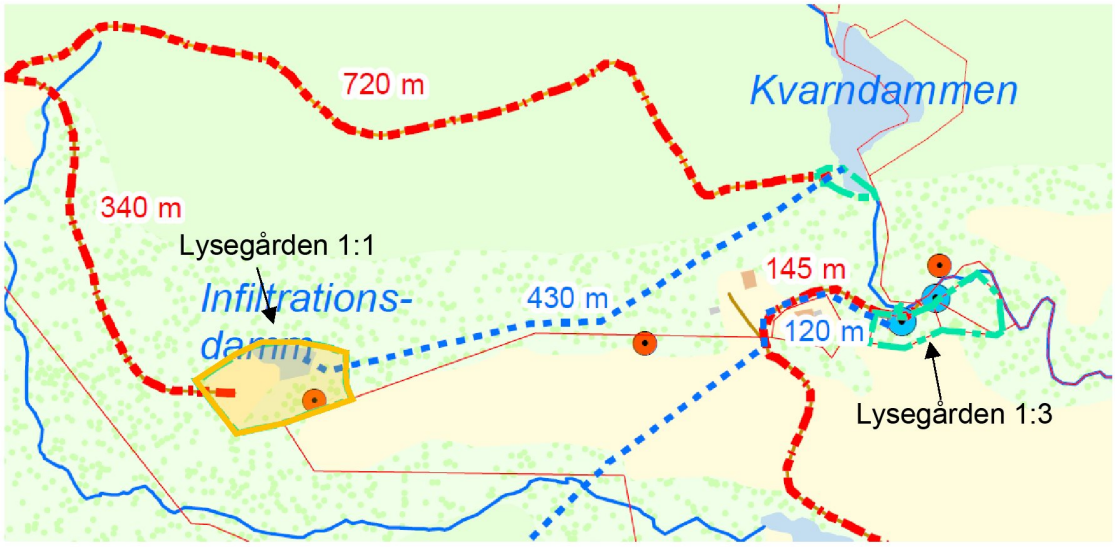
Ort:	Ort:
Datum:	Datum:
För Kungälvs kommun	
_____	_____
Haleh Lindqvist	*Roger Engström* *Kungälv Lysegården 1:1 och Romelanda-Lid 1:6*
Ort:	Ort:
Datum:	Datum:
För Kungälvs kommun	För Aktiebolaget Sand & Trä
_____	_____
Miguel Odhner	*Roger Engström* *Kungälv Stenhålt 1:12*

Bilaga 1 - Marköverföring 1

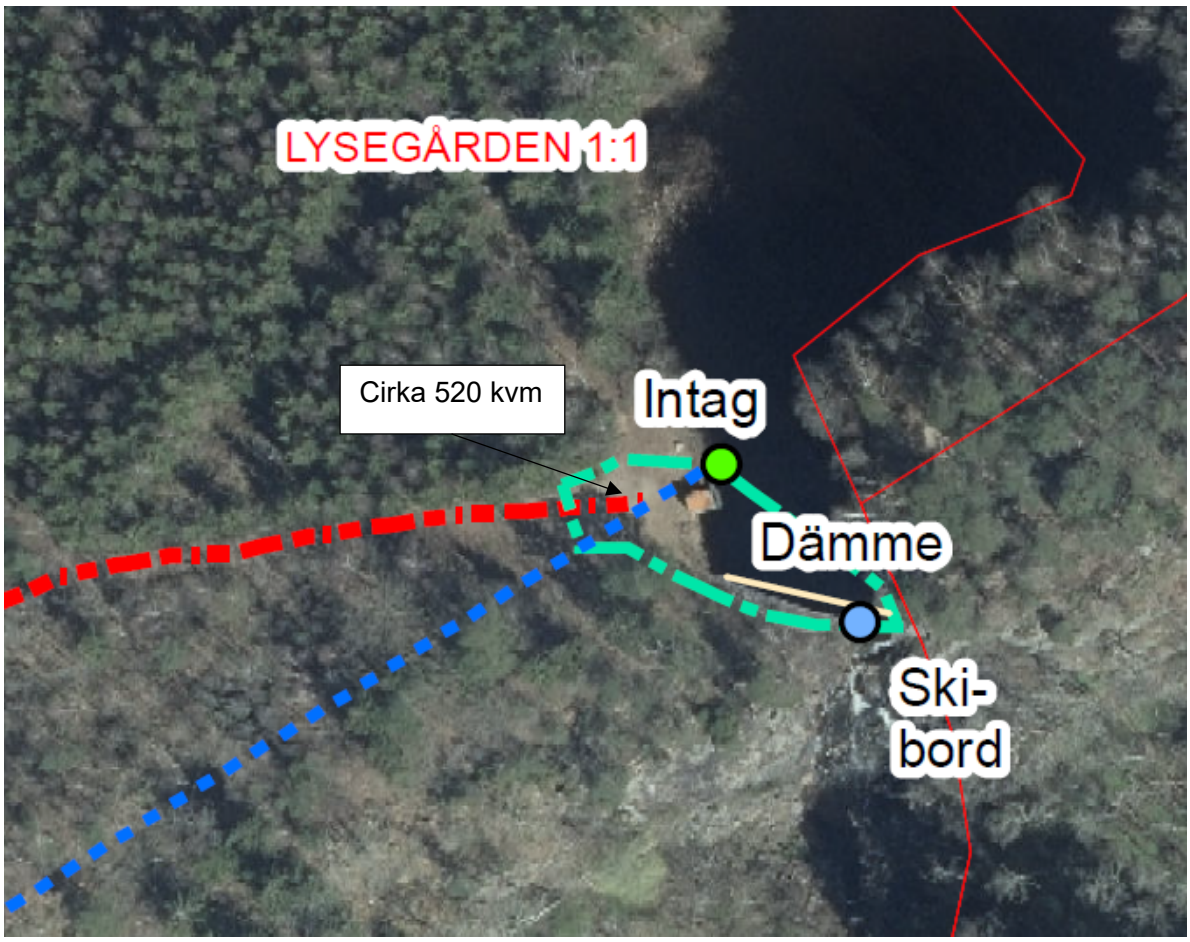
Rött markområde ska överföras från Kungälv Lysegården 1:1 till Kungälv Lysegården 1:3.

Bilaga 2 - Marköverföring 2

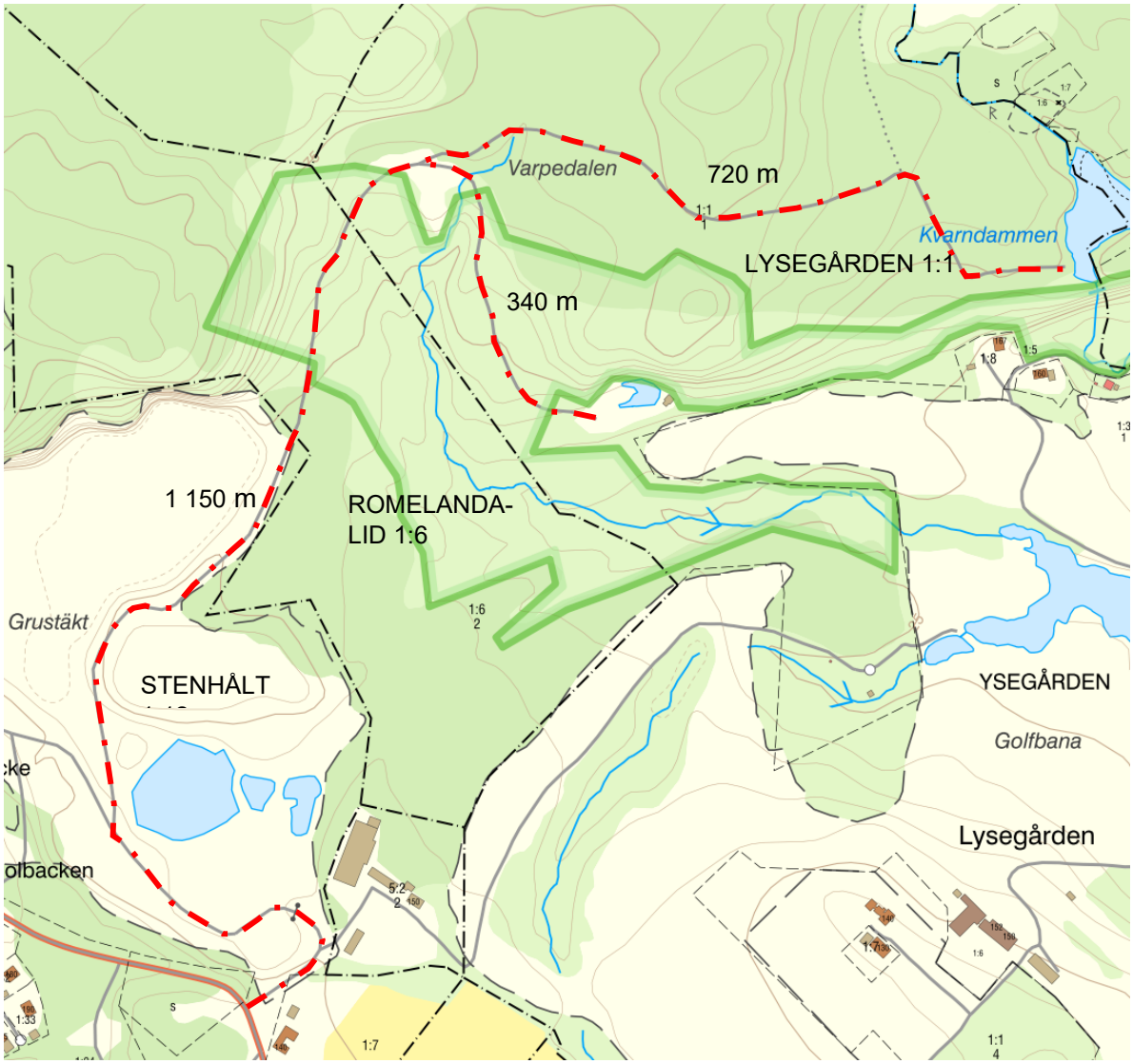
Markområde i orange ska överföras från Kungälv Lysegården 1:1 till Kungälv Lysegården 1:3.

Bilaga 3 - Servitutsupplåtelse 1

Markområde som upplåts med servitut på fastigheten Kungälv Lysegården 1:1 inom grönt streckat område.

Bilaga 4 - Servitutsupplåtelse 2

Väg som upplåts med servitut på fastigheterna Kungälv Stenhålt 1:12, Romelanda-Lid 1:6 och Lysegården 1:1, se röd streckad linje.

Bilaga 5 - Ledningsrätt

Utrymme för ledningar och observationsrör som upplåts med ledningsrätt på fastigheten Kungälv Lysegården 1:1, se svart linje. Observationsrör är markerade med röda cirklar.

Bilaga 6 – Överföring av fastighetstillbehör

Ledning och observationsrör, markerade med röda cirklar, som ska överföras från Kungälv Lysegården 1:1 till Kungälv Lysegården 1:3.

Upphävning av servitutsavtal

Parter

Tjänande fastigheter

Roger Engström, pers nr. 19511116-5071
Lysegården 140
442 02 Romelanda

så som ägare till Tjänande fastighet:
Kungälv Lysegården 1:1

Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371
442 81 Kungälv

så som ägare till Tjänande fastighet:
Kungälv Lysegården 1:3

Härskande fastighet

Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371
442 81 Kungälv

så som ägare till Härskande fastighet:
Kungälv Rådhuset 11 (numer Kungälv Fontin 1:1)

---

1. **Bakgrund**
   Ett servitutsavtal har tidigare upprättats mellan Tjänande fastigheter och Härskande fastighet daterat 1986-03-01, vilket ger den Härskande fastigheten rätt att infiltrera ytvatten och utta grundvatten på Tjänande fastigheter, se bilaga 1. Tjänande fastigheter har enligt servitutsavtalet haft rätt att utta en viss egen mängd vatten.

   I samband med att Kungälvs kommun förvärvar Lysegården 1:3 samt del av Lysegården 1:1 blir servitutet onyttigt och ska därför upphävas.

   Enligt fastslagen rutin i Kungälvs kommun kommer kommunen att skriva under avtalet när lagakraftvunnet bifallsbeslut avseende avtalet är fattat av kommunfullmäktige i Kungälvs kommun.

2. **Upphävning av servitut**
   Genom detta avtal har parterna gemensamt kommit överens om att det ovan nämnda servitutet, som avser rätten till infiltration och uttagande av grundvatten, ska upphöra och inte längre gälla. Servitutet ska därmed anses vara upphävt och parterna har inga ytterligare rättigheter eller skyldigheter i förhållande till servitutet från och med undertecknandet av detta avtal.

   Detta avtal utgör hela överenskommelsen mellan parterna avseende upphävningen av servitutet och ersätter alla tidigare muntliga och skriftliga överenskommelser i samma fråga.

3. Ersättning

Ingen ersättning ska utgå för upphävning av detta servitutsavtal. Inga ytterligare ersättningsanspråk kan ställas och med detta avtal anser parterna att ersättningen är slutreglerad gällande ovanstående servitut.

4. Ansökan hos inskrivningsmyndigheten

Härskande fastighet ska ansöka om dödning av servitutsavtalet hos inskrivningsmyndigheten om servitutsavtalet är inskrivet i fastighetsregistret. Härskande fastighet står för kostnader kopplade till åtgärden.

5. Avtalets giltighet

Detta avtal förutsätter för sin giltighet att fastighetsbildningen enligt överenskommelse om fastighetsreglering mellan parterna Kungälvs kommun, org.nr. 212000-1371 och Roger Engström, pers nr.19511116-5071 och Aktiebolaget Sand & Trä, org nr. 556049-1713 vinner laga kraft.

Avtalet är dessutom villkorat av att avtalet godkänns av Kommunfullmäktige i Kungälvs kommun genom beslut som vinner laga kraft, varpå kommunen undertecknat avtalet.

_____

Detta avtal har upprättats i tre likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt och ett kan lämnas till Inskrivningsmyndigheten.

Ort:

Datum:

_____

Roger Engström
Kungälv Lysegården 1:1

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

_____

Haleh Lindqvist
Kungälv Rådhuset 11

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

_____

Haleh Lindqvist
Kungälv Lysegården 1:3

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

_____

Miguel Odhner
Kungälv Rådhuset 11

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

_____

Miguel Odhner
Kungälv Lysegården 1:3

538

KUNGÄLVS KOMMUN

Domsbilaga 1

Mellan Kungälvs kommun, nedan kallad kommunen, såsom ägare av fastigheten Rådhuset 11, Kungälvs kommun (härskande fastighet) och Roger Engström, Lena Engström och Assar Engström, nedan kallade fastighetsägarna, såsom ägare av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 i Romelanda, Kungälvs kommun (tjänande fastigheter) träffas härmed följande

S E R V I T U T S A V T A L

1. Servitut

Fastighetsägarna förpliktar sig och blivande ägare av de tjänande fastigheterna att tåla att kommunen och blivande ägare av den härskande fastigheten för all framtid såsom servitutsinnehavare förfogar över de tjänande fastigheterna på sätt sägs i punkt 2 nedan.

2. Kommunens rätt till vattenuttag och infiltration

Kommunen berättigas att för sin vattenförsörjning infiltrera ytvatten och utta grundvatten på Lysegården 1:1 och 1:3 enl vid varje tidpunkt gällande vattendom. Grundvatten får uttas endast under förutsättning att mellan parterna föreligger en gällande överenskommelse angående vederlag för vattenuttaget.

3. Fastighetsägarnas rätt till vattenuttag

I den mån kommunen helt eller delvis ej utnyttjar sina i p 2 ovan angivna rättigheter är fastighetsägarna berättigade att utta den mängd vatten kommunen ej uttar och utnyttja infiltrationsanläggningen härför under förutsättning att mellan parterna föreligger gällande överenskommelse ang vattenmängd, prioritering av vattenuttag, vederlag m m.

4. Vidareupplåtelse

Parterna har inte rätt att vare sig helt eller delvis upplåta sina rättigheter enligt detta avtal till annan utan särskild överenskommelse mellan parterna härom.

Vad nu sagts gäller inte upplåtelse av ägare till Lysegården 1:1 och 1:3 till Aktiebolag i vilket ägaren har ett väsentligt inflytande.

5. Ersättning för fastighetsägarnas servitutsupplåtelse till kommunen

För sina rättigheter enligt punkterna 1 och 2 ovan skall kommunen utge ersättning till fastighetsägarna i form av årliga avgifter, beräknade på basis av under året uttagen renvattenmängd. Överenskommelse har träffats om avgiften per m^3 uttaget

renvatten för tiden t o m år 1994. Avgiften för tiden fr o m 1995 skall - om parterna ej kan enas om en prolongering - bestämmas efter skäliga marknadsmässiga villkor.

6. Avtalstid

Detta avtal gäller utan begränsning till tiden.

7. Tvist angående ersättning för uttaget vatten

Skulle parterna inte kunna enas om ersättningen för kommunens vattenuttag må ersättningen på endera partens begäran bestämmas av Vattendomstolen enl de grunder som angivits i pkt 5 ovan.

8. Fastställelse

Detta avtal får inges till Vattendomstolen för fastställelse.

Detta avtal har upprättats i två exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

KUNGÄLV 1986-01-01

KUNGÄLVS KOMMUN

.....
Ing-Britt Nygren
Kommunstyrelsens ordf

.....
Uno Rahm

KUNGÄLV 1986-01-01

.....
Roger Engström

Godkännes:

.....
Elisabeth Engström
Maka till Roger Engström

.....
Lena Engström

.....
Assar Engström

Bevittnas:

.....

.....

Tillägg till avtal den 3 augusti 1994 mellan Kungälvs kommun och Roger Engström m.fl. – Förlängd avtalstid m.m.

Bakgrund

Avtalet den 3 augusti 1994 tecknades mellan Kungälvs kommun och de dåvarande tre fastighetsägarna till fastigheterna Kungälv Lysegården 1:1 och Kungälv Lysegården 1:3. Fastigheten Kungälv Lysegården 1:1 ägs i dag av Roger Engström, pers nr 19511116-5071, och fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 ägs i dag av Lysegården Egendom AB, org nr 559011-2529.

Avtalstiden för avtalet den 3 augusti 1994 går ut den 31 december 2024. Enligt avtalet ska avtalet omförhandlas och ny kapitalkostnad bestämmas vid avtalstidens utgång. I stället för att omförhandla avtalet vid avtalstidens utgång har Kungälvs kommun och ägarna till fastigheterna Kungälv Lysegården 1:1 och Kungälv Lysegården 1:3 fört förhandlingar om köp av mark, köp av anläggningar, ledningsrätt och servitut. Avtal i dessa avseenden är under framtagande, men nödvändiga lagakraftvunna beslut från Kommunfullmäktige i Kungälvs kommun samt i förekommande fall lagakraftvunna beslut från Lantmäteriet kommer inte att kunna erhållas innan den 31 december 2024 då befintligt avtal går ut. Med anledning härav behöver avtalstiden för avtalet tillfälligt förlängas. Med anledning av att avtalstiden tillfälligt förlängs behöver även vissa justeringar av ersättningsparagraferna göras.

Avtalstid § 7

Avtalsperioden för avtalet mellan Kungälvs kommun och Roger Engström m.fl., från den 3 augusti 1994, förlängs att gälla som längst till och med den 31 december 2025 eller till den tidigare tidpunkt som innebär att Kommunfullmäktiges i Kungälvs kommun beslut avseende köp av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 och fastighetsreglering rörande fastigheterna Kungälv Lysegården 1:1, Kungälv Romelanda-Lid 1:6 och Kungälv Stenhålt 1:12 och beslut från Lantmäteriet i erforderliga delar har vunnit laga kraft.

Ersättning enligt § 4 Mom A

Nuvarande text i § 4 Mom A ska helt utgå och i stället ersättas med följande text.

”För Lysegårdens kapitalkostnader avseende anläggningar för dels tappning av infiltrationsvatten från Drypesjön inklusive skadeersättningar, dels uttag av infiltrationsvatten från Kvarndammen, dels infiltration av vatten i grunden, allt för att göra det möjligt för Kommunen att uttaga de vattenmängder som anges i § 1 andra stycket ovan, utger Kommunen en ersättning. Denna ersättning ska baseras på 2024 års annuitetsbelopp. 1/12-del av annuitetsbeloppet ska utges per kalendermånad under den tid som detta avtal gäller enligt § 7.

Ersättning för kapitalkostnaderna betalas per den 31 december 2025 eller vid den tidigare tidpunkt som detta avtal upphör att gälla enligt § 7.”

Ersättning enligt § 4 Mom B

Första meningen i nuvarande text i § 4 Mom B ska utgå och i stället ersättas med följande text.

”För Lysegårdens driftkostnader för anordningar för uttag och infiltration av infiltrationsvatten omfattande kostnader för tillsyn och underhåll, filterrensning, filtersand och elkraft ävensom kostnader för disposition av mark tillhörande vattenföretaget jämte kostnader för administration och övriga rörelsekostnader utger kommunen den 31 december 2025 eller vid den tidigare tidpunkt som detta avtal upphör att gälla enligt § 7 en ersättning av 0,41 kr/m^2 uttaget vatten, dock för minst 62 500 m^2/kalendermånad så länge detta avtal är gällande enligt § 7.”

Övriga villkor

Avtalet gäller i övrigt i dess helhet i oförändrat skick, se bilaga 1.

Detta tillägg till avtal den 3 augusti 1994 har upprättats i tre (3) likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

Ort:	Ort:
Datum:	Datum:
För Kungälvs kommun	För Roger Engström
----------	----------
Anders Holm, sektorchef	Roger Engström
	För Lysegården Egendom AB

	Roger Engström

Bilaga 1

A V T A L

Mellan Kungälvs Kommun (Kommunen) som huvudman för va-anläggningen inom Kommunen och Roger, Lena och Assar Engström såsom ägare av Lysegården 1:1 och 1:3 (Lysegården) träffas följande avtal om nyttjandet av befintlig vattentäkt på Lysegården 1:3 för Kommunens vattenförsörjning. Detta avtal ersätter ett avtal, som ursprungligen träffades i november 1969 mellan Kode Kommun och Armas Engström, Lysegården, och som kompletterades i oktober 1974, och är gällande t o m 1994. Kommunen och Lysegården har genom vattendomstolens dom 1989-02-27 DVA 6, och vattenöverdomstolens dom 1990-09-06 DTV 12/90 erhållit ett gemensamt tillstånd till vattenuttag ur Lysegårdens grundvattentäkt.

§ 1

Lysegården upplåter till Kommunen nyttjanderätten till vattentäktsfastigheten Lysegården 1:3 med rätt för Kommunen att inom fastigheten anlägga och bibehålla för kommunen erforderliga anläggningar för grundvattnets tillgodogörande, behandling och distribution samt rätt att inom Lysegården 1:1 anlägga och bibehålla för vattendistributionen erforderliga ledningar och observationsbrunnar. Kommunen tillförsäkras rätt till väg över Lysegården 1:1 för anläggning, drift och underhåll av dess anläggningar på Lysegården 1:1 och 1:3.

Lysegården medger Kommunen rätt att - med iakttagande av villkoren i vattendomstolens och vattenöverdomstolens domar samt bestämmelserna i detta avtal - på Lysegården 1:3 uttaga grundvatten till en myckenhet av högst 40 l/s, i medeltal per år, med tillfälliga uttag av högst 60 l/s under förutsättning att det genomsnitt-

liga vattenuttaget under tre på varandra följande kalendermånader inte överstiger 45 l/s.

Lysegården skall bekosta, driva och underhålla dels erforderliga anläggningar för tappning av infiltrationsvatten från Drypesjön och Kvarndammen, dels en infiltrationsanläggning på Lysegården 1:1, dels ett observationsrör K4 på Lysegården, allt i enlighet med föreskrifterna i ovannämnda vattendomar. Infiltrationen skall anpassas till kommunens uttag. Kommunen skall löpande informera Lysegården om planerat uttag.

Kommunen ansvarar för att de villkor och föreskrifter som gäller för tillståndet till vattenuttag på Lysegården 1:3 uppfylls. Lysegården å sin sida svarar för att förutsatt infiltrationsvattenmängd om högst 60 l/s anpassad efter kommunens uttagsbehov infiltreras i infiltrationsanläggningen och att vattendomens föreskrift om viss minivattenföring i Vallerån om 15 l/s iakttas.

Kan till följd av vattendomarnas föreskrift om lägsta tillåtet vattenstånd i vattentäktsanläggningens observationsrör vatten under en tremånadersperiod inte uttagas ur vattentäkten i de mängder som anges i andra stycket skall detta avtal omförhandlas beträffande den i § 4 mom B nedan angivna ersättningen. Skulle vattenbristen föranledas av att Lysegården inte fullgjort sina skyldigheter enligt stycke 3 ovan äger kommunen rätt att överta driften i dessa delar, varvid ersättningen enligt § 4 mom B skall reduceras. Lysegården skall därjämte ersätta kommunen för de merkostnader som kan uppstå för kommunen i samband med driftövertagandet.

§ 2

Kommunen skall bekosta, driva och underhålla erforderliga anläggningar i form av brunnar, behandlings- och distributionsanordningar, mätskibord i Vallerån samt observationsbrunnarna O1, K1, K2, K3, O10 och Valler 1:10 samt 7, PN, E, O2, B, GII, AII, AI och D, allt i enlighet med föreskrifterna i ovannämnda vattendomar.

Kommunen äger de i stycket ovan nämnda anläggningarna, såväl de nu befintliga som senare tillkommande. Sedan avtalet upphört att gälla - antingen på grund av hävning eller därför att avtalstiden utgått - skall Kommunen, om ej annat överenskommes, antingen avlägsna alla anläggningar ovan jord, varvid övriga anläggningar tillfaller ägaren av Lysegården, eller om villkor därom kan överenskommas, överlåta samtliga anläggningar till Lysegården. Har kommunen ej avlägsnat anläggningarna eller överenskommelse ej träffats inom ett år efter avtalstidens utgång övergår per nämnda dag äganderätten till nämnda anläggningar till Lysegården i den mån anläggningarna då finns kvar.

Kommunen äger erhålla inteckning i Lysegården 1:1 och Lysegården 1:3 till säkerhet för sina rättigheter enligt §§ 1 och 2.

§ 3

Lysegården äger rätt att utnyttja befintligt uttag på Kommunens distributionsledning över Lysegården 1:1 för egen vattenförsörjning och för leverans till fritidsbebyggelse på Lysegården 1:1 och på de angränsande fastigheter, som nu är i samma ägo som Lysegården 1:1.

Samma rätt till uttag gäller för följande nu anslutna fastigheter belägna utanför Lysegårdsfastigheterna nämligen: Stenhålt 1:9 (2 st), 1:16, 1:10, 1:8, 1:22, 1:31, 1:32, 1:33, 1:11 och 1:21, Östra Torp 3:2, 3:1, 1:9 och 1:6, Berget 1:8, 1:7 och 1:10 samt Knartarna 2:16. Dock får sådant uttag som medelvärde för tvåveckorsperiod inte överstiga 1,0 l/s. Lysegården svarar för anordningar för mätning av uttagen vattenkvantitet medan kommunen tillhandahåller och ansvarar för vattenmätaren. Eventuellt erforderlig tryckstegring ombesörjes av Lysegården.

Ersättning för det vatten som Lysegården uttar från Kommunens ledningsnät enligt första stycket erläggs efter räkning från kommunen. Ersättningen baseras på uppmätt mängd och 50 % av det vattenpris som enligt Kommunens vid varje tillfälle gällande taxa utgår för abonnenter med eget ledningsnät.

Detta avtal utgör ej hinder för Lysegården att annorstädes uppfordra vatten på Lysegården 1:1. Sådan uppfordring får dock icke inkräkta på den rätt till tillgodogörande av vatten som tillkommer Kommunen enligt § 1 ovan.

§ 4

Som ersättning för Kommunens nyttjande av vattentäkten på Lysegården 1:3 skall Kommunen erlägga betalning enligt nedanstående.

Mom A. För Lysegårdens kapitalkostnader avseende anläggningar för dels tappning av infiltrationsvatten från Drypesjön inklusive skadeersättningar, dels uttag av infiltrationsvatten från Kvarndammen inklusive ännu ej utförd omläggning av uttagsledningen, dels infiltration av vatten i grunden, allt för att göra det möjligt för Kommunen att uttaga de vattenmängder som anges i § 1 andra stycket ovan, utger Kommunen en ersättning, beräknad som en annuitet för dessa kostnader, vilka bestämts till totalt 2 000 000 kr. Antalet annuitetsterminer är lika med avtalstidens längd - dvs 30 år - och räntan definieras som referensräntan diskontot under sista kvartalet före avtalstidens början ökad med 4,0 procentenheter.

Ersättning för kapitalkostnaderna betalas årligen per den 31 december. Varje år räknat från första årsskiftet efter det år under vilket avtalet trätt i kraft görs en justering av annuiteten om så erfordras p g a ändring i ränteläget. Om diskontot under sista kvartalet något år avviker från diskontot under föregående års sista kvartal skall ny annuitet bestämmas baserad på denna ränta. Den nya annuiteten skall gälla från nästkommande årsskifte och beräknas på det framräknade återstående kapitalet för återstående antal terminer.

Mom B. För Lysegårdens driftkostnader för anordningarna för uttag och infiltration av infiltrationsvatten omfattande kostnader för tillsyn och underhåll, filterrensning, filtersand och elkraft ävensom kostnader för disposition av mark tillhörande vattenföretaget jämte kostnader för administration och övriga rörelsekostnader utger Kommunen den 31 december varje år en ersättning av 0,41 kr/m^3 uttaget vatten, dock för minst 750 000 m^3/år. Vattenpriset är beräknat i det penningvärde, som gäller för augusti månad 1993 , då konsumentprisindex

var 1384. Priset skall årligen justeras med hänsyn till förändringar i konsumentprisindex, varvid jämförelse skall göras mellan ovannämnda index och index för augusti månad det år som betalningen avser. Vattenpriset avrundas till hundradels krona.

Mom C. Kommunen svarar för att mätare finns installerad för uppmätning av uttagen vattenmängd och för att mätaren under hela avtalstiden är funktionsduglig samt för att översyn av mätaren sker enligt bestämmelserna i Boverkets författningssamling BFS 1990:11 eller senare bestämmelser avsedda att ersätta dessa. Lysegården skall informeras före eventuellt mätarbyte och ges möjlighet att närvara vid mätarbytet.

§ 5

Skulle behov av förnyelse av Lysegården tillhöriga anläggningsdelar enligt § 1 uppkomma före avtalstidens utgång skall överenskommelse om sådan förnyelse och kostnaden härför träffas mellan Lysegården och Kommunen innan åtgärder vidtas. Kommunen skall bidraga till förnyelsekostnaden med belopp, som framstår som skäligt med hänsyn till grunderna för bestämning av kapitalkostnaderna enligt § 4 mom A i detta avtal och till den återstående avtalstiden.

Som förnyelsekostnad räknas även de eventuella kostnadskrav som under preskriptionstiden kan framställas av den entreprenör som Lysegården anlitat för ombyggnad av hålldammen i Drypesjöns utlopp. Kommunen skall ha rätt att deltaga i eventuella förhandlingar och i beslut i denna fråga.

§ 6

Skulle någondera parten brista i uppfyllelse av sina förpliktelser för uppfyllande av i gällande vattendom givna villkor för tappning av vatten för infiltration och för minimitappning till Vallerån, vattenstånd i infiltrationsrör och brunnar samt uttag av vatten ur vattentäkten och skulle härigenom skada för medpart eller tredje man uppstå, svarar den som sålunda brustit för denna skada.

Skulle skada för tredje man uppstå vid bruk av vattentäkten utan att någon part brustit i uppfyllelse av vattendomstolens villkor, svarar kommunen för 75 % och Lysegården för 25 % av den skadeersättning som bestämmes av vattendomstolen eller som av parterna gemensamt avtalas med tredje man. Båda parterna skall ges möjlighet att deltaga i alla förhandlingar angående eventuella skadeersättningar.

Skadeersättningar räknas inte som förnyelsekostnader enligt § 5 ovan utan erläggs kontant. Redan utbetalade skadeersättningar avseende Drypesjöns reglering ingår i kostnadsunderlaget för ersättning enligt § 4 mom A.

§ 7

Detta avtal gäller från och med 1995-01-01 till och med 2024-12-31 med nedanstående begränsning. Vid avtalstidens utgång skall avtalet omförhandlas och ny kapitalkostnad bestämmas, varvid hänsyn skall tas till under avtalstiden gjorda avskrivningar och nedlagda kostnader för förnyelse.

Kommunen äger rätt att under avtalstiden häva avtalet, varvid avtalet skall upphöra att gälla tre år efter närmaste årsskifte efter det att Kommunen meddelat att man önskar häva avtalet. Häves avtalet sålunda av Kommunen skall Kommunen ersätta Lysegården för de kapitalkostnader som kvarstår oamorterade enligt grunderna för reglering av kapitalårskostnaderna enligt § 4 mom A och § 5 ovan.

§ 8

Lysegården förbinder sig att vid överlåtelse av fastigheterna Lysegården 1:1 och/eller Lysegården 1:3 eller delar därav, dels själva iaktta förpliktelserna enligt detta avtal, dels tillförbinda nya ägare att iaktta förpliktelserna enligt detta avtal.

§ 9

Tvist med anledning av detta avtal skall avgöras av vattendomstolen i den mån vattendomstolen anser sig behörig att ta upp frågan, i annat fall vid allmän domstol.

§ 10

Detta avtal, som för Kommunens del ingåtts under förutsättning att det godkännes av Kommunfullmäktige i Kungälv, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Kungälv den 3/8 1994

Kungälvs Kommun

Lena Facht
KS ordf

Uno Rahm
Gatuchef

Lysegården

Roger Engström

Lena Engström

Assar Engström

Avtal avseende annan ersättning i samband med köp/försäljning av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3

mellan parterna:

Kungälvs kommun, org nr. 212000-1371
442 81 Kungälv,
i egenskap av köpare av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3

och

Lysegården Egendom AB, org. nr. 559011-2529
Lysegården 210
442 92 Romelanda,
i egenskap av säljare av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3

1. Bakgrund

På fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 finns ett vattenverk med tillhörande anordningar. Kungälvs kommun ska förvärva fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 genom köp samt del av Kungälv Lysegården 1:1 genom överenskommelse om fastighetsreglering. Köp och överenskommelse om fastighetsreglering regleras i andra separata avtal. Detta avtal avser att reglera annan ersättning mellan avtalsparterna i samband med köpet/försäljningen av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3.

Enligt fastslagen rutin i Kungälvs kommun kommer Kungälvs kommun att skriva under avtalet när lagakraftvunnet bifallsbeslut avseende avtalet är fattat av kommunfullmäktige i Kungälvs kommun.

2. Ersättning

Som annan ersättning i samband med köpet/försäljningen av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3 erlägger Kungälvs kommun **8 000 000 kr** till Lysegården Egendom AB. Ersättningen omfattar full ersättning.

3. Betalning

Ersättningen ska erläggas senast samma dag som Kungälvs kommun enligt köpekontraktet för försäljningen av Kungälv Lysegården 1:3 ska erlägga betalningen till Lysegården Egendom AB för köp av fastigheten Kungälv Lysegården 1:3.

4. Övertagande av ansvar

Kungälvs kommun kommer genom detta avtal att ta över allt ansvar såvitt gäller skötsel och drift av Lysegårdens vattentäkt så snart som fastighetsbildningsbeslut/ ledningsrättsbeslut rörande fastigheterna Kungälv Lysegården 1:3, Kungälv Lysegården 1:1, Kungälv Romelanda-Lid 1:6 och Kungälv Stenhålt 1:12 har vunnit laga kraft.

5. Villor för avtalets giltighet

Detta avtal förutsätter för sin giltighet att köpekontraktet för försäljningen av Kungälv Lysegården 1:3 undertecknats av säljaren Lysegården Egendom AB, org. nr. 559011-2529 och köparen Kungälvs kommun org.nr. 212000-1371.

Detta avtal förutsätter för sin giltighet även att avtalet godkänns av Kommunfullmäktige i Kungälvs kommun genom beslut som vinner laga kraft.

Detta avtal har upprättats i två (2) likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

Ort:	Ort:
Datum:	Datum:
För Kungälvs kommun	För Lysegården Egendom AB
---	---
Haleh Lindqvist	Roger Engström

Ort:

Datum:

För Kungälvs kommun

Miguel Odhner

§ 121/2024

Lysegården- rådighet gällande vattentäkt (Dnr KS2021/0715)

Sammanfattning

Idag ägs Lysegårdens vattenverk av Kungälvs kommun medan marken innehållande vattentäkten och tillhörande dämmen mm ägs av en privat fastighetsägare.

Befintligt avtal från 1994, som bl.a. reglerar vederlag för vattenuttag, löper ut den 31 december
2024 och detta ska då enligt avtalet omförhandlas.

Med anledning av att nyttjanderättsavtalet ska omförhandlas till senast den 31 december 2024
inklusive bl.a. fastställandet av vederlag (ersättning) för grundvattenuttaget (för att kommunen fortsatt ska ha möjlighet att bortleda grundvatten i enlighet med servitutsavtalet) tillsattes under våren 2021 en projektgrupp för att bl.a. se över vilka anläggningar som omfattas av tillståndet till vattenverksamhet, vem som äger respektive anläggning och vilka fastigheter som berörs samt att därefter påbörja en dialog med fastighetsägaren.

I efterföljande dialog stod det klart att i stället för att omförhandla nyttjanderättsavtalet fanns det önskemål från båda parter om att kommunen i stället bl.a. skulle köpa de delar av fastigheterna Lysegården 1:1 och 1:3 som berörs av befintligt tillstånd till Lysegårdens vattentäkt.

Förvaltningen fick 2023 i uppdrag av kommunstyrelsen (Dnr KS2021/0715-3) att förhandla med fastighetsägaren för berörda fastigheter med intention att förvärva dessa och återkomma till kommunfullmäktige med förslag till beslut och köpekontrakt. Förslag till beslut samt avtalsförslag är framtagna och bifogas, bilaga 3-8.

En köpesumma om 15 miljoner kronor har godtagits av fastighetsägaren och förvaltningen önskar mandat att genomföra förvärv av Lysegårdens vattentäkt samt lösa rådighet över anläggningen och söka lantmäteriförrättning för att genomföra åtgärden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Lysegården- rådighet gällande vattentäkt
Bilaga Bilaga 1 VU Lysegården 2022_04_20
Bilaga Bilaga 2 Rapport D0087359 Värdering Lysegården vattentäkt final
Bilaga Bilaga 3 Köpekontrakt Lysegården 1-3 240930
Bilaga Bilaga 4 Köpebrev Lysegården 1-3 240930
Bilaga Bilaga 5 Köpekontrakt Anläggningar Drypesjön 240930
Bilaga Bilaga 6 Ansökan och överenskommelse om fastighetsreglering 240930
Bilaga Bilaga 7 Upphävning servitutsavtal 240930
Bilaga Bilaga 7-1 Upphävning av servitutsavtal
Bilaga Bilaga 8 Tillägg förlängning av nyttjanderättsavtalet 240930
Bilaga Bilaga 8-1 Tillägg förlängning av nyttjanderättsavtalet 240930

Information på sammanträdet
Mark- och exploateringsingenjör Linda Hedqvist redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till utskottet

Förvaltningen får i uppdrag att söka lantmäteriförrättning för att genomföra åtgärden.

Förslag till kommunstyrelsen

1. Förvaltningen får i uppdrag att genomföra förvärv av Lysegårdens vattentäkt samt teckna avtal om servitut för att få rådighet över anläggningen.
2. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att signera erforderliga avtal
3. Punkt 1-2 gäller under förutsättning att kommunfullmäktige fattar beslut enligt förslag nedan.

Förslag till kommunfullmäktige

Förvärv av Lysegårdens vattentäkt godkänns för omedelbar justering.

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Ida Bjärmark

2024-09-16

Förslag till beslut - Godkännande av planprogram (Dnr KS2021/0772-59)

Sammanfattning

Ett planprogram har tagits fram för att utveckla Åseberget för bostäder och verksamheter. Planprogrammet föreslås nu godkännas.

På Åseberget ska det möjliggöras för byggnation av en ny stadsdel, med ca 2000 nya bostäder. Utöver detta tillkommer viss yta för verksamheter och handel. I området ska det finnas goda möjligheter till rekreation och friluftsaktiviteter samtidigt som befintliga naturvärden bevaras där det är möjligt. Berget och dess bebyggelse kommer vara synligt på långt håll och en innovativ och inspirerande arkitektur ska uppmuntras. Åseberget ska bli en stadsdel där innovation och hållbara lösningar premieras. En viktig målsättning är att Åseberget ska sammanlänkas med kringliggande områden i centrala Kungälv och överbrygga de barriärer som finns i form av bland annat vägar och höjdskillnader. För att Åseberget ska bli en integrerad stadsdel i Kungälv behövs flera länkar till de omgivande stadsdelarna, framför allt för buss, cykel och gång.

Idag är Åseberget mestadels obebyggt och består till största delen av naturmark och skog. Stora vägar omger berget på flera sidor. Framför allt E6 i nordost och Marstrandsvägen i söder är stora barriärer.

Gällande politiska styrdokument har beaktats vid framtagande av programförslaget och den samlade bedömningen är att det finns goda möjligheter att främja kommunens politiskt uppsatta mål vid utvecklingen av området.

Den ekonomiska bedömningen är att det finns goda förutsättningar för höga nettointäkter för markägarna.

Förvaltningens förslag till beslut är att planprogram för Åseberget i Kungälvs kommun godkänns.

Juridisk bedömning

Planprogrammet bedrivs enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) Kommunen ska, enligt 5 kap. 10 §, ange planens utgångspunkter och mål i ett särskilt program, om kommunen bedömer att det behövs för att underlätta detaljplanearbetet.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund

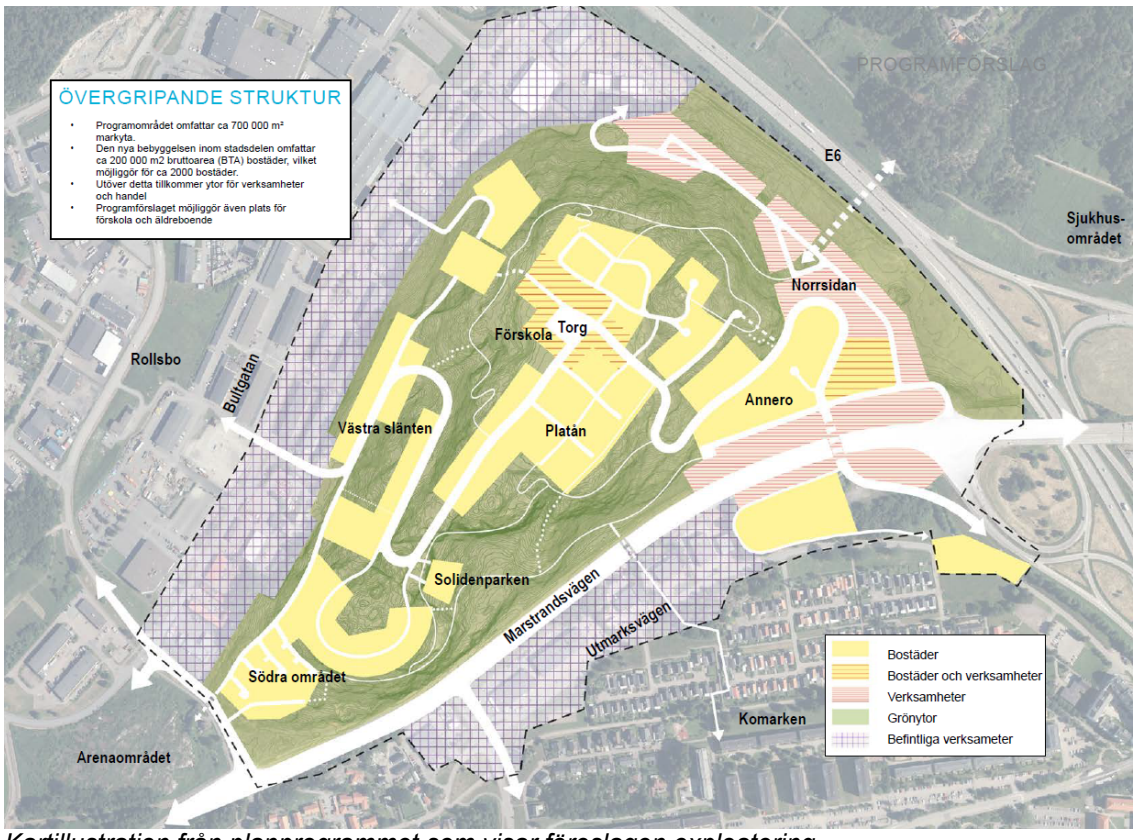
Det kommunala exploateringsbolaget Bokab - Bohusläns Kommunala Exploaterings AB - fick under 2013 positivt planbesked för en utveckling av Åseberget med bostäder och verksamheter. Därefter gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att upprätta planprogram för Åseberget (KS2021/0772). Ett planprogram omfattar ofta ett större område och tas fram för att underlätta kommande detaljplanearbete. Bokab har i tidigt skede skapat ett konsortium med sex olika byggaktörer som är delaktiga under hela processen med att utveckla berget. Ett förslag till planprogram har tagits fram av kommunen i nära samarbete med konsortiet, som består av: Bokab, HSB, Wästbygg, Förbo, Derome, Peab och Tornstaden. Planprogrammet ställdes ut på samråd 29 mars till 26 april 2024. Inkomna synpunkter sammanställdes i en programsamrådsredogörelse.

Merparten av synpunkterna föreslås hanteras i kommande detaljplan. Planprogrammet föreslås nu godkännas.

Syftet med planprogrammet är att möjliggöra för byggnation av en ny stadsdel i centrala Kungälv. Det idag nästintill obebyggda berget ska omvandlas till en ny integrerad del av Kungälv som tar vara på de kvaliteter berget innebär, med utblickar och möjlighet till bostadsnära rekreation. Programmet syftar även till att möjliggöra en stadsdel där innovation och hållbara lösningar premieras. En viktig målsättning är att Åseberget ska sammanlänkas med kringliggande områden i centrala Kungälv och överbrygga de barriärer som finns i form av bland annat vägar och höjdskillnader.

Planprogrammet ska redovisa förutsättningar och en inriktning för utbyggnad av Åseberget som har grund i den vision som sammanfattas nedan:
Åseberget ska bli en unik, innovativ, hållbar, attraktiv och nåbar stadsdel i centrala Kungälv. Stadsdelen ska sticka ut och vara synlig, ett landmärke med en inspirerande arkitektur som tilltalar men också utmanar. Berget ska erbjuda gott om grön- och rekreationsytor. Åseberget inbjuder alla förutsättningar till fantastisk utsikt och utblickar. Med sin strategiska placering finns möjlighet att binda ihop staden och öppna upp Åseberget till alla kommunens invånare och besökande.
För att nå visionen har tre fokusområden pekats ut som särskilt viktiga för Åseberget. De är: "En sammanlänkad stad", "Grönt och hållbart" samt "Arkitektur i samklang med bergets topografi". Fokusområdena som initialt skapades inför programmet verkar alla mot den övergripande visionen, men med mer detaljfokus och skärpa. Fokusområdena har i arbetet varit viktiga ställningstaganden i vissa specifika frågor.

Programområdet omfattar ca 700 000 m² markyta. Den nya bebyggelsen inom stadsdelen omfattar ca 200 000 m² bruttoarea (BTA) bostäder, vilket möjliggör för ca 2000 bostäder. Utöver detta tillkommer ytor för verksamheter och handel. Programförslaget möjliggör även plats för förskola och äldreboende.

Kartillustration från planprogrammet som visar föreslagen exploatering.

För att Åseberget ska bli en integrerad stadsdel i Kungälv behövs flera länkar till de omgivande stadsdelarna, framför allt för buss, cykel och gång. Åseberget står för utmaningar både avseende anslutningsmöjligheter, nivåskillnader till omgivningen och barriärer. Stora vägar omger berget på flera sidor. Framför allt E6 i nordost och Marstrandsvägen i söder är stora barriärer. Bergets topografi med bergsbranter och sluttningar försvårar också möjligheterna att knyta samman Åseberget med omkringliggande stadsdelar. Över Åseberget dras en ny huvudväg som trafikförsörjer berget, från både nordväst och sydost. Vägen anpassas för att klara tung trafik och bussar. Längs hela sträckningen löper en gång- och cykelväg. Trafikanslutningarna till och från berget kommer att studeras vidare i kommande detaljplanearbete.

Åseberget består till största delen av naturmark och skog på vad som tidigare varit hällmark. Området är idag svåråtkomligt och används inte i rekreationssyfte. Den nya stadsdelen ska erbjuda grönområden med varierande karaktär, storlek och användning. Här ska finnas goda möjligheter till rekreation och friluftsaktiviteter samtidigt som befintliga naturvärden bevaras där det är möjligt.

På berget finns idag tre kända fornlämningar och i fortsatt planarbete kommer en ytterligare arkeologisk utredning utföras för att söka efter fornlämningar under mark.

Berget och dess bebyggelse kommer vara synligt på långt håll och en innovativ och inspirerande arkitektur ska uppmuntras. Åseberget ska bli en stadsdel som lyfter närområdet och Kungälv med byggnader med hög kvalitet och smarta lösningar.

Åseberget består till största delen av urberg med fyllnadsområden uppe på bergsplatån och vid Annero. Fyllnadsmassorna består främst av schaktmassor från infrastrukturprojekt. Utredningar har gjorts för att undersöka eventuella föroreningar i uppfyllnadsområdena. I mätningarna som genomförts har höga halter av metangas uppmätts i några av mätpunkterna uppe på berget. Ytterligare utredningar kommer att göras för att kartlägga gasen och lämpliga åtgärder kommer att genomföras för bebyggelsen, baserat på omfattningen av metangasen på platsen.

Exploateringen på berget kommer att medföra ökade hårdgjorda ytor och därmed ökade dagvattenflöden. Ytor för rening och fördröjning av dagvattnet kommer att behöva planeras in på berget för att säkerställa att exploateringen inte medför ökade dagvattenflöden nedströms.
Det finns två mobilmaster på berget idag. Vid en exploatering är det troligt att anläggningarna flyttas och placeras på taket till någon av de tillkommande byggnaderna, alternativt flyttas till annan plats.

Marken i Rollsbo är planlagd som industri eller småindustri ända intill Åsebergets fot. En riskbedömning bör utföras i detaljplanearbetet för att studera behov av skyddsåtgärder samt att noggrannare utreda lämpliga skyddsavstånd.

Åseberget berörs av risker i och med transport av farligt gods på E6. För byggnation nära motorvägen kommer skyddsåtgärder att krävas.

Stora delar av området är bullerutsatt, med flera stora bullerkällor i närheten, främst trafikbuller från E6 och Marstrandsvägen. Preliminära bullerkarteringar har gjorts i programskedet. Bebyggelsen i programförslaget har anpassats till trafikbullret från omkringliggande vägar.

Bedömning
Förvaltningen bedömer att planprogrammet kan godkännas.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Följande av kommunstyrelsens resultatmål bedöms vara relevanta för utvecklingen av Åseberget. Under respektive mål beskrivs hur de påverkas av programförslaget.

- Ökad behovstäckning inom äldreomsorgen och LSS inom lagstadgad tid
    - Planeringen tar hänsyn till efterfrågan och planerar in tillkommande boenden i området efter förväntat behov.

- Fler barn, unga och äldre - inklusive personer med funktionsvariation deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv
    - Inom programområdet planeras gott om yta för rekreation med varierande karaktär, storlek och användning
- Förbättrat näringslivsklimat
    - Yta för tillkommande verksamheter finns med i programförslaget.
- Planeringsberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel
    - Åseberget innebär flertalet nya bostäder samt viss tillkommande verksamhetsmark och handel.
- Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
    - Åseberget innebär en förtätning i ett centralt läge vilket kan innebära vinster ur klimatsynpunkt, samtidigt som en ny exploatering på ett tidigare grönområde kommer att medföra ett ökat klimatavtryck lokalt. En viktig del i arbetet med Åseberget är att uppnå ett hållbart resande där en stor del av resorna till, från och inom området sker med andra transportmedel än bil.
- Ökad kollektiv jobbpendling
    - Målsättningen vid planeringen av Åseberget är att en stor andel av resorna till och från berget ska ske med andra transportmedel än bil. Bergets placering nära resecentrum innebär goda förutsättningar för att uppmuntra till kollektivt resande.

Den samlade bedömningen är att det finns goda möjligheter att främja dessa mål vid utvecklingen av området.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Arbetet med hållbarhet och målen i agenda 2030 är prioriterat inom utvecklingen av Åseberget. I planprogrammets vision och de fokusområden som tagits fram för Åseberget är arbetet med hållbarhet en av de delar som ska finnas med och inarbetas i projektet.

Tre delmål från Agenda 2030 bedöms särskilt relevanta i projektet:

11.3	Inkluderande och hållbar urbanisering
9.1	Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer
11.2	Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla

Hänsyn har tagits till dessa mål och i det fortsatta planarbetet kommer positiv och negativ påverkan på Agenda 2030:s delmål att utvärderas och tas hänsyn till.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Nedan summeras de politiska styrdokument som bedöms ha störst inverkan på utvecklingen av Åseberget. Innehållet i dem har beaktats vid framtagande av programförslaget. Utöver dessa finns ytterligare ett antal styrdokument som berör samhällsplanering i allmänhet och som kommer beaktas i fortsatt planering.

Programförklaring Kungälv 2030
Den politiska majoriteten har summerat kommunens inriktning för de kommande åren i ”Programförklaring Kungälv 2030”. Flera av de uppsatta målen har beaktats i arbetet med planprogrammet, och i kommande planeringsskeden bedöms det finnas ännu större möjligheter att behandla dem detaljerat.

Översiktsplan 2010 för Kungälvs kommun
I översiktsplan 2010 för Kungälvs kommun är Åseberget utpekat som område för ”Nya bostäder och/eller verksamheter”.

Mobilitetspolicy

Övergripande mål är att öka andelen hållbara resor i kommunen, ny bebyggelse ska stödja en välutbyggd och attraktiv kollektivtrafik, ökad trygghet, säkerhet och tillgänglighet i trafikmiljöer samt i anslutning till kollektivtrafik och ökad samnyttjande av trafikslag.
För planprogram Åseberget innebär målet att konkret arbeta med hållbar planering och skapa förutsättningar för ett effektivare resande, med större andel gång, cykel och kollektivtrafikresor.

Grönplan för Kungälvs kommun
I grönplanens inventering pekas Åseberget ut som stadsdelspark, men barriärerna E6 och Marstrandsvägen gör området svåråtkomligt. Grönplanen betonar vikten av att grönområden säkerställs och utvecklas runt om i staden, särskilt i nära anslutning till bostäder. För Åseberget innebär detta att skapa åtkomliga ytor för rekreation och att länka samman stadsdelen med omkringliggande stadsdelar.

Strukturplan Kungälvs innerstad 2024
Strukturplanen behandlar ett flertal aspekter av stadsutveckling i innerstadens närområde som är relevanta att beakta vid utvecklingen av Åseberget: Ny bebyggelse bör ske nära resecentrum. Arenaområdet vid Yttern motiverar ytterligare förtätning häråt. I strukturplanen poängteras vikten av att länka samman stadens olika delar genom säkra, gena och upplevelserika gång- och cykelstråk. Biltrafik bör ledas ut på E6 utan att belasta lokalgator/korsningar och parkering effektiviseras genom möjlighet till samnyttjande i större anläggningar. En av strukturplanens principer är att stärka blå och gröna värden, där Åseberget tillgängliggör ett helt nytt område för rekreation. Foten av Åseberget, Annero, angränsar till kärnan ”Handel och resande” som enligt strukturplanen skall prioriteras vid lokalisering av arbetsplatser och service.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Åseberget innebär att en helt ny stadsdel tillkommer i Kungälv, vilket bedöms få flertalet konsekvenser utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv. De tillkommande bostäder som planeras på berget innebär en befolkningsökning i kommunen med ökade skatteintäkter och samtidigt ett ökat behov av kommunal service, som skolor, vård etc. En ökad befolkning kan även ge ökat underlag till handel och näringsliv.

Vilka konsekvenser byggnationen av stadsdelen får beror till stor del på hur väl området lyckas införliva de mål och visioner som satts upp. Visionen är att Åseberget ska bli ett attraktivt och nåbart bostadsområde med gott om grön- och rekreationsytor. Detta skulle vara positivt både för de boende på berget och för övriga invånare i Kungälv som kan använda ytorna i rekreationssyfte.

På berget ska det finnas en varierad bebyggelse för att locka en blandad befolkning i olika åldrar och olika livssituationer. Det bör finnas bostäder med varierade storlekar, karaktär och upplåtelseform.

En stark målsättning är också att området ska sammanlänkas med omgivande stadsdelar, vilket bedöms positivt, inte bara för de boende, utan även för andra kommuninvånare. Om Åseberget lyckas väl med detta bedöms det även få positiva konsekvenser för intilliggande områden, som Komarken och det planerade arenaområdet.

Barnperspektivet kommer att beaktas vid detaljplaneringen och exploateringen. Ytorna som anläggs på berget ska göras säkra och trygga för barn att vistas på och en trygg och säker skolväg ska skapas.

Åseberget blir i huvudsak ett bostadsområde, men i programmet möjliggörs även vissa ytor för verksamheter, vilket kan vara positivt ur näringslivssynpunkt.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Arbetet med den nya stadsdelen kommer att kräva arbetsinsatser från kommunen och resurssättningen behöver göras på lämpligt sätt. Detta gäller både under planeringsskede, exploateringsskede och driftsskede, även om olika delar av kommunen påverkas i de olika skedena.

Ekonomisk bedömning

I planprogramskedet är det endast möjligt med grova kostnadsuppskattningar och bedömningar. När de respektive detaljplanerna har startats och detaljplanernas utformningar är mer klarlagda är det möjligt att göra mer detaljerade kostnads- och intäktsprognoser. Nedan beskrivs de stora kostnadsbärande intäkterna och utgifterna som har identifierats. Markägaren/exploatören står för kostnaderna för framtagande av planprogram, detaljplaner och för utbyggnad av allmän platsmark samt åtgärder och byggnation på kvartersmark.

Exploateringsekonomi
Investeringar som behöver göras är utbyggnad allmän plats i form av befintligt och nytt gatunät, anpassning, upprustning och nybyggnation av GC-vägar, nya torg, parker, grönytor, offentliga platser, broar samt offentlig hiss. Utbyggnad av VA (vatten, spill- och dagvatten).

Exploatören ansvarar för den framtida byggnationen och iordningställandet inom kvartersmarken, där kostnader för fastighetsbildning, myndighetsavgifter, eventuella saneringskostnader, utredningar i planprogram och detaljplan, markberedning och anslutningsavgifter ingår. Kommunens kostnader för iordningställande av allmän plats kommer att regleras genom uttagande av exploateringsbidrag i ett exploateringsavtal för respektive detaljplan och exploatör. Kommunen kan komma att söka statligt stöd för utbyggnaden av infrastruktur enligt exempelvis klimatklivet eller annan statlig medfinansiering.

Kommunen kommer att ta ut medfinnanseringsersättning vilket regleras i exploateringsavtalet när det tecknas, enligt då gällande kommunala riktlinjer för medfinansieringsersättning.

Utbyggnation av VA (vatten, spill- och dagvatten), finansieras med anslutningsavgifter.

Inom området kommer ca 2 000 bostäder att byggas till en yta av 200 000 kvm BTA, exploatörerna kommer få intäkter i form av tillskapande av dessa byggrätter. Bedömningen är att det finns goda förutsättningar för höga nettointäkter för markägarna.

Utgångspunkten är att markägaren/exploatörerna som nämnts ovan bekostar framtagande av planprogram och detaljplaner samt utbyggnaden av infrastrukturen. Då kommunen kommer vara huvudman för de allmänna platserna och området kommer ingå i kommunalt verksamhetsområde för VA kommer kommunen få underhålls- och driftkostnader för dessa poster. Vidare kommer kommunen få investeringskostnader samt underhålls-och driftkostnader för förskola som kommer att lokaliseras inom området.

Förslag till beslut

Planprogram för Åseberget i Kungälvs kommun godkänns.

Mirsad Radoncic
Tf Verksamhetschef

Anders Holm
Sektorchef samhällsbyggnadssektorn

Expedieras till:
Ida Bjärmark
Stina Gunnarsson
Pernilla Attnäs Björk
Sandra Vokstrup
Anders Holm
Lars Petterson

PLANPROGRAM

ÅSEBERGET

Rollsbo 1:32, m. fl.

i Kungälv, Kungälvs kommun

Programhandling
Ärende: KS2021/0772
2024-11-07, Kungälv

KUNGÄLVS KOMMUN

ÅSEBERGET

På Åseberget möjliggörs för en helt ny stadsdel nära centala Kungälv, med en direkt koppling till det planerade arenaområdet.

Här tillkommer ca 2000 nya bostäder på berget i ett centralt läge med goda utsiktsmöjligheter. Grönskan ska vara dominerande på berget, med gott om parker och naturytor, som erbjuder varierade miljöer och olika typer av aktiviteter. Infrastrukturen ska anläggas för att skapa goda kopplingar till omgivande områden, inte minst för fotgängare och cyklister. Stadsdelen ska präglas av innovativa och hållbara lösningar som skapar ett bostadsområde utöver det vanliga.

Detta planprogram är första steget i att studera de möjligheter, förutsättningar och riskfaktorer det skulle innebära att exploatera berget.

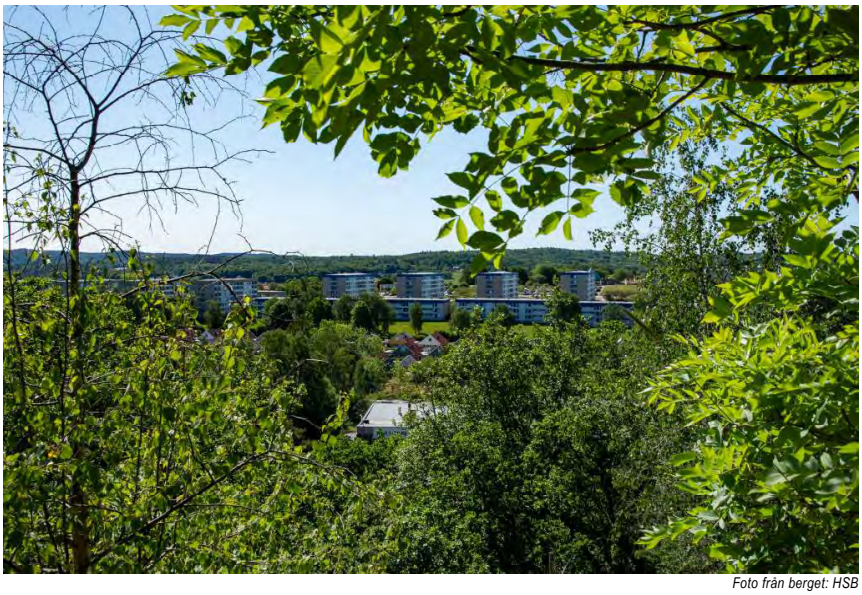
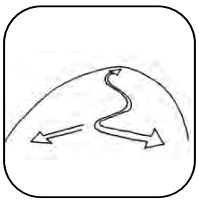

Foto från berget: HSB

EN SAMMANLÄNKAD STAD

GRÖNT OCH HÅLLBART

ARKITEKTUR I SAMKLANG MED BERGETS TOPOGRAFI

INNEHÅLL

INLEDNING 3
Motiv 4
Syfte och bakgrund 5
Vision 6
Visionens fokusområden 7

PROGRAMFÖRSLAG 8
Övergripande struktur 9
Mobilitet och trafik 10
Grönstruktur 15
Bebyggelsestruktur 20
Hälsa och säkerhet 32
Livet på berget 34

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 35
Planeringsunderlag 36
Styrande dokument 37
Fysisk och social miljö 39
Mobilitet och trafik 40
Natur och rekreation 42
Markförhållanden 37
Tekniska förutsättningar 39
Miljö, hälsa och säkerhet 48

KONSEKVENSER 50
Konsekvenser 51
Mobilitet och trafik 52
Natur och rekreation 54
Miljö, hälsa och säkerhet 55

GENOMFÖRANDE 57
Genomförandefrågor 58
Fastighetsrättsliga frågor 59
Ekonomiska frågor 60
Tekniska frågor 61

MEDVERKANDE 62

INLEDNING

MOTIV
SYFTE & BAKGRUND
VISION
VISIONENS FOKUSOMRÅDEN

MOTIV

VAD ÄR ETT PLANPROGRAM?

Ett planprogram omfattar ofta ett större område och tas fram för att underlätta kommande detaljplanearbete. Planprogrammet kan sedan utgöra underlag för en eller flera detaljplaner.

Inom arbetet med ett planprogram kan översiktliga utredningar och visioner tas fram. Viktiga frågor och planeringsförutsättningar utreds i ett större perspektiv.

Programmet ställs ut på samråd för att föra dialog med berörda, sakägare och remissinstanser med flera för att ge möjlighet till insyn och påverkan innan planen får ett alltför konkret innehåll. Kommunens ställningstaganden och beslutsunderlag utökas på så sätt med fler erfarenheter och synpunkter. Till skillnad från detaljplaner är planprogram inte juridiskt bindande. Det finns heller inga lagkrav på innehållet i ett planprogram utan det är upp till kommunen att välja en lämplig nivå på planeringen.

VARFÖR TAS DETTA PROGRAM FRAM?

Kungälvs kommun växer och så även centralorten Kungälv. I Kommunens budgetdirektiv framgår det att Kungälvs kommun har en ambition att vara ett levande lokalsamhälle och att Kungälv ska vara en trivsam och sammanhållen tätort. I Kungälv ska det också finnas en god planering för attraktivt boende i olika former och behov genom hela livet. Åseberget är ett obebyggt område med ett centralt läge. Här finns goda förutsättningar att anlägga ett nytt bostadsområde som bidrar till att uppfylla dessa kommunala bostadsmål och som möjliggör ett bättre användande av denna yta. Samtidigt kan Åseberget bli en stadsdel med höga ambitioner som tillför nya kvaliteter till staden.

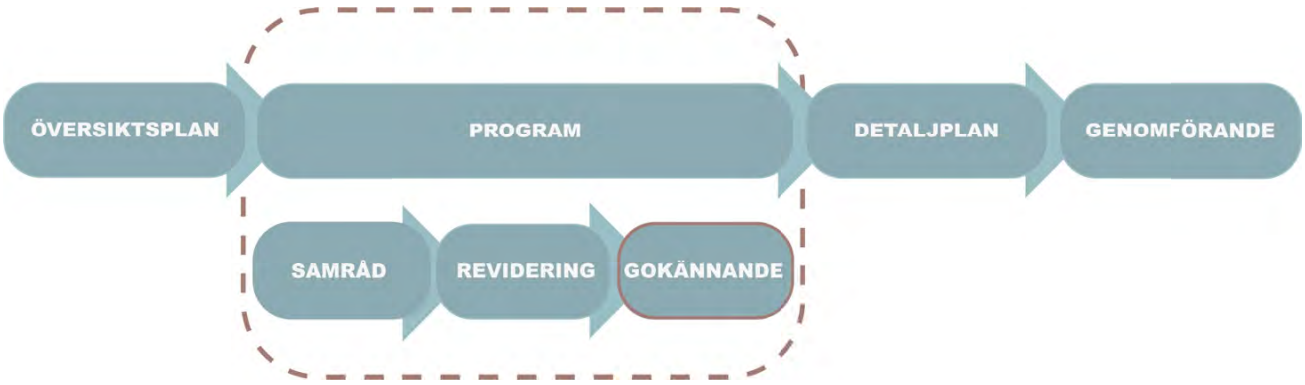
SAMRÅD

Planprogrammet var utställt för samråd 29 mars till 26 april 2024. Synpunkterna från samrådet sammanställdes i en programsamrådsredogörelse.

FORTSATT ARBETE

Efter att planprogrammet godkänts i kommunfullmäktige utgör det en grund för den fortsatta planeringen av området.

De synpunkter som inkommit i programsamrådet kommer att bearbetas och om möjligt beaktas i det fortsatta detaljplanearbetet.

SYFTE & BAKGRUND

Syftet med planprogrammet är att möjliggöra för byggnation av en ny stadsdel i centrala Kungälv. Det idag obebyggda berget ska omvandlas till en ny integrerad del av Kungälv som tar vara på de kvaliteter berget innebär, med utblickar och möjlighet till bostadsnära rekreation. Programmet syftar även till att möjliggöra en stadsdel där innovation och hållbara lösningar premieras. En viktig målsättning är att Åseberget ska sammanlänkas med kringliggande områden i centrala Kungälv och överbrygga de barriärer som finns i form av bland annat vägar och höjdskillnader.

BAKGRUND

Det kommunala exploateringsbolaget Bokab - Bohusläns Kommunala Exploaterings AB - fick under 2013 positivt planbesked för en utveckling av Åseberget med bostäder och verksamheter. Samtidigt beslutade kommunen om att låta uppföra ett planprogram inför kommande detaljplanearbete. Kommunen ser exploateringen av Åseberget som en möjlighet att ta till vara på det centrala området och skapa en attraktiv stadsdel som tillför något i staden.

OMRÅDET

Åseberget är ett mestadels obebyggt berg, strax nordväst om Kungälvs centrum, mellan Rollsbo industriområde och bostadsområdet Komarken. Avsikten är att möjliggöra för cirka 2000 nya bostäder samt förskola och äldreboende inom området. Antalet bostäder kan komma att anpassas både uppåt och neråt baserat på bebyggelsens sammansättning och de förutsättningar som framkommer i kommande planarbete.

Programområdets gräns har dragits i kanten av de omkringliggande bilvägarna: E6, Rollsbovägen och Bultgatan. I söder har ett område söder om Marstrandsvägen inkluderats i programområdet, då bebyggelsen från Åseberget bör ansluta mot ytan vid Utmarksvägen. Del av befintlig bebyggelse längs Bultgatan och Marstrandsvägen ligger inom området, men inga förändringar föreslås på dessa ytor.

Karta som visar berörda fastigheter på Åseberget.

EXPLOATÖR, UPPLÄGG

Markägaren, Bokab, har i tidigt skede skapat ett konsortium med sex olika byggaktörer som är delaktiga under hela processen med att utveckla berget till ett attraktivt, hållbart och innovativt bostadsområde. Planarbetet bedrivs av kommunen i nära samarbete med konsortiet, som består av: Bokab, HSB, Wästbygg, Förbo, Derome, Peab och Tornstaden.

Åseberget ligger till största delen inom fastigheten Rollsbo 1:32, som ägs av Bokab. På bergets västra del finns de två privatägda bostadsfastigheterna Rollsbo 3:17 och 3:25. Kommunen äger den obebyggda marken mellan Marstrandsvägen och Utmarksvägen, där bebyggelsen på berget planeras att ansluta till centrala Kungälv.

TIDPLAN

När planprogrammet är godkänt av kommunfullmäktige kan arbetet med efterföljande detaljplan starta. Arbete med detaljplan bedöms som tidigast kunna påbörjas under andra halvan av 2024. Byggnation kan påbörjas efter att detaljplan har vunnit laga kraft.

VISION

En visualisering av det framtida Åseberget:

Kungälv har en unik historia, med Bohus fästning som ett historiskt landmärke vid entrén från söder. I norra änden av staden syns den karaktäristiska siluetten av Åseberget redan på långt håll, som en blinkning till fästningen. Bebyggelsen klättrar och vindlar sig upp längs sluttningarna, men fortfarande är natur och grönska en stor del av berget.

När vi närmar oss berget från resecentrum är det en kort promenad förbi nya bostadskvarter och sen över den breda och grönskande viadukten över Marstrandsvägen. Här finns gott om utrymme för fotgängare, cyklister och bussar. Det är folk i rörelse vid en av Kungälvs större arbetsplatser, Tjx-fabriken, som utvecklar innovationer inom livsmedel. I fasaderna vi passerar ser vi gammalt tegel från den tidigare Kexfabriken. Vid bergets fot tar vi trappan upp, den klättrar genom skogen, men andra alternativ är att ta hissen eller cykla längs med huvudgatan. De som inte vill gå eller cykla tar ett av de självkörande fordonen som går i skytteltrafik från centrum, upp på berget och vidare till Rollsbo och arenan vid Yttern.

Väl uppe på berget slås vi av den fantastiska utsikten. Byggnadernas form och material samspelar med naturen på berget. Solpaneler är ett självklart inslag i arkitekturen. Vid det lilla torget spelar några äldre herrar boule, medan en grupp vänner njuter av varsin odlad köttburgare i solen utanför den lokala restaurangen. Några ungdomar plockar äpplen från de allmänna fruktträden. Barn hörs leka i lekparken, i sluttningen ner mot Rollsbo tjuter någon i den hisnande rutschkanan. En ung kvinna susar förbi på sin mountainbike ner mot den skogsbeklädda branten i öster, samtidigt som en man med sina två barn i ellådcykel sakta glider förbi åt andra hållet och en robotleverans med mat stannar till utanför ett flerbostadshus.

Åseberget är en nåbar stadsdel, nära till det mesta; småstaden, storstaden, naturen, havet, idrott, kultur och handel. Här är det attraktivt att bo både för unga, gamla och familjer. Det finns möjliga bostäder för alla, med olika ekonomiska förutsättningar. Grönska och rekreation är framträdande och de innovativa lösningarna för byggnader och infrastruktur har fokus på ett hållbart stadsliv. På Åseberget är det enkelt att leva – nära till naturen och nära till staden.

Visonsbild över "gröna gatan" från parallellt uppdrag. Erséus arkitekter, Mareld landskapsarkitekter. Rendering Bobak Studio

Visionen är det resultat som utvecklingen av området strävar att uppnå. Tre fokusområden har tagits fram för att vara vägledande i arbetet med utformningen av området. Strategierna är de mer konkreta metoderna att realisera visionen och dess fokusområden.

VISIONENS FOKUSOMRÅDEN

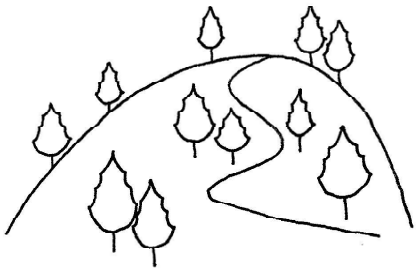

EN SAMMANLÄNKAD STAD

Att länka samman Åseberget med omgivande stadsdelar - centrala Kungälv, Komarken, arenan på Yttern, Rollsbo och sjukhuset/Munkegärde - är nyckeln till att skapa en attraktiv, hållbar och nåbar stadsdel, tillgänglig för alla.

Strategier

- Överbrygga barriärerna runt berget.
- Skapa gång och cykel-förbindelser som gör det enkelt, spännande och trivsamt att nå intilliggande stadsdelar
- Bebygg längs med hela sträckan till resecentrum och skapa målpunkter på vägen, så att det mentala avståndet till resecentrum minskar
- Underlätta för att ta sig upp och ner på berget till fots, cykel och med kollektivtrafik
- Arbeta med utformning av gator och gångar för alla trafikslag och resenärer

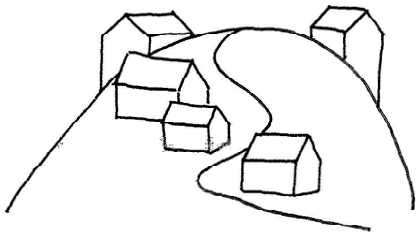

GRÖNT OCH HÅLLBART

Åseberget ska utvecklas till en grönskande stadsdel med gott om ytor för rekreation och aktiviteter, både för boende och besökare. Berget blir ett nytt rekreationsområde dit alla lätt kan ta sig exempelvis från den närliggande arenan. Ekologisk hållbarhet ska genomsyra hela projektet.

Strategier

- Värna och bevara bergets naturligt värdefulla platser
- Skapa många olika grönytor och gröna stråk av varierande karaktär med olika innehåll och aktiviteter
- Bebyggelse och stråk utformas för att uppmuntra till gång, cykel och kollektivtrafik
- Arbeta med naturmiljön, arter och livsmiljöer för att öka den biologiska mångfalden
- Cirkularitet, smart materialanvändning och klimat-medvetenhet bör genomsyra hela stadsdelen
- Genomtänkta dagvattenlösningar integrerat med parker, natur och bebyggelse.
- Uppmuntra hållbara och innovativa tekniska lösningar

ARKITEKTUR I SAMKLANG MED BERGETS TOPOGRAFI

Åseberget kommer att synas på långt håll, det blir Kungälvs nya landmärke, väl synligt från E6, i motsatt ände från Bohus fästning. För de som bor och lever uppe på berget är utsikten en av områdets unika kvaliteter. Utformningen av stadsdelen ska ta tillvara och använda bergets fördelar för att skapa en unik och hållbar stadsdel.

Strategier

- Skapa bebyggelse i harmoni med berget, både i liten och stor skala
- Byggnaderna anpassas till och använder sig av sluttningarnas fördelar
- Olika byggnadshöjder och skiftande takutformningar används för att ge Åseberget en spännande silhuett – enstaka byggnader kan sticka ut i höjd och utformning för att förstärka berget och synas på långt håll
- Byggnader i synliga lägen behöver större omsorg avseende arkitektonisk gestaltning i stor skala
- Uppe på berget ska byggnadernas placering, utformning och materialval samspela med bergets natur och använda bergets möjligheter till utsikter och ljus

Åseberget föreslås utvecklas till en attraktiv och hållbar stadsdel med gott om grön- och rekreationsytor. Bebyggelsen anpassas till bergets sluttningar

Exploateringen föreslås tillföra ca 2000 nya bostäder i blandade storlekar, karaktär och upplåtelseform, samt viss verksamhetsyta i del av området

PROGRAMFÖRSLAG

ÖVERGRIPANDE STRUKTUR

MOBILITET OCH TRAFIK

GRÖNSTRUKTUR

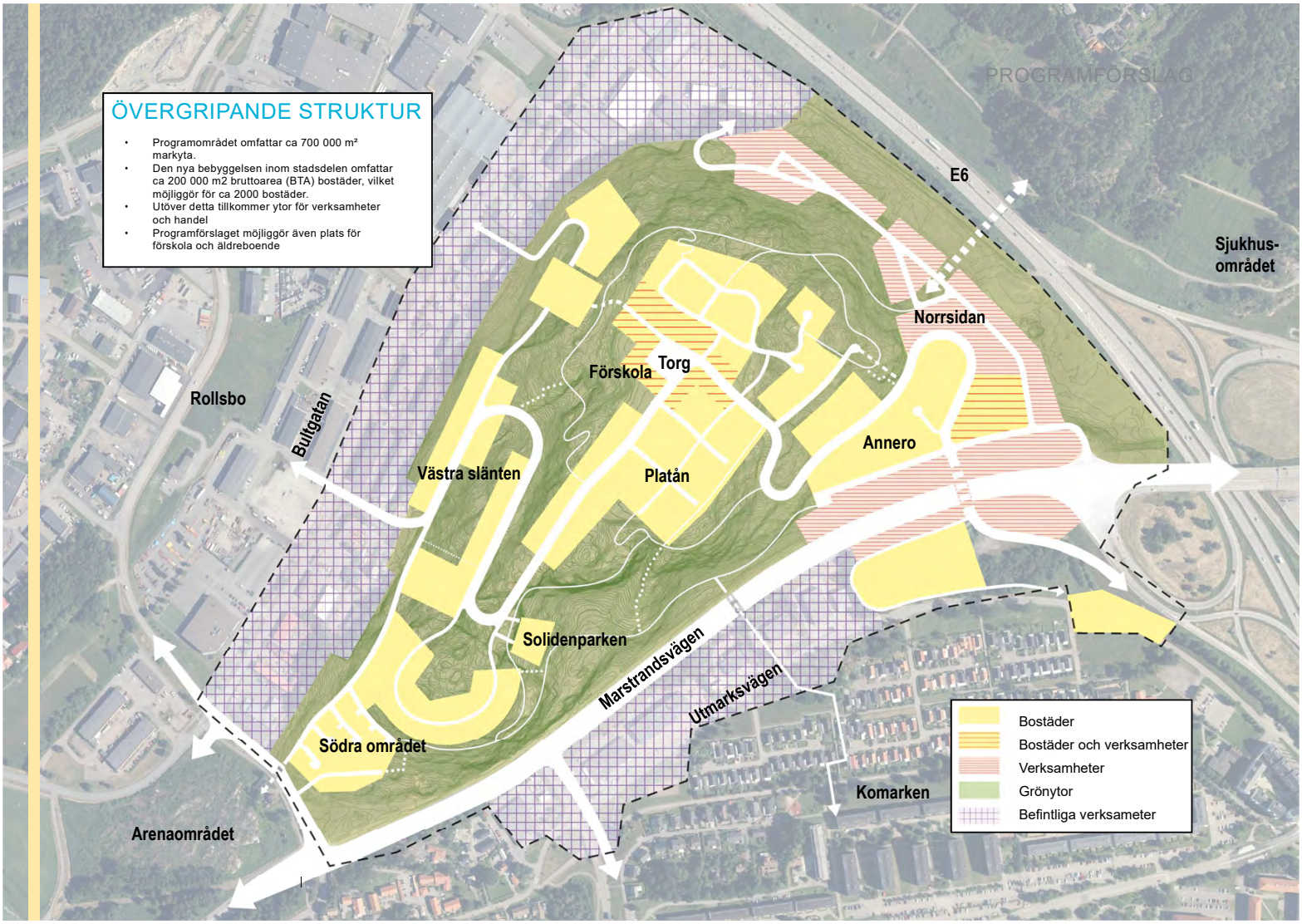
BEBYGGELSESTRUKTUR

HÄLSA OCH SÄKERHET

LIVET PÅ BERGET

Visionsbild över torget från parallellt uppdrag. Erséus arkitekter, Mareld landskapsarkitekter. Rendering: Bobak Studio

ÖVERGRIPANDE STRUKTUR
Programområdet omfattar ca 700 000 m² markyta.
Den nya bebyggelsen inom stadsdelen omfattar ca 200 000 m2 bruttoarea (BTA) bostäder, vilket möjliggör för ca 2000 bostäder.
Utöver detta tillkommer ytor för verksamheter och handel
Programförslaget möjliggör även plats för förskola och äldreboende
PROGRAMFÖRSLAG
E6
Sjukhus-området
Norrsidan
Förskola
Torg
Rollsbo
Bultgatan
Annero
Västra slänten
Platån
Solidenparken
Marstrandsvägen
Utmarksvägen
Södra området
Komarken
Arenaområdet
Bostäder
Bostäder och verksamheter
Verksamheter
Grönytor
Befintliga verksameter

MOBILITET OCH TRAFIK

Ökad andel hållbara resor är ett övergripande mål i Kungälvs kommuns mobilitetspolicy. Åseberget ligger nära resecentrum vilket ger goda förutsättningar för resor med gång- cykel och kollektivtrafik. Att hålla nere andelen bilresor blir också ett krav för att området ska kunna bebyggas utan att överbelasta befintligt trafiknät. Hållbara färdmedel måste bli smidiga alternativ till bilen, samtidigt som bilresorna styrs för att så enkelt som möjligt ledas ut på E6. Merparten av bilresorna föreslås ledas via Rollsbo där kapaciteten är något större än på Marstrandsvägen.

LÄNKAR

För att Åseberget ska bli en integrerad stadsdel i Kungälv behövs flera länkar till de omgivande stadsdelarna, framför allt för buss, cykel och gång. Ett av planprogrammets tre fokusområden: *"En sammanlänkad stad"* handlar om just detta, då det är av stor vikt att det nya området får flera välfungerande kopplingar till angränsande områden för att kunna fungera som en integrerad del av Kungälv.

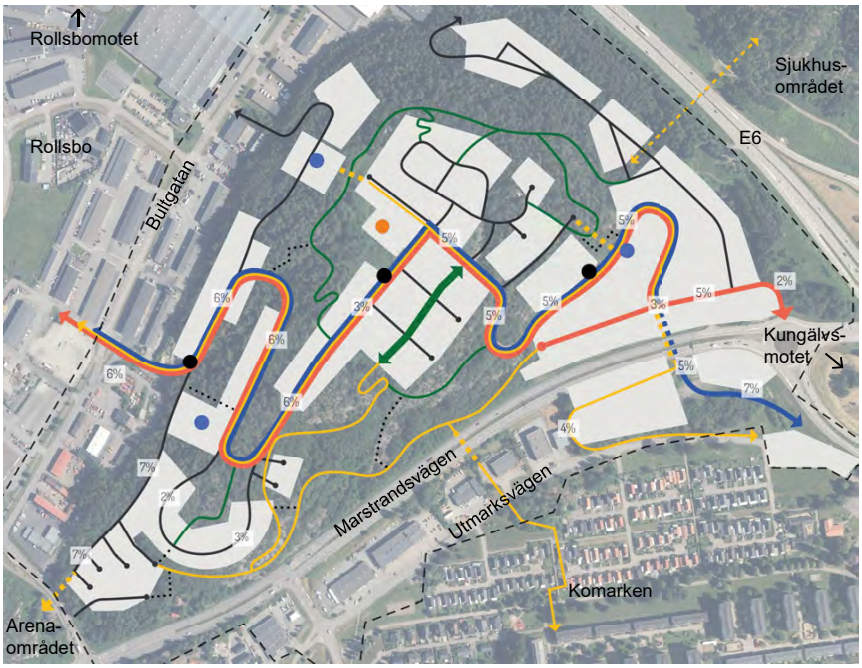
GÅNG OCH CYKEL

Gång- och cykelvägar med rimliga lutningar har högsta prioritet för att boende i första hand ska välja att gå eller cykla istället för att ta bilen. Barn och unga ska kunna röra sig fritt och själva ta sig till skola, aktiviteter och vänner. Flackare cykelbanor kompletteras med brantare trappor som ger genare kopplingar för gående.

För att uppnå en bra gång- och cykelväg bör lutningen hålla sig till 5% eller flackare. Merparten av de huvudsakliga gång- och cykelstråken föreslås hålla sig till 5% eller lägre lutning, men korta sträckor kan behöva bli brantare, upp emot 7%, även längs huvudstråken.

Hissar

På strategiska platser föreslås hissar som kan korta promenaden upp på berget och även rymma cyklar. Hissarna sammanfaller med parkeringsanläggningarna. Att de byggs integrerat i byggnaderna kan underlätta för drift och skötsel av dem. Hissarna i de två parkerings-anläggningarna mot Rollsbo föreslås endast vara tillgängliga för boende samt besökare till förskolan, för att minska risken att de missköts. I samband med parkeringsanläggningen i öster, närmast centrala Kungälv

Temakarta: Mobilitet

- Förskola
- Busshållsplats
- Parkeringsanläggning och allmän hiss
- Gångväg
- Gång- och cykelväg
- Gång- och cykelbro
- Huvudgata
- Bussväg
- Buss
- Lokalgata
- Parkgata
- Trappor

Föreslagna lösningar för gång och cykel vid Annero, som blir entrén till Åseberget.

föreslås en hiss som är tillgänglig för allmänheten dagtid, för att underlätta för besökare och boende att gå, eller cykla upp på berget.

Gång- och cykelkopplingar

Den problematik som barriärerna, med de stora vägarna runt berget innebär behöver tas i beaktande vid utformning av Åsebergets primära gång- och cykelstråk.

Den huvudsakliga gång- och cykelkopplingen till berget kommer att ske från Utmarksvägen och leds därifrån över en bro över Marstrandsvägen. För att minska barriären bör bron utformas så sömlöst som möjligt med naturliga anslutningar till fortsatt vägnät på båda sidor av bron. En bred bro med torg- eller parkkaraktär är önskvärt.

Ett tidigare förslag har varit att kopplingen skulle kunna utformas som en bred överdäckning av Marstrandsvägen, snarare än som en bro för att ytterligare koppla samman Åseberget med södra sidan av Marstrandsvägen. En sådan överdäckning kan dock vara problematisk, både ur ekonomisk synpunkt och med tanke på höjderna den behöver koppla an till på båda sidor av Marstrandsvägen.

Att ansluta till det planerade Arenaområdet blir viktigt, både för de boende på Åseberget och för att uppmuntra

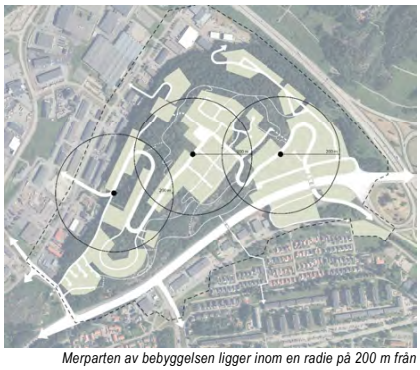
Karta som visar föreslagna gång- och cykelvägar. Orange markerar huvudsakliga cykelstråk.

till att motionsslingor på berget används. Detta blir också den genaste kopplingen till Ytterby station. Det är möjligt att denna koppling kan lösas via en gång- och cykelbro till arenaområdet, vilket kommer att studeras vidare. Ett broalternativ skapar en direktkoppling med flackare lutningar jämfört med att korsa Rollsbovägen i plan.

En gång- och cykelbro över Marstrandsvägen till Komarken föreslås. Syftet med bron är främst att underlätta för skolbarn att röra sig mellan de två områdena, men bron kommer även vara positiv för andra målgrupper. Det finns flera möjliga placeringar av en sådan bro, vilket kommer studeras vidare i kommande detaljplan.

Båda de föreslagna bilkopplingarna mot Rollsbo föreslås kantas av gång- och cykelvägar. Troligtvis kommer huvudsakliga andelen av gång- och cykeltrafiken till och från Åseberget inte röra sig via Rollsbo. Därför kan gång- och cykelvägarna mot Rollsbo tillåtas ha en något brantare lutning med kortare sträckor som närmar sig 7%.

En gång- och cykelbro över E6 möjliggörs, vilket skulle underlätta att komma till och från sjukhuset och närliggande områden. Genomförbarheten, ekonomin och kraven på en sådan bro behöver studeras vidare i

Merparten av bebyggelsen ligger inom en radie på 200 m från föreslagna busshållsplatser.

detaljplaneskedet, då bron troligen blir lång och dessutom passerar över farligt gods-led. Det är även viktigt att tryggheten blir så god som möjligt och en bredare koppling hade varit fördelaktigt. Det finns även förslag på att utforma bron som en ekodukt, för att skapa en spridningsväg över motorvägen, men genomförandet och ekonomin för detta blir troligen svårt att lösa.

KOLLEKTIVTRAFIK

Gatorna ska utformas så att busstrafik möjliggörs på berget, med hållplats uppe på bergsplatån, samt eventuellt även längre ner på bergssidorna mot Rollsbo och Marstrandsvägen. Huvudvägen över berget är anpassad i bredd och lutning så att buss ska kunna trafikera sträckan. Att kunna nå berget kollektivt är positivt för att minska bilberoendet och att öka det hållbara resandet i Kungälv. Goda gång- och cykelförbindelser till resecentrum och Ytterby tågstation ska säkerställas.

Ett alternativt kollektivt transportmedel har föreslagits, i form av mindre, självkörande bussar, som trafikerar sträckan mellan resecentrum och arenaområdet, via Åseberget.

BILVÄGAR

Över Åseberget dras en huvudväg som trafikförsörjer berget, från både nordväst och sydost. Vägen anpassas för att klara tung trafik och bussar. Längs hela sträckningen löper en gång- och cykelväg. Vägens lutning begränsas i huvudsak till 5 %, men lutningen kommer behöva uppgå till 7% på vissa delsträckor. En lägre lutning bidrar till att minska bullernivåerna och underlättar för trafiken under perioder av vinterväglag. Den flackare lutningen underlättar även för angöringen till bostäder med entréer mot gatan, vilket ökar tryggheten och ger en trevligare upplevelse av gaturummet.

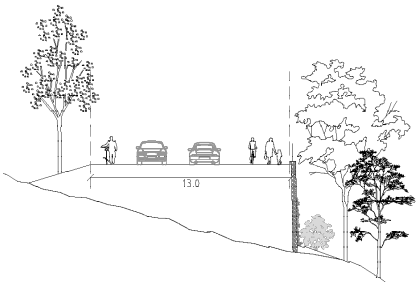
Från huvudvägen utgår ett mindre vägnät med lokalgator in bland husen. Dessa anpassas efter användning och placering och utformas för en lägre trafikmängd. På lokalgatorna bland kvarteren på platån kan placering av inredning och grönska i gaturummet nyttjas för att hålla nere hastigheten och skapa ett gatunät där trafik sker på de gåendes villkor.

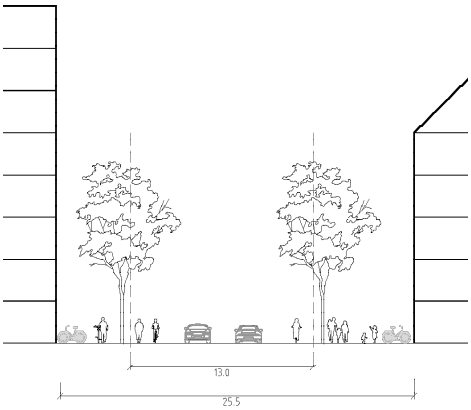
Vegetation, längsparkering eller cykelparkering kan användas för att skilja körbanor från ytor för gång och cykel. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

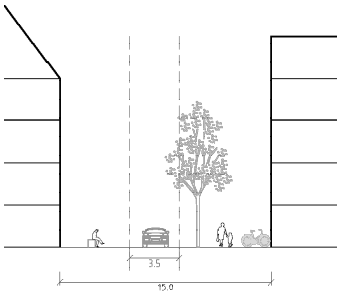
På lokalgatorna kan växtbäddars placering anpassas för att hålla nere hastigheten. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Möjlig gatusektion i slänten. På vissa platser kommer både schaktning och fyllning behövas. Här visas ett exempel där höjdskillnad hanteras med stödmur av exempelvis gabioner.

Möjlig gatusektion genom huvudgata. Förutom plats för dubbelriktad trafik och gång- och cykelväg bör det finnas yta till vegetation och angöring.

Möjlig gatusektion genom lokalgata. Utformningen fokuserar på växtlighet och yta för gående, vilket bidrar till att hålla nere hastigheten för de bilar som kör på gatan.

VÄGANSLUTNING MOT MARSTRANDSVÄGEN

För huvudgatans anslutning till befintligt vägnät på östsidan om berget finns flera möjliga alternativ. Två av dessa redovisas i planprogrammet. I kommande skeden kommer vägutformningen att anpassas till det lämpligaste anslutningsalternativet.

Oavsett vilken anslutning som anläggs kommer en bro över Marstrandsvägen att byggas. Detta blir den huvudsakliga gång- och cykelkopplingen mellan Åseberget och centrala Kungälv. På bron ska det finnas utrymme för busstrafik.

Några aspekter som behöver tas hänsyn till vid slutligt val av tillfartsvägens placering och utformning är:

- Påverkan på hållbart resande i stadsdelen
- Placeringens påverkan på resvanor
- Påverkan på trafikflödet på befintligt vägnät
- Genomförbarheten i föreslagna lösningar

- *Direktanslutning till Marstrandsvägen*

Det finns möjlighet att anlägga en bilanslutning direkt ut på Marstrandsvägen. Den kan antingen utformas som en signalreglerad klassisk tre- eller fyrvägskorsning, eller som en korsning som endast tillåter högersväng in och högersväng ut, för minskad påverkan på trafikflödet på Marstrandsvägen.

Korsningen skulle eventuellt kunna länkas samman med en ny lokalgata söder om Marstrandsvägen, som binder samman Marstrandsvägen med Utmarksvägen.

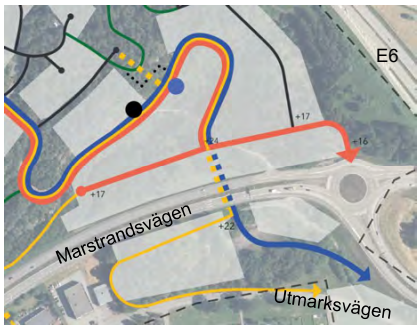
Denna lösning, med direktanslutning till Marstrandsvägen, skulle kräva en stor del bergsskärning och schaktning för att nå rätt höjd och få till en plan köryta närmast korsningen.

- *Anslutning till befintlig cirkulation*

Ett alternativ vore att bilanslutning till Åseberget görs via en tillkommande avfart i befintlig cirkulation. En fjärde avfart i befintlig cirkulation fungerar väl utrymmes- och höjdmässigt, men behöver studeras vidare ut kapacitetssynpunkt. Det behöver säkerställas att en ytterligare koppling till cirkulationen inte innebär oacceptabla köbildningar, framför allt i påfartsrampen till E6, södergående. Även de geotekniska förhållandena kan påverka genomförbarheten av denna anslutning.

Bilkoppling via ny korsning direkt till Marstrandsvägen.

Bilkoppling med en ytterligare anslutning till befintlig cirkulation.

VÄGANSLUTNING MOT BULTGATAN

Huvudgatan över berget föreslås ledas ut på Bultgatan i Rollsbo över norra delen av fastigheten Tråget 1, som idag ägs av Renova. Med denna koppling kan vägen upp på Åseberget få en god lutning som även fungerar för tyngre trafik som buss och lastbilar.

En mindre lokalgata föreslås anslutas i norra delen av Bultgatan. Bokab äger idag mark så det finns utrymme att anlägga en mindre vägkoppling för personbil samt gång och cykel. Denna väg föreslås trafikförsörja de närmsta bostadshusen samt en av de tre parkeringsanläggningarna. Fördelen med denna koppling är att en större andel av biltrafiken väntas välja att köra via Rollsbomotet, som har en betydligt bättre trafikkapacitet än Marstrandsvägen och Kungälvsmotet.

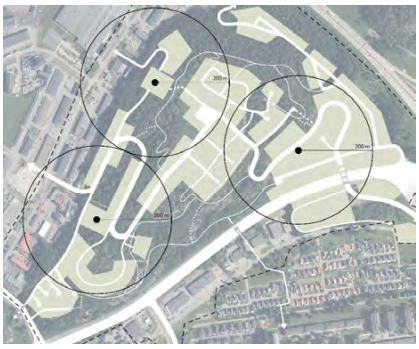
NY VÄG LÄNGS E6

I planprogrammet finns möjligheten att anlägga ett nytt område med verksamheter parallellt med E6. En ny väg skulle då dras genom området mellan Annero och Rollsbo för att trafikförsörja området och samtidigt ge fler möjliga trafikkopplingar till Åseberget. Exakt dragning och anslutningspunkter behöver studeras vidare om verksamhetsområdet och vägkopplingen bedöms genomförbara. Längs E6 finns ett ledningsnät under mark samt Komarksbäcken vilket försvårar för anläggningar på denna sida av berget. Bäcken berörs av naturskydd och marken har dåliga geotekniska förhållanden. Att utföra exploateringen en bit upp i bergssluttningen kommer troligtvis att bli en förutsättning.

PARKERING

Principen för området är att merparten av parkeringen ska ske i tre parkeringsanläggningar på strategiska lägen på berget. I samtliga finns en hiss som smidigt tar en från parkeringsplatsen upp på berget, för att få en kortare och enklare gångsträcka mellan parkering och bostad. Trygghetsfrågan och driften blir viktig vid utformningen av anläggningarna.

Placering av parkeringsanläggningarna är utspridda för att enkelt serva flera delar av berget, men samtliga är förlagda nära infartsvägarna för att minimera andelen trafikrörelser upp på berget. En parkeringsanläggning placeras nära förskolan, men med in- och utfart på bergets nedre del, nära Bultgatan. Detta kan uppmuntra till att fler lämnar sina barn på väg till bilen, vilket minskar antalet fordonsrörelser upp på berget och ökar tryggheten för barnen. En mindre yta för angöring vid hämtning och lämning planeras också in för familjer som har längre avstånd till förskolan.

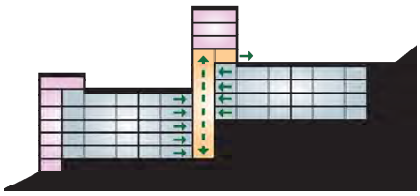

Kartar markerar föreslagna parkeringsanläggningar. Ett avstånd på 200 m från dessa markeras ut med svarta cirklar.

Utöver parkeringsanläggningarna kommer det även att anläggas ett mindre antal parkeringar i bostadskvarteren. Det kan underlätta för boende som av olika skäl behöver kortare gångväg från bostad till bilplats. Besöksparkering, tillgängliga parkeringsplatser och angöringsplatser förläggs längs gatorna i området nära respektive bostadshus.

Radhusen löser egen parkering intill bostäderna.

Antalet parkeringsplatser har i programförslaget utgått från Kungälvs kommuns gällande parkeringsnorm 2023. Åseberget ligger enligt den normen inom zon A vilket innebär att bostäder ska ha minst 8 p-platser per 1000 m^2 BTA, inklusive gästparkeringar.

Principsektion över parkeringsanläggning. Här anläggs hiss som gör det enkelt att ta sig till bostäderna uppe på berget. Bostäder (rosa) förläggs i delar av huset med goda dagsljusförhållanden.

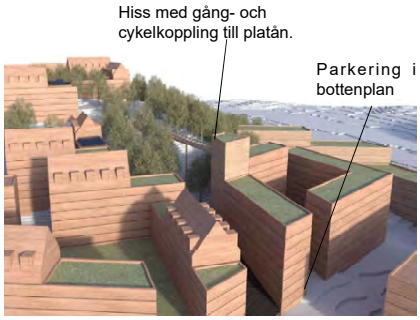

Illustration som visar hur utformningen skulle kunna bli av allmän hiss i anslutning till parkeringsanläggning. Illustration: Erseus arkitekter

GRÖNSTRUKTURER

Ett av de tre fokusområdena för programmet är *"Grönt och hållbart"*. Det innebär att Åseberget ska erbjuda grönområden med varierande karaktär, storlek och användning. Här ska finnas goda möjligheter till rekreation och friluftsaktiviteter samtidigt som befintliga naturvärden bevaras där det är möjligt.

REKREATION

På berget anläggs flera stigar och slingor för promenad och rekreation och tillsammans bildar de en sammanhängande motionsslinga som ansluter till det planerade arenaområdet. Bland gångvägarna bör det finnas både flacka, mer tillgängliga alternativ samt genare och brantare sträckor med trappor. På berget anläggs olika aktivitetsplatser som ska rikta sig till olika människor med varierande behov och önskemål. Det kan exempelvis vara lekplatser, utsiktsplatser, parkområden, utegym eller rastplatser.

NATURMILJÖ

Det skogsklädda berget har idag flera vackra naturmiljöer som i möjlig mån bör bevaras mellan de tillkommande husen. Där det är möjligt ska naturelement finnas kvar i området. Det kan exempelvis handla om träd, stengärsgårdar, klippor, hällar och övrig vegetation. Vegetation och livsmiljöer med höga naturvärden bör särskilt beaktas.

Trots ambitionen om att bevara viss grönyta kommer en stor del av befintlig grönska att behöva tas ned vid exploatering, men nyplantering av växtlighet ska ske där ytor finns. Det är viktigt att återskapa en artrik vegetation, som i sin tur kan locka flera arter av insekter och andra djur. Mycket av bergets växtlighet kommer troligen få en mer vårdad karaktär än den har idag: park, snarare än natur. Samtidigt är det önskvärt att naturupplevelsen på berget ska bevaras där det är möjligt.

En ekosystemtjänstanalys har påbörjats, där både befintliga och framtida ekosystemtjänster analyseras. Denna kommer att utvecklas under hela det kommande arbetet med detaljplan och exploatering. Analysen blir ett stöd i hur det går att arbeta med naturvärden, biologisk mångfald, utformning av dagvattenlösningar etc vid exploateringen av berget.

Temakarta: Grönstruktur

- Utsiktspunkt
- Förskola
- Bebyggelsemark
- Naturmark
- Dominanta gröna kopplingar
- Gröna gatan
- Förskolegård
- Bergsparken
- Knallar med bevarad natur
- Lek och rekreation i naturmiljö
- Dagvattendamm

PLATSER PÅ BERGET

På kommande sidor beskrivs de huvudsakliga platserna för rekreation och naturmiljö som föreslås på berget, och dess särdrag. Utöver dessa utpekade platser bör området, med dess gator, gårdar och andra ytor domineras av vegetation och ytor för rekreation av varierad karaktär.

1 GRÖNA GATAN

Rakt genom området på platån anläggs gröna gatan. Ett urbant parkstråk med mycket inslag av vegetation. Gatan utformas som ett tryggt gångstråk genom området.

På gröna gatan finns plats för både barnlek, promenader och växtlighet
Inspirationsbild: Adobe Stock

Illustration som visar hur gröna gatan skulle kunna utformas. Visualisering: Bobak Studio

2 KNALLARNA

I båda ändarna mynnar Gröna gatan ut i parkområden. De två höjderna utformas som parker, lättåtkomliga för de boende på berget. Viss natur bevaras här, men det finns också utrymme för mer anlagda delar av parkytan. Med sitt höga läge finns goda möjligheter att skapa utsiktsplatser.

Den bostadsnära placeringen är lämplig för varierade aktiviteter, som mindre idrottsytor, stadsodling, utegym eller lek.
Inspirationsbild: pexels.com

Inspirationsbild: unsplash.com

På grönytorna uppe på platån kan en mer anlagd park varieras med bevarade naturvärden.
Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Gångväg med staket längs branten vid södra knallen blir både utsiktsplats och skydd mot fall.
Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

3 SOLIDENPARKEN

I den naturliga sänkan på bergets sydöstra sida anläggs en park med naturkaraktär. Mycket av befintliga träd och andra naturvärden kan bevaras här för att skapa en lummig oas på berget.

Lekplatser och gångytor integreras i naturmiljön i parken. Inspirationsbild: Adobe Stock

Idag finns gott om vacker natur, med flera ekar och en mäktig klippbrant i parken. Den vackra miljön bör bevaras. Foto: Kungälvs kommun

4 SÖDRA TOPPEN

Här finns en av bergets fornlämningar, som bör bevaras och tillgängliggöras. Här lämpar det sig att bevara merparten av den befintliga naturen och endast komplettera med en gångväg och kanske en utsiktsplats.

Södra toppen lämpar sig bra för en utsiktsplats. Foto: Mareld landskapsarkitekter

Befintlig fornlämning kan lyftas fram och göras mer tillgänglig för allmänheten. Foto: Picea

5 TORGET

Centralt i området, uppe på platån föreslås ett mindre stadsdelstorg. Här kan både äldreboende och förskola placeras och byggnaderna runt torget kan inrymma några verksamhetslokaler som stärker karaktären av stadsdelstorg. Torget föreslås ha ett organiskt formspråk med öar med träd.

Torget utformas gärna med gröna organiska öar inbäddade i torgbeläggningen. Visualisering: Bobak Studio

6 BERGSPARKEN

Parken kan innehålla naturgångstigar och platser för lek. Den ligger i direkt anslutning till förskolegårdens föreslagna placering, vilket gör att den kan det bli ett utflyktsmål för barnen.

Bergsparken utformas med lek- och aktivitetsytor integrerade i naturmiljön. Inspirationsbild: unsplash.com

Med sin närhet till förskolan blir parken ett lämpligt utflyktsmål för barnen. Inspirationsbild: Adobe Stock

7 NORRSLUTTNINGEN

Ett lite mer vildvuxet skogsområde föreslås i sluttningen mot E6. Här anläggs motionsslingor och det är även en möjlig plats för aktiviteter som MTB-spår och liknande.

Inspirationsbild: Adobe Stock

På den skogsbevuxna norrsluttningen anläggs motionsslingor, men i övrigt får naturen vara relativt orörd. Inspirationsbild: pexels.com

8 BERGSPROMENADEN

Längs den branta sydostsluttningen kan en gångväg byggas längs bergsklippan. Det blir en spännande väg uppe i trädtopparna med vacker utsikt som binder ihop bergets olika delar.

Vacker gångväg som hänger ut över bergssidan. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Kanske kan någon av klippväggarna användas för klättring. Inspirationsbild: Adobe Stock

DAGVATTEN OCH SKYFALL

Stora mängder dagvatten kommer behöva hanteras på berget. Sannolikt måste flera olika metoder användas för att uppnå tillräcklig volym på skyfalls- och dagvattenhanteringen. Rening och fördröjning kan behöva byggas in i gatorna så väl som i grönstrukturerna, både i naturområdena och parkerna samt i mindre planteringar och anläggningar runt byggnaderna.

En större damm föreslås anläggas i områdets sydvästra hörn för att säkerställa att vattnet från Åseberget inte orsakar översvämningsproblematik på arenaområdet vid skyfall. Mer detaljerade lösningar och dimensioner på detta utreds vidare i detaljplaneskedet.

Strategier

Nedan beskrivs de olika strategier som föreslås för att hantera dagvattnet på Åseberget:

- Dagvattendammar för uppsamling av vatten i lägen med planare ytor i naturligt topografiska lågpunkter.
- Svackdiken/biodiken med fuktängskaraktär (biologisk mångfald) i vägsträckor utan bebyggelse eller bebyggelse enbart på ena sidan.
- Öppna förstärkningslager i gator med tätare kvartersstruktur samt i gator utan tung trafik.
- Infiltration via regnbäddar och genomsläppliga beläggningar på torget och i gator med tätare kvartersstruktur.
- Genomsläppliga markbeläggningar där det är möjligt (parkeringsplatser, cykelparkering etc.)
- Beakta naturlig avrinning (raviner, höga bergskanter). Placera Svackdiken i nederkant av dessa för att fördela vattnet och undvika att vatten rinner mot byggnader.
- Gröna tak på vissa byggnader.

Illustration som visar ett öppet förstärkningslager i gata. Här kan rening och fördröjning av dagvatten kombineras med vegetation. Lednignar och körbana placeras i separat yta intill. Illustration: Edge

Uppsamlingsytor för dagvatten i form av dammar placeras i bergets naturliga lågpunkter. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Planteringsytor på gator och bostadsgårdar kan anpassas för att kunna omhänderta dagvatten. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Genomsläpplig markbeläggning kan användas vid exempelvis parkeringsytor. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

BEBYGGELSESTRUKTURER

Berget och dess bebyggelse kommer vara synligt på långt håll och en innovativ och inspirerande arkitektur ska uppmuntras. Ett av programmets fokusområden är *"Arkitektur i samklang med bergets topografi"*, vilket ytterligare trycker på de möjligheter som finns på berget. Åseberget ska bli en stadsdel som lyfter närområdet och Kungälv med byggnader med hög kvalitet och smarta lösningar.

På berget ska det finnas en varierad bebyggelse för att locka en blandad befolkning i olika åldrar och olika livssituationer. Det bör finnas bostäder med varierade storlekar, karaktär och upplåtelseform. Byggnaderna varierar i huvudsak mellan fyra och sex våningar. Lokalt kan byggnader med betydligt fler våningar vara lämpligt och på andra ställen kan det vara relevant att begränsa höjden till två-tre våningar. På vissa platser kan radhus finnas vilket möjliggör för större bostäder. I programmet har endast ett grovt förslag på möjliga byggnadsvolymer tagits fram. Både placering och utformning av enskilda kvarter och dess höjd kommer behöva studeras vidare och utvecklas i detaljplaneskedet.

Totalt bedöms det rimligt att ca 2000 nya bostäder kommer att kunna byggas på Åseberget. Denna siffra kan dock komma att ändras och anpassas till exempelvis framtida efterfrågan på bostäder. En exploatering med fler småhus i form av radhus riktade till barnfamiljer, skulle kunna innebära en lägre exploatering, kanske närmare 1000 bostäder. På samma sätt finns det möjlighet att öka exploateringen upp emot 3000 bostäder om byggnadshöjden tillåts öka och området får en större andel flerbostadshus.

Utöver bostäderna tillkommer service med exempelvis förskola och äldreboende, som föreslås placeras i ett centralt läge uppe på berget. Verksamhetslokaler med exempelvis kontor och handel möjliggörs närmast Marstrandsvägen och E6, där bostäder är svårplacerade på grund av buller och risker från farligt gods.

Bebyggelsens karaktär bör ta hänsyn till och förstärka berget och dess naturvärden. Natur och vegetation ska uppmuntras mellan husen, och material och utförande får gärna stärka karaktären av Åseberget som en plats i samklang med naturen.

Temakarta: Bebyggelse

- Bostäder
- Bostäder och verksamheter
- Verksamheter
- Grönytor
- Befintliga verksamheter

ANNERO

Annero är mötet med staden, den del av Åseberget som ansluter till centrala Kungälv. För att detta ska bli en så naturlig och sömlös koppling som möjligt är det önskvärt med bebyggelse även söder om Marstrandsvägen, som blir en naturlig fortsättning till bebyggelsen intill resecentrum. En kontinuerlig bebyggelse kommer även att minska det upplevda avståndet till resecentrum och centrala Kungälv och därmed uppmuntra till resor med gång, cykel och kollektivtrafik.

Området närmast Kungälv centrum är också det mest synliga, vilket gör att byggnadernas gestaltning och volymer blir extra viktiga här. Detta blir entrén till Åseberget. Byggnaderna anpassas till höjderna i slänten och många byggs i suterräng.

Norrsidan av Marstrandsvägen

Norr om Marstrandsvägen klättrar bebyggelsen upp i backen längs huvudgatan. Här finns också en av områdets tre parkeringsanläggningar, som kombineras med en hiss för att enklare ta sig upp till bergets högre nivåer. Hissen kommer både kunna användas av de som parkerar i anläggningen och av fotgängare och cyklister.

Närmast Marstrandsvägen placeras byggnader för centrumverksamhet, handel, service eller kontor som fungerar som en bullerskärm för bostäderna innanför. Preliminära bullerberäkningar visar dock att de flesta av dessa inte är nödvändiga för att bostäderna ska bli genomförbara.

För att huvudvägen upp på berget ska få en jämn och bra lutning kommer stor del av marken i Annero behöva fyllas upp. Del av detta kan göras med byggnader som tar upp höjdskillnaden, vilket också minskar synliga slänter, när hus kan byggas i suterräng. Några byggnadstyper som kan användas för att minska behovet av fyllnad är parkering och matbutik. I de fallen kan en mörk bottenvåning med gårdsbjälklag ovanpå användas för att hantera höjdskillnaderna och minska behovet av fyllnadsmassor.

Områdeskarta: Annero - Låg exploatering längs E6

Illustrationen visar en möjlig exploatering i området med endast ett fåtal verksamhetsbyggnader längs E6 och Marstrandsvägen. Föreslagna verksamhetsbyggnader illustreras med gröna tak. Illustrerad placering, volym och höjder av byggnader och kvarter är exempel som kan komma att ändras.

Sydsidan av Marstrandsvägen

På södra sidan av Marstrandsvägen fortsätter bebyggelsen och binder samman Åseberget med centrala Kungälv och resecentrum. Vägen bör kantas av bebyggelse i så stor utsträckning som möjligt för att uppnå detta.

Bebyggelsen kommer att behöva anpassas till de höjdskillnader som finns, samt risker och bullernivåer från både E6 och Marstrandsvägen. På grund av närheten till de stora vägarna är det sannolikt att vissa platser kommer lämpa sig bättre för verksamheter än för bostäder.

Höjder och karaktär på tillkommande bebyggelse söder om Marstrandsvägen bör ta hänsyn till befintlig bebyggelse. Detta gäller särskilt det kvarter som föreslås söder om Utmarksvägen som hamnar nära befintlig småhusbebyggelse. En lägre volym närmast småhusen är troligen lämpligt.

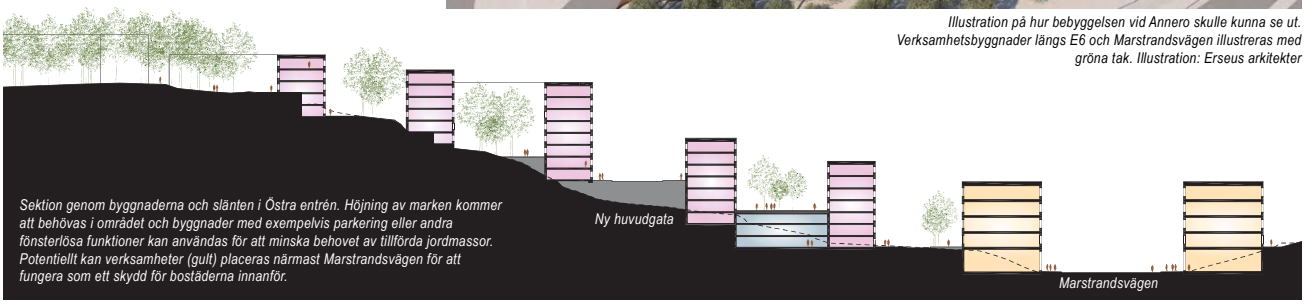

Områdeskarta: Annero - Hög exploatering längs E6

Illustrationen visar en möjlig exploatering i området med verksamhetsbyggnader längs både E6 och Marstrandsvägen. Föreslagna verksamhetsbyggnader illustreras med gröna tak. Illustrerad placering, volym och höjder av byggnader och kvarter är exempel som kan komma att ändras.

Illustration på hur bebyggelsen vid Annero skulle kunna se ut. Verksamhetsbyggnader längs E6 och Marstrandsvägen illustreras med gröna tak. Illustration: Erseus arkitekter

Sektion genom byggnaderna och slänten i Östra entrén. Höjning av marken kommer att behövas i området och byggnader med exempelvis parkering eller andra fönsterlösa funktioner kan användas för att minska behovet av tillförda jordmassor. Potentiellt kan verksamheter (gult) placeras närmast Marstrandsvägen för att fungera som ett skydd för bostäderna innanför.

PLATÅN

Uppe på berget finns ett stort, relativt plant område. Här kan exploatering utföras utan lika stora anpassningar till terrängen som på övriga delar av berget.

På platån föreslås flertalet bostäder, med en variation i karaktär och upplåtelseform.

Centralt i området anläggs ett torg, med möjlighet till ett fåtal mindre verksamhetslokaler. Vid torget placeras även äldreboende och förskola. Det är möjligt att slå samman dessa i samma byggnad för att få till samordningsvinster.

En större förskola med ca 10 avdelningar föreslås täcka hela stadsdelens behov av förskoleplatser.

Bebyggelse

Föreslagen bebyggelse har studerats för att få till ett trivsamt område med plats för torg, gator och grönstrukturer, som också klarar riktvärdena för buller.

På platån förespråkas huvudsakligen bebyggelse i fyra till sex våningar. Det finns dock möjlighet att lägga till bebyggelse som avviker från detta. Både genom att möjliggöra för lägre byggnader i form av radhus i området, och genom att uppföra några högre hus på lämplig plats.

Reglering av gestaltning, material och utförande kommer behövas bearbetas i kommande detaljplan för att garantera ett område med höga arkitektoniska värden. Innovativa lösningar ska premieras i stadsdelen.

På platån med dess stora, relativt flacka yta finns flera möjliga alternativ för hur bebyggelsestrukturen kan utformas jämfört med Åsebergets övriga områden. Därför redovisas här tre alternativa områdeskartor med exempel på hur bebyggelsen kan varieras med inslag av småhus, flerbostadshus eller till och med någon form av höghus. Den exakta placeringen och utformningen av byggnader och kvarter bör i programmet ses som preliminär och kommer att anpassas och vidareutvecklas i kommande detaljplan.

Områdeskarta: Platån - alternativ A, småhus

Möjlig exploatering av platån. Den stora öppna ytan ger flera möjligheter till att anpassa storlek, placering och utformning av byggnationen. För Platån visas därför tre variationer på utformningen. Illustrerad placering, volym och höjder av byggnader och kvarter är exempel som kan komma att ändras.

Områdeskarta: Platån - alternativ B, höghus

Områdeskarta: Platån - alternativ C, flerbostadshus

Vy från nordost som visar utformningsalternativ A - småhus

Vy från nordost som visar utformningsalternativ B - höghus

Vy från nordost som visar utformningsalternativ C - flerbostadshus

SÖDRA OMRÅDET

Området på bergets södra sluttning föreslås bebyggas med småhus, exempelvis radhusbebyggelse. Lokalgator anläggs längs med bergets höjdkurvor så att småhusen kan klättra upp i sluttningen. En slinga med småhus anläggs runt det grönområde som ligger på en av bergets höjder, och som utförs som parkområde, med fornlämning och utkiksplats.

Tomterna kommer att vara kuperade och byggnaderna behöver troligen anläggas i suterräng med naturtomter i sluttningen.

Allra närmast det planerade arenaområdet finns idag två villafastigheter med utfart direkt mot Rollsbovägen. Programförslaget utformas så att dessa kan vara kvar, med alternativ att på lång sikt kunna omvandla dessa till fler bostäder.

Solidenparken

Mot parkområdet, som kallas Solidenparken, efter en tidigare gård på platsen, föreslås två huskroppar. Dessa bör placeras varsamt i terrängen, så att den vackra parken med sina naturvärden kan bevaras.

Bostädernas placering ökar närvaron kring parkytan och skapar trygghet.

Områdeskarta: Södra området

På den södra sluttningen föreslås småhusbebyggelse med radhus eller parhus. I Solidenparken är det möjligt att placera några få flerbostadshus i suterräng.
Illustrerad placering, volym och höjder av byggnader och kvarter är exempel som kan komma att ändras.

Sektion genom radhusen i södra området. Många av radhusen byggs i suterräng med sluttande naturtomter.

Bebyggelsen anpassas till gatornas höjder. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Många av småhusen byggs i suterräng, och med naturtomter. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Solidenparken lämnas till största delen som parkyta med stor del bevarad natur, men det är möjligt att anlägga ett eller två flerbostdshus med utblick över parkytan. Illustration: Erseus arkitekter

Varsam anpassning till slänten och naturen med entré på byggnadens övre plan kan bli en lämplig lösning för byggnation här. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

Illustration som visar ett exempel på hur byggnader i Solidenparken skulle kunna utformas. Illustration: Erseus arkitekter

Områdeskarta: Västra slänten

VÄSTRA SLÄNTEN

Västsidan med sin branta terräng och fina kvällssol har ett skyddat läge från vägtrafikbullret. Området lämpar sig för punkthus, dels för att små fotavtryck passar i terrängen, dels för att de lägre bullernivåerna medger bostäder i hushörnen.

Här föreslås två av stadsdelens tre parkeringsanläggningar placeras. Här blir man tidigt ”av” med bilen utan att behöva köra in i stadsdelen och kan därefter ta hissen förbi stora nivåskillnader. Avsikten är att boende ska kunna parkera utan att behöva köra in i bostadsområdet.

De flesta hus på västra slänten behöver byggas som suterränghus. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

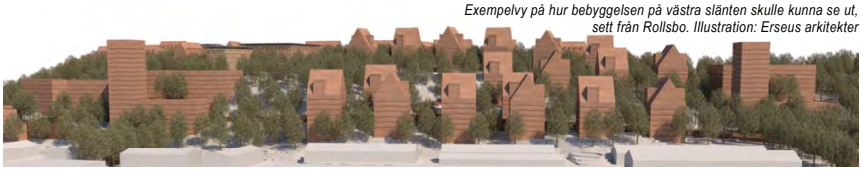

Punkthus är en lämplig byggnadstyp i branta sluttningar, så länge bullernivåerna inte är för höga. Inspirationsbild: Mareld landskapsarkitekter

I området möjliggörs det för ett eller två högre hus. Läget är mindre känsligt och platsen skulle tåla och gynnas av ett högre hus, synligt från Rollsbo och E6 norrifrån, men dolt från centrala Kungälv. Med de goda sol- utsikts- och bullerförutsättningarna finns möjlighet för unika byggnader med goda kvaliteter och höga arkitektoniska ambitioner.

I slänten finns flera av bergets befintliga stengärsgårdar. Tillkommande hus anpassas så att dessa kan vara kvar och ge ett karaktärsskapande element mellan byggnaderna.

Exempelvy på hur bebyggelsen på västra slänten skulle kunna se ut, sett från Rollsbo. Illustration: Erseus arkitekter

NORRSIDAN

I norr finns potential att anlägga ett område med verksamheter längs med motorvägen. Sluttningen, de geotekniska förhållandena och det väl synliga läget har stor påverkan för en eventuell exploatering här. Dessa förutsättningar behöver studeras mer i detalj innan lämplighet, placering och karaktär på exploateringen kan definieras. Det är troligt att detta område blir en yta för framtida utveckling som kan utvecklas separat från resterande bebyggelse på berget.

Bebyggelsen förläggs en bit upp på bergssidan för att inte belasta det geotekniskt instabila området närmast E6, men skärningen i berget begränsas så att det fortfarande finns ett omfattande grön- och naturområde kvar uppe i sluttningen, mellan verksamheterna och bostäderna på platån.

Området innebär ett bra skyltläge, men på en smal och begränsad yta. Det är önskvärt att verksamheter som drar mer biltrafik placeras längre norrut, för att leda merparten av tillkommande trafik mot Rollsbo.

Det synliga läget gör att gestaltningen bör studeras och regleras, då tillkommande bebyggelse på denna plats skulle bli en tydlig entré till Kungälv och också påverka karaktären på Åseberget.

Om området ska exploateras behöver ytterligare anpassning göras till befintliga byggnader, fastigheter och gator i Rollsbo.

Områdeskarta: Norrsidan

Det är möjligt att anlägga verksamheter och en ny väg mellan Åseberget och E6. Genomförbarheten i detta är ännu oklar. Mer anpassning till befintlig bebyggelse kommer behövas.

Vy från E6 norrifrån på hur en potentiell exploatering skulle kunna se ut.
Illustration: Erseus arkitekter

UPPLEVELSEN AV ÅSEBERGET

Exploateringen av Åseberget kommer att påverka Kungälvs siluett och upplevelsen av staden från flera håll. Bergets läge intill E6 och dess höjd är två faktorer som ökar bergets synlighet.

Här visas några enkla illustrationer på hur Åseberget skulle kunna upplevas från några olika vinklar, och med olika mängd exploatering. Den högre exploateringen visar en version med verksamhetslokaler både längs E6 och Marstrandsvägen.

HÅLLBART BYGGANDE

Byggnationen på Åseberget ska präglas av innovation och hållbarhet. Detta kan exempel avspegla sig i lokal energiproduktion, hållbarhetscertifierade byggnader, återbruk och biologisk mångfald på bostadsgårdar och grönytor. Då utvecklingen av hållbara lösningar går fort framåt går det inte att i detta tidiga skede säga exakt vilka lösningar som bäst kommer att lämpa sig på berget vid byggnation, men ett genomgående arbete med denna typ av lösningar ska genomsyra hela projektet.

Vy från sydväst som visar bergssidorna som vetter mot Rollsbo och det planerade arenaområdet

Vy österifrån, från Kungälvsmotet/resecentrum, högre exploatering.

Högre exploatering

Vy från öster, högre exploatering längs E6. Föreslagna verksamhetsbyggnader illustreras med gröna tak.

Lägre exploatering

Vy från öster, lägre exploatering längs E6. Föreslagna verksamhetsbyggnader illustreras med gröna tak.

Vy från bron där Marstrandsvägen korsar över E6, högre exploatering längs E6

Vy från bron där Marstrandsvägen korsar över E6, lägre exploatering Längs E6

HÄLSA OCH SÄKERHET

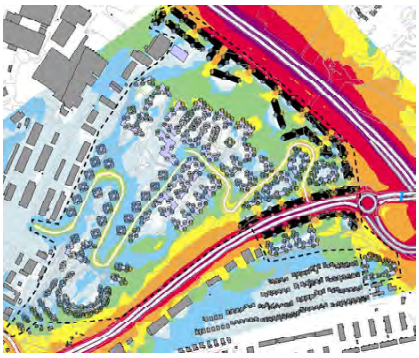
BULLER

Stora delar av området är bullerutsatt, med flera stora bullerkällor i närheten, främst trafikbuller från E6 och Marstrandsvägen. Preliminära bullerkarteringar av direktverkande buller har gjorts i programskedet.

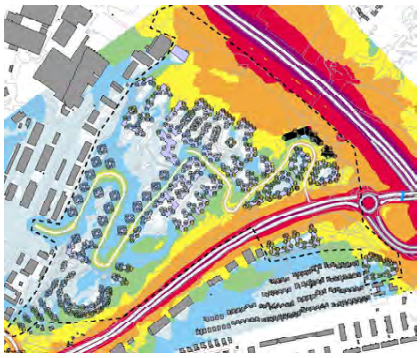
Bebyggelsen i programförslaget har anpassats till trafikbullret från omkringliggande vägar. Dels har bebyggelsens placering anpassats till ett läge där riktlinjerna för trafikbuller inte bedöms överskridas, och dels föreslås byggnadsvolymerna anpassas till bullernivåerna. Byggnaderna i förslaget är placerade och formade så att det ska vara möjligt att uppfylla gällande riktlinjer för buller för alla bostäder. Nogrannare studier och anpassning av enskilda kvarter kommer att göras i detaljplaneskedet.

En preliminär bullerberäkning har utförts av Ramboll 2023-11-14 som studerar bullernivåerna vid föreslagen bebyggelse. Två alternativa bullerberäkningar är gjorta. Ett med en rad verksamhetsbyggnader närmast E6 och Marstrandsvägen för att skydda bostäderna innanför från vägtrafikbuller. Den andra beräkningen är gjord utan verksmahetsbebyggelsen. Beräkningarna visar att det kan vara möjligt att bygga bostäder utan den skyddande bebyggelsen, men att platsspecifika åtgärder då kan bli aktuella. Detta innebär att verksamhetsbyggnaderna inte kommer behöva bli en förutsättning för bostäderna innanför, även om de medför en förbättring av bullerförhållandena.

Bullerberäkningen har även studerat konsekvenserna av att placera ett högt hus uppe på berget. Det visar sig att vissa åtgärder kommer behövas på de högre våningarna, så formen och placeringen på ett eventuellt högt hus kommer behöva anpassas för att klara riktlinjerna.

Utdrag ur den bullerberäkning som gjorts, som visar de ekvivalenta bullernivåerna. I detta alternativ är verksamheter inlagda längs E6 och Marstrandsvägen, som utgör ett bullerskydd för bostäderna innanför.

Utdrag ur den bullerberäkning som gjorts, som visar de ekvivalenta bullernivåerna. Här visas konsekvenserna av trafikbullret utan verksamhetsbyggnader vid de stora vägarna. Även i detta exempel är det möjligt att uppfylla riktlinjerna.

UPPFYLLNADSOMRÅDEN

Höga metangaser har uppmätts i några punkter vid uppfyllnadsområdet uppe på platån. Metangas kan innebära en explosionsrisk om det ansamlas i slutna utrymmen. Bebyggelsen uppe på Åseberget kommer att anpassas utifrån kommande mätningar och analyser för att garantera en god säkerhet.

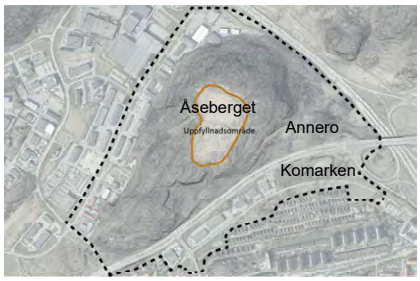
Åtgärder kommer troligen behövas för att garantera att den metangas som finns i marken inte kommer innebära några hälsorisker över tid. De ytor som har högst halter av metangas kommer troligen behöva vara bebyggelsefria som exempelvis park eller gatumark. För ytor med något lägre metangashalter kommer troligen byggnadstekniska åtgärder bli aktuellt. Det kan exempelvis handla om täta konstruktioner, med bortledning av gaser och fläktsystem.

Fortsatta mätningar och analyser kommer att utföras för att säkerställa vilka åtgärder som behöver vidtas för att garantera en säker plats för vistelse. Detta kommer att bearbetas i kommande detaljplan.

För uppfyllnadsområdena i Komarken och Annero är det troligt att de föroreningar som påträffats kan tas bort med hjälp av schaktsanering, och där kommer troligen inga ytterligare byggnadsanpassningar krävas.

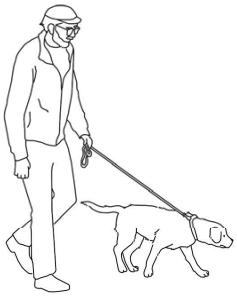
Uppfyllnadsområdet uppe på Åseberget är idag en gräsbevuxen platåmitt uppe på berget. Foto: HSB

På kartan markeras uppfyllnadsområdet på berget. Lokala anpassningar av bebyggelsen kommer att ske baserat på uppmätta halter av metan.

LIVET PÅ BERGET

Här beskrivs tre exempel på hur Åseberget skulle kunna användas och upplevas av de boende.

STEN BERGSTRÖM, 87

Sten är född och uppvuxen i Kungälv och har jobbat hela sitt yrkesliv på Göteborgs kex. Sten och hans fru Åse byggde på 70-talet en liten villa på Västerängen, där de har stortrivts, men när det blev för mycket med eget hus och trädgård flyttade Sten hellre upp på Åseberget. Här kan han bo nära naturen och nära till service. Han kommer ut på en promenad i parken varje dag och kan sätta sig på en bänk och njuta av utsikten. Torsdagar och söndagar träffar han sina vänner vid boulebanan. När han ska till vårdcentralen tar han lokalbussen till Kongahälla center eller tar en promenad ner genom skogen och sen hissen upp.

Citat Sten:

”Jag flyttade till Åseberget för den fantastiska utsiktens skull!”

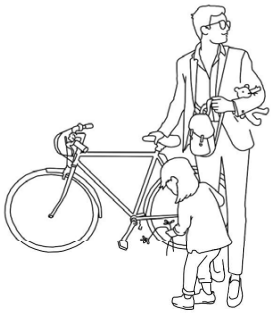
AICHA JABAL, 25

Aichas stora passion är natur och äventyr! På fritiden vill hon klättra i berg, segla eller dyka i havet. Hon har ingen egen bil, men på helgerna brukar hon ta sin utrustning och en av bilarna i bilpoolen för att ta sig ut till Marstrand för att dyka eller till någon ny klippa att ge sig på.

Till vardags pluggar hon geoteknik på Göteborgs universitet. Dit tar hon bussen från resecentrum, hon rullar helst ner dit med sin mountainbike, så att hon på hemvägen kan passa på att ta en runda i Fontin, förbi Munkegärde och sen cykelbron över E6 hem till Åseberget.

Citat Aicha:

”Här är det nära till allt! Jag kan få både natur och stad inom räckhåll!”

PIERRE, 46 OCH VERA, 4

På morgonen promenerar Pierre och Vera till förskolan ”Bergsknallen”, sen fortsätter Pierre med cykeln till Rollsbo där han jobbar. Några dagar i veckan är han i Mölndal och tar istället sin bil som står parkerad i anläggningen nedanför förskolan. Varannan vecka bor även Pierres tonårsbarn, Ella, hos dem. Hon går på Mimers gymnasium, älskar handboll och tränar 4 dagar i veckan, hon joggar ner till Arenan, eller cyklar direkt från skolan. Pierre brukar handla på matbutiken vid foten av berget, innan han tar hissen upp på berget. För att få med alla matkassar checkar han ut en delägd shoppingvagn vid butiken, som parkeras uppe vid bostadsrättsföreningen.

Citat Pierre:

”Det är så enkelt här när barnen själva kan ta sig till skola, träning och kompisar”

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

PLANERINGSUNDERLAG
STYRANDE DOKUMENT
FYSISK OCH SOCIAL MILJÖ
MOBILITET OCH TRAFIK
NATUR OCH REKREATION
MARKFÖRHÅLLANDEN
TEKNISKA FÖRUTSÄTTNINGAR
MILJÖ, HÄLSA, SÄKERHET

PLANERINGSUNDERLAG

UTREDNINGAR

Natur och Arkeologi

2022 - Arkeologisk utredning steg 1 - *Picea*

2022 - Förstudie Naturvärdesinventering - *Naturcentrum*

VA och Dagvatten

2021 - Beräkning av spillvattennätets kapacitet - *WSP*

2021 - Beräkning av dricksvattennätets kapacitet - *WSP*

Trafik och Buller

2023 - Preliminär bullerberäkning vid föreslagna byggnader - *Ramboll*

2023 - Trafikbuller Åseberget - *Ramboll*

2022 - Trafiksimulering på väg 168, i höjd med Rollsbo – *Norconsult*

2022 - Trafiksimulering – *Ramböll*

2017 - Översiktlig trafikutredning, Utbyggnadsplaner Rollsbo - *ÅF Infrastructure*

2016 - Översiktlig trafikutredning, Bebyggelse på Åseberget - *ÅF Infrastructure*

Geoteknik och Markföroreningar

2023 - Miljöutredning Åseberget, Komarken och Annero, Kungälvs kommun - *Rejlers*

2022 - Markteknisk undersökningsrapport (MUR) - *Norconsult*

2022 - PM Grundläggningsförutsättningar och byggbarhet - *Norconsult*

2022 - Miljöteknisk markundersökning (3 delar; Åseberget, Annero, Komarken) - *WSP*

2016 - Miljöteknisk markutredning - *Orbicon*

2016 - Jord och bergsondering - *Orbicon*

Luft

2022 - Kartläggning av luftföroreningar från Rollsbo industriområde – *Ensucon*

KOMMUNALA PLANERINGSUNDERLAG

Detaljplaner som delvis överlappas av planområdet

14.Kun-69	1482-P90/8
14-Kun-65	1482-P86/12
14-Ytt-844	1482-P45
14-Ytt-1060	1482-P28

RELEVANTA KOMMUNALA STYRDOKUMENT

- Översiktsplan 2010
- Vision 2040
- Programförklaring kungälv 2030
- Dagvattenplan, 2017
  - Del 1 – Dagvattenpolicy
  - Del 2 – Dagvattenhandbok
  - Del 3 – Åtgärdsförslag
- Mobilitetspolicy, 2024
- Parkeringsnorm
- Grönplan för Kungälvs kommun, 2006
- Strukturplan Kungälvs innerstad 2024
- Naturvårds- och friluftslivsplan 2005 (ny under framtagande)
- Program för social hållbarhet (SÖP + äldreplan)
- Policy för äldres boende - hållbar bostadsförsörjning (antagande 2023-2024)
- Policy för fastigheter och exploatering
- Riktlinjer för markanvisning, exploateringsavtal och medfinansieringsersättning

STYRANDE DOKUMENT

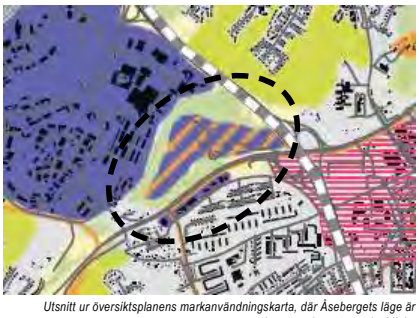
PROGRAMFÖRKLARING KUNGÄLV 2030

Den politiska majoriteten har summerat kommunens inriktning för de kommande åren i ”Programförklaring Kungälv 2030” (KS2022/2336). I arbetet med planprogram Åseberget har förvaltningen särskilt beaktat och lagt fokus på nedanstående punkter från programförklaringen. Flera av dem behandlas inte detaljerat i detta tidiga skede, men hur målen ska förverkligas kommer att förtydligas i kommande detaljplan.

- Poängterar vikten av att ”utveckla och stärka Kungälvs identitet”.
- ”Utvecklingen syftar till att stärka Kungälv som en attraktiv kommun att leva och verka i.”
- ”I allt stadsutvecklingsarbete ska kommunala behov ha en framskjuten plats (LSS, äldreomsorg, skollokaler m m).”
- ”Arbetet måste hela tiden beakta möjligheten att ge kommunens servicefunktioner gentemot allmänheten bättre placering.”
- ”Utvecklingen skall präglas av god arkitektur och balans mellan nytt och äldre och ett genomtänkt utbud av handel.”
- ”Stadsbilden skall lyftas genom kultur, konst, museum, offentlig service, mötesplatser och lek för barn. Det ska finnas gröna områden för vila och rekreation. Stadsutvecklingsarbetet ska också gälla centrala Ytterby och kommundelarna.”
- ”Vi vill höja kraven på stadsplaneringen genom att tillföra tydliga krav på utformning och gestaltning som tar tillvara på stadens uttryckssätt, material, färgsättning och former.”
- ”Kungälv 2030 lyfter särskilt fram våra parker och grönområden i stadsutvecklingen. Vi vill skapa vackra miljöer med planteringar och faciliteter såsom bänkar, aktivitetsplatser och toaletter. Barnens behov av lekytor och inbjudande aktivitetsplatser är särskilt prioriterat. Vi vill öka inslaget av planteringar, fruktträd och blommor inom hela staden.”
- ”Bostadspolitiken får en bredare inriktning där vi betonar olika upplåtelseformer i alla områden som utvecklas. Bostadsbyggandet måste också utgå från demografin med bostäder för äldres behov men också för ungas första boende.”
- ”Rekreation- Vi vill utveckla våra leder med enklare träningsredskap, skyltning, stigar, parkering, badplatser, ställplatser för husbilar som behöver en långsiktig plan för skötsel.”
- ”Vårt mål är att minska Kungälvs klimatavtryck, öka fokus på miljöfrågor och förbereda oss på konsekvenserna av de klimatförändringar som kommer att påverka kommuninvånarna.”
- ”Öka parkernas attraktivitet med planteringar och aktivitetsytor”

ÖVERSIKTSPLAN

I översiktsplan (ÖP) 2010 för Kungälvs kommun är Åseberget utpekat som område för ”Nya bostäder och/eller verksamheter”. Den nämner också utredningsbehovet då området har nära till flera höga bullerkällor och att uppfyllnadsområdet på berget skulle kunna påverka markmiljön.

Utsnitt ur översiktsplanens markanvändningskarta, där Åsebergets läge är markerat med svart streckad linje.

Översiktsplanen beskriver att kommunen växer och att bebyggelsen bör utvecklas längs kollektivtrafikstråket Kungälv – Ytterby. En koncentrerad bebyggelse med kollektivtrafik inom rimligt avstånd är en målsättning. Kommunen ska även sträva efter en blandad bebyggelse och bostäder med olika upplåtelseform.

ÖP uttrycker också att ett särskilt fokus skall läggas på stadens entréer. Åseberget ligger i direkt anslutning till motorvägen och ett flertal olika avfarter till Kungälv och är väl synligt på avstånd. Området kan också ses som en entré på längre sikt då sträckan mellan Ytterby och centrala Kungälv växer samman mer och mer genom olika planer och projekt. Långsiktigt finns även planer för vidare utveckling av Komarken som ligger direkt söder om Åseberget. I närheten finns Resecentrum och Kongahälla köpcentrum som är de mest centrala delarna av Kungälv ur ett kommersiellt perspektiv.

GÄLLANDE DETALJPLANER

Åseberget omfattas till största delen inte av detaljplan. Verksamheterna längs Bultgatan är planlagda som industri eller småindustri och de delar av Åsebergets nordvästra sluttning som omfattas av dessa detaljplaner är planlagd som allmän plats, park. Ytan direkt söder om Marstrandsvägen är planlagd som småindustri och park.

Befintlig bebyggelsestruktur

AGENDA 2030

I arbetet med Planprogram Åseberget har förvaltningen beaktat de globala målen ”Agenda 2030”. De globala delmål som främst berör stadsutvecklingen är:

11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering

9.1 Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer

11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla

Hänsyn har tagits till dessa mål och i det fortsatta planarbetet kommer positiv och negativ påverkan på Agenda 2030:s delmål att utvärderas och tas hänsyn till i våra vägval.

MOBILITETSPOLICY 2024

I Kungälvs mobilitetspolicy finns mål och viljeriktning för hur trafik och resande inom kommunen ska utvecklas fram till målåret 2030. Övergripande mål är att öka andelen hållbara resor i kommunen, ny bebyggelse ska stödja en välutbyggd och attraktiv kollektivtrafik, ökad trygghet, säkerhet och tillgänglighet i trafikmiljöer samt i anslutning till kollektivtrafik och ökad samnyttjande av trafikslag.

För planprogram Åseberget innebär målet att konkret arbeta med hållbar planering och skapa förutsättningar för ett effektivare resande, med större andel gång, cykel och kollektivtrafikresor.

Mobilitetspolicyns mål avseende gång- och cykeltrafik utgår från följande strategier:

- Verka för separering av gång- och cykeltrafik på vältrafikerade stråk
- Utforma gång- och cykelstråk enhetligt, sammanhängande och gent
- Öka tryggheten på gång- och cykelstråk
- Fortsatt tillgänglighets- och säkerhetsanpassning av gång- och cykelpassager
- Prioritera yta för gång- och cykeltrafik i tättbebyggda områden
- Utöka och förbättra möjligheterna till cykelparkering

Enligt mobilitetspolicyn ska förvaltningen verka för att en betydande andel av dagens bilresor som kommuninvånarna genomför i stället sker med andra färdsätt. En ökad bildelning i form av bilpool är ett bra sätt att skapa tillgång till bil utan att behovet att äga bilen.

En väg för att minska ytorna som tas i anspråk för bilparkering är att samnyttja parkering. Detta sker genom utformning av parkeringslösning och reglering som möjliggör att flera olika parkeringsbehov sker i samma plats eller anläggning – nattetid för boende och dagtid för besökare och näringsliv.

Parkeringsstrategier:

- Verka för att öka andelen samnyttjade parkeringsplatser
- Angöring och korttidsparkering bör prioriteras på parkering utmed gator
- Verka för ökad styrning till lediga parkeringsplatser och minskad söktrafik
- Verka för att utöka och förbättra möjligheterna till laddning av elektriska fordon
- Påverka efterfrågan av parkeringsplatser för bil genom olika styrmedel
- Skapa förutsättningar för attraktiv cykelparkering

GRÖNPLAN

I grönplanens inventering pekas Åseberget ut som stadsdelspark, men barriärerna E6 och Marstrandsvägen gör området svåråtkomligt. Grönplanen betonar vikten av att grönområden säkerställs och utvecklas runt om i staden. Det anges att en stadsdelspark skall finnas inom 500–800 meter från en bostad och en mindre kvarterspark (0,3–0,5) ha bör finnas inom 300 meter från bostaden. Biologisk mångfald och tillgänglighet till grönytor är ytterligare några aspekter som ska beaktas.

STRUKTURPLAN

Strukturplanen behandlar ett flertal aspekter av stadsutveckling i innerstadens närområde som är relevanta att beakta vid utvecklingen av Åseberget: Ny bebyggelse bör ske nära resecentrum. Arenaområdet vid Yttern motiverar ytterligare förtätning häråt. I strukturplanen poängteras vikten av att länka samman stadens olika delar genom säkra, gena och upplevelserika gång- och cykelstråk. Biltrafik bör ledas ut på E6 utan att belasta lokalgator/korsningar och parkering effektiviseras genom möjlighet till samnyttjande i större anläggningar. En av strukturplanens principer är att stärka blå och gröna värden, där Åseberget tillgängliggör ett helt nytt område för rekreation. Foten av Åseberget, Annero, angränsar till kärnan ”Handel och resande” som enligt strukturplanen skall prioriteras vid lokalisering av arbetsplatser och service.

ÖVRIGA STYRDOKUMENT

Utöver de ovan nämnda finns ytterligare ett antal styrdokument som berör samhällsplanering i allmänhet, både kommunala, regionala och nationella.

Innehållet i dessa beaktas i fortsatt planering och de frågor som berör planeringen av Åseberget hanteras i fördjupad form under respektive kapitel.

Illustration från strukturplanen. Åseberget blir en lämplig plats att förtäta, nära handel och resande och med möjlighet till rekreation på berget.

FYSISK OCH SOCIAL MILJÖ

BEBYGGELSE

Berget är idag obebyggt förutom två villatomter i sydväst.

På ena sidan ligger Rollsbo industriområde. Den del av Rollsbo som ligger närmast Åseberget har varierat innehåll, där mindre industrier blandas med andra verksamheter, lager och detaljhandel, samt även vissa serviceverksamheter som restaurang och gym. I området finns även en mindre gymnasieskola.

Söder om Åseberget ligger bostadsområdet Komarken med både småhus och flerbostadshus. I Komarken finns också skola, förskola och matvarubutik. Området är uppbyggt som en del av miljonprogrammet och från kommunens håll finns det planer och budget avsatt för att starta arbete med att utveckla och förtäta stadsdelen.

Sydväst om områdets södra spets pågår planeras utveckling av Kungälvs nya arenaområde, där det utöver befintliga fotbollsplaner möjliggörs för simhall, ishall och andra sporthallar. Även parkering, kontor, handel och annan verksamhet möjliggörs i området.

Drygt en halv kilometer sydost om bergets fot börjar Kungälvs centrum. Där ligger bland annat resecentrum och köpcentret Kongahälla med butiker och restauranger.

Öster om E6 ligger Kungälvs sjukhus. Mellan E6 och sjukhuset pågår planarbete med ny detaljplan för verksamheter med detaljvaruhandel.

SOCIALA FRÅGOR

Berget är svåråtkomligt och till största delen obebott, vilket gör att få människor besöker det idag. Det närmaste bostadsområdet är Komarken, söder om Åseberget. Komarken bedöms idag vara något av ett socio-ekonomiskt utsatt område med behov av att rustas upp. En nyexploatering på Åseberget skulle kunna vara positiv även för Komarken.

Flygfoto från 1963, i höger hörn syns del av det nybyggda Komarken.

Flygfoto över Komarken från 2022, del av Åseberget syns i fotots övre vänstra hörn

Vy över Åseberget. I söder ligger Komarken med både småhus och flerbostadshus. I nordväst ligger Rollsbo med verksamheter och industrier

MOBILITET OCH TRAFIK

BARRIÄRER OCH KOPPLINGAR

Åseberget står för utmaningar både avseende anslutningsmöjligheter, nivåskillnader till omgivningen och barriärer. Stora vägar omger berget på flera sidor. Framför allt E6 i nordost och Marstrandsvägen i söder är stora barriärer. Bergets topografi med bergsbranter och sluttningar försvårar också möjligheterna att knyta samman Åseberget med omkringliggande stadsdelar.

En stor utmaning blir därför att skapa kopplingar till omkringliggande områden och att göra Åseberget till en integrerad stadsdel i Kungälv.

KOLLEKTIVTRAFIK

Kungälvs resecentrum ligger ca 600 meter från Åsebergets fot och därifrån finns gott om bussförbindelser, för både lokala och regionala resor. Tågen stannar vid stationen i Ytterby ca 2,5 km från Åseberget. Några lokala busslinjer stannar i närheten av berget. Om den omdiskuterade tågförbindelsen, Skagerakbanan, blir verklighet i framtiden kommer troligen stationsläget för denna ligga nära Åseberget.

Åseberget är ett högt beläget område, vilket bör ingå i bedömningen och värderingen av rimliga avstånd till kollektivtrafikhållplatser. Med stor höjdskillnad tillkommer två faktorer: dels upplevs gångvägen längre på grund av höjdskillnaden, dels kan gångväg sällan dras fram den genaste vägen på grund av den branta topografin.

En samlad bedömning är att befintliga hållplatslägen inte kan anses innebära en god kollektivtrafikförsörjning av Åseberget.

GÅNG OCH CYKEL

Idag finns gång- och cykelstråk utbyggt från Kungälvs centrum, via Komarken, vidare västerut utmed Enekullsvägen mot Ytterby fram till Kärna. Förbindelse finns även mellan Rollsbokrysset och Kode, via Rollsbovägen och Kareby. Från Kungälvs centrum finns cykelvägar utbyggt söderut, hela vägen till Göteborg. Det finns idag inga direkta kopplingar för gång- och cykeltrafik från Åseberget till omkringliggande gång- och cykelnätverk.

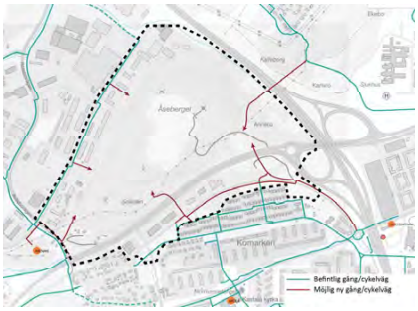
Attraktiva och kvalitativa gång- och cykelvägar utgör en viktig del i kommunens arbete med hållbara resor. Gång- och cykelvägarnas dragning och lutning blir avgörande, men även utformningen av ytan längs med gång- och cykelvägen har stor betydelse, särskilt när cykelvägar behöver dras längre sträckor för att uppnå lämpliga lutningar. Stor omsorg bör läggas på att skapa en intressant omgivning för att minska den upplevda längden på vägen och öka den upplevda tryggheten längs sträckan. Bland annat kan detta uppnås genom att bebyggelse och god belysning placeras längs cykelvägen.

Befintlig infart från Marstrandsvägen, av den smala underhållsväg som leder upp på berget. Foto: HSB

Karta som visar nuvarande kollektivtrafiklinjer och hållplatslägen i närheten av programområdet.

Karta över befintligt cykelnätverk. Möjliga tillkommande anslutningar är ungefärligt markerade och placeringen av dem kan komma att ändras.

BILVÄGAR OCH TRAFIKFÖRHÅLLANDEN

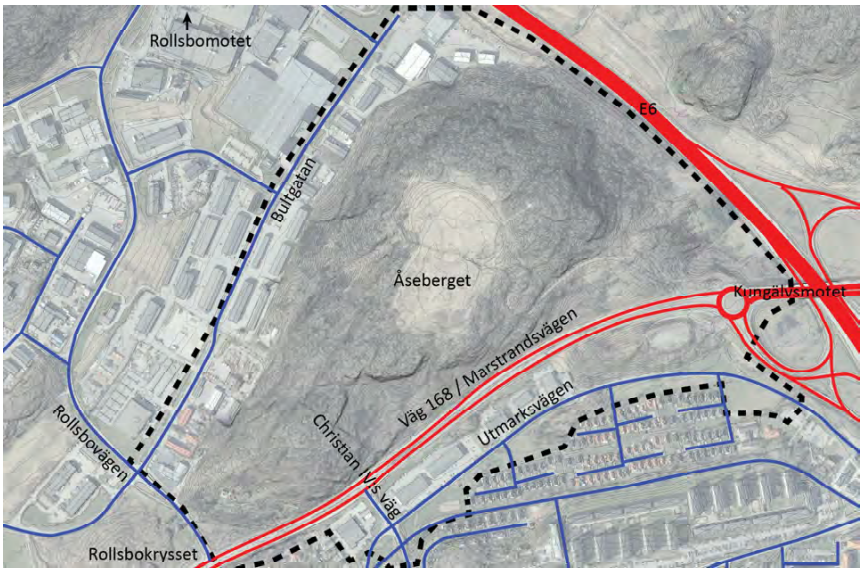
Idag finns endast begränsade bilanslutningar till Åseberget. En mindre grusväg finns som leder till platån för förvaltning av masterna. En mindre anslutning från Rollsbovägen finns som försörjer de två villafastigheterna i västra området. Att bebygga berget kommer innebära märkbara infrastrukturella förändringar. I bergets östra kant möts Kungälvs mest trafikerade vägar; Marstrandsvägen och E6. För att avlasta det större trafiknätet och för att fördela trafikfunktioner till olika delar av Åserberget föreslås den primära bilanslutningen ske via Rollsbo.

Trafik

Mellan 2016 och 2023 har ett antal trafikutredningar utförts för Åsebergetområdet. Generellt har Marstrandsvägen och Kungälvsmotet en hög trafikbelastning med risk för köbildning redan med dagens trafikbelastning. Rollsbomotet norr om Åseberget har däremot en bättre kapacitet.

Resultaten utifrån trafikanalysen från Norconsult 2023 visar att påverkan på framkomligheten på Marstrandsvägen kommer att bli störst vid korsningarna med Rollsbovägen och Christian IV:s väg. På dessa platser kan maxkölängderna bli så pass långa att de påverkar närliggande korsningar. Kapacitetshöjande åtgärder kan behövas i ett detaljplaneskede. Kapacitetshöjande åtgärder på andra platser i systemet, som exempelvis den planerade Ekelöv-Karebyförbindelsen, kan också bidra till en positiv effekt.

Trafiksimuleringen från Ramboll från 2022 visar liknande resultat gällande framkomligheten på Marstrandsvägen. Denna simulering har också studerat ett antal olika anslutningsmöjligheter till exploateringen på Åseberget. Resultaten från dessa har tagits i beaktande vid programmets förslag av möjliga trafikanslutningar.

Karta som visar bilvägarna i anslutning till berget. Kommunala vägar är markerade med blått och statliga vägar med rött.

BILPARKERING

Berget saknar parkeringsmöjligheter idag.

Enligt Kungälvs gällande parkeringsnorm 2023 ligger Åseberget inom zon A vilket innebär 8 p-platser per 1000 m² BTA för bostäder inklusive gästparkering.

NATUR OCH REKREATION

NATURVÄRDEN

Åseberget består till största delen av naturmark och skog på vad som tidigare varit hällmark. Uppe på platån på berget finns en plan gräsbevuxen yta. På norrsluttningarna växer huvudsakligen gran och i de övriga väderstrecken växer en större andel lövträd. Komarksbäcken löper i kanten av programområdet, intill E6. Den är utpekad som naturvärde klass 3, med motiveringen fredningsområde för lax och öring.

2022-03-31 gjordes Förstudie NVI Åseberget av Naturcentrum AB. I inventeringen har fem potentiella naturvärdesobjekt pekats ut, bestående av en lövskogslund, ett område med ädellövskog och tre småvatten. Det finns några rapporter om några fridlysta kärlväxter i artdatabanken sedan tidigare och ytterligare två naturvårdsarter, entita och rävticka noterades vid inventeringen. En mer fullständig naturvärdesinventering med en fördjupad artinventering för fåglar, groddjur och fridlysta kärlväxter kommer att kommer att genomföras sommaren 2024.

Åseberget kan idag fungera som en grön kil i centrala Kungälv. Detta innebär att djur, till exempel fåglar och insekter, kan förflytta sig mellan olika grönområden i staden.

Klipphäll på ett av bergets högre partier.
Foto: Mareld landskapsarkitekter

Ett småvatten finns på en planare del på bergets norrsida.
Foto: Mareld landskapsarkitekter

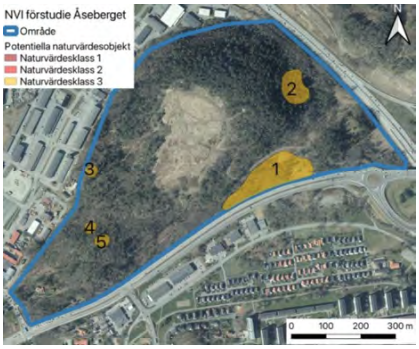

Illustration från inventeringen som visar potentiella naturvärdesobjekt: 1 Lövskogslund 2 Ädellövskog 3 Småvatten 4 Småvatten 5 Sumpskog.

Illustration från inventeringen som visar tidigare påträffade naturvårdsarter i området.

Karta som visar sammanhängande gröna korridorer. Befintligt grönområde på Åseberget hänger samman med närliggande områden.

REKREATION

I Kungälvs Grönplan som antogs oktober 2006 markeras Åseberget som en stadsdelspark, men området är idag svåråtkomligt och används inte i det syftet.

I anslutning till programområdet ligger det planerade arenaområdet. Idag finns det ett flertal bollplaner där, men planarbete pågår för att utveckla ytan till ett område med flera anläggningar för olika sporter, idrotter och fritidsverksamheter m.m. Söder om det planerade arenaområdet och Marstrandsvägen ligger ett skogsområde med flera promenadvägar igenom.

ARKEOLOGI

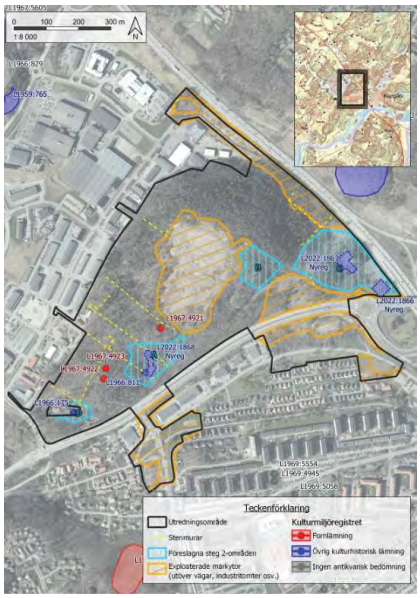
Picea kulturarv har genomfört en arkeologisk utredning steg 1, Picea kulturarv Rapport 2022:5 för Åseberget. Inga sedan tidigare okända fornlämningar har påträffats inom utredningsområdet. Under utredningen registrerades tre övriga kulturhistoriska lämningar, tre sedan tidigare kända fornlämningar besiktigades och fyra områden pekades ut som särskilt lämpliga för steg 2-utredningar. Dessa bedömdes som troliga lägen för under mark dolda fornlämningar utifrån topografiska förhållanden och påträffade eller tidigare kända fynd. Utöver detta mättes 15 stenmurar in.

I fortsatt planarbete kommer en arkeologisk utredning steg 2 utförs för att söka efter fornlämningar under mark, i första hand inom utpekade områden. De registrerade lämningarna kommer att hanteras i den vidare planprocessen.

Det finns goda möjligheter att anpassa bebyggelsen så att fornlämningarna och de övriga kulturhistoriska lämningarna kan vara kvar. Stenmurarna och de äldre gårdstomterna kan med fördel inlemmas i bebyggelsen. Stensättningarna är placerade på krönlägen med vida utsikter. Dessa platser kan vårdas genom att röja buskar och sly, och på så sätt kan upplevelsen och det pedagogiska värdet av fornlämningarna förstärkas. Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. Kulturmiljölagen (KML) och övriga kulturhistoriska lämningar.

Lämning av en husgrund på va 8x8 m på Åseberget. Foto: Picea

Översikt av utredningsresultatet. Sammanlagt registrerades tre nya lämningar och fyra områden pekades ut som särskilt lämpliga för steg 2-utredningar. Därutöver inmättes 15 stenmurar

MARKFÖRHÅLLANDEN

GEOTEKNIK

Åseberget består till största delen av urberg med fyllnadsområden uppe på bergsplatån och vid Annero. De lägre östra delarna närmast väg E6 innehåller troligtvis kvicklera. Fyllnadsmassorna består främst av schaktmassor från infrastrukturprojekt.

Geotekniska utredningar

Norconsult har under 2022 utrett förutsättningarna för grundläggning och byggbarhet med avseende på geologi och geoteknik inför arbetet med planprogram i samarbete med studenter från Chalmers och Göteborgs universitet. Vid uppfyllnadsområdet vid Annero finns risk för sättningar och kvicklera har påträffats vid provtagning. Pålning eller andra åtgärder kommer att behövas för grundläggning i området. Uppfyllnadsområdet på berget har bättre stabilitet, men även här förutsätts att pålning krävs.

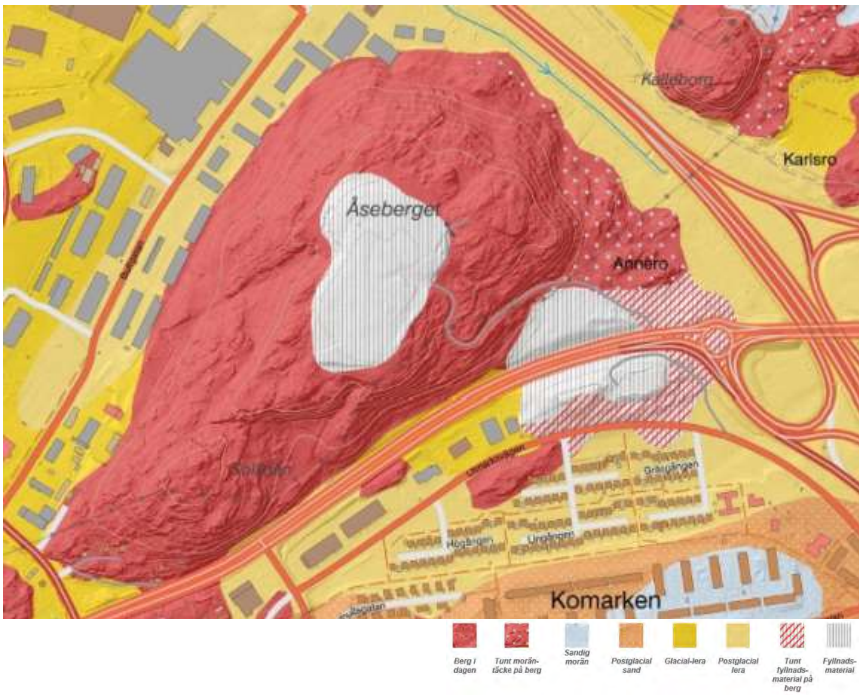
I samband med det fortsatta planarbetet i Annero behöver stabiliteten ut med diket mellan E6 och berget kontrolleras genom beräkningar. Kvickleran ska i nuläget förutsättas ansluta till vattendraget.

Byggnation under grundvattenytan, särskilt i Annero-området kan orsaka en grundvatten-/portryckssänkning som medför sättningar i befintlig E6 och tillhörande trafikmot. Om grundvattensänkning krävs, exempelvis för att bygga källarvåningar eller för att länshålla schakt, ska ett kontrollprogram och tillståndshandlingar tas fram om det inte är uppenbart att omgivningen inte kommer påverkas negativt.

Stabilitetshöjande arbeten och annan byggnation som påverkar grundvattnet kan utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet.

Avseende bergras och blocknedfall behöver en mer detaljerad besiktning göras och åtgärdsförslag tas fram i samband med att ny vägsträckning är bestämd och höjdsatt. Det samma gäller i de fall där byggnader placeras nära bergsslänter eller där block kan falla ner.

Området klassas översiktligt som normalradonmark varvid radonskyddande åtgärder ska användas.

Utdrag ur SGU:s jordartskarta visar att största delen av Åseberget består av berg, med några ytor med fyllnadsmaterial.

Orbicon har genomfört en JB2-sondering för att utreda djup till berg inom utfyllnadsområdet på berget. Resultaten av sonderingen visar att det i marken inom området finns stora block, upp till en meter stora. Mäktigheten på fyllnadsmaterialet bedöms vara mellan sex och mer än 24 meter.

MARKMILJÖ OCH FÖRORENINGAR

Åseberget har varit föremål för utfyllnad av jordmassor under flera år. Massor har lagts på tre delar av berget enligt kartan intill. Det mest omfattande utfyllnadsområdet är den tidigare torvmossen Åsedammen uppe på berget, där schaktmassor lagts sedan mitten av 1960-talet. Framför allt handlar det om schaktmassor från olika infrastrukturprojekt, som exempelvis byggnationen av E6. Massorna består till stor del av lermassor och även en del massor från jordbruksmark. Inom ett mindre område har det också lagts organiskt material i form av ett 80-tal döda sälar. Utfyllnadsområdena för Komarken och Annero innehåller mindre mängder jordmassor.

Miljötekniska undersökningar har genomförts av Orbicon, 2016-20 26 och WSP, 2022-05-09 för att översiktligt undersöka föroreningssituationen. En miljöbedömning har utförts av Rejlers, 2023-07-07 för att analysera riskerna och föreslå lämpliga åtgärder för uppfyllnadsområdena. Fastighetsägaren har ett initierat ett kontrollprogram, där WSP studerar uppmätta halter av metangas över tid.

Dessa undersökningar och analyser har gett indikationer på vilka risker och föroreningar som kan finnas i uppfyllnadsområdena, men ytterligare mätningar och analyser bedöms krävas för att avgränsa föroreningar och för att kunna avgöra vilka skyddsåtgärder som behöver vidtas i området.

Åseberget

Det största uppfyllnadsområdet är det uppe på berget. I mätningarna som genomförts har höga halter av metangas uppmätts i några av mätpunkterna. Kontrollprogrammet indikerar också på ett kontinuerligt läckage av metan på flera platser. Metangas skingras snabbt i luften och är inte giftig. Risken med metangas är explosionsrisk och kvävningsrisk om det ansamlas i slutna utrymmen.

Enligt miljöbedömningen är det möjligt att metanläckaget kommer från den mosse som ligger i botten av uppfyllnadsområdet, men det kan också härröra från organiskt material i schaktmassorna som lagts på berget. Med tanke på de stora mängderna uppfyllnadsmassor är det svårt att schakta bort källan till gasen då en stor del av det organiska materialet som orsakar metangasen ligger djupt begraven.

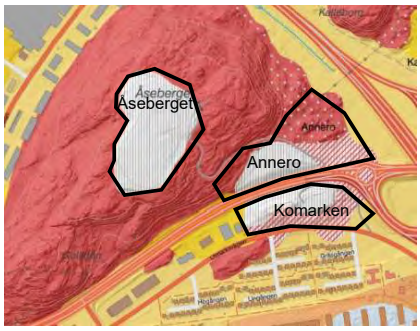

Utsnitt från kartor från 1816 och 1779 som visar områdets utseende där en torvtäkt markerats i svackan som numera är utfylld.

I Sverige finns ingen vedertagen princip för hantering av metangas, men Storbrittanien har utvecklat en standard för klassificering och krav på åtgärder vid byggnation på mark innehållande metangas. Denna föreslås användas här för att säkerhet för människors hälsa ska kunna garanteras vid en exploatering. Standarden har använts i andra projekt i Sverige där metangas förekommit.

Flertalet skyddsåtgärder kommer troligen behövas för att berget ska kunna exploateras. För byggnader på berget kan detta innebära tätskikt, gasdetektorer, ventilation, samt att gasen leds till kontrollerade punkter. Det blir också av stor vikt att lösningarna ska kunna fungera under en lång tid. Ytterligare riskutredning avseende metangasen och möjliga säkerhetsåtgärder bör utföras innan berget kan exploateras.

Utöver gasen noterades halter som överstiger naturvårdsverkets riktlinjer för känslig markanvändning (KM) avseende kobolt i en av mätpunkterna. I vattenproverna detekterades halter av PFAS11 som överstiger rekommendationerna för dricksvatten.

Karta som visar de tre uppfyllnadsområdena inom programområdet.

Annero

I Annero påvisade undersökningarna föroreningar i jord som överstiger Naturvårdsverkets riktvärden för KM (Känslig markanvändning) i fyra provtagningspunkter. Förhöjda halter utgörs av PAH-H, arsenik, bly och kobolt. Utifrån resultaten bedöms ingen ytterligare utredning vara nödvändig för området. I samband med exploatering bör en masshanteringsplan upprättas.

Komarken

Inom fyllnadsområdet i Komarken påträffades halter avseende parametrarna alifater som överstiger Naturvårdsverkets riktvärden för KM (Känslig Markanvändning). Höga halter av metallerna koppar, arsenik och nickel påträffades i grundvattnet, vilket innebär att grundvattnet är otjänligt som dricksvatten. I samband med en exploatering av området kommer massor som överstiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning att behöva transporteras till lämplig mottagare.

TEKNISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

DAGVATTEN OCH SKYFALL

En stor del av vattnet från berget rinner idag ut i Komarksbäcken och Kyrkebäcken vars avrinningsområden i dagsläget är hårt belastade och har översvämningsproblematik. Nordre älv är recipient för båda dessa bäckar. Recipienten omfattas av miljökvalitetsnormerna och får inte påverkas negativt.

Att öka tillflödet till dessa områden kommer med största sannolikhet inte kunna accepteras och en mycket viktig fråga blir därför hur dagvattensituationen ska hanteras inom programområdet. Exploateringen på berget kommer att medföra ökade hårdgjorda ytor och därmed ökade dagvattenflöden. Ytor för rening och fördröjning av dagvattnet kommer att behöva planeras in på berget för att säkerställa att exploateringen inte medför ökade dagvattenflöden nedströms.

Skyfallskartering från 2023 visar att E6 löper viss risk för översvämning vid skyfall. Detta behöver beaktas vid planeringen av Åseberget, så att vatten tas omhand på lämpligt sätt vid stora regnmängder.

Pågående detaljplan för det intilliggande arenaområdet har bland annat studerat vattenflödena från berget. Där pekas en yta på bergets södra spets ut som lämplig placering för en dagvattendamm för vattnet som rinner från berget. Dammen kommer att behöva anläggas för att fördröja befintliga vattenflöden från berget för att inte riskera översvämningar inom arenaområdet. Det finns troligen inte utrymme att utöka dammen så den kan hantera de utökade flöden som skulle uppstå i samband med exploatering på berget. I kommande detaljplan för Åseberget kommer dagvattensituationen studeras i mer detalj och förslag ska tas fram för placering och dimensionering av dammar, magasin och andra dagvattenåtgärder inom området.

I anslutning till programområdet finns två mark-avvattningsföretag. Dagvattenhanteringen i området ska i första hand utföras på ett sådant sätt att flödena i markavvattningsföretagen inte förändras.

DRICKSVATTEN

Vattenledningar finns i Bultgatan väster om Åseberget. Ledningarna sträcker sig norrut under E6 mot Munkegärde och söderut via Bultgatan och vidare ut mot kustsamhällena.

Kapaciteten i befintligt ledningsnät räcker i dagsläget inte till då flera stora projekt planeras i närområdet, bland annat Åseberget och arenaområdet, samtidigt som det är svårt att få ut vatten västerut till kustsamhällena. En uppdimensionering av vatten- och spillvattenledningar kommer att krävas.

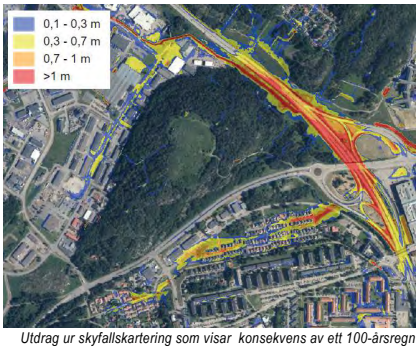
En kontrollberäkning har genomförts av WSP 2021-06-18 för att bedöma dricksvattensystemets kapacitet att försörja Åseberget och andra planerade anslutningar fram till år 2028. I beräkningen har det förutsatts att följande planerade ledningar byggts:

- Överföringsledningar mellan Björkås – Vävra och Ytterby – Rävsal.
- Ledningsförstärkning mellan Ytterby och Munkegärde
- Ny planerad PE 315-ledning under E6 vidare in i Komarken ersätter befintlig GJJ 200-ledning.
- Reglering av befintlig överföringsledning mellan Kungälvs vattenverk och Olseröd med en så kallad tryckhållningsventil istället för nuvarande reglerventil.

Åseberget förutsätts anslutas till kommande PE ledning utmed Bultgatan.

Kartan visar de huvudsakliga avrinningsvägarna från berget.

Utdrag ur skyfallskartering som visar konsekvens av ett 100-årsregn med 6 timmars varaktighet.

Kartan markerar de markavvattningsföretag som finns intill Åseberget. Föreslagen placering av damm är markerad i Åsebergets södra spets.

Slutsatsen är att Åseberget bör kunna ansluta till dricksvattennätet år 2028, förutsatt att de planerade åtgärderna genomförts.

Kapaciteteten i överföringsledningarna från Kungälvs vattenverk uppskattas närma sig sitt maximum efter 2028 och marginalerna för ytterligare dricksvattenförbrukning är mycket små. Sammantaget pekar resultatet på att ett antal åtgärder krävs för att utöka kapaciteten i Kungälvs vattensystem. Ingen av åtgärderna är dock direkt kopplade till en exploatering av Åseberget, utan kopplat till andra utbyggnadsområden eller resultatet av det sammantagna ökade behovet av planerade anslutningar.

En ny tryckstegringsstation kommer behövas för att försörja Åseberget.

SPILLVATTEN

I dagsläget finns en pumpstation norr om Åseberget, strax söder om E6. En uppdimensionering av spillvattenledningar kommer att krävas och studeras i nuläget. Uppdimensioneringen av ledningsnätet medför behov av ny pumpstation, vilken i dagsläget planeras inom detaljplanen för arenaområdet.

En kontrollberäkning har genomförts av WSP 2021-06-10 för att bedöma spillvattennätets kapacitet vid anslutning av Åseberget och andra planerade anslutningar fram till år 2028. I beräkningen förutsätts att spillvattennätet byggts ut som planerat.

Resultatet av beräkningen visar att det framtida huvudledningssystemet beräknas kunna hantera en anslutning av Åseberget och övriga planerade anslutningar fram till 2028. Ingen bräddning sker från pumpstationerna Bultgatan eller arenaområdet/ Truckgatan i framtidsscenariot med Åseberget anslutet. Planerade uppdimensioneringar innebär goda marginaler i pump- och ledningskapacitet i det framtida systemet.

De lokala spillvattenledningarna i Bultgatan behöver dimensioneras upp från anslutningspunkten i Bultgatan till pumpstationen. En möjlig anslutningspunkt kan t.ex. vara söder om Bultgatan 12. I det fallet behöver ledningarna söderut dimensioneras upp. Om anslutning görs längre norrut kan istället ledningar norrut i Bultgatan påverkas.

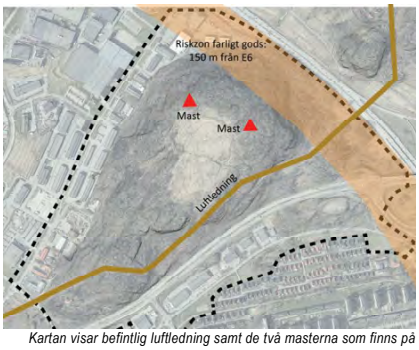
LEDNINGAR, TEKNISK INFRASTRUKTUR, MASTER

Det finns två mobilmaster på berget idag. Masterna ger inte upphov till hälsoskadlig strålning. Vid en exploatering är det troligt att anläggningarna flyttas och placeras på taket till någon av de tillkommande byggnaderna, alternativt flyttas till annan plats.

Det finns en luftburen kraftledning som går tvärs över berget idag. Vid exploatering kan denna helt eller delvis att grävas ner i marken i samband övrig infrastruktur och ledningar byggs ut. Skyddsavstånd till ledningen ska beaktas vid exploatering. Nya installationer ska anläggas med beaktande av lämpliga skyddsavstånd för elektromagnetiska fält.

På berget finns även ledningar som försörjer mobilmasten och några ledningar nedanför berget, längs E6. I övrigt är större delen av berget tomt på ledningar.

Ny teknisk infrastruktur kommer att behöva anläggas vid exploateringen.

Kartan visar befintlig luftledning samt de två masterna som finns på berget idag.

Kraftledningen, fotat där den korsar E6. Foto: Kungälvs kommun

En av masterna på berget, fotat från bergsplatån. Foto HSB

MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

MILJÖBEDÖMNING:

Kommunens bedömning var vid framtagande av undersökning av betydande miljöpåverkan (UBMP) att genomförandet av det aktuella planprogrammet väntas medföra en betydande miljöpåverkan. Detta baserades på de osäkerheter som råder av gas, natur och arkeologiska förutsättningar.

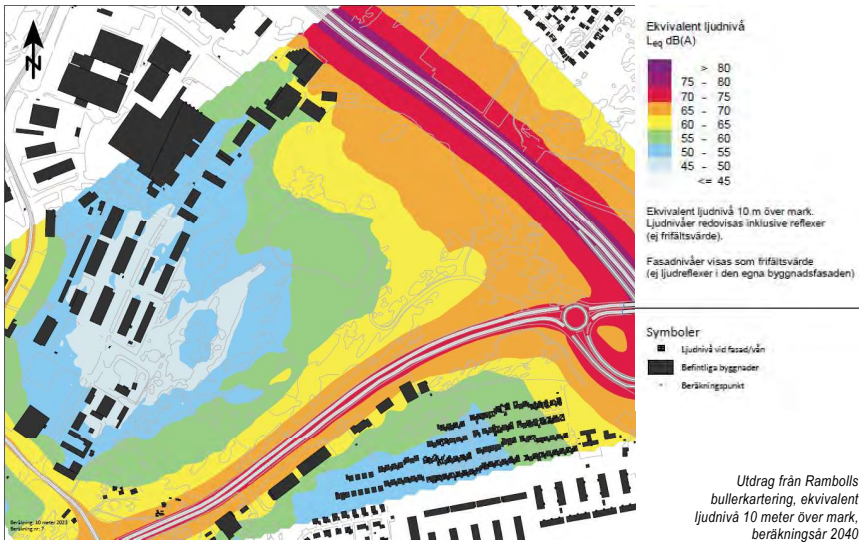
Under detaljplaneprocessen kommer den strategiska miljöbedömningen fortgå vilket bland annat innebär utarbetande av en MKB.

OMGIVNINGSBULLER

Området ligger i anslutning till vägarna E6 och Marstrandsvägen som genererar vägtrafikbuller. En översiktlig bullerbedömning har gjorts av Ramboll 2023-02-14. Beräkningarna visar att området närmast väg E6 förväntas bli mest bullerexponerat där riktvärdet 60 dBA ekvivalent ljudnivå kan överskridas inom cirka 120 till 200 m från vägen. Trafiken på Marstrandsvägen ger lägre ljudnivåer där man kan förvänta sig ekvivalenta ljudnivåer över 60 dBA cirka 30 till 100 m från vägen. Byggnadernas placering, utformning och innehåll behöver anpassas efter ljudnivåerna.

Utförda beräkningar har inte tagit hänsyn till eventuellt diffust bullerregn, det vill säga den bakgrundsnivå som påverkar ett område från bullerkällor på större avstånd. Med tanke på Åsebergets höjd och placering kan det i kommande arbete bli relevant att ta hänsyn även till denna typ av buller.

Utöver trafikbullret går sjukhusets inflygningszon för ambulanshelikopter över Marstrandsvägen. Detta handlar dock endast om ett fåtal landningar årligen och bör inte påverka bebyggelsen på Åseberget.

Utdrag från Rambolls bullerkartering, ekvivalent ljudnivå 10 meter över mark, beräkningsår 2040

FARLIGT GODS

E6 är transportled för farligt gods. Enligt länsstyrelsens vägledning om riskhantering i detaljplaneprocessen ska riskhanteringsprocessen beaktas vid planläggning inom 150 meter från transportled för farligt gods. Riskhanteringsavståndet sammanfaller bland annat med höga bullernivåer från E6, utredningsområde för järnväg, branta bergväggar och andra förutsättningar som sammantaget gör det svårt att planlägga bostäder inom riskhanteringszonen. Om verksamheter föreslås inom 150 meter från E6 behöver en riskanalys göras och åtgärder kan komma att krävas för att minska riskerna.

RISK FÖR ÖVERSVÄMNING

Berget i fråga är idag inte översvämningskänsligt. Vägarna runt omkring är det däremot. Framförallt E6 har idag viss risk för översvämnining vid skyfall.

RISK FÖR RAS, SKRED OCH EROSION

De olika bergssidorna på Åseberget kan innebära risk för blocknedfall. Detta kommer att behöva utredas i detaljplanen.

Marken närmast E6 och Komarksbäcken har dålig markstabilitet och risk för skred. Om byggnation ska ske på den sidan av berget behöver detta göras med hänsyn till skredrisken. Enligt SGI:s karta för skred, ras och erosion finns också förutsättningar för kvicklera runt om berget på flera platser.

STÖRANDE VERKSAMHETER

Marken i Rollsbo är planlagd som industri eller småindustri ända intill Åsebergets fot. Det finns idag tre verksamheter med tillstånd från länsstyrelsen att bedriva miljöfarlig verksamhet i Rollsbo. Samtliga ligger på så stort avstånd att de inte bör påverka planläggningen av Åseberget. Tillstånden reglerar bl.a. högsta bullernivåer från verksamheterna vid närmsta bostäder, samt för en verksamhet mängden utsläpp av kolväten till luft. Utöver detta finns det ett antal verksamheter som är anmälningspliktiga till kommunen respektive räddningstjänsten, exempelvis med tillstånd att hantera brandfarliga ämnen.

Det kan finnas verksamheter i Rollsbo idag som kan medföra störningar (i första hand industribuller) för en kommande bostadsbebyggelse och det finns ingen begränsning att mer störande verksamheter etablerar sig i området inom gällande detaljplan. Att tillföra nya bostäder intill industrimarken i Rollsbo skulle kunna innebära nya begränsningar för befintliga och kommande verksamheter i området om dessa bedöms störande för de närboende.

KONSEKVENSER

KONSEKVENSER

MOBILITET OCH TRAFIK

NATUR OCH REKREATION

MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

KONSEKVENSER

BEBYGGELSE

Enligt Kungälvs kommuns översiktsplan är förtätningen mellan centralorten Kungälv och Ytterby en viktig sträcka. En tillkommande exploatering med Åsebergets placering och storlek kommer att påverka inte bara närliggande områden utan även karaktären och upplevelsen av Kungälv. Det finns goda möjligheter att exploateringen kan bidra till att länka samman Komarken, det framtida arenaområdet och Rollsbo med omgivande stadsdelar.

SOCIALA KONSEKVENSER

Med en ny stadsdel på berget kommer platsen att förändras från en sällan besökt yta, till ett område där människor bor och uppehåller sig.

Tillskapandet av ca 2000 nya bostäder bidrar till bostadsförsörjningen och blir ett led i att följa Kungälvs bostadsförsörjningsprogram. I och med tillkommande bostäder ökar även behovet av service inklusive behov av skola, förskola, vård och handel. Ny förskola föreslås på berget, men behovet av skola bedöms bättre kunna hanteras utanför området.

Utformningen av den bebyggda miljön och de park- och naturområden som planeras på berget blir avgörande för upplevelsen av berget. Med stråk för cykel, trygga gångvägar och välutformade allmänna platser kan Åseberget bli en trygg, attraktiv och välfungerande stadsdel. Med den kuperade terrängen blir också tillgängligheten för personer med nedsatt rörelseförmåga viktig att beakta.

Kvartersstrukturen kommer skapa gårdar mellan husen med utrymme för mer privata rum, som komplement till de allmänna mötesplatserna på gator och torg. För de bostäder som placeras vid de större gatorna, utgör gårdarna ljuddämpade platser att vistas på för de boende. Sammantaget finns det förutsättningar att skapa goda boendemiljöer med höga kvaliteter. Bebyggelse kan dock ge ny skugga på vissa platser, vilket är negativt för vistelsekvaliteten. Därför måste höjder och täthet studeras i och med detaljplaneringen i området.

Barn och unga

Med fler bostäder i området tillkommer fler barn och unga. Deras behov av trygga lekutrymmen och vistelseytor kommer till viss del tillgodoses på gårdarna men framförallt ska stadsdelen kunna tillgodogöra sig trygga grönytor som kan fungera som sociala rum för olika åldersgrupper. Barnperspektivet bör beaktas både vid anläggning av lekplatser och andra ytor för barn, men även vid planeringen av gator, torg och andra allmänna platser för att garantera en trygg miljö för barn att leva och röra sig i.

Konsekvenser för omgivande stadsdelar

Beroende på hur väl Åseberget lyckas länkas samman med intilliggande stadsdelar kommer det få konsekvenser för övriga Kungälv och människors rörelsemönster i staden. Åseberget har möjligheten att knyta samman Komarken, Rollsbo och det planerade arenaområdet på ett positivt sätt.

Exploateringen av Åseberget har potential att stärka möten över barriärer, såväl sociala som fysiska. Åseberget som attraktiv stadsdel skulle också kunna ha positiva effekter på närliggande Komarken, som i vissa sammanhang betraktats som ett socioekonomiskt utsatt område i behov av upprustning. Goda förbindelser mellan stadsdelarna skulle kunna ge både bättre underlag för service i båda stadsdelarna och skapa en tydligare sammanhängande stad då Komarken, likt Åseberget omges av barriärer i form av vägar, samt Nodre älv och Iskällans skogsområde som omsluter stadsdelen. Om förbindelserna till omgivande områden skulle bli bristfälliga riskerar Åseberget att bli en segregerad stadsdel med få länkar till staden runtomkring.

MOBILITET OCH TRAFIK

BARRIÄRER OCH LÄNKAR

En av bergets utmaningar för att tydligt intregrera stadsdelen i staden är just de topografiska barriärena. Då berget som sådant inte kommer minska är det därav viktigt att jobba med att överbrygga de mentala avstånden ett berg kan innebära.

Konsekvenserna av att öka kopplingarna till och från Åseberget är att det tillgängliggör stadsdelen och således minskar den barriäreffekt som omger berget, både i from av trafik och topografi. Ju fler kopplingar mellan Åseberget och övriga stadsdelar, desto mer integrerad blir den nya stadsdelen. Det är också avgörande att det finns kopplingar anpassasde för flera olika transportmedel.

Bron som korsar Marsrandsvägen vid Annero innebär ett tydligt och gent stråk till resecentrum och den centrala staden. Denna bro i kombination med den gång och cykelbro som föreslås längre söderut på Marstandsvägen blir troligen viktiga vägar för skolbarn som ska till och från Komarken. Andra kopplingar som är önskvärda för att minska barriäreffekten av vägarna är kopplingen mot arenaområdet, anslutnigarna till Rollsbo, samt bro över E6. Den sistnämnda skulle förbinda Åseberget med sjukhuset, som är en viktig arbetsgivare och med Kungälvs största gymnasieskola som ligger nära. En bro över Rollsbovägen till arenan vore positiv då ett flertal olika fritidaktiviteter kommer sammlas här, samtidigt som det blir den genaste länken till Ytterby.

Att minska befintliga barriärer och skapa länkar till kringliggande områden är en förutsättning för att integrera området med övriga målpunkter i Kungälv. Föreslagna broar kan dock innebära höga genomförandekostnader och genomförandet kan även bli tekniskt svårt, bland annat på grund av höjdskillnaderna i området. Föreslagna lösningar behöver därför vägas mot konsekvenserna av dem, både avseende ekonomi, genomförbarhet och relationen mellan utformning och användning. För långa broar kan exempelvis upplevas som otrygga och för höga broar kan upplevas som barriärer i sig själva. Det ska tydligt upplevas som att man gynnas av att ta en bro istället för att välja alternativa vägar för att den ska uppfylla sitt syfte. Det är även viktigt att göra kopplingarna till och från Åseberget både tydliga, trygga och topografiskt säkra. Samtidigt behöver lösningarna vara ekonomiskt och tekniskt genomförbara. Detta behöver studeras vidare i senare skede.

Angående andra trafikslag är det i synnerhet bilar och vägar i detta område som utgör flera barriärer.

Det är viktigt att göra kopplingarna till och från Åsebrget både tydliga, trygga och topografiskt säkra.

KOLLEKTIVTRAFIK

I syfte att öka det hållbara resandet samt göra området attraktivt och tillgängligt är kollektivtrafik en viktig förutsättning. En busslinje över berget hade medfört många positiva konsekvenser för de boende, men för kollektivtrafiknätet i stort är det inte givet att Åseberget är prioriterat. Kollektivtrafik är således viktigt för berget men berget är kanske inte är lika prioriterat för kollektivtrafiken.

Det finns möjlighet att knyta samman en busslinje över Åseberget med arbetsplatserna i Rollsbo och aktiviteterna i arenaområdet. Linjedragningen behöver dock anpassas för att uppnå en så rak och snabb kommunikation som möjligt anpassad till resenärerna och deras destinationer.

Ambitionen med Åseberget är att skapa ett innovativt och hållbart område. Gällande just kollektivtrafik finns det alternativa lösningar utöver de traditionella busslinjerna som skulle kunna bli aktuella. I arbetet med planprogrammet har lösningar med automatiserade fordon studerats. Utvecklingen av denna typ av alternativ kollektivtrafik går snabbt framåt och Åseberget skulle kunna vara ett lämpligt område att implementera en sådan lösning.

GÅNG OCH CYKEL

Fler gång- och cykelvägar ger bättre möjligheter till att resa hållbart, vilket är ett av programmets målpunkter och ett viktigt mål för Kungälvs kommun.

Vid placering och utformning av gång- och cykelvägarna föreslås flera åtgärder som kan bidra till en god användbarhet och trygghet. Nedan anges några exempåel på sådana utformningar: Bron över Marstrandsvägen bör bli bred nog för att göra kopplingen trygg och attraktiv. Cykelvägarna anläggs med en acceptabel lutning samtidigt som det finns gena vägar till viktiga målpunkter. Entréer på hus vänds mot gatan för att göra backarna trygga och trevliga att ta sig upp och ner för. Tillfredsställande alternativ för cykelparkering ska finnas vid bostäder och besöksmål. Förhoppningen är att att fler väljer att gå eller cykla till och från Åseberget om gång- och cykelnätet är genomtänkt och välgestaltat.

BILVÄGAR OCH TRAFIKFÖRHÅLLANDEN

Exploateringen av Åseberget innebär en stor ökning av boende på berget och kommer därmed generera en stor trafikökning, med påverkan på befintligt vägnät. En exploatering med ca 2000 nya bostäder förutsätter en stor andel hållbart resande för att trafiksituationen ska bli acceptabel.

Att leda en större andel av trafiken norrut, mot Bultgatan i Rollsbo, ses som fördelaktigt. Rollsbomotet har en bättre kapacitet än Marstrandsvägen och Kungälvsmotet, vilket bland annat visas i den trafikutredning som gjordes för arenaområdet under 2022. Även Rollsbokrysset, korsningen Marstrandsvägen - Rollsbovägen, har en hög trafikbelasting, som dessutom väntas öka i och med byggnationen av arenaområdet. En risk med att leda trafik norrut är att fler kan välja att köra via Rollsbokrysset och vidare via Marstrandsvägen istället för via Rollsbomotet. Detta skulle öka belastningen på dessa trafikplatser som redan är hårt belastade.

För trafikanslutning öster ut, mot Marstrandsvägen finns flera möjliga lösningar, alla med olika konsekvenser. Trafiklösningen kommer att påverka trafikflödet på Marstrandsvägen och intilliggande korsningar, med risk för köer nära stadskärnan och påfarten till E6. Alternativet att leda biltrafiken över en bro till Utmarksvägen, och inte direkt ut på Marstrandsvägen skulle innebära oönskad trafik i bostadsområdet vid Komarken. Samtidigt skulle det medföra längre körsträckor och ökad belastning i korsningen vid Christian II:s väg. Vidare trafikutredning kommer att göras i detaljplaneskedet.

Eklöv-Karebylänken, en ny trafiklänk mellan E6 och Ytterby, planeras längre norr ut för att avlasta trafiknätet i Kungälv. Genomförandet av denna förbindelse skulle vara positiv för trafiken från Åseberget.

PARKERING

Huvuddelen av parkeringen inom området föreslås samlas i tre större parkeringsanläggningar. Syftet med detta är dels att uppmuntra till ett hållbart resande och dels att effektivisera markanvändningen, så att stora öppna parkeringsytor kan undvikas på berget.

Att merparten av parkeringen inte placeras i direkt anslutning till bostäderna uppmuntrar till att andra färdmedel än bil används för kortare resor.

Parkeringsanläggnigarna föreslås placeras i bergets nedkant, vilket avser att minska andelen trafikrörelser upp på berget. Parkeringsanläggningarna föreslås kombineras med hissar för att de boende enklelt ska kunna ta sig upp till bostäderna på berget från parkeringen.

Att två av de tre anläggningarna föreslås placeras nära Rollsbo förväntas också bidra till att leda trafiken norrut och att medföra så liten trafikpåverkan på Marstrandsvägen och Kungälvsmotet som möjligt.

Att samla parkeringen i ett fåtal anläggningar gör det enklare att planera och samordna en omställning till framtidens laddningslösningar och infrastruktur. De större parkeringsanläggningarna riskerar dock att upplevas som otrygga platser under olika delar av dygnet. Av den anläggningen blir trygghetsaspekten mycket viktig vid planeringen och utformningen av anläggningarna.

NATUR OCH REKREATION

NATURVÄRDEN

Den kanske största konsekvensen av att bebygga berget är att natur kommer påverkas negativt. Exploateringen innebär att skogen kommer påverkas eller försvinna, vilket påverkar Åsebergets status som grön kil för djurlivet. Vid byggnation är dock ambitionen att delar av skogen ska bevaras eller nyplanteras och stadsdelen ska få en grön karaktär. I och med den artinventering som planeras utföras i detaljplaneskedet finns viss möjlighet att anpassa exploateringen till befintliga naturvärden.

Den stora konsekvensen av att exploatera berget är att staden går miste om ett större och framförallt ostört grönområde, i och med att det blir mer fragmenterat då människor kommer bebygga och bo på berget och påverka den flora och fauna som finns där idag. Trots att utgångspunkten är att bevara skog kommer sannolikt flera naturvärden påverkas negativt. Då området idag är både obebyggt och oanvänt av människor så medför en exploatering betydande konsekvenser för växt- och djurlivet.

Exploateringen på berget skulle innebära att den gröna kil som Åseberget idag är en del av skulle försvinna. Grönområdet på Åseberget är till viss del avskiljt från närliggande grönområden av stora vägar, men bör ändå anses fylla en funktion i detta syfte. Städer idag har en försvinnande del gröna kilar, då dess status utifrån djur och växtliv ofta fragmenteras till följd av byggnation. Till följd av bergets kupering finns det flera delar av berget, främst sluttningarna, som kan bevaras, men trots det kommer framkomlighetsvägarna för faunan påverkas negativt.

Ekosystemstjänster

Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystemen som gynnar oss människor. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar, exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning. En ekosystemtjänstanalys har påbörjats med hjälp av verktyget ESTER (Boverkets verktyg för kartläggning av ekosystemtjänster). Detta är ett pågående arbete som kommer att fördjupas i fortsatt arbete med detaljplanering. I detta tidiga skede visar analysen att programförslaget skulle kunna innebära negativ eller mycket negativ påverkan på ekosystemtjänster kopplade till biologisk mångfald, livsmiljöer, luftrening med mera. Samtidigt kan exploateringen stärka och tillskapa ekosystemtjänster kopplade till upplevelserikedom, rekreation och sociala aktiviteter genom att området tillgängliggörs och utvecklas.

REKREATION

Att tillgängliggöra stadsdelen och skapa en målpunkt på berget kommer göra berget till en mer tillgänglig plats för rekreation. Dess närhet till det planerade arenaområdet ses som positivt i detta syfte. Att skapa ytor för rekreation på Åseberget skulle kunna avlasta befintliga rekreationsområden och medföra att västra sidan av Kungälv får fler gröna områden att röra sig i.

Bergets topografi gör att gångvägarna runt berget kommer att ha en varierad grad av tillgänglighet. Även om vissa stigar och gångvägar blir branta med trappor, är det viktigt att del av gångnätet blir tillgänglighetsanpassat.

ARKEOLOGI

Risken att arkeologiska fynd kan påverkas negativt finns alltid i och med exploatering. I Åsebergets fall finns även goda möjligheter att dagens kända fynd tillgängliggörs i ett pedagogiskt syfte, då de kan bli lokala målpunkter inom områdets parker och grönområden. Intentionen är att även befintliga stengärdsgårdar ska bevaras i så hög utsträckning som möjligt.

LANDSKAPSBILD

Berget är tydligt synbart över hela centrala Kungälv och delar av Ytterby. Det utgör en utmärkande del av landskapet och syns tydligt från E6 när man anländer till Kungälv från motorvägen. I norrgående riktning över Nodreälvbron är berget tydligt upptornande över staden och syns långt med sina två master. I södergående riktining ankommer man till staden lite mer anonymt, med Rollsbos verksamheter och industrier på sidan av vägen. Ambitionen är att Åseberget ska vara ett tydligt, trevligt och hållbart landmärke i staden. När man passerar berget norrifrån ska det kännas som en tydlig entré. När Åseberget exploateras kommer landskapsbilden påverkas då berget är synligt från många delar av staden. Ambitionen är att använda bergets topologi på ett sådant sätt att det går att bygga sig upp för berget.

Väl uppe på berget ska området kännas inbjudande och familiärt, med byggnader och träd. Det är viktigt att bibehålla flera av bergets kvalitéer vid exploatering och exploateringen ska inte bygga bort det som gör berget så signifikant.

MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

BEHOVSBEDÖMNING

Kommunens bedömning vid framtagande av undersökning av betydande miljöpåverkan var att genomförandet av det aktuella planprogrammet väntas medföra en betydande miljöpåverkan.

En strategisk miljöbedömning kommer göras i samband med detaljplaneprocesssen, detta innebär bland annat ett avgränsningssamråd tillsammans med Länsstyrelsen angående om miljökonsekvensbeskrivningens (MKB) omfattning.

Viktiga aspekter att behandla inom MKB:

Föroreningar - gashalterna efter att området använts som uppfyllnadsområde kommer utredas och behandlas. Kommunen tillsammans med inblandade aktörer utreder i tidigt skede riskerna som detta kan medföra.

Buller, lukt och luft - En mer omfattande utredning kommer göras enligt detta i senare skede. Bullernivåerna är av vikt till följd av bergets geografi.

Risker - Risker kopplade till transportlederna och farligt gods kommer utredas. Översvämning och skyfall är problem i stora delar av kommunen och berget ska inte medföra försämringar för kringliggande områden gällande vattennormer eller MKN i vattendrag.

Natur - naturvärdesinventering med relevanta tillägg ska göras för området. Utvecklingen av berget ämnar att bibehålla dess gröna karaktär, men exploatering av berget kommer innebära påverkan på naturen.

GEOTEKNIK

En första geoteknisk utredning har genomförts, och den kommer sannolikt behöva kompletteras med ytterligare utredningar för att garantera att grundläggning av byggnader, vägar och andra anläggningar utförs på ett säkert sätt. Berges karaktär medför risk för blocknedfall, vilket behöver åtgärdas innan byggnation. Marken närmast E6 har dålig stabilitet, vilket gör att byggnation på den ytan föreslås att undvikas.

Exploateringen innebär en ökad belastning och således finns geotekniska risker med exploatering av berget. För byggnation på uppfyllnadsområdet på platån kommer troligen pålning att krävas för att minska risken för sättningar. För anläggning av vägar och övrig infrastruktur kan stödkonstruktioner komma att krävas.

MARKMILJÖ

De tre uppfyllnadsområdena behöver hanteras på lämpligt sätt för att inte innebära risker för människors hälsa och säkerhet.

Metangasfyndigheterna bedöms vara det som kommer kräva mest omfattande åtgärder. Intentionen är att de olika delarna av platån ska klassificeras beroende på uppmätta metangashalter och att lämpliga åtgärder kommer att krävas för bebyggelsen, baserat på omfattningen av metangasen på platsen.

Övriga föroreningar kan kräva andra, troligtvis mindre åtgärder. Det bedöms exempelvis att viss schaktsanering kommer behövas vid uppfyllnadsområdena Komarken och Annero.

BULLER OCH VIBRATIONER

Områdets placering vid flera stora vägar kommer att innebära konsekvenser vid planeringen. Byggnadernas placering och volymer kommer att behöva anpassas för att klara gällande riktvärden för trafikbuller.

FARLIGT GODS

Åseberget berörs av risker i och med transport av farligt gods på E6. För byggnation nära motorvägen kommer skyddsåtgärder att krävas i kommande detaljplan.

RISK FÖR ÖVERSVÄMNING

Markanvändningen ska anpassas för att undvika negativ påverkan på närliggande områden. Vattenhantering är ett återkommande problem i andra delar av Kungälv och Ytterby.

En konsekvens av att bebygga berget är att den genomsläppliga ytan blir mindre, och en del av det vatten som tidigare kunnat sippra ner i marken kan hamna på vägar och annan bebyggd yta. Det är vikigt att planområdet tar hand om så mycket vatten som möjligt då byggnation av berget inte ska påverka kringliggande, översvämningskänsliga områden negativt. Skyfall bedöms kunna innebära risker för vägar och bebyggelse nedanför berget om inte tillräckliga ytor för fördröjning anläggs i området.

MILJÖKVALITETSNORMER (MKN)

Luft

Inom förslaget för planprogrammet betonas vikten av att satsa på hållbara resor och transporter då berget är lokaliserat centralt i Kungälv. Exploateringen kommer att medföra en trafikökning i redan trafikerade delar av Kungälv. Detta kommer att leda till ökade utsläpp av partiklar och kväveoxider i området. Luft kommer behandlas vidare inom ramen för en MKB som kommer arbetas fram i detaljplaneskedet. Påverkan på planerat bostadsområde avseende luftföroreningar från närliggande bilvägar samt Rollsbo industriområde behöver också studeras vidare.

Vatten

Allt dagvatten från området ska renas och omhändertas på ett sådant sätt att kvaliteten i recipienten Nordre Älv inte förändras negativt. Markanvändningen anpassas för att undvika negativ påverkan på Nordre Älv som recipient. Dagvattnet ska hanteras så att miljökvalitetsnormerna för vatten inte påverkas negativt.

STÖRANDE VERKSAMHETER

Verksamheterna närmast Åseberget består idag främst av småindustri, lager, handel och mindre kontor. Över tid har områdets karaktär genomgått en naturlig omvandling från industri till andra verksamheter, som kontor, handel och lager. Det är sannolikt att den utvecklingen kommer att fortsätta då södra Rollsbo allt mer omvandlas till ett område för handel, och de tyngre industrierna fokuseras till norra Rollsbo. De verksamheter som idag har tillstånd att bedriva miljöfarlig verksamhet ligger på ett så pass stort avstånd till Åseberget att de inte begränsar möjligheten till bostäder på Åseberget.

En riskbedömning bör utföras i detaljplanearbetet för att studera behov av skyddsåtgärder samt att noggrannare utreda lämpliga skyddsavstånd. Lämplighetsbedömningen behöver göras för de enskilda fall som uppstår med byggrätter för bostäder i detaljplanen för Åseberget. Med tanke på de verksamheter som finns intill berget och utvecklingen som pågår i Rollsbo är den preliminära bedömningen att ett generellt skyddsavstånd på 50 meter bör hållas mellan verksamheterna och tillkommande bostadshus på Åseberget. Risken för hälsa och miljö får anses vara dimensionerande framför risken för brand och oförutsedda händelser. Placering av byggrätter kommer att studeras och avstånden ska säkerställas i kommande detaljplanekarta.

Tillkommande bostäder på Åseberget nära befintliga industriverksamheter skulle kunna innebära begränsningar för verksamheterna på grund av störningar för bostäderna. En exploatering av Åseberget skulle även långsiktigt medföra konsekvenser för södra Rollsbo. Närheten till det nya bostadsområdet skulle kunna bidra till omvandlingen från industri till andra typer av verksamheter intill berget. Exploateringen av Åseberget skulle kunna medföra begränsningar för störande verksamheter att etablera sig i framtiden.

GENOMFÖRANDE

GENOMFÖRANDEFRÅGOR

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

EKONOMISKA FRÅGOR

TEKNISKA FRÅGOR

Genomförandeavsnittet förtydligar planprogrammets syfte ur genomförandesynpunkt och blir därigenom vägledande vid framtagande av kommande detaljplan/-er och efterföljande genomförande av dessa.

GENOMFÖRANDEFRÅGOR

MÅLUPPFYLLELSE

Planprogrammet ska redovisa förutsättningar och en inriktning för utbyggnad av Åseberget som har grund i den vision som sammanfattas nedan:

Åseberget ska bli en unik, innovativ, hållbar, attraktiv och nåbar stadsdel i centrala Kungälv. Stadsdelen ska sticka ut och vara synlig, ett landmärke med en inspirerande arkitektur som tilltalar men också utmanar. Berget ska erbjuda gott om grön- och rekreationsytor. Åseberget inbjuder alla förutsättningar till fantastisk utsikt och utblickar. Med sin strategiska placering finns möjlighet att binda ihop staden och öppna upp Åseberget till alla kommunens invånare och besökande.

TRE FOKUSOMRÅDEN

För att nå visionen har tre fokusområden pekats ut som särskilt viktiga för Åseberget. De är: "En sammanlänkad stad", "Grönt och hållbart" samt "Arkitektur i samklang med bergets topografi". Fokusområdena som initialt skapades inför programmet verkar alla mot den övergripande visionen, men med mer detaljfokus och skärpa. Fokusområdena har i arbetet varit viktiga ställningstaganden i vissa specifika frågor.

FORTSATT MÅLAMBITION

Det är viktigt att visionsbilden förblir stark inom projektet och att den höga ambitionen bibehålls vid ett genomförande. Visionen blir direkt vägledande i principiella genomförandebeslut och måste finnas med även när projektet slutförts och området förvaltas. Om programmet förvaltas väl i den fortsatta processen så ger det en god grund att skapa en ny stadsdel som har det lilla extra och som strävar mot en god långsiktig hållbarhet.

ANSVARSFÖRDELNING OCH HUVUDMANNASKAP

Kommunen har en samordnande roll i samband med områdets utbyggnad.

För de ytor som utpekas som allmän plats inom programområdet blir kommunen huvudman. Allmän plats avser bland annat gator, torg och parker. Att kommunen tar på sig ansvaret för allmän plats säkerställer att området blir allmänt tillgängligt. Det innebär även att kommunen efter antagna detaljplan/-er kommer få en rättighet, men även skyldighet att lösa in den mark som läggs ut som allmän plats inom planområdet.

Som en generell ansvarsfördelning ansvarar kommunen för utbyggnad av allmän plats (gator, torg, parker). Vilken part som bygger ut allmän plats kommer utredas i detaljplaneskedet. Den enskilde fastighetsägaren/ exploatören ansvarar för och bekostar utbyggnaden inom kvartersmark.

EXPLOATERINGSAVTAL

Vid framtagande av kommande detaljplan/detaljplaner ska exploateringsavtal och/eller genomförandeavtal upprättas mellan kommunen och fastighetsägarna/exploatörerna. I avtalet ska ansvars och kostnadsfördelning för utbyggnad, fastighetsbildning, markfrågor med mera regleras. Exploateringsavtalet ska tecknas innan respektive detaljplan antas av kommunen.

Samverkan mellan kommunen och fastighetsägarna/ exploatörerna är nödvändig för områdets utveckling.

TIDPLAN OCH ETAPPER

Efter att planprogrammet godkänts kan detaljplane-arbetet starta. Initiativ till planläggning kan antingen tas av fastighetsägare eller kommunen. Fram till plansamråd kommer hela berget att utvecklas som en detaljplan. Efter samråd kommer den eventuellt delas upp i flera detaljplaner som går vidare till granskning i olika etapper med olika genomförandetid, med tanke på områdets storlek. Tidplanen för utbyggnad och genomförande kommer att påverkas av kommande detaljplan/ detaljplaners färdigställande samt den planerings-och utbyggnadsordning som studeras närmare i detaljplanearbetet. Planläggning och framför allt genomförandet av områdets utbyggnad kan därför förväntas ske under en lång tidsperiod.

Arbete med detaljplan/detaljplaner väntas tidigast kunna påbörjas under hösten 2024.

Varje ny detaljplan inom området kommer att ges en genomförandetid som anpassas efter förutsättningarna för genomförandet.

KOMMANDE UTREDNINGAR

Följande utredningar eller fördjupade utredningar bedöms bli aktuella i kommande detaljplanearbete. Ytterligare utredningar som inte omnämns nedan kan också bli aktuella.

- Miljökonsekvensbeskrivning
- Utredning av vatten, spillvatten och dagvatten
- Mätningar och avgränsningar av metangas och markföroreningar
- Analyser och miljöbedömningar av markföroreningar
- Fördjupad geoteknisk och bergteknisk utredning
- Bullerutredning
- Luftmiljöanalys
- Riskutredning
- Naturvärdesinventering med relevanta fördjupningar
- Arkeologisk undersökning, steg 2
- Väg- och trafikutredning

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

MARKÄGARE

Behovet av fastighetsrättsliga åtgärder utreds och fastställs i kommande detaljplanearbete. Fastighetsrättsliga åtgärder vidtas genom lantmäteriförrättning i samband med framtida genomförande av då skapade detaljplaner. Vid en lantmäteriförrättning prövar lantmäterimyndigheten åtgärdens lämplighet, överensstämmelse med detaljplanen med mera.

Marken inom planområdet ägs till största del av det kommunala bolaget Bokab.

FASTIGHETSBILDNING

Framtida detaljplan kommer innebära marköverlåtelser mellan kommunen och Bokab eller andra privata fastighetsägare. Kommunen kommer lösa in mark planlagd som allmänplats.Slutliga fastighetsgränser avgörs och läggs fast genom efterföljande lantmäteriförrättning. I samband av nya detaljplaner och genomförandet inom området skall mark som lagts ut som allmän plats (gator, torg, parker) genom fastighetsreglering föras över till kommunala fastigheter.

Framtida detaljplaner kommer innebära marköverlåtelser mellan kommunen och Bokab eller andra privata fastighetsägare. Kommunen kommer lösa in mark planlagd som allmän plats såsom gator, torg och parker. Fastighetsbildningsåtgärder ska genomföras för att bilda lämpliga fastigheter.

RÄTTIGHETER

Det finns inskrivna och oinskrivna rättigheter inom programområdet. De gäller rättigheter för bland annat teleanläggningar, gasledningar och elektrisk ström.

För att tillgodose kommande behov för kommunen och framtida enskilda fastigheter samt teknisk infrastruktur kommer olika rättigheter att behöva tillskapas, omprövas eller tas bort, vilket sker vid en lantmäteriförrättning eller genom avtal.

Rättigheter som kan bli aktuella är bland annat servitut, ledningsrätter och gemensamhetsanläggningar och kan avse:

- Kommunikationsytor (körytor, angöringsytor etc. på kvartersmark)
- Parkeringsplatser på kvartersmark
- Gårdar, grönytor, lekplatser, etc. på kvartersmark
- Teknisk försörjning såsom ledningar och installationer för till exempel vatten, spill- och dagvatten, el, värme och sophantering.

EKONOMISKA FRÅGOR

PLANEKONOMISK BEDÖMNING

Inom planprogrammet kommer höga investeringskostnader göras under plangenomförandet. Det ska vara tydligt för alla berörda parter vad genomförandet av det föreslagna planprogrammet innebär och vilka fysiska åtgärder som kommer krävas, både vad gäller planerande och genomförande så att en kostnadsuppskattning kan göras i förhållande till intäkterna. För att en detaljplan i nästa skede ska vara motiverad bör det finnas en samhällsvinst. Ofta innebär det att värdeökningen som planen innebär överstiger kostnaderna för genomförandet, samhällsvinster kan även vara förbättring ur miljösynpunkt, sociala förbättringar eller liknande.

I den planekonomiska bedömningen har de stora kostnadsbärande intäkterna och kostnaderna tagits upp, i respektive efterföljande detaljplaneprocess kommer det vara möjligt att göra mer detaljerade kostnads- och intäktsprognoser.

Markägaren/exploatören står för kostnaderna för framtagande av planprogram, detaljplaner och för utbyggnad av allmän platsmark samt åtgärder och byggnation på kvartersmark.

EXPLOATERINGSEKONOMI

Investeringar som behöver göras är utbyggnad allmän plats i form av befintligt och nytt gatunät, anpassning, upprustning och nybyggnation av GC-vägar, nya torg, parker, grönytor, offentliga platser, broar, offentlig hiss samt utbyggnad av VA (vatten, spill- och dagvatten).

Exploatören ansvarar för den framtida byggnationen och iordningställandet inom kvartersmarken, där kostnader för fastighetsbildning, myndighetsavgifter, eventuella saneringskostnader, utredningar i planprogram och detaljplan, markberedning och anslutningsavgifter ingår.

Kommunens kostnader för iordningställande av allmän plats kommer att regleras genom uttagande av exploateringsbidrag i ett exploateringsavtal för respektive detaljplan och exploatör. Kommunen kan komma att söka statligt stöd för utbyggnaden av infrastruktur enligt exempelvis klimatklivet eller annan statlig medfinansiering.

Kommunen kommer att ta ut medfinnanseringsersättning vilket regleras i exploateringsavtalet, enligt då gällande kommunala riktlinjer för medfinansieringsersättning. Med medfinansieringsersättning avses ersättning som en byggherre eller en fastighetsägare i samband med genomförande av en detaljplan åtar sig att betala till kommunen. Ersättningen täcker en del av kommunens kostnader som uppkommit vid byggande av en viss väg eller järnväg som staten eller regionen ansvarar för. I detta fall berör det troligen väg 168, Eklöv-Karebylänken, Kungälvsmotet och Kungälvs resecentrum.

Utbyggnation av VA (vatten, spill- och dagvatten), finansieras med anslutningsavgifter.

Exploatörerna kommer få intäkter i form av tillskapande av byggrätter.

UPPLÅTELSE OCH ÄGANDEFORMER

Programområdet har förutsättningar att erbjuda olika upplåtelse- och ägandeformer. I detaljplanearbetet kommer dialog med byggherrarna ske för att skapa en variation av boendeformer. Ett område med en blandning av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar möjliggör för människor med olika livssituation, intressen och bakgrund att bo i området.

TEKNISKA FRÅGOR

VATTEN OCH SPILLVATTEN

Utbyggnad av kommunala allmänna vatten-, spillvatten- och dagvattenledningar kommer att krävas för att tillgodose planområdets behov. Kommunen kommer att ansvara för utbyggnad av allmänna va-ledningar. Planområdet ligger utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Kommunen kan komma att inordna området i verksamhetsområdet där kommunen alternativt exploatören svarar för utbyggnaden av va-anläggningar.

DAGVATTEN

Dagvattenhantering inom planområdet ska följa Kungälv kommuns vid var tid gällande dagvattenpolicy antagen av kommunfullmäktige. Även kommande dagvattenutredningar som kommer att tas fram under detaljplaneläggningen ska ligga till grund för lämpligt val av teknisk lösning för dagvattenhanteringen inom planområdet.

MARKMILJÖ

Där markföroreningar påträffas ska fördjupade markundersökningar genomföras. Ansvaret för undersöknings- och efterbehandlingsåtgärder regleras i Miljöbalken och åvilar generellt verksamhetsutövare i första hand och fastighetsägare i andra hand. I vissa fall kan förutsättningarna vara sådana att föroreningar från en fastighet kan spridas med till exempel grundvattnet till intilliggande fastighet. I sådana fall är det viktigt att fastigheterna efterbehandlas i ”rätt ordning” så att återkontaminering undviks. Tillsynsmyndighet i markföroreningsfrågor är miljöenheten i Kungälvs kommun. Skyldighet finns att redovisa miljötekniska markundersökningar för tillsynsmyndigheten, som sedan fattar erforderliga beslut enligt Miljöbalken om behov av ytterligare undersökningar, efterbehandlingsåtgärder mm.

ALLMÄN PLATS

Utgångspunkten är att kommunen ansvarar för utbyggnad av allmän plats och allmänna anläggningar som planeras inom programområdet. Det inkluderar befintligt och nytt gatunät med anpassning, upprustning och nybyggnation, GC-vägar, nya torg, offentliga platser, broar samt offentlig hiss.

GEOTEKNIK

Erforderliga geotekniska utredningar kommer att genomföras.

PARKERING

Planprogrammet föreslår att parkering ordnas genom en blandning av gemensamma parkeringsanläggningar samt parkering inom bostadskvarter. Utgångspunkten är att ytkrävande markparkering ska undvikas. Parkeringsbehovet för kommande exploatering ska i första hand tillgodoses inom aktuellt programområde och den vid tidpunkten för prövningen gällande parkeringsnormen för Kungälvs kommun ska tillämpas.

EL, FIBER OCH FJÄRRVÄRME

Planområdet ska anslutas till befintligt elnät som ägs av Kungälvs Energi AB. Nya ledningar och transformatorstationer kommer att krävas vid en exploatering. Placering av transformatorstationer ses över i planarbete och integreras med fördel i framtida byggnader. Byggnader inom programområdet ska ges möjlighet att ansluta till fibernätet.

Blivande byggnation inom programområdet bör om möjligt anslutas till kommunens fjärrvärmenät som finns utbyggt i anslutning till området. Under detaljplanearbete kommer kapaciteten i fjärrvärmenätet och framtida utbyggnad av detta att utredas närmare.

AVFALL

Hur avfall hanteras studeras vidare i kommande planering. För avfallshantering ska vid var tid gällande avfallsföreskrifter följas.

KULTURVÄRDEN

I kommande detaljplanearbete studeras det närmare vilka kulturvärden som är möjliga att bevara och lyftas fram samt på vilket sätt detta bör göras och säkerställas i kommande detaljplan.

NATURVÄRDEN

I kommande detaljplanearbete studeras det närmare vilka naturvärden som är möjliga att bevara och lyftas fram samt på vilket sätt detta bör göras och säkerställas i kommande detaljplan.

Träd som under genomförandeskedet bevaras och ligger i anslutning till områden där markåtgärder genomförs kommer att behöva ett skyddsavstånd för att värna trädens rotsystem och överlevnad.

MEDVERKANDE

MEDVERKANDE

Detta planprogram är framtaget av Kungälvs kommun i nära samarbete med fastighetsägaren Bokab och konsortiet bestående av Bokab, HSB, Wästbygg, Förbo, Derome, Peab och Tornstaden. Konsortiet har samarbetat med Ramboll för frågor rörande planprogrammet.

Strukturplan med förslag på områdets utformning har tagits fram i samråd med kommunen och konsortiet av Erseus Arkitekter i samarbete med Mareld landskapsarkitekter.

KOMMUNENS ARBETSGRUPP

Planförslaget har tagits fram av enhet Plan, Samhälle och utveckling, Kungälvs kommun, i samarbete med representanter från andra enheter och förvaltningar.

Huvudsakliga medarbetare i projektgruppen har varit:

Ida Bjärmark - Planarkitekt

Stina Gunnarsson - Projektledare

Fredrik Olsson - Mark- och exploateringsingenjör

Följande kompetenser från Kungälvs kommun har också medverkat i programarbetet:
Miljöinspektör, samhällsplanerare, trafikstrateg, stadsarkitekt, GIS-ingenjör, kommunekolog, VA-ingenjör, landskapsarkitekt.

PROGRAMHANDLINGAR

TILL PROGRAMMET HÖR

Planprogram (denna handling)

ÖVRIGA HANDLINGAR

Fastighetsförteckning (publiceras inte på internet)

Programsamrådsredogörelse

SAMHÄLLE OCH UTVECKLING

Ida Bjärmark
Planarkitekt

Mirsad Radoncic
Verksamhetschef
Planering och myndighet

KUNGÄLVS KOMMUN

ÅSEBERGET - BEBYGGELSE

ÅSEBERGETS VISION

Åseberget ska bli en unik, innovativ, hållbar, attraktiv och nåbar stadsdel i centrala Kungälv. Stadsdelen ska sticka ut och vara synlig, ett landmärke med en inspirerande arkitektur som tilltalar men också utmanar. Berget ska erbjuda gott om grön- och rekreationsytor. Åseberget inbjuder alla förutsättningar till fantastisk utsikt och utblickar. Med sin strategiska placering finns möjlighet att binda ihop staden och öppna upp Åseberget till alla kommunens invånare och besökande.

TRE FOKUSOMRÅDEN

Tre fokusområden pekats ut som särskilt viktiga för Åseberget.

EN SAMMANLÄNKAD STAD

GRÖNT OCH HÅLLBART

ARKITEKTUR I SAMKLANG MED BERGETS TOPOGRAFI

ARKITEKTUR I SAMKLANG MED BERGETS TOPOGRAFI

Åseberget kommer att synas på långt håll, det blir Kungälvs nya landmärke, väl synligt från E6, i motsatt ände från Bohus fästning. För de som bor och lever uppe på berget är utsikten en av områdets unika kvaliteter. Utformningen av stadsdelen ska ta tillvara och använda bergets fördelar för att skapa en unik och hållbar stadsdel.

PLATÅN

Uppe på berget föreslås flertalet bostäder, med en variation i karaktär och upplåtelseform. Här förespråkas huvudsakligen bebyggelse i fyra till sex våningar. Det finns dock möjlighet att lägga till bebyggelse som avviker från detta. Både med lägre byggnader i form av radhus och genom att uppföra några högre hus på lämplig plats.

TORGET

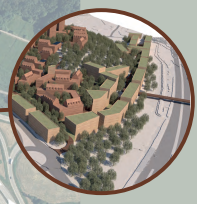
Centralt i området anläggs ett torg, med möjlighet till ett fåtal mindre verksamhetslokaler. Vid torget placeras även äldreboende och förskola. Det är möjligt att slå samman dessa i samma byggnad.

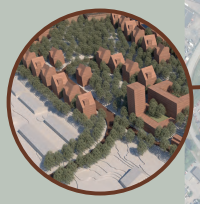
NORRSIDAN

I norr finns potential att anlägga ett område med verksamheter längs med motorvägen. Sluttningen, de geotekniska förhållandena och det väl synliga läget har stor påverkan för en eventuell exploatering. Området innebär ett bra skyltläge, men på en smal och begränsad yta.

VÄSTRA SLÄNTEN

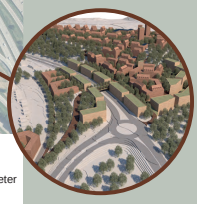
Västsidan med sin branta terräng och fina kvällssol har ett skyddat läge från vägtrafikbullret. Området lämpar sig för punkthus, dels för att små fotavtryck passar i terrängen, dels för att de lägre bullernivåerna medger bostäder i hushörnen.

ANNERO

Annero är den del av Åseberget som ansluter till centrala Kungälv och binder samman Åseberget med staden.

Norr om Marstrandsvägen klättrar bebyggelsen upp i backen längs huvudgatan. Byggnaderna anpassas till höjderna i slänten och många byggs i suterräng. Söder om Marstrandsvägen fortsätter bebyggelsen och binder samman Åseberget med centrala Kungälv och resecentrum.

SÖDRA OMRÅDET

Området på bergets södra sluttning föreslås bebyggas med småhus, exempelvis radhusbebyggelse. Tomterna kommer att vara kuperade och byggnaderna behöver troligen anläggas i souterräng med naturtomter i sluttningen

ÖVERGRIPANDE STRUKTUR

- Programområdet omfattar ca 700 000 m² markyta.
- Den nya bebyggelsen inom stadsdelen omfattar ca 200 000 m² bruttoarea (BTA) bostäder, vilket möjliggör för ca 2000 bostäder.
- Utöver detta tillkommer ytor för verksamheter och handel
- Programförslaget möjliggör även plats för förskola och äldreboende

ÅSEBERGET - MOBILITET

ÅSEBERGETS VISION

Åseberget ska bli en unik, innovativ, hållbar, attraktiv och nåbar stadsdel i centrala Kungälv. Stadsdelen ska sticka ut och vara synlig, ett landmärke med en inspirerande arkitektur som tilltalar men också utmanar. Berget ska erbjuda gott om grön- och rekreationsytor. Åseberget inbjuder alla förutsättningar till fantastisk utsikt och utblickar. Med sin strategiska placering finns möjlighet att binda ihop staden och öppna upp Åseberget till alla kommunens invånare och besökande.

TRE FOKUSOMRÅDEN

Tre fokusområden pekats ut som särskilt viktiga för Åseberget.

EN SAMMANLÄNKAD STAD

GRÖNT OCH HÅLLBART

ARKITEKTUR I SAMKLANG MED BERGETS TOPOGRAFI

EN SAMMANLÄNKAD STAD

Att länka samman Åseberget med omgivande stadsdelar - centrala Kungälv, Komarken, arenaområdet, Rollsbo och sjukhuset/Munkegärde - är nyckeln till att skapa en attraktiv, hållbar och nåbar stadsdel som är tillgänglig för alla.

PARKERING

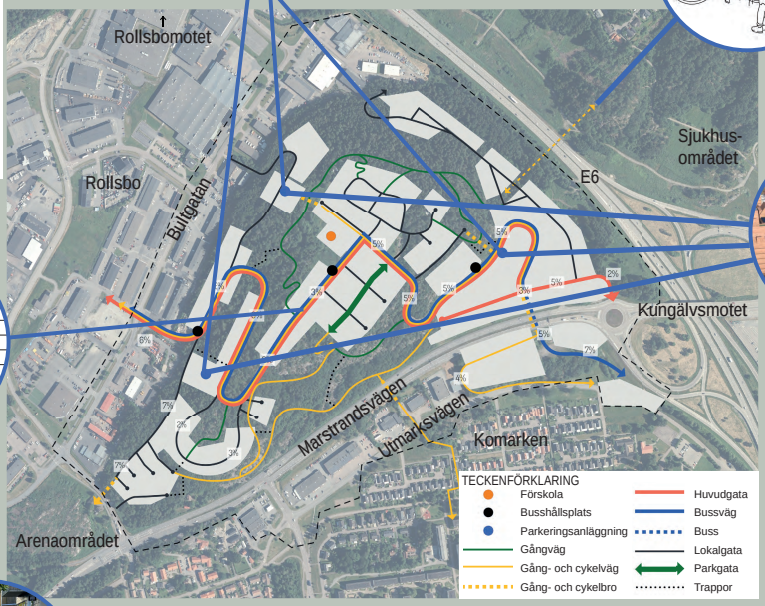
Merparten av parkeringen sker i tre parkeringsanläggningar, utspridda för att enkelt serva flera delar av berget. Samtliga är förlagda nära infartsvägarna för att minimera mängden trafikrörelser upp på berget.

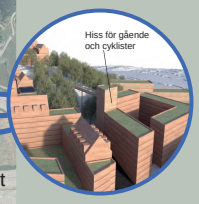
Besöksparkering, tillgänglig parkering och angöringsplatser läggs längs gatorna i området nära bostäderna.

GÅNG- OCH CYKELBROAR

Flera broar för gång och cykel föreslås för att länka samman Åseberget med omgivande stadsdelar. Förutom den breda bron med torg- eller parkkaraktär över Marstrandsvägen föreslås även länkar till Komarken, arenaområdet och över E6 till sjukhusområdet.

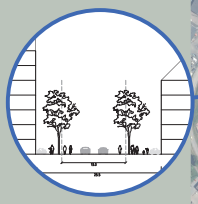

HISSAR

Hissar integrerat i byggnaderna kortar promenaden upp på berget. De två hissarna mot Rollsbo föreslås endast vara tillgängliga för boende samt besökare till förskolan. I öster, närmast centrala Kungälv föreslås en hiss som är tillgänglig för allmänheten dagtid, för att underlätta för besökare och boende att gå, eller cykla upp på berget.

HUVUDSTRÅK

Över Åseberget dras ett huvudstråk som kopplas samman med befintligt vägnät i nordväst och sydost. Här ska finnas utrymme för samtliga trafikslag, både gång, cykel, biltrafik, buss och andra tunga fordon. Vägens lutning begränsas i huvudsak till 5 %, men lutningen kommer att uppgå till 7% på vissa delsträckor.

VAL AV FÄRDSÄTT

Enligt Kungälvs mobilitetspolicy ska förvaltningen verka för att en betydande andel av dagens bilresor i stället sker med andra färdsätt. På Åseberget, med goda kopplingar till det mesta; skolor, handel, sjukhuset, Arenan vid Yttern och resecentrum, är förutsättningarna extra bra att möjliggöra en vardag utan bil. Här bör andelen bilresor hållas nere ytterligare, både för klimatet, för att skapa en trivsam och trygg stadsdel och för att inte belasta korsningar i närområdet för övriga kommuninvånare, de som bor i andra delar av kommunen och är beroende av bilen som färdmedel pga sämre kollektivtrafik och längre avstånd.

För Åseberget innebär det att kortare resor till målpunkter i närområdet i första hand ska göras med gång eller cykel. Planprogrammets förslag är framtaget så att gång och cykel ska vara det enklaste och smidigaste alternativet till Arenan på Yttern, grundskoloma i Komarken och centrum, resecentrum, och övriga stadskärnan. Vid foten av berget, Annero, föreslås en mattbutik för att det ska vara enkelt att handla där till fots/cykel för boende uppe på berget. Vid torget på platån kommer detaljplanen att möjliggöra närservice, även det för att underlätta en vardag utan bil.

Den biltrafik som behövs ska så enkelt som möjligt ledas ut på E6, utan att överbelasta redan belastade korsningar och utan att skapa för mycket trafik inom den nya stadsdelen.

Ett krav för att området ska kunna rymma de ca 2000 bostäder som föreslås är att antal bilresor per boende hålls nere. Om fler tar bilen till centrala Kungälv, Ytterby, Arenan skulle korsningarna Rollsbokrysset och Kungälvsmotet bli överbelastade.

GÅNG- OCH CYKELVÄGAR

Gång- och cykelvägar i lämpliga dragningar och med rimliga lutningar har högsta prioritet för att boende i första hand ska välja att gå eller cykla istället för att ta bilen. Barn och unga ska kunna röra sig fritt och själva ta sig till skola, aktiviteter och vänner. Flackare cykelbanor kompletteras med brantare trappor som ger genare kopplingar för gående.

KOLLEKTIVTRAFIK

Det ska vara möjligt att dra en lokal busslinje över berget. Huvudvägen över berget är anpassad i bredd och lutning så att buss ska kunna trafikera sträckan. Att kunna nå berget kollektivt är positivt för att minska bilberoendet och att öka det hållbara resandet i Kungälv.

ÅSEBERGET - GRÖNSTRUKTURER

ÅSEBERGETS VISION

Åseberget ska bli en unik, innovativ, hållbar, attraktiv och nåbar stadsdel i centrala Kungälv. Stadsdelen ska sticka ut och vara synlig, ett landmärke med en inspirerande arkitektur som tilltalar men också utmanar. Berget ska erbjuda gott om grön- och rekreationsytor. Åseberget inbjuder alla förutsättningar till fantastisk utsikt och utblickar. Med sin strategiska placering finns möjlighet att binda ihop staden och öppna upp Åseberget till alla kommunens invånare och besökande.

TRE FOKUSOMRÅDEN

Tre fokusområden pekats ut som särskilt viktiga för Åseberget.

EN SAMMANLÄNKAD STAD

GRÖNT OCH HÅLLBART

ARKITEKTUR I SAMKLANG MED BERGETS TOPOGRAFI

GRÖNT OCH HÅLLBART

Åseberget ska utvecklas till en grönskande stadsdel med gott om ytor för rekreation och aktiviteter, både för boende och besökare. Berget blir ett nytt rekreationsområde dit alla lätt kan ta sig exempelvis från den närliggande arenan. Ekologisk hållbarhet ska genomsyra hela projektet.

TORGET

Centralt i området, uppe på platån föreslås ett mindre stadsdelstorg. Här kan både äldreboende och förskola placeras och byggnaderna runt torget kan inrymma några verksamhetslokaler som stärker karaktären av stadsdelstorg. Torget föreslås ha ett organiskt formspråk med öar med träd.

NORRSLUTTNINGEN

Ett lite mer vildvuxet skogsområde föreslås i sluttningen mot E6. Här anläggs motionsslingor och det är även en möjlig plats för aktiviteter som MTB-spår och liknande.

GRÖNA GATAN

Rakt genom området på platån anläggs gröna gatan. Ett urbant parkstråk med mycket inslag av vegetation. Gatan utformas som ett tryggt gångstråk genom området.

BERGSPARKEN

Parken kan innehålla naturgångstigar och platser för lek. Den ligger i direkt anslutning till förskolegårdens föreslagna placering, vilket gör att den kan det bli ett utflyktsmål för barnen.

KNALLARNA

I båda ändarna mynnar Gröna gatan ut i parkområden. De två höjderna utformas som parker, lättåtkomliga för de boende på berget. Viss natur bevaras här, men det finns också utrymme för mer anlagda delar av parkytan. Med sitt höga läge finns goda möjligheter att skapa utsiktsplatser

SÖDRA TOPPEN

Här finns en av bergets fornlämningar, som bör bevaras och tillgängliggöras. Här lämpar det sig att bevara merparten av den befintliga naturen och endast komplettera med en gångväg och kanske en utsiktsplats.

SOLIDENPARKEN

I den naturliga sänkan på bergets sydöstra sida anläggs en park med naturkaraktär. Mycket av befintliga träd och andra naturvärden kan bevaras här för att skapa en lummig oas på berget.

BERGSPROMENADEN

Längs den branta sydostsluttningen kan en gångväg byggas längs bergsklippan. Det blir en spännande väg uppe i trädtopparna med vacker utsikt som binder ihop bergets olika delar.

NATURMILJÖ

Det skogsklädda berget har idag flera vackra naturmiljöer som i möjlig mån bör bevaras mellan de tillkommande husen. Det kan exempelvis handla om träd, stengärsgårdar, klippor, hällar och övrig vegetation. Vegetation och livsmiljöer med höga naturvärden bör särskilt beaktas. Trots detta kommer en stor del av befintlig grönska att försvinna vid exploatering, men nyplantering av växtlighet ska ske där ytor finns. Det är viktigt att återskapa en artrik vegetation, som i sin tur kan locka flera arter av insekter och andra djur.

KUNGÄLVS KOMMUN

Programsamrådsredogörelse
Ärende: KS2021/0772
2024-10-09

Programsamråds-redogörelse

Planprogram för bostäder

ROLLSBO 1:32, M. FL., ”ÅSEBERGET”

Kungälv, Kungälvs kommun

PLAN
SAMHÄLLE OCH UTVECKLING
KUNGÄLVS KOMMUN

ADRESS Stadshuset, 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00 (växel)
FAX 0303-23 91 67

INNEHÅLL

INLEDNING 3

SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE ... 3
SAMMANFATTNING ... 3
STATLIGA MYNDIGHETER ... 5
STATLIGA BOLAG ... 15
REGIONALA ORGAN ... 16
KOMMUNALA NÄMNDER, BOLAG OCH FÖRVALTNINGAR ... 18
SAKÄGARE ... 23
ÖVRIGA INKOMNA SYNPUNKTER ... 29

BILAGA 1. LÄNSSTYRELSENS SAMRÅDSYTTRANDE 33

INLEDNING

SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

Förslag till planprogram för Rollsbo 1:32 m.fl. ”Åseberget” har varit utställt på samråd under perioden 29 mars 2024 till 26 april 2024. Information om samråd har sänts till berörda kommunala och statliga myndigheter och organ samt till berörda sakägare. Förslaget har även varit tillgängligt för påseende under samrådstiden hos Kundcenter i Stadshuset, på biblioteket i Kungälv samt på kommunens hemsida. Kungörelse om samråd har anslagits på kommunens officiella anslagstavla och annonserats i Kungälvs-Posten. Ett öppet hus för allmänheten hölls 8 april 2024.

SAMMANFATTNING

Planprogrammet utgör en inledande övergripande bedömning av möjligheterna att utveckla ett nytt bostadsområde på Åseberget. Inkomna synpunkter kommer att beaktas i kommande detaljplanearbeten och planprogrammet kommer inte att ändras i detta skede.
Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste åtgärderna som kommer att utföras i samband med detaljplanearbetet:

Utredningar och analyser som ska upprättas:

- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)
- Naturvärdesinventeringar och ekosystemtjänstanalyser, utredning av behovet för kompensationsåtgärder för grönområden och skogsmark.
- Trafikutredning
- Analyser av anslutningar till befintligt vägnät
- Bullerutredningar med åtgärder
- Analyser av kollektivtrafik samt gång- och cykelmöjligheter
- Arkeologiska förundersökningar och utredningar
- Utredning av vatten-, spillvatten och dagvattenhantering samt skyfallsåtgärder
- Utredning av risker kopplade till farligt gods och industrier
- Utredning av geotekniska och bergtekniska risker och behov av åtgärder.
- Riskbedömningar avseende markföroreningar
- Utredningar av uppfyllnadsområde och hantering av metangas

Övriga åtgärder som ska genomföras:

- Fastställande av markens lämplighet för bebyggelse och anpassning av bebyggelsens placering och höjdsättning. Anpassning av byggnation och andra anläggningar inom området, inklusive studier av höjder, placeringar mm.
- Anpassning av byggnader till närliggande helikopterflygplats.
- Beaktande av barnperspektivet i planeringen.
- Framtagande av översiktliga redovisningar av miljömål.
- Dialog med Länsstyrelsen för att säkerställa korrekt hantering av alla aspekter.
- Säkerställande av att trafiksäkerheten och framkomligheten på det statliga vägnätet inte påverkas negativt.
- Samverkan med Västtrafik för att säkerställa god kollektivtrafikförsörjning.

YTTRANDE FRÅN	UTAN ERIN-RAN	MED ERIN-RAN	SYNPUNKT SOM EJ TILLGODOSETTS
1. Länsstyrelsen		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
2. Lantmäteriet		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
3. Statens geotekniska institut		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
4. Polismyndigheten	X		-
5. Trafikverket		X	Trafikverket avstyrker ytterligare anslutningar på väg 168. Om bebyggelse ska bli aktuellt kan en anslutning till väg 168 bli nödvändig och utreds med fokus på övergripande trafiksystem i kommande detaljplanearbeten.
6. Luftfartsverket	X		-
7. Skogsstyrelsen		X	Exploatering av grönområden och skogsmark kan bli nödvändig. Naturvärden och kompensationsåtgärder utreds i kommande detaljplanearbeten.
8. Teliasonera Skanova access AB		X	Behov av ledningsflytt kan bli nödvändigt vid exploatering.
9. Svenska Kraftnät	X		-
10. Swedavia AB	X		Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
11. Postnord Sverige AB		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
12. Nordion Energi AB	X		-
13. Västra Götalandsregionen		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
14. Bohus Räddningstjäntsförbund		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
15. Västtrafik AB		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
16. Fyrstads flygplats AB	X		-
17. Bohusläns museum		X	Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
18. Miljö- och Byggnads nämnden		X	Åseberget utreds vidare gällande möjligheten till bebyggelse. För att säkerställa lämpligheten genomförs nödvändiga utredningar och riskanalyser i kommande detaljplanearbeten.
19. Bildning och lärande	X		Tillgodoses i kommande detaljplanearbeten.
20. Fastighetsägare 1 - Boende i Komarken		X	Markens lämplighet för bebyggelse tillsammans med byggnadshöjder och övriga frågor utreds vidare i kommande detaljplanearbeten.
21. Fastighetsägare 2 - Ytterbygg		X	Markens lämplighet för bebyggelse, risk för störning, påverkan på verksamheter och övriga frågor utreds vidare i kommande detaljplanearbeten.
22. Fastighetsägare 3 - Kungälvs motor & cykel		X	Gång- och cykelbrons placering fastställs i kommande detaljplanearbeten.
23. Fastighetsägare 4		X	Markens lämplighet för bebyggelse samt påverkan på natur och övriga frågor utreds i kommande detaljplanearbeten.
24. Fastighetsägare 5		X	Markens lämplighet för bebyggelse, dess beskaffenhet och påverkan på natur samt övriga frågor utreds i kommande detaljplanearbeten.
25. Fastighetsägare 6		X	Önskemål studeras och tillgodoses om möjligt i kommande detaljplanearbeten.
26. Naturskydds-föreningen		X	Exploatering kan innebära att naturmark försvinner. Värdefulla biotoper och naturvärden utreds i kommande detaljplanearbeten och skyddsåtgärder.
27. Privatperson 1		X	Behov av skolplatser fastställs och planläggs vid behov i kommande detaljplanearbeten.
28. Omställning Kungälv		X	Planprogrammet justeras inte i detta skede. Synpunkter bearbetas i kommande detaljplanearbeten.

Inkomna synpunkter

Under samrådstiden har 28 skrivelser inkommit vilka redogörs och kommenteras nedan. Från statliga myndigheter och bolag, regionala organ samt kommunala nämnder, bolag och förvaltningar har 20 skrivelser inkommit. Från sakägare har 6 skrivelser inkommit. Från övriga privatpersoner, föreningar med mera har 2 skrivelser inkommit. Alla skrivelser har sammanfattats till viss del. För att se samtliga yttranden i sin helhet hänvisar vi till kommunens ärendenummer KS2021/0772. Länsstyrelsens yttrande redovisas i sin helhet i *Bilaga 1*.

STATLIGA MYNDIGHETER

1. LÄNSSTYRELSEN (2024-05-16)

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen har tagit fram ett planprogram för hur Åseberget kan utvecklas och omvandlas till en integrerad del av Kungälv och samtidigt ta vara på de kvaliteter som berget har.

Länsstyrelsen anser att kommunen i det fortsatta arbetet med planprogrammet behöver hantera frågor kopplade till Länsstyrelsens ingripandegrunder, miljökvalitetsnormer samt hälsa och säkerhet.

Länsstyrelsen lämnar även råd med avseende på PBL, miljöbalken (MB) samt annan lagstiftning kopplade till trafik, kulturmiljö, barnperspektiv, vattenverksamhet, markavvattning, artskydd samt koppling till miljömål.

Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att ta hänsyn till kommande etappindelning av planprogrammet så att förutsättningarna för det olika etapper går att genomföra inom själva planområdet.

Kommentar

Länsstyrelsens inställning noteras. Informationen om miljökvalitetsnormer, hälsa och säkerhet samt kommande etappindelning noteras, beaktas och hanteras enligt Länsstyrelsens anvisningar.

Planförslagets förenlighet med översiktsplanen

Kommunen har tagit fram en planeringsstrategi som bedömer att översiktsplanen (ÖP2010) inte längre är aktuell. Länsstyrelsen anser att kommunen saknar en gällande översiktsplan att stödja sig mot i det aktuella planprogrammet.

Kommentar

En ny planeringsstrategi har antagits, där det förtydligas att översiktsplanen gäller fram till att en ny tagits fram.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10 §

Enligt 11 kap. 10 § ska Länsstyrelsen överpröva kommunens anatagandebeslut av en plan om den kan antas strida mot en av fem prövningsgrunder.

Länsstyrelsen anser att programförslaget riskerar att strida mot prövningsgrunden MKN vatten och luft samt hälsa och säkerhet.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Enligt 2 kap. 10 § PBL får planläggning inte medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap MB överträds. Kommunen måste visa hur planerade åtgärder påverkar vattenkvalitén inom de vattenförekomster som kan beröras av planområdet

samt hur de påverkar möjligheterna att nå uppsatta MKN för vatten. Kommunen ska visa på vilka grunder bedömningen har gjorts för både ytvatten och grundvatten, och bedömning ska göras på kvalitetsfaktornivå. Påverkan på hydromorfologiska vattenkvalitetsfaktorer ska också belysas.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen belyser vattenfrågor, dagvatten och berörda recipienter redan i planprogrammet. Det förutsätts att dagvattenutredningar tas fram för respektive kommande detaljplan för att tydliggöra hur dagvattnet ska omhändertas. Kommunen ska hantera flöden, behov av rening på grund av föroreningar och ökat behov av fördröjning. Vattenförekomster som berörs av detaljplanen och påverkan på dessa ska beskrivas i underlaget, inklusive slutrecipienten Nordre älv och kringliggande recipienters känsliga vattendrag med höga fiskvärden.

Kommunen måste tänka på markföroreningar och risken för läckage via lokala dagvatten- och dräneringssystem. Byggdagvatten från anläggningsskedet ska omhändertas på ett tillräckligt bra sätt för att undvika spridning av föroreningar eller översvämningar. Dagvatten och byggdagvatten ska hanteras så att det inte påverkar vattenmiljön negativt och att MKN för vatten uppfylls.

I det kommande detaljplanearbetet måste kommunen säkerställa dagvattenhantering genom avsatta dagvattenytor och planbestämmelser i plankartan. Dagvattenhanteringen ska också begränsa föroreningsbelastning på recipienter och flödestoppar så långt som möjligt.

Miljökvalitetsnormer för luft och hur människor förväntas påverkas i gaturum utifrån exploateringsgrad behöver studeras närmare i kommande planarbete. Kommunen beskriver att luft kommer behandlas vidare i kommande detaljplaner både avseende luftföroreningar från närliggande bilvägar samt industriområde vilket Länsstyrelsen ser som positivt.

Kommentar

Informationen om vattenkvalitet, dagvattenhantering, markföroreringar och luftkvalitet noteras, utreds och beaktas.

Hälsa och säkerhet: Buller

Programområdet är påverkat av buller från främst vägtrafik. Kommunen bör eftersträva tillräckligt avstånd från vältrafikerade vägar för att nå en god ljudmiljö för bostäder. Kommunen har i sitt förslag redovisat placering av verksamheter närmast bullerkällorna för att fungera som barriär från buller för kommande bostäder. Hur dessa verksamheter ska placeras och utformas för att uppnå syftet som barriär behöver utredas i kommande detaljplanearbete. Om dessa verksamheter är en förutsättning för att kunna planlägga bostäder ska det säkerställas i kommande plankarta. Även bullerpåverkan från närliggande verksamheter behöver utredas utifrån deras tillstånd och eventuella skyddsåtgärder säkerställas i plankartan.

Kommentar

Informationen om buller, planläggning av området och påverkan från närliggande verksamheter noteras och beaktas. Bullerutredningar genomförs och åtgärder säkerställs vid behov genom planbestämmelser.

Hälsa och säkerhet: Markmiljö

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om behovet av fördjupade underlag i en kommande miljökonsekvensbeskrivning. Fortsatt planarbete får klargöra vilken typ av exploatering och i vilken omfattning den är möjlig mot bakgrund av konstaterade markföroreningar och metangas som utredningarna påvisar samt vilka ytterligare avgränsningar av föroreningarna och åtgärder som kan krävas för att nå lämplig markanvändning. Om eventuella åtgärder behövs för att nå lämplig markanvändning ska dessa säkerställas i kommande plankartan.

Kommentar

En miljökonsekvensbeskrivning upprättas och miljöbedömning utförs för att fastställa behov av vidare åtgärder.

Hälsa och säkerhet: Översvämningsrisk - skyfall

En stor del av vattnet från berget rinner idag ut i Komarksbäcken och Kyrkebäcken, som har översvämningsproblematik. Planförslaget innehåller mycket naturmiljö och gröna ytor, vilket är positivt, men exploatering kommer att öka andelen hårdgjorda ytor. Kommunen planerar att inrätta ytor för rening och fördröjning av dagvatten på berget för att undvika ökade dagvattenflöden nedströms. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen planerar att studera dagvatten och skyfall mer i detalj i kommande detaljplan. Förslag på placering och dimensionering av dammar, magasin och andra dagvattenåtgärder ska tas fram. Framkomligheten till planområdet behöver också beskrivas och vid behov säkerställas i detaljplanen.

Kommentar

Informationen om dagvattenhantering, skyfallsåtgärder och framkomlighet noteras och beaktas. Vatten-, spillvatten och dagvattenutredningar genomförs.

Hälsa och säkerhet: Risk - farligt gods

Planområdet ligger intill väg E6 som är en transportled för farligt gods. Kommunen hänvisar till Länsstyrelsens vägledning om riskhantering och att detta ska beaktas vid planläggning inom 150 meter från transportled med farligt gods. Förutsättningarna gör det svårt att planlägga bostäder inom riskzonen. Om verksamheter föreslås inom 150 meter från E6 behövs en riskanalys och eventuella åtgärder för att minska riskerna. I kommande detaljplanearbete behöver risker från farligt gods, skyddsavstånd och skyddsåtgärder beskrivas och säkerställas i planhandlingarna.

Kommentar

Informationen om riskhantering och krav på riskanalys samt skyddsåtgärder noteras och beaktas. Riskanalyser genomförs och framtida planläggning anpassas vid behov.

Hälsa och säkerhet: Risk - industrier

Det anges att verksamheter med tillstånd för miljöfarlig verksamhet ligger på ett stort avstånd från Åseberget och begränsar inte möjligheten till bostäder där. En riskbedömning behöver utföras i detaljplanearbetet för att studera behov av skyddsåtgärder och lämpliga skyddsavstånd. Riskutredningen ska genomföras utifrån verksamheternas tillstånd.

Kommentar

Informationen om riskbedömningar och skyddsåtgärder för miljöfarlig verksamhet noteras och riskbedömningar genomförs.

Hälsa och säkerhet: Geoteknik

Länsstyrelsen har samrått med Statens geotekniska institut (SGI), som har lämnat två yttranden. SGI lyfter fram att SGU jordartskarta har stora osäkerheter lokalt, vilket kräver förbättrad kartläggning av områdets geologi för framtida utredningar. Det finns även osäkerheter gällande aktsamhetsområden för skred. Stabilitetsförhållanden beror mycket på höjdsättningen av markytan, byggnadslaster och dess placering samt övriga marklaster, vilket inte är känt i detta skede. Därför bör stabilitetsrisker inte uteslutas i områden som utpekats som gynnsamma.

Det förekommer kvicklera inom området, och geotekniska åtgärder kan krävas både inom och utanför nuvarande planprogramsgräns. Kommunen behöver beakta detta vid val av kommande planområdesgränser för att hantera geotekniska risker.

Risk för blocknedfall behöver utredas i detaljplanen, och SGI betonar vikten av val av kommande planområdesgränser även här.

Länsstyrelsen instämmer med SGI åsikter och hänvisar till båda yttranden i sina helheter.

Kommentar

Informationen om geotekniska risker, behov av förbättrad kartläggning och geotekniska åtgärder noteras. Fördjupade geotekniska och bergtekniska utredningar genomförs.

Råd enligt PBL och MB: Trafik

Trafikverket har lämnat ett yttrande som Länsstyrelsen hänvisar till i sin helhet.

Trafikverket lyfter fram att kommunen har redovisat två alternativ till en ny anslutning på väg 168, varav båda avslås på grund av framkomlighet och trafiksäkerhet. En ny direktanslutning i cirkulationsplatsen eller dess närhet är inte lämplig.

Trafikverket rekommenderar att kommunen tar ett helhetsgrepp över trafiksituationen för det omkringliggande vägnätet, inklusive påverkade trafikplatser och E6, inför kommande detaljplanearbete. Det är också viktigt att kommande detaljplaner inte får belasta Trafikverkets vägområdets diken. Buller ska hanteras enligt förordningar och kommunen ska stå för eventuella åtgärder för buller från Trafikverkets vägar.

Kommentar

Informationen om trafiksituationen, anslutningar och buller noteras och beaktas. Trafikanslutningar och det omkringliggande vägnätet utreds vidare.

Råd enligt PBL och MB: Kulturmiljö - fornlämningar

Planprogrammets utredningsområde omfattar flera lagskyddade fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Kommunen behöver i sitt fortsatta planarbete säkerställa bevarandet av dessa forn- och kulturlämningar. Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen, inklusive ett lagskyddat fornlämningsområde. Den som vill utföra ett arbete som berör en fornlämning ska samråda med Länsstyrelsen. Lagstiftningen syftar till att bevara fornlämningar och undvika ingrepp eller begränsa påverkan på fornlämningar. Om samrådet med Länsstyrelsen visar att det inte går att lokalisera ingreppen så att fornlämningar inte skadas måste verksamheten prövas enligt 2 kap kulturmiljölagen.

Kommentar

Informationen om bevarandet av forn- och kulturlämningar och behov av samråd med Länsstyrelsen noteras. Arkeologiska förundersökningar och utredningar genomförs.

Råd enligt PBL och MB: Barnperspektiv

Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Kommunen har i programförslaget belyst vikten av barnens behov i det nya bostadsområdet, vilket Länsstyrelsen ser som positivt. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att fortsätta beakta barnperspektivet i kommande planläggning och ta ställning till planförslagets påverkan på barns miljö, hälsa, trafiksäkerhet, trygghet och tillgänglighet inom och kring planområdet.

Kommentar

Informationen om barnperspektivet beaktas och studeras vidare.

Råd enligt PBL och MB: Koppling till miljömål

Länsstyrelsen anser att den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg för att uppnå miljömålen. En översiktlig redovisning av miljömål på olika nivåer, det nuvarande miljötillståndet och programinnehållets förhållande till detta saknas, vilket gör det svårt att bedöma föreslagna åtgärder från miljösynpunkt.

Kommentar

Översiktliga redovisningar av miljömål i förhållande till kommande detaljplaner tas fram.

Synpunkter enligt annan lagstiftning: Vattenverksamheter

Det kommer att bli aktuellt med stabilitetshöjande åtgärder i anslutning till vattendrag i området. I den kommande detaljplanprocessen ska eventuella arbeten i ytvatten beskrivas och hanteras gällande anmälan eller tillstånd enligt 11 kap MB. Om kommande detaljplaner innebär stabiliseringsåtgärder i eller nära vattenområden, utgör det vattenverksamhet som kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig beroende på omfattning.

Åtgärder som innebär bortledning av grundvatten (sprängning, djup grundläggning eller pålning) kan också innebära en vattenverksamhet reglerad i 11 kap MB. Bortledning av grundvatten är tillståndspliktig om det inte är uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas. Samråd ska utföras i tidigt skede med Länsstyrelsens vattenvårdsavdelning ifall åtgärden bedöms vara tillståndspliktig. Verksamhetsutövaren ansvarar för denna bedömning.

Grundvattenuttag kan riskera att medföra sättningar i hus och vägar eller sänkning av vattennivå i brunnar. Det bör utredas och förtydligas om några åtgärder ska göras som kan medföra bortledning av grundvatten samt hur grundvattenförhållandena påverkas.

Kommentar

Informationen om stabilitetshöjande åtgärder i anslutning till vattendrag, vattenverksamheter samt hantering av grundvatten noteras och beaktas. Förhållande till vattenverksamheter utreds.

Synpunkter enligt annan lagstiftning: Markavvattning

Åtgärder för att skydda mot vatten och öka fastigheters lämplighet för bebyggelse kan innebära markavvattning enligt 11 kap MB. Frågan ifall det finns åtgärder som innebär markavvattning och vilka fastigheter som påverkas ska utredas och prioriteras i det fortsatta planarbetet. I kommande detaljplaner behöver det förtydligas om åtgärder kommer att kräva markavvattning. I Västra Götalands län är markavvattning förbjuden och kräver dispens och tillstånd från Länsstyrelsen. Det finns flera

befintliga markavvattningsföretag i anslutning till programområdet, kommunen behöver undersöka eventuell påverkan på dessa. Resultatet av undersökningen skall redovisas i planunderlaget och om kommunen misstänker att planen kan komma att ha en negativ effekt på markavvattningsföretaget, bör kommunen samråda med dem inför planläggandet.

Kommentar

Informationen om markavvattning och påverkan på befintliga markavvattningsföretag noteras och beaktas. Förhållande till markavvattningsföretagen i området utreds.

Synpunkter enligt annan lagstiftning: Artskydd

I förstudie NVI Åseberget föreslås ytterligare naturmiljö- och artutredningar baserat på gjorda artfynd och områdets förutsättningar. Dessa inkluderar fördjupade artinventeringar av groddjur och fåglar, som ska genomföras under 2024. Länsstyrelsen bedömer att utredningarna behövs för att belysa den planerade utbyggnadens effekter på naturmiljön och skyddade arter. Förutsättningarna för fladdermöss behöver också beaktas då det inte kan uteslutas att de använder området. Huruvida den planerade utbyggnaden är förenlig med gällande regelverk, och om det är möjligt att anpassa utbyggnaden eller vidta tillräckliga skyddsåtgärder, är för tidigt att säga.

Planerade utredningar bör hantera följande frågor:

a. Förekommer skyddade djurarter inom områden som omfattas av planerade åtgärder, och använder arterna området för fortplantning, övervintring eller för vila? Hur kan otillåten störning eller skada minimeras eller undvikas, genom att åtgärden anpassas eller skyddsåtgärder vidtas?

b. Hur är förutsättningarna för de skyddade arter som genom planerade åtgärder förlorar områden för fortplantning, vila och övervintring att tillgodose sina behov i närområdet? Krävs anpassningar och skyddsåtgärder för att populationerna ska finnas kvar i området? Närområdet ska avgränsas utifrån den berörda artens revir eller hemområde.

c. Leder åtgärden till en störning genom buller, mänsklig aktivitet, habitatförstörelse eller annat, och vilken betydelse har störningen för möjligheten att bibehålla eller återupprätta populationen av berörda fågelarter till en tillfredsställande nivå? Kan anpassningar och skyddsåtgärder genomföras som kan leda till att störningen uteblir eller minimeras?

d. Riskerar åtgärden leda till att en lokal population av djur och växter med skydd försvinner? Kan påverkan på arter minimeras eller undvikas, genom att åtgärden anpassas eller skyddsåtgärder vidtas?

Kommentar

Informationen om artskydd och behov av ytterligare utredningar noteras och beaktas. Naturvärdesinventeringar och eventuella fördjupade naturvärdes-/faunainventeringar kommer att besvara frågeställningar samt ge förslag på åtgärder. Länsstyrelsens yttrande stäms även av med berörda biologer inför upprättande av dessa utredningar. Kommande detaljplaneområden anpassas därefter baserat på resultaten i utredningarna.

KOMMENTAR

Kommunen noterar all information och kommer att beakta och agera enligt denna i kommande detaljplanarbeten. Alla nödvändiga utredningar och anpassningar genomförs då.

Kommunen kommer att i ett tidigt skede initiera en dialog med Länsstyrelsen för att säkerställa att alla aspekter och frågeställningar hanteras korrekt.

Kommentarer anges under respektive underrubrik för ökad läsbarhet.

2. LANTMÄTERIET (2024-03-26)

Kommunen skriver i planprogrammet att exploateringsavtal ska upprättas. När exploateringsavtal ska användas för planens genomförande ska kommunen i samrådsskedet redovisa avtalets huvudsakliga innehåll i planbeskrivningen. Lantmäteriet har vid samrådet en roll att ge råd om exploatörens åtaganden förefaller vara för omfattande i förhållande till reglerna i 6 kap. 40-42 §§ PBL. Det är viktigt att innehållet redovisas tydligt. Kommunen kan hämta inspiration kring redovisningen från material tillgängligt på Lantmäteriets hemsida: länk.

KOMMENTAR

Informationen om exploateringsavtalets innehåll noteras och beaktas i kommande detaljplanearbeten.

3. STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT (SGI) (YTTRANDE 1 2024-04-18 & YTTRANDE 2 2024-05-13)

Yttrande 1 - geoteknik

SGI delar bedömningen att risk för skred behöver beaktas vid ombyggnation nära E6 och Komarksbäcken och noterar att det även finns utpekade aktsamhetsområden i andra delar av planprogramsområdet enligt SGU:S översiktliga kartlager. Stabilitetsförhållanden behöver utredas inom alla delar av planprogramsområdet som utgörs av jordlager, vilket kräver fältgeotekniska undersökningar.

Förekomsten av kvicklera i området innebär att planområdesgränsen måste väljas så att geotekniska risker kan hanteras i kommande detaljplaner. Exempelvis kan åtgärder eller restriktioner utanför nuvarande planprogramsgräns behövas för att förhindra att ett initialskred uppstår som kan orsaka följdskred in i planprogramområdet. Sådana slänter/områden bör identifieras och inkluderas i detaljplaneområdet med lämpliga planbestämmelser. Råd finns i SGI:s webbvägledning Geoteknisk säkerhet i kommunal planering: länk.

Om ras- och skredrisker inte entydigt kan uteslutas utifrån befintligt underlag ska en stabilitetsutredning utföras i som lägst detaljerad utredningsnivå enligt SGI Vägledning 8. Stabiliteten behöver klarläggas för befintliga och planerade förhållanden avseende risk för såväl primär- som sekundärskred.

Stabiliteten kan även behöva klarläggas enligt Trafikverkets tekniska krav (TRVINFRA-00230). Eventuella krav från Trafikverket gällande högre säkerhetsnivåer bör klarläggas i planskedet, tillsammans med planförslagets påverkan på omgivande vägar. SGI rekommenderar att synpunkter från geotekniskt sakkunnig hos Trafikverket inhämtas och beaktas vid utformningen av planen.

Yttrande 1 - bergteknik

SGI instämmer att risk för blocknedfall behöver utredas i detaljplanen. Planområdesgränsen behöver väljas så att alla risker avseende block- och bergstabilitet kan omhändertas i detaljplanen. Detta inkluderar eventuella lösa block strax utanför nuvarande områdesgräns som om de kommer i rörelse kan hamna inom planområdet. Dessa områden bör i så fall inkluderas i planområdet så att lämpliga planbestämmelser kan införas.

Yttrande 2 - geoteknisk utredning

SGI påtalar att SGU:s kartunderlag jordartskartan lokalt har stora osäkerheter där markeringar för berg och jord kan vara felaktiga. Samt att aktsamhetsområden för skred generellt är något större än vad som framgår av kartunderlaget. Det är viktigt att detaljerade geotekniska och bergtekniska utredningar baseras på en förbättrad kartläggning av områdets geologi.

Stabilitetsbedömningar för planerade förhållanden beror på den planerad höjdsättningen av markytan, byggnadslasternas storlek och placering samt övriga marklaster. Eftersom dessa förhållanden inte är kända i detta skede bör stabilitetsrisker inte uteslutas inom områden som hittills bedömts som gynnsamma. Stabiliteten ska klarläggas för hela planområdet i detaljplaneskedet, både för befintliga och planerade förhållanden.

Yttrande 2 - övrig notering

I ritning G301 saknas redovisning av resultat från ostörda fallkonförsök.

KOMMENTAR

Informationen om geotekniska risker gällande skred och kvicklera, risk för blocknedfall, behov av förbättrad kartläggning och geotekniska åtgärder noteras. Framtida planområdesgränser ses över och anpassas vid behov för att säkerställa bergsstabiliteten inom detaljplanen. Geotekniska och bergtekniska utredningar genomförs enligt anvisningar för hela planområdet i kommande detaljplanearbeten.

4. POLISMYNDIGHETEN (2023-04-09)

Ingen erinran.

KOMMENTAR

Informationen noteras.

5. TRAFIKVERKET (2024-05-08)

Tidigare samråd

Trafikverket har tidigare yttrat sig gällande FÖP Ytterby, och poängterade då vikten av en övergripande trafikutredning som inkluderar påverkan på närliggande vägnät avseende kapacitet och kölängder.

Projekt väg 168, delen Ekelöv-Kareby

Trafikverket arbetar med projektet väg 168, delen Ekelöv-Kareby: länk, där val av lokaliseringsalternativ 1 har gjorts och ska ligga till grund för fortsatt planering. Projektet syftar till att skapa en ny vägförbindelse mellan väg 168 och väg 574, med en ny trafikplats vid anslutning till E6 och en ny planskild passage av Bohusbanan. Projektet ska förbättra kapacitet, framkomlighet och trafiksäkerhet på väg 168 samt minska störningarna genom Ytterby och framtida kapacitetsproblem i Kungälvsmotet.

Buller

Vid ny-, om- eller tillbyggnad är det kommunen som ansvarar för att riktvärdena enligt förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader inte överskrids. Trafikverket bekostar inga nödvändiga bullerskyddsåtgärder som kan komma att krävas.

En eventuell uteplats ska lokaliseras till en sida som klarar riktvärdena för uteplats enligt förordningen. Trafikverket anser även att riktvärdena för inomhusbuller enligt Boverkets byggregler (BBR 2011:6) ska klaras.

Dagvatten

Kommunen måste se till att dagvatten hanteras inom planområdet och inte påverkar vägområdets dike på något sätt. Vägdiken är endast till för vägens avvattning och Trafikverket tar inte emot vatten från andra verksamheter. Diken, trummor och andra anläggningar för hantering av dagvatten är dimensionerade för vägens behov och inte för exploatering i dess närhet.

Luftkvalitet

Luftkvalitetsförordningen (2010:477) anger bland annat de olika miljökvalitetsnormerna för luft, när de senast ska eller bör klaras samt hur de ska kontrolleras. Trafikverket noterar att luftkvalitet kommer att utredas vidare i detaljplaneskedet. Trafikverket ser fram emot att granska utredningen.

Artrik vägmiljö

Trafikverket vill upplysa om att det idag finns en artrik vägmiljö längs cirkulationsplatsen på väg 168 där planområdets tänkta väganslutning är illustrerad.

Trafiksäkerhet och väganslutning

I planprogrammet föreslås en ny direktanslutning på väg 168, cirka 300 meter väster om cirkulationsplatsen vid Kungälvsmotet. Anslutningen föreslås utformas som en signalreglerad tre- eller fyrvägskorsning eller höger in/höger ut. En alternativ lösning som studerats är en anslutning i befintlig cirkulationsplats på väg 168 vid Kungälvsmotet.

Cirkulationsplatsens syfte är att fördela trafik och öka trafiksäkerheten genom att skapa färre konfliktpunkter och minska köbildning på väg 168 och E6.

Trafikverket avstyrker ytterligare anslutningar på väg 168 på grund av framkomlighet och trafiksäkerhet så länge de är väghållare.

Trafikutredning

Trafikverket rekommenderar Kungälvs kommun att ta ett helhetsgrepp över trafiksituationen för det omkringliggande vägnätet där även påverkade trafikplatser och E6 ingår.

Det är särskilt viktigt att studera hur trafiksituationen på E6 kan påverka väg 168 samt hur belastningsgraden i den västra cirkulationsplatsen i Kungälvsmotet påverkas beroende på var den kommande väganslutningen till/från exploateringsområdet anläggs.

Trafikverket anser att det är viktigt att ta fram en nulägesbild över dagens trafiksituation baserad på uppmätta flöden och svängandelar, inte modellflöden. Trafikverket påpekar också att framtida trafikutredningar bör inkludera både förmiddags- och eftermiddags maxtrafikperioder i samma trafikutredning. Nuvarande utredningar visar förmiddagstrafik och eftermiddagstrafik i separata trafikutredningar. Trafikverket

upplever att det är svårt att dra större slutsatser i nuvarande utredningar på grund av att det fortfarande finns osäkerheter kring områdets alstring och förutsättningar.

Hållbart resande

Trafikverket ser positivt på att kommunen i planarbetet utreder frågor gällande kollektivtrafik och hållbart resande. Planprogrammet har studerat olika alternativ för hållbart resande, bland annat en bro över väg 168 huvudsakligen för gc-trafik men även med utrymme för busstrafik.

Väghållaransvar

Trafikverket anser att dialogen om väghållaransvaret gällande väg 168 bör fortgå tillsammans med Kungälvs kommun, eftersom kommunens exploateringsplaner ger väg 168 en ny karaktär i form av stadsgata. Trafikverket och kommunen behöver komma överens om en gemensam tidplan.

Fördelarna med ett kommunalt väghållaransvar: länk, inkluderar möjligheten att påverka utformning och omgivning till större grad än med statligt huvudmannaskap, men med förutsättning att väg E6 inte får negativa konsekvenser.

Sammantagen bedömning

Trafikverket noterar att bland annat MKB, dagvatten, geoteknik, buller, luftmiljö, risk samt väg- och trafikutredning kommer att utredas vidare i detaljplaneskedet.

KOMMENTAR

All information noteras, avvägningar och nödvändiga utredningar genomförs i kommande detaljplanarbeten.

Tidigare samråd och projekt väg 168, delen Ekelöv-Kareby

Informationen angående vikten av en övergripande trafikutredning och Trafikverkets pågående projekt på väg 168 noteras och beaktas.

Buller

Informationen om bullerskyddsåtgärder och bullerskyddsförordningen noteras.

Dagvatten

Dagvatten- och skyfallsutredningar genomförs och det säkerställs att vägområdets diken inte påverkas.

Luftkvalitet

Informationen om luftkvalitet och fortsatt utredning noteras och beaktas.

Artrik vägmiljö

Informationen noteras och beaktas. Möjligheten att behålla eller plantera ny motsvarande miljö undersöks.

Trafiksäkerhet och väganslutning

Avstyrkande av ytterligare anslutning på väg 168 noteras i det fortsatta planarbetet. Konsekvenserna och lämplig placering av ny anslutning utreds vidare. För att kunna trafikförsörja ett så stort område krävs flera anslutningar och en koppling till väg 168 kan komma att bli nödvändig. Kommunen kommer att säkerställa att trafiksäkerheten och framkomligheten förblir god på det statliga vägnätet till följd av nya anslutningar.

Trafikutredning

Informationen om behovet av ett helhetsgrepp över trafiksituationen beaktas och utredningar genomförs enligt anvisningar.

Hållbart resande

Trafikverkets syn på hanteringen kring kollektivtrafik och hållbart resande noteras.

Väghållaransvar

Dialogen gällande väghållaransvaret kommer att fortgå.

6. LUFTFARTSVERKET (2024-04-09)

Ingen erinran.

KOMMENTAR

Informationen noteras.

7. SKOGSSTYRELSEN (2024-04-29)

Skogsstyrelsen tar inte ställning till om planen ska antas eller ej.

Vid exploatering kommer staden att gå miste om ett större, ostört grönområde alternativt kommer grönområdet bli mer fragmenterat.

Exploatering eller indirekt påverkan på värdefulla naturområden bör i första hand undvikas. Om ingrepp i sådana områden blir aktuella kan kompensationsåtgärder utföras för att stärka naturvärdena i anslutning till exploateringsområdet. Även där skogen saknar högre naturvärden innebär exploatering av skogsmark generellt en negativ påverkan på naturvårdskvaliteter och skapande av barriäreffekter.

KOMMENTAR

Informationen om eventuell påverkan på grönområden och skogsmark samt behovet av kompensationsåtgärder noteras och beaktas i kommande detaljplanearbeten. Även om vissa naturvärden kan försvinna kan en detaljplanering tillföra viktiga rekreationella värden som kan öka områdets attraktivitet och tillgängligheten till naturen för framtida boende och besökande.

STATLIGA BOLAG

8. TELIASONERA SKANOVA ACCESS AB (2024-04-03)

Skanova har teleanläggningar inom detaljplaneområdet och önskar att behålla dessa i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader vid eventuellt flytt av dessa. Om telekablar behöver flyttas eller skyddas för att möjliggöra exploatering, förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Ledningskartor i digitalt format samt kabelanvisning beställs på ledningskollen: länk, för ledningssamordning kontakta Skanova på: länk.

KOMMENTAR

Informationen om Skanovas teleanläggningar, hur dessa ska hanteras samt hur eventuella flytt av dessa ska bekostas noteras. Dialog med berörda ledningsägare angående berörda anläggningar och eventuell ledningsflytt kommer att genomföras i detaljplaneskedet.

9. SVENSKA KRAFTNÄT AB (2024-03-27)

Svenska kraftnät har inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss.

Däremot kan det finnas regionnätsledningar i närheten och regionnätsägaren bör så fall höras i samrådet.

KOMMENTAR

Informationen noteras, förekomsten av regionnätsledningar i närheten undersöks i kommande detaljplanearbeten.

10. SWEDAVIA AB (2024-04-05)

Swedavia önskar bli samrådda i ett framtida planskede och förordar att höjder regleras med totalhöjder i plankartan.

KOMMENTAR

Kommande detaljplaner skickas till Swedavia under framtida samråd. Önskemål gällande planläggande av bebyggelse med totalhöjder noteras.

11. POSTNORD SVERIGE AB (2024-04-02)

PostNord har i uppdrag att godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen för att säkerställa att post delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådor i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Kontakt ska tas ned PostNord i god tid för dialog gällande godkännande av postmottagning: länk. En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

KOMMENTAR

PostNords krav på postmottagningsfunktioner noteras. Placering av dessa funktioner studeras och möjligt utrymme säkerställs i kommande detaljplanearbeten.

12. NORDION ENERGI AB (2024-04-11)

Ingen erinran.

KOMMENTAR

Informationen noteras.

REGIONALA ORGAN

13. VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN (2024-04-12)

Västra Götalandsregionen uttrycker oro över att planförslaget för Åseberget inte beaktar de upprättade hinderbegränsande ytor som sträcker sig över delar av planområdet. Dessa ytor begränsar maximal byggnadshöjd inom de östra delarna av planområdet. Information om flygplatsens hinderbegränsande ytor har delgivits kommunen under hösten 2023 varför regionen ser det som märkligt att dessa förutsättningar ej har beaktats i planförslaget.

Påverkan på helikopterflygplatsens hinderbegränsande ytor skulle omöjliggöra helikopterflygplatsens existens och utesluta helikoptertransporter till och från sjukhuset.

KOMMENTAR

Informationen om de hindersbegränsande ytorna och hur planerad bebyggelse kan påverka helikopterflygplatsen noteras. Hänsyn till höjdbegränsningar tas i kommande detaljplanarbeten så att helikoptertransporter inte påverkas.

14. BOHUS RÄDDNIGNSTJÄNSTFÖRBUND (2024-04-04)

Ytor för verksamheter samt boende planeras inom 150 meter från E6:an. Riskanalys behöver göras med avseende på byggnation i närhet till farligt gods, ras, skred samt blocknedfall.

Brandposter ska finnas i området med längsta avstånd till planerad bebyggelsers angreppsvägar på 75 meter.

KOMMENTAR

Informationen gällande upprättande av riskanalyser beaktas. Riskanalyser tillsammans med översyn av placering av brandposter genomförs i kommande detaljplanearbeten.

15. VÄSTTRAFIK (2024-04-25)

Övergripande

Utbyggnaden av Åseberget ligger centralt och nära Kungälv resecentrum, en viktig lokal- och regional knutpunkt för kollektivtrafik. Utmaningarna för området är topografin, vilket kräver åtgärder för att underlätta tillgängligheten genom att överbygga nivåskillnader i det mån det går till viktiga målpunkter i området, så som resecentrum. Det ses som positivt att planprogrammets ambition är att blanda funktioner och att verksamheter och service och förskola får en plats i den nya stadsdelen.

Kollektivtrafik på berget

Det är viktigt att skapa gena/raka körvägar för bussar, eftersom utbyggnaden är omfattande och kommer kräva lokal områdestrafik på berget. Västtrafik ser gärna att körvägarna hålls raka och att hållplatser inte placeras i lutning. Det är även positivt att strukturen medger genomgående körning, som är en förutsättning för en attraktiv kollektivtrafik. Stoppbilden för området behöver studeras gemensamt av Västtrafik och kommunen. Den kuperade miljön kan kräva tätare stopp, vilket behöver detaljstuderas i senare planskede.

Kopplingar till övrig kollektivtrafik

Trots lokal kollektivtrafik på berget, kommer det vara nödvändigt att möjliggöra kopplingar för boende och verksamma ner till befintlig kollektivtrafik på väg 168, i Rollsboområdet och Kungälv resecentrum. En ny hållplats på väg 168 kan bli aktuell i höjd med anslutande G/C-kopplingar. Trygga och större parkeringslösningar för cykel behöver studeras på Kungälv resecentrum som ligger utanför planområdets gränser. Viktigt är att målpunkter utanför planprogrammet studeras och tillgängliggörs utifrån ett "hela resan perspektiv". Kopplingen mot Ytterby kan få större betydelse för kollektivt resande när kapaciteten på Bohusbanan är utbyggd.

Övrig mobilitet

Västtrafik ser positivt på att nya mobilitetsformer som autonoma fordon, bildelning, cykelpooler och elsparkcyklar studeras som komplement till traditionell kollektivtrafik.

Den traditionella kollektivtrafikens roll som stomme i hållbart resande bör får inte tappas bort vad gäller exempelvis framkomlighet och körgeometri.

Kopplingar till målpunkter som Kungälvs resecentrum och Ytterby station behöver förbättras kring möjligheten att ställa ifrån sig delade fordon för att kunna pendla vidare kollektivt. Parkeringstalen bör hållas låga för att främja hållbara transportval och det är positivt att parkering samlas i anläggningar och inte möjliggörs i direkt anslutning till varje bostadshus.

Fortsatt samverkan
Västtrafik ser det som nödvändigt att involveras i kommande skeden av detaljplaneringen. Det är viktigt att utbyggnaden synkar med kollektivtrafikutvecklingen så vi möjliggör för invånarna att välja ett hållbart resalternativ, redan från start.

KOMMENTAR
All information noteras, avvägningar och anpassningar genomförs i kommande detaljplanarbeten.

Övergripande
Informationen om att nivåskillnader mellan målpunkter i området ska minimeras noteras och beaktas.

Kollektivtrafik på berget
Informationen om behovet av raka körvägar och en gemensam studie av stoppbilden noteras och studeras vidare.

Kopplingar till övrig kollektivtrafik
Informationen om behovet av kopplingar till befintlig kollektivtrafik och ett helhetsgrepp gällande kollektivt resande, cykelparkering med mera noteras och beaktas.

Övrig mobilitet
Informationen om mobilitetsformer och kollektivtrafikens roll i sammanhanget noteras och beaktas.

Fortsatt samverkan
Kommunen ser positivt på en samverkan och kommer att hålla en löpande dialog med Västtrafik under vidare arbete.

16. FYRSTADS FLYGPLATS AB (2024-05-03)
Ingen erinran.

Då området ligger inom flygplatsens MSA-yta behöver flygplatsen, Luftfartsverket och övriga flygplatser remitteras vid bygglovsärenden för byggnader/hinder vars höjd planeras att överstiga 20 meter.

KOMMENTAR
Informationen noteras.

17. BOHUSLÄNS MUSEUM (2024-04-15)
Bohusläns museum har inget att erinra sett ur ett bebyggelseperspektiv.

Inom det aktuella området finns flertalet fornlämningar som exempelvis boplatser och gravar, samt några övriga kulturhistoriska lämningar. Vid en arkeologisk utredning

steg 1, 2022 identifierades fyra områden som var särskilt lämpliga för fortsatta antikvariska insatser. En ytterligare utredning steg 2, 2023 inom dessa områden resulterade i upptäckten av fem nya fornlämningar.

Bohusläns museum rekommenderar att samråd sker med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet för att klargöra hur fornlämningar inom planområdet bör hanteras vidare samt för att klargöra behovet av eventuella fortsatta arkeologiska insatser inför fortsatt exploatering. Länsstyrelsens kulturmiljöenhet avgör om fornlämningar och fornlämningsområden berörs och beslutar om storleken på fornlämningsområden.

KOMMENTAR

Informationen om att kulturarvet bör ses som en resurs vid planering och exploatering noteras och beaktas. I kommande detaljplanearbeten genomförs arkeologiska förundersökningar och utredningar och hänsyn kommer att tas till kulturarvets betydelse för att skapa attraktiva och unika platser samt främja social hållbarhet.

KOMMUNALA NÄMNDER, BOLAG OCH FÖRVALTNINGAR

18. MILJÖ OCH BYGGNADSNÄMNDEN (2024-05-23)

Samlad bedömning

Miljöenheten och bygglovenheten anser att Åseberget inte är en lämplig plats att bebygga enligt miljöbalken (MB) och plan- och bygglagen (PBL) på grund av risk för deponigas, högt trafikbuller vid E6 och Marstrandsvägen, samt närhet till ett industriområde. Det finns en uppenbar risk för människors hälsa vid byggnation i den omfattning som redovisas i planprogrammet.

Enligt 2 kap. 2 § PBL och 3 kap. 1 § MB ska mark- och vattenområden användas för de mest lämpliga ändamålen med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov, för att säkerställa god hushållning med marken. Vidare nämns i 2 kap. 4 § PBL att mark får tas i anspråk för att bebyggas endast om marken från allmän synpunkt är lämplig för ändamålet. Miljöenheten och bygglovenheten anser att området inte på ett godtagbart sätt uppfyller kraven.

Enligt 2 kap. 6 a § PBL ska bostadsbyggnader lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet och utformas så att olägenheter för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller förebyggs. Miljöenheten och bygglovsenheten anser att området inte på ett godtagbart sätt uppfyller dessa krav och att omgivningsbuller från industriell verksamhet är inte tillräckligt utrett.

Om planprogrammet ska antas är det viktigt att utredningarna utgår från den högsta exploatering som föreslås. Utredningarna baseras på att det planeras 2000 nya bostäder, men i planprogrammet omnämns att det kan byggas upp mot 3000 bostäder om behovet uppstår. En sådan ökning får stor påverkan på trafikflöden och buller, vilket måste ses över i den fortsatta processen. Det är också viktigt att kommande detaljplanering sker för större områden så att helhetsperspektivet bibehålls.

Kommentar

Markens lämplighet för bebyggelse kommer att noggrant utredas. Detaljplaneringen anpassas för att uppfylla samtliga krav och bestämmelser enligt MB och PBL. Eventuella risker och olägenheter kommer att hanteras för att säkerställa att framtida projekt inte innebär risker för människors hälsa eller miljön.

Miljö- och byggnadsnämndens samlade bedömning att området som helhet är olämpligt för bebyggelse kan ifrågasättas, då olika förutsättningar gäller i olika delar av området. Många av störningarna avser endast en begränsad del av berget. Även om anpassningar kan behövas i delar av området bör Åseberget som helhet inte anses vara olämpligt för bebyggelse. Genom att planarbetet inriktas på att minimera respektive risk- och störningsfaktor kan förutsättningarna förbättras, även i många av de mer störningsutsatta delarna. Även gällande översiktsplan pekar ut området som lämpligt för bebyggelse.

Buller

Byggnation uppe på berg medför högre ljudnivåer, och i stora delar av planområdet överskrids WHO:s rekommendationer för ljudnivå. Även om trafikbullerförordningen tillåter upp till 60 dBA betyder inte det att kommunen måste planera efter det riktvärdet.

Miljöenheten och bygglovenheten anser att byggnationen på ett berg intill E6:an inte är val av bästa plats ur bullersynpunkt. Även om riktvärdet kan uppnås genom avsteg, kommer det vara hög ljudnivå utomhus, särskilt i områdena söder om Marstrandsvägen, Annero och området närmast E6:an.

Många fasader ligger nära 60 - 65 dBA, och bullernivån kan vara högre på boendevåningar längre upp, vilket kräver anpassningar enligt trafikbullerförordningen (SFS 2015:216) och behöver tas hänsyn till i kommande detaljplanering som bestämmelse i plankartan. En ny bullerutredning behöver visa/utesluta detta.

Kommentar

Informationen om bullerstörningar och behovet av anpassningar enligt trafikbullerförordningen noteras och beaktas. Detta är en central plats med närhet till centrala Kungälv och resecentrum, där det är motiverat att följa trafikbullerlagstiftningens riktlinjer, snarare än de från WHO. Nya bullerutredningar genomförs för att säkerställa att riktvärden gällande buller uppfylls. Bullerberäkningar kommer att utgå ifrån den under detaljplanearbete fastställda högsta möjliga exploateringen.

Schaktdeponi och deponigas

Området behöver utredas mer avseende organiskt innehåll och föroreningar i mark. Först när området är tillräckligt utrett kan åtgärdsutredningar och bedömningar göras om massorna kan vara kvar eller om stora delar behöver saneras/schaktas bort.

Nuvarande utredning ger en bra bild av problematiken med deponigas. Enligt PBL ska en detaljplan vara genomförbar innan den godkänns vilket troligen stöter på hinder i det här fallet så länge deponigasen inte är helt kartlagd.

Bostadsbyggnation rekommenderas inte innan en sådan utredning är genomförd då riskbilden i dagsläget tyder på krav på omfattande skyddsåtgärder där det är oklart om funktionen kan garanteras över tid. Det finns en risk att tekniska lösningar för att förhindra inträngning och ansamling av gas försämras med tiden.

SGI avråder i första hand från att bygga på nedlagda deponier. Om delar av deponin ändå ska bebyggas, bör avfallet schaktas bort under de planerade byggnaderna och åtgärder vidtas för att skära av spridningsvägarna mellan källan och byggnaderna. Marken i området ska saneras ned till den renhetsgrad som markanvändningen och/eller den omgivande miljön kräver. Detaljerade undersökningar av avfall och

marklager samt en fördjupad riskbedömning behövs för att klargöra vilka åtgärder som krävs för att reducera risker till lämpliga nivåer.

Metangas eller deponigas är ofta inget problem då det läcker ut lite hela tiden och ”vädras bort”. Men om metangas stängs in, genom att det till exempel byggs ovanför, kan den ansamlas i stora mängder och öka risken för explosioner. Detta utgör en hälsorisk och arbetsmiljörisk, särskilt vid grävning eller när rörgravar kan bidra till transportvägar för gas in i täta utrymmen som byggnader och elskåp. Metangas är ingen markförorening utan en gas som bildas vid nedbrytning av organiskt material i deponin.

Kommentar

Informationen om behovet av ytterligare utredningar och åtgärder för schaktdeponi och deponigas noteras och beaktas. En detaljerad riskbedömning genomförs och lämpliga åtgärder och anpassningar kommer att utföras för att garantera hälsa och miljö. Vedertagna bedömningsgrunder för metangas kommer att användas, vid klassning och val av åtgärder för att garantera säkerhet inom området.

Närhet till Rollsbo industriområde

Byggnation av nya bostäder intill Rollsbo industriområde kan innebära begränsningar för befintliga och kommande verksamheter inom industriområdet om dessa bedöms störande för de närboende. Miljöenheten och bygglovenheten anser att det är viktigt att behålla avstånd mellan bostadsbebyggelse och industriområden för att inte begränsa befintliga verksamheters möjlighet att utvecklas och expandera.

Planprogrammet tar upp denna problematik men tar inte ställning till den. En bullerutredning av omgivningsbuller från industriell verksamhet behöver tas fram för att utreda frågan och avgöra i vilken grad industrierna påverkar kommande bostäder samt om befintliga detaljplaner ska göras om och befintliga industrier flyttas.

Kommentar

Analys av risker och störningar från Rollsbo verksamhetsområde genomförs. Åtgärder och anpassningar kan behöva utföras för bostäderna närmast Rollsbo. Bullerutredning avseende industri- eller verksamhetsbuller bör utföras. Långsiktiga planer för användningen av marken i Rollsbo närmast programområdet ses över.

Kvicklera

I det fortsatta planarbetet i Annero behöver stabiliteten vid diket mellan E6 och berget utredas mer genom beräkningar. Kvickleran ska förutsättas ansluta till vattendraget och beräkningar ska ta hänsyn till lasttillskott från trafiklaster, byggnader och entreprenadmaskiner samt befintlig trafiklast på E6. Detta arbete kräver en hög detaljnivå och granskning av SGI. Stabilitetshöjande åtgärder i vattendraget kan kräva vattendom. En miljökonsekvensbeskrivning och en tillståndsprocess för vattenverksamhet måste genomföras innan miljödom kan fås, vilket är en tidskrävande process.

Kommentar

Informationen om kvicklerans beskaffenhet och behovet av stabilitetsutredningar, miljökonsekvensbeskrivning och tillståndsprocess för vattenverksamhet noteras. Utredningar genomförs och planförslaget anpassas efter behov.

KOMMENTAR

Miljö- och byggnadsnämndens synpunkter noteras, avvägningar och nödvändiga utredningar genomförs i kommande detaljplanarbeten.

Kommentarer anges under respektive underrubrik för ökad läsbarhet.

19. BILDNING OCH LÄRANDE (2024-04-25)

Kulturarv som resurs vid planering och exploatering

Kulturarvet på en plats är unikt och är en resurs som bör användas i planering av nya områden för att framhäva platsens historia och identitet. Att bo och verka på en plats med en spännande historia gör platsen mer attraktiv och ökar möjligheten att fler kan känna sig "historiskt hemma”. Därmed kan kulturarv vara en viktig resurs för att skapa social hållbarhet lokalt.

Historia och kulturarv har under lång tid använts för att bygga gemenskap och tillhörighet, men ofta på ett exkluderande sätt. För att alla kungälvsbor ska känna tillhörighet till det lokala kulturarvet krävs ett aktivt arbete för att skapa möjligheter för så många som möjligt att skapa en egen relation till kulturarvet. Detta gäller inte minst i planeringen av nya bostads- och verksamhetsområden i kommunen. Det krävs ett aktivt arbete för att tillgängliggöra fler delar och perspektiv av det lokala, platsanknutna kulturarvet.

I riktlinjen Kungälvs landskap (1996) lyfts även ambitionen att ”dra nytta av traditioner” där ny bebyggelse kan ”ta upp drag ur det äldre som kan utnyttjas på ett nytt sätt”. Denna ambition kan kombineras med perspektivet att se kulturarvet som en resurs i samhällsplaneringen för att skapa attraktiva och unika platser och som ett instrument för arbetet med sociala hållbarhetsmålen.

Åseberget

I de kulturmiljöutredningar och kommande undersökningar som kommer göras inom området produceras ny kunskap som bör integreras i arbetet med att skapa de nya bostads- och verksamhetsområdena på platsen. Det har redan framkommit ny information om ett flertal boplatser på Åseberget, bland annat om området Solliden som har lämningar från stenåldern till 1800-talet. Gården Solliden och dess invånare på 1800-talet är beskrivna i boken Rollsbo - en svunnen jordbruksbygd.

Att tillgängliggöra platsen och kunskapen som finns, samt den kunskap som skapas genom ytterligare arkeologiska utredningar, innebär en möjlighet att använda kulturarvet som en resurs för att öka områdets attraktivitet och erbjuda kungälvsbor en relation till de människor som levt här under årtusenden.

KOMMENTAR

Informationen beträffande nyupptäckta fornlämningar och behovet av samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet noteras. I kommande detaljplanearbeten genomförs nödvändiga arkeologiska förundersökningar och utredningar och detaljplanen kommer att ta hänsyn till de vid 2023 nyupptäckta fornlämningarna.

SAKÄGARE

ÖVERGRIPANDE KOMMENTAR - FORTSATT ARBETE

Planprogrammet som varit ute på samråd är en övergripande och tidig undersökning som ger kommunen möjlighet att bedöma om det är genomförbart och lämpligt att bygga på en viss plats.

Planprogrammet utgör en grund för upprättandet av framtida detaljplaner, vilka senare säkerställer att alla aspekter i ett projekt hanteras enligt gällande regelverk och med lämplig hänsyn till bland annat till natur- och kulturmiljö, människors hälsa och säkerhet, kringboende i området med mera.

Planprogrammets innehåll samt inkomna synpunkter kommer att ligga till grund för kommande detaljplanearbeten. Under detta arbete kommer de frågor och synpunkter som tas upp i följande yttranden att studeras noggrant, beaktas och hanteras enligt gällande lagar och riktlinjer i samråd med både sakkunniga konsulter, statliga och regionala instanser samt kringboende.

20. FASTIGHETSÄGARE 1 - BOENDE I KOMARKEN (2024-04-25)

Yttrandet har signerats av 23 hushåll.

Boende i Komarken (Gräsgången och Vetegången) motsätter sig starkt planerna på nybyggnation av höghus/flerfamiljshus på grönområdet intill Blåmesen förskola i Komarken, med följande argument:

- Försämrad integritet och privatliv: Höghusets närhet kommer att påverka boendes integritet negativt. Insynen från höghusets fönster och balkonger skulle minska boendes känsla av privatliv.
- Minskade soltimmar: Höghusets närhet kommer sannolikt att minska boendes soltimmar och påverka tillgången till naturligt ljus, vilket skulle försämra boendekvaliteten.
- Skador på fastigheter: Tidigare byggnationer och uppgrävningar har orsakat skador på villor, även invändigt, på grund av vibrationer. Dessa skador har boende fått åtgärda själva.
- Begränsad utsikt: Byggnationen skulle begränsa boendes utsikt vilket skulle ha en negativ inverkan på den estetiska upplevelsen av fastigheterna.
- Försämrad trygghet: Ökad genomströmning av människor efter byggnation av höghus skulle skapa en känsla av osäkerhet.
- Säkerhet och rasrisk: Bygget av ett sexvåningshus intill fastigheterna innebär en ökad risk för strukturella skador eller ras på grund av vibrationer från förbipasserande fordon och grävarbetet. Byggföretaget saknar en omfattande riskanalys.
- Parkering: Friparkeringen försvinner med bygget av det nya huset, vilket skapar svårigheter att hitta parkeringsplatser och leder till ökad trängsel och irritation.
- Planbestämmelser: Villaområdet är planerat för att bibehålla sin unika karaktär och miljö. Boende föreslår istället lägre bostadshus som harmoniserar med omgivningen för att bibehålla områdets karaktär.

- Åsedammen och dammens begränsningar: Åseberget har varit föremål för utfyllnad av jordmassor och kommunen planerar att anlägga en damm för att fördröja vattenflöden från berget. Det finns dock inte tillräckligt med utrymme för att utöka dammen för att hantera utökade flöden vid exploatering.
- Behovet av skola: Med över 2000 nya bostadsenheter behövs en ny skola. De befintliga skolorna är överbelastade och klarar inte fler elever.

Ytterligare Argument och Förslag:

- Nya fastigheter måste innehålla tillräckliga parkeringsplatser för boende och gäster.
- Grundläggningsproblemen på platsen är omfattande.
- Förskolans utemiljö påverkas negativt under byggtiden och när huset står klart.
- Ljus- och vindsimuleringar bör utföras för att säkerställa en bra utformning av huset för både boende och villaägare, samt förskolan.
- Illustrationerna som medföljer planprogrammet bedöms inte vara skalenliga och ger ett falskt intryck av höjd på husen.
- Önskar ha kvar grönområden i området och oro för ökad trafik.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

- *Bebyggelsens höjd kommer att anpassas och sänkas där det behövs för att minska påverkan på bland annat befintliga fastigheter.*
- *Solstudier, riskanalyser, geoteknisk utredning och andra relevanta utredningar, såsom vibrationsstudier, kommer vid behov att genomföras i detaljplanearbetet.*
- *Parkeringsfrågor kommer att utredas och lösningar kommer att tas fram för att säkerställa tillräcklig parkering för både boende och besökare. Gällande parkeringsnorm kommer ligga till grund för parkeringsantal.*
- *Integriteten och tryggheten för befintliga boende beaktas i planeringen.*
- *Dagvattenutredningar, trafikutredningar, naturvärdesinventeringar med flera kommer att genomföras under kommande detaljplanearbeten. Planförslag kommer att anpassas så att framtida projekt inte negativt påverkar miljön och omgivningarna.*
- *Behovet av tillkommande förskole- och grundskoleplatser studeras och utvärderas i kommande detaljplanearbeten samt i kommunens övergripande planeringsarbete.*

21. FASTIGHETSÄGARE 2 - YTTERBYGG (2024-04-17)

Fastighetsägare är i grunden positiva till föreslagen bebyggelse på Åseberget med nedanstående reservationer.

Inga bostäder i norra slänten

Fastighetsägare är kraftigt negativa till bostäderna som placerats i delområdet västra slänten mot Rollsbo-området. Bostäder där riskerar att i framtiden uppleva störningar, som ljud, lukter och visuell påverkan, vilket kan leda till begränsningar för nuvarande och framtida verksamheter i Rollsbo. I området finns det störningar från verksamheterna som kan pågå dygnet runt. Fastighetsägare har inga synpunkter på parkeringsanläggningarna.

Fördröj dagvattnet mot Bultgatan

Ifall dagvatten från delar av Åseberget ska släppas på kulverten vid Bultgatan 12 uppmanar fastighetsägaren att dagvattnet behöver fördröjas i flera steg innan det når kulverten. Den nuvarande kulverten är dimensionerad för 50 år gamla behov och området har sedan dess blivit mer hårdgjort med kraftigare och frekventare skyfall. Det är då också lämpligt att placera en fördröjningsdam ovanför denna servis som ett sista fördröjningssteg.

Lämna plats för byggård

Mimershus gymnasiets byggutbildning behöver den befintliga byggård som finns på Bultgatan 12 för sin verksamhet. Bygggården önskas vara med i planeringen för Åseberget, i anslutning till Åsebergets norra infart och kan minskas och döljas genom höjdskillnader, plank eller växtlighet för att inte vara synlig från infarten.

Utfart mot Bultgatan inte områdets huvudsakliga tillfartsväg

Bultgatan bör inte vara den huvudsakliga tillfartsvägen till Åseberget på grund av många hus och utfarter. Sikten vid tillfarten till Bultgatan behöver detaljstuderas med hänsyn till exempelvis befintlig transformatorbyggnad.

2,7 km kö ur Rollsbo! Kapaciteten i Rollsbomotets västra rondell behöver öka

Trafiksystemet kring Rollsbo är hårt belastat med långa köer under rusningstid. Förbättrade kapacitetsåtgärder i motorvägsmotet ut från Rollsbo behövs för att minska köerna. Det föreslås att lägga till ett högersvängfält mellan rondellen vid Jula och västra rondellen på motet, så de som kör mot Göteborg inte behöver köra in i motets västra rondell.

De boende på Åseberget riskerar att förvärra köerna genom att köra genom Rollsbo till Åseberget på eftermiddagen. Trafikanter från Rollsbo kan även välja vägen över Åseberget, vilket ökar genomfartstrafiken i området. Ambulansstationen i Rollsbo skulle gynnas av möjligheten att ta vägen över Åseberget.

Flytta GC bron över E6 norrut för större samhällsnytta

Det föreslås att placera GC-bron över E6 500 meter längre norrut för att underlätta för fler att cykla till jobbet, vilket skulle gynna både Munkegärde och Rollsbo.

Förbättra kollektivtrafiken i hela området

Kollektivtrafiken bör studeras för hela området, inklusive Åseberget, Arenaområdet och Rollsbo. Nuvarande kollektivtrafik är oattraktiv med långa resvägar och låg turtäthet. Det skulle vara mer lockande om bussar mellan Ytterby och Göteborg körde Rollsbovägen innan de går ut på E6.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande

detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

- *Den framtida bebyggelsens placering och påverkan på Rollsbo verksamhetsområde kommer att studeras vidare med hänsyn till eventuella störningar som buller, ljus, lukt och visuell påverkan.*
- *En dagvatten- och skyfallsutredning kommer att genomföras där dagvattenhanteringen studeras och lösningar för fördröjning av dagvatten kommer att tas fram för att undvika översvämningar.*
- *Behovet av en byggård för Mimershus gymnasiets byggutbildning kommer att beaktas i fortsatt planering.*
- *Trafiklösningar och tillfartsvägar kommer att utredas för att säkerställa ett säkert och effektivt trafikflöde, siktstudier vid utfarter kommer att genomföras. Områdets trafiksystem kommer att studeras som en helhet. Se även kommentar på Trafikverkets yttrande.*
- *Placeringen av GC-bro studeras i kommande detaljplanearbeten.*
- *Kommunen kommer att arbeta för att i samverkan med Västtrafik förbättra kollektivtrafiken i området för att möta både nuvarande och framtida behov. Se även kommentar på Västtrafiks yttrande.*

22. FASTIGHETSÄGARE 3 - KUNGÄLVS MOTOR & CYKEL (2024-04-17)

Fastighetsägare till Kråkan 3 & 4 på Utmarksvägen har frågor angående hur byggplanerna på Åseberget kommer att påverka fastigheterna.

Fastighetsägare undrar ifall de uppfattat korrekt att planprogrammet inkluderar en cykel/gångbro som verkar passera över deras fastighet Kråkan 4, där de bedriver svetsgasförsäljning och har ett gasförråd.

Fastighetsägare undrar även om bropelarna kommer att placeras på deras tomt.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

Eftersom planprogrammet är ett inledande skede i samhällsplaneringsprocessen så är placeringen av GC-bron preliminär/schematisk och kommer att anpassas till en mer lämplig placering i kommande detaljplan. Informationen beträffande pågående verksamhet fastigheten Kråkan 4 noteras och hänsyn kommer att tas i kommande detaljplanearbeten.

23. FASTIGHETSÄGARE 4 (2024-04-25)

Synpunkter från fastighetsägare, planförslaget kommer att innebära:

Djurlivet/Naturpåverkan

- Negativ påverkan på områdets växt- och djurliv på grund av mer buller, ljus och bebyggelse.
- Försämrade levnadsförutsättningar för det rika djurlivet inklusive viltstråk och fågelliv.
- Påverkan på fridlysta arter som entita och rävticka samt andra arter.
- Förstörelse av naturen och grönområden, inklusive påverkan på vattendrag, lövskog och ädelskog samt groddjur.

Trafikpåverkan/Buller/Utsläppsnivåer

- Kraftig ökning av trafik inklusive bilar, tung trafik och bussar, vilket förvärrar befintliga trafikproblem och ökar köbildning, buller och utsläppsnivåer i form av avgaser och partiklar.
- Negativ påverkan på den redan nedsatta framkomligheten i området och ökad belastning av vägarna.
- Negativ påverkan på boende- och levnadsmiljö under lång byggtid på grund av tunga maskiner och fordon.

Brunnar/Vattenpåverkan/Föroreningar

- Negativ påverkan på vattenkvalitet och grundvatten (egenborrad brunn).
- Risk för förorenad mark, kvickleraras, översvämning, erosion, bergras, skred, blocknedfall och metangasläckor och explosion till följd av höga nivåer av metangas.
- Ökad elektromagnetisk strålning på grund av kraftledningar.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

- *Djurlivet/Naturpåverkan: Naturvärdesinventeringar genomförs och detaljplaneringen anpassas för att beakta värdefulla biotoper och arter på lämpligt sätt. Se även kommentarer på Naturskyddsföreningens, Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens yttranden.*
- *Trafikpåverkan/Buller/Utsläppsnivåer: Trafik- och bullerutredningar genomförs och trafiklösningar anpassas för en så smidig trafiklösning som möjligt. Lösningar ska främjas som uppmuntrar boende till ett hållbart resande med andra färdmedel än bil. Se även kommentar på Trafikverkets, Länsstyrelsens och Miljö- och byggnadsnämndens yttranden.*
- *Brunnar/Vattenpåverkan/Föroreningar: Riskanalyser och utredningar för metangas, vattenkvalitet, dagvattenhantering, markstabilitet, geoteknik med mera genomförs i kommande detaljplan för att säkerställa åtgärder och minimera negativa effekter. Se även kommentar på Miljö och byggnadsnämndens, Länsstyrelsens och Staten geotekniska instituts yttranden.*

24. FASTIGHETSÄGARE 5 (2024-04-26)

Yttrandet har signerats av 4 hushåll.

Fastighetsägare på Gräsgången motsätter sig starkt ytterligare byggnation utmed Utmarksvägen och på grönområdet nedanför förskolan Blåmesen. De påpekar att kullen utmed Utmarksvägen delvis består av fyllnadsmaterial på berg men att stora delar är berg i dagen, vilket kräver sprängning. De anser detta olämpligt med hänsyn till markens beskaffenhet och risken för sättningar på deras tomter. Fastighetsägarna har redan stora sättningar på sina tomter vilket har orsakat skador.

Fastighetsägare värderar naturvärden och upplever att byggnationen kommer att försämra deras livskvalitet genom att försämra utsikten och skymma kvällssolen. Fastighetsägare anger att området är start trafikerat som det är, ytterligare trafik blir en stor miljöpåverkan med buller och ytterligare försämrad luftkvalitet.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

- *Informationen om markens beskaffenhet och behovet av sprängning noteras och kommer att utredas med geotekniska- och bergsutredningar. Vibrationsstudier och riskanalyser kommer att genomföras vid behov och alternativa tekniska lösningar kan tillämpas som till exempel bergsskärning. Se även kommentaren på Statens geotekniska instituts yttrande.*
- *Ambitionen är att bevara grönytor i projektet och naturvärdesinventering genomförs för att möjliggöra bevarandet av värdefulla biotoper.*
- *Bebyggelsens höjd kommer att anpassas och sänkas där det behövs för att minska påverkan på bland annat befintliga fastigheter. Solstudier tas fram som underlag för detta arbete.*
- *Trafikutredningar upprättas för att kommunen ska kunna ta ett helhetsgrepp över både den befintliga och den framtida trafiksituationen i området. Se även kommentaren på Trafikverkets yttrande.*

25. FASTIGHETSÄGARE 6 (2024-04-26)

Fastighetsägare beskriver att de bor i planområdet och att planerna på byggnation på Åseberget har orsakat oro och negativ påverkan sedan 2017, då de själva fick söka information om de planerade byggnationerna. Ny bebyggelse på Åseberget förändrar deras nuvarande närmiljö i hög grad.

Fastighetsägare har tidigare uttryckt sina synpunkter och önskar ingen bebyggelse närmare än 35 - 40 meter från sin tomtgräns norrut. De motsätter sig också förslaget att ersätta deras hus med nya bostäder, då de trivs i området och har lagt ned stor omsorg på hus, trädgård och omgivning. De står fast vid att de inte önskar någon bebyggelse söder om den stengärdesgård som ligger 35 - 40 meter mot norr räknat från deras tomtgräns och att de inte önskar att deras hus på lång sikt ersätts med nya bostäder.

Fastighetsägare påpekar att djurlivet på berget är omfattande med älg, räv, rådjur, mård, grävling, fåglar och ekorrar, och att vid byggnation skulle möjligheterna för dessa djur att existera i området försvinna.

Byggnationen av 2000 bostäder kommer innebära att det vissa tider blir kaosartat i trafiken, särskilt med tanke på den ökade trafiken från Arenabygget.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

- *Informationen om att ett avstånd på 35 - 40 meter önskas mellan bebyggelse och fastighetsägarens norra tomtgräns noteras och avstånd mellan ny och befintlig bebyggelse studeras vidare i det fortsatta planeringsarbetet. Småhus i form av radhus och bevarad grönyta med dagvattenhantering föreslås nu nära fastigheten i planprogrammet.*
- *En naturvärdesinventering genomförs i fortsatt planarbete för att kartlägga naturvärden i området. Djurlivets förutsättningar och påverkan på djur- och växtliv i området kommer att studeras vidare och ytor för natur och rekreation bör finnas kvar inom området.*
- *Trafikutredningar upprättas för att kommunen ska kunna ta ett helhetsgrepp över både den befintliga och den framtida trafiksituationen i området. Se även kommentaren på Trafikverkets yttrande.*

ÖVRIGA INKOMNA SYNPUNKTER

26. NATURSKYDDSFÖRENINGEN (2024-04-26)

Naturskyddsföreningen anser att större delar av området ska bevaras och undantas från den stora exploateringen samt att hänsyn ska tas för att skydda naturvärden som finns framförallt vid bergets fot där det finns värdefulla biotoper.

Den äldre skogen med värdefulla biotoper har mycket stor betydelse för att bevara, gynna och upprätthålla den biologiska mångfalden. Komarksbäcken och dess närområde kräver speciell hänsyn och vattenkvalitén får inte försämras.

Naturskyddsföreningen anser att en fördjupad naturvärdesinventering ska genomföras för att kartlägga viktiga objekt och markera bevarandevärda områden som inte ska bebyggas.

Kvarvarande stenmurar och stora äldre träd bör beaktas och bevaras vid planeringen. När området är bebyggt kommer de skyddade delarna av naturen att vara ett attraktivt närströvsområde för de boende.

KOMMENTAR

Informationen om behovet att bevara större delen av naturområdet och skydda naturvärden noteras. En naturvärdesinventering genomförs i kommande detaljplanearbeten för att identifiera och bevara värdefulla biotoper och objekt. Ekosystemtjänstanalys för

området uppdateras för att ytterligare säkerställa att viktiga ekosystem bevaras och integreras i planläggningen.

27. PRIVATPERSON 1 (2024-04-17)

Privatpersonen beskriver sina synpunkter från öppet hus som hölls den 8:e april.

Privatpersonen betonar behovet av tillräckligt med förskoleplatser, då idag är långa resvägar och inte är säkert att syskon hamnar på samma förskola.

Privatpersonen uttrycker oro över att grundskolan redan är hårt pressad med stora klasser och för lite personalresurser och undrar hur kommunen ska säkerställa att personalen får en hållbar och värdig arbetssituation och att elevernas behov tillgodoses när kommunen planerar att växa ytterligare.

Utöver detta ser de projektet som jätteintressant och uppskattar att grönytorna värdesätts så högt.

KOMMENTAR

Se kommentar "Övergripande kommentar - fortsatt arbete" för en inledande beskrivning av planprogrammets roll som en tidig undersökning inför kommande detaljplanearbeten och hur synpunkter och frågor kommer att hanteras och beaktas i den fortsatta planeringen.

Behovet av tillkommande förskole- och grundskoleplatser studeras och utvärderas i kommande detaljplanearbeten samt i kommunens övergripande planeringsarbete.

28. OMSTÄLLNING KUNGÄLV (2024-04-26)

Den ideella föreningen tackar för ett intressant planprogram med många bra tankar och idéer. Mot bakgrund av att planprogrammet ska underlätta, inspirera och styra kommande detaljplanearbete uttrycker föreningen oro över obalansen i planprogrammet och påpekar att det baseras på en gammal energiplan. De saknar visioner för CO2-neutralt byggande, fossilfria transporter att stadsdelen kan fungera som ett solkraftverk. De anser också att Ytterby Station nämns för kort med tanke på att Västtrafik har fokus ökad på tågpendling. De anger också att det är otydligt vem som ska bekosta färdigställandet av allmän plats inom planområdet.

Föreningen anser att obalansen i planområdet behöver åtgärdas och att hållbart byggande, bidraget till Kungälvs energimix och en fossilfri stadsdel ska beskrivas tydligare i planprogrammet. Planprogrammet behöver arbetas om innan antagande av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Föreningen nämner flera beslut och initiativ som påverkar energi- och hållbarhetsfrågor, inklusive: RePower EU, Klimatkollen, EU Fit for 55, kommunens nya miljömål och energiplan och Sweden Green Building Councils (SGBC) certifiering NollCO2.

Enligt kommunens nya energiplan är det viktigt att tidigt i planeringen säkerställa hur energifrågorna ska lösas vid exploatering av nya områden. Detta omfattar uppvärmning, laddinfrastruktur, bebyggelseutformning, kollektivtrafikmöjligheter, energiproduktion via solceller, energieffektivitet med mera. Målet är invånare ska kunna leva energieffektivt och oberoende av fossila energikällor. Energiplanen gäller till 2027 med sikte på 2030 och omfattar Kungälvs kommun som geografiskt område samt alla kommunens verksamheter och kommunala bolag.

Föreningen föreslår att följande ska åtgärdas:

- Avsnittet om Vision: Hållbart NollCO2 byggande samt solceller på fasader och tak samt att enbart tillåta fossilfria transporter i stadsdelen saknas helt.
- Avsnittet om Fokusområde "Grönt och Hållbart": Inspirerande livsstilsbilder dominerar medan inspiration till NollCO2 byggande och solceller saknas helt.
- Avsnittet om konsekvenser bör ses över.
- Fokusområde "Hållbart byggande" läggs till med idéer från den nya energiplanen och att alla fastigheter ska NollCO2 certifieras.
- Avsnittet Vision kompletteras med att alla byggnader på Åseberget ska certifieras enligt Sweden Green Building Councils (SGBC) NollCO2-certifiering vilket skulle sätta Åseberget på kartan i ett nationellt perspektiv.
- Avsnitt läggs till om hur Åseberget kan fungera som ett solkraftverk i Kungälvs energimix med beräkning av solenergipotential.
- Övriga förslag är att förbjuda fossildrivna fordon på Åseberget, anlägga en GC-bro österut över E6:an mot sjukhuset, införa en busslinje mellan Ytterby station - Åseberget - Resecentrum och skapa en ny huvudväg parallell med E6:an mot Rollsbomotet för att avlasta Marstrandsvägen. Denna huvudväg föreslås enkelriktas och det bör övervägas att enkelrikta huvudvägen över Åseberget för att styra trafik mot Rollsbomotet.

KOMMENTAR

Informationen om hållbarhet och de föreslagna åtgärderna för att göra Åseberget till en fossilfri och innovativ stadsdel noteras. I detta skede kommer kommunen inte att göra några ändringar i planprogrammet, utan justeringar med hänsyn till synpunkter kommer att ske i kommande detaljplanearbeten. Kommunen kommer att arbeta för att balansera och nyansera kommande detaljplan i förhållande till hållbarhet och energiutveckling. Ambitionen från både kommun och fastighetsägare är att Åseberget ska byggas med stort fokus på klimat och hållbarhet. Kommunen ser positivt till att ha en dialog med Omställning Kungälv under detaljplanearbetet för att lyssna in synpunkterna och få idéer på hur stadsdelen kan anläggs på ett mer hållbart sätt.

- *Texter om visioner, hållbarhetsmål och konsekvenser kommer att bearbetas i kommande detaljplanearbeten för att inkludera aspekter av fossilfritt byggande och energihantering, bland annat i linje med kommunens energiplan.*
- *Möjligheten att integrera solceller på fasader och tak i området kommer att studeras för att bidra till Kungälvs energimix. Detta är dock något som inte nödvändigtvis regleras i detaljplan.*
- *Flera av byggherrarna i det konsortium som föreslås bygga på Åseberget är medlemmar i SGBC, och deras hållbarhetsfokus är en av anledningarna till att de valts ut till projektet.*

- *Transportfrågor, inklusive fossilfria transporter och förbättrad kollektivtrafik, kommer att studeras, även ur ett större, kommunalt perspektiv. Att uppnå en stor andel hållbart resande är en målsättning.*
- *Förslaget om en GC-bro och förbättrade cykel- och gångförbindelser noteras och kommer att utvärderas i den fortsatta planeringen.*
- *Trafiklösningar för att minska belastningen på Marstrandsvägen och förbättra framkomligheten kommer att ingå i de kommande detaljplanearbetena. Se även kommentar på Trafikverkets yttrande.*

Pernilla Attnäs Björk
Enhetschef Plan
Samhälle och utveckling

Ida Bjärmark
Planarkitekt
Samhälle och utveckling

BILAGA 1. LÄNSSTYRELSENS SAMRÅDSYTTRANDE

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande

Datum
2024-05-16

Diarienummer
12877-2024

Kungälvs kommun
kommun@kungalv.se

Förslag till planprogram för Åseberget Rollsbo 1:32, med flera i Kungälvs kommun, Västra Götalands län.

Handlingar daterade 2024-03-20 för samråd enligt 5 kap. 11 § och (11a §§) plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen lämnar följande bedömning enligt 5 kap. 14 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen har tagit fram ett planprogram för hur Åseberget kan utvecklas och omvandlas till en integrerad del av Kungälv och samtidigt ta vara på de kvaliteter som berget har.

Länsstyrelsen anser att kommunen i det fortsatta arbetet med planprogrammet behöver hantera frågor kopplade till Länsstyrelsens ingripande grunder miljökvalitetsnormer samt hälsa och säkerhet.

Länsstyrelsen lämnar även råd med avseende på PBL, miljöbalken (MB) samt annan lagstiftning kopplade till trafik, kulturmiljö, barnperspektiv, vattenverksamhet, markavvattning, artskydd samt koppling till miljömål.

Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att ta hänsyn till kommande etappindelning av planprogrammet så att förutsättningarna för det olika etapper går att genomföra inom själva planområdet.

Programmets syfte

Syftet med planprogrammet är att möjliggöra för byggnation av en ny stadsdel i centrala Kungälv med cirka 2000 nya bostäder. Det idag obebyggda berget ska omvandlas till en ny integrerad del av Kungälv som tar vara på de kvaliteter berget innebär, med utblickar och möjlighet till bostadsnära rekreation. Programmet syftar även till att möjliggöra en stadsdel där innovation och hållbara lösningar premieras. En viktig målsättning är att Åseberget ska sammanlänkas med kringliggande områden i centrala Kungälv och överbrygga de barriärer som finns i form av bland annat vägar och höjdskillnader.

Planförslagets förenlighet med översiktsplanen

Kommunen har tagit fram en planeringsstrategi, daterat 2022-12-15 som bedömer att översiktsplanen (ÖP2010) är inte aktuella längre. Fram till att kommunen antagit en ny översiktsplan eller en ny planeringsstrategi bedömer Länsstyrelsen att kommunen saknar en översiktsplan att stödja sig mot i det aktuella planprogrammet.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10 §

Enligt 11 kap. 10 § ska Länsstyrelsen överpröva kommunens antagandebeslut av en plan eller områdesbestämmelser om dessa kan antas strida mot någon av de fem prövningsgrunderna.

- Riksintresse
- Mellankommunala frågor och regionala förhållanden
- Miljökvalitetsnormer (MKN) (MB 5 kap, luft och vatten)
- Strandskydd (MB 7kap)
- Hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion (buller, strålning, risk för olyckor, översvämning, erosion).

Länsstyrelsen anser att programförslaget riskerar att strida mot prövningsgrunden MKN vatten och luft samt hälsa och säkerhet.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

MKN vatten

Enligt 2 kap. 10 § PBL får planläggning inte medverka till att en miljökvalitetsnorm, MKN, enligt 5 kap MB överträds. Kommunen måste därför visa hur planerade åtgärder påverkar vattenkvalitén inom de vattenförekomster som kan beröras av planområdet samt hur de påverkar möjligheterna att nå uppsatta MKN för vatten. Kommunen ska i sitt underlag visa på vilka grunder bedömningen har gjorts. Detta gäller med avseende på såväl ytvatten som grundvatten. Bedömning ska göras på kvalitetsfaktornivå. Det är dessutom även viktigt att belysa påverkan på eventuella hydromorfologiska vattenkvalitetsfaktorer och inte bara vattenkvalitet.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen belyser eventuell påverkan på vattenförekomster, dagvattenfrågan och berörda recipienter redan i planprogrammet. Länsstyrelsen bedömer att kommunen har givit en god bild av vilka vattenfrågor som kommer att behöva hanteras i detaljplaneskedet. Utifrån materialet förutsätter Länsstyrelsen att kommunen tar fram dagvattenutredningar för respektive kommande detaljplan där det tydliggörs hur dagvattnet ska omhändertas på ett adekvat sätt. Länsstyrelsen anser även att det är bra att kommunen har för avsikt att bevara och utveckla grönområden i området i så stor utsträckning som möjligt, med tanke på dagvattenhanteringen i området.

Frågor som kommunen kommer att behöva hantera i det kommande detaljplanearbetet är flöden, behov av rening på grund av föroreningar och eventuellt ökat behov av fördröjning inom planområdet. Det är av stor vikt att kommunen inför planläggningen har utrett vilka åtgärder som krävs och i vilken omfattning. Vattenförekomster som berörs av detaljplanen ska beskrivas i underlaget. Utöver slutrecipientens Nordre älv så är det kringliggande recipienters känsliga vattendrag med höga fiskvärden och eventuella påverkan på dem som behöver beskrivas.

Kommunen behöver tänka på vilka markföroreningar som finns och i vilka halter inom planområdet, då risken för läckage via lokala dagvatten- och dräneringssystem och vidare ut till de omgivande ytvattenrecipienterna är hög. Det är därför viktigt att byggdagvatten från anläggningsskedet tas omhand på ett tillräckligt bra sätt så att

inte flödena av dessa vatten riskerar att sprida föroreningar eller orsaka översvämningar eller skador på enskilda intressen. Det är också viktigt att dagvatten och byggdagvatten omhändertas på ett sådant sätt att det inte riskerar negativ påverkan på vattenmiljön i berörda recipienter, samt att uppfyllandet av MKN för vatten i berörda recipienter inte riskerar att äventyras.

I det kommande detaljplanearbetet behöver kommunen säkerställa dagvattenhantering inom plankartan/plankartorna genom avsatta dagvattenytor och planbestämmelser. Dagvattenhanteringen inom programområdet behöver också begränsa föroreningsbelastning på recipient samt flödestoppar så långt som det är möjligt.

MKN luft

Miljökvalitetsnormer för luft och hur människor förväntas påverkas i gaturum utifrån exploateringsgrad behöver studeras närmare i kommande planarbete. Kommunen beskriver att luft kommer behandlas vidare i kommande detaljplaner både avseende luftföroreningar från närliggande bilvägar samt industriområde vilket Länsstyrelsen ser som positivt.

Hälsa och säkerhet

Buller

Programområdet är påverkat av buller från främst vägtrafik och tillräckligt avstånd från vältrafikerade vägar bör eftersträvas för att nå en god ljudmiljö för bostäder. Kommunen har i sitt förslag till planprogram redovisat placering av verksamheter närmast bullerkällorna som är tänkta att fungera som barriär från buller för kommande bostäder. Hur exakt dessa verksamheter ska placeras och utformas för att uppnå syftet som barriär behöver utredas mer ingående i kommande detaljplanearbete. Om dessa verksamheter är en förutsättning för att kunna planlägga bostäder ska det säkerställas i kommande plankarta. Även bullerpåverkan från närliggande verksamheter behöver utredas utifrån deras tillstånd och eventuella skyddsåtgärder säkerställas i plankartan.

Markmiljö

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning vad gäller behovet av fördjupade underlag i en kommande miljökonsekvensbeskrivning. Fortsatt planarbete får klargöra vilken typ av exploatering och i vilken omfattning den är möjlig mot bakgrund av konstaterade

markföroreningar och metangas som utredningarna påvisar samt vilka ytterligare avgränsningar av föroreningarna och åtgärder som kan krävas för att nå lämplig markanvändning. Om eventuella åtgärder behövs för att nå lämplig markanvändning ska dessa säkerställas i kommande plankartan.

Översvämningsrisk - skyfall

En stor del av vattnet från berget rinner idag ut i Komarksbäcken och Kyrkebäcken vars avrinningsområden i dagsläget är hårt belastade och har en översvämningsproblematik. Planförslaget innehåller en stor andel naturmiljö och gröna ytor vilket är positivt ur ett skyfallsperspektiv, men vid exploatering av området kommer ändå andelen hårdgjorda ytor att öka. Kommunen skriver att ytor för rening och fördröjning av dagvattnet kommer att behöva planeras in på berget för att säkerställa att exploateringen inte medför ökade dagvattenflöden nedströms. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen planerar att studera dagvatten och skyfall mer i detalj i kommande detaljplan för Åseberget och att förslag ska tas fram för placering och dimensionering av dammar, magasin och andra dagvattenåtgärder inom området. I kommande detaljplanearbete behöver även framkomligheten till planområdet beskrivas och vid behov säkerställas.

Risk - farligt gods

Planområdet ligger intill väg E6 som är en transportled för farligt gods. Det är bra att kommunen hänvisar till Länsstyrelsens vägledning om riskhantering och att riskhanteringsprocessen ska beaktas vid planläggning inom 150 meter från transportled med farligt gods. Kommunen skriver att förutsättningarna inom planområdet medför att det är svårt att planlägga bostäder inom riskhanteringszonen. Kommunen skriver också att om verksamheter föreslås inom 150 meter från E6 behöver en riskanalys göras och åtgärder kan komma att krävas för att minska riskerna. I kommande detaljplanearbete behöver riskerna från farligt gods beskrivas samt eventuella skyddsavstånd och skyddsåtgärder säkerställas i planhandlingarna.

Risk - industrier

Kommunen skriver att de verksamheter som idag har tillstånd att bedriva miljöfarlig verksamhet ligger på ett så pass stort avstånd till Åseberget att de inte begränsar möjligheten till bostäder på Åseberget. Kommunen skriver att en riskbedömning behöver utföras

i detaljplanearbetet för att studera behov av skyddsåtgärder samt att noggrannare utreda lämpliga skyddsavstånd, vilket Länsstyrelsen instämmer i. Riskutredningen ska genomföras utifrån verksamheternas tillstånd.

Geoteknik

Länsstyrelsen har i ärendet samrått med Statens geotekniska institut (SGI) som har lämnat två yttrande. Ett yttrande daterat 2024-04-18 och ett kompletterande yttrande daterat 2024-05-13.

I ett av sina yttranden lyfter SGI bland annat SGU:s jordartskarta, som framtagna geotekniska och bergtekniska utredningar baseras på, har lokalt stora osäkerheter och SGI betonar därför vikten av att framtida utredningar behöver baseras på förbättrad kartläggning av områdets geologi. Likaså finns det osäkerheter i det som benämns som aktsamhetsområden för skred.

SGI belyser också att stabilitetsförhållanden inom områden beror väldigt mycket på höjdsättningen av markytan, byggnadslasterna och dess placering samt övriga marklaster. Eftersom dessa förhållanden inte är kända i detta skede bör stabilitetsriskerna inte uteslutas inom de områden som är utpekade som gynnsamma i den framtagna utredningen.

SGI belyser vidare att det förekommer kvicklera inom området och att det kan komma att krävas geotekniska åtgärder inom eller utanför nuvarande planprogramsgräns. Kommunen behöver därför ta hänsyn till detta vid val av kommande planområdesgränser så att det går att hantera eventuella geotekniska risker inom respektive planområde.

I planprogrammet anges att risk för blocknedfall behöver utredas i detaljplanen vilket SGI instämmer med och lyfter även här vikten av val av de kommande planområdesgränserna.

Länsstyrelsen instämmer med SGI åsikter i ärendet och hänvisar till båda yttranden i sina helheter.

Råd enligt PBL och MB

Trafik

Trafikverket har lämnat ett yttrande daterat 2024-05-08 som Länsstyrelsen hänvisar till i sin helhet.

Trafikverket lyfter bland annat att kommunen har i sitt förslag till planprogram redovisat två olika alternativ till en ny anslutning på väg 168. En väganslutning som är cirka 300 meter väster om cirkulationsplatsen intill Kungälvsmotet och en som ansluter direkt till cirkulationsplatsen. Trafikverket avslår båda förslagen i sitt yttrande på grund av framkomlighet och trafiksäkerhet. Då cirkulationsplatsens syfte är att skapa färre konfliktpunkter med mötande trafik på väg 168 och E6 samt minska köbildning anser Trafikverket att en ny direktanslutning i cirkulationsplatsen eller dess närhet inte är lämplig.

Trafikverket rekommenderar kommunen att inför kommande detaljplanearbete ta ett helhetsgrepp över trafiksituationen för omkringliggande vägnät där även påverkade trafikplatser och E6 ingår.

Trafikverket lyfter vidare i sitt yttrande vikten av att kommande detaljplaner inte får belasta deras vägområdets diken på något sätt samt att buller ska tas hand om enligt förordningen och att kommunen ska stå för eventuella åtgärder för buller från Trafikverkets vägar.

Kulturmiljö - fornlämningar

Planprogrammets utredningsområde omfattar ett flertal lagskyddade fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Kommunen behöver i sitt fortsatta planarbete säkerställa bevarandet av forn- och kulturlämningar. Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen. Till en fornlämning hör även ett lagskyddat fornlämningsområde. Den som vill utföra ett arbete som berör en fornlämning ska samråda med Länsstyrelsen. Intentionen med lagstiftningen är att bevara fornlämningar och undvika ingrepp alternativt begränsa påverkan på fornlämningar. Om samrådet med Länsstyrelsen visar att det inte går att lokalisera ingreppen så att fornlämningar inte skadas måste verksamheten prövas enligt 2 kap kulturmiljölagen.

Barnperspektiv

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Kommunerna har genom sitt planmonopol ett särskilt ansvar att integrera barnkonventionen i sin planering. I programförslaget har kommunen belyst vikten av barnens behov i det nya bostadsområdet. Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen tar hänsyn till detta och rekommenderar kommunen att fortsätta beakta barnperspektivet i kommande planläggning. Kommunen bör i kommande detaljplanearbete ta ställning till planförslagets positiva eller negativa påverkan på barns miljö, hälsa, trafiksäkerhet, trygghet och tillgänglighet inom och i angränsning till planområdet.

Koppling till miljömål

Länsstyrelsen anser att den fysiska planeringen utgör ett viktigt verktyg för att uppnå miljömålen. PBL (2010:900) är direkt knuten till miljöbalken, enligt dess 2 kap 2 §. Miljömålen ska enligt miljöbalkspropositionen (1997/98:45) vara vägledande vid tillämpningen av miljöbalken.

En översiktlig redovisning av miljömål på olika nivåer, det nuvarande miljötillståndet och programinnehållets förhållande till detta saknas, vilket gör det svårt att bedöma föreslagna åtgärder från miljösynpunkt.

Synpunkter enligt annan lagstiftning

Vattenverksamheter

I underlaget går det att utläsa att det kommer att bli aktuellt med stabilitetshöjande åtgärder i anslutning till vattendrag i området. I den kommande detaljplanprocessen ska eventuella arbeten i ytvatten beskrivas samt hur dessa avses att hanteras gällande anmälan eller tillstånd enligt 11 kap MB. Om kommande detaljplaner kommer att innebära några stabiliseringsåtgärder i eller i anslutning till vattenområden så utgör det vattenverksamhet som, beroende på omfattning, kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig.

Det framgår även av underlaget att det avses anläggas källare under grundvattennivå samt att det finns behov av stabilitetsåtgärder i form av pålning. Länsstyrelsen vill därför upplysa om att åtgärder som innebär bortledning av grundvatten (sprängning, djup grundläggning eller eventuell pålning) kan innebära en vattenverksamhet som regleras i 11 kap MB. Bortledning av

grundvatten är tillståndspliktig om det inte är uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. I det fall åtgärden bedöms vara tillståndspliktig ska samråd utföras i tidigt skede med Länsstyrelsens vattenvårdsavdelning. Det är verksamhetsutövarens ansvar att göra denna bedömning.

Grundvattenuttag kan riskera att medföra sättningar i hus, vägar med mera eller sänkning av vattennivå i brunnar. Det bör därför utredas och förtydligas om några åtgärder ska göras som kan komma att medföra bortledning av grundvatten, samt hur grundvattenförhållandena påverkas.

Markavvattning

Åtgärder som utförs för att skydda mot vatten med avsikt att varaktigt öka en fastighets lämplighet för till exempel bebyggelse kan innebära markavvattning enligt 11 kap MB. Frågan att utreda om det krävs åtgärder som innebär markavvattning och vilka fastigheter som är berörda ska prioriteras i det fortsatta planarbetet. I kommande detaljplaner behöver det förtydligas om planerade åtgärder kommer att kräva markavvattning. I Västra Götalands län är markavvattning förbjuden och om så avses utföras krävs dispens och tillstånd från Länsstyrelsen. I anslutning till programområdet finns flera befintliga markavvattningsföretag (Ulvegärde m.fl. TF 1936, Komarkens DF 1950 samt Rollsbo Västergård m.fl. TF 1932). I de kommande detaljplanprocesserna behöver kommunen undersöka eventuell påverkan som de kommande detaljplanerna kan komma ha på dessa. Resultatet av undersökningen skall redovisas i planunderlaget och om kommunen misstänker att planen kan komma att ha en negativ effekt på markavvattningsföretaget, bör kommunen samråda med dem inför planläggandet.

Artskydd

I förstudie NVI Åseberget ges, mot bakgrund av gjorda artfynd och områdets förutsättningar i övrigt, förslag på vilka ytterligare naturmiljö- och artutredningar som bör genomföras. Dessa utredningar inkluderar bland annat fördjupade artinventeringar med avseende på groddjur och fåglar. Av planprogrammet framgår att dessa utredningar ska genomföras under 2024. Länsstyrelsen bedömer att utredningarna behövs för att på ett tillräckligt sätt belysa den planerade utbyggnadens effekter på naturmiljön och skyddade arter.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att förutsättningarna för fladdermöss också behöver beaktas; det kan enligt Länsstyrelsens uppfattning inte uteslutas att fladdermöss använder området i någon mån. Huruvida den planerade utbyggnaden är förenlig med gällande regelverk, och om det är möjligt att anpassa utbyggnaden eller vidta tillräckliga skyddsåtgärder, är för tidigt att säga. Genomförs planerade utredningar kan nedanstående uppgifter inhämtas, vilka behövs för att bedöma utbyggnadens förenlighet med gällande artskyddsbestämmelser:

a. Förekommer skyddade djurarter inom områden som omfattas av planerade åtgärder, och använder arterna området för fortplantning, övervintring eller för vila (till exempel häckning inklusive födosöksrevir, yngelplatser, rastplatser, dagvisten)? Hur kan otillåten störning eller skada minimeras eller undvikas, genom att åtgärden anpassas eller skyddsåtgärder vidtas?

b. Hur är förutsättningarna för de skyddade arter (enligt 4 och 4 a §§) som genom planerade åtgärder förlorar områden för fortplantning, vila och övervintring att tillgodose sina behov i närområdet? Krävs anpassningar och skyddsåtgärder för att populationerna ska finnas kvar i området? Närområdet ska avgränsas utifrån den berörda artens (parets eller populationens) lokala revir eller hemområde.

c. Leder åtgärden till en störning genom buller, mänsklig aktivitet, habitatförstörelse eller annat, och vilken betydelse har störningen för möjligheten att bibehålla eller återupprätta populationen av berörda fågelarter till en tillfredsställande nivå? Kan anpassningar och skyddsåtgärder genomföras som kan leda till att störningen uteblir eller minimeras?

d. Riskerar åtgärden leda till att en lokal population av djur och växter med skydd genom 6, 8 och 9 §§ försvinner? Kan påverkan på arter minimeras eller undvikas, genom att åtgärden anpassas eller skyddsåtgärder vidtas?

De som medverkat i beslutet

Företrädare för kulturmiljöenheten, naturavdelningen, miljöskyddsavdelningen, vattenavdelningen samt enheten för samhällsskydd och beredskap har bidragit till beredningen av detta yttrande. Detta yttrande har beslutats av funktionschef Nina Kiani Janson med planhandläggare Zilka Cosic som föredragande.

Nina Kiani Janson

Zilka Cosic

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga för kännedom

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från:
Trafikverket, daterat 2024-05-08
SGI, daterat 2024-04-18 och 2024-05-13

Kopia till:

Trafikverket, Tea Silic
SGI, Maria Kristensson och David Rudebeck

Länsstyrelsen/
Kulturmiljöenheten, Pernilla Morner
Naturavdelningen, Martin Goblirsch
Miljöskyddsavdelningen, Robert Jalvin
Vattenavdelningen, Stina Schött
Samhällsskydd och beredskap, Linda Tofeldt
Funktionschef Plan och bygg, Nina Kiani Janson

§ 122/2024

Godkännande av planprogram för Åseberget för bostäder och verksamheter (Dnr KS2021/0772)

Sammanfattning

Ett planprogram har tagits fram för att utveckla Åseberget för bostäder och verksamheter. Planprogrammet föreslås nu godkännas.

På Åseberget ska det möjliggöras för byggnation av en ny stadsdel, med ca 2000 nya bostäder. Utöver detta tillkommer viss yta för verksamheter och handel. I området ska det finnas goda möjligheter till rekreation och friluftsaktiviteter samtidigt som befintliga naturvärden bevaras där det är möjligt. Berget och dess bebyggelse kommer vara synligt på långt håll och en innovativ och inspirerande arkitektur ska uppmuntras. Åseberget ska bli en stadsdel där innovation och hållbara lösningar premieras. En viktig målsättning är att Åseberget ska sammanlänkas med kringliggande områden i centrala Kungälv och överbrygga de barriärer som finns i form av bland annat vägar och höjdskillnader. För att Åseberget ska bli en integrerad stadsdel i Kungälv behövs flera länkar till de omgivande stadsdelarna, framför allt för buss, cykel och gång.

Idag är Åseberget mestadels obebyggt och består till största delen av naturmark och skog. Stora vägar omger berget på flera sidor. Framför allt E6 i nordost och Marstrandsvägen i söder är stora barriärer.

Gällande politiska styrdokument har beaktats vid framtagande av programförslaget och den samlade bedömningen är att det finns goda möjligheter att främja kommunens politiskt uppsatta mål vid utvecklingen av området.

Den ekonomiska bedömningen är att det finns goda förutsättningar för höga nettointäkter för markägarna.

Förvaltningens förslag till beslut är att planprogram för Åseberget i Kungälvs kommun godkänns.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Godkännande av planprogram för Åseberget för bostäder och verksamheter
Bilaga Planprogram - Planprogram för Åseberget
Bilaga Utställningsaffisch - Planprogram för Åseberget
Bilaga Programsamrådsredogörelse - Planprogram för Åseberget

Information på sammanträdet

Ida Bjärmark, Arkitekt, och Jenny Björnness Bergdahl, Trafikstrateg, redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Planprogram för Åseberget i Kungälvs kommun godkänns.

Sammanträdesprotokoll

Expedieras till:
Ida Bjärmark
Stina Gunnarsson
Pernilla Attnäs Björk
Sandra Vokstrup
Anders Holm
Lars Petterson

§ 122/2024

Godkännande av planprogram för Åseberget för bostäder och verksamheter (Dnr KS2021/0772)

Sammanfattning

Ett planprogram har tagits fram för att utveckla Åseberget för bostäder och verksamheter. Planprogrammet föreslås nu godkännas.

På Åseberget ska det möjliggöras för byggnation av en ny stadsdel, med ca 2000 nya bostäder. Utöver detta tillkommer viss yta för verksamheter och handel. I området ska det finnas goda möjligheter till rekreation och friluftsaktiviteter samtidigt som befintliga naturvärden bevaras där det är möjligt. Berget och dess bebyggelse kommer vara synligt på långt håll och en innovativ och inspirerande arkitektur ska uppmuntras. Åseberget ska bli en stadsdel där innovation och hållbara lösningar premieras. En viktig målsättning är att Åseberget ska sammanlänkas med kringliggande områden i centrala Kungälv och överbrygga de barriärer som finns i form av bland annat vägar och höjdskillnader. För att Åseberget ska bli en integrerad stadsdel i Kungälv behövs flera länkar till de omgivande stadsdelarna, framför allt för buss, cykel och gång.

Idag är Åseberget mestadels obebyggt och består till största delen av naturmark och skog. Stora vägar omger berget på flera sidor. Framför allt E6 i nordost och Marstrandsvägen i söder är stora barriärer.

Gällande politiska styrdokument har beaktats vid framtagande av programförslaget och den samlade bedömningen är att det finns goda möjligheter att främja kommunens politiskt uppsatta mål vid utvecklingen av området.

Den ekonomiska bedömningen är att det finns goda förutsättningar för höga nettointäkter för markägarna.

Förvaltningens förslag till beslut är att planprogram för Åseberget i Kungälvs kommun godkänns.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Godkännande av planprogram för Åseberget för bostäder och verksamheter
Bilaga Planprogram - Planprogram för Åseberget
Bilaga Utställningsaffisch - Planprogram för Åseberget
Bilaga Programsamrådsredogörelse - Planprogram för Åseberget

Information på sammanträdet

Ida Bjärmark, Arkitekt, och Jenny Björnness Bergdahl, Trafikstrateg, redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunfullmäktige

Planprogram för Åseberget i Kungälvs kommun godkänns.

Expedieras till:
Ida Bjärmark
Stina Gunnarsson
Pernilla Attnäs Björk
Sandra Vokstrup
Anders Holm
Lars Petterson

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Amanda Stenbom

2024-07-31

Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet (Dnr KS2024/0324–4)

Sammanfattning

Ungdomsrådet har inkommit med en motion om att utöka busskorten för ungdomar i Kungälvs kommun.
Kungälvs kommun erbjuder idag fria resor för unga, vilket innebär att unga kan resa vardagar inom zon B, budgeterat till cirka 3 miljoner kronor. Erbjudandet gäller inte sommarlov och jullov. Förvaltningens bedömning är att förslaget har potential att stötta hållbart resande och verka för uppsatta mål. Dock är förslaget mycket kostsamt. Det är möjligt att genom hushållning med skattemedel satsa på andra strategier som kan påverka kollektivt resande i positiv riktning.

En utökning av kommunens erbjudande i enlighet med motionen skulle innebära att verksamhetsbudgeten behöver justeras för att täcka tillkommande kostnader med cirka 21 miljoner kronor.

Motionen anses besvarad.

Juridisk bedömning

Enligt 2 kap 1 § kommunallagen får kommuner själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar.

Enligt 2 kap 3 § kommunallagen ska kommuner behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Likställighetsprincipen innebär att det inte är tillåtet för kommuner att särbehandla kommunmedlemmar annat än på objektiv grund. Kommunmedlemmar som är i samma situation ska behandlas lika.

Förvaltningen bedömer att förslaget faller inom kommunens allmänna kompetens och att det är förenligt med likställighetsprincipen.

Juridiska bedömningen är avstämd med kommunjurist.

Förvaltningens bedömning

Ungdomsrådet har inkommit med en motion om att införa fria resor i kollektivtrafiken för alla ungdomar upp till 18 år.

Motionen föreslår att vid ett eventuellt antagande av motionen att:

- kommunen arbetar tillsammans med Västtrafik för att säkerställa en smidig implementering av detta förslag.
- kommunen genomför en informationskampanj för att informera ungdomar och deras familjer om detta nya erbjudande.
- kommunen utvärderar effekterna av fria bussresor för ungdomar efter ett år, med fokus på användning, miljöpåverkan och social inkludering.

- förvaltningen får i uppdrag att ta fram ytterligare alternativ för utökade möjligheter för ungdomar att resa fritt med kollektivtrafiken

Kungälvs kommun erbjuder idag ”Fria resor för unga”. Fria resor innebär att alla ungdomar som går på högstadiet och är folkbokförda i Kungälvs kommun och inte beviljas skolskjutsbusskort, ändå får ta del av samma erbjudande som ungdomar som får beviljade skolskjutsbusskort. Det innebär att ungdomar inom åldersspannet får resa med kollektivtrafiken inom zon B vardagar mellan klockan 04:00 – 19:00. Fria resor gäller inte under jul- och sommarlov. Fria resor budgeteras till cirka 3 miljoner kronor.

Förvaltningens bedömning är att kommunen redan erbjuder ungdomar goda möjligheter att resa kollektivt. Fria resor är idag väl använda inom kommunen. Motionsförslaget skulle eventuellt innebära ett ökande resande inom zon B, vilket stöttar Västtrafik i att utveckla kollektivtrafiken på exempelvis landsbygden där resandet och utbudet är lågt idag. Men det kan också innebära att i och med att utbudet i vissa delar av kommunen idag är lågt, så kan få nyttja kollektivtrafiken under de utökade tidsspannen.

Förvaltningen motsäger inte de fördelar som en utökning av erbjudandet kan innebära enligt motionen.

För att samtliga ungdomar i hela kommunen ska nyttja fria resor behövs det ett bra kollektivtrafikutbud i hela kommunen. En annan strategi för att fler ungdomar ska kunna resa kollektivt är att på regional nivå erbjuda rabatterade priser, vilket kommunen kan arbeta för inom Göteborgsregionen, och kan drivas politiskt på regional nivå.

Med anledning av den ekonomiska bedömningen anser förvaltningen att det är för kostsamt att stötta motionen.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Motionens förslag anses ha en inverkan på följande strategiska, och resultatmål:

- Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar
- Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt kulturliv
- Kommunen, medborgarna och företagen minskar tillsammans klimatutsläpp och miljöpåverkan
- Minskade utsläpp i luft och vattendrag och minskat klimatavtryck
- Ökad kollektiv jobbpendling

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Motionens förslag anses främst ha inverkan på följande mål i Agenda 2030:

- Mål 10: Minskad ojämlikhet - Minska ojämlikheten inom eller mellan länder
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen - Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
- Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna - Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Som motionen framhåller har förslaget potential att brygga sociala klyftor särskilt i förhållande till inkomstnivåer, liksom åldersgrupper (Mål 10). Ökade kollektivtrafikresor inom städer minskar trängsel, buller och luftföroreningar, leder till effektiva transportsystem som når ut till fler, i detta fall ungdomar (Mål 11). Förslaget bidrar även på sikt till att minska koldioxidutsläppen lokalt, nationellt och globalt (Mål 13). Utökning av busskort kan stimulera reseunderlaget för kollektivtrafiken och motivera Västtrafik att utöka kollektivtrafiken i kommunen (Mål 11).

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Förslaget har potential att bidra till Mobilitetspolicyns mål om att 40 % av resorna inom

kommunen görs med kollektivtrafik.
Enligt majoritetens politiskt beslutade programförklaring beskrivs särskilt uppdrag att öka kommunens rådighet över kollektivtrafiken. I förvaltningens uppdrag ingår att särskilt lyfta fram ungdomars behov av kollektivtrafik på kort och lång sikt.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Förslaget innebär att barn- och unga i första hand berörs, men förslaget kan också innebära en ekonomisk avlastning för hela hushåll. Det har potentialen att stötta näringslivsutvecklingen i hela regionen eftersom det ger unga möjligheter att ta sig gratis till exempelvis sommarjobb/extrajobb och fritidsaktiviteter senare på kvällen och under helger.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Under sommarhalvåret är det som högst belastning på handläggning av skolskjuts och en eventuell utökning av erbjudandet kan komma att leda till ökad arbetsbelastning. Förslaget innebär därför ett sannolikt behov av tillkommande personella resurser. Informationskampanjer vid ett eventuellt införande skulle belasta kommunikationsavdelning, kundcenter och handläggare inom Trafik Gata Park-enheten. Utvärderingar av erbjudandet skulle även belasta förvaltningen.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningen uppfattar motionens förslag att omfatta fria resor för alla *skolgående* ungdomar/elever upp till 18 år. Utökningen av erbjudandet skulle innebära att kommunen köper ytterligare två produkter från Västtrafiks katalog.

Antal elever med födelseår mellan 2007–2011= 3 121 st.
Kostnad zon AB skolkort 04–19: 7 047/kort
Kostnad Zon ABC Fritid 14–24 + helg/lov= 2 934/kort

3 121 elever * 9 981 kronor= 31 150 701 varav 10 164 096 kronor omfattar elever som redan åtnjuter delar av erbjudandet ”fria resor” och skolkort.

31 150 701 - 10 164 096= 20 986 605 kronor.

Kostnaden för att genomföra motionsförslaget uppskattas till cirka 21 miljoner kronor. I dagsläget har Samhälle och utveckling budgeterat 3 mkr till Fria resor zon B, och Bildning och lärande budgeterat cirka 7 mkr för skolkort zon B och zon AB. Att genomföra motionen skulle därmed innebära en avsevärd ökning av budget.

Förslag till beslut

Motionen anses besvarad.

Anders Holm
Sektorchef Samhälle och Utveckling

Martin Gistell
Enhetschef Trafik Gata Park

För kännedom till:
Martin Gistell, Jenny Björnness Bergdahl, Sophie Idermark Hansson

§ 2/2024

Motion- utöka busskorten

Under Ungdomsrådets sammanträde 2023-11-29 bestämde rådet att de önskar driva frågan om att utöka skolbusskorten i för högstadieelever i Kungälvs kommun. Ungdomsrådet beslutade att ansvariga politiker och nämndsekreterare skulle hjälpa Ungdomsrådet att ta fram en motion.

Ungdomsrådet går igenom förslaget till motion och kommer med förbättringsförslag.

Ungdomsrådet är nöjda med motionen och vill skicka vidare den till Kommunfullmäktige.

Dessa ungdomsrådsrepresentanter vill vara med och presentera motionen på Kommunfullmäktige den 7 mars:
- Viggo- Munkegärdeskolan
- Simon- Fredkullaskolan
- Johanna- Ytterbyskolan
- Tiba- Thorildskolan

Beslutsunderlag

Motion- utöka busskorten

Beslut

Ungdomsrådet beslutar att skicka vidare ”Motion- utöka busskorten” till Kommunfullmäktige via Thomas Alpner (M) och Victoria Dahlqvist (SD) den 7 mars 2024.

_____

KUNGÄLVS KOMMUN

Motion från Ungdomsrådet- för fri och miljövänlig kollektivtrafik för ungdomar

Bakgrund

I dagens samhälle är det av största vikt att ungdomar har tillgång till säkra och pålitliga transportmedel. Detta är inte bara en fråga om bekvämlighet, utan också om jämlikhet och miljömedvetenhet. Genom att tillhandahålla fria bussresor för ungdomar underlättas möjlighet att delta i utbildningsrelaterade aktiviteter, sociala sammanhang och fritidsintressen, oavsett deras ekonomiska bakgrund eller bostadsort. Detta initiativ kommer också att uppmuntra unga människor att göra miljömedvetna val genom att välja kollektivtrafik framför privatbilism, vilket är avgörande för att bekämpa klimatförändringarna.

Alla ungdomar som är folkbokförda i Kungälvs kommun och som går i årskurserna 7, 8 eller 9 kan idag ansöka om att resa gratis med kollektivtrafiken. Elever som fått en godkänd ansökan om fria resor får ett busskort som är giltigt under skolterminen på vardagar från klockan 04:00 till 19:00 i Kungälvs kommun. Busskortet är giltigt under skollov med undantag för jul- och sommarlov.

Motivering

Det är viktigt att alla ungdomar, oavsett socioekonomisk bakgrund, har lika möjligheter att delta i samhället. Fri tillgång till kollektivtrafik är ett steg mot att minska sociala skillnader och främja en mer inkluderande och hållbar framtid. Genom att erbjuda fria bussresor för ungdomar inom zon A och B, dygnet runt, året om, kan vi också minska trafikstockningar, luftföroreningar och bidra till en renare och grönare miljö. Dessutom innebär det en ökad trygghet för ungdomarna att alltid ha möjlighet att ta bussen hem, exempelvis på sena kvällar. Detta initiativ kommer inte bara att gynna ungdomarna direkt, utan även samhället i stort genom att främja en mer hållbar livsstil och transportvanor från en ung ålder.

Förslag

Vi föreslår:

- Att Kungälvs kommun inför fria bussresor för alla ungdomar upp till 18 år enligt det som anförs i motionen.
- Att kommunen arbetar tillsammans med Västtrafik för att säkerställa en smidig implementering av detta förslag.
- Att kommunen genomför en informationskampanj för att informera ungdomar och deras familjer om detta nya erbjudande.
- Att kommunen utvärderar effekterna av fria bussresor för ungdomar efter ett år, med fokus på användning, miljöpåverkan och social inkludering.
- Att förvaltningen får i uppdrag att ta fram ytterligare alternativ för utökade möjligheter för ungdomar att resa fritt med kollektivtrafiken.

Thomas Alpner (M)
Victoria Dahlqvist (SD)

§ 132/2024

Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet (Dnr KS2024/0324)

Sammanfattning

Ungdomsrådet har inkommit med en motion om att utöka busskorten för ungdomar i Kungälvs kommun.

Kungälvs kommun erbjuder idag fria resor för unga, vilket innebär att unga kan resa vardagar inom zon B, budgeterat till cirka 3 miljoner kronor. Erbjudandet gäller inte sommarlov och
jullov. Förvaltningens bedömning är att förslaget har potential att stötta hållbart resande och verka för uppsatta mål. Dock är förslaget mycket kostsamt. Det är möjligt att genom hushållning med skattemedel satsa på andra strategier som kan påverka kollektivt resande i positiv riktning.

En utökning av kommunens erbjudande i enlighet med motionen skulle innebära att verksamhetsbudgeten behöver justeras för att täcka tillkommande kostnader med cirka 21 miljoner kronor.

Motionen anses besvarad.

Information på sammanträdet

Handläggare Kollektiv Sophie Idermark Hansson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Yrkande

Jonas Andersson (S): Motionen avslås då utrymme för närvarande inte finns i budget.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att Utskottet för samhälle och utveckling beslutar att anta Jonas Anderssons (S) yrkande.

Omröstning begärs inte.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet
Bilaga Protokollsutdrag Ungdomsrådet 2024-02-07- Utöka busskorten
Bilaga Motion från Ungdomsrådet- utöka busskorten

Förslag till Kommunfullmäktige

Motionen avslås då utrymme för närvarande inte finns i budget.

Sammanträdesprotokoll

För kännedom till:
Martin Gistell, Jenny Björnness Bergdahl, Sophie Idermark Hansson

§ 132/2024

Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet (Dnr KS2024/0324)

Sammanfattning

Ungdomsrådet har inkommit med en motion om att utöka busskorten för ungdomar i Kungälvs kommun.

Kungälvs kommun erbjuder idag fria resor för unga, vilket innebär att unga kan resa vardagar inom zon B, budgeterat till cirka 3 miljoner kronor. Erbjudandet gäller inte sommarlov och
jullov. Förvaltningens bedömning är att förslaget har potential att stötta hållbart resande och verka för uppsatta mål. Dock är förslaget mycket kostsamt. Det är möjligt att genom hushållning med skattemedel satsa på andra strategier som kan påverka kollektivt resande i positiv riktning.

En utökning av kommunens erbjudande i enlighet med motionen skulle innebära att verksamhetsbudgeten behöver justeras för att täcka tillkommande kostnader med cirka 21 miljoner kronor.

Motionen anses besvarad.

Information på sammanträdet

Handläggare Kollektiv Sophie Idermark Hansson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Yrkande

Jonas Andersson (S): Motionen avslås då utrymme för närvarande inte finns i budget.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att Utskottet för samhälle och utveckling beslutar att anta Jonas Anderssons (S) yrkande.

Omröstning begärs inte.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Motionssvar på motion om att utöka busskorten för ungdomar - Ungdomsrådet
Bilaga Protokollsutdrag Ungdomsrådet 2024-02-07- Utöka busskorten
Bilaga Motion från Ungdomsrådet- utöka busskorten

Förslag till Kommunfullmäktige

Motionen avslås då utrymme för närvarande inte finns i budget.

Sammanträdesprotokoll

För kännedom till:
Martin Gistell, Jenny Björnness Bergdahl, Sophie Idermark Hansson

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Jonas Olsson

2024-09-19

Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3 (Dnr KS2023/1623-2)

Sammanfattning

Placeringen av området Granlidens in- och utfart är enligt gällande detaljplan inte lämplig på grund av trafiksäkerheten i området. Vid genomförandet av planen flyttades den därför ca 25 meter västerut till mark som utgör parkmark och är därför planstridig. Bygglov för anläggandet av väg har inte kunnat medges på grund av detta och Lantmäteriet har dessutom inte kunnat bilda den gemensamhetsanläggning som ska sköta och förvalta vägen. Vedvikens Handelsbolag inkom 2017-12-18 med en planansökan gällande bland annat säkerställande av in- och utfarten. Kommunstyrelsen beslutade 2023-06-07 om positivt planbesked för att säkerställa in- och utfarten i dess befintliga läge. Ärendet bedöms kunna hanteras som en ändring av gällande detaljplan då syftet i gällande detaljplan inte ändras. Kommunen bör påbörja en planändring så att befintlig in- och utfart för Granliden kan säkerställas.

Juridisk bedömning

Planläggning kommer att hanteras utifrån plan- och bygglagen (2010:900) ändrad t.o.m. SFS 2024:24.

Förvaltningens bedömning

Bakgrund
Aktuella området ligger i Vedhall ca 5 km väster om Kärna. För området gäller detaljplanen Hermansby 341 som vann laga kraft 2011-11-01. Syftet för berört område är att möjliggöra uppförandet av 14 bostadshus norr om väg 604 samt utvidgade byggrätter för befintlig bostadsbebyggelse. Bostäderna är nu uppförda, men efter flera allvarliga incidenter flyttades in- och utfarten till bostadshusen ca 25 meter västerut. Detta för att skapa en mer trafiksäker in- och utfart då en kurva ca 150 meter österut orsakar skymd sikt från den i detaljplanen fastställda placeringen. In- och utfarten är därigenom planstridig då berört område är planlagt som naturmark. Bygglov för anläggandet av väg har därför inte kunnat medges.

Lantmäteriet beslutade 2015-11-05 att vägen som omfattas av Åkerhög ga:3 (in- och utfarten) inte är byggd enligt det preliminära anläggningsbeslutet. Det går inte att ompröva gemensamhets-anläggningen till det läge där vägen är byggd på grund av att detta läge strider mot detaljplanen. Utförandetiden för gemensamhetsanläggningen förlängdes därför med 10 år för att planen skall hinna ändras och att gemensamhetsanläggningen därefter ska kunna omprövas.

En planansökan från Vedvikens Handelsbolag inkom 2017-12-18 och omfattade tre delar (nyexploatering, busshållplats och in- och utfart). Kommunstyrelsen beslutade 2023-06-07 (KS2017/2331) om positivt planbesked i syfte att upprätta en ny detaljplan som säkerställer in- och utfarten i dess befintliga läge.

Bedömning
Om inte den nya detaljplanen upprättas eller den befintliga ändras är det inte möjligt att säkerställa befintlig in- och utfart till Granliden. Den nya detaljplanen kommer att göra det möjligt att medge

bygglov för vägen samt göra det möjligt för Lantmäteriet att upprätta den gemensamhetsanläggning som ska sköta och förvalta vägen.

Syftet med gällande detaljplan bedöms inte ändras av att placeringen av befintlig in- och utfartsväg fastställs planmässigt enligt faktiska förhållanden på platsen. En ändring av en detaljplan kan användas för att anpassa planen till nya förhållanden och hålla den aktuell utan att genomföra hela den lämplighetsbedömning som görs vid upprättandet av en ny detaljplan. Ärendet bedöms därigenom kunna hanteras som en ändring av gällande detaljplan enligt Plan- och bygglagens bestämmelser.

Handläggningen av gällande detaljplan bedöms har varit bristfällig med tanke på att in- och utfartsvägen givits en trafikfarlig placering som i senare skede har behövt flyttas. Den antagna planen har därför inte kunnat genomföras på denna punkt. Kommunen bör därigenom påbörja en planändring så att in- och utfarten för berörda bostäder kan säkerställas.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Planen bedöms vara förenlig med kommunfullmäktiges strategiska mål och kommunstyrelsens resultatmål.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Planen berör främst mål 11 - Hållbara städer och samhällen. Syftet är att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Planen säkerställer en trafiksäker in- och utfart för de boende i Granliden.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Gällande översiktsplan 2010 anger inget specifikt för aktuellt område.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En planläggning innebär att in- och utfart för de boende i Granliden säkerställs planmässigt och på ett trafiksäkert sätt. Det ger även lantmäteriet möjlighet att upprättat den gemensamhetsanläggning som ska förvalta vägen.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

En planläggning kommer medföra att resurser från Planenheten och övriga enheter kommer att krävas.

Ekonomisk bedömning

Planläggningen bekostas av exploatören genom upprättandet av ett plankostnadsavtal.

Förslag till beslut

1. Positivt planuppdrag ges, enligt 5 kap. 2 § Plan- och bygglagen (PBL).
2. Detaljplanen förväntas antas tidigast 2025.

Mirsad Radoncic
Tf. Verksamhetschef planering och myndighet

Anders Holm
Sektorchef
samhällsbyggnad

Expedieras till: Exploatör, Planchef

För kännedom till:

Plankostnadskalkyl Detaljplan Åkerhög 1:3

2024-09-19

	Timmar	Timpris	
Plan	170	1030	175100
Övriga enheter	30	1030	30900
		Totalt	206000

Planarbete,byggnation och drift *	**Beräknade kostnader**
Investering	
Kostnad Planbesked	0
Kostnad Detaljplan	206 000
Anläggningsarbete	0
Projektering & byggledning	0
Utredningar	0
Drift	
Driftkostnad per år	0
Summa	206 000

* Positivt planbesked lämnades 2023-06-07. In- och utfartsvägen är redan byggd och driften ska ske via den gemensamhetsanläggning som ska bildas.

§ 123/2024

Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3 (Dnr KS2023/1623)

Sammanfattning

Placeringen av området Granlidens in- och utfart är enligt gällande detaljplan inte lämplig på grund av trafiksäkerheten i området. Vid genomförandet av planen flyttades den därför ca 25 meter västerut till mark som utgör parkmark och är därför planstridig. Bygglov för anläggandet av väg har inte kunnat medges på grund av detta och Lantmäteriet har dessutom inte kunnat bilda den gemensamhetsanläggning som ska sköta och förvalta vägen. Vedvikens Handelsbolag inkom 2017-12-18 med en planansökan gällande bland annat säkerställande av in- och utfarten. Kommunstyrelsen beslutade 2023-06-07 om positivt planbesked för att säkerställa in- och utfarten i dess befintliga läge. Ärendet bedöms kunna hanteras som en ändring av gällande detaljplan då syftet i gällande detaljplan inte ändras. Kommunen bör påbörja och bekosta en planändring så att befintlig in- och utfart för Granliden kan säkerställas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3
Bilaga Plankostnadskalkyl för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1_3

Information på sammanträdet

Planarkitekt Jonas Olsson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunstyrelsen

1. Positivt planuppdrag ges, enligt 5 kap. 2 § Plan- och bygglagen (PBL).
2. Detaljplanen förväntas antas tidigast 2025.

Expedieras till: Exploatör, Planchef

För kännedom till:

§ 123/2024

Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3 (Dnr KS2023/1623)

Sammanfattning

Placeringen av området Granlidens in- och utfart är enligt gällande detaljplan inte lämplig på grund av trafiksäkerheten i området. Vid genomförandet av planen flyttades den därför ca 25 meter västerut till mark som utgör parkmark och är därför planstridig. Bygglov för anläggandet av väg har inte kunnat medges på grund av detta och Lantmäteriet har dessutom inte kunnat bilda den gemensamhetsanläggning som ska sköta och förvalta vägen. Vedvikens Handelsbolag inkom 2017-12-18 med en planansökan gällande bland annat säkerställande av in- och utfarten. Kommunstyrelsen beslutade 2023-06-07 om positivt planbesked för att säkerställa in- och utfarten i dess befintliga läge. Ärendet bedöms kunna hanteras som en ändring av gällande detaljplan då syftet i gällande detaljplan inte ändras. Kommunen bör påbörja och bekosta en planändring så att befintlig in- och utfart för Granliden kan säkerställas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Planuppdrag för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1:3
Bilaga Plankostnadskalkyl för detaljplan för in- och utfart, del av Åkerhög 1_3

Information på sammanträdet

Planarkitekt Jonas Olsson redogör för ärendet. Ärendet diskuteras.

Förslag till Kommunstyrelsen

1. Positivt planuppdrag ges, enligt 5 kap. 2 § Plan- och bygglagen (PBL).
2. Detaljplanen förväntas antas tidigast 2025.

Expedieras till: Exploatör, Planchef

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Håkan Hambeson

2024-10-01

Kompletterade svar till Kommunstyrelsen avseende granskning av intern kontroll i lönehanteringsprocessen (Dnr KS2023/0933-9)

Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna i Kungälvs kommun har under 2022 granskat rutiner för den interna kontrollen i lönehanteringsprocessen. I granskningen identifierades ett antal förbättringsområden som redovisades i kommunstyrelsen 2023-06-21. Kommunstyrelsen fattade beslut om åtgärder enligt revisonens rekommendationer och att dessa skulle återrapporteras till kommunstyrelsen senast 2023-12-31.

Revisonens rekommendationer:

a) tillsammans med Soltak AB ta fram ett förslag som tydliggör vilka krav som ställs på Soltak AB avseende den interna kontrollen i löneprocessen.

b) ta fram ett förslag på hur kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt regelbundet ska följa upp och dokumentera Soltak AB:s interna kontroll i löneprocessen och andra stödprocesser som hanteras av Soltak AB på Kungälvs kommuns uppdrag.

c) att ta fram dokumentation på ansvarsfördelning avseende beräkning av semesterskulder, ferielöner samt inarbetad flextid. Rutin finns.

d) att ta fram och införa lämpliga åtgärder som bedöms förbättra kvalitet i den interna kontrollen av lönehanteringsprocessen. Resultat och effekter av förbättringarna ska följas upp inom ramen för intern kontrollplan 2024.

Förvaltningen redovisade till kommunstyrelsen 2024-01-17 att samtliga åtgärder utom a) och b) var genomförda. Frågan avseende interna kontroll för Soltak AB kräver mer tid och ett gemensamt arbete med dialog mellan förvaltningen och bolaget.

Kommunstyrelsen beslutade att informationen antecknades och att förvaltningen fick uppdrag att återrapportera när resterande åtgärder var genomförda.

Förvaltningen har under våren 2024 tillsammans med Soltak AB kartlagt och riskanalyserat löne- och ekonomi-processerna. Bolaget arbetar vidare under hösten 2024 med att ta fram en intern kontrollplan för de processer som hanterar Kungälv kommuns ärenden inom lön och ekonomi. Arbetet planeras att även omfatta de processer som rör IT.

Förvaltningen har också tagit fram ett förslag på hur Kungälvs kommun tydliggör vilka krav som ställs på Soltak AB avseende den interna kontrollen i de processer som rör lön, ekonomi och IT i form av en överenskommelse mellan kommunstyrelsen och Soltak AB. I överenskommelsen framgår även hur bolaget ska rapportera arbetet till kommunstyrelsen.

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner föreslagen överenskommelse, att Kommunstyrelsen sänder överenskommelsen till Soltak AB för undertecknande samt ger kommunstyrelsens ordförande uppdraget att förankra och teckna överenskommelsen med Soltak AB:s styrelse.

Juridisk bedömning

Förvaltningens förslag är ett förtydligande av redan gällande ägardirektiv och följer gällande lagstiftning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen redovisade till kommunstyrelsen 2024-01-17 att samtliga åtgärder enligt revisonens rekommendationer var genomförda förutom de två som avser kommunstyrelsens uppföljning av Soltak AB:s interna kontroll av de stödprocesser som rör Kungälvs kommun. Förvaltningen fick uppdrag av kommunstyrelsen att återrapportera när åtgärder var genomförda.

Förvaltningen har under våren 2024 tillsammans med ekonomi- och löneenheten på Soltak kartlagt och genomför riskanalyser av löne- och ekonomi-processerna. Bolaget arbetar vidare under hösten 2024 med att ta fram en intern kontrollplan för de processer som hanterar Kungälv kommuns ärenden inom lön och ekonomi. Arbetet planeras att även omfatta de processer som rör IT.

Förvaltningen har tagit fram ett förslag på hur Kungälvs kommun tydliggör vilka krav som ställs på Soltak AB avseende den interna kontrollen i de processer som rör lön, ekonomi och IT i form av en överenskommelse mellan KS och AB Soltak. I förslaget till överenskommelse framgår även hur Soltak ska rapportera arbetet till kommunstyrelsen.

I förslagen tydliggörs att Soltak AB ska bedriva sitt interna kontrollarbete enligt gällande ägardirektiv och enligt styrdokumentet Riktlinjer för intern kontroll i Kungälvs kommun. Slutligen framgår när Soltak ska rapportera planering och rapportering av bolagets interna kontroll till kommunstyrelsen.

Förvaltningens bedömning är att förslaget på överenskommelse svarar på båda de kvarvarande åtgärderna a och b.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Den intern kontrollen är ett verktyg för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

En väl fungerande intern kontroll bidrar till Agenda 2030:s Mål 16 - Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

Förslaget har ingen miljömässig påverkan.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Den interna kontrollen utgår från Kungälvs kommuns reglemente för intern kontroll samt riktlinjer för intern kontroll.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

En väl fungerande intern kontroll säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och att resurser används på rätt sätt. I förlängningen ökar nyttan för alla kommunens målgrupper.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

En väl fungerande intern kontroll säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och att resurser används på rätt sätt. Det blir också lättare att göra rätt. I förlängningen ökar tydlighet, trygghet och tillit bland medarbetare.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningens förslag hanteras inom gällande budgetram.

Förslag till beslut

1. Överenskommelse gällande intern kontroll av arbetsprocesser som utförs av Soltak AB på uppdrag av Kungälvs kommun godkänns
2. Kommunstyrelsen sänder överenskommelsen till Soltak AB för undertecknande
3. Kommunstyrelsens ordförande får i uppdrag att företräda kommunstyrelsen och underteckna överenskommelsen

.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Pia Jakobsson
Ekonomichef

Expedieras till:

För kännedom till:

OBS UTKAST – EJ FASTSTÄLLT AV KS

Överenskommelse gällande intern kontroll av arbetsprocesser som utförs av Soltak AB på uppdrag av Kungälvs kommun

Enligt Kommunallagen (6 kap. 6§) har en kommun skyldighet att ”se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Kommunen ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.” Kommunstyrelsen har ansvaret för att den intern kontrollen genomförs enligt ovan.

I kapitel 7.5 i Ägardirektiv för Soltak AB framgår följande:

Bolagets styrelse ska tillse att Bolaget har en god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur Bolagets system för intern kontroll fungerar. Styrelsen ska upprätta en plan för internkontrollen i Bolaget. I denna ska styrelsen bland annat dokumentera på vilket sätt styrelsen säkerställer att ändamålsenlig verksamhet bedrivs och ekonomiskt tillfredsställande resultat uppnås i Bolaget, att kvaliteten i rapporteringen om verksamhet och ekonomi och intern kontroll upprätthålls samt att bedömning och uppföljning av Bolagets risker sker. Bolaget ska informera och tillhandahålla Ägarkommunerna internkontrollplanen och uppföljningen av planen.

Soltak AB utför på uppdrag av Kungälvs kommun tjänster inom ekonomi, lön och IT. För att säkerställa att Soltak AB har en tillräcklig intern kontroll av dessa tjänster gäller följande överenskommelse:

- Soltak AB genomför intern kontroll av den verksamhet bolaget bedriver enligt de principer som framgår av styrdokumentet Riktlinjer för intern kontroll i Kungälvs kommun (KS2023/1953) https://www.kungalv.se/siteassets/dokument/kommun-och-politik/styrdokument/styrning-och-ledning/riktlinjer-for-intern-kontroll-2024.pdf
- En plan upprättas senast i december inför kommande verksamhetsår och en uppföljningsrapport upprättas senast i december under verksamhetsåret. Både plan och rapport rapporteras till kommunstyrelsen i Kungälvs kommun senast i mars året efter.
- I samband med ordinarie kundråd mellan Kungälvs kommun och Soltak AB diskuteras planering och uppföljning av intern kontroll för gemensamma processer.
- Eventuella oklarheter som uppkommer vid rapportering till kommunstyrelsen hanteras vid ordinarie ägarråd mellan Kungälvs kommun och Soltak AB.

Denna överenskommelse ska godkännas av kommunstyrelsen i Kungälvs kommun och styrelsen för Soltak AB.

Kungälv 2024-

NN	NN
Kungälvs kommun	Soltak AB
Namnförtydligande	Namnförtydligande

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Pia Jakobsson

2024-09-12

Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (Dnr KS2024/1724-2)

Sammanfattning

Kungälvs kommun har mottagit remissen ”SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn” från Finansdepartementet.

Betänkandet innehåller förslag på förändringar i inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, LSS-utjämningen samt strukturbidraget. Det innehåller också förslag på riktlinjer för riktade statsbidrag samt ett resonemang kring tillväxt kopplat till inkomstutjämning. Kopplat till förändringarna finns förslag på hur införandet ska ske.

Förslaget till beslut är att upprättat förslag, *Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn*, antas som kommunstyrelsens svar och översänds till Finansdepartementet.

Juridisk bedömning

Att svara på remisser är en del av det kommunala uppdraget och någon separat juridiskt bedömning från kommunen gällande förslagen bedöms inte nödvändig i Kungälvs kommuns svar.

Innan regeringen tar ställning till ett förslag skickas det på remiss till berörda myndigheter, organisationer, kommuner och andra intressenter. Regeringen vill veta vad de som berörs tycker och vilket stöd som förslaget har. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remisser. För kommunernas del finns inte den skyldigheten, utan det är frivilligt att svara.

I remissen beskrivs att: ”Vidare har en grundläggande utgångspunkt när det gäller kostnadsutjämningen varit att denna endast ska avse obligatorisk verksamhet. Kommuner och regioner kan bedriva andra verksamheter utifrån lokala prioriteringar, men bara sådana verksamheter som är obligatoriska ska vara föremål för utjämning.”

Kommuner och regioner bör ha en långtgående frihet att – inom ramen för befintliga regelverk – besluta om, utforma och prioritera i och mellan sina verksamheter. Detta har varit särskilt viktigt i de delar av utredningsuppdraget som handlar om riktade statsbidrag samt om åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser. Utifrån dessa kärnvärden lämnar kommittén förslag på tämligen betydande förändringar av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningen.

Förvaltningens bedömning

Kungälvs kommun har mottagit remissen ”SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn” för eventuella synpunkter. Remissen inkom till kommunen den 19 juli 2024 och Finansdepartementet önskar svar senast den 8 november.

Utredningen har sett över samtliga delar av utjämningssystemet för kommuner och regioner, inklusive LSS-utjämningen för kommuner. Utredningen har även övervägt om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i det generella statsbidraget.

Kommittén var enig i sitt betänkande. Förändringen föreslås införas från och med 1 januari 2026 med en införande period på tre till fem år.

Den kommungrupp som i genomsnitt påverkas mest negativt av utredningens förslag är pendlingskommun nära storstad. Störst positiva förändringen per invånare i genomsnitt har kommungruppen pendlingskommun nära mindre tätort.

Betänkandet innehåller förslag på förändringar i inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, LSS-utjämningen samt strukturbidraget. Det innehåller också förslag på riktlinjer för riktade statsbidrag samt ett resonemang kring tillväxt kopplat till inkomstutjämning. Kopplat till förändringarna finns förslag på hur införandet ska ske.

Nedan följer sammanfattningar från utredningen om vad respektive förslag innebär tillsammans med förvaltningens bedömning.

Riktade stadsbidrag
När det gäller principerna är kommitténs förslag att statsbidrag som går till verksamhet för vilken kommuner och regioner är ansvariga, som huvudregel, ska vara generella. Riktade statsbidrag ska dock kunna ges som kostnadsersättningar, vid extraordinära situationer, när det finns samsyn om behovet av riktat statsbidrag, samt om det finns särskilda skäl.

Totalt föreslår kommittén att 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Vilka riktade statsbidrag som omfattas framgår i bilaga 5.

När det gäller delen, utformningskriterier, föreslår kommittén att följande kriterier ska vara vägledande för regeringen vid utformningen av nya riktade statsbidrag:
- Riktade statsbidrag ska ha breda användningsområden. Om det finns liknande riktade statsbidrag bör utgångspunkten vara att dessa ska slås ihop.
- Riktade statsbidrag ska vara tidsbestämda och ha en tydlig plan för avveckling eller infasning i det generella statsbidraget redan när de införs.
- Riktade statsbidrag ska utformas så att de minimerar den administration de skapar i användarledet.
- Riktade statsbidrag ska vara av en tillräcklig storlek för att kunna finansiera insatser av betydelse, även med beaktande av bidragens administrativa kostnader.

LSS-utjämningen
Kommittén anser att det fortsatt behövs en utjämning för LSS-kostnader. Både när det gäller antal insatser och kostnader råder det stora skillnader mellan kommuner. Den huvudsakliga förklaringen till att LSS-utjämningen hanteras i ett separat system, skilt från det kommunalekonomiska utjämningssystemet, är att det bygger på delvis påverkbara faktorer. Kärnan i denna problematik är, enligt kommitténs uppfattning, användningen av det så kallade personalkostnadsindexet i beräkningen av standardkostnaden, som bygger på redovisade kostnader och vars syfte är att fånga skillnader i behov av stöd hos de personer som får insatser enligt LSS. Utöver att detta index är påverkbart finns inte heller något som stöder att skillnader i personalkostnadsindex speglar skillnader i bemanningsbehov. Därför föreslås att personalkostnadsindex tas bort från utjämningsmodellen. Detta medför dock att en särskild ventil för stora vårdbehov i främst små kommuner behöver skapas.

I avsaknad av ett personalkostnadsindex införs två nya merkostnadskomponenter i modellen: en för högt strukturellt löneläge och en för övergripande administration. Vidare sker en del uppdateringar av prislapparna i modellen. Eftersom stora variationer under året kan förekomma, framför allt i mindre kommuner, bör LSS-insatserna också beräknas utifrån ett genomsnitt av minst två mättillfällen under året.

I dag utjämnas insatser enligt LSS, men inte enligt socialtjänstlagen (SoL). Detta skapar incitament att välja insatser enligt LSS i stället för SoL, även om det inte alltid är det bästa alternativet ur ett brukarperspektiv.

Inkomstutjämningen
Syftet med inkomstutjämningen är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar i kommuner och regioner, trots skillnader i skattekraft.

Kommittén har i uppdrag att dels utreda om inkomstutjämningen kan ha tillväxthämmande effekter, dels föreslå åtgärder för att minska potentiella negativa effekter. Trots en teoretisk möjlighet så har kommittén inte hittat någon evidens som visar på att inkomstutjämningen har tillväxthämmande effekter. I övrigt föreslås att den länsvisa skattesatsen bör uppdateras och utgå från rikets genomsnittliga skattesats 2022. Utan en uppdatering av den genomsnittliga skattesatsen är kompensationsgraden i praktiken lägre än den avsedda.

Garantinivån bör fortsatt vara densamma för kommuner och regioner för att undvika oönskade omfördelningar vid skatteväxlingar. Garantinivån bör också vara på en nivå som innebär att reglerings-posten ligger så nära noll som möjligt, samtidigt som inga ytterligare kommuner eller regioner med negativa marginaleffekter tillkommer som en konsekvens av förändringen. Kommittén föreslår därför en garantinivå på 116 procent. Dagens nivå är 115 procent.

Kostnadsutjämningen
Kostnadsutjämningen är den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som syftar till att utjämna för strukturella kostnadsskillnader mellan kommuner och mellan regioner. Samtliga ingående komponenter i de olika delmodellerna har setts över och vid behov justerats. Förslaget för kostnadsutjämningen för kommuner innebär att delmodellerna för verksamhetsövergripande kostnader och infrastruktur och skydd delas upp efter verksamhetsområde. Detta innebär fler del-modeller, vilket kan ses som ett mer komplicerat system. Men systemet i sig blir enklare att förstå och förklara när det bli tydligare vad de olika delmodellerna avser.

Strukturbidraget
Enligt direktiven ska kommittén analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras. Kommittén föreslår att nuvarande strukturbidrag för kommuner tas bort och ersätts av ett bidrag för svagt befolkningsunderlag och ett fast införandebidrag, som begränsar den totala förändringen av den del av strukturbidraget som inte avser svagt befolkningsunderlag till högst 500 kronor per invånare.

Förvaltningens bedömning

De förslag som lämnas gällande riktade statsbidrag är positiva, förvaltningen anser dock att fler riktade statsbidrag bör inordnas i det generella statsbidraget. Detta för att öka möjligheterna att bedriva verksamheten ändamålsenligt och effektivt. Beslut om hur verksamheten ska bedrivas sker bäst på lokal nivå och riktade bidrag motverkar det lokala självstyret.

Förändringarna inom inkomstutjämningen handlar till stor del om uppdateringar till mer aktuella förutsättningar, vilket är en förutsättning för ett systems legitimitet. Samtliga ingående komponenter i de olika delmodellerna kostnadsutjämningen har på samma sätt också setts över och vid behov justerats.

Rent principiellt är det olyckligt att en del av utjämningssystemets utfall innehåller delar som är påverkbara, vilket LSS-utjämningen är ett exempel på. LSS-utjämningen har varit föremål för utredning flera gånger tidigare och även om den här utredningen anser sig har ett bättre underlag än tidigare utredningar, så finns det oklarheter och samband som är svåra att påvisa. De ekonomiska effekterna av förslaget för Kungälvs kommun verksamhet sin berörs av LSS-modellen blir långtgående, även med föreslagen övergångsperiod

Kungälvs kommun inser och är positivt inställda till att en ekonomisk utjämning sker mellan Sveriges kommun. Konsekvenserna av framtaget förslag får dock långtgående ekonomiska

konsekvenser för Kungälvs kommuns verksamheter och omställningsperioden anses därför inte vara tillräcklig för att ge bra förutsättningar för verksamheten.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Remissens innehåll har till viss del koppling till samtliga av kommunfullmäktiges strategiska mål och kommunstyrelsens resultatmål. Riktade statsbidrag kan ha en tydlig koppling till ett mål, men en översyn av utjämningssystemet påverkar all kommunal verksamhet.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Kommunens grunduppdrag som vård, skola, omsorg och samhällsplanering är direkt eller indirekt kopplade till delmål i Agenda 2030. En principiell utgångspunkt i utredningen är att alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Remissens innehåll har ingen tydlig koppling till något av kommunens styrdokument.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Eftersom förslagen berör så stora delar av kommunens ansvarsområden genomförs ingen särskild bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv i det här skedet.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Förslaget till beslut bedöms inte påverka arbetsbelastning, arbetsmiljö eller personella resurser.

Ekonomisk bedömning

I samband med regeringens betänkande publicerar Sveriges kommuner och regioner (SKR) ett antal dokument där varje kommun och region kan se hur betänkandet påverkar dem inom de olika delarna och samlat. Beräkningsexemplet utgångspunkt är 2024 års förutsättningar. För mer information se:
https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/utjamningssystem/oversynavutjamningssystemet.67608.html

Nedan tabell kommer från SKR och ger en bild av vad förslaget skulle innebära för Kungälvs kommun.

SAMMANSTÄLLNING EXKLUSIVE INFÖRANDEBIDRAG, REGLERINGSPOST ENLIGT SOU 2024:50 Bilaga 4 Tabell 1

Kungälv

Kommunalekonomisk utjämning 2024 kr/invånare	Kungälv Nytt förslag	Kungälv Befintlig utjämning	Differens
Inkomstutjämningsbidrag/avgift	5 990	5 428	562
Kostnadsutjämningsbidrag / avgift	-1 114	-325	-789
Ersättning för eftersläpning	388	267	121
F.d. Strukturbidraget	0	0	0
därav svagt befolkningsunderlag	0	0	0
därav fasta införandebidrag (del 1)	0	0	0
Regleringspost	2 430	3 055	-625
Summa bidrag / avgift	**7 694**	**8 425**	**-731**
Summa bidrag / avgift mnkr	**382,7**	**419,0**	**-36,4**

LSS-utjämning 2024 kr/invånare			
Summa bidrag / avgift	**-740**	**130**	**-870**
Summa bidrag / avgift mnkr	**-36,8**	**6,5**	**-43,3**

Summa bidrag/avgift kr/invånare	**6 954**	**8 556**	**-1 601**
Summa bidrag/avgift mnkr	**346**	**426**	**-79,6**

Pendlingskommuner nära storstad, den kommungrupp som Kungälv tillhör, har den största negativa förändringen i förslaget.

I förslaget avseende kommunalekonomisk utjämning får kommunen ett negativt utfall om 731 kr/invånare dvs 36,4 Mkr när förslaget är fullt genomfört. Utredningen föreslår ett införandebidrag som kommunen erhåller i 2024 och 2025.

I förslaget avseende LSS-utjämningen får kommunen ett negativt utfall om 870 kr/invånare – dvs 43,3 Mkr när systemet är fullt genomfört. Även i denna del finns ett införandebidrag. För kommunens del innebär det att 3 år efter införandet av förslaget ska en anpassning till de nya ekonomiska förutsättningarna ha skett.

Den sammanlagda effekten av utredningens förslag till förändringar är ca 80 Mkr, vilket motsvarar 18% minskning av de generella statsbidragen inklusive utjämning det år då inget införandebidrag erhålls.

Förslag till kommunstyrelsen

Upprättat förslag, *Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn*, antas som kommunstyrelsens svar och översänds till Finansdepartementet.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Pia Jakobsson
Ekonomichef

Expedieras till: fi.remissvar@regeringskansliet.se (Ange dnr Fi2024/01521)

För kännedom till: fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se

From: Sanna Cecilgård
Sent: Thu, 11 Jul 2024 11:16:52 +0000
To: Undisclosed recipients:
Subject: Remiss av SOU 2024:50 Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn , svar senast 8 nov 2024
Attachments: Remissmissiv Nätt och jämnt Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn.pdf
Categories: Maria

Varsam: Detta är ett meddelande från en extern avsändare. Öppna inte länkar eller bilagor om du är osäker på avsändaren eller innehållet.

Hej,

Härmed remitteras SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn.

Länk: Remiss av SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - Regeringen.se

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 8 november 2024**. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2024/01521 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Med vänlig hälsning

Sanna Cecilgård
Enhetsassistent
Finansdepartementet
Enheten för digital infrastruktur och säkerhet
103 33 Stockholm
Tfn 08-405 89 60
Mobil 076-112 14 49
sanna.cecilgard@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Regeringskansliet

Regeringskansliet

Remiss

2024-07-11
Fi2024/01521

Finansdepartementet

Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)

Remissinstanser

1. Ale kommun
2. Alingsås kommun
3. Alvesta kommun
4. Aneby kommun
5. Arbetsförmedlingen
6. Arboga kommun
7. Arjeplogs kommun
8. Arvidsjaurs kommun
9. Arvika kommun
10. Askersunds kommun
11. Avesta kommun
12. Bengtsfors kommun
13. Bergs kommun
14. Bjurholms kommun
15. Bjuvs kommun
16. Bodens kommun
17. Bollebygds kommun
18. Bollnäs kommun
19. Borgholms kommun
20. Borås kommun

Telefonväxel: 08-405 10 00

Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgatan 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

21. Borlänge kommun
22. Botkyrka kommun
23. Boxholms kommun
24. Bromölla kommun
25. Bräcke kommun
26. Burlövs kommun
27. Båstads kommun
28. Dals-Eds kommun
29. Danderyds kommun
30. Degerfors kommun
31. Dorotea kommun
32. Eda kommun
33. Ekerö kommun
34. Ekonomistyrningsverket
35. Eksjö kommun
36. Emmaboda kommun
37. Enköpings kommun
38. Eskilstuna kommun
39. Eslövs kommun
40. Essunga kommun
41. Fagersta kommun
42. Falkenbergs kommun
43. Falköpings kommun
44. Falu kommun
45. Filipstads kommun
46. Finspångs kommun
47. Flens kommun
48. Forshaga kommun
49. Friskolornas riksförbund
50. Funktionsrätt Sverige

51. Färgelanda kommun
52. Företagarna
53. Försäkringskassan
54. Gagnefs kommun
55. Gislaveds kommun
56. Gnesta kommun
57. Gnosjö kommun
58. Gotlands kommun
59. Grums kommun
60. Grästorps kommun
61. Gullspångs kommun
62. Gällivare kommun
63. Gävle kommun
64. Göteborgs kommun
65. Göteborgs universitet
66. Götene kommun
67. Habo kommun
68. Hagfors kommun
69. Hallsbergs kommun
70. Hallstahammars kommun
71. Halmstads kommun
72. Hammarö kommun
73. Haninge kommun
74. Haparanda kommun
75. Heby kommun
76. Hedemora kommun
77. Hela Sverige ska leva
78. Helsingborgs kommun
79. Herrljunga kommun
80. Hjo kommun

81. Hofors kommun
82. Huddinge kommun
83. Hudiksvalls kommun
84. Hultsfreds kommun
85. Hylte kommun
86. Håbo kommun
87. Hällefors kommun
88. Härjedalens kommun
89. Härnösands kommun
90. Härryda kommun
91. Hässleholms kommun
92. Höganäs kommun
93. Högsby kommun
94. Hörby kommun
95. Höörs kommun
96. Idéburna skolors riksförbund
97. Jokkmokks kommun
98. Järfälla kommun
99. Jönköpings kommun
100. Kalix kommun
101. Kalmar kommun
102. Kammarkollegiet
103. Karlsborgs kommun
104. Karlshamns kommun
105. Karlskoga kommun
106. Karlskrona kommun
107. Karlstads kommun
108. Katrineholms kommun
109. Kils kommun
110. Kinda kommun

111. Kiruna kommun
112. Klippans kommun
113. Knivsta kommun
114. Konjunkturinstitutet
115. Konkurrensverket
116. Kramfors kommun
117. Kristianstads kommun
118. Kristinehamns kommun
119. Krokoms kommun
120. Kumla kommun
121. Kungsbacka kommun
122. Kungsörs kommun
123. Kungälvs kommun
124. Kävlinge kommun
125. Köpings kommun
126. Laholms kommun
127. Landskrona kommun
128. Landsorganisationen i Sverige
129. Laxå kommun
130. Lekebergs kommun
131. Leksands kommun
132. Lerums kommun
133. Lessebo kommun
134. Lidingö kommun
135. Lidköpings kommun
136. Lilla Edets kommun
137. Lindesbergs kommun
138. Linköpings kommun
139. Linköpings universitet (Centrum för kommunstrategiska studier)
140. Ljungby kommun

141. Ljusdals kommun
142. Ljusnarsbergs kommun
143. Lomma kommun
144. Luleå kommun
145. Lunds kommun
146. Ludvika kommun
147. Lycksele kommun
148. Lysekils kommun
149. Länsstyrelsen i Dalarnas län
150. Länsstyrelsen i Kronobergs län
151. Länsstyrelsen i Skåne län
152. Länsstyrelsen i Stockholms län
153. Länsstyrelsen i Västerbottens län
154. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
155. Länsstyrelsen i Örebro län
156. Malmö kommun
157. Malung-Sälens kommun
158. Malå kommun
159. Mariestads kommun
160. Markaryds kommun
161. Marks kommun
162. Melleruds kommun
163. Migrationsverket
164. Mjölby kommun
165. Mora kommun
166. Motala kommun
167. Mullsjö kommun
168. Munkedals kommun
169. Munkfors kommun
170. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

171. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
172. Mölndals kommun
173. Mönsterås kommun
174. Mörbylånga kommun
175. Nacka kommun
176. Nora kommun
177. Norbergs kommun
178. Nordanstigs kommun
179. Nordmalings kommun
180. Norrköpings kommun
181. Norrtälje kommun
182. Norsjö kommun
183. Nybro kommun
184. Nykvarns kommun
185. Nyköpings kommun
186. Nynäshamns kommun
187. Nässjö kommun
188. Ockelbo kommun
189. Olofströms kommun
190. Orsa kommun
191. Orusts kommun
192. Osby kommun
193. Oskarshamns kommun
194. Ovanåkers kommun
195. Oxelösunds kommun
196. Pajala kommun
197. Partille kommun
198. Perstorps kommun
199. Piteå kommun
200. Ragunda kommun

201. Regelrådet
202. Region Blekinge
203. Region Dalarna
204. Region Gävleborg
205. Region Halland
206. Region Jämtland Härjedalen
207. Region Jönköpings län
208. Region Kalmar län
209. Region Kronoberg
210. Region Norrbotten
211. Region Skåne
212. Region Stockholm
213. Region Sörmland
214. Region Uppsala
215. Region Värmland
216. Region Västerbotten
217. Region Västernorrland
218. Region Västmanland
219. Region Örebro län
220. Region Östergötland
221. Riksförbundet FUB
222. Riksrevisionen
223. Robertsfors kommun
224. Ronneby kommun
225. Rättviks kommun
226. Sala kommun
227. Salems kommun
228. Sandvikens kommun
229. Sigtuna kommun
230. Simrishamns kommun

231. Sjöbo kommun
232. Skara kommun
233. Skattebetalarnas förening
234. Skatteverket
235. Skellefteå kommun
236. Skinnskattebergs kommun
237. Skurups kommun
238. Skövde kommun
239. Smedjebackens kommun
240. SmåKom
241. Socialstyrelsen
242. Sollefteå kommun
243. Sollentuna kommun
244. Solna kommun
245. Sorsele kommun
246. Sotenäs kommun
247. Staffanstorps kommun
248. Statens skolverk
249. Statistiska centralbyrån
250. Statskontoret
251. Stenungsunds kommun
252. Stockholms kommun
253. Storfors kommun
254. Storumans kommun
255. Strängnäs kommun
256. Strömstads kommun
257. Strömsunds kommun
258. Sundbybergs kommun
259. Sundsvalls kommun
260. Sunne kommun

261. Surahammars kommun
262. Svalövs kommun
263. Svedala kommun
264. Svenljunga kommun
265. Svenskt näringsliv
266. Sveriges akademikers centralorganisation
267. Sveriges Kommuner och Regioner
268. Säffle kommun
269. Säters kommun
270. Sävsjö kommun
271. Söderhamns kommun
272. Söderköpings kommun
273. Södertälje kommun
274. Sölvesborgs kommun
275. Tanums kommun
276. Tibro kommun
277. Tidaholms kommun
278. Tierps kommun
279. Tillväxtverket
280. Timrå kommun
281. Tingsryds kommun
282. Tjänstemännens centralorganisation
283. Tjörns kommun
284. Tomelilla kommun
285. Torsby kommun
286. Torsås kommun
287. Trafikverket
288. Tranemo kommun
289. Tranås kommun
290. Trelleborgs kommun

291. Trollhättans kommun
292. Trosa kommun
293. Tyresö kommun
294. Täby kommun
295. Töreboda kommun
296. Uddevalla kommun
297. Ulricehamns kommun
298. Umeå kommun
299. Upplands-Bro kommun
300. Upplands Väsby kommun
301. Uppsala kommun
302. Uppvidinge kommun
303. Vadstena kommun
304. Vaggeryds kommun
305. Valdemarsviks kommun
306. Vallentuna kommun
307. Vansbro kommun
308. Vara kommun
309. Varbergs kommun
310. Vaxholms kommun
311. Vellinge kommun
312. Vetlanda kommun
313. Vilhelmina kommun
314. Vimmerby kommun
315. Vindelns kommun
316. Vingåkers kommun
317. Vårgårda kommun
318. Vänersborgs kommun
319. Vännäs kommun
320. Värmdö kommun

321. Värnamo kommun
322. Västerviks kommun
323. Västerås kommun
324. Västra Götalandsregionen
325. Växjö kommun
326. Ydre kommun
327. Ystads kommun
328. Åmåls kommun
329. Ånge kommun
330. Åre kommun
331. Årjängs kommun
332. Åsele kommun
333. Åstorps kommun
334. Åtvidabergs kommun
335. Älmhults kommun
336. Älvdalens kommun
337. Älvkarleby kommun
338. Älvsbyns kommun
339. Ängelholms kommun
340. Öckerö kommun
341. Ödeshögs kommun
342. Örebro kommun
343. Örkelljunga kommun
344. Örnsköldsviks kommun
345. Östersunds kommun
346. Österåkers kommun
347. Östhammars kommun
348. Östra Göinge kommun
349. Överkalix kommun
350. Övertorneå kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 8 november 2024**. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2024/01521 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett beställningsformulär hos Elanders Sverige AB.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Simon Isaksson
Kanslirå̊d

Kopia till
Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

Nätt och jämnt

Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Del 1

Betänkande av Utjämningskommittén 2022

Stockholm 2024

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

SOU 2024:50

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.
Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet
Omslag: Elanders Sverige AB
Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2024

ISBN 978-91-525-0968-5 (tryck)
ISBN 978-91-525-0969-2 (pdf)
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Erik Slottner

Regeringen beslutade den 28 april 2022 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att göra en bred översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning. Kommittén har antagit namnet Utjämningskommittén 2022.

Som ordförande förordnades från och med den 28 april 2022 förre landshövdingen Håkan Sörman. Som ledamöter förordnades från och med den 21 juni 2022 riksdagsledamoten Malin Danielsson, riksdagsledamoten Adnan Dibrani, riksdagsledamoten Dennis Dioukarev (t.o.m. 18 oktober 2022), tidigare riksdagsledamoten Dan Ericsson (t.o.m. 18 oktober 2022), ordföranden i kommunfullmäktige Carola Gunnarsson (t.o.m. 1 september 2023), politiska sekreteraren Lena Karlsson, gruppledaren i regionfullmäktige Gabriel Kroon, riksdagsledamoten Eva Lindh, kommunalrådet Ulf Olsson, kommunalrådet Ann-Charlotte Stenkil, regionrådet Karin Thomasson samt riksdagsledamoten Niklas Wykman (t.o.m. 18 oktober 2022).

Som ledamöter har senare förordnats från och med den 7 december 2022 riksdagsledamoten Jan Ericsson, riksdagsledamoten Mattias Eriksson Falk, och förbundsordföranden Magnus Kolsjö. Från och med den 1 september 2023 förordnades som ledamot även kommunalrådet Angelica Karlsson.

Som sakkunniga förordnades fr.o.m. den 30 juni 2022 departementssekreteraren Mattias Windahl, kanslirådet Lisa Ståhlberg, departementssekreteraren David Andersson (t.o.m. 1 juni 2023), kanslirådet Andreas Giaever, ämnesrådet Hampus Strömberg samt ämnesrådet Håkan Nyman.

Som sakkunniga har senare förordnats ämnesrådet Karin Frank (fr.o.m. 1 juni 2023 t.o.m. 1 september 2023), departementssekreteraren Wiebe van der Werf (fr.o.m. 1 september 2023 t.o.m. 22 feb-

ruari 2024), rättssakkunnige Simon Isaksson (fr.o.m. 22 februari 2024) samt ämnesrådet Helena Johnsson (fr.o.m. 22 februari 2024).

Som experter förordnades från och med den 30 juni 2022 utredaren Carl Holmberg (t.o.m. 15 april 2024), enhetschefen Martin Olauzon, statistikern Sofia Runestav, statistikern Tova Holm, ekonomen Åsa Högberg samt ekonomen Måns Norberg.

Som huvudsekreterare i kommittén anställdes den 13 juni 2022 forskningschefen Emelie Värja. Som sekreterare anställdes ekonomen Henrik Berggren den 8 augusti 2022, ekonomen Marcus Strinäs den 24 oktober 2022 (t.o.m. 3 juni 2024.), ekonomen Niclas Johansson den 1 mars 2023 samt rättssakkunniga Marie Lifvendahl den 15 november 2023.

Härmed överlämnar vi kommitténs betänkande *Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn* (SOU 2024:50) till regeringen. I och med detta är uppdraget slutfört.

Stockholm i juli 2024

Håkan Sörman

Malin Danielsson	*Adnan Dibrani*	*Jan Ericson*
Mattias Eriksson Falk	*Angelica Karlsson*	*Lena Karlsson*
Magnus Kolsjö	*Gabriel Kroon*	*Eva Lindh*
Ulf Olsson	*Ann-Charlotte Stenkil*	*Karin Thomasson*

/Emelie Värja
Henrik Berggren
Niclas Johansson
Marie Lifvendahl
Marcus Strinäs

Innehåll

Del 1

Ordlista ... 19

Sammanfattning ... 21

1 Författningsförslag ... 37

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning ... 37

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade ... 47

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning ... 48

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade ... 111

2 Utredningens uppdrag och arbete ... 121

2.1 Utredningsuppdraget ... 121

2.2 Metod ... 122
2.2.1 Lämnade uppdrag ... 123
2.2.2 Analytisk metod ... 124

2.3 Datakällor ... 129
2.3.1 Sveriges officiella statistik ... 129

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

2.3.2 Räkenskapssammandraget ... 130
2.3.3 Folkbokföring och registret för totalbefolkning ... 130
2.3.4 Verksamhetsstatistik ... 131
2.3.5 Data i kostnads- respektive LSS-utjämningen ... 133
2.3.6 Utmaningar enligt kommittén ... 134

3 Kommitténs utgångspunkter och problembild ... 137

3.1 Varför behövs ett utjämningssystem? ... 137

3.2 Nuvarande system ... 141
3.2.1 Den kommunalekonomiska utjämningen ... 141
3.2.2 LSS-utjämningen ... 145

3.3 Systemets historiska utveckling ... 145
3.3.1 En statsbidrags- och utjämningsreform 1993 … ... 146
3.3.2 Fem utredningar under 1995–2003 ... 147
3.3.3 Ändringar i utjämningssystemet infördes 2005 utifrån förslag från en parlamentarisk kommitté ... 148
3.3.4 Systemet för LSS-utjämning ... 151

3.4 Principiella utgångspunkter för kommitténs arbete med översynen av utjämningen ... 152

3.5 Vanliga missuppfattningar ... 154
3.5.1 Det är ingen idé att höja skatten – utjämningssystemet tar ändå hela beloppet! ... 154
3.5.2 Systemet missgynnar kommuner som är effektiva ... 155
3.5.3 Inflyttning av miljonärer stärker kommunens kassa med betydande belopp ... 156
3.5.4 Fler skolelever ger mer intäkter från kostnadsutjämningssystemet ... 157
3.5.5 Vårdbiträdet betalar till direktören ... 158

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4 Översyn av riktade statsbidrag 159

4.1 Nuläge och historik 159
4.1.1 1993 års statsbidragsreform lade grunden för den generella statsbidragsgivningen 160
4.1.2 Efterföljande statsbidragsreformer har varit små 162
4.1.3 Svårt att åstadkomma en långsiktig minskning när det gäller antalet riktade statsbidrag 163
4.1.4 Användningen av riktade statsbidrag har ökat 165
4.1.5 En dubbelsidig problematik med riktade statsbidrag 166
4.1.6 Under 2022 fanns över 200 riktade statsbidrag till kommuner och regioner 171

4.2 Principer för användning av riktade statsbidrag 177
4.2.1 Kommittén har valt en residual ansats 178
4.2.2 Principer för användningen av riktade statsbidrag har berörts av andra aktörer 178
4.2.3 Det finns teoretisk grund för användningen av riktade statsbidrag under vissa omständigheter 183
4.2.4 Fyra undantag föreslås från huvudregeln om generella statsbidrag i styrningen av kommunsektorn 185

4.3 Kriterier för utformning av riktade statsbidrag 196
4.3.1 Flera aktörer har lyft förslag om hur utformningen av riktade statsbidrag kan förbättras 197
4.3.2 Kommittén föreslår skärpta beredningsrutiner och utformningskriterier för riktade statsbidrag 201

4.4 Praktiska överväganden vid inordnandet av riktade statsbidrag i det generella statsbidraget 209
4.4.1 Praktiska omständigheter kan påverka lämpligheten att generalisera riktade statsbidrag 210

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.5 Förslag på riktade statsbidrag att inordna i det generella statsbidraget ... 217
4.5.1 Kommittén föreslår att 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget ... 217
4.5.2 Den föreslagna generaliseringen av riktade statsbidrag får konsekvenser på flera områden ... 219

4.6 Konsekvenser av ett sektorsbidrag till skolan ... 225
4.6.1 Frågan om ett sektorsbidrag till skolan har behandlats av flera utredningar de senaste åren ... 225
4.6.2 Ett sektorsbidrag till skolan kan betyda flera saker ... 226
4.6.3 Konsekvenserna av ett sektorsbidrag till skolan är avhängiga utformningen av bidraget ... 231

4.7 De riktade statsbidragens påverkan på utfallet inom kostnadsutjämningen ... 239
4.7.1 Riktade statsbidrag riskerar att leda till minskad omfördelning i kostnadsutjämningen ... 240

5 Översyn av inkomstutjämningen ... 245

5.1 Nuvarande utformning ... 245
5.1.1 Staten finansierar merparten av inkomstutjämningen ... 246
5.1.2 Inkomstutjämningens delar ... 247
5.1.3 Regleringsposten är en ventil ... 248
5.1.4 Utvecklingen av inkomstutjämningen ... 250
5.1.5 Inkomstutjämningen är långtgående, men inte fullständig ... 251
5.1.6 Inkomstutjämningen och tillväxt ... 252

5.2 Resultatet av kommitténs analyser ... 253
5.2.1 Inkomstutjämningens syfte ... 253
5.2.2 Är inkomstutjämningen tillväxthämmande? ... 255
5.2.3 Övriga intäkter ... 264

5.3 Överväganden och förslag ... 265
5.3.1 Åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen ... 266
5.3.2 Den länsvisa skattesatsen ... 268

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

5.3.3 Garantinivån ... 274
5.3.4 Övriga intäkter ... 275

5.4 Alternativa förslag som kommittén har övervägt ... 276

5.5 Utfall och förändringsanalys ... 277
5.5.1 Utfall och förändring för kommunerna ... 278
5.5.2 Förändring för regionerna ... 280

6 Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner ... 283

6.1 Dagens kostnadsutjämning för kommuner ... 283
6.1.1 Kostnadsutjämningen för kommuner består av nio delmodeller ... 284

6.2 Övergripande komponenter som ingår i flera delmodeller ... 286
6.2.1 Allmänna överväganden kring ersättningen för strukturellt löneläge ... 286
6.2.2 Allmänna överväganden kring ersättningen för gleshet ... 292

6.3 Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ... 299
6.3.1 Nuvarande utformning ... 299
6.3.2 Utvärdering av befintlig delmodell ... 306
6.3.3 Överväganden och förslag ... 309
6.3.4 Utfalls- och förändringsanalys ... 324

6.4 Förskoleklass och grundskola ... 329
6.4.1 Nuvarande utformning ... 329
6.4.2 Utvärdering av befintlig delmodell ... 335
6.4.3 Överväganden och förslag ... 339
6.4.4 Utfalls- och förändringsanalys ... 354

6.5 Gymnasieskola ... 360
6.5.1 Nuvarande utformning ... 360
6.5.2 Utvärdering av befintlig delmodell ... 366
6.5.3 Överväganden och förslag ... 371
6.5.4 Utfalls- och förändringsanalys ... 387

6.6 Kommunal vuxenutbildning ... 393
6.6.1 Nuvarande utformning ... 393
6.6.2 Utvärdering av befintlig delmodell ... 395

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.6.3 Överväganden och förslag 399
6.6.4 Utfalls- och förändringsanalys 401

6.7 Individ- och familjeomsorg 404
6.7.1 Nuvarande utformning 405
6.7.2 Utvärdering av befintlig delmodell 409
6.7.3 Överväganden och förslag 424
6.7.4 Utfalls- och förändringsanalys 431

6.8 Äldreomsorg 433
6.8.1 Nuvarande utformning 433
6.8.2 Utvärdering av befintlig delmodell 438
6.8.3 Överväganden och förslag 441
6.8.4 Utfalls- och förändringsanalys 452

6.9 Befolkningsminskning (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader) 458
6.9.1 Nuvarande utformning 458
6.9.2 Utvärdering av befintlig komponent 460
6.9.3 Överväganden och förslag 462
6.9.4 Utfalls- och förändringsanalys 465

6.10 Ersättning för eftersläpning (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader) 467
6.10.1 Nuvarande utformning 467
6.10.2 Utvärdering av befintlig komponent 468
6.10.3 Överväganden och förslag 471
6.10.4 Utfalls- och förändringsanalys 474

6.11 Uppvärmning (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader) 476
6.11.1 Nuvarande utformning 477
6.11.2 Utvärdering av befintlig komponent 478
6.11.3 Överväganden och förslag 484
6.11.4 Utfalls- och förändringsanalys 488

6.12 Byggkostnader (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader) 490
6.12.1 Nuvarande utformning 491
6.12.2 Utvärdering av befintlig komponent 493
6.12.3 Överväganden och förslag 496
6.12.4 Utfalls- och förändringsanalys 502

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.13 Administration (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader) 504
6.13.1 Nuvarande utformning 504
6.13.2 Utvärdering av befintlig komponent..... 508
6.13.3 Överväganden och förslag..... 514
6.13.4 Utfalls- och förändringsanalys 517

6.14 Gator och vägar (inom delmodellen infrastruktur och skydd) 521
6.14.1 Nuvarande utformning 521
6.14.2 Utvärdering av befintlig komponent..... 529
6.14.3 Överväganden och förslag..... 534
6.14.4 Utfalls- och förändringsanalys 540

6.15 Räddningstjänst (inom delmodellen infrastruktur och skydd) 542
6.15.1 Nuvarande utformning 543
6.15.2 Utvärdering av befintlig komponent..... 544
6.15.3 Överväganden och förslag..... 551
6.15.4 Utfalls- och förändringsanalys 553

7 Översyn av kostnadsutjämningen för regioner 557

7.1 Dagens kostnadsutjämning för regioner 557
7.1.1 Kostnadsutjämningen för regioner består av två delmodeller 558

7.2 Hälso- och sjukvård..... 558
7.2.1 Nuvarande utformning 558
7.2.2 Utvärdering av befintlig delmodell..... 562
7.2.3 Överväganden och förslag..... 569
7.2.4 Utfalls- och förändringsanalys 584

7.3 Ersättning kraftig befolkningsförändring 587
7.3.1 Nuvarande utformning 587
7.3.2 Utvärdering av befintlig komponent..... 588
7.3.3 Överväganden och förslag..... 589
7.3.4 Utfalls- och förändringsanalys 590

7.4 Ersättning för eftersläpning 590
7.4.1 Nuvarande utformning 591
7.4.2 Utvärdering av befintlig komponent..... 591

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

7.4.3 Överväganden och förslag 593
7.4.4 Utfalls- och förändringsanalys 595

8 Översyn av kostnadsutjämningen för kollektivtrafik 597

8.1 Nuvarande utformning 597

8.2 Utvärdering av befintlig delmodell 600
8.2.1 Mycket stora skillnader i resande 600
8.2.2 Högst kostnader i storstadsregionerna 603
8.2.3 Hög beläggning ger låga kostnader för tunnelbana och järnväg 604
8.2.4 Kostnadsunderlag och kostnadsdefinitioner 606
8.2.5 Uppdaterade kostnadsdata har stor betydelse för den statistiska analysen 610
8.2.6 Gemensam utjämning för regioner och kommuner, trots skillnaderna i huvudmannaskap 611
8.2.7 Utjämningen mellan kommunerna 612

8.3 Överväganden och förslag 614
8.3.1 Nuvarande delmodell uppdateras 614
8.3.2 Den delade utjämningen behålls 617
8.3.3 Fördelningen av standardkostnaden i län med delat huvudmannaskap bestäms inom länet 619

8.4 Utfalls- och förändringsanalys 620
8.4.1 Regioner 620
8.4.2 Kommuner 622

9 Översyn av LSS-utjämningen 625

9.1 Nuvarande utformning 625
9.1.1 Den grundläggande standardkostnaden 627
9.1.2 Personalkostnadsindex 629
9.1.3 Utfall 2024 630

9.2 Utvärdering av befintlig modell 631
9.2.1 Fortsatt stora skillnader i antal insatser 632
9.2.2 Stora problem med användningen av personalkostnadsindex 634

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.2.3 Inget samband mellan vårdtyngd och personalkostnadsindex ... 636
9.2.4 Huvudmannaskapsutredningen ... 641

9.3 Insatser enligt socialtjänstlagen ... 642
9.3.1 Bakgrund ... 642
9.3.2 Det går att beräkna en grundläggande standardkostnad ... 643

9.4 Överväganden och förslag ... 645
9.4.1 Utvärderingen av dagens modell pekar på flera brister ... 645
9.4.2 Statligt huvudmannaskap för personlig assistans ... 650

9.5 Utfalls- och förändringsanalys ... 651

10 Översyn av strukturbidragen ... 655

10.1 Nuvarande utformning ... 655
10.1.1 Bakgrund ... 655
10.1.2 Utfall 2024 ... 656

10.2 Utvärdering av befintligt strukturbidrag ... 658
10.2.1 Tidigare bidragsförändringar ... 659
10.2.2 Ny komponent för små regioner gör att strukturbidrag för små landsting kan tas bort ... 659
10.2.3 Ersättning för svagt befolkningsunderlag kan övervägas ... 660

10.3 Överväganden och förslag ... 662
10.3.1 Bidrag för svagt befolkningsunderlag kvarstår och uppdateras ... 663
10.3.2 Ersättning för tidigare bidragsförändring reduceras och blir fast införandebidrag ... 666
10.3.3 Strukturbidraget för små regioner tas bort ... 667

10.4 Utfalls– och förändringsanalys ... 667

11 Införandebidrag ... 671

11.1 Införandebidraget över tid ... 671
11.1.1 Tidigare regelverk ... 672

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

11.1.2 Nivån på införandebidraget 672
11.1.3 Stora ändringar i utfall mellan åren även utan förändringar i systemet 673

11.2 Överväganden och förslag 673
11.2.1 Separata införanderegler för utjämningssystemet och LSS-utjämningen föreslås 674
11.2.2 Stora förändringar för enskilda kommuner 674
11.2.3 Samma utformning av införanderegler som vid de senaste ändringarna 676
11.2.4 Nivån på införandebidragen 676
11.2.5 Konsekvenserna av införandebidraget 677

12 Effekter vid sammanläggningar 681

12.1 Indelningsändringar 681
12.1.1 Indelningslagen 681
12.1.2 Indelningsändringar de senaste 50 åren 682
12.1.3 Kommunsammanläggningar diskuteras 682

12.2 Nuvarande lagstiftning vid sammanläggningar 683
12.2.1 Bakgrund 683
12.2.2 Ny paragraf i lagen om kommunalekonomisk utjämning 685

12.3 Utvärdering av lagstiftningen 686
12.3.1 Paragrafen kan ge orimliga utfall 686
12.3.2 Förarbeten 687
12.3.3 Oklart vad som händer efter anpassningsperioden 688

12.4 Ekonomiska effekter av sammanläggningar 689
12.4.1 Effekter av en kommunsammanläggning 689
12.4.2 Effekter av en regionsammanläggning 692

12.5 Överväganden och förslag 693
12.5.1 Nuvarande lagstiftning behöver ändras 694
12.5.2 Nuvarande lagstiftning behöver kompletteras så att det framgår vad som händer efter fyra år ... 695
12.5.3 Långsiktiga incitament för sammanläggning bör övervägas 696

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.5.4 Utjämningen för regioner har svårt att klara större sammanläggningar 696
12.5.5 Glesbygds- och löneindex bör viktas ihop vid en sammanläggning 697

13 Samlade ekonomiska effekter 699

13.1 Inledning 699

13.2 Samlade ekonomiska effekter för kommunerna 699
13.2.1 Förändringar exklusive LSS-utjämningen 700
13.2.2 Förändringar LSS-utjämningen 704
13.2.3 Samlade årliga ekonomiska effekter 706

13.3 Samlade ekonomiska effekter för regionerna 707

14 Orsakerna till skattesatsskillnaderna 711

14.1 Inledning 711

14.2 Kommunernas beskattningsrätt 712
14.2.1 Grundlagen 712
14.2.2 Det kommunala skatteunderlaget 712

14.3 Utvecklingen av den kommunala skattesatsen 713
14.3.1 Riksgenomsnittet 713
14.3.2 Högst och lägst 715

14.4 Skillnader i kommunalskatt mellan olika grupper av kommuner 718
14.4.1 Kommungrupp 718
14.4.2 Folkmängd 719
14.4.3 Lokalt befolkningsunderlag 720
14.4.4 Ekonomisk kapacitet 721
14.4.5 Strukturella kostnader 722

14.5 Kostnadsläge 724
14.5.1 Utjämnad obligatorisk verksamhet 724
14.5.2 Ej utjämnad obligatorisk verksamhet 725
14.5.3 Frivillig verksamhet 727

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.6 Andra intäkter ... 728
14.6.1 Intäkter knutna till verksamhet ... 728
14.6.2 Intäkter knutna till en specifik händelse ... 729
14.6.3 Kommunal fastighetsavgift ... 729
14.6.4 Finansiella intäkter ... 730
14.6.5 Nuvarande strukturbidrag ... 730

14.7 Utvecklingen av regionernas skattesats ... 731
14.7.1 Riksgenomsnitt ... 731
14.7.2 Högst och lägst ... 732

14.8 Skillnader i kommunal service ... 733
14.8.1 Relevanta mått ... 733
14.8.2 Statlig skattereduktion i glesbygd ... 735

14.9 Den effektiv skattesatsen ... 736
14.9.1 Jämförelse av utfallet i två kommuner ... 736
14.9.2 Kommunalskatt, grundavdrag med mera ... 737
14.9.3 Jobbskatteavdrag ... 738
14.9.4 Effekt vid olika typer av inkomster ... 739
14.9.5 Effekt vid förändring av kommunalskatt ... 741

14.10 Skattesatsen och utjämningen ... 742
14.10.1 Långtgående utjämning av skillnader i skattekraft ... 743
14.10.2 Effekten av icke fullständig utjämning ... 744

14.11 Kommunvisa jämförelser ... 745
14.11.1 Tidigare studier ... 745
14.11.2 Kommitténs analyser ... 746
14.11.3 Kommuner med låg skatt ... 750
14.11.4 Kommuner med hög skatt ... 751

14.12 Sammanfattande slutsatser ... 753

15 Åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner ... 757

15.1 Uppdraget att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner ... 757

15.2 Den kommunala självstyrelsen och den kommunala beskattningsrätten ... 758

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

15.2.1 Den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen 759
15.2.2 En proportionalitetsbedömning behöver göras inför ingrepp i den kommunala självstyrelsen 760
15.2.3 Den grundlagsstadgade kommunala beskattningsrätten 760
15.2.4 Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten genom kommunalt skattetak, kommunalt skattestopp och andra liknande åtgärder 761

15.3 Överväganden och bedömningar om utrymmet att begränsa kommuners och regioners beskattningsrätt 780
15.3.1 Staten har utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten..... 780
15.3.2 Statens utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten är litet 782

15.4 Överväganden och förslag som kan minska kommuners och regioners behov av skatteintäkter 795
15.4.1 Effektivitet i resursutnyttjandet 796
15.4.2 Den kommunala självstyrelsen och samhällsekonomisk balans 797
15.4.3 Statligt stöd för effektivitet i den kommunala verksamheten..... 798
15.4.4 Stöd för omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder 801
15.4.5 Stöd till Rådet för främjande av kommunala analyser för jämförelser och analyser av effektivitet..... 805

16 Författningskommentar 811

16.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning..... 811

16.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade..... 822

Särskilda yttranden 825

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Del 2

Bilagor

Bilaga 1 Kommittédirektiv 2022:36 837

Bilaga 2 Kommittédirektiv 2023:56 851

Bilaga 3 Kommittédirektiv 2024:17 855

Bilaga 4 Samlade effekter av kommitténs förslag 857

Bilaga 5 Riktade statsbidrag som föreslås inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn 917

Bilaga 6 Den lokala tillväxtens bestämningsfaktorer 925

Bilaga 7 Regressionsbaserad kostnadsutjämning 979

Ordlista

Ord	Förklaring
Bidrag/avgift	En kommuns eller regions utfall i inkomst- eller kostnadsutjämningen, alternativt LSS-utjämningen.
Enhetlig skattesats	En skattesats som är samma för samtliga kommuner.
Garantinivå	Den garanterade skattekraften i inkomstutjämningen, uttryckt i procent av medelskattekraften.
Kompensationsgrad	Hur stor del av skillnaden mellan den egna och den garanterade skattekraften som kompenseras i inkomstutjämningen.
Länsvis skattesats	Den för länet enhetliga skattesatsen som används för beräkning av bidrag/-avgift i inkomstutjämningen.
Medelskattekraft	Beskattningsbar inkomst per invånare i riket.
Nettokostnadsavvikelse	Nettokostnadens avvikelse från den i kostnadsutjämningen beräknade standardkostnaden för verksamheten.
Regressionsanalys	En statistisk analysmetod som visar sambandet mellan två eller fler variabler.
Skattekraft	En kommuns eller regions beskattningsbara inkomster per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ord	Förklaring
Skattesats	Den andel av den beskattningsbara inkomsten som invånarna betalar i skatt till kommun respektive region.
Kommunalt skattestopp	En begränsning i den kommunala beskattningsrätten genom att staten bestämmer att de enskilda kommunerna och regionerna inte får höja den egna skattesatsen.
Kommunalt skattetak	En begränsning i den kommunala beskattningsrätten genom att staten bestämmer en viss högsta nivå för skattesatsen.
Skatteunderlag	En kommun eller regions beskattningsbara inkomster.
Standardkostnad	En utifrån strukturen beräknad kostnad för en verksamhet i kostnadsutjämningen för en kommun eller en region. En standardkostnad som överstiger den riksgenomsnittliga standardkostnaden indikerar att kommunen eller regionen har strukturella merkostnader för verksamheten.
Strukturkostnad	Summan av samtliga standardkostnader per kommun eller region.
Tillägg/avdrag	En kommun eller regions utfall i någon av kostnadsutjämningens delmodeller.

Sammanfattning

Utjämningskommittén 2022 har haft i uppdrag att göra en bred översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningen samt vid behov föreslå förändringar. I uppdraget har också ingått att se över vilka av dagens riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Därutöver har kommittén haft i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

Det huvudsakliga arbetssättet har varit kvantitativt. Men kommittén har även haft ett stort antal externa kontakter och, genom löpande kontakter med politiker och tjänstepersoner i kommunsektorn, arbetat målinriktat för att säkerställa att de förändringar som föreslås har stöd i den praktiska verklighet som kommuner och regioner befinner sig i.

De förändringar som kommittén föreslår i detta betänkande föreslås införas från och med 1 januari 2026.

Principiella utgångspunkter

Alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor. Samtidigt skiljer sig förutsättningarna för detta mellan olika delar av Sverige. Till exempel finns betydande skillnader i skattekraft, folkmängd, åldersstruktur, bebyggelsestruktur och socioekonomiska faktorer, såsom befolkningens utbildningsnivå och inkomst, mellan kommuner respektive mellan regioner.

Dessa strukturella skillnader leder till att de ekonomiska förutsättningarna är olika, både på intäkts- och kostnadssidan. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärdstjänster och annan

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

samhällsservice, trots dessa skillnader. Detta syfte ställer krav på en långtgående utjämning av skattekraft och strukturella kostnadsskillnader i kommunsektorn. Bakom detta syfte finns en stark och enhällig uppslutning i kommittén. Även grunderna för LSS-utjämningen, som är ett separat system för utjämning av kostnadsskillnader för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), har starkt stöd i kommittén.

För att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningen fungerar ändamålsenligt och åtnjuter en hög legitimitet i kommunsektorn behöver dock systemen ses över med jämna mellanrum. I den översyn som har ankommit på kommittén att genomföra har följande kärnvärden särskilt beaktas:

- opåverkbarhet,
- träffsäkerhet,
- enkelhet (i den mån det inte står i konflikt med träffsäkerhet),
- stabilitet och förutsägbarhet,
- sunda incitament, inklusive incitament för tillväxt, samt
- aktualitet och tillförlitlighet.

Vidare har en grundläggande utgångspunkt när det gäller kostnadsutjämningen varit att denna endast ska avse obligatorisk verksamhet. Kommuner och regioner kan bedriva andra verksamheter utifrån lokala prioriteringar, men bara sådana verksamheter som är obligatoriska ska vara föremål för utjämning.

Slutligen har även den kommunala självstyrelsen varit ett kärnvärde i arbetet med att se över systemen. Kommuner och regioner bör ha en långtgående frihet att – inom ramen för befintliga regelverk – besluta om, utforma och prioritera i och mellan sina verksamheter. Detta har varit särskilt viktigt i de delar av utredningsuppdraget som handlar om riktade statsbidrag samt om åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser.

Utifrån dessa kärnvärden lämnar kommittén förslag på tämligen betydande förändringar av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämningen. På den övergripande nivån föreslås systemet för kommunalekonomisk utjämning ändras från att omfatta fyra

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

till att omfatta sex delar (se tabell 1). Denna strukturförändring har sin grund

- dels i att strukturbidraget, av förenklingsskäl, delas upp i ett fast införandebidrag och ett bidrag för svagt befolkningsunderlag,
- dels i att dagens ersättning för eftersläpning lyfts ut från systemet för kostnadsutjämning och bildar en egen del för att tydliggöra den tillfälliga karaktären av ersättningen.

Den förstnämnda förändringen illustrerar att en förenkling av systemet inte alltid innebär färre delar, utan kan också innebära att de respektive delarna blir enklare att förstå.

Tabell 1 Systemet för kommunalekonomisk utjämning

Nuvarande	Förslag
Inkomstutjämning	Inkomstutjämning
Kostnadsutjämning	Kostnadsutjämning
Strukturbidrag	Bidrag för svagt befolkningsunderlag
Införandebidrag	Fast införandebidrag
	Ersättning för eftersläpning
	Införandebidrag

De riktade statsbidragen

Sedan den stora statsbidragsreformen på 1990-talet, som slog fast huvudregeln om generell bidragsgivning till kommunsektorn, har de riktade statsbidragen ökat kraftigt i omfattning. Det gäller både i antal statsbidrag och i ekonomisk omslutning.

Kommittén har förståelse för att det ibland finns ett behov av att styra kommunsektorn med riktade statsbidrag. Ibland kan det rentav vara nödvändigt. Under till exempel coronapandemin spelade de riktade statsbidragen en betydelsefull roll för att frigöra resurser och koordinera livräddande insatser inom kommunsektorn.

Men det finns också problem med de riktade statsbidragen. Det grundläggande problemet är att de inte nödvändigtvis styr mot de lokalt identifierade verksamhetsbehoven i kommuner och regioner. Därmed riskerar statens styrning med riktade statsbidrag leda till att resurser inte används på bästa sätt i kommunsektorn.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Men det finns även en mer praktisk problematik med de riktade statsbidragen, som springer ur hur dessa är utformade. Särskilt från kommunsektorn kritiseras vanligen de riktade statsbidragen för att vara utformade på ett sätt som driver administration, skapar ryckighet och ger svaga planeringsförutsättningar.

För att hantera denna dubbelsidiga problematik med de riktade statsbidragen föreslår kommittén

- dels principer för när statens användning av riktade statsbidrag kan anses vara berättigad i styrningen av kommunsektorn,
- dels kriterier för hur de riktade statsbidragen ska vara utformade för att minska den problematik som de ger upphov till.

När det gäller principerna är kommitténs förslag att statsbidrag som går till verksamhet för vilken kommuner och regioner är ansvariga, som huvudregel, ska vara generella. Riktade statsbidrag ska dock kunna ges som *kostnadsersättningar*, vid *extraordinära situationer*, när det finns *samsyn* om behovet av riktat statsbidrag, samt om det finns *särskilda skäl*. Vilka särskilda skäl som avses specificeras i kapitel 4.

Tanken med principerna är att dessa ska gälla löpande. Men för kommitténs vidkommande har de främst använts för att ringa in vilka av dagens riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Om kommittén inte funnit stöd i principerna för att ett visst riktat statsbidrag bör kvarstå som riktat har utgångspunkten varit att det ifrågavarande statsbidraget bör generaliseras. Sedan har det i många fall funnits praktiska omständigheter som har varit nödvändiga att ta i övervägande för att säkerställa ett praktiskt genomförbart förslag på bidrag att inordna i det generella statsbidraget.

Totalt föreslår kommittén att 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Vilka riktade statsbidrag som omfattas framgår i detalj av bilaga 5. Förslaget innebär att det generella statsbidraget till kommunsektorn förstärks med 10,2 miljarder kronor i permanenta medel.

När det gäller den andra delen, utformningskriterier, föreslår kommittén att följande kriterier ska vara vägledande för regeringen vid utformningen av nya riktade statsbidrag:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Riktade statsbidrag ska ha breda användningsområden. Om det finns liknande riktade statsbidrag bör utgångspunkten vara att dessa ska slås ihop.
- Riktade statsbidrag ska vara tidsbestämda och ha en tydlig plan för avveckling eller infasning i det generella statsbidraget redan när de införs.
- Riktade statsbidrag ska utformas så att de minimerar den administration de skapar i användarledet.
- Riktade statsbidrag ska vara av en tillräcklig storlek för att kunna finansiera insatser av betydelse, även med beaktande av bidragens administrativa kostnader.

I anslutning till den sista punkten bedömer kommittén även att ett riktmärke för ett riktat statsbidrags minsta storlek bör införas. Riktmärket ska vara att inget riktat statsbidrag, som vänder sig till alla kommuner eller regioner, ska ge mindre än 100 000 kronor i bidrag till den kommun eller region som får minst. Avsteg från detta riktmärke ska kunna göras, men bör motiveras av regeringen.

Kommittén har även haft i uppdrag att belysa konsekvenser av ett större sektorsbidrag till skolan, samt de riktade statsbidragens påverkan på utfallet inom kostnadsutjämningen. Kommitténs bedömningar i dessa delar framgår i kapitel 4.

Inkomstutjämningen

Syftet med inkomstutjämningen är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar i kommuner och regioner, trots skillnader i skattekraft. För att utvärdera dagens modell för inkomstutjämning har kommittén genomfört en rad olika analyser. I analyserna har systemets syfte, att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar, ställts mot andra aspekter, såsom tillväxt och legitimitet.

Kommittén har i uppdrag att dels utreda om inkomstutjämningen kan ha tillväxthämmande effekter, dels föreslå åtgärder för att minska potentiella negativa effekter. Trots en teoretisk möjlighet så har kommittén inte hittat någon evidens som visar på att inkomstutjämningen har tillväxthämmande effekter. Om det ändå är önskvärt med stärkta incitament för tillväxt bör en sådan åtgärd inte innebära en minskad

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

utjämning av skillnader i skattekraft. Kommittén har övervägt att inkludera en tillväxtkomponent i inkomstutjämningen, som baserar sig på daglönesumman. En sådan komponent har dock vissa baksidor, som att den skulle leda till en samhällsekonomiskt ineffektiv konkurrens om företagsetableringar på bekostnad av samverkanslösningar inom en lokal arbetsmarknadsregion. Därför har kommittén inte valt att inkludera en sådan komponent i det samlade förslaget på ny inkomstutjämning.

Demografi, socioekonomi och näringslivsstruktur är tre faktorer som påverkar skattekraftens nivå. En ytterligare faktor är personer som bor i Sverige men arbetar i ett annat land, så kallade gränspendlare. För att synliggöra effekten på skattekraften av gränspendling bör det utredas om kompensationen för detta kan separeras från inkomstutjämningen.

Den länsvisa skattesatsen bör uppdateras och utgå från rikets genomsnittliga skattesats 2022. Utan en uppdatering av den genomsnittliga skattesatsen är kompensationsgraden i praktiken lägre än den avsedda. Kommittén anser att transparens i systemet är viktigt och föreslår därför en uppdatering.

Kompensationsgraden bör vara lika för kommuner och regioner, samtidigt som negativa marginaleffekter så långt som möjligt bör undvikas. Kommittén ser inte någon anledning till att likvärdiga förutsättningar skulle vara av mindre betydelse för regionerna och föreslår därför att kompensationsgraden för bidragsmottagande regioner höjs till 95 procent.

Garantinivån bör fortsatt vara densamma för kommuner och regioner för att undvika oönskade omfördelningar vid skatteväxlingar. Garantinivån bör också vara på en nivå som innebär att regleringsposten ligger så nära noll som möjligt, samtidigt som inga ytterligare kommuner eller regioner med negativa marginaleffekter tillkommer som en konsekvens av förändringen. Kommittén föreslår därför en garantinivå på 116 procent.

Utöver skillnader i skattekraften så föreligger det stora skillnader i intäkter från fastighetsavgiften. Kommittén gör dock bedömningen att det finns ytterligare faktorer som bör utredas om fastighetsavgiften ska utjämnas. Kommitténs överväganden och förslag rörande inkomstutjämningen behandlas i kapitel 5.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kostnadsutjämningen

Kostnadsutjämningen är den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som syftar till att utjämna för strukturella kostnadsskillnader mellan kommuner och mellan regioner. I kapitel 6 respektive 7 redovisas kommitténs översyn och förslag beträffande kostnadsutjämningen för kommuner respektive regioner. I kapitel 8 redovisas kommitténs översyn och förslag beträffande kollektivtrafiken.

Förslaget för kostnadsutjämningen för kommuner innebär att delmodellerna för verksamhetsövergripande kostnader och infrastruktur och skydd delas upp efter verksamhetsområde. Detta innebär fler delmodeller, vilket kan ses som ett mer komplicerat system. Men systemet i sig blir enklare att förstå och förklara när det bli tydligare vad de olika delmodellerna avser. Förslaget för regioner innebär ingen förändring av antalet delmodeller.

Tabell 2 Kostnadsutjämningen för kommuner

Nuvarande system	Förslag
Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet	Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet
Förskoleklass och grundskola	Förskoleklass och grundskola
Gymnasieskola	Gymnasieskola
Kommunal vuxenutbildning	Kommunal vuxenutbildning
Individ- och familjeomsorg	Individ- och familjeomsorg
Äldreomsorg	Äldreomsorg
Kollektivtrafik	Kollektivtrafik
Infrastruktur och skydd	Gator och vägar
Verksamhetsövergripande kostnader	Räddningstjänst
	Befolkningsminskning
	Fastighet
	Politisk verksamhet

En genomgående förändring som sker i delmodellerna förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg och äldreomsorg är att ersättningen för övergripande administration överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

En ytterligare övergripande förändring sker mot bakgrund av att nuvarande modell som beräknar merkostnaderna för gleshet inte har

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förvaltats och kan därför inte uppdateras eller utvärderas. Analysen av nuvarande gleshetskomponenter tyder också på stora brister, därför har nya metoder för att fånga merkostnaden orsakad av gles bebyggelsestruktur utvecklats för delmodellerna förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt hälso- och sjukvård. Med utgångspunkt i invånarnas bosättningsmönster har ett nytt mått för gleshet skapats. Måttet har också kompletterats med en ö-faktor där en sådan visat sig ha betydelse för kostnader. En helt ny beräkningsmetod har också inneburit att förändringen har relativt stor påverkan för enskilda kommuner i de olika delmodellerna. Gleshet kommer även fortsättningsvis speglas med ett gleshetsindex för att följa kostnadutvecklingen.

Merkostnadskomponenter för strukturellt löneläge finns i delmodellerna förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg, äldreomsorg samt hälso- och sjukvård. Både löneindexet och lönekostnadsandelarna har uppdaterats i samtliga av de ovan nämnda delmodellerna.

För delmodellerna förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola samt gymnasieskola anser kommittén att nuvarande delmodeller kan förenklas genom att exkludera faktorer som inte tydligt har visat sig ha betydelse för skillnader i kostnader eller på andra sätt kan motiveras. Det innebär att dagens ersättningar för befolkningsförändringar avskaffas i samtliga delmodeller, samt att merkostnadskomponenten för språk avskaffas i delmodellen för äldreomsorg.

Samtliga ingående komponenter i de olika delmodellerna har setts över och vid behov justerats. Här har avvägningen mellan enkelhet och träffsäkerhet varit en återkommande fråga för kommittén. I delmodellen för äldreomsorg har det inneburit en något finare åldersindelning, där träffsäkerheten bedömts väga tyngst. I delmodellen för komvux har det däremot inneburit att kommittén har valt att behålla dagens målgrupper, eftersom en finare indelning inte visat sig öka träffsäkerheten tillräckligt i förhållande till den ökade komplexiteten. Ibland har enkelheten också inneburit en strävan mot mer enhetliga delmodeller. I delmodellerna för äldreomsorg, förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, samt gymnasieskola finns till exempel merkostnadskomponenter för socioekonomi. Detta saknas dock i delmodellen för grundskola, trots att socioekonomiska faktorer

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

har stor påverkan på skolresultaten. En merkostnadskomponent i delmodellen för förskoleklass och grundskola har därför inkluderats.

I ett antal delmodeller har en klassindelad struktur, där kommuner delas in i grupper baserat på strukturella förutsättningar, bytts ut till en kontinuerlig struktur, som inte delar in kommuner i grupper utan tar hänsyn till de olika strukturella förutsättningarna i kommuner. En klassindelad struktur är känslig för antagandena om var gränserna går, och kan ge upphov till så kallade tröskeleffekter om en kommun genom förändringar i strukturen går från en klass till en annan. En kontinuerlig struktur har fördelen att den beaktar den enskilda kommunens eller regionens förutsättningar och inte buntar ihop kommuner eller regioner i grupper. Även om en kontinuerlig struktur kan upplevas mer komplex anser kommittén att fördelarna överstiger nackdelarna.

Standardkostnaden för gator och vägar har tidigare utgått från vilken kommungrupp kommunen befinner sig. Kommittén har förändrat delmodellen och utgår nu i huvudsak från kommunens egna strukturella förutsättningar.

Beträffande delmodellen för gymnasieskolan görs flera förändringar för att renodla komponenterna och skapa tydligare incitament för en effektiv verksamhet. Även här gör kommittén bedömningen att fler komponenter inte behöver innebära ett mer komplicerat system, om det blir enklare att förstå vad som utjämnas.

Delmodellen för individ- och familjeomsorgen delas upp i barn- och ungdomsvård samt i övrig individ- och familjeomsorg. Detta görs för att delmodellen ska bli mer följsam till utvecklingen av verksamheten. Bägge delarna bygger på regressionsanalys, men styrs av olika variabler.

Komponenten för befolkningsminskning behålls, men går från att vara en komponent i verksamhetsövergripande kostnader till att bli en egen delmodell. Kommittén anser dock att dagens kompensation på 10 år avser en för lång tidsperiod. För att öka incitamenten till anpassning där det är möjligt föreslås att kommuner som har minskat sin totala folkmängd med mer än 2 procent under de senaste fem åren erhåller ersättning. För befolkningsminskning under längre tidsperiod kan större anpassningar behövas. Mot denna bakgrund föreslår kommittén inrättande av en mer långsiktig kommundelegation.

Den nuvarande komponenten för eftersläpning bryts ut från kostnadsutjämningen och blir en egen del under anslaget 1:1 *Kommunal-*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ekonomisk utjämning för att tydliggöra att ersättningen är av tillfällig natur. Utöver det kompletteras komponenten med en ventil för kommuner och regioner med en tillfälligt mycket kraftig befolkningstillväxt enskilda år.

Beträffande delmodellen för hälso- och sjukvård för regionerna ökar antalet celler i matrisen från 22 till 28. Här har kommittén ansett att fördelarna med en högre träffsäkerhet överstiger nackdelarna med en något mer komplicerad beräkning. Den nya matrisen speglar på ett bättre sätt kostnaderna för olika personer. Inkomst och utbildning finns kvar som variabler. Sysselsättningsstatus tillkommer, men boendestatus tas bort. Samtidigt görs åldersindelningen för personer över 18 år något finare. Gleshet beräknas på ett nytt sätt där hänsyn också tas till små sjukhus på grund av litet invånarantal.

Kompensationen till regioner som minskar respektive ökar kraftigt tas bort. Kommittén har inte hittat några tydliga merkostnader för dessa regioner.

Kollektivtrafiken är en gemensam delmodell för kommuner och regioner och kommer fortsatt att vara det. Delmodellen bygger på ett uppdaterat samband mellan de förklarande variablerna och de totala kostnaderna för länen. För kommunerna föreslås fördelningen i de län som ännu har ett delat ansvar mellan kommunerna och regionen bygga på överenskommelser inom respektive län.

LSS-utjämningen

Kommittén anser att det fortsatt behövs en utjämning för LSS-kostnader. Både när det gäller antal insatser och kostnader råder det stora skillnader mellan kommuner.

Den huvudsakliga förklaringen till att LSS-utjämningen hanteras i ett separat system, skilt från det kommunalekonomiska utjämningssystemet, är att det bygger på delvis påverkbara faktorer. Kärnan i denna problematik är, enligt kommitténs uppfattning, användningen av det så kallade personalkostnadsindexet i beräkningen av standardkostnaden, som bygger på redovisade kostnader och vars syfte är att fånga skillnader i behov av stöd hos de personer som får insatser enligt LSS. Utöver att detta index är påverkbart finns inte heller något som stöder att skillnader i personalkostnadsindex speglar skillnader i bemanningsbehov. Därför föreslås att personalkostnadsindex tas bort

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

från utjämningsmodellen. Detta medför dock att en särskild ventil för stora vårdbehov i främst små kommuner behöver skapas.

I avsaknad av ett personalkostnadsindex införs två nya merkostnadskomponenter i modellen: en för högt strukturellt löneläge och en för övergripande administration. Vidare sker en del uppdateringar av prislapparna i modellen. Eftersom stora variationer under året kan förekomma, framför allt i mindre kommuner, bör LSS-insatserna också beräknas utifrån ett genomsnitt av minst två mättillfällen under året.

I dag utjämnas insatser enligt LSS, men inte enligt socialtjänstlagen (SoL). Detta skapar incitament att välja insatser enligt LSS i stället för SoL, även om det inte alltid är det bästa alternativet ur ett brukarperspektiv. Bedömningen är att en delmodell för utjämning av SoL-insatser behövs både med avseende på incitamentsstrukturen och för att det är en relativt stor obligatorisk verksamhet med stora skillnader mellan kommunerna, såväl i antal insatser som i kostnader. Kommittén bedömer dock att införandet behöver föregås av att regeringen ger berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa kvaliteten på de ingående uppgifterna. Kommitténs överväganden och förslag rörande LSS-utjämningen och SoL behandlas i kapitel 9.

Strukturbidraget

Enligt direktiven ska kommittén analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras. Kommittén föreslår att nuvarande strukturbidrag för kommuner tas bort och ersätts av ett bidrag för svagt befolkningsunderlag och ett fast införandebidrag, som begränsar den totala förändringen av den del av strukturbidraget som inte avser svagt befolkningsunderlag till högst 500 kronor per invånare.

Även för regionerna föreslås strukturbidraget tas bort i sin nuvarande form. Den del som avser små landsting ersätts med en merkostnadskomponent för små sjukhus i kostnadsutjämningens gleshetsindex i delmodellen för hälso- och sjukvård. Den del av strukturbidraget som avser tidigare bidragsförändringar tas bort och ersätts med ett fast införandebidrag, som begränsar den totala förändringen av borttagandet till högst 250 kronor per invånare. Kommitténs överväganden och förslag rörande strukturbidragen till kommuner och regioner behandlas i kapitel 10.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Införandebidrag

En översyn av utjämningssystemet skapar alltid förändringar. I detta fall är det för vissa enskilda kommuner och regioner relativt stora förändringar. Enligt kommitténs mening bör förändringar införas succesivt, men kan inte fasas in under en alltför lång tid.

Kommittén föreslår två separata införandebidrag: ett för det kommunalekonomiska utjämningssystemet och ett för LSS-utjämningen. För att den samlade förändringen inte ska bli för stor föreslås också ett gemensamt tak. Därtill föreslår kommittén ett fast införandebidrag för kommuner och regioner som får kraftiga negativa förändringar till följd av förslaget.

Utöver orsaken till det fasta införandebidraget som har beskrivits ovan får även kommuner som har negativa förändringar som överstiger 1 500 kronor per invånare i det kommunalekonomiska utjämningssystemet, och regioner som har negativa förändringar som överstiger 750 kronor per invånare del av det fasta införandebidraget. Kommitténs överväganden och förslag rörande införandebidragen till kommuner och regioner behandlas i kapitel 11.

Effekter vid sammanläggningar

Kommittén ska enligt direktiven bedöma om utjämningssystemets omfördelningseffekter vid sammanläggningar av kommuner respektive regioner är ändamålsenliga och vid behov föreslå förändringar av systemet. Bakgrunden är dels att utjämningssystemet inte bör motverka frivilliga sammanläggningar, dels att nuvarande lagparagraf kan ge upphov till orimliga konsekvenser under anpassningsperioden på fyra år.[1]

Kommittén anser att nuvarande lagparagraf kan tolkas på ett olyckligt sätt som inte är i överensstämmelse med förarbetena till lagstiftningen.[2] Kommittén föreslår därför en ändring i lagen som innebär ett förtydligande av ersättningen för den nya kommunens intäkter under de första fyra åren.

För att tydliggöra förutsättningarna på längre sikt och underlätta sammanläggningar menar kommittén att det behövs en ny paragraf om den nya kommunen eller regionens intäkter efter de fyra första

[1] Lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning, § 17a.
[2] Prop. 2013/14:1 *Budgetpropositionen för 2014.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

åren som innebär att den nya kommunen eller regionen får behålla de ingående kommunernas eller regionernas intäkter av det fasta införandebidraget och svagt befolkningsunderlag.

En sammanläggning av framför allt små kommuner med stora ersättningar för övergripande administration kan ändå innebära väsentligt lägre intäkter från kostnadsutjämningen för den sammanlagda kommunen. Kommitténs bedömning är därför att en del av intäktsminskningen kan överföras till det föreslagna fasta införandebidraget för att säkerställa långsiktiga incitament för sammanläggning.

Samlade ekonomiska effekter

I kapitel 13 redovisas de samlade ekonomiska effekterna av kommitténs förslag. Förändringarna för kommunerna exklusive LSS varierar från +4 503 kronor per invånare i Dorotea till –1 500 kronor per invånare i samtliga kommuner som erhåller ett fast införandebidrag. Den kommungrupp som har den största negativa förändringen med 947 kronor per invånare i genomsnitt är pendlingskommun nära storstad. Största positiva förändringen på 1 618 kronor per invånare i genomsnitt har kommungruppen pendlingskommun nära mindre tätort.

Den samlade förändringen innebär att glesa kommuner, kommuner med liten folkmängd och de socioekonomiskt svagare kommunerna i genomsnitt får en positiv förändring. Socioekonomiskt starkare kommuner med stor folkmängd eller tät bebyggelsestruktur får i genomsnitt en negativ förändring. Det är förändringarna i kostnadsutjämningen som är den främsta orsaken bakom förändringar på kommungruppsnivå.

När nya komponenter införs i befintliga delmodeller leder det i regel till stora förändringar i utfall. Detta är till exempel fallet med den socioekonomiska komponent som föreslås ingå i delmodellen för förskoleklass och grundskola. Även när helt nya beräkningsmetoder utvecklas, som i fallet med kommitténs förslag till nya gleshetsersättningar, tenderar det att ge upphov till större förändringar. Detta är viktiga faktorer bakom de samlade förändringarna i kostnadsutjämningen.

Men även om en delmodell enbart uppdateras kan stora förändringar ske på grund av att verksamheten har förändrats. Den genomsnittliga

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förändringen i standardkostnad är till exempel störst i delmodellen individ- och familjeomsorg. Detta beror främst på hur verksamheten har utvecklats sedan den senaste översynen av kostnadsutjämningen (se kapitel 6 för en djupare analys).

För vissa kommuner, till exempel Arjeplog, sker stora negativa förändringar när det gäller befolkningsminskning. Detta beror på att delmodellen nu utgår från befolkningsminskning de senaste fem åren i stället för de senaste tio åren. Även när det gäller komponenten för administration är förändringarna relativt stora. Orsaken är att komponenten nu tydligare utjämnar för smådriftsnackdelar, och inte lika mycket för gleshet. Komponenten har också gjorts kontinuerlig, vilket ger större förändringar för kommuner som ligger nära klassindelningens gränser.

Lomma är den kommun som har den största negativa förändringen i kostnadsutjämningen – detta trots att kommunen inte har den största negativa förändringen i någon delmodell. Det beror på att förändringarna går åt samma håll i flera delmodeller. Det fasta införandebidraget säkerställer att ingen kommun får en större total negativ förändring än –1 500 kronor per invånare. Med ett införandebidrag begränsas också den årliga negativa förändringen till maximalt 300 kronor per invånare.

Förslagen i LSS-utjämningen innebär relativt omfattande förändringar. Det är främst förslaget att personalkostnadsindex tas bort som medför stora förändringar i utfall. Förändringen varierar från –1 673 kronor per invånare i Högsby till +2 376 kronor per invånare i Bjurholm. Ett separat införandebidrag för LSS-utjämningen införs dock så att ingen kommun får en årlig förändring större än 250 kronor per invånare.

För att ingen kommun ska uppleva större samlade negativa effekter än 400 kronor per invånare och år införs också ett gemensamt införandebidrag för LSS-utjämningen och det kommunalekonomiska utjämningssystemet.

För regionerna sker de största negativa förändringarna i Uppsala och Stockholm, men av lite olika orsaker. Den totala negativa förändringen för båda uppgår till 750 kronor per invånare, inklusive fast införandebidrag. I Region Uppsala är det främst förändringar i kostnadsutjämningen som är orsaken. Det främsta skälet är att bidraget för befolkningstillväxt tas bort från systemet. Detta gäller dock för 2024. Förändringen kan bli en annan utifrån befolkningsutvecklingen

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

fram tills det nya systemet införs. För Region Stockholm är det i stället förändringarna i inkomstutjämningen som har störst påverkan. Även Region Norrbotten och Region Halland har negativa förändringar, men under 130 kronor per invånare.

På andra sidan spannet är de positiva förändringarna störst för Region Jämtland Härjedalen och Region Gotland. Detta beror på att smådriftsnackdelar nu lyfts in i kostnadsutjämningen och uppdaterats. Detta har tidigare ingått i strukturbidraget, men med ett fast belopp vilket innebär att ersättningen urholkats. För regionerna föreslås ett införandebidrag som innebär att den negativa effekten begränsas till 250 kronor per invånare och år.

Skattesatserna

Kommittén har enligt tilläggsdirektiven också i uppdrag att analysera orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner och lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner. Detta analyseras i kapitel 14 (orsaker) samt kapitel 15 (åtgärder).

Trots långtgående utjämning finns det relativt stora skillnader i kommunernas skatteuttag. Skillnaden i total kommunalskatt (kommun och region) uppgår 2024 till 6,17 procentenheter.

För de enskilda invånarna som har inkomst från arbete eller pension är skillnaden i effektiv skatt betydligt lägre genom framför allt jobbskatteavdraget. Staten utjämnar delvis för skillnader i skattesats genom jobbskatteavdraget. Den initiala skillnaden i total kommunalskatt på 6,17 procent blir efter de olika reduktionerna i skattesystemet bara 3,95 procent. För personer med inkomster från olika socialförsäkringar kvarstår dock den stora skillnaden.

Kommitténs analyser beträffande orsakerna till skillnader i skattesats visar på att det är en stor spridning mellan hur olika kommuner prioriterar, men att skillnaderna företrädesvis härstammar från den obligatoriska utjämnande verksamheten. Om dessa skillnader beror på högre ambition eller lägre effektivitet har inte varit möjligt att identifiera. Om de beror på lägre effektivitet kan någon av de åtgärder som föreslås i kapitel 15 minska skatteskillnaderna. Kommitténs bedömning är att ett kontinuerligt arbete för att bedriva den kommunala verksamheten effektivt kan motverka höga och ökande skattesatser.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Därför kan det finnas skäl för staten att genom olika åtgärder underlätta kommunernas och regionernas arbete med att effektivisera den kommunala verksamheten. I det sammanhanget föreslår kommittén att statens bidrag till Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) ska ökas för att föreningen ska kunna utöka sitt arbete med att vidareutveckla möjligheterna till jämförelser och analyser av effektivitet.

Kommittén föreslår, som vi har beskrivit ovan, att bidraget för befolkningsminskning i kostnadsutjämningen begränsas till fem år. Verksamheter som kan anpassas bör kunna anpassas under denna tid. Vid mer ihållande befolkningsminskning kan dock större åtgärder krävas för att anpassa verksamheten. För främst dessa kommuner och regioner föreslår kommittén att stöd bör kunna sökas via en kommundelegation med uppdrag på längre sikt än nuvarande.

Staten har tidigare begränsat den kommunala beskattningsrätten, men för att göra detta krävs att vissa kriterier är uppfyllda. Kommittén bedömer att dessa kriterier i dagsläget inte är uppfyllda. Därför är inte skattetak eller skattestopp en möjlig åtgärd i nuvarande situation. Detta gäller även de åtgärder som liknar skattetak och skattestopp, till exempel åtgärder där staten minskar bidraget till den kommun eller region som höjer skatten.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

dels att 1, 3, 4, 7, 8, 11–13, 15, 16 och 17 a §§ och rubriken närmast före 11 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 10 a, 11 a, 14 och 17 b §§, och närmast före 10 a och 11 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag innehåller bestämmelser om inkomst- och kostnadsutjämning för kommuner och regioner.	
Lagen innehåller även bestämmelser om *strukturbidrag* och införandebidrag samt om regleringsbidrag och regleringsavgift.	Lagen innehåller även bestämmelser om *bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag, fasta införandebidrag* och införandebidrag samt om regleringsbidrag och regleringsavgift.
3 §[2]	
I denna lag används följande termer i den betydelse som anges här.	
Utjämningsår: Det år bidrag eller avgift ska betalas.	

[1] Senaste lydelse 2019:916.
[2] Senaste lydelse 2019:916.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Uppräknat skatteunderlag: De sammanlagda beskattningsbara inkomsterna för en kommun eller region enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i fråga om kommunal inkomstskatt året före utjämningsåret, uppräknade med uppräkningsfaktorerna enligt 4 § tredje stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Uppräknad medelskattekraft: Summan av de uppräknade skatteunderlagen för hela landet dividerad med antalet invånare i landet den 1 november året före utjämningsåret.

Skatteutjämningsunderlag: Den uppräknade medelskattekraften multiplicerad med antalet folkbokförda invånare i kommunen respektive regionen den 1 november året före utjämningsåret uppräknad med den procentsats som anges i 4 §.

Medelskattesats: Varje kommuns och regions skatteunderlag multiplicerad med dess skattesats varefter summan av de beräknade beloppen divideras med skatteunderlaget i landet. Skatteunderlaget och skattesatsen för kommuner som inte ingår i en region undantas från denna beräkning.

Standardkostnad: En för varje kommun eller region beräknad teoretisk kostnad för var och en av de verksamheter och kostnadsslag som anges i 8 §, varvid kostnaden beräknas med utgångspunkt i faktorer som är av särskild betydelse för att belysa strukturella förhållanden.

Strukturkostnad: Summan av standardkostnaderna för en kommun eller region.

Bidragsminskning: En bidragsminskning föreligger i den mån nettot av en kommuns eller en regions bidrag och avgifter år *2019* enligt den då gällande lydelsen av denna lag är större än nettot av kommunens eller regionens bidrag och avgifter för samma år beräknade enligt 5, 6, 9–12, 15 och 16 §§.

Bidragsminskning: En bidragsminskning föreligger i den mån nettot av en kommuns eller en regions bidrag och avgifter år *2025* enligt den då gällande lydelsen av denna lag är större än nettot av kommunens eller regionens bidrag och avgifter för samma år beräknade enligt 5, 6, 9–12, 15 och 16 §§.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4 §[3]

Vid beräkning av skatteutjämningsunderlaget för en kommun och för en region ska procentsatsen vara *115* procent.	Vid beräkning av skatteutjämningsunderlaget för en kommun och för en region ska procentsatsen vara *116* procent.

7 §[4]

Regeringen fastställer för varje län de skattesatser (länsvisa skattesatser) som ska tillämpas vid beräkning av bidrag enligt 5 § och avgifter enligt 6 §.

De länsvisa skattesatserna ska för bidragsberättigade kommuner fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år *2003 och för bidragsberättigade regioner utifrån 90 procent av medelskattesatsen samma år*.	De länsvisa skattesatserna ska för bidragsberättigade kommuner *och regioner* fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år *2022*.
För avgiftsskyldiga kommuner och regioner ska de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år *2003*.	För avgiftsskyldiga kommuner och regioner ska de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år *2022*.

8 §[5]

För varje kommun beräknas standardkostnaden för

1. förskola, fritidshem och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800),
2. förskoleklass och grundskola,
3. gymnasieskola,
4. individ- och familjeomsorg,
5. kommunal vuxenutbildning,
6. äldreomsorg,

7. *infrastruktur* och *skydd*, *och*	7. *gator* och *vägar*,
8. *verksamhetsövergripande kostnader.*	8. *räddningstjänst,*
	9. befolkningsminskning,

[3] Senaste lydelse 2019:916.
[4] Senaste lydelse 2019:916.
[5] Senaste lydelse 2019:916.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

10. fastigheter, och

11. politisk verksamhet.

För varje region beräknas standardkostnaden för

1. hälso- och sjukvård, *och*

2. befolkningsförändringar.

För varje region beräknas standardkostnaden för hälso- och sjukvård.

En standardkostnad beräknas också för kollektivtrafik. Kostnaden fördelas mellan kommuner och regioner enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Bidrag för eftersläpning av intäkter

10 a §

En kommun eller region som utifrån sin befolkningstillväxt får en beräknad standardkostnad för eftersläpning av intäkter har rätt till ett bidrag för del av de uteblivna intäkterna.

Strukturbidrag

Bidrag för svagt befolkningsunderlag

11 §[6]

En kommun har rätt till ett *strukturbidrag enligt följande.*

En kommun *som utifrån lokalt och regionalt befolkningsunderlag år 2022 får en beräknad standardkostnad för svagt befolkningsunderlag* har rätt till ett *fast bidrag med motsvarande belopp*.

En kommun som år 2004 haft en beräknad standardkostnad för svagt befolkningsunderlag har rätt till bidrag med motsvarande belopp.

En kommun som år 2013 fått strukturbidrag för näringslivs- och

[6] Senaste lydelse 2015:1010.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

sysselsättningsfrämjande åtgärder eller för bidragsminskning har rätt till ett bidrag motsvarande den del av summan av dessa belopp som överstiger 0,22 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2014.

Fast införandebidrag

11 a §

En kommun har rätt till ett fast införandebidrag enligt följande.

En kommun som får en bidragsminskning enligt tredje stycket samt 5, 6, 9–11, 15 och 16 §§ har rätt till ett årligt bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 1 500 kronor per invånare.

En kommun som fick strukturbidrag 2025 enligt den då gällande lydelsen av denna lag, och som får en bidragsminskning för den del av strukturbidraget som avser annat än svagt befolkningsunderlag som sammantaget överstiger 500 kronor, har även rätt till ett årligt bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 500 kronor per invånare.

12 §[7]

En region har rätt till ett *strukturbidrag* enligt följande.

En region som *år 2004 haft en beräknad standardkostnad för små regioner* har rätt till ett bidrag *med motsvarande belopp*.

En region har rätt till ett *fast införandebidrag* enligt följande.

En region som *får en bidragsminskning enligt tredje stycket samt 5, 6, 9–10 a, 15 och 16 §§* har rätt till ett *årligt* bidrag *för den*

[7] Senaste lydelse 2019:916.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

	del av bidragsminskningen som överstiger 750 kronor per invånare.
En region som *år 2013* fått strukturbidrag *för* bidragsminskning *har rätt till ett bidrag motsvarande den del av beloppet som överstiger 0,11 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2014.*	En region som fått strukturbidrag *2025 enligt den då gällande lydelsen av denna lag, och som får en* bidragsminskning *för den del av strukturbidraget som avser annat än små regioner som sammantaget överstiger 250 kronor, har även rätt till ett årligt bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 250 kronor per invånare.*
13 §[8]	
En kommun eller region som får en bidragsminskning har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger *250* kronor per invånare.	En kommun eller region som får en bidragsminskning har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger *300* kronor per invånare *för kommunen och 250 kronor per invånare för regionen*.
Införandebidraget ska därefter årligen minska med *250* kronor per invånare till dess det upphör.	Införandebidraget ska därefter årligen minska med *300* kronor per invånare *för kommunen och 250 kronor per invånare för regionen* till dess det upphör.
	14 §
	En kommun eller region som får en bidragsminskning enligt 13 § och enligt 6 a § lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade som sammantaget överstiger 400 kronor per invånare, har i stället för vad som anges i 13 §, rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidrags-

[8] Senaste lydelse 2019:916.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

	minskningen som överstiger 400 kronor per invånare.
15 §[9]	
Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, *strukturbidrag* och införandebidrag, minskade med statens samlade inkomster från inkomstutjämningsavgifter och kostnadsutjämningsavgifter, är lägre än statens anslag för dessa bidrag, ska skillnaden fördelas till kommuner respektive regioner som regleringsbidrag, med ett enhetligt belopp per invånare i landet.	Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, *bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag, fasta införandebidrag* och införandebidrag, minskade med statens samlade inkomster från inkomstutjämningsavgifter och kostnadsutjämningsavgifter, är lägre än statens anslag för dessa bidrag, ska skillnaden fördelas till kommuner respektive regioner som regleringsbidrag, med ett enhetligt belopp per invånare i landet.
16 §[10]	
Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, *strukturbidrag* och införandebidrag, minskade med statens samlade inkomster från inkomstutjämningsavgifter och kostnadsutjämningsavgifter, är högre än statens anslag för dessa bidrag, ska skillnaden betalas av kommuner respektive regioner i form av regleringsavgift, med ett enhetligt belopp per invånare i landet.	Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, *bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag, fasta införandebidrag* och införandebidrag, minskade med statens samlade inkomster från inkomstutjämningsavgifter och kostnadsutjämningsavgifter, är högre än statens anslag för dessa bidrag, ska skillnaden betalas av kommuner respektive regioner i form av regleringsavgift, med ett enhetligt belopp per invånare i landet.

[9] Senaste lydelse 2019:916.
[10] Senaste lydelse 2019:916.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

17 a §[11]

Beräkningen av *strukturbidrag*, standardkostnader för *infrastruktur och skydd och verksamhetsövergripande kostnader samt faktorer som avser förändringar i befolkningen som görs i beräkningen av övriga standardkostnader* för en kommun som sammanläggs med en annan kommun eller flera andra kommuner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, ska göras enligt följande.

Den nya kommunens *strukturbidrag* och standardkostnader ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på *det högsta värdet på strukturbidrag*, standardkostnader för *infrastruktur och skydd och verksamhetsövergripande kostnader samt faktorer som avser förändringar i befolkningen i övriga standardkostnader* beräknade på grundval av den indelning av kommuner

1. som gäller den 1 januari utjämningsåret, eller

2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från de i sammanläggningen ingående kommunernas *strukturbidrag* samt standard-

Beräkningen av *bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag*, *införandebidrag*, standardkostnader för *räddningstjänst, befolkningsminskning och politisk verksamhet samt merkostnadskomponenten för administration* för en kommun som sammanläggs med en annan kommun eller flera andra kommuner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, ska göras enligt följande.

Den nya kommunens *bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag* och standardkostnader ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på *summan räknat i kronor*, *av bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag,* standardkostnader för *räddningstjänst, befolkningsminskning och politisk verksamhet samt merkostnadskomponenten för administration*, beräknade på grundval av den indelning av kommuner

2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från *summan räknat i kronor av* de i sammanläggningen ingående kommunernas *bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast*

[11] Senaste lydelse 2019:916.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kostnader för respektive verksamhet eller kostnadsslag.

införandebidrag, införandebidrag samt standardkostnader för respektive verksamhet eller kostnadsslag.

Den nya kommunen ska, efter det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, få behålla summan räknat i kronor, av de ingående kommunernas bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag.

17 b §

Beräkningen av fast införandebidrag och införandebidrag, för en region som sammanläggs med en annan region eller flera andra regioner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, ska göras enligt följande.

Den nya regionens fasta införandebidrag och införandebidrag ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på summan räknat i kronor, av fast införandebidrag och införandebidrag, beräknade på grundval av den indelning av regioner

1. som gäller den 1 januari utjämningsåret, eller

2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från summan räknat i kronor av de i sammanläggningen ingående regionernas fasta införandebidrag och införandebidrag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den nya regionen ska, efter det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, få behålla summan räknat i kronor, av de ingående regionernas fasta införandebidrag.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om bidrag och avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 a §, och närmast före 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §[1]
Denna lag innehåller bestämmelser om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om assistansersättning.	Denna lag innehåller bestämmelser om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om assistansersättning *samt om införandebidrag*.
	Införandebidrag
	6 a §
	En kommun som får en bidragsminskning i systemet för utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 250 kronor per invånare.
	Införandebidraget ska därefter årligen minska med 250 kronor per invånare till dess det upphör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

[1] Senaste lydelse 2010:1303.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning[1]

dels att 14 d, 14 e, 17 och 25 a–25 c §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 14 d, 14 e, 17 och 25 a–25 c §§ och rubrikerna närmast efter 15, 17 och 25 §§ ska utgå,

dels att 1, 2, 3, 6, 6 a, 6 d, 6 f, 6 g, 7, 7 a, 7 b, 7 d, 7 e, 8, 8 c, 8 d, 8 e, 9, 9 a, 10, 14, 14 a, 14 b, 14 c, 14 f, 15, 16, 18, 19, 20, 20 a och 26 §§, bilagan och rubrikerna närmast före 6 g, 7 c, 7 e, 8 b, 8 e, 9 a, 13 a, 14 c, 15, 16, 18 och 20 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 7 c, 8 b och 13 a §§ ska lyda ”Gles bebyggelsestruktur”, ”Gles bebyggelsestruktur” respektive ”Förvärvsfrekvens”,

dels att rubrikerna närmast efter 7 e, 8 e och 9 a §§ ska sättas närmast efter 7 f, 8 g respektive 9 d §,

dels att det ska införas nio nya paragrafer, 7 f, 8 f, 8 g, 9 b–9 d, 14 g, 15 a och 28 §§, och närmast före 7 f, 8 f, 8 g, 9b–9 d, 14 g, 15 a och 28 §§ och närmast efter 15, 15 a och 17 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §[2]
Statistiska centralbyrån ska varje utjämningsår beräkna	Statistiska centralbyrån ska varje utjämningsår beräkna
1. skatteutjämningsunderlag, standardkostnad och strukturkostnad enligt 3 § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning,	1. skatteutjämningsunderlag, standardkostnad och strukturkostnad enligt 3 § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning,
2. inkomstutjämningsbidrag enligt 5 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,	2. inkomstutjämningsbidrag enligt 5 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,
3. inkomstutjämningsavgift enligt 6 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,	3. inkomstutjämningsavgift enligt 6 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,

[1] Senaste lydelse av
14 d § 2019:797
14 e § 2019:797
17 § 2019:797
25 a § 2019:797
25 b § 2019:797
25 c § 2019:797
rubriken närmast före
14 d § 2019:797
rubriken närmast före
14 e § 2019:797
rubriken närmast före
17 § 2019:797
rubriken närmast före
25 a § 2019:797
rubriken närmast före
25 b § 2019:797
rubriken närmast före
25 c § 2019:797
rubriken närmast efter
15 § 2019:797
rubriken närmast efter
25 § 2019:797.

[2] Senaste lydelse 2013:976.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4. kostnadsutjämningsbidrag enligt 9 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,

5. kostnadsutjämningsavgift enligt 10 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,

6. *strukturbidrag* enligt *11 och 12 §§* lagen om kommunalekonomisk utjämning,

6. *bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag* enligt *10 a–12 §§* lagen om kommunalekonomisk utjämning,

7. införandebidrag enligt 13 § lagen om kommunalekonomisk utjämning,

7. införandebidrag enligt 13 *och 14 §§* lagen om kommunalekonomisk utjämning,

8. regleringsbidrag enligt 15 § lagen om kommunalekonomisk utjämning, och

9. regleringsavgift enligt 16 § lagen om kommunalekonomisk utjämning.

Nuvarande lydelse

2 §

Vid beräkning av inkomstutjämningsbidrag för kommuner och för regioner ska följande länsvisa skattesatser tillämpas:

Län	Kommuner	Region
Stockholms	*19,05*	*10,03*
Uppsala	*19,14*	*9,94*
Södermanlands	*19,87*	*9,21*
Östergötlands	*18,93*	*10,15*
Jönköpings	*19,14*	*9,94*
Kronobergs	*19,77*	*9,31*
Kalmar	*20,36*	*8,72*
Blekinge	*19,11*	*9,97*
Skåne	*19,70*	*9,38*
Hallands	*19,28*	*9,80*
Västra Götalands	*19,41*	*9,67*
Värmlands	*19,97*	*9,11*
Örebro	*19,00*	*10,08*
Västmanlands	*20,19*	*8,89*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Dalarnas	*19,51*	*9,57*
Gävleborgs	*19,31*	*9,77*
Västernorrlands	*21,04*	*8,04*
Jämtlands	*20,17*	*8,91*
Västerbottens	*20,55*	*8,53*
Norrbottens	*20,45*	*8,63*

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *19,60* procent vid beräkning av inkomstutjämningsbidrag för kommuner.

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *9,48* procent vid beräkning av inkomstutjämningsbidrag för regioner.

Föreslagen lydelse

2 §[3]

Vid beräkning av inkomstutjämningsbidrag för kommuner och för regioner ska följande länsvisa skattesatser tillämpas:

Län	Kommuner	Region
Stockholms	*19,17*	*11,45*
Uppsala	*19,26*	*11,36*
Södermanlands	*19,99*	*10,63*
Östergötlands	*19,05*	*11,57*
Jönköpings	*19,26*	*11,36*
Kronobergs	*19,89*	*10,73*
Kalmar	*20,48*	*10,14*
Blekinge	*19,23*	*11,39*
Skåne	*19,82*	*10,80*
Hallands	*19,40*	*11,22*
Västra Götalands	*19,53*	*11, 09*
Värmlands	*20,09*	*10,53*
Örebro	*19,12*	*11,50*
Västmanlands	*20,31*	*10,31*
Dalarnas	*19,63*	*10,97*
Gävleborgs	*19,43*	*11,19*
Västernorrlands	*21,16*	*9,46*

[3] Senaste lydelse 2023:683.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Jämtlands	*20,29*	*10,33*
Västerbottens	*20,67*	*9,95*
Norrbottens	*20,57*	*10,05*

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *19,58* procent vid beräkning av inkomstutjämningsbidrag för kommuner.

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *11,04* procent vid beräkning av inkomstutjämningsbidrag för regioner.

Nuvarande lydelse

3 §

Vid beräkning av inkomstutjämningsavgifter för kommuner och för regioner ska följande länsvisa skattesatser tillämpas:

Län	Kommuner	Region
Stockholms	*16,98*	*9,51*
Uppsala	*17,07*	*9,42*
Södermanlands	*17,80*	*8,69*
Östergötlands	*16,86*	*9,63*
Jönköpings	*17,07*	*9,42*
Kronobergs	*17,70*	*8,79*
Kalmar	*18,29*	*8,20*
Blekinge	*17,04*	*9,45*
Skåne	*17,63*	*8,86*
Hallands	*17,21*	*9,28*
Västra Götalands	*17,34*	*9,15*
Värmlands	*17,90*	*8,59*
Örebro	*16,93*	*9,56*
Västmanlands	*18,12*	*8,37*
Dalarnas	*17,44*	*9,05*
Gävleborgs	*17,24*	*9,25*
Västernorrlands	*18,97*	*7,52*
Jämtlands	*18,10*	*8,39*
Västerbottens	*18,48*	*8,01*
Norrbottens	*18,38*	*8,11*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *17,54* procent vid beräkning av inkomstutjämningsavgift för kommuner.

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *8,95* procent vid beräkning av inkomstutjämningsavgift för regioner.

Föreslagen lydelse

3 §[4]

Vid beräkning av inkomstutjämningsavgifter för kommuner och för regioner ska följande länsvisa skattesatser tillämpas:

Län	Kommuner	Region
Stockholms	*17,11*	*10,29*
Uppsala	*17,20*	*10,20*
Södermanlands	*17,93*	*9,47*
Östergötlands	*16,99*	*10,41*
Jönköpings	*17,20*	*10,20*
Kronobergs	*17,83*	*9,57*
Kalmar	*18,42*	*8,98*
Blekinge	*17,17*	*10,23*
Skåne	*17,76*	*9,64*
Hallands	*17,34*	*10,06*
Västra Götalands	*17,47*	*9,93*
Värmlands	*18,03*	*9,37*
Örebro	*17,06*	*10,34*
Västmanlands	*18,25*	*9,15*
Dalarnas	*17,57*	*9,81*
Gävleborgs	*17,37*	*10,03*
Västernorrlands	*19,10*	*8,30*
Jämtlands	*18,23*	*9,17*
Västerbottens	*18,61*	*8,79*
Norrbottens	*18,51*	*8,89*

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *17,52* procent vid beräkning av inkomstutjämningsavgift för kommuner.

För en kommun som inte ingår i en region är skattesatsen *9,88* procent vid beräkning av inkomstutjämningsavgift för regioner.

[4] Senaste lydelse 2023:683.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §[5]	
En kommuns standardkostnad för förskola, fritidshem och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800) ska beräknas genom att summera	
1. åldersersättningar för barn i åldern 1–5 år respektive 6–12 år,	
2. tillägg eller avdrag för skillnader i behov av förskola för barn i åldern 1–5 år,	
3. tillägg eller avdrag för skillnader i behov av fritidshem för barn i åldern 6–12 år,	
4. tillägg eller avdrag för socioekonomiska skillnader för barn i åldern 1–5 år,	
5. tillägg eller avdrag för gles bebyggelse,	
6. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, och	
7. tillägg eller avdrag för *förändringar av antalet barn i åldern 1–5 år*.	7. tillägg eller avdrag för *övergripande administration*.
6 a §[6]	
Åldersersättningarna enligt 6 § 1 ska beräknas enligt följande. Andelen barn i respektive åldersgrupp i kommunen multipliceras med den beräknade genomsnittskostnaden per barn i respektive åldersgrupp i landet.	
Den beräknade genomsnittskostnaden per barn i *respektive åldersgrupp* beräknas utifrån *de* genomsnittliga *standardkostnaderna* för förskola och pedagogisk omsorg *respektive för fritidshem och pedagogisk omsorg per invånare, som anges i bilagan till denna förordning*.	Den beräknade genomsnittskostnaden per barn i *åldern 1–5 år* beräknas utifrån *den* genomsnittliga *standardkostnaden* för förskola och *90 procent av den genomsnittliga kostnaden för* pedagogisk omsorg.
	Den beräknade genomsnittskostnaden per barn i åldern 6–9 år beräknas utifrån 85 procent av den

[5] Senaste lydelse 2019:797.
[6] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

	genomsnittliga standardkostnaden för fritidshem och 8 procent av den genomsnittliga standardkostnaden för pedagogisk omsorg.
	Den beräknade genomsnittskostnaden per barn i åldern 10–12 år beräknas utifrån 15 procent av den genomsnittliga standardkostnaden för fritidshem och 2 procent av den genomsnittliga standardkostnaden för pedagogisk omsorg.

6 d §[7]

Tillägg eller avdrag enligt 6 § 4 ska beräknas enligt följande. *Tillägg beräknas genom att ett socioekonomiskt index multipliceras med* fem procent av åldersersättningen enligt 6 § 1 för barn i åldern 1–5 år. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.	Tillägg eller avdrag enligt 6 § 4 ska beräknas enligt följande. Fem procent av åldersersättningen enligt 6 § 1 för barn i åldern 1–5 år *multipliceras med ett socioekonomiskt index. Därefter minskas produkten med fem procent av åldersersättningen för barn i åldern 1–5 år.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag från tillägget eller avdraget, som beräknas så att summan av samtliga avdrag motsvarar summan av tilläggen.

Beräkningen av det socioekonomiska indexet framgår av bilagan till denna förordning.

6 f §[8]

Tillägg eller avdrag enligt 6 § 6 ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av kommunens löneindex som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

[7] Senaste lydelse 2019:797.
[8] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av 6 § 1–5 multiplicerad med lönekostnadsandelen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.	Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av 6 § 1–5 *och 7* multiplicerad med lönekostnadsandelen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Löneindex och lönekostnadsandel för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet anges i bilagan till denna förordning.

Förändringar av antalet barn i åldern 1–5 år	*Övergripande administration*
6 g §[9]	
Tillägg eller avdrag enligt 6 § 7 ska beräknas enligt följande. *Tillägg beräknas så att den del av ökningen av antalet barn i åldern 1–5 år i kommunen under en femårsperiod som överstiger ökningen i landet under samma period med två procentenheter multipliceras med ett ersättningsbelopp som uppgår till 13 000 kronor per barn i 2016 års prisnivå. Motsvarande gäller om antalet barn i åldern 1–5 år i kommunen minskat samtidigt som antalet barn i åldersgruppen minskat i landet under samma period. Om antalet barn i åldern 1–5 år i en kommun minskat när antalet barn i samma åldersgrupp ökat i landet eller ökat när antalet barn i åldersgruppen minskat i landet, ska den del av minskningen eller ökningen i kommunen som överstiger två procentenheter multipliceras med ersättningsbeloppet. Ersättningsbe-*	Tillägg eller avdrag enligt 6 § 7 ska beräknas enligt följande. *13,8 procent av ålderspersättningen enligt 6 § 1 multipliceras med differensen mellan det fasta indexet för övergripande administration och 1. Därefter multipliceras produkten med lönekostnadsandelen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

[9] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

loppet räknas varje år upp med utvecklingen av konsumentprisindex med fast ränta till två år före utjämningsåret. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Förändringen under en femårsperiod beräknas som skillnaden mellan antalet barn i åldern 1–5 år i kommunen den 31 december sju år före utjämningsåret och antalet barn i åldern 1–5 år i kommunen den 31 december två år före utjämningsåret.

Det fasta indexet för övergripande administration och lönekostnadsandelen för förskola, fritidshem och pedagogisk verksamhet anges i bilagan till denna förordning.

7 §[10]

En kommuns standardkostnad för förskoleklass och grundskola ska beräknas genom att summera

1. åldersersättning,

2. tillägg eller avdrag för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk,

3. tillägg eller avdrag för *merkostnader för små skolor och skolskjutsar*,

3. tillägg eller avdrag för *gles bebyggelsestruktur*,

4. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i förskoleklass och grundskola, *och*

4. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i förskoleklass och grundskola,

5. tillägg eller avdrag för *förändringar av antalet* barn i åldern 6–15 år.

5. tillägg eller avdrag för *socioekonomiska skillnader för* barn i åldern 6–15 år, *och*

6. tillägg eller avdrag för övergripande administration.

[10] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

7 b §[11]

Tillägg eller avdrag enligt 7 § 2 ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att andelen barn i åldern 7–15 år *som är födda utanför Sverige, Norge eller Danmark eller vars båda föräldrar är födda utanför dessa länder* i kommunen multipliceras med en genomsnittlig kostnad per barn i åldern 7–15 år i landet för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Tillägg eller avdrag enligt 7 § 2 ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att andelen barn i åldern 7–15 år *med utländsk bakgrund* i kommunen multipliceras med en genomsnittlig kostnad per barn i åldern 7–15 år *med utländsk bakgrund* i landet för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Beräkningen av den genomsnittliga kostnaden för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk per barn i åldern 7–15 år framgår av bilagan till denna förordning.

7 d §[12]

Tillägg *och* avdrag enligt 7 § 4 ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av 7 § 1–3, multiplicerad med lönekostnads-

Tillägg *eller* avdrag enligt 7 § 4 ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av 7 § 1–3 *och 5–6*, multiplicerad med löne-

[11] Senaste lydelse 2019:797.
[12] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

andelen för förskoleklass och grundskola.

kostnadsandelen för förskoleklass och grundskola.

Löneindex och lönekostnadsandel för förskoleklass och grundskola anges i bilagan till denna förordning.

Förändringar av antalet barn i åldern 6–15 år

Socioekonomiska skillnader för barn i åldern 6–15 år

7 e §[13]

Tillägg eller avdrag enligt 7 § 5 ska beräknas enligt följande. *Tillägg beräknas så att den del av ökningen av antalet barn i åldern 6–15 år i en kommun som under en femårsperiod överstiger ökningen i landet under samma period med två procentenheter multipliceras med ett ersättningsbelopp som uppgår till 15 600 kronor per barn i 2016 års prisnivå. Motsvarande gäller om antalet barn i åldern 6–15 år i kommunen minskat samtidigt som antalet barn i åldersgruppen minskat i landet under samma period. Om antalet barn i åldern 6–15 år i en kommun minskat när antalet barn i samma åldersgrupp ökat i landet eller ökat när antalet barn i åldersgruppen minskat i landet, ska den del av minskningen eller ökningen i kommunen som överstiger två procentenheter multipliceras med ersättningsbeloppet. Ersättningsbeloppet räknas varje år upp med utvecklingen av konsumentprisindex med fast ränta till två år före utjämningsåret.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Tillägg eller avdrag enligt 7 § 5 ska beräknas enligt följande. *Fem procent av åldersersättningen enligt 7 § 1 multipliceras med ett socioekonomiskt index. Därefter minskas produkten med fem procent av åldersersättningen enligt 7 § 1.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

[13] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Förändringen under en femårsperiod beräknas som skillnaden mellan antalet barn i åldern 6–15 år i kommunen den 31 december sju år före utjämningsåret och antalet barn i åldern 6–15 år i kommunen den 31 december två år före utjämningsåret.

Beräkningen av det socioekonomiska indexet framgår av bilagan till denna förordning.

Övergripande administration

7 f §

Tillägg eller avdrag enligt 7 § 6 ska beräknas enligt följande. 13,8 procent av åldersersättningen enligt 7 § 1 multipliceras med differensen mellan det fasta indexet för övergripande administration och 1. Därefter multipliceras produkten med lönekostnadsandelen för förskoleklass och grundskola. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Det fasta indexet för övergripande administration och lönekostnadsandelen för förskoleklass och grundskola anges i bilagan till denna förordning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8 §[14]

En kommuns standardkostnad för gymnasieskola ska beräknas genom att summera

1. åldersersättning,

2. tillägg eller avdrag för *resor, inackordering och små gymnasieskolor*,

2. tillägg eller avdrag för *gles bebyggelsestruktur*,

3. tillägg eller avdrag för programval,

4. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i gymnasieskola, *och*

4. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i gymnasieskola,

5. tillägg eller avdrag för *förändringar av antalet* ungdomar i åldern *16–18 år.*

5. tillägg eller avdrag för *socioekonomiska skillnader för* ungdomar i åldern *16–20 år*,

6. tillägg eller avdrag för skillnader i gymnasiefrekvens, och

7. tillägg eller avdrag för övergripande administration.

8 c §[15]

Tillägg eller avdrag enligt 8 § 3 ska beräknas *som ett genomsnitt av kommunens* programvalsfaktor *två respektive tre år före utjämningsåret*.

Tillägg eller avdrag enligt 8 § 3 ska beräknas *i form av en* programvalsfaktor.

Hur programvalsfaktorn beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

8 d §[16]

Tillägg eller avdrag enligt 8 § 4 ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av 8 § 1–

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av 8 § 1–

[14] Senaste lydelse 2019:797.
[15] Senaste lydelse 2019:797.
[16] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

3, multiplicerad med lönekostnadsandelen för gymnasieskola.	3 *och 5–7*, multiplicerad med lönekostnadsandelen för gymnasieskola.

Löneindex och lönekostnadsandel för gymnasieskola anges i bilagan till denna förordning.

Förändringar av antalet ungdomar i åldern *16–18* år	*Socioekonomiska skillnader för ungdomar i* åldern *16–20* år

8 e §[17]

Tillägg eller avdrag enligt 8 § 5 ska beräknas enligt följande. *Tillägg beräknas genom att den del av ökningen av antalet ungdomar i åldern 16–18 år i en kommun under en femårsperiod som överstiger ökningen i landet under samma period med två procentenheter multipliceras med ett ersättningsbelopp som uppgår till 15 600 kronor per ungdom i 2016 års prisnivå. Motsvarande gäller om antalet ungdomar i åldern 16–18 år i kommunen minskat samtidigt som antalet ungdomar i åldersgruppen minskat i landet under samma period. Om antalet ungdomar i åldern 16–18 år i en kommun minskat när antalet ungdomar i samma åldersgrupp ökat i landet eller ökat när antalet ungdomar i åldersgruppen minskat i landet, ska den del av minskningen eller ökningen i kommunen som överstiger två procentenheter multipliceras med ersättningsbeloppet. Ersättningsbeloppet räknas varje år upp med utvecklingen av kon-*	Tillägg eller avdrag enligt 8 § 5 ska beräknas enligt följande. *Den strukturellt förväntade andelen elever i andra åldrar än 16–18 år multipliceras med den genomsnittliga programkostnaden per invånare i respektive kommun.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

[17] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

sumentprisindex med fast ränta till två år före utjämningsåret. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Förändringen under en femårsperiod beräknas som skillnaden mellan antalet ungdomar i åldern 16–18 år i kommunen den 31 december sju år före utjämningsåret och antalet ungdomar i åldern 16–18 år i kommunen den 31 december två år före utjämningsåret.

Hur den strukturellt förväntade andelen elever i andra åldrar än 16–18 år beräknas framgår av bilagan till denna förordning. Den genomsnittliga programkostnaden per invånare motsvaras av det första steget i beräkningen av programvalsfaktorn, som även den framgår av bilagan till denna förordning.

Skillnader i gymnasiefrekvens

8 f §

Tillägg eller avdrag enligt 8 § 6 ska beräknas enligt följande.

Tillägg beräknas genom att differensen mellan kommunens gymnasiefrekvens och gymnasiefrekvensen i riket multipliceras med två tredjedelar av åldersersättningen enligt 8 § 1. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Övergripande administration

8 g §

Tillägg eller avdrag enligt 8 § 7 ska beräknas enligt följande. 13,8 procent av åldersersättningen

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

enligt 8 § 1 multipliceras med differensen mellan det fasta indexet för övergripande administration och 1. Därefter multipliceras produkten med lönekostnadsandelen för gymnasieskola. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Det fasta indexet för övergripande administration och lönekostnadsandelen för gymnasieskola anges i bilagan till denna förordning.

9 §[18]

En kommuns standardkostnad för individ- och familjeomsorg *ska beräknas genom att ett modellberäknat värde multipliceras med en korrigeringsfaktor*. Därefter ska tillägg eller avdrag göras för lönekostnadsskillnader.

För att få fram det modellberäknade värdet ska följande variabler användas:

– andelen barn och ungdomar i åldern 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd i kommunen,

– andelen lågutbildade personer födda i Sverige i åldern 20–40 år i kommunen,

En kommuns standardkostnad för individ- och familjeomsorg *utgörs av summan av standardkostnaderna för barn- och ungdomsvård enligt 9 a § och övrig individ- och familjeomsorg enligt 9 b §*. Därefter ska tillägg eller avdrag göras för lönekostnadsskillnader *och övergripande administration*.

[18] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

– roten ur tätortsbefolkningen i kommunen,

– andelen av befolkningen boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975 i kommunen,

– ohälsotal i kommunen, och

– en variabel för justering av inkomsteffekt som beror på gränspendling till Norge och Danmark i kommunen.

Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att det modellberäknade värdet, som vägts med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för individ- och familjeomsorg.

Den genomsnittliga standardkostnaden för individ- och familjeomsorg samt hur det modellberäknade värdet och korrigeringsfaktorn närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

Lönekostnadsskillnader i individ- och familjeomsorg

Tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader enligt 9 § första stycket ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag,

Barn- och ungdomsvård

9 a §[19]

En kommuns standardkostnad för barn- och ungdomsvård ska beräknas genom att ett modellberäknat värde multipliceras med en korrigeringsfaktor.

[19] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som produkten av det modellberäknade värdet, korrigeringsfaktorn och lönekostnadsandelen för individ-och familjeomsorg.

Löneindex och lönekostnadsandel för individ- och familjeomsorg anges i bilagan till denna förordning.

För att få fram det modellberäknade värdet för barn- och ungdomsvård ska följande variabler användas:

– andelen barn och ungdomar i åldern 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard exklusive inkomster från ekonomiskt bistånd,

– andelen av befolkningen boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975 i kommunen, och

– ohälsotal i kommunen.

Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att det modellberäknade värdet, som vägts med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för barn- och ungdomsvård.

Den genomsnittliga standardkostnaden för barn- och ungdomsvård samt hur det modellberäknade värdet och korrigeringsfaktorn närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Övrig individ- och familjeomsorg

9 b §

En kommuns standardkostnad för övrig individ- och familjeomsorg ska beräknas genom att ett modellberäknat värde multipliceras med en korrigeringsfaktor.

För att få fram det modellberäknade värdet för övrig individ- och familjeomsorg ska följande variabler användas:

– andelen barn och ungdomar i åldern 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard exklusive inkomster från ekonomiskt bistånd,

– andelen ensamboendekvinnor 18–44 år, med barn i åldern 0–17 år i kommunen, och

– roten ur tätortsbefolkningen i kommunen.

Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att det modellberäknade värdet, som vägts med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för övrig individ- och familjeomsorg.

Den genomsnittliga standardkostnaden för övrig individ- och familjeomsorg samt hur det modellberäknade värdet och korrigeringsfaktorn närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Lönekostnadsskillnader i individ- och familjeomsorg

9 c §

Tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader enligt 9 § första stycket ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som produkten av standardkostnaden för individ- och familjeomsorg och lönekostnadsandelen för individ- och familjeomsorg.

Löneindex och lönekostnadsandel för individ- och familjeomsorg anges i bilagan till denna förordning.

Övergripande administration

9 d §

Tillägg eller avdrag enligt 9 § första stycket beräknas enligt följande. 13,8 procent av den justerade lönekostnaden enligt 9 c § andra stycket multipliceras med differensen mellan det fasta indexet för övergripande administration och 1. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat av-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

drag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Det fasta indexet för övergripande administration anges i bilagan till denna förordning.

10 §[20]

En kommuns standardkostnad för kommunal vuxenutbildning ska beräknas genom att summera

1. kostnad för behov av vuxenutbildning på grundläggande nivå,
2. kostnad för behov av vuxenutbildning på gymnasial nivå,
3. kostnad för behov av svenska för invandrare, och
4. tillägg eller avdrag för *sysselsättning*.

4. tillägg eller avdrag för *förvärvsfrekvens justerad för gränspendling*.

14 §[21]

En kommuns standardkostnad för äldreomsorg ska beräknas genom att summera

1. korrigerad åldersersättning,
2. tillägg eller avdrag för skillnader i dödlighet,
3. tillägg eller avdrag för *personer födda utanför Norden*,
4. *tillägg eller avdrag för institutionsboende i glesbygd*,
5. *tillägg eller avdrag för hemtjänst i glesbygd, och*
6. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i äldreomsorg.

3. tillägg eller avdrag för *gles bebyggelse*,

4. tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader i äldreomsorg, *och*

5. *tillägg eller avdrag för övergripande administration.*

[20] Senaste lydelse 2019:797.
[21] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14 a §[22]

Den korrigerade åldersersättningen enligt 14 § 1 ska beräknas enligt följande. Andelen sammanboende respektive ensamboende personer i kommunen i åldersgrupperna *65–79*, *80–89* samt 90 år eller äldre multipliceras med en genomsnittlig kostnad per person för respektive åldersgrupp. Därefter summeras produkterna för respektive åldersgrupp till en åldersersättning som multipliceras med en korrigeringsfaktor.	Den korrigerade åldersersättningen enligt 14 § 1 ska beräknas enligt följande. Andelen sammanboende respektive ensamboende personer i kommunen i åldersgrupperna *65–74*, *75–79*, *80–84*, *85–89* samt 90 år eller äldre multipliceras med en genomsnittlig kostnad per person för respektive åldersgrupp. Därefter summeras produkterna för respektive åldersgrupp till en åldersersättning som multipliceras med en korrigeringsfaktor.

Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att åldersersättningen, som vägts med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg.

Den genomsnittliga kostnaden per person för respektive åldersgrupp, den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg samt hur korrigeringsfaktorn närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

14 b §[23]

Tillägg eller avdrag enligt 14 § 2 ska beräknas utifrån *skillnaden* mellan faktiskt och förväntat antal avlidna personer i kommunen under en femårsperiod och den korrigerade åldersersättningen enligt 14 § 1 *per person i åldern 65 år och äldre i kommunen*. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag *från tillägget eller avdraget*, som beräknas så att summan av	Tillägg eller avdrag enligt 14 § 2 ska beräknas utifrån *den procentuella avvikelsen* mellan faktiskt och förväntat antal avlidna personer i kommunen under en femårsperiod och *36 procent av* den korrigerade åldersersättningen enligt 14 § 1. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av *avdragen* motsvarar summan av tilläggen.

[22] Senaste lydelse 2019:797.
[23] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

samtliga avdrag motsvarar summan av tilläggen.

Hur tillägg och avdrag för skillnader i dödlighet närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

Personer födda utanför Norden	*Gles bebyggelse*
14 c §[24]	
Tillägg eller avdrag enligt 14 § 3 ska beräknas enligt följande. *Tillägg beräknas genom att varje kommun får ett tillägg med fem procent av genomsnittskostnaden per person i åldern 65 år eller äldre för andelen personer i åldersgruppen i kommunen som är födda utanför Norden.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.	Tillägg eller avdrag enligt 14 § 3 ska beräknas enligt följande. *Ett glesbygdsindex ska multipliceras med den korrigerade åldersersättningen enligt 14 § 1. Därefter ska produkten minskas med den korrigerade åldersersättningen.* Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.
Genomsnittskostnaden per person i åldersgruppen beräknas utifrån den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg *per invånare, som* anges i bilagan till denna förordning.	*Glesbygdsindex* för äldreomsorg anges i bilagan till denna förordning.
14 f §[25]	
Tillägg eller avdrag enligt *14 § 6* ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat	Tillägg eller avdrag enligt *14 § 4* ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med den justerade lönekostnaden dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat

[24] Senaste lydelse 2019:797.
[25] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av *14 § 1–5* multiplicerad med lönekostnadsandelen för äldreomsorg.

avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Den justerade lönekostnaden beräknas som summan av *14 § 1–3 och 5* multiplicerad med lönekostnadsandelen för äldreomsorg.

Löneindex och lönekostnadsandel för äldreomsorg anges i bilagan till denna förordning.

Övergripande administration

14 g §

Tillägg eller avdrag enligt 14 § 5 ska beräknas enligt följande. 13,8 procent av åldersersättningen enligt 14 § 1 multipliceras med differensen mellan det fasta indexet för övergripande administration och 1. Därefter multipliceras produkten med lönekostnadsandelen för äldreomsorg. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Det fasta indexet för övergripande administration och lönekostnadsandelen för äldreomsorg anges i bilagan till denna förordning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Infrastruktur och skydd	*Gator och vägar*
15 §[26]	
En kommuns standardkostnad för *infrastruktur* och *skydd* ska beräknas genom att summera	En kommuns standardkostnad för *gator* och *vägar* ska beräknas genom att summera
1. *klimattillägg* för *gator och vägar*,	1. *tillägg* för *vinterväghållning*, *och*
2. *ortstillägg* för *gator och vägar, och*	2. *tillägg* för *trafikbelastning.*
3. tillägg för räddningstjänst.	
Ortstillägg, *klimattillägg* och tillägg för *räddningstjänst* anges i bilagan till denna förordning.	*Tillägg för vinterväghållning* och tillägg för *trafikbelastning* anges i bilagan till denna förordning.
	Räddningstjänst
	Standardkostnad för räddningstjänst
	15 a §
	En kommuns standardkostnad för räddningstjänst ska beräknas enligt följande. Standardkostnaden beräknas genom att ett merkostnadsindex multipliceras med den genomsnittliga nettokostnaden för kommunal räddningstjänst och en korrigeringsfaktor.
	Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att summan av kommunernas standardkostnader, vägt med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för räddningstjänst.

[26] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Beräkningen av merkostnadsindexet och den genomsnittliga standardkostnaden framgår av bilagan till denna förordning.

Befolkningsminskning

Standardkostnad för *verksamhetsövergripande kostnader*	Standardkostnad för *befolkningsminskning*
16 §[27]	
En kommuns standardkostnad för *verksamhetsövergripande kostnader* ska beräknas *genom att summera*	En kommuns standardkostnad för *befolkningsminskning* ska beräknas *enligt följande. Tillägg ska beräknas utifrån den del av befolkningsminskningen i kommunen, räknat i antal personer under en femårsperiod, som överstiger två procentenheter. Antalet personer ska sedan multipliceras med en andel av utjämningsårets intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning per invånare.*
1. tillägg för befolkningsminskning,	
2. tillägg för eftersläpning av intäkter,	
3. tillägg eller avdrag för uppvärmning,	
4. tillägg eller avdrag för byggntion, och	
5. tillägg för administration.	
	Befolkningsminskning under en femårsperiod ska beräknas som skillnaden mellan befolkningen i kommunen den 31 december sju år före utjämningsåret och befolkningen i kommunen den 31 december två år före utjämningsåret.

[27] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Fastigheter

Standardkostnad för fastigheter

18 §[28]

Tillägg enligt 16 § 2 ska beräknas för kommuner som under en fyraårsperiod haft en befolkningsökning med i genomsnitt minst 1,2 procent per år och där antalet invånare från och med den 1 november två år före utjämningsåret till och med den 1 november året före utjämningsåret ökat med minst 1,2 procent.

Befolkningsökningen under en fyraårsperiod ska beräknas som skillnaden mellan befolkningen i kommunen den 1 november sex år före utjämningsåret och befolkningen i kommunen den 1 november två år före utjämningsåret.

Hur tillägget närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

En kommuns standardkostnad för fastigheter ska beräknas genom att summera

1. tillägg eller avdrag för uppvärmning, och

2. tillägg eller avdrag för byggnation.

19 §[29]

Tillägg eller avdrag enligt *16 § 3* ska beräknas enligt följande. Ett uppvärmningsindex multipliceras med *ett ersättningsbelopp som uppgår till 356 kronor i 2016 års prisnivå*. Produkten minskas sedan med *ersättningsbeloppet*.

Uppvärmningsindex anges i bilagan till denna *förordningen*.

Tillägg eller avdrag enligt *18 a § 1* ska beräknas enligt följande. Ett uppvärmningsindex multipliceras med *den genomsnittliga standardkostnaden för uppvärmning.* Produkten minskas sedan med *den genomsnittliga standardkostnaden för uppvärmning*.

Uppvärmningsindex *och den genomsnittliga standardkostnaden*

[28] Senaste lydelse 2019:797.
[29] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

	för uppvärmning anges i bilagan till denna *förordning.*
20 §[30]	
Tillägg eller avdrag enligt *16 § 4* ska *göras* enligt *bilagan till denna förordning*.	Tillägg eller avdrag enligt *18 a § 2* ska *beräknas* enligt *följande. Ett byggnationsindex multipliceras med den genomsnittliga standardkostnaden för byggnation. Produkten minskas sedan med den genomsnittliga standardkostnaden för byggnation.* *Byggnationsindex och den genomsnittliga standardkostnaden för byggnation anges i bilagan till denna förordning.*
Administration	***Politisk verksamhet***
20 a §[31]	
Tillägg enligt 16 § 5 ska göras enligt bilagan till denna förordning.	*En kommuns standardkostnad för politisk verksamhet ska beräknas enligt följande. Standardkostnaden beräknas genom att ett merkostnadsindex multipliceras med den genomsnittliga standardkostnaden för politisk verksamhet och en korrigeringsfaktor.* *Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att summan av kommunernas standardkostnader, vägt med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för politisk verksamhet.*

[30] Senaste lydelse 2019:797.
[31] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Beräkningen av merkostnadsindexet och den genomsnittliga standardkostnaden framgår av bilagan till denna förordning.

26 §[32]

Standardkostnaden för kollektivtrafik ska beräknas för respektive län enligt följande. Ett modellberäknat värde multipliceras med en korrigeringsfaktor. Hälften av standardkostnaden tillförs därefter kommunerna i länet i enlighet med 26 a § och hälften regionen, med undantag för Stockholms län där kommunernas andel är 40 procent och regionens andel är 60 procent av standardkostnaden.

För att få fram det modellberäknade värdet ska följande variabler användas:

– antal boende i tätort i länet,

– andelen personer som arbetspendlar över kommungräns i länet, och

– roten ur det genomsnittliga avståndet mellan invånarna i länet.

– genomsnittligt avstånd för att samla 15 000 invånare.

Korrigeringsfaktorn ska bestämmas så att det modellberäknade värdet, som vägts med befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret, överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för kollektivtrafik.

Den genomsnittliga standardkostnaden för kollektivtrafik samt hur det modellberäknade värdet och korrigeringsfaktorn närmare beräknas framgår av bilagan till denna förordning.

Eftersläpning av intäkter

28 §

Bidrag enligt 10 a § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning ska beräknas för kommuner och regioner som under en fyraårsperiod haft en befolkningsökning med i genomsnitt minst 1 procent per år och där antalet in-

[32] Senaste lydelse 2019:797.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

vånare från och med den 1 november två år före utjämningsåret till och med den 1 november året före utjämningsåret ökat med minst 1 procent.

Om tillägg enligt första stycket inte utgår ska tillägg enligt 10 a § lagen om kommunalekonomisk utjämning i stället beräknas om kommunen eller regionen från och med den 1 november två år före utjämningsåret till och med den 1 november året före utjämningsåret ökat med minst 2,5 procent.

Befolkningsökningen under en fyraårsperiod ska beräknas som skillnaden mellan befolkningen i kommunen den 1 november sex år före utjämningsåret och befolkningen i kommunen den 1 november två år före utjämningsåret.

Befolkningsökningen under en ettårsperiod ska beräknas som skillnaden mellan befolkningen i kommunen den 1 november två år före utjämningsåret och befolkningen i kommunen den 1 november ett år före utjämningsåret.

Hur beräkningarna görs framgår av bilagan till denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Bilaga[33]

Föreslagen lydelse

Beräkningsmetoder och närmare detaljer för kostnadsutjämningen

Generella bestämmelser för kostnadsutjämningen

Uppgifter i beräkningen av kostnadsutjämningen

De uppgifter som används i beräkningen av kostnadsutjämningen ska, om inte annat anges i denna bilaga, hämtas från Statistiska centralbyråns statistik.

Genomsnittlig standardkostnad

Den för landet genomsnittliga standardkostnaden i kronor per invånare före uppräkning till utjämningsårets kostnadsnivå för var och en av följande verksamheter är:

Verksamhet	Genomsnittlig standardkostnad
Förskola	7 146
Pedagogisk omsorg	86
Fritidshem	1 623
Förskoleklass	765
Grundskola	12 251
Gymnasieskola	4 377
Individ- och familjeomsorg	4 890
varav barn- och ungdomsvård	*2 528*
varav övrig individ- och familjeomsorg	*2 362*
Vuxenutbildning på grundläggande nivå	136
Vuxenutbildning på gymnasial nivå	259
Svenska för invandrare	272
Äldreomsorg	11 692

[33] Senaste lydelse 2023:683.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Verksamhet	Genomsnittlig standardkostnad
Gator och vägar	856
Räddningstjänst	831
Fastigheter, uppvärmning	300
Fastigheter, byggnation	3 150
Politisk verksamhet	687
Hälso- och sjukvård	26 406
Kollektivtrafik	2 947

Beloppen avser år 2022.

Uppräkning med prisindex

Uppräkning till utjämningsårets prisnivå sker med hjälp av utvecklingen av konsumentprisindex med fast ränta. Som genomsnittlig procentuell förändring i konsumentprisindex med fast ränta för respektive år används för

– 2023: 6,0
– 2024: 2,7.

Följande verksamheters och kostnadsslags standardkostnad räknas upp till utjämningsårets prisnivå med hjälp av konsumentprisindex med fast ränta året före utjämningsåret samt utjämningsåret: förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg, kommunal vuxenutbildning, äldreomsorg, gator och vägar, räddningstjänst, fastigheter, politisk verksamhet, hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

Index för behov av förskola respektive fritidshem

Index för behov av förskola respektive fritidshem anges under rubriken Fasta index för kommuner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Socioekonomiskt index för barn i åldern 1–5 år

Det socioekonomiska indexet per kommun beräknas som genomsnittet av följande kvoter:

1. andelen barn i åldern 1–5 år i kommunen där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret,
2. andelen barn i åldern 1–5 år i kommunen som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet tre år före utjämningsåret, och
3. andelen barn i åldern 1–5 år i kommunen med minst en förälder som har maximalt fyra års vistelsetid i Sverige, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret.

Med låg disponibel inkomst avses personer som lever i hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga hushåll, i enlighet med Statistiska centralbyråns definition.

Glesbygds- respektive löneindex

Glesbygds- respektive löneindex för förskola anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Lönekostnadsandel förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

Lönekostnadsandelen i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet är 0,791.

Förskoleklass och grundskola

Genomsnittlig kostnad för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk

Genomsnittlig kostnad för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk beräknas genom att den genomsnittliga lärarlönen i landet per månad i kommunal skola för grund-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

skollärare, inklusive lönekostnadspålägg, två år före utjämningsåret multipliceras med 12. Produkten multipliceras därefter med kvoten av antal lärare (heltid) i landet för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk under det läsår som avser höstterminen två år före utjämningsåret och vårterminen ett år före utjämningsåret och antalet barn i åldern 7–15 år i landet med utländsk bakgrund två år före utjämningsåret.

Med utländsk bakgrund avses personer som är utrikes födda eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Statistik avseende detta hämtas från Statistiska centralbyrån.

Statistik över antal lärare och elever hämtas från Statens skolverk.

Lönekostnadspålägget i beräkningen av den genomsnittliga kostnaden är 39,25 procent.

Glesbygds- respektive löneindex för förskoleklass och grundskola

Glesbygds- respektive löneindex för förskoleklass och grundskola anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Lönekostnadsandel förskoleklass och grundskola

Lönekostnadsandelen i förskoleklass och grundskola är 0,688.

Socioekonomiskt index för barn i åldern 6–15 år

Det socioekonomiska indexet per kommun beräknas som genomsnittet av följande kvoter:

1. andelen barn i åldern 6–15 år i kommunen där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret,

2. andelen barn i åldern 6–15 år i kommunen som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet tre år före utjämningsåret, och

3. andelen barn i åldern 6–15 år i kommunen med maximalt fyra års vistelsetid i Sverige, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Med låg disponibel inkomst avses personer som lever i hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga hushåll, i enlighet med Statistiska centralbyråns definition.

Gymnasieskola

Glesbygdsindex för gymnasieskola

Glesbygdsindex för gymnasieskola anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Programvalsfaktor för gymnasieskola

Programvalsfaktorn för respektive kommun beräknas i tre steg.

I det första steget beräknas en teoretisk totalkostnad för varje kommuns gymnasieskola genom att multiplicera antal elever på respektive program med genomsnittskostnaden per elev i riket på respektive program och summera produkterna. Denna summa divideras sedan med antalet invånare i kommunen.

I det andra steget beräknas ett relationstal för varje kommun som visar vad gymnasieskolan skulle ha kostat om den bedrevs med genomsnittlig ambition och effektivitet och speglade fördelningen av elever på program i riket. Detta relationstal beräknas som den vägda genomsnittskostnaden per gymnasieelev i riket multiplicerat med antal elever i kommunen. Denna produkt divideras sedan med antal invånare i kommunen.

I det tredje steget erhålls programvalsfaktorn genom att kostnaden enligt det första steget minskas med kostnaden enligt det andra steget.

Uppgifter om kostnader för de nationella gymnasieprogrammen hämtas från Statens skolverks statistik. Kostnaden för introduktionsprogrammen uppgår till 111 523 kronor i 2016 års prisnivå och ska räknas upp med den genomsnittliga kostnadsutvecklingen för de nationella programmen (riksprislistan) till motsvarande år.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Lönekostnadsandel gymnasieskola

Lönekostnadsandelen i gymnasieskola är 0,747.

Socioekonomiska skillnader för ungdomar i åldern 16–20 år

Den förväntade andelen elever i andra åldrar än 16–18 år beräknas genom att summera

1. 0,0269671, samt
2. 0,0007004 multiplicerat med ett socioekonomiskt index per kommun.

Det socioekonomiska indexet per kommun beräknas som genomsnittet av följande kvoter:

1. andelen ungdomar i åldern 16–20 år i kommunen där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret,
2. andelen ungdomar i åldern 16–20 år i kommunen som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet tre år före utjämningsåret, och
3. andelen ungdomar i åldern 16–20 år i kommunen med maximalt fyra års vistelsetid i Sverige, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret.

Med låg disponibel inkomst avses personer som lever i hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga hushåll, i enlighet med Statistiska centralbyråns definition.

Hur programvalsfaktorns första steg beräknas framgår av denna bilaga, se den del som rör programvalsfaktor för gymnasieskola.

Individ- och familjeomsorg

Beräkning av de modellberäknade värdena

Det modellberäknade värdet för barn- och ungdomsvård beräknas genom att summera

1. 4 545,87 multiplicerat med andelen barn och ungdomar i kommunen i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomst-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

standard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd och gränspendling,

2. 3 060,11 multiplicerat med andelen av befolkningen i kommunen boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975, samt

3. 49,62 multiplicerat med ohälsotalet i kommunen.

Det modellberäknade värdet för övrig individ- och familjeomsorg beräknas genom att summera

1. 10 696 multiplicerat med andelen barn och ungdomar i kommunen i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd och gränspendling,

2. 2,383458 multiplicerat med roten ur tätortsbefolkningen i kommunen, samt

3. 52474,04 multiplicerat med andelen ensamboende kvinnor 18–44 år med barn i åldern 0–17 år.

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att det genomsnittliga modellberäknade värdet för barn- och ungdomsvård respektive övrig individ- och familjeomsorg överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för barn- och ungdomsvård respektive övrig individ- och familjeomsorg enligt följande. Det modellberäknade värdet multipliceras med befolkningen i kommunen, därefter summeras produkterna för samtliga kommuner. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för individ- och familjeomsorg divideras därefter med denna kvot. Därefter summeras de två modellberäknade värdena till ett modellberäknat värde för individ- och familjeomsorg.

Lönekostnadsandel individ- och familjeomsorg

Lönekostnadsandelen i individ- och familjeomsorg är 0,644.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Äldreomsorg

Genomsnittliga kostnader per person för äldreomsorg

Sammanboende (65–74 år)	5 530
Sammanboende (75–79 år)	13 339
Sammanboende (80–84 år)	40 473
Sammanboende (85–89 år)	74 182
Sammanboende (90 år eller äldre)	175 883
Ensamboende (65–74 år)	26 008
Ensamboende (75–79 år)	62 738
Ensamboende (80–84 år)	107 266
Ensamboende (85–89 år)	196 608
Ensamboende (90 år eller äldre)	352 369

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att den genomsnittliga åldersersättningen överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg enligt följande. Den åldersersättningen multipliceras med befolkningen i kommunen och därefter summeras produkterna för samtliga kommuner. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg divideras därefter med denna kvot.

Beräkning av skillnader i dödlighet

Tillägg eller avdrag för skillnader i dödlighet beräknas enligt följande. Den procentuella avvikelsen mellan faktiskt antal avlidna och förväntat antal avlidna personer i kommunen för perioden sex år före utjämningsåret och två år före utjämningsåret beräknas. Skillnaden multipliceras sedan med 36 procent av den korrigerade åldersersättningen. För de kommuner som har färre avlidna personer än förväntat minskas den uppkomna skillnaden med hälften.

Med förväntat antal avlidna avses hur många personer som skulle avlida per kommun om dödligheten skulle vara lika hög per ålder som riksgenomsnittet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Glesbygdsindex för äldreomsorg

Glesbygdsindex för äldreomsorg anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Lönekostnadsandel äldreomsorg

Lönekostnadsandelen i äldreomsorg är 0,801.

Gator och vägar

Tillägg för trafikbelastning

Ett index för trafikbelastning multipliceras med en grundersättning – som utgörs av 75 procent av kommunernas genomsnittliga nettokostnad för väg- och järnvägsnät, parkering – exklusive dels kalkylerade kapitalkostnader som inte avser beläggningsunderhåll, dels uppskattade genomsnittliga kostnader för vinterväghållning.

Index för tillägg för trafikbelastning anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Tillägg för vinterväghållning

Följande kommuner får ett tillägg för vinterväghållning på 500 kronor per invånare: kommunerna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Följande kommuner får ett tillägg för vinterväghållning på 300 kronor per invånare: kommunerna i Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Västernorrlands län samt Tierps, Älvkarleby och Östhammars kommuner.

Övriga kommuner får ett tillägg för vinterväghållning på 200 kronor per invånare.

För de kommuner som får ett tillägg för trafikbelastning räknas tillägget för vinterväghållning upp med trafikbelastningsindex.

Beloppen anges i 2022 års prisnivå.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Räddningstjänst

Merkostnadsindex för kommunal räddningstjänst anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Befolkningsminskning

Ersättningen för befolkningsminskning beräknas genom att kommunen får 19,38 procent av intäkten per invånare för de invånare som överstiger en minskning på 2 procent.

Kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning definieras enligt följande.

Skatter

De sammanlagda beskattningsbara inkomsterna för en kommun enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i fråga om kommunal inkomstskatt året före utjämningsåret, uppräknade med uppräkningsfaktorerna enligt 4 § tredje stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. multiplicerat med den av kommunen beslutade kommunalskatten för år 2022.

Generella statsbidrag och utjämning

Det sammanlagda utfallet enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning avseende aktuellt utjämningsår.

Fastigheter

Uppvärmning

Uppvärmningsindex anges under rubriken Fasta index för kommuner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Byggnation

Byggnationsindex anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Politisk verksamhet

Ett modellberäknat värde för politisk verksamhet beräknas genom att summera

1. 2 355,5331,
2. –-153,2238 multiplicerat med den naturliga logaritmen av befolkningen i kommunen,
3. 11,59168 multiplicerat med medeldistansen i kommunen.

Merkostnadsindexet för politisk verksamhet för en kommun med en medeldistans som under 6,72 är 1. Merkostnadsindexet för en kommun med en medeldistans över 6,72 beräknas genom att dividera det modellberäknade värdet med det aritmetiska genomsnittet av samtliga kommuners modellberäknade värde.

Variabeln medeldistansen i kommunen avser år 2022 och uppdateras inte.

Hälso- och sjukvård

Befolkningens indelning i grupper och genomsnittliga kostnader för respektive grupp

Uppgifter om genomsnittliga kostnader för befolkningen hämtas från Skåne län, Västra Götalands län och Norrbottens län och avser år 2022. Med låg utbildning avses personer utan eftergymnasial utbildning. Uttrycket låg inkomst avser personer med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som uppgår till maximalt kvartil 1. Uttrycket hög inkomst avser personer med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som överstiger kvartil 3.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Genomsnittlig kostnad för barn och ungdomar

Ålder	Inkomst kvartil 1	Inkomst kvartil 2	Inkomst kvartil 3 och 4	Samtliga
0 år	53 222	48 280	41 189	
1–5 år	17 153	17 153	14 622	
6–18 år				12 034

Genomsnittlig kostnad för vuxna under 67 år

Ålder	Ej sysselsatta		Sysselsatta		
	Sjuka	Övriga	Låg utbildning, låg inkomst	Hög inkomst	Övriga
19–29 år	82 436	18 077	16 783	10 033	12 890
30–49 år	85 475	21 749	18 359	11 258	14 498
50–66 år	70 417	30 460	28 398	16 896	20 973

Genomsnittlig kostnad för vuxna 67 år eller äldre

Ålder	Låg inkomst	Övriga	Samtliga
67–75 år	50 272	38 352	
76–79 år	59 831	53 574	
80–89 år			66 518
90+ år			75 478

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att den genomsnittliga kostnaden för befolkningens vårdbehov överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för hälso- och sjukvård enligt följande. Kostnaden för befolkningens vårdbehov multipliceras med befolkningen i regionen och därefter summeras produkterna för samtliga regioner. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för hälso- och sjukvård divideras därefter med denna kvot.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Index för vård respektive bemanning i glesbygd

Index för vård i glesbygd respektive för bemanning i glesbygd anges under rubriken Fasta index för regioner.

Lönekostnadsandel för regioner

Lönekostnadsandelen i hälso- och sjukvård är 0,706.

Kollektivtrafik

Beräkning av det modellberäknade värdet

Det modellberäknade värdet per län ska beräknas genom att summera

1. 679,7825,
2. 0,0008615 multiplicerat med antalet boende i tätort med mer än 11 000 invånare i länet,
3. 22,40816 multiplicerat med andelen personer som arbetspendlar över kommungräns i länet, och
4. 14,76467 multiplicerat med det genomsnittliga avståndet för att samla 15 000 invånare.

Uppgift om tätortsgrad i beräkningen av antal boende i tätort avser år 2020 och uppdateras vart femte år.

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att det genomsnittliga modellberäknade värdet överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för kollektivtrafik enligt följande. Det modellberäknade värdet multipliceras med befolkningen i länet, därefter summeras produkterna för samtliga län. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för kollektivtrafik divideras därefter med denna kvot.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Fördelningen av kommunernas andel av standardkostnaden i vissa län

I det fall regeringen inte i särskild ordning beslutat om fördelningen av kommunernas standardkostnad inom länet ska fördelningen av kommunernas andel av standardkostnaden i Västmanlands län, Västernorrlands län, Västerbottens län och Norrbottens län beräknas genom att summera

1. 10584,30,
2. –2 402,106 multiplicerat med den naturliga logaritmen av antal boende i tätort med mer än 11 000 invånare i kommunen,
3. 134,8748 multiplicerat med den naturliga logaritmen av antal boende i tätort med mer än 11 000 invånare i kommunen i kvadrat,
4. 29,35780 multiplicerat med roten ur det genomsnittliga avståndet mellan invånarna i kommunen.

Summan av 1–4 ska sedan multipliceras med folkmängden i kommunen till en kostnad per kommun. Därefter divideras denna produkt med summan av kostnaderna för alla kommuner i länet.

Uppgift om tätortsgrad i beräkningen av antal boende i tätort avser år 2020 och uppdateras vart femte år.

Eftersläpning av intäkter

Tillägg för eftersläpning av intäkter för kommuner och regioner beräknas som differensen mellan bidrag eller avgift i utjämningssystemet året före utjämningsåret och motsvarande bidrag eller avgift där inkomstutjämningsbidraget eller inkomstutjämningsavgiften har omräknats utifrån en uppräknad folkmängd. Differensen divideras med antalet invånare den 31 december två år före utjämningsåret.

Den uppräknade folkmängden utgör summan av antalet personer som motsvarar den befolkningsökning i kommunen eller regionen som överskrider 1 procent mellan den 1 november två år före utjämningsåret och den 1 november året före utjämningsåret samt kommunens eller regionens folkmängd den 1 november två år före utjämningsåret.

Omräkningen av inkomstutjämningsbidraget eller inkomstutjämningsavgiften sker genom att kommunens eller regionens inkomstutjämningsbidrag eller inkomstutjämningsavgift omräknas med den uppräknade folkmängden utifrån landets och kommunens eller regionens skatteunderlag som användes vid beräkningen av inkomstut-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

jämningen året före utjämningsåret. Summan, i kronor per invånare året före utjämningsåret, av bidrag eller avgift i kostnadsutjämning, svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag och regleringspost samt det inkomstutjämningsbidrag eller den inkomstutjämningsavgift som omräknats utifrån den uppräknade folkmängden multipliceras med den uppräknade folkmängden.

Fasta index för kommuner

Fasta index för kommuner del 1

	Löne-index	Index för merkostnader i glesbygd				Index för behov av:		Upp-värm-nings-index
		För-skola	Grund-skola och för-skole-klass	Gym-nasie-skola	Hem-tjänst	För-skola	Fritids-hem	
Stockholms län								
Botkyrka	103,8142	0,9972	0,9737	0,9535	0,9809	0,9905	0,9632	1,00
Danderyd	107,4940	0,9965	0,9737	0,9535	0,9764	1,0496	1,2341	1,00
Ekerö	105,7573	1,0002	1,0130	0,9535	1,0010	1,0244	1,1197	1,00
Haninge	104,9880	0,9983	0,9737	0,9535	0,9882	0,9884	0,9611	1,00
Huddinge	105,2553	0,9968	0,9737	0,9535	0,9782	1,0150	1,0826	1,00
Järfälla	104,8744	0,9965	0,9737	0,9535	0,9763	1,0068	1,0419	1,00
Lidingö	107,0900	0,9965	0,9737	0,9535	0,9764	1,0415	1,2074	1,00
Nacka	107,3115	0,9968	0,9737	0,9535	0,9782	1,0336	1,1666	1,00
Norrtälje	104,7808	1,0038	1,0715	1,0302	1,0234	0,9753	0,8947	1,00
Nykvarn	104,0847	1,0006	0,9840	0,9907	1,0034	1,0015	1,0387	1,00
Nynäshamn	103,4539	1,0008	0,9891	0,9784	1,0046	0,9759	0,9148	1,00
Salem	103,8543	0,9969	0,9737	0,9535	0,9789	1,0033	1,0405	1,00
Sigtuna	105,2271	0,9987	0,9737	0,9535	0,9912	0,9896	0,9549	1,00
Sollentuna	107,2222	0,9965	0,9737	0,9535	0,9761	1,0291	1,1581	1,00
Solna	107,3993	0,9964	0,9737	0,9535	0,9758	1,0407	1,1538	1,00
Stockholm	106,8896	0,9964	0,9737	0,9535	0,9758	1,0279	1,0843	1,00
Sundbyberg	106,9911	0,9964	0,9737	0,9535	0,9758	1,0189	1,0887	1,00

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Södertälje	104,3165	0,9986	0,9737	0,9535	0,9905	0,9907	0,9266	1,00
Tyresö	105,5138	0,9973	0,9737	0,9535	0,9814	1,0111	1,0759	1,00
Täby	107,5851	0,9965	0,9737	0,9535	0,9765	1,0413	1,2087	1,00
Upplands Väsby	105,7720	0,9966	0,9737	0,9535	0,9768	1,0051	1,0296	1,00
Upplands-Bro	104,2971	0,9981	0,9737	0,9535	0,9871	0,9971	0,9982	1,00
Vallentuna	105,4555	1,0006	0,9842	0,9535	1,0034	1,0148	1,1205	1,00
Vaxholm	106,4293	0,9992	1,0327	0,9796	0,9945	1,0313	1,1714	1,00
Värmdö	105,5298	1,0009	1,0145	0,9596	1,0052	1,0129	1,0914	1,00
Österåker	105,7362	0,9997	0,9737	0,9535	0,9978	1,0157	1,0784	1,00
Uppsala län								
Enköping	100,3021	1,0025	1,0234	0,9568	1,0154	0,9839	0,9254	1,00
Heby	98,9022	1,0068	1,1076	1,0960	1,0419	0,9609	0,8782	1,10
Håbo	101,8184	1,0000	0,9737	0,9535	0,9995	0,9863	0,9836	1,00
Knivsta	102,5074	1,0003	0,9771	0,9535	1,0012	1,0226	1,1339	1,00
Tierp	98,3134	1,0060	1,0913	1,1179	1,0368	0,9644	0,8656	1,10
Uppsala	101,1195	0,9995	0,9737	0,9535	0,9965	1,0180	1,0561	1,00
Älvkarleby	98,1174	1,0025	1,0231	1,1118	1,0155	0,9619	0,8788	1,10
Östhammar	99,4325	1,0044	1,1009	1,1304	1,0272	0,9601	0,8793	1,10
Södermanlands län								
Eskilstuna	97,8127	1,0001	0,9739	0,9535	1,0002	0,9786	0,9145	1,00
Flen	97,0317	1,0045	1,0633	1,0814	1,0280	0,9562	0,8151	1,00
Gnesta	98,7389	1,0033	1,0401	1,0606	1,0208	0,9838	0,9892	1,00
Katrineholm	96,4852	1,0026	1,0247	0,9825	1,0160	0,9650	0,8577	1,00
Nyköping	98,0297	1,0024	1,0210	0,9574	1,0149	0,9836	0,9496	1,00
Oxelösund	98,0592	0,9970	0,9737	1,0230	0,9796	0,9603	0,8940	1,00
Strängnäs	99,8408	1,0010	0,9923	0,9854	1,0058	0,9942	0,9963	1,00
Trosa	100,4030	0,9994	0,9737	1,0412	0,9959	0,9917	0,9946	1,00
Vingåker	95,7585	1,0044	1,0602	1,0975	1,0271	0,9534	0,8050	1,00
Östergötlands län								
Boxholm	97,7355	1,0034	1,0414	1,1051	1,0212	0,9781	0,8800	1,00
Finspång	97,7744	1,0036	1,0457	1,0482	1,0226	0,9786	0,9064	1,00
Kinda	97,8564	1,0047	1,0678	1,1421	1,0295	0,9804	0,9387	1,00
Linköping	100,1797	0,9991	0,9737	0,9546	0,9933	1,0125	1,0275	1,00
Mjölby	98,8281	1,0003	0,9787	1,0209	1,0017	0,9877	0,9486	1,00

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Motala	97,6617	1,0014	1,0004	0,9955	1,0085	0,9748	0,9068	1,00
Norrköping	99,6815	0,9994	0,9737	0,9732	0,9957	0,9927	0,9501	1,00
Söderköping	99,2248	1,0042	1,0590	1,1013	1,0258	0,9940	0,9861	1,00
Vadstena	97,5021	1,0011	0,9954	1,1092	1,0069	0,9885	0,9395	1,00
Valdemarsvik	97,6139	1,0056	1,0914	1,1659	1,0349	0,9569	0,8580	1,00
Ydre	96,8243	1,0095	1,1582	1,1335	1,0576	0,9855	0,9288	1,00
Åtvidaberg	98,1517	1,0038	1,0493	1,1269	1,0237	0,9795	0,9258	1,00
Ödeshög	98,0014	1,0057	1,0861	1,1472	1,0352	0,9672	0,8610	1,00
Jönköpings län								
Aneby	97,1329	1,0040	1,0539	1,1240	1,0251	0,9876	0,9355	1,00
Eksjö	95,6298	1,0037	1,0463	1,1174	1,0228	0,9859	0,9632	1,10
Gislaved	98,5554	1,0026	1,0253	1,0742	1,0162	0,9665	0,8410	1,00
Gnosjö	99,0461	1,0040	1,0532	1,1069	1,0249	0,9648	0,8389	1,00
Habo	98,3661	1,0019	1,0100	1,0490	1,0115	1,0103	1,0621	1,00
Jönköping	99,2318	0,9998	0,9740	0,9760	0,9982	1,0058	0,9987	1,00
Mullsjö	98,1281	1,0014	1,0000	1,1095	1,0084	0,9726	0,9203	1,00
Nässjö	97,1914	1,0034	1,0411	1,0281	1,0211	0,9739	0,8898	1,10
Sävsjö	96,7448	1,0041	1,0545	1,1244	1,0253	0,9803	0,8996	1,10
Tranås	98,3952	1,0008	0,9875	0,9965	1,0045	0,9756	0,8996	1,00
Vaggeryd	98,6666	1,0027	1,0274	1,1118	1,0169	0,9895	0,9573	1,00
Vetlanda	97,8468	1,0048	1,0696	1,0772	1,0300	0,9740	0,8959	1,00
Värnamo	98,0811	1,0033	1,0394	1,0256	1,0206	0,9878	0,9274	1,00
Kronobergs län								
Alvesta	97,2326	1,0038	1,0487	1,1073	1,0235	0,9721	0,9123	1,00
Lessebo	95,9934	1,0043	1,0586	1,1364	1,0266	0,9619	0,8995	1,00
Ljungby	97,1999	1,0049	1,0701	1,0344	1,0302	0,9847	0,9166	1,00
Markaryd	97,4546	1,0025	1,0231	1,1165	1,0155	0,9611	0,8454	1,00
Tingsryd	96,7722	1,0070	1,1117	1,1444	1,0431	0,9725	0,8595	1,00
Uppvidinge	97,6916	1,0085	1,1393	1,1568	1,0517	0,9524	0,8280	1,00
Växjö	98,3481	1,0012	0,9957	0,9939	1,0070	1,0057	1,0178	1,00
Älmhult	99,2073	1,0035	1,0424	1,1105	1,0216	0,9975	0,9722	1,00

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kalmar län								
Borgholm	96,8767	1,0077	1,1249	1,1654	1,0472	0,9829	0,9006	0,90
Emmaboda	95,8146	1,0046	1,0645	1,1515	1,0284	0,9646	0,8406	0,90
Hultsfred	95,2859	1,0056	1,0836	1,1363	1,0344	0,9625	0,8377	1,00
Högsby	93,9297	1,0078	1,1267	1,1582	1,0478	0,9408	0,8038	1,00
Kalmar	97,0469	1,0007	0,9870	1,0009	1,0043	1,0077	1,0116	0,90
Mönsterås	95,6679	1,0041	1,0554	1,1229	1,0252	0,9798	0,8978	0,90
Mörbylånga	96,5226	1,0049	1,0707	1,1014	1,0303	1,0022	1,0660	0,90
Nybro	95,6477	1,0039	1,0519	1,0738	1,0245	0,9778	0,9159	0,90
Oskarshamn	96,5974	1,0037	1,0474	1,0400	1,0229	0,9805	0,9072	0,90
Torsås	95,2350	1,0059	1,0913	1,1585	1,0368	0,9757	0,9050	0,90
Vimmerby	96,2720	1,0047	1,0674	1,1211	1,0293	0,9700	0,8775	1,00
Västervik	94,9483	1,0042	1,0591	1,0529	1,0261	0,9883	0,9482	0,90
Gotlands län								
Gotland	99,7483	1,0054	1,0913	1,1114	1,0334	0,9924	0,9469	0,90
Blekinge län								
Karlshamn	95,8832	1,0001	0,9737	1,0053	0,9999	0,9892	0,9681	0,90
Karlskrona	96,1096	1,0018	1,0204	1,0196	1,0110	1,0087	1,0292	0,90
Olofström	96,3096	1,0021	1,0158	1,1096	1,0133	0,9621	0,8721	0,90
Ronneby	95,9906	1,0032	1,0364	1,0378	1,0197	0,9718	0,9202	0,90
Sölvesborg	96,6402	1,0019	1,0117	1,0518	1,0118	0,9816	0,9459	0,90
Skåne län								
Bjuv	99,0744	0,9982	0,9737	0,9941	0,9877	0,9604	0,8447	0,90
Bromölla	97,7097	1,0011	0,9939	1,0451	1,0065	0,9774	0,9118	0,90
Burlöv	100,3617	0,9965	0,9737	0,9535	0,9763	0,9988	1,0122	0,90
Båstad	101,3148	1,0022	1,0177	1,0446	1,0139	0,9990	0,9942	0,90
Eslöv	98,6468	1,0012	0,9958	0,9750	1,0070	0,9928	0,9872	0,90
Helsingborg	101,2631	0,9974	0,9737	0,9535	0,9825	0,9974	0,9815	0,90
Hässleholm	97,2855	1,0018	1,0092	1,0224	1,0112	0,9820	0,9194	0,90
Höganäs	101,5460	0,9999	0,9737	0,9896	0,9989	1,0105	1,0767	0,80
Hörby	98,4996	1,0026	1,0248	1,0471	1,0161	0,9741	0,9405	0,90
Höör	98,4713	1,0014	1,0007	1,0309	1,0086	1,0052	1,0534	0,90
Klippan	98,4638	1,0018	1,0092	1,0323	1,0112	0,9651	0,8833	0,90
Kristianstad	97,8540	1,0013	1,0017	1,0029	1,0079	0,9912	0,9632	0,90
Kävlinge	100,4780	0,9987	0,9737	0,9637	0,9908	1,0140	1,1020	0,90

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Landskrona	99,6036	0,9981	0,9737	0,9535	0,9873	0,9879	0,9361	0,80
Lomma	102,0105	0,9970	0,9737	0,9535	0,9799	1,0485	1,2330	0,80
Lund	100,3238	0,9972	0,9737	0,9535	0,9812	1,0335	1,1462	0,90
Malmö	100,9031	0,9965	0,9737	0,9535	0,9760	1,0035	0,9855	0,80
Osby	97,6964	1,0030	1,0340	1,0989	1,0189	0,9816	0,8981	1,00
Perstorp	97,5164	0,9999	0,9737	1,0918	0,9989	0,9487	0,8125	0,90
Simrishamn	99,6602	1,0036	1,0452	1,0998	1,0224	0,9754	0,9556	0,90
Sjöbo	98,7168	1,0031	1,0357	1,0507	1,0195	0,9715	0,9081	0,90
Skurup	98,8837	1,0011	0,9952	1,0347	1,0069	0,9843	0,9371	0,90
Staffanstorp	100,6638	0,9972	0,9737	0,9535	0,9809	1,0249	1,1325	0,90
Svalöv	98,1679	1,0035	1,0429	1,0444	1,0217	0,9826	0,9614	0,90
Svedala	99,8153	0,9990	0,9737	1,0240	0,9931	1,0090	1,0830	0,90
Tomelilla	99,3819	1,0029	1,0301	1,0845	1,0177	0,9612	0,8729	0,90
Trelleborg	99,3072	1,0000	0,9737	0,9693	0,9993	0,9899	0,9475	0,90
Vellinge	103,3769	0,9983	0,9737	0,9947	0,9883	1,0345	1,1582	0,80
Ystad	98,8895	1,0006	0,9848	0,9703	1,0036	1,0088	1,0408	0,90
Åstorp	99,3466	0,9995	0,9737	0,9980	0,9962	0,9691	0,8709	0,90
Ängelholm	99,9610	0,9997	0,9737	0,9665	0,9974	1,0008	1,0123	0,90
Örkelljunga	98,2676	1,0032	1,0379	1,0940	1,0202	0,9679	0,8597	1,00
Östra Göinge	97,3446	1,0031	1,0349	1,0877	1,0192	0,9634	0,8472	0,90
Hallands län								
Falkenberg	101,2988	1,0028	1,0287	1,0070	1,0173	0,9826	0,9203	0,90
Halmstad	100,1494	0,9998	0,9737	0,9768	0,9986	1,0032	0,9971	0,90
Hylte	98,5915	1,0058	1,0878	1,1346	1,0357	0,9623	0,8282	1,00
Kungsbacka	102,2519	0,9997	0,9737	0,9758	0,9976	1,0208	1,1014	0,90
Laholm	99,7105	1,0036	1,0448	1,0537	1,0223	0,9852	0,9343	0,90
Varberg	100,9338	1,0007	0,9871	0,9942	1,0043	1,0015	1,0067	0,90
Västra Götalands län								
Ale	100,8665	0,9992	0,9737	0,9865	0,9944	1,0027	1,0461	1,00
Alingsås	99,9942	1,0005	0,9822	0,9684	1,0028	1,0058	1,0351	1,00
Bengtsfors	97,1750	1,0059	1,0900	1,1594	1,0364	0,9674	0,8596	1,00
Bollebygd	100,4130	1,0028	1,0286	1,0428	1,0173	1,0049	1,0251	1,00
Borås	99,6192	0,9994	0,9737	0,9535	0,9953	0,9893	0,9506	1,00
Dals-Ed	97,2824	1,0046	1,0647	1,1647	1,0285	0,9618	0,8617	1,00
Essunga	98,2875	1,0049	1,0717	1,0906	1,0307	0,9604	0,8450	1,00
Falköping	98,2089	1,0030	1,0334	1,0197	1,0187	0,9670	0,8813	1,00
Färgelanda	97,8626	1,0061	1,0934	1,1338	1,0374	0,9687	0,8589	1,00
Grästorp	98,0304	1,0026	1,0243	1,0917	1,0159	0,9736	0,9606	1,00
Gullspång	96,8105	1,0067	1,1064	1,1430	1,0415	0,9530	0,7806	1,00

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Göteborg	102,8394	0,9967	0,9737	0,9535	0,9778	1,0116	1,0166	0,90
Götene	98,8743	1,0040	1,0526	1,0968	1,0247	0,9773	0,9384	1,00
Herrljunga	98,8054	1,0042	1,0570	1,0877	1,0261	0,9770	0,8996	1,00
Hjo	97,8330	1,0020	1,0129	1,1156	1,0124	0,9792	0,9929	1,00
Härryda	101,8787	0,9995	0,9737	0,9655	0,9962	1,0230	1,1386	0,90
Karlsborg	98,2693	1,0049	1,0708	1,1431	1,0304	0,9771	0,9672	1,00
Kungälv	101,6548	1,0002	0,9872	0,9711	1,0007	1,0047	1,0418	0,90
Lerum	101,4148	0,9990	0,9737	0,9607	0,9930	1,0254	1,1215	0,90
Lidköping	98,8030	1,0020	1,0133	0,9919	1,0125	0,9923	0,9810	1,00
Lilla Edet	99,8207	1,0016	1,0049	1,0561	1,0099	0,9734	0,9229	1,00
Lysekil	99,2548	1,0014	1,0004	1,1006	1,0085	0,9806	0,9235	0,90
Mariestad	97,7075	1,0021	1,0142	1,0093	1,0128	0,9884	0,9576	1,00
Mark	98,7574	1,0033	1,0389	1,0338	1,0204	0,9834	0,9285	1,00
Mellerud	96,7318	1,0048	1,0693	1,1554	1,0299	0,9658	0,8632	1,00
Munkedal	98,2110	1,0051	1,0757	1,1038	1,0319	0,9641	0,9057	1,00
Mölndal	102,0958	0,9971	0,9737	0,9535	0,9806	1,0288	1,1261	0,90
Orust	100,4487	1,0043	1,1007	1,0750	1,0267	0,9781	0,9475	0,90
Partille	102,1251	0,9969	0,9737	0,9535	0,9790	1,0261	1,1426	0,90
Skara	98,9401	1,0018	1,0082	1,0493	1,0109	0,9769	0,9161	1,00
Skövde	99,0156	1,0005	0,9824	0,9831	1,0029	1,0044	0,9954	1,00
Sotenäs	100,7292	1,0019	1,0515	1,1203	1,0117	0,9889	0,9409	0,90
Stenungsund	101,1835	1,0003	0,9789	0,9848	1,0018	1,0015	1,0347	0,90
Strömstad	100,5782	1,0033	1,0716	1,1659	1,0207	0,9678	0,8883	0,90
Svenljunga	98,5549	1,0059	1,0908	1,1001	1,0366	0,9646	0,8206	1,00
Tanum	99,9280	1,0066	1,1217	1,1457	1,0407	0,9806	0,9190	0,90
Tibro	98,2173	1,0006	0,9842	1,1154	1,0034	0,9751	0,8987	1,00
Tidaholm	98,1795	1,0022	1,0165	1,1115	1,0135	0,9692	0,8761	1,00
Tjörn	100,7605	1,0019	1,0438	1,0686	1,0119	0,9979	1,0138	0,90
Tranemo	98,7293	1,0055	1,0821	1,0912	1,0339	0,9772	0,9103	1,10
Trollhättan	99,0683	0,9990	0,9737	0,9535	0,9927	0,9949	0,9645	1,00
Töreboda	97,3597	1,0033	1,0401	1,1180	1,0208	0,9588	0,8901	1,00
Uddevalla	98,5522	1,0002	0,9769	0,9798	1,0011	0,9935	0,9771	0,90
Ulricehamn	99,2260	1,0042	1,0562	1,0504	1,0259	0,9826	0,9383	1,10
Vara	99,0043	1,0048	1,0685	1,0903	1,0297	0,9659	0,8719	1,00
Vårgårda	99,1401	1,0033	1,0384	1,0817	1,0203	0,9810	0,9420	1,00
Vänersborg	97,6560	1,0012	0,9971	0,9713	1,0075	0,9855	0,9764	1,00
Åmål	96,8186	1,0024	1,0220	1,1235	1,0152	0,9728	0,9016	1,00
Öckerö	101,2633	0,9988	1,1007	0,9930	0,9917	1,0038	1,0256	0,90

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Värmlands län								
Arvika	95,5726	1,0045	1,0632	1,0575	1,0280	0,9802	0,9230	1,10
Eda	96,4408	1,0068	1,1070	1,1620	1,0417	0,9480	0,7811	1,10
Filipstad	93,9520	1,0057	1,0872	1,1576	1,0355	0,9381	0,7536	1,10
Forshaga	94,7986	1,0013	0,9991	1,0846	1,0081	0,9897	0,9903	1,10
Grums	96,0355	1,0033	1,0385	1,1223	1,0203	0,9651	0,8117	1,00
Hagfors	94,3234	1,0061	1,0949	1,1638	1,0379	0,9631	0,8130	1,20
Hammarö	97,0056	0,9982	0,9737	0,9832	0,9874	1,0297	1,1726	1,10
Karlstad	97,2674	0,9998	0,9737	0,9792	0,9985	1,0132	1,0387	1,10
Kil	96,0058	1,0028	1,0283	1,0766	1,0172	0,9918	0,9684	1,10
Kristinehamn	95,3860	1,0022	1,0163	0,9980	1,0134	0,9806	0,9266	1,10
Munkfors	94,3997	1,0028	1,0286	1,1605	1,0173	0,9556	0,8416	1,10
Storfors	95,3681	1,0077	1,1243	1,1453	1,0471	0,9515	0,8418	1,10
Sunne	95,5126	1,0060	1,0932	1,1555	1,0374	0,9780	0,8990	1,10
Säffle	95,8197	1,0049	1,0703	1,1273	1,0302	0,9554	0,8159	1,00
Torsby	94,5381	1,0086	1,1421	1,2002	1,0526	0,9563	0,8345	1,20
Årjäng	97,3421	1,0074	1,1183	1,2023	1,0452	0,9519	0,7924	1,10
Örebro län								
Askersund	97,1262	1,0057	1,0862	1,1192	1,0352	0,9540	0,8371	1,20
Degerfors	95,5828	1,0026	1,0252	1,0648	1,0162	0,9544	0,8741	1,20
Hallsberg	97,4404	1,0040	1,0540	1,0738	1,0252	0,9743	0,8838	1,00
Hällefors	95,3344	1,0035	1,0425	1,1556	1,0216	0,9368	0,7462	1,20
Karlskoga	96,8278	0,9986	0,9737	0,9535	0,9907	0,9766	0,8835	1,20
Kumla	97,6876	0,9992	0,9737	0,9535	0,9942	0,9890	0,9764	1,00
Laxå	96,5787	1,0059	1,0906	1,1449	1,0365	0,9564	0,8433	1,00
Lekeberg	97,2677	1,0042	1,0565	1,1066	1,0259	0,9880	0,9689	1,00
Lindesberg	96,2627	1,0041	1,0548	1,1103	1,0254	0,9617	0,8496	1,20
Ljusnarsberg	96,2545	1,0047	1,0667	1,1504	1,0291	0,9493	0,8072	1,20
Nora	96,4162	1,0028	1,0300	1,1111	1,0177	0,9880	0,9404	1,20
Örebro	98,0665	0,9995	0,9737	0,9535	0,9963	1,0013	0,9978	1,00
Västmanlands län								
Arboga	96,6229	1,0011	0,9951	1,1022	1,0064	0,9773	0,9094	1,00
Fagersta	96,6182	0,9992	0,9737	1,0527	0,9942	0,9553	0,8418	1,10
Hallstahammar	97,0949	0,9993	0,9737	1,0255	0,9951	0,9705	0,8896	1,00
Kungsör	96,4437	1,0011	0,9953	1,0923	1,0069	0,9806	0,9027	1,00
Köping	96,7238	1,0007	0,9859	0,9737	1,0039	0,9615	0,8496	1,00
Norberg	95,3980	1,0011	0,9941	1,0794	1,0065	0,9446	0,8052	1,10
Sala	96,4729	1,0039	1,0511	1,0399	1,0243	0,9750	0,9021	1,10
Skinnskatteberg	95,9697	1,0076	1,1221	1,1440	1,0464	0,9530	0,8243	1,00

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Surahammar	97,0030	1,0038	1,0498	1,0828	1,0239	0,9577	0,8573	1,00
Västerås	99,5821	0,9986	0,9737	0,9535	0,9904	0,9981	0,9928	1,00
Dalarnas län								
Avesta	95,7627	1,0025	1,0234	1,0205	1,0156	0,9645	0,8609	1,10
Borlänge	96,6392	0,9992	0,9737	0,9535	0,9945	0,9693	0,8791	1,20
Falun	96,0002	1,0023	1,0185	1,0246	1,0141	1,0064	1,0236	1,20
Gagnef	95,3955	1,0056	1,0852	1,1391	1,0349	0,9783	0,9496	1,20
Hedemora	95,5592	1,0041	1,0546	1,1069	1,0253	0,9737	0,8526	1,10
Leksand	96,7026	1,0034	1,0409	1,1227	1,0211	0,9982	0,9745	1,20
Ludvika	96,0962	1,0036	1,0445	1,0487	1,0222	0,9727	0,8807	1,20
Malung-Sälen	96,6759	1,0087	1,1431	1,2408	1,0529	0,9664	0,8544	1,40
Mora	95,4841	1,0036	1,0449	1,0788	1,0223	0,9887	0,9638	1,20
Orsa	95,4372	1,0030	1,0341	1,1278	1,0190	0,9587	0,8580	1,20
Rättvik	95,3330	1,0062	1,0964	1,1452	1,0383	0,9826	0,9325	1,20
Smedjebacken	95,7325	1,0045	1,0627	1,1020	1,0279	0,9623	0,8813	1,20
Säter	95,4016	1,0034	1,0407	1,1124	1,0210	0,9743	0,9463	1,10
Vansbro	95,3742	1,0079	1,1285	1,2007	1,0484	0,9599	0,8106	1,20
Älvdalen	96,0272	1,0116	1,1977	1,2397	1,0699	0,9578	0,8290	1,40
Gävleborgs län								
Bollnäs	96,3655	1,0034	1,0411	1,0855	1,0211	0,9728	0,9017	1,20
Gävle	98,1128	1,0003	0,9783	0,9781	1,0016	0,9924	0,9787	1,10
Hofors	95,4363	1,0027	1,0267	1,1185	1,0167	0,9535	0,8163	1,20
Hudiksvall	95,4753	1,0036	1,0447	1,0737	1,0223	0,9851	0,9522	1,20
Ljusdal	96,1877	1,0061	1,0946	1,1431	1,0378	0,9736	0,8386	1,30
Nordanstig	96,0713	1,0085	1,1393	1,1622	1,0517	0,9684	0,8871	1,20
Ockelbo	96,0789	1,0056	1,0839	1,1676	1,0345	0,9648	0,8558	1,10
Ovanåker	96,0890	1,0036	1,0457	1,1630	1,0226	0,9698	0,8823	1,30
Sandviken	96,8029	1,0022	1,0176	1,0228	1,0138	0,9692	0,8902	1,10
Söderhamn	95,9542	1,0035	1,0432	1,0794	1,0218	0,9580	0,8496	1,20
Västernorrlands län								
Härnösand	95,1261	1,0024	1,0294	1,0046	1,0151	0,9835	0,9531	1,30
Kramfors	94,3276	1,0060	1,0927	1,1437	1,0372	0,9617	0,8493	1,30
Sollefteå	93,1413	1,0074	1,1194	1,1857	1,0455	0,9706	0,8842	1,40
Sundsvall	96,7122	1,0016	1,0055	1,0275	1,0101	0,9944	0,9803	1,30
Timrå	96,2143	1,0020	1,0128	1,0635	1,0123	0,9715	0,9438	1,30
Ånge	94,6527	1,0072	1,1148	1,2330	1,0441	0,9622	0,8400	1,40
Örnsköldsvik	95,0652	1,0048	1,0698	1,0791	1,0298	0,9963	0,9952	1,30

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Jämtlands län								
Berg	95,6170	1,0108	1,1825	1,2132	1,0652	0,9582	0,8832	1,40
Bräcke	94,1685	1,0111	1,1871	1,2187	1,0666	0,9645	0,8513	1,40
Härjedalen	96,1240	1,0125	1,2123	1,2843	1,0744	0,9718	0,8852	1,50
Krokom	96,0691	1,0084	1,1371	1,1592	1,0510	0,9947	1,0320	1,50
Ragunda	94,7254	1,0111	1,1884	1,2276	1,0670	0,9442	0,8226	1,40
Strömsund	94,2971	1,0109	1,1840	1,2593	1,0656	0,9644	0,8440	1,50
Åre	98,0857	1,0090	1,1485	1,2320	1,0546	1,0042	1,0140	1,60
Östersund	96,9547	1,0010	0,9945	1,0133	1,0057	1,0010	1,0128	1,40
Västerbottens län								
Bjurholm	95,1457	1,0114	1,1940	1,1976	1,0687	0,9745	0,9430	1,40
Dorotea	95,8447	1,0128	1,2183	1,2711	1,0763	0,9622	0,8115	1,50
Lycksele	94,3102	1,0056	1,0840	1,2407	1,0345	0,9723	0,8990	1,50
Malå	95,0961	1,0105	1,1775	1,2657	1,0636	0,9682	0,8990	1,60
Nordmaling	96,3598	1,0069	1,1101	1,1899	1,0426	0,9703	0,8660	1,30
Norsjö	95,2309	1,0105	1,1764	1,2391	1,0633	0,9643	0,9140	1,60
Robertsfors	95,8733	1,0088	1,1462	1,1940	1,0539	0,9754	0,9262	1,40
Skellefteå	96,5748	1,0047	1,0668	1,0798	1,0291	0,9921	0,9849	1,40
Sorsele	95,3666	1,0154	1,2641	1,2758	1,0906	0,9573	0,8768	1,70
Storuman	96,1610	1,0142	1,2430	1,2797	1,0840	0,9804	0,9376	1,80
Umeå	98,6022	1,0005	0,9836	1,0090	1,0030	1,0220	1,0830	1,30
Vilhelmina	94,7898	1,0097	1,1615	1,2750	1,0586	0,9522	0,8329	1,60
Vindeln	96,2537	1,0104	1,1752	1,2033	1,0629	0,9824	0,9233	1,50
Vännäs	96,1013	1,0029	1,0308	1,1409	1,0179	0,9970	1,0147	1,40
Åsele	93,9781	1,0147	1,2510	1,2680	1,0865	0,9666	0,8174	1,50
Norrbottens län								
Arjeplog	95,4244	1,0160	1,2736	1,2928	1,0935	0,9544	0,8835	1,70
Arvidsjaur	95,2109	1,0063	1,0971	1,2693	1,0386	0,9604	0,8374	1,60
Boden	95,7383	1,0038	1,0500	1,0519	1,0239	0,9925	0,9895	1,50
Gällivare	96,7503	1,0063	1,0973	1,1924	1,0387	0,9713	0,8707	1,90
Haparanda	95,3268	1,0050	1,0735	1,2328	1,0312	0,9642	0,8704	1,50
Jokkmokk	95,8366	1,0110	1,1866	1,2696	1,0665	0,9856	0,9476	1,80
Kalix	94,9912	1,0053	1,0796	1,1689	1,0331	0,9769	0,9032	1,50
Kiruna	98,2448	1,0075	1,1201	1,1078	1,0457	0,9662	0,9003	1,90
Luleå	97,7053	1,0012	0,9974	1,0175	1,0070	1,0097	1,0499	1,50
Pajala	94,5985	1,0131	1,2243	1,2928	1,0782	0,9578	0,7670	1,70

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Piteå	96,2005	1,0034	1,0408	1,0452	1,0210	0,9912	0,9707	1,40
Älvsbyn	95,4700	1,0054	1,0809	1,2033	1,0335	0,9706	0,8318	1,50
Överkalix	94,0683	1,0123	1,2098	1,2441	1,0737	0,9594	0,8387	1,60
Övertorneå	94,2288	1,0127	1,2161	1,2723	1,0756	0,9945	0,8873	1,60

Fasta index för kommuner del 2

	Administration	Räddnings-tjänst	Trafik	Byggnation
Stockholms län				
Botkyrka	1,0000	1,0000	1,1344	102,5313
Danderyd	1,0000	1,0000	1,3381	102,5313
Ekerö	1,0000	1,0000	1,0057	102,5313
Haninge	1,0000	1,0000	1,0402	102,5313
Huddinge	1,0000	1,0000	1,2975	102,5313
Järfälla	1,0000	1,0000	1,3300	102,5313
Lidingö	1,0000	1,0000	1,1062	102,5313
Nacka	1,0000	1,0000	1,2067	102,5313
Norrtälje	1,0000	1,0000	1,0000	102,5313
Nykvarn	1,0000	1,0000	1,0583	102,5313
Nynäshamn	1,0000	1,0000	1,0000	102,5313
Salem	1,0000	1,0000	1,1879	102,5313
Sigtuna	1,0000	1,0000	1,0576	102,5313
Sollentuna	1,0000	1,0000	1,4309	102,5313
Solna	1,0000	1,0000	1,4565	102,5313
Stockholm	1,0000	1,0000	1,4659	102,5313
Sundbyberg	1,0000	1,0000	1,1062	102,5313
Södertälje	1,0000	1,0000	1,1051	102,5313
Tyresö	1,0000	1,0000	1,1249	102,5313
Täby	1,0000	1,0000	1,1769	102,5313
Upplands Väsby	1,0000	1,0000	1,2199	102,5313
Upplands-Bro	1,0000	1,0000	1,1039	102,5313
Vallentuna	1,0000	1,0000	1,0048	102,5313
Vaxholm	1,0000	1,0000	1,0049	102,5313
Värmdö	1,0000	1,0000	1,0139	102,5313
Österåker	1,0000	1,0000	1,0366	102,5313

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Uppsala län				
Enköping	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Heby	1,0183	1,1035	1,0000	99,1322
Håbo	1,0000	1,0000	1,0608	99,1322
Knivsta	1,0000	1,0000	1,0189	99,1322
Tierp	1,0000	1,1240	1,0000	99,1322
Uppsala	1,0000	1,0000	1,0079	99,1322
Älvkarleby	1,0299	1,0000	1,0000	99,1322
Östhammar	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Södermanlands län				
Eskilstuna	1,0000	1,0000	1,0096	99,1322
Flen	1,0037	1,0000	1,0000	99,1322
Gnesta	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Katrineholm	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Nyköping	1,0000	1,0000	1,0186	99,1322
Oxelösund	1,0294	1,0000	1,0249	99,1322
Strängnäs	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Trosa	1,0052	1,0000	1,0155	99,1322
Vingåker	1,0777	1,0000	1,0000	99,1322
Östergötlands län				
Boxholm	1,1566	1,0654	1,0000	99,1322
Finspång	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Kinda	1,0771	1,2655	1,0000	99,1322
Linköping	1,0000	1,0000	1,0096	99,1322
Mjölby	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Motala	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Norrköping	1,0000	1,0000	1,0286	99,1322
Söderköping	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Vadstena	1,0809	1,0000	1,0000	99,1322
Valdemarsvik	1,1263	1,2301	1,0000	99,1322
Ydre	1,3159	1,2151	1,0000	99,1322
Åtvidaberg	1,0121	1,0000	1,0000	99,1322
Ödeshög	1,1761	1,0692	1,0054	99,1322
Jönköpings län				
Aneby	1,0975	1,0152	1,0000	96,8894
Eksjö	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Gislaved	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Gnosjö	1,0548	1,0000	1,0000	96,8894

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Habo	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Jönköping	1,0000	1,0000	1,0454	96,8894
Mullsjö	1,0290	1,0000	1,0000	96,8894
Nässjö	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Sävsjö	1,0325	1,0000	1,0000	96,8894
Tranås	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Vaggeryd	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Vetlanda	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Värnamo	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Kronobergs län				
Alvesta	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Lessebo	1,0660	1,0000	1,0000	96,8894
Ljungby	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Markaryd	1,0508	1,0000	1,0000	96,8894
Tingsryd	1,0420	1,1530	1,0000	96,8894
Uppvidinge	1,0846	1,2361	1,0000	96,8894
Växjö	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Älmhult	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Kalmar län				
Borgholm	1,0616	1,0000	1,0000	96,8894
Emmaboda	1,0777	1,1192	1,0000	96,8894
Hultsfred	1,0262	1,1398	1,0000	96,8894
Högsby	1,1809	1,1620	1,0000	96,8894
Kalmar	1,0000	1,0000	1,0053	96,8894
Mönsterås	1,0278	1,0000	1,0000	96,8894
Mörbylånga	1,0007	1,0000	1,0000	96,8894
Nybro	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Oskarshamn	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Torsås	1,1168	1,0000	1,0000	96,8894
Vimmerby	1,0165	1,1420	1,0000	96,8894
Västervik	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Gotlands län				
Gotland	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Blekinge län				
Karlshamn	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Karlskrona	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Olofström	1,0098	1,0000	1,0000	96,8894

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ronneby	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Sölvesborg	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Skåne län				
Bjuv	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Bromölla	1,0000	1,0000	1,0023	96,8894
Burlöv	1,0000	1,0000	1,1301	96,9889
Båstad	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Eslöv	1,0000	1,0000	1,0000	96,9889
Helsingborg	1,0000	1,0000	1,0835	96,8894
Hässleholm	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Höganäs	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Hörby	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Höör	1,0000	1,0000	1,0000	96,9889
Klippan	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Kristianstad	1,0000	1,0000	1,0041	96,8894
Kävlinge	1,0000	1,0000	1,0398	96,9889
Landskrona	1,0000	1,0000	1,0708	96,8894
Lomma	1,0000	1,0000	1,1337	96,9889
Lund	1,0000	1,0000	1,0352	96,9889
Malmö	1,0000	1,0000	1,1211	96,9889
Osby	1,0083	1,0000	1,0000	96,8894
Perstorp	1,0381	1,0000	1,0000	96,8894
Simrishamn	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Sjöbo	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Skurup	1,0000	1,0000	1,0000	96,9889
Staffanstorp	1,0000	1,0000	1,0270	96,9889
Svalöv	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Svedala	1,0000	1,0000	1,0030	96,9889
Tomelilla	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Trelleborg	1,0000	1,0000	1,0000	96,9889
Vellinge	1,0000	1,0000	1,0145	96,9889
Ystad	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Åstorp	1,0000	1,0000	1,0315	96,8894
Ängelholm	1,0000	1,0000	1,0177	96,8894
Örkelljunga	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Östra Göinge	1,0000	1,0000	1,0000	96,8894
Hallands län				
Falkenberg	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Halmstad	1,0000	1,0000	1,0263	98,1853

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Hylte	1,0645	1,1632	1,0000	98,1853
Kungsbacka	1,0000	1,0000	1,0288	98,4078
Laholm	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Varberg	1,0000	1,0000	1,0188	98,1853
Västra Götalands län				
Ale	1,0000	1,0000	1,0430	98,4078
Alingsås	1,0000	1,0000	1,0005	98,4078
Bengtsfors	1,0862	1,1877	1,0000	98,1853
Bollebygd	1,0000	1,0000	1,0163	98,1853
Borås	1,0000	1,0000	1,0311	98,1853
Dals-Ed	1,2617	1,3036	1,0000	98,1853
Essunga	1,0916	1,0000	1,0000	98,1853
Falköping	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Färgelanda	1,1137	1,0425	1,0000	98,1853
Grästorp	1,0739	1,0000	1,0000	98,1853
Gullspång	1,2202	1,0000	1,0000	98,1853
Göteborg	1,0000	1,0000	1,2165	98,4078
Götene	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Herrljunga	1,0513	1,0000	1,0000	98,1853
Hjo	1,0500	1,0000	1,0000	98,1853
Härryda	1,0000	1,0000	1,0847	98,4078
Karlsborg	1,1355	1,0000	1,0000	98,1853
Kungälv	1,0000	1,0000	1,0221	98,4078
Lerum	1,0000	1,0000	1,0775	98,4078
Lidköping	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Lilla Edet	1,0000	1,0000	1,0000	98,4078
Lysekil	1,0160	1,0000	1,0000	98,1853
Mariestad	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Mark	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Mellerud	1,0890	1,0000	1,0000	98,1853
Munkedal	1,0278	1,0000	1,0000	98,1853
Mölndal	1,0000	1,0000	1,2452	98,4078
Orust	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Partille	1,0000	1,0000	1,2089	98,4078
Skara	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Skövde	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Sotenäs	1,0899	1,0000	1,0000	98,1853
Stenungssund	1,0000	1,0000	1,0311	98,4078
Strömstad	1,0382	1,0000	1,0000	98,1853
Svenljunga	1,0040	0,9596	1,0000	98,1853

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tanum	1,0369	1,1560	1,0000	98,1853
Tibro	1,0179	1,0000	1,0000	98,1853
Tidaholm	1,0011	1,0000	1,0000	98,1853
Tjörn	1,0042	1,0000	1,0091	98,4078
Tranemo	1,0346	1,0000	1,0000	98,1853
Trollhättan	1,0000	1,0000	1,0350	98,1853
Töreboda	1,0682	1,0000	1,0000	98,1853
Uddevalla	1,0000	1,0000	1,0359	98,1853
Ulricehamn	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Vara	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Vårgårda	1,0154	1,0000	1,0027	98,1853
Vänersborg	1,0000	1,0000	1,0000	98,1853
Åmål	1,0433	1,0000	1,0000	98,1853
Öckerö	1,0000	1,0000	1,1047	98,4078
Värmlands län				
Arvika	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Eda	1,1007	1,1989	1,0000	99,1322
Filipstad	1,0708	1,2588	1,0000	99,1322
Forshaga	1,0006	1,0000	1,0000	99,1322
Grums	1,0208	1,0000	1,0000	99,1322
Hagfors	1,0576	1,3246	1,0000	99,1322
Hammarö	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Karlstad	1,0000	1,0000	1,0201	99,1322
Kil	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Kristinehamn	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Munkfors	1,3354	1,0000	1,0000	99,1322
Storfors	1,2684	1,0829	1,0000	99,1322
Sunne	1,0345	1,1979	1,0000	99,1322
Säffle	1,0175	1,1374	1,0000	99,1322
Torsby	1,0581	1,4309	1,0000	99,1322
Årjäng	1,0833	1,3568	1,0000	99,1322
Örebro län				
Askersund	1,0411	1,0743	1,0000	99,1322
Degerfors	1,0559	1,0000	1,0000	99,1322
Hallsberg	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Hällefors	1,1597	1,3036	1,0000	99,1322
Karlskoga	1,0000	1,0000	1,0139	99,1322
Kumla	1,0000	1,0000	1,0086	99,1322
Laxå	1,1620	1,0917	1,0000	99,1322

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Lekeberg	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Lindesberg	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Ljusnarsberg	1,2577	1,2005	1,0000	99,1322
Nora	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Örebro	1,0000	1,0000	1,0278	99,1322
Västmanlands län				
Arboga	1,0109	1,0000	1,0061	99,1322
Fagersta	1,0248	1,0000	1,0000	99,1322
Hallstahammar	1,0000	1,0000	1,0023	99,1322
Kungsör	1,0072	1,0000	1,0214	99,1322
Köping	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Norberg	1,1624	1,0587	1,0000	99,1322
Sala	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Skinnskatteberg	1,2641	1,2241	1,0000	99,1322
Surahammar	1,0000	1,0000	1,0000	99,1322
Västerås	1,0000	1,0000	1,0374	99,1322
Dalarnas län				
Avesta	1,0000	1,0000	1,0000	105,4298
Borlänge	1,0000	1,0000	1,0332	105,4298
Falun	1,0000	1,0000	1,0000	105,4298
Gagnef	1,0376	1,0193	1,0000	105,4298
Hedemora	1,0078	1,0000	1,0000	105,4298
Leksand	1,0102	1,1175	1,0000	105,4298
Ludvika	1,0000	1,0000	1,0000	105,4298
Malung-Sälen	1,0792	1,5757	1,0000	105,4298
Mora	1,0000	1,2219	1,0000	105,4298
Orsa	1,1415	1,3252	1,0000	105,4298
Rättvik	1,0529	1,2244	1,0000	105,4298
Smedjebacken	1,0452	1,0806	1,0000	105,4298
Säter	1,0147	1,0000	1,0000	105,4298
Vansbro	1,1617	1,4841	1,0000	105,4298
Älvdalen	1,1525	1,8061	1,0000	105,4298
Gävleborgs län				
Bollnäs	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Gävle	1,0000	1,0000	1,0403	102,4354
Hofors	1,0595	1,0000	1,0000	105,4298
Hudiksvall	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Ljusdal	1,0022	1,3603	1,0000	105,4298

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Nordanstig	1,0783	1,2140	1,0000	102,4354
Ockelbo	1,1702	1,2139	1,0000	102,4354
Ovanåker	1,0520	1,2573	1,0000	105,4298
Sandviken	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Söderhamn	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Västernorrlands län				
Härnösand	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Kramfors	1,0073	1,2267	1,0000	102,4354
Sollefteå	1,0042	1,3906	1,0000	105,4298
Sundsvall	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Timrå	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Ånge	1,0981	1,5103	1,0000	105,4298
Örnsköldsvik	1,0000	1,1313	1,0000	102,4354
Jämtlands län				
Berg	1,1484	1,7664	1,0000	105,4298
Bräcke	1,1855	1,6333	1,0000	105,4298
Härjedalen	1,0824	1,9474	1,0000	105,4298
Krokom	1,0029	1,2945	1,0000	105,4298
Ragunda	1,2403	1,6800	1,0000	105,4298
Strömsund	1,0639	1,8131	1,0000	105,4298
Åre	1,0509	1,6487	1,0000	105,4298
Östersund	1,0000	1,0000	1,0000	105,4298
Västerbottens län				
Bjurholm	1,6035	1,5909	1,0000	102,4354
Dorotea	1,6116	1,9648	1,0000	105,4298
Lycksele	1,0521	1,5643	1,0000	105,4298
Malå	1,4695	1,7512	1,0000	105,4298
Nordmaling	1,1469	1,3473	1,0000	102,4354
Norsjö	1,3410	1,6770	1,0000	105,4298
Robertsfors	1,1612	1,4181	1,0000	102,4354
Skellefteå	1,0000	1,0735	1,0000	102,4354
Sorsele	1,6076	2,5110	1,0000	105,4298
Storuman	1,2093	2,0148	1,0000	105,4298
Umeå	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Vilhelmina	1,1787	1,9508	1,0000	105,4298
Vindeln	1,2170	1,6075	1,0000	102,4354
Vännäs	1,0367	1,0000	1,0000	102,4354
Åsele	1,5210	2,1376	1,0000	105,4298

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Norrbottens län				
Arjeplog	1,5477	2,7684	1,0000	105,4298
Arvidsjaur	1,1906	1,8442	1,0000	105,4298
Boden	1,0000	1,1100	1,0000	102,4354
Gällivare	1,0113	1,7054	1,0000	105,4298
Haparanda	1,0943	1,3283	1,0000	102,4354
Jokkmokk	1,2699	2,5471	1,0000	105,4298
Kalix	1,0209	1,2796	1,0000	102,4354
Kiruna	1,0000	1,6550	1,0000	105,4298
Luleå	1,0000	1,0000	1,0000	102,4354
Pajala	1,2029	2,0419	1,0000	105,4298
Piteå	1,0000	1,1063	1,0000	102,4354
Älvsbyn	1,1252	1,4179	1,0000	102,4354
Överkalix	1,4473	1,8791	1,0000	105,4298
Övertorneå	1,3242	1,7481	1,0000	105,4298

Fasta index för regioner

Region	Löneindex	Index för bemanning i glesbygd	Index för vård i glesbygd
Stockholm	102,5617	0,9916	0,9820
Uppsala	99,8928	1,0023	0,9975
Södermanland	98,8406	1,0016	0,9984
Östergötland	99,4822	1,0019	0,9972
Jönköping	98,9946	1,0029	0,9995
Kronoberg	98,8662	1,0045	1,0063
Kalmar	98,1990	1,0045	1,0111
Gotlands kommun	99,3282	1,0066	1,0946
Blekinge	98,0707	1,0014	1,0101
Skåne	99,6618	0,9975	0,9915
Halland	99,6875	1,0009	0,9969
Västra Götaland	99,4565	1,0001	0,9990
Värmland	98,2760	1,0059	1,0189
Örebro	98,5070	1,0026	0,9984
Västmanland	99,6361	1,0009	0,9944
Dalarna	98,3787	1,0065	1,0162
Gävleborg	98,7123	1,0055	1,0078
Västernorrland	98,5326	1,0065	1,0154
Jämtland	98,1734	1,0110	1,0903

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Västerbotten	97,9167	1,0093	1,0372
Norrbotten	98,7893	1,0107	1,0564

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

dels att 1 och 4–6 §§ och bilagan ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Statistiska centralbyrån ska varje utjämningsår för varje kommun beräkna	
1. standardkostnad enligt 2 § lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade, *och*	1. standardkostnad enligt 2 § lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade,
2. utjämningsbidrag och utjämningsavgift enligt 3 § lagen om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.	2. utjämningsbidrag och utjämningsavgift enligt 3 § lagen om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade, *och*
	3. införandebidrag enligt 6 a § lagen om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.

Om summan av samtliga bidrag inte motsvarar summan av samtliga avgifter för kommunerna, ska en nivåjustering göras som motsvarar skillnaden. För samtliga kommuner görs ett avdrag eller tillägg med ett enhetligt belopp per invånare, som beräknas så att summan av avgifterna motsvarar summan av bidragen.

[1] Senaste lydelse 2008:776.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4 §[2]

En kommuns standardkostnad ska beräknas enligt följande. Antalet personer i kommunen med verkställda beslut om insatser enligt 9 § 2–8 och 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 samma lag samt antalet personer som beviljats personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, multipliceras med den enligt 5 § beräknade genomsnittliga kostnaden per insats i landet, varefter produkterna summeras. För personer i kommunen med verkställda beslut avseende både insatsen personlig assistans enligt 9 § 2 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 samma lag, ska endast kostnaden för den sistnämnda insatsen ingå i beräkningen. Till summan adderas kommunens ersättning till Försäkringskassan enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken enligt räkenskapssammandraget.

Den enligt första stycket beräknade kostnaden *multipliceras med det personalkostnadsindex som beräknats enligt 6 §. Produkten multipliceras med konsumentprisindex med fast ränta och en korrigeringsfaktor. Den erhållna produkten divideras slutligen med antalet invånare i kommunen, varvid kommunens standardkostnad är beräknad.*

Till den enligt första stycket beräknade kostnaden *adderas ett tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader och övergripande administration.*

5 §[3]

Den genomsnittliga kostnaden per insats enligt 4 § ska beräknas enligt följande.

Genomsnittskostnaden för daglig verksamhet framgår direkt av räkenskapssammandraget och mikrostatistiken. De övriga insatserna beräknas utifrån skatt-

Genomsnittskostnaden för daglig verksamhet *och bostad med särskild service för vuxna* framgår direkt av räkenskapssammandraget och mikrostatistiken. De

[2] Senaste lydelse 2018:1902.
[3] Senaste lydelse 2010:1338.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningar baserade på kostnader för bostad med särskild service, personlig assistans och övriga insatser, vilka också framgår av räkenskapssammandraget.

Beträffande boende enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska följande gälla. *Genomsnittskostnaden för bostad med särskild service för vuxna ska utgöra ett riktvärde för övriga boendeformer. Bostad med särskild service för barn och ungdomar ska motsvara 125 procent och barn i familjehem* 45 procent *av riktvärdet.*

Genomsnittskostnaden för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska utgöra ett riktvärde för personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken ska motsvara *50* procent av riktvärdet.

övriga insatserna beräknas utifrån skattningar baserade på kostnader för bostad med särskild service *för barn och ungdomar*, personlig assistans och övriga insatser, vilka också framgår av räkenskapssammandraget.

Beträffande boende enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska följande gälla. *Boende i familjehem för barn och ungdomar ska ha en genomsnittskostnad som uppgår till* 45 procent *av genomsnittskostnaden för boende med särskild service för barn och ungdomar.*

Genomsnittskostnaden för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska utgöra ett riktvärde för personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken ska motsvara *10* procent av riktvärdet. *För de brukare där kommunen är utförare tillkommer 50 procent av riktvärdet.*

För övriga insatser ska följande gälla. Genomsnittskostnaden för insatsen korttidsvistelse ska utgöra ett riktvärde för följande insatser. Korttidstillsyn ska motsvara 55 procent, avlösarservice 25 procent, ledsagarservice 25 procent och kontaktperson 10 procent av riktvärdet.

Den genomsnittliga kostnaden per insats ska uppdateras årligen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6 §[4]

Personalkostnadsindexet beräknas dels utifrån kostnadsuppgifter från räkenskapssammandraget 2022, dels utifrån den standardkostnad som beräknats enligt 4 § första stycket. Beräkningen görs på följande sätt.

Först beräknas ett belopp motsvarande 70 procent av skillnaden mellan en beräknad personalkostnad per kommun för 2022 och den personalkostnad som ingår i standardkostnaden enligt 4 § första stycket. Detta belopp adderas till standardkostnaden enligt 4 § första stycket. Summan som fås divideras med standardkostnaden som beräknats enligt 4 § första stycket.

Tillägg eller avdrag för lönekostnadsskillnader enligt 4 § andra stycket ska beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att den del av löneindexet som överstiger 100 multipliceras med 70,4 procent av kostnaden enligt 4 § första stycket dividerad med 100. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Löneindex anges i bilagan till förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning.

6 a §

Tillägg eller avdrag för övergripande administration enligt 4 § andra stycket beräknas enligt följande. Tillägg beräknas genom att 13,8 procent av kostnaden enligt 4 § första stycket multipliceras med differensen mellan det fasta indexet för övergripande administration och 1. Därefter multipliceras produkten med lönekostnads-

[4] Senaste lydelse 2023:684.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

andelen på 70,4 procent. Samtliga kommuner får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Det fasta indexet för övergripande administration anges i bilagan till förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Bilaga[5]

Föreslagen lydelse

Beräkningsmetoder och närmare detaljer för kostnadsutjämningen

Befolkningsuppgifter hämtas från Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsstatistik.

Konsumentprisindex med fast ränta

Uppräkning till utjämningsårets kostnadsnivå sker med hjälp av utvecklingen av konsumentprisindex med fast ränta. Som genomsnittlig procentuell förändring i konsumentprisindex med fast ränta för respektive år används

– 2023: 6,0
– 2024: 2,7.

Genomsnittskostnaden

Genomsnittskostnaden per insats i landet beräknas enligt följande formler:

Boendeformer

Vuxna = nettokostnader från rad 5131 enligt räkenskapssammandraget / antal beslut om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Barn = nettokostnader från rad 5132 enligt räkenskapssammandraget / antal beslut om boende enligt 9 § 8 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Barn i familjehem = genomsnittskostnaden för barn × 0,45.

[5] Senaste lydelse 2023:684.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Personlig assistans

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade = nettokostnader från rad 5133 enligt räkenskapssammandraget reducerat med kommunernas ersättning till Försäkringskassan för personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (konto 4538) / (antal beslut enligt 9 § 2 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade + 0,10 × antal beslut enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken + 0,50 × antal beslut enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken med kommunen som utförare).

Personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken = genomsnittskostnaden för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade × 0,10.

Personlig assistans enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken med kommunen som utförare = genomsnittskostnaden för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade × 0,50.

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet = nettokostnader från rad 5135 enligt räkenskapssammandraget / antal beslut enligt 9 § 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Övriga insatser

Korttidsvistelse = nettokostnader från rad 5139 enligt räkenskapssammandraget / (antal beslut enligt 9 § 6 lagen [1993:387] om stöd och service till vissa funktionshindrade + antal beslut enligt 9 § 7 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade × 0,55 + antal beslut enligt 9 § 5 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade × 0,25 + antal beslut enligt 9 § 3 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade × 0,25 + antal beslut enligt 9 § 4 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade × 0,10).

Korttidstillsyn = genomsnittskostnaden för korttidsvistelse × 0,55.

Avlösarservice = genomsnittskostnaden för korttidsvistelse × 0,25.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ledsagarservice = genomsnittskostnaden för korttidsvistelse × 0,25.

Kontaktperson = genomsnittskostnaden för korttidsvistelse × 0,10.

Beräkning av den grundläggande standardkostnaden

Den grundläggande standardkostnaden beräknas enligt följande formel: S = BV × bv + BB × bb + FH × fh + DV × dv + KV × kv + KT × kt + AS × as + LS × ls + KP × kp + PAK × pak + PAF × paf +PAFKU × pafku+ FK.

I formeln förklaras förkortningarna med

– S = standardkostnad
– BV = bostad med särskild service för vuxna
– bv = genomsnittskostnad för insatsen BV
– BB = bostad med särskild service för barn och ungdomar
– bb = genomsnittskostnad för insatsen BB
– FH = boende i familjehem
– fh = genomsnittskostnad för insatsen FH
– DV = daglig verksamhet
– dv = genomsnittskostnad för insatsen DV
– KV = korttidsvistelse utanför det egna hemmet
– kv = genomsnittskostnad för insatsen KV
– KT = korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år
– kt = genomsnittskostnad för insatsen KT
– AS = avlösarservice i hemmet
– as = genomsnittskostnad för insatsen AS
– LS = ledsagarservice
– ls = genomsnittskostnad för insatsen LS
– KP = biträde av kontaktperson
– kp = genomsnittskostnad för insatsen KP
– PAK = biträde av personlig assistent beslutad av kommunen enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade exklusive personer med både sådan insats och insatsen bostad med särskild service för vuxna
– pak = genomsnittskostnad för insatsen PAK
– PAF = biträde av personlig assistent beslutad av Försäkringskassan enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

– paf = genomsnittskostnad för insatsen PAF

– PAFKU = biträde av personlig assistent beslutad av Försäkringskassan enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken med kommunen som utförare

– pafku = genomsnittskostnad för insatsen PAFKU

– FK = kommunens ersättning till Försäkringskassan enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Beräkning av standardkostnaden

Standardkostnaden fås genom att den grundläggande standardkostnaden i kronor divideras med folkmängden den 31 december två år före utjämningsåret och multipliceras med konsumentprisindex med fast ränta och en korrigeringsfaktor för att summan av standardkostnaderna efter uppräkning med konsumentprisindex med fast ränta ska överensstämma med kommunernas sammanlagda nettokostnader, uppräknade till utjämningsårets prisnivå.

2 Utredningens uppdrag och arbete

2.1 Utredningsuppdraget

Kommitténs uppdrag är att göra en översyn av den kommunalekonomiska utjämningen. Syftet med uppdraget är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärdstjänster och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar. Alla delar i den kommunalekonomiska utjämningen ska ses över. Därutöver ska även systemet för utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS-utjämningen) ses över. Kommittén ska genomgående analysera en eventuell påverkan av utjämningssystemet på utveckling och tillväxt, såväl positiv som negativ. Det ska också genomgående i arbetet göras avvägningar mellan träffsäkerhet och möjligheten att uppnå en ökad enkelhet, transparens och stabilitet i systemet.

När det gäller inkomstutjämningen ska kommittén analysera de variabler som ingår i systemet och vid behov lämna förslag på uppdateringar och ändringar. Kommittén ska också undersöka hur inkomstutjämningen påverkar incitament att stimulera tillväxt samt kartlägga och beskriva kunskapsläget vad gäller effekten av tillväxtfrämjande arbete i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar. Kommittén ska analysera orsaker till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner och lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser, inklusive åtgärder som minskar risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

Kommittén ska analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämningen fångar upp skillnader i strukturella faktorer och vid behov föreslå ändringar i systemet. Kommittén ska analysera om systemet

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

i tillräcklig grad kompenserar för socioekonomiska faktorer samt föreslå former för en förvaltning av beräkningsmodellerna för gles bebyggelsestruktur. Kommittén ska också analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras.

Utöver att se över de olika delarna av utjämningssystemet ska kommittén bedöma om utjämningssystemets omfördelningseffekter vid sammanläggningar av kommuner respektive regioner är ändamålsenliga. Kommittén ska också föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget och beskriva vilka överväganden och principer som legat till grund för dessa förslag. I uppdraget om riktade statsbidrag ingår också att analysera konsekvenser av ett större sektorsbidrag till skolverksamhet samt att analysera hur riktade statsbidrag kan påverka utfallet inom kostnadsutjämningen.

Kommittén ska utvärdera det samlade utfallet av de ändringar som föreslås och lämna förslag på införanderegler om intäktsförändringarna blir stora.

När det gäller LSS-utjämningen ska kommittén analysera och utvärdera systemet och vid behov föreslå ändringar. I uppdraget ingår att analysera hur påverkbarheten inom systemet skulle kunna minskas. Vid behov ska nya beräkningar för utjämningen av kostnader inom systemet tas fram, alternativt ska beräkningarna inom det befintliga systemet uppdateras. Även för LSS-utjämningen ska kommittén lämna förslag på införanderegler om intäktsförändringarna med de föreslagna ändringarna i systemet blir stora.

Direktiven redovisas i sin helhet i bilagorna 1–3.

2.2 Metod

Som framgår av ovanstående beskrivning är utredningsuppdraget mycket omfattande och innefattar merparten av de kommunala verksamheterna. Detta innebär att det i många fall har krävts en stor kunskap om de olika verksamhetsområdena.

För att biträda kommittén i analyserna av de olika delarna har en krets av sakkunniga och experter knutits till kommittén. De sakkunniga har kommit från olika departement inom Regeringskansliet och experterna har kommit från ett antal statliga myndigheter samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Vilka personer som har varit

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förordnade som sakkunniga och experter i kommittén framgår av missivet.

Kommittén har vidare haft ett öppet arbetssätt och deltagit i en lång rad möten och externa sammanhang. Till exempel har synpunkter inhämtats från

- SKR:s styrelse och arbetsutskott,
- olika partigrupper i Sveriges riksdag och SKR,
- OECD,
- Småkom (de små kommunernas samverkan),
- Storsthlm (kommunförbundet inom Stockholms län),
- Ekonomidirektörernas storstadsnätverk,
- Svenskt Näringsliv,
- brukarorganisationer inom LSS,
- Produktivitetskommissionen (Fi 2023:03),
- Bokstavsutredningen om effektivare statsbidrag till kommuner inom äldreomsorgen (S 2023:D), samt
- Kommunperspektivutredningen (Fi 2023:01).

Kommittén har också fått specialistkompetens genom att externa uppdrag kompletterat sekretariatets egna resurser. Vilka dessa har varit framgår i detalj av avsnitt 2.2.1.

Som underlag för kommitténs slutsatser, bedömningar och förslag har vidare synpunkter inhämtats via en enkätundersökning till samtliga kommuner och regioner. Även inkomna skrivelser och uppvaktningar från kommuner och regioner har ingått i kommitténs underlag genom hela översynen.

2.2.1 Lämnade uppdrag

Med tanke på den begränsade tid som kommittén har haft till förfogande gavs, parallellt med att kommittén påbörjade arbetet med att se över de olika delmodellerna inom kostnadsutjämningen, ett externt uppdrag till konsulten Anders Norrlid att analysera Norges system

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

för kostnadsutjämning för att avgöra om detta skulle kunna vara ett alternativ även i Sverige (se rapporten Regressionsbaserad kostnadsutjämning, bilaga 7).

Under 2022 har kommittén också tagit hjälp av EM Enkät Handelsbolag för att utforma och, tillsammans med Statskontoret, distribuera och sammanställa kommunsektorns uppfattningar om dagens utjämningssystem. Dessa uppfattningar har kommittén haft med sig i arbetet. Kommittén har också tagit stöd av Statistiska centralbyrån (SCB) och Lunds universitet i arbetet med att utveckla en ny metod för att ta hänsyn till merkostnaderna för gles bebyggelsestruktur.

För att ta reda på mer om inkomstutjämningens eventuella tillväxthämmande effekter har kommittén gett Lovisa Persson, doktor i nationalekonomi verksam vid Högskolan Kristianstad och Institutet för Näringslivsforskning, i uppdrag att genomföra en analys av inkomstutjämningen och tillväxten. Rapporten redovisas i sin helhet i bilaga 6.

2.2.2 Analytisk metod

För att uppfylla det omfattande uppdrag som har getts till kommittén utifrån direktiven har ett stort mått av statistiska analyser krävts. Det har gällt i alla delar av uppdraget, men allra särskilt när det gäller kostnadsutjämningen för kommuner och regioner. För att hålla ihop kommittén analytiska metod i denna del har i regel analyserna utförts i tre separata steg.

I det första steget har de befintliga delmodellerna utvärderats utifrån vilken samvariation de uppvisar med de redovisade kostnaderna för den ifrågavarande verksamheten. Det kostnadsmått som då har varit av intresse är den så kallade nettokostnaden för verksamheten, vanligen mätt per invånare eller brukare, som speglar hur stora resurser verksamheten tar i anspråk i form av skatt och generella statsbidrag. Detta kan sägas vara ett mått på kommunernas ”egna kostnader” för verksamheten, eftersom avdrag görs för bland annat riktade statsbidrag och övriga externa intäkter. Syftet med det första steget har främst varit att slå fast hur framgångsrikt de befintliga delmodellerna fångar befintliga kostnadsskillnader. Redan här bör det nämnas att även skillnader i ambition och effektivitet påverkar – och *bör* påverka – kostnaderna för en viss verksamhet. En fullständig samvaria-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tion mellan nettokostnad och standardkostnad är följaktligen varken möjlig eller önskvärd.

I det andra steget har de befintliga delmodellerna utvärderats utifrån i vilken grad och på vilket sätt kommuner och regioner avviker från de i delmodellerna beräknade standardkostnaderna. Detta benämns i betänkandet som nettokostnadsavvikelse och speglar till skillnad från det mått på nettokostnadsavvikelse som finns rapporterat i kommun- och regiondatabasen Kolada[1] enbart avvikelsen från standardkostnaden i respektive delmodell.[2] Detta har varit för att underlätta jämförelser mellan nuvarande och föreslagen delmodell. Av särskilt intresse i det här steget har varit att identifiera om det finns samvariation mellan nettokostnadsavvikelse och strukturella förutsättningar. I en idealisk kostnadsutjämning ska det bara vara skillnader i ambition och effektivitet som ger upphov till avvikelser mot standardkostnaden. Om det finns tecken på ett samband med nettokostnadsavvikelse och strukturella förutsättningar kan det vara en indikation på att delmodellen inte tillfredsställande fångar upp sådan struktur som påverkar kostnaderna för verksamheten.

I det tredje steget har slutligen, utifrån resultaten i de två första stegen och vanligen även tillkommande analyser, nya delmodeller konstruerats. De föreslagna delmodellerna har sedan utvärderats enligt samma metodik som i de två första stegen. På detta sätt har relevanta jämförelser kunnat göras mellan förslag och nuläge.

Syftet med det kommunala utjämningssystemet är att säkerställa att kommuner och regioner – trots stora skillnader i skattekraft och kostnadsstruktur – har likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärdstjänster och annan samhällsservice till sina invånare. Utjämningssystemet ska *inte* utjämna för sådana faktorer som kommuner eller regioner kan påverka, som ambition och effektivitet. En kommun som bedriver sin verksamhet mer effektivt än genomsnittet ska i stället kunna hålla en lägre skattesats, alternativt lägga mer resurser på andra områden. Detta har varit ett centralt perspektiv även i den analytiska metod som kommittén har valt och föranlett flera anpassningar för att minska risken för att de observerade kost-

[1] Kolada är en öppen och kostnadsfri databas för jämförelser och analys i kommunsektorn. Databasen innehåller drygt 6 000 nyckeltal. Kolada drivs av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) som bildats i samarbete mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.
[2] Det mått på nettokostnadsavvikelse som finns i Kolada lyfter även in parametrar från verksamhetsövergripande delmodeller.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nadsskillnaderna mellan kommuner och mellan regioner ska springa ur skillnader i ambition och effektivitet.

Särskilt har sådana anpassningar bedömts vara nödvändiga när det gäller de delmodeller som har analyserats med regressionsanalys. Regression är en statistisk analysmetod som används för att ta reda på vilka faktorer som samvarierar med en beroende variabel. Med hjälp av data skapas den ekvation som ger ett resultat så nära observerade data som möjligt. Lite förenklat kan man säga att man med hjälp av en ekvation skapar sin bästa möjliga gissning. Vid en enkel linjär regression anpassas en linje till de observerade punkterna så att avståndet till linjen blir så litet som möjligt. Om en stor del av variationen i de observerade data beror på de ingående variablerna är avståndet till linjen litet och modellen har en hög förklaringsgrad. I exempelvis lönemodellen är observerade data (den beroende variabeln) standardiserad lönenivå. De förklarande variablerna är exempelvis bostäders taxeringsvärde, för att fånga levnadsomkostnader, och andelen av de förvärvsarbetande i kommunen som inte arbetar i kommun eller region, för att fånga konkurrensen. Med regressionsanalysen kan modellen analysera data och skapa den ekvation som bäst beskriver relationen mellan variablerna. Den berättar då hur mycket lönerna förväntas öka i genomsnitt om taxeringsvärdet i kommunen ökar, givet en lika stor andel som ej arbetar i kommunen eller regionen.

Regressionsanalys är en vedertagen metod för att identifiera samband, men med regressionsanalys finns också risker. Om det finns samvariation mellan strukturella variabler och ambition eller effektivitet finns en risk att användandet av regressionsanalys överskattar eller underskattar den strukturella faktorns betydelse för kostnaderna. För att mildra effekten av detta har kommittén valt att göra analyser inom så kallade riksområden.[3] Detta innebär att alla variationer *mellan* olika riksområden fångas upp i en separat variabel, som sedan inte ligger till grund för utjämning.

För att illustrera hur det går till kan ett exempel tas från kommitténs analyser av delmodellen för äldreomsorg. För att ta reda på hur gleshet påverkar kostnaderna för äldreomsorg gör vi en regression av nettokostnaderna för äldreomsorgen på vårt gleshetsmått och en rad andra variabler som vi förväntar oss har ett samband med kostnaderna. I denna regression inkluderas också dessa riksområden som

[3] Riksområden (NUTS2) är geografisk indelning av Sverige i åtta områden som har sitt ursprung i EU:s hierarkiska regionindelning som introducerades av Eurostat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

separata variabler. Denna inkludering gör att alla egenskaper som skiljer sig åt mellan riksområden – men inte inom ett riksområde – inte längre påverkar sambandet mellan kostnaderna och vårt gleshetsmått. Detta illustreras i tabell 2.1 nedan, där vi redovisar hur mycket av skillnaderna i kostnader som justeras bort när vi kontrollerar för riksområden.

Tabell 2.1 Effekten av kontroll för riksområden

Kronor per invånare

Riksområde	Kostnadseffekt som inte inkluderas i skattningarna
Stockholm	0
Östra Mellansverige	364
Småland med öarna	375
Sydsverige	–16
Västsverige	362
Norra Mellansverige	357
Mellersta Norrland	1 801*
Övre Norrland	2 007*

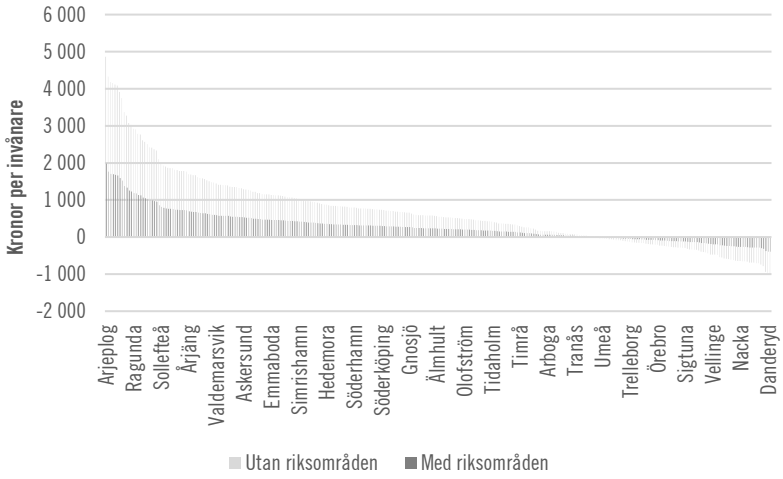
Anm.: Asterisker indikerar statistisk signifikans med ett p-värde under 0,05.
Källa: Egna beräkningar.

I detta fall avförs 2 007 kronor per invånare från kostnaden för äldreomsorg för kommunerna i Övre Norrland. Givet samma strukturella förutsättningar förväntas alltså en kommun i Övre Norrland ha 2 007 kronor högre kostnad per invånare än en kommun i Stockholm. Orsaken till denna kostnadsskillnad beror alltså inte på variationer i den strukturella variabeln – i detta fall gleshet – utan på något annat som varierar mellan riksområden. Eftersom vi sedan inte inkluderar detta i utjämningen antar vi således att denna skillnad beror på ambition eller effektivitet.

Denna justering får stor praktisk betydelse. I figur 2.1 redovisas utfallet av förslaget till ny gleshetsersättning i kostnadsutjämningens delmodell för äldreomsorg, som alltså skattats med kontroller för riksområden, i förhållande till vad ersättningen hade varit om dessa kontroller inte hade inkluderats.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 2.1 Effekten av kontroll för riksområden på gleshetsersättningen i delmodellen för äldreomsorg 2024

Källa: Egna beräkningar.

Som framgår av figuren är effekterna betydande. Resultatet innebär att utfallet med kontroll för riksområden blir upp emot 3 000 kronor lägre per invånare än utan kontroller för riksområden.

Även om det inte går att helt freda sig från risken att skillnader i ambition och effektivitet påverkar resultaten är detta, enligt kommitténs bedömning, den metod som kommer närmast.[4] Att den får praktisk betydelse är också uppenbart utifrån exemplet ovan.

Utöver tillämpningen av regressionsanalys har kommittén i analysarbetet arbetat med flera andra metoder. Ibland har kostnadsberäkningar behövt göras på basis av antaganden. Det finns också exempel på när den metodmässiga ansatsen har varit att beräkna sannolikheten för att olika grupper ska befinna sig i en viss verksamhet, till exempel inom komvux, utifrån uppgifter om utbildningsnivå, migrationsbakgrund och yrkesbakgrund. Vi har också ägnat oss åt ett stort mått av fallstudier, där olika grupper av kommuner och regioner med likartad struktur har jämförts med varandra och analyserats kostnadsmässigt.

[4] Att kontrollera för riksområde är en kraftig korrigering. Det är inte entydigt så att risken är att kontrollerna plockar upp för lite av variationen i kostnader mellan kommuner. Det kan också vara så att de plockar upp för mycket av variationen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Genomgående har slutligen de föreslagna förändringarna analyserats utifrån ett mer praktiskt perspektiv, där rimlighetsbedömningar har gjorts genom att relatera de nya utfallen mot uppgifter om faktiska kostnader. I flera fall har vi även rådfrågat tjänstepersoner inom kommunsektorn för att säkerställa att de problem som våra förslag syftar till att lösa har stöd i den verklighet som kommuner och regioner möter.

2.3 Datakällor

Ett välfungerande utjämningssystem förutsätter att det finns officiell och heltäckande data som beskriver situationen i kommunerna och regionerna. Kommunvisa uppgifter krävs i analysarbetet för att hitta samband och trender. Detta för att kunna anpassa utjämningen till samhällsutvecklingen. Det handlar både om ekonomiska uppgifter och om uppgifter om antalet förskolebarn, elever, hemtjänsttagare och så vidare.

Särskilt när det gäller kostnadsutjämningen är behovet av statistik omfattande. Kommunens eller regionens tillägg eller avdrag i de olika delmodellerna ska så långt som möjligt bygga på opåverkbara uppgifter. De ska helst utgå från officiell registerdata och inte exempelvis en enkätundersökning från en branschorganisation.

I detta avsnitt beskrivs de olika datakällorna och hur de används. Avslutningsvis redovisas de utmaningar kommittén funnit med statistiken.

2.3.1 Sveriges officiella statistik

I lagen om den officiella statistiken fastslås att officiell statistik ska finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning och att den därvid ska vara objektiv och allmänt tillgänglig.[5] Den statistikansvariga myndigheten beslutar om statistikens innehåll och omfattning inom sitt statistikområde om inte något annat följer av ett särskilt beslut av regeringen.[6]

[5] Lag (2001:99) om den officiella statistiken.
[6] Förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommitténs ambition har så långt det har varit möjligt att utgå från officiell statistik i arbetet. Detta borgar för en god kvalitet i analyser och beräkningar.

2.3.2 Räkenskapssammandraget

Räkenskapssammandraget (RS) är en del av Sveriges officiella statistik.[7] Genom räkenskapssammandraget samlar SCB årligen in ekonomisk statistik från kommunernas och regionernas bokslut. Undersökningen ger en detaljerad och tillförlitlig information om kommunernas och regionernas ekonomi.

Nationalräkenskaperna, som är statistikens främsta användare, använder RS för bland annat konsumtions- och fastprisberäkningar per ändamål, beräkningar av transfereringar, investeringar och finansiellt sparande.

I RS förutsätts att den enskilda kommunen följer den senaste versionen av Kommun-Bas och SCB:s eventuella förändringar i verksamhetsindelningen.[8] Ju fler avvikelser kommunen har i sin redovisning, desto fler anpassningar måste kommunen göra vid inrapporteringen.

Det finns brister i statistiken, vilket tidigare har belysts av bland annat Riksrevisionen.[9] Till exempel påtalade myndigheten i sin granskning att det finns brister i de metoder som kommunerna använder för att påföra verksamheterna så kallade OH-kostnader, vilket riskerar att skapa omotiverade skillnader i kostnadsdata.[10]

2.3.3 Folkbokföring och registret för totalbefolkning

En korrekt folkbokföring är enligt kommittén mycket viktigt för en väl fungerande och rättvis utjämning. Det är Skatteverket som administrerar folkbokföringen i Sverige. Folkbokföringens huvudsyften är

[7] SCB (2024): Räkenskapssammandrag för kommuner, SCB (2023): *Räkenskapssammandrag för kommuner*, https://www.scb.se/lamna-uppgifter/undersokningar/rakenskapssammandrag-for-kommuner/, [2024-05-09].
[8] Kommun-Bas är en baskontoplan för kommuner som ges ut av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Enligt SKR ska baskontoplanen i första hand vara ett stöd för den enskilda kommunen att på ett strukturerat och enkelt sätt få fram nödvändiga underlag till externrapportering. Tanken är att den enskilda kommunen eller regionen sedan utifrån egna behov kan lägga till konton.
[9] Riksrevisionen (2018): *Räkenskapssammandraget som underlag för kommunjämförelser – är kostnadsmåtten tillförlitliga?*
[10] Med OH-kostnader avses over head kostnader det vill säga kostnader som är övergripande utan en direkt koppling till ett verksamhetsområde.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

att behandla och tillhandahålla grundläggande information om en persons bosättning, identitet, familj och andra förhållanden. Skatteverket beräknar att 98 procent av alla som bor i Sverige är korrekt folkbokförda.[11]

SCB erhåller data från Skatteverket och för in det i registret över totalbefolkningen (RTB). Registret innehåller uppgifter som är av central betydelse för information om Sveriges befolkning.[12] Merparten av de demografiska uppgifterna som används i den kommunalekonomiska utjämningen hämtas från RTB.

Regeringen gav den 30 mars 2023 Skatteverket i uppdrag att föreslå metoder för att ta fram en nationell lägesbild och lämna förslag på ytterligare åtgärder för att förbättra folkbokföringen genom folkräkning. Skatteverket har startat ett arbete med bosättningskontroller av folkbokförda personer som Skatteverket bedömt redan lämnat landet, utifrån underrättelser från Migrationsverket. Utredningarna har under 2023 lett till att mer än 15 000 personer har avregistrerats från folkbokföringen (som utvandrade).[13] Dessa förändringar har enligt kommitténs bedömning påverkat utfallet negativt för enskilda kommuner utjämningsåret 2024. Men om dessa personer inte befunnit sig i kommunen och ändå bedömts påverka kostnaderna blir utfallet nu mer rättvisande.

2.3.4 Verksamhetsstatistik

Den verksamhetsstatistik som kommittén använt i analyserna av kostnadsskillnaderna och i skapandet av delmodellerna kommer till största delen från de statistikansvariga myndigheterna inom skolväsende och barnomsorg, hälso- och sjukvård samt socialtjänst.

[11] Skatteverket (2023): *Åtgärder för att förbättra folkbokföringen*.
[12] SCB (2022): *Det statistiska registrets framställning och kvalitet. Registret över totalbefolkningen (RTB)*.
[13] Skatteverket (2023): *Myndighetssamarbete bidrar till bättre folkbokföring*, https://skatteverket.se/omoss/pressochmedia/nyheter/2023/nyheter/myndighetssamarbetebidrartillbattrefolkbokforing.5.1e51632f18a42f4ff65510.html, [2024-05-09].

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skolverket

Skolverket är utsett av regeringen att ansvara för Sveriges officiella statistik om skolväsende och barnomsorg. Varje år samlar Skolverket in uppgifter och redovisar statistik om barn, elever, personal, kostnader och utbildningsresultat. Insamlingen av uppgifter om barn, elever och personal görs per den 15 oktober eller den vecka då detta datum infaller varje år.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är utsedd av regeringen att vara ansvarig för den officiella statistiken inom hälso- och sjukvårdsområdet och socialtjänstområdet. Myndigheten publicerar också statistik som bygger på insamling och analys av andra uppgifter än de som ingår inom ramen för officiell statistik.[14]

Äldre- och handikappomsorg

Statistiken om socialtjänstinsatser till äldre personer är en officiell statistik som täcker kommunerna i hela landet och grundas i en månadsinsamling av statistik. Registret är ett personnummerbaserat register på individnivå och kommunerna har uppgiftsskyldighet enligt 4 § förordningen (1981:1370).[15]

Socialtjänstinsatserna som redovisas i den officiella statistiken är hemtjänst, särskilt boende, korttidsboende, trygghetslarm, matdistribution, ledsagning, dagverksamhet, kontaktperson eller familj, boendestöd, avlösning av anhörig och annat bistånd.

Kvaliteten på registret över socialtjänstinsatser till äldre och personer med funktionsnedsättning är enligt Socialstyrelsen god. Enligt Socialstyrelsen rapporterar vanligtvis nästan alla kommuner in uppgifter, men ibland saknas enstaka kommuner på grund av till exempel byte till nya IT-system. Partiellt bortfall kan förekomma i form av att enstaka personer och deras insatser inte finns med i rapporteringen.

[14] Socialstyrelsen (2024): *Om statistiken.* https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/om-statistiken/, [2024-05-09].
[15] (2024): *Statistik om socialtjänstinsatser till äldre,* https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/alla-statistikamnen/socialtjanstinsatser-till-aldre/, [2024-05-09].

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Stöd och service till funktionshindrade

Statistiken om stöd och service till personer med funktionsnedsättning grundar sig på uppgifter inrapporterade av kommuner och regioner. Regionerna ansvarar för enkätbaserad inrapportering av insatsen Råd och stöd. Övriga insatser rapporteras in på personnummernivå av kommunerna och lagras i registret över insatser enligt LSS. [16]

Enligt Socialstyrelsen håller statistiken generellt mycket god kvalitet. Insatserna definieras delvis av lagstiftningen, vilket gör att insatsuppdelningen är likartad i de flesta kommuner. Eftersom statistiken används som underlag i det nationella systemet för utjämning av LSS-kostnader mellan kommuner menar Socialstyrelsen att kommunerna har ett särskilt intresse av att lämna korrekta uppgifter. Det påverkar enligt myndigheten kvaliteten positivt.

2.3.5 Data i kostnads- respektive LSS-utjämningen

Dagens kostnadsutjämningen har en eftersläpning på upp till två år. För exempelvis utjämningsåret 2024 speglas de strukturella förhållandena såsom åldersstrukturen per den 31 december 2022. Anledningen till detta är dels att det tar tid att sammanställa aktuella variabler ur systemen, dels att kommuner och regioner behöver besked i tid med avseende på budgetbeslut.

I kostnadsutjämningen är verksamhetsindelningen i fokus för att skilja ut hur mycket av kommunernas och regionernas resurser som exempelvis används till grundskola eller hälso- och sjukvård.

Nettokostnaden från RS per verksamhet används för nivåbestämningar av standardkostnaderna på riksnivå. Kopplingen till RS-värdet gör att omsättningen årligen växer i takt med kostnadsutvecklingen, vilket minskar behovet av stora generella prisuppräkningar. I översynen av befintliga delmodeller har kommitténs ambition varit att – där det är möjligt – koppla delmodellen till en kostnadsuppgift för riket i RS.

I LSS-utjämningen har man på grund av svårigheterna att hitta strukturella faktorer som förklarar kostnadsskillnaderna varit tvungen att dels använda kommunens verksamhetsstatistik, dels uppgifter från RS för den enskilda kommunen. Man har tidigare gjort avvägningen

[16] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om stöd och service till personer med funktionsnedsättning*, https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/alla-statistikamnen/personer-med-funktionsnedsattning/, [2024-05-09].

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

att behovet av utjämning är större än risken med påverkbara variabler.[17] Kommittén gör bedömningen i översynen av LSS-utjämningen (se kapitel 9) att kostnadsuppgifter från enskilda kommuner inte ska användas framgent.

2.3.6 Utmaningar enligt kommittén

Eftersläpningen

Eftersläpningen avseende strukturella förhållanden är i dagens kostnadsutjämning upp till två år. Vid snabba förändringar i den relativa strukturen kan kompensationen i kostnadsutjämningen bli felaktig det enskilda året. På sikt kommer dock den enskilda kommunen eller regionen få tillgodoräkna sig alla relativa förändringar.

Det är enligt kommittén bedömning svårt att skapa en mer aktuell kostnadsutjämning än dagens på grund av den tid det tar att sammanställa aktuellt underlag.

Problemet med eftersläpningen av kommunens eller regionens intäkter vid en stark tillväxt av folkmängden beaktas i nuvarande utjämning i komponenten *ersättning för eftersläpning* inom ramen för kostnadsutjämningen. Kommittén gör bedömningen i översynen av denna komponent (se kapitel 6) att den bör ändras för ökad träffsäkerhet.

Jämförbarheten och kvalitet

Kostnadsutjämningen utgår inte från enskilda kommuners eller regioners kostnadsuppgifter, vilket gör att avvikelser i exempelvis definitioner med mera hos den enskilda kommunen endast i mindre omfattning påverkar genomsnitten.

Kommittén har dock i analyserna upplevt stora kostnadsskillnader mellan enskilda kommuner. Dessa är enligt kommitténs bedömning i flera fall för stora för att förklaras av skillnader i ambition och effektivitet.

I RS-blanketten finns en mängd olika kontroller. Dessa ligger till grund för den granskning som SCB gör av den enskilda kommunens och regionens inskickade uppgifter. Enligt kommitténs mening skulle

[17] SOU 2007:62: *Utjämning av kommunernas LSS-kostnader - översyn och förslag.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

det finnas ett stort värde att höja kvaliteten i granskningen av kommunernas räkenskapssammandrag.

Brist på ”rätt data”

Kommunerna lämnar årligen över 2 500 enskilda uppgifter i RS. Innehållet är till stora delar styrt av Nationalräkenskapernas behov för att beräkna Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Vidare har myndigheterna Skolverket och Socialstyrelsen stor inverkan på vilka mer detaljerade uppgifter som begärs in avseende vård och omsorg samt förskola och utbildning.

De behov som exempelvis statliga utredningar – likt denna kommitté – har överensstämmer inte alltid med den data som samlas in. Detta gör att uppföljningen eller skapande av delmodeller försvåras. Kommittén menar att om en översyn görs av insamlingen av ekonomiska uppgifter bör en bredare insamling övervägas. Behoven av statistikuppgifter för en välfungerande utjämning bör särskilt beaktas.

3 Kommitténs utgångspunkter och problembild

Kommunerna och regionerna ansvarar för en stor del av den offentliga verksamheten, såsom välfärdstjänster inom skola, hälso- och sjukvård och omsorg, kollektivtrafik, vattenförsörjning, renhållning med mera. Alla kommuner respektive alla regioner har samma uppdrag. Alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor. Samtidigt skiljer sig förutsättningarna åt mellan olika kommuner och mellan olika regioner när det gäller exempelvis skattekraft, folkmängd, åldersstruktur, bebyggelsestruktur och socioekonomi, såsom befolkningens utbildningsbakgrund och inkomst.

Dessa strukturella skillnader leder till att de ekonomiska förutsättningarna är olika, både på intäkts- och kostnadssidan. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan samhällsservice, trots dessa skillnader.

3.1 Varför behövs ett utjämningssystem?

Ett sätt att närma sig frågan om varför en långtgående utjämning behövs är att åskådliggöra hur de ekonomiska förutsättningarna hade sett ut i frånvaro av det befintliga utjämningssystemet.

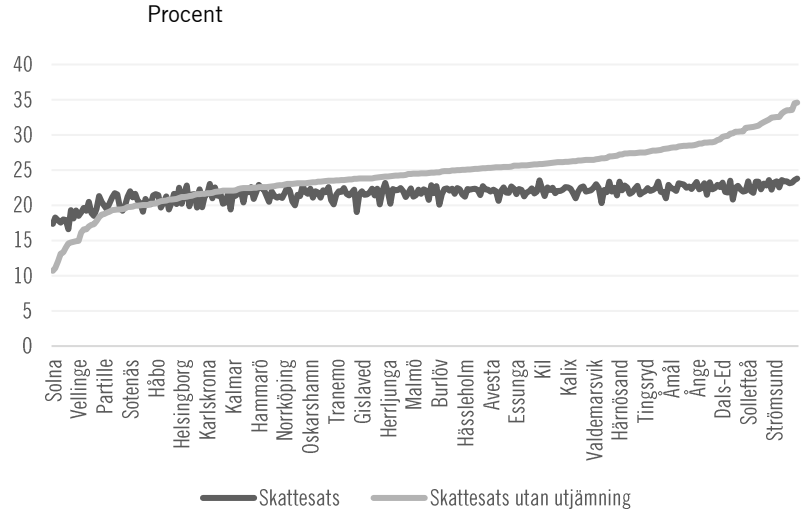
I den samtida debatten om kommunernas och regionernas ekonomi talas det ibland om stora skattesatsskillnader. Mellan Dorotea, som har den högsta kommunala skattesatsen i landet, och Österåker, som har den lägsta, är skillnaden 7,20 procentenheter 2024.[1] Notera att detta alltså är trots en mycket långtgående utjämning på såväl intäkts- som på kostnadssidan.

[1] Vid justering för huvudmannaskapsskillnader är skillnaden i skattesats 6,17 procentenheter.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Om det kommunalekonomiska utjämningssystemet inte hade funnits, och statens bidrag i stället hade fördelats lika i kronor per invånare, hade den totala spännvidden i skattesats varit 24 procentenheter under antagandet att kommunerna fortfarande skulle ha samma finansieringsbehov. Detta illustreras i figur 3.1.

Figur 3.1 Skattesatsen i dag samt den skattesats som skulle krävas utan utjämning för att nå samma intäkt som i dag

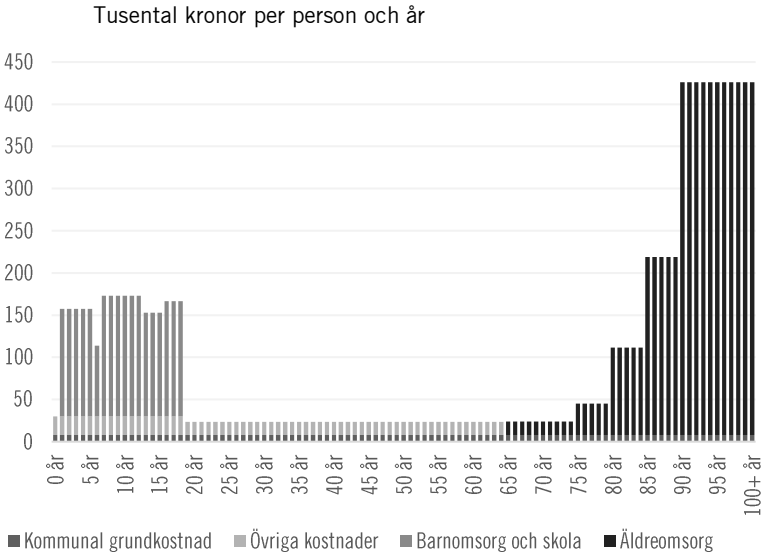
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

I räkneexemplet varierar skattesatserna från 10,69 procent i Danderyd till 34,59 procent i Dorotea. Detta är exklusive regionernas skattesats. Enligt kommitténs uppfattning är det uppenbart att skulle vara svårt att erbjuda likvärdig service i alla delar av Sverige utan en utjämning. En utveckling med höjda skattesatser för många kommuner riskerar att påverka arbetsutbudet negativt, vilket i sin tur skulle kunna förvärra situationen ytterligare.

Men det är inte enbart förutsättningarna att ta in skatteintäkter som varierar. Det finns även stora variationer i kostnadsnivån. Den främsta orsaken till variation i kostnadsnivå är demografin. I figur 3.2 redovisas de kommunala kostnaderna uppdelat per person och ålder.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 3.2 Kommunala kostnader per ålder 2022

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Som framgår av figuren är kostnaden per barn mellan 7–12 år i genomsnitt 170 000 kronor. Allra högst är dock kostnaden för de äldre. Per äldre över 85 år är kostnaden som minst 211 000 kronor i snitt. Detta kan jämföras med personer i arbetsför ålder, där kostnaden per person endast är 16 000 kronor i genomsnitt. Skillnaderna är alltså betydande.

Samtidigt råder stora skillnader mellan kommuner i hur stor andel av invånarna som befinner sig i respektive åldersgrupp. Andelen barn under 15 år varierar från 12 procent i Borgholm till 25 procent i Habo. Andelen äldre över 80 år varierar från 3 procent i Sundbyberg till 11 procent i Borgholm.

Detta får stor påverkan på kostnaderna för skolan och äldreomsorgen. För att inte möjligheten att bedriva skola eller äldreomsorg ska variera med kommunernas åldersstruktur finns det därmed behov av en kostnadsutjämning.

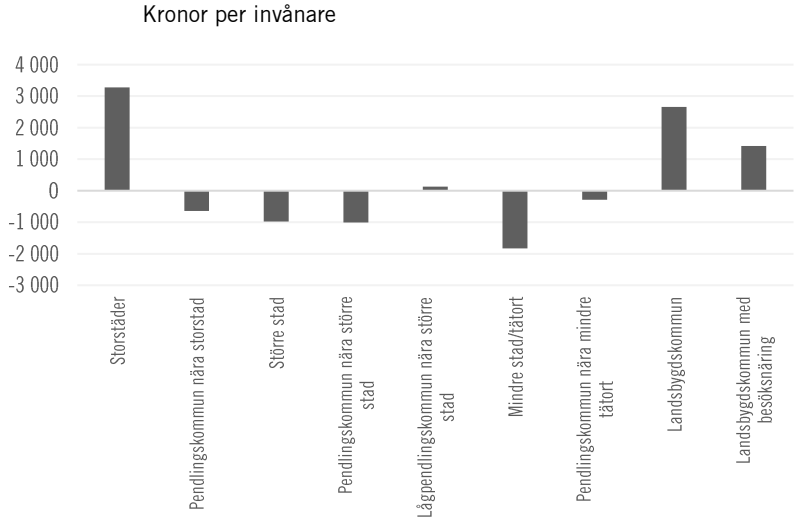
Utöver ålder finns det andra faktorer som gör att kostnaderna kan vara högre eller lägre i vissa kommuner. Det finns faktorer, som givet en viss åldersstruktur, genererar *merkostnader* i den kommunala verksamheten. Det kan till exempel handla om att långa avstånd och glesa bosättningsmönster ökar transportkostnaderna eller skapar behov av

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

små organisatoriska enheter som inte är lika kostnadseffektiva. En träffsäker kostnadsutjämning behöver således ta hänsyn till andra faktorer än åldersstrukturen.

En jämförelse mellan vad dagens kostnadsutjämning kompenserar för och ett system som enbart utjämnar för skillnader i åldersstruktur påvisar stora skillnader för vissa kommungrupper.

Figur 3.3 Skillnad i utfall mellan dagens kostnadsutjämning och en fiktiv kostnadsutjämning som enbart utjämnar för skillnader i ålder

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Störst är skillnaden för storstäder, där merkostnaden utöver skillnader i åldersstrukturen beräknas till 3 280 kronor per invånare. Det är framför allt inom verksamheterna kollektivtrafik och individ- och familjeomsorg som kostnaderna beräknas vara högre. Vidare bedöms storstäderna ha ett högre strukturellt löneläge.

Landsbygdskommuner bedöms också ha merkostnader utöver åldersstrukturen motsvarande 2 660 kronor per invånare. Orsaken till det höga kostnadsläget är främst en gles bebyggelsestruktur, vilket medför längre avstånd och mindre enheter. Detta gäller även landsbygdskommuner med besöksnäring, där merkostnaderna beräknas uppgå till 1 420 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För övriga kommungrupper utmärker sig mindre stad/tätort. Om utjämningen endast hade utjämnat för ålder hade kommungruppen erhållit i genomsnitt 1 830 kronor per invånare ytterligare i bidrag. Det indikerar att kommungruppen mindre stad/tätort i stället för merkostnader har gynnsamma strukturella förutsättningar och, tack vare dessa, beräknas kunna tillhandahålla välfärd och samhällsservice till en lägre kostnad än i riket som helhet.

I nuvarande kostnadsutjämning uppmärksammas således *både* problemen i storstäderna och på landsbygden. Kompensationen av storstädernas situation är, enligt kommitténs uppfattning, något som inte alltid framkommer i debatten om systemet.

3.2 Nuvarande system

Som vi har beskrivit ovan skulle det råda stora skillnader i ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner utan ett utjämningssystem. Nuvarande system för att åstadkomma likvärdiga ekonomiska förutsättningar benämns *den kommunalekonomiska utjämningen*. Vid sidan av denna finns LSS-utjämningen. Den utjämnar för kostnadsskillnader för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Att denna är en åtskild utjämning har sin grund i att LSS-utjämningen inte är opåverkbar på samma sätt som den kommunalekonomiska utjämningen.

I detta avsnitt följer övergripande beskrivningar av dessa system som de ser ut i dag. Närmare beskrivningar av utjämningens olika beståndsdelar finns i de kapitel som berör dessa specifikt.

3.2.1 Den kommunalekonomiska utjämningen

Det kommunalekonomiska utjämningssystemet är reglerat i såväl lag som förordning och består övergripande av sex olika delar:

- inkomstutjämning,
- kostnadsutjämning,
- strukturbidrag,
- införandebidrag,

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- regleringsbidrag samt
- regleringsavgift.[2]

I praktiken består utjämningen av två system: ett för kommunerna och ett för regionerna. De sex ingående delarna är dock de samma. Systemet finansieras i huvudsak av staten genom anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i statsbudgeten.

Inkomstutjämningen utjämnar för skillnader i skattekraft

Inkomstutjämningen ska utjämna för skillnader i skattekraft mellan kommuner och mellan regioner. Genom inkomstutjämningen garanteras de enskilda kommunerna och regionerna en viss skattekraft. Utjämningen utgår från skillnaden mellan kommunens eller regionens skattekraft och en garanterad nivå – 115 procent – av den genomsnittliga skattekraften i riket. De kommuner och regioner som har en skattekraft som är lägre än den garanterade nivån erhåller ett utjämningsbidrag. De kommuner och regioner som har en skattekraft som är högre än den garanterade nivån får erlägga en utjämningsavgift. I beräkningen av storleken på bidraget respektive avgiften används en normerad skattesats, den så kallade *länsvisa skattesatsen*. Inkomstutjämningen finansieras i huvudsak av staten. Under 2024 är det 16 kommuner och 1 region som erlägger en avgift i inkomstutjämningen.[3]

Kostnadsutjämningen utjämnar för skillnader i strukturella behov och kostnader

Kostnadsutjämningen ska utjämna för strukturella behovs- och kostnadsskillnader, det vill säga skillnader som den enskilda kommunen eller regionen inte kan påverka. Strukturella kostnadsskillnader kan bero på till exempel hur många barn eller äldre det finns i kommunen eller regionen, eller på bebyggelsestrukturen i kommunen eller regionen.

[2] Regleringen av systemet finns i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning samt i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning.
[3] Region Stockholm samt kommunerna Danderyd, Ekerö, Lidingö, Nacka, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vaxholm, Värmdö, Lomma, Vellinge, Kungsbacka, Mölndal samt Gällivare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kostnadsutjämningen baseras på principer som har tämligen långa historiska rötter (se avsnitt 3.3). Dessa principer fastställdes ånyo av Kostnadsutjämningsutredningen 2020.[4] Enligt dessa principer ska kostnadsutjämningen

- avse obligatorisk verksamhet inom vilken det finns strukturellt betingade kostnadsskillnader av betydelse,
- kunna beskrivas på ett sätt som är begripligt,
- inte vara möjlig att påverka och inte påverka lokala beslut,
- präglas av beständighet över tid, samt
- baseras på aktuella och tillförlitliga data.

Rent praktiskt består kostnadsutjämningen av ett antal olika delmodeller som speglar utjämnade verksamheter. Totalt finns åtta delmodeller för kommunerna och två delmodeller för regionerna. Därutöver finns också en gemensam delmodell för kollektivtrafik.

För varje delmodell beräknas en standardkostnad som visar vad verksamheten skulle kosta om den bedrevs med en genomsnittlig effektivitet och ambitionsnivå och utifrån den struktur kommunen eller regionen bedömts ha. De beräknade standardkostnaderna summeras till en strukturkostnad. De kommuner och regioner som har en strukturkostnad som överstiger rikets genomsnittliga strukturkostnad erhåller ett kostnadsutjämningsbidrag och de kommuner och regioner som har en strukturkostnad som understiger rikets genomsnittliga strukturkostnad erlägger en kostnadsutjämningsavgift. Summan av bidragen är lika stor som summan av avgifterna.

Strukturbidrag till vissa kommuner och regioner

Strukturbidrag betalas ut till vissa kommuner och regioner som kompensation för delmodeller som inte längre ingår i kostnadsutjämningen eller för stora intäktsminskningar till följd av tidigare förändringar av utjämningen. Strukturbidraget betalas ut med ett fast årligt belopp per invånare till dessa kommuner och regioner. Totalt är det 61 kommuner och 6 regioner som erhåller strukturbidrag.

[4] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Införandebidrag begränsar negativa effekter av förändringar i utjämningssystemet

Införandebidrag används för att mildra större, negativa omfördelningseffekter till följd av ändringar i utjämningen. De innebär att kommuner och regioner ges en viss tid att anpassa sin ekonomi till det nya utfallet. Under utjämningsåret 2024 är det ingen kommun eller region som erhåller införandebidrag.

Regleringsposten reglerar kostnaden för utjämningen mot anslagsnivån

Regleringsposten fungerar så att om nettot av bidragen och avgifterna inom inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, strukturbidraget och införandebidragen är mindre än anvisade medel så utbetalas ett regleringsbidrag som motsvarar mellanskillnaden. Om nettot av bidragen och avgifterna inom inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, strukturbidrag och införandebidrag är större än anvisade medel avgår i stället en regleringsavgift. Kostnaden för den kommunalekonomiska utjämningen kan därmed aldrig bli högre än de medel staten har avsatt för ändamålet.

Regleringsposten fastställs med ett enhetligt belopp per invånare. Under 2024 är den positiv och uppgår till 3 055 kronor per invånare för kommuner och 730 kronor per invånare för regioner.

Samlat utfall i systemet 2024

Summeras utfallet för 2024 i de sex delarna för varje kommun får 280 kommuner sammanlagt 128 miljarder kronor i bidrag, medan 10 kommuner[5] betalar 9 miljarder kronor i avgifter. Nettosumman är 119 miljarder kronor. Summeras utfallet för 2024 inom utjämningssystemet för regionerna får 19 regioner och Gotlands kommun, som ingår i både utjämningen för kommuner och för regioner, sammanlagt 53 miljarder kronor i bidrag medan en region (Region Stockholm) betalar 4 miljarder kronor i avgift. Nettosumman är alltså 49 miljarder kronor.

[5] Danderyd, Lidingö, Nacka, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vaxholm samt Vellinge.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den sammantagna summan i utjämningssystemet är 168 miljarder kronor, vilket är nivån på anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i statens budget för 2024.

3.2.2 LSS-utjämningen

Ett system för utjämning av kostnadsskillnader för insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), benämnt LSS-utjämningen, infördes 2004. Även LSS-utjämningen är reglerad i såväl lag som förordning.[6]

Systemet för LSS-utjämning liknar det för kostnadsutjämning på så sätt att utjämningen inom systemet utgår från en standardkostnad som räknats fram för varje enskild kommun. Till skillnad för kostnadsutjämningen baseras dock beräkningen av standardkostnaden inom LSS-utjämningen på de enskilda kommunernas faktiska antal insatser och kostnader, eftersom det inte har gått att finna strukturella faktorer som förklarar kostnadsskillnader mellan kommuner för LSS-verksamhet. Standardkostnaden för respektive kommun beräknas utifrån antalet insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, till exempel biträde av personlig assistent, daglig verksamhet och bostad med särskild service, samt kommunens kostnad för personlig assistans enligt SFB. LSS-utjämningen är statsfinansiellt neutral genom att summan av bidragen inom systemet är lika stor som summan av avgifterna. Under innevarande år är det 165 kommuner som erhåller ett bidrag och 125 kommuner som erlägger en avgift i systemet. Totalt omsluter LSS-utjämningen 5,8 miljarder kronor.

3.3 Systemets historiska utveckling

Det har sedan början av 1900-talet funnits olika former av statsbidrag för att utjämna de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och regioner. År 1966 infördes det första egentliga utjämningssystemet, som bestod av inkomstutjämning samt ett särskilt utjämningsbidrag

[6] Regleringen av systemet finns i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade och i förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

till kommuner och regioner (dåvarande landsting) med hög utdebitering av skatt.[7] Vid sidan av systemet fanns ett stort antal riktade statsbidrag. Huvuddragen i detta system gällde ända fram till och med 1992, även om det under perioden gjordes flera ändringar i systemet.[8]

3.3.1 En statsbidrags- och utjämningsreform 1993 …

Dagens system för kommunalekonomisk utjämning började att ta form 1993, i samband med att det gjordes genomgripande förändringar i statsbidrags- och utjämningssystemen. Flertalet av de riktade statsbidrag som funnits tidigare ersattes med ett generellt statsbidrag: ett för kommunerna och ett för regionerna (dåvarande landstingen). Det nya utjämningssystemet för kommunerna bestod av inkomstutjämning, kostnadsutjämning och ett tillägg för befolkningsminskning. Kostnadsutjämningen, som gav ett tillägg till eller avdrag från inkomstutjämningen, beräknades genom en så kallad totalkostnadsmetod. Metoden byggde på regressionsanalyser utifrån ett fåtal faktorer som i analyser visat sig ha stor betydelse för kostnaderna i de kommunala verksamheterna. För regionerna gjordes endast små förändringar 1993.

… och ett nytt system igen 1996

Utformningen av kostnadsutjämningen fick kritik redan från början, bland annat eftersom det ansågs svårt att genom totalkostnadsmetoden särskilja opåverkbara och strukturella faktorer från sådant som det inte var tänkt att utjämna för, till exempel val av servicenivå eller effektivitet. Ett problem med systemet var också att kommuner med en skattekraft som var högre än den garanterade inte omfattades av inkomstutjämningen. Eftersom inte alla kommuner omfattades av systemet kunde inte statsbidraget användas vid ekonomiska regleringar mellan staten och kommunerna.

Ett nytt utjämningssystem trädde därför i kraft 1996. Det nya utjämningssystemet omfattade alla kommuner och även regionerna (dåvarande landstingen). Systemet bestod av inkomstutjämning, kostnadsutjämning, ett generellt statsbidrag och införanderegler. För både inkomstutjämningen och kostnadsutjämningen gällde att summan av

[7] SOU 1964:19 *Kommunal skatteutjämning*.
[8] Se exempelvis SOU 1985:61 *Skatteutjämningssystemet*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

bidrag inom systemen motsvarades av summan av avgifter. Samtliga kommuner och regioner tog del av det generella statsbidraget, som fördelades med ett enhetligt belopp per invånare.

Dessa ändringar lade grunden för det system för kostnadsutjämning som gäller i dag, både vad gäller principerna för utjämning och systemets uppbyggnad och beräkningsmetoder. De principer som fastslogs var att kostnadsutjämningen skulle baseras på strukturella, opåverkbara faktorer, och inte kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet eller avgiftssättning och effektivitet. Även principen att det endast skulle utjämnas för obligatoriska verksamheter slogs fast. När det gäller beräkningsmetoder gick man från totalkostnadsmetoden till standardkostnadsmetoden, vilken innebär att utjämningen byggs upp av ett antal delmodeller – för verksamheter eller kostnadsslag. I delmodellerna beräknas det en standardkostnad utifrån olika strukturella och opåverkbara faktorer som funnits leda till kostnadsskillnader i kommuner och regioner. Många av de delmodeller som infördes vid detta tillfälle finns kvar i dagens kostnadsutjämning.

Det nya systemet fasades in successivt under åtta år. Systemet blev alltså inte fullt ut infört förrän 2003. Dessutom fastställdes maxgränser för negativa effekten för enskilda kommuner och regioner av omläggningen av systemet. Fasta införandetillägg skapades, vilka låg kvar oförändrade fram till 2005.

3.3.2 Fem utredningar under 1995–2003

Under 1995–2003 följdes utjämningssystemet upp och utvärderades av fem utredningar. Det gjordes under denna period förändringar i både inkomst- och kostnadsutjämningen utifrån förslag från dessa utredningar. Utredningarna brottades med samma utmaningar som fortfarande är aktuella, till exempel frågan om hur inkomstutjämningen påverkar tillväxt, svårigheter att fånga strukturella variabler som påverkar kostnader för individ- och familjeomsorg, och utmaningar med delmodellen för kollektivtrafiken med det delade huvudmannaskapet samt svårigheter att hitta ett rättvisande kostnadsunderlag att använda i beräkningarna.

Bland de ändringar som gjordes under perioden kan nämnas att en ny delmodell för barn och ungdomar med utländsk bakgrund infördes 2000, eftersom man bedömde att de merkostnader för barn och unga

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

med utländsk bakgrund som beaktades i olika delmodeller inte tillräckligt fångade upp de kostnader som kunde förekomma i områden med en hög andel barn och unga med utländsk bakgrund. När det gäller inkomstutjämningen infördes under senare delen av perioden en justering som syftade till att minska negativa marginaleffekter i systemet och att skapa incitament för tillväxt (se kapitel 5).

3.3.3 Ändringar i utjämningssystemet infördes 2005 utifrån förslag från en parlamentarisk kommitté

År 2005 trädde återigen större förändringar i kraft, utifrån förslag från en parlamentarisk utjämningskommitté som hade arbetat 2001–2003.[9] Det system som då infördes är i allt väsentligt det system som gäller i dag, även om vissa ändringar har gjorts sedan dess.

Det förändrade systemet innebar att staten i huvudsak tog över finansieringen av utjämningssystemet, genom att det generella statsbidraget inordnades i utjämningssystemet. Detta skedde genom att garantinivån i inkomstutjämningen höjdes från 100 till 115 procent av medelskattekraften för kommuner, och från 100 till 110 procent för regioner (dåvarande landsting). Genom höjningen av garantinivån minskade antalet kommuner och regioner som betalade avgift i inkomstutjämningen kraftigt, vilket också var ett av reformens mål. Ändringen innebar att för bidragsberättigade kommuner beräknas bidragen utifrån 95 procent av medelskattesatsen för kommuner 2003 och för bidragsberättigade regioner utifrån 90 procent av medelskattesatsen för regioner samma år. För avgiftsskyldiga kommuner och regioner beräknas avgiften utifrån 85 procent av respektive medelskattesats (mot tidigare 95 procent).

Flera ändringar gjordes vid detta tillfälle i kostnadsutjämningen, men grundprinciperna för systemet låg fast. Vissa delmodeller togs bort ur kostnadsutjämningen, strukturen för vissa delmodeller ändrades och ändringar gjordes i de flesta delmodeller. Ett strukturbidrag infördes, där kompensation för vissa av de borttagna delmodellerna lades in och där det även lades in permanenta införandebidrag för att skydda enskilda kommuner och regioner från alltför stora negativa effekter av de sammantagna förändringarna i systemet (se kapitel 10). När det gäller kostnadsutjämningen för kommuner togs delmodellerna

[9] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

för svagt befolkningsunderlag, näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder, vatten och avlopp och kallortstillägg bort ur systemet. Samtidigt togs de fasta införandetilläggen som införts 1996 bort.

Slutligen infördes regleringsbidrag och regleringsavgifter för att reglera nivån på anslaget för kommunalekonomisk utjämning i enlighet med de medel som riksdagen anvisat.

Utredning som såg över det nya systemet

Redan i mars 2005 tillsattes en ny utredning, som pågick till 2007, med syfte att följa upp det system som införts 2005. Utredningen redovisade sina förslag i två delbetänkanden.[10] Denna utredning resulterade bland annat i att kompensation för lönekostnadsskillnader infördes och att utjämningen av byggkostnader reviderades.

Under 2008 inrättades en permanent uppföljningsorganisation (vid Statskontoret), vars uppgift var att löpande följa upp utjämningssystemet och ge underlag till regeringen om den kommunalekonomiska utjämningen, exempelvis beräkningar, analys och förslag som efter beredning kunde ligga till grund för beslut av regeringen eller riksdagen om uppdateringar eller andra förändringar i systemet.[11]

En ny parlamentarisk kommitté tillsattes 2008 …

År 2008 tillsattes en parlamentarisk kommitté, Utjämningskommittén.08, med uppgift att utvärdera och utreda det kommunalekonomiska utjämningssystemet. En del av uppdraget var att utvärdera alternativa metoder för inkomstutjämningen i syfte att identifiera om det i den nuvarande inkomstutjämningen finns tillväxthämmande faktorer och i så fall föreslå hur dessa kan undanröjas samt hur incitament för ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning kan stärkas. Kommittén fann inte belägg för att inkomstutjämningen i sig skulle vara tillväxthämmande och därför föreslogs inga principiella förändringar i inkomstutjämningen.[12]

[10] SOU 2006:84 *Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen* samt SOU 2007:61 *Deluppföljning 2 av den kommunalekonomiska utjämningen*.
[11] Prop. 2007/08:1 *Budgetpropositionen för 2008, utgiftsområde 2*.
[12] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

… och ändringar trädde i kraft 2014

Regeringen föreslog ändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning utöver de förslag som Utjämningskommittén.08 hade lagt fram.[13] Trots att Utjämningskommittén.08 inte föreslagit några principiella ändringar i inkomstutjämningen ändrades systemet utifrån regeringens kompletterande förslag samtidigt som förslagen från Utjämningskommittén.08 trädde i kraft 2014.[14] Ändringen innebar att inkomstutjämningsavgiften sänktes för kommuner och regioner inom intervallet 115–125 procent av medelskattekraften i landet. Avgiften inom detta intervall sänktes genom att beräkningen av de länsvisa skattesatserna fastställdes med 60 procent i stället för med 85 procent av kommunernas respektive regionernas medelskattesats år 2003. Denna ändring gällde fram till 2016, när reduceringen av avgifter togs bort efter förslag från den dåvarande regeringen.[15]

När det gäller kostnadsutjämningen behölls delmodellerna i stora drag, men det gjordes genomgående ändringar och uppdateringar i delmodellerna, eftersom det gällande flera delmodeller hade gått lång tid sedan de hade setts över. Vidare ändrades strukturbidraget (se kapitel 10).

Ändringar i kostnadsutjämningen infördes 2020

År 2020 trädde ändringar i kostnadsutjämningen i kraft, utifrån förslag från Kostnadsutjämningsutredningen, som hade tillsatts 2016.[16] Ändringarna innebar genomgående uppdateringar och vissa ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och regioner.

En ny delmodell för kommunal vuxenutbildning (komvux) infördes i systemet och delmodellen för barn med utländsk bakgrund togs bort ur systemet, mot bakgrund av att modellen inte bedömdes vara träffsäker i förhållande till de merkostnader den avsåg kompensera för. Den socioekonomiska kompensationen förstärktes bland annat genom att sådana komponenter infördes i delmodellen för förskola och gymnasieskola.

---

[13] Promemorian *Förslag till ändringar i inkomstutjämningen för kommuner och landsting*, Finansdepartementet 2012 (dnr Fi2012/4726).
[14] Prop. 2013/14:1 *Budgetpropositionen för 2014*, bet. 2013/14:FiU3 *Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner*, rskr. 2013:69.
[15] Prop. 2015/16:1 *Budgetpropositionen för 2016*, bet. 2015/16:FiU3 *Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner*, rskr. 2015/16:105.
[16] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Vidare uppdaterades och förstärktes även kompensationen för gles bebyggelsestruktur. Inom kostnadsutjämningen för regioner föreslogs en ganska omfattande förenkling av hälso- och sjukvårdsmodellens kostnadsmatris.

3.3.4 Systemet för LSS-utjämning

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) trädde i kraft 1994. I och med införandet av LSS överfördes huvudmannaskapet för stöd- och serviceinsatser till personer med utvecklingsstörning från regionerna till kommunerna. Staten tog genom assistansersättningen över ansvaret från kommunerna för en stor del av kostnaderna för insatsen personlig assistans eller de stöd som då motsvarade assistansen. Huvudmannaskapsförändringen genomfördes successivt under perioden 1991–1996. Den ekonomiska regleringen skedde genom en skatteväxling där regionen sänkte skattesatsen och kommunerna höjde skattesatsen i motsvarande mån.

I början skedde en utjämning av kostnader mellan kommuner inom respektive län, genom länsvisa överenskommelser, så kallade mellankommunala utjämningssystem.

Behov av en nationell utjämning av LSS-kostnader

Frågan om ett utjämningssystem för LSS-kostnader utreddes av olika arbetsgrupper och utredningar under flera år. Det konstaterades att skillnaderna mellan kommuner och mellan olika delar av landet i övertagna kostnader för LSS-verksamhet, liksom antalet personer med LSS-insatser, var så stora att någon form av utjämning behövdes.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Nationell kostnadsutjämning för verksamhet enligt LSS infördes 2004

En parlamentarisk kommitté fick 2000 i uppdrag att utreda hur utjämningen av LSS-kostnader skulle utformas och lämnade sitt förslag under 2002.[17] Den 1 mars 2004 infördes en nationell kostnadsutjämning för verksamhet enligt LSS.[18]

De grundläggande principerna och uppbyggnaden av systemet var desamma som gäller i dagens system. År 2008 gjordes vissa ändringar och uppdateringar i systemet.[19] I samband med ändringarna infördes ett ettårigt införandebidrag till kommuner som till följd av förslaget fick försämrat utfall överstigande 200 kronor per invånare.

3.4 Principiella utgångspunkter för kommitténs arbete med översynen av utjämningen

För att nå målet med den kommunalekonomiska utjämningen har bedömningen varit att det krävs en långtgående utjämning av skattekraft och strukturella kostnadsskillnader. Bakom denna bedömning finns en stark och enhällig uppslutning i kommittén. Även grunderna för LSS-utjämningen har starkt stöd i kommittén.

Som vi har redovisat i avsnitt 3.1 skulle det råda mycket olika ekonomiska förutsättningar mellan kommuner och mellan regioner utan en utjämning. Detta skulle i praktiken, enligt kommitténs bedömning, omöjliggöra att hela landet ska kunna leva. Därför är det avgörande att den kommunalekonomiska utjämningen fungerar ändamålsenligt och åtnjuter en hög legitimitet i sektorn. Av detta skäl krävs också att utjämningen ses över med jämna mellanrum. Nedan redovisas ett antal kärnvärden som har varit viktiga att beakta i den översyn som kommittén har getts i uppdrag att genomföra.

En första fundamental förutsättning för att utjämningssystemet ska uppfylla sitt syfte och uppfattas som legitimt är att utfallen i systemet bygger på *opåverkbara faktorer*. Utfallen ska inte gå att påverka och ska inte heller påverka lokala beslut. Genom hela arbetet har det

[17] SOU 2002:103 *Utjämning av LSS-kostnader*.
[18] Prop. 2002/03:151 *Utjämning av vissa kostnader för stöd och service till funktionshindrade*, bet. 2003/04:FiU9 *Utjämning av vissa kostnader för stöd och service till funktionshindrade*, rskr. 2003/04:40.
[19] Prop. 2007/08:88 *Förändringar i kostnadsutjämningen för LSS-verksamhet*, bet. 2007/08:FiU26 *Förändringar i kostnadsutjämningen för LSS-verksamhet*, rskr. 2007/08:186.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

här varit en central utgångspunkt för kommittén. Detta har varit särskilt viktigt i LSS-utjämningen, som formellt sett ligger utanför den kommunalekonomiska utjämningen av just den anledningen att den bygger på delvis påverkbara faktorer. Här har en viktig strävan varit att minska detta inslag.

För att utjämningen ska uppfylla sitt syfte och ha en stark legitimitet behöver utjämningen vidare vara *träffsäkert*, samtidigt som den inte får upplevas som alltför komplext och ogenomträngligt. I kommitténs arbete har detta varit en återkommande och ofta svår avvägning, särskilt när det gäller kostnadsutjämningen. En viktig utgångspunkt har dock varit att träffsäkerhet bör gå före enkelhet i den mån dessa inte kan förenas. När det inte har funnits målkonflikter i detta avseende har även *enkelhet* varit ett ledord för kommittén i översynen av systemet.

För kommittén har det även varit viktigt att utjämningen konstrueras på ett sådant sätt att det inte leder till kraftiga svängningar i utfall mellan enskilda år för kommuner och regioner, eftersom detta i sin tur leder till svårigheter att budgetera och planera sin verksamhet. I arbetet har således en strävan varit att försöka skapa ett någorlunda *stabilt* och *förutsägbart* system.

En ytterligare utgångspunkt för kommitténs översyn av systemet har varit att utjämningen, så långt som möjligt inom ramen för syftet att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner, bör ge upphov till sunda incitament inklusive incitament för *tillväxt*. Till exempel har det varit viktigt att kostnadsutjämningen fortsatt ska ge starka incitament för att bedriva en effektiv verksamhet och uppmuntra ett samhällsekonomiskt gynnsamt agerande.

Det har också varit viktigt för kommittén att systemet bygger på *aktuella och tillförlitliga data.* I översynen har därför en strävan varit att försöka rensa bort sådant som inte går att uppdatera eller som av andra skäl har brister när det gäller tillförlitligheten. Som vi har beskrivit avsnitt 2.3.9 har det ibland funnits vissa utmaningar i detta avseende, även med statistik som årligen uppdateras.

Ett annat grundläggande perspektiv för kommitténs översyn av systemet har varit att utjämning ska ske för *obligatorisk verksamhet*. Kommuner och regioner kan bedriva många verksamheter utifrån lokala prioriteringar, men bara sådana verksamheter som är obligatoriska ska vara föremål för utjämning. Detta är ett perspektiv som även löpande måste beaktas i förvaltningen av utjämningen. I den mån det

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

sker förändringar i kommuners och regioners skyldigheter behöver detta återspeglas i utjämningen. För närvarande bereds exempelvis förslag om ändrat huvudmannaskap för personlig assistans i Regeringskansliet.[20] Även en utredning som bland annat har i uppdrag att göra en översyn av modersmålsundervisningen har tillsatts av regeringen.[21] Dessa är exempel på processer som, beroende på hur de landar, kan få konsekvenser för utjämningen.

Slutligen har även den *kommunala självstyrelsen* varit ett grundläggande värde i arbetet med att se över utjämningen. Kommuner och regioner bör ha en långtgående frihet att – inom ramen för befintliga regelverk – besluta om, utforma och prioritera i och mellan sina verksamheter. Detta har varit särskilt viktigt i de delar av utredningsuppdraget som handlar om riktade statsbidrag samt åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser.

3.5 Vanliga missuppfattningar

Det förekommer relativt ofta kritik emot den kommunala utjämningen. Ofta grundar sig dock denna på missförstånd om hur utjämningen fungerar. Det försvårar i sin tur en saklig diskussion om utjämningens styrkor och svagheter. I det nedanstående visar kommittén på felaktigheten i några vanliga påståenden.

3.5.1 Det är ingen idé att höja skatten – utjämningssystemet tar ändå hela beloppet!

Vid en analys av effekterna av en skatteförändring måste man hålla isär vad som orsakar vad. Hela effekten av skatteförändringen tillfaller kommunen eller regionen. Inkomstutjämningen tar inte hänsyn till kommunen eller regionens egen skattesats utan grundar sig på en länsvis skattesats som utgår ifrån den genomsnittliga skattesatsen 2003. Kommunen eller regionens egen skattesats har alltså ingen betydelse för utfallet i inkomstutjämningen. Samtidigt kan skatteunderlag och folkmängd förstås förändras mellan åren, vilket kan påverka utfallet i inkomstutjämningen. Den senare förändringen har dock inget med

[20] SOU 2023:09 *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.*
[21] Dir 2023:175 *Införande av grundläggande svenska och översyn av modersmålsundervisningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förändringen i skattesats att göra. Som vi har konstaterat tidigare är en av grunderna i utjämningssystemet att det ska vara opåverkbart. Om en skatteförändring hade låtits påverka systemet skulle denna princip fallit.

3.5.2 Systemet missgynnar kommuner som är effektiva

Om en kommun bedriver en effektiv verksamhet och därför producerar en viss tjänst till en lägre kostnad än andra kommuner straffas man inte genom ett lägre bidrag eller en högre avgift i kostnadsutjämningen. Motsvarande gäller för en kommun som är ineffektiv i sin produktion. Kostnadsutjämningen använder aldrig den enskilda kommunens kostnad utan utgår från ett riksgenomsnitt för verksamheten, vilket mycket marginellt påverkas av den enskilda kommunens kostnadsnivå.

En del av beräkningen av standardkostnaden för kostnadsutjämningen i grundskolan illustrerar detta.[22]

Tabell 3.1 Del av beräkning av standardkostnaden i delmodell för grundskola och förskoleklass

	Stockholm	Lomma	Vilhelmina	Haparanda
A. Åldersersättning per elev	114 000	114 000	114 000	114 000
B. Gleshet	–3 461	–996	16 543	2 552
C. Löner	3 385	732	–1 456	–1 344
D. Standardkostnad 7–15 år (A+B+C)	113 924	113 736	129 087	115 208
E. Andel 7–15 år (%)	9,63	15,2	9,7	10,5
F. Standardkostnad kr per inv. (D*E/100)	10 973	17 258	12 499	12 088

Källa: SCB och egna beräkningar.

I ett första steg (A) får samtliga kommuner 114 000 kronor per elev. Beloppet avser genomsnittskostnaden för samtliga kommuner. Kommunens egen kostnad används inte. Utgångspunkten genom detta är en genomsnittlig ambition och effektivitet.

I nästa steg (B) beräknas merkostnaden för gles bebyggelsestruktur. Vilhelmina och Haparanda förutsätts ha en högre kostnad per elev på grund av en ogynnsam bebyggelsestruktur. Beräkningen utgår från var

[22] Här inkluderas merkostnaden för gleshet och löner. I delmodellen tas även hänsyn till kraftiga befolkningsförändringar och modersmål.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

eleverna är bosatta men ingen hänsyn tas till den faktiska skolorganisationen.

I ett tredje steg (C) beräknas merkostnaden på grund av ett högt strukturellt löneläge. Stockholm och Lomma har enligt systemet ett högre löneläge. Kommunerna kompenseras inte för faktisk lönenivå, utan beräkningen utgår från ett modellberäknat värde.

Standardkostnaden per elev blir summan av åldersersättningen och de olika merkostnadskomponenterna. Detta är den kostnad kommunen skulle haft om de bedrev grundskolan till en genomsnittlig effektivitet och ambitionsnivå. Om kommunen de facto har en lägre kostnad påverkar det inte standardkostnaden.

Standardkostnaden per invånare beror slutligen på hur stor andel av invånarna som är i åldern 7–15 år. I exemplet är andelen högst i Lomma, vilket ger Lomma den högsta standardkostnaden för grundskolan. Det som avgör utfallet i kostnadsutjämningen är alltså kommunens struktur inte dess kostnad.

3.5.3 Inflyttning av miljonärer stärker kommunens kassa med betydande belopp

Den enskilde kommuninvånarens inkomst påverkar endast kommunens intäkter i mindre utsträckning. Alla kommuner garanteras för varje invånare ett skatteutjämningsunderlag motsvarande 115 procent av medelskattekraften. Avgörande för kommunens intäkter för en inflyttad person är dess ålder. Detta eftersom de samlade intäkterna en kommun erhåller för varje person är tänkta att motsvara den kostnad som uppstår för kommunen. Nedan illustreras den ökade intäkt som en kommun med en genomsnittlig skattesats får för olika typer av invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 3.2 Marginaleffekten vid inflyttning

	7–12 år	19–64 år	19–64 år	80–89 år
Individens inkomst	**0**	**200 000**	**800 000**	**200 000**
Skatteintäkt	0	41 300	165 200	41 300
Inkomstutjämning	54 950	16 130	-100 330	16 130
Skatter och inkomstutjämning	**54 950**	**57 430**	**64 870**	**57 430**
Kostnadsutjämning	106 225	-40 874	-40 874	22 311
Strukturbidrag + införandebidrag	0	0	0	0
Regleringspost	2 760	2 760	2 760	2 760
Totalt	**163 935**	**19 317**	**26 757**	**82 502**

Anm.: Individen mellan 80 och 89 år antas vara sammanboende i exemplet.
Källa: SKR.

Om en person mellan 19 och 64 år har en inkomst på 200 000 eller 800 000 kronor per år har liten betydelse för de totala intäkterna i kommunen. Intäktsskillnaderna är däremot stora mellan en person i arbetsför ålder och ett barn.

3.5.4 Fler skolelever ger mer intäkter från kostnadsutjämningssystemet

Det som bestämmer kommunens avgift eller bidrag i kostnadsutjämningen är kommunens relativa struktur jämfört med riket. Antag att andelen barn ökar i riket som helhet. Kommuner som har en konstant andel barn får i detta fall en ökad avgift eller ett minskat bidrag. Om andelen skolbarn ökar lika mycket som i riket får den enskilda kommunen ingen förändring i kostnadsutjämningen.

Utjämningens syfte är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar, förändras förutsättningarna i riket som helhet kommer bidraget eller avgiften förändras även för kommuner som har en konstant struktur.

Om en kommun får fler barn, ungdomar och äldre garanterar således inte kommunen eller regionen ett högre bidrag på det sätt som till exempel ett riktat statsbidrag kan göra. Kostnadsutjämningen är ett utjämningssystem, inte ett bidragssystem. Om staten vill kompensera kommunerna för en generell ökning av exempelvis andelen äldre kan det göras via ökade anslag i statsbudgeten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

3.5.5 Vårdbiträdet betalar till direktören

I alla kommuner finns det en spännvidd av inkomster. Det finns de som tjänar mycket, till exempel direktörer. Sedan finns det de som tjänar mindre, till exempel vårdbiträden. Vad en enskild inkomsttagare har för inkomst är dock av mindre betydelse för kommunens genomsnitt. Denna beror på den samlade inkomststrukturen i kommunen. Självklart kommer det även i de kommuner som mottar bidrag finnas individer med höga inkomster, men det är den samlade inkomststrukturen som är avgörande. Syftet med systemet är att kommuner med en hög andel låginkomsttagare ska ha samma förutsättningar att ge sina invånare de välfärdstjänster de har rätt till som en kommun med en hög andel höginkomsttagare.

I en kommun med hög medelinkomst är det inte vårdbiträdet som betalar en avgift i inkomstutjämningen till kommuner med låg medelinkomst. Det är höginkomsttagarna. Vårdbiträdet sänker ju medelinkomsten och därmed kommunens avgift i inkomstutjämningen. Och det är inte till exempel direktören som är mottagare av bidraget från kommunen med hög medelinkomst. En höginkomsttagare ökar medelinkomsten och minskar därmed bidraget från andra kommuner.

4 Översyn av riktade statsbidrag

Vid sidan av det generella stöd som slussas till kommunsektorn via det kommunalekonomiska utjämningssystemet stödjer staten kommuner och regioner ekonomiskt i form av riktade statsbidrag. Sedan 2000-talets början har såväl antalet riktade statsbidrag som den ekonomiska storleken på dessa ökat. Samtidigt har de riktade statsbidragen kritiserats för att leda till administration och snedvrida lokala prioriteringar i kommunsektorn.

I detta kapitel beskriver kommittén utvecklingen av de riktade statsbidragen över tid och analyserar dagens statsbidragsflora. Utifrån denna analys föreslår vi sedan principiella kriterier för statens användning av riktade statsbidrag och lämnar förslag på vilka riktade statsbidrag som bör kunna generaliseras.

I kapitlet beskriver kommittén även vilka konsekvenser ett eventuellt sektorsbidrag skulle få för det generella statsbidraget, utjämningssystemet och för finansieringen av kommunsektorn i sin helhet. Vidare redogör kommittén för hur användningen av riktade statsbidrag kan påverka utfallet i kostnadsutjämningen.

4.1 Nuläge och historik

Diskussionen om generella kontra riktade statsbidrag är inte ny. Under årens lopp har flera utredningar behandlat frågan och kommit med förslag för att minska antalet riktade statsbidrag.

I detta avsnitt ger vi en introduktion till frågan om de riktade statsbidragen. Vi inleder med kort historisk översikt för att sätta frågan i sitt sammanhang. Därefter gör vi nedslag i vilka problem som, enligt kommitténs bedömning, är behäftade med användningen av riktade statsbidrag i styrningen av kommunsektorn. Slutligen tecknar vi en nu-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

lägesbild av de riktade statsbidrag som kommuner och regioner möter med utgångspunkt i situationen 2022.

4.1.1 1993 års statsbidragsreform lade grunden för den generella statsbidragsgivningen

Sedan 1990-talet är en grundläggande princip att statsbidrag som går till verksamhet för vilken kommuner och regioner är ansvariga, som huvudregel, ska vara generella. Principen har sitt ursprung i ett betänkande från Kommunalekonomiska kommittén, som även föreslog att ett stort antal riktade statsbidrag skulle inordnas i ett generellt stöd till kommunsektorn.[1] Principen befästes av riksdagen i samband med en kompletteringsproposition till statsbudgeten som regeringen gick fram med inför budgetåret 1992/93.[2]

Ett viktigt skäl för principen var att kommuner och regioner skulle få möjlighet att, inom ramen för lagstiftning och den kommunala självstyrelsen, själva bestämma om utformning och prioritering av sina verksamheter. Detta ansågs vara av särskild betydelse i ljuset av det svåra samhällsekonomiska läget vid tidpunkten. Med en ökad anpassning till lokala behov och förutsättningar skulle också möjligheterna att rationalisera och effektivisera verksamheten i kommunsektorn öka.[3]

Samtidigt argumenterade den Kommunalekonomiska kommittén för att staten undantagsvis fortsatt skulle kunna stödja kommunsektorn med riktade bidrag. I betänkandet ställde man därför upp ett antal undantag från huvudregeln om generell statsbidragsgivning. Dessa undantag gällde

- ersättningar för utförd tjänst åt staten,
- investeringsbidrag, tidsbegränsade stimulansbidrag och dylikt,
- arbetsmarknadspolitiska bidrag,
- bostadspolitiska bidrag,

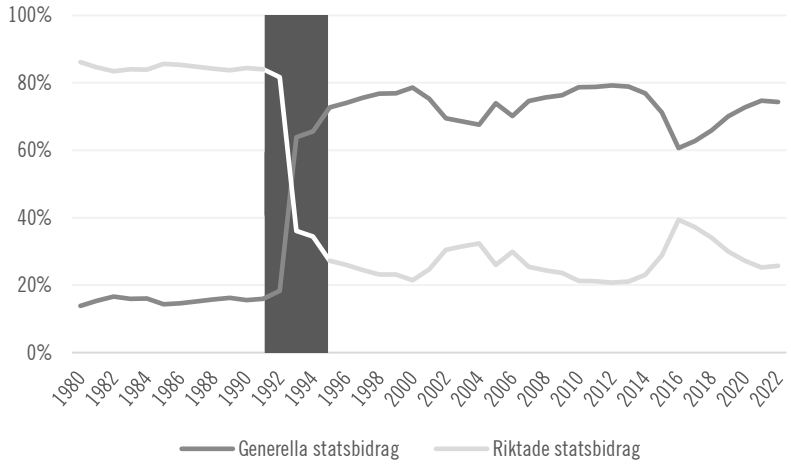
[1] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*
[2] Prop. 1991/92:150 *Förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93.*
[3] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- bidrag som fördelas till andra bidragsmottagare på samma villkor som till kommuner, samt
- bidrag till förnyelse och utvecklingsverksamhet.

Trots dessa undantag var 1993 års statsbidragsreform, som följde av kommitténs betänkande, mycket omfattande (se figur 4.1).

Figur 4.1 Mixen av generella och riktade statsbidrag över tid

Anm. 1: Avser den beloppsmässiga fördelningen mellan de olika kategorierna av statsbidrag – inte antalet statsbidrag inom respektive kategori.
Anm. 2: Avser mixen av generella och riktade statsbidrag till kommunerna (exkl. regionerna).
Källa: Egen beräkningar med data från SCB-publikationerna *Statistisk årsbok* för åren 1980–2012 respektive *Kommunernas finanser* för åren 2013–2022.

Som framgår innebar reformen en betydande förskjutning från riktade till generella statsbidrag. Några år efter reformen är det nästan som att bidragstyperna har bytt plats med varandra. Vidare förefaller den ekonomiska fördelningen mellan bidragen vara relativt stabil över tid. Även om andelen statsbidragsintäkter från riktade statsbidrag varierar mellan olika år går det inte att se någon trendmässig förändring sedan statsbidragsreformen.

Under 2022 utgjorde de riktade statsbidragen 26 procent och de generella statsbidragen 74 procent av kommunernas totala statsbidragsintäkter, vilket ligger i nivå med situationen några år efter 1990-talsreformen. Effekterna av reformen har därmed varit bestående, åtmin-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

stone när man ser till den beloppsmässiga fördelningen mellan de olika bidragstyperna.

Om man i stället analyserar statsbidragsreformen 1993 utifrån antal riktade statsbidrag som inordnades i det generella statsbidraget tecknas återigen bilden av en stor reform. I betänkandet föreslog kommittén att 24 riktade statsbidrag skulle inordnas i det generella statsbidraget.[4] I regeringens proposition var det 18 av dessa som ingick.[5] Vid tidpunkten fanns det cirka 65 riktade statsbidrag till kommunsektorn. Det innebär att mer än vart fjärde riktat statsbidrag generaliserades som ett resultat av reformen.

Till skillnad från den beloppsmässiga fördelningen har inte minskningen av antalet riktade statsbidrag sedan 1993 års statsbidragsreform bestått. I stället har antalet riktade statsbidrag ökat. Vi återkommer till detta i kommande avsnitt.

4.1.2 Efterföljande statsbidragsreformer har varit små

Frågan om de riktade statsbidragen har även analyserats av efterföljande utjämningskommittéer i syfte att kartlägga statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget. Till skillnad från Kommunalekonomiska kommitténs förslag på detta område, vilket vi har konstaterat var omfattande både i antal riktade statsbidrag och i ekonomisk storlek, har förslagen från senare utjämningskommittéer varit betydligt mer begränsade.

2001 års utjämningskommitté föreslog generalisering av totalt fem riktade statsbidrag till ett värde av 31,5 miljarder kronor.[6] I regeringens proposition med anledning av betänkandet fanns bara två av dessa riktade statsbidrag med. Storleken på dessa uppgick till cirka 4,3 miljarder kronor.[7]

Utjämningskommittén.08 pekade på två riktade statsbidrag som skulle kunna vara lämpliga att inordna i det generella statsbidraget: dels statsbidraget för maxtaxa, dels statsbidraget för läkemedelsförmånerna.[8] Under 2009 uppgick storleken på dessa statsbidrag till cirka 26,1 miljarder kronor. Däremot var inte kommittén beredd att

[4] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*
[5] Prop. 1991/92:150 *Förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93.*
[6] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*
[7] Prop. 2003/04:155 *Ändringar i det kommunala utjämningssystemet.*
[8] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

föreslå en generalisering av dessa bidrag skarpt, utan argumenterade för att vissa kriterier var tvungna att uppfyllas innan så kunde ske. I fallet med maxtaxan ansåg kommittén att en generalisering förutsatte att tillämpningen av maxtaxan skulle göras obligatorisk för kommunerna. I fallet med läkemedelsförmånerna menade kommittén att en generalisering behövde föregås av en överenskommelse mellan staten och regionerna om att så bör ske.

Att senare generaliseringsförsök inte har nått lika långt som 1993 års statsbidragsreform kan ha flera orsaker. Ett skäl kan vara att förutsättningarna för en långtgående generalisering av riktade statsbidrag minskade i och med statsbidragsreformen 1993. Som vi har illustrerat i figur 4.1 ändrade reformen balansen mellan generella och riktade statsbidrag på ett påtagligt och över tid bestående sätt. Sedan 1990-talets början har det också blivit vanligare att kommunsektorn inte är exklusiv mottagare av riktade statsbidrag, utan att dessa ges på lika villkor till privata aktörer. Inte minst har detta fenomen ökat på skolans område, där statsbidragen i dag vanligen riktas till huvudmannanivån. Även detta är en omständighet som kan försvåra en långtgående generalisering.

4.1.3 Svårt att åstadkomma en långsiktig minskning när det gäller antalet riktade statsbidrag

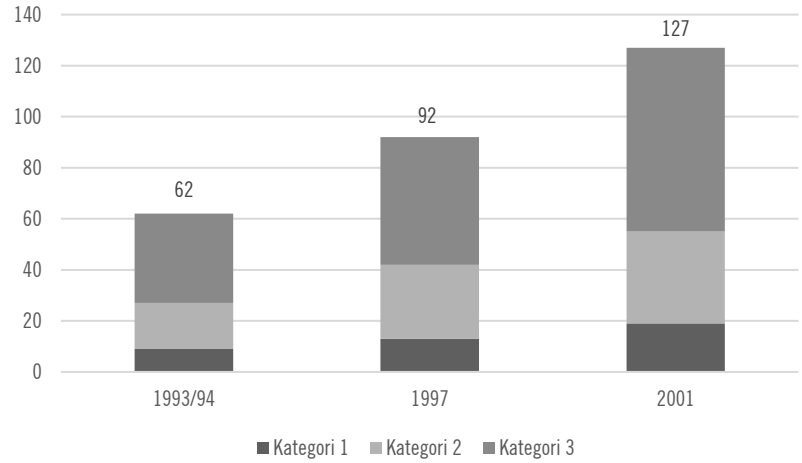
Ett mönster från historien är att en statsbidragsreform som syftar till att minska antalet riktade statsbidrag över tid tenderar att undergrävas genom en successiv återuppbyggnad av riktade statsbidrag. Till slut blir tillväxten av riktade statsbidrag så stor att den leder till ytterligare en statsbidragsreform. Därefter tenderar händelseförloppet att upprepas närmast i ett cykliskt mönster.

Som illustration över detta kan perioden tas från 1993 års statsbidragsreform till det att 2001 års utjämningskommitté lämnade sitt betänkande. Enligt en rapport från Statskontoret mer än fördubblades antalet anslag med utbetalningar till kommunsektorn mellan budgetåren 1993/94 samt 2001 (se figur 4.2).[9] Detta trots att riksdagen alltså bara några år tidigare hade röstat igenom en stor generaliseringsreform.

[9] Statskontoret (2003): *Statsbidragen till kommuner och landsting – en kartläggning och analys.* Dnr: 2002/315-5.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 4.2 Antal anslag med utbetalningar till kommunsektorn under budgetåren 1993/94, 1997 och 2001

Anm.: Kategori 1 avser anslag som sin helhet var avsedda för kommuner och landsting. Kategori 2 avser anslag som delvis var avsedda för kommuner och landsting. Kategori 3 avser anslag utan särskilt avsatta medel för kommuner och landsting, men där det ändå fanns registrerade utbetalningar.
Källa: Statskontoret (2003): *Statsbidragen till kommuner och landsting – en kartläggning och analys.*

Statskontorets rapport visade att antalet anslag med utbetalningar till kommunsektorn hade ökat inom ett stort antal utgiftsområden. Allra tydligast var dock ökningen på utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning) samt på utgiftsområde 9 (hälsovård, sjukvård och social omsorg).

Av tekniska skäl analyserade Statskontoret antalet anslag med utbetalningar till kommunsektorn snarare än antalet redovisade statsbidrag. Även om överenstämmelsen kan vara god är dessa inte helt jämförbara begrepp. Ett anslag kan till exempel innehålla fler än ett riktat statsbidrag. I Statskontorets rapport omfattades också anslag utan särskilt avsatta medel för kommuner och landsting, men där det ändå fanns registrerade utbetalningar. Den här typen av transfereringar omfattades inte av Kommunalekonomiska kommitténs generaliseringsarbete.[10]

Med beaktande av dessa förbehåll är det ändå anmärkningsvärt att antalet anslag med utbetalningar till kommunsektorn steg snabbt åren

[10] Statskontoret (2003): *Statsbidragen till kommuner och landsting – en kartläggning och analys.* Dnr: 2002/315-5.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

efter 1993 års statsbidragsreform, när denna så tydligt fastställde huvudregeln om en generell statsbidragsgivning till kommunsektorn. Även om man, för att få till en mer rättvisande jämförelse, bortser från anslag inom den tredje kategorin innebar utvecklingen under perioden en fördubbling. Detta kan tala för att det inte räcker att lämna förslag om generalisering av riktade statsbidrag vid en given tidpunkt, utan att det kan behövas någon form av institutionellt ramverk som binder statsmakterna för att säkerställa att antalet riktade statsbidrag förblir lågt.

4.1.4 Användningen av riktade statsbidrag har ökat

Regering och riksdag har vid flera tillfällen under 2000-talet bekräftat principen om generella statsbidrag som huvudregel i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn.[11] Trots detta har statens användning av riktade statsbidrag kommit att öka.

Ökningen har varit särskilt tydlig på senare tid. Sedan 2015 har utbetalningarna av riktade statsbidrag, exklusive kostnadsersättningar, trefaldigats i ekonomisk storlek. Under 2022 fanns totalt 182 riktade statsbidrag av det här slaget till kommuner och regioner, till en utbetald summa om 83 miljarder kronor.[12]

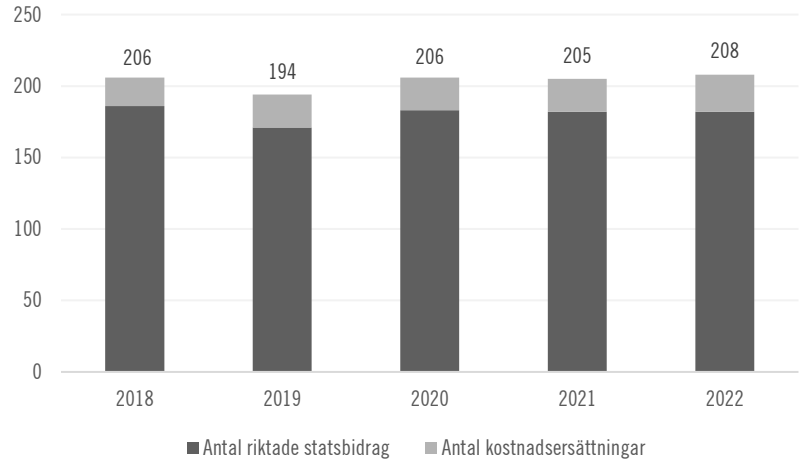
När det gäller antalet riktade statsbidrag har utvecklingen inte varit lika kraftig under de senaste åren. Även om det varje år har tillkommit nya riktade statsbidrag har också ett antal tidigare bidrag upphört. Rörelserna inom åren har således tagit ut varandra och gjort att antalet riktade statsbidrag har varit relativt stabilt under perioden 2018–2022 (se figur 4.3). Sett ur ett längre perspektiv har dock antalet riktade statsbidrag ökat tämligen påtagligt.

[11] Se t.ex. prop. 2003:04:105 *God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting.* Prop. 2020/21:1 *Budgetpropositionen för 2021.*

[12] Statskontoret (2023): *Statsbidragsförteckning 2022.* Excelbilaga till rapporten *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022.* Det angivna beloppet inkluderar även riktade statsbidrag som har fördelats till kommunala bolag. Exklusive dessa uppgår det utbetalade beloppet till drygt 79 miljarder kronor.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 4.3 Utveckling av antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn 2018–2022

Källa: Statskontoret (2023): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022*.

Ett skäl till att statsmakternas användning av riktade statsbidrag har ökat kan vara att de, som styrmedel betraktat, ibland har vissa fördelar jämfört med andra styrmedel som lagstiftning eller generella statsbidrag. Till exempel är det tydligt att de riktade statsbidragen

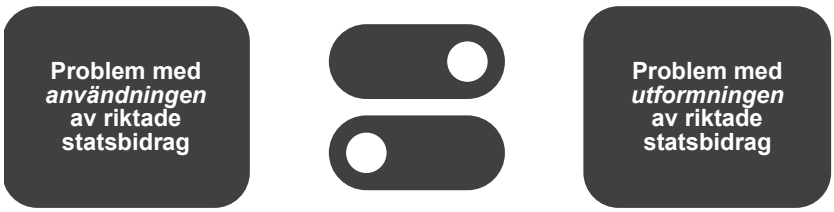
- ger statsmakterna möjlighet att uttrycka politiska prioriteringar,
- medger en snabb och flexibel styrning som kan svara mot oväntade omvärldshändelser, samt
- skapar möjlighet att fördela resurser på ett sätt som kan vara svårt att åstadkomma i de generella systemen.

4.1.5 En dubbelsidig problematik med riktade statsbidrag

Statens användning av riktade statsbidrag i styrningen av kommunsektorn har genom historien återkommande kritiserats för att leda till ett antal problem. Något förenklat kan dessa problem delas in i två kategorier (se figur 4.4).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 4.4 Två typer av problem med riktade statsbidrag

Källa: Egen illustration.

Problem relaterade till användningen av riktade statsbidrag

Den första kategorin innehåller problem av mer fundamental art. Dessa är svåra att komma till rätta med genom en bättre utformning. Här återfinns bland annat den principiella kritiken mot riktade statsbidrag – att de styr mot det som staten för närvarande är intresserad av, snarare än lokalt identifierade verksamhetsbehov. Om dessa perspektiv inte ligger i linje med varandra riskerar användningen av riktade statsbidrag leda till att resurser inte används på bästa sätt i de kommunala och regionala verksamheterna.[13]

De riktade statsbidragen innebär vidare att verksamheter möter många och ibland okoordinerade styrsignaler. I sin tur är det något som kan orsaka splittring och försvåra – ibland omöjliggöra – både prioritering och långsiktig planering hos kommuner och regioner.[14] Denna problematik växer med mängden riktade statsbidrag. Från ett nationellt perspektiv minskar också värdet i form av nationell uppmärksamhet, medvetenhet och prioritering av ett område med varje tillkommande statsbidrag. Risken ur ett effektivitetsperspektiv är att satsningarna därmed får mindre effekt men upptar allt större administrativa resurser hos huvudmännen.[15]

Riktade statsbidrag riskerar också att ge upphov till oönskade dynamiska effekter. Exempelvis kan förväntningarna om ett framtida statsbidrag leda till att kommuner och regioner skjuter upp sina egna insatser i väntan på statsbidraget. På så sätt kan diskussionen om ett

[13] Se t.ex. Statskontoret (2023): *Att styra de självstyrande – en analys av statens styrning av kommuner och regioner.* Rapport 2023:7.
[14] Se t.ex. Riksrevisionen (2017): *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov.* RiR 2017:30.
[15] Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2013): *Statens styrning av vården och omsorgen med prestationsbaserad ersättning.* Rapport 2013:8.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

framtida statsbidrag hålla tillbaka den aktivitet som statsmakterna önskar främja med det ifrågavarande bidraget.[16] Detta kan leda till en typ av undanträngningseffekt, där staten finansierar insatser som kommuner och regioner ändå skulle ha finansierat utan statsbidrag. Då blir nettoeffekten av resurstillskotten marginell eller till och med obefintlig.

Motsvarande effekt kan uppstå om kommuner och regioner drar undan sina egna resurser när de får ett riktat statsbidrag. Många riktade statsbidrag syftar till att skapa en prioritering av en viss aktivitet, ofta i form av att de resurser som finns avsatta för aktiviteten ska öka. Ett undandragande av kommuners och regioners egna resurser för aktiviteten i fråga undergräver denna prioritering. Detta tycks till exempel ha varit fallet med de så kallade Wärnersson-pengarna till skolan i början av 2000-talet.[17]

Slutligen kan de riktade statsbidragen även skapa svagare incitament för långsiktig förändring hos huvudmännen, eftersom de inte medför en ekonomisk risk för mottagaren av medlen. Utvecklingsprojekt som har finansierats med egna medel har ofta bättre förutsättningar att leda till långsiktig förändring, eftersom de har föregåtts av ett ekonomiskt risktagande med tillhörande ”krav på avkastning” i form av förändringar i verksamheten.[18]

Problem relaterade till utformningen av riktade statsbidrag

Den andra kategorin utgörs av problem som går att mildra genom en bättre utformning av de riktade statsbidragen. Här handlar det alltså om en gradproblematik snarare än en artproblematik. Det kan till exempel handla om hur villkoren för de riktade statsbidragen ser ut och vilka administrativa kostnader för mottagaren som följer av dem, bland annat i form av vilka krav som ställs på ansökan, genomförande av insatser, återrapportering och uppföljning. I vissa fall kan de administrativa kostnaderna upplevas så betungande att små kommuner inte söker vissa bidrag trots att de skulle ha behov av dem. Då kan i stället

[16] Matz Dahlberg & Jørn Rattsø (2010): *Statliga bidrag till kommunerna – i princip och praktik.* Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Rapport 2010:5.
[17] SOU 2020:28 *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.*
[18] Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2022): *I rätt riktning? Användningen av riktade statsbidrag inom vård och omsorg.* Rapport 2022:3.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

konsekvensen bli minskad nationell likvärdighet och att de riktade statsbidragen förfelar sitt syfte.[19]

Det finns också problem med de riktade statsbidragen i den här kategorin som härrör ur brister i framförhållningen, där tiden kan vara kort från det att ett statsbidrag aviseras till det att ansökan ska inkomma, resurserna ska rekvireras och insatserna ska genomföras. Kommunernas och regionernas planeringsprocesser för nästa år börjar normalt sett tidigt under året, medan en stor del av de riktade statsbidragen tillkännages först i budgetpropositionen i september. Sedan dröjer det i regel ända fram till december, när regleringsbreven beslutas, innan ytterligare information om de riktade statsbidragen når kommunsektorn. Därefter tar det vanligtvis ytterligare lite tid innan ansvariga myndigheter kan meddela den närmare utformningen av statsbidragen. Lägg därtill på den tid det tar för kommunerna och regionerna att söka statsbidrag och sedan få dessa utbetalda. Att den statliga och den kommunala planeringsprocessen inte går i takt med varandra kan leda till hastiga omprioriteringar och skapa en ryckighet inom verksamheterna.[20]

Om insatserna som ska finansieras med riktade statsbidrag inbegriper bemanning – som de ofta gör – kan det medföra särskilda svårigheter. För det första kan möjligheterna att rekrytera den kompetens som avses i statsbidraget skilja sig påtagligt mellan olika delar av Sverige.[21] För det andra finns en risk att kommuner och regioner drar på sig långsiktiga driftsutgifter som inte enkelt går att dra tillbaka den dag som det riktade statsbidraget upphör.[22] Den ekonomiska risk som följer av att öka bemanningen med hjälp av statsbidrag är relativt sett större i en liten kommun eller i en liten region än i en större verksamhet med betydligt fler anställda. Detta kan göra att mindre kommuner eller regioner är mer försiktiga med att anställa personer med hjälp av riktade statsbidrag.[23]

Vidare har villkoren för många statsbidrag en tendens att förändras och det råder ofta osäkerhet kring hur länge ett riktat statsbidrag

[19] Statskontoret (2019): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.* Rapport 2019:2.
[20] Statskontoret (2019): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.* Rapport 2019:2.
[21] Riksrevisionen (2017): *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov.* RiR 2017:30.
[22] Matz Dahlberg & Jørn Rattsø (2010): *Statliga bidrag till kommunerna – i princip och praktik.* Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Rapport 2010:5.
[23] Statskontoret (2019): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.* Rapport 2019:2.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kommer att finnas. Även om flera statsbidrag är uttalat nivåhöjande och ska vara permanenta sker ändå en omprövning varje år inom ramen för den statliga budgetprocessen. Den ovissheten, att bidrag kan vara långsiktiga men ändå ofta omprövas, ger motsägelsefulla signaler och skapar en oförutsägbarhet. I sin tur är det något som försvårar långsiktig planering.[24]

Slutligen är en vanlig kritik mot de riktade statsbidragen att mål och inriktning inte är tillräckligt förankrade hos kommunerna och regionerna samt att förutsättningarna för att följa upp statsbidragen är svaga. Ofta fokuserar uppföljningen på vilka insatser som har utförts, snarare än vad de har åstadkommit för resultat.[25]

Att mål och inriktning inte är tillräckligt förankrade i kommuner och regioner hänger ihop den mer fundamentala kritiken mot riktade statsbidrag som har beskrivits ovan. Om statsmakterna vill försäkra sig om att samhällets resurser används på bästa sätt borde förankring av syfte, mål och inriktning för ett visst statsbidrag vara en prioriterad fråga. En möjlig förklaring till att detta inte sker i tillräcklig utsträckning kan vara att styrningen med riktade statsbidrag inte är förenad med lika starka processuella rutiner som till exempel lagstiftning. Inför ett lagförslag finns tydliga rutiner vad gäller exempelvis konsekvensanalys och remittering.[26] Dessa rutiner implementeras i lägre utsträckning när det gäller införandet av nya riktade statsbidrag. I någon mån gör det, som vi har varit inne på tidigare, att styrningen med riktade statsbidrag kan vara snabb och flexibel, vilket är en fördel i vissa sammanhang. Samtidigt innebär de mindre strikta beredningsprocesserna när det gäller riktade statsbidrag att viktiga aspekter – inte minst just förankring av syfte, mål och inriktning – i någon mening riskerar att tappas bort. I avsnitt 4.3. återkommer kommittén till den här frågan.

[24] Riksrevisionen (2016): *Statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården.* RiR 2016.29.
[25] Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2022): *I rätt riktning? Användningen av riktade statsbidrag inom vård och omsorg.* Rapport 2022:3.
[26] Riksrevisionen (2018): *Den kommunala finansieringsprincipen – tillämpas den ändamålsenligt?* RiR 2018:8. Bilaga 3: *Styrande dokument för beredning och redovisning av reformer med kommunalekonomiska konsekvenser.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.1.6 Under 2022 fanns över 200 riktade statsbidrag till kommuner och regioner

Den befintliga statsbidragsfloran är stor och spretig. Enligt Statskontoret, som har ett instruktionsenligt uppdrag att redogöra för utvecklingen av statens styrning av kommuner och regioner, fanns totalt 208 riktade statsbidrag, inklusive kostnadsersättningar, till ett utbetalt belopp om 133 miljarder kronor under 2022.[27]

I sin redovisning skiljer Statskontoret på *riktade statsbidrag* och *kostnadsersättningar*. Riktade statsbidrag är frivilliga för kommuner och regioner att ansöka om eller ta emot. Om de tar del av medlen måste de använda dem till en viss insats eller ett visst ändamål. Under 2022 fanns totalt 182 riktade statsbidrag.

Kostnadsersättningar är ersättningar för specifika kostnader som kommuner eller regioner har på grund av att staten har beslutat att kommunerna eller regionerna är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något, till exempel en viss tjänst. Men till skillnad från de riktade statsbidragen är kommunerna och regionerna skyldiga att utföra detta, oavsett om de får någon ersättning för det eller inte. Under 2022 fanns totalt 26 kostnadsersättningar.

I detta betänkande använder kommittén begreppet riktade statsbidrag som ett samlingsnamn för alla typer av specialdestinerade statsbidrag till kommunsektorn. I den mån vi vill skilja ut en viss kategori av riktade statsbidrag, till exempel kostnadsersättningar, kommer det att framgå av texten i övrigt.

Många riktade statsbidrag är små

Statskontorets kartläggning av statsbidragsfloran 2022 visar att de riktade statsbidragen varierar i storlek. De minsta har bidragsramar som understiger tio miljoner kronor, medan de största har bidragsramar som omsluter åtskilliga miljarder kronor.

En betydande del av statsbidragen är dock, enligt kommitténs bedömning, att betrakta som tämligen små. Under 2022 var det 79 riktade statsbidrag som hade bidragsramar under 100 miljoner kronor. Det motsvarade nästan 40 procent av alla riktade statsbidrag samma

[27] Statskontoret (2023): *Statsbidragsförteckning 2022.* Excelbilaga till rapporten *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

år. Faktum är att var femte statsbidrag hade bidragsramar som understeg 30 miljoner kronor.[28]

Ett statsbidrag på 100 miljoner kronor kan låta högt i mångas öron. Men detta måste sättas i relation till storleken på den kommunala verksamheten. Lite förenklat kan man säga att ett statsbidrag på 100 miljoner kronor vid ett fullt utnyttjande motsvarar omkring 10 kronor per kommuninvånare. För en vanlig kommun med omkring 15 000 invånare ger det ett utbetalt belopp om 150 000 kronor för att finansiera någon typ av insats.

Detta kan jämföras med den genomsnittliga intäkten från skatter och generella statsbidrag per kommun. Under 2022 uppgick denna till drygt 69 000 kronor per invånare.[29] Ett tillskott på 10 kronor per invånare motsvarar därmed omkring 0,01 procent av kommunernas snittintäkt från skatter och generella statsbidrag. Generellt är alltså den ekonomiska betydelsen av riktade statsbidrag i den här storleksordningen att betrakta som mycket ringa.

Om man i stället för bidragsramar analyserar utbetalt belopp per riktat statsbidrag framgår att spridningen är stor även i det avseendet. Detta illustreras i tabell 4.1. I tabellen har vi lyft ut kostnadsersättningarna så att de redovisas separat.

Tabell 4.1 Deskriptiv statistik över de riktade statsbidragens storlek 2022

Avser utbetalt belopp (mnkr)

	Riktade statsbidrag	Kostnadsersättningar
Medel	457	1 935
Max	6 320	32 875
P75	284	792
P25	7	64
Min	–95	0
Totalt	**83 097**	**50 257**

Anm. 1: För statsbidrag som har mindre än 1 miljon kronor i utbetalt belopp har det i regel inte varit möjligt att räkna på en exakt siffra. Dessa har därför tillskrivits 0 kronor i utbetalt belopp.
Anm. 2: Den negativa posten gäller det riktade statsbidraget för det så kallade äldreomsorgslyftet. Under 2022 återbetalade kommunerna mer medel än vad staten betalade ut.
Källa: Egna beräkningar utifrån Statskontoret (2023): *Statsbidragsförteckning 2022*. Excelbilaga till rapporten *Utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022*.

[28] Statskontoret (2023): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022*.
[29] SCB (2023): *Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner 2022*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

När det gäller riktade statsbidrag, exklusive kostnadsersättningar, hade hälften av bidragen ett utbetalt belopp på mellan 7 och 284 miljoner kronor. Vart fjärde bidrag hade ett utbetalt belopp som understeg 7 miljoner kronor. Faktum är att 50 procent av statsbidragen endast står för 1 procent av de utbetalade medlen när man lägger samman alla riktade statsbidrag i den här kategorin.

I det här sammanhanget bör det sägas att flera av de små riktade statsbidragen inte är avsedda för alla kommuner. Ofta handlar det om riktade statsbidrag som bara ett fåtal kommuner eller regioner kan ta del av. Att ett riktat statsbidrag är litet kan alltså inte per automatik tas till intäkt för att det inte kan finansiera insatser av betydelse. Till exempel har Region Jämtland Härjedalen sedan många år tillbaka erhållit ett riktat statsbidrag för verksamheten vid Rett Center, en verksamhet som är specialiserad på åtta sällsynta neurologiska diagnoser. I sin kartläggning har Statskontoret identifierat att knappt en femtedel av det totala antalet riktade statsbidrag och kostnadsersättningar är sådana som bara ett förutbestämt antal kommuner eller regioner kan ta del av. Flera av dessa bidrag går till enstaka kommuner eller regioner.[30]

Om man i stället analyserar de större riktade statsbidragen, exklusive kostnadsersättningar, var det 22 bidrag under 2022 som hade ett utbetalt belopp på minst 1 miljard kronor. Det motsvarar drygt vart tionde statsbidrag i den här kategorin. Framför allt finns den här typen av stora riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvård, utbildning och social omsorg. Under 2022 hade flera av dessa stora statsbidrag koppling till coronapandemin.

När det gäller kostnadsersättningarna är det viktigt att komma ihåg att de är färre till antalet. Storleken på dessa är inte heller godtyckligt vald på samma sätt som för de riktade bidragen, utan motsvaras vanligen av kostnader i kommunsektorn. Därför är dessa bidrag inte lika relevanta att bryta ner i olika percentiler. Men som framgår av tabellen är spridningen i ekonomisk storlek också vad gäller kostnadsersättningar betydande.

[30] Statskontoret (2023): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

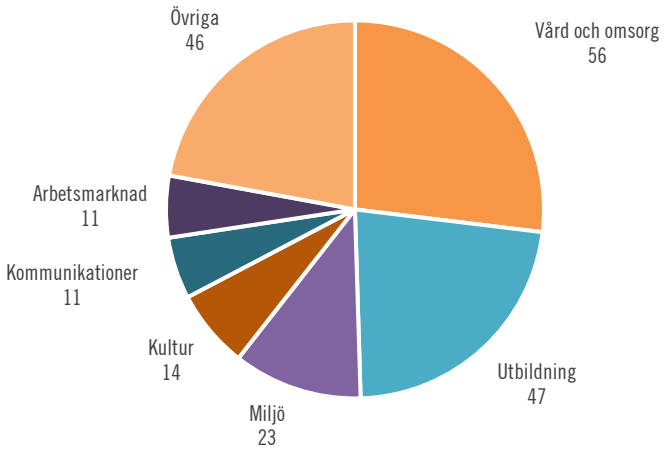
Flest riktade statsbidrag finns inom vård, skola och omsorg

Om man analyserar vilka utgiftsområden i statsbudgeten som har flest statsbidrag utmärker sig två utgiftsområden:

- dels utgiftsområde 9 (hälsovård, sjukvård och social omsorg),
- dels utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning).

Tillsammans stod statsbidragen på dessa utgiftsområden för knappt hälften av den totala statsbidragsvolymen under 2022 (se figur 4.5).

Figur 4.5 Antal riktade statsbidrag per utgiftsområde 2022

Källa: Egna beräkningar utifrån Statskontoret (2023): *Statsbidragsförteckning 2022*. Excelbilaga till rapporten *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022*.

Även i utbetalda belopp är utgiftsområde 9 och 16 dominerande. Tillsammans svarade dessa för över 75 procent av de utbetalda statsbidragen under 2022. Allra störst var utgiftsområde 9, där de ingående statsbidragen stöd för över hälften av det totala utbetalda beloppet. En stor del av dessa var dock pandemirelaterade.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Många statsbidrag riktar sig inte endast till kommunsektorn

Av de 208 riktade statsbidrag som fanns i statsbidragskatalogen för 2022 var det, enligt kommitténs bedömning, drygt hälften som fördelades till andra bidragsmottagare utöver kommuner och regioner. Allra tydligast var detta på skolområdet, där omkring två tredjedelar av alla riktade statsbidrag fördelades på lika villkor till kommunala och enskilda huvudmän.

Det finns även flera exempel på riktade statsbidrag där kommunsektorn inte nödvändigtvis är den primära målgruppen för statsbidraget.[31] Inom den statliga arbetsmarknadspolitiken finns exempelvis omfattande ekonomiska stöd till arbetsgivare, som också går till kommuner. Dessa riktar sig då till kommunen som arbetsgivare, snarare än som huvudman för viss verksamhet.

Många riktade statsbidrag är tidsbegränsade

Av Statskontorets kartläggning framgår att många riktade statsbidrag är tidsbegränsade. Totalt var det 25 procent av bidragen som hade en uttalad tidsbegränsning under 2022.[32]

Att få kunskap om huruvida ett riktat statsbidrag är tidsbegränsat är dock, enligt kommitténs uppfattning, inte helt enkelt. I budgetpropositionen aviseras vanligen, när ett riktat statsbidrag lanseras, en planerad bana för medlen inom en prognoshorisont på tre år. Vad som händer därefter är däremot svårt att se. Någon sådan information framkommer inte heller med nödvändighet i kommande års budgetpropositioner, eftersom enskilda satsningar i regel endast redovisas när de införs. Efter att ett statsbidrag presenterats och beräknats ligger det i basen för anslaget.

Detta kompliceras ytterligare om riksdagen på eget initiativ fattar bindande beslut om budgetsatsningar, något som har skett vid ett flertal tillfällen under de senaste åren.[33] Sådana satsningar kommer då att

[31] Statskontorets statsbidragsförteckning baseras på utbetalda transfereringar till kommuner och regioner från olika anslagsposter i statens budget. Det medför att även transfereringar som normalt inte brukar benämnas som riktade bidrag, till exempel ersättningar inom ramen för den statliga arbetsmarknadspolitiken, ingår i datamaterialet.
[32] Statskontoret (2023): *Statsbidragsförteckning 2022.* Excelbilaga till rapporten *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022.*
[33] Till exempel har de prestationsbaserade statsbidragen för att minska andelen timanställda inom äldreomsorgen samt för att öka sjuksköterskebemanningen på särskilda boenden tillkommit på detta sätt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ingå i basen för det berörda anslaget i budgetpropositionen för kommande år, utan att satsningen har presenterats i en tidigare budgetproposition. Av naturliga skäl blir det här mycket svårt att följa för kommuner och regioner.

De riktade statsbidragen kan delas in i olika kategorier

I beskrivningen av dagens riktade statsbidrag har kommittén hittills, när det har bedömts nödvändigt, skiljt ut kostnadsersättningar som en betydelsefull undergrupp. De riktade statsbidragen, exklusive kostnadsersättningar, är dock fortfarande en mycket heterogen grupp som, enligt kommittén, tarvar ytterligare indelning. I den kommande analysen kommer därför kommittén att skilja mellan

- stimulansbidrag,
- kostnadsersättningar,
- överenskommelser, samt
- övriga bidrag.

Med *stimulansbidrag* avser kommittén riktade statsbidrag som syftar till att stimulera en viss utveckling genom att öka den totala mängden avsatta resurser inom ett visst område eller av en viss typ av verksamhet. Stimulansbidragen kan omfatta såväl investeringar som offentlig konsumtion. Ett exempel är det riktade statsbidraget för höjda löner till lärare och förskollärare.[34]

Med *kostnadsersättningar* avses, som vi har beskrivit tidigare, riktade statsbidrag som syftar till att kompensera kommunsektorn för att den utför i grunden statliga åtaganden. Ett skäl till att det kan behöva göras i form av ett riktat statsbidrag, snarare än genom generella statsbidrag, kan vara att kostnaderna för en ålagd uppgift varierar inom kommunsektorn och över tid. Ett exempel är den statliga ersättningen för asylsökande.[35]

Med *överenskommelser* avser kommittén riktade statsbidrag som följer av en överenskommelse eller ett avtal mellan staten och kommunsektorn. Dessa har vanligen föregåtts av dialog eller förhandling. Särskilt på vård- och omsorgsområdet är överenskommelser vanliga,

[34] Förordning (2016:100) om statsbidrag för höjda löner till lärare och förskollärare.
[35] Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

medan avtal främst förekommer när det gäller kommunikationer. Ett exempel är överenskommelsen om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården.[36]

Med *övriga bidrag* avses riktade statsbidrag som inte ryms i någon av kategorierna ovan. Det kan till exempel, som vi har beskrivit tidigare, handla om statsbidrag för specifika verksamheter, institutioner eller projekt med en eller flera kommuner eller regioner som huvudman. Riktade statsbidrag i den här kategorin är i regel inte allmänt sökbara. Ett exempel är, som vi även har lyft fram tidigare, det riktade statsbidraget för verksamheten vid Rett Center som mottas av Region Jämtland Härjedalen.[37]

Allra vanligast är att ett riktat statsbidrag tillhör kategorin stimulansbidrag. Dessa utgjorde enligt kommitténs bedömning över 70 procent av alla riktade statsbidrag 2022. Sedan är steget långt ner till de resterande kategorierna. Den näst största kategorin var kostnadsersättningarna, som stod för cirka 12 procent av alla riktade statsbidrag. Därefter följde kategorin övriga bidrag, som uppskattningsvis utgjorde cirka 10 procent. Överenskommelserna var minst till antalet och stod under 2022 för cirka 7 procent av det totala antalet riktade statsbidrag.[38]

4.2 Principer för användning av riktade statsbidrag

I kommitténs uppdrag ingår att beskriva vilka överväganden och principer som ligger till grund för förslagen om vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget. I det här avsnittet redovisar vi därför kommitténs principiella utgångspunkter när det gäller de riktade statsbidragen. Mot dessa principer prövas sedan längre fram i betänkandet, i avsnitt 4.5, de befintliga riktade statsbidragen när kommittén slutligt tar ställning till vilka av dessa som bör inordnas i det generella statsbidraget.

[36] Socialdepartementet och SKR (2023): *Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2024.* Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.
[37] Socialdepartementet (2023): *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende anslag 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.* Version enligt regeringsbeslut 2023-12-20.
[38] I denna uppräkning inkluderar vi endast överenskommelser som innefattade statsbidrag. Därutöver fanns också ett antal överenskommelser utan medel.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.2.1 Kommittén har valt en residual ansats

Som framgår i avsnitt 4.1.1 är huvudregeln redan i dag att statsbidrag som går till verksamhet för vilken kommun eller region ansvarar ska vara generella. Denna princip har starkt stöd i kommittén.

I prövningen av vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget har nyckelfrågan därför inte varit vilka statsbidrag som bör vara generella, utan vilka som bör vara riktade. Om vi inte har kunnat finna skäl för att ett visst riktat statsbidrag bör kvarstå som riktat har utgångspunkten varit att det ifrågavarande statsbidraget bör generaliseras.

Kommittén har således valt en residual ansats för att uppfylla uppdraget enligt direktiven. I praktiken innebär detta att vi, likt Kommunalekonomiska kommittén på 1990-talet, har stipulerat principiella undantag från huvudregeln om generella statsbidrag. Sedan har det i flera fall funnits praktiska skäl, till exempel att statsbidraget inom kort löper ut, som har motiverat att ett visst statsbidrag inte föreslås för generalisering, trots att det inte uppfyller ett principiellt undantag från huvudregeln. Kommittén slutliga förslag speglar därmed en sammanvägd bedömning av principiella och praktiska överväganden. Detta utvecklas mer i avsnitt 4.4.

4.2.2 Principer för användningen av riktade statsbidrag har berörts av andra aktörer

I diskussionen om de riktade statsbidragen är fokus ofta på vilka problem de ger upphov till. Mer sällan diskuteras frågan om *när* användningen av riktade statsbidrag är motiverad. I några sammanhang har dock sådana resonemang förts.

En statsbidragsprincip har nyligen föreslagits av Produktivitetskommissionen

Den pågående Produktivitetskommissionen (Fi 2023:03), som bland annat har i uppdrag att lämna förslag för att öka produktiviteten i den offentliga sektorn, har nyligen i ett delbetänkande föreslagit en stats-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

bidragsprincip för statens styrning med riktade statsbidrag.[39] Den föreslagna principen slår fast att riktade statsbidrag som regel ska

1. vara samhällsekonomiskt motiverade,
2. kunna motiveras i förhållande till andra styrsystem,
3. vara tidsbegränsade,
4. börja gälla ett år efter det år som budgetpropositionen som innehåller aktuellt statsbidrag avser,
5. vara av en sådan storlek att en enskild kommun rimligen ska kunna finansiera en insats av väsentlig betydelse för kommunen i fråga,
6. ta hänsyn till kommuners varierande kapacitet och förmåga att uppnå syftet med den finansierade insatsen,
7. ha ett ansökningsförfarande som är så enkelt som möjligt,
8. utformas på ett sätt som tar i beaktande att eventuell redovisning ska vara så enkel som möjligt, samt
9. konstrueras på ett sätt som underlättar uppföljning, utvärdering och lärande.

Som framgår av uppräkningen innehåller den föreslagna principen både delar som berör användningen och utformningen av riktade statsbidrag. När det gäller den första delen, som är i fokus i det här avsnittet, är det främst de två första punkterna som är relevanta. Att ett riktat statsbidrag ska vara samhällsekonomiskt motiverat och kunna motiveras i förhållande till andra styrsystem innebär, enligt kommissionen, att det bör syfta till att korrigera någon typ av marknads- eller regleringsmisslyckande och dessutom göra det på ett mer effektivt sätt än andra styrmedel, till exempel lagstiftning.

Enligt Produktivitetskommissionen ska regeringen föreslå riksdagen att godkänna statsbidragsprincipen. Sedan ska det ankomma på regeringen, vid nya förslag på riktat statsbidrag, att redovisa huruvida de nya statsbidragen lever upp till principen. Detta skulle, enligt kommissionen, vara en mindre betungande variant av de konsekvensanalyser som görs vid exempelvis förslag till skatteförändringar, men samtidigt innebära högre krav än vad som i dag gäller för förslag om förändrade utgifter.

[39] SOU 2024:29 *Goda möjligheter till ökat välstånd.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Även Kommunutredningen föreslog en statsbidragsprincip

Även Kommunutredningen (Fi 2017:02), som hade i uppdrag att utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet, föreslog att en statsbidragsprincip skulle införas i syfte att ge vägledning vid överväganden att tillskapa riktade statsbidrag, samt vid utformningen och hanteringen av sådana bidrag.[40] Den föreslagna statsbidragsprincipen formulerades enligt följande:

- Staten ska primärt överväga att använda andra sätt än riktade statsbidrag när den vill styra hur kommunerna bedriver en verksamhet.
- Om riktade statsbidrag beslutas ska de om möjligt och lämpligt klustras inom olika kommunala verksamhetsområden.
- Riktade statsbidrag som inte har klustrats ska i regel vara tidsbegränsade så att de kan betalas ut under högst två år. Om riktade statsbidrag är tänkta att betalas ut under längre tid än två år ska medlen efter två år överföras till generella statsbidrag. Det ska finnas möjlighet till undantag från tvåårsregeln om det finns särskilda skäl, till exempel att de tänkta insatserna har en lång uppstartssträcka.
- Ett riktat statsbidrag ska vara av en sådan storlek att en enskild kommun rimligen ska kunna finansiera en insats av någon betydelse för den, även med beaktande av administrativa kostnader för att söka och avrapportera bidraget.

Som framgår av uppställningen tog Kommunutredningens statsbidragsprincip främst sikte på att förbättra utformningen av riktade statsbidrag från ett kommunperspektiv. Men utredningen förde även ett mer principiellt resonemang om att det var skillnad på riktade statsbidrag som ges i form av stimulansmedel och riktade statsbidrag som ges i form av kostnadsersättningar. Enligt utredningen var det bara riktade statsbidrag som ges i stimulanssyfte som skulle omfattas av statsbidragsprincipen. Anledningen var att kostnadsersättningarna ansågs vara tämligen oproblematiska, eftersom dessa inte ges för att stödja en viss utveckling utan för att kommuner och regioner ska få ersättning för uppgifter som har ålagts dem. Ett skäl för att kommunerna bör kunna ersättas genom kostnadsersättningar i stället för

[40] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

genom generella statsbidrag kunde, enligt utredningen, vara att kostnaderna för en ålagd uppgift kan variera tämligen kraftigt mellan kommuner.

Om den föreslagna statsbidragsprincipen skulle lämpa sig för lagstiftning menade Kommunutredningen var tveksamt. Ett alternativ för att skapa förutsättningar för en långsiktig lösning var, enligt utredningen, att riksdagen skulle kunna ta ställning till och godkänna själva principen, på samma sätt som gjordes med den så kallade finansieringsprincipen på 1990-talet. Denna princip slår fast att kommuner och regioner inte bör åläggas nya uppgifter utan att de samtidigt får möjlighet att finansiera dessa med annat än höjda skatter. Finansieringsprincipen är ingen lag, men är godkänd av riksdagen och tillämpas sedan 1993.[41]

Tillitsdelegationen ansåg att riktade statsbidrag borde kunna användas för att stödja vissa investeringar

Tillitsdelegationen (Fi 2016:03), som bland annat hade i uppdrag att föreslå hur styrningen av den offentliga sektorn kunde utvecklas för att i större omfattning ta tillvara medarbetares kompetens och erfarenhet, resonerade också om de riktade statsbidragen. Delegationen var generellt kritisk mot den ökande användningen av riktade statsbidrag som styrmedel. Bland annat lyfte man att de riktade statsbidragen premierar kortsiktig snarare än långsiktig planering, leder till minskad effektivitet i användningen av resurser och skapar administrativa tidstjuvar.[42]

Mot den här bakgrunden anförde Tillitsdelegationen att huvudprincipen bör vara generella statsbidrag. Ett större inslag av generella och överblickbara statsbidrag skulle, argumenterade man, skapa större möjlighet till helhetssyn och långsiktig planering för kommuner och regioner. Däremot menade delegationen att de riktade statsbidragen fortfarande borde kunna användas som komplement när det gäller specifika investeringar hos kommuner och regioner där det finns ett tydligt nationellt intresse och en fördel med ett samlat agerande. Exempelvis skulle det kunna handla om investeringar i teknisk infra-

[41] SKL (2007): *Den kommunala finansieringsprincipen.* Informationsmaterial utformat av tjänstemän på Finansdepartementet och dåvarande SKL gemensamt.
[42] SOU 2018:47 *Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

struktur, där de lösningar som kommuner och regioner använder sig av behöver vara kompatibla med varandra. Som exempel lyfte delegationen fram ett möjligt riktat statsbidrag för att bidra till upprättandet av ett gemensamt journalsystem för regioner. Här skulle det, enligt delegationen, finnas en tydlig win-win-situation för regioner, stat och medborgare. Alla sådana riktade statsbidrag skulle dock behöva föregås av en analys av hur de påverkar de berörda verksamheterna.

SKR har uttalat att riktade statsbidrag kan vara motiverade i vissa särskilda fall

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har vid upprepade tillfällen kritiserat statens användning av riktade statsbidrag som styrmedel i kommunsektorn. Det finns dock, enligt SKR, några tillfällen när användningen av riktade statsbidrag kan vara berättigad. I en rapport från 2021 pekar på man på två omständigheter som kan motivera en tillfällig användning av riktade statsbidrag:

- Om något oförutsett inträffar som påverkar kommuner och regioner i olika omfattning.
- Om syftet är att bidra till förändringar som minskar kostnaderna på sikt, exempelvis bidrag till digitalisering och investeringar.[43]

SKR har även i tidigare rapporter, skrivelser och promemorior behandlat frågeställningen om när användningen av riktade bidrag kan vara motiverad. Då har man pekat på något fler omständigheter. I en skrivelse till Finansdepartementet från 2016 framhåller SKR att riktade statsbidrag kan vara ett värdefullt komplement om

- statsbidraget syftar till att stödja utvecklingsinsatser för att möta framtida utmaningar,
- statsbidraget handlar om extra investeringar för att stödja det egna utvecklingsarbetet, nya arbetssätt och metoder, förstärkt ledarskap, ny infrastruktur och så vidare,
- statsbidraget berör väldigt få kommuner och regioner,

[43] SKR (2021): *Hur ger statsbidragen bäst effekt? Om de riktade och generella statsbidragen.* https://rapporter.skr.se/hur-ger-statsbidragen-bast-effekt.html (hämtad 2024-03-04).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- statsbidraget är kopplat till överenskommelser mellan staten och kommunsektorn om gemensamma utvecklingssatsningar på områden av ömsesidigt behov och intresse, eller
- statsbidraget utgår för kostnader som kommuner och regioner har för uppgifter som egentligen ligger inom statens ansvar.[44]

För att riktade statsbidrag ska vara ett värdefullt komplement krävs vidare, enligt SKR, att de som regel är tidsbestämda och att tydliga mål har ställts upp. Organisationen framhåller också att staten och kommunsektorn tillsammans bör formulera bedömningsgrunder för när det kan anses ändamålsenligt och motiverat med riktade statsbidrag. Ett exempel skulle kunna vara när både staten och kommunsektorn har identifierat ett behov av utvecklingsinsatser och där det är väsentligt att dessa utvecklas gemensamt och nationellt. Ett annat exempel skulle kunna vara när det finns starka skäl att skapa incitament till en viss förändring som ger en tydlig win-win-situation för både staten och kommunsektorn.[45]

4.2.3 Det finns teoretisk grund för användningen av riktade statsbidrag under vissa omständigheter

En teoretisk grund för användningen av riktade statsbidrag är att de kan bidra till att korrigera marknadsmisslyckanden till följd av så kallade positiva externaliteter. Något förenklat innebär positiva externaliteter att nyttan av en viss handling inte går att begränsa till den aktör som tar kostnaden för handlingen. Eftersom aktören – i det här fallet en kommun eller en region – inte kan göra anspråk på den fulla nyttan av handlingen, kommer denna att vara motvillig att stå för hela kostnaden. Utan korrigering riskerar en verksamhet som präglas av positiva externaliteter att vara underutbyggd i förhållande till den nivå som vore samhällsekonomisk optimal.

När den här situationen riskerar att uppstå kan användningen av riktade statsbidrag vara befogad. Genom att staten i en sådan situation, via ett riktat statsbidrag, tar över vissa kostnader från den aktör som ska utföra handlingen är det möjligt att överbrygga det gap som annars riskerar att uppstå mellan nytta och kostnad.

[44] SKR (2016): *Färre och mer effektiva riktade statsbidrag till kommuner, landsting och regioner.*
[45] SKR (2016): *Färre och mer effektiva riktade statsbidrag till kommuner, landsting och regioner.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Överfört till den kommunala verkligheten uppstår risken för problem till följd av positiva externaliteter när kommunsektorn ansvarar för en insats där den samhällsekonomiska nyttan är större än den kommunalekonomiska nyttan av insatsen. Ett exempel kan hämtas från skolans värld, där tidigare utredningar har bedömt att viss, mer långsiktig fortbildning av lärare, som syftar till att lärare ska kunna utvecklas professionellt genom sitt yrkesliv, kan kännetecknas av den här typen av förhållanden.[46] I dag är det huvudmannen, i egenskap av arbetsgivare, som har ansvar för fortbildningen av lärare.[47] Lärare kan dock relativt enkelt byta arbetsgivare. Från huvudmannens perspektiv innebär det att hela nyttan av den investering man gör i den här typen av fortbildning inte med säkerhet kommer att komma huvudmannen till del. I sin tur riskerar det att leda till att huvudmannen underinvesterar i sådan fortbildning. Samtidigt finns det ett nationellt intresse i att säkerställa tillgången till mer långsiktig fortbildning för lärare. Genom att staten i en sådan situation, via ett riktat statsbidrag, tar över vissa kostnader från huvudmännen kan man korrigera detta incitamentsproblem och därmed, åtminstone i teorin, nå upp till en samhällsekonomiskt effektiv nivå på tillgången till fortbildning.

Svårigheten med denna ansats är att veta när det empiriskt faktiskt föreligger positiva externaliteter samt hur mycket staten i så fall, genom riktade statsbidrag, behöver subventionera produktionen av en viss aktivitet för att justera för externaliteter. Denna svårighet har bland annat påpekats i en rapport från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO), som framhåller att man i det sammanhanget bör värdera riktade bidrag gentemot andra medel för att ta hänsyn till externaliteter, som till exempel regleringar eller huvudmannaskapsförändringar.[48]

[46] Se t.ex. SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag*. SOU 2020:28 *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.*
[47] 2 kap. 34 § skollagen (2010:800).
[48] Matz Dahlberg & Jørn Rattsø (2010): *Statliga bidrag till kommunerna – i princip och praktik.* Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Rapport 2010:5.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.2.4 Fyra undantag föreslås från huvudregeln om generella statsbidrag i styrningen av kommunsektorn

Kommitténs förslag: Statsbidrag som går till verksamhet för vilken kommuner och regioner är ansvariga ska, som huvudregel, vara generella. Riktade statsbidrag ska dock kunna ges

- som *kostnadsersättningar* för uppgifter som ålagts kommuner och regioner av staten,
- vid *extraordinära situationer* där kommuner och regioner kan påverkas i olika omfattning,
- när det finns *samsyn* om behovet av ett riktat statsbidrag, samt
- om det finns *särskilda skäl.*

Kommitténs bedömning: Påvisade stimulansbehov, behov av koordinerad handling och överskjutande samhällsekonomisk nytta bör vara omständigheter som kan påkalla användningen av riktade statsbidrag inom ramen för särskilda skäl.

De föreslagna principerna för statens användning av riktade statsbidrag bör inte regleras i lag. Däremot bör riksdagen ta ställning till de föreslagna principerna på samma sätt som gjordes med den kommunala finansieringsprincipen på 1990-talet.

Generella statsbidrag ska vara utgångspunkten

I det förslag på principer för statens användning av riktade statsbidrag som kommittén lämnar är huvudregeln alltjämt att generella statsbidrag ska vara utgångspunkten i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn. Det grundläggande skälet till detta är att kommuner och regioner, i jämförelse med staten, befinner sig närmare medborgarnas och verksamheternas behov. Därför kan kommuner och regioner också, med större träffsäkerhet än staten, allokera resurser mellan dessa behov. Ett större inslag av generell statsbidragsgivning till kommunsektorn borgar således för ett mer effektivt utnyttjande av de gemensamma resurserna.

I grunden är det de förtroendevalda i kommuner och regioner som har till uppgift att balansera krav på insatser inom och mellan olika

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

sektorer och verksamheter. Dessa krav kommer inte bara från de egna invånarna i kommunen eller regionen, utan i stor utsträckning redan från staten. Bland annat styr staten verksamheterna genom speciallagstiftningar, tillsyn, system för överklagande och så vidare. Denna politiska balansakt på kommunal och regional nivå måste också hela tiden beakta kommunens eller regionens ekonomiska förutsättningar, däribland invånarnas villighet att betala för verksamheten.

När staten ger riktade statsbidrag till en särskild sektor, verksamhet eller aktivitet innebär det att förutsättningarna för dessa avvägningar förändras. Vissa verksamheter blir plötsligt – åtminstone i det korta perspektivet – relativt billigare för kommunen eller regionen att bedriva. Det leder till att den verksamhet som kommunen eller regionen samlat bedriver inte längre speglar den avvägning mellan sektorer och verksamheter som de förtroendevalda annars skulle ha gjort.[49] Någon motsvarande förskjutning av de kommunala och regionala avvägningarna sker inte om resurserna i stället tillförs i form av generella medel.

Kommittén menar att denna snedvridande effekt som är associerad med användningen av riktade statsbidrag är problematisk inte bara ur effektivitetssynpunkt, utan också utifrån medborgarnas möjlighet till demokratiskt ansvarsutkrävande. Risken är att ett ökat inslag av riktade statsbidrag leder till att varken staten eller kommunsektorn känner fullt ansvar för den verksamhet som bedrivs, och att inte heller invånarna i kommunen eller regionen vet om det är i riksdags-, region- eller kommunval som de ska visa sitt gillande eller ogillande med verksamheten.

Kommittén har stor förståelse för att statsmakterna i vissa fall känner sig nödgade att gripa in och vill påverka utformningen av verksamheterna med riktade statsbidrag, ofta med hänsyn till den nationella likvärdigheten. När statsmakterna gör detta tar de emellertid på sig ett stort ansvar för att dessa medel inte gör större nytta i andra delar av den kommunala eller regionala organisationen. Detta ansvar kan vara svårt att leva upp till. Bland andra Statskontoret har pekat på att det finns en kompensatorisk idé i självstyret. Kommunerna och regionerna har olika förutsättningar, och behöver därför kunna göra olika för att utfallet i slutändan ska bli mer lika. Därför kan statlig styrning som syftar till att öka likvärdigheten mellan kommuner och

[49] Statskontoret (2007): *Verksamhetsanknutna statsbidrag till kommuner och landsting – en studie av hur bidragen följs upp och utvärderas.* Dnr 2007/83-5.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

regioner, särskilt om denna är detaljstyrande, ibland ge en motsatt effekt på likvärdigheten.[50]

Det finns också flera andra, såväl principiella som praktiska, invändningar mot användningen av riktade statsbidrag. Dessa har kommittén redogjort för i avsnitt 4.1.5. Samtidigt anser vi att det fortfarande måste finnas ett visst utrymme för staten att kunna styra med riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag är, som vi kommer att visa, inte i alla sammanhang dåligt. Därför föreslår vi i det nedanstående ett antal undantag från huvudregeln om en generell statsbidragsgivning till kommunsektorn.

Kostnadsersättningar behöver finnas kvar

Redan i samband med 1993 års statsbidragsreform gjorde regeringen undantag för kostnadsersättningar när det gällde vilka riktade statsbidrag som skulle inordnas i det generella statsbidraget.[51] Även Kommunutredningen, som vi har redogjort för ovan (avsnitt 4.2.2), gjorde skillnad på kostnadsersättningar och övriga riktade statsbidrag när de formulerade sin statsbidragsprincip.[52] På samma sätt har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) också gett uttryck för att kostnadsersättningar i grunden är oproblematiska.[53]

Kommittén instämmer i bedömningen att kostnadsersättningar fyller en viktig funktion i relationen mellan staten och kommunsektorn. Till skillnad från stimulansbidrag har inte kostnadsersättningar syftet till att påverka prioriteringar i kommunsektorn. Kostnadsersättningarna syftar snarare till att, i likhet med regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen, kompensera kommuner och regioner för uppgifter som de har ålagts av staten. Anledningen till att detta ibland kan behöva göras i form av ett riktat statsbidrag, snarare än via en vanlig reglering på utgiftsområde 25, är att kostnaderna för en ålagd uppgift kan variera betydligt inom kommunsektorn och över tid.

[50] Statskontoret (2023): *Att styra de självstyrande – en analys av statens styrning av kommuner och regioner.* Rapport 2023:7.
[51] Prop. 1991/92:150 *Förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93.*
[52] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*
[53] SKR (2016): *Färre och mer effektiva riktade statsbidrag till kommuner, landsting och regioner.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ett tydligt exempel på detta är de kostnadsersättningar som är knutna till mottagandet av asylsökande och nyanlända.[54] Eftersom mottagandet av dessa grupper har varierat kraftigt i Sverige, både mellan olika kommuner och regioner samt över tid, skulle en reglering i form av generella medel vara alldeles för trubbig. I detta och liknande sammanhang är det därför rimligt att det finns kvar riktade statsbidrag som syftar till att ersätta kommuner och regioner för kostnader de har som följer av statligt beslutade uppgifter.

Riktade statsbidrag kan krävas vid extraordinära situationer

Som kommittén har konstaterat i avsnitt 4.1.4 är en fördel med riktade statsbidrag, jämfört med andra styrmedel, att de medger en snabb och flexibel styrning som kan svara mot oväntade omvärldshändelser. Detta var särskilt tydligt under den mest intensiva fasen av coronapandemin. Då ökade den ekonomiska storleken på de riktade statsbidragen kraftigt. Under 2020 fördubblades storleken på de riktade statsbidrag som betalades ut till regionerna jämfört med året innan. Även till kommunerna fördelades kraftigt mer i riktade statsbidrag. Ökningen bestod nästan uteslutande av medel som fördelades till följd av pandemin.[55] Utvecklingen fortsatte sedan under 2021 med totalt 38 miljarder kronor i riktade statsbidrag som fördelades till regionerna i spåren av pandemin. Staten betalade till exempel ut över 20 miljarder kronor till regionerna för testning, smittspårning och vaccinering mot covid-19. Även till kommunerna ökade de pandemirelaterade statsbidragen tydligt, särskilt med fokus på äldreomsorgen.[56]

På samma sätt kan vi se nu, när säkerhetsläget i Europa har försämrats, att de riktade statsbidragen har ökat för kommunernas och regionernas arbete med civilt försvar och krisberedskap.[57] Ett annat samtida exempel är det riktade statsbidrag, som ovanpå kostnadsersättningen med samma syfte, mellan 2020 och 2023 fördelades till kommuner som har tagit emot många nyanlända i spåren av den kraftiga migrationen under mitten av 2010-talet.

[54] Se t.ex. förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.
[55] Statskontoret (2021): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020.*
[56] Statskontoret (2022): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2021.*
[57] Baseras på en jämförelse av utbetalda medel inom de statsbidrag som fördelas för krisberedskap och civilt försvar mellan 2022 och 2021. Till grund för jämförelsen ligger Statskontorets excelbilagor över de riktade statsbidragen för respektive år.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Detta talar, enligt kommitténs bedömning, för att de riktade statsbidragen har en betydelsefull funktion för att frigöra resurser och koordinera insatser i kommunsektorn för att möta oväntade omvärldshändelser. Med riktade statsbidrag skapas möjlighet att fördela resurser på ett sätt som kan vara svårt, eller till och med omöjlig, att åstadkomma i de generella systemen. Detta kan vara en stor fördel i sammanhanget. Kommittén anser att det är väsentligt att detta inte försvåras med alltför begränsande principer för statens användning av riktade statsbidrag. Därför föreslår vi att riktade statsbidrag som fördelas med hänvisning till extraordinära situationer, där kommuner och regioner påverkas i olika utsträckning, ska undantas från huvudregeln om generella statsbidrag i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn.

När det finns samsyn om behovet av ett riktat statsbidrag minskar den styrningsmässiga problematiken

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.1.5 är ett problem med utformningen av många riktade statsbidrag att syfte, mål och inriktning inte är tillräckligt förankrade i kommunsektorn. I sin tur hänger detta ihop med den mer fundamentala kritiken mot riktade statsbidrag. Om syfte, mål och inriktning inte har stark grund i de problem som kommunsektorn möter, ökar risken för att riktade statsbidrag snedvrider lokala och regionala prioriteringar på ett sätt som leder till ett samhällsekonomiskt sämre utfall jämfört med om resurserna hade tillförts i form av generella bidrag.

En förklaring till att syfte, mål och inriktning inte alltid är tillräckligt förankrade i kommunsektorn är att staten sällan, under strukturerade former, samråder med kommunsektorn inför tillskapandet av riktade statsbidrag. Detta sker ibland, i synnerhet inom ramen för så kallade överenskommelser mellan staten och kommunsektorn, då vanligen företrädd av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Särskilt inom hälso- och sjukvården finns en tradition av att riktade statsbidrag fördelas i form av överenskommelser.[58] Men det förekommer även att riktade bidrag ibland tillkommer på initiativ av kommunerna eller regionerna själva. Det handlar då om egenidentifierade behov som, av olika skäl, kan behöva statlig finansiering. Under innevarande

[58] Statskontoret (2023): *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

år fördelas exempelvis, efter ett sådant förfarande, ett riktat bidrag till Region Västerbotten för utvecklingsarbete när det gäller god hälsa och en vård på lika villkor för urfolket samerna.[59]

När den här typen av samsyn finns mellan staten och kommunsektorn minskar det, enligt kommitténs bedömning, den styrningsmässiga problematik som är behäftad med användningen av riktade statsbidrag. Det finns visserligen en kritik mot just överenskommelser att kommunsektorn, främst regioner, ibland ”tvingas in” i dessa utifrån att det är svårt att avstå de medel som avsätts.[60] Men kommittén menar ändå att formen – egentligen själva samrådet som sådant – ger en plattform för att diskutera och förankra helheten av ett tänkt statsbidrag: vilket behov det ska svara mot, vilka insatser som ska göras, hur det ska utformas och vilka förväntade effekter som ska uppnås. I sin tur skapar det bättre förutsättningar för att de statliga resurserna kommer till god användning och gör största möjliga nytta i sektorn.

Av detta skäl föreslår kommittén att undantag från huvudregeln om generella statsbidrag ska kunna göras när det finns samsyn om behovet av ett riktat statsbidrag. Vi har vidare övervägt att undantagsbestämmelsen bara ska gälla riktade bidrag som har formen av en överenskommelse, i likhet med hur det ofta fungerar inom hälso- och sjukvården. Samsyn kan dock komma till uttryck på andra sätt än just genom överenskommelser. Ett sätt, som kommittén har beskrivit ovan, är när en enskild kommun hemställer om statlig finansiering utifrån ett självidentifierat behov. Det kan också finnas situationer när det finns samsyn mellan staten och en viss grupp av kommuner om behovet av ett riktat statsbidrag, till exempel för att hantera ett ojämnt mottagande av nyanlända. Då är det knappast nödvändigt med en bred överenskommelse mellan staten och kommunsektorn. Slutligen kan det finnas lägen när staten behöver nå samsyn med bredare grupp av mottagare än endast kommuner och regioner, till exempel enskilda huvudmän inom skolan. Även då ter sig formen överenskommelser, så som de vanligtvis ser ut inom hälso- och sjukvården, som onödigt begränsande. Det centrala, enligt kommitténs bedömning, är att samsyn finns – inte vilken form det har.

---

[59] Socialdepartementet (2024): *Ansökan om bidrag till Kunskapsnätverket för samisk hälsa*. Regeringsbeslut 2024-03-14.
[60] Riksrevisionen (2014): *Överenskommelser mellan regeringen och SKL inom hälso- och sjukvården – frivilligt att delta men svårt att tacka nej.* RiR 2014:20.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

En ventil för särskilda skäl behövs

Utöver de undantag från huvudregeln om generella statsbidrag som har beskrivits ovan föreslår kommittén att en ventil för särskilda skäl ska finnas. Skälet till detta är att de föreslagna principerna annars riskerar att bli alltför begränsande för staten i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn. I regeringens direktiv till kommittén uttryckts tydligt att det finns ett ”fortsatt behov av att staten […] i viss utsträckning riktar statsbidrag till specifika områden med stora utvecklingsbehov”.[61]

Samtidigt vill vi betona att det finns en stor samsyn inom kommittén, oavsett partitillhörighet, kring problemen med de riktade statsbidragen. Det är därför viktigt att regeringen inte tolkar denna ventil som att den ger carte blanche för att fortsätta introducera nya riktade statsbidrag på samma sätt som har skett under det senaste decenniet. Tanken är att denna ventil ska användas sparsamt. Av det skälet har kommittén i det nedanstående valt att peka ut ett antal omständigheter som, var för sig eller tillsammans, bör ses som vägledande exempel för när ett riktat statsbidrag med hänvisning till särskilda skäl kan vara motiverat.

Påvisade stimulansbehov

Riktade statsbidrag som fördelas med hänvisning till stimulansbehov i kommunsektorn har en lång tradition. Som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.1.1 undantogs ”investeringsbidrag, tidsbegränsade stimulansbidrag och dylikt” från huvudregeln om generell statsbidragsgivning i de principer som formulerades av Kommunalekonomiska kommittén på 1990-talet. I betänkandet avrådde dock kommittén från användningen av stimulansbidrag utifrån att dessa begränsar kommunsektorns möjlighet att effektivisera och prioritera mellan olika delar av verksamheten, samt att de riskerar leda till långsiktigt ökade driftskostnader. Enligt kommittén var det därför viktigt att stimulansbidrag endast skulle fördelas undantagsvis och vara tidsbegränsade eller, om det var fråga om permanenta insatser där varje kommun

[61] Dir. 2022:36 *En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

eller region berörs över en längre tid, att de på sikt skulle inordnas i det generella systemet.[62]

Om man går längre tillbaka finns liknande skrivningar i andra betänkanden. Till exempel gjorde 1976 års kommunalekonomiska utredning bedömningen att det borde finnas möjlighet för staten att stimulera utbyggnaden av någon särskild kommunal verksamhet, till exempel för att åstadkomma en enhetlig utformning av verksamheten eller bidra till att verksamheten bedrivs med likvärdig standard över hela landet. Samtidigt skrev man att denna möjlighet bara bör finnas ”då mycket starka skäl för stimulans föreligger”. För att inte denna ventil skulle överutnyttjas av regeringen ansåg utredningen att stimulansbidragen borde bli föremål för omprövning med jämna mellanrum, till exempel vart femte år.[63]

I modern tid har det alltså mer eller mindre alltid funnits riktade statsbidrag till kommunsektorn som har fördelats med hänvisning till stimulansbehov. Därför framstår det, i viss mån, som naturligt att det bör finnas en sådan möjlighet även i framtiden.

Från ett kommunalt och regionalt perspektiv är emellertid utmaningen med en sådan ventil att den är tämligen töjbar. Vad som är ”starka skäl för stimulans” är i någon mån en skönsmässig bedömning och om man inte snävar in detta ytterligare är risken att det på sikt byggs upp många riktade statsbidrag, på samma sätt som har skett cykliskt över årtiondena (se avsnitt 4.1.3).

För att minska denna problematik föreslår kommittén att det bör ställas krav på att det ska finnas ett *påvisat stimulansbehov* i kommunsektorn som en omständighet för att ett riktat statsbidrag ska kunna motiveras av särskilda skäl. Det kan då handla om att det ska finnas ett beredningsunderlag som styrker behovet av stimulans för en viss verksamhet. Detta skulle till exempel kunna ha formen av en statlig utredning, en departementspromemoria eller en myndighetsrapport. Ett sådant krav skulle minska regeringens frihetsgrader när det gäller nya riktade statsbidrag, samtidigt som det fortfarande skulle finnas en möjlighet att ge riktat stöd till specifika områden med starka stimulansbehov.

Ett konkret exempel på ett riktat statsbidrag som skulle kunna omfattas av den här möjligheten är statsbidraget för stärkt likvärdighet

[62] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*
[63] SOU 1977:48 *Översyn av de speciella statsbidragen till kommunerna.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

och kunskapsutveckling, det så kallade kunskapsbidraget.[64] Detta utvecklades i allt väsentligt av 2015 års skolkommission utifrån analysen att det generellt avsätts för lite resurser för skolans kompensatoriska uppdrag, samt att de kommuner som har störst behov av kompensatoriska insatser i praktiken har sämst förutsättningar, i form av låg skattekraft och en redan hög utdebitering av skatt, att frigöra resurser för detta ändamål.[65] Att då fördela stödet som generella medel riskerar att förfela sitt syfte, särskilt eftersom dagens kostnadsutjämning för förskoleklass och grundskola inte tar hänsyn till socioekonomiska skillnader mellan kommuner.[66] I detta sammanhang skulle man alltså med fog kunna hävda att det finns ett påvisat stimulansbehov, som regeringen naturligtvis bör kunna agera utifrån.

Behov av koordinerad handling

En fördel med riktade statsbidrag är att de kan användas för att koordinera ett visst agerande inom kommunsektorn. Genom att stödja en specifik verksamhet som bör bedrivas på ett visst sätt, eller en specifik investering, kan riktade statsbidrag bidra till ett samlat agerande i kommunsektorn.

Till exempel bedömde Tillitsdelegationen (se avsnitt 4.2.2) att riktade statsbidrag skulle kunna användas som ett komplement när det gäller specifika investeringar i kommuner och regioner, där det finns ett tydligt nationellt intresse och en fördel med ett samlat agerande. Ett område som lyftes fram var särskilt investeringar i teknisk infrastruktur, där de lösningar som kommuner och regioner använder sig av måste vara kompatibla med varandra.[67]

Kommittén instämmer i bedömningen att det finns områden inom kommunsektorn där det finns klara fördelar med – eller till och med behov av – koordinerad handling. Det kan bland annat handla om att stödja investeringar i teknisk infrastruktur som är nödvändig att få på plats i alla delar av Sverige. Ett konkret exempel är det investeringsstöd som fördelas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

[64] Förordning (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.
[65] SOU 2017:35 *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet.*
[66] I kapitel 6, avsnitt 6.4.3, föreslår kommittén visserligen att en sådan komponent ska tillfogas delmodellen för förskoleklass och grundskola i kostnadsutjämningen. Dock har denna ett väsensskilt syfte jämfört med kunskapsbidraget. Därmed bedöms statsbidraget ändå kunna finnas kvar. För vidare resonemang om detta hänvisas till nämnda avsnitt.
[67] SOU 2018:47 *Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

för att utveckla, vidmakthålla eller renovera ledningsplatser som tillhör kommuner och regioner.[68]

Det kan också finnas situationer där det är viktigt att en viss verksamhet byggs upp på ett likartat sätt i hela Sverige. Under flera år fanns till exempel ett riktat statsbidrag för kartläggning och validering av yrkeskunskaper.[69] Att arbetet med kartläggning och validering av yrkeskunskaper, samt erkännandet av dessa, sker på ett likartat sätt i alla kommuner underlättar väsentligt för individer som flyttar till och inom Sverige. Då kan ett riktat statsbidrag, åtminstone initialt, fylla en funktion för att koordinera kommunernas insatser på området.

Överskjutande samhällsekonomisk nytta

En tredje omständighet som, enligt kommittén, kan motivera användningen av riktade statsbidrag inom ramen för särskilda skäl är förekomsten av överskjutande samhällsekonomisk nytta. Med överskjutande samhällsekonomisk nytta avses en situation där den samhällsekonomiska nyttan av en viss aktivitet överstiger den kommunalekonomiska nyttan av samma aktivitet. Teoretiskt motsvarar detta samma ekonomiska fenomen, det vill säga positiva externaliteter, som har beskrivits mer utförligt i avsnitt 4.2.3.

När positiva externaliteter föreligger går inte nyttan av en viss aktivitet att begränsa till den kommun eller region som tar kostnaden för den. Detta ger upphov till en incitamentsproblematik som riskerar att leda till att aktiviteten inte blir av i tillräcklig omfattning eller i värsta fall uteblir. När den här situationen riskerar att uppstå kan användningen av riktade statsbidrag, enligt kommittén, anses vara befogad. Genom ett riktat statsbidrag kan staten ta över vissa kostnader från den kommun eller region som ska utföra aktiviteten och därigenom överbrygga det gap som annars riskerar att uppstå mellan nytta och kostnad.

Förekomsten av överskjutande samhällsekonomisk nytta är exempelvis tydlig i vissa högspecialiserade verksamheter. Om inte Region Jämtland Härjedalen, som exempel, hade fått ett riktat statsbidrag för verksamheten vid Rett Center, som specialiserar sig på ett fåtal sällsynta diagnoser besläktade med Rett syndrom, är det tveksamt om

[68] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2024): *Årsredovisning 2023.*
[69] Skolverket (2024): Årsredovisning 2023.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

verksamheten skulle bli av, trots att det rimligen finns ett nationellt intresse av verksamheten. Det finns ju knappast underlag inom regionens egen befolkning för att bära kostnaderna för verksamheten. I en sådan situation kan ett riktat statsbidrag enligt kommittén vara principiellt motiverat.

Även viss utvecklingsverksamhet kan präglas av överskjutande samhällsekonomisk nytta. Ett aktuellt exempel är bidraget som har getts till försöksverksamheten med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och central rättning.[70] Denna försöksverksamhet har begränsad nytta för de kommuner som deltar i den, men stor samhällsekonomisk nytta från ett nationellt perspektiv. Då är det naturligt att den finansieras med ett riktat stöd. Tidigare utredningar på skolområdet har även pekat på att viss fortbildning för lärare kan kännetecknas av den här typen av förhållanden.[71]

Utifrån detta anser kommittén att även förekomsten av överskjutande samhällsekonomisk nytta bör ingå som en omständighet som kan påkalla användningen av riktade statsbidrag inom ramen för särskilda skäl. Här vill vi dock vara tydliga med att det inte räcker med att statsmakterna *anser* att det föreligger samhällsekonomisk nytta av en viss aktivitet. Med en sådan ordning är risken uppenbar att väldigt många riktade statsbidrag skulle kvalificera sig. I någon mening är ju grundtanken med all offentlig verksamhet att skapa samhällsekonomisk nytta. Det centrala i det här sammanhanget är att den samhällsekonomiska nyttan ska vara *överskjutande*. Det bör följaktligen ankomma på statsmakterna att motivera varför kommuner eller regioner inte har tillräckliga incitament att ansvara för anordnandet av en viss aktivitet utan stimulans från ett riktat statsbidrag.

Riksdagen bör ta ställning till de föreslagna principerna för användning av riktade statsbidrag

I likhet med Kommunutredningen bedömer kommittén att det är tveksamt om de föreslagna principerna för statens användning av riktade statsbidrag lämpar sig för lagstiftning. Samtidigt pekar den historiska utvecklingen på, som vi har beskrivit i avsnitt 4.1.3, att det

[70] Förordning (2017:1106) om en försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och central rättning.
[71] Se t.ex. SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag*. SOU 2020:28 *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kan behövas något slags institutionellt ramverk som binder statsmakterna när det gäller användningen av riktade statsbidrag.

I en rapport från 2022 har Statskontoret föreslagit att regeringen bör ta fram principer för hur den vill styra med riktade statsbidrag.[72] Enligt Statskontoret skulle dessa kunna fastställas i cirkulär, riktlinjer eller en promemoria inom Regeringskansliet. Detta ställs i kontras mot till exempel Kommunutredningen, som föreslog att riksdagen skulle anta en statsbidragsprincip.[73]

Kommittén bedömer att det krävs en starkare institutionell bindning när det gäller principer för användningen av riktade statsbidrag än vad som åstadkoms genom internt formulerade riktlinjer inom Regeringskansliet. Med principer för riktade statsbidrag som har prövats och antagits av riksdagen skapas bättre förutsättningar för en långsiktig förändring.

Vi ansluter oss således till Kommunutredningens bedömning att riksdagen bör ta ställning till de föreslagna principer på samma sätt som gjordes med den kommunala finansieringsprincipen på 1990-talet. Riksdagen kan då välja att godkänna principerna om den vill att de ska vara ledande för hur riktade statsbidrag ska ges i framtiden.[74]

4.3 Kriterier för utformning av riktade statsbidrag

I avsnitt 4.1.5 har kommittén redogjort för den dubbelsidiga problematik som ofta kännetecknar de riktade statsbidragen. Det handlar dels om fundamentala problem som relaterar till användningen av riktade statsbidrag i sig, dels om problem som relaterar till hur de riktade statsbidragen är utformade.

I den politiska diskussionen om de riktade statsbidragen tar ofta bägge dessa problem stor plats. Inte minst kritiseras många riktade statsbidrag för att generera administration i kommuner och regioner. I synnerhet är detta något som kan skapa problem i mindre kommuner och regioner.

Kommitténs huvudsakliga uppdrag när det gäller de riktade statsbidragen är att föreslå vilka av dagens riktade statsbidrag som skulle

[72] Statskontoret (2022): *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner.*
[73] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*
[74] Se bl.a. SKL (2007): *Den kommunala finansieringsprincipen.* Informationsmaterial utformat av tjänstemän på Finansdepartementet och dåvarande SKL gemensamt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kunna inordnas i det generella statsbidraget, samt att beskriva överväganden och principer för detta. I direktiven ligger därmed tyngdpunkten på hur antalet riktade statsbidrag kan minska.

Frågan om antalet riktade statsbidrag hänger dock, enligt kommitténs uppfattning, ihop med utformningen av dessa. Allt annat lika borde kommunsektorn vara beredd att acceptera ett större antal riktade statsbidrag om dessa har en hanterbar utformning, jämfört med om de är administrativt betungande. Det talar för att det finns en poäng i att hantera frågorna i ett sammanhang.

I det här avsnittet behandlar kommittén därför frågan om *hur* riktade statsbidrag – under förutsättning att själva användningen är principiellt berättigad – bör vara utformade för att minska den problematik som de ger upphov till i användarledet. I den följande texten tas utgångspunkten ofta att det är kommuner och regioner som är mottagare av statsbidrag. Men resonemangen gäller även för de fall när det finns andra mottagare vid sidan av kommuner och regioner, till exempel enskilda huvudmän inom skolan.

4.3.1 Flera aktörer har lyft förslag om hur utformningen av riktade statsbidrag kan förbättras

Kommittén är inte ensam om att visa intresse för hur de riktade statsbidragen bör vara utformade. De senaste åren har ett antal aktörer lyft fram förslag på detta tema. Ett exempel, som vi har beskrivit i avsnitt 4.2.2, är den statsbidragsprincip som föreslogs av Kommunutredningen, som bland annat innehöll förslag om klustring, regelmässig tidsbegränsning och minsta storlek.[75]

Men det finns också andra exempel. Nedan gör vi ett antal nedslag för att ge en orientering i vad som tidigare har sagts beträffande hur riktade statsbidrag bör vara utformade för att minimera den problematik de är associerade med.

[75] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Riksrevisionen har sett fördelar med riktade statsbidrag som fördelas med ramar

Riksrevisionen har i en rapport från 2022 studerat skillnader i nyttjandet av riktade statsbidrag som fördelas med och utan kommunspecifika bidragsramar.[76] Med kommunspecifika bidragsramar avses statsbidrag där kommunerna på förhand får reda på en övre gräns för hur mycket bidragsmedel kommunen kan erhålla. Detta ställs i kontrast till statsbidrag som fördelas utan sådana ramar, exempelvis utifrån en ansökan, där det a priori inte går att säga hur mycket medel som statsbidraget kan rendera i.

Av granskningen framgår att riktade statsbidrag som fördelas med hjälp av kommunspecifika bidragsramar har ett väsentligt högre och jämnare nyttjande i kommunsektorn än bidrag som fördelas utan sådana ramar. Framför allt är det mindre kommuner som väljer bort riktade statsbidrag utan kommunspecifika bidragsramar. Utifrån detta drar Riksrevisionen slutsatsen att fördelningen av den här typen av riktade statsbidrag inte är förenlig med målet om likvärdiga ekonomiska förutsättningar i kommunsektorn, eftersom mindre kommuner i större utsträckning är hänvisade till att finansiera utvecklingen av sin verksamhet med egna medel jämfört med större kommuner.

Mot bakgrund av dessa resultat rekommenderar Riksrevisionen regeringen att fortsätta göra det enklare för kommunerna att ta del av riktade statsbidrag, särskilt bidrag som fördelas utan kommunspecifika bidragsramar. Därutöver skriver man att det är motiverat att regeringen, vid utformningen av nya riktade statsbidrag, överväger om det skulle vara lämpligt att använda sig av kommunspecifika bidragsramar.

I en tidigare rapport från 2017 har Riksrevisionen även granskat de riktade statsbidragen på skolområdet.[77] Efter att ha identifierat flera problem med de riktade statsbidragen (se avsnitt 4.1.5) kom myndigheten till slutsatsen att man bör samla de befintliga riktade statsbidragen i en enda pott för skolutveckling som fördelas till huvudmännen enligt en bidragsram utifrån antal elever och eventuellt socioekonomiska förutsättningar. Detta påminner om Kommunutredningens förslag till klustring.

---

[76] Riksrevisionen (2022): *Statens finansiering av kommunerna – fördelningen av den kommunala fastighetsavgiften och riktade statsbidrag.* RiR 2022:1.
[77] Riksrevisionen (2017): *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov.* RiR 2017:30.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Statskontoret har rekommenderat regeringen att förenkla de riktade statsbidragen

I en rapport från 2022 har Statskontorets studerat administrativa kostnader i kommunsektorn till följd av olika former av statlig styrning.[78] Ett stort tema i rapporten är de riktade statsbidragen. Statskontoret bedömer att de administrativa kostnaderna skulle minska betydligt om det totala bidragsbeloppet skulle fördelas genom färre, men bredare bidrag. Även detta ligger i linje med tidigare förslag om klustring.

I rapporten ger Statskontoret flera rekommendationer om riktlinjer för utformningen av riktade statsbidrag till regeringen:

1. *Bredda vad riktade statsbidrag får användas till*
   Regeringen bör formulera bredare syften med de riktade statsbidragen snarare än att i detalj ange vad kommuner och regioner får använda bidraget till. I stället för att till exempel ange att kommuner exempelvis ska rekrytera lärarassistenter skulle regeringen kunna ange att kommuner får använda bidraget i syfte att förbättra undervisningskvaliteten.
2. *Begränsa omfattningen av uppföljningar av riktade statsbidrag*
   Regeringen bör över lag minska sin ambitionsnivå när det gäller att detaljerat följa upp vad varje bidragstagare har använt medlen till. Om det inte finns särskilda skäl bör regeringen avstå från årlig uppföljning av riktade statsbidrag som har existerat i flera år.
3. *Introducera riktade statsbidrag med bättre framförhållning*
   Regeringen bör säkerställa att kommuner och regioner får tillräcklig framförhållning när regeringen inför nya riktade statsbidrag eller ändrar villkoren för befintliga riktade statsbidrag. När kommuner och regioner på kort tid och med kort framförhållning måste förbruka medlen möjliggör regeringen inte en effektiv användning av offentliga medel.
4. *Säkerställ att de statliga myndigheterna får goda förutsättningar när regeringen introducerar riktade statsbidrag*
   Regeringen bör ge de ansvariga statliga myndigheterna förutsättningar att hinna med att fastställa de exakta återrapporteringskraven innan kommuner och regioner ska skicka in sin ansökan eller rekvirera medlen. Kommuner och regioner får i dag inte alltid

[78] Statskontoret (2022): *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förutsättningar att samla in rätt uppgifter för återrapporteringen. Det gör att de ofta måste samla in mer uppgifter än de behöver. De kan också behöva samla in uppgifterna i efterhand, vilket kan vara betydligt svårare.

5. *Introducera färre kortsiktiga riktade statsbidrag*
   Nya riktade statsbidrag bör vara fleråriga och ha en tydlig plan för utfasning eller överföring till generella statsbidrag till kommuner och regioner. Även riktade statsbidrag som blir till genom överenskommelser med SKR bör gälla under längre perioder än ett år. Kortsiktig styrning leder till stora administrativa kostnader för såväl kommuner och regioner som för staten. Statskontoret föreslår att statsbidragen i regel bör vara treåriga och att regeringen informerar inför det sista bidragsåret om satsningen ska fortsätta eller fasas ut.

Därutöver lyfter Statskontoret fram att en samlad statsbidragskalender skulle underlätta för att kommuner och regioner ska kunna skaffa sig en överblick av de riktade statsbidragen. Även färre och mer sammanhållna e-tjänster för att söka och rapportera statsbidrag framhålls av Statskontoret som en lösning med potential att minska de administrativa kostnaderna som härrör från de riktade statsbidragen.

SKR har kritiserat statsbidrag som leder till långsiktiga kostnadsökningar

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i flera sammanhang lyft förslag för att underlätta kommunsektorns hantering av de riktade statsbidragen. Flera av dessa ligger i linje med vad som har beskrivits ovan och utvecklas därför inte närmare här.

Ett tillkommande perspektiv som SKR ofta lyfter fram är dock den särskilda kritik som kan riktas mot vissa statsbidrag för att höja kommunsektorns långsiktiga kostnader för verksamheten. Det handlar då främst om riktade statsbidrag för personalförstärkningar och lönesatsningar. Dessa kan vara svåra att dra tillbaka när det riktade statsbidraget upphör. Därmed finns risk att dessa riktade statsbidrag blir kostnadsdrivande på sikt.[79]

[79] SKR (2016): *Färre och mer effektiva riktade statsbidrag till kommuner, landsting och regioner*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.3.2 Kommittén föreslår skärpta beredningsrutiner och utformningskriterier för riktade statsbidrag

Kommitténs förslag: Beredningsrutinerna inför tillskapandet av nya riktade statsbidrag ska skärpas. Nya bidrag ska föregås av en obligatorisk behovs- och konsekvensanalys.

Vid utformningen av nya riktade statsbidrag ska följande kriterier vara vägledande för regeringen:

- Riktade statsbidrag ska ha breda användningsområden. Om det finns liknande riktade statsbidrag bör utgångspunkten vara att dessa ska slås ihop.
- Riktade statsbidrag ska vara tidsbestämda och ha en tydlig plan för avveckling eller infasning i det generella statsbidraget redan när de införs.
- Riktade statsbidrag ska utformas så att de minimerar den administration de skapar i användarledet.
- Riktade statsbidrag ska vara av en tillräcklig storlek för att kunna finansiera insatser av betydelse, även med beaktande av bidragens administrativa kostnader.

De skärpta beredningsrutinerna och utformningskriterierna ska gälla riktade statsbidrag som motiveras av särskilda skäl.

Kommitténs bedömning: Ett riktmärke bör vara att inget riktat statsbidrag som vänder sig till alla kommuner eller regioner ska ge mindre än 100 000 kronor i bidrag till den kommun eller region som får minst. Avvikelser från detta riktmärke bör motiveras av regeringen.

Hur de riktade statsbidragen utformas är en väsentlig del av problematiken med riktade statsbidrag

För att uppnå en substantiell förbättring när det gäller de riktade statsbidragen räcker det inte att föreslå principer för statens användning av dessa. Detta svarar bara mot den mer fundamentala kritiken mot riktade statsbidrag och missar frågan om hur bidragen är utformade.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Som vi har beskrivit i inledningen till det här avsnittet hänger dessa frågor ihop. Allt annat lika kan ett större antal riktade statsbidrag accepteras om dessa har en hanterbar utformning, jämfört med om de är administrativt betungande. Därför har kommittén bedömt det som nödvändigt att även lämna förslag för att förbättra utformningen av riktade statsbidrag.

Beredningsrutinerna för nya riktade statsbidrag ska skärpas

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.1.5 är styrningen med riktade statsbidrag inte förenad med samma processuella rutiner som till exempel lagstiftning. Detta är sannolikt en av förklaringarna till varför styrningen med riktade statsbidrag, i många sammanhang, ter sig attraktiv för regeringen. De ökade frihetsgraderna skapar en flexibilitet och gör det möjligt för regeringen att relativt snabbt göra verklighet av en viss politisk inriktning.

Samtidigt finns de beredningsrutiner som är associerade med den ordinarie lagstiftningsprocessen till av en anledning. Krav på exempelvis konsekvensanalys och remittering borgar för att de beslut som fattas av statsmakterna håller en hög kvalitet. Eftersom detta i lägre grad sker när det gäller riktade statsbidrag riskerar viktiga aspekter missas.[80]

Kommittén anser att det är viktigt att behålla det större inslaget av flexibilitet när det gäller de riktade statsbidragen i förhållande till lagstiftningsprocessen. Det skulle vara att kasta ut barnet med badvattnet att ställa krav på en lika strikt och formaliastyrd process i fråga om de riktade statsbidragen. Samtidigt finns det, enligt kommitténs uppfattning, utrymme att ställa något högre krav på beredningsrutiner än vad som är fallet i dag.

Kommittén föreslår därför att det inom Regeringskansliet ska tas fram en obligatorisk behovs- och konsekvensanalys inför tillskapandet av nya riktade statsbidrag. Formerna för denna analys bör utarbetas mer i detalj i Regeringskansliet, men ett antal viktiga frågeställningar bör vara:

[80] Liknande resonemang förs av den parallella utredningen om effektivare statsbidrag till kommuner inom äldreomsorgen (S 2023:D).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Vad är syftet med det riktade statsbidraget?
- Vilka behov i kommunsektorn ska bidraget svara mot?
- Vad är skälet till att kommunsektorn inte själv förväntas kunna ta ansvar för den insats som ska finansieras med bidraget?
- Hur är det tänkt att insatsen ska fungera i praktiken?
- Vilken fördelningsmässig profil förväntas statsbidraget ha mellan kommuner och regioner av olika storlek och struktur?
- Vilka effekter är tänkta att uppnås på kort och lång sikt?
- Vilka kostnader för kommuner och regioner är associerade med statsbidraget på kort och lång sikt?

I den mån kommuner och regioner inte är exklusiva mottagare av det tänkta statsbidraget, vilket är vanligt på skolområdet, bör även konsekvenser för andra aktörer vävas in i analysen. Till exempel kan det påpekas att flertalet enskilda huvudmän inom grundskolan bara har en skola och ett relativt litet antal elever.[81] Dessa kan därmed förväntas ha mindre administrativa resurser för att söka och redovisa riktade statsbidrag än många kommunala huvudmän.

Kommittén menar att den här typen av analys kan skapa bättre förutsättningar för en klokare och mer funktionell utformning av riktade statsbidrag, utan att leda till en alltför betungande administration i Regeringskansliet. En sådan analys ger dessutom regeringen möjlighet att kommunicera och förankra helheten av en viss statsbidragssatsning, de förväntade effekter som är tänkta att uppnås, samt synliggöra de antaganden som görs om kopplingar mellan insatser och effekter. I sin tur kan det påverka möjligheten till demokratiskt ansvarsutkrävande positivt.

Riktade statsbidrag ska ha breda användningsområden

Ett problem med de riktade statsbidragen är att resurserna som tillförs kommunsektorn ofta är alltför snävt avgränsade i fråga om vad de får användas till. Kommittén menar att riktade statsbidrag med breda användningsområden följer med väsentligt mindre problematik än

[81] SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

riktade statsbidrag med snäva användningsområden. Ju bredare ett bidrag är, desto mindre är risken att det snedvrider prioriteringar i kommunsektorn på ett sätt som leder till ett sämre samhällsekonomiskt utfall än vad som hade varit fallet om kommuner eller regioner fick förfoga över resurserna helt fritt.[82]

Vi föreslår därför att riktade statsbidrag så långt det är möjligt bör ha breda användningsområden. Om det redan finns liknade statsbidrag, som överlappar i syfte och inriktning, bör utgångspunkten vara att dessa bör slås ihop. Här ansluter sig kommittén till de idéer om klustring som har föreslagits av en lång rad aktörer, bland andra Kommunutredningen.[83]

Kommittén förespråkar att riktade statsbidrag i allmänhet bör styra mot ett visst syfte – snarare än en viss aktivitet. I enlighet med hur vi har resonerat tidigare (se avsnitt 4.2.4) tar regeringen på sig ett stort ansvar som kan vara svårt att leva upp till när den villkorar ett visst statsbidrag på genomförandet av en specifik aktivitet. Om syftet till exempel är att förbättra undervisningskvaliteten kan det finnas andra sätt att uppfylla det än att exempelvis anställa lärarassistenter. Kanske är det just lärarassistenter som behövs i kommun A, medan det är fortbildning av lärare som behövs i kommun B. Genom att styra mot syfte i stället för aktivitet möjliggörs en anpassning till lokala och regionala förhållanden som borgar för ett bättre samhällsekonomiskt utfall i slutändan.

Riktade statsbidrag ska vara tidsbestämda

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.1.6 är det inte helt enkelt att få kunskap om huruvida ett riktat statsbidrag är tidsbegränsat eller inte, och när det i så fall löper ut. I vissa fall är riktade statsbidrag tänkta att vara nivåhöjande och finnas permanent. Men det förekommer också att riktade statsbidrag är ettåriga.

I likhet med Statskontoret ser kommittén problem med alltför kortsiktiga riktade statsbidrag. Ettåriga statsbidrag används ibland som

[82] Detta problem är inte giltigt när kommuner eller regioner, på eget initiativ, äskar medel från staten, till exempel för vissa projekt. Däremot kan det finnas andra problem med det. Alla kommuner eller regioner har inte samma administrativa kapacitet för att uppvakta staten och äska särskilda medel. Det kan leda till att vissa, vanligen mindre, kommuner och regioner i högre grad är hänvisade till att finansiera projekt av det här slaget med egna medel, vilket inte är förenligt med målet om likvärdiga ekonomiska förutsättningar i kommunsektorn.
[83] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

”pressmeddelandepengar”, men skapar samtidigt betydande administrativa kostnader för såväl kommuner och regioner som för staten. Vidare leder det till en ryckighet som kan vara svår för de kommunala och regionala verksamheterna att hantera.

Ett minst lika stort problem är dock, enligt kommitténs uppfattning, när det råder en osäkerhet om hur länge ett visst riktat statsbidrag är tänkt att finnas. Det försämrar möjligheterna till en långsiktig planering och bygger in en osäkerhet i de ekonomiska förutsättningarna för de ifrågavarande verksamheterna.

Därför ser vi behov av att alla riktade statsbidrag är tidsbestämda och har en tydlig plan för avveckling eller infasning i det generella statsbidraget redan när de införs. Med fördel bör detta kommuniceras i budgetpropositionen för det år som bidraget är tänkt att införas. Med ett sådant utformningskriterium blir det tydligt för kommuner och regioner hur länge de kan förväntas få ta del av ett visst statsbidrag.[84] Därmed stärks också förutsättningarna för att de ska kunna planera för hur insatserna ska omhändertas när det riktade statsbidraget löper ut.

Kommittén har övervägt att ställa krav på att riktade statsbidrag, som huvudregel, bör vara tidsbestämda utifrån ett fast antal år, exempelvis tre år. Det som talar för en sådan ordning är att en detta skulle göra det svårare för regeringen att gå fram med alltför kortsiktiga statsbidrag. Samtidigt finns det många situationer när riktade statsbidrag som har en kortare tidshorisont än tre år kan vara motiverade. Till exempel framstår det inte som nödvändigt att bidrag som ges för att stödja vissa specifika investeringar behöver vara fleråriga. Det kan också finnas exempel på motsatsen. Riktade bidrag som ska finansiera insatser som, av olika skäl, tar lång tid att starta upp kan behöva finnas under en längre tidsperiod än tre år.

Av dessa skäl föreslår kommittén en mer generell ordning där alla nya riktade statsbidrag, ska vara tidsbestämda och innehålla en plan för avveckling eller infasning i det generella statsbidraget redan när de införs. Här bör det noteras att en tidsbestämning inte är samma sak som en tidsbegränsning. Kommittén anser till exempel att riktade statsbidrag som fördelas med hänvisning till överskjutande samhällsnytta (se avsnitt 4.2.4) ska kunna vara en permanent lösning utifrån

[84] Rent formellt är statens budget ettårig. Det innebär att det aldrig går att vara helt säker på att ett riktat statsbidrag som är tänkt att finnas även efterföljande år faktiskt gör det. I praktiken finns dock ofta en planerad bana för användningen av medel, som vid införandet sträcker sig åtminstone tre år fram i tiden. Vanligtvis finns också ett tänkt slutår.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

den incitamentsproblematik som förekomsten av positiva externaliteter ger upphov till. Denna lösning måste dock värderas mot andra styrmedel för att ta hänsyn till externaliteter, till exempel regleringar eller huvudmannaskapsförändringar.

Riktade statsbidrag ska utformas så att de minimerar den administration de skapar i användarledet

En ytterligare utgångspunkt för utformningen av riktade statsbidrag är att denna bör minimera den administration som bidragen ger upphov till i användarledet. Här handlar det framför allt om hur villkoren för de riktade statsbidragen formuleras när det gäller ansökan och återrapportering av bidragen.

I det ovanstående har kommittén gått igenom vad ett antal expertmyndigheter har sagt om hur de administrativa kostnaderna kan minska. Utifrån denna genomgång anser kommittén att regeringen, så långt som möjligt, bör

- fördela riktade statsbidrag med kommun- eller regionspecifika bidragsramar som utgångspunkt,
- begränsa återrapporteringskraven för kommuner och regioner, till exempel genom att avgränsa uppgiftslämnarbördan till sådana uppgifter som redan samlas in, samt
- minska omfattningen av de uppföljningar som görs, särskilt när det gäller riktade statsbidrag som har funnits i flera år.

Samtidigt är det viktigt att betona att en ansvarsfull hantering av de skattemedel som fördelas till kommuner och regioner i form av riktade statsbidrag med nödvändighet måste inbegripa ett visst mått av kontroll och uppföljning. Staten har ett berättigat intresse i att kunna följa upp användningen av riktade bidrag. Kommittén menar således inte att staten ska upphöra med att följa upp riktade statsbidrag. Däremot handlar det om att formerna för den uppföljning som sker inte får bli för betungande för kommuner och regioner. Detta riskerar i så fall att leda till att vissa, vanligen mindre kommuner och regioner, utan lika stora administrativa resurser, avstår från att ta del av riktade statsbidrag och därmed hänvisas till att finansiera en större del av verksamheten med egna medel.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Som kommittén har varit inne på tidigare gäller denna problematik även många enskilda huvudmän inom skolan, i den mån dessa är mottagare av statsbidrag. Många av dessa är små och kan antas ha begränsade administrativa resurser för att söka och återrapportera användningen av riktade statsbidrag.

Riktade statsbidrag ska vara av en tillräcklig storlek för att kunna finansiera insatser av betydelse

Som vi har redovisat i avsnitt 4.1.6 är många av dagens statsbidrag små. Detta är också en vanlig kritik mot de riktade statsbidragen som framförs av kommunsektorn. Ofta framhålls att en del riktade statsbidrag är så små att de knappt motiverar sin kostnad i form av den administration de skapar. Förekomsten av många små riktade bidrag kan även leda till att den samlade administrationsbördan för att hantera bidragen blir hög, även om vart och ett av de riktade statsbidragen i sig medför en liten administrativ pålaga.

Små riktade bidrag i kombination med tydlig medieprofilering från regeringen riskerar vidare att blåsa upp förväntningar på den kommunala och regionala verksamheten som är svåra att infria givet statsbidragens storlek. Till exempel har kommittén erfarit att statsbidraget för barnomsorg på kvällar, nätter och helger av många föräldrar, när det lanserades, uppfattades som en kraftig ambitionsförstärkning i fråga om vilka möjligheter som finns att få barnomsorg på sådana tider.[85] I verkligheten har detta bidrag dock marginell betydelse. Under 2022 uppgick det totalt till 79 miljoner kronor. Det innebar att de kommuner som ansökte fick omkring 1 000 kronor i bidrag per erbjuden plats.[86] För en liten kommun som Övertorneå innebar det drygt 30 000 kronor i bidrag för höstterminen 2022. Detta står naturligtvis inte tillnärmelsevis i proportion till kostnaderna för att bedriva verksamheten.

Kommittén anser att det är av stor vikt att regeringen avhåller sig från att använda små riktade bidrag och föreslår därför som utformningskriterium att riktade statsbidrag ska vara av en tillräcklig storlek för att kunna finansiera insatser av betydelse, även med beaktande av

[85] Förordning (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.
[86] Skolverket (2022): *Statsbidrag för omsorg på kvällar, nätter och helger 2022.* Beslutsbilaga för höstterminen 2022.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

bidragens administrativa kostnader. Små riktade statsbidrag ska endast kunna fördelas i undantagsfall, till exempel om bidraget inte riktar sig till alla kommuner.

Kommittén har i det här sammanhanget även övervägt att föreslå en nedre beloppsgräns för hur litet ett riktat statsbidrag ska kunna vara. Detta riskerar dock att bli ett trubbigt verktyg. Beroende på vilka insatser det handlar om kan även ett mindre statsbidrag finansiera insatser av betydelse. Ett riktmärke bör dock, enligt kommitténs bedömning, vara att inget riktat statsbidrag som vänder sig till alla kommuner eller regioner ska ge mindre än 100 000 kronor i bidrag till den kommun eller region som får minst.

Vad ett sådant riktmärke innebär för den minsta storleken på ett riktat statsbidrag varierar med vilken fördelning det ifrågavarande statsbidraget är tänkt att ha. Ett minimiscenario för kommunerna är att alla kommuner får 100 000 kronor i bidrag var. Det skulle i så fall leda till en minsta storlek på statsbidraget på 29 miljoner kronor. Normalt tar dock de flesta riktade statsbidrag hänsyn till att det finns skillnader i verksamhetsstorlek mellan kommuner. För att redovisa ett mer realistiskt scenario kan standardkostnaden i kostnadsutjämningens delmodeller, som vanligen tar hänsyn både till volym och struktur, användas som fördelningsnyckel. Ett riktat bidrag till grundskolan skulle då behöva ha en storlek på drygt 470 miljoner kronor för att garantera den kommun med lägst utfall 100 000 kronor i utbetalt belopp. Inom äldreomsorgen skulle den minsta storleken på ett riktat statsbidrag behöva vara knappt 250 miljoner kronor för att uppnå samma sak.

Ett riktmärke av det här slaget skulle sannolikt medföra en förskjutning mot större riktade statsbidrag. Totalt på utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning) var det under 2022 bara 11 av de 30 allmänt sökbara stimulansbidragen som hade bidragsramar som översteg 470 miljoner kronor. På utgiftsområde 9 (hälsovård, sjukvård och social omsorg) var motsvarande siffra 13 av 26. I dessa siffror finns dock även bidrag som riktar sig till andra verksamheter än specifikt grundskolan och äldreomsorgen, så exemplen ska tolkas med försiktighet.

Kommittén bedömer att det vore en utveckling av godo om det blev färre men större riktade bidrag som gick ut till kommuner och regioner. Samtidigt är det viktigt att påpeka att ett riktmärke inte är samma sak som en fast beloppsgräns. Som vi har visat får valet av för-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

delningsnyckel stor påverkan på hur stora de riktade statsbidragen måste vara. Det bör också vara möjligt att, i vissa fall, avvika från riktmärket. Men kommittén anser att dessa avvikelser i så fall bör motiveras av regeringen.

De skärpta beredningsrutinerna och utformningskriterierna ska gälla riktade statsbidrag som motiveras av särskilda skäl

De redovisade förslagen om skärpta beredningsrutiner och utformningskriterier ska gälla riktade statsbidrag som motiveras med hänvisning till särskilda skäl (se avsnitt 4.2.4). När det gäller de andra formerna av riktade statsbidrag bör dessa, enligt kommitténs uppfattning, kunna avvika från det som har sagts i ovan. Dessa har i regel ett annat syfte än de statsbidrag som fördelas med hänvisning till särskilda skäl. Till exempel framstår det som att naturligt att exempelvis kostnadsersättningarna bör kunna ha en avvikande utformning än statsbidrag som är avsedda att stimulera en viss utveckling. Sådana ersättningar medför i regel inte heller lika mycket administration som andra riktade statsbidrag.[87]

4.4 Praktiska överväganden vid inordnandet av riktade statsbidrag i det generella statsbidraget

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.2.1 har kommittén valt en residual ansats för att pröva vilka av dagens riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget. Utgångspunkten för denna prövning är de principer för statens användning av riktade statsbidrag som kommittén har föreslagit i avsnitt 4.2.4.

Ansatsen innebär att ett riktat statsbidrag, som huvudregel, bör föreslås för generalisering om det inte går att finna principiellt stöd för att det ifrågavarande statsbidraget bör vara riktat. Samtidigt kan det finnas praktiska omständigheter som gör att ett visst statsbidrag inte bör föreslås för generalisering, trots att det inte uppfyller ett principiellt undantag från huvudregeln om generella statsbidrag.

I detta avsnitt redogör kommittén för vilka praktiska överväganden som bör beaktas vid prövningen av om ett visst riktat statsbidrag bör

[87] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

inordnas i det generella statsbidraget. I avsnittet går vi igenom ett antal praktiska analysgrunder av betydelse, för att sedan redovisa vilka implikationer dessa får för kommitténs uppdrag att föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget till kommuner och regioner.

4.4.1 Praktiska omständigheter kan påverka lämpligheten att generalisera riktade statsbidrag

Som framgår av avsnitt 4.1.6 utgör den befintliga statsbidragsfloran en spretig materia. De riktade statsbidragen skiljer sig avsevärt när det gäller syfte, innehåll, storlek, målgrupp, tidsbegränsning och liknande. I sin tur kan dessa skillnader påverka lämpligheten att inordna riktade statsbidrag i det generella statsbidraget.

Kommittén vill i det här sammanhanget peka på tre praktiska omständigheter av betydelse:

- målgrupp för statsbidraget,
- förekomst av tidsbegränsning, samt
- former för fördelning.

I det nedanstående utvecklas dessa mer i detalj.

Riktade statsbidrag som riktar sig till andra aktörer vid sidan av kommunsektorn kan vara svårare att generalisera

En aspekt som bör beaktas vid prövningen av vilka riktade statsbidrag som lämpar sig för generalisering är målgruppen för statsbidraget. Riktade statsbidrag som riktar sig till alla kommuner eller regioner är av förklarliga skäl enklare att generalisera jämfört med statsbidrag som endast riktar sig till vissa.

Ett exempel är statsbidraget för strandstädning som ges till kommuner med havsstränder.[88] Om resurserna för detta ändamål skulle inordnas i det generella statsbidraget skulle det – utan komplicerade förändringar av kostnadsutjämningen – leda till vad många sannolikt skulle beskriva som en icke-ändamålsenlig omfördelning av resurser

[88] Förordning (2018:58) om bidrag till strandstädning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

inom kommunsektorn, där resurser för strandstädning skulle smetas ut över alla kommuner, och då även kommuner som saknar havsstränder.

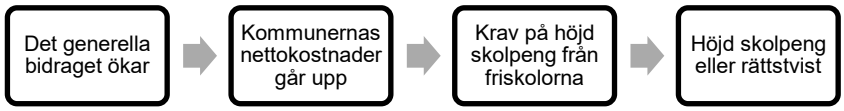
En svår fråga med koppling till målgrupp är de riktade statsbidrag som riktar sig till andra bidragsmottagare vid sidan av kommunsektorn. Som vi har beskrivit i avsnitt 4.1.6 är dessa många – över hälften av statsbidragen 2022 hade en sådan profil. Särskilt förekommande är detta på skolområdet, där två tredjedelar av de riktade statsbidragen fördelades på lika villkor till kommunala och enskilda huvudmän. För dessa bidrag finns tre tänkbara alternativ:

1. Generalisera hela statsbidraget och låta resurstilldelningen till enskilda aktörer gå genom kommuner och regioner.
2. Generalisera den del av statsbidraget som riktar sig till offentliga huvudmän och låta den del som riktar sig till enskilda aktörer ligga kvar som ett riktat statsbidrag.
3. Låta hela statsbidraget kvarstå som ett riktat statsbidrag.

Efter att ha prövat idén om en delvis generalisering är kommitténs bedömning att detta inte är ett lämpligt alternativ. En delvis generalisering skulle kräva komplicerade förändringar av kostnadsutjämningen för att spegla kommunen som anordnare av viss verksamhet, snarare än som hemkommun. Det kan också vara svårt att bestämma vilken andel som bör gå till det offentliga när denna kan variera över tid. Vidare finns, åtminstone på skolområdet, risk att lösningen skulle leda till svårigheter att beräkna den kommunala ersättningen till enskilda huvudmännen. Om dessa ersätts utifrån den kommunala genomsnittskostnaden per elev, som är huvudregeln i dag, och dessutom erhåller riktade statsbidrag, finns risk för överkompensation av enskilda huvudmän, alternativt risk för rättstvister om ersättningarnas storlek (se figur 4.6).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 4.6 Scenario för skolan vid delvis generalisering av statsbidrag

Källa: Egen illustration.

Detta talar för att antingen en lösning med full generalisering eller en lösning utan generalisering är mest ändamålsenlig för dessa riktade statsbidrag. En full generalisering, som samtidigt innebär att kommuner omprioriterar resurser mellan olika kommunala verksamheter, kan dock leda till att enskilda aktörer kan komma att se sin totala ersättning förändras jämfört med när de fick ett riktat statsbidrag. Detta kan, i det korta perspektivet, leda till vissa ekonomiska omställningsproblem för dessa aktörer och väcka frågor om legitimiteten i generaliseringen av bidraget.

I en liknande situation, när statsbidraget för mindre barngrupper i förskolan slogs samman med bidraget för kvalitetssäkrande åtgärder och kom att fördelas i sin helhet till kommunerna, kan kommittén konstatera att Friskolornas riksförbund uttryckte stor kritik.[89] Det talar för att en generalisering av riktade bidrag som i dag fördelas till såväl kommunala som enskilda huvudmän inte skulle tas emot positivt av de enskilda huvudmännen.

Tidigare utjämningskommittéer har i denna fråga lutat sig mot den kommunalekonomiska kommitténs ursprungliga principer, som slog fast att bidrag som utgår till andra bidragsmottagare på samma villkor som till kommuner och regioner skulle undantas från generalisering.[90] Detta får dock stora konsekvenser för antalet riktade statsbidrag som kan föreslås för generalisering.

Denna kommittés sammanvägda bedömning är att det inte finns några principiella hinder för att riktade bidrag som fördelas till både kommunala och enskilda huvudmän för skolan bör kunna generaliseras. Utifrån gällande lagstiftning har kommunerna det grundlägg-

[89] Friskolornas riksförbund (2023): *Straffa inte fristående huvudmän med statsbidragen.* www.friskola.se/2023/03/29/statsbidragen-maste-vara-rattvisa/ (hämtad 2024-05-04).
[90] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ande ansvaret för finansieringen av skolan. Detta inbegriper även finansieringen av de skolor som bedrivs av enskilda huvudmän.[91] Den kommunala skolan är vidare, som andel av det totala antalet elever, klart störst. I grundskolan var det, 2022, omkring 16 procent av eleverna som gick i fristående skola. I gymnasieskolan var andelen cirka 31 procent. Enligt kommitténs uppfattning är det därmed rimligt att kommunerna betraktas som primär målgrupp för riktade statsbidrag som i dag fördelas på lika villkor till kommunala och enskilda huvudmän. En generalisering av statsbidrag som fördelas till såväl kommunala som enskilda huvudmän kommer även – av allt att döma – resultera i att nettokostnaderna för den kommunala skolan stiger. I sin tur medför det att ersättningen till enskilda huvudmän går upp. Risken för att enskilda huvudmän, som kollektiv betraktat, ska drabbas negativt av en generalisering bör således inte överdrivas.

Tidsbegränsade riktade statsbidrag har sämre förutsättningar för att inordnas i det generella stödet till kommunsektorn

Förekomsten av tidsbegränsning är en annan praktisk omständighet som, enligt kommittén, bör beaktas i en prövning av vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget. Som vi har beskrivit i avsnitt 4.1.6 var omkring en fjärdedel av de riktade statsbidragen 2022 uttalat tidsbegränsade.

I praktiken innebär detta att flera av dessa bidrag kommer att vara avvecklade innan regering och riksdag rimligen kommer att ha hunnit fatta beslut om generalisering av riktade statsbidrag som följd av detta betänkande. Det talar för att dessa statsbidrag inte bör ingå i urvalet av statsbidrag som bör prövas för generalisering.

Eftersom kommitténs förslag enligt direktiven måste vara statsfinansiellt neutrala skulle vidare resurserna från en generalisering av tillfälliga riktade bidrag behöva återtas det år när de ifrågavarande bidragen var tänkt att upphöra. I sin tur skulle det leda till en ryckighet när det gäller storleken på generella bidraget till kommunsektorn som kommittén bedömer som icke-önskvärd.

[91] Se t.ex. 10 kap. 37 § skollagen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Även formerna för fördelning av riktade statsbidrag kan påverka lämpligheten för generalisering

Även formerna för fördelning av riktade statsbidrag påverkar förutsättningarna för generalisering. Riktade statsbidrag som fördelas till alla kommuner och regioner på ett schabloniserat sätt, till exempel utifrån antalet invånare, har bättre förutsättningar att kunna generaliseras än statsbidrag som visserligen är avsedda för hela kommunsektorn men som har en mer specifik fördelning, till exempel att fördelningen bygger på ansökan.

Naturligtvis går det även att inordna statsbidrag som har en mer specifik fördelning i det generella statsbidraget, men problemet som uppstår är – i likhet med fallet med riktade statsbidrag som riktar sig till vissa kommuner eller regioner – att det kan bli svårt att återskapa den fördelning som ett visst statsbidrag hade innan generaliseringen. I sin tur kan det leda till omfördelningseffekter som kan vara mer eller mindre svåra för kommuner och regioner att hantera.

Fyra praktiska omständigheter skapar goda förutsättningar för generalisering av riktade statsbidrag

Som vi har visat i det ovanstående har den praktiska utformningen av de befintliga riktade statsbidragen betydelse för vilka av dessa som kan anses vara lämpliga att inordna i det generella statsbidraget. Detta är ett viktigt komplementärt perspektiv till de principer som kommittén har redogjort för i avsnitt 4.2.4.

De riktade statsbidrag som, utifrån praktisk utformning, har bäst förutsättningar för att inordnas i det generella statsbidraget är enligt kommittén riktade statsbidrag som

- är permanenta eller åtminstone långvariga,
- har kommuner eller regioner som primär målgrupp,
- riktar sig till alla eller flertalet kommuner eller regioner, samt
- har en fördelning som inte avviker kraftigt från den fördelning som skulle gälla vid en generalisering av bidraget.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ett exempel på ett statsbidrag som, enligt kommittén, uppfyller dessa kriterier och har goda förutsättningar för generalisering är statsbidraget till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet.[92] Detta statsbidrag, som uppgick till cirka 2,1 miljarder kronor under 2022, var viktigt som stimulansåtgärd när maxtaxan lanserades i början 2000-talet. I dag är maxtaxan en etablerad del i hur kommunerna tar ut avgifter inom barnomsorgen. Alla kommuner tillämpar maxtaxan. Visserligen är tillämpningen av maxtaxan alltjämt frivillig för kommunerna. Om statsbidraget inordnas i det generella statsbidraget bör det därmed övervägas att tillämpningen ska göras obligatorisk för kommunerna. Kommittén bedömer dock att risken för att kommunerna skulle avvika från tillämpningen av maxtaxan vid en generalisering av statsbidraget som liten – ett sådant agerande skulle av allt att döma mötas av omfattande kritik från kommuninvånarna.

Ett tydligt exempel på riktade statsbidrag som *inte* uppfyller dessa kriterier och följaktligen har dåliga förutsättningar för generalisering är de statsbidrag som fördelas till kommunerna i egenskap av arbetsgivare inom ramen för den statliga arbetsmarknadspolitiken. Dessa riktade stöd fördelas på lika villkor till alla arbetsgivare. Det faller därför på sin egen orimlighet att resurserna i sin helhet skulle tas i anspråk av kommunsektorn.

Ett annat, mer svårbedömt exempel på ett riktat statsbidrag som inte uppfyller dessa kriterier och därmed inte bedöms vara lämpligt för generalisering, är det riktade statsbidrag som fördelas till regional kulturverksamhet.[93] Detta statsbidrag, som uppgick till knappt 1,7 miljarder kronor under 2022, är visserligen nästan att betrakta som ett sektorsbidrag till regional kulturverksamhet, som regionerna ansvar för. Men fördelningsmässigt har statsbidraget en helt annan profil än den som skulle gälla vid generalisering av statsbidraget. När det sker den här typen av kraftiga omfördelningseffekter är, enligt kommitténs bedömning, lämpligheten i en generalisering tveksam.

Slutligen vill kommittén betona att den andra punkten i uppräkningen ovan inte ska tolkas som att alla riktade statsbidrag som har andra mottagare vid sidan av kommuner och regioner *inte* har praktiska förutsättningar att inordnas i det generella statsbidraget. Till exempel bedömer kommittén alltså att även de riktade statsbidrag

[92] Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet.
[93] Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

som fördelas till såväl kommunala som enskilda huvudmän för skolan bör kunna prövas för generalisering.

Praktiska avgränsningar får konsekvenser för mängden riktade statsbidrag som kan föreslås för generalisering

Kommittén är medveten om att det finns en spänning mellan de riktade statsbidrag som har bäst praktiska förutsättningar för att inordnas i det generella statsbidraget och de riktade statsbidrag som, i kommunsektorns ögon, orsakar störst styrningsmässiga problem i den kommunala och regionala verksamheten.

Riktade statsbidrag som är enkla att generalisera ligger ofta, redan i dag, tämligen nära en generell utformning – de har breda användningsområden, riktar sig primärt till kommuner och regioner och har en fördelning som påminner om den som skulle gälla om resurserna skulle fördelas som generella bidragsmedel.

Den här typen av praktiska avvägningar får även stor påverkan på antalet riktade statsbidrag som bedöms lämpliga för generalisering. Till exempel innebär slutsatsen att avgränsa prövningen till permanenta eller åtminstone långvariga riktade statsbidrag att statsbidragsmassan krymper med en fjärdedel.

Alternativet, att *inte* ta hänsyn till den här typen av aspekter, har dock ansetts vara sämre. Det skulle leda till ett principiellt renlärigt men praktiskt orealistiskt förslag på generalisering av riktade statsbidrag. För att det förslag på vilka riktade statsbidrag som bör inordnas i det generella statsbidraget ska vara genomförbart i praktiken har kommittén bedömt det som nödvändigt att väga samman principiella och praktiska överväganden.

Det är också viktigt att komma ihåg att det förslag på principer för statens användning av riktade statsbidrag, som har utvecklats i avsnitt 4.2.4, är tänkt att vara vägledande framåt. Bara för att till exempel tidsbegränsade statsbidrag inte bedöms vara lämpliga att generalisera inom ramen för denna kommittés arbete så innebär ju det inte att staten – om kommitténs förslag får stöd i Sveriges riksdag – kommer att ha frikort att använda sig av tillfälliga statsbidrag i framtiden. Tvärtom är tanken att fördelningen av sådana riktade statsbidrag ska prövas mot de föreslagna principerna för användning av riktade bidrag. I takt med att de tidsbegränsade statsbidragen löper ut lär alltså, i detta scenario, fler riktade statsbidrag försvinna. Den

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

sammantagna effekten av kommitténs arbete med att generalisera de riktade statsbidragen kan alltså bli större på sikt än vad som uppnås momentant.

4.5 Förslag på riktade statsbidrag att inordna i det generella statsbidraget

Kommitténs förslag: Totalt 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Vilka riktade statsbidrag som omfattas framgår i detalj av bilaga 5.

Till följd av förslaget ska anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* på utgiftsområde 25 i statsbudgeten förstärkas med drygt 10,2 miljarder kronor i permanenta medel. Av dessa ska knappt 9,9 miljarder kronor anvisas till kommunerna och drygt 300 miljoner kronor anvisas till regionerna.

4.5.1 Kommittén föreslår att 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget

Utifrån de principer som har beskrivits i avsnitt 4.2.4, och de praktiska överväganden som har redogjorts för i avsnittet ovan, landar kommittén i ett förslag om totalt 17 riktade bidrag som föreslås generaliseras. En mer detaljerad beskrivning av dessa finns i bilaga 5. Men i korthet är det följande bidrag som föreslås:

- statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (inklusive bidrag för samordningsmedel),
- statsbidrag för utveckling av den prehospitala vården av patienter med psykisk ohälsa,
- statsbidrag för ökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept,
- statsbidrag för rådgivning och annat stöd i LSS,
- statsbidrag för att förebygga ofrivillig ensamhet bland äldre,
- statsbidrag för verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar,
- statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del),

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- statsbidrag till stöd för habiliteringsersättning,
- statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg om äldre,
- statsbidrag för att utveckla språk- och matematikundervisning,
- statsbidrag för omsorg på kvällar, nätter och helger,
- statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan (del som rör akutskolor),
- statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan (del som rör elevhälsa),
- statsbidrag för anställning av lärarassistenter,
- statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet, samt
- statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan.

Av de föreslagna bidragen finns tio på utgiftsområde 9 (hälsovård, sjukvård och social omsorg) samt sju på utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning). Under innevarande år uppgår storleken på bidragen till drygt 10,7 miljarder kronor. Av dessa beräknas drygt 10,2 miljarder vara permanenta medel.

I förslaget finns fem bidrag som i dag fördelas till regionerna och 12 bidrag som fördelas till kommunerna. De bidrag som fördelas till kommunerna är betydligt större. Det medför att den totala förstärkningen som förslaget ger upphov till på anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* på utgiftsområde 25 i statsbudgeten är större för kommunerna än vad den är för regionerna. Sammantaget beräknas anslaget i permanenta medel förstärkas med cirka 9,9 miljarder kronor för kommunerna och cirka 300 miljoner kronor för regionerna till följd av förslaget.

Det finns ytterligare riktade statsbidrag som, enligt kommitténs uppfattning, ter sig lämpliga att generalisera. Två konkreta exempel är statsbidraget för läxhjälp samt statsbidraget för lovskola på utgiftsområde 16. Men eftersom dessa är under utredning har kommittén avstått från att inordna dem i förslaget.[94]

Kommittén har också övervägt om den så kallade läkemedelsförmånen bör inordnas i det generella statsbidraget. Sedan 2018 finns

[94] Dir. 2023:174 *Mer obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ett förslag från Läkemedelsutredningen som redovisar hur detta skulle kunna gå till.[95] Förslaget möttes av en blandad remissopinion, där bland andra Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avstyrkte förslaget med hänvisning till att de generella statsbidragen inte är värdesäkrade över tid. Om en sådan värdesäkring skulle ske menade SKR däremot att det kunde finnas vissa fördelar med en generalisering.[96] För egen del kan kommittén konstatera att läkemedelsförmånen i dag är en överenskommelse och därmed, utifrån de föreslagna principerna, har en giltig grund för att bestå som ett riktat bidrag. Om en generalisering ska ske i framtiden är det önskvärt att staten och regionerna i så fall kommer överens om hur det borde gå till.

4.5.2 Den föreslagna generaliseringen av riktade statsbidrag får konsekvenser på flera områden

Att inordna riktade statsbidrag i det generella statsbidraget till kommunsektorn får konsekvenser på flera områden. Bland annat kan det ge upphov till omfördelningseffekter på kort och lång sikt, samt leda till konsekvenser för statens styrning av kommunsektorn. I detta avsnitt belyser kommittén ett flertal viktiga konsekvenser som regeringen bör ta i beaktande inför beslut om att eventuellt gå vidare med kommitténs förslag på generalisering av riktade bidrag.

Den föreslagna generaliseringen leder till omfördelningseffekter på kort och lång sikt

En generalisering av riktade statsbidrag kommer oundvikligen att ge upphov till omfördelningseffekter mellan kommuner och mellan regioner. I någon mening är det också en poäng med generaliseringen. Ett problem med riktade statsbidrag är ju, som vi har varit inne på, att nyttjandet ibland är ojämnt och kan spegla skillnader i vilken administrativ kapacitet en viss kommun eller region har för att söka, redovisa och följa upp statsbidrag. Denna problematik upphör om bidragen i stället ges generellt.

De omfördelningseffekter som uppstår ser dock olika ut på kort och lång sikt. För att lite förenklat exemplifiera detta använder vi oss

[95] SOU 2018:89 Tydligare ansvar och regler för läkemedel.
[96] SKL (2019): *Tydligare ansvar och regler för läkemedel.* Yttrande. Dnr: 19/00242.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nedan av statsbidraget för lärarassistenter, som är ett av de bidrag som föreslås inordnas i det generella statsbidraget.

I dag fördelas statsbidraget för lärarassistenter i huvudsak via en nyckel som baseras på elevantal i förskoleklass, grundskola och gymnasieskola.[97] Om resurserna förs över till det generella bidraget till kommuner kommer medlen (år 1) i stället att fördelas via ett enhetligt belopp per invånare. Det medför att kommuner med större andel elever i dessa skolformer än genomsnittet i riket får en relativt mindre andel av den samlade summan av bidraget jämfört med i dag. Detta slår kortsiktigt på till exempel pendlingskommuner nära storstad, eftersom dessa kommuner tenderar att ha relativt många skolbarn. Omvänt kommer framför allt landsbygdskommuner, med relativt sett färre barn i skolåldern, att få ett bättre utfall än när medlen fördelades som ett riktat bidrag.

På längre sikt kan fördelningen antas återgå och bli tämligen likartad med hur fördelningen såg ut inom ramen för det riktade statsbidraget. Detta beror på att generaliseringen av bidraget förväntas leda till ökade nettokostnader för skolan samma år som det inordnas på utgiftsområde 25. Utifrån hur kostnadsutjämningen är konstruerad, med en eftersläpning på två år, leder det (år 3) till en ökad grad av omfördelning i systemet, som framför allt gynnar kommuner som har en hög andel barn i skolåldern.

En positiv effekt av den långsiktiga omfördelning som sker inom kostnadsutjämningen är, enligt kommitténs uppfattning, att denna tar hänsyn till mer än bara volym. Kommuner som, givet en viss volym på skolverksamheten, har större förväntande behov och tyngre produktionsförutsättningar kommer då att få ett relativt bättre utfall. Det leder till en mer träffsäker resursfördelning.

Om regeringen anser att den kortsiktiga omfördelning som sker till följd av generalisering av riktade statsbidrag är olämplig kan man överväga att, under en övergångsperiod, föra resurserna från de generaliserade statsbidragen till ett särskilt anslag under utgiftsområde 25, som har en annan fördelning än den per capita-fördelning som skulle vara rådande om anslaget inordnas under anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning.* För de generaliserade statsbidrag som tidigare fördelades till skolan kan man exempelvis tänka sig en fördelning baserat på elevantal. Sedan skulle regeringen löpande kunna flytta över

[97] Fördelningen inbegriper även ett golv på 50 000 kronor för de huvudmän som, enligt fördelningsnyckel, skulle få lägre utfall än så. Detta bortser vi dock från i exemplet ovan.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

medel från detta anslag till det ordinarie anslaget över en flerårsperiod, låt säga om tre år. Detta skulle då mildra de kortsiktiga omfördelningseffekterna mellan åren.

En annan fördel med detta upplägg är att det skulle bli enklare för regeringen att i kommunikationen med kommunsektorn knyta det tidigare beloppet som fördelades i form av riktade statsbidrag till det belopp som nu i stället ska fördelas via generella bidrag. Detta kan även öka sannolikheten för att de medel som generaliseras faktiskt återinvesteras i de verksamheter som tidigare var föremål för de riktade bidragen, om det uppfattas som önskvärt.

Generalisering av riktade statsbidrag med lågt nyttjande ger upphov till en utgiftseffekt i staten

En annan konsekvens som behöver belysas av att generalisera de föreslagna statsbidragen är vilken statsfinansiell påverkan en sådan förändring kan tänkas få. En generalisering av bidrag som i dag har ett ofullständigt utnyttjande kommer nämligen att leda till en utgiftseffekt i statsbudgeten, eftersom alla medel – till skillnad från tidigare – nu kommer att fördelas ut till kommuner och regioner. Detta kan i sin tur väcka frågor om förslagets förenlighet med skrivning i kommittédirektiven om statsfinansiell neutralitet.

Av de bidrag som kommittén har föreslagit ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn var det flera som, under 2022, hade en nyttjandegrad som understeg 100 procent. Till exempel hade statsbidraget för lärarassistenter, som användes som exempel tidigare, en nyttjandegrad på cirka 88 procent. En generalisering av detta bidrag skulle därmed ge upphov till en utgiftseffekt i statsbudgeten på cirka 60 miljoner kronor.

Kommittén har förståelse för att detta, utifrån hur direktiven är skrivna, kan ses som en giltig invändning mot förslagen. Samtidigt anser vi att en väsentlig del av problematiken med riktade statsbidrag är just att resurser, som är avsedda för verksamhet i kommuner och regioner, inte fullt ut kommer dessa till del. Det är riktigt att en generalisering av vissa bidrag kommer att leda till en utgiftseffekt i statsbudgeten, men statens avsikt med dessa bidrag har ju samtidigt varit att resurserna *ska* gå ut. Att de inte gör det är en del av problemet, snarare än något som är tänkt ske. Detta bör, enligt kommitténs

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

bedömning, mildra den kritik som kan riktas mot förslaget för att vara kostnadsdrivande för staten.

Det ska också tilläggas att de kostnader som staten har för sin egen administration för de riktade statsbidragen bör kunna minska med kommitténs förslag, vilket bör kunna ha en statsfinansiellt gynnsam påverkan på sikt. Detta gäller förstås allra särskilt de riktade statsbidrag föreslås inordnas i det generella statsbidraget, men även i bredare bemärkelse utifrån de förslag på principer och utformningskriterier som kommittén lämnar.

Med förslaget tappar staten en del av sin styrning

Utöver den utgiftseffekt som har beskrivits ovan påverkar förslaget också staten styrningsmässigt. Flera av de riktade statsbidrag som ingår i förslaget är sådana vars syfte är att påverka de prioriteringar som kommuner och regioner gör mellan och inom sina verksamheter. De riktade statsbidragen är således, som kommittén har beskrivit i kapitlet, en del i styrningen av kommunsektorn.

Om dessa statsbidrag upphör tappar även staten en del av den styrning som är associerad med bidragen. Detta beror på att staten inte kan styra användningen av generella bidrag på samma sätt som man kan med riktade bidrag. I sin tur innebär det att staten förlorar kontrollen inte bara över vilken specifik aktivitet (t.ex. anställning av lärarassistenter) som resurserna finansierar, utan även till vilken verksamhet resurserna går (t.ex. skolan).

Kommittén vill betona att detta i någon mening är själva poängen med en generalisering – att kommuner och regioner självständigt, inom ramen för det kommunala självstyret, ska kunna ta ett större ansvar för att prioritera i och utforma sina verksamheter. I den mån regeringen uppfattar att det ändå är problematiskt att staten tappar en del av sin styrning vill kommittén påminna om att flera av de statsbidrag som kommittén föreslår ska inordnas i det generella statsbidraget är sådana som har funnits under lång tid. Den styrningseffekt som de har medfört har därmed, i de flesta fall, haft lång tid på sig att sätta sig i verksamheterna. Risken för att en generalisering skulle omintetgöra all den styrning som tidigare var förknippad med de riktade bidragen bör således inte överdrivas.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Man bör, enligt kommitténs uppfattning, inte heller ha en övertro på vilken betydelse enskilda riktade statsbidrag har för de lokala prioriteringarna på lång sikt i kommunsektorn. Mycket tyder på att styrningseffekten är avtagande över tid. På kort sikt kan staten styra kommunernas prioriteringar genom att använda riktade bidrag i stället för generella bidrag. Men om ett riktat bidrag finansierar ordinarie verksamhet i kommunsektorn kommer staten ha svårare att upprätthålla avsikten med bidraget om denna inte ligger i linje med kommuners och regioners egna intentioner. Kommuner och regioner kommer då att kunna anpassa sin budgetering till en ny kostnadsbild, där en del av ambitionen finansieras av riktade bidrag, och en annan del finansieras av egna skattemedel.

Med det sagt finns exempel på riktade statsbidrag som ingår i kommitténs förslag, där regeringen kan överväga att stärka den statliga styrningen på andra sätt för att kompensera för den förlust i styrning som generaliseringen av de riktade statsbidragen innebär. Det rör, som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.4, främst statsbidraget för maxtaxa. Eftersom tillämpningen av maxtaxan formellt sett är frivillig för kommunerna är statsbidraget i dag det enda styrmedlet som staten har för att säkerställa tillämpningen. I ett scenario där detta bidrag generaliseras bör regeringen därför överväga att lagstifta om maxtaxan.

Konsekvenser kan även uppstå för enskilda aktörer

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 4.4.1 kan en generalisering av riktade statsbidrag, som i dag fördelas till såväl kommunala som enskilda huvudmän inom skolan, leda till en förändrad resurssituation för de enskilda huvudmännen. I vilken utsträckning detta skulle ske i praktiken är svårt att förutsäga.

Detta beror på att effekten för de enskilda huvudmännen vid en generalisering av riktade statsbidrag är avhängig kommunernas resurssättning av sin egen skolverksamhet. Om kommunerna återför tillskottet i skolverksamheten blir situationen jämförbar med i dag, åtminstone på totalen, eftersom skolpengen går upp. Men om kommunerna skulle göra en annorlunda prioritering av resursbehoven, och till exempel allokera en del av de nya resurserna i äldreomsorgen, så skulle enskilda huvudmän kunna se sin totala finansiering minska.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Hur kommunerna skulle fördela resurserna mellan olika kommunala verksamheter är svårt att sia om.

I det här fallet bedömer dock kommittén att risken är obefintlig för att enskilda huvudmän, som kollektiv betraktat, skulle möta stora svängningar i sin resurssituation till följd av en generalisering av de föreslagna bidragen. Totalt är det fyra av de föreslagna bidragen på skolområdet som riktar sig till både kommunala och enskilda huvudmän. Under 2022 gav dessa bidrag ett resurstillskott till enskilda huvudmän på cirka 110 miljoner kronor.[98] Detta kan jämföras med de enskilda huvudmännens intäkter från kommuners köp av huvudverksamhet, som samma år uppgick till nästan 34 miljarder kronor för skolformerna förskoleklass, grundskola och gymnasieskola.[99] Det innebär att de ifrågavarande statsbidragen motsvarade drygt 0,3 procent av de enskilda huvudmännens intäkter från kommunerna. Även om kommunerna inte skulle återföra en enda krona av de generaliserade bidragen till skolan är alltså den potentiella resurspåverkan marginell för enskilda huvudmän.

Förskoleklass, grundskola och gymnasieskola utgör vidare en av de centrala verksamhetsgrenarna i kommunsektorn och sett till kommunernas totala driftskostnader står verksamheterna för nästan 30 procent. Det får därmed betraktas högst osannolikt att skolan inte skulle tillföras medel som ett resultat av den föreslagna generaliseringen. Dessutom kommer det av allt att döma finnas en förväntan och ett tryck på kommunerna att så ska ske. Inte minst från föräldrar, lärarkår och från de enskilda huvudmännen själva.

Samtidigt kommer det sannolikt finnas många exempel på olika sätt att hantera frågan bland landets 290 kommuner. Beroende på hur stor andel av de totala intäkterna som utgörs av de ifrågavarande statsbidragen kan också olika enskilda huvudmän komma att påverkas olika mycket. Men på det stora hela vill kommittén tona ner risken för att enskilda huvudmän skulle få en tydligt förändrad resurssituation till följd av förslaget.

[98] Skolverket (2023): *Lämnade bidrag per huvudmannatyp 2022.*
[99] SCB (2023): *Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.6 Konsekvenser av ett sektorsbidrag till skolan

Vid sidan av uppdraget att föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget ska kommittén också enligt direktiven analysera vilka konsekvenser ett större sektorsbidrag till skolan skulle få för det generella statsbidraget, utjämningssystemet och kommunernas finansiering. Kommittén ska vidare redovisa vilka förändringar i dessa system som skulle vara nödvändiga för att kunna införa ett sektorsbidrag till skolan.

I detta avsnitt analyserar vi dessa frågor. På grund av vissa oklarheter när det gäller vilken utformning ett eventuellt sektorsbidrag skulle ha har det endast varit möjligt att lämna övergripande bedömningar i avsnittet.

4.6.1 Frågan om ett sektorsbidrag till skolan har behandlats av flera utredningar de senaste åren

Under det senaste decenniet har flera utredningar på skolområdet föreslagit att ett så kallat sektorsbidrag bör införas. Ett sektorsbidrag innebär att staten riktar resurser till en viss sektor – i det här fallet skolan – men att mottagarna av resurserna får använda dessa fritt utifrån lokala prioriteringar och behov. Konstruktionen är således ett slags hybrid mellan ett riktat och ett generellt statsbidrag.

Till exempel bedömde 2015 års skolkommission att det generellt sett fördelas medel till skolan med för liten hänsyn till socioekonomiskt betingade skillnader i elevunderlaget. Kommissionen föreslog därför att ett sektorsbidrag för att nationellt finansiera skolan skulle utredas.[100] Även Likvärdighetsutredningen bedömde att staten på sikt borde ta ett större ansvar för skolans finansiering genom införandet av ett sektorsbidrag och föreslog att denna fråga skulle utredas vidare.[101] På senare tid har också Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan redovisat förslag i riktning mot ett sektorsbidrag för skolan.[102]

[100] SOU 2017:35 *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet.*
[101] SOU 2020:28 *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.*
[102] SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4.6.2 Ett sektorsbidrag till skolan kan betyda flera saker

Utifrån kommittédirektiven är det inte helt tydligt vad som avses med ett större sektorsbidrag till skolan. De utredningar som hänvisas till i direktiven skiljer sig i vissa avseenden i sin syn på utformningen av ett sådant bidrag. Innan vi analyserar möjliga konsekvenser av ett sektorsbidrag behöver vi därför försöka fastställa vad som menas med ett sektorsbidrag till skolan.

Mellan 1991 och 1993 fanns ett sektorsbidrag till skolan

I samband med kommunaliseringen beslutade riksdagen om ett nytt statsbidragssystem för grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen.[103] Genom det nya systemet infördes ett så kallat sektorsbidrag till skolan. Sektorsbidraget ersatte det stora antal specialdestinerade statsbidrag som tidigare hade riktats till specifika delar inom skolverksamheten. Syftet med sektorsbidraget var att ge kommunerna ekonomiska förutsättningar att bedriva en likvärdig skolverksamhet, utan att styra hur resurserna skulle användas. Kommunerna kunde alltså fritt, utifrån lokalt identifierade behov, använda sektorsbidraget för olika ändamål inom skolan.

Sektorsbidraget betalades ut gemensamt för grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen, men beräknades separat efter olika beräkningsmodeller per skolform. En viktig utgångspunkt var att sektorsbidraget skulle förenkla tilldelningen av statliga resurser och vila på strukturella och demografiska faktorer som kommunerna inte kunde påverka. Därmed byggde beräkningsmodellerna i hög grad på schabloner.

Sektorsbidraget mellan 1991 och 1993 hade formellt sett ingen koppling till några specifika kostnadsposter i skolverksamheten. Storleksmässigt uppgick det dock till samma nivå som de ackumulerade tidigare statsbidragen till skolan. Dessa hade i sin tur samband med främst undervisningskostnaden, där lönekostnaden för lärare ingick som största del.

[103] Prop. 1990/91:18 *Ansvaret för skolan*. Bet. 1990/91:UbU4, rskr. 1990/91:76.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

2015 års skolkommission föreslog att förutsättningarna för ett större sektorsbidrag skulle utredas vidare

Idén om ett sektorsbidrag till skolan fick förnyad uppmärksamhet när 2015 års skolkommission i sitt slutbetänkande föreslog att förutsättningarna för ett sådant borde utredas vidare.[104] Bakgrunden var enligt kommissionen stora skillnader i kommunernas tilldelning av resurser till skolan och att dessa skillnader endast i begränsad omfattning följde av skillnader i elevernas förutsättningar sett till socioekonomiska faktorer. Även fördelningen av resurser till skolenheter på socioekonomiska grunder bedömdes vara svag.

Kommissionen lämnade inga detaljerade förslag om utformningen av ett eventuellt sektorsbidrag. Detta ansåg kommissionen behövde utredas vidare. Däremot exemplifierade man med att ett sektorsbidrag kunde utgå för undervisning och elevhälsa, alternativt för hela skolverksamheten.

Kommissionens uppdrag omfattade skolformerna förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. När det gällde gymnasieskolan lämnade dock Skolkommissionen en separat bedömning om att det var nödvändigt med ett starkare nationellt ansvar för gymnasieskolans finansiering, dimensionering och lokalisering. Mot bakgrund av detta tillsatte regeringen en utredning i syfte att ta fram en regionalt baserad modell för finansiering och styrning av gymnasieskolan, med utgångspunkt från ett starkare nationellt ansvar.[105] Denna utredning, den så kallade planerings- och dimensionseringsutredningen, valde dock inte att gå vidare med några genomgripande förslag beträffande gymnasieskolans finansiering, till exempel i form av sektorsbidrag.[106]

Likvärdighetsutredningen bedömde att staten på sikt borde införa ett större statligt sektorsbidrag till skolan

Likvärdighetsutredningen bedömde att staten på sikt borde ta ett ökat ansvar för skolans finansiering genom införandet av ett större statligt sektorsbidrag.[107] Sektorsbidraget skulle, enligt utredningen, omfatta förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan, samt eventuellt även

[104] SOU 2017:35 *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet.*
[105] Dir. 2018:17 *Planering och dimensionering av gymnasial utbildning.*
[106] SOU 2020:33 *Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning.*
[107] SOU 2020:28 *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

andra skolformer liksom fritidshemmet, och finansiera undervisningen och möjligen andra kostnadsposter i dessa skolformer. Andra viktiga aspekter av det tänkta sektorsbidraget var att det skulle beräknas per huvudman och vara socioekonomiskt viktat. Vidare skulle sektorsbidraget endast kunna användas till kostnader i skolväsendet. Den närmare utformningen av sektorsbidraget bedömdes dock behöva utredas vidare.

Som framgår av beskrivningen ovan var inte heller Likvärdighetsutredningens förslag till sektorsbidrag tydligt i alla avseenden. I synnerhet när det gäller sektorsbidragets storlek, både i fråga om vilka skolformer och vilka kostnadsposter som omfattas, öppnade utredningen för många olika varianter. I betänkandet gav dock utredningen några fingervisningar om utformningen av sektorsbidraget utifrån en lägsta tänkbar nivå. Då landade utredningen i att sektorsbidraget åtminstone bör omfatta kostnadsslagen undervisning och lärverktyg i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Kommunerna skulle därmed fortsatt vara ansvariga för skolmåltider, lokaler och elevhälsa, liksom delar av de kostnader som ingår i posten övrigt. Kommunerna skulle även fortsättningsvis vara ansvariga för att finansiera dessa delar för fristående skolor. En ytterligare aspekt av det tänkta sektorsbidraget var enligt utredningen att resurserna inom ramen för bidraget bara skulle få användas till att finansiera kostnader för de delposter som ligger under statens finansieringsansvar. I exemplifieringen ovan innebär det alltså endast undervisning och lärverktyg.

Vid sidan av ett större sektorsbidrag i enlighet med ovan föreslog Likvärdighetsutredningen att ett mindre sektorsbidrag skulle införas på kort sikt. Ett sådant mindre sektorsbidrag skulle, enligt förslaget, utgöras av majoriteten av de befintliga stimulansbidragen till skolväsendet. Dessa bidrag skulle läggas samman i ett enda socioekonomiskt viktat statsbidrag för att stödja skolverksamheten och stimulera skolutveckling utifrån lokala behov och prioriteringar. Varje skolhuvudman med verksamhet förskoleklass, grundskola och grundsärskola skulle kunna beviljas bidrag under förutsättning att de sammanställer en treårig handlingsplan för att stärka likvärdighet och undervisningskvalitet. Ett ytterligare krav var att handlingsplanen skulle följas upp och redovisas. Vilka av dagens statsbidrag som skulle införlivas i sektorsbidraget skulle, enligt utredningen, föreslås av Skolverket. Men utredningen lyfte särskilt fram stimulansbidragen som lämpliga och kostnadsersättningar som olämpliga. Med detta sagt

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

resonerade utredningen även om att det kan finnas stimulansbidrag som alltjämt bör ligga utanför sektorsbidraget under förutsättning de ges för insatser som har större kollektiv nytta än vad de har för den enskilda huvudmannen. Som exempel lyfte utredningen statsbidrag för kompetensutveckling av lärare. Detta resonemang ligger i linje med hur kommittén har resonerat om vissa riktade statsbidrag med så kallade positiva externaliteter (se avsnitt 4.2.3).

Förstatligandeutredningen utvecklade en skalbar modell för statlig finansiering av grundskolan och gymnasieskolan

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan, den så kallade förstatligandeutredningen, beskrev två alternativ för hur staten kan stärka sitt ansvar för skolan.[108] Det första alternativet innebar ett fullgånget förstatligande av den offentliga skolan, där staten skulle ta över huvuddelen av kommunernas ansvar både som styraktörer inom de lokala skolsystemen och som huvudmän för de offentliga skolorna och komvux. I alternativet skulle kommunernas ansvar för skolan upphöra med undantag för ett mindre antal uppgifter, så som skolskjuts och samordning av insatser vid problematisk frånvaro i grundskolan. Därmed skulle även, med undantag för dessa uppgifter, kommunernas finansieringsansvar för skolan upphöra.

Det andra alternativet gick ut på att staten skulle stärka sitt ansvar betydligt jämfört med i dag, men utan att ta över huvudmannaskapet för de offentliga skolorna och komvux. På samma sätt som i det första alternativet skulle styrningen – inklusive de styruppgifter som i dag ligger på kommunerna – i stor utsträckning samlas i staten, men driften av de offentliga skolorna och arbetsgivaransvaret för den offentliga skolpersonalen skulle ligga kvar på kommunerna.

När det gäller finansieringen av skolan bedömde utredningen i det andra alternativet, där kommunerna bibehåller en del av ansvaret för skolan, att staten borde ta över ansvaret för resursfördelningen till de enskilda huvudmännen. Utredningen underströk dock att detta inte nödvändigtvis är samma sak som att staten finansierar de enskilda huvudmännen. Snarare skulle det kunna handla om att staten fastställer ersättningen till enskilda huvudmän i form av reglering. Beträffande statens ansvar för finansieringen av kommunala skolor i detta alter-

[108] SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nativ skisserade utredningen fyra olika varianter på hur statens ansvar skulle kunna stärkas:

1. Staten finansierar och fördelar resurser till skolan på samma sätt som vid ett fullgånget förstatligande, med nationella resursfördelningsmodeller för olika skolformer.
2. Staten anger bindande miniminivåer för tilldelningen av resurser.
3. Staten inrättar ett sektorsbidrag för undervisningskostnaderna.
4. Staten förstärker kunskapsbidraget (f.d. likvärdighetsbidraget) och breddar det till att omfatta fler skolformer.

Även Förstatligandeutredningen tog alltså upp lösningen med ett sektorsbidrag för undervisningskostnaderna. Utredningen beskrev sektorsbidraget som en nivåjusterad variant av de föreslagna nationella resursfördelningsmodellerna som skulle tillämpas vid ett fullgånget förstatligande, för att ta hänsyn till att kostnaderna för undervisning bara utgör en delmängd av de totala kostnaderna. I grunden handlade det följaktligen om samma modeller, fast anpassade för att motsvara undervisningskostnadernas andel av de totala kostnaderna för skolan. Utredningen beräknade att ett sektorsbidrag av det här slaget till den kommunala grundskolan (exkl. enskilda huvudmän) skulle ha uppgått till cirka 61,4 miljarder kronor under 2020. För den kommunala gymnasieskolan var motsvarande belopp 17,3 miljarder kronor under 2020.[109]

I likhet med tidigare beskrivna utredningar öppnade även Förstatligandeutredningen för att andra kostnadsposter skulle kunna läggas in i sektorsbidraget. Närmast till hands låg enligt utredningen kostnaderna för elevhälsa och lärverktyg, som bägge bedömdes utgöra viktiga förutsättningar för undervisningen.

En nationell skolpengsnorm är under utredning

Mot bakgrund av förslagen från förstatligandeutredningen tillsatte regeringen under hösten 2023 en utredning för att ta fram en nationell skolpengsnorm.[110] Utredningen ska föreslå ett system för resursfördelning för bland annat grundskolan och gymnasieskolan som bygger på att staten beräknar ett golv för hur mycket resurser varje

[109] SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag.*
[110] Dir. 2023:153 *En nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kommun minst ska tilldela sin egen skolverksamhet, samt vad ersättningen till varje enskild huvudman minst ska vara.

Som konstruktion betraktat handlar detta, enligt kommitténs bedömning, snarare om en reglering av miniminivåer för resurstilldelningen till skolan än om ett sektorsbidrag. Det är tänkbart att även en nationell skolpengsnorm kan få påverkan på exempelvis kostnadsutjämningen för kommuner, i synnerhet på delmodellen för förskoleklass och grundskola samt för gymnasieskola (se kapitel 6). En viktig skillnad jämfört med ett fullskaligt sektorsbidrag är dock att en nationell skolpengsnorm inte innebär att staten tar över finansieringsansvaret för skolan. Detta gör det troligt att det, även med nationell skolpengsnorm, kommer att finnas ett behov av en stark kostnadsutjämning för skolan. Verksamheten kommer fortfarande att kosta olika mycket i olika kommuner på grund av strukturella förutsättningar bortom enskilda kommuners kontroll. Utan en omfördelande mekanism skulle de ekonomiska villkoren för driften av skolan skilja sig påtagligt mellan kommuner. Grunden för en mellankommunal kostnadsutjämning påverkas således inte av en nationell skolpengsnorm. Utifrån direktiven är detta dock en fråga som ligger utanför kommitténs uppdrag och behandlas därför inte vidare här.

4.6.3 Konsekvenserna av ett sektorsbidrag till skolan är avhängiga utformningen av bidraget

Kommitténs bedömning: Konsekvenserna av ett sektorsbidrag till skolan för det generella statsbidraget, utjämningsystemet och för kommunsektorns finansiering i sin helhet är avhängiga utformningen av bidraget. Utan närmare förtydliganden i detta avseende är det svårt att beräkna exakta konsekvenser.

Ett sektorsbidrag till skolan som endast innebär en sammanläggning av de befintliga riktade statsbidragen till skolan får sannolikt marginell påverkan. Ett sådant sektorsbidrag leder till en utgiftseffekt i staten, men stärker samtidigt kommunernas ekonomiska förutsättningar att finansiera skolverksamheten utan att påverka systemet för kommunalekonomisk utjämning.

Ett sektorsbidrag som utgår för undervisningskostnaden i skolan får sannolikt stor påverkan. Ett sådant sektorsbidrag behöver finansieras antingen genom kvittningar mot anslaget 1:1 *Kommu-*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nalekonomisk utjämning inom utgiftsområde 25 i statsbudgeten, eller genom en skatteväxling mellan staten och kommunerna. Utöver att påverka kommunernas finansiering får ett sektorsbidrag som utgår för undervisningskostnaden konsekvenser för kostnadsutjämningen för skolan. Framför allt påverkas de merkostnadskomponenter som helt eller delvis är inriktade på kostnadsslaget undervisning i de olika delmodeller som berörs av ett sektorsbidrag till skolan.

Ett sektorsbidrag till skolan som utgår för att finansiera skolverksamheten i sin helhet kräver av allt att döma en skatteväxling mellan staten och kommunerna. Vidare innebär ett sektorsbidrag av det här slaget att kostnadsutjämningen för de verksamheter som berörs av sektorsbidraget blir överflödig. I stället blir det en fråga för den statliga resursfördelningen att kanalisera medel på ett sådant sätt att det säkerställer likvärdiga förutsättningar för skolverksamheten var än i landet den bedrivs. Om skatteväxlingen sker neutralt mellan staten och kommunerna kommer kommunsektorn som helhet inte att påverkas resultatmässigt av förändringen. Däremot kan vissa effekter för enskilda kommuner uppstå beroende på hur staten väljer att kompensera sig för sitt övertagna finansieringsansvar.

Kommittén analyserar tre varianter av ett möjligt sektorsbidrag

Som har framgått av ovanstående avsnitt finns det ingen entydig definition av vad som är sektorsbidrag till skolan och vilken utformning det skulle ha. Detta utgör en svårighet för kommittén när det gäller att analysera vilka konsekvenser ett större sektorsbidrag till skolverksamhet skulle få för det generella statsbidraget, utjämningssystemet och för finansieringen av kommunsektorn i sin helhet, samt vilka förändringar som är nödvändiga för att kunna införa ett större sektorsbidrag.

Utifrån exemplen ovan är det emellertid möjligt att urskilja några gemensamma drag som skulle kunna tjäna som utgångspunkt för kommitténs analyser. Om man föreställer sig en skala från en minsta till en största utformning av ett sektorsbidrag till skolan framstår följande punkter som särskilt relevanta att analysera:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

1. en mindre variant som innebär en sammanläggning av majoriteten av dagens riktade statsbidrag till skolan,
2. en medelstor variant som utgår för undervisningskostnader, samt
3. en stor variant som utgår för hela skolverksamheten.

Alla andra varianter på sektorsbidrag, utifrån beskrivningarna ovan, ligger någonstans på den skalan. Med nedslag i dessa tre punkter borde därmed kommittén kunna uppfylla uppdraget att analysera konsekvenser av sektorsbidrag för skolverksamhet.

Små konsekvenser av ett mindre sektorsbidrag till skolan

Ett mindre sektorsbidrag till skolverksamhet som utgörs av en sammanläggning av de befintliga riktade statsbidragen är i teknisk mening bara en omläggning av det statliga stödet till skolan. Det är inget som i grunden förändrar kommunsektorns ekonomiska förutsättningar i finansieringen av skolan. Med en sådan ansats påverkas inte ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna. Inte heller växlas några resurser mellan dessa sektorer.

Detta gör sammantaget att konsekvenserna för det generella statsbidraget, utjämningssystemet och för finansieringen av kommunsektorn bedöms vara små. Vi bedömer följaktligen inte heller att det krävs några särskilda förändringar i systemet för att den här typen av sektorsbidrag skulle kunna införas.

Det är emellertid troligt att ett sektorsbidrag av den här karaktären kommer att ha ett högre samlat statsbidragsutnyttjande än flera av de ingående bidragen. I den mån detta realiseras kommer det, i enlighet med hur kommittén har resonerat i avsnitt 4.5, att leda till en utgiftseffekt i statsbudgeten och stärkta ekonomiska förutsättningar för kommunernas finansiering av skolan.

Ett sektorsbidrag som utgår för undervisningskostnader skulle få stor påverkan på utjämningssystemet

Ett sektorsbidrag som utgår för undervisningskostnader i skolan skulle, enligt kommitténs bedömning, få stor påverkan på utjämningssystemet. Under 2022 utgjorde kostnaderna för undervisning i grund-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

skolan cirka 54 procent av de totala kostnaderna för verksamheten.[111] Bara för grundskolans del innebär detta att sektorsbidragets totala storlek under samma år skulle ha behövt uppgå till nästan 77 miljarder kronor. Även om sektorsbidraget inte skulle omfatta alla kostnadsslag inom skolverksamheten handlar det alltså om betydande belopp.

I ett scenario där staten tar över kommunernas kostnader för undervisningen skulle staten naturligtvis behöva kompensera sig för detta. Ett första steg i denna finansiering är att använda de befintliga riktade statsbidragen, som ju staten redan är besittning av. Men även om man räknar med dessa resurser skulle det tillkommande finansieringsbehovet vara stort. Om vi fortsätter exemplet med grundskolan under 2022 skulle finansieringsbehovet efter avdrag för de riktade statsbidragen vara omkring 65 miljarder kronor.

Kommittén bedömer att det finns två övergripande vägar för staten att komma i besittning av de resurser som krävs för att finansiera ett sektorsbidrag av den här storleken. Antingen genom kvittningar mot anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 i statsbudgeten, eller genom en skatteväxling mellan staten och kommunerna.

Den första vägen med kvittningar inom utgiftsområde 25 är möjlig både i teorin och i praktiken, men leder till stora förändringar i det samlade utfallet för kommuner i den kommunalekonomiska utjämningen. Under 2022 fanns drygt 107 miljarder kronor anvisat till kommunerna på anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Om staten kompenserar sig för sitt tillkommande ansvar genom att minska anslagets storlek med det framräknade finansieringsbehovet innebär det att anslaget detta år skulle ha krympt till omkring 42 miljarder kronor. Under det förenklade antagandet att inga andra förändringar sker i systemet hade då alla kommuner fått en negativ förändring av sitt samlade utfall med 6 264 kronor per invånare. Detta hade också lett till att antalet avgiftsbetalare i systemet hade ökat, från 9 till 25 kommuner i simuleringen för 2022.

Den andra vägen för staten att komma i besittning av de resurser som krävs för att finansiera ett sektorsbidrag i den här storleksordningen är enligt kommittén en skatteväxling mellan staten och kommunerna. En sådan skatteväxling skulle innebära att staten ökar sin utdebitering av skatt samtidigt som kommunerna minskar sin. Hur

[111] Skolverket (2023): *Tabell 1: Kostnader för samtliga verksamheter inom fritidshem, annan pedagogisk verksamhet, skola och vuxenutbildning 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

detta skulle påverka kommunerna är svårt att förutsäga eftersom varken regeringen eller tidigare utredningar har definierat hur en sådan skatteväxling skulle gå till. I nästa delavsnitt resonerar dock kommittén övergripande om denna fråga.

För kommunerna som kollektiv spelar det egentligen ingen roll hur staten väljer att kompensera sig för sitt tillkommande finansieringsansvar, så länge den ekonomiska regleringen till följd av det nya ansvarsförhållandet sker neutralt mellan staten och kommunerna. Kommunerna blir visserligen av med betydande intäkter, men befrias samtidigt från motsvarande kostnader. Resultatmässigt påverkar detta inte sektorn som helhet. Däremot kan det, som kommittén beskriver i kommande delavsnitt, uppstå vissa ekonomiska effekter för enskilda kommuner.

Det är inte kommitténs uppgift att värdera om en skatteväxling eller kvittningar inom utgiftsområde 25 är mest ändamålsenligt för att staten ska kunna införa ett sektorsbidrag av det här slaget till skolan. Ett perspektiv som kommittén vill skicka med är dock att kommuner som betalar in i utjämningssystemet generellt tenderar att vara mer kritiska till systemet som helhet, jämfört med kommuner som mottar resurser därifrån. En utveckling mot allt fler avgiftsbetalare i utjämningssystemet riskerar därmed att skada legitimiteten i kommunsektorn för systemet på sikt.

Utöver att påverka kommunsektorns finansiering skulle ett sektorsbidrag som utgår för undervisningskostnaderna få betydande påverkan på kostnadsutjämningen för kommuner. Detta system beskrivs mer i detalj i kapitel 6. Om vi återigen använder grundskolan som exempel gör kommittén bedömningen att ett sektorsbidrag av det här slaget framför allt skulle påverka de merkostnadskomponenter som helt eller delvis är inriktade på kostnadsslaget undervisning. Till exempel har kommittén svårt att se att det skulle finnas en fortsatt grund för komponenten för modersmålsundervisning om staten skulle ta över finansieringen av undervisningskostnaderna från kommunerna. Denna komponent bör således tas bort om den här typen av sektorsbidrag införs. I stället bör det vara en fråga för fördelningen av sektorsbidraget att kompensera för skillnader mellan huvudmän när det gäller antal elever som förväntas delta i modersmålsundervisning.

I andra fall kan gränsdragningen vara lite svårare eftersom en viss merkostnadskomponent kan ha flera syften. Ett exempel på det är gleshetsersättningen i delmodellen för grundskolan, vars syfte är att

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kompensera merkostnader för små skolor och skolskjuts. Denna har alltså bara delvis en koppling till undervisningskostnaden. Här bedömer kommittén att det är rimligt att komponenten kvarstår, men att formen för kompensationen måste ses över för att spegla det nya ansvarsförhållandet när det gäller kostnaderna för skolan. Till exempel är det troligt att kostnaderna för skolskjuts skulle behöva uppvärderas i det index som ligger till grund för ersättningen.

På ungefär samma sätt går det att resonera om kompensationen för strukturellt löneläge. Även om det bör ankomma på staten i ett sådant här scenario att fördela resurser till undervisningen på ett sätt som tar höjd för löneskillnader i kommuner, så kommer det fortsatt att finnas grund för en kompensation i delmodellen för de personalgrupper som inte ingår i kostnadsslaget undervisning. Däremot kommer verksamhetens lönekostnadsandel att behöva skrivas ner kraftigt. Kommittén bedömer således att komponenten kan behållas, men att den behöver förändras för att vara relevant.

När det gäller åldersersättningen bedöms ingen förändring vara nödvändig, eftersom nivån på denna ersättning varierar med nettokostnaden per elev i riket. En naturlig följd av att staten tar över en stor del av de kommunala kostnaderna för skolan är att nettokostnaden per elev i riket går ner. På så sätt sker en automatisk anpassning till nya ansvarsförhållanden i komponenten.

Övriga komponenter när det gäller den befintliga delmodellen för grundskola, det vill säga ersättningarna för befolkningsförändringar, bedöms inte påverkas av ett sektorsbidrag som utgår för undervisningskostnader, eftersom dessa framför allt har koppling till lokalkostnaderna för skolverksamheten.

Ett sektorsbidrag som utgår för hela skolverksamheten skulle göra kostnadsutjämningen för skolan överflödig

Under 2022 uppgick de totala nettokostnaderna för grundskolan till cirka 129 miljarder kronor. Det är över 20 miljarder kronor mer än vad som fanns anvisat på hela anslaget för kommunalekonomisk utjämning för kommuner under samma år.[112] Det bör noteras att detta alltså endast inbegriper kostnaderna för grundskola. Om man skulle

[112] Finansdepartementet (2021): *Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende anslagen 1:1, 1:2, 1:3 och 1:5 inom utgiftsområde 25.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

lägga till kostnaderna i de andra skolformerna skulle differensen mot det generella statsbidraget växa ytterligare.

Ett sektorsbidrag i den här storleksordningen skulle därför, enligt kommitténs bedömning, kräva en skatteväxling mellan staten och kommunerna, där staten ökar sin utdebitering av skatt samtidigt som kommunerna minskar sin. Denna bedömning delas också av tidigare utredningar som har analyserat frågan.[113]

Hur en skatteväxling skulle påverka kommunsektorns finansiering är svårt att sia om utan närmare kunskap om hur en sådan skatteväxling skulle gå till. Några ytliga reflektioner är dock möjliga att göra. Å ena sidan är det uppenbart att kommunerna skulle fråntas betydande intäkter. Under 2022 summerade nettokostnaderna för grundskolan till knappt 20 procent av kommunernas intäkter från skatt och generella statsbidrag. Å andra sidan skulle kommunerna också bli av med kostnaderna för den enskilt största kommunala verksamheten på riksnivå. Om skatteväxlingen sker neutralt mellan staten och kommunerna borde dessa rörelser, åtminstone på riksnivå, ta ut varandra. Resultatmässigt borde alltså inte kommunsektorn som helhet, och därför inte heller resurserna för andra kommunala verksamheter, påverkas av en sådan skatteväxling.

I ett scenario där staten övertar alla kostnader för skolan blir också kostnadsutjämningen för de verksamheter som berörs av sektorsbidraget överflödig. I stället blir det en fråga för den statliga resursfördelningen att kanalisera medel på ett sådant sätt att det säkerställer likvärdiga förutsättningar för skolverksamheten var än i landet den bedrivs. Rimligtvis bör detta föranleda att fördelningen av sektorsbidraget måste införliva faktorer som i dag kompenseras för inom ramen för kostnadsutjämningen för skolan.

För en enskild kommun innebär detta sammantaget att tre ekonomiska effekter uppstår till följd av införandet av ett sektorsbidrag som utgår för hela skolverksamheten:

- kommunen får en positiv inkomsteffekt av att befrias från finansieringsansvaret för skolverksamheten,
- kommunen får en negativ eller positiv inkomsteffekt av att mista de tillägg eller avdrag som har fördelats i de delmodeller i kostnadsutjämningen som upphör, samt

[113] Se t.ex. SOU 2022:53 *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- kommunen får en negativ inkomsteffekt av att staten måste kompensera sig för sitt finansieringsansvar för skolan.

Även om dessa rörelser på riksnivå, som kommittén har varit inne på, tar ut varandra kan enskilda kommuner påverkas på olika sätt beroende på förhållandet mellan kommunernas faktiska kostnader före införandet av ett sektorsbidrag och hur staten väljer att kompensera sig för det övertagna finansieringsansvaret.

I det nedanstående illustrerar vi denna effekt utifrån ett matematiskt exempel som utgår från följande variabler:

- K = *Kommunens nettokostnad (kr/inv).*
- S = *Kommunens standardkostnad (kr/inv).*
- E = *Kommuners ersättning i kostnadsutjämningen (kr/inv).*
- K_R = *Rikets nettokostnad (kr/inv).*
- S_R = *Rikets standardkostnad (kr/inv).*

Definitionsmässigt gäller då även följande:

- $E = S - S_R$.
- $S_R = K_R$

Om vi för enkelhets skull antar att staten kompenserar sig för sitt övertagna finansieringsansvar för skolan på samma nivå i kronor per invånare i alla kommuner, med en skatteväxling som motsvarar rikets nettokostnad per invånare (K_R), så uppstår följande effekter:

- Kommunen får en positiv inkomsteffekt, K, på grund av att kostnadsansvaret för skolan har flyttat till staten.
- Kommunen får en positiv eller negativ inkomsteffekt, E, på grund av tilläggen eller avdragen i kostnadsutjämningen upphör.
- Kommunen får en negativ inkomsteffekt, K_R, på grund av att staten måste kompensera sig för sitt övertagna ansvar.

Nettoeffekten i varje kommun blir då

- $K - E - K_R$

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Eftersom E definitionsmässigt är samma sak som $S - S_R$ och $S_R = K_R$ kan denna nettoeffekt skrivas som

- $K - (S - K_R) - K_R = K - S$

Detta innebär att nettoeffekten för enskilda kommuner, i det här förenklade scenariot, varierar med det kostnadsmässiga utgångsläget för skolan i kommunerna. I kommuner där nettokostnaderna är större än standardkostnaden ($K > S$) uppstår en positiv effekt av att staten tar över finansieringsansvaret för skolan. Dessa kommuner får därmed mer resurser till andra verksamheter. Omvänt gäller att effekten är negativ i kommuner där nettokostnaden är mindre än standardkostnaden ($K < S$). I dessa kommuner blir det då mindre resurser över till andra kommunala verksamheter.

Det ska understrykas att exemplet ovan är känsligt för antagandet om hur staten väljer att kompensera sig för sitt tillkommande finansieringsansvar för skolan. Om staten skulle kompensera sig på något annat sätt kan andra effekter uppstå. Exemplet ska bara ses som en illustration över att enskilda kommunernas ekonomiska villkor kan komma att påverkas vid införandet av den här typen av sektorsbidrag för skolan, även om den resultatmässiga förändringen för kommunerna som helhet bedöms vara obefintlig.

4.7 De riktade statsbidragens påverkan på utfallet inom kostnadsutjämningen

Det sista uppdraget som kommittén har i relation till riktade statsbidrag handlar om att analysera hur användningen av riktade statsbidrag kan påverka utfallet inom kostnadsutjämningen. Bakgrunden är att riktade statsbidrag har en annan påverkan på verksamhetens nettokostnader än vad generella statsbidrag har. Eftersom det är nettokostnaderna som i sin tur ligger till grund för omfördelningen i kostnadsutjämningen kan de riktade statsbidragen även ha påverkan på omfördelningen inom ramen för systemet.

I detta avsnitt redogör vi för våra bedömningar i den här delen. Vi inleder med att beskriva vad som avgör om ett bidrag klassificeras som riktat eller generellt. Därefter redovisar vi hur detta kan få påverkan på kostnadsutjämningen utifrån olika antaganden om vad

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

den externa finansieringen i form av riktade statsbidrag gör med kommunernas fördelning av egna resurser.

4.7.1 Riktade statsbidrag riskerar att leda till minskad omfördelning i kostnadsutjämningen

Kommitténs bedömning: Om ett bidrag klassificeras som riktat och tränger undan kommunernas eller regionernas egna resurser till en viss verksamhet leder detta till minskade nettokostnader och i förlängningen till en minskad omfördelning i kostnadsutjämningen. Motsvarande sker inte om bidraget klassificeras som generellt. Därmed kan riktade statsbidrag och kostnadsutjämningen ibland motverka varandra.

Förekomsten av villkor avgör om ett statsbidrag klassificeras som riktat eller generellt i den kommunala redovisningen

Huruvida ett statsbidrag klassificeras som ett riktat eller generellt beror, enligt rådande praxis, på om det finns villkor som följer med bidraget eller inte.[114] Villkor innebär att staten ställer krav på bidragsmottagaren att genomföra vissa avgränsade åtgärder för att få tillgodogöra sig bidraget, alternativt att en mätbar prestation ska utföras för att få behålla bidraget. För att kunna kontrollera om syftet är uppfyllt ska det därför finnas en konsekvens i form av återbetalning om villkoren för bidraget inte uppfylls.

Om det finns villkor knutna till bidraget klassificeras det som ett riktat statsbidrag i externredovisningen och redovisas bland verksamhetens intäkter i resultaträkningen. Om bidraget får disponeras fritt utan att det uppstår någon konsekvens i form av återbetalning om syftet med bidraget inte uppfylls klassificeras bidraget i stället som ett generellt statsbidrag och redovisas bland generella statsbidrag och utjämning i resultaträkningen.

[114] RKR – Rådet för kommunal redovisning (2023): *Intäkter.* Rekommendation R2.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Riktade statsbidrag kan leda till minskade nettokostnader

Det kostnadsbegrepp som ligger till grund för omfördelningen i kostnadsutjämningen är den så kallade nettokostnaden för olika verksamheter. Nettokostnaden definieras som verksamhetens totala kostnader efter avdrag för både externa och interna intäkter.

Eftersom ett riktat statsbidrag klassificeras som en verksamhetsintäkt så minskar det verksamhetens nettokostnader med intäktens storlek. Men under förutsättning att kostnaderna ökar med lika mycket till följd av den villkorade insatsen går detta jämnt ut. I det här scenariot påverkas alltså inte nettokostnaderna och därmed inte heller kostnadsutjämningen.

Om däremot ett riktat statsbidrag tränger undan egna medel som, i frånvaro av bidraget, skulle ha nyttjats i verksamheten minskar dock nettokostnaderna. I ett sådant scenario ökar intäkterna för verksamheten mer än vad kostnaderna för verksamheten gör. Eftersom nettokostnaderna ligger till grund för omfördelningen inom kostnadsutjämningen innebär det här i sin tur att omfördelningen i systemet minskar.

Detta kan exemplifieras med statsbidraget för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre. De senaste åren har detta bidrag uppgått till cirka 4 miljarder kronor. Resurserna kan användas brett för att möjliggöra förbättringar och utvecklingsinsatser inom äldreomsorgen. Bidraget fördelas utifrån antalet äldre per kommun. Med bidraget följer krav på såväl återrapportering som återbetalning vid uteblivna insatser. Bidraget klassificerades därmed som riktat.

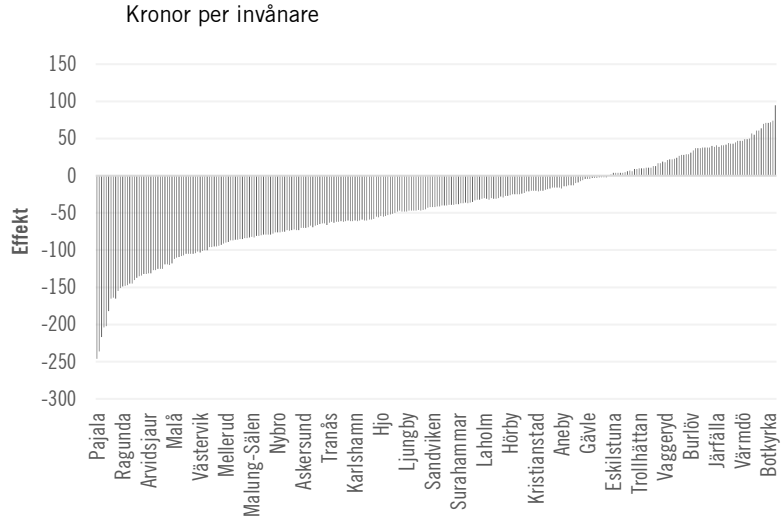
Om vi först antar att kommunernas kostnader ökar i paritet med bidragets storlek så påverkas inte nettokostnaderna. Då påverkas inte heller omfördelningen inom kostnadsutjämningen. I stället realiseras den extra fördelning av medel till äldreomsorgen som är avsikten med det riktade statsbidraget.

Om vi nu i stället antar att riktade statsbidraget har en undanträngningseffekt på 50 procent, det vill säga att kommunerna drar tillbaka 50 öre av sina egna resurser för varje krona som de får i bidrag av staten, så innebär detta att nettokostnaderna för äldreomsorgen hade blivit 2 miljarder kronor lägre än vad de hade varit utan det riktade bidraget. I sin tur minskar det här omfördelningen i kostnadsutjämningens delmodell för äldreomsorg. I figur 4.7 redovisar vi effekten av detta per kommun för utjämningsåret 2024, sorterat

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

på kommuner utifrån högsta till lägsta standardkostnad i delmodellen äldreomsorgen.

Figur 4.7 Effekt av minskade nettokostnader med 2 miljarder kronor för utfallet i delmodellen för äldreomsorg 2024

Anm.: Kommunerna är sorterade utifrån strukturell tyngd. Ju lägre den strukturellt förväntade kostnaden för äldreomsorgen är, desto mer till höger befinner sig kommunen.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

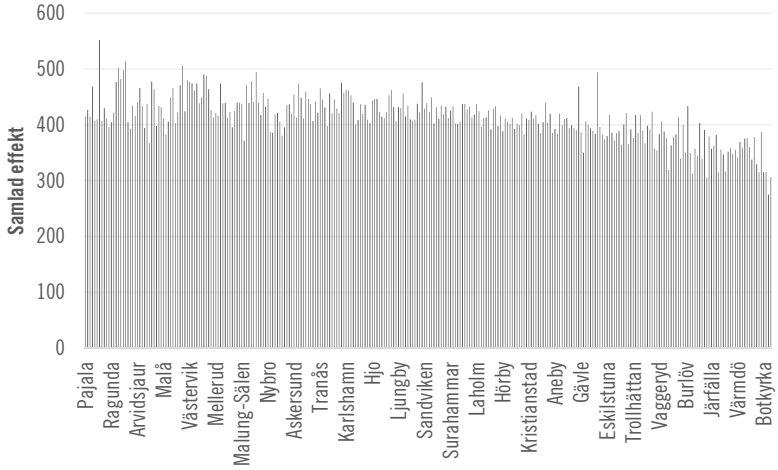
Som framgår av figuren får kommuner med en tyngre struktur ett negativ effekt samtidigt som kommunerna med mindre kostsam struktur får en positiv effekt. Det riktade statsbidraget och utjämningssystemet kan därför motverka varandra.

Om man beaktar att alla kommuner också får ett resurstillskott av det ifrågavarande statsbidraget är den samlade effekten att alla kommuner får mer resurser. Dock inte i proportion till kommunernas strukturella förutsättningar i driften av äldreomsorgen. Detta illustreras i figur 4.8.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 4.8 Samlad effekt av minskade nettokostnader med 2 miljarder kronor samt resurstillskott från riktat statsbidrag 2024

Kronor per invånare

Anm.: Kommunerna är sorterade utifrån strukturell tyngd. Ju lägre den strukturellt förväntade kostnaden för äldreomsorgen är, desto mer till höger befinner sig kommunen.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB och Socialstyrelsen.

Kommunerna är än en gång sorterade utifrån den högsta till den lägsta standardkostnaden. Som synes får samtliga kommuner mer resurser, men den samlade resurseffekten speglar inte vilken strukturell tyngd kommunerna har. Detta beror på att fördelningsnyckeln för bidraget skiljer sig från fördelningen i kostnadsutjämningens delmodell för äldreomsorgen.

Om statsbidraget i stället hade klassificerats som ett generellt bidrag, samtidigt som det inte trängt undan några egna resurser från verksamheten så hade både brutto- och nettokostnaderna för äldreomsorgen ökat med hela bidragets belopp på 4 miljarder kronor. Detta hade då, på motsvarande sätt fast spegelvänt, lett till en ökad omfördelning i delmodellen för äldreomsorg.

En invändning mot detta skulle kunna vara att även generella statsbidrag kan tränga undan kommunernas egna resurser till en viss verksamhet. Men eftersom dessa bidrag inte räknas som en verksamhetsintäkt så påverkar det inte nettokostnaderna för verksamheten och följaktligen inte heller omfördelningen i kostnadsutjämningen. Även ett om ett generellt statsbidrag helt skulle tränga undan kommunernas

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

egen resurstilldelning till en viss verksamhet skulle detta inte leda till någon förändring i omfördelningen i kostnadsutjämningen. Detta illustreras i tabell 4.2, där vi som exempel redovisar hur den totala omfördelningen i kostnadsutjämningens delmodell för äldreomsorg påverkas av ett resurstillskott på 4 miljarder kronor, beroende på om det klassificeras som riktat eller som generellt, givet olika nivåer på undanträngningseffekten. Negativa värden på undanträngningen innebär att tillskottet inte tränger undan resurser, utan att kommunernas nettokostnader ökar med mer än det statliga tillskottet. Detta kan till exempel vara fallet med riktade bidrag som innehåller medfinansieringskrav.

Tabell 4.2 Förändring i omfördelning i delmodellen för äldreomsorg 2024 av ett tillskott på 4 miljarder kronor beroende på klassificering av bidrag samt olika nivåer på undanträngningseffekten

Miljoner kronor

	100 %	50 %	0 %	–50 %	–100 %
Riktat bidrag	–413	–206	0	+206	+413
Generellt bidrag	0	+206	+413	+619	+825

Anm.: Den översta raden visar olika nivåer på undanträngningseffekten. Negativa värden på undanträngningseffekterna innebär att tillskottet inte tränger undan resurser, utan att kommunernas nettokostnader ökar med mer än det statliga tillskottet.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB och Socialstyrelsen.

Sammanfattningsvis kan kommittén konstatera att effekten av riktade statsbidrag på kostnadsutjämningen beror på hur bidraget klassificeras, samt om det tränger undan egna resurser från verksamheten. Om ett visst statsbidrag klassificeras som riktat i redovisningen och tränger undan egna resurser sker en omfördelning i kostnadsutjämningen. De riktade statsbidragen och kostnadsutjämningen kan då motverka varandra.

5 Översyn av inkomstutjämningen

Inkomstutjämningen är den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som syftar till att utjämna för skillnader i invånarnas beskattningsbara inkomster.

I det här kapitlet redovisas kommitténs översyn och förslag beträffande inkomstutjämningen för kommuner och regioner. Kapitlet inleds med en övergripande beskrivning av dagens system för inkomstutjämning. Därefter redovisar kommitténs sin analys av inkomstutjämningen för kommuner och regioner. Kapitlet avslutas med kommitténs samlade överväganden och förslag.

5.1 Nuvarande utformning

I inkomstutjämningen utjämnas det för skillnader i beskattningsbara inkomster per invånare i kommuner och regioner. Knappt två tredjedelar, 64 procent av den kommunala verksamheten, finansieras via kommun- respektive regionskatt. I övrigt finansieras verksamheten av generella bidrag (16 procent) samt verksamhetsintäkter, inklusive riktade bidrag (20 procent).[1]

Skillnaderna i skattekraft är stora mellan kommunerna och mellan regionerna.[2] Skillnaderna uppstår bland annat på grund av olika lönenivåer i olika kommuner respektive regioner och skillnader i den demografiska sammansättningen.

Lägst skattekraft har Eda kommun där skattekraften uppgår till 200 426 kronor per invånare 2024.[3] Edas låga skattekraft beror delvis på den arbetspendling som sker mellan Eda och Norge. Gränspendling kan således också vara en orsak till skillnaderna i skattekraft. Kommuner som exempelvis Eda, Årjäng och Malmö skulle ha en

[1] SCB *Resultaträkning för kommuner år 2018–2022 samt Resultaträkning för regioner år 2018–2022.*
[2] Med skattekraft avses beskattningsbar inkomst per invånare.
[3] SCB (2023): *Kommunalekonomisk utjämning för kommuner 2024, utfall.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

högre skattekraft om även inkomster från kommuninvånare som arbetar i andra länder skulle räknas med.

Den kommun som har den högsta skattekraften är Danderyd, med en skattekraft på 522 666 kronor per invånare. Utan inkomstutjämning skulle Eda behöva ha en betydligt högre skattesats än Danderyd för att få lika höga skatteintäkter. Vid en genomsnittlig skattesats på 20,61 procent får Danderyd skatteintäkter som uppgår till 108 000 kronor per invånare. För att nå samma intäkt skulle Eda behöva en skattesats på hela 53,75 procent, vilket är över 32 procentenheter högre än Danderyd. Utan en långtgående inkomstutjämning skulle det alltså råda avsevärt högre skattesatsskillnader mellan kommuner och mellan regioner än vad som är fallet i dag (se även avsnitt 3.1).

5.1.1 Staten finansierar merparten av inkomstutjämningen

Inkomstutjämningen syftar till att kompensera för skillnader i skattekraft. Det är också via inkomstutjämningen som den största delen av statens finansiering av kommunsektorn sker.

Tabell 5.1 Omfattning och omfördelning av inkomstutjämningen 2024

Miljarder kronor

Inkomstutjämningen	Avgifter	Statlig finansiering	Totalt
Kommuner	13	86	99
Regioner	3	40	43

Källa: SCB och egna beräkningar.

Som framgår av tabell 5.1 är det staten som finansierar merparten av inkomstutjämningen. Samtidigt är det 16 kommuner och 1 region som betalar en avgift i systemet 2024.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

5.1.2 Inkomstutjämningens delar

I tabellen nedan illustreras beräkningen av inkomstutjämningen för tre kommuner 2024:

- Eda, kommunen med den lägsta skattekraften,
- Kiruna, en kommun vars skattekraft är nära den garanterade nivån på 115 procent, samt
- Danderyd, kommunen med den högsta skattekraften.

Tabell 5.2 Inkomstutjämningens utformning

Utjämningsår 2024 kronor per invånare om inget annat anges

		Eda	Kiruna	Danderyd
A	Skattekraft i kommunen	200 426	310 446	522 666
B	Skattekraft i riket	270 753	270 753	270 753
C	Garanterad nivå, %	115 %	115 %	115 %
D	Garanterad skattekraft (B x C)	311 366	311 366	311 366
E	Skillnad (D – A)	110 940	920	–211 300
F	Länsvis skattesats, %	19,97	20,45	16,98
G	Utfall (F x E)	22 155	188	–35 879

Källa: SCB och egna beräkningar.

Inkomstutjämningen utgår från skillnaden mellan kommunens skattekraft (A) och den garanterade skattekraften (D). Den senare utgörs av 115 procent av skattekraften i riket. Skillnaden mellan den garanterade skattekraften och den egna skattekraften är underlaget för inkomstutjämning (E). Om denna är positiv erhåller kommunen ett bidrag. Om denna i stället är negativ erlägger kommunen en avgift. Storleken på bidraget respektive avgiften bestäms sedan genom att underlaget för inkomstutjämning enligt ovan multipliceras med den länsvisa skattesatsen (F).

Den länsvisa skattesatsen utgår från den genomsnittliga skattesatsen i riket 2003. Den länsvisa skattesatsen reduceras genom att man använder en kompensationsgrad som inte är 100-procentig. För bidragsmottagande kommuner är kompensationsgraden 95 procent, medan den för bidragsberättigade regioner är 90 procent. För av-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

giftsbetalande kommuner och regioner är kompensationsgraden 85 procent. Genomsnittet justeras sedan för respektive läns skatteväxlingar, därav namnet *länsvis skattesats*. En skatteväxling sker när en verksamhet i ett län byter huvudman mellan kommunerna och regionen. Kommunerna och regionen förändrar då skattesatsen med samma procentenhet. Justeringen för skatteväxlingar görs för att ta hänsyn till att finns skillnader i uppgiftsfördelning mellan olika län. I något län är kommunerna ansvarig för hemsjukvården, medan det i andra län är regionen. Detsamma gäller för kollektivtrafiken.

5.1.3 Regleringsposten är en ventil

Som vi har beskrivit i ovanstående avsnitt utgår dagens inkomstutjämning från skillnaden mellan kommunens respektive regionens skattekraft och 115 procent (”garantinivån”) av medelskattekraften i riket.

Statens allmänna finansiering av kommunsektorn sker via utgiftsområde 25 *Allmänna bidrag till kommuner* (UO25), anslag 1:1 Kommunalekonomisk utjämning i statens budget. Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, strukturbidrag och införandebidrag är lägre än statens anslag, fördelas skillnaden till kommuner respektive regioner som ett regleringsbidrag, med ett enhetligt belopp per invånare i landet. Om utgifterna är högre än statens anslag fördelas skillnaden i stället som en regleringsavgift. Detta benämns här samlat som en regleringspost.

Under 2024 uppgår regleringsposten till 32 miljarder kronor för kommunerna och 8 miljarder kronor för regionerna. Att regleringsposten har ökat de senaste åren betyder att anslaget på UO25 har ökat snabbare än utgifterna för systemet. Det är framför allt utgifterna för inkomstutjämningen som ökar över tid (i takt med skatteunderlagets tillväxt). Att anslaget ökar kan bero på allmänna tillskott av medel från staten, positiva regleringar via finansieringsprincipen samt justeringar för förändringar i skattesystemet, exempelvis förändrade grundavdrag.

Kostnaden för bidragen i inkomstutjämningen ökar vid en högre garantinivå. Om summan av bidragen i inkomstutjämningen ökar så minskar regleringsposten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 5.3 Sambandet mellan inkomstutjämningen och regleringsposten

	Garantinivå 115 %		Garantinivå 120 %	
	Kommun A	Kommun B	Kommun A	Kommun B
Skattekraft	350 000	250 000	350 000	250 000
Genomsnittlig skattekraft	270 000	270 000	270 000	270 000
Garantinivå	115 %	115 %	120 %	120 %
Garanterad skattekraft	310 500	310 500	324 000	324 000
Kompensationsgrad	85 %	95 %	85 %	95 %
Länsvis skattesats	17,52	19,58	17,52	19,58
Inkomstutjämning (a)	–6 920	11 846	–4 555	14 489
Regleringspost (b)	3 055	3 055	452	452
Summa (a+b)	–3 865	14 901	–4 103	14 941
Skatteintäkter (c)	72 135	51 525	72 135	51 525
Summa (a+b+c)	**68 270**	**66 426**	**68 032**	**66 466**

Anm. Skatteintäkter vid en lika hög skattesats på 20,61 procent.
Källa: SCB och egna beräkningar.

I tabell 5.3 illustreras vad som händer vid en ökning av garantinivån från 115 procent till 120 procent. Kommun A är avgiftsbetalare och har således en kompensationsgrad på 85 procent. Kommun B är bidragsmottagare och har därför en kompensationsgrad på 95 procent.

Om garantinivån höjs så minskar avgiften för kommun A samtidigt som bidraget ökar för kommun B. Detta innebär att kostnaden för inkomstutjämningen ökar med 2 603 kronor per invånare. Den ökade kostnaden innebär att regleringsposten minskar med samma belopp. Regleringsposten minskar lika mycket i kronor per invånare för de båda kommunerna. Avgiften för kommun A minskar, men relativt sett mindre än bidraget ökar för kommun B. Det beror på den lägre kompensationsgraden. Allt annat lika får avgiftsbetalare därför lägre sammantagna intäkter vid en höjd garantinivå. Nettoeffekten är –238 kronor per invånare för kommun A och 40 kronor per invånare för kommun B. En ytterligare effekt är att likvärdigheten, mätt som spridningen i totala intäkter vid samma skattesats, ökar. Skillnaden mellan kommunerna minskar från 1 844 kronor per invånare till 1 566 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

5.1.4 Utvecklingen av inkomstutjämningen

Någon form av inkomstutjämning har funnits i Sverige ända sedan 1917. I systemets linda fick kommuner med en hög skattesats bidrag – ganska långt från den diskussion som finns i dag om inkomstutjämningens påverkan på skattesatsen och tillväxten. Genom decennierna har systemet utvecklats till den oumbärliga struktur för kommunsektorns finansiering som det är i dag.

Kommunalekonomiska kommittén (Fi 1990:04) var först med att föreslå en inkomstutjämning som inte utgick från den egna skattesatsen, utan från en normerad skattesats.[4] En normerad skattesats innebär att skattesatsen är oberoende av kommunens eller regionens egen skattesats och beräknad utifrån fastställda principer. Förslaget antogs av riksdagen 1992 och började gälla 1993.[5] Detta kan sägas vara starten på den moderna inkomstutjämningen. Ett problem med detta system var dock att tre kommuner, som hade en skattekraft över den garanterade nivån, inte omfattades av inkomstutjämningen. Det innebar också att regleringar mellan kommuner och stat inte kunde ske via systemet. Dessutom fick dessa kommuner behålla hela sin skatteintäkt och hade därför bättre ekonomiska förutsättningar än andra kommuner.

Inkomstutjämningen förändrades därför 1996 till att bli symmetrisk, där kommuner och landsting som hade en skattekraft över genomsnittet betalade en avgift, medan kommuner och landsting som hade en skattekraft under genomsnittet fick ett bidrag. Med detta system omfattades alltså alla kommuner och landsting. Den länsvisa skattesats som användes hade en kompensationsgrad på 95 procent för både avgiftsbetalare och bidragsmottagare. Skattesatsen utgick från den genomsnittliga skattesatsen 1995, vilken justerades för skatteväxlingar mellan kommuner och landsting inom ett län.[6]

Med en 95-procentig kompensationsgrad för både avgiftsbetalare och bidragsmottagare fick dock många kommuner negativa marginaleffekter. Negativa marginaleffekter innebär att summan av skatteintäkter och inkomstutjämning minskar när skattekraften ökar. Systemet medförde också att många kommuner betalade en utjäm-

[4] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*
[5] Prop. 1991/92:150, *Förslag till riksdagen om den kommunala ekonomin (kompletteringsproposition del II).*
[6] Prop. 1995/96:64 *Ett nytt utjämningssystem för kommuner och landsting, m.m.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningsavgift till staten samtidigt som de erhöll ett generellt statsbidrag. En utredning tillsattes och en relativt avancerad modell för att undvika dessa negativa marginaleffekter togs i bruk.[7] Kritiken som följde var att komplexiteten i systemet var för hög. Regeringen tillsatte då en ny utredning, Utjämningskommittén (Fi 2001:14), som lämnade ett förslag som innebar att de generella statsbidragen fördelades via inkomstutjämningen. Med förslaget garanterades kommunerna 115 procent av medelskattekraften och regionerna 110 procent. Kompensationsgraden för avgiftsbetalande kommuner och landsting sänktes till 85 procent.[8]

Olika garantinivåer för kommuner och landsting skapade dock problem vid skatteväxlingar. Med olika garantinivåer uppstod oönskade omfördelningseffekter där en skatteväxling i ett län påverkade utfallet i andra län.[9] Utjämningskommittén.08 (Fi 2008:17) lämnade därför ett förslag som innebar en höjning av garantinivån för regionerna till 115 procent. [10]

Som framgår ovan har det varit en tämligen lång och krokig väg som har lett fram till dagens inkomstutjämning. Några lärdomar som kan dras från den historiska utvecklingen är att

- garantinivån bör vara densamma för kommuner och regioner,
- systemet bör inkludera samtliga kommuner och regioner, samt
- justeringar för att undvika negativa marginaleffekter vid en ökad skattekraft bör vara så enkla som möjligt.

5.1.5 Inkomstutjämningen är långtgående, men inte fullständig

Som har framgått av ovan reduceras den länsvisa skattesatsen med 5 eller 15 procent beroende på om kommunen eller regionen har en skattekraft som under- eller överstiger den garanterade nivån. Sammantaget innebär det att inkomstutjämningen är långtgående, men inte fullständig. Med dagens system har kommunen med den högsta skattekraften, Danderyd, cirka 7 700 kronor mer per invånare att förfoga över än den kommun som har den lägsta skattekraften, Eda,

[7] Prop. 1999/2000:115 *Vissa kommunalekonomiska frågor.*
[8] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektor.*
[9] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.* Bilaga 2.
[10] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.* Bilaga 2.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

givet samma riksgenomsnittliga skattesats.[11] Enligt tilläggsdirektiven är syftet med inkomstutjämningen att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar trots skillnader i skattekraft. Skillnaden på 7 700 kronor per invånare motsvarar för Eda en skattesats på 3,80 procent. För en genomsnittskommun motsvarar 7 700 kronor per invånare 2,80 procent i skattesats.

Genom att inte ha en fullständig inkomstutjämning undviks till stor del negativa marginaleffekter av en ökad skattekraft. Den uppstår i de fall då kommunens skattesats är lägre än den länsvisa skattesatsen. Detta gäller i dag för sex kommuner. Men även för kommuner som har en positiv marginaleffekt av ökad skattekraft är effekten tämligen liten. Utan inkomstutjämning skulle en procents ökning av skattekraften ge en procents ökning i de totala intäkterna. I nuvarande system är den genomsnittliga marginaleffekten 0,07 procent. Denna låga marginaleffekt är en av orsakerna till att inkomstutjämningen ibland anklagas för att vara tillväxthämmande i den politiska debatten.[12]

5.1.6 Inkomstutjämningen och tillväxt

Den främsta kritiken mot inkomstutjämningen är att utformningen av systemet kan ha tillväxthämmande effekter. Kommitténs definition av tillväxt är i detta fall tillväxten i skattekraften, det vill säga den beskattningsbara inkomsten per invånare. Detta eftersom det är skattekraften som är föremål för utjämning.

Enligt ekonomisk teori kan en inkomstutjämning innebära att skattesatsen sätts högre än optimalt. Skälet är att kommunen inte behöver ta den samhällsekonomiska kostnaden i form av minskad skattekraft på grund av eventuella negativa effekter såsom minskat arbetskraftsutbud. Om kommunen höjer skattesatsen kan det ha en negativ effekt på kommunens egen skattekraft. Den negativa effekten för kommunens ekonomi försvinner dock till stor del på grund av inkomstutjämningen. I sin tur medför det en risk för att kommunen beslutar om en för hög skattesats. Förutom risken för högre skattesatser kan utjämningen också, genom låga marginaleffekter, minska incitamenten för att arbeta med tillväxtfrämjande åtgärder.

[11] Här beräknat med en skattesats på 20,61 procent, den länsvisa skattesatsen har justerats för skillnaden i uppgiftsfördelning mellan olika län.
[12] Riksrevisionen 2020:11 *Tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämningen?*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Huruvida dessa låga och ibland även negativa marginaleffekter har en negativ inverkan på kommunernas tillväxtarbete har utretts tidigare. Utjämningskommitten.08 hade, i likhet med denna kommitté, i uppdrag att analysera frågan om inkomstutjämningens tillväxthämmande effekter. De drog slutsatsen att det saknas belägg för att inkomstutjämningen skulle vara tillväxthämmande. Av det skälet menade kommittén att incitamenten för ekonomisk tillväxt och sysselsättning bör stärkas på andra sätt än via inkomstutjämningen. Vidare fastslog kommittén att inkomstutjämningen uppnår målet om att ha en utjämnande effekt. En minskad utjämningsgrad kan innebära att skattesatsen höjs i de kommuner som får ett minskat bidrag. Konsekvensen blir att invånarna får mindre pengar kvar i plånboken att spendera, vilket kan få negativa konsekvenser för den lokalt förankrade tjänsteekonomin. Möjligheten finns, menade man, att den negativa effekten på tillväxten i bidragskommuner skulle vara större än den positiva effekten i avgiftskommuner.[13]

Även Riksrevisionen har analyserat frågan om tillväxthämmande incitament i inkomstutjämningen. Riksrevisionens granskning från 2020 kunde inte heller fastställa att inkomstutjämningen hade tillväxthämmande effekter. Enligt Riksrevisionen saknas det ”… evidens för huruvida graden av utjämning påverkar skattekraftens tillväxt negativt.”[14]

5.2 Resultatet av kommitténs analyser

För att utvärdera dagens modell för inkomstutjämning har kommittén genomfört en rad olika analyser. I analyserna har systemets syfte att ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar ställts emot andra aspekter såsom tillväxt och legitimitet.

5.2.1 Inkomstutjämningens syfte

Syftet med inkomstutjämningen är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar i kommuner och regioner, trots skillnader i skattekraft. Utan en fullständig inkomstutjämning kommer dock en viss

[13] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.*
[14] RIR 2020:11 Tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämningen?

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

del av skattesatsskillnaderna att bero på skillnader i skattekraft. Dagens system innebär att kommuner med hög skattekraft kan hålla en lägre skattesats men ändå få samma intäkt per invånare som en kommun med lägre skattekraft. Nedan redovisas skillnaderna i totala intäkter, definierat som summan av skatteintäkter och utfall i inkomstutjämningen, mellan kommuner med olika skattekraft. Spridningen mellan kommunerna är från 74 till 193 procent av riksgenomsnittet 2024. Enbart två kommuner har en skattekraft över 150 procent och tio kommuner har en skattekraft över 125 procent.

Tabell 5.4 Behov av högre eller lägre skattesats än genomsnittet på grund av inkomstutjämningen

Givet en skattesats på 20,61 procent

Andel av riksmedelvärdet	193 %	125 %	115 %	100 %	95 %	74 %
Skattekraft	522 553	338 441	311 366	270 753	257 215	200 357
Rikets skattekraft	270 753	270 753	270 753	270 753	270 753	270 753
Inkomstutjämning	–36 997	–4 743	0	7 952	10 602	21 735
Totala intäkter	70 701	65 010	64 173	63 754	63 614	63 029
Förändring för att nå riksmedelvärdet	–1,33 %	–0,37 %	–0,13 %	0,00 %	0,05 %	0,36 %

Källa: SCB och egna beräkningar.

Som framgår av tabellen måste kommunen med den lägsta skattekraften hålla en skattesats som ligger 0,36 procentenheter högre än kommuner med en genomsnittlig skattekraft för att nå upp till en riksgenomsnittlig nivå på de totala intäkterna.

Har vi tillräckligt hög grad av utjämning?

Via kompensationsgraden avgör den länsvisa skattesatsen graden av utjämning i systemet. I dag bygger den på den genomsnittliga skattesatsen 2003 justerat för skillnader i skatteväxlingar. Kompensationsgraden är lägre för avgiftsbetalare än för bidragsmottagare.

Eftersom skattesatsen har ökat sedan 2003 innebär det att den faktiska kompensationsgraden är lägre än den avsedda. Det är tydligast för regionerna som sedan 2003 varit de som höjt skattesatsen mest.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 5.5 Avsedd och faktisk kompensationsgrad

	Kommun		Region	
	Avgift	**Bidrag**	**Avgift**	**Bidrag**
Genomsnittlig skattesats 2003	20,64	20,64	10,53	10,53
Kompensationsgrad	85 %	95 %	85 %	90 %
Genomsnittlig skattesats 2022	20,61	20,61	11,62	11,62
Förändring	–0,03	–0,03	1,09	1,09
varav skatteväxling	–0,12	–0,12	0,12	0,12
varav övrigt	0,09	0,09	0,97	0,97
Faktisk kompensationsgrad	**84,5 %**	**94,6 %**	**78,1 %**	**82,6%**

Källa: SCB och egna beräkningar.

Konsekvenserna är att dagens kompensationsgrad är betydligt lägre för regionerna än den avsedda på 85 respektive 90 procent. I stället är kompensationsgraden 78 respektive 83 procent.

5.2.2 Är inkomstutjämningen tillväxthämmande?

Det är teoretiskt möjligt att utformningen av inkomstutjämningen har en negativ effekt på tillväxten, även om inte någon studie på svenska data har kunnat visa detta. Tidigare har det påpekats att en minskad utjämningsgrad innebär ökade inkomstskillnader, vilket i sig kan ha negativ effekt för tillväxten.[15]

Utjämningskommitten.08 drog slutsatsen att enskilda kommuners tillväxt snarare är beroende av vilken lokal arbetsmarknadsregion (LA-region) kommunen befinner sig i än kommunens egna insatser. En LA-region består av kommuner som är så pass ekonomiskt integrerade att regionen som helhet kan ses som självförsörjande gällande arbetskraft. Det är nattbefolkningen som kommuner beskattar, vilket innebär att det inte behöver vara boendekommunen som skapar arbetsplatser. Kommittén föreslog därmed att inkomstutjämningen i stora drag skulle lämnas intakt.[16]

[15] Riksrevisionen (2020) Tillväxthämmande incitament i inkomstutjämningen.
[16] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ny rapport om inkomstutjämningens tillväxthämmande effekter

För att ytterligare analysera inkomstutjämningens eventuella tillväxthämmande effekter har kommittén gett Lovisa Persson, doktor i nationalekonomi verksam vid Högskolan Kristianstad och Institutet för Näringslivsforskning, i uppdrag att genomföra en analys av inkomstutjämningen och tillväxten. Rapporten återfinns som bilaga 6.

För att inkomstutjämningen ska påverka kommuners och regioners arbete med att stärka sin skattekraft krävs att kommunen respektive regionen *kan* påverka skattekraften. I rapporten framgår att upp emot 90 procent av skillnaderna i skattekraft kan förklaras av variabler som är svåra att påverka för kommunen. Analysen visar att det som förklarar skillnaden i skattekraft i stor utsträckning är mer eller mindre strukturella variabler som ålderssammansättningen eller näringslivsstrukturen. Även om näringslivsstrukturen är påverkbar på längre sikt har kommuner olika förutsättningar att göra detta. För att öka skattekraften kan kommunen arbeta med att attrahera företag och därigenom skapa arbetstillfällen till sina invånare. Kommunen kan också arbeta med att ändra sammansättningen i befolkningen genom att attrahera höginkomsttagare eller göra kommunen mindre attraktiv för låginkomsttagare. En förändrad sammansättning av kommunbefolkningen är dock inget som stärker tillväxten i grunden, utan innebär snarare ett nollsummespel mellan kommuner.

Även om all tillväxt sker lokalt så är det inte all lokal tillväxt som genererar nationell tillväxt. Eftersom kommunen beskattar nattbefolkningen behöver inte en ökad skattekraft innebära att det är den egna kommunen som arbetat med att stärka tillväxten.

Med en minskad grad av utjämning stärks incitamenten att verka för en hög skattekraft. Från ett nationellt perspektiv är detta positivt om kommunerna investerar mer i produktivitetsfrämjande åtgärder. I rapporten analyserar Lovisa Persson den kommunala arbetsmarknadspolitiken som en av de produktivitetshöjande insatserna – insatser som, om de är lyckosamma, även gynnar den nationella tillväxten. Med hjälp av en empirisk analys dras slutsatsen att det är behovet av insatser som styr hur mycket resurser som kommunerna lägger på arbetsmarknadspolitiska insatser, snarare än den marginaleffekt som systemet ger. Minskad utjämningsgrad eller ökade marginaleffekter tycks

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

alltså vara av underordnad betydelse för de tillväxtfrämjande åtgärderna i jämförelse med behovet av dem.

Investeringar i aktiviteter som är produktivitetshöjande garanterar inte kommunen en säker avkastning i form av en ökad skattekraft. Individen kan efter avslutad utbildning välja att bosätta sig i en annan kommun. En inriktning på tillväxtpolitiken där en ökad skattekraft i större utsträckning ska gynna enskilda kommuner bortser från det faktum att kommunernas produktivitetsfrämjande åtgärder till stor del är komplementära. Ett exempel på det är när en kommun utbildar invånare som sedan flyttar till en annan kommun när utbildningen är slutförd.

Den övergripande slutsatsen i rapporten är att kommunsektorns tillväxtuppdrag är bredare än det som kommunens näringslivsansvariga arbetar med. Kommunsektorns finansiering och tillhandahållande av välfärdstjänster och grundläggande infrastruktur är av central betydelse i det nationella tillväxtarbetet. Kommunerna lägger grunden för landets framtida humankapital genom att tillhandahålla utbildning till alla elever som bor i kommunen, oavsett var de senare bosätter sig och betalar kommunalskatt. I och med att de tillväxtfrämjande insatser som är önskvärda från ett nationellt perspektiv inte nödvändigtvis ger avkastning för den kommun som bär kostnaderna för dessa är det tveksamt om en minskad utjämning är ett träffsäkert verktyg för ökad tillväxt. Om staten vill öka tillväxten i delar eller hela landet finns det andra verktyg som är bättre lämpade.

Ökat ansvar för den egna skattekraften är inte entydigt positivt

Kommittén har i uppdrag att dels utreda om inkomstutjämningen kan ha tillväxthämmande effekter, dels föreslå åtgärder för att minska möjliga negativa effekter. Systemets syfte är alltjämt att skapa likvärdiga förutsättningar för kommuner och regioner oavsett skattekraft. Kommitténs analyser överensstämmer i allt väsentligt med innehållet i rapporten (bilaga 6). Kommunsektorn har en viktig roll i det nationella tillväxtarbetet, som inte entydigt handlar om att stärka den egna kommunens skattekraft. En stärkt koppling mellan kommunens skattekraft och de egna intäkterna ökar konkurrensen mellan kommuner. En starkare koppling till den egna skattekraftens utveckling innebär inte nödvändigtvis att avkastningen för olika insatser kom-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

mer kommunen till del, eftersom individer kan välja att flytta till en annan kommun. Även satsningar för att attrahera företag kan ge en lägre avkastning om invånare inte bosätter sig i kommunen.

Med dagens inkomstutjämning är en övervägande del av kommunens intäktsutveckling kopplat till utvecklingen i riket. Incitamenten som finns i utjämningen i dag är alltså riktade mot den nationella tillväxten snarare än mot den egna skattekraftens utveckling. Eftersom beskattningen sker av dem som bor i kommunen och inte av dem som arbetar i kommunen behöver inte ett ökat fokus på den egna skattekraften innebära ett ökat fokus på att skapa arbetstillfällen. En minskad utjämningsgrad skulle också kunna minska dessa insatser, eftersom kommuner med låg skattekraft skulle få mindre resurser att lägga på denna typ av verksamhet. Enligt rapporten är det snarare behovet av insatserna som styr resurstilldelningen till dem.

Även om det vore önskvärt att stärka incitamenten för produktivitetshöjande verksamheter skulle en lägre utjämningsgrad även stärka incitamenten för andra inte önskvärda aktiviteter som ökar skattekraften. Det kan exempelvis vara att förändra sammansättningen i befolkningen. Att ge ökade incitament för att göra kommunen mindre attraktiv för låginkomsttagare är inte en önskvärd bieffekt.

Med en alltmer integrerad arbetsmarknad, där individer arbetar i en kommun men bor i en annan, ökar i stället behovet av att ha en hög grad av utjämning. Avkastningen från enskilda kommuners ansträngningar för att generera arbetstillfällen behöver inte tillfalla kommunen. Men genom att rikets medelinkomst växer kommer den samtliga kommuner till del.

En minskad utjämningsgrad har ingen påvisbar effekt för tillväxten. En möjlig åtgärd för att öka marginaleffekterna och incitamenten för tillväxtfrämjande åtgärder samt begränsa antalet kommuner med negativa marginaleffekter är att sänka kompensationsgraden. Problemet med lägre kompensationsgrad är att det minskar träffsäkerheten i systemet i förhållande till det övergripande målet om likvärdiga förutsättningar.

Syftet med lägre kompensationsgrad är att kommuner ska få större effekt av sina ansträngningar. Kompensationsgraden slår på samma sätt oavsett vilka strukturella förutsättningar kommunen har eller hur mycket kommunen arbetar med att stärka sin skattekraft. Detta kan exemplifieras med hjälp av en förenklad modell.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Antag att det finns tre kommuner i landet med olika förutsättningar avseende demografin. I kommunerna finns tre olika kategorier av invånare – barn, arbetsföra samt äldre. Varje kategori har i sig olika skattekraft.

Tabell 5.6 Ålderskategoriernas skattekraft

Kategori	Genomsnittlig skattekraft (tkr)
Barn	0
Arbetsföra	450
Äldre	150

Källa: Egna beräkningar.

Kommunerna har lika många invånare men olika ålderssammansättning. Fördelningen av invånarna redovisas nedan. För att beräkna den genomsnittliga skattekraften multipliceras befolkningsandelarna i kommunen med respektive grupps skattekraft.

Tabell 5.7 Exempelkommunernas demografiska fördelning

Andelar

Kategori	Kommun A	Kommun B	Kommun C	Genomsnitt
Barn	0,3	0,2	0,1	0,20
Arbetsföra	0,3	0,6	0,85	0,58
Äldre	0,4	0,2	0,05	0,22
Genomsnittlig skattekraft (tkr)	**195**	**300**	**390**	**294**

Källa: Egna beräkningar.

Kommun A har lägst andel invånare i arbetsför ålder medan kommun C har högst andel invånare i arbetsför ålder. Det innebär också att kommun A har lägst skattekraft medan kommun C har högst skattekraft. Under antagandet att inkomstutjämningen fungerar som i dag ger det följande utfall:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 5.8 Exempelkommunernas totala intäkter

	Kommun A	Kommun B	Kommun C	Genomsnitt
Egen skattekraft (tkr)	195	300	390	294
Garanterad skattekraft	338	338	338	294*1.15 = 338
Underlag för inkomstutjämning	143	38	–52	44
Genomsnittlig skattesats 2003	20,64 %	20,64 %	20,64 %	20 64 %
Kompensationsgrad	95 %	95 %	85 %	95 %
Inkomstutjämning	28	7	–9	9
Egen skattesats	22 %	22 %	22 %	22 %
Skatteintäkter	43	66	86	65
Summa intäkter	**71**	**73**	**77**	**73**

Källa: SCB och egna beräkningar.

Den garanterade skattekraften utgör 115 procent av rikets genomsnitt, i detta fall 338 000 kronor per invånare. Skillnaden mellan kommunens skattekraft och den garanterade nivån utgör underlaget för inkomstutjämningen. Den genomsnittliga skattesatsen utgår som i dag från 2003 års genomsnitt. Kompensationsgraden är 95 procent för bidragstagare och 85 procent för avgiftsbetalare. Skattesatsen är i samtliga kommuner i exemplet 22 procent.

I modellen beror hela skillnaden i skattekraft på åldersstrukturen. Kommun A med lägst andel invånare i arbetsför ålder får totala intäkter på 71 000 kronor per invånare samtidigt som kommun C med högst andel invånare i arbetsför ålder får 77 000 kronor per invånare, alltså 6 000 kronor mer per invånare.

För att ytterligare belysa utmaningen med en begränsad kompensationsgrad kan antagandet om att kommunerna själva kan påverka sin skattekraft genom att arbeta aktivt med tillväxtfrämjande åtgärder införas i modellen. Antag följande:

- Kommun A arbetar hårt med tillväxtfrämjande åtgärder och det ger resultat – den arbetsföra befolkningen i kommunen når en högre genomsnittlig skattekraft.
- Kommun B arbetar genomsnittligt med tillväxtfrämjande frågor och når således en genomsnittlig skattekraft för sina invånare i arbetsför ålder.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Kommun C arbetar inte med tillväxtfrämjande insatser och har därför en skattekraft för den arbetsföra befolkningen som understiger den genomsnittliga.
- Det tillväxtfrämjande arbetet har ingen effekt på skattekraften för barn eller äldre.

Detta scenario ger då följande skattekraft för respektive åldersgrupp i de olika kommunerna:

Tabell 5.9 Exempelkommunernas olika skattekrafter för respektive ålderskategori med antagandet att kommuner kan påverka individernas skattekraft

Kategori	Kommun A	Kommun B	Kommun C	Genomsnitt
Barn	0	0	0	0
Arbetsföra	500	450	400	450
Äldre	150	150	150	150
Genomsnittlig skattekraft	**210**	**300**	**348**	**294**

Källa: Egna beräkningar.

Andelarna i respektive åldersgrupp ligger fast. Det innebär att kommun A höjer sin skattekraft, men den ligger fortsatt långt under den garanterade nivån på 115 procent. Kommun C sänker sin skattekraft, men ligger fortsatt över 115 procent av rikets genomsnitt. Det ger följande utfall för respektive kommun.

Tabell 5.10 Skillnaden i de totala intäkterna vid olika skattekraft för den arbetsföra befolkningen

Kategori	Kommun A	Kommun B	Kommun C	Genomsnitt
Egen skattekraft	210	300	348	294
Garanterad skattekraft	338	338	338	294*1.15 = 338
Inkomstutjämning	25	7	–2	9
Skatteintäkter	46	66	77	65
Totala intäkter	**71**	**73**	**75**	**73**

Källa: Egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommun A som i detta fall höjer sin skattekraft mest över genomsnittet utifrån sina demografiska förutsättningar får fortsatt lägst totala intäkter. Det beror på de strukturella förutsättningarna – kommunen har helt enkelt färre personer i arbetsför ålder. Samtidigt som kommun C, som arbetar minst med tillväxtfrämjande åtgärder i exemplet, fortsatt har den högsta skattekraften på grund av de demografiska förutsättningarna.

Ålder är inte den enda strukturella faktorn som påverkar kommunens skattekraft. En annan viktig strukturell förutsättning är exempelvis hur arbetsmarknadsregionen fungerar. Syftet med ovanstående exempel är snarast att belysa att en hög skattekraft inte behöver vara ett resultat av tillväxtfrämjande åtgärder, utan kan också bero på strukturella förutsättningar.

Skattekraften är alltså inte ett träffsäkert mått för att skapa incitament för åtgärder som genererar nationell tillväxt. Det är inte heller önskvärt att öka incitamenten för samtliga aktiviteter som genererar ökad skattekraft i enskilda kommuner. Samlat leder detta till slutsatsen att en sänkt kompensationsgrad inte bör vara lösningen för att stärka incitamenten för tillväxt. En kompensationsgrad under 100 procent ger lägre intäkter till kommuner med låg skattekraft, oavsett om det beror på strukturella förutsättningar eller på att kommunen inte arbetar tillväxtfrämjande.

Gränspendlingens effekter på skattekraften

Kommitténs bedömning: För att synliggöra effekten på skattekraften av gränspendling så bör det utredas om kompensationen för denna kan separeras från inkomstutjämningen.

Demografi, socioekonomi och näringslivsstruktur är tre faktorer som påverkar skattekraftens nivå. En ytterligare faktor är personer som bor i Sverige men arbetar i ett annat land, så kallade gränspendlare. Det finns olika typer av avtal mellan Sverige och grannländerna. Vid arbetspendling till Norge och Finland beskattas individerna i bostadslandet om arbetet sker i någon av de gränskommuner som ingår i avtalet, men stora delar av gränspendlingen beskattas i arbetslandet. Avtalet med Danmark är annorlunda. Personer som bor i Sverige men arbetar i Danmark beskattas i Danmark. De som bor i Danmark

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

och arbetar i Sverige beskattas här, men av staten. Det finns ett särskilt avtal som är tänkt att kompensera för att bostadslandet står för merparten av de skattefinansierade offentliga utgifterna. Avtalet har nyligen setts över. När det nya avtalet träder i kraft kommer även offentligt anställda inkluderas vilket sannolikt medför en ökad nettokompensation till Sverige.[17] Sammantaget innebär gränspendlingen att skattekraften i kommuner med många gränspendlare blir lägre till följd av detta och att de kommuner som är särskilt drabbade får kompenseras via inkomstutjämningen.

SCB har sedan 2021 kompletterat inkomststatistiken med inkomster som beskattas utomlands, vilket gör att gränspendlingens effekter kan analyseras.[18] Om de inkomster som beskattas utomlands läggs till skattekraften i kommunerna som berörs skulle störst ökning av skattekraften ske i Strömstad, följt av Årjäng och Eda. Nedan redovisas de kommuner där förändringen i skattekraften som andel av medelskattekraften skulle överstiga 2,5 procent.

Tabell 5.11 Förändring av skattekraften 2022 vid komplettering med inkomster som beskattas utomlands

Kommun	Skattekraft enligt inkomstår 2022	Andel av riket	Justerad skattekraft	Justerad andel av riket	Förändring
Strömstad	214 285	79,1 %	273 404	100,1 %	21,0 %
Årjäng	200 466	74,0 %	258 042	94,5 %	20,4 %
Eda	200 426	74,0 %	255 158	93,4 %	19,4 %
Dals-Ed	220 232	81,3 %	241 417	88,4 %	7,0 %
Torsby	225 697	83,4 %	246 198	90,1 %	6,8 %
Vellinge	337 014	124,5 %	357 868	131,0 %	6,6 %
Malmö	235 144	86,8 %	251 060	91,9 %	5,1 %
Tanum	242 873	89,7 %	258 394	94,6 %	4,9 %
Bengtsfors	220 652	81,5 %	232 277	85,0 %	3,5 %
Arvika	233 047	86,1 %	244 522	89,5 %	3,5 %
Haparanda	224 468	82,9 %	235 091	86,1 %	3,2 %
Malung-Sälen	241 357	89,1 %	251 366	92,0 %	2,9 %
Säffle	221 107	81,7 %	230 423	84,4 %	2,7 %

Källa: SCB och egna beräkningar.

[17] Regeringen (2024): www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/05/overenskommelse-om-nytt-oresundsavtal.
[18] SCB (2021) Nordiska inkomster i IoT och inkomststatistiken 2011–2019.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Att invånare arbetar och beskattas utomlands innebär att bostadskommunen får lägre skatteintäkter. Personerna nyttjar samtidigt de välfärdstjänster som kommunen erbjuder. Utjämningssystemet säkerställer dock att samtliga kommuner, trots att många betalar skatt i andra länder, har likvärdiga förutsättningar att erbjuda välfärdstjänster. Ett alternativ kan vara att i inkomstutjämningen synliggöra hur stor del av utjämningsbidraget som utgörs av en kompensation för inkomster som beskattas utomlands.

Exempelvis får Malmö 2024 ett inkomstutjämningsbidrag på 15 016 kronor per invånare. Om samtliga inkomster i stället beskattats i Sverige hade kommunens skattekraft ökat, vilket hade inneburit att inkomstutjämningsbidraget minskat till 12 419 kronor per invånare. En minskning med uppemot en miljard kronor. Nettoeffekten för Malmö hade också varit positiv, eftersom intäkterna då hade beskattats med Malmös skattesats. Effekten för Malmös del är att den inkomst som beskattas utomlands och i stället ersätts via inkomstutjämningen utgår från den länsvisa skattesatsen, som i dagsläget är 19,70 procent. Malmös skattesats 2022 var 21,24 procent. Den totala inkomsten som beskattas utomlands är 5,7 miljarder kronor. Malmö ersätts genom den länsvisa skattesatsen på 19,70 procent, vilket innebär 1,1 miljarder kronor i inkomstutjämning. Om Malmö själv skulle ha fått beskatta dessa inkomster hade intäkten varit 88 miljoner kronor högre, vilket motsvarar 245 kronor per invånare. För Strömstad hade effekten motsvarat 1 477 kronor per invånare.

5.2.3 Övriga intäkter

Kommunernas samlade intäkter uppgick 2022 till 850 miljarder kronor. Motsvarande värde för regionerna var 479 miljarder kronor. Även om skatteintäkterna står för 64 procent av intäkterna finns det även flera andra intäktsslag.[19]

Kommittén har analyserat skillnaderna i olika intäkter och vilka förutsättningar det finns att utjämna för dessa skillnader. Även om det finns stora skillnader inom andra intäktsslag än skatteintäkter visar analysen att flera av dem är resultat av aktuella och tidigare politiska beslut och vägval, tillsammans med strukturella förutsättningar.

[19] SCB, *Verksamhetsintäkter för kommuner efter region och kontopost. År 2011–2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Intäkter från markförsäljning varierar dels med hur stor efterfrågan är på kommunens mark, dels med hur mycket mark kommunen äger. Att skapa ett utjämningssystem för något som är påverkbart innebär att utjämningen kommer att påverka och påverkas av kommuners beslut. Att införa ett utjämningssystem för intäkter från markförsäljning eller det ekonomiska resultatet avseende exploateringsverksamheten skulle kunna minska incitamenten för bostadsbyggande, vilket inte är önskvärt. Det intäktsslag som kommittén bedömer har störst potential för att utjämnas är fastighetsavgiften.

Fastighetsavgiften föremål för utjämning?

När fastighetsavgiften infördes år 2008 var den finansiellt neutral, såväl för varje enskild kommun som för staten. Intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften 2008 beräknades till 12 miljarder kronor. Dessa fördelades lika mellan kommunerna, med 1 315 kronor per invånare.[20] Från och med 2009 ska den årliga intäktsförändringen från fastighetsavgiften för bostäderna i kommunen tillföras respektive kommun och adderas till det ursprungliga beloppet från 2008. Kommunerna erhåller således inte den faktiska intäkten från fastighetsavgiften för bostäderna i kommunen, utan det är endast förändringen mellan åren som läggs till 2008 års belopp.

Skillnaderna i intäkter från fastighetsavgiften är stora mellan kommunerna. Borgholm, som har den högsta intäkten från fastighetsavgiften, får 5 593 kronor per invånare 2022 samtidigt som Sundbyberg som har den lägsta intäkten per invånare endast får 1 062 kronor per invånare.

5.3 Överväganden och förslag

I nedanstående avsnitt redovisas kommitténs förslag och överväganden baserat på analysen i avsnitt 5.2.

[20] Hur stora fastighetsavgifter som faktiskt betalades för bostäderna i respektive kommun 2008 hade således ingen betydelse för kommunens intäkt det aktuella året.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

5.3.1 Åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen

Kommitténs bedömning: Trots en teoretisk möjlighet så har vi inte hittat någon evidens som visar på att inkomstutjämningen har tillväxthämmande effekter. Om det ändå är önskvärt med stärkta incitament för tillväxt bör en sådan åtgärd inte innebära en minskad utjämning av skillnader i skattekraft.

I det tidigare avsnittet konstaterades att ett kommunalt tillväxtmål om stärkt skattekraft inte är entydigt positivt. De insatser som är önskvärda är de produktivitetshöjande insatserna. I dessa ingår att kommunerna skapar förutsättningar för arbete för sina och andra kommuners invånare. Men även kommunernas kärnverksamheter – vård, skola och omsorg – är en del i det nationella tillväxtarbetet. För att stärka incitamenten för rätt typ av insatser, utan att göra det på bekostnad av inkomstutjämningens syfte, bör åtgärderna fokusera på något som inte på samma vis påverkas av strukturella förutsättningar. Som vi har betonat tidigare behöver en ökning i skattekraften inte nödvändigtvis genereras av att kommunen har arbetat tillväxtfrämjande eller bidragit till fler arbetstillfällen. Det kan också vara en konsekvens av en förändrad befolkningssammansättning.

Sedan 2005 har Vaxholm ökat sin skattekraft som andel av rikets medelskattekraft mest av alla kommuner, med en ökning på hela 18 procentenheter. I andra änden finns Järfälla, där skattekraften har minskat med 14 procentenheter i förhållande till riket. Under samma tidsperiod har antalet arbetstillfällen i Vaxholm minskat med 2 800, medan det har tillkommit 12 500 arbetstillfällen i Järfälla. Upplands-Bro har haft den högsta procentuella ökningen i antalet arbetstillfällen samtidigt som skattekraften som andel av rikets genomsnitt har minskat med 9 procentenheter. Givetvis finns det kommuner som har ökat sin skattekraft samtidigt som utvecklingen av antalet arbetstillfällen varit stark, exempelvis Solna. Sambandet mellan utvecklingen av skattekraften och antalet genererade arbetstillfällen är dock svagt.

För att stärka incitamenten för produktivitetshöjande investeringar bör således inriktningen vara mer precis. Det bör inriktas mot tillväxt i antalet arbetstillfällen i kommunen och daglönesumman. Möjligheten att generera arbetstillfällen varierar utifrån strukturella förutsättningar. För företag och individer finns det fördelar med sam-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

lokalisering, såsom minskade transportkostnader eller ökat utbud av både tjänster och arbetskraft. Detta finns främst i befolkningsmässigt stora städer. Men det finns också nackdelar med samlokalisering, såsom högre hyror eller markbrist, vilket gör att tillväxten spiller över till närliggande kommuner. För kommuner är det alltså en fördel att vara placerade i närheten av en större stad. Även om branschstrukturen kan förändras med påverkan av kommuner så handlar det till stor del om samhällstrender som i huvudsak ligger utanför kommunens kontroll (en fördjupning av detta finns i bilaga 6).

Förutsättningarna för att skapa tillväxt är därför olika och vissa kommuner har draghjälp av en stor befolkning eller närhet till befolkningsmässigt större städer. För att skapa likvärdiga incitament för tillväxt bör därför en indelning av kommunerna göras. Eftersom förutsättningarna för utveckling skiljer sig åt har Tillväxtverket delat in kommuner i sex olika grupper baserat på kommunens befolkningstäthet, storlek och närhet till andra större kommuner.

Tabell 5.12 Tillväxten i daglönesumman samt antal arbetstillfällen per kommuntyp

2017–2022

Kommuntyp	Antal kommuner	Lönesumma	Arbetstillfällen
Storstadskommuner	26	24,9 %	6,7 %
Täta kommuner nära en större stad	87	18,1 %	–1,1 %
Landsbygdskommuner nära en större stad	80	18,5 %	–1,4 %
Landsbygdskommuner avlägset belägna	53	17,8 %	–2,0 %
Täta kommuner avlägset belägna	29	15,5 %	–1,9 %
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	15	18,2 %	–2,5 %

Källa: SCB.

I tabell 5.12 redovisas kommuntypens genomsnittliga tillväxt i daglönesumma och i antalet arbetstillfällen 2017–2022. Storstadskommunerna har genererat högst tillväxt i båda kategorierna, medan mycket avlägset belägna landsbygdskommuner redovisar lägst genomsnittlig tillväxt i antalet arbetstillfällen. Den kommungrupp som haft lägst tillväxt i daglönesumman är täta kommuner som är avlägset belägna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För att stärka incitamenten för tillväxt för kommuner i samtliga kommuntyper kan en tillväxtkomponent tillföras inkomstutjämningssystemet som ger en ersättning till kommuner som lyckats bra med sitt tillväxtarbete. Men för att skapa tydligare incitament för tillväxt för samtliga kommuner kan hänsyn behövas tas till kommuners olika förutsättningar.

Även detta skulle dock skapa incitament för agerande som kan innebära ett nollsummespel. Om en kommun lägger resurser på att attrahera ett företag från en annan kommun behöver detta inte leda till nationell tillväxt. Däremot kan det vara samhällsekonomiskt olönsamt om resurser förbrukas utan påverkan på den nationella tillväxten. Kommunen som förlorar företaget får minskad tillväxt, medan kommunen där företaget etablerar sig får ökad tillväxt. Det är med andra ord svårt att utveckla incitament för tillväxt som inte också leder till negativa bieffekter. Kommittén konstaterar att det är mer effektivt att fokusera ett sådant incitament på daglönesumman eller antalet arbetstillfällen än på skattekraften. Kommittén har övervägt att inkludera en sådan tillväxtkomponent, men på grund av att incitamenten för aktiviteter som inte är önskvärda också ökar föreslås inte att en sådan komponent inkluderas i inkomstutjämningen.

5.3.2 Den länsvisa skattesatsen

Kommitténs bedömning: Utan en uppdatering av den genomsnittliga skattesatsen är kompensationsgraden lägre än den avsedda. Kommittén anser att transparens i systemet är viktigt och föreslår därför en uppdatering. Negativa marginaleffekter bör så långt som möjligt undvikas. Kompensationsgraden bör vara lika för kommuner och regioner.

Kommitténs förslag: Den länsvisa skattesatsen ska uppdateras till 2022 års nivå samt justeras för skillnaden i skatteväxlingar sedan 1991. Kompensationsgraden för bidragsmottagande kommuner och regioner ska vara 95 procent och 85 procent för avgiftsbetalande kommuner och regioner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Inkomstutjämningen bör fortsatt utgå från en normerad skattesats

I inkomstutjämningen finns alternativet att utgå från den enskilda kommunens eller regionens skattesats eller från en normerad skattesats. En normerad skattesats innebär att skattesatsen är beräknad utifrån fastställda principer och är oberoende av den egna skattesatsen. I nuvarande system är utgångspunkten den genomsnittliga skattesatsen 2003, som sedan reduceras utifrån kompensationsgraden.

Nackdelen med nuvarande normerade skattesats är att effekten på de totala intäkterna av ökad egen skattekraft blir små och i vissa fall till och med negativa. Negativa incitament för att öka skattekraften uppkommer om den faktiska skattesatsen understiger den normerade skattesatsen. Vid införandet av en normerad skattesats var bedömningen att den praktiska betydelsen av dessa negativa incitament var små.[21]

En konsekvens av en normerad skattesats är att effekterna av en skattehöjning eller skattesänkning beror på den egna skattekraften. Om Danderyd som har högst skattekraft höjer sin skattesats med 1 procentenhet ökar intäkterna med 5 200 kronor per invånare samtidigt som intäkterna i Eda, som har lägst skattekraft, ökar med 2 000 kronor per invånare vid samma skattehöjning. För att nå samma intäktsökning som Danderyd behöver Eda höja sin skattesats med 2,61 procentenheter.

Att använda den enskilda kommunens eller regionens faktiska skattesats i inkomstutjämningen skulle innebära att den enskilda kommunen och regionen kan påverka utfallet i inkomstutjämningen. Kommuner och regioner med en skattekraft under den garanterade nivån skulle få incitament att höja skatten och därmed tillskansa sig mer av de samlade resurserna som är avsatta till kommunsektorn. Det omvända gäller för kommuner/regioner med en skattekraft över den garanterade nivån. Påverkbarheten och de incitament som detta skulle innebära är inte önskvärda. Kommittén förordar därför att en normerad skattesats bör gälla även i fortsättningen.

[21] SOU 1991:98 *Kommunal ekonomi i samhällsekonomisk balans – statsbidrag för ökat handlingsutrymme och nya samarbetsformer.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skattehöjningar har sänkt kompensationsgraden

I nuvarande inkomstutjämning används en normerad skattesats för att undvika påverkbarhet. Utgångspunkten är det vägda genomsnittet för 2003.

Den genomsnittligs skattesatsen, justerat för skatteväxlingar har mellan 2003 och 2022 ökat med 0,09 procentenheter för kommunerna och 0,97 procentenheter för regionerna.[22] En uppdatering innebär att de skatteförändringar som genomförts sedan senaste uppdateringen kommer påverka utfallet i inkomstutjämningen. Att inte genomföra uppdateringen innebär att den avsedda kompensationsgraden blir lägre än den faktiska. För transparensen i systemet föreslår därför kommittén en uppdatering till 2022 års skattesats. Att inte välja 2024 års skattesats grundar sig på att de senaste två årens turbulens med hög inflation och kostnadschocker kan ha inneburit tillfälliga skattehöjningar i framför allt regionerna.[23]

En uppdatering av de länsvisa skattesatserna påverkar främst regionerna, där en uppdatering ökar den länsvisa skattesatsen med i genomsnitt 0,86 respektive 0,81 procentenheter beroende på om regionen är bidragstagare eller avgiftsbetalare. För kommunernas del blir effekten av uppdateringen betydligt mindre: 0,9 procentenheter.[24]

Kommuner och regioner med låg skattekraft är de som får den största positiva förändringen av en uppdatering. På motsvarande sätt är det kommuner och regioner med hög skattekraft som förlorar mest på en uppdatering.

Kompensationsgraden för kommunerna behålls

Syftet med inkomstutjämningen är att skillnader i skattesats inte ska bero på skillnader i skattekraft. En hundraprocentig kompensationsgrad hade inneburit att inga skillnader i skattesats berott på skillnader i skattekraft. Kompensationsgraden är inte 100 procent vilket motiverats lite olika genom åren. Utjämningskommittén.08 menade att en 100-procentig kompensationsgrad skulle innebära att kom-

[22] Kommunernas genomsnittliga skattesats har minskat med 3 öre från 20,64 procent till 20,61 procent. Kommuner och regioner har dock under perioden skatteväxlat där kommunerna i genomsnitt sänkt skatten med 12 öre och regionerna höjt skatten med 12 öre. Detta innebär att kommunerna höjt skatten med 9 öre. Motsvarande justering görs för regionerna vars höjning minskas med 12 öre.
[23] Region Stockholm (2023) *Ansvar i kris Budget 2024 för Region Stockholm.*
[24] Avser aritmetiska medelvärden.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

muner med hög skattekraft och låg skattesats skulle få avstå mer till andra kommuner än vad man tar ut av sina egna invånare i skatt.[25] En lägre kompensationsgrad motiverades också utifrån att i det fall kommuner kompenserades till 100 procent så fråntas kommunerna ansvaret för sin egen skattekraft.

I avsnitt 5.2 konstaterades att alla åtgärder för att stärka den enskilda kommunens skattekraft inte är önskvärda ur ett nationellt perspektiv. Kommunens roll i det nationella tillväxtarbetet är inte enbart att skapa arbetstillfällen, utan är betydligt bredare än så och dessutom komplementär, där en insats i en kommun kan påverka tillväxten i en annan kommun. Med det sagt så upplever en kommun som arbetar framgångsrikt med att skapa tillväxt sannolikt även en ökad skattekraft. En negativ marginaleffekt av att öka sin egen skattekraft är därför inte önskvärd.

Dagens marginaleffekter är nära noll, med ett genomsnitt på 0,07 procent vid en ökning av skattekraften med 1 procent.[26] Marginaleffekterna för avgiftsbetalande kommuner och regioner är högst eftersom de har en kompensationsgrad på 85 procent. Om kompensationsgraden skulle höjas till 95 procent för även avgiftsbetalande kommuner minskar den genomsnittliga marginaleffekten till 0,06 procent. Med den högre kompensationsgraden skulle dock 19 kommuner få en negativ marginaleffekt jämfört med dagens sex kommuner, vilket bör undvikas. Att höja kompensationsgraden till 100 procent för bidragstagare skulle också generera större negativa marginaleffekter.

Kommitténs förslag om en uppdaterad skattesats innebär att ytterligare en kommun får negativa marginaleffekter. Men förändringen är marginell – kommunen går från en marginaleffekt på 0,001 procent till en marginaleffekt på –0,004 procent. Att sänka kompensationsgraden för bidragsmottagande kommuner till 90 procent skulle ge positiva marginaleffekter till samtliga kommuner utom två. Det skulle dock även innebära att skillnaden mellan kommunerna med avseende på förutsättningar att ge invånare likvärdig välfärd skulle öka. Vid en skattesats på 20,61 procent i samtliga kommuner skulle kommunen med högst skattekraft få sammantagna intäkter på 73 800 kronor per invånare samtidigt som kommunen med lägst skattekraft får 65 100 kronor per invånare. En skillnad på 8 680 kronor per invånare,

[25] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av de n kommunala utjämningen*.
[26] Med marginaleffekt avses effekten av en ökad skattekraft givet antal invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

vilket motsvarar 3,2 procent i skattesats i en genomsnittskommun. Att minska likvärdigheten för att lösa den negativa marginaleffekten i fem kommuner anser kommittén inte vara rimligt. Orsaken till den negativa marginaleffekten är en låg egen skattesats, eftersom det är kommuner med en egen skattesats som är lägre än den länsvisa skattesatsen som har negativa marginaleffekter. En lösning där de får en länsvis skattesats som motsvarar den egna skattesatsen skulle ta bort de negativa marginaleffekterna men det skulle också innebära minskade resurser totalt sett för dessa kommuner. Det ser inte heller kommittén som en rimlig lösning.

Eftersom en högre kompensationsgrad innebär fler kommuner med negativa marginaleffekter och en lägre kompensationsgrad innebär minskad likvärdighet bedömer kommittén att dagens kompensationsgrader är rimliga. Det innebär att vi tillåter att en viss del av skillnaderna i skattesats beror på skillnader i skattekraft och att det fortsatt kommer finnas ett fåtal kommuner med negativa marginaleffekter.

Kompensationsgraden kan höjas för regionerna

Kompensationsgraden för bidragsmottagande regioner är lägre än för kommunerna. Ingen region har i dag negativa marginaleffekter. En kompensationsgrad på 95 procent för regionerna skulle generera en region med en negativ marginaleffekt, men mycket marginellt – regionen får en negativ marginaleffekt på –0,0001 procent. Det skulle innebära att systemet blev enhetligt med kommunernas inkomstutjämning. Kommittén ser inte någon anledning till att likvärdiga förutsättningar skulle vara av mindre betydelse för regionerna.

Argumenten bakom den lägre kompensationsgraden har varit att region Stockholms skattesats väger tungt i beräkningen av den riksgenomsnittliga skattesatsen. Region Stockholms vikt i riksgenomsnittet är 28 procent, samtidigt som exempelvis Region Blekinge har en vikt på 1 procent. Region Stockholm hade 2011 den klart högsta skattesatsen av samtliga regioner, vilket förklarades av bland annat att regionen har ensamt huvudmannaskap för kollektivtrafiken i länet och att man som enda region har ansvaret för hemsjukvården i ordinärt boende. Region Stockholm har fortsatt den högsta skattesatsen av samtliga regioner, men skillnaden mot den näst högsta skattesatsen är nu enbart 0,04 procentenheter – inte 0,93 procentenheter som det

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

var 2011. Ett tidigare argument var att vid en kompensationsgrad på 95 procent skulle flera regioner få negativa marginaleffekter. Detta gäller inte i dag. Därför föreslår kommittén att kompensationsgraden för regioner med en skattekraft under den garanterade nivån höjs från dagens 90 procent till 95 procent.

Den normerade skattesatsen bör fortsatt justeras för tidigare skatteväxlingar

I dag justeras den länsvisa skattesatsen för skillnader i skatteväxlingar mellan länen. Justeringarna ska fånga att det inom olika län kan vara skillnader i uppgiftsfördelningen mellan kommuner och regionen. Detta gäller kollektivtrafiken och hemsjukvården. Justeringen avser dock även olikheter i växlat belopp för samma verksamhet – exempelvis Ädelreformen. I den tog kommunerna över större delen av ansvaret för den slutna långtidssjukvården och en stor del av hemsjukvården från dåvarande landstingen. Kommunerna höjde skatten samtidigt som regionerna sänkte skatten. Reformen genomfördes i samtliga län, men med olika nivåer på skatteväxlingen bland annat på grund av olika ambitionsnivå.

Det innebär att två kommuner eller regioner med exakt samma åtagande och skattekraft kan erhålla olika mycket bidrag i inkomstutjämningen på grund av historiska skatteväxlingar. Kostnadsutjämningen ska utjämna för skillnader i kostnader mellan kommunerna, vilket innebär att två regioner med samma ansvar egentligen bör ha samma länsvisa skattesats. Att lösa detta är dock långt ifrån enkelt, vilket även konstaterades av Utjämningskommitten.08.[27] Vidare konstaterar vi, liksom Utjämningskommitten.08, att kommuner och regioner har anpassat sig till de intäkter som de länsvisa skattesatserna genererar. En justering av de länsvisa skattesatserna skulle resultera i stora omfördelningseffekter i flera län.

En justering av de länsvisa skattesatserna så att de endast speglade skillnader i uppgiftsfördelning skulle inte påverka inkomstutjämningens fördelning mellan olika län, utan endast fördelningen mellan kommunerna och regionen inom länet. Det innebär att det inte heller blir någon effekt för invånaren, eftersom den sammantagna skattesatsen inte borde förändras. Kommittén konstaterar därför att denna

[27] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

typ av justering bör göras separat och inte i samband med andra förändringar i utjämningsystemet.

I tabell 5.13 redovisas kommitténs förslag till uppdaterad länsvis skattesats. Siffrorna avser genomsnitt, utfallet för den enskilda kommunen respektive regionen beror på den relativa skatteväxlingen under åren 1991–2022.

Tabell 5.13 Förslag till uppdaterad länsvis skattesats

	Inkomstutjämningsbidrag		Inkomstutjämningsavgift	
	Kommuner	Regioner	Kommuner	Regioner
Genomsnitt 2022	20,61	11,62	20,61	11,62
Kompensationsgrad	95 %	95 %	85 %	85 %
Genomsnittlig länsvis skattesats	19,58	11,04	17,52	9,88
– varav skatteväxling 1991–2022	4,01	4,01	–4,01	–4,01

Anm.: Genomsnitt 2022 är exklusive kommun utanför region.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

5.3.3 Garantinivån

Kommitténs bedömning: Garantinivån bör fortsatt vara densamma för kommuner och regioner för att undvika oönskade omfördelningar vid skatteväxlingar. Garantinivån bör också vara på en nivå som innebär att regleringsposten ligger så nära noll som möjligt.

Kommitténs förslag: Garantinivån ska vara 116 procent av rikets medelskattekraft.

Garantinivån är i dag 115 procent av medelskattekraften. Nivån på det generella statsbidraget 2005 förklarar den valda garantinivån. En högre garantinivå innebär en lägre regleringspost. Med övriga förändringar i inkomstutjämningen som kommittén föreslagit innebär en garantinivå på 115 procent att samtliga regioner får 132 kronor per invånare via regleringsposten och samtliga kommuner får 3 007 kronor per invånare. Dessa medel fördelas inte utifrån den länsvisa skattesatsens profil. En regleringspost så nära noll som möjligt är

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

att föredra. Garantinivån bör också vara lika hög för både kommuner och regioner för att möjliggöra neutrala skatteväxlingar.

Tabell 5.14 Regleringsposten vid olika garantinivåer

	Kommuner		Regioner	
Garantinivå	Regleringspost (kr/inv)	Antal avgifts-betalare	Regleringspost (kr/inv)	Antal avgifts-betalare
100 %	10 781	42	4 497	1
110 %	5 609	21	1 587	1
115 %	3 007	16	132	1
116 %	2 486	14	–159	1
117 %	1 963	13	–450	1
118 %	1 441	12	–741	1
120 %	395	11	–1 323	1
121 %	–12	11	–1 620	0

Anm. Tabellen ovan gäller vid uppdatering av den länsvisa skattesatsen enligt kommitténs förslag.
Källa: SCB och egna beräkningar.

Vid 121 procent blir kommunernas regleringspost negativ, medan regionernas regleringspost blir negativ redan vid 116 procent (se tabell 5.13). För att minska regleringsposten för kommunerna utan att det uppstår en alltför stor negativ regleringspost för regionerna föreslår kommittén att garantinivån höjs med 1 procentenhet till 116 procent.

5.3.4 Övriga intäkter

Kommitténs bedömning: Det föreligger stora skillnader i intäkter från fastighetsavgiften. Kommittén gör bedömningen att det finns många faktorer som bör utredas om fastighetsavgiften ska utjämnas.

Det är stora skillnader i intäkten per invånare av fastighetsavgiften mellan olika kommuner. Det som avgör nivån på kommunens intäkter är vilken utveckling fastighetsavgifterna i kommunen har haft sedan 2008. Utvecklingen är beroende av exempelvis andelen småhus i förhållande till lägenheter i flerbostadshus samt antalet fritidshus i kommunen. Fastighetsavgiftens storlek beror också på taxerings-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

värdets utveckling om inte de flesta fastigheter i kommunen redan uppnått takbeloppet[28]. Ett argument för att kommunerna skulle erhålla förändringen av fastighetsavgiften var att det skulle skapa incitament för ökat bostadsbyggande.[29] Nuvarande regelverk innebär dock att nybyggda småhus och ägarlägenheter inte behöver erlägga någon fastighetsavgift de första 15 åren.[30]

Ett stort antal bostäder, framför allt småhus, i förhållande till antalet invånare, som i kommuner med många fritidshus, ger större årliga ökningar av intäkterna i kronor per invånare. Om bostadsunderlaget består främst av lägenheter i flerbostadshus blir avgiftsunderlaget i stället litet och den årliga intäktsökningen mindre. De kommuner som nu erhåller de största intäkterna via fastighetsavgiften är kommuner med en stor andel fritidshus. Dessa kommuner har fler som vistas i kommunen än det finns invånare och behöver således ha en infrastruktur och verksamhet med högre beredskap. Det kan innebära högre kostnader för dessa kommuner. Det är dock osannolikt att dessa kostnader motsvarar de skillnader i fastighetsavgift på uppemot 4 500 kronor per invånare som finns i dag. Men i och med den korta tid som kommittén haft till sitt förfogande har dessa kostnader inte kunnat analyseras. Därför får skillnader i intäkter från fastighetsavgiften kvarstå till dess att övriga faktorer utretts.

5.4 Alternativa förslag som kommittén har övervägt

Kommittén har under arbetets gång utrett flera alternativa förslag till dagens inkomstutjämning.

- Alternativa metoder för att utjämna skillnader i skattekraft har utretts. Exempelvis har Norges modell för inkomstutjämning testats. Modellen är mindre långtgående än inkomstutjämningen i Sverige. Norge har fler skattebaser att utgå från, samtidigt som skatteintäkterna finansierar en betydligt mindre del av den kom-

[28] Storleken på fastighetsavgiften beräknas med hjälp av taxeringsvärdet men kan aldrig bli högre än takbeloppet. Takbeloppet ökar varje år och följer den årliga förändringen av inkomstbasbeloppet.
[29] Prop. 2007/08:27 *Avskaffad statlig fastighetsskatt, m.m.*
[30] Skatteverket (2019) SKV 296 utgåva 27 – Fastighetsskatt och fastighetsavgift – Inkomståret 2018 och framåt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

munala verksamheten. I Sverige skulle denna modell innebära att vi inte har likvärdiga ekonomiska förutsättningar.

- Strukturella faktorer påverkar skattekraftens storlek. Försök har gjorts att använda regressionsanalys för att skatta fram en strukturellt förväntad skattekraft. Utfallet blir dock för beroende av valet av variabler för att en sådan lösning ska kunna anses vara tillförlitlig.
- Förutsättningarna för att bedriva en exploateringsverksamhet, som genererar stora intäkter, skiljer sig åt mellan kommunerna. Förklaringar bakom intäktsskillnaderna är markinnehav, markvärden, geografiskt läge samt politiska ambitioner. Kommittén har övervägt om en utjämning bör ske för dessa förutsättningar men avfärdat detta. Slutsatsen bygger bland annat på att all exploatering inte genererar ett nettoöverskott. Att identifiera vilka kommuner som faktiskt får ett överskott är inte möjligt utan att analysera respektive projekt. Det strukturella förutsättningarna att generera överskott kan inte heller fångas på ett tillfredsställande sätt. Det finns också en risk för att en utjämning skapar negativa incitament för kommunerna att bidra till ett fortsatt bostadsbyggande.

5.5 Utfall och förändringsanalys

I kommitténs förslag till ny inkomstutjämning föreslås följande förändringar:

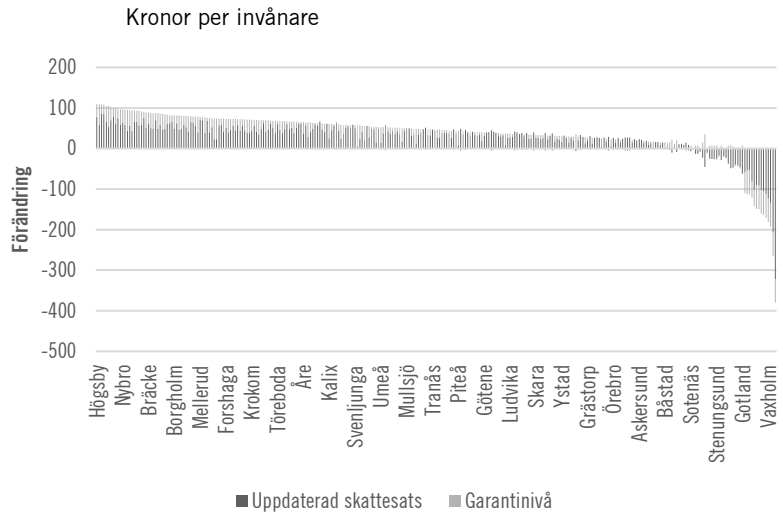
- uppdaterad skattesats till 2022 års nivå, inklusive justering för skatteväxlingar,
- ökad garantinivå från 115 procent till 116 procent, samt
- ökad kompensationsgrad för bidragsmottagande regioner från 90 till 95 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

5.5.1 Utfall och förändring för kommunerna

När garantinivån höjs minskar avgifterna i modellen, men som framgick av avsnitt 5.1.2 minskar också regleringsposten. Totalt utgör kommunernas avgifter i inkomstutjämningen 2024 13 miljarder kronor. Med höjd garantinivå och uppdaterad skattesats minskar avgifterna till 12 miljarder kronor. Förändringen per kommun redovisas i figur 5.2 nedan.

Figur 5.1 Total förändring uppdelad efter orsak

Källa: SCB och egna beräkningar.

Högsby är den kommun som får den största positiva förändringen på 110 kronor per invånare. Störst negativ förändring får Danderyd med –380 kronor per invånare.

Störst förändring uppstår på grund av den uppdaterade skattesatsen. Uppdateringen av skattesatsen i inkomstutjämningen har störst påverkan på Danderyd, som får betala 322 kronor per invånare ytterligare i avgift. Kommunerna med den största positiva förändringen med anledning av den uppdaterade skattesatsen är Eda och Årjäng som får 86 kronor mer per invånare.[31]

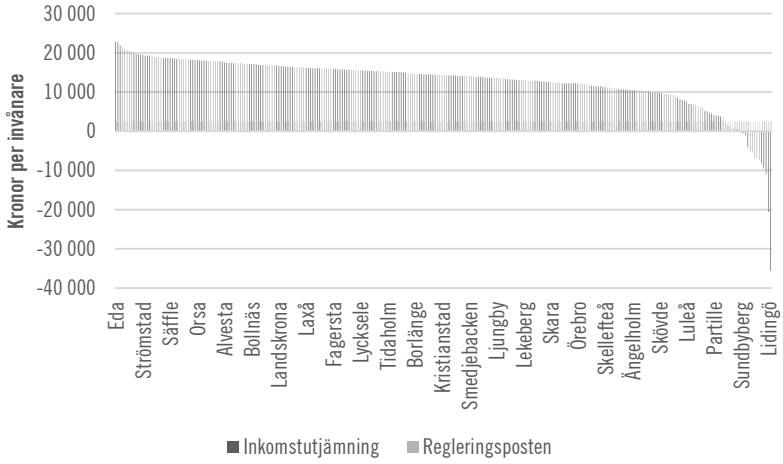
[31] Förändringen avser nettoeffekten av regleringsposten och inkomstutjämningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

När det gäller ökningen av garantinivån så har det störst påverkan på de avgiftsbetalande kommunerna i Stockholms län, som får betala 58 kronor per invånare ytterligare i systemet. Den största positiva förändringen sker i de bidragsmottagande kommunerna i Västernorrlands län som får 51 kronor per invånare ytterligare i bidrag. Avgörande här är den länsvisa skattesatsens storlek i förhållande till övriga kommuner. De bidragsmottagande kommunerna har en högre länsvis skattesats på grund av den högre kompensationsgraden.

I figur 5.2 redovisar vi det totala utfallet per kommun med det nya förslaget. Som framgår är förändringarna, som har redovisats i figur 5.1, små i förhållande till utfallen.

Figur 5.2 Totalt utfall från inkomstutjämningen och regleringsposten

Källa: SCB och egna beräkningar.

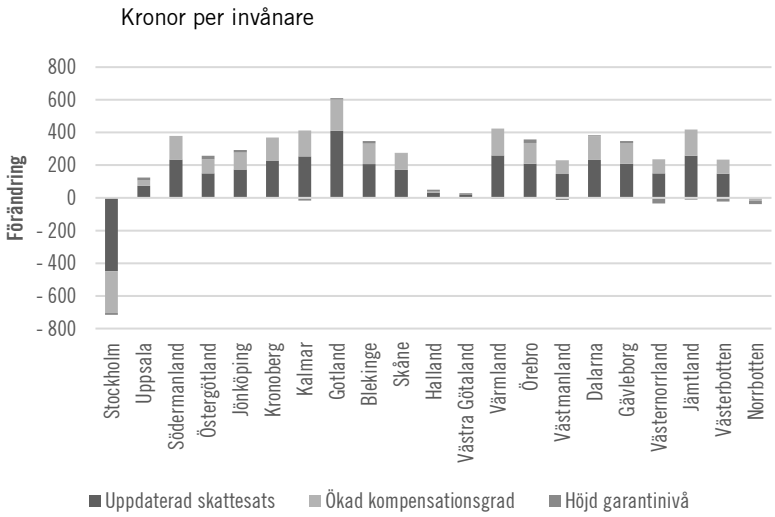
Samtliga kommuner får med förändringarna i inkomstutjämningen ett regleringsbidrag på 2 486 kronor per invånare. Kommunen med det största bidraget i inkomstutjämningen är Eda som får 22 832 kronor per invånare. Det största negativa utfallet får fortsatt Danderyd på –35 690 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

5.5.2 Förändring för regionerna

Eftersom regleringsposten minskar även för regionerna så minskar också avgiften i inkomstutjämningen från en avgift på 3,2 miljarder kronor till 2,8 miljarder kronor. Förändringen per region redovisas i figur 5.3 nedan.

Figur 5.3 Förändring uppdelad efter orsak

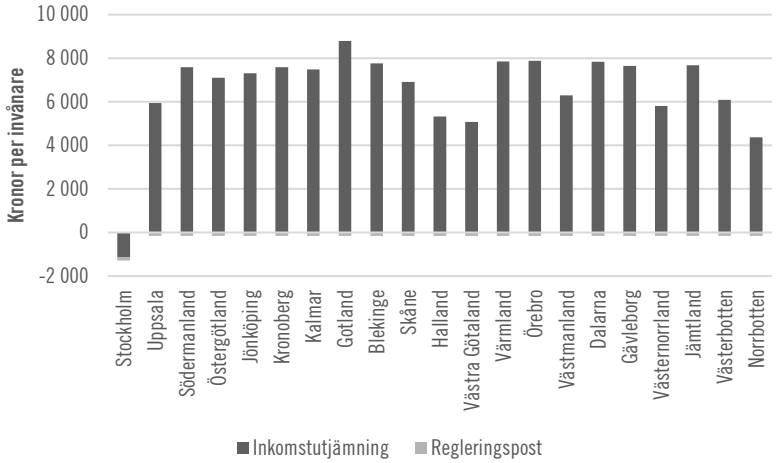

Källa: Egna beräkningar.

För regionerna uppstår de största förändringarna på grund av den uppdaterade skattesatsen. Förändringen får effekten att kompensationsgraden återställs till avsedd nivå. Störst negativ förändring av detta får Region Stockholm, som har högst skattekraft, med –451 kronor per invånare. Störst positiv förändring får Gotland, som har lägst skattekraft, med +410 kronor per invånare. En höjning av garantinivån ger störst negativ förändring i Västernorrland, samma län där kommunerna fick störst positiv förändring. Förändringen uppgår till –35 kronor per invånare. Störst positiv förändring får Östergötland med 22 kronor per invånare. Förändringen av kompensationsgraden för bidragsmottagare slår negativt för Stockholm eftersom regleringsposten minskar. Förändringen uppgår till –254 kronor, medan övriga regioners förändring varierar från –18 kronor per invånare i Norrbotten till +192 kronor per invånare på Gotland.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 5.4 Totala utfallet från inkomstutjämningen och regleringsposten

Källa: Egna beräkningar.

Gotland är den region som sammantaget får störst bidrag från inkomstutjämning och regleringspost med 8 636 kronor per invånare. Stockholm betalar mest med 1 285 kronor per invånare, samtidigt som avgiften i inkomstutjämningen minskar med 172 kronor per invånare. Med de föreslagna förändringarna blir regleringsposten för regionerna–159 kronor per invånare.

6 Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner

Kostnadsutjämningen är den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som syftar till att utjämna för strukturella kostnadsskillnader inom kommunsektorn. I detta kapitel redovisas kommitténs översyn och förslag beträffande kostnadsutjämningen för kommuner. Kapitlet inleds med en övergripande beskrivning av den befintliga kostnadsutjämningen. Därefter följer kommitténs analys av de respektive delmodellerna var och en för sig. Varje avsnitt avslutas med kommitténs samlade överväganden och förslag.

För den som är intresserad av kostnadsutjämningen för regioner hänvisar vi till kapitel 7. I kapitel 8 behandlas delmodellen för kollektivtrafik, som är gemensam för kommunerna och regionerna. Den så kallade LSS-utjämningen, som i formell bemärkelse är ett separat kostnadsutjämningssystem, behandlas i kapitel 9.

6.1 Dagens kostnadsutjämning för kommuner

Som vi har beskrivit i kapitel 3 är den principiella grunden för kostnadsutjämningen att de offentliga tjänsterna kostar olika mycket att tillhandahålla beroende av strukturella omständigheter bortom enskilda kommuners och regioners kontroll. När det gäller kommunerna kan det till exempel handla om att man har höga kostnader för äldreomsorg på grund av en hög andel äldre invånare. Det kan också handla om att man har höga kostnader för skolan till följd av att barnen bor utspritt och på långa avstånd från varandra, vilket genererar merkostnader för små skolor och skolskjuts.

Genom att kompensera för den här typen av opåverkbara strukturella förhållanden bidrar kostnadsutjämningen till att skapa lik-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

värdiga ekonomiska förutsättningar för att tillhandahålla kommunal service i alla delar av landet.

I detta avsnitt beskriver kommittén översiktligt dagens kostnadsutjämning för kommuner. Med utgångspunkt i 2024 års situation redovisar vi utfall och den totala omfördelningen. Vi redogör också för hur utfallen ser ut på kommungruppsnivå för att illustrera vilken fördelningsmässig profil systemet har.

6.1.1 Kostnadsutjämningen för kommuner består av nio delmodeller

Dagens kostnadsutjämning består av följande delmodeller:

- förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet,
- förskoleklass och grundskola,
- gymnasieskola,
- kommunal vuxenutbildning (komvux),
- individ- och familjeomsorg,
- äldreomsorg,
- infrastruktur och skydd,
- kollektivtrafik, samt
- verksamhetsövergripande kostnader.

När det gäller kollektivtrafik är denna delmodell, som vi har beskrivit ovan, gemensam för kommuner och regioner och behandlas separat i kapitel 8. I redovisningen av totala utfall nedan är däremot delmodellen för kollektivtrafik inräknad.

Totalt omfördelar kostnadsutjämningen för kommuner knappt 11,1 miljarder kronor under 2024. När vi analyserar de respektive delmodellerna separat framgår att delmodellen för äldreomsorg har störst ekonomisk omslutning, följt av delmodellen för grundskolan. Allra minst omslutning har delmodellen för infrastruktur och skydd.

Den kommun som mottar störst bidrag i kostnadsutjämningen under innevarande år är Dorotea. Där uppgår bidraget till nästan 14 500 kronor per invånare. På andra sidan spektrumet är Solna den

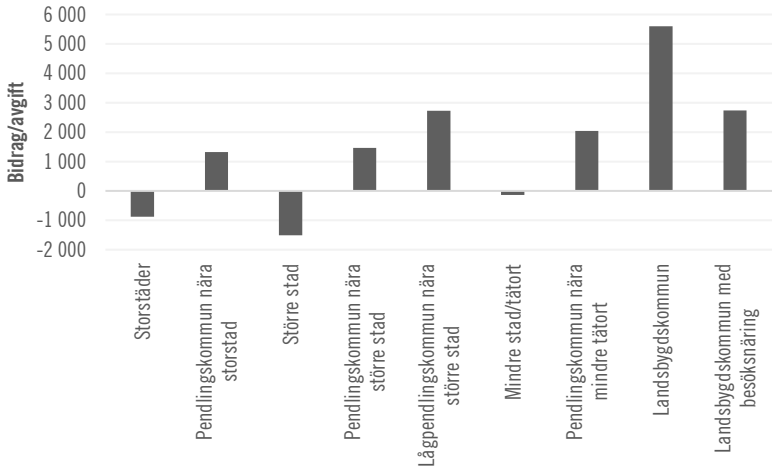
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kommun som betalar den största avgiften i systemet med cirka 7 900 kronor per invånare. De flesta kommuner har dock mer moderata utfall. Om man utgår från den 25:e och 75:e percentilen så ligger den mittersta hälften av kommunerna i ett spann mellan –169 och +1 262 kronor per invånare.

På kommungruppsnivå är alla kommungrupper förutom storstäder, större stad och mindre stad/tätort genomsnittliga bidragsmottagare i systemet (se figur 6.1). De största genomsnittliga bidragen går till landsbygdskommuner, vilket bland annat speglar en hög andel äldre och merkostnader kopplat till gleshet. Men det är värt att notera att även pendlingskommuner nära storstad är genomsnittliga mottagare av bidrag i systemet, vilket bland annat reflekterar en hög andel barn i skolverksamheterna.

Figur 6.1 Utfall i snitt per kommungrupp i kostnadsutjämningen 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

I nedanstående avsnitt går vi igenom de respektive delmodellerna i kostnadsutjämningen i detalj och beskriver kommitténs samlade överväganden och förslag på förändringar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.2 Övergripande komponenter som ingår i flera delmodeller

Innan vi går in varje delmodell för sig finns det anledning att göra nedslag i två övergripande komponenter som ingår i flera av de delmodeller som beskrivs nedan. Det handlar om

- dels de ersättningar som syftar till att kompensera för ett högt förväntat löneläge i kommunerna,
- dels de ersättningar som syftar till att kompensera för gleshet.

Eftersom dessa är återkommande finns det en pedagogisk poäng i att inleda med att ett antal allmänna överväganden kring dessa. I varje delmodell kommer sedan dessa gås igenom mer i detalj.

6.2.1 Allmänna överväganden kring ersättningen för strukturellt löneläge

Nuvarande utformning

En komponent för strukturellt löneläge ingår i dagsläget i 5 av 9 delmodeller i kostnadsutjämningen för kommuner. Syftet är att kompensera kommuner där de förväntade lönenivåerna är högre för merkostnader till följd av detta. Många av delmodellerna i kostnadsutjämningen berör personalintensiva verksamheter, såsom skola och äldreomsorg, där löner utgör det i särklass största kostnadsslaget. I sin tur gör detta att löneläget är en faktor av betydelse för kostnaderna för dessa verksamheter.

En kompensation för strukturellt löneläge har funnits i kostnadsutjämningen sedan 2008, men har ofta varit en omdiskuterad fråga. Den enkätundersökning som Kostnadsutjämningsutredningen genomförde 2017 visade att respondenterna (politiker och tjänstepersoner i kommunsektorn) var mer skeptiska till ersättningen för strukturellt löneläge än andra ersättningar.[1] Främst rörde invändningarna att löner är påverkbara och att kommuner med god ekonomi, genom högre löner, kan attrahera arbetstagare och samtidigt bli kompenserade för detta.

[1] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Att komponenten för strukturellt löneläge skulle vara påverkbar är dock i allt väsentligt en missuppfattning kring hur ersättningen fungerar. Ersättningen ges nämligen inte utifrån vilken faktisk lönepolitik en kommun tillämpar, utan utifrån vilken lönenivå som *är förväntad* givet ett antal strukturella faktorer som i det korta perspektivet inte är möjliga att påverka för kommunen.

Denna distinktion möjliggörs med hjälp av regressionsanalys (se avsnitt 2.2.2), där de förväntade lönenivåerna skattas på basis av

- andelen av de förvärvsarbetande i kommunen som inte arbetar i kommun eller region,
- priset för bostadsrätter i länet, samt
- taxeringsvärdet för småhus i kommunen.

De förväntade lönenivåerna görs sedan om till ett index utifrån hur den beräknade lönenivån i respektive kommun förhåller sig till lönenivån i riket. Kommuner med indexvärde över 100 bedöms, jämfört med riket, ha en högre förväntade lönenivå och får därför ett tillägg, medan kommuner med indexvärde under 100 får ett avdrag.

Till skillnad från många andra merkostnadskomponenter är komponenten för strukturellt löneläge *asymmetrisk*. Det innebär att alla kommuner med indexvärde under 100 får ett enhetligt avdrag. Ersättningen skiljer sig alltså bara för de kommuner som får ett tillägg i komponenten. Detta beror på att sambandet mellan lönenivå och de redovisade strukturella variablerna ovan är betydligt svagare för kommuner med ett indexvärde under 100.

Ersättningen i komponenten beräknas något förenklat genom att varje kommuns löneindex multipliceras med den justerade lönekostnaden i respektive delmodell. Den justerade lönekostnaden speglar hur stor del av standardkostnaden som beräknas utgöras av löner. Den justerade lönekostnaden fås fram genom att man summerar de komponenter som har koppling till kostnadsslaget löner och sedan multiplicerar denna summa med den så kallade lönekostnadsandelen i varje delmodell. Lönekostnadsandelen bygger i sin tur på en uträkning av hur stor andel av kommunernas bruttokostnader för de utjämnade verksamheterna som utgörs av löner. I den nuvarande kostnadsutjämningen för kommuner tillämpas följande lönekostnadsandelar per delmodell:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.1 Nuvarande lönekostnadsandelar per delmodell

	Lönekostnadsandel i dag
Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet	73,8 %
Förskoleklass och grundskola	68,8 %
Gymnasieskola	67,8 %
Individ och familjeomsorg	57,8 %
Äldreomsorg	73,9 %

Källa: SCB.

Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Befintligt löneindex uppdateras. Befintliga variabler som ligger till grund för indexet behålls men kompletteras med det kvadrerade taxeringsvärdet för småhus i kommunen för att möjliggöra för ett avtagande samband mellan löneläget och taxeringsvärdet för småhus.

Lönekostnadsandelarna för respektive delmodell uppdateras och fastställs till

- 79,1 procent i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet,
- 77,1 procent i delmodellen för förskoleklass och grundskola,
- 74,7 procent i delmodellen för gymnasieskola,
- 64,4 procent i delmodellen för individ- och familjeomsorg, samt
- 80,1 procent i delmodellen för äldreomsorg.

Kommittén bedömer att det alltjämt finns grund för en ersättning för strukturellt löneläge i kostnadsutjämningen för kommuner. Mer detaljerade bedömningar i detta avseende finns under analysen av respektive delmodell. Ersättningen bör dock uppdateras för att spegla aktuella förhållanden. Nedan föreslår vi därför två större uppdateringar av komponenten som går igen i alla de delmodeller som innehåller en kompensation för strukturellt löneläge:

- dels en uppdatering av det löneindex som ligger till grund för ersättningen,

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- dels en uppdatering av de lönekostnadsandelar som används för att begränsa hur mycket komponenten för strukturellt löneläge tillåts slå igenom i respektive delmodell.

Dagens index för strukturellt löneläge uppdateras

För att ta fram ett nytt index för strukturellt löneläge har kommittén utgått från faktiska lönedata i kommuner och regioner för perioden 2018–2021. För att inte skillnader i arbetskraftens ålder, som har ett samband med lönenivån, ska störa analysen så har datamaterialet åldersstandardiserats. Vi har också gjort en korrigering för skillnader i yrkesfördelning mellan kommuner, så inte olika val av vilka yrkesgrupper som används i verksamheten (t.ex. förskollärare kontra barnskötare i förskolan) ska vara det som driver skillnader i lönenivåer mellan kommuner.

Detta justerade lönematerial har sedan analyserats i relation till ett antal strukturella variabler som vi förväntar oss har påverkan på den kommunala lönenivån. Utöver de befintliga variabler som ligger till grund för dagens löneindex har kommittén även prövat nya variabler, som till exempel arbetsmarknadens storlek. De strukturella variabler som i denna analys har uppvisat störst samvariation med lönenivåerna i kommunerna är

- andelen av de förvärvsarbetande i kommunen som inte arbetar i kommun eller region,
- priset för bostadsrätter i länet,
- taxeringsvärdet för småhus i kommunen, samt
- det kvadrerade taxeringsvärdet för småhus i kommunen.

Dessa variabler kan tillsammans förklara omkring 80 procent av skillnaderna i ålders- och yrkesstandardiserade löner mellan kommuner. Med undantag för den sistnämnda variabeln är det samma variabler som ligger till grund för dagens löneindex. Inkluderingen av det kvadrerade taxeringsvärdet för småhus får dock stor betydelse, eftersom den ger upphov till ett avtagande samband mellan löneläget och taxeringsvärdet för småhus i kommunen. Att effekten är avtagande

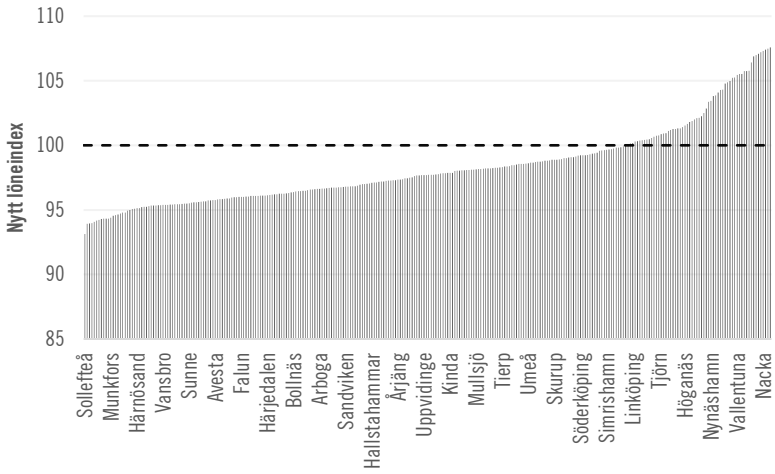
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

har även stöd i forskning som tittar på sambandet mellan löneläge och levnadsomkostnader.[2]

Utifrån dessa variabler skattar vi sedan den strukturellt förväntade lönenivån i varje kommun. Det är denna förväntade nivå som ligger till grund för beräkningen av det nya löneindexet. Återigen är det viktigt att poängtera att detta alltså har lite att göra med vilka faktiska löner kommunerna sätter. Det finns gott om kommuner där den verkliga lönenivån är både högre och lägre än den nivå som är strukturellt förväntad. Det löneindex som ligger till grund för ersättningen bygger alltså på variabler som, åtminstone på kort sikt, är opåverkbara för kommunerna.

Det nya löneindexet påminner mycket starkt om det nuvarande indexet. Förklaringsgraden i regression mellan de bägge indexen är över 95 procent. Totalt är det 60 kommuner, däribland alla kommuner i Stockholms län, som har indexvärden över rikssnittet och därmed bedöms ha merkostnader för sitt löneläge.

Figur 6.2 Uppdatering av löneindex i kostnadsutjämningen för kommuner

Anm.: I figuren har vi märkt ut rikssnittet på 100 med en horisontell linje. Kommuner som befinner sig över den streckade linjer bedöms ha merkostnader för sitt löneläge.
Källa: Egna beräkningar.

[2] J. Michael DuMond et al. *Wage Differentials Across Labor Markets and Workers: Does Cost of Living Matter?* Economic Inquiry, Vol. 37, No. 4, October 1999, pp. 577–98.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Nya lönekostnadsandelar per delmodell fastslås

Den andra större uppdateringen som kommittén gör är att beräkna nya lönekostnadsandelar för de delmodeller som innehåller en merkostnadskomponent för strukturellt löneläge.

Som har beskrivits ovan motsvarar lönekostnadsandelen hur stor del av verksamheternas bruttokostnader som beräknas utgöras av löner. Den senaste beräkningen av lönekostnadsandelar för olika verksamheter gjordes av Kostnadsutjämningsutredningen med data som speglade situationen 2016.[3] Det finns alltså anledning att se över beräkningen på nytt för att säkerställa aktualiteten.

För de kommunala verksamheterna bygger beräkningen på antaganden om lönekostnadsandel i respektive kostnadsslag i räkenskapssammandragets driftsredovisning. Detta ger en uppskattning av de totala lönekostnaderna, som sedan sätts i relation till de totala bruttokostnaderna för verksamheten. Följande antaganden görs inom respektive kostnadsslag:

- *Löner* och *kalkylerade personalomkostnader* antas ha en lönekostnadsandel på 100 procent.
- *Externa varor* antas ha en lönekostnadsandel på 25 procent.
- *Köp av huvudverksamhet* antas ha en lönekostnadsandel på 75 procent.
- *Övriga externa varor och tjänster* antas ha en lönekostnadsandel på 50 procent.
- *Interna köp och övriga interna kostnader* antas ha en lönekostnadsandel på 75 procent.
- *Fördelad gemensam verksamhet* antas ha en lönekostnadsandel på 75 procent.
- Övriga kostnadsslag som ingår i bruttokostnaden antas ha en lönekostnadsandel på 0 procent.

I tabell 6.2 redovisar vi vad detta leder till för resultat när det gäller lönekostnadsandelen inom de olika delmodellerna i kostnadsutjämningen för kommuner. För att minska känsligheten för avvi-

[3] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kelser under enskilda år baseras de uppdaterade lönekostnadsandelarna på ett genomsnitt för 2021 och 2022.

Tabell 6.2 Ny respektive nuvarande lönekostnadsandel per delmodell

	Ny lönekostnadsandel	Lönekostnadsandel i dag
Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet	79,1 %	73,8 %
Förskoleklass och grundskola	77,1 %	68,8 %
Gymnasieskola	74,7 %	67,8 %
Individ och familjeomsorg	64,4 %	57,8 %
Äldreomsorg	80,1 %	73,9 %

Källa: Egna beräkningar utifrån SCB:s räkenskapssammandrag för 2021 samt 2022.

Som framgår av tabellen har det skett en rörelse i alla delmodeller mot ökade lönekostnadsandelar sedan 2016. Allt annat lika innebär det här att den totala omfördelningen till följd av strukturellt löneläge ökar i delmodellerna, eftersom genomslaget i ersättningen stiger i takt med lönekostnadsandelen. Mer detaljerade beskrivningar beträffande detta finns i analysen av de delmodeller som inbegriper en kompensation för strukturellt löneläge.

6.2.2 Allmänna överväganden kring ersättningen för gleshet

Nuvarande utformning

Utjämningen för gles bebyggelsestruktur ska fånga de merkostnader som uppstår på grund av att befolkningens bosättningsmönster skiljer sig mellan kommuner. Det handlar dels om långa avstånd, dels om merkostnader för små enheter, så kallade skalnackdelar. Med grundskolan som exempel innebär det merkostnader dels för skolskjutsar, dels för skolor med relativt få elever.

I delmodellerna för förskola, grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg kompenseras kommuner för gles bebyggelsestruktur utifrån en modell som kallas *Struktur*. Modellen har funnits sedan 1991 och innebär att fiktiva enheter placeras ut utifrån befolkningens bosättningsmönster och ett antal antaganden. Merkostnader beräknas sedan med hjälp av kostnadsfunktioner. Detta innebär att exempelvis skolor modellmässigt placeras ut i ett första steg med hjälp av olika an-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

taganden. I ett andra steg kopplas sedan kostnadsfunktioner på, som beräknar merkostnaden för kommunen. Kostnadsfunktionerna består av antaganden om till exempel merkostnaden för små skolor. Verksamheterna har olika målgrupper och inte minst skillnader i hur långt från bostaden verksamheten kan bedrivas, vilket innebär att kompensationen för gles bebyggelsestruktur får varierande genomslag:

- Komponenten för gles bebyggelse inom förskolan infördes år 2020 och beräknar merkostnader för små enheter (upp till 20 barn). Omfördelningen är blygsam och uppgår till 50 miljoner kronor under utjämningsåret 2024.
- Komponenten för gles bebyggelse inom förskoleklass och grundskola beräknar merkostnader för små skolenheter och skolskjutsar. Omfördelningen är betydande och uppgår till nästan 1,4 miljarder kronor under utjämningsåret 2024.
- Komponenten för gles bebyggelse inom gymnasieskolan beräknar merkostnader för små skolenheter, elevresor och inackorderingsbidrag. Omfördelningen uppgår till 400 miljoner kronor under utjämningsåret 2024.
- Komponenten för gles bebyggelse inom äldreomsorgen består dels av beräknade merkostnader för hemtjänst som beror på avstånd och reskostnader som omfördelar 660 miljoner kronor, dels beräknade merkostnader för en högre andel äldre i institutionsboende i glesbygd som omfördelar 130 miljoner kronor under utjämningsåret 2024. Den sistnämnda beräknas inte genom Strukturmodellen utan bygger på en gleshetsfaktor.

I delmodellerna för verksamhetsövergripande kostnader samt för infrastruktur och skydd finns dessutom två komponenter, administration och räddningstjänst, där gles bebyggelsestruktur i kombination med liten folkmängd i kommunen eller i lokalt befolkningsunderlag ger upphov till ersättningar. Se avsnitt 6.13 respektive avsnitt 6.15 för analyser av dessa komponenter.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Överväganden och förslag

Kommitténs bedömning: Nuvarande modell som beräknar merkostnaderna för gleshet har inte förvaltats och kan inte uppdateras. Med hjälp av nya mått för gleshet framtagna av Lunds universitet har kommittén arbetat fram en ny metod för att fånga merkostnaderna kopplat till gles bebyggelsestruktur. För att säkerställa att måttet även kan tas fram vid nästa uppdatering kan förslagsvis Lunds universitet förvalta och utveckla det nya gleshetsmåttet. Kostnaderna för detta torde vara betydligt lägre än om Strukturmodellen skulle återupplivas, uppdateras och förvaltas. Det framtagna måttet speglar bebyggelsestruktur på ett tillfredsställande sätt, även om viss utvecklingspotential finns.

I den senaste utredningen om kostnadsutjämningen gjordes bedömningen att en grundlig utredning av de kostnadsfunktioner som bygger upp modellen är alltför omfattande för att kunna slutföras inom utredningstiden.[4] Dagens system byggs upp med hjälp av olika kriterier. Kriterier för merkostnader bygger på olika antaganden om exempelvis vilket längsta avstånd som är lämpligt för barn årskurs F–5 att resa, vilken storleken är på en optimal skola, vad merkostnaden är för skolor i olika storlek i relation till andra. De olika antagandena som bygger upp modellen för gles bebyggelsestruktur har inte uppdaterats på många år. Orsaken är att utredningsarbetet är väldigt omfattande.

Trots dessa problem gjorde Kostnadsutjämningsutredningen bedömningen att de resultat som Strukturmodellen genererar var det bästa som fanns att tillgå. I remissvaren till utredningen riktades dock kritik mot Strukturmodellen. Till exempel problematiserades att modellen bygger på antagandet om att all välfärd konsumeras i den egna kommunen eller regionen. En annan synpunkt var att Strukturmodellen är som en ”svart låda” med påtagliga brister när det gäller transparensen.

Förslaget från Kostnadsutjämningsutredningen var att ge Kommunutredningen i uppdrag att överväga vilken myndighet som bör få det fortsatta förvaltningsuppdraget.[5] Det gjordes inte vilket inne-

[4] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[5] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

bär att modellen inte har förvaltats och på grund av plattformsbyte inte längre kan utvärderas eller uppdateras.

Denna kommitté har också funnit brister i nuvarande sätt att beräkna merkostnader för gleshet. Exempelvis rangordnas Dorotea som den nionde mest glesa kommunen i grundskolan, men den sjätte minst glesa kommunen i förskolan (se avsnitt 6.3.3). Slutsatsen är att kommittén behövt finna nya sätt att beskriva gleshetens betydelse för kostnader i olika verksamheter.

Kommittén har i det arbetet utgått från tre huvudsakliga spår:

- En ny modell där utjämningen fortsatt tar sin utgångspunkt i geografiska informationssystem (GIS), där befolkningens bosättning är koordinatsatt och utgångspunkt för utjämningen.
- En regressionsmodell som använder sig av befintliga gleshetsmått som brukar användas för att beskriva gleshet.
- En regressionsmodell som använder sig av nya gleshetsmått som baseras på invånarnas faktiska bosättningsmönster.

Alternativ ett är en modell som likt Struktur byggs upp av antaganden som kopplas till invånarnas bosättningsmönster. Alternativ två och tre innebär att utgångspunkten är kostnadsdata, där man med en regression kan fånga kostnadsskillnader som beror på olika strukturella faktorer, likt komponenten för strukturellt löneläge. I det nedanstående går vi igenom dessa spår mer i detalj.

En liknande modell som i dag

Kommittén har tillsammans med SCB:s experter på användning av GIS-data tagit fram en modell som beräknar merkostnaden för gleshet i grundskolan. Modellen liknar Strukturmodellen, men är något förenklad. Denna modell skulle fortsatt att behöva förvaltas och byggas upp med antaganden och olika kostnadsfunktioner. Till exempel behöver antaganden göras om när en tätort är tillräckligt stor för att en skola inte ska generera merkostnader på grund av skalnackdelar, hur långt avståndet från tätorten bör vara för att det inte längre är rimligt att anta att barnen åker till den större skolan och en mindre skola således behövs, vad då merkostnaden är för denna mindre skola och hur kostnadsfunktionen ser ut om antalet barn ökar. Modellen

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

är – av uppenbara skäl – känslig för vilka antaganden som görs och har därför avfärdats.

Befintliga gleshetsmått

Att beskriva hur gles bebyggelsestrukturen är i olika kommuner är en tämligen komplicerad operation. Vissa kommuner kan ha en väldigt stor yta samtidigt som befolkningen mestadels bor i centralorten och andra tätorter, medan andra kommuner kan ha en mer spridd befolkning men på mindre ytor.

Ett grundläggande men förenklat mått på gles bebyggelsestruktur är antalet invånare per kvadratkilometer i kommunen. Variationen mellan kommunerna är mycket stor. Arjeplog har endast drygt 0,2 invånare per kvadratkilometer medan Sundbyberg har cirka 6 000. Med detta mått är således Arjeplog 30 000 gånger glesare än Sundbyberg. Men det är uppenbart ingen fullständig beskrivning av skillnader i gleshet. Grundproblemet är att måttet inte tar hänsyn till var människor bor i förhållande till varandra.

I utjämningssammanhang har i stället måttet invånardistans använts. Det beskriver det genomsnittliga avståndet mellan invånarna i en kommun. Med detta mått blir skillnaderna mindre. Högst invånardistans har Arjeplog med ett genomsnittligt avstånd på 2 300 meter mellan invånarna och lägst Sundbyberg med 14 meter. Men invånardistans är egentligen också en funktion av antalet invånare och kommunens yta, och rangordningen mellan kommunerna blir därför densamma. Skillnaderna blir dock mindre på grund av matematiska justeringar (roten ur m.m.), vilket gör måttet mer användbart vid statistiska analyser av betydelsen av gles bebyggelsestruktur. Samma problem finns dock i att måttet inte tar hänsyn till var människor faktiskt bor.

Ett annat mått på gleshet är tätortsgrad. Det uttrycker andelen av kommunens befolkning som bor i en tätort av en viss storlek. Som tätort räknas hussamlingar där avståndet mellan husen normalt inte överstiger 200 meter. I genomsnitt (ovägt) bor 77 procent av invånarna i kommunerna i tätorter med minst 200 invånare. I ett tiotal kommuner är tätortsgraden 100 procent, medan Bergs kommun har den lägsta tätortsgraden med 37 procent. Arjeplog har en tätortsgrad

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

på 63 procent och den till ytan största kommunen, Kiruna, har en tätortsgrad på hela 89 procent.

Tätortsgraden ger således en delvis annorlunda bild, jämfört med exempelvis invånardistans. Det ger viss information om hur invånarna bor i förhållande till varandra. Men det ger inte en fullständig bild. Till exempel säger det inget om avståndet till närmaste tätort för de som bor utanför tätorter, eller avståndet mellan tätorterna. För kommunala verksamheter kan det dessutom krävas ganska stora tätorter för att bedriva en verksamhet som exempelvis grundskolan kostnadseffektivt. Det gäller i ännu större utsträckning sjukhusvård.

Kommunutredningen konstaterade att enskilda mått som invånardistansen eller tätortsgraden blir för trubbigt för att fånga merkostnaderna på grund av gleshet. För att få en bra bild av kommunens strukturella förutsättningar måste hänsyn tas till kommunernas faktiska bosättningsmönster.[6]

Nytt mått för gleshet

Kommittén har tagit hjälp av Lunds universitet för att utveckla en ny gleshetsvariabel som utgår från befolkningens faktiska bosättningsmönster. Syftet har varit att ta fram en variabel som reflekterar de avstånd som måste täckas av olika välfärdstjänster, i stället för att, som i exemplen ovan, enbart ha ett mått över invånarantal per kvadratkilometer eller tätortsgrad.

Det utvecklade måttet bygger på det genomsnittliga avståndet i varje kommun, uttryckt i kilometer, som krävs för att samla ihop 3 000 eller 15 000 invånare. Något förenklat beräknas måttet genom att man, för varje befolkningsruta i kommunen, mäter hur stor radie man måste gå ut för att nå upp till sagda invånarantal. Utifrån detta beräknar man sedan hur stort det genomsnittliga avståndet är för alla befolkningsrutor i kommunen som helhet.[7]

För att hänsyn till att olika befolkningsrutor är olika stora sker en viktning i beräkningen av det genomsnittliga avståndet utifrån antalet invånare i respektive befolkningsruta. Avståndet i en befolkningsruta med relativt få invånare tillmäts alltså mindre vikt än avståndet i en befolkningsruta med relativt många invånare.

[6] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*
[7] Indelningen i befolkningsrutor speglar var invånare faktiskt bor utifrån SCB:s befolkningsfördelning med en upplösning på 250 m i tätorter och 1 km utanför tätorter.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Genom att man utgår från vilken radie som krävs i varje befolkningsruta för att nå upp till 3 000 eller 15 000 invånare kan det uppmätta avståndet fånga in invånare som bor i olika kommuner. Detta kan vara fördel i sammanhanget mot bakgrund av att många verksamheter, till exempel gymnasieskola och räddningstjänst, i relativt hög grad bygger på samverkan mellan kommuner.

Kommittén anser att det nya måttet har stora fördelar gentemot befintliga gleshetsmått. Den främsta fördelen är att det tar hänsyn till hur befolkningen faktiskt är bosatt i kommunen. Detta kan sedan användas som en trovärdig variabel i kostnadsanalyserna inom de olika delmodellerna för att räkna fram hur stora merkostnader som finns relaterade till befolkningens bosättningsmönster.

Det finns dock utvecklingsområden i den beskrivna variabeln. Exempelvis kan metoden förbättras genom att avståndet mäts utifrån vägnätet, i stället för fågelvägen. Utöver avstånd skulle man då även kunna mäta avstånd i tid genom att nyttja väghastigheter. Likväl skulle man kunna ta hänsyn till det faktum att ett objekt kan ligga nära, men ändå ha en begränsad tillgänglighet. Detta kan till exempel vara fallet när det gäller vissa skärgårdskommuner.

Den här formen av analys är däremot beräkningskrävande och skulle kräva större resurser och mer tid än som har varit möjligt inom ramen för kommitténs arbete. För att inte underskatta kostnaderna för skärgårdskommuner har dock kommittén, där det har bedömts nödvändigt, kompletterat den beskrivna avståndsvariabeln med en variabel som mäter andelen invånare på öar utan broförbindelse.

Kommittén bedömer sammanfattningsvis att detta spår är mest relevant för att ersätta den tidigare Strukturmodellen. För att säkerställa att nästa utredning får tillgång till ett utvecklat mått bör förslagsvis Lunds universitet få ett uppdrag att utveckla och förvalta gleshetsmåttet. Finansieringen för detta bedöms vara betydligt lägre än om Strukturmodellen skulle återupplivas, uppdateras och fortsatt förvaltas av relevant statlig myndighet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.3 Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

Utjämningen av kommunala kostnader för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet är den fjärde största delmodellen i kostnadsutjämningen för kommuner. Under 2024 omfördelar delmodellen knappt 4,3 miljarder kronor mellan olika kommuner. Detta kan sättas i relation till kommunernas totala nettokostnader för verksamheten på drygt 93 miljarder kronor under 2022.

I det här avsnittet beskriver och utvärderar kommittén den befintliga delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Utifrån utvärderingen lämnar vi sedan förslag på en ny delmodell för verksamheten.

6.3.1 Nuvarande utformning

Kostnadsutjämningens delmodell för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet sträcker sig långt tillbaka. Redan vid införandet av det moderna kostnadsutjämningssystemet, 1996, ingick en delmodell för barnomsorg.[8] Sedan dess har delmodellen uppdaterats vid ett antal tillfällen. Relativt stora förändringar skedde 2014, när bland annat ett nytt sätt att kompensera för skillnader i behov av förskola och fritidshem infördes.[9] Den senaste uppdateringen ägde rum 2020, när bland annat en kompensation för socioekonomiska skillnader lades till i delmodellen.[10]

Strukturella skillnader mellan kommuner har stor påverkan på kostnaderna för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

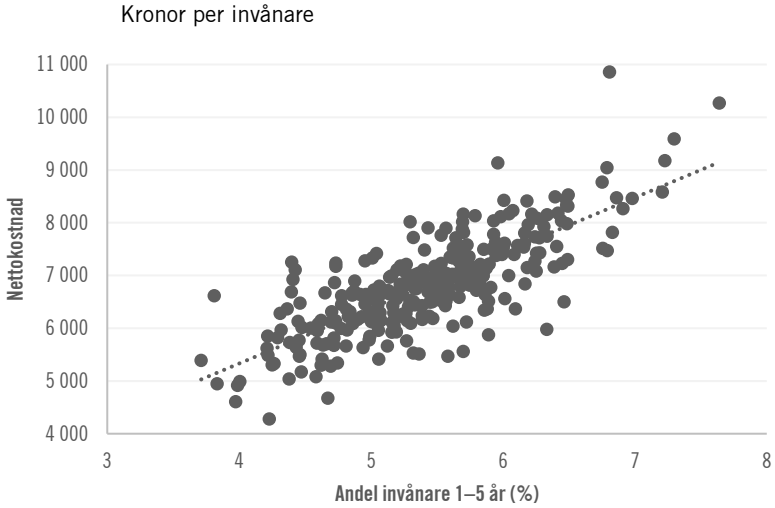
Kostnaderna för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet (pedagogisk omsorg) skiljer sig mellan kommuner på basis av strukturella förutsättningar som ligger bortom enskilda kommuners kontroll. Detta är det grundläggande skälet till att en kostnadsutjämning för verksamheten är motiverad.

[8] Prop. 1994/95:150 *Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1995/96.*
[9] Prop. 2013/14:1 *Budgetpropositionen för 2014.* Utgiftsområde 25.
[10] Prop. 2019/20:11 *Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det tydligaste exemplet på det här är det starka samband som finns mellan åldersstrukturen och de ifrågavarande verksamheterna. Om man tar förskolan som illustration är det tydligt att kommuner som har en hög andel barn i förskoleåldern också regelmässigt har högre kostnader per invånare för förskola (se figur 6.3).

Figur 6.3 Samband mellan nettokostnad per invånare för förskola och andelen invånare i åldern 1–5 år 2022

Källa: SCB (2023).

Den kommun som hade lägst andel invånare i åldern 1–5 år under 2022 var Sotenäs. Där var andelen 3,7 procent och kostnaden per invånare knappt 5 400 kronor. Den kommun som hade högst andel invånare i åldern 1–5 år var Habo. Där var andelen 7,6 procent och kostnaden nästan 10 300 kronor per invånare. Åldersstrukturen har följaktligen stor betydelse för kostnaderna för förskolan.

Men det finns också andra strukturella förhållanden som påverkar kostnaderna för verksamheten. Av figur 6.3 framgår att det finns kommuner som, givet sin åldersstruktur, avviker både positivt och negativt från den förväntade kostnaden för förskolan (den streckade linjen). Till del kan detta bero på att det finns skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner i driften av förskolan. Men en viktig förklaring är också att det finns strukturella förutsättningar som

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

genererar *merkostnader* för verksamheten. Till exempel kan glesa bosättningsmönster och långa avstånd i en kommun tvinga fram en drift av små förskolor som inte har samma förutsättningar att vara lika kostnadseffektiva som stora förskolor. Därför behöver kostnadsutjämningen för förskolan, liksom de andra verksamheter som omfattas i delmodellen, lyfta in andra aspekter än enbart åldersstruktur för att säkerställa likvärdiga förutsättningar.

Delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet består av flera komponenter

Grunden i den befintliga delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet är en åldersersättning som är differentierad med avseende på barn i åldern 1–5 år och barn i åldern 6–12 år. Dessa grupper motsvarar dels den åldersmässiga målgruppen för förskola, dels den åldersmässiga målgruppen för fritidshem. Åldersersättningen beräknas utifrån andelen invånare i respektive ålderskategori multiplicerat med den genomsnittliga nettokostnaden per barn i respektive verksamhet.[11]

Ovanpå åldersersättningen får kommuner tillägg eller avdrag beroende på strukturella förhållanden som har bedömts generera merkostnader för de ifrågavarande verksamheterna. Detta benämns i det nedanstående som *merkostnadskomponenter*. I delmodellen kompenseras merkostnader till följd av

- större förväntat behov av förskola,
- större förväntat behov av fritids,
- svårare socioekonomiska förutsättningar,
- små förskolor på grund av glesa förhållanden,
- högt strukturellt löneläge,
- kraftig befolkningsökning, samt
- kraftig befolkningsminskning.

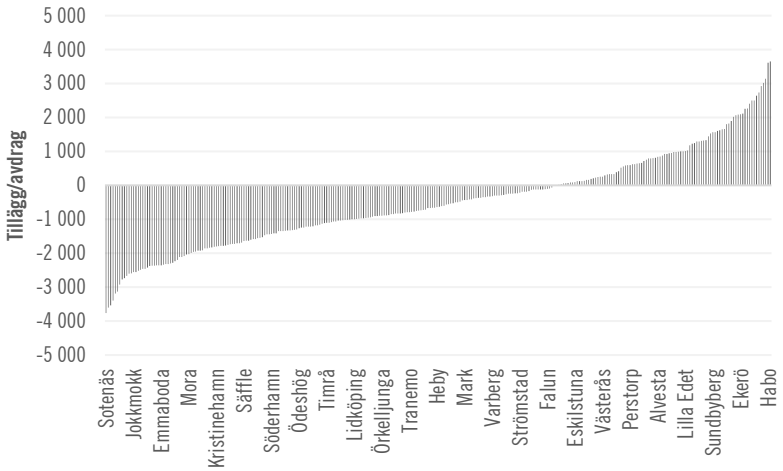
[11] I beräkningen av den genomsnittliga kostnaden per barn i respektive verksamhet fördelas även kostnaden för pedagogisk omsorg (tidigare familjedaghem) per invånare i åldern 1–12 år. Även de öppna förskole- och fritidsverksamheterna ingår i kostnadsberäkningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Under 2024 omfördelas knappt 4,3 miljarder kronor i delmodellen. Den största avdraget får Sotenäs på 3 765 kronor per invånare och det största tillägget får Knivsta på 3 652 kronor per invånare. Hälften av alla kommuner ligger i spannet ±1 000 kronor. Sammanlagt är det 95 kommuner som får tillägg och 195 kommuner som får avdrag i delmodellen (se figur 6.4).

Figur 6.4 Utfall i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet 2024

Kronor per invånare

Källa: SCB (2023).

Om man bryter ner delmodellen i dess olika delar framgår att ålderersättningen för förskola omfördelar klart mest resurser (se tabell 6.3). Därefter kommer ålderersättningen för fritidshem.

När det gäller merkostnadskomponenterna är kompensationen för strukturellt löneläge störst i termer av omfördelning. Därefter kommer komponenterna för skillnader i behov av förskola och fritidshem, samt komponenten för socioekonomi. Minst resurser omfördelas på basis av gleshet och befolkningsförändringar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.3 Komponentanalys över omfördelningen i delmodellen 2024

	Omfördelning (mnkr)	Högsta utfall (kr/inv.)	Lägsta utfall (kr/inv.)
Åldersersättning 1–5 år	2 732	2 785 (Habo)	–2 667 (Sotenäs)
Åldersersättning 6–12 år	764	821 (Habo)	–636 (Överkalix)
Behov av förskola	632	468 (Hammarö)	–320 (Ragunda)
Behov av fritidshem	555	575 (Lomma)	–308 (Filipstad)
Socioekonomi	456	367 (Perstorp)	–247 (Öckerö)
Gleshet	50	147 (Ydre)	–18 (Kungsör)
Strukturellt löneläge	759	449 (Nacka)	–118 (enhetligt avdrag)
Befolkningsminskning	97	233 (Lomma)	–14 (enhetligt avdrag)
Befolkningsökning	66	161 (Åre)	–8 (enhetligt avdrag)
Totalt	**4 264**	**3 652 (Knivsta)**	**–3 765 (Sotenäs)**

Anm.: Att den totala omfördelningen inte uppgår till samma belopp som summan av delarna har att göra med att flödena i de olika merkostnadskomponenterna går i olika riktningar. Till exempel får kommuner med höga utfall för socioekonomi i regel låga utfall i kompensationen för strukturellt löneläge. På så sätt tar flödena ut varandra något när man summerar den totala omfördelningen.
Källa: Egna beräkningar utifrån SCB (2023).

Nedan går vi kortfattat igenom de merkostnadskomponenter som ingår i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet i kostnadsutjämningen.

Behov av förskola

Ersättningen för behov av förskola syftar till att kompensera kommuner där den förväntade vistelsetiden i förskolan – och därmed behovet av förskola – är högre. Något förenklat beräknas ersättningen genom att varje kommuns åldersersättning för förskolan multipliceras med ett behovsindex, som är uppbyggt på basis av ett antal strukturella variabler som har bedömts samvariera positivt med vistelsetiden i förskolan.[12] Dessa variabler är

- andelen barn i åldern 1–5 år med högutbildade föräldrar,
- andelen barn i åldern 1–5 år med föräldrar som pendlar över kommungräns, samt
- andelen barn i åldern 1–5 år med ensamstående föräldrar.

[12] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Behov av fritidshem

Ersättningen för behov av fritidshem har många likheter med ersättningen för behov av förskola, men tar i stället för vistelsetid sikte på att kompensera kommuner där den förväntade inskrivningsgraden i fritidshemmet är högre. Även här sker kompensationen, något förenklat, genom att varje kommuns åldersersättning, i det här fallet för fritidshemmet, multipliceras med ett behovsindex som bygger på variabler som har bedömts samvariera positivt med inskrivningsgraden.[13] Dessa variabler är

- andelen barn i åldern 6–12 år med högutbildade föräldrar, samt
- andelen barn i åldern 6–12 år med föräldrar som pendlar över kommungräns.

Socioekonomi

Ersättningen för socioekonomi syftar till att kompensera kommuner som har en tyngre socioekonomisk sammansättning av barn. Kompensationen infördes 2020 med hänvisning till skollagens bestämmelser om att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov och att en strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.[14] Med viss förenkling sker ersättningen genom att 5 procent av kommunens åldersersättning för barn i åldern 1–5 år multipliceras med ett socioekonomiskt index. Indexet bygger på en likvärdig sammanvägning av följande socioekonomiska variabler:

- andelen barn i åldern 1–5 år som inte har någon förälder med eftergymnasial utbildning,
- andelen barn i åldern 1–5 år som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, samt
- andelen barn i åldern 1–5 år med minst en förälder som har maximalt fyra års vistelsetid i Sverige.

[13] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[14] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Gleshet

Även om det länge har funnits en kompensation för gleshet i andra delmodeller inom kostnadsutjämningen är detta en relativt ny företeelse i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Ersättningen infördes 2020 och syftar till att kompensera företrädesvis glesa kommuner för merkostnader till följd av ett förväntat behov av små förskolor. Även här är det ett index multiplicerat med åldersersättningen, i det här fallet för förskola, som ligger till grund för ersättningen. Till skillnad från tidigare beskrivna index, som vanligen har beräknats med regressionsanalys, bygger glesheтsindexet på en utplacering av fiktiva förskolor utifrån var barn i åldern 1–5 år är bosatta och antaganden om bland annat längsta avstånd till en förskola, lägsta antal barn som krävs för att samla ihop till en förskola, samt merkostnader för små förskolor.[15] Utplaceringen av fiktiva förskolor har skett med hjälp av Tillväxtverkets numera utrangerade systemlösning *Struktur* och bygger på data från 2016.[16]

Strukturellt löneläge

Ersättningen för strukturellt löneläge syftar till att kompensera kommuner där den förväntade lönenivån är högre. Kompensationen sker lite förenklat genom att ett lönekostnadsindex multipliceras med den så kallade justerade lönekostnaden för varje kommun. Den justerade lönekostnaden beräknas genom att summan av åldersersättningen, gleshetsersättningen, behovstilläggen och ersättningen för socioekonomi multipliceras med verksamhetens lönekostnadsandel, som fastställts till 73,8 procent för de ifrågavarande verksamheterna. Löneindexet bygger å sin sida på ett antal strukturella variabler som har bedömts samvariera positivt med den faktiska lönenivån i kommunerna (se avsnitt 6.2.1).

Till skillnad från många andra merkostnadskomponenter är ersättningen för strukturellt löneläge *asymmetrisk*. Det innebär i utjämningssammanhang att alla kommuner med avdrag i komponenten får

[15] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[16] Se SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting* (avsnitt 6.3) för en översiktlig beskrivning av systemlösningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ett enhetligt avdrag. Ersättningen skiljer sig alltså endast för de kommuner som får ett tillägg.

Befolkningsminskning

Ersättningen för befolkningsminskning syftar till att kompensera kommuner som har haft en kraftig minskning av antalet barn i åldern 1–5 år för kvardröjande fasta kostnader. Kommuner som har haft en minskning av antalet 1–5-åringar under de senaste fem åren som överstiger 2 procent, eller minst 2 procentenheter mer än minskningen i riket, får en fastställd ersättning per barn som överstiger gränsvärdet. Ersättningen fastställdes till 13 000 kronor 2016, men räknas årligen upp med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) till aktuell kostnadsnivå. För utjämningsåret 2024 är ersättningen cirka 15 300 kronor per barn över gränsvärdet.

Befolkningsökning

Kompensationen för befolkningsökning är utformad på ett sätt som är snarlikt kompensationen för befolkningsminskning. Syftet här är dock att kompensera kraftigt växande kommuner för behov av nya lokaler som har bedömts vara dyrare i drift. Ersättningen faller ut till kommuner som har haft en ökning av antalet 1–5-åringar som överstiger 2 procent, eller minst 2 procentenheter mer än ökningen i riket. Även i det här sammanhanget fastställdes ersättningen, 2016, till 13 000 kronor per barn över gränsvärdet, men räknas årligen upp med KPIF till aktuell kostnadsnivå. För utjämningsåret 2024 är ersättningen cirka 15 300 kronor per barn över gränsvärdet.

6.3.2 Utvärdering av befintlig delmodell

Kommittén har utvärderat den befintliga delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet genom en stor mängd statistiska analyser. Det huvudsakliga arbetsverktyget har varit

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

regressionsanalys i syfte att identifiera samband mellan kommunala kostnader för verksamheten och olika förklarande variabler.[17]

Som vi har beskrivit närmare i avsnittet om kommitténs utvärderingsmetodik (se avsnitt 2.2.2) har framför allt två kostnadsmått varit av analytiskt intresse:

- nettokostnaden, mätt i kronor per invånare eller kronor per barn, som visar verksamhetens kostnad efter avdrag för bland annat riktade statsbidrag och användaravgifter (t.ex. förskoleavgift), och därmed speglar hur stora resurser verksamheten tar i anspråk i form av skatt och generella statsbidrag.
- nettokostnadsavvikelsen, mätt i procent, som visar hur nettokostnaden avviker från den av kostnadsutjämningen beräknade standardkostnaden för verksamheten.[18]

För att minska risken för att resultaten ska störas av skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner, som inte ska vara föremål för utjämning, har regressionsanalyserna vanligen gjorts med kontroll för vilket riksområde kommunen tillhör.[19] Dessa kontrollvariabler fångar upp såväl observerbara som icke-observerbara faktorer som skiljer sig mellan riksområden, men som är konstanta för alla kommuner inom ett riksområde. Om till exempel de politiska preferenserna för små förskolor – vilket har en stor kostnadspåverkan – är större i Övre Norrland (Norrbottens och Västerbottens län) än vad de är i Stockholm (Stockholms län) kommer detta, allt annat lika, att fångas upp av kontrollvariablerna. Utan dessa är risken överhängande att denna ”ambitionseffekt” i stället skulle fångas upp av andra variabler, mest sannolikt olika mått på gleshet, och därmed överskatta kostnadsbetydelsen av glesa förhållanden. Genom att inkludera den här typen av kontrollvariabler skapas förutsättningar för mer rättvisande analyser. Enkelt uttryckt tillåter den statistiska

[17] Regressionerna har i regel baserats på paneldata för åren 2018–2021 och skattats med konstant, årsvisa dummyvariabler för att fånga upp eventuella tidstrender, samt med klustrade standardfel på kommunnivån.
[18] Till skillnad från det mått på nettokostnadsavvikelse som finns i Kolada, som lyfter in parametrar från andra delmodeller i kostnadsutjämningen, har kommittén utgått från ett striktare mått som endast speglar avvikelsen från standardkostnaden så som den är beräknad i den specifika delmodellen. Syftet har varit underlätta jämförelser mellan nuvarande delmodell och den delmodell som kommittén föreslår längre fram.
[19] Riksområden (NUTS2) är geografisk indelning av Sverige i åtta områden som har sitt ursprung i EU:s hierarkiska regionindelning som introducerades av Eurostat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

modellen då att det finns skillnader i ambition och effektivitet mellan riksområden.

Utvärderingen av sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad ger ett splittrat intryck

Kommitténs utvärdering av sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet innehåller både positiva och negativa delar. Å ena sidan är förklaringsgraden hög, 68 procent. Det innebär lite förenklat att standardkostnaden kan förklara omkring 2/3 av variationen i faktiska kostnader för verksamheten. Med tanke på att det finns skillnader i effektivitet och ambition mellan kommuner, som inte ska utjämnas, är detta ett solitt resultat.

Å andra sidan kan vi konstatera att flera av de komponenter som bygger upp standardkostnaden (se avsnitt 6.3.1) inte har ett statistiskt säkerställt samband med nettokostnaden per invånare. Särskilt tydligt är det när det gäller dagens kompensation för behov av förskola samt för gleshet. Det finns också exempel på komponenter som tycks ha ett motsatt samband med nettokostnaden än det förväntade. I stället för att samvariera med ökade kostnader så samvarierar dessa med minskade kostnader. Detta gäller ersättningarna för strukturellt löneläge samt befolkningsökning. När det gäller strukturellt löneläge upphör däremot det negativa sambandet att vara signifikant när vi kontrollerar för vilket riksområde kommunen tillhör.

Nettokostnadsavvikelsen uppvisar ett visst samband med strukturella förutsättningar

I en idealisk kostnadsutjämning ska det endast vara skillnader i ambition och effektivitet som förklarar vilken avvikelse en kommun har från den av kostnadsutjämningen beräknade standardkostnaden. Därför är det önskvärt med ett så lågt samband som möjligt mellan nettokostnadsavvikelse och strukturella förutsättningar.

När det gäller delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet kan kommittén konstatera att förklaringsgraden i en regression av nettokostnadsavvikelsen på de bakgrundsvariabler som ligger till grund för standardkostnaden uppgår till 31 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det betyder att nästan en tredjedel av variationen i nettokostnadsavvikelsen kan förklaras av strukturella faktorer – ganska långt från den idealiska situationen där något samband inte går att påvisa. Även om detta är en lägre nivå än i många andra delmodeller (se kommande avsnitt) är det, enligt kommitténs uppfattning, önskvärt att komma ner något i förklaringsgrad.[20]

Vidare visar analysen att flera bakgrundsvariabler samvarierar med nettokostnadsavvikelsen i motsatt riktning än den förväntade. Till exempel uppvisar variabeln för befolkningsökning ett starkt signifikant negativt samband med nettokostnadsavvikelsen. Detta ger närmast en indikation på att växande kommuner är strukturellt gynnade, snarare än missgynnade. Detsamma gäller flera av de bakgrundsvariabler som ligger till grund för kompensationen för strukturellt löneläge och för behov av förskola.

6.3.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: *Åldersersättningen* uppdateras för att i högre grad spegla hur barn i olika åldrar faktiskt fördelar sig mellan de olika verksamheterna inom delmodellen.

Ersättningen för *behov av förskola* ändras genom att ersättningen renodlas till att endast spegla sambandet mellan kostnader för förskola och andelen barn i åldern 1–5 år med högutbildade föräldrar i kommunen. Övriga variabler som ligger till grund för indexet tas bort.

Ersättningen för *behov av fritidshem* uppdateras med ett nytt index som speglar aktuella samband mellan inskrivningsgraden i fritidshemmet och befintliga bakgrundsvariabler.

Ersättningen för *socioekonomi* uppdateras med ett nytt index och en ny beräkningsmetod. Den befintliga variabeln för utbildningsbakgrund ersätts med andelen barn i åldern 1–5 år där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola. Beräkningen av bruttoersättningen ska göras på basis av hur mycket kommunen avviker från den genomsnittliga socioekonomiska sammansättningen av barn i riket.

[20] Eftersom även skillnader i ambition och effektivitet kan samvariera med strukturella förutsättningar bland kommunerna är det i praktiken inte realistiskt att förklaringsgraden skulle vara noll. Ett visst samband bör därmed kunna accepteras enligt kommittén.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Befintligt index som ligger till grund för *gleshetsersättningen* tas bort. I stället införs ett nytt gleshetsindex utifrån skillnader i kommunerna när det gäller vilket genomsnittligt avstånd som krävs för att samla 3 000 invånare.

Ersättningen för *strukturellt löneläge* uppdateras med ett nytt index över strukturellt förväntade lönenivåer i kommunerna och en ny lönekostnadsandel. Den justerade lönekostnaden ska beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för behov av förskola, behov av fritids, socioekonomi, gleshet och administration.

Dagens ersättningar för *befolkningsförändringar* tas bort.

Delmodellen ändras genom att ersättningen för *övergripande administration* överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader till denna delmodell. Kompensationen ska baseras på ett index över förväntat antal årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

Utvärderingen pekar på förbättringspotential i delmodellen

Kommitténs utvärdering av delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet lämnar utrymme för flera förbättringar. Visserligen är det tydligt att det finns ett samband mellan nettokostnaden och standardkostnaden. Men flera av de i standardkostnaden ingående komponenterna har antingen ingen signifikant påverkan på nettokostnaden, eller en signifikant men *negativ* påverkan på nettokostnaden.

När det gäller nettokostnadsavvikelsen har vi kunnat slå fast att strukturella förutsättningar tycks påverka benägenheten att avvika från den i delmodellen beräknade standardkostnaden. Även i det här sammanhanget har vi också kunnat se att vissa strukturella faktorer, som i dag genererar ersättning i delmodellen, i själva verket samvarierar med en mer negativ nettokostnadsavvikelse.

Kommittén anser således att det finns skäl att genomföra förändringar för att stärka den empiriska basen i delmodellen genom att rensa bort faktorer som inte har en statistiskt säkerställd samvariation med kostnaderna för verksamheten. Därigenom bör också träffsäkerheten i ersättningarna kunna stärkas.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Åldersersättningen ska baseras på en finare åldersindelning

Åldersersättningen i den befintliga delmodellen utgår från en beräkning av nettokostnaden per barn i riket för verksamheterna förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg.[21] Denna beräkning tar dock begränsad hänsyn till hur barn i olika åldrar fördelar sig mellan de ifrågavarande verksamheterna. I synnerhet gäller detta verksamheten pedagogisk omsorg (tidigare familjedaghem), där den totala nettokostnaden i riket fördelas ut på alla barn i åldern 1–12 år. I verkligheten är det däremot mycket sällsynt att äldre barn deltar i pedagogisk omsorg. På marginalen leder detta till en överskattning av åldersersättningen för äldre barn och en underskattning av åldersersättning för yngre barn.

För att åtgärda detta föreslår kommittén att åldersersättningen hädanefter ska baseras på en finare åldersindelning och med kostnadsvikter som speglar hur barn i olika åldrar fördelar sig mellan de olika verksamheterna i delmodellen. Med utgångspunkt i fördelningen av barn i olika åldrar inom de olika verksamheterna under 2021 innebär detta att åldersersättningen framöver

- för 1–5-åringar ska baseras på den totala nettokostnaden i riket för förskolan och 90 procent av den totala nettokostnaden i riket för pedagogisk omsorg,
- för 6–9-åringar ska baseras på 85 procent av den totala nettokostnaden i riket för fritidshem och 8 procent av den totala nettokostnaden i riket för pedagogisk omsorg, samt
- för 10–12-åringar ska baseras på 15 procent av den totala nettokostnaden i riket för fritidshem och 2 procent av den totala nettokostnaden i riket för pedagogisk omsorg.

Förslaget ger upphov till begränsade förändringar i utfallet i delmodellen. För hälften av kommunerna handlar det om en förändring på ±20 kronor per invånare. Uppdateringen bedöms ändå vara motiverad utifrån att den stärker kopplingen mellan hur åldersersättningen är beräknad och hur kostnaderna för barn i olika åldrar inom delmodellens verksamheter ser ut i verkligheten.

[21] Även de öppna verksamheterna inom förskola och fritidshem ingår i beräkningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen för behov av förskola ska bara ta hänsyn till andelen barn med högutbildade föräldrar

När kommittén har utvärderat dagens ersättning för behov av förskola i relation till kostnaden för verksamheten har det inte gått att fastställa ett statistiskt säkerställt samband med kostnaderna. Detta kan vara en indikation på att det de facto inte finns något samband, men det kan också signalera att ersättningen har brister i sin konstruktion som gör att merkostnaderna inte fångas.

För att titta närmare på den frågan har kommittén analyserat nettokostnaderna för förskolan i relation till de bakomliggande variabler som bygger upp dagens behovsindex för förskola. I en regression där vi tar hänsyn till andra utjämnade faktorer finner vi då en positiv samvariation mellan kostnaderna och andelen barn med högutbildade föräldrar. Däremot finner vi inget motsvarande samband för de andra variablerna som bygger upp indexet.

Vilken mekanism som ligger bakom den positiva samvariationen mellan kostnaderna för förskolan och andelen barn med högutbildade föräldrar går inte att ge ett exakt svar på med kommitténs ansats. Men trovärdig hypotes är att det, liksom i dag, handlar om längre vistelsetider i förskolan mot bakgrund av att individer med högre utbildning i snitt har längre arbetsdagar.[22]

Detta talar för att en kompensation för behov av förskola fortfarande är relevant, men att denna bör renodlas till att reflektera sambandet mellan kommunernas kostnader för förskola och andelen barn i åldern 1–5 år med högutbildade föräldrar. Kommitténs förslag är därför att ersättningen för behov av förskola behålls, men uppdateras med ett nytt index som speglar merkostnader i förskolan till följd av en hög andel barn med högutbildade föräldrar.

Förslaget ger upphov till en ökad omfördelning i komponenten med drygt 90 miljoner kronor. Totalt är det 62 kommuner som får ett tillägg i komponenten och 228 kommuner som får ett avdrag. Med de föreslagna förändringarna har komponenten i stort samma fördelningsprofil som i dag, där det främst är storstäder och pendlingskommuner i närheten av dessa som får tillägg. Med förändringarna sker dock en viss förskjutning till förmån för storstäderna på grund av att den variabel som tidigare tog fasta på pendling över kommun-

[22] SCB (2024): *Medelarbetstid (överenskommen) per vecka för sysselsatta 15–74 år (AKU), timmar efter utbildningsnivå, kön och år.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

gräns inte längre ingår i indexet. Utfallen spänner från –442 kronor per invånare i Hällefors till +355 kronor per invånare i Lomma. Den största positiva förändringen får dock Umeå, där tillägget ökar med 147 kronor per invånare.

Ersättningen för behov av fritidshem uppdateras för att spegla aktuella samband

I kommitténs utvärdering av den befintliga delmodellen har merkostnadskomponenten för behov av fritidshem haft en signifikant positiv påverkan på nettokostnaden. Det innebär att en ökning av ersättningen för behov av fritidshem i genomsnitt förväntas leda till en ökning av nettokostnaden per invånare. Eftersom komponenten syftar till att kompensera för just merkostnader är detta samband vad vi förväntar oss att se vid en välfungerande kostnadsutjämning.

För att säkerställa tillförlitligheten i detta resultat har kommittén även analyserat nettokostnaden för fritidshemmet separat från de övriga verksamheterna som omfattas i delmodellen. Eftersom den ifrågavarande merkostnadskomponenten syftar till att utjämna för skillnader i inskrivningsgrad mellan kommuner har vi vidare analyserat sambandet mellan inskrivningsgrad och de bakgrundsvariabler som ligger till grund för ersättningen. Dessa analyser har gett stöd för att en kompensation alltjämt är relevant. Särskilt när det gäller inskrivningsgraden är det tydligt att de två variabler som bygger upp dagens behovsindex för fritidshemmet – dels andelen barn i åldern 6–12 år med högutbildade föräldrar, dels andelen barn i åldern 6–12 år med föräldrar som pendlar över kommungräns – har en signifikant positiv påverkan. Däremot ser sambandet lite annorlunda ut nu jämfört med när det ursprungliga indexet togs fram av Kostnadsutjämningsutredningen.[23]

Av detta skäl föreslår kommittén att den befintliga ersättningen för skillnader i behov av fritidshem ska finnas kvar, men uppdateras med ett nytt behovsindex som speglar aktuella samband mellan inskrivningsgraden i fritidshemmet och bakgrundsvariablerna. Förändringen gynnar i regel kommuner med en hög andel högutbildade föräldrar utifrån att variabeln för utbildningsbakgrund uppvärderas i det nya behovsindexet för fritidshemmet.

[23] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen för socioekonomi behålls, men uppdateras med ett nytt index och en ny beräkningsmetod

Sedan lång tid tillbaka är det belagt i forskningen att socioekonomiska faktorer har stor betydelse i de pedagogiska verksamheterna.[24] Det finns även empiriskt stöd för att tidiga insatser, till exempel i form av förskola, har positiv betydelse för långsiktiga utfall när det gäller utbildning, sysselsättning och inkomst för individer. De positiva effekterna tenderar vidare att vara större för barn som växer upp i mindre gynnsamma hemmiljöer.[25]

Dessa forskningsresultat talar sammantaget för att kommuner med en svårare socioekonomisk sammansättning av barn borde investera mer i förskolan och därmed ha högre kostnader för verksamheten. Men i likhet med tidigare utredningar som har undersökt frågan har kommittén inte kunnat styrka att kommuner som har svårare socioekonomiska förutsättningar i genomsnitt har högre kostnader för förskolan.[26]

Hur detta kommer sig en svår fråga att besvara. En förklaring skulle kunna vara att möjligheten till finansiering av verksamheten är mindre i kommuner med svag socioekonomi, trots den långtgående utjämningen på både intäkts- och kostnadssidan. En annan förklaring skulle kunna vara att socioekonomiskt svaga föräldrar är mindre framgångsrika i att göra sin röst hörd och ställa krav på verksamheten. I sin tur skulle detta kunna innebära att det är enklare att sänka ambitionsnivån i kommuner med svag socioekonomi än i kommuner med stark socioekonomi.[27]

Kommittén anser ändå att det, utifrån gällande lagstiftning och det forskningsstöd som finns kring betydelsen av tidiga och förebyggande insatser kopplat till socioekonomiska bakgrundsfaktorer, finns skäl att behålla dagens kompensation för socioekonomiska skillnader mellan kommuner. I skollagens syftesparagraf fastslås bland annat att en ”strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen”.[28]

---

[24] Se t.ex. Holmlund, Helena, Sjögren, Anna & Öckert, Björn (2019): *Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska* skolan. Bilaga 7 till Långtidsutredningen 2019. SOU 2019:40.
[25] Holmlund, Helena (2020): *Vad kan den nationalekonomiska forskningen lära oss om framgångsfaktorer i skolan?* IFAU.
[26] Samma resultat redovisades bland annat i Kostnadsutjämningsutredningens betänkande SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[27] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[28] 1 kap. 4 § skollagen (2010:800).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I lagtexten finns även en mer explicit skrivning om att kommuner ”ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas förutsättningar och behov”.[29] En rimlig utgångspunkt, om detta är giltigt för resursfördelningen *inom* kommuner, är att det också bör vara giltigt för resursfördelningen *mellan* kommuner.

Kommittén vill däremot föreslå vissa förändringar när det gäller hur den socioekonomiska kompensationen är konstruerad. Det handlar dels om vilken utbildningsvariabel som bygger upp indexet för socioekonomi, dels om hur beräkningen av ersättningen görs.

I dag baseras variabeln för utbildningsbakgrund på andelen barn i åldern 1–5 år som inte har någon förälder med eftergymnasial utbildning. Detta är, enligt kommitténs uppfattning, en för bred grupp för att fånga svag socioekonomi i hemmiljön. Vi föreslår därför att variabeln för utbildningsbakgrund i det socioekonomiska indexet hädanefter ska baseras på andelen barn i åldern 1–5 år där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola.[30] Kommitténs bedömning är att detta i högre grad fångar sådan utbildningsstruktur som normalt förknippas med svagare socioekonomiska förutsättningar.

När det gäller hur ersättningen för socioekonomi beräknas så avviker detta i dag från hur andra indexbaserade ersättningar normalt är beräknade kostnadsutjämningen. I vanliga fall subtraheras det riksgenomsnittliga indexvärdet, i det här fallet 1, från varje kommuns indexvärde redan vid beräkningen av bruttoersättningen. En kommun som har indexvärde 1,2 i någon variabel får således en beräknad bruttoersättning på basis av att kommunen ligger 20 procent över rikssnittet. Denna subtraktion görs dock inte när det gäller ersättningen för socioekonomi i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Detta för med sig den udda konsekvensen att vissa kommuner, trots att de har en svårare socioekonomisk sammansättning av barn än i riket som helhet, fortfarande kan få ett avdrag i merkostnadskomponenten för socioekonomi. Kommitténs bedömning är att detta rimligtvis inte kan vara avsikten och föreslår därför att beräkningen av den socioekonomiska ersättningen hädanefter ska ske på samma sätt som för de övriga indexbaserade ersättningarna i delmodellen.

[29] 2 kap. 8 b § skollagen (2010:800).
[30] Denna andel beräknas som summan av andelen barn i åldern 1–5 år där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna antingen är okänd, grundskola eller tvåårigt gymnasium.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

De föreslagna förändringarna leder till att den totala omfördelningen i komponenten ökar. Framför allt är det förändringen i hur ersättningen beräknas som får genomslag på omfördelningen. Utfallen i komponenten har den motsatta profilen jämfört med de nyss beskrivna ersättningarna för behov av förskola eller fritidshem. Kommuner som får avdrag i dessa komponenter får ofta ett tillägg i den socioekonomiska komponenten.

Gleshetsersättningen ska baseras på ett nytt index

I utvärderingen av delmodellen har kommittén inte kunnat identifiera något statistiskt säkerställt samband mellan dagens gleshetsersättning och nettokostnaderna för förskolan. Inte heller när vi har analyserat nettokostnaderna i relation till det gleshetsindex som ligger till grund för ersättningen har vi lyckats identifiera ett sådant samband. Detta kan antingen bero på att det inte finns något samband mellan gleshet och kostnader för förskola, eller att gleshetsersättningen är konstruerad på ett sätt som inte förmår fånga de verkliga merkostnaderna.

Som vi har beskrivit i avsnitt 6.3.1 bygger nuvarande gleshetsindex på en fiktiv utplacering av förskolor utifrån var barn i åldern 1–5 år bor och en serie antaganden om bland annat vad som är ett längsta acceptabelt avstånd till en förskola, hur många barn som får finnas på varje förskola samt vilka merkostnader som finns för små förskolor. Eftersom motsvarande metod används även för flera andra delmodeller, till exempel grundskolan, öppnar det upp för intressanta jämförelser. Om man till exempel studerar rangordningen av glesa kommunerna utifrån grundskolans gleshetsindex så avviker denna kraftigt från rangordningen av glesa kommuner när det gäller förskolan. Till exempel rangordnas Dorotea som den nionde mest glesa kommunen i grundskolan, men den sjätte *minst* glesa kommunen i förskolan (se tabell 6.4).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.4 Rangordning av glesa kommuner i grundskolan och förskolan

	Rangordning i grundskolan	Rangordning i förskolan
Sorsele	1	167
Arjeplog	2	279
Storuman	3	11
Härjedalen	4	85
Pajala	5	106
Bräcke	6	17
Bjurholm	7	4
Berg	8	103
Dorotea	9	284
Ragunda	10	8

Anm.: Ett lågt värde indikerar att kommunen räknas som gles.
Källa: SCB (2023).

Även samstämmigheten mellan befintligt gleshetsindex inom delmodellen och andra vedertagna mått på gleshet, till exempel invånardistans, är låg. Sammantaget ligger det alltså nära till hands att misstänka att dagens gleshetsindex, av skäl som kommittén har svårt att överblicka, inte tillfredsställande förmår fånga glesa förhållanden och därmed knappast heller kan fånga eventuella merkostnader till följd av sådana förhållanden.

För att gå vidare med denna hypotes har kommittén prövat om andra mått på gleshet uppvisar ett samband med nettokostnaden för förskolan. Fyra gleshetsmått har varit av särskilt intresse:

- tätortsgrad, som beskriver hur stor andel av befolkningen som bor i en sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare,
- befolkningstäthet, uttryckt som antal invånare per kvadratmeter,
- invånardistans, som visar det genomsnittliga avståndet mellan kommunens invånare under antagandet att invånarna är jämnt fördelade över kommunens yta, samt
- en specialbeställd variabel från Lunds universitet som visar vilket genomsnittligt avstånd som krävs för att samla 3 000 invånare med utgångspunkt i hur befolkningen faktiskt bor.

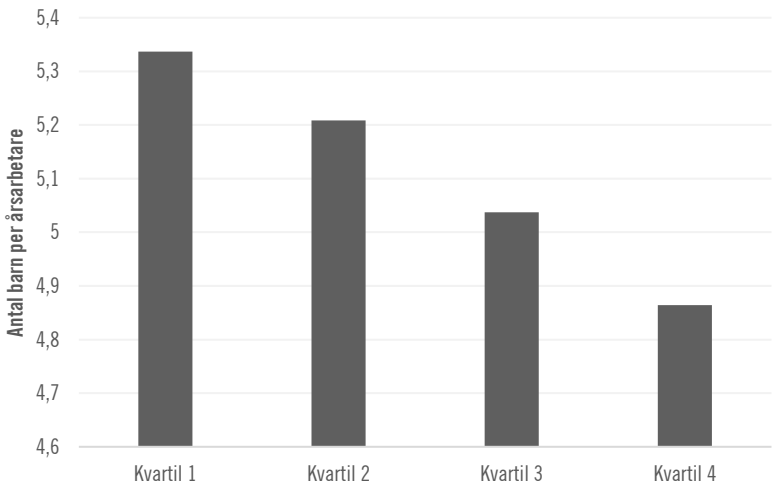
För att ta hänsyn till att skillnader i inskrivningsgrad mellan olika kommuner kan påverka kostnaden för verksamheten har analyser

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

gjorts både av nettokostnaden per barn samt av nettokostnaden per inskrivet barn i förskolan. Vidare har kommittén analyserat hur personaltätheten i förskolan, uttryckt som antal barn per årsarbetare, samvarierar med olika mått på gleshet.

Resultatet av dessa analyser är att det finns empiriskt stöd för en gleshetsersättning när det gäller förskolan. Framför allt uppvisar variabeln för genomsnittligt avstånd, som har den metodmässiga fördelen att variabeln tar hänsyn till hur invånarna *faktiskt* bor i kommunen, en tydlig samvariation med de olika kostnadsmåtten. Detta illustreras i figur 6.5, där det framgår att personaltätheten i förskolan i genomsnitt är högre i kommuner där de genomsnittliga avstånden mellan invånarna är längre.

Figur 6.5 Genomsnittligt antal barn per årsarbetare i kvartiler efter gleshet

Anm.1: I varje kvartil finns cirka 72 kommuner. Ju högre värde kvartilen har desto glesare är kommunerna. Uppgifterna speglar situationen i förskolan 2021.
Anm.2: Uppgifter avser alla huvudmän för förskola, det vill säga både kommunala och enskilda.
Källa: Egna beräkningar med data från Skolverket (2023).

Även om förskolan till sin karaktär är en tämligen småskalig verksamhet så kan gleshet, enligt kommitténs bedömning, spä på detta och tvinga fram en drift av små förskolor som slår mot kostnadseffektiviteten. En förskola som bara består av en avdelning kan till exempel inte slå ihop avdelningar på eftermiddagen för att frigöra personal och därigenom minska personalkostnaderna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Mot bakgrund av detta bedömer kommittén att gleshet fortsatt är en faktor som bör kompenseras i delmodellen, men att formerna för denna kompensation bör förändras. Kommittén föreslår därför att befintligt index som ligger till grund för gleshetsersättningen slopas. I stället ska ett nytt index införas på basis av skillnader i kommunerna när det gäller vilket genomsnittligt avstånd som krävs för att samla 3 000 invånare.

För att komma fram till det nya indexet har kommittén utgått från sambandet mellan antalet årsarbetare per barn i förskolan samt avståndsvariabeln från Lunds universitet. Detta samband har skattats med kontroll för vilket riksområde kommunen tillhör för att minska risken för att skillnader i effektivitet och ambition ska snedvrida resultaten (se avsnitt 6.3.2). Utifrån detta samband har vi beräknat det förväntade antalet årsarbetare per barn i kommunen. Kommuner som, givet sin geografiska struktur, beräknas ha ett högre antal årsarbetare per barn än rikssnittet anses sedan ha merkostnader för gleshet. För att beakta att personalkostnaderna endast är en del av kostnadsfunktionen för förskolan – kostnader för lokaler är till exempel en annan stor del – tillåts bara merkostnaderna slå igenom med 79,1 procent. Denna andel motsvarar hur stor del av förskolans bruttokostnader som beräknas utgöras av löner i riket. Slutligen görs detta om till ett index som sedan, i likhet med i dag, ligger till grund för gleshetsersättningen i delmodellen.

Förslaget leder till relativt betydande förändringar jämfört med i dag. Den totala omfördelningen i gleshetskomponenten fördubblas och uppgår i förslaget till knappt 104 miljoner kronor. Till del förklaras detta av att fler kommuner nu får del av ersättningen. Kommuner med höga utfall i komponenten finns främst i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland. Fortfarande är dock ersättningarna tämligen moderata. Med det nya förslaget går spännvidden i ersättningarna från –33 kronor per invånare i Burlöv till +115 kronor per invånare i Sorsele.

Ersättningen för strukturellt löneläge uppdateras

I kommitténs utvärdering av delmodellen har det inte varit möjligt att fastställa ett positivt samband mellan nettokostnaden för verksamheten och ersättningen för strukturellt löneläge. Utan kontroll

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

för riksområde har utvärderingen snarare antytt att en ökning av ersättningen för strukturellt löneläge i genomsnitt är förknippad med en minskning av nettokostnaden för verksamheten. Detta har även varit giltigt i kommitténs analyser av nettokostnadsavvikelsen i relation till det index som ligger till grund för ersättningen för strukturellt löneläge. När vi däremot har lagt in kontroller för riksområde i regressionerna har dessa negativa samband upphört och i stället blivit insignifikanta.

Detta är ett resultat som stämmer till eftertanke. Utifrån vad data visar skulle det vara enkelt att dra slutsatsen att den befintliga ersättningen för strukturellt löneläge borde tas bort. Kommittén bedömer dock att det finns anledning att förhålla sig skeptisk till den slutsatsen. I verkligheten skulle vi bli mycket förvånade om det fanns ett kausalt orsakssamband mellan högt strukturellt löneläge och lägre kostnader i kommunerna. Snarare ligger misstanken nära till hands att höga förväntade löner samvarierar med andra förhållanden i kommunerna, som i sin tur påverkar kostnaderna negativt. Det kan till exempel vara så att höga förväntade löner i genomsnitt samvarierar med något högre effektivitet i verksamheten. Denna misstanke stärks av det faktum att sambanden skiljer sig åt beroende på om vi kontrollerar för riksområde eller inte.

Mot bakgrund av ovanstående resonemang gör kommittén den samlade bedömningen att en kompensation för strukturellt löneläge alltjämt är motiverad i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Denna bör dock uppdateras för att spegla aktuella förhållanden.

I avsnitt 6.2.1 har kommittén redogjort för övergripande förändringar när det gäller det löneindex som ligger till grund för ersättningen för strukturellt löneläge i alla de delmodeller där en sådan merkostnadskomponent ingår. Vi har också uppdaterat de lönekostnadsandelar som styr vilket genomslag som ersättningen för strukturellt löneläge får i respektive delmodell.

I delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet medför dessa uppdateringar att spridningen i löneindex ökar och att lönekostnadsandelen skrivs upp från 73,8 procent till 79,1 procent. Vidare föreslår kommittén också vissa förändringar när det gäller vilka komponenter som inkluderas i den justerade lönekostnaden i delmodellen. Detta är främst en konsekvensändring till följd av övriga förändringar som kommittén föreslår i delmodellen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den förändring som föreslås är att ersättningen för administration även ska ingå i den justerade lönekostnaden.

Sammantaget leder dessa uppdateringar till att omfördelningen i komponenten för strukturellt löneläge ökar i delmodellen. Totalt omfördelas 920 miljoner kronor i förslaget, att jämföra med 759 miljoner kronor i dag. Med förslaget förstärks i stora drag den befintliga fördelningsprofilen i komponenten. Kommuner med positiva utfall i dag får i regel alltså något bättre utfall, medan det omvända gäller kommuner med negativa utfall. Däremot är storleken på förändringen begränsad och spänner från –60 kronor per invånare i Strömstad, till +166 kronor per invånare i Solna. Eftersom ersättningen är asymmetrisk (se avsnitt 6.2.1) påverkas nästan alla kommuner med avdrag på samma sätt. I den här gruppen ökar avdraget med cirka 26 kronor per invånare.

Dagens ersättningar för befolkningsförändringar ska avskaffas

I utvärderingen av dagens delmodell har kommittén haft svårt att finna empiriskt stöd för att ersättningarna för kraftiga befolkningsförändringar har ett statistiskt säkerställt positivt samband med nettokostnaderna för verksamheten.

När det gäller ersättningen för kommuner som krymper kraftigt har utvärderingen initialt visat att det finns en signifikant kostnadsdrivande effekt av att krympa (kraftigt) över en femårsperiod. Denna effekt upphör dock när vi analyserar kostnaderna i kronor per barn eller i kronor per inskrivet barn. Inte heller när vi har studerat nettokostnadsavvikelsen som beroende variabel har vi lyckats identifiera ett positivt samband.

När det kommer till ersättningen för kommuner som växer kraftigt har utvärderingen genomgående visat på negativa, eller i vissa fall obefintliga, samband. Det har gällt såväl kommitténs analyser av nettokostnaden som av nettokostnadsavvikelsen. Om något tyder detta på, som vi har varit inne på i utvärderingen av den befintliga delmodellen, att växande kommuner är kostnadsmässigt gynnade snarare än missgynnade.

Eftersom det, trots att vi kontrollerar för riksområden, kan finnas kvarvarande samvariation mellan olika ambition och effektivitet i verksamheten och befolkningsförändringar, har kommittén gjort flera för-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

djupade analyser för att belysa frågan. Till exempel har vi i stället för bred kostnadsdata använt oss av snävare kostnadsmått som beroende variabel. Av särskilt intresse har lokalkostnaden per barn varit, eftersom det är i detta kostnadsslag som merkostnaderna för kraftiga befolkningsförändringar borde manifestera sig, enligt teorin som ligger till grund för kompensationen.[31] Men inte heller med en sådan ansats lyckas vi belägga ett tydligt samband mellan kostnader och befolkningsförändringar.

En tänkbar anledning till att vi inte ser något samband mellan kostnader och befolkningstillväxt kan vara att effektiviteten i resursutnyttjandet går upp när antalet barn i åldern 1–5 år ökar. Dessutom är nya lokaler, även om de förstås belastar driften med högre kapitalkostnader, i regel mer yt- och energieffektiva än äldre lokaler. Detta kan ge rörelser i kostnadsmassan som i viss mån tar ut varandra. Vidare kan även kommuner som inte växer kraftigt ha gjort betydande investeringar i sitt lokalbestånd. Det kan till exempel bero på gamla lokaler som har behövt rustas upp för att säkerställa acceptabla rumsliga förutsättningar för verksamheten. Även detta skulle kunna bidra till att vi inte ser något samband.

En annan möjlig förklaring till att vi inte hittar någon tydlig koppling mellan kostnader och befolkningsförändringar är verksamheternas, särskilt förskolans, lokala karaktär. Om kommunerna analyseras på lägre geografiska nivåer, till exempel demografiska statistikområden (DeSO), kan variationen mellan olika områden inom en kommun vara stor. Två exempel är Orust och Vadstena, där befolkningen i åldern 1–5 år har legat still under de senaste fem åren, men där cirka hälften av DeSO-områdena har vuxit och hälften har minskat. Detta kan givetvis föra med sig att nya förskolor behövs och att kostnaderna därmed går upp, trots att antalet barn som helhet inte ökar i kommunen.[32]

Med anledning av de svaga, i flera fall obefintliga och ibland till och med motsatta sambanden mellan kostnader och befolkningsförändringar är kommitténs slutsats att ersättningarna för kraftiga befolkningsförändringar bör tas bort i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Det finns, enligt kom-

[31] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen.*
[32] Kommittén har prövat att inkludera en variabel för andelen växande DeSO-områden i analysen. Denna har dock inte visat sig signifikant. Djupare analyser på DeSO-nivå är tyvärr inte möjliga att genomföra på grund av brist på kostnadsdata.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

mitténs samlade bedömning, helt enkelt inte tillräckligt med empiriskt stöd för att behålla dagens kompensation.

Förslaget får generellt en negativ effekt för de kommuner som i dag uppbär ersättning för befolkningsökning (68 kommuner) samt för befolkningsminskning (84 kommuner). Övriga kommuner får en förstärkning av sitt utfall till följd av förändringen.

Ersättningen för övergripande administration överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader

I dag finns en delmodell i kostnadsutjämningen som kompenserar små och glesa kommuner för merkostnader när det gäller administration. Delmodellen bygger på antagandet att de administrativa kostnaderna ökar om kommunen har få invånare i förhållande till sin yta och om kommunen har en liten folkmängd.

I syfte att förenkla kostnadsutjämningssystemet föreslår kommittén i avsnitt 6.13 att den kompensation som i dag sker med avseende på övergripande administrativa merkostnader ska inordnas i varje delmodell där en sådan kompensation är aktuell, i stället för att ligga separat. I avsnittet föreslår vi även ett antal förändringar när det gäller hur kompensationen beräknas.

Denna förändring påverkar den ifrågavarande delmodellen på ett sådant sätt att ytterligare en merkostnadskomponent föreslås ingå i beräkningen av standardkostnaden. Som kommittén beskriver mer utförligt i avsnittet om administration ska kompensationen baseras på ett index över det förväntade antalet årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

I delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ger den föreslagna komponenten upphov till en total omfördelning om knappt 68 miljoner kronor mellan kommuner. I likhet med ersättningen för strukturellt löneläge föreslås kompensationen vara asymmetrisk, vilket innebär att alla kommuner med avdrag (176 kommuner) får ett enhetligt avdrag. För dessa kommuner är avdraget 7 kronor per invånare. När det gäller kommuner som får ett tillägg varierar ersättningen från 40 öre per invånare i Hedemora upp till 599 kronor per invånare i Bjurholm.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.3.4 Utfalls- och förändringsanalys

I kommitténs förslag på en ny delmodell för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ingår följande komponenter:

- åldersersättning,
- ersättning för behov av förskola,
- ersättning för behov av fritidshem,
- ersättning för socioekonomi,
- ersättning för gleshet,
- ersättning för strukturellt löneläge, samt
- ersättning för administration.

Jämfört med den befintliga delmodellen sker förändringar i alla komponenter. En ny komponent tillkommer och två befintliga komponenter avskaffas på grund av bristande empiri.

För att bedöma förslaget i sin helhet har kommittén analyserat den föreslagna delmodellen enligt samma metodik som har använts för att utvärdera den befintliga delmodellen. Den nya standardkostnaden, har av jämförelseskäl, beräknats utan komponenten för administration, eftersom denna tidigare har kompenserats separat från delmodellen. Utvärderingen visar att sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad är intakt med förklaringsgrad på solida 67 procent. Med förändringarna påverkas inte samvariationen mellan nettokostnadsavvikelse och struktur. Detta hade varit önskvärt, men kommittén bedömer ändå att den nya delmodellen står på en starkare empirisk grund när det gäller flera ersättningar. Inte minst har flera faktorer rensats bort som har visat sig inte ha en signifikant positiv – eller i vissa fall till och med negativ – samvariation med kostnaderna för verksamheten.

Kommitténs förslag gör att utfallen i den delmodellen förändras jämfört med i dag. Totalt sjunker omfördelningen i delmodellen något. Men minskningen är relativt liten och går från 4,3 miljarder kronor i dag till 4,2 miljarder kronor med förslaget. Med förslaget skulle det utjämningsåret 2024 vara 83 kommuner som får tillägg och 207 kommuner som får avdrag i delmodellen, vilket innebär att

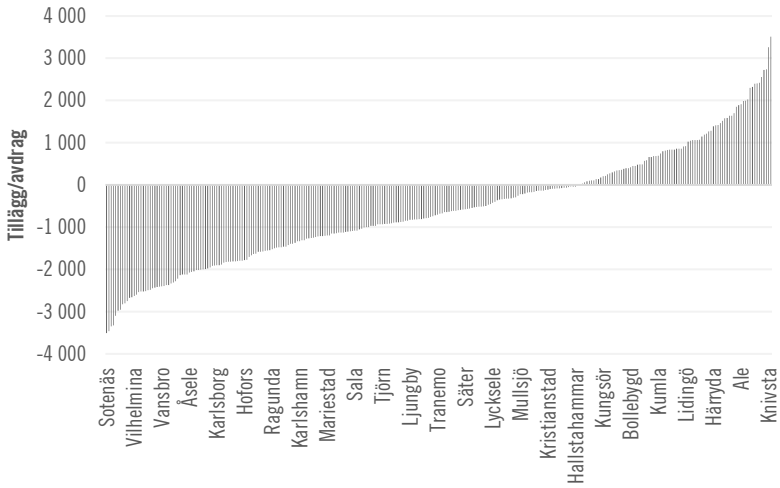
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

det är något färre kommuner som får tillägg och något fler kommuner som får avdrag jämfört med i dag.

Den kommun som får det största avdraget är alltjämt Sotenäs. Avdraget uppgår till 3 506 kronor per invånare, vilket är cirka 260 kronor lägre än i dag. Med förslaget får Habo det största tillägget i delmodellen. Här är tillägget 3 510 kronor per invånare. Även det är en minskning jämfört med i dag på cirka 100 kronor per invånare. Den totala spännvidden minskar således i delmodellen. I figur 6.6 redovisas utfall för alla kommuner med förslaget.

Figur 6.6 Nytt utfall i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet 2024

Kronor per invånare

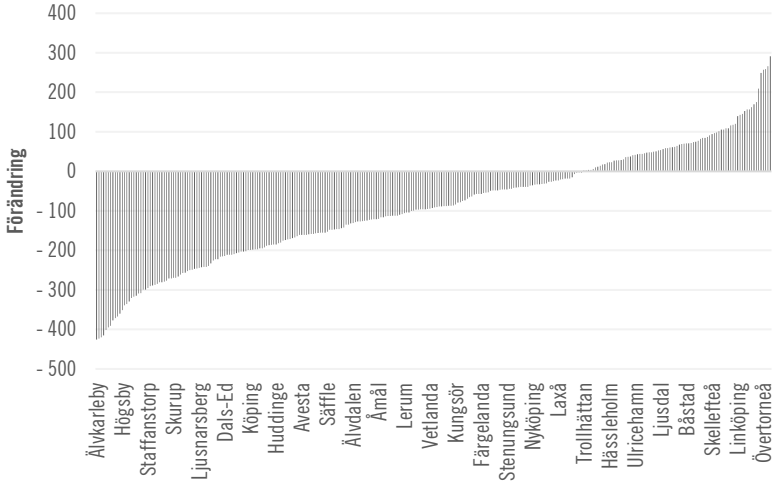
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Vid en analys av förändringen i utfallen kan kommittén konstatera att den största positiva förändringen jämfört med i dag sker i Älmhult. I denna kommun förstärks utfallet med 291 kronor per invånare. I andra änden finns Älvkarleby med en negativ förändring på 426 kronor per invånare. Totalt får 81 kommuner en förstärkning av sitt utfall med förslaget, medan 209 kommuner får en försämring. I figur 6.7 redovisas förändringen i utfall för alla kommuner samlat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.7 Förändring av utfall i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

För att belysa vilken typ av kommuner det är som får en positiv respektive negativ förändring med kommitténs förslag redovisar vi i tabell 6.5 utfall och förändring per kommungrupp i genomsnitt.

Tabell 6.5 Utfall och förändring per kommungrupp 2024

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	10 148	507	173
Pendlingskommun nära storstad	10 814	1 173	–166
Större stad	9 431	–210	44
Pendlingskommun nära större stad	9 554	–87	–179
Lågpendlingskommun nära större stad	8 672	–969	–65
Mindre stad/tätort	8 814	–827	23
Pendlingskommun nära mindre tätort	8 461	–1 180	–117
Landsbygdskommun	7 830	–1 811	–48
Landsbygdskommun med besöksnäring	7 616	–2 025	–38

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

På den här nivån är det tydligt att det främst är olika kategorier av pendlingskommuner som får en negativ förändring med kommitténs förslag. Detta drivs i huvudsak av förslaget om att renodla behovsindex för förskola till att endast spegla sambandet mellan kostnader för förskolan och andelen barn med högutbildade föräldrar. Tidigare var även pendling över kommungräns en faktor som ingick i indexet, vilket gynnade den här typen av kommuner. Om man tittar på den kommungrupp som får den största negativa förändringen, det vill säga pendlingskommuner i närheten av storstad, ska man dock komma ihåg att dessa fortfarande får det i särklass största tillägget i delmodellen, vilket i huvudsak förklaras av att de har en högre andel barn i genomsnitt.

Den kommungrupp som får den största positiva förändringen med förslaget är storstäderna. Med undantag för den föreslagna gleshetsersättningen får denna kommungrupp genomgående ett förbättrat utfall i de nya merkostnadskomponenterna. Även här sticker effekten av det nya behovsindexet för förskola ut.

För övriga kommungrupper är förändringarna mindre. Detta förklaras av att förändringarna i de respektive komponenterna tenderar att gå i olika riktning. Till exempel gynnas typiskt de bägge kategorierna av landsbygdskommuner av förändringarna när det gäller socioekonomi och gleshet, men missgynnas av det nya behovsindexet för förskola och uppdateringarna i komponenten för strukturellt löneläge. Detta framgår i tabell 6.6 nedan, där vi redovisar förändringens sammansättning på kommungruppsnivå.

Utifrån utvärderingen ovan gör kommittén den samlade bedömningen att de föreslagna förändringarna är välgrundade. Med förslaget stärks den empiriska basen i delmodellen och mindre hänsyn tas till faktorer som inte har visat sig ha en signifikant påverkan på kostnaderna för den ifrågavarande verksamheten. Flera ersättningar bedöms också blir mer träffsäkra. Förslaget bidrar således till att stärka legitimiteten i delmodellen och förbättra förutsättningarna för en likvärdig verksamhet inom förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet i hela landet.

Tabell 6.6 Förändringens sammansättning på kommungruppsnivå

Kronor per invånare

	Åldersersättning 1–5 år	Åldersersättning 6–12 år	Behov av förskola	Behov av fritidshem	Socioekonomi	Gleshet	Löneläge	Befolkningsminskning	Befolkningsökning
Storstäder	48	–32	67	29	31	–21	44	–1	8
Pendlingskommun nära storstad	51	–56	–100	–5	–39	–12	13	–6	–11
Större stad	46	–50	52	8	–4	2	–23	7	6
Pendlingskommun nära större stad	48	–49	–101	–31	–28	13	–25	5	–10
Lågpendlingskommun nära större stad	44	–51	–47	–33	28	24	–26	–3	–2
Mindre stad/tätort	44	–43	27	–11	4	18	–21	2	3
Pendlingskommun nära mindre tätort	43	–38	–76	–40	26	11	–25	–17	0
Landsbygdskommun	40	–58	–27	–35	47	23	–26	–14	1
Landsbygdskommun med besöksnäring	**39**	**–60**	**–32**	**–4**	**23**	**44**	**–26**	**–6**	**–16**

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.4 Förskoleklass och grundskola

Under 2024 omfördelar kostnadsutjämningens delmodell för förskoleklass och grundskola 6,4 miljarder kronor. Detta kan jämföras med kommunernas nettokostnader för förskoleklass och grundskola under 2022 på cirka 137 miljarder kronor. I delmodellen omfördelas således knappt fem procent av kommunernas totala nettokostnader för verksamheten.

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga delmodellen för förskoleklass och grundskola är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en statistisk utvärdering av delmodellen. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag på en ny delmodell för förskoleklass och grundskola.

6.4.1 Nuvarande utformning

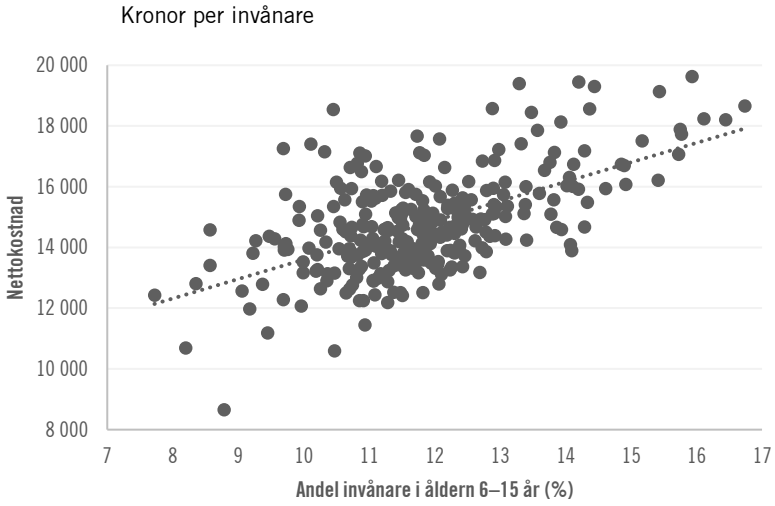
Utjämningen av kommunala kostnader för förskoleklass och grundskola går långt tillbaka. En delmodell för grundskola infördes i kostnadsutjämningen redan 1996. Något senare, 2005, tillkom förskoleklassen. Sedan dess har delmodellen uppdaterats och justerats vid ett antal tillfällen för att behålla sin relevans. Men den grundläggande strukturen har i stort varit intakt genom åren.

Strukturella skillnader mellan kommuner påverkar kostnaderna för den obligatoriska skolverksamheten

Det huvudsakliga skälet till att en utjämning av kommunala kostnader för förskoleklass och grundskola är motiverad är de stora skillnader i åldersstruktur som råder mellan olika kommuner. Under 2022 varierade andelen 6–15-åringar i kommunerna från 7,7 procent i Överkalix till 16,7 procent i Lomma. Med många barn i skolåldern ökar kostnaderna för förskoleklass och grundskola. Kommuner som har många barn i skolåldern har därför i genomsnitt högre kostnader än andra kommuner (se figur 6.8).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.8 Samband mellan nettokostnad per invånare för förskoleklass och grundskola och andelen invånare i åldern 6–15 år 2022

Källa: SCB (2023).

Som vi har beskrivit i avsnitt 3.1 är skillnader i åldersstruktur en typisk faktor som bör utjämnas i kostnadsutjämningen. Kommunvisa skillnader i befolkningens ålderssammansättning genererar betydande skillnader i kostnader för den kommunala verksamheten som är kortsiktigt opåverkbara för kommunerna.

Det är dock inte endast variation i åldersstruktur som förklarar skillnader i kostnader mellan kommuner. Som framgår av figur 6.8 finns det kommuner som har höga kostnader för skolverksamheten utan att ha en särskilt hög andel invånare i skolåldern. Till del kan detta vara ett utslag av skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner. Men det kan också handla om andra strukturella förhållanden som påverkar kostnadsläget i kommunerna. Till exempel kan kommunvisa skillnader i andelen invånare med utländsk bakgrund förklara skillnader i behov av undervisning i modersmål och svenska som andra språk. I sin tur kan det påverka kostnaderna för skolverksamheten. Även långa avstånd och glesa bosättningsmönster kan driva upp skolkostnaderna utifrån att det leder till ett ökat behov av skolskjuts och mindre skolor.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den här typen av förhållanden kan alltså generera merkostnader i skolverksamheten ovanpå de grundläggande kostnader som följer av skyldigheten att bedriva utbildning för alla barn i åldern 6–15 år. Därmed behöver kostnadsutjämningen för förskoleklass och grundskola även lyfta in andra aspekter än endast åldersstruktur för att skapa likvärdiga förutsättningar för skolverksamheten.

Delmodellen för förskoleklass och grundskola består av sex delar

Den befintliga delmodellen för förskoleklass och grundskola i kostnadsutjämningen består av en åldersersättning och fem merkostnadskomponenter. Åldersersättningen utgör grunden i delmodellen och utgår från kommunernas andel invånare i skolåldern multiplicerat med den genomsnittliga nettokostnaden per elev i respektive skolform. Ovanpå åldersersättningen får kommuner tillägg eller avdrag beroende på strukturella förhållanden som har bedömts generera merkostnader för verksamheten. I delmodellen kompenseras merkostnader till följd av

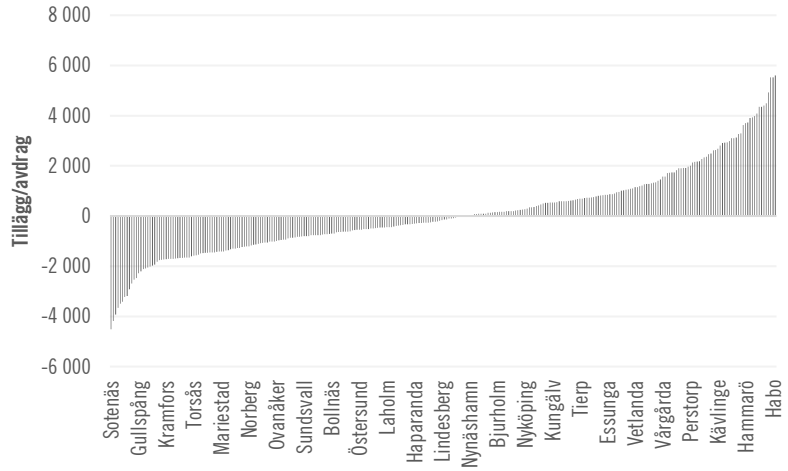
- undervisning i modersmål och svenska som andraspråk,
- små skolor och långa skolskjutsar till följd av gleshet,
- högt strukturellt löneläge,
- kraftig befolkningsökning, samt
- kraftig befolkningsminskning.

Under 2024 omfördelas drygt 6,4 miljarder kronor i delmodellen. Den största avgiften betalas av Sotenäs på 4 512 kronor per invånare och det största bidraget mottas av Ekerö på 5 604 kronor per invånare. Merparten av kommunerna möter dock mer måttfulla bidrag och avgifter. Drygt hälften, 52 procent, av alla kommuner ligger i spannet ±1 000 kronor (se figur 6.9).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.9 Utfall i delmodellen för grundskola och förskoleklass 2024

Kronor per invånare

Källa: SCB (2023).

Om man bryter ner omfördelningen i dess respektive delar framträder att åldersersättningen är dominerande när det gäller att förklara den totala omfördelningen i delmodellen (se tabell 6.7). Beträffande merkostnadskomponenterna är gleshetsersättningen den tydligt största, följt av ersättningen för högt löneläge och ersättningen för skillnader i behov modersmålsundervisning och svenska som andraspråk. Minst omfördelning sker på basis av kraftiga befolkningsförändringar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.7 Komponentanalys över omfördelningen i delmodellen för förskoleklass och grundskola 2024

	Omfördelning (mnkr)	Högsta utfall (kr/inv.)	Lägsta utfall (kr/inv.)
Åldersersättning	6 036	5 780 (Lomma)	–5 022 (Överkalix)
Modersmål	636	516 (Botkyrka)	–319 (Arjeplog)
Gleshet	1 405	3 092 (Sorsele)	–390 (Sundbyberg)
Strukturellt löneläge	988	787 (Danderyd)	–153 (enhetlig avgift)
Befolkningsökning	172	258 (Upplands-Bro)	–23 (enhetlig avgift)
Befolkningsminskning	42	355 (Ljusnarsberg)	–4 (enhetlig avgift)
Totalt	**6 416**	**5 604 (Ekerö)**	**–4 512 (Sotenäs)**

Anm.: Att den totala omfördelningen inte uppgår till samma belopp som summan av delarna har att göra med att flödena i de olika merkostnadskomponenterna går i olika riktningar. Till exempel får kommuner med höga utfall i gleshetsersättningen i regel låga utfall i kompensationen för strukturellt löneläge. På så sätt tar flödena ut varandra något när man summerar den totala omfördelningen.
Källa: Egna beräkningar utifrån SCB (2023).

Nedan går vi igenom de olika merkostnadskomponenterna i delmodellen för förskoleklass och grundskola.

Undervisning i modersmål och svenska som andraspråk

Ersättningen för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk syftar till att kompensera kommuner som, givet sin elevsammansättning, har ett större förväntat behov av denna undervisning. Ersättningen beräknas genom att ett normbelopp, som bygger på kostnaden per elev för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk i riket, multipliceras med andelen invånare i åldern 7–15 år som är födda utanför Sverige, Norge och Danmark, eller där båda föräldrarna är födda utanför dessa länder.

Gleshet

Ersättningen för gleshet syftar till att kompensera kommuner för merkostnader för små skolor och långa transporter till följd av glesa bosättningsmönster och långa avstånd. Liksom i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet (se avsnitt 6.3.1) baseras gleshetsersättningen på ett index som multipliceras med åldersersättningen för varje kommun. Detta index skattar merkostnader för

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

gleshet och är framtaget genom en fiktiv utplacering av F–6- och 7–9-skolor utifrån uppgifter om barnens faktiska bosättningsmönster och en serie antaganden om bland annat maximalt avstånd till en skola, lägsta antal barn som krävs för att motivera en skola och kostnader för små skolor och skolskjuts. Även när det gäller delmodellen för förskoleklass och grundskola är det Tillväxtverkets numera utrangerade systemlösning *Struktur*, med data från 2016, som har använts för att beräkna gleshetsindexet.[33]

Strukturellt löneläge

Ersättningen för strukturellt löneläge syftar till att kompensera kommuner där den förväntade lönenivån är högre jämfört med riket som helhet, något som i sin tur påverkar kostnaderna för förskoleklass och grundskola. Kompensationen sker lite förenklat genom att ett lönekostnadsindex multipliceras med den så kallade justerade lönekostnaden för varje kommun. I delmodellen beräknas den justerade lönekostnaden genom att summan av åldersersättningen samt ersättningarna för gleshet och modersmålsundervisning multipliceras med verksamhetens lönekostnadsandel, som fastställts till 68,8 procent.

Befolkningsökning

Ersättningen för befolkningsökning syftar till att kompensera kommuner som har haft en kraftig ökning av antalet skolbarn för ökade lokalkostnader. Ersättningen faller ut till kommuner som har haft en ökning av antalet 6–15-åringar som överstiger ökningen i riket med minst två procentenheter under de senaste fem åren. Om antalet barn i riket har minskat räcker det att kommunen har haft en ökning på minst två procent för att ersättningen ska falla ut. År 2016 fastställdes ersättningen till 15 600 kronor per barn över gränsvärdet, men räknas årligen upp med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) till aktuell kostnadsnivå. För utjämningsåret 2024 är ersättningen cirka 18 300 kronor per barn över gränsvärdet.

[33] Se SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting* (avsnitt 6.3) för en översiktlig beskrivning av systemlösningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Befolkningsminskning

Ersättningen för befolkningsminskning syftar till att kompensera kommuner som har haft en kraftig minskning av antalet skolbarn för kvardröjande fasta kostnader. Kommuner som har haft en minskning av antalet 6–15-åringar under de senaste fem åren som överstiger 2 procent, eller minst 2 procentenheter mer än minskningen i riket, får en fastställd ersättning per barn som överstiger gränsvärdet. Även här fastställdes ersättningen till 15 600 kronor 2016, men räknas årligen upp med KPIF till aktuell kostnadsnivå. För utjämningsåret 2024 är ersättningen cirka 18 300 kronor per barn över gränsvärdet.

6.4.2 Utvärdering av befintlig delmodell

Kommittén har utvärderat den befintliga delmodellen för förskoleklass och grundskola genom ett stort antal statistiska analyser. Även här har det huvudsakliga arbetsverktyget har varit regressionsanalys.[34] Fokus i kostnadsanalyserna har legat på

- dels nettokostnaden, mätt i kronor per invånare eller kronor per barn i åldern 6–15 år, som visar verksamhetens kostnad efter avdrag för bland annat riktade statsbidrag och användaravgifter, och därmed speglar hur stora resurser verksamheten tar i anspråk i form av skatt och generella statsbidrag.
- dels nettokostnadsavvikelsen, mätt i procent, som visar hur nettokostnaden avviker från den av kostnadsutjämningen beräknade standardkostnaden för verksamheten.[35]

För att minska risken för att resultaten ska störas av skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner, som inte ska vara föremål för utjämning, har regressionsanalyserna vanligen gjorts med

[34] Regressionerna har i regel baserats på paneldata för åren 2018–2021 och skattats med konstant, årsvisa dummyvariabler för att fånga upp eventuella tidstrender, samt med klustrade standardfel på kommunnivån.
[35] Till skillnad från det mått på nettokostnadsavvikelse som finns i Kolada, som lyfter in parametrar från andra delmodeller i kostnadsutjämningen, har kommittén utgått från ett striktare mått som endast speglar avvikelsen från standardkostnaden så som den är beräknad i den specifika delmodellen. Syftet har varit underlätta jämförelser mellan nuvarande delmodell och den delmodell som kommittén föreslår längre fram.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kontroll för vilket riksområde kommunen tillhör.[36] För en närmare beskrivning av denna ansats hänvisas till avsnitt 2.2.2, där vi beskriver kommitténs analytiska metod.

Tydligt samband mellan nettokostnad och standardkostnad – men alla merkostnadskomponenter är inte signifikanta

Kommitténs analyser visar att det finns ett tydligt samband mellan nettokostnad och standardkostnad i den befintliga delmodellen. I en regression av nettokostnaden på den summerade standardkostnaden är förklaringsgraden omkring 55 procent. Det innebär att mer än hälften av variationen i nettokostnad, rent statistiskt, går att härleda till skillnader i standardkostnad mellan kommuner. Om vi bryter ner standardkostnaden i dess ingående komponenter (se avsnitt 6.4.1) ökar förklaringsgraden ytterligare, till 67,5 procent. Med tanke på att det finns skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner, som inte ska utjämnas, är detta att betrakta som ett robust resultat.

Samtidigt visar analysen att flera komponenter, som syftar till att kompensera kommuner för merkostnader i driften av förskoleklass och grundskola, inte har en statistiskt säkerställd påverkan på nettokostnaden per invånare. Det handlar om ersättningarna för

- modersmålsundervisning,
- strukturellt löneläge, samt
- befolkningsökning.

Det kan finnas flera orsaker till att vi inte ser ett samband mellan kostnaderna för skolan och dessa ersättningar. En möjlig förklaring är att det helt enkelt inte finns några merkostnader kopplat till de strukturella förhållanden som ligger till grund för ersättningarna. En annan förklaring kan vara att det finns brister i hur ersättningarna är konstruerade som gör att merkostnaderna inte fångas. Slutligen kan det finnas andra faktorer, som samvarierar både med ersättningarna och kostnaderna för skolan, som snedvrider resultaten.

För att reda ut det här har kommittén analyserat sambandet mellan nettokostnaden för skolan och de bakomliggande variabler som

[36] Riksområden (NUTS2) är geografisk indelning av Sverige i åtta områden som har sitt ursprung i EU:s hierarkiska regionindelning som introducerades av Eurostat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ligger till grund för ersättningarna. För att minska risken för att faktorer, som i dag inte kompenseras i delmodellen, ska störa resultaten har sambandet skattats med kontroll för ett antal andra strukturella aspekter, bland annat variabler som fångar storlek på skolverksamheten, andra mått på gleshet och socioekonomi.

I denna förfinade analys visar det sig att strukturellt löneläge har en signifikant positiv påverkan på nettokostnaderna för skolan. Däremot saknar fortsatt variablerna som ligger till grund för ersättningen för modersmålsundervisning och befolkningsökning positiv signifikans. Detta gäller nu även den tidigare statistiskt säkerställda variabeln för befolkningsminskning, som tappar sin signifikans vid inkludering av variabler som fångar skala i skolverksamheten. Detta talar för att det positiva sambandet mellan kostnader och befolkningsminskning egentligen drivs av nackdelar med smådrift. Det är alltså inte krympandet i sig, utan snarare litenheten, som påverkar kostnaderna i krympande kommuner.

När det gäller befolkningsökning är sambandet visserligen säkerställt i denna mer sofistikerade regression – men negativt. Detta innebär att växande kommuner, allt annat lika, förväntas ha *lägre* kostnader för förskoleklass och grundskola i genomsnitt. Detta resultat står sig även för kommuner som växer kraftigt.

Kommunernas nettokostnadsavvikelse för förskoleklass och grundskola kan delvis förklaras av struktur

Som vi har beskrivit i avsnitt 2.2.2 ska nettokostnadsavvikelsen helst uppvisa ett så lågt samband som möjligt med strukturella faktorer i kommunerna. Intuitionen bakom detta är att det idealiskt bara ska vara variation i kommunernas ambition och effektivitet som bestämmer vilken avvikelse de har från standardkostnaden.

När det gäller delmodellen för förskoleklass och grundskola är förklaringsgraden i en regression av nettokostnadsavvikelsen mot de bakgrundsvariabler som ligger till grund för ersättningarna över 40 procent. Initialt ger analysen stöd för att gleshet och befolkningsminskning har en statistiskt säkerställd och positiv samvariation med nettokostnadsavvikelsen. En signifikant påverkan tycks också variabeln för befolkningsökning ha – fast åt andra hållet. Växande kommuner tenderar alltså, allt annat lika, att ha en mer negativ nettokostnadsavvikelse i delmodellen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För att säkerställa tillförlitligheten i dessa resultat har kommittén, i likhet med vad som har beskrivits ovan, breddat regressionen för även ta in strukturella aspekter som storlek på skolverksamheten, andra mått på gleshet och socioekonomi. Denna analytiska utvidgning får tämligen stora konsekvenser.

Det första som kan noteras är att förklaringsgraden stiger till cirka 45 procent. Detta är normalt fallet när man adderar variabler i en regression. Men det visar ändå att struktur, såväl inom som bortom de variabler som ingår i delmodellen i dag, är en betydelsefull faktor för att förklara skillnader i nettokostnadsavvikelse mellan kommuner när det gäller förskoleklass och grundskola.

För det andra uppvisar nu varken gleshet eller befolkningsminskning en signifikant samvariation med nettokostnadsavvikelsen. I stället tar variablerna för storlek på skolverksamheten, uttryckt som antalet barn i skolåldern, över den variation som tidigare kunde knytas till dessa variabler. Av allt att döma verkar det alltså finnas nackdelar med smådrift, som samvarierar med gleshet och befolkningsminskning i kommunerna, som inte kompenseras i tillräcklig utsträckning i dag.

Slutligen gör inkluderingen av en bredare uppsättning kontrollvariabler att även variabeln för strukturellt löneläge uppvisar en signifikant positiv samvariation med nettokostnadsavvikelsen. Det innebär att kommuner där de förväntade lönenivåerna är högre, allt annat lika, i snitt har en mer positiv nettokostnadsavvikelse. Detta kan vara en signal om att löneläge är en underkompenserad faktor i den befintliga delmodellen för förskoleklass och grundskola.

Den enda av de tidigare signifikanta variablerna som inte påverkas nämnvärt av inkluderingen av nya kontrollvariabler är variabeln för befolkningsökning. Denna är fortsatt signifikant och negativ. Eftersom kraftigt växande kommuner får ett tillägg i den befintliga delmodellen, trots att vi inte har kunnat identifiera en positiv samvariation med nettokostnaderna, så kan tillägget i sig bidra till det negativa sambandet med nettokostnadsavvikelsen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.4.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Ersättningen för *modersmål och svenska som andraspråk* ändras genom att baseras på andelen invånare i åldern 7–15 år med utländsk bakgrund. Även barn med bakgrund i Danmark eller Norge ska ligga till grund för ersättningen.

Befintligt index som ligger till grund för *gleshetsersättningen* tas bort. I stället införs ett nytt gleshetsindex utifrån skillnader i kommunerna när det gäller vilket genomsnittligt avstånd som krävs för att samla 3 000 invånare, samt andelen invånare som bor på små öar utan broförbindelse.

Ersättningen för *strukturellt löneläge* uppdateras med ett nytt index över strukturellt förväntade lönenivåer i kommunerna och en ny lönekostnadsandel. Den justerade lönekostnaden ska beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för modersmål, gleshet, socioekonomi och administration.

Dagens ersättningar för *befolkningsförändringar* tas bort.

En ny ersättning för *socioekonomi* införs för att kompensera för skillnader i behov mellan kommuner till följd av olika resursstark elevsammansättning. Kompensationen ska baseras på ett index utifrån andelen barn med lågutbildade föräldrar, andelen barn i hushåll med låg disponibel inkomst samt andelen barn med högst fyra års vistelsetid i Sverige.

Delmodellen ändras genom att ersättningen för *övergripande administration* överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader till denna delmodell. Kompensationen ska baseras på ett index över förväntat antal årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

Utvärderingen av dagens delmodell pekar på flera brister

Delmodellen för förskoleklass och grundskola utjämnar i dag för skillnader mellan olika kommuner när det gäller andelen skolbarn, behov av undervisning i modersmål och svenska som andraspråk, strukturellt löneläge, gleshet samt befolkningsförändringar. Kommitténs utvärdering av delmodellen pekar på att det finns behov av översyn i flera av dessa delar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Även om det finns ett tydligt samband mellan nettokostnad och standardkostnad på den aggregerade nivån, så är det flera av de i standardkostnaden ingående komponenterna som inte signifikant bidrar till att förklara skillnader i kostnad för förskoleklass och grundskola mellan kommuner. Till exempel tycks varken ersättningen för befolkningsminskning eller ersättningen för modersmålsundervisning ha starkt empiriskt stöd i kostnadsdata. Därutöver är ersättningen för befolkningsökning visserligen signifikant, men på ett motsatt sätt än vad som är tänkt. I stället för att leda till ökade kostnader pekar utvärderingsresultaten på att befolkningsökning – och även kraftig sådan – leder till minskade skolkostnader i kommunerna.

Utvärderingen har vidare visat att det finns strukturella, kostnadspåverkande skillnader mellan kommuner som i dag är otillräckligt kompenserade. Till exempel förefaller det finnas tydliga kostnadsnackdelar med smådrift som inte omhändertas på ett tillfredsställande sätt i den befintliga delmodellen.

När det gäller kommunernas nettokostnadsavvikelser för förskoleklass och grundskola kan kommittén konstatera att strukturella förutsättningar tydligt samvarierar med benägenheten att avvika från den i delmodellen beräknade standardkostnaden. Även här har utvärderingen visat att vissa strukturella faktorer, som i dag genererar ersättning i delmodellen, i själva verket samvarierar med en mer negativ nettokostnadsavvikelse.

Mot denna bakgrund ser kommittén att det finns utrymme att förbättra dagens delmodell i ett antal grundläggande avseenden. Av särskild vikt är, enligt kommitténs uppfattning, att minska sambandet mellan nettokostnadsavvikelse och struktur. Men utvärderingen lämnar också rum för förbättringar när det gäller den empiriska grunden i delmodellen, samt träffsäkerheten i de komponenter som bygger upp standardkostnaden.

Ersättningen för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk ska baseras på utländsk bakgrund

Rätten till modersmålsundervisning och svenska som andraspråk i grundskolan är sedan länge reglerad i skolans författningar.[37] Alla elever som har rätt till sådan undervisning deltar dock inte. När det

[37] Se 10 kap. 7 § skollagen (2010:800) när det gäller rätten till modersmålsundervisning och 5 kap. 14 § skolförordningen (2011:185) när det gäller rätten till svenska som andraspråk.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

gäller modersmålsundervisning var det läsåret 2021/22 drygt 57 procent av de berättigade eleverna som faktiskt deltog i modersmålsundervisning i grundskolan. Detta kan vara en av anledningarna till att kommittén i utvärderingen av den befintliga delmodellen har haft svårt att fastställa ett tydligt samband mellan nettokostnaderna för skolverksamheten och ersättningen för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk.

Trots svårigheten att identifiera ett tydligt samband med kostnaderna är kommitténs sammanvägda bedömning att ersättningen för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk bör finnas kvar. Även om det inte finns tydliga kostnadsskillnader mellan kommuner kan en kostnadsutjämning vara motiverad om det finns stora skillnader i behov. Under 2022 varierade andelen barn med utländsk bakgrund, som det definieras i förordningen som styr ersättningen, från 5,5 procent i Arjeplog till 55,2 procent i Södertälje. Det talar för att det de facto finns stora skillnader i behov mellan kommunerna.[38]

För att stärka kopplingen till faktiska kostnader skulle man kunna överväga att tydligare knyta ersättningen till faktiskt deltagande i modersmålsundervisning. Detta skulle dock medföra allvarliga principiella problem i form av att ersättningen blir påverkbar, vilket är ett brott mot de grundsatser som historiskt har byggt upp kostnadsutjämningen. Vi gör därför bedömningen att komponenten i stora drag bör kvarstå som den är, men att den bör uppdateras i vissa avseenden för att bli mer träffsäker.

Som vi har beskrivit i avsnitt 6.4.1 fördelas dagens ersättning för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk utifrån andelen invånare i åldern 7–15 år som är födda utanför Sverige, Norge eller Danmark eller vars båda föräldrar är födda utanför dessa länder. Kompensationen sker i form av ett fastställt belopp, så kallat normbelopp, som speglar kostnaden per elev som deltar i modersmålsundervisning och svenska som andraspråk i riket. Ersättningen beräknas genom att normbeloppet multipliceras med andelen invånare i åldern 7–15 år som är födda utanför Sverige, Norge eller Danmark eller vars båda föräldrar är födda utanför dessa länder. Kommuner som jämfört med riket har en högre andel invånare i åldern 7–15 år

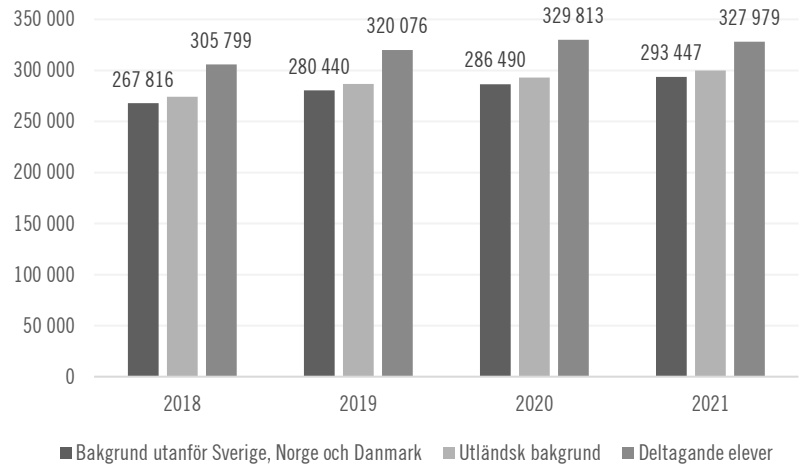
[38] Med en smalare empirisk strategi som utgår från snävare kostnadsmått, till exempel den specifika kostnaden för modersmål och svenska som andraspråk per kommun, är det högst sannolikt att ett signifikant samband skulle finnas. På grund av brist på kostnadsdata har dock några sådana analyser inte varit möjliga att göra.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

med sådan bakgrund får ett tillägg, medan kommuner som har en lägre andel får ett avdrag.

Kommittén har identifierat två problem med det här sättet att beräkna ersättningen för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk. För det första kan det noteras att det normbelopp som ligger till grund för ersättningen beräknas på antalet barn som *deltar* i undervisningen. Denna grupp har under de senaste åren varit klart större än den grupp som fördelningen av själva ersättningen i kostnadsutjämningen baseras på (se figur 6.10).

Figur 6.10 Antal barn i olika målgrupper för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk 2018–2021

Källa: SCB.

När antalet barn som ligger till grund för normbeloppet överstiger antalet barn som omfattas av det i kostnadsutjämningen leder det till att normbeloppet blir för lågt satt för att fånga den totala kostnaden för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk. Detta illustreras i tabell 6.8. I sin tur innebär det att dagens delmodell underkompenserar skillnader i behov av undervisning i modersmål och svenska som andraspråk på ett sätt som inte är avsett.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.8 Differens mellan total och fördelad kostnad för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk 2018–2021

	Total kostnad (mdkr)	Fördelad kostnad (mdkr)	Differens (%)
2018	3,57	3,12	–12,4
2019	3,72	3,26	–12,4
2020	3,73	3,24	–13,1
2021	3,79	3,39	–10,5

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Det andra problemet med det här sättet att beräkna ersättningen är att det utgår från gruppen invånare i åldern 7–15 år som är födda utanför Sverige, Norge eller Danmark eller vars båda föräldrar är födda utanför dessa länder, i stället för den bredare gruppen med utländsk bakgrund. Skillnaden mellan grupperna är att även invånare som är födda i Norge eller Danmark, eller där bägge föräldrarna kommer från något av dessa länder, omfattas av den senare gruppen. För de flesta kommuner innebär detta ingen större skillnad. Men för landsgränskommuner i bland annat Värmland och Västra Götaland kan skillnaden vara betydande. Till exempel var differensen mellan de två populationerna 45 respektive 27 procent i de värmländska gränskommunerna Eda och Årjäng under 2021.

Eftersom även barn med norska eller danska som modersmål har rätt till undervisning i modersmål, och vid behov också svenska som andraspråk, missgynnar dagens delmodell de kommuner som har en hög andel av sina bosatta barn med utländsk bakgrund från Norge eller Danmark. Framför allt handlar det om kommuner som gränsar till eller ligger i närheten av Norge eller Danmark.

Kommitténs förslag för att komma till rätta med dessa två problem är att basera både normbeloppet och fördelningen i kostnadsutjämningen på antalet barn i åldern 7–15 år med utländsk bakgrund.[39] Med en sådan uträkning uppnås en naturlig följsamhet mellan den totala kostnaden för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk samt det belopp som fördelas i delmodellen. Förslaget upphäver även den orättvisa som har rått mellan olika kommuner när det gäller vilka barn med utländsk bakgrund som räknas med i omfördelningen av medel.

[39] Med utländsk bakgrund avses här personer som antingen är utrikes födda eller är födda i Sverige men med båda föräldrarna födda utomlands.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommitténs förslag leder till att omfördelningen i merkostnadskomponenten för undervisning i modersmål och svenska som andraspråk ökar något. Framför allt är det gränskommuner som gynnas av förändringen.

Gleshetsersättningen ska baseras på ett nytt index

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 6.4.1 baseras den befintliga gleshetsersättningen i delmodellen på ett index över förväntade merkostnader för skolskjuts och små skolor. Indexet speglar gleshetsrelaterade merkostnader i kommunerna 2016 och bygger på en fiktiv utplacering av skolor inom ramen för Tillväxtverkets numera utgångna systemlösning *Struktur*.

Ett grundläggande skäl till att ersättningen behöver göras om är att Struktur inte längre går att uppdatera och att de förhållanden som ligger till grund för dagens kompensation nu har närmare ett decennium på nacken. Men det finns också andra problem. Struktur är något av en ”black box” när det gäller de kostnadsfunktioner som används för att beräkna merkostnader för exempelvis små skolor. Det är svårt att i dag fastställa relevansen i dessa. Därmed finns det transparensskäl som talar för att uppdatera komponenten.

Vidare förefaller gleshetsersättningen, så som den är konstruerad i dag, underkompensera glesa kommuner. Kommitténs analyser indikerar att en höjning av gleshetsersättningen med 1 krona i genomsnitt förväntas leda till ökade nettokostnader med 1,75 kronor, när vi kontrollerar för de andra ersättningarna i delmodellen. Det går alltså även att rikta invändningar mot träffsäkerheten i merkostnadskomponenten.

Sammantaget föranleder det här att en ny kompensation för glesbet bör tas fram. För att göra det har kommittén prövat en lång rad variabler som speglar avståndsförhållanden, bebyggelsestruktur och bosättningsmönster i kommunerna, och som samtidigt uppvisar ett signifikant samband med nettokostnaden för skolverksamheten. De variabler som i en samlad bedömning mest trovärdigt har kunnat förutsäga kostnader relaterade till gleshet är

- genomsnittligt avstånd för att samla 3 000 invånare, som till skillnad från flera andra gleshetsmått bygger på befolkningens faktiska bosättningsmönster, samt

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- en ö-faktor, uttryckt som andel invånare som bor på öar med färre än 1 500 invånare utan broförbindelse till fastlandet.

Förslaget på ny gleshetsersättning bygger på det skattade sambandet mellan nettokostnaden per invånare i åldern 6–15 år och dessa två variabler. Variablerna samvarierar med kostnaderna på ett sådant sätt att kostnaderna förväntas öka med ett högre genomsnittligt avstånd och en högre andel invånare som bor på små öar utan broförbindelse. Den senare variabeln är ett sätt att ta hänsyn till de särskilda merkostnader som kan uppkomma i vissa ö-kommuner, där befolkningen är utspridd på flera öar utan fastlandsförbindelse, när det gäller kostnader för skolskjuts och små skolor.

För att inte sambandet ska plocka upp variation som egentligen hänför sig till andra strukturella förhållanden som är föremål för utjämning har skattningen skett med kontroll för detta. I skattningen har även en kontroll för riksområde tillämpats. Detta är, som vi har beskrivit tidigare, ett sätt att försöka parera risken att variablerna ska fånga in kostnadsskillnader som egentligen springer ur skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner.

Utifrån det skattade sambandet räknar vi sedan ut vilka kommuner som har förväntade merkostnader kopplade till gleshet. Detta görs om till ett index som i sin tur ligger till grund för själva ersättningen i delmodellen. I likhet med i dag beräknas ersättningen genom att indexet multipliceras med åldersersättningen. På så sätt uppnås en följsamhet mot kostnadsutvecklingen över tid.

En betydelsefull skillnad gentemot i dag är att den föreslagna gleshetsersättningen bygger på ett asymmetriskt index. Det innebär att kommuner utan förväntade merkostnader relaterade till gleshet behandlas likartat. Indexet gör alltså ingen skillnad mellan kommuner har mycket gynnsam geografisk struktur och kommuner som endast har gynnsam struktur. Till exempel får Stockholm, Göteborg och Malmö identiskt index i förslaget. Detta har sin grund i att vi inte har kunnat identifiera en signifikant kostnadspåverkan av olika grader av gleshet i undergruppen av kommuner som, i den statistiska modellen, anses ha en gynnsam geografisk struktur.

Med detta sätt att kompensera glesa förhållanden skulle den totala omfördelningen i merkostnadskomponenten öka från dagens 1,4 miljarder kronor till 2,4 miljarder kronor. Förändringen förstärker, med vissa undantag, den befintliga profilen i merkostnadskomponenten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Med förslaget får kommuner som i dag får tillägg i gleshetsersättningen i regel större tillägg, medan kommuner med avdrag i dag i regel får större avdrag.

Ersättningen för strukturellt löneläge uppdateras

Kommitténs utvärdering av merkostnadskomponenten för strukturellt löneläge i den befintliga delmodellen har visat att kompensationen har stöd i kostnadsdata. Däremot finns det aktualitetsbrister som behöver åtgärdas för att säkerställa att merkostnadskomponenten är relevant över tid.

I avsnitt 6.2.1 har kommittén redogjort för övergripande förändringar när det gäller det löneindex som ligger till grund för ersättningen för strukturellt löneläge i alla de delmodeller där en sådan merkostnadskomponent ingår. Vi har också uppdaterat de lönekostnadsandelar som styr vilket genomslag som ersättningen för strukturellt löneläge får i respektive delmodell.

I delmodellen för förskoleklass och grundskola medför dessa uppdateringar att spridningen i löneindex ökar och att lönekostnadsandelen skrivs upp från 68,8 procent till 77,1 procent. Kommittén föreslår också vissa förändringar när det gäller vilka komponenter som inkluderas i den justerade lönekostnaden i delmodellen. Detta är främst en konsekvensändring till följd av övriga förändringar som kommittén föreslår i delmodellen. Den justerade lönekostnaden föreslås hädanefter beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för modersmål, gleshet, socioekonomi och administration.

Sammantaget leder det här till att omfördelningen till följd av strukturellt löneläge ökar i delmodellen. Under utjämningsåret 2024 skulle den totala omfördelningen ha uppgått till drygt 1,2 miljarder kronor, att jämföra med knappt 1 miljard kronor i dag. Med förslaget förstärks i stora drag den befintliga fördelningsprofilen i merkostnadskomponenten. Kommuner med positiva utfall i dag får följaktligen något bättre utfall, medan det omvända gäller kommuner som i dag får ett negativt utfall.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningarna för befolkningsförändringar ska avskaffas

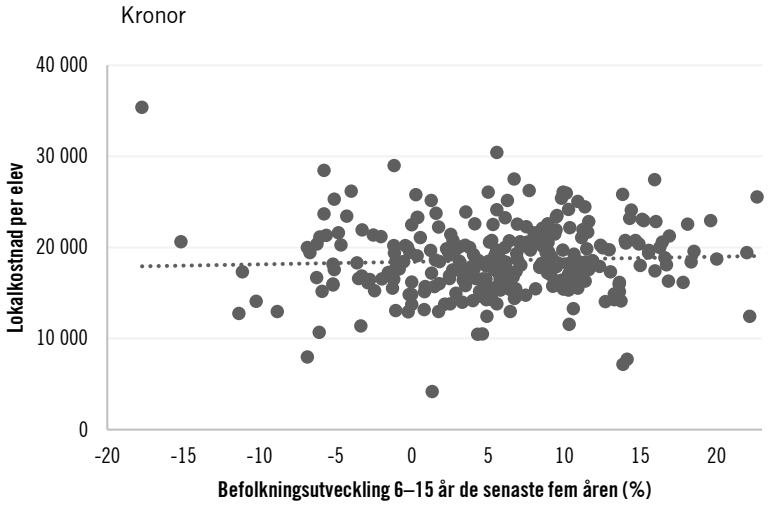
De analyser som kommittén har gjort har inte kunnat bekräfta det förväntade sambandet mellan högre nettokostnader per invånare för skolverksamheten och kraftiga befolkningsförändringar i åldersgruppen 6–15 år. Resultatet har varit stabilt i alla de mer sofistikerade regressioner som vi har prövat.

Teorin som ligger till grund för kostnadsutjämningens kompensation för befolkningsförändringar är att kommuner som har kraftiga förändringar i sin befolkning ofta har högre kostnader för lokaler.[40] Detta gäller såväl kraftigt växande som kraftigt krympande kommuner. Men den bakomliggande mekanismen skiljer sig mellan grupperna. I fallet med de växande kommunerna handlar det om att befolkningstillväxten tvingar fram ett behov av nya lokaler, som är dyrare i drift. I fallet med de krympande kommunerna handlar det snarare om att det tar tid att anpassa lokalbeståndet till elevutvecklingen. Därför kommer dessa kommuner att ha en hög lokalkapacitet i förhållande till antalet elever. Men även dessa teorier finner svagt empiriskt stöd i dataunderlaget. När vi i stället för nettokostnad per invånare analyserar den kommunala lokalkostnaden per elev i våra regressioner finner vi inget signifikant samband (se figur 6.11).

[40] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.11 Kommunal lokalkostnad per elev i förhållande till befolkningsutvecklingen i åldern 6–15 år under 2021

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Det kan finnas flera skäl till att vi inte ser ett samband mellan befolkningsförändringar och lokalkostnad. De senaste årens lågräntemiljö kan ha hållit tillbaka behovet av höjda internhyror till följd av nybyggnation. Beroende på vilken hyresmodell som tillämpas kan det även variera hur investeringar i nya skolor slår igenom på skolornas hyreskostnader. Men den sannolikt viktigaste förklaringen är att alla lokalinvesteringar som görs i förskoleklass och grundskola inte nödvändigtvis har en koppling till befolkningstillväxt. Till exempel tyder kommitténs analyser på att reinvesteringar i det befintliga fastighetsbeståndet har varit mycket vanligt förekommande under den senaste tioårsperioden. Det är alltså inte bara växande kommuner som har behov av att investera i de materiella förutsättningarna för skolverksamheten.

För att fördjupa analysen har kommittén även undersökt om det finns ett samband mellan förändringen i nettokostnad per invånare i åldern 6–15 år och förändringen i antalet invånare i samma åldersgrupp. Genom att studera förändringen i kostnad kan vi rensa för alla tidsoberoende skillnader mellan kommuner och därmed komma närmare ett verkligt orsakssamband. Metoden ger dock inget tydligt

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

annorlunda resultat när vi analyserar förändringen i de bägge variablerna över ett, två och tre års tid. Visserligen är förändringen i antal barn bland kommuner som krymper och växer över ett års tid i genomsnitt förknippad med en positiv respektive negativ förändring i kostnaden per skolbarn. Men förklaringsgraden är låg – under 10 procent. Av allt att döma är det alltså andra faktorer som i högre grad bidrar till kostnadsförändringen över året.

Vidare menar vi att förändringar i elevunderlaget över ett år inte medger tillräcklig tid för kommunerna att kunna anpassa sin verksamhet. Då är det inte konstigt att det får ett genomslag på förändringen av kostnaderna. När vi tittar på förändringen över flera år ser vi inte ett sådant samband. Detta talar för att det sker en successiv anpassning av kostnader, vilket också är rimligt utifrån att varje kommun bör ha ett ansvar att anpassa kostnader efter volym. Det bör inte vara kostnadsutjämningens uppgift att årligen balansera de ekonomiska konsekvenserna av det ansvaret.

Kommitténs samlade bedömning utifrån utvärderingen ovan är att det helt enkelt inte finns empiriskt stöd för en kompensation till kraftigt växande eller kraftigt krympande kommuner i delmodellen för förskoleklass och grundskola. Följaktligen föreslår vi att ersättningarna ska tas bort.

En ny ersättning för socioekonomi ska införas

Socioekonomiska faktorer har stor påverkan på skolresultaten. Forskning på svenska förhållanden, som bland annat baserar sig på syskonkorrelationer, har visat att skillnader i familjebakgrund kan förklara omkring 50 procent av variationen i elevers resultat i grundskolan. Betydelsen av socioekonomi har vidare ökat under de senaste två decennierna. Framför allt är det föräldrarnas utbildningsnivå som slår igenom på skolresultaten. Men även föräldrarnas inkomst har en påverkan.[41]

Skolans kompensatoriska uppdrag är också en grundbult i de författningar som styr skolverksamheten. Redan i skollagens syftesparagraf slås fast att skolan ska sträva efter ”att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbild-

[41] Holmlund, Helena, Sjögren, Anna & Öckert, Björn (2019): *Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska* skolan. Bilaga 7 till Långtidsutredningen 2019. SOU 2019:40.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningen”.[42] I förarbetena till skollagen framgår att avsikten med stycket är att uppmärksamma det ansvar huvudmän och profession har för att vid resursfördelning, organisation och val av metoder och arbetssätt anpassa verksamheten till barns och elevers skilda förutsättningar och behov.[43] Från och med 2014 fick vidare kommunerna en explicit skyldighet att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.[44] Att resurser viktas och fördelas utifrån dessa grunder var, enligt regeringen, ett mycket viktigt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen.[45]

Givet betydelsen av socioekonomi för skolresultaten och skollagens tydliga skrivningar om kompensatorisk resursfördelning är en rimlig hypotes, enligt kommitténs uppfattning, att det borde finnas ett samband mellan kommunernas kostnader för skolan och deras socioekonomiska sammansättning av elever. Något sådant samband har dock inte kunnat styrkas, åtminstone inte när det gäller kommunernas ”egna kostnader” för skolverksamheten.[46]

Varför kommuner med en svårare socioekonomisk sammansättning inte har högre kostnader för skolan är svårt att besvara. En förklaring, som lyfts fram av Skolkommissionen, är att möjligheten till finansiering av verksamheten kan vara mindre i socioekonomiskt utsatta kommuner. Kommissionen pekade på att de kommuner som har störst behov av kompensatoriska insatser i skolan kännetecknas av en låg skattekraft och en hög utdebitering av skatt. De kommuner som, enligt kommissionen, hade störst behov av att tillföra resurser till skolan hade samtidigt alltså sämst förutsättningar att frigöra resurser. Även om det sker en utjämning menade kommissionen att det går att ifrågasätta om denna de facto tar hänsyn till alla strukturella faktorer som genererar inkomst- och kostnadsskillnader mellan kommuner.[47] En annan förklaring, som lyfts fram av Kostnadsutjämningsutredningen, kan vara att mindre resursstarka föräldrar inte är lika framgångsrika i att göra sin röst hörd och ställa krav på skolverksam-

[42] 1 kap. 4 § skollagen (2010:800).
[43] Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet.*
[44] 2 kap. 8 b § skollagen (2010:800).
[45] Prop. 2013/14:148 *Vissa skollagsfrågor*.
[46] Avser nettokostnader. Om man i stället tittar på den totala kostnaden för skolan, det vill säga kostnaden för det egna åtagandet, där avdrag inte görs för de riktade statsbidragen, finns dock ett sådant samband. Detta förklaras av att den statliga resursfördelningen till skolan, främst genom det så kallade kunskapsbidraget, har en tydlig socioekonomisk profil.
[47] SOU 2017:35 *Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

heten. Det gör det enklare att sänka ambitionsnivån i socioekonomiskt utsatta kommuner.[48]

För att nyansera denna bild något bör det sägas att kommunerna endast har ansvar för att säkerställa att resursfördelningen är kompensatorisk *inom* kommunen. Enskilda kommuner har av uppenbara skäl svårt att ta ansvar för att resursfördelningen inte är kompensatorisk *mellan* kommuner. Bland annat av denna anledning finns det så kallade kunskapsbidraget (f.d. likvärdighetsbidraget), som är en statlig mekanism för att fördela medel till skolans huvudmän på socioekonomiska grunder. Under innevarande år uppgår bidragets storlek till nästan 7,5 miljarder kronor.[49]

Förekomsten av kunskapsbidraget har ofta setts som ett hinder för att inordna en socioekonomisk komponent i delmodellen för förskoleklass och grundskola. Argumentet har varit det skulle riskera att dubbelkompensera socioekonomiskt svaga kommuner om de får ersättning både från kostnadsutjämningen och kunskapsbidraget.[50] Därför har ofta en generalisering av bidraget setts som en förutsättning för att inordna en socioekonomisk komponent i kostnadsutjämningen.

Här gör emellertid kommittén en annan bedömning, som tar fasta på de olika syften som kunskapsbidraget respektive en socioekonomisk komponent i kostnadsutjämningen har. Syftet med kunskapsbidraget är inte ta över kommunernas egna kostnader för kompensatoriska insatser. Snarare handlar det om att stimulera *utökade* insatser. Detta är ett perspektiv som lyfts fram på flera ställen i den statsbidragsförordning som styr bidraget.[51] Detta perspektiv betonas ytterligare på Skolverkets hemsida när myndigheten informerar om statsbidraget:

[48] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[49] Skolverket (2022): *Statsbidrag för stärkt kunskapsutveckling 2024.* www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-starkt-kunskapsutveckling-2024/ (hämtad 2024-04-29).
[50] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[51] Se t.ex. 4 § första stycket förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

> Insatserna ska vara utökade, vilket innebär att ni inte får använda bidraget till insatser som ni är skyldiga att genomföra enligt skollagen (2010:800) eller annan relevant lagstiftning, eller som ni redan finansierar själva eller genom annat statsbidrag.[52]

Tanken med statsbidraget är alltså inte att finansiera befintliga insatser som kommunerna redan är skyldiga att utföra enligt skollagen, utan här handlar det om att stimulera ytterligare insatser. Kommitténs uppfattning är att detta gör att konfliktytan i gränssnittet mellan kostnadsutjämningen och kunskapsbidraget minskar. Kostnadsutjämningen ska ju, inom ramen för kommunernas befintliga skyldigheter, ge likvärdiga förutsättningar att driva skolverksamhet genom att kompensera för kostnadspåverkande faktorer bortom kommunernas kontroll. Principiellt är det här väsensskilt från riktade statsbidrag likt kunskapsbidraget, vars syfte är att stimulera ytterligare insatser.

Utifrån detta är kommitténs sammanvägda bedömning att det finns fog för en kompensation för skillnader i socioekonomi mellan kommuner i kostnadsutjämningen för förskoleklass och grundskola, oavsett förekomsten av kunskapsbidraget. Socioekonomi är en alltför betydelsefull variabel för att prediktera behovsskillnader i skolan mellan kommuner för att denna ska ligga utanför kostnadsutjämningen. Även om vi inte kan hitta stöd för att en tyngre socioekonomisk sammansättning tycks driva kostnader i kommunerna är en utjämning, enligt kommitténs uppfattning, motiverad utifrån en strävan att utjämna för behov.

Kommittén vill dock understryka att denna bedömning gäller utifrån att det *i dag* inte finns någon överlappning mellan en socioekonomisk komponent i delmodellen och kunskapsbidraget. Detta är ett villkor som måste vara uppfyllt även framgent för att en socioekonomisk komponent ska vara motiverad.

Av de skäl som har anförts ovan föreslår kommittén att en ny ersättning för socioekonomi införs i delmodellen. Ersättningen ska beräknas genom att fem procent av åldersersättningen fördelas genom ett socioekonomiskt index på basis av

[52] Skolverket (2024): *Statsbidrag för stärkt kunskapsutveckling 2024.* www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-starkt-kunskapsutveckling-2024/ (hämtad 2024-04-29).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- andel barn 6–15 år där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola
- andel barn 6–15 år som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, samt
- andel barn 6–15 år med högst fyra års vistelsetid i Sverige.

Att vi landar i att just fem procent av åldersersättningen ska fördelas på socioekonomiska grunder bygger på att detta är en vanlig nivå på omfördelningen inom kommuner. Denna nivå får då även vara vägledande för omfördelningen mellan kommuner. I en enkätundersökning som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) redovisade 2018 omfördelade knappt hälften av de kommuner som använde en socioekonomisk fördelning upp till 5 procent av tillgängliga medel utifrån socioekonomiska faktorer. En tredjedel av kommunerna omfördelade 6–10 procent, en sjättedel 11–15 procent och resterande – ett fåtal – omfördelade över 20 procent.[53]

Den föreslagna merkostnadskomponenten för socioekonomi ger upphov till tämligen stora effekter i delmodellen. Totalt omsluter komponenten 867 miljoner kronor under utjämningsåret 2024. Det största tillägget får Perstorp på 723 kronor per invånare. Per elev motsvarar det ett tillägg på drygt 5 400 kronor, vilket satt i relation till snittkostnaden per elev i riket ger en merkostnadsandel på cirka fem procent. Ersättningen innebär alltså att en elev i Perstorp anses vara fem procent dyrare än genomsnittet i riket på grund av tyngre socioekonomiska förutsättningar. Det största avdraget får Lomma på 626 kronor per invånare, vilket motsvarar cirka 3 700 kronor per elev. Merparten av kommunerna får dock mer måttfulla tillägg och avdrag. Mer än hälften av kommunerna ligger i spannet ± 150 kronor per invånare. Totalt är det 151 kommuner som får ett tillägg och 139 kommuner som får ett avdrag i komponenten.

[53] SKL (2018): *Socioekonomisk resursfördelning i skola och förskola.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen för övergripande administration överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader

I syfte att förenkla kostnadsutjämningssystemet föreslår kommittén i avsnitt 6.13 att den kompensation som i dag sker med avseende på övergripande administrativa merkostnader ska inordnas i varje delmodell där en sådan kompensation är aktuell, i stället för att som i dag utgöra en separat delmodell. Denna förändring påverkar delmodellen för förskoleklass och grundskola på ett sådant sätt att ytterligare en merkostnadskomponent föreslås ingå i beräkningen av standardkostnaden. Som kommittén beskriver mer utförligt i avsnittet om administration ska kompensationen baseras på ett index över det förväntade antalet årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

I delmodellen för förskoleklass och grundskola ger den föreslagna komponenten upphov till en total omfördelning om knappt 102 miljoner kronor. I likhet med ersättningen för strukturellt löneläge föreslås kompensationen vara asymmetrisk, vilket innebär att alla kommuner med avdrag (176 kommuner) får ett enhetligt avdrag. För dessa kommuner är avdraget 11 kronor per invånare. När det gäller kommuner som får ett tillägg i komponenten varierar ersättningen från drygt 40 öre per invånare i Hedemora upp till 825 kronor per invånare i Dorotea.

6.4.4 Utfalls- och förändringsanalys

I kommitténs förslag på en ny delmodell för förskoleklass och grundskola ingår följande komponenter:

- åldersersättning,
- ersättning för modersmål och svenska som andraspråk,
- ersättning för gleshet,
- ersättning för strukturellt löneläge,
- ersättning för socioekonomi, samt
- ersättning för administration.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Jämfört med den befintliga delmodellen är det tämligen betydande förändringar. Två nya komponenter tillkommer och två av de nuvarande komponenterna avskaffas på grund av bristande empiri. Resterande komponenter uppdateras för att bli mer relevanta.

För att bedöma förslaget i sin helhet har kommittén analyserat den föreslagna delmodellen enligt samma metodik som har använts för att utvärdera den befintliga delmodellen. Den nya standardkostnaden, har av jämförelseskäl, beräknats utan komponenten för administration, eftersom denna tidigare har kompenserats separat från delmodellen.

Utvärderingen visar att sambandet mellan nettokostnaden och standardkostnaden på den aggregerade nivån är intakt och ökar till och med något. Sambandet mellan nettokostnaden och de nya komponenterna ligger alltjämt på en stabilt hög nivå med en förklaringsgrad på väl över 60 procent. Mest positivt är dock att sambandet mellan nettokostnadsavvikelse och struktur faller tydligt. Förklaringsgraden i en regression av nettokostnadsavvikelsen på en bred uppsättning strukturella variabler sjunker från 45 till drygt 36 procent. Dessutom är flera av de variabler som tidigare hade signifikant påverkan på nettokostnadsavvikelsen, till exempel löneindex, nu insignifikanta. Om vi dessutom inkluderar den överförda kompensationen för administration är inte längre variablerna för skala på skolverksamheten signifikanta. Det talar för att det nya förslaget mer ändamålsenligt beaktar struktur som samvarierar med högre kostnader för skolverksamheten.

Kommitténs förslag gör att utfallen i delmodellen förändras jämfört med i dag. Totalt sjunker omfördelningen i delmodellen från 6,4 miljarder kronor till 6,1 miljarder kronor. Med de föreslagna förändringarna är det 153 kommuner som får ett tillägg i delmodellen och 137 kommuner som får ett avdrag. I dag är det 137 kommuner som får ett tillägg och 153 kommuner som får ett avdrag. Med förslaget blir det alltså något fler kommuner som får ett tillägg och något färre som får ett avdrag.

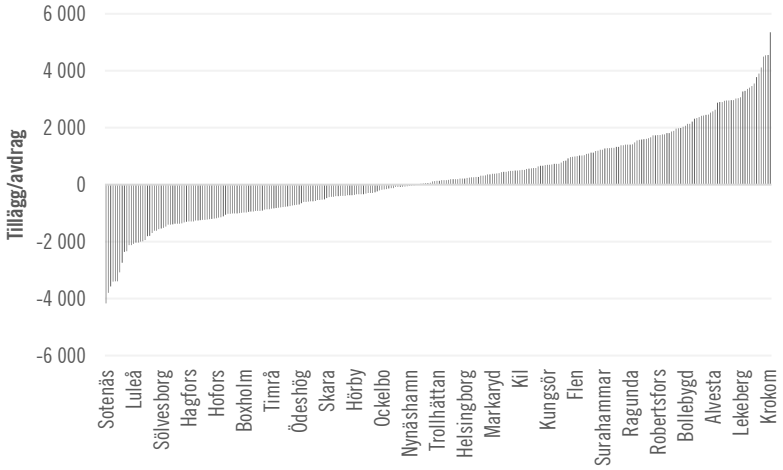
Med de föreslagna förändringarna är det alltjämt Sotenäs som får det största avdraget. Där uppgår avdraget till 4 167 kronor per invånare, att jämföra med 4 512 kronor per invånare i dag. Även bland kommunerna som får tillägg är det oförändrat i toppen. Med förslaget får Ekerö det största tillägget på 5 348 kronor per invånare, vilket är en minskning med drygt 255 kronor jämfört med i dag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Om man tittar på den 25:e och 75:e percentilen så ligger den mittersta hälften av kommunerna i ett spann mellan –834 och +1 262 kronor per invånare. Det tecknar bilden av en något ökad spridning jämfört med den nuvarande delmodellen, där den mittersta hälften av kommunerna ligger i ett spann mellan –984 och +860 kronor per invånare. I figur 6.12 redovisar vi en samlad bild över utfallet för alla kommuner med det nya förslaget.

Figur 6.12 Nytt utfall i delmodellen för förskoleklass och grundskola 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

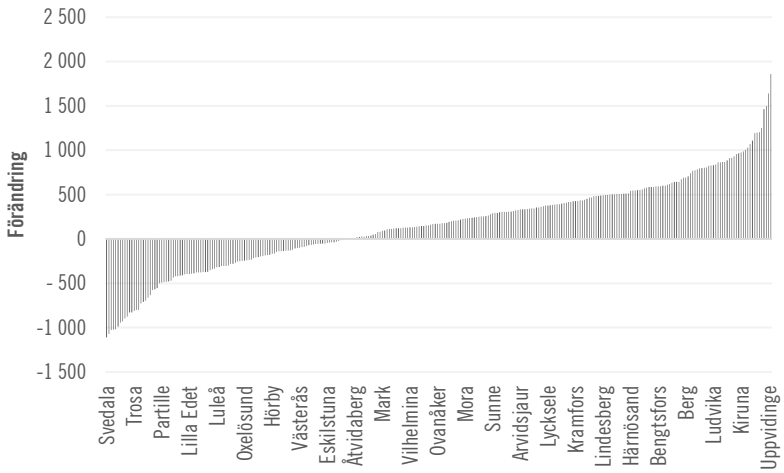
När det gäller förändringen i utfall är det 184 kommuner som får en positiv och 106 kommuner som får en negativ förändring med kommitténs förslag. Åsele är den kommun som får den största positiva förändringen i utfall med +1 859 kronor per invånare. Detta förklaras främst av den nya gleshetsersättningen. I andra änden hittar vi Svedala. Här är förändringen –1 110 kronor per invånare. I Svedala är det i lika delar den nya gleshetsersättningen som den föreslagna kompensationen för socioekonomi som förklarar förändringen i utfall. För de flesta kommunerna är dock förändringen mer blygsam. Den mittersta hälften av alla kommuner ligger i ett spann mellan –169 och +494 kronor per invånare. I figur 6.13 redovisar vi en samlad bild

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

över förändringen i utfallet för alla kommuner med de föreslagna förändringarna.

Figur 6.13 Förändring i utfall i delmodellen för förskoleklass och grundskola 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

För att bringa klarhet i vilken typ av kommuner det är som får en positiv respektive negativ förändring i det nya förslaget på delmodell för förskoleklass och grundskola redovisar kommittén i tabell 6.9 utfall och förändring per kommungrupp i genomsnitt.

Som framgår av tabellen innebär förslaget en ökad grad av omfördelning från framför allt pendlingskommuner nära storstad, och i viss mån även från större städer, till förmån för alla andra kommungrupper. Samtidigt ska man komma ihåg att flera av de storstadsnära kommunerna fortfarande får ett mycket positivt utfall i kostnadsutjämningen, eftersom dessa i regel kännetecknas av en hög andel barn i skolåldern. Störst positiv förändring får de bägge kategorierna av landsbygdskommuner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.9 Utfall och förändring per kommungrupp 2024

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	13 248	–922	258
Pendlingskommun nära storstad	16 000	1 831	–402
Större stad	13 715	–455	–183
Pendlingskommun nära större stad	14 973	804	45
Lågpendlingskommun nära större stad	14 373	203	437
Mindre stad/tätort	13 778	–392	215
Pendlingskommun nära mindre tätort	14 041	–129	339
Landsbygdskommun	13 904	–266	598
Landsbygdskommun med besöksnäring	13 235	–934	491

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Om man tittar på förändringens sammansättning är det tydligt att förändringarna drivs av dels den nya gleshetsersättningen, dels den nya kompensationen för socioekonomi. Gleshetsersättningens påverkan är klart dominerande. Detta är också rimligt med tanke på att utvärderingen av den befintliga delmodellen visade att gleshet var en underkompenserad faktor. I två kommungrupper spelar dock den socioekonomiska ersättningen störst roll. Det handlar ömsom om storstäder, som gynnas av kompensationen; ömsom om pendlingskommuner i närheten av storstäder, som typiskt missgynnas av kompensationen (se tabell 6.10).

Utifrån utvärderingen ovan gör kommittén den samlade bedömningen att de föreslagna förändringarna är motiverade. Med förslaget minskar sambandet mellan nettokostnadsavvikelse och struktur tydligt, samtidigt som kopplingen mellan utfall och förväntade behov i skolverksamheten ökar. För att säkerställa likvärdiga förutsättningar för den obligatoriska skolverksamheten i alla delar av landet borde dessa förändringar vara av värde.

Tabell 6.10 Förändringens sammansättning på kommungruppsnivå

Kronor per invånare

	Modersmål	Gleshet	Löneläge	Befolkningsökning	Befolkningsminskning	Socioekonomi
Storstäder	25	12	58	–30	4	189
Pendlingskommun nära storstad	–1	–183	28	–18	–12	–217
Större stad	0	–178	–34	6	4	20
Pendlingskommun nära större stad	–9	131	–38	–5	–4	–30
Lågpendlingskommun nära större stad	–6	318	–40	20	–9	155
Mindre stad/tätort	–11	266	–31	14	3	–25
Pendlingskommun nära mindre tätort	–6	269	–38	13	–21	122
Landsbygdskommun	–10	502	–40	22	–27	152
Landsbygdskommun med besöksnäring	1	512	–39	12	–14	20

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.5 Gymnasieskola

Under 2024 omfördelar kostnadsutjämningens delmodell för gymnasieskola knappt 2,8 miljarder kronor. Detta kan jämföras med kommunernas nettokostnader för gymnasieskola under 2022 på cirka 46 miljarder kronor. Totalt omfördelas alltså cirka sex procent av kommunernas totala nettokostnader för verksamheten.

I det här avsnittet beskriver och utvärderar kommittén den befintliga delmodellen för gymnasieskola. Utifrån utvärderingen lämnar vi sedan förslag på en ny delmodell för verksamheten.

6.5.1 Nuvarande utformning

En delmodell för gymnasieskola fanns med redan vid införandet av den moderna kostnadsutjämningen 1996. Sedan dess har uppdateringar av delmodellen skett vid tre tillfällen. Den senaste förändringen ägde rum 2020, när delmodellen bland annat fick en skarpare kompensatorisk profil efter förslag från Kostnadsjämningsutredningen.[54] Men i likhet med grundskolan har delmodellens grundläggande struktur – med en stor åldersersättning och ett antal mindre merkostnadstillägg – varit intakt.

Kostnaderna för gymnasieskola skiljer sig med avseende på struktur i kommunerna

Det råder stora skillnader i kostnader för gymnasieskola mellan olika kommuner. Under 2022 sträckte sig nettokostnaden per invånare från 2 233 kronor i Solna till 9 449 kronor i Vilhelmina. Kostnaden per invånare i Vilhelmina var alltså mer än fyra gånger så hög som kostnaden i Solna. Om vi bortser från extremvärden och i stället jämför den 95:e och 5:e percentilen är skillnaden alltjämt betydande: 2 300 kronor per invånare – en skillnad på nästan 60 procent.

I likhet med förskolan och grundskolan skiljer sig kommunernas kostnader för gymnasieskola beroende på åldersstruktur. Kommuner som har en högre andel ungdomar i gymnasieåldern har i regel högre kostnader för gymnasieskola. Men jämfört med de andra skolformerna är gymnasieskolan en betydligt mer diversifierad verksamhet.

[54] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Totalt finns 18 olika nationella program som skiljer sig avsevärt i kostnadsintensitet. Därutöver finns fyra så kallade introduktionsprogram för elever som inte har nått upp till behörighetskraven till ett nationellt program. För att förstå orsakerna bakom de stora kostnadsskillnaderna för gymnasieskolan räcker det alltså inte med att beakta åldersstrukturen i kommuner. Detta perspektiv måste kompletteras med en bild av hur eleverna fördelar sig på de olika gymnasieprogrammen.

I tabell 6.11 redovisar vi andelen invånare i åldern 16–18 år samt andelen invånare på låg- respektive högkostnadsprogram för de fem kommuner med högst respektive lägst nettokostnad per invånare under 2022. Som framgår av tabellen har kommunerna med lägst kostnader vanligen en lägre andel invånare i åldern 16–18 år än kommunerna med högst kostnader. De har även en mer kostnadsmässigt gynnsam fördelning av elever mellan de nationella programmen jämfört med högkostnadskommunerna. I jämförelse med Vilhelmina har Solna till exempel en nästan tio gånger så låg andel av sina elever på högkostnadsprogram och en nästan tre gånger så hög andel av sina elever på lågkostnadsprogram.

Tabell 6.11 Skillnader i åldersstruktur och programsammansättning mellan kommuner med hög respektive låg nettokostnad per invånare för gymnasieskola 2022

	Nettokostnad (kr/inv.)	Andel invånare 16–18 år (%)	Elevandel på lågkostnads-program (%)	Elevandel på högkostnads-program (%)
Kommunerna med lägst nettokostnad				
Solna	2 233	2,2	70,5	3,7
Sundbyberg	2 837	2,5	68,5	4,6
Stockholm	3 353	3,0	69,9	3,9
Borgholm	3 360	2,8	50,0	21,9
Sotenäs	3 380	2,3	41,7	24,0
Kommunerna med högst nettokostnad				
Vilhelmina	9 499	3,4	25,4	36,6
Arjeplog	6 932	2,7	37,7	34,8
Lycksele	6 803	3,2	39,6	27,8
Älvsbyn	6 505	3,3	35,4	37,4
Arvidsjaur	6 505	2,9	38,8	38,2

Anm.: Indelningen i låg- respektive högskostnadsprogram har gjorts utifrån riksprislistan, som visar den budgeterade genomsnittskostnaden per program och elev i den offentliga gymnasieskolan i riket. Program som har haft en budgeterad kostnad under 109 349 kronor per elev har bedömts som låg-kostnadsprogram. Program som har haft en budgeterad kostnad över 149 227 kronor har bedömts som högkostnadsprogram. Dessa tröskelvärden motsvarar den 1:a respektive 3:e kvartilen.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Men det kan också finnas andra orsaker bakom kostnadsskillnaderna som är av strukturell karaktär. Till exempel kan långa avstånd och geografisk isolering göra det svårt för vissa kommuner att hitta attraktiva samverkanslösningar för att erbjuda ett allsidigt utbud av de nationella programmen till sina gymnasieungdomar. Det kan medföra att vissa kommuner måste bedriva gymnasieskola i en skala som inte medger samma förutsättningar för kostnadseffektivitet som i kommuner med mer gynnsam geografi. Därmed behöver kostnadsutjämningen för gymnasieskolan även lyfta in andra aspekter än endast ålders- och programstruktur för att skapa likvärdiga förutsättningar för skolverksamheten.

Den befintliga delmodellen för gymnasieskola består av en åldersersättning och fem merkostnadskomponenter

Dagens delmodell för gymnasieskolan består av en åldersersättning och fem merkostnadskomponenter. Åldersersättningen utgår från andelen invånare i åldern 16–18 år per kommun multiplicerat med nettokostnaden per 16–18-åring för gymnasieskolan i riket. Ovanpå åldersersättningen får kommuner tillägg eller avdrag beroende på strukturella förhållanden som har bedömts generera merkostnader för verksamheten. I dag kompenseras merkostnader till följd av

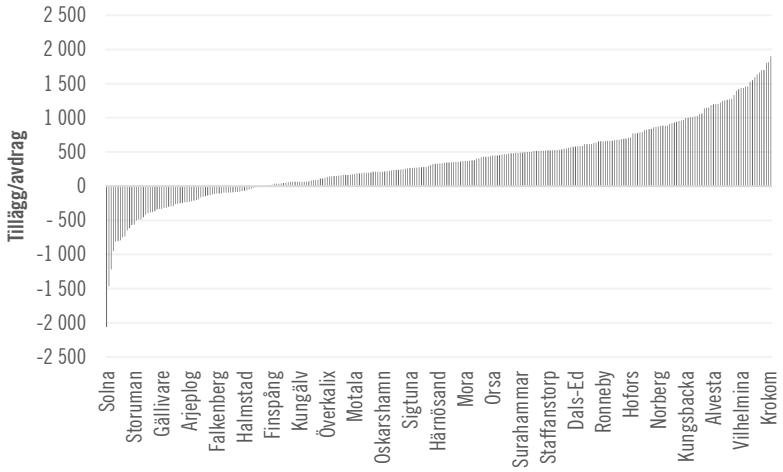
- gleshet,
- programval,
- högt strukturellt löneläge,
- kraftig befolkningsökning, samt
- kraftig befolkningsminskning.

Under 2024 omfördelas knappt 2,8 miljarder kronor i delmodellen för gymnasieskola. Totalt är det 221 kommuner som får tillägg och 69 kommuner som får avdrag. Solna har det största avdraget på 2 059 kronor per invånare. På andra sidan spannet återfinns Hylte med ett tillägg på 1 902 kronor per invånare. De flesta kommuner har dock mer måttfulla utfall. Knappt hälften av kommunerna ligger i spannet ±400 kronor per invånare (se figur 6.14).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.14 Utfall i delmodellen för gymnasieskola 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Om man bryter ner omfördelningen i de respektive komponenterna framgår att ersättningen för åldersstruktur och programval har störst påverkan på den totala omfördelningen i delmodellen. Övriga merkostnadskomponenter är väsentligt mindre och omfördelar mellan cirka 40 och 431 miljoner kronor (se tabell 6.12).

Tabell 6.12 Komponentanalys över omfördelningen i delmodellen för gymnasieskola 2024

	Omfördelning (mnkr)	Högsta utfall (kr/inv.)	Lägsta utfall (kr/inv.)
Åldersersättning	2 434	2 662 (Danderyd)	–1 759 (Solna)
Gleshet	431	461 (Vilhelmina)	–139 (Danderyd)
Programval	1 214	1 148 (Malå)	–1 087 (Danderyd)
Strukturellt löneläge	304	280 (Danderyd)	–47 (enhetlig avgift)
Befolkningsökning	93	156 (Knivsta)	–16 (enhetlig avgift)
Befolkningsminskning	40	435 (Sorsele)	–4 (enhetlig avgift)
Totalt	**2 776**	**1 902 (Hylte)**	**–2 059 (Solna)**

Anm.: Att den totala omfördelningen inte uppgår till samma belopp som summan av delarna har att göra med att flödena i de olika merkostnadskomponenterna går i olika riktningar. Till exempel får kommuner med höga utfall i gleshetsersättningen i regel låga utfall i kompensationen för strukturellt löneläge. På så sätt tar flödena ut varandra något när man summerar den totala omfördelningen.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Nedan går vi igenom de olika merkostnadskomponenterna i delmodellen för gymnasieskola.

Gleshet

Ersättningen för gleshet syftar till att kompensera kommuner för merkostnader för små gymnasieskolor, busskort samt inackorderingstillägg till följd av glesa bosättningsmönster och långa avstånd. I likhet med de gleshetskomponenter som har beskrivits ovan baseras glesheterssättningen i delmodellen för gymnasieskola på ett index som multipliceras med åldersersättningen. Detta index skattar merkostnader för gleshet och är framtaget genom en fiktiv utplacering av gymnasieskolor utifrån uppgifter om ungdomarnas faktiska bosättningsmönster och en serie antaganden om bland annat maximalt reseavstånd, lägsta antal ungdomar som krävs för att motivera en gymnasieskola samt kostnader för små skolor, skolskjuts och inackorderingstillägg. Även när det gäller delmodellen för gymnasieskola är det Tillväxtverkets numera utrangerade systemlösning *Struktur*, med data från 2016, som har använts för att beräkna gleshetsindexet.[55]

Programval

Ersättningen för programval, den så kallade programvalsfaktorn, har som huvudsakligt syfte att kompensera för merkostnader relaterade till skillnader i programstruktur mellan kommuner. Men faktorn innehåller också en volymkomponent som ger ersättning till kommuner som har många elever i andra åldrar än 16–18 år, det vill säga många elever som av olika skäl behöver fler än tre år på sig att slutföra en gymnasieutbildning. Sedan några år tillbaka, 2020, ger också programvalsfaktorn kompensation för ungdomar i åldersgruppen 16–18 år som befinner sig utanför gymnasieskolan. Detta infördes på förslag av Kostnadsutjämningsutredningen i syfte att stärka den socioekonomiska profilen i delmodellen.[56]

Beräkningen av programvalsfaktorn är relativt komplex men kan lite förenklat sammanfattas i tre steg:

[55] Se SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting* (avsnitt 6.3) för en översiktlig beskrivning av systemlösningen.
[56] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- I det första steget beräknas en teoretisk totalkostnad för varje kommuns gymnasieskola genom att multiplicera antal elever på respektive program med snittkostnaden per elev i riket på respektive program och summera produkterna. I denna beräkning ingår även 16–18-åringar som inte går i gymnasiet, som en del av programvalsfaktorns socioekonomiska element.
- I det andra steget upprepas samma sak som i steg 1, fast den här gången för hela riket. Därigenom erhålls en teoretisk totalkostnad för hela gymnasieskolan i Sverige. Denna totalkostnad divideras sedan med det totala antalet invånare i åldern 16–18 år, vilket ger en snittkostnad per 16–18-åring i riket. Denna snittkostnad används sedan för att räkna fram ett relationstal per kommun som visar vad gymnasieskolan skulle ha kostat om den speglade fördelningen av elever mellan program i riket och bedrevs med genomsnittlig ambition och effektivitet.
- Programvalsfaktorn erhålls slutligen genom att minska kommunens beräknade kostnad enligt det första steget med kommunens beräknade kostnad enligt det andra steget. Kommuner som jämfört med riket har en mer kostsam struktur får ett tillägg, medan kommuner som har en mindre kostsam struktur får ett avdrag. För att motverka alltför stora slag i programvalsfaktorn mellan enskilda år beräknas ersättningen som ett genomsnitt över de senaste två åren.

Strukturellt löneläge

Ersättningen för strukturellt löneläge syftar till att kompensera kommuner där den förväntade lönenivån är högre i jämförelse med riket som helhet, vilket i sin tur påverkar kostnaderna för kommunernas olika verksamheter, däribland gymnasieskolan. Kompensationen sker något förenklat genom att ett lönekostnadsindex multipliceras med den så kallade justerade lönekostnaden för varje kommun. I delmodellen beräknas den justerade lönekostnaden som summan av åldersersättningen samt ersättningarna för gleshet och programval, multiplicerat med gymnasieskolans lönekostnadsandel som fastställts till 67,8 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Befolkningsökning

Kompensationen för befolkningsökning syftar till att kompensera kommuner som har haft en kraftig ökning av antalet ungdomar i åldern 16–18 år för ökade lokalkostnader. Ersättningen faller ut till kommuner som har haft en ökning av antalet 16–18-åringar som överstiger ökningen i riket med minst två procentenheter under de senaste fem åren. Om antalet ungdomar i riket har minskat räcker det att kommunen har haft en ökning på minst två procent för att ersättningen ska falla ut. År 2016 fastställdes ersättningen till 15 600 kronor per ungdom över gränsvärdet, men räknas årligen upp med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) till aktuell kostnadsnivå. För utjämningsåret 2024 är ersättningen cirka 18 300 kronor per ungdom över gränsvärdet.

Befolkningsminskning

Ersättningen för befolkningsminskning syftar till att kompensera kommuner som har haft en kraftig minskning av antalet ungdomar i åldern 16–18 år för kvardröjande fasta kostnader. Kommuner som har haft en minskning av antalet 16–18-åringar under de senaste fem åren som överstiger 2 procent, eller minst 2 procentenheter mer än minskningen i riket, får en fastställd ersättning per ungdom som överstiger gränsvärdet. Även här fastställdes ersättningen till 15 600 kronor 2016, men räknas årligen upp med KPIF till aktuell kostnadsnivå. För utjämningsåret 2024 är ersättningen cirka 18 300 kronor per ungdom över gränsvärdet.

6.5.2 Utvärdering av befintlig delmodell

I likhet med tidigare delmodeller har kommittén utvärderat den befintliga delmodellen för gymnasieskola genom ett stort antal statistiska analyser. Även här har det huvudsakliga arbetsverktyget varit regressionsanalys i syfte att undersöka samband mellan kommunala kostnader för verksamheten och olika förklarande variabler.[57] Fokus i kostnadsanalyserna har legat på

[57] Regressionerna har i regel baserats på paneldata för åren 2018–2022 och skattats med konstant, årsvisa dummyvariabler för att fånga upp eventuella tidstrender, samt med klustrade standardfel på kommunnivån.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- dels nettokostnaden, mätt i kronor per invånare eller i kronor per 16–18-åring, som visar hur stora resurser verksamheten tar i anspråk i form av skatt och generella statsbidrag.
- dels nettokostnadsavvikelsen, mätt i procent, som visar hur nettokostnaden avviker från den av kostnadsutjämningen beräknade standardkostnaden för verksamheten.[58]

För att minska risken för att resultaten ska störas av skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner, som inte ska vara föremål för utjämning, har regressionsanalyserna vanligen gjorts med kontroll för vilket riksområde kommunen tillhör.[59] För en närmare beskrivning av denna ansats hänvisas till avsnitt 2.2.2, där vi beskriver kommitténs utvärderingsmetodik.

Det är vidare så att sambanden när det gäller gymnasieskola tenderar att se olika ut beroende på om kommunen bedriver egen gymnasieskola eller inte. Därför har regressionerna vanligtvis också inkluderat en kontrollvariabel för om kommunen har gymnasieskola med nationellt program i egen regi eller inte. Detta är inte en strukturell variabel, men är ändå viktig att ha med för att inte valet att ha eller inte ha en gymnasieskola ska snedvrida resultaten.

Sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad lämnar utrymme för flera förbättringar

På den aggregerade nivån är sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad i delmodellen för gymnasieskola svagare jämfört med i de delmodeller som har beskrivits ovan. Förklaringsgraden uppgår till 41,5 procent. Det innebär att mindre än hälften av variationen i nettokostnad, rent statistiskt, går att härleda till skillnader i standardkostnad mellan kommuner.

När vi bryter ner standardkostnaden i dess komponenter (se avsnitt 6.5.1) ökar förklaringsgraden till drygt 50 procent. Även detta är dock tydligt lägre än vad vi har sett i de hittills genomgångna del-

[58] Till skillnad från det mått på nettokostnadsavvikelse som finns i Kolada, som lyfter in parametrar från andra delmodeller i kostnadsutjämningen, har kommittén utgått från ett striktare mått som endast speglar avvikelsen från standardkostnaden så som den är beräknad i den specifika delmodellen. Syftet har varit underlätta jämförelser mellan nuvarande delmodell och den delmodell som kommittén föreslår längre fram.
[59] Riksområden (NUTS2) är geografisk indelning av Sverige i åtta områden som har sitt ursprung i EU:s hierarkiska regionindelning som introducerades av Eurostat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

modellerna. Eftersom det av allt att döma finns betydande skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner när det gäller gymnasieskolan – särskilt med tanke på det ökade inslaget av frivillighet i jämförelse med exempelvis grundskolan – bedömer kommittén att det ändå är ett acceptabelt samband.

Vidare tyder kommitténs analyser på att en del komponenter inte har en signifikant, eller ibland till och med negativ, samvariation med nettokostnaden för verksamheten. Framför allt tycks ersättningarna för strukturellt löneläge och för befolkningsförändringar vila på en skakig empirisk grund. Men även delar av programvalsfaktorn, när vi styckar upp denna i dess respektive beståndsdelar, uppvisar en tveksam samvariation med kostnaderna. I synnerhet är det den del av programvalsfaktorn som ger ersättning för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan som har svagt stöd i kostnadsdata. Snarare pekar analysen – knappast förvånande – på att kommuner med många ungdomar utanför gymnasieskolan har lägre kostnader.

Här bör det dock tilläggas att den del av programvalsfaktorn som ger ersättning för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan är tänkt att kompensera för skillnader i förväntat stödbehov *inom* gymnasieskolan till följd av olika resursstark elevsammansättning i kommunerna.[60] Enligt kommitténs uppfattning kan man kan dock rikta metodinvändningar mot detta med tanke på att de socioekonomiskt svagaste eleverna sannolikt är de som befinner sig utanför gymnasieskolan. Det är inte säkert att stödbehovet bland inskrivna elever i gymnasieskolan har ett starkt samband med andelen 16–18-åringar utanför gymnasieskolan.

Kommittén har även analyserat om det finns strukturella variabler bortom dem som i dag ingår i delmodellen som samvarierar med nettokostnaderna för gymnasieskola. Då framkommer att andra mått på gleshet tycks ha en starkare samvariation med kostnaderna än befintligt gleshetsindex.

Struktur är en faktor av betydelse för nettokostnadsavvikelsen

Som vi har beskrivit i avsnitt 2.2.2 ska nettokostnadsavvikelsen helst uppvisa ett så lågt samband som möjligt med strukturella faktorer i kommunerna. Intuitionen bakom detta är att det idealiskt bara ska

[60] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

vara variation i kommunernas ambition och effektivitet som bestämmer vilken avvikelse de har från standardkostnaden.

När det gäller den befintliga delmodellen för gymnasieskola är förklaringsgraden i en regression av nettokostnadsavvikelsen mot de bakgrundsvariabler som ligger till grund för ersättningarna drygt 40 procent. Här ska det emellertid sägas att det framför allt är kontrollvariabeln för om kommunen har en egen skola eller ej, som bidrar till den höga förklaringsgraden.[61] Denna är som vi har beskrivit tidigare ingen strukturell variabel, men är viktig att ha med för att inte valet att ha skola eller inte ska störa resultaten.

Initialt ger analysen stöd för att befolkningsökning och den del av programvalsfaktorn som ger ersättning för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan har en signifikant negativ samvariation med nettokostnadsavvikelsen. Det innebär att växande kommuner och kommuner med låg gymnasiefrekvens, det vill säga en hög andel ungdomar i åldern 16–18 år utanför gymnasieskolan, allt annat lika har en mer negativ nettokostnadsavvikelse i genomsnitt.

Om vi vidgar analysen och lyfter in andra strukturella faktorer som i dag inte ingår i delmodellen framträder flera intressanta resultat. För det första stiger förklaringsgraden till cirka 48 procent. Detta är normalt fallet när man inkluderar fler variabler. Men här är ökningen markant, vilket talar för att dagens delmodell inte tillfyllest tar hänsyn till sådan struktur som påverkar kostnaderna för verksamheten. Den tillkommande variabel som bidrar mest till den ökade förklaringsgraden är den variabel från Lunds universitet, som med utgångspunkt i hur befolkningen faktiskt bor mäter vilket genomsnittligt avstånd som krävs i varje kommun för att samla ett visst antal invånare. För att ta hänsyn till att gymnasieskolan är en mer regional verksamhet visar variabeln i detta sammanhang vilket avstånd som krävs för att samla 15 000 invånare.

För det andra kan vi notera att befintligt gleshetsindex har en signifikant negativ påverkan på nettokostnadsavvikelsen när vi kontrollerar för andra mått på gleshet. I den utökade regressionen är både gleshetsindex och genomsnittligt avstånd signifikanta, men i olika riktningar. När vi exkluderar variabeln för genomsnittligt avstånd är inte gleshetsindexet längre signifikant. Det innebär att dagens gleshetsindex – som bygger på skattade merkostnader för elevresor, inackorderingstillägg och småskolor – har en signifikant negativ på-

[61] Utan denna kontrollvariabel är förklaringsgraden drygt 28 procent.

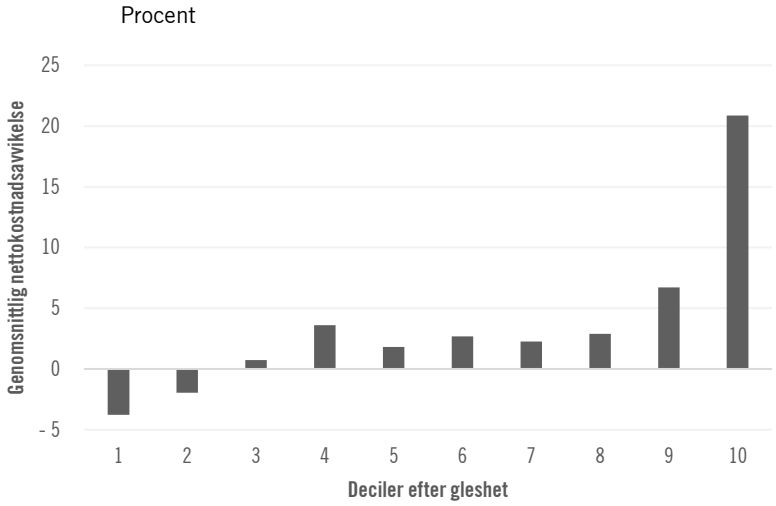
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

verkan på nettokostnadsavvikelsen efter att vi kontrollerar för en gleshetsvariabel som mer direkt bygger på avstånd, bosättningsmönster och bebyggelsestruktur i kommunerna. Detta kan tolkas som att dagens gleshetsersättning i viss mån överkompenserar kommuner som får del av ersättningen utan att egentligen vara särskilt glesa. Bland kommunerna som tar emot relativt höga ersättningar för gleshet finns till exempel Bjuv, Nykvarn och Oxelösund, som vanligtvis inte brukar betraktas som särskilt glesa kommuner och som dessutom verkar på mycket välintegrerade regionala gymnasiemarknader med Helsingborg, Södertälje respektive Nyköping. Även om den här typen av kommuner självfallet har kostnader för sina utpendlande elever, så köper de utbildningsplatser från kommuner som, tack vare sin regionala dragningskraft, borde kunna ha en relativt kostnadseffektiv gymnasieskola. Därmed kan man fråga sig om den här typen av kommuner verkligen har *merkostnader* för gleshet.

Att gleshet förefaller vara en underkompenserad faktor framgår även vid en visuell analys av nettokostnadsavvikelsen. I figur 6.15 nedan redovisar vi genomsnittlig nettokostnadsavvikelse när vi har delat in kommunerna i deciler efter gleshet. I varje decil finns 29 kommuner, där indelningen har skett utifrån hur glesa kommunerna är. I decil 1 finns de tätaste kommunerna och i decil 10 finns de glesaste kommunerna. Som gleshetsmått har vi använt oss av den nämnda avståndsvariabeln från Lunds universitet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.15 Nettokostnadsavvikelse i deciler efter gleshet 2022

Källa: Egna beräkningar med data från SCB och Lunds universitet.

Som framgår av figuren är det tydligt att det är de glesaste kommunerna som har de allra största nettokostnadsavvikelserna. Detta stärker bilden av att dagens gleshetskompensation inte helt tillfredsställande fångar all variation i geografisk struktur som påverkar nettokostnaderna för gymnasieskolan.

6.5.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Befintligt index som ligger till grund för *gleshetsersättningen* tas bort. I stället införs ett nytt gleshetsindex utifrån skillnader i kommunerna när det gäller vilket genomsnittligt avstånd som krävs för att samla 15 000 invånare samt regionalt befolkningsunderlag.

Programvalsfaktorn ändras till att endast reflektera skillnader i programstruktur mellan kommuner. Ersättningen ska inte längre baseras på ett snitt över två år, utan ska få fullt genomslag varje utjämningsår.

Ersättningen för *strukturellt löneläge* uppdateras med ett nytt index över strukturellt förväntade lönenivåer i kommunerna och

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

en ny lönekostnadsandel. Den justerade lönekostnaden ska beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för glesbet, programval, socioekonomi, gymnasiefrekvens och administration.

Dagens ersättningar för *befolkningsförändringar* tas bort.

En ny ersättning för *socioekonomi* införs för att kompensera kommuner för merkostnader till följd av skillnader i andelen elever som förväntas behöva fler än tre år på sig för att fullfölja en gymnasieutbildning. Kompensationen ska baseras på ett index utifrån andelen ungdomar med lågutbildade föräldrar, andelen ungdomar i hushåll med låg disponibel inkomst samt andelen ungdomar med högst fyra års vistelsetid i Sverige.

En ny ersättning införs för att utjämna för skillnader i *gymnasiefrekvens* mellan kommuner. Kompensationen ska beräknas utifrån differensen mellan kommunens och rikets gymnasiefrekvens, multiplicerat med åldersättningen. För att ta hänsyn till att kommuner kan ha kvarvarande kostnader för ungdomar i åldern 16–18 år som ej går i gymnasieskolan ska genomslaget i kompensationen begränsas till 2/3.

Delmodellen ändras genom att ersättningen för *övergripande administration* överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader till denna delmodell. Kompensationen ska baseras på ett index över förväntat antal årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

Utvärderingen av dagens delmodell avslöjar flera brister

Delmodellen för gymnasieskola utjämnar i dag för skillnader mellan kommuner när det gäller åldersstruktur, gleshet, programval, strukturellt löneläge samt kraftiga befolkningsförändringar. Kommitténs utvärdering av delmodellen pekar på att det finns förbättringspotential i flera av dessa delar.

På den aggregerade nivån kan vi konstatera att sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad är jämförelsevis lägre i delmodellen för gymnasieskola än vad det är i de tidigare genomgångna delmodellerna. Vi kan också se att vissa komponenter förefaller stå på en skakig empirisk grund. Framför allt har ersättningarna för struk-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

turellt löneläge och för kraftiga befolkningsförändringar svagt stöd i kostnadsdata. Även den del av programvalsfaktorn som i dag ger ersättning för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan är empiriskt svårmotiverad.

Utvärderingen har vidare visat att det finns strukturella, kostnadspåverkande skillnader mellan kommuner som i dag är otillräckligt kompenserade. Till exempel förefaller gleshet vara en faktor som inte tillfyllest omhändertas i dagens delmodell.

När det gäller kommunernas nettokostnadsavvikelser för gymnasieskola kan kommittén konstatera att strukturella förutsättningar tydligt påverkar benägenheten att avvika från den i delmodellen beräknade standardkostnaden. Även här har utvärderingen visat att vissa strukturella faktorer, som i dag genererar ersättning i delmodellen, i själva verket samvarierar med en mer negativ nettokostnadsavvikelse.

Mot denna bakgrund ser kommittén att det finns utrymme att förbättra dagens delmodell i ett flertal avseenden. Först och främst bör det vara möjligt att stärka den empiriska basen i delmodellen och därigenom förbättra sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad. Med sådana förändringar bör det även vara möjligt att minska sambandet mellan nettokostnadsavvikelse och struktur. Därutöver anser kommittén att det finns potential att förenkla och renodla delmodellen. Särskilt programvalsfaktorn är komplex och inrymmer i dag flera olika syften, som borde kunna separeras för att öka förståelsen av och transparensen i systemet.

Gleshetsersättningen ska baseras på ett nytt index

Som framgår av kommitténs utvärdering tycks gleshet vara en underkompenserad faktor i dagens kostnadsutjämning för gymnasieskolan. Den gleshetsvariabel som speglar genomsnittliga avstånd i kommunen utifrån invånarnas bosättningsmönster har genomgående haft en signifikant positiv påverkan på såväl nettokostnaden som nettokostnadsavvikelsen i de statistiska analyser som har redogjorts för ovan. Vidare framgår det tydligt i figur 6.15 att det är de riktigt glesa kommunerna som har de allra största nettokostnadsavvikelserna. Det ger en indikation om att gleshet inte fångas upp optimalt i dagens delmodell.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För att öka förståelsen av varför dagens gleshetsersättning inte helt tillfredsställande tycks omhänderta den gleshetsproblematik som vissa kommuner står inför har kommittén analyserat hur den fiktiva utplaceringen av skolor, som ligger till grund för dagens gleshetsersättning (se avsnitt 6.5.1), förhåller sig till den verkliga situationen. Då framträder stora skillnader.

Enligt den befintliga parametersättningen i dagens gleshetskomponent skulle det under 2018 endast ha funnits 288 gymnasieskolor i Sverige.[62] Under november 2023 fanns det dock enligt Skolenhetsregistret drygt 900 verkliga gymnasieskolor i Sverige.[63] Även om antalet individer i åldern 16–18 år har ökat under tidsperioden är det orimligt att tänka sig att denna ökning skulle ge upphov till en tredubbling av antalet gymnasieskolor. Avvikelserna är vidare så betydande att det är svårt att tänka sig att de endast skulle förklaras av skillnader i effektivitet och ambition mellan kommuner. Det ger en tydlig indikation om att det finns problem med träffsäkerheten i dagens gleshetskomponent.

Sammantaget talar detta, enligt kommitténs bedömning, för att gleshetsersättningen behöver uppdateras i grunden. Samtidigt är det inte helt enkelt att förstå varför och hur gleshet får en så stor inverkan på kostnaderna för gymnasieskolan. Att det bara skulle vara merkostnader för elevresor och inackorderingstillägg som driver upp kostnader förefaller otroligt. För dessa kostnadsslag finns enligt gällande författningar regleringar som normerar hur hög ersättning som en kommun är skyldig att lämna.[64] Att dessa kostnader skulle öka linjärt med långa avstånd är därmed inte trovärdigt. Snarare ligger det närmare till hands att misstänka att långa avstånd kan tvinga fram en drift av gymnasieskolor som egentligen är för små för att vara ekonomiskt motiverade, även med beaktande av den samverkan som sker mellan kommuner.

För att illustrera detta kan Åsele kommun i Västerbotten användas som exempel. Under 2022 hade Åsele 84 invånare i åldern 16–18 år.

[62] Siffran är tyvärr inte möjlig att uppdatera för senare år.
[63] För att få fram en siffra över *verkliga* gymnasieskolor har vi slagit samman alla skolenheter inom en huvudman som har samma besöksadress. Detta är i enlighet med hur t.ex. Planerings- och dimensioneringsutredningen (U 2018:01) har hanterat frågan.
[64] Enligt lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor är kommunen vanligen inte skyldig att lämna högre ersättning än 1/30 av prisbasbeloppet per månad i stöd för elevresor. När det gäller inackorderingstillägg ska detta enligt 15 kap. 32 § skollagen ges med minst 1/30 av prisbasbeloppet till elever som studerar hos annan offentlig huvudman. För elever som studerar hos enskilda huvudmän och har behov av inackordering är det CSN som ansvarar för utbetalningarna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Detta är självfallet ett alldeles för litet underlag för att kunna motivera en egen gymnasieskola. Knappast förvånande hade alltså Åsele en utpendling på 100 procent läsåret 2022/23. Rent kostnadsmässigt betyder detta att kostnaden per gymnasieelev i Åsele är avhängig kostnadsläget i de kommuner som eleverna pendlar ut till. Enligt Skolverket bildade Åsele, ihop med Dorotea och Vilhelmina, en självständig gymnasieregion under samma läsår.[65] Totalt fanns i denna gymnasieregion då 377 invånare i åldersgruppen 16–18 år. Fördelat på de åtta nationella program som erbjöds under läsåret blir elevunderlaget på de respektive programmen litet, vilket kan trycka upp kostnaderna. Även om en kommun alltså – på rationella grunder – väljer att inte ha en egen skola, så kan kostnaderna ändå bli höga om själva marknaden som kommunen är integrerad i är liten.

Alternativet för att komma upp kostnadseffektivitet skulle vara att stora delar av ungdomarna i Västerbottens inland skulle behöva ta sig till kustlandet för att gå i gymnasieskola. Men de stora avstånden talar för att det här inte är en realistisk lösning i praktiken. Mellan Åsele och Umeå är det över två timmars bilresa. Om man i stället tar Vilhelmina som utgångspunkt är det över tre timmars bilresa. Att kräva att en stor del av alla gymnasieungdomar skulle pendla över så långa avstånd eller flytta hemifrån så tidigt är, enligt kommitténs bedömning, inte praktiskt tänkbart.

Kommitténs slutsats av detta är att gleshet, utöver att leda till ökade kostnader för elevresor och inackorderingstillägg, kan tvinga fram en drift av små gymnasieskolor som inte medger samma förutsättningar för kostnadseffektivitet som i kommuner med mer gynnsam geografi. Detta behöver omhändertas tydligare i delmodellen för gymnasieskola än vad som är fallet i dag.

För att göra det har kommittén utgått från sambandet mellan nettokostnaden per individ i åldern 16–18 år och två variabler som speglar skillnader i bosättningsmönster och möjligheter att få till attraktiva samverkanslösningar med andra kommuner:

- dels genomsnittligt avstånd för att samla 15 000 invånare,
- dels regionalt befolkningsunderlag.

[65] Skolverket (2023): *Gymnasiemarknadens geografi på 2020-talet – elevernas pendling till gymnasieutbildning.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Regionalt befolkningsunderlag mäter antalet invånare som bor inom en radie av 112,5 kilometer (vägavstånd) från centralorten i varje kommun. Tanken med variabeln är att fånga förutsättningar för samverkan och för att dela på resurser. Ju mindre regionalt befolkningsunderlag som en kommun har, desto sämre anses förutsättningarna för samverkan vara. En liknande variabel, lokalt befolkningsunderlag, används även i den befintliga delmodellen för räddningstjänst med ett likartat syfte (se avsnitt 6.15).

De selekterade variablerna samvarierar med kostnaderna för gymnasieskolan på ett sådant sätt att kostnaderna ökar med ett högre genomsnittligt avstånd och ett lägre regionalt befolkningsunderlag. Framför allt är det avståndsvariabeln som har stor betydelse för kostnaderna för gymnasieskolan.

För att inte sambandet ska plocka upp variation som hänför sig till andra strukturella förhållanden som är föremål för utjämning har skattningen skett med kontroll för detta. I skattningen har även en kontroll för riksområde tillämpats. Detta är, som vi har beskrivit tidigare, ett sätt att försöka parera risken att variablerna ska fånga in kostnadsskillnader som egentligen springer ur skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner.

Utifrån det skattade sambandet räknar vi sedan ut vilka kommuner som har förväntade merkostnader kopplade till gleshet. Detta görs om till ett index som i sin tur ligger till grund för själva ersättningen i delmodellen. I likhet med i dag beräknas ersättningen genom att indexet multipliceras med åldersersättningen. På så sätt uppnås en följsamhet mot kostnadsutvecklingen över tid.

En betydelsefull skillnad gentemot i dag är att den föreslagna gleshetsersättningen bygger på ett asymmetriskt index. Det innebär att kommuner utan förväntade merkostnader relaterade till gleshet behandlas likartat. Indexet gör alltså ingen skillnad mellan kommuner som har mycket gynnsam geografisk struktur och kommuner som endast har gynnsam struktur. Till exempel får de tre storstäderna identiskt index i förslaget. Detta har sin grund i att vi inte har kunnat identifiera en signifikant kostnadspåverkan av olika grader av gleshet i undergruppen av kommuner som, i den statistiska modellen, anses ha en gynnsam geografisk struktur.

Med detta sätt att kompensera glesa förhållanden ökar den totala omfördelningen i merkostnadskomponenten från dagens drygt 400 miljoner kronor till knappt 1,3 miljarder kronor. Framför allt

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

gynnas ytmässigt stora men glest befolkade kommuner i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland av förändringarna. De kommuner som får en försämring av sitt utfall med förslaget är typiskt pendlingskommuner nära storstad, ofta utan egen gymnasieskola, som ingår i välintegrerade gymnasiemarknader där det samlade elevunderlaget är stort. Förslaget markerar i det här avseendet ett slags tyngdpunktsförskjutning i komponenten: från merkostnader för elevresor och inackordering, till merkostnader för små skolor med beaktande av gymnasieskolans regionala karaktär.

Programvalsfaktorn ska förenklas och renodlas till att endast reflektera skillnader i programstruktur mellan kommuner

Som kommittén har redogjort för i avsnitt 6.5.1 är den befintliga programvalsfaktorn tämligen komplex och inrymmer flera olika syften. Vidare har utvärderingen av dagens delmodell visat att den del av programvalsfaktorn som ger ersättning för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan är empiriskt svårmotiverad. I stället för att samvariera med ökade nettokostnader och en mer positiv nettokostnadsavvikelse, samvarierar andelen 16–18-åringar utanför gymnasieskolan med lägre kostnader och en mer negativ nettokostnadsavvikelse. Även om denna del av programvalsfaktorn är tänkt att utgöra en socioekonomisk kompensation finns det, enligt kommitténs uppfattning, rakare och mer träffsäkra sätt att åstadkomma det på. I nuläget snedvrider bara denna del det som programvalsfaktorn egentligen är tänkt att spegla, det vill säga skillnader i programstruktur mellan olika kommuner.

Kommitténs analyser tyder vidare på att programvalsfaktorn, så som den ser ut i dag, ger upphov till en incitamentsstruktur som lämnar en del övrigt att önska. Allt annat lika ökar ersättningen i den befintliga programvalsfaktorn med

- många elever på dyra program och få elever på billiga program,
- fler inskrivna elever i gymnasieskolan än vad det finns folkbokförda 16–18-åringar, det vill säga många elever som behöver fler än tre år på sig för att fullgöra gymnasieskolan,
- en högre andel invånare i åldern 16–18 år som är inskrivna i gymnasieskolan – om dessa läser dyra program,

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- en lägre andel invånare i åldern 16–18 år som är inskrivna i gymnasieskolan –om dessa läser billiga program, samt
- en hög kvarvaro av elever på introduktionsprogram, såvida de inte övergår till något av de dyrare nationella programmen.

Dessa effekter är både väntade och oväntade. Att komponenten ger ersättning till kommuner som har många elever på dyra program är förstås den bärande idén med själva komponenten. De andra effekterna är dock, enligt kommitténs uppfattning, mer tveksamma.

När det gäller ersättningen för att en kommun har många elever som behöver fler än tre år på sig för att fullfölja en gymnasieutbildning är denna rimlig om det finns strukturella anledningar till att dessa elever behöver fler än tre år på sig. Ett exempel kan vara skolsvårigheter som springer ur en svag socioekonomi. Om det däremot finns andra skäl till att en viss kommun har många elever som behöver fler än tre år på sig, till exempel bristande studie- och yrkesvägledning, är det inte lika rimligt. Då handlar det snarare om en skillnad i effektivitet mellan olika kommuner, som inte bör vara föremål för kostnadsutjämning. Längre fram i betänkandet föreslår kommittén en ansats för att separera dessa delar inom ramen för en ny kompensation av socioekonomi i delmodellen.

Det mest anmärkningsvärda resultatet är dock att komponenten i vissa fall ger en negativ marginaleffekt av att få ungdomar som står utanför gymnasieskolan att påbörja en utbildning. När en kommun lyckas med detta får kommunen inte bara ta hela utbildningskostnaden för ungdomen, utan kan även få en sänkt ersättning i komponenten. Detta har att göra med att ersättningen för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan baseras på den vägda snittkostnaden för de nationella programmen. Eftersom denna nivå överstiger programersättningen för flera av de nationella programmen kan den här typen av marginaleffekter uppstå.[66]

Kommittén anser att det finns skäl att gå tillbaka till den grundläggande idén med ersättningen för programval, nämligen att kompensera för skillnader i programstruktur mellan kommuner. Resterande syften som i dag ligger insprängda i programvalsfaktorn bör

[66] En förmildrande omständighet i det här fallet är visserligen att ersättningen för introduktionsprogrammet fortfarande överstiger ersättningen för invånare 16–18 år som befinner sig utanför gymnasieskolan. Eftersom detta program är det mest sannolika alternativet för ungdomar utanför gymnasieskolan minskar det i någon mån problematiken med den negativa incitamentsstrukturen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kompenseras separat. Med en sådan ordning förenklas och renodlas programvalsfaktorn till att strikt reflektera skillnader i programstruktur mellan kommuner. I sin tur stärker det, enligt vår bedömning, förståelsen av och transparensen i komponenten.

Kärnan i kommitténs förslag är därför att programvalsfaktorn inte längre ska tillskriva kommunerna ersättningsgrundande kostnader för 16–18-åringar som befinner sig utanför gymnasieskolan. Komponenten ska inte heller ta hänsyn till om en kommun har fler elever inskrivna i gymnasieskola än vad det finns folkbokförda 16–18-åringar. Detta föreslås kompenseras i särskild ordning (se delavsnitt om socioekonomi längre fram).

Därutöver föreslår vi en rad tekniska förändringar i hur programvalsfaktorn beräknas. Det nya förslaget på programvalsfaktor utgår från skillnaden mellan kommunens beräknade totalkostnad för alla elever i gymnasieskolan, där hänsyn tas till kommunens programstruktur och prislapparna hämtas från riksprislistan, samt en beräknad totalkostnad för kommunen utifrån den vägda snittkostnaden per gymnasieelev i riket. Kommuner som jämfört med riket har en mer kostsam programstruktur får ett tillägg, medan kommuner som har en mindre kostsam programstruktur får ett avdrag. Detta blir då en strikt kompensation för skillnader i programstruktur mellan kommuner.

En annan teknisk förändring som vi föreslår är att programvalsfaktorn inte längre ska baseras på ett genomsnitt över två år. I de simuleringar som vi har gjort är det ett bara fåtal kommuner som har årsvisa svängningar i ersättningen som överstiger 200 kronor.[67] Den stabilitetsvinst som skapas genom användningen av ett tvåårssnitt tycks alltså vara liten i förhållande till den förlust i enkelhet och aktualitet som användningen av samma snitt ger upphov till i dagens delmodell.

De föreslagna förändringarna gör att omfördelningen i komponenten minskar med knappt 60 miljoner kronor jämfört med i dag. Utfallen spänner från –883 kronor per invånare i Danderyd till +921 kronor per invånare i Älvdalen. När det kommer till förändringen i utfall gynnar förslaget något förenklat kommuner med en hög gymnasiefrekvens och en låg andel elever i andra åldrar än 16–18 år.[68]

[67] Under utjämningsåren 2020–2024 var det i genomsnitt 6 kommuner som hade årsvisa svängningar över 200 kronor.
[68] Med gymnasiefrekvens avses, som kommittén har beskrivit i avsnitt 6.5.2, andelen invånare i åldern 16–18 år som är inskrivna i gymnasieskolan.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Dessa två faktorer har, som vi har beskrivit ovan, tidigare ingått i programvalsfaktorn och snedvridit denna från att strikt reflektera skillnader i programstruktur. När dessa faktorer inte längre beaktas gynnar det kommuner som tidigare förlorade i de delarna. Effekterna av förändringen varierar från –397 kronor per invånare i Hylte till +269 kronor per invånare i Vellinge.

Ersättningen för strukturellt löneläge uppdateras

I kommitténs utvärdering av delmodellen har det inte gått att fastställa ett positivt samband mellan nettokostnaden för verksamheten och ersättningen för strukturellt löneläge. Utan kontroll för riksområde har utvärderingen pekat på att ett högt strukturellt löneläge snarare samvarierar med lägre kostnader. Med kontroll för riksområde upphör dock sambandet att vara signifikant. Detta har även varit giltigt i kommitténs analyser av nettokostnadsavvikelsen i relation till det index som ligger till grund för ersättningen för strukturellt löneläge.

I enlighet med hur kommittén har resonerat i delmodellen för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet anser vi att det finns anledning att tro att strukturellt löneläge ändå är en faktor av betydelse för kostnaderna för gymnasieskola. Med tanke på hur stor del av de kostnaderna i gymnasieskola som utgörs av löner framstår det som orealistiskt att löneläge inte skulle påverka verksamhetskostnaderna. Snarare ligger misstanken nära till hands att höga förväntade löner samvarierar med andra förhållanden i kommunerna, som i sin tur påverkar kostnaderna negativt. Det kan till exempel vara så att höga förväntade löner i genomsnitt samvarierar med något högre effektivitet i verksamheten. Liksom för förskolan stärks denna misstanke av att sambanden skiljer sig åt beroende på om vi kontrollerar för riksområde eller inte.

Av detta skäl gör kommittén bedömningen att en komponent för strukturellt löneläge alltjämt bör ingå i delmodellen för gymnasieskola. Däremot behöver komponenten uppdateras för att säkerställa att den bygger på aktuella samband.

I avsnitt 6.2.1 har kommittén redogjort för övergripande förändringar när det gäller det löneindex som ligger till grund för ersättningen för strukturellt löneläge i alla de delmodeller där en sådan

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

merkostnadskomponent ingår. Vi har också uppdaterat de lönekostnadsandelar som styr vilket genomslag som ersättningen för strukturellt löneläge får i respektive delmodell.

I delmodellen för gymnasieskola medför dessa uppdateringar att spridningen i löneindex ökar och att lönekostnadsandelen skrivs upp från 67,8 procent till 74,7 procent. Kommittén föreslår även vissa förändringar när det gäller vilka komponenter som inkluderas i den justerade lönekostnaden i delmodellen. Detta är främst att betrakta som en konsekvensändring till följd av övriga förändringar som kommittén föreslår. Den justerade lönekostnaden i delmodellen föreslås hädanefter beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för gleshet, programval, socioekonomi, gymnasiefrekvens och administration.

Sammantaget leder det här till att omfördelningen till följd av strukturellt löneläge ökar. Under utjämningsåret 2024 uppgår den totala omfördelningen med förslaget till drygt 360 miljoner kronor, att jämföra med cirka 300 miljoner kronor i dag. Med förslaget förstärks i stora drag den befintliga fördelningsprofilen i merkostnadskomponenten. Kommuner med positiva utfall i dag får följaktligen något bättre utfall, medan det omvända gäller kommuner som i dag får ett negativt utfall.

Dagens ersättningar för befolkningsförändringar ska avskaffas

I vår utvärdering av den befintliga delmodellen för gymnasieskola har vi inte kunnat bekräfta att det finns ett positivt samband mellan kraftiga befolkningsförändringar i åldersgruppen 16–18 år och högre nettokostnader för verksamheten. Detta har även varit fallet i vår analys av hur kommunerna avviker från sina förväntade kostnader. Om något har resultaten antytt att växande kommuner är kostnadsmässigt gynnade, snarare missgynnade, medan sambandet inte har gått att statistiskt säkerställa för krympande kommuner.

För att verifiera detta resultat har kommittén, i likhet med vad som har gjorts i delmodellerna för förskola samt för grundskola, gjort fördjupade analyser i flera avseenden. Till exempel har vi gjort analyser utifrån mer avgränsade kostnadsmått, till exempel redovisade kapitalkostnader för verksamheten. Dessa analyser har dock inte förändrat bilden nämnvärt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Utöver de tänkbara förklaringar till varför vi inte ser något positivt samband som har beskrivits i avsnittet om grundskolan (se avsnitt 6.4.3), som även kan vara giltiga här, vill kommittén anlägga ett särskilt perspektiv när det gäller gymnasieskolan. I jämförelse med de skolformer som har analyserats hittills är nämligen gymnasieskolan en betydligt mer regional företeelse. Under 2022 var det under hälften av eleverna i riket som gick i en kommunal gymnasieskola i den egna hemkommunen. Över en tredjedel av alla elever pendlade till en annan kommun för att studera.[69]

Denna relativt sett större rörlighet över kommungränserna gör att gymnasieskolan saknar samma starka koppling till elevernas hemkommun som till exempel grundskolan. En viktig skillnad är att alla kommuner inte behöver ha en egen skola. Faktum är att det under 2022 var 86 kommuner som inte hade en enda elev inskriven på ett nationellt program i en kommunal gymnasieskola i lägeskommunen.[70] Det gör i sin tur att man kan rikta invändningar mot såväl det empiriska som det teoretiska underlaget för ersättningarna för befolkningsförändringar i gymnasieskolan.

Som kommittén har beskrivit i avsnitt 6.3.3 är teorin som ligger till grund för kostnadsutjämningens kompensation för befolkningsförändringar att kommuner som har kraftiga förändringar i sin befolkning ofta har högre kostnader för lokaler.[71] Detta gäller såväl kraftigt växande som kraftigt krympande kommuner. Men den bakomliggande mekanismen skiljer sig mellan grupperna. I fallet med de växande kommunerna handlar det om att befolkningstillväxten tvingar fram ett behov nya lokaler, som är dyrare i drift. I fallet med de krympande kommunerna handlar det snarare om att det tar tid att anpassa lokalbeståndet till elevutvecklingen. Därför kommer dessa kommuner att ha en hög lokalkapacitet i förhållande till antalet elever.

I gymnasieskolan finns det dock gott om exempel på kommuner som både krymper och växer kraftigt utan att ha egna skolor. Till exempel hade Habo kommun en befolkningstillväxt på över 40 procent i åldersgruppen 16–18 år mellan 2017 och 2022. Men eftersom dessa ungdomar går i gymnasieskolor i andra kommuner, företrädesvis i Jönköping, hade Habo inga investeringsutgifter för gymnasieskola över huvud taget under samma tidsperiod.[72]

[69] Skolverket (2023): Statistik hämtad från databasen Artisan.
[70] Av dessa bedrev dock 35 kommuner introduktionsprogram – vanligen i mycket liten skala.
[71] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen.*
[72] SCB (2023): *Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

På motsvarande sätt, fast spegelvänt, hade Sorsele kommun en negativ befolkningsutveckling på nästan 50 procent i åldersgruppen 16–18 år mellan 2017 och 2022. Men eftersom Sorsele saknar egen gymnasieskola har kommunen därmed mycket små fasta kostnader att fördela ut på ett minskande elevunderlag.

Det man möjligen kan överväga är om det behövs en kompensation för merkostnader till följd av investeringar för kommuner som tar ett stort ansvar för utbildningsutbudet inom en regional gymnasiemarknad. Kommittén anser dock att dessa inpendlingskommuner, i en välfungerande interkommunal samverkan, bör kunna påföra eventuella merkostnader på de kommuner som de säljer utbildningsplatser till. Om så ändå inte sker är det, enligt vår uppfattning, snarare en fråga om hur den interkommunala ersättningen fungerar än något som bör hanteras i kostnadsutjämningen. I våra statistiska analyser har vi inte kunnat se att kommuner som har fler elever i lägeskommunen än elever folkbokförda i kommunen skulle vara kostnadsmässigt missgynnade när andra strukturella förhållanden vägs in.

Den sammantagna bedömningen utifrån detta är att det helt enkelt inte finns tillräckligt med vare sig empiriskt eller teoretiskt stöd för en kompensation till kraftigt växande eller krympande kommuner i delmodellen för gymnasieskola. Följaktligen föreslår vi att dessa merkostnadskomponenter ska avskaffas.

Förslaget får generellt en negativ effekt för de kommuner som i dag uppbär ersättning för befolkningsökning (57 kommuner) samt för befolkningsminskning (86 kommuner). Övriga kommuner får en förstärkning av sitt utfall till följd av förändringen.

En ny ersättning för socioekonomi ska införas i delmodellen

Som kommittén har beskrivit ovan är förslaget när det gäller programvalsfaktorn att denna ska förenklas och renodlas till att strikt reflektera skillnader i programstruktur. Det medför att de socioekonomiska element som i dag ligger insprängda i komponenten (se avsnitt 6.5.1) behöver omhändertas på andra sätt. Kommittén föreslår därför att en separat ersättning för socioekonomi ska införas i delmodellen för gymnasieskola.

Den socioekonomiska ersättningen tar sin utgångspunkt i att vissa elever behöver fler än tre år på sig för att fullfölja sina gymnasiestudier.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

På så sätt påminner förslaget om den volymkomponent som finns i dagens programvalsfaktor. Att elever kan behöva fler än tre år på sig i gymnasieskolan är vidare, enligt kommitténs utvärdering, en faktor av betydelse för kostnaderna för verksamheten. Allt annat lika har kommuner med en hög andel elever i andra åldrar än 16–18 år högre kostnader i genomsnitt.[73] Detta är knappast förvånande, enligt kommitténs bedömning, eftersom kostnaderna normalt följer verksamhetsvolymen.

En viktig skillnad gentemot dagens volymkomponent i programvalsfaktorn är dock att det bara ska vara det *strukturellt förväntade* antalet elever som behöver fler än tre år på sig för att fullfölja en gymnasieutbildning som ska ge ersättning i komponenten för socioekonomi. Som vi har varit inne på tidigare kan det finns olika skäl till att en elev behöver fler än tre år på sig att slutföra sina studier. Det är inte säkert att dessa skäl alltid bär strukturella förtecken. Till exempel kan en välfungerande studie- och yrkesvägledning minska antalet elever som byter program och därför behöver fler än tre år på sig för att klara gymnasieskolan. Det illustrerar att det även finns skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner som spelar roll för hur stor andel av eleverna som behöver längre tid för att gå färdigt gymnasieskolan.

För att försöka separera de här delarna har kommittén utvecklat ett socioekonomiskt index som används för att prediktera hur stor andel av eleverna som förväntas behöva fler än tre år i gymnasieskolan. Indexet består av följande variabler:

- andel ungdomar 16–20 år där den högsta utbildningsnivån hos föräldrarna är maximalt tvåårig gymnasieskola,
- andel ungdomar 16–20 år som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, samt
- andel ungdomar 16–20 år med högst fyra års vistelsetid i Sverige.

[73] Denna variabel används som proxy för att skatta andelen elever som behöver fler än tre år på sig för att fullfölja en gymnasieutbildning. Rent tekniskt fångar variabeln även in 15-åringar som går i gymnasieskolan. I de allra flesta fall handlar det dock om elever som är 19 år och äldre. Bedömningen är därför att variabeln i huvudsak träffar rätt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det socioekonomiska indexet kan förklara drygt 45 procent av den totala variationen i andelen elever i andra åldrar än 16–18 år. Den resterande delen har inte gått att förklara med hjälp av indexet, utan hänför sig till andra skillnader mellan kommuner.

Utifrån det skattade sambandet räknar vi ut hur stor andel av eleverna i varje kommun som, givet kommunens socioekonomiska sammansättning, förväntas behöva längre tid på sig för slutföra sina gymnasiestudier. Till varje sådan elev knyter vi därefter den genomsnittliga programkostnaden per elev i respektive kommun. På så sätt fångar den socioekonomiska kompensationen också upp kommunens programstruktur. Kommuner som jämfört med riket beräknas ha merkostnader för en hög andel elever som behöver längre tid på sig i gymnasieskolan får sedan ett tillägg, medan övriga kommuner får ett avdrag i komponenten.

Den totala omfördelningen i den föreslagna komponenten för socioekonomi uppgår till 380 miljoner kronor. Utfallen speglar den förväntade profilen och spänner från +514 kronor per invånare i Malå till –195 kronor per invånare i Vadstena.

Jämfört med när kompensationen låg latent i programvalsfaktorn leder den föreslagna komponenten till en på totalen relativt likvärdig kompensation, även om det för vissa kommuner sker större förändringar. Den stora förtjänsten ligger dock, enligt kommitténs uppfattning, i att merkostnadskomponenten med förslaget blir avsevärt mer incitamentskorrekt och tydlig.

En ny ersättning ska införas för att utjämna för skillnader i gymnasiefrekvens mellan kommuner

Skillnader i åldersstruktur mellan kommuner speglar i stor utsträckning skillnader i nettokostnad per invånare för gymnasieskola. I kommitténs analyser har åldersstrukturen haft klart störst påverkan på vilka kostnader en kommun har för sin gymnasieskola. Detta återspeglas också i att åldersersättningen, som den är uppbyggd i dagens delmodell, är den komponent som ojämförligt omfördelar mest resurser (se tabell 6.12).

Kommitténs utvärdering av den befintliga delmodellen har däremot visat att andelen 16–18-åringar utanför gymnasieskolan genomgående har en signifikant negativ påverkan på såväl nettokostnaderna som nettokostnadsavvikelsen. När det gäller nettokostnadsavvi-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kelsen är detta närmast att betrakta som en mekanisk effekt av hur dagens delmodell för gymnasieskolan är uppbyggd, där åldersersättningen baseras på alla 16–18-åringar oavsett om de är inskrivna i gymnasieskolan eller inte.

I dag kan delmodellen således sägas överkompensera kommuner med en hög andel 16–18-åringar utanför gymnasieskola, det vill säga kommuner med en låg gymnasiefrekvens, och underkompensera kommuner en hög gymnasiefrekvens. I sin tur ger det upphov till en incitamentsstruktur som är problematisk.

Av detta skäl föreslår kommittén att en ny komponent ska införas för att utjämna för skillnader i gymnasiefrekvens mellan kommuner. Komponenten innebär att kommuner som jämfört med riket har en högre gymnasiefrekvens får ett tillägg, medan kommuner som har en lägre gymnasiefrekvens får ett avdrag. Tilläggen och avdragen ska beräknas på basis av kommunens åldersättning, men med restriktionen att genomslaget begränsas till 2/3. Detta är för att ta hänsyn till att kommuner vanligen har kvarvarande kostnader för 16–18-åringar utanför gymnasieskolan inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret. Dessa står dock, enligt vad kommittén har erfarit, inte i paritet med kostnaderna för ungdomar som befinner sig i gymnasieskolan.

Den föreslagna komponenten leder till en total omfördelning på 205 miljoner kronor. Utfallen varierar från –500 kronor per invånare i Gullspång till +169 kronor per invånare i Lomma. I snitt ligger utfallen på ±1 procent av åldersersättningen. Men för ett fåtal kommuner får komponenten en tydlig påverkan beroende på att de har relativt många ungdomar utanför gymnasieskolan. Det tydligaste exemplet på det är Gullspång, där gymnasiefrekvensen var knappt 76 procent under 2022, att jämföra med gymnasiefrekvensen i riket på nästan 93 procent. Här uppgår avdraget till knappt 14 procent av åldersersättningen.

Införandet av en ersättning för att utjämna för skillnader i gymnasiefrekvens får i regel negativ påverkan på kommuner som vanligen ses som socioekonomiskt svaga. Detta kan väcka vissa frågor med tanke på hur tydligt socioekonomi är framskrivet i direktiven till kommittén. Här vill vi därför påminna om att kommittén i föregående delavsnitt föreslår en kompensation för socioekonomi, som tar hänsyn till att det finns socioekonomiska skillnader i hur lång tid det tar för elever att fullgöra en gymnasieutbildning. Socioekonomi

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

är alltså fortsatt tänkt att vara en viktig faktor i delmodellen för gymnasieskolan. Men främst med fokus på de ungdomar som befinner sig i gymnasieskolan – inte utanför. Detta anser kommittén är en rimlig avgränsning med tanke på delmodellens grundläggande syfte att utjämna för skillnader i kostnader och behov *inom* gymnasieskolan.

Ersättningen för övergripande administration överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader

I syfte att förenkla kostnadsutjämningssystemet föreslår kommittén i avsnitt 6.13 att den kompensation som i dag sker med avseende på övergripande administrativa merkostnader ska inordnas i varje delmodell där en sådan kompensation är aktuell, i stället för att som i dag utgöra en separat delmodell. Denna förändring påverkar delmodellen för gymnasieskola på ett sådant sätt att ytterligare en merkostnadskomponent föreslås ingå i beräkningen av standardkostnaden. Som kommittén beskriver mer utförligt i avsnittet om administration ska kompensationen baseras på ett index över det förväntade antalet årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

I delmodellen för gymnasieskola ger den föreslagna komponenten upphov till en total omfördelning på 34 miljoner kronor. I likhet med ersättningen för strukturellt löneläge föreslås kompensationen vara asymmetrisk, vilket innebär att alla kommuner med avdrag (176 kommuner) får ett enhetligt avdrag. För dessa kommuner är avdraget 4 kronor per invånare. När det gäller kommuner som får ett tillägg i komponenten varierar ersättningen upp till 268 kronor per invånare i Dorotea.

6.5.4 Utfalls- och förändringsanalys

I kommitténs förslag på en ny delmodell för gymnasieskola ingår följande komponenter:

- åldersersättning,
- ersättning för gleshet,
- ersättning för programval,

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- ersättning för strukturellt löneläge,
- ersättning för socioekonomi,
- ersättning för gymnasiefrekvens, samt
- ersättning för administration.

Jämfört med den befintliga delmodellen är det återigen tämligen betydande förändringar. Tre nya komponenter tillkommer, varav en som en konsekvens av renodlingen av programvalsfaktorn. Två av de nuvarande komponenterna avskaffas på grund av bristande empiri. Resterande komponenter uppdateras för att bli mer relevanta.

För att bedöma förslaget i sin helhet har kommittén analyserat den föreslagna delmodellen enligt samma metodik som har använts för att utvärdera den befintliga delmodellen. Den nya standardkostnaden, har av jämförelseskäl, beräknats utan komponenten för administration, eftersom denna tidigare har kompenserats separat från delmodellen.

Utvärderingen visar att sambandet mellan nettokostnaden och standardkostnaden på den aggregerade nivån ökar med förslaget. Förklaringsgraden stiger till 50 procent. På motsvarande sätt ökar sambandet mellan nettokostnaden och de komponenter som bygger upp standardkostnaden. Här stiger förklaringsgraden från 50 till 54 procent. Eftersom det, som vi har varit inne på tidigare, sannolikt finns tämligen betydande skillnader i ambition och effektivitet när det gäller gymnasieskolan bedöms detta vara en acceptabel nivå.

Utvärderingen visar också att sambandet mellan struktur och nettokostnadsavvikelse minskar tydligt. Minskningen i förklaringsgrad är nästan 10 procentenheter i den utökade regressionen av nettokostnadsavvikelsen som har beskrivits i avsnitt 6.5.2. Det är positivt eftersom det signalerar en minskning i vilken roll strukturella förutsättningar spelar för benägenheten att avvika från den i delmodellen beräknade standardkostnaden.

Kommitténs förslag gör att utfallen i delmodellen förändras jämfört med i dag. Totalt stiger omfördelningen i delmodellen från 2,8 miljarder kronor till 3,3 miljarder kronor. Med de föreslagna förändringar är det 236 kommuner som får ett tillägg i delmodellen och 54 kommuner som får ett avdrag. I dag är det 221 kommuner som får ett tillägg och 69 kommuner som får ett avdrag. Med förslaget

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

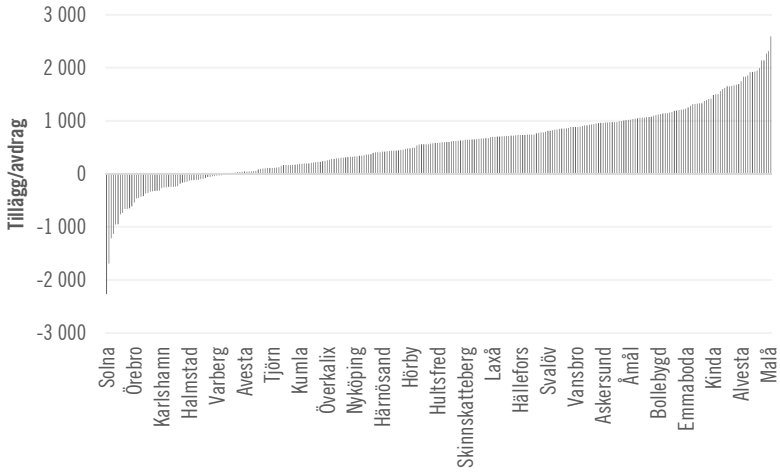
blir det alltså något fler kommuner som får ett tillägg och något färre som får ett avdrag i delmodellen.

Med de föreslagna förändringarna är det alltjämt Solna som får det största avdraget. Där uppgår avdraget till 2 267 kronor per invånare, att jämföra med 2 059 kronor per invånare i dag. På andra sidan spannet är det Krokom som får det största tillägget. Där uppgår tillägget till 2 594 kronor per invånare, att jämföra med 1 812 kronor per invånare i dag. Framför allt är det den nya gleshetsersättningen som förklarar Krokoms utfallsförbättring.

Om man tittar på den 25:e och 75:e percentilen så ligger den mittersta hälften av kommunerna i ett spann mellan +113 och +966 kronor per invånare. Det tecknar bilden av en något ökad spridning jämfört med den nuvarande delmodellen, där den mittersta hälften av kommunerna ligger i ett spann mellan +28 och +659 kronor per invånare. I figur 6.16 redovisar vi en samlad bild över utfallet för alla kommuner med det nya förslaget.

Figur 6.16 Nytt utfall i delmodellen för gymnasieskola 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

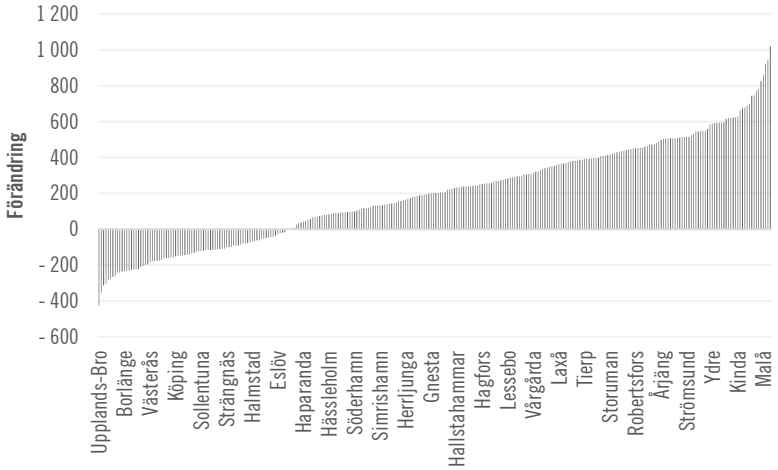
När det gäller förändringen i utfall är det 207 kommuner som får en positiv och 83 kommuner som får en negativ förändring med kommitténs förslag. Älvdalen är den kommun som får den största posi-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tiva förändringen i utfall med +1 022 kronor per invånare. Även här ligger förklaringen i den föreslagna gleshetsersättningen. I andra änden hittar vi Upplands-Bro. Här uppgår den totala förändringen till –427 kronor per invånare. Också i detta fall drivs förändringen av den nya gleshetsersättningen. För de flesta kommunerna är förändringen mer blygsam. Den mittersta hälften av alla kommuner ligger i ett spann mellan –49 och +410 kronor per invånare. I figur 6.17 nedan redovisar vi en samlad bild över förändringen i utfallet för alla kommuner med de föreslagna förändringarna.

Figur 6.17 Förändring av utfall i delmodellen för gymnasieskola 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

För att illustrera vilken typ av kommuner det är som får en positiv respektive negativ förändring i det nya förslaget till kostnadsutjämning för gymnasieskolan redovisar kommittén i tabell 6.13 utfall och förändring per kommungrupp i genomsnitt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.13 Utfall och förändring per kommungrupp 2024

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	3 751	–1 014	–160
Pendlingskommun nära storstad	5 232	467	–99
Större stad	4 635	–130	–76
Pendlingskommun nära större stad	5 590	825	241
Lågpendlingskommun nära större stad	5 460	695	261
Mindre stad/tätort	4 974	209	129
Pendlingskommun nära mindre tätort	5 527	763	339
Landsbygdskommun	5 562	797	389
Landsbygdskommun med besöksnäring	5 046	281	409

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

På kommungruppsnivå innebär förslaget en ökad grad av omfördelning från storstäder och pendlingskommuner i närheten av dessa, samt från större städer, till förmån för alla andra kommungrupper. Störst positiv förändring får de bägge kategorierna av landsbygdskommuner. Som framgår av den nedanstående tabellen, där vi redovisar förändringens sammansättning på kommungruppsnivå, drivs förändringarna i stor utsträckning av den nya gleshetsersättningen. Detta har sin grund i att utvärderingen av den befintliga delmodellen pekade på att gleshet var en tydligt underkompenserad faktor i gymnasieskolan.

Kommittén anser att den samlade bilden utifrån utvärderingen ovan är att förslaget, i enlighet med den sagda målsättningen, stärker den empiriska grunden i delmodellen för gymnasieskola. Detta leder till flera önskvärda utfall i form av dels ett ökat samband mellan nettokostnad och standardkostnad, dels ett minskat samband mellan nettokostnadsavvikelse och struktur. Med förslaget förenklas också delmodellen och blir mer incitamentskorrekt. Detta bedöms stärka legitimiteten för delmodellen på sikt.

Tabell 6.14 Förändringens sammansättning på kommungruppsnivå

Kronor per invånare

	Gleshet	Programval	Löneläge	Befolknings-ökning	Befolknings-minskning	Gymnasie-frekvens	Socioekonomi
Storstäder	–87	–62	12	1	4	–20	–7
Pendlingskommun nära storstad	–164	80	9	–28	4	39	–39
Större stad	–98	–1	–8	6	4	0	21
Pendlingskommun nära större stad	213	21	–9	1	–7	–12	33
Lågpendlingskommun nära större stad	299	–52	–10	16	–19	–45	72
Mindre stad/tätort	103	0	–7	13	4	20	–3
Pendlingskommun nära mindre tätort	340	–20	–9	12	–17	–42	75
Landsbygdskommun	509	–66	–10	16	–51	–71	62
Landsbygdskommun med besöksnäring	501	29	–9	13	–57	–40	–29

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.6 Kommunal vuxenutbildning

Under 2024 omfördelar kostnadsutjämningens delmodell för kommunal vuxenutbildning (komvux) 960 miljoner kronor. Detta kan jämföras med kommunernas nettokostnader för verksamheten under 2022 på cirka 7 miljarder kronor. I delmodellen omfördelas således knappt 14 procent av kommunernas totala nettokostnader för verksamheten, vilket är relativt högt jämfört med de flesta andra delmodeller.

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga delmodellen för kommunal vuxenutbildning är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av delmodellen. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny delmodell för kommunal vuxenutbildning.

6.6.1 Nuvarande utformning

En ny delmodell för utjämning av kostnader för vuxenutbildning föreslogs av Kostnadsutjämningsutredningen och infördes 2020.[74] Delmodellen innehåller tre komponenter för skolformsdelarna *vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasial nivå respektive svenska för invandrare (sfi)*, samt en tilläggskomponent som avser skillnader i förvärvsfrekvens. År 2024 får Botkyrka det största tillägget på 714 kronor per invånare och Hammarö det största avdraget med 491 kronor per invånare.

Stora skillnader i kostnader och elevantal motiverar utjämning

Kommunerna är skyldiga att erbjuda grundläggande och gymnasial utbildning för vuxna, samt att erbjuda nyanlända möjlighet att lära sig svenska genom sfi.[75] Samtidigt är skillnaderna i utbildningsnivå och i andelen utrikesfödda stora mellan kommunerna.

Kostnaderna varierade 2022 mellan 1 983 kronor per invånare i Östra Göinge till några kommuner som faktiskt hade negativ nettokostnad. En trolig förklaring till negativa nettokostnader är att intäkten av statsbidragen till gymnasial vuxenutbildning inte alltid

[74] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[75] 20 kap. 3 § skollagen (2010:800).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

redovisas på samma år som kostnaden för den verksamhet som statsbidraget finansierar.

På samma sätt som för kostnaderna är skillnaderna i antal elever mycket stora mellan kommunerna och flera kommuner har oväntat få helårsplatser mot bakgrund av hur etablerad verksamheten ändå är och att uppgifterna i tabell 6.15 avser hemkommunens elever och därför inte påverkas av var eller av vem utbildningen bedrivs.

Tabell 6.15 Antal helårsplatser per 1 000 invånare 2022

	Sfi	Grundvux	Gymnasievux	Summa
Min	0,1	0,1	1,4	1,9
Medel*	4,7	1,8	7,6	12,3
Max	29,9	8,2	19,1	42,4

Anm.: Ovägt medel.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Sammantaget indikerar skillnaderna i elevantal och kostnader att det finns stora behovsskillnader, vilket motiverar en utjämning för kommunal vuxenutbildning.

Delmodellerna bygger på potentiella målgrupper

Grunden i delmodellen för komvux är ett förväntat utbildningsbehov per kommun som beräknas för var och en av de ingående delverksamheterna. Utbildningsbehovet baseras på verksamhetens potentiella målgrupp i kommunen, rikets genomsnittliga inskrivningsgrad och kostnad för verksamheten.

De potentiella målgrupperna för verksamheterna är:

- *Grundläggande vuxenutbildning*
  Personer 20–56 år utan fullgjord grundskoleutbildning.
- *Gymnasial vuxenutbildning*
  Personer 20–56 år med nio års grundskola som högsta utbildningsnivå.
- *Sfi*
  Utrikes födda personer 20–64 år med uppehållstillstånd mindre än fem år.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I tabell 6.16 framgår hur standardkostnaden för kommunal vuxenutbildning beräknas. Antalet personer i den potentiella målgruppen multipliceras med rikets genomsnittliga kostnad per person i gruppen och summan divideras därefter med antalet invånare i kommunen. Kostnaden per person i målgruppen utgörs av rikets genomsnittliga andel av gruppen som utbildas i verksamheten (inskrivningsgrad) och den genomsnittliga kostnaden per elev. Beräkningen sker dock i ett steg.

I standardkostnaden ingår dessutom en korrigering för skillnader i förvärvsfrekvens. Tanken är att utbildningsbehovet är större i kommuner med låg sysselsättning och mindre i kommuner med hög sysselsättning. De fyra delarna summeras sedan till kommunens standardkostnad.

Tabell 6.16 Beräkning av standardkostnad 2024, exempel Botkyrka

	Grundl. vux.	Gymn. vux.	Sfi	Förvärvs-frekvens	Summa
A Potentiell målgrupp	2 542	4 951	5 480		
B Kostnad per person	13 082	8 382	10 136		
C Antal invånare	95 383	95 383	95 383		
D Standardkostnad, kr/inv. A*B/C	349	435	582	74 (85,5/80,9)	**1 440**
Tillägg/avdrag D-726					**714**

Anm.: Standardkostnaden för förvärvsfrekvens beräknas genom formeln: (rikets förvärvsfrekvens/kommunens förvärvsfrekvens -1) * summan av standardkostnaden för de tre delverksamheterna.

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.6.2 Utvärdering av befintlig delmodell

Svagt samband mellan standardkostnad och kommunernas kostnader

Kommitténs analys visar att delmodellens standardkostnad har ett relativt svagt samband med kommunernas kostnader och uppgår i en statistisk analys till endast 18 procent 2022. Delmodellen är stabil och förändringarna av standardkostnaderna mellan åren är förhållandevis små. Även om kommunernas kostnader varierar mer över tid finns det också här en relativt stor stabilitet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det är därför förvånande med ett så svagt samband mellan utjämning och kostnader eftersom de potentiella målgrupperna vid en första anblick förefaller rimliga. Utöver skillnader i ambition och effektivitet kan även kostnadsredovisningen ha kvalitetsbrister. Utöver redovisningen av de riktade bidragen gäller det nog särskilt fördelningen mellan de tre verksamheterna. Det finns exempel på kommuner som enbart redovisar kostnader på grundläggande nivå samtidigt som de har elever på gymnasial nivå, och vice versa.

Men inte heller sambandet mellan antalet helårsplatser och standardkostnaderna är särskilt starkt. Det ökar visserligen till 23 procent, vilket främst förklaras av ett tydligare samband mellan delstandardkostnaden för grundläggande vuxenutbildning och antalet helårsplatser i denna delverksamhet.

Blandad utbildningsbakgrund i alla delverksamheter

Standardkostnaderna i delmodellerna för grundläggande och gymnasial vuxenutbildning bestäms av invånarnas utbildningsbakgrund. Som framgår av tabell 6.17 stämmer de målgrupper som används i utjämningen dåligt med elevernas faktiska utbildningsbakgrund. På grundläggande nivå hade 48 procent av eleverna minst en treårig gymnasial utbildning. Samma andel på gymnasial nivå uppgick till hela 69 procent.

Det är tydligt att verksamheterna vänder sig mot betydligt bredare målgrupper än de som används i utjämningen. Elevernas utbildningsbakgrund är blandad och utbildningsnivån är i genomsnitt betydligt högre än målgrupperna i utjämningen för såväl komvux på grundläggande som gymnasial nivå.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.17 Elevernas utbildningsbakgrund 2022

	Förgymn.	Gymn. högst 2 år	Gymn. minst 3 år	Eftergymn.	Uppgift saknas	Summa
Sfi						
Antal	36 500	16 900	6 700	45 600	17 700	123 500
Andel (%)	29,6	13,7	5,4	36,9	14,3	100
Grundläggande nivå						
Antal	17 200	13 500	7 600	24 300	4 100	66 600
Andel (%)	25,9	20,2	11,3	36,4	6,1	100
Gymnasial nivå						
Antal	26 200	40 900	108 600	49 500	4 200	229 200
Andel (%)	11,4	17,8	47,4	21,6	1,8	100

Källa: Skolverket.

Det finns därför anledning att överväga bredare potentiella målgrupper. Det gäller särskilt för gymnasial vuxenutbildning där mindre än 30 procent av eleverna ryms inom den potentiella målgruppens utbildningsbakgrund.

En övervikt av yngre elever i gymnasial vuxenutbildning

I de potentiella målgrupperna är åldersgrupperna 20–56 år respektive 20–64 år. Påverkan på standardkostnaden är densamma oavsett var i åldersspannet personer i målgruppen befinner sig. Som framgår av tabell 6.18 är mer än hälften av eleverna på gymnasial nivå högst 29 år, och mer än 80 procent är yngre än 40 år. Om åldersstrukturen i målgruppen skiljer sig åt mellan kommunerna talar det för en viktning utifrån ålder i målgruppen. Elevernas åldersstruktur är likartad för sfi och grundläggande vuxenutbildning. Eleverna i dessa utbildningar är i genomsnitt väsentligt äldre än på gymnasial nivå.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.18 Åldersstruktur kommunal vuxenutbildning 2022

Procent av elever

	-29 år	30–39 år	40–49 år	50-år
Svenska för invandrare	27	38	23	12
Grundläggande vuxenutbildning	32	39	21	8
Gymnasial vuxenutbildning	53	28	13	6

Källa: Skolverket.

2/3 av eleverna är utrikes födda

Av tabell 6.19 framgår att två av tre elever i den kommunala vuxenutbildningen är födda utomlands. Det är inte förvånande att nästan alla elever inom sfi är födda utomlands, men även grundläggande vuxenutbildning domineras av utrikes födda elever. Samtidigt visar det sig att i den målgrupp som används i utjämningen i dag, det vill säga de personer som inte har fullgjord grundskoleutbildning, är andelen utlandsfödda också 95 procent. I förhållande till målgruppen är utrikes födda däremot överrepresenterade inom den gymnasiala vuxenutbildningen, vilket skulle kunna användas i en mer finfördelad delmodell.

Tabell 6.19 Kommunal vuxenutbildning 2022

	Antal elever	-därav födda utomlands	Antal i målgruppen	-därav födda utomlands
Grundläggande nivå	66 600	94,5 %	118 800	94,9 %
Gymnasial nivå	229 200	47,0 %	353 900	32,5 %
Svenska för invandrare	123 500	99,7 %	307 900	100,0 %
Summa	**371 700**	**66,7 %**	**780 700**	**68,6 %**

Källa: Skolverket och SCB.

Analyser av gruppen utrikes födda visar att personer med flyktingbakgrund och låg utbildningsnivå är överrepresenterade som elever på sfi. Inom vuxenutbildning på grundläggande nivå är överrepresentationen för elever med flyktingbakgrund ännu större än inom sfi. Sammantaget indikerar detta att utjämningen borde bli mer träffsäker om hänsyn tas till grund för bosättning och utbildningsbakgrund.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förvärvsfrekvensen tar inte hänsyn till gränspendling

Tanken med förvärvsfrekvensen i delmodellen är att situationen på arbetsmarknaden i kommunen spelar roll för behovet av komvux. Så verkar också vara fallet. Det finns till exempel på riksnivå ett tydligt samband mellan antalet elever i komvux på gymnasial nivå och arbetslösheten.[76] Förvärvsfrekvensen uppvisar dock svagare samband med antalet helårsplatser i delverksamheterna.

Problemet med att använda arbetslöshet i utjämningen är att det riskerar att snedvrida incitament på ett olyckligt sätt. Om kommunen höjer ambitionerna för komvux och därigenom får fler elever leder det till en lägre arbetslöshet. En arbetslöshetsvariabel skulle då innebära att en ersättningen minskar i delmodellen. Detta är ett starkt skäl till att inte inkludera arbetslöshet i delmodellen.

Ett skäl till att förvärvsfrekvensen inte fungerar så bra i den statistiska analysen är att den inte tar hänsyn till gränspendling. Flertalet av kommunerna med den lägsta förvärvsfrekvensen som Eda, Strömstad och Årjäng är kommuner med omfattande gränspendling. Nya data från SCB gör det dock möjligt att låta förvärvsfrekvensen inkludera gränspendlare.

6.6.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Delmodellens uppbyggnad – där standardkostnaden beräknas efter potentiella målgrupper för sfi, grundläggande och gymnasial vuxenutbildning och sedan korrigeras för skillnader i förvärvsfrekvens – behålls men ändras genom att variabeln för förvärvsfrekvens även inkluderar gränspendling.

Som framgick av tabell 6.17 vänder sig verksamheterna till betydligt bredare grupper än de potentiella målgrupper som används i utjämningen. Men de grupper som används i utjämningen i dag kan ändå i viss utsträckning spegla behovsskillnader mellan kommunerna. Till exempel finns det en relativt stor samvariation mellan andel invånare som saknar grundskoleutbildning och antalet elever på grundläggande nivå, även om flertalet elever har en annan utbildningsbakgrund.

[76] Skolverket (2023): *Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Små förändringar med en mer finfördelad delmodell

Kommittén har prövat möjligheten till att förbättra utjämningen för alla de tre delverksamheterna utifrån analyser av sannolikheten att vara elev i utbildningarna för olika grupper i befolkningen.

Den delmodell som prövats innebär vissa förändringar av de potentiella målgrupperna och framför allt en viktning inom målgruppen som bygger på sannolikheten att vara elev givet utbildningsbakgrund och andra förutsättningar. Det ger följande delmodell:

- Behovet av *sfi* har beräknats utifrån målgruppen utlandsfödda 20–56 år som varit i landet i högst 6 år. Personer med flyktingbakgrund som har varit i landet i högst 2 år exkluderas från målgruppen.[77] Sannolikheten att vara elev i sfi har viktats utifrån utbildningsbakgrunden för personerna i målgruppen samt grund för bosättning i Sverige.
- Behovet av komvux på *grundläggande nivå* har beräknats utifrån målgruppen utlandsfödda 20–56 år som varit i landet i högst 6 år. Sannolikheten att vara elev på grundläggande nivå har viktats utifrån utbildningsbakgrunden för personerna i målgruppen och grund för bosättning i Sverige.
- Behovet av komvux på *gymnasial nivå* har beräknats utifrån en breddad målgrupp där även personer 20–56 år med gymnasieutbildning högst 2 år har inkluderats. Sannolikheten att vara elev har viktats utifrån ålder på personer i gruppen och om de är födda i Sverige eller utomlands.

Den största förändringen i den delmodell som prövats är att målgrupperna delas in i undergrupper. Genom att utgå från vilka som är elever i dag på komvux och därmed beräkna sannolikheten för att vara elev i undergrupperna borde enligt kommittén träffsäkerheten kunna förbättras.

För varje kommun och delverksamhet har ett förväntat antal elever per kommun beräknats. Kommunens standardkostnad har beräknats genom att multiplicera det förväntade antalet elever med

[77] Det beror på att kommunerna får ett statsbidrag för mottagande av flyktingar och flyktinganhöriga där bidraget för vuxna till stor del avser just sfi. Personer med flyktingbakgrund som varit i landet mindre än 2 år exkluderas därför för att undvika dubbelkompensation.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

genomsnittskostnaden per elev i riket. Denna produkt har sedan dividerats med antalet invånare i kommunen.

Sammantaget innebär förslaget främst en uppdelning av målgrupperna som borde ge en större träffsäkerhet i det beräknade antalet elever per kommun. Statistiska analyser visar också ett starkare samband med kommunernas kostnader och antalet helårsplatser, men sambanden är alltjämt svaga och det finns fortsatt mycket stora oförklarade skillnader.

De största förändringarna förklaras i huvudsak av den nya komponenten för sfi med en uppdelning efter utbildningsbakgrund och grund för bosättning. Förändringarna är begränsade för det stora flertalet kommuner. Bara 23 kommuner får en förändring som är större än ±100 kronor per invånare. Den största positiva förändringen uppgår till 153 kronor per invånare och den största negativa till 150 kronor per invånare.

Kommittén har ändå valt att behålla nuvarande potentiella målgrupper och att inte göra de viktningar som beskrivits ovan. Kommittén anser att även om den modell som prövats är rimlig, så är den också mer komplex. I avvägningen mellan träffsäkerhet och enkelhet väljer kommittén denna gång enkelhet. De förändringar som skulle uppstå är helt enkelt för små för att motivera en väsentligt mer komplex delmodell.

Förvärvsfrekvensen ska ta hänsyn till gränspendling

För att förvärvsfrekvensen ska spegla arbetsmarknaden i kommunen och behovet av vuxenutbildning ska även de personer som arbetspendlar över landsgränserna ingå i variabeln. Det är numera möjligt utifrån data från SCB, och denna korrigering föreslås därför av kommittén.

6.6.4 Utfalls- och förändringsanalys

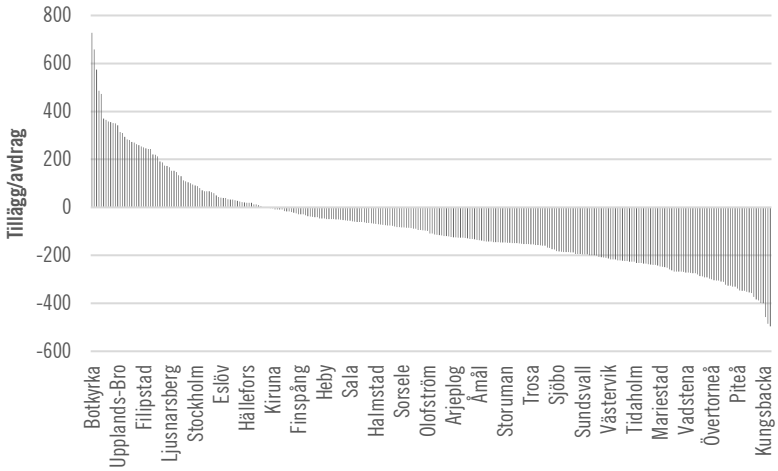
Botkyrka har fortsatt det största tillägget och Hammarö det största avdraget med kommitténs förslag för utjämningsåret 2024. Botkyrkas tillägg ökar något och uppgår till 728 kronor per invånare, medan Hammarös avdrag ökat till 495 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Utfallet har ett tydligt socioekonomiskt mönster där andra kommuner med stora tillägg är Södertälje, Sigtuna, Malmö och Perstorp, medan övriga kommuner med stora avdrag är Vellinge, Lomma, Kungsbacka och Vaxholm.

Figur 6.18 Nytt utfall per kommun för kommunal vuxenutbildning

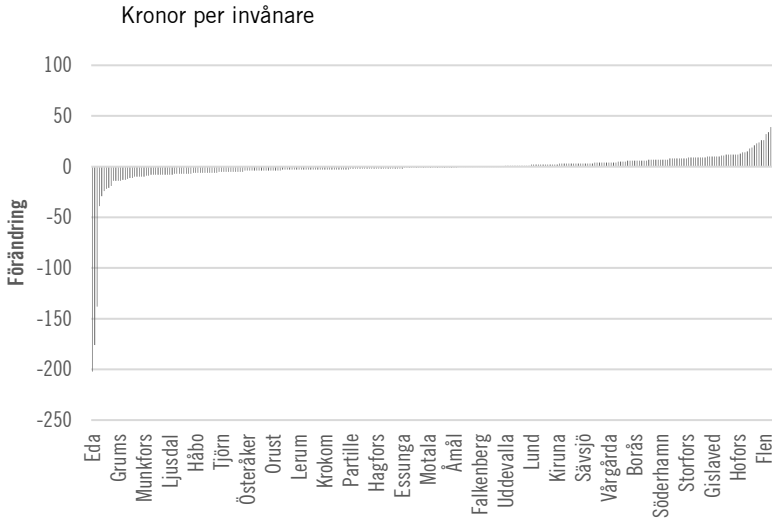
Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.19 Förändring per kommun för kommunal vuxenutbildning

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Den största positiva förändringen får Filipstad med 38 kronor per invånare. Störst negativ förändring får Eda följt av Strömstad och Årjäng, där Edas förändring uppgår till –202 kronor per invånare. Dessa tre kommuner är alla kommuner med omfattande gränspendling som förlorar på en högre förvärvsfrekvens när hänsyn nu tas till gränspendlingen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.20 Utfall per kommungrupp för ersättning i delmodellen för kommunal vuxenutbildning

Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	1 014	287	–8
Pendlingskommun nära storstad	633	–94	–2
Större stad	720	–6	4
Pendlingskommun nära större stad	616	–110	0
Lågpendlingskommun nära större stad	684	–42	2
Mindre stad/tätort	584	–142	1
Pendlingskommun nära mindre tätort	679	–47	4
Landsbygdskommun	634	–93	–2
Landsbygdskommun med besöksnäring	634	–93	–31

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

På kommungruppsnivå är förändringarna mycket små eftersom det endast är justeringen av förvärvsfrekvens för gränspendling som påverkar utfallet.

6.7 Individ- och familjeomsorg

Under 2024 omfördelar kostnadsutjämningens delmodell för individ- och familjeomsorg 6,2 miljarder kronor, vilket innebär att den är en av delmodellerna med störst omfördelning. Detta kan sättas i relation till kommunernas totala nettokostnader för verksamheten på drygt 51 miljarder kronor under 2022. Kostnaderna för individ- och familjeomsorgen utgör 8 procent av kommunernas totala kostnader (exklusive affärsverksamhet).

I det här avsnittet beskriver och utvärderar kommittén den befintliga delmodellen för individ- och familjeomsorg. Utifrån utvärderingen lämnar vi sedan förslag på en ny delmodell för verksamheten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.7.1 Nuvarande utformning

Nuvarande delmodell för individ- och familjeomsorg togs fram av Kostnadsutjämningsutredningen med vissa justeringar i regeringens proposition.[78]

Till skillnad från de stora åldersberoende verksamheterna finns det inte för individ- och familjeomsorg några icke påverkbara strukturella faktorer som har ett direkt orsakssamband med kostnaden för verksamheten. Utjämningen har därför baserats på nettokostnadernas samvariation med olika indikatorer på behov av insatser från individ- och familjeomsorgen. Det innebär variabler utifrån olika grupper i samhället som har en förhöjd risk att behöva insatser från individ- och familjeomsorgen, samt typer av kommuner/områden med en generellt större risk för höga kostnader.

Individ- och familjeomsorg är den delmodell där det har varit särskilt viktigt att kontinuerligt se över utjämningen eftersom kostnaderna påverkas av samhällsförändringar i större utsträckning än i andra kommunala verksamheter.[79]

Nuvarande delmodell är framtagen genom en så kallad multipel linjär regressionsanalys baserat på ett medelvärde av kommunernas nettokostnader för åren 2014 till 2016.

Standardkostnaden per kommun bestäms utifrån variablerna:

- andel lågutbildade födda i Sverige i åldern 20–40 år,
- andel boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975,
- roten ur tätortsbefolkningen år 2020,
- andelen barn och ungdomar i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd,
- antal dagar med sjukpenning eller sjukersättning i åldersgruppen 16–64 år (”ohälsa”),
- variabel för justering av hushållsinkomster som beror på gränspendling till Norge och Danmark (”gränspendling”), samt
- tillägg/avdrag för skillnader i strukturellt löneläge.[80]

[78] Prop. 2019/20:11 *Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*, s. 32.
[79] Det har sedan nuvarande kostnadsutjämningen införande funnits sex olika versioner av delmodellen för individ- och familjeomsorg med delvis olika förklarande variabler.
[80] SCB (2023): *Kommunalekonomisk utjämning – utjämningsåret 2024.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I tabell 6.21 redovisas beräkningen av standardkostnaden för Malmö och Lidingö 2024. Samtliga variabler utom tätortsbefolkningen uppdateras årligen. De ingående variablernas vikter (koefficienter) är skattade på 2016 års nivå och ligger fast.

För att komma upp i aktuell kostnadsnivå justeras standardkostnaderna. I 2024 års kostnadsutjämning är denna justering 37,6 procent. En generell uppskrivning kan vara ett problem om kostnadsutvecklingen har varit olika för olika typer av kommuner.

Tabell 6.21 Uppbyggnad nuvarande delmodell

Variabel	Värden		Vikt	Standardkostnad	
	A	A	B	A* B	A * B
	Malmö	Lidingö	Koefficient	Malmö	Lidingö
Intercept	1	1	489	489	489
Andel personer 0–19 år i hushåll med låg inkomststandard	22,1 %	3,0 %	11 524	2 543	349
Andel boende i flerfamiljshus byggda 1965 till 1975	19,1 %	13,0 %	2 797	534	363
Andel lågutbildade 20–40 år	2,1 %	1,1 %	26 610	548	283
Roten ur tätortsbefolkningen	589	218	2,60	1 531	566
Ohälsa	18,4	12,8	17,29	318	211
Gränspendling	87,6 %	0,6%	–496	–434	–3
Summa standardkostnad				5 528	2 273
Uppräknad till aktuell kostnad	(1,376)			7 607	3 128
Lönekompensation				–19	55
Uppräknad till utjämningsår	(1,089)			8 260	3 465
Summa standardkostnad				**8 260**	**3 465**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Nuvarande förklarande variabler

Andel boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975 (2013–)[81]

Variabeln mäter andelen av kommunens invånare som bor i flerfamiljshus byggda under åren 1965–1975. Många av dessa hus/områden är ett resultat av det så kallade miljonprogrammet. Många av områdena beskrivs ofta som områden med risk för socialt utanför-

[81] Årtal inom parentes avser hur länge variabeln funnits med i delmodellen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

skap. Utifrån statistik över de boende i dessa områden framgår att de ofta är etniskt, socialt och ekonomiskt segregerade.[82] Flertalet av polisens så kallade utsatta områden kännetecknas av bostäder som är uppförda under denna period.[83]

Uppgifterna om flerfamiljshusens byggnadsår är hämtade ur fastighetsregistret som administreras av Skatteverket. SCB har påtalat vissa problem med variabeln som att byggnadsår ändras vid renoveringar och att olika våningsplan kan få olika byggnadsår vid tredimensionell fastighetsbildning.[84]

Tätortsbefolkning (2000–)

Variabeln tätortsbefolkning definieras som antalet folkbokförda personer i tätorter i respektive kommun.[85] För att minska skillnaderna i variabeln på ett sätt som bättre speglar strukturella kostnadsskillnader används kvadratroten av tätortsbefolkningen.

Bakgrunden till valet av variabeln är att man enligt tidigare forskning kan förvänta sig att kostnaderna för individ- och familjeomsorg stiger med ökande tätortsstorlek. Hög arbetslöshet och en högre andel personer med långvarigt ekonomiskt bistånd i framför allt storstäderna har varit motiven.[86]

Variabeln har sedan länge varit ifrågasatt eftersom den bygger på *antalet* och inte som andra variabler *andelen*.[87] Det har dock hittills funnits ett behov av att komplettera utjämningen mer med ett bredare generellt mått som framför allt fångar upp storstädernas merkostnader. Måttet har tidigare också uppfyllt de statistiska kraven även om storstäderna exkluderats i analysen.[88]

---

[82] Boverket (2023), *Boendesegregationens utveckling och mekanismer. Årsrapport om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling i Sverige.*
[83] Polismyndigheten (2023), *Lägesbild över utsatta områden. Regeringsuppdrag 2023.*
[84] Tredimensionell fastighetsbildning innebär att en fastighet delas upp i horisontalplan. En fastighet med egen lagfart kan därmed ligga ovanför en annan. Vid tredimensionell fastighetsbildning är det vanligt att den övre fastigheten har servitut för exempelvis trapphus och hissar som urholkar den nedre fastigheten.
[85] De tätorter som ingår i statistiken definieras kortfattat som sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare.
[86] SOU 1998:151 *Kostnadsutjämning för kommuner och landsting.*
[87] Prop. 1998/99:89 *Förändringar i utjämningssystemet för kommuner och landsting*, s. 25.
[88] SOU 1998:151 *Kostnadsutjämning för kommuner och landsting*, s. 66.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Andel lågutbildade födda i Sverige i åldern 20–40 år (2013–)

Med låg utbildning avses högst förgymnasial utbildning på 9–10 år (eller att uppgift saknas i SCB:s utbildningsregister). Enligt tidigare studier från Socialstyrelsen innebär en låg utbildning hos föräldrar en riskfaktor för att barn far illa.[89]

Andelen barn och ungdomar i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard (2020–)

Hushållens ekonomiska situation har i forskningen visat sig påverka behovet av insatser inom individ- och familjeomsorgen.[90] Kostnadsutjämningsutredningen fann att variabeln hade hög samvariation med kommunernas nettokostnader för individ- och familjeomsorg. Utredningens definition skiljer sig från den som gäller i dagens utjämning. I propositionsarbetet konstaterades att hushåll som någon gång under året fått ekonomiskt bistånd räknades in i måttet som därmed ansågs vara påverkbart. I propositionen ändrades därför variabeln till nuvarande definition.[91]

Antal dagar med sjukpenning eller sjukersättning i åldersgruppen 16–64 år (2020–)

I hushåll som drabbas av långvarig sjukdom minskar de sammantagna inkomsterna från lön och beskattningsbara transfereringar. För cirka 15 procent av biståndsmottagarna anges sjukskriven som hinder för försörjning.[92] Ohälsotalet definieras här som genomsnittligt antal dagar per år med sjukpenning eller sjukersättning i åldersgruppen 16–64 år.[93] Alla dagar är omräknade till så kallade nettodagar, till exempel blir två dagar med halv ersättning en dag.

[89] Socialstyrelsen (2010): *Olika villkor – Om levnadsförhållanden, risker och kommunala kostnader för barn och unga.*
[90] Försäkringskassan (2023): *Barnhushållens ekonomi. Resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2023.*
[91] Prop. 2019/20:11, *Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting, s. 33.*
[92] Socialstyrelsen (2023): *Försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd 2022.*
[93] Avser sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjukersättning/aktivitetsersättning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Justering av hushållsinkomster som beror på gränspendling till Norge och Danmark

Personer som pendlar över nationsgränsen för att arbeta i Danmark eller Norge beskattas oftast i dessa länder.[94] Det gör att variabler som innehåller uppgifter om antalet personer med låga inkomster för kommuner med stor gränspendling överskattar behovet av insatser inom individ- och familjeomsorg.

I beräkningen kombineras *andel 0–19 år som lever i ekonomiskt utsatta hushåll* med ett mått på hur stor andel av befolkning som pendlar över nationsgränsen. Andelen uppdateras inte och bygger på uppgifter från 2014.

6.7.2 Utvärdering av befintlig delmodell

Olika delverksamheter ökar i olika omfattning

Individ- och familjeomsorgen omfattar ekonomiskt bistånd, vård av barn och unga, vård av personer med missbruksproblem, övriga insatser till vuxna och familjerättslig verksamhet. Ekonomiskt bistånd till flyktingar ska redovisas under verksamhetsområdet flyktingmottagande och ingår således inte här.[95] År 2022 uppgick nettokostnaden för individ- och familjeomsorg till 51,4 miljarder kronor.[96]

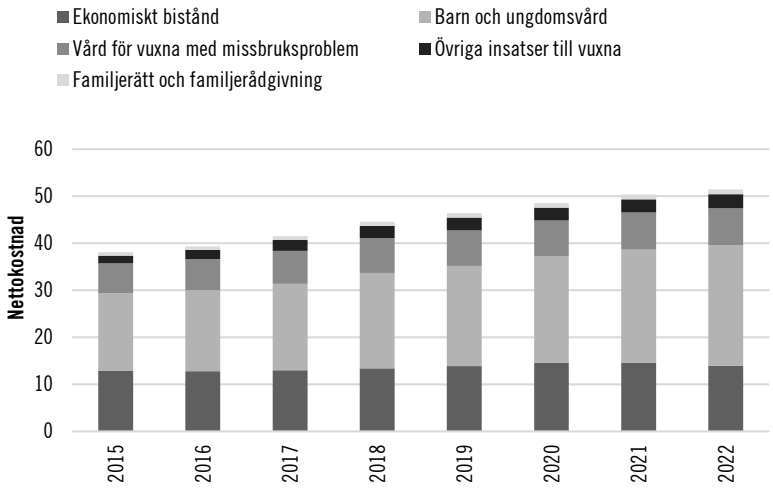
Det ekonomiska biståndets andel av kommunernas kostnader för individ- och familjeomsorg har minskat sedan 2015. Samtidigt har kostnadsandelen för barn- och ungdomsvården ökat i motsvarande utsträckning. Tillsammans utgör dessa verksamheter 77 procent av de totala nettokostnaderna. Det har således skett en förskjutning inom verksamheten från transfereringar till vård.

[94] *Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Bilaga 1.*
[95] SCB (2024): *RS 2023. Instruktioner.*
[96] SCB (2023): *Kommunernas finanser. Räkenskapssammandraget 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.20 Nettokostnad för individ- och familjeomsorg 2015–2022

Miljarder kronor, löpande priser

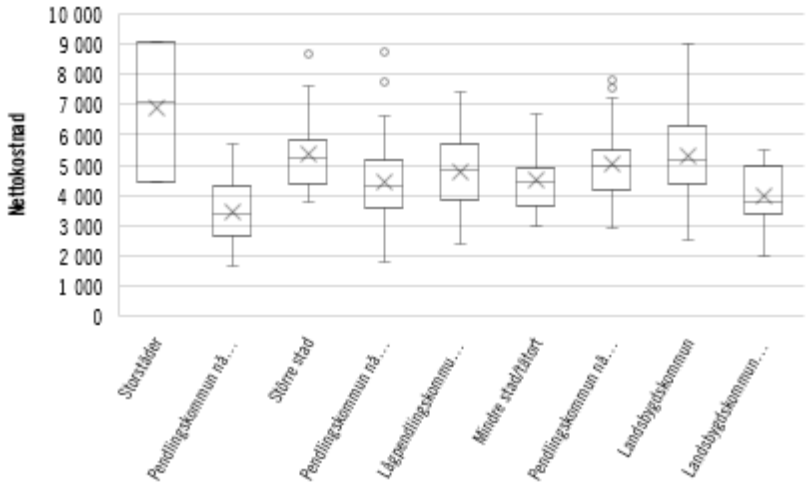
Källa: SCB.

På kommungruppsnivå har storstäderna högst kostnader för verksamheten. Skillnaderna inom kommungrupperna är större än mellan grupperna. Inom alla kommungrupper utom storstäder och större städer finns kommuner med både högre och lägre kostnader än genomsnittet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.21 Nettokostnad individ- och familjeomsorg 2022

Kronor per invånare

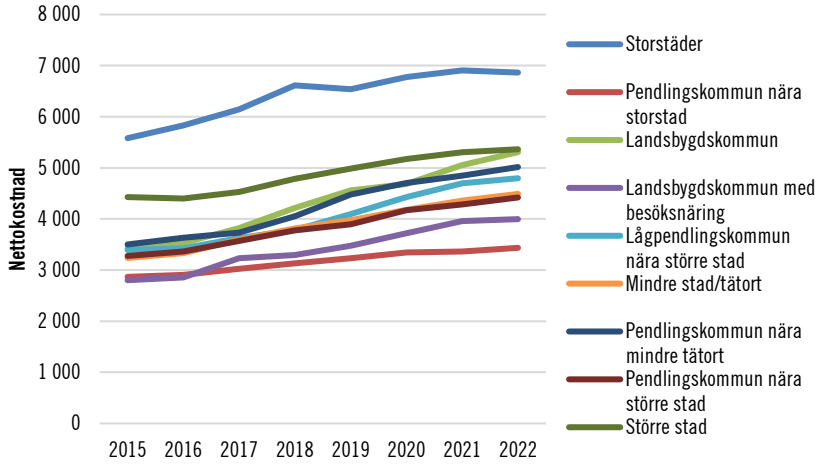
Anm.: Nettokostnaderna redovisas i en så kallad boxplot (även lådagram). Den är ett diagram där ett statistiskt material åskådliggörs i form av en låda, som rymmer den mittersta hälften av materialet. I en boxplot sammanfattas materialet med hjälp av fem värden: medianvärdet, undre och övre kvartilen samt minimum och maximum. Eventuella extremvärden betraktas som s.k. outliers och med egna symboler. Kvartilavståndet kallas avståndet mellan övre och undre kvartilen, det vill säga längden på lådan. Den undre kvartilen markerar det 25 % värdet, och den övre kvartilen markerar det 75 % värdet. Lådan innehåller alltså 50 % av värdena.
Källa: SCB.

I figur 6.22 redovisas utvecklingen av nettokostnaderna för kommungrupperna sedan 2015. Störst kostnadsutveckling har landsbygdskommuner (54 %), landsbygdskommuner med besöksnäring (43 %) samt pendlingskommuner nära mindre tätort (43 %) haft sedan 2015. Storstäder (23 %) och pendlingskommuner nära storstad (20 %) har haft den lägsta kostnadsökningen. Tidigare var det främst storstäder och större städer som hade tydligt högre kostnader än övriga kommungrupper. Skillnaden mellan övriga grupper var små. Situationen 2022 är annorlunda med en betydligt större spridning mellan kommungrupperna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.22 Nettokostnad individ- och familjeomsorg 2015–2022

Kronor per invånare, löpande priser

Källa: SCB.

Fördjupning storstäder

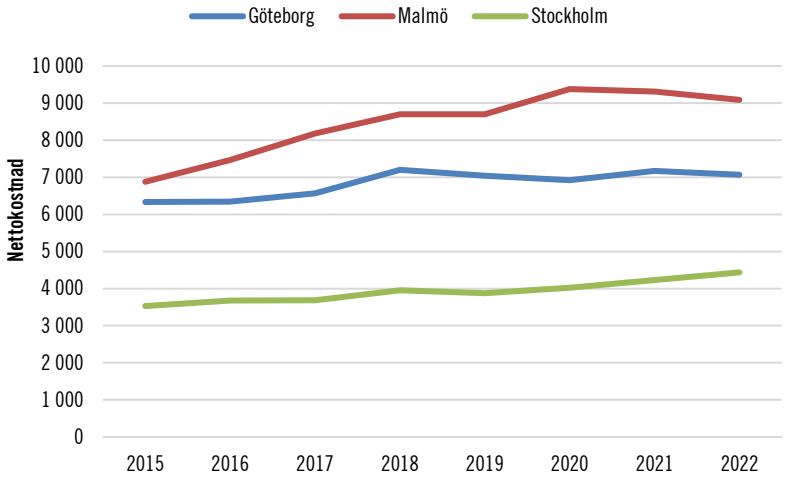
Som redovisades i figur 6.21 är det stora skillnader i kostnadsnivån mellan de tre storstäderna. Malmö har mer än dubbelt så höga kostnader per invånare än Stockholm. Malmö är den kommun i landet som har högst kostnader för individ- och familjeomsorg.

Sedan 2015 har skillnaderna inom gruppen storstäder ökat markant. Det beror framför allt på att Malmös kostnader ökat kraftigt, främst inom barn- och ungdomsvård. Att kostnaderna för gruppen storstäder ökat mindre än för nästan alla andra grupper förklaras dock främst av att Göteborg har haft en minskning av kostnaderna för ekonomiskt bistånd de senaste sju åren med över 20 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.23 Nettokostnad individ- och familjeomsorg 2015–2022, storstäder

Kronor per invånare, löpande priser

Källa: SCB.

En analys av kostnaderna per verksamhetsområde visar att det främst är inom ekonomiskt bistånd som Malmö avviker stort från Stockholm (och kommungruppen). Det finns i viss mån även skillnader när det gäller barn- och ungdomsvård.

Tabell 6.22 Individ- och familjeomsorg, per verksamhetsområde – storstäder

Kronor per invånare

Område	Göteborg	Malmö	Stockholm	Genomsnitt
Ekonomiskt bistånd	1 896	3 349	1 300	2 182
Barn- och ungdomsvård	3 269	3 720	1 879	2 956
Vård för vuxna med missbruksproblem	1 285	939	849	1 024
Övriga insatser till vuxna	543	979	324	616
Familjerätt och familjerådgivning	74	99	85	86
Totalt	**7 068**	**9 087**	**4 436**	**6 864**

Källa: SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Stora skillnader mellan standardkostnader och nettokostnader

I tabell 6.23 jämförs kommungruppernas genomsnittliga nettokostnad för individ- och familjeomsorg 2022 med standardkostnaden för utjämningsåret 2024. Dessa två år är jämförbara eftersom den genomsnittliga standardkostnaden i 2024 års kostnadsutjämning bygger på 2022 års redovisade kostnader för kommunerna.

Det är endast storstäder och pendlingskommuner nära storstad som har kostnader som är lägre än standardkostnaden. För övriga grupper är situationen det omvända. Det är relativt stora avvikelser – för vissa grupper över 20 procent.

Tabell 6.23 Standardkostnad 2024 samt nettokostnad 2022

Kronor per invånare

Kommungrupp	Nettokostnad	Standardkostnad	Skillnad
Storstäder	6 864	7 219	–355
Stockholm	4 436	6 947	–2 511
Göteborg	7 068	7 122	–54
Malmö	9 087	7 588	1 499
Pendlingskommun nära storstad	3 435	3 684	–249
Större stad	5 364	5 016	348
Pendlingskommun nära större stad	4 421	3 897	524
Lågpendlingskommun nära större stad	4 797	4 336	460
Mindre stad/tätort	4 490	4 141	349
Pendlingskommun nära mindre tätort	5 016	4 389	626
Landsbygdskommun	5 307	4 187	1 120
Landsbygdskommun med besöksnäring	3 997	3 431	566

Anm.: Aritmetisk genomsnitt.
Källa: SCB.

För landsbygdskommunerna uppgår skillnaden till 26,8 procent och inom gruppen har 30 av 35 kommuner högre nettokostnad än standardkostnad. För vissa kommuner uppgår skillnaden till över 3 000 kronor per invånare. Landsbygdskommuner har inte en särskilt låg standardkostnad, men gruppen har de högsta kostnaderna bortsett från storstäder och större städer.

För storstäderna är bilden som sagt splittrad – Stockholm redovisar en stor negativ avvikelse medan Malmö redovisar en stor positiv avvikelse.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skillnaderna i tabell 6.23 är en signal om att delmodellen behöver uppdateras.

Nuvarande regressionsmodell förklarar allt mindre

I propositionen som ligger till grund för dagens utformning anges att delmodellen förklarar 53 procent av kostnadsskillnaderna mellan kommunerna.[97] När delmodellen infördes 2020 förklarade standardkostnaderna 43 procent av 2018 års kostnadsskillnader. Motsvarande siffra för 2024 är 44 procent. Under den studerade perioden har regressionsekvationen legat fast. Som kommittén kommer att visa i kommande avsnitt skulle en löpande uppdatering av regressionsekvationens vikter ge en något högre förklaringsgrad.

Förklaringsgraden har varit stabil de senaste åren men var låg redan vid införandet 2020. Tidigare delmodeller har legat mellan 60 och 70 procent i förklaringsgrad vid införandet.[98]

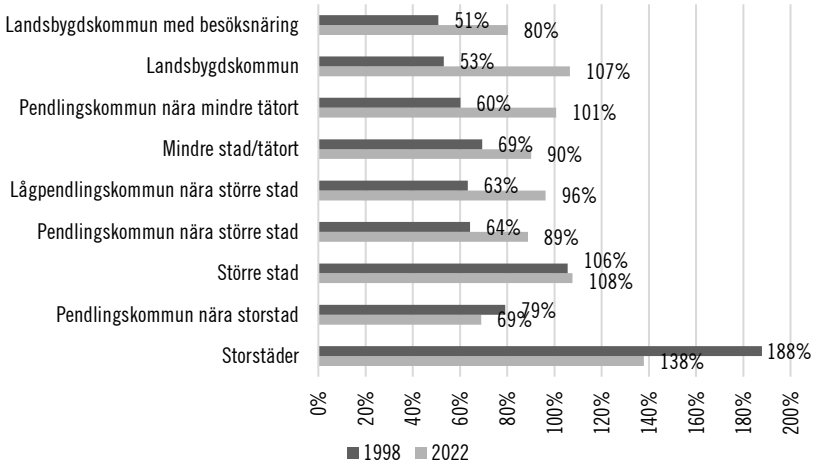
Den sjunkande förklaringsgraden är enligt kommitténs mening en följd av att kostnadsskillnaderna mellan kommunerna är väsentligt mindre nu än i slutet av 1990-talet. Kommitténs analyser visar att de kommungrupper som hade höga kostnader 1998 har minskade eller oförändrade kostnader i förhållande till riksgenomsnittet. Vissa kommungrupper med mycket låga kostnader 1998 har däremot högre kostnader än genomsnittet 2022. Skillnaden mellan den kommungrupp med högst kostnad och den med lägst kostnad har minskat från 137 procent av den riksgenomsnittliga kostnaden till 69 procent.

[97] Prop. 2019/20:11 *Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*, s. 33.
[98] SOU 2003:55 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*, s. 134; SOU 1993;53 *Kostnadsutjämning mellan kommunerna*, bilaga 3, SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*, s. 216.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.24 Nettokostnad individ- och familjeomsorg, 1998 samt 2022

Index, riket = 100

Källa: SCB.

Orsakerna till det ändrade mönstret kan inte enkelt förklaras. Men kommittén kan bland annat konstatera att nyanlända har en svagare förankring på arbetsmarknaden och är överrepresenterade avseende ekonomiskt bistånd. Sverige har haft flera perioder med stor flyktinginvandring. Hur invandringen fördelas mellan kommunerna och i vilken utsträckning de nyanlända stannar kvar i den första bosättningskommunen har en inverkan på kommunernas kostnader.

Nedan redovisas de studier som SCB gjort avseende flyttmönster hos flyktingar och nära anhöriga.

Flyktingarna stannar i högre grad kvar i bosättningskommunen

SCB publicerade 2016 en rapport i vilken flyttmönster studerades för flyktingar och deras anhöriga som invandrat under perioderna 1990–1994, 2006–2010 och 2011–2015.[99]

Enligt rapporten placerades de flyktingar som invandrade under perioden 1990–1994 i stor utsträckning i lokala arbetsmarknader utanför storstäderna. Syftet var att motverka en koncentration av

[99] SCB (2016): *Integration – flyktingars flyttmönster i Sverige*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

utrikes födda i storstadsregionerna och fler än åtta av tio nyanlända flyktingar folkbokfördes utanför Stockholms, Göteborgs och Malmös lokala arbetsmarknader.

De flyktingar som invandrade under perioden 2006–2010 hade enligt SCB däremot möjligheten att själva välja var de skulle bosätta sig. De som inte ordnade ett eget boende blev i stället anvisade till en kommun. I jämförelse med flyktingar som invandrade 2006–2010 blev en större del av flyktinginvandrarna 2011–2015 anvisade till ett boende Enligt analysen bosatte sig de med anvisat boende i lokala arbetsmarknader utanför storstäderna, medan de som ordnat ett boende själva till största del bosatte sig i en storstadsregion.

Fem år efter invandringen hade flertalet av flyktingarna flyttat. Det gällde oavsett om de initialt kom till en större stad eller inte. För vissa lokala arbetsmarknader hade i princip samtliga flyttat efter fem år. Vanligtvis gick flytten till något av storstadsområdena. Det gäller såväl de flyktingar som invandrade 1990–1994 som de som blev anvisade till en kommun 2006–2010.

År 2020 genomförde SCB en liknande studie avseende de flyktingar och nära anhöriga som fick uppehållstillstånd i Sverige 2016–2019.[100] För de cirka 70 000 flyktingar och nära anhöriga som Sverige tog emot 2016 bodde nästan 70 procent kvar i samma kommun tre år senare. När det gäller dem som flyttade handlade det vanligtvis om relativt kortväga flyttar. Enligt SCB var det till exempel vanligt att flytta till en annan kommun inom samma storstadsområde. Sammantaget visar studien att de flyktingar som kommit till Sverige under denna period i högre grad stannar kvar i den kommun de kom till. Om efterfrågan på arbetskraft i dessa kommuner inte matchar flyktingarnas utbildningsbakgrund finns det stor risk för höga sociala kostnader i form av bland annat ekonomiskt bistånd. Det kan vara en orsak till minskade skillnader i sociala kostnader mellan storstad och landsbygd.

[100] SCB (2020): *Så flyttar nyanlända flyktingar under de första åren i Sverige – flyttmönster bland kommunmottagna 2016–2019.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ekonomiskt bistånd

Kommunernas kostnader består av utredning och utbetalning av försörjningsstöd och övrigt ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt. Kostnaden för det ekonomiska biståndet uppgick till 14,6 miljarder kronor 2022. Merparten av kostnaderna avser utbetalat bistånd (72 procent). Övriga kostnader avser personal för utredningar/biståndshandläggning, varor och tjänster, hyror samt gemensamma resurser. Utbetalningen uppgår enligt kommunerna till 10,3 miljarder kronor.[101] Socialstyrelsen rapporterar 10,8 miljarder kronor för samma uppgift.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har ökat med endast 7 procent mellan 2015 och 2022. Efter att ha varit på samma nivå 2021 som 2020 minskade kostnaderna 2022.

Högst nettokostnader per invånare har storstäderna. En annan grupp med höga kostnader är större städer. Lägst kostnader redovisar pendlingskommuner nära storstad samt landsbygdskommuner med besöksnäring. Båda grupperna innehåller kommuner med stora avvikelser från gruppens genomsnitt. Ekonomiskt bistånd har en relativt hög spridning mellan kommunerna mätt som variationskoefficienten.[102]

Det finns många orsaker till att en person inte kan försörja sig själv eller sin familj. Oftast handlar det om arbetslöshet, sociala hinder av olika slag eller sjukdom. Det vanligaste hindret till egen försörjning är arbetslöshet och av alla vuxna biståndsmottagare var något fler än hälften arbetslösa under 2022.

Centralt för kommunens kostnader är andelen personer med ekonomiskt bistånd i kommunen. Cirka 74 procent av kostnadsskillnaderna mellan kommunerna förklaras av andelen personer med bistånd i befolkningen.

Det vanligaste biståndshushållet är ensamstående män utan barn. Ensamstående kvinnor med barn är den hushållstyp som är mest överrepresenterad i jämförelse med sin andel av befolkningen. Nästan 13 procent av samtliga ensamstående kvinnor med barn fick ekonomiskt bistånd 2022.[103]

Under 2022 erhöll 161 000 hushåll ekonomiskt bistånd. Av dessa hade 69 200 (43 procent) bistånd i 10 månader eller längre. Av det

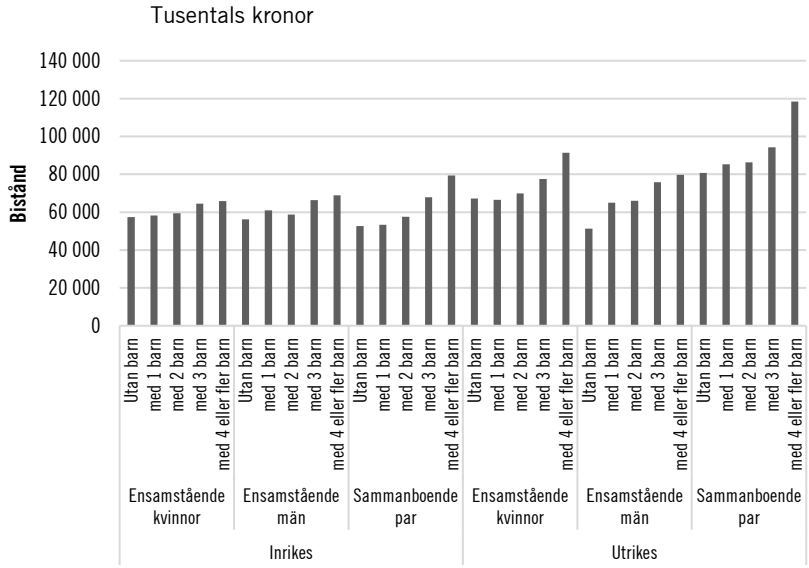
[101] SCB (2023): *Kommunernas finanser. Räkenskapssammandraget 2022.*
[102] Variationskoefficienten definieras som standardavvikelsen i relation till medelvärdet.
[103] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om ekonomiskt bistånd 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

utbetalda biståndet på 10,8 miljarder gick tre fjärdedelar av biståndet till dessa hushåll. Ungefär 57 procent av hushållen med långvarigt ekonomiskt bistånd utgjordes av hushåll där någon av de sökande alternativt medsökande är födda i utlandet. Det vanligaste hushållet med långvarigt bistånd var ensamstående män utan barn, både bland inrikes- och utrikesfödda. Långvarigt bistånd bland gifta par/sammanboende hushåll utbetalas i fler än nio fall av tio till utrikesfödda.[104]

Biståndet per hushåll ökar i takt med antalet barn i hushållet. Det gäller både för ensamstående och sammanboende.

Figur 6.25 Bistånd per typ av hushåll

Källa: Socialstyrelsen.

Nuvarande utjämningsvariabler förklarar 51 procent av kostnadsskillnaderna för ekonomiskt bistånd. Förklaringsgraden är högre än i motsvarande regression mot individ- och familjeomsorgens totala kostnader. En variabel – ohälsa – uppfyller dock inte de statistiska kraven. Andelen barn och unga som lever i hushåll med låg inkomststandard ökar sin andel av förklaringsgraden jämfört med nuvarande regression.

[104] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om ekonomiskt bistånd 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.24 Resultat från regression med nuvarande variabler mot kostnader för ekonomiskt bistånd 2019–2022

Variabel	Koefficient	P-värde	Förklarings-värde
Andel barn 0–19 år under inkomststandard	7 623	0,00	86 %
Boende i flerfamiljshus byggda 1965 till 1975	10 096	0,02	2 %
Andel lågutbildade 20–40 år	1	0,01	7 %
Roten ur tätortsbefolkningen	1 267	0,03	3 %
Ohälsa	6	0,23	1 %
Förklaringsgrad (R2)		**51 %**	

Källa: Egna beräkningar.

Barn- och ungdomsvård

Kommunernas kostnader avser vård och stöd som socialtjänsten ger till barn och ungdomar 0–20 år i form av hem för vård eller boende (HVB), vård i familjehem, individuellt behovsprövad öppenvård och övriga öppna insatser.[105]

År 2022 fick 26 500 barn och unga någon gång under året en heldygnsinsats. Av de som fick en heldygnsinsats 2022 var 53 procent pojkar och 47 procent flickor. Hälften av samtliga barn och unga med heldygnsinsatser under 2022 var över 15 år.

Den vanligaste placeringsformen var familjehem. År 2022 var 19 200 barn och unga placerade i familjehem. Den näst vanligaste placeringsformen med 6 100 placeringar 2022 var HVB-hem. År 2022 var 2 100 barn och unga placerade i stödboende.

Insatser kan ges frivilligt, med stöd av socialtjänstlagen (SoL), eller med tvång, enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Majoriteten av de heldygnsinsatser som gavs till barn och unga under 2022 utgjordes av frivilliga insatser. Den 1 november 2022 hade knappt 33 100 barn och unga minst en behovsprövad öppenvårdsinsats.[106]

Totalt kostade barn- och ungdomsvården 27 miljarder kronor 2022. Högst kostnader per invånare har storstäderna. Andra kommungrupper med höga kostnader är landsbygdskommuner och pendlingskommuner nära mindre tätort. Lägst kostnader redovisar pendlingskommuner nära storstad samt landsbygdskommuner med besöksnäring.

[105] SCB (2024): *RS 2023. Instruktioner.*
[106] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Barn- och ungdomsvården är den delverksamhet som uppvisar den lägsta spridningen mellan kommunerna (mätt som variationskoefficienten).

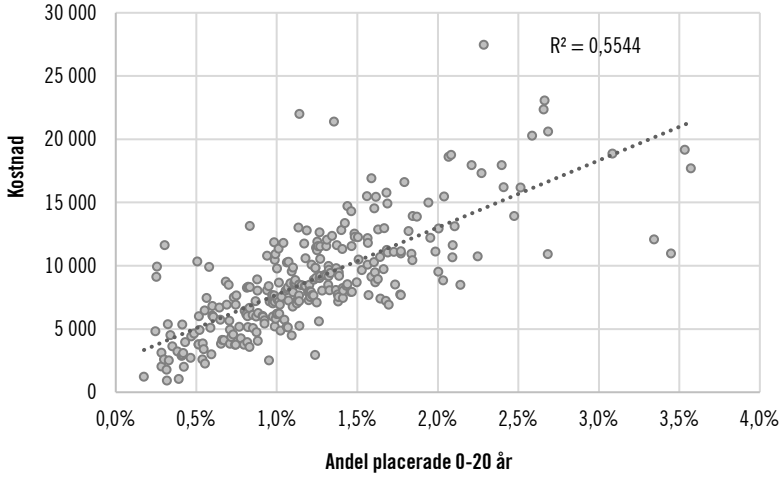
Målgruppen för barn- och ungdomsvård är 0–20 år. I slutet av 2022 fanns det cirka 2,5 miljoner barn och unga i Sverige. Det innebär att 1 procent av åldersgruppen har varit föremål för placering under 2022.

Spridningen mellan kommunerna är stor. Kommunerna med högst andel av åldersgruppen som har varit föremål för placeringar har placerat 3 procent av åldersgruppen medan kommunerna med lägst andel har placerat 0,2 procent av åldersgruppen.[107]

Ju högre andel av barn och unga som placeras desto högre är normalt också kostnaden per invånare 0–20 år. Andelen placerade barn/unga förklarar 58 procent av kostnadsskillnaderna. Typ av insats (HVB/familjehem), ålder, placeringens längd, orsak till placering samt redovisningsprinciper är tänkbara förklaringar till resterande kostnadsskillnader.

Figur 6.26 Kostnad för vård inom HVB- och familjehem 2022 samt andelen barn och unga som någon gång under 2022 fick vård, heldygnsinsatser

Kronor per invånare 0–20 år

Källa: SCB och Socialstyrelsen.

[107] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Orsaken till barn och ungas placeringar varierar. I grunden handlar det om barn som far illa i sin hemmiljö eller om föräldrar som av olika skäl inte klarar av att ge sitt barn tillräckligt med stöd. Ofta finns missbruk, psykisk sjukdom eller våld inom familjen med i bilden. Barnet självt kan också, av olika orsaker, ha problem av sådan art att en placering kan vara befogad.[108]

Av de unga som placerades för vård enligt LVU 2021 var brister i hemmet orsaken i 76 procent av fallen. De placeringar där det egna beteendet hos ungdomen var orsaken utgjorde 19 procent. För resterande 4 procent var det en kombination som låg bakom behovet av placeringen.[109]

Enligt en studie från Socialstyrelsen är risken att ett barn placeras av socialtjänsten väsentligt förhöjd om mamman är ensamstående, lågutbildad, arbetslös, förtidspensionerad eller har långvarigt ekonomiskt bistånd. Risken är även kraftigt förhöjd om mamman eller pappan har vårdats på sjukhus till följd av självmordsförsök eller psykiatrisk eller missbruksrelaterad diagnos. Sådana faktorer har särskilt stor inverkan på placeringar av yngre barn.

Studien visade också att risken för att ett barn placeras är mycket kraftigt förhöjd om det finns en ansamling av riskfaktorer i familjen. Det är också ungefär tre gånger vanligare att utrikes födda barn placeras utanför det egna hemmet än barn födda i Sverige, men skillnaden kvarstår inte om man tar hänsyn till socioekonomiska faktorer.[110]

En regression med nuvarande variabler och kostnaderna för barn- och ungdomsvård förklarar 26 procent av kostnadsskillnaderna. Två av variablerna faller bort eftersom de inte uppfyller de statistiska kraven. I jämförelse med ekonomiskt bistånd tar variabeln ohälsa över en stor del av förklaringsvärdet, samtidigt som andelen personer med låg inkomst förklarar mindre av variationen.

[108] Socialstyrelsen (2010): *Olika villkor – Om levnadsförhållanden, risker och kommunala kostnader för barn och unga*.
[109] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2022.*
[110] Socialstyrelsen (2010): *Olika villkor – Om levnadsförhållanden, risker och kommunala kostnader för barn och unga*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.25 Resultat från regression med nuvarande variabler mot kostnader för barn- och ungdomsvård 2019–2022

Variabel	Koefficient	P-värde	Förklarings-värde
Andel barn 0–19 år under inkomststandard	4 085	0,000	23 %
Andel lågutbildade 20–40 år	10 690	0,18	3 %
Roten ur tätortsbefolkningen	0	0,30	1 %
Boende i flerfamiljshus byggda 1965 till 1975	2 314	0,015	8 %
Ohälsa	53	0,000	40 %
Förklaringsgrad (R2)		**26 %**	

Källa: Egna beräkningar.

Missbrukarvård

Kommunernas kostnader avser vård och stöd som socialtjänsten ger till vuxna personer som har missbruksproblem i form av institutionsvård, familjehem, bistånd avseende boende och olika öppna insatser. Som vuxen person avses här person som är 21 år eller äldre. Kostnader för utredningsverksamhet som ligger till grund för insatser ska tas med inom respektive delverksamhet.

Kostnaderna för missbrukarvården har ökat med 23,7 procent mellan 2015 och 2022. Fördelningen mellan de olika typerna av insatser har förändrats. De öppna insatserna har ökat på bekostnad av institutionsvården. Totalt kostade missbrukarvården 8,8 miljarder kronor 2022.

Det är framför allt storstäder och större städer som har höga kostnader för missbrukarvården. För övriga grupper skiljer sig genomsnittet mindre även om det finns relativt stora variationer inom grupperna. Kostnaderna för missbrukarvården uppvisar en relativt övriga delverksamheter hög spridning mellan kommunerna.

Statistiken avser insatser till personer med missbruk av alkohol, narkotika, läkemedel, lösningsmedel eller spel om pengar. Kommunerna erbjuder ett flertal olika insatser anpassade efter behov och problembild. Individuellt behovsprövade öppna insatser var den vanligaste åtgärden 2022. Över 11 300 personer fick någon form av öppen insats. Drygt 1 700 personer fick heldygnsvård enligt socialtjänstlagen. Under 2022 gavs boendeinsatser till cirka 6 400 personer med missbruksproblematik.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Nuvarande variabler förklarar endast 15 procent av kostnadsskillnaderna inom missbrukarvården. Två variabler uppfyller inte de statistiska kraven. Det är delvis andra variabler som faller bort här jämfört med barn- och ungdomsvården. Förklaringsgraden är låg och variablerna som speglar missbrukarvården speglar till viss del även skillnaderna i ekonomiskt bistånd. Missbrukarvården kan därmed kombineras med ekonomiskt bistånd i en gemensam komponent.

Tabell 6.26 Resultat från regression med nuvarande variabler mot kostnader för missbrukarvård 2019–2022

Variabel	Koefficient	P-värde	Förklarings-värde
Andel barn 0–19 år under inkomststandard	1 428	0,00	30 %
Andel lågutbildade 20–40 år	9 186	0,01	20 %
Roten ur tätortsbefolkningen	1	0,00	43 %
Boende i flerfamiljshus byggda 1965 till 1975	69	0,88	0 %
Ohälsa	5	0,14	4 %
Förklaringsgrad (R2)		**15 %**	

Källa: Egna beräkningar.

6.7.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Delmodellen för individ- och familjeomsorg ändras genom att den delas upp i två nya komponenter, en för barn- och ungdomsvård och en för övrig individ- och familjeomsorg.

Utjämningen för *barn- och ungdomsvård* baseras på andelen barn och ungdomar i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard, andelen boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975 samt en variabel som mäter ohälsa.

Utjämningen för *övrig individ- och familjeomsorg* baseras på andelen barn och ungdomar i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard, andelen ensamboende kvinnor i åldern 18–44 år med barn i åldern 0–17 år, samt roten ur tätortsbefolkningen.

Ersättningen för *strukturellt löneläge* uppdateras med ett nytt index över strukturellt förväntade lönenivåer i kommunerna och en ny lönekostnadsandel.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Delmodellen ändras genom att ersättningen för *övergripande administration* överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader till denna delmodell. Kompensationen baseras på ett index över förväntat antal årsarbetskrafter inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt ersättningen för individ- och familjeomsorg.

Uppdelad delmodell skapar bäst förutsättningar

Åren 1996 till 2004 utjämnades kostnader för individ- och familjeomsorg i en gemensam modell. Någon diskussion om en eventuell uppdelning i olika delar fördes inte i betänkanden och förarbeten. En orsak kan vara att barn- och ungdomsvården när grunden för nuvarande kostnadsutjämning infördes 1996 endast utgjorde cirka 20 procent av det totala kostnaderna för individ- och familjeomsorg.[111]

Mellan åren 2005 och 2013 utjämnades i stället kostnaderna för individ- och familjeomsorg i två separata delar. En del för barn- och ungdomsvård och en del för övrig verksamhet (inklusive ekonomiskt bistånd). Anledningen till uppdelningen var, enligt 2001 års Utjämningskommitté, att verksamheterna var olika till sin karaktär, att barn- och ungdomsvården ökat sin andel av kostnaderna samt att det var olika typer av variabler som förklarade kostnadsskillnaderna.[112]

Vid de uppföljningar som gjordes av 2005 års uppföljning av utjämningsystemet[113] och av Ujämningskommittén.08[114] konstaterades att delmodellen för barn- och ungdomsvård förklarade allt mindre av kostnadsskillnaderna.

2005 års uppföljning av utjämningsystemet gjorde ett ambitiöst försök att hitta en modell för att förklara de strukturella kostnadsskillnaderna inom barn- och ungdomsvården. Hypotesen var att ett sviktande föräldraskap skapar behov av barn- och ungdomsvård. Utredningen lyckades dock inte finna en sådan lösning, men menade att det fanns anledning att fortsätta arbetet med denna inriktning. Komponenten föreslogs vara kvar oförändrad i avvaktan på ytterligare utredning.

[111] SOU 1993:53 *Kostnadsutjämning mellan kommuner.*
[112] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*
[113] SOU 2007:61 *Deluppföljning 2 av den kommunalekonomiska utjämningen.*
[114] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ujämningskommittén.08 konstaterade att högst förklaringsgrad nås om man inte delar upp individ- och familjeomsorgen utan ser det som en integrerad verksamhet.

Även Kostnadsutjämningsutredningen menade att en sammanhållen delmodell var att föredra. [115] De analyser som gjordes gav inte stöd för att en uppdelad delmodell skulle skapa en högre förklaringsgrad.

Denna kommittés analyser visar att det finns ett visst samband mellan kostnaderna för ekonomiskt bistånd och kostnaderna för barn- och ungdomsvård. Korrelationen uppgår till 0,47. Bland de tio kommuner med högst kostnad för barn- och ungdomsvård återfinns dock endast en av dessa kommuner bland de tio kommuner som har högst kostnad för ekonomiskt bistånd. Kommuner med höga kostnader för barn- och ungdomsvård är företrädesvis mindre än kommuner med höga kostnader för ekonomiskt bistånd.

Tabell 6.27 Korrelation mellan olika verksamhetskostnader 2022

	Vård för vuxna med missbruks-problem	Barn- och ungdoms-vård	Övriga insatser till vuxna	Ekono-miskt bistånd	Familje-rätt och familje-rådgivning	**Totalt**
Vård för vuxna med missbruksproblem	1,000					
Barn- och ungdomsvård	0,267	1,000				
Övriga insatser till vuxna	0,068	0,068	1,000			
Ekonomiskt bistånd	0,519	0,474	0,198	1,000		
Familjerätt och familjerådgivning	0,221	0,210	0,032	0,159	1,000	
Totalt	**0,600**	**0,839**	**0,305**	**0,825**	**0,221**	**1,000**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Även om en uppdelad delmodell inte skulle ge en högre förklaringsgrad kan det ändå finnas en poäng med en uppdelning. En tvådelad delmodell skapar bättre förutsättningar för framtida anpassningar av delmodellen vid samhälls- och verksamhetsförändringar.

[115] SOU 2018:74 *Lite mer lika – översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

De senaste åren har kostnaden för det ekonomiska biståndet utvecklats svagt. Under våren 2024 har det kommit flera tecken på en svagare arbetsmarknad på grund av den ekonomiska inbromsningen. En svagare arbetsmarknad brukar med viss fördröjning innebära ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. I en situation med ökade kostnader för ekonomiskt bistånd kan det vara en fördel att dessa kostnader behandlas i en separat delmodell.

Det grova våld som följer av gängkriminalitet eskalerade under 2023. Regeringen föreslog därför i budgetpropositionen för 2024 en treårig satsning på förbyggande insatser mot gängkriminalitet.[116] Enligt regeringen spelar kommunerna en viktig roll i arbetet med att förebygga och förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet. Exakt hur detta kommer påverka kommunernas ambitioner och kostnader för barn- och ungdomsvård är svårt att veta i nuläget. Oavsett utvecklingen kan det vara en fördel att denna del av kommunernas kostnader för individ- och familjeomsorgen behandlas separat.

Förslag till ny delmodell

Kommittén menar att en uppdelad delmodell ger en mer rättvis utjämning av kommunernas kostnader för individ- och familjeomsorg. Barn- och ungdomsvården utgör nästan 50 procent av kommunernas kostnader för individ- och familjeomsorg och bör därför hanteras separat för att ge kommuner med höga kostnader inom området en rimlig kompensation. Det finns en viss samvariation med kostnader för ekonomiskt bistånd, men bedömningen är att den är för svag för att motivera att ekonomiskt bistånd integreras med barn- och ungdomsvård.

Nuvarande variabler förklarar en högre andel av kostnaderna för individ- och familjeomsorgen om barn- och ungdomsvården exkluderas. Kostnaden för familjerätt har stora kopplingar till barn. Verksamheten är liten och bedöms därför kunna föras till barn- och ungdomsvården.

[116] Prop. 2023/24:1 *Budgetpropositionen för 2024.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Barn- och ungdomsvård

För barn- och ungdomsvården bör fokus vara på de bakomliggande variablerna i hemmiljön framför den enskilda ungdomens egenskaper. En klar majoritet av de barn och unga som placeras gör det på grund av brister i hemmiljön. Kommittén har prövat ett trettiotal olika variabler för att fånga de strukturella kostnadsskillnaderna.

De variabler som ger högst förklaringsgrad är

- andelen barn och ungdomar i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd,
- andelen boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975, samt
- antal dagar med sjukpenning eller sjukersättning i åldersgruppen 16–64 år (”ohälsa”).

Enskilda placeringar av barn och unga kan påverka kostnaderna mycket i små kommuner och leder till en stor slumpmässig variation.[117] En regression ger därför ett lågt förklaringsvärde på endast 27 procent. För att mildra den slumpmässiga variationen har utvalda variabler testats i en regression med enbart kommuner som har en folkmängd över 20 000 invånare. Förklaringsgraden blir då 49 procent och samtliga variabler är statistiskt signifikanta. Det högre utfallet påvisar att modellen är relevant och att den låga förklaringsgraden delvis kan tillföras slumpmässigheten i datamaterialet.

Tabell 6.28 Resultat från regression barn- och ungdomsvård 2019–2022

Variabel	Koefficient	P-värde	Förklarings-värde
Andel barn 0–19 år under inkomststandard	4 456	0,00	23 %
Boende i flerfamiljshus byggda 1965 till 1975	3 060	0,00	17 %
Ohälsa	49,62	0,00	33 %
Förklaringsgrad (R2)		**27 %**	

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

[117] En placering kan kosta 4 000 kronor per dygn vilket ger en årskostnad på knappt 1,5 miljoner kronor. I en kommun med 5 000 invånare utgör det 300 kronor per invånare på en total kostnad på knappt 3 000 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ekonomiskt bistånd och övrig ifo

En hög andel personer i kommunen med ekonomiskt bistånd ger normalt också höga kostnader. Genom att hitta de grupper som samvarierar med andelen personer med bistånd kan en god samvariation med kostnaderna uppnås.

Arbetslöshet är den främsta orsaken till behov av ekonomiskt bistånd. Storleken på och kostnaden för biståndet ökar dessutom i takt med antalet barn i hushållet. Det indikerar att det inte bara är inkomsterna utan även utgifterna för hushållen som skapar skillnader i kostnaderna för ekonomiskt bistånd.

Allt annat lika är biståndet högre hos hushåll med minst en person med utländsk bakgrund. Tidigare analyser har funnit att sambandet med härkomst tappat i relevans efter det att man justerat för utbildningsnivå och inkomst. Det handlar således mer om socioekonomiska förutsättningar i allmänhet än om etnicitet.

Av samtliga testade variabler ger följande variabler den högsta förklaringsgraden:

- andelen barn och ungdomar i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd,
- andel ensamboende kvinnor 18–44 år med barn i ålder 0–17 år, samt
- roten ur tätortsbefolkningen.

Högst förklaringsvärde ger variabeln *andel barn 0–19 år i hushåll med låg inkomststandard*. Sammantaget uppgår förklaringsgraden till 57 procent. Om analysen görs enbart för de kommuner som har en folkmängd över 20 000 invånare stiger förklaringsgraden till 78 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.29 Resultat från regression övrig ifo 2019–2022

Variabel	Koefficient	P-värde	Förklarings-värde
Andel barn 0–19 år under inkomststandard	10 696	0,00	56 %
Ensamboende kvinnor med barn	52 474	0,00	4 %
Tätortsbefolkning	2,383	0,00	19 %
Förklaringsgrad (R2)		**57 %**	

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Totalt

Med en uppdelad delmodell kommer standardkostnaden för individ- och familjeomsorg beräknas genom två separata delar som sedan summeras till ett utfall i delmodellen. Nedan redovisas utfallet för Lidingö och Malmö.

Tabell 6.30 Uppbyggnad föreslagen delmodell

Variabel	Värde		Vikt	Standardkostnad	
	A	A	B	A * B	A * B
	Malmö	Lidingö	Koefficient	Malmö	Lidingö
Barn- och ungdomsvård					
Andel barn 0–19 år i hushåll med låg inkomststandard	19,2 %	3,0 %	4 456	871	137
Boende i flerfamiljshus byggda 1965 till 1975	19,1 %	13,0 %	3 060	584	398
Ohälsa	18,4	12,8	49,62	913	635
Summa barn- och ungdomsvård				**2 368**	**1 170**
Övrig individ- och familjeomsorg					
Andel barn 0–19 år i hushåll med låg inkomststandard	19,2 %	3,0 %	10 696	2 049	322
Ensamboende kvinnor med barn	1,6 %	0,8 %	52 474	824	429
Tätortsbefolkning	587	218	2,383	1 403	519
Summa övrig ifo				**4 277**	**1 270**
Totalt				**6 645**	**2 439**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.7.4 Utfalls- och förändringsanalys

Med kommitténs förslag får 89 kommuner ett tillägg för höga strukturella kostnader inom individ- och familjeomsorg. Det är 48 fler än i nuvarande delmodell. På kommungruppsnivå är det storstäder och större städer som sammantaget bedöms ha ogynnsamma förutsättningar att bedriva individ- och familjeomsorg. Övriga grupper bedöms i förslaget ha gynnsamma förutsättningar.

Omslutningen i delmodellen minskar från 6,2 till 5,6 miljarder kronor. Förklaringen är att större kommuner får lägre standardkostnader med förslaget jämfört med nuvarande delmodell.

Storstäder och pendlingskommuner nära storstad är de kommungrupper som får en negativ förändring genom förslaget. De grupper som får störst positiv förändring med förslaget är landsbygdskommuner och pendlingskommuner nära mindre tätort.

Tabell 6.31 Utfall per kommungrupp för i delmodellen för individ- och familjeomsorg 2024

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	7 376	2 053	-482
Pendlingskommun nära storstad	3 917	-1 407	-94
Större stad	5 563	240	102
Pendlingskommun nära större stad	4 523	-800	281
Lågpendlingskommun nära större stad	5 162	-161	442
Mindre stad/tätort	4 847	-476	340
Pendlingskommun nära mindre tätort	5 290	-33	511
Landsbygdskommun	5 099	-224	541
Landsbygdskommun med besöksnäring	4 123	-1 200	388

Källa: Egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.32 Förändring i individ- och familjeomsorgen efter orsak 2024

Kronor per invånare

	Uppdatering	Ny modell	Löner	Totalt
Storstäder	–741	242	17	–482
Pendlingskommun nära storstad	187	–282	1	–94
Större stad	–41	149	–6	102
Pendlingskommun nära större stad	407	–119	–6	281
Lågpendlingskommun nära större stad	408	40	–7	442
Mindre stad/tätort	327	17	–4	340
Pendlingskommun nära mindre tätort	488	29	–6	511
Landsbygdskommun	533	15	–7	541
Landsbygdskommun med besöksnäring	543	–149	–6	388

Källa: Egna beräkningar.

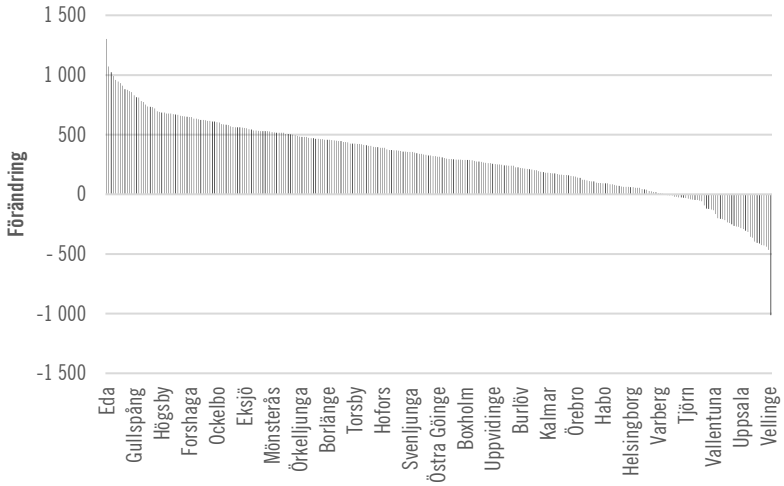
Den största positiva förändringen får Eda kommun som får en ökad standardkostnad med 1 301 kronor per invånare. Förslaget till delmodell gynnar gränskommuner som Årjäng och Eda genom att andelen hushåll med låg inkomst nu beräknas efter gränspendlarnas faktiska inkomster. Den tidigare korrigeringen av gränspendlingen förefaller ha gett för låga värden för variabeln.

Stockholm får den största negativa förändringen med ett minskat tillägg på 1 013 kronor per invånare. Förklaringen ligger i att tätortsbefolkningen får en lägre vikt i den nya delmodellen. Kommunen erhåller dock fortfarande en standardkostnad som överstiger kommunens redovisade kostnad.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.27 Förändring per kommun för individ- och familjeomsorg

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar.

6.8 Äldreomsorg

Delmodellen för äldreomsorg är den delmodell i kostnadsutjämningen för kommuner som har störst omfördelning. Under 2024 omfördelar delmodellen 12,6 miljarder kronor mellan kommunerna. Detta kan sättas i relation till kommunernas totala nettokostnader för verksamheten på drygt 123 miljarder kronor under 2022. Kostnaderna för äldreomsorg utgör cirka 20 procent av kommunernas totala kostnader (exklusive affärsverksamhet).

I det här avsnittet beskriver och utvärderar kommittén den befintliga delmodellen för äldreomsorg. Utifrån utvärderingen lämnar vi sedan förslag på en ny delmodell för verksamheten.

6.8.1 Nuvarande utformning

Delmodellen för äldreomsorg infördes 1996 och har varit relativt stabil sedan dess. Det är främst utformningen av utjämningen för de äldres hälsoskillnader som har förändrats.

Kostnadsskillnaderna inom äldreomsorgen beror främst på andelen äldre i kommunerna. Åldersersättningen är därför den kompo-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nent som omfördelar klart mest i utjämningen för äldreomsorg. Men delmodellen innehåller också utjämning för förväntade löneskillnader, hemtjänst i glesbygd, ohälsa, institutionsboende i glesbygd samt språk (se tabell 6.33).

Tabell 6.33 Omfördelning 2024

Miljarder kronor

	Omfördelning
Åldersersättning	12,2
Strukturellt löneläge	0,8
Hemtjänst i glesbygd	0,7
Ohälsa	0,7
Gleshet institutionsboende	0,1
Språk	0,1
Totalt	**12,6**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Den främsta orsaken till att kommuner får tillägg i delmodellen är en hög andel äldre invånare. Av merkostnadskomponenterna är det ersättningen för strukturellt löneläge som omfördelar mest resurser, tätt följt av ersättningarna för ohälsa och hemtjänst i glesbygd.

Stora skillnader i andelen äldre och kostnader motiverar utjämning

Andelen äldre skiljer sig kraftigt mellan kommunerna. I Borgholm är andelen invånare över 65 år 38 procent samtidigt som samma andel i Sundbyberg endast är 13 procent. Dorotea har högst andel invånare över 80 år, 5 procent. Sundbyberg har även lägst andel invånare över 80 år. Där är andelen bara 1 procent. De stora skillnaderna i andelen äldre mellan kommuner förklarar också den stora omfördelningen i delmodellen för äldreomsorg.

De närmaste decennierna kommer framför allt andelen invånare över 80 år att öka. Enligt prognoserna kommer också spridningen mellan kommunerna öka de kommande 10 åren. Detta gör det än mer angeläget att delmodellen för äldreomsorg fungerar ändamålsenligt och har stark legitimitet i kommunsektorn.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Delmodellen för utjämning av äldreomsorgens behov och kostnader har ett starkare samband med kommunernas kostnader än flertalet av de andra delmodellerna. Det beror på de stora skillnaderna i andelen äldre. Avvikelsen mellan kommunens kostnad och standardkostnaden i delmodellen är, trots det, stor för flera kommuner. Den procentuella avvikelsen mellan de faktiska kostnaderna och standardkostnaden i delmodellen kallar vi nettokostnadsavvikelsen (se avsnitt 2.2.2). Under innevarande år varierar den från –27 procent i Upplands Väsby till +33 procent i Åsele. I Upplands Väsby ligger man alltså 27 procent under sina förväntade kostnader enligt delmodellen, och i Åsele ligger man 33 procent över sina förväntade kostnader.

En väsentligt högre kostnad än standardkostnaden kan antingen finansieras med låga kostnader i andra verksamheter eller med en högre skattesats. Avvikelsen kan bero på högre ambitioner, ineffektivitet eller att den befintliga delmodellen inte fullt ut lyckas utjämna för strukturella skillnader mellan kommuner.

Åldersfördelningen är avgörande för utfallet

När det gäller åldersersättningen i delmodellen beräknas denna utifrån så kallade normkostnader. Detta skiljer sig från hur åldersersättningen beräknas i till exempel de delmodeller som berör skolan. Normkostnaderna speglar kostnadsskillnaderna mellan sex grupper av äldre utifrån ålder och boendestatus (se tabell 6.34).

Tabell 6.34 Dagens normkostnader

Kronor

	65–79 år	80–89 år	90+ år
Sammanboende	6 948	47 954	129 050
Ensamboende	32 678	127 094	258 543

Källa: SCB.

Som exempel får kommunerna 127 094 kronor i åldersersättning för varje ensamboende äldre i åldern 80–89 år, men bara 47 954 kronor per sammanboende äldre i samma åldersgrupp. Normkostnaden ökar med stigande ålder och är, som framgår av tabellen, väsentligt högre för ensamboende än för samboende äldre.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Fem komponenter utjämnar för skillnader i kostnad per äldre

Normkostnaderna, som ligger till grund för åldersersättningen, är samma för alla kommuner. För att ta hänsyn till att en äldre kostar olika mycket i olika kommuner utifrån olika strukturella faktorer finns också fem merkostnadskomponenter i delmodellen.

Ohälsa

Merkostnadskomponenten för ohälsa ska utjämna för skillnader i behov av äldreomsorg, givet ålder och boendestatus. En orsak till skillnader i hälsa är yrkesbakgrunden. Äldre som till exempel haft ett mer fysiskt ansträngande arbete drabbas som grupp tidigare av ohälsa än andra äldre. Det innebär att kommuner där fler äldre haft ett fysiskt krävande yrke, allt annat lika, har behov av mer resurser för äldreomsorg. Tidigare fångades detta med uppgifter om de äldres yrkesbakgrund, vilket sedan en tid tillbaka inte längre är möjligt.

Sedan 2014 har merkostnaderna för ohälsa därför skattats utifrån skillnaden mellan antalet döda och förväntat antal döda i kommunerna. Det förväntade antalet döda beräknas utifrån rikets genomsnittliga dödlighet för olika åldersgrupper. Antagandet är att kommuner som, jämfört med riket, har fler avlidna än förväntat har en ohälsoproblematik som genererar merkostnader för äldreomsorg. För dessa kommuner beräknas således ett tillägg. Tillägget baseras på åldersersättningen per person i åldersgruppen 65 år och äldre. För övriga kommuner beräknas på motsvarande sätt i stället ett avdrag, men med skillnaden att avdraget reduceras med 50 procent. Reduceringen görs för att minska genomslaget för kommunerna med avdrag. Komponenten omfördelar 668 miljoner kronor. Störst tillägg går till Pajala med 1 341 kronor per invånare, och störst avdrag har Danderyd med 411 kronor per invånare.

Hemtjänst i glesbygd

Merkostnadskomponenten för hemtjänst i glesbygd bygger på ett index som tagits fram i gleshetsmodellen *Struktur*. Indexet är beräknat utifrån de äldres bosättningsmönster. Förenklat bygger komponenten på fiktivt utplacerade hemtjänstenheter där gränsen för liten

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

enhet går vid 100 personer. Avstånd utöver 5 km från dessa enheter till respektive individ över 65 år multiplicerades med den genomsnittliga nyttjandegraden för hemtjänst i två olika åldersgrupper, en kilometerkostnad samt ett antagande om 365 besök per år. Komponenten utjämnar dels för hemtjänstpersonalens längre resor, dels för att hemtjänstenheterna är små. Komponenten omfördelar 662 miljoner kronor. Störst ersättning i kronor per invånare får Pajala med 1 764 kronor per invånare. Salem har störst avdrag med 162 kronor per invånare.

Institutionsboende i glesbygd

Komponenten kompenserar för att kommuner med gles bebyggelsestruktur har en högre andel av brukarna på särskilda boenden än genomsnittskommunen. Den beräknade merkostnaden för detta bedömdes av Utjämningskommittén.08 till mellan tre och fem procent.[118] Komponenten utgår från en glesbygdsfaktor definierat som tätortsgraden i kvadrat multiplicerat med roten ur antalet invånare per kvadratkilometer. Tillägg utgår till samtliga kommuner med en glesbygdsfaktor som är lägre än 0,8. Tillägget beräknas som 8 procent av åldersersättningen reducerat med glesbygdsfaktorn multiplicerat med 10. Omfördelningen i komponenten är 134 miljoner kronor. Högst tillägg har Sorsele med 1 407 kronor per invånare. Samtliga kommuner med en gleshetsfaktor över 0,8 har ett avdrag på 13 kronor per invånare.

Språk

Komponenten ska fånga den anpassning av verksamheten som delvis behövs för att kunna utföra omsorgen på vårdtagarens modersmål. Ersättning utgår med 5 procent av den totala äldreomsorgskostnaden och fördelas utefter andelen äldre med utomnordisk bakgrund. Komponenten omfördelar totalt 140 miljoner kronor. Högst ersättning får Botkyrka med 95 kronor per invånare. Störst avdrag har Gällivare med 54 kronor per invånare.

[118] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Strukturellt löneläge

På samma sätt som i delmodellerna för förskola, grundskola, gymnasieskola och individ- och familjeomsorg kompenseras det för strukturellt löneläge i delmodellen för äldreomsorg. Löneindex är samma i alla dessa verksamhetsmodeller. Ersättningen för strukturellt löneläge beräknas genom att ett lönekostnadsindex multipliceras med den så kallade justerade lönekostnaden för varje kommun. I delmodellen beräknas den justerade lönekostnaden som summan av åldersersättningen samt ersättningarna för ohälsa, hemtjänst i glesbygd, institutionsboende i glesbygd och språk, multiplicerat med äldreomsorgens lönekostnadsandel som fastställts till 73,9 procent.

6.8.2 Utvärdering av befintlig delmodell

Kommittén har utvärderat den befintliga delmodellen för äldreomsorg genom ett stort antal statistiska analyser. Även här har det huvudsakliga arbetsverktyget varit regressionsanalys.[119] Fokus i kostnadsanalyserna har legat på

- dels nettokostnaden, mätt i kronor per invånare, som speglar hur stora resurser verksamheten tar i anspråk i form av skatt och generella statsbidrag,[120]
- dels nettokostnadsavvikelsen, mätt i procent, som visar hur nettokostnaden avviker från den i kostnadsutjämningen beräknade standardkostnaden för verksamheten.[121]

För att minska risken för att resultaten ska störas av skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner har regressionsanalyserna vanligen gjorts med kontroll för vilket riksområde kommunen till-

[119] Regressionerna har i regel baserats på paneldata för åren 2018–2021 och skattats med konstant, årsvisa dummyvariabler för att fånga upp eventuella tidstrender, samt med klustrade standardfel på kommunnivån.
[120] Nettokostnaden är justerad för att regionen är ansvarig för hemsjukvården i Stockholms län.
[121] Till skillnad från det mått på nettokostnadsavvikelse som finns i Kolada, som lyfter in parametrar från andra delmodeller i kostnadsutjämningen, har kommittén utgått från ett striktare mått som endast speglar avvikelsen från standardkostnaden så som den är beräknad i den specifika delmodellen. Syftet har varit underlätta jämförelser mellan nuvarande delmodell och den delmodell som kommittén föreslår längre fram.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

hör.[122] För en närmare beskrivning av denna ansats hänvisas till avsnitt 2.2.2, där vi beskriver kommitténs utvärderingsmetodik.

Mycket hög samvariation mellan nettokostnaden och standardkostnaden

Kommitténs analyser visar att finns ett tydligt samband mellan nettokostnad och standardkostnad i den befintliga delmodellen för äldreomsorg. I en regression med nettokostnaden och den summerade standardkostnaden är förklaringsgraden 86 procent. Om vi bryter ner standardkostnaden i dess ingående komponenter (se avsnitt 6.8.1) ökar förklaringsgraden ytterligare, till 90 procent. Med tanke på att det finns skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner, som inte ska utjämnas, är detta att betrakta som en mycket hög förklaringsgrad.

Samtidigt visar analysen att flera av de komponenter som syftar till att kompensera kommuner för merkostnader för äldreomsorgen inte har en statistiskt säkerställd påverkan på nettokostnaden per invånare, eller till och med har en negativ samvariation där en positiv förväntas. Det handlar om

- hemtjänst i glesbygd (insignifikant),
- strukturellt löneläge (insignifikant), samt
- språk (signifikant men negativt).[123]

En möjlig förklaring till detta resultat är att det helt enkelt inte finns några merkostnader kopplat till de strukturella förhållanden som ligger till grund för komponenterna. En annan förklaring kan vara att det finns brister i hur ersättningarna är konstruerade som gör att merkostnaderna inte fångas. Slutligen kan det finnas andra faktorer, som samvarierar både med ersättningarna och kostnaderna för äldreomsorg, som snedvrider resultaten.

Det kan också noteras att analysen pekar på att både institutionsboende i glesbygd och komponenten för ohälsa är underkompenserade. Om bägge gleshetsersättningarna samlas i en gemensam vari-

[122] Riksområden (NUTS2) är geografisk indelning av Sverige i åtta områden som har sitt ursprung i EU:s hierarkiska regionindelning som introducerades av Eurostat.
[123] Med kontroll även för riksområden försvinner den negativa samvariationen när det gäller komponenten för språk, men variabeln blir då inte signifikant.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

abel resulterar detta i fortsatta tecken på underkompensation av gleshet.

Om de bakomliggande variablerna i delmodellen används i den statistiska analysen kan vi hitta stöd för att boendestatus är ett mått som fångar kostnadsskillnader mellan olika kommuner på ett adekvat sätt, givet samma åldersfördelning. Det tycks alltså fortsatt finnas ett samband mellan lägre kostnader och en högre andel av de äldre som bor tillsammans.

Andelen äldre 65–79 år tycks dock inte ha något tydligt samband med kostnaderna enligt den statistiska analysen. Ålder har annars ett positiv samband med kostnaderna, där effekten är tilltagande med stigande ålder.

Kommunernas nettokostnadsavvikelse för äldreomsorg kan delvis förklaras av strukturella faktorer

Som vi har beskrivit i avsnitt 2.2.2 ska nettokostnadsavvikelsen helst uppvisa ett så lågt samband som möjligt med strukturella faktorer i kommunerna. Tanken är att det bara ska vara variation i kommunernas ambition och effektivitet som bestämmer vilken avvikelse de har från standardkostnaden.

När det gäller delmodellen för äldreomsorg är förklaringsgraden i en regression av nettokostnadsavvikelsen mot de bakgrundsvariabler som ligger till grund för standardkostnaden 29 procent. Även denna analys ger stöd för att institutionsboende i glesbygd och ohälsa är underkompenserade. Analysen tyder också på att kommuner som har en hög andel yngre äldre samvarierar negativt med nettokostnadsavvikelsen, det vill säga att dessa kommuner i snitt har lägre kostnader än standardkostnaden.

För att säkerställa tillförlitligheten i dessa resultat har kommittén breddat regressionen för även ta in andra strukturella aspekter som antalet äldre. Det första som kan noteras är att förklaringsgraden stiger till cirka 33 procent.

Analysen visar att få äldre samvarierar med en positiv nettokostnadsavvikelse. Det antyder att det finnas nackdelar med smådrift i äldreomsorgen. Noteras bör dock att komponenten för administration kompenseras separat och ingår inte i standardkostnaden här. Inkluderingen av en bredare uppsättning kontrollvariabler innebär fortsatt att löneindex och andel personer födda utanför Norden upp-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

visar negativ samvariation med nettokostnadsavvikelsen. Relationen mellan ensamboende och sammanboende speglar enligt analysen kostnadsskillnaderna mellan grupperna väl. Även resultatet att kommuner med en hög andel yngre äldre tycks ha mer negativa nettokostnadsavvikelser står sig vid denna utökade regression. Det talar för att en översyn av normkostnaderna behöver göras.

6.8.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: *Åldersersättningen* ändras så att den baseras på uppdaterade normkostnader, där hänsyn tas till åldersstrukturen i två ytterligare åldersgrupper. Följande åldersgrupper föreslås 65–74, 75–79, 80–84, 85–89 och 90+ år.

Ohälsovariabeln ändras så att den procentuella avvikelsen från rikets genomsnittliga dödlighet spegla ohälsan hos de äldre. Den procentuella avvikelsen multipliceras med kostnaden för högre ohälsa och åldersersättningen.

Det nuvarande indexet som ligger till grund för *gleshetsersättningen* tas bort. I stället införs ett nytt gleshetsindex som avser det genomsnittliga avstånd som krävs för att samla 3 000 invånare.

Ersättningen för *strukturellt löneläge* uppdateras med ett nytt index över strukturellt förväntade lönenivåer i kommunerna och en ny lönekostnadsandel. Den justerade lönekostnaden ska beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för ohälsa, gleshet och administration.

Delmodellen ändras genom att ersättningen för *övergripande administration* överförs från delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader till denna delmodell. Kompensationen ska baseras på ett index över förväntat antal årsarbetare inom administration per invånare, multiplicerat med verksamhetens lönekostnadsandel samt åldersersättningen.

Kompensationen för *språk* tas bort.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Normkostnaderna är föråldrade och behöver uppdateras

Utvärderingen av delmodellen tyder på att kommuner med en hög andel yngre äldre systematiskt har lägre nettokostnadsavvikelser. I sin tur indikerar det att normkostnaden för denna åldersgrupp är för hög. Analysen pekar dock mot att relationen mellan sammanboende och ensamboende speglar kostnadsskillnader på ett bra sätt, vilket tyder på att den inte bör förändras.

Ett annat skäl till att normkostnaderna bör uppdateras är att nyttjandet av olika insatser för äldreomsorg har minskat sedan 2015, bortsett från trygghetslarm och boendestöd.

Tabell 6.35 Andel av befolkningen 65 år eller äldre med olika äldreomsorgsinsatser 2015 och 2021

Insats	Andel 2015	Andel 2021	Förändring i andelar
Trygghetslarm	9,5%	10,1%	6%
Hemtjänst i ordinärt boende	7,8%	7,0%	–10%
Särskilt boende	4,2%	3,7%	–12%
Matdistribution	2,7%	2,3%	–16%
Ledsagning	1,4%	1,2%	–15%
Korttidsplats	0,5%	0,4%	–29%
Dagverksamhet	0,6%	0,4%	–25%
Avlösning	0,4%	0,3%	–13%
Boendestöd	0,1%	0,2%	8%
Kontaktperson/-familj	0,1%	0,1%	–13%
Annat bistånd	0,2%	0,1%	–54%
Någon insats	16,2%	15,5%	–5%

Anm.: Hemtjänst i ordinärt boende avser antal med hemtjänstbeslut som inte uteslutande består av följande insatser: trygghetslarm, matdistribution, avlösning, ledsagning.
Källa: Socialstyrelsen 2022.

När det gäller normkostnaderna är det framför allt relationen mellan de olika åldersgrupperna som är viktig. Normkostnaderna bygger på en utredning som gjordes av Utjämningskommittén.08.[124] En uppdatering av normkostnaderna gjordes sedan på förslag av Kostnadsutjämningsutredningen, när gifta/ogifta ersattes med sammanboende/ensamboende.[125]

[124] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen*.
[125] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det datamaterial som i dag finns tillgängligt gör det möjligt att studera andelen äldre i särskilt boende i åldersgrupperna 65–74, 75–79, 80–84, 85–89, 90–94 samt 95+. Även antalet hemtjänsttimmar i olika intervall för samma åldersgrupper finns tillgängligt. Om vi studerar andelen äldre inom särskilt boende utifrån en mer finfördelad åldersindelning framgår det tydligt hur andelen stiger vid ökad ålder. Det gäller även för hemtjänsten, bortsett från för de allra äldsta. Detta indikerar att en finare indelning av normkostnaderna kan vara lämplig.

Tabell 6.36 Andelen av de äldre inom äldreomsorgen 2021

Ålder	Särskilt boende	Hemtjänst
65–74 år	0,6 %	1,9 %
75–79 år	1,8 %	4,8 %
80–84 år	4,6 %	10,7 %
85–89 år	9,9 %	21,0 %
90–94 år	18,8 %	31,5 %
95+ år	31,2 %	29,5 %

Källa: Socialstyrelsen och egna beräkningar.

En uppdatering av normkostnaden för de befintliga ålderskategorierna 65–79, 80–89 och 90+ kan beräknas genom att använda nuvarande andel brukare för åldersgrupperna inom särskilt boende tillsammans med genomsnittskostnaden per brukare. Detta läggs sedan samman med antalet timmar hemtjänst per åldersgrupp och kostnaden per timme (se tabell 6.37).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.37 Beräkning av normkostnader

	65–79	80–89	90+
Antal brukare	19 533	33 616	26 200
Antal invånare	1 563 735	463 963	105 303
Kostnad särskilt boende	837 912	837 912	837 912
(1) Kostnad per invånare särskilt boende	10 467	60 710	208 477
Antal timmar per år	2 010 876	2 953 400	1 741 445
Genomsnittliga timmar/år	15,43	76,39	198,45
Kostnad per timme	536	536	536
(2) Kostnad per invånare	8 271	40 943	106 369
(3) Total kostnad (1) + (2)	18 738	101 654	314 846
(4) Andel sammanboende	0,64	0,46	0,18
Befintlig normkostnad sammanboende	6 948	47 954	129 050
Befintlig normkostnad ensamboende	32 678	127 094	258 543
(5) Relation ensam/samman	4,70	2,65	2,00
Ny normkostnad sammanboende	8 069	53 845	175 883
Ny normkostnad ensamboende	37 953	142 708	352 369
Relation ensam/samman	4,70	2,65	2,00

Källa: Socialstyrelsen, SCB och egna beräkningar.

Kostnad för särskilt boende beräknas genom att dividera rikets totala nettokostnad för särskilda boende med antalet brukare. Kostnaden per timme för hemtjänst beräknas genom att nettokostnaden för hemtjänst divideras med antalet timmar.

Relationen mellan ensamboende och sammanboende har visat sig vara adekvat och därför hålls denna konstant. Beräkningen av de nya normkostnaderna utgår då från kostnaden per äldre och relationen mellan ensamboende och sammanboende.[126] Analysen över nyttjandegrader för olika åldersgrupper visar att en finare åldersindelning kan ge större träffsäkerhet i utjämningen. När samma typ av beräkning som ovan görs för den finare åldersindelningen uppnås följande normkostnader.

[126] Normkostnaden för sammanboende 65–79 beräknas som 18 738 / ((1-0,64)*4,7+0,64).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.38 Uppdaterade normkostnader i jämförelse med nuvarande

Kronor per äldre

	65–74 år	75–79 år	80–84 år	85–89 år	90+ år
			Nuvarande		
Sammanboende	6 948	6 948	47 954	47 954	129 050
Ensamboende	32 678	32 678	127 094	127 094	258 543
			Uppdaterad		
Sammanboende	5 530	13 339	40 473	74 182	175 883
Ensamboende	26 008	62 738	107 266	196 608	352 369
Skillnad	**–20%**	**92%**	**–16%**	**55%**	**36%**

Källa: SCB, Socialstyrelsen och egna beräkningar.

En uppdatering av normkostnaderna innebär att prislapparna förändras på grund av en allmänt högre kostnadsnivå. Därför får relationen mellan de olika prislapparna jämföras.

En finare åldersfördelning innebär att inom de tidigare åldersgrupperna 65–79 och 80–89 år så får de yngre inom grupperna en lägre normkostnad och de äldre en väsentligt högre normkostnad.

Risken med en finare åldersindelning är att förändringarna mellan enskilda år kan bli stora. Efter tester kan vi dock konstatera att förändringen från år till år för kommuner inte ökar nämnvärt med den mer finfördelade åldersindelningen. Kontentan av utvärderingen är att den mer finfördelade åldersersättningen bättre speglar kostnadsskillnaderna mellan kommunerna.

Merkostnaden för ohälsa är underkompenserad

Komponenten för ohälsa är tänkt att utjämna för skillnader i behov av omsorg utifrån skillnader i individers hälsa. Det är alltså en tydligt socioekonomisk variabel. Skillnaden i nyttjandegraden av äldreomsorg mellan olika kommuner är stor, vilket givetvis också kan bero på både ambition och struktur. Men medellivslängden varierar mellan kommunerna från 81,2 till 86,9 år för kvinnor och från 76,6 till 84,1 år för män. Det finns en samvariation mellan ökad medellivslängd och lägre nyttjandegrad av äldreomsorg för de yngre åldersgrupperna, även om den är något svag, men inte för de äldre.

Den nuvarande komponenten är konstruerad så att det förväntade antalet avlidna de senaste fem åren, utifrån riksgenomsnittliga dödstal

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

i olika åldrar, jämförs med det faktiskt antalet döda i kommunen under dessa år. Tillägg eller avdrag beräknas utifrån skillnaden mellan antalet invånare som avlidit och det förväntade antalet. Detta antal multipliceras sedan med den genomsnittliga åldersersättningen för en äldre i kommunen. För kommuner med en låg dödlighet halveras avdraget i beräkningen.

Sammanfattningsvis får kommunen antingen ett avdrag för en lägre dödlighet än förväntat givet den riksgenomsnittliga dödligheten, eller ett tillägg för fler avlidna än det förväntade antalet. Tanken är att detta ska fånga ohälsan och därmed behovet av omsorg. Om en kommun har lägre dödlighet än genomsnittet antas hälsan hos befolkningen vara bättre än genomsnittet. Om antalet avlidna däremot är fler än det förväntade antalet antas hälsan vara sämre och behovet av omsorg blir större givet ålder och boendestatus.

Den statistiska utvärderingen av nettokostnaderna för äldreomsorgen visade att variabeln för ohälsa tydligt samvarierar med högre kostnader, men också att ohälsan är underkompenserad i dagens delmodell. Överdödligheten var också signifikant när analyser gjordes av nettokostnadsavvikelsen.

I dag beräknas tillägget för överdödlighet direkt utifrån hur många fler som avlidit än förväntat. Kommittén föreslår en alternativ metod som tydligare låter överdödlighet eller låg dödlighet spegla hälsan hos kommunens äldre. Kompensationen skulle fortsatt utgå från antalet avlidna i förhållande till det förväntade antalet, men i stället för att direkt ersätta kommunen utifrån antalet avlidna används den procentuella avvikelsen i dödlighet för att spegla hälsan hos de äldre i kommunen.

Kommuner som har fler antal avlidna än förväntat har en högre nyttjandegrad av äldreomsorg än kommuner som har färre antal avlidna än förväntat. Skillnaden motsvarar en högre kostnad per äldre med 0,36 procent för varje procentenhets högre överdödlighet, vilket används i beräkningen av tillägget.

Dagens komponent halverar avdraget vid låg dödlighet för att denna inte ska få för stort genomslag. För att göra samma analys här som för övriga merkostnadsmodeller testas sambanden mellan avvikelse från riket genomsnittliga dödlighet och nettokostnader inom grupperna med tillägg respektive avdrag separat. Dödligheten är signifikant i båda grupperna. Koefficientens värde är dock mindre i gruppen med låg dödlighet. Detta kan ses som ett argument för att

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

avdraget bör halveras. Den initiala utvärderingen av komponenten pekade på att ohälsa var en underkompenserad faktor, men med kommitténs förslag är detta inte längre fallet.

Ett problem med denna variabel är att den kan slå mycket från år till år för enskilda kommuner eftersom det kan vara stora variationer i antalet avlidna. Om dessutom variabelns genomslag ökar kommer även förändringarna mellan åren att öka. Analyser av de årliga förändringarna mellan 2017 och 2021 visar på förändringar över 400 kronor per invånare för merkostnadskomponenten ohälsa.

Ohälsan förefaller ändå vara en strukturell faktor som är bestående över tid. Vid en analys av utfallet av ohälsokomponenten sedan 2015 är det tydligt att kommuner som har ett tillägg har det återkommande. Detsamma gäller kommuner som har ett avdrag. Trots det kan de årliga förändringarna i variabeln vara betydande – en positiv ersättning blir alltså större och mindre mellan åren beroende på hur många som avlidit.

Tanken med variabeln är att den ska fånga strukturella skillnader i hälsa bland äldre som leder till ett större omsorgsbehov än genomsnittet i riket, givet ålder och boendestatus. Stora förändringar mellan åren speglar troligen inte en förändrad struktur, utan slumpmässiga skillnader i hur många som avlidit det specifika året. För att göra komponenten mer stabil kan förändringen begränsas. Som exempel skulle den maximala förändringen kunna begränsas till maximalt 200 kronor per invånare från ett år till ett annat. Det innebär att år med mer eller mindre dödlighet än genomsnittet för kommunen inte får så stort genomslag. Detta förändrar inte förändringen vid införande men ger en långsammare anpassning till en ny struktur. Kommittén anser att regeringen kan överväga en sådan spärr men har inte i nuläget föreslagit detta.

Ånge får det största tillägget för ohälsa med kommitténs förslag. En hög ohälsa samvarierar med en högre andel av de äldre som är i behov av äldreomsorg givet ålder och boendestatus. Fler äldre är alltså i behov av omvårdnad tidigare på grund av sämre hälsa. I tabell 6.39 illustreras Ånges faktiska andel äldre inom hemtjänst och särskilt boende i förhållande till riket och vad det innebär för beräknade merkostnader.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.39 Merkostnader för ohälsa, exemplet Ånge

	Riket	Ånge	Skillnad	Antal äldre	Kostnad per äldre	Total kostnad
Boende 65–79	1,1	1,3	0,2 %	1 509	837 912	2 529 485
Boende 80+	11,7	12,9	1,2 %	585	837 912	5 878 804
Hemtjänst 65–79	2,8	4,0	1,2 %	1 509	253 512	4 591 799
Hemtjänst 80+	19,9	26,0	6,1 %	585	273 536	9 755 587
Total						22 755 675
Tillägg ohälsa						12 898 501

Källa: Socialstyrelsen, SCB och egna beräkningar.

Ånges andel äldre som har äldreomsorg motsvarar en merkostnad på 23 miljoner kronor i jämförelse med om kommunen haft samma andel som riket. Genom tillägget för ohälsa får kommunen 13 miljoner kronor. Skillnaden på 10 miljoner kronor antas då bero på andra strukturella förutsättningar eller högre ambitioner.

Ett samlat grepp om gleshet

I dag används två olika gleshetsmått för att fånga merkostnader inom äldreomsorgen orsakad av gles bebyggelsestruktur. Det första avser *institutionsboende i kommuner med gles bebyggelse* och bygger på variablerna tätortsgrad och invånare per kvadratkilometer. Det andra är det *gleshetsindex för hemtjänst* som tagits fram i modellen Struktur (se avsnitt 6.2.2).

Ett grundläggande skäl till att ersättningen för gles bebyggelse behöver göras om är att Strukturmodellen inte längre är möjlig att uppdatera. Dessutom har flera antaganden som ligger till grund för dagens komponent närmare ett decennium på nacken.

I den statistiska utvärderingen av nettokostnaderna per invånare och nettokostnadsavvikelsen visade sig institutionsboende i glesbygd vara en underkompenserad faktor. Komponenten för hemtjänst i glesbygd var däremot inte signifikant. Samvariationen mellan gleshetsmåtten gör tolkningen svårare, men även med en kombinerad variabel finns det tydliga tecken på underkompensation. Det finns således, enligt kommitténs uppfattning, ett behov av att se över båda gleshetskomponenterna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommittén har därför prövat en lång rad variabler som speglar avståndsförhållanden, bebyggelsestruktur och bosättningsmönster i kommunerna. Den variabel som i en samlad bedömning mest trovärdigt har kunnat spegla kostnader relaterade till gleshet är det genomsnittliga avståndet som krävs för att samla 3 000 invånare. Till skillnad från flera andra gleshetsmått bygger denna variabel på befolkningens faktiska bosättningsmönster. För en mer ingående beskrivning av gleshetsmåttet hänvisas till avsnitt 6.2.2.

Dagens *glesbygdsfaktor för institutionsboende* är asymmetrisk, vilket innebär att alla kommuner med ett värde över 0,8 får samma avdrag. Om vi exkluderar samtliga kommuner med ett avdrag för institutionsboende är variabeln inte längre signifikant i gruppen av kommuner med ett tillägg i komponenten. Om faktorn tillåts variera med det faktiska värdet även för kommunerna med ett värde över 0,8 är den inte heller längre signifikant. Detta innebär att variabeln snarare speglar en skillnad mellan de olika grupperna, det vill säga mellan glesa och icke glesa, än en spridning inom grupperna.

Det finns skillnader i nyttjandegrad mellan grupperna med glesbygdsfaktor över eller under brytpunkten på 0,8. Komponenten är tänkt att utjämna för att kommuner med gles bebyggelsestruktur har en högre andel av brukarna på särskilt boende än genomsnittskommunen. Det stämmer också med analysen för kommuner över och under brytpunkten.

Det är 35 kommuner som i dag får ett tillägg för institutionsboende i glesbygd. Inom gruppen finns ingen tydlig variation i nyttjandegrad av äldreomsorg, trots stora skillnader i gleshet. Det indikerar att även ersättningen bör vara likartad. Att skapa en variabel som slår om från noll till ett vid en given brytpunkt är dock svårt, i och med att brytpunkten måste definieras. Den nya gleshetsvariabeln följer dock nuvarande gleshetsfaktor relativt väl. Exkluderas nuvarande gleshetsfaktor från den statistiska analysen ökar koefficienten för det nya gleshetsmåttet. Detta tyder på att det nya gleshetsmåttet har potential att ersätta båda gleshetskomponenterna i äldreomsorgsmodellen.

Kommitténs förslag på ny gleshetsersättning bygger på det skattade sambandet mellan nettokostnaden per invånare och gleshetsvariabeln.[127] För att inte sambandet ska plocka upp variation som egent-

[127] Observera att nettokostnaden är justerad för att regionen är ansvarig för hemsjukvården i Stockholms län.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ligen hänför sig till andra strukturella förhållanden som är föremål för utjämning har skattningen skett med kontroll för detta. I skattningen har även en kontroll för riksområde tillämpats. Detta är, som vi har beskrivit tidigare, ett sätt att försöka parera risken att variablerna ska fånga in kostnadsskillnader som egentligen springer ur skillnader i ambition och effektivitet mellan kommuner.

Utifrån sambandet i den statistiska analysen beräknas vilka kommuner som har förväntade merkostnader kopplade till gleshet. Detta görs om till ett index som i sin tur ligger till grund för själva ersättningen i delmodellen. Sambandet mellan variabeln och nettokostnaderna finns både i gruppen som får ett tillägg och de som har ett avdrag. Därför föreslås att indexet förblir symmetriskt, vilket innebär att avdraget ökar med ökad befolkningstäthet. I likhet med i dag beräknas ersättningen genom att indexet multipliceras med åldersersättningen. På så sätt uppnås en följsamhet mot kostnadsutvecklingen över tid.

Med detta sätt att kompensera glesa förhållanden skulle den totala omfördelningen i merkostnadskomponenten öka från dagens 750 miljoner kronor till 1,2 miljarder kronor. Kommuner som i den befintliga delmodellen får en hög ersättning för institutionsboende i glesbygd får dock ett lägre tillägg med förslaget. Bakgrunden till att fem procent av kostnaderna omfördelas har inte kunnat verifieras. I utvärderingen av komponenten fanns ingen samvariation med ökad gleshet och kostnader inom gruppen glesa kommuner. Detta kan indikera att vissa kommuner kan ha blivit överkompenserade. Generellt får kommuner som i dag har en hög ersättning i denna komponent en något lägre ersättning samtidigt som kommuner med en lägre ersättning i denna komponent får en något högre ersättning för gleshet i förslaget.

Kompensationen för språk tas bort

Merkostnadskomponenten för språk är tänkt att ersätta kommuner för en anpassning av verksamheten vid många äldre med annat modersmål. I den statistiska analysen framgår inget samband mellan komponenten och högre kostnader – snarare finns det en negativ signifikant korrelation mellan andelen äldre födda utanför Norden och kommunernas kostnader.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förklaringen kan vara ett annat konsumtionsmönster av offentlig verksamhet med avseende på härkomst, eller samvariation med andra faktorer. Tillägget grundar sig på fem procent av genomsnittskostnaden per invånare över 65 år, dessa fem procent har inte kunnat verifieras. Komponentens omfördelning är dock liten. Störst tillägg får Botkyrka med 95 kronor per invånare. Störst avdrag har Gällivare med 54 kronor per invånare. Enligt socialtjänstlagen (2001:453) ska kommunen verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib samt samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre människor. Lagen speglar inte nuvarande variabel där samtliga som är födda utanför Norden ingår. En möjlig förändring vore att samtliga utrikesfödda inkluderas. Det skulle i så fall fånga in personer med finska och norska som modersmål, men däremot inte samiskan. Förändringen skulle dock bli stor för vissa kommuner. Exempelvis skulle Haparanda gå från ett avdrag på 41 kronor per invånare till ett tillägg på 1 248 kronor per invånare, eftersom en stor del av de äldre i kommunen är födda i Finland. Det som också ska vägas in är att kommuner har olika möjlighet att rekrytera personal med de språkkunskaperna. Med största sannolikhet har till exempel Haparanda större möjlighet att rekrytera finsktalande personal än andra kommuner.

Eftersom det inte går att identifiera något samband mellan äldre med utomnordisk bakgrund och högre kostnader för äldreomsorg och tveksamheten kring variabelns urval, samt komponentens blygsamma omfördelning, föreslår kommittén att merkostnadskomponenten för språk tas bort. Det innebär också en förenkling av delmodellen för äldreomsorg.

Ersättningen för strukturellt löneläge uppdateras

Kommitténs utvärdering av merkostnadskomponenten för strukturellt löneläge har visat att komponenten inte har stöd i analysen av nettokostnaderna. Variabeln samvarierar också negativt med nettokostnadsavvikelsen, även om kontroller för riksområden görs. Det skulle därför vara möjligt att dra slutsatsen att den befintliga ersättningen för strukturellt löneläge bör tas bort. Kommittén bedömer dock att det finns anledning att vara skeptisk till den slutsatsen. I verkligheten skulle vi bli mycket förvånade om det fanns ett kausalt

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

samband mellan högt strukturellt löneläge och lägre kostnader i kommunerna. Snarare ligger misstanken nära till hands att höga förväntade löner samvarierar med andra förhållanden i kommunerna, som i sin tur ger lägre kostnader.

Mot bakgrund av ovanstående resonemang gör kommittén den samlade bedömningen att en kompensation för strukturellt löneläge alltjämt är motiverad. Denna bör dock uppdateras för att spegla aktuella förhållanden. I avsnitt 6.2.1 har kommittén redogjort för övergripande förändringar när det gäller det löneindex som ligger till grund för ersättningen för strukturellt löneläge i alla de delmodeller där en sådan merkostnadskomponent ingår. Vi har också uppdaterat de lönekostnadsandelar som styr vilket genomslag som ersättningen för strukturellt löneläge får i respektive delmodell.

I delmodellen för äldreomsorg medför dessa uppdateringar att spridningen i löneindex ökar och att lönekostnadsandelen skrivs upp från 73,9 procent till 80,1 procent. Kommittén föreslår också vissa förändringar när det gäller vilka komponenter som inkluderas i den justerade lönekostnaden i delmodellen. Detta är främst en konsekvensändring till följd av övriga förändringar som kommittén föreslår. Den justerade lönekostnaden föreslås hädanefter beräknas på basis av åldersersättningen samt ersättningarna för gleshet, ohälsa och administration.

Sammantaget leder det här till att omfördelningen till följd av strukturellt löneläge ökar i delmodellen. Under utjämningsåret 2024 skulle den totala omfördelningen uppgå till drygt 900 miljoner kronor med kommitténs förslag, att jämföra med 800 miljoner kronor i dag. Med förslaget förstärks i stora drag den befintliga fördelningsprofilen i merkostnadskomponenten. Kommuner med positiva utfall i dag får följaktligen något bättre utfall, medan det omvända gäller kommuner som i dag får ett negativt utfall.

6.8.4 Utfalls- och förändringsanalys

I kommitténs förslag på en ny delmodell för äldreomsorgen ingår följande komponenter:

- åldersersättning,
- ersättning för gleshet,

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- ersättning för strukturellt löneläge,
- ersättning för ohälsa, samt
- ersättning för administration.

I jämförelse med den befintliga delmodellen överförs komponenten för administration, de två tidigare komponenterna för gleshet ersätts av en ny, och komponenten för språk tas bort. Resterande komponenter uppdateras för att bli mer relevanta.

För att bedöma förslaget i sin helhet har kommittén analyserat den föreslagna delmodellen enligt samma metodik som har använts för att utvärdera den befintliga delmodellen. Den nya standardkostnaden, har av jämförelseskäl, beräknats utan komponenten för administration, eftersom denna tidigare har kompenserats i en separat delmodell.

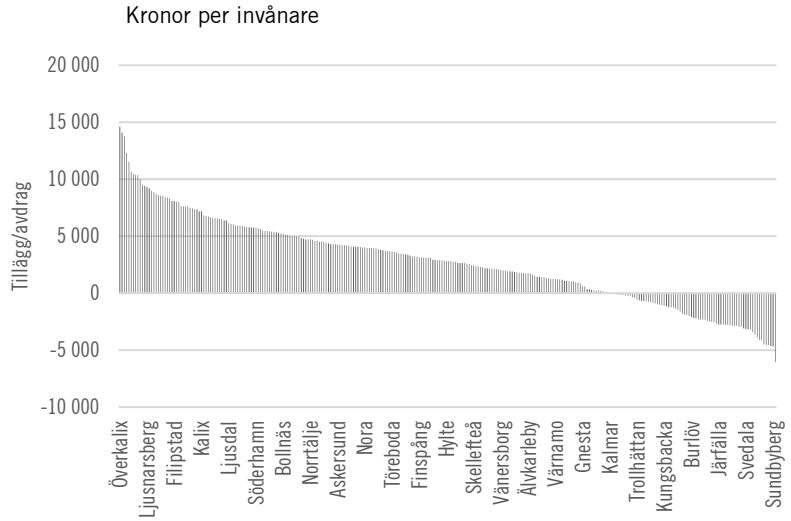
Utvärderingen visar att sambandet mellan nettokostnaden och standardkostnaden på den aggregerade nivån ligger kvar på 86 procent. Mest positivt är att sambandet mellan nettokostnadsavvikelsen och strukturella faktorer minskar tydligt. Förklaringsgraden i en regression med nettokostnadsavvikelsen och en bred uppsättning strukturella variabler sjunker med omkring fem procentenheter. Om vi dessutom inkluderar den överförda kompensationen för administration är inte längre variablerna för smådrift signifikanta. Det talar för att det nya förslaget mer ändamålsenligt beaktar de strukturella faktorer som samvarierar med högre kostnader för äldreomsorgen.

Kommitténs förslag innebär att utfallen i delmodellen förändras jämfört med i dag. Totalt ökar omfördelningen i delmodellen från 12,6 miljarder kronor till 13,5 miljarder kronor. Med förslaget blir det fortsatt 72 kommuner som har ett avdrag i delmodellen.

Med de föreslagna förändringarna är det alltjämt Knivsta som får det största avdraget. Där uppgår avdraget till 6 040 kronor per invånare, att jämföra med 5 829 kronor per invånare i dag. Bland kommunerna som får tillägg är det med förslaget Överkalix som får det största tillägget på 14 608 kronor per invånare. I dag är det Pajala som har störst tillägg med 15 054 kronor per invånare. I figur 6.28 redovisas en samlad bild över utfallet för alla kommuner med kommitténs förslag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.28 Utfall per kommun 2024

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Det som är avgörande för om en kommun får ett tillägg eller ett avdrag i den föreslagna delmodellen är huruvida kommunen har en stor andel äldre, särskilt i de äldsta åldersgrupperna. I Överkalix som får det största tillägget i delmodellen är andelen invånare över 80 år 10,4 procent. I Knivsta som får det största avdraget i delmodellen är endast 3,0 procent av befolkningen över 80 år.

Utöver åldersersättningen innehåller delmodellen merkostnadskomponenter för att justera den genomsnittliga åldersersättningen utifrån andra strukturella förutsättningar. I tabell 6.40 redovisas hur mycket mer eller mindre än riksgenomsnittet en äldre i genomsnitt får kosta i de olika kommungrupperna utifrån merkostnadskomponenternas tillägg och avdrag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.40 Genomsnittlig merkostnad per äldre 2024

Kommungrupp	Ålder	Ohälsa	Gleshet	Löner	Total
Storstäder	100 %	0,0 %	–2,8 %	1,3 %	98,6 %
Pendlingskommun nära storstad	100 %	–1,3 %	–1,4 %	1,3 %	98,6 %
Större stad	100 %	–0,2 %	–0,6 %	–0,9 %	98,2 %
Pendlingskommun nära större stad	100 %	0,8 %	1,5 %	–1,0 %	101,4 %
Lågpendlingskommun nära större stad	100 %	1,1 %	2,7 %	–0,9 %	102,9 %
Mindre stad/tätort	100 %	0,7 %	1,5 %	–0,7 %	101,4 %
Pendlingskommun nära mindre tätort	100 %	1,3 %	2,0 %	–0,9 %	102,5 %
Landsbygdskommun	100 %	4,0 %	4,0 %	–0,8 %	107,5 %
Landsbygdskommun med besöksnäring	100 %	1,3 %	4,4 %	–0,7 %	104,9 %

Källa: Egna beräkningar.

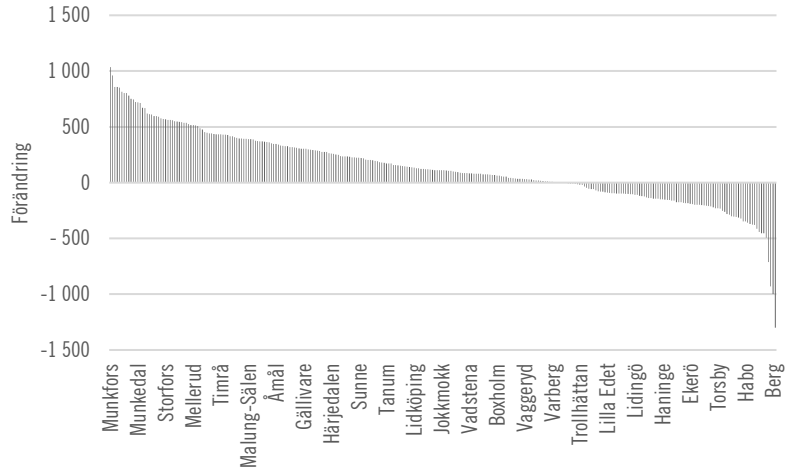
Samtliga kommuner får samma ersättning per äldre i de olika åldersgrupperna. Utifrån genomsnittlig ambition och effektivitet får alltså alla kommuner samma prislapp per äldre beroende på framför allt ålder. Sedan finns det faktorer som bedöms vara strukturella och innebär att äldreomsorgen kostar mer eller mindre än genomsnittet. I landsbygdskommuner beräknas varje äldre kosta 7,5 procent mer än genomsnittet. I en större stad beräknas varje äldre i genomsnitt kosta 1,8 procent mindre än i en genomsnittskommun.

Den sammantaget största positiva förändringen med kommitténs förslag får Munkfors med 1 035 kronor per invånare. Detta förklaras av en kombination av ökad åldersersättning utifrån uppdaterade prislappar, ökad ersättning för ohälsa och gleshet. I andra änden hittar vi Pajala som får den största negativa förändringen med 1 299 kronor per invånare. I Pajala är den förändrade gleshetsersättningen den främsta orsaken. Framför allt drabbas Pajala av att gleshetsfaktorn tas bort, som tidigare gav kommunen ett stort tillägg. Pajala bedöms dock fortsatt, i den föreslagna delmodellen, vara den kommun där det är dyrast att bedriva äldreomsorg med en merkostnad på 15,4 procent per äldre. I figur 6.29 redovisar vi en samlad bild över förändringen i utfallet för alla kommuner med de föreslagna förändringarna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.29 Förändring i utfall i delmodellen för äldreomsorg 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Vilken typ av kommuner det är som får en positiv respektive negativ förändring i kommitténs förslag på ny delmodell för äldreomsorgen framgår av tabell 6.41 med utfall och förändring per kommungrupp.

Tabell 6.41 Förändring i utfall i delmodellen för äldreomsorg 2024

Kronor per invånare

Kommungrupp	Standardkostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	9 981	–2 747	–214
Pendlingskommun nära storstad	10 796	–1 932	–150
Större stad	12 111	–617	–6
Pendlingskommun nära större stad	14 327	1 599	104
Lågpendlingskommun nära större stad	17 102	4 373	249
Mindre stad/tätort	15 740	3 012	265
Pendlingskommun nära mindre tätort	16 954	4 226	267
Landsbygdskommun	20 210	7 482	282
Landsbygdskommun med besöksnäring	19 427	6 698	121

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Delmodellen för äldreomsorg innebär ett genomsnittligt avdrag för kommungrupperna storstäder, pendlingskommuner nära storstad och större städer. Det är också dessa tre kommungrupper som får en negativ förändring i delmodellen. Störst positiv förändring får landsbygdskommuner.

Orsaken till förändringarna skiljer sig i olika kommungrupper. I till exempel landsbygdskommunerna är det förändringarna när det gäller ohälsa som har störst betydelse. I storstäderna är det i stället förändringarna när det gäller gleshet som är drivande (se tabell 6.42).

Tabell 6.42 Orsaken bakom förändringen

Kommungrupp	Åldersersättning	Ohälsa	Språk	Gleshet	Löner	Total
Storstäder	–74	8	–46	–129	38	–203
Pendlingskommun nära storstad	–25	–70	1	–64	14	–145
Större stad	8	-5	5	7	–22	–7
Pendlingskommun nära större stad	–18	55	24	59	–23	98
Lågpendlingskommun nära större stad	109	74	20	66	–25	243
Mindre stad/tätort	61	42	25	141	–16	252
Pendlingskommun nära mindre tätort	46	91	17	126	–23	256
Landsbygdskommun	58	255	32	–34	–25	285
Landsbygdskommun med besöksnäring	47	89	33	–23	–23	123

Källa: Egna beräkningar.

I utvärderingen av äldreomsorgen visade sig komponenten för ohälsa vara kraftigt underskattad. Omfördelningen för den komponenten har således ökat där förändringen är störst för landsbygdskommuner. Gleshetsersättningen minskar något för landsbygdskommunerna samtidigt som mindre stad/tätort och pendlingskommun nära mindre tätort får en positiv förändring. Kommunerna som förlorar är de kommuner som har haft en stor ersättning för institutionsboende i glesbygd.

Efter förändringarna i delmodellen för äldreomsorg kommer nettokostnadsavvikelserna fortsatt att vara stora: från –25 procent i Vellinge till +33 procent i Bräcke. Med andra ord är det tydligt att det finns stora kvarstående kostnadsskillnader mellan kommuner. Sambandet

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

mellan nettokostnadsavvikelsen och strukturella variabler minskar dock med kommitténs förslag.

Utifrån utvärderingen ovan gör kommittén den samlade bedömningen att de föreslagna förändringarna innebär en bättre utjämning av kostnader för äldreomsorg. Med förslaget minskar sambandet mellan nettokostnadsavvikelse och struktur markant. Förändringarna bidrar således till mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar för äldreomsorgen i alla delar av landet.

6.9 Befolkningsminskning (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader)

Under 2024 omfördelar komponenten för befolkningsminskning inom ramen för kostnadsutjämningens delmodell verksamhetsövergripande kostnader 164 miljoner kronor.

I detta avsnitt beskriver kommittén hur den befintliga komponenten för befolkningsminskning är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av komponenten. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny kompensation för befolkningsminskning.

6.9.1 Nuvarande utformning

En kompensation till kommuner med minskande folkmängd har funnits sedan 1996, när grunden till dagens kostnadsutjämning infördes. Komponenten har sett likadan ut alla år, även om ersättningen höjdes från och med utjämningsåret 2020.

Kompensationen för befolkningsminskning härstammar från Statsbidragsberedningens betänkande.[128] Beredningen menade att det tar tid att anpassa vissa kostnader till en mindre folkmängd, samtidigt som intäkterna i form av skatter och statsbidrag minskar relativt direkt. Tidigare ersättningar hade enligt beredningen varit för låga och beaktat ett för kort tidsperspektiv. Vidare menade beredningen att det varit ett fokus på bortfall av intäkter och inte (kvardröjande) kostnader.

[128] SOU 1994:144 *Utjämning av kostnader och intäkter i kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Beredningen föreslog att ersättning skulle utgå med 50 kronor per invånare per procentenhet som folkmängden minskat utöver 2 procent den senaste tioårsperioden. Beloppet ändrades till 100 kronor per invånare i regeringens förslag.[129]

Efterföljande utredningar[130] under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet har i den mån de analyserade ersättningen inte föreslagit någon förändring av vare sig belopp eller övriga beräkningsförutsättningar.

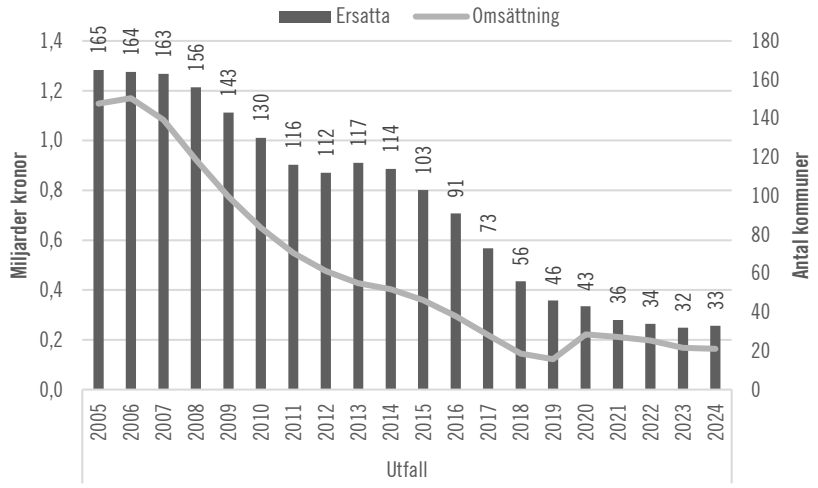
En utvärdering av ersättningen på 100 kronor per invånare och procentenhet gjordes av 2001 års utjämningskommitté.[131] Merkostnaderna för en kommun som minskat med 10 procent under 10 år uppskattades av kommittén till knappt 400 kronor per invånare. Merkostnaden fanns enligt kommittén inom lokaler, pensionsutbetalningar och anläggningar. Trots att kommittén konstaterade att ersättningen på 100 kronor per invånare och procentenhet låg över vad som kunde verifieras föreslogs ingen förändring.

Kostnadsutjämningsutredningen konstaterade i sitt betänkande att beloppet på 100 kronor per invånare legat fast sedan 1996.[132] Utredningen föreslog utifrån detta att beloppet borde räknas upp till aktuell prisnivå med hjälp av prisutvecklingen för kommunal konsumtion. Uppräkningen motsvarade cirka 100 procent vilket gav en ny ersättning på 200 kronor per invånare och procentenhet. Någon ytterligare analys eller utvärdering av ersättningsbeloppet gjordes inte.

[129] Prop. 1994/95:150 *Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1995/96, m.m.*, s. 22.
[130] SOU 1998:151 *Kostnadsutjämning för kommuner och landsting*, SOU 2000:127 *Rättvis kommunal utjämning,* SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.*
[131] SOU 003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*
[132] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.30 Antalet kommuner som ersätts för befolkningsminskning samt omsättning i komponenten

Anm.: Ersättningsbeloppet höjdes 2020.
Källa: SCB.

Komponenten ersätter för minskning av den totala folkmängden i ett tioårsperspektiv. Har minskningen varit större än 2 procent ersätts kommunen med 200 kronor per invånare per procentenhet utöver 2 procent. Antalet kommuner som har ersatts för minskande folkmängd har varierat över tid. Mycket av det som sker i komponenten speglar vad som händer med befolkningsutvecklingen i riket som helhet. Utjämningsåret 2024 ersätts 33 kommuner. Det är ett av det lägsta antalet kommuner sedan delmodellen infördes.

6.9.2 Utvärdering av befintlig komponent

Hög ersättning ger svaga marginaleffekter om flyttströmmarna vänder

Vid in- respektive utflyttning förändras kommunens intäkter från skatter, statsbidrag och utjämning. Hur mycket intäkterna förändras av en enskild persons in- eller utflyttning brukar benämnas marginalintäkt. Kombinationen av inkomst- och kostnadsutjämning innebär sammantaget att vid exempelvis en inflyttning så speglar marginal-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

intäkten i stor utsträckning den förväntade kostnadseffekten för kommunen. Följaktligen spelar personens ålder betydligt större roll än dess inkomst för utfallet.

Något som har stor betydelse för marginalintäkten vid en in- eller utflyttning är om kommunen ersätts för befolkningsminskning i kostnadsutjämningen. Nedan redovisas marginaleffekten på kommunens intäkter av att en person i åldern 19–64 år flyttar ut från Högsby respektive Hultsfreds kommun. Personen har en beskattningsbar årsinkomst på 200 000 kronor.

Högsby kommun får minskade skatteintäkter med knappt 44 500 kronor, motsvarande den beskattningsbara inkomsten på 200 000 kronor multiplicerat med kommunens utdebitering på 22,21 procent. Eftersom inkomsten för personen som flyttar är lägre än den garanterade skattekraften (cirka 300 000 kronor 2023) minskar även bidraget från inkomstutjämningen med skillnaden mellan den garanterade skattekraften och personens årsinkomst multiplicerat med den länsvisa skattesatsen. Kommunens regleringspost minskar också med 2 336 kronor.

Tabell 6.43 Marginaleffekter (2023) vid utflyttning av en person 19–64 år med en beskattningsbar årsinkomst på 200 000 kronor

Kronor

Del	Högsby	Hultsfred
Skatteintäkter	–44 420	–43 820
Inkomstutjämning	–20 374	–20 374
Strukturbidrag	0	0
Regleringspost	–2 336	–2 336
Kostnadsutjämning	60 190	43 284
– varav befolkningsminskning	22 418	226
Totalt	**–6 939**	**–23 246**

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Kommunens utfall i kostnadsutjämningen ökar med cirka 60 200 kronor för Högsby på grund av utflyttningen. Andelen av kommunens invånare som är barn, ungdomar och äldre ökar när en person i åldern 19–64 år flyttar ut. Därför blir också utfallet i kostnadsutjämningen för berörda verksamheter något högre.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Även kommunens ersättning för befolkningsminskning ökar för Högsby. Antalet personer den 31 december 2021 minskar med ytterligare en person. Den procentuella minskningen blir därför större vilket ger en högre ersättning för befolkningsminskning. Ersättningen uppgår till cirka 22 400 kronor per person som flyttar ut. Sammantaget minskar Högsbys intäkter med cirka 6 900 kronor när en person i åldern 19–64 flyttar ut.

För Hultsfreds är minskningen större och uppgår till cirka 23 200 kronor. Skillnaden på cirka 16 000 kronor förklaras till största delen av att Högsby, men inte Hultsfred, är kvalificerade för ersättning för befolkningsminskning. Det innebär att Hultsfred behöver anpassa sina kostnader med cirka 23 000 kronor påföljande år, medan Högsby bara behöver anpassa kostnaderna med knappt 7 000 kronor, motsvarande en tredjedel av vad som gäller för en kommun utan ersättning.

Effekterna vid inflyttning blir det omvända jämfört med utflyttningsexemplet. En hög kompensation för befolkningsminskning likt ovan vid utflyttning ger små marginalintäkter vid inflyttning.

Marginalintäkten vid inflyttning för kommuner med ersättning för befolkningsminskning har minskat med cirka 10 000 kronor per invånare sedan ersättningen i delmodellen höjdes 2020 från 100 till 200 kronor per invånare och procentenhet utöver 2 procent.

6.9.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Komponenten för befolkningsminskning inom ramen för delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader blir en egen delmodell benämnd befolkningsminskning inom kostnadsutjämningen.

Ersättningen för befolkningsminskning ändras så att kommuner som har minskat sin totala folkmängd med mer än 2 procent under de senaste fem åren erhåller ersättning. Delmodellen tar sin utgångspunkt i de intäkter som kommunen skulle erhållit om folkmängden inte minskat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen utgår under många år

Kommittén anser att dagens kompensation under 10 år avser en för lång tidsperiod. Det borde kunna ställas högre krav på anpassning till förändrade förutsättningar utifrån kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning.[133]

De helt rörliga kostnaderna, till exempel förbrukningsmaterial och måltider, förknippade med volymminskningar inom skola, vård och omsorg bör den enskilda kommunen eller regionen hantera utan större dröjsmål, det vill säga närmaste budgetår. Personalkostnader kan mot bakgrund av en normal personalomsättning betraktas som en relativt rörlig kostnad, men kan behöva något längre tid för anpassning. Lokalkostnader är väsentligt svårare att anpassa, men det bör ändå ställas krav på en anpassning efter en viss tid.

Vissa kostnader kan däremot ta betydligt längre tid för kommunen att anpassa. Det kan till exempel handla om viss teknisk infrastruktur, som VA-anläggningar, och pensionsutbetalningar.

Många tekniska anläggningar och lokaler är gamla och det bokförda värdet bör rimligen vara lågt. Kostnaden för utrangering och avveckling eller eventuell realisationsförlust vid försäljning borde därmed i de flesta fall vara liten. Men det utgör ändå en viss merkostnad som motiverar en ersättning för befolkningsminskning.

Kommittén anser att kompensationen ska fokusera på de ”halvrörliga” kostnaderna. En alltför lång tidsperiod riskerar att konservera ett kommunalt serviceutbud som inte är långsiktigt ekonomiskt hållbart. Att inte anpassa kommunens anläggningar eller lokaler utifrån verksamhetens behov kan inte anses vara i linje med god ekonomisk hushållning. En rimlig avvägning är att kompensera för en period som avser de fem senaste åren.

Att enbart passivt stödja kommuner och regioner med en minskande folkmängd riskerar att inte leda till nödvändiga strukturella förändringar. Kommittén tror mer på en ordning där även staten tar en aktiv roll i kommunernas och regionernas arbete med anpassningar av verksamheten till förändringar i förutsättningarna, likt den nuvarande Kommundelegationen. En sådan insats bör behandla de mer strategiska frågor som rör de fasta kostnaderna och inte bemanningen inom exempelvis grundskolan. För ytterligare information se kommitténs förslag i kapitel 15.

[133] Kommunallag (2017:725) 11 kap. 1 §.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förändrat stöd med utgångspunkt i intäkterna

Den nuvarande ersättningsnivån har inte verifierats av tidigare utredningar. Det senaste försöket gjordes 2003 då ungefär hälften av dåvarande ersättningsbelopp kunde verifieras. Dessutom kommer merkostnaden vid en minskning av folkmängden att vara olika i olika kommuner.

En kommun med minskande folkmängd behöver en viss period för omställning av verksamheten för att hantera de halvrörliga kostnaderna. Kommitténs förslag är att kompensationen ska ta sin utgångspunkt från intäktssidan.[134] Kommunen erhåller en kompensation som motsvarar delar av minskningen i antalet invånare sett över fem år.

Tabell 6.44 Förutsättningar för ersättning för befolkningsminskning, exempel Sorsele kommun

Del	Belopp
Folkmängd 2017-12-31	2 516
Folkmängd 2022-12-31	2 436
Förändring	–3,18 %
Avgår	2 %
Ersatt minskning, %	–1,18 %
Ersatt minskning, antal	30
Per år	6

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

I den föreslagna delmodellen delas den ersatta minskningen upp i fem lika stora delar, oavsett vilka år som minskningen uppstod.

Tanken med ersättningen är att det är en andel av årets intäkter per invånare som ersätts respektive år. Kommitténs bedömning är att ersättningen succesivt bör minska. Andelen föreslås därför halveras för varje år. Ersättningen blir minskningen utöver 2 procent utslaget på fem år multiplicerat med årets intäkter från skatter och kommunalekonomisk utjämning utifrån årets andel (50 %, 25 %, 12,5 % osv.).

[134] Med intäkter avses här kommunens intäkter för aktuellt år avseende uppräknat skatteunderlag multiplicerat med 2022 års skattesats samt utfallet i den kommunalekonomiska utjämningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Utifrån denna beräkning uppgår ersättningen till 19,38 procent av årets intäkter. I genomsnitt blir ersättningen per procentenhet utöver 2 procent 160 kronor per invånare. Beloppet varierar mellan kommunerna beroende på utfallet av skatter, statsbidrag och utjämning. Beloppet är i genomsnitt något lägre än nuvarande 200 kronor per invånare och procentenhet.

Tabell 6.45 Ersättning för befolkningsminskning, exempel Sorsele

År	Antal personer	Andel	Belopp	Per inv.
			Intäkt 87 696	
1	6	50,00 %	43 848	107
2	6	25,00 %	21 924	53
3	6	12,50 %	10 962	27
4	6	6,25 %	5 481	13
5	6	3,13 %	2 740	7
Summa	**30**			**207**

Anm.: Kommunen ersätts med (87 696 * 19,38 % * 6 * 5) / 2 436 = 207.
Källa: Egna beräkningar.

6.9.4 Utfalls- och förändringsanalys

Omslutningen i delmodellen minskar från dagens 164 miljoner kronor till 129 miljoner kronor.

Den genomsnittliga marginalintäkten ökar vid inflyttning eftersom ersättningen för befolkningsminskning minskar till mellan 13 500 och 17 500 kronor. Variationen förklaras av skillnader i skattesats, förekomst av eventuella övriga bidrag inom utjämningen samt utfall i kostnadsutjämningen.

Antalet kommuner som ersätts ökar från dagens 33 till 48 kommuner. Den högsta ersättningen som utgår är 1 285 kronor per invånare. Den genomsnittliga ersättningen minskar från 806 kronor per invånare till 368 kronor per invånare.

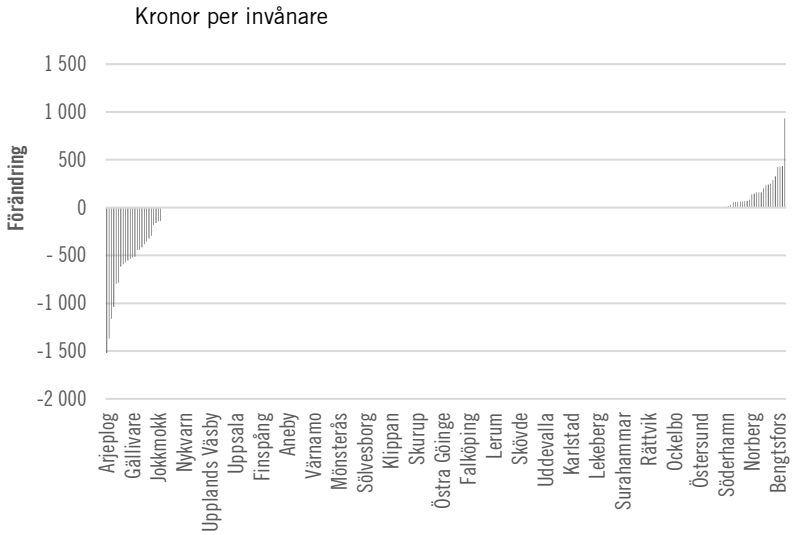
Den maximala förändringen går från –1 520 kronor per invånare till +932 kronor per invånare. Två kommuner tappar sin ersättning eftersom folkmängden inte minskat med mer än 2 procent de senaste fem åren.[135] Det tillkommer 14 kommuner med en ersättning upp till

[135] Hagfors och Åsele.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

500 kronor per invånare. De fem kommuner som i dag erhåller högst ersättning förlorar 1 000 kronor per invånare eller mer.[136]

Figur 6.31 Förändring av ersättning för befolkningsminskning

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

För kommungrupper med höga ersättningar i nuvarande komponent blir förändringen mest negativ eftersom ersättningen generellt sett är lägre i förslaget. Flertalet kommungrupper berörs endast marginellt (+3 kronor per invånare) genom en minskad finansieringskostnad.

[136] Överkalix, Arjeplog, Övertorneå, Dorotea och Sorsele.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.46 Utfall per kommungrupp ersättning för befolkningsminskning

Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Storstäder	0	–12	3
Pendlingskommun nära storstad	0	–12	3
Större stad	0	–12	3
Pendlingskommun nära större stad	11	–1	14
Lågpendlingskommun nära större stad	58	46	4
Mindre stad/tätort	8	–5	8
Pendlingskommun nära mindre tätort	79	67	44
Landsbygdskommun	275	263	–229
Landsbygdskommun med besöksnäring	81	69	–174

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.10 Ersättning för eftersläpning (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader)

Under 2024 omfördelar komponenten för ersättning för eftersläpning inom ramen för kostnadsutjämningens delmodell verksamhetsövergripande kostnader 414 miljoner kronor.

I detta avsnitt beskriver kommittén hur den befintliga komponenten för eftersläpning är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av komponenten. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny ersättning för eftersläpning.

6.10.1 Nuvarande utformning

Komponenten infördes 2005 på förslag från 2001 års utjämningskommittén och innefattar två kriterier som ska vara uppfyllda samtidigt.[137]

Kommunens intäkter i form av skatteintäkter och utfall i den kommunalekonomiska utjämningen beräknas utifrån antalet invånare den 1 november året innan utjämningsåret. Utan en ersättning i denna del skulle en kommun inte få några intäkter för den tillkommande be-

[137] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

folkningen, samtidigt som kommunens kostnader ökar. Bedömningen har varit att detta är ett problem för kommuner som växer kraftigt under en lång följd av år.[138]

Det första kriteriet är att befolkningstillväxten i genomsnitt ska uppgå till 1,2 procent de senaste fyra åren. Det andra kriteriet är att befolkningstillväxten även ska uppgå till minst 1,2 procent det senaste året. Det första kriteriet avser att fånga kommuner som vuxit snabbt under en längre period. Det andra kriteriet avser att fånga större eftersläpning av intäkterna det aktuella året

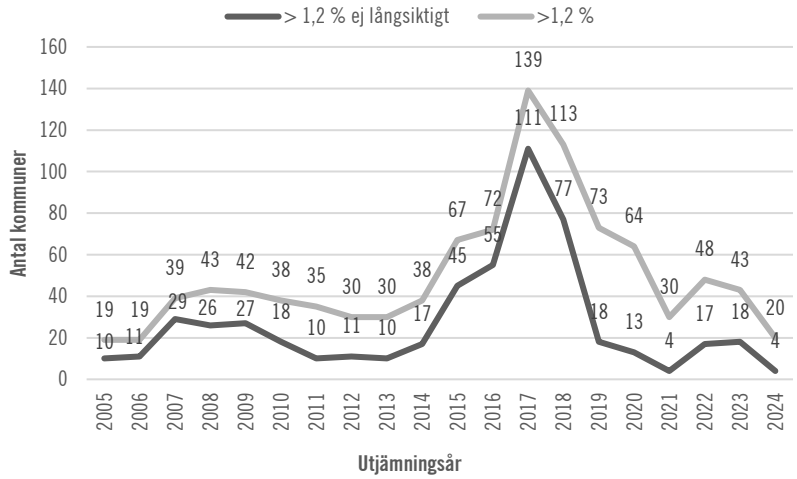
6.10.2 Utvärdering av befintlig komponent

I många kommuner har folkmängden ökat med mer än 1,2 procent ett enskilt år utan att kommunen har ersatts för eftersläpning. Den bakomliggande tanken är stora tillfälliga ökningar inte ska kompenseras.[139] Utjämningsåret 2017 var det 139 kommuner som ökat befolkningen med mer än 1,2 procent jämfört med året innan. För 111 av dem uppfylldes dock inte det långsiktiga kriteriet. Endast de 28 kommuner som vuxit med mer än 1,2 procent i genomsnitt de senaste fyra åren fick ersättning för eftersläpning.

[138] SOU 2003:88, *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*
[139] SOU 2003:88, *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*, s. 154.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.32 Antal kommuner med en årlig ökning av folkmängden över 1,2 procent

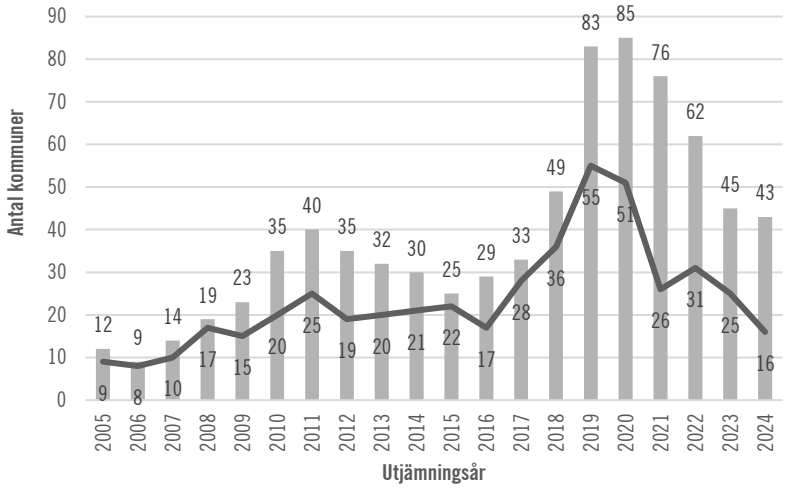

Anm.: Med ”ej långsiktigt” avses de kommuner som inte uppfyller komponentens första kriterium. Kommunernas som ersätts utgör skillnaden mellan linjerna.
Källa: SCB.

Antalet kommuner som ersattes för eftersläpning var inledningsvis få och de var ofta snabbt växande pendlingskommuner nära storstäderna, exempelvis Österåker, Värmdö, Knivsta, Bjuv och Kungsbacka. När befolkningstillväxten tog fart under slutet av 2010-talet ökade också antalet kommuner som ersattes för eftersläpning. Samtliga storstäder och mer än hälften av pendlingskommunerna erhöll ersättning 2019. Även bland de större städerna fick nästan hälften ersättning för eftersläpning 2019. År 2024, efter några år med lägre befolkningstillväxt, har antalet kommuner med ersättning minskat till 16 och de är företrädesvis pendlingskommuner till storstad eller till större stad.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.33 Antal kommuner som ersatts för eftersläpningseffekter (linjen) samt totalt antal kommuner som klarat kriteriet om långsiktig tillväxt

Källa: SCB.

Ersättningen börjar vid 1,2 procent

Ersättningen börjar vid 1,2 procent och ökar sedan i takt med befolkningsökningen. För varje person utöver 1,2 procent ökning får kommunen en ersättning motsvarande föregående års genomsnittliga intäkter per invånare. En kommun som ligger precis på 1,2 procent i ökning i kriterium nummer två (och uppfyller kriteriet nummer ett) erhåller således 0 kronor. En ökning upp till 1,2 procent antas kommunen kunna hantera utan ekonomisk kompensation.

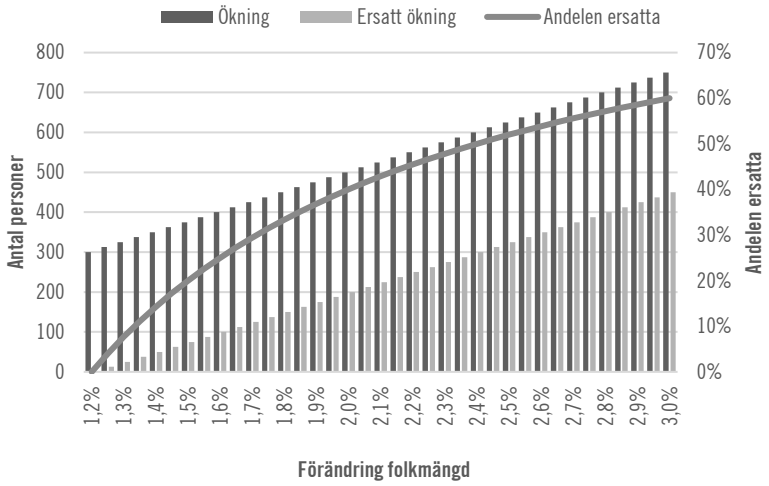
Gränsen på 1,2 procent är en avvägning av hur stor andel av befolkningsökningen som ska kompenseras och folkökningens kostnadskonsekvenser. Vid en ökning av befolkningen på 2 procent kommer kommunen kompenseras för 40 procent av de tillkommande personerna (2,0–1,2 = 0,8; 0,8/2,0 = 40 %). Om ökningen sker kontinuerligt under året med en tolftedel per månad (8,3 %) kommer den vägda belastningen på kommunens kostnader att bli 50 procent av helårsökningen.

Andelen personer som kommunen ersätts för stiger i takt med ökningen eftersom de första 1,2 procenten alltid dras av oavsett ökning. Vid en relativt låg befolkningstillväxt utgör således avdraget en

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

stor del av ökningen. För att ersättas med 50 procent av ökningen behöver kommunen öka befolkningen med 2,4 procent (2,4–1,2 = 1,2, 1,2/2,4 = 50 %). Av de 16 kommuner som ersätts för eftersläpning 2024 är det endast tre som får ersättning för mer än 50 procent av befolkningsökningen.

Figur 6.34 Räkneexempel, ökning för en kommun med 25 000 invånare

Källa: Egna beräkningar.

6.10.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Komponenten för eftersläpning för kommuner flyttas från kostnadsutjämningen till en egen del under anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag för kommuner. Finansieringen sker direkt under anslaget och inte som nu inom kostnadsutjämningen.

Komponenten för eftersläpning ändras genom att gränsen för när ersättningen faller ut sänks från 1,2 procent till 1 procent.

För att kompensera kommuner med en tillfällig ökning i befolkningen och kommuner som är i början av en kraftig tillväxtperiod införs en så kallad ventil. Kommuner som inte kvalificerar sig för kompensation enligt det långsiktiga kriteriet ersätts för eftersläpning om de växer med mer än 2,5 procent ett enskilt år.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen lyfts ut ur kostnadsutjämningen

Ersättningen för eftersläpning kan vissa år innebära betydande belopp för enskilda kommuner. Detta kan vara ett problem om kommunen inte är uppmärksam på den oftast tillfälliga karaktären av ersättningen och finansierar löpande drift med dessa medel.

Komponenten bör dels för att tydliggöra dess tillfälliga karaktär, dels för att den inte avser kostnader utan uteblivna intäkter, lyftas ut ur kostnadsutjämningen. Det innebär att finansieringen sker genom anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och inte genom ett avdrag inom kostnadsutjämningen (se tabell 6.47).

Tabell 6.47 Kommunalekonomisk utjämning nuvarande och föreslagen uppställning (utfall 2024 års utjämning)

Miljarder kronor

Del	2024	2024 rev.	Skillnad
Inkomstutjämningsbidrag	99,1	99,1	0
Inkomstutjämningsavgift	–13,1	–13,1	0
Kostnadsutjämningsbidrag	11,1	10,7	–0,4
Kostnadsutjämningsavgift	–11,2	–10,8	0,4
Strukturbidrag	1,0	1,0	0
Ersättning för eftersläpning	.	0,4	0,4
Summa utjämning	**86,9**	**87,3**	**0,4**
Regleringspost	32,3	31,8	–0,4
Anslag 1:1 Kommunalekonomisk utjämning	**119,2**	**119,2**	**0**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Gränsen för ersättningen sänks och en ventil införs

Komponenten fångar de kommuner som under en längre tid har haft kraftig befolkningstillväxt. Många kommuner upplevde under flyktingkrisen en kraftig befolkningsökning – under 2016 växte befolkningen i 139 kommuner med mer än 1,2 procent. Endast ett fåtal av dessa hade dock haft en långsiktigt hög befolkningstillväxt. Övriga kommuner ersattes inte trots en kraftig eftersläpning av intäkterna det året.

Kommittén menar att det behövs vissa förändringar i komponenten för att stötta de kommuner som växer snabbt. Komponenten

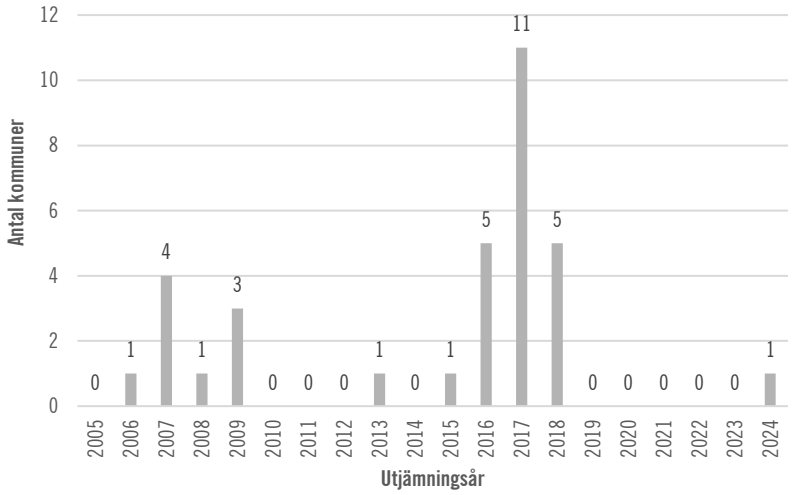
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

bör även fortsättningsvis kompensera kommuner med en stor befolkningsökning under lång tid, men även kompensera de kommuner som vuxit mycket under ett enskilt år.

Det finns anledning att sänka gränsen till 1 procent för både kriterium 1 och kriterium 2. Det är främst det kortsiktiga kriteriet som bör sänkas för att kompensationens andel av förändringen ska öka. Om kompensationen börjar vid 1 procent kommer en kommun som ökar med 2 procent erhålla ersättning för 50 procent av befolkningstillväxten. För enkelhets skull sätts gränsen för det långsiktiga kriteriet också till 1 procent. Detta leder till att några fler kommuner kommer i fråga för ersättning. Det är välkommet eftersom nuvarande högre gräns stänger ute kommuner som växer kontinuerligt under flera år, men inte tillräckligt för att kvala in för ersättning.

Vidare föreslår kommittén en ventil för de kommuner som vuxit med mer än 2,5 procent ett enskilt år, men som inte uppfyller det långsiktiga kriteriet. Villkoren är i övrigt desamma som för de kommuner som kvalificerat sig enligt ordinarie kriterier. I figur 6.35 redovisas antalet kommuner som skulle ha fått ersättning via ventilen om den hade funnits under perioden 2005–2024.

Figur 6.35 Antal kommuner som skulle ha ersatts via den föreslagna ventilen 2005–2024

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I tabell 6.48 redovisas nuvarande utfall samt kommitténs förslag på ny modell för tre exempelkommuner. Det första exemplet avser en kommun som i nuvarande komponent inte kompenseras eftersom tillväxten det senaste året inte överstigit 1,2 procent. Det andra exemplet avser en kommun som ersätts både i nuvarande och föreslagen modell och där den sänkta gränsen resulterar i en ökad ersättning. Det tredje exemplet avser den kommun som ersätts via den föreslagna ventilen.

Tabell 6.48 Utfall för eftersläpningsersättning, nuvarande och förslag, tre exempelkommuner

	Nacka		Upplands Väsby		Skellefteå	
	Nu	Förslag	Nu	Förslag	Nu	Förslag
Genomsnitt 4 år	1,42 %	1,42 %	1,95 %	1,95 %	0,61 %	0,61 %
Folkmängd 1 nov. 2022	109 248	109 248	48 973	48 973	–	74 241
Folkmängd 1 nov. 2023	110 529	110 529	50 209	50 209	–	76 219
Senaste året	1,17 % (1 281)	1,17 % (1 281)	2,52 % (1 236)	2,52 % (1 236)	–	2,66 % (1 978)
Antal ersatta personer	–	189	648	746	–	1 236
Kronor per ersatt	–	56 311	61 862	61 823	–	62 471
Ersättning, kr per inv.	–	97	814	937	–	1 037
Ersättning mnkr	–	10,6	40,9	46,1	–	77,2
Andel som ersätts	0	14,8 %	52,4 %	60,4 %	0	62,5 %

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.10.4 Utfalls- och förändringsanalys

I förslaget ersätts 23 kommuner som vuxit med mer än 1 procent i genomsnitt under åren 2019–2022 och över 1 procent 2023, samt en kommun som vuxit mer än 2,5 procent 2023 (via den föreslagna ventilen). I dagens komponent är det 16 kommuner som erhåller ersättning. Samtliga tidigare ersatts kommuner får ett förbättrat utfall eftersom avdraget/gränsen sänks från 1,2 procent till 1,0 procent. Sedan

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tillkommer 8 kommuner som med förslaget kvalar in i modellen med ett positivt utfall på upp till 1 037 kronor per invånare.[140]

Eftersom komponenten föreslås flyttas ut från kostnadsutjämningen görs inget avdrag inom kostnadsutjämningen utan finansieringen sker direkt under 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag för kommuner. Ersättningen ökar från 414 miljoner till 864 miljoner kronor på grund av att fler kommuner ersätts och att gränsen för ersättning sänks till 1 procent. Den höjda ersättningen ökar kostnaden för samtliga kommuner med 43 kronor per invånare i form av minskad regleringspost.

Nettoutfallet efter minskad regleringspost är positivt för 22 av 24 ersatta kommuner. För två kommuner understiger den tillkommande ersättningen den ökade finansieringen. För icke ersatta kommuner är förändringen –43 kronor per invånare.

[140] 7 kommuner genom att gränsen sänks, 1 kommun genom införandet av ventilen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.49 Utfall och förändring, ersättning för eftersläpning

Kommun	Nuvarande st.kostnad (39)	Nuvarande b/a (A)	Förslag ersättning	Reg.post (39+43 =82)	Netto (B)	Förändring (B-A)
Haninge	579	540	702	-82	620	80
Järfälla	117	78	241	-82	159	82
Nacka	0	-39	97	-82	15	54
Nykvarn	1 406	1 367	1 527	-82	1 445	79
Nynäshamn	0	-39	53	-82	-29	10
Sigtuna	573	553	699	-82	617	83
Sundbyberg	842	802	936	-82	854	52
Täby	551	511	662	-82	580	68
Upplands Väsby	814	775	937	-82	854	80
Upplands-Bro	694	655	821	-82	739	84
Enköping	0	-39	21	-82	-61	-22
Håbo	67	28	183	-82	101	73
Knivsta	659	619	780	-82	698	79
Uppsala	205	166	317	-82	235	69
Habo	81	42	207	-82	125	83
Lund	0	-39	368	-82	286	325
Malmö	179	140	305	-82	223	83
Skurup	0	-39	38	-82	-44	-5
Staffanstorp	250	211	377	-82	295	84
Svedala	0	-39	80	-82	-2	37
Ängelholm	60	21	183	-82	101	80
Göteborg	0	-39	272	-82	190	229
Kungälv	267	227	388	-82	306	78
Skellefteå	0	-39	1 037	-82	955	995
Övriga	*0*	*-39*	*0*	*-82*	*-82*	*-43*

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.11 Uppvärmning (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader)

Under 2024 omfördelar komponenten för uppvärmning 235 miljoner kronor inom ramen för delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga komponenten är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny komponent.

6.11.1 Nuvarande utformning

Komponenten fångar regionala skillnader i uppvärmningskostnader

Komponenten uppvärmning syftar till att utjämna för skillnader i kostnader för uppvärmning av kommunala fastigheter mellan kommunerna. Kostnaderna avser uppvärmning av fastigheter i de verksamheter som ingår i utjämningen.

Störst tillägg får Kiruna och Gällivare med 408 kronor per invånare. Störst avdrag får en handfull kommuner i sydvästra Skåne med 93 kronor per invånare. Utjämningen beräknas utifrån tre faktorer:

- den riksgenomsnittliga lokalytan per invånare i kommunerna (justerad för inhyrd yta och verksamhet på entreprenad),
- den genomsnittliga uppvärmningskostnaden per kvadratmeter i riket, samt
- ett rikstäckande klimatindex.

Tabell 6.50 Parametrar, nuvarande komponent

Faktor	Värde
Antal kvadratmeter per invånare	3,3
Typ av yta	Uppvärmd yta
Energiprestanda per kvadratmeter och år	161 kWh
Pris per kilowattimme (kWh)	67 öre
Kostnad, kronor per kvadratmeter	108
Total kostnad per invånare	356
Energiindex	0,8–1,9

Källa: SOU 2018:74: *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Dataunderlag hämtas från Boverkets energideklarationer

Energideklarationen infördes i Sverige 2006 genom lagen om energideklaration.[141] Den innehåller uppgifter om den uppvärmda arean i huset, energianvändning för uppvärmning, komfortkyla, tappvarmvatten och byggnadens fastighetsel.

6.11.2 Utvärdering av befintlig komponent

Ingen koppling till redovisade uppvärmningskostnader

Komponenten har sedan den infördes 1996 utgått från en teoretisk uppskattning av skillnaderna i uppvärmningskostnader. Uppgifter om kommunens kostnader för uppvärmning av lokaler framgår inte av RS. En uppskattning har därför gjorts utifrån antaganden om lokalytor, energiförbrukning och pris per kilowattimme utan en direkt koppling till de redovisade kostnaderna.

Registret för energideklarationer

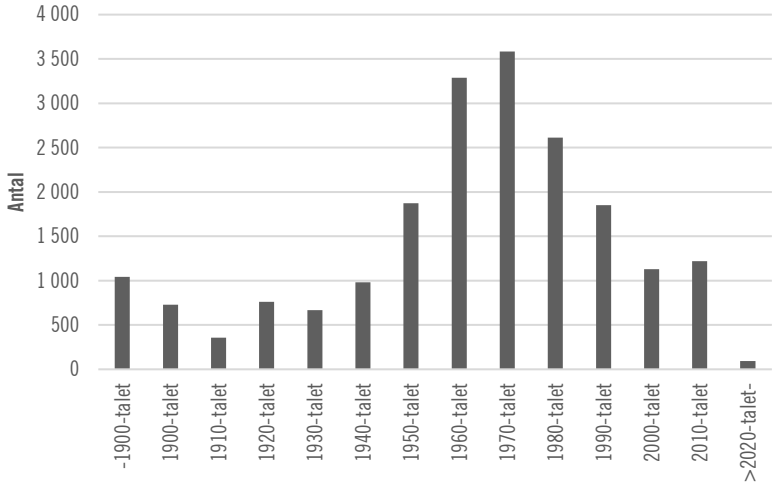
Kommittén har fått uppgifter för samtliga lokaler som kommunerna äger. Lokaler som ägs av kommunala företag, övriga lokaler som kommuner hyr samt lokaler som ägs av företag som bedriver verksamhet åt kommunerna på entreprenad finns inte med i materialet.

Enligt Boverkets register förfogar kommunerna över knappt 12 200 fastigheter, vilket motsvarar knappt 20 200 energideklarerade byggnader. Drygt 55 procent av byggnaderna färdigställdes under perioden 1960–1989.

[141] Lag (2006:985) om energideklaration för byggnader.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.36 Antal byggnader efter byggnadsår

Källa: Egna beräkningar med data från Boverket.

Den uppvärmda ytan (A_{temp})[142] uppgår till knappt 33 miljoner kvadratmeter. Drygt hälften av ytan avser skolor. För de verksamheter som är föremål för utjämning uppgår ytan till drygt 25 miljoner kvadratmeter.

För varje enskild byggnad beräknas energianvändningen. Kravet på en ny byggnads energiprestanda i Boverkets byggregler anges sedan 1 juli 2017 i så kallade primärenergital.[143] Mellan 2006 och den 1 juli 2017 användes begreppet specifik energianvändning. Specifik energianvändning finns dock fortfarande med som tilläggsinformation i energideklarationens sammanfattning. Den specifika energianvändningen definieras som förbrukad energi i byggnaden dividerad med den uppvärmda ytan (A_{temp}).

Det ovägda genomsnittet när det gäller specifik energianvändning för samtliga kommunala lokaler uppgår till 144 kWh per år och kvadratmeter. Lokalerna för verksamheterna som är föremål för

[142] A_{temp} är den invändiga arean för våningsplan, vindsplan och källarplan i byggnaden som värms till mer än 10°C. A_{temp} är den area som byggnadens specifika energianvändning ska beräknas efter.

[143] Primärenergi är den totala energimängd som går åt för att producera energin, från utvinning av själva energiråvaran till levererad energi. Primärenergitalet beräknas med utgångspunkt i den levererade energin till byggnaden och inte, som tidigare, enbart på byggnadens förbrukade energi.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

utjämning har en energiprestanda som ligger något under genomsnittet: 135–147 kWh per år och kvadratmeter.

Lokalytan korrigeras för inhyrning

Som nämnts uppgår den uppvärmda ytan för verksamheterna som är föremål för utjämning till 25 miljoner kvadratmeter. Detta motsvarar 2,4 kvadratmeter per person. Det är exklusive lokaler i kommunala företag, övriga lokaler som kommunen hyr samt lokaler som används av företag som bedriver verksamhet på entreprenad.

Eftersom utjämningsmodellen ska kompensera för alla uppvärmningskostnader oavsett huvudman måste en uppskattning göras av övriga lokaler.

I RS redovisar kommunerna både interna och externa hyreskostnader. Dessutom redovisas kapitalkostnader (avskrivningar och ränta) för exempelvis inventarier. Kostnaden för dessa ingår normalt sett i den externa hyran och bör därför även inkluderas i den interna hyreskostnaden.

Den totala lokalkostnaden för de verksamheter som är föremål för utjämning uppgick 2022 till 60,7 miljarder kronor. Av dessa avser 30 procent extern hyra.[144] Givet att lokalkostnaden per kvadratmeter inte skiljer sig nämnvärt mellan aktörerna skulle den totala uppvärmda ytan uppgå till 3,4 kvadratmeter per invånare. (2,4/0,7).

Energianvändningen är lägre i nya byggnader[145]

Den genomsnittliga energianvändningen uppgår enligt Boverkets register till 144 kWh per år och kvadratmeter. Lokalerna i de verksamheter som är föremål för utjämning uppgår till 140 kWh per år och kvadratmeter.

Det finns ett starkt samband mellan byggnadsår och genomsnittlig energiförbrukning. Ju nyare lokal, desto lägre energiförbrukning. Värdena i figur 6.37 är ej justerade för geografiskt läge eller huvudsaklig användning.

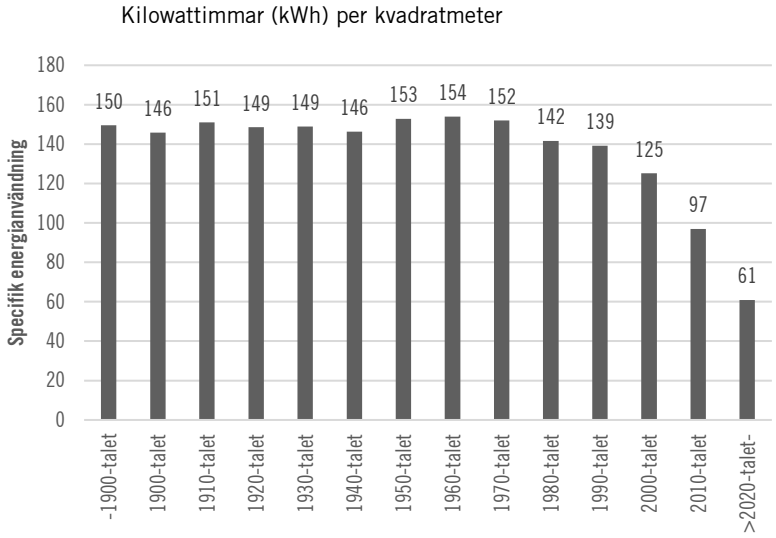
---

[144] SCB (2023): *Kommunernas finanser. Räkenskapssammandraget 2022.*

[145] För att komma fram till siffran har kommittén dividerat den utjämnade lokalytan per invånare för kommunens egna lokaler med hur stor andel av de totala hyreskostnader som avser interna hyror (2,4/0,7).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.37 Genomsnittlig specifik energianvändning och fastighetens byggnadsår

Källa: Egna beräkningar med data från Boverket.

Det som mäts i den specifika energianvändningen är mer än bara uppvärmning. Det ingår även energi för komfortkyla, tappvarmvatten och byggnadens fastighetsel.[146] Dessa utgör uppskattningsvis 15–20 procent av den totala energianvändningen.

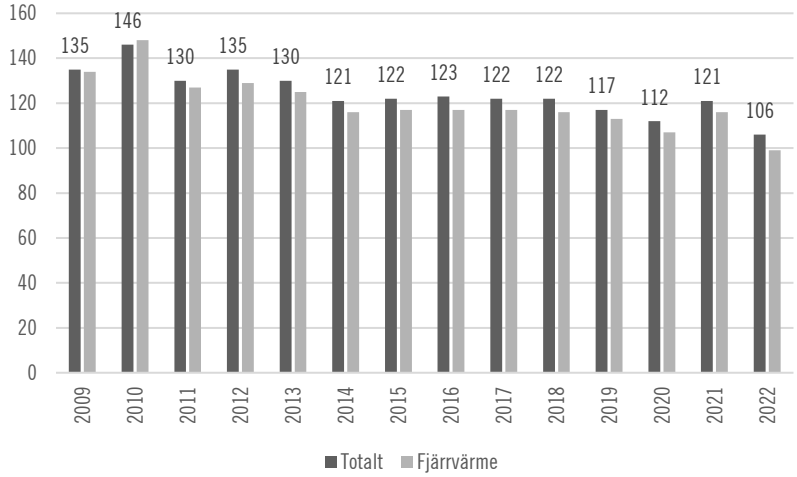
Enligt Energimyndigheten uppgick energianvändning för uppvärmning och varmvatten per kvadratmeter[147] i lokaler 2022 till 106 kWh per kvadratmeter.[148] Motsvarande värde för lokaler där den huvudsakliga källan för uppvärmning var fjärrvärme är 99 kWh. Enligt samma statistik kan vi utläsa att den genomsnittliga energianvändningen har minskat med 21 procent sedan 2009.

[146] Boverket (2024): *Energideklarationens innehåll.* https://www.boverket.se/sv/energideklaration/energideklaration/energideklarationens-innehall/ [2024-05-18].
[147] Här definieras ytan som ”uthyrningsbar yta” vilken vanligtvis överstiger A_{temp}.
[148] Energimyndighet (2022): *Energistatistik för lokaler.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.38 Energianvändning fördelat på uppvärmningssätt 2009–2022

Kilowattimmar (kWh) per kvadratmeter

Källa: Energimyndigheten.

Fjärrvärme dominerar som källa för uppvärmning

I nuvarande komponent likställs uppvärmningskostnaden per kWh med elpriset. Ingen analys har tidigare gjorts av hur kommunernas lokaler värms upp. Utifrån materialet från Boverket kan vi utläsa att 58 procent av byggnaderna värms upp med fjärrvärme. Med hänsyn taget till byggnadernas yta utgör fjärrvärmen cirka 80 procent av energiförbrukningen för uppvärmning.

Klimatzon reglerar maximal energiprestanda för nya lokaler

Boverkets byggregler (BBR) är en samling av föreskrifter och allmänna råd som fastställs av Boverket och gäller svenska byggnader.[149] I delen som avser energihushållning regleras maximal energiprestanda för lokaler. Den får för nya lokaler uppgå till maximalt 70 kWh per kvadratmeter A_{temp} och år.

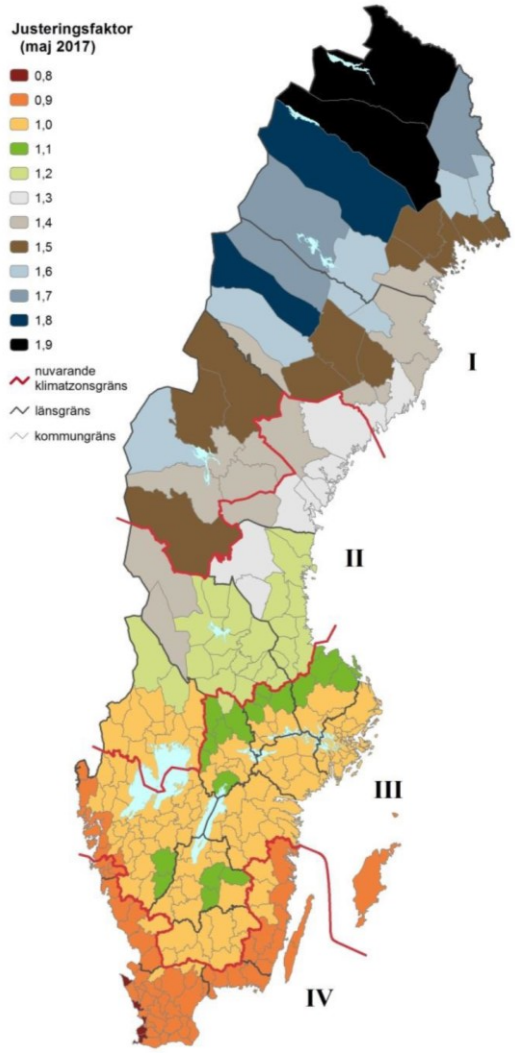
Vid fastställande av maximal energiprestanda tillåts en geografisk justering. Ju kallare klimat, desto högre energiprestanda tillåts (allt annat lika). I och med denna justering blir det enligt Boverket lik-

[149] Boverkets byggregler (2011:6): *Föreskrifter och allmänna råd, BBR.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

värdiga villkor.[150] Boverkets indelning innebär tolv geografiska justeringsfaktorer.

Figur 6.39 Geografisk justeringsfaktor

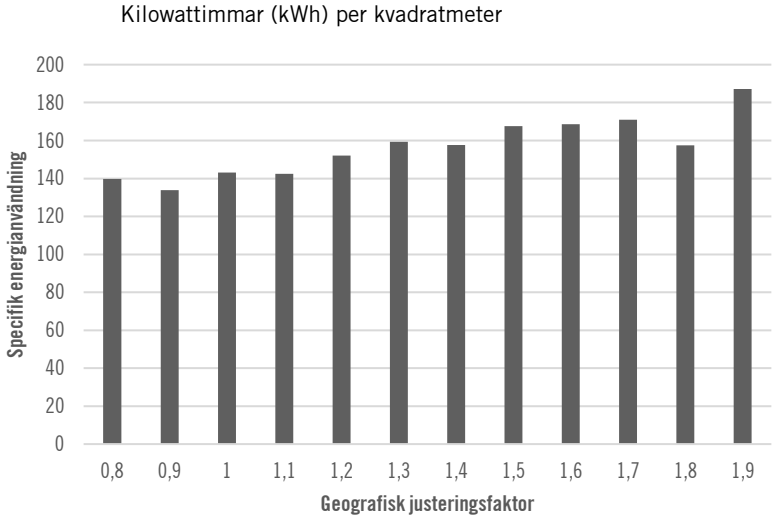
Källa: Boverket.

[150] De geografiska justeringsfaktorerna Fgeo har bestämts med hjälp av SMHI:s energiindex för normalårsperioden 1981–2010. Referens har utgjorts av Eskilstuna (energiindex 4595; Fgeo = 1,0). Den geografiska justeringsfaktorn har bestämts genom att energiindex för mätplatsen i respektive kommun har dividerats med energiindex för Eskilstuna kommun. I de fall där en och samma kommun har flera mätplatser har ett genomsnitt använts.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det finns ett samband mellan faktisk energiförbrukning och nuvarande geografiska justering. Lokalerna i kommuner där man tillåter en högre geografisk justering har en högre energianvändning. Skillnaderna mellan områdena är dock betydligt mindre än de tillåtna skillnaderna enligt Boverkets justeringsfaktor. Värdena är inte justerade för byggnadsår eller huvudsaklig användning.

Figur 6.40 Genomsnittlig specifik energianvändning sorterat efter geografisk justering

Källa: Egna beräkningar med data från Boverket.

6.11.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: En ny delmodell benämnd *fastigheter* införs inom kostnadsutjämningen. Komponenten för uppvärmning inom ramen för delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader överförs till delmodellen för fastigheter inom kostnadsutjämningen.

Komponenten för uppvärmning inom delmodellen för fastigheter innebär att vissa kommuner kompenseras för högre uppvärmningskostnader på grund av ett kallare klimat.

Komponenten utgår från samma klimatzoner som nuvarande komponent för uppvärmning ändras till att utgå från förutsätt-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningarna för uppvärmning med fjärrvärme. Den uppmätta energiprestandan reduceras med 20 procent för att exkludera den energianvändning som inte avser uppvärmning.

Komponentens grundförutsättningar alltjämt giltiga

En analys av modellens grundförutsättningar visar att dessa fortfarande till stor del är giltiga.

Dagens indelning i klimatzoner som har tagits fram av Boverket för att spegla skillnaderna i förutsättningarna för energiförbrukning i lokaler föreslås ligga kvar. De föreslagna indextalen utgår från en officiell källa, vilket stärker legitimiteten i systemet. Om den enskilda kommunen genom energieffektiviseringar uppvisar en lägre förbrukning (och kostnad) ska utjämningen inte ta hänsyn till detta, utan den eventuella ekonomiska förtjänsten ska tillfalla kommunen. Det gäller även i det omvända fallet.

I komponenten bör utgångspunkten vara fastighetsägarnas faktiska uppvärmningskostnad och inte uppvärmningens totala miljöbelastning. Det innebär att det är den specifika energianvändningen som bör vara komponentens utgångspunkt, och inte det så kallade primärenergitalet.

Eftersom det även ingår energi för komfortkyla, tappvarmvatten och byggnadens fastighetsel i den totala energiprestandan, vilka utgör uppskattningsvis 20 procent av den totala energianvändningen, justeras den genomsnittliga energiförbrukningen för uppvärmning ner med motsvarande.

Komponenten ska bygga på priset för fjärrvärme

Kommitténs förslag till uppdaterad komponent utgår från förutsättningarna för fjärrvärme, som är den vanligaste typen av uppvärmning i de kommunala lokalerna. Kommittén föreslår därför att komponenten ska utgå från priset för fjärrvärme, i stället för som i dag priset på el. Det innebär också att de senaste årens stora prisskillnader mellan elområden inte behöver beaktas.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Enligt Energiföretagen[151] varierar fjärrvärmepriserna mellan olika orter eftersom fjärrvärmepriset sätts utifrån lokala förutsättningar. Bränslepriserna är enligt organisationen den faktor som har störst påverkan på prissättningen. Även hur näten ser ut påverkar priset. Mindre nät och nät med stora avstånd mellan husen har i allmänhet högre priser, medan större nät och nät med kraftvärme (samtidig produktion av el och fjärrvärme) har lägre priser.[152] Enligt kommittén skulle det bli alltför komplext att ta hänsyn till dessa regionala skillnader.

Energiföretagen samlar varje år in prisstatistik för fjärrvärme från branschen. Priserna redovisas per kommun och för småhus, mindre flerfamiljshus och större flerfamiljshus. Priserna har gått upp kraftigt det senaste året (se figur 6.41).

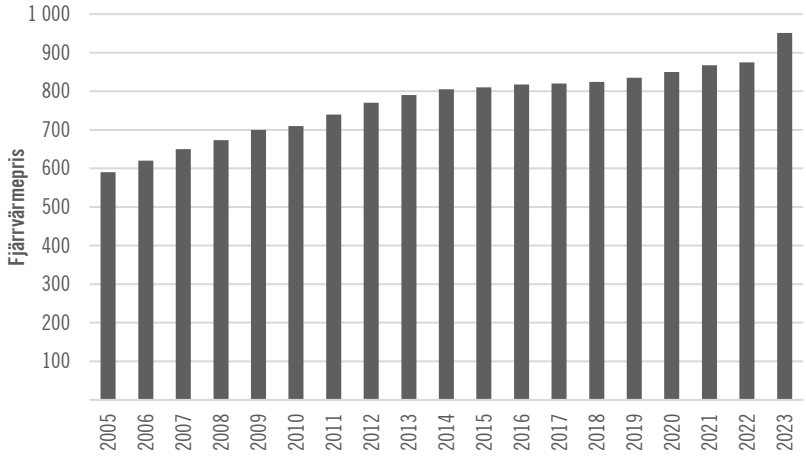
Det genomsnittliga fjärrvärmepriset för större flerbostadshus[153] uppgick 2023 till 951,1 kronor per MWh inklusive moms. Motsvarande värde för 2022 var 884,3 kronor per MWh. Genomsnittet för de två senaste åren uppgår till 917,7 kronor per MWh.[154]

[151] Energiföretagen Sverige är en branschorganisation som samlar nära 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi.
[152] Energiföretagen (2023): *Fjärrvärmepriser.*
https://www.energiforetagen.se/statistik/fjarrvarmestatistik/fjarrvarmepriser/ [2024-05-18]
[153] Med en årsförbrukning på 1 000 MWh.
[154] Kommittén är medveten om att denna prisstatistik inte ingår i begreppet officiell statistik. För mer information: https://www.scb.se/om-scb/samordning-av-sveriges-officiella-statistik/.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.41 Genomsnittligt fjärrvärmepris (inklusive moms) för större flerbostadshus

Kronor per megawattimme (MWh)

Källa: Energiföretagen.

Kommunerna har en generell avdragsrätt för all ingående mervärdesskatt, antingen i det ordinarie mervärdesskattesystemet eller via det så kallade kommunkontosystemet när de utför icke skattepliktig verksamhet (skola, vård och omsorg). Priset för fjärrvärme i komponenten bör därmed vara exklusive moms. Genomsnittspriset för de två senaste åren exklusive moms uppgår till 734,2 kronor per MWh.

En förbrukning på 120 kWh och ett pris på 73 öre per kWh ger en kostnad på 88 kronor per kvadratmeter och år. Det är lägre än i nuvarande komponent.

En viss förskjutning har skett mellan förbrukning och pris per kWh. Den genomsnittliga förbrukningen har gått ned genom en smalare definition och allt lägre energianvändning. Samtidigt har ytan och priset per kWh ökat. Sammantaget blir det ändå en minskning av uppvärmningskostnaden per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.51 Komponentens förutsättningar

Faktor	Nuvarande	Uppdaterad
Antal m^2 per invånare	3,3	3,4
Typ av yta	Uppvärmd yta	Uppvärmd yta
Energianvändning	161 kWh	120 kWh
Typ av energikälla	Direktverkande el	Fjärrvärme
Pris per kWh	67 öre	73,4 öre
Kostnad för uppvärmning kr per m^2	108	88,1
Kostnad per invånare	356	299,5
Index	0,8–1,9	0,8–1,9

Anm.1: Inklusive ett avdrag på 20 procent för den del av energiprestandan som inte avser uppvärmning. Detta sker inte nuvarande komponent.

Anm.2: Kostnad per invånare i nuvarande komponent avser 2016 års priser. Uppräknat med KPIF enligt kostnadsutjämningen till 2024 års nivå blir den 455 kronor per invånare.

Källa: Egna beräkningar samt SOU 2018:74.

Ersättningen redovisas under en ny delmodell – fastigheter

Komponenten för uppvärmning av kommunala lokaler föreslås läggas ihop med komponenten för byggkostnader under en ny delmodell som benämns *fastigheter.*

6.11.4 Utfalls- och förändringsanalys

Generellt blir tilläggen lägre än i nuvarande komponent med kommitténs förslag och omslutningen minskar från 235 till 168 miljoner kronor. Det beror på att den genomsnittliga uppvärmningskostnaden per invånare sänks med 34 procent, främst mot bakgrund av en lägre energianvändning.

Det är 102 kommuner som får ett tillägg för merkostnader för uppvärmning av kommunala lokaler. Jämfört med i nuvarande beräkning är det samma kommuner.

De relativa skillnaderna mellan kommunerna ligger fast på grund av att komponentens index föreslås vara oförändrat. Generellt blir det små förändringar för de flesta av kommungrupperna. De grupper som vinner mest på förslaget är de som i dag har störst avdrag och vice versa.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Komponentens genomsnittliga standardkostnad uppgår till noll kronor. Det beror på att kostnaderna för uppvärmningen redan ligger med i övriga verksamheters nettokostnad.

Tabell 6.52 Utfall och förändring per kommungrupp, uppvärmningskostnader

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Storstäder	–38	–38	15
Pendlingskommun nära storstad	–19	–19	8
Större stad	14	14	–6
Pendlingskommun nära större stad	3	3	–1
Lågpendlingskommun nära större stad	36	36	–14
Mindre stad/tätort	23	23	–9
Pendlingskommun nära mindre tätort	–1	–1	0
Landsbygdskommun	95	95	–38
Landsbygdskommun med besöksnäring	91	91	–36

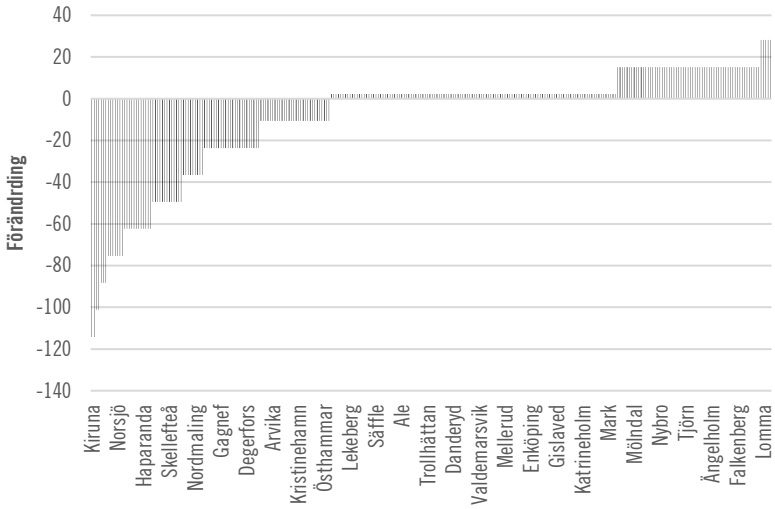
Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Den största positiva förändringen uppgår till 28 kronor per invånare och den största negativa förändringen uppgår till –114 kronor per invånare. Förändringen följer kommunen geografiska justeringsindex. För knappt hälften av kommunerna är förändringen 2 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.42 Förändring per kommun för uppvärmning

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.12 Byggkostnader (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader)

Under 2024 omfördelar komponenten för byggkostnader 310 miljoner kronor inom ramen för delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga komponenten är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny komponent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.12.1 Nuvarande utformning

Merkostnader vid nybyggnation och återinvesteringar kompenseras

Utjämningen för byggkostnader syftar till att utjämna för strukturellt betingade kostnadsskillnader vid nybyggnation och återinvesteringar i kommunala byggnader och anläggningar[155], exklusive kostnaderna för mark. Anledningen till att kostnaderna för mark inte inkluderas i utjämningen är att kommunerna vanligtvis bygger på egen mark.[156]

Utjämningen sker inom ramen för delmodellen verksamhetsövergripande kostnader. Komponentens utfall blir ett tillägg eller ett avdrag till den standardkostnad som erhålls i verksamhetsmodellerna.

Skillnader i klimat och löneläge

Utjämningen för skillnader i byggkostnader infördes 1996. Metodiken och detaljeringsgraden har dock skiljt sig åt över tid. Sedan 2008 bygger utjämningen på två underliggande faktorer: byggnadsarbetarlön och klimatrelaterade merkostnader.[157]

Lönekostnadsandelen av de totala investeringsutgifterna antas uppgå till 35 procent och bygger på uppgifter från SCB:s byggkostnadsindex.[158] Lönerna mättes inledningsvis på länsnivå med särredovisade storstadsområden. Sedan 2020 delas kommunerna in med de så kallade riksområdena som bas. Byggnadsarbetarelönerna i nuvarande komponent bygger på SCB-statistik för åren 2012–2016 och har inte uppdaterats sedan dess.

De klimatrelaterade merkostnaderna består av mer isolering, kraftigare takstolar samt högre energiförbrukning vid byggnationstillfället. Kostnaderna för byggnadsmaterial antas inte variera systematiskt mellan olika delar av landet. För att beräkna effekten av dessa skillnader fick företaget Bygganalys i uppdrag av Kommittén för 2005 års uppföljning av utjämningssystemet att kalkylera produktionskostnaderna för en fiktiv standardiserad investering bestå-

[155] Med anläggningar avses byggnader, gator och vägar samt VA-anläggningar.
[156] SOU 2006 :84 *Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämning.*
[157] Prop. 2006/07:100, *2007 års ekonomiska vårproposition.*
[158] SCB (2016): *Faktorprisindex för byggnader (FPI).*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ende av en förskola på fyra avdelningar, som placerades i fem kommuner, från Luleå i norr till Malmö i söder. Resultatet av denna analys gav den klimatfaktor som alltjämt används i nuvarande kostnadsutjämning.[159]

Klimatfaktorn appliceras på den del av investeringsutgiften som inte är lön utifrån geografiskt läge och uppgår till

- 1,034 i klimatzon ”varm”
- 1,050 i klimatzon ”kall tempererad”, samt
- 1,082 i klimatzon ”kall”.

Zonerna översattes schematiskt till landsdelarna Götaland, Svealand och Norrland.[160] Faktorerna bygger på en analys av de klimatberoende kravspecifikationer på byggandet i olika delar av landet som tidigare fanns angivna i de statliga byggnormerna.

Indelningen för lönekostnader och klimatrelaterade kostnader är som synes olika. En kommun kan därmed ha olika kombinationer av index. Riksområdena Norra Mellansverige och Östra Mellansverige ingår till exempel i två olika landsdelar.

I nuvarande komponent antas kommunerna ha ett årligt återinvesteringsbehov motsvarande 3 062 kronor per invånare.

[159] SOU 2006:84: *Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämning.*
[160] Landsdelarna är en gruppering av landskapen som i sig saknar officiell betydelse. Här antas gränserna följa länsgränserna vilket inte är korrekt i alla avseenden.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.53 Olika regional indelning för löneindex respektive klimatindex

Löneindex (riket=100) och antal kommuner

Riksområde	Löneindex	Klimatindex 1,034	1,05	1,082	Summa
Stockholm	106,2		26		**26**
Östra Mellansverige	98,7	13	39		**52**
Sydsverige	101,4	38			**38**
Småland med öarna	91,3	34			**34**
Västsverige	94,8	43			**43**
Stor-Göteborg	103,8	12			**12**
Norra Mellansverige	94,8		31	10	**41**
Mellersta Norrland	94,6			15	**15**
Övre Norrland	98,5			29	**29**
Summa	**100**	**140**	**96**	**54**	**290**

Anm.: Östergötland ligger i landsdelen Götaland medan övriga län i riksområdet ligger i Svealand. Gävleborg ligger i landsdelen Norrland medan övriga län i riksområdet ligger i Svealand.
Källa: Underlagsmaterial från Kostnadsutjämningsutredningen (Fi 2016:12).

De största tilläggen tillfaller kommunerna i Stockholms län med 97 kronor per invånare främst på grund av det högre löneläget. Det största avdragen görs i riksområdet Småland med öarna med 146 kronor per invånare på grund av lågt löneläge och mildare klimat.

6.12.2 Utvärdering av befintlig komponent

Investeringarna kostnadsförs över flera år

Komponenten är tänkt att kompensera för regionala skillnader i investeringsutgifter vid nybyggnation och reinvesteringar i kommunala byggnader och anläggningar. Kommunernas investeringar uppgick till 83 miljarder kronor 2022. Av dessa avsåg drygt 47 miljarder investeringar i verksamheter som är föremål för utjämning. Investeringarna inkluderar både reinvesteringar i befintliga tillgångar samt investeringar i ny kapacitet.

Kommunerna kostnadsför årligen värdeminskningen på sina tillgångar genom så kallade avskrivningar. Årets avskrivningar underskattar dock nivån på reinvesteringsbehovet eftersom dessa behöver vara större än avskrivningarna. På grund av ökade byggkostnader är utgiften för en investering i dag väsentligt högre än för motsvarande

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

investering för 10 eller 25 år sedan. Utgiften kan också påverkas av förändrade myndighetskrav och önskemål om en högre kvalitet/standard.

I kommunernas driftkostnad ingår en avskrivningskostnad, antingen direkt eller indirekt via lokalhyran. Utöver avskrivningskostnaden belastas verksamheterna med en räntekostnad. Denna ska spegla upplåningskostnaden för aktuella investeringar eller – vid egenfinansiering – utebliven avkastning på använda medel. Avskrivningen plus ränta (kapitalkostnaden) uppgick 2022 till 40,1 miljarder kronor. Kapitalkostnaden för den utjämnade verksamhet uppgår till 81 procent av den totala kapitalkostnaden. Det motsvarar 33 miljarder kronor eller 3 150 kronor per invånare.

Investeringsutgiften överskattar initialt den kostnad som kommunerna möter i driftskostnaderna

En uppdatering av investeringsnivån i komponenten skulle öka omslutningen med 45 procent eftersom kommunernas investeringsutgifter har varit väsentligt högre de senaste åren än de år som nuvarande utjämning baseras på. De ökade utgifterna kan både bero på ökad volym (mer investeringar) och högre priser. Enligt SCB har byggkostnadsindex för flerfamiljshus ökat med 41,6 procent sedan 2015, vilket indikerar att en stor del kan förklaras av ökade priser. [161]

Att använda investeringsutgiften i utjämningen kommer att överskatta den kostnad som kommunerna möter som driftskostnad vid en investeringspuckel. Detta eftersom investeringsutgiften slås ut på tillgångens förväntande livslängd och den årliga kostnaden endast blir exempelvis en trettiondel av utgiften.

Osäkra löneuppgifter

Den genomsnittliga månadslönen för anställda inom byggverksamheten uppgick för åren 2018–2022 till 36 760 kronor. Lönerna är uppräknade till heltidslöner.[162] I relation till riksgenomsnittet spän-

[161] SCB (2024): *Byggkostnadsindex för byggnader exkl. löneglidning* [2024-05-26].

[162] Månadslönen är här brett definierad. Den innehåller förutom grundlön, ett stort antal rörliga lönetillägg. Grundlön utgörs av summan av fast lön och fasta lönetillägg. Rörliga tillägg är ofta beroende av arbetstidens förläggning (till exempel OB-tillägg och skifttillägg). Bland de rörliga tilläggen finns också andra typer av tillägg representerade, ett exempel är tillägg för risktagande.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ner värdena för riksområdena mellan 93 procent (Norra Mellansverige) till 104 procent (Stockholm). Liksom i nuvarande utjämning är löneläget även kring Göteborg (i de kommuner som bildar Stor-Göteborg) högre än genomsnittet.

Enligt SCB bör jämförelser mellan enstaka år göras med försiktighet. Faktorer som försvårar jämförelser är exempelvis urvalet i privat sektor, graden av bortfall, förändring av samt förbättringar i klassificering av variabler. En jämförelse mellan nuvarande index och en uppdaterad serie ger en liknande bild där Stockholm och Stor-Göteborg fortsatt har ett relativt högt löneläge. Löneläget i Östra Mellansverige, Mellersta och Övre Norrland har ökat mest i relation till nuvarande index.

Lönernas andel har ökat

SCB tar löpande fram ett faktorprisindex för flerbostadshus, gruppbyggda småhus och jordbruksbyggnader. Det mäter prisutvecklingen för produktionsfaktorerna.

Utifrån underlaget till indexet kan lönekostnadens andel av investeringsutgifterna utläsas. Arbets- respektive tjänstemannalön uppgår till 37,8 procent av investeringsutgiften för flerfamiljshus. För småhus uppgår motsvarande andel till 39,6 procent.[163] Det är något högre än antagandena i nuvarande komponent.

Klimatfaktorn bygger på en gammal indelning

Nuvarande klimatfaktorsindelning bygger på en gammal indelning i tre zoner som inte utgår från någon officiell källa.

Boverket delade tidigare in Sverige i fyra klimatzoner. Zonerna var tänkta att ge vägledning vid nybyggnation om bland annat så kallad snölast och energiförbrukning. Sedan 2017 har dock Boverket frångått dessa zoner för en mer detaljerad indelning. För energiförbrukningen handlar det om 12 olika områden (se avsnitt 6.11). För snölaster med mera erbjuder verket ett betydligt mer detaljerat underlag där en kommun kan ha ett flertal olika värden.

Zonerna var tidigare:

[163] Statistiska centralbyrån (2024), *Statistikens framställning – byggkostnadsindex*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Klimatzon I: Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.
- Klimatzon II: Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län.
- Klimatzon III: Jönköpings, Kronobergs, Östergötlands, Örebro, Västmanlands, Stockholms, Uppsala och Gotlands län samt Västra Götalands län utom Göteborg, Härryda, Mölndal, Partille och Öckerö.
- Klimatzon IV: Kalmar, Blekinge, Skåne och Hallands län samt Göteborg, Härryda, Mölndal, Partille och Öckerö.

6.12.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Komponenten för byggkostnader inom ramen för delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader överförs till delmodellen för *fastigheter* inom kostnadsutjämningen.

Nuvarande komponent ändras och utgår från ett annat typ av underlag. Regionala skillnader i byggkostnader ska kompenseras utifrån ett totalindex. Byggkostnaderna utgår från priset på ramavtalsupphandlade förskolor uppdelat på åtta regioner där storstadsregionerna utgör tre egna klasser.

Komponenten kopplas till kommunernas kostnader för ränta och avskrivningar (kapitalkostnader) för genomförda investeringar inom de verksamheter som är föremål för kostnadsutjämning. Genom detta följer komponenten den årliga kostnadsutvecklingen.

Komponenten läggs ihop med komponenten för uppvärmning under en ny delmodell för *fastigheter.*

Nuvarande underlag är förknippat med en del problem

Det finns alltjämt skillnader i de ekonomiska förutsättningarna för att investera i kommunala byggnader och anläggningar. Den uppdaterade lönestatistiken visar att det finns regioner som har ett högre löneläge. Skillnaderna mellan olika delar av Sverige har dock minskat något. Dataunderlaget är instabilt över tid, vilket gör modellens ut-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

fall känsligt för vilka och hur många år som används. I nuvarande komponent har man försökt öka stabiliteten genom att mäta/utjämna per riksområde (i stället för som tidigare län).

Nuvarande justering för klimatrelaterade merkostnader bygger på byggnormer som är över 15 år gamla. Eftersom det sker en kontinuerlig utveckling inom byggindustrin och av regelverk (utifrån miljökrav med mera) finns det en risk att uppgifterna är inaktuella.

Nuvarande komponent kombinerar två olika regionala indelningar, vilket har gett en komplex komponent med flera kombinationer av index. Sammantaget gör detta att kommittén sökt ett annat angreppssätt för att fånga de regionala skillnaderna i byggkostnader.

Ny ansats utifrån upphandlade priser

Nuvarande skillnader i kostnader kopplat till klimat har uppskattats utifrån vad det kostar att uppföra en typförskola. Uppskattningen gjordes i ett kalkylprogram och har sedan kombinerats med regionala lönekostnader för anställda inom byggindustrin. Kostnaderna för att uppföra en förskola har sedan 2008 antagits spegla skillnader i byggkostnader i allmänhet. Vissa data uppdaterades inför utjämningen 2020.

Under slutet av 2010-talet konstaterade Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) att det då fanns ett behov av 600 nya förskolor den närmaste femårsperioden. Dåvarande SKL Kommentus (nuvarande Adda[164]) beslutade därför att genomföra en ramavtalsupphandling gällande förskolebyggnader i syfte att effektivisera planeringsprocessen och skärpa konkurrensen för att därmed få lägre priser. Ramavtalet avser förskolebyggnader för permanent bruk och är indelat i fyra geografiska områden med en uppdelning i ytterligare fyra delområden. Indelningen är tänkt att spegla olika förutsättningar i kostnadsläge och byggtekniska krav.

Intresserade företag har fått lämna anbud på fyra olika typer av konceptförskolor för respektive region. Leverantören kan lämna anbud på ett eller flera koncept i en eller flera regioner. Anbudet ska avse en komplett förskola inklusive grundläggning, men exklusive

[164] Adda ägs av SKR och har i uppdrag är att hjälpa offentlig sektor med strategisk och hållbar försörjning av varor, tjänster och kompetens för framtidens välfärd.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kostnader för inköp och förberedelser av mark. Leverantörerna har haft frihet att utforma sin förskola utifrån de givna förutsättningarna.[165]

Pedagogisk yta samt bruttoarea (BTA) på förskolorna varierar och framgår av respektive leverantörs konceptförskola. De fyra koncepten är:

- Mindre förskola i ett plan för uppskattningsvis 60–80 barn.
- Större förskola i ett plan för uppskattningsvis 80–120 barn.
- Mindre förskola i två plan för uppskattningsvis 80–120 barn.
- Större förskola i två plan för uppskattningsvis 120–160 barn.

[165] Adda: *Förskolebyggnader 2018.* https://www.adda.se/upphandling-och-ramavtal/ramavtal-och-avtalskategorier/bygg-och-fastighet/forskolebyggnader/forskolebyggnader-2018/#t-0 [2024-05-18].

Tabell 6.54 Geografisk indelning i Addas förfrågningsunderlag

Södra Sverige	Stor-Malmö	Malmö, Lund, Trelleborg, Burlöv, Kävlinge, Lomma, Staffanstorp, Svedala, Vellinge, Eslöv, Höör samt Skurup
	Övriga Södra Sverige	Kronoberg, Blekinge, Skåne (exkl. Stor-Malmö), Jönköping och Kalmar
Västra Sverige	Stor-Göteborg	Göteborg, Kungsbacka, Mölndal, Kungälv, Lerum, Alingsås, Partille, Härryda, Ale, Stenungssund, Tjörn, Lilla Edet, Öckerö
	Övriga Västra Sverige	Halland (exklusive Kungsbacka), Västra Götaland (exkl. Stor-Göteborg)
Mellersta Sverige	Stor-Stockholm	Stockholms län
	Övriga Mellersta Sverige	Södermanland, Östergötland, Gotland, Uppsala, Västmanland, Örebro, Värmanlands län
Norra Sverige	Norrlandskusten	Kommunerna Bjurholm, Boden, Bollnäs, Gävle, Haparanda, Hudiksvall, Härnösand, Kalix, Kramfors, Luleå, Nordanstig, Nordmaling, Ockelbo, Piteå, Robertsfors, Sandviken, Skellefteå, Sundsvall, Söderhamn, Timrå, Umeå, Vindeln, Vännäs, Älvsbyn, Örnsköldsvik
	Övriga Norra Sverige	Dalarna, Jämtland, samt kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur, Dorotea, Gällivare, Hofors, Jokkmokk, Kiruna, Ljusdal, Lycksele, Malå, Norsjö, Ovanåker, Pajala, Sollefteå, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Ånge, Åsele, Överkalix, Övertorneå

Källa: Adda.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Regionala skillnader

Fyra koncept och åtta geografiska regioner ger 32 möjliga anbud. Alla leverantörer har inte lämnat anbud på alla möjliga kombinationer. Det intressanta är hur respektive leverantör differentierar prisbilden utifrån geografisk region. Skillnader mellan respektive leverantör avseende storlek och innehåll är här av underordnad betydelse. För de leverantörer som lämnat anbud för samtliga regioner kan ett regionalt index beräknas per koncept.

Utifrån leverantörernas priser kan det konstateras att tre regioner har ett högre kostnadsläge: Storstockholm, Norra Sverige – kusten, Norra Sverige – övriga delar.

Fördelen med denna ansats är att den bygger på faktiska kostnads- och prisskillnader och inte på uppskattningar via olika typer av index. Det blir ett regionalt differentierat totalindex vilket skapar en väsentligt enklare komponent. Eftersom indexet bygger på en typförskola (uppdelat per leverantör) kommer skillnaderna inte heller att förklaras av olika kvalitet/standard.

Tabell 6.55 Utgiftsindex per koncepttyp

Region	Koncepttyp A (1 plan 60–80 barn)	Koncepttyp B (1 plan 80–120 barn)	Koncepttyp C (2 plan 80–120 barn)	Koncepttyp D (2 plan 120–160 barn)	Genomsnitt
Södra Sverige - del Stor-Malmö	98,0 %	96,9 %	96,8 %	96,3 %	97,0 %
Södra Sverige - del övriga södra Sverige	97,6 %	96,9 %	96,8 %	96,3 %	96,9 %
Västra Sverige - del Stor-Göteborg	99,1 %	97,7 %	98,3 %	98,6 %	98,4 %
Västra Sverige - del övriga västra Sverige	98,7 %	97,6 %	98,1 %	98,4 %	98,2 %
Mellersta Sverige - del Storstockholm	101,0 %	101,9 %	103,4 %	103,8 %	102,5 %
Mellersta Sverige - del övriga mellersta Sverige	99,7 %	98,4 %	99,0 %	99,5 %	99,1 %
Norra Sverige - del Norrlandskusten	101,8 %	103,8 %	102,2 %	102,0 %	102,4 %
Norra Sverige - del övriga norra Sverige	104,2 %	106,9 %	105,4 %	105,2 %	105,4 %
	5 leverantörer	4 leverantörer	3 leverantörer	3 leverantörer	

Källa: Egna beräkningar med data från Adda.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Komponenten ska utjämna för de kostnader som kommunerna möter

Kommitténs förslag är att komponenten ska kopplas till den faktiska kostnaden som kommunerna möter i driftsekonomin – det vill säga kapitalkostnaden. I denna ingår även ränta och avskrivningar för investeringar i maskiner och inventarier. Dessa utgör dock endast 38 av totalt 692 miljarder kronor i tillgångar och påverkar avskrivningarna således endast i en mindre utsträckning. För 2022 uppgår kapitalkostnaden till 3 150 kronor per invånare.

Ersättningen redovisas under en ny delmodell – fastighet

Komponenten för byggkostnader föreslås samlas med komponenten för uppvärmning under en ny delmodell som benämns *fastighet.*

6.12.4 Utfalls- och förändringsanalys

Med kommitténs förslag ökar omslutningen i komponenten med 37 procent från 310 miljoner kronor till 425 miljoner kronor i 2024 års prisnivå.

Tabell 6.56 Nuvarande och föreslagen komponent

	Nuvarande	Föreslagen
Genomsnittlig utgift/kostnad, kr per inv.	3 062	3 150
Typ av index	Sammanvägning av två olika index	Totalkostnadsindex
Antal regioner	9 + 3	8
Max	102,4 (Stockholms län)	105,4 (Norrlands inland + Dalarna)
Min	96,2 (Kronoberg, Kalmar, Gotland)	96,9 (Kronoberg, Kalmar, Blekinge, Jönköping, Skåne (exkl. Stor-Malmö)
Omslutning	310 mnkr	425 mnkr

Anm.: I 2016 års prisnivå. Uppräknad med KPIF för åren 2017–2022 blir beloppet 3 594.
Källa: Egna beräkningar samt SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det är 95 kommuner som får ett tillägg för merkostnader för byggkostnader. Jämfört med i dag är det tre fler. Det är 12 kommuner i Stor-Göteborg som går från tillägg till avdrag samtidigt som 15 kommuner i Dalarna nu får ett tillägg med förslaget.

På kommungruppsnivå är det storstäder och pendlingskommuner nära storstad som får en negativ förändring med kommitténs förslag. Bland storstäderna är det Malmö och Göteborg som får negativa förändringar. Bland pendlingskommunerna nära storstad är det följaktligen kommunerna runt Malmö och Göteborg som får en negativ förändring.

De kommungrupper som får störst positiv förändring är landsbygdskommuner och landsbygdskommuner med besöksnäring. Det är främst landsbygdskommuner i Dalarna och Norrbottens inland som påverkar utfallet positivt.

Tabell 6.57 Utfall och förändring per kommungrupp, byggkostnader

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Förändring
Storstäder	–16	–55
Pendlingskommun nära storstad	17	–33
Större stad	–10	20
Pendlingskommun nära större stad	–37	–4
Lågpendlingskommun nära större stad	–13	26
Mindre stad/tätort	8	51
Pendlingskommun nära mindre tätort	–46	20
Landsbygdskommun	88	94
Landsbygdskommun med besöksnäring	96	121

Anm1.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.

Anm2.: Den vägda standardkostnaden uppgår till 0 varför standardkostnad är samma som tillägg/avdrag.

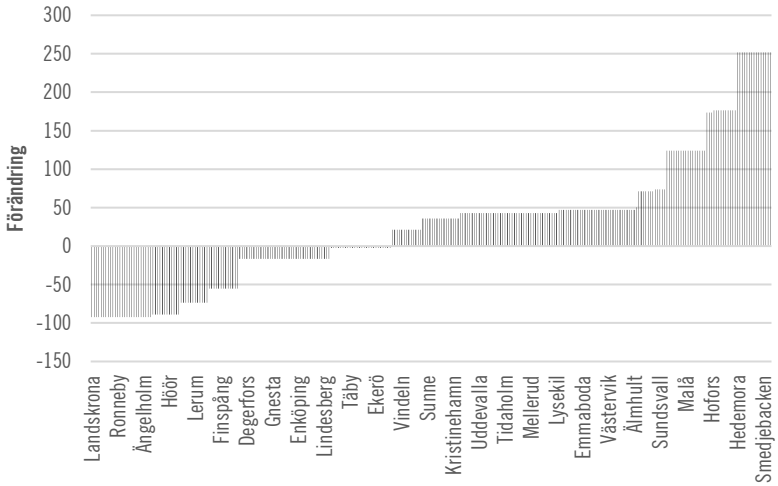
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Den största positiva förändringen uppgår till 252 kronor per invånare. Det är samtliga kommuner i Dalarna som får högre standardkostnad med det nya indexet. Den största negativa förändringen uppgår till 92 kronor per invånare. Det är kommunerna i södra Skåne och Blekinge som får ett lägre index med förslaget.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.43 Förändring per kommun för byggkostnader

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.13 Administration (inom delmodellen verksamhetsövergripande kostnader)

Under 2024 omfördelar komponenten för merkostnader för administration 684 miljoner kronor inom ramen för delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga komponenten är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till förändringar.

6.13.1 Nuvarande utformning

Nuvarande komponent och tidigare versioner utgår från att kommunens administrativa kostnader, räknat per invånare, är högre om kommunen har en gles bebyggelsestruktur och om kommunen har en liten folkmängd.

I komponenten kompenseras de glesa och små kommunerna för merkostnader för administration. Kompensationen avser både admi-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nistrationen i och runt den politiska verksamheten och administrationen knuten till den obligatoriska verksamheten.

I tidigare versioner av komponenten har det även ingått räddningstjänst och lokala resor. Räddningstjänsten kompenseras sedan 2013 som en egen komponent i delmodellen för infrastruktur och skydd. Kompensationen för lokala resor avskaffades från och med utjämningsåret 2005.

Ersättningens indelning i klasser och måttet för gleshet har varierat över tid. Sedan 2020 sker kompensationen i form av en komponent inom delmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

I övriga kostnadsutjämningen kompenseras kommunerna för glesbygdsspecifika merkostnader i flera av delmodellerna. Någon specifik kompensation för kommunstorlek görs dock inte i någon av de andra delmodellerna.

Klassindelad delmodell skapar gränsdragningsproblem

Den nuvarande komponenten för administration bygger på data från räkenskapssammandraget (RS) och uppgifter om årsarbetare och löner från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) personalstatistik.

Kommunerna fördelas i klasser (grupper) utifrån de bakomliggande förklaringsvariablerna folkmängd och gleshet. Genomsnittskostnaden för var och en av grupperna i relation till genomsnittet för samtliga kommuner används sedan som utgångspunkt för ersättningen.

Att dela in material i olika klasser skapar alltid en gränsdragningsproblematik. Det kommer alltid finnas ett inslag av godtycklighet. Dessutom innebär det att alla kommuner inom en klass antas ha samma förutsättningar, trots att det kan vara stora skillnader i till exempelvis folkmängd.

Kostnader för den politiska verksamheten

Vissa delar av de administrativa kostnaderna finns redovisade under verksamhetsområdet *politisk verksamhet*. Exklusive partistöd uppgår nettokostnaden till 7,2 miljarder kronor, motsvarande 687 kronor per invånare.[166] Under detta verksamhetsområde redovisas kostnader

[166] SCB (2023): *Kommunernas finanser. Räkenskapssammandraget 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

för nämnd- och styrelseverksamhet (inklusive arvoden), kommunens revision samt administration knuten till kommunens politiska ledningsfunktion.[167]

Kommunerna är fria att organisera sin verksamhet som de själva önskar. Utöver ett beslutade organ (fullmäktige) måste dock alla kommuner ha styrelse, valnämnd och krisledningsnämnd samt revisorer. Kommuner måste också utse en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd.

I kommunallagen fastslås att en kommun med 8 000 röstberättigade eller därunder måste ha minst 21 ledamöter i fullmäktige. För kommuner med antalet röstberättigade mellan 8 000 och 16 000 gäller att antalet ledamöter som fullmäktige ska ha är minst 31 ledamöter.[168] Antalet ledamöter per invånare och kostnaden blir därmed högre i små kommunerna.

Lönekostnader för administrativ personal

Enligt den personalstatistik som SKR samlar in delas personalen in i sju olika personalgrupper:

- administration,
- vård och omsorg,
- rehabilitering och förebyggande,
- IFO, omsorg och integration,
- förskola, skola, fritidsverksamhet med mera,
- kultur, turism och friluftsliv, samt
- teknik och service.

Personalgruppen administration innehåller tre personalkategorier: ledningsarbete, handläggararbete samt administratörsarbete. Av kommunernas totala antal årsarbetare tillhörde 100 600 kategorin administration, vilket motsvarar 13,8 procent. Det handlar om personal som arbetar med administrativa stödfunktioner såsom ekonomi och

[167] SCB (2023): RS 2023. Instruktioner.
[168] 5 kap. 5 § kommunallagen (2017:225).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

personal, men också om ledningspersoner på övergripande kommun- och verksamhetsnivå. Totalt handlar det om cirka 50 olika yrkesroller.

Den totala lönesumman inklusive arbetsgivaravgifter och kollektivavtalad pension med mera uppgick för denna personal 2022 till 74,4 miljarder kronor, motsvarande 7 069 kronor per invånare.

I denna personalkategori ingår personal inom all kommunal verksamhet – både obligatorisk och frivillig. Om man begränsar sig till de verksamheter som är föremål för utjämning uppgår lönesumman inklusive arbetsgivaravgifter och kollektivavtalad pension med mera till 59,2 miljarder kronor, motsvarande 5 625 kronor per invånare.

De glesaste (mätt utifrån invånardistans) och minsta kommunerna erhåller i dag 1 900 kronor per invånare i ersättning.[169] Sedan minskar ersättningen med minskad gleshet och ökad folkmängd. Inte alla glesa kommuner erhåller ersättning. Två glesa kommuner med en folkmängd över 25 000 invånare erhåller ingen ersättning. För de mindre glesa kommunerna utgår endast ersättning om folkmängden understiger 8 000 invånare. Totalt erhåller 71 kommuner ersättning för administration (se tabell 6.58).

Tabell 6.58 Indelning och ersättning i kronor per invånare i komponenten administration 2024

Invånar-distans	Folkmängd	Antal kommuner	Ersättning totalt	Lönekostnad	Politisk verksamhet
>350	<8 000	30	1 900	1 500	400
	<25 000	23	950	800	150
	>25 000	2	-	-	-
<350	<8 000	18	150	-	-
	<25 000	115	-	-	-
	>25 000	102	-	-	-
Totalt		**290**			

Källa: SCB.

Kostnadsunderlaget uppdateras inte årligen. Underlaget till komponenten bygger på kostnadsdata för åren 2014–2016. Klassindelningen uppdateras inte heller utan en kommuns placering i matrisen

[169] I 2017 års prisnivå. Standardkostnaden räknas upp till aktuellt utjämningsår med KPIF.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

är konstant över tid även om exempelvis folkmängden passerar någon av gränserna.

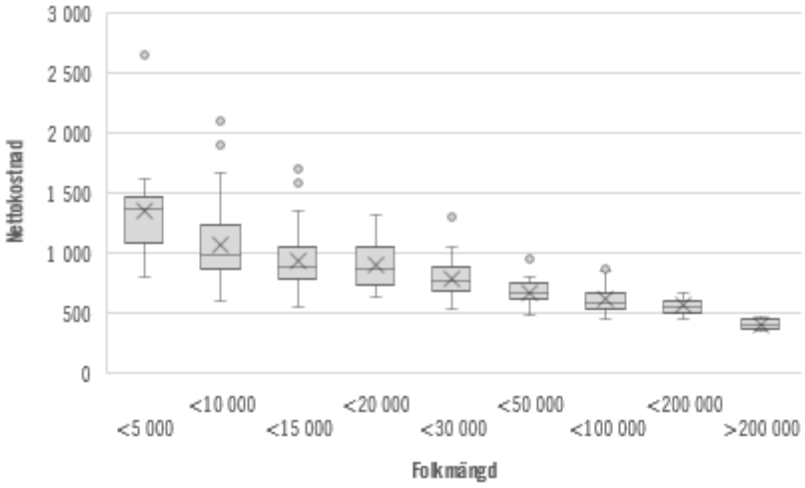
6.13.2 Utvärdering av befintlig komponent

Politisk verksamhet kostar alltjämt mer i små och glesa kommuner

För den politiska verksamheten finns ett tydligt samband mellan kostnadsnivån och kommunens folkmängd. Verksamheten är till stora delar obligatorisk och små kommuner kan inte fullt ut anpassa kostnaderna efter sin folkmängd.[170] Verksamheten präglas således av så kallade smådriftsnackdelar, det vill säga att det i en mindre kommun finns färre invånare att slå ut en given kostnad på.

Figur 6.44 Nettokostnad politisk verksamhet (exkl. partistöd) efter folkmängd, genomsnitt 2019–2022

Kronor per invånare

Källa: SCB.

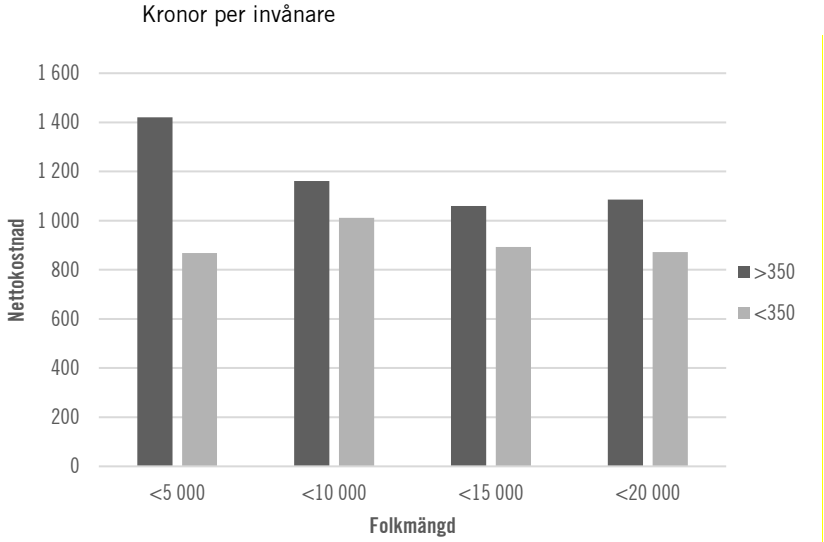
Kostnadsskillnaderna inom grupperna är särskilt stora bland kommuner med en folkmängd som är mindre än 20 000 invånare. En

[170] Vissa delar under politisk verksamhet är dock frivilliga – bland annat medlemskap i olika intresseorganisationer och kommunalt partistöd.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

indelning utifrån den gleshetsvariabel som används i komponenten, det vill säga invånardistans, visar att små och samtidigt glesa kommunerna genomgående har högst kostnader. Skillnaden mellan glesa och inte glesa kommuner är störst för kommuner med en folkmängd under 5 000 invånare (se figur 6.45).

Figur 6.45 Nettokostnad politisk verksamhet (exkl. partistöd) uppdelat utifrån folkmängd och invånardistans, genomsnitt 2019–2022

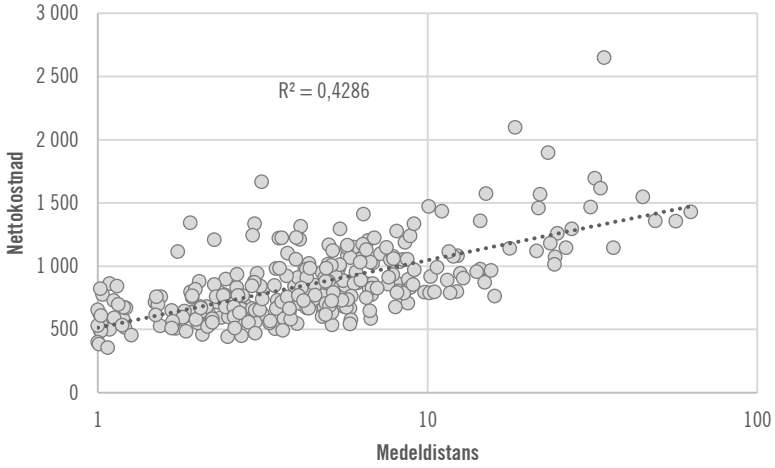
Anm.: Gleshet är definierad som en invånardistans över 350 meter.
Källa: SCB.

Som redovisats tidigare har kommittén tagit fram ett nytt gleshetsmått som på ett bättre sätt än invånardistans speglar befolkningens bosättningsmönster. Måttet mäter hur stort avstånd som det krävs i genomsnitt för att samla 3 000 personer. Sambandet mellan detta mått och kostnaderna för den politiska verksamheten är starkare än för nuvarande invånardistans.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.46 Nettokostnad politisk verksamhet (exkl. partistöd), genomsnitt 2019–2022

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

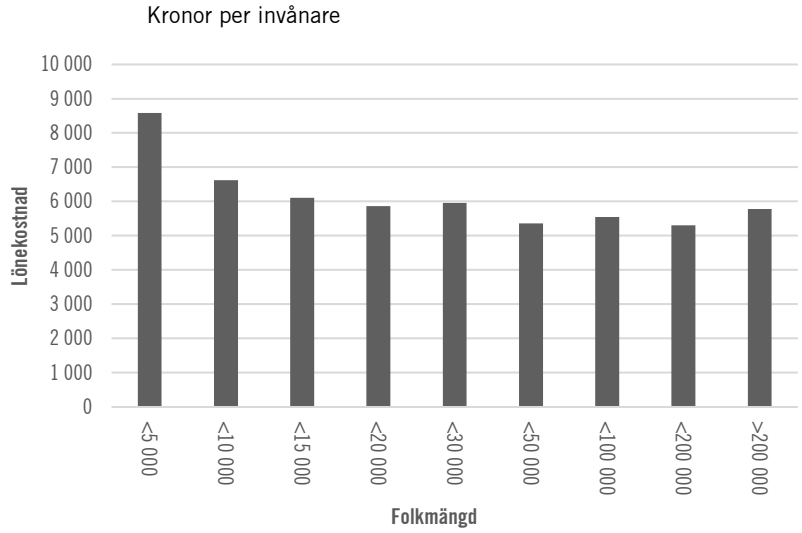
Små kommuner har merkostnader för administrativ personal

Det finns ett samband mellan lönekostnaden för den administrativa personalen och kommunens folkmängd. Viss administrativ personal måste finnas i kommunen oavsett kommunstorlek. Det handlar om administrativa stödfunktioner såsom ekonomi och personal samt ledning på övergripande kommun- och verksamhetsnivå. På samma sätt som för den politiska verksamheten uppstår smådriftsnackdelar.

Som framgår av figur 6.47 är kostnaden per invånare för den administrativa personalen väsentligt högre i de mindre kommunerna. Sambandet avtar vid en folkmängd på mellan 20 000 och 25 000 invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.47 Lönekostnad administrativ personal efter kommunstorlek

Källa: Egna beräkningar med data från SKR.

Andelen entreprenad påverkar behovet av administrativ personal

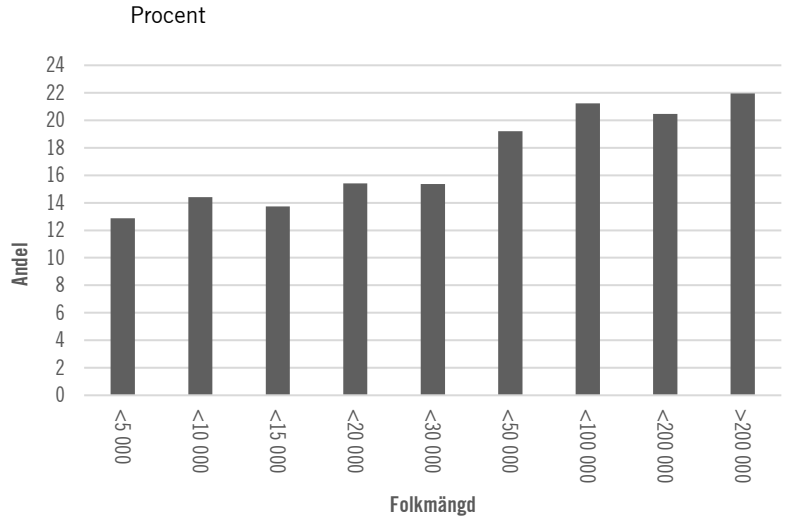
En kommun behöver ha vissa administrativa funktioner oavsett om en verksamhet bedrivs i egen regi eller på entreprenad. För handläggare, men framför allt för administratörer och ledning på verksamhetsnivå, är det dock rimligt att anta att dessa är anställda av entreprenören. Kommuner med en stor andel verksamhet på entreprenad kommer därmed ha en lägre kostnad för egen administrativ personal – allt annat lika. Skillnaden borde dock till stor del återfinnas i den ekonomiska ersättningen som betalas ut till entreprenören.

Att som nu fullt ut bygga ersättningen för merkostnader för administration på uppgifter om kommunens egen administrativa personal riskerar därmed att överskatta kostnadsskillnaderna mellan små och stora kommuner. Det beror på att stora kommuner har en betydligt högre andel av verksamheten på entreprenad.

Det finns ett visst samband mellan kostnaderna för administrativ personal och andelen av verksamheten på entreprenad. I genomsnitt köper kommunerna 20 procent av verksamheterna från andra utförare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.48 Andel köp av verksamhet efter kommunstorlek

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

De administrativa kostnaderna är utfördelade till verksamhetskostnaderna

I RS är samtliga kostnader som redovisas under gemensamma verksamheter utfördelade på de övriga verksamheterna. Det finns tre sätt i RS att påföra verksamheten de gemensamma kostnaderna:

1. Direkt i bokföringen via ett köp- och säljförfarande. Kostnaden återfinns som en intern kostnad på verksamheten och som en intern intäkt under gemensamma verksamheter.
2. Via en av kommunen skapad fördelningsnyckel i RS-blanketten.
3. Via en av SCB framtagen schabloniserad nyckel. Denna nyckel fördelar ut den nettokostnad som återstår efter avdrag under punkt 1 och 2 ovan proportionellt mot verksamhetens kostnader.

Den nettokostnad från RS som används i de olika delmodellerna innehåller därför de administrativa kostnader som påförts verksamheterna enligt någon av punkterna 1 till 3 ovan. En utjämning för administrativa kostnader bör således utformas som en merkostnads-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

komponent. Det innebär att den genomsnittliga standardkostnaden ska vara noll, vilket inte är fallet i dagens komponent.

Av tabell 6.59 framgår att drygt en tredjedel av lönekostnaden för den administrativa personalen ligger under *gemensam verksamhet*, såsom ekonomi- och personalfunktion. Under ledningsarbete för de olika verksamheterna återfinns exempelvis rektorer och enhetschefer inom vård och omsorg. Myndighetsutövningen inom vård och omsorg återfinns inte under personalkategorin administration.

Tabell 6.59 Administrativ personal efter typ och utjämnad verksamhet, lönesumma (inkl. arbetsgivaravgifter och kollektivavtalad pension med mera) 2022

Kronor per invånare

	Lednings-arbete	Hand-läggare	Admini-stratörer	Totalt
Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet	196	25	29	**249**
Grundskola inklusive grundsärskola	614	83	103	**800**
Gymnasieskola inklusive gymnasiesärskola	145	34	44	**223**
Gemensam administration o övrig verksamhet inom pedagogisk verksamhet	219	173	105	**497**
Vård och omsorg äldre och funktionsnedsatta gemensamt	681	105	186	**972**
Individ- o familjeomsorg	191	69	73	**333**
Gemensam administration för vård och omsorg	155	225	150	**530**
Gemensam verksamhet (inkl. övrig politisk verksamhet)	534	1 139	348	**2 021**
Totalt	**2 736**	**1 851**	**1 037**	**5 625**

Källa: Egna beräkningar med data från SKR.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.13.3 Överväganden och förslag

Förslag: Nuvarande komponent ändras och delas upp i två delar.

Den första delen innebär att en ny delmodell benämnd politisk verksamhet införs inom kostnadsutjämningen. Delmodellen baseras på folkmängden och genomsnittligt avstånd för att samla in 3 000 invånare. Den genomsnittliga kostnaden uppdateras årligen med underlag från kommunernas räkenskapssammandrag.

Den andra delen avser merkostnaden för administrativ personal tas bort från delmodellen men överförs till delmodellerna förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg.

Alltjämt höga kostnader i små och geografiskt utsatta kommuner

Kommittén konstaterar att det alltjämt finns ett samband mellan gles bebyggelse, folkmängdens storlek och kostnaderna för politisk verksamhet respektive administrativ personal. Som vi har visat ovan är det framför allt de små och glesa kommunerna som har särskilt höga kostnader i dessa avseenden.

Egen delmodell för merkostnader inom politisk verksamhet

Kommitténs förslag innebär att merkostnaderna inom den politiska verksamheten fortsatt ska kompenseras inom ramen för kostnadsutjämningen. Utjämningen för politisk verksamhet föreslås vara en egen delmodell och bygga på kommunens folkmängd och den nya gleshetsvariabeln medeldistans.

Kommittén konstaterar att kostnaderna ökar i takt med minskad folkmängd. Kommunallagens avtagande krav på antalet fullmäktigeledamöter har en viss utjämnande effekt. Men för de minsta och glesaste kommunerna hjälper inte detta. Slutsatsen blir därmed att delmodellen bör kompensera för folkmängd och gleshet kontinuerligt och inte som i dag i form av klassindelning. Den nya delmodellen har tagits fram med hjälp av en regressionsanalys. De förklarande variablerna är logaritmen av kommunens folkmängd och medel-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

distansen. Analyserna visar att sambandet är avtagande. Kommuner med ett utfall som är lägre än utfallet för en *typkommun* med en genomsnittlig medeldistans och med en folkmängd som motsvarar kommunallagens lägsta krav när det gäller antalet fullmäktigeledamöter erhåller därför ett index motsvarande 1. Övriga kommuner erhåller ett index motsvarande utfallet av regressionen i relation till genomsnittligt utfall.

Tabell 6.60 Beräkning delmodell för politisk verksamhet

Del	Botkyrka	Övertorneå
Beräknad kostnad enligt regression (typkommun 1 018)	613	1 468
Beräknad kostnad genomsnitt	918	918
Index (utfall <typkommun ger 1)	1	1,597
Genomsnittskostnad i riket	687	687
Beräknad kostnad (index * genomsnitt i riket)	687	1 098
Justering vägt index = 1	0,98797	0,98797
Standardkostnad	679	1 085
Standardkostnad KPIF-uppräknad	739	1 181
Tillägg/ avdrag (riket 748)	-9	432

Källa: Egna beräkningar.

Strukturellt behov av administrativ personal skattas

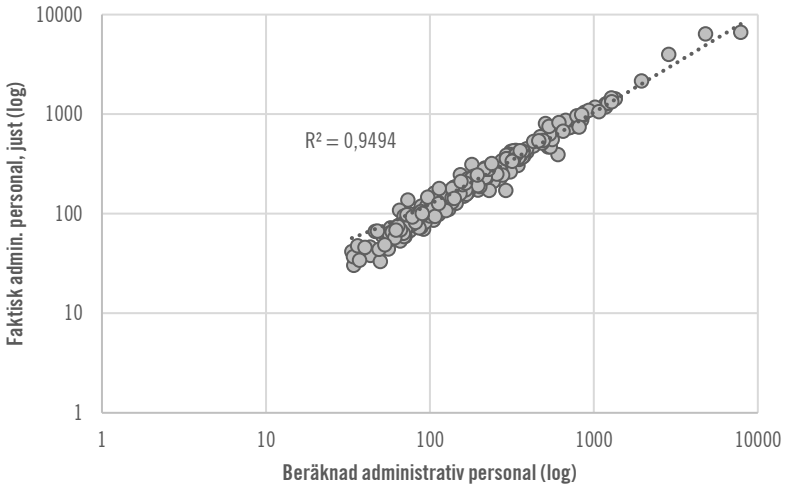
Som redovisats ovan finns ett samband mellan kommunens folkmängd och lönekostnaden för den administrativa personalen.

För att inte underskatta personalbehov i kommuner med en högre andel av verksamheten på entreprenad görs det en justering av antalet årsarbetare utifrån andelen köp av verksamhet. Trots justeringen är sambandet svagare i täta regioner. Det förklaras troligen av att det i dessa regioner finns bättre förutsättningar för samverkan och en större konkurrens. Genom att komplettera analysen med det lokala befolkningsunderlaget ökar förklaringsgraden i den statistiska analysen ytterligare.

Utifrån kommunens folkmängd och det lokala befolkningsunderlaget skattas det strukturella behovet av administrativ personal inom den utjämnade verksamheten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.49 Årsarbetare administrativ personal, beräknad och faktisk (justerad för köp av verksamhet)

Källa: Egna beräkningar.

Det beräknade antalet administrativa årsarbetare relateras till antalet invånare i kommunen. Nyckeltalet indexeras mot motsvarande uppgift för samtliga kommuner. Kommuner med ett värde över 1 ersätts för beräknade merkostnader i berörda delmodeller.

Merkostnaden för administrativ personal beräknas för delmodellerna förskola, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. I tabell 6.61 redovisas beräkningen för delmodellen för förskola för fyra exempelkommuner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.61 Ersättning administrativa merkostnader, exemplet förskolan

	Del/ steg	Malå	Gullspång	Flen	Mora
A	Folkmängd	3 033	5 194	16 058	20 679
B	Lokalt befolkningsunderlag	3 458	23 801	63 447	30 876
C	Skattat antal administrativ personal, totalt	39,14	55,66	141,54	180,31
D	- ”- , per 1 000 inv.	12,91	10,72	8,81	8,72
E	Index (D / riket 8,78)	1,4695	1,2202	1,0037	<1
F	Andel administrativ personal i riket	13,8 %	13,8 %	13,8 %	13,8 %
G	Överstigande personalkostnad ((E-1) * F)	6,48 %	3,04 %	0,50 %	0 %
H	Lönekostnadsandel förskola	78 %	78 %	78 %	78 %
I	Åldersersättning, förskola, kr per inv.	8 257	7 201	8 157	7 304
I	**Ersättning (G * H * I), kr per inv.**	**417**	**171**	**3**	**0**

Källa: Egna beräkningar.

6.13.4 Utfalls- och förändringsanalys

Politisk verksamhet

Med kommitténs förslag får 77 kommuner ersättning för merkostnader för politisk verksamhet. Jämfört med i dag är det sex fler kommuner som får ersättning. Generellt är ersättningen per kommun lägre och omslutningen i komponenten minskar från 147 till 90 miljoner kronor.

Nio kommuner tappar sin ersättning jämfört med nuvarande komponent. Samtliga dessa kommuner har i dag den lägsta ersättningen på 150 kronor per invånare och har således en folkmängd över 8 000 invånare. Eftersom den nya delmodellen fokuserar mer på liten folkmängd och har ett annat mått på gleshet tappar dessa kommuner ersättningen.

Det tillkommer 15 kommuner som erhåller ersättning i förslaget. Dessa kommuner ersattes inte tidigare på grund av att de har fler än 8 000 invånare och inte är tillräckligt glesa. Ersättningen för dessa kommuner ligger som mest på 125 kronor per invånare.

De kommungrupper som har höga ersättningar i nuvarande komponent är de som tappar mest i förslaget. Kommuner utan ersättning i nuvarande komponent vinner på att den lägre omslutningen ger ett lägre generellt avdrag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.62 Utfall och förändring per kommungrupp, politisk verksamhet

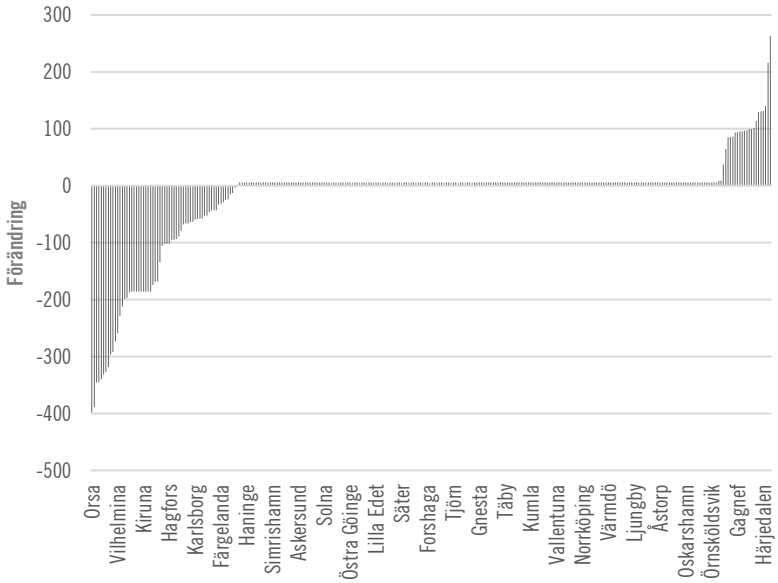
Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Storstäder	739	–9	6
Pendlingskommun nära storstad	739	–9	6
Större stad	739	–9	6
Pendlingskommun nära större stad	774	26	–19
Lågpendlingskommun nära större stad	810	62	–19
Mindre stad/tätort	739	–9	–1
Pendlingskommun nära mindre tätort	800	52	–21
Landsbygdskommun	885	137	–78
Landsbygdskommun med besöksnäring	923	175	–21

Anm. Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Figur 6.50 Förändring per kommun politisk verksamhet

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den största positiva förändringen uppgår till 263 kronor per invånare. Kommuner med stora positiva förändringar är de kommuner som legat nära de undre gränserna i den nuvarande klassindelade komponenten och därmed kan sägas ha blivit underkompenserade.

Den största negativa förändringen uppgår till –398 kronor per invånare. Kommuner med stora negativa förändringar är de kommuner som legat nära en övre klassgräns och därmed kan sägas ha blivit överkompenserade.

Merkostnader för administrativ personal i små kommuner

Av de 53 kommuner som ersätts i nuvarande delmodell föreslås 51 kommuner även fortsättningsvis erhålla ersättning. Ersättningen uppgår till mellan 10 och 3 099 kronor per invånare. Generellt är det en lägre genomsnittlig ersättning i den nya komponenten och omslutningen minskar från 591 till 421 miljoner kronor.

Två kommuner tappar sin ersättning med förslaget.[171] Det är två relativt stora kommuner med ett stort lokalt befolkningsunderlag (>19 000 invånare).

Det tillkommer 74 kommuner som får ersättning i nuvarande komponent. Dessa kommuner får i de flesta fall en relativt låg ersättning (<500 kronor per invånare). Några få av de tillkommande kommunerna erhåller en hög ersättning. [172] Det är kommuner med en liten folkmängd som inte är tillräckligt glesa för att erhålla ersättning i nuvarande komponent.

Tabell 6.63 Nuvarande standardkostnad och föreslagen (antal kommuner grupperad)

Kronor per invånare

	0	<500	<1 000	<1 500	<2 000	<2 500	<3 000	<3 500	Summa
0	163	62	9	2	1				**237**
1 022	2	20	1						**23**
1 917			12	8	3	2	2	3	**30**
Summa	**165**	**82**	**22**	**10**	**4**	**2**	**2**	**3**	**290**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

[171] Kiruna och Mora.
[172] Storfors, Gullspång samt Munkfors.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

På kommungruppsnivå förlorar de grupper där många kommuner har en gles bebyggelsestruktur. De grupper som vinner är de grupper som har många kommuner med liten folkmängd, men inte tillräckligt gles bebyggelse för att få ersättning i nuvarande komponent.

De kommungrupper där inga eller få kommuner ersätts vinner på förslaget genom att avdraget minskar på grund av den minskade omslutningen i komponenten.

Tabell 6.64 Utfall och förändring per kommungrupp, merkostnader för övergripande administrativ

Kronor per invånare

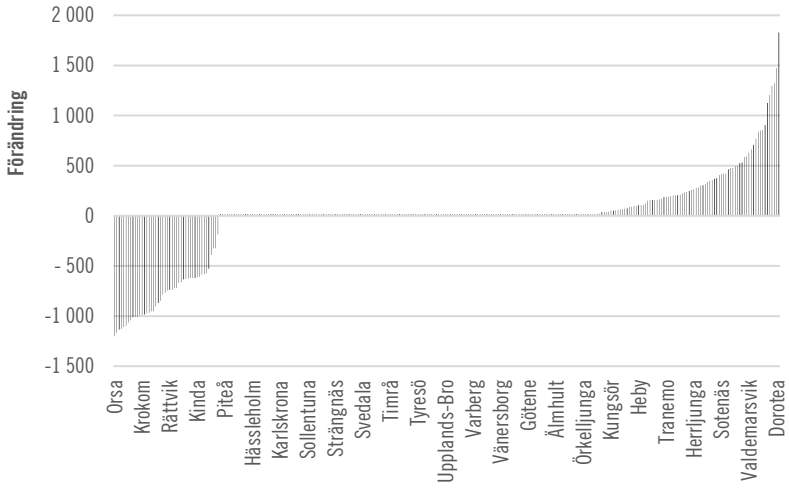
	Standardkostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Storstäder	0	–40	16
Pendlingskommun nära storstad	0	–40	16
Större stad	0	–40	16
Pendlingskommun nära större stad	157	117	19
Lågpendlingskommun nära större stad	310	270	2
Mindre stad/tätort	0	–40	–22
Pendlingskommun nära mindre tätort	362	322	170
Landsbygdskommun	673	633	–260
Landsbygdskommun med besöksnäring	618	578	–254

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.51 Förändring per kommun för merkostnader administrativ personal

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.14 Gator och vägar (inom delmodellen infrastruktur och skydd)

Under 2024 omfördelar komponenten gator och vägar inom ramen för kostnadsutjämningens delmodell för infrastruktur och skydd 690 miljoner kronor.

I detta avsnitt beskriver kommittén hur den befintliga komponenten för gator och vägar är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av komponenten. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny delmodell för gator och vägar.

6.14.1 Nuvarande utformning

Två typer av tillägg i komponenten

Komponenten gator och vägar avser att utjämna för strukturella merkostnader kopplat till drift och underhåll av gator och vägar. Det görs genom två olika typer av tillägg:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- ett klimattillägg som kompenserar för högre kostnader för vinterväghållning, samt
- ett ortstillägg som dels utjämnar för hög trafikbelastning, dels för termiska sprickor och tjälskador.

Väghållaren ansvarar för byggande och drift

Väghållning handlar om byggande och drift av väg. Beroende på vilken typ av väg det är finns det olika väghållare som ansvarar för vägen och flera lagstiftningar som reglerar byggande och drift. I länsstyrelsernas kungörelse om vägar framgår vilka vägar som ingår i det allmänna vägnätet:

- allmänna vägar,
- kommunala gator, samt
- enskilda vägar.

I Sverige finns det 579 600 kilometer väg. Tre fjärdedelar av vägnätet är enskild väg. Kommunerna är den typ av väghållare som ansvarar för minst antal kilometer väg.

Tabell 6.65 Väglängd per väghållare

Kilometer

Väghållare	Väglängd
Enskild	433 035
Kommunal	41 825
Statlig	104 707
Totalt	**579 567**

Källa: SCB.

Fördelningen av väghållaransvar ser i korthet ut så här:

- Staten, genom Trafikverket, ansvarar för de allmänna vägarna. Undantaget är de allmänna vägar som ingår i kommunal väghållning.
- Kommunerna förvaltar kommunala gator och vägar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Enskilda vägar förvaltas av vägföreningar/samfällighetsföreningar eller av enskild fastighetsägare.

Stat eller kommun är väghållare för allmänna vägar. Regeringen kan besluta att en kommun ska vara väghållare för allmänna vägar inom kommunen eller vissa delar av vägar inom kommunen. Inom tätorter med detaljplan finns gator som utgör allmän plats. Här ansvarar normalt kommunen för väghållningen.

Enskild väg är väg som inte är allmän eller gata. Väghållare för enskilda vägar är de fastigheter som har nytta av vägarna. För förvaltningen av dessa svarar ofta någon form av organisation, samfällighetsförening eller delägarförvaltning, som omfattar berörda fastighetsägare. Delar av det enskilda vägnätet kan under vissa villkor få bidrag till väghållningen från stat och/eller kommun.

Det kommunala ansvaret varierar

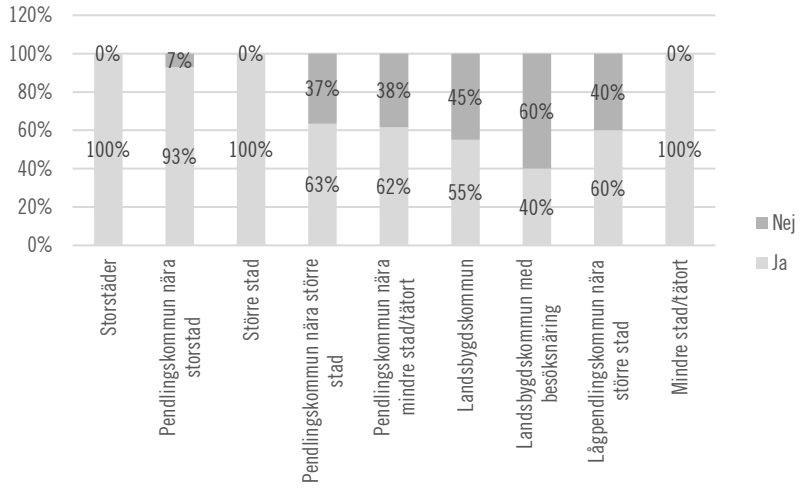
Det kommunala ansvaret för gator och vägar är i praktiken inte detsamma för alla kommuner.

I dag är drygt 200 av landets 290 kommuner väghållare enligt väglagen – det vill säga de har tagit över väghållaransvaret för viss allmän väg. I vissa kommungrupper har samtliga kommuner tagit över delar av statliga vägar. Det är kommungrupper med mycket tätortsbebyggelse. För kommungrupper av mer landsbygdskaraktär är andelen betydligt lägre. Orsaken till att en kommun tar över en statlig väg kan vara olika.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.52 Kommunalt vägansvar per kommungrupp

Procentuell andel av kommunerna i gruppen

Källa: Trafikverket.

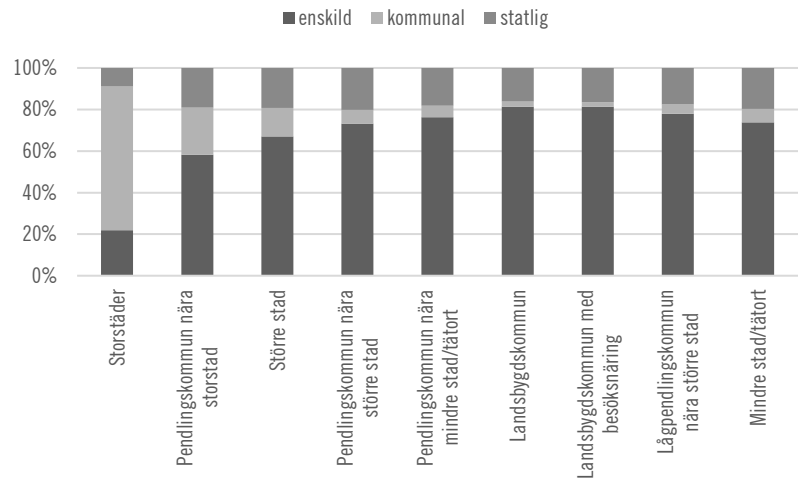
Fördelningen på väghållare i olika kommungrupper skiljer sig markant åt. Storstäder och pendlingskommuner nära storstad är de grupper som har störst andel kommunala gator och vägar. I statistiken görs ingen skillnad på vad som är kommunala gator och vad som avser allmän väg som kommunen tagit över.

Den relativt höga andelen kommunala gator och vägar i storstäder, pendlingskommuner nära storstad samt större städer är delvis bakgrunden till att det sker en utjämning inom verksamhetsområdet. Samtidigt beror skillnaden främst på att andelen enskilda vägar är väsentligt lägre i dessa kommungrupper. Andelen statliga vägar är förhållandevis likartat.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.53 Typ av väg per kommungrupp

Procent

Källa: Trafikverket.

Gatutypen varierar mellan kommunerna

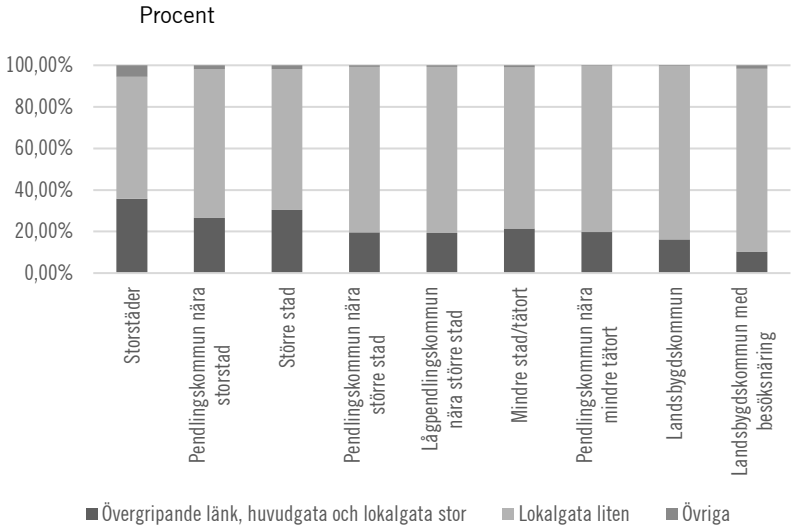
Trafikverket klassificerar samtliga kommunala och enskilda vägar utifrån funktion och utformning. *Gatutyp* beskriver vägens huvudsakliga funktion. Desto viktigare funktion vägen har, desto mer trafik har oftast vägen. Det kan i sin tur ge upphov till ett högre slitage.

- övergripande länk (leder, genomfartsvägar, ringleder, infarter till städer/samhällen),
- huvudgata (ingår i huvudnätet för biltrafik),
- lokalgata stor (här ingår normalt uppsamlande lokalgator),
- lokalgata liten, samt
- övriga typer såsom kvartersväg och parkeringsområde etcetera.

Kommitténs bedömning är att huvudgata, stor lokalgata samt övergripande länk är av den typ av väg som kan omfattas av högre slitage. Kommungrupperna storstäder och större stad har högst andel av de tre aktuella kategorierna. Lokalgata liten är den vanligaste gatutypen i alla kommungrupper.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.54 Fördelning på gatutyp per kommungrupp

Källa: Egna beräkningar med data från Trafikverket.

Stat och kommun bidrar till drift av enskilda vägar

Trafikverket betalar ut statligt driftbidrag till enskilda vägar bland annat för att vägen ska hållas öppen för allmän trafik och för att underlätta för boende och näringsliv i glesbygd. Drygt 23 000 väghållare får statsbidrag för att sköta enskilda vägar. Enligt regeringens regleringsbrev 2022 avseende Trafikverket finns det 1,3 miljarder kronor avsatta till bidrag för drift av enskild väg.[173]

Det är väghållarna som har ansvar för väghållningen, även efter att driftbidrag beviljats. Vägar som får driftbidrag ska hållas öppna för allmän trafik och underhållas väl.

Flertalet kommuner betalar ut bidrag till enskilda vägar. Det kommunala bidraget är en följd av och ett komplement till det statliga systemet. Eftersom det statliga bidraget kräver att vägen är längre än en kilometer är det vanligt att enskilda vägar inom tätorter inte är berättigade till statliga bidrag. Kommunerna har därför på olika sätt skapat andra möjligheter till bidrag för dessa vägföreningar, liksom i vissa fall för utfartsvägar.

[173] Infrastrukturdepartementet (2021): *Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Trafikverket.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Hösten 2005 frågade dåvarande Sveriges Kommuner och Landsting samtliga kommuner i Sverige via en enkät om deras bidragssystem till enskilda vägar.[174] Totalt svarade 247 kommuner på undersökningen. Av dessa gav 223 kommuner, motsvarande 90 procent, bidrag eller skötte enskilda vägar.

Enligt undersökningen var rättvisefrågan det viktigaste motivet för de flesta kommuner att ge kommunala bidrag till enskilda vägar. De som bor vid enskilda vägar ska få samma service som de som bor vid allmänna vägar.

Tvådelad kompensation för drift och underhåll

Ända sedan Strukturkostnadsutredningens förslag[175] har standardkostnaden begränsats till att avse renodlade drift- och underhållskostnader. Anledningen är brister och olikheter i den ekonomiska statistiken avseende kommunernas kostnader för gator och vägar.

Standardkostnaden beräknas med utgångspunkt från dels trafikberoende slitage, dels klimatberoende slitage. Någon kompensation för enskilda vägar, som är ett frivilligt kommunalt åtagande, fördelas inte.

Nuvarande beräkning av standardkostnaden i delkomponenten baseras inte på aktuella kostnadsdata utan bygger på en uppskattning av respektive kommuns strukturella förutsättningar, som gjordes med underlag från början av 1990-talet från bland annat dåvarande Vägverket.

Kommunerna får ett tillägg på mellan 44 och 103 kronor per invånare för vinterväghållning baserat på vilken av tre klimatzoner kommunen ligger i.[176]

[174] Sveriges Kommuner och Regioner (2007): *Här slutar allmän väg. Kommunerna utvecklar sitt engagemang i den enskilda väghållningen.*
[175] SOU 1993:53 *Kostnadsutjämning mellan kommunerna.*
[176] Indelningen bygger på Trafikverkets ersättningsmodell för driftsbidrag till enskilda vägar som delat in Sverige i tre klimatzoner. Indelningen ska spegla hur driftbehovet för vinterunderhåll fördelas över landet – det vill säga antalet tillfällen för plogning, sandning och eventuellt ishyvling.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.66 Klimatzonsindelning

Zon A	Zon A forts.	Zon B	Zon C
Skåne	Östergötland	Tierp	Jämtland
Blekinge	Södermanland	Älvkarleby	Västerbotten
Halland	Örebro	Östhammar	Norrbotten
Västra Götaland	Västmanland	Värmland	
Kronoberg	Stockholm	Dalarna	
Kalmar	Uppsala *utom* – Tierp – Älvkarleby – Östhammar	Gävleborg	
Jönköping		Västernorrland	
Gotland			

Källa: Trafikverket (2014), Ny ersättningsmodell för årligt driftbidrag till enskilda vägar.

Utöver klimattillägget utgår ett ortstillägg som kompensation för högre trafikbelastning och termiska sprickor och tjälskador. Ortstillägget utgår till åtta olika grupper av kommuner där Malmö, Göteborg och Stockholm utgör varsin egen grupp. Nedan redovisat i 2016 års prisnivå.

1. Samtliga kommuner exklusive Härjedalen, Åsele och större städer i Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län får 65 kronor per invånare.
2. Större städer i Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län får 128 kronor per invånare.
3. Härjedalen och Åsele erhåller 128 kronor per invånare.
4. Större städer söder om Värmlands, Dalarna, Gävleborgs län får 65 kronor per invånare.
5. Samtliga pendlingskommuner nära storstad erhåller 80 kronor per invånare.
6. Malmö kommun får 128 kronor per invånare.
7. Göteborgs kommun får 193 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9. Stockholms kommun får 580 kronor per invånare.

Övriga 143 kommuner erhåller inget ortstillägg.

6.14.2 Utvärdering av befintlig komponent

Underlag som är över 30 år gammalt

Delar av underlaget till den befintliga komponenten är över 30 år gammalt och det har inte varit möjligt att spåra vad den ursprungliga fördelningen bygger på. Det finns inte heller någon nationell statistik över trafikarbetet på de kommunala vägarna, vilket gör en utvärdering av slitagedelen svår. Sedan komponenten infördes har även lagstiftning och redovisningsregler förändrats, vilket också det påverkar förutsättningarna för en relevant kostnadsutjämning.

Nuvarande ersättningar bygger inte på kommunernas samlade kostnader för verksamheten. Detta gör att komponentens ersättningar inte följer kostnadsutvecklingen. Sedan 2016 har kommunernas samlade kostnader för verksamheten ökat med 39 procent. Komponenten har samtidigt utifrån utvecklingen av KPIF räknats upp med 17,4 procent.

Förändrad redovisning

Sedan 2014 ska kommunerna tillämpa så kallad komponentavskrivning vid aktivering av genomförda investeringsutgifter. Vid tillämpning av komponentavskrivning ska respektive komponent betraktas var för sig och skrivas av utifrån förväntad livslängd. Det innebär att till exempel en kommunal gata delas in i komponenterna vägkropp, ytskikt och belysning.

Ersättningsinvesteringar, inklusive långtidsplanerat underhåll, ska därför numera aktiveras i balansräkningen. Akuta åtgärder ska dock även fortsättningsvis kostnadsföras löpande. Detta innebär att driftskostnaderna minskar och avskrivningarna ökar. I sin tur innebär det att stora delar av kostnaderna för slitage inte längre ingår i driftskostnaderna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Bidrag till enskilda vägar

Kommunens arbetssätt och riktlinjer när det kommer till enskilda vägar kan påverka jämförelser. I vissa kommuner får fastighetsägare i större utsträckning ta ansvar för och finansiera vägarna. Det ger lägre kostnader för kommunen som kan användas till andra verksamheter eller till en lägre skattesats. Givet samma ambitionsnivå påverkas bidragets storlek av antalet och längden på de enskilda vägarna, men kommunen kan också välja om de ska ge bidrag till enskilda vägar.

Vad kostar verksamheten?

I räkenskapssammandraget (RS) efterfrågar SCB kostnader för verksamheten väg- och järnvägsnät, parkering. Under denna rubrik ska kommunen redovisa drift och underhåll av gator och vägar där kommunen är väghållare, cykel och gångvägar och järnvägar inklusive olika former av trafiksäkerhetsåtgärder. Även bidrag till och eventuell drift av enskilda vägar redovisas här. Kostnader och intäkter för kommunal parkering förs också till denna verksamhet. Eventuella exploateringsersättningar ska inte redovisas som intäkt under denna verksamhet utan under en annan rubrik i RS.

År 2022 uppgick nettokostnaden för verksamheten väg- och järnvägsnät samt parkering till 15,5 miljarder kronor motsvarande 1 476 kronor per invånare.

De faktorer som främst påverkar kommunernas kostnader för gator och vägar är

- kapitalkostnader (genom historiska investeringsnivåer),
- väghållaransvar för allmän väg (genom statliga beslut),
- trafikbelastning,
- frivilligt ansvar för drift av/bidrag till enskilda vägar,
- klimat,
- bebyggelsestruktur (tätort/detaljplanelagda områden),
- behov och förekomst av så kallade konstbyggnader,
- standard,
- markförhållanden,

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- typ av gator, samt
- förekomst av medfinansiering för statlig infrastruktur.[177]

I tabellen nedan specificeras de delverksamheter som ryms inom RS-raden och huruvida de är föremål för utjämning.

Tabell 6.67 Delkostnader och huruvida de är föremål för utjämning

Delkostnad	Föremål för utjämning
Drift och underhåll gator och vägar där kommunen är väghållare (inkl. snöröjning och trafiksäkerhetsåtgärder)	Ja
Drift och underhåll cykel- och gångvägar (inkl. snöröjning och trafiksäkerhetsåtgärder)	Ja
Kapitaltjänstkostnader	Nej
Bidrag till enskilda väghållare	Nej
Kostnader och intäkter kopplade till parkeringsverksamhet	Nej
Bidrag till statlig infrastruktur	Nej
Drift och underhåll järnväg	Nej

Källa: Egen sammanställning.

Även om definitionen enligt räkenskapssammandraget inte stämmer med den som har valts för utjämningen kan den ge indikationer på skillnaderna mellan kommunerna. Vid en analys av kommunernas nettokostnader är skillnaden mellan den kommun som redovisar högst respektive lägst kostnad över 4 000 kronor per invånare. På kommungruppsnivå är skillnaderna betydligt mindre. Storstäderna redovisar den lägsta kostnaden. De låga kostnader förklaras med stora avgiftsintäkter från parkeringsverksamheten.

En analys av bruttokostnaderna visar också på stora skillnader mellan kommunerna. Det blir dock en annan ordning på kommungrupperna. Det är framför allt storstäder och i viss mån större städer som får höga kostnader när intäkterna exkluderas.

[177] SOU 1993:53 *Kostnadsutjämning mellan kommunerna.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.68 Bruttokostnad och nettokostnad, väg och järnvägsnät samt parkering

Kronor per invånare

	Bruttokostnad	Nettokostnad
Storstäder	2 659	1 035
Pendlingskommun nära storstad	1 880	1 544
Större stad	1 980	1 486
Pendlingskommun nära större stad	1 662	1 510
Mindre stad/tätort	1 912	1 566
Pendlingskommun nära mindre tätort	1 549	1 398
Lågpendlingskommun nära större stad	1 580	1 435
Landsbygdskommun	1 762	1 521
Landsbygdskommun med besöksnäring	1 842	1 638
Genomsnitt (vägt)	**2 088**	**1 476**

Anm.: Bruttokostnad minus interna intäkter och försäljning till andra kommuner och regioner.
Källa: SCB.

SKR samlar in gatustatistik

SKR samlar årligen in statistik kring den kommunala väghållningen. Syftet med undersökningen är att ge landets kommuner möjlighet att ta fram underlag för verksamhetsplanering, jämföra sin verksamhet med andra samt att följa utvecklingen över tid, kunna identifiera målområden och förbättringsåtgärder och förmedla informationen om verksamheten till personal, ledning och politiker. Den insamlade informationen ger även SKR möjligheter att ta fram nationell statistik.[178]

Uppgifterna avser kommunala vägar och gator. Enskilda och statliga vägar ingår inte. Undersökningen är frivillig för kommunerna att delta i. År 2022 var det cirka 130 kommuner som valde att besvara enkäten. I undersökningen efterfrågas ett tiotal uppgifter, främst avseende kostnader. Två av de efterfrågade uppgifterna är särskilt intressanta för kommitténs arbete:

1. Total driftkostnad för kommunala bil- och cykelvägar: summan av driftkostnaderna för vinterväghållning, gatubelysning, akuta beläggningsåtgärder, barmarksrenhållning, gatugrönytor, trafik-

[178] Sveriges Kommuner och Regioner (2024): *Gatustatistik*, https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/trafikinfrastruktur/driftochunderhall/gatustatistik.5308.html, [2024-05-27].

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

anordningar, trafiksignaler, konstbyggnader, dagvattenavledning, och övriga driftkostnader; *exklusive enskilda vägar, kapitalkostnader och kostnad för allt beläggningsunderhåll som inte är akuta åtgärder.*

2. Total driftkostnad för vinterväghållning av kommunala bil- och cykelvägar: summan av driftkostnaderna för snöröjning, halkbekämpning, sandupptagning, beredskap, markuppvärmning samt övriga driftkostnader vinterväghållning.

Den genomsnittliga driftskostnaden för kommunala bil- och cykelvägar för de kommuner som svarat på enkäten uppgår till 712 kronor per invånare. Samma kommuner redovisar en genomsnittlig kostnad (exklusive kapitalkostnad) i RS på 1 006 kronor per invånare.[179] Driftkostnaderna enligt SKR:s enkät utgör för denna grupp 70 procent av kostnaderna enligt RS.

Av dessa 712 kronor utgör driftkostnaden för vinterväghållningen 260 kronor per invånare.

Beläggningsunderhåll aktiveras i balansräkning

Som redogjorts för ovan ska ersättningsinvesteringar, som planerat beläggningsunderhåll, enligt nuvarande redovisningsregler aktiveras i balansräkningen. Detta innebär att driftskostnaderna minskar och avskrivningarna ökar jämfört med situationen när komponenten togs fram. I sin tur innebär det att kostnaderna för slitage inte ingår direkt i kostnaderna, oavsett källa. Det medför att kommuner med högre slitage än genomsnittet underskattas om driftskostnader exklusive kapitalkostnader från SKR skulle användas.

De kapitalkostnader som redovisas i RS innehåller inte bara avskrivningar och ränta på underhållsutgifterna utan på samtliga investeringar inom verksamhetsområdet.

Kommittén menar att kapitalkostnaden för planerat underhåll ska ingå i komponentens uppbyggnad. Vi har antagit en årlig investeringsnivå på 2 miljarder kronor,[180] en avskrivningstid på 15 år och

[179] Motsvarande uppgift för samtliga kommuner är 1 027 kronor per invånare.
[180] 40 000 kilometer väg och en kostnad för beläggningsunderhåll på 50 kronor meter total väg. Värdet avser alla vägar, men alla vägar underhålls naturligtvis inte varje år.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

en ränta på 3 procent vilket ger en årlig kapitalkostnad på cirka 2,5 miljarder kronor, motsvarande 236 kronor per invånare.

6.14.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: En ny delmodell benämnd *gator och vägar* införs inom kostnadsutjämningen. Komponenten för gator och vägar inom ramen för delmodellen för infrastruktur och skydd överförs till delmodellen för gator och vägar inom kostnadsutjämningen.

Delmodellen ersätter kommuner för klimatrelaterade kostnader kopplat till vinterväghållning utifrån samma klimatzoner som tidigare komponent.

Delmodellen ersätter fortsatt kommuner för trafikrelaterat slitage på hårt trafikerade vägar.

Den genomsnittliga kostnaden uppdateras årligen med underlag från kommunernas räkenskapssammandrag.

Fortsatt behov av utjämning

Kommittén menar att det fortfarande finns kostnadsskillnader mellan kommunerna som är av strukturell karaktär när det gäller verksamheten gator och vägar.

Nuvarande komponent får dock anses ha kommit till vägs ände, trots vissa försök till uppdateringar i den senaste utjämningsutredningen.[181] Nedan redovisar kommittén ett förslag på ny delmodell.

Komponenten bör kopplas till kostnadsutvecklingen inom verksamhetsområdet. Uppgifterna som redovisas i RS har en bredare definition än vad som ska vara basen för utjämningen. Utifrån SKR:s enkät kan den efterfrågade kostnaden skattas till 75 procent av uppgiften i RS (exklusive kapitalkostnad).

[181] SOU 2018:74: *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förutsättningar för ny delmodell

Den genomsnittliga standardkostnaden kommer genom kopplingen till RS växa i takt med pris- och löneökningar samt köp av tjänster och entreprenad inom verksamhetsområdet. Med lämpligt tidsintervall bör andelen utvärderas.

Enligt kommitténs analyser kan de årliga kapitalkostnaderna för kommunernas investeringar i underhåll av gator och vägar uppskattas till 236 kronor per invånare.

Den sammanlagda kostnaden för kommunernas drift och underhåll för kommunala gator och vägar inklusive kapitalkostnader för planerat underhåll blir i 2022 års nivå 878 kronor per invånare. Av dessa uppskattas 230 kronor per invånare avse vinterväghållning och 648 kronor per invånare avse övriga drift- och underhållskostnader.[182]

Tabell 6.69 Parametrar i ersättningen för gator och vägar

Kronor per invånare om inte annat anges

Del	Belopp	Kommentar
Genomsnitt RS exkl. kapitalkostnader	856	Uppdateras årligen
Andel att utjämna	75 %	
Driftskostnader	642	Förändras i takt med RS
Uppskattad kapitalkostnad underhåll	236	Ligger fast
Totalt	**878**	
– varav vinterväghållning (26 %)	230	Varierar utifrån klimatzon och trafikindex
– varav grundkostnad (74 %)	648	Varierar utifrån trafikindex

Källa: Egna beräkningar.

Klimatkompensationen uppdateras

Som redovisats ovan kompenseras kommunerna för kostnader för vinterväghållningen utifrån vilken av tre klimatzoner som kommunen tillhör.

Kommunernas kostnad för vinterväghållningen uppgår enligt SKR:s enkät i genomsnitt till 260 kronor per invånare. Generellt stiger kommunernas kostnader med klimatzonen. Nivån på kost-

[182] Driftkostnaderna för gatubelysning, akuta beläggningsåtgärder, barmarksrenhållning, gatugrönytor, trafikanordningar, trafiksignaler, konstbyggnader och dagvattenavledning och övriga driftkostnader.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

naderna är tydligt högre än ersättningsbeloppen. Det gäller även om ersättningen räknas upp till 2022 års prisnivå.

Tabell 6.70 Kostnad vinterväghållning per klimatzon, genomsnitt 2020–2022, samt förslag till ersättning

Kronor per invånare

Klimatzon	Nuvarande ersättning	Uppräknad ersättning	Kostnad	Förslag ersättning
1	44	52	176	200
2	66	77	307	350
3	103	121	474	500
Genomsnitt	**50**	**65**	**220**	**230**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB och SKR.

Klimattilläggen behöver uppdateras. Det är ingen exakthet i dessa beräkningar eftersom de bygger på ett urval av kommuner. Därför föreslås att beloppen avrundas uppåt till närmaste femtiotal kronor per invånare. Det innebär att kommuner i klimatzon 1 får en standardkostnad för vinterväghållning på 200 kronor per invånare, klimatzon 2 erhåller 350 kronor per invånare och klimatzon 3 får 500 kronor per invånare. För alla grupper är detta en tydlig höjning av ersättningsbeloppen, allra mest för kommunerna i klimatzon 3.

Kommittén menar också att vinterväghållningen är mer komplicerad och resurskrävande i högtrafikerade miljöer. På högtrafikerade vägar har ofta kommunerna en lägre tolerans avseende snödjup innan plogbilar utkallas.[183] Med anledning av detta ska kompensationen för vinterväghållning förutom klimatet även variera med index för trafikbelastningen (se nedan).

Ortstillägget blir ett renodlat tillägg för trafikbelastning

Nuvarande ortstillägg kompenserar för högre trafikbelastning, men också för termiska sprickor och tjälskador. Klimatet påverkar en beläggning på flera sätt. Ett kallt klimat med stränga vintrar ger upphov till mer tjälskott och sprickor. Många frys-tö-cykler påverkar också förslitningen. Även en större förekomst av varma sommardagar kan

[183] Luleå Tekniska universitet (2014): *Driftprinciper för snöröjning och halkbekämpning. Rapport 2014:09.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

medföra ökad risk för deformationer.[184] Hur dessa olika faktorer förhåller sig till varandra har kommittén inte analyserat vidare.

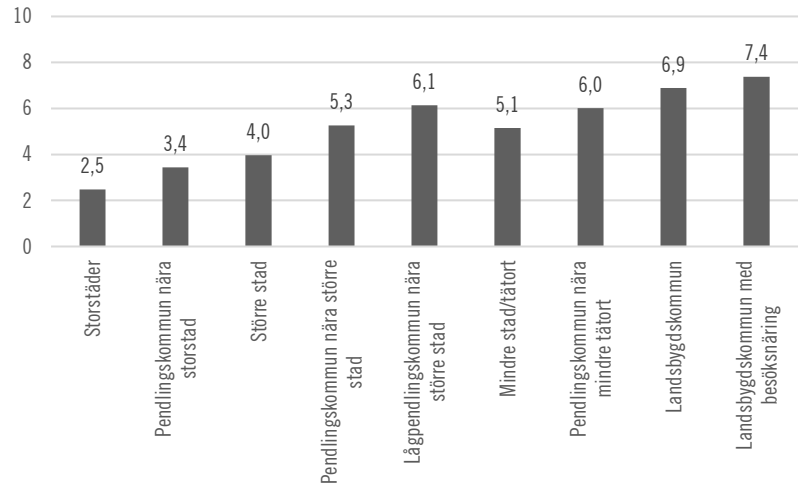
Eftersom olika faktorer påverkar vägarnas hållbarhet på olika sätt och det är oklart hur kostnaderna påverkas föreslås denna kompensation tas bort. Det innebär att ortstillägget framgent enbart ska kompensera för trafikrelaterad förslitning. Delkomponenten föreslås byta namn till trafikbelastning.

Slitage kompenseras på nytt sätt

Kostnaden för underhåll av gator och vägar påverkas delvis av hur mycket väg kommunen ansvarar för. Kommuner som har många meter kommunal väg per invånare är ofta landsbygdskommuner med glesare förhållanden. Inom gruppen pendlingskommuner nära storstad finns det en stor spridning i antal meter kommunal väg.

Figur 6.55 Kommunal väg per kommungrupp

Antal meter per invånare

Källa: SCB.

Det som främst påverkar underhållsbehovet är trafikintensiteten. En vägbeläggning kan hålla i upp till 25 år på lågt trafikerade vägar, men

[184] Trafikverket (2014): *Val av beläggning. Kunskapsdokument.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

enbart i 5–10 år på en hårt trafikerad väg. Livslängden påverkas framför allt av vägens beläggningstyp, trafikmängd, trafikens tyngd och spårbundenhet, samt av vägkroppens bärighet och konstruktion.[185] Att bara kompensera utifrån väglängd riskerar därmed att missa viktiga aspekter.

Kommunernas utgifter för underhåll av vägar går inte, som konstaterades ovan, att få fram genom räkenskapssammandraget.

Trafikverket redovisar att den totala kostnaden för underhåll av de statliga vägarna uppgår till 9,5 miljarder kronor per år. En tredjedel av detta avser underhåll av beläggningar.[186] Trafikverket använder sig av en kostnadsfunktion för att uppskatta underhållskostnaden för de statliga vägarna. Funktionens koefficienter beror på vilken typ av väg det gäller. Det finns 14 olika vägtyper, allt från bred motorväg med sex körfält till smal väg med 2 körfält.[187]

Trafikverket mäter trafikflödet på det statliga vägnätet som årsmedeldygnstrafik (ÅDT).[188] Data finns per kommun. För att uppskatta trafikbelastningen på de kommunala vägarna används ÅDT:n som en approximation för de kommunala vägarna.

Enligt Trafikverkets uppgifter är trafikintensiteten högst i Stockholms kommun följt av Solna. Trafikintensiteten är lägst i Arjeplog och Sorsele. Genomsnittlig ÅDT för kommunerna ligger på 2 700 fordon per dygn. Trafikverkets kostnadsfunktion för en normal väg med två körfält ger en genomsnittlig kostnad för underhåll av beläggning på cirka 50 kronor per meter väg och år. Trafikverket konstaterar också att kostnaderna inte ökar förrän en nivå över 1 000 fordon per dygn.[189]

Eftersom ÅDT:n baseras på de statliga vägarna finns det en risk att en hög ÅDT i en kommun är resultat av att det finns en stor statlig väg med genomfartstrafik och som delvis ersätter kommunala vägar. Detta skulle kunna göra approximationen för kommunens

[185] Trafikverket (2024): *Underhåll av belagda vägar.* https://www.trafikverket.se/resa-och-trafik/underhall/sa-skotervi-vagar/underhall-av-belagda-vagar/ [2024-04-26].
[186] Trafikverket (2023): *Så sköter vi vägar.* https://www.trafikverket.se/resa-och-trafik/underhall/sa-skotervi-vagar/ [2024-04-27].
[187] Trafikverket (2019): *Åtgärdskostnader vägunderhåll.*
[188] Årsmedeldygnstrafik avser medeldygnstrafik (MDT) under ett helt kalenderår. MDT är den totala trafikmängden räknat i antal motordrivna fordon som passerar en ”punkt” under en tidsperiod dividerat med antal dygn under tidsperioden. Trafiken på hela vägen (i båda riktningarna) räknas. På huvudvägnätet, det vill säga europavägar, riksvägar och primära länsvägar genomförs mätningar var fjärde år. På övriga vägar var 12:e år.
[189] Trafikverket (2014): *Val av beläggning. Kunskapsdokument.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

egen trafikintensitet mindre rättvisande. För att hantera det används fördelningen av de så kallade gatutyperna mellan kommunerna.

Kompensationen för trafikintensitet byggs upp av tre faktorer.

Kommungruppens genomsnittliga antal meter kommunal väg per invånare

Kommungrupp väljs eftersom det finns strukturella faktorer som påverkar hur många meter väg kommunen har per invånare. Kommunens egna antal meter väg per invånare är påverkbara.

Trafikintensiteten

Trafikintensiteten speglas via de statliga vägarna i kommunen. Idén är att om en statlig väg går genom kommunen och har högt trafikflöde så gäller det även kommunens vägnät. Det hade varit bättre med den faktiska trafikintensiteten på det kommunala vägnätet. Det finns, som nämndes ovan, tyvärr inte tillgängligt. Det värde för trafikintensitet vi använder är årsmedeldygnstrafik som kopplas till Trafikverkets kostnadsfunktion för en normalstor väg med två körfält. Detta ger oss underhållskostnaden per meter väg.

Gatutyp

Användningen av gatutyp tar hänsyn till att alla kommunala vägar inte är lika hårt trafikerade. Gatutyper som anses ha ett högt slitage är enligt kommitténs bedömning huvudgata, stor lokalgata samt övergripande länk. Den enskilda kommunen får tillgodoräkna sig kommungruppens andel av gatutyper med högt slitage.

Förslag till delkomponent trafikbelastning

Utifrån de tre delarna ovan beräknas ett trafikbelastningsindex per kommun.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.71 Beräkning av trafikbelastningsindex

Kronor per invånare om inte annat anges

Del		Stockholm	Sorsele
A	Trafikintensitet, ÅDT	27 408	1 827
B	Kostnad per meter väg enligt kostnadsfunktion	395	37
C	Meter väg per inv. (kommungruppsvärde)	2,48	7,38
D	Andel högt trafikerad väg (kommungruppsvärde)	36 %	11 %
E	Beräknad underhållskostnad (B * C * D)	349	30
F	Genomsnitt	47	47
G	Nettoberäknad underhållsutgift (E – F)	302	–17
H	Genomsnittlig kostnad	648	648
I	Trafikindex (om G >0; G/H+1; 1	1,466	1,0
J	Ersättning trafikslitage (H*G)	949	648
K	Justering mot genomsnitt 648 (0,913)	867	591

Källa: Egna beräkningar.

6.14.4 Utfalls- och förändringsanalys

Nedan redovisas utfall med kommitténs förslag till ny delmodell för gator och vägar för två kommuner med högt utfall, men av olika skäl. Stockholm ersätts för höga trafikflöden men får en låg ersättning för vinterväghållningen på grund av ett mildare klimat. Sorsele erhåller det högsta tillägget för vinterväghållning på grund av ett strängt klimat. Trafikflödena anses däremot inte avvika uppåt från genomsnittet.

Tabell 6.72 Utfall i delmodellen

Kronor per invånare om inte annat anges

	Del	Stockholm	Sorsele
A	Grundkostnad	648	648
B	Trafikbelastningsindex	1,466	1
C	Grundkostnad med trafikindex (inkl. just 0,913)	867	591
D	Vinterväghållning	200	500
E	Vinterväghållning med trafikindex (inkl. just 0,92)	270	460
F	Standardkostnad (D + E)	1 137	1 051
G	Standardkostnad uppräknad, KPIF	1 237	1 145
H	Genomsnitt	954	954
I	Tillägg/ avdrag (G–H)	283	190

Källa: Egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

På kommungruppsnivå är det storstäder som tappar mest i tillägg. Det förklaras till stora delar av att Stockholm får en betydligt lägre standardkostnad än i nuvarande komponent. För övriga storstäder är intäktsminskningen lägre. Storstäderna är dock även i den nya komponenten den grupp som får högst tillägg.

De två kommungrupperna med landsbygdskommuner får också ett tillägg med förslaget.

Tabell 6.73 Utfall och förändring per kommungrupp, gator och vägar

Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Storstäder	1 070	116	–116
Pendlingskommun nära storstad	936	–19	31
Större stad	923	–32	5
Pendlingskommun nära större stad	887	–67	57
Lågpendlingskommun nära större stad	925	–30	74
Mindre stad/tätort	901	–53	45
Pendlingskommun nära mindre tätort	855	–99	42
Landsbygdskommun	1004	50	92
Landsbygdskommun med besöksnäring	982	28	81

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Omfördelningen i komponenten minskar från 690 till 430 miljoner kronor. I princip förklaras hela minskningen i omfördelning av minskad ersättning till storstäderna. Det är 55 kommuner som får tillägg i förslaget till ny delmodell. Storstäder, pendlingskommuner samt landsbygdskommuner är de som oftast får ett tillägg.

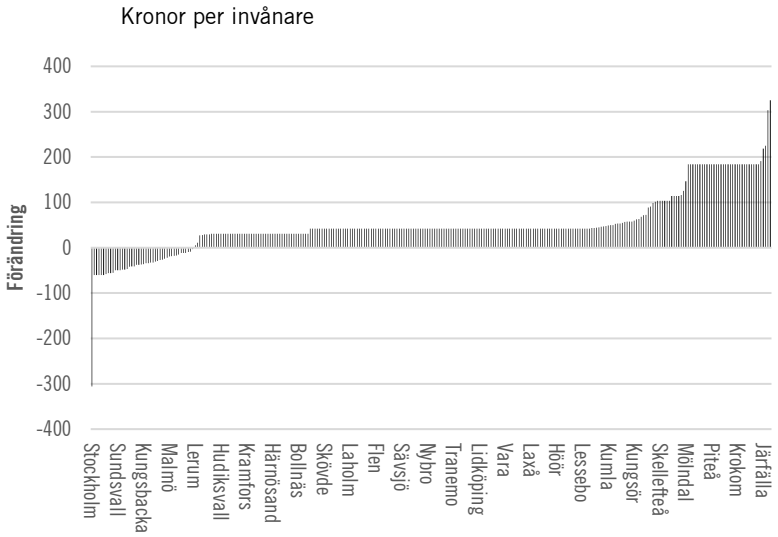
Den största positiva förändringen med kommitténs förslag får Solna med 325 kronor per invånare och den största negativa förändringen uppgår till 306 kronor per invånare för Stockholm. I Stockholms fall förklaras det av att kommittén inte har kunnat spåra eller verifiera nuvarande (höga) ersättning. Kommunen är även fortsättningsvis den kommun som erhåller högst standardkostnad.

För Solna och en handfull andra pendlingskommuner nära storstad förklaras den positiva förändringen av den nya delkomponenten för trafikrelaterat slitage.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Andra grupper av kommuner med stora positiva förändringar är de kommuner som ligger i den klimatzon med högst kostnader för vinterväghållning.

Figur 6.56 Förändring per kommun för gator och vägar

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.15 Räddningstjänst (inom delmodellen infrastruktur och skydd)

Under 2024 omfördelar komponenten för räddningstjänst 236 miljoner kronor inom ramen för delmodellen för infrastruktur och skydd.

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga komponenten är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny delmodell.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

6.15.1 Nuvarande utformning

Det kommunala uppdraget

Med Räddningstjänst avses i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljön.

Merparten av uppdraget sköts av den kommunala räddningstjänsten. Det avser brandbekämpning, trafikolyckor, dykolyckor, storskalig oljebrandsläckning, släckning av skogsbrand och insatser vid kemikalieolyckor.[190]

Komponenten fokuserar på gleshet och småskalighet

Den nuvarande komponenten utgår från ett antagande om att kommunens kostnader är särskilt höga om kommuner har en gles bebyggelsestruktur och om kommunen har ett litet lokalt befolkningsunderlag.

Kommuner med gles bebyggelsestruktur och stora avstånd har större behov av fler räddningsvärn och en relativt sett hög andel deltidsbrandmän. Stora avstånd medför också längre körsträckor.

Det lokala befolkningsunderlaget är tänkt att spegla förutsättningarna för samverkan och möjligheten att dela på resurser. Ju mindre lokalt befolkningsunderlag, desto sämre förutsättningar för samverkan.

De glesaste och minsta kommunerna får i nuvarande utjämning 895 kronor per invånare i standardkostnad.[191] Ersättningen minskar med ökat lokalt befolkningsunderlag. Endast de glesa kommunerna (invånardistans över 300) får ett tillägg i komponenten.

Totalt är det 75 kommuner som får ett tillägg.

[190] Staten ansvarar bland annat för fjällräddningstjänst, flygräddningstjänst och sjöräddningstjänst.
[191] I 2024 års prisnivå. Modellvärdet på 700 kronor per invånare har räknats upp till aktuellt utjämningsår med KPIF.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 6.74 Indelning och ersättning i kronor per invånare i komponenten räddningstjänst enligt 2024 års kostnadsutjämning

Kronor per invånare

Invånardistans	Lokalt befolkningsunderlag	Antal kommuner	Ersättning
>300	<8 000	15	700
	<20 000	20	300
	>20 000	40	150
<300		215	–
Totalt		**290**	

Källa: SCB.

Kostnadsunderlaget uppdateras inte årligen. Underlaget till komponenten bygger på data för åren 2014–2016. Klassificeringen uppdateras inte heller utan en kommuns placering i matrisen är konstant över tid, även om exempelvis det lokala befolkningsunderlaget passerar någon av gränserna.

6.15.2 Utvärdering av befintlig komponent

Över hälften av räddningstjänsten utförs i annan regi

Kostnaderna för kommunernas räddningstjänst redovisas i kommunernas räkenskapssammandrag (RS). Under verksamhetsområdet redovisas alla kostnader för insatser som görs i syfte att förebygga och åtgärda brand, olyckor, skador och andra nödsituationer. Totalt uppgick kommunernas nettokostnader för räddningstjänsten 2022 till 8,7 miljarder kronor. Drygt 50 procent av kostnaderna avser köp av verksamhet.

Räddningstjänstsförbund vanligt i tätt befolkade delar av landet

Kommunerna har enligt lag möjlighet att genom avtal låta en annan kommun sköta de åtaganden som åvilar dem inom räddningstjänstområdet. Det finns också möjlighet för den enskilda kommunen att tillsammans med andra kommuner, genom ett kommunalförbund, utföra verksamheten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

År 2019 deltog 166 kommuner i 38 olika kommunalförbund avseende räddningstjänsten. I 19 kommuner bedrivs räddningstjänsten tillsammans med grannkommuner genom en gemensam nämnd eller genom ett entreprenadavtal. Övriga 105 kommuner bedriver verksamheten i egen regi.[192]

Förutsättningar för samarbete och därmed räddningstjänstförbund är väsentligt större i täta och befolkningsmässigt stora regioner än i övriga delar av landet. Det förklarar att de 166 kommuner som ingår i ett kommunalförbund i genomsnitt har 21 procent lägre kostnader än övriga kommuner.

Tabell 6.75 Nettokostnad, räddningstjänst 2019–2022

Kronor per invånare

Organisationsform	Nettokostnad	Antal kommuner
Förbund	962	166
Annan verksamhet	992	19
Egen regi	1 210	105
Genomsnitt, ovägt	**1 053**	**290**

Källa: SCB, SKR samt egna beräkningar.

Glesa kommuner har högre kostnader för räddningstjänst

Det finns ett starkt samband mellan invånardistansen och kostnaden för räddningstjänsten.

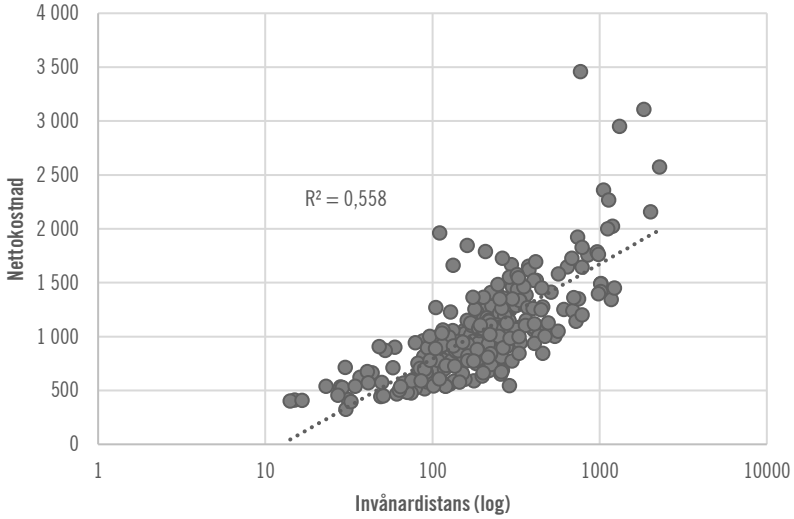
Bland de glesaste kommunerna finns det stora skillnader i kostnadsnivå. En teori är att det finns merkostnader även för smådrift utöver de som uppstår på grund av gles bebyggelse.

[192] Sveriges Kommuner och Regioner (2019), *Kommunens organisation för räddningstjänst.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.57 Nettokostnad räddningstjänst och invånardistans, genomsnitt 2019–2022

Kronor per invånare

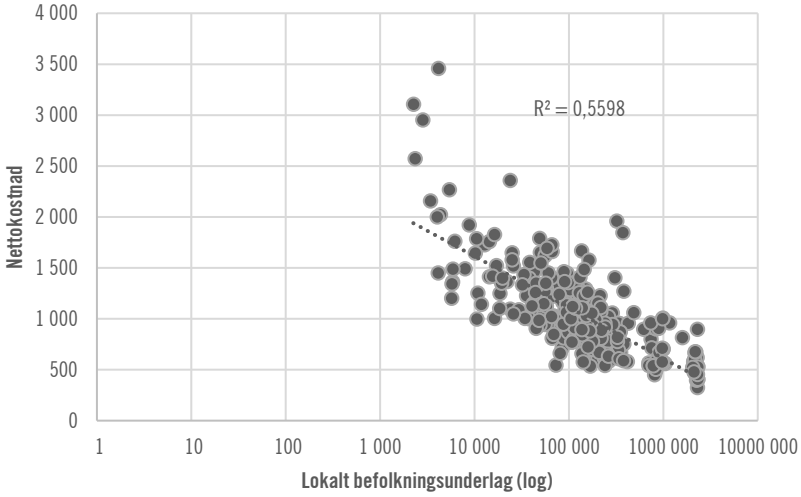
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Det är dock inte enbart folkmängden i den egna kommunen som ger upphov till merkostnader. En liten kommun i ett storstadsområde har möjlighet till samverkan vilket ger förutsättningar till lägre kostnader. Det är de små kommunerna med ett litet lokalt befolkningsunderlag som komponenten är tänkt att kompensera.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.58 Nettokostnad räddningstjänst och lokalt befolkningsunderlag, genomsnitt 2019–2022

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Sambandet mellan kommunens folkmängd och lokala befolkningsunderlag redovisas i tabellen nedan. Det finns flera små kommuner (<10 000 invånare) som har ”tillgång” till en folkmängd på 50 000 personer eller mer och bör därför ha goda förutsättningar för samverkan inom räddningstjänsten. Genom att använda det lokala befolkningsunderlaget som variabel koncentreras modellens ersättning till små och geografiskt utsatta kommuner.

Tabell 6.76 Samband mellan kommunens folkmängd och lokala befolkningsunderlag

Antal kommuner

	Folkmängd	<5 000	<10 000	<15 000	<20 000	<30 000	<50 000	<100 000	<200 000	>200 000	Summa
Lokalt befolknings underlag	<5 000	9	3	1							13
	<10 000		10	2							12
	<15 000	1	3	2							6
	<20 000	1	1	4	3	1					10
	<30 000	1	8	5	2	1					17
	<50 000	3	5	7	4	10	3	1			33
	<100 000	1	16	14	8	7	6	7			59
	<200 000		8	18	8	8	10	12	7		71
	>200 000		2	6	10	9	20	10	8	4	69
	Summa	**16**	**56**	**59**	**35**	**36**	**39**	**30**	**15**	**4**	**290**

Källa: SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Andelen av kommunerna som ingår i ett kommunalförbund är mycket lägre bland kommuner med gles bebyggelse och ett litet lokalt befolkningsunderlag än för övriga grupper. Det stärker bilden av att de nuvarande variablerna är relevanta.

Tabell 6.77 Organisationsform per klass

Procent

Invånardistans	Lokalt befolknings-underlag	Egen regi	Förbund	Gemensam nämnd
>300	<8 000	73,3 %	26,7 %	0,0 %
	<20 000	58,8 %	41,2 %	0,0 %
	>20 000	54,8 %	42,9 %	2,4 %
>300 totalt		**59,4 %**	**39,2 %**	**1,4 %**
<300	>20 000	31,5 %	58,3 %	10,1 %
<300 totalt		**31,5 %**	**58,3 %**	**10,1 %**
<100	>20 000	16,7 %	81,3 %	2,1 %
<100 totalt	**>20 000**	**16,7 %**	**81,3 %**	**2,1 %**
Totalt		**36,2 %**	**57,2 %**	**6,6 %**

Källa: Egna beräkningar med data från SCB och SKR.

Stor avvikelse mot redovisad kostnad

Kostnadsskillnaderna inom respektive ersättningsgrupp är relativt stora. Det innebär också att många kommuner har en stor skillnad mellan den faktiska kostnaden och standardkostnaden. För de 15 kommuner som har högst standardkostnad uppgår skillnaden mellan redovisade kostnader och ersättningen till mellan +123 procent till –31 procent. Nuvarande komponent förutsätter att dessa skillnader endast beror på ambitionsnivå och/eller effektivitet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.59 Nettokostnad 2022 och ersättning enligt kostnadsutjämningen 2024

Källa: SCB.

Låg uppräkning ger för låg ersättning

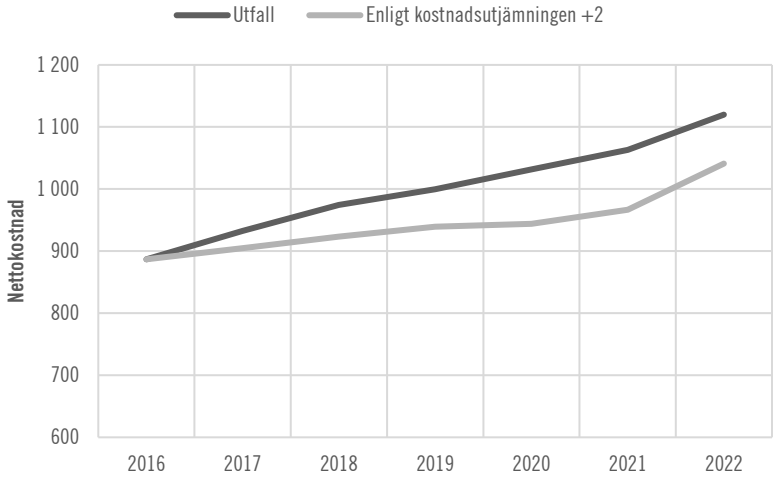
Nuvarande delmodell utgår från genomsnittskostnaden 2014–2016 på 887 kronor per invånare (ovägt genomsnitt). Genomsnittskostnaden uppdateras inte årligen utan räknas upp med utvecklingen av konsumentprisindex med fast ränta (KPIF).

Uppräkningen med KPIF från 2016 till 2022 års nivå uppgår till 17,4 procent, vilket ger en kostnad på 1 041 kronor per invånare. Det ska jämföras med kostnaden 2022 på 1 120 kronor per invånare. Det är en underskattning av kostnaden med 8 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.60 Nettokostnad räddningstjänst utfall (ovägt genomsnitt) och uppräknad i kostnadsutjämningen

Kronor per invånare

Anm.: Värdet 2016 avser genomsnitt 2014–2016. Uppräkning med KPIF.
Källa: SCB.

6.15.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: En ny delmodell benämnd *räddningstjänst* införs inom kostnadsutjämningen. Komponenten för räddningstjänst inom ramen för delmodellen för infrastruktur och skydd överförs till delmodellen för räddningstjänst inom kostnadsutjämningen.

Delmodellen baseras på lokalt befolkningsunderlag och invånardistans.

Den genomsnittliga nettokostnaden uppdateras årligen med underlag från kommunernas räkenskapssammandrag.

Kompensation sker enligt en kontinuerlig modell

Kommittén konstaterar att kostnaderna för räddningstjänst ökar i takt med lägre lokalt befolkningsunderlag och ökad gleshet. För kommuner med ogynnsamma förutsättningar utgår i nuvarande utjämning ett enhetligt bidrag utifrån den klass kommunen placerar sig

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

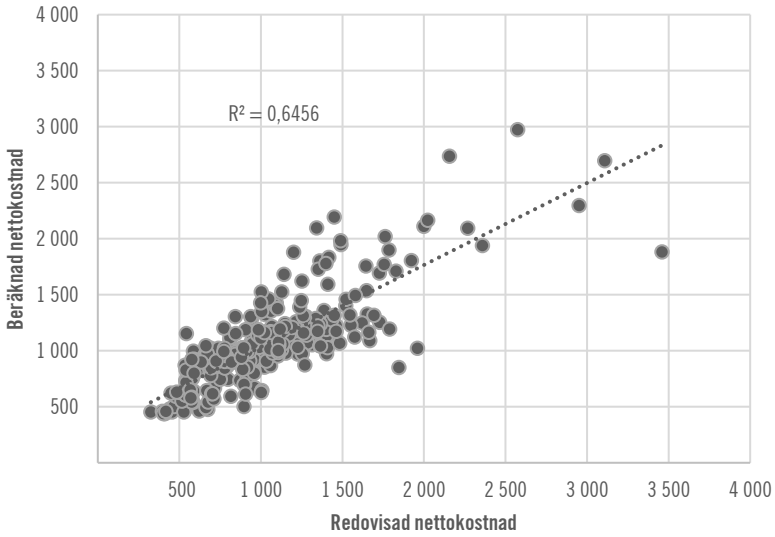
i. Beloppet är detsamma oavsett kommunens relativa läge i klassen. Detta bidrar till stora avvikelser mellan kommunens kostnad och ersättningen. En avvikelse som inte enkelt kan tillskrivas skillnader i ambition eller effektivitet.

Slutsatsen blir därmed att delmodellen ska kompensera för skillnader i lokalt befolkningsunderlag och gleshet i en kontinuerlig modell och inte som i dag i form av klassindelning. Den nya delmodellen tas fram med hjälp av en regressionsanalys.

De förklarande variablerna blir logaritmen av det lokala befolkningsunderlaget och invånardistansen. Kommitténs bedömning är att för räddningstjänsten är invånardistansen ett mer relevant glesheтsmått än den av kommittén framtagna medeldistansen. Räddningstjänsten har som redovisats ovan ett brett uppdrag över hela kommunens yta och inte enbart där det finns bebyggelse.

Figur 6.61 Redovisad och beräknad nettokostnad för räddningstjänst

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen koncentreras till den tredjedel av kommunerna som har svårast förutsättningar

Analyserna visar att sambandet mellan kommunernas kostnader och invånardistansen endast gäller för de glesa kommunerna. Därför får kommuner med en invånardistans under genomsnittet index lika med 1. Kommuner med en invånardistans som är högre än den genomsnittliga erhåller ett index som motsvarar kommunens utfall i regressionen.

Kommunens standardkostnad utgörs av det framtagna indexet multiplicerat med den genomsnittliga kostnaden för räddningstjänsten enligt RS. Kommunernas standardkostnader justeras så att det vägda genomsnittet av alla standardkostnader blir lika med genomsnittskostnaden.

Genom kopplingen till RS kommer ersättningarna i delmodellen följa kostnadsutvecklingen för räddningstjänsten.

Tabell 6.78 Beräkning delmodell för räddningstjänst

Del	Botkyrka	Övertorneå
Beräknad kostnad enligt regression (riket 1 074)	480	1 877
Invånardistans (riket 283,91)	49,72	775,66
Index (invånardistans <riket ger 1)	1	1,748
Genomsnittskostnad i riket	831	831
Beräknad kostnad (index * genomsnitt i riket)	831	1 452
Justering	0,9736	0,9736
Standardkostnad	809	1 414
Standardkostnad KPIF-uppräknad	881	1 539
Tillägg/ avdrag (riket 904)	–24	635

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

6.15.4 Utfalls- och förändringsanalys

Generellt är det något lägre ersättningar med förslaget och omfördelningen i komponenten minskar från 236 till 230 miljoner kronor. Det är 83 kommuner som erhåller ersättning för merkostnader för räddningstjänsten, vilket är åtta fler än i dag. Nio kommuner som inte har ett tillägg i nuvarande komponent får tillägg på upp till

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

137 kronor per invånare med kommitténs förslag.[193] En kommun tappar sitt nuvarande tillägg på 192 kronor per invånare.[194]

Generellt är förändringarna relativt små för de flesta av kommungrupperna. Den grupp som vinner mest på förslaget är landsbygdskommuner med besöksnäring. I denna grupp finns många små kommuner som redan i den nuvarande komponenten har det högsta tillägget. Den kontinuerliga metoden värderar upp dessa kommuner ytterligare, vilket ökar standardkostnaden. Endast ytterligare en kommun i gruppen får tillägg. Fem kommuner i gruppen har alltjämt inget tillägg i komponenten.

Tabell 6.79 Utfall och förändring per kommungrupp, räddningstjänst

Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Storstäder	881	-24	-2
Pendlingskommun nära storstad	881	-24	-2
Större stad	881	-24	-2
Pendlingskommun nära större stad	917	13	-7
Lågpendlingskommun nära större stad	1 000	95	14
Mindre stad/tätort	912	8	9
Pendlingskommun nära mindre tätort	915	10	-9
Landsbygdskommun	1 255	350	-14
Landsbygdskommun med besöksnäring	1 347	443	115

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Den största positiva förändringen uppgår till 661 kronor per invånare. De som får stora positiva förändringar är små kommuner som legat nära de nedre gränserna i den nuvarande klassindelade komponenten och kan därmed sägas ha blivit underkompenserade.

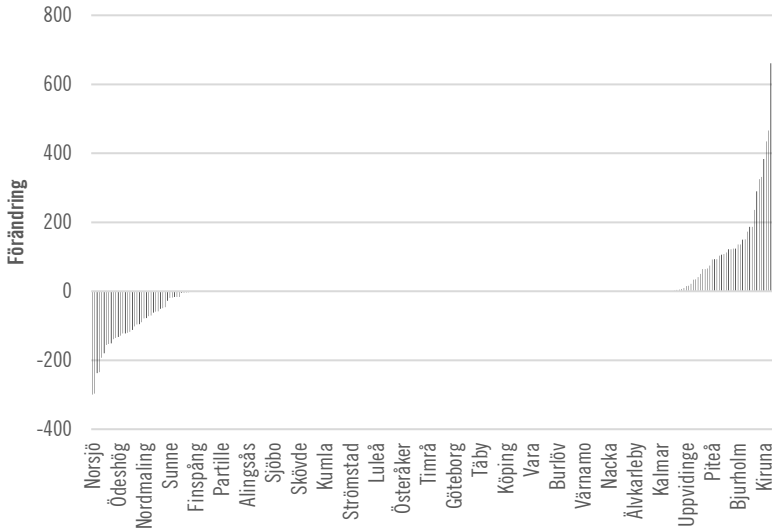
Den största negativa förändringen uppgår till 300 kronor per invånare. Kommuner som legat när en övre klassgräns får de största negativa förändringarna.

[193] Gagnef, Norberg, Askersund, Piteå, Emmaboda, Tierp, Hultsfred, Vimmerby samt Tanum.
[194] Svenljunga.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 6.62 Förändring per kommun för räddningstjänst

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

7 Översyn av kostnadsutjämningen för regioner

Kostnadsutjämningen är den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som syftar till att utjämna för strukturella kostnadsskillnader inom kommunsektorn. I det här kapitlet redovisar vi kommitténs översyn och förslag beträffande kostnadsutjämningen för regioner. Kapitlet inleds med en övergripande beskrivning av dagens kostnadsutjämning. Därefter redovisar vi kommitténs analys av respektive delmodell, var och en för sig. Varje avsnitt avslutas med kommitténs samlade överväganden och förslag.

För den som är intresserad av kostnadsutjämningen för kommuner hänvisar vi till kapitel 6. I kapitel 8 behandlas delmodellen för kollektivtrafik, som är gemensam för kommunerna och regionerna.

7.1 Dagens kostnadsutjämning för regioner

Som vi har beskrivit i avsnitt 3.1 är den principiella grunden för kostnadsutjämningen att de offentliga tjänsterna kostar olika mycket att tillhandahålla beroende av strukturella omständigheter bortom enskilda kommuners och regioners kontroll.

När det gäller regionerna kan det till exempel handla om höga kostnader för hälso- och sjukvård på grund av en hög andel äldre invånare. Det kan också handla om höga kostnader för kollektivtrafik till följd av att många invånare finns samlade på en liten yta. Genom att kompensera för den här typen av opåverkbara strukturella förhållanden bidrar kostnadsutjämningen till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att tillhandahålla välfärd i alla delar av landet.

I detta avsnitt beskriver kommittén översiktligt dagens kostnadsutjämning för regioner. Med utgångspunkt i 2024 års situation redovisar vi utfall per region samt den totala omfördelningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kostnadsutjämningen för regioner består av två delmodeller

Dagens kostnadsutjämning för regioner består av följande delmodeller:

- hälso- och sjukvård, samt
- befolkningsförändringar.

Befolkningsförändringar består i sin tur av komponenterna befolkningsförändringar och ersättning för eftersläpning. När det gäller kollektivtrafik är den delmodellen gemensam för kommuner och regioner och behandlas separat i kapitel 8.

Totalt omfördelade kostnadsutjämningen för regioner 4,6 miljarder kronor under 2024. När vi analyserar respektive delmodell separat framgår att delmodellen för hälso- och sjukvård har störst ekonomisk omslutning på 8,1 miljarder kronor, följt av delmodellen för kollektivtrafik som omfördelar 3,6 miljarder kronor. Allra minst omslutning har delmodellen för befolkningsförändringar som omfördelar 0,9 miljarder kronor. Att omfördelningen inom delmodellen hälso- och sjukvård är större än den totala omfördelningen beror på att delmodellen för kollektivtrafik omfördelar medel i motsatt riktning i förhållande till hälso- och sjukvård.

7.2 Hälso- och sjukvård

Utjämningen av kostnader för hälso- och sjukvård är den största delmodellen i kostnadsutjämningen för regioner. Under 2024 omfördelar delmodellen 8,1 miljarder kronor mellan olika regioner. Detta kan sättas i relation till regionernas totala nettokostnader för verksamheten på drygt 317 miljarder kronor under 2022.[1]

I det här avsnittet beskriver och utvärderar kommittén den befintliga delmodellen för hälso- och sjukvård. Utifrån utvärderingen lämnar vi sedan förslag på en ny delmodell för verksamheten.

7.2.1 Nuvarande utformning

Grunden för delmodellen för hälso- och sjukvård är en matrismodell som används för att ersätta kostnader till följd av skillnader i för-

[1] SCB (2023) *Regionernas finanser 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

väntat vårdbehov mellan regioner Kostnadsutjämningsutredningen gjorde stora förändringar i komponenten för vårdbehov och antalet celler i matrisen minskades från 852 till 22.[2] Utöver matrismodellens resultat beräknas ett tillägg eller ett avdrag för merkostnader kopplat till lönenivå, bemanning i glesbygd samt för vård i glesbygd.

Tabell 7.1 Omfördelning i delmodellen för hälso- och sjukvård 2024

Miljarder kronor

	Vårdbehov	Vård i glesbygd	Löner	Bemanning i glesbygd	Totalt
Omfördelning	6,7	1,4	0,7	0,6	8,1

Källa: SCB och egna beräkningar.

Störst är omfördelningen på grund av skillnader i vårdbehov. Därefter följer merkostnadskomponenten för vård i glesbygd, löner och bemanning i glesbygd.

Vårdbehov är hälso- och sjukvårdens motsvarighet till åldersersättning

Beräkningen av vårdbehov byggs upp genom prislappar utifrån invånarnas ålder, inkomst, utbildningsnivå och boendestatus. Antalet personer i varje grupp i regionen multipliceras sedan med prislappen. Prislappen utgörs av en beräknad genomsnittskostnad för grupperna, vilket sammantaget ger en förväntad kostnad per region. Gruppernas prislapp är hämtad från individers faktiska kostnad i regionerna Skåne, Norrbotten och Västra Götaland. Orsaken till urvalet av regioner är att det enbart är dessa regioner som har konsumtionsuppgifter på personnummernivå för samtliga verksamhetsområden inom hälso- och sjukvården och för verksamhet i både egen och privat regi.

När det gäller barn och unga utgår nuvarande prislappar från ålder och hushållets inkomst, där låg disponibel inkomst innebär en inkomst under medianen. Ålder är den faktor som är tydligt mest avgörande (se tabell 7.2).

[2] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 7.2 Nuvarande prislappar barn och unga

Kronor per person

Ålder	Låg disponibel inkomst	Hög disponibel inkomst
0 år	35 029	31 318
1 till 5 år	12 885	11 144
6 till 18 år	9 731	9 424

Källa: SCB.

När det gäller personer 19–79 år utgår prislapparna också från ålder och inkomst, men här adderas utbildningsbakgrund.[3] Även här är ålder den faktor som är mest avgörande, även om det finns tydliga skillnader för inkomst givet ålder (se tabell 7.3).

Tabell 7.3 Nuvarande prislappar personer 19–79 år

Kronor per person

Ålder	Låg disponibel inkomst		Hög disponibel inkomst	
	Låg utbildning	Hög utbildning	Låg utbildning	Hög utbildning
19 till 49 år	18 079	13 155	10 750	9 697
50 till 69 år	30 922	25 095	18 657	16 700
70 till 79 år	41 479	39 951	36 448	34 058

Källa: SCB.

När det gäller personer över 80 år utgår prislapparna i stället från boendestatus. Inom äldreomsorgen har man konstaterat att äldre som bor tillsammans med någon, generellt sett, i betydligt lägre grad nyttjar äldreomsorg än de som bor ensamma. Förklaringen kan både vara att de sammanboende hjälper varandra att klara av vardagen och att de som är sammanboende mår bättre än de som bor ensamma. När man har analyserat de observerade kostnadsskillnaderna inom hälso- och sjukvården för gruppen 90 år eller äldre har detta dock inte stämt för sammanboende i den gruppen. Det förklarar att de i den nuvarande matrisen tillskrivs en högre prislapp. (se tabell 7.4).

[3] Där låg utbildning inkluderar personer med högst gymnasial utbildning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 7.4 Nuvarande prislappar äldre över 80 år

Kronor per person

Ålder	Ensamboende	Sammanboende
80 till 89 år	53 830	52 209
90 år och äldre	57 849	62 064

Källa: SCB.

Merkostnadskomponenten för gles bebyggelsestruktur

I dagens delmodell sker också en utjämning mellan regionerna för gles bebyggelsestruktur. Komponenten utgår, precis som för kommunerna, från en fiktiv utplacering av i detta fall sjukhus, vårdcentraler och ambulansstationer baserad på befolkning och bosättningsmönster 2016.

Komponenten bygger på en rad antaganden, där exempelvis ersättning för små sjukhus ges i de fall det finns mindre än 100 000 invånare inom en radie på 100 kilometer. Till detta kommer två sjukresor per år för samtliga som bor längre bort än 5 kilometer från det fiktiva sjukhuset, där ersättningen är 2 kronor per kilometer. Den samlade merkostnaden för gleshet summeras och ett index skapas och kopplas till vårdbehovet i regionen. På det sättet blir merkostnadskomponenten följsam till kostnadsutvecklingen för verksamheten.

Merkostnadskomponent för högt strukturellt löneläge

I dagens delmodell kompenseras regioner som har strukturellt höga lönenivåer. Utjämningskommittén.08 såg över denna komponent efter att den införts 2008 med slutsatsen att komponenten borde få fullt genomslag. Innan dess var genomslaget begränsat till 50 procent.[4] Kostnadsutjämningsutredningen uppdaterade dataunderlaget och därmed indexet för regionerna. Indexet skattades med regressionsanalys där den beroende variabeln var den standardiserade lönenivån med underlag från 2016. Lönenivån var standardiserad med avseende på yrkeskategori och ålder. En ytterligare förändring var att läkarlönerna nu inkluderades i den statistiska analysen. Läkarlönerna låg tidigare utanför den statistiska analysen på grund av att de inte följde mönstret för övrig personal. Den faktiska lönenivån för läkare vägdes in i efter-

[4] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

hand som en del av ersättningen för löneskillnader. Skälet till förändringen var att få bort påverkbarheten från merkostnadskomponenten.

De förklarande variablerna i regressionen är andelen sysselsatta i andra sektorer än kommuner och regioner, tätortsgrad, lönenivå i privat sektor, arbetslöshet i länet och andel av de förvärvsarbetande i länet som pendlar över kommungräns. Dessa variabler föreslogs av Kostnadsutjämningsutredningen. Tidigare var den enda förklarande variabeln lönenivå i privat sektor.[5]

Merkostnad för bemanning i glesbygd

Merkostnadskomponenten för bemanning i glesbygd infördes 2020 efter förslag från Kostnadsutjämningsutredningen. Bakgrunden var svårigheter med bemanning av sjukvård i glesbygd. Även om regioner länge arbetat med att minska beroendet av hyrpersonal är det på många håll svårt att besätta fasta tjänster. Lösningen blir då ofta att i stället hyra in personal från bemanningsföretag. Hyrpersonal utgör en betydande kostnadspost för ett antal regioner. Analyser visar också att kostnaderna för inhyrd personal är starkt relaterad till gles bebyggelsestruktur och alltså till en del strukturellt betingade. Komponenten utgår från det statistiska sambandet mellan gleshet och hyrkostnader.

7.2.2 Utvärdering av befintlig delmodell

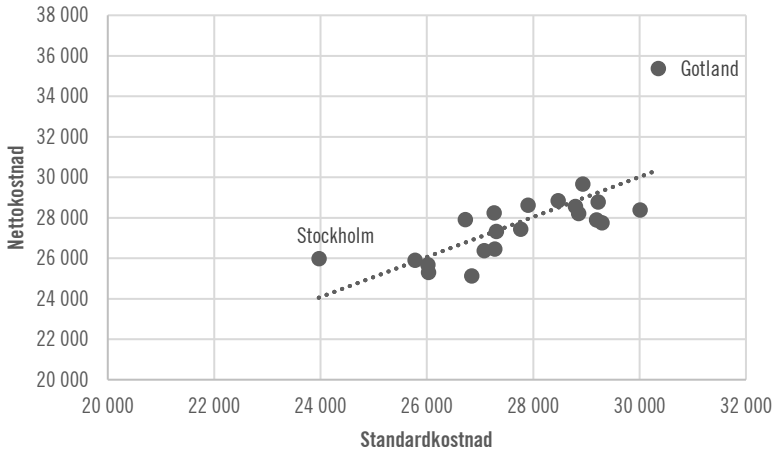
Sambandet mellan nettokostnaden för hälso- och sjukvård exklusive tandvård och standardkostnaden är 52 procent.[6] För regionerna finns enbart 21 observationer vilket gör denna typ av utvärdering mer känslig för enskilda observationer. I figur 7.2 redovisas regionernas standardkostnad i relation till deras nettokostnad.

[5] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.
[6] Här har den beroende variabeln, nettokostnaden, justerats för att regionen är ansvarig för hemsjukvården i Stockholms län.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.1 Standardkostnaden och nettokostnaden 2022

Kronor per invånare

Källa: SCB och egna beräkningar.

Det är framför allt Gotland och Stockholm som har tydligt högre kostnader än standardkostnaden. Om det beror på strukturella förutsättningar som inte fångas i dag behöver således delmodellen förändras. Men skillnaden kan också bero på höga ambitioner, till exempel vad gäller tillgänglighet, högre efterfrågan av vård eller skillnader i effektivitet.

I en statistisk analys av samtliga ersättningskomponenter visar sig gleshetsersättningen och lönekostnadsersättningen ha en positiv och signifikant samvariation med nettokostnaderna. Ersättningen för bemanning i glesbygd är däremot inte signifikant.

Utvärdering av prislapparna visar på nya möjliga grupperingar

Kostnadsutjämningsutredningen gjorde stora förändringar i komponenten för att beräkna regionernas vårdbehov. Från en matris som tog hänsyn till kön, ålder, civilstånd, sysselsättningsstatus, inkomst och boendetyp, till en matris som inkluderar ålder, inkomst, utbild-

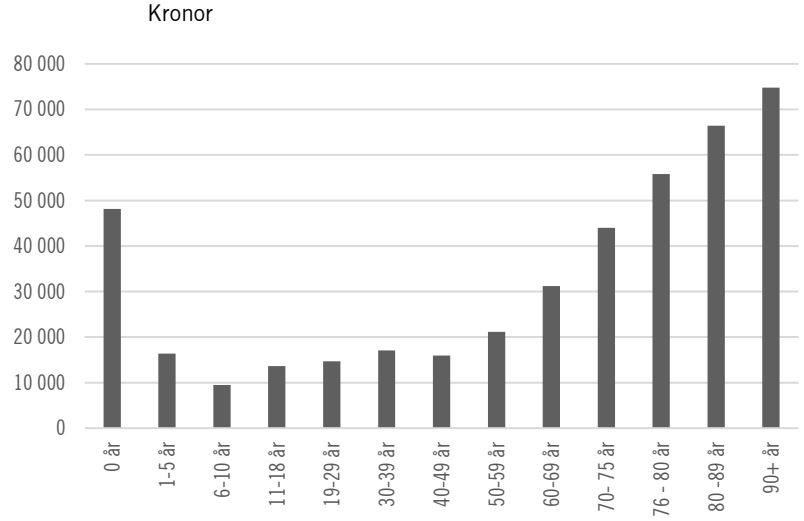
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ning och boendetyp, men i betydligt färre grupper. Totalt minskade matrisen från 852 till 22 celler.[7]

Kommittén har samlat in kostnadsdata på individnivå från Region Norrbotten, Västra Götalandsregionen samt Region Skåne för 2022. Orsaken till urvalet av regioner är att dessa regioner har samtliga nödvändiga uppgifter på personnummernivå. Att inte samtliga regioners kostnadsdata kan inkluderas har mindre betydelse eftersom det är relationen mellan individer och grupper som är avgörande, inte nivån på kostnaderna. Det vill säga om samtliga regioner som inkluderats har en betydligt lägre ambitionsnivå än genomsnittet så ger det för låga prislappar i matrisen. Men dessa kommer sedan justeras upp eftersom de totala standardkostnaderna för hälso- och sjukvård ska överensstämma med rikets faktiska nettokostnad.

Analysen av kostnadsdata visar tydligt hur kostnaderna ökar med stigande ålder. Födelsekostnader redovisas på barnet och inte på mamman. Det förklarar den höga kostnaden för gruppen som är 0 år.

Figur 7.2 Kostnad per person i olika åldrar

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

[7] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

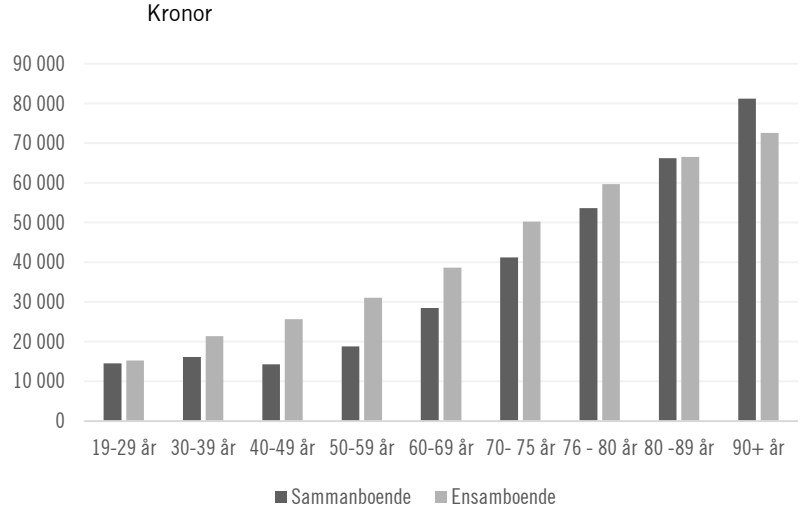
Det är tydligt att kostnaderna börjar öka runt 50 års ålder. För grupperna i spannet från 11–18 år upp till 40–49 år är kostnadsskillnaderna små.

Personer 50 till 79 år är i dag indelade i endast två åldersgrupper (50–69 år och 70–79 år). Här kan en finare åldersindelning övervägas mot bakgrund av figuren ovan.

För den äldre gruppen är i dag sammanboende och ensamboende den variabel som separerar prislapparna. Dock är prislappen för ensamboende högre för gruppen 80–89 år, medan det motsatta gäller för gruppen 90+.

I det nya materialet är kostnadsskillnaderna mellan sammanboende och ensamboende inte tydliga i gruppen 80–89 år. För gruppen 90 år eller äldre är det likt nuvarande delmodell de sammanboende som har högst kostnad, i motsats till vad som gäller i delmodellen för äldreomsorg.

Figur 7.3 Kostnad per person givet boendestatus

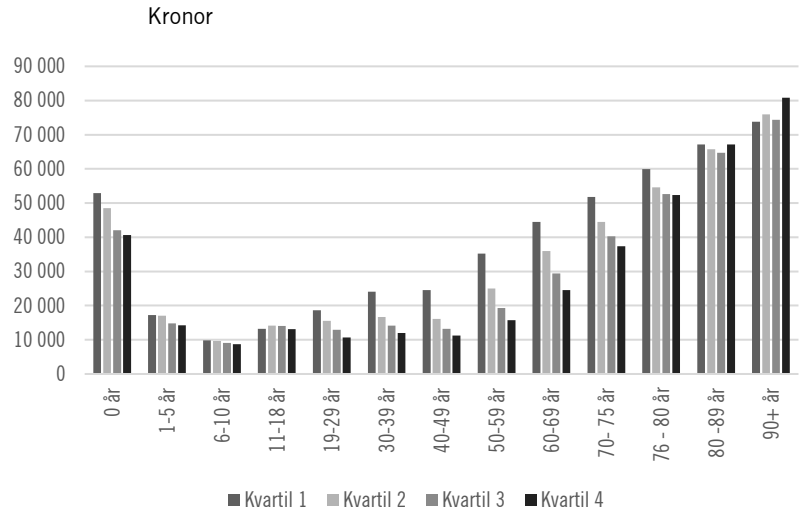
Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

En analys av kostnadsunderlaget efter åldersgrupp och inkomst visar att det är gruppen med allra lägst inkomst som har särskilt höga kostnader. Inkomst analyseras här med en finare indelning än i dagens matrismodell. I nuvarande komponent sker indelningen endast i två

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

grupper, över och under medianinkomst. Nedan analyseras inkomstens samband med kostnaderna efter fyra kvartiler, från de 25 procent med lägst inkomst till de 25 procent med högst inkomst.

Figur 7.4 Kostnad per person givet inkomst

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

Inkomstskillnader har betydelse i de flesta åldersgrupper. För kostnaderna i de två yngsta åldersgrupperna är skillnaderna tydligast för inkomster under och över medianen, som ligger mellan kvartil 2 och kvartil 3. Det finns även en mindre skillnad för 0-åringarna i de två inkomstgrupperna under medianen. När barnen är 6 år fram till 18 år är inte inkomst längre en tydlig variabel.

För vuxna finns ett mycket tydligt samband mellan inkomst och kostnader. Den lägsta inkomstkvartilen har avsevärt högre kostnader än övriga inkomstgrupper. För de allra äldsta så vänder sambandet och gruppen med högst inkomst har högst kostnader. Hypotesen är att detta snarare speglar efterfrågan än behov. Efterfrågan av sjukvård eller förmågan att efterfråga sjukvård kan tänkas öka med inkomstnivån. Att det för de äldsta är gruppen med högst inkomst som har

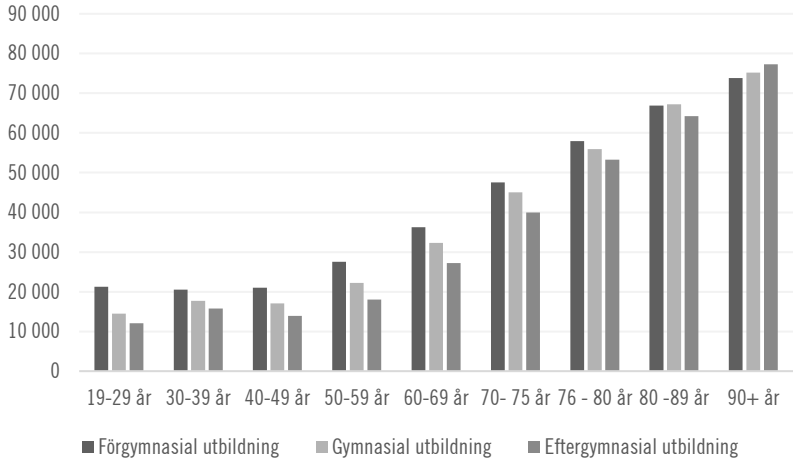
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

den högsta sjukvårdskostnaden stämmer också överens med nyligen redovisade forskningsresultat.[8]

I dagens komponent görs också en indelning efter utbildningsnivå, där individer med eftergymnasial utbildning har lägre kostnader än övriga grupper. Nedan görs analysen utifrån en finare indelning av utbildningsnivån, där förgymnasial utbildning separeras från de med gymnasial utbildning.

Figur 7.5 Kostnad per person givet utbildningsnivå

Kronor

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

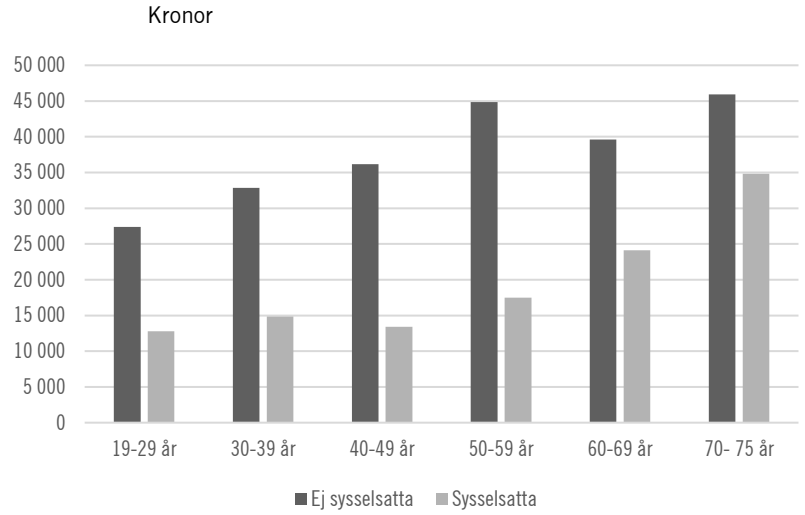
Det finns kostnadsskillnader även för utbildningsnivå, men skillnaderna är inte lika tydliga som skillnaderna för olika inkomstgrupper. Gruppen med förgymnasial utbildning har särskilt höga kostnader, men det finns också kostnadsskillnader mellan grupperna med gymnasial utbildning respektive eftergymnasial utbildning. Även här ser vi att sambandet vänder vid den äldsta åldersgruppen.

En variabel som i dag inte ingår i matrisen är om individen är sysselsatt eller inte. Som sysselsatta räknas personer som är sysselsatta enligt SCB:s uppgifter om befolkningens arbetsmarknadsstatus eller studerande enligt registret över befolkningens studiedeltagande.

[8] S. Fledsberg, M. Svensson och N. Johansson, Lifetime healthcare expenditures across socio-economic groups in Sweden, European Journal of Public Health, Vol. 33, No. 6, 994–1000.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.6 Kostnad per person givet sysselsättningsstatus

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

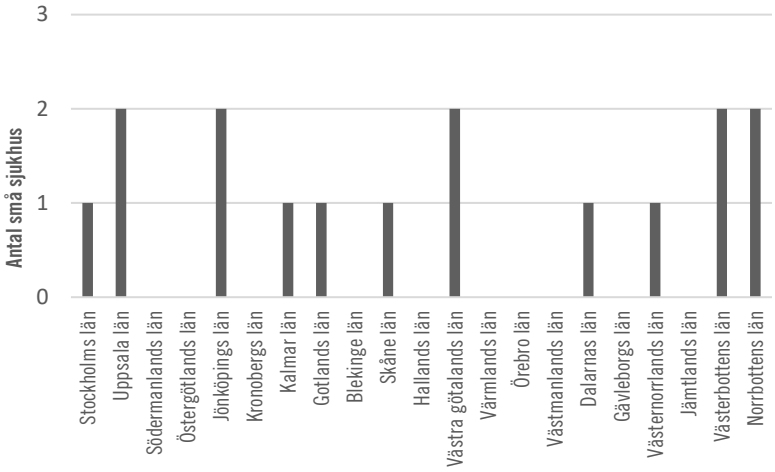
Det finns mycket tydliga kostnadsskillnader mellan sysselsatta och ej sysselsatta. Mellan variablerna arbetsmarknadsstatus, utbildningsnivå och inkomst finns tydliga samvariationer. En individ med hög utbildning som är sysselsatt har större sannolikhet att också ha en hög inkomst. Eftersom de största skillnaderna beror på individers sysselsättningsstatus finns det anledning till att se över matrisens grupper.

Gleshetskomponenten behöver förändras

Ersättningen för gles bebyggelse behöver göras om eftersom modellen Struktur inte längre är möjlig att uppdatera. Dessutom har flera antaganden som ligger till grund för dagens komponent närmare ett decennium på nacken. De små sjukhus som placerats ut i modellen kopplas till en relativt avancerad kostnadsfunktion med antaganden om vad som bör finnas på ett sjukhus oavsett storlek. I figur 7.7 framgår antalet utplacerade små sjukhus per region. Då kan det noteras att Stockholm får ett litet sjukhus, Västra Götaland och Uppsala får två, medan Jämtland inte får något litet sjukhus.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.7 Utplacerade små sjukhus enligt Strukturmodellen

Källa: Kostnadsutjämningsutredningen.

Modellen fångar inte om det lilla sjukhuset är en del av ett nätverk av större sjukhus eller är det enda sjukhuset i regionen, vilket kan innebära stor skillnad i förutsättningarna för att kunna bedriva en kostnadseffektiv sjukvård. Utöver att finna en ny metod för att fånga glesbet kan alltså komponenten behöva kompletteras med merkostnaden för regionens befolkningsstorlek.

7.2.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Delmodellen ändras där komponenten för vårdtyngd beräknas genom till viss del nya grupper och uppdaterade prislappar.

Barn delas in i följande tre åldersklasser: under 1 år, 1–5 år samt 6–18 år. Barn under 1 år delas in i tre inkomstklasser, första kvartilen, andra kvartilen samt en grupp med kvartil tre och fyra. Åldersklassen 1–5 år delas in i två inkomstklasser som definieras av medianen.

Befolkningen i arbetsför ålder delas in i följande åldersklasser: 19–29 år, 30–49 år samt 50–66 år. Samtliga tre åldersklasser för personer i arbetsför ålder delas in efter arbetsmarknadsstatus. Personer

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

i arbetsför ålder som klassas som ej sysselsatta delas in efter sjuka och övriga. Personer i arbetsför ålder som klassas som sysselsatta delas in i en grupp för de med låg inkomst och låg utbildningsnivå, en grupp för de med hög inkomst, definierat som den översta kvartilen, samt en grupp för övriga.

Den äldre befolkningen delas in i åldersklasserna: 67–75 år, 76–79 år, 80–89 år samt 90 år eller äldre. Åldersklassen 67–75 år delas in i två inkomstklasser, där den ena består av de med en inkomst i den lägsta kvartilen och den andra består av övriga.

Merkostnadskomponenten för gleshet ändras men beräknas fortsatt genom ett fast index. Det fasta indexet baseras på den strukturellt betingade kostnaden för små sjukhus, resor samt små vårdcentraler till följd av gles bebyggelse.

Merkostnadskomponenten för löner beräknas genom ett index som har uppdaterats.

Merkostnadskomponenten för bemanning i glesbygd beräknas genom ett index som har uppdaterats.

Vårdbehov för personer i arbetsför ålder

Utvärderingen av kostnadsmatrisen visar att det finns andra faktorer som kan ha större betydelse för behovet av eller kostnaden för hälso- och sjukvård än nuvarande indelning i grupper. Här visar sig sysselsättningsstatus vara relevanta att undersöka, men analysen behöver göras i kombination med inkomst och utbildning.

För att särskilja vilka variabler som är av störst vikt för kostnadsskillnaderna analyseras variablerna samtidigt. Kommittén har börjat med att analysera inkomst och utbildning. Eftersom skillnaderna är små i vissa av de åldersgrupper som redovisats begränsas åldersgrupperna till ett mindre antal. Kommittén har i analyser också noterat att grupperna som inte har gymnasial utbildning samt de som har gymnasial men inte eftergymnasial utbildning inte skiljer sig avsevärt. Dessa två grupper kan därför också slås samman, vilket är i linje med dagens matris.

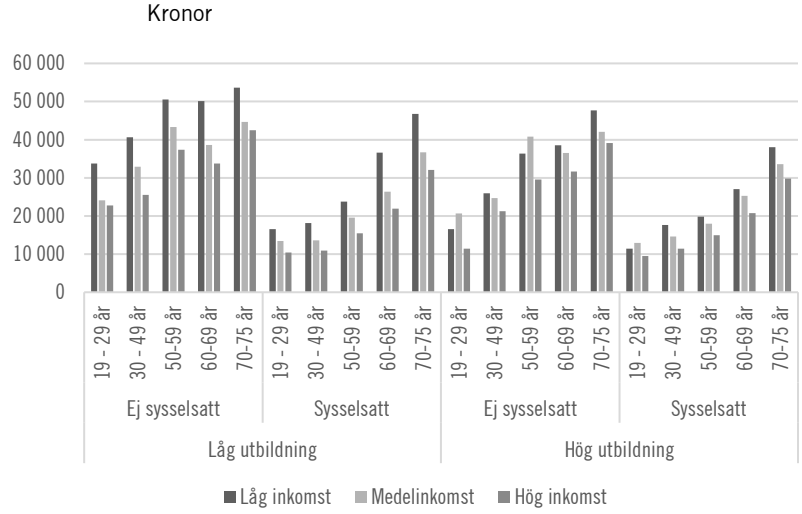
Det är inte heller stora skillnader mellan gruppen som ligger under eller över inkomstmedianen. Det är snarare de med allra lägst och allra högst inkomst som skiljer sig åt. Därför skapar vi tre grupper av in-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

komst. Genom att slå ihop grupper blir det också enklare att analysera skillnaderna när även sysselsättningsstatus ska inkluderas.

Nedan kontrolleras för samtliga tre aspekter (utbildning, inkomst och sysselsättningsstatus).

Figur 7.8 Kostnad per person givet ålder, inkomst, utbildning och sysselsättningsstatus

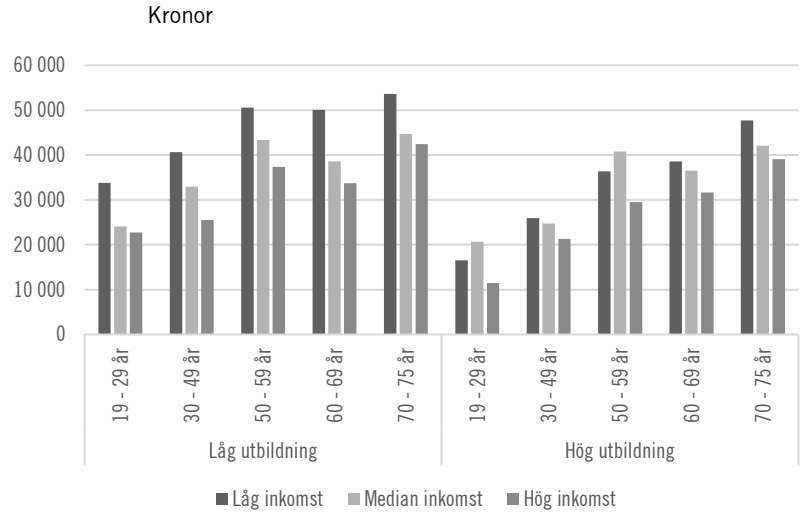

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

Det framgår att sysselsatt eller ej sysselsatt uppvisar de största kostnadsskillnaderna, framför allt för gruppen med låg utbildning. I nästa steg analyseras vad som påverkar kostnaderna inom de två grupperna för arbetsmarknadsstatus.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.9 Kostnad per person för ej sysselsatta givet ålder, inkomst och utbildning

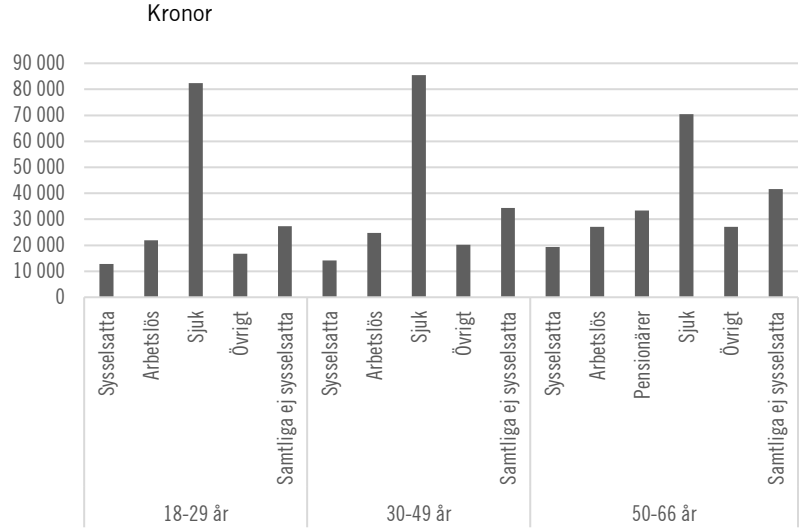

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

Kostnaderna i de olika grupperna av ej sysselsatta är högst i gruppen med låg inkomst och låg utbildning. Men det är enbart gruppen med hög utbildning och hög inkomst som har tydligt lägre kostnader än övriga grupper. Denna grupp är dock väldigt liten. Få individer har hög utbildning och hög inkomst utan att vara sysselsatta. Ej sysselsatta består dock av ett antal olika grupper, vilket föranleder en närmare analys av denna grupp.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.10 Kostnad per person givet ålder och typ av sysselsättningsstatus

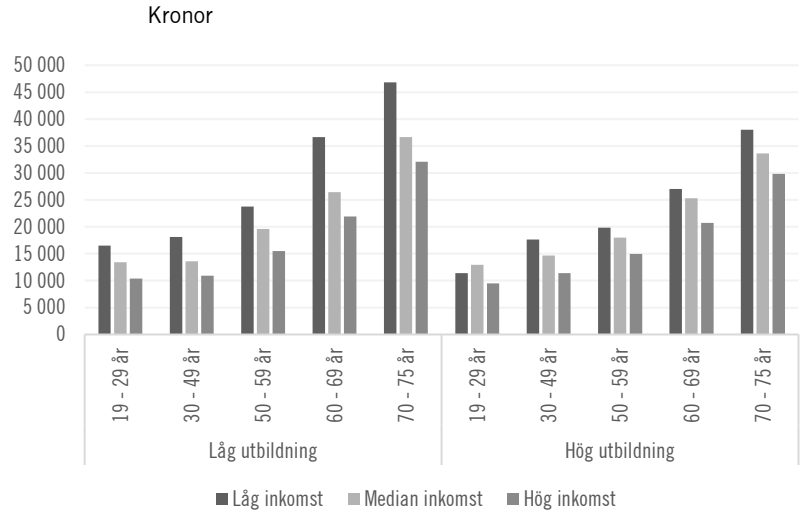
Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

Oavsett ålder är det tydligt att det framför allt är de som är ej sysselsatta på grund av sjukdom som har den klart högsta kostnaden. Samtidigt finns det också en skillnad mellan resterande ej sysselsatta och sysselsatta. Därför föreslår kommittén en indelning där personer i arbetsför ålder delas in i grupperna sysselsatta, sjuka och resterande ej sysselsatta.

För att analysera vilken indelning som är lämplig för de sysselsatta görs en analys av enbart denna grupp.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.11 Kostnad per person för sysselsatta givet ålder, utbildningsnivå och inkomst

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB.

Bland de sysselsatta är det gruppen med låg utbildning och låg inkomst som har särskilt höga kostnader. Gruppen med medelinkomst och hög utbildning har kostnader som ligger i linje med gruppen med medelinkomst och låg utbildning.

Om individen har genomsnittlig eller hög inkomst tycks utbildningsnivå inte spela så stor roll. Inkomst tycks därför vara en starkare indikator för vårdbehov än utbildning, bortsett från för gruppen med låg inkomst. Slutsatsen blir att för sysselsatta bör det finnas en grupp med låg inkomst och låg utbildningsnivå, en grupp för hög inkomst oavsett utbildningsnivå och en grupp för övriga.

Sammanfattningsvis innebär det följande indelning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 7.5 Kostnadsmatris för personer i arbetsför ålder

Kronor

	Ej sysselsatta		Sysselsatta		
Ålder	**Sjuka**	**Övriga**	**Låg inkomst och låg utbildning**	**Hög inkomst**	**Övriga**
19–29 år	82 436	18 077	16 783	10 033	12 890
30–49 år	85 475	21 749	18 359	11 258	14 498
50–66 år	70 417	30 460	28 398	16 896	20 973

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB och egna beräkningar.

För personer i arbetsför ålder har åldersindelningen förändrats där 19–49 år delats upp i två, och gruppen 50–69 år har minskats till 50–66 år eftersom sysselsättningsgraden minskar kraftigt för dem som är äldre än så. Grupperna i arbetsföra åldrar har alltså blivit mer finfördelade med avseende på ålder. Dessutom har arbetsmarknadsstatus inkluderats. En ytterligare förändring är att de grupper som sticker ut allra mest lyfts ut från de övriga grupperna. Det är både i linje med analysen av kostnadsdata och nyligen publicerade forskningsresultat.[9]

Vårdbehov för personer över 66 år

Som framgick av figur 7.4 är det enbart i åldersgruppen 90+ som kostnaderna är högre för sammanboende än för ensamboende. Varför sambandet är det omvända enbart här kan bero på olika faktorer. Men den centrala frågan är om det beror på skillnader i behov. Det är svårt att se att det speglar hälsoskillnader, men en möjlig orsak kan vara att sammanboende har någon som uppmärksammar hälsoförsämringar och bidrar till att man kommer i kontakt med sjukvården. Att äldre på särskilt boende räknas som ensamboende och i viss utsträckning får sina vårdbehov täckta av den kommunala hemsjukvården skulle också kunna vara en förklaring.

Kommittén gör dock sammantaget bedömningen att den högre kostnaden för sammanboende inte speglar ett större behov. Eftersom kostnadsskillnaderna dessutom är små, och spridningen mellan regionerna för grupperna liten, föreslås boendestatus inte längre ingå som en gruppindelning för de äldre. I figur 7.4 såg vi också att hög inkomst

[9] S. Fledsberg, M. Svensson och N. Johansson, Lifetime healthcare expenditures across socioeconomic groups in Sweden, European Journal of Public Health, Vol. 33, No. 6, 994–1000.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

samvarierar med lägre kostnader fram tills individen är över 80 år. För de allra äldsta så vänder sambandet och gruppen med högst inkomst har högst kostnader. Att ge mer resurser till regioner där de äldre har högre inkomst skulle inte spegla behovet av vård, snarare hur efterfrågan eller förmågan att söka vård ser ut. Det är troligen också orsaken till att skillnaderna till följd av inkomst tycks minska med ökad ålder. Det beror troligen inte på att hälsan blir bättre utan att efterfrågan börjar väga över. Så länge behov väger tyngre föreslår kommittén att inkomst är en faktor, när sambandet vänder föreslås individer med hög inkomst och låg inkomst få samma prislapp.

Tabell 7.6 Kostnadsmatris för personer över 67 år

Kronor

Ålder	Låg inkomst	Övriga	Samtliga
67–75 år	50 272	38 352	
76–79 år	59 831	53 574	
80–89 år			66 518
90+ år			75 478

Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB och egna beräkningar.

För de äldre har åldersindelningen förfinats för de under 80 år och inkomst under medianen har ersatts med de som har en inkomst under den 25:e percentilen. För gruppen över 80 år reduceras matrisen eftersom boendestatus tas bort på grund av att en indelning efter boendestatus uppvisar små eller kontraintuitiva kostnadsskillnader.

Vårdbehov för barn och unga

För barn och unga framgick av figur 7.5 att inkomstskillnader fortsatt har betydelse för kostnaderna i de två yngsta åldersgrupperna. Skillnaden är tydligast för inkomster under och över medianen, även om det också finns en mindre skillnad för 0-åringarna i de två inkomstgrupperna under medianen. När barnen är 6–18 år är inte inkomst längre en tydlig variabel. Därför föreslår kommittén att de två yngsta åldersgrupperna fortsatt delas in efter inkomster över och under medianen, medan gruppen 6–18 år får samma prislapp oavsett inkomst.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 7.7 Kostnadsmatris för barn och unga

Kronor per person

Ålder	Inkomst kvartil 1	Inkomst kvartil 2	Inkomst kvartil 3 och 4	Samtliga
0 år	53 222	48 280	41 189	
1 till 5 år	17 153	17 153	14 622	
6 till 18 år				12 034

Anm.: För åldersgruppen 1–5 år är prislappen samma i kvartil 1 och 2.
Källa: Västra Götaland, Skåne och Norrbotten via SCB och egna beräkningar.

För barn och unga är matrisen fortsatt indelad i sex olika grupper. Grupperna har dock förändrats baserat på vad analysen visat spelar roll för kostnadsskillnaderna.

Nödvändigt med kompensation för gles bebyggelsestruktur och småskalighet

Det kompenseras i dag för tre olika merkostnader på grund av gleshet. Det är för små sjukhus på grund av gles bebyggelsestruktur, långa resor på grund av långa avstånd och små vårdcentraler på grund av glesa förhållanden.

En faktor som komponenten inte fångar är om det lilla sjukhuset är en del av ett nätverk med även större sjukhus eller om det är det enda sjukhuset i regionen. Det kan innebära stor skillnad i förutsättningarna för att bedriva en kostnadseffektiv sjukvård. I stället kompenseras detta i dag via det strukturbidrag som går till regionerna, men beloppet i strukturbidraget ligger fast och följer inte kostnadsutvecklingen i verksamheten.

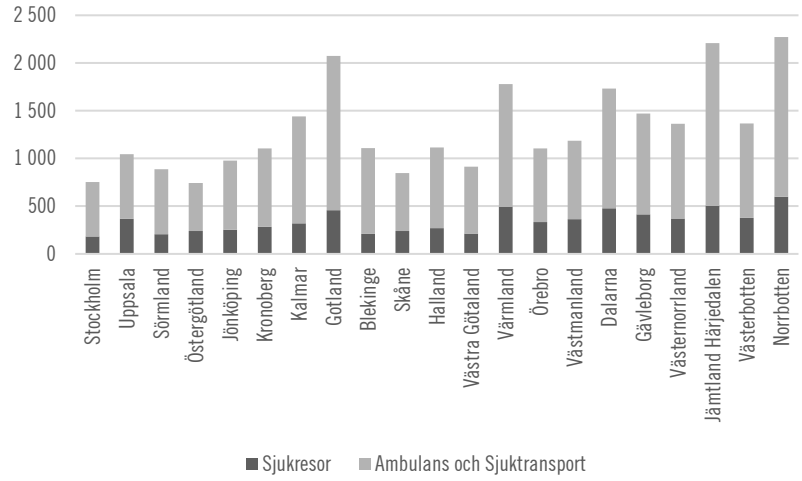
Ny kompensation för reskostnader

För reskostnader finns det uppgifter över regionernas kostnader för sjukresor samt ambulans och sjuktransporter. År 2022 uppgick de sammanlagda kostnaderna för resor till 11 miljarder kronor. Den beräknade kostnaden i dagens komponent för resor utgör knappt 25 procent av den totala kostnaden. Spridningen av kostnaderna redovisas nedan.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.12 Kostnaden för sjukresor, ambulans och sjuktransporter

Kronor per invånare

Källa: SCB.

Norrbotten har högst kostnader följt av Jämtland Härjedalen och Gotland. I en statistisk analys av kostnaderna fungerar variablerna tätortsgrad och landareal bäst med en förklaringsgrad på 75 procent. Högre tätortsgrad samvarierar med lägre kostnader för resor och större yta samvarierar med högre kostnader för resor. En del av skillnaderna i reskostnader kan dock bero på de skillnader i vårdbehov som beskrivits ovan. Detta omhändertas genom att justera kostnaden för resor baserat på vilken vårdtyngd regionen har i förhållande till riket. Koefficienterna från regressionsanalysen multipliceras med variablerna i komponenten, som i detta fall alltså är tätortsgrad och landareal. Detta utgör den första delen av gleshetskompensationen till regioner.[10]

[10] Merkostnaden för resor = ((3392.6672 –27.89821×tätortsgrad + 0.0079964×area)*(vårdbehov/vårdbehov riket)×justeringsfaktorn)–viktat medelvärde.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Två typer av merkostnader kopplade till mindre enheter

Utöver utjämning för reskostnader bör också, som i nuvarande system, utjämning ske för smådrift och gleshet kopplat till mindre enheter. Att en region har få invånare och/eller stora avstånd kan medföra merkostnader i förhållande till genomsnittet.

Oavsett invånarantal i regionen kan avstånden i regionen innebära att vårdcentralerna eller sjukhusen är små därför att de är utspridda över regionen på grund av befolkningens bosättningsmönster. Utöver glesa förhållanden kan också merkostnaderna uppkomma genom att sjukhusen är små för att regionen i sig är liten, men där ändå viss sjukvård och en viss beredskap behöver finnas.

I regionernas egna resursfördelningsmodeller till vårdcentraler tas hänsyn till geografiska förutsättningar. Av samtliga regioner använder 15 en tilläggsersättning när vårdcentralen har ett ur ekonomiskt perspektiv ogynnsamt geografiskt läge. Hur mycket som omfördelas varierar från 1 till 11 procent av de totala kostnaderna för vårdcentralerna, där den största omfördelningen sker i de glesaste länen.[11]

För att fånga dessa förhållanden föreslås två olika delkomponenter: dels en som kompenserar för att regionen som helhet är liten, dels en som kompenserar för att regionen är gles med långa avstånd. Den förstnämnda baseras på sambandet mellan storleken på regionen och kostnaderna för hälso- och sjukvård. Vi ser ett tydligt avtagande samband mellan storleken på regionen och kostnaderna. Vilken indikerar att smådriftsnackdelar finns inom verksamheten.

Utifrån den statistiska analysen kan merkostnaden för småskalighet beräknas. Eftersom vi här vill fånga småskalighet främst inom sjukhusvården, då utgångspunkten är regionens befolkningsstorlek, bör kostnaden justeras för att enbart inkludera denna. Av de totala kostnaderna utgör den specialiserade somatiska vården 59 procent enligt räkenskapssammandraget 2022. Denna utgångspunkt nyttjar vi i komponenten. Precis som i delkomponenten för resor används koefficienterna från regressionsanalysen multiplicerat med befolkningen. Detta utgör den andra delen av gleshetskompensationen till regioner.[12]

[11] Rapporten *Ersättningsmodeller i primärvården. Delrapport 1 – en nulägesbeskrivning av ersättningsmodeller och andra ekonomiska villkor inom svensk primärvård 2021*, Sveriges Kommuner och Regioner 2021.

[12] Merkostnaden för små sjukhus = (143430.1–18634.8 × ln(population) + 705.3114 × kvadraten (ln(population))) × 0.59 × justeringsfaktorn – viktat medelvärde.

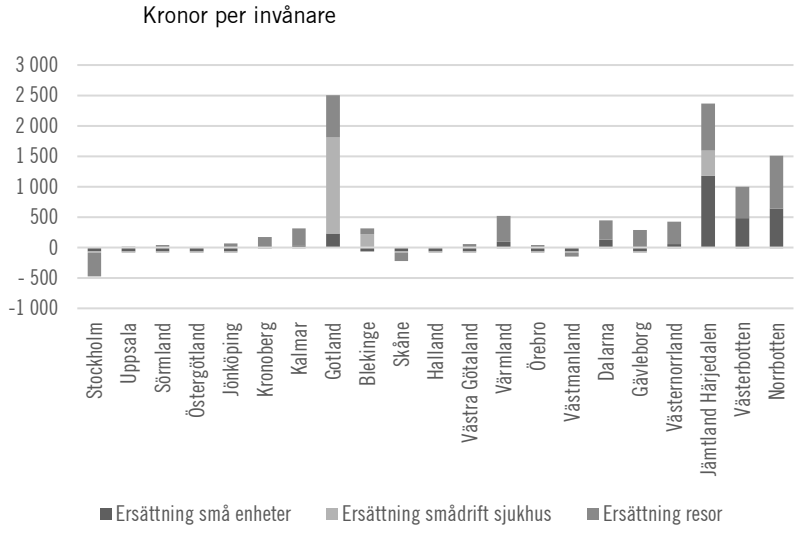
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Utöver resor och små sjukhus bör komponenten också kompletteras med ytterligare en faktor för att kompensera för att regioner med stora avstånd kan behöva ha mindre enheter, oavsett invånarantal i regionen. För att fånga detta nyttjar vi den gleshetsvariabel som tagits fram av Lunds universitet. Variabeln har en fördel relativt övriga gleshetsvariabler att den tar hänsyn till invånarnas bosättningsmönster, och inte bara till ytan och antalet invånare. Regionerna fördelar mellan 1–11 procent av kostnaderna utifrån geografiska faktorer, med ett genomsnitt på 3 procent. Tre procent av de totala kostnaderna fördelas därför efter denna variabel. Den högsta genomsnittliga medeldistansen finns i Jämtland följt av Västerbotten och Norrbotten. Lägst medeldistans finns i Stockholm. Den procentuella avvikelsen från medelvärdet i riket utgör här fördelningsnyckel.

Sammantagen ersättning för gleshet

Den sammantagna ersättningen för gleshet beräknas genom att summera ersättningarna för resor och för små enheter, oavsett om dessa är orsakade av gles bebyggelsestruktur eller lågt invånarantal. I figur 7.13 redovisas hur de olika komponenterna i gleshetsersättningen fördelas.

Figur 7.13 Gleshetsersättningen uppdelad efter typ

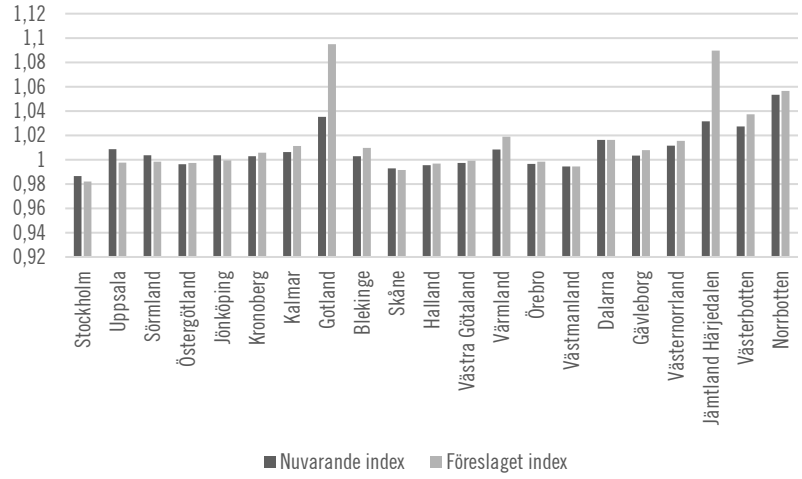

Källa: SCB och egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ersättningen görs sedan om till ett index i likhet med nuvarande system för att bli följsamt mot kostnadsutvecklingen för hälso- och sjukvården. Nedan ställs det nuvarande indexet mot det föreslagna.

Figur 7.14 Gleshetsindex för hälso- och sjukvård

Källa: SCB och egna beräkningar.

Det är framför allt Gotland och Jämtland Härjedalen som får betydligt högre index med kommitténs förslag än det nuvarande. Orsaken är den nya kompensationen för små sjukhus. Denna kompensation finns i dag och ingår i strukturbidraget. Här föreslår kommittén att den överförs till delmodellen för hälso- och sjukvård. Jämförs den föreslagna ersättningen för små sjukhus med denna del av strukturbidraget är det fortsatt en positiv förändring för Jämtland Härjedalen och Gotland, men betydligt mer begränsad. I kapitel 10 beskrivs mer om strukturbidraget.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

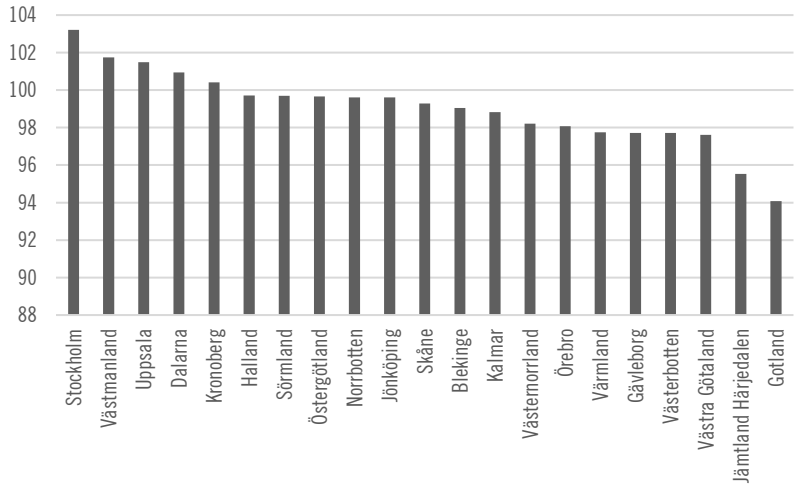
Uppdaterad ersättning för personalkostnader

I dagens delmodell kompenseras både höga lönenivåer och större behov av hyrpersonal på grund av gles bebyggelsestruktur.

Kommittén har erhållit lönedata för regionerna från SKR för åren 2018–2021.[13] De anställdas åldersstruktur varierar mellan regionerna, samtidigt som regionernas organisation och uppdrag kan innebära att olika personalkategorier förekommer mer frekvent. Att en region har lägre genomsnittslön för att personalen är yngre eller för att regionen organiserats på ett sätt som gör att yrkeskategorier med lägre löner förekommer mer frekvent bör inte påverka regionens strukturella lönenivå. För att åtgärda detta standardiseras lönenivån för både yrkeskategori och ålder. Spridningen i den standardiserade lönen illustreras i figur 7.15.

Figur 7.15 Faktisk standardiserad lönenivå i regionerna

Index där medel är 100

Källa: SKR och egna beräkningar.

Stockholm har de högsta lönerna och Gotland de klart lägsta. Men det är inte den faktiska lönenivån som ska utjämnas, utan den strukturellt betingade lönenivån. Den standardiserade lönenivåns samvariation med strukturella faktorer utvärderas i en statistisk analys. Den

[13] En ny kategorisering av yrken har skett år 2018 vilket begränsar analysens startår till detta år.

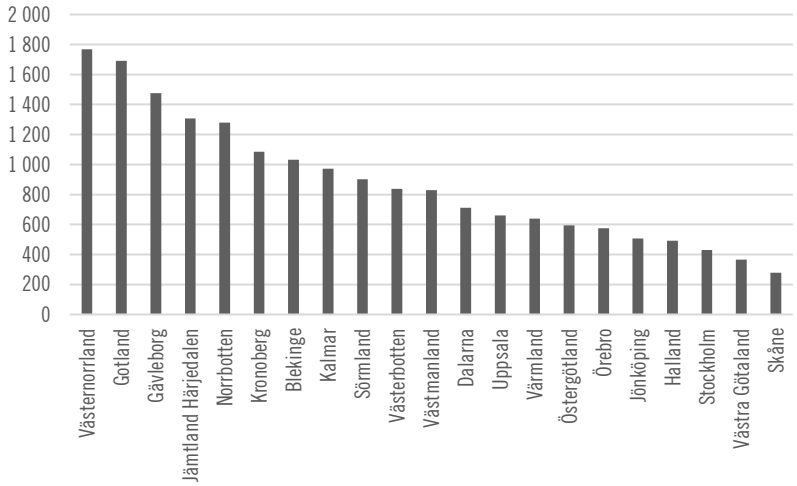
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

statistiska analysen visar att enbart en förklarande variabel återstår: andelen av de förvärvsarbetande i regionen som inte arbetar i kommun eller region. Variabeln ska spegla konkurrensen från den privata sektorn gällande personal. Utfallet innebär att enbart en region får ett index över 100, Region Stockholm. Löneindexet multipliceras med en personalkostnadsandel som uppdaterats. Den uppdaterade personalkostnadsandelen för hälso- och sjukvård tas fram på samma vis som för kommunerna (se kapitel 6) och ökar något från 70,6 procent till 71,0 procent.

I dagens delmodell finns också en merkostnadsersättning för att regioner med gles bebyggelsestruktur har högre kostnader för hyrpersonal. Kostnaden för hyrpersonal varierar fortsatt kraftigt mellan regionerna. I figur 7.16 redovisas hyrkostnaden per invånare.

Figur 7.16 Hyrkostnader per invånare 2021

Kronor per invånare

Källa: SKR.

Även när det gäller hyrkostnader får regionerna inte sitt utfall baserat på vilka hyrkostnader de har, utan baserat på regionens strukturella förutsättningar. I nuvarande komponent används ett gleshetsmått där tätortsgraden kombineras med invånare per kvadratkilometer. En uppdatering av komponenten visar att hyrkostnaderna följer samma

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

trend som tidigare. Uppdateringen innebär således endast små justeringar från nuvarande komponent.

7.2.4 Utfalls- och förändringsanalys

I kommitténs förslag på en ny delmodell för hälso- och sjukvård ingår följande komponenter:

- vårdbehov,
- ersättning för gles bebyggelsestruktur,
- ersättning för strukturellt löneläge, samt
- ersättning strukturellt högre hyrpersonalkostnader.

Jämfört med den befintliga delmodellen ersätts gleshet av en ny komponent som byggs upp av merkostnaderna för befolkningsmässigt små regioner, små enheter på grund av gles bebyggelsestruktur och kostnaden för längre resor. Komponenterna för löner och hyrpersonalkostnader uppdateras för att bli mer relevanta.

För att bedöma förslaget i sin helhet har kommittén analyserat den föreslagna delmodellen enligt samma metodik som har använts för att utvärdera den befintliga delmodellen. Tidigare förklarade standardkostnaden 52 procent av variationen i kostnaderna. Med förslaget förklarar standardkostnaden 63 procent av variationen i nettokostnaderna. Omfördelningen i delmodellen ökar från 8,1 miljarder kronor till 8,3 miljarder kronor. Omfördelningen för vårdbehov minskar från 6,7 miljarder kronor till 6,5 miljarder kronor. Omfördelningen för vård i glesbygd ökar från 1,4 miljarder kronor till 1,9 miljarder kronor. Men denna inkluderar nu merparten av det strukturbidrag på 500 miljoner kronor som tas bort. Omfördelningen för lönekostnader ökar från 0,7 miljarder kronor till 0,9 miljarder kronor. Omfördelningen för bemanning i glesbygd ligger fortsatt på 0,6 miljarder kronor.

Tabell 7.8 Omfördelning i delmodellen för hälso- och sjukvård 2024

Miljarder kronor

Region	Vårdbehov	Vård i glesbygd	Löner	Bemanning i glesbygd	Totalt
Nuvarande	6,7	1,4	0,7	0,6	8,1
Förslag	6,5	1,9	0,9	0,6	8,3

Källa: SCB och egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Med kommitténs förslag är det fortsatt Gotland som får det största tillägget med 5 961 kronor per invånare – en positiv förändring på 1 668 kronor per invånare. Stockholm har det största avdraget med 2 738 kronor per invånare, vilket är en förändring med –83 kronor per invånare. Båda regionerna har påverkats av förändringar i strukturbidraget där Gotland får en negativ förändring på –1 378 kronor per invånare, medan Stockholm får en positiv förändring på 48 kronor per invånare.

Tabell 7.9 Standardkostnad hälso- och sjukvård, utfall och förändring

Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/avdrag	Förändring	Strukturbidrag förändring
Stockholm	26 008	–2 738	–83	48
Uppsala	27 430	–1 316	–631	48
Södermanland	30 111	1 365	–259	48
Östergötland	29 096	349	9	48
Jönköping	29 217	471	–258	48
Kronoberg	29 576	829	–118	–182
Kalmar	32 001	3 255	223	48
Gotland	34 707	5 961	1 668	–1 378
Blekinge	31 091	2 345	101	–453
Skåne	28 293	–453	–28	48
Halland	29 076	330	–140	48
Västra Götaland	28 490	–256	155	48
Värmland	31 713	2 966	306	48
Örebro	29 735	988	57	48
Västmanland	29 571	825	–153	48
Dalarna	31 667	2 921	–222	48
Gävleborg	31 328	2 582	–16	48
Västernorrland	31 621	2 875	130	48
Jämtland Härjedalen	33 282	4 536	1 474	–736
Västerbotten	30 445	1 699	223	–194
Norrbotten	32 713	3 967	47	–452

Anm.: Kolumnen förändring redovisar förändringen exklusive förändringen i strukturbidraget.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Störst positiv förändring får Gotland och Jämtland Härjedalen. Orsaken är främst en ny beräkning av kostnaden för små sjukhus. Denna förändring ska ställas i relation till ett minskat strukturbidrag. Trots detta får både Gotland och Jämtland Härjedalen en sammantaget positiv förändring. För Norrbotten avser strukturbidraget inte ersättningen för små landsting utan för tidigare bidragsförändringar.

Tabell 7.10 Förändringens sammansättning

Kronor per invånare

	Vårdbehov	Vård glesbygd	Bemanning glesbygd	Löner	Totalt
Stockholm	6	–143	–12	66	–83
Uppsala	–174	–332	1	–126	–631
Södermanland	–69	–181	–1	–8	–259
Östergötland	15	1	1	–8	9
Jönköping	–108	–148	7	–8	–258
Kronoberg	–189	74	6	–8	–118
Kalmar	94	126	10	–8	223
Gotland	–199	1 846	29	–8	1 668
Blekinge	–91	196	4	–8	101
Skåne	57	–67	–11	–8	–28
Halland	–55	14	–4	–96	–140
Västra Götaland	144	23	–4	–8	155
Värmland	–5	300	19	–8	306
Örebro	33	28	3	–8	57
Västmanland	–47	–30	2	–77	–153
Dalarna	–198	–33	16	–8	–222
Gävleborg	–136	112	15	–8	–16
Västernorrland	27	95	16	–8	130
Jämtland Härjedalen	–316	1 748	50	–8	1 474
Västerbotten	–59	263	26	–8	223
Norrbotten	–49	62	41	–8	47

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Den nya matrisen för vårdbehovet ger störst förändring för Jämtland Härjedalen beroende på den nya indelningen och uppdaterade prislappar. Gleshet har störst effekt för de små regionerna, där en ny kompensation för små sjukhus inkluderats. Uppsala har den sammantaget största negativa förändringen. Uppsala går från att ha fått ett

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tillägg till ett avdrag i gleshetskomponenten. Orsaken kan hittas främst i att tidigare strukturmodell placerat ut två små sjukhus i Uppsala, vilket har gett Uppsala ett tillägg. Dagens komponent för små sjukhus ger inte Uppsala någon ersättning. Uppsala tappar även mest i komponenten för lönekostnader som uppdateras och där enbart en variabel kvarstår som signifikant, nämligen andel förvärvsarbetande som ej arbetar i kommuner och regioner.

7.3 Ersättning kraftig befolkningsförändring

Under 2024 omfördelar komponenten ersättning för kraftig befolkningsförändring inom ramen för kostnadsutjämningens delmodell befolkningsförändringar 861 miljoner kronor.

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga komponenten ersättning för kraftig befolkningsförändring är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av komponenten. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag avseende komponenten.

7.3.1 Nuvarande utformning

Komponenten är tänkt att ersätta både för ökande och minskande folkmängd hos den enskilda regionen. Den nuvarande komponenten infördes 2020 på förslag av Kostnadsutjämningsutredningen.[14] Utredningen gjorde ingen djupare studie om vilka kostnader som eventuellt skulle kunna uppstå vid en kraftig förändring av folkmängden. Komponentens införande motiverades utifrån utfallet av utredningens övriga förslag.

Frågan om de dåvarande landstingens merkostnader vid befolkningsminskning analyserades av 2021 års utjämningskommitté.[15] Slutsatsen var att eventuella merkostnader kopplat till lokaler och pensionskostnader var låga och att demografin och den medicintekniska utvecklingen skulle motverka en eventuell överkapacitet på grund av en minskande befolkning.

[14] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*
[15] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Frågan om de dåvarande landstingens merkostnader vid befolkningsökning lyftes för första gången av Kostnadsutjämningsutredningen.[16]

En relativ modell

Ersättningen för kraftig befolkningsförändring utgår med 100 kronor per procentenhet utöver rikets utveckling plus 2 procent. Det gäller både för ökning och minskning. Om rikets befolkning ökar beräknas ersättningen för befolkningsminskning utifrån den minskning som överstiger –2 procent. Om rikets befolkning minskar utgår ersättningen för befolkningsökning utifrån den ökning som överstiger 2 procent.

Regionernas komponent skiljer sig därmed från kommunernas motsvarighet, där ersättning utgår oavsett utvecklingen i riket. Vidare finns det ingen komponent i kommunernas kostnadsutjämning som avser att kompensera för kraftig befolkningsökning,

7.3.2 Utvärdering av befintlig komponent

Ingen region har uppfyllt kriteriet för minskning

En utvärdering av delmodellen för minskning är svår att göra eftersom ingen region minskat sin folkmängd över en tioårsperiod och därmed varit föremål för ersättning. Utöver detta angavs det inga riktiga motiv vid införandet som utvärderingen kan göras mot.

Antalet regioner som ersatts för en ökad folkmängd har varit få

Två till tre regioner har erhållit ersättning för ökning av folkmängden sedan delmodellen infördes 2020. År 2024 erhåller Uppsala 506 kronor per invånare, Stockholm 261 kronor per invånare och Halland 62 kronor per invånare.

[16] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Analysen av regionernas stora verksamheter påvisar inget samband med ökande befolkning

I kommitténs arbete med hälso- och sjukvården samt kollektivtrafiken har befolkningsförändringarnas inverkan på kostnaderna prövats. Analyserna ger inget stöd för att en ökande folkmängd skulle skapa merkostnader för de aktuella regionerna som inte ersätts inom delmodellerna.

7.3.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Delmodellen för befolkningsförändringar tas bort. Den komponent inom delmodellen befolkningsförändringar som ersätter regioner som minskar respektive ökar kraftigt tas bort.

När det gäller kompensationen för en minskad folkmängd menar kommittén att de argument som Utjämningskommittén framförde alltjämt borde vara giltiga. Det tillsammans med att ingen region har uppfyllt kraven talar för att denna del ska avskaffas.

För regioner som växer har modellen kompenserat en handfull regioner genom åren. Analyserna av verksamheterna ger dock inget stöd för att det skulle uppstå merkostnader vid en ökande folkmängd på de nivåer som varit aktuella.

Regionerna har investerat mycket i både kollektivtrafik och hälso- och sjukvård (sjukhus) de senaste åren. Detta driver upp kapitalkostnaderna för de regioner som investerar. Det är dock inte bara de regioner som växer i befolkning som investerar.[17] Mot denna bakgrund är kommittén inte beredd att låta kompensationen för kraftig positiv befolkningsförändring fortsätta vara en del av kostnadsutjämningen för regioner.

[17] Kommuninvest (2022): *Den kommunala låneskulden*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

7.3.4 Utfalls- och förändringsanalys

Inga regioner erhåller ersättningen i denna del av kostnadsutjämningen eftersom kommitténs förslag är att den ska tas bort. Förändringen blir därmed lika med den ersättning som erhålls i nuvarande komponent utjämningsåret 2024. Situationen kan vara en annan vid tidpunkten för införande.

Tabell 7.11 Utfall delmodell befolkningsförändringar

Kronor per invånare

Region	Standardkostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Stockholm	..	..	–179
Uppsala	..	..	–424
Södermanland	..	..	82
Östergötland	..	..	82
Jönköping	..	..	82
Kronoberg	..	..	82
Kalmar	..	..	82
Gotland	..	..	82
Blekinge	..	..	82
Skåne	..	..	82
Halland	..	..	20
Västra Götaland	..	..	82
Värmland	..	..	82
Örebro	..	..	82
Västmanland	..	..	82
Dalarna	..	..	82
Gävleborg	..	..	82
Västernorrland	..	..	82
Jämtland Härjedalen	..	..	82
Västerbotten	..	..	82
Norrbotten	..	..	82

Källa: SCB.

7.4 Ersättning för eftersläpning

Under 2024 omfördelar komponenten ersättning för eftersläpning inom ramen för kostnadsutjämningens delmodell befolkningsförändringar 0 kronor.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I det här avsnittet beskriver kommittén hur den befintliga komponenten ersättning för eftersläpning är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av komponenten. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag avseende komponenten.

7.4.1 Nuvarande utformning

Kompensationen infördes 2006 efter förslag från 2021 års utjämningskommitté[18] och innefattar två kriterier som ska vara uppfyllda samtidigt för att en region ska erhålla ersättning.[19]

Det första kriteriet är att befolkningstillväxten ska vara minst 1,2 procent i genomsnitt de senaste fyra åren. Det andra kriteriet är att befolkningstillväxten även ska vara minst 1,2 procent det senaste året. Det första kriteriet är uppsatt för att fånga regioner som vuxit snabbt under en längre period. Det andra kriteriet är uppsatt för att fånga större eftersläpning av intäkterna det aktuella året.

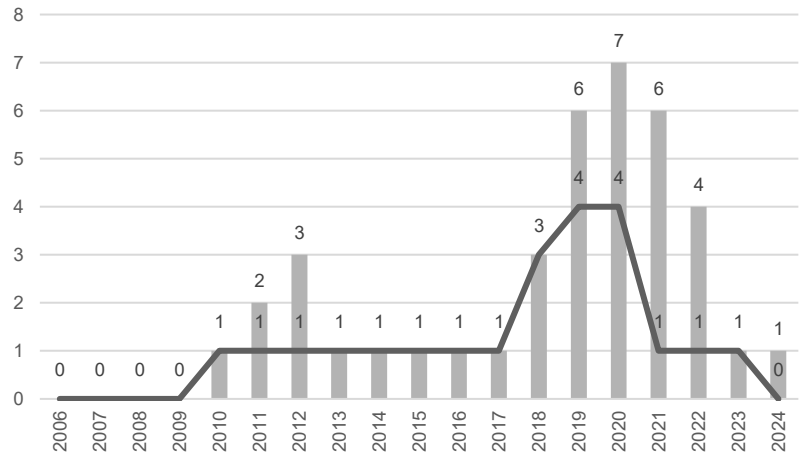
7.4.2 Utvärdering av befintlig komponent

År 2019 var det fyra regioner som fick ersättning i komponenten (Stockholm, Uppsala, Skåne och Blekinge). År 2023 ersattes en region, Region Uppsala. Under innevarande år är det ingen region som erhåller ersättning för eftersläpning.

[18] SOU 2003:88 *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn.*
[19] Prop. 2005/06:7 *Vissa kommunalekonomiska frågor.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 7.17 Antal regioner som ersatts för eftersläpningseffekter (linjen) samt totalt antal regioner som klarat kriteriet om långsiktig tillväxt

Källa: SCB.

Ersättningen börjar vid 1,2 procent

Ersättningen börjar vid 1,2 procent för att sedan öka i takt med befolkningsökningen. För varje person utöver 1,2 procents ökning erhålls motsvarande föregående års genomsnittliga intäkter per invånare. En region som ligger precis på 1,2 procent i ökning i det andra kriteriet (och samtidigt uppfyller det första kriterier) erhåller således 0 kronor. En ökning upp till 1,2 procent antas således regionen kunna hantera ekonomiskt utan kompensation.

Gränsen på 1,2 procent är en avvägning av hur stor andel av befolkningsökningen som ska kompenseras och folkökningens kostnadskonsekvenser. Vid en ökning av befolkningen på 2 procent kommer regionen kompenseras för 40 procent av de tillkommande personerna.[20] Om ökningen sker kontinuerligt under året med en tolftedel per månad (8,3 procent) kommer den vägda belastningen på regionens kostnader att bli 50 procent av helårsökningen.

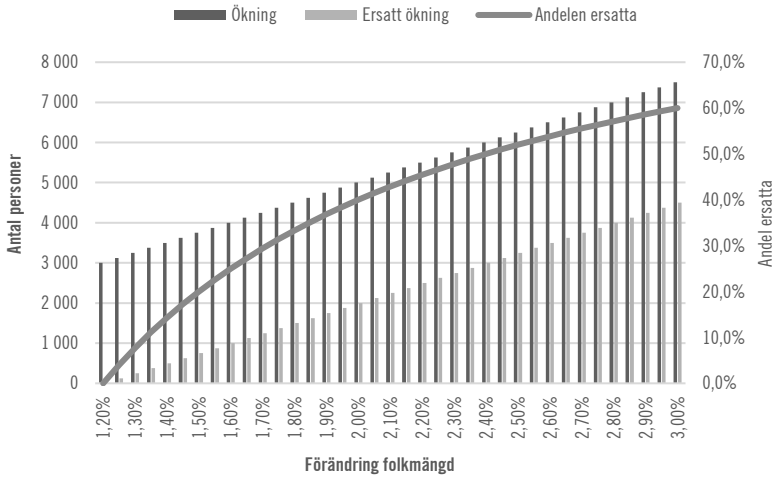
Andelen personer som regionen ersätts för stiger i takt med ökningen eftersom de första 1,2 procenten alltid dras av oavsett ökning. Vid en relativt låg befolkningstillväxt utgör således avdraget en stor

[20] 2,0–1,2 = 0,8; 0,8/2,0 = 40 %.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

del av ökningen. För att ersättas med 50 procent av ökningen behöver regionen öka befolkningen med 2,4 procent.[21]

Figur 7.18 Räkneexempel, ökning för en region med 250 000 invånare

Källa: Egna beräkningar.

7.4.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Komponenten för eftersläpning inom delmodellen för befolkningsförändringar för regioner flyttas från kostnadsutjämningen för regioner till en egen del under anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag för kommuner. Finansieringen sker direkt under anslaget och inte som nu inom kostnadsutjämningen.

Komponenten för eftersläpning ändras genom att gränsen för när ersättningen faller ut sänks från 1,2 procent till 1 procent.

För att kompensera regioner med en tillfällig ökning i befolkningen och regioner som är i början av en kraftig tillväxtperiod införs en så kallad ventil. Regioner som inte kvalificerar sig för kompensation enligt det långsiktiga kriteriet ersätts för eftersläpning om de växer med mer än 2,5 procent ett enskilt år.

[21] 2,4–1,2 = 1,2, 1,2/2,4 = 50 %.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Komponenten kan vissa år ge betydande belopp för enskilda regioner. Det kan vara ett problem om regionen inte är uppmärksam på den tillfälliga karaktären av ersättningen och finansierar löpande drift med dessa medel.

Kompensationen bör dels för att tydliggöra dess tillfälliga karaktär, dels för att den inte avser kostnader utan uteblivna intäkter, lyftas ut ur kostnadsutjämningen. Det innebär att finansieringen sker genom anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, och inte genom ett avdrag inom kostnadsutjämningen.

Gränsen för ersättningen sänks och en ventil införs

Komponenten fångar de regioner som under en längre tid har haft kraftig befolkningstillväxt. Flera regioner upplevde under andra halvan av 2010-talet en kraftig befolkningstillväxt. Under 2016 växte 11 regioner med mer än 1,2 procent. Endast Region Stockholm hade dock vuxit under en längre period. Övriga tio regioner ersattes därför inte, trots ett stort bortfall i intäkter.

För en region som växer med 2 procent och uppfyller det långsiktiga kriteriet utgör den ersatta folkmängden 40 procent av årets ökning. Den procentuella andel som ersätts ökar ju större ökningen har varit. Vid en kontinuerlig befolkningsökning under året blir det vägda kostnadstrycket 50 procent av befolkningsökningen.

Kommittén menar att det behövs vissa förändringar i komponenten för att stötta de regioner som växer snabbt. Komponenten bör även fortsättningsvis kompensera regioner med en stor befolkningsökning under lång tid.

Det finns anledning att sänka gränsen till 1 procent för både kriterium 1 och kriterium 2. Det är främst det kortsiktiga kriteriet som bör sänkas för att kompensationens andel av förändringen ska öka. Om kompensationen börjar vid 1 procent kommer en region som ökar med 2 procent erhålla ersättning för 50 procent av befolkningstillväxten. För enkelhets skull sätts gränsen för det långsiktiga kriteriet också till 1 procent. Detta leder att fler regioner kan komma i fråga för ersättning. Det är välkommet eftersom nuvarande högre gräns riskerar stänga ute regioner som växer kontinuerligt under flera år, men inte tillräckligt för att kvala in för ersättning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Vidare ska de regioner som vuxit med mer än 2,5 procent ett enskilt år ersättas för bortfallet i intäkter via den föreslagna ventilen. Ingen regions befolkning har vuxit så mycket de senaste 55 åren. Den högsta tillväxten hade Halland 1970 med 2,3 procent. Villkoren är i övrigt de samma som för de regioner som kvalificerats enligt ordinarie kriterier.[22]

7.4.4 Utfalls- och förändringsanalys

I tabellen nedan redovisas nuvarande utfall samt kommitténs förslag till förändrad komponent för två exempelregioner. Det första exemplet avser en region som i nuvarande komponent inte kvalificerar sig för det långsiktiga kriteriet och därmed inte är aktuell för ersättning. I förslaget med sänkt gräns kvalificerar sig regionen enligt steg 1, men har för låg tillväxt det senaste året för att erhålla ersättning.

Det andra exemplet avser en region som i nuvarande komponent inte kompenseras eftersom tillväxten det senaste året inte överstigit 1,2 procent. Denna region får ersättning i kommitténs förslag.

Tabell 7.12 Utfall modell för eftersläpningsersättning, nuvarande och förslag, två exempelregioner

	Stockholm		Uppsala	
	Nu	Förslag	Nu	Förslag
Genomsnitt 4 år	1,03 %	1,03 %	1,61 %	1,61 %
Gräns	1,2 %	1,0 %	1,2 %	1,0 %
Folkmängd 1 nov 2022	–	2 437 158	400 070	400 070
Folkmängd 1 nov 2023	–	2 455 914	404 714	404 714
Senaste året	–	0,77 %	1,16 %	1,16 %
Gräns	–	1,0 %	1,2 %	1,0 %
Antal ersatta	–	0	–	643
Ersättning, kr per inv.	–	0	–	48

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

[22] SCB (2024): *Folkemängden efter region, civilstånd, ålder och kön. År 1968 – 2023.* https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101A/BefolkningNy/table/tableViewLayout1.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I förslaget ersätts en region med 48 kronor per invånare. Det är en fler än i nuvarande komponent. Avdraget för övriga regioner ökar från 0 kronor till 2 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8 Översyn av kostnadsutjämningen för kollektivtrafik

Delmodellen för kollektivtrafik är gemensam för kommuner och regioner. Under 2024 omfördelar delmodellen 3,6 miljarder kronor mellan regionerna och 2,4 miljarder kronor mellan kommunerna. Detta kan jämföras med de sammantagna nettokostnaderna för verksamheten under 2022 på cirka 31 miljarder kronor. I delmodellen omfördelas således cirka 18 procent av de totala nettokostnaderna för verksamheten, vilket är relativt högt jämfört med de flesta andra delmodeller.

I det här kapitlet beskriver kommittén hur den befintliga delmodellen för kollektivtrafik är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av delmodellen. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny delmodell för kollektivtrafik.

8.1 Nuvarande utformning

I samband med de stora förändringarna i den kommunala utjämningen 1996 infördes en delmodell för kollektivtrafik i kostnadsutjämningen. I sina huvuddrag har utjämningen för kollektivtrafik varit relativt stabil, även om variablerna i beräkningen av standardkostnaderna har förändrats.

Den nuvarande utformningen av delmodellen för utjämning av kollektivtrafikkostnader trädde i kraft 2020, efter förslag från Kostnadsutjämningsutredningen.[1] Den är precis som tidigare gemensam för regioner och kommuner. Det innebär att det är de sammantagna kostnaderna för och behoven av kollektivtrafik för regioner och kommuner i länet som delmodellen försöker fånga, oavsett huvudmannaskap för verksamheten.

[1] SOU 2018:74 *Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.

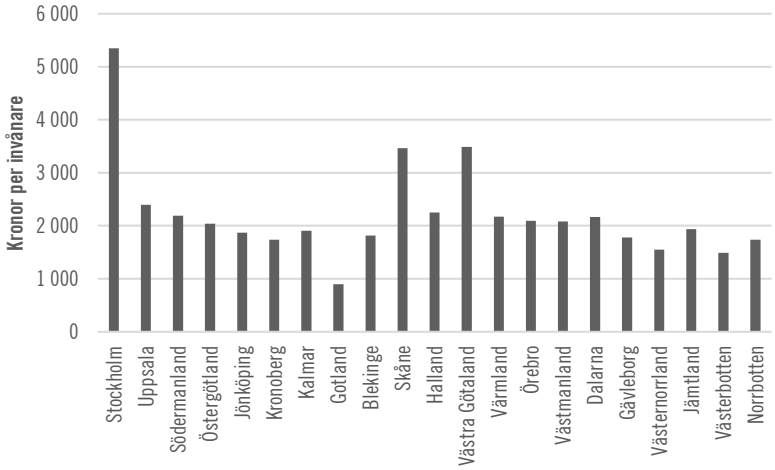
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I ett första steg beräknas en standardkostnad för varje län. Denna standardkostnad inkluderar alltså både kommunernas och regionens förväntade kostnader för kollektivtrafiken inom ett län. I beräkningen av denna standardkostnad nyttjas sambandet mellan de totala kostnader för kollektivtrafiken i länen och ett antal strukturella variabler. Dessa är

- tätortsbefolkningens storlek,
- andel invånare i länet som pendlar över kommungräns, samt
- roten ur invånardistans.

Klart högst länsvis standardkostnad 2024 har Stockholms län med 5 350 kronor per invånare. Tätorts- och pendlingsvariabeln medför att även Skåne och Västra Götaland har höga standardkostnader. I andra änden är standardkostnaden klart lägst för Gotland med 897 kronor per invånare.

Figur 8.1 Länsvis standardkostnad 2024

Källa: SCB.

Den länsvisa standardkostnaden delas sedan 50/50 mellan regionen och kommunerna i länet, förutom i Stockholms län där fördelningen sedan 2005 är 60/40. Regeringen motiverade denna förändring utifrån att andra förslag i delmodellen för kollektivtrafik gav Stockholms län

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

högre ersättning och att med hänsyn till kollektivtrafikens höga kostnader i Stockholms län och att landstinget har hela finansieringsansvaret borde den ökade ersättningen helt tillfalla landstinget.[2]

I utjämningen mellan regioner får region Stockholm ett tillägg på 1 481 kronor per invånare och Gotland ett avdrag på 1 280 kronor per invånare.

I de län som har växlat över kollektivtrafiken till regionerna har kommunerna i länet samma standardkostnad som regionen, räknat i kronor per invånare. Det vill säga hälften av den länsvisa standardkostnaden, förutom i Stockholm där den utgör 40 procent. Bakgrunden till att det sker en utjämning för kollektivtrafik även mellan kommuner som inte längre har något ansvar för trafiken beskrivs i avsnitt 8.3.2 nedan.

För kommuner i län med delat huvudmannaskap bestäms fördelningen mellan kommunerna sedan 2020 utifrån resultatet av en regressionsanalys.[3] Fördelningen skattas utifrån sambandet mellan kostnaderna för kommunerna i dessa län och följande variabler:

- genomsnittligt pendlingsavstånd,
- logaritmen av tätortsbefolkningen och logaritmen av tätortsbefolkningen i kvadrat (dessa variabler ska ses tillsammans), samt
- roten ur invånardistansen.

Denna statistiska modell bestämmer fördelningen mellan kommunerna i länet för 46 kommuner i 4 län.[4]

I utjämningen mellan kommuner får kommunerna i Stockholms län det största tillägget på 660 kronor per invånare och Oxelösund det största avdraget på 1 201 kronor per invånare.

[2] Prop. 2003/04:155, *Ändringar i det kommunala utjämningssystemet*, s. 47.
[3] Förutom i Södermanland där fördelningen efter ansökan från länet beslutats av regeringen i särskild ordning.
[4] Det gäller kommunerna i Västmanland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8.2 Utvärdering av befintlig delmodell

Den allmänna kollektivtrafiken har byggts ut under lång tid.[5] Ansvaret för och finansieringen av kollektivtrafiken var länge delat mellan de tidigare landstingen och kommunerna i nästan alla län. I Stockholms län har landstinget/regionen ansvarat för kollektivtrafiken sedan storlandstinget bildades 1971. Före sammanslagningarna till nuvarande Skåne och Västra Götalands län 1997/1998 ansvarade de så kallade landstingsfria kommunerna Malmö och Göteborg för kollektivtrafiken i sina kommuner.

Den nya kollektivtrafiklag (2010:1065) som infördes 2012 bidrog till att regionen nu har hela ansvaret för kollektivtrafiken i flertalet län. I fem län är ansvaret för verksamheten dock fortsatt delat mellan kommuner och region, vilket komplicerar utjämningen (se nedan).

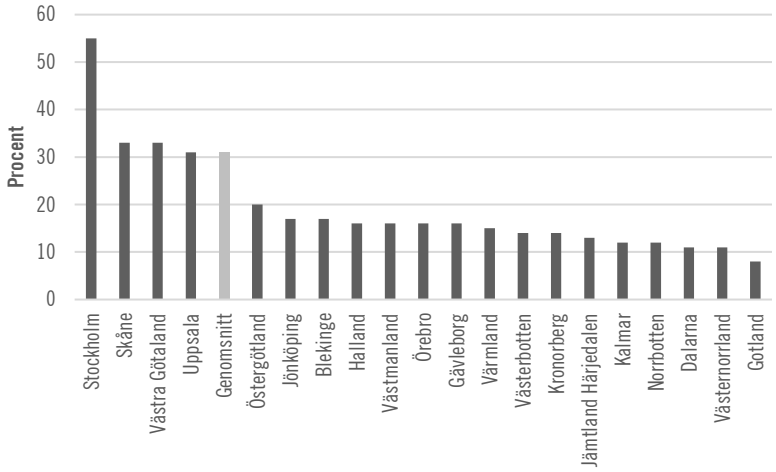
8.2.1 Mycket stora skillnader i resande

Antalet påstigningar i kollektivtrafiken uppgick 2022 till nästan 1,4 miljarder. Resandet med kollektivtrafik ökade länge i snabb takt. Mellan 2007 och 2019 ökade antalet påstigningar med 38 procent. Kollektivtrafiken ökade också kontinuerligt sin andel av det totala motoriserade resandet fram till pandemin. Mellan 2010 och 2019 ökade kollektivtrafikens andel av resorna med motordrivna fordon från 24 till 32 procent. Efter en kraftig svacka under pandemin har andelen ökat igen och uppgick till 31 procent 2023. Pandemin fick dock mycket stor effekt på resandet. Under 2020 och 2021 var resandet cirka 35 procent lägre än 2019. Under 2022 återhämtade sig resandet delvis, men var fortfarande 17 procent lägre än 2019. Det ökade distansarbetet har minskat antalet arbetsresor såväl med kollektivtrafik som med bil.[6]

[5] Den allmänna kollektivtrafiken avser den linje- eller tidtabellsbaserade trafiken. Här ingår inte den särskilda kollektivtrafiken som skolskjuts, färdtjänst och sjukresor.
[6] Uppgifterna i stycket är hämtade från Trafikanalys och Svensk Kollektivtrafik.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 8.2 Kollektivtrafikens andel av motoriserat resande 2023

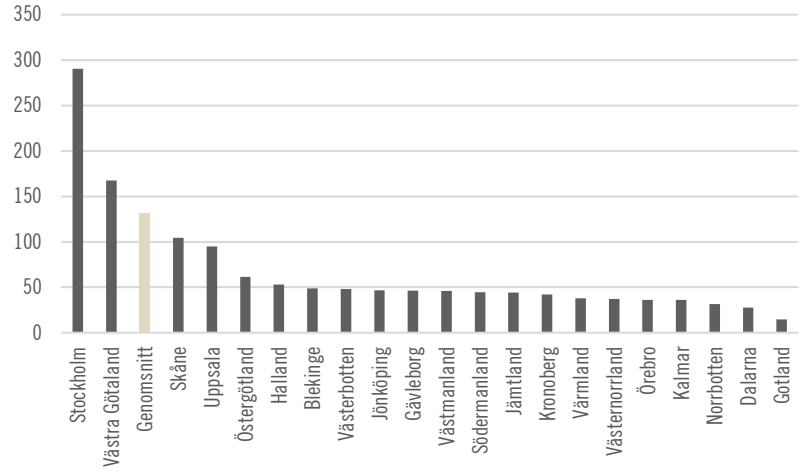
Anm.: Vägt genomsnitt. I figuren saknas uppgifter för Södermanland. Uppgifterna bygger på enkäter och är därför mer osäkra i län med relativt få invånare.
Källa: Svensk Kollektivtrafik, Kollektivtrafikbarometern – Årsrapport 2023.

Som framgår av figur 8.2 är det mycket stora skillnader i kollektivtrafikens marknadsandel. Kollektivtrafiken svarar för mer än hälften av alla resor med motordrivna fordon i Stockholm, men endast för 8 procent på Gotland. Marknadsandelen är klart högst i de tre storstadslänen, samt i Uppsala. I övriga län är marknadsandelen långt under det vägda genomsnittet.

I Stockholms län gjorde en genomsnittlig invånare 290 påstigningar i kollektivtrafiken 2022, vilket är mer än dubbelt så många som riksgenomsnittet. Lägst antal påstigningar hade Gotland med endast 15 per invånare. Rangordningen mellan länen överensstämmer relativt väl med marknadsandelarna i figur 8.2, men skillnaderna i antalet resor med kollektivtrafiken är ännu större. Det förklaras av att det även finns skillnader i hur mycket resor som invånarna gör i olika län, oavsett färdsätt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 8.3 Antal påstigningar per invånare 2022

Anm.: Vägt genomsnitt.
Källa: Trafikanalys, Regional linjetrafik 2022.

Det bör påpekas att måttet påstigningar har brister. En resa kan innehålla flera registrerade påstigningar. Det gäller till exempel en resa med byte från buss till spårtrafik. I Trafikanalys nationella resvaneundersökning (RVU), som är en enkätbaserad urvalsundersökning, är också antalet resor bara drygt hälften så många som de registrerade påstigningarna i den regionala linjetrafiken. Det förklaras delvis av att anslutningar räknas som en resa i RVU. I en tidigare undersökning för åren 2011–2016 uppgick antalet påstigningar per resa till i genomsnitt 1,37. Flest påstigningar per resa hade Stockholm med 1,5.

Att RVU är en urvalsundersökning gör att antalet resor i de mindre länen inte förefaller tillförlitliga och hoppar mycket mellan åren. Det är anledningen till att de inte redovisas tillsammans med de registrerade påstigningarna i figur 8.3. I resvaneundersökningen minskar Stockholms andel av de totala resorna från 51 procent av påstigningarna till knappt 43 procent. Ett skäl är att resorna innehåller flera påstigningar enligt ovan. Men enkätundersökningen innebär också en underskattning eftersom den bara omfattar invånare i länet. Stockholm och Västra Götaland har många besökare från andra länder och från andra län som också nyttjar länets kollektivtrafik.

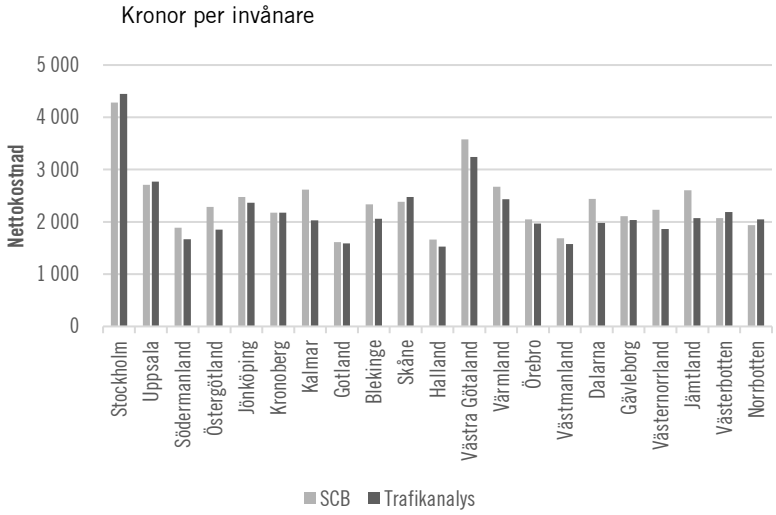
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8.2.2 Högst kostnader i storstadsregionerna

Enligt Trafikanalys sammanställning av uppgifter från de regionala kollektivtrafikmyndigheterna (RKM) uppgick bruttokostnaderna för kollektivtrafiken sammantaget till 56,5 miljarder kronor 2022.[7] Det är en ökning med cirka 35 miljarder sedan 2003. Kostnadsökningen har varit betydligt snabbare än för andra verksamheter i regionerna och kommunerna. Under 2022 motsvarade bidragen från regioner och kommuner 1,14 procentenheter i skattesats, att jämföra med 0,71 procentenheter 2003. Även SCB:s räkenskapssammandrag (RS) har uppgifter om kollektivtrafikens kostnader för såväl regioner som kommuner.

Det stora resandet i storstadsregionerna visar sig också i kostnadsskillnaderna mellan länen (se figur 8.4).

Figur 8.4 Nettokostnad enligt SCB[8] respektive Trafikanalys 2022

Källa: SCB, Trafikanalys och egna beräkningar.

Stockholms län har klart högst kostnad, räknat i kronor per invånare. Näst högst kostnad har Västra Götaland. Det är alltså länen med stor folkmängd och de största tätorterna som har de högsta kostnaderna.

[7] De gamla länstrafikhuvudmännen (länstrafikbolagen) upphörde 2012 och ersattes av regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM).
[8] Uppgifterna är hämtade från SCB:s räkenskapssammandrag (RS) för kommuner och regioner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Mönstret är relativt likartat oavsett om vi utgår från kostnadsuppgifterna i räkenskapssammandraget eller från Trafikanalys. Men för några län är skillnaderna relativt stora och de olika källorna diskuteras därför mer utförligt nedan (avsnitt 8.2.4).

8.2.3 Hög beläggning ger låga kostnader för tunnelbana och järnväg

Ungefär hälften av alla resor med kollektivtrafiken i landet gjordes i Stockholms län 2022. Regionens andel av de totala kostnaderna för kollektivtrafik var väsentligt lägre än andelen av resandet och uppgick till 34 respektive 37 procent i de två källorna till kostnader.

Resandet ser dock delvis olika ut och till olika kostnad per resa. Gotland är det enda län som inte har någon tågtrafik och Stockholm är det enda länet med tunnelbana. Endast Stockholm, Västra Götaland, Östergötland samt Skåne har spårvagnstrafik. Den stora merparten av denna trafik finns i Västra Götaland.

Tabell 8.1 Trafikeringskostnad för olika trafikslag 2022

Kronor

	Per utbudskilometer	Per påstigning	Per personkilometer
Väg	43	37	4,6
Tunnelbana	236	11	2,0
Spårväg	123	14	3,9
Järnväg	146	48	1,7
Sjötrafik	413	86	15,6

Anm. 1: Utbudskilometer utgörs av antalet körda kilometer med tåg, vägfordon och fartyg.
Anm. 2: Personkilometer utgörs av antalet utbudskilometer multiplicerat med antalet platser, såväl sittande som stående.
Källa: Trafikanalys och egna beräkningar.

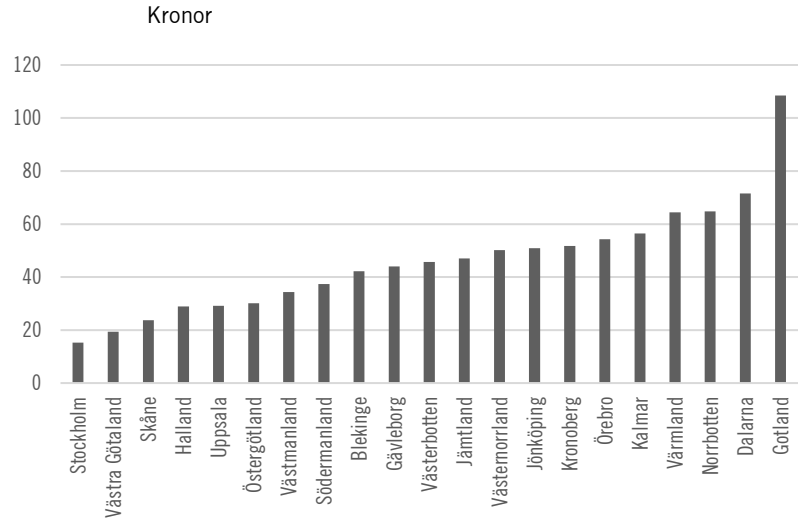
I tabell 8.1 framgår kostnaderna för de olika trafikslagen. Oavsett kolumn i tabellen så är sjötrafiken klart dyrast, men den står endast för 1 procent av antalet resor. Räknat per utbudskilometer är tunnelbana klart dyrare än övriga trafikslag, men per påstigning är tunnelbana och därefter spårväg de billigaste trafikslagen. Ser vi på kostnaden per personkilometer så är järnväg och tunnelbana klart billigare än både vägtrafik och spårväg.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabellen visar att de investeringstunga trafikslagen som tunnelbana och järnväg blir kostnadseffektiva när det är många resor och resta personkilometer. Det förefaller som att det finns stordriftsfördelar med tunnelbana och järnväg vid en hög beläggning. Tabell 8.1 omfattar dock endast trafikeringskostnader som är de direkta driftskostnaderna för trafiken. Det finns också så kallade övriga kostnader och kostnader för infrastruktur, som framför allt är betydande i Stockholms län och som främst utgörs av kapitalkostnader samt drift- och underhållskostnader för de fasta trafikanläggningarna. Det kan göra att jämförelsen ovan inte är helt rättvisande.

Men även om vi utgår från de totala kostnaderna per län i Trafikanalys ekonomiska sammanställning kan vi se hur kostnaden per påstigning skiljer sig kraftigt mellan länen. Av figuren nedan framgår att det är de stora länen, Stockholm och Västra Götaland, med högst resande som har lägst kostnad per påstigning. Omvänt är det Gotland, med den minsta folkmängden och det lägsta resandet, som har högst kostnad per resa.

Figur 8.5 Nettokostnad per påstigning 2022

Källa: Trafikanalys och egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det höga resandet i storstadslänen gör alltså att kostnaden per resa blir relativt låg. Och med det låga resandet i Gotland följer också höga kostnader per resa. Kostnadsskillnaderna är alltså mindre än skillnaderna i resande, men som framgått mycket stora.

8.2.4 Kostnadsunderlag och kostnadsdefinitioner

De kostnader som är grunden för utjämningen är trafikhuvudmännens nettokostnader som täcks av bidrag från regioner och kommuner i form av underskottstäckning. Det finns också en ambition att justera nettokostnaden utifrån skillnader i avgiftsfinansiering, det vill säga biljettpriser. Detta är dock mer komplicerat än det först kan se ut.

Det finns två källor till regioners och kommuners kostnader för kollektivtrafik. Den ena är räkenskapssammandragen (RS) för regioner och kommuner. De sammantagna nettokostnaderna för kommuner och regioner är utgångspunkten för utjämningen av kollektivtrafik. År 2022 uppgick dessa till 31 miljarder kronor. Denna summa uppräknat till 2024 års nivå och dividerat med antalet invånare i landet ger den genomsnittliga standardkostnaden 2024 (i den länsvisa utjämningen) på 3 209 kronor per invånare. I stort bör nettokostnaderna motsvara de bidrag som regioner och kommuner ger som underskottstäckning till trafikhuvudmännen. Nettokostnaderna är dock något högre än de bidrag från regioner och kommuner på 29,8 miljarder kronor som Trafikanalys redovisar.

Trafikanalys ekonomiska sammanställning har en fördel i att den är mer detaljerad än RS, vilket framför allt innebär att både bruttokostnader och bruttointäkter framgår. I RS är regionernas och kommunernas kostnader främst det bidrag som de lämnar till trafikhuvudmännen.

I de statistiska analyser som bestämmer variablerna i delmodellen och deras vikter behöver man utgå från en kostnadsdefinition som utgör den så kallade beroende variabeln i regressionsanalysen. Kostnadsskillnaderna mellan länen fångas sedan med hjälp av variabler som ska spegla de strukturella faktorerna bakom skillnaderna. De tre senaste utjämningsutredningarna har alla tagit sin utgångspunkt i länens trafikeringskostnader per invånare som beroende variabel. Den i riket genomsnittliga andelen som trafikintäkterna motsvarar av trafik-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

eringskostnaden har sedan dragits bort från respektive läns trafikeringskostnad.

För det första kan det konstateras att justeringen för genomsnittliga trafikintäkter inte har någon betydelse för analysen. Att reducera trafikkostnaden med samma procentuella andel innebär att kostnadsskillnaderna mellan länen blir desamma, men på en lägre nivå. I praktiken är det därför ett bruttomått på kostnaderna som använts och nivån på den beroende variabeln spelar egentligen ingen roll. Det beror på att nivån på det beräknade utfallet från den statistiska analysen ändå justeras så att den genomsnittliga standardkostnaden motsvarar nettokostnaderna enligt RS ovan.

Det finns också några problem med den definition som valts:

- Trafikeringskostnaden är inte hela kostnaden för kollektivtrafiken. Det finns också kostnader för infrastruktur med mera. Dessa kostnader är ojämnt fördelade mellan länen, men precis som för trafikeringskostnader måste de också täckas med bidrag från regionen/kommunerna i den utsträckning de inte finansieras av trafikintäkter och övriga affärsintäkter.
- Ett problem är att såväl bruttokostnader som bruttointäkter påverkas av faktorer som egentligen inte bör påverka en analys av kostnadsskillnader. Det tydligast exemplet är förekomsten av nettoavtal. Det innebär att operatören, den som bedriver trafiken, tar in biljettintäkter, vilket ger en lägre trafikeringskostnad eftersom avtalet blir billigare (netto). Dessutom ger det trafikhuvudmannen en lägre trafikintäkt. Det finns också fler exempel. Avtal med operatören som till exempel omfattar uthyrning av fordon ger såväl högre trafikeringskostnader som trafikintäkter än om de i stället fritt får nyttjas av operatören.
- En fördel med att utgå från en bruttokostnad skulle kunna vara att denna inte påverkas av vilka biljettpriser som väljs i olika län. Men det bygger på att det främst är biljettpriset som avgör hur stor del av kostnaderna som täcks av trafikintäkterna, vilket – som vi kommer att visa nedan - inte är fallet.

Trafikintäkterna som andel av trafikeringskostnaderna varierade under 2022 från 12 procent i Gotland till 66 procent i Stockholm. Andelen är hög även i Halland och Uppsala. En analys av biljettpriserna i olika län visar dock ingen samvariation med intäktsandelen. Till exempel

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

har Halland visserligen relativt höga biljettpriser, men det har även Dalarna med den näst lägsta intäktsandelen.

Det är också svårt att tolka prisskillnaderna mellan länen eftersom de kan vara olika för olika typer av biljetter. Uppsala län har till exempel relativt lågt pris för periodbiljett län, men höga priser för periodbiljett tätort och enkelbiljett. En justering av länens kostnader utifrån skillnader i biljettpriser låter sig därför inte göras på något enkelt sätt.

En annan orsak till skillnaderna i intäktsandel är skillnader i beläggning. Kostnaderna för trafiken påverkas endast marginellt av beläggningen. Däremot är det resandet som tillsammans med biljettpriser bestämmer trafikintäkterna. De stora skillnaderna i resande (se figur 8.3) samvarierar också med skillnader i beläggning, till exempel antalet resta personkilometer per utbudskilometer. Dessa skillnader förefaller (med något undantag) ha ett starkt samband med skillnaderna i intäktsandel.

Slutsatsen blir därför att underlaget för den statistiska analysen inte bör justeras för skillnader i intäktsandelar från trafikintäkter.

En annan slutsats av resonemangen ovan är att man bör undvika ett bruttomått som bas för den statistiska analysen. Påverkan av brutto- eller nettoavtal med operatören, som vi har visat ovan, är ett skäl till att undvika bruttomått.

Kommittén har identifierat tre alternativ till nettokostnadsmått:

1. nettokostnaden enligt RS för regionen och kommunerna i länet,
2. bidrag från regioner och kommuner enligt Trafikanalys, samt
3. nettokostnad beräknad utifrån uppgifterna från Trafikanalys, definierat som skillnaden mellan totala kostnader och summan av trafikintäkter, övriga affärsintäkter och bidrag från staten.

Vilket alternativ som bör väljas handlar i huvudsak om kvaliteteten på dataunderlaget. Alternativ 2 väljs bort eftersom det dels förekommer att uppgift saknas (till exempel för Dalarna 2022), dels för att totala kostnader inte alltid sammanfaller med totala intäkter. Eventuella över- eller underskott hos trafikhuvudmännen bör inte vara en del av analysen.

Kommittén har analyserat skillnaderna mellan kostnaderna enligt RS och Trafikanalys och försökt nå en större kunskap om vad dessa beror på. Det har bara delvis lyckats, trots kontakter med regionala

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kollektivtrafikmyndigheter (RKM) eller trafikbolag i flera län. Några observationer är:

- I flera län, till exempel Jämtland och Västra Götaland, sker kommunala tillköp. Det rör sig oftast om fria eller rabatterade priser för ungdomar eller äldre. Dessa tillköp redovisar kommunerna normalt i RS som en kostnad. Däremot ingår de inte i Trafikanalys nettokostnader. I dessa fall är Trafikanalys uppgifter mer korrekta eftersom fria resor bör ses som en ambition som inte bör vara en del av kostnadsunderlaget.
- Olika lösningar kan påverka vad som kommer att utgöra kostnad för kollektivtrafik respektive skolskjutskostnader. Inte minst ställer detta till problem för utjämningen mellan kommunerna i berörda län. I Västerbotten beställer en del landsbygdskommuner linjetrafik som i grunden är planerad utifrån elevernas skolgång. Detta kan ge en relativt hög kostnad för kollektivtrafik i små kommuner. Andra kommuner upphandlar i stället själva skolskjuts och får därför mycket låga kostnader för kollektivtrafik.
- Flera regioner redovisar andra kostnader och intäkter under kollektivtrafik i RS än de som rör bidrag till RKM. Exakt vad detta är går inte att svara på generellt, men det bidrar till en viss ryckighet i kostnadsuppgifterna från RS.
- Det finns exempel på län där regionens bidrag till RKM vid en kontroll förefaller vara högre än vad som redovisats i Trafikanalys sammanställning. Vad det beror på har inte gått att få klarhet i. Uppgifterna till Trafikanalys har lämnats från någon i länet, men det är möjligt att uppgiftslämnaren missförstått vad det är som ska redovisas. Samtidigt har det framhållits att Trafikanalys uppgifter normalt inte används i länen, vilket kan påverka kvaliteten negativt. Trafikanalys redovisar också att de har vissa partiella bortfall i sin statistik. Det gäller främst för utbudet, men i några fall gäller det även de ekonomiska underlagen.

Slutsatsen av ovan är att båda källorna har sina problem. Ett alternativ som kommittén har prövat är att använda genomsnittet av nettokostnaden enligt RS och Trafikanalys för respektive år. Detta har då visat sig fungera bättre än att endast använda en av källorna i de statistiska analyserna. Därför har detta blivit den praktiska lösningen för

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kommittén. Betydelsen av vilket mått man använder är dock begränsad för utfallen i delmodellen.

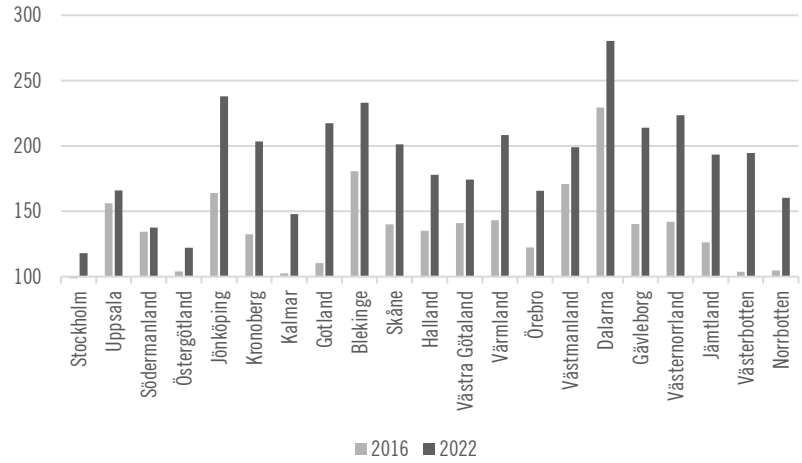
8.2.5 Uppdaterade kostnadsdata har stor betydelse för den statistiska analysen

Kostnadsutjämningsutredningen använde sig av kostnadsdata för fem år, 2012–2016. En fördel med en lång tidsperiod är att det stabiliserar underlaget, särskilt om det finns brister eller bortfall i uppgifterna för enskilda år. Ett problem för kommitténs analyser är att pandemin har haft stor påverkan på nettokostnaderna, och inte alltid på samma sätt i alla regioner. Vi har prövat olika tidsperioder, men valt att använda oss av perioden 2018–2022 i de statistiska analyserna.

Över tid har det varit förvånansvärt stora skillnader i kostnadsutvecklingen mellan länen. Det förklarar också varför det brukar bli förändringar av delmodellen och i utfallet vid översyner av kostnadsutjämningen för kollektivtrafik.

Figur 8.6 Nettokostnad per invånare 2016 och 2022 jämfört med 2011

Index 2011=100

Anm. 1: Genomsnitt av kostnader enligt RS och Trafikanalys.
Anm. 2: Stockholms index för 2016 är mycket nära 100, vilket förklarar att det inte syns någon stapel i figuren för detta år.
Källa: SCB, Trafikanalys och egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Av figur 8.6 framgår mycket stora skillnader mellan länen i nettokostnadernas utveckling från 2011 till 2016 respektive från 2011 till 2022. Figuren ska tolkas med viss försiktighet. Enskilda år kan i viss mån påverka bilden, inte minst användandet av ett basår, 2011. Det är i flera län också stora kostnadsökningar 2022. Indexeringen i avtalen med operatörerna förefaller ha slagit hårt mot kostnaderna till följd av hög inflation. Även om det berör alla kan det slå lite olika beroende på avtalens konstruktion och fördelningen mellan buss- och spårtrafik.

Men det finns ändå några tydliga slutsatser. Kostnadsutvecklingen har under denna period varit långsammare i Stockholm än i alla andra län. Samtidigt har inte minst Norrlandslänen haft kraftiga kostnadsökningar sedan 2016. Sammantaget har det därför skett en viss utjämning av kostnadsskillnaderna mellan länen, vilket får ett tydligt genomslag i de statistiska analyserna nedan.

8.2.6 Gemensam utjämning för regioner och kommuner, trots skillnaderna i huvudmannaskap

Tidigare utredningar av utjämningssystemet har föreslagit eller hållit fast vid att den länsvist beräknade standardkostnaden ska fördelas med 50 procent till regionen och 50 procent till kommunerna i länet. Undantaget gäller Stockholms län där regionen får 60 procent av standardkostnaden och kommunerna 40 procent sedan 2005.[9] Ingen av de efterföljande utredningarna har föreslagit någon förändring av denna särlösning för Stockholms län.

Utjämningskommittén.08 menade att det kunde övervägas att utjämningen helt skulle ske mellan regionerna när dessa i huvuddelen av länen hade övertagit ansvaret för kollektivtrafiken, vilket nu är fallet. Hur denna förändring praktiskt skulle genomföras diskuteras dock inte av 2008 års utjämningskommittén.[10]

Nuvarande lösning kan upplevas som komplicerad. Trots att flertalet kommuner inte längre har några, eller mycket blygsamma, kostnader för kollektivtrafik har de ändå en standardkostnad i utjämningen för kollektivtrafik och betalar en avgift eller får ett bidrag. Olika huvudmannaskap är mycket svårhanterad i utjämningssammanhang. Men lösningen för kollektivtrafiken skiljer sig från hur till exempel hemsjukvården har hanterats. När hemsjukvården gradvis kommuna-

[9] Prop. 2003/04:155 *Ändringar i det kommunala utjämningssystemet*.
[10] SOU 2011:39 *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

liserats har kostnaderna succesivt blivit en del av utjämningen för äldreomsorg, efter att tidigare ingått i hälso- och sjukvård. Skillnaden är att hälften[11] av kostnaderna för kollektivtrafik utjämnas mellan kommunerna, trots att kommunerna endast stod för drygt 8 procent av sektorns nettokostnader för kollektivtrafiken 2022.

8.2.7 Utjämningen mellan kommunerna

I fem län är ansvaret för och finansieringen av kollektivtrafiken fortfarande delat mellan regionen och kommunerna.[12] Organisationen ser dock olika ut. I några län är det regionen som utgör regional kollektivtrafikmyndighet (RKM), i andra är det i stället ett kommunalförbund. I dessa län har normalt kommunerna finansieringsansvaret för trafiken inom kommunen och regionerna för inomregional och mellanregional trafik, det vill säga trafik mellan kommuner i länet och till andra län.

I de län där regionerna har övertagit hela ansvaret för kollektivtrafiken är kostnaderna för trafik i kommunerna i praktiken utjämnade. Invånarna i länet betalar trafikens underskott via samma skattesats till regionen, oavsett utbud och resande i den egna kommunen. Det spelar alltså inte längre någon roll för kommunen om det bedrivs stadstrafik eller om trafikkostnaderna är höga på grund av långa avstånd. Det finns dock i flera län möjlighet till tillköp av trafik. Det vanligast tillköpet är fria resor för ungdomar och/eller äldre samt i vissa kommuner helt avgiftsfria resor.

Ambitionen i utjämningen har sedan införandet 1996 varit att utjämna inte bara för skillnader mellan länen, utan även för skillnader mellan kommuner i de län där kommunerna delar finansieringsansvaret med regionen. Det finns tre möjliga varianter för att utjämna dessa kommuners kostnader. Alla utgår från att det som ska fastställas är respektive kommuns andel av standardkostnaden för länets kommuner. Detta görs först i kronor och räknas sedan om till kronor per invånare.

- Mellan 1996 och 2019 fördelades standardkostnaden i berörda län efter kommunernas kostnader. De förefaller oftast ha hämtats från trafikhuvudmännen med vissa korrigeringar för kommuner som bedriver egen trafik.

[11] Andelen är egentligen något lägre på grund av 60/40-lösningen i Stockholm.
[12] Södermanland, Västmanland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Sedan 2020 används en regressionsbaserad modell som ska spegla de strukturella skillnaderna mellan kommunerna i länen. I den statistiska analysen användes kommunernas nettokostnader för kollektivtrafik från räkenskapssammandragen.
- Regionen och kommunerna i länet får själv bestämma vilka kommunandelar som ska användas i beräkningarna av standardkostnaden. Så görs det för Södermanland. Efter en hemställan från länet där beslut fattats i regionens respektive alla kommuners fullmäktige har regeringen sedan fastställt kommunernas andelar. Dessa har varit oförändrade sedan 2014.

Som redovisades i avsnitt 8.2.4 finns det stora problem med att använda sig av kostnadsuppgifterna från RS på kommunnivå. Det gäller dels de kommunala tillköpen av avgiftsfria resor, dels att olika lösningar för kommunens skolskjuts ger mycket stora skillnader i redovisade kollektivtrafikkostnader i RS. Detta är orsaken till att en kommun i Västerbottens inland redovisar en kostnad på 89 kronor per invånare, medan en annan redovisar 3 676 kronor per invånare 2022. Just dessa kostnader överensstämmer väl med uppgifterna från Länstrafiken Västerbotten. Det finns dock exempel från andra län där kostnaderna från RS inte överensstämmer med de uppgifter som kommittén erhållit vid kontakt med RKM eller länstrafikbolag.

Sammantaget blir det uppenbart att uppgifterna från räkenskapssammandragen vare sig bör användas för alternativet med faktisk kostnad eller som underlag för en regressionsbaserad modell.

Utjämningskommittén.08 gjorde ett mycket gediget arbete med att få fram korrekta siffror till utjämningen mellan kommunerna genom kontakter med trafikhuvudmännen i länen. Trots att de uppgifter som redovisades i betänkandet inhämtats från länen menade några län redan i remissvaret till kommitténs betänkande att uppgifterna inte stämde. Det visar på svårigheten för en utredning med begränsad tid till sitt förfogande att fastställa en fördelning som sedan kan komma att användas i utjämningen under en relativt lång period.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Delmodellen för kollektivtrafik uppdateras med de tidigare variablerna antal boende i tätort och andelen pendlare över kommungräns. Variabeln invånardistans byts ut mot medeldistansen. Nuvarande fördelning mellan kommun och region behålls. Fördelningen av standardkostnaden för kommuner i län med delat ansvar bestäms inom länet. I de fall länet inte inkommer med en fördelning baseras denna på en uppdaterad statistisk modell. Den uppdaterade statistiska modellen för kommuner baseras på variablerna tätortsbefolkningen och invånardistansen.

8.3.1 Nuvarande delmodell uppdateras

Det finns grundläggande problem med statistiska analyser på så få observationer som antalet län. Det förbättras något av att använda sig av fler år i analysen, så kallad paneldata. De enskilda länen påverkar resultaten i mycket större utsträckning än vid en statistisk analys som omfattar landets 290 kommuner. Det gäller främst så kallade outliers, det vill säga län med särskilt höga eller låga kostnader per invånare. Dessa påverkar regressionsresultaten mer än andra län. Stockholm har hela tiden haft klart högst kostnad per invånare, medan Gotland haft den lägsta. Att outliers påverkar resultatet innebär också att utfallet i någon mening kan sägas vara påverkbart. Det är anledningen till att regressionerna inte görs om årligen, utan modellen är fast till dess en ny utredning ser över delmodellen.

Kommittén har därför sökt andra lösningar än en statistisk analys utifrån kostnaderna i länen. Det har främst handlat om analyser av de stora skillnaderna i resande och kostnaderna per resa.

Alternativa modeller har prövats

En statistisk analys visar att antalet påstigningar per invånare förklarar 83 procent av skillnaderna i genomsnittskostnaderna för åren 2018–2022. Ensamt förklarar alltså skillnaderna i resande lika mycket av kostnadsskillnaderna som nuvarande utjämningsvariabler gör, vilket säger något om vad det är utjämningen för kollektivtrafik i grunden handlar om.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det går dock inte att direkt använda verksamhetsuppgifter om utbud och resande i utjämningen. Ett skäl är de partiella bortfall som Trafikanalys anger som en kvalitetsbrist. Ett annat är att de kan sägas vara påverkbara, inte minst utbudet av trafik. Vad gäller antalet påstigningar så har det måttet också vissa brister (se avsnitt 8.2.1).

En uppdelning av länens nettokostnader (enligt Trafikanalys) på antalet påstigningar per invånare och nettokostnad per påstigning har prövats i analysen. Det ger en möjlighet att med hjälp av opåverkbara variabler försöka förklara de två centrala komponenterna i länens kostnader. Om resande och kostnad per resa går att förklara med god precision så skulle dessa variabler kunna prediktera länens resande och kostnad per resa, vilket i sin tur skulle kunna användas i en utjämningsmodell.

Det visar sig att antalet påstigningar per invånare 2022 har ett samband, uttryckt som förklaringsgrad, med nuvarande tätortsvariabel på hela 91 procent. Det är alltså skillnaderna i resande som antalet invånare i tätorter med minst 11 000 invånare speglar. Även om Stockholms län exkluderas är sambandet starkt och uppgår till 80 procent.

I de statistiska analyserna av både kostnader och resandet så fungerar antalet invånare i tätorter klart bäst. Andelen som bor i tätorter, roten ur tätortsbefolkningen och liknande variabler har prövats, men uppvisar mycket sämre resultat. Att antalsvariabeln uppvisar ett så starkt samband med resandet gör att tillförligheten stärks för variabeln. Det är inte något mer slumpmässigt samband med kostnaderna som gör att den förklarar stora delar av kostnadsskillnaderna, utan främst att den samvarierar starkt med skillnader i resande.

Det visar sig betydligt svårare att förklara skillnaderna i nettokostnad per påstigning (se figur 8.5). Sambandet mellan antal påstigningar per invånare och kostnaden per resa är tydligt signifikant och negativt, men förklaringsgraden är begränsad till 42 procent. Det innebär också att tätortsvariabeln som i stor utsträckning förklarar skillnaderna i resande i mindre utsträckning förklarar skillnaderna i kostnad per resa. Det har därför funnits anledning att analysera om det finns andra variabler som kan förklara skillnaderna i kostnader per resa.

Ett stort antal variabler har testats som avser gleshet, täthet, pendling med mera för att försöka förklara skillnaderna i kostnader per resa. Flera är signifikanta, som roten ur invånardistansen, men förklarar relativt lite av kostnadsskillnaderna. Den variabel som förklarar mest av kostnadsskillnaderna 2022 är andelen invånare i tätort (med

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

negativt tecken). Förklaringsgraden uppgår till 44 procent, men koefficienterna ger en del orimliga resultat vid en skattning av kostnaderna. Variabeln fångar helt enkelt inte tillräckligt av det som påverkar kostnaden per resa. Sammantaget innebär ovan att en modell som bygger på en analys av de två komponenterna faller.

En ytterligare komponent i statistiken om verksamheten i kollektivtrafiken är antalet utbudskilometer per invånare. Det visar sig att denna är en bra kompletterande förklaring till tätortsvariabeln och starkt signifikant vad gäller att förklara skillnaderna i så väl resande som kostnader. Den är så klart påverkbar och inte lämplig som en variabel i en utjämningsmodell, men kan ändå ge en indikation på vad det är som i praktiken påverkar länens verksamhet och kostnader.

Högst antal utbudskilometer per invånare har Uppsala län. Därefter följer Jämtlands och Kalmar län – län med väldigt olika struktur. Lägst antal utbudskilometer har Gotland samt Skåne och Västmanland. Det speglar något som är mycket svårt att komma åt med strukturella variabler. Kommittén har inte hittat tydliga samband med någon av de variabler som prövats.

En tanke är att det har att göra med fördelningen av hur trafiken bedrivs i länet. I tabell 8.1 såg vi att kostnaden per personkilometer är väsentligt lägre för tåg- än vägtrafik. Uppsala, Jämtland och Kalmar har alla en relativt hög andel busstrafik som andel av antalet utbudskilometer. Skåne och Västmanland har i stället en relativt hög andel järnvägstrafik. Skillnaderna i utbudskilometer per invånare blir dock en orsak till kostnadsskillnader som vi inte hittar något sätt att inkludera i utjämningsmodellen.

Inget alternativ till regressionsmodellen

Kommittén ser inget trovärdigt alternativ till en regressionsbaserad delmodell som fastställs utifrån länens kostnader. Kommitténs förslag innebär därför en uppdatering utifrån två av de nuvarande variablerna och variabeln medeldistans, som ersätter nuvarande roten ur invånardistans. Det innebär att följande variabler föreslås ingå i modellen för beräkning av den länsvisa standardkostnaden:

- tätortsbefolkningens storlek (i tätorter med minst 11 000 invånare),
- andel invånare i länet som pendlar över kommungräns, samt

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- genomsnittligt avstånd för att samla 15 000 invånare.

Sambandet uppgår till 84 procent i den uppdaterade modellen och variablerna är alla signifikanta.

Ett antal andra strukturella variabler har testats i de statistiska analyserna. En modell med de tre variablerna invånare per kvadratkilometer, logaritmen av tätortsbefolkningen och medelavståndet i länet för att samla 15 000 invånare kom närmast. Denna modell valdes dock bort på grund av ett något svagare samband med kostnaderna och för att den gav ett resultat som föreföll mindre rimligt.

8.3.2 Den delade utjämningen behålls

Bakgrunden till den delade utjämningen mellan kommuner och regioner är delvis teknisk. En grundtanke i utjämningen är att skatteväxlingar ska kunna ske på ett neutralt sätt. Med det menas att kommuner och regioner i andra län inte ska påverkas av om regionen i ett län tar över hela ansvaret för kollektivtrafik genom en skatteväxling med kommunerna.

Eftersom utjämningen sedan 1996 är delad mellan kommuner och regioner skulle både kommuner och regioner i andra län påverkas om också kommunernas standardkostnad för kollektivtrafik flyttades till regionen. Regionens standardkostnad skulle öka, vilket skulle ge ett sämre utfall för andra regioner. Och omvänt för kommunerna. Lösningen har varit att inte flytta standardkostnader mellan kommuner och region vid skatteväxlingar. Därför har man inte behövt ta någon hänsyn till förändringar av kostnadsutjämningen i samband med skatteväxlingen, eftersom denna fortsatt har byggt på 50/50 fördelningen.

Om utjämningen var helt mellan regionerna, oavsett faktisk ansvarsfördelning i olika län, skulle det också innebära att utjämningen inte påverkas av om något av de län som i dag har delat ansvar skatteväxlar verksamheten till regionen.

Att skatteväxlingar har gjorts utifrån principen att dessa inte ska påverka kommuner och regioner i andra län har dock en baksida. Denna är att alla kommuner fortsatt har en standardkostnad för kollektivtrafik och att det därför fortsatt sker en utjämning även mellan kommunerna. Om kommunernas utjämning för kollektivtrafik togs bort och hela utjämningen sker mellan regionerna skulle det uppstå

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

omfördelningseffekter mellan kommunerna och regionen i länen. Dessa skulle slå åt olika håll. Kommuner som i dag erhåller ett bidrag i utjämningen för kollektivtrafik skulle få minskade intäkter, medan kommuner som i dag betalar en avgift skulle få ökade intäkter. Det omvända gäller för regioner.

Som exempel skulle kommunerna i Kronobergs län få ökade intäkter från kostnadsutjämningen med 611 kronor per invånare och regionens intäkter skulle minska med samma belopp. Det motsvarar 20 öre i en skatteväxling som skulle kunna neutralisera utfallet.

Det är dessa omfördelningseffekter som legat bakom att 50/50-fördelningen fått kvarstå. I jämförelse med andra förändringar som sker i samband med översyn av utjämningen är de inte så stora. Problemet är att det inte går att tvinga fram skatteväxlingar, utan de måste överenskommas i länen. Ytterst bestäms varje kommuns och regions skattesats av fullmäktige. Det går dock att argumentera för att skattesatser på sikt anpassar sig till de ekonomiska villkoren, inklusive förändringar i utjämningen.

Kommittén anser att en renodling av utjämningen så att den endast sker mellan regionerna bör övervägas på sikt. Detta gäller särskilt för Stockholms län där kollektivtrafiken varit ett ansvar för landstinget (senare regionen) sedan det bildades 1971 och där någon skatteväxling mellan kommuner och region aldrig skett. Det skulle ge en mer logisk och intuitiv utjämning. Ett problem är att kommunerna i fem län fortfarande har ett betydande finansieringsansvar för kollektivtrafiken. Och i dag sker det en utjämning mellan kommunerna i dessa län. Att fler län växlade över ansvaret till regionen skulle därför underlätta en renodling av utjämningen.

Det kan också vara problematiskt att genomföra en förändring som denna i samband med andra större förändringar som kan bli effekten av kommitténs samlade förslag. Till exempel kan det vara svårare att komma överens om en skatteväxling i fallet där kommunerna i länet får minskade intäkter på grund av andra förslag, men samtidigt förväntas sänka skatten till följd av just denna förändring av utjämningen. Kommittén föreslår därför i nuläget inte en renodling av utjämningen för kollektivtrafik till regionerna som en del av kommitténs samlade förslag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8.3.3 Fördelningen av standardkostnaden i län med delat huvudmannaskap bestäms inom länet

Kommittén föreslår att de kvarvarande fyra länen använder samma modell för fördelningen som i Södermanland, det vill säga att kommunerna och regionen i länet själva bestämmer fördelningen av standardkostnaden mellan kommunerna. Det gör att fördelningen inte behöver förlita sig på strukturella variabler som har svårt att fånga de faktiska kostnadsskillnaderna eller som baseras på den egna redovisningen. Det är också länen som har kunskapen om vilka kommunala tillköp som bör räknas bort i beräkningen av kommunernas andel av standardkostnaden. De olika lösningarna för skolskjuts i förhållande till kollektivtrafik i Västerbotten behöver också hanteras i förhållande till utjämningen.

Om region och kommuner i berörda län inte är villiga att ta detta ansvar eller inte kan komma överens om fördelningen blir det mer problematiskt. Då finns det egentligen bara två lösningar:

- Alla kommuner i länet får samma standardkostnad räknat i kronor per invånare. Fördelen är att det ökar trycket på länet att komma fram till en rimlig fördelning mellan länets kommuner. Nackdelen är att det uppstår omfördelningseffekter som kan missgynna till exempel kommuner med stadstrafik eller långa avstånd om man inte kommer överens.
- Den andra lösningen är att som i nuvarande system göra en statistisk analys av kommunernas kostnader i berörda län. Det kan som redogjorts för ovan inte göras mot kostnader från räkenskapssammandragen utan måste bygga på uppgifter från länen.

I kontakter med berörda län har kommittén erhållit kostnadsuppgifter för kommunerna som bör hålla högre kvalitet än de från RS och därför vara en bättre grund för en statistisk analys. Samtidigt gör de problem som nämnts angående kollektivtrafik och skolskjuts i Västerbotten att strukturen är svår att fånga. Även i Norrbotten finns det stora skillnader mellan landsbygdskommunerna som försvårar den statistiska analysen.

En statistisk analys av nuvarande utjämningsvariabler och de inhämtade kostnadsuppgifterna för 2022 uppvisar ett samband på drygt 36 procent. Arbetspendlingsvariabeln är inte längre signifikant och

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tas därför bort ur den uppdaterade modellen. Övriga variabler är signifikanta och kvarstår därför i modellen.

8.4 Utfalls- och förändringsanalys

De största förändringarna med kommitténs förslag till den nya och uppdaterade länsvisa utjämningsmodellen, alltså för kommuner och regionerna sammantaget, får Gotland med en positiv förändring på 632 kronor per invånare och Stockholm med en negativ förändring på 235 kronor per invånare. Nedan redovisas utfall och förändring uppdelat på utjämningen för regioner respektive kommuner.

8.4.1 Regioner

Tabell 8.2 Standardkostnad, utfall och förändring

Kronor per invånare

	Standardkostnad	Tillägg/ avdrag	Förändring
Stockholm	3 063	1 340	–141
Uppsala	1 187	–537	–6
Södermanland	1 116	–607	27
Östergötland	1 094	–629	82
Jönköping	1 037	–686	109
Kronoberg	994	–729	131
Kalmar	1 049	–674	100
Gotland	759	–964	316
Blekinge	992	–731	90
Skåne	1 667	–56	–58
Halland	1 137	–587	18
Västra Götaland	1 748	25	9
Värmland	1 130	–593	48
Örebro	1 090	–633	50
Västmanland	1 081	–642	46
Dalarna	1 120	–603	43
Gävleborg	993	–730	110
Västernorrland	925	–798	157
Jämtland Härjedalen	1 135	–588	172
Västerbotten	945	–778	206
Norrbotten	1 002	–722	140

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Stockholm är en av bara två bidragsmottagare i modellen. Stockholm får 1 340 kronor per invånare och den andra bidragsmottagaren Västra Götaland får 25 kronor per invånare. Trots att Stockholm fortsatt är den största bidragsmottagarna har de den största negativa förändringen på 141 kronor per invånare. Orsaken bakom förändringen redovisas i tabell 8.3 nedan.

Tabell 8.3 Orsaken till förändringen

	Uppdatering	Ny gleshetsvariabel	Totalt
Stockholm	–219	78	–141
Uppsala	39	–45	–6
Södermanland	68	–41	27
Östergötland	120	–38	82
Jönköping	137	–28	109
Kronoberg	153	–22	131
Kalmar	121	–21	100
Gotland	303	13	316
Blekinge	122	–32	90
Skåne	–57	–1	–58
Halland	57	–39	18
Västra Götaland	–4	13	9
Värmland	78	–30	48
Örebro	94	–44	50
Västmanland	90	–44	46
Dalarna	91	–48	43
Gävleborg	161	–51	110
Västernorrland	204	–47	157
Jämtland	149	23	172
Västerbotten	235	–29	206
Norrbotten	201	–61	140

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

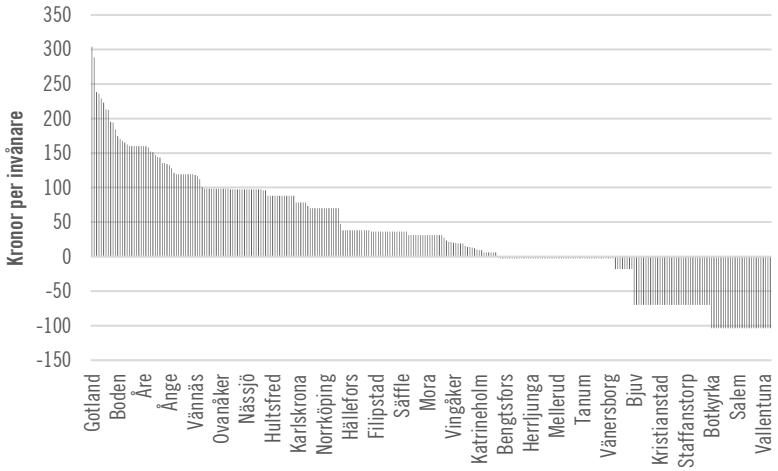
Som framgår är det uppdateringen av modellen som innebär de största förändringarna, medan valet av ett nytt gleshetsmått har mindre effekter på utfallet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

8.4.2 Kommuner

För kommunerna är kommitténs förslag att i län med delat huvudmannaskap för kollektivtrafiken bestäms fördelningen av standardkostnaden av länen själva. Utfallet och förändringen med avseende på detta är därför inte möjlig att bedöma. Alternativet för kommunerna i länet är att använda sig av en uppdaterad andel enligt alternativt förslag. Eftersom förändringen med anledning av detta inte kan bedömas är hela kommunernas förändring i figur 8.7 orsakad av den uppdaterade länsvisa standardkostnaden.

Figur 8.7 Förändring per kommun

Källa: Egna beräkningar.

Störst positiv förändring får Gotland som erhåller ytterligare 304 kronor per invånare. Störst negativ förändring får kommunerna i Stockholms län som tappar 104 kronor per invånare. Den trappstegsliknande förändringskurvan har att göra med hur förändringen ser ut i den länsvisa modellen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 8.4 Utfall per kommungrupp för ersättning i delmodellen för kollektivtrafik

Kronor per invånare

	Standard-kostnad	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	1 819	333	–59
Pendlingskommun nära storstad	1 856	370	–67
Större stad	1 277	–210	46
Pendlingskommun nära större stad	1 239	–247	24
Lågpendlingskommun nära större stad	1 163	–324	64
Mindre stad/tätort	1 181	–305	60
Pendlingskommun nära mindre tätort	1 286	–201	30
Landsbygdskommun	1 050	–437	104
Landsbygdskommun med besöksnäring	1 305	–182	74

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Trots att pendlingskommuner nära storstad och storstäder förlorar är det enbart dessa kommungrupper som får ett tillägg i delmodellen. Övriga kommungrupper får ett avdrag. Störst positiv förändring får landsbygdskommuner.

9 Översyn av LSS-utjämningen

Under 2024 omfördelar utjämningen av LSS-kostnader 5,8 miljarder kronor. Det kan jämföras med kommunernas nettokostnader för verksamheten under 2022 på 61,5 miljarder kronor. I modellen omfördelas således knappt 10 procent av kommunernas totala nettokostnader för verksamheten.

I det här kapitlet beskriver kommittén hur den befintliga modellen för LSS-utjämning är uppbyggd. Vi presenterar också resultat från en utvärdering av modellen. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till en ny modell för LSS-utjämning.

9.1 Nuvarande utformning

Den 1 januari 1994 trädde lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i kraft. Lagen ger personer med utvecklingsstörning eller andra stora och varaktiga funktionshinder rätt till olika stöd- och serviceinsatser.

I samband med den nya lagen genomfördes en successiv överföring av huvudmannaskapet (inklusive en skatteväxling) för insatserna enligt denna lag från dåvarande landstingen till kommunerna. I de flesta länen skedde överföringen årsskiftet 1994/1995 eller 1995/1996.

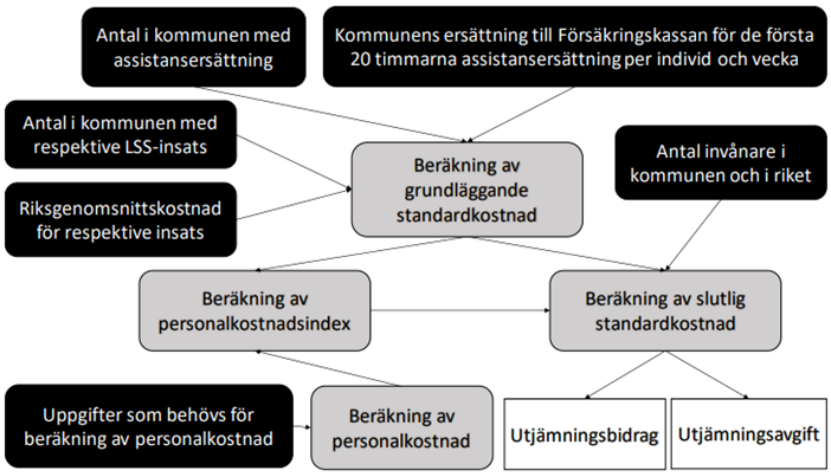
Den tidigare landstingsdrivna verksamheten var ofta koncentrerad till större enheter än i dag. Fördelningen mellan kommunerna inom länen var också mycket ojämn. I flertalet län fanns efter huvudmannaskapsförändringen inledningsvis länsvisa omfördelningar mellan kommunerna. Dessa fasades sedan ut med förhoppningen att personer med behov av LSS-insatser över tid skulle bli mer jämnt spridda mellan kommunerna. Skillnaderna mellan kommuner kvarstod dock i stor utsträckning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det är bakgrunden till att det 2004 infördes ett nationellt kostnadsutjämningssystem för kommunernas kostnader för LSS-insatser och assistansersättning avseende de första 20 timmarna per vecka. Införandet motiverades med att det är en obligatorisk verksamhet där det finns stora kostnadsskillnader mellan kommunerna.[1]

Det kommunalekonomiska utjämningssystemet bygger så långt som möjligt på opåverkbara faktorer som samvarierar med behov och kostnader. För kommunernas LSS-verksamhet har det däremot inte gått att finna sådana faktorer, vilket är den huvudsakliga förklaringen till att LSS-utjämningen hanteras i ett separat system skilt från det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Det innebär också att LSS-utjämningen har en egen lag och förordning.[2]

Figur 9.1 Schematisk bild av systemet för LSS-utjämning

Källa: SOU 2018:88.

Standardkostnaden för LSS har två huvudsakliga beståndsdelar: dels en grundläggande standardkostnad, dels ett personalkostnadsindex. Den förra beräknas utifrån antalet insatser i kommunen och den riksgenomsnittliga kostnaden för insatserna. Den senare beräknas utifrån vissa uppgifter i kommunens räkenskapssammandrag.

[1] SOU 2007:62 *Utjämning av kommunernas LSS-kostnader – översyn och förslag.*
[2] Lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade samt förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.1.1 Den grundläggande standardkostnaden

Sammantaget har antalet LSS-insatser ökat sedan i början av 2000-talet. Det är främst daglig verksamhet och boende för vuxna som ökat. Från 2002 till 2022 har antalet personer med daglig verksamhet ökat med cirka 19 000, motsvarande 88 procent. Under samma period har antalet vuxna i den relativt kostsamma insatsen boende med särskild service ökat med cirka 11 000 personer, motsvarande 62 procent. För övriga insatser har utvecklingen varit mindre dramatisk, där vissa insatser har minskat medan andra har ökat.[3]

Antalet personer med respektive insats den 1 oktober 2022 och kostnader för insatserna framgår av tabell 9.1. Kostnader för bostad med särskild service står för 56 procent av de sammantagna kostnaderna för verksamheten. Även kostnaderna för personlig assistans och daglig verksamhet är betydande.

Tabell 9.1 Nettokostnad, antal insatser och kostnad per insats 2022

	Nettokostnad, mdkr	Antal insatser	Kostnad per insats, kr
Bostad med särskild service	34,7		
– vuxna		29 338	1 143 000
– barn		814	1 429 000
– barn, familjehem		41	514 000
Daglig verksamhet	9,4	41 181	229 000
Personlig assistans	7,9		
– enligt LSS		4 811	682 000
– enligt LASS/SFB		13 431	341 000
Övriga insatser	5,1		
– korttidsvistelse		8 702	328 000
– korttidstillsyn		4 784	181 000
– avlösarservice		4 008	82 000
– ledsagarservice		6 427	82 000
– kontaktperson		17 100	33 000
Ersättning till Försäkringskassan	4,4		
Summa	**61,5**		

Anm.: Kolumnen ”Kostnad per insats” avser de prislappar som används i beräkningen av grundläggande standardkostnad. I flertalet fall bygger de på tidigare uppskattningar av till exempel hur stor andel ledsagarservice utgör av kostnaderna för övriga insatser. Därför redovisas inte heller dessa delar i kolumnen för nettokostnader, utan enbart de kostnader som framgår av räkenskapssammandragen.
Källa: SCB (2023): Utjämning av LSS-kostnader mellan kommuner, utjämningsåret 2024, reviderat utfall.

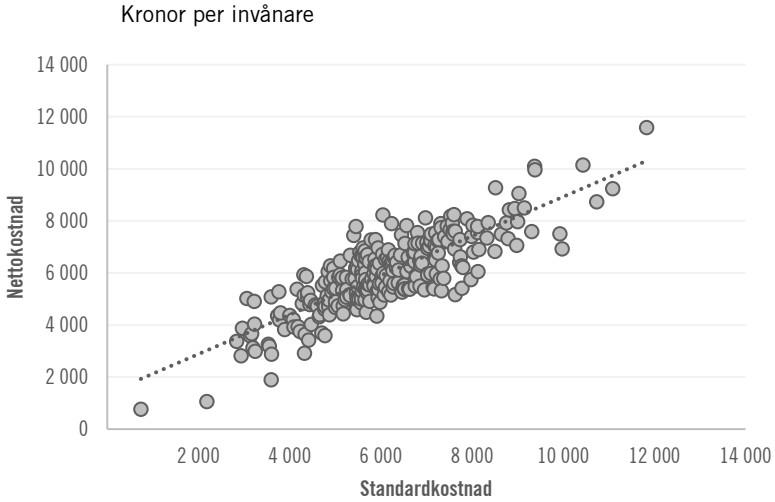
[3] Socialstyrelsen (2024): Statistik om insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 2023.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För att få fram den grundläggande standardkostnaden multipliceras antalet insatser i kommunen med den prislapp för insatsen som framgår av kolumnen för kostnad per insats i tabellen ovan. Att utgå från det faktiska antalet insatser i kommunen är en avvikelse från de principer som normalt präglar utjämningssystemet. Det innebär en påverkbarhet som normalt inte ses som acceptabelt. Som exempel används inte det faktiska antalet brukare i äldreomsorgen i verksamhetens delmodell i kostnadsutjämningen för kommuner. I stället används till exempel en parameter för ohälsa som avser att fånga skillnader i behov av omsorg.

Av detta skäl är inte LSS-utjämningen en del av kostnadsutjämningen. Tanken har varit att markera den avvikande karaktären i LSS-utjämningen. Det förstärks också av användandet av personalkostnadsindex som ytterligare ökar påverkbarheten i modellen. Men det innebär också ett relativt starkt samband mellan den grundläggande standardkostnaden och kommunernas nettokostnader.

Figur 9.2 Sambandet mellan grundläggande standardkostnad och nettokostnad 2022

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Sambandet, uttryckt som förklaringsgrad (R2), uppgår till 68 procent 2022. Det är en förklaringsgrad som är i linje med de större delmodellerna i kostnadsutjämningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.1.2 Personalkostnadsindex

Tanken bakom personalkostnadsindex är att spegla att det finns skillnader i vård- och bemanningsbehov givet samma LSS-insats. Utifrån uppgifter i kommunens räkenskapssammandrag beräknas kommunens personalkostnader för egen regi samt den så kallade dolda personalkostnaden inom köpt verksamhet, som beaktas för att LSS-utjämningen ska vara neutral utifrån val av driftsform och hur kommunen är organiserad. De uppgifter som används i beräkningen av personalkostnadsindex är

- egna *lönekostnader* inklusive personalomkostnadspålägg,[4]
- plus 85 procent av *köp av huvudverksamhet*, *övriga interna kostnader samt internt fördelade kostnader*,
- minus 85 procent av *ersättning från Försäkringskassan*, *försäljning till andra kommuner samt interna intäkter*, samt
- plus 85 procent av *köpt verksamhet avseende personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken (SFB)*.

Den beräknade personalkostnaden ställs sedan i relation till en riksgenomsnittlig personalkostnadsandel av kommunens grundläggande standardkostnad. Skillnaden mellan dessa är grunden för personalkostnadsindex. Skillnaden multipliceras med 0.7 för att inte de egna personalkostnaderna ska få fullt genomslag på indexet och utjämningen. Om indexet överstiger 1,0 anses kommunen ha en relativt vårdtung LSS-verksamhet med stort bemanningsbehov, och vice versa. Den grundläggande standardkostnaden multipliceras sedan med personalkostnadsindex, vilket ger kommunens standardkostnad.

I 2024 års utjämning varierar personalkostnadsindex mellan 0,644 i Bjurholm till 1,470 i Storfors. Då är som nämnts ändå genomslaget för den beräknade personalkostnaden begränsat till 70 procent.

De stora skillnaderna i index ger utslag i utjämningen. Särskilt stor betydelse har högt eller lågt index om man samtidigt har en hög grundläggande standardkostnad, det vill säga om man har många brukare, eftersom indexet multipliceras med denna.

Användningen av både faktiska insatser och kommunernas kostnader via personalkostnadsindex ger ett mycket högt samband mellan

[4] PO-pålägget beräknas utifrån den av SKR rekommenderade nivån.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

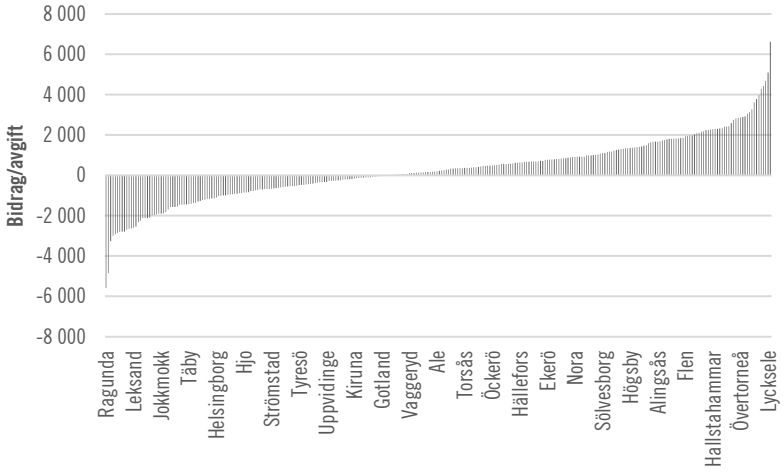
nettokostnad och standardkostnad. Förklaringsgraden uppgår till hela 92 procent 2022.[5]

9.1.3 Utfall 2024

Den genomsnittliga standardkostnaden uppgår 2024 till 6 346 kronor per invånare, men skillnaderna är mycket stora.[6] Högst standardkostnad har Östersund med 12 968 kronor per invånare, vilket ger ett bidrag på 6 621 kronor per invånare. Lägst standardkostnad har grannkommunen Ragunda med endast 768 kronor per invånare. Det ger en avgift i LSS–utjämningen på 5 578 kronor per invånare.

Figur 9.3 Bidrag och avgift i LSS-utjämningen 2024

Kronor per invånare

Källa: SCB (2023): Utjämning av LSS-kostnader mellan kommuner, utjämningsåret 2024, reviderat utfall.

Storstäder, pendlingskommuner nära storstäder och landsbygdskommuner med besöksnäring är i genomsnitt (ovägt) avgiftsbetalare och de största bidragsmottagarna är lågpendlingskommuner nära större stad och landsbygdskommuner.

[5] Nettokostnaden 2022 har jämförts med standardkostnaden för utjämningsår 2024, exklusive uppräkningen från 2022 till 2024. Det innebär att insatser och kostnader från samma år används i den statistiska analysen.
[6] Den genomsnittliga standardkostnaden motsvarar kommunernas nettokostnader per invånare 2022 uppräknat till 2024 års nivå med KPIF.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.2 Utvärdering av befintlig modell

Över tid har det framförts kritik mot nuvarande utjämningsmodell för LSS-verksamhet. Den har både varit av teknisk och mer principiell karaktär. År 2018 genomförde Riksrevisionen en granskning av förutsättningarna för kommunerna att redovisa sina så kallade OH-kostnader (indirekta kostnader) så att räkenskapssammandragen blir tillförlitligt för kommunjämförelser, med särskilt fokus på LSS.[7] Riksrevisionen konstaterade att en kommun kan, avsiktligt eller oavsiktligt, påverka sitt utfall i LSS-utjämningen genom fördelningen av OH-kostnader i RS. Myndigheten menade vidare att det finns en risk att kommuner redovisar oskäligt höga OH-kostnader för LSS i syfte att få ett bättre utfall i LSS-utjämningen.

LSS-utredningen återgav i sitt betänkande synpunkter från dåvarande SKL och enskilda kommunföreträdare.[8] Bland annat lyftes då följande delar:

- Se över behovet av personalkostnadsindex.
- Genom att minska eller ta bort personalkostnadsindex minskar risken för att felaktiga uppgifter påverkar utfall.
- Överväg en utjämning som även inkluderar insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453).
- Fördelningsnycklarna som används är i behov av en uppdatering.
- Se över kompensationen för insatsen boende med hänsyn till den stora kostnadsskillnaden mellan gruppboende respektive serviceboende.

Utredningen redovisade också flera potentiella problem med utjämningen. Bland annat ansåg man att den är komplicerad och dessutom påverkbar, eftersom den bygger på faktiska kostnader. Dessutom konstaterades två problem med personalkostnadsindex som innebär att indexet påverkas av vilka lösningar kommunen valt:

[7] Riksrevisionen 2018:7: *Räkenskapssammandraget som underlag för kommunjämförelser – är kostnadsmåtten tillförlitliga?*
[8] SOU 2018:88 *Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- *Inhyrd personal* räknas inte in i personalkostnader när kommunen anordnar verksamhet i egen regi.
- Om inte *lokalkostnaderna* ingår i köpt verksamhet påverkas personalkostnadsindex negativt.

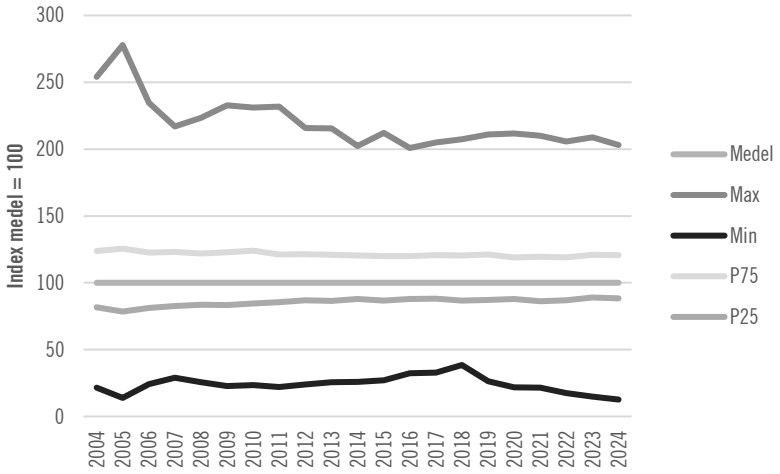
Kommittén delar de synpunkter som presenterats av Riksrevisionen och LSS-utredningen och kommer därför att diskutera dessa nedan tillsammans med ytterligare justeringar som följer av kommitténs analyser. Vår bedömning är dock att det största problemet ligger i användningen av uppgifterna från räkenskapssammandraget och att det är där det finns störst behov av att minska påverkbarheten.

9.2.1 Fortsatt stora skillnader i antal insatser

Förhoppningen om att de stora skillnaderna i kostnader skulle minska betydligt över tid har inte infriats. De har minskat något, men kvarstår i stort. Som framgår av figur 9.4 beror det främst på fortsatt stora skillnader i antalet insatser och därmed i grundläggande standardkostnad. Det behov av ett utjämningssystem som tidigare utredningar konstaterat kvarstår därför.

Figur 9.4 Grundläggande standardkostnad utjämningsår 2004–2024

Index medel = 100, max och min, percentil 25 och 75

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I kommunen med den högsta grundläggande standardkostnaden är denna dubbelt så hög som för medelkommunen. Och i kommunen med den lägsta grundläggande standardkostnaden uppgår denna 2024 till 13 procent av medelkommunen.

I stor utsträckning är det samma kommuner under perioden som har relativt många eller få insatser i förhållande till antalet invånare i kommunen. Det är sex kommuner som över tid har redovisat 68 procent av de högsta värdena för den grundläggande standardkostnaden (plats 1 till 5).

Det finns en uppenbar problematik med påverkbarhet även i den grundläggande standardkostnaden. Fler beslutade insatser betalas av andra kommuner via utjämningen.

En fråga är hur stor påverkan kommunen har på antalet personer med olika insatser. Lagstiftningen innebär mycket starka rättigheter för individerna. Samtidigt finns det säkert skillnader i kommunernas handläggning av olika LSS-beslut. En omdiskuterad skillnad är att vård och omsorg enligt socialtjänstlagen inte ingår vare sig i LSS-utjämningen eller i kommunernas kostnadsutjämning. Det finns därför starka ekonomiska incitament för att fatta beslut enligt LSS i stället för enligt socialtjänstlagen (se avsnitt 9.3).

I översynen av den grundläggande standardkostnaden har kommittén identifierat tre tänkbara förändringar som skulle kunna öka legitimiteten för och träffsäkerheten i beräkningen av den grundläggande standardkostnaden:

- Uppdatera prislapparna för boende med särskild service utifrån uppgifter från RS. Det ger en högre prislapp för barn och en något lägre för vuxna.
- Uppdatera prislapparna avseende personlig assistans enligt LSS respektive kommunala merkostnader för den statliga assistansen. Utifrån uppgifter i Huvudmannaskapsutredningen delas dessutom den senare i två prislappar.[9]
- Uppgifterna avseende kommunernas kostnader för de 20 första timmarna ska inhämtas från Försäkringskassan i stället för – som nu – kommunernas räkenskapssammandrag.

[9] SOU 2023:9 *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.2.2 Stora problem med användningen av personalkostnadsindex

Stora omfördelningseffekter till följd av personalkostnadsindex

Av tabell 9.2 framgår de kommuner som får störst tillägg respektive avdrag i LSS-utjämningen till följd av användningen av personalkostnadsindex. Både kommunerna med stora tillägg och stora avdrag är ofta kommuner med en liten folkmängd i norra delarna av Sverige. Av kommunerna med störst avdrag är 4 av 5 landsbygdskommuner. Även om man vidgar gruppen med stora tillägg eller avdrag är det svårt att se något tydligt mönster. Möjligen kan man dra slutsatsen att det främst är kommuner med få invånare. Det är sannolikt att det finns en större slumpmässig variation i vårdtyngd i dessa kommuner.

Tabell 9.2 De fem kommunerna med störst tillägg respektive avdrag på grund av personalkostnadsindex 2024

Kronor per invånare

Kommun	Tillägg	Kommun	Avdrag
Högsby	1 756	Haparanda	–1 670
Åsele	1 572	Övertorneå	–1 609
Storfors	1 449	Kalix	–1 570
Valdemarsvik	1 409	Bollnäs	–1 451
Vindeln	1 383	Nora	–1 429

Källa: SCB och egna beräkningar.

Omfördelningseffekterna skulle alltså bli mycket stora om personalkostnadsindex slopas. Men mest väsentligt är vad skillnaderna i index speglar. Om det mest är vårdtyngd så är skillnaderna så stora att de bör utjämnas för att uppnå likvärdiga förutsättningar. Men om det i första hand är skillnader som beror på ambition och effektivitet så omfördelas i dag stora belopp som egentligen inte ska utjämnas utifrån de grundläggande principerna för utjämningssystemet.

Svaga samband mellan personalkostnadsindex och struktur

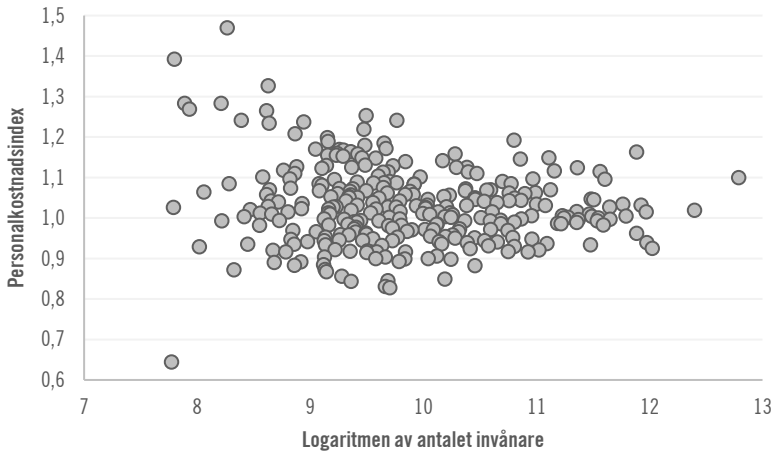
De minsta och de största kommunerna har i genomsnitt något högre personalkostnadsindex än övriga kommuner. På kommunsgruppsnivå innebär det storstäder och landsbygdskommuner med besöksnäring.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Men skillnaderna är mycket större inom kommungrupper och i olika intervall för antalet invånare.

Det finns visserligen en tendens till högre index i små kommuner i figur 9.5. Men sambandet är svagt och folkmängden samvarierar endast till 1 procent med skillnaderna i personalkostnadsindex. Variationerna i index är stora både för små och stora kommuner, men störst för de minsta. Framför allt är flertalet kommuner som har höga index kommuner med få invånare. Att variationen i index är störst för de minsta kommunerna kan bero på att det blir större slumpmässiga variationer i vårdtyngd med få brukare, vilket i sin tur påverkar personalkostnader och därmed personalkostnadsindex.

Figur 9.5 Personalkostnadsindex, kommuner sorterat från minsta till största folkmängd

Källa: SCB.

Problem med användningen av kostnadsdata

Användningen av redovisad kostnadsdata i LSS-utjämningen innebär en påverkbarhet som tar bort större delen av de effektivitetsincitament som finns i andra kommunala verksamheter där variablerna i utjämningen är opåverkbara.

Kommitténs analyser har också visat på en lång rad problem med kvalitén i redovisningen av kostnaderna. Ett exempel är att det finns stora skillnader i ”övriga kostnader”, det vill säga kostnader som inte

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ingår i beräkningen av personalkostnadsindex. I analyserna har vi upptäckt ett stort antal fel i de uppgifter som lämnats till räkenskapssammandraget. Dessa förefaller normalt vara oavsiktliga och missgynnar ofta kommunen i utjämningen.

Som nämnts ovan uppstår det också skillnader i personalkostnadsindex utifrån om lokalkostnader ingår i avtal med privata utförare eller inte, samt utifrån användandet av inhyrd personal inom den egna regin. För dessa problem ser vi ingen lösning.

Senare i kapitlet föreslår kommittén att personalkostnadsindex tas bort från utjämningen. I det fall regeringen ändå väljer att behålla indexet ser kommittén dock några möjliga förbättringar i beräkningen av personalkostnadsindex:

- Justera för intäkt från återsökt moms vid köp av verksamhet.
- Justera beräkningen av personalkostnadsindex så att det vägda genomsnittet blir 1,0. Det ger mindre effekter på utjämningen, men det är viktigt för systemets transparens.
- Uppdatera andelen kommunerna utför av den personliga assistansen från 20 procent till faktiska andelen utförda timmar.

Dessa förändringar bygger dels på en fortsatt användning av personalkostnadsindex, dels på nuvarande ansvarsfördelning för personlig assistans. Kommitténs utvärdering visar dock på att det finns mycket starka skäl för att undvika användandet av kostnadsuppgifter i utjämningen.

9.2.3 Inget samband mellan vårdtyngd och personalkostnadsindex

Att nuvarande LSS-utjämning använder sig av kommunernas faktiska kostnader (från räkenskapssammandraget) har motiverats med utjämningens träffsäkerhet. Till exempel menade LSS-utjämningskommittén att ”…personalkostnadsindex har en avgörande betydelse för en acceptabel träffsäkerhet”.[10]

En invändning är att träffsäkerheten avser kommunernas kostnader. Nuvarande utjämning bygger därför implicit på antagandet att kostnadsskillnaderna per insats framför allt beror på skillnader i vård-

[10] SOU 2007:62 *Utjämning av kommunernas LSS – kostnader – översyn och förslag,* s. 17.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tyngd, och inte på skillnader i ambition eller effektivitet, även om ingen skulle hävda att det inte finns sådana skillnader.

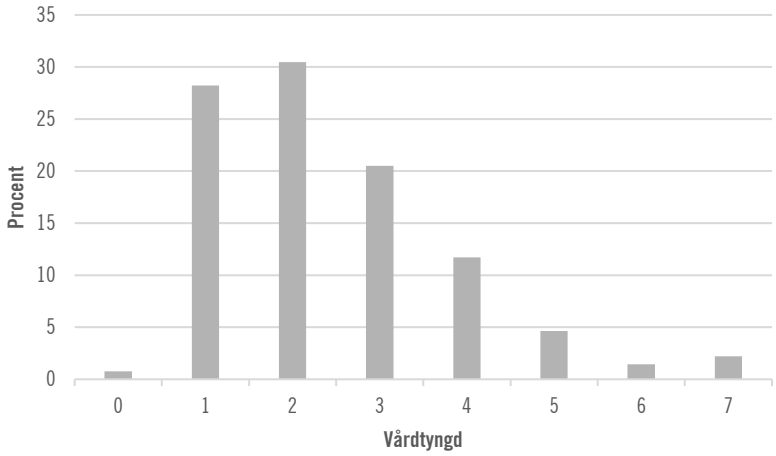
Tidigare utredningar har inte haft tillgång till mätningar av vårdtyngd i kommunerna som kan ställas mot kommunens personalkostnader och personalkostnadsindex. De har därför inte haft något underlag för att analysera i vilken utsträckning kostnadsskillnaderna per brukare beror på vårdtyngd eller på skillnader i ambition och effektivitet.

Kommittén har dock fått tillgång till ett relativt omfattande underlag från företaget Ensolution AB som avser vårdtyngdsmätningar för personer i boende med särskild service. Ensolution använder sig av ett vårdtyngdsinstrument som mäter individernas vårdtyngd i 8 nivåer, från 0 till 7. Nivåerna speglar olika bemanningsbehov och mätningen bygger på ett stort antal frågor/områden om individens funktionstillstånd som avser både kognitiva och fysiska aspekter.

Datamaterialet består av 4 275 vårdtyngdsmätningar från 32 kommuner. Kommunerna är väl spridda över landet och har en stor variation i folkmängd, även om det är en viss överrepresentation för kommuner med en större folkmängd än mediankommunen.

Som framgår av figur 9.6 så är det relativt få personer som har de högsta vårdtyngdsnivåerna. Nästan 80 procent av individerna har vårdtyngd 1–3. Drygt 2 procent av individerna har vårdtyngd 7, vilken innebär mycket stora bemanningsbehov.

Figur 9.6 Fördelning på vårdtyngdsnivåer

Källa: Ensolution AB.

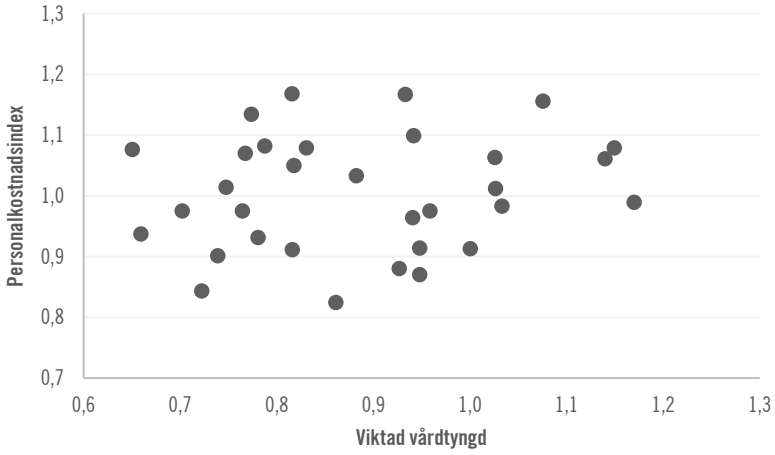
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skillnaderna i vårdtyngd speglar skillnaderna i bemanningsbehov. Indelningen innebär (i stort sett) att till exempel vårdtyngd 3 har ett 3 gånger så stort bemanningsbehov som vårdtyngd 1. Personer med vårdtyngd 5–7 kan därför konstateras ha ett mycket stort behov av bemanning till en sannolikt mycket hög kostnad.

Vårdtyngd och personalkostnaderna

Skillnaderna i genomsnittlig vårdtyngd mellan kommunerna är relativt stora. I materialet är den högsta genomsnittliga vårdtyngden 3,23 och den lägsta 1,81. I förhållande till genomsnittet på 2,45 innebär det en variation från 32 procent högre vårdtyngd till 26 procent lägre vårdtyngd än genomsnittet Den intressanta frågan är om dessa skillnader samvarierar med kommunernas personalkostnadsindex.

Figur 9.7 Personalkostnadsindex och vårdtyngd

Anm. Vårdtyngden är viktat så att 1 motsvarar en årsarbetare i bemanningsbehov.
Källa: SCB och Ensolution AB.

I figur 9.7 framgår inget samband mellan vårdtyngden och kommunernas personalkostnadsindex. Detta har även bekräftats med regressionsanalys. Vårdtyngden har inget förklaringsvärde för indexet och är inte signifikant i regressionen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förvånande nog samvarierar alltså inte alls kommunernas vårdtyngd i boenden med särskild service med kommunens personalkostnadsindex, trots att mätningen av vårdtyngd är utförd med precis samma metod i alla kommuner i underlaget. Figuren ger följaktligen inget stöd till motivet bakom nuvarande utjämning, det vill säga att det behövs en utjämning som tar hänsyn till personalkostnaderna för att kunna fånga skillnader i vårdbehov.

Vårdtyngden i underlaget avser endast boende med särskild service. Personalkostnadsindex fångar även kostnaderna för övriga LSS-insatser, främst personlig assistans och daglig verksamhet. Sambandet mellan vårdtyngden och kommunernas personalkostnad per boende i boenden med särskild service (inklusive 85 procent av köpt verksamhet) är dock också svagt och endast cirka 7 procent av skillnaderna i personalkostnaderna förklaras av skillnaderna i vårdtyngd i underlaget. Utifrån det material som kommittén har tillgång till blir därför slutsatsen att personalkostnaderna och personalkostnadsindexet inte speglar vårdtyngd på ett tillfredsställande sätt.

Skillnaderna i genomsnittlig vårdtyngd är relativt stora och skulle kunna vara föremål för utjämning. Men det finns ingen riksomfattande vårdtyngdsmätning att utgå från.

En uppdelning på grupp- respektive serviceboende går inte att använda i utjämningen

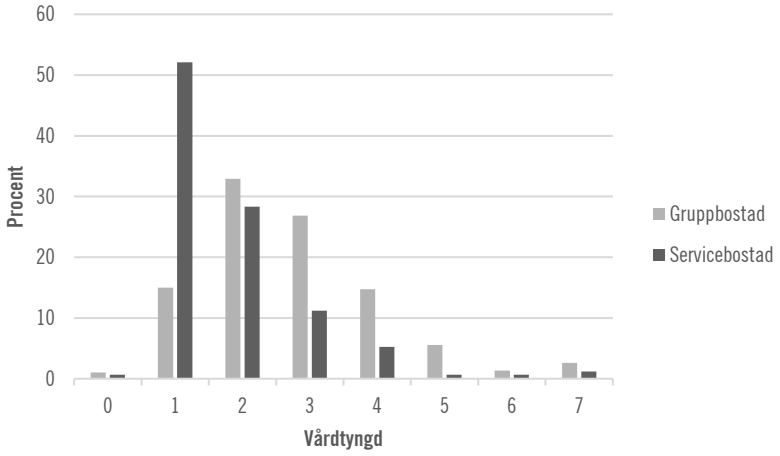
I förarbetena till LSS framgår att gruppbostad är tänkt att vara ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Med servicebostad avses en bostadsform med visst fast basstöd genom anställd personal för boendet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt. Beskrivningen kan tolkas som att det bör vara skillnader i omsorgsbehov och bemanning mellan boendeformerna.[11] Det förefaller också finnas betydande kostnadsskillnader mellan grupp- och serviceboenden i flera kommuner som kommittén varit i kontakt med. En hypotes har därför varit att kunskap om andelen boende i respektive boendeform skulle kunna indikera skillnader i vårdtyngd mellan kommunerna och därmed eventuellt kunna användas i utjämningen.

[11] Prop. 1992/93:159 *om stöd och service till vissa funktionshindrade.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I vårt material finns det dock inget samband med andelen boende i gruppboende med vare sig personalkostnadsindex eller genomsnittlig vårdtyngd, vilket är förvånande. Det förefaller som att kommuner arbetar på olika sätt med sina boenden. Kommittén har erfarit att definitionen av grupp- respektive serviceboende inte är enhetlig mellan kommunerna. I figur 9.8 framgår det att den genomsnittliga vårdtyngden är högre i grupp- än i serviceboenden. Men det framgår också att 15 procent av de som bor i gruppboenden endast har vårdtyngd 1 och att drygt 1 procent på serviceboenden har vårdtyngd 7.

Figur 9.8 Fördelning på vårdtyngdsnivåer för grupp- respektive serviceboenden

Källa: Ensolution AB.

Det är troligt att fördelningen delvis är en följd av en praktisk verklighet. Det finns anekdotiska uppgifter om att nya brukare i vissa fall placeras efter var det finns lediga platser och inte efter vårdtyngd. Det skulle till en del kunna förklara att fördelningen efter vårdtyngd för grupp- respektive serviceboenden figur 9.8 inte har ett tydligare mönster.

Slutsatsen är att hypotesen om att det skulle gå att använda sig av skillnader i andel boende i grupp- respektive serviceboende för att spegla skillnader i vårdtyngd därmed faller.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Särskilt stora vårdbehov

I materialet med vårdtyngdsmätningar finns det egentligen inget som talar för att de stora skillnaderna i personalkostnadsindex förklaras av skillnader i vårdtyngd. Men det kan finnas anledning till viss försiktighet. Som framgår av figur 9.6 och 9.8 finns det brukare med ett mycket stort bemanningsbehov. Om dessa återfinns i små kommuner kan den genomsnittliga vårdtyngden bli väsentligt högre än i andra kommuner. I figur 9.5 såg vi också att de allra högsta personalkostnadsindexen finns i några av kommunerna med liten befolkning. Det finns därför anledning att överväga särskilda lösningar för boenden med särskilt stora vårdbehov i främst små kommuner.

9.2.4 Huvudmannaskapsutredningen

Den 1 mars 2023 överlämnade Huvudmannaskapsutredningen sitt betänkande.[12] Utredningen föreslår ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. De bedömer att det är det alternativ som bäst bidrar till långsiktiga och stabila förutsättningar för insatsen personlig assistans.

Förslaget innebär att all personlig assistans i framtiden ska beslutas och finansieras av Försäkringskassan inom ramen för assistansersättningen. Utredningen föreslår dock att kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Utredningen menar att det behövs en yttersta garant för att den enskilde brukaren får den insats som denna har rätt till och att kommunerna har den organisation, kunskap och erfarenhet som krävs för att tillhandahålla och utföra tjänsten.

Betänkandet har remissbehandlats, men ännu har inget förslag lämnats av regeringen. En reform är dock tillräckligt sannolik för att kommittén behöver kommentera effekterna för utjämningen. Detta görs i avsnitt 9.4.2 längre fram i kapitlet.

[12] SOU 2023:9 *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.3 Insatser enligt socialtjänstlagen

9.3.1 Bakgrund

Insatser till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL) omfattas i dag inte av utjämning. Nettokostnaderna för dessa insatser uppgick 2022 till 14,4 miljarder kronor.[13] Det innebär att socialtjänstinsatser för personer med funktionsnedsättning är den klart största av de obligatoriska kommunala verksamheterna som inte omfattas av utjämning.

Dessutom är skillnaderna mellan kommunerna mycket stora, från 2 750 kronor per invånare ner till noll. Det finns dock uppenbara brister i kostnadsredovisningen till SCB:s räkenskapssammandrag. Några mindre kommuner rapporterar insatser till Socialstyrelsen, men inga kostnader. Men det finns ändå stor anledning att överväga om inte verksamheten bör omfattas av utjämning. Behovet av detta förstärks också av de incitament som i dag skapas för att fatta LSS-beslut, som utjämnas, i stället för beslut om socialtjänstinsatser, som inte utjämnas.

Sammantaget hade drygt 60 000 personer en eller flera socialtjänstinsatser för personer med funktionsnedsättning den 31oktober 2022. Det kan jämföras med att 77 500 personer hade minst en LSS-insats den 1 oktober samma år. Antalet personer med insatser ökar med stigande ålder och 56 procent av de som får insatser är 45–64 år. Drygt hälften av personerna med insatser har boendestöd, och ungefär en fjärdedel har hemtjänst i ordinärt boende. Även om det bara är knappt 8 procent som har insatsen boende med särskild service är denna mest kostsam med 5,3 miljarder kronor. Därefter kommer hemtjänst i ordinärt boende och boendestöd.[14]

[13] SCB (2023): *Kommunernas finanser. Räkenskapssammandraget 2022.*
[14] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om socialtjänstinsatser till personer med funktionsnedsättning 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 9.3 Antal personer med insats 31 oktober 2022 och kostnad 2022

	Kostnad, mdkr	Antal personer	Kostnad per person
Boende med särskild service	5,3	4 685	1 134 000
Hemtjänst	3,8	15 061	251 000
Boendestöd	2,6	30 700	86 000
Korttidsboende	0,8	796	891 000
Daglig verksamhet	0,5	4 809	98 000
Övrigt	1,4	26 138	55 000
Totalt	**14,4**	**60 556**	**237 000**

Anm. 1: Övrigt avser insatserna trygghetslarm, matdistribution, ledsagning, avlösning, kontaktperson/-familj och annat bistånd.

Anm. 2: Totalsumman över antalet personer med insatser är lägre än om man summerar för de olika insatserna. Det beror på att man kan ha en eller flera insatser. Antalet insatser summerar till cirka 82 000.

Källa: Socialstyrelsen och SCB.

Andelen personer med insatser har ökat från 0,63 till 0,73 procent av befolkningen 0–64 år under perioden 2014–2022. Det förklaras främst av att antalet personer med boendestöd har ökat med nästan 50 procent. Även antalet personer som har insatsen bostad med särskild service har ökat under perioden, medan flera av de mindre insatserna har minskat i omfattning.[15]

Precis som för LSS-verksamheten är kostnadsskillnaderna mellan kommunerna mycket stora för insatser enligt socialtjänstlagen. Och inte heller här finns några tydliga strukturella samband. Det finns ett visst samband mellan folkmängd och nettokostnader, där större folkmängd i kommunen samvarierar med högre kostnader per invånare. Men spridningen är mycket stor och förklaringsgraden uppgår endast till 9 procent. Här bör det dock understrykas, som vi har beskrivit ovan, att de redovisade kostnaderna förefaller ha stora brister.

9.3.2 Det går att beräkna en grundläggande standardkostnad

Genom att multiplicera antalet personer med respektive insats i kommunen med genomsnittskostnaden per person i tabell 9.3 kan man få fram en standardkostnad på motsvarande sätt som den grundläggande standardkostnaden i LSS-utjämningen.

Den beräknade standardkostnaden varierar från 234 kronor per invånare i Alingsås till 3 609 kronor per invånare i Degerfors. Sprid-

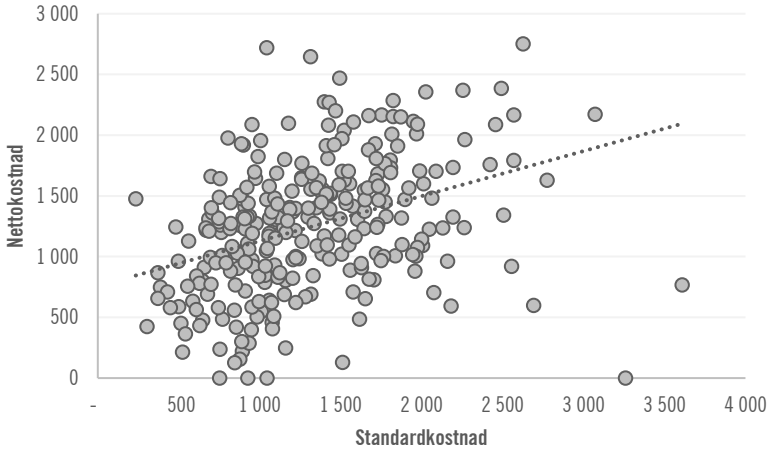
[15] Socialstyrelsen (2023): *Statistik om socialtjänstinsatser till personer med funktionsnedsättning 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningen mellan maximum och minimum är alltså stor. I redovisningen hade dock Alingsås högre nettokostnader 2022 än Degerfors – 1 474 mot 766 kronor per invånare. Kommunen med den näst högsta standardkostnaden, Hällefors, redovisade ingen kostnad alls för verksamheten. Enligt kommitténs uppfattning är detta att betrakta som anmärkningsvärt.

Figur 9.9 Nettokostnader 2022 och beräknad standardkostnad

Kronor per invånare

Källa: Socialstyrelsen, SCB och egna beräkningar.

Som framgår av figur 9.9 är sambandet mellan den beräknade standardkostnaden och kommunens kostnader förvånansvärt svagt och förklaringsgraden är endast 14 procent. Ovan framgick att den grundläggande standardkostnaden för LSS förklarar hela 67 procent av kostnadsskillnaderna.

Det är svårt att hitta någon annan rimlig förklaring till att sambandet är så mycket svagare för socialtjänstinsatserna än att kvaliteten på data är väsentligt sämre. Ett skäl till en bättre redovisning av såväl insatser som kostnader för LSS är att de ju används för utjämningen. Det ger starka incitament till att inte missa vare sig några insatser eller kostnader i inrapporteringen, vilket har konstaterats av Socialstyrelsen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

9.4 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: *Personalkostnadsindex* tas bort från utjämningsmodellen.

En särskild ventil för *stora vårdbehov* i främst små kommuner införs.

Prislapparna för boende med särskild service och för personlig assistans uppdateras. Prislappen för personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) delas upp i två olika prislappar.

Beräkningen av kostnaden för *de 20 första timmarna personlig assistans* ändras så att uppgifter från Försäkringskassan ska användas.

Merkostnadskomponenter för *högt strukturellt löneläge* och *övergripande administration* införs.

Beräkningen för antalet insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ändras och ska beräknas som ett genomsnitt av minst två mättillfällen under året.

Beräkningen av kommunens bidrag eller avgift i den grundläggande standardkostnaden ändras och ska divideras med *folkmängden* den 31 december två år före utjämningsåret.

Regeringen ger berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa kvaliteten på uppgifterna avseende insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) för personer under 65 år för att en modell på sikt ska kunna införas. Modellen ska bygga på antalet insatser i kommunen och den riksgenomsnittliga kostnaden för insatserna.

9.4.1 Utvärderingen av dagens modell pekar på flera brister

Kommittén anser att det fortsatt behövs en utjämning för LSS-kostnader. Det är alltjämt mycket stora skillnader mellan kommunerna i antal insatser och grundläggande standardkostnad (se figur 9.4). Vi ser inte heller något alternativ till att utjämningen tar sin utgångspunkt i beslutade insatser. Påverkbarheten är olycklig, men det har inte varit möjligt att hitta strukturella variabler som samvarierar tydligt med insatserna. Även incitamentsproblemet utifrån att insatser enligt LSS utjämnas, men inte insatser enligt SoL, är problematiskt enligt kommitténs uppfattning.

Kommittén ser dock användandet av personalkostnadsindex och därmed redovisade kostnader som det allra största problemet. Det

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förstärks också av de problem med kostnadsdata som beskrivits ovan. Det finns dessutom inget som stöder att skillnader i personalkostnadsindex i stort speglar skillnader i vårdtyngd.

Grundläggande standardkostnad föreslås kvarstå med vissa justeringar

Kommittén föreslår tre förändringar i beräkningen av grundläggande standardkostnad. Dessa är:

- För det första ska prislapparna för boende med särskild service revideras utifrån uppgifter från RS. Skälet till det är att det sedan en tid finns uppgifter fördelat på vuxna respektive barn. Det ger en högre prislapp för barn och något lägre prislapp för vuxna.
- För det andra ska prislapparna avseende personlig assistans enligt LSS respektive kommunala merkostnader för den statliga assistansen förändras. Skälet är relativt nya uppgifter från en enkätundersökning genomförd av Huvudmannaskapsutredningen. Utifrån uppgifter från denna delas dessutom den senare i två prislappar.
- Slutligen ska uppgifterna avseende kommunernas kostnader för de 20 första timmarna inhämtas från Försäkringskassan i stället för – som nu – kommunernas räkenskapssammandrag. Skälet är att undvika den problematik som kan finnas med periodisering i samband med kommunernas bokslut.

Personalkostnadsindex bör tas bort från utjämningen

Kommittén föreslår att personalkostnadsindex tas bort från LSS-utjämningen. Det finns tre huvudsakliga skäl till detta förslag:

- De incitamentsproblem som indexet innebär är mycket svåra att förena med den opåverkbarhet som bör vara grunden i utjämning. Kommittén har också i uppdrag att föreslå åtgärder som bidrar till ökad effektivitet i sektorn. Incitamenten till en effektiv verksamhet stärks kraftigt med förslaget.
- Det finns stora problem med kostnadsdata. Förutom att kostnaderna i sig kan påverkas ser vi stora brister vid granskningen av kommunernas räkenskapssammandrag. Bristerna behöver inte vara

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

avsiktliga, men leder ändå till skillnader i utfall som inte är rättvisande.

- I den analys av vårdtyngden som redovisats ovan framgår inget samband mellan genomsnittlig vårdtyngd i kommunen och personalkostnadsindex.

Vad gäller den sista punkten är kommitténs bedömning att tillförligheten i kartläggningen av vårdtyngd är hög. Mätningarna är gjorda på ett tydligt standardiserat och likvärdigt sätt. Lite drygt 10 procent av kommunerna ingår. Med tanke på spridningen mellan kommuner såväl i storlek, geografi som personalkostnadsindex menar vi att det är sannolikt att det speglar situationen i stort relativt väl. Vi gör bedömningen att underlaget är tillräckligt omfattande för att kunna dra rimliga slutsatser för sektorn i stort.

Den kraftigt ökade överenstämmelsen mellan utjämningen och kommunernas kostnader som följer av personalkostnadsindex är svår att förena med att det också, som i alla andra verksamheter, finns och bör finnas skillnader i ambitioner och effektivitet. Vi har inte kunnat hitta något belägg för att dessa skillnader är särskilt små just vad gäller LSS-verksamheten.

Kommittén är medveten om att borttagandet av personalkostnadsindex får stora negativa effekter för flera kommuner och att dessa därför kan komma behöva minska sina kostnader. Vi vill dock påpeka att denna anpassning kommer att behöva göras av *kostnaden per insats* och inte i antalet insatser. Skälet är att beslutade insatser fortsatt är grunden för LSS-utjämningen och att utjämningen även fortsatt ska möjliggöra att individer får insatser efter behov. Kommittén är också medveten om att anpassningen av kostnaderna behöver göras i en rimlig takt och föreslår därför särskilda införanderegler för LSS-utjämningen (se kapitel 11). Vi föreslår också att det ska vara möjligt att söka bidrag för särskilt stora vårdbehov (se nästa delavsnitt).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det behövs en möjlighet till att söka särskilt bidrag för stora vårdbehov

Kommittén är medveten om att det finns stora skillnader i vårdbehov, givet samma insats. Det framgår tydligt i figur 9.8 som visar vårdtyngd i boenden med särskild service. Figur 9.5 visar också på större variation i personalkostnadsindex för kommuner med liten befolkning.

Det finns därför anledning att överväga ett riktat statsbidrag för att finansiera brukare/boenden med särskilt stora vårdbehov. Bidraget bör i första hand begränsas till kommuner med en mindre folkmängd, till exempel under 10 000 invånare. Det begränsar också omfattningen på bidraget, som kan finansieras via en minskning av anslaget till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och därmed vara statsfinansiellt neutral.

Det behöver också finnas en ventil för vissa boenden som är särskilt inriktade på en specifik och kostsam funktionsnedsättning, som till exempel boenden för dövblinda. Eftersom dessa boenden i dag till stor del kan finansieras av högre utfall i utjämningen via personalkostnadsindex bör inte begränsningen i folkmängd gälla.

Kommittén föreslår att i samband med borttagande av personalkostnadsindex bör Socialstyrelsen få i uppdrag att ta fram kriterier för ett sådant statsbidrag.

Utjämning för högt strukturellt löneläge och administration

Personalkostnadsindex kan antas ha fångat upp skillnader i löneläge och även merkostnader inom administrationen på grund av småskalighet. Ett borttagande av indexet innebär att det är rimligt att dessa komponenter tillförs utjämningsmodellen på samma sätt som i till exempel delmodellerna för äldreomsorg och grundskola.

I dag används fel befolkningsuppgift i beräkningen

Kommittén har i analysen av utjämningsmodellen funnit att beräkningen av standardkostnaden i kronor per invånare görs på ett annat sätt än för modellerna i kostnadsutjämningen.

Först beräknas den grundläggande standardkostnaden i kronor genom att multiplicera antalet insatser med prislapparna och (i dag)

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

multipliceras sedan denna med personalkostnadsindex. Standardkostnaden divideras sedan med befolkningen den 1 november året för utjämningsåret för att få fram bidraget eller avgiften i kronor per invånare. I kostnadsutjämningen beräknas standardkostnaden per invånare utifrån befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret. Tanken är att tillägget eller avdraget ska beräknas på samma års befolkning som de variabler som bestämmer utfallet.

Skillnaden innebär i LSS-utjämningen att en kommun med kraftig befolkningsökning får ett lägre utfall, räknat i kronor per invånare, och omvänt vid till exempel befolkningsminskning. Vi ser detta som en icke avsedd effekt i LSS-utjämningen och föreslår därför samma förfarande som i kostnadsutjämningen.

Det behövs fler insatsmätningar

Analysen har visat att det i flera fall har skett stora hopp mellan åren i antalet insatser. Det gäller särskilt de allra minsta kommunerna, där det uppenbart finns en viss slumpmässighet vid enbart en mätning under året. Det finns därför anledning att utöka antalet mätningar till minst två under året.

Det behövs en utjämning för SoL-insatser

Kommittén anser att det behövs en utjämning även för insatser till personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen. Det är en relativt stor obligatorisk verksamhet med stora skillnader mellan kommunerna i antal insatser och kostnader. Dessutom är det olyckligt att det i dag finns incitament att välja insatser enligt LSS i stället för SoL, även om det inte alltid är det bästa alternativet ur ett brukarperspektiv.

Samtidigt är som framgått ovan statistiken över kommunernas kostnader och SoL-insatser mycket osäkra. När det gäller såväl redovisningen av kostnaderna som insatsstatistiken för socialtjänstinsatserna finns inte samma incitament till noggrannhet och kontroll för kommunerna som inom LSS. Att föreslå en ny utjämning för socialtjänstinsatser måste i så fall bygga på en övertygelse om att underlaget för utjämningen avsevärt skulle förbättras, just på grund av att det utjämnas. Det är inte otänkbart att så delvis skulle ske. Men

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kommittén anser att problematiken är så stor att ett införande måste föregås av att regeringen ger berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa högre kvalitet på statistiken.

Det viktigaste för en ny utjämningsmodell är kvaliteten på insatsstatistiken. Det svaga sambandet med kostnaderna och exempel på kommuner som redovisar ”normala” kostnader men få insatser gör att även denna statistik förefaller osäker. I beräkningarna av standardkostnaden ovan ingår alla insatser. Inför införandet av en ny modell bör det övervägas att begränsa utjämningen till de insatser som har störst betydelse för kostnaderna – boende med särskild service, hemtjänst och boendestöd.

Socialtjänstinsatserna är en betydligt mindre verksamhet än LSS. Att utgå från antalet insatser ett enskilt datum skulle därför kunna uppvisa ännu större slumpmässiga skillnader än för LSS. Vid införandet av en ny modell bör det därför övervägas om antalet insatser kan beräknas utifrån ett genomsnitt för fler datum.

9.4.2 Statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Huvudmannaskapsutredningen föreslog ett genomförande av statligt huvudmannaskap 2026 och att reformen regleras genom en minskning av anslaget för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner med 10,3 miljarder kronor (2021 års nivå). Cirka 1,4 miljarder av kommunernas kostnader 2021 föreslogs dock inte regleras. De avser främst merkostnader för utförandeansvaret som föreslås kvarstå hos kommunerna.

Kommittén kan inte förekomma ett eventuellt förslag från regeringen genom att lämna förslag till en justerad LSS-utjämning vid en reform. Vi kan inte utgå från att utredningens förslag i alla delar också blir regeringens. Men vi konstaterar att ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans skulle innebära att kommunernas kostnader kopplat till personlig assistans skulle begränsas kraftigt och troligen främst vara kopplade till utföraransvaret. I så fall skulle antalet insatser personlig assistans som kommunerna utför kunna vara en rimlig utgångspunkt för utjämning.

Den uppdelning av prislappen för personlig assistans enligt SFB som föreslagits ovan underlättar också en eventuell reform eftersom

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

den innebär en mer träffsäker beräkning av den grundläggande standardkostnaden.

9.5 Utfalls- och förändringsanalys

I kommitténs förslag till ny modell för LSS-utjämning ingår följande ersättningsposter:

- grundläggande standardkostnad,
- ersättning för strukturellt löneläge, samt
- ersättning för övergripande administration.

Störst betydelse för utfallet har borttagandet av personalkostnadsindex. Ersättningarna för strukturellt löneläge och administration är nya komponenter i LSS-utjämningen. Uppbyggnaden av den grundläggande standardkostnaden är i stort den samma som i dag, men vissa prislappar har uppdaterats vilket får relativt stor betydelse för enskilda kommuner.

Sambandet mellan nettokostnad och standardkostnad minskar kraftigt på grund av borttagandet av personalkostnadsindex och uppgår till 68 procent. Detta ligger dock i nivå med flera delmodeller för verksamheter som omfattas av kostnadsutjämningen.

Förändringarna får tämligen stor påverkan på utfallen i modellen. Med förslaget skulle det utjämningsåret 2024 vara 154 kommuner som är bidragstagare och 136 kommuner som är avgiftsbetalare, att jämföra med 165 bidragstagare och 125 avgiftsbetalare i dag.

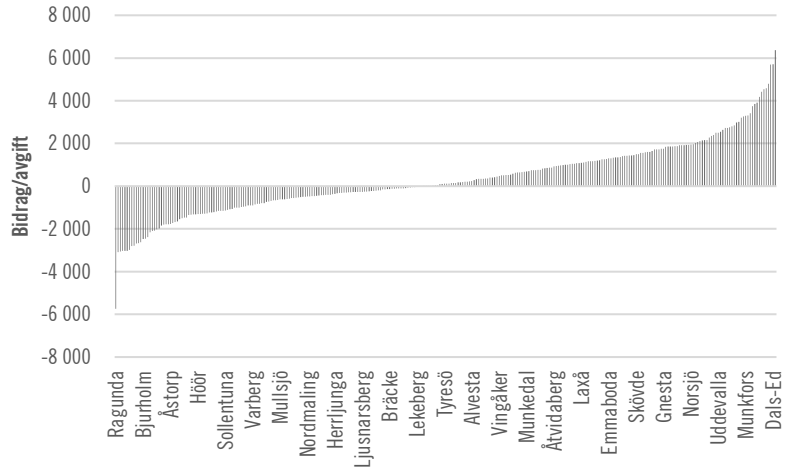
Den största avgiftsbetalaren skulle alltjämt vara Ragunda, som dock skulle få se sin avgift öka något till 5 747 kronor per invånare. Även i toppen skulle det vara oförändrat med Östersund som största bidragsmottagare på 6 367 kronor per invånare. Det är drygt 250 kronor per invånare lägre än vad Östersund får i dag.

Den största positiva förändringen jämfört med i dag skulle ske i Bjurholm, där utfallet förstärks med 2 376 kronor per invånare. I andra änden återfinns Högsby med en förändring på –1 637 kronor per invånare. Totalt får 150 kommuner en förstärkning av sitt utfall med förslaget, medan 140 kommuner får en minskning. I figur 9.10 och 9.11 redovisar vi utfall och förändring för alla kommuner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 9.10 Nytt utfall per kommun för LSS-utjämningen 2024

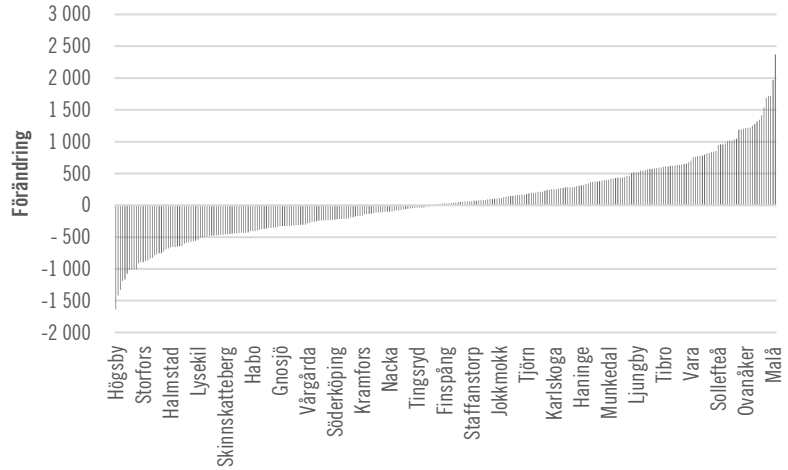
Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Figur 9.11 Förändring per kommun för LSS-utjämningen 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För att bringa klarhet i vilken typ av kommuner det är som får en positiv respektive negativ förändring i det nya förslaget till kostnadsutjämning för skolan redovisar kommittén i tabell 9.4 utfall och förändring per kommungrupp i genomsnitt.

Tabell 9.4 Utfall och förändring per kommungrupp för LSS-utjämningen 2024

Kronor per invånare

	Tillägg/avdrag	Förändring
Storstäder	–991	–318
Pendlingskommun nära storstad	–977	10
Större stad	707	–55
Pendlingskommun nära större stad	38	42
Lågpendlingskommun nära större stad	964	–69
Mindre stad/tätort	1 125	172
Pendlingskommun nära mindre tätort	604	22
Landsbygdskommun	1 412	402
Landsbygdskommun med besöksnäring	–636	–12

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Förändringarna leder till en ökad omfördelning från storstäder till landsbygdskommuner och mindre städer/tätorter. Det förklaras främst av att personalkostnadsindex tas bort. Samtidigt visar skillnaden i både utfall och förändring mellan grupperna landsbygdskommuner och landsbygdskommuner med besöksnäring på en viss slumpmässighet i små kommuner.

Med kommitténs förslag minskar den totala omfördelningen i modellen med cirka 75 miljoner kronor.

10 Översyn av strukturbidragen

Strukturbidrag utgår 2024 till 61 kommuner med sammantaget drygt 1 miljard kronor och till 6 regioner med totalt knappt 550 miljoner kronor. Bidraget betalas ut med ett fast belopp per kommun respektive per region i kronor per invånare. Strukturbidragen finansieras genom att regleringsposten minskas med 99 kronor per invånare för kommuner och 52 kronor per invånare för regioner.

I det här kapitlet beskriver kommittén bakgrunden till och uppbyggnaden av dagens strukturbidrag. Kommittén presenterar också en utvärdering av bidraget i förhållande till övriga förslag. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag om hanteringen av strukturbidraget framgent.

10.1 Nuvarande utformning

10.1.1 Bakgrund

Strukturbidraget infördes 2005 och avsåg att kompensera kommuner och regioner (dåvarande landsting) för att vissa delmodeller i kostnadsutjämningen togs bort från och med 2005, samt för större bidragsminskningar till följd av övriga förändringar som genomfördes vid samma tillfälle.

De delmodeller som togs bort 2005 var de som avsåg

- näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder (kommuner),
- svagt befolkningsunderlag (kommuner),
- små landsting (regioner),
- vatten och avlopp (kommuner), samt
- kallortstillägg (kommuner och regioner).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För de tre första av dessa delmodeller gjordes bedömningen att kompensationen skulle överföras till det nya strukturbidraget. Regeringen menade att kostnadsutjämningen endast ska omfatta strukturella kostnadsskillnader för olika verksamheter och kostnadsslag, men föreslog en överföring till strukturbidraget eftersom de förhållanden som hade motiverat delmodellerna kvarstod.[1] Delmodellerna för vatten och avlopp och kallortstillägg togs bort helt. Ovanpå dessa förändringar togs även de så kallade fasta införandetilläggen bort vid samma tillfälle.

Regeringen konstaterade att förändringarna i systemet, framför allt borttagandet av kallortstillägget, skulle innebära ett betydande intäktsbortfall för ett antal kommuner och regioner. Därför lades ytterligare en del in i strukturbidraget, som avsåg att kompensera de kommuner och regioner som fick intäktsbortfall över en viss gräns som följd av de totala förändringarna.

Genom åren har vissa förändringar av strukturbidraget skett till följd av olika utredningar. Bland annat reducerades strukturbidraget något 2014 utifrån att den del som avsåg att kompensera borttagandet av delmodellen för näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder togs bort från strukturbidraget.

I sina övergripande beståndsdelar har dock strukturbidraget varit hyfsat intakt. Sedan 2016 består strukturbidraget av två övergripande komponenter:

- en kompensation för delmodeller som tagits bort från kostnadsutjämningen, men där det bedömts finnas skäl för att kompensationen ska kvarstå. Dessa delmodeller avser svagt befolkningsunderlag för kommuner och små landsting (regioner),
- en kompensation för större bidragsminskningar till följd av tidigare förändringar i utjämningssystemet, det vill säga en form av permanenta införandebidrag.

10.1.2 Utfall 2024

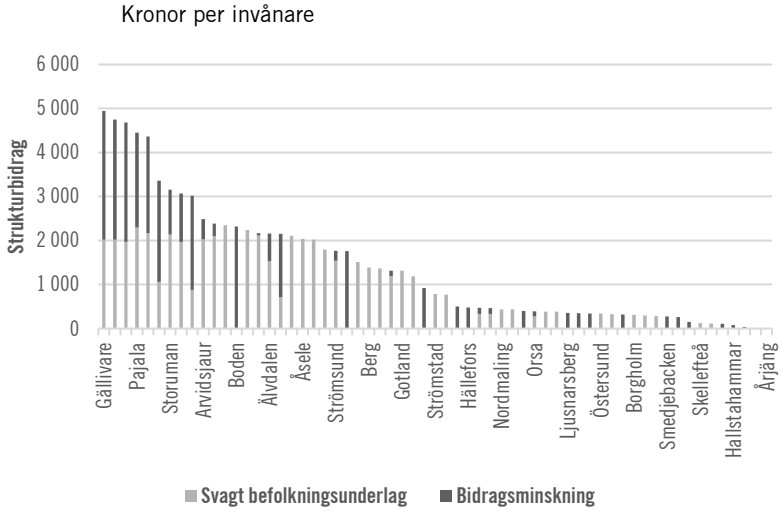
Figur 10.1 visar strukturbidraget för kommuner uppdelat på svagt befolkningsunderlag och tidigare bidragsminskning. Tre kommuner – Gällivare, Kiruna och Övertorneå – har ett strukturbidrag som överstiger 4 500 kronor per invånare. Totalt är det nio kommuner – varav

[1] Prop. 2003/04:155 *Ändringar i det kommunala utjämningssystemet*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

åtta i Norrbottens län – som har ett strukturbidrag över 3 000 kronor per invånare. För flera av dessa kommuner så utgör den del som inte avser svagt befolkningsunderlag den större delen, vilket till stor del förklaras av borttagandet av kallortstillägget.

Figur 10.1 Kommuner med strukturbidrag 2024

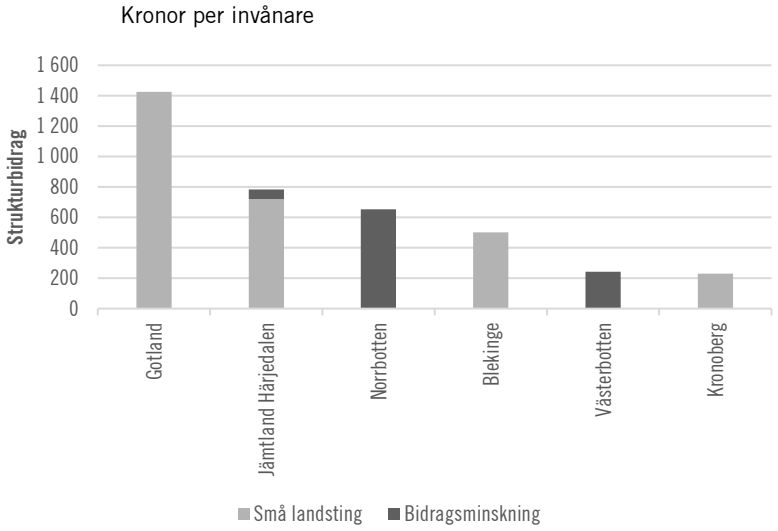

Källa: SCB.

Vidare är det i nuvarande system sex regioner som har strukturbidrag. Störst strukturbidrag har Gotland med 1 426 kronor per invånare, vilket härrör från den tidigare delmodellen för små landsting. För Norrbotten och Västerbotten så består strukturbidraget endast av den del som kan beskrivas som ett permanent införandebidrag, vilket främst beror på borttagandet av kallortstillägget (se figur 10.2).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 10.2 Regioner med strukturbidrag år 2024

Källa: SCB.

10.2 Utvärdering av befintligt strukturbidrag

De två delarna av strukturbidraget har tydligt olika karaktär. Överväganden om strukturbidragets framtid behöver därför göras separat för de olika beståndsdelarna.

Det har av tidigare utredningar ansetts finnas särskilda skäl att behålla ersättningarna för svagt befolkningsunderlag och små landsting. Det har bedömts vara svårt att fånga dessa förutsättningar på ett tillfredställande sätt inom kostnadsutjämningen. Den utjämningskommitté som arbetade under 2000-talets början betonade vikten av att kostnadsutjämningen endast hanterar strukturellt betingade kostnadsskillnader, men pekade samtidigt på möjligheten att ge ekonomiskt stöd till kommuner som ”står inför stora ekonomiska problem orsakade av annat än strukturellt, och förutsägbara, betingade kostnader”.[2]

När det gäller den del av strukturbidraget som består av permanenta införandebidrag till följd av tidigare bidragsminskningar, så var regeringens bedömning när strukturbidraget infördes att genomslaget av de då föreslagna förändringarna i systemet behövde be-

[2] Utjämningskommittén (Fi 2001:14), SOU 2003:88, *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

gränsas för att undvika ”drastiska effekter” för enskilda kommuner och regioner. Vid nästkommande ändring av systemet gjordes en minskning av denna del av strukturbidraget, men det togs inte bort i sin helhet. Det innebär att de ändringar som gjordes i utjämningssystemet 1996 fortfarandet inte har tillåtits att slå igenom helt.

10.2.1 Tidigare bidragsförändringar

Det är 35 kommuner som får strukturbidrag som kompensation för tidigare bidragsminskningar. För 12 av dessa kommuner uppgår summan till över 1 000 kronor per invånare.

Tre regioner får strukturbidrag som kompensation för tidigare bidragsminskningar: Norrbotten med 652 kronor per invånare, Västerbotten med 242 kronor per invånare och Jämtland Härjedalen med 63 kronor per invånare.

Det förefaller rimligt att reducera den del av strukturbidraget som avser permanenta införandebidrag. Flertalet kommuner och regioner med strukturbidrag för tidigare bidragsminskningar får relativt stora intäktsökningar med kommitténs förslag. Det kan därför ifrågasättas om dessa samtidigt ska få behålla hela det strukturbidrag som bygger på intäktsminskningar vid införandet av 1996 års utjämningssystem och vid efterföljande revideringar i början av 2000-talet.

10.2.2 Ny komponent för små regioner gör att strukturbidrag för små landsting kan tas bort

I kommitténs förslag till ny delmodell för utjämning av hälso- och sjukvård finns en särskild kompensation för små regioner. Bidraget ingår i den samlade kompensationen för gleshet, som utöver små sjukhus också kompenserar för resor och mindre enheter på grund av gles bebyggelse. Den nya komponenten för gleshet ger exempelvis Gotland ett bidrag som ökar med 1 846 kronor per invånare. Det innebär att det är svårt att också motivera ett bibehållet strukturbidrag för små regioner.

En viktig skillnad mot strukturbidraget är att den föreslagna kompensationen för små regioner utformas som ett index, vilket multipliceras med det årligt beräknade vårdbehovet. Denna ökar över tid när regionernas kostnader för hälso- och sjukvård ökar till följd av

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

förändrade priser och löner. Det innebär att även den föreslagna kompensationen för små regioner, till skillnad från strukturbidraget, kommer att följa kostnadsutvecklingen.

10.2.3 Ersättning för svagt befolkningsunderlag kan övervägas

Det är 45 kommuner som får strukturbidrag som kompensation för borttagandet av delmodellen för svagt befolkningsunderlag. För 25 av dessa kommuner uppgår summan till över 1 000 kronor per invånare.

Även om lokalt befolkningsunderlag ingår i kommitténs förslag till delmodeller för räddningstjänst och merkostnader för administration i små kommuner kan det inte sägas fånga de särskilda förhållanden som var motivet till införandet av delmodellen.

Kommittén har därför i sina analyser inte velat utesluta en fortsatt kompensation för svagt befolkningsunderlag.

Motiv för delmodellen

En delmodell för svagt befolkningsunderlag infördes 1996 efter förslag från Statsbidragsberedningen.[3] Utifrån att flera remissinstanser till Strukturkostnadsutredningen[4] menade att strukturella kostnadsskillnader, som beror på svagt befolkningsunderlag och långa avstånd inte beaktats av utredningen, motiverade beredningen förslaget till en ny modell enligt följande:

> Beredningen instämmer i att kommuner med ett litet regionalt befolkningsunderlag kan tvingas att ta på sig ansvaret för vissa servicenäringar som i befolkningstäta områden sköts av det privata näringslivet på kommersiella grunder. Med en liten marknad (befolkningsunderlag) ställer det privata näringslivet större anspråk på kommunen för att över huvud taget etablera sig på orten. Förutsättningarna för ett mellankommunalt samarbete försämras också i takt med att avståndet mellan kommunerna ökar.

Beredningen var dock tydlig med att grunderna för en sådan ersättning blir subjektiva, eftersom det inte går att visa hur kostnaderna mer precist påverkas av skillnader i befolkningsunderlag. Även den

[3] SOU 1994:144, *Utjämning av kostnader och intäkter i kommuner och landsting*.
[4] SOU 1993:53, *Kostnadsutjämning mellan kommunerna.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tekniska konstruktionen framhölls som rena bedömningar av vilka gränsvärden som kan vara rimliga (se nedan).[5]

En komplex ersättningsmodell

Den delmodell som infördes 1996 utgick från två variabler:

- regionalt befolkningsunderlag, vilket avsåg antalet invånare inom en radie på 9 mil (mätt som fågelavstånd) från kommunens centralort,
- lokalt befolkningsunderlag, vilket avsåg antalet invånare inom en radie på 3 mil från kommunens centralort.

Om det regionala befolkningsunderlaget översteg 250 000 invånare utgick inte något tillägg i delmodellen. För kommunerna under gränsvärdet ansågs behovet av tillägg öka med ett lägre regionalt befolkningsunderlag, såvida det inte fanns ett stort lokalt befolkningsunderlag som i viss mån uppvägde effekterna av ett litet regionalt underlag.

Det innebar en relativt komplex modell för beräkning av ersättning för svagt befolkningsunderlag. Beräkningen gjordes i två steg där det första är ett tillägg och det andra ett avdrag, räknat i kronor per invånare:

Tillägg = (250 000–regionalt befolkningsunderlag)/100
Avdrag = (lokalt befolkningsunderlag/100) × (1+(folkmängd–20 000)/100 000)

Tillägget för regionalt befolkningsunderlag är skillnaden mellan gränsvärdet och kommunens underlag, dividerat med 100. Avdraget består av två delar. Den första delen är det lokala befolkningsunderlaget dividerat med 100. Det innebär att ju större lokalt befolkningsunderlag desto större avdrag. Detta avdrag multipliceras sedan i den andra delen med en korrigeringsfaktor utifrån kommunens folkmängd. Ju större folkmängd desto större blir denna faktor och därmed också avdraget, allt annat lika.

Kommunala utjämningsutredningen konstaterade att delmodellen bygger på skönsmässiga bedömningar och att det därför inte var möjligt

[5] SOU 1994:144, *Utjämning av kostnader och intäkter i kommuner och landsting*, s. 74.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

att följa upp hur väl ersättningen för svagt befolkningsunderlag följt utvecklingen av kommunernas merkostnader.[6] Utredningen föreslog att beräkningsmetoden skulle behållas oförändrad, men att befolkningens bosättningsmönster skulle uppdateras. Dessutom föreslogs befolkningsunderlaget beräknas utifrån det faktiska vägavståndet i stället för fågelvägsavståndet. Ett avstånd mätt som fågelvägen motsvarar ett längre faktiskt vägavstånd med i genomsnitt 25 procent. Omräkningen till vägavstånd innebar därför att avstånden om 9 och 3 mil räknades upp med 1,25. Det regionala befolkningsunderlaget beräknades således inom en radie av 112,5 kilometer vägavstånd och det lokala befolkningsunderlaget inom 37,5 kilometer vägavstånd.

Den uppdaterade delmodellen för svagt befolkningsunderlag infördes 2000 och efter en mindre uppdatering 2001 har beloppet i kronor per invånare varit oförändrat sedan dess, men numera är det inte en del av kostnadsutjämningen utan av strukturbidraget.

10.3 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Strukturbidraget tas bort.

Den del av strukturbidraget för kommuner som avser svagt befolkningsunderlag uppdateras med aktuella uppgifter om lokalt och regionalt befolkningsunderlag och införs som ett bidrag till kommuner för svagt befolkningsunderlag som en egen del under anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag för kommuner.

Den del av strukturbidraget för kommuner som inte avser svagt befolkningsunderlag minskas med högst 500 kronor per invånare. Kvarstående bidrag blir en del av det fasta införandebidraget.

Den del av strukturbidraget för regioner som avser små regioner tas bort. Den del av strukturbidraget som inte avser små regioner minskas med högst 250 kronor per invånare Kvarstående bidrag blir en del av det fasta införandebidraget.

[6] SOU 1998:151 *Kostnadsutjämning för kommuner och landsting, en översyn av statsbidrags- och utjämningssystemet*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

10.3.1 Bidrag för svagt befolkningsunderlag kvarstår och uppdateras

Mindre effekter av en uppdatering

Kommittén har hämtat in mer aktuella uppgifter över det regionala och lokala befolkningsunderlaget för 2022. Vi har ansett att överväganden kring ersättning för svagt befolkningsunderlag behöver bygga på mer aktuella uppgifter än från den senaste uppdateringen av delmodellen som genomfördes 2001 baserat på befolkningsunderlagen 1999.

Kommittén har beräknat en uppdaterad ersättning för svagt befolkningsunderlag utifrån de nya uppgifterna, men med samma beräkningsmetod som användes tidigare, vilket innebär att nivån på ersättningen inte har räknats upp.

En uppdaterad beräkning med samma metodmässiga ansats ger sammantaget ett likartat utfall. 42 kommuner får ett tillägg i den uppdaterade beräkningen, jämfört med nuvarande 45 kommuner. Det är de tre kommunerna i Värmland, Eda, Torsby och Årjäng, som inte längre får någon ersättning. För Torsby och Årjäng rör det sig om mycket små ersättningar som försvinner. Eda är däremot den kommun som får allra störst intäktsminskning vid en uppdatering, –294 kronor per invånare. Förklaringen till dessa tre kommuners intäktsminskning är att det regionala befolkningsunderlaget har ökat (framför allt är det Karlstad som har vuxit) så att det regionala tillägget inte längre överstiger avdraget för lokalt befolkningsunderlag.

Närheten till en växande större stad är det som förklarar den lägre ersättningen för de kommuner som får störst intäktsminskning vid en uppdatering. Som framgår av tabell 10.1 är det tre kommuner i Västerbotten som får en intäktsminskning på grund av att Umeå ingår i det regionala befolkningsunderlaget.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 10.1 De fem kommuner med störst ökning eller minskning av ersättningen vid en uppdatering

Kronor per invånare

Kommun	Ökning	Kommun	Minskning
Malung	110	Eda	–294
Dorotea	109	Robertsfors	–289
Vilhelmina	107	Nordmaling	–247
Arvidsjaur	104	Bjurholm	–246
Åsele	104	Östersund	–173

Källa: SCB och egna beräkningar.

Kommuner med intäktsökningar ligger också i norra Sverige. Skillnaden här är främst att det regionala befolkningsunderlaget har minskat. Anledningen är att dessa kommuner saknar närhet till någon större och växande stad.

Finansieringen av ersättningen för svagt befolkningsunderlag har minskat över tid. Den uppgick till 64 kronor per invånare för alla kommuner 2000 och blir nu (med uppdateringen) 46 kronor per invånare. Förklaringen är att folkmängden har minskat i flertalet kommuner med ersättning för svagt befolkningsunderlag, samtidigt som folkmängden i landet i stort har ökat kraftigt.

Svårt att fastställa hur svagt befolkningsunderlag påverkar kommunernas kostnader

Kommittén anser att det inte är helt tillfredställande med ersättningar för förhållanden där det inte går att urskilja vilka merkostnader det medför. Det gäller oavsett om det är en delmodell inom kostnadsutjämningen eller som nu inom ramen för strukturbidraget.

Samtidigt menar kommittén att de grundläggande förhållanden som delmodellen har avsett att ersätta kvarstår. Ett motiv som framförts är att kommuner med ett litet regionalt befolkningsunderlag kan tvingas ta på sig ett större åtagande genom att marknadsförutsättningarna är sämre för privata företag. Det kan innebära en brist på konkurrens som bidrar till högre kommunala kostnader. De långa avstånden kan också bidra till högre kostnader vid olika inköp på grund av högre transportkostnader. Dessutom är förutsättningarna för samarbete och samverkan mellan kommuner sämre i områden med ett

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

begränsat befolkningsunderlag på en stor yta. Det har sannolikt betydelse för dessa kommuners sammantagna kostnader.

På samma sätt som i tidigare utredningar har dock kommittén inte kunnat fastställa i vilken omfattning svagt befolkningsunderlag påverkar kommunernas kostnader. Kommittén har gjort en översiktlig analys av de kommuner som i dag har störst ersättning för svagt befolkningsunderlag med samma metodik som används i kapitlet om skattesatsskillnader (kapitel 14).

Analysen visar att dessa kommuner har en genomsnittlig skattesats som överstiger riksgenomsnittet med 2,28 procentenheter. Tillsammans med strukturbidrag och i flera fall höga intäkter från fastighetsavgiften har kommunerna i genomsnitt högre intäkter än riksgenomsnittet motsvarande 4,50 procentenheter i skattesats. Merparten av detta går till väsentligt högre kostnader för den obligatoriska utjämnade verksamheten än kostnadsutjämningens standardkostnader. I mindre utsträckning används de högre intäkterna till frivillig verksamhet. Mer än motsvarande 1 procentenhet går i genomsnitt till övriga kostnader och intäkter, vilket är något mindre än intäkterna av strukturbidraget. Framför allt beror det på höga pensionskostnader och låga eller inga intäkter av exploateringsverksamhet.

Svårigheten i analysen är att bristande konkurrens och möjligheter till samverkan kan påverka alla områden. Vi kan därför inte skilja ut vad som är strukturella merkostnader och skillnader i ambition och effektivitet. Det gör det svårt att dra några tydliga slutsatser av analysen.

Samtidigt har kommittén i analysen av olika delmodeller försökt fånga de förhållanden som svagt befolkningsunderlag innebär. Framför allt genom att det lokala befolkningsunderlaget ingår i delmodellen för räddningstjänst och i merkostnadskomponenten för övergripande administration i små kommuner, samt att det regionala befolkningsunderlaget är en variabel i gleshetsersättningen för gymnasieskolan. Avstånd och gles bebyggelsestruktur är också grunden för de gleshetsindex som används i flera modeller. Men det går ändå inte att utesluta förekomsten av mer generella merkostnader på grund av geografisk utsatthet.

Problemet är främst det skönsmässiga i ersättningens storlek. Denna har legat fast sedan införandet 1996 och samma beräkningsmodell användes vid senaste uppdateringen 2001. Räknat som andel av kommunernas kostnader eller vad det motsvarar i utdebitering har bidraget minskat kraftigt sedan införandet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommittén har övervägt flera möjliga alternativ vad gäller ersättning för svagt befolkningsunderlag. Å ena sidan finns det skäl att slopa ersättningen eftersom det inte går att fastställa tydliga merkostnader för svagt befolkningsunderlag. Å andra sidan finns det skäl att höja ersättningen eftersom det, trots avsaknaden av empiri, troligen är förhållanden som innebär merkostnader och där ersättningen har stått stilla under ett stort antal år. Ett tredje spår är att uppdatera delmodellen med aktuella uppgifter, men behålla nivån på ersättningen utifrån den beräkningsmetod som använts tidigare.

På grund av osäkerheten kring merkostnaderna för svagt befolkningsunderlag väljer kommittén att föreslå alternativet med en uppdatering av ersättningen utifrån aktuella förhållanden och med den tidigare beräkningsmetoden.

Kommittén föreslår också att bidraget för svagt befolkningsunderlag ska utgöra en egen del under anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag för kommuner. Det ökar transparensen i den kommunalekonomiska utjämningen när olika bidrag inte klumpas ihop, som det tidigare strukturbidraget.

10.3.2 Ersättning för tidigare bidragsförändring reduceras och blir fast införandebidrag

Kommittén anser att det inte är rimligt att kommuner och regioner ska få behålla hela det strukturbidrag som bygger på intäktsminskningar vid införandet av 1996 års utjämningssystem och vid efterföljande revideringar i början av 2000-talet. Dessutom får flertalet kommuner och regioner med strukturbidrag för tidigare bidragsminskningar relativt stora intäktsökningar med kommitténs förslag till kostnadsutjämning. Detta gäller dock inte alla kommuner och regioner. Kommittén föreslår därför att denna del av det tidigare strukturbidraget reduceras, men med högst 500 kronor per invånare för kommuner och 250 kronor per invånare för regioner. Kvarstående bidrag blir en del av det fasta införandebidraget.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

10.3.3 Strukturbidraget för små regioner tas bort

Som redovisats ovan i avsnitt 10.2.2 anser kommittén att den del av strukturbidraget till regionerna som avser små regioner bör tas bort. I kommitténs förslag till ny delmodell för utjämning av hälso- och sjukvård finns en särskild kompensation för små regioner. Bidraget ingår i den samlade kompensationen för gleshet, som utöver små sjukhus också kompenserar för resor och mindre enheter på grund av gles bebyggelse. Den nya komponenten för gleshet ger exempelvis Gotland ett bidrag för gleshet som ökar med 1 846 kronor per invånare.

10.4 Utfalls– och förändringsanalys

Kommitténs förslag är att dagens strukturbidrag tas bort och ersätts med två delar:

- ett bidrag för svagt befolkningsunderlag som riktar sig till kommunerna,
- ett fast införandebidrag som begränsar genomslaget av borttagandet av den del i strukturbidraget som avser tidigare bidragsminskningar till högst 500 kronor per invånare för kommunerna och högst 250 kronor per invånare för regionerna.

För regionerna innebär förslaget att det enbart är Region Norrbotten som skulle ha ett kvarvarande bidrag i form av ett fast införandebidrag. Norrbottens nuvarande strukturbidrag för tidigare bidragsförändringar uppgår till 652 kronor per invånare. Med kommitténs förslag får regionen därför 402 kronor per invånare i fast införandebidrag.

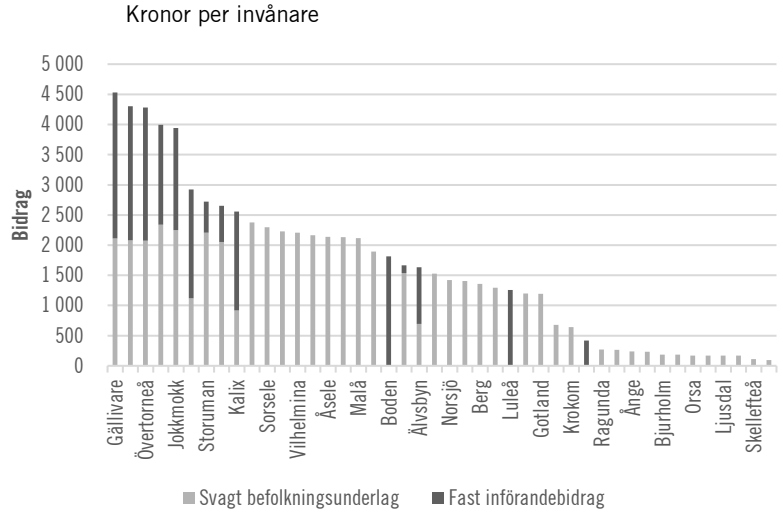
Övriga fem regioner som i dag har strukturbidrag tappar detta bidrag. Dessa regioner, samt storleken på förändringen, framgår av figur 10.2. Störst intäktsminskning får Gotland med –1 426 kronor per invånare.

För kommunerna utgörs utfallet av den uppdaterade ersättningen för svagt befolkningsunderlag och det nya fasta införandebidraget som framgår av figur 10.3. Med kommitténs förslag får Gällivare störst sammantagen ersättning 4 531 kronor per invånare. Det är 17 kommuner som får en ersättning som överstiger 2 000 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Av dessa är det endast Härjedalen som inte återfinns i Norrbottens eller Västerbottens län.

Figur 10.3 Nytt utfall per kommun för svagt befolkningsunderlag och fast införandebidrag 2024

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

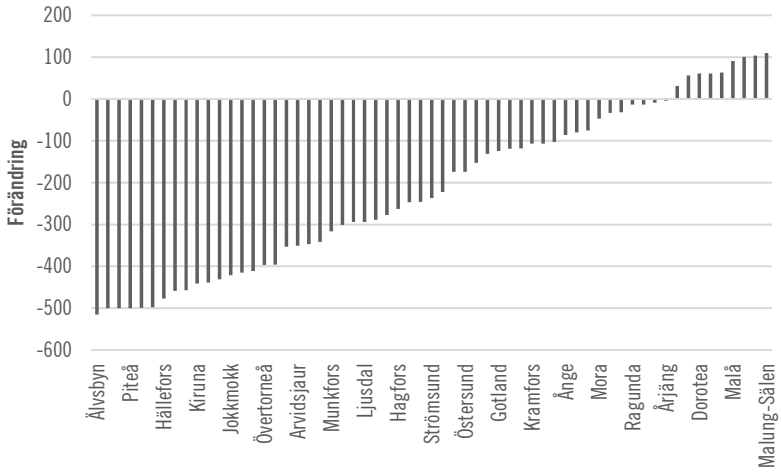
Det tidigare strukturbidraget minskar från drygt en miljard kronor i dag till 818 miljoner kronor, motsvarande 77 kronor per invånare. Antalet bidragstagare minskar från 61 till 45 kommuner.

Förändringarna av bidraget i figur 10.4 beror till allra största delen på att den del av strukturbidraget som avsåg tidigare bidragsminskningar reduceras. Även uppdateringen av delmodellen för svagt befolkningsunderlag har viss betydelse för utfallet och förklarar att några kommuner får en positiv förändring.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 10.4 Förändring per kommun av det tidigare strukturbidraget 2024

Kronor per invånare

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Med förslaget får 52 kommuner ett minskat bidrag och 9 kommuner ett ökat bidrag. Till detta ska läggas ett minskat behov av finansiering på 22 kronor per invånare för alla kommuner.

Den största negativa förändringen jämfört med i dag får Älvsbyn, där bidraget minskar med 515 kronor per invånare.[7] Den största positiva förändringen får Malung-Sälen med en förändring på 110 kronor per invånare.

På kommungruppsnivå är det landsbygdskommuner och landsbygdskommuner med besöksnäring som får de största negativa förändringarna av förslaget.

[7] Att den negativa förändringen överstiger 500 kronor per invånare beror på ett något sämre utfall vid uppdateringen av bidraget för svagt befolkningsunderlag.

11 Införandebidrag

Förändringar i det kommunalekonomiska utjämningssystemet leder alltid till omfördelningseffekter mellan kommuner respektive mellan regioner. För vissa kommuner och regioner kan förändringarna bli stora. Införandebidrag har vid tidigare omläggningar av utjämningssystemet använts för att mildra större negativa intäktsförändringar. Införandandebidrag innebär att kommuner och regioner som sammantaget drabbas av intäktsminskningar över en angiven nivå ges en viss tid att anpassa sina kostnader till förändringarna. Införandebidragen finansieras genom att regleringsposten minskar med den totala kostnaden i kronor per invånare för respektive år.

I det här kapitlet beskriver kommittén hur införandebidraget historiskt har utformats. Vi presenterar också kommitténs överväganden och förslag till införandebidrag. För analyser av de årliga förändringarna på regionnivå och kommungruppsnivå hänvisas till kapitel 13. För förändringar på kommunnivå hänvisas till bilaga 4.

11.1 Införandebidraget över tid

I nuvarande lagstiftning finns en reglering som innebär rätt till ett årligt införandebidrag för en kommun eller region som fick en bidragsminskning eller avgiftsökning som följd av ändringarna i kostnadsutjämningen 2020 som översteg 250 kronor per invånare, inklusive finansiering av införandebidraget. Införandebidraget minskade årligen med 250 kronor per invånare till dess det upphörde. Dessa införandebidrag fördelades till och med 2022 för regionerna och till och med 2023 för kommunerna. Från och med 2024 har inga kommuner eller regioner införandebidrag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

11.1.1 Tidigare regelverk

Vid de senaste ändringarna av utjämningssystemet har införandebidrag som successivt trappas ner använts. Det har också förekommit införandebidrag som ligger kvar tills vidare, det vill säga utan en angiven avtrappning eller ett angivet slutår. Detta har förekommit när det gjorts mer omfattande ändringar i utjämningssystemet, där det har ansetts att konsekvenserna för vissa kommuner och regioner blivit för stora för att kunna hanteras under en överskådlig framtid. Dessa har i stället i vissa fall trappats ner när systemet har setts över och ändrats på nytt.

11.1.2 Nivån på införandebidraget

Vid den senaste ändringen i utjämningssystemet begränsades de negativa effekterna till 250 kronor per invånare och år. När ändringarna i kostnadsutjämningen infördes 2020 motsvarade det en utdebitering på cirka 0,12 procentenheter av det riksgenomsnittliga skatteunderlaget per invånare. Kostnadsutjämningsutredningen hade föreslagit att gränsen skulle vara 300 kronor per invånare, vilket i stället hade motsvarat cirka 0,15 procent.[1] Men regeringen föreslog en lägre årlig intäktsminskning, vilket innebar en längre anpassningsperiod.[2]

Vid de ändringar som gjordes i utjämningssystemet 2014 och 2016 begränsades den årliga negativa effekten också till 250 kronor per invånare. År 2014 motsvarade det cirka 0,14 och 2016 cirka 0,13 procent av det riksgenomsnittliga skatteunderlaget per invånare.

Vid tidigare ändringar har i stället den årliga maximala gränsen för negativa förändringar fastlagts genom att det angetts vilken utdebitering den ska motsvara. År 2005 sattes till exempel gränsen till en utdebitering på 0,08 procent per år för kommuner och 0,04 procent per år för regionerna.

Om den maximala gränsen ska bestämmas i kronor per invånare eller i utdebitering bör ses som olika synsätt på hur anpassningen till de lägre intäkterna ska ske. Kronor per invånare speglar en anpassning av kostnaderna. Om gränsen sätts i utdebitering kan det ses som att det är skattesatsen som ska anpassas till lägre intäkter.

[1] SOU 2018:74 *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting*.
[2] Prop. 2019/20:11 *Proposition från Finansdepartementet. Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

11.1.3 Stora ändringar i utfall mellan åren även utan förändringar i systemet

Även mellan år då det inte sker några ändringar i utjämningssystemet förändras utfallet för enskilda kommuner och regioner till följd av förändringar i kostnadsutjämningens variabler. Dessa förändringar slår igenom utan begränsningar, trots att de kan innebära relativt stora bidragsminskningar eller avgiftsökningar för vissa kommuner. Ser man till exempel till förändringarna i kostnadsutjämningen mellan 2022 och 2023 förändrades det sammantagna beloppet från utjämningssystemet för den kommun som fick störst negativ förändring med mer än 1 600 kronor per invånare. För tre kommuner var den negativa förändringen större än 1 000 kronor per invånare. Den genomsnittliga förändringen för de kommuner som hade en negativ förändring var cirka –350 kronor per invånare. Även om förändringar av detta slag kan orsakas av förändringar i de strukturella förutsättningarna, där exempelvis andelen barn kan ha minskat så behöver detta inte vara fallet. Kostnadsutjämningen är ett relativt system, vilket innebär att kommunen kan ha samma strukturella förutsättningar och ändå få ett sämre utfall om riket som helhet får en ökad andel barn.

11.2 Överväganden och förslag

Kommitténs förslag: Ett fast införandebidrag införs i det kommunalekonomiska utjämningssystemet för kommuner som har negativa förändringar som överstiger 1 500 kronor per invånare. Införandebidraget ska vara inklusive finansiering.

Ett fast införandebidrag införs i det kommunalekonomiska utjämningssystemet för regioner som har negativa förändringar som överstiger 750 kronor per invånare. Införandebidraget ska vara inklusive finansiering.

En kommuns rätt till införandebidrag i det kommunalekonomiska utjämningssystemet ändras så att den maximala förändringen per år uppgår till 300 kronor per invånare, inklusive finansiering. För regioner ligger beloppet på 250 kronor per invånare och år, inklusive finansiering.

Ett införandebidrag till kommuner för förändringar i utjämningen för insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

vissa funktionshindrade införs. Införandebidraget ska vara inklusive finansiering. En kommun som får en bidragsminskning i systemet för utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade ska ha rätt till ett årligt införandebidrag så att den maximala förändringen per år uppgår till 250 kronor per invånare, inklusive finansiering.

En begränsning införs så att den maximala årliga förändringen av de båda bidragsminskningarna ovan bestäms till 400 kronor per invånare och år för kommunerna.

11.2.1 Separata införanderegler för utjämningssystemet och LSS-utjämningen föreslås

Trots ett samtidigt införande av ändringar i båda utjämningssystemen föreslår kommittén separata införanderegler. Det kan uppfattas som enklare med ett införandebidrag i stället för två och dessutom kan det minska antalet kommuner som får införandebidrag (i de fall man förlorar i det ena systemet och vinner i det andra skulle förändringarna kunna ta ut varandra). Det finns dock nackdelar med ett sådant system. Det handlar dels om att systemen regleras i separata lagar, vilket komplicerar ett gemensamt införandebidrag. Det kan dels vara krångligt med ett gemensamt införandebidrag om det görs ändringar i ett av systemen när det fortfarande betalas ut införandebidrag. Det är dock viktigt att kunna begränsa den samlade effekten av föreslagna förändringar. Därför föreslår kommittén två separata system för införande, ett för det kommunalekonomiska utjämningssystemet och ett för LSS-utjämningen. För att begränsa den totala förändringen i de båda systemen införs en begränsning där den maximala årliga förändringen får uppgå till 400 kronor per invånare. Även om detta nu inkluderar båda systemen blir införandeperioden för denna del enbart tre år.

11.2.2 Stora förändringar för enskilda kommuner

De samlade ekonomiska effekterna av kommitténs förslag är betydande för vissa kommuner och regioner. Det har som beskrivits ovan förekommit införandebidrag som ligger kvar tills vidare, det vill säga utan en angiven avtrappning eller ett angivet slutår.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Detta har förekommit när det gjorts mer omfattande ändringar i utjämningssystemet, där det ansetts att konsekvenserna för vissa kommuner och regioner blivit för stora för att kunna hanteras under en rimlig tidsperiod. Kommittén anser att förändringar över 1 500 kronor per invånare för kommuner och 750 kronor per invånare för regioner skulle innebära en för lång tid med kontinuerliga effektiviseringar för att hantera förändringar i utjämningssystemet. Därför föreslår kommittén ett fast införandebidrag så att den maximala förändringen begränsas till 1 500 kronor per invånare för kommuner och 750 kronor per invånare för regioner. Det innebär att följande kommuner och regioner får ett fast införandebidrag på grund av stora förändringar i systemet.

Tabell 11.1 Del av det fasta införandebidraget

Kronor per invånare

Kommun	Bidrag	Region	Bidrag
Lomma	1 310	Stockholm	438
Knivsta	460	Uppsala	208
Håbo	425		
Danderyd	387		
Österåker	293		
Vaxholm	239		
Staffanstorp	234		
Stockholm	168		
Nykvarn	148		
Trosa	123		
Värmdö	119		
Vellinge	117		
Svedala	86		
Övertorneå	43		
Härryda	3		

Källa: Egna beräkningar.

Finansieringen av det fasta införandebidraget fördelas lika i kronor per invånare och motsvarar 26 kronor per invånare för kommunerna och 110 kronor per invånare för regioner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

11.2.3 Samma utformning av införanderegler som vid de senaste ändringarna

Kommittén föreslår att införandereglerna utformas på samma sätt som vid de senaste förändringarna av systemet. Det innebär att man begränsar de negativa effekterna för enskilda kommuner och regioner till en viss summa i kronor per invånare per år. Utgångspunkten för beräkningen av införandebidragen är den intäktsförändring som uppstår för kommunerna respektive regionerna uträknad genom att jämföra utfallet i det nuvarande systemet för ett givet år med utfallet i det föreslagna systemet för samma år. Denna beräkning ligger sedan fast under hela införandeperioden. Införandebidragen ska finansieras av samtliga kommuner respektive regioner med ett lika stort belopp i kronor per invånare. Det maximala beloppet för förändring fastställs inklusive finansieringen av införandebidraget.

11.2.4 Nivån på införandebidragen

Kommittén föreslår en nivå när det gäller den maximala årliga förändringen i systemet för kommunalekonomisk utjämning för kommunerna på 300 kronor per invånare.

Kommittén föreslår att nivån för den maximala förändringen i LSS-utjämningen uppgår till 250 kronor per invånare.

För att begränsa den sammanlagda årliga förändringen av det kommunalekonomiska utjämningssystemet och LSS-utjämningen införs en maximal gräns på 400 kronor per invånare. Den maximala förändringen på 400 kronor per invånare som en kommun kan få ett enskilt år motsvarar 0,15 procent av det genomsnittliga skatteunderlaget per invånare 2024. Vid de senaste förändringarna, då den maximala gränsen sattes till 250 kronor per invånare, motsvarade det en utdebitering på cirka 0,12–0,14 procent av genomsnittligt skatteunderlag per invånare Vid ett införandebidrag i det kommunalekonomiska utjämningssystemet på 300 kronor per invånare innebär det att en förändring på 1 500 kronor per invånare tar fem år att föra in.

Kommunernas strukturkostnad för både det kommunalekonomiska utjämningssystemet och LSS-utjämningen uppgår i genomsnitt till 57 900 kronor per invånare. En förändring på 400 kronor per invånare innebär således en effektivisering på 0,70 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För regionerna föreslår kommittén samma nivå på den maximala förändringen som tidigare, det vill säga 250 kronor per invånare. Regionernas strukturkostnad är 30 500 kronor per invånare, vilket innebär en årlig effektivisering på 0,80 procent.

Vid de senare ändringarna i utjämningssystemet har införandeperioden varit maximalt sex år. De negativa förändringar av kommitténs förslag gällande det kommunalekonomiska utjämningssystemet uppgår till maximalt –1 500 kronor per invånare på grund av förslaget om ett fast införandebidrag. Vid de ändringarna som genomfördes 2014 var den maximala negativa förändringen –1 200 kronor per invånare. Det har förekommit införandeperioder på 10 år. Detta är enligt kommittén en för lång införandeperiod. Den skulle med stor sannolikhet överlappa en framtida översyn av utjämningssystemet. Detta innebär i sin tur att nuvarande förslag inte fått fullt genomslag innan nästa förslag. Kommitténs förslag innebär en införandeperiod på fem år i det kommunalekonomiska utjämningssystemet och sju år för LSS-utjämningen.

11.2.5 Konsekvenserna av införandebidraget

Ett införandebidrag innebär att de maximala årliga negativa förändringarna begränsas till 300 kronor per invånare för kommuner och 250 kronor per invånare för regioner. Men det innebär också att de positiva förändringarna inte slår igenom fullt ut eftersom införandebidraget måste finansieras med en avgift.

I tabellen nedan framgår antalet kommuner och regioner som får införandebidrag varje enskilt år samt kostnaden för övriga för att finansiera detta.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 11.2 Det årliga införandebidraget för det kommunalekonomiska utjämningsystemet

	Kostnad i kronor per invånare	Antal med införandebidrag
Kommuner		
År 1	621	105
År 2	267	61
År 3	138	37
År 4	57	26
År 5	0	0
Regioner		
År 1	189	4
År 2	93	2
År 3	0	0

Källa: Egna beräkningar.

För LSS-utjämningen begränsas den negativa årliga förändringen till 250 kronor per invånare. Det innebär även här att de positiva förändringarna inte slår igenom fullt ut eftersom införandebidraget måste finansieras.

I tabellen nedan framgår antalet kommuner som får införandebidrag varje enskilt år och kostnaden för övriga kommuner för att finansiera detta.

Tabell 11.3 Det årliga införandebidraget för LSS-utjämningen

	Kostnad i kronor per invånare	Antal med införandebidrag
År 1	136	115
År 2	40	48
År 3	7	21
År 4	1	10
År 5	0	3
År 6	0	1
År 7	0	0

Källa: Egna beräkningar.

Den största negativa förändringen i LSS-utjämningen uppstår i Högsby kommun och uppgår till 1 637 kronor per invånare. Med ett införandebidrag som begränsar den årliga negativa förändringen till 250 kronor per invånare tar det sju år innan förändringen fått fullt genomslag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det finns också ett bidrag som går till kommuner som har en samlad förändring med de två införandebidragen som överstiger 400 kronor per invånare. I tabellen nedan framgår antalet kommuner som får detta bidrag varje enskilt år och kostnaden för övriga kommuner för att finansiera detta.

Tabell 11.4 Det årliga införandebidraget för de samlade ekonomiska effekterna

	Kostnad i kronor per invånare	Antal med införandebidrag
År 1	65	75
År 2	5	14
År 3	1	2

Källa: Egna beräkningar.

Införandebidraget för att begränsa de samlade ekonomiska effekterna till 400 kronor tillfaller 75 kommuner år ett. År två är det 14 kommuner som tar del av införandebidraget. År tre har enbart två kommuner detta införandebidrag.

De årliga införandebidragen per kommun respektive region redovisas i bilaga 4.

12 Effekter vid sammanläggningar

Kommittén ska enligt direktiven bedöma om utjämningssystemets omfördelningseffekter vid sammanläggningar av kommuner respektive regioner är ändamålsenliga och vid behov föreslå förändringar av systemet.

I det här kapitlet beskriver kommittén den lagstiftning som gäller vid sammanläggningar av kommuner och regioner. Kommittén beskriver också de effekter i utjämningssystemet som uppstår vid sammanläggningar. Vi presenterar också resultat från en utvärdering. Utifrån utvärderingen redovisas slutligen kommitténs förslag till förändringar av lagstiftningen vid sammanläggningar.

12.1 Indelningsändringar

12.1.1 Indelningslagen

Bestämmelser om indelningsändringar finns i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, den så kallade indelningslagen. Det finns tre huvudtyper av indelningsändringar:

1. sammanläggning av kommuner/regioner,
2. delning av kommuner/regioner,
3. överföring av ett område från en kommun eller en region till en annan kommun eller region.

I 1 kap. i indelningslagen framgår att

> Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i kommuner, om ändringen kan antas medföra bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun eller andra fördelar från allmän synpunkt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Motsvarande beskrivning för regioner finns i 2 kap. indelningslagen.

Det är endast sammanläggning som är utpekat i kommitténs direktiv. Det innebär att effekter vid en delning av en kommun eller region inte är en del av uppdraget, trots att en delning också kan tänkas påverka utfallet i utjämningen. Den tredje huvudtypen, överföring av ett område, är relativt vanlig, men omfattar normalt en mindre areal och har oftast ingen eller mycket begränsad ekonomisk effekt.

12.1.2 Indelningsändringar de senaste 50 åren

Efter kommunblocksreformen i början av 1970-talet hade Sverige 278 kommuner. År 1977 genomfördes den senaste kommunsammanläggningen då Bara kommun gick upp i Svedala kommun. Efter det hade Sverige under några år 277 kommuner, vilket är det lägsta antalet kommuner hittills. Sedan dess har totalt 13 nya kommuner tillkommit genom delningar.[1] Den senaste är Knivsta kommun som bildades 2003. Sedan drygt 20 år finns det alltså 290 kommuner i Sverige.

Fler initiativ till delningar har tagits och 11 folkomröstningar har genomförts, men där kommunindelningen inte har ändrats. Två sammanläggningar har också diskuterats. År 2004 genomfördes en folkomröstning i Ragunda och Bräcke kommuner. År 2009 och 2018 genomfördes folkomröstningar i Borgholms och Mörbylånga kommuner. En majoritet röstade dock nej till sammanläggning i alla tre omröstningarna.

Däremot genomfördes en relativt omfattande sammanläggning av dåvarande landsting 1999 när Skåne och Västra Götalands landsting bildades.

12.1.3 Kommunsammanläggningar diskuteras

Regeringen framhåller i direktiven att frivilliga kommunsammanläggningar har pekats ut som en möjlig väg att hantera framtida utmaningar för kommuner, bland annat av Kommunutredningen.[2]

Regeringen hänvisar även till att Kommunutredningen konstaterade att utformningen av utjämningssystemet kan utgöra ett hinder

[1] De nya kommunerna är Dorotea, Vadstena, Bjurholm, Essunga, Malå, Salem, Vaxholm, Trosa, Gnesta, Bollebygd, Lekeberg, Nykvarn och Knivsta.
[2] SOU 2020:8, *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

mot frivilliga sammanläggningar av kommuner och regioner. Dessutom konstaterade Kommunutredningen utifrån bland annat analyser av den danska kommunreformen att besparingspotentialen kan vara begränsad, särskilt vad gäller kärnverksamheten. Det är främst inom administrationen som det kan göras större effektiviseringar, men denna utgör en mindre del av kommunernas kostnader. Det innebär också att det kan vara svårt att kompensera negativa intäktsförändringar vid sammanläggningar genom större effektiviseringar av verksamheten.

Det förefaller dock som att intresset för sammanläggningar för närvarande är svagt i kommunerna. I januari 2024 överlämnade Kommunperspektivutredningen sitt betänkande.[3] Utredningens uppdrag var att undersöka kommuners intresse för att inleda ett arbete med frivilliga sammanläggningar, och lämna förslag till åtgärder som bedömdes kunna bidra till att processer om sammanläggningar påbörjas.

Utredningen genomförde dialogmöten med 130 kommuner i 11 län. I dialogmötena mötte utredningen en utbredd skepsis mot att bilda större kommuner genom sammanläggning. Kommunföreträdarna var väl medvetna om kommunens utmaningar men såg inte sammanläggningar som en lösning. Det kan handla om att de inte ser att en sammanläggning skulle öka kommunens kapacitet, men det kan också handla om att invånarna är negativa till en sammanläggning. Kommunperspektivutredningen menade dock att det behövs en statlig beredskap för att kommuner på sikt kan komma att ändra sig och lämnar därför förslag om statligt stöd till förberedelser och till långsiktiga kapacitetsanalyser.

En del av en statlig beredskap bör vara ett genomtänkt regelverk vid sammanläggningar. Även Kommunperspektivutredningen pekar på effekter av utjämningen och inte minst oklarheten kring strukturbidrag, men hänvisar dessa frågor till denna kommitté.

12.2 Nuvarande lagstiftning vid sammanläggningar

12.2.1 Bakgrund

Den första utredning som uppmärksammade att en sammanläggning av små kommuner kan ge minskade intäkter i utjämningssystemet var Ansvarskommittén.[4] Det byggde på analyser och beräkningar från

[3] SOU 2024:6, *Steg mot stärkt kapacitet*.
[4] SOU 2007:10, *Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

en underlagsrapport till kommittén.[5] I rapporten redovisades bland annat ett beräkningsexempel vid en sammanläggning av Dorotea, Vilhelmina och Åsele kommun. Intäkterna i den nya kommunen skulle sjunka med 6,2 miljoner kronor, motsvarande 440 kronor per invånare vid en sammanläggning. Det förklarades med lägre standardkostnad för bebyggelsestruktur, administration och räddningstjänst på grund av en större befolkning. Beräkningen byggde på att den nya kommunen fick behålla de tidigare kommunernas strukturbidrag. Annars skulle intäktsminskningen uppgå till sammantaget 43 miljoner kronor. Några beräkningsexempel med sammanläggning i Syd- och Mellansverige gav endast marginella intäktsförändringar.

Ansvarskommittén konstaterade att konstruktionen av utjämningssystemet innebär att många små kommuner kan få minskade intäkter efter en sammanläggning. Kommittén föreslog därför att regeringen skulle låta utreda hur utjämningen kan modifieras eller kompletteras så att det inte motverkar samgående mellan kommuner som själva anser att detta vore rationellt.

Regeringen gav uppdraget till Utjämningskommittén.08.[6] Enligt direktiven skulle kommittén överväga om och i så fall hur hinder för sammanläggning ska hanteras i utjämningssystemet eller hur de kan lösas på annat sätt. Kommittén konstaterade att liten folkmängd i kombination med gles bebyggelse ger stora bidrag i utjämningen. Kostnadsutjämningen och det statliga strukturbidraget gav ett sammantaget bidrag på närmare 10 000 kronor per invånare till de befolkningsmässigt små norrländska inlandskommunerna. Kommittén hänvisade också till ovan nämnda rapport till Ansvarskommittén angående negativa effekter vid en sammanläggning för dessa kommuner. Medan intäktseffekterna blir marginella i Syd- och Mellansverige vid eventuella sammanläggningar bedömdes samtidigt rationaliseringsmöjligheterna som större där än i Norrland, eftersom avstånden är mindre.

Vad gäller de dåvarande landstingen diskuterades den ersättning till landsting med färre än 200 000 invånare som hade överförts till strukturbidraget. Kommittén menade att intäktsbortfallet skulle bli märkbart om ersättningen togs bort vid en sammanläggning där något av de fyra berörda landstingen ingick. Kommittén gjorde bedömningen att det var rimligt att tillägget för små landsting togs bort vid

[5] Sundström, B. och Tingvall, L. (2006) *Färre kommuner? Om små kommuners problem och utmaningar*.
[6] SOU 2011:39, *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

en eventuell sammanläggning, men först efter de fyra närmast följande åren från indelningsändringen. Att kommittén gjorde en bedömning i stället för att lämna ett förslag förklarades med att det var svårare att förutse effekterna av en landstingssammanläggning eftersom de inte visste vilken struktur som blir resultatet av eventuella sammanläggningar. Vid denna tid diskuterades större förändringar av strukturen för landsting/regioner än bara enskilda sammanläggningar.

12.2.2 Ny paragraf i lagen om kommunalekonomisk utjämning

Efter förslaget från Utjämningskommittén.08 tillkom 2014 en paragraf (17 a §) i lagen om kommunalekonomisk utjämning i syfte att mildra eventuella negativa effekter i utjämningssystemet av en kommunsammanläggning under en övergångsperiod. Paragrafen avser endast kommuner. I sin helhet ser paragrafen ut som följer

> 17 a § Beräkningen av strukturbidrag, standardkostnader för infrastruktur och skydd[7] och verksamhetsövergripande kostnader[8] samt faktorer som avser förändringar i befolkningen som görs i beräkningen av övriga standardkostnader för en kommun som sammanläggs med en annan kommun eller flera andra kommuner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, ska göras enligt följande.
>
> Den nya kommunens strukturbidrag och standardkostnader ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på det högsta värdet på strukturbidrag, standardkostnader för infrastruktur och skydd och verksamhetsövergripande kostnader samt faktorer som avser förändringar i befolkningen i övriga standardkostnader beräknade på grundval av den indelning av kommuner
>
> 1. som gäller den 1 januari utjämningsåret, eller
> 2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från de i sammanläggningen ingående kommunernas strukturbidrag samt standardkostnader för respektive verksamhet eller kostnadsslag. Lag (2019:916).

[7] Avser komponenterna för gator och vägar samt räddningstjänst.
[8] Avser komponenterna för befolkningsminskning, eftersläpning, uppvärmning, byggkostnader och administration.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.3 Utvärdering av lagstiftningen

12.3.1 Paragrafen kan ge orimliga utfall

I kommitténs direktiv framhålls att paragraf 17 a § ovan innebär att i de fall en mindre kommun med ett stort bidrag per invånare slås samman med en avsevärt större kommun kan kompensationen bli alltför stor.

Det menade också Indelningskommittén, som hade i uppgift att föreslå en ny indelning i län och landsting.[9] Indelningskommittén skulle enligt sina direktiv också analysera och vid behov lämna förslag på författningsändringar som innebär att landsting kan kompenseras vid sammanläggning på motsvarande sätt som för kommunerna.

Indelningskommittén tolkade lagstiftningen vid en sammanslagning av kommuner som att den nya kommunen får det högsta värdet för strukturbidrag och delar av kostnadsutjämningen för de tidigare kommunerna, räknat i kronor per invånare. Med samma regelverk för regioner skulle det uppstå mycket stora effekter om en liten region med strukturbidrag skulle gå ihop med en stor region utan strukturbidrag, till exempel Gotland och Stockholm. Det vill säga att Gotlands strukturbidrag, räknat i kronor per invånare, skulle gälla för hela den nya regionen. Det skulle ge över 3 miljarder kronor i strukturbidrag per år under fyra år. Indelningskommittén föreslog därför att den nya regionen i stället skulle få behålla summan av de tidigare regionernas strukturbidrag.

Eftersom det inte har skett någon kommunsammanläggning sedan 1977 har inte paragrafen tolkats i praktiken. Det finns inte heller någon beskrivning av hur beräkningen ska genomföras i förordningen om kommunalekonomisk utjämning.[10]

Men det är svårt att se hur paragrafens skrivning om att den nya kommunen ska få det högsta värdet för de ingående kommunerna vad gäller till exempel strukturbidrag kan tolkas på annat sätt än vad Indelningskommittén gjorde. Det är däremot inte i linje med lagens förarbeten, vilket vi visar i nästa avsnitt.

[9] SOU 2018:10, *Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå*.
[10] Förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.3.2 Förarbeten

Utjämningskommittén.08:s förslag var följande:

> Om en kommun som bildas genom sammanläggning skulle få lägre standardkostnader för befolkningsförändringar och/eller bebyggelsestruktur eller ett lägre strukturbidrag än vad de i sammanläggningen ingående kommunerna *skulle ha fått sammantaget* om sammanläggningen inte hade genomförts ska den nya kommunens standardkostnader för befolkningsförändringar och/eller bebyggelsestruktur eller strukturbidrag *utgöras av summan av de i sammanläggningen ingående kommunernas standardkostnader för befolkningsförändringar och/eller bebyggelsestruktur och strukturbidrag*. Detta ska gälla under fyra år från och med det år då indelningsförändringen trädde i kraft.

Även kommitténs lagförslag har en liknande lydelse.

Utjämningskommittén.08:s skrivning är väsentligt tydligare än nuvarande lagparagraf och tolkningen blir en annan. Av den kursiverade texten framgår att det är summan för de ingående kommunerna som under övergångsperioden ska utgöra den nya kommunens standardkostnad eller strukturbidrag. Det är alltså inte den högsta standardkostnaden eller strukturbidraget, i kronor per invånare, för de ingående kommunerna som ska gälla för hela den nya kommunen. Med andra ord så var tanken att värdena för de ingående kommunerna viktas ihop. Utifrån denna skrivning så skulle inte den effekt som nämns i direktiven när en liten kommun slås ihop med en stor uppstå.

I propositionen med förslaget till kompensation vid indelningsändringar som infördes 2014 och som överensstämmer med Utjämningskommitténs förslag står det

> En kommun som bildas genom sammanläggning och som skulle få lägre intäkter jämfört med *vad de i sammanläggningen ingående kommunerna skulle ha fått sammantaget* om sammanläggningen inte hade genomförts …[11]

Det innebär att även regeringen menade att de ingående kommunernas standardkostnader och strukturbidrag ska viktas samman.

Slutsatsen är att ordalydelsen i lagen inte överensstämmer med vad som avsetts i förarbetena.

[11] Prop. 2013/14:1, *Budgetpropositionen för 2014*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.3.3 Oklart vad som händer efter anpassningsperioden

Utöver behovet av att förtydliga vad som gäller år 1–4 efter en sammanläggning är det i delar oklart vad som gäller efter anpassningsperioden på fyra år. Det är inte otydligt i kostnadsutjämningen där en ny, sammanlagd kommun skulle få sin kostnadsutjämning beräknad efter sin struktur på samma sätt som alla andra kommuner. Men däremot är det oklart vad som skulle hända med nuvarande strukturbidrag, vilket gäller såväl kommuner som regioner. Strukturbidragen kan för små kommuner och regioner uppgå till betydande belopp och det är därför viktigt att detta klarläggs i förhållande till indelningslagens skrivning om att en sammanläggning ska ge bestående fördelar.

De långsiktiga förutsättningarna vid en sammanläggning uppmärksammades av Indelningskommittén. Såväl Indelningskommittén som SKR har utgått från att den nya kommunen eller regionen skulle mista hela strukturbidraget år 5.[12] Indelningskommittén föreslog därför att den nya kommunen/regionen skulle få behålla summan av de ingåendes strukturbidrag, det vill säga i kronor, inte det högsta bidraget i kronor per invånare, och att det inte bör vara tidsbegränsat. Indelningskommitténs förslag ledde dock inte till att regeringen lade fram något sådant förslag.

Även Kommunutredningen pekade på de stora intäktsförluster som skulle kunna uppstå om kommuner vid en sammanläggning förlorade strukturbidraget.

Utjämningsommittén.08 menade att efter perioden på fyra år bör standardkostnaderna och strukturbidraget beräknas enligt den nya kommunindelningen. Det är tydligt vad gäller standardkostnaderna i kostnadsutjämningen. Exempelvis ska den nya kommunens folkmängd och bebyggelsestruktur användas i modellerna på samma sätt som för alla andra kommuner. Men eftersom nuvarande strukturbidrag bygger på svagt befolkningsunderlag (som inte uppdateras) och tidigare intäktsminskningar ger det inte någon vägledning om hur detta skulle beräknas för den nya kommunen.

Sammantaget är slutsatsen att det är oklart vad som händer med nuvarande strukturbidrag efter anpassningsperioden och att detta rimligen har stor betydelse för berörda kommuners och regioners intresse av en sammanläggning.

[12] Se till exempel SKR:s remissvar till Kommunutredningens betänkande.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.4 Ekonomiska effekter av sammanläggningar

Det är svårt att utforma en utjämning så att den inte alls påverkas av sammanläggningar av kommuner eller regioner. Så har det varit sedan länge utifrån hur delmodellerna byggts upp. Det gäller för nuvarande utjämningssystem och även med de förslag till nya delmodeller som kommittén lägger fram.

Det beror främst på att en liten och utspridd befolkning anses leda till merkostnader som utjämningen bör ta hänsyn till. Användandet av folkmängd eller lokalt befolkningsunderlag i utjämningen innebär att en sammanläggning av vissa mindre kommuner ger ett sämre utfall i kostnadsutjämningen. Det gäller främst merkostnadskomponenterna för administration och räddningstjänst. I några andra fall beror det på specifika variabler för tätortsbefolkningen. Det gäller främst för utjämningen av kollektivtrafik, men även för utjämningen av individ- och familjeomsorg. Även om det skulle vara önskvärt att undvika denna sorts variabler har det visat sig svårt när man samtidigt försöker nå en hög precision i delmodellerna.

12.4.1 Effekter av en kommunsammanläggning

En sammanläggning av kommuner inom samma län påverkar inte bidragen eller avgifterna i inkomstutjämningen. Utfallet för den nya kommunen motsvarar summan av vad de ingående kommunerna hade haft. En mindre effekt uppstår om sammanläggningen innebär ett länsbyte för någon av de kommuner som går samman, men det bör vara relativt sällsynt.

Merparten av kostnadsutjämningen påverkas inte heller av en sammanläggning. Utfallet för den nya kommunen motsvarar summan för de ingående kommunerna. Det beror på att åldersstrukturen och de stora verksamheternas åldersersättningar, där antalet barn eller äldre multipliceras med en genomsnittlig kostnad, är den dominerande delen av kostnadsutjämningen. Även andra variabler som multipliceras med en viss ersättning eller koefficient är oproblematiska. Det gäller som exempel andel boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975 i modellen för individ- och familjeomsorg.

Som nämndes ovan uppstår de största effekterna vid en sammanläggning i modeller där kommunens folkmängd, befolkningsunderlag eller tätortsbefolkning är variabler i utjämningen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Effekter med nuvarande kostnadsutjämning

I den nuvarande kostnadsutjämningen pekas ett antal delmodeller och komponenter ut i lagen (17a§) för vilka särskilda regler skulle gälla vid en kommunsammanläggning. Det gäller delmodellerna för infrastruktur och skydd (som innehåller komponenterna räddningstjänst samt gator och vägar) och verksamhetsövergripande kostnader (som innehåller komponenterna administration, befolkningsminskning, eftersläpning, uppvärmning och byggkostnader) samt komponenter som avser förändringar i befolkningen i beräkningen av standardkostnad i andra delmodeller. Även delmodellerna för individ- och familjeomsorg och kollektivtrafik skulle komma att påverkas vid kommunsammanläggningar.

Delmodellerna påverkar den sammanslagna kommunens kostnadsutjämning på olika sätt. Användningen av tätortsbefolkningen i utjämningen för individ- och familjeomsorg innebär att varje sammanläggning ger ett högre utfall för den nya kommunen. Kollektivtrafiken använder sig också av tätortsvariabler med motsvarande effekt, men det är dock för kommunerna begränsat till de fyra län där standardkostnaden beräknas utifrån en statistisk modell.

De stora effekterna uppstår vid sammanläggningar av små och glesa kommuner. Det beror på användningen av kommunens folkmängd i delmodellen för administration och det lokala befolkningsunderlaget i delmodellen för räddningstjänst. Dessa modeller är i nuvarande system klassindelade, vilket innebär att det kan uppstå stora effekter om den nya kommunen hamnar i en ny klass (till exempel vad gäller folkmängd) än de ingående kommunerna.

Det innebär också att effekterna blir olika beroende på vilka kommuner som går samman. Till exempel skulle en tänkt sammanläggning av Dorotea, Vilhelmina och Åsele kommun ge en halvering av den tidigare ersättningen för administration. Det motsvarar drygt 1 200 kronor per invånare. En tänkt sammanläggning mellan Övertorneå och Överkalix skulle däremot inte ge upphov till någon förändring i samma delmodell eftersom de fortsatt skulle befinna sig inom samma klass.

Betydligt större effekter för exemplen ovan skulle uppstå om kommunerna blev av med strukturbidraget. Det skulle minska intäkterna vid en sammanläggning av Överkalix och Övertorneå med cirka 4 000 kronor per invånare vilket motsvarar drygt 29 miljoner kronor. För de tre kommunerna i Västerbotten skulle en sammanläggning minska intäk-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

terna med 25 miljoner kronor, motsvarande cirka 2 150 kronor per invånare.

Effekter med kommitténs förslag till ny kostnadsutjämning

Kommittén föreslår flera förändringar i kostnadsutjämningen som särskilt berör kommuner med liten folkmängd och gles bebyggelsestruktur. De viktigaste förändringarna i förhållande till eventuella sammanläggningar för dessa kommuner är förändringarna i komponenterna för administration och räddningstjänst.

Den del av nuvarande administrationskomponent som avser den politiska verksamheten föreslås bli en egen delmodell. Den baseras på en regressionsanalys som utgår från skillnader i folkmängdens storlek och medeldistansen.

Den föreslagna ersättningen för övergripande administration i små och geografiskt utsatta kommuner beräknas utifrån kommunens folkmängd och det lokala befolkningsunderlaget.

Både komponenten för administration och delmodellen för räddningstjänst föreslås bli så kallade kontinuerliga modeller. Det vill säga standardkostnaden bestäms inte efter en klassindelning som i nuvarande utjämning, utan beräknas utifrån kommunens värden på de variabler som används i modellerna. I exemplen på sammanläggningar utifrån nuvarande system ovan ändrades inte ersättningsgruppen i komponenten för räddningstjänst. I den kontinuerliga modellen innebär en sammanläggning alltid lägre ersättning vid en uppdatering.

Den kontinuerliga modellen innebär också att ersättningen för de allra minsta kommunerna har stärkts. De får sammantaget en högre kompensation för liten folkmängd. Det innebär också att effekterna i form av lägre ersättning vid en kommunsammanläggning kommer bli större än i nuvarande system vid en uppdatering för just dessa kommuner. Som exempel utifrån de tänkta sammanläggningarna ovan:

- En sammanläggning av Dorotea, Åsele och Vilhelmina skulle vid en uppdatering minska bidraget i administrationskomponenten med 21 miljoner kronor, motsvarande cirka 1 850 kronor per invånare. Förändringen i delmodellen för räddningstjänst blir väsentligt mindre vid en uppdatering och uppgår till knappt 0,5 miljoner kronor.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- En sammanläggning av Övertorneå och Överkalix skulle minska bidraget i administrationskomponenten vid en uppdatering med 10 miljoner kronor, motsvarande cirka 1 400 kronor per invånare. I delmodellen för räddningstjänst är förändringen med kommitténs förslag nära noll.

En annan effekt av kommitténs förslag är att den positiva effekt som skulle uppstå av en sammanläggning i delmodellen för individ- och familjeomsorg nästan skulle halveras. Det beror på att variabeln roten ur tätortsbefolkningen nu enbart föreslås användas i delmodellen för övrig IFO och med ett lägre genomslag än i dag.

Kommittén har också dels föreslagit att ersättningen för svagt befolkningsunderlag ska uppdateras men kvarstå, dels att den del av nuvarande strukturbidrag som avser tidigare bidragsförändringar som överstiger 500 kronor per invånare ska kvarstå och benämnas fast införandebidrag. Benämningen strukturbidrag föreslås tas bort.

Hur ersättningen för svagt befolkningsunderlag och ett fast införandebidrag ska hanteras vid en sammanläggning behöver övervägas.

12.4.2 Effekter av en regionsammanläggning

Tidigare utredningar som Indelningskommittén och Utjämningskommittén.08 har ansett att en sammanläggning av regioner inte får några större effekter på kostnadsutjämningen för hälso- och sjukvård. Indelningskommittén konstaterade till exempel att glesbygdskomponenten i hälso- och sjukvårdsmodellen och löneutjämningen kunde vägas ihop efter befolkningsantal i de ingående landstingen. Bedömningen var därför att det inte behövdes någon särskild kompensation avseende förändringar i standardkostnader vid sammanläggningar på motsvarande sätt som för kommunerna. Kommittén delar denna bedömning.

Däremot, vilket uppmärksammades av Utjämningskommittén.08, kan utjämningen för kollektivtrafik bli mycket problematisk vid mer omfattande regionsammanläggningar, eftersom den bygger på en länsvis beräknad utjämning utifrån nuvarande länsindelning.

En ny beräkning av gleshetsindex inom hälso- och sjukvårdsmodellen vid regionsammanläggningar skulle skapa relativt stora omfördelningseffekter. Om någon av de minsta regionerna skulle gå ihop med en annan region så skulle ersättningen för små regioner för-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

svinna. Det rör sig för Gotland om cirka 125 miljoner kronor och för Jämtland om drygt 80 miljoner kronor. Delmodellen för resor går åt andra hållet. Den innehåller variabeln area som skulle öka ersättningen för resor vid varje sammanläggning. Vid mindre förändringar i regionstrukturen är det rimligt att i stället för nya beräkningar av gleshetsindex vikta ihop nuvarande index för de ingående regionerna. I samband med en mer omfattande regionreform skulle det dock krävas en översyn av utjämningen för hälso- och sjukvård.

Indelningskommittén fokuserade sin analys på vad som händer med strukturbidraget vid en sammanläggning. Skälet var att modellen för små landsting överfördes till strukturbidraget 2005 och inte längre var en del av kostnadsutjämningen. Med kommitténs förslag till ny modell för hälso- och sjukvård har förutsättningarna ändrats. Små regioner är en del av det nya gleshetsindexet som består av tre delmodeller. Utöver små regioner är det en delmodell för resor samt en modell för små enheter på grund av gles bebyggelse.

Däremot behöver kommitténs förslag till fast införandebidrag beaktas vid regionsammanläggningar.

12.5 Överväganden och förslag

Kommitténs bedömning: För att säkerställa långsiktiga incitament för sammanläggning bör regeringen införa en särskild lösning, där en del av intäktsminskningen överförs till det föreslagna fasta införandebidraget.

I samband med mer omfattande regionsammanläggningar behöver utjämningsmodellerna för hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik ses över.

Vid en kommunsammanläggning ska glesbygds- och löneindex viktas ihop efter åldersstruktur respektive folkmängd för att undvika omfördelningseffekter.

Vid en regionsammanläggning ska de ingående regionernas glesbygds- och löneindex viktas ihop efter regionernas folkmängd.

Kommitténs förslag: Nuvarande lagstiftning ändras så att det framgår att beräkningen av bidrag ska grundas på summan av de ingående kommunernas bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag, standardkostnader för räddnings-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

tjänst, befolkningsminskning och politisk verksamhet samt merkostnadskomponenten för administration, räknat i kronor.

Det införs en bestämmelse om att den nya kommunen, efter de fyra närmast följande åren från och med indelningsändringen trädde i kraft, får behålla summan, räknat i kronor, av de ingående kommunernas bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag.

Det införs en bestämmelse om hur beräkningen av fast införandebidrag och införandebidrag ska göras när en region sammanläggs med en region eller flera andra regioner. Den nya regionens fasta införandebidrag och införandebidrag ska, det utjämningsår då indelningen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på summan, räknat i kronor, av de ingående regionernas fasta införandebidrag och införandebidrag.

Det införs en bestämmelse om att den nya regionen, efter de fyra närmast följande åren från och med indelningsändringen trädde i kraft, får behålla summan, räknat i kronor, av de ingående regionernas fasta införandebidrag.

Kommittén konstaterar, som flera tidigare utjämningsutredningar, att det i vissa fall uppstår intäktsminskningar i utjämningssystemet vid sammanläggningar av kommuner. Det gäller särskilt för kommuner med liten folkmängd. Kommittén menar därför att det fortsatt finns skäl för en lagstiftning som ger en anpassningsperiod vid kommunsammanläggningar, där den nya kommunen inte får mindre intäkter än de ingående kommunerna skulle ha fått om sammanläggningen inte genomförts. De potentiella rationaliseringar som sammanläggningar innebär behöver en tid för att verka.

12.5.1 Nuvarande lagstiftning behöver ändras

Kommittén konstaterar att den nuvarande ordalydelsen i bestämmelsen som reglerar beräkningen av vissa bidrag vid en kommunsammanläggning kan leda till stora och märkliga effekter, som inte heller förefaller vara det som avsågs i vare sig utredningens eller regeringens förslag. Lagen bör därför ändras så att det framgår att det är summan av de ingående kommunernas standardkostnader samt ersättning för

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag och införandebidrag räknat i kronor som avses.

12.5.2 Nuvarande lagstiftning behöver kompletteras så att det framgår vad som händer efter fyra år

Det är i delar oklart vad som gäller efter anpassningsperioden på fyra år. I kostnadsutjämningen får en ny, sammanlagd kommun sin kostnadsutjämning beräknad efter sin struktur på samma sätt som alla andra kommuner. Vad som skulle hända med nuvarande strukturbidrag eller införandebidrag är däremot oklart. Dessa kan för små kommuner och regioner uppgå till betydande belopp och det är därför viktigt att detta klarläggs, i synnerhet mot bakgrund av indelningslagens skrivning om att en sammanläggning ska ge bestående fördelar.

Kommittén gör samma bedömning som Indelningskommittén tidigare har gjort, nämligen att den nya kommunen/regionen skulle få behålla summan av de ingåendes strukturbidrag, det vill säga i kronor, inte det högsta bidraget i kronor per invånare. Kommittén menar att eventuella strukturbidrag eller införandebidrag inte automatiskt ska tas bort vid en sammanläggning. Utifrån kommitténs övriga förslag skulle det för kommunerna innebära att ersättning för svagt befolkningsunderlag och det fasta införandebidraget skulle få behållas. Det är rimligare att dessa bidrag hanteras med övriga kommuners i samband med en översyn av utjämningen. Den nya kommunen bör därför behålla bidraget, räknat i kronor.

Även regionerna bör få behålla det fasta införandebidraget vid en sammanläggning. Däremot ser vi inte samma skäl som för kommunerna att hantera kostnadsutjämningen på samma sätt under en anpassningsperiod eftersom en sammanläggning får väsentligt mindre påverkan på kostnadsutjämningen än för kommunerna. Men kommittén gör bedömningen att vid en regionsammanläggning ska de ingående regionernas glesbygds- och löneindex viktas ihop efter regionernas folkmängd.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.5.3 Långsiktiga incitament för sammanläggning bör övervägas

En central fråga är hur en sammanläggning påverkar intäkterna på längre sikt och hur det i sin tur påverkar incitamenten och viljan till en sammanläggning. En sammanläggning ska leda till bestående fördelar, även om det inte enbart avser ekonomi. I det bästa scenariot överstiger möjligheterna till rationalisering de lägre intäkterna från kostnadsutjämningen. Rationaliseringspotentialen är dock svår att uppskatta. Dessutom kan det upplevas som negativt att en fördel förknippad med sammanläggning ”äts upp” av utjämningssystemets konstruktion.

Kommittén menar att det ändå inte går att långsiktigt upprätthålla olika utfall i kostnadsutjämningen vid likartade strukturella förutsättningar. Det talar för särskilda lösningar i det fall att staten ser kommunsammanläggningar som särskilt önskvärt för kommuner med liten befolkning och gles bebyggelse. Kommittén bedömer att regeringen bör införa en särskild lösning, där en del av intäktsminskningen överförs till det föreslagna fasta införandebidraget för att säkerställa långsiktiga incitament för sammanläggning.

12.5.4 Utjämningen för regioner har svårt att klara större sammanläggningar

Det finns grundläggande problem med statistiska analyser på så få observationer som antalet län. De enskilda länen påverkar resultaten i mycket större utsträckning än vid en statistisk analys som omfattar landets 290 kommuner.

I utjämningen för kollektivtrafik är dessutom en av variablerna antalet invånare i tätorter. Kommittén gör därför bedömningen att en reform som medför väsentligt färre regioner innebär att det skulle vara nödvändigt med en samtida översyn av modellen för utjämning av kollektivtrafik. Detta gäller även i delmodellen för hälso- och sjukvård, eftersom det föreslagna gleshetsindexet är framtagna utifrån nuvarande regionindelning.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

12.5.5 Glesbygds- och löneindex bör viktas ihop vid en sammanläggning

I vissa fall uppstår mindre effekter på grund av variabler som gleshetsindex vid en sammanläggning. Gleshetsindex multipliceras med åldersersättningen i till exempel modellen för grundskolan. Det innebär ett högre värde per elev i glesa kommuner än i mindre glesa kommuner. Den sammanlagda kommunens nya gleshetsindex kan därför ge upphov till vissa omfördelningseffekter beroende på hur det beräknas. Variabler som gleshetsindex uppdateras normalt enbart i samband med en översyn av utjämningen. Kommittén menar därför att variabler som gleshetsindex och löneindex bör vägas ihop utifrån de samgående kommunernas värden på åldersersättningen, räknat i kronor, i avvaktan på en ny översyn. Det vill säga även efter anpassningsperioden på fyra år.

De statistiska analyserna bakom förslaget till gleshetsindex inom hälso- och sjukvården bygger på nuvarande regionindelning. Samtidigt fångar gleshetsindex strukturella förhållanden som inte skulle ändras av en regionsammanläggning. Gotland skulle fortfarande behöva ett litet sjukhus och en gles bebyggelsestruktur i norra Sverige skulle inte ändras av att regioner slås samman. Kommittén menar därför att vid en eventuell sammanläggning bör de ingående regionernas gleshetsindex viktas ihop utifrån befolkningens storlek. Detsamma gäller löneindex. Detta bör ändras först vid en ny översyn av utjämningssystemet på samma sätt som för kommunerna.

13 Samlade ekonomiska effekter

13.1 Inledning

I detta kapitel redovisas de samlade ekonomiska effekterna av kommitténs förslag beträffande inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, strukturbidraget och LSS-utjämningen. De föreslagna förändringarna kan tidigast träda i kraft 2026.

Kapitlet är disponerat enligt följande. I avsnitt 13.2 redovisas de samlade förändringarna för kommunerna. Avsnittet inleds med en redovisning av förändringarna exklusive LSS-utjämningen (avsnitt 13.2.1). Därefter redovisas förändringarna när det gäller LSS-utjämningen (avsnitt 13.2.2). Slutligen redovisas de årliga sammantagna förändringarna i bägge systemen (avsnitt 13.2.3).

När det gäller regionerna redovisas de samlade förändringarna för dessa i avsnitt 13.3. En mer detaljerad sammanställning av förändringarna på kommun- och regionnivå finns i bilaga 4.

13.2 Samlade ekonomiska effekter för kommunerna

För kommunerna föreslås separata införandebidrag för LSS-utjämningen och den kommunalekonomiska utjämningen, men med en begränsning för den maximala årliga förändringen i de olika systemen. Därför delas förändringsanalysen upp i tre delar:

- förändringarna exklusive LSS-utjämningen,
- förändringarna inom LSS-utjämningen, samt
- de samlade årliga förändringarna för kommuner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

13.2.1 Förändringar exklusive LSS-utjämningen

Kommunernas totala förändring varierar från 4 504 kronor per invånare i Dorotea till –1 500 kronor per invånare i samtliga kommuner som erhåller ett fast införandebidrag.

Förändringar exklusive årligt införandebidrag

Tabell 13.1 Totala förändringar per kommungrupp

	Kostnads-utjämning	Inkomst-utjämning	Struktur-bidrag	Fast införande-bidrag	Total
Storstäder	–531	–36	11	31	–525
Pendlingskommun nära storstad	–960	–51	13	49	–948
Större stad	–48	35	–8	–27	–48
Pendlingskommun nära större stad	536	50	–2	–15	569
Lågpendlingskommun nära större stad	1 432	57	–45	–27	1 417
Mindre stad/tätort	1 106	36	–24	–27	1 090
Pendlingskommun nära mindre tätort	1 589	55	1	–27	1 618
Landsbygdskommun	1 387	74	–105	–26	1 331
Landsbygdskommun med besöksnäring	1 210	57	–90	–27	1 150

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.

Anm.: Förändringen i kostnadsutjämningen inkluderar förändringen i delmodellen för eftersläpning.

Anm.: Förändringen för strukturbidrag avser nuvarande strukturbidrag jämfört med den uppdaterade modellen för svagt befolkningsunderlag och det fasta införandebidraget för tidigare bidragsminskningar.

Anm.: Kolumnen fasta införandebidrag avser det bidrag som begränsar den negativa effekten av kommitténs förslag till 1 500 kronor per invånare.

Anm.: Här redovisas förändringarna med befolkning 31 december 2022 i stället för 1 november 2023 varvid små differenser kan förekomma.

Källa: Egna beräkningar.

Pendlingskommuner nära storstad är den kommungrupp som har den största negativa förändringen med –947 kronor per invånare i genomsnitt. Största positiva förändringen på 1 618 kronor per invånare i genomsnitt har kommungruppen pendlingskommun nära mindre tätort. Förändringen har strukturen att glesa kommuner, kommuner med liten folkmängd samt de socioekonomiskt svagare

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kommunerna får en positiv förändring. Socioekonomiskt starkare kommuner med stor folkmängd eller tät bebyggelsestruktur får ett något försämrat utfall. Det är förändringarna i kostnadsutjämningen som är den främsta orsaken bakom förändringar på kommungruppsnivå. I tabell 13.2 nedan redovisas förändringarna i kostnadsutjämningen per delmodell.

Tabell 13.2 Genomsnittlig förändring per delmodell i kostnadsutjämningen

Kronor per invånare

Delmodell/komponent	Medel	Max	Min
Förskolan	–91	291 (Älmhult)	–427 (Älvkarleby)
Grundskolan	162	1 858 (Åsele)	–1 109 (Svedala)
Gymnasieskolan	200	1 021 (Älvdalen)	–428 (Upplands-Bro)
Komvux	–2	39 (Filipstad)	–202 (Eda)
Individ- och familjeomsorg	300	1 299 (Eda)	–1 004 (Stockholm)
Äldreomsorg	132	1 034 (Munkfors)	–1 299 (Pajala)
Kollektivtrafik	32	304 (Gotland)	–104 (Botkyrka m.fl)
Befolkningsminskning	–28	933 (Högsby)	–1 520 (Arjeplog)
Eftersläpning	–29	995 (Skellefteå)	–43 (Botkyrka m.fl.)
Uppvärmning	–9	28 (Höganäs)	–114 (Gällivare)
Byggkostnader	26	248 (Avesta)	–96 (Karlshamn)
Administration	–27	1 877 (Munkfors)	–1 579 (Orsa)
Gator och vägar	48	330 (Solna)	–301 (Stockholm)
Räddningstjänst	5	662 (Arjeplog)	–300 (Norsjö)
Totalt	**721**	**4 354 (Dorotea)**	**–2 325 (Lomma)**

Anm.: Medel *a*vser ett aritmetiskt genomsnitt.

Anm.: Här redovisas förändringarna med befolkning 31 december 2022 i stället för 1 november 2023 varvid små differenser kan förekomma.

Källa: Egna beräkningar.

Utifrån tabellen kan man bland annat konstatera följande:

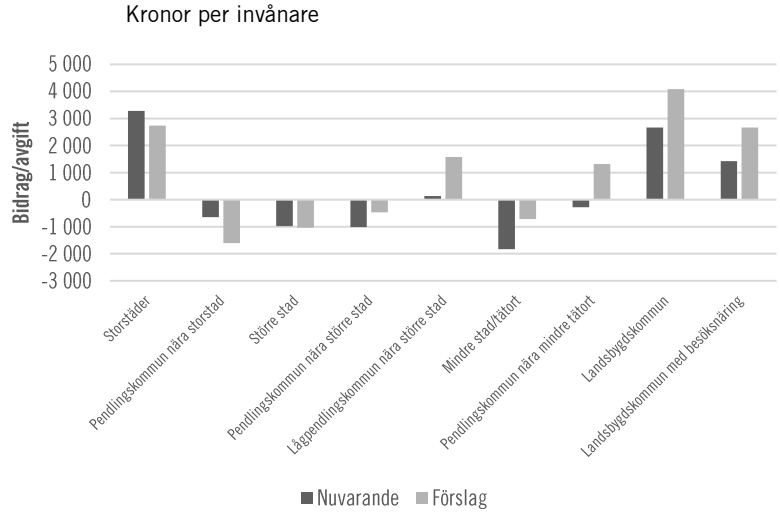
- Den genomsnittliga förändringen i standardkostnad är störst i delmodellen individ- och familjeomsorg. Detta beror främst på hur verksamheten har utvecklats (se kapitel 6).
- Arjeplog har en stor negativ förändring för befolkningsminskning. Det beror på att delmodellen nu utgår från befolkningsminskning de senaste fem åren i stället för, som i dag, de senaste tio åren.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- Både den största positiva och negativa förändringen i komponenten för administration är mycket stor. Komponenten avser nu att utjämna för att små kommuner har mer administrativ personal per invånare än större kommuner. Komponenten har också gjorts kontinuerlig, vilket ger större förändringar till kommuner som legat nära de olika klassindelningarnas gränser.
- Lomma är den kommun som har den största negativa förändringen i kostnadsutjämningen – detta trots att kommunen inte har den största negativa förändringen i någon enskild del i tabellen. Detta beror på att förändringarna går åt samma håll i flera delmodeller. Förklaringen bakom förändringen i de olika delmodellerna finns att hitta i respektive avsnitt i kapitel 6.

För att bedöma om förändringarna är rimliga behöver också hänsyn tas till utgångspunkten. Detta kan göras genom att ställa dagens system för kostnadsutjämning och det föreslagna systemet mot ett fiktivt system som enbart utjämnar för ålder. Detta görs i figur 13.1.

Figur 13.1 Utfallet i kostnadsutjämningen i jämförelse med en utjämning för enbart ålder

Källa: SCB och egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

När det enbart utjämnas för ålder så får varje kommun samma ersättning per invånare i en viss åldersgrupp oavsett vilken typ av merkostnad kommunen kan tänkas ha. Kostnaden per barn i grundskolan eller per äldre över 80 år utgår helt enkelt från rikets genomsnittliga kostnad. I figuren jämförs således dagens system och det föreslagna systemet med ett system som enbart utjämnar för andel barn och andel äldre. Detta illustrerar vilka merkostnader som de olika systemen kompenserar vid sidan av demografi.

I jämförelse med nuvarande system minskar den beräknade merkostnaden som storstäder bedöms ha. Kommungruppen går från att ha den högsta beräknade merkostnaden, utöver demografi, till den näst högsta. Fortsatt beräknas alltså storstäderna ha en merkostnad på 2 740 kronor per invånare i genomsnitt för att ge sina invånare likvärdig välfärd. Med de föreslagna förändringarna är det i stället landsbygdskommunerna som bedöms ha den högsta merkostnaden, utöver demografi, motsvarande 4 080 kronor per invånare. Dessa får således en uppvärderad merkostnad med förslaget.

På andra sidan spannet sker också förändringar jämfört med i dag. Den kommungrupp som med förändringarna anses ha den mest gynnsamma strukturen, utöver demografi, är pendlingskommuner nära storstäder. Detta skiljer sig mot dagens system, där det är kommungruppen mindre stad/tätort som – utöver demografi – bedöms ha den mest gynnsamma strukturen.

Med de föreslagna förändringarna tecknas alltså bilden av något annorlunda profil i kostnadsutjämningen, där framför allt merkostnader relaterade till gleshet, liten befolkning och socioekonomi får en tydlig uppvärdering. Samtidigt är det tydligt att kostnadsutjämningen fortfarande, jämfört med ett system som endast kompenserar för demografi, har en fördelningsprofil som svarar mot den särskilda problematik som storstäderna möter.

Årliga förändringen inklusive införandebidrag

Införandebidraget ska ge kommuner möjlighet att anpassa sin verksamhet efter förändringarna i utjämningssystemet. Införandebidraget innebär att den maximala negativa förändringen ett enskilt år i det kommunalekonomiska utjämningsystemet uppgår till 300 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 13.3 Förändring per kommungrupp per år inklusive införandebidrag

Kronor per invånare

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	Total effekt
Storstäder	–300	–111	–9	–44	–61	–525
Pendlingskommun nära storstad	–299	–255	–196	–126	–72	–948
Större stad	–273	5	88	72	59	–48
Pendlingskommun nära större stad	162	217	90	58	42	569
Lågpendlingskommun nära större stad	758	379	136	84	59	1 417
Mindre stad/tätort	478	333	136	84	59	1 090
Pendlingskommun nära mindre tätort	982	358	135	84	59	1 618
Landsbygdskommun	846	289	91	61	43	1 331
Landsbygdskommun med besöksnäring	569	327	116	79	59	1 150

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.

Anm.: Små differenser kan förekomma då förändringarna beräknas med befolkning 1 november 2023 i stället för 31 december 2022 som nyttjas i tabell 13.1.

Källa: Egna beräkningar.

Med ett införandebidrag som begränsar den maximala negativa förändringen till 300 kronor per invånare är förändringen år 1 störst i storstäder. Den positiva förändringen i pendlingskommuner nära mindre tätort minskar också. Detta beror på att införandebidraget finansieras av samtliga kommuner. Finansieringen år ett uppgår till 621 kronor per invånare och minskar därefter till 267 år 2. År 5 är det ingen kommun som erhåller ett införandebidrag.

13.2.2 Förändringar LSS-utjämningen

Förslagen i LSS-utjämningen innebär relativt omfattande förändringar. Dessa drivs framför allt av förslaget om att ta bort personalkostnadsindex. Personalkostnadsindex var tänkt att spegla skilda behov av personal bland brukarna. Analysen visar dock inget samband mellan personalbehovet och kommunernas personalkostnader. Indexet bedöms därför främst spegla ambition och effektivitet och bör således inte ingå i utjämningen. Nedan redovisar kommittén förändringarna för de olika kommungrupperna.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förändringar exklusive införandebidrag

Tabell 13.4 Förändring per kommungrupp för LSS utjämningen

Kronor per invånare

	Medel	Max	Min
Storstäder	–318	193 (Stockholm)	–679 (Göteborg)
Pendlingskommun nära storstad	10	611 (Tyresö)	–870 (Kungälv)
Större stad	–55	588 (Linköping)	–789 (Jönköping)
Pendlingskommun nära större stad	42	2 376 (Bjurholm)	–1 416 (Nordmaling)
Lågpendlingskommun nära större stad	–69	823 (Älvsbyn)	–1 163 (Vindeln)
Mindre stad/tätort	173	956 (Örnsköldsvik)	–917 (Karlskrona)
Pendlingskommun nära mindre tätort	22	1 716 (Töreboda)	–1 637 (Högsby)
Landsbygdskommun	402	1 972 (Malå)	–825 (Åsele)
Landsbygdskommun med besöksnäring	–12	1 205 (Strömstad)	–1 192 (Gällivare)

Anm.: Medel avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: SCB och egna beräkningar.

I LSS-utjämningen finns inget tydligt strukturellt mönster i förändringarna. Därför framstår förändringarna som små när genomsnittet för kommungruppen analyseras. Om i stället den minsta och största förändringen i respektive kommungrupp analyseras syns en spridning från –1 673 kronor per invånare i Högsby till 2 376 kronor per invånare i Bjurholm. Dessa förändringar kommer dock inte slå igenom på en gång, utan komma gradvis tack vare införandebidraget.

Årliga förändringen inklusive införandebidraget

För LSS-utjämningen föreslås ett separat införandebidrag som innebär att den maximala årliga negativa förändringen begränsas till 250 kronor per invånare.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 13.5 Årlig förändring per kommungrupp för LSS utjämningen inklusive införandebidrag

Kronor per invånare

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	Total effekt
Storstäder	–148	–135	–43	6	1	0	0	–318
Pendlingskommun nära storstad	–32	26	11	3	1	0	0	10
Större stad	–93	21	12	4	1	0	0	–55
Pendlingskommun nära större stad	103	–33	–6	–11	–7	–4	0	42
Lågpendlingskommun nära större stad	–27	–12	–9	–15	–6	0	0	–69
Mindre stad/tätort	107	48	18	0	1	0	0	173
Pendlingskommun nära mindre tätort	63	–4	–5	–19	–6	–5	–3	22
Landsbygdskommun	384	2	12	4	1	0	0	402
Landsbygdskommun med besöksnäring	51	–50	2	–7	–8	0	0	–12

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar.

Med en maximal förändring på –250 kronor per invånare tar det sju år för förändringarna att få fullt genomslag. En positiv effekt för exempelvis kommungruppen större stad år 2 beror på att finansieringen av systemet minskar. Finansieringen av införandebidraget är 136 kronor per invånare år 1, och 40 kronor per invånare år 2. För att sedan minska till under 10 kronor per invånare.

13.2.3 Samlade årliga ekonomiska effekter

För att ingen kommun ska uppleva större samlade negativa effekter per år än 400 kronor per invånare införs också ett samlat införandebidrag för LSS-utjämningen och det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Det innebär följande årliga ekonomiska effekter.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 13.6 Årliga förändringar per kommungrupp inkl. det gemensamma införandebidraget

Kronor per invånare

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Storstäder	–374	–249	–53	–38	–60	1
Pendlingskommun nära storstad	–311	–212	–181	–123	–71	0
Större stad	–347	23	100	76	60	0
Pendlingskommun nära större stad	245	194	83	47	34	–4
Lågpendlingskommun nära större stad	668	364	127	69	53	0
Mindre stad/tätort	515	378	153	84	60	0
Pendlingskommun nära mindre tätort	979	351	129	65	54	–5
Landsbygdskommun	1 169	292	102	65	44	0
Landsbygdskommun med besöksnäring	587	273	117	73	51	0

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar.

Under tre år fördelas det samlade införandebidraget till kommuner som upplever en samlad förändring som överstiger 400 kronor per invånare. Finansieringen är år ett 75 kronor per invånare, år två är finansieringen 5 kronor per invånare. År tre är sista året någon kommun erhåller detta införandebidrag och finansieringen är på 1 krona per invånare.

13.3 Samlade ekonomiska effekter för regionerna

Här redovisas de samlade ekonomiska effekterna för regionerna. Avsnittet inleds med de totala förändringarna för att sedan redovisa de årliga förändringarna inklusive införandebidrag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Förändringar exklusive införandebidrag

Tabell 13.7 Total förändring regioner

Kronor per invånare

	Kostnads-utjämning	Inkomst-utjämning	Struktur-bidrag	Fast införande-bidrag	Totala förändring
Stockholm	–405	–716	42	329	–750
Uppsala	–1 016	124	42	100	–750
Södermanland	–153	375	42	–113	152
Östergötland	170	258	42	–113	358
Jönköping	–70	294	42	–113	154
Kronoberg	93	368	–188	–113	161
Kalmar	403	396	42	–113	728
Gotland	2 063	611	–1 384	–113	1178
Blekinge	271	349	–459	–113	48
Skåne	–7	275	42	–113	198
Halland	–105	51	42	–113	-124
Västra Götaland	243	24	42	–113	197
Värmland	433	418	42	–113	781
Örebro	186	358	42	–113	474
Västmanland	–28	219	42	–113	121
Dalarna	–100	370	42	–113	200
Gävleborg	173	348	42	–113	451
Västernorrland	366	202	42	–113	498
Jämtland Härjedalen	1 725	408	–742	–113	1279
Västerbotten	509	212	–200	–113	408
Norrbotten	266	–38	–208	–113	–92

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.

Anm.: Förändringen i kostnadsutjämningen inkluderar förändringen i delmodellen för eftersläpning.

Anm.: Förändringen för strukturbidrag avser nuvarande strukturbidrag jämfört med det fasta införande-bidraget för tidigare bidragsminskningar.

Anm.: Kolumnen fasta införandebidrag avser det bidrag som begränsar den negativa effekten av kommitténs förslag till 750 kronor per invånare.

Anm.: Här redovisas förändringarna med befolkning 31 december 2022 i stället för 1 november 2023 varvid små differenser kan förekomma.

Källa: Egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

De största negativa förändringarna får Uppsala och Stockholm, men av lite olika orsaker. Den totala negativa förändringen för båda uppgår till 750 kronor per invånare, inklusive fast införandebidrag. I Region Uppsala är det främst förändringar i kostnadsutjämningen som är orsaken. Det främsta skälet är att bidraget för befolkningstillväxt tas bort från systemet. Detta gäller dock för 2024. Förändringen kan bli en annan utifrån befolkningsutvecklingen fram tills det nya systemet införs. För Region Stockholm är det i stället förändringarna i inkomstutjämningen som har störst påverkan. Även Region Norrbotten och Region Halland har negativa förändringar, men under 130 kronor per invånare.

De positiva förändringarna är störst för Jämtland Härjedalen och Gotland. Detta beror på att smådriftsnackdelar nu lyfts in i kostnadsutjämningen och uppdaterats. Detta har tidigare ingått i strukturbidraget men med ett fast belopp, vilket innebär att ersättningen urholkats.

Årliga förändringen inklusive införandebidraget

För regionerna föreslås ett införandebidrag som innebär att den negativa effekten begränsas till 250 kronor per invånare och år. Nedan redovisas de årliga förändringarna per region.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 13.8 Årlig och total förändring regioner

Kronor per invånare

	År 1	År 2	År 3	Total effekt
Stockholm	–250	–250	–250	–750
Uppsala	–250	–250	–250	–750
Södermanland	–38	97	93	152
Östergötland	168	97	93	358
Jönköping	–36	97	93	154
Kronoberg	–29	97	93	161
Kalmar	539	96	93	728
Gotland	988	97	93	1 178
Blekinge	–141	96	93	48
Skåne	8	97	93	198
Halland	–250	33	93	-124
Västra Götaland	7	97	93	197
Värmland	591	97	93	781
Örebro	284	97	93	474
Västmanland	–69	97	93	121
Dalarna	10	97	93	200
Gävleborg	261	97	93	451
Västernorrland	308	97	93	498
Jämtland Härjedalen	1 089	97	93	1 279
Västerbotten	219	96	93	408
Norrbotten	–250	65	93	-92

Anm.: Avser ett aritmetiskt genomsnitt.
Källa: Egna beräkningar.

Västmanland som har en positiv förändring totalt sett får ändå en negativ förändring år ett på grund av att införandebidragets finansiering överstiger den positiva förändringen i systemet. Finansieringen av införandebidraget år 1 är 189 kronor per invånare. År 2 är finansieringen av införandebidraget 93 kronor per invånare. År 3 finns inte längre något införandebidrag och hela förändringen har då slagit igenom.

14 Orsakerna till skattesatsskillnaderna

14.1 Inledning

Det har under de senaste åren pågått en diskussion om skillnaderna i skattesats, framför allt mellan kommunerna. De stora skillnaderna i skattesatser är dock inget nytt – tvärtom har de minskat något över en längre tidsperiod. Oavsett detta kan skillnaderna i kommunalskatt innebära att lönen efter skatt skiljer sig med över 1 000 kronor per månad för normalinkomsttagare i olika kommuner.

Det har i debatten påstått att den högre skattesatsen samvarierar med sämre – eller i alla fall inte bättre – service. Kommittén har inte funnit några belägg för detta i form av några aktuella studier. De undersökningar som har gjorts av geografiskt utsatta kommuner pekar ofta ut en negativ förändring av utbudet av kommersiell service, som dagligvaruhandel och drivmedel, samt minskad närvaro av statliga verksamheter som polis, arbetsförmedling och försäkringskassa. Om de kommunala verksamheterna har analyserats är det avståndet till skolor och vårdcentraler man fokuserat på.

Kommunerna och regionerna väljer fritt sin skattesats. Grundtanken med dagens system för kommunalekonomisk utjämning är att skillnaderna i skattesats endast ska vara ett uttryck för skillnader i ambition och effektivitet. Skillnader i strukturella förutsättningar ska hanteras av utjämningssystemet. Det är därför intressant att analysera vad som förklarar de relativt stora skillnaderna i skattesats mellan kommunerna respektive regionerna.

I detta kapitel gör vi en genomgång av skattesatsskillnaderna över tid och mellan olika typer av kommuner och regioner. Detta för att se om det finns något mönster i valet av skattesats. Dessutom görs en genomgång av hur skattesatsen hanteras i systemet för kommunalekonomisk utjämning. Den period som analyseras är åren 1996 till

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

2024. Från 1996 gäller i stora drag det system vi fortfarande har i dag för kommunalekonomisk utjämning. En av de stora förändringar som infördes 1996 var att kommuner med en hög skattekraft fick betala en avgift i inkomstutjämningen. I tidigare system var flertalet av dessa kommuner exkluderade.

Kommittén har tagit fram en modell där en enskild kommuns skattesats och prioriteringar kan jämföras med genomsnittet. Modellen redovisar på ett överskådligt sätt hur skillnaden i skattesats fördelas på verksamhetskostnader, ekonomiskt resultat och så vidare. I detta kapitel analyseras kommunerna med lägst respektive högst skatt.

14.2 Kommunernas beskattningsrätt

14.2.1 Grundlagen

Kommunernas rätt att ta ut skatt regleras i regeringsformen. I 4 § 14 kapitlet fastslås att: ”Kommunerna får ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter.”[1]

Enligt kommunallagen ska varje kommun upprätta en budget med skattesats innan november månads utgång.[2] Till skillnad från i vissa andra nordiska länder finns inga restriktioner i valet av nivån på skattesatsen. Det är dock staten som definierar vad som ska ingå i skattebasen och som, via Skatteverket, tar in skatteintäkterna. Skatteverket betalar sedan ut respektive kommuns kommunalskattemedel löpande under budgetåret.

14.2.2 Det kommunala skatteunderlaget

Basen för kommunalskatten är invånarnas förvärvsinkomster. Till förvärvsinkomsterna räknas förutom löneinkomster även löneförmåner, sjukpenning, a-kassa och pensioner. Dessutom ingår inkomst av näringsverksamhet för de företagare som inte bedriver verksamheten i aktiebolagsform.

År 2022 uppgick skatteunderlaget till 2 646 miljarder kronor motsvarande 251 437 kronor per invånare. Skatteunderlaget har igenomsnitt ökat med drygt 4 procent per år de senaste 30 åren.

[1] Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform.
[2] 11 kap. 6 § kommunallagen (2017:725).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Lönerna är den dominerande delen av skattebasen. Därefter kommer pensioner och andra skattepliktiga ersättningar från staten (transfereringarna).

Lönernas dominerande roll i skattebasen gör att utvecklingen av sysselsättning och lönenivåer är av avgörande betydelse för hur skattebasen utvecklas. Löneökningar i sig ger inte så mycket mer reala resurser till den kommunala verksamheten. Ökade skatteintäkter till följd av löneökningar i samhället motsvaras normalt av ungefär lika stora kostnadsökningar från löneökningar för anställda i kommuner och regioner. Det är därför sysselsättningen, räknat i antalet arbetade timmar, som i praktiken bestämmer vad löneinkomsterna i skattebasen ger för realt resurstillskott till den kommunala och regionala verksamheten.

Längre arbetsliv (tidigare inträde och senare utträde) bedöms vara av stor vikt för den framtida försörjningsbördan. Även högre förvärvsfrekvens för utrikes födda har ansetts vara av vikt för skattebasens utveckling.[3]

Kommunalskatten är proportionell – det vill säga den utgår med samma procent oavsett inkomst. Däremot kan olika former av avdrag och reduktioner ge olika nettoutfall för den enskilda inkomsttagaren, vilket diskuteras mer i avsnitt 14.9.

14.3 Utvecklingen av den kommunala skattesatsen

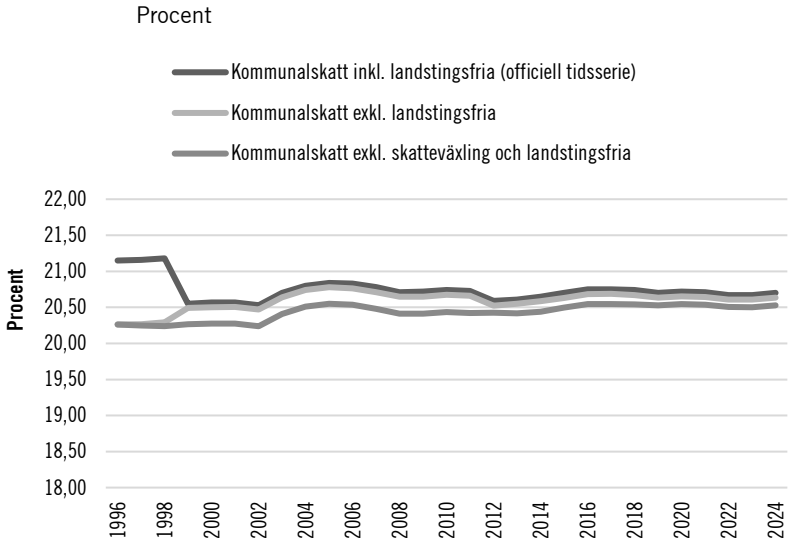
14.3.1 Riksgenomsnittet

Den genomsnittliga kommunalskatten uppgår 2024 enligt statistikmyndigheten SCB till 20,70 procent.[4] Exkluderas Gotland uppgår genomsnittet till 20,67 procent.[5] Sedan 1996 har skattesatsen minskat med 0,44 procent enligt SCB:s officiella tidsserie.

[3] Se exempelvis; Sveriges Kommuner och Regioner (2010): *Framtidens utmaning. Välfärdens långsiktiga finansiering.*
[4] Uppgiften avser det vägda genomsnittet. Vikten utgörs av respektive kommuns skatteunderlag.
[5] Gotland har det samlade ansvaret för båda kommunala och regionala frågor, men har ”bara” en skattesats.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.1 Genomsnittlig kommunalskatt 1996–2024

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

I början av perioden ingår den skatt som var kopplad till det tidigare landstingsuppdraget i de dåvarande så kallade landstingsfria kommunerna (Malmö och Göteborg). Det höjde genomsnittet med knappt 1 procentenhet fram till och med det år som dessa kommuner gick upp i de nybildade landstingen Skåne och Västra Götaland (1999). I denna tidserie ingår även hela Gotlands skattesats vilket höjer genomsnittet med 0,03 procentenheter.

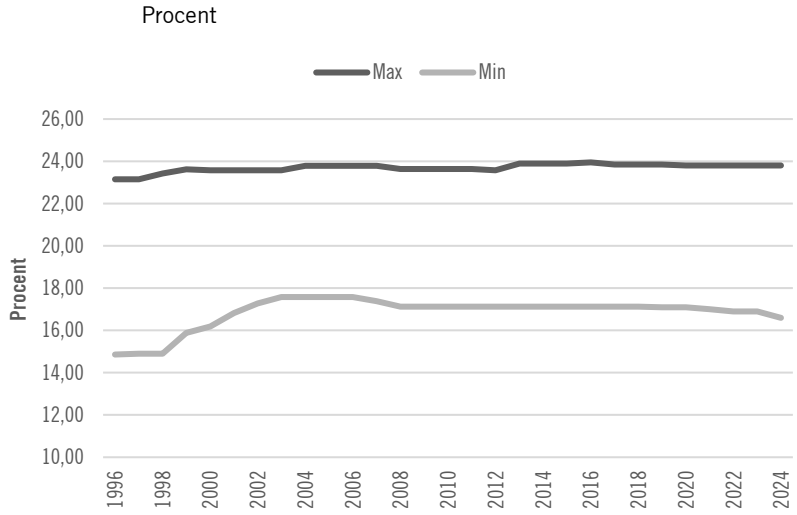
Under perioden sedan 1996 har det skett en del skatteväxlingar mellan kommunerna och regionerna. Verksamheter som varit föremål för förändrat huvudmannaskap är bland annat delar av gymnasieskolan, hemsjukvård och kollektivtrafik. Sammantaget har dessa förändringar ökat den genomsnittliga kommunala skattesatsen med 0,11 procent. Exklusive skatteväxlingar och landstingsfria kommuner har genomsnittet ökat med 0,30 procent sedan 1996.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.3.2 Högst och lägst

Den högsta kommunalskatten uppgår 2024 till 23,80 procent och den lägsta till 16,60 procent. Skillnaden är således 7,20 procentenheter. Den lägsta skattesatsen har ökat med 1,74 procentenheter medan den högsta har ökat med 0,65 procentenheter sedan 1996. Skillnaderna har alltså minskat över tid, även om den ökat något igen de senaste åren. Att skillnaderna minskat över tid beror främst på att kommuner med låg skatt höjt sin skatt. Detta är särskilt tydligt för åren 1998–2003.

Figur 14.2 Högst och lägst kommunalskatt 1996–2024

Anm.: Inklusive eventuella skatteväxlingar.
Källa: SCB.

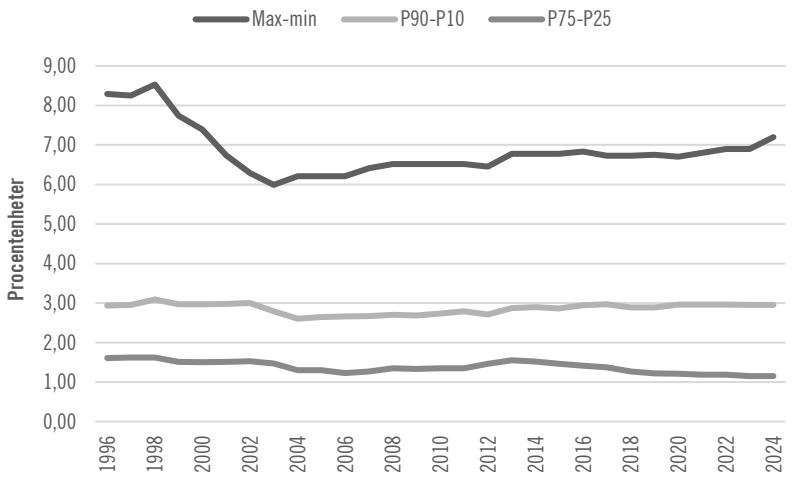
Skillnaden mellan högsta och lägsta kommunalskatt är stor under hela perioden. Om man exkluderar de allra högsta och lägsta skattesatserna och i stället ser på skillnaden mellan percentil 10 och percentil 90 har skillnaden legat mellan 2,6 och 3,0 procentenheter under perioden.[6] Studerar vi percentil 25 till 75 kan vi konstatera att den mittersta hälften av alla kommuner har en skattesats inom ett spann på knappt 1,15 procentenheter.

[6] Detta avser skillnaden mellan 29:e lägsta och 29:e högsta skattesatsen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den relativt stora spridningen i skattesats förklaras av en handfull kommuner med en mycket låg skatt. Skillnaden mellan lägsta värdet och percentil 10 är 3,37 procentenheter. Motsvarande skillnad mellan högsta värdet och percentil 90 uppgår till 0,88 procentenheter.

Figur 14.3 Skillnader i kommunalskatt, 1996–2024 (P75–P25, Max–min, P90–P10)

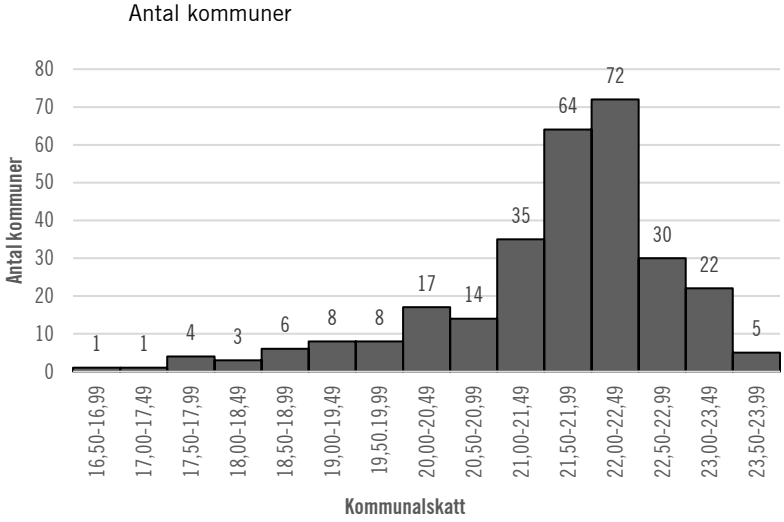

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

De åtta kommuner som har lägst skattesats ligger alla i Stockholms län. Ansvarsfördelningen mellan kommunerna och regionen skiljer sig något i Stockholm mot hur det ser ut i övriga län. Skillnaden består av att kommunerna inte tagit över det fulla ansvaret för hemsjukvården. Dessutom har kommunerna aldrig haft det finansiella ansvaret för kollektivtrafiken. Det låg på det dåvarande landstinget redan från dess bildande 1971.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.4 Spridning i kommunalskatt 2024 histogram

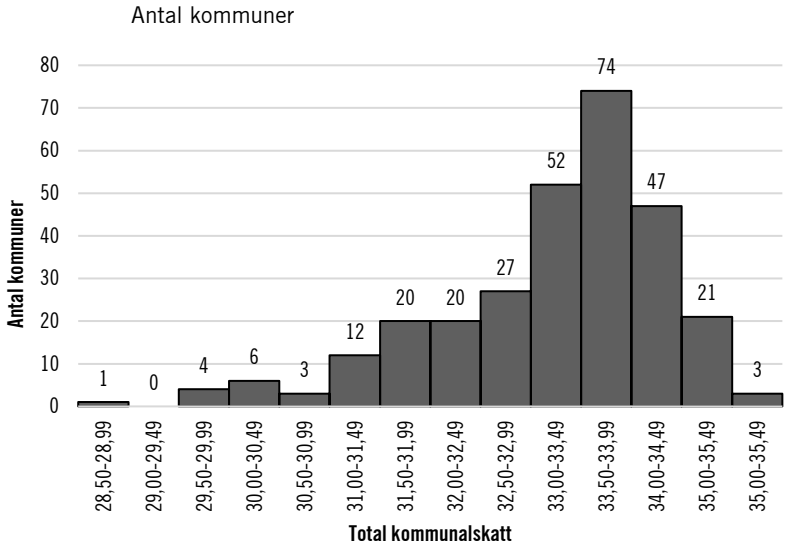

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

En analys av den totala kommunalskatten (kommun plus region) påverkas inte av skillnader i huvudmannaskap. Skillnaden i total kommunalskatt är mindre än för kommunalskatten och uppgår till 6,32 procentenheter. Dessutom är antalet kommuner med mycket låg skatt färre. Framför allt är det flera kommuner i Stockholms län som inte längre hamnar i gruppen med lägst skatt när skillnaderna i gränssnittet elimineras. Det beror också på att Region Stockholm har en relativt hög skatt, även om man justerar för skillnader i huvudmannaskap.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.5 Spridning i total kommunalskatt 2024

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

14.4 Skillnader i kommunalskatt mellan olika grupper av kommuner

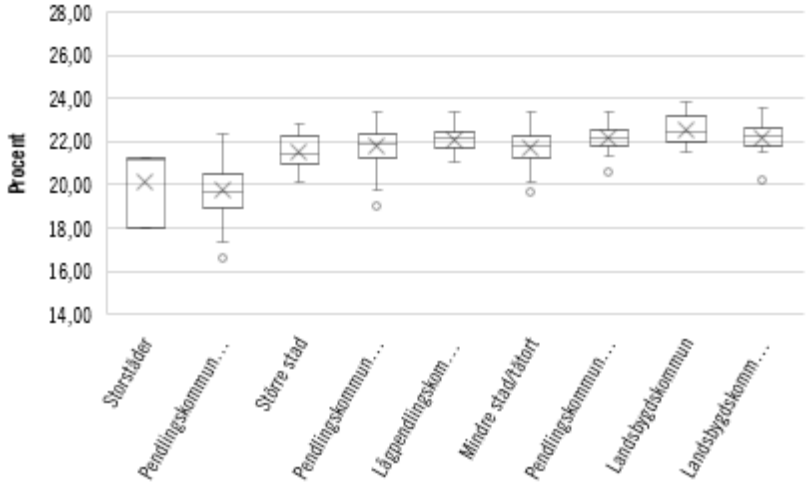
14.4.1 Kommungrupp

Skattesatsen skiljer sig åt mellan kommungrupperna. Som grupp har pendlingskommunerna nära storstad lägst skatt, medan landsbygdskommunerna har högst. Det är också inom dessa grupper som kommunen med lägst respektive högst skattesats återfinns. Även i landsbygdskommuner med besöksnäring, lågpendlingskommuner nära storstad och pendlingskommuner nära mindre stad/tätort är medelvärdet tydligt över genomsnittet (ovägt).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.6 Kommunalskatt per kommungrupp

Procent

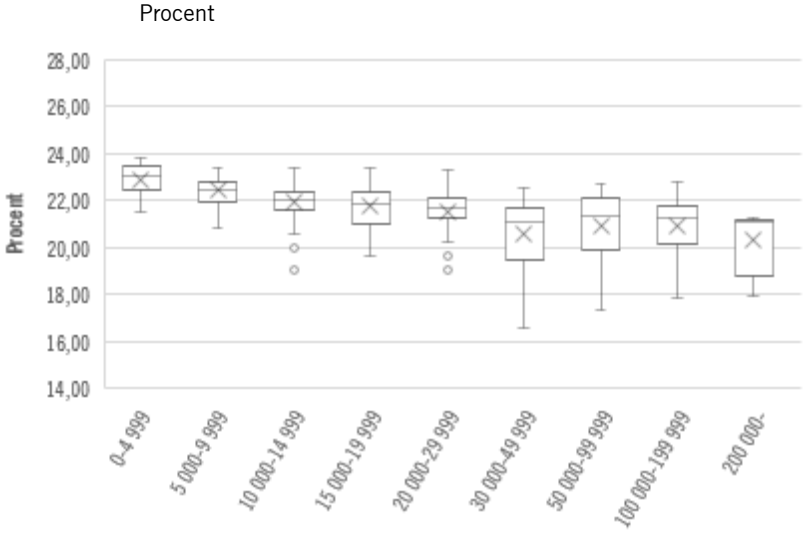
Anm.: Värdena redovisas i s.k. boxplot. En boxplot (även lådagram) är ett diagram där ett statistiskt material åskådliggörs i form av en låda, som rymmer den mittersta hälften av materialet. Boxploten sammanfattar materialet med hjälp av fem värden: medianvärdet, undre och övre kvartilen samt minimum och maximum. Eventuella extremvärden betraktas som s.k. outliers och med egna symboler. Kvartilavståndet kallas avståndet mellan övre och undre kvartilen, det vill säga längden på lådan. Den undre kvartilen markerar värdet vid den 25:e percentilen, och den övre kvartilen markerar värdet vid den 75:e percentilen. Lådan (”boxen”) innehåller alltså 50 procent av värdena.
Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

14.4.2 Folkmängd

Även vid en indelning av kommunerna efter folkmängd finns det tydliga skillnader i skattesats. De riktigt små kommunerna (<5 000 invånare) har alla en skattesats över det ovägda riksgenomsnittet. För de största kommunerna (>200 000 invånare) gäller att alla kommuner ligger under det ovägda genomsnittet. I övriga grupper finns det kommuner med en skattesats som är både lägre och högre än det ovägda genomsnittet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.7 Kommunalskatt efter folkmängd

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

14.4.3 Lokalt befolkningsunderlag

Ett sätt att dela in kommunerna som fångar både storleken och den geografiska utsattheten är det lokala befolkningsunderlaget. Det definieras här som antalet personer som bor inom en radie på 37,5 kilometer (mätt som vägavstånd) från kommunens centralort.

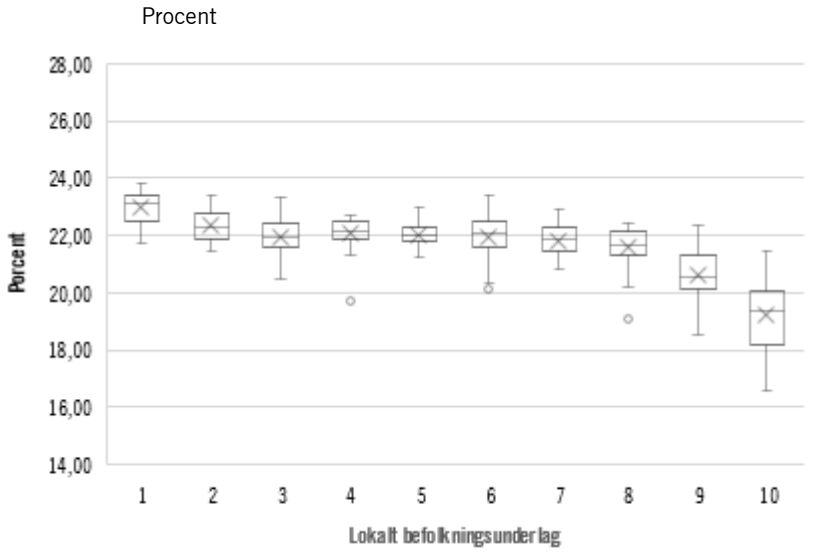
I en liten kommun med ett utsatt geografiskt läge sammanfaller ofta det lokala befolkningsunderlaget med kommunens befolkning. I en liten kommun i mer tätbefolkade delar av landet kan däremot det lokala befolkningsunderlaget vara 10 till 20 gånger större än den egna kommunens befolkning.

Ett geografiskt utsatt läge kan försvåra samverkan med andra kommuner. Det kan också vara så att kommunen får ta ett ansvar för viss service som i mer tätbefolkade områden kan ske på kommersiella grunder. Kostnadsutjämningen kompenserar för geografiska merkostnader i den obligatoriska verksamheten. Någon direkt kompensation avseende frivillig verksamhet utgår inte. För flertalet av de ”utsatta” kommunerna utgår i dag ett så kallat strukturbidrag som till stor del utgörs av utfallet i den före detta delmodellen ”svagt befolkningsunderlag”. Bidraget kan motsvara en skattesats på mellan 1 och 2 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Alla de 29 kommuner med minst lokalt befolkningsunderlag har en skattesats som ligger långt över genomsnittet för samtliga kommuner (ovägt). Av de 29 kommuner med störst lokalt befolkningsunderlag har alla utom en kommun en skattesats som tydligt understiger genomsnittet för samtliga kommuner (ovägt). För övriga grupper är utfallet lite mer blandat.

Figur 14.8 Skattesats och lokalt befolkningsunderlag (10 lika stora klasser)

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

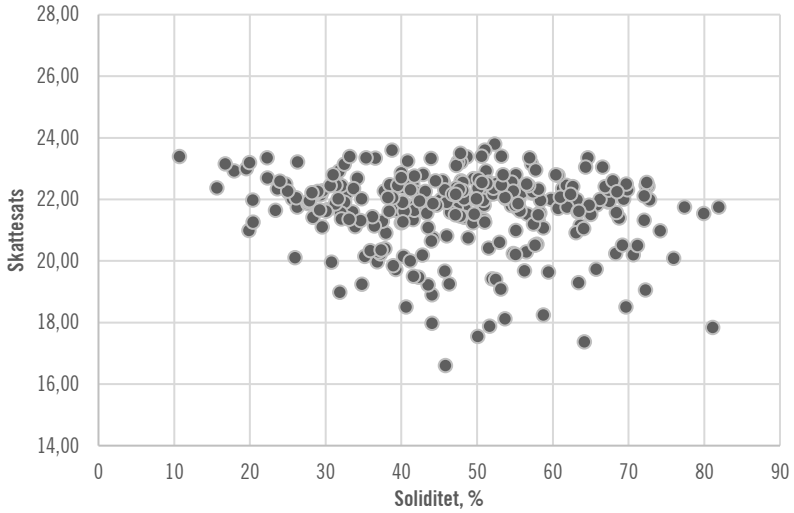
14.4.4 Ekonomisk kapacitet

Soliditet är ett mått som används för att beskriva en kommuns finansiella ställning. Den definieras som den andel av kommunens tillgångar som finansierats med egna medel.

En hypotes är att en kommun med svag soliditet har en stor låneskuld (och höga räntekostnader) och därmed ett behov av en högre skattesats för att finansiera detta. Som redovisas i figur 14.9 är dock sambandet svagt. Kommunerna med svag soliditet (till vänster i figuren) kan inte sägas ha en tydligt högre skattesats än övriga. Kommuner med låg skatt har dock oftast en soliditet som överstiger genomsnittet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.9 Skattesats och soliditet

Anm.: Soliditet = Eget kapital/Tillgångar.
Källa: SCB.

Skatteintäkterna ska finansiera driftskostnader som löner, köpt verksamhet, förbrukningsmaterial samt avskrivnings- och räntekostnader. Utöver detta bör kommunen i enlighet med god ekonomisk hushållning ha en så pass hög skattesats att kommunen kan redovisa ett överskott och värdesäkra det egna kapitalet.

Överskottet behöver vara olika stort beroende på kommunens finansiella situation. I normalfallet motsvarar det ett resultatbehov på 1 till 3 procent av årets intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning. En kommun med stora investeringar och hög skuldsättning behöver ett högre resultat än en kommun med investeringar i nivå med avskrivningarna och låga eller inga skulder. Allt annat lika behöver alltså den första kommunen hålla en högre kommunalskatt.

14.4.5 Strukturella kostnader

Inom ramen för kostnadsutjämningen beräknas varje kommuns strukturella kostnad. Beräkningen görs för varje verksamhet eller del av verksamhet för sig genom en så kallad standardkostnad.

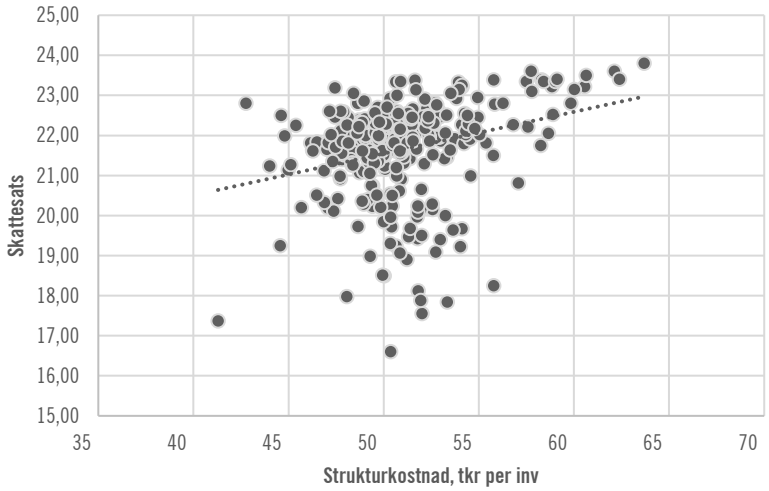
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Standardkostnaden är den kostnad kommunen skulle ha om man bedrev den aktuella verksamheten med en genomsnittlig ambition och effektivitet, men med hänsyn till kommunens strukturella förutsättningar. Summeras alla standardkostnader erhålls strukturkostnaden.

En kommun med en hög strukturkostnad har således en tung struktur och kan förväntas ha höga kostnader. För en kommun med låg strukturkostnad gäller det motsatta. Kommunen får ett bidrag eller en avgift som motsvarar skillnaden mellan den egna strukturkostnaden och den riksgenomsnittliga.

Som framgår i figur 14.10 är sambandet relativt svagt mellan skattesats och strukturkostnad. Det är förväntat eftersom vi har en långtgående utjämning på både intäkts- och kostnadssidan. Sedan finns det, vilket konstaterats i kommittén övriga arbete, många delar i kostnadsutjämningen som kan behöva förbättras och uppdateras.

Figur 14.10 Skattesats och strukturkostnad

Källa: SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.5 Kostnadsläge

14.5.1 Utjämnad obligatorisk verksamhet[7]

Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är ”dyr” eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med kommunens standardkostnad enligt kostnadsutjämningssystemet.

Sedan 1997 jämför Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) kommunernas faktiska kostnader för kärnverksamheterna med motsvarande standardkostnad. I denna jämförelse (”nettokostnadsavvikelsen”) används standardkostnaden för att räkna ut en så kallade referenskostnad. Eventuella skillnader mot referenskostnaden kan förklaras av den relativa ambitions- och effektivitetsnivån i verksamheten. Om kommunen bedriver verksamheten mer kostnadseffektivt än genomsnittet (men till samma standard) visar det sig i en nettokostnad som är lägre än referenskostnaden. Det omvända gäller om verksamheten bedrivs ineffektivt ur ett kostnadsperspektiv.

Kommunen kan också göra en annan prioritering i budgettilldelningen än genomsnittet. Det kan handla om att medvetet hålla en högre ambitionsnivå i alla verksamheter (och finansiera detta med högre skatt än genomsnittet) eller att medvetet tilldela en viss verksamhet mer resurser på bekostnad av andra verksamheter. Denna prioritering kommer att visa sig som en positiv nettokostnadsavvikelse för den prioriterade verksamheten vid samma relativa effektivitet.

Skillnader i tilldelning av resurser kan spegla en intern resursfördelningsmodell med svaga kopplingar till den demografiska situationen och till de strukturella behoven. Kostnadsutjämningssystemet (och referenskostnaden) anpassar sig till hur de strukturella förhållandena ser ut i kommunen. Om resursfördelningen inte ”hänger med” kan det resultera i en nettokostnadsavvikelse (uppåt eller nedåt).

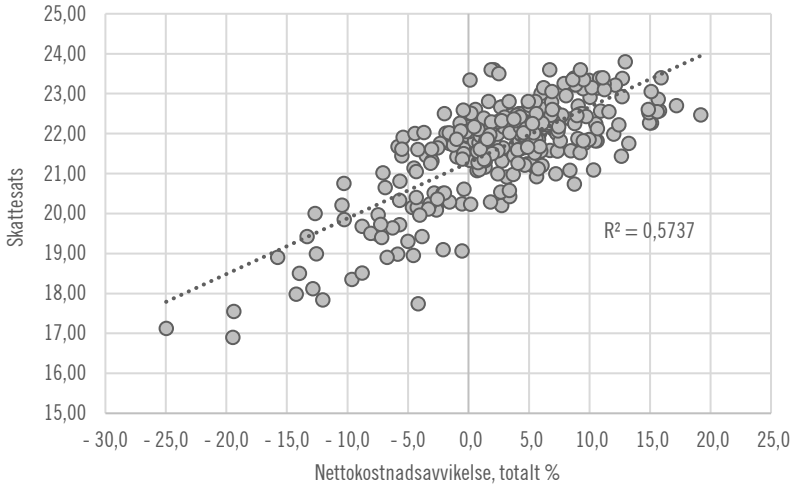
En sammantaget positiv nettokostnadsavvikelse borde visa sig i ett högre skatteuttag och vice versa. Som vi kan se i figur 14.11 är sambandet det förväntade. Samvariationen mellan skattesats och det

[7] Obligatorisk verksamhet är sådan verksamhet som kommunerna är ålagda att bedriva genom en rad speciallagar. Hit hör verksamhet som följer av speciallagstiftning såsom socialtjänstlagen (2001:453), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), miljöbalken (1998:808) och skollagen (2010:800).

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

relativa kostnadsläget inom kärnverksamheten uppgår till knappt 60 procent. Huruvida ett högre kostnadsläge beror på ineffektivitet eller höga ambitioner kräver en djupare analys av den enskilda kommunen.

Figur 14.11 Skattesats och nettokostnadsavvikelse

Källa: SCB och SKR.

14.5.2 Ej utjämnad obligatorisk verksamhet

Det finns ett antal verksamheter som är obligatoriska för kommunerna att utföra, men där det inte utjämnas för eventuella strukturella skillnader.

Det finns i dag inga delmodeller i kostnadsutjämningen för följande skattefinansierade obligatoriska verksamheter (nettokostnad 2022 inom parentes):

- miljö- och hälsa samt fysisk planering (9 miljarder kronor),
- biblioteksverksamhet (5 miljarder kronor),
- anpassad grund- respektive gymnasieskola (10 miljarder kronor),
- insatser enligt socialtjänstlagen för personer under 65 år med funktionsnedsättning (14 miljarder kronor), samt
- färdtjänst (2 miljarder kronor).

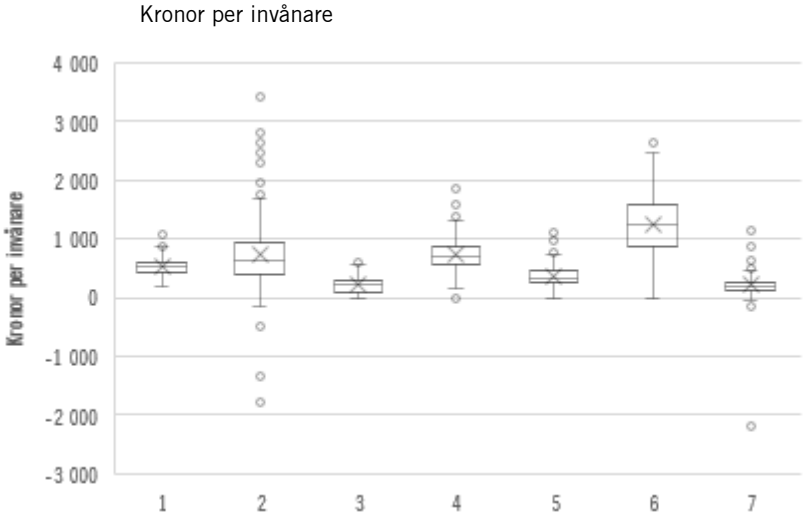
ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Spännvidden i kommunernas kostnader för dessa verksamheter är stor. Inom alla verksamheter finns flera så kallade outliers. De största skillnaderna mätt som kronor per invånare finns inom verksamhetsområdet fysisk och teknisk planering. Inom denna verksamhet finns det stora engångsintäkter som kan vara redovisade på fel konto (och verksamhet).

Huruvida dessa skillnader är av strukturell karaktär för vissa verksamheter har analyserats av kommittén. Det gäller främst insatser till personer med funktionsnedsättning enligt SoL, och i viss mån myndighetsutövning inom miljö- och hälsoskydd. I det första fallet finns det fog för att överväga en utjämning, men underlaget är enligt kommittén av allt för låg kvalitet för att det ska vara praktiskt genomförbart (se kapitel 9). I det andra fallet finns det vissa merkostnader för små och glesa kommuner avseende myndighetsutövning inom miljö och hälsa. Dessa merkostnader är dock av mindre storlek, varför det inte är relevant att beakta dessa.

Oavsett struktur eller inte kan kostnadsskillnader i dessa verksamheter skapa behov av eller ge möjlighet till en annan skatt än genomsnittet.

Figur 14.12 Obligatorisk ej utjämnad verksamhet, per verksamhet

Anm. 1: Bibliotek,2: Fysisk och teknisk planering, bostadsförbättring, 3: Färdtjänst/riksfärdtjänst, 4: Anpassad grundskola, 5: Anpassad gymnasieskola, 6: Insatser till personer under 65 år med funktionsnedsättning (SoL) samt 7: Miljö- och hälsoskydd, myndighetsutövning.
Källa: SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.5.3 Frivillig verksamhet

Skatteintäkterna ska även finansiera så kallad frivillig verksamhet. Denna består bland annat av icke obligatorisk verksamhet inom kultur och fritid, vissa delar inom det kommunaltekniska området samt arbetsmarknadsåtgärder. Sammantaget kostade dessa verksamheter 44 miljarder kronor 2022.

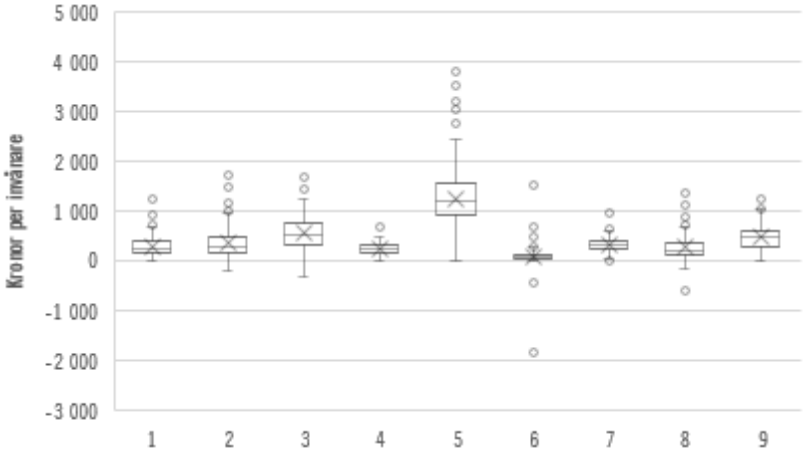
De största verksamheterna är

- idrotts- och fritidsanläggningar (12,5 miljarder kronor),
- parker (6,0 miljarder kronor),
- arbetsmarknadsåtgärder (5,8 miljarder kronor),
- allmän kulturverksamhet, övrigt (5,0 miljarder kronor),
- musikskola/kulturskola (2,9 miljarder kronor),
- allmän fritidsverksamhet, exempelvis stöd till fritidsföreningar (2,9 miljarder kronor),
- fritidsgårdar (2,8 miljarder kronor),
- näringslivsfrämjande åtgärder (2,3 miljarder kronor), samt
- miljö, hälsa och hållbar utveckling (1,4 miljarder kronor).

Även för dessa verksamheter är spännvidden i kostnader inom respektive verksamhet stor. Inom alla verksamheter finns flera outliers och kommuner som redovisar noll eller negativ nettokostnad. De största skillnaderna mätt som kronor per invånare finns för verksamhetsområdet idrotts- och fritidsanläggningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.13 Frivillig verksamhet

Anm. 1: Allmän fritidsverksamhet, 2: Allmän kulturverksamhet, övrigt, 3: Arbetsmarknadsåtgärder, 4: Fritidsgårdar, 5: Idrotts- och fritidsanläggningar, 6: Miljö- hälsa och hållbar utveckling, 7: Musikskola/kulturskola, 8: Näringslivsfrämjande åtgärder samt 9: Parker.
Källa: SCB.

14.6 Andra intäkter

I den kommunala redovisningen och statistiken skiljer man på intäkter som kan härledas till en specifik verksamhet eller en specifik händelse och de intäkter som utgör en mer generell finansiering.[8]

De förra redovisas under verksamhetens intäkter på resultaträkningen. De senare återfinns under skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Indelningen i olika typer av intäkter bygger på SCB:s gruppering i räkenskapssammandraget.

14.6.1 Intäkter knutna till verksamhet

De intäkter som är knutna till verksamheten uppgår till 158,6 miljarder kronor 2022. För kommuner är den största posten ”bidrag” följt av ”taxor och avgifter”. För denna typ av intäkter gäller generellt att mer verksamhet ger mer intäkter (givet samma grad av intäktsfinansiering). Dessa intäkter ingår i den nettokostnad som ligger till grund för omfördelningen i kostnadsutjämningen för flertalet verksamheter.

[8] Rådet för kommunal redovisning (2023): *Rekommendation 2. Intäkter.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.6.2 Intäkter knutna till en specifik händelse

Dessa intäkter härrör från specifika händelser, som en försäljning eller ett exploateringsprojekt. Dessa ska vanligtvis inte vara en del av finansieringen av kommunens verksamheter och ingår således inte i den definition av nettokostnad som används i kostnadsutjämningen.

I förarbetena till nuvarande lagstiftning om god ekonomisk hushållning framgår att det inte är önskvärt att finansiera löpande behov genom att förbruka kommunens förmögenhet (genom underskott och/eller försäljningar). Däremot kan det enligt förarbetena vara förenligt med god ekonomisk hushållning att medel från försäljning av anläggningstillgångar används för att återbetala lån eller återinvestera i nya anläggningstillgångar.[9]

Realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar exkluderas därmed i det så kallade balanskravsresultatet. Intäkter från försäljning av omsättningstillgångar, till exempel kortfristiga placeringar, har däremot bedömts som del av kommunens verksamhet och exkluderas inte.

Värderingen av kommunens tillgångar ska utgå från anskaffningsvärdet. Till skillnad från företag görs ingen marknadsvärdering. För vissa tillgångar som kommunen ägt under lång tid är anskaffningsvärdet lågt. Detta leder till att det kan bli stora realisationsvinster vid en försäljning.

14.6.3 Kommunal fastighetsavgift

År 2008 ersattes den statliga fastighetsskatten på bostäder av en kommunal fastighetsavgift som fastställs av staten men tillförs kommunerna.

När fastighetsavgiften infördes var den finansiellt neutral, såväl för varje enskild kommun som för staten. Från och med 2009 tillförs den årliga intäktsförändringen från fastighetsavgiften för bostäderna i kommunen respektive kommun och adderas till det ursprungliga beloppet. Kommunerna erhåller således inte den faktiska intäkten från fastighetsavgiften för bostäderna i kommunen utan det är endast förändringen mellan åren som läggs till 2008 års belopp.

Skillnaderna i intäkter från fastighetsavgiften är stora mellan kommunerna. Borgholm, som har den högsta intäkten från fastighets-

[9] Prop. 2003/04:105 *God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

avgiften, får 5 593 kronor per invånare 2022 samtidigt som Sundbyberg som har den lägsta intäkten per invånare endast får 1 062 kronor per invånare.[10]

14.6.4 Finansiella intäkter

De finansiella intäkterna för kommunerna uppgick till 16 miljarder kronor 2022. Här återfinns dels utdelning på aktier och andelar samt vinst vid försäljning av finansiella anläggningstillgångar, dels ränteintäkter på likvida medel, kundfordringar, lånefordringar med mera. Även realiserade och icke realiserade vinster på finansiella omsättningstillgångar (exempelvis placeringar på börsen) redovisas här.

Den största finansiella intäkten är ränteintäkterna. Av ränteintäkterna utgör de koncerninterna transaktionerna en stor del. De särredovisas inte i statistiken, men att kommunernas ränteintäkter är 2,5 miljarder kronor högre än för koncernen ger en fingervisning om beloppet storlek. Det handlar om att kommunen via en så kallad internbank tar upp lån som sedan lånas vidare till kommunens egna företag.[11]

14.6.5 Nuvarande strukturbidrag

Strukturbidraget beskrivs utförligt i kapitel 10. Nedan redovisas således en kort en sammanfattning.

Strukturbidraget består av två delar:

- en kompensation för delmodeller som tagits bort från kostnadsutjämningen, men där det bedömts finnas skäl för att kompensationen ska kvarstå. Dessa delmodeller avser svagt befolkningsunderlag i kommuner och små landsting (regioner),
- en kompensation för större bidragsminskningar till följd av förändringar i systemet, det vill säga en form av permanenta införandebidrag.

[10] Sedan 2008 har Sundbybergs intäkt från fastighetsavgiften, genom inkomstbasbeloppets förändring och nya taxeringsuppgifter, ökat med 13,2 miljoner kronor motsvarande 29 procent. Samtidigt har folkmängden ökat med 50 procent genom ett högt bostadsbyggande. Skillnaden beror på att nya bostäder är skattebefriade i 15 år.
[11] SCB (2023): *Kommunernas finanser. Räkenskapssammandraget 2022.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Strukturbidraget betalas ut till 61 kommuner med en summa på totalt cirka 1 miljard kronor och till 6 regioner med en summa på totalt 547 miljoner kronor. Bidraget betalas ut med ett fast belopp per kommun respektive per region i kronor per invånare. Beloppen är inte indexerade och minskar därför i reala termer över tid i takt med pris- och löneökningar.

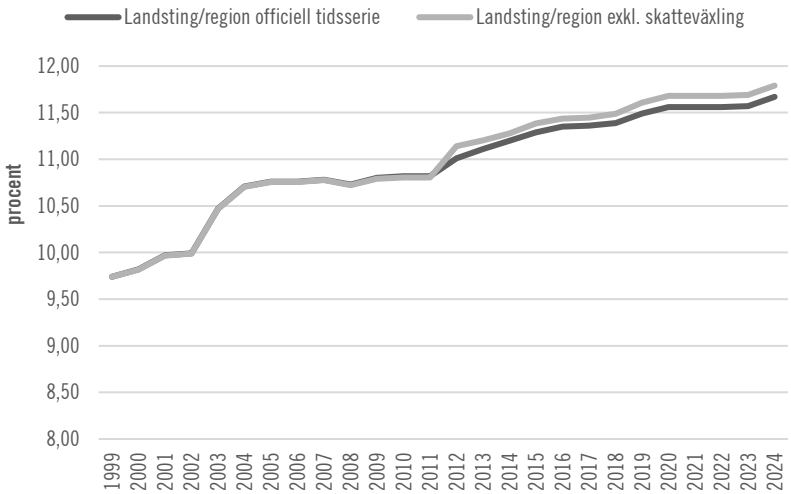
Gällivare, Kiruna och Övertorneå kommuner har ett strukturbidrag som överstiger 4 500 kronor per invånare, och ytterligare nio kommuner – varav åtta i Norrbottens län – har ett strukturbidrag på över 3 000 kronor per invånare. Gotland har det största strukturbidraget för regioner.

14.7 Utvecklingen av regionernas skattesats

14.7.1 Riksgenomsnitt

Den genomsnittliga regionskatten uppgår enligt SCB till 11,67 procent 2024. Sedan 1999 har skattesatsen ökat med 1,93 procentenheter enligt SCB:s officiella tidsserie. Här redovisas utvecklingen från år 1999 på grund av mätproblem i och med bildandet av landstingen i Skåne och Västra Götaland 1999.

Figur 14.14 Genomsnittlig regionskatt 1999–2024

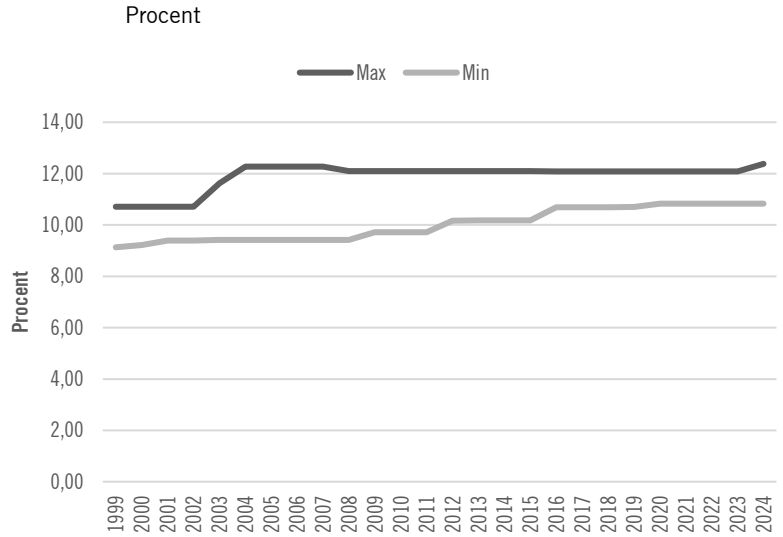
Källa: SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.7.2 Högst och lägst

Den högsta regionskatten uppgår 2024 till 12,38 procent och den lägsta till 10,83 procent. Skillnaden är således 1,55 procentenheter. Den lägsta skattesatsen har ökat med 1,70 procentenheter medan den högsta har ökat med 1,67 procentenheter sedan 1999. Skillnaden mellan högsta och lägsta skattesats är därför i princip oförändrad. Skillnaderna ökade kraftigt under början av 2000-talet när dåvarande Stockholms läns landsting, som hade den högsta skattesatsen, höjde skatten två år i rad. Sedan dess har den lägsta nivån succesivt ökat och gapet minskat.

Figur 14.15 Högst och lägst regionskatt 1999–2024

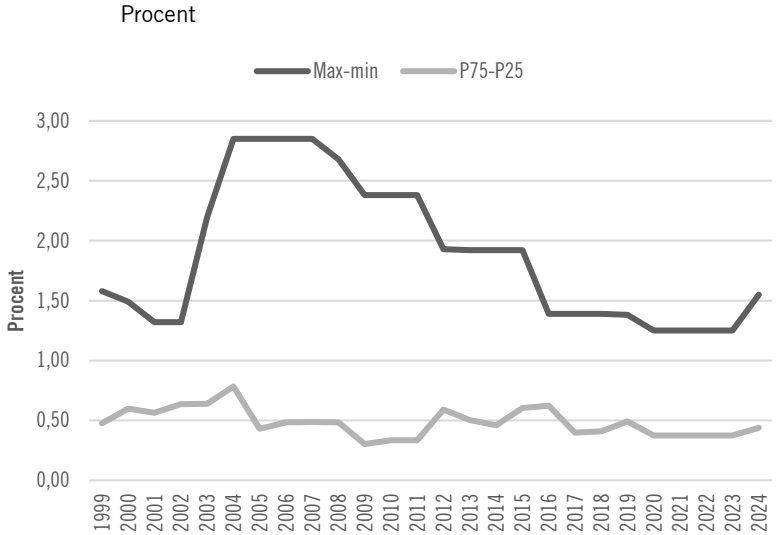

Källa: SCB.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Analyseras skillnaden mellan percentil 75 och percentil 25 kan man konstatera att den legat runt 0,5 procentenheter de senaste åren.

Figur 14.16 Skillnad i regionskatt, 1999–2024 (Max-min samt P75-P25)

Källa: SCB.

Eftersom skillnaden i skattesats för regionerna är betydligt mindre än för kommunerna kommer analysen framgent fokusera på enbart kommunerna.

14.8 Skillnader i kommunal service

14.8.1 Relevanta mått

Det finns i den officiella statistiken inget sammanfattande mått som mäter skillnader i eller tillgänglighet till service på kommunnivå (oavsett huvudman). En jämförelse av sambandet mellan servicenivå och hög skatt har därför inte kunnat genomföras fullt ut.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tillväxtverket analyserar tillgång och tillgänglighet till service

Tillväxtverket beskriver och analyserar tillgång och tillgänglighet till ett antal centrala serviceslag för kommersiell och offentlig service i olika delar av landet.[12]

Tillväxtverket har tagit fram en modell i syfte att identifiera områden med liknande förutsättningar vad gäller tillgänglighet, i det här fallet definierat som avstånd med bil på farbara vägar.

Kommunerna utgör inte grunden för analysen i rapporten, utan modellen beräknar tillgängligheten utifrån var folk är bosatta. I rapporten görs en genomgång av tillgång och tillgänglighet till ett antal centrala serviceslag för kommersiell och offentlig service. Nedan följer en sammanfattning av deras slutsatser.

Rapporten fokuserar på ett prioriterat urval av serviceslag och förutsättningar som har bedömts vara särskilt viktiga för möjligheterna till regional utveckling och tillväxt för medborgare och företag. I rapporten redovisas fakta och statistik om följande serviceslag:

- dagligvaror,
- drivmedel,
- apotek och apoteksombud,
- grundskolor,
- post- och paketservice, samt
- betaltjänster.

Tillväxtverkets analyser visar att serviceutbudet är under ständig förändring – inte bara på landsbygden. I vissa avseenden har utvecklingen varit sämre för regioner med låg tillgänglighet. Detta gäller bland annat utbudet av dagligvarubutiker och grundskolor.

I rapporten konstateras att tillgängligheten till service generellt är sämre i Norrbotten och Västerbottens inland, Jämtland samt norra delar av Dalarna. Tillgängligheten mäter kommuninvånarens perspektiv.

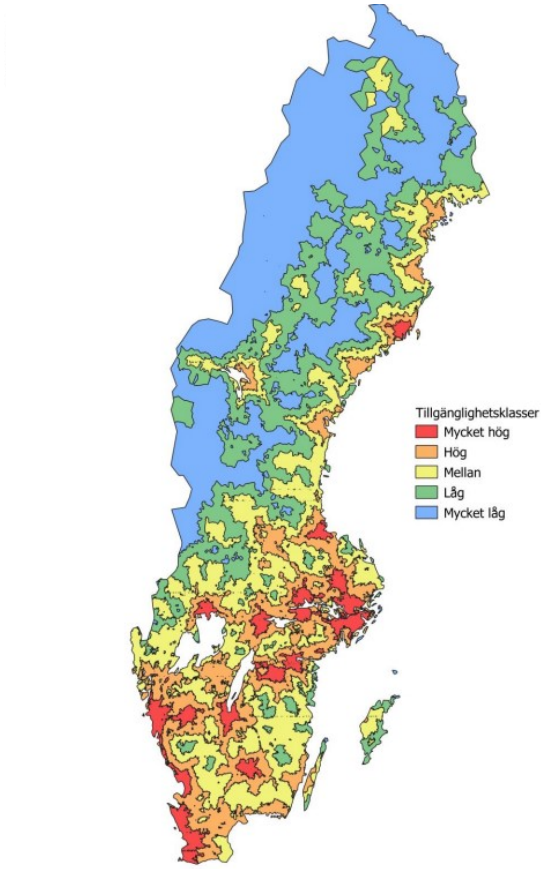
Kommunens merkostnad för att tillhandahålla service på grund av en ogynnsam bebyggelsestruktur ska kompenseras inom ramen för kostnadsutjämningen glesbygdskomponenter. Kompensationen

[12] Tillväxtverket (2021): *Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

utgår från antaganden om vad som kan vara rimligt utifrån det geografiska läget. Om komponenterna är relevanta och uppdaterade bör detta i sig inte leda till en högre kommunalskatt.

Figur 14.17 Tillgänglighetsindex

Källa: Tillväxtverket.

14.8.2 Statlig skattereduktion i glesbygd

Sedan inkomstår 2020 finns en skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden.[13] Skälen för regeringens förslag var att Sveriges långsiktiga tillväxt och utveckling är beroende av levande landsbygder.

[13] Prop. 2019/20:175, *Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Enligt regeringen har en till ytan stor del av Sverige dock andra förutsättningar till utveckling än resten av landet. Detta beror bland annat på geografiska lägesnackdelar i form av långa avstånd, låg befolkningstäthet och sämre tillgång till service.

Regeringen menade vidare att de lägesnackdelar som finns i vissa delar av landet inte bara påverkar företagen, utan också fysiska personers möjligheter att bo och arbeta i dessa områden. Till följd av det geografiska läget får invånarna enligt regeringen i vissa fall, genom exempelvis längre bilresor, bära en större del av energi- och miljöskatterna än genomsnittet av befolkningen. Kommunalskatten är ofta enligt regeringen högre än i övriga landet och tillgången till gemensamt finansierade välfärdstjänster lägre än på andra platser.

Skattereduktion utgår med upp till 1 675 kronor per inkomsttagare och år vilket minskar skillnaden i effektiv skatt något.

14.9 Den effektiv skattesatsen

14.9.1 Jämförelse av utfallet i två kommuner

Trots stora skattesatsskillnader mellan kommuner är den effektiva skattesatsskillnaden som enskilda kommuninvånaren möter ofta mindre.

Det exemplifieras i tabell 14.2 nedan, där vi redovisar effekten för två personer med samma bruttoinkomst bosatta i Österåker respektive Dorotea. Bruttoinkomsten uppgår i exemplet till den genomsnittliga månadslönen på 38 300 kronor, vilket motsvarar en årsinkomst på cirka 460 000 kronor.[14]

[14] De kommuner som 2024 hade högst och lägst total kommunalskatt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 14.1 Skatteuträkning 2024 för en inkomsttagare bosatt i Österåker respektive Dorotea

Kronor om inget annat anges

Post	Österåker	Dorotea	Skillnad
Kommunalskatt, %	28,98	35,15	6,17 %
Begravningsavgift, %	0,277	0,277	0 %
Totalt, %	29,257	35,427	6,17 %
Förvärvsinkomst	460 000	460 000	0
Grundavdrag	–16 800	–16 800	0
Beskattningsbar förvärvsinkomst	443 200	443 200	0
Kommunalskatt	128 439	155 784	27 345
Begravningsavgift	1 227	1 227	0
Public service-avgift	1 219	1 219	0
Skattereduktion för förvärvsinkomst	–1 500	–1 500	0
Underlag skattereduktion	132 160	132 160	0
– kommunalskatt %	28,98	35,15	–
Jobbskatteavdrag	–38 300	–46 454	8 154
Skattereduktion för boende i vissa områden	0	–1 675	1 675
Slutlig skatt	91 085	108 601	17 516
Effektiv skatt, beskattningsbar förvärvsinkomst%	20,55 %	24,50 %	3,95 %
Effektiv skatt, förvärvsinkomst %	19,80 %	23,61 %	3,81 %

Källa: Skatteverket.

14.9.2 Kommunalskatt, grundavdrag med mera

För årsinkomster över 451 500 kronor medges ett grundavdrag på 16 800 kronor. Bruttoinkomsten reducerat med grundavdraget ger den beskattningsbara förvärvsinkomsten (443 200 kronor). I Österåker beskattas förvärvsinkomsten med 29,257 procent medan den i Dorotea beskattas med 35,472 procent. Skillnaden för inkomsttagaren uppgår till 27 345 kronor per år.

Sedan tillkommer en public service-avgift (1 219 kronor)[15] samt en skattereduktion för förvärvsinkomst (1 500 kronor)[16]. Dessa belopp utgår med samma belopp oavsett var personen bor (givet samma inkomst). Totalt –281 kronor per år och inkomsttagare.

[15] Lag (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst, § 4.
[16] Inkomstskattelagen (1999:1129), 67 kap § 46.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Boende i vissa glest befolkade områden ha som beskrivits ovan rätt till en skattereduktion med upp till 1 675 kronor per år. Dorotea ligger i ett dessa områden och inkomsttagaren erhåller därmed reduktionen.

14.9.3 Jobbskatteavdrag

Som framgår av tabell 14.2 tillkommer det så kallade jobbskatteavdraget. Det är en skattereduktion, inte ett avdrag eftersom det är slutskatten som minskas, inte den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Underlaget för skattereduktion utgår från den beskattningsbara inkomsten i relationen till olika andelar av prisbasbeloppet för olika inkomstskikt. Underlaget skiljer sig om inkomsttagaren är över eller under 65 år. Det framräknade underlaget är vid samma inkomst lika stort oavsett vilken kommun man bor i.

För att få fram själva reduktionen multipliceras underlaget med den totala kommunalskatten. Jobbskatteavdraget blir därmed högre ju högre kommunalskatt som personen debiteras. I exemplet ovan är skillnaden 8 154 kronor per år.

Efter olika former av reduktioner har skillnaden minskat med cirka 10 000 kronor och uppgår slutligen till 17 000 kronor per år eller cirka 1 400 kronor i månaden.

Den effektiva skattesatsen (på den beskattningsbara förvärvsinkomsten) förändras i Österåker från kommunalskattens 29,257 procent till 20,55 procent. För Dorotea är motsvarande förändring 35,427 procent till 24,50 procent. En skillnad i total kommunalskatt på 6,17 procent blir efter de olika reduktionerna 3,95 procentenheter – en minskning med en tredjedel. Jobbskatteavdraget fungerar således utjämnande av skattenivån för den enskilda inkomsttagaren.

Som redovisats ovan sänker jobbskatteavdraget skatten på den del av inkomsten som man betalar kommunalskatt på, men påverkar inte de kommunala skatteintäkterna. Jobbskatteavdraget är en statligt finansierad skattereduktion som bokförs på inkomstsidan i statens budget. Kommunernas och regioners skatteintäkter beräknas exklusive jobbskatteavdrag.

År 2024 uppgår statens budgeterade kostnad för jobbskatteavdraget till 180,4 miljarder kronor eller 17 100 kronor per invånare.[17] Detta

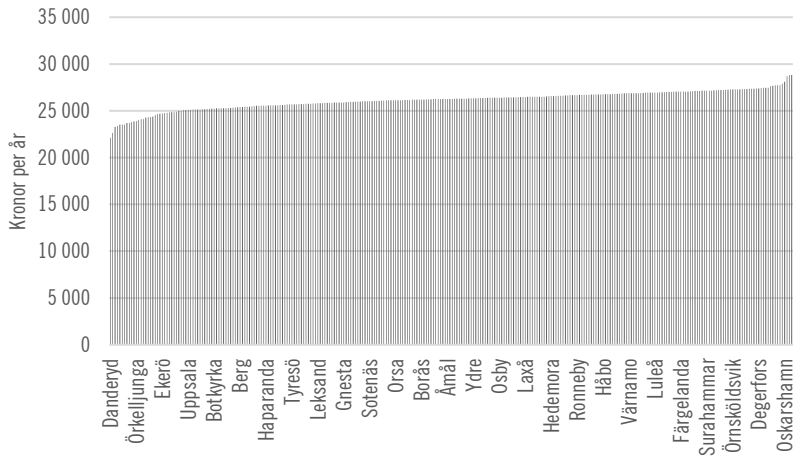
[17] Prop. 2023/24:1: *Budgetpropositionen för 2024*, bilaga 1.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kan jämföras med kommunsektorns preliminärt utbetalda skatteintäkter på 920,6 miljarder kronor.

Utfallet för inkomståret 2022 för jobbskatteavdraget uppgår till 146,7 miljarder kronor motsvarande 25 600 kronor per inkomsttagare.[18] Det genomsnittliga beloppet per inkomsttagare i kommunen varierar mellan 22 117 och 28 840 kronor. I kommuner med låg skatt och höga inkomster blir det genomsnittliga jobbskatteavdraget lägre. Det beror dels på att kommunens skattesats används för att räkna ut jobbskatteavdraget, dels på att avdraget trappas av vid högre inkomster.[19]

Figur 14.18 Genomsnittligt jobbskatteavdrag per inkomsttagare per kommun inkomståret 2022

Källa: Skatteverkets statistikportal.

14.9.4 Effekt vid olika typer av inkomster

Ovan redovisades den effektiva skatten för personer med förvärvsinkomster. Vid andra typer av inkomster såsom pension eller ersättningar från socialförsäkringssystemen blir effekten delvis annorlunda.

Skattereduktion för arbetsinkomster, jobbskatteavdraget, utgår till fysiska personer som varit skattskyldiga under hela beskattningsåret.[20] För ersättningar från socialförsäkringen såsom sjukpenning,

[18] Ekonomistyrningsverket (2023): *Utfallet för statens budget – del av ESV:s underlag till årsredovisning för staten 2022.*
[19] Skatteverket: *Statistikportalen* https://www.skatteverket.se/statistikportalen, [2024-05-06].
[20] Inkomstskattelagen (1999:1129) 67 kap. 5 §.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ersättning från arbetslöshetskassa samt pension utgår inget jobbskatteavdrag.[21]

För att kompensera pensionärerna för avsaknaden av jobbskatteavdrag har riksdagens i flera budgetpropositioner beslutat om ett förhöjt grunddrag på inkomster från pension. För inkomståret 2024 är skillnaden i skatt mellan lön och pension fullt ut kompenserad.

För en person med sin inkomst från arbetslöshetskassa innebär det att skillnaderna i kommunalskatt till största delen kvarstår. I exemplet nedan blir det en liten skillnad eftersom personen som är bosatt i Dorotea erhåller en skattereduktion för den som ”bor i vissa områden”.

För personer med inkomster från pension blir den slutliga skatten lika stor som för en person med löneinkomster vid samma inkomst i enlighet med intentionerna från staten de senaste åren (jämför tabell 14.5 med tabell 14.3).[22] Den slutliga skatten i relation till förvärvsinkomsten blir densamma mellan löneinkomster och inkomster från pension och skillnaderna mellan exempelkommunerna minskar.

Tabell 14.2 Skatteuträkning 2024 för en person med ersättning från arbetslöshetskassa bosatt i Österåker respektive Dorotea

Kronor om inget annat ange

Post	Österåker	Dorotea	Skillnad
Kommunalskatt, %	28,98	35,15	6,17 %
Begravningsavgift, %	0,277	0,277	0 %
Totalt, %	29,257	35,427	6,17 %
Förvärvsinkomst (a-kassa)	317 000	317 000	
Grundavdrag	–30 300	–30 300	
Beskattningsbar förvärvsinkomst	286 700	286 700	
Kommunalskatt	83 085	100 775	17 690
Begravningsavgift	794	794	
Public service-avgift	1 219	1 219	
Skattereduktion för förvärvsinkomst	–1 500	–1 500	
Skattereduktion för boende i vissa områden		–1 675	1 675
Slutlig skatt	83 598	99 613	16 015
Effektiv skatt, beskattningsbar inkomst %	29,15 %	34,74 %	5,59 %

Källa: Skatteverket.

[21] Skatteverket (2024). *Jobbskatteavdrag*.
https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/2940.html [2024-05-07].
[22] För jämförbarhetens skull har vi antagit samma inkomst i jämförelsen mellan löneinkomster och inkomster från pension även om den senare generellt är lägre.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 14.3 Skatteuträkning 2024 för en person med inkomst från pension bosatt i Österåker respektive Dorotea

Kronor om inget annat anges

Post	Österåker	Dorotea	Skillnad
Kommunalskatt, %	28,98	35,15	6,17 %
Begravningsavgift, %	0,277	0,277	0 %
Totalt, %	29,257	35,427	6,17 %
Förvärvsinkomst (a-kassa)	460 000	460 000	
Grundavdrag	–148 900	–148 900	
Beskattningsbar förvärvsinkomst	311 100	311 100	
Kommunalskatt	90 156	109 351	19 195
Begravningsavgift	861	861	
Public service-avgift	1 219	1 219	
Skattereduktion för förvärvsinkomst	–1 500	–1 500	
Skattereduktion för boende i vissa områden		–1 675	1 675
Slutlig skatt	90 736	108 256	17 520
Effektiv skatt, beskattningsbar förvärvsinkomst %	29,16 %	34,80 %	5,59 %
Effektiv skatt, förvärvsinkomst %	19,73 %	23,54 %	3,81 %

Källa: Skatteverket.

14.9.5 Effekt vid förändring av kommunalskatt

Som redovisats ovan betalar inte den enskilda inkomsttagaren hela den kommunalskatt som kommunen erhåller för inkomsttagaren, utan staten går via främst jobbskatteavdraget in och reducerar beloppet. Ju högre kommunalskatt desto större är reduktionen.

Om en kommun väljer att höja sin skatt får detta som följd att inkomsttagaren inte belastas med hela skattehöjningen. En del av skattehöjningen blir i stället en ökad utgift för staten genom ett ökat jobbskatteavdrag. Nedan illustreras det med en skattehöjning på 1 procentenhet i Österåker.

Kommunen får ökade skatteintäkter i proportion till höjningen och den beskattningsbara inkomsten (4 432 kronor). Eftersom jobbskatteavdraget beräknas utifrån kommunens egen skattesats kommer reduktionen att öka vid en skattehöjning. I exemplet ökar jobbskatteavdraget med 1 321 kronor per år. Det omvända gäller vid en sänkning av kommunalskatten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Av den skattehöjning som kommunen genomför i exemplet ”drabbas” alltså de egna invånarna endast med 70 procent av höjningen. De resterande 30 procenten betalar staten.

Tabell 14.4 Skatteuträkning 2024 för inkomsttagare bosatt i Österåker vid förändring av kommunalskatt

Kronor om inget annat anges

Post	Österåker	Österåker +1,00	Skillnad
Kommunalskatt	28,98	29,98	+1,00
Begravningsavgift	0,277	0,277	
Totalt	29,257	30,257	+1,00
Förvärvsinkomst	460 000	460 000	
Grundavdrag	–16 800	–16 800	
Beskattningsbar förvärvsinkomst	443 200	443 200	
Kommunal skatt	128 439	132 871	4 432
Begravningsavgift	1 227	1 227	
Public service-avgift	1 219	1 219	
Skattereduktion för förvärvsinkomst	–1 500	–1 500	
Underlag skattereduktion	132 160	132 160	0
– kommunalskatt	28,98	29,98	+1,00
Jobbskatteavdrag	–38 300	–39 621	1 321
Slutlig skatt	91 085	94 196	3 111
Effektiv skatt, %	20,55 %	21,25 %	+0,70

Källa: Skatteverket.

14.10 Skattesatsen och utjämningen

I beräkningen av inkomstutjämningen används inte kommunens eller regionens egen skattesats. Detta för att undvika påverkbarhet. Utfallet i inkomstutjämningen påverkas alltså inte av kommunens skattesats utan utgår från ett (reducerat) riksgenomsnitt. En kommun eller region med låg skatt får därmed möta den lägre intäkten med ett relativt lägre kostnadsläge. Klara man inte detta får det ske en anpassning av skattesatsen. Systemet har dock aldrig haft det uttalade syftet att minska skillnaderna i skattesats.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I propositionen som innehöll förslaget till 1996 års utjämningssystem finns följande skrivning om skattesatser:

> Det system som föreslås syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner respektive landsting. Det innebär att alla skall ges ekonomiska möjligheter att, med en genomsnittlig skattesats, bedriva en verksamhet av normal omfattning och med en genomsnittlig standard oberoende av sina behov och strukturella förhållanden i övrigt.
>
> Detta föreslås ske dels genom en långtgående utjämning av skatteinkomster mellan kommuner respektive landsting, och dels genom en utjämning för behovs- och andra strukturella kostnadsskillnader.
>
> Om kommunen eller landstinget i sin verksamhet vill hålla en högre ambitionsnivå eller en lägre avgiftsnivå än genomsnittet, eller om effektiviteten i den bedrivna verksamheten är lägre än i genomsnittskommunen eller – landstinget, får detta ta sig uttryck i en högre skattesats.[23]

I Statsbidragsberedningen betänkande beskrivs relationen mellan utjämningen och kommunalskatterna:

> Det är ingen uppgift för systemet i sig att minska skillnaderna i skattesatser mellan kommuner respektive mellan landsting på annat sätt än att utjämna de ekonomiska förutsättningarna i allmänhet.[24]

14.10.1 Långtgående utjämning av skillnader i skattekraft

För kommuner med en skattekraft under den garanterade nivån på 115 procent av genomsnittet kompenserar systemet för 95 procent av skillnaden i skattekraft. Procentsatsen avser en kommun med en genomsnittlig skattesats för år 2003 och den justeras för skillnader i skatteväxling. För kommuner med en skattekraft över den garanterade nivån på 115 procent av genomsnittet beräknas avgiften utifrån en skattesats som är 85 procent av den genomsnittliga.

Effekten av den relativt höga kompensationsgraden blir att utjämningsgraden (skatteintäkter efter inkomstutjämning i relation till genomsnittet) blir väldigt långtgående. För bidragskommuner rör det sig om en skillnad på maximalt en procent. För de kommuner som betalar avgift är skillnaden större och uppgår till maximalt 12,6 procent.

---

[23] Prop. 1994/95:150: *Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1995/96, m.m. (kompletteringsproposition)*, bilaga 7.1.2 s. 131.
[24] SOU 1994:44: *Utjämning av kostnader och intäkter i kommuner och landsting*, s. 25.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 14.5 Utjämningsgrad vid en genomsnittlig skattesats för ett urval av kommuner 2024

Kommun	Skatte-kraft	Index %	Skatte-sats	Skatte-intäkter	Inkomst-utjämning	Totalt	Procent (utjämningsgrad)
Danderyd	522 666	193,0	20,67	108 049	–35 879	72 170	112,6 %
Värmdö	317 063	117,1	20,67	65 546	–967	64 579	100,7 %
Tjörn	295 676	109,2	20,67	61 124	3 045	64 169	100,1 %
Uppsala	264 876	97,8	20,67	54 757	8 898	63 655	99,3 %
Eda	200 426	74,0	20,67	41 434	22 155	63 589	99,2 %
Riket	**270 753**	**100,0**	**20,67**	**55 972**	**8 143**	**64 115**	**100,0 %**

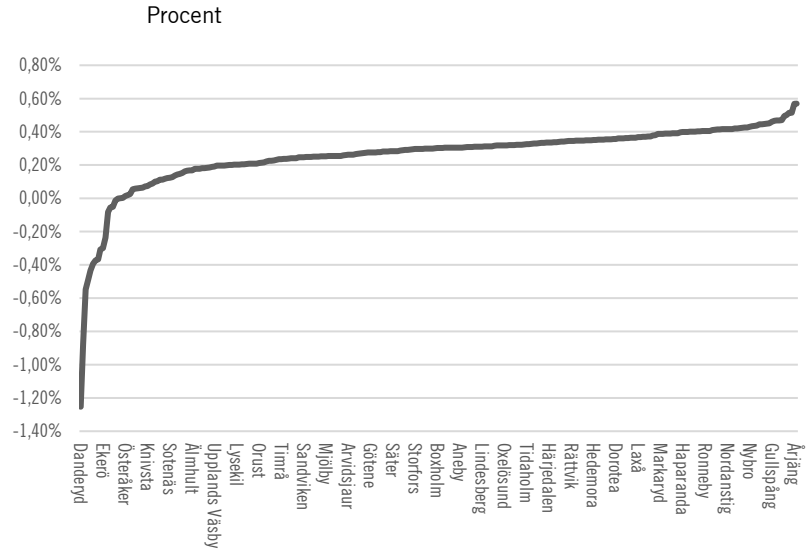
Källa: SCB (2023): Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsår 2024.

14.10.2 Effekten av icke fullständig utjämning

Eftersom utjämningen inte är fullständig måste en kommun med låg skattekraft hålla en något högre skattesats för att erhålla samma intäkter som genomsnittskommunen. Det omvända gäller för en kommun med hög skattekraft. För kommuner med en låg egen skattekraft uppgår skillnaden till uppemot 0,57 procent. För kommuner med hög skattekraft uppgår skillnaden maximalt till 1,25 procent.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.19 Skillnad i skattesats för att nå samma intäkt på grund av icke fullständig inkomstutjämning

Källa: SCB samt egna beräkningar.

14.11 Kommunvisa jämförelser

14.11.1 Tidigare studier

Både Kommuninvest och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har analyserat skillnaderna i kommunalskatt.

Kommuninvest konstaterade att de främsta strukturella faktorerna som samvarierar med höga skattesatser är gleshet, småskalighet och en hög andel invånare över 65 år. Vidare noterade man att kommuner med en hög skattekraft i genomsnitt hade en lägre skattesats.[25]

SKR:s analys utgick från de tio kommunerna med högst respektive lägst skatt. Deras slutsats var att en tredjedel av skattesatsskillnaden berodde på kostnaderna för verksamhetsområdena affärsverksamhet och infrastruktur och skydd. Lågskattekommunerna har lägre nettokostnad än högskattekommunerna inom dessa områden.

Skillnader i huvudmannaskap och nettot mellan finansiella kostnader och intäkter förklarade enligt SKR 20 procent av skillnaderna.

[25] Kommuninvest (2022): *Stopp för skattekurvan*, Kommuninvest (2020): *Utjämning av kommunskatterna*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

En mindre del på 5 procent förklarades av engångsintäkter som realisationsvinster och intäkter från exploateringsverksamheten.

Resterande del av skillnaden på 40 procent kunde enligt SKR förklaras av ambition och effektivitet i kärnverksamheten. Det var framför allt inom äldreomsorgen som SKR fann höga kostnaderna utöver vad som kompenserades för inom kostnadsutjämningen.[26]

14.11.2 Kommitténs analyser

Den kommunvisa analysen fokuserar på de kommuner som har högst skatt och de som har lägst skatt. En rimlig ansats är att analysera de 10 procenten med högst respektive lägst skatt (första och tionde decilen). Dessa grupper om vardera 29 kommuner analyseras i syfte att hitta gemensamma mönster i hur stora avvikelser i vald skattesats hanteras.

De aktuella kommunerna redovisas nedan. Skattesatsen är inte justerad för skillnader i huvudmannaskap. Gruppen lågskattekommuner blir de kommuner som 2022 hade en kommunalskatt mellan 16,90 och 19,97 procent. För högskattekommunerna blir motsvarande skattesats 22,92–23,80. Spannet för lågskattekommunerna blir mer än tre gånger så stort som det för högskattekommunerna.

I det följande exemplifieras analysmodellen för en lågskattekommun och en högskattekommun.

Exemplet Täby kommun

Täby kommun har en skattesats på 17,55 procent, vilket är 3,12 procentenheter lägre än det vägda riksgenomsnittet.

Kommunen lägger motsvarande 2,95 procentenheter i skattesats mindre resurser på obligatorisk utjämnad verksamhet än genomsnittet, efter justering för en tyngre struktur på 0,39 procentenheter. I den obligatoriska men ej utjämnade verksamheten lägger kommunen motsvarande 0,34 procentenheter mindre resurser än genomsnittet. Här finns ingen beräknad struktur att justera för. För den frivilliga verksamheten lägger kommunen motsvarande 0,31 procentenheter mindre resurser än genomsnittet. Det sker ingen utjämning

[26] Sveriges Kommuner och Regioner (2020): *Ekonomirapporten, oktober 2020.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

för frivillig verksamhet och därmed finns inte heller här någon beräknad struktur att justera för.

Sammantaget lägger kommunen motsvarande 3,60 procentenheter lägre skattesats till verksamheten än riksgenomsnittet. Det är mer än skillnaden i skattesats.

För övriga poster i analysmodellen är nettokostnaden motsvarande 0,48 procentenheter högre än genomsnittet. Det beror bland annat på ett högre resultat än genomsnittet (0,86 procentenheter). Vidare har kommunen resultatfört stora icke-realiserade förluster avseende placerade medel. Detta ger ett negativt finansnetto motsvarande 0,62 procentenheter i utdebitering.

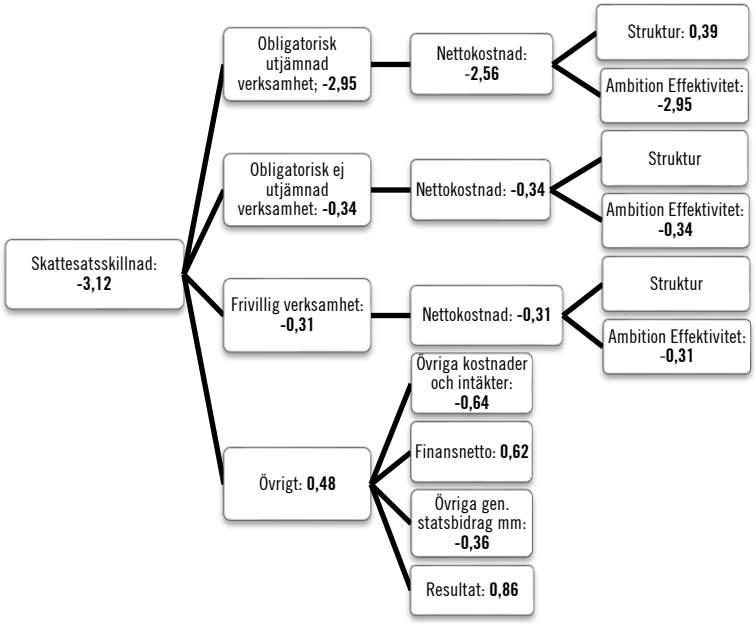
För övriga generella statsbidrag erhåller kommuner större intäkter än genomsnittet motsvarande 0,34 procentenheter. Det är den icke fullständiga inkomstutjämningen som förklarar (0,53 procentenheter). Lägre fastighetsavgift och avsaknaden av strukturbidrag ger lägre intäkter motsvarande 0,16 procentenheter.

Bland övriga kostnader och intäkter märks stora exploateringsintäkter motsvarande 0,57 procentenheter i utdebitering. De höga engångsintäkterna förstärker resultat och har inte finansierat löpande verksamhet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.20 Analysmodell Täby kommun

Procentenheter

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Exemplet Pajala kommun

Pajala kommun har en skattesats på 23,40 procent vilket är 2,73 procentenheter högre än riksgenomsnittet.

Kommunen lägger motsvarande 3,67 procentenheter i skattesats mer på obligatorisk utjämnad verksamhet än genomsnittet, efter justering för en tyngre struktur på 1,70 procentenheter. För den obligatoriska men ej utjämnade verksamheten lägger kommunen motsvarande 0,13 procentenheter i skattesats mer resurser än genomsnittet. Här finns ingen beräknad struktur att justera för och merkostnaden får kommunen själv finansiera.

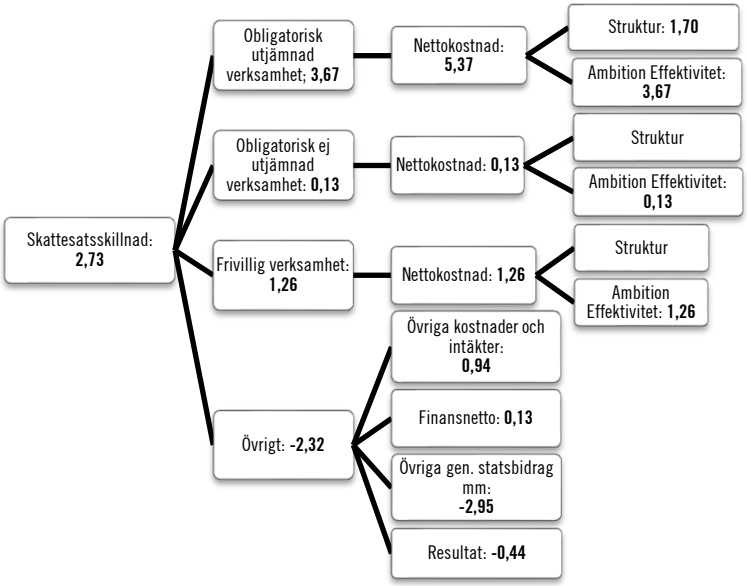
För den frivilliga verksamhet lägger kommunen motsvarande 1,26 procentenheter i skattesats mer resurser än genomsnittet. Det handlar om näringslivsfrämjande åtgärder och en relativt hög skattefinansiering av VA-verksamhet och avfall. Kommunen har också kostnader för den kommunala flygplatsen motsvarande 0,60 procentenheter i skattesats. Det sker ingen utjämning för frivillig verksamhet

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

och därmed ingen kompensation för eventuell struktur. Sammantaget lägger kommunen mer resurser till verksamheten än genomsnittet motsvarande mer än 5 procent i utdebitering, vilket är väsentligt mer än skillnaden i skattesats.

Figur 14.21 Analysmodell Pajala kommun

Procentenheter

Källa: Egna beräkningar med data från SCB.

Kommunens verksamhet kostar motsvarande 2,32 procentenheter mer i utdebitering än vad den högre skattesatsen ger. Sedan tillkommer högre kostnader för pensioner och ett sämre finansiellt netto motsvarande ytterligare 1,07 procentenheter.

Kommunen finansierar detta genom ett strukturbidrag, en högre intäkt från fastighetsavgiften än genomsnittet samt högre övriga generella statsbidrag,[27] vilket sammantaget motsvarar en skattesats på 2,95 procentenheter. Dessutom har kommunen ett lägre resultat än genomsnittet vilket frigör resurser motsvarande 0,44 procentenheter.

[27] Prop. 2021/22:1 *Budgetproposition 2022 UO25: Anslag 1:5 Medel till befolkningsmässigt mindre kommuner*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

14.11.3 Kommuner med låg skatt

Generellt gäller att kommuner med låg skattesats har en kostnadsnivå för verksamheten som sammantaget är lägre än genomsnittet i riket. Kostnaden är justerad för utfallet i kostnads- och LSS-utjämningen, vilket här får representera kostnaden för ”strukturen”. Av de 29 kommunerna har 25 kommuner enligt kostnadsutjämningen en tyngre struktur än genomsnittet och erhåller därför ett bidrag.

Tabell 14.6 Genomsnittlig skillnad i skattesats för decil 1 per orsak/område

Procentenheter i utdebitering

Orsak/ område	Skattesats i genomsnitt
Obligatorisk utjämnad verksamhet	–1,67
varav struktur	0,19
Obligatorisk utjämnad verksamhet (efter avdragen struktur)	–1,86
Obligatorisk ej utjämnad verksamhet	–0,14
Frivillig verksamhet	–0,23
Resultat	0,41
Finansnetto	0,30
Övriga skatter och statsbidrag	0,04
Övriga kostnader och intäkter	–0,35
Summa skattesatsskillnad	**–1,82**

Källa: Egna beräkningar.

För 20 av de 29 kommunerna motsvarar de lägre kostnaderna mer än skillnaden i skattesats. Verksamhetens låga kostnad bidrar alltså till finansiering av andra poster eller till ett högre resultat. I de övriga nio kommunerna är läget det omvända. Högre övriga intäkter eller lägre övriga kostnader och/eller ett svagare resultat bidrar till skattesatsskillnaden. För 16 av de 20 kommunerna motsvarar enbart lägre kostnader för den obligatoriska verksamheten (både utjämnad och icke utjämnad) mer än skillnaden i skattesats.

För sex kommuner kostar den frivilliga verksamheten mer än genomsnittet och bidrar därmed inte till den låga skattesatsen. Det är inga jättestora belopp utan det handlar om kostnader motsvarande 5–10 öre på en skattesats som är 2 procentenheter under genomsnittet. För de övriga 23 kommunerna bidrar den frivilliga verksamheten med i genomsnitt 30 öre till den låga skatten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

År 2022 var utvecklingen på Stockholmsbörsen negativ. Under året sjönk marknadsvärdet av svenska börsnoterade aktier med 3 868 miljarder jämfört med 2021. Detta motsvarar en nedgång på 29 procent. Det var första gången sedan 2018 som aktieförmögenheten sjönk sett till helår.[28] Enligt 6 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning ska finansiella instrument som innehas för att generera avkastning eller värdestegring värderas till verkligt värde. Värdeförändringen av de finansiella instrumenten sedan föregående balansdag ska redovisas i resultaträkningen. För kommuner med stora placeringar innebar det stora finansiella kostnader under 2022. För flera av kommunerna motsvarade dessa orealiserade förluster över 1 procent i skattesats.

Trots den låga skatten redovisar en klar majoritet på 19 av 29 kommuner ett starkare resultat än riksgenomsnittet. Det går inte att utläsa hur resultatet förhåller sig till budget och eventuellt finansiellt resultatmål. För de övriga 10 är resultat lägre än genomsnittet och detta utrymme kan användas till att finansiera andra poster. För 7 av de 10 kommunerna förklaras det låga resultatet av den negativa börsutvecklingen.

För 14 av kommunerna överstiger intäkterna från övriga generella statsbidrag genomsnittet. Det handlar i de flesta fall om den icke fullständiga inkomstutjämningen. Relativt låga intäkter av fastighetsavgiften i dessa kommuner motverkar de höga intäkterna.

14.11.4 Kommuner med hög skatt

Kommunerna med hög skatt har generellt väsentligt högre kostnader än genomsnittet i riket. Kostnaden är även här justerad för utfallet i kostnads- och LSS-utjämningen, vilket här får representera kostnaden för ”strukturen”. De högre kostnaderna motsvarar för gruppen 3,40 procentenheter i kommunalskatt. Enligt intentionerna i utjämningssystemet ska denna skillnad förklaras av kostnaden i den frivilliga verksamheter samt ambition och effektivitet i den obligatoriska verksamheten.

[28] Statistiska centralbyrån (2023). *Aktieförmögenheten sjönk 2022 – efter tre års uppgång.* https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/finansmarknad/aktieagarstatistik/aktieagarstatistik/pong/statistiknyhet/aktieagarstatistik-december-2022 [2024-05-07].

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Tabell 14.7 Genomsnittlig skillnad i skattesats för decil 10 per orsak/område

Procentenheter

Orsak/ område	Skattesats i genomsnitt
Obligatorisk utjämnad verksamhet	6,04
varav struktur	3,04
Obligatorisk utjämnad verksamhet (efter avdragen struktur)	3,00
Obligatorisk ej utjämnad verksamhet	0,19
Frivillig verksamhet	0,20
Resultat	–0,25
Finansnetto	–0,07
Övriga skatter och statsbidrag	–1,36
Övriga kostnader och intäkter	0,93
Summa skattesatsskillnad	**2,64**

Källa: Egna beräkningar.

För 20 av de 29 kommunerna motsvarar de högre kostnaderna än genomsnittet mer än vad som kan finansieras av den högre skatten. Skillnaderna inom gruppen är dock stora. Spannet ligger mellan 3,10 och 0,09 procentenheter. För 18 av dessa kommuner är även kostnadsnivån i den obligatoriska verksamheten (utjämnad och icke utjämnad) högre än vad skattesatsen kan finansiera.

I 17 kommuner är kostnaderna högre än genomsnittet i den frivilliga verksamheten. I genomsnitt motsvarar detta 0,73 procentenheter jämfört med genomsnittet. För dessa kommuner handlar det om relativt hög skattefinansiering inom så kallad affärsverksamhet[29] (exkl. kollektivtrafik), samt relativt höga nettokostnader för särskilt riktade insatser (arbetsmarknadsåtgärder och flyktingmottagande).

I affärsverksamheten handlar det om att VA- och avfallsverksamhet delvis skattefinansieras, underskott i en bostadsverksamhet som bedrivs i förvaltningsform[30], samt i någon kommuns kostnader för arbetsplatsområden[31] och egen flygplats.

[29] Affärsverksamheten är den verksamhet i kommunerna som i huvudsak finansieras med avgifter.
[30] Under detta verksamhetsområde ska det föras kostnader för tillhandahållande av bostäder. Kostnader och intäkter för boendet i elevhem ingår här. Elevhemsboende är något som kommunen själv driver i anslutning till en skola. Ofta kan det handla om elever med funktionsnedsättning.
[31] Med arbetsområden avses iordningställda områden för industri, kontor, lager etc. Med lokaler avses industri-, hantverks- och konferenslokaler samt hotell. Samlingslokaler, konferenslokaler m.m. för uthyrning, ingår.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

För särskilt riktade insatser handlar det om kostnader för sysselsättningsfrämjande insatser och arbetsmarknadsåtgärder som finansieras helt eller delvis av kommunen.

De 20 kommuner som har en kostnadsnivå som överstiger vad skillnaden i skattesats motsvarar, finansierar samtliga detta genom högre övriga generella statsbidrag (strukturbidrag och fastighetsavgift). 17 av kommunerna redovisar dessutom ett svagare resultat än riksgenomsnittet. Av dessa redovisade två kommuner ett negativt resultat.

14.12 Sammanfattande slutsatser

Trots långtgående utjämning finns det relativt stora skillnader i kommunernas skatteuttag. Sett över en över längre tidsperiod har dock skillnaderna minskat genom att de med låg skatt höjt skattesatsen. Skillnaden i total kommunalskatt (kommun och region) uppgår 2024 till 6,32 procentenheter.

För den enskilda som har inkomst från arbete eller pension är skillnaden i effektiv skatt betydligt lägre genom skattereduktioner som jobbskatteavdrag och för boende i vissa glesbygdskommuner. Staten har alltså via jobbskatteavdraget delvis utjämnat skillnaderna i skattesats för stora grupper av kommuninvånarna. För personer med inkomster från olika socialförsäkringar kvarstår dock skillnaden.

Det finns inget underlag som kan påvisa att kommuner med hög skatt skulle erbjuda en sämre kommunal service än andra kommuner, utöver vad som kan vara rimligt utifrån geografiska skillnader. De skillnader som har konstaterats avser oftast kommersiell eller statlig service.

Hur den enskilda kommunen prioriterar vid en avvikande skattesats skiljer sig stort. Några generella slutsatser kan dock dras utifrån en analys av bokslut 2022.

Låg skatt kräver låga kostnader. För flertalet av dessa kommuner är kostnadsnivån ännu lägre än vad den låga skattesatsen motsvarar. Det gäller främst för den obligatoriska verksamheten. Det går inte att utläsa ur bokslutsstatistiken om kommunerna bedriver verksamheten effektivare än andra eller om det handlar om en lägre ambitionsnivå. Troligen är det en blandning av faktorer.

Låga kommunalskatter går inte att enbart att ”hämta hem” i de frivilliga verksamheterna. Men de flesta kommuner med låg skatt har

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

en lägre kostnad inom de frivilliga verksamheterna. Den lägre kostnadsnivån används i många fall också till att stärka resultatet.

Kommuner med låg skatt betalar ofta en avgift i inkomstutjämningen på grund av hög skattekraft. Asymmetrin avseende kompensationsgraden skapar ett visst utrymme för att hålla en lägre skatt. De kan röra sig om motsvarande 0,50 procentenheter för en kommun med en skattekraft på 140 procent av genomsnittet.

Höga kostnader kräver hög skatt. För flertalet av dessa kommuner är kostnadsnivån ännu högre än vad den höga skattesatsen kan finansiera. Det gäller i de flesta fall hela den obligatoriska verksamheten. Det går inte att utläsa ur bokslutsstatistiken om kommunerna bedriver verksamheten ineffektivt eller om det handlar om en högre ambitionsnivå. Troligen är det en blandning av faktorer.

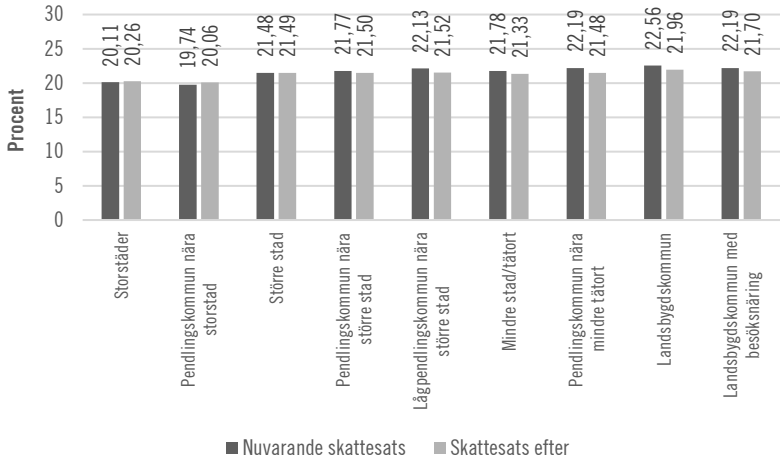
En majoritet av högskttekommunerna har kostnader som överstiger riksgenomsnittet i den frivilliga verksamheten. För dessa kommuner handlar det om viss skattefinansiering av så kallad affärsverksamhet och relativt höga nettokostnader för särskilt riktade insatser.

Högskattekommunerna finansierar i genomsnitt den höga kostnadsnivån med hjälp av strukturbidrag och högre intäkter från kommunal fastighetsavgift. Ett svagare resultat bidrar också till ett utrymme för mer verksamhet.

Analysen ovan är gjord på nuvarande system för kommunalekonomisk utjämning. Kommitténs förslag till förändrad kostnadsutjämning ger små, glesa och socioekonomiskt svaga kommuner ett förstärkt utfall. Dessa faktorer samvarierar i stor utsträckning med en hög skattesats. För exempelvis landsbygdskommuner – som är den kommungrupp som har högst kommunalskatt – motsvarar förstärkningen 0,60 procentenheter i genomsnitt. Det innebär att endast en mindre del av nuvarande skattesatsskillnader, enligt kommitténs mening, kan härledas till brister i nuvarande utjämningssystem.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Figur 14.22 Skattesats per kommungrupp, nuvarande och nuvarande inklusive kommitténs förslag till förändring i kostnadsutjämningen

Källa: Egna beräkningar.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

15 Åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner

I det här kapitlet redovisar kommittén sina bedömningar av vilka åtgärder staten kan vidta för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner.

Kapitlet inleds med en beskrivning av kommitténs uppdrag genom tilläggsdirektiven. Därefter redogör kommittén för den kommunala självstyrelsen och den kommunala beskattningsrätten. Slutligen redovisar kommittén sina överväganden och förslag som rör åtgärder staten kan vidta dels för att begränsa den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder, dels för att minska kommuners och regioners behov av högre skattesatser.

Orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner redovisas i kapitel 14 medan åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen redovisas i kapitel 5.

15.1 Uppdraget att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner

Kommittén har genom tilläggsdirektiven (se bilaga 2) fått i uppdrag att analysera orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner samt att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Det framhålls i direktiven till kommittén att kommunsektorn står inför utmaningar när det gäller faktorer som enskilda kommuner eller regioner inte kan påverka, så kallade *opåverkbara faktorer*. Den förväntade demografiska utvecklingen framöver innebär att antalet personer som inte är i arbetsför ålder ökar mer än antalet personer i arbetsför ålder. Det påverkar skatteunderlagets utveckling negativt samtidigt som det leder till ett ökat kostnadstryck på välfärdstjänsterna. Denna utveckling innebär försämrade förutsättningar för kommunsektorns finansiering och det kan leda till kommunalskattehöjningar. En kommunal skattehöjning ger ett ökat ekonomiskt utrymme i budgeten för den enskilda kommunen eller regionen på kort sikt, men innebär risk för en negativ påverkan på arbetskraftsutbudet och därmed risk för sammantaget negativa samhällsekonomiska effekter.

Det framhålls vidare i direktiven till kommittén att det kommunalekonomiska utjämningssystemet inte ska utjämna för alla skillnader, till exempel inte för så kallade *påverkbara faktorer* som ambitionsnivå och effektivitet. En förmåga att driva verksamheter mer effektivt än andra kommuner respektive regioner kan skapa utrymme för en lägre skattesats, medan en ineffektivt bedriven verksamhet i stället kan leda till behov av en högre skattesats. För att motverka höga och ökande skattesatser kan det därför behövas ytterligare åtgärder – riktade mot kommuner och regioner – som syftar till att främja ett effektivt resursutnyttjande.

Kommittén konstaterar inledningsvis att åtgärder staten kan vidta i syfte att motverka höjningar av de kommunala skattesatserna kan vara dels sådana som begränsar kommuners och regioners beskattningsrätt och liknande åtgärder, dels sådana som kan minska kommuners och regioners behov av högre skattesatser. Särskilt det senare är sådana åtgärder som enligt kommittén kan främja ett effektivt resursutnyttjande.

15.2 Den kommunala självstyrelsen och den kommunala beskattningsrätten

Kommittén har ovan (i avsnitt 15.1) uttalat att åtgärder staten kan vidta i syfte att motverka höga och ökande skattesatser kan vara sådana som begränsar kommuners och regioners beskattningsrätt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Statens handlingsutrymme när det gäller att begränsa beskattningsrätten är dock inte fritt. Den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen och den grundlagsstadgade kommunala beskattningsrätten sätter ramar för statens handlingsutrymme. I detta avsnitt behandlas därför den grundlagsreglering av kommunerna som avser den kommunala självstyrelsen och proportionalitetsprincipen samt den kommunala beskattningsrätten.

15.2.1 Den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt, vilket förverkligas bland annat genom kommunal självstyrelse.[1] I det som är portalparagrafen i regeringsformen slås den kommunala självstyrelsen fast tillsammans med det representativa och parlamentariska statsskicket. Den betydelsefulla roll som den kommunala självstyrelsen har i det svenska statsskicket slås alltså fast redan i portalparagrafen i regeringsformens första kapitel om statsskickets grunder.

Det finns inte någon rättsligt bindande definition av vad som avses med kommunal självstyrelse. Synen på den kommunala självstyrelsen har varierat över tid. I förarbetena[2] till regeringsformen uttalas att det inte har ansetts vare sig lämpligt eller möjligt att en gång för alla dra orubbliga och preciserade gränser i grundlag om en kommunal självstyrelsesektor. Det har samtidigt understrukits att arbets- och befogenhetsfördelningen mellan stat och kommun behöver kunna ändras i takt med samhällsutvecklingen. Det har medfört att det inte finns detaljerade bestämmelser om den kommunala självstyrelsen i grundlag. I stället kan riksdagen genom lag fatta beslut om den kommunala självstyrelsen.

I förarbetena till regeringsformen uttalas vidare att det är av grundläggande betydelse att kommunerna och regionerna utöver sina särskilda åligganden har en fri sektor inom vilken de kan ombesörja egna angelägenheter och att det inom detta område finns utrymme för en kommunal initiativrätt.

[1] 1 kap. 1 § regeringsformen.
[2] Prop. 1973:90 *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m.; given Stockholms slott den 16 mars 1973*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

15.2.2 En proportionalitetsbedömning behöver göras inför ingrepp i den kommunala självstyrelsen

Proportionalitetsprincipen innebär att lagstiftaren behöver göra en proportionalitetsbedömning om den kommunala självstyrelsen ska inskränkas. Avsikten med bestämmelsen (i 14 kap. 3 § regeringsformen) om att lagstiftaren behöver göra en proportionalitetsbedömning är att det vid all lagstiftning som kan få betydelse för den kommunala självstyrelsen ska prövas om skälen för den tänkta regleringen motiverar det intrång i den kommunala självstyrelsen som regleringen innebär. Genom bestämmelsen slås det fast i grundlag att en prövning av de kommunala självstyrelseintressena ska göras under lagstiftningsprocessen med tillämpning av en proportionalitetsprincip. Riksdagen behöver alltså regelmässigt pröva kommunernas självstyrelseintresse när inskränkningar i den kommunala självstyrelsen övervägs. Bestämmelsen medför att riksdagen får ett bättre underlag inför beslut som rör den kommunala självstyrelsen.

Proportionalitetsprövningen innefattar en skyldighet att undersöka om det ändamål som regleringen avser att tillgodose kan uppnås på ett sätt som är mindre ingripande i den kommunala självstyrelsen jämfört med det som föreslås. Det betyder att om det finns olika sätt att uppnå samma mål bör det sätt som är minst ingripande i den kommunala självstyrelsen väljas.[3]

Proportionalitetsprincipens huvudsakliga syfte är att det kommunala självstyrelseintresset ställs mot de intressen som ligger bakom ett lagförslag. Lagrådet ska alltid granska lagförslag innan riksdagen beslutar lag om kommunal beskattning eller lag som innebär åliggan-den för kommunerna och regionerna.[4]

15.2.3 Den grundlagsstadgade kommunala beskattningsrätten

Kommunerna och regionerna får ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter.[5] Bestämmelsen om det är ett principstadgande. Principen innebär inte att den kommunala beskattningsrätten, det vill säga kommunernas och regionernas beskattningsrätt, måste vara fri ens i den

[3] Prop. 2009/10:80 s. 212 *En reformerad grundlag*.
[4] 8 kap. 21 § andra stycket punkten 5 regeringsformen.
[5] 14 kap. 4 § regeringsformen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

meningen att varje kommun eller region helt obunden kan bestämma skatteuttagets storlek.[6]

Föreskrifter ska meddelas genom lag om de avser grunderna för den kommunala beskattningen.[7] Riksdagen kan i vissa fall bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter men det kan inte avse föreskrifter som rör den kommunala beskattningsrätten.[8] Regeringen får meddela föreskrifter som inte enligt grundlag ska meddelas av riksdagen.[9] Regeringen får dock inte med stöd av den bestämmelsen meddela föreskrifter som avser den kommunala beskattningen.[10] Regeringen har alltså ingen normgivningsmakt beträffande den kommunala beskattningen genom bestämmelserna i regeringsformen. Principen om att kommuner och regioner får ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter är alltså underkastad lagstiftning och är därmed en fråga för riksdagen.

15.2.4 Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten genom kommunalt skattetak, kommunalt skattestopp och andra liknande åtgärder

Begreppen kommunalt skattetak och kommunalt skattestopp

Frågan om den närmare innebörden av den kommunala beskattningsrätten har aktualiserats i samband med diskussioner om ingrepp i den kommunala självstyrelsen genom statliga begränsningar i den kommunala beskattningsrätten. Kommittén konstaterar att det vid de diskussionerna har handlat om så kallat kommunalt skattetak och kommunalt skattestopp samt andra liknande åtgärder (som ibland benämns mjukt skattestopp eller skattebroms).

Enligt kommitténs mening innebär begreppen kommunalt skattetak och kommunalt skattestopp olika saker. Även om båda begreppen avser begränsningar i den kommunala beskattningsrätten menar kommittén att ett kommunalt skattetak innebär att staten bestämmer en viss högsta nivå för skattesatsen medan ett kommunalt skattestopp innebär att staten bestämmer att de enskilda kommunerna och regio-

[6] Prop. 1973:90 s. 231 *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m.; given Stockholms slott den 16 mars 1973*.
[7] 8 kap. 2 § första stycket punkten 3 regeringsformen.
[8] 8 kap. 3 § regeringsformen.
[9] 8 kap. 7 § första stycket punkten 2 regeringsformen.
[10] 8 kap. 7 § andra stycket andra meningen regeringsformen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

nerna inte får höja den egna skattesatsen jämfört med till exempel den skattesats de senast beslutade om. Begreppen har dock inte använts på detta sätt i de tidigare diskussionerna om den kommunala beskattningsrätten. I stället har begreppen i allt väsentligt använts synonymt i de produkter kommittén hänvisar till.

Kommittén använder sig som utgångspunkt av begreppet begränsningar i den kommunala beskattningsrätten, vilket är ett övergripande begrepp som innefattar både kommunala skattetak och kommunala skattestopp. Med det sagt använder kommittén ändå ibland uttrycken kommunalt skattetak och kommunalt skattestopp när de begreppen har använts i tidigare diskussioner som kommittén hänför sig till.

Frågan om begränsningar i beskattningsrätten och grundlagsenligheten av sådana begränsningar behandlades i en utredning under 1970-talet.[11] Den utredningen förordade en annan mindre ingripande lösning än att den kommunala beskattningsrätten skulle begränsas genom lag. Frågan om begränsningar i beskattningsrätten behandlades återigen under 1980- och 1990-talet i samband med bland annat förslag till lagstiftning om det kommunala skatteuttaget och andra liknande åtgärder. Lagrådet, konstitutionsutskottet och finansutskottet gjorde vissa principiella uttalanden i samband med att de olika förslagen behandlades. Kommittén återkommer nedan till förslag som har behandlats och principiella uttalanden som har gjorts.

1976 års kommunalekonomiska utredning förordade annan mindre ingripande lösning än begränsningar i den kommunala beskattningsrätten

Frågan om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten behandlades av 1976 års kommunalekonomiska utredning. Utredningen, som ofta benämns KEU 76, hade i uppdrag att överväga vilka åtgärder som behövdes för att inom ramen för samhällsekonomiskt godtagbara betingelser uppnå en önskvärd utveckling för den kommunala ekonomin. Mot bakgrund av bedömningar av utrymmet för den kommunala sektorns utbyggnad såg utredningen över olika åtgärder som kunde vidtas för att påverka den kommunala utgiftsexpansionen. En sådan åtgärd var en begränsning i den kommunala beskattningsrätten genom lagstiftning om det kommunala skatteuttaget. Utredningen

[11] SOU 1977:78 *Kommunerna. Utbyggnad. Utjämning. Finansiering. Slutbetänkande av 1976 års kommunalekonomiska utredning*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

redogjorde för att en begränsning i beskattningsrätten kunde övervägas antingen som en permanent företeelse, alternativt som en åtgärd av mer temporär karaktär och då anpassad till det samhällsekonomiska läget.[12]

Den kommunalekonomiska utredningen redogjorde för olika metoder för begränsningar i den kommunala beskattningsrätten:

- Begränsning av det totala kommunala skatteuttaget genom ett gemensamt skattetak för kommuner och regioner.
- Skilda skattetak för kommuner respektive regioner.
- Individuella skattetak för kommuner och regioner.

En begränsning av det totala kommunala skatteuttaget genom ett *gemensamt skattetak* för kommuner och regioner förutsatte enligt den kommunalekonomiska utredningen att de enheter som har tillerkänts beskattningsrätt inbördes skulle göra upp om det gemensamma utrymmet. Utredningen menade att det skulle ställa stora krav på en samordning av utgiftsutvecklingen i de olika sektorerna och att en samordnad utgiftsprövning mellan kommuner och regioner skulle vara ett helt nödvändigt inslag. Utredningen pekade på svårigheter som skulle kunna uppkomma med ett gemensamt skattetak och att ett av de mest betydande problemen torde vara att avgöra hur utdebiteringsutrymmet ska fördelas om huvudmännen inte kan komma överens om fördelningen på egen hand.

Den kommunalekonomiska utredningen konstaterade att *skilda skattetak* för kommuner respektive regioner skulle aktualisera frågan om att uppgiftsfördelningen mellan kommuner och regioner inte är identisk över hela landet. Om skilda skattetak skulle införas för kommuner respektive regioner menade utredningen att det fanns en risk för att de samarbetssträvanden som var aktuella mellan kommunerna och regionerna skulle försvåras. Utredningen menade att skilda skattetak skulle göra det mer komplicerat att flytta uppgifter mellan kommuner och regioner eftersom intresset att ta på sig kostnader för nya uppgifter av naturliga skäl inte skulle vara stort om kommunerna och regionerna måsta anpassa verksamhetsvolymen till en generell begränsning av skatteuttaget.

[12] SOU 1977:78 *Kommunerna. Utbyggnad. Utjämning. Finansiering. Slutbetänkande av 1976 års kommunalekonomiska utredning*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Den kommunalekonomiska utredningen uttalade att syftet med en reglering av beskattningsrätten i form av skattetak primärt kan vara att statsmakterna av olika skäl önskar undvika att den kommunala utdebiteringen överstiger en viss nivå.

Den kommunalekonomiska utredningen anförde vidare följande gällande skilda skattetak för kommuner respektive regioner, där primärkommuner i dag benämns kommuner och landsting i dag benämns regioner. De kommuner som, på grund av ogynnsamt läge vad gäller strukturella faktorer på inkomst- och utgiftssidan, befinner sig närmast skattetaket torde i normalfallet ha anledning att påräkna ökade skatteutjämningsbidrag och undgår därigenom avbräck i verksamheten. För de bättre ställda kommunerna, vars utdebitering ligger på ett betryggande avstånd från skattetaket, menade utredningen att möjligheterna fortfarande skulle finnas att fritt besluta om utdebiteringens höjd. Med denna modell skulle därför inte alla kommuners möjligheter till ökade utgifter beskäras enligt utredningens mening. Det fanns dock enligt utredningen anledning att anta att även kommuner som befinner sig på visst avstånd från skattetaket skulle iaktta försiktighet med beslut om utdebiteringshöjningar om statsmakterna skulle klargöra att den högsta tillåtna utdebiteringsnivån skulle komma att ligga fast under en längre period och att de bättre ställda kommunerna inte på samma sätt som kommuner med ett mera oförmånligt kostnadsläge skulle kunna påräkna ökade skatteutjämningsbidrag när de närmar sig skattetaket.

I fråga om förhållandet mellan skatteutjämningssystemet och en begränsning i den kommunala beskattningsrätten ville den kommunalekonomiska utredningen återknyta till frågan om kommunernas och regionernas möjligheter att ge medborgarna lika god service vid lika hög kommunal utdebitering. Utredningen menade att detta är en uppgift som det i hög grad tillkommer skatteutjämningssystemet att fylla. Utredningen menade vidare att om skatteutjämningssystemet inte klarar denna uppgift förelåg en risk för att ett gemensamt skattetak skulle leda till minskade utdebiteringsskillnader men ökade standardskillnader kommunerna respektive regionerna emellan.

Den kommunalekonomiska utredningen uttalade att även om skatteutjämningssystemet kommer att kunna förbättras avsevärt går det knappast att räkna med att systemet i framtiden ska kunna fånga in alla skillnader i ekonomiska förutsättningar mellan kommunerna och mellan regionerna. Utredningen menade att detta noga bör beaktas

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

vid överväganden om att inordna alla kommuner och regioner under samma skattetak.

Eftersom det huvudsakliga syftet med en reglering av kommunernas och regionernas beskattningsrätt är att dämpa den kommunala utgiftsexpansionen menade den kommunalekonomiska utredningen sammanfattningsvis att en modell med skilda skattetak för kommuner respektive regioner har påtagliga svagheter. Kommuner och regioner med en utdebitering i närheten av skattetaket skulle enligt utredningen genast tvingas anpassa kostnadsökningarna till att i huvudsak motsvara skatteunderlagets utvecklingstakt. För övriga kommuner och regioner skulle en sådan begränsning i beskattningsrätten enligt utredningen inte alls ha samma uppbromsande effekt förrän dessa kommuner och regioner nått upp till den fastställda utdebiteringsnivån.

Individuella skattetak bör enligt den kommunalekonomiska utredningen kunna leda till en omedelbar broms på den kommunala utgiftsutvecklingen under förutsättning att taket sätts antingen vid gällande utdebiteringar eller alldeles i närheten. Utredningen pekade på att skillnader i utdebiteringar mellan kommunerna återspeglade inte bara olikheter i standard utan också strukturella skillnader i ålderssammansättning, bebyggelsestruktur, geografiskt läge och skattekraft med mera. Utredningen menade dock att dessa skillnader borde reduceras genom ett mer förfinat skatteutjämningssystem än det som gällde vid tiden, och pekade på att det också föreslogs av utredningen.

Den kommunalekonomiska utredningen menade att ett individuellt skattetak med tiden borde anpassas till en gemensam nivå eftersom målsättningen är att kommuninvånarna ska kunna erbjudas lika god service till samma kommunalskatt oavsett bostadsort. Utredningen menade vidare att det skulle förutsätta en omfattande omläggning av skatteutjämningssystemet och att den omläggningen sannolikt skulle behöva genomföras successivt under en längre period. Under den tidsperioden menade utredningen att de individuella skattetaken skulle vara i kraft och att utdebiteringarna då skulle kunna göras mer enhetliga i takt med att skillnaderna i ekonomiska förutsättningar jämnades ut. Utredningen pekade också på att det skulle behöva finnas någon form av ventil så att enskilda kommuner och regioner som inte kan inordnas i systemet kan beviljas någon form av undantag. För sådana ”kriskommuner” måste det enligt utredningen finnas en möjlighet att få den ekonomiska situationen prövad i särskild ordning. Det skulle enligt ut-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

redningen i dessa fall kunna bli aktuellt med antingen extra skatteutjämningsbidrag eller ett medgivande om rätt till utdebiteringshöjning.

Eftersom 1976 års kommunalekonomiska utredning i sitt slutbetänkande förordade frivilliga överenskommelser framför lagstiftning om begränsning i den kommunala beskattningsrätten menade utredningen att frågan om en begränsning av den kommunala beskattningsrätten medförde behov av grundlagsändringar fick hanteras av riksdagen om ett sådant förslag lades fram vid ett senare tillfälle. Utredningen gav dock två olika förslag på utformning av lagstiftning om begränsningar av den kommunala beskattningsrätten, varav det ena förslaget var en tillfällig begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt på så sätt att kommunerna och regionerna inte fick bestämma skattesatsen för de kommande två åren till en högre skattesats än den som gällt året före de kommande två åren.[13] Det förslaget har stora likheter med den lag om en tidsbegränsad begränsning i den kommunala beskattningsrätten som infördes i början av 1990-talet.

Konstitutionsutskottet uttalade 1981 att begränsningar i den kommunala beskattningsrätten bör undvikas – men att det kan göras med beaktande av vissa principer

Konstitutionsutskottet bedömde grundlagsenligheten av lagstiftning om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten första gången 1981, i ett betänkande[14] om grundlagsenligheten av lagstiftning om kommunalt skattetak, i samband med att utskottet yttrade sig över en motion med begäran om grundlagsutredning och förslag till lagstiftning om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten genom kommunalt skattetak. Konstitutionsutskottet avstyrkte motionen eftersom utskottet inte ansåg det påkallat med en grundlagsändring.

När det gäller innebörden av den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen och den grundlagsstadgade beskattningsrätten uttalade konstitutionsutskottet följande.

Grundlagens bestämmelser om kommunerna och den kommunala självstyrelsen måste enligt konstitutionsutskottets mening tillmätas stor betydelse som generella direktiv för lagstiftningens innehåll. Utskottet framhöll särskilt att det i förarbetena till regeringsformen

[13] SOU 1977:78 bil. 4 *Kommunerna. Utbyggnad. Utjämning. Finansiering. Slutbetänkande av 1976 års kommunalekonomiska utredning*.
[14] Bet. 1980/81:KU22 *om grundlagsenligheten av lagstiftning om kommunalt skattetak*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

understryks att det är av grundläggande betydelse för kommunernas kompetens att de utöver sina särskilda åligganden har en fri sektor inom vilken de kan ombesörja egna angelägenheter.

Konstitutionsutskottet uttalade att varje lagbeslut som gäller kommunerna ska fattas inom den av grundlagen uppdragna ramen. Beslutet fick enligt utskottet aldrig innebära att den kommunala självstyrelsen upphävdes eller att någon av de grundlagsfästa principerna för självstyrelsen åsidosattes. Utskottet uttalade att överväganden i varje särskilt fall skulle vägas in i den stora vikt som grundlagen tillmäter den kommunala självstyrelsen som en av grunderna för det svenska statsskicket varigenom folkstyrelsen förverkligas. Utskottet fann att självstyrelseintresset därför alltid ska tillmätas stor betydelse vid den lämplighetsprövning och intresseavvägning som är aktuell i det konkreta lagstiftningsärendet.

I fråga om hur långt det är möjligt att gå i olika konkreta fall när det gäller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen uttalade konstitutionsutskottet att regeringsformen ger ett direkt svar endast i extrema fall. Utskottet menade att det vid en bedömning av om en inskränkning är godtagbar måste den – med hänsyn till regeringsformens bestämmelser – normalt bedömas i ett större sammanhang.

Konstitutionsutskottet menade att det i första hand är av vikt vilken utformning och innebörd en inskränkning i självstyrelsen har och att det måste vara möjligt att bedöma hur kommunernas frihet avses begränsas och vad en sådan begränsning skulle få för verkningar för kommunernas möjligheter att fungera.

Mot bakgrund av dessa allmänna överväganden övergick konstitutionsutskottet till att bedöma den i motionen aktualiserade frågan om det med hänsyn till gällande grundlagsbestämmelser är möjligt att genom lag införa begränsningar i den kommunala beskattningsrätten.

Konstitutionsutskottet konstaterade inledningsvis att den kommunala beskattningsrätten är fastslagen i regeringsformen och att den är ett grundläggande inslag i den kommunala självstyrelsen. Ett ingrepp i kommunernas rätt att hittills fritt bestämma utdebiteringens storlek skulle enligt utskottets mening uppenbarligen innebära att den kommunala friheten beskars hårt i förhållande till hur det varit hittills.

Konstitutionsutskottet fann sammanfattningsvis att grundlagsskyddet för den kommunala beskattningsrätten har principkaraktär och att skyddet inte ovillkorligt hindrar en inskränkning i beskatt-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningsrätten genom lag. Utskottet uttalade att skyddet dock förutsätter att en eventuell begränsning i beskattningsrätten genom lag förutsätter att kommunerna och regionerna har utrymme för en fri sektor och behåller åtminstone en viss frihet för dem när det gäller att fastställa beskattningens storlek. Principerna om den kommunala självstyrelsen som de kommer till uttryck i regeringsformen och dess motiv leder enligt utskottets mening till slutsatsen att ingrepp i kommunernas och regionernas beskattningsrätt bör undvikas.

Konstitutionsutskottet ansåg att regeringsformens bestämmelser gav ett reellt skydd för den kommunala självstyrelsen samtidigt som bestämmelserna gav handlingsutrymme för staten att fatta de övergripande beslut som i olika lägen kunde vara nödvändiga. Utskottet ansåg inte att någon ändring av grundlagens regler i de berörda hänseendena var påkallad och att det inte fanns skäl att tillsätta en utredning med uppgift att klarlägga förenligheten av legala begränsningar med grundlag. Utskottet avstyrkte därför motionen om en sådan utredning.

I ett särskilt yttrande som var bifogat betänkandet underströks konstitutionsutskottets uttalande att grundlagen inte ovillkorligen hindrar en lagreglering av den kommunala beskattningsrätten. I det särskilda yttrandet framhölls att det vid en bedömning av om en begränsning av den kommunala självbestämmanderätten genom en begränsning i den kommunala beskattningsrätten var välmotiverad inte enbart kunde avgöras utifrån vad som framgår av förarbetena till regeringsformen, utan att bedömningen också var beroende av det ekonomiska läget i stort. Enligt yttrandet var det uppenbart att det i ekonomiskt besvärliga tider var mera välmotiverat än annars att använda sig av möjligheten att begränsa kommunernas frihet och att hänsynen till det allmännas bästa i sådana situationer fick anses ta över det kommunala självständighetsintresset.

Sammanfattningsvis kan enligt kommitténs mening sägas att konstitutionsutskottet menade att det i första hand är av vikt vilken utformning och innebörd en inskränkning i självstyrelsen har och att det måste vara möjligt att bedöma hur kommunernas och regionernas frihet begränsas och vad en sådan begränsning skulle få för verkningar för deras möjligheter att fungera. Utskottet menade vidare att följande skulle beaktas vid överväganden om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten genom lag:

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

- En begränsning i den kommunala beskattningsrätten kan göras inom den av grundlagen uppdragna ramen.
- Grundlagens bestämmelser om kommunerna och regionerna samt den kommunala självstyrelsen, som utgör en av statsskickets grunder, måste tillmätas stor betydelse som generella direktiv för lagstiftningens innehåll.
- De kommunala självstyrelseintressena ska tillmätas stor betydelse vid den lämplighetsprövning och intresseavvägning som är aktuell i det enskilda lagstiftningsärendet.
- Det är av grundläggande betydelse för kommunerna och regionerna att de utöver sina särskilda åligganden har en fri sektor inom vilken de kan ombesörja egna angelägenheter.
- Det är av grundläggande betydelse att kommunerna och regionerna behåller åtminstone en viss frihet när det gäller att fastställa beskattningens storlek.
- En begränsning i den kommunala beskattningsrätten bör undvikas.

Konstitutionsutskottet uttalade sig 1982 om grundlagsenligheten av begränsningar i kommunernas och regionernas finansiella utrymme

I samband med riksdagsbehandlingen av propositionen med förslag till statsbudget för budgetåret 1982/83 behandlades frågan om grundlagsenligheten av begränsningar i kommuners och regioners beskattningsrätt. I budgetpropositionen föreslogs tre olika sätt att begränsa det kommunala skatteunderlaget. Enligt det första sättet att begränsa det kommunala skatteunderlaget skulle kommuner och regioner inte få tillgodoräkna sig skatteinkomsterna från den del av det egna skatteunderlaget som översteg 136 procent av medelskattekraften. Nivån valdes eftersom den motsvarade den högsta grundgarantin i skatteutjämningssystemet. Enligt det andra sättet skulle skatteunderlaget från juridiska personer reduceras och enligt det tredje sättet skulle kommunernas och regionernas skatteunderlag begränsas generellt.[15]

[15] Prop. 1981/82:100 bil. 1 och 2 *med förslag till statsbudget för budgetåret 1982/83*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Vid riksdagsbehandlingen lades motioner med förslag om bland annat begränsningar i den kommunala beskattningsrätten.

I ett yttrande av konstitutionsutskottet till finansutskottet delade konstitutionsutskottet in de förslag utskottet ansåg i någon mening kunna sägas innebära begränsningar den kommunala beskattningsrätten i tre grupper.[16]

- Förslag som begränsade kommuners och regioners beskattningsrätt genom en inskränkning i deras rätt att fritt bestämma skattesatser.
- Förslag som reducerade de kommunala beskattningsåtgärderna genom att delar av skatteunderlaget räknades bort.
- Förslag om att kommuner och regioner tillfälligt inte skulle disponera delar av sina skatteintäkter.

Den första gruppen av åtgärder hade varit föremål för konstitutionsutskottets bedömning redan 1981 medan den andra och tredje gruppen inte hade bedömts av utskottet tidigare. Enligt utskottet skulle åtgärderna i den andra och tredje gruppen bedömas med ledning av de grundläggande principer som tidigare fastställts av utskottet. Konstitutionsutskottet vidhöll alltså vad utskottet tidigare hade fastslagit, bland annat om att åtgärderna som vidtogs skulle bevara utrymme för en fri sektor för kommunerna och regionerna att ombesörja egna angelägenheter och att de skulle bibehålla åtminstone en viss frihet när det gäller att bestämma beskattningens storlek.

Finansutskottet avstyrkte förslagen i propositionen med förslag till statsbudget för budgetåret 1982/83[17] och de motioner som handlade om det som beskrevs som ett kommunalt skattetak, bland annat med hänvisning till att konstitutionsutskottet uttalat att ingrepp i kommunernas beskattningsrätt bör undvikas. Finansutskottet menade att en begränsning i den kommunala beskattningsrätten inte på något sätt påverkar de bakomliggande faktorerna till den kommunala expansionen och att ett skattetak snabbt skulle kunna leda till att den kommunala ekonomin raserades.[18]

---

[16] Yttr. 1981/82:KU6y *om konstitutionella aspekter på vissa kommunalekonomiska åtgärder (prop. 1981/82:100, bilaga 2)*.
[17] Prop. 1981/82:100 bil. 1 och 2 *med förslag till statsbudget för budgetåret 1982/83*.
[18] Bet. FiU 1981/82:20 *om riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetregleringen samt om den kommunala ekonomin m.m. (prop. 1981/82:100 bil. 1 och 2)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

En tillfällig begränsning i kommuners och regioners rätt att ta ut skatt infördes genom lag för åren 1991–1993

Lagrådet yttrade sig 1990 över ett förslag till lag om en tillfällig begränsning i kommuners och regioners rätt att ta ut skatt.[19] Kommuner och regioner skulle enligt förslaget inte få ta ut högre skatt för 1991 än vad respektive kommun eller region fastställt för 1990. Lagrådet konstaterade att frågan om ett skattetak för kommuner är förenligt med regeringsformen hade diskuterats tidigare men då inte satts på sin spets.

Lagrådet konstaterade inledningsvis att det slås fast i regeringsformens portalstadgande att all offentlig makt i Sverige utgår från folket och att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Lagrådet pekade på att det vid regeringsformens tillkomst underströks att den kommunala självstyrelsen utgör en av grundstenarna för den svenska demokratin.

Lagrådet uttalade vidare att på det sätt den folkliga självstyrelsen är fastslagen i regeringsformen ger det en föga träffande bild att beskriva självstyrelsen som att den offentliga makten emanerar från staten och att, det i den utsträckning kommuner och regioner fattar beslut, är det en av staten delegerad beslutanderätt de utövar.

Lagrådet uttalade att en förutsättning för den kommunala självstyrelsen är, såsom också fastslås i regeringsformen, att kommunerna och regionerna får ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter och att inskränkningar i beskattningsrätten därför också innebär inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

Lagrådet uttalade att det förhållandet att grunderna för den kommunala beskattningsrätten enligt regeringsformen ska bestämmas i lag i förening med att regeringsformen inte ger ett skydd för att beskattningsrätten ska lämnas oinskränkt ger vid handen att vissa begränsningar får göras. Frågan var då enligt Lagrådet hur långtgående de begränsningarna får vara.

Lagrådet instämde i vad som anförts i lagrådsremissen om att ingripanden i den kommunala beskattningsrätten av den art som det i förslaget var fråga om måste användas med stor urskillning och varsamhet och uttalade att i ju högre grad begränsningarna innebar en

[19] Prop. 1989/90:150 bil. 4 *med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

faktisk begränsning av utrymmet för en kommun eller region att handha sina uppgifter, desto betänkligare var åtgärden ur konstitutionell synpunkt. Lagrådet uttalade också att frågan om hur långtgående ingripanden i den kommunala beskattningsrätten som fick göras måste bedömas med hänsyn till arten och omfattningen av inskränkningarna och till den tid under vilken inskränkningarna ska gälla. Lagrådet pekade på att gränsdragningen inom vissa ramar blev snarare en politisk än en rättslig fråga.

Lagrådet kunde för sin del inte finna att de föreslagna inskränkningarna i den kommunala beskattningsrätten gick utöver vad som från konstitutionell synpunkt får anses möjligt att acceptera.

Lagrådet övergick därefter till att uttala sig om förslaget om att regeringen skulle få medge undantag från bestämmelsen om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten till bland annat viss kommun eller region. Lagrådsremissen berörde inte frågan om en sådan paragraf var förenlig med regeringsformens bestämmelser om normgivning.

Lagrådet konstaterade inledningsvis att delegation av riksdagens normgivningsmakt inom skatteområdet i princip inte är tillåten enligt regeringsformen. Lagrådet uttalade att en förutsättning för att förslaget sådant det utformats skulle vara förenligt med regeringsformen är att de beslut som regeringen bemyndigas att fatta blir att anse inte som normgivning utan som förvaltningsbeslut. Lagrådet uttalade vidare att utgångspunkten för bedömningen av denna fråga är de uttalanden som gjordes i förarbetena till regeringsformen om innebörden av kravet på att en norm ska ha generell tillämpbarhet. Lagrådet redovisade att departementschefen i förarbetena[20] till regeringsformen anförde att en lag får anses uppfylla nämnda krav om den exempelvis avser situationer av ett visst slag eller vissa typer av handlingssätt eller om den riktar sig till eller på annat sätt berör en i allmänna termer bestämd krets av personer.

Lagrådet konstaterade att de beslut som regeringen föreslogs kunna meddela visserligen avsåg skattesatsen för enskilda kommuner och regioner. Lagrådet uttalade dock att ett sådant beslut blir avgörande för vad de enskilda kommuninnevånarna ska betala i skatt och att det därför fick en indirekt generell giltighet samt att regeringen genom den föreslagna bestämmelsen fick befogenhet att bestämma om tillämp-

[20] Prop. 1973:90 s. 204 *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m.; given Stockholms slott den 16 mars 1973*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ningen av den föreslagna lagbestämmelsen om inskränkning i beskattningsrätten.

Lagrådet uttalade att kommunerna och regionerna enligt gällande ordning årligen bestämmer den kommunala skattesatsen och att det sker genom beslut utan författningskaraktär. Lagrådet uttalade vidare att denna befogenhet för kommunerna och regionerna anses ha sin grund i bestämmelsen i regeringsformen, som anger att kommunerna får ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter. Lagrådet anförde att denna ordning inte kan anses innebära att regeringsbeslut om skattesatserna skulle frånkännas den karaktär av normgivning som de annars skulle ha.

Lagrådet uteslöt inte att lagstiftningen skulle kunna utformas så att regeringen genom verkställighetsföreskrifter skulle kunna ta ställning till frågor om undantag från ett kommunalt skattestopp. Lagrådet ansåg att en sådan bestämmelse skulle kunna ges karaktären av ett ”kvasibemyndigande” men att det förutsatte att grunderna för undantagen klart och fullständigt angavs i lagtexten. Lagrådet konstaterade att lagförslaget inte innehöll detta. Lagrådet uttalade avslutningsvis att det inte kan anses tillräckligt att vissa undantagssituationer anges i förarbetena, i synnerhet inte i betraktande av den föreslagna lagstiftningens principiellt viktiga karaktär.

Sammanfattningsvis ansåg Lagrådet att de aktuella regeringsbesluten om undantag från lagbestämmelsen om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten skulle utgöra normgivning och alltså vara oförenliga med regeringsformen. Lagrådet avstyrkte därför förslaget om att regeringen skulle få meddela dessa undantag.

Regeringen återkom med ett förslag om en tvåårig begränsning i kommunernas och regionernas rätt att ta ut skatt, att jämföra med den ettåriga begränsning som varit föremål för Lagrådets granskning.[21]

I samband med att regeringen lämnade förslaget uttalade regeringen följande.

Regeringen menade att Sveriges ekonomi stod inför allvarliga problem. Regeringen menade vidare att det behövdes vidtas åtgärder för att stabilisera Sveriges ekonomi och att dessa åtgärder skulle påverka även kommunernas och regionernas verksamhet. Regeringen anförde att det statsfinansiella läget innebar att statens transfereringar till kommuner och regioner måste begränsas och att det i sin tur innebar att de inkomster kommunerna beräknades disponera över 1991 endast

[21] Prop. 1989/90:150 bil. 4 *med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

skulle kunna ökas genom avgiftshöjningar och olika finansiella transaktioner. Regeringen konstaterade att sådana åtgärder endast till en del kunde förbättra kommunsektorns ekonomiska läge och att det betydde att utrymmet för att öka den totala verksamhetsvolymen 1991 var mycket begränsat. Regeringen pekade på att detta mycket begränsade utrymme kunde ställas mot den volymökning som beräknades bli en konsekvens av gjorda åtaganden och fattade beslut.

Regeringen uttalade att den var beredd att vidta olika åtgärder för att underlätta kommunernas och regionernas arbete, men menade samtidigt att arbetet med att utforma konkreta åtgärder för att skapa balans mellan utgifter och inkomster med nödvändighet måste ske i de enskilda kommunerna och regionerna. Regeringen meddelade att den avsåg att lägga fram ett förslag till en ny kommunallag under 1991 och att inriktningen var att ge de enskilda kommunerna och regionerna stor frihet att välja flexibla organisationslösningar och att utveckla ändamålsenliga former för ekonomisk styrning och förvaltning.

I fråga om åtgärder inför 1991 konstaterade regeringen att de allvarliga problem Sveriges ekonomi stod inför var snabb inflation, svag tillväxt och ett alltför lågt sparande. Regeringen föreslog ett antal åtgärder med anledning av detta. Som en del i ett åtstramningspaket föreslog regeringen en tvåårig begränsning i den kommunala beskattningsrätten, vilket regeringen benämnde ett tvåårigt kommunalt skattestopp. Under tiden för skattestoppet skulle statsbidragen till kommunerna och regionerna och finansieringen av deras verksamhet i stort ses över.

Som skäl för det tillfälliga skattestoppet hänvisades till utredningen om reformerad inkomstbeskattnings betänkande.[22] När det gällde förslaget om den tvååriga begränsningen i den kommunala beskattningsrätten uttalade departementschefen att den ekonomiska utvecklingen i kommuner och regioner är av stor betydelse för samhällsekonomin och att det därför är angeläget att kommunerna och regionerna fullgör sina uppgifter utan skattehöjningar. Departementschefen pekade också på problemet med de stora skillnaderna i skatteuttag mellan olika kommuner respektive regioner.

[22] SOU 1989:33 *Reformerad inkomstbeskattning*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Departementschefen uttalade följande:[23]

> Genomförandet av skattereformen och aktuella förändringar av huvudmannaskapet inom bl.a. äldreomsorgen och skolan ger nya förutsättningar för att göra mer genomgripande förändringar vad avser dagens statsbidrags- och skatteutjämningssystem. Mot denna bakgrund och med hänsyn till kommunernas ekonomiska situation får den utredning som skall se över statsbidragen till kommunerna även i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas finansieringskällor i övrigt. Kommittén skall redovisa en eller flera lösningar som bl.a. innebär att kommunernas och landstingens verksamhet kan finansieras inom ramen för en total kommunal utdebitering (exkl. församlingsskatt) på högst 30 kr. per skattekrona. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och vara avslutat senast den 31 oktober 1991.
>
> I avvaktan på resultatet av utredningsarbetet och som ett led i den nödvändiga åtstramningen av den svenska ekonomin bör tillfälliga åtgärder vidtas för att förhindra kommunalskattehöjningar under de närmaste åren. Förändringar på grundval av utredningens arbete kan börja genomföras tidigast år 1993.
>
> Mot bakgrund av vad jag nu anfört anser jag att såväl borgerliga som kyrkliga kommuner åren 1991 och 1992 inte skall få ha en högre utdebitering än den som fastställts för år 1990. Detta är givetvis en ingripande åtgärd som begränsar kommunernas handlingsutrymme och i förstone kan den förefalla betänklig. Det föreligger emellertid enligt min bedömning på grund av skattereformen, det ekonomiska läget och behovet av att se över finansieringen av den kommunala sektorn en sådan speciell situation att den motiverar ett kommunalt skattestopp för åren 1991 och 1992.

Konstitutionsutskottet yttrade sig över lagförslaget om en tvåårig begränsning i den kommunala beskattningsrätten och framhöll att det konstitutionella utrymmet för att begränsa den kommunala beskattningsrätten genom ett kommunalt skattetak var begränsat.[24] Vid en samlad bedömning av syftena med förslaget kunde utskottet dock från konstitutionell synpunkt godta en tillfällig begränsning av kommunernas och regionernas rätt att bestämma sina skattesatser. Ett av syftena med den tvååriga begränsningen i beskattningsrätten var att mot bakgrund av den planerade skattereformen skapa tidsmässigt utrymme för att utarbeta mer långsiktiga lösningar på problemen rörande det kommunala skatteuttaget och den kommunala ekonomin.

Finansutskottet konstaterade att de konstitutionella förutsättningarna hade klarlagts ytterligare genom beredningen av lagförslaget och

[23] Prop. 1989/90:150 bil. 4 *med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)*.
[24] Yttr. 1989/90:KU9y *Tillfällig begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ansåg att för en tillfällig begränsning i den kommunala beskattningsrätten – mot bakgrund av den kommunalekonomiska situationen – nu borde accepteras.[25]

Lagen (1990:608) om tillfällig begränsning i kommuners rätt att ta ut skatt trädde i kraft den 1 juli 1990. Enligt lagen fick kommunerna och regionerna inte bestämma skattesatsen för 1991 och 1992 högre än den skattesats som hade gällt för 1990 för respektive kommun och region. Om kommunen eller regionen ändå beslutade om en högre skattesats skulle den högre skattesatsen på visst sätt ändå inte tillämpas.

Det tillfälliga skattestoppet föreslogs förlängas till att gälla även för 1993.[26] Lagrådet yttrade sig över lagförslaget om förlängning och uttalade att frågan om inskränkning i den kommunala beskattningsrätten utifrån regeringsformens bestämmelser om kommunal självstyrelse underkastats närmare granskning i 1990 års lagstiftningsärende. Lagrådet kunde från konstitutionell synpunkt godta den föreslagna förlängningen om ett år.[27]

Finansutskottet tillstyrkte lagförslaget om en förlängning av det tillfälliga skattestoppet med ett år och uttalade att den samhällsekonomiska balansen inte fick äventyras genom att kommunalskatterna återigen skulle öka.[28]

Det tillfälliga skattestoppet förlängdes ett år genom lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993.

Staten gav kommuner och regioner som inte höjde skatten en särskild kompensation 1994

Det tillfälliga skattestoppet förlängdes inte efter 1993. Staten ansåg sig behöva hantera risken för att kommunsektorn skulle höja sina skattesatser i samband med att skattestoppet upphävdes. Det gjordes genom att de kommuner och regioner som inte höjde skatten fick en särskild kompensation genom att ökade skatteinkomster till följd av ett sänkt grundavdrag inte drogs in till staten.[29]

---

[25] Bet. 1989/90:FiU29 *Den kommunala ekonomin (prop. 1989/90:100 bil. 9 och 1989/90:150)*.
[26] Prop. 1991/92:150 *med förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93 m.m. (kompletteringsproposition)*.
[27] Prop. 1991:92:150 bil. II:4.1 *med förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93 m.m. (kompletteringsproposition)*.
[28] Bet. 1991/92:FiU29 *Den kommunala ekonomin (prop. 1991/92:150 del II och 1991/92:100)*.
[29] Se lagen (1993:778) med särskilda bestämmelser om utbetalning av skattemedel år 1994.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Staten minskade det generella statsbidraget för de kommuner och regioner som höjde skatten 1997–1999

Regeringen aviserade ett förslag i 1996 års ekonomiska vårproposition som innebar att den kommun eller region som höjde kommunalskatten för 1997 eller 1998 skulle få det generella statsbidraget minskat.[30]

När det aviserade förslaget senare lades fram innehöll lagförslaget bestämmelser om att den kommun eller region som inför 1997 eller 1998 höjde skatten skulle få det generella statsbidraget till kommunen eller regionen för samma år minskat med ett belopp som motsvarade hälften av den ökning av de preliminära kommunalskattemedel som följde av skattehöjningen.[31] Som skäl för förslaget anfördes att ett tak för de offentliga utgifterna skulle införas 1997. Eftersom staten inte direkt kan styra de kommunala utgifterna var det regeringens uppfattning att målet om utgiftsbegränsning för kommunsektorn bör uppnås genom vissa restriktioner för inkomstutvecklingen, främst vad avsåg kommunalskattemedel och statsbidrag. Men hjälp av sådana restriktioner, i kombination med lagstadgade krav på ekonomisk balans som regeringen avsåg att föreslå riksdagen, menade regeringen att kommunsektorns utgifter skulle kunna begränsas till en nivå som var långsiktigt samhällsekonomiskt hållbar.

Lagrådet yttrade sig över förslaget till en lag om minskning isärskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och regioner. Lagrådet anförde att förslaget – som syftade till att motverka kommunala skattehöjningar – kunde ses som ett alternativ till sådana lagbestämmelser om kommunalt skattestopp som gällt tidigare (jfr konstitutionsutskottets med Lagrådets väl förenliga uppfattning i samband med att utskottet uttalade sig om kommunala skattestopp, se ovan under rubriken Konstitutionsutskottet uttalade sig 1982 om grundlagsenligheten av begränsningar i kommunernas och regionernas finansiella utrymme). Lagrådet beaktade de ställningstaganden som tidigare gjorts i frågan om kommunala skattestopp är förenliga med regeringsformens bestämmelser om den kommunala självstyrelsen och bedömde att förslaget fick godtas från konstitutionella synpunkter.[32]

---

[30] Prop. 1994/95:150 bil. 7 s. 5 *Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1995/96, m.m. (kompletteringsproposition)*.
[31] Prop. 1995/96:213 *Minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998*.
[32] Prop. 1995/96:213 bil. 2 *Minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Även konstitutionsutskottet yttrade sig över förslaget. Utskottet konstaterade inledningsvis att förslaget hade samband med såväl det nya bidrags- och utjämningssystem för kommuner och regioner som trädde i kraft den 1 januari 1996 som det utgiftstak för de offentliga finanserna som skulle införas 1997. Enligt utskottet syftade förslaget om minskning av det generella statsbidraget till kommuner eller regioner som höjde skatten till att motverka skattehöjningar till följd av att bidrags- och utjämningssystemet ändrades. Enligt utskottet skulle förslaget bidra till att uppfylla intentionerna om utgiftstaket och därmed till samhällsekonomisk balans på längre sikt.[33]

Konstitutionsutskottet delade Lagrådets uppfattning om att förslaget ur konstitutionell uppfattning kunde ses som ett alternativ till sådana lagbestämmelser om kommunalt skattestopp som hade gällt för 1991–1993. Utskottet hänvisade till sitt uttalande 1990, som gällde förslaget om ett kommunalt skattestopp, där utskottet gjorde bedömningen att en tillfällig begränsning av kommunernas och regionernas rätt att bestämma sina skattesatser kunde godtas. Utskottet instämde alltså i Lagrådets bedömning att det nu aktuella förslaget fick godtas från konstitutionella synpunkter.

Förslaget ledde till lagstiftning som medförde att den kommun eller region som höjde skatten fick det generella statsbidraget minskat.[34]

Denna begränsning förlängdes senare till att omfatta även 1999.[35] I samband med den ändringen ändrades också lagens namn.[36]

Lagen innebar efter ändringen att om en kommun eller en region fastställde en högre skattesats för år 1997, 1998 eller 1999 än den som gällde för år 1996, skulle det generella statsbidraget till kommunen eller regionen för samma år minskas med ett belopp som motsvarade hälften av den ökning av de preliminära kommunalskattemedel respektive regionskattemedel som följde av skattehöjningen.

[33] Yttr. 1996/97:KU3y *Minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998*.
[34] Se lagen (1996:1061) om minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998.
[35] Se lagen (1998:585) om ändring i lagen (1996:1061) om minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998.
[36] Se lagen (1996:1061) om minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997–1999.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ett nytt kapitel om kommuner och regioner infördes i regeringsformen 2011

En kommitté som tog namnet Självstyrelsekommittén tillsattes för att analysera innebörden av den kommunala självstyrelsen och beskattningsrätten, särskilt i förhållande till grundlagsbestämmelserna. Självstyrelsekommittén föreslog bland annat ändringar i grundlagsbestämmelserna om den kommunala självstyrelsen och beskattningsrätten, samt att det skulle införas ett särskilt kapitel om kommuner och regioner i regeringsformen.[37] Förslagen ledde inte till lagändringar.

Flera av frågorna som Självstyrelsekommittén behandlade togs senare upp av Grundlagsutredningen och ledde till lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2011. Det infördes då ett nytt kapitel om kommunerna och regionerna i regeringsformen (se 14 kap. 1–6 §§ regeringsformen) och den befintliga bestämmelsen i regeringsformen om den kommunala beskattningsrätten fördes över till det nya kapitlet. Kapitlet som infördes, om kommunerna och regionerna, har sex paragrafer. Tre av dessa paragrafer var nya och behandlar den kommunala självstyrelsen. Införandet av paragraferna innebär inte att det infördes en definition av den kommunala självstyrelsen.

Genom de nya bestämmelserna om den kommunala självstyrelsen slogs det för det första fast att principen om kommunal självstyrelse gäller för all kommunal verksamhet, det vill säga både den verksamhet som omfattas av kommunallagen (2017:725) och den som regleras av annan lagstiftning.[38] För det andra infördes den så kallade proportionalitetsprincipen som innebär att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den.[39] För det tredje och sista klargjordes det att så kallad kommunal skatteutjämning, det vill säga skatteutjämning mellan kommuner och mellan regioner, är möjlig.[40]

[37] SOU 1996:129 *Den kommunala självstyrelsen och grundlagen*.
[38] 14 kap. 2 § regeringsformen.
[39] 14 kap. 3 § regeringsformen.
[40] 14 kap. 5 § regeringsformen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

15.3 Överväganden och bedömningar om utrymmet att begränsa kommuners och regioners beskattningsrätt

Kommittén har ovan (i avsnitt 15.2) redogjort för den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen, proportionalitetsprincipen och den grundlagsstadgade kommunala beskattningsrätten.

Kommittén har fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

I detta avsnitt behandlas frågan om statliga begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder samt närmare förutsättningar för att staten ska kunna vidta sådana åtgärder.

15.3.1 Staten har utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten

Kommitténs bedömning: Staten kan begränsa den kommunala beskattningsrätten.

Skälen för kommitténs bedömning

Som kommittén redogjort för (i avsnitt 15.2) har staten tidigare ansetts ha haft utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten.

Statens handlingsutrymme när det gäller att begränsa beskattningsrätten är dock inte fritt. Den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen och den grundlagsstadgade kommunala beskattningsrätten sätter ramar för statens handlingsutrymme.

Som kommittén har redogjort för (i avsnitt 15.2.1) slås den kommunala självstyrelsen fast i regeringsformens portalparagraf, tillsammans med det representativa och parlamentariska statsskicket.

Eftersom det har uttalats i förarbetena[41] till regeringsformen att det inte har ansetts vare sig lämpligt eller möjligt att en gång för alla dra orubbliga och preciserade gränser i grundlag om en kommunal

[41] Prop. 1973:90 *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m.; given Stockholms slott den 16 mars 1973*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

självstyrelsesektor finns det inte någon rättsligt bindande definition av vad som avses med kommunal självstyrelse. Som kommittén redogjort för (i avsnitt 15.2.1) har det understrukits att arbets- och befogenhetsfördelningen mellan stat och kommun behöver kunna ändras i takt med samhällsutvecklingen. Det har medfört att det inte finns detaljerade bestämmelser om den kommunala självstyrelsen i grundlag. I stället kan riksdagen genom lag fatta beslut om den kommunala självstyrelsen.

Som kommittén har redogjort för (i avsnitt 15.2.2) slås det genom proportionalitetsprincipen fast i grundlag att lagstiftaren behöver göra en proportionalitetsbedömning om den kommunala självstyrelsen ska inskränkas.[42] Avsikten med bestämmelsen om att lagstiftaren behöver göra en proportionalitetsbedömning är att det vid all lagstiftning som kan få betydelse för den kommunala självstyrelsen ska prövas om skälen för den tänkta regleringen motiverar det intrång i den kommunala självstyrelsen som regleringen innebär.

Som kommittén har redovisat (i avsnitt 15.2.3) får kommunerna och regionerna ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter.[43] Bestämmelsen om det är ett principstadgande. Principen innebär inte att den kommunala beskattningsrätten, det vill säga kommunernas och regionernas beskattningsrätt, måste vara fri ens i den meningen att varje kommun eller region helt obunden kan bestämma skatteuttagets storlek.[44] Som kommittén redogjort för (i avsnitt 15.2.3) ska föreskrifter som utgångspunkt meddelas genom lag om de avser grunderna för den kommunala beskattningen[45] och regeringen har ingen normgivningsmakt beträffande den kommunala beskattningen genom bestämmelserna i regeringsformen. Principen om att kommuner och regioner får ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter är alltså underkastad lagstiftning och är därmed en fråga för riksdagen.

Mot bakgrund av ovan gör kommittén bedömningen att staten har visst utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten. Frågan är då på vilket sätt det kan göras.

[42] 14 kap. 3 § regeringsformen.
[43] 14 kap. 4 § regeringsformen.
[44] Prop. 1973:90 s. 231 *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m.; given Stockholms slott den 16 mars 1973*.
[45] 8 kap. 2 § första stycket punkten 3 regeringsformen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

15.3.2 Statens utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten är litet

Kommitténs bedömning: Staten har utrymme att (1) begränsa den kommunala beskattningsrätten eller införa liknande åtgärder genom lag (2) om det behövs för att motverka samhällsekonomisk obalans. Det kan göras för (3) en begränsad tid om det (4) föreligger mycket speciella omständigheter och det (5) dels lämnas utrymme för en fri sektor inom vilken kommunerna och regionerna kan ombesörja egna angelägenheter, (6) dels lämnas åtminstone en viss frihet för kommunerna och regionerna när det gäller att fastställa skattesatsen.

Skälen för kommitténs bedömning

Olika begränsningar i den kommunala beskattningsrätten ska göras enligt samma grundläggande principer

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten kan göras på olika sätt. Ett sätt är att införa ett så kallat skattetak eller skattestopp. En sådan ordning innebär att staten på något sätt beslutar om en övre gräns för den kommunala utdebiteringen. Ett annat sätt att begränsa det kommunala skatteuttaget är att staten beslutar om en åtgärd som liknar ett skattestopp, till exempel genom att bestämma att den kommun eller region som höjer skatten får minskade statliga bidrag.

Skattetak och skattestopp kan sägas utgöra de mest ingripande begränsningarna av den kommunala beskattningsrätten och är därmed allvarliga ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Samtidigt kan det konstateras att även de åtgärder som liknar skattetak och skattestopp, till exempel genom att staten minskar bidrag till den kommun eller region som höjer skatten, kan utformas på ett sätt som gör att det i praktiken får samma effekt för den enskilda kommunen eller regionen som ett skattetak eller skattestopp skulle få. Enligt utredningens mening bör därför grundlagsenligheten av samtliga åtgärder som begränsar den kommunala beskattningsrätten, det vill säga både begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och andra liknande åtgärder, bedömas med ledning av samma grundläggande principer.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Utredningen gör alltså motsvarande bedömning som konstitutionsutskottet gjorde när utskottet behandlade skattestopp och liknande åtgärder samlat och då uttalade att åtgärderna som begränsade den kommunala skatterätten på något sätt skulle bedömas med ledning av samma grundläggande principer.[46] Även Lagrådet beaktade de ställningstaganden som tidigare gjorts i frågan om kommunala skattestopp när Lagrådet uttalade[47] sig om ett lagförslag som rörde minskning av det generella statsbidraget till de kommuner och regioner som höjde skatten, vilket även det enligt kommitténs mening ger uttryck för att samma grundläggande principer ska tillämpas oavsett om åtgärderna är en begränsning i den kommunala beskattningsrätten eller en liknande åtgärd.

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder ska göras genom lag

Kommittén har (i avsnitt 15.2) beskrivit att kommunerna och regionerna enligt 14 kap. 4 § regeringsformen får ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter och att bestämmelsen om det är ett principstadgande. Kommittén har i samma avsnitt lyft att föreskrifter som utgångspunkt meddelas genom lag om de avser grunderna för den kommunala beskattningen.[48] Frågan om statliga begränsningar i den kommunala beskattningsrätten är alltså underkastad lagstiftning vilket medför att sådana begränsningar är en fråga för riksdagen.

Delegation av riksdagens normgivningsmakt inom skatteområdet är i princip inte tillåten.[49] Om regeringen genom lag bemyndigas att fatta beslut om den kommunala beskattningen behöver det därför avse förvaltningsbeslut. Regeringens beslut får alltså inte anses vara normgivning.

Utgångspunkten för bedömningen om det handlar om normgivning är att en norm ska ha generell tillämpbarhet. Kommittén konstaterar att ett beslut om en skattesats blir avgörande för vad de enskilda kommuninnevånarna ska betala i skatt. Ett sådant beslut får därmed indirekt en generell giltighet. Det medför i sin tur att ett regeringsbeslut rörande

[46] Yttr. 1981/82:KU6y *om konstitutionella aspekter på vissa kommunalekonomiska åtgärder (prop. 1981/82:100, bilaga 2)*.
[47] Prop. 1995/96:213 bil. 2 *Minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998*.
[48] 8 kap. 2 § första stycket punkten 3 regeringsformen.
[49] 8 kap. 7 § regeringsformen.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

skattesatsen skulle anses utgöra normgivning och alltså vara grundlagsstridigt.[50]

Lagrådet har pekat på möjligheten att en lagstiftning skulle kunna utformas så att regeringen genom verkställighetsföreskrifter skulle kunna ta ställning till frågor om undantag från en lagstadgad begränsning i den kommunala beskattningsrätten. Det förutsatte enligt Lagrådet att grunderna för undantagen klart och fullständigt angavs i lagtexten. Lagrådet uttalade avslutningsvis att det inte kan anses tillräckligt att vissa undantagssituationer från en begränsning i den kommunala beskattningsrätten anges i förarbetena, i synnerhet inte i betraktande av lagstiftningens principiellt viktiga karaktär.

Sammanfattningsvis gör kommittén bedömningen att ingrepp i den kommunala självstyrelsen genom begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder ska underkastas riksdagens prövning genom lagförslag. Om regeringen ska kunna ges möjlighet att bevilja undantag från begränsningen i beskattningsrätten eller liknande åtgärder till en enskild kommun eller region behöver grunderna för undantaget enligt kommitténs mening klart och fullständigt anges i lagtexten.

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder får göras endast i syfte att motverka samhällsekonomisk obalans

En samhällsekonomisk balans är en förutsättning för välfärden och samhällsutvecklingen över tid. Den samhällsekonomiska balansen behöver därför styra bedömningar av det ekonomiska utrymmet för den kommunala sektorn. Kommunsektorn har genom sin omfattning stor betydelse för den samhällsekonomiska utvecklingen, bland annat för skattenivån. Utan en sund samhällsekonomi kommer kommuners och regioners möjligheter att bedriva sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt att undermineras, vilket på sikt skulle påverka välfärden och samhällsutvecklingen. Den samhällsekonomiska balansen är alltså en förutsättning för välfärden och samhällsutvecklingen och av grundläggande betydelse både för staten och för kommuner och regioner.

Staten har ett övergripande ansvar för att den offentliga verksamheten utvecklas på ett sätt som är förenligt med samhällsekonomisk

[50] Jfr prop. 1989/90:150 bil. 4 s. 33 f. *med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

balans. Den enskilda kommunen och regionen har primärt att sköta den egna ekonomin och förvaltningen. Kommunernas och regionernas ekonomi är dock av betydande vikt för samhällsekonomin i stort. Det behövs därför att någon ansvarar för att ta ett samlat grepp över kommunsektorns ekonomi som helhet. Av naturliga skäl ankommer det på staten att ansvara för ekonomin i stort – och därigenom också att ansvara för att motverka samhällsekonomisk obalans.

Den kommunala sektorn har sammanfattningsvis en sådan omfattning och betydelse för utvecklingen av samhällsekonomin att staten vid behov behöver kunna vidta åtgärder som påverkar kommunernas och regionernas finansiering av sin verksamhet. Det sker främst genom att staten fastställer kommunsektorns finansiella ramar. Kommuner och regioner behöver följaktligen anpassa verksamheten till de ekonomiska förutsättningarna.

Som redogjorts för ovan har begränsningar i den kommunala beskattningsrätten gjorts i samband med att Sverige stått inför betydande ekonomiska utmaningar. Konstitutionsutskottet uttalade sig i betänkandet om grundlagsenligheten av lagstiftning om kommunalt skattetak att en begränsning i den kommunala beskattningsrätten kan göras inom den av grundlagen uppdragna ramen, men att en sådan begränsning bör undvikas.[51] I ett särskilt yttrande som var bifogat betänkandet underströks konstitutionsutskottets uttalande att grundlagen inte ovillkorligen hindrar en lagreglering av den kommunala beskattningsrätten. I det särskilda yttrandet framhölls att det vid en bedömning av om en begränsning av den kommunala självbestämmanderätten genom en begränsning i den kommunala beskattningsrätten var välmotiverad inte enbart kunde avgöras utifrån vad som framgår av förarbetena till regeringsformen, utan att bedömningen också var beroende av det ekonomiska läget i stort. Enligt yttrandet var det uppenbart att det i ekonomiskt besvärliga tider var mera välmotiverat än annars att använda sig av möjligheten att begränsa kommunernas och regionernas frihet.

Mot bakgrund av att en samhällsekonomisk balans är en förutsättning för välfärden och samhällsutvecklingen över tid menar kommittén att staten behöver ha visst utrymme att överväga begränsningar i den kommunala beskattningsrätten i syfte att motverka samhällsekonomisk obalans. Det är enligt kommitténs mening en förutsättning att det för tillfället finns ett behov av åtgärder för att motverka sam-

[51] Bet. 1980/81:KU22 *om grundlagsenligheten av lagstiftning om kommunalt skattetak*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

hällsekonomisk obalans, för att staten ska få tillgripa en åtgärd som medför en så allvarlig inskränkning i den kommunala självstyrelsen som ett ingrepp i beskattningsrätten eller liknande åtgärder är.

En sak är dock att en åtgärd får vidtas endast i syfte att motverka samhällsekonomisk obalans. En annan sak är att det inte är tillräckligt att åtgärden görs i detta syfte. Även andra förutsättningar måste enligt kommitténs mening vara uppfyllda för att staten ska ha handlingsutrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten.

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder får göras endast för en begränsad tid

Skattestopp kan sägas utgöra den mest ingripande begränsningen av den kommunala beskattningsrätten och är därmed ett allvarligt ingrepp i självstyrelsen. Kommittén konstaterar att tidigare genomförda sådana begränsningar i Sverige har varit tillfälliga sådana.

Den kommunalekonomiska utredningen menade att en begränsning i den kommunala beskattningsrätten, genom att de enskilda kommunerna och regionerna inte fick höja sin skattesats, med tiden borde anpassas till en gemensam nivå för skattesatserna.[52] Skälet för det var att målsättningen är att kommuninvånarna ska kunna erbjudas lika god service till samma kommunalskatt oavsett bostadsort. Utredningen menade att det skulle förutsätta en omfattande omläggning av skatteutjämningssystemet och att den omläggningen sannolikt skulle behöva genomföras successivt under en längre period. Under den tidsperioden menade utredningen att begränsningar i den kommunala beskattningsrätten skulle kunna gälla och att utdebiteringarna med tiden skulle kunna göras mer enhetliga i takt med att skillnaderna i ekonomiska förutsättningar jämnades ut. Utredningen tänkte sig alltså att en begränsning i skatterätten skulle vara tillfällig.

Eftersom den kommunalekonomiska utredningen inte lade fram något skarpt förslag om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten gjorde utredningen inte någon bedömning i frågan om huruvida en begränsning i den kommunala beskattningsrätten var förenlig med grundlagen. Kommittén konstaterar dock att den kommunalekonomiska utredningen menade att en begränsning i den kommunala beskattningsrätten skulle ses som en tillfällig åtgärd.

[52] SOU 1977:78 *Kommunerna. Utbyggnad. Utjämning. Finansiering. Slutbetänkande av 1976 års kommunalekonomiska utredning*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Lagrådet yttrade sig 1990 över ett lagförslag om en ettårig begränsning i den kommunala beskattningsrätten.[53] Lagrådet uttalade sig tydligt på ett sätt som medför att det står klart att Lagrådets uppfattning är att en begränsning i den kommunala beskattningsrätten ska användas endast med stor försiktighet och respekt för den kommunala självstyrelsen. När det gällde hur långtgående ingripanden som var möjliga pekade Lagrådet på att en bedömning måste göras med beaktande till bland annat den tid under vilken inskränkningarna ska gälla. Det talar enligt kommitténs mening med styrka för att Lagrådet ser en begränsning i den kommunala beskattningsrätten endast som en tillfällig åtgärd.

När konstitutionsutskottet yttrade sig över lagförslaget, då justerat till en tvåårig begränsning i den kommunala beskattningsrätten, framhöll utskottet att det konstitutionella utrymmet för att begränsa den kommunala beskattningsrätten genom ett kommunalt skattetak var begränsat.[54] Vid en samlad bedömning av syftena med förslaget kunde utskottet dock från konstitutionell synpunkt godta en tillfällig begränsning av kommunernas och regionernas rätt att bestämma sina skattesatser. Kommittén konstaterar att konstitutionsutskottet uttalade att den begränsning i den kommunala beskattningsrätten som utskottet kunde godta var en tillfällig sådan.

Även finansutskottet yttrade sig över lagförslaget om en tvåårig begränsning av den kommunala beskattningsrätten och menade att en tillfällig begränsning i den kommunala beskattningsrätten kunde godtas.[55]

Lagen (1990:608) om tillfällig begränsning i kommuners rätt att ta ut skatt trädde i kraft den 1 juli 1990. Enligt lagen fick kommunerna och regionerna inte bestämma skattesatsen för 1991 och 1992 högre än den skattesats som hade gällt för 1990 för respektive kommun och region. Om kommunen eller regionen ändå beslutade om en högre skattesats skulle den högre skattesatsen på visst sätt ändå inte tillämpas.

Det tillfälliga skattestoppet 1991–1992 föreslogs förlängas till att gälla även för 1993.[56] Lagrådet yttrade sig över lagförslaget och uttalade att frågan om inskränkning i den kommunala beskattningsrätten utifrån

[53] Prop. 1989:90:150 bil. 4.4 *med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)*.
[54] Yttr. 1989/90:KU9y *Tillfällig begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt*.
[55] Bet. 1989/90:FiU29 *Den kommunala ekonomin (prop. 1989/90:100 bil. 9 och 1989/90:150)*.
[56] Prop. 1991/92:150 *med förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93, m.m. (kompletteringsproposition)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

regeringsformens bestämmelser om kommunal självstyrelse underkastats närmare granskning i 1990 års lagstiftningsärende.[57] Lagrådet kunde från konstitutionell synpunkt godta den föreslagna förlängningen om ett år, det vill säga även det en tillfällig begränsning i den kommunala beskattningsrätten. Finansutskottet tillstyrkte lagförslaget om en förlängning av det tillfälliga skattestoppet med ett år och uttalade att den samhällsekonomiska balansen inte fick äventyras genom att kommunalskatterna återigen skulle öka[58], det vill säga på skäl som endast är giltiga för viss tid.

Det tillfälliga skattestoppet förlängdes att gälla tillfälligt i ytterligare ett år, genom lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993.

Självstyrelsekommittén menade under 1990-talet att begränsningar i den kommunala beskattningsrätten kan beslutas endast om det sker för en begränsad tid.[59] Självstyrelsekommittén redogjorde för att den hade en omfattande diskussion kring frågan under hur lång tid som det kan anses förenligt med regeringsformen att begränsa kommunernas och regionernas rätt att bestämma skatteuttagets storlek. Självstyrelsekommittén kom till slutsatsen att det inte är möjligt att ange någon generell tidsgräns för åtgärder av detta slag men pekade på att de svårigheter som alltid föreligger när det gäller att bedöma den framtida ekonomiska situationen medför att åtgärder av typ skattestopp/-skattetak vare sig kan eller bör beslutas för någon längre tidsperiod.

Självstyrelsekommittén menade att en rimlig utgångspunkt, som också kan anses stå i överensstämmelse med lagstiftningen om skattestopp för åren 1991–1993, är att åtgärder av detta slag bör beslutas för högst två år i taget. En riktlinje bör enligt Självstyrelsekommittén vara att tillåtligheten av nya föreskrifter av denna ingripande karaktär efter en begränsad till bör underställas en av folket vald ny riksdag. Med denna utgångspunkt menade Självstyrelsekommittén att beslut om åtgärder av nu aktuellt slag längst bör få gälla fram till det ordinarie riksdagsval som följer närmast efter det att föreskriften beslutats. Självstyrelsekommittén anförde att åtgärder av typ skattestopp/-skattetak bör vara av undantagskaraktär och att det i detta ligger att det inte efter en mandatperiod med ett flerårigt skattestopp/skattetak omedelbart bör fattas beslut om nya åtgärder av samma slag.

---

[57] Prop. 1991:92:150 bil. II:4.1 *med förslag om slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1992/93 m.m. (kompletteringsproposition)*.
[58] Bet. 1991/92:FiU29 *Den kommunala ekonomin (prop. 1991/92:150 del II och 1991/92:100)*.
[59] SOU 1996:129 s. 206–208 *Den kommunala självstyrelsen och grundlagen*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I fråga om det är möjligt att lagstifta om en permanent begränsning i skatterätten gör kommittén följande överväganden.

Det kan konstateras att frågan om en permanent begränsning av den kommunala beskattningsrätten inte har varit föremål för skarpa diskussioner eftersom något sådant förslag aldrig har lagts fram. En permanent lösning som medför begränsningar i den kommunala beskattningsrätten skulle dock inte kunna ta hänsyn till det samhällsekonomiska läget över tid. Som framgått av de diskussioner som har förevarit i frågan om införandet av begränsningar i den kommunala beskattningsrätten som kommittén redogjort för ovan är ett tungt vägande skäl för möjligheten att införa begränsningar ett samhällsekonomiskt utmanande läge. Det handlar dels om att åtgärden som medför begränsningar i den kommunala beskattningsrätten ska vidtas i syfte att motverka samhällsekonomisk obalans, dels om att tillfälligt stabilisera ekonomin i tider av kris och tider med stor förändring i de grundläggande systemen som hanterar den kommunala ekonomin. En permanent begränsning i den kommunala beskattningsrätten skulle inte kunna vidtas i syfte att tillfälligt motverka samhällsekonomisk obalans i en tid av kris eller stor förändring i systemen eftersom en sådan begränsning skulle ligga fast.

I fråga om permanenta begränsningar i beskattningsrätten tillkommer dessutom en omfattande praktisk problematik när det gäller att utforma sådana begränsningar inom ramen för det system Sverige har för den kommunala ekonomin (se ovan i avsnitt 15.2.4, under rubriken 1976 års kommunalekonomiska utredning förordade annan mindre ingripande lösning än begränsningar i den kommunala beskattningsrätten).

Den kommunala självstyrelsen som en av statsskickets grunder och den för självstyrelsen viktiga kommunala beskattningsrätten medför enligt kommitténs mening att statens handlingsutrymme att besluta om begränsningar i beskattningsrätten kraftigt begränsas. Enligt kommitténs bedömning har staten inte utrymme att besluta om permanenta begränsningar i den kommunala beskattningsrätten eller liknande åtgärder om det inte först genomförs grundlagsändringar.

Kommittén gör mot bakgrund av ovan bedömningen att en åtgärd som begränsar den kommunala beskattningsrätten eller en liknande åtgärd kan vidtas endast som en tillfällig åtgärd. Även ytterligare förutsättningar som redogörs för i denna utredning behöver vara upp-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

fyllda för att staten ska ha utrymme att besluta om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten eller en liknande åtgärd.

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder får göras endast om det föreligger mycket speciella omständigheter

Som kommittén redogjort för (i avsnitt 15.2.4) har begränsningar i den kommunala beskattningsrätten införts endast i samband med att Sverige stått inför betydande ekonomiska utmaningar.

Den kommunalekonomiska utredningen[60], som redogjorde för olika sätt att begränsa den kommunala beskattningsrätten, hade i uppdrag att se över utrymmet för den kommunala utgiftsexpansionen under de närmast kommande åren, för att utröna hur stor andel av samhällets totala resurser som kunde tas i anspråk av den kommunala sektorn. Utredningen studerade därför olika metoder för staten att påverka den kommunala verksamhetens volymutveckling. Bakgrunden till detta var att den kommunala expansionen hade varit omfattande och att det förelåg risk för ökande skattesatser i kommunsektorn. Läget för svensk ekonomi var alltså i ett nytt skede och det fanns anledning att se över möjligheten att använda sig av mer ingripande metoder för att i möjligaste mån kunna kontrollera utvecklingen av de kommunala skattesatserna. Som redogjorts för ovan förordade utredningen dock en mindre ingripande lösning än begränsningar i den kommunala beskattningsrätten genom lag.

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder har genomförts tidigare, men enligt kommitténs mening endast när det förelegat mycket speciella omständigheter.

Det var först under 1990-talet som staten genom lag beslutade om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten. Läget i svensk ekonomi var ansträngt under denna tid. År 1990 inleddes 1990-talets finanskris. I och med 1990–1991 års skattereform och förändringar i huvudmannaskapet inom bland annat äldreomsorgen och skolan ansågs det ge nya förutsättningar att genomföra mer genomgripande förändringar vad avsåg statsbidragen och skatteutjämningssystemet. Det infördes en ny kommunallag (1991:900) med inriktningen att ge de enskilda kommunerna och regionerna stor frihet att välja flexibla

[60] SOU 1977:78 *Kommunerna. Utbyggnad. Utjämning. Finansiering. Slutbetänkande av 1976 års kommunalekonomiska utredning*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

organisationslösningar och utveckla ändamålsenliga former för den ekonomiska styrningen och förvaltningen. Den riksdagsbundna så kallade finansieringsprincipen infördes 1993. Principen innebär att statliga beslut som ger upphov till kostnader för kommuner och regioner ska finansieras. Staten införde därutöver ett utgiftstak för de offentliga utgifterna 1997 som en del av reformeringen av budgetprocessen. Eftersom staten inte kan besluta om de kommunala utgifterna ingick de inte i utgiftstaket.

Det var under 1990-talet, som präglades av ekonomiska utmaningar och stora förändringar i de system som rör den kommunala ekonomin, som staten ansåg sig nödgad att lagstifta om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten.

Som skäl för det så kallade skattestoppet 1991–1993 anförde regeringen att Sveriges ekonomi stod inför allvarliga problem, såsom snabb inflation, svag tillväxt och ett alltför lågt sparande (se avsnitt 15.2.4). Regeringen föreslog ett åtstramningspaket där ett förslag om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten fanns med. Under tiden för skattestoppet menade regeringen att statsbidragen till kommunerna och regionerna skulle ses över. Regeringen anförde att det statsfinansiella läget innebar att statens transfereringar till kommuner och regioner måste begränsas och att det i sin tur innebar att de inkomster kommunerna beräknades disponera över 1991 endast skulle kunna ökas genom avgiftshöjningar och olika finansiella transaktioner. Regeringen konstaterade att sådana åtgärder endast till en del kunde förbättra kommunsektorns ekonomiska läge och att det betydde att utrymmet för att öka den totala verksamhetsvolymen 1991 var mycket begränsat.

När det gällde förslaget om den tvååriga begränsningen i den kommunala beskattningsrätten uttalade departementschefen att den ekonomiska utvecklingen i kommuner och regioner är av stor betydelse för samhällsekonomin och att det därför är angeläget att kommunerna och regionerna fullgör sina uppgifter utan skattehöjningar. Departementschefen uttalade vidare att genomförandet av skattereformen och aktuella förändringar av huvudmannaskapet inom bland annat äldreomsorgen och skolan gav nya förutsättningar för att göra mer genomgripande förändringar vad avser statsbidrags- och skatteutjämningssystemen. Mot den bakgrunden och med hänsyn till kommunernas ekonomiska situation fick den utredning som skulle se över statsbidragen till kommunerna även i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas finansieringskällor i övrigt. I avvaktan på resultatet

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

av utredningsarbetet och som ett led i den nödvändiga åtstramningen av den svenska ekonomin anförde departementschefen att tillfälliga åtgärder borde vidtas för att förhindra kommunalskattehöjningar under de närmaste åren.

Som skäl för att staten minskade det generella statsbidraget för de kommuner och regioner som höjde skatten 1997–1999 anfördes att ett tak för de offentliga utgifterna skulle införas 1997. Eftersom staten inte direkt kan styra de kommunala utgifterna var det regeringens uppfattning att målet om utgiftsbegränsning för kommunsektorn borde uppnås genom vissa restriktioner för inkomstutvecklingen, främst vad avsåg kommunalskattemedel och statsbidrag. Men hjälp av sådana restriktioner, i kombination med lagstadgade krav på ekonomisk balans som regeringen avsåg att föreslå riksdagen, menade regeringen att kommunsektorns utgifter skulle kunna begränsas till en nivå som var långsiktigt samhällsekonomiskt hållbar.

Konstitutionsutskottet yttrade sig över förslaget och konstaterade att förslaget hade samband med såväl det nya bidrags- och utjämningssystem för kommuner och regioner som trädde i kraft den 1 januari 1996 som det utgiftstak för de offentliga finanserna som skulle införas 1997.[61] Enligt utskottet syftade förslaget om minskning av det generella statsbidraget till kommuner eller regioner som höjde skatten till att motverka skattehöjningar till följd av att bidrags- och utjämningssystemet ändrades. Enligt utskottet skulle förslaget bidra till att uppfylla intentionerna om utgiftstaket och därmed till samhällsekonomisk balans på längre sikt.

Kommittén konstaterar att lagstiftning om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten under 1990-talet har genomförts i samband med en finanskris i kombination med stora förändringar i uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunsektorn. Det har också under samma tid genomförts förändringar som gett kommunsektorn större frihet att välja lösningar för sin organisation och ekonomiska styrning och förvaltning. Därutöver har det genomförts stora förändringar i de system som rör den kommunala ekonomin.

Mot bakgrund av hur frågan om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten har hanterats historiskt ger det enligt kommitténs mening en tydlig signal om att den kommunala självstyrelsen, som en av statsskickets grunder tillsammans med ett representativt och parla-

[61] Yttr. 1996/97:KU3y *Minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

mentariskt statsskick, inte bör begränsas annat än under mycket speciella omständigheter. Samtidigt konstaterar kommittén att frågan om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten inte har varit föremål för skarpa diskussioner annat än i samband med att Sverige befunnit sig i mycket utmanande tider. Det kan därför inte uteslutas att utrymmet för att besluta om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten finns även i ekonomiskt, åtminstone i någon mån, stabilare tider.

Kommittén menar dock att Lagrådets uttalanden i samband med de begränsningar i den kommunala beskattningsrätten som genomfördes under 1990-talet med styrka pekar på att den kommunala självstyrelsen inte ska inskränkas genom begränsningar i beskattningsrätten annat än under just mycket speciella omständigheter.

Mot bakgrund av vad kommittén har redogjort för ovan gör kommittén bedömningen att åtgärder som medför begränsningar i den kommunala beskattningsrätten eller andra liknande åtgärder kan beslutas endast under mycket speciella omständigheter, som vid finansiella kriser och stora förändringar i de system som hanterar den kommunala ekonomin.

Begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder får göras endast om det lämnas utrymme för en så kallad fri sektor samt en viss frihet för kommunerna och regionerna att fastställa skattesatsen

Som kommittén redogjort för i detta avsnitt har begränsningar i den kommunala beskattningsrätten ansetts möjliga att genomföra endast om det lämnas utrymme för en fri sektor inom vilken kommunerna och regionerna kan ombesörja egna angelägenheter samtidigt som det lämnas åtminstone en viss frihet för kommunerna och regionerna när det gäller att fastställa skattesatsen.

En lagreglering som sätter ett tak för den kommunala utdebiteringen måste enligt konstitutionsutskottet alltid ge utrymme för en fri sektor för kommunerna och regionerna och behålla åtminstone viss frihet för dem när det gäller att bestämma skattens storlek.[62]

[62] Bet. 1980/81:KU22 *om grundlagsenligheten av lagstiftning om kommunalt skattetak* och yttr. 1981/82:KU6y *om konstitutionella aspekter på vissa kommunalekonomiska åtgärder (prop. 1981/82:100, bilaga 2)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Lagrådet har uttalat att ju högre grad ingripanden i beskattningsrätten innebär en faktisk begränsning av utrymmet för en kommun eller region att handha sina uppgifter desto betänkligare blir åtgärden från konstitutionell synpunkt.[63]

Frågan hur långtgående ingripanden i beskattningsrätten som får göras måste bedömas med hänsyn till arten och omfattningen av inskränkningarna och till den tid under vilken de ska gälla.

Enligt kommitténs mening är den kommunala beskattningsrätten en nödvändig förutsättning för den kommunala självstyrelsen. Det kan enligt kommitténs mening inte komma i fråga att staten begränsar den kommunala beskattningsrätten så hårt att enskilda kommuner och regioner fråntas möjligheten att utföra sina uppgifter och rätten att fastställa skattesatsen. Om staten vill begränsa den kommunala beskattningsrätten eller genomföra liknande åtgärder behöver staten enligt kommitténs bedömning alltså se till att kommunerna och regionerna har utrymme för en fri sektor inom vilken de kan ombesörja egna angelägenheter samtidigt som det lämnas åtminstone en viss frihet för kommunerna och regionerna när det gäller att fastställa skattesatsen.

Checklista för när staten har utrymme att besluta om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten och liknande åtgärder

Kommittén har i detta avsnitt gått igenom de förutsättningar som enligt kommitténs mening behöver föreligga för att staten ska ha utrymme att besluta om begränsningar i den kommunala beskattningsrätten (till exempel skattestopp) och liknande åtgärder (till exempel minskade bidrag till de kommuner och regioner som höjer skatten, vilket ibland kallas mjukt skattestopp eller skattebroms).

Den kommunala beskattningsrätten utgör en väsentlig förutsättning för den kommunala självstyrelsen. Beskattningsrätten måste därför enligt kommitténs mening ses mot bakgrund av den betydelse som den kommunala självstyrelsen tillmäts i regeringsformen.

[63] Prop. 1989/90:150 bil. 4 s. 32 f. *med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Staten har enligt kommitténs bedömning utrymme att begränsa den kommunala beskattningsrätten och införa liknande åtgärder endast om:

- det sker genom lag,
- det behövs för att motverka samhällsekonomisk obalans,
- det görs för en begränsad tid,
- det föreligger mycket speciella omständigheter,
- det lämnas utrymme för en fri sektor inom vilken kommunerna och regionerna kan ombesörja egna angelägenheter, och
- det lämnas åtminstone en viss frihet för kommunerna och regionerna när det gäller att fastställa skattesatsen.

Uppräkningen i checklistan motsvarar den bedömning kommittén har gjort ovan i bedömningsrutan i detta avsnitt.

15.4 Överväganden och förslag som kan minska kommuners och regioners behov av skatteintäkter

Kommittén har ovan (i avsnitt 15.2) redogjort för den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen, proportionalitetsprincipen och den grundlagsstadgade kommunala beskattningsrätten.

Kommittén har fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten. Kommittén har (i avsnitt 15.3) redogjort för möjligheten för staten att begränsa den kommunala beskattningsrätten som en sådan åtgärd som kan motverka höga och ökande skattesatser. I detta avsnitt behandlas i stället åtgärder staten skulle kunna vidta i syfte att motverka höga och ökande kommunala skattesatser genom att minska kommuners och regioners behov av högre skattesatser. Särskilt sådana åtgärder kan enligt kommittén främja ett effektivt resursutnyttjande i kommuner och regioner.

Mot bakgrund av att kommittén har haft en mycket begränsad tid för utredningen om frågan av åtgärder för att motverka höga och

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ökande skattesatser har kommittén begränsat sig till att föreslå ett par åtgärder som kommittén anser skulle kunna bidra till att minska kommuners och regioners behov av högre skattesatser. De åtgärder som föreslås är utgångspunkter för hur regeringen skulle kunna arbeta. Förslagen behöver kompletteras för att kunna genomföras.

15.4.1 Effektivitet i resursutnyttjandet

Att kommuner och regioner ska ha en effektiv verksamhet innebär inte per automatik att kostnaderna behöver vara låga. Effektivitet handlar om att få ut så mycket värde som möjligt för varje spenderad krona. En kommun med en hög kostnad per elev i grundskolan kan ändå vara den mest effektiva kommunen, om den samtidigt får ut mer värde för de spenderade medlen jämfört med andra kommuner. Utmaningen med de flesta effektivitetsmått är att kvaliteten i verksamheten är svår att mäta.

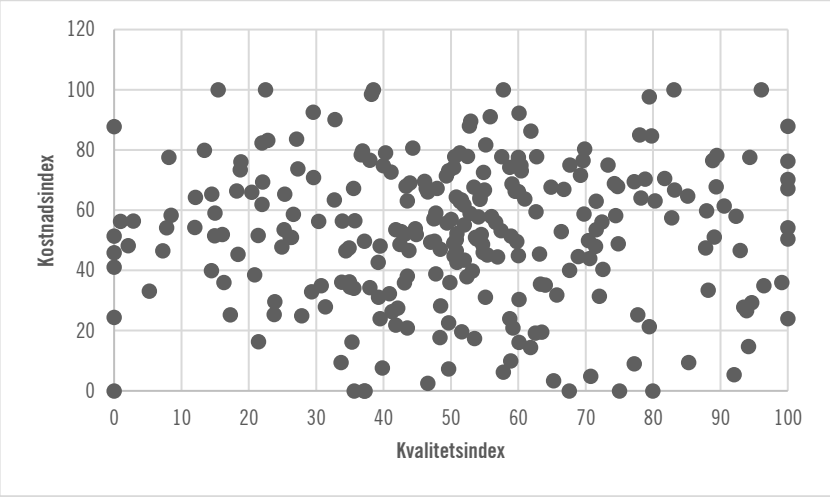
Frågan är vad som egentligen mäter vilken kvalitet en skola i en kommun har. Det kan anses vara vilka betyg som uppnås i förhållande till de förväntade betygen med avseende på elevernas bakgrund. Det kan också anses vara hur nöjda invånarna är med verksamheten. Om det anses vara det senare blir frågan hur det är möjligt att mäta nöjdheten.

Det har gjorts olika försök att mäta kvalitet och kostnader i kommunala verksamheter. Ett sätt att mäta effektiviteten i resursutnyttjandet kan vara att väga ihop ett mått för kvalitet med ett mått för kostnader och på så sätt se hur effektiv en kommun är inom ett visst verksamhetsområde. Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) är en av aktörerna som gjort detta och skapat ett index som mäter kostnader och kvalitet. Indexet för kvalitet baseras på avvikelse från kommunens faktiska meritvärde, det vill säga betygen i årskurs nio jämfört med ett modellberäknat värde som tar hänsyn till elevernas bakgrund. RKA väger också in andel elever som når målen i alla ämnen och är behöriga till yrkesprogram samt resultatet från en elevenkät. Nyckeltalen normaliseras – vilket innebär att alla kommuners värden placeras på en skala från 0 till 100, där 0 är sämst och 100 är bäst – och vägs sedan ihop. Kostnadsindexet tar hänsyn till de strukturella förutsättningar som utjämningssystemet tar hänsyn till. På samma vis normaliseras värdena så alla kommuner får ett värde mellan 0 och 100.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I nedanstående figur analyseras samvariationen mellan kvalitetsindexet och kostnadsindexet.

Figur 155.1 Kvalitet och kostnadsindex 2022

Källa: Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) genom Kolada.

Det som framgår i figur 15.1 är att det inte finns något samband mellan kvalitet och kostnader. Det är alltså inte så att kommunerna som lägger mest resurser i förhållande till de strukturella förutsättningarna också har hög kvalitet i verksamheten. Det innebär enligt kommitténs mening att det finns goda skäl för staten att överväga andra åtgärder än att tillföra medel till kommunerna och regionerna för att öka deras effektivitet.

15.4.2 Den kommunala självstyrelsen och samhällsekonomisk balans

När staten överväger åtgärder i förhållande till kommuner och regioner behöver staten beakta den grundlagsstadgade kommunala självstyrelsen (se närmare resonemang om det i avsnitt 15.3). Den sätter gränser för vilka åtgärder som är möjliga att vidta och behöver också enligt kommitténs mening beaktas vid bedömningen av vilka åtgärder som är lämpliga att vidta.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommittén har (i avsnitt 15.3) konstaterat att en samhällsekonomisk balans är en förutsättning för välfärden och samhällsutvecklingen över tid och att den samhällsekonomiska balansen därför behöver styra bedömningar av det ekonomiska utrymmet för den kommunala sektorn. Samtidigt har kommunsektorn genom sin omfattning en stor betydelse för den samhällsekonomiska utvecklingen. Kommittén har vidare menat att staten har ett övergripande ansvar för att den offentliga verksamheten utvecklas på ett sätt som är förenligt med samhällsekonomisk balans och att staten vid behov behöver kunna vidta åtgärder som påverkar kommunerna och regionerna.

Enligt kommitténs mening har staten oaktat den kommunala självstyrelsen alltså ett behov av att kunna vidta vissa åtgärder så att den kommunala sektorns utveckling är förenlig med samhällsekonomisk balans. När sådana åtgärder övervägs behöver det göras i ljuset av den tyngd den kommunala självstyrelsen har som en av statsskickets grunder. Regeringsformens bestämmelser om den kommunala självstyrelsen behöver därför enligt kommitténs mening tjäna som generella direktiv när staten överväger åtgärder riktade mot kommuner och regioner. Det gäller enligt kommitténs mening även i de fall där det inte formellt sett är fråga om inskränkningar i den kommunala självstyrelsen. Det är viktigt att de demokrati- och effektivitetsvärden som den kommunala självstyrelsen innebär vägs in vid utformningen och genomförandet av olika åtgärder. Det innebär enligt kommitténs mening att lämpligheten av statliga åtgärder som riktar sig mot kommuner och regioner alltid behöver bedömas i förhållande till den kommunala självstyrelsen.

15.4.3 Statligt stöd för effektivitet i den kommunala verksamheten

Kommitténs bedömning: Ett kontinuerligt arbete för att bedriva den kommunala verksamheten effektivt kan motverka höga och ökande skattesatser. Det kan därför finnas skäl för staten att genom olika åtgärder underlätta kommunernas och regionernas arbete med att effektivisera den kommunala verksamheten.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skälen för kommitténs bedömning

Det framhålls i direktiven till kommittén att det kommunalekonomiska utjämningssystemet inte ska utjämna för alla skillnader, till exempel inte för skillnader i ambitionsnivå och effektivitet. Det framhålls vidare att en förmåga att driva verksamheter mer effektivt än andra kommuner respektive regioner kan skapa utrymme för en lägre skattesats, medan en ineffektivt bedriven verksamhet i stället kan leda till behov av en högre skattesats.

Kommittén konstaterade inledningsvis (i avsnitt 15.1) att åtgärder staten kan vidta i syfte att motverka höjningar av de kommunala skattesatserna kan vara sådana som kan minska kommuners och regioners behov av högre skattesatser. Kommittén menade samtidigt att sådana åtgärder kan främja ett effektivt resursutnyttjande i kommuner och regioner.

Kommunutredningen konstaterade följande i sina sammanfattande slutsatser om kommunernas ekonomi:[64]

> Det är mycket svårt att bedöma hur stor potentialen för en effektivisering av kommunernas verksamheter är. Men det är helt klart att om produktiviteten inom verksamheterna årligen skulle kunna öka med 0,5–1,0 procent skulle detta långsiktigt minska behovet av ökade statsbidrag och höjningar av kommunalskatterna.

Utgångspunkten är att staten vill åstadkomma likvärdiga förutsättningar för kommuner och regioner genom generella utjämningssystem. Den kommunalekonomiska utjämningen ska utjämna för strukturella förutsättningar som kommunerna och regionerna inte kan påverka. Sådana skillnader som kommunerna och regionerna kan påverka, som till exempel ambitionsnivå och effektivitet, brukar benämnas påverkbara faktorer. Staten ska inte utjämna för dessa påverkbara faktorer.

Även om det ankommer på de enskilda kommunerna och regionerna att ansvara för effektiviteten i resursutnyttjandet så kan staten genom stöd bistå kommunerna och regionerna i det arbetet. Enligt kommitténs mening är det främst effektiviteten inom kommunernas och regionernas kärnverksamhet som är viktig för den kommunala ekonomin och skattesatsen. Om staten ska stödja kommuner och regioner i fråga om effektivitet i resursutnyttjandet behöver stödet anpassas så att det är lämpligt i varje enskilt fall.

[64] SOU 2020:8 *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget* s. 241.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Med förbättrade kvalitetsindikatorer kan måtten för den relativa effektiviteten för enskilda kommuner och regioner utvecklas. Med utvecklade mått skulle det också vara möjligt att skapa incitament att bedriva den kommunala verksamheten mer effektivt genom någon slags effektivitetspremie. Ett förslag på en sådan premie togs fram i en rapport utgiven av Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi (ESO) år 2020.[65] Rapporten analyserar hur en statlig premie vars storlek avgjordes av hur effektiv kommunen var relativt andra kunde fungera. Kommittén har inte med sin begränsade tid kunnat analysera förslaget i denna rapport. Kommittén menar dock att om en effektivitetspremie ska övervägas behöver kvalitetsindikatorerna först förbättras. Samtidigt är det viktigt att det säkerställs att ett införande av denna typ av premie får önskvärd effekt utan negativa bieffekter och att premien skapar incitament för effektivitet i samtliga kommuner och regioner. Den här typen av åtgärd är möjligen något som kan komma att granskas av den kommitté för högre produktivitetstillväxt – Produktivitetskommissionen – som ska analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten och lämna förslag för att öka produktiviteten i den offentliga sektorn.[66]

Det har även framförts olika förslag om att ställa tydligare krav på att den kommunala verksamheten ska bedrivas effektivt. Utredningen om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner föreslog att begreppet god ekonomisk hushållning skulle ersättas av begreppet god kommunal hushållning. Förslaget ledde inte till lagstiftning. Detta behöver inte vara ett hinder för att ta upp utredningens förslag om att förtydliga innebörden i vad god ekonomisk hushållning omfattar.[67]

Långtidsutredningen 2023 förde ett resonemang om att införa ett krav på produktivitetsökning på lönekostnadsandelen av kommunsektorns verksamhet liknande det som tillämpas för anslagsfinansierade statliga myndigheter.[68] Kravet skulle vara en del i en reform för att stabilisera kommunernas och regionernas inkomster över konjunkturen.

Långtidsutredningen 2015 påpekade att produktivitetsutvecklingen i offentlig sektor spelar en viktig roll för ekonomins utveckling men att den är svår att mäta eftersom värdet av offentliga tjänster i huvudsak

[65] Rapporten *Morot utan piska – en ESO-rapport om stärkta incitament för kommunal effektivitet* (2020:3).
[66] Dir. 2023:58 *Högre produktivitetstillväxt*.
[67] SOU 2021:75 *En god kommunal hushållning* s. 219 och 221–224.
[68] SOU 2023:85 *Långtidsutredningen 2023. Finanspolitisk konjunkturstabilisering* s. 244–245.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

inte prissätts på en marknad.[69] Utredningen pekade ut revisionen i kommuner och regioner som en riskfaktor bakom improduktivt användande av offentliga resurser.[70] Utredningen menade att revision av den lokala och regionala förvaltningen bör utföras opartiskt och professionellt för att ge incitament till en effektiv användning av kommunala och regionala medel.[71] Kommittén delar Långtidsutredningen 2015:s syn på revisionens betydelse för att säkerställa ett effektivt utnyttjande av offentliga resurser.

Riksrevisionen granskar effektiviteten i den statliga verksamheten. Möjligheten för myndigheten att granska även effektiviteten i kommunsektorn har tidigare lyfts fram i olika sammanhang. Effektivitetsgranskningar skulle också kunna ske i form av uppdrag eller förfrågningar från kommuner och regioner. Kommittén ser dock utmaningar med ett förändrat ansvarsområde för Riksrevisionen som skulle behöva utredas vidare. Det ankommer inte heller på kommittén att lämna förslag på vad riksdagen kan vidta för åtgärder för att främja effektivitet i kommunsektorn.

Kommittén har inte med sin begränsade tid kunnat analysera om förslag från tidigare utredningar hade kunnat ligga till grund för förslag från kommittén. Enligt kommitténs mening kan dock ett kontinuerligt arbete för att bedriva den kommunala verksamheten effektivt motverka höga och ökande skattesatser. Det kan därför finnas skäl för staten att genom olika åtgärder underlätta kommunernas och regionernas arbete med att effektivisera den kommunala verksamheten.

15.4.4 Stöd för omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder

Kommitténs förslag: Regeringen ska inrätta en delegation som ett särskilt beslutsorgan inom en lämplig myndighet. Delegationen ska ges i uppgift att pröva frågor om stöd till enskilda kommuner och regioner i syfte att främja ett effektivt resursutnyttjande. Delegationen ska också ges i uppgift att följa upp och utvärdera beslutade stöd samt göra en bedömning av vilka åtgärder som visat sig vara mest effektiva.

[69] SOU 2015:104 *Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande* s. 112.
[70] SOU 2015:104 *Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande* s. 151.
[71] SOU 2015:104 *Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande* s. 159.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skälen för kommitténs förslag

Enskilda kommuner och regioner kan vara i behov av att vidta omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder i sin verksamhet i syfte att främja ett mer effektivt resursutnyttjande, vilket i sin tur bidrar till att uppnå en kommunal ekonomi i balans. Det främjar i sin tur den samhällsekonomiska balansen och bidrar på så sätt till att trygga välfärden och samhällsutvecklingen.

Även om effektiviteten i resursutnyttjandet ankommer på de enskilda kommunerna och regionerna kan det ibland vara förenligt med svårigheter för dem att hantera större förändringar samtidigt som den löpande verksamheten fortgår.

Utmaningarna ser inte likadana ut i alla kommuner och regioner. Tvärtom varierar utmaningarna, vilket enligt kommitténs mening behöver beaktas när det övervägs vilka åtgärder som kan vara lämpliga för att möta dessa utmaningar. Det betyder att åtgärder behöver anpassas till den enskilda kommunens eller regionens behov.

Kommuner som under lång tid minskat i folkmängd kan stå inför behov av förändringar inom till exempel äldreomsorgen. Det kan handla om att en sådan kommun behöver stänga mindre äldreboenden för att i stället bygga ett nytt större boende. Det innebär inledningsvis höga utgifter för att sedan medföra minskade kostnader på sikt.

Ett statligt stöd till kommuner och regioner behöver inte bara betyda resurser för att genomföra förbättringsåtgärder. Det skulle också kunna avse stöd vid analyser av lämpliga åtgärder och stöd vid genomförandet av sådana åtgärder.

Även om det ankommer på den enskilda kommunen eller regionen att analysera effektiviteten i resursutnyttjandet noterar kommittén att det kan vara förenat med betydande svårigheter att prioritera ett sådant arbete samtidigt som den löpande verksamheten fortgår. Det är också en fråga om att ha särskild kunskap om förändringsarbete tillgänglig för att kunna utföra ett fullgott analysarbete. I den här delen skulle staten kunna tillhandahålla någon form av anpassat stöd för genomförande av relevanta analyser.

Även när det gäller genomförande av förändringar är det den enskilda kommunen eller regionen som ansvarar för ett sådant genomförande. Att genomföra genomgripande förändringar i till exempel en verksamhet kräver kunskaper om förändringsarbete samtidigt som det tar tid och resurser i anspråk. Också i den här delen skulle staten

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

kunna tillhandahålla någon form av anpassat stöd för genomförande av förändringar.

Stödet skulle också kunna vara ett ekonomiskt stöd på så sätt att medel tillförs enskilda kommuner och regioner. Att vissa enskilda kommuner och regioner kan behöva ett anpassat stöd för en begränsad åtgärd kan vara ett skäl till att rikta medel till en sådan åtgärd i särskild ordning. I fall där staten vill att medlen ska användas till vissa åtgärder – som omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder – kan staten välja att rikta medel som kan användas för de specifika åtgärderna.

Den typ av effektiviserings- och omstruktureringsåtgärder som kan behövas i kommunerna och regionerna är inte jämnt fördelade över kommunerna och regionerna utan beror i många fall på befolkningsutvecklingen. Det medför enligt kommitténs mening att det kan finnas skäl att särskilt stödja de kommuner och regioner som står inför ett sådant mer omfattande förändringsarbete.

Staten kan välja att fördela bidrag till de kommuner och regioner som staten anser är i behov av att vidta omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder alternativt fördela bidrag i kronor per invånare till de kommuner och regioner som har ansökt om bidrag. Oavsett hur detta görs behöver ett urval av kommuner och regioner göras eftersom inte alla har behov av effektiviserings- och omstruktureringsåtgärder. En fördelning i kronor per invånare skulle kunna leda till att befolkningsmässigt mindre kommuner och regioner inte skulle få tillräckliga bidrag. Vissa typer av åtgärder kan kosta ungefär lika mycket oavsett befolkningsantal eller i vart fall inte vara proportionella.

Kommittén anser att effekten av ett ekonomiskt stöd från staten till kommunsektorn kan bli betydligt starkare om enskilda kommuner och regioner i behov av omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder motiverar kostnaden för den åtgärd eller de åtgärder som bör genomföras och – om kommunen eller regionen tillförs medel – får medel utifrån den beräknade kostnaden. Kommittén anser vidare att genomförandet av de beslutade åtgärderna bör följas upp och att det vid uppföljningen granskas vilka effekter åtgärderna har gett. Resultatet av en sådan uppföljning bör också nyttjas för att sammanställa vilka åtgärder som har visat sig mest effektiva.

En delegation skulle kunna inrättas för att stödja kommuners och regioners omstrukturerings- och effektiviseringsarbete. Regeringen avser redan nu att inrätta en effektivitetsdelegation för hälso- och

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

sjukvården med syfte att stödja regionerna i genomförandet av strukturåtgärder.[72]

Om en delegation ska inrättas bör det enligt kommitténs mening göras genom ett särskilt beslutsorgan inom en lämplig myndighet.

Ett alternativ till detta kan vara att ge den befintliga Kommundelegationen – som är inrättad som ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet – ett utökat uppdrag. Ett ytterligare alternativ kan vara att tillsätta en utredning inom ramen för kommittéväsendet och att utredningen får det uppdrag som här föreslås ges till delegationen. En delegation skulle också kunna verka inom ramen för en myndighet på annat sätt än genom att inrättas som ett särskilt beslutsorgan.

Eftersom delegationen som föreslås skulle bemyndigas att fatta beslut om åtgärder och om riktade statsbidrag till enskilda kommuner och regioner menar kommittén att delegationen lämpligen bör inrättas som ett beslutsorgan inom en myndighet. Den lösningen medför också att delegationen får tillgång till administrativt stöd hos myndigheten. Om delegationen lämpligen bör verka som ett beslutsorgan inom en myndighet kan det tala för att överväga att ge den befintliga Kommundelegationen ett utökat uppdrag. Kommittén föreslår dock en ny kommundelegation för att öppna för överväganden kring vilken myndighet som kan anses vara den mest lämpade myndigheten.

Kommittén menar att en delegation behöver ha en sådan omfattning att den kan samla nödvändig kompetens för arbetet med att stödja enskilda kommuner och regioner med genomförande av analyser och förändringar samt med att fatta beslut om att medel ska beviljas.

Delegationen bör ges möjlighet att följa upp åtgärderna, vilket innebär att den behöver tidsättas med beaktande av att kommunerna och regionerna ska hinna söka stöd med hela kedjan, från analyser till genomförande av åtgärder. Om medel har betalats ut bör det också avsättas tid för uppföljning och utvärdering av om villkoren för utbetalning av medel har följts. Därutöver bör delegationen ges tid att använda uppföljningen och utvärderingen för att göra en bedömning av vilka åtgärder som visat sig vara mest effektiva. För att ha utrymme att hantera dessa frågor bör delegationen arbeta i minst fem år. Om delegationen ges kortare tid för arbetet kan ett alternativ vara att uppföljning och utvärdering läggs på en befintlig myndighet i stället för att ingå i delegationens uppgifter.

[72] Prop. 2023/24:99 *Vårändringsbudget för 2024*.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommittén vill särskilt understryka att stöd i syfte att främja ett effektivt resursutnyttjande, som till exempel omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder till enskilda kommuner och regioner, behöver kunna ges i tider när det är politiskt genomförbart att vidta sådana åtgärder.

Sammanfattningsvis anser kommittén att en delegation bör inrättas som ett särskilt beslutsorgan inom en lämplig myndighet. Beslutsorganet bör ges i uppgift att pröva frågor om stöd till enskilda kommuner och regioner i syfte att främja ett effektivt resursutnyttjande. Delegationen bör också ges i uppgift att följa upp och utvärdera beslutade stöd samt göra en bedömning av vilka åtgärder som visat sig vara mest effektiva.

Förslaget behöver kompletteras med bestämmelser om bland annat förutsättningarna för att en kommun eller region ska kunna få bidrag, hur ansökan om bidrag ska göras, hur ärenden om bidrag ska handläggas, hur beslut om bidrag ska fattas och utformas samt hur bidrag ska betalas ut och följas upp. Kommitténs förslag utgår dock från att det skulle bli frivilligt för kommuner och regioner att ansöka om bidrag för omstrukturerings- och effektiviseringsåtgärder. Förslaget innebär i så fall inga nya åligganden för kommuner och regioner och det inskränker därför inte den kommunala självstyrelsen. Den kommunala finansieringsprincipen blir därför inte heller tillämplig.

Åtgärden kan finansieras inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och därmed vara statsfinansiellt neutral.

15.4.5 Stöd till Rådet för främjande av kommunala analyser för jämförelser och analyser av effektivitet

Kommitténs förslag: Statens bidrag till Rådet för främjande av kommunala analyser ska ökas för att föreningen ska kunna utöka sitt arbete med att vidareutveckla möjligheterna till jämförelser och analyser av effektivitet och ett utökat stöd till kommuner och regioner i denna fråga.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Skälen för kommitténs förslag

Välfärdskommissionen behandlade frågan om ett effektivt nyttjande av offentliga resurser och pekade på behovet av vidareutveckling av stöd vid jämförelser.[73] Staten har ett övergripande ansvar för att kommuner och regioner har likvärdiga förutsättningar och kapacitet att utföra sitt välfärdsuppdrag.

Jämförelser mellan kommuner och regioner kan bidra till ökad effektivitet. Att det finns tillgång till verktyg för jämförelser och stöd för bedömning av relativ produktivitet och effektivitet i kommuner och regioner är av stor vikt. Att kommuner och regioner ges förutsättningar att analysera och följa verksamheternas resultat i relation till andra kommuner och regioner kan enligt kommittén bidra till utveckling av den egna verksamheten och därmed till att offentliga resurser nyttjas på ett mer effektivt sätt.

Välfärdskommissionen pekade på att utvecklingen av metoder för jämförelser behöver inriktas på användbarhet och att jämförelser också är viktiga för arbetet på nationell nivå med till exempel kunskapsöverföring och metodutveckling. Framgångsrika kommuner och regioner kan identifieras för lärande av bland annat effektiva metoder, arbetssätt och sätt att organisera och leda verksamheten.[74]

Välfärdskommissionen föreslog att stöd vid jämförelser skulle vidareutvecklas och pekade på att jämförelser mellan kommuner och mellan regioner kan utgöra en drivkraft för utveckling av välfärdens verksamheter. Kommissionen hänvisade till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) presenterar en årlig rapport om utvecklingen av effektivitet och produktivitet i kommunsektorn och att RKA underlättar användandet av jämförelser i kommunerna och regionerna genom att anordna utbildningar och ge vägledning. Välfärdskommissionen menade dock att det finns ett behov av att utveckla kompletterande nyckeltal och indikatorer för främst måluppfyllelser och kvalitet där sådana saknas. Därutöver menade kommissionen att där nyckeltal och indikatorer finns behöver de förvaltas och kontinuerligt utvecklas eller avvecklas vid behov så att förändringen inte leder till en ökad administrativ börda.

---

[73] Promemorian *Välfärdskommissionens slutredovisning till regeringen (Finansdepartementet)*, Finansdepartementet 2021.
[74] Promemorian *Välfärdskommissionens slutredovisning till regeringen (Finansdepartementet)*, Finansdepartementet 2021.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Kommittén menar på samma sätt som Välfärdskommissionen att jämförelser och kunskapsunderlag kan bidra till effektivitet. Enligt kommitténs mening är det tydligt att möjligheter för de enskilda kommunerna respektive regionerna att jämföra sig med andra kommuner respektive regioner bidrar till att det blir enklare för dem att identifiera styrkor och svagheter i den egna effektiviteten i resursutnyttjandet. Jämförelser kan ge kommunerna respektive regionerna värdefulla underlag för att analysera och följa verksamheternas resultat i relation till andra kommuner respektive regioner.

Kommittén menar också att jämförelser är viktiga för arbetet på nationell nivå. Tillgång till analyser och metoder som kan ligga till grund för att utveckla verksamheter så att effektivitet främjas är något som gagnar även staten.

Utgångspunkten är att det är den enskilda kommunen eller regionen som ansvarar för att resursutnyttjandet sker på ett effektivt sätt. Staten kan dock bidra till möjligheter för kommuner respektive regioner att jämföra sig med andra kommuner respektive regioner som ett informativt sätt att se om den egna verksamheten bedrivs mer eller mindre resurseffektivt.

Det är naturligtvis inte tillräckligt att göra jämförelser för att effektivisera resursutnyttjandet. Resultaten av jämförelserna behöver också analyseras i syfte att identifiera vad som fungerar mer eller mindre väl. Därefter behöver resultatet av de analyserna beaktas när den enskilda kommunen eller regionen tar ställning till vad som behöver förbättras och vad som behöver bevaras.

Enligt kommitténs mening är särskilt kvalitetsjämförelser viktiga eftersom kvaliteten är till stor del avgörande för frågan om resurserna nyttjas effektivt eller inte i kommunerna och regionerna. Det betyder enligt kommitténs mening att det finns starka skäl att sträva efter att tillhandahålla träffsäkra kvalitetsmått. Möjligheten att göra kvalitetsjämförelser bör alltså enligt kommitténs mening särskilt uppmärksammas när verktyg som underlättar jämförelser mellan kommuner och regioner tillhandahålls.

Sammanfattningsvis menar kommittén att staten bör ge ett utökat stöd till kommuner och regioner genom att se till att de verktyg som tillhandahålls och som underlättar jämförelser kommuner respektive regioner emellan utvecklas. Därutöver menar kommittén att staten också bör utöka stödet att underlätta kommuners och regioners arbete

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

med att genomföra analyser för att identifiera vad den enskilda kommunen eller regionen behöver vidta för åtgärder.

Staten stödjer från och med 2020 RKA med medel årligen för föreningens arbete med att vidareutveckla möjligheterna till jämförelser och analyser av effektivitet och ett utökat stöd till kommuner och regioner i denna fråga.

Eftersom jämförelser enligt kommitténs mening är ett effektivt sätt för den enskilda kommunen och regionen att se hur den egna ekonomin och resursutnyttjandet står sig jämfört med andras menar kommittén att RKA:s roll i att granska effektiviteten i kommunerna och regionerna, att göra uppföljningar och att sprida goda exempel skulle kunna förstärkas och utvecklas.

Det är inte bara de olika måtten som behöver utvecklas. Även användbarheten av verktyg som databasen Kolada, RKA:s databas som innehåller cirka 6 000 nyckeltal för kommuner och regioner och för de verksamheter de bedriver, kan göras mer pedagogisk. I dag finns alltså ett stort antal nyckeltal tillgängliga. Att identifiera de nyckeltal som är relevanta för kommunen eller regionen och sedan tolka dem är ett omfattande arbete. Med artificiell intelligens (AI) skulle det kunna göras automatiskt. Kommuner och regioner kan då enkelt få ut rapporter som pedagogiskt tolkar resultaten som sticker ut för de enskilda kommunerna och regionerna. Det skulle effektivisera analysarbetet i varje kommun och region om användandet av jämförelser underlättades på ett sådant sätt. Om kommunen eller regionen sedan i nästa steg också genomför åtgärder för att möta upp rapportens iakttagelser skulle vinsterna komma i två steg, dels genom effektivare analyser, dels genom mer träffsäkra förbättringsåtgärder.

Jämförelser är viktiga även för arbetet på nationell nivå. Att verksamheter utvecklas så att effektivitet främjas är något som gagnar staten.

Även om staten behöver se över det arbete RKA utför i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), eftersom både staten och SKR som medlemmar i föreningen kan ha synpunkter på vad RKA ska utföra för arbete, anser kommittén att staten och SKR rimligen bör kunna hitta samsyn kring vad som kan vara lämpliga frågor för RKA att arbeta med. Det finns dessutom utrymme för staten att ensam ge ytterligare medel till visst arbete RKA kan utföra, det vill säga utan SKR som medfinansiär.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Sammanfattningsvis föreslår kommittén att statens bidrag till RKA ökas för att föreningen ska kunna utöka sitt arbete med att vidareutveckla möjligheterna till jämförelser och analyser av effektivitet och ett utökat stöd till kommuner och regioner i denna fråga. RKA kan då ges möjlighet att arbeta även med det nationella perspektivet, det vill säga utveckling av effektivitet för kommunsektorn som helhet. Inom ramen för arbetet har RKA utrymme att öka användarvänligheten av Kolada med hjälp av AI. En höjning av bidraget till RKA förutsätter en ändring i det avtal mellan staten och SKR som bland annat reglerar RKA:s finansiering. Om staten finansierar ett utökat bidrag till RKA fullt ut ankommer det lämpligen på Regeringskansliet (Finansdepartementet) och RKA att genom avtal dem emellan närmare bestämma vilket arbete RKA ska utföra inom ramen för de tillförda medlen.

Det krävs utökade resurser till RKA för att föreningen ska kunna utöka sitt arbete med att vidareutveckla möjligheterna till jämförelser och analyser av effektivitet och ett utökat stöd till kommuner och regioner i denna fråga. Åtgärden kan finansieras inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och därmed vara statsfinansiellt neutral.

16 Författningskommentar

16.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om inkomst- och kostnadsutjämning för kommuner och regioner.

Lagen innehåller även bestämmelser om *bidrag för eftersläpning av intäkter*, *bidrag för svagt befolkningsunderlag*, *fasta införandebidrag* och införandebidrag samt om regleringsbidrag och regleringsavgift.

I *andra stycket* har det gjorts en ändring som innebär att begreppet strukturbidrag byts ut mot bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.10.3, 10.3 och 11.2.

3 §

I denna lag används följande termer i den betydelse som anges här.

Utjämningsår: Det år bidrag eller avgift ska betalas.

Uppräknat skatteunderlag: De sammanlagda beskattningsbara inkomsterna för en kommun eller region enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i fråga om kommunal inkomstskatt året före utjämningsåret, uppräknade med uppräkningsfaktorerna enligt 4 § tredje stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Uppräknad medelskattekraft: Summan av de uppräknade skatteunderlagen för hela landet dividerad med antalet invånare i landet den 1 november året före utjämningsåret.

Skatteutjämningsunderlag: Den uppräknade medelskattekraften multiplicerad med antalet folkbokförda invånare i kommunen respektive regionen den 1 november året före utjämningsåret uppräknad med den procentsats som anges i 4 §.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Medelskattesats: Varje kommuns och regions skatteunderlag multiplicerad med dess skattesats varefter summan av de beräknade beloppen divideras med skatteunderlaget i landet. Skatteunderlaget och skattesatsen för kommuner som inte ingår i en region undantas från denna beräkning.

Standardkostnad: En för varje kommun eller region beräknad teoretisk kostnad för var och en av de verksamheter och kostnadsslag som anges i 8 §, varvid kostnaden beräknas med utgångspunkt i faktorer som är av särskild betydelse för att belysa strukturella förhållanden.

Strukturkostnad: Summan av standardkostnaderna för en kommun eller region.

Bidragsminskning: En bidragsminskning föreligger i den mån nettot av en kommuns eller en regions bidrag och avgifter år *2025* enligt den då gällande lydelsen av denna lag är större än nettot av kommunens eller regionens bidrag och avgifter för samma år beräknade enligt 5, 6, 9–12, 15 och 16 §§.

I paragrafen har det gjorts en ändring som innebär att beräkningen av om en bidragsminskning föreligger för kommunen eller regionen ska beräknas utifrån kommunens eller regionens bidrag och avgifter år 2025, i stället för utifrån år 2019. Det beror på att sådana bidragsminskningar ska beräknas utifrån året före en ny bestämmelse om bidragsminskning träder i kraft. Eftersom lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 ändras årtalet i enlighet med det.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.

4 §

Vid beräkning av skatteutjämningsunderlaget för en kommun och för en region ska procentsatsen vara *116* procent.

I paragrafen har det gjorts en ändring som innebär att procentsatsen för beräkningen av skatteutjämningsunderlaget ändras från 115 procent till 116 procent. Ändringen medför att regleringsbidraget minskas i förhållande till det nuvarande regleringsbidraget.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.3.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

7 §

Regeringen fastställer för varje län de skattesatser (länsvisa skattesatser) som ska tillämpas vid beräkning av bidrag enligt 5 § och avgifter enligt 6 §.

De länsvisa skattesatserna ska för bidragsberättigade kommuner *och regioner* fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år *2022.*

För avgiftsskyldiga kommuner och regioner ska de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år *2022*.

I paragrafen finns bestämmelser om de skattesatser (länsvisa skattesatser) som ska tillämpas vid beräkningen av bidrag enligt 5 § och avgifter enligt 6 §.

I *andra stycket* har det gjorts en ändring som innebär att de länsvisa skattesatserna ska fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatserna för både bidragsberättigade kommuner och regioner, i stället för som tidigare när de länsvisa skattesatserna för bidragsberättigade regioner fastställdes utifrån 90 procent av medelskattesatsen. Det har också gjorts en ändring i samma stycke som innebär att de länsvisa skattesatserna ska fastställas utifrån medelskattesatsen år 2022 i stället för år 2003.

I *tredje stycket* har det, på motsvarande sätt som i andra stycket, gjorts en ändring som innebär att de länsvisa skattesatserna ska fastställas utifrån medelskattesatsen år 2022 i stället för år 2003.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.2.

8 §

För varje kommun beräknas standardkostnaden för

1. förskola, fritidshem och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800),
2. förskoleklass och grundskola,
3. gymnasieskola,
4. individ- och familjeomsorg,
5. kommunal vuxenutbildning,
6. äldreomsorg,
7. *gator* och *vägar*,
8. *räddningstjänst,*
9. befolkningsminskning,
10. fastigheter, och
11. politisk verksamhet.

För varje region beräknas standardkostnaden för hälso- och sjukvård.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

En standardkostnad beräknas också för kollektivtrafik. Kostnaden fördelas mellan kommuner och regioner enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

I *första stycket* har det gjorts ändringar som innebär att standardkostnaden inte längre ska beräknas för vissa delar som den tidigare beräknats för medan den i stället ska beräknas för andra tillkommande delar. Standardkostnaden ska inte längre beräknas för dels infrastruktur och skydd, dels verksamhetsövergripande kostnader. De beräkningar av standardkostnader som har tillkommit avser gator och vägar, räddningstjänst, befolkningsminskningar, fastigheter och politisk verksamhet.

I *andra stycket* har det gjorts en ändring som innebär att standardkostnaden för befolkningsförändringar inte längre ska beräknas.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.3, 6.4.3, 6.5.3, 6.6.3, 6.7.3, 6.8.3, 6.9.3, 6.10.3, 6.11.3, 6.12.3, 6.13.3, 6.14.3, 6.15.3, 7.3.3 och 7.4.3.

Bidrag för eftersläpning av intäkter

10 a §

En kommun eller en region som utifrån sin befolkningstillväxt får en beräknad standardkostnad för eftersläpning av intäkter har rätt till ett bidrag för del av de uteblivna intäkterna.

I paragrafen, som är ny, har det införts en bestämmelse om att en kommun eller en region som utifrån sin befolkningstillväxt får en beräknad standardkostnad för eftersläpning av intäkter har rätt till ett bidrag för del av de uteblivna intäkterna. Tidigare har en kommuns eller regions eftersläpning av sådana intäkter i stället omhändertagits inom ramen för kostnadsutjämningen. Ändringen innebär att eftersläpning av intäkter blir en egen del inom den kommunalekonomiska utjämningen. Beräkningen av bidraget görs på liknande sätt som den gjorts inom kostnadsutjämningen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.10.3, 7.3.3 och 7.4.3.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Bidrag för svagt befolkningsunderlag

11 §

En kommun *som utifrån lokalt och regionalt befolkningsunderlag år 2022 får en beräknad standardkostnad för svagt befolkningsunderlag* har rätt till ett *fast bidrag med motsvarande belopp.*

I *första stycket* har det gjorts en ändring som innebär att begreppet strukturbidrag byts ut mot ett fast bidrag för svagt befolkningsunderlag. Ändringen innebär att strukturbidrag till kommuner tas bort. Ändringen innebär också att en kommun som utifrån lokalt och regionalt befolkningsunderlag år 2022 får en beräknad standardkostnad för svagt befolkningsunderlag har rätt till ett fast bidrag med motsvarande belopp. Bidraget är ett fast bidrag som inte uppdateras över tid. Tidigare reglerades kommuners rätt till bidrag för svagt befolkningsunderlag i det nu upphävda andra stycket. Dessutom har det gjorts en ändring som innebär att en kommuns rätt till ett bidrag för svagt befolkningsunderlag ska fastställas utifrån år 2022 i stället för år 2004.

Andra stycket utgår. Bidrag för svagt befolkningsunderlag regleras i stället i första stycket.

Tredje stycket utgår. Bidrag för näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder och för bidragsminskning regleras i stället i 11 a §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.3.

Fast införandebidrag

11 a §

En kommun har rätt till ett fast införandebidrag enligt följande.

En kommun som får en bidragsminskning enligt tredje stycket samt 5, 6, 9–11, 15 och 16 §§ har rätt till ett årligt bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 1 500 kronor per invånare.

En kommun som fick strukturbidrag 2025 enligt den då gällande lydelsen av denna lag, och som får en bidragsminskning för den del av strukturbidraget som avser annat än svagt befolkningsunderlag som sammantaget överstiger 500 kronor, har även rätt till ett årligt bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 500 kronor per invånare.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om en kommuns rätt till ett fast införandebidrag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I *första stycket* införs begreppet fast införandebidrag.

I *andra stycket* införs en reglering som avser den första delen av införandebidraget. I stycket regleras en kommuns rätt till en del av det fasta årliga införandebidraget. Kommunen har rätt till ett sådant bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 1 500 kronor per invånare. I detta stycke omfattar begreppet bidragsminskning annat än vad som omfattas av termen bidragsminskning enligt 3 §. Jämfört med termen bidragsminskning exkluderas den del av det fasta införandebidraget enligt detta stycke från bidragsminskningen. Det innebär att bidragsminskningen som avses i detta stycke utgörs av förändringen i del av det fasta införandebidraget enligt tredje stycket, inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, bidraget för eftersläpning av intäkter, bidraget för svagt befolkningsunderlag, regleringsbidraget och regleringsavgiften.

I *tredje stycket* införs en reglering som avser den andra delen av det fasta införandebidraget. I stycket regleras en kommuns rätt till en del av det fasta årliga införandebidraget. En kommun som fick strukturbidrag 2025 enligt den då gällande lydelsen av denna lag, och som får en bidragsminskning för den del av strukturbidraget som inte avser svagt befolkningsunderlag som sammantaget överstiger 500 kronor, har utöver bidraget enligt andra stycket även rätt till ett bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 500 kronor per invånare.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.3 och 11.2.

12 §

En region har rätt till ett *fast införandebidrag* enligt följande.

En region som *får en bidragsminskning enligt tredje stycket samt 5, 6, 9–10 a, 15 och 16 §§* har rätt till ett *årligt* bidrag *för den del av bidragsminskningen som överstiger 750 kronor per invånare*.

En region som *fick* strukturbidrag *2025 enligt den då gällande lydelsen av denna lag, och som får en* bidragsminskning *för den del av strukturbidraget som avser annat än små regioner som sammantaget överstiger 250 kronor, har även rätt till ett årligt bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 250 kronor per invånare.*

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I paragrafen finns bestämmelser om en regions rätt till ett fast införandebidrag.

I *första stycket* har gjorts en ändring som innebär att begreppet strukturbidrag byts ut mot begreppet fast införandebidrag. Ändringen innebär att strukturbidrag till regioner tas bort och att ett fast införandebidrag införs.

I *andra stycket* införs en reglering som avser den första delen av införandebidraget. I stycket regleras en regions rätt till en del av det fasta årliga införandebidraget. Regionen har rätt till ett sådant bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 750 kronor per invånare. I detta stycke omfattar begreppet bidragsminskning annat än vad som omfattas av termen bidragsminskning enligt 3 §. Jämfört med termen bidragsminskning exkluderas den del av det fasta införandebidraget enligt detta stycke från bidragsminskningen. Det innebär att bidragsminskningen som avses i detta stycke utgörs av förändringen i del av det fasta införandebidraget enligt tredje stycket, inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, bidraget för eftersläpning av intäkter, regleringsbidraget och regleringsavgiften.

I *tredje stycket*, införs en reglering som avser den andra delen av det fasta införandebidraget. I stycket regleras en regions rätt till en del av det fasta årliga införandebidraget. En region som fick strukturbidrag 2025 enligt den då gällande lydelsen av denna lag, och som får en bidragsminskning för den del av strukturbidraget som inte avser små regioner som sammantaget överstiger 250 kronor, har utöver bidraget enligt andra stycket även rätt till ett bidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 250 kronor per invånare.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.3 och 11.2.

13 §

En kommun eller region som får en bidragsminskning har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger *300* kronor per invånare *för kommunen och 250 kronor per invånare för regionen*.

Införandebidraget ska därefter årligen minska med *300* kronor per invånare *för kommunen och 250 kronor per invånare för regionen* till dess det upphör.

I paragrafen finns bestämmelser om införandebidrag till kommuner och regioner.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I *första stycket* har det gjorts en ändring som innebär att det årliga införandebidraget för kommuner för den del av bidragsminskningen som överstiger visst belopp bestäms till 300 kronor per invånare i stället för 250 kronor per invånare. Den bidragsminskning som avses fastställs liksom tidigare genom termen bidragsminskning i 3 §.

I *andra stycket* har det gjorts en ändring som innebär att den årliga minskningen av införandebidraget för kommuner bestäms till 300 kronor per invånare i stället för 250 kronor per invånare.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.

14 §

En kommun eller region som får en bidragsminskning enligt 13 § och enligt 6 a § lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade som sammantaget överstiger 400 kronor per invånare, har i stället för vad som anges i 13 §, rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 400 kronor per invånare.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om en kommuns och regions rätt till ett årligt införandebidrag. Bestämmelsen innebär att en kommuns och regions rätt till ett årligt införandebidrag begränsas genom att bidragsminskningen enligt 13 § och bidragsminskningen enligt 6 a § lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade sammantaget inte ger kommunen eller regionen en rätt till ett årligt införandebidrag som överstiger 400 kronor per invånare. Begränsningen innebär att det årliga införandebidraget enligt 13 § minskas medan bidraget enligt 6 a § lagen om lagen om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade ligger fast.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.

15 §

Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, *bidrag för eftersläpning av intäkter*, *bidrag för svagt befolkningsunderlag*, *fasta införandebidrag* och införandebidrag, minskade med statens samlade inkomster från inkomstutjämningsavgifter och kostnadsutjämningsavgifter, är lägre än statens anslag för dessa bidrag, ska skillnaden fördelas till kommuner respektive regioner som regleringsbidrag, med ett enhetligt belopp per invånare i landet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I paragrafen har det gjorts en ändring som innebär att begreppet strukturbidrag byts ut mot bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag. Ändringen medför att strukturbidrag inte längre ska ingå i beräkningen av statens samlade utgifter eftersom strukturbidraget tas bort. Det tillkommer i stället nya poster som ska ingå i beräkningen. De tillkommande posterna avser bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.10.3, 10.3 och 11.2.

16 §

Om statens samlade utgifter för inkomstutjämningsbidrag, kostnadsutjämningsbidrag, *bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag, fasta införandebidrag* och införandebidrag, minskade med statens samlade inkomster från inkomstutjämningsavgifter och kostnadsutjämningsavgifter, är högre än statens anslag för dessa bidrag, ska skillnaden betalas av kommuner respektive regioner i form av regleringsavgift, med ett enhetligt belopp per invånare i landet.

I paragrafen har det gjorts en ändring som innebär att begreppet strukturbidrag byts ut mot bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag. Ändringen medför att strukturbidrag inte längre ska ingå i beräkningen av statens samlade utgifter eftersom strukturbidraget tas bort. Det tillkommer i stället nya poster som ska ingå i beräkningen. De tillkommande posterna avser bidrag för eftersläpning av intäkter, bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.10.3, 10.3 och 11.2.

17 a §

Beräkningen av *bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag,* standardkostnader för *räddningstjänst, befolkningsminskning och politisk verksamhet samt merkostnadskomponenten för administration* för en kommun som sammanläggs med en annan kommun eller flera andra kommuner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, ska göras enligt följande.

Den nya kommunens *bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag* och standardkostnader ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

summan räknat i kronor, av bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag, standardkostnader för räddningstjänst, befolkningsminskning och politisk verksamhet samt merkostnadskomponenten för administration, beräknade på grundval av den indelning av kommuner

1. som gäller den 1 januari utjämningsåret, eller

2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från *summan räknat i kronor av* de i sammanläggningen ingående kommunernas *bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag, införandebidrag* samt standardkostnader för respektive verksamhet eller kostnadsslag.

Den nya kommunen ska, efter det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, få behålla summan räknat i kronor, av de ingående kommunernas bidrag för svagt befolkningsunderlag och fasta införandebidrag.

I paragrafen finns bestämmelser som ska tillämpas vid sammanläggning av kommuner.

I *första stycket* har det gjorts en ändring som innebär att begreppet strukturbidrag byts ut mot bidrag för svagt befolkningsunderlag, fast införandebidrag och införandebidrag och att standardkostnaderna som ska ingå i beräkningen har ändrats.

I *andra stycket* har det gjorts motsvarande ändringar som i första stycket när det gäller begreppen som avser bidrag och standardkostnader. Därutöver har det gjorts en ändring för att förtydliga hur den nya kommunens beräkning av bidrag och standardkostnader ska göras. Ändringen medför att det förtydligas att beräkningen ska göras på sätt som avsågs redan vid införandet av paragrafen. Beräkningen ska göras genom att summorna, räknat i kronor, av de ingående kommunernas värden för till exempel fast införandebidrag ska vägas ihop. Beräkningen kan illustreras med följande räkneexempel. Två kommuner, kommun A med 50 000 och kommun B med 10 000 invånare, läggs samman till kommun C. Den sammantagna standardkostnaden uppgår för kommun A till 300 kronor per invånare och för kommun B till 450 kronor per invånare. Den genomsnittliga standardkostnaden för de båda kommunerna blir därmed 325 kronor per invånare [(50 000 x 300 +10 000 x 450)/60 000].

I *tredje stycket*, som är nytt, regleras kommunernas rätt till bidrag för tiden efter de fyra närmast följande åren från och med det år då indelningsändringen trädde i kraft, det vill säga efter den övergångsperiod som regleras i andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.5.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

17 b §

Beräkningen av fast införandebidrag och införandebidrag, för en region som sammanläggs med en annan region eller flera andra regioner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner, ska göras enligt följande.

Den nya regionens fasta införandebidrag och införandebidrag ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på summan räknat i kronor, av fast införandebidrag och införandebidrag, beräknade på grundval av den indelning av regioner

1. som gäller den 1 januari utjämningsåret, eller

2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från summan räknat i kronor av de i sammanläggningen ingående regionernas fasta införandebidrag och införandebidrag.

Den nya regionen ska, efter det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, få behålla summan räknat i kronor, av de ingående regionernas fasta införandebidrag.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser som ska tillämpas vid sammanläggning av regioner.

I *första stycket* regleras att det är fast införandebidrag och införandebidrag som ska beräknas när en region sammanläggs med en annan region eller flera andra regioner.

I *andra stycket* regleras hur beräkningen av den nya regionens fasta införandebidrag och införandebidrag ska göras. Om den nya regionen som bildas genom sammanläggning får lägre fast införandebidrag och införandebidrag jämfört med vad de i sammanläggningen ingående regionerna skulle ha fått om sammanläggningen inte hade genomförts, ska nämnda införandebidrag beräknas som om sammanläggningen inte hade genomförts. Den nya regionens fasta införandebidrag ska alltså i stället utgöras av summan av de i sammanläggningen ingående regionernas fasta införandebidrag om detta är mer fördelaktigt för den nya regionen. Den särskilda beräkningen gäller under en övergångsperiod, nämligen under de fyra närmast följande åren från och med det år då indelningsändringen trädde i kraft. Motsvarande gäller för införandebidrag. Beräkningen kan illustreras med följande räkneexempel. Två regioner, region A med 50 000 och region B med 10 000 invånare, läggs samman till region C. Det fasta införandebidraget uppgår för region A till 300 kronor per invånare och för region B till 450 kronor per invånare. Det fasta införandebidraget för de båda regionerna blir därmed 325 kronor per invånare [(50 000 x 300 +10 000 x 450)/60 000].

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I *tredje stycket* regleras regionernas rätt till bidrag för fast införandebidrag för tiden efter de fyra närmast följande åren från och med det år då indelningsändringen trädde i kraft, det vill säga efter den övergångsperiod som regleras i andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om bidrag och avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

16.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om assistansersättning *samt om införandebidrag*.

I paragrafen har det gjorts en ändring som innebär att begreppet införandebidrag införs i bestämmelsen. Bestämmelser om införandebidrag införs i den nya 6 a §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.

Införandebidrag

6 a §

En kommun som får en bidragsminskning i systemet för utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 250 kronor per invånare.

Införandebidraget ska därefter årligen minska med 250 kronor per invånare till dess det upphör.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om en kommuns rätt till ett årligt införandebidrag. Regleringen innebär att en kommun har rätt till ett införandebidrag. En kommuns rätt till bidrag enligt denna bestämmelse ligger fast oavsett bestämmelsen i 14 § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning, vilken medför att en kommuns rätt till bidrag enligt den lagen kan begränsas.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.2.

Särskilda yttranden

Särskilt yttrande av Malin Danielsson, Liberalerna

Utjämningssystemet är viktigt för att skapa likvärdiga möjligheter för en fungerande välfärd i hela landet. Inte minst är det viktigt, för Sverige som kunskapsnation, att elever erbjuds en fullgod utbildning oavsett var i landet de bor. Därför är det välkommet att en socioekonomisk komponent nu föreslås för grundskolan likväl som att incitament för att fler ska genomgå gymnasieutbildning införs.

En variabel för att skapa incitament för tillväxt har övervägts under arbetets gång men inte lagts fram av kommittén. Det hade varit önskvärt att kommittén hade haft längre tid på sig för att arbeta fram en fungerande tillväxtvariabel.

När det gäller en effektiv kommunal och regional verksamhet lyfter utredningen fram flera förslag. Omnämnt i text finns även möjligheten för Riksdagen att inrätta en myndighet som likt Riksrevisionen kan bidra till utveckling i kommuner och regioner genom effektivitetsrevision. Detta ligger dock inte inom utredningens mandat att föreslå.

Utredningens förslag, likt tidigare utredningar, leder till ett antal uppdateringar av utjämningssystemet. Dessa uppdateringar får för de flesta kommuner och regioner måttliga konsekvenser men för del kommuner och regioner är konsekvenserna mer kännbara. Detta hanteras genom att införandebidrag föreslås. En modell att överväga för framtiden är att utjämningssystemet uppdateras mer kontinuerligt istället för att större uppdateringar görs samlat som i nuvarande modell.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Särskilt yttrande av Jan Ericson och Ann-Charlotte Olsson Stenkil, Moderaterna

Den samlade bedömningen är att de slutsatser som föreslås i utredningen är välavvägda i förhållande till stora delar av de direktiv som gällt för utredningen. Ett antal åtgärder kommer bidra till att göra utjämningssystemet enklare och mer lättöverskådligt.

För flera aktörer inom utjämningssystemet innebär åtgärderna inte heller någon större förändring från idag.

Det finns dock ett antal faktorer som behöver beaktas särskilt i det fortsatta arbetet.

För det första finns en risk att effekterna blir kännbara för flera av aktörerna i utjämningssystemet, antingen i form av markant högre kostnader eller kraftigt minskade intäkter. I arbetet med att ta utredningens förslag vidare behöver regeringen ta hänsyn till detta.

Inte minst i ljuset av de höga kostnadsläget som pressat kommuner och regioner under de senaste åren.

För det andra behöver regeringen ta vidare arbetet med att stärka tillväxtförutsättningarna. Där har utredningen inte kommit så långt som hade varit önskvärt och såväl ytterligare analysarbete som bearbetning av möjliga åtgärder för hur det lokala och regionala tillväxtförutsättningarna kan stärkas behövs.

För det tredje behöver även arbetet med att motverka höga samt ökande skattesatser fördjupas.

Regeringen, samt kommunsektorn i stort, behöver även fortsätta arbete med att säkerställa ett så effektivt resursutnyttjande som möjligt. Bättre data, tydligare uppföljning samt ett mer effektivt spridande av goda exempel är viktiga steg att ta för att säkerställa att skattebetalarnas medel gör så god nytta som möjligt.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Särskilt yttrande av Mattias Eriksson Falk och Gabriel Kroon, Sverigedemokraterna

Sverigedemokraternas ingång i arbetet inom utjämningskommittén har varit att utgöra en konstruktiv part som är öppen för samtal och diskussioner utifrån de förslag som löpande presenterats vid kommitténs sammanträden. Vi vill också berömma sekretariatet för deras väl utförda arbete och de underlag som presenterats. Vi kommer dock avlämna nedanstående avvikande mening i förhållande till kommitténs förslag.

Många av de förslag som presenteras genom kommitténs arbete är väl avvägda och innebär att kommuner och regioner med fokus på landsbygd och gleshet kommer nås av en större kompensation vad avser att fullgöra välfärdsuppdraget inom exempelvis skola, äldreomsorg och social välfärd. Det är förslag som är bra och som bygger på utjämningssystemets grundtanke att det ska vara möjligt att bo och leva i hela Sverige, något Sverigedemokraterna ställer sig bakom.

Sverige har stora utmaningar inom bland annat välfärd och landsbygd. En ohållbar migrationspolitik har under decennier drivit upp välfärdskostnaderna för kommuner och regioner. Samtidigt har det kraftiga investeringsbehovet på grund av befolkningsökningen inte motsvarats av samma ökning av skatteintäkterna. Det är en politik Sverigedemokraterna har varit emot och genom maktskiftet 2022 påbörjat förändringen av.

Den ohållbara migrationspolitiken och kommunernas ökade kostnader har många gånger inneburit att centralisering och omstruktureringar varit vägledande för att kunna upprätthålla den kommunala välfärden. I många fall har detta inneburit att kommunal service utanför tätorterna dragits ner eller in helt och lämnat människorna där med digitala lösningar, om sådana överhuvudtaget funnits tillgängliga. Detta är något som inneburit ett omfattande digitalt utanförskap bland människor på landsbygden och särskilt i äldre åldersgrupper. Tidö-partiernas omfattande statliga stöd i budgetpropositionen för 2023 och 2024 har bidraget till att kompensera kommuner och regioner för ökade kostnader.

Sverigedemokraterna anser att förslaget som presenterats avseende strukturbidragets eventuella förändring behöver beaktas särskilt av regeringen för att säkerställa ej för långtgående negativa effekter för kommunernas långsiktiga finansiering. Statens roll i strukturbidragets

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

utformning och eventuell kompensation för att motverka negativa effekter för kommuner på landsbygden och i norra Sverige behöver klargöras innan förslagen genomförs. Ett förstärkt statligt ansvar för utjämningssystemet i sin helhet bör övervägas då detta skulle kunna leda till positiva effekter och stärkt legitimitet för finansieringen av välfärdssystemet.

Sammantaget utgör utredningen en gedigen startpunkt för en fördjupad dialog om förhandling om det ekonomiska utjämningsystemets konstruktion.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Särskilt yttrande av Lena Karlsson, Vänsterpartiet

Kommitténs förslag innebär att utjämningen mellan kommuner och regioner ökar och det är bra. Min bedömning är att det är så långt vi klarar att enas inom kommittén. Jag står därför bakom kommitténs slutsatser och förslag.

Kommitténs uppdrag har varit att säkerställa att systemet för kommunalekonomisk utjämning ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan samhällsservice, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar. Idag är det uppenbart att systemet inte uppfyller målet.

Betydande skillnader i skattesatser riskerar att kvarstå, även med kommitténs förslag. Skillnader som inte kan förklaras av högre ambition eller lägre effektivitet. Systemet har utretts och förändrats ett antal gånger de senaste decennierna. Men skillnaden mellan den högsta skattesatsen och den lägsta är 6–7 kronor och detta skattegap har i stort varit oförändrat genom åren. Det jag skulle önska är en utredning med ett bredare uppdrag, en utredning som börjar i andra änden: Vad kan göras för att avskaffa det skattegap som inte kan förklaras av effektivitet eller ambitionsnivå. Då skulle vi komma närmare den likvärdighet som vi säger oss vilja uppnå.

I det förslag kommittén lämnar avvecklas strukturbidraget för att i stort ersättas av ett bidrag för svag befolkningsutveckling och några andra justeringar. Men strukturbidraget har stor betydelse för ett litet antal kommuner som har speciellt tuffa förutsättningar och det är den historiska bakgrunden till att strukturbidraget finns. Det finns ett mönster i att flera av Norrbottens kommuner drabbas när bidraget förändras. Risken finns att de kommer få accelererande problem med finansieringen av de kommunala verksamheterna. Jag önskar därför att det särskilt följs upp om vårt förslag blir verklighet.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Särskilt yttrande av Magnus Kolsjö, Kristdemokraterna

Utjämningssystemet är centralt för den kommunala sektorns ekonomin. Det är avgörande för att kommuner och regioner oavsett skattekraft ska kunna erbjuda en likvärdig offentlig service till sina medlemmar. Det nuvarande systemet har dock flera brister. Kommittén har i betydande delar kunnat enas om förslag för att justera några av de brister som finns i dagens utjämningssystem. Framförallt gäller detta uppdateringar av den länsvisa skattesatsen och justeringar i kostnadsutjämningens olika modeller. Av särskild vikt är uppdateringar som kompenserar för strukturella nackdelar beroende på gleshet, smådrift och svagt befolkningsunderlag.

Tyvärr har vi i kommittén inte kunnat komma fram till förslag som skulle kunna stimulera lokalt och regionalt tillväxtarbete. Vi har heller inte nått så långt som jag hade önskat avseende åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser. Delvis beror detta på att kommittén, enligt min mening, har haft något för lite tid till sitt förfogande.

Avseende utjämningssystemet som helhet och de samlade effekterna av kommitténs förslag, noterar jag att effekterna är betydande för vissa kommuner och regioner. Dessutom skulle effekterna vara än större om kommittén inte föreslagit fasta införandebidrag för att varaktigt begränsa negativa effekter av förslagen.

Det är rimligt att fråga sig om ett system som inte håller för att genomföras fullt ut är hållbart i längden. Denna fråga ryms dock inte inom kommitténs uppdrag.

Nästa översyn av utjämningssystemet behöver se över systemet som helhet med fokus på att motverka stora svängningar i systemet, stärka incitamentsstrukturen samt överväga ett utökat statligt ansvar, framförallt avseende kostnadsutjämningen.

Tydligare fokus på tillväxt

Det är grundläggande i ett samhälle att varje person och gemenskap ska ha möjlighet att utvecklas och växa. Detta gäller också kommuner och regioner som är de gemenskaper som ansvarar för viktiga välfärdstjänster och infrastruktur. Ett starkt samhälle byggs av personer och gemenskaper som ges förtroende och förmåga att ta ansvar för sin egen utveckling. Statens uppgift är att skapa förutsättningar och ge det stöd

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

som behövs för att detta ska vara möjligt. Utjämningssystemet måste därför vara utformat på ett sådant sätt att det främjar tillväxt och utveckling i alla delar av landet. Som framgår av kommitténs betänkande bidrar utjämningssystemet till att kommuner och regioner idag har svaga ekonomiska incitament för tillväxtarbete.

Kommuner och regioner ska ha stor frihet att själva utforma och utveckla sina verksamheter. Det är därför olämpligt med åtgärder för att i detalj styra det lokala och regionala tillväxtarbetet. Däremot skulle en tillväxtkomponent i utjämningssystemet ge kommuner och regioner ytterligare incitament att satsa på lokal- och regional ekonomisk utveckling.

Kommittén har ägnat betydande tid åt att analysera inkomstutjämningens effekter på tillväxten och försökt att konstruera en tillväxtkomponent i inkomstutjämningen. Det är beklagligt att kommittén inte har lyckats presentera ett konkret förslag om en sådan komponent. Att främja tillväxt är en komplex fråga som kräver att ett relevant incitament skapas för kommuner och regioner.

Utifrån de diskussioner som har förts i kommittén och det arbete jag gjort inför de diskussionerna är mina slutsatser att en tillväxtkomponent bör:

1. baseras på ökningen av antalet arbetstillfällen och ökningen av daginvånarnas inkomster. Detta är viktigt för att inte missgynna tillväxt av yrken inom sektorer med lägre lönelägen. Ökningen av arbetstillfällen och daginvånarnas inkomster bör sättas i relation till antalet invånare i kommunen eller regionen för att skapa en jämförbarhet.
2. belöna all tillväxt, inte enbart sådan tillväxt som är högre än en viss nivå jämfört med en jämförelsegrupp. Att jämföra kommuner med varandra för att avgöra vilken nivå av tillväxt som ska belönas skapar svårigheter oavsett om jämförelsegruppen är alla kommuner, SKR:s kommungrupper, Tillväxtverkets kommuntyper eller annan indelning.
3. avse den genomsnittliga tillväxten över en period av tre till fem år för att minska risken för stora svängningar i den kompensation som betalas ut till en enskild kommun eller region.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

4. fördelas efter en skala som förhindra höga extremvärden i utfallet av tillväxtkomponenten. Detta kan exempelvis göras genom att beräkna utfallet baserat på kvadratroten ur tillväxten.
5. finansieras genom anslag inom utgiftsområde 25 och inte genom att kommuner och regioner med negativ tillväxt betalar en avgift. Genom att finansiera en tillväxtkomponent genom anslag kan det vara en komponent inom inkomstutjämningen som påverkar regleringposten eller så kan det vara en självständig del i statens stöd till kommunsektorn.

Det är viktigt att inkomstutjämningen utformas så att det inte motverkar tillväxt och utveckling. En tillväxtkomponent som belönar ökningen av arbetstillfällen och inkomster kan vara ett sätt att stärka incitamenten för kommunernas och regionernas tillväxtarbete och på så sätt bidra till utveckling i hela landet.

Åtgärder mot höga och ökande skattesatser

En god ekonomisk hushållning och ansvarsfull användning av skattemedel är viktig för att upprätthålla förtroendet för den offentliga sektorn. Kommuner och regioner behöver använda sina resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt för att uppnå en långsiktig hållbarhet i verksamheten och motverka behovet av höga och ökande skattesatser.

Det ligger självklart ett stort ansvar på varje enskild kommun och region att ha långsiktiga strategier för att hantera ekonomiska utmaningar och säkerställa en effektiv användning av resurser exempelvis genom att skapa incitament för de egna verksamheterna att arbete kostnadseffektivt och att säkerställa att resurser används på ett sätt som främjar långsiktig hållbarhet. Jag hade dock hoppats att vi i kommittén skulle kommit längre i arbetet med att hitta både incitament, stöd och tydligare krav för att hjälpa kommuner och regioner framåt i deras arbete att långsiktigt motverka höga och ökande skattesatser.

Som nämns i betänkandet har flera tidigare utredningar berört frågan om ett effektivitets- eller produktivitetskrav på kommuner och regioner. Jag anser att det varit önskvärt att kommittén haft möjlighet att titta närmare på frågan om hur ett sådant krav skulle kunna utformas bland annat utifrån de erfarenheter som finns av det produktivitetsavdrag som sedan länge görs inom den statliga sektorn.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Ett problem för arbetet med att mäta effekterna av insatser som görs för att uppnå högre effektivitet är bristerna som finns i datakvalitet. Kommittén har påpekat de svårigheter kvalitetsbristerna medför för utjämningssystemet, men bristande kvalitet och tillgänglighet till data påverkar även enskilda kommuner och regioners möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt för att uppnå högre effektivitet i sina verksamheter. Det försvårar även för staten att följa upp och ge stöd till kommunsektorn.

Kommittén är inte de första som lyfter problemet med bristande kvalitet i de data som är viktiga för att följa upp och jämföra kommuners och regioners verksamhet, bland annat Riksrevisionen (2018:7 och 2018:23) och Utredningen om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner (SOU 2021:75) har tidigare belyst frågan. Det är därför ytterst beklagligt att kommittén inte kunnat peka på några åtgärder för att komma till rätta med problemen angående bristande kvalitet och tillgänglighet avseende data.

Insamlingen av de data som krävs för den offentliga statistiken är arbetsbetungande för kommuner och regioner. Sammanlagt beräknas kommuner och regioner ha lagt 98 000 timmar och 83 miljoner kronor på att rapportera uppgifter för den officiella statistiken 2023. Enligt en förstudie genomförd av Sveriges Kommuner och Regioner 2015 (då Sveriges kommuner och Landsting) bör en betydande andel av den rapportering som görs kunna automatiseras. I förstudien görs bedömningen att cirka 20 procent av formulären som användes för den officiella statistiken var av den karaktären att de borde kunna automatiseras. Dessa 20 procent står för cirka 85 procent av tidsåtgången av kommunernas uppgiftslämnarbörda inom den officiella statistiken. Förutom besparingar och ökad effektivisering bedöms en ökad automatisering även minska antalet felkällor och bidrar till att höja kvaliteten på inrapporterade data.

Våra nordiska grannländer Danmark och Finland har arbetat målmedvetet under flera år för att öka tillgängligheten och kvalitén i data om och från den kommunala sektorn.

I Danmark samlas data in automatiskt direkt från kommunernas verksamhetssystem varje månad och bearbetas i FLIS som är resultatet av ett samarbete mellan Danmarks Statistik och det danska kommunförbundet. Kravet på elektroniskt informationsutbytet mellan kommunerna och Danmarks Statistik är reglerat i lag.

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

Finland införde från och med rapporteringen av kommunernas ekonomiska uppgifter för 2021 en ordning med automatiserad produktion och rapportering av ekonomiska uppgifter direkt från kommunernas ekonomisystem. Syftet med reformen var att säkerställa att det finns tillförlitlig, uppdaterad och jämförbar information om den kommunala sektorn samt att höja kvaliteten och aktualiteten på uppgifterna. Reformen syftade också till ökade möjligheter till insyn i den offentliga ekonomin då informationen görs avgiftsfritt tillgänglig för olika aktörer i enlighet med principen om öppna data. Reformen bedömdes leda till besparingar för kommunerna på sikt och indirekt bidra till produktivitetstillväxt i samhällsekonomin.

En reform liknande vad som genomförts i Danmark och Finland borde kunna ha liknande positiva effekter i Sverige.

Utjämningssystemets framtid

Kommitténs arbete har hos mig väckt flera reflektioner om utjämningssystemet så som det är utformat idag. Att närmare belysa och utreda dessa frågeställningar har dock inte rymts inom kommitténs uppdrag eller tidsramar.

Utjämningssystemet är centralt för den kommunala sektorns ekonomin. Det är avgörande för att kommuner och regioner oavsett skattekraft ska kunna erbjuda en likvärdig offentlig service till sina medlemmar. Det gör det särskilt viktigt att utjämningssystemet upplevs som legitimt och rättvist. Utjämningssystemet får inte vara onödigt komplext. Det behöver vara transparent och möjligt för utomstående att utvärdera. Dessutom bör utjämningsystemet främja det kommunala självstyret på så sätt att det är förutsägbart, skapar förutsättningar för stabilitet och inte begränsar kommuners och regioners handlingsutrymme.

Ett problem med vårt system för kommunalekonomisk utjämning är den bristande förutsägbarheten vid uppdateringar av systemet och de, för vissa kommuner, väldig stora förändringar som uppdateringarna kan leda till. Även om kommittén i vårt förslag föreslår att genomslaget för förändringarna ska begränsas, kommer förändringarna av utjämningssystemet för de som får de största förändringarna innebära årliga effektiviseringskrav under flera år som motsvarar hela den förväntan på årlig effektivisering som det senaste decenniet legat

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

på statliga myndigheter. Det innebär att en stor del av planerade effektiviseringar kan komma att tas i anspråk för att hantera förändringar i utjämningssystemet.

För att i framtiden minska problemen med stora svängningar kan man exempelvis ge i uppdrag åt en myndighet eller en permanent kommitté att följa förändringar i kommunernas och regionernas ekonomi och strukturella förutsättningar, och utifrån det löpande uppdatera utjämningssystemet. Man kan också överväga att staten tar över ansvaret för att finansiera kostnadsutjämningen. Förutom att minska risken för ökade avgifter för avgiftsbetalande kommuner och regioner så skulle det ligga mer i linje med hur andra fördelningspolitiska system fungerar.

En grundläggande princip för den svenska välfärdsmodellen har länge kunnat sammanfattas i frasen ”av var och en efterförmåga, åt var och en efter behov”. Problemet med utjämningssystemet är att en mindre betungande struktur inte nödvändigtvis innebär att en kommun eller region har en större förmåga att betala än den som har en tyngre struktur. Förenklat kan man säga att dagens kostnadsutjämning är som att den som har en lägre boendekostnad skulle betala en avgift till staten för att finansiera bostadsbidrag till de som har en hög boendekostnad. Detta oavsett om familjen med låg boendekostnad har inkomster nog att betala en sådan avgift eller om den har andra utgifter som den inte kan påverka själv.

Förutom att ett ökat statligt ansvar för kostnadsutjämningen innebär minskad risk för svängningar vid uppdateringar och en tydligare koppling till klassiska fördelningspolitiska principer så minskar det risken för att kommuner och regioner behöver betala en avgift i utjämningssystemet när de har en kostnad som beror på strukturella faktorer som inte kunna identifieras.

I kommitténs arbete övervägde vi långt fram i vårt arbete att avskaffa behovskomponenten i modellen för förskolan eftersom vi inte hittade parametrar som på ett signifikant sätt visade att det fanns kostnader som berodde på strukturella skillnader i behovet av förskoleplats mellan olika kommuner. Efter ett fördjupat utredningsarbete hittades dock en parameter som visade på strukturella kostnadsskillnader på grund av behov av förskoleplats. Det går inte att utesluta att det finns andra svårfunna eller svårförklarade strukturella skillnader som kommittén inte har hittat och där avgiftsbetalande kommu-

ch jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-1

ner kommer betala en nivå på avgift som är högre än vad deras struktur motiverar.

Ytterligare en utmaning med dagens utjämningssystem är att det fungerar incitamentsdödande. Som kommittén redogjort för så är marginaleffekterna av en ökning av skattekraften på grund av den långtgående inkomstutjämningen väldigt nära noll. På liknande sätt är incitamenten för att arbeta långsiktigt för att förbättra den egna kommunens eller regionens struktur exempelvis genom insatser för att förbättra folkhälsan, utbildningsnivån eller deltagande i arbetskraften i princip noll. De besparingar som kan uppnås genom att långsiktigt påverka de strukturella faktorerna i positiv riktning förloras genom ett förändrat utfall i kostnadsutjämningen.

En god incitamentsstruktur är viktig för att påverka ekonomiska aktörer som exempelvis kommuner och regioner handla på ett sätt som bidrar till en gemensam samhällsnytta. Det är anmärkningsvärt att ett så stort och centralt system i samhällsekonomin som det kommunalekonomiska utjämningssystemet inte ger några incitament för en positiv samhällsutveckling. Utan incitament i utjämningssystemet så återstår för staten att skapa incitament genom riktade bidrag och sanktioner vilket innebär större ingrepp i det kommunala självstyret än en inbyggd incitamentsstruktur i utjämningssystemet.

Förutom frågan om hur bristen på incitament i utjämningssystemet kan avhjälpas bör frågan om utjämningssystemet i sig bidrar till att cementera strukturer som gör att det skapas ett ständigt ökande behov av omfördelning från vissa typer av kommuner och regioner till andra belysas i en framtida översyn av utjämningssystemet.

Statens offentliga utredningar 2024

Kronologisk förteckning

1. Ett starkare skydd för offentlig-anställda mot våld, hot och trakasserier. Ju.
2. Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. S.
3. Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034. Ku.
4. Inskränkningarna i upphovsrätten. Ju.
5. Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. Ju.
6. Steg mot stärkt kapacitet. Fi.
7. Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. Ju.
8. Livsmedelsberedskap för en ny tid. LI.
9. Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. U.
10. Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. Ju.
11. Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. KN.
12. Mål och mening med integration. A.
13. En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. Ju.
14. Arbetslivskriminalitet – myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. A.
15. Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. Ju.
16. Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. U.
17. Skolor mot brott. U.
18. Nya regler om cybersäkerhet. Fö.
19. En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. KN.
20. Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighetsskatt. Fi.
21. Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. A.
22. En ny organisation för förvaltning av EU-medel. Fi.
23. En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. S.
24. Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. Fi.
25. En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. S.
26. En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. S.
27. Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. Ju.
28. Offentlighetsprincipen eller insyns-lag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. U.
29. Goda möjligheter till ökat välstånd. Fi.
30. En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. S.
31. En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. Ju.
32. Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. Fi.
33. Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. S.
34. Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. Ku.
35. En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. LI.

36. Förenkla och förbättra! Fi.
37. Förbättrade ränteavdragsregler för företag. Fi.
38. Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. LI.
39. Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. Ju.
40. Genomförande av lönetransparensdirektivet. A.
41. Styrkraft för lyckad integration. A.
42. Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. U.
43. Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. Fi.
44. Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. LI.
45. Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. Fi.
46. Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. UD.
47. Digital myndighetspost. Fi.
48. Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. Ju.
49. Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. A.
50. Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2. Fi.

Statens offentliga utredningar 2024

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Mål och mening med integration. [12]

Arbetslivskriminalitet – myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. [14]

Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. [21]

Genomförande av lönetransparensdirektivet. [40]

Styrkraft för lyckad integration. [41]

Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. [49]

Finansdepartementet

Steg mot stärkt kapacitet. [6]

Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighetsskatt. [20]

En ny organisation för förvaltning av EU-medel [22]

Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. [24]

Goda möjligheter till ökat välstånd. [29]

Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. [32]

Förenkla och förbättra! [36]

Förbättrade ränteavdragsregler för företag. [37]

Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. [43]

Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. [45]

Digital myndighetspost. [47]

Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2.[50]

Försvarsdepartementet

Nya regler om cybersäkerhet. [18]

Justitiedepartementet

Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier. [1]

Inskränkningarna i upphovsrätten. [4]

Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. [5]

Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. [7]

Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. [10]

En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. [13]

Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. [15]

Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. [27]

En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. [31]

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. [39]

Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. [48]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. [11]

En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. [19]

Kulturdepartementet

Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034. [3]

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. [34]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Livsmedelsberedskap för en ny tid. [8]

En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. [35]

Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. [38]

Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. [44].

Socialdepartementet

Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. [2]

En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. [23]

En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. [25]

En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. [26]

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. [30]

Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. [33]

Utbildningsdepartementet

Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. [9]

Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. [16]

Skolor mot brott. [17]

Offentlighetsprincipen eller insynslag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. [28]

Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. [42]

Utrikesdepartementet

Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. [46]

Nätt och jämnt

Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Del 2 Bilagor

Betänkande av Utjämningskommittén 2022

Stockholm 2024

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

SOU 2024:50

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.
Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet
Omslag: Elanders Sverige AB
Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2024

ISBN 978-91-525-0968-5 (tryck)
ISBN 978-91-525-0969-2 (pdf)
ISSN 0375-250X

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Del 2

Bilagor

Bilaga 1 Kommittédirektiv 2022:36 837

Bilaga 2 Kommittédirektiv 2023:56 851

Bilaga 3 Kommittédirektiv 2024:17 855

Bilaga 4 Samlade effekter av kommitténs förslag 857

Bilaga 5 Riktade statsbidrag som föreslås inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn 917

Bilaga 6 Den lokala tillväxtens bestämningsfaktorer 925

Bilaga 7 Regressionsbaserad kostnadsutjämning 979

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Kommittédirektiv 2022:36

En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning

Beslut vid regeringssammanträde den 28 april 2022

Sammanfattning

En parlamentariskt sammansatt kommitté ges i uppdrag att göra en översyn av den kommunalekonomiska utjämningen. Syftet med uppdraget är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar.

Kommittén ska bl.a.

- analysera de variabler som ingår i inkomstutjämningen,
- analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämningen för kommuner och regioner fångar upp skillnader i strukturella faktorer,
- analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras,
- genomgående analysera en eventuell påverkan av utjämningssystemet på utveckling och tillväxt, såväl positiv som negativ,
- analysera och utvärdera utjämningen av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2024.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Uppdraget att göra en översyn av det kommunalekonomiska utjämningssystemet

Systemet behöver utvecklas i takt med samhällsutvecklingen

Kommunerna och regionerna ansvarar för en stor del av den offentliga verksamheten, såsom välfärdstjänster inom skola, omsorg samt hälso- och sjukvård. Alla kommuner respektive regioner har i princip samma uppdrag. Samtidigt skiljer sig förutsättningar och utmaningar åt mellan enskilda kommuner och regioner. Vissa kommuner och regioner måste hantera en minskande folkmängd medan andra kommuners och regioners folkmängd växer kraftigt. Flera kommuner och regioner i norra Sverige står, som följd av flera företagsetableringar och expansioner, inför en genomgripande omställning med en förväntad mycket kraftig befolkningstillväxt. Kompetensförsörjning och arbetskraftsbrist är en stor utmaning i många kommuner och regioner samtidigt som andelen arbetslösa varierar över landet. Likaså varierar befolkningens socioekonomiska förutsättningar, t.ex. utbildningsbakgrund och inkomstnivåer. Även om kommuner och regioner får en särskild ersättning för mottagande av skyddsbehövande och deras anhöriga kan mottagandet innebära kostnader på längre sikt i form av t.ex. ett större behov av försörjningsstöd och andra kommunala insatser. Ansvaret för mottagandet har visserligen blivit mer jämnt fördelat sedan lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning trädde i kraft. Trots det kan de mer långsiktiga konsekvenserna av mottagandet variera mellan olika kommuner.

Sverige ska ha en välfärd av god kvalitet i hela landet. Kommuner och regioner ska även erbjuda annan kommunal service till sina invånare. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service. Meningen är att skillnader i kommunalskattesats inte ska bero på skillnader i skattekraft eller strukturella och opåverkbara faktorer.

Utjämningssystemet kompenserar mot denna bakgrund för skillnader i skattekraft (inkomstutjämning) och för kostnadsskillnader som beror på strukturella faktorer, såsom bebyggelsestruktur och befolkningens ålderssammansättning (kostnadsutjämning). I utjämningssystemet ingår därutöver strukturbidrag och införandebidrag, som vissa kommuner och regioner har rätt till. Det finns ett system för kommunerna och ett för regionerna, men systemen har samma

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

principiella uppbyggnad. I systemet finns en s.k. regleringspost som reglerar att de medel som riksdagen anvisar till systemet är i nivå med nettot av bidragen och avgifterna inom utjämningssystemet. Systemet finansieras inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Målet för detta utgiftsområde är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet (prop. 2008/09:1 utg.omr. 25 avsnitt 2.3, bet. 2008/09:FiU3, rskr. 2008/09:150).

Utjämningssystemet regleras i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och förordningen (2004:881) om kommualekonomisk utjämning. Det nuvarande systemet för kommunalekonomisk utjämning infördes den 1 januari 2005. Vissa förändringar har därefter gjorts i utjämningssystemet. Den senaste breda översynen av systemet gjordes av Utjämningskommittén.08 (SOU 2011:39). De senaste ändringarna inom systemet, i kostnadsutjämningen, trädde i kraft den 1 januari 2020 (prop. 2019/20:11, bet. 2019/20:FiU18, rskr. 2019/20:41).

Riksrevisionen har granskat det kommunalekonomiska utjämningssystemet och redogjort för sina iakttagelser och slutsatser i två granskningsrapporter: Det kommunala utjämningssystemet – behov av mer utjämning och bättre förvaltning (RiR 2019:29) och Tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämningen (RiR 2020:11). Riksrevisionen pekar i rapporterna på utvecklingsområden inom och kopplat till utjämningssystemet, bl.a. vad gäller kostnadsutjämningen och behov av en djupare förståelse för hur inkomstutjämningen påverkar tillväxtincitament på lokal nivå.

För att syftet med det kommunalekonomiska utjämningssystemet ska uppnås behöver systemet utvecklas i takt med samhällsutvecklingen. Mot bakgrund av att det var länge sedan systemet sågs över i sin helhet finns det därför behov av en sådan översyn.

Inkomstutjämningen ska kompensera för skillnader i skattekraft

Systemet för inkomstutjämning kompenserar för skillnader i skattekraft mellan kommuner och mellan regioner. Inkomstutjämningen är långtgående och den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som bidrar mest till att skapa likvärdiga ekonomiska för-

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

utsättningar för kommuner och regioner. Huvuddelen av inkomstutjämningen finansieras av staten.

Inkomstutjämningen utgår från skillnaden mellan kommunens eller regionens skatteunderlag och 115 procent av medelskattekraften i landet. De kommuner och regioner som har en skattekraft som är lägre än 115 procent av medelskattekraften i landet får ett inkomstutjämningsbidrag. De kommuner och regioner som har en skattekraft som är högre än 115 procent av medelskattekraften får betala en inkomstutjämningsavgift.

Storleken på bidraget eller avgiften bestäms genom att bidragsrespektive avgiftsunderlagen multipliceras med en länsvis skattesats. Den länsvisa skattesatsen utgår från medelskattesatsen i landet 2003, med en korrigering för skatteväxlingar sedan 1991 mellan kommunerna och regionerna i ett län till följd av verksamhetsöverföringar. Inkomstutjämningen är inte fullständig, utan en reducering av medelskattesatsen görs med den s.k. kompensationsgraden i inkomstutjämningen. Reduceringen är till för att minska risken för negativa marginaleffekter i systemet, dvs. en negativ nettoeffekt av förändringar av skatteintäkterna och inkomstutjämningsbidraget eller inkomstutjämningsavgiften, som uppstår för en kommun om dess relativa skattekraft ökar. Vid ändringar i systemet för inkomstutjämning bör risken för negativa marginaleffekter i möjligaste mån undvikas.

Bortsett från en ändring i kompensationsgraden för avgiftsbetalande kommuner och regioner 2014, som återställdes 2016, har inga förändringar i den länsvisa skattesatsen gjorts sedan inkomstutjämningen i dess nuvarande form infördes. Det finns därför anledning att se över utformningen av den länsvisa skattesatsen.

I granskningsrapporten Tillväxthämmande incitament i den kommunala utjämningen? (RiR 2020:11) pekar Riksrevisionen på att inkomstutjämningen, såsom den är utformad i Sverige, enligt ekonomisk teori kan ha negativa effekter på incitament för tillväxtfrämjande arbete i kommuner och regioner. Riksrevisionen framhåller också att det inom forskningen antas att för höga skatter påverkar skattekraftens utveckling negativt och att inkomstutjämningen kan påverka val av skattesats. I sin granskning kunde myndigheten inte finna belägg för att graden av utjämning i inkomstutjämningen påverkar tillväxten i skattekraften negativt. Riksrevisionen pekade i sin rapport på att en lägre grad av utjämning skulle innebära ökade inkomstskillnader mellan kommunerna, vilket i sig kan ha betydelse för tillväxten. Den

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

aspekten omfattades dock inte av granskningen. Även om Riksrevisionen inte kunde finna belägg för att inkomstutjämningen påverkar skattekraften negativt menade myndigheten att frågan borde analyseras vidare. Mot denna bakgrund behövs en djupare analys av arbetet med tillväxtfrågor i kommuner, och i regioner, och av hur utformningen av inkomstutjämningen eventuellt påverkar detta arbete.

Kommittén ska därför

- analysera de variabler som ingår i inkomstutjämningen och vid behov lämna förslag på uppdateringar och ändringar,
- undersöka om och i så fall hur utformningen av inkomstutjämningen påverkar incitament att stimulera tillväxt i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar,
- kartlägga och beskriva kunskapsläget vad gäller effekten av tillväxtfrämjande arbete i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Kostnadsutjämningen ska kompensera för strukturella behovs- och kostnadsskillnader

Syftet med kostnadsutjämningen är att kompensera för kostnadsskillnader som uppstår till följd av strukturella och opåverkbara faktorer. Det handlar dels om behovsskillnader, t.ex. hur många barn eller äldre det finns i befolkningen och befolkningens socioekonomiska förutsättningar, dels om faktorer som påverkar kostnaden att producera service, såsom bebyggelsestruktur beträffande bl.a. avstånd och gleshet.

Kostnadsutjämningen består av ett antal delmodeller för kommunerna respektive för regionerna. I varje delmodell beräknas en standardkostnad för respektive kommun och region. En kommuns eller regions standardkostnader summeras till en strukturkostnad. Om kommunens eller regionens strukturkostnad är högre än den genomsnittliga strukturkostnaden i landet får kommunen eller regionen ett kostnadsutjämningsbidrag som motsvarar mellanskillnaden. Om kommunens eller regionens strukturkostnad i stället är lägre än den genomsnittliga strukturkostnaden ska kommunen eller regionen betala en kostnadsutjämningsavgift. Kostnadsutjämningen är statsfinan-

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

siellt neutral, dvs. de bidrag som vissa kommuner respektive regioner får i systemet är lika stora som de avgifter som andra kommuner respektive regioner betalar i systemet.

Omfördelningen inom kostnadsutjämningen baseras på ett omfattande underlag, i vilket en del uppdateras årligen, medan annat ligger fast tills vidare. Det finns därför behov av att med jämna mellanrum se över och uppdatera systemet, i syfte att säkerställa dess aktualitet och träffsäkerhet. Den senaste översynen av systemet gjordes av Kostnadsutjämningsutredningen och redovisades i betänkandet Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74). Översynen ledde till ändringar i systemet som trädde i kraft den 1 januari 2020.

Det finns, med hänsyn till att det gått mer än fem år sedan den senaste översynen av systemet initierades och till att utvecklingsbehov lyfts fram av bl.a. Riksrevisionen, behov av en ny översyn. Översynen bör innefatta samtliga områden inom kostnadsutjämningen, inklusive en utvärdering av de förändringar som trädde i kraft 2020. Den bör vidare innefatta ställningstaganden till om nya områden bör inkluderas i systemet för att strukturella behovs- och kostnadsskillnader ska beaktas på ett tillfredsställande sätt. Det finns vidare behov av en genomgång av antaganden och beräkningsunderlag för att säkerställa att de fortfarande är aktuella.

I delmodellerna för hälso- och sjukvård, förskola, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola samt äldreomsorg har relativt omfattande beräkningar gjorts för att uppskatta merkostnader för gles bebyggelsestruktur. Dessa beräkningar uppdateras inte årligen utan ligger fast tills vidare. Ändringarna i kostnadsutjämningen som trädde i kraft den 1 januari 2020 innebar bl.a. en förstärkt utjämning utifrån gles bebyggelsestruktur. Dessa förändringar baserades dock främst på uppräkningar av redan befintliga antaganden och beräkningar. Det finns därför behov av en mer grundlig genomgång och uppdatering av de beräkningar och antaganden som ligger till grund för kompensationen för merkostnader för gles bebyggelsestruktur.

Ändringarna i kostnadsutjämningen som trädde i kraft den 1 januari 2020 innebar vidare att fler socioekonomiska faktorer, såsom utbildnings- och inkomstnivå, infördes i kostnadsutjämningen. Förändringen innebär bl.a. att medel omfördelas utifrån socioekonomiska förutsättningar i kostnadsutjämningen för skolväsendet inom delmodellerna för förskola och gymnasieskola. I delmodellen för för-

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

skoleklass och grundskola gjordes dock ingen förändring på grund av risk för dubbelkompensation mot bakgrund av det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklass och grundskola (prop. 2019/20:11 s. 26). Det finns anledning att analysera om socioekonomiska faktorer beaktas i tillräcklig grad i kostnadsutjämningen. Det är också viktigt att systemet i tillräcklig grad kompenserar för eventuella långsiktiga och strukturella kostnader för flyktingmottagandet, vad gäller t.ex. försörjningsstöd, skola, hälso- och sjukvård m.m.

Systemet för kostnadsutjämning ska inte utjämna för kostnadsskillnader som beror på faktorer som kommuner och regioner kan påverka, såsom service och ambitionsnivå, effektivitet eller skattesats. Systemet ska således inte utjämna för alla kostnadsskillnader. Det finns också exempel på områden där faktiska kostnadsskillnader inte har kunnat påvisas, t.ex. inom skolväsendet vad gäller socioekonomiska faktorer, men där utjämning utifrån strukturella faktorer ändå behövs för att kommuner och regioner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna tillhandahålla en likvärdig service. Analyser av vilka faktorer som ska ingå i kostnadsutjämningen kan således inte enbart baseras på statistiska analyser utifrån faktiska kostnadsskillnader. Det krävs även andra typer av studier, analyser och bedömningar av vilka strukturella faktorer som kan påverka kostnader, och som därmed behöver beaktas i kostnadsutjämningen.

Kommittén ska därför

- analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämningen för kommuner och regioner fångar upp skillnader i strukturella faktorer och vid behov föreslå ändringar i systemet,
- föreslå former för en förvaltning av beräkningsmodellerna för gles bebyggelsestruktur,
- analysera om systemet i tillräcklig grad kompenserar för socioekonomiska faktorer och vid behov föreslå ändringar, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Kan strukturbidraget avvecklas eller förändras?

Strukturbidrag betalas ut till vissa kommuner och regioner som kompensation för tidigare tillägg i vissa av de delmodeller som inte längre ingår i kostnadsutjämningen eller för stora intäktsminskningar till följd av förändringar av utjämningssystemet. Strukturbidraget betalas ut som ett fast årligt belopp per invånare och räknas inte upp mellan åren. Strukturbidragets aktualitet och träffsäkerhet är därmed lägre än övriga delar av det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Systemet med strukturbidrag kan sägas innebära att tidigare förändringar av utjämningssystemet inte har genomförts fullt ut. Utgångspunkten bör vara att strukturella skillnader mellan kommuner och mellan regioner som leder till kostnadsskillnader bör kompenseras för inom kostnadsutjämningen.

Kommittén ska därför

- analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Ändamålsenliga effekter vid kommun- och regionsammanläggningar

Frivilliga kommunsammanläggningar har pekats ut som en möjlig väg att hantera framtida utmaningar för kommuner, bl.a. av Kommunutredningen (SOU 2020:8). Vid en kommunsammanläggning förändras bidrag och avgifter från det kommunalekonomiska utjämningssystemet, eftersom sammanläggningen leder till en förändrad struktur. Inom utjämningssystemet finns delar, t.ex. strukturbidraget och dess konstruktion, som kan innebära stora negativa förändringar vid sammanläggningar. Detta kan innebära att ekonomiska effekter på relativt kort sikt försvårar kommunsammanläggningar som långsiktigt skulle vara ändamålsenliga. Det finns en bestämmelse i lagen om kommunalekonomisk utjämning som syftar till att kompensera kommuner för de negativa effekter som kan uppstå vid en sammanläggning. Regleringen innebär dock att i de fall en mindre kommun med ett stort bidrag per invånare slås samman med en avsevärt större kommun kan kompensationen bli alltför stor i förhållande till sammanläggningens omfattning. Det finns vidare inga motsvarande bestämmelser för regionerna.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Kommunutredningen har för sin del konstaterat att den befintliga utformningen av utjämningssystemet kan utgöra ett hinder mot frivilliga sammanläggningar av kommuner och regioner.

Kommittén ska därför

- bedöma om utjämningssystemets omfördelningseffekter vid sammanläggningar av kommuner respektive regioner är ändamålsenliga och vid behov föreslå förändringar av systemet, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

En väl sammanhållen styrning med statsbidrag

Utöver det generella statsbidraget bidrar staten till finansieringen av de kommunala verksamheterna genom riktade statsbidrag. Statskontorets uppföljning av riktade statsbidrag visade att det 2020 fanns drygt 200 riktade statsbidrag, inklusive kostnadsersättningar, till kommunsektorn (Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020). Det finns ett fortsatt behov av att staten ersätter kommuner och regioner för kostnader inom vissa områden och i viss utsträckning riktar statsbidrag till specifika områden med stora utvecklingsbehov. Generella statsbidrag bör dock vara utgångspunkten i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn eftersom det möjliggör anpassning efter lokala och regionala behov.

Det finns exempel på riktade statsbidrag som inte är tidsbegränsade och som betalas ut för att finansiera verksamhet som kommuner och regioner är skyldiga att tillhandahålla, såsom vissa av ersättningarna för flyktingmottagandet. Det finns också exempel på riktade statsbidrag som fördelas utifrån strukturella faktorer som det kompenseras för i det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Det kan finnas skäl till att bidrag betalas ut i form av riktade statsbidrag, t.ex. för att stimulera till utveckling inom specifika områden med stora utvecklingsbehov. Sådana bidrag finns bl.a. inom hälso- och sjukvårdsområdet, äldreomsorgen och skolområdet. Det är emellertid viktigt att den statliga styrningen med statsbidrag är väl sammanhållen och att det samlade utfallet av statsbidrag till enskilda kommuner och regioner innebär en effektiv fördelning av resurserna. Ett helhetsperspektiv bör beaktas vid valet mellan generella och riktade statsbidrag, i syfte att underlätta för kommuner och regioner att planera och bedriva verksamhet på ett effektivt sätt. Det kan finnas bidrag

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

som det skulle vara mer effektivt att inordna i det generella statsbidraget. En träffsäker kostnadsutjämning, som kompenserar kommuner och regioner för merkostnader som följer av opåverkbara och strukturella faktorer, kan minska behovet av vissa riktade statsbidrag.

Vad gäller skolområdet bedömde Skolkommissionen i betänkandet Samling för skolan (SOU 2017:35) att det generellt sett fördelas medel till skolan med för liten hänsyn till socioekonomiskt betingade skillnader i elevunderlaget. Kommissionen föreslog därför att ett sektorsbidrag för att nationellt finansiera skolan skulle utredas. Även i betänkandet En mer likvärdig skola (SOU 2020:28) föreslogs att frågan om ett större sektorsbidrag till skolan skulle utredas vidare. Ett större sektorsbidrag till en viss del av den kommunala skolverksamheten, såsom de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning, skulle innebära behov av förändringar av det generella statsbidraget och utjämningssystemet. Det skulle också få konsekvenser för finansieringen av den kommunala sektorn i sin helhet.

Verksamheternas nettokostnader ligger till grund för omfördelningen inom flera av delmodellerna inom kostnadsutjämningen. Riktade statsbidrag har generellt sett en annan påverkan på nettokostnader än vad generella statsbidrag har, och de kan därför ha en annan påverkan på omfördelningen inom kostnadsutjämningen. Det behövs mer kunskap om hur riktade statsbidrag, särskilt sådana som omfattar större belopp, kan påverka kostnadsutjämningen.

Kommittén ska därför

- föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget och vid behov föreslå de följdändringar i kostnadsutjämningen som skulle vara motiverade,
- beskriva vilka överväganden och principer som legat till grund förförslagen om vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget,
- analysera vilka konsekvenser ett större sektorsbidrag till skolverksamhet skulle få för det generella statsbidraget, utjämningssystemet och för finansieringen av kommunsektorn i sin helhet,
- analysera vilka förändringar som är nödvändiga för att kunna införa ett större sektorsbidrag till skolverksamhet,

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

- analysera hur riktade statsbidrag kan påverka utfallet inom kostnadsutjämningen, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Hur blir systemets samlade utfall?

Det är viktigt att alla delar i det kommunalekonomiska utjämningssystemet är uppdaterade och träffsäkra, men det är det samlade utfallet som är avgörande för om systemet uppfyller sitt syfte att ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och för regioner. En översyn av utjämningssystemet i sin helhet bör därför även omfatta en analys av det samlade utfallet av systemets olika delar.

Huvudsyftet med det kommunalekonomiska utjämningssystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner och därmed förutsättningar för en likvärdig kommunal service i hela landet. En långtgående utjämning är nödvändig för att detta syfte ska uppnås. När systemet utformas måste dock avvägningar göras för att i möjligaste mån undvika negativa effekter av systemet. Skatteintäkter utgör kommunsektorns största intäktskälla och utvecklingen av skatteunderlaget är därför av central betydelse för kommunsektorns förmåga att kunna tillhandahålla en god välfärd och annan kommunal service framöver. Även utveckling, t.ex. i form av nya arbetssätt och effektivisering av verksamheter, är av stor betydelse.

För att syftet med utjämningssystemet ska uppfyllas och för dess legitimitet behöver systemet vara träffsäkert. Det är samtidigt önskvärt att systemet inte upplevs som alltför komplext och svårförståeligt för kommuner, regioner och andra intressenter. Vidare bör inslag i systemet som riskerar att leda till kraftiga svängningar i utfall mellan åren för enskilda kommuner och regioner i möjligaste mån undvikas för att säkerställa goda planeringsförutsättningarna för dessa.

Kommittén ska därför

- utvärdera det samlade utfallet av det kommunalekonomiska utjämningssystem som föreslås,
- lämna förslag till införanderegler om intäktsförändringarna med de föreslagna ändringarna blir stora,

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

- genomgående analysera en eventuell påverkan, såväl positiv som negativ, av systemet på utveckling och tillväxt och vid målkonflikter mellan behovet av en långtgående utjämning och utveckling och tillväxt beskriva hur dessa hanterats,
- genomgående i sitt arbete göra avvägningar mellan träffsäkerhet och möjligheten att uppnå en ökad enkelhet, transparens och stabilitet i systemet och vid målkonflikter beskriva hur de har hanterats,
- tydligt redovisa de beräkningar och antaganden som ligger till grund för förslagen som lämnas i syfte att skapa transparens i systemet, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Uppdraget att göra en översyn av utjämningssystemet för LSS-kostnader

Vid sidan av det kommunalekonomiska utjämningssystemet finns ett system för utjämning av kostnader för verksamhet enligt LSS. Systemet syftar till att ge kommunerna likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet enligt lagen. Systemet för LSS-utjämning regleras i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade och förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade. Även systemet för LSS-utjämning är kopplat till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Systemet för LSS-utjämning liknar kostnadsutjämningen på så sätt att det utgår från en standardkostnad som räknats fram för varje enskild kommun. LSS-utjämningen baseras dock på faktiskt antal LSS-insatser och verksamhetens personalkostnad i den enskilda kommunen. Detta avviker från den grundläggande principen i kostnadsutjämningen att utjämningen ska baseras på strukturella och opåverkbara faktorer. På så sätt finns en större påverkbarhet inom LSS-utjämningen än inom kostnadsutjämningen. Bakgrunden till LSS-utjämningens utformning är att det inte gått att finna strukturella faktorer som förklarar skillnader i behov av, och därmed kostnader för, LSS-insatser. Samtidigt finns ett behov av utjämning av dessa kostnader, då de är omfattande och dessutom varierar stort mellan olika kom-

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

muner. Det sker ingen utjämning av kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) till personer med funktionsnedsättning.

Vissa underlag i beräkningen av utfall i LSS-utjämningen uppdateras årligen, nämligen befolkningsuppgifter, uppgifter om antal beslut i kommunerna och genomsnittskostnader för vissa av insatserna som ingår i LSS-utjämningen. För andra insatser används särskilda fördelningsnycklar i beräkningen av genomsnittskostnad, och dessa fördelningsnycklar uppdateras inte.

Eftersom det är länge sedan systemet för LSS-utjämning ändrades eller uppdaterades finns behov av att se över systemet för att säkerställa att det uppfyller sitt syfte att ge kommunerna likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet enligt LSS.

Kommittén ska därför

- analysera och utvärdera systemet för LSS-utjämning och vid behov föreslå ändringar,
- analysera hur påverkbarheten inom systemet skulle kunna minskas,
- vid behov ta fram nya beräkningar för utjämningen av kostnader inom systemet, alternativt uppdatera beräkningarna inom det befintliga systemet,
- om intäktsförändringarna med de föreslagna ändringarna blir stora, lämna förslag till införanderegler, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Konsekvensbeskrivningar

Vid utformningen av förslagen ska kommittén, utöver vad som framgår av kommittéförordningen (1998:1474), särskilt belysa de kort- och långsiktiga konsekvenserna av de förslag som lämnas och de alternativa förslag som övervägts. I det ingår att beskriva de samhällsekonomiska konsekvenserna. De förslag som lämnas ska vara statsfinansiellt neutrala.

Kommittén ska beräkna utfallet för varje kommun och region av de föreslagna förändringarna i den kommunalekonomiska utjämningen både avseende de enskilda delarna, inklusive varje enskild delmodell i kostnadsutjämningen, och sammantaget och i jämförelse med utfall i nuvarande system.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Om förslag till införanderegler lämnas ska även deras konsekvenser för enskilda kommuner och regioner redovisas. De kostnader införandereglerna leder till ska finansieras inom ramen för systemen för kommunalekonomisk utjämning.

Om förslagen påverkar den kommunala självstyrelsen ska de särskilda överväganden som gjorts i enlighet med 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Kommittén ska vara sammansatt med ledamöter som företräder de olika partier som har representation i riksdagen.

Kommittén ska föra en dialog med kommuner, regioner, relevanta statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner och andra berörda intressenter.

Kommittén ska även följa arbetet i och ta del av erfarenheter från Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05), Utredningen om ett statligt huvudmannaskap för skolan (U 2020:07) och andra eventuella utredningar som berörs av uppdraget.

De nordiska länderna har alla omfattande utjämningssystem med såväl likheter som skillnader jämfört med det svenska, och utformningen av dessa kan utgöra ett relevant kunskapsunderlag för kommitténs arbete.

Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2024.

(Finansdepartementet)

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Kommittédirektiv 2023:56

Tilläggsdirektiv till Utjämningskommittén (Fi 2022:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 20 april 2023

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 29 april 2022 kommittédirektiv om en ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (dir. 2022:36).

Kommittén får nu även i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 3 maj 2024.

Uppdraget att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner

Den förväntade demografiska utvecklingen framöver innebär att antalet personer som inte är i arbetsför ålder ökar mer än antalet personer i arbetsför ålder. Det påverkar skatteunderlagets utveckling negativt samtidigt som det leder till ett ökat kostnadstryck på välfärdstjänsterna. Denna utveckling innebär försämrade förutsättningar för kommunsektorns finansiering och det kan leda till kommunalskattehöjningar. En skattehöjning ger ett ökat ekonomiskt utrymme i budgeten för den enskilda kommunen eller regionen på kort sikt, men innebär risk för en negativ påverkan på arbetskraftsutbudet och därmed risk för sammantaget negativa samhällsekonomiska effekter.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Det kommunalekonomiska utjämningssystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar som t.ex. åldersstruktur. Systemet spelar en viktig roll för att motverka att kommuner och regioner ska behöva ha en relativt hög skattesats på grund av strukturella och opåverkbara faktorer och därmed för att motverka stora skillnader i skattesats. Utjämningskommittén har i uppdrag att se över om utjämningssystemet uppfyller sitt syfte, och vid behov föreslå ändringar. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet ska dock inte utjämna för alla skillnader, t.ex. inte för påverkbara faktorer såsom ambitionsnivå och effektivitet. En förmåga att driva verksamheter mer effektivt än andra kommuner respektive regioner kan skapa utrymme för en lägre skattesats, och en ineffektivt bedriven verksamhet kan leda till behov av en högre skattesats. För att motverka höga och ökande skattesatser kan det därför behövas ytterligare åtgärder riktade mot kommuner och regioner som syftar till att främja ett effektivt resursutnyttjande.

Utjämningskommittén ska enligt de ursprungliga direktiven undersöka om och i så fall hur utformningen av inkomstutjämningen påverkar incitament att stimulera tillväxt i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar, och genomgående i sitt arbete analysera en eventuell påverkan av utjämningssystemet på utveckling och tillväxt. Bakgrunden till uppdraget är att inkomstutjämningen enligt ekonomisk teori kan vara tillväxthämmande, bl.a. genom att den kan leda till att skattesatser sätts högre eftersom den negativa effekten på arbetskraftsutbudet som inkomstskatten kan ge upphov till endast till mindre del drabbar den enskilda kommunen eller regionen. Mot bakgrund av de försämrade förutsättningarna för kommunsektorns finansiering framöver kan det finnas ett behov av åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten, t.ex. genom incitament som motverkar höjningar av skattesatser.

Kommittén ska därför

- analysera orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner,
- lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten, och

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 3 maj 2024.

(Finansdepartementet)

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Kommittédirektiv 2024:17

Tilläggsdirektiv till Utjämningskommittén (Fi 2022:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 8 februari 2024

Förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 28 april 2022 kommittédirektiv om en ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (dir. 2022:36). Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 3 maj 2024. Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 20 april 2023 (dir. 2023:56) utvidgades uppdraget till att även omfatta åtgärder för att bl.a. motverka höga och ökande skattesatser.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 3 juli 2024.

(Finansdepartementet)

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Samlade effekter av kommitténs förslag

I följande tabeller redovisas utfallet i utjämningssystemet för kommuner och regioner till följd av kommitténs förslag. Beräkningarna är gjorda i 2024 års nivå. Införandebidragen beräknas som att systemet skulle ha införts 2024.

Tabell 1 Effekter för kommuner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Tabell 2 Effekter för regioner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Tabell 3 Införandebidrag förändring och utfall för LSS-utjämningen utjämningsåren 2024–2029

Tabell 4 Införandebidrag och fast tillägg för kommuner utjämningsåren 2024–2027

Tabell 5 Införandebidrag och fast tillägg för regioner utjämningsåren 2024–2025

Tabell 6 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för kommuner (ny indelning)

Tabell 7 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för regioner (ny indelning)

Tabell 1 Effekter för kommuner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Kronor per invånare

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Reglerings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Stockholms län											
Botkyrka	14 654	607	2 951	-423	0	0	0	0	-625	20 036	-440
Danderyd	-35 690	189	5 158	-1 426	0	0	0	0	-625	-28 101	-1 862
Ekerö	-5 248	420	3 738	-1 084	0	0	0	0	-625	921	-1 289
Haninge	11 447	587	621	-1 569	702	0	0	0	-625	15 201	-904
Huddinge	5 245	548	1 364	-739	0	0	0	0	-625	9 040	-815
Järfälla	7 957	565	479	-968	241	0	0	0	-625	11 108	-786
Lidingö	-20 631	303	3 205	-940	0	0	0	0	-625	-14 995	-1 261
Nacka	-8 206	398	1 453	-1 289	97	0	0	0	-625	-4 226	-1 419
Norrtälje	12 371	593	2 250	1 039	0	0	0	0	-625	17 052	1 007
Nykvarn	5 023	547	-511	-3 072	1 527	0	0	0	-625	8 470	-1 623
Nynäshamn	11 705	589	334	-465	53	0	0	0	-625	14 523	-447
Salem	6 402	556	3 875	-1 044	0	0	0	0	-625	12 708	-1 113
Sigtuna	12 483	594	3 239	-792	699	0	0	0	-625	18 851	-124
Sollentuna	-5 389	419	2 136	-466	0	0	0	0	-625	-822	-672
Solna	-7 286	405	-7 755	149	0	0	0	0	-625	-12 610	-71
Stockholm	-6 820	407	-2 565	-1 425	0	0	0	0	-625	-6 954	-1 642
Sundbyberg	-438	456	-5 864	-1 228	936	0	0	0	-625	-2 935	-461
Södertälje	14 129	605	2 496	-255	0	0	0	0	-625	19 055	-275
Tyresö	590	519	1 816	-978	0	0	0	0	-625	4 837	-1 083
Täby	-10 961	376	1 022	-1 791	662	0	0	0	-625	-6 846	-1 377

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Reglerings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Upplands Väsby	9 888	577	1 035	-1 539	937	0	0	0	-625	14 291	-649
Upplands-Bro	11 862	590	1 891	-1 877	821	0	0	0	-625	17 005	-1 091
Vallentuna	1 601	526	677	-1 337	0	0	0	0	-625	4 708	-1 436
Vaxholm	-9 521	388	-332	-1 476	0	0	0	0	-625	-7 423	-1 713
Värmdö	-511	456	-1 330	-1 424	0	0	0	0	-625	589	-1 593
Österåker	1 345	524	-498	-1 667	0	0	0	0	-625	3 278	-1 767
Uppsala län											
Enköping	11 309	589	475	-260	21	0	0	0	-625	14 236	-274
Heby	16 916	623	2 932	773	0	0	0	0	-625	22 279	772
Håbo	6 890	561	-3 806	-2 019	183	0	0	0	-625	5 698	-1 900
Knivsta	4 482	546	-911	-2 636	780	0	0	0	-625	6 782	-1 934
Tierp	16 083	618	4 593	1 667	0	0	0	0	-625	23 107	1 661
Uppsala	9 475	577	-5 494	-1 267	317	0	0	0	-625	6 729	-997
Älvkarleby	14 396	608	1 976	795	0	0	0	0	-625	18 802	778
Östhammar	10 433	583	253	809	0	0	0	0	-625	13 117	768
Södermanlands län											
Eskilstuna	16 239	635	2 537	356	0	0	0	0	-625	21 207	367
Flen	18 753	651	7 551	2 653	0	0	0	0	-625	28 735	2 679
Gnesta	12 871	615	1 127	-84	0	0	0	0	-625	16 429	-94
Katrineholm	16 284	636	4 063	1 426	0	0	0	0	-625	22 778	1 437
Nyköping	12 876	615	2 945	778	0	0	0	0	-625	18 252	768
Oxelösund	15 274	630	2 898	-40	0	0	0	0	-625	20 602	-35
Strängnäs	9 202	593	-183	-650	0	0	0	0	-625	11 450	-681
Trosa	6 927	580	-2 940	-1 553	0	0	0	0	-625	6 417	-1 598

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Reglerings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Vingåker	18 687	650	5 058	1 994	0	0	0	0	-625	26 176	2 019
Östergötlands län											
Boxholm	14 001	601	904	1 238	0	0	0	0	-625	17 336	1 215
Finspång	12 579	591	2 000	1 022	0	0	0	0	-625	17 010	989
Kinda	13 856	600	4 695	571	0	0	0	0	-625	20 981	546
Linköping	9 425	572	-3 956	-424	0	0	0	0	-625	7 900	-477
Mjölby	12 242	590	-49	254	0	0	0	0	-625	14 623	219
Motala	14 627	605	1 366	662	0	0	0	0	-625	18 424	642
Norrköping	12 264	590	-424	-24	0	0	0	0	-625	14 270	-59
Söderköping	12 253	589	768	938	0	0	0	0	-625	15 452	903
Vadstena	10 224	577	661	1 225	0	0	0	0	-625	13 316	1 177
Valdemarsvik	17 202	621	2 216	1 672	0	0	0	0	-625	21 849	1 669
Ydre	15 107	608	5 917	863	0	0	0	0	-625	23 455	846
Åtvidaberg	14 301	603	400	899	0	0	0	0	-625	17 131	877
Ödeshög	15 672	611	3 992	2 500	0	0	0	0	-625	22 095	2 486
Jönköpings län											
Aneby	14 254	607	1 568	1 071	0	0	0	0	-625	18 252	1 053
Eksjö	13 832	604	3 354	1 666	0	0	0	0	-625	19 617	1 645
Gislaved	12 220	595	2 545	1 405	0	0	0	0	-625	17 195	1 375
Gnosjö	10 627	585	1 245	2 149	0	0	0	0	-625	14 302	2 109
Habo	13 221	601	2 004	-1 017	207	0	0	0	-625	17 862	-834
Jönköping	10 597	584	-2 904	30	0	0	0	0	-625	10 124	-10
Mullsjö	16 097	618	-401	816	0	0	0	0	-625	18 127	810
Nässjö	15 720	616	4 071	2 048	0	0	0	0	-625	22 222	2 039

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Reglerings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Sävsjö	17 802	629	6 749	2 215	0	0	0	0	-625	26 982	2 220
Tranås	15 626	616	2 421	517	0	0	0	0	-625	20 477	508
Vaggeryd	12 663	597	733	525	0	0	0	0	-625	15 827	498
Vetlanda	14 682	609	4 067	1 857	0	0	0	0	-625	21 180	1 842
Värnamo	9 708	578	-136	1 164	0	0	0	0	-625	12 003	1 118
Kronobergs län											
Alvesta	17 570	641	6 114	2 121	0	0	0	0	-625	26 115	2 137
Lessebo	19 922	656	8 872	2 701	0	0	0	0	-625	31 224	2 732
Ljungby	13 615	617	1 602	2 073	0	0	0	0	-625	17 648	2 066
Markaryd	17 475	641	3 952	2 108	0	0	0	0	-625	23 858	2 124
Tingsryd	17 771	642	6 690	3 195	0	0	0	0	-625	26 892	3 213
Uppvidinge	16 875	637	7 741	2 721	0	0	0	0	-625	27 047	2 734
Växjö	12 775	612	-1 838	302	0	0	0	0	-625	13 368	289
Älmhult	9 254	591	5 457	1 661	0	0	0	0	-625	17 142	1 627
Kalmar län											
Borgholm	16 886	650	1 481	2 288	0	233	0	-75	-625	21 031	2 238
Emmaboda	16 778	649	6 126	2 403	0	0	0	0	-625	25 335	2 427
Hultsfred	20 506	672	8 810	3 475	0	0	0	0	-625	31 746	3 522
Högsby	21 783	679	10 739	2 361	0	0	0	0	-625	34 953	2 415
Kalmar	12 650	625	-2 916	131	0	0	0	0	-625	12 165	132
Mönsterås	15 108	639	3 262	2 050	0	0	0	0	-625	20 801	2 065
Mörbylånga	15 124	640	122	832	0	0	0	0	-625	17 677	848
Nybro	19 360	665	5 005	1 878	0	0	0	0	-625	26 796	1 919
Oskarshamn	11 508	618	1 342	1 747	0	0	0	0	-625	15 281	1 741

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Reglerings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Torsås	18 430	660	3 407	3 032	0	0	0	0	-625	24 267	3 067
Vimmerby	15 390	641	1 689	1 507	0	0	0	0	-625	19 510	1 523
Västervik	15 534	643	2 548	1 676	0	0	0	0	-625	20 512	1 694
Gotlands län											
Gotland	15 598	514	-980	1 726	0	1 192	0	-124	-625	18 241	1 492
Blekinge län											
Karlshamn	13 116	599	-232	267	0	0	0	0	-625	15 315	242
Karlskrona	11 166	587	-1 533	644	0	0	0	0	-625	12 064	606
Olofström	14 498	608	3 242	1 883	0	0	0	0	-625	20 171	1 866
Ronneby	17 407	626	5 606	1 310	0	0	0	0	-625	25 444	1 311
Sölvesborg	12 214	594	-1 624	496	0	0	0	0	-625	13 020	465
Skåne län											
Bjuv	18 974	648	1 142	-333	0	0	0	0	-625	22 547	-310
Bromölla	15 789	629	1 636	570	0	0	0	0	-625	19 855	574
Burlöv	16 836	635	2 202	-389	0	0	0	0	-625	21 469	-378
Båstad	8 097	583	726	526	0	0	0	0	-625	11 253	484
Eslöv	13 838	618	1 267	127	0	0	0	0	-625	17 535	120
Helsingborg	10 728	598	575	-62	0	0	0	0	-625	13 734	-88
Hässleholm	16 281	631	2 134	669	0	0	0	0	-625	20 846	676
Höganäs	8 536	585	-807	-256	0	0	0	0	-625	10 160	-296
Hörby	14 386	620	213	246	0	0	0	0	-625	17 030	242
Höör	13 619	616	-378	-374	0	0	0	0	-625	15 671	-383
Klippan	17 435	639	879	725	0	0	0	0	-625	20 744	739
Kristianstad	14 360	621	2 341	492	0	0	0	0	-625	19 131	488

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regler-ings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Kävlinge	4 549	561	-603	-1 353	0	0	0	0	-625	6 376	-1 417
Landskrona	16 626	634	1 710	458	0	0	0	0	-625	20 767	467
Lomma	-6 943	426	2 206	-2 244	0	0	0	-342	-625	-2 306	-2 784
Lund	10 150	595	-6 017	-812	368	0	0	0	-625	6 932	-474
Malmö	15 644	628	641	-199	305	0	0	-32	-625	19 021	77
Osby	16 003	630	5 310	1 811	0	0	0	0	-625	23 744	1 817
Perstorp	20 752	659	9 261	1 394	0	0	0	0	-625	32 444	1 428
Simrishamn	13 636	616	1 578	1 144	0	0	0	0	-625	17 645	1 135
Sjöbo	14 107	619	-1 020	451	0	0	0	0	-625	15 517	445
Skurup	14 489	621	-1 730	-121	38	0	0	0	-625	15 228	-86
Staffanstorp	7 823	581	1 501	-2 041	377	0	0	0	-625	12 131	-1 708
Svalöv	15 152	625	804	581	0	0	0	0	-625	18 387	581
Svedala	10 965	600	975	-1 616	80	0	0	0	-625	14 451	-1 560
Tomelilla	17 990	642	2 038	422	0	0	0	0	-625	22 459	439
Trelleborg	13 867	618	-556	-504	0	0	0	0	-625	15 741	-511
Vellinge	-4 074	448	-592	-1 415	0	0	0	0	-625	-2 236	-1 592
Ystad	10 922	600	-1 945	-115	0	0	0	0	-625	11 407	-140
Åstorp	19 324	650	3 324	-29	0	0	0	0	-625	25 079	-4
Ängelholm	10 454	597	-871	-620	183	0	0	0	-625	12 196	-465
Örkelljunga	17 793	641	2 633	988	0	0	0	0	-625	22 856	1 004
Östra Göinge	18 896	648	6 604	1 239	0	0	0	0	-625	27 931	1 263
Hallands län											
Falkenberg	14 285	611	638	891	0	0	0	0	-625	17 353	877
Halmstad	12 340	598	-1 603	-109	0	0	0	0	-625	13 168	-136

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regler-ings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Hylte	17 754	632	8 095	2 333	0	0	0	0	-625	28 280	2 341
Kungsbacka	-991	458	-1 193	-1 208	0	0	0	0	-625	247	-1 374
Laholm	15 123	616	-242	682	0	0	0	0	-625	17 312	673
Varberg	10 224	585	-2 430	-115	0	0	0	0	-625	10 225	-155
Västra Götalands län											
Ale	9 503	584	-194	-1 136	0	0	0	0	-625	11 740	-1 177
Alingsås	10 354	589	140	-374	0	0	0	0	-625	12 925	-409
Bengtsfors	18 245	637	7 843	3 210	0	0	0	0	-625	28 519	3 223
Bollebygd	8 848	580	231	488	0	0	0	0	-625	11 509	443
Borås	12 067	599	34	-263	0	0	0	0	-625	14 532	-288
Dals-Ed	18 327	638	5 150	239	0	0	0	0	-625	25 908	253
Essunga	16 439	627	3 434	1 685	0	0	0	0	-625	22 304	1 687
Falköping	15 751	622	5 001	1 441	0	0	0	0	-625	23 183	1 438
Färgelanda	17 493	633	5 940	2 983	0	0	0	0	-625	25 864	2 992
Grästorp	11 458	596	-27	877	0	0	0	0	-625	13 862	848
Gullspång	19 318	644	6 823	3 703	0	0	0	0	-625	28 572	3 723
Göteborg	6 061	563	-2 640	-298	272	0	0	0	-625	6 124	-88
Götene	13 415	608	-202	1 250	0	0	0	0	-625	15 643	1 233
Herrljunga	14 189	613	1 090	1 251	0	0	0	0	-625	17 710	1 239
Hjo	14 464	614	399	555	0	0	0	0	-625	17 294	545
Härryda	2 021	538	-149	-1 391	0	0	0	0	-625	4 303	-1 477
Karlsborg	14 071	612	1 350	2 211	0	0	0	0	-625	17 851	2 198
Kungälv	5 990	562	-1 114	-1 056	388	0	0	0	-625	7 695	-731
Lerum	3 979	550	1 572	-1 203	0	0	0	0	-625	7 982	-1 278

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regleringspost	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Lidköping	10 633	591	-297	527	0	0	0	0	-625	12 766	493
Lilla Edet	12 885	605	-490	-324	0	0	0	0	-625	14 826	-344
Lysekil	10 566	590	2 257	1 048	0	0	0	0	-625	15 254	1 014
Mariestad	13 572	609	244	1 112	0	0	0	0	-625	16 247	1 096
Mark	13 650	610	1 782	983	0	0	0	0	-625	17 863	968
Mellerud	19 615	646	6 503	2 800	0	0	0	0	-625	28 549	2 821
Munkedal	16 602	627	4 406	1 968	0	0	0	0	-625	23 439	1 971
Mölndal	506	526	-3 301	-572	0	0	0	0	-625	-364	-671
Orust	10 900	592	-682	1 088	0	0	0	0	-625	12 649	1 056
Partille	4 126	551	519	-637	0	0	0	0	-625	7 075	-711
Skara	12 505	603	1 951	1 420	0	0	0	0	-625	16 886	1 398
Skövde	9 748	585	-2 736	190	0	0	0	0	-625	9 443	151
Sotenäs	7 040	569	-2 615	1 785	0	0	0	0	-625	6 856	1 729
Stenungsund	3 786	549	-942	-933	0	0	0	0	-625	5 275	-1 009
Strömstad	19 489	646	2 464	1 078	0	680	0	-103	-625	25 063	996
Svenljunga	16 331	626	2 812	889	0	0	0	0	-625	21 574	890
Tanum	13 905	611	1 933	1 568	0	0	0	0	-625	18 269	1 555
Tibro	17 219	632	2 888	1 360	0	0	0	0	-625	22 537	1 367
Tidaholm	15 150	619	1 523	1 176	0	0	0	0	-625	19 103	1 170
Tjörn	3 593	548	-1 645	78	0	0	0	0	-625	4 379	1
Tranemo	13 018	605	2 448	1 591	0	0	0	0	-625	17 897	1 572
Trollhättan	12 398	602	649	520	0	0	0	0	-625	15 477	497
Töreboda	18 025	637	3 053	2 095	0	0	0	0	-625	23 508	2 107
Uddevalla	12 261	601	1 944	170	0	0	0	0	-625	16 636	147

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regler-ings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Ulricehamn	13 209	606	1 073	1 008	0	0	0	0	-625	16 713	990
Vara	15 449	620	2 939	1 888	0	0	0	0	-625	20 819	1 884
Vårgårda	14 430	614	2 256	842	0	0	0	0	-625	19 117	831
Vänersborg	14 409	614	2 603	617	0	0	0	0	-625	19 442	606
Åmål	17 899	636	6 381	2 669	0	0	0	0	-625	26 711	2 680
Öckerö	3 872	549	-945	461	0	0	0	0	-625	5 358	386
Värmlands län											
Arvika	16 278	638	2 813	1 553	0	0	0	0	-625	21 522	1 567
Eda	22 832	677	5 611	3 338	0	0	0	-294	-625	30 873	3 096
Filipstad	20 891	665	10 136	2 533	0	0	0	0	-625	33 458	2 573
Forshaga	16 893	642	1 720	819	0	0	0	0	-625	21 043	836
Grums	16 352	638	2 631	1 897	0	0	0	0	-625	21 414	1 910
Hagfors	18 169	650	4 710	1 566	0	0	0	-263	-625	25 309	1 328
Hammarö	6 693	581	38	-1 093	0	0	0	0	-625	9 161	-1 137
Karlstad	11 422	609	-4 218	-131	0	0	0	0	-625	9 634	-147
Kil	15 356	632	2 607	730	0	0	0	0	-625	20 394	737
Kristinehamn	17 149	644	1 701	1 132	0	0	0	0	-625	21 280	1 151
Munkfors	21 392	668	9 582	3 744	0	0	0	-316	-625	33 405	3 471
Storfors	14 542	627	3 431	2 949	0	0	0	0	-625	20 404	2 952
Sunne	15 994	636	2 062	1 331	0	0	0	0	-625	20 487	1 343
Säffle	18 677	652	6 065	2 683	0	0	0	0	-625	27 173	2 710
Torsby	17 755	647	4 727	-383	0	0	0	-13	-625	24 913	-374
Årjäng	22 824	677	4 079	874	0	0	0	-4	-625	29 333	922

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regler-ings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Örebro län											
Askersund	11 698	588	-171	1 215	0	0	0	0	-625	13 958	1 178
Degerfors	15 592	612	2 964	1 457	0	0	0	0	-625	20 987	1 444
Hallsberg	15 307	610	2 885	1 211	0	0	0	0	-625	20 623	1 197
Hällefors	18 547	631	10 563	1 104	0	0	0	-477	-625	31 541	633
Karlskoga	12 156	591	721	202	0	0	0	0	-625	15 308	168
Kumla	14 097	602	-177	-379	0	0	0	0	-625	16 351	-401
Laxå	16 179	616	6 893	3 915	0	0	0	0	-625	25 503	3 907
Lekeberg	12 977	596	1 866	-291	0	0	0	0	-625	17 274	-320
Lindesberg	14 341	605	2 549	1 252	0	0	0	0	-625	19 320	1 232
Ljusnarsberg	18 187	629	6 924	355	0	0	0	-353	-625	27 542	6
Nora	13 275	598	2 339	1 171	0	0	0	0	-625	18 045	1 144
Örebro	12 199	591	-2 300	-415	0	0	0	0	-625	12 330	-449
Västmanlands län											
Arboga	14 948	635	417	618	0	0	0	0	-625	17 795	628
Fagersta	15 881	640	6 625	1 516	0	0	0	0	-625	24 937	1 531
Hallstahammar	16 012	641	1 209	-142	0	0	0	-80	-625	19 652	-206
Kungsör	15 222	636	2 765	1 009	0	0	0	0	-625	20 418	1 021
Köping	15 580	639	2 223	629	0	0	0	0	-625	20 233	643
Norberg	15 453	638	4 553	2 227	0	0	0	0	-625	22 437	2 241
Sala	15 974	641	1 691	971	0	0	0	0	-625	20 095	987
Skinnskatteberg	17 356	649	4 301	1 458	0	0	0	-396	-625	24 088	1 087
Surahammar	15 118	636	1 481	1 126	0	0	0	0	-625	19 030	1 138
Västerås	9 894	605	-615	-283	0	0	0	0	-625	11 710	-302

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regler-ings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Dalarna län											
Avesta	14 606	617	3 845	1 528	0	0	0	0	-625	20 881	1 520
Borlänge	14 653	618	2 807	561	0	0	0	0	-625	19 890	554
Falun	10 382	592	-11	601	0	0	0	0	-625	12 801	568
Gagnef	15 070	621	2 229	1 301	0	0	0	0	-625	19 729	1 297
Hedemora	16 069	627	4 157	2 496	0	0	0	0	-625	22 656	2 498
Leksand	13 668	611	297	1 361	0	0	0	0	-625	16 395	1 347
Ludvika	15 047	620	6 227	2 183	0	0	0	-153	-625	23 704	2 025
Malung-Sälen	14 274	615	1 961	1 624	0	1 292	0	110	-625	19 957	1 724
Mora	14 228	615	656	90	0	65	0	-47	-625	17 379	33
Orsa	18 128	639	2 813	-624	0	170	0	-222	-625	23 541	-832
Rättvik	15 893	626	3 764	1 730	0	0	0	0	-625	22 087	1 731
Smedjebacken	14 017	614	1 163	2 239	0	0	0	-277	-625	17 610	1 951
Säter	13 706	612	743	1 073	0	0	0	0	-625	16 879	1 060
Vansbro	18 055	639	6 515	1 258	0	0	0	0	-625	27 000	1 272
Älvdalen	17 391	635	8 145	1 509	0	1 536	127	-498	-625	29 629	1 021
Gävleborgs län											
Bollnäs	17 155	629	4 359	2 016	0	0	0	-347	-625	23 944	1 673
Gävle	10 408	587	-943	187	0	0	0	0	-625	11 896	150
Hofors	13 382	606	1 911	2 149	0	0	0	0	-625	17 723	2 130
Hudiksvall	13 005	603	1 479	1 789	0	0	0	0	-625	16 915	1 768
Ljusdal	16 819	627	4 818	1 707	0	168	0	-294	-625	24 236	1 415
Nordanstig	17 959	634	5 180	1 066	0	0	0	0	-625	25 569	1 075
Ockelbo	16 117	622	4 694	1 104	0	0	0	0	-625	23 242	1 101

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regleringspost	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Ovanåker	17 919	633	4 513	1 293	0	0	0	0	-625	24 863	1 301
Sandviken	12 216	598	3 165	1 517	0	0	0	0	-625	17 812	1 490
Söderhamn	15 990	622	4 619	2 101	0	0	0	0	-625	23 040	2 098
Västernorrlands län											
Härnösand	16 579	664	3 295	1 863	0	0	0	0	-625	22 305	1 903
Kramfors	18 241	673	4 978	2 494	0	0	0	-107	-625	25 650	2 436
Sollefteå	19 031	677	8 436	1 864	0	170	0	-301	-625	30 068	1 616
Sundsvall	9 835	625	-740	571	0	0	0	0	-625	11 526	572
Timrå	12 876	643	-928	830	0	0	0	0	-625	14 378	848
Ånge	16 389	662	5 159	424	0	238	0	-86	-625	24 217	376
Örnsköldsvik	12 868	642	2 596	1 622	0	0	0	0	-625	17 895	1 640
Jämtlands län											
Berg	19 641	662	10 172	485	0	1 356	0	-33	-625	33 600	489
Bräcke	18 756	657	9 731	634	0	1 200	0	-118	-625	32 118	548
Härjedalen	16 094	641	4 941	1 786	0	2 165	0	61	-625	25 631	1 863
Krokom	15 768	639	6 308	714	0	639	0	-131	-625	25 146	598
Ragunda	19 645	662	12 034	669	0	271	0	-13	-625	34 380	693
Strömsund	18 301	655	11 065	1 424	0	1 528	0	-237	-625	33 324	1 217
Åre	14 771	634	-214	295	0	1 405	0	-107	-625	18 392	197
Östersund	13 042	624	-1 232	730	0	167	0	-174	-625	14 407	555
Västerbottens län											
Bjurholm	20 125	674	13 945	3 126	0	186	0	-246	-625	36 686	2 929
Dorotea	17 155	656	18 929	4 436	0	2 226	0	61	-625	40 740	4 528
Lycksele	15 545	646	5 695	1 370	0	1 893	0	101	-625	25 564	1 493

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Regler-ings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Malå	15 901	648	13 945	4 120	0	2 114	0	91	-625	34 391	4 235
Nordmaling	16 776	654	5 157	246	0	186	0	-247	-625	24 549	28
Norsjö	17 362	657	9 919	1 620	0	1 423	0	56	-625	31 135	1 709
Robertsfors	17 050	655	5 033	270	0	93	0	-289	-625	24 607	12
Skellefteå	11 283	622	402	1 858	1 037	112	0	-9	-625	15 265	2 884
Sorsele	18 302	662	13 762	849	0	2 299	0	63	-625	36 794	950
Storuman	17 293	657	9 271	690	0	2 205	517	-431	-625	31 717	291
Umeå	11 151	621	-6 324	125	0	0	0	0	-625	7 258	122
Vilhelmina	18 736	665	9 271	-634	0	2 208	0	-174	-625	32 646	-768
Vindeln	18 586	664	9 482	277	0	266	0	-119	-625	30 765	197
Vännäs	15 300	645	2 446	758	0	0	0	-499	-625	20 177	280
Åsele	19 220	668	12 356	3 805	0	2 136	0	104	-625	36 143	3 952
Norrbottens län											
Arjeplog	12 137	625	13 564	2 121	0	2 379	0	31	-625	30 511	2 152
Arvidsjaur	13 554	632	6 941	-129	0	2 133	0	-351	-625	25 059	-472
Boden	10 880	617	-699	1 355	0	0	1 815	-500	-625	14 427	848
Gällivare	289	529	2 375	811	0	2 111	2 420	-411	-625	9 625	304
Haparanda	18 432	661	6 929	1 728	0	2 051	601	-415	-625	30 444	1 349
Jokkmokk	12 678	628	7 986	2 246	0	2 248	1 695	-421	-625	27 037	1 828
Kalix	12 920	629	2 631	538	0	917	1 642	-459	-625	20 541	83
Kiruna	746	558	278	1 067	0	2 079	2 226	-441	-625	7 760	560
Luleå	7 579	598	-4 470	121	0	0	1 258	-500	-625	6 798	-406
Pajala	15 402	644	12 313	-881	0	2 342	1 652	-457	-625	34 139	-1 319
Piteå	9 948	612	-1 981	1 829	0	0	421	-500	-625	10 819	1 316

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings-underlag	Del av fast införande-bidrag		Reglerings-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Älvsbyn	14 544	639	4 341	2 046	0	695	941	-515	-625	22 952	1 545
Överkalix	16 473	650	11 984	1 356	0	1 121	1 800	-439	-625	33 809	943
Övertorneå	16 946	653	7 899	-1 149	0	2 074	2 208	-397	-625	31 558	-1 518

Tabell 2 Effekter för regioner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Kronor per invånare

Region	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Ersättning för efter-släpning	Del av fast införandebidrag		Reglering-post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Stockholm	-1 126	172	-1 398	-403	0	0	0	-847	-2 642	-1 078
Uppsala	5 942	1 012	-1 852	-1 061	48	0	0	-847	4 020	-848
Södermanland	7 588	1 263	758	-150	0	0	0	-847	8 228	266
Östergötland	7 105	1 146	-279	173	0	0	0	-847	6 708	472
Jönköping	7 304	1 182	-215	-67	0	0	0	-847	6 971	268
Kronoberg	7 588	1 256	101	96	0	0	-230	-847	7 571	275
Kalmar	7 481	1 284	2 581	405	0	0	0	-847	9 944	842
Gotland	8 795	1 499	4 997	2 065	0	0	-1 426	-847	13 674	1 291
Blekinge	7 758	1 237	1 614	273	0	0	-501	-847	9 254	162
Skåne	6 915	1 163	-509	-5	0	0	0	-847	6 288	311
Halland	5 328	939	-256	-102	0	0	0	-847	4 954	-10
Västra Götaland	5 080	912	-231	245	0	0	0	-847	4 731	310
Värmland	7 855	1 306	2 374	436	0	0	0	-847	10 111	895
Örebro	7 876	1 246	356	189	0	0	0	-847	8 114	588
Västmanland	6 288	1 107	183	-26	0	0	0	-847	6 353	234
Dalarna	7 825	1 258	2 318	-97	0	0	0	-847	10 025	314
Gävleborg	7 652	1 236	1 852	175	0	0	0	-847	9 386	564
Västernorrland	5 811	1 090	2 077	368	0	0	0	-847	7 770	611
Jämtland	7 674	1 296	3 948	1 728	0	0	-784	-847	11 504	1 393
Västerbotten	6 088	1 100	921	511	0	0	-242	-847	6 891	522
Norrbotten	4 362	850	3 246	269	0	402	-250	-847	7 892	21

Tabell 3 Införandebidrag förändring och utfall för LSS-utjämningen utjämningsåren 2024–2030

Kronor per invånare

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Stockholms län									
Botkyrka	822	390		0	0	0	0	0	0
Danderyd	-787	-101		0	0	0	0	0	0
Ekerö	121	-653		539	193	0	0	0	0
Haninge	-849	317		0	0	0	0	0	0
Huddinge	-1 323	82		0	0	0	0	0	0
Järfälla	-480	288		0	0	0	0	0	0
Lidingö	-1	572		0	0	0	0	0	0
Nacka	-1 459	-95		0	0	0	0	0	0
Norrtälje	149	579		0	0	0	0	0	0
Nykvarn	-979	-429		315	0	0	0	0	0
Nynäshamn	-1 300	150		0	0	0	0	0	0
Salem	-267	-215		101	0	0	0	0	0
Sigtuna	-1 227	-235		121	0	0	0	0	0
Sollentuna	-1 134	130		0	0	0	0	0	0
Solna	-3 062	198		0	0	0	0	0	0
Stockholm	-1 781	193		0	0	0	0	0	0
Sundbyberg	-2 787	18		0	0	0	0	0	0
Södertälje	2 071	245		0	0	0	0	0	0
Tyresö	117	611		0	0	0	0	0	0
Täby	-1 152	267		0	0	0	0	0	0
Upplands Väsby	-113	-70		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Upplands-Bro	-1 682	-231		117	0	0	0	0	0
Vallentuna	-310	-168		54	0	0	0	0	0
Vaxholm	-1 972	276		0	0	0	0	0	0
Värmdö	-1 177	382		0	0	0	0	0	0
Österåker	-193	550		0	0	0	0	0	0
Uppsala län									
Enköping	-273	-442		328	0	0	0	0	0
Heby	652	673		0	0	0	0	0	0
Håbo	-656	283		0	0	0	0	0	0
Knivsta	-2 159	-65		0	0	0	0	0	0
Tierp	640	-660		546	200	0	0	0	0
Uppsala	-223	61		0	0	0	0	0	0
Älvkarleby	-1 109	434		0	0	0	0	0	0
Östhammar	-412	267		0	0	0	0	0	0
Södermanlands län									
Eskilstuna	99	146		0	0	0	0	0	0
Flen	2 151	214		0	0	0	0	0	0
Gnesta	1 753	83		0	0	0	0	0	0
Katrineholm	3 308	555		0	0	0	0	0	0
Nyköping	343	-499		385	39	0	0	0	0
Oxelösund	-612	69		0	0	0	0	0	0
Strängnäs	-1 507	-215		101	0	0	0	0	0
Trosa	-2 392	-506		392	46	0	0	0	0
Vingåker	473	-205		91	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Östergötlands län									
Boxholm	186	-78		0	0	0	0	0	0
Finspång	1 049	27		0	0	0	0	0	0
Kinda	525	772		0	0	0	0	0	0
Linköping	214	588		0	0	0	0	0	0
Mjölby	283	-82		0	0	0	0	0	0
Motala	843	-45		0	0	0	0	0	0
Norrköping	1 359	280		0	0	0	0	0	0
Söderköping	1 936	-226		112	0	0	0	0	0
Vadstena	143	77		0	0	0	0	0	0
Valdemarsvik	522	-1 331		1 217	871	588	332	81	0
Ydre	-1 649	-208		94	0	0	0	0	0
Åtvidaberg	928	796		0	0	0	0	0	0
Ödeshög	-531	-327		213	0	0	0	0	0
Jönköpings län									
Aneby	365	568		0	0	0	0	0	0
Eksjö	4 183	1 047		0	0	0	0	0	0
Gislaved	-43	-567		453	107	0	0	0	0
Gnosjö	-1 285	-334		220	0	0	0	0	0
Habo	-3 035	-408		294	0	0	0	0	0
Jönköping	-200	-789		675	329	46	0	0	0
Mullsjö	-622	366		0	0	0	0	0	0
Nässjö	1 852	-387		273	0	0	0	0	0
Sävsjö	1 504	168		0	0	0	0	0	0
Tranås	865	-602		488	142	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Vaggeryd	124	16		0	0	0	0	0	0
Vetlanda	343	-10		0	0	0	0	0	0
Värnamo	1 161	-20		0	0	0	0	0	0
Kronobergs län									
Alvesta	232	48		0	0	0	0	0	0
Lessebo	-583	-648		534	188	0	0	0	0
Ljungby	2 350	513		0	0	0	0	0	0
Markaryd	1 054	61		0	0	0	0	0	0
Tingsryd	2 547	-39		0	0	0	0	0	0
Uppvidinge	-967	-639		525	179	0	0	0	0
Växjö	503	-118		4	0	0	0	0	0
Älmhult	-104	344		0	0	0	0	0	0
Kalmar län									
Borgholm	-57	-752		638	292	9	0	0	0
Emmaboda	1 302	-1 005		891	545	262	6	0	0
Hultsfred	3 267	-355		241	0	0	0	0	0
Högsby	-282	-1 637		1 523	1 177	894	638	387	137
Kalmar	2 274	98		0	0	0	0	0	0
Mönsterås	1 722	-236		122	0	0	0	0	0
Mörbylånga	961	-315		201	0	0	0	0	0
Nybro	1 913	-324		210	0	0	0	0	0
Oskarshamn	48	-192		78	0	0	0	0	0
Torsås	1 586	1 223		0	0	0	0	0	0
Vimmerby	1 400	-467		353	7	0	0	0	0
Västervik	1 920	162		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Gotlands län									
Gotland	346	374		0	0	0	0	0	0
Blekinge län									
Karlshamn	2 499	194		0	0	0	0	0	0
Karlskrona	754	-917		803	457	174	0	0	0
Olofström	1 600	-442		328	0	0	0	0	0
Ronneby	1 110	609		0	0	0	0	0	0
Sölvesborg	1 859	762		0	0	0	0	0	0
Skåne län									
Bjuv	-1 152	969		0	0	0	0	0	0
Bromölla	-610	-35		0	0	0	0	0	0
Burlöv	-3 035	-37		0	0	0	0	0	0
Båstad	-2 805	-480		366	20	0	0	0	0
Eslöv	3 420	1 342		0	0	0	0	0	0
Helsingborg	-1 218	-112		0	0	0	0	0	0
Hässleholm	1 141	33		0	0	0	0	0	0
Höganäs	-373	758		0	0	0	0	0	0
Hörby	354	436		0	0	0	0	0	0
Höör	-1 304	-139		25	0	0	0	0	0
Klippan	-14	-584		470	124	0	0	0	0
Kristianstad	1 421	113		0	0	0	0	0	0
Kävlinge	-2 086	42		0	0	0	0	0	0
Landskrona	-905	-374		260	0	0	0	0	0
Lomma	-2 669	-17		0	0	0	0	0	0
Lund	-115	-280		166	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Malmö	-1 081	-468		354	8	0	0	0	0
Osby	-49	213		0	0	0	0	0	0
Perstorp	-1 298	520		0	0	0	0	0	0
Simrishamn	-278	-309		195	0	0	0	0	0
Sjöbo	-695	-504		390	44	0	0	0	0
Skurup	-1 316	142		0	0	0	0	0	0
Staffanstorp	-2 629	62		0	0	0	0	0	0
Svalöv	-1 010	-103		0	0	0	0	0	0
Svedala	-3 026	-109		0	0	0	0	0	0
Tomelilla	24	-317		203	0	0	0	0	0
Trelleborg	0	511		0	0	0	0	0	0
Vellinge	-2 684	97		0	0	0	0	0	0
Ystad	503	154		0	0	0	0	0	0
Åstorp	-1 765	774		0	0	0	0	0	0
Ängelholm	-445	-325		211	0	0	0	0	0
Örkelljunga	-219	620		0	0	0	0	0	0
Östra Göinge	1 846	593		0	0	0	0	0	0
Hallands län									
Falkenberg	324	-242		128	0	0	0	0	0
Halmstad	-499	-665		551	205	0	0	0	0
Hylte	-1 066	-394		280	0	0	0	0	0
Kungsbacka	-551	-358		244	0	0	0	0	0
Laholm	-292	62		0	0	0	0	0	0
Varberg	-902	-46		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Västra Götalands län									
Ale	-232	-428		314	0	0	0	0	0
Alingsås	1 749	71		0	0	0	0	0	0
Bengtsfors	1 336	1 218		0	0	0	0	0	0
Bollebygd	-906	-433		319	0	0	0	0	0
Borås	-337	-233		119	0	0	0	0	0
Dals-Ed	5 720	1 043		0	0	0	0	0	0
Essunga	1 254	-432		318	0	0	0	0	0
Falköping	1 187	631		0	0	0	0	0	0
Färgelanda	-1 471	648		0	0	0	0	0	0
Grästorp	1 961	-307		193	0	0	0	0	0
Gullspång	762	283		0	0	0	0	0	0
Göteborg	-111	-679		565	219	0	0	0	0
Götene	-1 538	-1 006		892	546	263	7	0	0
Herrljunga	-356	282		0	0	0	0	0	0
Hjo	423	1 280		0	0	0	0	0	0
Härryda	-401	318		0	0	0	0	0	0
Karlsborg	-2 026	-91		0	0	0	0	0	0
Kungälv	-740	-870		756	410	127	0	0	0
Lerum	-1 151	56		0	0	0	0	0	0
Lidköping	1 032	196		0	0	0	0	0	0
Lilla Edet	-563	-451		337	0	0	0	0	0
Lysekil	1 556	-543		429	83	0	0	0	0
Mariestad	1 422	657		0	0	0	0	0	0
Mark	-114	-896		782	436	153	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Mellerud	3 918	1 019		0	0	0	0	0	0
Munkedal	694	399		0	0	0	0	0	0
Mölndal	-252	-643		529	183	0	0	0	0
Orust	-648	-309		195	0	0	0	0	0
Partille	-273	417		0	0	0	0	0	0
Skara	396	-124		10	0	0	0	0	0
Skövde	1 499	585		0	0	0	0	0	0
Sotenäs	-1 804	100		0	0	0	0	0	0
Stenungsund	-93	51		0	0	0	0	0	0
Strömstad	546	1 205		0	0	0	0	0	0
Svenljunga	-1 275	-1 015		901	555	272	16	0	0
Tanum	-473	-472		358	12	0	0	0	0
Tibro	-431	602		0	0	0	0	0	0
Tidaholm	1 218	434		0	0	0	0	0	0
Tjörn	189	178		0	0	0	0	0	0
Tranemo	706	79		0	0	0	0	0	0
Trollhättan	409	-231		117	0	0	0	0	0
Töreboda	5 691	1 716		0	0	0	0	0	0
Uddevalla	2 506	164		0	0	0	0	0	0
Ulricehamn	579	-348		234	0	0	0	0	0
Vara	1 855	697		0	0	0	0	0	0
Vårgårda	-828	-289		175	0	0	0	0	0
Vänersborg	1 270	-458		344	0	0	0	0	0
Åmål	3 746	464		0	0	0	0	0	0
Öckerö	-263	-753		639	293	10	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Värmlands län									
Arvika	675	783		0	0	0	0	0	0
Eda	1 556	843		0	0	0	0	0	0
Filipstad	152	-327		213	0	0	0	0	0
Forshaga	-59	-355		241	0	0	0	0	0
Grums	1 722	1 320		0	0	0	0	0	0
Hagfors	872	-132		18	0	0	0	0	0
Hammarö	-155	-492		378	32	0	0	0	0
Karlstad	-298	331		0	0	0	0	0	0
Kil	766	580		0	0	0	0	0	0
Kristinehamn	443	419		0	0	0	0	0	0
Munkfors	3 299	367		0	0	0	0	0	0
Storfors	-2 459	-893		779	433	150	0	0	0
Sunne	3 015	1 416		0	0	0	0	0	0
Säffle	1 430	623		0	0	0	0	0	0
Torsby	1 163	-223		109	0	0	0	0	0
Årjäng	857	818		0	0	0	0	0	0
Örebro län									
Askersund	10	32		0	0	0	0	0	0
Degerfors	1 175	252		0	0	0	0	0	0
Hallsberg	-1 002	-406		292	0	0	0	0	0
Hällefors	1 007	373		0	0	0	0	0	0
Karlskoga	623	252		0	0	0	0	0	0
Kumla	1 199	-142		28	0	0	0	0	0
Laxå	1 097	254		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Lekeberg	-17	-440		326	0	0	0	0	0
Lindesberg	2 975	545		0	0	0	0	0	0
Ljusnarsberg	-264	-2		0	0	0	0	0	0
Nora	2 104	1 190		0	0	0	0	0	0
Örebro	1 343	-66		0	0	0	0	0	0
Västmanlands län									
Arboga	-297	38		0	0	0	0	0	0
Fagersta	639	641		0	0	0	0	0	0
Hallstahammar	2 389	106		0	0	0	0	0	0
Kungsör	4 424	136		0	0	0	0	0	0
Köping	-659	-1 007		893	547	264	8	0	0
Norberg	-1 720	-840		726	380	97	0	0	0
Sala	749	631		0	0	0	0	0	0
Skinnskatteberg	-1 837	-458		344	0	0	0	0	0
Surahammar	-2 098	-408		294	0	0	0	0	0
Västerås	-537	243		0	0	0	0	0	0
Dalarna län									
Avesta	-417	-176		62	0	0	0	0	0
Borlänge	985	-447		333	0	0	0	0	0
Falun	20	-556		442	96	0	0	0	0
Gagnef	-425	-776		662	316	33	0	0	0
Hedemora	-405	-1 077		963	617	334	78	0	0
Leksand	-3 083	-487		373	27	0	0	0	0
Ludvika	1 431	620		0	0	0	0	0	0
Malung-Sälen	-598	-378		264	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Mora	1 601	-367		253	0	0	0	0	0
Orsa	-1 001	14		0	0	0	0	0	0
Rättvik	205	-478		364	18	0	0	0	0
Smedjebacken	-141	207		0	0	0	0	0	0
Säter	-459	-56		0	0	0	0	0	0
Vansbro	2 016	1 021		0	0	0	0	0	0
Älvdalen	-949	1 009		0	0	0	0	0	0
Gävleborgs län									
Bollnäs	1 867	1 190		0	0	0	0	0	0
Gävle	86	26		0	0	0	0	0	0
Hofors	182	-692		578	232	0	0	0	0
Hudiksvall	1 877	-99		0	0	0	0	0	0
Ljusdal	2 756	1 535		0	0	0	0	0	0
Nordanstig	-313	-214		100	0	0	0	0	0
Ockelbo	747	-50		0	0	0	0	0	0
Ovanåker	1 446	1 215		0	0	0	0	0	0
Sandviken	-798	426		0	0	0	0	0	0
Söderhamn	1 918	505		0	0	0	0	0	0
Västernorrlands län									
Härnösand	2 849	29		0	0	0	0	0	0
Kramfors	2 150	-167		53	0	0	0	0	0
Sollefteå	2 730	946		0	0	0	0	0	0
Sundsvall	-111	-262		148	0	0	0	0	0
Timrå	-496	460		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Ånge	1 305	843		0	0	0	0	0	0
Örnsköldsvik	2 136	956		0	0	0	0	0	0
Jämtlands län									
Berg	1 085	-725		611	265	0	0	0	0
Bräcke	-138	300		0	0	0	0	0	0
Härjedalen	219	-240		126	0	0	0	0	0
Krokom	-156	-874		760	414	131	0	0	0
Ragunda	-5 747	-169		55	0	0	0	0	0
Strömsund	1 349	309		0	0	0	0	0	0
Åre	-2 984	-132		18	0	0	0	0	0
Östersund	6 367	-254		140	0	0	0	0	0
Västerbottens län									
Bjurholm	-2 475	2 376		0	0	0	0	0	0
Dorotea	-1 227	-342		228	0	0	0	0	0
Lycksele	4 791	-310		196	0	0	0	0	0
Malå	-823	1 972		0	0	0	0	0	0
Nordmaling	-485	-1 416		1 302	956	673	417	166	0
Norsjö	1 953	-470		356	10	0	0	0	0
Robertsfors	-1 336	-191		77	0	0	0	0	0
Skellefteå	2 805	390		0	0	0	0	0	0
Sorsele	-1 342	230		0	0	0	0	0	0
Storuman	45	956		0	0	0	0	0	0
Umeå	1 729	90		0	0	0	0	0	0
Vilhelmina	3 208	-572		458	112	0	0	0	0
Vindeln	-237	-1 163		1 049	703	420	164	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Vännäs	3 849	-589		475	129	0	0	0	0
Åsele	983	-825		711	365	82	0	0	0
Norrbottens län									
Arjeplog	-720	-255		141	0	0	0	0	0
Arvidsjaur	1 941	444		0	0	0	0	0	0
Boden	2 724	-328		214	0	0	0	0	0
Gällivare	-504	-1 192		1 078	732	449	193	0	0
Haparanda	4 538	1 689		0	0	0	0	0	0
Jokkmokk	-1 790	112		0	0	0	0	0	0
Kalix	1 653	1 254		0	0	0	0	0	0
Kiruna	16	163		0	0	0	0	0	0
Luleå	945	-38		0	0	0	0	0	0
Pajala	1 001	854		0	0	0	0	0	0
Piteå	1 083	395		0	0	0	0	0	0
Älvsbyn	2 641	823		0	0	0	0	0	0
Överkalix	1 255	-112		0	0	0	0	0	0
Övertorneå	4 588	1 728		0	0	0	0	0	0

Tabell 4 Införandebidrag och fast tillägg för kommuner utjämningsåren 2024–2028

Kronor per invånare

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Stockholms län										
Botkyrka	-440	0	-466	787	133	0	0	0	0	0
Danderyd	-1 862	387	-1 500	1 821	1 167	738	357	202	0	0
Ekerö	-1 289	0	-1 314	1 635	981	552	171	215	155	61
Haninge	-904	0	-930	1 251	597	168	0	0	0	0
Huddinge	-815	0	-841	1 162	508	79	0	19	0	0
Järfälla	-786	0	-812	1 133	479	50	0	0	0	0
Lidingö	-1 261	0	-1 287	1 608	954	525	144	0	0	0
Nacka	-1 419	0	-1 444	1 765	1 111	682	301	196	0	0
Norrtälje	1 007	0	982	0	0	0	0	0	0	0
Nykvarn	-1 623	148	-1 500	1 821	1 167	738	357	215	124	0
Nynäshamn	-447	0	-473	794	140	0	0	0	0	0
Salem	-1 113	0	-1 138	1 459	805	376	0	215	0	0
Sigtuna	-124	0	-150	471	0	0	0	215	0	0
Sollentuna	-672	0	-697	1 018	364	0	0	0	0	0
Solna	-71	0	-96	417	0	0	0	0	0	0
Stockholm	-1 642	168	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Sundbyberg	-461	0	-486	807	153	0	0	83	0	0
Södertälje	-275	0	-301	622	0	0	0	0	0	0
Tyresö	-1 083	0	-1 109	1 430	776	347	0	0	0	0
Täby	-1 377	0	-1 403	1 724	1 070	641	260	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Upplands Väsby	-649	0	-675	996	342	0	0	171	0	0
Upplands-Bro	-1 091	0	-1 116	1 437	783	354	0	215	0	0
Vallentuna	-1 436	0	-1 462	1 783	1 129	700	319	215	0	0
Vaxholm	-1 713	239	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Värmdö	-1 593	119	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Österåker	-1 767	293	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Uppsala län										
Enköping	-274	0	-300	621	0	0	0	215	104	0
Heby	772	0	746	0	0	0	0	0	0	0
Håbo	-1 900	425	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Knivsta	-1 934	460	-1 500	1 821	1 167	738	357	166	0	0
Tierp	1 661	0	1 635	0	0	0	0	0	0	0
Uppsala	-997	0	-1 023	1 344	690	261	0	40	0	0
Älvkarleby	778	0	752	0	0	0	0	0	0	0
Östhammar	768	0	742	0	0	0	0	0	0	0
Södermanlands län										
Eskilstuna	367	0	341	0	0	0	0	0	0	0
Flen	2 679	0	2 654	0	0	0	0	0	0	0
Gnesta	-94	0	-119	440	0	0	0	18	0	0
Katrineholm	1 437	0	1 412	0	0	0	0	0	0	0
Nyköping	768	0	743	0	0	0	0	0	0	0
Oxelösund	-35	0	-60	381	0	0	0	32	0	0
Strängnäs	-681	0	-707	1 028	374	0	0	215	0	0
Trosa	-1 598	123	-1 500	1 821	1 167	738	357	215	155	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Vingåker	2 019	0	1 994	0	0	0	0	0	0	0
Östergötlands län										
Boxholm	1 215	0	1 189	0	0	0	0	0	0	0
Finspång	989	0	963	0	0	0	0	0	0	0
Kinda	546	0	521	0	0	0	0	0	0	0
Linköping	-477	0	-502	823	169	0	0	0	0	0
Mjölby	219	0	193	128	0	0	0	183	0	0
Motala	642	0	617	0	0	0	0	0	0	0
Norrköping	-59	0	-85	406	0	0	0	0	0	0
Söderköping	903	0	877	0	0	0	0	0	0	0
Vadstena	1 177	0	1 152	0	0	0	0	0	0	0
Valdemarsvik	1 669	0	1 643	0	0	0	0	0	0	0
Ydre	846	0	821	0	0	0	0	0	0	0
Åtvidaberg	877	0	851	0	0	0	0	0	0	0
Ödeshög	2 486	0	2 461	0	0	0	0	0	0	0
Jönköpings län										
Aneby	1 053	0	1 027	0	0	0	0	0	0	0
Eksjö	1 645	0	1 620	0	0	0	0	0	0	0
Gislaved	1 375	0	1 350	0	0	0	0	0	0	0
Gnosjö	2 109	0	2 083	0	0	0	0	0	0	0
Habo	-834	0	-859	1 180	526	97	0	215	103	0
Jönköping	-10	0	-36	357	0	0	0	215	0	0
Mullsjö	810	0	784	0	0	0	0	0	0	0
Nässjö	2 039	0	2 014	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Sävsjö	2 220	0	2 194	0	0	0	0	0	0	0
Tranås	508	0	482	0	0	0	0	53	0	0
Vaggeryd	498	0	472	0	0	0	0	0	0	0
Vetlanda	1 842	0	1 816	0	0	0	0	0	0	0
Värnamo	1 118	0	1 092	0	0	0	0	0	0	0
Kronobergs län										
Alvesta	2 137	0	2 112	0	0	0	0	0	0	0
Lessebo	2 732	0	2 706	0	0	0	0	0	0	0
Ljungby	2 066	0	2 040	0	0	0	0	0	0	0
Markaryd	2 124	0	2 099	0	0	0	0	0	0	0
Tingsryd	3 213	0	3 187	0	0	0	0	0	0	0
Uppvidinge	2 734	0	2 708	0	0	0	0	0	0	0
Växjö	289	0	264	57	0	0	0	215	0	0
Älmhult	1 627	0	1 602	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar län										
Borgholm	2 238	0	2 213	0	0	0	0	0	0	0
Emmaboda	2 427	0	2 402	0	0	0	0	0	0	0
Hultsfred	3 522	0	3 497	0	0	0	0	0	0	0
Högsby	2 415	0	2 390	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar	132	0	106	215	0	0	0	3	0	0
Mönsterås	2 065	0	2 039	0	0	0	0	0	0	0
Mörbylånga	848	0	822	0	0	0	0	0	0	0
Nybro	1 919	0	1 893	0	0	0	0	0	0	0
Oskarshamn	1 741	0	1 715	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Torsås	3 067	0	3 041	0	0	0	0	0	0	0
Vimmerby	1 523	0	1 498	0	0	0	0	0	0	0
Västervik	1 694	0	1 668	0	0	0	0	0	0	0
Gotlands län										
Gotland	1 492	0	1 466	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge län										
Karlshamn	242	0	216	105	0	0	0	0	0	0
Karlskrona	606	0	581	0	0	0	0	0	0	0
Olofström	1 866	0	1 841	0	0	0	0	0	0	0
Ronneby	1 311	0	1 286	0	0	0	0	0	0	0
Sölvesborg	465	0	439	0	0	0	0	0	0	0
Skåne län		0	-26							
Bjuv	-310	0	-335	656	2	0	0	0	0	0
Bromölla	574	0	548	0	0	0	0	0	0	0
Burlöv	-378	0	-404	725	71	0	0	138	0	0
Båstad	484	0	458	0	0	0	0	77	0	0
Eslöv	120	0	94	227	0	0	0	0	0	0
Helsingborg	-88	0	-114	435	0	0	0	213	0	0
Hässleholm	676	0	650	0	0	0	0	0	0	0
Höganäs	-296	0	-321	642	0	0	0	0	0	0
Hörby	242	0	216	105	0	0	0	0	0	0
Höör	-383	0	-409	730	76	0	0	215	0	0
Klippan	739	0	713	0	0	0	0	0	0	0
Kristianstad	488	0	462	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Kävlinge	-1 417	0	-1 443	1 764	1 110	681	300	59	0	0
Landskrona	467	0	442	0	0	0	0	94	0	0
Lomma	-2 784	1 310	-1 500	1 821	1 167	738	357	118	0	0
Lund	-474	0	-499	820	166	0	0	215	0	0
Malmö	77	0	52	269	0	0	0	215	0	0
Osby	1 817	0	1 791	0	0	0	0	0	0	0
Perstorp	1 428	0	1 403	0	0	0	0	0	0	0
Simrishamn	1 135	0	1 110	0	0	0	0	0	0	0
Sjöbo	445	0	419	0	0	0	0	116	0	0
Skurup	-86	0	-112	433	0	0	0	0	0	0
Staffanstorp	-1 708	234	-1 500	1 821	1 167	738	357	39	0	0
Svalöv	581	0	556	0	0	0	0	0	0	0
Svedala	-1 560	86	-1 500	1 821	1 167	738	357	210	0	0
Tomelilla	439	0	414	0	0	0	0	122	0	0
Trelleborg	-511	0	-537	858	204	0	0	0	0	0
Vellinge	-1 592	117	-1 500	1 821	1 167	738	357	4	0	0
Ystad	-140	0	-165	486	0	0	0	0	0	0
Åstorp	-4	0	-29	350	0	0	0	0	0	0
Ängelholm	-465	0	-491	812	158	0	0	215	20	0
Örkelljunga	1 004	0	978	0	0	0	0	0	0	0
Östra Göinge	1 263	0	1 237	0	0	0	0	0	0	0
Hallands län										
Falkenberg	877	0	851	0	0	0	0	0	0	0
Halmstad	-136	0	-161	482	0	0	0	215	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Hylte	2 341	0	2 315	0	0	0	0	0	0	0
Kungsbacka	-1 374	0	-1 400	1 721	1 067	638	257	215	53	0
Laholm	673	0	648	0	0	0	0	0	0	0
Varberg	-155	0	-180	501	0	0	0	147	0	0
Västra Götalands län										
Ale	-1 177	0	-1 202	1 523	869	440	59	215	123	0
Alingsås	-409	0	-435	756	102	0	0	30	0	0
Bengtsfors	3 223	0	3 197	0	0	0	0	0	0	0
Bollebygd	443	0	417	0	0	0	0	118	0	0
Borås	-288	0	-314	635	0	0	0	215	0	0
Dals-Ed	253	0	227	94	0	0	0	0	0	0
Essunga	1 687	0	1 662	0	0	0	0	0	0	0
Falköping	1 438	0	1 413	0	0	0	0	0	0	0
Färgelanda	2 992	0	2 966	0	0	0	0	0	0	0
Grästorp	848	0	823	0	0	0	0	0	0	0
Gullspång	3 723	0	3 697	0	0	0	0	0	0	0
Göteborg	-88	0	-113	434	0	0	0	215	0	0
Götene	1 233	0	1 207	0	0	0	0	0	0	0
Herrljunga	1 239	0	1 214	0	0	0	0	0	0	0
Hjo	545	0	519	0	0	0	0	0	0	0
Härryda	-1 477	3	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Karlsborg	2 198	0	2 172	0	0	0	0	0	0	0
Kungälv	-731	0	-756	1 077	423	0	0	215	155	145
Lerum	-1 278	0	-1 303	1 624	970	541	160	45	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Lidköping	493	0	467	0	0	0	0	0	0	0
Lilla Edet	-344	0	-369	690	36	0	0	215	146	0
Lysekil	1 014	0	988	0	0	0	0	0	0	0
Mariestad	1 096	0	1 071	0	0	0	0	0	0	0
Mark	968	0	943	0	0	0	0	0	0	0
Mellerud	2 821	0	2 796	0	0	0	0	0	0	0
Munkedal	1 971	0	1 945	0	0	0	0	0	0	0
Mölndal	-671	0	-696	1 017	363	0	0	215	155	0
Orust	1 056	0	1 030	0	0	0	0	0	0	0
Partille	-711	0	-737	1 058	404	0	0	0	0	0
Skara	1 398	0	1 373	0	0	0	0	0	0	0
Skövde	151	0	125	196	0	0	0	0	0	0
Sotenäs	1 729	0	1 704	0	0	0	0	0	0	0
Stenungsund	-1 009	0	-1 034	1 355	701	272	0	50	0	0
Strömstad	996	0	971	0	0	0	0	0	0	0
Svenljunga	890	0	865	0	0	0	0	0	0	0
Tanum	1 555	0	1 529	0	0	0	0	0	0	0
Tibro	1 367	0	1 342	0	0	0	0	0	0	0
Tidaholm	1 170	0	1 145	0	0	0	0	0	0	0
Tjörn	1	0	-24	345	0	0	0	0	0	0
Tranemo	1 572	0	1 546	0	0	0	0	0	0	0
Trollhättan	497	0	471	0	0	0	0	64	0	0
Töreboda	2 107	0	2 081	0	0	0	0	0	0	0
Uddevalla	147	0	121	200	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Ulricehamn	990	0	964	0	0	0	0	0	0	0
Vara	1 884	0	1 858	0	0	0	0	0	0	0
Vårgårda	831	0	806	0	0	0	0	0	0	0
Vänersborg	606	0	581	0	0	0	0	0	0	0
Åmål	2 680	0	2 655	0	0	0	0	0	0	0
Öckerö	386	0	360	0	0	0	0	176	0	0
Värmlands län										
Arvika	1 567	0	1 541	0	0	0	0	0	0	0
Eda	3 096	0	3 071	0	0	0	0	0	0	0
Filipstad	2 573	0	2 548	0	0	0	0	0	0	0
Forshaga	836	0	811	0	0	0	0	0	0	0
Grums	1 910	0	1 885	0	0	0	0	0	0	0
Hagfors	1 328	0	1 302	0	0	0	0	0	0	0
Hammarö	-1 137	0	-1 163	1 484	830	401	20	215	155	0
Karlstad	-147	0	-173	494	0	0	0	0	0	0
Kil	737	0	712	0	0	0	0	0	0	0
Kristinehamn	1 151	0	1 125	0	0	0	0	0	0	0
Munkfors	3 471	0	3 446	0	0	0	0	0	0	0
Storfors	2 952	0	2 926	0	0	0	0	0	0	0
Sunne	1 343	0	1 317	0	0	0	0	0	0	0
Säffle	2 710	0	2 685	0	0	0	0	0	0	0
Torsby	-374	0	-399	720	66	0	0	215	0	0
Årjäng	922	0	897	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Örebro län										
Askersund	1 178	0	1 153	0	0	0	0	0	0	0
Degerfors	1 444	0	1 419	0	0	0	0	0	0	0
Hallsberg	1 197	0	1 171	0	0	0	0	0	0	0
Hällefors	633	0	608	0	0	0	0	0	0	0
Karlskoga	168	0	143	178	0	0	0	0	0	0
Kumla	-401	0	-427	748	94	0	0	215	0	0
Laxå	3 907	0	3 881	0	0	0	0	0	0	0
Lekeberg	-320	0	-345	666	12	0	0	215	135	0
Lindesberg	1 232	0	1 207	0	0	0	0	0	0	0
Ljusnarsberg	6	0	-19	340	0	0	0	103	0	0
Nora	1 144	0	1 119	0	0	0	0	0	0	0
Örebro	-449	0	-474	795	141	0	0	167	0	0
Västmanlands län										
Arboga	628	0	602	0	0	0	0	0	0	0
Fagersta	1 531	0	1 506	0	0	0	0	0	0	0
Hallstahammar	-206	0	-231	552	0	0	0	0	0	0
Kungsör	1 021	0	995	0	0	0	0	0	0	0
Köping	643	0	618	0	0	0	0	0	0	0
Norberg	2 241	0	2 215	0	0	0	0	0	0	0
Sala	987	0	961	0	0	0	0	0	0	0
Skinnskatteberg	1 087	0	1 061	0	0	0	0	0	0	0
Surahammar	1 138	0	1 112	0	0	0	0	0	0	0
Västerås	-302	0	-328	649	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Dalarna län										
Avesta	1 520	0	1 495	0	0	0	0	0	0	0
Borlänge	554	0	529	0	0	0	0	7	0	0
Falun	568	0	543	0	0	0	0	0	0	0
Gagnef	1 297	0	1 272	0	0	0	0	0	0	0
Hedemora	2 498	0	2 473	0	0	0	0	0	0	0
Leksand	1 347	0	1 322	0	0	0	0	0	0	0
Ludvika	2 025	0	2 000	0	0	0	0	0	0	0
Malung-Sälen	1 724	0	1 699	0	0	0	0	0	0	0
Mora	33	0	8	313	0	0	0	215	0	0
Orsa	-832	0	-857	1 178	524	95	0	87	0	0
Rättvik	1 731	0	1 706	0	0	0	0	0	0	0
Smedjebacken	1 951	0	1 926	0	0	0	0	0	0	0
Säter	1 060	0	1 035	0	0	0	0	0	0	0
Vansbro	1 272	0	1 247	0	0	0	0	0	0	0
Älvdalen	1 021	0	996	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborgs län										
Bollnäs	1 673	0	1 647	0	0	0	0	0	0	0
Gävle	150	0	124	197	0	0	0	75	0	0
Hofors	2 130	0	2 104	0	0	0	0	0	0	0
Hudiksvall	1 768	0	1 742	0	0	0	0	0	0	0
Ljusdal	1 415	0	1 390	0	0	0	0	0	0	0
Nordanstig	1 075	0	1 050	0	0	0	0	0	0	0
Ockelbo	1 101	0	1 076	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Ovanåker	1 301	0	1 276	0	0	0	0	0	0	0
Sandviken	1 490	0	1 465	0	0	0	0	0	0	0
Söderhamn	2 098	0	2 073	0	0	0	0	0	0	0
Västernorrlands län										
Härnösand	1 903	0	1 877	0	0	0	0	0	0	0
Kramfors	2 436	0	2 410	0	0	0	0	0	0	0
Sollefteå	1 616	0	1 590	0	0	0	0	0	0	0
Sundsvall	572	0	546	0	0	0	0	0	0	0
Timrå	848	0	822	0	0	0	0	0	0	0
Ånge	376	0	350	0	0	0	0	0	0	0
Örnsköldsvik	1 640	0	1 614	0	0	0	0	0	0	0
Jämtlands län										
Berg	489	0	464	0	0	0	0	72	0	0
Bräcke	548	0	523	0	0	0	0	0	0	0
Härjedalen	1 863	0	1 838	0	0	0	0	0	0	0
Krokom	598	0	572	0	0	0	0	0	0	0
Ragunda	693	0	668	0	0	0	0	0	0	0
Strömsund	1 217	0	1 191	0	0	0	0	0	0	0
Åre	197	0	171	150	0	0	0	215	0	0
Östersund	555	0	529	0	0	0	0	8	0	0
Västerbottens län										
Bjurholm	2 929	0	2 903	0	0	0	0	0	0	0
Dorotea	4 528	0	4 503	0	0	0	0	0	0	0
Lycksele	1 493	0	1 467	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2024**	**2025**	**2026**
Finansiering		**26**		**621**	**267**	**138**	**57**	**65**	**5**	**1**
Malå	4 235	0	4 209	0	0	0	0	0	0	0
Nordmaling	28	0	2	319	0	0	0	215	0	0
Norsjö	1 709	0	1 683	0	0	0	0	0	0	0
Robertsfors	12	0	-14	335	0	0	0	215	0	0
Skellefteå	2 884	0	2 858	0	0	0	0	0	0	0
Sorsele	950	0	924	0	0	0	0	0	0	0
Storuman	291	0	266	55	0	0	0	0	0	0
Umeå	122	0	96	225	0	0	0	11	0	0
Vilhelmina	-768	0	-793	1 114	460	31	0	215	155	0
Vindeln	197	0	172	149	0	0	0	215	0	0
Vännäs	280	0	254	67	0	0	0	215	0	0
Åsele	3 952	0	3 927	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottens län										
Arjeplog	2 152	0	2 127	0	0	0	0	0	0	0
Arvidsjaur	-472	0	-498	819	165	0	0	0	0	0
Boden	848	0	822	0	0	0	0	0	0	0
Gällivare	304	0	278	43	0	0	0	215	0	0
Haparanda	1 349	0	1 324	0	0	0	0	0	0	0
Jokkmokk	1 828	0	1 802	0	0	0	0	0	0	0
Kalix	83	0	58	263	0	0	0	0	0	0
Kiruna	560	0	534	0	0	0	0	0	0	0
Luleå	-406	0	-431	752	98	0	0	139	0	0
Pajala	-1 319	0	-1 344	1 665	1 011	582	201	0	0	0
Piteå	1 316	0	1 291	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Älvsbyn	1 545	0	1 520	0	0	0	0	0	0	0
Överkalix	943	0	917	0	0	0	0	0	0	0
Övertorneå	-1 518	43	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Tabell 5 Införandebidrag och fast tillägg för regioner utjämningsåren 2024–2025

Kronor per invånare

Region	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag	
År				**2024**	**2025**
Finansiering		**110**		**189**	**93**
Stockholm	-1 078	438	-750	689	343
Uppsala	-848	208	-750	689	343
Södermanland	266	0	156	0	0
Östergötland	472	0	362	0	0
Jönköping	268	0	158	0	0
Kronoberg	275	0	165	0	0
Kalmar	842	0	732	0	0
Gotland	1 291	0	1 181	0	0
Blekinge	162	0	52	0	0
Skåne	311	0	201	0	0
Halland	-10	0	-120	59	0
Västra Götaland	310	0	200	0	0
Värmland	895	0	785	0	0
Örebro	588	0	478	0	0
Västmanland	234	0	124	0	0
Dalarna	314	0	204	0	0
Gävleborg	564	0	454	0	0
Västernorrland	611	0	501	0	0
Jämtland	1 393	0	1 283	0	0
Västerbotten	522	0	412	0	0
Norrbotten	22	0	-88	27	0

Tabell 6 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för kommuner (ny indelning)

Kronor per invånare

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Stockholms län													
Botkyrka	-222	404	-71	14	-253	-292	6	56	-1	43	-3	-104	-423
Danderyd	-130	-801	-142	-8	-416	-98	6	228	-1	43	-3	-104	-1 426
Ekerö	-69	-255	-258	-3	-190	-196	6	-54	-1	43	-3	-104	-1 084
Haninge	-257	-129	-78	6	-293	-156	6	-24	-1	-537	-3	-104	-1 569
Huddinge	-181	-131	-45	3	-305	-216	6	195	-1	43	-3	-104	-739
Järfälla	-236	-57	-229	11	-195	-308	6	222	-1	-74	-3	-104	-968
Lidingö	-1	-373	-196	-7	-222	-114	6	32	-1	43	-3	-104	-940
Nacka	-96	-436	-236	-3	-396	-180	6	117	-1	43	-3	-104	-1 289
Norrtälje	78	500	-46	-3	237	288	6	45	-1	43	-3	-104	1 039
Nykvarn	-313	-828	-64	-8	-283	-204	6	94	-1	-1 363	-3	-104	-3 072
Nynäshamn	-85	-51	-106	0	38	-144	6	-58	-1	43	-3	-104	-465
Salem	-362	-305	126	-4	-157	-384	6	101	-1	43	-3	-104	-1 044
Sigtuna	-75	145	-85	10	20	-166	6	-9	-1	-530	-3	-104	-792
Sollentuna	-104	-106	-113	3	-193	-202	6	308	-1	43	-3	-104	-466
Solna	269	128	-201	2	-238	-82	6	330	-1	43	-3	-104	149
Stockholm	253	135	-170	0	-996	-286	6	-301	-1	43	-3	-104	-1 425
Sundbyberg	-92	147	-216	3	-12	-189	6	32	-1	-799	-3	-104	-1 228
Södertälje	47	307	5	4	-427	-182	6	51	-1	43	-3	-104	-255
Tyresö	-194	-395	-52	-5	-110	-211	6	48	-1	43	-3	-104	-978
Täby	-92	-482	-84	-3	-354	-258	6	92	-1	-508	-3	-104	-1 791

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Upplands Väsby	-162	-140	-136	7	-12	-351	6	128	-1	-772	-3	-104	-1 539
Upplands-Bro	-367	-234	-420	9	37	-179	6	30	-1	-652	-3	-104	-1 877
Vallentuna	-296	-575	-125	-3	-123	-102	6	-54	-1	43	-3	-104	-1 337
Vaxholm	-238	-342	-191	-3	-207	-382	6	-54	-1	43	-3	-104	-1 476
Värmdö	-117	-303	-234	-3	-345	-317	6	-46	-1	43	-3	-104	-1 424
Österåker	-159	-895	-152	-4	-262	-109	6	-27	-1	43	-3	-104	-1 667
Uppsala län													
Enköping	-248	-3	-219	3	11	140	6	45	-1	43	-18	-18	-259
Heby	-150	320	65	2	262	332	6	45	-102	43	-31	-18	774
Håbo	-266	-874	-172	-6	-405	-234	6	-7	-1	-24	-18	-18	-2 019
Knivsta	-391	-1 021	-307	0	-114	-216	6	61	-1	-616	-18	-18	-2 635
Tierp	-203	505	399	6	451	385	6	17	108	43	-31	-18	1 668
Uppsala	110	-377	-268	6	-276	-237	6	-31	-1	-163	-18	-18	-1 267
Älvkarleby	-392	215	366	2	354	235	6	17	-1	43	-31	-18	796
Östhammar	-207	635	146	-2	104	118	6	17	-1	43	-31	-18	810
Södermanlands län													
Eskilstuna	-93	-46	-104	26	443	116	6	-30	-1	43	-18	15	356
Flen	-135	1 075	306	26	469	403	6	45	-1	468	-18	10	2 654
Gnesta	-357	18	207	-3	159	-203	6	45	-1	43	-18	21	-83
Katrineholm	-86	578	-215	12	628	426	6	45	-1	43	-18	9	1 427
Nyköping	-32	238	-155	9	461	147	6	60	-1	43	-18	21	779
Oxelösund	-293	-201	-156	12	548	-43	6	66	-1	43	-18	-2	-39
Strängnäs	-152	-354	-93	0	61	-199	6	45	-1	43	-18	13	-649

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Trosa	-289	-803	-99	-4	-86	-368	6	58	-1	43	-18	9	-1 552
Vingåker	-9	508	271	9	685	322	95	45	-1	68	-18	20	1 995
Östergötlands län													
Boxholm	98	176	280	-3	356	335	-46	45	-136	43	20	70	1 238
Finspång	-45	254	149	12	78	392	6	45	-1	43	20	70	1 023
Kinda	-50	124	472	3	75	28	-105	45	-151	43	20	70	572
Linköping	144	-269	-189	6	-121	-102	6	-30	-1	43	20	70	-423
Mjölby	-23	-472	199	-2	256	114	6	45	-1	43	20	70	255
Motala	-112	-2	-54	-1	566	83	6	45	-1	43	20	70	663
Norrköping	31	-241	-36	8	59	32	6	-14	-1	43	20	70	-23
Söderköping	-213	278	418	-2	247	28	6	45	-1	43	20	70	939
Vadstena	45	9	126	-1	707	265	-103	45	-1	43	20	70	1 225
Valdemarsvik	119	330	500	0	118	240	-58	45	9	279	20	70	1 672
Ydre	-29	373	360	0	405	-220	-197	45	-4	43	20	70	864
Åtvidaberg	-73	27	458	0	51	254	6	45	-1	43	20	70	900
Ödeshög	-27	601	627	-1	399	864	-13	49	-132	43	20	70	2 500
Jönköpings län													
Aneby	45	81	386	0	364	211	-66	45	-180	43	45	97	1 072
Eksjö	39	170	495	8	560	172	6	45	-1	43	33	97	1 667
Gislaved	-35	466	461	10	-1	269	6	45	-1	43	45	97	1 405
Gnosjö	32	386	633	10	186	443	86	45	-1	187	45	97	2 149
Habo	-100	-1 028	211	-1	98	-351	6	45	-1	-39	45	97	-1 017
Jönköping	111	-375	66	2	-16	52	6	0	-1	43	45	97	30
Mullsjö	-222	-55	569	-6	355	48	-102	45	-1	43	45	97	816

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Nässjö	-83	743	248	10	587	321	6	45	-1	43	33	97	2 049
Sävsjö	2	610	536	3	425	417	6	45	-1	43	33	97	2 216
Tranås	-199	-248	105	2	470	152	6	45	-1	43	45	97	517
Vaggeryd	-112	-166	520	-2	22	28	6	45	-1	43	45	97	525
Vetlanda	-90	620	449	4	304	335	6	45	-1	43	45	97	1 857
Värnamo	64	294	277	-1	116	179	6	45	-1	43	45	97	1 164
Kronobergs län													
Alvesta	-155	673	556	7	395	388	6	45	-1	43	45	119	2 121
Lessebo	-177	939	330	23	605	379	102	45	-1	292	45	119	2 701
Ljungby	74	599	282	1	488	372	6	45	-1	43	45	119	2 073
Markaryd	-43	458	339	19	419	659	6	45	-1	43	45	119	2 108
Tingsryd	153	747	498	6	660	837	100	45	-58	43	45	119	3 195
Uppvidinge	-59	1 564	388	14	99	476	-25	45	15	43	45	119	2 722
Växjö	74	-179	138	2	85	8	6	-38	-1	43	45	119	302
Älmhult	295	495	402	24	65	123	6	45	-1	43	45	119	1 661
Kalmar län													
Borgholm	116	331	352	-7	615	518	130	45	-1	43	58	88	2 288
Emmaboda	-100	952	443	12	460	206	93	45	103	43	58	88	2 403
Hultsfred	11	1 239	366	0	636	643	6	45	122	274	45	88	3 475
Högsby	-567	1 386	123	34	418	167	-296	45	-51	972	45	88	2 363
Kalmar	112	-420	33	-3	185	64	6	-34	-1	43	58	88	131
Mönsterås	-13	385	449	7	539	444	6	45	-1	43	58	88	2 050
Mörbylånga	-207	208	440	-3	246	-91	6	45	-1	43	58	88	832
Nybro	-50	585	139	0	695	270	6	45	-1	43	58	88	1 878

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Oskarshamn	45	376	365	3	376	343	6	45	-1	43	58	88	1 747
Torsås	66	490	661	-3	868	760	-43	45	-1	43	58	88	3 032
Vimmerby	-112	351	540	1	193	183	6	45	124	43	45	88	1 507
Västervik	157	417	210	-1	401	253	6	45	-1	43	58	88	1 676
Gotlands län													
Gotland	121	466	405	-1	113	89	6	45	-1	43	136	304	1 726
Blekinge län													
Karlshamn	-23	-298	-42	3	479	59	6	45	-1	43	-81	78	267
Karlskrona	88	119	97	-1	90	245	6	-38	-1	43	-81	78	644
Olofström	-135	329	487	5	746	307	6	45	-1	98	-81	78	1 883
Ronneby	-192	503	243	9	359	299	6	45	-1	43	-81	78	1 310
Sölvesborg	-171	-64	253	-4	292	101	6	45	-1	43	-81	78	496
Skåne län													
Bjuv	-246	-52	-250	6	293	-25	6	45	-1	43	-81	-70	-333
Bromölla	-154	-30	246	8	445	112	6	47	-1	43	-81	-70	570
Burlöv	-268	26	-132	-6	225	-188	6	52	-1	43	-76	-70	-389
Båstad	75	11	101	-1	201	198	6	45	-1	43	-81	-70	526
Eslöv	-131	3	-23	-2	231	103	6	45	-1	43	-76	-70	127
Helsingborg	50	126	-127	3	66	-109	6	33	-1	43	-81	-70	-62
Hässleholm	26	154	90	6	195	257	6	45	-1	43	-81	-70	669
Höganäs	64	-410	53	-5	79	9	6	45	-1	43	-68	-70	-255
Hörby	-245	-170	300	-3	301	122	6	45	-1	43	-81	-70	246
Höör	-111	-570	85	-4	266	14	6	45	-1	43	-76	-70	-374
Klippan	-272	180	81	-2	475	322	6	45	-1	43	-81	-70	725

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Kristianstad	14	97	-10	4	420	106	6	-35	-1	43	-81	-70	492
Kävlinge	-316	-709	-167	-4	68	-103	6	-24	-1	43	-76	-70	-1 353
Landskrona	22	131	-103	-4	523	-125	6	105	-1	43	-68	-70	459
Lomma	-420	-987	-107	-4	-235	-460	6	55	-1	43	-64	-70	-2 243
Lund	8	-128	-226	2	-52	-308	6	-9	-1	43	-76	-70	-812
Malmö	66	386	-135	-29	3	-207	6	-17	-1	-136	-64	-70	-198
Osby	-36	520	608	4	262	525	6	45	-1	43	-94	-70	1 812
Perstorp	-373	369	535	32	889	192	-186	45	-1	43	-81	-70	1 394
Simrishamn	90	110	142	0	548	313	6	45	-1	43	-81	-70	1 144
Sjöbo	-283	-53	209	-1	356	282	6	45	-1	43	-81	-70	451
Skurup	-265	-235	376	-13	97	75	6	-58	-1	43	-76	-70	-121
Staffanstorp	-291	-1 023	-150	-7	-37	-150	6	-35	-1	-208	-76	-70	-2 041
Svalöv	-267	233	203	-2	147	326	6	45	-1	43	-81	-70	581
Svedala	-398	-1 109	242	-11	-30	-156	6	-56	-1	43	-76	-70	-1 616
Tomelilla	-278	78	88	3	567	23	6	45	-1	43	-81	-70	422
Trelleborg	-118	-314	-89	-8	114	67	6	-58	-1	43	-76	-70	-504
Vellinge	68	-799	77	-10	-459	-160	6	-46	-1	43	-64	-70	-1 414
Ystad	146	-499	-29	-4	348	-18	6	45	-1	43	-81	-70	-115
Åstorp	-262	28	168	10	143	-84	6	72	-1	43	-81	-70	-29
Ängelholm	-19	-695	-36	0	156	78	6	60	-1	-18	-81	-70	-620
Örkelljunga	-141	235	122	-11	488	367	6	45	-1	43	-94	-70	989
Östra Göinge	-219	768	405	8	321	15	6	45	-1	43	-81	-70	1 239
Hallands län													
Falkenberg	94	112	149	0	217	166	6	45	-1	43	54	6	891

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Halmstad	85	-279	-60	3	59	-10	6	-15	-1	43	54	6	-109
Hylte	-118	1 037	285	-9	-13	551	97	45	-50	461	42	6	2 334
Kungsbacka	-36	-828	-11	-3	-264	-149	6	-34	-1	43	62	6	-1 208
Laholm	35	120	276	-2	101	-1	6	45	-1	43	54	6	682
Varberg	105	-478	74	-2	15	2	6	61	-1	43	54	6	-115
Västra Götalands län													
Ale	-199	-728	-139	-6	49	-62	6	-21	-1	43	-75	-3	-1 136
Alingsås	-30	-554	-92	-1	310	81	6	-58	-1	43	-75	-3	-374
Bengtsfors	57	706	496	-13	632	700	114	45	-28	463	42	-3	3 211
Bollebygd	-94	-91	288	-3	344	1	6	-44	-1	43	42	-3	488
Borås	0	-194	-345	6	127	69	6	-12	-1	43	42	-3	-263
Dals-Ed	-370	116	229	-10	347	4	-332	45	74	100	42	-3	240
Essunga	-189	570	138	-2	356	720	-33	45	-1	43	42	-3	1 686
Falköping	-198	392	188	7	511	410	6	45	-1	43	42	-3	1 442
Färgelanda	49	987	525	-6	815	675	-32	45	-156	43	42	-3	2 984
Grästorp	-110	-150	393	-6	398	284	-57	45	-1	43	42	-3	878
Gullspång	159	1 303	-125	4	953	1 276	8	45	-1	43	42	-3	3 704
Göteborg	212	253	-150	4	-417	-165	6	-18	-1	43	-62	-3	-298
Götene	-145	309	250	-8	364	349	6	45	-1	43	42	-3	1 251
Herrljunga	-92	194	195	-5	562	185	87	45	-1	43	42	-3	1 252
Hjo	-169	-316	298	-3	513	101	6	45	-1	43	42	-3	556
Härryda	-276	-945	-139	-1	-15	-13	6	14	-1	43	-62	-3	-1 391
Karlsborg	75	283	584	0	506	698	-60	45	-1	43	42	-3	2 212

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Kungälv	-152	-660	-86	-1	71	94	6	-39	-1	-224	-62	-3	-1 056
Lerum	-103	-929	-154	-3	-22	17	6	7	-1	43	-62	-3	-1 203
Lidköping	32	-207	16	-1	426	130	6	45	-1	43	42	-3	528
Lilla Edet	-143	-396	43	-8	363	-95	6	-58	-1	43	-75	-3	-324
Lysekil	-53	-166	170	-2	690	108	6	45	-1	200	54	-3	1 048
Mariestad	52	38	124	-3	663	107	6	45	-1	43	42	-3	1 113
Mark	-123	93	245	-2	361	278	6	45	-1	43	42	-3	984
Mellerud	127	1 037	124	7	597	685	98	45	-1	43	42	-3	2 801
Munkedal	-154	290	402	-10	464	765	86	45	-1	43	42	-3	1 969
Mölndal	-82	-413	-164	-4	-2	-41	6	150	-1	43	-62	-3	-572
Orust	47	383	233	-4	428	-143	6	45	-1	43	54	-3	1 088
Partille	-194	-494	-100	-2	124	-74	6	119	-1	43	-62	-3	-637
Skara	-36	159	418	2	676	70	6	45	-1	43	42	-3	1 421
Skövde	160	-484	5	0	244	134	6	45	-1	43	42	-3	191
Sotenäs	325	441	40	-22	362	495	6	45	-1	43	54	-3	1 785
Stenungsund	-42	-634	-112	-2	171	-266	6	-32	-1	43	-62	-3	-933
Strömstad	-347	830	213	-176	460	-46	6	45	-1	43	54	-3	1 078
Svenljunga	-202	593	106	1	363	36	95	45	-229	43	42	-3	890
Tanum	74	503	282	-14	203	239	6	45	136	43	54	-3	1 568
Tibro	-139	-254	961	3	518	140	6	45	-1	43	42	-3	1 361
Tidaholm	-152	-11	239	-3	780	192	6	45	-1	43	42	-3	1 177
Tjörn	5	39	208	-5	-26	-179	6	53	-1	43	-62	-3	78
Tranemo	124	534	365	-2	195	258	6	45	-1	43	28	-3	1 592
Trollhättan	6	-55	-74	0	505	-22	6	74	-1	43	42	-3	521

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Töreboda	-104	352	487	1	855	315	6	45	-1	101	42	-3	2 096
Uddevalla	-96	-398	-115	1	614	-11	6	76	-1	43	54	-3	170
Ulricehamn	46	183	263	-3	171	231	6	45	-1	43	28	-3	1 009
Vara	-110	557	385	0	499	426	6	45	-1	43	42	-3	1 889
Vårgårda	-101	15	332	4	321	138	6	47	-1	43	42	-3	843
Vänersborg	-153	-147	-110	-6	689	213	6	45	-1	43	42	-3	618
Åmål	-78	287	709	-1	904	434	6	45	-1	326	42	-3	2 670
Öckerö	-86	595	98	-6	71	-226	6	31	-1	43	-62	-3	461
Värmlands län													
Arvika	-59	138	178	-19	671	606	6	-66	-1	43	22	36	1 554
Eda	-273	1 026	554	-202	1 360	718	140	-66	-18	43	22	36	3 339
Filipstad	-247	1 085	-288	39	843	806	-94	-66	34	367	22	36	2 535
Forshaga	-180	-334	258	-5	653	389	6	-66	-1	43	22	36	820
Grums	-71	515	409	-14	545	462	6	-66	-1	43	34	36	1 898
Hagfors	19	781	79	-2	789	444	-102	-66	93	-512	9	36	1 566
Hammarö	-306	-1 070	110	-4	269	-130	6	-66	-1	43	22	36	-1 092
Karlstad	123	-373	-72	-2	180	39	6	-130	-1	43	22	36	-129
Kil	-109	-122	329	-6	373	227	6	-66	-1	43	22	36	731
Kristinehamn	-106	209	-38	-4	681	293	6	-66	-1	102	22	36	1 133
Munkfors	258	267	461	-10	917	1 822	-4	-66	-1	43	22	36	3 744
Storfors	99	650	835	8	635	1 070	65	-66	-120	-284	22	36	2 950
Sunne	-2	336	226	-8	476	283	6	-66	-19	43	22	36	1 332
Säffle	-134	457	601	-5	924	704	6	-66	-72	199	34	36	2 684
Torsby	-231	417	-26	-24	249	-312	-43	-66	187	-577	9	36	-383

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Årjäng	-356	510	340	-138	559	57	-58	-66	-71	43	22	36	876
Örebro län													
Askersund	-134	247	535	2	311	102	6	45	64	43	-43	38	1 215
Degerfors	-238	443	-269	10	986	438	6	45	-1	43	-43	38	1 457
Hallsberg	-242	550	188	-1	296	308	6	45	-1	43	-18	38	1 212
Hällefors	-333	798	-51	9	613	336	-388	45	-118	200	-43	38	1 105
Karlskoga	-41	-140	-275	1	522	36	6	57	-1	43	-43	38	202
Kumla	-182	-421	-61	-2	327	-160	6	53	-1	43	-18	38	-378
Laxå	124	1 427	439	6	1 022	918	-15	45	-113	43	-18	38	3 916
Lekeberg	-336	-39	227	-5	-1	-148	-95	45	-1	43	-18	38	-290
Lindesberg	-158	493	389	5	521	-85	6	45	-1	43	-43	38	1 252
Ljusnarsberg	-420	-81	34	5	398	632	-326	45	-17	93	-43	38	356
Nora	6	207	279	0	374	218	6	45	-1	43	-43	38	1 171
Örebro	48	-304	-216	3	154	-153	6	-14	-1	43	-18	38	-415
Västmanlands län													
Arboga	-107	-63	377	4	250	59	6	50	-1	43	-18	19	619
Fagersta	-252	395	767	13	483	37	6	45	-1	43	-31	12	1 517
Hallstahammar	-192	-376	240	-9	26	79	6	47	-1	43	-18	14	-141
Kungsör	-72	212	215	9	542	-4	6	64	-1	43	-18	14	1 010
Köping	-196	33	-144	8	522	313	6	45	-1	43	-18	19	630
Norberg	-257	203	386	-8	1 176	533	-68	45	51	178	-31	20	2 228
Sala	-123	247	118	-1	430	216	6	45	-1	43	-31	23	972
Skinnskatteberg	-201	821	217	-7	-54	857	-273	45	4	43	-18	27	1 459
Surahammar	-311	705	142	-5	-40	542	6	45	-1	43	-18	19	1 127

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Västerås	-4	-101	-176	8	45	-125	6	-6	-1	43	-18	47	-283
Dalarna län													
Avesta	-156	429	-14	5	606	309	6	34	-1	43	238	31	1 529
Borlänge	-123	49	-229	9	463	23	6	66	-1	43	224	31	561
Falun	59	-37	181	-2	208	-64	6	-47	-1	43	224	31	601
Gagnef	-261	402	411	-1	175	133	94	34	16	43	224	31	1 301
Hedemora	72	622	299	4	706	444	6	34	-1	43	238	31	2 497
Leksand	158	134	466	-1	259	97	6	34	-90	43	224	31	1 361
Ludvika	-51	830	194	3	532	284	6	34	-1	97	224	31	2 183
Malung-Sälen	-131	704	295	-21	43	337	-29	34	122	43	199	31	1 625
Mora	-183	24	156	-7	-77	30	-186	34	3	43	224	31	90
Orsa	-592	147	-21	-6	-137	-40	-398	34	93	43	224	31	-624
Rättvik	-147	341	333	-5	192	775	-94	34	5	43	224	31	1 730
Smedjebacken	-203	474	465	-5	671	622	6	34	-123	43	224	31	2 239
Säter	-178	176	521	-1	295	-89	6	34	-1	43	238	31	1 074
Vansbro	-183	1 098	-207	-1	156	343	-319	34	41	43	224	31	1 258
Älvdalen	-383	933	724	-10	-32	-164	-187	34	324	43	199	31	1 510
Gävleborgs län													
Bollnäs	-90	172	302	8	786	614	6	34	-1	43	44	98	2 016
Gävle	-14	-215	-106	11	176	142	6	-8	-1	43	57	98	189
Hofors	-88	472	182	12	421	824	6	34	-1	43	146	98	2 149
Hudiksvall	53	303	317	-2	456	438	6	34	-1	43	44	98	1 789
Ljusdal	-144	391	425	-8	451	347	-186	34	125	43	134	98	1 707
Nordanstig	-147	458	293	1	451	-177	-25	34	-5	43	44	98	1 066

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Ockelbo	-286	494	297	21	306	394	-345	34	-5	43	57	98	1 105
Ovanåker	-194	41	443	-7	295	562	-186	34	33	43	134	98	1 293
Sandviken	-84	509	262	18	400	177	6	34	-1	43	57	98	1 518
Söderhamn	-109	515	105	7	871	483	6	34	-1	48	44	98	2 101
Västernorrlands län													
Härnösand	-14	544	97	12	590	403	6	34	-1	43	34	116	1 864
Kramfors	-49	439	521	9	539	789	6	34	6	55	34	112	2 495
Sollefteå	-238	588	228	0	481	652	-186	34	151	-102	124	135	1 865
Sundsvall	54	-137	138	-2	97	222	6	-47	-1	43	34	165	572
Timrå	-284	-204	387	-4	293	427	6	34	-1	43	34	100	831
Ånge	-145	-28	395	-4	120	129	-52	34	64	-342	124	132	426
Örnsköldsvik	80	244	250	1	368	571	6	-47	-78	43	34	151	1 623
Jämtlands län													
Berg	-373	503	622	2	237	-1 080	-228	188	290	43	124	160	486
Bräcke	-235	355	308	7	366	-111	-199	188	172	-498	124	160	636
Härjedalen	-20	383	610	-3	102	226	131	108	-61	43	110	160	1 787
Krokom	-439	372	587	-3	132	-411	-89	188	66	43	110	160	715
Ragunda	-339	819	344	1	293	-325	-174	188	-298	-122	124	160	670
Strömsund	-263	685	344	1	457	-70	37	188	331	-554	110	160	1 425
Åre	-121	208	329	-14	-91	-645	-43	188	186	43	98	160	296
Östersund	33	-368	123	-1	411	94	6	108	-1	43	124	160	731
Västerbottens län													
Bjurholm	-6	838	20	4	211	1 394	-63	188	135	244	-32	195	3 127

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Dorotea	59	1 410	594	-3	918	2 014	9	188	-46	-1 000	58	236	4 436
Lycksele	-202	255	572	-3	277	130	-186	188	112	43	58	128	1 371
Malå	239	1 777	710	15	374	1 349	-134	188	-234	-374	45	167	4 121
Nordmaling	-299	322	362	2	-48	-32	-345	188	-79	43	-18	152	247
Norsjö	-42	708	335	0	483	630	-168	188	-300	-404	45	147	1 621
Robertsfors	-205	847	153	-2	-35	-521	-291	188	-17	43	-32	144	271
Skellefteå	97	434	380	-3	213	557	6	108	-128	43	-32	184	1 859
Sorsele	1	309	-273	7	486	284	216	188	435	-1 124	33	288	849
Storuman	-229	767	117	-7	178	-263	1	188	-3	-315	19	238	690
Umeå	174	-393	46	-1	-42	-8	6	108	-1	43	-18	212	126
Vilhelmina	-436	-10	272	-8	218	-338	-259	188	-59	-474	45	229	-633
Vindeln	-261	458	-123	-3	229	-316	-212	188	150	43	-44	170	277
Vännäs	-80	-136	419	-3	178	59	6	188	-1	43	-32	118	759
Åsele	-16	2 114	217	-14	232	1 408	130	108	105	-747	58	213	3 806
Norrbottens län													
Arjeplog	-92	896	460	-12	60	922	263	188	662	-1 481	33	223	2 121
Arvidsjaur	-383	197	125	-7	231	-48	-339	188	-153	-141	45	158	-128
Boden	51	141	196	-6	273	429	6	188	-96	43	-44	174	1 355
Gällivare	-114	455	481	-4	20	117	-186	188	236	-483	7	97	812
Haparanda	50	1 140	95	-39	138	354	100	188	-96	-256	-44	98	1 729
Jokkmokk	1	805	344	1	210	291	-168	188	467	-104	19	194	2 247
Kalix	-86	264	226	-5	104	547	-186	188	-139	-403	-44	73	538
Kiruna	-411	770	317	2	-594	350	-186	188	384	122	7	121	1 068
Luleå	102	-318	104	-2	-48	29	6	108	-1	43	-44	143	121

	Förskole-verksamhet och skolbarn-omsorg	Förskole-klass och grund-skola	Gymnasie-skola	Kommunal vuxen-utbildning	Individ- och familje-omsorg	Äldre-omsorg	Politisk verk-samhet	Gator och vägar	Räddnings-tjänst	Befolknings-minskning	Fastig-heter	Kollek-tivtrafik	Totalt
Pajala	-361	370	540	3	-51	-1 173	-79	188	21	-533	33	162	-881
Piteå	32	82	337	-3	404	585	6	188	92	43	-32	96	1 830
Älvsbyn	-131	269	250	-3	408	994	-66	188	-17	104	-44	96	2 047
Överkalix	17	848	-94	7	238	908	-52	188	-122	-760	45	134	1 356
Övertorneå	110	766	-185	-8	-49	-518	-64	188	-238	-1 329	45	135	-1 148

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Tabell 7 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för regioner (ny indelning)

Kronor per invånare

Region	Standardkostnad		Struktur-kostnad	Utgår	Totalt
	Hälso- och sjukvård	Kollektiv-trafik		Befolkning-förändringar	
Stockholm	-83	-141	-224	-179	-404
Uppsala	-631	-6	-637	-424	-1 062
Södermanland	-259	27	-232	82	-151
Östergötland	9	82	91	82	172
Jönköping	-258	109	-149	82	-68
Kronoberg	-117	131	14	82	95
Kalmar	223	100	323	82	404
Gotland	1 667	316	1 983	82	2 064
Blekinge	101	90	191	82	272
Skåne	-29	-58	-87	82	-6
Halland	-140	18	-122	20	-103
Västra Götaland	154	9	163	82	244
Värmland	306	48	354	82	435
Örebro	57	50	107	82	188
Västmanland	-154	46	-108	82	-27
Dalarna	-222	43	-179	82	-98
Gävleborg	-17	110	93	82	174
Västernorrland	129	157	286	82	367
Jämtland	1 474	172	1 646	82	1 727
Västerbotten	223	206	429	82	510
Norrbotten	47	140	187	82	268

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Riktade statsbidrag som föreslås inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn

Läsanvisning

Denna bilaga innehåller en kortfattad genomgång av de riktade statsbidrag som kommittén har föreslagit ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Till grund för förslagen ligger

- dels resonemang om vilka principer som bör gälla för användningen av riktade statsbidrag (se avsnitt 4.2.4 i betänkandet),
- dels resonemang om vilka praktiska överväganden som bör beaktas vid generalisering riktade statsbidrag (se avsnitt 4.4.1 i betänkandet).

För mer detaljerade resonemang hänvisas till dessa avsnitt.

De föreslagna bidragen har delats upp efter utgiftsområde och presenteras i storleksordning. De belopp som ligger till grund för storleken är de belopp som ingår som permanenta medel i respektive statsbidrag budgetåret 2024.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Utgiftsområde 9 (hälsovård, sjukvård och social omsorg)

Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (inkl. samordningsmedel) – 20,5 mnkr

Detta bidrag syftar till att stimulera regionerna att tillhandahålla utrustning för elektronisk kommunikation till döva eller gravt hörselskadade personer och personer med dövblindhet, talskada eller språkstörning. Redan i dag sker utbetalningen automatiskt och fördelningen speglar av allt att döma den fördelning som skulle ske om bidraget inordnades i utjämningen. Därmed finns det inga starka skäl som talar för att det bör kvarstå som riktat. Den 28 juni 2025 träder vidare även tillgänglighetsdirektivet i kraft. Lagen syftar till att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, däribland elektronisk kommunikation, framför allt för personer med funktionsnedsättning, vilket även det talar för generalisering. I förslaget ligger även att statsbidraget för samordning av regionernas arbete med elektronisk kommunikation generaliseras. Om behov av samordning finns bör det kunna lösas inom sektorn.

Statsbidrag för utveckling av den prehospitala vården av patienter med psykisk ohälsa m.m. – 35 mnkr

Detta bidrag fördelas till regioner för att bland annat stimulera inrättandet av psykiatriambulanser. Det är ett litet statsbidrag vars ekonomiska betydelse för regionerna är liten. Det finns, enligt kommittén, inga starka skäl som talar för att regionerna inte skulle ha incitament eller kapacitet att driva den här typen av projekt utan finansiering i form av ett riktat statsbidrag.

Statsbidrag för att stödja ökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept – 66 mnkr

Detta bidrag fördelas till regionerna för att stimulera en ökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept. Bidraget fördelas efter befolkningsandel och kommer därmed inte leda till svåra omfördelningseffekter vid en generalisering. Vilken förskrivningspraxis som råder borde rimligen vara en fråga för behandlande vårdgivare. Ett riktat statsbidrag borde, enligt kommittén, inte vara en förutsättning för

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

en ökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept om vårdgivarna ser behov av det.

Statsbidrag för rådgivning och annat stöd i LSS – 94,5 mnkr

Statsbidraget kom till för att kompensera regionerna för ökade kostnader som antogs uppstå med anledning av LSS som trädde i kraft 1994. Bidraget utgör en transferering utan krav på motprestation och betalas ut till regionerna utifrån befolkningsandel och bör därmed, enligt kommitténs bedömning, kunna generaliseras utan svårigheter.

Statsbidrag för att förebygga ofrivillig ensamhet bland äldre – 100 mnkr

Detta statsbidrag fördelas till kommuner för att bland annat kunna starta, förbättra eller utöka arbetet med så kallade hälsosamtal med äldre och informera om vilka aktiviteter i kommunal eller annan regi som finns att tillgå. Bidraget fördelas efter andelen invånare över 80 år, som inte har hemtjänst eller bor på särskilt boende. En olycklig – och säkerligen inte avsedd – effekt av denna fördelningsnyckel är att bidraget gynnar kommuner som har haft en låg ambition i äldreomsorgen. En generalisering av resurserna skulle därmed göra fördelningen mer rättvis. Vi kan inte se att kommunerna inte skulle ha incitament eller kapacitet att genomföra dessa insatser utan det riktade statsbidraget.

Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar – 100 mnkr

Detta statsbidrag syftar till att kommunerna ska kunna bygga upp och utveckla arbetet med personligt ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning. Verksamhet med personliga ombud är frivilliga för kommunerna. Under 2021 fanns det 318 heltidstjänster som fördelade sig på 245 kommuner. Verksamheten borde kunna bedrivas och finansieras utan statsbidrag om kommunerna ser ett behov av den.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del) – 197 mnkr

Detta är ett statsbidrag som fördelas i lika stora delar till kommuner och regioner för att bidra till en ökad och jämlik tillgång till föräldraskapsstöd i hela landet. Fördelningsnyckeln är baserad på andelen barn i kommunerna respektive regionerna i förhållande till det totala antalet barn. Bidraget låg på UO25 fram till 2023, då det flyttades till UO9 för att tydliggöra bidragets ändamål, säkerställa att medlen används för att öka tillgängligheten till föräldraskapsstöd och för att förbättra förutsättningarna för uppföljning. Kommittén kan dock inte se några starka skäl till varför ett allmänt stöd av det här slaget nödvändigtvis måste ha formen av ett riktat statsbidrag.

Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet) – 350 mnkr

Detta bidrag går till kommunerna för att införa, bibehålla eller höja en låg dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet. Det är tänkbart att frånvaron av ett riktat bidrag för detta ändamål kan leda till minskad dagersättning med tanke på den resurssvaga målgruppen. Det skulle dock, om regering och riksdag ser det som önskvärt, kunna motverkas av en lagstadgad rätt till ersättning vid generalisering. Vid generalisering finns LSS-utjämningen som mekanism för omfördelning av resurser, vilket gör att de omfördelningseffekter som riskerar att uppstå bedöms vara acceptabla.

Statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg om äldre – 4 mdkr

Detta bidrag ges för en bred äldreomsorgssatsning utifrån lokalt identifierade behov. Bidraget påminner redan nu om ett generellt bidrag, fast riktat till en viss verksamhet, nämligen äldreomsorgen. Statsbidraget bör därmed ha goda förutsättningar att generaliseras. En generalisering skulle sannolikt ge en bättre fördelning av medlen eftersom kostnadsutjämningens modell för äldreomsorg inte bara tar hänsyn till skillnader i antalet äldre mellan olika kommuner, utan även andra strukturella skillnader. Ett argument mot generalisering är att statsbidraget tillkom som en reaktion på de brister som uppdagades i äldreomsorgen under pandemin. Ett visst stimulansbehov har således

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

identifierats. Samtidigt förefaller det ytterst osannolikt att resurserna inte skulle att komma äldreomsorgen till del om bidraget generaliseras med tanke på de mycket stora behov som kommunerna står inför framöver.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning)

Statsbidrag för att utveckla språk- och matematikundervisning (f.d. läslyftet) – 38 mnkr

Detta bidrag fördelas till huvudmän inom skolan för att frigöra tid för förskollärare inom förskolan samt förskollärare och lärare inom förskoleklass och lågstadiet att handleda kollegor som deltar i kompetensutveckling inom språk- och matematikundervisning. Insatsen består i sin tur av moduler som finns fritt att tillgå på Skolverkets hemsida. Bidraget bedöms vara möjligt att generalisera med tanke på att huvudmännen redan har ett ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet i sin verksamhet och samt för lärares kompetensutveckling. Huvudmännen bör, enligt kommitténs uppfattning, själva kunna definiera och finansiera den verksamhetsmässiga kompetensutveckling som de är i behov av.

Statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds – 79 mnkr

Detta statsbidrag fördelas till kommuner för att stimulera barnomsorg under kvällar, nätter och helger. För att få del av statsbidraget krävs att kommunen erbjuder minst 30 timmar per barn och månad. Enligt skollagen ska kommuner ”sträva efter” att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger, men någon skarpare reglering än så finns inte. Om det råder stora skillnader i behov mellan olika kommuner kan det vara en invändning mot generalisering. Kommittén har dock svårt att se att detta skulle vara fallet. Givet statsbidragets ringa storlek i förhållande till vad det sannolikt kostar att tillhandahålla verksamheten bedömer kommittén vidare att stimulanseffekten av statsbidraget är liten.

Statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan (del som rör akutskolor) – 100 mnkr

Detta bidrag fördelas till huvudmän för att ersätta personalkostnader för akutskolor i grundskolan. Akutskola är en organisatorisk lösning som är knuten till en skolenhet för att elever tillfälligt ska få utbildning utanför den egna skolenheten. Bidraget fördelas enligt ansökan

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

i dag. Samtidigt är det, enligt kommitténs bedömning, troligt att alla kommuner, mer eller mindre, har behov av insatser för att åstadkomma en trygg och säker studiemiljö för sina elever. Formerna för detta kan – och rimligen även bör – se olika ut för olika kommuner. Därför är det tveksamt med ett riktat statsbidrag som är knutet till en specifik organisatorisk lösning.

Statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan (del som rör elevhälsa) – 150 mnkr

Detta bidrag fördelas till huvudmän för att stimulera personalförstärkningar inom elevhälsa. Resurserna är till del prestationsrelaterade eftersom bidraget är villkorat med att personaltätheten ska öka, vilket går förlorat om statsbidraget generaliseras. Möjligheten att öka personaltätheten kan dock variera över kommunerna. Vidare kan behovet personalförstärkningar se olika ut i olika kommuner. Det är således bättre att kommunerna, utifrån lokala behov, får göra egna avvägningar av hur resurserna gör bäst nytta.

Statsbidrag för anställning av lärarassistenter – 500 mnkr

Detta statsbidrag fördelas till huvudmän för att stimulera anställningar av lärarassistenter i syfte att avlasta lärare. Kommittén menar dock att de lokala behoven av anställningar kan skilja sig mellan olika kommuner. Rent principiellt bör också frågan om vilka anställningsbeslut som huvudmännen fattar vara upp till dem själva. Bidraget fördelas efter elevantal, vilket talar för att bara mindre omfördelningseffekter uppstår om det generaliseras.

Statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160) – 1,6 mdkr

Detta statsbidrag fördelas till kommuner för att stimulera tillämpningen av maxtaxan inom förskola och fritidshem. Alla kommuner har under lång tid tillämpat maxtaxan. Statsbidragets stimulerande effekt kan därmed ha varit viktig i den initiala fasen, men är det knappast nu när maxtaxan är så etablerad. En kommun som avviker från tillämp-

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

ningen kommer säkerligen att möta negativ feedback från medborgarna, vilket i sin tur borde borga för en fortsatt stark tillämpning även efter generalisering. En generalisering kan också kombineras med att maxtaxan lagfästs, vilket kommittén anser att regeringen bör överväga.

Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan – 2,8 mdkr

Detta bidrag fördelas till kommuner för en lång rad kvalitetshöjande åtgärder i förskolan, till exempel insatser i strävan mot att barngrupperna ska ha en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke för barngruppernas storlek. Bidraget fördelas redan i dag i stor utsträckning efter standardkostnaden i kostnadsutjämningen delmodell för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Bidraget framstår därför som tämligen oproblematiskt att generalisera.

Bilaga 6

Den lokala tillväxtens bestämningsfaktorer

2023-12-11

Lovisa Persson[1]

Högskolan Kristianstad och Institutet för Näringslivsforskning (IFN)

Underlagsrapport till Utjämningskommittén 2022

[1] Jag vill tacka Andreas Bergh, Eva Mörk och Ulrika Vikman för kommentarer. Kvarstående och tillkommande felaktigheter och missbedömningar är helt och hållet mina.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Innehållsförteckning

1 Introduktion ... 3
1.1 Rapportens frågor och upplägg ... 5
1.2 Inkomstutjämningen i korthet ... 6
1.3 Inkomstutjämningens betydelse ... 7
2 Teoretiska förklaringsmodeller ... 10
2.1 Tillväxthämmande effekter enligt teorin ... 10
2.1.1 All lokal tillväxt är inte nationell tillväxt ... 11
2.2 Inkomstutjämningens effekter på skattesatser ... 13
3 Inkomstutjämningens effekter på tillväxt ... 15
3.1 Stimulerar statsbidrag kommunal konsumtion och lokal tillväxt? ... 16
4 Kommunalt tillväxtarbete ... 18
4.1 Vad räknas som kommunala tillväxtfrämjande åtgärder? ... 19
4.1.1 Perspektiv på lokal tillväxtpolitik ... 20
4.1.2 Regionala perspektiv på lokal tillväxtpolitik ... 22
4.2 Kommunal arbetsmarknadspolitik ... 23
4.2.1 Sammanfattning av empiriska resultat ... 24
4.2.2 Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder ... 25
4.2.3 Inkomstutjämningens incitamentseffekter ... 31
5 Skattekraftens samvariation ... 34
5.1 Sammanfattning av empiriska resultat ... 34
5.2 Data och beskrivning ... 36
5.2.1 Variabeldefinitioner och specifikationer ... 36
5.2.2 Beskrivning ... 38
5.3 Skattekraftens nivå ... 42
5.3.1 Gruppvis analys och enkla regressioner ... 42
5.3.2 Fullständig modell ... 44
5.4 Förändring i skattekraften ... 46
5.4.1 Fullständig modell ... 46
6 Slutsatser ... 48
Referenser ... 50
Appendix ... 53

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

1 Introduktion

Den kommunala inkomstutjämningens potentiella negativa effekter för den lokala tillväxten har utretts vid ett flertal tillfällen (Riksrevisionen 2020; SOU 2011:39; Dahlberg och Rattsö 2010; Johansson och Klaesson 2010; Siverbo 2005). Ett mått på lokal tillväxt är tillväxten i den kommunala skattekraften, vilken definieras som beskattningsbar inkomst per invånare som är bosatt i kommunen. Den kommunala skattekraften är föremål för långtgående utjämning inom det kommunala inkomstutjämningssystemet. Den långtgående utjämningen i kommunernas skattekraft motiveras utifrån att kommunerna annars skulle ha alltför olika förutsättningar att finansiera och leverera de offentliga tjänster som ingår i det kommunala uppdraget.

I föregående utredningar, och i direktiven till nuvarande utredning, uppmärksammas den försvagning i incitamenten att utöka skattekraften som enligt nationalekonomisk teori uppstår när ökningarna inte tillfaller kommunen själv utan jämnas ut över kommunsektorn. Som inkomstutjämningssystemet numera är utformat innebär en ökning i den egna skattekraften, för de flesta kommuner, att det generella statsbidraget minskar i en nästan motsvarande grad. Marginaleffekten från ökningar i den egna skattekraften är därmed nära noll. Om kommuner inte får behålla avkastningen från kostsamma satsningar för ökad skattekraft finns det en risk att satsningarna blir färre. Eftersom all nationell tillväxt nödvändigtvis måste ske i en kommun eller flera kan ett minskat tillväxtarbete lokalt innebära minskad tillväxt på nationell nivå. Dessutom förutspår nationalekonomisk teori att en långtgående inkomstutjämning kan få konsekvensen att skattesatserna sätts högre än vad som är samhällsoptimalt då inkomstutjämning innebär att effektivitetsförlusterna från hög beskattning övervältras på andra kommuner.

Två statliga mål; (1) utjämning av ekonomiska förutsättningar i kommunsektorn och (2) en hög nationell tillväxt, kommer alltså potentiellt sett i konflikt via inkomstutjämningen. Smart (1998) har jämfört denna teoretiska avvägning inom federalistiska system med den klassiska avvägningen mellan jämlikhet och effektivitet i utformningen av skattesystem. Av de två målen är det utjämningsmålet som utjämningssystemet syftar till att uppnå, medan de möjliga negativa konsekvenserna för uppfyllandet av tillväxtmålet är en bieffekt. Eftersom det finns tillförlitliga data på var individer bor och vad de har för inkomster är det förhållandevis enkelt att med hjälp av mer eller mindre långtgående kompensationsgrader tillse att alla kommuner uppnår liknande nivå på (den justerade) skattekraften. Kvarstående skillnader i förutsättningar och behov adresseras av andra delar av utjämningssystemet, exempelvis kostnadsutjämningen. Inom kostnadsutjämningen är det dock inte lika enkelt att uppnå träffsäkerhet, och kostnadsutjämningen är – med alla dess olika delmodeller – dessutom betydligt mer svårbegriplig. Inkomstutjämningen är i jämförelse enklare att förstå eftersom det endast handlar om utjämning i en dimension, och uppfyllelsen av utjämning i finansieringsmöjligheter framgår mer tydligt. Huruvida tillväxtmålet äventyras via den långtgående utjämningen har dock varit svårare att fastställa empiriskt.

Den senaste statliga utredningen om inkomstutjämningen genomfördes av 2008 års Utjämningskommitté. Gällande inkomstutjämningens konsekvenser för den lokala tillväxten drog man i slutbetänkandet (SOU 2011:39) slutsatsen att det inte går att fastställa att inkomstutjämningssystemet har tillväxthämmande effekter. Vidare betonade man att enskilda kommuners tillväxt snarare är beroende av vilken arbetsmarknadsregion (s k LA-region, ”Lokal arbetsmarknadsregion”) de befinner sig i. En LA-region består av kommuner som är så pass ekonomiskt integrerade att regionen som helhet kan ses som självförsörjande gällande arbetskraft.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

I en underlagsrapport till utredningen, skriven av Johansson och Klaesson (2010), visas hur den enskilda kommunens utveckling avgörs av arbetsmarknadsregionens storlek. Av deras analys framgår att kommuner som ingår i stora arbetsmarknadsregioner (storstadsregioner) gynnats av att regionens kärnkommuner (storstäderna) sedan 1970-talet dominerat i termer av ekonomisk tillväxt och befolkningstillväxt. Storstädernas framgångssaga kan i sin tur förklaras av att de erbjuder agglomerationsfördelar för distanskänsliga tjänster, dvs tjänster där kostnaderna vid försäljning ökar kraftigt när avståndet mellan företag och kunder blir större. Storstäderna är därför attraktiva för företag, arbetstagare och konsumenter, som där möter ett stort utbud av arbetssökande, arbetsplatser och konsumtionsmöjligheter. Dessutom är en hög skattekraft i vissa kranskommuner ett resultat av en attraktiv boendemiljö, och av närheten till de stora kärnkommunernas utbud i termer av konsumtion och arbetstillfällen.

2008 års utjämningskommitté drog alltså slutsatsen att det saknades belägg för att inkomstutjämningen är tillväxthämmande. I betänkandet fastslås att bidragen från inkomstutjämningen snarare kan medverka till att upprätthålla det lokala tjänsteutbudet i de mindre LA-regionerna. Om minskade utjämningsavgifter motsvaras av minskade bidrag skulle ett möjligt svar i de berörda kommunerna nämligen kunna vara att kompensera intäktsbortfallet med höjda skattesatser. Konsekvensen blir att invånarna får mindre pengar kvar i plånboken att spendera, vilket får negativa konsekvenser för den lokalt förankrade tjänstekonomin. Kommittén tillade att andra verktyg än förändringar i inkomstutjämningen bör användas för att stimulera ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Kommittén föreslog därmed att inkomstutjämningen i stora drag skulle lämnas intakt.[2]

Riksrevisionens granskning från 2020 drog liknande slutsatser som SOU 2011:39 gällande inkomstutjämningens tillväxthämmande effekter. Enligt Riksrevisionen (2020) saknas det ”… evidens för huruvida graden av utjämning påverkar skattekraftens tillväxt negativt.” (Riksrevisionen 2020, s 42). I rapporten använde Riksrevisionen avancerade ekonometriska metoder för att utvärdera tre förändringar som skett i inkomstutjämningssystemet mellan åren 2001 och 2014. Kvaliteten och ambitionsnivån i de empiriska undersökningarna kan nära nog likställas med akademiska studier. I slutändan lyckas emellertid inte Riksrevisionen dra några entydiga slutsatser om inkomstutjämningens konsekvenser för den lokala tillväxten på grund av kvarstående metodologiska utmaningar. Utöver de specifika utmaningar som infunnit sig vid studiet av de tre förändringarna, innebär det en övergripande utmaning att ekonomisk tillväxt sker gradvis över en längre tidsperiod. Under längre tidsperioder kan andra reformer genomföras som också får konsekvenser för tillväxten, vilket gör att inkomstutjämningssystemets effekter blir svåra att urskilja. En rimlig bedömning utifrån Riksrevisionens rapport är att möjligheterna, att med hjälp av avancerade kvantitativa metoder, isolera effekterna från inkomstutjämningen verkar vara uttömda. Även om det inte helt går att utesluta att det skulle kunna finnas ytterligare empiriska strategier som ännu inte har provats, kommer utgångspunkten i denna rapport snarare vara att bygga vidare på Riksrevisionens slutsatser, och därmed också följa deras uppmaning att i stället ”…fördjupa sig i hur det lokala tillväxtarbetet fungerar och i vilka mekanismer som ligger bakom den lokala tillväxten.” (Riksrevisionen 2020, s 7).

[2] Utredningen föreslog dock att den garanterade skattekraften skulle höjas från 110 till 115 procent av medelskattekraften för dåvarande landstingen, och att det fanns skäl för att justera de länsvisa skattesatserna.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

1.1 Rapportens frågor och upplägg

Denna rapport försöker besvara frågan om inkomstutjämningens roll för den lokala tillväxten med hjälp av andra angreppssätt än de som har som mål att isolera kausala effekter av inkomstutjämningssystemet.

I avsnitt 2 presenteras teoretiska resonemang som är relevanta för frågan om inkomstutjämningens roll för lokal tillväxt och kommunala skattesatser. Följande frågor diskuteras i avsnittet:

- På vilket sätt kan inkomstutjämningssystem vara hämmande för den lokala tillväxten?
- När sammanfaller lokal tillväxt med nationell tillväxt?
- Hur påverkar inkomstutjämningen de kommunala skattesatserna?

I avsnitt 3 diskuteras vilken empirisk evidens som finns gällande inkomstutjämningens tillväxthämmande effekter i Sverige och de utvärderingssvårigheter som uppstått. Avsnittet avslutas med en diskussion om möjliga konsekvenser för den lokala tillväxten om minskad utjämning innebär minskade statsbidrag till vissa kommuner. Följande frågor diskuteras i avsnittet:

- Vad säger empirin om inkomstutjämningssystemets effekter i Sverige?
- Varför är det metodologiskt svårt att studera inkomstutjämningens effekter?
- Vilka effekter får minskade statsbidrag på den lokala tillväxten?

I avsnitt 4 konkretiseras diskussionen om kommuners arbete med lokal tillväxt och en särskild djupdykning görs i kommunal arbetsmarknadspolitik. Följande frågor diskuteras i avsnittet:

- Hur bidrar kommunerna till den nationella tillväxten?
- Vilka perspektiv finns på kommuners satsningar på lokal tillväxt?
- Vilka kommunspecifika faktorer samvarierar med kommunalt engagemang på det arbetsmarknadspolitiska området?

I avsnitt 5 presenteras en kvantitativ analys över vilka kommunspecifika faktorer som samvarierar med en hög skattekraft. Om vi hoppas kunna uppnå högre skattekraft via mindre utjämning måste det vara möjligt för kommunerna att påverka den egna skattekraften. Syftet med detta avsnitt är att ge ett underlag för att diskutera huruvida faktorer som samvarierar med hög skattekraft är påverkansbara för kommunerna.

Frågor som diskuteras i dessa avsnitt är framför allt följande:

- Vilka kommunspecifika faktorer samvarierar med skattekraftens nivå?
- Vilka kommunspecifika faktorer samvarierar med förändringar i skattekraften?

I rapporten används teoretiska resonemang, tidigare empiri och egna kvantitativa analyser för att besvara frågeställningarna ovan. Inkomstutjämningssystemets effekter för lokal tillväxt är en komplex fråga som är svår att studera empiriskt. Denna rapport bidrar därför i strikt mening inte med någon ny empirisk evidens gällande inkomstutjämningssystemets kausala effekter på lokal tillväxt. I stället belyses frågan med hjälp av en mängd olika angreppssätt, frågeställningar och perspektiv som sammantaget kan utgöra ett underlag för beslutsfattande i frågan.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

1.2 Inkomstutjämningen i korthet

Det nuvarande systemet för inkomstutjämning fick sin huvudsakliga utformning 2005 då systemet gick från att vara självfinansierat – utjämningsbidragen finansierades av avgifter från andra kommuner – till att väsentligen finansieras av det generella statsbidraget (Prop. 2003/04:155). Detta skedde genom en höjning av skattekraftens referensnivå från 100 till 115 procent av medelskattekraften. En av anledningarna bakom förändringen var att många kommuner betalade avgifter till inkomstutjämningssystemet samtidigt som de mottog generella bidrag (Statskontoret 2017). I och med att referensnivån i inkomstutjämningen höjdes från 100 till 115 procent blev det mer tydligt att de flesta kommuner var nettobidragstagare inräknat det generella statsbidraget. Även om marginaleffekten är densamma kan det finnas en psykologisk skillnad mellan att få ett minskat bidrag och att få en ökad avgift (Riksrevisionen 2020). Den kraftiga minskningen i antalet avgiftskommuner väntades också stärka systemets legitimitet (Prop. 2003/04:155). År 2022 var det 15 kommuner som hade en medelskattekraft över 115 procent och som därmed betalade en avgift till inkomstutjämningssystemet.

Det nuvarande systemet för inkomstutjämning är inte symmetriskt i utjämningen för bidragstagande och avgiftsbetalande kommuner. Det blir därför tydligast om beräkningarna av bidrag och avgifter visas separat.

Formeln för beräkning av bidrag per invånare är som följer:

$$bidrag_k = 0{,}95 \times \bar{t} \times (1{,}15 \times \bar{s} - s_k) \quad (1)$$

Där $bidrag_k$ är bidrag per invånare för kommun k, $\bar{t}$ är den normerade skattesatsen, $\bar{s}$ är medelskattekraften (genomsnittlig beskattningsbar inkomst i kronor per invånare i riket) och s_k är skattekraften i kommun k.

Formeln för beräkning av avgift per invånare är som följer:

$$avgift_k = 0{,}85 \times \bar{t} \times (1{,}15 \times \bar{s} - s_k) \quad (2)$$

I formlerna framgår att målet för utjämningen är att alla kommuner ska ha en justerad skattekraft som ligger nära 115 procent av medelskattekraften, den s k ”referensnivån”. Vidare framgår att kompensationsgraden är större för bidragstagande kommuner än för avgiftsbetalande kommuner. I korthet ska avgiftsbetalande kommuner betala en avgift som motsvarar 85 procent av skattekraften som överstiger 115 procent av medelskattekraften. Bidragstagande kommuner får ett bidrag som motsvarar 95 procent av skattekraften som understiger 115 procent av medelskattekraften. Utjämningen är långtgående men inte total. En avgiftskommun som upplever en ökning i den egna skattekraften får behålla $(t_k - 0{,}85\bar{t})$, där t_k är den egna skattesatsen. En bidragskommun får i stället behålla $(t_k - 0{,}95\bar{t})$, se beräkning i ruta 1. Den negativa marginaleffekten från inkomstutjämningen är således större för bidragskommuner än för avgiftskommuner. En anledning till att införa olika marginaleffekter för kommuner på olika sidor av referensnivån kan vara att det finns en psykologisk kostnad förenad med ökade avgifter relativt minskade bidrag; och att minskad utjämning för avgiftskommuner på så sätt stärker systemets legitimitet.

Den normerade skattesatsen $\bar{t}$ är en skattesats som fastställs av staten på länsnivå och som bland annat baseras på historisk genomsnittlig kommunalskatt (Riksrevisionen 2020). Fördelen med att använda en på förhand bestämd skattesats för att beräkna utjämningsbidraget är att kommunerna då inte kan få ett högre bidrag om de höjer den egna skattesatsen (allt annat lika). Ett scenario där

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

utjämningsbidragets storlek beror på den egna skattesatsen innebär att lokala skattehöjningar belönas med statliga subventioner, och detta är också anledningen till att ett system baserat på egna skattesatser övergavs till fördel för normerade skattesatser (Dahlberg och Rattsö 2010).

Nackdelen med att använda en normerad skattesats är att bidragskommuner, med särskilt låga skattesatser (under 95 procent av den normerade skattesatsen[3]) får negativa marginaleffekter; alltså upplever de en minskning i totala intäkter när den egna skattekraften ökar. Från beräkningarna ovan framgår även att risken för negativa marginaleffekter ökar om kompensationsgraden ökar. Kommuner som har negativa marginaleffekter har ibland benämnts som s k ”Pomperipossakommuner”. En förändring år 2001 syftade till att justera utjämningen så att denna negativa marginaleffekt dämpades. Förändringen var dock så pass komplex att det enligt Riksrevisionen (2020) är svårt dra några slutsatser om hur Pomperipossakommunernas incitament påverkades. Utjämningsåret 2022 var det sex kommuner som hade negativa marginaleffekter, mer om detta i avsnitt 4.2.3.

Ruta 1 Beräkning av marginaleffekt från förändring i egna skattekraften

Bidragskommunen k:s egna skatteintäkter per invånare kan uttryckas som:

$$S_k = t_k s_k \quad (3)$$

, där t_k är den egna skattesatsen och s_k är den egna genomsnittliga skattekraften.

Kommunens utjämningsbidrag per invånare kan uttryckas som:

$$bidrag_k = 0{,}95 \times \bar{t} \times (1{,}15 \times \bar{s} - s_k) \quad (4)$$

Summan av egna skatteintäkter och inkomstutjämningsbidrag per invånare kan således uttryckas som:

$$R_k = S_k + bidrag_k = t_k s_k + 0{,}95 \times \bar{t} \times (1{,}15 \times \bar{s} - s_k) \quad (5)$$

Förändringen i R_k med avseende på en förändring i den egna skattekraften erhålles genom att derivera uttryck (5) med avseende på s_k:

$$\frac{\partial R_k}{\partial s_k} = t_k - 0{,}95\bar{t} \quad (6)$$

1.3 Inkomstutjämningens betydelse

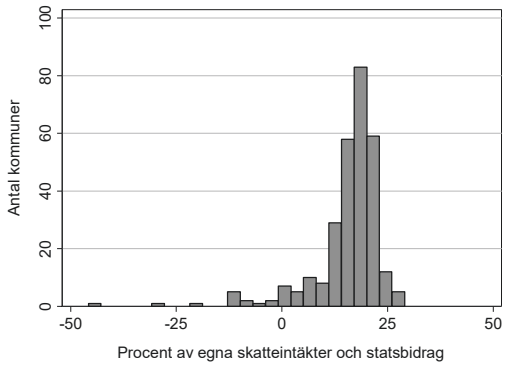
Inkomstutjämningsbidraget är en betydelsefull finansieringskälla för många kommuner. I figur 1 visas fördelningen i andelen (uttryckt i procent) inkomstutjämningsbidrag(-avgift) i förhållande till summan av egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning. Bidragskommunerna har positiva värden, medan de 15 kommuner som betalar en avgift till inkomstutjämningssystemet har negativa värden. Den kommun med högst bidrag mottar 29 procent i utjämningsbidrag i förhållande till egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning (totala intäkter), medan kommunen med högst avgift betalar 46 procent i förhållande till totala intäkter. Motsvarande andelar för

[3] Normerad skattesats multiplicerat med kompensationsgraden ($0{,}95\bar{t}$) benämns som ”länsvis skattesats”.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

kostnadsutjämningsbidraget är 15 procent för kommunen med högst bidrag och 16 procent för kommunen med högst avgift. Inkomstutjämningsbidraget är således mer ekonomiskt betydelsefullt för många kommuner än kostnadsutjämningsbidraget. Den främsta anledningen är att det generella statsbidraget sedan 2005 är inbakat i inkomstutjämningsbidraget. År 2022 uppgick den del av inkomstutjämningen som finansieras av staten till 77 miljarder, medan avgiftskommunerna bidrog med 11 miljarder; alltså uppgick inkomstutjämningsbidraget till sammanlagt 88 miljarder.[4]

Figur 1 Inkomstutjämningens betydelse i förhållande till egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning, 2022

Anmärkning: Data avser 2022. Inkomstutjämningsbidraget/avgiften har relaterats till summan av egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning. Värde saknas för Tomelilla kommun, 289 kommuner.
Källa: SCB, kommunernas räkenskapssammandrag och utjämningens utfall.

I tabell 1 visas andelen intäkter från inkomstutjämningen fördelat på kommungrupp enligt Tillväxtanalys kommunindelning. Tillväxtanalys använder en kommunindelning som tar hänsyn till kommunens egen tätortsgrad och närheten till större städer, se ruta 2 för definitioner. Den kommungrupp som sticker ut i tabell 1 är storstadskommunerna, där andelen intäkter från inkomstutjämningen endast är 2,1 procent. Avståndet till täta kommuner (NS: nära större stad) med 15 procent är stor. Den kommungrupp som har störst andel intäkter från inkomstutjämningssystemet är landsbygdskommuner (A: avlägset belägna) med 20 procent. Tabell 1 visar att inkomstutjämningen har stor betydelse för alla typer av kommuner som inte är storstadskommuner. Medelvärdena döljer dock en stor variation, framför allt i storstadskommuner, som har en standardavvikelse på 17 procentenheter. Gruppen storstadskommuner rymmer så vitt skilda kommuner som Burlöv (25 procent), Malmö (21 procent) och Botkyrka (20 procent) å ena sidan; och Danderyd (-46 procent), Lidingö (-28 procent) och Täby (-19 procent) å andra sidan.

[4] Siffrorna har beräknats med hjälp av SCB:s tabell ”Kommunalekonomisk utjämning för kommuner 2022”.

Tabell 1 Andel inkomstutjämning av totala intäkter efter kommungrupp, 2022

Kommungrupp	Medelvärde	Standardavvikelse	Antal
Storstadskommuner	2,1	17	26
Täta kommuner (NS)	15	6,5	87
Täta kommuner (A)	16	5,9	29
Landsbygdskommuner (NS)	18	5,0	79
Landsbygdskommuner (A)	20	4,0	53
Landsbygdskommuner (MA)	17	2,6	15
Riket totalt	*16*	*8,5*	*289*

Anmärkning: Tabellen visar oviktat medelvärde för sex kommungrupper enligt Tillväxtanalys (2021 års version), se också Tillväxtverket (2023). Värde saknas för Tomelilla kommun.
Källa: SCB, kommunernas räkenskapssammandrag och utjämningens utfall.

Ruta 2 Kommungruppsindelning

Storstadskommuner: Mer än 80 procent av befolkningen bor i urbana områden och har tillsammans med angränsande kommuner en samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.

Täta kommuner nära större stad (NS): Mer än 50 procent av befolkningen bor i urbana områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Täta kommuner avlägset belägna (A): Mer än 50 procent av befolkningen bor i urbana områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mer än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Landsbygdskommuner nära större stad (NS): Mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Landsbygdskommuner avlägset belägna (A): Mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mer än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna (MA): Hela befolkningen bor i rurala områden. Hela befolkningen har mer än 90 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Källa: Tillväxtverket (2023)

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

2 Teoretiska förklaringsmodeller

I detta avsnitt redogörs först för inkomstutjämningssystemets förväntade effekter på lokal tillväxt via minskade marginaleffekter i förhållande till den egna skattekraften. I efterföljande avsnitt behandlas inkomstutjämningens förväntade effekter på skattesatser. Avsnittet utgår ifrån etablerad nationalekonomisk teori om inkomstutjämningssystemens välfärdseffekter.

2.1 Tillväxthämmande effekter enligt teorin

Det primära syftet med utjämningssystemet är att jämna ut förutsättningarna att finansiera och leverera offentliga tjänster på kommunal nivå. I direktiven till denna utredning formuleras exempelvis att: ”Sverige ska ha en välfärd av god kvalitet i hela landet” (Dir 2022:36, s 2). Inkomstutjämningssystemet bidrar till att uppfylla detta likvärdighetsmål genom att kompensera för skillnader i kommunernas skattekraft (beskattningsbar inkomst per invånare). Eftersom utjämningen är långtgående (se avsnitt 1.2) kan det konstateras att inkomstutjämningssystemet bidrar till uppfyllandet av målet om utjämning i *förutsättningar*.[5] Även om inkomstutjämningen troligen också bidrar till ett jämnare *utfall* i termer av välfärdstjänsters kvantitet och kvalitet vet vi inte hur stark denna utjämnande kraft är i förhållande till motverkande krafter såsom skillnader i ambitionsnivå och effektivitet.

Ett annat mål för staten är att uppnå en hög nationell ekonomisk tillväxt. Den neoklassiska tillväxtteorin beskriver hur ekonomisk tillväxt kommer till stånd när produktionsfaktorerna arbete och kapital ökar i mängd (ökning i arbetade timmar för arbetskraft och maskiner) och/eller när deras produktivitet ökar (mer produktion per arbetad timme för arbetskraft och maskiner)[6]. En ökning i den samlade produktiviteten i arbete och kapital (total faktorproduktivitet) brukar benämnas som ”teknisk utveckling”. I själva verket består den tekniska utvecklingen av nya idéer, innovationer, uppfinningar och arbetssätt – det samlade ”kunskapskapitalet” (Fregert 2021) – som bidrar till att fler varor och tjänster kan produceras med samma mängd produktionsfaktorer. Ständig utökning av kunskapskapitalet möjliggör tillväxt på lång sikt. Enligt den endogena tillväxtteorin är det investeringar i humankapital, dvs forskning och utbildning, som stärker kunskapskapitalet och som därmed bidrar till att upprätthålla en hög takt i den tekniska utvecklingen (Lucas 1988; Romer 1990). För att investeringarna i humankapital ska kunna omvandlas till produktivitetshöjande innovationer – och för att innovationernas potential ska kunna realiseras – krävs enligt den institutionella teorin gynnsamma institutioner i termer av exempelvis stark äganderätt, patentlagstiftning, låg korruption och social tillit (North 1989; Acemoglu m fl 2001).

Vidare kommer produktionsfaktorerna enligt antagandet om vinstmaximering och perfekt konkurrens i den neoklassiska teorin att bli kompenserade i enlighet med deras marginella produktivitet.[7] Detta betyder att arbetarnas löneinkomster ökar i takt med att de blir mer produktiva. I svensk kontext innebär en ökad produktivitet och ökade löner att kommunernas skattekraft ökar. Om skattekraften ökar, och skattesatsen ligger kvar på samma nivå, kommer befolkningen i kommunen att kunna konsumera mer av både den kommunala och den privata varan. En ökad

[5] Inkomstutjämningen är inte den enda komponenten som bidrar till att utjämna förutsättningarna i kommunsektorn. Inom utjämningssystemet finns även kostnadsutjämningen och strukturbidraget.

[6] Produktionsfunktionen kan uttryckas i generell form: $Y = F(A, K, L)$, där Y är nationell produktion, A är total faktorproduktivitet, K är mängden kapital och L är mängden arbetade timmar, se Solow (1957).

[7] Alltså: $\frac{W}{P} = \frac{\partial F(A,K,L)}{\partial L}$, där vänstersidan anger reallönen och högersidan anger arbetarnas marginalprodukt.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

skattekraft leder således till en välfärdsförbättring för kommunens invånare i termer av förbättrade konsumtionsmöjligheter.

När ett inkomstutjämningssystem likt det svenska införs kommer ökningar i skattekraften att jämnas ut i hela kommunsektorn. Detta betyder att det inte längre möjligt att öka konsumtionen av den kommunala varan via ökad skattekraft i enlighet med vad som beskrivs i föregående avsnitt. I sammanhanget brukar man tala om att marginaleffekten – effekten på skatteintäkterna från förändringar i den egna skattekraften – försvagas kraftigt via inkomstutjämningen. Denna försvagade marginaleffekt leder i sin tur till en försvagning i incitamenten hos kommunpolitiker att vidta åtgärder för en ökad skattekraft (Dahlby 2002). Ett centralt och realistiskt antagande i sammanhanget är att åtgärder för ökad skattekraft är kostsamma vid tillfället då de genomförs. Exempel på kostsamma åtgärder som kan bidra till ökad skattekraft är: investeringar i utbildning, utbyggd infrastruktur, arbetsmarknadspolitik och olika stödfunktioner till det lokala näringslivet. En förutsättning för att kommuner ska vilja vidta sådana åtgärder är att det finns möjlighet att få avkastning på dessa åtgärder. När avkastningen i termer av ökad skattekraft uteblir riskerar även åtgärderna att utebli. Den teoretiska prediktionen är att den lokala tillväxten blir lägre än den hade varit utan inkomstutjämningssystem.

Två tillägg bör dock göras till bilden ovan. För det första har kommunpolitiker (trots inkomstutjämningssystem) vissa incitament att höja kommuninvånarnas skattekraft eftersom en högre skattekraft ger befolkningen möjligheter till ökad privat konsumtion vid samma nivå på skattesatsen – och även en förbättrad utgångspunkt att finansiera en ökad konsumtion av den kommunala varan med skattehöjningar. En högre skattekraft ger alltså även under inkomstutjämningssystem en högre lokal välfärd, även om välfärdseffekten är mer begränsad och utan direkt förbindelse till den kommunala budgeten. För det andra kommer en ökad skattekraft att tillfalla kommunen i den grad medelskattekraften ökar. Det är endast avvikelser från tillväxten i medelskattekraften som jämnas ut, se avsnitt 1.2.

2.1.1 All lokal tillväxt är inte nationell tillväxt

Även om den förenklade teoretiska synen i föregående avsnitt är en rimlig teoretisk ingång i diskussionen om inkomstutjämningens effekter på lokal tillväxt behöver den ändå nyanseras. Exempelvis: Om inkomstutjämningen bidrar till att den lokala tillväxten i termer av ökad skattekraft blir lägre än vad den annars hade varit – kommer detta innebära att tillväxten också blir lägre från ett nationellt perspektiv? I detta avsnitt undersöks olika kanaler genom vilka det kommunala skatteunderlaget kan öka, vilka kanaler som ger både lokal och nationell tillväxt och hur inkomstutjämningen påverkar de olika kanalerna. Syftet är att tydliggöra på vilka olika sätt en ökning i skatteunderlaget kan komma till stånd, och hur mer eller mindre önskvärda dessa sätt är från ett nationellt perspektiv. I vad som följer presenteras inte någon fullständig teoretisk modell, utan endast ett konceptuellt resonemang.

Modeller för lokalt beslutsfattande utgår ofta ifrån den s k *medianväljarmodellen*, där det är medianväljarens preferenser för privat konsumtion respektive kommunalt tillhandahållna tjänster som avgör storleken på det kommunala åtagandet (Downs 1957). I medianväljarmodellen är mängden privat respektive kommunal konsumtion, och skattesatsen, beslutsvariabler (*endogena variabler*). Kommunens representanter – om de är motiverade av att vinna val – föreslår och

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

implementerar medianväljarens föredragna mix av privat och kommunal konsumtion. Om medianväljaren vill ha relativt sett mer av den kommunalt tillhandahållna tjänsten kommer de kommunala representanterna att föreslå en politik med högre skattesats. För en uppställning av medianväljarmodellen, och hur den kan användas för att studera effekter av olika typer av statsbidrag, se Dahlberg och Rattsö (2010).

Implicit i frågeställningen om inkomstutjämningssystemets incitamentseffekter är att kommunen har möjlighet att påverka skatteunderlaget genom investeringar i tillväxtfrämjande åtgärder. Därför kan det utifrån våra syften vara belysande att fokusera på skatteunderlaget som beslutsvariabel. Vår utgångspunkt är därför en kommunrepresentant som vill maximera skatteunderlaget. Notera att det är skatteunderlaget (totala beskattningsbara inkomster), och inte skattekraften (beskattningsbar inkomst per invånare) som är beslutsvariabeln. Anledningen till detta är att vi vill tillåta befolkningsökning som tillväxtmål. Detta kan vara en rimlig utgångspunkt om det finns stordriftsfördelar i kommunal produktion. Dessutom visar det sig att befolkningsökning är ett prioriterat tillväxtmål i många kommuner, se avsnitt 4.

En kommunrepresentant som vill öka skatteunderlaget har huvudsakligen tre kanaler att överväga;

(1) Befolkningsökning via inflyttning
(2) Förbättrad inkomstmässig sammansättning i befolkningen
(3) Produktivitetshöjande investeringar

Från ett nationellt perspektiv är det endast den tredje och sista kanalen – produktivitetshöjande investeringar – som bidrar till ökad nationell tillväxt. En investering som höjer produktiviteten i en kommun bidrar nämligen positivt till den nationella produktiviteten och därmed till den nationella tillväxten. De andra två kanalerna riskerar att utvecklas till ett nollsummespel mellan kommuner. Den första kanalen – befolkningsökning via inflyttning – sker på bekostnad av utflyttning från andra kommuner, så länge den inte sker som en konsekvens av inflyttning från utlandet.[8] Den andra kanalen – förbättrad sammansättning i befolkningen – innebär att man attraherar höginkomsttagare som då inte bor och bidrar till att finansiera service i andra kommuner[9]. En övergripande insikt är alltså att all nationell tillväxt nödvändigtvis måste ske i en eller flera kommuner, men att all lokal tillväxt inte blir till nationell tillväxt.

I ett system med långtgående utjämning av skattekraften (beskattningsbar inkomst per invånare) kommer incitamenten att höja skatteunderlaget via produktivitetshöjande investeringar vara försvagade. Detta är en negativ risk från ett nationellt perspektiv eftersom kommunerna då skulle kunna minska sitt bidrag till den nationella tillväxten. Samtidigt är incitamenten att konkurrera med andra kommuner om en bättre sammansättning i befolkningen också försvagade. En sådan konkurrens, skulle enligt resonemanget i kommande avsnitt 2.2 kunna vara skadlig om det leder till för låga skattesatser eller för låg ambitionsnivå i sociala insatser. I ett system med långtgående utjämning kvarstår dock incitament att utöka befolkningen, och dessutom ökar skatteunderlaget då i samma utsträckning oavsett vilken typ av invånare som flyttar in. Enligt resonemanget i kommande avsnitt 2.2 skulle konkurrens om befolkning kunna vara gynnsam om hotet om utflyttning pressar kommunala beslutsfattare till att effektivisera verksamheter.

[8] Notera att invånare som flyttar kan öka sin produktivitet via förbättrad matchning eller agglomerationsfördelar, vilket också diskuteras senare i uppsatsen.
[9] I det här enkla resonemanget abstraherar vi från kostnadssidan och från kostnadsutjämningen.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

2.2 Inkomstutjämningens effekter på skattesatser

En ytterligare aspekt av inkomstutjämningen som bidrar till minskad samhällseffektivitet är övervältringen av skattesatsens snedvridande effekter. Inom nationalekonomisk teori snedvrider skatter på arbete valet mellan arbete och fritid på så sätt att fritid blir relativt sett mer attraktivt och arbetsutbudet dämpas. För att hitta skattens optimala nivå behöver dessa effektivitetsförluster vägas gentemot fördelarna med skatten[10]. Inom ett inkomstutjämningssystem behöver emellertid inte en enskild kommun bära hela kostnaden när den egna (höga) skattesatsen dämpar arbetsutbudet och minskar skattekraften eftersom den minskade skattekraften kompenseras. Resultatet kan då bli att skattesatserna sätts för högt (Smart 1998; Borge och Rattsö 2015). I den utsträckning högre skattesatser ger ett minskat arbetsutbud och en lägre tillväxt kan inkomstutjämningens konsekvenser för tillväxten därför också vara indirekta (via höjda skattesatser).

De ovan föreslagna följderna (lägre skattekraft och högre skattesatser) av långtgående inkomstutjämning är etablerade teoretiska utgångspunkter. På teoretisk grund kan det dock konstateras att det också finns effektivitetsförluster som skulle kunna uppstå *i frånvaro* av ett inkomstutjämningssystem. Minskad inkomstutjämning bidrar nämligen till att öka konkurrensen mellan kommuner om rörliga invånare. Konkurrens om rörliga invånare är inte nödvändigtvis välfärdshöjande från ett nationellt perspektiv. En invånare som flyttar mellan kommuner kommer nämligen inte ge något direkt bidrag till den nationella tillväxten eftersom konkurrensen mellan kommuner kan utvecklas till ett nollsummespel. I värsta fall kan konkurrensen bli välfärdssänkande om kommunerna försöker attrahera höginkomsttagare genom att sätta låga skatter; s k skattekonkurrens (*tax competition*). Resultatet av skattekonkurrens blir att skatterna i genomsnitt sätts för lågt snarare än för högt, och att utbudet av den kommunala varan därmed blir för lågt.

Att det finns risk för skattekonkurrens konstaterades av Oates (1972) i samband med att han diskuterade svårigheterna för lokalsamhällen att bedriva fördelningspolitik. Oates (1972) konstaterade att det skulle vara svårt för ett enskilt lokalsamhälle att bedriva en omfördelande politik eftersom detta skulle skrämma bort höginkomsttagare, som då hellre vill bosätta sig i angränsande lågskattekommuner. Samtidigt skulle det finnas incitament för låginkomsttagare att flytta till högskattekommunen och ta del av omfördelningen. Resultatet blir en ond cirkel som visserligen bidrar till en jämnare inkomstfördelning, men som också leder till att genomsnittliga inkomster minskar i högskattekommunen, vilket kan innebära att målen med den kommunala servicen inte kan uppnås eller att kommunen måste börja sänka skatten för att locka tillbaka höginkomsttagarna.

Möjligheten att bedriva fördelningspolitik i lokalsamhällen beror på hur rörlig befolkningen är, vilket i sin tur beror på lokalsamhällenas storlek. Ju mindre lokalsamhällen, desto större rörlighet och desto sämre möjligheter att bedriva fördelningspolitik. Kommunernas tillhandahållande av skattefinansierade välfärdstjänster är en del av Sveriges fördelningspolitik. Som komplement till omfördelning av inkomster via socialförsäkringar och försörjningsstöd tillhandahålls ett likvärdigt utbud av välfärdstjänster (*commodity egalitarianism*). Finansieringen av välfärdstjänster har omfördelande inslag eftersom skatteintäkterna finansierar tjänster som låginkomsttagare inte hade haft utrymme att finansiera privat (Bergh 2022, s 33). Även om kommunens välfärdstjänster till övervägande del är universella – också höginkomsttagare tar del av skattefinansierad skola, vård och omsorg – kan behoven ändå variera mellan grupper i viss mån. Exempelvis kan höginkomsttagare

[10] Fördelarna med skatten kan exempelvis vara: uppfyllelse av fördelningsmål eller finansiering av tjänster som har positiva externaliteter.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

invånare ha mindre behov av stöd i skolan eller hjälp av socialtjänsten, och höginkomsttagare kan därmed vara intresserade av att välja lågskattekommuner för att slippa bidra till andra befolkningsgruppers större behov.[11] Sammantaget innebär den omfördelning som sker via kommunernas tillhandahållande av skattefinansierade välfärdstjänster att det rent teoretiskt finns incitament till skattekonkurrens mellan svenska kommuner. Med inkomstutjämning bromsas dock den negativa spiral som skulle kunna uppstå i ett scenario med skattekonkurrens eftersom utbytet mellan låg- och höginkomsttagare inte påverkar skattekraften.

Konkurrens om invånare kan dock vara fruktbart om konkurrensen stimulerar till effektivitetshöjande åtgärder, s k ”jämförande konkurrens” (*yardstick competition*) (Shleifer 1985; Besley och Case 1995). Enligt denna teori jämför kommuninvånare vilken service som erbjuds i andra kommuner (och till vilken kostnad) med den service som ges (och till vilken kostnad) i den egna kommunen. Om service- eller effektivitetsnivån visar sig vara högre i grannkommunen kan invånare utkräva ansvar genom att antingen ”flytta-med-fötterna” (*exit*) eller genom att rösta bort kommunpolitikerna (*voice*). För att förhindra valförlust eller utflyttning kommer kommunala beslutsfattare således att jämföra sig med närliggande kommuner för att inte avvika negativt, vilket i förlängningen kan leda till en högre kvalitet och/eller lägre kostnad i det egna kommunala utbudet. Under antagandet att det finns stordriftsfördelar i produktionen av kommunal service kommer det trots inkomstutjämning att finnas incitament att attrahera nya invånare. Skillnaden gentemot scenariot utan inkomstutjämningssystem är att alla nya invånare bidrar med samma skatteintäkter.

Det är viktigt att betona hur svårt det är att fastställa om ett inkomstutjämningssystem är välfärdshöjande eller välfärdssänkande i förhållande till nivån på skattesatser. Visserligen finner Smart (2007) att inkomstutjämning leder till högre skattesatser i Kanada, medan Buettner (2006) finner detsamma i Tyskland. Samtidigt är det svårt att bedöma om detta inneburit att skattesatserna blivit ”för höga”. Exempelvis finner Esteller-Moré och Solé-Ollé (2002) evidens för att inkomstutjämningen leder till högre skattesatser i kanadensiska kommuner, men samtidigt ser de också tecken på att inkomstutjämningen dämpar den skadliga skattekonkurrensen. De kan inte dra några slutsatser om inkomstutjämningens välfärdsekonomiska nettokonsekvenser eftersom de inte kan fastställa vilken nivå på skattesatserna som är optimal. I en studie på svenska förhållanden finner Edmark och Ågren (2008) viss evidens för att skattekonkurrens förekommer mellan svenska kommuner. De finner vidare att skattekonkurrensen minskade efter 1996 års statsbidragsreform, vilket skulle kunna återspegla den dämpande effekten på skattekonkurrens av utjämningssystem. Inte heller Edmark och Ågren (2008) drar några slutsatser om huruvida ökad utjämning var välfärdshöjande i förhållande till nivån på skattesatser eftersom detta kräver att en optimal skattenivå kan fastställas.

[11] En relaterad form av skadlig konkurrens med rörliga invånare är välfärdskonkurrens (*race-to-the-bottom*), vilket innefattar åtstramningar inom social omsorg och annat stöd som syftar till att avskräcka individer som kan tänkas komma i behov av sådana åtgärder (Dahlberg m fl 2009). Riksnormer eller kostnadsutjämningssystem motverkar dessa tendenser.

3 Inkomstutjämningens effekter på tillväxt

Frågan om inkomstutjämningens effekter på lokal tillväxt har utretts ett flertal gånger tidigare (Riksrevisionen 2020; SOU 2011:39; Dahlberg och Rattsö 2010; Johansson och Klaesson 2010; Siverbo 2005). Samtidigt råder det brist på akademiska studier[12]. Riksrevisionens (2020) senaste granskning kan sägas ha delvis åtgärdat denna brist genom användandet av kvantitativa empiriska metoder som har hög trovärdighet inom det nationalekonomiska fältet. Men trots användandet av sofistikerad ekonometri är det svårt att dra entydiga slutsatser om inkomstutjämningens effekter. Svaret på frågan: ”Vilken effekt har inkomstutjämningen på kommunernas skattekraft?” kräver nämligen variation i systemet. Systemet för inkomstutjämning har dock varit på plats i nuvarande huvudsakliga form sedan 1996 (Prop 1995/96:64). Även om inte heller förändringar över tid uppfyller ett experimentellt ideal är det åtminstone mer realistiskt än ett upplägg där olika delar av landet randomiserats till olika kompensationsgrader. Eftersom sådan variation nu inte finns får vi i stället studera smärre förändringar inom befintligt övergripande system. I detta avseende nyttjar Riksrevisionen tre regelförändringar: 2001 års förändring för ”Pomperipossakommunerna”, 2005 års sänkning av kompensationsgraden och 2014 års sänkning av kompensationsgraden.

Riksrevisionens slutsatser efter att ha studerat effekterna av de tre ovan nämnda förändringarna är att evidens om kompensationsgradens effekter på skattekraften saknas. Anledningen är att det återstår metodologiska problem. De ökningar i skattekraften som observerades i kommuner där kompensationsgraden sänkts går inte att med kvantitativa metoder för effektutvärdering härleda till just förändringen i kompensationsgraden. Detta beror enligt Riksrevisionen delvis på att de kommuner som påverkades av förändringarna sticker ut jämfört med övriga kommuner, vilket är särskilt tydligt i fallet med 2014 års förändring som endast riktade sig till kommuner med särskilt hög skattekraft. Andra metodologiska svårigheter i utvärderingen av de tre förändringarna är som följer: förändringen år 2001 var så pass komplex att det är svårt att uppskatta förväntade effekter, för förändringen 2005 är det svårt att hitta jämförbara kontrollgrupper och förändringen 2014 påverkade endast sex kommuner och var i kraft i endast två år.

De empiriska utmaningarna som uppstår vid utvärderingar av inkomstutjämningens effekter på lokal tillväxt är svåra att övervinna. Det handlar inte bara om utmaningar relaterade till de specifika förändringar som studeras i Riksrevisionens rapport. Det handlar också om att ekonomisk tillväxt till stora delar sker gradvis över en längre tidsperiod. Med andra ord tar det tid för investeringar i utbildning, infrastruktur, företagsstöd och innovationer att få genomslag på produktivitet och inkomster. För att kunna observera ekonomisk tillväxt som en konsekvens av inkomstutjämningen behöver vi studera effekterna över en längre tidsperiod. Samtidigt uppstår då ett utvärderingsproblem eftersom andra reformer genomförs och andra händelser inträffar som också får konsekvenser för tillväxten, vilket gör att inkomstutjämningssystemets effekter blir svåra att urskilja.

[12] Baretti m fl (2002) finner att inkomstutjämning har negativa effekter på skatteindrivningen i de tyska länderna.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

3.1 Stimulerar statsbidrag kommunal konsumtion och lokal tillväxt?

I detta avsnitt vänder vi på frågan om inkomstutjämningens effekter på lokal tillväxt; är det snarare så att inkomstutjämningen *möjliggör* lokal tillväxt? Om inkomstutjämningsbidragen inte längre tilldelas kommuner baserat på skattekraft, utan som ett generellt statsbidrag baserat på invånarantal, kommer detta att innebära betydande intäktsminskningar i många kommuner om inga extra resurser tillförs. Vad skulle detta kunna innebära för satsningar på lokal tillväxt i de berörda kommunerna?

I medianväljarmodellen kan lokala politiker välja att sänka skatten när det generella statsbidraget ökar så att en del av intäktsökningen kan användas för att öka konsumtionen av den privata varan. Eftersom medianväljaren i den grundläggande modellen lägger ihop den privata och den kommunala budgetrestriktionen, kommer vi att observera samma effekt på skatten oavsett om det är de kommunala intäkterna som ökar (via det generella statsbidraget) eller om det är invånarnas privata inkomster (skattekraften) som ökar. Det observerades dock i den tidiga empiriska litteraturen om statsbidragens effekter, att en ökning i statsbidrag vanligen ledde till en större ökning i kommunal konsumtion än motsvarande ökning i privat inkomst (Dahlberg och Rattsö 2010). Detta fenomen fick samlingsnamnet ”flugpapperseffekten” (*Flypaper effect,* Hines och Thaler 1995); dvs ”pengar fastnar där de initialt hamnar”.[13] Empirisk forskning på svenska och finska data har bekräftat att en ökning i generella statsbidrag leder till stora ökningar i kommunal konsumtion, men obefintliga effekter på skattesatser (Dahlberg m fl 2008; Nilsson 2009), och att konsumtionen ökat som mest inom de utgiftsområden som är frivilliga åtaganden, exempelvis infrastruktur och fritid (Dahlberg m fl 2008). En ökning i statsbidrag leder dock inte till motsvarande positiv förändring i kommunal sysselsättning förutom för de som arbetar med administrativt stöd (Lundqvist m fl 2014).

Flugpapperseffekten vid minskningar av statsbidragen innebär att kommunerna minskar konsumtionen av den kommunala varan i större uträckning än vad som skulle ha varit fallet om privata inkomster minskade.[14] Om storleken på flugpapperseffekten motsvarar vad som uppmätts för ökade statsbidrag i Sverige och Finland ovan, kan vi förvänta oss minskningar i kommunal konsumtion som motsvarar nästan hela minskningen i statsbidrag, och det finns dessutom en risk att det är kommunens frivilliga åtaganden som minskar mest, där näringslivsfrämjande insatser och kommunal arbetsmarknadspolitik ingår. Ett svar på bidragsminskningar som är symmetriskt med bidragsökningar är dock inte självklart. Ett alternativ är att kommunen i stället svarar med att höja skatten för att upprätthålla nivån på den kommunala konsumtionen. Det finns inga studier på svenska förhållanden som studerar effekten av minskade statsbidrag, men Marattin m fl (2022) studerar italienska kommuners svar på minskade statsbidrag och finner att kommunerna till övervägande del väljer att stabilisera intäkterna genom att höja den lokala fastighetsskatten. Jaaidane och Larribeau (2023) finner dock att minskade statsbidrag ledde till minskade löneutgifter i franska kommuner.

Hur effekten av minskade statsbidrag skulle kunna se ut i Sverige är svårt att förutsäga på basis av den begränsade internationella evidensen. Vidare är det oundvikligen så att minskade statsbidrag som en konsekvens av minskad utjämning också sammanfaller med ökade marginaleffekter i förhållande till den egna skattekraften. En ökad marginaleffekt kan innebära att engagemanget inom

[13] Anledningen till att de ökade intäkterna från statsbidrag fastnar i den kommunala budgeten kan vara att medianväljaren har olika ”mentala konton” för den privata och kommunala budgeten eller att kommunala tjänstemän har egna incitament att utöka den kommunala budgeten.
[14] En sådan ”symmetrisk” flugpapperseffekt skulle framför allt vara trolig om flugpapperseffekten beror på att medianväljaren har olika mentala konton. Däremot är den mindre trolig om flugpapperseffekten beror på tjänstemännens incitament att maximera den kommunala budgeten.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

tillväxtfrämjande insatser ökar, enligt resonemanget i avsnitt 2.1, medan den negativa inkomsteffekten kan innebära att engagemanget minskar enligt resonemanget ovan. Gällande effekten på skattesatsen kan den negativa inkomsteffekten innebära att skattesatserna höjs relativt sett mycket i de kommuner som får en relativt stor minskning i statsbidrag. Detta skulle kunna innebära att skillnaderna mellan kommuners skattesatser blir ännu större än vad de redan är idag (Melin 2022). Den ökade marginaleffekten kan å andra sidan innebära en ökad skattekonkurrens med lägre skattesatser som följd. Det är svårt att uttala sig om vilka av dessa effekter som dominerar.

Kan statsbidrag ha direkta effekter på den lokala tillväxten? Effekten kan vara positiv om kommunerna som en konsekvens av ökade statsbidrag satsar mer resurser på tillväxtfrämjande åtgärder, mer om detta i avsnitt 4. Kommunal konsumtion kan även stimulera tillväxt i det privata näringslivet genom att anställda i välfärden använder sina inkomster för att köpa tjänster från det lokala näringslivet. Vidare kan kommunen erbjuda välfärdstjänster av god kvalitet så att det är attraktivt för individer att bosätta sig i kommunen och erbjuda sin arbetskraft till näringslivet i närområdet. Denna kommunala stimulans (”crowding in”) skulle kunna vara som mest betydande i mer avlägsna områden (Dahlberg och Rattsö 2010). Samtidigt går det inte att utesluta att kommunal konsumtion också kan tränga ut näringslivsverksamhet, om de konkurrerar om kompetenser, eller om kommunen ger sig företräde till att bedriva näringsverksamhet på attraktiva platser (”crowding out”). Berg och Rattsö (2007) studerar om en förändring i det norska statsbidragssystemet till kommunerna gett några effekter på lokal tillväxt i termer av total sysselsättning, befolkningstillväxt och privat inkomst. De finner inga effekter i fråga om dessa tre utfall. Det är svårt att dra övergripande slutsatser om statsbidragens effekter på lokal tillväxt eftersom den empiriska litteraturen är begränsad. Det är också svårt att fastställa en förväntad effekt eftersom in- och undanträngningseffekterna kan neutralisera varandra.

I Johansson och Klaesson (2010) genomförs en simulering av lokala sysselsättningseffekter från att avskaffa avgifterna i inkomstutjämningssystemet och minska bidragen i samma utsträckning. I simuleringen sker en motsvarande minskning i hushållens disponibla inkomst när inkomstutjämningsbidraget minskar eftersom skatten måste höjas för att upprätthålla nivån på den kommunala konsumtionen. När hushållens disponibla inkomst minskar kan de konsumera mindre av s k ”hushållstjänster” i närområdet. Eftersom dessa hushållstjänster är distanskänsliga kommer en stor del av denna konsumtionsminskning att drabba den lokala ekonomin. Resultatet av simuleringen visar att minskningen i inkomstutjämningsbidrag kan ha betydande effekter på sysselsättningen i hushållstjänstesektorn i framför allt små regioner, och i kranskommuner utanför storstadsregionerna. Det bör dock tilläggas att man i simuleringen har antagit att minskningen i statsbidragen stabiliseras helt av höjda skattesatser. Enligt vad som diskuterats ovan är detta inte ett självklart svar på minskade statsbidrag. Simuleringen tar alltså inte hänsyn till att kommunen också kan välja att minska den kommunala konsumtionen, och den tar inte heller hänsyn till förändrade marginaleffekter. En sådan modell skulle dock vara mycket komplex.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

4 Kommunalt tillväxtarbete

I denna rapport definieras tillväxt i enlighet med den neoklassiska tillväxtmodellen som presenterades i avsnitt 2.1, där en ökad mängd produktionsfaktorer (arbete och kapital) eller ökad produktivitet (via teknisk utveckling) är förknippad med högre produktion.[15] Hur långsiktig ekonomisk tillväxt kommer till stånd förklaras i sin tur av den endogena tillväxtteorin, där investeringar i humankapital ses som centrala för att nya teknologier och arbetssätt ska kunna utvecklas; och av den institutionella teorin, där formella och informella institutioner utgör förutsättningarna för att potentialen i nya teknologier och arbetssätt ska kunna realiseras.

I avsnitt 2.1.1 diskuterades också att all nationell tillväxt sker i en kommun eller flera, men att all tillväxt som sker i en kommun inte motsvaras av nationell tillväxt.[16] Om kommunens strategiska planverksamhet bidrar till att helt nya företag etableras är detta gynnsamt från ett nationellt perspektiv. Om en kommun tillhandahåller vuxenutbildningar som bidrar till att stärka individers produktivitet är detta nationellt önskvärt oavsett var denna individ senare bosätter sig eller skaffar sig en sysselsättning. En individ kan också bli mer produktiv om den bosätter sig i en kommun nära en arbetsmarknad som bättre matchar dess kompetenser. Men om en högproduktiv individ bosätter sig i en kommun som tillfredsställer dess preferenser för boende och serviceutbud bidrar detta till lokal tillväxt i den valda kommunen, men betydelsen för nationell tillväxt är begränsad.

Att kommunerna kan ha en annorlunda uppfattning om tillväxt än vad som avses från ett nationellt perspektiv indikeras av enkätsvar som presenteras i bilaga 2 i Riksrevisionen (2020). På frågan om vad begreppet ”lokal tillväxt” innefattar svarade 40 procent att den allra viktigaste aspekten av ”lokal tillväxt” var ”fler invånare”; följt av ”fler arbetstillfällen”, som rangordnades högst av 20 procent. ”Fler företag” rangordnades högst av 18 procent av kommunerna, medan 12 procent rankade ”ökad utbildningsnivå” högst, och lägst andel (8 procent) rankade ”ökad skattekraft” högst. Kommunerna lägger alltså störst vikt vid de tillväxtmål som får genomslagskraft på det totala skatteunderlaget, medan de lägger mindre vikt vid ökad skattekraft, som jämnas ut via inkomstutjämningssystemet. Hur kommunerna hade svarat i frånvaro av inkomstutjämning går tyvärr inte att uttala sig om. Notera också att kommunerna rangordnar den aspekt av lokal tillväxt – hög utbildningsnivå – som har tydligast koppling till produktivitetstillväxt, lågt.

När vi ställer oss frågan om huruvida inkomstutjämningen är tillväxthämmande är det framför allt den aggregerade nationella tillväxten som är av intresse från ett statligt utredningsperspektiv[17]. Och från ett nationellt perspektiv vore det otillfredsställande om kommunerna investerar mindre i sådant som främjar ökad produktivitet som en följd av inkomstutjämningen. I detta avsnitt görs ett försök att beskriva vilka typer av tillväxtfrämjande uppgifter som kommunerna ägnar sig åt. I kommande avsnitt 4.1 presenteras en kortfattad genomgång av kommunala åtgärder som är tillväxtfrämjande. I underavsnitten diskuteras olika perspektiv på begreppet lokal tillväxt. I avsnitt 4.2. görs en fördjupning i kommunal arbetsmarknadspolitik, som är ett exempel på en tillväxtfrämjande åtgärd med potential att vara produktivitetshöjande på ett sätt som är gynnsamt både lokalt och nationellt.

[15] Ett bredare perspektiv på tillväxt som inkluderar hållbarhet och arbetsvillkor finns i handlingsplanen Agenda 2030.
[16] Tillväxt sker givetvis inte bara som en konsekvens av lokala beslut, utan även som en konsekvens av nationella beslut som påverkar alla kommuner i liknande utsträckning.
[17] Staten kan också ha specifika tillväxtmål för vissa regioner. Ett exempel är de gröna industrisatsningarna i Norrland, där skälen är relaterade till klimatomställning.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

4.1 Vad räknas som kommunala tillväxtfrämjande åtgärder?

De svenska kommunernas verksamheter har stor betydelse för den nationella tillväxten. Expansionen av grundutbildningen lyfts ofta fram som en förklaring[18] till hur Sverige kunde utvecklas från ett fattigt bondesamhälle på mitten av 1800-talet till dagens industrialiserade och högteknologiska land, där befolkningen åtnjuter högt välstånd (Henrekson och Wennström 2022). Då var det kyrkan och prästerskapet som lade grunden för humankapitalackumulationen, via fokus på läskunnighet av religiösa texter (Sandberg 1979), idag är det kommunerna som lägger grunden via tillhandahållandet av förskola, grundskola och gymnasieskola[19]. Det positiva sambandet mellan det samlade humankapitalet och tillväxt är i fokus för den s k endogena tillväxtteorin (Lucas 1988; Romer 1990). Humankapital avser i dessa modeller de samlade åren av formell utbildning och praktisk erfarenhet. Eftersom humankapital är gynnsamt för samhället i stort (utöver de fördelar som tillfaller de individer som utbildar sig), via högre produktivitet och uppfinningsrikedom, riskerar investeringar i humankapital att bli för låga om individer själva bestämmer investeringsnivån (Barro 1990). Att finansiera (och tillhandahålla) utbildning är således en viktig uppgift för den skattefinansierade offentliga sektorn.

Även kommunernas omsorgsverksamhet är av betydelse för den nationella tillväxten. I Berntsson (2002) beskrivs hur utbyggnaden av barnomsorgen i Sverige under 1960- och 70-talet syftade till att öka det kvinnliga arbetskraftsdeltagandet och därmed åtgärda den arbetskraftsbrist som rådde. Tillhandahållandet av barnomsorg, äldreomsorg och stöd till funktionsvarierade möjliggör alltså för närstående familjemedlemmar att i stället erbjuda sin arbetskraft på marknaden, vilket främjar specialisering och produktivitet. Dagens förskola är dock mer än omsorg och lek. Sedan 1998 har förskolan en läroplan, och pedagogisk kompetens har uppvärderats via förskollärarlegitimationen. En bred tvärvetenskaplig litteratur har studerat betydelsen av ”tidiga insatser” för att utveckla barns kognitiva och socio-emotionella färdigheter (se exempelvis Heckman m fl 2010).

Bland de obligatoriska kommunala uppgifterna finner vi även ansvaret för grundläggande infrastruktur såsom vatten, avlopp, renhållning och avfallshantering; och för planläggning, markexploatering och bostadsförsörjning. Investeringar i grundläggande infrastruktur utökar den totala kapitalstocken, samtidigt som den bidrar till ökad produktivitet i företagens kapital (Aschauer 1989)[20]. I fråga om de gröna industrisatsningarna i norr är uppskalningen av denna grundläggande infrastruktur av stor vikt för att kunna lösa rekryteringen: dvs att människor ska kunna flytta till kommunerna där de nya industrierna etableras (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet 2023).

Bland frivilliga uppgifter som kan ha betydelse för den lokala tillväxten finner vi ”Näringslivsfrämjande åtgärder”, som består av samverkan, information och stöd till verksamma och nystartade företag i kommunen. Vi finner även den kommunala arbetsmarknadspolitiken, i vilken det görs en djupdykning i avsnitt 4.2. Motiven till denna djupdykning är att kommunal arbetsmarknadspolitik kan främja lokal och nationell tillväxt via produktivitetshöjande insatser såsom arbetsmarknadsutbildningar, coachning och andra arbetslivsförberedande aktiviteter, och den har dessutom potential att ge utdelning i termer av ökad skattekraft relativt omgående.

[18] Andra förklaringar som lyfts fram är: Storbritanniens industrialisering, naturtillgångar i form av skog och malm, frånvaron av krig och närvaron av tillväxtbefrämjande institutioner, framför allt en stark äganderätt, se Bergh (2022).
[19] Fischer m fl (2021) finner att grundskoleexpansionen under 1950–60-talen gav ökad benägenhet att utbilda sig, främst hos barn med lågutbildade föräldrar. Inkomsteffekten var svagt positiv oavsett föräldrarnas utbildningsnivå.
[20] Andersson Järnberg och Värja (2022) finner att en omfördelning av kommunens kostnader till infrastruktur och barnomsorg gynnar kommuninvånarnas inkomster, medan en omfördelning till utbildning missgynnar.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

4.1.1 Perspektiv på lokal tillväxtpolitik

Synen på lokal tillväxtpolitik har inte varit entydigt positiv. Framför allt är det de kommunala åtgärder som varit inriktade på att främja det egna näringslivet, eller på att marknadsföra kommunen externt för att bland annat uppnå befolkningstillväxt, som varit utsatt för viss kritik. I detta avsnitt redogörs för perspektiv på lokal tillväxtpolitik i forskning och debatt. Här görs inga anspråk på att göra en heltäckande litteraturöversikt om lokal tillväxtpolitik. För den som är intresserad av att fördjupa sig rekommenderas i stället översikterna i Hermelin och Persson (2021), Bergh och Erlingsson (2019), Mörk m fl (2019), Riksrevisionen (2020) och Siverbo (2005).

Enligt Pierre (2004) sågs kommunernas växande engagemang på det näringslivspolitiska området under 1980-talet med viss skepsis från statens sida. Oron bottnade i att ett eventuellt kommunalt stöd till det lokala näringslivet skulle hålla tillbaka strukturomvandlingen och försämra näringslivets internationella konkurrenskraft. Från ett nationellt perspektiv fanns intresse av att hålla högt tempo i strukturomvandlingen; arbetskraften som frigjordes när lågproduktiva företag tvingades lägga ned sin verksamhet kunde i stället få jobb i de högproduktiva företagen.[21] Om lågproduktiva företag fick fortsätta sin verksamhet som en konsekvens av gynnande insatser på lokal nivå skulle den nationella ekonomiska tillväxten kunna bli lägre.

Trots denna inledande skepsis har kommunernas betydelse för den nationella näringslivspolitiska strategin ökat, och statens inställning har också blivit mer positiv. Trenden återfinns på det internationella planet och bygger på idéer, i enlighet med decentraliseringsteorin, om att kommuner har informationsfördelar i förhållande till lokalsamhällets behov och förutsättningar (Hermelin och Persson 2021). Att syssla med "näringslivsfrämjande insatser" är inte obligatoriskt för de svenska kommunerna. Däremot är det en obligatorisk uppgift för regionerna att arbeta med "regional utveckling". I detta ansvar ingår att samordna insatser för att genomföra regionens tillväxtstrategi. Regionerna har också ansvar för att följa upp tillväxtarbetet och redovisa till regeringen. Ett konkret område som är av betydelse från ett regionalt utvecklingsperspektiv, och där regionerna också har det övergripande ansvaret, är kollektivtrafiken.

De kommunala utmaningarna på det näringslivspolitiska området beskriver Hermelin och Persson (2021) som bestående av att: hantera dialoger med näringslivet i syfte att bygga förståelse för de lokala effekterna av den globala strukturomvandlingen, mobilisera resurser för att kunna anpassa lokala verksamheter till effekterna av strukturomvandlingen och utveckla sektorsövergripande strategier med hänsyn till näringslivsfrågor. Hermelin och Persson (2021) beskriver vidare att kommunernas näringslivsarbete organisatoriskt tar sig uttryck i form av näringslivsfunktioner och näringslivsansvariga. Rent praktiskt kännetecknas kommunernas näringslivsarbete i stor utsträckning av "dialoger" inom nätverk där berörda aktörer ingår, men också av genomförande av projekt som finansieras av tillfälliga resurser från bland annat EU.

En fråga som har ställts i forskningen om lokal tillväxt är huruvida befolkningstillväxt är ett lämpligt mål för kommuner. I Syssner (2014) konstateras att nära hälften av Sveriges kommuner – trots strategier för befolkningstillväxt – fortsätter att minska. Med andra ord är det är svårt för kommuner att motverka de demografiska och strukturella trender (exempelvis åldrandet, minskade födelsetal och urbaniseringen) som ligger bakom en minskande befolkningsstorlek. Tillväxtnormen utgör här ett hinder mot en mer realistisk *lokal anpassningspolitik*, där insikten om den demografiska

[21] Målet om en "solidarisk lönepolitik" inom Rehn-Meidner-modellen var tänkt att resultera i ett högt generellt löneläge med ett högt omvandlingstryck som konsekvens (Fregert 2021).

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

tillbakagången öppnar för en nedskalning av viss kommunal verksamhet för att frigöra resurser till andra verksamheter.

I Berg och Erlingsson (2019) konstateras vidare att kommunernas satsningar på s k ”platsmarknadsföring” kan utvecklas till ett nollsummespel, eller ännu värre, resultera i negativa samhällsekonomiska konsekvenser. Kommunal platsmarknadsföring kan definieras som åtgärder och investeringar som ämnar att förbättra bilden av kommunen externt. Förhoppningen är att ett stärkt varumärke ska locka till sig nya invånare, företagande eller turism. I Bergh och Erlingsson (2019) lyfts byggandet av idrotts- och evenemangsarenor upp som problematiskt eftersom bristen på regional koordinering mellan kommuner kan leda till överetablering. Forskningen om lokal platsmarknadsföring beskrivs i Bergh och Erlingson (2019) som till övervägande del byggandes på studier av framgångsrika fall. Därför är det svårt att dra slutsatser om effekterna av den här typen av lokal tillväxtpolitik.

Ett perspektiv på lokal tillväxt är att betrakta välfärdsuppdraget och tillväxtuppdraget som integrerade verksamheter.[22] Ett sådant perspektiv är förenligt med den genomgång som presenteras i föregående avsnitt, och även med budskapet i Bergh och Erlingsson (2019), där den lokala tillväxtpolitiken beskrivs som fruktbar om den påverkar andra kommuner positivt. Ett exempel på en sådan s k ”komplementaritet” är när en kommun finansierar en kvalitativ grundutbildning för individer som sedan flyttar till andra kommuner som erbjuder bättre möjligheter att förverkliga deras produktivitet på arbetsmarknaden. Bergh och Nordin (2022) visar exempelvis hur glesbygden i stor utsträckning utbildar arbetskraft som senare flyttar till storstäder. Att skolan är av hög kvalitet i hela landet är därmed av vikt även för storstäderna. Resultatet i Andersson Järnberg och Värja (2022), att en minskad andel i kommunbudgeten som spenderas på utbildning ger minskade inkomster för kommunens invånare, kan delvis tolkas i ljuset av denna insikt; att utgifter för grundutbildning är en investering som inte garanterar avkastning för den enskilda kommunen.

På frågan om befolkningstillväxt är ett lämpligt mål för kommuner är svaret ”ja” om det innebär att kommunen satsar mer på kompletterande verksamheter eller om konkurrenssituationen som uppstår är samhällsekonomiskt gynnsam. En gynnsam konkurrens kan ske inom ramarna för teorin om ”jämförande konkurrens”, enligt vilken kommuninvånare jämför effektiviteten mellan olika kommuner i syfte att flytta till den mer effektiva kommunen, se avsnitt 2.2. Som ett avslutande perspektiv kan nämnas kommunernas roll för att bygga de institutioner som enligt den institutionella teorin främjar ekonomisk tillväxt (North 1989; Acemoglu m fl 2001). Enligt denna teori är faktorer såsom: effektiv byråkrati, rättssamhälle, väldefinierade äganderätter och låg korruption centrala för ekonomisk tillväxt. Med tanke på den mängd olika myndighetsutövningsuppdrag som ligger inom kommunens ansvarsområde finns det även utifrån detta perspektiv en tillväxtfrämjande roll för kommunen att spela (Bergh och Erlingsson 2019). Enligt ett integrerat perspektiv är alltså de åtgärder som (enligt räkenskapssammandraget) klassas som ”näringslivsfrämjande” av begränsad betydelse för den nationella tillväxten i förhållande till att bedriva verksamheter såsom utbildning, vård och omsorg med hög kvalitet; eller att handlägga planläggnings- eller markexploateringsärenden effektivt och utan korruption.

[22] Enligt Hermelin och Persson (2022) blir strategier där tillväxtuppdraget integreras i den bredare kommunala verksamheten (och med hållbarhetsperspektivet) mer vanliga. Ett exempel är att man i forskningen kunnat identifiera planeringen av gymnasieskolan som en central komponent i kommunernas näringslivsarbete på grund av dess betydelse för den lokala kompetensförsörjningen.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

4.1.2 Regionala perspektiv på lokal tillväxtpolitik

I föregående avsnitt konstaterades att det är regionerna snarare än kommunerna som har tillväxtpolitik som obligatorisk uppgift. Vidare drog den föregående statliga utredningen av inkomstutjämningssystemet slutsatsen att tillväxten borde analyseras från ett regionalt perspektiv. I betänkandet betonades att enskilda kommuners tillväxt är beroende av vilken arbetsmarknadsregion (LA-region) de befinner sig i. En LA-region består av kommuner som är så pass ekonomiskt integrerade att regionen som helhet kan ses som självförsörjande gällande arbetskraft (SCB 2023). En LA-region består i regel av en kommun som är s k ”kärnkommun” och dess omgivande ”kranskommuner” som är sammankopplade via gemensamma nätverk för transport och infrastruktur.[23] Vanligtvis är daglönesumman (inkomster för de som *arbetar* i kommunen) högre än nattlönesumman (inkomster för de som *bor* i kommunen) i kärnkommunen, medan det omvända är fallet för kranskommunerna. Ett exempel är Malmöregionen, där kvoten mellan daglönesumma och nattlönesumma är 0,36 för kranskommunerna Vellinge och Lomma, medan den är 1,35 för kärnkommunen Malmö (SOU 2011:39, s 63). De höga inkomster som invånare i Vellinge och Lomma erhåller har alltså sitt ursprung till stor del från arbete i Malmö. Från ett inkomstutjämningsperspektiv – och dess möjliga effekter på lokal tillväxt – blir detta högst relevant, då näringslivsutvecklingen i en kommun har stor betydelse för skattekraftstillväxten i en närliggande kommun. Vid en jämförelse av inkomstutjämningsavgifter och inkomstutjämningsbidrag inom Malmöregionen framgår även att de totala avgifter som betalas av avgiftskommuner i stort sett är på samma nivå (något mindre) som de totala bidrag bidragskommunerna mottar. Liknande förhållande gäller för Stockholmsregionen.

I underlagsrapporten skriven av Johansson och Klaesson (2010) visas hur den enskilda kommunens utveckling avgörs av den funktionella arbetsmarknadsregionens storlek i termer av befolkning, total lönesumma och lön per invånare. Av deras analys framgår att kommuner som ingår i stora arbetsmarknadsregioner (storstadsregionerna) gynnats av att storstäderna sedan 1970-talet dominerat i termer av ekonomisk tillväxt och befolkningstillväxt. Storstädernas framgångssaga kan i sin tur förklaras av agglomerationsfördelar för distanskänsliga tjänster, vilket gör storstäderna attraktiva för både företag, arbetstagare och konsumenter. Distanskänsliga tjänster kräver direktkontakt för att kunna levereras. Transaktionskostnaderna för att kunna leverera dessa tjänster ökar kraftigt när avståndet mellan köpare och säljare ökar. Individer som bor i kranskommunerna till dessa storstäder har tillgång till ett större utbud av tjänstekonsumtion, men också till ett bredare utbud av arbetstillfällen i branscher som har jämförelsevis hög produktivitet. När de stora regionerna växer ökar agglomerationsfördelarna och produktiviteten, vilket stimulerar individer till att bosätta sig i regionen och företag till att etablera sig eller expandera, vilket i sin tur bidrar till att regionen växer ytterligare och agglomerationsfördelarna stärks ytterligare. Processen är positivt självförstärkande för de stora regionerna, och negativt självförstärkande för de små regionerna, och får den konsekvensen att lönesumman växer som snabbast i de stora regionerna. Med avseende på de över tiden ackumulerande effekterna av regionförstoring, och på tjänstenäringarnas ökade betydelse för den ekonomiska tillväxten, kan storstadsregionernas dominans betecknas som strukturell. Vidare kan vissa kranskommuners höga nattlönesumma till viss del tillskrivas deras *närhet* till storstädernas högproduktiva arbetstillfällen och kvaliteten på boendemiljön.

[23] Ett antal kommuner i Norrland är dock ensamma i sin LA-region.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

4.2 Kommunal arbetsmarknadspolitik

Arbetslöshet för med sig stora samhällsekonomiska förluster, och särskilt den arbetslöshet som är långvarig och som kan resultera i ett behov av grundläggande försörjningsstöd, s k ”ekonomiskt bistånd”. Långvarig arbetslöshet innebär givetvis störst förluster för den som är arbetslös, vilken upplever en sänkt materiell levnadsstandard via de lägre inkomsterna och en försämrad livskvalitet som en konsekvens av att inte få bidra till samhällets utveckling i önskad utsträckning eller få vara en del av det sociala sammanhang som en arbetsplats utgör. Men arbetslöshet för också med sig kostnader för samhället i stort då tillväxten blir lägre än den annars hade varit, och då utgifterna för A-kassa och försörjningsstöd blir högre.

För att minska kostnaderna från arbetslöshet kan en aktiv arbetsmarknadspolitik föras. I Sverige bedrivs aktiv arbetsmarknadspolitik främst på statlig nivå, på initiativ av riksdag och regering, och i Arbetsförmedlingens regi. Kommunerna har dock varit aktiva på arbetsmarknadspolitikens område sedan åtminstone 1970–80-talen (Vikman och Westerberg 2017). Enligt enkäten Kommunal arbetsmarknadsstatistik (KAS) deltog nästan 90 000 individer i kommunala arbetsmarknadsåtgärder år 2021.[24] Denna siffra kan jämföras med de ca 191 000 individer som i december 2021 deltog i ett arbetsmarknadsprogram i Arbetsförmedlingens regi.[25] Enligt räkenskapssammandraget var kommunernas bruttokostnader inom posten arbetsmarknadsåtgärder cirka 11 miljarder år 2021. Som jämförelse uppgick kostnaderna för ekonomiskt bistånd till ca 15 miljarder samma år. Som andel av totala verksamhetskostnader utgjorde kostnader för arbetsmarknadsåtgärder ca 1,5 procent. Det kommunala engagemanget på det arbetsmarknadspolitiska området är frivilligt, vilket får konsekvensen att variationen i termer av kostnader och aktivitetsgrad (antal personer i insatser i förhållande till befolkningen) är stor (Vikman och Westerberg 2017; Ulmestig 2020).

Enligt Forslund m fl (2019) är de vanligaste typerna av aktiviteter inom den kommunala arbetsmarknadspolitiken jobbsök, praktik och kommunala arbetsmarknadsanställningar. De kommunala arbetsmarknadsanställningarna är en typ av insats som det inte finns någon direkt motsvarighet till i den statliga arbetsmarknadspolitiken – detta eftersom kommunen också är arbetsgivare inom en mängd olika verksamhetsområden. Med hjälp av tidsbegränsade anställningar kan kommunen minska de egna kostnaderna för ekonomiskt bistånd (lönen kan i vissa fall vara subventionerad av Arbetsförmedlingen) samtidigt som individens produktivitet förhoppningsvis stärks via den praktiska erfarenheten. En slutsats i Forslund m fl (2019), som också bekräftar andra studiers slutsatser, är att deltagarna i kommunernas arbetsmarknadspolitiska program står längre ifrån arbetsmarknaden än deltagarna i Arbetsförmedlingens insatser. Individerna i kommunernas insatser fick exempelvis i större utsträckning ekonomiskt bistånd.

En anledning till att kommuner är aktiva inom arbetsmarknadspolitiken kan vara att de har god kännedom om lokala förhållanden och behov, och att de därför kan anpassa kompetenshöjande insatsers innehåll och dimensioner efter dessa. Det finns således teoretiska argument för varför just kommuner skulle kunna bedriva en effektiv arbetsmarknadspolitik. Huruvida kommuners arbetsmarknadspolitik är effektiv i realiteten måste emellertid undersökas empiriskt. Exempel på studier som funnit att kommunal arbetsmarknadspolitik kan vara effektiv är Dahlberg m fl (2020) som finner att en insats i Göteborgs stad som riktas till lågutbildade flyktingar ger positiva effekter

[24] Värden saknas för 37 kommuner. Data från KAS är hämtad från Kolada och avser variabeln ”Deltagare i kommunala arbetsmarknadsåtgärder, antal”. För 2022 saknas värden för 59 kommuner, därför har värden för 2021 föredragits.
[25] Data är hämtad från Arbetsförmedlingen: ”Arbetssökande 1996–2023-04 - Riket”, kolumn ”Arbetslösa i program”. https://arbetsformedlingen.se/statistik/sok-statistik/tidigare-statistik.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

på sysselsättning. Dahlberg m fl (2020) drar slutsatsen att det framför allt är intensiteten i programmet och möjligheten för arbetsgivaren att formulera förväntningar och behov som bidragit till de positiva effekterna. Mörk m fl (2021) studerar effekterna av arbetsmarknadsanställningar i Stockholms stad. Målgruppen är individer som har svag arbetsmarknadsanknytning och individer som mottar ekonomiskt bistånd. Resultaten visar att sannolikheten att både under och efter insatsen ta emot ekonomiskt bistånd minskade hos de som deltog i insatsen. Sannolikheten att vara sysselsatt efter att insatsen avslutats ökade för deltagarna i alla insatser förutom för ”Stockholmsvärdarna”, som hade mindre kvalificerade arbetsuppgifter.

Om den kommunala arbetsmarknadspolitiken är effektiv kommer den även att vara tillväxtfrämjande. När en individ kommer i arbete ökar mängden arbetade timmar totalt sett i ekonomin. En praktikplats eller arbetsmarknadsanställning i kommunal verksamhet, och deltagande i olika typer av utbildningar och stöd, kan leda till att individers produktivitet ökar, vilket främjar tillväxt och leder till ökade inkomster för individen. Vi konstaterade i avsnitt 1.2 att inkomstutjämningen enligt nationalekonomisk teori får den konsekvensen att incitamenten till att ägna sig åt tillväxtfrämjande insatser försvagas. Detta skulle kunna innebära att kommunerna ägnar sig mindre åt verksamheter som potentiellt sett skulle kunna bidra positivt till den nationella tillväxten, exempelvis arbetsmarknadspolitik. Å andra sidan finns trots detta incitament att genom arbetsmarknadspolitik minska kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd. Huruvida kommunernas arbetsmarknadspolitiska åtgärder hade varit mer omfattande eller mer effektiva om utdelningen hade varit dubbel (både minskade kostnader för ekonomiskt bistånd och ökade skatteintäkter) är tyvärr en svårbesvarad fråga, eftersom den likt andra frågeställningar gällande inkomstutjämningssystemets effekter kräver att vi studerar förändringar i systemet, se avsnitt 3 för en mer uttömmande redogörelse över utvärderingssvårigheterna.

Trots utmaningarna görs i detta avsnitt ett försök att empiriskt belysa betydelsen av kommunala förutsättningar och behov, och inkomstutjämningens marginaleffekter, för kommunernas engagemang på det arbetsmarknadspolitiska området. Det kommunala engagemanget fångas av kommunens kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I kommande avsnitt 4.2.1 sammanfattas slutsatserna från den empiriska analysen som sedan presenteras i mer detalj i efterkommande avsnitt. I avsnitt 4.2.2. analyseras betydelsen av förutsättningar och behov för kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder med hjälp av regressionsanalys, och i avsnittet 4.2.3. adderas inkomstutjämningens incitamentseffekter.

4.2.1 Sammanfattning av empiriska resultat

Den övergripande slutsatsen från den empiriska analysen i de två efterföljande avsnitten är att kommunernas engagemang på det arbetsmarknadspolitiska området samvarierar positivt med behoven av ett sådant engagemang i termer av arbetslöshet eller mottagande av ekonomiskt bistånd. Det är alltså de kommuner som har antingen hög arbetslöshet eller stor andel med ekonomiskt bistånd som också har höga kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta gäller även om vi kontrollerar för en mängd kommunvariabler som fångar strukturella förutsättningar, exempelvis befolkningsstorlek, befolkningstäthet, utbildningsnivå och skattekraft. Ett annat robust resultat är att kommuner med högre skattesats uppvisar högre kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta skulle kunna återspegla politiska preferenser för en högre ambitionsnivå i kommunal verksamhet i stort. Variabler som fångar strukturella förutsättningar uppvisar däremot inget

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

samband med kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder efter kontroll för övriga kommunvariabler.

Även marginaleffekternas roll studeras; ju större marginaleffekt desto större effekt på intäkterna när den egna skattekraften ökar, och desto mer satsningar på arbetsmarknadspolitik förväntar vi oss. Trots inkomstutjämningssystem finns det viss variation i marginaleffekter mellan svenska kommuner. I en regressionsmodell med alla kontrollvariabler inkluderade visar det sig dock att marginaleffekten inte påvisar något samband med kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Marginaleffekten och kommunalskatten är dock så pass starkt korrelerade att det kanske inte finns så mycket meningsfull variation kvar att studera när båda dessa inkluderas i en regression. Dessa resultat ska därför tolkas med stor försiktighet.

Resultaten ger visst stöd för att det är kommuner med större behov av arbetsmarknadsåtgärder som satsar mer resurser på detta område, snarare än att det är marginaleffekten eller goda strukturella förutsättningar som styr. Dessa resultat är i linje med resultaten i Siverbo (2005) där inkomstutjämningens marginaleffekt inte påvisade någon betydelse för satsningar på näringslivsfrämjande åtgärder. I stället var det glesbygd, befolkningsminskning och hög arbetslöshet som var relaterade till mer omfattande satsningar. Resultaten i denna rapport, liksom i Siverbo (2005) tyder på att det är andra faktorer än inkomstutjämningssystemet som påverkar hur kommunerna väljer att satsa inom olika områden som potentiellt sett skulle kunna ge avkastning i form av högre skattekraft. Möjligen skulle detta kunna tyda på att kommuner satsar på tillväxtfrämjande insatser i den mån de behövs, trots de försvagande incitament som inkomstutjämningen innebär.

Det är viktigt att tillägga att resultaten i kommande avsnitt visar betingade samband och inte kausala samband. De betingande sambanden gäller i sin tur endast i ett system med långtgående utjämning. Hur sambanden hade sett ut utan utjämning går inte att uttala sig om. Dessutom finns det ingen kvalitetsvariabel att inkludera, vilket betyder att det inte är möjligt att utesluta att höga kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder drivs av låg effektivitet. Vidare, om sambandet mellan arbetslöshet/biståndstagande och kostnader drivs av kvantitativa anpassningar i åtgärder som är av låg kvalitet är resultatet mindre anmärkningsvärt. Särskilt i ljuset av den forskning (Mörk m fl 2021; Dahlberg m fl 2020) som visat att intensitet och kvalitet i insatserna är av betydelse.

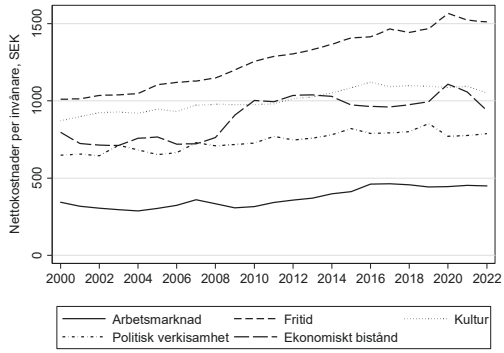
För den som är intresserad av den empiriska analysen i detalj följer nu två avsnitt med deskriptiv analys och regressionsanalyser som ligger till grund för slutsatserna ovan.

4.2.2 Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder

Syftet med detta avsnitt är att undersöka hur kommunernas engagemang på arbetsmarknadspolitiska området utvecklats över tid och vilka kommunala egenskaper som samvarierar med detta engagemang. Kostnadsbegreppet som används är nettokostnader, vilket innebär att kommunala kostnader som är finansierade med intäkter från externa aktörer är borttagna. En arbetsmarknadspolitisk åtgärd som kommunen utför på uppdrag av Arbetsförmedlingen, och som de får ekonomisk kompensation för, inkluderas inte. Nettokostnaderna avser alltså de kostnader som kommunen måste täcka med hjälp av egna skatteintäkter och generella statsbidrag (inklusive utjämning). I kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder inkluderas kostnader och intäkter för kommunens sysselsättningsfrämjande insatser, exempelvis personal på arbetsmarknadsenheter och

kostnader för arbetssökande som deltar i åtgärder eller som fått kommunala anställningar i syfte att motverka arbetslöshet.

Figur 2 Nettokostnader i jämförbara verksamheter, 2000–2022

Anmärkning: Antalet observationer per år varierar mellan 286 och 287 på grund av bortfall. 2018 års priser. Mediankommunernas kostnader.
Källa: Kolada, kommunernas räkenskapssammandrag.

För att kunna jämföra kostnadsutvecklingen med andra kommunala verksamheter på liknande kostnadsnivå visas i figur 2 utvecklingen i mediankostnaden för arbetsmarknadsåtgärder tillsammans mediankostnaderna för fritid, kultur, ekonomiskt bistånd och politisk verksamhet. Av de verksamheter som visas i figuren ligger arbetsmarknadsåtgärder på lägst kostnadsnivå. I termer av förändring är det utvecklingen inom ekonomiskt bistånd som varit svagast mellan 2000 och 2022 (18 procent). Utvecklingen inom övriga verksamheter är: kultur (20 procent), politisk verksamhet (22 procent) och fritid (50 procent). Med en utveckling på 29 procent i mediankostnaden är således arbetsmarknadsområdet det kostnadsområde som utvecklats näst starkast bland de verksamheter som visas i figur 2. Jämförelser med utvecklingen i kommunens kärnverksamheter är svår eftersom det till stor del är demografin som styrkostnadsutvecklingen inom dessa, och kostnadsnivån är dessutom betydligt högre, men för helhetens skull är utvecklingen inom dessa områden som följer: grundskola (26 procent), äldre och funktionshindrade (44 procent) och förskola (118 procent).

Låt oss nu studera skillnader mellan olika kommungrupper med avseende på deras kostnader för arbetsmarknadsåtgärder år 2022. I tabell 2 visas medelvärden för kostnader och även för arbetslöshet och mottagande av ekonomiskt bistånd avseende år 2021[26]. Från tabellen framgår att de lägsta kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder finns i storstadskommuner på i genomsnitt 348 kr per invånare. Arbetslösheten i åldrarna 16–64 är i storstadskommunerna 7,65 procent, vilket inte är särskilt lågt då tre kommuntyper har en lägre arbetslöshet. Det är dock ovanligt att storstäderna uppmäter en så pass hög (relativ) notering på arbetslösheten. Åtminstone sedan 2010 och till och

[26] Anledningen till att 2021 används för övriga variabler är att den kommande regressionsanalysen använder laggade värden för bakgrundsvariablerna, alltså värden från 2021.

med 2018 hade storstadskommunerna den lägsta arbetslösheten; den näst lägsta 2019. Den höga noteringen 2021 kan vara relaterad till de specifika förutsättningar som rådde under pandemin. I övrigt är ungdomsarbetslösheten lägst, andelen med ekonomiskt bistånd lägst och kostnaderna för ekonomiskt bistånd låga i storstadskommunerna. Den kommungruppen med näst lägst kostnader för arbetsmarknadsåtgärder är landsbygdskommuner (MA). I denna kommungrupp är kostnaderna för ekonomiskt bistånd lägst, arbetslösheten i åldrarna 16–64 lägst, ungdomsarbetslösheten låg och andelen individer med ekonomiskt bistånd är också låg.

Den andra sidan av myntet får vi om vi tittar på den kommungrupp med högst kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, nämligen landsbygdskommuner (A) på i genomsnitt 675 kr per invånare. Dessa kommuner har en arbetslöshet i åldrarna 16–64 på i genomsnitt 7,74 procent, vilket är den högsta noteringen. Dessutom redovisar de den högsta ungdomsarbetslösheten, den högsta andelen med ekonomiskt bistånd och de högsta kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Sammantaget ger tabell 2 en bild av att det finns ett samband mellan kostnader för arbetsmarknadsåtgärder och behovet av sådana, och enligt detta samband är det kommuner med större behov av arbetsmarknadsåtgärder – via högre arbetslöshet och mer utbrett biståndstagande – också har högre kostnader.

Tabell 2 Arbetsmarknadsåtgärder, arbetslöshet och ekonomiskt bistånd, 2022

Kommungrupp	Nettokostnader Arbetsmarknads-åtgärder	Arbetslöshet 16–64 år %	Arbetslöshet 18–24 år %	Ekonomiskt bistånd 18+ %	Kostnad ek. bistånd kr inv. 0–64 år
Storstadskommuner	348	7,65	5,49	2,08	1397
Täta kommuner (NS)	555	7,71	7,57	2,94	1770
Täta kommuner (A)	574	7,45	7,85	2,70	1636
Landsbygdskommuner (NS)	524	6,71	7,31	2,63	1585
Landsbygdskommuner (A)	675	7,74	8,01	3,22	1962
Landsbygdskommuner (MA)	429	5,89	6,96	2,29	1300

Anmärkning: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland. Antalet kommer per grupp är (ovanifrån och ned): 26, 87, 29, 78, 52 och 15. Löpande priser. Tillväxtanalys kommuntypsindelning från 2021.
Källa: Kolada, kommunernas räkenskapssammandrag

För att ta reda på mer om sambandet mellan kommuners egenskaper och behov å ena sidan, och kostnader för arbetsmarknadsåtgärder å andra sidan, presenteras i tabell 3 ett antal enkla regressioner där kostnader för arbetsmarknadsåtgärder är utfallsvariabeln. Variablerna som anges i första kolumnen används som beskrivande variabler i åtta separata regressioner. Om vi har en modell i åtanke där behov eller förutsättningar styr över kostnaderna, vore det rimligt att mäta de beskrivande variablerna innan kostnaderna. Därför mäts kostnaderna 2022, medan övriga variabler mäts 2021.

Resultaten från tabell 3 återspeglar vad som tidigare visades i tabell 2, nämligen att storstadskommuner har lägre kostnader för arbetsmarknadsåtgärder. Resultaten visar vidare att en högre andel med eftergymnasial utbildning och en högre skattekraft är associerade med lägre kostnader. En högre skattesats, en högre andel arbetslösa i åldrarna 16–64 år och en högre andel med ekonomiskt bistånd är associerade med högre kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Alla dessa koefficienter är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån[27]. Störst förklaringsgrad (R^2) i förhållande till variationen i kostnader har andelen med ekonomiskt bistånd (18,4 procent).

[27] Att ett resultat är *statistiskt signifikant* betyder att resultatet inte kan förklaras av slumpen.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Koefficienten på denna variabel tolkas på följande sätt: en ökning i andelen med ekonomiskt bistånd med 1 procentenhet är associerad med en ökning i kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder med 119 kronor per invånare. I tabellen ses även ett positivt samband med befolkningsstorlek och negativt samband med befolkningstäthet, men dessa variabler är inte statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån likt övriga variabler.

Tabell 3 Enkla samband med kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, 2022

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Befolkning, 1000-tal	0,03							
Befolkningstäthet		-0,06*						
Storstadskommun			-217**					
Eftergymnasial utbildning, %				-11,5**				
Skattekraft kr/inv 1000-tal					-4,39**			
Kommunal skattesats %						83,3**		
Arbetslösa 16–64 år, %							57,3**	
Ekonomisk bistånd 18+ år, %								119**
Konstant	544	555	564	891	1460	-1258	126	216
Observationer	287	287	287	287	287	287	287	287
R^2	0,000	0,015	0,039	0,104	0,153	0,103	0,174	0,184

Anmärkning: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Utfallsvariabeln är nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland, som också är en region. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: Kolada, kommunernas räkenskapssammandrag, SCB:s statistikdatabas.

Hur ska vi kunna bedöma storlekarna på koefficienterna i tabell 3? Ett vanligt sätt att bedöma koefficientstorlekar är att använda sig av standardavvikelser.[28] En ökning i andelen med ekonomiskt bistånd med en standardavvikelse (1,14 procentenheter) ger en ökning i kostnader med 136 kr per invånare, vilket motsvarar 43 procent av en standardavvikelse i kostnader, se tabell A1 i Appendix. Givet koefficienten på arbetslösa 16–64 år är en ökning med en standardavvikelse i arbetslösheten i dessa åldrar associerad med en ökning i kostnader med 132 kr per invånare, vilket motsvarar 42 procent av en standardavvikelse i kostnader.[29]

Sambanden i tabell 3 tyder på att arbetslöshet och andelen med ekonomiskt bistånd spelar roll för kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, men dessa samband kan vara uppkomna som en följd av samband med utelämnade bakomliggande variabler. Exempelvis kan det vara kommunens utbildningsnivå eller dess demografiska struktur som påverkar både kostnader och arbetsmarknadsförhållanden. För att ta reda på om sambanden mellan kommunens behov och kostnader är robusta inkluderas således en mängd variabler i samma regression. Variablerna är utvalda för att efterlikna regressionsanalysen i Vikman och Westerberg (2017) – som där genomfördes för åren 2002, 2006, 2010 och 2015.[30] Trots de många variablerna kan koefficienterna

[28] Standardavvikelsen är (grovt förklarat) den genomsnittliga avvikelsen från medelvärdet.
[29] Huruvida en koefficient är stor eller inte bör egentligen bedömas utifrån tidigare litteratur. Om det inte finns någon etablerad litteratur att jämföra med kan följande tumregler användas: 0–20 procent (ingen effekt), 20–50 procent (liten effekt), 50–80 procent (måttlig effekt), 80–100 procent (stor effekt), se Cohen (1969).
[30] Variabeln ”Storstadskommun” inkluderar i Vikman och Westerberg (2017) endast de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Jag har dock valt att inkludera de 26 kommuner som ingår i definitionen av kommungruppen storstadskommuner som används i denna rapport. Det blir inga större skillnader i resultaten om i stället endast de tre storstäderna inkluderas. Vikman och Westerberg (2017) studerar också skillnader i antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program enligt data från KAS, men skippas här på grund av det stora antalet saknade

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

inte tolkas som orsakssamband eftersom det kan finnas fler observerade eller icke-observerade variabler som inte inkluderas i regressionen men som också påverkar kostnaderna. Vi är dock mer benägna att dra slutsatser om arbetslöshetens och biståndstagandets betydelse om sambanden består efter de befintliga variablerna inkluderats.

Tabell 4 Betingade samband med kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, 2022

	(1)	(2)	(3)	(4)
Befolkning, 1000-tal	0,268*	0,234	0,227	0,212
Befolkningstäthet	0,019	0,020	0,021	0,010
Storstadskommun	-90,14	-96,48	-88,41	-96,45
Befolkningsförändring (5 år)	1,521	1,426	2,945	2,708
Ålder 20–34 år, %	15,82*	15,38*	15,21*	14,84
Ålder 35–49 år, %	-9,537	-6,834	-7,442	-11,35
Ålder 50–64 år, %	61,04*	69,90*	67,77*	58,90*
Utrikesfödd, %	3,596	11,39**	6,137	7,345
Gymnasial utbildning, %	-17,73*	-15,30	-14,24	-15,47
Eftergymnasial utbildning, %	-8,237	-4,894	-5,134	-4,706
Utbildning saknas	-20,08	-34,66	-23,43	-13,69
Skattekraft kr/inv 1000-tal	-1,263	-1,957*	-1,373	-1,288
Kommunal skattesats %	68,74**	62,82**	65,77**	59,53**
Ohälsotal, dagar	0,288	0,547	-0,014	0,086
Arbetslösa 16–64 år, %	37,36**	--	23,55	4,004
Arbetslösa 18–24 år, %	--	--	--	22,11
Ekonomisk bistånd 18+ år, %	--	59,95**	39,29	-3,640
Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år	--	--	--	0,076
Konstant	-1130	-1273	-1497	-1158
Observationer	287	287	287	287
Justerat R^2	0,275	0,276	0,281	0,287

Anmärkning: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland, som också är en region. Utfallsvariabeln är nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder enligt räkenskapssammandraget. Robusta standardfel. Resultaten ändras inte substantiellt om befolkning och befolkningstäthet ersätts med logversioner. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: Kolada, Kommunernas räkenskapssammandrag, SCB:s statistikdatabas, Folkhälsomyndigheten.

I Vikman och Westerberg (2017) presenteras endast resultaten då alla variabler inkluderas, se kolumn 4 i tabell 4. Liksom Vikman och Westerberg (2017) finner jag då att varken arbetslöshet, andelen individer med ekonomiskt bistånd eller kostnaderna för ekonomiskt bistånd uppvisar något statistiskt säkerställt samband med kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder.[31] Tolkningen av koefficienterna blir dock mer begränsad när flera variabler som på olika sätt speglar behovet av arbetsmarknadsåtgärder inkluderas i samma regression.

värden för 2022 (59 kommuner). Kostnadsmåttet är bredare och fångar upp fler aktiviteter än variabeln som mäter antalet deltagare.

[31] V&W finner visserligen vissa statistiskt signifikanta resultat under 2002 och 2005 som går i förväntad riktning, under 2005 har exempelvis både arbetslöshet 16–64 år och andelen individer med ekonomiskt bistånd statistiskt säkerställda positiva samband med kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, men dessa samband försvinner för åren 2010 och 2015, se tabell 1 i V&W.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Tolkningen av koefficienten ”Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år” i kolumn 4 är exempelvis: sambandet mellan kostnader för arbetsmarknadsåtgärder och kostnader för ekonomiskt bistånd givet nivån på arbetslöshet, ungdomsarbetslöshet och andelen individer som har ekonomiskt bistånd. Den variation som återstår är exempelvis den variation som uppstår till följd av att kommuner har olika kostsam administration av ekonomiskt bistånd eller olika ambitionsnivåer i fråga om vilka tillfälliga utgifter hushållen kan söka bistånd för. Detta kan vara ett intressant samband, men det säger inte så mycket om betydelsen av situationen på arbetsmarknaden och den sociala situationen i stort.

Omvänt är tolkningen av koefficienten ”Arbetslösa 16–64 år, %” i kolumn 4: sambandet mellan kostnader för arbetsmarknadsåtgärder och arbetslöshet givet nivån på ungdomsarbetslösheten, användandet av ekonomiskt bistånd och kostnaderna för dessa. Kvarstår gör då exempelvis variationen i arbetslöshet som uppkommer som ett resultat av konjunkturvariationer, då individer inte varit arbetslösa tillräckligt länge för att ansöka om ekonomiskt bistånd, eller arbetslöshet som består av individer som inte söker ekonomiskt bistånd utan i stället förlitar sig på försörjning från släkt och vänner. Även denna variation kan vara intressant, men den fångar endast upp en liten del av det övergripande kommunala behovet av arbetsmarknadsåtgärder.

Utöver den fullständiga regressionsmodellen i kolumn 4 presenteras därför i kolumn 1 och 2 regressioner där *antingen* arbetslöshet 16–64 år *eller* andelen med ekonomiskt bistånd inkluderas. I kolumn 3 inkluderas båda variabler. Tolkningen av koefficienterna i framför allt kolumn 1 och 2, men också till viss del kolumn 3, är intressanta för våra deskriptiva syften eftersom dessa koefficienter fångar tillståndet på arbetsmarknaden och behovet av ekonomiskt bistånd i stort från två olika håll.

I kolumn 1 framgår att den positiva koefficienten på arbetslöshet 16–64 år är statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Storleken är mindre än i tabell 3 och motsvarar en ökning med 27 procent av en standardavvikelse i kostnaderna. I kolumn 2 är andelen med ekonomiskt bistånd statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Storleken motsvarar 22 procent av en standardavvikelse i kostnaderna. I kolumn 3 inkluderas både andelen arbetslösa 16–64 år och andelen med ekonomiskt bistånd. Koefficienten på arbetslösheten fångar arbetslöshet som kan tänkas vara mer kortvarig och konjunkturberoende, eller arbetslösa som väljer att förlita sig på andra försörjningskällor än ekonomiskt bistånd. Koefficienten på andelen med ekonomiskt bistånd fångar biståndstagande där arbetslöshet inte utgör försörjningshinder, vilket är fallet för de som har missbruksproblem eller andra psykiska åkommor som försvårar arbetsmarknadsetablering[32]. Koefficienterna är fortsatt positiva men mindre i storlek, och ej heller statistiskt signifikanta på 10-procentsnivån.[33]

Koefficienterna på kommunskattesatsen är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån i alla kolumner. Den positiva koefficienten kan återspegla de politiska preferenser för en högre ambitionsnivå i kommunal verksamhet i stort som kan finnas i högskattekommuner eftersom andra kommunspecifika variabler fångar demografiska och arbetsmarknadsmässiga behov. En annan möjlighet som inte kan uteslutas är att en hög kommunalskattesats leder till minskad förvärvsgrad, vilken ger ett större behov av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

[32] Enligt Vikman och Westerberg (2017) är de 50 procent av biståndstagarna som har arbetslöshet som försörjningshinder i mediankommunen.
[33] Koefficienterna är ”nästan” signifikanta på 10-procentsnivån då p-värdena (0,115 och 0,111) ligger precis över 0,1.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

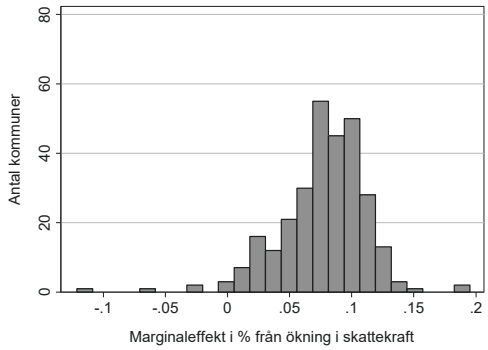
4.2.3 Inkomstutjämningens incitamentseffekter

Inkomstutjämningssystemet dämpar kraftigt effekterna från en ökning i den egna skattekraften. För en handfull kommuner är marginaleffekten till och med negativ. Marginaleffekten för bidragskommuner kan uttryckas som följer (i absoluta tal):

$$\frac{\partial R}{\partial s_k} = t_k - 0{,}95\bar{t} \qquad (7)$$

Där R är totala intäkter per invånare (egna skatteintäkter och intäkter från inkomstutjämningen), s_k är den egna skattekraften, t_k är den kommunala skattesatsen och $\bar{t}$ är den normerade skattesatsen. Marginaleffekten blir negativ om $t_k < 0{,}95\bar{t}$. Enligt utjämningen för 2022 var det sex kommuner som hade negativa marginaleffekter; deras totala intäkter minskade alltså som en följd av en ökning i den egna skattekraften. Den övergripande innebörden av den långtgående utjämningen är dock framför allt att marginaleffekterna är låga i hela kommunsektorn.

Figur 3 Fördelning av marginaleffekter i procent, 2022

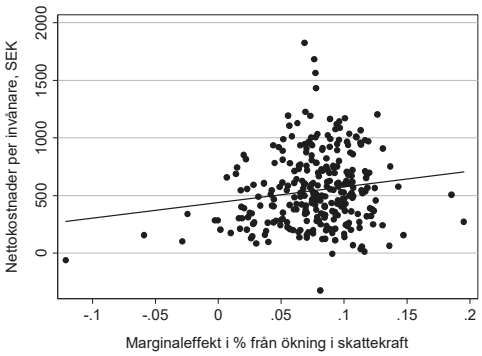
Anmärkning: Marginaleffekten i procent. 290 kommuner.
Källa: SCB, utjämningens utfall och egna beräkningar.

Fördelningen av marginaleffekter i hela kommunsektorn för 2022 visas i figur 3. Figuren visar att den lägsta marginaleffekten är -0,12 procent medan den högsta marginaleffekten är 0,20 procent. Mediankommunen möter en marginaleffekt på 0,08 procent, vilket betyder att en ökning i den egna skattekraften med 1 procent ökar intäkterna med 0,08 procent. Om det inte hade funnits någon inkomstutjämning hade intäkterna ökat med 1 procent. Oavsett om marginaleffekten är strikt negativ eller ej är den alltså betydligt mindre än den hade varit utan inkomstutjämning.

En central fråga är hur dessa låga (eller ibland negativa marginaleffekter) påverkar kommunernas incitament att engagera sig i tillväxtfrämjande aktiviteter. I figur 4 visas därför sambandet mellan marginaleffekten och kostnader för arbetsmarknadsåtgärder. Prickarna visar enskilda observationer och linjen visar det estimerade linjära sambandet, som är positivt. Ett positivt samband betyder att ju högre marginaleffekt desto högre är kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder. Detta samband är det förväntade eftersom kommuner som får högre avkastning för sina tillväxtfrämjande åtgärder i termer av ökade skatteintäkter också är de som satsar mer på sådana åtgärder.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Figur 4 Arbetsmarknadsåtgärder och marginaleffekt, 2022

Anm: Marginaleffekten i procent. 290 kommuner.
Källa: Kolada, SCB, utjämningens utfall och egna beräkningar.

Sambandet i ovanstående figur kan dock återspegla samband mellan bakomliggande variabler. En bakomliggande variabel i detta fall är kommunens skattesats, då denna samvarierar med både marginaleffekten och kostnadsnivån. Att kommunens skattesats samvarierar positivt med kostnader visades i tabell 4. Förklaringen bakom sambandet kan vara att kommuner med högre skattesats har preferenser för en högre ambitionsnivå i kommunal service generellt. Samtidigt innebär en högre skattesats också en större marginaleffekt i enlighet med ekvation (7).

I tabell 5 visas i kolumn 1 en enkel regression där den positiva koefficienten på marginaleffekten är statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. När skattesatsen läggs till i regressionen i kolumn 2 ser vi att koefficienten på marginaleffekten blir negativ och den statistiska signifikansen försvinner. I kolumn 3, när vi inkluderar alla variabler, ser vi att koefficienten på marginaleffekten är mindre negativ och fortsatt statistiskt icke-signifikant. Resultaten från kolumn 2 och 3 tyder på att sambandet mellan marginaleffekten och kostnader i kolumn 1 återspeglade skattesatsens betydelse för marginaleffektens storlek, snarare än att marginaleffektens incitamentseffekter i sig skulle ha betydelse för kostnadsnivån. Samtidigt bör man ha i åtanke att marginaleffekten och kommunalskatten är så pass starkt korrelerade att det kanske inte finns så mycket meningsfull variation kvar att studera. Resultaten i detta avsnitt ska därför tolkas med stor försiktighet.

Tabell 5 Marginaleffektens betydelse för arbetsmarknadsåtgärder, 2022

	(1)	(2)	(3)
Marginaleffekt	1352**	-835,3	-156,9
Befolkning, 1000-tal	--	--	0,209
Befolkningstäthet	--	--	0,012
Storstadskommun	--	--	-97,91
Befolkningsförändring (5 år)	--	--	2,662
Ålder 20–34 år, %	--	--	14,98
Ålder 35–49 år, %	--	--	-11,45
Ålder 50–64 år, %	--	--	59,05*
Utrikesfödd, %	--	--	7,329
Gymnasial utbildning, %	--	--	-16,18
Eftergymnasial utbildning, %	--	--	-5,306
Utbildning saknas	--	--	-14,54
Skattekraft kr/inv 1000-tal	--	--	-1,170
Kommunal skattesats %	--	98,42**	63,92*
Ohälsotal, dagar	--	--	0,000
Arbetslösa 16–64 år, %	--	--	3,587
Arbetslösa 18–24 år, %	--	--	22,163
Ekonomisk bistånd 18+ år, %	--	--	-3,389
Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år	--	--	0,076
Konstant	440,6	-1521	-1210
Observationer	287	287	287
(Justerat) R^2	0,02	0,102	0,284

Anm: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland, som också är en region. Utfallsvariabeln är nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder enligt räkenskapssammandraget. Robusta standardfel. Resultaten ändras inte substantiellt om befolkning och befolkningstäthet ersätts med logversioner. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: Kolada, Kommunernas räkenskapssammandrag, SCB:s statistikdatabas, Folkhälsomyndigheten.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

5 Skattekraftens samvariation

I detta avsnitt analyseras skattekraftens samvariation med andra kommunvariabler i nivå och förändring på kommunnivå. Syftet är att tillhandahålla ett underlag för att diskutera vilka möjligheter kommunerna har att påverka skattekraften, och därmed om stärkta incitament att påverka skattekraften kan ge effekter. Denna rapport instämmer i huvudsak med analysen i Johansson och Klaesson (2010), att tillväxtens bestämningsfaktorer framträder som tydligast när vi anlägger ett regionalt perspektiv. I den empiriska analys som följer används trots detta kommunen som observationsenhet eftersom det är kommunens skattekraft som är föremål för utjämning. I regressionerna inkluderas variabler som fångar näringslivsstruktur, utbildningsnivå, demografi och övriga variabler (ex befolkningsstorlek och befolkningstäthet).

Det går inte att på basis av den empiriska analysen i detta avsnitt dra slutsatser om inkomstutjämningens kausala effekter. Regressionerna kan dock utgöra ett stöd för att diskutera vilka faktorer som bestämmer skattekraften på kommunal nivå, och därmed även för att bedöma om det finns möjligheter att minskad utjämning skulle kunna leda till ökad lokal och nationell tillväxt. I strikt mening är regressionerna dock endast informativa om vad som samvarierar med skattekraften i ett system med långtgående inkomstutjämning, inte i ett system utan inkomstutjämning.

5.1 Sammanfattning av empiriska resultat

Av regressionerna i kommande avsnitt framkommer att kommuner skiljer sig åt i termer av näringslivsstruktur och utbildningsgrad, och att dessa skillnader samvarierar med skillnader i nivån på skattekraften. Det är framför allt andelarna förvärvsarbetande i de konstruerade näringskategorierna ”finans”, ”kultur” och ”tillverkning” som är positivt korrelerade med skattekraften. Även andelen med eftergymnasial utbildning och andelen förvärvsarbetande är positivt korrelerade med skattekraften. Följaktligen visar resultaten från regressionerna att ju högre andelar förvärvsarbetande inom ”finans”, ”kultur” och ”tillverkning” desto högre skattekraft, och desto högre andel med eftergymnasial utbildning, och som förvärvsarbetar överhuvudtaget, desto högre skattekraft. Den demografiska sammansättningen förklarar en lägre andel av variationen i skattekraft än näringslivsstruktur och utbildningsgrad.

Gällande förändringar i skattekraften över en tioårsperiod uppvisar återigen näringskategorierna ”finans”, ”kultur” och ”tillverkning” positiv samvariation med skattekraften; således, ju större ökningar i andelen förvärvsarbetande i dessa tre kategorier, desto större ökningar i skattekraften. Även förändringen i andelen med eftergymnasial utbildning är positivt korrelerad med skattekraften över en tioårsperiod. Resultaten för de demografiska variablerna var mer svårtolkade i nivåregressionen på grund av samlokaliseringseffekter, men i förändringsregressionen framgår det tydligare hur en försämrad demografisk struktur (utifrån ett arbetskraftsperspektiv) samvarierar negativt med skattekraften. Resultaten av förändringsregressionen visar även att en ökning i andelen utrikesfödda samvarierar negativt med skattekraften, och att en ökning i befolkningstäthet samvarierar positivt. Koefficienten på förvärvsgraden är positiv även i förändringar, men den statistiska signifikansen är svagare än den var i nivåregressionen.

Frågan är vad dessa resultat säger oss gällande kommunernas möjligheter att påverka den egna skattekraften. Kommunerna skiljer sig uppenbarligen åt i termer av näringslivsstruktur och utbildningsnivå; i vissa kommuner är exempelvis andelen i nattbefolkningen som arbetar inom

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

”finans” eller ”tillverkning” hög, och andelen med eftergymnasial utbildning hög, vilket enligt resultaten torde innebära en högre skattekraftsnivå. Anledningen till att branscher och individer med högre utbildningsnivå samlokaliserar sig kan vara att det finns agglomerationsfördelar, dvs fördelar som kommer från att företag och arbetstagare inom samma bransch är geografiskt samlade. Dessa fördelar kan bestå av minskade transportkostnader, ökad konkurrens bland leverantörer och specialisering. Agglomerationsfördelar finns i både tillverkningsindustrin och i den kunskapsintensiva servicesektorn. För individer som jobbar i serviceyrken med höga utbildningskrav är det exempelvis viktigt att stärka sitt humankapital genom att ha tillgång till andra högutbildade individer. Samlokalisering av individer med kunskapsintensiva yrken har också positiva överspillningseffekter då idéer och innovationer lättare kan uppkomma och spridas (Glaser 2010; Glaser och Maré 2001).

Branschstrukturer förändras i ett medelfristigt eller långsiktigt perspektiv. Påverkan på lokal nivå kan visserligen vara omfattande, men oftast har förändringarna sitt ursprung i strukturomvandlingar, som i sin tur drivs av teknikutveckling och en ökad internationell handel; samhällstrender som till stor del ligger utanför kommunens kontroll. Eliasson m fl (2021) konstaterar exempelvis att den största sysselsättningstillväxten under de senaste par decennierna skett i den s k *exponerade* tjänstesektorn, den delen av tjänstesektorn som är exportorienterad. Sektorn består av konsultverksamheter inom exempelvis data och teknik, vilka kräver en hög utbildningsnivå. Den exponerade tjänstesektorn är koncentrerad till stora regioner där en stor andel högutbildade bor.

Även om de globala trenderna är svåra att styra över, har det kommunala beslutsfattandet givetvis betydelse. Enligt diskussionen i avsnitt 4.1.1 kan kommunens näringslivspolitik syfta till att hantera effekterna av den globala strukturomvandlingen och anpassa de lokala verksamheterna därefter (Hermelin och Persson 2021). Ett aktuellt exempel som kan illustrera kommunernas roll är de gröna industrisatsningarna i Norrland, där en handfull kommuner blivit centralpunkter för Sveriges bidrag till klimatomställningen. Dessa kommuners kapacitet att hantera befolkningstillväxt kan vara avgörande för att säkra arbetskraft till dessa industrier. På mer övergripande nivå kan kommuner också försöka öka förvärvsgraden med hjälp av kommunal arbetsmarknadspolitik. Förvärvsgraden varierar positivt med skattekraften även då andra kommunvariabler kontrollerats för, framför allt i nivåregressionen. Om kommunens arbetsmarknadspolitik bidrar till att förbättra matchningen eller skifta förväntningar hos både arbetsgivare och arbetstagarens så att en matchning kan ske, skulle detta kunna ge utdelning på den enskilda kommunens skattekraft och produktion på ett omedelbart sätt, åtminstone i jämförelse med andra åtgärder för ökad tillväxt. Många övriga kommunala åtgärder för ökad tillväxt som är av nationell betydelse, exempelvis satsningar på grundutbildning, ger inte omedelbar eller exklusiv utdelning för den enskilda kommunen, utan är komplementära mellan kommuner, vilket vi har diskuterat i avsnitt 4.1. Att kommunernas verksamheter är av stor vikt för den nationella tillväxten är en insikt som kvarstår. Däremot kan kommuner ha svårt att styra över skattekraftstillväxten inom gränserna för den egna kommunen. Att exempelvis börja konkurrera med storstäderna om särpositionen som nationellt finans- eller myndighetscentra är knappast rimligt. Stora delar av skillnaderna i kommunernas skattekraft drivs trots allt av den särskilda näringsstruktur som finns i storstäderna och vilka som bor i deras kranskommuner.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

5.2 Data och beskrivning

I detta avsnitt presenteras den data som i avsnitt 5.3 och 5.4 används för att analysera skattekraftens samvariation med ett antal kommunvariabler. Avsnittet inleds med en presentation av variabeldefinitioner och fortsätter med en variabelbeskrivning. Eftersom analysen berör skattekraftens samvariation både i nivå och förändring presenteras beskrivningar av variablerna i både nivå och förändring.

5.2.1 Variabeldefinitioner och specifikationer

Värdet på skattekraften som används är skattekraften uppmätt två år framåt. Anledningen är att skattekraftsuppgifterna för år t baseras på taxerade uppgifter för år t-2. Med förflyttningen av data i tiden kommer skattekraftsdata att bättre motsvara den period då inkomsterna tjänades in.

I regressionerna över skattekraftens samvariation inkluderas variablerna först gruppvis och slutligen inkluderas alla i en fullständig modell. De fyra variabelgrupperna är som följer:

- **Näringslivsstruktur**: andelen i nattbefolkningen som förvärvsarbetar i olika näringar.
- **Utbildning**: andelen i nattbefolkningen med olika utbildningsnivåer.
- **Demografi**: andelen i nattbefolkningen i olika åldrar.
- **Övriga** variabler: andelen utrikesfödda, befolkningsstorlek och -täthet och förvärvsgrad

Tabell 6 Variabeldefinitioner för näringslivsstruktur

Variabel	Avdelningar i SNI2007
Jordbruk	Jordbruk, skogsbruk och fiske (A)
Tillverkning	Utvinning av mineral (B); Tillverkning (C); Försörjning av el, gas, värme och kyla (D); Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering (E); Transport och magasinering (H)
Handel	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (G); Hotell- och restaurangverksamhet (I)
Finans	Finans- och försäkringsverksamhet (K); Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (M); Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster (N)
Bygg	Byggverksamhet (F); Fastighetsverksamhet (L)
Välfärd	Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring (O); Utbildning (P); Vård och omsorg; sociala tjänster (Q)
Kultur	Informations- och kommunikationsverksamhet (J); Kultur, nöje och fritid (R) Annan serviceverksamhet (S); Förvärvsarbete i hushåll (T); Verksamhet vid internationella organisationer (U)

Källa: Statistiska centralbyråns (SCB:s) statistikdatabas, RAMS.
Anmärkning: Anger antalet förvärvsarbetande i nattbefolkningen i åldrarna över 16 år. Följande avdelningar har varit sammanslagna redan vid nedladdning av data: B+C, D+E, M+N och R+S+T+U.

I tabell 6 visas hur de sju variabler som fångar **näringslivsstruktur** konstruerats genom att andelen förvärvsarbetande (16+ år) inom olika näringar slagits ihop. Sammanslagningarna har gjorts för att minska antalet variabler och förenkla analysen. Det finns ingen självklar kategorisering, och inte heller några självklara rubriker till de skapade kategorierna. I valet av rubriker har korthet och

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

koncishet prioriterats. Läsaren rekommenderas att återgå till tabell 6 när regressionerna presenteras för att påminna sig om vad som ingår i respektive kategori[34].

Variablerna för **utbildningsnivå** anger den högsta utbildningen som individen påbörjat eller avslutat. I kategorin ”grundskola” ingår således individer som har en kortare grundskoleutbildning än nio år, och även individer som fullgjort sin grundskoleutbildning på antingen nio eller tio år men som inte påbörjat gymnasiestudier. I kategorin ”gymnasieutbildning” ingår följaktligen individer som har påbörjad och avslutad gymnasieutbildning som sin högsta utbildning, och samma gäller för ”eftergymnasial utbildning”, som även inkluderar forskarutbildade. Andelen som saknar uppgift om utbildning är högre bland utrikesfödda än bland inrikes födda. En bortfallsanalys har visat att omkring hälften av de utrikesfödda med ”uppgift saknas” har eftergymnasial utbildning (SCB 2021). Variablerna för **demografi** anger andelen i nattbefolkningen i följande åldrar: 0–6 år, 7–19 år, 20–64 år, 65–79 år, över 80 år. Variablerna i gruppen **övriga variabler** definieras enligt följande: andelen i nattbefolkningen som är utrikesfödda, total befolkning i 1000-tal, befolkningstäthet (invånare per km^2) och förvärvsgrad: andelen förvärvsarbetande i nattbefolkningen (16+ år).

De ovanstående variablernas samvariation med skattekraften analyseras med två empiriska specifikationer; en i nivå och en i förändring. Nedan anges specifikationen i nivå,

$$s_{it} = \alpha_t + \boldsymbol{\beta_1 N_{it}} + \boldsymbol{\beta_2 U_{it}} + \boldsymbol{\beta_3 D_{it}} + \boldsymbol{\beta_3 O_{it}} + \varepsilon_{it} \quad (8)$$

I nivåregressionen är $t = 2018$; alltså estimeras nivåregressionen endast för år 2018. I specifikationen representerar s_{it} skattekraften i kommun i år 2018, $\boldsymbol{N_{it}}$ inkluderar de sju näringslivsstrukturvariablerna i kommun i år 2018, $\boldsymbol{U}$ inkluderar utbildningsvariablerna, $\boldsymbol{D}$ inkluderar de demografiska variablerna och $\boldsymbol{O}$ de övriga variablerna.

Specifikationen i förändring estimeras över tre olika tidslängder: 1 år, 5 år och 10 år,

$$\Delta s_{it} = \Delta\alpha_t + \boldsymbol{\beta_1 \Delta N_{it}} + \boldsymbol{\beta_2 \Delta U_{it}} + \boldsymbol{\beta_3 \Delta D_{it}} + \boldsymbol{\beta_3 \Delta O_{it}} + \Delta v_{it} \quad (9)$$

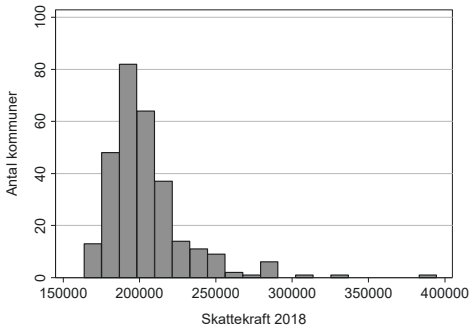
Specifikationen kommer att variera på så sätt att $\Delta s_{it} = s_{it} - s_{it-10}$, alternativt $\Delta s_{it} = s_{it} - s_{it-5}$ och slutligen $\Delta s_{it} = s_{it} - s_{it-1}$, där $t = 2018$ i samtliga tre fall. Med andra ord kommer specifikation (9) att estimeras tre gånger, en gång för förändringar mellan 2018 och 2008, en gång för förändringar mellan 2018 och 2012 och en gång mellan 2018 och 2017. Anledningen till att denna tioårsperiod analyseras är att metoden och datakällan gällande förvärvsgrad enligt RAMS är densamma. Från 2019 används i stället månadsvisa arbetsgivardeklarationer (AGI) som datakälla. För att undvika brott i definitioner begränsas analysen till perioden som föregår denna förändring.

[34] Innehållet i avdelningarna på en mer finfördelad nivå finns här: https://sni2007.scb.se/. I exempelvis kategorin ”kultur” ingår avdelningarna R+T+S+U (som inte går att dela upp i den data jag har tillgång till), och även kategorin J: ”informations och kommunikationsverksamhet”. I kategori J ingår huvudgrupperna ”Förlagsverksamhet”, ”Film, video- och TV-verksamhet…”, ”Planering och sändning av program” såväl som ”Telekommunikation”, ”Dataprogrammering, datakonsultverksamhet…” och ”Informationstjänster”. Kategorin har fått rubriken ”kultur”, men att hitta en gemensam och helt rättvisande rubrik är givetvis inte en enkel uppgift.

5.2.2 Beskrivning

I detta avsnitt redovisas beskrivande statistik över utfallsvariabeln skattekraft och över de beskrivande variablerna i nivå och förändring (över en tioårsperiod). I figur 5 visas fördelningen över skattekraften i nivå år 2018. Fördelningen i skattekraft är, likt de flesta inkomstfördelningar, skev åt höger. Den högsta noteringen är 394 680 kr per invånare och den lägsta noteringen är 163 741 kronor per invånare. Den högsta skattekraften är mer än dubbelt så hög som den lägsta skattekraften. De fem kommuner med lägst skattekraft är Årjäng, Högsby, Eda, Lessebo och Filipstad. Tre av dessa kommuner är belägna i Värmlands län, och de andra två är belägna i Kronobergs respektive Kalmar län. De fem kommuner med högst skattekraft är Danderyd, Lidingö, Täby, Ekerö och Nacka, alla belägna i Stockholms län.

Figur 5 Skattekraft i nivå 2018

Anmärkning: Löpande priser. 290 kommuner.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Beskrivande statistik över alla variabler (i nivå) som inkluderas i regressionerna visas i tabell 7. I tabellen framgår att spridningen i näringslivsstruktur är stor mellan kommuner. Ett sätt att mäta spridning är att mäta den s k variationsbredden, vilken beräknas som skillnaden mellan det högsta och minsta värdet. Enligt detta mått är spridningen (bland näringslivsstrukturvariablerna) som störst i andelen som förvärvsarbetar inom tillverkning; ett högsta värde på 49,8 procent och ett minsta värde på 7,2 procent ger en variationsbredd på 42,6 procentenheter.

Med variationsbredden som mått på spridning får enstaka extrema värden stor vikt eftersom endast information om två observationer används. Ett annat mått på spridning, som använder information om alla observationer, och som även tar hänsyn till att medelvärdena varierar, är den s k variationskoefficienten. Detta mått beräknas som standardavvikelsen delat med det absoluta värdet på medelvärdet. Enligt variationskoefficienten är spridningen som störst i andelen som förvärvsarbetar inom jordbruk, där den mäter 0,68. Andra näringar som uppvisar stor variation är finans och kultur, där variationskoefficienterna mäter 0,40 respektive 0,39. Spridningen är som lägst

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

i kategorin välfärd, där variationskoefficienten är 0,13. Att spridningen i denna kategori är låg är väntat givet att kategorin inkluderar verksamheter som måste tillhandahållas av alla kommuner.

Tabell 7 Beskrivande statistik i nivå 2018

Variabel	Medel-värde	Standard-avvikelse	Variations-koefficient	Min	Max
Skattekraft	204 684	26 861	0,13	163 741	394 680
Jordbruk	3,8	2,6	0,68	0,1	11,3
Tillverkning	21,4	7,5	0,35	7,2	49,8
Handel	13,8	3,4	0,25	7,7	37,0
Finans	10,2	4,1	0,40	4,4	31,9
Bygg	10,2	2,3	0,23	5,5	17,7
Välfärd	33,1	4,3	0,13	20,1	48,3
Kultur	6,1	2,4	0,39	2,6	17,2
Grundskola	19,7	3,6	0,18	9,4	29,4
Gymnasieutbildning	49,3	6,2	0,13	23,2	61,1
Eftergymnasial utbildning	28,5	8,6	0,30	17,0	63,0
Utbildning saknas	2,4	0,84	0,35	1,2	7,1
Andel 0–6 år	7,9	1,0	0,13	4,9	11,6
Andel 7–19 år	15,0	1,7	0,11	10,0	20,6
Andel 20–64 år	53,5	2,8	0,05	45,7	65,9
Andel 65–79 år	17,5	3,1	0,18	9,8	26,0
Andel över 80 år	6,1	1,4	0,22	2,6	10,1
Andel utrikesfödda	15,4	6,3	0,41	6,5	42,1
Befolkning 1000-tal	35,3	73,3	2,08	2,5	962,2
Befolkningstäthet	156,1	568,3	3,64	0,2	5818,6
Förvärvsgrad	66,8	3,8	0,06	54,4	75,3
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Tabell 7 visar också att det finns betydande variation mellan kommuner avseende utbildningsnivå. Den största utbildningsgruppen (i genomsnitt) består av de individer som antingen påbörjat eller avslutat gymnasieutbildning. Men den största variationskoefficienten (borträknat kategorin ”uppgift saknas”) finner vi för gruppen som antingen påbörjat eller avslutat eftergymnasial utbildning, där den mäter till 0,3. Andelen med eftergymnasial utbildning är som högst 63 procent och som lägst 17 procent. Tillgången till högutbildad arbetskraft varierar således stort mellan kommuner.

Generellt sett varierar åldersstrukturen i lägre utsträckning än närings- och utbildningsstruktur. Den åldersandel som uppmäter störst variationskoefficient är andelen äldre över 80 år; med en variationskoefficient på 0,23. Spridningen i förvärvsgraden (20–64 år) är förhållandevis låg i jämförelse, med en variationskoefficient på endast 0,06. Som kontrast är variationskoefficienterna i befolkningstäthet och befolkningsmängd de högst uppmätta på 3,64 och 2,08.

I tabell 8 visas genomsnittliga värden för skattekraft, andelen som förvärvsarbetar inom ”tillverkning” och ”finans”, andelen med eftergymnasial utbildning, andelen i förvärvsarbetande

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

ålder och förvärvsgrad uppdelat på kommungrupper. Tabellen visar alltså hur näringslivsstruktur, utbildning och demografi varierar på kommungruppsnivå. Den gynnsamma strukturen i storstäderna framträder tydligt; i storstäderna arbetar en stor andel individer inom ”finans”, en stor andel har eftergymnasial utbildning, en högre andel är i förvärvsarbetande ålder och förvärvsgraden är också hög. Följaktligen har också storstäderna det högst uppmätta värdet på skattekraften. Den låga skattekraften i landsbygdskommuner (MA) samvarierar med låg andel förvärvsarbetande inom finans, låg andel med eftergymnasial utbildning och låg andel i förvärvsarbetande ålder.

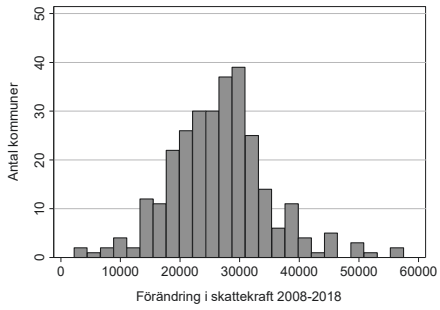
Tabell 8 Skattekraft, näringsstruktur, utbildning och demografi efter kommungrupp 2018

Kommungrupp	Skattekraft	Tillverk.	Finans	Efter-Gymn.	Andel 20-64 år	Förvärv. grad
Storstadskommuner	247 946	13	19	44	58	69
Täta kommuner (NS)	209 952	20	12	32	54	67
Täta kommuner (A)	203 737	25	8,5	27	53	66
Landsbygdskommuner (NS)	197 729	23	8,7	25	53	67
Landsbygdskommuner (A)	190 085	24	7,9	23	52	65
Landsbygdskommuner (MA)	189 651	17	7,8	22	51	68

Anmärkning: Skattekraften avser skattekraften t-2. Antalet kommuner är 290. Antalet kommer per grupp är (ovanifrån och ned): 26, 87, 29, 80, 53 och 15. Löpande priser. Tillväxtanalys kommuntypsindelning från 2021.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Nu går vi över till att beskriva samma variabler som beskrivits hittills men i förändring över en tioårsperiod, mellan 2008 och 2018. I figur 6 visas fördelningen över förändringen i skattekraften under denna tidsperiod. Under en så pass lång tidsperiod är det inte förvånande att skattekraften ökat i alla kommuner. Som mest har den ökat med 57 510 kr, och som minst med 2208 kr. De fem kommuner där skattekraften ökat som mest är Ekerö, Vaxholm, Danderyd, Gällivare och Solna. De fem kommuner där skattekraften ökat som minst är Oxelösund, Östra Göinge, Lessebo, Fagersta och Filipstad.

Figur 6 Förändring i skattekraft 2008–2018

Anmärkning: Förändring i 2018 års priser. 290 kommuner.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

I tabell 9 visas beskrivande statistik för samma variabler som visas i tabell 7, fast nu i förändringen över perioden 2008–2018. Vad som sticker ut vad gäller näringslivsstruktur är att andelen förvärvsarbetande i ”tillverkning” minskat i genomsnitt; i en kommun har andelen minskat med hela 12,7 procentenheter. Andra övergripande trender vi kan lägga märke till är att utbildningsnivån har ökat i befolkningen. I alla kommuner har andelen individer med högst grundskola minskat, medan andelen med högst eftergymnasial utbildning har ökat i alla kommuner. Den åldersgrupp som i snitt växt snabbast är den i åldrarna 65–79 år. I den kommun som sett starkast utveckling i denna åldersgrupp har andelen ökat med 7,83 procentenheter. Också andelen utrikesfödda har ökat i genomsnitt, och den kommun med starkast utveckling på detta område har sett sin andel öka med 13,9 procentenheter.

Variationskoefficienten är mindre lämplig som spridningsmått när medelvärdet i en variabel är nära noll, vilket kan vara fallet när vi beräknar medelvärdet i en variabel i förändring. När medelvärdet närmar sig noll ökar värdet på variationskoefficienten i explosiv takt, se exempelvis variationskoefficienten på andelen förvärvsarbetande i ”handel”. Om vi i stället fokuserar på standardavvikelsen i tabell 9 ser vi att variationen är som störst för andelen förvärvsarbetande i ”tillverkning”, andelen utrikesfödda, förvärvsgraden och andelen med gymnasieutbildning.

Tabell 9 Beskrivande statistik i förändring 2008–2018

Variabel	Medel-värde	Standard-avvikelse	Variations-koefficient	Min	Max
Skattekraft	26 715	8410	0,31	2208	57 510
Jordbruk	0,65	0,77	1,18	-0,68	4,00
Tillverkning	-4,56	2,31	0,51	-12,7	1,85
Handel	0,05	1,12	22,4	-3,67	4,71
Finans	0,88	1,35	1,53	-3,71	7,93
Bygg	1,18	0,94	0,80	-1,82	5,85
Välfärd	1,71	1,61	0,94	-2,71	7,37
Kultur	0,11	0,72	6,55	-3,00	2,51
Grundskola	-6,41	1,48	0,23	-10,0	-1,22
Gymnasieutbildning	0,46	2,04	4,43	-6,35	4,53
Eftergymnasial utbildning	5,19	1,33	0,26	2,05	9,95
Uppgift saknas	0,77	0,46	0,60	-0,70	2,76
Andel 0–6 år	0,41	0,84	2,05	-3,71	2,29
Andel 7–19 år	-1,25	1,05	0,84	-3,63	2,27
Andel 20–64 år	-2,51	1,23	0,49	-6,55	0,92
Andel 65–79 år	3,25	1,52	0,47	-0,15	7,83
Andel över 80 år	0,09	0,61	6,78	-1,85	1,92
Andel utrikesfödda	5,15	2,19	0,43	1,62	13,9
Befolkning 1000-tal	3,36	11,1	3,30	-1,11	152
Befolkningstäthet	23,5	124	5,28	-1,8	1676
Förvärvsgrad	2,29	2,05	0,90	-3,76	9,61
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

5.3 Skattekraftens nivå

Syftet med detta avsnitt är att utreda vilka faktorer som samvarierar med skattekraftens nivå. De variabler som presenterats i föregående avsnitt, och deras samband med skattekraften, analyseras först enskilt och gruppvis och slutligen i en fullständig modell som inkluderar alla variabler.

5.3.1 Gruppvis analys och enkla regressioner

I tabell 10 visas hur näringslivsstrukturen samvarierar med skattekraftens nivå. De enkla regressionerna i kolumner 1–7 visar att höga andelar förvärvsarbetande inom kategorierna ”kultur”, ”finans” och ”handel” är associerade med en hög skattekraft. Andelen förvärvsarbetande i olika näringar kan dock vara korrelerade, och det är därför svårt att veta vilken näringsgren som driver resultaten. Exempelvis är en hög andel förvärvsarbetande i ”handel” förenat med en högre skattekraft i kolumn 3, men detta samband skulle kunna reflektera det faktum att näringarna inom ”handel” ofta är samlokaliserade med näringarna inom ”kultur” och ”finans”.

I kolumn 8 inkluderas därför alla kategorier av näringsgrenar i samma regression. I denna multipla regression påvisar alla kategorierna ett positivt bidrag i förhållande till den utelämnade kategorin ”jordbruk”, men inte alla koefficienter är statistiskt signifikanta. De största koefficienterna finner vi för kategorierna ”finans” och ”kultur”, och dessa koefficienter är även statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. Koefficienten för andelen förvärvsarbetande inom ”kultur” anger att en ökning med en procentenhet är förenad med en ökning i skattekraften 4984 kr. Värdet på koefficienten för andelen inom ”finans” ligger inte långt därefter på 4696 kr. Koefficienterna i kolumn 8 visar att ökningar i andelarna förvärvsarbetande inom ”finans” och ”kultur”, men också ”tillverkning”, är associerade med en ökning i skattekraft oberoende av näringslivsstrukturen i övrigt.

Tabell 10 Näringslivsstrukturens samvariation med skattekraft 2018

VARIABEL	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Jordbruk	-5933**							--
Tillverkning		-1391**						1545**
Handel			2478**					283
Finans				5334**				4696**
Bygg					-2189*			1261*
Välfärd						-1467**		666
Kultur							8351**	4984**
Konstant	227 148	234 415	170 469	150 102	226 972	253 232	153 903	54 527
(Justerad) R^2	0,34	0,15	0,10	0,67	0,04	0,06	0,57	0,72
Observationer	290	290	290	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

I tabell 10 framgår att förklaringsgraden (R^2) är mycket hög i flera av de enkla regressionsmodellerna såväl som i den multipla regressionsmodellen. Variabeln andelen förvärvsarbetande inom ”finans” förklarar 67 procent av variationen i skattekraften (kolumn 4) och variabeln andelen inom ”kultur” förklarar 57 procent (kolumn 7) på egen hand. Modellen som inkluderar alla variabler förklarar 72 procent av variationen i skattekraften (kolumn 8). De höga förklaringsnivåerna indikerar att kommuners näringslivsstruktur innehåller mycket information om hur skattekraften varierar. Detta

är inte särskilt förvånande då näringslivsstrukturen, som vi sett i föregående avsnitt, skiljer sig åt mellan kommuner i betydande utsträckning. Eftersom lönerna inom olika näringslivsgrenar också skiljer sig åt uppstår följaktligen skillnader i skattekraften.

Tabell 11 Utbildningsnivåns samvariation med skattekraft 2018

Variabel	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Grundskola	-5170**				--
Gymnasieutbildning		-3006**			717
Eftergymnasial utbildning			2478**		2945**
Utbildning saknas				-3732*	-1110
Konstant	306 620	352 922	133 964	213 801	88 018
(Justerad) R^2	0,47	0,48	0,63	0,01	0,64
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

De enkla regressionerna i tabell 11 visar att en högre andel i befolkningen med antingen endast grundskoleutbildning eller gymnasieutbildning korrelerar negativt med skattekraften, medan en högre andel med eftergymnasial utbildning korrelerar positivt. I kolumn 5, där alla variabler inkluderas förutom referenskategorin grundskola, är den positiva koefficienten på eftergymnasial utbildning statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Koefficienten anger att en ökning i andelen med eftergymnasial utbildning med en procentenhet är associerad med en ökning i skattekraften med 2945 kr, oberoende av utbildningsnivån i övrigt. Denna positiva association är inte förvånande med tanke på utbildningens avgörande roll för individers yrkeskarriär och löneutveckling. Förklaringsgraden (R^2) är 64 procent i kolumn 5, vilket tyder på att variationen i utbildningsnivå förklarar en stor del av variationen i skattekraftens nivå.

Tabell 12 Demografins samvariation med skattekraft 2018

Variabel	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Andel 0–6 år	8043**					-15 777**
Andel 7–19 år		7436**				5719*
Andel 20–64 år			3658**			--
Andel 65–79 år				-4130**		-3925**
Andel över 80 år					-9570**	-7002**
Konstant	141 360	93 073	8837	276 996	262 855	354 334
(Justerad) R^2	0,09	0,22	0,15	0,23	0,24	0,37
Observationer	290	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

De enkla regressionerna i tabell 12 visar att höga andelar yngre (0–6 år och 7–19 år) och en högre andel i förvärvsarbetande åldrar (20–64 år) är associerade med en högre skattekraft, medan höga andelar äldre (65–79 år och 80+ år) är associerade med lägre skattekraft. Att koefficienterna på andelen yngre är positiva och statistiskt signifikanta betyder givetvis inte att barn har höga taxerbara inkomster. Snarare handlar det om att barnen är samlokaliserade med sina föräldrar, som i sin tur är i yrkesverksam ålder. I kolumn 6, där alla variablerna inkluderas finner vi statistiskt signifikanta och negativa koefficienter för andelen yngre (0–6 år) och andelen äldre jämfört med andelen i

förvärvsarbetande ålder. Förklaringsgraden (R^2) i de demografiska variablerna är lägre än förklaringsgraden i de variabler som fångar näringslivsstruktur och utbildningsnivå.

Tabell 13 Övriga variablers samvariation med skattekraften 2018

VARIABEL	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Andel utrikesfödda	-81,0				-17,2
Befolkning 1000-tal		108**			17,4
Befolkningstäthet			21,9**		17,2*
Förvärvsgrad				3807**	3353**
Konstant	205 931	200 871	201 261	-49 774	-22 480
R^2	0,00	0,09	0,22	0,28	0,42
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Slutligen utreds sambandet mellan övriga variabler och skattekraftens nivå. De enkla regressionerna i tabell 13 visar att befolkningsstorlek, befolkningstäthet och förvärvsgrad är positivt associerade med skattekraftens nivå. I kolumn 5 där alla variabler inkluderas är det endast förvärvsgraden som är positiv och statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Gällande förklaringsgraden är denna mycket låg för andelen utrikesfödda och befolkningsmängd, men större för befolkningstäthet och förvärvsgrad.

5.3.2 Fullständig modell

Alla variabler som analyserats enskilt och i grupp läggs nu samman steg för steg i tabell 14. Den fullständiga modellen, som inkluderar alla variabler, visas i kolumn 4. I texten som följer ligger fokus på resultaten i kolumn 4. I denna kolumn tolkas koefficienterna som associationen mellan den beskrivande variabeln och skattekraften givet värdena på övriga variabler. Koefficienterna kan inte tolkas kausalt eftersom det kan finnas observerade och icke-observerade variabler som påverkar både skattekraften och de beskrivande variablerna som inte ingår i den befintliga regressionen. En kausal ansats är dock inte nödvändigtvis den mest informativa för våra syften. Den övergripande bilden (se exempelvis tabell 8) är minst lika intressant eftersom den fångar den övergripande strukturen, där utbildning, näringslivsstruktur och demografi utgör olika sidor av liknande mynt.

Enligt resultaten i kolumn 4 bidrar alla kategorier av näringsgrenar positivt till nivån i skattekraften jämfört med den utelämnade kategorin ”jordbruk”. Den näring som bidrar starkast är ”finans”, följt av ”kultur” och ”tillverkning”. Alla koefficienter på näringsstrukturvariablerna är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. Koefficienten för andelen förvärvsarbetande inom ”finans” visar att en ökning med en procentenhet är associerad med en ökning i skattekraften med 4895 kr. En ökning i andelen förvärvsarbetande inom finans med en standardavvikelse (4,1 procentenheter) är associerad med en ökning i skattekraften med 20 070 kr, vilket motsvarar 75 procent av en standardavvikelse i skattekraften. Liknande beräkningar för ”kultur” och ”tillverkning”, ger resultatet att koefficienten på kultur motsvarar 31 procent av en standardavvikelse i skattekraften, och koefficienten på tillverkning motsvarar 82 procent.

Av utbildningsvariablerna är det koefficienten på andelen med eftergymnasial utbildning som är störst och samtidigt statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Koefficienten anger att en ökning i

andelen med eftergymnasial utbildning med en procentenhet ökar skattekraften med 1945 kronor. Om storleken på koefficienten omtolkas i termer av standardavvikelser får vi att en ökning med en standardavvikelse (8,6 procentenheter) innebär en ökning i skattekraften med 16 727 kr, vilket motsvarar 62 procent av en standardavvikelse i skattekraften.

Tabell 14 Betingad samvariation med nivån i skattekraft, 2018

	(1)	(2)	(3)	(4)
Tillverkning	1545**	1047*	1915**	2951**
Handel	283	-330	620	1763**
Finans	4696**	3157**	3778**	4895**
Bygg	1261*	1129*	1913**	2514**
Välfärd	666	-1169*	-260	1578**
Kultur	4984**	1809*	2750**	3423**
Gymnasieutbildning		1990**	2056**	824*
Eftergymnasial utbildning		2858**	3087**	1945**
Utbildning saknas		-3519*	-1278	2480
Andel 0–6 år			-2429*	-4053**
Andel 7–19 år			2887**	3134**
Andel 65–79 år			1559**	2530**
Andel över 80 år			767	786
Andel utrikesfödda				-323*
Befolkningsstorlek (1000-tal)				-18,1
Befolkningstäthet (inv/km2)				4,7*
Förvärvsgrad				1772**
Konstant	54 527	-368	-153 551	-311 437
R^2	0,72	0,84	0,87	0,90
Observationer	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Bland de demografiska variablerna är koefficienten för andel unga (0–6 år) negativ, medan koefficienterna för andelen unga (7–19 år) och andelen äldre (65–79 år) är positiva. Vad estimaten visar är alltså att skattekraften ökar om två åldersgrupper med förväntade låga inkomster ökar. Det betyder dock inte att individer i dessa åldersgrupper har högre inkomster jämfört med individer i förvärvsarbetande ålder (den utelämnade kategorin). Snarare torde det i modellen kvarstå samlokaliseringseffekter mellan barn i en viss ålder och deras föräldrar, och mellan äldre höginkomsttagare, som inte fångas upp av de övriga variabler som inkluderas.

Slutligen ser vi att även förvärvsgraden finns bland de variabler som är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. En ökning i förvärvsgraden med en procentenhet är associerad med en ökning i skattekraften med 1772 kronor. Om koefficientstorleken omtolkas i termer av standardavvikelser ser vi att en ökning med en standardavvikelse (3,8 procentenheter) är associerad med en ökning i skattekraften med 6734 kronor, vilket motsvarar 25 procent av en standardavvikelse.

I tabell 14 är den variabel som i termer av koefficientstorlek påvisar störst betydelse för skattekraftens nivå andelen förvärvsarbetande inom vad som i denna rapport rubriceras som ”finans”. En rad olika branscher och yrken ingår i denna kategori, bland annat: finans, försäkring,

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

juridik, ekonomi, vetenskap, teknik, uthyrning och fastighetsservice. Exempel på mer konkreta arbetsuppgifter som kan finnas i dessa branscher är: fondförvaltning, aktuariell analys, juridisk rådgivning, bokföring och revision, arkitekt, forskning, marknadsföring, management konsulting, arbetsförmedling och bemanning, call center och fastighetsservice.

Den fullständiga modellen i kolumn 4 har en mycket hög förklaringsgrad (R^2) på 90 procent, vilket tyder på att vi med hjälp av de inkluderade variablerna kan förklara en betydande del av skattekraftens variation. Som tidigare nämnts kan emellertid inte koefficienterna tolkas kausalt. Resultaten ger inget tydligt recept på hur kommuner ska gå till väga för att öka skattekraften. Notera också att analysen här sker på kommunnivå, men att skattekraften bestäms av individers skattepliktiga inkomster. Detta betyder att det kan uppstå samlokaliseringseffekter, vilket troligen ligger bakom resultaten för de demografiska variablerna.

5.4 Förändring i skattekraften

5.4.1 Fullständig modell

I tabell 15 visas samvariationen mellan de variabler som analyserats i föregående avsnitt och skattekraften men i förändringar över ett, fem och tio år. Förändringen över ett år visar således förändringen mellan 2018 och 2017, förändringen över fem år visar förändringen mellan 2018 och 2013 och förändringen över tio år visar förändringen mellan 2018 och 2008. Förändringen i skattekraften anges i 2018 års priser.

Resultaten visar att modellens förklaringsgrad är större ju längre tidsperioden är; R^2 uppgår till 0,19 när förändringar över ett år studeras och 0,74 när förändringar över en tioårsperiod studeras. Detta är att förvänta då förändringar över längre och längre tidsperioder konsolideras successivt i nivåvariablerna, i vilka förklaringsgraden är hög.

Bland estimaten som beräknats för förändringar över ett år är det få variabler som är statistiskt signifikanta. Förändringar i näringslivsstrukturen ger exempelvis inget utslag på skattekraften på denna korta sikt, och koefficienterna är förhållandevis små. En förändring i andelen med högst gymnasieutbildning är associerad med en lägre skattekraft på ett års sikt. Det är svårt att veta varför koefficienten är statistiskt signifikant på ett års sikt men inte över en längre tidsperiod. Ökningar i både andelen unga 0–6 år och i andelen 7–19 år är associerade med en lägre skattekraft på ett års sikt. Slutligen är också en ökning i befolkningstätheten associerad med en ökning i skattekraften.

Över en femårsperiod spelar förändringar i näringslivsstrukturen viss roll för utvecklingen i skattekraften. Koefficienterna för de tre kategorier – ”tillverkning”, ”finans” och ”kultur” – som i nivåregressionerna påvisade den största positiva betydelsen för skattekraften är statistiskt signifikanta på 10-procentsnivån. Ökningar i andelarna yngre och i andelen utrikesfödda är associerade med minskad skattekraft på femårssikt. En ökande befolkningstäthet och en ökning i förvärvsgraden är associerade med en ökning i skattekraften.

Tabell 15 Betingad samvariation med förändring i skattekraft, 1, 5 och 10 år (2008–2018)

	1 år	5 år	10 år
Tillverkning	68,1	558*	1061**
Handel	-44,8	178	801*
Finans	162	790*	1268**
Bygg	-86,3	541	482
Välfärd	-75,2	-354	-224
Kultur	-657	1199*	1086*
Gymnasieutbildning	-1460**	-648*	-310
Eftergymnasial utbildning	-1043	328	1279**
Uppgift saknas	175,8	666	622
Andel 0–6 år	-2958**	-3747**	-3971**
Andel 7–19 år	-2225**	-2020**	-2106**
Andel 65–79 år	-33,9	-214	-770**
Andel över 80 år	-23,7	-1435*	-2212**
Andel utrikesfödda	-1072*	-811**	-1364**
Befolkningsstorlek (1000-tal)	36,7	45,9	37,3*
Befolkningstäthet (inv/km2)	50,7**	15,5**	6,8**
Förvärvsgrad	137	732**	372*
Konstant	1317	20 012	30 709
R^2	0,19	0,64	0,74
Observationer	290	290	290

Anmärkning: Förändringar 2018 jämfört med 2017, 2013 och 2008. Förändringen i skattekraften anges i 2018 års priser. Andelar anges i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

I den sista kolumnen studeras förändringar över en tioårsperiod, mellan 2008 och 2018. Liksom var fallet i nivåregression är ”finans” den kategori som uppvisar starkast positiv koppling till skattekraften. Även andelen med eftergymnasial utbildning uppvisar nu en positiv koppling till skattekraften. Bland de demografiska variablerna är alla negativa och statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. Koefficienten på andelen utrikesfödda är negativ och statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Koefficienten på befolkningstäthet minskar men är fortsatt statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Förvärvsgraden är statistiskt signifikant på 10-procentsnivån.

En noterbar skillnad jämfört med regressionen i nivå är den starka negativa associationen mellan skattekraften och en ökning i alla åldersgrupper jämfört med den utelämnade åldersgruppen 20–64 år. Resultaten för de demografiska variablerna var mer svårtolkade i nivåregressionen på grund av samlokaliseringseffekter, men utifrån förändringsregressionerna framgår det mer tydligt hur en försämrad demografisk struktur (utifrån ett arbetskraftsperspektiv) samvarierar negativt med skattekraften.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

6 Slutsatser

Inkomstutjämningen syftar till att uppnå likvärdiga förutsättningar i att tillhandahålla kommunala välfärdstjänster i hela landet. Enligt nationalekonomisk teori kan detta mål komma i konflikt med nationella mål för tillväxt då incitamenten för kommunerna att öka den egna skattekraften försvagas. I och med att kommunernas verksamheter är centrala för den nationella tillväxten – och att viktiga investeringar i produktivitetshöjande insatser därmed skulle kunna utebli – är utvärderingar av inkomstutjämningen en viktig politisk fråga.

Det kommunala tillväxtuppdraget sträcker sig dock längre än till en snäv maximering av den egna skattekraften. Kommuner lägger grunden för landets humankapital genom att tillhandahålla skolgång till alla elever som bor i kommunen, oberoende av var de senare bosätter sig och betalar kommunalskatt. I och med att de tillväxtfrämjande insatser som är önskvärda från ett nationellt perspektiv ofta är komplementära mellan kommuner är det tveksamt om minskad utjämning är ett träffsäkert verktyg för ökad tillväxt. Om staten vill öka tillväxten i vissa delar av landet eller i landet som helhet finns det andra verktyg att överväga.

Det kommunala beslutsfattandets betydelse för den lokala tillväxten kan illustreras med de gröna industrisatsningarna i Norrland. För att kunna rekrytera arbetskraft till dessa satsningar behöver de berörda kommunerna öka bostadsbyggandet och utbudet av välfärdstjänster i takt med befolkningsökningen. Kommunernas utmaningar i detta avseende har uppmärksammats av regeringen (Landsbygds- och infrastrukturdep. 2023). Om kommunerna investerar i ny infrastruktur kommer de satsande kommunerna att uppleva en ökad låneskuld, men avkastningen i termer av skatteintäkter uteblir om befolkningsökningen inte blir av (SKR 2023). Det är svårt att tro att minskad utjämning skulle vara en nyckelfråga för dessa kommuner. Det handlar snarare om hantering av befolkningsökning och risken att en sådan uteblir trots tillgodogörande investeringar.

Från ett nationellt perspektiv vore det positivt om konkurrens mellan kommuner om företagsetableringar fick konsekvensen att exempelvis planprocesser eller aktiverandet av arbetssökande i kommunen effektiviserades. En minskad inkomstutjämning är emellertid inte det enda sättet att stimulera en sådan konkurrens. Kommuner rangordnar redan idag befolkningstillväxt och tillväxt i arbetstillfällen högt som tillväxtmål. Anledningen kan vara att de vill motverka krympande befolkningar och en efterföljande fördyring av den kommunala verksamhet som har stordriftsfördelar. Man bör vidare inte bortse från att kommunpolitiker kan ha bredare politiska intressen av att verka för att invånarnas inkomster och möjligheter till privat konsumtion ökar.

På basis av analyserna som presenteras i rapporten kan följande slutsatser dras:

Tidigare utredningar (SOU 2011:39, Riksrevisionen 2020) har kommit fram till att **det saknas evidens för huruvida inkomstutjämningssystemet är tillväxthämmande**. Empiriska undersökningar av inkomstutjämningssystemets effekter på lokal tillväxt är förenade med stora metodologiska utmaningar. De förändringar i systemet som finns att studera har antingen varit smärre förändringar, påverkat ett begränsat antal kommuner eller varit i effekt en begränsad tid. Ekonomisk tillväxt har många förklaringsfaktorer och är dessutom ett fenomen vi observerar på lång sikt, vilket försvårar för studier av kausala systemeffekter. **Denna rapport bidrar inte med ny empirisk evidens i fråga om inkomstutjämningens kausala effekter.**

Enligt nationalekonomisk teori kan inkomstutjämningssystem vara både välfärdssänkande och välfärdshöjande från ett effektivitetsperspektiv. Systemet är välfärdssänkande i den mån

incitamenten till produktivitetshöjande insatser försvagas i kommunerna, eller i den mån övervältringen av skatters effektivitetsförluster leder till att skattesatser sätts för högt. Inkomstutjämningen är välfärdshöjande i den mån kommunerna (utan utjämning) skulle ägna sig åt konkurrens om attraktiva invånare som kan få till följd att skattesatser sätts för lågt. **Det är svårt att inom ramen för en rapport eller akademisk studie göra en bedömning av systemets sammantagna välfärdseffekter rent effektivitetsmässigt.** Inkomstutjämningssystemets främsta syfte är att uppnå ett kommunalt utjämningsmål som i sin tur bidrar till uppfyllelse av bredare samhälleliga fördelningsmål.

All nationell tillväxt sker i en eller flera kommuner, men all tillväxt som sker i en kommun blir inte till nationell tillväxt. Med minskad utjämning stärks incitamenten att verka för en hög skattekraft. Från ett nationellt perspektiv är detta positivt om kommunerna investerar mer i produktivitetsfrämjande åtgärder. Samtidigt kan kommunal tillväxt i skattekraft också ske som en konsekvens av inflyttning av höginkomsttagare, och ökad konkurrens om höginkomsttagare är inte entydigt välfärdshöjande. Vidare ger inte investeringar i aktiviteter som är produktivitetshöjande en säker avkastning för kommunen i termer av ökad skattekraft eftersom individer efter avslutad utbildning kan välja att bosätta sig i andra kommuner. En inriktning på tillväxtpolitiken där ökad skattekraft i större utsträckning ska gynna enskilda kommuner bortser från det faktum att kommunernas produktivitetsfrämjande åtgärder till stor del är komplementära.

Den föregående statliga utredningen av inkomstutjämningssystemet SOU 2011:39 konstaterade att **ekonomisk tillväxt skapas i lokala arbetsmarknadsregioner där kärn- och kranskommuner lever i symbios.** I detta sammanhang kan det betonas att minskad utjämning ger stärkta incitament att öka inkomsterna hos kommunens *nattbefolkning,* inte dess *dagbefolkning*, vilket inte nödvändigtvis sammanfaller med en effektiv lokal näringslivspolitik.

Kommunernas finansiering och tillhandahållande av välfärdstjänster och grundläggande infrastruktur är av central betydelse för Sveriges tillväxt. **Det lokala tillväxtuppdraget bör därför ses som integrerat i den kommunala verksamheten snarare än som något en näringslivsansvarig sysslar med.** Kommunerna bidrar också till hög nationell tillväxt om de bedriver sin myndighetsutövning effektivt och utan korruption.

Den kommunala arbetsmarknadspolitiken är ett exempel på kommunal tillväxtpolitik som är gynnsam både från ett lokalt och nationellt perspektiv, då den är produktivitetshöjande. **Kommuner med högre arbetslöshet eller större bidragstagande uppvisar högre kostnader för arbetsmarknadspolitik**. Marginaleffekterna från inkomstutjämningen verkar dock inte påverka kommunernas kostnader för arbetsmarknadspolitik. Detta tyder på att kommunerna svarar mot de behov av arbetsmarknadsåtgärder som finns i kommunen snarare än utjämningens marginaleffekter.

Skattekraftens nivå samvarierar med näringsstruktur och utbildningsnivå i nattbefolkningen. Andelarna förvärvsarbetande inom ”finans”, ”kultur” och ”tillverkning” korrelerar positivt med skattekraften. Normalt sett gynnas många branscher av agglomerationsfördelar. **Dessutom avgörs näringsstruktur på lokal nivå ofta av samhällstrender som är svåra för kommuner att påverka, såsom teknikutveckling och ökad internationell handel.** Skattekraftens nivå gynnas också av en högre förvärvsgrad och av en hög andel med eftergymnasial utbildning. **Över en tioårsperiod samvarierar samma ovannämnda tre näringskategorier positivt med förändringen i skattekraften.** Även en ökad utbildningsnivå påverkar skattekraften positivt på tio års sikt.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Referenser

Acemoglu, D, S Johnson och J A Robinson (2001), "The colonial origins of comparative development: An empirical investigation". *American economic review*, 91 (5), s 1369–1401.

Andersson Järnberg, L, och Värja, E (2023), "The composition of local government expenditure and income growth: the case of Sweden". *Regional Studies*, 57 (9), s 1784–1797.

Aschauer, D A (1989), "Is public expenditure productive?". *Journal of monetary economics*, 23 (2), s 177–200.

Baretti, C, B Huber och K Lichtblau (2002), "A tax on tax revenue: The incentive effects of equalizing transfers: Evidence from Germany." *International Tax and Public Finance*, 9: s 631–649.

Barro, R J (1990), "Government spending in a simple model of endogeneous growth", *Journal of political economy*, 98 (5), s 103–125.

Berg, E och J Rattsö (2007), "Do Grants to State and Local Governments Stimulate Economic Development?", mimeo, NTNU, Trondheim.

Bergh, A (2022), *Den kapitalistiska välfärdsstaten*, Studentlitteratur.

Bergh A och G Erlingsson (2019), "Riskerar kommunernas tillväxtpolitik att göra mer skada än nytta?" *Ekonomisk debatt* vol 47 nr 7, s 50–61.

Bergh A och M Nordin (2022), "Inkomstutveckling för människor från glesbygd och storstad", *Ekonomisk debatt* vol 50 nr 1, s 23–33.

Berntsson, P (2002), "Den kvinnliga reservarbetskraften—förlegad retorik eller aktuell politik? Exemplet den offentliga barnomsorgen", *Statsvetenskaplig tidskrift*, 105 (3), s 238–249.

Besley, T och A Case (1995), "Incumbent Behavior: Vote Seeking, Tax Setting and Yardstick Competition", *American Economic Review* 85, s 25–45.

Borge, L E och J Rattsø (2015), "Tax financing and tax equalization: Incentives and distribution in the welfare state". I Junguhn K, J Lotz och J Mau (red), *Interaction between local expenditure responsibilities and local tax policy*, The Korea Institute of Public Finance and the Danish Ministry of Economic Affairs and the Interior.

Buettner, T (2006), "The incentive effect of fiscal equalization transfers on tax policy." *Journal of Public Economics*, 90 (3), s 477–497.

Cohen, J (1969), *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*, London: Academic Press.

Dahlberg, M, E Mörk, J Rattsø och H Ågren (2008), "Using a discontinuous grant rule to identify the effect of grants on local taxes and spending.", *Journal of Public Economics*, 92 (12), s 2320–2335.

Dahlberg, M, K Edmark, J Hansen och E Mörk (2009), "Fattigdom i folkhemmet – från socialbidrag till självförsörjning". IFAU Rapport 2009:4.

Dahlberg, M, J Egebark, U Vikman och G Özcan (2020), "Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar", IFAU rapport 2020:21, Uppsala

Dahlberg, M och J Rattsö (2010), *Statliga bidrag till kommunerna,* ESO-rapport 2010:5.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Dahlby, B (2002), "The incentive effects of fiscal equalization grants." Conference paper.

Downs, A (1957), "An economic theory of democracy", New York: Harper.

Edmark, K och H Ågren (2008), "Identifying strategic interactions in Swedish local income tax policies." *Journal of Urban Economics*, 63 (3), s 849–857.

Eliasson, K, P Hansson, I Ouriach och U Tynelius (2021), "Strukturomvandling och omställningspolitik i svenskt näringsliv", *Ekonomisk debatt* årg 49 nr 5, s 50–64.

Esteller-Moré, A och A Solé-Ollé (2002), "Tax setting in a federal system: The case of personal income taxation in Canada." *International Tax and Public Finance*, 9, s 235–257.

Fischer, M, G Heckley, M Karlsson och T Nilsson (2022), "Revisiting Sweden's comprehensive school reform: Effects on education and earnings". *Journal of Applied Econometrics*, 37 (4), s 811–819.

Forslund, A, W Pello-Esso, R Ulmestig, U Vikman, I Waernbaum, A Westerberg och J Zetterqvist (2019), "Kommunal arbetsmarknadspolitik. Vad och för vem?", IFAU rapport 2019:5.

Fregert, K (2021), *Makroekonomisk teori*. Studentlitteratur.

Glaser, E L (2010), "Introduction" I Glaeser E L (red). *Agglomeration economics.* NBER Conference Report. Chicago: University of Chicago Press.

Glaeser, E L och D. C. Maré (2001), "Cities and skills", *Journal of labor economics*, 19 (2), s 316–342.

Heckman, J J, S H Moon, R Pinto, P A Savelyev och A Yavitz (2010), "The rate of return to the HighScope Perry Preschool Program". *Journal of public Economics*, 94 (1-2), s 114–128.

Henrekson, M och J Wennström (2022), *Dumbing Down: The Crisis of Quality and Equity in a Once-Great School System—And How to Reverse the Trend*. Springer Nature.

Hermelin B och B Persson (2021), "Lokala näringslivspolitiska strategier", Kommuninvest 2021–10–14.

Hines Jr, J R och R H Thaler (1995), "The flypaper effect", *Journal of economic perspectives*, 9 (4), s 217–226.

Jaaidane, T och S Larribeau (2023), "The effects of inter-municipal cooperation and central grant allocation on the size of the French local public sector". *European Journal of Political Economy*, *76*, 102271.

Johansson B och J Klaesson (2010), *Inkomstutjämning och villkor för tillväxt i kommuner och funktionella regioner.* Bilaga 6 till Utjämningskommittén 2008.

Kommittédirektiv (Dir 2022:36), "En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning".

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (2023), "Uppdrag att främja koordinering av insatser för hållbart samhällsbyggande i Norrbottens och Västerbottens läns". Bilaga till protokoll § 3 den 29 juni 2023, LI2023/02853 och LI2023/02240.

Lucas Jr, R E (1988), "On the mechanics of economic development." *Journal of monetary economics*, 22 (1), s 3–42.

Lundqvist, H, M Dahlberg och E Mörk (2014), "Stimulating local public employment: Do general grants work?" *American Economic Journal: Economic Policy*, 6 (1), s 167–192.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Marattin, L, T Nannicini, och F Porcelli (2022), "Revenue vs expenditure based fiscal consolidation: the pass-through from federal cuts to local taxes". *International Tax and Public Finance* 29 (4), s 834–872.

Melin, T (2022), ”Stopp för skattekurvan”, *Kommuninvest* 2022-10-12.

Mörk, E, G Erlingsson och L Persson (2019), *Kommunernas framtid*. SNS förlag.

Mörk, E, L Ottosson och U Vikman (2021), “Kommunal arbetsmarknadsanställning – väg till arbete eller A-kassa?” IFAU rapport 2021:16.

Nilsson, H L (2009), ”How Local are Local Governments? Heterogeneous Effects of Intergovernmental Grants”, Mimeo, Uppsala University.

North, D C (1989), “Institutions and economic growth: An historical introduction” *World development*, 17 (9), s 1319–1332.

Oates, W E (1972), *Fiscal federalism*, Massachusets USA: Edward Elgar.

Pierre, J (2004), *En samlad tillväxtpolitik?*, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) Rapport 2004:014.

Regeringens proposition 2003/04:155, *Ändringar i det kommunala utjämningssystemet*.

Regeringens proposition 1995/96:64, *Ett nytt utjämningssystem för kommuner och landsting, m.m.*

Riksrevisionen (2020), *Tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämningen,* RiR 2020:1.

Romer, P M (1990), “Endogenous technological change.” *Journal of political Economy*, 98 (5) s 71–102.

Sandberg, L G (1979), “The case of the impoverished sophisticate: human capital and Swedish economic growth before World War I.” *The Journal of Economic History*, 39 (1), s 225–241.

SCB (2023), ”Lokala arbetsmarknader (LA), https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/produktrelaterat/Fordjupad-information/lokala-arbetsmarknader-la/, 2023-04-14.

Shleifer, A (1985), "A Theory of Yardstick Competition." *Rand Journal of Economics*, 16 (3), s 319–327

Siverbo, S (2005), ”Inkomstutjämning och kommunalekonomiska incitament”, Förvaltningshögskolans rapporter nr 70, Göteborgs universitet.

SKR (2022), “Kommunala perspektiv på arbetsmarknadspolitiken 2022”.

SKR (2023), “Vem ska stå för risken? Om omvandlingen till grön energi i Sverige”.

Smart, M (1998), “Taxation and deadweight loss in a system of intergovernmental transfers.” *Canadian Journal of Economics* 31 (1), s 189–206.

Smart, M (2007). “Raising taxes through equalization.” *Canadian Journal of Economics* 40 (4), s 1188–1212.

Solow, R M (1957), “Technical change and the aggregate production function”. *The review of Economics and Statistics*, 39 (3): 312–320.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

SOU 2011:39, *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen.* Betänkande till Utjämningskommittén.08.

Syssner, J (2014), *Politik för kommuner som krymper*. Rapport 2014:4. Centrum för kommunstrategiska tudier, Linköpings universitet, Norrköping.

Statskontoret (2017), ”Det kommunalekonomiska utjämningssystemets historik 1993–2017”.

Tillväxtverket (2023), ”Städer och landsbygder”, https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikomregionalutveckling/regionalaindelningar/staderochlandsbygder.1844.html

Ulmestig, R (2020), ”Gränser och variationer – en studie om insatser inom kommunal arbetsmarknadspolitik”. IFAU rapport 2020:5.

Vikman, U och A Westerberg (2017), “Arbetar kommunerna på samma sätt? Om kommunal variation inom arbetsmarknadspolitiken”, Rapport 2017:7, IFAU, Uppsala.

Appendix

Tabell A1 Beskrivande statistik över variabler som används i regressionerna över kommunal arbetsmarknadspolitik, 2022

VARIABEL	MEDELVÄRDE	STD. AV.	MIN	MAX
Kostnader arbetsmarknadsåtgärder	545	316	-325	1824
Marginaleffekt, %	0,077	0,035	-0,121	0,195
Befolkning, 1000-tal	36,1	75,4	2,40	979
Befolkningstäthet inv/km^2	162	594	0,2	6171
Storstadskommun	0,09	0,29	0	1
Befolkningsförändring (5 år)	2,36	4,36	-9,56	17,8
Ålder 20–34 år, %	16,4	2,76	9,44	28,6
Ålder 35–49 år, %	17,3	2,13	11,8	22,9
Ålder 50–64 år, %	19,3	1,42	15,1	23,0
Utrikesfödd, %	15,8	6,53	6,98	43,4
Gymnasial utbildning, %	49,1	6,81	21,9	62,5
Eftergymnasial utbildning, %	30,2	8,86	17,4	64,2
Utbildning saknas	2,41	0,90	1,05	7,25
Skattekraft kr/inv 1000-tal	208	28,1	167	413
Kommunal skattesats %	21,6	1,22	17,0	23,8
Ohälsotal, dagar	27,3	5,50	10,6	43,4
Arbetslösa 16–64 år, %	7,32	2,30	3,36	14,4
Arbetslösa 18–24 år, %	7,39	2,29	1,82	15,1
Ekonomisk bistånd 18+ år, %	2,77	1,14	0,56	7,24
Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år	1682	733	274	4923

Anmärkning: 287 observationer.
Källa: Kolada, Kommunernas räkenskapssammandrag, SCB:s statistikdatabas, Folkhälsomyndigheten.

Bilaga 7

Anders Norrlid AB

En kostnadsutjämning baserad på statistiska metoder

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Anders Norrlid AB

Innehåll

1. Sammanfattning ... 3
2. Uppdrag ... 3
3. Norges kostnadsutjämning ... 4
4. En svensk ansats inspirerad av Norge ... 4
   4.1 Merparten av dagens kostnadsutjämning inkluderad i analysen ... 4
   4.2 Modellering ... 5
   4.3 Delmodeller ... 6
5. Utfallsjämförelser ... 22
   5.1 Utfall per kommun ... 23
   5.2 Utfall per kommungrupp ... 26
   5.3 Utfall per län ... 28
6. Strukturbidraget kan tas bort ... 30
7. För- och nackdelar med ny kostnadsutjämning ... 31

Anders Norrlid AB

1. Sammanfattning

För utredningens räkning har den norska modellen för kostnadsutjämning studerats, med syfte att undersöka möjligheten att ersätta dagens kostnadsutjämning med en modell liknande den som används i Norge. I korthet och något förenklat kan sägas att den norska kostnadsutjämningen precis som den svenska bygger på ett antal verksamhetsmodeller, som summeras för att uppskatta en total förväntad kostnad att utjämna för varje kommun. En viktig skillnad mot den svenska kostnadsutjämningen är att de norska verksamhetsmodellerna som regel baseras på regressionsanalyser av kostnaderna i respektive verksamhet. Det får till följd en relativt god anpassning av standardkostnaderna till de faktiska nettokostnaderna i respektive verksamhet, och kan göras med ett betydligt mindre statistiskt underlag än det som används i Sverige. Vidare beräknas för varje kommun ett kostnadsindex, som sedan används för att beräkna en kostnad motsvarande den strukturkostnad som används även i den svenska utjämningen.

I denna rapport prövas att i högre grad än idag använda regressionsanalys som bas för beräkning av standardkostnaderna i den svenska kostnadsutjämningen. Resultatet är att ett betydligt mindre dataset räcker för att erhålla standardkostnadsberäkningar som i klart högre grad stämmer överens med det faktiska kostnadsläget i kommunerna. Vägen via kostnadsindex per kommun bedöms leda till vissa förvrängningar av utfallet som inte går att motivera utifrån önskemålet att få en god anpassning av standardkostnaderna till de faktiska kostnaderna, och har därför inte prövats.

Om kostnadsutjämningen skulle baseras på regressionsmodeller av de slag som provats i denna rapport skulle effekterna jämfört med dagens utjämning kunna bli relativt betydande omfördelningar. Generellt skulle utfallet försämras i storstadsområden i allmänhet, och i Stockholmsområdet i synnerhet. En mängd ofta mindre kommuner skulle istället få betydande förbättringar av utfallet. Om förändringarna i utfall helt och hållet skulle leda till förändringar i kommunalskatter skulle skillnaderna i skattesats mellan kommunerna minska kraftigt. Minskningen av skillnaderna skulle vara tydlig på kommunnivå, och även genomsnittliga skattesatser per kommungrupp och län skulle komma att skilja sig betydligt mindre åt än som idag är fallet.

De skillnader till förmån för främst glesa kommuner i norra Sverige som en omläggning av utjämningen skulle leda till är så pass betydande att det samtidigt skulle vara möjligt att ta bort det strukturbidrag som ett 60-tal kommuner idag erhåller. Endast några enstaka av kommunerna med strukturbidrag skulle få ett negativt utfall om strukturbidraget togs bort samtidigt som kostnadsutjämningen förändrades i den riktning som prövats.

2. Uppdrag

Den svenska kostnadsutjämningen för kommuner upplevs av många som komplicerad och svårförståelig. Ett skäl är systemets omfattning: beräkningarna bygger på över 100 olika variabler för respektive kommun. Ett mer sparsmakat system skulle bli lättare att sätta sig in i, och det skulle bli tydligare vilka faktorer som styr utfallet.

Vidare har det svenska systemet kritiserats utifrån det faktum att utfallet i systemet inte i alla avseenden speglar det faktiska kostnadsutfallet (se t.ex. Riksrevisionens granskning), utan att det tycks finnas strukturellt betingade avvikelser mellan den i systemet beräknade strukturkostnaden och kommunernas faktiska nettokostnader.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Anders Norrlid AB

Som en del i den pågående översynen av den kommunalekonomiska utjämningen har därför prövats hur en kostnadsutjämning inspirerad av den norska modellen skulle kunna utformas för Sverige.

3. Norges kostnadsutjämning

I Norge beräknas kostnadsutjämningsbidrag/-avgift per kommun med hjälp av ett kostnadsindex för varje kommun, som används för att beräkna en ”strukturkostnad” (total förväntad kostnad för utjämnade verksamheter), i kronor per invånare. Index 1,0 betyder att kommunens strukturkostnad är lika med genomsnittet i riket, index över 1 att den är högre och under 1 att den är lägre. Skillnaden mellan kommunens strukturkostnad och genomsnittet i riket är lika kommunens bidrag i kronor invånare (avgift om differensen är negativ).

Kommunens kostnadsindex baseras på dess värden på ett 20-tal strukturvariabler och en uppsättning vikter för varje variabel. Vikterna anger hur stor andel av variationen i total utjämningsgrundande kostnad i kronor per invånare som respektive variabel förklarar. Vikterna baseras i huvudsak på koefficienterna från en uppsättning regressionsanalyser för de olika verksamheter som ingår i utjämningen.

Det som ser ut som en totalkostnadsmodell är alltså egentligen det sammanlagda resultatet av ett antal ”standardkostnadsmodeller”. Till skillnad från i det svenska systemet är antalet underliggande variabler dock begränsat.

4. En svensk ansats inspirerad av Norge

En svensk kostnadsnyckel skulle vara möjlig att beräkna, men istället har en något annorlunda ansats som bedöms mer träffsäker använts. Precis som i Norge har ett antal regressionsekvationer beräknats för de verksamheter som ingår i kostnadsutjämningen, och för varje verksamhet och kommun har en standardkostnad beräknats som är lika med av modellen predikterat värde. Standardkostnaderna har summerats till en ny strukturkostnad, med vilken ett nytt utfall i kostnadsutjämningen har beräknats.

Anledningen till att den norska modellen inte har genomförts rakt av är att en del förklaringsgrad förloras vid omvandlingen från regressionskoefficienter till kostnadsnyckel. Det har inte bedömts vara meningsfullt att gå en omväg för ett sämre resultat. Istället har av modellen predikterade värden använts direkt, vilket alltså säkerställer högsta möjliga förklaringsgrad.

I detta avsnitt beskrivs hur modellen har tagits fram.

4.1 Merparten av dagens kostnadsutjämning inkluderad i analysen

Nya regressionsbaserade modeller har utvecklats för alla verksamheter utom kollektivtrafiken. En alternativ modell för kollektivtrafiken har inte testats eftersom dagens modell redan är regressionsbaserad modell, och dessutom är gemensam för både regioner och kommuner

Anders Norrlid AB

I modellen för verksamhetsövergripande kostnader har endast komponenten för administration inkluderats. Komponenten för eftersläpningseffekter är en rent matematisk beräkning avsedd att kompensera för avvikelser i tidigare års utfall och har därför uteslutits. Vidare har komponenterna för byggkostnader, uppvärmning och minskning i total befolkning uteslutits eftersom de avser kostnader som i huvudsak uppstår i de olika verksamheterna och därför bör fångas upp i respektive delmodell.

Tabell 1 Delmodeller i kostnadsutjämningen

Dagens delmodeller	Alternativ modell har utformats
Förskola och skolbarnsomsorg	X
Grundskola	X
Gymnasieskola	X
Vuxenutbildning	X
IFO (individ- och familjeomsorg)	X
Äldremsorg	X
Infrastruktur och skydd	X
Kollektivtrafik	Ingår ej
Verksamhetsövergripande kostnader	Administrationskostnader inkluderade
Strukturkostnad (summa standardkostnader)	**X**

4.2 Modellering

För varje delmodell har nettokostnad i kronor per invånare 2018-2020, deflaterad till fasta priser med hjälp av SCB:s BNP-deflator, använts som beroende variabel. Som oberoende variabler har både de variabler som idag ingår i respektive delmodell, och tänkbara alternativa variabler, prövats. Analysen har gjorts för alla tre åren samtidigt för att hitta variabler som är relevanta över tid, men för de slutliga modellerna har också årsvisa regressioner genomförts för att ytterligare verifiera variablernas relevans och säkerställa att koefficientskattningarna är någorlunda stabila över tid.

Målsättningen har varit att ha med variabler som är signifikanta på 5 %-nivå, *och* som på ett tydligt sätt bidrar till att höja modellens förklaringsgrad.

Vidare har endast variabler som har ”rätt” tecken fått vara med i modellen. Exempelvis har nuvarande löneindex testats i samtliga modeller, men i viss fall fått signifikant negativ koefficient vilket indikerar att ju högre förväntat löneläge i kommunen, desto lägre nettokostnader. I dessa fall har variabeln inte inkluderats i modellen. En möjlig förklaring till den negativa koefficienten som löneindex ofta får i analysen är att löner samvarierar med effektivitet, i enlighet med effektivitetslöneteorin. Sambandet skulle då bero på att arbetskraften i områden med högre löner är mer effektiv, i så hög utsträckning att det mer än väl kompenserar för de högre lönerna.

Slutligen har enkelhet eftersträvats genom att antalet förklarande variabler i modellerna har hållits ner. Något sämre förklaringsgrad har i vissa fall accepterats för att uppnå en enklare modell.

Ett alternativ som måste övervägas om man skulle välja att gå vidare i spåret med en regressionsbaserad utjämning är att inkludera alla relevanta och signifikanta variabler i modellerna för att varje variabel ska få bästa möjliga koefficientskattning. Sedan kan själva standardkostnadsberäkningen baseras endast på de variabler som har önskvärd effekt på utjämningen. I den norska utjämningen inkluderas i vissa modeller denna typ av kontrollvariabler.

I nästa avsnitt beskrivs var och en av de slutliga modellerna, och förklaringsgraden jämförs med dagens standardkostnad för modellen. Vid jämförelsen av förklaringsgraden mellan nettokostnad och dagens respektive den alternativa modellens standardkostnad har analysen baserats på löpande priser.

4.3 Delmodeller

För varje delmodell redovisas nedan vilka variabler som ingår i dagens delmodell, vilka variabler som ingår i den alternativa modellen, vilken påverkan en ökning av variabelvärdet har på standardkostnaden (+ eller -), förklaringsgrad mellan nettokostnad och respektive standardkostnad samt förklaringsgraden (likheten i utfall) mellan dagens standardkostnad och den alternativa standardkostnaden.

4.3.1 Förskola

Tabell 2 Jämförelse av modeller för förskola och skolbarnsomsorg

Variabler i dagens modell	**Variabler i den alternativa modellen**
Andel invånare 1-5 år i befolkningen (+)	Andel invånare 1-5 år i befolkningen (+)
Ökning av antal invånare 1-5 år (+)	
Minskning av antal invånare 1-5 år (+)	
Behovsindex förskola (+)	Behovsindex förskola (+)
Behovsindex fritidshem (+)	
	Demografiskt betingad överkapacitet (+)
Index för merkostnader i glesbygd (+)	
Löneindex (+)	
Socioekonomiskt index (+)	
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,61	0,64
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,97	

I dagens delmodell baseras utfallet på åtta olika variabler. Förklaringsgraden (överensstämmelsen) mellan utfallet i form av nettokostnad per invånare och beräknad standardkostnad per invånare är 0,61 i modellen.

Anders Norrlid AB

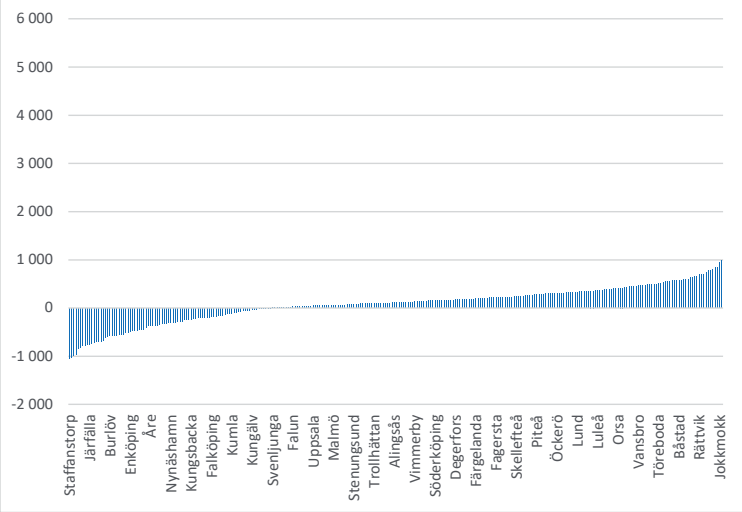
Den nya modellen bygger på tre variabler, varav två ingår i nuvarande modell och en är ny. Förklaringsgraden för modellen uppgår till 0,64. Den nya variabeln i modellen är ett index för demografiskt betingad överkapacitet, av samma slag som beskrevs i likvärdighetsutredningens betänkande (SOU 2020:28, kap 7.3.1 ss. 425-444). Behovet av vissa verksamheter varierar starkt över tid i takt med att de demografiska variationerna. Samtidigt finns det i de flesta verksamheter vissa fasta kostnader, som inte löpande kan anpassas exakt efter behoven. Det typiska exemplet är lokalkostnader, som i hög utsträckning är bestämda av tidigare investeringsbeslut. Skillnaden mellan faktiskt antal barn i kommunen respektive år och den långsiktiga trenden för åldersgruppen över 20 år har använts som index för de merkostnader som då uppstår, och visat sig samvariera systematiskt med kostnaden per invånare i kommunerna.

De två modellerna har snarlika utfall vilket visas av en förklaringsgrad mellan nuvarande standardkostnad och alternativ standardkostnad på 0,97.

För behovsindex förskola har också underliggande variabler testats, men koefficienterna fick fel tecken och/eller bristande signifikans vid analysen.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 1 Förskola: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -1 100 kronor per invånare till +1 000 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Anders Norrlid AB

Tabell 3 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för förskola, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Dorotea	985	Staffanstorp	-1 052
Jokkmokk	954	Upplands-Bro	-1 032
Skinnskatteberg	842	Sigtuna	-982
Älvdalen	840	Knivsta	-976
Smedjebacken	799	Haninge	-849
Ljusnarsberg	786	Hammarö	-813
Arjeplog	770	Upplands Väsby	-789
Övertorneå	741	Ekerö	-783
Norsjö	701	Svedala	-764
Malå	697	Järfälla	-761

I stora drag tycks modellen omfördela från storstadsnära kommuner till små kommuner norr om Mälaren.

4.3.2 Grundskola

Tabell 4 Jämförelse av modeller för grundskola

Variabler i dagens modell	**Variabler i den alternativa modellen**
Andel 6-15 år i befolkningen (+)	Andel 6-15 år i befolkningen (+)
	Log befolkning 6-15 år (-)
	Kvadraten på log befolkning 6-15 år (+)
	Demografiskt motiverad överkapacitet (+)
Ökning av antal barn 6-15 år i befolkningen (+)	
Minskning av antal barn 6-15 år i befolkningen (+)	
	Roten ur invånardistansen (+)
Index för merkostnader i glesbygd (+)	
Behov av undervisning i modersmål och svenska som andraspråk (+)	
Löneindex (+)	
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,56	0,66
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,79	

I dagens delmodell baseras utfallet på sex olika variabler. Förklaringsgraden (överensstämmelsen) mellan utfallet i form av nettokostnad per invånare och beräknad standardkostnad per invånare är 0,56 i modellen.

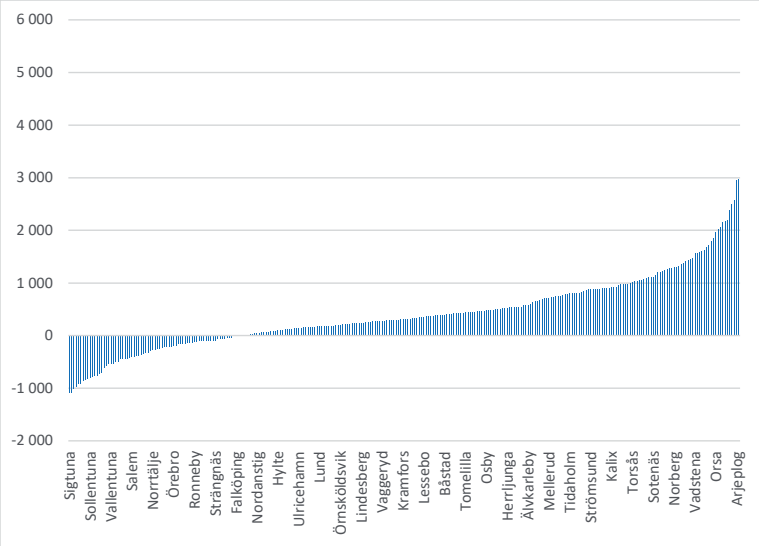
Anders Norrlid AB

Den nya modellen bygger på fem variabler, och förklaringsgraden uppgår till 0,66. Koefficienterna för de två variablerna för log befolkning indikerar att det finns nackdelar både med småskalighet och storskalighet – det optimala, kostnadsmässigt, tycks alltså vara en ”lagom” stor verksamhet. I den alternativa modellen används roten ur invånardistansen för att fånga merkostnader i glesbygd. Då dagens index för merkostnader i glesbygd för grundskolan används i regressionen stiger förklaringsgraden tydligt. Indexet ingår dock inte i slutmodellen eftersom det system (Struktur) som tidigare använts för att beräkna indexet inte längre är tillgängligt. Roten ur invånardistansen är det av de idag tillgängliga måtten för gleshet som samvarierar tydligast med nettokostnaderna för grundskolan.

De två modellerna har delvis olika omfördelande profil vilket visas av en förklaringsgrad mellan nuvarande standardkostnad och alternativ standardkostnad på 0,79, betydligt lägre än för förskola och skolbarnsomsorg.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 2 Grundskola: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -1 100 kronor per invånare till +3 000 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Anders Norrlid AB

Tabell 5 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för grundskola, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	2 979	Sigtuna	-1 088
Arjeplog	2 961	Botkyrka	-1 088
Överkalix	2 583	Ekerö	-1 018
Åsele	2 495	Huddinge	-978
Arvidsjaur	2 398	Upplands Väsby	-929
Ljusnarsberg	2 195	Järfälla	-923
Bjurholm	2 170	Södertälje	-871
Älvdalen	2 154	Upplands-Bro	-854
Malå	2 058	Täby	-830
Dorotea	2 018	Sollentuna	-802

I stora drag tycks modellen omfördela från storstadsnära kommuner till små kommuner norr om Mälaren.

4.3.3 Gymnasieskola

Tabell 6 Jämförelse av modeller för gymnasieskola

Variabler i dagens modell	**Variabler i den alternativa modellen**
Andel 16-18 år i befolkningen (+)	Andel 16-19 år i befolkningen (+)
	Kvadraten på log befolkningen 16-19 år (-)
Ökning av antal 16-18 år i befolkningen (+)	
Minskning av antal 16-18 år i befolkningen (+)	
Index för merkostnader i glesbygd (+)	Roten ur invånardistansen (+)
Programvalsfaktor (+)	Andel elever på program med höga kostnader (+)
Löneindex (+)	
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,45	0,59
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,65	

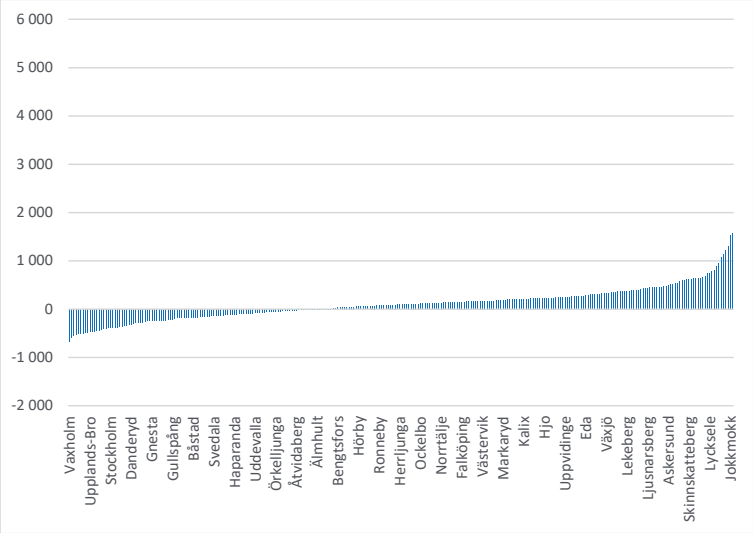
Nuvarande modell baseras på sex olika variabler, och förklaringsgraden för modellen uppgår till 0,45.

Anders Norrlid AB

I den alternativa modellen ingår fem variabler, och förklaringsgraden på 0,59 är betydligt högre än för nuvarande modell. Den befolkningsandel som visade sig samvariera starkast med nettokostnaderna per invånare var 16-19 år, istället för 16-18 år som i dagens modell. Den negativa samvariationen mellan nettokostnad och antal unga i befolkningen indikerar skalfördelar, det vill säga att kostnaderna minskar med antalet unga. Dagens programvalsfaktor är ersatt med andel elever som går i program med hög programpeng på riksprislistan. Förklaringsgraden blir högre om andel elever på varje program inkluderas, men koefficienterna blir ofta insignifikanta. Istället har prövats att rangordna programmen efter riksprislistans kostnad per elev, och beräkna andel elever på program med olika höga priser. En indelning med endast två grupper visade sig leda till lika hög förklaringsgrad som varianter med fler grupper,[1] och den enklaste har därför valts till modellen.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 3 Gymnasieskola: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -700 kronor per invånare till +1 600 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

[1] I gruppen med högkostnadsprogram inluderades EE, HV, ES, VF, IM, BA, RL, IN, FT och NB. Indelningen efter programpeng baserades på programpen i kostnadsutjämningen.

Anders Norrlid AB

Tabell 7 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för gymnasieskola, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Kiruna	1 562	Vaxholm	-678
Jokkmokk	1 533	Oxelösund	-587
Sorsele	1 303	Lidingö	-554
Gällivare	1 218	Åstorp	-522
Arjeplog	1 143	Östra Göinge	-507
Dorotea	1 075	Järfälla	-504
Åsele	942	Nacka	-500
Härjedalen	881	Nykvarn	-495
Storuman	814	Forshaga	-494
Åre	783	Upplands-Bro	-471

Kommunerna som förlorar på en förändring har inga tydliga drag, men omfördelningen gynnar kommuner i norra Sverige.

4.3.4 Komvux

Modellen för kommunal vuxenutbildning tillkom i den senaste utredningen av kostnadsutjämningen, och används från och med utjämningen för 2020.

Tabell 8 Jämförelse av modeller för kommunal vuxenutbildning

Variabler i dagens modell	**Variabler i den alternativa modellen**
Andel vuxna utan grundskola (+)	Andel vuxna utan grundskola (+)
	Invånardistans (+)
Andel vuxna med grundskola men utan gymnasieskola (+)	
Andel nyinvandrade vuxna (+)	
Sysselsättningsgrad (andel förvärvsarbetande eller studerande vuxna (-)	
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,17	0,25
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,59	

Nuvarande modell baseras på fyra olika variabler som avser fånga skillnader i behov av vuxenutbildning, och förklaringsgraden uppgår till låga 0,17.

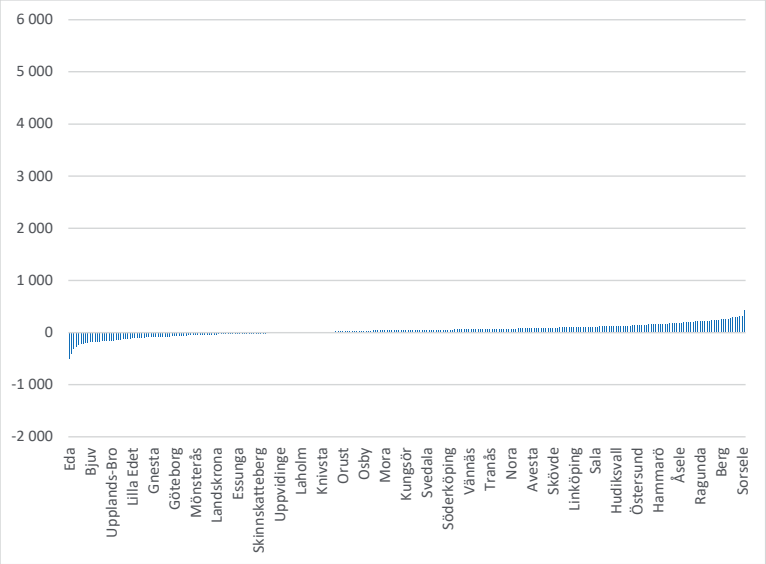
Med endast en variabel för behov av vuxenutbildning – andel vuxna utan grundskolekompetens – och en variabel som fångar glesbygdsförhållanden öka förklaringsgraden till 0,25.

Anders Norrlid AB

Samvariationen mellan nuvarande och alternativ standardkostnad är relativt låg med ett R^2 på 0,59.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 4 Komvux: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -500 kronor per invånare till +400 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 9 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för komvux, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	440	Eda	-509
Sorsele	325	Solna	-414
Arjeplog	307	Strömstad	-321
Vilhelmina	304	Årjäng	-274
Strömsund	294	Perstorp	-229
Härjedalen	292	Älmhult	-220
Borlänge	267	Högsby	-207
Dorotea	259	Sundbyberg	-198
Åre	255	Malmö	-196
Arvidsjaur	251	Bjuv	-187

Anders Norrlid AB

Något solklart mönster syns inte bland kommunerna som tappar på modellförändringen, men de som gynnas är i stor utsträckning små kommuner i norra Sverige.

4.3.5 Individ- och familjeomsorg (IFO)

Tabell 10 Jämförelse av modeller för IFO

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel 0-19 år i hushåll med låg inkomst (+)	Andel 0-19 år i hushåll med låg inkomst (+)
	Andel 18-64 år med låg inkomst (+)
Roten ur tätortsbefolkningen (+)	Roten ur tätortsbefolkningen (+)
Andel i flerfamiljshus byggda 1965-1975 (+)	Andel i flerfamiljshus byggda 1965-1975 (+)
Andel lågutbildade födda i Sverige 20-40 år (+)	Andel lågutbildade födda i Sverige 20-40 år (+)
Ohälsotal	
Andel 65+	
	Utrikes födda 18-64 år med högst 5 år sedan uppehållstillstånd (-)
	Andel vuxna utan grundskola (+)
Gränspendling x 0-19 i ek utsatta hushåll	
Löneindex	
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,43	0,51
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,80	

Dagens modell för IFO bygger på åtta förklarande variabler, och förklaringsgraden uppgår till 0,43.

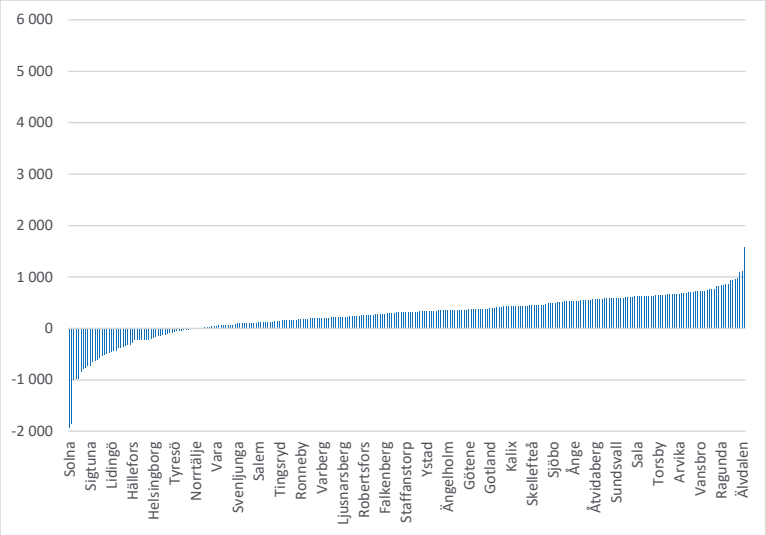
Den alternativa modellen bygger på sju förklarande variabler och förklaringsgraden är 0,51. Flera variabler är med redan i dagens modell, men vissa nya kvalar också in. Den negativa koefficienten för andel nyinvandrade vuxna kan tyckas kontraintuitiv, men kan troligen förklaras av en betydande statlig finansiering av stödet till gruppen.

Samvariationen mellan nuvarande och alternativ standardkostnad uppgår till 0,80.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Anders Norrlid AB

Figur 5 IFO: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -2 000 kronor per invånare till +1 600 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 11Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för IFO, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Årjäng	1 577	Solna	-1 930
Älvdalen	1 114	Älmhult	-1 855
Borlänge	1 097	Högsby	-992
Nordanstig	969	Stockholm	-988
Ockelbo	954	Sundbyberg	-980
Ljusdal	939	Markaryd	-850
Vilhelmina	932	Sollentuna	-783
Köping	855	Upplands-Bro	-764
Katrineholm	852	Upplands Väsby	-743
Ovanåker	841	Sigtuna	-742

I stora drag tycks modellen omfördela från kommuner i Stockholmsområdet till små kommuner i Mellansverige.

Anders Norrlid AB

4.3.6 Äldreomsorg

Tabell 12 Jämförelse av modeller för äldreomsorg

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel 65-79 år som är sammanboende (+)	
Andel 80-89 år som är sammanboende (+)	
Andel 90+ som är sammanboende (+)	
Andel 65-79 år som bor ensamma (+)	
Andel 80-89 år som bor ensamma (+)	Andel 80-89 år som bor ensamma (+)
Andel 90+ som bor ensamma (+)	Andel 90+ som bor ensamma (+)
Andel äldre födda utanför Norden (+)	
Merkostnader för hemtjänst i glesbygd (+)	Roten ur invånardistansen (+)
Merkostnader för institutionsboende i glesbygd (+)	
Löneindex (+)	
Överdödlighet (+)	Överdödlighet (+)
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,86	0,88
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,94	

Nuvarande modell bygger på elva variabler, och har en hög förklaringsgrad på 0,86.

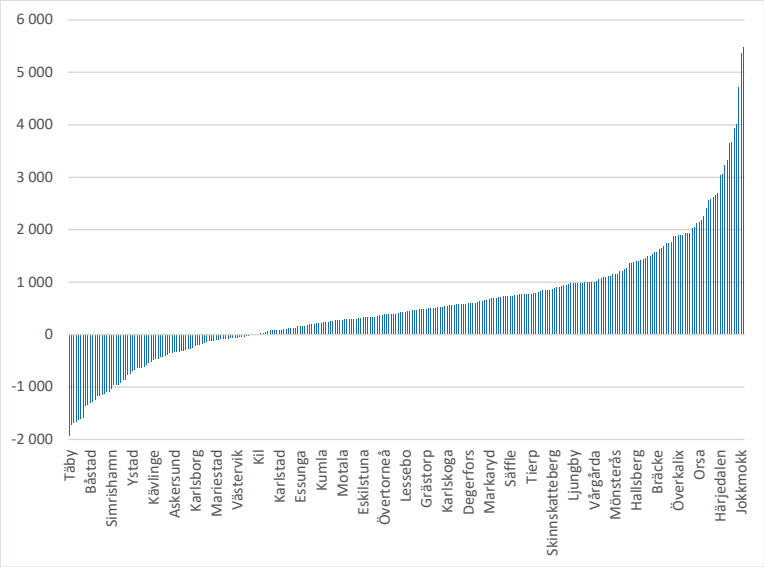
I den nya modellen ingår sju variabler varav en återfinns även i dagens modell, och förklaringsgraden är något högre på 0,89.

Samvariationen mellan nuvarande och alternativ standardkostnad är hög med ett R^2 på 0,94.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Anders Norrlid AB

Figur 6 Äldreomsorg: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Den alternativa modellen för äldreomsorg är den som leder till allra störst omfördelningseffekter av alla delmodeller. Effekten per kommun varierar från ungefär -2 000 kronor per invånare till +5 500 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 13 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för äldreomsorg, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Arjeplog	5 488	Täby	-1 940
Jokkmokk	5 363	Vaxholm	-1 715
Kiruna	4 717	Lomma	-1 689
Gällivare	4 017	Orust	-1 666
Sorsele	3 947	Lidingö	-1 624
Vilhelmina	3 677	Höganäs	-1 600
Arvidsjaur	3 650	Danderyd	-1 593
Åre	3 331	Tjörn	-1 371
Lycksele	3 240	Öckerö	-1 335
Malå	3 070	Båstad	-1 304

I stora drag tycks modellen omfördela från storstadsnära kommuner till små kommuner i norra Sverige.

Anders Norrlid AB

4.3.7 Infrastruktur och skydd

Modellen består av två delmodeller, en för gator och vägar och en för räddningstjänst. Även den alternativa modellen utgörs av summan av dessa två delmodeller, skattade var för sig.

Tabell 14 Jämförelse av modeller för infrastruktur och skydd

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Delmodell gator och vägar	
	Invånare per kvadratkilometer (+)
	Kommunal väg per invånare (+)
	Statlig väg per invånare (-)
	Länsdummy (+/-)
Klimatttillägg	
Ortstillägg	
Delmodell räddningstjänst	
Invånardistans (+)	Invånardistans (+)
Lokalt befolkningsunderlag (-)	Lokalt befolkningsunderlag (-)
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,30	0,55
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,53	

Den nuvarande modellen för gator och vägar har två komponenter, ett klimattillägg som kompenserar kommuner med för väghållningen besvärliga klimatförhållanden, och ett ortstillägg som kompenserar kommuner med urbana förhållanden. Delmodellen för räddningstjänst bygger på invånardistans och lokalt befolkningsunderlag. Förklaringsgraden uppgår till låga 0,30, då nettokostnaden ställs mot standardkostnaden.

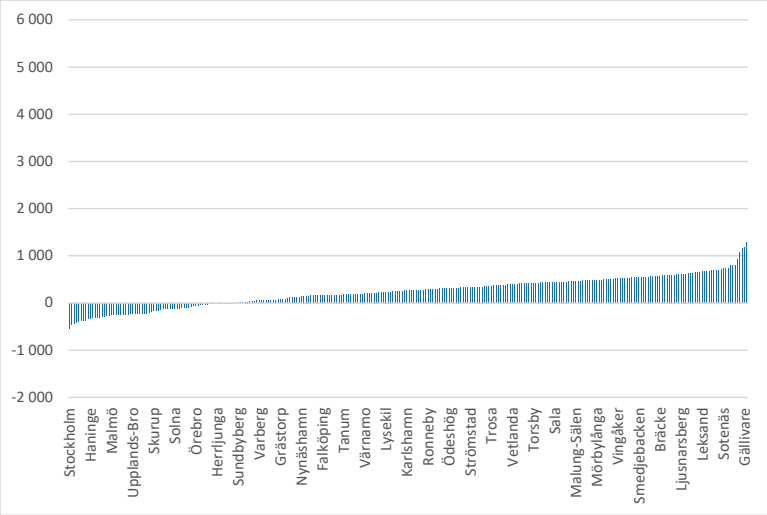
I den alternativa modellen för gator och vägar kompenseras för glesbygdsförhållanden, både kommunal och statlig väg per invånare, och en länsdummy. Kostnaderna ökar med mängden kommunal väg, och minskar med mängden statlig väg. Länsdummyn kompenserar, förenklat, kommuner i norra Sverige. I den alternativa delmodellen för räddningstjänst ingår invånardistans och lokalt befolkningsunderlag precis som i nuvarande modell, men någon särskild kompensation utgår inte till de tre storstäderna. Förklaringsgraden för den alternativa modellen uppgår till 0,55, vilket är en stor ökning jämfört med nuvarande modell.

Förklaringsgraden mellan nuvarande och alternativ standardkostnad uppgår till 0,53.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Anders Norrlid AB

Figur 7 Infrastruktur och skydd: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -500 kronor per invånare till +1 300 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 15 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för infrastruktur och skydd, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	1 288	Stockholm	-545
Gällivare	1 180	Ekerö	-449
Arjeplog	1 148	Ale	-423
Sorsele	1 079	Värmdö	-410
Kiruna	927	Göteborg	-401
Älvdalen	808	Bollebygd	-380
Hultsfred	804	Kungsbacka	-372
Högsby	796	Kungälv	-365
Vindeln	746	Härryda	-327
Sollefteå	742	Haninge	-321

Modellen omfördelar från en relativt blandad skara kommuner till, i huvudsak, små kommuner i norra Sverige.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Anders Norrlid AB

4.3.8 Verksamhetsövergripande kostnader

Dagens modell för verksamhetsövergripande kostnader innehåller fem demodeller: administrationskostnader, uppvärmningskostnader, byggkostnader, minskning i total befolkning och eftersläppningseffekter. Av de fem avser uppvärmningskostnader, byggkostnader och minskningen av befolkningen effekter som i huvudsak uppstår i kärnverksamheterna, och därför bör ingå i deras respektive delmodell. Eftersläpningskostnaderna är en ren kompensation för tidigare års utjämning. Alltså är det endast administrationskostnaderna som kan sägas vara kopplade till strukturella faktorer som inte redan tagits hänsyn till i övriga delmodeller.

Som obligatorisk administration med strukturellt betingad kostnadsvariation betraktas här huvuddelen av politisk verksamhet, samt fysisk och teknisk planering och bostadsförbättringar, konsument- och energirådgivning, miljö- och hälsoskydd, myndighetsutövning, alkoholtillstånd och totalförsvar och samhällsskydd från det kommunala räkenskapssammandraget.[2]

Samvariationen mellan nämnda nettokostnader och nuvarande respektive alternativ modell för administrationskostnaderna redovisas nedan.

Tabell 16 Jämförelse av modeller för verksamhetsövergripande kostnader

Variabler i dagens modell	**Variabler i den alternativa modellen**
Invånardistans (+)	
Befolkning (-)	Log befolkningen (-)
	Invånare per kvadratkilometer (-)
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,03	0,11
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,23	

I grunden baseras den alternativa modellen på samma förhållanden som den nuvarande modellen, nämligen glesbygdsförhållanden och befolkning.

Nuvarande modell har en extremt låg förklaringsgrad på 0,03.

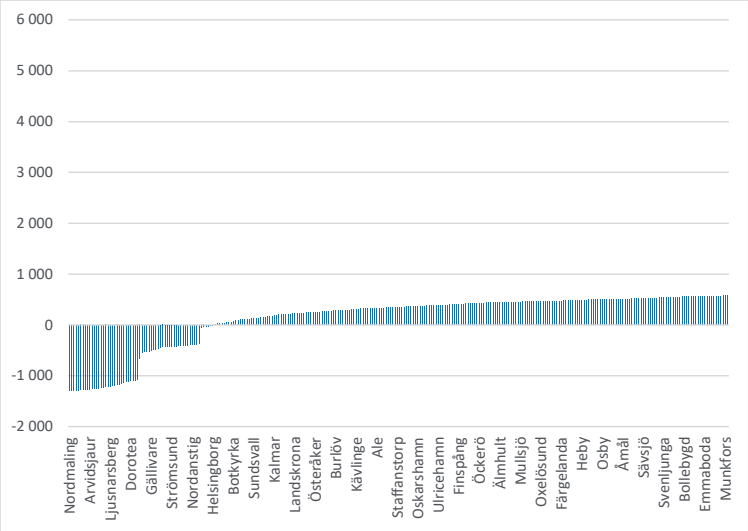
Den alternativa modellen har också den klart lägsta förklaringsgraden av alla med 0,11. Samvariationen mellan de två modellerna är låg med ett R^2 på 0,23, trots att det i grunden är samma förhållanden som kompenseras.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

[2] Raderna 100, 120, 130, 215, 225, 261, 267 och 275 i det kommunala räkenskapssammandraget.

Anders Norrlid AB

Figur 8 Verksamhetsövergripande kostnader: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -1 300 kronor per invånare till +600 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 17 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för verksamhetsövergripande kostnader, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Eda	578	Nordmaling	-1 288
Munkfors	575	Berg	-1 288
Lessebo	574	Älvdalen	-1 285
Kungsör	569	Hällefors	-1 283
Vännäs	568	Orsa	-1 282
Grums	566	Vansbro	-1 280
Storfors	566	Robertsfors	-1 278
Vingåker	564	Vilhelmina	-1 272
Töreboda	562	Bräcke	-1 262
Mellerud	561	Arvidsjaur	-1 261

Det är inte helt lätt att se ett mönster i vilka kommuner som vinner eller förlorar mest på förändringen.

Anders Norrlid AB

4.3.9 Samtliga variabler i modellen

I detta förslag presenteras ingen kostnadsnyckel av norsk modell, men i tabellen nedan redovisas de 28 variabler som ingår i någon av de alternativa delmodellerna, och som därför skulle kunna ingå i en sådan kostnadsnyckel.

Tabell 18 Alla variabler i den alternativa kostnadsutjämningen

Typ av variabel	Variabel
Åldersfördelning	Andel invånare 1-5 år i befolkningen (+)
	Andel invånare 6-15 år i befolkningen (+)
	Andel invånare 16-19 år i befolkningen (+)
Befolkning, totalt eller i åldersgrupper	Log befolkningen 6-15 år (-)
	Kvadraten på log befolkning 6-15 år (+)
	Kvadraten på log befolkning 16-19 år (+)
	Log befolkning totalt (-)
Variation i befolkningen	Skattad överkapacitet 1-5 år (+)
	Skattad överkapacitet 6-15 år (+)
Indikatorer för bebyggelsestruktur	Roten ur invånardistansen (+)
	Invånardistans (+)
	Roten ur tätortsbefolkningen (+)
	Invånare per kvadratkilometer (+)
	Lokalt befolkningsunderlag (-)
Skillnader i behov av olika verksamheter	Behovsindex förskola (+)
	Andel gymnasieelever på program med höga kostnader (+)
	Andel vuxna utan grundskola (+)
	Kommunal väg per invånare (+)
	Statlig väg per invånare (-)
	Länsdummy (+/-)
Sociala förhållanden	Andel 0-19 i hushåll med låg inkomst (+)
	Andel i flerfamiljshus byggda 1965-1975 (+)
	Andel lågutbildade födda i Sverige 20-40 år (+)
	Andel 18-64 med låg inkomst (+)
	Utrikes födda 18-64 år med högst 5 år sedan UT (-)
	Andel 80-89 år som bor ensamma (+)
	Andel 90 +som bor ensamma (+)
	Överdödlighet (+)

5. Utfallsjämförelser

I avsnitt 4 beskrivs var och en av de ingående delmodellerna. Det är summan av utfallet i samtliga modeller, det vill säga det vi kallar strukturkostnaden, som ligger till grund för utjämningsbidrag/-avgift per kommun. I detta avsnitt redovisas hur utfallet i den alternativa modellen skiljer sig jämfört med nuvarande kostnadsutjämning.

Anders Norrlid AB

Tabell 19 Jämförelse av dagens strukturkostnad och alternativ strukturkostnad

Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive strukturkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
Dagens strukturkostnad	Alternativ strukturkostnad
0,62	0,78
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens strukturkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells strukturkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,73	

Förklaringsgraden i varje delmodell är högre i den alternativa modellen än i nuvarande, och när delmodellerna summeras till strukturkostnader och ställs mot motsvarande nettokostnader är skillnaden avsevärd. Det är dock viktigt att komma ihåg att utfallet 2018-2020 i dagens utjämning baseras på dataunderlag till och med 2016, medan den alternativa modellen skattas med data för 2018-2020. Skillnaden i förklaringsgrad skulle med alla sannolikhet vara mindre om utfallet för den alternativa modellen hade ställts mot faktiska nettokostnader från 2022-2024, vilket av uppenbara skäl inte varit möjligt.

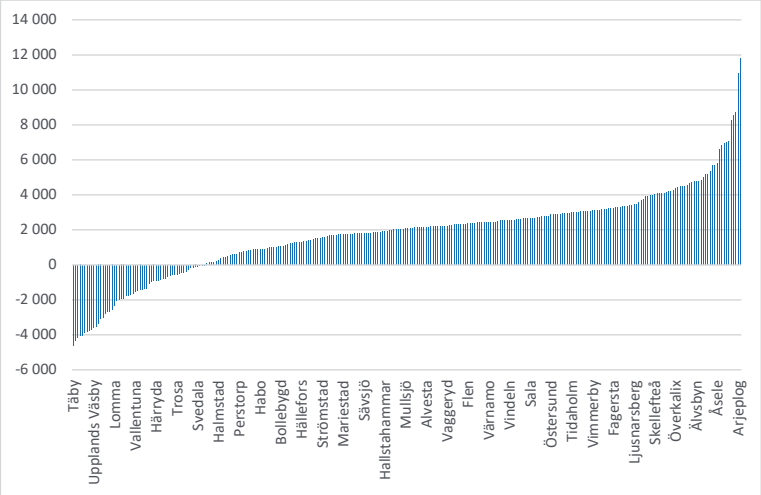
Nedan beskrivs hur kostnadsutjämningens utfall skiljer sig åt mellan den här utvecklade alternativa modellen och nuvarande modell. Effekterna redovisas först per kommun, därefter per kommungrupp och slutligen per län.

5.1 Utfall per kommun

I diagrammet nedan visas förändring i utfall i kronor per invånare för var och en av landets kommuner, 2020.

Anders Norrlid AB

Figur 9 Förändring i utfall i kostnadsutjämningen per kommun 2020, kronor per invånare

För 57 kommuner skulle utfallet försämras, medan det skulle förbättras för 233 kommuner. I tabellen nedan listas de 10 kommuner som vinner mest på förändringen, och de 10 kommuner som förlorar mest.

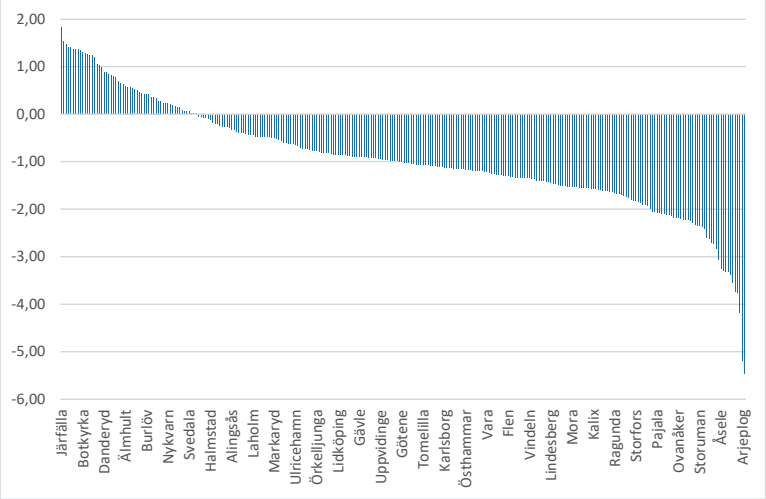
Tabell 20 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	11 777	Täby	-4 597
Arjeplog	10 925	Järfälla	-4 304
Gällivare	8 712	Sollentuna	-4 139
Kiruna	8 557	Stockholm	-4 061
Sorsele	8 239	Solna	-4 028
Älvdalen	7 056	Ekerö	-3 885
Vilhelmina	6 983	Nacka	-3 799
Arvidsjaur	6 971	Danderyd	-3 752
Dorotea	6 817	Lidingö	-3 668
Härjedalen	6 606	Upplands Väsby	-3 574

Det geografiska mönstret är mycket tydligt, med samtliga 10 vinnarkommuner i norra Sverige medan förlorarkommunerna alla ligger i Stockholms län. Utfallsskillnaderna i kronor per invånare är mycket stora. I diagrammet nedan har utfallsskillnaden räknas om till nödvändig förändring i skattesats, för bibehållet ekonomiskt resultat, med hjälp av respektive kommuns skattekraft.

Anders Norrlid AB

Figur 10 Förändring i utfall i kostnadsutjämningen per kommun 2020, i nödvändig skattesatsförändring

Nedan listas de 10 kommuner som kan sänka respektive måste höja skatten mest, om den alternativa kostnadsutjämningen skulle genomföras.

Tabell 21 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen, skattesats

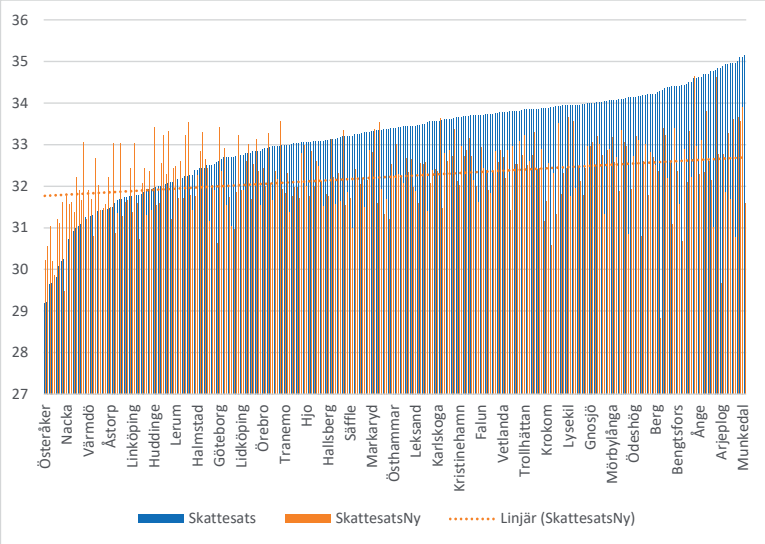
Vinnarkommuner	Förändring i skatt, procentenheter	Förlorarkommuner	Förändring i skatt, procentenheter
Jokkmokk	-5,46	Järfälla	1,83
Arjeplog	-5,19	Upplands Väsby	1,53
Sorsele	-4,19	Huddinge	1,46
Älvdalen	-3,75	Täby	1,42
Vilhelmina	-3,75	Sollentuna	1,41
Dorotea	-3,56	Stockholm	1,37
Härjedalen	-3,38	Upplands-Bro	1,37
Gällivare	-3,32	Solna	1,36
Kiruna	-3,31	Ekerö	1,35
Arvidsjaur	-3,30	Botkyrka	1,31

Vinnare och förlorare räknat i nödvändig skattesatsförändring är ungefär desamma som då utfallet redovisas i kronor per invånare.

I diagrammet nedan redovisas för varje kommun dagens skattesats (kommun plus region) och möjlig skattesats med den alternativa kostnadsutjämningen.

Anders Norrlid AB

Figur 11 Jämförelse av dagens skatt med möjlig skatt med ny kostnadsutjämning

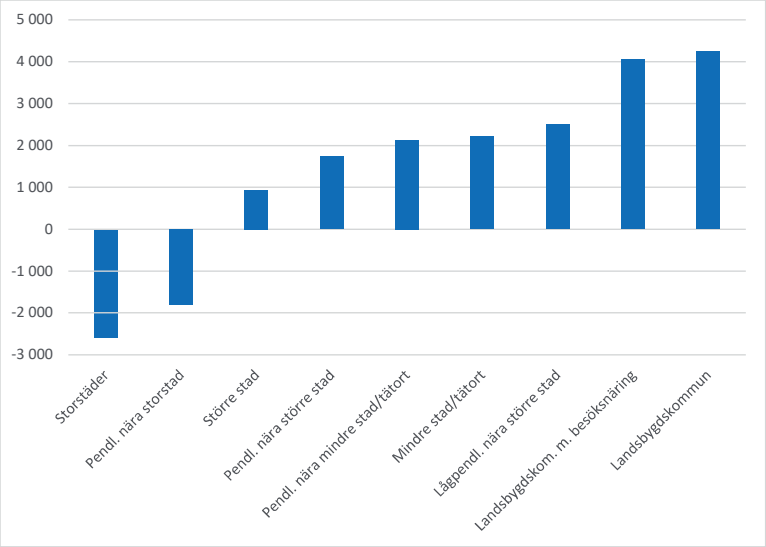
Kommuner som idag har låg skattesats skulle typiskt sett behöva höja sin skatt, medan dagens högskattekommuner skulle kunna sänka sin skatt. Som den linjära trenden för den nya skattesatsen (skattesats justerad för alternativ kostnadsutjämning) visar kvarstår dock en viss skillnad i skattenivå även efter justeringen av utjämningen. Dagens högskattekommuner skulle alltså i genomsnitt ha något högre skatt även efter en förändring, medan dagens lågskattekommuner fortfarande, i genomsnitt, skulle ha relativt låg skatt.

5.2 Utfall per kommungrupp

För att se systematiska effekter av en förändring redovisas i diagrammet nedan genomsnittlig effekt per kommungrupp, i kronor per invånare.

Anders Norrlid AB

Figur 12 Förändring i utfall per kommungrupp 2020, kronor per invånare, ovägt medel

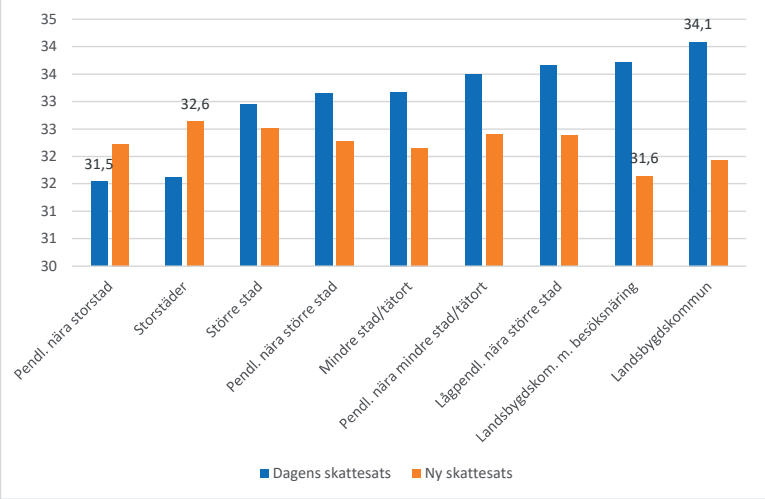

På kommungruppsnivå (kommungrupper enligt SKR:s indelning till och med 2022) är skillnaden tydlig på det sättet att storstäderna och pendlingskommunerna nära storstäderna skulle förlora på en omläggning till den nya metoden, medan utfallet för övriga kommungrupper är positivt.

I nedanstående diagram redovisas istället skattesats per kommungrupp, för och efter en förändring av kostnadsutjämningen.

Anders Norrlid AB

Figur 13 Dagens skattesats och möjlig skattesats med ny utjämning, ovägt medel per kommungrupp

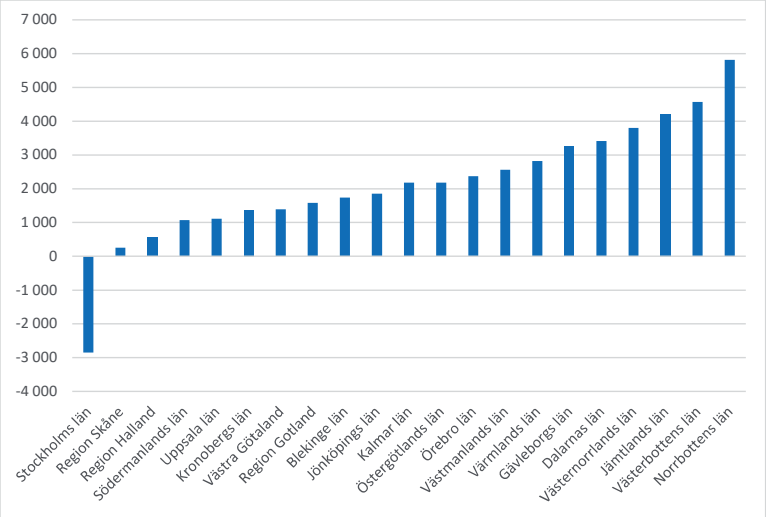
Det är tydligt att skattesatserna skulle kunna bli mer lika i de olika kommungrupperna än vad de är idag, med mer än en halvering av skillnaden mellan högst och lägst skatt per kommungrupp

5.3 Utfall per län

Som i föregående avsnitt redovisas utfallseffekten i kronor per invånare per län för 2020 i diagrammet nedan.

Anders Norrlid AB

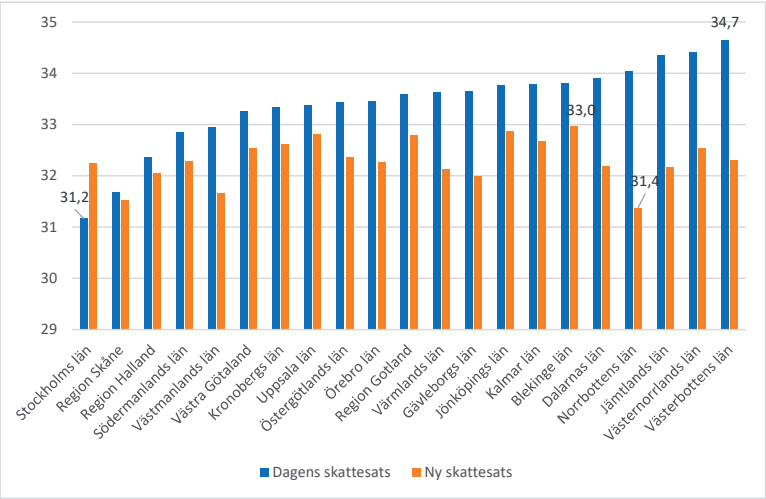
Figur 14 Förändring i utfall per län 2020, kronor per invånare, ovägt medel

Jämförelsen per län visar att det endast är kommunerna i Stockholms län som i genomsnitt skulle förlora på den alternativa modellen.

Nedan redovisas genomsnittlig skattesats per län idag, och vad som skulle vara möjligt med en ny kostnadsutjämning.

Figur 15 Dagens skattesats och möjlig skattesats med ny utjämning, ovägt medel per län

Anders Norrlid AB

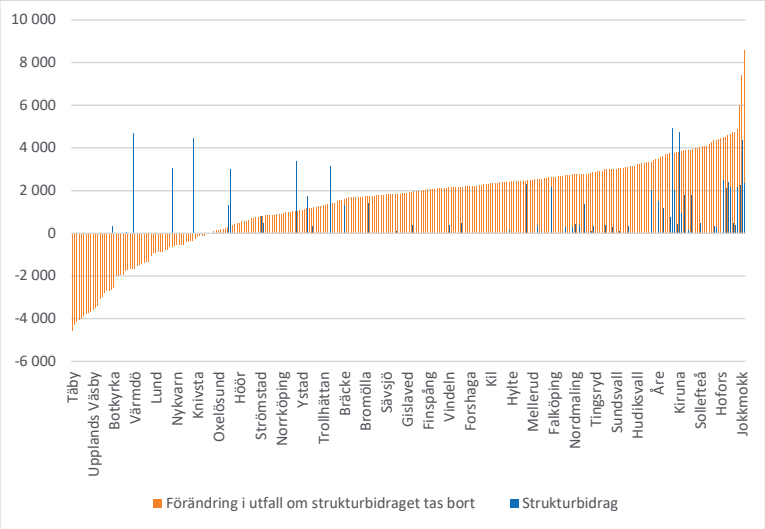
Även på länsnivå skulle den alternativa kostnadsutjämningen möjliggöra en dryg halvering av skillnad i skattesats.

6. Strukturbidraget kan tas bort

Ovan redovisas effekterna av att ersätta dagens kostnadsutjämning mot en kostnadsutjämning baserad på regressionsanalyser. Många av de kommuner som får de största positiva effekterna av en sådan förändring är kommuner i norra Sverige som idag får strukturbidrag. Strukturbidrag är bidrag som kompenserar för det intäktsbortfall som uppstod då vissa komponenter i kostnadsutjämningen tidigar lyfts ut ur systemet. Det var faktorer som man idag bedömer inte bör ingå i kostnadsutjämningen.

En möjlighet som öppnar sig med så pass stora omfördelande effekter som den alternativa kostnadsutjämningen får jämfört med dagens utjämning, är att samtidigt som den införs passa på att ta bort strukturbidraget helt ur utjämningen. Figuren nedan visar den totala effekten en sådan förändring skulle få jämfört med dagens system. I diagrammet har kommunerna sorterats på sammantagen förändring av den alternativa kostnadsutjämningen och ett borttaget strukturbidrag.

Figur 16 Förändring i utfall med alternativ kostnadsutjämning och borttaget strukturbidrag 2020, kr/invånare

Anders Norrlid AB

Som framgår av figuren påverkas inte kommunerna med störst negativ förändring jämfört med tidigare jämförelse, eftersom de idag inte får något strukturbidrag. Men den största positiva förändringen minskar nu från knappt 12 000 kronor per invånare då bara kostnadsutjämningen förändras, till cirka 8 500 kronor per invånare då man samtidigt tar bort strukturbidraget.

I tabellen nedan visas de 10 kommuner som får störst positiv förändring om även strukturbidraget tas bort, och de 10 kommuner som får störst negativ förändring.

Vinnarkommuner				**Förlorarkommuner**			
	Förändring kostn. Utj.	Struktur-bidrag	Om strukturbidrag tas bort		Förändring kostn. Utj.	Struktur-bidrag	Om strukturbidrag tas bort
Arjeplog	10 925	2 348	8 577	Täby	-4 597	0	-4 597
Jokkmokk	11 777	4 364	7 413	Järfälla	-4 304	0	-4 304
Sorsele	8 239	2 236	6 003	Sollentuna	-4 139	0	-4 139
Älvdalen	7 056	2 161	4 895	Stockholm	-4 061	0	-4 061
Orsa	5 148	392	4 756	Solna	-4 028	0	-4 028
Ljusdal	5 179	462	4 717	Ekerö	-3 885	0	-3 885
Dorotea	6 817	2 165	4 652	Nacka	-3 799	0	-3 799
Vilhelmina	6 983	2 382	4 601	Danderyd	-3 752	0	-3 752
Härjedalen	6 606	2 104	4 502	Lidingö	-3 668	0	-3 668
Arvidsjaur	6 971	2 484	4 487	Upplands Väsby	-3 574	0	-3 574

Det övegripande mönstret är detsamma som tidigare, det vill säga omfördelning från Stockholmskommuner till kommuner i mellersta och norra Sverige, men spannet är alltså nu betydligt mindre.

7. För- och nackdelar med ny kostnadsutjämning

Det finns både för- och nackdelar med en omläggning i den riktning som prövats i denna analys.

Transparens

En aspekt av transperens är själva omfattningen av systemet. Vid en förändring från över 100 variabler till knappt 30 blir systemet mer överskådligt, och på det sättet lättare att ta till sig.

Samtidigt är regressionsanalys en metod som är teknisk till sin natur, och som innehåller sina metodmässiga fallgropar. Ofta är resultaten av analyserna intuitivt lätta att ta till sig, men undantag förekommer. Samtidigt måste sägas att även nuvarande system redan innehåller regressionsbaserade modeller, och också har andra komponenter som kräver en hel del tankearbete för att sätta sig in i och förstå.

– Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn - KS2024/1724-2 Svar på remiss - SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn : natt-och-jamnt--likvardighet-och-effektivitet-i-kommunsektorn-sou-202450-del-2-bilagor

Anders Norrlid AB

Träffsäkerhet

I detta avsnitt har kostnadsutjämningens träffsäkerhet bedömts med hjälp av det statistiska måttet förklaringsgrad (R^2), då beräknad standardkostnad ställts mot faktisk nettokostnad för motsvarande verksamhet. I samtliga modeller är den alternativa modellen mer träffsäker, det vill säga förklaringsgraden är högre. I många fall är skillnaden anmärkningsvärd. Jämförelsen är inte riktigt rättvis eftersom den alternativa modellen utvärderats för samma period som har använts som underlag för beräkningen av utjämningen, medan dagens kostnadsutjämning bygger på en kombination av aktuella data och skattningar som har gjorts på data som dateras flera år före den undersökta perioden.

Skillnaderna i träffsäkerhet är dock så pass stora, till den alternativa metodens fördel, att bedömningen är att den alternativa metoden skulle ge en bättre träffsäkerhet än dagens metod även på några års sikt. Helt säkert går frågan tyvärr inte att besvara förrän om några år, eller om dataunderlag togs fram för flera år bakåt i tiden.

Baserat på underliggande strukturella faktorer

En viktig målsättning är att kostnadsutjämningens utfall inte ska styras av faktorer som är påverkbara. En kommun ska inte kunna optimera sitt utfall genom ett viss agerande. Till exempel ska ineffektivitet eller ambitionsnivå inte kompenseras med ett högre utfall i kostnadsutjämningen.

Den alternativa metoden baseras i lika hög grad som dagens kostnadsutjämning på strukturella, opåverkbara faktorer. Samtidigt går det inte att utesluta att effektivitet och ambitionsnivå samvarierar med vissa strukturella faktorer. Det kan exempelvis vara så att landsbygdskommuner och kommuner i norra Sverige i genomsnitt har lägre effektivitet och/eller högre ambitionsnivå än kommuner i storstadsområdena. Men landsbygdskommuner och kommuner i norra Sverige har generellt sett hög skattesats, vilket är nödvändigt för att finansiera verksamheten. Det finns alltså incitament även för dem att vara så effektiva de bara kan. Om den relativt stora omfördelning till fördel för landsbygd och norra Sverige som den alternativa modellen skulle innebära i huvudsak vore betingad av låg effektivitet och hög ambitionsnivå, skulle det antyda en anmärkningsvärd okänslighet för skattebörda idag. Det är därför rimligt att tänka sig att det höga kostnadsläget hos vinnarna på den alternativa ansatsen i hög utsträckning beror på opåverkbara faktorer. Om det stämmer är de kraftigt underkompenserade för sina förutsättningar i dagens kostnadsutjämning.

Statens offentliga utredningar 2024

Kronologisk förteckning

1. Ett starkare skydd för offentlig-anställda mot våld, hot och trakasserier. Ju.
2. Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. S.
3. Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034. Ku.
4. Inskränkningarna i upphovsrätten. Ju.
5. Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. Ju.
6. Steg mot stärkt kapacitet. Fi.
7. Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. Ju.
8. Livsmedelsberedskap för en ny tid. LI.
9. Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. U.
10. Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. Ju.
11. Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. KN.
12. Mål och mening med integration. A.
13. En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. Ju.
14. Arbetslivskriminalitet – myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. A.
15. Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. Ju.
16. Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. U.
17. Skolor mot brott. U.
18. Nya regler om cybersäkerhet. Fö.
19. En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. KN.
20. Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighetsskatt. Fi.
21. Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. A.
22. En ny organisation för förvaltning av EU-medel. Fi.
23. En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. S.
24. Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. Fi.
25. En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. S.
26. En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. S.
27. Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. Ju.
28. Offentlighetsprincipen eller insyns-lag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. U.
29. Goda möjligheter till ökat välstånd. Fi.
30. En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. S.
31. En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. Ju.
32. Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. Fi.
33. Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. S.
34. Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. Ku.
35. En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. LI.

36. Förenkla och förbättra! Fi.
37. Förbättrade ränteavdragsregler för företag. Fi.
38. Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. LI.
39. Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. Ju.
40. Genomförande av lönetransparensdirektivet. A.
41. Styrkraft för lyckad integration. A.
42. Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. U.
43. Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. Fi.
44. Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. LI.
45. Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. Fi.
46. Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. UD.
47. Digital myndighetspost. Fi.
48. Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. Ju.
49. Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. A.
50. Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2. Fi.

Statens offentliga utredningar 2024

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Mål och mening med integration. [12]

Arbetslivskriminalitet – myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. [14]

Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. [21]

Genomförande av lönetransparensdirektivet. [40]

Styrkraft för lyckad integration. [41]

Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. [49]

Finansdepartementet

Steg mot stärkt kapacitet. [6]

Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighetsskatt. [20]

En ny organisation för förvaltning av EU-medel [22]

Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. [24]

Goda möjligheter till ökat välstånd. [29]

Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. [32]

Förenkla och förbättra! [36]

Förbättrade ränteavdragsregler för företag. [37]

Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. [43]

Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. [45]

Digital myndighetspost. [47]

Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2.[50]

Försvarsdepartementet

Nya regler om cybersäkerhet. [18]

Justitiedepartementet

Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier. [1]

Inskränkningarna i upphovsrätten. [4]

Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. [5]

Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. [7]

Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. [10]

En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. [13]

Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. [15]

Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. [27]

En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. [31]

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. [39]

Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. [48]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. [11]

En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. [19]

Kulturdepartementet

Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034. [3]

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. [34]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Livsmedelsberedskap för en ny tid. [8]

En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. [35]

Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. [38]

Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. [44].

Socialdepartementet

Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. [2]

En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. [23]

En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. [25]

En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. [26]

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. [30]

Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. [33]

Utbildningsdepartementet

Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. [9]

Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. [16]

Skolor mot brott. [17]

Offentlighetsprincipen eller insynslag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. [28]

Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. [42]

Utrikesdepartementet

Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. [46]

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Oskar Engdahl

2024-09-30

Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning (Dnr KS2024/2161-1)

Sammanfattning

Den administrativa enheten ser regelbundet över kommunstyrelsens delegationsordning så att den stämmer överens med nuvarande organisation, samt föreslår revideringar där förvaltningen ser att ett behov finns.

Det finns ett behov av att revidera nuvarande delegationsordning då sektor samhälle och utveckling genomgått en organisationsförändring vilket resulterat i namnbyte till sektor samhällsbyggnad och ändrade befattningar och ansvarsområden. Även ett antal redaktionella förändringar föreslås.

Utöver förändringarna som har koppling till organisationsförändringen och som är av redaktionell karaktär föreslås ett par nya punkter till delegationsordningen samt justeringar. De tillägg och ändringar som föreslås är:

Tillägg av punkter i delegationsordningen:
B 32 – Teckna avtal mellan kommunen och den boende avseende vård och omsorgsboende
- Delegat enhetschef

G 2 – Beslut om att begära sändning av viktiga meddelade till allmänheten (VMA)
- Delegat Kommundirektör och tjänsteman i beredskap

Ändringar av punkter:
D 3 - Beslut om att ingå, ändra och upphäva hyresavtal samt godkännande av avtalsparts, upplåtelse i andra hand av avtalen
- Ändras från *upp till **tre** år, årshyran upp till 5 miljoner kronor* till *upp till **fem** år, årshyran upp till 5 miljoner kronor*
  - Delegater Fastighetscontroller, verksamhetschef lokaler och anläggningar
- Ändras från ***3 – 10** års, årshyra över 5 miljoner koronor* till ***5 – 10** år års, årshyra över 5 miljoner kronor*.
  - Delegat Utskottet för samhälle och utveckling

Förslag till kommunfullmäktige:
Förslag på ny delegationsordning antas.

Juridisk bedömning

Förslaget till beslut är förenligt med gällande lagstiftning.

I delegationsordningen anges förutsättningar för nämndens delegeringsrätt, vad nämnden kan delegera samt delegeringsförbud mm.

Förvaltningens bedömning

Nuvarande delegeringsordning beslutades 2023-11-15 § 385/2023.

Administrativa enheten ser regelbundet över kommunstyrelsens delegationsordning och till nuvarande version föreslås ett antal förändringar, tillägg samt att sektor Samhälle och utveckling har omorganiserats och bytt namn till Samhällsbyggnad vilket kräver att ett antal justeringar behöver genomföras för att möta de förändringar som skett. Även terminologin för styrdokumentet ändras då delegering syftar till en process medan delegation syftar till resultatet (styrdokumentet) av processen då kommunstyrelsen delegerar och därför är delegationsordning mer korrekt.

Tillägg av punkter i delegationsordningen:
B 32 – Teckna avtal mellan kommunen och den boende avseende vård och omsorgsboende
- Delegat enhetschef

G2 – Beslut om att begära sändning av viktiga meddelade till allmänheten (VMA)
- Delegat Kommundirektör och tjänsteman i beredskap

Ändringar av punkter:
D 3 - Beslut om att ingå, ändra och upphäva hyresavtal samt godkännande av avtalsparts, upplåtelse i andra hand av avtalen
- Ändras från *upp till **tre** år, årshyran upp till 5 miljoner kronor* till *upp till **fem** år, årshyran upp till 5 miljoner kronor*
  - Delegater Fastighetscontroller, verksamhetschef lokaler och anläggningar
- Ändras från ***3 – 10** års, årshyra över 5 miljoner koronor* till ***5 – 10** år års, årshyra över 5 miljoner kronor*.
  - Delegat Utskottet för samhälle och utveckling

Gällande Sektor samhälle och utveckling/samhällsbyggnads omorganisation har följande ändringar genomförts:
- Sektor samhälle och utveckling har ersatts med Samhällsbyggnad
- Enhetschef KoM har ersatts med enhetschef planering, mark och exploatering
- Enhetschef Plan har ersatts med enhetschef planering, mark och exploatering.
- Sektorchef samhälle och utveckling har ersatt med sektorchef Samhällsbyggnad

Förvaltningen ser inga hinder att genomföra förändringarna, förutsatt att förslaget förhåller sig till vad kommunstyrelsen önskar delegera.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller Revideringen av kommunstyrelsens delegeringsordning har koppling till kommunfullmäktiges strategiska mål *Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen*.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet har viss koppling till mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen där delmålen nedan särskilt kan nämnas.

16.6 Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
16.7 Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

I första hand har kommunstyrelsens delegationsordning koppling till reglementet.
Delegering inom en nämnd förutsätter alltid beslut i två led. Först måste fullmäktige i ett reglemente eller i ett särskilt beslut ha uppdragit till nämnden att hantera ett visst verksamhetsområde eller

besluta i vissa ärenden eller ärendegrupper. Därefter kan nämnden om den vill besluta om delegering av denna beslutanderätt.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

I första hand har kommunstyrelsens delegationsordning koppling till reglementet.
Delegering inom en nämnd förutsätter alltid beslut i två led. Först måste fullmäktige i ett reglemente eller i ett särskilt beslut ha uppdragit till nämnden att hantera ett visst verksamhetsområde eller besluta i vissa ärenden eller ärendegrupper. Därefter kan nämnden om den vill besluta om delegering av denna beslutanderätt.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Föreslagna ändringar bedöms inte ha någon större påverkan ur medborgar- och brukarperspektivet.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inte några ekonomiska kostnader.

Förslag till kommunstyrelsen

Förslag på ny delegationsordning antas.

Haleh Lindqvist
kommundirektör

Madeleine Nilsson
administrativ chef

Expedieras till:

För kännedom till:

Kommunstyrelsens delegationsordning delegeringsordning

Delegeringsordning Delegationsordning

Diarie-/dokumentnummer: KS2024/2161
Beslut:
Beredande politiskt organ: Kommunstyrelsen
Ersätter tidigare beslut 2023-11-15 Kommunstyrelsen § 385/2023
Dokumentansvarig: Kommunsekreterare
Senast uppdaterad av: Oskar Engdahl

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

Delegering av beslutanderätt inom nämnd 3
1. Vad innebär delegering? 3
2. Förutsättningar för nämndens delegeringsrätt 3
3. Vad man kan delegera. 3
a. Nämndens delegeringsrätt – delegeringsförbud (6 kap 38 § KL) 3
b. Delegering och ren verkställighet 4
c. Delegering av rätt att överklaga 4
d. Beslut utan delegeringsuppdrag 4
4. Vem kan man delegera till? (6 kap 73 § KL) 4
5. Ansvar/Innebörd 5
6. Återkallelse och omprövning 5
7. Delegering av beslutsrätten i brådskande ärenden där nämndens avgörande inte kan avvaktas. (6 kap 39 § KL) 5
8. Anmälan av delegeringsbeslut (6 kap 40 § KL) 6
9. Exempel på ren verkställighet är: 6
Allmänna bestämmelser för kommunens delegeringsordning delegationsordning 7
Kommunstyrelsens delegeringsordning delegationsordning 10
PERSONALADMINISTRATIVA ÄRENDEN 10
EKONOMIADMINISTRATIVA ÄRENDEN/EKONOMISK FÖRVALTNING 14
ALLMÄNNA ÄRENDEN OCH RÄTTSFRÅGOR 20
SAMHÄLLSBYGGNAD 24
SOCIALTJÄNST 37
UTBILDNING 39
Grundskola och grundsärskola 41
Gymnasieskola och gymnasiesärskola 42
Vuxenutbildning 44
ÖVRIGA ÄRENDEN 45

KUNGÄLVS KOMMUN

Delegering av beslutanderätt inom nämnd

(6 kap 37 – 40 §§ kommunallagen)

1. Vad innebär delegering?

Delegering enligt kommunallagen (KL) innebär att beslutanderätten, i ett visst ärende eller i en ärendegrupp, flyttas över till någon annan (= delegaten).

Delegaten träder helt in i nämndens ställe. Ett beslut av delegaten ses som ett nämndens beslut och kan överklagas genom laglighetsprövning.

Nämnden kan inte ändra delegatens beslut men kan återkalla delegeringsuppdraget. Nämnden kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut.

Nämnden har redovisningsansvaret men delegaten har det juridiska ansvaret (t ex tjänstefel, skadestånd).

2. Förutsättningar för nämndens delegeringsrätt

Delegering inom en nämnd förutsätter alltid beslut i två led. Först måste fullmäktige i ett reglemente eller i ett särskilt beslut ha uppdragit till nämnden att hantera ett visst verksamhetsområde eller besluta i vissa ärenden eller ärendegrupper. Därefter kan nämnden om den vill besluta om delegering av denna beslutanderätt. Nämnden lämnar delegeringsuppdrag genom särskilt beslut eller genom att fatta beslut om en delegeringsordning delegationsordning där beslutanderätten i olika ärenden överförs till delegater.

Nämnden beslutar själv i vilka ärenden eller ärendegrupper beslutanderätten skall delegeras. Räckvidden för en nämnds delegeringsbefogenhet framgår av 6 kap 38 § KL (se nedan) som anger vilka ärendetyper som inte får delegeras

3. Vad man kan delegera.

a. Nämndens delegeringsrätt – delegeringsförbud (6 kap 38 § KL)

Nämnden får inte delegera beslutanderätten i följande slag av ärenden:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet, dvs. nämndens övergripande ansvar för verksamheten,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige,
3. yttranden med anledning av att fullmäktiges beslut överklagats,
4. yttranden med anledning av att nämndens egna beslut överklagats,
5. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
6. vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter bl.a. inom socialområdet

KUNGÄLVS KOMMUN

Sammanfattningsvis kan man säga att **ärenden som är av *principiell beskaffenhet* eller som annars är av *större vikt* är förbehållna nämnden.** Oftast handlar det om ärenden som får stora konsekvenser för kommunen och ofta där politiska bedömningar är avgörande. Någon klar gräns för vad som är delegerbart eller inte delegerbart finns inte. Man får se på hur ofta ärendena förekommer, kommunens storlek, budgetomslutning, förvaltningens/verksamhetens storlek och organisation.

Förutom de generella undantagen från delegering ovan innehåller en del specialförfattningar, t.ex. socialtjänstlagen, också uttryckliga delegeringsförbud.

b. Delegering och ren verkställighet

Man skiljer mellan *beslut i kommunallagens mening och ren verkställighet. I delegationsordningen delegeringsordning skall m.a.o. endast upptas beslut i kommunallagens mening.*

Gränsen mellan beslut som kräver delegering och ren verkställighet går inte att dra med exakthet.

Beslut i kommunallagens mening kännetecknas bl.a. av att det finns *utrymme för alternativa lösningar* och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Normalt kan denna typ av beslut *överklagas* genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsbesvär. Men man kan inte endast gå på överklagbarheten för att särskilja ren verkställighet från beslut i kommunallagens mening eftersom t.ex. yttranden normalt inte kan överklagas men ofta innehåller självständiga bedömningar och fodrar delegering för att kunna föras över från nämnd till annan.

Vid *ren verkställighet* saknas utrymme för självständiga bedömningar och beslutsalternativ. Det rör sig här om ”mekanisk verkställighet”, t.ex. avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa eller tilldelning av daghemsplats efter en klar turordning. Beslut av rent förberedande eller verkställande art kan inte överklagas (jmf 13 kap. 2 §) Även om den enskilde inte kan överklaga beslutet genom laglighetsprövning – eller förvaltningsbesvär - finns andra vägar för den enskilde att angripa ett beslut den enskilde upplever som felaktigt, nämligen genom rättslig prövning vid allmän domstol, anhållan om en JO-granskning eller påkallande av de kommunala revisorernas uppmärksamhet.

c. Delegering av rätt att överklaga

Beslut att *överklaga dom* av allmän förvaltningsdomstol går att delegera, liksom beslut att begära *inhibition*. En förutsättning är att det överklagade beslutet i sig är delegerbart. Ett bemyndigande skall vara försett med förbehållet, att vad gäller ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda får delegeringen inte omfatta ärenden av principiell betydelse eller annars av större vikt.

d. Beslut utan delegeringsuppdrag

Om en anställd fattar ett beslut utan stöd av ett delegeringsuppdrag kan ett sådant beslut inte överklagas genom laglighetsprövning eftersom beslutet inte kan sägas existera i kommunallagens mening. Kommunen kan dock bli civilrättsligt bunden av beslutet om mottagaren är i god tro och det rör civilrättsliga förhållanden. Mottagaren kan i sådant fall även driva ärendet via allmän domstol.

4. Vem kan man delegera till? (6 kap 73 § KL)

En nämnd kan lämna delegeringsuppdrag till

- ett utskott bestående av ledamöter eller ersättare i nämnden
- en ledamot eller ersättare i nämnden
- en anställd hos kommunen
- presidiet

KUNGÄLVS KOMMUN

Det är inte tillåtet att lämna delegeringsuppdrag till

- flera anställda i grupp
- till anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, s.k. blandad delegering
- anställd i kommunalt företag

Det bör också vara klart, genom delegeringsordningen delegationsordning eller på annat sätt, vem som går in i en delegats ställe vid delegatens frånvaro.

5. Ansvar/Innebörd

Delegaten träder helt i nämndens ställe. Beslut som fattas med stöd av ett delegeringsuppdrag är dock juridiskt sett ett nämndens beslut. Det betyder att delegatens beslut kan överklagas precis som nämndens. *Revisionsansvaret* ligger hos nämnden. Delegaten har dock *det juridiska ansvaret* (tjänstefel, skadestånd m.m.). Oavsett om delegering har skett så har alltså nämnden kvar det övergripande ansvaret.

6. Återkallelse och omprövning

Nämnd kan när som helst återkalla eller ändra ett delegeringsuppdrag. Detta kan göras generellt eller i ett visst ärende.

Nämnd kan i princip inte ändra eller återta ett beslut som delegaten fattat. Nämnden har m.a.o. ingen omprövningsmöjlighet.

Nämnd kan när som helst ta över ett delegeringsuppdrag och föregripa delegatens beslut och själv fatta beslut i ärendet. Detta kan vara aktuellt om nämnden anser att ärendet är av principiell vikt (prop. 1990/91:117 s. 203).

Möjligheten att ändra på ett beslut beror på ärendets beskaffenhet. I förvaltningsärenden kan gynnande positiva beslut endast ändras negativt under vissa förhållanden. Möjligheterna att ändra ett beslut inom det kommunala frivilliga området är större och störst i fråga om rent interna angelägenheter. Om beslutet rör civilrättsliga förhållanden krävs normalt avtalspartens medgivande.

7. Delegering av beslutsrätten i brådskande ärenden där nämndens avgörande inte kan avvaktas. (6 kap 39 § KL)

En nämnd får enligt kommunallagen uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot i nämnden att besluta i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Det rör sig alltså här om ärenden som oundgängligen måste avgöras. Vilka beslut som kan delegeras och om det finns några begränsningar framgår inte av lagtexten. Ärenden som avgjorts med stöd av denna bestämmelse skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde. Denna typ beslut anses som ett beslut av nämnden.

KUNGÄLVS KOMMUN

8. Anmälan av delegeringsbeslut (6 kap 40 § KL)

Beslut som fattats med stöd av delegering skall anmälas till nämnden. Nämnden bestämmer själv hur och när detta skall ske. (se vidare under ”Allmänna bestämmelser” punkterna 7-11)

Observera att nämnden inte ska godkänna delegationsbesluten. Delegatens beslut gäller såvida det inte blir ändrat vid ett överklagande. Anmälan till nämnden syftar istället på att fastställa tidpunkten då besvärstiden börjar löpa när det gäller överklagande enligt kommunal- lagen (s.k. **laglighetsprövning**). Tidpunkten räknas då tre veckor från den dag som det på kommunens anslagstavla anslagits att protokollet justerats.

Vid **förvaltningsbesvär** är också besvärstiden tre veckor, men då räknas besvärstiden från den dag, då den som beslutet rör, fått ta del av beslutet.

Genom anmälan tillgodoses även nämndens informations- och kontrollbehov av beslut som fattats med stöd av delegering.

9. Exempel på ren verkställighet är:

a) Anskaffning av varor, inventarier, tjänster och entreprenader upp till ½ prisbasbelopp
b) Arbetsmiljöfrågor av löpande karaktär.
c) Avrop på ramavtal.
d) Beslut om tidsbegränsad vikariatsanställning upp till 6 månader.
e) Bidragsgivning enligt fastställda normer.
f) Debitering och uttagande av avgift enligt taxa och fullföljande av krav.
g) Försäljning av lös egendom upp till ½ prisbasbelopp.
h) Förändringar av fritidsgårdar och anläggningars öppethållande handling).
i) Godkännande av uppsägning på egen begäran.
j) Fullfölja krav till tingsrätt och kronofogdemyndighet.
k) Interna lokalupplåtelser.
l) Ledigkungörande av tjänst.
m) Lönesättning då av kommunen utfärdade riktlinjer finns.
n) Planering och godkännande av semester samt beviljande av annan ledighet upp till 6 månader.
o) Representation och uppvaktning (löpande, vardaglig under 0,06 prisbasbelopp).
p) Söka och bevaka statsbidrag.
q) Upplåtelse av fritidsgårdar, anläggningar och lokaler vid enstaka tillfällen.
r) Utfärdande av anställningsavtal och intyg.
s) Utseende av firmatecknare för kommunen i fråga om postgiro, bank samt postförsändelser av alla slag (= KS ordförande).
t) Utbildning, studiebesök, konferensbesök och övriga tjänsteresor med upp till 0,08 prisbasbelopp.

samt andra frågor av liknande art och omfattning som ovan.

Om belopps- och tidsgränser

Om beslut omfattar större belopp eller längre tidsperioder än vad som anges i denna delegationsordning ankommer det på kommunstyrelsen att besluta.

Med *prisbasbelopp* avses aktuellt prisbasbelopp enligt lag (SFS 1962:381) om allmän försäkring.

KUNGÄLVS KOMMUN

Allmänna bestämmelser för kommunens delegeringsordning delegationsordning

Genom antagande av denna delegeringsordning delegationsordning fastställs att inom ovanstående nämnds ansvarsområden skall gälla nedanstående regler.

1. **Vid förfall för kommunstyrelsens ordförande**
   Vid förfall för kommunstyrelsens ordförande inträder förste vice ordföranden och vid förfall för både ordföranden och förste vice ordföranden inträder andre vice ordföranden, om ej annat anges.

2. **Vid förfall för övriga delegater**
   Vid förfall för övriga delegater inträder vikarie/ställföreträdare som delegat om ej annat anges. Av delegeringsordningen delegationsordningen eller av annan förteckning skall klart framgå vem som träder in i viss delegats ställe vid delegatens frånvaro. Lämpligen förvaras beslut om förteckning över olika delegaters ersättare i en *särskild pärm* tillsammans med delegeringsordningen delegationsordningen. *Om ordinarie delegat (inklusive vikarie och ställföreträdare) har förfall och beslut inte bör dröja skall ärendet avgöras av delegatens chef, om inget annat anges under respektive punkt.*

3. **Ordförandens beslut i brådskande ärenden**
   Med stöd av 6 kap. 39 § kommunallagen uppdras åt kommunstyrelsens ordförande, eller vid förfall för ordföranden, till vice ordföranden, att besluta på kommunstyrelsens vägnar i ärenden som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

4. **Ärenden av principiell betydelse m.m.**
   Delegaten skall överlämna ärendet till kommunstyrelsen om ärendet är av *principiell betydelse* eller
   om andra skäl motiverar att ärendet skall förbehållas kommunstyrelsen.

5. **Överklagande av beslut och domar, inhibitionsansökan och yttranden**
   Rätt att besluta i en viss ärendegrupp innefattar också rätt att:

5.1 Besluta att överklaga beslut och domar som innefattar ändring av delegatens beslut

5.2 Besluta att avge yttrande till högre instans med anledning av överklagande av delegeringsbeslut samt besluta att ansöka om inhibition.

6. **Anmälan av delegeringsbeslut**
   Samtliga beslut som fattats med stöd av delegering– skall anmälas till kommunstyrelsen på sätt som anges nedan under punkterna

7. **Registrering av delegeringsbeslut**

1. Delegater noterar sitt beslut på den blankett eller handling som utgör underlag för beslutet. Saknas handling *skall en handling upprättas* där beslutet noteras.
2. Av noteringen skall framgå
   - Ärendet (vad som beslutats)

KUNGÄLVS KOMMUN

- Beslutsfattare
- Beslutsdatum
- Hänvisning till punkt i delegeringsordningen delegationsordningen

8. Rapportering

Delegat skall löpande rapportera in de beslut som fattats med stöd av delegering till ärendehanteringssystemet och anmäla dessa till nästkommande sammanträde i kommunstyrelsen. Rapportering skall avse de beslut som inte redan anmälts till kommunstyrelsen.

9. Registrering i kommunstyrelsens protokoll

Vid kommunstyrelsens sammanträde redovisas besluten genom att förteckning över besluten finns tillgängliga vid sammanträdet. Anmälan av beslut antecknas under särskild paragraf i kommunstyrelsens protokoll. I paragrafen anges ärendet, diarienummer samt beslutsfattare.

10. Beslut endast inom ramen för detaljbudget

Delegerad beslutanderätt får utnyttjas endast inom ramen för respektive enhets detaljbudget eller inom ramen för kostnadskalkyl för visst projekt.

KUNGÄLVS KOMMUN

Förkortningar

Författningar

AL	= Anläggningslagen (1973:1149)
AvtL	= Avtalslagen (1915:218)
FBL	= Fastighetsbildningslagen (1970:988)
DL	= Diskrimineringslag (2008:567)
EU:s DSF	= EU:s dataskyddsförordning (GDPR)
FvL	= Förvaltningslag (2017:900)
FTL	= Fastighetstaxeringslag (1979:1152)
FVV	= Förordning om vattenverksamhet (1998:1388)
Gyf	= Gymnasieförordningen (2010:2039)
HSL	= Hälso- och sjukvårdslag (1982:763)
JaktF.	= Jaktförordningen (1987:905)
JaktL.	= Jaktlagen (1987:259)
JB	= Jordabalken (1970:994)
KL	= Kommunallag (2017:725)
LL	= Ledningsrättslagen (1973:1144)
LMA	= Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
LOU	= Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
LSO	= Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
LSV	= Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (1998:812)
MB	= Miljöbalken (1998:808)
OSL	= Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
PBL	= Plan- och bygglagen (2010:900)
	= Lag om ändring av plan och bygglagen (2014:900)
SFL	= Lag om förvaltning av samfälligheter (1973:1150)
SkL	= Skadeståndslag (1972:207)
SL	= Skollagen (2010:800)
SoL	= Socialtjänstlag (2001:453)
Sf	= Skolförordningen (2011:185)
SVL	= Skogsvårdslagen (1979:429)
TF	= Tryckfrihetsförordning (1949:105)
Trf	= Trafikförordning (1998:1276)
VL	= Väglagen (1971:948)
ÄULL	= Lag om äganderättsutredningar och legalisering (1971:1037)

Övrigt

KS	= Kommunstyrelsen
KoM	= Enhet Kart och Mark
SMN	= Sociala myndighetsnämnden
TGP	= Enhet Trafik Gata Park

Kommunstyrelsens delegeringsordning delegationsordning

PERSONALADMINISTRATIVA ÄRENDEN
Kommundirektör får ej fatta personalbeslut avseende sig själv
Kommunstyrelsens ordförande beslutar i samtliga personalärenden rörande kommundirektör (Gäller ej beslut om anställning och beslut om att anta instruktion till Kommundirektör)

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
A 1	Ingå kollektivavtal		HR-chef	
A 2	Ingå kollektivavtal enligt AB § 13 mom.7 beträffande begränsningsperiod, nattvila, veckovila och måltidsuppehåll		HR-chef	
A 4	Samordna löneöversynen samt genomföra förhandling om principer och ramar,		HR-chef	
A 5	Beslut om tillsättning av tjänst		Närmast överordnad chef	Vid chefstillsättningar krävs samråd med HR-enheten samt facklig samverkan
A 6	Besluta om tidsbegränsat ledarskap		Närmast överordnad chef	I samråd med HR-chef
A 7	Permanent omplacering inom ramen för anställningsavtalet om enighet uppnåtts mellan chefer		Närmast överordnad chef	Efter samråd med HR-enheten och samverkan med facklig organisation
A 8	Permanent omplacering inom ramen för anställningsavtalet om oenighet finns mellan chefer		HR-chef	Efter samverkan med facklig organisation
A 9	Permanent omplacering *utanför ramen* för anställningsavtalet om *enighet* uppnåtts mellan chefer		Närmast överordnad chef HR-chef	Efter samråd med HR-enheten och samverkan med facklig organisation

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
A 10	Permanent omplacering *utanför ramen* för anställningsavtalet om *oenighet* finns mellan chefer		HR-chef	Efter samverkan med facklig organization
A 11	Vid nyanställning Chefslöner och löner fr.o.m. arbetsvärderingsbox 400 samt s.k. ”lönestegar”		HR-chef	Vid all lönesättning förutsätts att gällande riktlinjer angående lönesättning följs.
A 12	Beslut om av eller nedskrivningar av lönefordringar 1. Sektorschef/ stabchef 2. övriga		1. Kommundirektör 2. Sektorschef/ stabchef	I samråd med HR-enheten
A 13	Icke lagstadgade lediheter, *över 6 månader*		HR-chef	
A 14	Beslut om utbildning, studiebesök, konferensbesök och övriga tjänsteresor. a) Under 0,4 prisbasbelopp b) Över 0,4 prisbasbelopp c) För Kommundirektör, över 0,08 prisbasbelopp		a) Närmsta överordnad chef b) Kommundirektör c) Kommunstyrelsens ordförande	Upp till 0,08 prisbasbelopp är ren verkställighet.
A 15	Högre uttag av övertid och mertid än 200 timmar per kalenderår		HR-chef	
A 16	Nya/ändrade befattningsbenämningar		HR-chef	
A 17	Beslut om särskilda anställningsvillkor/-förmåner ex. bilförmån		HR-chef	
A 18	Kvarstående i tjänst efter uppnådd LAS-ålder		Närmast överordnad chef	I samråd med HR-chef

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
A 19	Beslut om uppsägning från arbetsgivarens sida 1. av sektorschef 2. av övrig anställd		1. Kommundirektör 2. Sektorschef	I samråd med HR-chef
A 20	Individuella pensionslösningar		HR-chef	I samråd med kommundirektör
A 21	Beslut om avsked		HR-chef	
A 22	Avgångsvederlag 3. Upp till två månader 4. Över två månader		1. Sektorschef 2. Kommundirektör I samråd med KS presidium	I samråd med HR-enheten
A 23	Beslut om disciplinfrågor		Sektorschef/stabchef HR-chef	I samråd med HR-chef För sektorchef/stabchef i samråd med kommundirektör
A 24	Avstängning enligt AB (Allmänna bestämmelser)		Närmast överordnad chef	I samråd med HR-enheten.
A 25	Beslut om prövning av bisysslor		Sektor-/stabschef	I samråd med kommunjurist eller annan juridiskt kompetent tjänsteperson
A 26	Förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser, resor m.m. vid en totalkostnad mellan 0,08 och 0,15 prisbasbelopp per person och tillfälle a. för ordföranden b. för övriga förtroendevalda i kommunstyrelsen		a. Vice ordförande b. Ordförande	Om kostnaderna understiger 0,08 pbb är beslutet ren verkställighet
A 27	Kommunstyrelsens representation mellan 0,06 och 0,1 prisbasbelopp		Ordföranden	Om kostnaderna understiger 0,06 pbb är beslutet ren verkställighet

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
A 28	Beslut att utse verksamhetschef för den medicinska och psykologiska elevhälsan	HSL 28-29 §§	Utskottet för bildning och lärande	

KUNGÄLVS KOMMUN

EKONOMIADMINISTRATIVA ÄRENDEN/EKONOMISK FÖRVALTNING

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
B 1	Upplåning		Ekonomichef	Enligt i budget angivna riktlinjer och villkor och i samråd med kommundirektör. Ersättare: Redovisningsansvarig
B 2	Tillfällig upplåning och omplacering av tidigare upptagna lån		Ekonomichef	Enligt Finanspolicy och i samråd med kommundirektör. Ersättare: Redovisningsansvarig
B 3	Avskrivning av fordran mot utomstående ½ - 3 prisbasbelopp		Resp sektorschef	Enligt KS tillämpningsföreskrifter för kravverksamheten
B 4	Placering av donationsmedel		Ekonomichef	Ersättare: Redovisningsansvarig
B 5	Placering av likvida medel		Ekonomichef	Enligt Finanspolicy Ersättare: Redovisningsansvarig
B 6	Skadestånds- och ersättningsärenden 1. ½ - 3 prisbasbelopp 2. 3 - 10 prisbasbelopp	3 kap SkL	1.Enhetschef 2.Sektorschef 1-2 Kommundirektör	Kommundirektör i ärenden som ej ingår i sektorernas ansvarsområden.
B 7	Rätten att ingå förlikningsavtal 1. ½ - 3 prisbasbelopp 2. 3 – 10 prisbasbelopp		1. resp sektorschef 2. Kommundirektör	
B 8	Köp/Försäljning/avyttring av lös egendom ½ - 3 prisbasbelopp		resp sektorschef	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
B 9	Betalningsanstånd med fordringar upp till 1 år		Ekonomichef	Enligt kommunstyrelsens riktlinjer för kravverksamhet
B 10	Permutationer eller annan förändring av fonder (ansökan om)		Ekonomichef	Ersättare: Redovisningsansvarig
B 11	Utse beslutsattestanter och ersättare för dessa		Sektorschef	
B 12	Pröva och godkänna borgensförbindelse där KF eller KS beslutat att kommunen skall ha säkerhet för sitt åtagande		Ekonomichef	Ersättare: Redovisningsansvarig
B 13	Beslut om medverkan i projekt med extern offentlig finansiär som inte sträcker sig över ett budgetår eller berör flera sektorer/stabsenheter a) Projekt som sträcker sig mellan över sex månader, upp till ett år b) Projekt sig upp till 6 månader		a) kommundirektör b) Respektive sektorchef/stabschef	Enligt Riktlinjer för externt finansierade driftsprojekt inklusive EU-projekt.
B 14	Tillämpning i särskilda fall av taxa, allmänna bestämmelser (t.ex. avvikelse från norm)		resp sektorschef	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
B 15	Föreningsbidrag: a) Föreningsbidrag b) Övriga föreningsbidrag inom socialtjänstens verksamhet c) Beslut om bidrag till och avtal om Idéburet offentligt partnerskap (IOP)		a) Enhetschef sektor Samhälle och utveckling Samhällsbyggnad samt Bildning och lärande b) Utskottet för bildning och lärande c) Utskottet för bildning och lärande	a) Maximalt 0.6 prisbasbelopp b) Över 0.6 prisbasbelopp I enlighet med riktlinjer KS2023/1118
B 16	Fördelning och utdelning av bidrag till studieförbund		Utskottet för bildning och lärande	
B 17	Beviljande av sponsringsbidrag a) upp till ett prisbasbelopp b) över ett prisbasbelopp		a) kommundirektör b) Utskottet för bildning och lärande	
B 18	Beviljande av värdskapsbidrag a) upp till ett prisbasbelopp b) över ett prisbasbelopp		a) kommundirektör b) Utskottet för bildning och lärande	
B 20	Utdelning från donationsfonder exklusive fonder avseende socialt ändamål		Utskottet för bildning och lärande	
B 21	Utdelning av kommunala stipendier och kulturpris		Utskottet för bildning och lärande	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
B 22	Bidrag till olika kulturarrangemang		Utskottet för bildning och lärande	
B 23	Kulturbidrag i form verksamhetsstöd		Utskottet för bildning och lärande	Enligt fastställda riktlinjer för verksamhetsstöd
B 24	Bidrag till annan fritidsfrämjande verksamhet		Kulturskolan. Verksamhetschef. Kultur/Kulturchef. Verksamhetschef Lokaler och anläggningar.	Enligt fastställda regler och villkor om bidragsgivning till kommunens ungdomsorganisationer samt inom fastställd beloppsram.
B 25	Träffa sådana avtal inom kommunstyrelsens verksamhetsområden som ej omfattas av delegeringsordningen delegationsordningen i övrigt		Kommundirektör	Under förutsättning att rätten att träffa avtalet ej: 1. Strider mot 5 kap. 1 § eller 7 kap 7 § 7 kap. 23 §. 2. Följer särskilt av befattningsbeskrivning, beslut eller liknande. 3. Överstiger 150 prisbasbelopp
B 26	Underteckna förtydligande av direkttilldelade uppdrag till Renova AB	Enligt aktieägaravtalet mellan ägarna av Renova AB	Sektorchef Samhälle och utveckling Samhällsbyggnad	
B 27	Upphandling av varor, tjänster och entreprenader inom ramen för tilldelad driftbudget. Driftbudget avser den budget enheten blir tilldelad för utförande av sitt grunduppdrag. I samband med att besluta om tilldelning, ändra, förlänga och säga upp 1. Ramavtal 2. Avtal inom området för		1. Administrativ chef	Se ”Allmänna bestämmelse för kommunstyrelsens delegationsordning” punkt 12. Gäller ej objekt som omfattas av B28. 1. Maximalt 5 år

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
	a. Staben b. Sektor Trygghet och Stöd c. Sektor Samhälle och utveckling Samhällsbyggnad d. Sektor Bildning och lärande e. Övriga områden samt kommunövergripande upphandling och inköp		2: a. Kommundirektör Ekonomichef Administrativ chef HR-chef b. Sektorchef Verksamhetschef Enhetschef c. Sektorchef Verksamhetschef Enhetschef d. Sektorchef Verksamhetschef Enhetschef e. Administrativ chef	2: a. Maximalt 200 prisbasbelopp Maximalt 30 prisbasbelopp Maximalt 30 prisbasbelopp Maximalt 30 prisbasbelopp b. Maximalt 200 prisbasbelopp Maximalt 20 prisbasbelopp Maximalt 3 prisbasbelopp c. Maximalt 200 prisbasbelopp Maxilamt 100 prisbasbelopp Maximalt 25 prisbasbelopp d. Maximalt 200 prisbasbelopp Maximalt 25 prisbasbelopp Maximalt 3 prisbasbelopp e. Maximalt 150 prisbasbelopp
B 28	1. Upphandling och inköp av varor, tjänster och entreprenader inom ramen för investeringsprogrammet avseende Portfölj tillväxt och Portfölj social hållbarhet. I samband därmed besluta om tilldelning samt ingå, ändra, förlänga och säga upp avtal.		a) Ekonomichef b) Sektorchef c) Verksamhetschef d) Projektchef e) Enhetschef Projektsponsor/Beställare/projektchef i förvaltningsledningen f) Projektledare g) Byggprojektledare	a) Maximalt 560 prisbasbelopp b) Maximalt 445 prisbasbelopp c) Maximalt 445 prisbasbelopp d) Maximalt 455 prisbasbelopp e) Maximalt 100 prisbasbelopp f) Maximalt 22 prisbasbelopp g) Maximalt 3 prisbasbelopp I de projekt där politiskt startbeslut

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
	2. Upphandling av konsulttjänster för projekt i Investeringsprogram under planering		Byggledare 2. projektsponsor/ Beställare	krävs (Entreprenad inom projekt beslutade i investerings- och driftsprogram) ska hänvisning göras till gällande beslut I kommunstyrelsen. 2. maximalt 50 prisbasbelopp
B 29	Vara ombud vid entreprenader enligt AB och ABT Utfärda fullmakt (skriftlig) vid entreprenader		Sektorchef/ Verksamhetschef Sektorchef/verksamhet-schef, tillika ombud i entreprenaden	Med begräsning enligt B 28 Befullmäktigade (konsulter) a. Projektledare - maximalt 22 prisbasbelopp b. Byggledare - maximalt 3 prisbasbelopp
B 30	Teckna avtal i löpande verksamhet inom ramen för fastställd budget. Om inte annat anges i delegeringsordningen delegationsordningen i övrigt.		a. Sektorchef/stabchef b. Verksamhetschef c. Enhetschef VA-Drift d. Enhetschef	a. Maximalt 150 prisbasbelopp b. Maximalt 25 prisbasbelopp c. Maximalt 10 prisbasbelopp d. Maximalt 3 prisbasbelopp
B 31	Underteckna handlingar i egenskap av funktion motsvarande *firmatecknare* avseende ekonomiadministrativa ärenden		Ekonomichef	I samråd kommundirektör
B 32	Teckna avtal mellan kommunen och den boende avseende vård och omsorgsboende		Enhetschef	

KUNGÄLVS KOMMUN

ALLMÄNNA ÄRENDEN OCH RÄTTSFRÅGOR

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
C 1	Ändring av delegationsbeslut	37-38 §§ FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	
C 2	Rättelse av skrivfel	36 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	
C 3	Prövning av om överklagande skett i rätt tid och avvisning av överklagande som kommit in för sent	45 § FvL	Kommunjuristen Ersättare: 1. Kommunarkivarien 2. Huvudregistrator	
C 4	Tillstånd att använda kommunens vapen i näringsverksamhet enligt lag (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.		Kommunstyrelsens presidium	
C 5	Yttrande enligt Kamerabevakningslagen (2018:1200).		Kommunjuristen Ersättare: Säkerhets-samordnaren	
C 6	Yttrande över ansökan om att bli antagen som hemvärnsman		Säkerhetskyddschef	
C 7	Beslut i ärenden rörande lotterilagen (1994:1000)		Chef kundcenter Ersättare: Samhälls-vägledare	I samråd med kommunjuristen

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
C 8	Beslut om avslag på begäran om utlämnande av allmän handling till enskild eller annan myndighet samt uppställande av förbehåll i samband med utlämnande till enskild som inskränker den enskildes rätt att röja innehållet eller annars förfoga över handlingen	2 kap 14 § TF, 6 kap 2 §, 10 kap 4, 13-14 §, 12 kap 2 § OSL	Kommunjuristen Ersättare: 1. Kommunarkivarien 2. Huvudregistrator	Efter samråd med verksamhetsansvarig. Beslut om att lämna ut handling fattas av den som har handlingen i sin vård om inte viss befattnings-havare enligt arbetsledning eller särskilt beslut skall göra detta.
C 9	Beslut om att inleda rättslig process eller förrättning		resp sektorschef	Efter samråd med Kommundirektör
C 10	Beslut om att överklaga dom eller beslut		resp sektorschef	Avser ej delegeringsbeslut. jfr ”Allmänna bestämmelser för KS delegationsordning” punkt 5
C 11	Utseende av skiljeman		resp sektorschef	I samråd med kommunjurist
C 12	Gallringsbeslut av allmänna handlingar i Kungälvs kommun.	Arkivlagen	Kommunarkivarien	I samråd med kommunjurist
C 13	Befullmäktiga ombud att föra kommunstyrelsens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar och förhandlingar av skilda slag.		Kommundirektör	Ersättare: Kommunjurist Om ej annat anges under avsnitt D.
C 14	Yttrande över länsstyrelsens remisser angående ansökning rörande borgerliga vigsel- eller registreringsförrättare		Kommunjuristen Ersättare: Administrativ chef	
C 15	Rätten att ingå personuppgiftsbiträdesavtal enligt Dataskyddsförordningen	artikel 28 DsF	Sektorchef/ stabchef	Ersättare: Verksamhetschef
C 16	Rätten att ingå datadelningsavtal, gemensamt personuppgiftsansvar och samarbetsavtal enligt Dataskyddsförordningen		Sektorchef/ stabchef	Ersättare: Verksamhetschef
C 17	Beslut om placering av anställning eller deltagande i säkerhetsklass. Beslut om placering av anställning eller	Säkerhetsskyddsförordningen 5 kap 8 §	Säkerhetsskyddschef	Gäller även enskilda verksamhetsutövare som

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
	uppdrag i säkerhetsklass till följd av ingått säkerhetsskyddsavtal			kommunen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över
C 17.1	Beslut om en persons lämplighet ur säkerhetssynpunkt efter genomförd säkerhetsprövning	Säkerhetsskyddslagen 3 kap 4 §	Säkerhetsskyddschef Ersättare: HR-chef	Gäller även enskilda verksamhetsutövare som kommunen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över
C 17.2	Ingå säkerhetsskyddsavtal	Säkerhetsskyddslagen 4 kap 1 §	Säkerhetsskyddschef	
C 18	Underteckna handlingar i egenskap av funktion motsvarande *firmatecknare* med undantag avseende ekonomiadministrativa ärenden		Kommundirektör	I samråd med kommunstyrelsens ordförande
C 19	Beslut om att ta ut avgift vid begäran av registerutdrag enligt Dataskyddsförordningen	Artikel 15 DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 20	Beslut om att ej lämna ut information till den registrerade	Artikel 15 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 21	Beslut om att ej tillmötesgå begäran om rättelse	Artikel 16 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 22	Beslut om att ej tillmötesgå begäran om radering	Artikel 17 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 23	Beslut om att ej tillmötesgå begäran om begränsning av behandling	Artikel 18 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 24	Beslut om att inte tillmötesgå begäran från den registrerade om information avseende rättelse eller radering av personuppgifter och begränsning av behandling	Artikel 19 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
C 25	Beslut om att ej tillmötesgå begäran om dataportabilitet	Artikel 20 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 26	Beslut om att ej tillmötesgå begäran enligt rätten att invända mot behandling	Artikel 21 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 27	Ärenden som rör personuppgiftsincidenter	Artikel 33, 34; EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 28	Yttranden till Diskrimineringsombudsmannen		Sektorchef/stabschef	Expedierat yttrande ska muntligt redovisas för kommunstyrelsen
C 29	Beslut om rätt till ersättning vid materiell eller immateriell skada.	Artikel 82 EU:s DsF	Kommunjurist Ersättare: Administrativ chef	
C 30	Ingå säkerhetsskyddsavtal	2 kap. 6 § Säkerhetsskyddslagen	Säkerhetsskyddschef	
C 31	Beslut om undantag från bestämmelser i styrdokument inom informationssäkerhetsområdet		Administrativ chef	I enlighet med Informationssäkerhetspolicy KS2021/0363
C 32	Beslut om delegering av arbetsuppgifter och anmälan till Elsäkerhetsverket om att bedriva elarbete inom elsäkerhetsansvaret	Aml Ellag	Kommundirektör	

KUNGÄLVS KOMMUN

SAMHÄLLSBYGGNAD
Mark- och bostadsärenden

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 1	Beslut om att ingå, ändra och upphäva avtal om andra nyttjanderätter än hyresavtal - Till förmån för kommunen - Belastande kommunens mark, upp till tio år - Belastande kommunens mark över tio år Rätt att som upplåtare, inom ramen för beslutade nyttjanderätter, - Godkänna avtalsparts överlåtelse av avtal - Godkänna avtalsparts upplåtelse I andra hand av avtal - Lämna medgivande till avtalspart att uppföra byggnad - Lämna medgivande till avtalspart att utföra andra åtgärder (ej uppförande av byggnad) som behövs för utövandet av nyttjanderätten	JB	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Utskottet för Samhälle och Utveckling Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Mark- och Exploateringsingenjör	Gäller även behörighet att väcka och fora talan vid domstol eller annan myndighet I denna typ av ärende

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 2	Beslut om att ingå, ändra och upphäva avtal om lägenhetsarrende för parkeringsändamål		Handläggare TGP	
D 3	Beslut om att ingå, ändra och upphäva hyresavtal samt godkännande av avtalsparts upplåtelse i andra hand av avtalen - upp till tre fem år, årshyran upp till 5 miljoner kronor - 3 5-10 år, årshyran över 5 miljoner kronor		Fastighetscontroller Verksamhetschef Lokaler och anläggningar Utskottet för Samhälle och Utveckling	Gäller även behörighet att väcka och föra talan vid domstol eller annan myndighet i denna typ av ärenden. Ersättare för fastighetscontroller: Fastighetschefen
D 4	Upphävande av tomträtt vid försäljning (friköp) av tomträtten eller beslut att ändra tomträttsavtalet, efter överenskommelse med tomträttshavaren, på sätt som inte innebär en förlängning av avtalsperioden	JB 13 kap	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 5	Beslut om ingå, ändra och upphäva avtal om **servitut**, vägrätt eller annan servitutsliknande rättighet.	JB 14 kap	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 6	Besluta i ärenden rörande inteckningar och andra inskrivningar samt ansökningar om lagfart	JB 6 kap, 17-24 kap	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Mark- och exploateringsingenjör	
D 7	Köp, försäljning, byte och inlösen av fast egendom samt fastighetsreglering 1. upp till och med 100 prisbasbelopp	JB 4 kap FBL	1. Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
	2. 101-250 prisbasbelopp		och exploatering 2. Utskottet för Samhälle och Utveckling	
D 8	Köp och försäljning av bostadsrätt 1. Upp till och med 10 prisbasbelopp 2. 11 – 30 prisbasbelopp 3. 31 – 100 prisbasbelopp		1. Fastighetscontroll-er 2. Fastighetschef 3. Utskottet för Samhälle och Utveckling	1. Ersättare för fastighetscontroller: Fastighetschef
D 9	Ansöka om lantmäteriförrättning, godkänna förrättning, vara kommunens ombud i sådan förrättning och i anslutning därtill lämna medgivanden samt sluta överenskommelser 1. upp till 10 prisbasbelopp, 2. Upp till 100 prisbasbelopp 3. Upp till 250 prisbasbelopp	FBL AL LL SFL ÄULL	1. Mark- och exploateringsinge-njör 2. Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering 3. Utskottet för Samhälle och Utveckling	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 10	Rätt att ingå förlikningsavtal upp till 6 prisbasbelopp i ärenden avseende 1. hyresavtal 2. övrig nyttjanderätt		1. Fastighetscontroll-er 2. Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	Ersättare för fastighetscontroller: Fastighetschefen
D 11	Företräda och föra kommunens talan i fastighetstaxeringsärenden	FTL	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Mark- och Exploateringsingenjör	
D 12	Medge placering av byggnad eller anläggning närmare än 4,5 meter från fastighet som innehas av kommunen a) om kommunal lokal eller verksamhet berörs b) i övriga fall	PBL 9 kap 4 §	a) Fastighetschef b) Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering/ Mark- och Exploateringsingenjör	
D 13	Beslut som samråd om planförslag	PBL 5 kap. 11-11a §§	Enhetschef Plan Enhetschef planering, mark och exploatering	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 14	Beslut om granskning av planförslag	PBL 5 kap. 18-18a §§	Enhetschef Plan Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 15	Beslut om genomförandet av plan, program eller ändring enligt PBL kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte.	MB 6 kap. 7 §	Enhetschef Plan Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 16	Beslut om hänskjutning av arrendetvist till arrendenämnden	JB	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 17	Remissyttrande i egenskap av markägare i bygglov- och miljöärenden	PBL MB	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 18	Föra kommunens talan inför arrendenämnden vid arrendetvister samt i mark- och miljödomstol vid tvist rörande tomträttsavgäld, genom egen medverkan eller genom befullmäktigande av ombud	JB	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Mark- och Exploateringsingenjör	
D 19	Beslut om stämning till mark- och miljödomstol vid tvist rörande tomträtt	JB	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 20	Rätt att föra kommunens talan i markägarsamråd rörande skötselplan älgskötselområde	JaktL. 33 § JaktF. 3 §	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 21	Beslut om planbesked som inte är av stor vikt.		Utskottet för Samhälle och Utveckling	
D 22	Beslut att godkänna planprogram enligt PBL		Utskottet för Samhälle och Utveckling	
D 23	Bevilja iståndsättningsbidrag för vägföretag a) upp till ett prisbasbelopp b) upp till tre prisbasbelopp		a) Gatuingenjör b) Enhetschef TGP	
D 24	Beslut om att ingå och ändra avtal om tomträtt avseende fastighet vars värde bedöms vara 1. upp till och med 100 prisbasbelopp 2. 101-250 prisbasbelopp		1. Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering 2. Utskottet för Samhälle och Utveckling	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 25	Tillåtelse till skyddsjakt på kommunägd mark	JaktL 9 §	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 26	Beslut med stöd av lag (1997:735) om riksfärdtjänst		Färdtjänsthandläggare	
D 27	Beslut med stöd av lag (1997:736) om färdtjänst		Färdtjänsthandläggare	
D 28	Beslut om parkeringstillstånd för rörelsehindrade	13 kap 8 § TrF	Färdtjänsthandläggare	
D 29	Beslut om föreskrifter med särskilda trafikregler för en väg eller en viss vägsträcka a) Marstrandsön samt Koöns hamnområde b) Övrigt	10 kap 14 § TrF	a) Trafikingenjör b) Trafikingenjör	Ersättare a) Hamnchef Parkeringsansvarig b) Parkeringsansvarig/ Handläggare TGP
D 30	Beslut om undantag från lokala trafikföreskrifter a) Transportdispenser m m b) Dispenser från trafikföreskrift inom parkering	kap 3 § TrF	1. Trafikingenjör 2. Parkeringsansvarig	Ersättare: a) Parkeringsansvarig/Handläggare TGP b) Trafikingenjör

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 31	Beslut om undantag från lokala trafikföreskrifter för Marstrand och Koöns hamnområde		Enhetschef Hamnverksamhet	Ersättare: Trafikingenjör
D 32	Yttrande angående upplåtelse av offentlig plats a) Marstrandsön samt Koöns hamnområde b) Övriga områden	3 kap 2 § Ordningslagen	a) Handläggare TGP b) Avtalsansvarig samhällsbyggnad	Ersättare: Avtalsansvarig sektor samhälle och utveckling Samhällsbyggnad Handläggare TGP
D 33	Upplåtelse av offentlig plats för särskilda ändamål a) Marstrandsön samt Koöns hamnområde b) Övriga områden		a) Handläggare TGP b) Avtalsansvarig samhällsbyggnad	Ersättare: Avtalsansvarig sektor samhälle och utveckling Samhällsbyggnad Handläggare TGP
D 34	Beslut om trafikregleringar genom lokala trafikföreskrifter	10 kap 1 § TrF	Trafikingenjör Parkeringsansvarig	
D 35	Beslut om föreskrift om hastighet inom tättbebyggt område	3 kap. 17 § TrF	Trafikingenjör	
D 36	Beslut om föreskrift om bärighetsklass	4 kap. 11 § TrF	Trafikingenjör	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 37	Förordnande av parkeringsövervakare	Lag (1987:24) om kommunal parkeringsöverva-kning	Parkeringsansvarig / Handläggare TGP	Beslutet anmäls till polismyndighet
D 38	Avtal om anslutande av abonnenter utanför VA-verksamhetsområde		Enhetschef VA-teknik	Ersättare: Verksamhetschef teknik
D 39	Avtal om mottagande av och leverans av vatten		Enhetschef VA-teknik	Ersättare: Verksamhetschef teknik
D 40	Avtal om mottagande av och leverans av slam		Enhetschef VA-teknik	Ersättare: Verksamhetschef teknik
D 41	Övriga avtal med stöd av lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, Allmänna bestämmelser för brukande av Kungälvs kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggningar (ABVA)		Enhetschef VA-teknik	Ersättare: Verksamhetschef teknik
D 42	Uppsägning eller hävande av avtal avseende vatten- och avloppsverksamhet som ej är principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.		Enhetschef VA-teknik	Ersättare: Verksamhetschef teknik
D 43	Beslut att utse trafikansvarig		Sektorchef Samhälle och Utveckling Samhällsbyggnad	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 44	Beslut om flyttning av fordon	Lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall /Förordning (1992:182) om flyttning av fordon i vissa fall	Gatuingenjör Parkeringsansvarig/ Handläggare TGP	Ersättare: 1. Gatuingenjör Handläggare på Kundcenter
D 45	Beslut om föreläggande, förbud och åtgärder med stöd av 12 § lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning		Gatuingenjör	
D 46	Begäran om uppgifter från den som bedriver yrkesmässig verksamhet inom kommunen som ger upphov till annat avfall än hushållsavfall	Avfallsförordningen (2011:927) 74 §	Enhetschef Renhållning	
D 47	Lämna uppgifter till Naturvårdsverket kring kommunens insamling av förpackningar	Förordning om producentansvar för förpackningar (2022:1274) 9 kap 2§	Enhetschef Renhållning	
D 48	Avge yttrande till Naturvårdsverket ang. nationell avfallsplanering	Avfallsförordningen (2020:614) 9 kap 11 §	Enhetschef Renhållning	
D 49	Ansöka om dispens om skyldighet tillhandahålla ett system för separat insamling och borttransport av matavfall.	Avfallsförordningen (2020:614) 3 kap. 1 och 13 §§	Enhetschef Renhållning	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 50	Avge yttrande över remisser inom området renhållning från myndigheter och kommunala nämnder. Dock ej i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt		Handläggare renhållningsenheten	
D 51	Beslut om avsteg från renhållningstaxa för enskilda abonnemang		Enhetschef Renhållning	
D 52	Medge avvikelser eller undantag från renhållningstaxan om avvikelsen eller undantaget inte är av principiell betydelse eller kan anses innebära någon olägenhet		Enhetschef Renhållning	
D 53	Ansökan eller anmälan av avfallsverksamheter	Miljöprövningsförordningen (2013:251) 1kap. 3-10 §§	Enhetschef Renhållning	
D 54	Beslut om avfallsbehållarens typ, storlek och placering enligt 26–27 §	Avfallsföreskrifter antagna av KF 2022- 06-30 § 80	Handläggare renhållningsenhet	
D 55	Beslut om anvisad plats enligt 61 §	Avfallsföreskrifter antagna av KF 2022- 06-30 § 80	Handläggare renhållningsenhet	
D 56	Beslut i ärende om gemensam avfallslösning enligt 87 §	Avfallsföreskrifter antagna av KF 2022- 06-30 § 80	Handläggare renhållningsenhet	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 57	Beslut om uppehåll i hämtning av matavfall och restavfall enligt 89 §	Avfallsföreskrifter antagna av KF 2022- 06-30 § 80	Handläggare renhåll-ningsenhet	
D 58	Beslut om uppehåll i hämtning av slam enligt 90 §	Avfallsföreskrifter antagna av KF 2022- 06-30 § 80	Handläggare renhåll-ningsenhet	
D 59	Beslut om undantag för insamling av matavfall och restavfall via säck enligt 98 §	Avfallsföreskrifter antagna av KF 2022- 06-30 § 80	Handläggare renhållningsenhet	
D 60	Tillämpning av timpriser och övriga avgifter för tjänster som inte finns reglerade i renhållningstaxan		Enhetschef Renhållning	
D 61	Ingå avtal om försäljning, röjning, skötselåtgärder och avverkning av skog omfattande en yta upp till 500 m2 omfattande en yta över 500 m2	JB, SVL	 Mark- och exploateringsingenjör Driftingenjör TGP Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Enhetschef TGP	

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
D 62	Ansökan i ärenden om markavvattningsföretag/-samfällighet och företräda kommunen i sådant ärende	MB 11 kap, LSV, FVV	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Mark- och exploateringsingenjör	
D 63	Beslut att ingå, ändra och upphäva avtal om nyttjanderätt till förmån för kommunen enligt jordabalken 7-8 kap. i syfte att skapa markupplåtelse för kommunala vatten-, spillvatten- och avloppsledningar och därmed tillhörig utrustning.	JB 7-8 kap	Enhetschef VA-teknik	Ersättare: Verksamhetschef teknik
D 64	Besluta att lämna tillstånd för jaktlag att inom kommunägd skogsmark som upplåtits med jaktavtal, utföra röjning av siktgator i syfte att underlätta jakten.	JB, JL	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 65	Beslut om att avskriva ärenden om planbesked efter att de återkallats av sökande		Enhetschef Plan Enhetschef planering, mark och exploatering	
D 66	Ansökan om tillstånd till jakt (skyddsjakt) efter fredade djur som orsakar sådana skador som avses i 23 a § jaktförordningen.	Jaktförordningen (1987:905) 29 §	Enhetschef KoM Enhetschef planering, mark och exploatering Mark- och exploateringsingenjör	
D 67	Vara kommunens ombud i lantmäteriförrättning som rör rättigheter för kommunalt vatten- och avlopp	FBL AL LL	VA-ingenjör	

KUNGÄLVS KOMMUN

SOCIALTJÄNST

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
E 1	Beslut om talan i ärenden eller mål vid allmän domstol eller förvaltningsdomstol	10 kap 2 § SoL	Sektorchef för Trygghet och stöd	Tillsynsärenden avseende verksamheten
E 2	Utfärdande av fullmakt att föra nämndens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar och förhandlingar av skilda slag.	10 kap 2 § SoL	Sektorchef för Trygghet och stöd	Tillsynsärenden avseende verksamheten
E 3	Beslut huruvida omprövning skall ske Omprövning av beslut	27 § FvL 27 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet Delegaten i ursprungsbeslutet	Ej individärenden
E 4	Beslut om rättelse av beslut som blivit fel på grund av förbiseende och som är uppenbart oriktigt **(självrättelse)**	26 § FvL	Delegaten i ursprungsbeslutet	Ej individärenden
E 5	Anmälan till länsstyrelsen om missförhållanden i enskild verksamhet	13 kap 5 § SoL	Sektorchef	
E 6	Yttrande till tillsynsmyndighet i verksamhetsfrågor	13 kap 2 § SoL	Sektorchef	Tillsynsmyndighet är exempelvis Socialstyrelsen, länsstyrelsen i respektive län, JO och JK. I ärenden av principiell betydelse bör i första hand KS avge yttrande.

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
E 7	Upprättande av avtal med annan kommun för handläggning av individärenden inom socialtjänst vid jäv och liknande förhållanden	9 kap. 37 § KL	Enhetschef	

KUNGÄLVS KOMMUN

UTBILDNING

Utbildning i förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, pedagogisk omsorg, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna samt utbildning i svenska för invandrare

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
F 1	Beslut om **dagarna för höst- och vårterminens början och slut**	Sf 3:3 Gyf 3:2	Utskottet för bildning och lärande	
F 2	Beslut rörande **samverkansavtal i GR** (inkl prislista för interkommunal ersättning) inom förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, fritidshem, grundsärskola, ISGR, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna samt utbildning i svenska för invandrare		Utskottet för bildning och lärande	
F 3	Yttranden till Skolinspektionen i ärenden som inte rör enskild		Utskottet för bildning och lärande	SMN ansvarar för yttranden gällande enskild person
F 4	**Överenskommelse med annan kommun** att denna tar emot Elever i ett visst geografiskt område: Barn i förskolan Elev i förskoleklass Elev i grundskola Elev i grundsärskola	 SL 8:12 SL 9:12 SL 10:24 SL 11:24	Verksamhetschef	Avser t.ex. om restiden blir mycket kortare för bar I ett visst geografiskt område. Redovisas löpande.

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
F 5	**Interkommunal ersättning** a. Förskola b. Förskoleklass c. Grundskola d. Grundsärskola e. Fritidshem f. Gymnasieskola (nationellt program) g. Utbildning på introduktionsprogram, gymnasieskolan h. Gymnasiesärskola i. Kommunal vuxenutbildning j. Särskild utbildning för vuxna	a) SL 8:17, 25:2, b) SL 9:16 c) SL 10:34 d) SL 11:33 e) SL 14:14 f) SL 16:50 g) SL 17: 21a, 23-24, 26 a. h) SL 19:22 43-44, 44 a § i) SL 20:15, 21 j) SL 21:7	Verksamhetschef a,b,c,e,f,g,h,j d,i. Sektorchef skola	Samverkansavtal finns för mottagande av barn och elever inom GR. Samverkansavtalet för elever i gymnasieskolan gäller för elever i på nationellt och gruppbaserade introduktionsutbildningar. Redovisas löpande
F 6	Upprättande av årlig plan mot kränkande behandling/likabehandlingsplan	SL 6:8 DL 3:16	Rektor	Årlig redovisning
F 7	Beslut om fördelning av **bidrag till föräldraföreningar**		Sektorchef (skola)	

KUNGÄLVS KOMMUN

Grundskola och grundsärskola

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
F 8	Beslut om fördelning mellan årskurserna av **undervisningstiden** i grundskola och grundsärskola (efter förslag av rektorn)	Sf 9:4 Sf 10:3	Verksamhetschef grundskola	Verksamhetschef redovisar avvikelser från gemensam grund årligen till bildningsutskottet
F 9	Beslut om **urval av ämnen** som elevens val i grundskola och grundsärskola	SL 10:4, 11:6 Sf 9:8, 10:5	Rektor	Löpande redovisning
F 10	Beslut om urval av moderna språk	SL 10:4 Sf 9:5,7	Rektor	Efter samråd med verksamhetschef och rektorsgrupp Löpande redovisning av förändringar
F 11	Beslut om antalet skoldagar i veckan ska begränsas till fyra för en klass eller grupp i åk 1 eller 2 i särskolan.	SF 3:4	**R**ektor	Löpande redovisning
F 12	Besluta om skolskjutsarnas färdväg och de platser där av- eller påstigning sker	Förordning (1970:340) om skolskjutsning	Kollektivtrafiksamordn-are	Redovisas årligen Ersättare: Skolskjutssamordnare

KUNGÄLVS KOMMUN

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
F 13	Beslut att **arbetsplatsförlagt lärande** ska finnas på högskoleförberedande program (inkl omfattning)	Gyf 4:12	Verksamhetschef (gymnasieskola)	Löpande redovisning
F 14	Arbetsplatsförlagt lärande byts vid platsbrist ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan	Gyf 4:13, 6:5	Rektor	Årlig redovisning
F 15	Beslut om antalet **undervisningstimmar** för varje kurs och för gymnasiearbetet/gymnasiesärskolearbetet samt om hur fördelningen av **undervisnings-tiden** över läsåren ska göras.	Gyf 4:22	Rektor	Årlig redovisning
F 16	Beslut om vilka kurser som skall erbjudas som **program- fördjupning**	Gyf 4:6	Rektor	Årlig redovisning av förändringar
F 17	Beslut om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val	Gf 4:7, 4:7a	Rektor	Årlig redovisning av förändringar
F 18	Beslut om **fördelning av elever inom program** indelade i nationella inriktningar, särskilda varianter eller gymnasiala lärlingsutbildningar som börjar det andra eller tredje läsåret	Gyf 7:6	Rektor	Då inriktningsgaranti ej medgivits. Årlig redovisning.
F 19	Beslut om ändring av studieorganisation genom justering av antal platser och inriktningar för år 1 på gymnasieskolan/gymnasiesärskolan under tiden december – september.		Verksamhetschef	Preliminärt beslut tas av kommunstyrelsen. Utifrån elevernas val kan justeringar behöva göras. Löpande redovisning.

KUNGÄLVS KOMMUN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
F 20	Beslut om att eleverna i gymnasieskolan ska hålla sig med enstaka **egna hjälpmedel**	SL 15:17	Rektor	
F 21	Beslut om plan för utbildning på introduktionsprogram	SL 17:7	Verksamhetschef	Årlig redovisning
F 22	Teckna samverkansavtal för NIU	16 kap.12 §	Verksamhetschef	Årlig redovisning

KUNGÄLVS KOMMUN

Vuxenutbildning

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
F 23	Beslut om vilka nationella kurser som ska ges.	VuxF 2:9	Rektor	
F 24	Beslut om att böcker och andra lärverktyg, som varje elev I kommunal vuxenutbildning/ särskild utbildning för vuxna/ har för eget bruk får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgift som högst motsvarar anskaffningskostnaderna.	SL 20:7 SL 21:6	Rektor	

KUNGÄLVS KOMMUN

ÖVRIGA ÄRENDEN

Nr	Ärende	Lag/Lagrum	Delegat	Anmärkning
G 1	Föreskrifter om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand	2 kap 7 § FSO	Kommundirektör	
G2	Beslut om att begära sändning av viktigt meddelande till allmänheten (VMA)		1. Kommundirektör 2. Tjänsteman i beredskap	

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Karolina Lovric

2024-10-07

Styrdokument - Riktlinjer för pedagogisk måltid (Dnr KS2024/2104-1)

Sammanfattning

Riktlinjer för pedagogisk måltid är framtagen i samband med budgetdirektivet för 2025 som anger att möjligheten till pedagogiska luncher för personal med tillsynsansvar ska vidareutvecklas. Syftet är att öka kontakten mellan elever och lärare och att skapa en bra social situation och matro.

Riktlinjer för pedagogisk måltid omfattar lunch måltider inom förskola, skola samt även äldreomsorg och funktionsstöd. Riktlinjerna är framtagna för att säkerställa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad samt att skapa en positiv måltidsupplevelse för barn, elever och omsorgstagare. Riktlinjerna reglerar även vilka som omfattas av pedagogiska måltider samt vilka regler som gäller. Upprättandet av riktlinjerna säkerställer även en likvärdighet mellan kommunens olika enheter och verksamheter i hur arbetet med pedagogiska måltider genomförs. Samtliga pedagogiska måltider kommer vara avgiftsfria för personal

Förvaltningen bedömer att riktlinjer för pedagogisk måltid kommer bidra till en lugnare och mer balanserad måltidsmiljö i de berörda verksamheterna. Förvaltningen bedömer därför att riktlinjerna bör antas enligt upprättat förslag.

Juridisk bedömning

I Skatteverkets rättsliga vägledning avseende undantag för beskattning av kostförmån framgår följande: *Förmån av fri eller subventionerad måltid för lärare eller annan personal vid grundskola, förskola, daghem och fritidshem är av hävd skattefri. Detta förutsätter att personalen har tillsynsskyldighet vid måltiden eller motsvarande ansvar för barn under skolmåltider och andra s.k. pedagogiska måltider.*

Detta innebär att lärare och annan skolpersonal inte förmånsbeskattas om den pedagogiska måltiden är avgiftsfri, förutsatt att personalen har tillsynsansvar under måltiden.

Det framgår även i vägledningen att: *För viss vårdpersonal med tillsynsskyldighet är måltider som intas tillsammans med dem som vårdas skattefria, detta gäller när tjänstgöringsmomentet och övriga omständigheter kring måltiden är sådana att det kan antas väsentligen förlora sitt värde som vila och rekreation för den anställde.*

Förvaltningens bedömning

Riktlinjer för pedagogisk måltid är framtagen i samband med budgetdirektivet för 2025 som anger att möjligheten till pedagogiska luncher för personal med tillsynsansvar.

Riktlinjer för pedagogisk måltid avser måltider inom förskola och skola samt äldreomsorg och funktionsstöd. Riktlinjerna är framtagna för att säkerställa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad samt att skapa en positiv måltidsupplevelse för barn, elever och omsorgstagare. Det är

kommunen som beslutar om vilken mat som ska serveras och hur serveringen ska gå till, som Skolverket konstaterar.
Riktlinjerna reglerar även vilka som omfattas av avgiftsfria pedagogiska måltider samt vilka regler som gäller. Omfattning av vilka riktlinjer och reglerna anges på punkt 6 och punkt 7 i riktlinjerna. Inom skol- och förskoleverksamheterna är det även betydelsefullt att den pedagogiskt ätande personalen vid måltiderna äter samma mat som barnen/eleverna för att visa upp ett gott exempel i egenskap som förebild och stöd. Inom äldreomsorgen och funktionsstöd fyller även pedagogiska måltider en funktion genom att motverka ensamhet hos omsorgstagaren samt stimulera den enskilde till ett bättre näringsintag och bibehållande av sina funktioner. Upprättandet av riktlinjerna säkerställer även en likvärdighet mellan kommunens olika enheter och verksamheter i hur arbetet med pedagogiska måltider genomförs.

En pedagogisk måltid inom sektor Bildning och lärande innebär att man har ansvar för hela måltidssituationen, både i matkön och vid matbordet. Man sitter med barnen/eleverna och interagerar med dem, är en god förebild. Inom sektor Trygghet och stöd är det den enskildes behov som avgör om en pedagogisk måltid är behövlig. Samtliga pedagogiska måltider kommer vara avgiftsfria för personalen som äter. Pedagogiska måltider sker under deltagande personals arbetstid vilket tydligt ska framgå i personalens schema eller beskrivning av arbetsuppgifter. Utsedd personal för den pedagogiska måltiden har därmed rätt till separat rast som håller sig inom arbetstidslagens gränser. Utöver ovanstående behöver den pedagogiska måltiden ske i enlighet med det som anges i Skatteverkets information om *Undantag från beskattning av kostförmån* för att få räknas som en pedagogisk måltid.

Riktlinjen för pedagogiska måltider fastställer att försäljning av mat inte är tillåten i enlighet med kommunstyrelsens beslut den 19 juni 2019 (Dnr KS2019/0352). I samband med uppdraget visar en genomlysning att kommunstyrelsens beslut inte fullt ut efterlevs, och att frågan om att kunna köpa mat eller ta del av mat som blir över hanteras på olika sätt.

Förvaltningen bedömer att riktlinjer för pedagogisk måltid kommer bidra till en lugnare och mer balanserad måltidsmiljö i de berörda verksamheterna. Förvaltningen bedömer därför att riktlinjerna bör antas enligt upprättat förslag.

Ärendet avseende riktlinjer för pedagogisk måltid aktualiserar frågan kring matsvinn. Måltidsverksamheten har arbetat med att minska matsvinn och ligger nu under riksgenomsnittet. Mat inom produktionen blir endast sporadiskt över och det som är över hanteras inom produktionen och återanvänds.

Överbliven mat
Förvaltningen kommer att utreda möjligheten för verksamheten att vid överbliven mat efter servering (förutom den mat som stått framme vid servering) paketera denna i portionsförpackningar som erbjuds elever som kan hämta upp dessa kostnadsfritt för att ta med sig hem, till träning eller annan fritidsaktivitet. Möjligheten för elever att ta med sig överbliven portionsförpackad mat efter lunchservering hem eller till fritidsaktivitet ett främjande av hälsa och utveckling, goda matvanor men även till att undvika eventuellt serveringssvinn. Formen för hur eventuell mat ska hämtas, hur denna ska förvaras och distribueras behöver utredas ytterligare innan ett eventuellt färdigt förslag presenteras.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Ärendet har koppling till kommunfullmäktiges resultatmål 1, *Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande,* och mål 2, *En trygg omsorg med valmöjlighet genom livet.* Ärendet har även koppling till kommunstyrelsens resultatmål 1 att *Alla barn och elever ska vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö.* Ett införande av riktlinjer för pedagogiska måltider skulle säkerställa personalnärvaro i skolmatsalen som kan leda till en mer trygg och säker pedagogisk miljö, vilket ger goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Införandet kommer även innebära en tryggare omsorg hos omsorgstagare då en gemensam måltid tillsammans med personal kan bidra till en tryggare måltidsmiljö för omsorgstagaren.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ärendet har koppling till delmål 4.A *Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer.* Ett införande av riktlinjerna kommer bidra till att skapa en inkluderande och trygg utbildningsmiljö i skolornas och förskolornas matsalar under måltidsstunderna.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet har en koppling till Kungälvs kommuns *kostpolicy*. Syftet med kostpolicyn är att ha ett styrande och vägledande dokument för att kvalitetssäkra mat och måltider i kommunens samtliga verksamheter samt att arbeta i enlighet med de strategiska miljömålen.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Ett införande av riktlinjerna kommer bidra till att barn- och elever får en lugn och trygg måltidsmiljö som kan leda till att fler äter i matsalen och därmed får energi att orka med en hel skoldag. Ett införande av riktlinjerna kommer också inom äldreomsorg och funktionsstöd kunna bidra till att motverka ensamhet hos omsorgstagare samt stimulera den enskilde till ett bättre näringsintag och bibehållande av sina funktioner.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Ett införande av riktlinjerna kommer innebära att fler verksamheter kommer kunna ha pedagogiska måltider än innan. Det kommer också innebära att de verksamheter som sen tidigare haft pedagogiska måltider nu kommer vara helt kostnadsfria för personalen.

Ekonomisk bedömning

Riktlinjerna gäller från och med 1 januari 2025 och de innebär ett ökat antal pedagogiska måltider som innebär ökade kostnader om cirka 3,4 mkr. Kalkylen bygger på pris per portion inom respektive verksamhet.

Bildning och lärande = 42 kronor per lunch
Trygghet och stöd = 78,6 kronor per måltid

Förslaget innebär att de pedagogiska måltiderna blir helt avgiftsfria. Detta innebär ett intäktsbortfall på cirka 1,3 mkr.

3,4 mkr har arbetats in i budget 2025. Eftersom 2025 är det första året med avgiftsfria pedagogiska måltider kommer de nya riktlinjerna att följas upp både verksamhetsmässig och ekonomiskt.

Förslag till beslut

Riktlinjer för pedagogisk måltid antas i enlighet med upprättat förslag

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Monica Carhult Karlsson
Sektorchef bildning och lärande

Lena Arnfelt
Sektorchef trygghet och stöd

Expedieras till:

För kännedom till:

KUNGÄLVS KOMMUN

Pedagogisk måltid

Riktlinjer

UTKAST

Diarie-/dokumentnummer:	<KS202X/…>
Beslut:	<Datum-…Instans §…/År>
Giltighetstid:	2025-01-01 - 2027-12-31
Dokumentansvarig:	<Funktion>
Senast uppdaterad av:	Utredningssekreterare

KUNGÄLVS KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
2. Relation till andra styrdokument 3
3. Syfte 3
4. Syfte med pedagogiska måltider 3
5. Vad är en pedagogisk måltid? 3
   Skatteverkets definition av pedagogisk måltid 3
   En pedagogisk måltid inom sektor Bildning och lärande 4
   En pedagogisk måltid inom sektor Trygghet och stöd 4
6. Omfattning 4
   Sektor Bildning och lärande 4
   Sektor Trygghet och stöd 4
7. Regler 5
   Regler för pedagogiska måltider inom sektor Bildning och lärande 5
   Regler för pedagogiska måltider inom sektor Trygghet och stöd 5
8. Kostnad för pedagogisk måltid 6
9. Levandegöra 6
10. Uppföljning 6

KUNGÄLVS KOMMUN

1. Inledning

När personal äter tillsammans med elever/omsorgstagare i syfte att hjälpa dem till goda måltidsvanor och personal i samband med det har tillsynsskyldighet är det en pedagogisk måltid.

2. Relation till andra styrdokument

Riktlinjerna för pedagogiska måltider har en koppling till Kungälvs kommuns kostpolicy. Syftet med kostpolicyn är att ha ett styrande och vägledande dokument för att kvalitetssäkra mat och måltider i kommunens samtliga verksamheter samt att arbeta i enlighet med de strategiska miljömålen.

3. Syfte

Syftet med riktlinjerna är att skapa tydlighet i förutsättningar kring pedagogiska måltider inom kommunens verksamheter.

4. Syfte med pedagogiska måltider

Syftet med pedagogiska måltider inom förskola och skola. Matvanor grundläggs i en tidig ålder. Förutsättningar för att skapa goda matvanor bör därför starta tidigt. Syftet med den pedagogiska måltiden är att skapa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad och att på ett naturligt sätt skapa förutsättning för samtal kring mat, måltidsmiljö, miljömedvetenhet och hälsa. Målet är en positiv måltidsupplevelse. Barn och elever behöver vuxna som förebild och stöd. Det är mycket betydelsefullt att den pedagogiskt ätande personalen vid måltiderna äter likvärdig mat som barnen/eleverna.

Syftet med pedagogiska måltider inom äldreomsorgen och funktionsstöd är att dels motverka ensamhet med målet om en positiv måltidsupplevelse för omsorgstagaren.

Riktlinjen för pedagogiska måltider fastställer att försäljning av mat inte är tillåten i enlighet med kommunstyrelsens beslut den 19 juni 2019 (Dnr KS2019/0352).

5. Vad är en pedagogisk måltid?

För att det ska vara en pedagogisk måltid ska den ske enligt det som anges av Skatteverket, se deras information om ”Undantag från beskattning av kostförmån”. Utöver ovanstående gäller följande punkter för att uppfylla kraven i vad som avser pedagogisk måltid i kommunen:

- Personalen ska sitta vid samma bord som barn/elev eller omsorgstagare, äta den mat som serveras och ha tillsynsansvar.
- Pedagogisk måltid ingår i personalens arbetstid vilket tydligt ska framgå i personalens arbetstidsschema eller beskrivning av arbetsuppgifter.
- Rast tas därmed ut separat.
- Varje rektor/enhetschef **ska i förväg besluta** och delge måltidsansvarig på respektive enhet en lista över vilka som har rätt till pedagogisk måltid.

Skatteverkets definition av pedagogisk måltid

”Förmån av fri eller subventionerad måltid för lärare eller annan personal vid grundskola, förskola och fritidshem är av hävd skattefri. Detta förutsätter att personalen har tillsynsansvar vid måltiden eller motsvarande ansvar för barn/elever under skolmåltider och andra s.k. pedagogiska måltider.” (utdrag ur Skatteverkets regelverk (SKV 4.4.8.5 M2009:28)).

KUNGÄLVS KOMMUN

För viss vårdpersonal med tillsynsskyldighet är måltider som intas tillsammans med dem som vårdas skattefria, detta gäller när tjänstgöringsmomentet och övriga omständigheter kring måltiden är sådana att det kan antas väsentligen förlora sitt värde som vila och rekreation för den anställde. (SKV M 2012:23).

En pedagogisk måltid inom sektor Bildning och lärande

Pedagogisk måltid innebär att personal har ansvar för hela måltidssituationen, både i matkön och vid matbordet. Personal som äter pedagogisk måltid sitter med barnen/eleverna och interagerar med dem och är en god förebild. Pedagogisk måltid är viktig för att barnen/eleverna ska få en positiv upplevelse av måltiden och en sund inställning till mat.

En pedagogisk måltid inom sektor Trygghet och stöd

Det är den enskildes behov som avgör om en pedagogisk måltid är behövlig. Pedagogiska måltider ska enbart förekomma i den omfattning som krävs utifrån verksamheten. Behovet av den pedagogiska måltiden ska finnas dokumenterad och motiverad i den enskildes genomförandeplan. Syftet med pedagogiska måltider tillsammans med en enskild inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg är att skapa en god, lugn och trygg måltidssituation vilket kan leda till att den enskilde äter bättre samt bibehåller sina funktioner längre.

6. Omfattning

Sektor Bildning och lärande

Nedan anges vilken omfattning som gäller för respektive verksamhet inom BOL:

Förskola	1 vuxen per 4 barn äter avgiftsfritt
Förskoleklass	2 vuxna per klass äter avgiftsfritt
Grundskola ÅK 1-3	2 vuxna per klass äter avgiftsfritt
Grundskola ÅK 4-9	1 vuxen per klass äter avgiftsfritt
Anpassad grundskola	Rektorn avgör utifrån behov, äts avgiftsfritt
Fritidshem (vid lov)	2 vuxna per 25 elever äter avgiftsfritt
Elevassistenter	Rektorn avgör utifrån behov, äts avgiftsfritt

För sektor Bildning och lärande avser avgiftsfri pedagogisk måltid lunch.

Med vuxen avses utöver personal vid förskolan/skolan även lärarstudenter som har sin verksamhetsförlagda utbildning vid någon av kommuns förskolor/skolor.

Sektor Trygghet och stöd

Nedan anges vilken omfattning som gäller för respektive verksamhet inom TOS:

- Syftet är att stimulera den enskilde till ett bättre näringsintag och ett bibehållande av sina funktioner.
- Den pedagogiska måltiden ska vara schemalagd och den ska:
- Skapa en trevlig och aptitfrämjande måltidsatmosfär med ett positivt förhållningssätt.
- Sitta och äta tillsammans med omsorgstagare.
- Reglerna rör inte heller det som kallas för social träning; det vill säga när personal till exempel går ut och fikar med en enskild.

Sälskildboende	Enhetschefen avgör utifrån behov, äts avgiftsfritt

KUNGÄLVS KOMMUN

LSS boende	Enhetschefen avgör utifrån behov, äts avgiftsfritt

Egen mat äts i personalutrymmen, om man är ej schemalagd för pedagogiska måltider.

7. Regler

Regler för pedagogiska måltider inom sektor Bildning och lärande

Den pedagogiska måltiden ska vara schemalagd och personalen ska:

- Skapa en trevlig och aptitfrämjande måltidsatmosfär med ett positivt förhållningssätt.
- Sitta och äta den mat som serveras tillsammans med barnen/eleverna.
- Föregå som ett gott exempel och visa vad en balanserad måltid är.
- Belysa vad en hållbar måltid är genom att påtala vikten av matens påverkan på miljön, främja grönsaksätandet och begränsa mängden matsvinn.
- Personalen har ett gemensamt tillsynsansvar för samtliga barn/elever som äter.
- Personalen ska delge ansvarig kock eventuella synpunkter på måltiden och maten som serveras så snart som möjligt men vid annat tillfälle än vid måltidssituationen.
- Antal vuxna som äter pedagogisk måltid är angivet i punkt 6 (se ovan).
- Inom grundskolan kan all personal inom grundskolan äta pedagogisk måltid. Rektor beslutar och beviljar de pedagogiska måltiderna.
- Det är ordinarie utbud av maträtter som serveras respektive dag som gäller.
- VFU-studenter från högskola/universitet har möjlighet att äta pedagogisk måltid. Detta är ett rektorsbeslut som tas i samråd med VFU lärare.
- Pedagogiska måltider beställs/avbeställs från måltidsenheten enligt samma rutiner som elevportionerna.

Rektor beslutar och beviljar pedagogiska måltider och ansvarar för:

Måltidsmiljön i matsalen, beslutar om ordningsregler och följer upp att de efterlevs.

- Att tillräcklig information finns angående rutinerna kring pedagogiska måltider.
- Att elever med särskilda behov får stöd även i matsalen.
- Att en debiteringsrutin till måltidsservice finns och efterlevs.

Regler för pedagogiska måltider inom sektor Trygghet och stöd

- Den pedagogiska måltiden ska vara schemalagd och ingå i omsorgspersonalens arbetstid.
- Omsorgspersonalen ska skapa en trevlig och aptitfrämjande måltidsatmosfär.
- Omsorgspersonalen ska sitta och äta tillsammans med omsorgstagare/brukare.
- Omsorgspersonalen har ett tillsynsansvar för samtliga omsorgstagare/brukare i matsalen.
- Det är ordinarie utbud av maträtter som serveras respektive dag som gäller.
- Omsorgspersonalen ska delge ansvarig kock eventuella synpunkter på måltiden och maten som serveras så snart som möjligt men vid ett annat tillfälle än vid måltidssituationen.
- Pedagogiska måltider beställs/avbeställs från måltidsenheten enligt samma rutiner som omsorg/brukare portionerna.

Enhetschef beslutar och beviljar pedagogiska måltider och ansvarar för att reglerna uppfylls**.**

KUNGÄLVS KOMMUN

8. Kostnad för pedagogisk måltid

Personalens pedagogiska måltid är kostnadsfri.

9. Levandegöra

Riktlinjerna publiceras på kommunens hemsida.

10. Uppföljning

Riktlinjerna utvärderas vid revideringen vart fjärde år. Om det under perioden visar sig att riktlinjerna behöver uppdateras ska behovet initieras till berörd instans.

KUNGÄLVS KOMMUN

Tjänsteskrivelse

Handläggarens namn
Johan Sjöholm

2024-09-17

Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, UPH, elevhälsan och socialtjänsten (Dnr KS2024/1787-2)

Sammanfattning

Utifrån den integrerade samverkan vid Familjehuset Klippan har behov intensifierats av effektivare samverkan mellan vårdval Rehab och elevhälsan. Kommunen tillsammans med VGR och Vårdcentralen Kusten ämnar söka medel från Västra Götalandsregionen. I enlighet med riktlinjer för externt finansierade driftsprojekt inklusive EU-projekt lyfts ansökan till kommunstyrelsen för godkännande, då ansökan sträcker sig över tre år.

Förvaltningen föreslår kommunstyrelsen att

1. Upprättat förslag till ansökan avseende Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, UPH, elevhälsan och socialtjänsten godkänns.
2. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att skriva på ansökan.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Juridisk bedömning

Samverkansprojekt med regionala aktörer bedöms vara förenligt med det kommunala uppdraget. I aktuellt projekt kommer Kungälvs kommun vara projektägare med Vårdcentralen Kusten samt Rehab Kusten som samverkanspart.

Förvaltningens bedömning

Utifrån den integrerade samverkan vid Familjehuset Klippan har behov intensifierats av effektivare samverkan mellan vårdval Rehab och elevhälsan. I nuläget kan barn, ungdom och familj få stöd individuellt från arbetsterapeut på Rehab och i föräldragrupp/kurs med bland annat aktivitetsreglering. Då stora delar av barnets/ungdomens utmaningar i aktivitetsreglering sker i skolmiljö, är detta svårare att arbeta med utan att involvera vuxna i skolan, något som både Rehab och skola har identifierat och uppmärksammat.

I nuläget finns inga tydliga former för samverkan utformade, mer än till exempel SIP och eventuellt SIMBA-möten. Med en ökad samverkan mellan elevhälsa/skola, socialtjänst och rehab för att arbeta med likande strategier i både hemmet och i skolan gällande aktivitetsreglering kan effekten bli mycket större för individen och även på gruppnivå.

För att hitta en form av samverkan och utveckla möjliga metoder samt strukturer mellan verksamheterna, som var och en har sina riktlinjer att följa har sonderande dialog förts med Koncernstab Regional Utveckling i Västra Götalandsregionen. Kungälvs kommun och Kustens Vårdcentral har fått klartecken att inkomma med en regional social investering.

Ansökan bygger vidare på regional social investering ”Familjehus 7 - 15 år” (RUN 2016 - 0204), som pågick mellan 2017-01-01 till 2019-12-3. Investeringen skedde i samverkan med Vårdcentralen Kusten och Kungälvs kommun. Under projekttiden etablerades Familjehuset Klippan, som idag en är mottagning för barn och unga, 6 - 18 år, och deras familjer. Familjehuset Klippan är ett tilläggsuppdrag inom vårdval vårdcentral för att särskilt ta hand om barn och unga i åldrarna 6 - 18 år med lindrig psykisk ohälsa. På mottagningen finns även Kungälvs kommuns förebyggande familjestöd.

Ansökan utgår även utifrån systematisk mätning analys av social hållbarhet (SMASH) som pågick under perioden 2020-09-01 till 2023-09-01. Syftet med den regionala investeringen var att följa utvecklingen av innanförskapet samt utveckla hållbara modeller som synliggör effekt av både enskilda och strukturella insatser.

Förvaltningen föreslår att upprättat förslag till ansökan godkänns.

Ärendenivåer – bedömning utifrån kommunfullmäktiges strategiska mål eller kommunstyrelsens resultatmål

Sammantaget har projektet flera beröringspunkter utifrån kommunen politiska mål. Projektets parter (skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård) går tillsammans för att utveckla sammanhållen barn-, elev- och ungdomshälsa. Det sammanhållna arbetet ska leda till proaktiva insatser för målgrupper som på sikt förebygger utanförskap. Kopplat till Kraftsamling Fullföljda studier innebär projektet att målgruppen strategier för att påverka sin delaktighet. Genom ökad förståelse kring tolkning och hantering av olika sinnesintryck ökar närvaron och en känsla av meningsfullhet i skola.

Bedömning utifrån miljö, hållbarhet och mål i Agenda 2030

Ansökan har koppling till mål 4 om en god utbildning för alla samt delmål 4.A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer.

Bedömning utifrån politiska styrdokument

Ärendet är i linje med kommunen program för social hållbarhet samt programmets underliggande planer.

I övrigt lyfts ansökan till kommunstyrelsen för beslut i enlighet med riktlinjer för externt finansierade driftsprojekt inklusive EU-projekt.

Bedömning utifrån ett medborgar- och brukarperspektiv

Likt övriga regionen ser skolan och elevhälsan i Kungälvs kommun en ökning av elever som har svårigheter i aktivitetsreglering, särskilt tydligt blir detta vid övergång mellan åk 3 och 4 samt åk 6 och 7. Idag gör lärare extra anpassningar på individ- och gruppnivå för att stötta individen. Idag gör lärare extra anpassningar på individ- och gruppnivå för att stötta individen, men att det både finns behov av att utöka kompetens kring området om aktivitetsreglering samt att elever blir stärkta i att själva hitta och kunna använda olika verktyg i sin vardag är tydligt.

Bedömning utifrån ett medarbetarperspektiv

Med ökad samverkan mellan elevhälsa/skola, socialtjänst, UPH och rehab kan effekten av insatser bli mycket större både på individ- och gruppnivå. Projektets förväntade effekt är att utveckla en samverkansmodell som kan spridas till andra kommuner/rehabenheter.

Ekonomisk bedömning

Under projekttiden 2025-01-01 till 2027-12-31 ansöker Kungälvs kommun 4 456 185 kr från Västra Götalandsregionen. Utifrån befintliga tjänster inom den integrerade samverkan vid Familjehuset Klippan egen finansierar Kungälvs kommun och Vårdcentralen Kusten motsvarande belopp.

Förslag till kommunstyrelsen

1. Upprättat förslag till ansökan avseende Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, UPH, elevhälsan och socialtjänsten godkänns.
2. Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören får i uppdrag att skriva på ansökan.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Haleh Lindqvist
Kommundirektör

Lena Arnfelt
Sektorchef

Expedieras till: Johan Sjöholm

För kännedom till: Lena Arnfelt

Ansökan om projektstöd inom regional utveckling 2025-01-01--2027-12-31 för projektet Hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan, UPH och socialtjänsten

Projekt: Hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan, UPH och socialtjänsten

Projektnamn: Hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan, UPH och socialtjänsten

Diarienummer:

Avsändare: Kungälvs kommun

Mottagare: Västra Götalandsregionen

Instruktioner

Här fyller du i ansökan om projektstöd till regionala utvecklingsprojekt. Innan du gör det är det viktigt att känna till följande:

Det är viktigt att ta del av Västra Götalandsregionens (VGR:s) bedömningskriterier, allmänna villkor och annan relevant information för att kunna skriva en bra ansökan. För att VGR ska kunna bedöma och bereda en ansökan ska alla uppgifter lämnas direkt i ansökan. Det ni skriver är det som beaktas inför beslut så hänvisa inte till eventuella bilagor förutom de som VGR efterfrågar. Information om vad ni behöver tänka på när ni planerar inför att ansöka om projektstöd inom regional utveckling finns samlad på VGR:s webbsida för projektstöd.

Västra Götalandsregionens webbsida för projektstöd (webbsida, öppnas i ny flik)

Innan du börjar fylla i ansökan ber vi dig att ta kontakt med en handläggare på VGR. Handläggaren hjälper dig att säkerställa att det projekt ni vill genomföra passar för VGR:s projektstöd inom regional utveckling.

Kontakta en handläggare inom aktuellt område (webbsida, öppnas i ny flik)

Den som skapat utkastet till ansökan sätts automatiskt som projektledare och är huvudansvarig för hantering av ansökan. Ni kan när som helst byta projektledare. Projektledaren kan bjuda in andra personer för att läsa och/eller skriva i utkastet till ansökan.

När ansökan ska skickas in till VGR krävs en elektronisk underskrift av firmatecknare. Firmatecknaren måste bjudas in till ansökan i e-tjänsten för att kunna signera den.

Bjud in andra personer till ansökan

1. Uppgifter om projektet

Projektets namn: Hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan, UPH och socialtjänsten

Projektperiod: 2025-01-01 - 2027-12-31

Eventuell kontaktperson på VGR: Marie Ahlberg

2a. Uppgifter om sökande organisation

Utbetalning av medel kan endast ske till den sökandes juridiska person.

Den juridiska personen ska därför stå som ansvarig för det plus- eller bankgironummer som ni anger i ansökan.

Sökande organisation: Kungälvs kommun

Organisationsnummer: 212000-1371

Juridisk form: Kommunal verksamhet

Postadress: Kungälvs kommun

Postnummer: 442 81

Postort: Kungälv

Telefon: 0303238000

Webbadress: https://www.kungalv.se/

Plusgiro: 116210-6

Ange om sökande organisation är momspliktig eller ej: Nej

2b. Kontaktpersoner hos sökande organisation

Kontaktperson

Som kontaktperson för projektet anges här den person som startat utkastet på ansökan och därmed är huvudansvarig för ansökan. Den personen får automatiskt rollen projektledare i e-tjänsten om projektet beviljas projektstöd från VGR. Ni kan när som helst ändra till en annan projektledare.

Namn på projektledare och kontaktperson: Johan Sjöholm

E-post: johan.sjoholm@kungalv.se

Telefon: 0705945082

Önskar ni byta projektledare görs det från sidan **Bjud in ny medlem.**

Gå till byte av projektledare

Kontaktperson för ekonomi för projektet

Namn på kontaktperson för ekonomi hos sökande: Ingrid Karlsson

E-post: Ingrid.Karlsson@kungalv.se

Telefon: 0303239281

3. Uppgifter om medsökande organisationer

När ni planerar ert projekt och skriver ansökan till VGR, behöver ni ta reda på om projektets upplägg innebär att det finns medsökande organisation/er. I så fall ska uppgifter om de medsökande organisationerna lämnas här. Anledningen är att medsökande organisationer annars inte kan ta del av VGR:sstöd för att täcka kostnader som de bokför på projektet.

Detta projektupplägg kräver att ett samverkansavtal tecknas mellan sökande organisation och medsökande organisation/er och att avtalet ska godkännas av VGR senast vid projektets start.

Här finns en mall för samverkansavtal som ni gärna kan använda:

Mall för samverkansavtal (webbsida, öppnas i ny flik).

Ett projekt med medsökande organisationer som kräver ett samverkansavtal, kännetecknas av att både kriterium 1) och 2) är uppfyllda:

1. Fler organisationer än projektägaren ska delta i genomförandet och bokföra kostnader som ska täckas av projektets budget. Det vill säga; projektägaren är huvudsökande och kommer att fördela utbetalt stöd vidare till en eller flera medsökande organisationer. Alla som är parter i projektet ska delta i genomförandet och ta del av VGR:s stöd.
1. Samverkan mellan projektägare och medsökande part/er bidrar till ett mervärde för projektets förväntade resultat och måluppfyllelse som inte kan nås genom flera separata projekt.

Finns medsökande organisation/er?: Ja

Medsökande organisationer:

1. Vårdcentralen Kusten
Momspliktig: Ja
Telefon: 0707890302
Mejladress: agneta.hamilton@ptj.se
Kontaktperson: Agneta Hamilton
Organisationsnummer: 556077-2419

2. Rehab Kusten
Momspliktig: Ja
Telefon: 0707980302
Mejladress: agneta.hamilton@ptj.se
Kontaktperson: Agneta Hamilton
Organisationsnummer: 556077-2419

3.
Momspliktig:
Telefon:
Mejladress:
Kontaktperson:
Organisationsnummer:

4. Inriktning

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 har följande mål:

”Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.”

Strategin har fyra långsiktiga prioriteringar och fyra tvärsektoriella kraftsamlingar. De långsiktiga prioriteringarna är Stärka innovationskraften, Bygga kompetens, Öka inkluderingen samt Knyta samman Västra Götaland. Kraftsamlingarna är Fullföljda studier, Digitalisering, Elektrifiering samt Cirkulära affärsmodeller.

VGR har antagit fyra program för hållbar omställning, ett för varje långsiktig prioritering. I dessa program beskrivs vilka insatsområden som VGR prioriterar inom strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar.

På följande webbsidor finns mer information:

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 (webbsida, öppnas i ny flik)

VGR:s program för hållbar omställning (webbsida, öppnas i ny flik)

Inriktning långsiktiga prioriteringar: Öka inkluderingen – för stärkt tillit och sammanhållning

Inriktning kraftsamlingar (frivilligt): Fullfölja studier

5. Analys av utmaningar och behov

Beskriv vilka samhällsutmaningar som gör att projektet behövs.

Viktigt! Förtydliga kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin och VGR:s program (fråga 4).

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Varför behövs projektet?
- Vilken eller vilka samhällsutmaningar ska projektet bidra till att lösa?
- Hur ser aktuella utmaningar och behov ut i Västra Götaland och/eller hos verksamma aktörer i länet? Förklara och motivera varför ert projekt behövs ur ett regionalt utvecklingsperspektiv.
- Vilka behöver det ni ska göra? Beskriv vem eller vilka som har de behov som projektet ska möta.
- Vilka kunskapsunderlag och analyser styrker de behov och utmaningar som ni vill möta i projektet? Beskriv även vem eller vilka aktörer och/eller perspektiv som står bakom det kunskapsunderlaget eller den analysen.
- Kompletterar eller bygger ert projekt vidare på något annat projekt eller tidigare insatser?

Om ni svarar ja:

- På vilket sätt?
- Vilka stod bakom det projektet eller den insatsen?
- Hur ska ni ta vara på eventuella resultat och lärdomar från tidigare insatser?

Analys av utmaningar och behov (Max 8000 tecken inklusive mellanslag)

Ansökans syfte och mål ska beaktas utifrån regionala utvecklingsstrategin två utmaningar:

- De socioekonomiska klyftorna och boendesegregationen ökar. Många invånare känner sig inte delaktiga i samhället.

- Många barn och unga lämnar grundskolan och gymnasiet utan godkända betyg. En allt större andel yngre än äldre är inte nöjda med livet och alltför många barn och unga lider av psykisk ohälsa.

Ansökan tar sin utgångspunkt från strategins långsiktiga insatsområde att stärka barn och ungas möjligheter till en bra start i livet.

Elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning uppfattar information och intryck på annorlunda sätt än andra. Barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har svårare att klara påfrestningar och blir fortare trötta än andra. Mycket energi går till att göra saker som andra inte alls behöver anstränga sig för. Funktionsnedsättningen ökar sårbarheten för påfrestningar och kan vara en riskfaktor för att utveckla depression, ångest, ätstörningar och annan psykisk ohälsa.

Aktivitetsreglering handlar om förmågan att uppnå, förändra eller upprätthålla en lämplig nivå av vaksamhet för en uppgift eller situation. Likt övriga regionen ser skolan och elevhälsan i Kungälvs kommun en ökning av elever som har svårigheter i aktivitetsreglering, särskilt tydligt blir detta vid övergång mellan åk 3 och 4 samt åk 6 och 7.

I nuläget kan barn, ungdom och familj få stöd individuellt från arbetsterapeut på Rehab och i föräldragrupp/kurs med bland annat fokus på aktivitetsreglering, främst kopplat till hemsituation, t.ex. nedvarvning kväll, klara av läxor, komma igång på morgonen mm. Stora delar av barnets/ungdomens utmaningar i aktivitetsreglering sker dock i skolmiljö, vilket är svårt att nå genom insats till barnet och föräldrar på rehabmottagning. Det stöd barn, ungdom och familj får från vårdval Rehab och de extra anpassningar barn och unga får i skolan behöver gå hand i hand. Idag kan barn och unga få ett stöd i skola och ett annat på fritiden utifrån samma frågeställning.

Bakomliggande orsaker till att barnet inte idag får tillräckligt samordnat stöd är på flera nivåer. I dagsläget når samordnad individuell plan (SIP) och samverkansteam för få barn- och ungdomar. Vårdval rehab ska särskilt uppmärksamma insatser som främjar deltagande i studier, men i dagsläget innefattar detta ej direkt arbete till skola. Slutsatsen är att effektiva samverkansformer måste utvecklas där hälso-och sjukvård, skola och socialtjänst sätter en hållbar samverkansmodell över tid och verkligen sömlöst arbetar tillsammans arenaöverskridande.

Vi ser behov av att tidigare identifiera barn med aktivitetsregleringsproblem, då påfrestningarna på familjerna ofta leder till oroande skolfrånvaro och stress i familjerna. Skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården ser behov av att skapa en helhet och en bättre skolvardag för eleverna.

En bra skolvardag innebär att skolan anpassar verksamheten och lärmiljön utifrån elevernas behov. Exempel på vad som brukar underlätta skolgången är:

- trygghet och studiero
- tydliga upplägg för lektioner, aktiviteter och scheman

- nedskrivna instruktioner i korta enkla steg
- visuellt stöd

Med rätt anpassningar och stöd utifrån elevens behov kan eleven få hjälp att hitta strategier för att hantera svårigheterna. I det vardagliga mötet med eleven är läraren direkt avgörande. Via projektet vill stärka lärare och ge verktyg att möta målgruppen ännu bättre.

Sektor Bildning och Lärande i Kungälvs kommun arbetar systematiskt med att stärka lärares kompetens kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Nuläge är att lärare framför allt har baskunskap om symptom, men att behov finns att utveckla strategier och metoder kring den faktiska inlärningen.

Skolorna i Kungälv försöker på olika sätt arbeta med aktivitetsreglering till exempel med hjälp av fysisk rörelse. Arbetsterapeutens kunskapen om hur man bäst använder sig av fysisk rörelse är en resurs för fortsatt utveckling. Att skola och rehab ger samma råd och stöd både i skola som på fritiden leder till en bättre skolvardag. Antagandet är att den samlade insatsen ska öka känslan av sammanhang (KASAM) och därmed även ökad trygg het hos föräldrar och elever.

Utifrån den samverkan som har etablerats via vid Familjehuset Klippan och UPH-mottagningen finns behov av att utveckla en hållbar samverkansmodell mellan vårdval Rehab, elevhälsan och socialtjänsten. Genom att arbeta med likande strategier i både hemmet och i skolan gällande aktivitetsreglering kan effekten bli större både på individ- och gruppnivå.

Under projekttiden kommer fokus vara att undersöka möjligheterna att organisera fortsatt samarbete efter avslutat projekt. Ett samarbete som innebär en riktning mot arenaöverskridande sömlösa gemensamma insatser.

Vilken eller vilka samhällsutmaningar ska projektet bidra till att lösa?

En ohållbar skolsituation för barn- och ungdomar med utvecklingsrelaterade funktionsvariation innebär lidande för många, i synnerhet för barnet självt, men också för familjen som påverkas stort av barnets skolsituation. Vårdnadshavarna beskriver bland annat försämrad psykisk hälsa, sjukskrivningar, utmattning och behov av att byta arbete eller gå ner i arbetstid. Förutom det personliga lidandet så leder vårdnadshavarnas påverkade mående och förutsättningar till olika stödjande insatser från samhället. Ett samlat arbete med elev och familjen ska ses som en viktig social investering .

Enligt VGR´s program för Ökad inkludering har det skett en kraftig ökning av psykisk ohälsa bland barn- och unga. Under senare år går det att se att fler yngre barn än tidigare upplever psykiska besvär som nedstämdhet och sömnsvårigheter. Flickor i alla åldersgrupper och pojkar i 15-årsåldern uppger att de upplever en ökad skolstress som relaterar till psykiska och somatiska symtom. Det saknas ofta ett varierande arbetssätt. Det finns även brister i individanpassningar samt i att tillgodose elevers individuella behov utifrån ett delaktighets- och aktivitetsperspektiv.

Projektet ska bidra till att:

- Utveckla en övergripande struktur och modell kring effektiv samverkansmodell mellan skola/elevhälsa, socialtjänsten och rehab.
- Erbjuda samordnade insatser till barnet i både skolmiljön och i hemmiljön för att öka barnets möjlighet att utveckla hjälpsamma strategier och lära sig använda hjälpmedel som är gynnsamma för barnet i vardagen.
- Stötta föräldrarna i att få tillgång till hjälpmedel och strategier som även skolan använder.
- Socialtjänsten ska erbjuda föräldrarna stöd att omsätta de strategier barnet och föräldrarna får av Rehab och som används i skolan.

I VGR´s program för ”Ökad inkludering” betonas att hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn och unga bör ske på flera arenor samt att samverkan ska utvecklas. I VGR´s ”Kraftsamling fullfölja studier” är målet att sprida metoder för delaktighet och inflytande samt utveckla och sprida metoder för skolanknytning, närvaro och meningsfullhet i skolan. Enligt ”Det goda livet i Västra Götaland - handlingsplan för psykisk hälsa 2018 - 2024” är målet att barn- och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid. Sammantaget har projektet flera beröringspunkter utifrån det regionala utvecklingsperspektivet:

- Projektets parter (skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård) går tillsammans för att utveckla sammanhållen barn-, elev- och ungdomshälsa.
- Det sammanhållna arbetet ska leda till proaktiva insatser för målgrupper som på sikt förebygger utanförskap.
- Genom ökad förståelse kring tolkning och hantering av olika sinnesintryck ökar närvaron och en känsla av meningsfullhet i skola.

Vilka behöver det ni ska göra?

Projektet möter upp olika behov:

- **Barnet/eleven:** behov av att skapa hållbara strategier i skola och övriga vardagen, för att klara övergångar mellan stadier år 3-4 och år 6-7. I dessa övergångar blir det extra viktigt att skolan uppmärksammar behov och svårigheter som orsakas av adhd/neuropsykiatriska orsaker samt anpassar undervisningen och ger adekvat stöd. Samverkan försvåras idag av att samordnad individuell plan (SIP) och samverkansteam når för få barn.

- **Familjen:** påfrestningarna på familjerna leder ofta till stress och psykisk ohälsa. Föräldrarna är i behov av att tidigt samordnat stöd.
- **Socialtjänsten:** ser behov av att erbjuda ett tidigt och samordnat stöd till barn och deras familjer. Personer med NPF, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, är överrepresenterade bland dem som söker hjälp hos socialtjänsten. Projektet syftar till att utveckla nya proaktiva och tillgängliga arbetssätt för att ge målgruppen utvecklat stöd. Satsningen ligger helt i linje med omställning ny socialtjänstlag, då projektet praktiskt omsätter delar av det som beskrivs i den nya socialtjänstlagen.
- **Skolan:** ser behov utifrån skapa en helhet och en bättre skolvardag för målgruppens elever.

- **Rehab:** ser behov utvecklade arbetssätt inom aktivitetsreglering som görs inom vårdval rehab för att nå fler inom hem/fritid och skola. Behov finns att arbetsterapeutens kompetens integreras med andra professioners kompetenser inom skola. Vidare finns behov av att nya metod/arbetssätt ska spridas till fler arbetsterapeuter inom vårdval rehab.

Vilka kunskapsunderlag och analyser styrker de behov och utmaningar som ni vill möta i projektet?

Enligt nationella riktlinjer kring adhd och autism diagnostiseras allt fler i Sverige med adhd och autism. I Skolinspektionens kvalitetsmätning av skolor uppger 29,2% av föräldrarna att de inte anser att deras barn får det stöd som de behöver och 19,3% av den pedagogiska personalen anser inte att de har fullgoda förutsättningar att hjälpa elever som behöver det. Ett behov i skolan är att förstå elevernas behov utifrån ett aktivitets- och delaktighetsperspektiv samt hur elevernas vardag och skolsituation påverkas ur ett helhetsperspektiv

I Kungälvs kommun genomfördes 2022 en kartläggning kring kommunens arbete med tidiga insatser. Ca barn- och ungdomsarbetare tillfrågades. 1400 föräldrar svarade på en enkät som följdes upp av fördjupade intervjuer. Behov som framkom i kartläggningen var att:

- Utveckla stöd till barn- och unga med funktionsvariation och deras föräldrar/vårdnadshavare.
- Återkommande bland tillfrågade var brister sker kring koordinering samt överlämning av insatser.
- Samverkan försvåras av intern och extern specialisering samt en organisering som inte alltid främjar utveckling mot ett gemensamt arbetssätt av förebyggande insatser barn- och unga.

Forskning visar att arbetsterapeutiska bedömningar och interventioner för barn och unga med ADHD har god effekt. Genom kunskap i barn och ungas behov av att kunna delta i skolans aktiviteter samt aktiviteters betydelse för hälsa kompletterar arbetsterapeuter befintlig pedagogisk, medicinsk och social kompetens i elevhälsoteamet. Ett viktigt kunskapsunderlag och slutsats är att arbetsterapeutiska åtgärder skapar förutsättningar för elever att nå skolans mål genom anpassningar eller förändringar i den fysiska och sociala miljön samt anpassningar av strategier och hjälpmedel. Arbetsterapeuterna besitter en unik kunskapsbas som involverar både skolmiljöns och funktionsnedsättningars inverkan på aktivitetsutförande.

Projektet syftar till att utröna om det finns behov av arbetsterapeut i skolan. Om projektet är framgångsrikt blir det en grund för vidare dialog inom sektor Bildning och Lärande i Kungälvs kommun och då hur ett fortsatt samarbete med vårdval Rehab kan se ut kring arbetsterapeut som profession i den centrala barn- och elevhälsan.

Kompletterar eller bygger ert projekt vidare på något annat projekt eller tidigare insatser?

Om ni svarar ja:

Ansökan bygger vidare på regional social investering ”Familjehus 7 - 15 år” (RUN 2016-0204), som pågick mellan 2017-01-01 till 2019-12-3. Investeringen skedde i samverkan med Vårdcentralen Kusten och Kungälvs kommun. Under projekttiden etablerades Familjehuset Klippan, som idag en är mottagning för barn och unga, 6-18 år, och deras familjer. Familjehuset Klippan är ett tilläggsuppdrag inom vårdval vårdcentral för att särskilt ta hand om barn och unga i åldrarna 6 - 18 år med lindrig psykisk ohälsa. På mottagningen finns även Kungälvs kommuns förebyggande familjestöd.

Ansökan utgår även "Longitudinell uppföljning av strategiska insatser för ökat innanförskap i kommunerna Mölndal och Kungälv" (RUN 2019-00532) som pågick under perioden 2020-09-01 — 2023-09-01. Syftet med investeringen var att följa utvecklingen av innanförskapet samt utveckla hållbara modeller som synliggör effekt av både enskilda och strukturella insatser. Investeringen genomfördes i samverkan Social and Health Impact Center (SHIC) – RISE samt Kommunforskning i väst.

Hur ska ni ta vara på eventuella resultat och lärdomar från tidigare insatser?

Ansökan utgår från den integrerade samverkan och metoder som byggdes upp under den regionala social investeringen vid Familjehuset Klippan.

Ansökan utgår även från de konkreta metoder som togs utifrån social investering kring systematisk mätning analys sociala hållbarhet. Konkret kommer projektet använda lärdomar kring skattningar, baslinjemätning och systematiskt arbete med effektlogik.

Referenser

Attention skolrapport (2024) För höga krav och för lite stöd

Dahl, O., & Widestrand, M. (2016). *Elevers uppfattning om arbetsterapi i skolan: - En enkätstudie om arbetsterapeutens roll och interventioner i den svenska skolan.* (Kandidatuppsats, Jönköping universitet, Jönköping)

Fedewa, A., & Erwin, H. (2011). Stability balls and Students With Attention and Hyperactivity Concerns: Implications for On-Task and In-seat behavior. American Journal of Occupational Therapy, 65(4), 393-399. DOI: 10.5014/ajot.2011.000554.

Kungälvs kommun (2022) Kartläggning förebyggande insatser barn - och unga

Munkholm., M. (2016). Aktivitet och hälsa. I A-C. Eliasson., H, Lidstöm., & M, Dahlstrand (red.), *Arbetsterapi för barn och ungdom* (s. 43–51). Lund: studentlitteratur.

Skolinspektionen. (2021). Skolenkäten 2021 Resultatredovisning för Skolenkäten.

Socialstyrelsen (2024) Nationella riktlinjer Adhd och autism – prioriteringsstöd till dig som beslutar om resurser i hälso- och sjukvården eller socialtjänsten

Sveriges Arbetsterapeuter (2016). För ett jämlikt lärande – arbetsterapeutens roll i skolan (Broschyr). Sveriges Arbetsterapeuter

Sveriges Arbetsterapeuter (2016) Nordisk forskning inom arbetsterapi relaterat till skolan – en kunskapsöversikt

World Federation of Occupational Therapists. (2016) Position statement. Occupational Therapy Services in School-based Practice for Children and Youth.

Wong, A. S. K., Li-Tsang, C. W. P., & Siu, A. M. H. (2014). Effect of a Social Emotional Learning Programme for Primary School Students. Hong Kong Journal of Occupational Therapy, 24(2), 56–63. https://doi.org/10.1016/j.hkjot.2014.11.001.

6. Aktiviteter som projektet ska genomföra

Beskriv vad ni ska göra i projektet. Beskriv aktiviteterna och använd gärna tabellen i fråga 10 som komplement. Där kan ni skapa en tidplan och om möjligt ange planerat start- och slutdatum för aktiviteterna.

Viktigt! Förtydliga särskilt hur aktiviteterna bidrar till de resultat ni vill uppnå (fråga 7).

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Vilka aktiviteter planerar ni inom projektet? Om flera aktörer samverkar ska aktiviteterna spegla detta.
- Vilka arbetssätt eller metoder ska ni använda?
- Vilken är er primära målgrupp? Vilken eller vilka är era sekundära målgrupper?
- På vilket sätt har ni tänkt engagera era målgrupper i projektets aktiviteter? Hur ska målgrupperna kunna ta del av projektet?
- Hur kan aktiviteterna leda till de resultat som ni beskriver i fråga 7? Finns det någon beprövad kunskap som stödjer ert val av aktiviteter?
- Hur planerar ni att kommunicera ut och sprida projektets resultat? Beskriv särskilt den typ av spridning som bidrar till att projektets resultat kan tas tillvara och användas av andra än projektets deltagare.
- Hur ska ni utforma aktiviteterna för att ta hänsyn till jämställdhet, mångfald och för att underlätta för personer med funktionsnedsättning?
- Hur ska ni utforma aktiviteterna för att begränsa miljö- och klimatpåverkan?

Aktiviteter som projektet ska genomföra (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Vilka aktiviteter planerar ni inom projektet?

Syftet är via projektet undersöka hur en samverkansmodell mellan skola/elevhälsa, socialtjänsten, UPH och rehab (arbetsterapeut) kan utformas.

Följande aktiviteter planeras inom projektet:

Aktivitet 1. I syfte att klara skolvardagen utveckla en övergripande struktur och modell kring att öka elevers l strategier för aktivitetsreglering i skola.

Aktivitet 2. Utveckla en övergripande struktur och modell kring att sprida kunskap om hur pedagoger och övrig skolpersonal kan arbete med aktivitetsreglering

Aktivitet 3. Erbjuda samordnade insatser till barnet i både skolmiljön och i hemmiljön.

Aktivitet 4. Genom samordnade insatser skola, socialtjänst och rehab stötta föräldrar i att få tillgång till hjälpmedel och använda de strategier som även skolan använder

Aktivitet 5. Efter avslutat projekt utforska möjligheter till fortsatt integrerad samverkan mellan vårdval rehab, socialtjänst och skolan.

Vilka arbetssätt eller metoder ska ni använda?

Modell för planerade insatser är "The Person-Environment-Occupation- Model of Occupational Performance" (PEO). Modellen är ett ramverk som ger arbetsterapeuten guidning i sitt kliniska resonemang samt beskriver det dynamiska samspelet och interaktionen mellan person, aktivitet och miljö. Med utgångspunkt i kunskapen om person, aktivitet och miljö och samspelet däremellan kan arbetsterapeuter bidra med olika åtgärder i skolan.

Projektet kommer konkret att använda Alert-program, som är ett strukturerat arbetssätt för att förstå aktivitetsnivå och hitta strategier för självreglering av aktivitetsnivå. Bland de bakomliggande teorierna för Alert Program finns Sensory Integration, vilken förklarar sambandet mellan hjärnans förmåga att tolka sinnesintryck och personens beteende, funktion och aktivitetsförmåga. Teorin bidrar både till att skapa ytterligare perspektiv på olika beteenden och svårigheter inom självreglering av aktivitetsnivåer samt teori bakom de olika strategier som kan användas.

Arbetssättet med Alert program kommer i projektet att användas i ordinarie klasser i skolor (i Kungälv). Programmet innebär att eleverna under ca 6 - 8 tillfällen får sig om aktivitetsnivåer, lära känna hur de känns i kroppen, prova och använda olika sensomotoriska aktiviteter som kan reglera aktivitetsnivåer och för varje individ hitta vilka strategier som kan vara hjälpsamma i olika situationer. Efter övning under insatsen är målet att elever mer självständigt börjar använda olika sensomotoriska aktiviteter för att ändra sin aktivitetsnivå så den passar och fungerar i de olika aktiviteter som man deltar i under dagen. Strategier som används behöver vara av en karaktär som fungerar i de sammanhang som de används och i samarbete med pedagoger i klassen. I arbetet involveras även fysiska och

miljömässiga anpassningar för att understödja och förändra beteenden.

En viktig del för god effekt är att ge kunskap och guidning till pedagogerna runt eleverna, för att de ska kunna stötta varje elev för att kunna använda strategierna.

I nuläget används Alert Program individuellt till barn och dess föräldrar från arbetsterapeut på vissa mottagningar, för att använda i hemmiljö, vilket även under projektet kan fortsatt att ges.

Uppföljning och utvärdering kommer att ske några veckor/månader efter insats i klass.

Vilken är er primära målgrupp? Vilken eller vilka är era sekundära målgrupper?

Primär målgrupp: är barn/elever i årskurs 2 - 6, som har svårighet att hantera och reglera aktivitetsnivå i sin vardag. Primärmålgrupp innefattar även familj/vårdnadshavare till identifierade barn- och ungdomar. Notera att skolan identifierar berörda barn- och ungdomar som är i behov av insats.

Sekundär målgrupp: är medarbetare i skolan (lärare, EHT, rektor), socialtjänstens utförardelar samt vårdcentral och vårdval rehab som ska omsätta arbetssätt som en följd av projektet. Notera att insatsen sker främst på gruppnivå, i ordinarie klasser. Sekundär målgrupp blir även berörda elever i klassen. Insatsen är både främjande och förebyggande utifrån anpassningar på gruppnivå samt i lärmiljön.

På vilket sätt har ni tänkt engagera era målgrupper i projektets aktiviteter? Hur ska målgrupperna kunna ta del av projektet?

Utgångspunkt är att allt arbete ska ske inom klassens ram samt utifrån elevens behov.

För att utveckla strategier, arbetssätt och lärmiljö kommer pedagoger och resurser runt barnen att involveras i arbetet, för att stödja barnen att fortsätta använda dessa.

Före insatsen ges till en klass kommer pedagogerna runt eleverna att informeras och ges kunskap om både arbetssättet och bakomliggande teorier, med ambitionen att utöka antalet verktyg för pedagoger att använda samt att öka möjligheterna för eleverna under insatsen att lyckas med att utveckla självreglering.

Hur kan aktiviteterna leda till de resultat som ni beskriver i fråga 7? Finns det någon beprövad kunskap som stödjer ert val av aktiviteter?

Alert program är utvecklad för att:

- lära barn/ungdomar, föräldrar och lärare hur de ska känna igen olika aktivitetsnivåer och hur dessa relaterar till uppmärksamhet, inlärning och beteende.

- hjälpa barn/ungdomar att känna igen och öka antalet självreglerande strategier som de kan använda i varierande uppgifter och miljöer.
- ge terapeuter, föräldrar och lärare en gemensam referensram, det vill säga ordförråd, aktiviteter och miljöfaktorer, för att kunna stötta barnen i att känna igen och reglera aktivitetsnivån.
- hjälpa föräldrar och lärare förstå att barnet och att dess beteende reflekterar nervsystemets förmåga att bearbeta sinnesintryck.

Arbetssättet används i nuläget vid individuella insatser från arbetsterapeut till enskilda barn/ungdomar och dess föräldrar på Rehab Kusten. I Sverige används programmet inom skola/central elevhälsa i några kommuner, såsom i Karlskrona kommun. Utifrån goda effekter och erfarenheter av insatserna i Karlskrona har arbetssättet Alert Program och ytterligare arbetsterapeutiska bedömningar/kartläggningar och insatser integrerats i ordinarie verksamhet. Arbetsterapeuter ingår i det centrala elevhälsoteamet och arbetar både övergripande för skolor, i klasser/på gruppnivå samt med enskilda pedagoger och elever. För att implementera insatser och arbetssätt betonar både arbetsterapeuterna samt pedagogerna behovet av att alla vuxna runt barnen/eleverna är insatta i hur arbetssättet med bland annat Alert Program ska användas i vardagen.

Alert Program/Self regulation används i stor utsträckning i många länder, bl.a. Australien, Storbritannien, USA, Canada mm, där det används både inom skola och individuellt. Läs mer här: www.alertprogram.com/wp-content/uploads/2019/03/AP-Literature-and-Research-3-26-19.pdf

Hur planerar ni att kommunicera ut och sprida projektets resultat?

En plan för spridning av aktiviteter, resultat och effekter kommer att upprättas vid start av projektperioden. Planen kommer bland annat att innehålla val av externa och interna kommunikationskanaler. Redan väletablerade kommunikationskanaler såsom samverkansparternas hemsidor samt olika former av sociala medier kommer att användas.

I kommunikationsplanen kommer även förtydliga spridning av resultat till:

- Politiska forum i Västra Götalandsregionen som exempelvis delregionala nämnden västra
- Politiska forum i Kungälvs kommun som exempelvis utskottet trygghet och stöd, utskott bildning och lärande samt kommunstyrelsen.
- Förvaltningsledning som exempelvis styrgrupp barn- och unga där sektorchefer och verksamhetschefer för skola och socialtjänst ingår.
- Vårdsamverkan exempelvis via utvecklingsgrupp psykiska hälsa barn- och unga samt lokal samverkansgrupp barn- och unga grupp Kungälv.

Hur ska ni utforma aktiviteterna för att ta hänsyn till jämställdhet, mångfald och för att underlätta för personer med funktionsnedsättning?

Projektet främjar jämställdhet och mångfald.

Investeringen ska skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan primärvård, socialtjänst och skola, för tidigt att upptäcka barn- och ungdomar med särskilda behov och erbjuda adekvat stöd.

Insatser ska anpassas utifrån målgrupp, både barn, unga och deras föräldrar. Det förekommer att barn, dess föräldrar och syskon alla har liknande behov, vilket behöver tas hänsyn till i arbetet för att ta fram bästa sätt att möta familj och individ samt att skapa en hållbar livssituation. I mötet med föräldrar med egna neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska projektet tillgängliggöra stödet. Konkret kan det handla om en extra påminnelse i samband med möte samt bildstöd för att upprätthålla rutiner i vardagen.

Hur ska ni utforma aktiviteterna för att begränsa miljö- och klimatpåverkan?

Vi bedömer att denna frågeställning inte är aktuell i projektet.

7. Resultat av projektet

Beskriv vilka resultat ni förväntar er att nå under projektet, det vill säga inom projektperioden.

Använd även tabellen i fråga 11 som komplement. Där ska ni ange minst en indikator som ni ska använda för att mäta resultatet av ert projekt.

Viktigt!

- Beskriv om möjligt förväntade resultat för olika områden – till exempel resultat i projektorganisationen, hos de deltagande aktörerna, hos målgrupperna (primär, sekundär) och i samhället.
- Koppla samman förväntade resultat med era planerade aktiviteter (fråga 6).
- De förväntade resultaten ska bidra till de effekter som projektet förväntas ge, både på kort och på lång sikt (fråga 8).

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Vilka resultat förväntar ni er av projektet?
- Hur planerar ni att inom projektet följa upp om resultaten nås eller inte?

Resultat av projektet (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Vilka resultat förväntar ni er av projektet?

- Testa och pröva modellen för att ge målgruppen ett sammanhållet i stöd i både hem och skola.
- Genom att skolans personal får ökad kunskap om aktivitetsreglering kommer det påverka hur skolan utformar sin lärmiljö (lärmiljön innefattar även arbetssätt) till andra grupper och i skolan i stort, vilket är ett förebyggande arbete. Antagandet är att ökad kunskap, användande av hjälpmedel och andra strategier förebygger svårigheter och stöttar barn och unga på bästa möjliga sätt.
- Målgruppen erbjuds samordnade insatser för aktivitetsreglering som fungerar i hemmet och i skolan. Att familj och skola använder samma eller liknande strategier och hjälpmedel förväntas ökar känslan av trygghet och sammanhang för barnet vilket gynnar barnets vardag med minskad skolfrånvaro och stress

i familjerna.
- Framtagande av modell för hur barn i målgruppen kan få samordnade insatser för aktivitetsreglering i hemmet och i skolan. Förväntan är att modellen ska implementeras och spridas.

Hur planerar ni att inom projektet följa upp om resultaten nås eller inte?

Likt uppföljning av social investering Familjehuset Klippan kommer skattning av insatser ske utifrån både föräldra- och barnets nytta av insats. Vidare kommer professionella skatta nytta av samverkan. Initialt är fokus att arbete fram en ”effektlogik” som tydliggör indikatorer och val av mätmetoder. Målgruppens kommer följas upp utifrån:

- Skolnärvaro
- Studieresultat

Kontakt har tagits med arbetsterapeut på Lunds universitet, som arbetar med bl.a. Alert Program och SI. Förslagna instrument för utvärdering är:

BRIEF-2: en standardiserad skattningsskala för bedömning av exekutiva funktioner hos barn och ungdomar i hem- och skolmiljö.- ev något för omfattande och kan ersättas med SNAP

SPM: bedömningsinstrument vid eventuella behov av fördjupning på individnivå. Instrumentet kan även användas som utvärderingsinstrument.

SDQ: syftet med formuläret är att göra en bedömning av barns beteende och utifrån denna bedömning få en uppfattning om barns psykiska hälsa. SDQ-Sve finns för föräldra- och lärarskattning av 3–16-åriga barns och ungdomars psykiska hälsa, samt självskattning av 11–16-åriga ungdomar.

8. Effekter på kort respektive lång sikt som projektet förväntas bidra till

Beskriv vilka effekter ni förväntar er, det vill säga vilka effekter ni tänker att projektet ska bidra till.

Viktigt! De effekter som projektet ska bidra till ska utgå från de behov och utmaningar som ni beskriver i fråga 5.

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt.

- Vilka effekter ska projektet bidra till på kortare sikt? Kortare sikt innebär här cirka 1–3 år efter att projektet är avslutat.
- Vilka effekter ska projektet bidra till på längre sikt? Längre sikt innebär här mer än 3 år efter att projektet är avslutat.
- Vilken målgrupp eller vilka målgrupper har nytta av projektets effekter?
- På vilket sätt är projektets effekter kopplade till de behov och utmaningar som ni beskriver i fråga 5?
- Är det något specifikt område i Västra Götaland eller någon specifik bransch som har nytta av effekterna?

- Vilka effekter kan projektet ge vad gäller jämställdhet, mångfald och/eller att underlätta för personer med funktionsnedsättningar?
- Vilka bestående effekter kan projektet ge vad gäller miljö- och/eller klimatomställning?

Effekter på kort respektive lång sikt som projektet förväntas bidra till (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Vilka effekter ska projektet bidra till på kortare sikt?

Effekter på kort sikt:

- Ökad studiero för barn och unga med behov av aktivitetsreglering
- Pedagoger har ökat sin kompetens kring aktivitetsreglering.
- Professionella skattar ökad nytta av samverkan.
- Målgruppen upplever att de får ett stöd som fungerar för hem och skola och har nytta av insatser.

Vilka effekter ska projektet bidra till på längre sikt?

Effekt på längre sikt

- Ökad psykisk hälsa för individen och familjen.
- Högre andel fullföljda studier i målgruppen.
- Arbetssätt/metoder sprids inom vårdval rehab.
- Samverkansmodell som kan spridas till andra kommuner/rehabenheter.

Vilken målgrupp eller vilka målgrupper har nytta av projektets effekter?

Målgrupp är barn/elever i årskurs 2-6, som har svårighet att hantera och reglera aktivitetsnivå i sin vardag.

Målgruppen kännetecknas av barn med utvecklingsrelaterade svårigheter som visar tecken på en ogynnsam utveckling men även de med fastställd neuropsykiatrisk diagnos.

På vilket sätt är projektets effekter kopplade till de behov och utmaningar som ni beskriver i fråga 5?

Ovanstående effekter på kort och lång sikt är kopplade till de behov och utmaningar som är beskrivna i fråga 5. Med en ökad samverkan mellan elevhälsa/skola, UPH, socialtjänst och rehab för att arbeta med liknande strategier i både hemmet och i skolan gällande aktivitetsreglering blir effekten mycket större både på individ- och gruppnivå. Stödet förbättras till pedagoger när arbetsterapin integreras i skolan. Genom socialtjänsten att erbjuder tidiga insatser och lättillgängligt stöd förebyggs psykisk ohälsa i nätverket kring eleven.

Är det något specifikt område i Västra Götaland eller någon specifik bransch som har nytta av effekterna?

Projektet ska ses som ett lärande exempel utifrån de nationella och regionala mål och riktlinjer som finns kring utvecklad samverkan kring barn- och ungas psykiska hälsa samt utvecklad elevhälsa.

På lång sikt ska samverkansmodell spridas till andra kommuner/rehab enheter.

Arbetssätt/metoder sprids inom vårdval rehab.

Vilka effekter kan projektet ge vad gäller jämställdhet, mångfald och/eller att underlätta för personer med funktionsnedsättningar?

Projektet kommer underlätta för personer med funktionsnedsättningar genom att tidigt upptäcka barn- och ungdomar med särskilda behov och erbjuda adekvat.

Vidare skapar projektet förutsättningar för ökad samverkan mellan primärvård, socialtjänst och skola. Utifrån jämställdhet och mångfald är v årt antagande är att detta kommer leda till att fler kommer få adekvat stöd.

Vilka bestående effekter kan projektet ge vad gäller miljö- och/eller klimatomställning?

Vi bedömer att denna frågeställning inte är aktuell i projektet.

9. Organisation och projektledning

Beskriv hur projektet ska ledas, organiseras och vilka aktörer som deltar.

Det handlar dels om att få till ett optimalt genomförande, dels om att skapa en grund för att era resultat ska bli långsiktiga och kunna leva vidare av egen kraft.

Frågor att använda som stöd när ni planerar och beskriver ert projekt

- Hur ser projektets organisation och ledning ut?
- Vilka kompetenser och aktörer deltar i projektet?
- Hur fördelas roller, ansvar och medfinansiering?
- Hur ska ni se till att målgruppen eller målgrupperna representeras i projektet?
- Hur beaktar ni perspektiven jämställdhet och mångfald och att projektets genomförande organiseras för att underlätta för personer med funktionsnedsättning?
- Hur ska ni organisera projektets genomförande för att begränsa påverkan på miljö och klimat?
- Hur planerar ni att organisera och genomföra arbetet så att lärdomar, samarbeten och andra resultat har förutsättning att bli långsiktiga och kan leva vidare av egen kraft när projektet är slut? Det kan vara både hos oss, andra och i samhället.

Organisation och projektledning (Max 4000 tecken inklusive mellanslag)

Hur ser projektets organisation och ledning ut?

Projektstyrgrupp utgörs av befintlig styrgrupp för Familjehuset Klippan. I denna styrgrupp ingår sektorchef sektor Trygghet och Stöd, verksamhetschef individ- och familjeomsorg, enhetschef centrala elevhälsan, verksamhetschef grundskolan, samordnare samt verksamhetschef vårdcentral Kusten.

Via rådet för folkhälsa och social hållbar sker regelbunden återkoppling och politisk förankring av projektet. Kommunstyrelsens ordförande leder rådet. Rådet representeras av två ledamöter från delregional nämnd västra. Återkoppling av projektet kommer även ske i samband med kommundialogen som sker mellan presidiet till kommunstyrelsen i Kungälvs och presidiet i delregional nämnd västra.

Vilka kompetenser och aktörer deltar i projektet?

Följande aktörer/verksamheter deltar i projektet:

Familjehuset Klippan är ett tilläggsuppdrag inom vårdval vårdcentral för att särskilt ta hand om barn och unga i åldrarna 6-18 år med lindrig psykisk ohälsa. Vid Familjehuset Klippan arbetar psykologer, socionomer, arbetsterapeut och fysioterapeut. Familjehuset Klippan är ett samarbete mellan Vårdcentral Kusten, Rehab Kusten och Kungälvs kommun.

Varje vecka har verksamheten gemensamma teamsmöten där de tar hand om ärenden som har lyfts från någon aktör, vanligast från skolan. Exempel på insatser är:

- Rådgivning
- Föräldragrupper
- Barngrupper
- Individuella samtalskontakter

Arbetsterapeut och fysioterapeut adjungeras vid behov till dessa möten.

Vårdcentralen Kusten är en verksamhet i Praktikertjänst AB som ingår i Vårdval Vårdcentral Västra Götaland. Vårdcentralen Kusten har läkarmottagning, distriktssköterskemottagning, laboratorieverksamhet, BVC-verksamhet inom ramen för vår Familjecentral (Familjecentralen Fyren) samt psykologmottagning med KBT- inriktning. Vårdcentralen har specialistsjuksköterskor inom hypertoni/livsstil, diabetes, vaccination, astma/KOL, KBT-kompetens samt äldresjuksköterska. Läkarmedverkan i särskilda boenden och hemsjukvård sker i samarbete med Kungälvs kommun. Vårdcentralen har filialverksamhet i Marstrand och Kärna. Vårdcentralen Kusten ansvarar för skolläkaruppdraget i Kungälvs kommun.

Rehabverksamhet (Rehab Kusten) erbjuder rehabilitering av fysioterapeut/sjukgymnast och arbetsterapeut i samarbete med rehabkoordinator.

Stödenheten i Kungälvs kommun består av grundskolans psykologer, kuratorer, skolsköterskor, övergripande specialpedagoger och barnhälsan. Varje rektor/skola har specialpedagogisk kompetens på skolorna (specialpedagog och/eller speciallärare).

Socialtjänstens utförarenhet är samlad verksamhet, som erbjuder olika typer av hjälp och stöd till barn, unga och deras föräldrar samt anhöriga. Enheten arbetar både med biståndsbedömda insatser och icke biståndsbedömda insatser. Exempel på insatser är stödgruppsverksamhet, enskilt föräldrastöd, föräldrastöd i grupp, familjebehandling samt ungdomsbehandling.

Följande kompetenser deltar i projektet:

- Sektor Trygghet och Stöd Kungälvs kommun: Socionom och samordnare vid Familjehuset Klippan
- Sektor Bildning och Lärande Kungälvs kommun: specialpedagog vid stödenheten
- Rehab Kusten: Arbetsterapeut vid Familjehuset Klippan
- Vårdcentralen Kusten: Psykolog vid Familjehuset Klippan

Aktörer i projektet är även:

- Västra Götalandsregionens Centrum för fysisk aktivitet är strategisk aktör för projektet. Centrum har metoder och resurser som är viktiga för en långsiktig implementering och spridning.
- Kungälvs kommun har tecknat överenskommelse med Västra Götalandsregionen för att utveckla metoden Aktivitetsgrupp/Friskvårdsgrupp, som utvecklats i Region Halland. Tillsammans med Mölndals Stad är Kungälvs kommun pilotkommuner. Metoden innebär samverkan mellan kommun, region och föreningsliv. Målgruppen är barn- och ungdomar med obesitas och psykisk hälsa, som slussa ut i föreningslivets till olika främjande aktiviteter.

Hur fördelas roller, ansvar och medfinansiering?

För att tydliggöra roller och ansvar ska en plan för kommunikation, dokumentation, uppföljning och utvärdering tas fram innan verksamheten inleds.

I mall för ”Samverkansavtal för samverkansprojektet med medfinansiering från Västra Götalandsregionen” regleras:

- Kungälvs kommuns ansvar som projektägare.
- Vårdcentralens Kustens ansvar som samverkanspartner.
- Rehab Kusten ansvar som samverkanspartner.

I samverkansavtalet förtydligas även ansvarsfördelning och rutiner.

Hur ska ni se till att målgruppen eller målgrupperna representeras i projektet?

Primära målgruppen är barn/elever i årskurs 2 - 6, som har svårighet att hantera och reglera aktivitetsnivå i sin vardag. Primärmålgrupp innefattar även familj/vårdnadshavare till identifierade barn- och ungdomar. Via uppföljningar och skattningar kommer deras synpunkter och erfarenheter systematiskt samlas in.

Sekundär målgrupp är professionella/verksamheterna som möter barnen och ska omsätta strategierna och de nya arbetssätten. Sekundär målgrupp är

medarbetare i skolan (lärare, EHT, rektor), socialtjänstens utförardelar samt vårdcentral och vårdval rehab som ska ändra sina arbetssätt som en följd av projektet. Aktörerna representeras i projektets styrgrupp.

Hur beaktar ni perspektiven jämställdhet och mångfald och att projektets genomförande organiseras för att underlätta för personer med funktionsnedsättning?

Projekt ska skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan primärvård, socialtjänst och skola, när det gäller att tidig upptäcka barn- och ungdomar med särskilda behov och erbjuda adekvat stöd

Hur ska ni organisera projektets genomförande för att begränsa påverkan på miljö och klimat?

Vi bedömer att denna frågeställning inte är aktuell i projektet.

Hur planerar ni att organisera och genomföra arbetet så att lärdomar, samarbeten och andra resultat har förutsättning att bli långsiktiga och kan leva vidare av egen kraft när projektet är slut? Det kan vara både hos oss, andra och i samhället.

En plan för spridning av aktiviteter, resultat och effekter kommer att upprättas vid start av projektperioden.

En viktig förutsättning vid implementering, är att projektet sker inom den integrerade samverkan som är etablerad vid Familjehuset Klippan. Den redan upprättade styrgruppen samt samverkanteamet är viktiga plattformar för att lärdomar, samarbeten och resultat ska bli långsiktiga. Spridning av resultat kommer regelbundet ske via upparbetade strukturer inom vårdsamverkan.

10. Valfritt: Tid- och aktivitetsplan för projektet

Här finns möjlighet att ange start- och slutdatum för de aktiviteter ni planerar i projektet. Tidplanen är tänkt som ett komplement till fråga 6: Aktiviteter som projektet ska genomföra

Fyll i en aktivitet per rad, om det bidrar till er beskrivning av projektet och dess tidplan, men beskriv aktiviteterna mer i detalj i fråga 6.

Aktiviteter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Uppstart av projektet	2025-01-01	2025-03-31
Genomförande av projekt. Utveckla en övergripande struktur och modell kring att öka elevers l strate	2025-01-01	2027-12-31
Genomförande av projekt. Utveckla en övergripande struktur och modell kring att sprida kunskap om hu	2025-01-01	2027-12-31
Genomförande av projekt. Erbjuda samordnade insatser till barnet i både skolmiljön och i hemmiljön.	2025-01-01	2027-12-31

Genomförande av projekt. Genom samordnade insatser skola, socialtjänst och rehab stötta föräldrar i	2025-01-01	2027-12-31
Genomförande av projekt. Efter avslutat projekt utforska möjligheter till fortsatt integrerad samver	2025-01-01	2027-12-31
Avslutning av projekt	2027-07-01	2027-12-31

11. Indikatorer

Beskriv projektets mätbara förväntade resultat i form av minst en indikator.

- Indikatorerna ska motsvara de resultat som ni har beskrivit i fråga 7: Resultat av projektet.
- Ni kan välja egna indikatorer eller använda de som finns listade nedan.
- När ni slutredovisar projektet ska ni ange utfallet av de indikatorer ni valt.
- Om möjligt: Fördela indikatorerna på kvinnor, män respektive annat.

Viktigt! Vid begäran från VGR ska ni ska kunna redovisa namnet på de personer, organisationer eller företag som ingår i utfallet av indikatorerna.

Antal individer i entreprenörsfrämjande aktiviteter

Antal kvinnor:
Antal män:
Antal annat:

Förväntat totalt antal:

Antal individer som får rådgivning

Antal kvinnor: 100
Antal män: 100
Antal annat: 0

Förväntat totalt antal: 200

Antal individer i kompetensutvecklingsinsats

Antal kvinnor: 100
Antal män: 100
Antal annat: 0

Förväntat totalt antal: 200

Antal företag som får rådgivning

Förväntat totalt antal:

Antal företag som utvecklar produkter

Förväntat totalt antal:

Antal privata och/eller offentliga företag och organisationer som samverkar

Förväntat totalt antal: 4

Organisationer och företag som deltar i internationella FoI-program

Förväntat totalt antal:

Ökade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)

Förväntat totalt antal:

Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt

Förväntat totalt antal:

Antal nya eller utvecklade produkter som har kommersialiserats

Förväntat totalt antal:

Antal nya företag

Förväntat totalt antal:

Antal test- och demonstrationsarenor

Förväntat totalt antal:

Egna indikatorer

Här kan du lägga till egna indikatorer som följer med ansökan.

12. Sammanfattning av projektet

Viktigt! Sammanfattningen kan komma att publiceras externt.

Sammanfattning av projektet på svenska (Max 1000 tecken inklusive mellanslag)

Likt övriga regionen har Kungälvs kommun en ökning av elever som har svårigheter i aktivitetsreglering, särskilt tydligt blir detta vid övergång mellan åk 3 och 4 samt åk 6 och 7. Behov finns att sprida arbetsterapeutiskt kompetens och implementera Alert-program.

Med en ökad samverkan mellan elevhälsa/skola, UPH, socialtjänst och rehab syftar projektet till att använda likande strategier i både hemmet och i skolan gällande aktivitetsreglering. Effekten förväntas öka både på individ- och gruppnivå.

Utifrån den samverkan som har etablerats via vid Familjehuset Klippan finns behov av att utveckla en hållbar samverkansmodell mellan vårdval Rehab, elevhälsan och socialtjänsten. Projektets förväntade effekt är att utveckla en samverkansmodell som kan spridas till andra kommuner/rehabenheter.

Vid uppföljning av projektet används kunskap och metoder utifrån tidigare social investering kring systematisk mätning analys sociala hållbarhet (RUN 2019-0053).

Sammanfattning av projektet på engelska, valfritt (Max 1000 tecken inklusive mellanslag)

13. Beräkningsunderlag till projektbudget

Här ska du beskriva projektets kostnader genom att fylla i ett beräkningsunderlag.

Ta hjälp av anvisningarna i ”Vägledning om projektekonomi vid ansökan om projektstöd (webbsida, öppnas i ny flik)”.

Huvudregeln är att endast kostnader som uppkommer i projektverksamheten godkänns som stödberättigande. När ansökan handläggs av VGR bedöms projektets kostnadseffektivitet.

Kostnaderna ska

- vara nödvändiga för projektets genomförande,
- ha uppkommit under den period beslutet om stöd omfattar,
- avse de aktiviteter som beslutet om stöd omfattar,
- vara bokförda inom projektperioden och
- vara betalda senast till slutredovisning av projektet, som ska ske inom två månader från projektets slutdatum.

Om ni tidigare i ansökan angivit att projektet har medsökande organisationer, ska ni fylla i ett beräkningsunderlag för sökande organisation och ett för varje medsökande organisation.

Sökande organisation Kungälvs kommun

Lönekostnader

Ange lönekostnader för personer som är anställda hos organisationen och som ska delta direkt i projektarbetet. Lönen ska motsvara den anställdes faktiska lön och inkludera sociala avgifter, pension och försäkringar, det vill säga lönebikostnader enligt kollektivavtal.

Vid månadslön

Ange roll eller funktion i projektet	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Socionom	73 463	100	36	2 644 668
Ekonom	69 340	15	36	374 436
Specialpedagog	65 132	25	36	586 188
Socionom	73 463	20	36	528 934
Specialpedagog	65 132	25	36	586 188
Projektsamordning	73 463	20	36	528 934
Summa egen personal månadslön				**5 249 347**

Vid timlön

Ange roll eller funktion i projektet	Timlön inkl lönekostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
	0	0	0	0
Summa egen personal timlön				**0**

Summa lönekostnad egen personal	**5 249 347**

Overheadkostnader

Overheadkostnader – eller indirekta kostnader – omfattar allmänna omkostnader som inte uppkommer som en omedelbar följd av projektet men som ändå kan relateras till de direkta kostnaderna för att genomföra projektet. Det omfattar exempelvis kostnader för kontorslokaler, telefoni, it-stöd, administration, försäkringar med mera.

VGR godtar påslag för overheadkostnader enligt fullkostnadsprincipen. Beräkningsmodell som utgör underlag för fullkostnadsprincipen ska skickas in i samband med ansökan och måste godkännas av VGR för att gälla i projektet.

Beskrivning av overheadkostnader	Belopp (kronor)
IT-stöd Administration Telefoni Licenser för skattningsverktyg	300 000
	0
Summa overheadkostnader	**300 000**

Externa tjänster

Externa tjänster kan exempelvis vara konsulter, föreläsare, köp av utvärdering eller uppföljning, konferensavgifter eller annan extern expertis som krävs för att genomföra projektet. Observera att krav på upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller ett upphandlingsliknande förfarande kan vara aktuellt för detta kostnadsslag.

Beskriv de externa tjänster som ska köpas in, en tjänst per rad	Antal timmar	Timkostnad	Belopp (kronor)
Kompetensutveckling: 57 timmar Handledning: 60 timmar Extern utvärdering: 355 timmar	556	720	400 320
Summa externa tjänster			**400 320**

Resekostnader

Resekostnader kan exempelvis vara biljetter, hyra av fordon eller logi i samband med resa inom projektet.

Beskriv planerade resekostnader, en per rad	Belopp (kronor)
	0
Summa resekostnader	**0**

Lokalkostnader

Lokalkostnader omfattar interna eller externa lokaler som projektet behöver disponera under projektperioden och som har direkt koppling till projektets aktiviteter. Det kan exempelvis vara lokalhyra vid olika former av möten.

Kostnader för kontorslokaler täcks vanligtvis in under overheadkostnader.

Beskriv lokalkostnaderna, en per rad	**Belopp (kronor)**
	0
Summa lokalkostnader	**0**

Investeringar

I undantagsfall kan projekt få stöd för investeringar om dessa är nödvändiga för projektets genomförande. Det kan vara exempelvis maskiner, utrustning, inventarier eller byggnader med mera. För att något ska räknas som investering ska det vara kopplat till projektet och avsett för stadigvarande bruk – det vill säga inte av karaktären förbrukningsinventarier.

Beskriv investeringarna, en per rad	**Belopp (kronor)**
Summa investeringar	**0**

Övriga kostnader

Övriga kostnader kan exempelvis vara kostnader för marknadsföring, material, litteratur, kommunikation, licenser, annonsering, extern representation, möteskostnader med mera som behövs för att genomföra projektet.

Beskriv en övrig kostnad per rad	**Belopp (kronor)**
Kommunikation och möteskostnader, 50 000 kr per år	150 000
Summa övriga kostnader	**150 000**

Offentligt bidrag i annat än pengar

Offentligt bidrag i annat än pengar är kostnader i projektet som inte betalas av sökande organisation eller medsökande samverkanspart, utan som tillförs projektet på annat sätt av offentliga organisationer. Det kan till exempel vara en arbetsinsats som ska utföras av offentligt anställd personal eller att en offentlig organisation står för lokaler, material, utrustning, maskiner eller liknande i projektet.

Lönen ska motsvara respektive persons faktiska lön hos sin arbetsgivare inklusive lönebikostnader.

Vid månadslön

Vid månadslön, fyll i organisationens namn	**Typ av finansiär**	**Månadslön inkl lönebikostnader**	**Arbetstid i procent (%)**	**Antal månader**	**Belopp (kronor)**

Summa	**0**

Vid timlön

Vid timlön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Timlön inkl lönebikostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa					**0**

Vid annan kostnad än lön

Vid annan kostnad än lön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Beskrivning av kostnad	Belopp (kronor)
Summa			**0**

Summa offentligt bidrag i annat än pengar	**0**

Privat bidrag i annat än pengar

Privat bidrag i annat än pengar är kostnader i projektet som inte betalas av sökande organisation eller medsökande samverkanspart, utan som tillförs projektet på annat sätt av privata aktörer. Det kan till exempel vara:

- arbetsinsats som ska utföras av privat anställd personal. Då ska lönen motsvara respektive persons faktiska lön hos sin arbetsgivare inklusive lönebikostnader.
- privat obetalt arbete, det vill säga nedlagd tid från deltagande företag eller ideellt arbete som utförs av privatpersoner eller organisationer inom privat sektor. Obetalt arbete/ideellt arbete värderas till högst 330 kronor per timme.
- att en privat aktör står för lokaler, material, utrustning, maskiner eller liknande i projektet.

Vid månadslön

Vid månadslön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa					**0**

Vid timlön

Vid timlön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Timlön inkl lönebikostnader eller 330 kr/timme	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa					**0**

Vid annan kostnad än lön

Vid annan kostnad än lön, fyll i organisationens namn	Typ av finansiär	Beskrivning av kostnad	Belopp (kronor)
Summa			**0**

Summa privat bidrag i annat än pengar	**0**

Totala kostnader sökande organisation	**6 099 667**

Medsökande organisation Vårdcentralen Kusten

Lönekostnader

Ange lönekostnader för personer som är anställda hos organisationen och som ska delta direkt i projektarbetet. Lönen ska motsvara den anställdes faktiska lön och inkludera sociala avgifter, pension och försäkringar, det vill säga lönebikostnader enligt kollektivavtal.

Vid månadslön

Ange roll eller funktion i projektet	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Psykolog	78 765	30	36	850 662
Summa egen personal månadslön				**850 662**

Vid timlön

Ange roll eller funktion i projektet	Timlön inkl lönekostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa egen personal timlön				**0**

Overheadkostnader

Overheadkostnader – eller indirekta kostnader – omfattar allmänna omkostnader som inte uppkommer som en omedelbar följd av projektet men som ändå kan relateras till de direkta kostnaderna för att genomföra projektet. Det omfattar exempelvis kostnader för kontorslokaler, telefoni, it-stöd, administration, försäkringar med mera.

VGR godtar påslag för overheadkostnader enligt fullkostnadsprincipen. Beräkningsmodell som utgör underlag för fullkostnadsprincipen ska skickas in i samband med ansökan och måste godkännas av VGR för att gälla i projektet.

Beskrivning av overheadkostnader	Belopp (kronor)
Summa overheadkostnader	**0**

Externa tjänster

Externa tjänster kan exempelvis vara konsulter, föreläsare, köp av utvärdering eller uppföljning, konferensavgifter eller annan extern expertis som krävs för att genomföra projektet. Observera att krav på upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller ett upphandlingsliknande förfarande kan vara aktuellt för detta kostnadsslag.

Beskriv de externa tjänster som ska köpas in, en tjänst per rad	Antal timmar	Timkostnad	Belopp (kronor)
Summa externa tjänster			**0**

Resekostnader

Resekostnader kan exempelvis vara biljetter, hyra av fordon eller logi i samband med resa inom projektet.

Beskriv planerade resekostnader, en per rad	Belopp (kronor)
Summa resekostnader	**0**

Lokalkostnader

Lokalkostnader omfattar interna eller externa lokaler som projektet behöver disponera under projektperioden och som har direkt koppling till projektets aktiviteter. Det kan exempelvis vara lokalhyra vid olika former av möten.

Kostnader för kontorslokaler täcks vanligtvis in under overheadkostnader.

Beskriv lokalkostnaderna, en per rad	Belopp (kronor)
Summa lokalkostnader	**0**

Investeringar

I undantagsfall kan projekt få stöd för investeringar om dessa är nödvändiga för projektets genomförande. Det kan vara exempelvis maskiner, utrustning, inventarier eller byggnader med mera. För att något ska räknas som investering ska det vara kopplat till projektet och avsett för stadigvarande bruk – det vill säga inte av karaktären förbrukningsinventarier.

Beskriv investeringarna, en per rad	Belopp (kronor)
Summa investeringar	**0**

Övriga kostnader

Övriga kostnader kan exempelvis vara kostnader för marknadsföring, material, litteratur, kommunikation, licenser, annonsering, extern representation, möteskostnader med mera som behövs för att genomföra projektet.

Beskriv en övrig kostnad per rad	Belopp (kronor)

Summa övriga kostnader	**0**

Totala kostnader medsökande organisation	**850 662**

Medsökande organisation Rehab Kusten

Lönekostnader

Ange lönekostnader för personer som är anställda hos organisationen och som ska delta direkt i projektarbetet. Lönen ska motsvara den anställdes faktiska lön och inkludera sociala avgifter, pension och försäkringar, det vill säga lönebikostnader enligt kollektivavtal.

Vid månadslön

Ange roll eller funktion i projektet	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Arbetsterapeut	68 121	80	36	1 961 885
Summa egen personal månadslön				**1 961 885**

Vid timlön

Ange roll eller funktion i projektet	Timlön inkl lönekostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa egen personal timlön				**0**

Overheadkostnader

Overheadkostnader – eller indirekta kostnader – omfattar allmänna omkostnader som inte uppkommer som en omedelbar följd av projektet men som ändå kan relateras till de direkta kostnaderna för att genomföra projektet. Det omfattar exempelvis kostnader för kontorslokaler, telefoni, it-stöd, administration, försäkringar med mera.

VGR godtar påslag för overheadkostnader enligt fullkostnadsprincipen. Beräkningsmodell som utgör underlag för fullkostnadsprincipen ska skickas in i samband med ansökan och måste godkännas av VGR för att gälla i projektet.

Beskrivning av overheadkostnader	Belopp (kronor)
Summa overheadkostnader	**0**

Externa tjänster

Externa tjänster kan exempelvis vara konsulter, föreläsare, köp av utvärdering eller uppföljning, konferensavgifter eller annan extern expertis som krävs för att genomföra projektet. Observera att krav på upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller ett upphandlingsliknande förfarande kan vara aktuellt för detta kostnadsslag.

Beskriv de externa tjänster som ska köpas in, en tjänst per rad	Antal timmar	Timkostnad	Belopp (kronor)
Summa externa tjänster			**0**

Resekostnader

Resekostnader kan exempelvis vara biljetter, hyra av fordon eller logi i samband med resa inom projektet.

Beskriv planerade resekostnader, en per rad	Belopp (kronor)
Summa resekostnader	**0**

Lokalkostnader

Lokalkostnader omfattar interna eller externa lokaler som projektet behöver disponera under projektperioden och som har direkt koppling till projektets aktiviteter. Det kan exempelvis vara lokalhyra vid olika former av möten.

Kostnader för kontorslokaler täcks vanligtvis in under overheadkostnader.

Beskriv lokalkostnaderna, en per rad	Belopp (kronor)
Summa lokalkostnader	**0**

Investeringar

I undantagsfall kan projekt få stöd för investeringar om dessa är nödvändiga för projektets genomförande. Det kan vara exempelvis maskiner, utrustning, inventarier eller byggnader med mera. För att något ska räknas som investering ska det vara kopplat till projektet och avsett för stadigvarande bruk – det vill säga inte av karaktären förbrukningsinventarier.

Beskriv investeringarna, en per rad	Belopp (kronor)
Summa investeringar	**0**

Övriga kostnader

Övriga kostnader kan exempelvis vara kostnader för marknadsföring, material, litteratur, kommunikation, licenser, annonsering, extern representation, möteskostnader med mera som behövs för att genomföra projektet.

Beskriv en övrig kostnad per rad	Belopp (kronor)
Summa övriga kostnader	**0**

Totala kostnader medsökande organisation	1 961 885

Medsökande organisation

Lönekostnader

Ange lönekostnader för personer som är anställda hos organisationen och som ska delta direkt i projektarbetet. Lönen ska motsvara den anställdes faktiska lön och inkludera sociala avgifter, pension och försäkringar, det vill säga lönebikostnader enligt kollektivavtal.

Vid månadslön

Ange roll eller funktion i projektet	Månadslön inkl lönebikostnader	Arbetstid i procent (%)	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa egen personal månadslön				**0**

Vid timlön

Ange roll eller funktion i projektet	Timlön inkl lönekostnader	Antal timmar per månad	Antal månader	Belopp (kronor)
Summa egen personal timlön				**0**

Overheadkostnader

Overheadkostnader – eller indirekta kostnader – omfattar allmänna omkostnader som inte uppkommer som en omedelbar följd av projektet men som ändå kan relateras till de direkta kostnaderna för att genomföra projektet. Det omfattar exempelvis kostnader för kontorslokaler, telefoni, it-stöd, administration, försäkringar med mera.

VGR godtar påslag för overheadkostnader enligt fullkostnadsprincipen. Beräkningsmodell som utgör underlag för fullkostnadsprincipen ska skickas in i samband med ansökan och måste godkännas av VGR för att gälla i projektet.

Beskrivning av overheadkostnader	Belopp (kronor)
Summa overheadkostnader	**0**

Externa tjänster

Externa tjänster kan exempelvis vara konsulter, föreläsare, köp av utvärdering eller uppföljning, konferensavgifter eller annan extern expertis som krävs för att genomföra projektet. Observera att krav på upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller ett upphandlingsliknande förfarande kan vara aktuellt för detta kostnadsslag.

Beskriv de externa tjänster som ska köpas in, en tjänst per rad	Antal timmar	Timkostnad	Belopp (kronor)
Summa externa tjänster			**0**

Resekostnader

Resekostnader kan exempelvis vara biljetter, hyra av fordon eller logi i samband med resa inom projektet.

Beskriv planerade resekostnader, en per rad	Belopp (kronor)
Summa resekostnader	**0**

Lokalkostnader

Lokalkostnader omfattar interna eller externa lokaler som projektet behöver disponera under projektperioden och som har direkt koppling till projektets aktiviteter. Det kan exempelvis vara lokalhyra vid olika former av möten.

Kostnader för kontorslokaler täcks vanligtvis in under overheadkostnader.

Beskriv lokalkostnaderna, en per rad	Belopp (kronor)
Summa lokalkostnader	**0**

Investeringar

I undantagsfall kan projekt få stöd för investeringar om dessa är nödvändiga för projektets genomförande. Det kan vara exempelvis maskiner, utrustning, inventarier eller byggnader med mera. För att något ska räknas som investering ska det vara kopplat till projektet och avsett för stadigvarande bruk – det vill säga inte av karaktären förbrukningsinventarier.

Beskriv investeringarna, en per rad	Belopp (kronor)
Summa investeringar	**0**

Övriga kostnader

Övriga kostnader kan exempelvis vara kostnader för marknadsföring, material, litteratur, kommunikation, licenser, annonsering, extern representation, möteskostnader med mera som behövs för att genomföra projektet.

Beskriv en övrig kostnad per rad	Belopp (kronor)
Summa övriga kostnader	**0**

Totala kostnader medsökande organisation	0

14. Kostnader

Här visas en sammanställning av projektets kostnader baserat på beräkningsunderlaget under fråga 13.

Sökande organisation Kungälvs kommun

Kostnadsslag	**Belopp (kronor)**
Lönekostnader	5 249 347
Overheadkostnader	300 000
Externa tjänster	400 320
Resekostnader	0
Lokalkostnader	0
Investeringar	0
Övriga kostnader	150 000
Offentliga bidrag i annat än pengar, kostnad	0
Privat bidrag i annat än pengar, kostnad	0
Totala kostnader	**6 099 667**

Medsökande organisation Vårdcentralen Kusten

Kostnadsslag	**Belopp (kronor)**
Lönekostnader	850 662
Overheadkostnader	0
Externa tjänster	0
Resekostnader	0
Lokalkostnader	0
Investeringar	0
Övriga kostnader	0
Totala kostnader	**850 662**

Medsökande organisation Rehab Kusten

Kostnadsslag	**Belopp (kronor)**
Lönekostnader	1 961 885
Overheadkostnader	0
Externa tjänster	0
Resekostnader	0
Lokalkostnader	0
Investeringar	0
Övriga kostnader	0
Totala kostnader	**1 961 885**

Medsökande organisation

Kostnadsslag	**Belopp (kronor)**
Lönekostnader	0
Overheadkostnader	0
Externa tjänster	0
Resekostnader	0
Lokalkostnader	0
Investeringar	0
Övriga kostnader	0
Totala kostnader	**0**

Totala kostnader

Kostnadsslag	Belopp (kronor)
Lönekostnader	8 061 894
Overheadkostnader	300 000
Externa tjänster	400 320
Resekostnader	0
Lokalkostnader	0
Investeringar	0
Övriga kostnader	150 000
Offentliga bidrag i annat än pengar, kostnad	0
Privat bidrag i annat än pengar, kostnad	0
Totala kostnader	**8 912 214**

15. Finansiering

Ange här det belopp ni söker från Västra Götalandsregionen. Redovisa även de medel som andra finansiärer, såväl offentliga som privata, planerar att bidra med för att täcka de kostnader som specificeras under fråga 14. Kostnader.

- Finansieringen redovisas utifrån om det är kontant finansiering eller bidrag i annat än pengar. Beloppen för bidrag i annat än pengar ska överensstämma med motsvarande kostnad och hämtas automatiskt från 13. Beräkningsunderlag.
- Medfinansiering från den egna organisationen - såväl i tid som pengar - ska tas upp som kontant finansiering.
- I posten kontantfinansiering redovisas även eventuella förväntade projektintäkter, till exempel deltagaravgifter.
- Vid samverkansprojekt med samverkansavtal mellan sökande organisation och medsökande organisation/er och där parterna själva medfinansierar projektet, ska alltid dessa medel redovisas som kontant finansiering.
- Summan för total finansiering ska vara lika stor som summan för totala kostnader, annars kan ansökan inte skickas in.

Kontantfinansiering

Ange sökt finansiering från Västra Götalandsregionen	Belopp (kronor)
Västra Götalandsregionen, MRU	4 456 185

Ange kontant finansiering från den egna och andra organisationer.

Kontantfinansiering, ange en organisation per rad	Typ av finansiär	Belopp (kronor)
Vårdcentralen Kusten (Praktikertjänst AB)	Privat företag/stiftelse	850 655
Kungälvs kommun	Kommun/kommunalförbund	3 605 374
Summa kontantfinansiering		**4 456 029**

Summa total kontantfinansiering	8 912 214

Bidrag i annat än pengar, finansiering

Offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering Här visas offentligt bidrag i annat än pengar motsvarande det som angetts i fråga 13. Beräkningsunderlag.	**Typ av finansiär**	**Belopp (kronor)**
Summa offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering		**0**

Privat bidrag i annat än pengar, finansiering Här visas privat bidrag i annat än pengar motsvarande det som angetts i fråga 13. Beräkningsunderlag.	**Typ av finansiär**	**Belopp (kronor)**
Summa privat bidrag i annat än pengar, finansiering		**0**

Projektets totala finansiering	**8 912 214**

Projektets totala kostnader (hämtad från fråga 14. Kostnader)	**8 912 214**

Avvikelse mellan projektets totala finansiering och totala kostnader	**0**

Den totala finansieringen ska vara lika stor som de totala kostnaderna, annars kan ansökan inte skickas in.

16. Bifoga bilagor

Här kan ni bifoga bilagor till ansökan.

Det är obligatoriskt att bifoga ett intyg som styrker sökande organisations firmatecknare eller den som annars har rätt att ingå denna typ av överenskommelse.

Intyg bifogas som styrker organisationens firmatecknare.: Ja

Om ert projekt har medsökande organisationer behöver ni bifoga ett samverkansavtal mellan sökande organisation och medsökande organisationer. Det går även att skicka in avtalet senare men det måste ha inkommit till och vara godkänt av VGR senast vid projektets startdatum.

Här finns en mall för samverkansavtal som ni gärna kan använda:

Mall för samverkansavtal mellan sökande och medsökande organisation/er (webbsida, öppnas i ny flik)

Om sökande eller eller medsökande organisation har overheadkostnader, kan ni här bifoga beräkningsunderlag för dessa.

Bifoga bilagor

Undertecknat Samverkansavtal för samverkansprojekt med medfinansiering från Västra Götalandsregionen.pdf
Verifering av behörig firmatecknare.pdf

17. Underskrift och allmänna villkor

Ansökan ska skrivas under elektroniskt av behörig firmatecknare eller den som annars har rätt att ingå denna typ av överenskommelse för verksamhetens räkning genom t ex delegation eller fullmakt. Den person som skriver under försäkrar att alla uppgifter ni lämnat i ansökan är riktiga – detta inkluderar även de eventuella bilagor ni bifogar.

Allmänna villkor

Den som skriver under intygar också att om ansökan blir beviljad, så åtar ni er att följa VGR:s allmänna villkor för ekonomiska stöd till projektet i sin helhet.

Allmänna villkor för ekonomiska stöd till projekt (webbsida, öppnas i ny flik)

Villkoren innebär bland annat följande:

- Ni får inte använda stödet från VGR för att täcka de av projektets kostnader som täcks av andra finansiärer eller bidragsgivare.
- Ni måste följa VGR:s villkor för redovisning och rapportering.
- Ni ska snarast meddela VGR om projektet avbryts, försenas eller förändras väsentligt i jämförelse med projektplanen.

Vi har tagit del av och åtar oss att följa VGR:s allmänna villkor för ekonomiska stöd till projekt.: Ja

Tänk på att det enbart är den som har rollen projektledare i e-tjänsten som kan skicka för signering.

Delegationsbeslut

Sammanträdesdatum 2024-10-16

Delegerade ärenden

Instansnr	Ärende	Titel
845/24	KS2023/2352-5	Bidrag till Studieförbunden 2024
846/24	KS2024/0018-9	Räfsalsvägen, Ändamålsplats för av- och påstigning
847/24	KS2024/0018-19	Askvägen - Påbjuden körriktning åt vänster
848/24	KS2024/0018-18	Askvägen - Laddplatser
849/24	KS2024/0018-17	Askvägen - Förbud mot infart
850/24	KS2024/0018-16	Askvägen - Påbjuden körriktning åt höger
851/24	KS2024/0018-15	Askvägen - Handikapplatser
852/24	KS2024/0018-14	Askvägen - Busskörfält
853/24	KS2024/0018-12	Älvebacken - Ändamålsplats för lastning och lossning
854/24	KS2024/0018-11	Kongahällagatan - Ändamålsplats för utryckningsfordon
855/24	KS2024/0018-10	Kongahällagatan - Förbjuden högersväng
856/24	KS2022/2233-4	Avtal om inkoppling till kommunalt VA utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Marstrand 6:132
857/24	KS2023/2430-12	Delegationsbeslut- Avskrivning – Planbesked tjuvkil 2:2
858/24	KS2024/0018-27	Fredkullagatan, avgift - Parkering
859/24	KS2024/0018-28	Högalidsgatan, avgift – Parkering
860/24	KS2024/0018-29	Kämpegatan, avgift – Parkering
861/24	KS2024/0018-30	Hövdingagatan, avgift - Parkering
862/24	KS2024/0018-31	Område Högalid, parkeringsförbud område
863/24	KS2024/0030-13	Delegationsbeslut juli 2024 för färdtjänst och riksfärdtjänst. Färdtjänst 24 beviljade, 0 delavslag, 0 avslag. Riksfärdtjänst 5 beviljade, 1 delavslag, 0 avslag. Resa i annan kommun 1 beviljad, dagvårdsresor 0 beviljad och arbetsresor 0 beviljad.
864/24	KS2024/0030-14	Delegationsbeslut juli 2024 för parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Förare 17 beviljade, medpassagerare 2 beviljade och 5 avslag.
865/24	KS2024/0030-15	Delegationsbeslut augusti 2024 för färdtjänst och riksfärdtjänst. Färdtjänst 64 beviljade, 0 delavslag, 0 avslag. Riksfärdtjänst 8 beviljade, 2 delavslag, 0 avslag. Resa i annan kommun 1 beviljad, dagvårdsresor 0 beviljade och 1 beviljad arbetsresa.
866/24	KS2024/0030-16	Delegationsbeslut augusti 2024 för parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Förare 1 beviljad, medpassagerare 2 beviljade och 4 avslag.
867/24	KS2024/0844-4	Ansökan ledningsrätt lantmäteriet vattenreservoar Lycke-Ryr 1:1, 3:2

KUNGÄLVS KOMMUN

ADRESS Stadshuset · 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00 vx
FAX 0303-132 17
E-POST kommun@kungalv.se

Delegationsbeslut

Sammanträdesdatum 2024-10-16

868/24	KS2024/0889-3	Avtal om inkoppling till kommunalt VA utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp, tilläggsavtal nr 7 , Lycke-Bremnäs ek förening
869/24	KS2024/1244-2	Tilldelningsbeslut digital parkering_KS2024_1244
870/24	KS2024/1390-2	KS2024_1390 Avtal larmcentral Avarn (ramavtal
871/24	KS2024/1414-2	Tilldelningsbeslut_ramavtal mindre anläggningsentreprenader_KS2024_1414
872/24	KS2024/1527-1	Tilldelningsbeslut upphandling av värdering Centrum 2 inför omförhandling av tomträttsavgäld
873/24	KS2024/1527-2	Beställningsskrivelse värdering Centrum 2
874/24	KS2024/1541-4	Besked om uppsägning på grund av arbetsbrist
875/24	KS2024/1570-2	Avtal - Låtskrivarworkshop
876/24	KS2024/1595-1	Tilldelningsbeslut parkeringsautomater
877/24	KS2024/1768-3	Avtal om inkoppling till kommunalt VA utanför kommunalt verksamhetsområde -Tilläggsavtal nr 7 Hältorp-Synneröd samff.
878/24	KS2024/1902-1	KS2024_1902_Avtal revisionstjänster BORF
879/24	KS2024/1905-1	Tilldelningsbeslut_Direktupphandling tekiska konsulter ramavtal förorenade områden och avfall
880/24	KS2024/1905-2	Kontrrakt ramavtall avseende direktupphandling överprövning tekniska konsulter förorenade områden och avfall
881/24	KS2024/1905-3	Kontrakt ramavtal avseende direktupphandling överprövning tekniska konsulter förorenade områden och avfall
882/24	KS2024/1905-5	Kontrrakt ramavtall avseende direktupphandling överprövning tekniska konsulter förorenade områden och avfall
883/24	KS2024/1922-2	Avtal 1217-074-102,överenskommelse om överlåtelse av arrende
884/24	KS2024/1934-4	Beslut personuppgiftsincident
885/24	KS2024/1980-1	Avslag på ansökan om att bli utförare enligt 8 kap 1§ Lagen (SFS 2008:962) om valfrihetssystem
886/24	KS2024/1981-2	Marstrand 6:46 nyttjanderättsavtal försvarsmakten
887/24	KS2024/2071-2	Beslut personuppgiftsincident
888/24	KS2024/2085-1	Anmälan om samverkan med Göteborgs stad INK i upphandling av ramavtal Stödboende för barn och unga 16-20 år
889/24	KS2024/2112-1	Lokal trafikföreskrift - Kungälvs kommuns lokala trafikföreskrifter om förbud att svänga i viss riktning på Älvebacken, Kungälv

Delegationsbeslut

Sammanträdesdatum 2024-10-16

890/24	KS2024/2113-1	Lokal trafikföreskrift - Kungälvs kommuns lokala trafikföreskrifter om förbud att svänga i viss riktning på Älvebacken, Kungälv
891/24	KS2024/2116-1	Ansökan till lantmäteriet om avstyckning
892/24	KS-VR2024/0366-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark - Uppställning av roddbåtar, Gamla staden 1:11
893/24	KS-VR2024/0369-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll i hämtning av hushållsavfall för fastigheten Solberga-Hammar 1:32
894/24	KS-VR2024/0379-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll i hämtning av hushållsavfall och slam för fastigheten Torsby-Tofta 1:4
895/24	KS-VR2024/0386-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark - Uppställning av jolletrailers för seglarläger, Koön, Marstrand
896/24	KS-VR2024/0387-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark – Byggetablering byggställning, Gamla torget 1
897/24	KS-VR2024/0388-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark – Byggetablering byggställning, Hamngatan 23 C
898/24	KS-VR2024/0391-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll i hämtning av hushållsavfall för fastigheten Tjuvkil 2:76
899/24	KS-VR2024/0392-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark - Marknad, Fästningsholmen, Kungälv
900/24	KS-VR2024/0393-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll i hämtning av hushållsavfall för fastigheten Skatan 5
901/24	KS-VR2024/0396-2	TRV 202487457 Remisskopia för remissomgång 1.msg
902/24	KS-VR2024/0400-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark - Byggetablering, byggställning Varvsgatan 12 A, Marstrand
903/24	KS-VR2024/0401-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll i hämtning av hushållsavfall för fastigheten Tjuvkil 1:44
904/24	KS-VR2024/0403-2	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark – Byggetablering Älvebacken
905/24	KS-VR2024/0403-5	Delegeringsbeslut – beviljas - Upplåtelse av allmän platsmark – Byggetablering Älvebacken
906/24	KS-VR2024/0410-2	Transporttillstånd, GLC Göteborgs Lastbilscentral – lång transport
907/24	KS-VR2024/0414-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll för hämtning av hushållsavfall för fastigheten Granen 4
908/24	KS-VR2024/0415-2	Ansökan om tillfälligt uppehåll av hämtning av hushållsavfall för fastigheten Marstrand 30:4

Delegationsbeslut

Sammanträdesdatum 2024-10-16

909/24	KS-VR2024/0428-2	Delegationsbeslut, beviljat uppehåll i hämtning av hushållsavfall för Fästningsparkens kiosk, Gamla Staden 1:11

Protokoll 4, styrelsemöte Kungälv Arena AB

org.nr 556629-6215

Sammanträdesdatum 2024-09-11

Plats	Stadshuset, Förvaltningsledningens, plan 3
Tid	Onsdagen den 11 september, klockan 11.00 – 13.00

Beslutande	Miguel Odhner	Ordförande
	Gun-Marie Daun	Vice ordförande
	Anders Holmensköld	Ledamot
	Jonas Andersson	Ledamot
	Greger Plannthin	Ledamot

Sekreterare Karolina Lovric
Karolina Lovric (1 okt. 2024 12:12 GMT+2)
Karolina Lovric

Paragraf §§ 15 – 18

Ordförande Miguel Odhner
Miguel Odhner (1 okt. 2024 08:51 GMT+2)
Miguel Odhner

Justerande Gun-Marie Daun
Gun-Marie Daun (1 okt. 2024 11:10 GMT+2)
Gun-Marie Daun

Övriga deltagare	Haleh Lindqvist	TF VD Kungälv Arena AB
	Åsa Berglie	Projektchef
	Rickard Holmgren	Enhetschef Fastighetsprojekt
	Leif Nilsson	Senior advisor

Protokoll

Styrelsemöte, Kungälv Arena AB
org.nr 556629-6215

Sammanträdesdatum
2024-09-11

§15 Val av justerare

Gun-Marie Daun utses att jämte ordföranden justera protokollet.

§16 Tillkommande och utgående ärenden

Inga tillkommande ärenden.

Dagordningen fastställs.

§17 Information om arenaprojektet

Ordförande återkopplar från tidigare styrelsemöten.

Ordförande hälsar nya ledamöter välkomna och inleder att bolaget är i ett uppbyggnadsskede. Det kommer krävas månatliga möten framgent för att utveckla bolaget enligt ägardirektivet att som Arena och evenemangsbolag äga, skapa och förvalta mötesplatser och evenemang för idrott, kultur, föreningar och näringsliv, med en för bolaget god ekonomisk hållbarhet. Arbetet ska ske i god samverkan och ytterst bidra till att Kungälvs kommun är en attraktiv plats att leva, besöka och verka i.

Tillförordnad VD presenterar bakgrund och statusrapport avseende arenaprojektet.

Dialog förs kring tidplan och planering samt kommande beslut. I kommunfullmäktiges beslut om att upphandla partnering fastställdes att samtliga etapper inom byggnationen startbeslutas av kommunfullmäktige.

Vidare diskuteras hur tidplan synkroniserar med när nuvarande idrottsanläggningar ska fasas ut utifrån kommunfullmäktigebeslut. Det pågår ett intensivt arbete med en mer detaljerad tidsplan och kommer att presentera denna på nästa styrelsemöte.

Ordförande ber samtliga närvarande på mötet lyfta sina tankar och funderingar kring det kommande arbetet i styrelsen och arenaprojektet:

- Realistisk tidplan och kostnader för infrastruktur i området för att skapa helhet i frågan och ge möjlighet till att se eventuella konsekvenser av kommande beslut.
- Tidplan för ägandeskap av fastigheter och översyn över vilka fastigheter som är aktuella.

- Behöver skapa en modell och en plan för hur näringsliv och föreningar ska, involveras i arbetet framöver.
- Det är viktigt med fortsatt samarbete och värdegrundsarbete med föreningarna och hur man skapar ett effektivt samnyttjande av lokaler.
- Det är viktigt med genomtänkt planering och överväganden, tydlighet i roller och struktur i arbetet med projektet.
- Viktigt också man arbetar tillsammans och påvisar projektets möjligheter för idrotten, kulturen, och invånarna i Kungälv.

Ordförande tackar för en god dialog.

Styrelsen antecknar informationen.

§18 Övrigt

Inga övriga punkter.

Protokoll styrelsemöte Kungälv Arena AB 11 september 2024

Slutgiltig revideringsrapport 2024-10-01

Skapad:	2024-09-30
Av:	Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAR9I6WIGs-lqSuRPROolGE00NwSIWP-Ej

”Protokoll styrelsemöte Kungälv Arena AB 11 september 2024” – historik

Dokumentet skapades av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
2024-09-30 - 07:02:18 GMT

Dokumentet skickades med e-post till miguel.odhner@kungalv.se för signering
2024-09-30 - 07:02:21 GMT

E-postmeddelandet har visats av miguel.odhner@kungalv.se
2024-10-01 - 06:50:36 GMT

Signerare miguel.odhner@kungalv.se angav namnet Miguel Odhner vid signering
2024-10-01 - 06:51:27 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-10-01 - 06:51:29 GMT – Tidskälla: server

Dokumentet skickades med e-post till gun-marie.daun@kungalv.se för signering
2024-10-01 - 06:51:30 GMT

E-postmeddelandet har visats av gun-marie.daun@kungalv.se
2024-10-01 - 06:55:24 GMT

Signerare gun-marie.daun@kungalv.se angav namnet Gun-Marie Daun vid signering
2024-10-01 - 09:10:43 GMT

Dokumentet har e-signerats av Gun-Marie Daun (gun-marie.daun@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-10-01 - 09:10:45 GMT – Tidskälla: server

Dokumentet skickades med e-post till Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se) för signering
2024-10-01 - 09:10:46 GMT

Adobe Acrobat Sign

E-postmeddelandet har visats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)

2024-10-01 - 10:12:17 GMT

Dokumentet har e-signerats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)

Signaturdatum: 2024-10-01 - 10:12:31 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.

2024-10-01 - 10:12:31 GMT

Adobe Acrobat Sign

Protokoll – Extra bolagsstämma Kungälv Energi AB

Datum **Måndag 30 september 2024**

Plats **Per capsulam**

Aktieägare: Miguel Odhner som befullmäktigat ombud för AB Kongahälla

Antal aktier och röster 250 000

Summa 250 000

Sekreterare: Karin Almgren

Ordförande: Miguel Odhner

§ 1	**Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad**	Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam. Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet via digital signering.
§ 2	**Bolagsordning för Kungälv Energi AB**	Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument. Kommunfullmäktiges beslut: 1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag. 2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag. 3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag. 4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag. 5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag. 6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag. 7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Fingerprint: 369d3d1661b9486242afb56786398b1e03b75aa6d60bab6421847c72aa26a35046287fbea3d4816e24d4471ca7eb5ebf5cf32db449d69a858e5120a24b5a1848

		AB Kongahälla höll extra bolagstämma per capsulam 2024-09-24. *AB Kongahällas beslutade:* att ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt punkterna nedan: • Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag. **Stämman beslutar att:** • Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064), antas enligt förslag. (Dnr KS 2024/1402) • Ge befogenhet till VD att genomföra ändringen hos Bolagsverket.
§ 3	**Investering i ökad kapacitet i elnätet i M9 Rollsbo**	För att klara elförsörjning till bland annat Rollsbo Västerhöjd, Arenaområdet och större enskilda anslutningar av batterilager och fordonsladdning behöver kapaciteten utökas till området. Investeringen på ca 41 miljoner kronor (2024 års prisnivå) kommer att finansieras via elnätstariffen i enlighet med kap 5 ellagen som behandlar intäktsram för nätverksamhet. Projektet beräknas startas upp under 2024 och slutföras 2026 och investeringen finns med i företagets 5-årsplan för investeringar. Då investeringen överskrider 600 basbelopp ska kommunfullmäktige få ta ställning innan beslut fattas. *Kommunfullmäktiges beslut den 5 september 2024:* Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att föreslå och rösta för att ge styrelsen för Kungälv Energi AB mandat att besluta om komplettering med ytterligare en transformator med kringutrustning i M9 Rollsbo. *AB Kongahällas beslut vid extra bolagsstämma per capsulam 2024-09-24:* Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att föreslå och rösta för att ge styrelsen för Kungälv Energi AB mandat att besluta om komplettering med ytterligare en transformator med kringutrustning i M9 Rollsbo. **Stämman beslutar att:** Ge styrelsen för Kungälv Energi AB mandat att besluta om komplettering med ytterligare en transformator med kringutrustning i M9 Rollsbo. (Dnr KS 2024/1428)

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Fingerprint: 369d3d1661b9486242afb56786398b1e03b75aa6d60bab6421847c72aa26a35046287fbea3d4816e24d4471ca7eb5ebf5cf32db449d69a858e5120a24b5a1848

Signaturcertifikat

Dokumentnamn:
2024-09-30 Kungälv Energi AB_Protokoll_extra bolagsstämma

Unikt dokument-id:
d2a0dedf-8f99-40d0-b3d4-1ed6f430b41b

Dokumentets fingeravtryck:
369d3d1661b9486242afb56786398b1e03b75aa6d60bab6421847c72aa26a35046287fbea3d4816e24d
4471ca7eb5ebf5cf32db449d69a858e5120a24b5a1848

Undertecknare

Miguel Odhner
Kommunstyrelsens ordförande
Kungälvs kommun (212000-1371)

E-post: miguel.odhner@kungalv.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 155.4.130.81

Betrodd tidsstämpel:
2024-10-01 09:09:21 UTC

Karin Almgren
VD
Kungälv Energi AB

E-post: karin.almgren@kungalvenergi.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 80.73.48.99

Betrodd tidsstämpel:
2024-10-01 09:32:36 UTC

Karin Berndtsson Almgren
Vd
Kungälv Energi AB

E-post: karin.almgren@kungalvenergi.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 80.73.48.99

Verifierat med inloggning

Betrodd tidsstämpel:
2024-09-30 05:56:14 UTC

Detta dokument slutfördes av alla parter:

2024-10-01 09:32:36 UTC

Bilagor

Revidering - bolagsordning Kungälv energi
Fil: Revidering - bolagsordning Kungälv energi.docx
Säker länk: https://app.getaccept.com/v/95megfj3zyjx/vy7e8ydumz5kj8/attachment/5328garvd6k
Fil-fingeravtryck: 416559c876063a070d4d10a727421b495fac684a6176ee05c1db073a93ec5cd22380fb499106501325b577ea10a0b8ab8d639011fbbba52d895ed5df83edafdc

Revidering - bolagsordning Kungälv energi
Fil: Revidering - bolagsordning Kungälv energi.docx
Säker länk: https://app.getaccept.com/v/95megfj3zyjx/vy7e8ydumz5kj8/attachment/6r5e4tvmzq3
Fil-fingeravtryck: 416559c876063a070d4d10a727421b495fac684a6176ee05c1db073a93ec5cd22380fb499106501325b577ea10a0b8ab8d639011fbbba52d895ed5df83edafdc

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

Bilagor

Protokollsutdrag - Revidering av bolagsordningar för AB Kongahälla, Kungälv Arena AB, Bokab, Kungälv Energi samt dotterbolag - Kommunfullmäktige

Fil: Protokollsutdrag - Revidering av bolagsordningar för AB Kongahälla, Kungälv Arena AB, Bokab, Kungälv Energi samt dotterbolag - Kommunfullmäktige.pdf

Säker länk: https://app.getaccept.com/v/95megfj3zyjx/vy7e8ydumz5kj8/attachment/wzq8wame2ve

Fil-fingeravtryck: 5b5a165bc3ba1a73127dfb8e732958130daa5b82a60d32c26da09f5808173e89e3ba0723df5d9e24d80134550334f34986e3d3581aca08bc99dbe8af0b86ba83

Revidering - bolagsordning Kungälv energi

Fil: Revidering - bolagsordning Kungälv energi.docx

Säker länk: https://app.getaccept.com/v/95megfj3zyjx/vy7e8ydumz5kj8/attachment/dk438fj5q4x

Fil-fingeravtryck: 416559d876063a070d4d10a727421b495fac684a6176ee05c1db073a93ec5cd22380fb499106501325b577ea10a0b8ab8d639011fbbba52d895ed5df83edafdc

Protokollsutdrag - Ärende från Kungälv Energi - Investering i ökad kapacitet i elnätet i M9 Rollsbo - Kommunfullmäktige

Fil: Protokollsutdrag - Ärende från Kungälv Energi - Investering i ökad kapacitet i elnätet i M9 Rollsbo - Kommunfullmäktige.pdf

Säker länk: https://app.getaccept.com/v/95megfj3zyjx/vy7e8ydumz5kj8/attachment/4kgmqf6jze6

Fil-fingeravtryck: ce7f95bdbdf7b68ec97a95e85bbede517a27b71833df244de3917ee46a3076289f5c67b53e14453ab35096568316be8b6fa00d8f4ea52e25d8d008ae3adbdc80

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

Aktivitetslogg

Betrodd tidsstämpel	Aktivitet med insamlade uppgifter
2024-10-01 09:32:36 UTC	Dokumentet signerades av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:32:34 UTC	Dokumentet lästes igenom av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:32:26 UTC	Dokumentet öppnades av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:10:35 UTC	Bilagan Protokollsutdrag - Ärende från Kungälv Energi - Investering i ökad kapacitet i elnätet i M9 Rollsbo - Kommunfullmäktige visades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 09:09:24 UTC	Dokumentet skickades till Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: ()
2024-10-01 09:09:21 UTC	Dokumentet signerades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 09:09:15 UTC	Dokumentet öppnades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 06:13:31 UTC	Dokumentet kommenterades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: () Kommentar: Hej! Jag kan se att du inte har öppnat dokumentet ännu. Har du några funderingar? Använd gärna chatten och ställ dina frågor så återkopplar jag så snart jag kan.
2024-10-01 06:13:31 UTC	Dokumentet kommenterades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden Kommentar: Hej Miguel, har du några frågor om protokollen så hör av dig
2024-10-01 06:12:32 UTC	Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 05:56:17 UTC	Dokumentet skickades till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 05:56:15 UTC	Dokumentet förseglades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

2024-09-30 05:56:14 UTC	Dokumentet signerades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 05:33:48 UTC	Dokumentet skapades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

Extra bolagsstämma Kungälv Energi Entreprenad och Service AB,
2024-09-30
Org.nr 559397-5468

Protokoll – Extra bolagsstämma Kungälv Energi Entreprenad och Service AB

Datum **Måndag 30 september 2024**

Plats **Per capsulam**

Aktieägare: Miguel Odhner som befullmäktigat ombud för AB Kongahälla

Antal aktier och röster 1 000

Summa 1 000

Sekreterare: Karin Almgren

Ordförande: Miguel Odhner

§ 1	**Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad**	Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam. Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet via digital signering.
§ 2	**Bolagsordning och aktiekapital Kungälv Energi Entreprenad och Service AB**	Den 24 november 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om att godkänna ärende om att bilda två nya dotterbolag till Kungälv Energi AB. Ändringarna har sin bakgrund i EU:s elmarknadsdirektiv och Energimarknadsinspektionens rapport Ren energi inom EU- Ett genomförande av fem rättsakter (Ei R2020:02). Steg två av förändringen kommer genomföras senast 2025-01-01 och denna innebär att verksamheterna entreprenad, gemensamma stödfunktioner samt all personal flyttas till dotterbolaget Kungälv Energi Entreprenad och Service AB. För att genomföra steg två i förändringen behöver det finnas tillräckligt med aktiekapital i bolaget. KEE har idag ett aktiekapital på 100 000 kr vilket inte är tillräckligt. För att säkerställa bolaget långsiktigt behöver bolagsordningen ändras så att aktiekapitalet ligger i intervallet 5 000 000 kr till 20 000 000 kr och bolagets aktiekapital behöver ökas genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kr. *Kommunfullmäktige fattade beslut den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1427):*

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Fingerprint: a4a4b136d3dd9d35f38ab497072cbce230f9456f1551916a6f3bf8821e094b824798456b131edfb3a2d06c7a0474609870c9b0cb73167b023213806f983736a8

		1. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi Entreprenad och Service AB, org.nr 559397-5468, antas enligt förslag. 2. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkterna 1 ovan. 3. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att öka aktiekapitalet genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kronor. *AB Kongahälla fattade beslut vid bolagsstämma 2024-09-24:* 1. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta att reviderad bolagsordning för Kungälv Energi Entreprenad och Service AB, org.nr 559397-5468, antas enligt förslag. 2. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att öka aktiekapitalet genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kronor. **Stämman beslutar att:** • Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi Entreprenad och Service AB (org.nr 559397-5468), antas enligt förslag. • Öka aktiekapitalet i Kungälv Energi Entreprenad och Service AB (org.nr 559397-5468), genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kronor. • Ge befogenhet till VD att genomföra ändringarna hos Bolagsverket.

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Fingerprint: a4a4b136d3dd9d35f38ab497072cbce230f9456f1551916a6f3bf8821e094b824798456b131edfb3a2d06c7a0474609870c9b0cb73167b023213806f983736a8

Signaturcertifikat

Dokumentnamn:

2024-09-30 Kungälv Energi Entreprenad och Service AB_Protokoll_extra bolagsstämma

Unikt dokument-id:

289e526f-27f6-4141-b8b9-fc2d0d56d5f3

Dokumentets fingeravtryck:

a4a4b136d3dd9d35f38ab497072cbce230f9456f1551916a6f3bf8821e094b824798456b131edfb3a2d0
6c7a0474609870c9b0cb73167b023213806f983736a8

Undertecknare

Miguel Odhner

Kommunstyrelsens ordförande

Kungälvs kommun (212000-1371)

E-post: miguel.odhner@kungalv.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 155.4.130.81

Betrodd tidsstämpel:
2024-10-01 09:05:50 UTC

Karin Almgren

VD

Kungälv Energi AB

E-post: karin.almgren@kungalvenergi.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 80.73.48.99

Betrodd tidsstämpel:
2024-10-01 09:31:43 UTC

Karin Berndtsson Almgren

Vd

Kungälv Energi AB

E-post: karin.almgren@kungalvenergi.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 80.73.48.99

Verifierat med inloggning

Betrodd tidsstämpel:
2024-09-30 06:06:31 UTC

Detta dokument slutfördes av alla parter:

2024-10-01 09:31:43 UTC

Bilagor

Revidering - Bolagsordning Kungälv Energi Entreprenad och Service AB, förslag

Fil: Revidering - Bolagsordning Kungälv Energi Entreprenad och Service AB, förslag.docx
Säker länk: https://app.getaccept.com/v/5328gavexe4q/5mj5jvrh89wvjr/attachment/wzq8wame2xe
Fil-fingeravtryck: 73fac0c6ea896ebcfaeb5d9288c2dcc7fd1c187274ea927f66c73a2374bae3baa88b4d1c62dc4a9458892021ab2b5a6768119e4743a64abdcc43da34f6b8bdde

Protokollsutdrag - Ärende från Kungälv Energi - Aktiekapital Kungälv Energi Entreprenad och Service AB - Kommunfullmäktige

Fil: Protokollsutdrag - Ärende från Kungälv Energi - Aktiekapital Kungälv Energi Entreprenad och Service AB - Kommunfullmäktige.pdf
Säker länk: https://app.getaccept.com/v/5328gavexe4q/5mj5jvrh89wvjr/attachment/zz3jwaygezv
Fil-fingeravtryck: 1cbaa2ab4491700615888852bf32e9402646fcc64059d16e48af0e305f2318c22442a56e4ac802ebfb83c2f16e1228ceb016fbc82f8eca31ceaced8d7d56b2406

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

Aktivitetslogg

Betrodd tidsstämpel	Aktivitet med insamlade uppgifter
2024-10-01 09:31:43 UTC	Dokumentet signerades av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:31:40 UTC	Dokumentet lästes igenom av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:31:34 UTC	Dokumentet öppnades av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:05:53 UTC	Dokumentet skickades till Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: ()
2024-10-01 09:05:50 UTC	Dokumentet signerades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 09:05:45 UTC	Dokumentet öppnades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 06:13:31 UTC	Dokumentet kommenterades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: () Kommentar: Hej! Jag kan se att du inte har öppnat dokumentet ännu. Har du några funderingar? Använd gärna chatten och ställ dina frågor så återkopplar jag så snart jag kan.
2024-10-01 06:11:53 UTC	Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:06:34 UTC	Dokumentet skickades till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:06:32 UTC	Dokumentet förseglades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:06:31 UTC	Dokumentet signerades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:02:03 UTC	Dokumentet skapades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

Protokoll – Extra bolagsstämma Kungälv Energimarknad AB

Datum **Måndag 30 september 2024**

Plats **Per capsulam**

Aktieägare: Miguel Odhner som befullmäktigat ombud för AB Kongahälla

Antal aktier och röster 250

Summa 250

Sekreterare: Karin Almgren

Ordförande: Miguel Odhner

§ 1	**Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad**	Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam. Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet via digital signering.
§ 2	**Bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB**	Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument. Kommunfullmäktiges beslut: 1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag. 2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag. 3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag. 4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag. 5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag. 6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag. 7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Fingerprint: 03ba4f6410b28189a30611cc43273689c762ae5e865985287cb068ad8262e9608d9611bc4d161956c21f1ca3bf115af0de9e1b3f2ac83feb9745f39460626425

		AB Kongahälla höll extra bolagstämma per capsulam 2024-09-24. *AB Kongahällas beslutade att:* ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt punkterna nedan: • Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag. **Stämman beslutar att:** • Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag. (Dnr KS 2024/1402) • Ge befogenhet till VD att genomföra ändringen hos Bolagsverket.

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Fingerprint: 03ba4f6410b28189a30611cc43273689c762ae5e865985287cb068ad8262e9608d9611bc4d161956c21f1ca3bf115af0de9e1b3f2ac83feb9745f39460626425

Signaturcertifikat

Dokumentnamn:

2024-09-30 Kungälv Energimarknad AB_Protokoll_extra bolagsstämma

Unikt dokument-id:

93c939a8-8980-48c0-a605-96e697589d7f

Dokumentets fingeravtryck:

03ba4f6410b28189a30611cc43273689c762ae5e865985287cb068ad8262e9608d9611bc4d161956c21f1
ca3bf115af0de9e1b3f2ac83feb9745f39460626425

Undertecknare

Miguel Odhner

Kommunstyrelsens ordförande

Kungälvs kommun (212000-1371)

E-post: miguel.odhner@kungalv.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 155.4.130.81

Betrodd tidsstämpel:
2024-10-01 09:12:44 UTC

Karin Almgren

VD

Kungälv Energi AB

E-post: karin.almgren@kungalvenergi.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 80.73.48.99

Betrodd tidsstämpel:
2024-10-01 09:30:52 UTC

Karin Berndtsson Almgren

Vd

Kungälv Energi AB

E-post: karin.almgren@kungalvenergi.se
Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (desktop)
IP nummer: 80.73.48.99

Verifierat med inloggning

Betrodd tidsstämpel:
2024-09-30 06:09:57 UTC

Detta dokument slutfördes av alla parter:

2024-10-01 09:30:52 UTC

Bilagor

Revidering - bolagsordning Kungälv Energimarknad AB

Fil: Revidering - bolagsordning Kungälv Energimarknad AB.docx
Säker länk: https://app.getaccept.com/v/qmx96twe4e9v/d7rvr4zux8r5gq/attachment/2x37dfqj984
Fil-fingeravtryck: 12c7e7fd1952ef7f8a2014495c4bd1257d9368e6fbb076df23bfb45827a13480e185245b38173fc377346983b77e00a11e68e5be11e7bac6e8b5ea7b6798068b

Protokollsutdrag - Revidering av bolagsordningar för AB Kongahälla, Kungälv Arena AB, Bokab, Kungälv Energi samt dotterbolag - Kommunfullmäktige

Fil: Protokollsutdrag - Revidering av bolagsordningar för AB Kongahälla, Kungälv Arena AB, Bokab, Kungälv Energi samt dotterbolag - Kommunfullmäktige.pdf
Säker länk: https://app.getaccept.com/v/qmx96twe4e9v/d7rvr4zux8r5gq/attachment/5328garvd8k
Fil-fingeravtryck: 5b5a165bc3ba1a73127cfb8e732958130daa5b82a60d32c26da09f5808172e89e3ba0723df5d9e24d80134550334f34986e3d3581aca08bc99dbe8af0b86ba83

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

Aktivitetslogg

Betrodd tidsstämpel	Aktivitet med insamlade uppgifter
2024-10-01 09:30:52 UTC	Dokumentet signerades av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:30:49 UTC	Dokumentet lästes igenom av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:30:43 UTC	Dokumentet öppnades av Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-10-01 09:12:46 UTC	Dokumentet skickades till Karin Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: ()
2024-10-01 09:12:44 UTC	Dokumentet signerades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 09:12:39 UTC	Dokumentet öppnades av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 155.4.130.81 - IP Plats: Gothenburg, Sweden
2024-10-01 06:13:30 UTC	Dokumentet kommenterades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: () Kommentar: Hej! Jag kan se att du inte har öppnat dokumentet ännu. Har du några funderingar? Använd gärna chatten och ställ dina frågor så återkopplar jag så snart jag kan.
2024-10-01 06:12:08 UTC	Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:10:00 UTC	Dokumentet skickades till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:09:58 UTC	Dokumentet förseglades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:09:57 UTC	Dokumentet signerades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden
2024-09-30 06:06:40 UTC	Dokumentet skapades av Karin Berndtsson Almgren (karin.almgren@kungalvenergi.se) Enhet: Edge 129.0.0.0 on Unknown Windows 10.0 (dator) IP nummer: 80.73.48.99 - IP Plats: Kungälv, Sweden

GetAccept

Detta dokumentet har signerats genom digitala signeringstjänsten GetAccept.
Certifikatet tillhandahåller alla signaturer och aktivitetsdata kopplat till detta dokument.

PROTOKOLL

Bohusläns Kommunala Exploaterings AB
Org.nr: 556069-9539

EXTRA BOLAGSSTÄMMA

PER CAPSULAM

Datum: **2024-09-27**

Plats: **Per capsulam**
Genom signering av protokollet godkänner ombudet att den extra bolags-stämman hålls per capsulam samt godkänner förslag till beslut.

Närvarande: Aktieägare:
Miguel Odhner som befullmäktigat ombud för Kungälvs kommun:

Antal aktier och röster	20 000
Summa	**20 000**

Protokollförare: Pia-Marie Parkrud, Bokab

§ 1 – Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam
Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet

§ 2 – Bolagsordning för Bokab

Extra bolagstämma beslutade anta reviderad bolagsordning för **Bohusläns Kommunala Exploaterings AB,** org.nr **556069-9539** som antogs av kommunfullmäktige (§ 124/2024) i Kungälvs kommun 2024-09-05, (**Bilaga 1**).

§ 3 – Bolagsordningar för Bokabs dotter- och dotterdotterbolag samt val av styrelse

Ombud vid extra bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt kommunfullmäktiges beslut (§ 126/2024) att enligt förslagen anta följande:
· Reviderad bolagsordning för **Bohusläns Förvaltning AB** (Bofab), org.nr **559328-2980**,
· Reviderad bolagsordning för **Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB**, org.nr **559328-2915**,
· Reviderad bolagsordning för **Solbräcke Kullen AB**, org.nr **559328-2899**

Ombud vid extra bolagstämma får i uppdrag att notera kommunfullmäktiges beslut (§ 126/2024) val av styrelseledamöter enligt nedan:

· **Mikael Malm** utsetts till ordinarie ledamot och **Thomas Loong** till suppleant i **Bohusläns Förvaltning AB** (Bofab), org,nr **559328-2980**.

· **Mikael Malm** utsetts till ordinarie ledamot och **Thomas Loong** till suppleant i **Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB**, org.nr **559328-2915**.

· **Mikael Malm** utsetts till ordinarie ledamot och **Thomas Loong** till suppleant i **Solbräcke Kullen AB**, org.nr **559328-2899**.

§ 4 - Bolagsordning och val av styrelse till nytt paketeringsbolag i Bokabkoncernen

Ombud vid extra bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt kommunfullmäktiges beslut (§ 125/2024) att enligt förslaget anta följande:
· Bolagsordning för **Kareby E6 Tomt 1** .

Ombud vid extra bolagstämma får i uppdrag att notera kommunfullmäktiges val (§ 125/2024) av styrelseledamöter och lekmannarevisorer enligt nedan:

· **Lars Pettersson** utsetts till ordinarie ledamot och **Claes Hellström** till suppleant i **Kareby E6 Tomt 1 AB.**

· **Christina Carlsson** utsetts till lekmannarevisor och **Thomas Karlsson** till suppleant för **Kareby E6 Tomt 1 AB**.

Ordförande

Miguel Odhner

Miguel Odhner (27 sep. 2024 14:26 GMT+2)

Miguel Odhner

Protokollförare

Pia-Marie Parkrud

Pia-Marie Parkrud

1.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - Bokab

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-27

Skapad:	2024-09-27
Av:	Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAdEXOeelkPkRbevYVeZaOBg3Y0k5z2Hmw

”1.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - Bokab” – historik

Dokumentet skapades av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
2024-09-27 - 08:11:05 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:11:08 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:11:08 GMT

Dokumentet har e-signerats av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 08:17:49 GMT – Tidskälla: server

E-postmeddelandet har visats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2024-09-27 - 12:26:09 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 12:26:26 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.
2024-09-27 - 12:26:26 GMT

Adobe Acrobat Sign

PROTOKOLL

Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB

559328-2915

EXTRA BOLAGSSTÄMMA
PER CAPSULAM

Datum: **2024-09-27**

Plats: **Per capsulam**
Genom signering av protokollet godkänner ombudet att den extra bolags-stämman hålls per capsulam samt godkänner förslag till beslut.

Närvarande: Aktieägare:
Miguel Odhner som befullmäktigat ombud för Kungälvs kommun:

Antal aktier och röster	500
Summa	**500**

Protokollförare: Pia-Marie Parkrud, Bokab

§ 1 – Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam
Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet

§ 2 – Bolagsordning för Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB

Extra bolagstämma beslutade anta reviderad bolagsordning för **Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB**, org.nr **559328-2915** som antogs av Kommunfullmäktige (§ 126/2024) i Kungälvs kommun 2024-09-05, (**Bilaga 1**).

§ 3 – Val av styrelse

Noterades att kommunfullmäktige (§ 126/2024) i Kungälvs kommun2024-09-05 har utsett Bokabs ordförande till ordinarie ledamot och vice ordförande till suppleant enligt nedan:

· **Mikael Malm** utsetts till ordinarie ledamot och **Thomas Loong** till suppleant i **Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB**, org.nr **559328-2915**.

Ordförande

Miguel Odhner

Miguel Odhner (27 sep. 2024 14:27 GMT+2)

Miguel Odhner

Protokollförare

Pia-Marie Parkrud

Pia-Marie Parkrud

3.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - RVH Tomt 12A AB

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-27

Skapad:	2024-09-27
Av:	Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAA-DVjvQOkv_q_k0aW8mgQRhD4fmWdwNUo

”3.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - RVH Tomt 1 2A AB” – historik

Dokumentet skapades av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
2024-09-27 - 08:14:31 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:14:34 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:14:34 GMT

Dokumentet har e-signerats av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 08:19:00 GMT – Tidskälla: server

E-postmeddelandet har visats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2024-09-27 - 12:27:17 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 12:27:27 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.
2024-09-27 - 12:27:27 GMT

Adobe Acrobat Sign

PROTOKOLL
Bofab

559328-2980

EXTRA BOLAGSSTÄMMA
PER CAPSULAM

Datum:	**2024-09-27**
Plats:	**Per capsulam** *Genom signering av protokollet godkänner ombudet att den extra bolags-stämman hålls per capsulam samt godkänner förslag till beslut.*
Närvarande:	Aktieägare: **Miguel Odhner** som befullmäktigat ombud för Kungälvs kommun: Antal aktier och röster 500 **Summa 500**
Protokollförare:	Pia-Marie Parkrud, Bokab
§ 1 – Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad	Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet
§ 2 – Bolagsordning för Bofab	Extra bolagstämma beslutade anta reviderad bolagsordning för **Bohusläns Förvaltning AB** (Bofab), org.nr **559328-2980** som antogs av kommunfullmäktige (§ 126/2024) i Kungälvs kommun 2024-09-05, (**Bilaga 1**).
§ 3 – Val av styrelse	Noterades att kommunfullmäktige (§ 126/2024) i Kungälvs kommun 2024-09-05 har utsett Bokabs ordförande till ordinarie ledamot och vice ordförande till suppleant enligt nedan: · **Mikael Malm** utsetts till ordinarie ledamot och **Thomas Loong** till suppleant i **Bohusläns Förvaltning AB** (Bofab), org,nr **559328-2980**.

Ordförande *Protokollförare*

Miguel Odhner

Miguel Odhner (27 sep. 2024 14:26 GMT+2)

Miguel Odhner *Pia-Marie Parkrud*

Pia-Marie Parkrud

2.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - Bofab

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-27

Skapad:	2024-09-27
Av:	Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAA6oEbJYvQ4hZQtMobgRlVwxV6TAIrsr86

”2.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - Bofab” – historik

Dokumentet skapades av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
2024-09-27 - 08:13:01 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:13:04 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:13:04 GMT

Dokumentet har e-signerats av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 08:18:31 GMT – Tidskälla: server

E-postmeddelandet har visats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2024-09-27 - 12:26:36 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 12:26:46 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.
2024-09-27 - 12:26:46 GMT

Adobe Acrobat Sign

PROTOKOLL

Solbräcke Kullen AB

559328-2899

EXTRA BOLAGSSTÄMMA
PER CAPSULAM

Datum: **2024-09-27**

Plats: **Per capsulam**
Genom signering av protokollet godkänner ombudet att den extra bolags-stämman hålls per capsulam samt godkänner förslag till beslut.

Närvarande: Aktieägare:
Miguel Odhner som befullmäktigat ombud för Kungälvs kommun:

Antal aktier och röster	500
Summa	**500**

Protokollförare: Pia-Marie Parkrud, Bokab

§ 1 - Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam
Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet

§ 2 - Bolagsordning för Solbräcke Kullen AB Tomt 12A AB

Extra bolagstämma beslutade anta reviderad bolagsordning för **Solbräcke Kullen AB**, org.nr **559328-2899** som antogs av kommunfullmäktige (§ 126/2024) i Kungälvs kommun 2024-09-05, (**Bilaga 1**).

§ 3 - Val av styrelse

Noterades att kommunfullmäktige (§ 126/2024) i Kungälvs kommun 2024-09-05 har utsett Bokabs ordförande till ordinarie ledamot och vice ordförande till suppleant enligt nedan:

· **Mikael Malm** utsetts till ordinarie ledamot och **Thomas Loong** till suppleant i **Solbräcke Kullen AB**, org.nr **559328-2899**.

§ 4 - Val av ombud

Miguel Odhner väljs till befullmäktigat ombud för **Solbräcke Kullen AB**, org.nr **559328-2899** i **Kareby E6 Tomt 1 AB.**

§ 5 - Bolagsordning och val av styrelse till nytt paketeringsbolag i Bokabkoncernen

Ombud vid extra bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt kommunfullmäktiges beslut (§ 125/2024) att enligt förslaget anta följande:

· Bolagsordning för **Kareby E6 Tomt 1.**
Ombud vid extra bolagstämma får i uppdrag att notera kommunfullmäktiges val (§ 125/2024) av styrelseledamöter och lekmannarevisorer enligt nedan:

· **Lars Pettersson** utsetts till ordinarie ledamot och **Claes Hellström** till suppleant i **Kareby E6 Tomt 1 AB.**

· **Christina Carlsson** utsetts till lekmannarevisor och **Thomas Karlsson** till suppleant för **Kareby E6 Tomt 1 AB**.

Ordförande
Miguel Odhner
Miguel Odhner (27 sep. 2024 14:27 GMT+2)
Miguel Odhner

Protokollförare
Pia-Marie Parkrud
Pia-Marie Parkrud

4.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - Solbräcke Kullen AB

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-27

Skapad:	2024-09-27
Av:	Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAaI8pBOlGjZKowuMvt7DZSlRL8GYLuk4X

”4.2024-09-27 PROTOKOLL Extra bolagsstämma - Solbräcke Kullen AB” – historik

Dokumentet skapades av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
2024-09-27 - 08:16:18 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:16:21 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se) för signering
2024-09-27 - 08:16:21 GMT

Dokumentet har e-signerats av Pia-Marie Parkrud (pia-marie.parkrud@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 08:19:53 GMT – Tidskälla: server

E-postmeddelandet har visats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2024-09-27 - 12:27:39 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-27 - 12:27:50 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.
2024-09-27 - 12:27:50 GMT

Adobe Acrobat Sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum 2024-09-24
Sida 1 (15)

Plats och tid Bryggan Stadshuset i Kungälv klockan 09:00-12:00

Beslutande
Miguel Odhner (S) Ordförande
Sandra Svensson (M)
Gun-Marie Daun (KD)
Anna Vedin (M)
Pia Gillerstedt (S)
Patrik Ryberg (SD)

Anmält förhinder
Elisabeth Mattsson (L)

Sekreterare Johan Sjöholm (25 sep. 2024 11:43 GMT+2) Paragraf 18-30
Johan Sjöholm

Ordförande Miguel Odhner (26 sep. 2024 16:32 GMT+2)
Miguel Odhner (S)

Justerande Sandra Svensson (M)
Sandra Svensson (26 sep. 2024 20:26 GMT+2)

Övriga deltagare

Haleh Lindqvist	Kommundirektör
Lena Arnfelt	Sektorchef Trygghet och Stöd
Monica Carlhult Karlsson	Sektorchef Bildning och Lärande
Nicola Karan	§ 21 Säkerhetssamordnare
Agneta Hamilton	§ 23 Verksamhetschef Vårdcentralen Kusten
Annika Haglunds	§ 23 Samordnare/socionom Familjehuset Klippan
Linda Bjälkenborn	§ 23 Enhetschef Stödenheten
Sara Ekström	§ 23 Arbetsterapeut Rehab Kusten
Henrik Svedberg	§ 25 Förbundchef Samordningsförbundet Älv&Kust
Tanja Tajic	§ 25-26 Verksamhetschef Kompetenscentrum

Bevis/Anslag

Justering har tillkännagivits genom anslag

Organ Rådet för folkhälsa och social hållbarhet
Sammanträdesdatum 2024-09-24

Datum då anslag sätts upp
Datum då anslag tas ner

Förvaringsplats för protokollet

Underskrift

ADRESS Stadshuset · 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00 vx
FAX 0303-132 17
E-POST kommun@kungalv.se
HEMSIDA www.kungalv.se

Sammanträdesprotokoll

Innehållsförteckning

Val av justerare ... 3
Tillkommande och utgående ärenden ... 4
Tidsplan revidering program social hållbarhet (Dnr KS2023/1562) ... 5
Redaktionella ändringar plan Trygg i Kungälv (Dnr KS2023/1562) ... 6
Utvecklingsarbete kring familjecentrerat arbetssätt (Dnr KS2023/1793) ... 7
Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan och socialtjänsten (Dnr KS2024/1787) ... 8
Status Samhällskontrakt hösten 2024 (Dnr KS2023/1793) ... 9
Fortsatt arbetsgång systematisk mätning analys social hållbarhet (Dnr KS2024/0781) ... 10
Status ESF - ansökan förstudie innovativa finansieringsformer för att möte samhällsutmaningar (Dnr KS2024/1504) ... 11
Status implementering Aktivitetsgrupp (Dnr KS2022/2316) ... 12
Utkast verksamhetsplan 2025 (Dnr KS2024/1786) ... 13
Status nytt folkhälsoavtal (Dnr KS2023/2788) ... 14
Status avseende samverkansavtal öppenvårdsmottagning Mini-Maria mellan Kungälvs kommun och Mölndals stad (Dnr KS2023/1793) ... 15

§ 18/2024

Val av justerare

Beslut

Till justerare utses Sandra Svensson (M).

_____

§ 19/2024

Tillkommande och utgående ärenden

Beslut

Dagordningen fastställs.

---

§ 20/2024

Tidsplan revidering program social hållbarhet (Dnr KS2023/1562)

Sammanfattning

Återkoppling sker kring tidsplan vid revidering program Social Hållbarhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Tidsplan revidering program social hållbarhet
Bilaga Tidsplan revidering program social hållbarhet

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.
.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 21/2024

Redaktionella ändringar plan Trygg i Kungälv (Dnr KS2023/1562)

Sammanfattning

Riksdagen har beslutat om en ny lag (2023:196) om kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Den nya lagen reglerar kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan.

Återkoppling sker kring genomförd kartläggning samt redaktionella ändringar i plan Trygg i Kungälv.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Redaktionella ändringar plan Trygg i Kungälv

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 22/2024

Utvecklingsarbete kring familjecentrerat arbetssätt (Dnr KS2023/1793)

Sammanfattning

Summering sker kring inlett utvecklingsarbete familjecentrerat arbetssätt. Återkoppling sker kring inledd dialog med hälso- och sjukvårdens representanter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Utvecklingsarbete kring familjecentrerat arbetssätt

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 23/2024

Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan och socialtjänsten (Dnr KS2024/1787)

Sammanfattning

Utifrån den integrerade samverkan vid Familjehuset Klippan har behov intensifierats av effektivare samverkan mellan vårdval Rehab och elevhälsan. I nuläget kan barn, ungdom och familj få stöd individuellt från arbetsterapeut på Rehab och i föräldragrupp/kurs med bland annat aktivitetsreglering. Då stora delar av barnets/ungdomens utmaningar i aktivitetsreglering sker i skolmiljö, är detta svårare att arbeta med utan att involvera vuxna i skolan, något som både Rehab och skola har identifierat och uppmärksammat.

Med en ökad samverkan mellan elevhälsa, skola, UPH, socialtjänst och rehab för att arbeta med likande strategier i både hemmet och i skolan gällande aktivitetsreglering kan effekten bli mycket större för individen och även på gruppnivå.

För att hitta en form av samverkan och utveckla möjliga metoder samt strukturer mellan verksamheterna, som var och en har sina riktlinjer att följa har sonderande dialog förts med Koncernstab Regional Utveckling i Västra Götalandsregionen. Kungälvs kommun och Vårdcentralen Kusten har fått klartecken att inkomma med en regional social investering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Regional social investering - hållbar samverkansmodell mellan vårdval rehab, elevhälsan och socialtjänsten

Förslag till beslut

Information antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 24/2024

Status Samhällskontrakt hösten 2024 (Dnr KS2023/1793)

Sammanfattning

Politiskt uppdrag är att utveckla samhällskontraktet genom tätare information till företagen och övriga partners om behov av feriejobb, praktikplats samt arbete för att kunna matcha personer och företagare så bra som möjligt. Uppdrag har även getts till förvaltningen att ta fram en årsberättelse kring Samhällskontrakten som ska distribueras till företag och allmänhet varje år. Summering sker aktuellt arbete i Samhällskontraktet.

Under hösten 2024 tecknar följande Samhällskontraktet:

- Renova 15 oktober
- Vy Buss 23 oktober
- Bröderna Karlsson 7 november

Förslag till agenda vid nätverksmöte den 7 november presenteras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Samhällskontrakt hösten 2024
Bilaga Nätverksmöte 7 november

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 25/2024

Fortsatt arbetsgång systematisk mätning analys social hållbarhet (Dnr KS2024/0781)

Sammanfattning

Tillsammans med Mölndals stad beviljades Kungälvs kommun medel från Västra Götalandsregionen (RUN 2019-00532) för projektet Systematisk Mätning Analys Social Hållbarhet (SMASH). Projektet avslutades i september 2023. Enligt budget 2024 är politiskt uppdrag att modell kring att mäta social hållbarhet ska implementeras och finnas med som grund i kommunens samlade budgetarbete och beslutsfattande.

När det gäller fortsatt arbetsgång kring systematisk mätning analys social hållbarhet, antecknas information kring kommande sonderingsmöte med närliggande kommuner, akademin och näringsliv. Mötet är inplanerat till den 16 januari.

Tillsammans med RISE har Samordningsförbundet Älv & Kust har en ekonomisk modell kring stegförflyttning tagit fram. Verktyget har utvecklats för att hjälpa Finsam att beräkna finansiella effekter för kommun, region samt stat, när det gäller individer som står långt från arbetsmarknaden från offentlig försörjning och gör stegförflyttning mot arbete och studier, eller mellan olika ersättningar.

Återkoppling kring Kompetenscentrums pågående arbete med att mäta förflyttningar och effekt av insats.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Fortsatt arbetsgång systematisk mätning analys social hållbarhet
Bilaga Pilotansökan Tillsammans - Systematisk mätning analys social hållbarhet 2024
Bilaga Introduktion till Excelfilen

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 26/2024

Status ESF - ansökan förstudie innovativa finansieringsformer för att möte samhällsutmaningar (Dnr KS2024/1504)

Sammanfattning

Kungälvs kommun har skickat in en ESF-ansökan gällande en förstudie kring innovativa finansieringsformer för att möta samhällsutmaningar.

Projektansökan sker tillsammans med RISE och projektet syftar till att undersöka vilken eller vilka innovativa finansieringsformer som bäst passar Kungälvs behov och förutsättningar givet inriktningen på att få nyanlända i arbete/sysselsättning och minskad psykisk ohälsa hos ungdomar.

Projektmålen utgår från den plattform som byggts upp via Samhällskontrakten samt de modellarbetet som skett tillsammans med RISE kring systematisk mätning analys social hållbarhet i Kungälvs kommun.

Besked kring projektansökan förväntas till början av oktober.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Status ESF - ansökan förstudie innovativa finansieringsformer för att möte samhällsutmaningar
Bilaga Ansökan
Bilaga Utlysning

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

_____

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 27/2024

Status implementering Aktivitetsgrupp (Dnr KS2022/2316)

Sammanfattning

Vid västra hälso- och sjukvårdsnämndens möte den 21 oktober 2022 fattades enligt § 222 beslut att fördela 5 600 000 kronor till Kungälvs kommun för folkhälsoinsatser för barn med fetma, övervikt och psykisk ohälsa i samverkan mellan kommunen och Västra Götalandsregionen under 2022 - 2024.

Insatserna utgår från en samverkansmodell mellan region och kommun, som idag är etablerad i Region Halland. Målgrupp är barn och ungdomar med:

- Övervikt
- NPF
- Psykisk ohälsa

Den 19 september 20214 fattade Delregional nämnd västra beslut att:

- finansiera totalt 1 150 000 kronor, varav 400 000 kronor till Kungälv och 750 000 kronor till Mölndal, för att skapa bättre förutsättningar för implementering av aktivitets- och friskvårdsgrupper.
- tilläggsavtal ska tecknas för resterande av 2024 och 2025 med Kungälv och Mölndal.
- uppmärksamma strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden på arbetet med samverkansmodellen för spridning inom Västra Götaland.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Status implementering Aktivitetsgrupp

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 28/2024

Utkast verksamhetsplan 2025 (Dnr KS2024/1786)

Sammanfattning

Kungälvs kommun och Västra Götalandsregionen har samverkansavtal med varje kommun inom sitt geografiska område gällande gemensamma folkhälsoinsatser. Enligt avtalet ska arbetet med folkhälsa och social hållbarhet bedrivas strategiskt, systematiskt och målinriktat i syfte att förbättra befolkningens levnadsvillkor och hälsa samt utjämna skillnader i hälsa. Arbetet ska omfatta hälsofrämjande och förebyggande samt generella och riktade insatser. Insatser ska vara långsiktiga och utgå från befolkningens behov. Årligen ska en verksamhetsplan med budget och insatser tas fram. Den ska innehålla en beskrivning av prioriteringar kring vilken/vilka målgrupper som i kommunen är i störst behov av insatser.

Verksamhetsplanen ska efter fastställande skickas till kommunstyrelsen för kännedom. Innan planen översändes till kommunstyrelsen ska utsedda representanter för kommunen och delregionala nämnden väster ha diskuterat och ställt sig bakom.

Utkast verksamhetsplan kommer kompletteras med skrivningar kring fortsatt arbete med systematisk mätning analys social hållbarhet. Verksamhetsplan kommer även kompletteras med skrivningar att förvaltning fått ett utökat uppdrag, att öka motståndskraften och nolltolerans mot all form av organiserad brottslighet, välfärdsbrottslighet och maktutövning i lokalsamhället.

Utkast till verksamhetsplan 2025 lyfts vid möte 19 november.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Utkast verksamhetsplan 2025
Bilaga Verksamhetsplan Folkhälsa och social hållbarhet 2025

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.
.

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 29/2024

Status nytt folkhälsoavtal (Dnr KS2023/2788)

Sammanfattning

Nuvarande samverkansavtal folkhälsa 2021–2024 tecknades mellan västra hälso- och sjukvårdsnämnden och kommunerna i nämndområdet. Avtalet löper ut vid årsskiftet 2024.

I och med en ny politisk organisering i Västra Götalandsregionen är inriktningen att effektivisera och göra mer lika i de avtal och processer där regionen samverkar. De nya delregionala nämnderna har gett koncernkontoret i uppdrag att se över nuvarande folkhälsoavtal för att identifiera områden där det finns stora möjligheter att göra mer lika för en ökad effektivitet och samsyn samt bättre lokala förutsättningar. Nuvarande folkhälsoavtal är förlängt under 2025.

Nytt samverkansavtal folkhälsa ska börja gälla från och med 1 januari 2026. Summering sker kring identifierade utvecklingsområden och fortsatt process.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Status nytt folkhälsoavtal

Förslag till beslut

Informationen antecknas till protokollet.

_____

Expedieras till:

För kännedom till:

§ 30/2024

Status avseende samverkansavtal öppenvårdsmottagning Mini-Maria mellan Kungälvs kommun och Mölndals stad (Dnr KS2023/1793)

Sammanfattning

Återkoppling kring aktuell status när det gäller samverkansavtal öppenvårdsmottagning Mini-Maria mellan Kungälvs kommun och Mölndals stad.

Ansvariga politiker i Kungälvs kommun kommer att kontakta motsvarande politiker i Mölndals Stad med syfte att initiera politisk dialog kring samverkansavtal öppenvårdsmottagningen Mini Maria.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Status avseende samverkansavtal öppenvårdsmottagning Mini-Maria mellan Kungälvs kommun och Mölndals stad
Avtal om Mini-Maria mellan västra hälso- och sjukvårdsnämnden och Mölndals stad
Utvärderingsrapport Mini-Maria Västra 2022-2023

Förslag till beslut

Information antecknas till protokollet.

Expedieras till:

För kännedom till:

Protokoll råd folkhälsa och social hållbarhet 25 september

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-26

Skapad:	2024-09-25
Av:	Johan Sjöholm (Johan.Sjoholm@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAObyKLCtDa345XanNTYJxtamlWNdlngRO

”Protokoll råd folkhälsa och social hållbarhet 25 september” – historik

Dokumentet skapades av Johan Sjöholm (Johan.Sjoholm@kungalv.se)
2024-09-25 - 09:42:46 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) för signering
2024-09-25 - 09:42:50 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Sandra Svensson (sandra.svensson@ockero.se) för signering
2024-09-25 - 09:42:51 GMT

Dokumentet skickades med e-post till Johan Sjöholm (Johan.Sjoholm@kungalv.se) för signering
2024-09-25 - 09:42:51 GMT

Dokumentet har e-signerats av Johan Sjöholm (Johan.Sjoholm@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-25 - 09:43:15 GMT – Tidskälla: server

E-postmeddelandet har visats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2024-09-25 - 10:49:41 GMT

E-postmeddelandet har visats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2024-09-26 - 11:18:39 GMT

Signerare Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) angav namnet Miguel Odhner vid signering
2024-09-26 - 14:32:21 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-26 - 14:32:23 GMT – Tidskälla: server

E-postmeddelandet har visats av Sandra Svensson (sandra.svensson@ockero.se)
2024-09-26 - 18:23:55 GMT

Adobe Acrobat Sign

Dokumentet har e-signerats av Sandra Svensson (sandra.svensson@ockero.se)

Signaturdatum: 2024-09-26 - 18:26:10 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.

2024-09-26 - 18:26:10 GMT

Adobe Acrobat Sign

Protokoll 2, extra bolagsstämma

Per capsulam

Aktiebolaget Kongahälla

org.nr 556022-8404

Sammanträdesdatum 2024-09-24

Plats Per capsulam
Tisdagen den 24 september 2024

Genom signering av protokollet godkänner ombudet att den extra bolagsstämman hålls per capsulam samt godkänner förslag till beslut.

Aktieägare: Daniel Tengvall

Befullmäktigat ombud för Kungälvs kommun
Antal aktier och röster: 2 000
Summa: 2 000

Sekreterare Karolina Lovric
Karolina Lovric (24 sep. 2024 14:55 GMT+2)
Karolina Lovric

Paragraf §§ 14 - 22

Ordförande Daniel Tengvall
Daniel Tengvall (24 sep. 2024 14:44 GMT+2)
Daniel Tengvall

AKTIEBOLAGET KONGAHÄLLA	

Protokoll

Extra bolagsstämma, Aktiebolaget Kongahälla
org.nr 556022-8404
2024-09-24 per capsulam

§14 Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad.

Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam.

Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet via digital signering.

§15 Bolagsordning för AB Kongahälla

Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument.

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag.
2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.
4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag.
5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag.
6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag.
7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Stämman beslutar att:

Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag.

§16 Bolagsordning för Kungälv Arena AB

Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets

synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument.

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag.
2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.
4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag.
5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag.
6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag.
7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Stämman beslutar att:

Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta att reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.

§17 Bolagsordning för Bokab

Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument.

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag.
2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.
4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag.

5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag.
6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag.
7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Stämman beslutar att:

Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta att reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag.

§18 Bolagsordningar för Bokabs dotter- och dotterdotterbolag samt val av styrelse

Den 7 december 2023 fattade kommunfullmäktige beslut (KS2023/2200) om att bolagsordningar för Rollsbo Västerhöjd 12A AB samt Solbräcke Kullen AB till lika som i Bohusläns Förvaltning AB (Bofab) antas enligt förslag. Genom revidering av bolagens bolagsordningar och deras fastställda ändamål och syfte ombildades därmed bolagen från paketeringsbolag till förvaltningsbolag.

Då vissa felaktigheter i de senaste beslutade bolagsordningarna uppmärksammats av Bolagsverket, såsom exempelvis att framsidan fastställer från och med när dokumentet gäller, önskar nu Bokab att dessa justeras enligt bifogat förslag.

Vidare önskar Bokabkoncernen att styrelsesammansättningen i dotterbolagen Bohusläns Förvaltning AB, org,nr 559328-2980 (Bofab), Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB, org.nr 559328-2915 samt Solbräcke Kullen AB, org.nr 559328-2899 ändras från att bestå av 2 ledamöter och 1 suppleant till att bestå av 1 ledamot och 1 suppleant. Bokabkoncernen föreslår att Bokabs ordförande utses till ordinarie ledamot och Bokabs vice ordförande till suppleant i följande bolag. Antalet är i enlighet med bolagets bolagsordning.

Kommunfullmäktige fattade beslut den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1429):

DT
DT

Protokoll

Extra bolagsstämma, Aktiebolaget Kongahälla
org.nr 556022-8404
2024-09-24 per capsulam

1. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Förvaltning AB (Bofab), org,nr 559328-2980, antas enligt förslag.
2. Reviderad bolagsordning för Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB, org.nr 559328-2915, antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning för Solbräcke Kullen AB, org.nr 559328-2899, antas enligt förslag.
4. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkterna 1-3 ovan.
5. Bokabs ordförande utses till ordinarie ledamot och Bokabs vice ordförande utses till suppleant i följande bolag:
- Bohusläns Förvaltning AB (Bofab), org,nr 559328-2980
- Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB, org.nr 559328-2915
- Solbräcke Kullen AB, org.nr 559328-2899

Stämman beslutar att:

Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt punkterna nedan:

- Reviderad bolagsordning för Bohusläns Förvaltning AB (Bofab), org,nr 559328-2980, antas enligt förslag.
- Reviderad bolagsordning för Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB, org.nr 559328-2915, antas enligt förslag.
- Reviderad bolagsordning för Solbräcke Kullen AB, org.nr 559328-2899, antas enligt förslag.

Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att notera kommunfullmäktiges val av styrelseledamöter enligt nedan:

- Mikael Malm utsetts till ordinarie ledamot och Thomas Loong till suppleant i Bohusläns Förvaltning AB (Bofab), org,nr 559328-2980.
- Mikael Malm utsetts till ordinarie ledamot och Thomas Loong till suppleant i Rollsbo Västerhöjd Tomt 12A AB, org.nr 559328-2915.
- Mikael Malm utsetts till ordinarie ledamot och Thomas Loong till suppleant i Solbräcke Kullen AB, org.nr 559328-2899.

Protokoll

Extra bolagsstämma, Aktiebolaget Kongahälla
org.nr 556022-8404
2024-09-24 per capsulam

§19 Bolagsordning och val av styrelse till nytt paketeringsbolag i Bokabkoncernen

Bokab har inkommit med ärende avseende godkännande av bolagsordning för, och val av styrelse till, nytt paketeringsbolag i Bokabkoncernen. Bokab kommer genom sitt holdingbolag, Solbräcke Kullen AB att köpa in ett paketeringsbolag, Kareby E6 Tomt 1 AB i syfte att försälja mark i bolagsform där man nu önskar få beslut av kommunfullmäktige om att tillsätta samma styrelse, ha samma bolagsordning samt ha samma lekmannarevisor som övriga paketeringsbolag i Bokabs koncern.

Bokab önskar att styrelsen för Kareby E6 Tomt 1 AB består av Bokabs VD som ledamot samt försäljningsansvarig på Bokab som suppleant i likhet med övriga paketeringsbolag. Till lekmannarevisor föreslås lekmannarevisor och suppleant väljas i likhet med övriga paketeringsbolag. För information kommer styrelsen att på samma sätt som i övriga paketeringsbolag att tillsätta ordförande i Bokab som extern firmatecknare.

Kommunfullmäktige fattade beslut den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1430):

1. Bolagsordning för Kareby E6 Tomt 1 AB antas enligt förslag.
2. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkterna 1 ovan.
3. Bokabs VD utses till ordinarie ledamot och Bokabs försäljningsansvarig utses till suppleant i Kareby E6 Tomt 1 AB.
4. Lekmannarevisor och suppleant för Kareby E6 Tomt 1 AB utses i likhet med övriga paketeringsbolag.

Stämman beslutar att:

Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt punkterna nedan:

- Bolagsordning för Kareby E6 Tomt 1 AB antas enligt förslag.

Protokoll

Extra bolagsstämma, Aktiebolaget Kongahälla
org.nr 556022-8404
2024-09-24 per capsulam

Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att notera kommunfullmäktiges val av styrelseledamöter och lekmannarevisorer enligt nedan:

- Lars Pettersson utsetts till ordinarie ledamot och Claes Hellström till suppleant i Kareby E6 Tomt 1 AB.
- Cristina Carlsson utsetts till lekmannarevisor och Thomas Karlsson till suppleant för Kareby E6 Tomt 1 AB.

§20 Bolagsordning för Kungälv Energi samt dotterbolag

Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument.

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag.
2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.
4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag.
5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag.
6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag.
7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Stämman beslutar att ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta enligt punkterna nedan:

- Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag.
- Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag.
- Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag.

Protokoll

Extra bolagsstämma, Aktiebolaget Kongahälla
org.nr 556022-8404
2024-09-24 per capsulam

§21 Bolagsordning och aktiekapital Kungälv Energi Entreprenad och Service AB

Den 24 november 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om att godkänna ärende om att bilda två nya dotterbolag till Kungälv Energi AB. Ändringarna har sin bakgrund i EU:s elmarknadsdirektiv och Energimarknadsinspektionens rapport Ren energi inom EU- Ett genomförande av fem rättsakter (Ei R2020:02).

Steg två av förändringen kommer genomföras senast 2025-01-01 och denna innebär att verksamheterna entreprenad, gemensamma stödfunktioner samt all personal flyttas till dotterbolaget Kungälv Energi Entreprenad och Service AB. För att genomföra steg två i förändringen behöver det finnas tillräckligt med aktiekapital i bolaget. KEE har idag ett aktiekapital på 100 000 kr vilket inte är tillräckligt.
För att säkerställa bolaget långsiktigt behöver bolagsordningen ändras så att aktiekapitalet ligger i intervallet 5 000 000 kr till 20 000 000 kr och bolagets aktiekapital behöver ökas genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kr.

Kommunfullmäktige fattade beslut den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1427):

1. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi Entreprenad och Service AB,org,nr 559397-5468, antas enligt förslag.
2. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkterna 1 ovan.
3. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att öka aktiekapitalet genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kronor.

Stämman beslutar att:

1. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta att reviderad bolagsordning för Kungälv Energi Entreprenad och Service AB,org,nr 559397-5468, antas enligt förslag.
2. Ombud vid bolagstämma får i uppdrag att öka aktiekapitalet genom en företrädesemission (nyemission) med 6 000 000 kronor.

§22 Investering i ökad kapacitet i elnätet i M9 Rollsbo

För att klara elförsörjning till bland annat Rollsbo Västerhöjd, Arenaområdet och större enskilda anslutningar av batterilager och

fordonsladdning behöver kapaciteten utökas till området. Investeringen på ca 41 miljoner kronor (2024 års prisnivå) kommer att finansieras via elnätstariffen i enlighet med kap 5 ellagen som behandlar intäktsram för nätverksamhet. Projektet beräknas startas upp under 2024 och slutföras 2026 och investeringen finns med i företagets 5-årsplan för investeringar.
Då investeringen överskrider 600 basbelopp ska kommunfullmäktige få ta ställning innan beslut fattas.

Kommunfullmäktiges beslut den 5 september 2024:

> Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att föreslå och rösta för att ge styrelsen för Kungälv Energi AB mandat att besluta om komplettering med ytterligare en transformator med kringutrustning i M9 Rollsbo.

Stämman beslutar att:

> Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att föreslå och rösta för att ge styrelsen för Kungälv Energi AB mandat att besluta om komplettering med ytterligare en transformator med kringutrustning i M9 Rollsbo.

DT
DT

Protokoll bolagsstämma ABK 24 september 2024

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-24

Skapad:	2024-09-24
Av:	Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAL9V9lSDBh_oB7Pkuk4UrqBcNGkwuLKel

”Protokoll bolagsstämma ABK 24 september 2024” – historik

Dokumentet skapades av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
2024-09-24 - 12:28:43 GMT

Dokumentet skickades med e-post till daniel.tengvall@kungalv.se för signering
2024-09-24 - 12:28:47 GMT

E-postmeddelandet har visats av daniel.tengvall@kungalv.se
2024-09-24 - 12:43:01 GMT

Signerare daniel.tengvall@kungalv.se angav namnet Daniel Tengvall vid signering
2024-09-24 - 12:44:51 GMT

Dokumentet har e-signerats av Daniel Tengvall (daniel.tengvall@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-24 - 12:44:53 GMT – Tidskälla: server

Dokumentet skickades med e-post till Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se) för signering
2024-09-24 - 12:44:55 GMT

E-postmeddelandet har visats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
2024-09-24 - 12:55:08 GMT

Dokumentet har e-signerats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-24 - 12:55:19 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.
2024-09-24 - 12:55:19 GMT

Adobe Acrobat Sign

Protokoll 4, styrelsemöte Kungälv Arena AB

org.nr 556629-6215

Sammanträdesdatum 2024-09-11

Plats	Stadshuset, Förvaltningsledningens, plan 3
Tid	Onsdagen den 11 september, klockan 11.00 – 13.00

Beslutande	Miguel Odhner	Ordförande
	Gun-Marie Daun	Vice ordförande
	Anders Holmensköld	Ledamot
	Jonas Andersson	Ledamot
	Greger Plannthin	Ledamot

Sekreterare Karolina Lovric
Karolina Lovric (1 okt. 2024 12:12 GMT+2)
Karolina Lovric

Paragraf §§ 15 – 18

Ordförande Miguel Odhner
Miguel Odhner (1 okt. 2024 08:51 GMT+2)
Miguel Odhner

Justerande Gun-Marie Daun
Gun-Marie Daun (1 okt. 2024 11:10 GMT+2)
Gun-Marie Daun

Övriga deltagare	Haleh Lindqvist	TF VD Kungälv Arena AB
	Åsa Berglie	Projektchef
	Rickard Holmgren	Enhetschef Fastighetsprojekt
	Leif Nilsson	Senior advisor

Protokoll

Styrelsemöte, Kungälv Arena AB
org.nr 556629-6215

Sammanträdesdatum
2024-09-11

§15 Val av justerare

Gun-Marie Daun utses att jämte ordföranden justera protokollet.

§16 Tillkommande och utgående ärenden

Inga tillkommande ärenden.

Dagordningen fastställs.

§17 Information om arenaprojektet

Ordförande återkopplar från tidigare styrelsemöten.

Ordförande hälsar nya ledamöter välkomna och inleder att bolaget är i ett uppbyggnadsskede. Det kommer krävas månatliga möten framgent för att utveckla bolaget enligt ägardirektivet att som Arena och evenemangsbolag äga, skapa och förvalta mötesplatser och evenemang för idrott, kultur, föreningar och näringsliv, med en för bolaget god ekonomisk hållbarhet. Arbetet ska ske i god samverkan och ytterst bidra till att Kungälvs kommun är en attraktiv plats att leva, besöka och verka i.

Tillförordnad VD presenterar bakgrund och statusrapport avseende arenaprojektet.

Dialog förs kring tidplan och planering samt kommande beslut. I kommunfullmäktiges beslut om att upphandla partnering fastställdes att samtliga etapper inom byggnationen startbeslutas av kommunfullmäktige.

Vidare diskuteras hur tidplan synkroniserar med när nuvarande idrottsanläggningar ska fasas ut utifrån kommunfullmäktigebeslut. Det pågår ett intensivt arbete med en mer detaljerad tidsplan och kommer att presentera denna på nästa styrelsemöte.

Ordförande ber samtliga närvarande på mötet lyfta sina tankar och funderingar kring det kommande arbetet i styrelsen och arenaprojektet:

- Realistisk tidplan och kostnader för infrastruktur i området för att skapa helhet i frågan och ge möjlighet till att se eventuella konsekvenser av kommande beslut.
- Tidplan för ägandeskap av fastigheter och översyn över vilka fastigheter som är aktuella.

- Behöver skapa en modell och en plan för hur näringsliv och föreningar ska, involveras i arbetet framöver.
- Det är viktigt med fortsatt samarbete och värdegrundsarbete med föreningarna och hur man skapar ett effektivt samnyttjande av lokaler.
- Det är viktigt med genomtänkt planering och överväganden, tydlighet i roller och struktur i arbetet med projektet.
- Viktigt också man arbetar tillsammans och påvisar projektets möjligheter för idrotten, kulturen, och invånarna i Kungälv.

Ordförande tackar för en god dialog.

Styrelsen antecknar informationen.

§18 Övrigt

Inga övriga punkter.

Protokoll styrelsemöte Kungälv Arena AB 11 september 2024

Slutgiltig revideringsrapport 2024-10-01

Skapad:	2024-09-30
Av:	Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAR9I6WIGs-lqSuRPROolGE00NwSIWP-Ej

”Protokoll styrelsemöte Kungälv Arena AB 11 september 2024” – historik

Dokumentet skapades av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
2024-09-30 - 07:02:18 GMT

Dokumentet skickades med e-post till miguel.odhner@kungalv.se för signering
2024-09-30 - 07:02:21 GMT

E-postmeddelandet har visats av miguel.odhner@kungalv.se
2024-10-01 - 06:50:36 GMT

Signerare miguel.odhner@kungalv.se angav namnet Miguel Odhner vid signering
2024-10-01 - 06:51:27 GMT

Dokumentet har e-signerats av Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-10-01 - 06:51:29 GMT – Tidskälla: server

Dokumentet skickades med e-post till gun-marie.daun@kungalv.se för signering
2024-10-01 - 06:51:30 GMT

E-postmeddelandet har visats av gun-marie.daun@kungalv.se
2024-10-01 - 06:55:24 GMT

Signerare gun-marie.daun@kungalv.se angav namnet Gun-Marie Daun vid signering
2024-10-01 - 09:10:43 GMT

Dokumentet har e-signerats av Gun-Marie Daun (gun-marie.daun@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-10-01 - 09:10:45 GMT – Tidskälla: server

Dokumentet skickades med e-post till Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se) för signering
2024-10-01 - 09:10:46 GMT

Adobe Acrobat Sign

E-postmeddelandet har visats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)

2024-10-01 - 10:12:17 GMT

Dokumentet har e-signerats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)

Signaturdatum: 2024-10-01 - 10:12:31 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.

2024-10-01 - 10:12:31 GMT

Adobe Acrobat Sign

Protokoll 2, extra bolagsstämma

Per capsulam

Kungälv Arena AB

org.nr 556629-6215

Sammanträdesdatum 2024-05-21

Plats Per capsulam
Tisdagen den 24 september 2024

Genom signering av protokollet godkänner ombudet att den extra bolagsstämman hålls per capsulam samt godkänner förslag till beslut.

Aktieägare:	Erik Andreasson	Befullmäktigat ombud för Aktiebolaget Kongahälla
		Antal aktier och röster: 40 000
		Summa: 40 000

Sekreterare Karolina Lovric
Karolina Lovric (24 sep. 2024 15:51 GMT+2)
Karolina Lovric

Paragraf §§ 13 - 14

Ordförande Erik Andreasson
Erik Andreasson (24 sep. 2024 15:37 GMT+2)
Erik Andreasson

KUNGÄLV ARENA AB	

Protokoll

Extra bolagsstämma, Kungälv Arena AB
org.nr 556629-6215
2024-09-24 per capsulam

§13 Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad.

Samtliga aktieägare godkänner att bolagsstämman hålls per capsulam.

Beslutet blir giltigt när samtliga aktieägare har skrivit under protokollet via digital signering.

§14 Bolagsordning för Kungälv Arena AB

Då ett antal bolagsordningar revideras inom ramen för separata ärenden beslutade kommunfullmäktige den 5 september 2024 (Dnr KS2024/1402) att resterande bolagsordningar revideras i enlighet med Bolagsverkets synpunkter, för att det ska vara en enhetlighet bland samtliga styrdokument.

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Reviderad bolagsordning för AB Kongahälla (org.nr 556022-8404) antas enligt förslag.
2. Reviderad bolagsordning för Bohusläns Kommunala exploateringsaktiebolag (org.nr 556069-9539) antas enligt förslag.
3. Reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.
4. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energi AB (org.nr 556083-2064) antas enligt förslag.
5. Reviderad bolagsordning för Kungälv Närenergi AB (org.nr 556805-6641) antas enligt förslag.
6. Reviderad bolagsordning för Kungälv Energimarknad AB (org.nr 559397-5450) antas enligt förslag.
7. Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta i enlighet med punkt 1-6 ovan.

Den 24 september 2025 fattade kommunfullmäktiges ombud i AB Kongahällas ombud beslut om att Ombud vid bolagsstämma får i uppdrag att besluta att reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.

Stämman beslutar att reviderad bolagsordning Kungälv Arena AB (org.nr 556629-6215) antas enligt förslag.

KUNGÄLV ARENA AB	EA EA

Protokoll extra bolagsstämma KAAB per capsulam september 2024

Slutgiltig revideringsrapport 2024-09-24

Skapad:	2024-09-24
Av:	Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAARy1dWRLskmCw8PRSxz6mQC7hJUSt4LfI

”Protokoll extra bolagsstämma KAAB per capsulam september 2024” – historik

Dokumentet skapades av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
2024-09-24 - 13:28:01 GMT

Dokumentet skickades med e-post till erik.andreasson@kungalv.se för signering
2024-09-24 - 13:28:05 GMT

E-postmeddelandet har visats av erik.andreasson@kungalv.se
2024-09-24 - 13:36:24 GMT

Signerare erik.andreasson@kungalv.se angav namnet Erik Andreasson vid signering
2024-09-24 - 13:37:47 GMT

Dokumentet har e-signerats av Erik Andreasson (erik.andreasson@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-24 - 13:37:49 GMT – Tidskälla: server

Dokumentet skickades med e-post till Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se) för signering
2024-09-24 - 13:37:50 GMT

E-postmeddelandet har visats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
2024-09-24 - 13:50:51 GMT

Dokumentet har e-signerats av Karolina Lovric (karolina.lovric@kungalv.se)
Signaturdatum: 2024-09-24 - 13:51:24 GMT – Tidskälla: server

Avtal har slutförts.
2024-09-24 - 13:51:24 GMT

Adobe Acrobat Sign

From: Jesper Eneroth (S)
Sent: Tue, 8 Oct 2024 19:14:53 +0000
To: Cathrine Månsson (S)
Cc: Ulrica Brogren (S); Miguel Odhner (S); Registrator; Camilla Haag (S); Oskar Engdahl
Subject: Avsägelse kommunstyrelsen

Hej,

Jag har fått frågan att bli samordnare för de fem västsvenska partidistrikten, och bli politisk sekreterare med särskilt ansvar att stödja regionstyrelsens ordförande, och jag har tackat ja.

För att kunna utföra mina nya uppdrag för Socialdemokraterna i Västsverige på ett bra sätt behöver jag tyvärr avsäga mig min plats i kommunstyrelsen. Detta ämnar jag göra från och med den 17 oktober.

Jag kommer fortsatt vara aktiv i partiorganisationen, kommunfullmäktige och i vattenvårdssammanhang och ständigt driva kampen för Kungälvs bästa.

Kungälv, 2024-10-08
Jesper Eneroth